

הזוהר הקדוש - ספר בראשית

פרשת בראשית • פרשת נח • פרשת לך לך • פרשת וירא • פרשת חיי שרה • פרשת
תולדות • פרשת ויצא • פרשת וישלח • פרשת וישב • פרשת מקץ • פרשת ויגש אליו • פרשת
ויחי

פרשת בראשית

טו. טז. טז. יז. יח. יח. יט. כ. כ. כא. כא. כ.
ב. כב. כג. כד. כד. כה. כה. כו. כז. כז. כח. כח.
ח. כט. כט. ל. ל. לא. לב. לג. לג. לד. לה. ל.
ה. לו. לו. לז. לז. לח. לח. לט. מ. מ. מא. מא. מב. מ.
ב. מג. מג. מד. מד. מה. מה. מו. מז. מז. מח. מח. מט.
מט. נ. נ. נא. נב. נב. נג. נג. נד. נה. נה. נו. נו.
נז. נז. נח. נח. נט.

פרשת נח

נט. ס. ס. סא. סא. סב. סג. סג. סד. סד. סה. סה. סו.
סו. סז. סז. סח. סח. סט. סט. ע. עא. עא. עב. עב. ע.
ג. עג. עג. עד. עד. עה. עה. עו. עו.

פרשת לך לך

עז. עז. עח. עח. עט. עט. פ. פב. פב. פג. פג. פד. פד.
פה. פה. פו. פו. פז. פז. פח. פח. פט. צ. צא. צא. צב.
צב. צג. צג. צד. צה. צה. צו.

פרשת וירא

צז. צז. צח. צח. צט. ק. ק. קא. קב. קב. קג. קג. קד.
קד. קה. קה. קו. קו. קז. קז. קח. קח. קט. קט. קי. קי.
א. קיא. קיב. קיב. קיג. קיג. קיד. קיד. קטו. קטו. קטז.
קטז. קיז. קיז. קיח. קיח. קיט. קיט. קכ. קכ.

פרשת חיי שרה

קכא קכב קכג קכד קכה קכו .
קכז קכח קכט קכ קל קלא קל
א קלב קלג קלד .

פרשת תולדות

קלז קלה קלו קלז קלח קלט .
קמ קמא קמב קמג קמד ק
מד קמה קמו :

פרשת ויצא

קמז קמח קמט קנ קנא קנ
ב קנג קנד קנה קנו קנז ק
נז קנח קנט קס קסא קסב קסב :
קסג קסד קסה :

פרשת וישלח

קסו קסז קסח קסט קע ק
עא קעב קעג קעד קעה ק
עו קעז קעח קעט .

פרשת וישב

קעט קפ קפא קפב קפג קפד ק
פד קפה קפו קפז קפח קפט ק
צ קצא קצב קצג .

פרשת מקץ

קצג קצד קצה קצו קצז קצח :
קצט ר רא רב רג רד ר
ה .

פרשת ויגש אליו

רה רו רז רח רט רי ריא .

פרשת ויחי

ריב. ריב. ריג. ריג. ריז. ריז. רטו. רטו. רטז. רטז. ריז.
ריז. ריח. ריח. ריט. רכ. רכ. רכא. רכא. רכב. רכב. רכ.
ג. רכג. רכד. רכה. רכה. רכו. רכו. רכז. רכח. רכח. רכט.
רל. רל. רלא. רלב. רלב. רלג. רלג. רלד. רלד. ר.
לה. רלה. רלו. רלו. רלז. רלח. רלח. רלט. רלט. רמ.
רמא. רמב. רמג. רמג. רמד. רמד. רמה. רמה. רמו.
רמו. רמוז. רמז. רמח. רמח. רמט. רמט. רנ. רנ. רנא.

בראשית

פרשת

דף טו ע"א

(דף טו ע"א) (נ"א בראשית בחכמתא דמלכא גליף וכו) הוּרְמְנוּתָא דְמַלְכָא, גְלִיף גְלוּפִי (נ"א גליפו) בְּטְהִירוּ עֲלָאָה בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, וְנַפִּיק גּוּ סְתִים דְסְתִימוּ מְרִישָא (נ"א מרזא) דְאִי"ן סו"ף קוּטְרָא (פירוש עשן) בְּגוּלְמָא, נְעִיץ בְּעִזְקָא לָא חָוּר וְלָא אוֹכֵם וְלָא סוּמְק וְלָא יְרוּק וְלָא גּוּן כָּלָל, כַּד (נ"א הדר) מְדִיד מְשִיחָא עֲבִיד גּוּנִין לְאִנְהָרָא, לְגוּ בְּגוּ בּוּצִינָא נַפִּיק (נ"א ונפיק) חַד נְבִיעוּ דְמְנִיָּה אֲצַטְבְּעוּ גּוּנִין לְתַתָּא. סְתִים גּוּ סְתִימִין דְרָזָא דְאִי"ן סו"ף בְּקַע וְלָא בְּקַע אֲוִירָא דִילִיָּה לָא אֲתִיידַע כָּלָל, עַד דְמָגוּ דְחִיקוּ דְבְקִיעוּתִיָּה נְהִיר (כ"א) נְקוּדָה חֲדָא סְתִימָא עֲלָאָה, בְּתַר הַהִיא נְקוּדָה לָא אֲתִיידַע כָּלָל, וּבְגִין כַּד אֲקַרִי רֵאשִׁית מְאָמַר קְדָמָאָה דְכָלָא :

השלמה מההשמטות (סימן א)
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים "אֵת "הַשָּׁמַיִם וְאֵת "הָאָרֶץ רֵאשִׁי תִיבִין אַהוּ"יָה
דְבִיָּה אֲתַבְּרִיאוּ שְׁמִיָּא וְאֲרַעִיָּא אִיָּה בִיָּה אֲתַבְּרִיאוּ שְׁמִיָּא וְיָה בִיָּה
אֲתַבְּרִיָּאָת (אֲתַבְּרִיאוּ) אֲרַעִיָּא וְכָל מָה דְאִית בָּהּ וְהוּא יְהִיב תִיאוּבְתָא בְּכָל
אִילָנִין וְעֵשְׂבִין דִּי בְּאֲרַעִיָּא וְהוּא מָה שְׁאֲמָרוּ אִין לָד כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מְלֻמְטָה
שְׁאִין מְמוּנָה עֲלִיו מְלֻמְעֵלָה וְשׁוּמְר אוֹתוּ שְׁמֵכָה אוֹתוּ וְאוּמַר לוּ גְדַל
שְׁנַאמַר (אִיב ל"ח) הִידְעַתְּ חוּקוֹת שָׁמַיִם אִם תְּשִׁים מְשִׁטְרוּ בְּאָרֶץ : (עַד כֹּאן
מההשמטות) :

(דניאל יב) וְהַמְשָׁכִילִים יִזְהִירוּ כֹּזְהַר הַרְקִיעַ וּמְצַדִּיקֵי הַרְבִּים כְּפּוֹכְבִים
לְעוֹלָם וָעֶד. זֶהֱר סְתִימָא דְסְתִימִין, בְּטֵש אֲוִירָא דִילִיָּה (דמטי ולא מטי) (נ"א

וּמִנְהִיר) בְּהַאי נְקוּדָה (ס"א נהורא) וּכְדִין אֲתַפְּשֵׁט הַאי רֵאשִׁית וְעֵבִיד לִיהּ
הִיכְלָא לִיקָרִיהּ וּלְתוֹשְׁבַחְתֵּיהּ (יקרא להיכליה ולתושבחתא). (נ"א וליקריה ולהיכליה
ולתושבחתיה). תַּמּוֹן זֶרַע זֶרַע דְּקוּדְשָׁא לְאוּלְדָא לְתוֹעֲלָתָא דְעֵלְמָא, וְרִזָּא דָא
(ישעיה ו) זֶרַע קֹדֶשׁ מִצְבֹּתָהּ. זֶהֱרַר דְּזֶרַע זֶרַע לִיקָרִיהּ, כְּהַאי זֶרַע דְּמִשִּׁי
דְּאַרְגָּוֹן טַב דְּאַתְחַפֵּי לְגוּ וְעֵבִיד לִיהּ הִיכְלָא דְאִיהוּ תוֹשְׁבַחְתָּא דִּילֵיהּ
וְתוֹעֲלָתָא דְכֻלָּא. בְּהַאי רֵאשִׁית בְּרָא הָהוּא סְתִימָא דְלָא אֲתִיידַע לְהִיכְלָא
דָא. הִיכְלָא דָא אֶקְרִי אֱלֹהִים, וְרִזָּא דָא בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים.

זֶהֱרַר דְּמִנְהִיר כְּלָהוּ מְאֻמְרוֹת אֲתַבְּרִיאוּ בְּרִזָּא דְאֲתַפְּשֵׁטוּתָא דְנְקוּדָה דְזֶהֱרַר
סְתִימָא דָא. אִי בְּהַאי כְּתִיב בְּרָא, לִית תְּנוּוְהָא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, זֶהֱרַר רִזָּא דָא בְּרֵאשִׁית קְדָמָא דְכֻלָּא שְׁמִיהּ
אִהִיהּ שְׁמָא קְדִישָׁא גְּלִיפָא בְּסִטְרוּי (נ"א נהיר ונ"א בגלפא נהיר) אֱלֹהִים. גְּלִיפָא
בְּעִיטְרָא (נ"א בגלופא דעיטרא) אֲשִׁיר הִיכְלָא טְמִיר וְגִנְזוּ, שְׁרִיאוּתָא דְרִזָּא
דְרֵאשִׁית. אֲשִׁיר רֵאשִׁי דְנַפְיָק מִרֵאשִׁית.

דף טו ע"ב

וְכַד (דף טו ע"ב) אֲתַתְּקוּן לְבַתֵּר נְקוּדָה וְהִיכְלָא (בסדרא) (כסדרא) כְּחֻדָא, כְּדִין
בְּרֵאשִׁית כְּלִיל (ראשית) רֵאשִׁיתָא עֲלָאָה בְּחֻכְמָתָא. לְבַתֵּר אֲתַחֲלֵף גְּוִוֹן הָהוּא
הִיכְלָא וְאֶקְרִי בֵּית. (נ"א ומיניה אתחדש היכלא) נְקוּדָה עֲלָאָה אֶקְרִי רֵאשִׁי. כְּלִיל
דָא בְּדָא בְּרִזָּא בְּרֵאשִׁית, כַּד אִיהוּ כְּלָא כְּחֻדָא בְּכֻלָּא חֻדָא עַד לָא הָוִי
יִשׁוּבָא בְּבֵיתָא, כִּיּוֹן דְאִזְדַּרַע לְתַקוּנָא דִישׁוּבָא כְּדִין אֶקְרִי אֱלֹהִים טְמִירָא
סְתִימָא :

זֶהֱרַר סְתִימָא וְגִנְזוּ כַּד בְּנִין (ס"א עד דבנין) בְּגִינְהִי לְאוּלְדָא וּבֵיתָא קִימָא בְּפִשְׁטוֹ
דְתַקוּנָא דְאֵנוּן זֶרַע קֹדֶשׁ. וְעַד לָא אֲתַעֲדִיאַת וְלָא אֲתַפְּשֵׁט פְּשִׁיטוֹ דִישׁוּבָא
לָא אֶקְרִי אֱלֹהִים, אֶלָּא כְּלָא בְּכֻלָּא בְּרֵאשִׁית, לְבַתֵּר דְאֲתַתְּקוּן בְּשְׁמָא (בלק
ר"ב) דְאֱלֹהִים אֶפִּיק אֵנוּן תּוֹלְדִין מִהָהוּא זֶרַע דְאִזְדַּרַע בֵּיהּ. מֵאֵן הָהוּא
זֶרַע, אֵנוּן אֲתַנוּן גְּלִיפֵן רִזָּא דְאוּרִייתָא דְנַפְקוּ מִהָהִיא נְקוּדָה.

הָהִיא נְקוּדָה זֶרַע בְּגוּ הָהוּא הִיכְלָא רִזָּא (נ"א זרעא) דְתַלַּת נְקוּדִין חֲלָיִים,
שׁוּרִיק, חִירִיק. וְאֲתַכְּלִילוּ דָא בְּדָא וְאֲתַעֲבִידוּ רִזָּא חֻדָא. קוּיִל דְנַפְיָק
בְּחַבּוּרָא חֻדָא. בְּשַׁעֲתָא דְנַפְיָק, נַפְקַת בֵּית זִוְגִיָּה בְּהִדְיָה דְכְּלִיל כָּל אֲתַנוּן.
דְכְּתִיב אִית הַשְּׁמַיִם, קוּל וּבֵת זִוְגוּ. הַאי קוּל דְאִיהוּ שְׁמַיִם אִיהוּ אֶהֱיִיָּה
בְּתַרְאָה. זֶהֱרַר דְכְּלִיל כָּל אֲתַנוּן וְגִוּוֹנִין, כְּגִוּוֹנָא (נ"א זרעא) דָא.

עַד הֵכָא יְהוּה אֱלֹהֵינוּ יְהוּה, אֲלִין תְּלַתָּא דְרִגִין לְקַבֵּל רִזָּא דָא עֲלָאָה
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית רִזָּא קְדָמָאָה. בְּרָא רִזָּא סְתִימָא
לְאֲתַפְּשֵׁטָא מִתַּמּוֹן כְּלָא. אֱלֹהִים רִזָּא לְקִימָא כְּלָא לְתַתָּא. אֶת הַשְּׁמַיִם,
דָּלָא לְאַפְרָשָׁא לִוּן דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָא.

אִית כַּד נָטִיל אֶתְוּוֹן כְּלָהוֹן כְּלָלָא (פּקוּדֵי רִלִיד) דְּכָלְהוּ אֶתְוּוֹן אֲנוּן רִישָׁא וְסוּפָא. לְבַתֵּר אֶתְוּסָף הִיא לְאֶתְחַבְרָא כְּלָהוּ אֶתְוּוֹן בְּהִיא וְאֶתְקָרִי אֶתְיִיה. וְעַל דָּא (נַחמִיָּה ט) וְאֶתְיִיה מְחִיָּה אֶת כְּלָם. (כִּיח א) אֶת רָזָא אֲדָנִי וְהִכִּי אֶקָרִי. הַשְּׁמַיִם דָּא יְהוּיָה רָזָא עֲלָאָה.

וְאִית תְּקוּנָא דְכָר וְנוֹקְבָא. וְאִית רָזָא וְיְהוּיָה, וְכָלָא חַד. הָאָרְצָא דָּא אֱלֹהִים כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה לְמַעְבַּד פִּירִין וְאִיבִין. שְׂמָא דָּא כְּלִילָא בְּתַלְתָּ דוּכְתִי, וּמִתְמָן אֶתְפָּרֵשׁ שְׂמָא דָּא לְכַמָּה סְטָרִין. עַד הִכָּא רָזָא דְסִתְרָא דְסִתְרִין דְגִלִיד וּבְנֵי וְקִיִּים בְּאַרְח סְתִים בְּסִתְרָא דְחַד קָרָא. מִכָּאן וּלְהֲלָאָה

השלמה מההשמטות (סימן ב)
מִתְנִיתִין קְטוּרֵי רְמָאֵי הוֹרְמָנִי דְבוּרִיָּרִי קָרִיבוּ שְׂמַעוּ מָאן מְנַכּוֹן דְסָלִיק וְנַחִית מָאן כְּנֵשׁ רוּחָא בִידוּי יְקוּם וְיִנְדַע בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חִינְרָא לְמַעְבַּד יְקָרָא לִיקָרִיָּה סָלִיק חַד טְהִירוּ סְתִימוּ בְּרִישָׁא דְכָלָא נֶשֶׁב בָּהּ וְאַפִּיק קוּמְרִין טְהִירוּן מִתְחַבְרִין כְּחַדָּא כְּלָא וְסָלִיקוּ וְנַחֲתוּ וְאֶתְעַבִּיד כְּלָא חַד וְהָהוּא טְהִירוּ סְתִימוּ כַּד נֶשֶׁיב בָּהּ וְאַנְהִיר אֶקָרִי אֶהֱיָה הָהוּא טְהִירוּ סָלְקָא וְנַחֲתָא וְזָרִיק זִיקִין נְצִיצִין וְאַנְשִׁיב בָּהּ (וְאַפִּיק בָּהּ) וְאַפִּיק חַד חִילָא טְמִירָא וְאִיקָרִי שְׂמִיָּה אֲשֶׁר אֶהֱיָה בְּגִלְפּוּ טְמִיר וְסְתִים אִינוּן קוּמְרִין טְהִירוּן דְאֶתְחַבְרוּ מְגוּ חַד טִינְרָא סְתִים נְפָקִי (נִפְקוּ) בְּגִלְפּוּפָא בְּחִילָא דְהָהוּא טְהִירוּ עֲלָאָה וְאִיקָרִי יְהוּיָה.

תו נְשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק זִיקִין נְצִיצִין זְרָקִין לְכָל עֵיבֵר וְאַפִּיק חַד חִילָא טְמִירָא נְצִיץ לְכָל סְטָר וְאִיקָרִי אִיל (חסד). תו הָהוּא טְמִירָא טְהִירוּ סְתִים נֶשֶׁב בָּהּ וְסָלְקָא וְנַחֲתָא וְסָלִיק בְּאַלְף וּמֵאָתָן קִיטוּרִין דְנוּרָא וְאַפִּיק חַד חִילָא טְמִירָא וְאִיקָרִי אֱלֹהִים וְדָא גְבוּרָה. מֵהָאֵי מִתְפָּשְׁטוּן חִילִין טְמִירוּן לְהִטִּין לְכָל סְטָר מְנַהוּן דִּי מִתְקַנְן בְּתִיקוּנֵי יְאוּת וּמְנַהוּן דִּי מִתְקַנְן בְּתִיקוּנֵי אַחְרָא.

תו נְשִׁיב בָּהּ וְאַפִּיק חַד חִילָא טְמִירָא דְאִיתְקָרִי יְהוּיָה מְדַת רַחֲמִים וְאֶקָרִי שְׂמִים (תַּפְּאַרְת), וְקִיָּמָא בֵּין תְּרִין חִילִין דְאִיקָרוּן צְבָאוּת מֵהָאֵי נְפָקוּ (נִפְקוּ) כָּל חִילִין וְכָל מְשִׁירִין עֵילָאִין כָּל חַד וְחַד לְזִנְיָה לְקִיָּמָא וּלְהַנְהַגָּא עֲלֵמִין עֲלִיָּה כְּתִיב (תְּהִלִּים פִּי"ד) יֵי צְבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטַח בְּדָ: (עַד כָּאן מֵהַהֲשַׁמְטוֹת) בְּרָא שְׂמִית, בְּרָא שְׂמִית, מְקַצָּה הַשְּׂמִים וְעַד קֶצֶה הַשְּׂמִים, שְׂמִית סְטָרִין דְמִתְפָּשְׁטוּן מְרָזָא עֲלָאָה בְּאֶתְפָּשְׁטוּתָא (נִיָּא מִשְׁלֵשׁ נְקוּדוֹת) דְבְרָא מְגוּ נְקוּדָה קְדָמָאָה. בְּרָא אֶתְפָּשְׁטוּתָא דְחַד (נִיָּא מְגוּ) נְקוּדָה דְלַעֲיָלָא. וְהִכָּא אֲגִלְיָא רָזָא שְׂמָא דְאַרְבְּעִין וְתִרִין אֶתְוּוֹן: (דְנִיָּא ל יב) וְהַמְשַׁכִּילִים יִזְהִירוּ, כְּגוּוֹנָא דְתַנּוּעֵי (נִיָּא דְטַעמִי) דְמִנְגִנִי, וּבְנִגּוּנָא דִילְהוֹן אֲזֵלִין אֲבַתְרִיָּהוּ אֶתְוּוֹן וְנִקּוּדֵי, וּמִתְנַעֲנְעוּן אֲבַתְרִיָּהוּ כְּחִיָּלִין בְּתֵר מְלַכְיָהוֹן. (תְּקוּנִים כִּי"ד) גּוּפָא אֶתְוּוֹן, וְרוּחָא נְקוּדֵי. כְּלָהוּ נָטִלוּ בְּמִטְלַנְיָהוֹן בְּתֵר תַּנּוּעֵי (נִיָּא טַעמִי) וְקִיָּמִי בְּקִיּוּמִיָּהוּ. כַּד נְגוּנָא דְטַעמִי נָטִיל, נָטִילִי אֶתְוּוֹן וְנִקּוּדֵי אֲבַתְרִיָּהוּ. כַּד אִיָּהוּ פְסִיק אֲנוּן לָא נָטִלִין וְקִיָּמִי בְּקִיּוּמִיָּהוּ.

והמשפילים יזהירו, אתוון ונקודי. כזהר נגונא דטעמי. הרקיע
אתפשטותא דנגונא כגון אנון דמתפשטי בפשיטו ואזלו בנגונא. ומצדיקי
הרבים אנון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון דבגין כד אשתמע מלה.
יזהירו אתוון ונקודי ונהרין כחדא במטלנין (במטלניהון) ברזא דסתימו
במטלנותא (נ"א באנון) כאנון שבילין סתימין. מהאי אתפשט כלא.
והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע אנון קיימין וסמכין דההוא אפריון.
המשפילים אנון קיימין וסמכין עלאין דאנון מסתכלי בסכלתנו בכל מה
דאצטריד ההוא (כט א) אפריון וסמכין (נ"א דביה) דיליה. סתרא דא כמא
דאת אמר, (תהלים מא) אשרי משפיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא
נהרין לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריד.

דף טז ע"א

כזהר הרקיע ההוא דקיימא (דף טז ע"א) על גבי אנון משפילים דכתיב ביה
(יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. זהר דההוא
(דהוא) נהיר לאורייתא. זהר דנהיר לאנון ראשי דההיא חיה, ואנון ראשי
אנון משפילים דנהרין תדיר ומסתכלן לההוא רקיע לההוא נהירו דנפיק
מתמן, ודא איהו נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק.

השלמה מההשמטות (סימן) (ל)

ספר הבהיר

אמר רבי ברביה מאי דכתיב והארץ היתה תהו, מאי משמע היתה,
שכבר היתה. ומאי תהו, דבר המתהא את בני אדם. ומאי בהו, דבר שיש בו ממש, דכתיב
בהו, על שם מאי דכתיב (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים. ברא בהו ושם
מקומו בשלום. ברא תהו ושם מקומו ברע. בהו בשלום דכתיב (איוב כה) עושה שלום
במרומיו. מלמד שמכאל שר מינו של הקדוש ברוך הוא, מים וברד. וגבריאל שר שמאלו,
אש. ושר שלום ביניהם מכריע והינו דכתיב עושה שלום במרומיו. ומנלן דבהו שלום,
דכתיב (ישעיה מה) עושה שלום ובורא רע, הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו, ברא תהו ושם
מקומו ברע, שנגמר עושה שלום ובורא רע. ברא בהו ושם מקומו בשלום שנגמר עושה
שלום במרומיו. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

והארץ היתה תהו ובהו וגו', היתה (ל"ט ב) דייקא מקדמת דנא, תלגא גו
מייא. נפקא מנה זיהמא בההוא חילא דתלגא במייא, ואקיש בה אשא
תקיפא והוה בה פסולת, ואתעדיות ואתעבידת תה"ו מאתר (נ"א מדורא)
דזיהמא. קינא דפסולת. ובה"ו ברירו דאתבריר מגו פסולת ואתיישב בה
חשד, רזא דאשא תקיפא. וההוא חש"ד דחפי (חפ) על גבי ההוא תה"ו על
גבי ההוא פסולת ואתתקנת מיניה.

ורוח אלהים, רוח קודשא דנפיק מאלהים חיים ודא מרחפת על פני
המים. בטר דהאי רוח נשיב אבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת כטיסא
דזיהמא. כד אבריר ואצניף ואצריף זמנא ותרין עד דישתאר ההוא
זיהמא דלית ביה זיהמא כלל, כד האי תהו אבריר ואצריף נפק מיניה
(מלכים א יט) רוח גדולה וחוץ מפרק הרים ומשבר סלעים (צו ל' ע"א) ההוא
דחמא אליהו. אבריר בהו ואצריף ונפק מיניה רעש דכתיב, (מלכים א יט)

ואחר הרוח רעש. ואבריר חשך ואכליל ברזא דיליה אש דכתוב ואחר הרעש אש. אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה (יתרו פ"א ב ותיקון ל"ח) קול דממה דקה.

תה"ו אתר דלית ביה גוון ולא דיוקנא ולא אתכליל ברזא דדיוקנא. השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלן ביה לית ליה דיוקנא כלל. לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי. (דאתחזי ביה וליתיה כלל ולא הוי).

בה"ו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא אבנין משקעין גו גליפא (נ"א קליפה) דתהו נפקי גו גליפא דמשקען תמן. ומתמן משכי תועלתא לעלמא בציורא דלבושא, משכי תועלתא מעילא לתתא וסלקא מתתא לעילא. ועל דא נקובין ומפולמין, הני תליין באוירא. לזמנין תליין באוירא דסלקי מתמן לעילא. לזמנין מטמרין ביומא דעיבא ומפיקי מיין מגו תהומא לאתזנא תה"ו מתמן דהא כדן חדנה ושטותא (נ"א ושעתא) דקא (נ"א דלא) אתפשט תהו בעלמא.

חשך הוא אשא אוכמא תקיף בגוון. אשא סומקא תקיף בחיזו. אשא ירוקא תקיף בציור. (פקודי רמ"ג ותרומה קכ"ח) אשא חיוורא גוון דכליל כלא. חשך תקיף בכל אשין ודא אתקיף לתה"ו. חשך הוא אשא ולא איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו, ורזא דא (בראשית כז) ותכהינה עיניו מראות ויקרא את עשו וגו'. חשך פני רע דאסבר אנפין לרע, וכדין אקרין חשך דשרי עליה לאתקפא ליה. ורזא דא וחשך על פני תהום.

רו"ח הוא קול דשארי על בהו ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטרין. ורזא דא (תהלים כט) קול יי על המים. וכן רוח אלהים מרחפת על פני המים. אבנין משקען גו תהומי דנפקי מייא מנהון. ועל דא אקרין פני המים. רוח אנהיג ואתקיף לאנון פנים פני תהום, דא כמה דאצטרין ליה ודא כמה דאצטרין ליה. תה"ו עליה שרין שם שד"י. בה"ו עליה שרין שם צבאו"ת. חשך עליה שרין שם אלהים. רוח עליה שרין שם ידו"ד.

רוח חזק מפרק הרים לא ברוח יי וגוי שמא דא לא הוי ביה, דהא שד"י שלטא עליה ברזא (דסתרא) דתהו.

דף טז ע"ב

ואחר הרוח רעש לא ברעש יי דהא שם צבאות שלטא ביה ברזא דבהו. ועל דא אקרין בהו רעש דלאו איהו בלא רעש. ואחר הרעש אש לא באש יי דהא שמא דאלהים שלטא ביה מסטרא דחשך. ואחר האש קול דממה דקה הכא אשתכח שם ידו"ד. ארבע פרקין הכא דאנון פרקי גופא ואברין ידיען דאנון ארבעה ואנון תריסר והכא שמא גליפא

רבי בנימין לוי, מצאתי כתוב שם בן ייב אותיות יה יה וְהַ וְהַ וְהַ : תה"ו
במספר קטן עם גי אותיות גימטריא ש' ש"ד שד"י. בהו במספר קטן
גימטריא צבאות פזה ב' ב"ה בהו. חשך במספר קטן עם הפולל גימטריא
אלהים. רוח במספר קטן עם הפולל בגימטריא יהו"ה במספר קטן. רעש
במספר קטן עם הפולל גימטריא בהו. קול דממה דקה במספר קטן עם
הפולל יהו"ה וייב יותר כנגד שם ייב הנמסר לאליהו במערה. וכן דקה
במספר קטן עם השלשה אותיות גימטריא יב"ק נלעד"ן : (עד כאן מההשמטות)
דתריסר אתון דאתמסר לאליהו במערה (מה שנדפס כאן בדפוס מנטובה קרימונה
לובלין וכתוב אפריון וכו' עד סתימין דלא אתגליין, לפנינו הוא לקמן בדף כט ע"א ודף ל' ע"ב) (דף
טז ע"ב), ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. מהכא איהו שירותא
לאשפחא גניזין היך אתברי עלמא בפרט. דעד הכא הוה בכלל. ובתר
אתהדר כלל. למהוי כלל ופרט וכלל. עד הכא הוה פלא תליא באורא
מרזא דאין סוף, כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה רזא דאלהים, כתיב
ביה אמירה (דכתיב) ויאמר אלהים. דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה
בפרט. ואף על גב דבראשית מאמר הוא, אבל לא כתיב ביה ויאמר.

דא ויאמר איהו קיימא למשאל ולמנדע. ויאמר חילא דאתרם וארמונתא
בחשאי (ויחי רל"ד ב) מרזא דאין סוף ברזא (נ"א ברישא) דמחשבה. ויאמר
אלהים השתא (לעיל ט"ו ע"ב) אוליד ההוא היכלא ממה דאתעדיאת מזרעא
דקדש, ואוליד בחשאי. וההוא דאתילד (דאתילד) אשתמע לבר. מאן
דאוליד ליה אוליד בחשאי דלא אשתמע כלל, כיון דנפק מניה, מאן דנפק,
אתעביד קול דאשתמע לבר.

יהי אור. כל מה דנפק ברזא דא נפק. (רל"ב) יהי על רזא דאבא ואמא
דאיהו י"ה. ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה, למהוי שירותא לאתפשטא
למלה אחרא אור. ויהי אור, אור דכבר הוה. אור דא רזא סתימא
אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא. בקע
בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה. דהא אין סוף בקע
מאורא דיליה וגלי האי נקודה י. כיון דהאי י אתפשט, מה דאשתאר
אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימאה.

כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י, אתגלי לבתר עליה (נח ס"ה ע"א) מטי ולא
מטי. כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאור. והינו אור דכבר
הוה, והא קיימא. נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר חד נקודה מניה למהוי
מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה מטי ולא מטי. נהיר ביה באורח
נקודה קדמאה דנפק מניה. ובגין כך פלא אחיד דא בדא. נהיר בהאי
ובהאי.

כד סליק כלל סלקין ואתאחדון ביה ואיהו מטי ואגניז באתר דאין סוף
וכלל חד אתעביד. ההוא נקודה דאור, אור איהו. ואתפשט ונהירו ביה
שבע אתון דאלפא ביתא ולא אקרישו ולחיס הוו. נפק חשך לבתר ונפקו
ביה שבע אתון אחרן דאלפא ביתא ולא אקרישו וקיימו לחיס. נפק רקיע
דאפריש מחלוקת דתרון סטרין ונפקו ביה תמניא אתון אחרנין. כדיון

כ"ב. דלגו שבע אתוון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא, ואתגליפו כלהו
בההוא רקיע והו קיימי לחים. אקריש ההוא רקיע ואקרישו אתוון
ואגלימו ואתצירו בציורייהו. ואגליף תמן אורייתא לאנהרא לבר.

יהי אור דהוא אל גדול רזא דנפיק מאויר קדמאה. ויהי רזא דחשך דאקרי
אלהים אור דאתכליל שמאלא בימינא. וכדן מרזא דאל הוי אלהים,
אתכליל ימינא בשמאלא (ל"א ע"א) ושמאלא בימינא

וירא אלהים את האור כי טוב דא עמודא דאמצעיתא כי טוב אנהיר עילא
ותתא ולכל שאר סטרין ברזא ידו"ד שמא דאחיד לכל סטרין. ויבדל
אלהים וגו' אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים.

השלמה מההשמטות (סימן א) ^(א)
כתיב (בראשית א') ויקרא אלהים לאור יום וכתיב וירא אלהים את האור כי
טוב. תא חזי האי אור דלתתא פד נהיר מחילא דאתייהיב ליה מטוב
דלעילא ובגין פד מנן ימות החמה שס"ה מ"ט שבועים, מנהון לקבל האי
דרגא דצדיק דאיקרי טוב ואיהו שביעי, ויניק מניה האי שמשא דלתתא.
שבעה שבועים שבעה זמנין לקבל שבעה שבועין ז' זמנין דאיהו יניק
מאימא עלאה דאקרי יובלא, ולקבלה שני יובל דלתתא אשתארו משס"ה
כ"ב יומין לקבל כ"ב אתוון דאורייתא דעלמא תתאה אתקיים עליהו.

דקא צדיק דלעילא תורה שבכתב איקרי וכד אשתלימו אינון שס"ה יומין
תייבין תניינות לקבלא מהאי דרגא דטוב דהאי דרגא וכל אינון שבע
דרגין עלאין תניינות לקבלא מאימא עלאה והאי דרגא דסיהרא
דשלטא בלילא נקא מהאי דרגא דאקרי שכינתא תתאה דינקא מההוא
צדיק ובגין דההוא (צדיק) אמלי לה מהנהו תפנוקין עלאין וינקא מניה
(איקרי) סיהרא.

דכמה דהאי סיהרא תתאה לית לה נהורא מגרמה אלא מאי דאתייהיב
לה מן שמשא, הכי נמי ההוא דרגא דלעילא והאי דרגא איקרי ימא
דחכמתא לעילא וקיימי תריסר שבטין עלאין קדישין תלתא לצפונא
ותלתא לדרומא ותלתא למערבא ותלתא למדינחא, והאי ימא דחכמתא
עליהו.

ולקבליהו לתתא י"ב שבטין קיימין סחרני מדבחא כהאי גוונא. ולקבל
האי דרגא עבד שלמה ימא לתתא עומד על שנים עשר בקר. והאי ימא
לעילא איקרי י"ם מאי טעמא אקרי ים אלא בגין ההוא דרגא דצדיק
דאמלי להאי ים אקרי יום דכתיב (בראשית א') ויקרא אלהים לאור יום
וכתיב (תהלים צ"ו) אור זרוע לצדיק, והאי נהיר ברזא דשמא קדישא דביה
אמלי להאי ים דאקרי ה"א תתאה (בתראה דשמא קדישא). הדא הוא דכתיב
(קהלת א') כל הנחלים הולכים אל הים כ"ל דא דרגא דצדיק דאיקרי כל
בגין דכל תפנוקין נפקין מניה הנחלים אליו חמש דרגין דעמיה הולכים
אל הים לאמלי (לממלי) לה והאי דרגא אקרי בת שבע וכד נהיר האי צדיק

לְהַאי דְרָגָא בְרָזָא דְשַׁבְעָה שְׁבוּעִין שְׁבַע זְמַנִּין שְׁמִשָּׁא תַתְּאָה נְהִיר בְרָזָא
דְשַׁבְעָה שְׁבוּעִין שְׁבַע זְמַנִּין לְסִיְהָרָא.

בְּגִין כְּדִּן שְׁנַת הַלְּבָנָה שְׁנִיָּה יוֹמִין, מִיִּט שְׁבוּעִין מְנַהוּן לְקַבֵּל הַאי דְרָגָא
שְׁבִיעָאָה יִמָּא עֵילְאָה דְנִהָרָא מְצַדִּיק בְּמִיִּט שְׁבוּעִין נְהוּרִין עֵלְאִין אֲשַׁתְּאָרוּ
תְרִיסָר יוֹמִין לְחוּשְׁבֹן שְׁנִיָּה לְקַבְּלֵי יִיב שְׁבֻטִין דְסַחְרֵינִי הַאי יִמָּא לְמִיִּטָר
מְטָרַת מְשַׁכְנָא בְּתִרִיסָר תְרַעִין עֵלְאִין דְאִית בִּירוּשָׁלַיִם עֵילְאָה (וּמְאֹרְחָא)
וְאֹרְחָא דְאִינוּן תְרַעִין עֵלְאִין יִנְקִין אִינוּן שְׁבֻטִין מְאִימָא תַתְּאָה כֹּל חַד
לְסַטְרִיהָ כְּדָקָא חֲזִי לִיהָ הֵדָא הוּא דְכְתִיב (יְחֻזְקָאֵל מִיִּח) שְׁעַר יְהוּדָה אֶחָד וְעַל
דָּא כְּתִיב (יִשְׁעִיהָ מִיִּג) כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי דָּא דְרָגָא דְצַדִּיק דְנְהִיר בְּחֵילָא דְשָׁמַי
וְלְכַבּוּדֵי בְרָאֲתֵינוּ לְאַנְהָרָא לְהֵהוּא אֲתֵר דְאֶקְרִי כְּבוּדֵי בְרָאֲתֵינוּ, וְדָא יִמָּא
דְחֻכְמָתָא דְאֶקְרִי כְּבוּד ה' דְאֲתַגְלִי בְּמִשְׁכְּנָא.

יִצְרָתֵינוּ דָּא רָזָא דְיוֹם דְלִתְתָא דְאִיהוּ לְקַבֵּל כְּיִל דְלַעִילָא וְעַל דָּא כְּתִיב
(יִשְׁעִיהָ מִיִּח) יוֹצֵר אֹר וְהַאי צַדִּיק דְלַעִילָא לָא כְּתִיב בִּיהָ יִצְרָה עַד דִּיתַגְלִי
עֲבִידְתִּיהָ לְתַתְּאָה וְנְהִיר עֵלְמָא תַתְּאָה מְנִיהָ. אֲף עֲשִׂיתֵינוּ דָּא סִיְהָרָא לְתַתְּאָה
הֵדָא הוּא דְכְתִיב וּבּוֹרָא חֲשָׁךְ כֹּד אֲתַחְבְּרוּ כְּדִין עוֹשֶׂה שְׁלוֹם שְׁלָמָא
לְעֵלְמָא, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית א') וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. כְּדִין
יְחוּדָא לַעִילָא יְחוּדָא לְתַתְּאָה שְׁלָמָא לַעִילָא שְׁלָמָא לְתַתְּאָה.

כְּגוֹנָנָא דָּא יוֹסֵף לְתַתְּאָה דְהָא אֶחָד בְּצַדִּיק דְלַעִילָא, וְכַד אֲשַׁתְּלִים לְתַתְּאָה
אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכֻלְהוּ עֵלְמִין וּבְכֻל יוֹמִין עֵלְאִין. כְּתִיב הִכָּא (בְּרַאשִׁית ט"ל) וַיְהִי
כְּדַבְּרָה אֵל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְכְתִיב הֵתֵם (תְּהִלִּים ס"ח) בְּרוּךְ יְיָ יוֹם יוֹם יַעֲמוֹס
לָנוּ בְּגִין דְלָא (כַּד לָא) שְׁמַע לָהּ לְאֲשֶׁת פּוֹטִיפָר יוֹם יוֹם, כְּדִין יוֹמִין עֵלְאִין
בְּשְׁלָמָא וּבְרַכְתָּא בְּכֻלְהוּ עֵלְמִין. (בְּרַאשִׁית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת
בְּרַקִיעַ הַשָּׁמַיִם תִּמְּוֹ תִּגְיִן אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְאִי דְכְתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') בְּלֻךְ
יִפָּה רַעֲיָתִי וּמוֹם אִין בְּךָ תָּא חֲזִי כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ
עֲשָׂאוּ מְאֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל לְמַעְלָה וּבְרָא אֶת הַשָּׁמַיִם מְאֹתוֹ רַקִיעַ (הָאוֹר)
הָרְאשׁוֹן שֶׁהַכִּינוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְרָאוּ בְּתַחִילָה וְאוֹתוֹ הַרַקִיעַ הוֹלִיד
כֹּל שְׁאָר הַשָּׁמַיִם (נִיִּיא הַרַקִיעִים) שְׁנַתְּהוּ מְמַנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אוֹתוֹ הַרַקִיעַ הוֹלִיד כֹּל הַמְּאֹרֹת מְאֹתוֹ הָאוֹר
שְׁמַקְבֵּל (מְלַמְעֵלָה) לְמַעְלָה וּכְשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רַקִיעַ נָטַל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאֹרֹת וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רַקִיעַ הַנִּקְרָא רַקִיעַ
הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רַקִיעַ נְתִהוּוּהָ מִן הַשָּׁמַיִם דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב
הַרַקִיעַ הַעֲלִיּוֹן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאי רַקִיעַ
וּנְקָרָא רַקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְנָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִנִּי מְאֹרֹת וּנְתַנָּם בּוֹ. הֵדָא
הוּא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית א') וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִנִּי מְאֹרֹת וְהִנִּיחָם בְּיַד (נִיִּיא בּוּזָה)
הַרַקִיעַ לְהַיּוֹת מְמַשְׁלָה עַל הָאָרֶץ וְלַהֲשַׁתְּמֵשׁ בְּהֵם הַבְּרִיּוֹת וּשְׁנִיָּהם נְתַנוּ
אוֹרָם בְּשׁוּהָ. אָמַרְהָ הַלְּבָנָה אִין נָאָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְלַהֲתַנְהַג בְּשְׁנֵי כְּתָרִים

בְּשׂוּה. מָה עֲשֵׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְעִיט אוֹתָהּ וְהֵינּוּ הַכְּפָרָה שֶׁל שְׁעִיר
רֹאשׁ חוֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כ"ח) חֲטָאת לַיְי.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב וּבְכַמָּה אֶתֶר תִּגְיֶנּוּ דָא וְלֹא אֶתִּישְׁבָא בְּלַבָּאי עֲנִינָא, כִּד
אֶתָּא רַב נַחֲמָן אֶתּוּ וְשִׁילּוּהוּ, מְשַׁמְעֵן אָמַר (נ"א כמשמעו). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
לְרַבִּי יַעֲקֹב כְּלוּם אֶתָּה רוּצָה לְעַבּוֹר עַל דְּבָרֵי חֲבִירִיךָ, אֲשֵׁתִּיק.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּינִיא אֶתָּא לְמַחֲמֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר חֲתַנְיָה (שם ע"ד)
נִפְקַת בְּרַתְיָה וְשִׁקְלַת יְדוּהֵי לְנִשְׁקָא לְהוֹן, וְאָמַר לָהּ לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמֶיךָ
מִקְמִיָּה בְּעֵלֶיךָ דְּאִיְהוּ קְדִישָׁא. שְׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, כְּעֵן יִדְעָנָא אֲנָא
מִדְּכָרְנָא מְלָה חַד דְּאִיְהִי מְרַגְלָא יְקִירָא דְּאֶתְמַר עַל סִיְהָרָא כְּדַתְנִינֶן
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיְהָרָא לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמֶיךָ דְּחֻשְׁבָּה סִיְהָרָא
דְּלֹא אֶתִּיְהִיב שׁוּלְטָנָא לָהּ, אָמַר לִיה חֲמוּהִי, אֲנָא כִּד שְׁמַעְנָא וְכִד הָוָה
מְסוּדָר בְּלַבָּאי וּבְגִין דְּלֹא אֶעְבֵּר עַל דְּעִתּוּהִי דְּחֲבָרָאי שְׁתַּקְתִּי.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (דברים ל"ג) אֲשֶׁרִיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְּמוֹךָ עִם נוֹשָׁע בֵּינֵי מַגּוֹן
עֲזָרָךָ וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוּתְךָ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי גְּאוּתְוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחָרַב
הוּא, לָאוּ הֵכִי, דְּהָא חָרַב לַעֲשׂוֹ אֶתִּיְהִיבַת דְּכְתִיב (בראשית כ"ז) וְעַל חָרְבְּךָ
תַּחֲיָה אֲלֵא הֵכִי שְׁמַעְנָא מֵאֲבוּי דְּאֵלִין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּכִד שְׁמַעִין מְלָה
וְלֹא אֶתִּישְׁבָא בְּלַבְּהוֹן וְאִינוּן מְגִיחֵי קָרְבָּא דִּין עִם דִּין כְּאִינוּן מְגִיחֵי קָרְבָּא
בְּחָרְבָּא וּבְעֵינֵין לְקַטְלָא דִּין לְדִין עֲלֵהּ. וּמְלָה דָּא דְּקָא אֲמַרִי חֲבָרְנָא כִּד הִיא
וְכִד גְּזָרְנָא בְּרָזָא דְּמִתְנִיתִין דִּילָן.

דְּכִד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיְהָרָא גְּזָר עַל שְׁמַשָּׁא לְמַהוּי
שׁוּלְטָנָא דְּעֲשׂוֹ וְעַל סִיְהָרָא לְמַהוּי בְּעֵלְמָא דִּין שׁוּלְטָנָא דְּיַעֲקֹב וּמְנִי עֲלִיהוֹן
תַּקִּיפִין רַבְרָבִין עַד דְּיִיתוּן תַּרְוֵן אוּמִיָּיא אֵלִין וְהָוָה רַבְרָבָא דְּאֶתְמַנִּי עַל
סִיְהָרָא בְּגִין אוּמָה דְּיַעֲקֹב בְּעָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיתִיְהִיב שׁוּלְטָנָא
לְסִיְהָרָא בְּעֵלְמָא דִּין כְּלוּמַר אוּמָה דְּיַעֲקֹב. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה
אֲנָא בְּעִי אוּמָה דְּיַעֲקֹב (חסר כאן). אֲלֵא בְּעֵלְמָא דְּאֶתִּי לְשִׁלְטָאָה בְּהוּ עַל כֹּל
אוּמִיָּיא אֲבַל בְּעֵלְמָא דִּין לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצָמֶיךָ וְהַשְׁתַּעֲבָדִי בְּגִלוּתָא לְמִזְכֵּי
לְךָ בְּעֵלְמָא דְּאֶתִּי.

וְכִד אֶתּוּ אוּמָה דְּיַעֲקֹב וְאֶתְרַעְמוּ קַמִּיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דְּאֶתְנַטְל
מְנַהוֹן שׁוּלְטָנָא וְאֶתִּיְהִיב לַעֲשׂוֹ. אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אֶתּוּן
בְּעָאן שׁוּלְטָנָא בְּעֵלְמָא דִּין דְּהָא אֲנָא עֲרַבְנָא לְשִׁלְטָאָה לְכוּ לְעֵלְמָא דְּאֶתִּי
עַל כֹּל אוּמִיָּיא וּבְגִין כִּד הִבִּיאוּ כְּפָרָה עָלֵי כְּלוּמַר עַל אוֹתָהּ הִבְטָחָה שְׁאֲנִי
עֲרַב לְכוּ וְהִבִּיאוּ כְּפָרָה וְהִתְעַסְקוּ בְּתוֹרָה וְעָלֵי לְתַת לְכֶם שְׂכָר טוֹב וְעָלֵי
לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כֹּל הָעַמִּים שְׁעַל מְנַת כֶּן מִיַּעֲטִיתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם אֶתָּא
רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקִיָּה בְּרִישִׁיָּה וְקָרָא לְבְרַתְיָהּ וְאָמַר לָהּ קוּטְפִינָא דְּנַהוּרִיתָא
וּבּוֹצִינָא דְּאֶתְפָּרְשָׁא בְּטַבּוּן אִית גְּבָד, זַכָּאָה אֲנִת וְזַכָּאָה חוּלְקִיךָ וְזַכָּאָה
חוּלְקִי דְּזַכִּינָא לְמַחֲמֵי כִּד.

רבי יונתן אמר זכו ישראל דנהיר לון קודשא בריך הוא ולית אנו צריכים לבוצינא אחרא דכתיב (ישעיה ס') והיה לך יי לאור עולם. אמר רבי אבהו, פיון שנתחלף להו שולטנא אינון מונין חושבנא לסיהרא דבה מנהגת נוהג כצאן יוסף ומוס אין בך דלא אשתכח בה גרעונה בגין מועדין וזמנין עייכ: (עד כאן מההשמטות)

ויקרא אלהים וגו', מהו ויקרא, קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעייתא, חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה קימין עלמין. ומההוא אור שלים עמודא דאמצעייתא אתפשט יסודא חי עלמין דאיהו יום מסטרא דימינא. ולחשך קרא לילה, קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשך חד נוקבא סיהרא דשולטא בליליא ואקרי לילה רזא דאדניי אדון כל הארץ. עאל ימינא בההוא עמודא שלים דבאמצעייתא כליל ברזא דשמאלא, וסליק לעילא עד נקודה קדמאה ונטיל ואחיד (ד י י ז ע "א) תמן מלה (נייא חילא) דתלת נקודין חל"ים שור"ק חיר"ק זרע קדש. דהא לית זרעא דאזרע בר ברזא דא, ואתחבר פלא בעמודא דאמצעייתא. ואפיק יסודא דעלמא, ובגין כך אקרי כל דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא.

שמאלא להיט בתוקפא וארח, בכולהו דרגין ארח ריחא. ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא נוקבא סיהרא. וההוא להיטו הוה חשך בגין דהוה מחשך. ותרין סטרין אלין אפיקו תרין דרגין אליו חד דכר וחד נוקבא. יסודא אחיד בעמודא דאמצעייתא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה, דכיון דההוא עמודא דאמצעייתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין, כדיו אתוסף ביה נהירו מעילא ומכל סטרין בחדוה דכלא ביה. ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין ואקרי מוסף. מהכא נפקין כל חיילין לתתא ורוחין ונשמתין קדישין ברזא ידו"ד צבאו"ת, אל אלהי הרוחות.

לילה אדון כל הארץ, מסטרא דשמאלא מההוא חשך. ובגין דההוא חשך תיאובתיה לאתכללא בימינא וחלש תוקפיה, אתפשט מניה האי לילה. כד שארי להתפשטא האי לילה עד לא אסתים, ההוא חשך עאל ואתכליל בימינא וימינא אחיד ליה, ואשתאר בגריעו האי לילה. וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור הכי לילה תיאובתיה לאתכללא ביום. חשך גרע נהוריה, ובגין כך אפיק דרגא בגריעו ולא בנהירו. חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור. לילה דנפק מניה לא נהיר אלא כד אתכליל ביום. גריעו דלילה לא אשתלים אלא במוסף. מה דאתוסף הכא גרע הכא.

במוסף הוה ביה רזא דנקודה עלאה ורזא דעמודא דאמצעייתא בכל סטרין, ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון. בליליא גריעו ביה אליו תרין. כדיו קרא כתיב ויקרא וגרע מניה (וי"ו) וכתיב קרא לילה. הכא רזא דשמא דשבעין ותרין אתוון גליפא דכתרא עלאה:

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו', הכא בפרט רזא לאפרשא (ביו) (תרומה קמ"ט ע"ב) מיין עלאין לתתאי (לתתאיו) ברזא דשמאלא. (נייא ואתברי) הכא מחלוקת ברזא דשמאלא. דעד הכא רזא דימינא הוא, והכא הוא

רָזָא דְשִׁמְמָלָא, וּבְגִין כֶּד אֶסְגִּיאוּ מַחְלוּקַת (מ"א ב"ו) בְּגִין דָּא לְיַמִּינָא. יַמִּינָא אִיהוּ שְׁלִימָא דְכָלָא, וּבְגִין כֶּד בְּיַמִּינָא כְּתִיב כֹּלָא דְהָא בִּיהַּ תְּלִינָא כֹּל שְׁלִימוֹ. כֶּד אֲתַעַר שְׁמָלָא אֲתַעַר מַחְלוּקַת. וּבְהַהוּא מַחְלוּקַת אֲתַתְּקַף אֲשָׂא דְרוּגְזָא וְנִפְיֵק מִנִּיהּ מַהְהוּא מַחְלוּקַת גִּיהֶנְס. וְגִיהֶנְס בְּשִׁמְמָלָא אֲתַעַר וְאֲתַדְבֵּק.

חֲכֻמָּתָא דְמִשָּׁה בְּהָא אֶסְתַּכַּל וּבְעוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית אֲשַׁנַּח. בְּעוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית הָוָה מַחְלוּקַת שְׁמָלָא בְּיַמִּינָא, וּבְהַהוּא מַחְלוּקַת דְּאֲתַעַר בִּיהַּ שְׁמָלָא נִפְק בִּיהַּ גִּיהֶנְס וְאֲתַדְבֵּק בִּיהַּ. עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאִיהוּ יוֹם תְּלִיתַי עָאֵל בִּינִייהוּ וְאֲפְרִישׁ מַחְלוּקַת וְאֶסְפִּים לְתַרְיִן סְטָרִין. וְגִיהֶנְס נְחִית לְתַתָּא. וּשְׁמָלָא אֲתַכְּלִיל בְּיַמִּינָא וְהָוָה שְׁלָמָא בְּכָלָא.

כְּגוּוֹנָא דָּא מַחְלוּקַת קָרַח בְּאֶהְרֹן שְׁמָלָא בְּיַמִּינָא. אֶסְתַּכַּל מִשָּׁה בְּעוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית. אָמַר לִי אֲתַחֲזִי לְאֲפְרָשָׁא מַחְלוּקַת בֵּין יַמִּינָא לְשְׁמָלָא. אֲשַׁתַּדַּל לְאֶסְכָּמָא בִּינִייהוּ. וְלֹא בְּעֵי שְׁמָלָא וְאֲתַתְּקַף קָרַח בְּתוּקְפִיהַּ. אָמַר וְדָאִי גִיהֶנְס בְּתוּקְפָא דְמַחְלוּקַת שְׁמָלָא אֲצִטְרִיד לְאֲתַדְבֵּקָא (ס"א לעילא וּלְאֲתַכְּלָא בִימִינָא) הוּא לֹא בְּעֵי לְאֲתַדְבֵּקָא לְעִילָא וּלְאֲתַכְּלָא בְּיַמִּינָא, וְדָאִי יַחוּת לְתַתָּא בְּתוּקְפָא דְרוּגְזָא דִילִיָּהּ.

וְעַל דָּא לֹא בְּעֵי קָרַח לְאֶסְכָּמָא הָאִי מַחְלוּקַת בִּידָא דְמִשָּׁה בְּגִין דְלֹא הָוָה (ל"ג ע"א) לְשֵׁם שְׁמִים וְלֹא חִיִּישׁ לִיקְרָא דְלְעִילָא וְאֲכַחִישׁ עוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית. כֵּינֵן דְחֻמָּא מִשָּׁה דְהָוָה מְכַחִישׁ עוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית וְאֲתַדְחָא אִיהוּ לְבַר, כְּדִין וַיַּחַר לְמִשָּׁה מְאֹד.

דף יז ע"ב

וַיַּחַר לְמִשָּׁה עַל דְּאֲכַחִישׁוּ לִיהַּ דְלֹא אֶסְפִּים הַהוּא מַחְלוּקַת. מְאֹד עַל דְּאֲכַחִישׁוּ עוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית. וּבְכָלָא אֲכַחִישׁ (דף יז ע"ב) קָרַח בְּעִילָא וּבְתַתָּא. דְכְּתִיב, (במדבר כו) בְּהַצּוֹתֶם עַל יְיָ, הָא תַתָּא וְעִילָא. וְעַל דָּא אֲתַדְבֵּק כְּמָה (במה) דְּאֲתַחֲזִי לִיהַּ.

מַחְלוּקַת דְּאֲתַתְּקוּן כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא וְסָלִיק וְלֹא נְחִית וְאֲתַקְיִים בְּאֶרַח מִיִּשְׂרָאֵל, דָּא מַחְלוּקַת דְּשִׁמְמָאִי וְהַלֵּל. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲפְרִישׁ בִּינִייהוּ וְאֶסְפִּים לוֹן. וְדָא הָוָה מַחְלוּקַת לְשֵׁם שְׁמִים. וְשְׁמִים אֲפְרִישׁ מַחְלוּקַת. וְעַל דָּא אֲתַקְיִים (עלמא). וְדָא הָוָה כְּגוּוֹנָא דְעוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית. וְקָרַח בְּעוּבָדָא דְבְּרָאשִׁית אֲכַחִישׁ בְּכָלָא. וּפְלוּגְתָא דְשְׁמִים הָוָה. וּבְעָא לְאֲכַחִישָׁא מְלִי דְאוּרִיָּתָא. וְדָאִי בְּאֲתַדְבֵּקוּתָא דְגִיהֶנְס הָוָה. וְעַל דָּא אֲתַדְבֵּק בְּהַדִּיהַּ.

וְרָזָא דָּא בְּסַפְרָא דְאָדָם. חֲשָׁד כֶּד אֲתַעַר אֲתַעַר בְּתוּקְפִיהַּ וּבְרָא בִּיהַּ גִּיהֶנְס וְאֲתַדְבֵּק בְּהַדִּיהַּ בְּהַהוּא מַחְלוּקַת. כֵּינֵן דְשְׁכִיךְ רוּגְזָא וְתוּקְפָא, אֲתַעַר מַחְלוּקַת כְּגוּוֹנָא אַחְרָא, מַחְלוּקַת דְרַחִימוֹ. וְתַרְיִן מַחְלוּקַת הוּוּ. חַד שִׁירוּתָא וְחַד סִיּוּמָא. וְדָא אִיהוּ אֶרְחַהוּן דְצַדִּיקָיָא שִׁירוּתָא דְלַהוּן בְּקִשְׁיֹו

וְסוּפָא דְלֵהוּן בְּנִיחָא. קָרַח הָוֵה שִׁירוּתָא דְמַחְלוּקַת כְּפוּם רוּגְזָא וְתוּקְפָא
וְאִתְדַבֵּק בְּגִיחָנָם. שְׂמַאי סוּפָא דְמַחְלוּקַת כַּד רוּגְזָא בְּנִיחָא אֶצְטְרִיד
לְאִתְעָרָא מַחְלוּקַת דְרַחֲמֵי וּלְאַסְכְּמָא עַל יְדָא דְשְׂמַיִם.

וְרָזָא דָא יְהִי רְקִיעַ בְּתוּדָה הַמַּיִם וְיִהִי מְבַדִּיל, דָּא מַחְלוּקַת קְדָמָא אִתְעָרוּ
דְרוּגְזָא וְתוּקְפָא בְּעָא לְאַפְרָשָׁא וְאִתְעָר גִּיחָנָם עַד דְרוּגְזָא וְתוּקְפָא אֶצְטְנוּ.
וְכַדִּין וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וְגוֹי אִתְעָר מַחְלוּקַת דְרַחֲמֵי וְחֲבִיבוּ
וְקִיּוּמָא דְעֵלְמָא. וְבְרָזָא דָא מַחְלוּקַת שְׂמַאי וְהֵלֵל. דְתוּרָה שְׂבַעַל פְּהָ עֵאלַת
בְּרַחֲמֵי גְבִי תוּרָה שְׂבַכְתָּב וְהוּוּ בְקִיּוּמָא שְׂלִים.

הַבְּדֵלָה אִיהוּ וְדָאִי בְשְׂמַאֲלָא. כְּתִיב הֶכָּא הַבְּדֵלָה, וְיִהִי מְבַדִּיל וְכְתִיב
וַיִּבְדֵּל, וְכְתִיב הֵתֵם (בַּמִּדְבָּר טו) הַמְעַט מִכֶּם כִּי הַבְּדִיל וְגוֹי, וְכְתִיב (דְּבָרִים ו)
בְּעַת הַהִיא הַבְּדִיל יְיָ אֶת שֶׁבֶט הַלְוִי. דְהָא וְדָאִי לִית הַבְּדֵלָה אֶלָּא בְּשַׁנִּי
בְּאַתֵּר שְׂמַאֲלָא. וְאִי תִימָא הַבְּדֵלָה בְּשַׁנִּי אִיהוּ וְדָאִי אִמָּאִי הַבְּדֵלָה בְּלוּי
דְאִיהוּ תְלִיתָא. הַבְּדֵלָה בְּשַׁמְעוֹן אֶצְטְרִיד דְאִיהוּ שַׁנִּי. אֶלָּא, אַף עַל גַּב
דְּלוּי אִיהוּ תְלִיתָא. לְדַעְתָּא דִיַּעֲקֹב שַׁנִּי הָוֵה. וְלַעוֹלָם בְּשַׁנִּי הָוֵה, וְכֵלָּא
בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל בְּאַרְחַ שְׂלִים כְּדָקָא יֵאוּת.

הַבְּדֵלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת בֵּין אֲנוּן דְשְׂלִיטִין בְּיוֹמֵי חוּל לְשַׁבַּת. וְכַד נְפִיק שַׁבַּת
סְלָקָא מְגִיחָנָם חַד סְטָרָא מְעִינָא בִישָׂא (סִיָּא טסִירָא מִמְנָא בִישָׂא) דְבְּעָא
לְשַׁלְטָאָה בְּשַׁעְתָּא דְאַמְרִין יִשְׂרָאֵל (תְּהִלִּים ז) וַיַּמְעֶשֶׂה יְדִינּוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וְנִפִּיק
מֵהָהוּא דְרָגָא דְאַקְרִי שְׂמַאֲלָא (נִיָּא שְׂאוּלָה) וּבְעֵי לְאִתְעָרְבָא בְּזָרְעָא דִישְׂרָאֵל
וְלְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֵי עוֹבְדָא בְּהַדָּס וּבִיּוֹן וְאַמְרֵי הַבְּדֵלָה, וְאִתְפָּרַשׁ מִנִּיּוּהוּ, וּמָאִידָּ
הֵהוּא סְטָרָא וְעֵאל לְדוּכְתִיָּה בְּשָׂאוּל אֲתֵר דְקָרַח וְסִיעֵתִיָּה תַמָּן דְכְּתִיב,
(בַּמִּדְבָּר יט) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאוּלָה. וְאַנוּן לָא נַחְתִּי תַמָּן עַד
דְעֲבָדֵי יִשְׂרָאֵל הַבְּדֵלָה מְנַהוֹן דְכְּתִיב, (בַּמִּדְבָּר יט) הַבְּדִלוּ מִתּוֹדָה הַעֲדָה וְגוֹי.

וְלַעוֹלָם הַבְּדֵלָה בְּשַׁנִּי דְאִיהוּ שְׂמַאֲלָא בְּשִׁירוּתָא וְתוּקְפָא וְרוּגְזָא דְאִתְעָר
שְׂמַאֲלָא בְּמַחְלוּקַת עַד לָא שְׂכִידָּ בְּנִיחָא וְאַתְבְּרִי בִיָּה גִיחָנָם. (יח ב) כְּדִין
אִתְבְּרִיאוּ כָּל אֲנוּן מְלָאָכִים דְקִטְרָגִי לְמֵאֲרִיָּהוּן לְעִילָא וְאַכִּיל לֹון נוּרָא
וְאִתְוֹקְדוּ. וְכֹן כָּל שְׂאָר אֲנוּן דְמַתְבַּטְּלִי וְלִית לֹון קִיּוּמָא וְאִתְאַכְלוּ בְּנוּרָא.
כְּגוֹוָנָא דָּא קָרַח לְתַתָּא. וְכֵלָּא כְּגוֹוָנָא דָּא.

יְהִי רְקִיעַ אִתְפָּשֵׁט פְּשִׁיטוּ דָּא מִן דָּא. אִיִּל קְטָפָא יְמִינָא אִיִּל גְּדוּל אִתְפָּשֵׁט
פְּשִׁיטוּ מִן גּוֹ מִיָּא לְאַשְׁתַּלְמָא שְׂמָא דָּא אִיִּל וְלְאַתְכַּלָּא בְּהָהוּא פְּשִׁיטוּ
דָּא בְּדָא, וְאַתְפָּשֵׁט מֵאֵל אֱלֹהִים הַיִּיִם אֶלִּין אִתְפָּשֵׁטוּ וְאַתְהַפְּכוּ לְמַהוּי
מִיּוֹן תַּתְּאִין יַמִּיָּה הֵהוּא פְּשִׁיטוּ דְאַתְפָּשֵׁט בְּשַׁנִּי, מִיּוֹן עֲלָאִין הַיִּיִם זָה
הַיִּיִם גְּדוּל. הַיִּיִם מִיּוֹן עֲלָאִין, הַפּוּכָא דְאַלִּין אִתְוּוֹן יַמִּיָּה מִיּוֹן תַּתְּאִין.
כִּיּוֹן דְאַתְתַּקְנוּ אִתְעֲבִידוּ כֵּלָּא כֵּלָּא חָדָא וְאַתְפָּשֵׁט שְׂמָא דָּא בְּכַמָּה דוּכְתִיָּה.

דף יח ע"א

מיינן עלאין דכורין. ומיין תתאין נוקבי. בקדמיתא הוו מים במים, עד דאתפרשו לאשתמודעא מיין עלאין ותתאין, דא אלהים (נ"א מיין עלאין). ודא אדנ"י (נ"א מיין תתאין). ודא ה' עיקאה וה' תתאה. מה פתיב ויעש אלהים את הרקיע. אתפשטותא דא נטל שמה דא אלהים מיין עלאין. ומיין (דף יח ע"א) תתאין אדנ"י. ועם כל דא פיון דאשתלמו מיין דכורין במיין נוקבין, שמה דאלהים אתפשט בכלא.

ואף על גב דאפריש בין מיין עלאין לתתאין, מחלוקת לא אתבטל עד יום תליתאי ואספכים מחלוקת ואתישב כלא בדוכתיה פדקא יאות. ובגין מחלוקת דא אף על פי דאיהו קיומא דעלמא לא פתיב פי טוב בשני, דלא אשתלים עובדא. מיין עלאין ומיין תתאין הוו פחדא ולא הוו תולדין בעלמא עד דאתפרשו ואשתמודעו. ובגין כך עבדו תולדין.

ועם כל דא אף על גב דהבדלה הוי בשני ומחלוקת ביה הנה, יום תליתאי אספכים בכלא דהוא שמה דאיגלף בגליפוי (ס"א יהוה) הנה לאסתפקמא מיין עלאין ומיין תתאין ה' עלאה, ה' תתאה, ו' בינייהו. לאשלמא בתרין סטרין. וסימנא דא מי הירדן מיין עלאין קמו נד אחד. מיין תתאין נחתו לימא. וישראל אזלי באמצעיתא.

חמש רקיעין פתיבי הקא וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו וכלהו פלילן דא בדא. ואלמלא האי מחלוקת דאסתפכם על ידי דאמצעיתא לא אתכלילו ולא אשתירו (נ"א אתיירו). חמש מאה שנין אנון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד אבין ותולדין לעלמא וכל מימוי דבראשית דנגדין ואתמשכן מבראשית אתפלגו תחותוי על ידיה. ודוד מלכא נקיט כלא ואיהו פליג לבתר דכתוב, (שמואל ב ו) ויחלק לכל העם לכל המון וגוי וכתוב, (תהלים קד) תתן להם ילקוטון וכתוב, (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגוי.

בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, אסגי ואתקף הורפילא דטיפסא ונפקו מתמן טסירין ואקרישו מיד בלא לחותא פלל והוו דכר ונוקבא. ומנהון אתפרשו זייגין בישין לזנייהו, והקא תקיפו דרוח מסאבא בכל אנון תוקפין טסירין. ואנון רזא דערלה. אליו אתקפו בזייגין תקיפין, חד אפע"ה וחד נח"ש ותרווייהו חד. אפע"ה אוליד (ס"א לשבעין) לשבעא שנין בחבורא חדא, אתהדר כלא לשבע שנין דנחש.

הקא איהו רזא דגיהנם דאקרי בשבע שמהו. יצר הרע בשבע שמהו אקרי. ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהקא לעלמא וכלא מרזא דשמאלא, טב וביש ואיהו ישובא דעלמא. הקא שמה גליפא דתמני סרי אתוון ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה ישובא דעלמא :

(ר"ת יהו"ה) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַיָּמִים וְגוֹי בְּאַרְחַ קוּ לְמַהוּי בְּאַרְחַ מִיֶּשֶׁר.
דְּהָא מְרָזָא דְהֵיִיא נְקוּדָה קְדָמָא נֶפֶק כְּלָא בְּסִתְיָמוּ. עַד דְּמָטִי וְאַתְּכַנְיִשׁ
לְהִיכְלָא עֲלָאָה וּמִתְמָן נֶפֶק בְּקוּ מִיֶּשֶׁר לְשָׂאָר דְּרַגְיָן. עַד דְּמָטִי לְהֵהוּא אַתְּר
חַד דְּכַנְיִשׁ כְּלָא בְּכָלֵל דְּכַר וְנוֹקְבָא. וּמֵאן אִיהוּ חַי עֲלָמִין.

הַיָּמִים דְּנִפְקִי מְלַעִיל מֵאֵת הַיָּ עֲלָאָה. מִתְחַת הַשָּׁמַיִם וַיִּזְעִירָא. וְעַל דָּא וַיִּו
חַד שָׁמַיִם וְחַד מִתְחַת הַשָּׁמַיִם. כְּדִין וְתִרְאָה הַיִּבְשָׁה דָּא הַיָּ תִּתְּתָא. דָּא
אַתְּגְלִי. וְכָל שָׂאָר אַתְּכַפְּסִי. וּמִגּוּ הַאִי בְּתִרְאָה אֲשַׁתְּמַע בְּסוֹכְלִתְנוּ הַהוּא
דְּאַתְּכַפְּסִי.

אַל מְקוּם אַחַד בְּגִין דְּהֵכָא הוּא קְשׁוּרָא דְיַחְוּדָא דְעֲלָמָא עֲלָאָה יְהוּ"ה אַחַד
וּשְׂמוּ אַחַד (תְּרוּמָה קִלְד ע"א) תְּרִין יַחְוּדִין חַד דְּעֲלָמָא עֲלָאָה לְאַתְיַחְוּדָא בְּדְרַגּוּי,
וְחַד דְּעֲלָמָא תִּתְּתָא לְאַתְיַחְוּדָא בְּדְרַגּוּי. קְשׁוּרָא דְיַחְוּדָא דְעֲלָמָא עֲלָאָה עַד
הֵכָא אִיהוּ. חַי עֲלָמִין תְּמָן אַתְּכַפְּסִים וְאַתְּקִשְׁר עֲלָמָא עֲלָאָה בְּיַחְוּדָא דְיִלְיָה.
וּבְגִין כְּדָא אַקְרִי מְקוּם אַחַד. כָּל דְּרַגְיָן וְכָל שְׂיִיפִין מִתְכַנְיִשׁוּן תְּמָן וְהוּוּ כְּלָהוּ
בֵּיה חַד בְּלָא פִירוּדָא כְּלָל. וְלִית דְּרַגָּא דְאַתְיַחְוּדוֹן תְּמָן בְּיַחְוּדָא חַד אֲלָא
הַאִי, וּבֵיה אַתְּכַפְּסִין כְּלָהוּ בְּאַרְחַ סְתִים בְּתִיאֻבְתָּא חַד. עַד הֵכָא בְּדְרַגָּא
דָּא אַתְיַחְוּד עֲלָמָא דְאַתְּגְלִיָּא בְּעֲלָמָא דְאַתְּכַפְּסִיָּא.

דף יח ע"ב

עֲלָמָא דְאַתְּגְלִיָּא אַתְיַחְוּד אוּף הַכִּי לְתִתָּא, וְעֲלָמָא דְאַתְּגְלִיָּא אִיהוּ עֲלָמָא
דְּתִתְּתָא"ה. (ישעיה ו) וְאַרְאָה אֶת יְיָ (שמות כד) וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר יד)
וּכְבוֹד יְיָ נִרְאָה (במדבר יז) וַיִּרְא כְבוֹד יְיָ (יחזקאל א) כְּמִרְאָה הַקִּשְׁת וְגוֹי כֹּן
מִרְאָה הַנְּהִי סְבִיב הוּא מִרְאָה דְמוֹת כְּבוֹד יְיָ. וְדָא אִיהוּ רְזָא וְתִרְאָה
הַיִּבְשָׁה. (יחזקאל א) כְּמִרְאָה הַקִּשְׁת זֶה חַי עֲלָמִין. וְזֶהוּ אֶת קְשִׁיתִי נִתְתִּי בְּעֵנִן
דָּא מְלָכוּת. נִתְתִּי מִן יוֹמָא דְאַתְּבְּרִי עֲלָמָא. בְּיוֹמָא (דף יח ע"ב) דְּעֵיבָא דְאַתְּחִזִּי
קְשִׁת (דאֲתַעַר שְׂמַאלָא לְאַתְּתַקְפָּא). מִרְאָה דְמוֹת כְּבוֹד הַיָּ אַתְּעַר שְׂמַאלָא
לְאַתְּתַקְפָּא. נֶפֶקַת רַחַל וְתַקֵּשׁ בְּלִדְתָּהּ. מִיכָא"ל בְּסִטְרָא דָּא, רַפְּא"ל
בְּסִטְרָא דָּא, גְּבַרְיָא"ל בְּסִטְרָא דָּא. וְאַנּוּן גְּוּוּנִין דְאַתְּחִזִּין בְּהֵהוּא דְמוֹת
חִיּוֹר וְסוּמָק וְיִרוֹק.

כֹּן מִרְאָה הַנְּהִי סְבִיב. נִהִירוּ דְאַתְּכַפְּסִיָּא בְּגִלְגוּלָא דְחִיזוּ דְעֵינָא. הוּא מִרְאָה
דְמוֹת כְּבוֹד יְיָ. גְּוּוּנִין דְאַתְיַחְוּדָא יַחְוּדָא תִּתְּתָא לְפּוּם יַחְוּדָא דְאַתְיַחְוּד
יַחְוּדָא דְלַעִילָא. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ. גְּוּוּנִין סְתִימִין דְלָא אַתְּחִזּוּ וְאַתְּקִשְׁרוּן אֶל
מְקוּם אַחַד יַחְוּדָא חַדָּא בְּעֲלָאָה. גְּוּוּנִין בְּקִשְׁת לְתִתָּא לְאַתְיַחְוּדָא בְּהוּ. חִוּוֹר
סוּמָק וְיִרוֹק כְּגוּוּנִין סְתִימִין. וְאַנּוּן יַחְוּדָא אַחְרָא רְזָא וּשְׂמוּ אַחַד. בְּרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד יַחְוּדָא דְלִתְּתָא. יַחְוּדָא עֲלָאָה (דְּבֵרִים ו) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל יְהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוּ"ה אַחַד. דָּא לְקַבִּיל דָּא. יְקוּוּ מְדִידוֹ דְקוּ
וּמִשְׁחָתָא. הֵכָא שִׁית תִּיבִין. וְהֵכָא שִׁית תִּיבִין.

מִשְׁחַתָּא בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא דְכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדְּד בְּשַׁעְלוּ מִים. וְדָא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. הֵכָא שְׁעוּרָא דְיוֹצֵר עֲלָמִין (בראשית כג ע"א) יו"ד ה"א וא"ו ה"א, קְדוּ"ש קְדוּ"ש קְדוּ"ש דָּא אִיהוּ יְקוּוּ הַמִּים. יי צְבָאוֹת. דָּא אִיהוּ אֵל מְקוּם אֶחָד בְּרָזָא דְשָׁמָא דָּא. מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. דָּא וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. רָזָא גְלִיפָא שְׁמָא דִּיחֻדָּא כּוּז"ו בּמוֹכּס"ז כּוּז"ו.

תַּדְשָׂא הָאָרֶץ דְשָׂא עֵשֶׁב וְגוֹי הַשְׁתָּא אֲפִיקַת חֵילָא בְּאֲנוּן מִיין דָּאֲתַכְנָשׁוּ לְאַתֵּר חָד וְנִגְדִין בְּגוּוֹיָה גּוֹ טְמִירוֹ סְתִימָאָה. וְנִפְקִין בְּגוּוֹיָה טְמִירוֹן עֲלָיִן וְחֵיילִין קְדִישִׁין. דִּי כָּל אֲנוּן בְּנִי מְהִימְנוּתָא מְתַקֵּן לוֹן בְּתַקוּנָא דְמְהִימְנוּתָא בְּהֵיחֵי פּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּהוּן.

וְרָזָא דָּא (תהלים קד) מְצַמִּיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְגוֹי דָּא בְּהֵמָה דְרַבִּיעָאָה עַל אֶלְפִי טוּרִין וּמִגְדִּילִין לָהּ בְּכָל יוֹמָא הֵהוּא חֲצִיר. וְחֲצִיר דָּא אֲנוּן מְלַאֲכִין שְׁלִיטִין לְפּוּם שְׁעֵתָא דְאֲתַבְּרִיָּאוּ בְּשַׁנֵּי וְקִימִין לְמִיכְלָא דְהֵאֵי בְּהֵמָה. בְּגִין דָּאִית אֲשָׂא אֲכָלָא אֲשָׂא.

וְעֵשֶׁב לְעִבּוּדַת הָאָדָם עֵשֶׁב דָּא אֵלִין אֹפְנִין וְחִיּוֹת וְכְרוּבִים. דְּכִלְהוּ מְתַקֵּן גּוֹ תַקוּנֵיהוּ וְקִימִין לְאַתְתַּקְנָא בְּשַׁעֲתָא דְבְּנֵי נְשָׂא אֲתִינִין לְפּוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּהוּן בְּקַרְבְּנֵיהוּן וּבְצִלוּתָא דְדָּא אִיהוּ עִבּוּדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׁב דָּא אֲזִדְמִן וְאֲתַעֲתַד לְעִבּוּדַת הָאָדָם לְאַתְתַּקְנָא בְּתַקוּנֵיהָ כְּדָקָא יָאוּת. וְכֵד אֲנוּן מְתַתַּקֵּן בְּהֵיחֵי עִבּוּדַת הָאָדָם, לְבַתֵּר מְנִיָּיהוּ נִפְקִי מְזוּנֵי וְטִרְפִין לְעֲלָמָא דְכְתִיב (תהלים קד) לְהוֹצִיא לְחַם מִן הָאָרֶץ. וְדָא אִיהוּ עֵשֶׁב מְזַרְיע זֶרַע, דְּהֵא חֲצִיר לָא מְזַרְיע זֶרַע אִיהוּ אֵלָא אֲזִדְמִן לְמִיכְלָא דְאֲשָׂא קְדִישָׂא. וְעֵשֶׁב לְתַקוּנָא דְעֲלָמָא.

וְכָל דָּא לְהוֹצִיא לְחַם מִן הָאָרֶץ. כָּל תַקוּנֵין דְבְּנֵי נְשָׂא דְקָא מְתַקְנָא לְהֵאֵי עֵשֶׁב אָרֶץ. דְּפּוֹלְחָנָא דְלֵהוּן לְמֵאֲרִיָּהוּן לְסַפְקָא עַל יְדִיהוּן מִהֵיחֵי אָרֶץ טִרְפִי וּמְזוּנֵי לְהֵאֵי עֲלָמָא וּלְאַתְבְּרָכָא בְּנֵי נְשָׂא מְבַרְכִין דְלַעֲלִיל (דלעילא). עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי. דְרָגָא עַל דְרָגָא דְכֵר וְנוֹקְבָא. (בראשית לג ע"א) כְּמָה דְעֵץ פְּרִי אֲפִיק חֵילָא דְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי, אוּף הֵכָא אֲפִיק אִיהוּ. וּמֵאֵן אִיהוּ אֵלִין אֲנוּן כְּרוּבִים וְתַמְרוֹת. מֵאֵי תַמְרוֹת. אֵלִין אֲנוּן דְסַלְקִי בְּתַנְנָא דְקַרְבְּנָא, וּמְתַתַּקֵּי בְּהֵדִיָּה וְאֲקָמוּ (נ"א ואקרו) תַמְרוֹת עֵשֶׂן. וְכִלְהוּ קִימִין בְּתַקוּנֵיהוּ לְעִבּוּדַת הָאָדָם, מַה דְלָא קִימָא כֵּן חֲצִיר דְהֵא אֲתַעֲתַד לְמִיכְלָא דְכְתִיב, (איוב מ) הִנֵּה נָא בְּהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חֲצִיר כְּבָקָר יֹאכֵל. עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי דִיּוֹקְנָא דְכֵר וְנוֹקְבָא. וְדַמּוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם. אֵלִין לָאו אֲנוּן כְּאֲנוּן כְּרוּבִים. אֵלִין אֲפִי רַבְרָבִין בְּדִיקְנָא חֲתִימָא. כְּרוּבִים אֲפִי זוּטְרֵי כְּרַבִּיין. פְּנֵי אָדָם כָּל (ד"ו) דִיּוֹקְנֵין כְּלִילֵן בְּהוּ. בְּגִין דְאֲנוּן אֲפִין רַבְרָבִין וּמְצַטִּירִין בְּהוּ צִיּוּרִין גְלִיפִין כְּגִלּוּפֵי שְׁמָא מְפִרֵשׁ בְּאַרְבַּע סְטְרֵי דְעֲלָמָא מְזַרְיָח מְעַרְיָב צְפוּ"ן וְדְרוּ"ם.

מִיכָא"ל רְשִׁים רְשִׁימוּ לְצַד דְרוּם. וְכָל אֲנָפִין מְסַתְּפִילִין לְגַבִּיָּה. פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אֲרִיָּיָה פְּנֵי שׁוּ"ר פְּנֵי נְשׁוּ"ר. אָדָם אִיהוּ דְכֵר וְנוֹקְבָא, וְלָא אֲקָרִי אָדָם בְּרֵי הֵי וּמְנִיָּה אֲצַטִּירִין צִיּוּרִין דְרַכְבֵּי אֱלֹהִים רְבוּתִים דְכְתִיב, (תהלים סח)

דף יט ע"א

שנאן כלא דכלהו ציורין שויר נשיר ארייה. ו' דא איהו אדם (דף יט ע"א)
פשיטו דאתכליל כחדא (עקב רעד ע"א) ברזא דכר ונוקבא, וכלהו אלפין ורבון
כלהו. נפקי מהני רזא שנאין. ומהני דיוקניו מתפרשין כל חד וחד
בסטריתהו כמה דאתחזי לון.

ואליו אנון דקא משלבו חד בחד וכליל חד בחד למהוי כל חד וחד כלילן
בחבריה, שויר נשיר ארייה אדם אתנהגו (בא מג ע"ב) ברזא דארבע שמון
גליפאן סלקין לאתנהגא ולאסתכלא.

סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור לאנפי אדם. סליק שמא חד מתעטרא
מחקקא ברזא דתרין גונוין ואיהו א"ל. כדין אתהדר לאחורא וכורסיה
חקיק וגליף ליה. ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

סליק לאתנהגא ולאסתכלא (יתרו פ ע"ב, תצא רפא ע"ב) נשר לאנפי אדם. סליק
שמא אחרא מתעטרא מחקקא ברזא דתרין אנפין גונוין לאתנהגא
ולאסתכלא בסליקו בעטורא דלעילא ואיהו גדול. כדין אתהדר לאחורא
וכורסיה חקיק וגליף ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

סליק לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם. סליק שמא אחרא
מתעטרא מתחקקא ברזא דתרין אנפין גונוין לאתתקפא ולאתישרא
בתוקפא ואיהו גבור. כדין אתהדר לאחורא וכורסיה חקיק וגליף ליה
ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא.

אד"ם אסתפל בכלהו וכלהו סלקין ומסתכלין ביה. כדין כלהו אצטיירו
בגלופייהו בציורא דא ברזא דשמא חד דאקרי נורא. וכדין כתיב עלייהו
(יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, כלהו כלילן בהאי דיוקנא. והאי דיוקנא
כליל לון.

ועל רזא דא אקרי קודשא בריך הוא (נחמיה ט) האל הגדול הגבור והנורא.
דהא שמון אליו גליפין אנון לעיל (לעילא) ברזא דרתיכא עלאה, כלילא
בארבע אתוון ידו"ד דאיהו שמא דכליל כלא. דיוקניו אליו מחקקו גליפו
בכורסייא. וכורסייא גליפא מרקמא בהו חד לימינא וחד לשמאלא וחד
לקמא וחד לאחורא רשימא בארבע סטרין דעלמא.

כרסייא כד סלקא רשימא בארבע דיוקניו אליו, אליו ארבע שמון עליו
נטליו להאי כרסייא, וכרסייא אתכליל בהו עד דנקטא ולקטא נפשו
וענוגין דכסופין. כיון דנקטא ולקטא אנון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא,
כאילנא דמלייא ענפין לכל סטר ומלי אבין (איבין). כיון דנחתתי (דנחתא) נפקי

אֵלֶּיךָ אֲרַבֵּעַ דְּיוֹקְנֵי מִצְטַיִרֵי בְּצִיּוּרֵיהוּ גְּלִיפֵן מְנַהֲרִין נְצִיצֵי מְלַהֲטִין.
וְאֵנוּן זְרַעֵי זְרַעַת עַל עֲלָמָא, כְּדִין אֲתִקְרִי, עֵשֶׁב מְזַרְיַע זְרַע, עֵשֶׁב דְּאֵנוּן
זְרַעֵי זְרַעַת עַל זְרַעַת עַל זְרַעַת

דף יט ע"ב

נִפְקָא (כיון) דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דְּכָלִּיל כָּל דְּיוֹקְנֵי. כְּדִין כְּתִיב עַץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי
לְמִינוּ. אֲשֶׁר זְרַעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ. לֹא אָפִיק זְרַעַת אֶלָּא לְתוֹעֲלֵתָא. עַל הָאָרֶץ
אֲשֶׁר זְרַעוּ בּוֹ דְּיִיקָא. מִכָּאן דְּלִית רְשׁוֹ לְבַר נֶשׁ לְאִפְקָא זְרַעַת מְנִיָּה לְבִטְלָא.
חֲצִיר (נ"א דשא) (רזא) דְּהִקָּא לֹא אִיהוּ מְזַרְיַע זְרַע. וּבְגִין כֶּדָּ אֲתִבְטַל וְלֹא
קִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא (י"ט ב', מ"א) כְּהִנֵּי אַחֲרָנִין, דְּלִית לִיהּ דְּיוֹקְנָא לְאִצְטַיִרָא
וְלֹא תִגְלַףּא בְּדְּיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא כְּלָל. אֶלָּא אֲתַחֲזִין וְלֹא אֲתַחֲזִין. כָּל אֵנוּן דְּלֹא
אִצְטַיִרוּ בְּצִיּוּרָא וְדְּיוֹקְנָא לִית לֹון קִיּוּמָא. קִיּוּמֵי לְפִיּוּם שְׁעֵתָא וְאֲתִאֲכִילוּ
בְּאִשָּׁא דְּאֲכָלָא אִשָּׁא וּמַהֲדָרִין כְּמַדְלַקְדָּמִין וְכֵן בְּכָל יוּמָא. (ויחי רט"ו) בַּר נֶשׁ
לְתַתָּא אִית לִיהּ דְּיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא, וְלֹא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּגִוּוּנָא דְּהִנֵּי דְּלַעֲלָא.
צִיּוּרָא וְדְּיוֹקְנָא דְּלַעֲלִיל (דלעלא). מִצְטַיִרֵי בְּצִיּוּרֵיהוּ בְּמַלְבוּשָׁא וְלֹא כְּגִוּוּנָא (בגוונא) אַחֲרָא, וּבְגִין כֶּדָּ
מַלְבוּשָׁא אַחֲרָא לְאִצְטַיִרָא. וּבְגִין כֶּדָּ אֵנוּן בְּקִיּוּמָא תְּדִיר. צִיּוּרָא דְּאָדָם
לְתַתָּא מִצְטַיִרֵי בְּצִיּוּרֵיהוּ בְּמַלְבוּשָׁא וְלֹא כְּגִוּוּנָא (בגוונא) אַחֲרָא, וּבְגִין כֶּדָּ
קִיּוּמֵי בְּקִיּוּמָא זְמַן וְעֵדָן. וּבְכָל לַיְלִיא וְלַיְלִיא מִתְפַּשֵּׁט רוּחָא מֵהַאי
מַלְבוּשָׁא וְסַלְקָא (לעלא). וְהַהוּא אִשָּׁא דְּאֲכָלָא אֲכִיל לִיהּ. וּבִתְרַת אֲתַהֲדָר
כְּמַלְקְדָּמִין וּמִצְטַיִרֵי בְּמַלְבוּשֵׁיהוּ. וּבְגִין כֶּדָּ לִית לֹון קִיּוּמָא כְּאֵנוּן דְּיוֹקְנֵי
דְּלַעֲלִיל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (איכה ג) חֲדָשִׁים לְבִקְרִים. בְּנֵי נֶשָׁא דְּאֵנוּן חֲדָשִׁים בְּכָל
יוּמָא וְיוּמָא. (דף יט ע"ב) מְאִי טַעְמָא, רַבָּה אֲמוּנְתָדָּ, רַבָּה אִיהוּ וְלֹא זְעִירָא.

רַבָּה אֲמוּנְתָדָּ וְדָאִי רַבָּה דְּיִכְלָא לְנִטְלָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא וְלֹא אֲכָלָא לֹון בְּגִוּוּנָא
עֲלָאָה וְתַתָּאָה. אֲתֵר רַב וְסָגִי אִיהוּ דְּכָלִּיל כָּלָא וְלֹא אֲתַמְלִיא יִתִּיר. וְרַזָּא
דָּא (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מְלֵא וְגוֹי אֲזַלִּי לְגַבִּי
יִמָּא וְיִמָּא נְטִיל לֹון וְאֲכִיל לֹון בְּגִוּוּנָא וְלֹא אֲתַמְלִיא. וּבִתְרַת אֲפִיק לֹון
כְּמַלְקְדָּמִין וְאֲזַלִּי. וּבְגִין דָּא רַבָּה אֲמוּנְתָדָּ.

בְּיוּמָא דָּא כְּתִיב כִּי טוֹב כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי. בְּגִין דְּיוּמָא דָּא אַחִיד לְתַרִּין
סְטָרִין וְאַפְרִישׁ מַחְלוּקָתָא. אֲמַר לְהַאי סְטָרָא כִּי טוֹב וְלְהַאי סְטָרָא כִּי טוֹב
וְאַסְכִּים בִּינֵיהוּ. וּבְגִין כֶּדָּ אִית בֵּיהּ תְּרִין זְמַנִּין וְיִאמְרַ וְיִאמְרַ. הִקָּא רַזָּא
דְּשָׂמָא דְּאַרְבַּע אֲתוּוּן גְּלִיפָא מַחְקָא סְלִיק לְתַרִּיסַר אֲתוּוּן בְּאַרְבַּע דְּיוֹקְנֵי
בְּאַרְבַּע סְטָרִין רְשִׁים עַל כּוּרְסֵיא קְדִישָׁא:

וְיִאמְרַ אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת וְכוּי. מְאֹרֹת חֲסַר. דְּאֲתַבְרִי אֲסַכְרָה לְרַבִּי.
דְּבִתְרַת דְּאֲתַגְנִיז נְהִירוֹ אֹור קְדָמָאָה. אֲתַבְרִי קְלִיפָה לְמוּחָא, וְהַהִיא קְלִיפָה
אֲתַפְשֵׁט וְאֲפִיק קְלִיפָה אַחֲרָא. כִּיּוּן דְּנִפְקַת סְלָקָא וְנַחֲתָא מְטַת לְגַבִּי אֲנָפִי
זוּטְרִי, בְּעַתָּת לְאֲתַדְּבַקָא בְּהוּ וְלֹא אִצְטַיִרָא בְּגִוּוּנֵיהוּ וְלֹא בְּעַתָּת לְאַפְרָשָׁא

מַנְיָהוּ, אֶפְרָשׁ לָהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִתְמָן וְנַחִית לָהּ לְתַתָּא, כַּד בְּרָא אָדָם
בְּגִין לְאַתְקַנָּא הַאי בְּהַאי עֲלָמָא.

כִּינּוּ דְחֻמַּת לְחִנּוּה דְקָא מִתְדַבְּקָא בְּסִטְרוֹי דְאָדָם דְשִׁפְרוּ דְלַעֲיֵלָא וְחֻמַּת
דְיוֹקְנָא שְׁלִים, פְּרָחָא מִתְמָן, וּבַעֲאֵת כְּמִלְקַדְמִין לְאַתְדַבְּקָא בְּאַנְפּוֹי זּוּטְרִי.
אֲנוּן נְטְרִי תַרְעִין דְלַעֲיֵל לָא שְׁבָקוּ לָהּ. נְזַף קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהָ וְאַטִּיל לָהּ
בְּשִׁפּוּלֵי יַמָּא. וְיִתְבַּת תַּמָּן עַד דְחֻטָּא אָדָם וְאַנְתְּתִיָּהּ. כְּדִין אֶפְיֵק לָהּ קוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא מְשִׁפּוּלֵי יַמָּא, וְשִׁלְטָא עַל כָּל אֲנוּן רַבִּי אֶפְיֵי זּוּטְרָא דְבְּנֵי נְשָׂא
דְאַתְחִזּוֹן לְאַעֲנֵשָׂא בְּחוּבֵי דְאַבוּהוֹן. וְאַיְהִי אֲזֵלָא מְשִׁטָּא בְּעֲלָמָא. קְרִיבַת
לְתַרְעִי גּוֹן עֵדוֹן דְאַרְעָא וְחֻמַּת כְּרוּבִים נְטְרִי תַרְעִי דְגּוֹן עֵדוֹן וְיִתְבָּא תַּמָּן לְגַבֵּי
הַהוּא לְהַט הַחֶרֶב בְּגִין דְהִיא נְפֻקַת מְסִטְרָא דְהַהוּא לְהַט.

בְּשַׁעֲתָא דְהַהוּא לְהַט אֶתְהַפֵּד עֶרְקַת וּמְשִׁטָּת בְּעֲלָמָא וְאַשְׁתַּפְּחַת רַבִּי
דְאַתְחִזּוֹן לְאַתְעֲנֵשָׂא וְחִיִּיכַת בְּהוּ וְקִטְלִית לּוֹן. וְדָא אִיְהוּ (פְּקוּדֵי רַמַּח ע״ב)
בְּגִרְעוֹ דְסִיְהָרָא דְאַזְעִירַת נְהוּרָא וְדָא מְאַרְתַּת כַּד אֶתְלִיד קִין לָא יִכְלָא
לְאַתְדַבְּקָא בֵּיהּ. לְבַתֵּר אֶתְקְרִיבַת בְּהִדְיָא וְאוּלִידַת רוּחִין וְטִיסִין.

אָדָם מְאַה וְיִתְלַתִּין שְׁנִין שְׁמֵשׁ בְּרוּחִין נוֹקְבִין, עַד דְאַתַּת נַעֲמָה וּמְגוֹ שִׁפְרוּ
דִּילָה טְעוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים בְּתַרְהָ עֲזִיָּא וְעֲזִיָּא לְאוּלִידַת מַנְיָהוּ. וּמְנָה
אֶתְפְּשְׁטוּ רוּחִין בִּישִׁין וְשִׁדִּין בְּעֲלָמָא, דְאַיְהִי אֲזֵלַת וּמְשׁוּטְטַת בְּלִילָא (נ״א
בְּלִילִית) וְאַזְלַת בְּעֲלָמָא וְחִיִּיכַת (נ״א וְחִיִּיכוּ) בְּבְנֵי נְשָׂא וְעַבְדֵי לּוֹן דְאוּשְׁדוֹן קְרִי.
וּבְכָל אֶתֶר דְאַשְׁכְּחוּ בְּנֵי נְשָׂא נִימִין יַחֲדָאִין בְּבֵיתָא שְׁרֹן עֲלִיָּהוּ וְאַחֲדוֹן
לוֹן וּמִתְדַבְּקוּ בְּהוּ וְנְטְלֵי מַנְיָהוּ תַאוּבְתָּא וְאוּלִידוֹן מַנְיָהוּ. וְתוּ (נֵא ע״א)
פְּגַעִין בֵּיהּ בְּמַרְעִין וְלֹא יַדַּע. וְכָל דָּא בְּגִרְעוֹ דְסִיְהָרָא.

מְאַרְתַּת כַּד אֶתְתַּקְנַת סְהָרָא, אֶתְהַפְּכוּ אֶתְנוּן (תַּהֲלִים יח) אֶמְרַת יֵי צְרוּפָה. מְגוֹ
הוּא לְכָל הַחוּסִים בּוּ. מְגוֹ הוּא עַל כָּל אֲנוּן רוּחִין בִּישִׁין וְקִסְטִירִין
דְמְשׁוּטְטֵי בְּעֲלָמָא בְּגִרְעוֹ דִּילָה לְכָל אֲנוּן דְאַחֲדוֹן בֵּיהּ בְּהִמְנוּתִיָּה
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

שְׁלֹמָה מְלָכָה כַּד נַחִית לְעַמְקָא דְאַגּוּזָא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) אֶל גִּנַּת אֲגוּז
יִרְדְּתִי, נְטִל קְלִיפָה דְאַגּוּזָא וְאַסְתַּפַּל בְּכָל אֲנוּן קְלִיפִין וְיַדַּע (נ״א וְאַסְתַּכַּל דְכָל
אֲנוּן לֹא נִבְרָאוּ אֵלָּא מַעֲיִנוּגָא) דְכָל אֲנוּן עֲנוּגִין דְהִנְהוּ רוּחִין קְלִיפִין דְאַגּוּזָא לָאו
אִיְהוּ אֶלָּא לְאַתְדַבְּקָא בְּבְנֵי נְשָׂא (נ״א וְלֹאסְטָאָה) וְלֹאסְטָאָב לּוֹן דְכְּתִיב, (קַהֲלַת
ב) וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם שְׂדָה וְשִׁדוֹת.

דף כ ע״א

תוּ תַעֲנוּגֵי בְּנֵי אָדָם דְמִתְעַנְגִי בְּשִׁינְתָּא דְלִילָא, נְפֻקָא מַנְיָהוּ שְׂדָה וְשִׁדוֹת.
וְכִלָּא אֶצְטְרִיךְ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרִי בְּעֲלָמָא וְלֹאֲתַקְנָא עֲלָמָא בְּהוּ.
וְכִלָּא מְחָא לְגוֹ וְכַמָּה קְלִיפִין חֲפִיָּא לְמוֹחָא. וְכָל עֲלָמָא כְּהַאי גּוֹוְנָא עֵילָא
וְתַתָּא מִרִישׁ רְזָא דְנְקוּדָה עֲלָאָה עַד סוּפָא דְכָל דְרָגִין. כְּלָהוּ (דף כ ע״א) אִיְהוּ

דָּא לְבוּשָׁא לְדָא, וְדָא לְדָא. דָּא מוּחָא לְגוּ מוּחָא וּקְלִיפָה (ס"א מוּחָא) רוּחָא.
דָּא לְגוּ מוּן דָּא. וְדָא לְגוּ מוּן דָּא. עַד דְּאִשְׁתַּכַּח דְּהַאי קְלִיפָה לְהַאי וְהַאי
לְהַאי.

נְקוּדָה קְדָמָא הֵנָּה נְהִירוּ פְּנִימָא דְלִית לִיה שְׁעוּרָא לְמַנְדַּע זְכִיכוּ וְדָקִיקוּ
וְנָקִיו דִּילֵיה. עַד דְּאִתְפְּשֵׁט פְּשִׁיטוּ. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּהַהִיא נְקוּדָה אִתְעֵבִיד
חַד הִיכְלָא לְאִתְלַבְּשָׁא הַהִיא נְקוּדָה נְהִירוּ דְלָא יָדִיעַ לְסָגִיא זְכוּכָא דִּילֵיה.

הִיכְלָא דְאִיהוּ לְבוּשָׁא לְהַהוּא נְקוּדָה סְתִימָא אִיהִי נְהִירוּ דְלִית לִיה
שְׁעוּרָא. וְעַם כָּל דָּא לָאוּ דָקִיק וְזָכִיד אִיהוּ כְּהַהִיא נְקוּדָה קְדָמָא טְמִיר
וְגִיזוּ. הַהוּא הִיכְלָא אִתְפְּשֵׁט פְּשִׁיטוּ אִתְעֵבִיד אִתְעֵבִיד. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיהוּ
לְבוּשָׁא לְהַהוּא הִיכְלָא דָקִיק וְזָכִיד פְּנִימָא יִתִיר.

מְכָאן וּלְהִלָּא אִתְפְּשֵׁט דָּא בְּדָא וְאִתְלַבְּשָׁא דָּא בְּדָא. עַד דְּאִשְׁתַּכַּח דָּא
לְבוּשָׁא לְדָא וְדָא לְדָא. דָּא מוּחָא וְדָא קְלִיפָה. וְאִף עַל גַּב דְּדָא לְבוּשָׁא.
אִתְעֵבִיד אִיהוּ מוּחָא לְדָרְגָא אַחְרָא. וְכֵלָּא כְּגוּוֹנָא דָּא אִתְעֵבִיד הַכִּי לְתַתָּא.
עַד כִּי בְצָלָם דָּא אִיהוּ בְּרִי נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא מוּחָא וּקְלִיפָה רוּחָא וְגוּפָא. וְכֵלָּא
אִיהוּ תְקוּנָא דְעֲלָמָא.

כַּד הוּת סִיחָרָא בְּשִׁמְשָׁא בְּדַבְּקוּתָא חֲדָא, הוּת סִיחָרָא בְּנְהִירוּ. כִּיּוֹן
דְּאִתְפְּרָשָׁא מוּן שְׁמֵשָׁא וְאִתְפְּקֻדַּת עַל (כ"ט) חִילָקָא, אִזְעִירַת גְּרָמָה, אִזְעִירַת
נְהוּרָא. וְאִתְבְּרוּן קְלִיפִין עַל קְלִיפִין לְגִיזוּ דְמוּחָא. וְכֵלָּא תְקוּנָא דְמוּחָא.
וְעַל דָּא יְהִי מְאֵרַת חֶסֶד (כתיב). וְכֵל דָּא לְתְקוּנָא דְעֲלָמָא. וְדָּא הוּא דְכְּתִיב
לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ :

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וַיַּעַשׂ רַבּוּיָא וְתְקוּנָא דְכֵלָּא כְּדָקָא
יְאוּת. אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרוֹת הַגְּדוֹלִים בְּקְדָמִיתָא בְּחַבּוּרָא חֲדָא. רָזָא דָּא שְׁמָא
שְׁלִים כְּחֲדָא יְהוּיָה אֱלֹהִים אִף עַל גַּב דְּלָא אִיהוּ בְּאִתְגְּלָא אֶלָּא בְּאִרְח
סְתִים. הַגְּדוֹלִים דְּאִתְבְּרִיאוּ (נ"א דְאִתְרַבִּיאוּ) בְּשִׁמְשָׁא דָּא כְּדָא לְאִתְקַרִי בְּהוּ
שְׁמָא דְכֵלָּא. מְצַפֵּץ מְצַפֵּץ אֶלִין שְׁמָהוּן עֲלָאִין דְּתְלִיסַר מְכִילוֹן דְּרַחֲמִי.
הַגְּדוֹלִים, אֶלִין אִתְרַבִּיאוּ וְסִלְקִין לְעִילָא. בְּגִין דְּאִנּוּן עֲלָאִין מְרָזָא עֲלָאָה
וְסִלְקִין לְתוֹעֲלָתָא דְעֲלָמָא דְאִתְקַיְמָא בְּהוּן עֲלָמִין. כְּגוּוֹנָא דָּא שְׁנֵי
הַמְּאֹרוֹת תְּרוּוּיָהוּ כְּחֲדָא סְלִיקוּ בְּרַבּוּתָא חֲדָא.

לָא אִתְיִשְׁבַּב סִיחָרָא לְגַבֵּי שְׁמֵשָׁא. דָּא אַכְסִיף מְקַמֵּי דָּא. סִיחָרָא אֲמָרָה (שיר
הַשִּׁירִים א) אִיכָה תְרַעָה. שְׁמֵשָׁא אֲמָרָה (ש"ס) אִיכָה תְרַבִּיץ בְּצַהָרִים. שְׁרָגָא
זְעִירָא אִיכְדִין צְהִיר בְּצַהָרִים. (ש"ס) שְׁלָמָה אֶהִיָּה כְּעוּטִיָּה אִיכְדִין בְּכַסּוּפָא.
כְּדִין אִזְעִירַת גְּרָמָה לְמַהוּי רִישָׁא לְתַתָּא. דְּכְתִיב צְאִי לְךָ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן.
אֲמַר לְךָ קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, זִילִי וְאִזְעִירִי גְרָמָה.

וּמְתַמֵּן לִית לְהַ נְהוּרָא בְּרִי מְשִׁמְשָׁא. דְּבְקְדָמִיתָא הוּוּ יִתְבִּי כְּחֲדָא בְּשְׁקוּלָא.
לְבַתַּר אִזְעִירַת גְּרָמָה בְּכָל אִנּוּן דְּרָגִין דִּילָהּ, אִף עַל גַּב דְּאִיהִי רִישָׁא עֲלִיָּהוּ.
דְּהַא לִית אִתְתָּא בְּרַבּוּיָא בְּרַבְעֵלָה כְּחֲדָא. אֶת הַמְּאֹר הַגְּדוֹל יְהוּיָה. וְאֶת

המאור הקטן אלהיים סוף כל דרגין סופא דמחשבה. בקדמיתא
אתרשים איהו לעילא באתנון דשמא קדישא, את רביעאה דיליה. ולבתר
אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהים.

ועם כל דא סלקא לכל סטרין לעיל באת ה' בחבורא דאתנון דשמא
קדישא. לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא. דרגין דאתפשטו
מסטרא דלעיל (דלעלא) אקרו ממשלת היום. דרגין דאתפשטו מסטרא
דתתא (דלתתא) אקרו ממשלת הלילה. ואת הפוכבים שאר חילין (חיילין)
ומשירין דלית לון חושבנא דכלהו תלגין בההוא רקיע השמים חי
העולמים. דכתוב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים. להאיר על הארץ.
דא ארץ עלאה לתתא פדוגמא דא חי העולמים. ודא להאיר על הארץ דא
ארץ תתאה פדוגמא דלעיל.

דף כ ע"ב

מלכותא דדוד. אתתקן ביומא דא (ודא הוא) רגלא וסמכא רביעאה
דכורסייא, אתתקנו אתנון ואתיישרו על דוכתייהו. ועם כל דא, עד יום
שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם תקונא פדקא יאות לא אתיישב
בדוכתייהו. וכדין אתתקן כורסייא עלאה וכורסייא תתאה. ועלמין כלהו
אתיישבו בדוכתייהו. ואתנון כלהו אתתקנו (דף כ ע"ב) על גלגלוי בפשיטו
דטופסירא דקוטרא.

ויומא רביעאה איהו יומא מאיס מבונים כמא דאת אמר (תהלים קיח) אבן
מאסו הבונים. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) בני אמי נחרו בי. דהא
נהורא דא אזעירת גרמה ונהירו דילה. וקליפין אתקנו על דוכתייהו. כל
אנון נהורין דנהרו כלהו תלגין בהאי רקיע השמים לאתקנא בהו כורסייא
דדוד.

אלין נהורין מצירין ציורא דלתתא לאתקנא ציורא דכלהו דאנון בכללא
דאדם ציורא פנימאה. דכל ציורא פנימאה אקרי הכי. ומהכא כל ציורא
דאתכליל באתפשטו דא אקרי אדם. הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לה) אדם
אתם. אתם קרוין אדם ולא שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות.

וכל רוחא אקרי אדם. רוחא דסטר קדישא גופא דיליה לבושא (דאדם)
איהו. ועל דא כתיב, (איוב י) יתרו סוף עה, וריש עו) עור ובשר תלבישני וגוי בשרא
דאדם לבושא איהו. ובכל אתר כתיב בשר אדם, אדם לגו. בשר לבושא
דאדם גופא דיליה. טסירין דלתתא דאתהתד בהתוכא דרוחא דא.
אצטיירו מניה ציורין דאתלבשו בלבושא אחרא. כגון ציורא דבעירי דכין
(דברים יד) שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור וגוי אנון דבעין
לאתכללא בלבושא דאדם ההוא רוחא פנימאה דאנון סטרין (ס"א ציורין),
סליק בההוא שמא דאתקרי בה גופא דיליה לבושא דההוא שמא בשר
שור. שור איהו פנימאה דההוא גופא. בשר דיליה לבושא. וכן כלהו.

כְּגוֹנוֹנָא דָּא בְּסִטְרָא אַחְרָא מְסַאבָּא, רוּחָא דְאַתְפֹּשֵׁט בְּשַׁאֲר עֲמִין עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת נִפְקָא מִסִּטְרָא דְמְסַאבּוּ לָאוּ אִיהוּ אָדָם. וּבְגִין כֵּן
לֹא סְלִיק בְּשֵׁמָא דָּא. שְׂמָא דְהָהוּא רוּחָא טְמָא לֹא סְלִיק בְּשֵׁמָא דְאָדָם
וְלִית בֵּיהּ חוּלְקָא. גּוּפָא דִילִיָּהּ לְבוּשָׂא דְהָהוּא טְמָא בְּשַׁר טְמָא יְטְמָא לְגוּ
בְּשַׁר לְבוּשָׂא דִילִיָּהּ, בְּגִין כֵּן בְּעוֹד דְשָׂרִי הָהוּא רוּחָא בְּהָהוּא גּוּפָא אֲתַקְרִי
טְמָא. נִפְק רוּחָא מִהָהוּא לְבוּשָׂא לָאוּ אֲקַרִי טְמָא וְלֹא סְלִיק הָהוּא לְבוּשָׂא
בְּשֵׁמָא.

סְטִירִין לְתַתָּא דְאַתְהֵתֵן בְּהַתּוּכָא דְרוּחָא דָּא. אֲצִטְיִין מְנִיָּה צִיּוּרִין
דְאַתְלַבְשֵׁן בְּלְבוּשָׂא אַחְרָא כְּגוֹן צִיּוּרֵי בְּעִירֵי מְסַאבִּי. וְאוּרִיָּתָא פְּתַח בְּהוּ
(וּיִקְרָא יָא) וְזֶה לְכֶם הַטְּמָא. כְּגוֹן חֲזִיר וְעוֹפֵי וּבְעִירֵי דְהָהוּא סִטְרָא רוּחָא
סְלִיק בְּהָהוּא שְׂמָא גּוּפָא לְבוּשָׂא דִילִיָּהּ. וְגוּפָא בְּשַׁר חֲזִיר אֲקַרִי. חֲזִיר לְגוּ
בְּשַׁרָּא לְבוּשָׂא דִילִיָּהּ. וּבְגִין כֵּן אֵלִין תִּרִין סִטְרִין מִתְפָּרְשֵׁן. אֵלִין אֲתַכְּלִילוּ
בְּרָזָא דְאָדָם. וְאֵלִין אֲתַכְּלִילוּ בְּרָזָא דְטְמָא. כֹּל זִינָא אֲזִיל לְזִינִיָּה וְאַתְהֵדֵר
לְזִינִיָּה.

נְהוּרִין עֲלָאִין דְקָא מְנַהֲרִין נְהוּרִין בְּהָהוּא רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְכוּי לְאַצְטִיָּרָא
לְתַתָּא צִיּוּרִין כְּדָקָא חֲזִי. דְכְּתִיב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְגוּי.
וְלִמְשׁוֹל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָהּ. שְׁלֹטְנוּ דְתַרִין נְהוּרִין דָּא אִיהוּ שְׁלֹטְנוּ כְּדָקָא חֲזִי.

מְאוּר גְּדוֹל שְׁלֹטְנוּ בִימְמָא. מְאוּר קָטָן שְׁלֹטְנוּ בְּלִילִיָּא. וְרָזָא דָּא מְהַכָּא
שְׁלֹטְנוּתָא דְדְכוּרָא בִימְמָא לְמְנַאָּה (נִיָּא לְמִלְאָה) בִּיתִיָּה דְאַצְטְרִיָּד וְלֹאֲעֵלָא
בֵּיהּ טְרַפָּא וּמְזוּנָא. כֵּיּוֹן דְעָאֵל לִילִיָּא וְנוֹקְבָא נְקִיט כֹּלָא לִית שׁוּלְטָנוּ
דְבִיתָא בְּרַ בְּנוֹקְבָא, דְהָא כְּדִין שְׁלֹטְנוּ דִילָּהּ (וְלֹא דְדְכוּרָא) דְכְּתִיב, (מְשַׁלִּי לֹא)
וְתַקֵּם בְּעוֹד לִילָּהּ וְתִתֵּן טְרַף לְבִיתָהּ. הִיא וְלֹא הוּא. מְמַשְׁלֵת הַיּוֹם
דְדְכוּרָא. מְמַשְׁלֵת הַלַּיְלָה דְנוֹקְבָא. (מְאוּר גְּדוֹל דָּא הוּא שְׁמֵשׁא וְאִית בֵּיהּ תִרִין עֶשֶׂר
פְּתַחֲנִין. אִית בֵּיהּ תִרֵי עֶשֶׂר שַׁעֲתֵי. וְשְׁמֵשׁא שְׁלִיט עַל יוּמָא. מְאוּר קָטָן אִית בֵּיהּ תִרֵי עֶשֶׂר פְּתַחֲנִין וְדָא
סִיְהָרָא וְשִׁלְטָא עַל לִילִיָּא. וְלִילִיָּא אִית בֵּיהּ תִרִיסַר שַׁעֲתֵי. וְעַל דָּא בַּיּוֹם הָהוּא יְהִיָּה יִי אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.
שְׁמֵשׁא וְתִרִיסַר פְּתַחֲנִין אֲתַעֲבִידֵן יִיג מְכִילֵן דְרַחֲמֵי. לִיל סִיְהָרָא וְתִרִיסַר פְּתַחֲנִין וְאֲתַעֲבִידוּ יִיג
וְאֲתַעֲבִידוּ שְׁמֵשׁא וְסִיְהָרָא חַד. וַיּוֹם וְלִילָּהּ אֶחָד. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד וְרִזָּא
דָּא לְעִילָּא). וְאַתְּ הַכּוֹכְבִים. כֵּיּוֹן דְנוֹקְבָא פְּקִידַת בִּיתָא וְאַתְּכְּנִיסַת לְבַעֲלָהּ לִית
שׁוּלְטָנוּ לְבִיתָא אֲלָא לְעוֹלָמְתָּן דְאַשְׁתְּאָרֵן בְּבִיתָא לְאַתְּקָנָא כֹּל תְּקוּנֵי
בִּיתָא. וּבְתַר אֲתַהֲדֵר בִּיתָא לְשְׁלֹטְנוּ דְדְכוּרָא בִימְמָא כֹּלָא כְּדָקָא חֲזִי:

דף כא ע"א

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוּרוֹת. דָּא מְאוּר וְדָא מְאוּר. בְּגִין כֵּן אֲנוּן נְהוּרִין
דְסַלְקֵי לְעִילָּא אֲקַרוּן מְאוּרֵי אוּר. וְאֲנוּן נְהוּרִין דְנִחְתוּ לְתַתָּא אֲקַרוּן
מְאוּרֵי אֵשׁ דְאֲנוּן דְרָגִין לְתַתָּא וְשְׁלֹטֵי כֹּל יוּמוֹי דְחוּל. וְעַל דָּא כֵּן נִפְיֵק
שְׁבַתָּא מְבָרְכִין עַל שְׁרָגָא דְהָא אֲתִיְהִיב לוֹן רְשׁוּ לְשִׁלְטָאָהּ. אֲצַבְעוּן דְבַר נֶשׁ
אֲנוּן סִטְרָא דְדְרָגִין וְרִזִין דְלְעִילָּא, וְאִית בְּהוּ פְּנִימָאִין וְאַחוּרִים. אַחוּרִים
אֲנוּן לְבַר וְאֲנוּן רְמִז לְטוֹפְרִין דְאַצְבְּעוּן. וּבְגִין כֵּן אִית (דף כא ע"א) רְשׁוּ

לְאַסְתַּכֵּלָא בְטוּפְרִין בְּמוּצְאֵי שַׁבַּת דְּהָא נְהָרִין מֵהָהוּא שְׂרָגָא וְנְהָרִין
מֵהָהוּא אֵשׁ לְשִׁלְטָאָה.

אֲלִין אֲתַחֲזִיין, אֲצַבְעֵן לְגוּ לָא אֵית רְשׁוּ לְאַתְחַזִּיא בְּהָהוּא שְׂרָגָא דְּהָא
מְלַעִילָא נְהָרִין וְאַקְרוּן פְּנִים פְּנִימָאִין. וְרָזָא דָּא וְרָאִית אֶת אַחוּרֵי וּפְנֵי לָא
יֵרָאוּ. דְּלָא יִסְתַּכֵּל בְּרֵשׁ בְּמוּצְאֵי שַׁבַּת בְּאַצְבָּעֵן לְגוּ בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר בּוּרָא
מְאוּרֵי הָאֵשׁ. (שבת ל"ג) וְרָאִית אֶת אַחוּרֵי אֲלִין פְּנִים דְּלִבְר דְּאַתְרֵמִיזוּ
בְּטוּפְרֵי. (ס) וּפְנֵי לָא יֵרָאוּ אֲלִין אֲצַבְעֵן לְגוּ. אֲלִין שְׁלֹטֵי בְּשַׁבְתָּא וְאַלִין
שְׁלֹטֵי בַחֹל.

וּבְיוֹמָא דְּשַׁבְתָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט בְּלַחוּדוּי בְּאֲנוּן פְּנִים פְּנִימָאִין עַל
כוּרְסֵי (ה) יְקָרִיה וְכִלְהוּ אֲתַכְלִילֵן בֵּיהּ וְשִׁלְטְנוּתָא דִּילִיהּ אִיהוּ. וּבְגִין כְּדָ
אַחֲסִין נְיִיחָא לְכָל עֲלָמִין. וְנִרְתִין יְרוּתָא דְּיוֹמָא דָּא עֲמָא קְדִישָׁא דְּאַקְרוּן
עֲמָא חַד בְּאַרְעָא. מְאוּרֵי אֹר מְסֻטְרָא דְּיִמְנָא דְּאִיהוּ אֹר קְדַמָּא דְּהָהּ
בְּיוֹמָא קְדַמָּא. דְּבְיוֹמָא דְּשַׁבְתָּא נְהָרִין אֲנוּן מְאוּרֵי אֹר בְּלַחוּדִייהוּ
וְשְׁלֹטִין. וּמְנִייהוּ נְהָרִין כְּלָהוּ לְתַתָּא.

וְכַד נְפִיק שַׁבְתָּא גְּנִיזִין (אנון) מְאוּרֵי אֹר דְּלָא אֲתַגְלִיין. וּמְאוּרֵי הָאֵשׁ שְׁלֹטִין
כָּל חַד וְחַד עַל דְּוִכְתִּייהוּ. אִימְתֵי שְׁלֹטִין בְּמוּצְאֵי שַׁבַּת עַד מְעֵלֵי יוֹמָא
דְּשַׁבְתָּא. וְעַל דָּא אֲצַטְרִיכוּ לְאַתְנַהֲרָא מֵהָהוּא שְׂרָגָא בְּמוּצְאֵי שַׁבַּת.

וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב. דְּלָא יָכִיל עֵינָא לְמַשְׁלֵט בְּהוּ בְּגִין דְּאֲנוּן רְצוּא וְשׁוּב.
חֲיוֹת דְּאַתְגְּלִיין אֲנוּן דְּהָהוּא אֹפְן קָאִים בְּגִוּוִייהוּ, וּמָאן אִיהוּ דָּא מְטַטְרוּן
דְּאִיהוּ רַב וְנִקִיר מְשַׁאֲר אֲלִין (נ"א חילין), וְעֲלָאָה חֲמֵשׁ מָאָה פְּרָסֵי. חֲיוֹת
דְּמְטַמְרוּן אֲנוּן (רביעאן) תַּחֲוֹת תַּרְיָן אֲתַנוּן עֲלָאִין דְּאַתְכְּסִיין. י"ה אֲתַנוּן
שְׁלִיטִין עַל ו"ה. אֲלִין רְתִיכָא לְאַלִין. וְהָהוּא טְמִירָא לְכָל טְמִירִין דְּלָא
אַתִּידַע כְּלָל שְׁלִיט עַל כְּלָא וְרָכִיב עַל כְּלָא. חֲיוֹת דְּאַתְגְּלִיין אֲנוּן לְתַתָּא
תַּחֲוֹת אֲלִין עֲלָאִין דְּמְטַמְרוּן, וְאַתְנַהֲרוּ מְנִייהוּ, וְנִטְלִין בְּגִינִייהוּ.

חֲיוֹת עֲלָאִין כְּלָהוּ כְּלִילֵן (בראשית לג ע"ב) בְּרַקִיעַ הַשְּׁמַיִם. וְעֲלִייהוּ כְּתִיב יְהִי
מְאֹרֹת בְּרַקִיעַ הַשְּׁמַיִם וְהָיוּ לְמְאֹרֹת בְּרַקִיעַ הַשְּׁמַיִם. כְּלָהוּ תַלְיִין בְּהָהוּא
רַקִיעַ הַשְּׁמַיִם. רַקִיעַ שְׁעַל גְּבֵי חֲחִיּוֹת דָּא הָהוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל
רֹאשֵׁי חֲחִיּוֹת רַקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרֶחַ דָּא הָהוּא קְדַמוֹן (נ"א ה' קדמאח).

דְּהָא מְתַמְן וּלְהֲלָאָה לִית מָאן דְּיָכִיל לְאַסְתַּכֵּלָא וּלְמַנְדַּע. מְאִי טַעֲמָא
מְשׁוּם דְּאִיהוּ סְתִים בְּמַחְשָׁבָה. וּמַחְשָׁבָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמִירָא
סְתִימָא עֲלָאָה. מַחְשָׁבָה דְּבַר נֶשׁ בְּכָל עֲלָמָא (ס"א לא יכיל) לְאַתְדַּבְּקָא וּלְמַנְדַּע
לָהּ. מְלִין דְּתַלְיִין בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה לִית מָאן דְּיָכִיל לְאַתְדַּבְּקָא לוֹן. מַחְשָׁבָה
(עלאח) מְשֵׁשׁ עַל אַחַת כְּמָה וּכְמָה. לְגוּ מִן מַחְשָׁבָה מָאן אִיהוּ דְּעֵבִיד רְעִיוֹנֵי.
דְּהָא לִית סוּכְלַתְנוּ לְמַשְׁאֵל כָּל שְׁכָן לְמַנְדַּע.

אִיין סוּיָא לִית בֵּיהּ רְשׁוּמָא כְּלָל וְלָא תַלְיָא שְׂאֵלְתָא בֵּיהּ וְלָא רְעִיוֹנָא
לְאַסְתַּכֵּלּוּתָא דְּמַחְשָׁבָה כְּלָל. מְגוּ סְתִימָא דְּסְתִימָא, מְרִישׁ נְחִיתוּ דְּאִין

סוף, נהיר נהירו דקיק וְלא ידע. סתים בסתימו (נ"א ברשימו) כְּחִדּוּדָא דְמַחְטָא. רְזָא סְתִימָא דְמַחְשְׁבָה לָא יָדִיעַ עַד דְאַתְפְּשֵׁט נְהִירו מְנִיה. בְּאַתְר דְאִית בֵּיה רְשִׁימִין דְאַתְוּוֹן כְּלָהוּ. מִתְמָן נִפְקוּ.

בְּרִיש כְּלָא. א רִישָׁא וְסוּפָא דְכָל דְרָגִין. רְשִׁימו דְאַתְרִישִׁים בֵּיה דְרָגִין כְּלָהוּ. וְלָא אֶקְרִי אֶלָּא אַחַד. לְאַחְזָא דְאַף עַל גַּב דְאִית בֵּיה דִּיּוּקְנִין סְגִיִּין לָאו אִיהו אֶלָּא חַד. וְדַאי אִיהו אֶת דְעֶלְאִין וְתַתְּאִין תַּלְיִין בֵּיה. רִאשִׁיתָא דְאַלְיָי טְמִירו דְרְזָא דְמַחְשְׁבָה עֲלָא. וְהָהוּ אַתְפְּשֵׁטוּ דְהָהוּ רְקִיעַ עֲלָא כְּלָא סְתִים בְּהָהוּ רִישָׁא. בְּגִין דְכַד נִפִּיק א' מְהָאִי רְקִיעַ בְּדִיּוּקְנָא דְרְזָא דְרִישָׁא דְמַחְשְׁבָה נִפְקָא. בְּהָהוּ אֶמְצַעִיתָא דְאַלְיָי שִׁית דְרָגִין כְּלִילָן בֵּיה רְזָא דְכְּלָהוּ חִיוֹת טְמִירִין עֲלָאִין (ס"א דסליקו) (ס"א דתליין) מְגוּ מַחְשְׁבָה.

חַד נְהִירו דְנְהִיר וְאַתְגְּנִיזוּ. דְהָא נְהִירו דְאַת (ט) דְבְּרִאשִׁית (ס"א ב' דבראשית). חוּם הַיּוֹם דְהָנָה אֶבְרָהִם יְתִיב פְּתַח הָאֵהֶל דְאִיהִי פְתַחַּא מִתְתָּא לְעִילָא. וְחוּם הַיּוֹם נְהִיר עַל הָהוּא פְתַחַּא וְנְהִירָא מִתְמָן.

תְּנִינָא נְהִירו דְאַזִּיל לְאַתְחַשְׁכָּא לְעַת פְּנוֹת עָרְב. רְזָא דְצְלוּתָא דִּיצְחָק לְאַתְקַנָּא הָאִי דְרָגָא דְכְּתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בִּשְׂדֵה לְפָנוֹת עָרְב. אֶסְתַּפְּלוּתָא דְעָרְב וְחֲשׂוֹךְ כְּלָהוּ לְגַבִּיה. בְּהָאִי פְנוֹת עָרְב וְאַסְתַּפְּל נ"א אֶסְתַּחֲרוּ יַעֲקֹב בְּהָהוּא מִמְנָא דְעֵשׂוּ.

דף כא ע"ב

תְּלִיתָא נְהִירו דְכְּלִיל תְּרִין (דף כא ע"ב) אֶלִין. נְהִירו דְנְהִיר בְּאַסְוּוּתָא. רְזָא דְכְּתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. וְדַאי כַד אֶתְכְּלִיל בְּהָהוּא פְנוֹת עָרְב. מְכָאן וְלְהֶלְאָה וְהוּא צוּלַע עַל יָרְכוּ. דָּא אִיהו נֶצַח יִשְׂרָאֵל. עַל יָרְכוּ יָרְכוּ כְּתִיב וְלָא יָרְכוּ, דָּא דְרָגָא רְבִיעָא. דְלָא (קעא א) אַתְנַבִּי בַר נֶשׁ מִתְמָן עַד דְאַתָּא שְׁמוּאֵל, וְעֲלִיהַ כְּתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּדִין אֶתְקַן דְהָנָה חֲלָשָׁא מְכַד אֶסְתַּפְּן יַעֲקֹב אֶבִּינוּ בְּמִמְנָא דְעֵשׂוּ. (תקוניים כ"ה) וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ כַד אֶתָּא לְגַבִּי דְיַעֲקֹב נִטְל תּוּקְפָא מִהָהוּא פְנוֹת עָרְב בְּדִינָא תְּקִיפָא. וְיַעֲקֹב הָוָה אֶתְכְּלִיל בֵּיה וְלָא יָכִיל לִיה. וַיִּרָא כִּי לָא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ. נִטְל תּוּקְפָא דְדִינָא מִתְמָן. בְּגִין (קמו א, קסו א, קעא א) דְיִרְכָּא אִיהו לְבַר מְגוּפָא. דְיַעֲקֹב גּוּפָא הָוָה, וְגוּפִיהָ הָוָה כְּלִיל בְּרְזָא דְתְּרִין דְרָגִין בְּרְזָא דְאַקְרִי אָדָם. כִּיּוֹן דְנִטְל תּוּקְפָא לְבַר מְגוּפָא, מִיָּד וְתִקַּע כַּף יָרְדִי יַעֲקֹב.

וְלָא אַתְנַבִּי בַר נֶשׁ מִתְמָן עַד דְאַתָּא שְׁמוּאֵל. וְעַל דָּא נֶצַח יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בֵּיה כִּי לָא אָדָם הוּא. יְהוֹשֻׁעַ אַתְנַבִּי מִהוּדוּ שֶׁל מֹשֶׁה דְכְּתִיב (במדבר כו) וְנִתְּתָ מִהוּדָד עֲלָיו. הוּד. וְדָא דְרָגָא חֲמִישָׁאָה. נֶצַח יָרְכָא שְׁמָאֵלָא דְיַעֲקֹב. וּבְגִין כַּד אֶתָּא דוּד וְכְלִיל לִיה בְּיַמִּינָא דְכְּתִיב, (תהלים יו) נְעִימוֹת בְּיַמִּינָדָּ נֶצַח. יַמִּינָדָּ לָא כְּתִיב אֶלָּא בְּיַמִּינָדָּ. מֵאִי טַעְמָא אֶתְחַלֵּשׁ יָרְכָא דְיַעֲקֹב, בְּגִין דְאַתְקַרְב בֵּיה סֵטֵר מְסָאָבָא וְנִקְיֵט תּוּקְפָא מְנִיה וְאַתְעַכַּב עַד שְׁמוּאֵל, וְעַל

דָּא (שמות קיא ע"א) אַתָּא לְאֲדַכְרָא דְדָא אִיהוּ יִרְכָא דִישְׂרָאֵל דְכְתִיב וְגַם נֶצַח יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כָּל מִלּוּי הוּוּ בְדִינָא בְּשִׁירוּתָא וּבְסוּפָא.

וְתוּ קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא כְּלִיל לִיהּ לְבַתֵּר בְּהוּד. אִימְתִי לְבַתֵּר דְּמִשְׁח מְלָכִין. וְעַל דָּא שְׁקִיל אִיהוּ (תרומה קמח ע"א) כְּמִשָּׁה וְאַהֲרֹן. מַה מִּשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּתָרִין סְטָרִין דְּלַעֲיֵלָא, אָף הוּא לְתַתָּא כְּגוֹנוֹנָא דְאַנוּן תָּרִין סְטָרִין. וּמֵאַן אֲנוּן. נֶצַח וְהוּד. כְּגוֹנוֹנָא דְמִשָּׁה וְאַהֲרֹן דְּלַעֲיֵלָא. וְכִלְהוּ דְרָגִין אַחִידוֹן דָּא בְּדָא דְכְתִיב, (תהלים צט) מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׂמוֹאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. דְּהָא שִׁית סְטָרִין אַתְּכְלִילוּ וְאַחִידוֹן דָּא בְּדָא.

כְּמַה דְּאֶלִין אַחִידוֹן מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּשְׂמוֹאֵל, אוּף הָכִי אַחִידוֹן (ס"א דא בדא) יַעֲקֹב מִשָּׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב מֵאַרְיָה דְּבֵיתָא. מִית יַעֲקֹב נָטַל מִשָּׁה בֵּיתָא וּמִנִּי לָהּ בְּחַיָּו. יוֹסֵף עַל יְדֵי דְיַעֲקֹב וּמִשָּׁה הָוָה צְדִיק. (ותרווייהו לא שמשו ביתא אלא ביוסף בגין דהוה צהק).

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף נָטַל בֵּיתָא דְכְתִיב, (בראשית לו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מִשָּׁה לָּא שְׁמִשׁ בָּהּ עַד דְּנָטַל לִיהּ לְיוֹסֵף. כִּד נִפְקַת שְׁכִינְתָּא מִן גְּלוּתָא לָא יְכִיל לְאַזְדוּוּגָא בָּהּ אֵלָּא בְּיוֹסֵף דְכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. אֲמַאי כְּתִיב עִמּוֹ. אֵלָּא גּוּפָא לָא אֲזַדוּוּג בְּנוֹקְבָא עַד דְּאַזְדוּוּג בְּהַדִּי בְרִית. וְעַל דָּא מִשָּׁה נָטַל לִיהּ לְיוֹסֵף עִמִּיהּ. כִּיּוֹן דְּהָוָה עִמִּיהּ שְׁמִשׁ בְּנוֹקְבָא כְּדָקָא יְאוּת. וּבְגִין כִּד יַעֲקֹב מִשָּׁה וְיוֹסֵף כְּחֻדָּא אֲזַלִּי.

יַעֲקֹב מִית וּגּוּפִיהּ אָעֵלוּ לִיהּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. יוֹסֵף מִית גּוּפִיהּ לָא אַתְּקַבֵּר בְּאַרְעָא קְדִישָׁא אֵלָּא גְרָמוּי. מִשָּׁה (מית) לָא הָאִי וְלָא הָאִי. אֲמַאי. אֵלָּא יַעֲקֹב בְּעֵלָּה קְדַמָּא דְמִטְרוֹנִיתָא הָוָה. מִית יַעֲקֹב אֲזַדוּוּגָא בֵּיהּ בְּמִשָּׁה. וּבְעוֹד דְּהָוָה מִשָּׁה בְּהָאִי עֲלָמָא מְנִי לָהּ כְּדָקָא יְאוּת וְאִיהוּ הָוָה בְּעֵלָּה תְנַיִנָא. יַעֲקֹב אָעֵלוּ לִיהּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא גּוּפִיהּ שְׁלִים בְּגִין דְּאִיהוּ גּוּפָא. יוֹסֵף גְרָמוּי וְלָא גּוּפִיהּ בְּגִין דְּגְרָמִין אֲנוּן חַיִּילִין וּמִשְׁרַיִין דְּלַעֲיֵלָא וְכִלְהוּ נְפָקִי מִהֶהוּא צְדִיק. וְצְדִיק צְבָאוֹת אֲקָרִי. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל צְבָאוֹת וּמִשְׁרַיִין עֲלָאִין מְנִיהּ נְפָקִין. וְעַל דָּא גְרָמוּי דְאַנוּן צְבָאוֹת אָעֵלוּ בְּאַרְעָא.

מִשָּׁה הָוָה לְבַר וְלָא עָאֵל תַּמָּן לָא גּוּפִיהּ וְלָא גְרָמוּי אֵלָּא אָעֵלַת שְׁכִינְתָּא בְּאַרְעָא. בְּתַר דְּמִית מִשָּׁה וְאַתְהֶדְרַת לְבְּעֵלָּה קְדַמָּא וְדָאִי אִיהוּ יַעֲקֹב. מְכָאן נּוֹקְבָא דְאַתְנַסִּיבַת בְּתָרִין, בְּהֶהוּא עֲלָמָא אַתְהֶדְרַת לְקְדַמָּא. מִשָּׁה הָוָה לְבַר כִּיּוֹן דְּבְעֵלָּה קְדַמָּא הָוָה בְּאַרְעָא.

דף כב ע"א

מִשָּׁה זָכָה בְּחַיָּו מַה דְּלָא זָכָה בֵּיהּ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב שְׁמִשׁ בָּהּ בְּהֶהוּא עֲלָמָא, מִשָּׁה בְּהָאִי עֲלָמָא. וְאִי תִימָא דְגְרִיעוּ דְמִשָּׁה הָוָה. לָאוּ הָכִי. אֵלָּא כִּד נְפָקִי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מְסֻטְרָא דְיּוֹבֵלָא הָוָה. וְכָל אֲנוּן שְׁתִּין רַבְרָבּוֹן מְעֲלָמָא עֲלָמָה הוּוּ. (דף כב ע"א) וּבְהֶהוּא דְיּוֹקְנָא אֲזַלוּ בְּמַדְבְּרָא וְחַד מְנַהוּן לָא עָאֵלוּ

בִּארְעָא. אֶלָּא בְּנִיהוֹן תּוֹלְדִין דְּלֵהוֹן כְּדָקָא חֲזִי דְּאֲנוּן תַּקּוּנָא דְּסִיְהָרָא. וְכָל
עוֹבְדֵי אַרְעָא תַּקּוּנָא דְּסִיְהָרָא הֵוָה.

מִשָּׁה שְׁמֵשׁ בְּסִיְהָרָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּגוּפָא וּמִנִּי לָהּ לְרַעוּתִיהָ. כִּד אֲתַפְטֹר
מֵהָאֵי עֲלָמָא סְלִיק בְּסְלִיקוּ עֲלָאָה בְּרוּחָא קְדִישָׁא וְאֲתַהֲדֵר בְּרוּחָא לְיוֹבְלָא
עֲלָאָה וְתַמָּן אֲתַדְבָּקוּ בְּאֲנוּן שִׁיתִין רַבּוּא דְּהוּוּ דִּילִיהָ. מַה דְּלָא הֵוָה כֹּן
לְיַעֲקֹב דְּהוּא אֲתַהֲדֵר בְּרוּחָא לְגוּ שְׁמֵטָה מַה דְּלָא הֵוָה כֹּן בְּחַיָּו (בְּגִיז) כִּיּוֹן
דְּבִיתָא אַחְרָא הֵוָה לִיהָ.

וְאַרְעָא קְדִישָׁא בְּתַקּוּנָא (דְּעֲלָמָא נִי"א דְּלַתְתָּא) אֲתַתְּקַנַּת בְּחִילָא דְּלַעֲלִילָא. וְעַל
דָּא לָא אֲתַחֲזוּן לְמַהוּי כְּלָהוּ כְּחָדָא. אֲנוּן דְּעֲלָמָא עֲלָאָה הוּוּ בְּלַחֲוֹדִיְהוּ
כְּלָהוּ בְּרוּחָא. וְאֲנוּן דְּעֲלָמָא תַּתְּאָה הוּוּ בְּלַחֲוֹדִיְהוּ כְּלָהוּ בְּגוּפָא. וְלָא
אֲתַחֲזוּן לְמַהוּי אֲלִין וְאֲלִין גּוּ סִיְהָרָא. אֶלָּא אֲלִין גּוּ סִיְהָרָא. וְאֲלִין לְבַר.
לְנַהָרָא אֲלִין מְגוּ אֲלִין. וְכִלְהוּ דְּעָאֵלוּ בְּאַרְעָא דִּיוֹקְנָא דְּקְדָמָאֵי הוּוּ. וְלָא
הוּוּ בְּסְלִיקוּ עֲלָאָה כְּוֹתִיְהוּ. בְּגִין דְּלָא יְהָא דְּרָא וְלָא הֵוָה מְקַדְמַת דְּנָא
כְּאֲנוּן קְדָמָאֵי דְּאֲתַחֲזִיא לְהוּוּ זִיו יְקָרָא דְּמַאֲרִיְהוֹן אֲפִין בְּאַפִּין.

יַעֲקֹב שְׁמֵשׁ בְּנִשׁוּי בְּגוּפָא. לְבַתֵּר אֲתַדְבָּק רּוּחָא בְּרוּחָא. מִשָּׁה אֲתַפְרֵשׁ
מֵאֲתַתִּיהָ וְשְׁמֵשׁ כִּד אִיהוּ בְּגוּפָא בְּהוּוּא רּוּחָא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר אֲתַדְבָּק
רּוּחָא בְּרוּחָא עֲלָאָה טְמִירָא דְּלַעֲלִילָא. וְכָל דְּרַגִּין הוּוּ מְתַדְבָּקוּ כְּלָהוּ כְּחָדָא.
רּוּחָא דְּמִשָּׁה דִּיוֹבְלָא אִיהוּ גּוּפִיהָ דְּשְׁמֵטָה. רּוּחָא דִּיַעֲקֹב לְאֲתַדְבָּקָא
בְּשְׁמֵטָה, גּוּפִיהָ דְּנִשׁוּי הֵוָה בְּהָאֵי עֲלָמָא. כֹּל אֲנוּן נְהוּרִין עֲלָאִין בְּדִיוֹקְנָא
דְּלֵהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא (נִי"א בְּדִיוֹקְנָא דְּלֵהוֹן לְתַתָּא מְנַהוּן בְּדִיוֹקְנָא דְּלֵהוֹן לְתַתָּא בְּאַרְעָא)
וְכִלְהוּ תַלְיִין בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם. הֵכָא רְזָא דְּתַרִּין שְׁמָהוּן כְּלִילָן כְּחָדָא
וְשְׁכִלוּלָא דְּלֵהוֹן תַּלְתָּא וְאֲתַהֲדֵרן לְחַד דָּא לְקַבֵּל דָּא. וְאִיהוּ שְׁמָא גְּלִיפָא
מְחַקָּא כְּלִילָן בְּהָאֵי בְּרְזָא דְּמַהִימְנוּתָא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם (תְּהֵלִים כה) סוּד יִי לִירְאִיו וְגוֹי פֶּתַח הֵהוּא סְבָא
דְּסָבִין וְאָמַר, שְׁמַעוֹן שְׁמַעוֹן מָאן הוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.
(וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים) מַאי נִיהוּ הֵכָא הָאֵי אֱלֹהִים. אֲדַהֲכִי פֶּרַח הֵהוּא סְבָא דְּסָבִין
וְלָא חֲמָא לִיהָ. וְכִמָּה דְּשְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּהוּוּ קָרִי לִיהָ שְׁמַעוֹן וְלָא רַבִּי
שְׁמַעוֹן, אָמַר לְחַבְרׁוּי וְדָאֵי הָאֵי הוּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאֲתַמַּר בִּיהָ (דְּנִיַּאל
ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. הָא כְּעַן אִיהוּ שְׁעַתָּא לְמַפְתַּח בְּהָאֵי רְזָא. דְּוַדָּאֵי הֵכָא
אֵית רְזָא דְּלָא אֲתַיְהִיב רְשׁוֹ לְאֲתַגְּלִיא. וְכַעַן מְשַׁמַּע דְּרְשׁוּתָא אֲתַיְהִיב
לְאֲתַגְּלִיא.

פֶּתַח וְאָמַר לְמַלְכָא דְּהוּוּ לִיהָ כְּמָה בְּנִינִין לְמַבְנִי. וְהוּוּ לִיהָ אוּמְנָא.
וְהֵהוּא אוּמְנָא לָא הוּוּ עֵבֵד מְדַעַס אֶלָּא מְרִשׁוֹ דְּמַלְכָא כְּמָא דְּאֲתַ אָמַר,
(מְשַׁלִּי ח) וְאֲהִיָּה אֲצִלוֹ אָמוֹן. מַלְכָא וְדָאֵי אִיהוּ חֲכָמָה עֲלָאָה לְעִילָא. וְעַמוּדָא
דְּאֲמַצְעִיתָא (אִיְהוּ) מַלְכָא לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמְנָא לְעִילָא וְדָא אִימָא עֲלָאָה.
אֱלֹהִים אוּמְנָא לְתַתָּא וְדָא שְׁכִינְתָּא (תַּקּוּנִים ע״ב דף צ״א א) דְּלַתְתָּא.

וְאֵתְתָא לִית לָהּ רְשׁוּי לְמַעְבַּד מְדַעַם בְּלֵא רְשׁוּת בְּעֵלְהָ. וְכָל בְּנֵינִין דְּהוּוּ בְּאַרְח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר אַבְיָא בְּאַמִּירָה לְגַבֵּי אַמְיָא יְהֵא כְּדִין וְכְדִין, וּמִיָּד הָוָה. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וַיֹּאמֶר הָוָה אָמַר לְאֱלֹהִים, יְהִי אֹר. מְאִרִי דְבְנֵינָא אִיהוּ אֹמֵר וְאוּמְנָא עֲבִיד מִיָּד. וְהָכִי כָּל בְּנֵינִין בְּאַרְח אֲצִילוּתָא הָוָה אָמַר יְהִי רְקִיעַ, יְהִי מְאֲרַת, וְכָלְא אֲתַעְבִּיד מִיָּד. כַּד מְטָא לְעֵלְמָא דְפְרוּדָא דְאִיהוּ עוּלָם הַנְּבִדְלִים, אָמַר אוּמְנָא לְמְאִרִי בְנֵינָא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מְאִרִי בְנֵינָא וְדֵאִי טַב הוּא לְמַעְבַּד לִיה. אָבַל עֲתִיד הוּא לְמַחְטִי קַמָּךְ בְּגִין דְאִיהוּ כְּסִיל הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מְשִׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אָמוּ.

דף כב ע"ב

אִיהִי אָמַרָה בְּתַר דְּחוּבִיהָ תִּלְיָא בְּאַמְיָא וְלֹא בְּאַבְיָא אָנָּא בְּעֵינָא לְמַבְרִי לִיה בְּדִיוֹקְנָא דִּילִי. הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְלֹא בְּעַא לְאַשְׁתַּתְּפָא בֵּיה אַבְיָא. בְּזִמְנָא דְחָב מַה כְּתִיב (דף כב ע"ב) (ישעיה ט) וּבְכַשְׂעֵכֶם שְׁלַחָה אֲמַכֶּם. אָמַר מְלָכָא לְאַמְיָא וְלֹא אָמַרִית לָךְ דְּעֲתִיד הוּא לְמַחְטִי. בְּהָהוּא זִמְנָא תְרִיף לִיה וְתְרִיף אָמַא עִמִּיה. וּבְגִין דָּא כְתִיב, (מְשִׁלִי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אָמוּ. בֶּן חָכָם, דָּא אָדָם דְאִיהוּ בְּאַרְח אֲצִילוּת. וּבֶן כְּסִיל, דָּא אָדָם דְבְרִיאָה.

קִמוּ כְּלָהוּ חֲבַרְיָא וְאָמְרוּ רַבֵּי רַבִּי, וְכִי אֵית פִּירוּדָא בֵּין אַבְיָא וְאַמְיָא דְמַסְטָרָא דְאַבְיָא אִיהוּ בְּאַרְח אֲצִילוּת וּמַסְטָרָא דְאַימָא בְּבְרִיאָה. אָמַר לֹון חֲבַרְיָא חֲבַרְיָא לָאו הָכִי הוּא, דְהָא אָדָם דְאֲצִילוּתָא דְכַר וְנוֹקְבָא הָוָה מַסְטָרָא דְאַבָּא וְאַמְיָא. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. יְהִי אֹר מַסְטָרָא דְאַבָּא, וַיְהִי אֹר מַסְטָרָא דְאַמְיָא. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פְרָצוּפִין.

אָבַל לְהֵאִי לִית בֵּיה צָלָם וּדְמוּת. אָלָא אָמַא עֲלָאָה הָוָה לִיה חַד כְּנוּיִי דְסְלִיק לְחוּשְׁבֹן אֱלֹהִים. וְהָהוּא כְּנוּי אִיהוּ אֹר וְחֻשְׁד. וּבְגִין הָהוּא חֻשְׁד דְהָוָה בְּהָהוּא כְּנוּי, אָמַר אָבָא דְעֲתִיד לְמַחְטִי לְאָדָם דְאֲצִילוּת (נ"א דבריאָה) דְאִיהוּ אֹר לְבוּשׁ עֲלָאָה (נ"א עליון).

וְהֵאִי אִיהוּ אֹר דְבְרָא קוּדְשָׁא בְרִיף הוּא בְיוֹם רֵאשׁוֹן דְגִנְזוּ לְצַדִּיקָיָא. וְהָהוּא חֻשְׁד דְאַתְבְּרִי בְיוֹמָא קְדָמָאָה לְרְשִׁיעֵינָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שמואל א ט) וְרְשָׁעִים בְּחֻשְׁד יִדְמוּ, וּבְגִין הָהוּא חֻשְׁד דְהָוָה עֲתִיד לְמַחְטִי לְהָהוּא אֹר, לֹא בְּעַא אָבָא לְאַשְׁתַּתְּפָא בֵּיה. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הָהוּא אֹר. כְּדְמוּתֵנוּ הָהוּא חֻשְׁד דְאִיהוּ לְבוּשָׁא לְאֹר. כְּגוֹוְנָא דְגוּפָא דְאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמָתָא הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב ט) עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבָּיִשְׁנִי. חַדוּ כְּלָהוּ וְאָמְרוּ וְצָאָה חוּלְקָנָא דְזַכִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין דְלֹא אֲשַׁתְּמַעוּ עַד כְּעוֹ.

פְּתַח עוֹד רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (דברים לב) רֵאוּ עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'. אָמַר חֲבַרְיָא שְׁמַעוּ מְלִין עֲתִיקִין דְבְּעֵינָא לְגַלְאָה בְּתַר דְאַתְיָהִיב

רְשׁוּ עֲלֵיכֶם לְמִימֵר. מֵאֵי נִיהוּ דְאָמַר רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. אֲלֵא דָא הוּא עֵילַת עַל כָּל עֲלָאִין. הֵהוּא דְאֶתְקַרֵי עֵלַת הָעֵלּוֹת עֵלַת מְאֵלִין עֵלּוֹת. דְּלֵא יַעֲבִיד חַד מְאֵלִין עֵלּוֹת שׁוּם עוֹבְדָא עַד דְּנָטִיל רְשׁוֹת מְהֵהוּא דְעֵלִיָּה. כְּמָה דְאֻקְיָמָנָא לְעֵילָא בְּנַעֲשָׂה אָדָם.

נַעֲשָׂה וְדָאִי. עַל תְּרִין אֶתְמַר. דְּאָמַר דָּא לְהֵהוּא דְלְעֵילָא מִיְנִיָּה נַעֲשָׂה. וְלֵא עֲבִיד מְדַעַם אֲלֵא בְרִשׁוּ וְאֶמְיָרָה מְהֵהוּא דְלְעֵילָא מִיְנִיָּה. וְהֵהוּא דְלְעֵילָא מִיְנִיָּה לֵא עֲבִיד מְדַעַם עַד דְּנָטִיל עֵצָה מְחַבְרִיָּה. אֲבָל הֵהוּא דְאֶתְקַרֵי עֵלַת עַל כָּל עֵלּוֹת דְלִית לְעֵילָא מִיְנִיָּה וְלֵא לְתַתָּא שׁוּה לִיָּה. כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (יִשְׁעִיָּה מ) וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְאֶשׁוּה יֹאמַר קְדוּשׁ. אָמַר רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מִיְנִיָּה. כְּגוֹנָא דְהֵהוּא דְאָמַר וְיֹאמַר אֱלֹהִים נַעֲשָׂה אָדָם.

קָמוּ כְּלָהוּ חַבְרִיָּא וְאָמְרוּ רַבִּי הַב לָנָא רְשׁוּ לְמַלְלָא בְּהַאי אֶתְר. אָמְרוּ וְהֵא לֵא אֻקְמַת לְעֵילָא דְעֵלּוֹת הָעֵלּוֹת אָמַר לְכַתְיָר נַעֲשָׂה אָדָם. אָמַר לֹון הוּו שְׁמַעִין אֻדְנִיָּכוּ מַה דְּפּוֹמְכוֹן מְמַלְלוֹן. וְהֵא לֵא אֶמְרִית לְכוּ הַשְׁתָּא דְאִית דְאֶתְקַרֵי עֵלַת הָעֵלּוֹת וְלֵא אִיהוּ הֵהוּא דְאֶתְקַרֵי עֵלַת עַל כָּל עֵלּוֹת. דְלְעֵלַת עַל כָּל עֵלּוֹת לִית לִיָּה תְנַיָּנָא דְנָטִיל עֵצָה מִיְנִיָּה דְאִיהוּ יְחִיד קְדָם כְּלָא וְלִית לִיָּה שׁוֹתְפָא.

וּבְגִין דָּא אָמַר רְאוּ עֵתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי דְנָטִיל עֵצָה מִיְנִיָּה, דְּלֵא אִית לִיָּה תְנַיָּנָא וְלֵא שׁוֹתְפָא וְלֵא חוּשׁ בְּנָא. דְאִית אֶחָד בְּשׁתּוּף כְּגוֹן דְּכֵר וְנוֹקְבָא וְאֶתְמַר בְּהוֹן (יִשְׁעִיָּה נא) כִּי אֶחָד קְרֵאתִיו אֲבָל אִיהוּ חַד בְּלֵא חוּשׁ בְּן וְלֵא שׁתּוּף. וּבְגִין דָּא אָמַר וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי. קָמוּ כְּלָהוּ וְאֶשְׁתַּטְחוּ קַמִּיָּה וְאָמְרוּ זְכָאָה בְּרַ נֶשׁ דְּמֵאֲרִיָּה אֶסְתַּכְּם עֲמִיָּה לְגַלְגָּאָה רְזִין טְמִירִין דְּלֵא הוּו מְתַגְלִין לְמַלְאָכֵיָּא קְדִישֵׁיָּא.

דף כג ע"א

אָמַר לֹון חַבְרִיָּא, אִית לֹן לֵא שְׁלֵמָא קְרֵא, דְכְּמָה רְזִין טְמִירִין אִית בְּהַאי קְרֵא. (דְּבָרִים לב) אֲנִי אֶמְיָרָה וְאֶחְיָה וְגו' אֲנִי אֶמְיָרָה וְאֶחְיָה בְּסַפִּירֹן. אֶחְיָה מְסַטְרָא דְיִמְיָנָא חֵי. וּמְסַטְרָא דְשְׁמַאלָא מוּתָא. וְאִי לֵא אֶסְתַּכְּמוּן תְּרוּוִיָּהוּ בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא לֵא אֶתְקֵיָּים דִּינָא. דְאֶנוּן בְּמוּתָב תְּלַתָּא כְּחָדָא. וְלְזַמְנִין (דף כג ע"א) אֶסְתַּכְּמוּ תְּלַתָּא לְמַעַבְד דִּינָא, וְיִיתִי י"ד (יִמְיָנָא) דְאִיָּהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים דְאִיָּהוּ יְדוּ"ד יוּ"ד ה"א וְאִיָּהוּ ה"א. וְדָא שְׁכִינְתָּא אֶתְקַרֵי יְד יָמִין מְסַטְרָא דְחַס"ד. יְד שְׁמַאל מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. יְד יְדוּ"ד מְסַטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא. כְּד בְּרַ נֶשׁ תָּב בְּתִיּוּבְתָא הַאי יְד שְׁזִיב לִיָּה מוֹ דִּינָא. אֲבָל כְּד דֹן עֵלַת עַל כָּל הָעֵלּוֹת אֶתְמַר בֵּיָּה וְאִין מְיָדִי מְצִיל.

וְעוּד תְּלַת זְמַנִין אֶתְמַר בְּהַאי קְרֵא אֲנִי אֲנִי אֲנִי. דְאִית בְּהוֹן א' א' א' י' י' י'. דְאֶתְרַמְיָזוּ בְּיוּ"ד ה"י וְאִיָּהוּ ה"י, יוּ"ד ה"א וְאִיָּהוּ ה"א. וְאִית בְּהוֹן ג' ווין ו' ו' ו' וְאֶחְיָה וְאֲנִי וְאִין דְאֶתְרַמְיָזוּ בְּאֵלִין שְׁמָהוּן. וְעַם כָּל דָּא דְהַאי קְרֵא

הא אוקמוה חברייא לגבי אלהים אחרים. כמא דאת אמר ראו עתה כי אני אני הוא, דא קודשא בריה הוא ושכינתיה דאתמר בהו אני וה"ו. ואין אלהים עמדי דא סמא"ל ונח"ש. אני אמית ואחיה, אני אמית בשכינתי למאן דאיהו חייב. ואני אחיה בה למאן דאיהו זכאי. ואין מידי מציל דא י"ד ידו"ד דאיהו יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואיהו כוז"ו במוכס"ז כוז"ו וכלא קשוט. אבל מה דאתמר לעילא עלת עלאה דאיהו עלת על העלות. והאי רזא לא אתמסר לכל חכימא ונביאה (ני"א אבל מה דאתמר לעילא על עלאה דאיהו על העלות האי רזא לא אתמסר אלא לכל חכימא ונביאה).

תא חזי כמה עלות אנון סתימין דאנון מתלבשין ואנון מורכבין בספירן, וספירן מרכבה לגבייהו, דאנון טמירין ממחשבתא דבני נשא, ועלייהו אתמר (קהלת ה) כי גבוה מעל גבוה שומר וגו'. נהורין מצוחצחין אליו על אליו. ואליו דמקבלין אנון חשוכין מאחרניו דעלייהו דמקבלין מנייהו. ועלת (על כל) העלות לית נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתחשכון קמיה.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ג)
ז"יין מאי עבידתיה, כמנן ימי השבוע. ללמדך שכל יום יש לו פח. ומאי עבידתיה הכא ללמדך שפשם שיש חכמה גדולה באוון לאין תכלית, כך יש הכח ההוא בכל האברים, ומאי אברים, שבע שיש באדם. דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

רעיא מהימנא

השלמה מההשמטות (סימן ד) אמר ליה בוצינא קדישא בתר דאמר (בראשית א') נעשה אדם בצלמנו כדמותנו מאי ניהו דאמר לבתר ויברא אלהים את האדם בצלמו, אמר ליה מה דאוקמוה על דא מארי מתניתין דמנהון אמרו (הוא) נברא ומנהון (אמרו) לא נברא וקודשא בריה הוא ברא ליה, דכתיב (בראשית א') ויברא אלהים את האדם בצלמו.

אמר ליה אי הכי איהו לא יהיב חלקא בגד חד מנייהו ולא אתעביד בדיוקנא דילהון אלא באיקונין דמלכא בצלמו כדמותו דאיהו צלם ודמות תבניתו. אמר הכי אשתמודע. אמר חס ושלום. אלא אנא אימא דאתברי בכלא ואשליטיה על כלא. דאי הנה יהיב כל חד חולקיה בזמנא דהנה פעסיה עליה כל חד הנה נטיל חולקיה מניה, כי במה נחשב הוא.

אלא קודשא בריה הוא ברא ליה כל חד בדיוקניה, דא מלכות קדישא דאיהי תמונת כל, דבה אסתכל קודשא בריה הוא וברא עלמא וכל ברין דברא בעלמא וכלל בה עלאין ותתאין בלא פירודא כלל וכלל בה עשר ספירן וכל שמיהו וכנויין והויין ועלת כל כלא דאיהו אדון על כלא ולית אלהא בר מניה ולא אשתכח בכל עלאין ותתאין פחות מניה. בגין דאיהו קשר דכלהו שלימו דכלהו לקיימא ביה ומלכותו בכל משלה. ובגין דלא אשתכח עלת על כלא בעלאין ותתאין פחות מניה אפילו בחד מנייהו (אתקריאת) אתקריבת אמונת ישראל. ומסטרך דעלת על כלא אתמר בה (דברים ד') כי לא ראיתם כל תמונה. אבל מסטרך דשאר עמין אתמר בהו (בה) (במדבר י"ב) ותמונת יי גביט.

אתא בוצינא קדישא ושאר חברייא ואשתטחו קמיה ואמרו כען לית מאן דיכיל למיטל מיניה חולקיה דלא יהיב ליה חד מעלמא אלא בורא עלמין עלת על כלא, וביה תלייא עונשיה או אגריה ולא במלאך ושרף ולא בשום בריה דעלמא ובגין דא אוקמוה רבון דמתניתין המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

דָּבַר אַחַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא עַל מְלֶאכִי הַשָּׂרֵת דְּאֲנוּן אֲמַרִי הָאִי קָרָא. אָמַר לְהוּ בְּתַר דְּהוּ יְדַעִין מַה דְּהוּ וּמַה דְּעַתִּיד לְמַהוּי וְאֲנוּן הוּוּ יְדַעִין דְּעַתִּיד לְמַחְטִי אֲמַאי בְּעוּ לְמַעַבְדַּד לִיה. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְעֵזָא וְעֵזְאֵל הוּוּ מְקַטְרְגִי עֲלִיה בְּזַמְנָא דְאֲמַר שְׂכִינְתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמְרוּ מַה אָדָם וַתְּדַעְהוּ. מַה אַתְּ בְּעִי לְמַבְרִי אָדָם, וַתְּדַעְהוּ דְעַתִּיד לְמַחְטִי קַמְךָ בְּאַתְתָּא דִּילִיה דְאִיהִי חֲשָׁךְ. דְאֹר (מִיִּי דָף כ"ח) אִיהוּ דְכוּרָא וְחֲשָׁךְ נּוֹקְבָא שְׂמַאלָא חֲשָׁךְ דְבַרְיָאָה. בְּהַהוּא זַמְנָא שְׂכִינְתָא אֲמַרְתָּ לֹון בְּהַאי דְאֲתוּן מְקַטְרְגִין אֲתוּן עֲתִידִים לְמַנְפַּל. כְּדַכְתִּיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טוֹבוֹת הֵנָּה וְגו' (חֲשִׁקוּ בַהוּן) וְטַעוּ בַהוּן וְאַפִּיל לֹון שְׂכִינְתָא מְקַדוּשָׁה דְלַהוּן. אָמְרוּ חֲבַרְיָא רַבִּי רַבִּי, אֲדַהֲכִי (נִיִּיא אִי הַכִּי) עֵזָא וְעֵזְאֵל לֹא הוּוּ מְשַׁקְרִין בְּמַלּוּלִיָּהוּ. דְוּדַאי בְּנוֹקְבָא עֲתִיד אָדָם לְמַחְטִי. אָמַר לְהוּ הֲכִי אֲמַרְהָ שְׂכִינְתָא אֲתוּן אֲזַדְמַנְתוּן לְקַטְרְגָא קְדָמִי יַתִּיר מְחִילָא דְמְרוּמָא, אִי אֲתוּן הוּוּיְתוּן שְׂפִירִין מְאָדָם בְּעוֹבְדֵיכּוּ יְאוּת לְכוּ לְקַטְרְגָא עֲלִיה. אָבַל אִיהוּ עֲתִיד לְמַחְטִי בְּאַתְתָּא חֲדָא, אֲתוּן בְּנִשְׁיִן סַגִּיאִין. חֲבַתִּיכּוּן יַתִּיר מְבַנִּי נֶשָׂא כְּמַה דְכְתִיב וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו', אַתְּ בֵּת הָאָדָם לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא אַתְּ בְּנוֹת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִם אָדָם חֵב הָא אֲקָדִים לִיה תְּשׁוּבָה לְאַהֲדָרָא לְמַאֲרִיהָ לְאַתְקַנָּא בְּמַה דְחָב. אָמְרוּ לִיה חֲבַרְיָא (רַבִּי רַבִּי) אִי הֲכִי אֲמַאי פּוֹלִי הָאִי. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן לְחֲבַרְיָא אִי לֹא דְהוּ הֲכִי דְבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא יִצְרָא טְבָא וּבִישָׂא דְאֲנוּן אֹר וְחֲשָׁךְ לֹא הוּוּ זְכוּ וְחוּבָה לְאָדָם דְבַרְיָאָה. אֲלֵא (בַּגִּין) דְאֲתַבְרִי מִתְרַוּוּיָּהוּ, וּבַגִּין דָּא (דְבַרִּים ט) רָאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְגו'. אָמְרוּ לִיה פּוֹלִי הָאִי אֲמַאי. וְלֹא הוּוּ שְׂפִיר דְלָא אֲתַבְרִי דְלָא לְמִיחָב וּלְגַרְמָא כָּל מַה דְגָרִים לְעִילָא וְלֹא הוּוּ לִיה לֹא עוֹנֶשׂ וְלֹא שְׂכָר.

דף כג ע"ב

אָמַר לֹון מִן הַדִּין הוּוּ לִיה לְמַבְרִיָּה כְּךָ. בַּגִּין דְאֹרְיִתָא בְּגִינִיה אֲתַבְרִיָּא דְכְתִיב בַּה עוֹנֶשׂא לְרִשְׁעֵיָא וְאֲגָרָא לְצַדִּיקֵיָא וְלֹא הוּוּ אֲגָרָא לְצַדִּיקֵיָא וְעוֹנֶשׂא לְרִשְׁעֵיָא אֲלֵא בַּגִּין אָדָם דְבַרְיָאָה (יִשְׁעִיה מַה) לֹא תַהוּ בְּרָאָה לְשִׁבְתָּ יִצְרָה. אָמְרוּ וְדַאי כְּעוֹן שְׂמַעְנָא מַה דְלָא שְׂמַעְנָא עַד הַשְּׂתָא, דְוּדַאי לֹא בְרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְלַתָּא דְלָאוּ אִיהוּ צְרִידָה. וְלֹא עוֹד אֲלֵא אֹרְיִתָא דְבַרְיָאָה (דף כג ע"ב) אִיהוּ לְבוּשָׁא דְשְׂכִינְתָּא. וְאִי אָדָם לֹא הוּוּ עֲתִיד לְמַבְרִי (לְמַחְטִי) הוּוּ שְׂכִינְתָּא בְּלֹא כְסוּיָא כְּגוּוֹנָא דְעַנִּי. וּבַגִּין דָּא כָּל מָאן דְחָב כְּאֵלוּ אֲפִשִׁיט לְשְׂכִינְתָּא מְלַבוּשָׁהָ. וְהָאִי אִיהוּ עוֹנֶשׂא דְאָדָם.

וְכָל מָאן דְמְקַיִים פְּקוּדִין דְאֹרְיִתָּא כְּאֵלוּ הוּא לְבִישׁ לְשְׂכִינְתָּא בְּלַבוּשָׁהָ. וּבַגִּין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּכְסוּיָא דְצִיצִית (וּתְפִלִּין) (שְׁמוֹת כב) כִּי הִיא כְּסוּתוֹ לְבַדָּה הִיא שְׂמֵלְתוֹ לְעוֹרוֹ בְּמַה יִשְׁכַּב בְּגִלוּתָא וְהָא אוֹקְמוּהָ. תָּא חֲזִי, חֲשָׁךְ אִיהוּ אוֹכְמוֹ דְאֹרְיִתָּא אֹר חִירוֹ דְאֹרְיִתָּא.

השלמה מההשמטות (סימן ה) חוורו דאורייתא וכד איהו אור מתלבש בחשך אתמר באורייתא (שיר

השירים א) שְׁחֹרָה אָנִי וְנָאוּה וְכַד אֶסְתַּלַּק מִתַּמָּן אֹר דְּאִיהוּ חֲנוּרוּ אֶמְרָה אֶל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת וְאוֹרִיִּיתָא כְּגוֹנָא דְּבֵת עֵינָא דְּאִיהִי אוֹכְמָא וְשְׂפִירָא בְּאוֹר דְּנְהִיר בְּהַ וּבְגִין דָּא בֵּת עֵינָא וְאוֹר דְּנְהִיר בְּהַ אֶמְרָה (תהלים כז) יִי אֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא אֹרִי אֹר יִי דְּאִיהִי בֵּת עֵין וְתִרְין גִּנְיִן אִית לִיה אֹר מְלָגָאוּ וְחֻשְׁדָּ מְלָבֵר לְמַהוּי שְׁלֹטָא בְּהוּ עַל כָּל קְלוּסִין (קליפין) הָדָא הוּא דְּכְתִיב (תהלים ק"ג) וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. בְּלְבוּשָׁא דְּאוֹר אִיהִי שְׁלִיטַת עַל כָּל אֵינוֹן דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (שמות י"ג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשֶׁבוֹתָם וּבְלְבוּשָׁא אוֹכְמָא שְׁלִיטַת עַל חֵיבְיָא דְּאֶתְמַר בְּהוֹן (שמואל א' ב') וְרִשְׁעִים בְּחֻשְׁדָּ יִדְמוּ.

ועוד אור איהו מסטרא דימינא דאיהו אור יום קדמא דאיתמר ביה (בראשית א') יהי אור דא אברהם ויקרא אלהים לאור יום. חשד מסטרא דשמאלא דאיתמר ביה ביצחק (בראשית כ"ז) ותקחין עיניו מראות ולחשד קרא לילה יעקב דאתלבש מתרויהו באור דימינא ובחשד דשמאלא ובתרויהו עמודא דאמצעייתא איהו עמוד. (שמות י"ג) עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם. ענן מסטרא דיליה מיא, חשד מסטרא דיליה אשא עמוד איהו שלום בינייהו. הָדָא הוּא דְּכְתִיב (איוב כ"ה) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו וְכַד אִיהוּ בְּאֶמְצָעֵיתָא (שמות יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, לֹא קָרַב מֵיָא לְאֶשָׁא וְלֹא אֶשָׁא לְמֵיָא דְּאִיהוּ אֶפְרִישׁ בֵּינֵיהוּ. וְדָא אִיהוּ מַחְלוּקַת בֵּית הַלֵּל וּבֵית שְׂמַאי שְׂהִיא לְשֵׁם שְׁמַיִם וּלְקַבְלֵיהוּ תִרְין אֶמוֹרָאֵי דְּרִקִיעָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְשֵׁר שְׁלוֹם מְכַרְיעַ בֵּינֵיהֶם דְּאִיהוּ נוֹרִיאֵל, אוֹרִיאֵל אֶתְקָרִי מִסְטָרָא דִּימִינָא נוֹרִיאֵל מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא וְאִיהוּ אָדָם דְּלִתְתָא מִטְטְרוּיִן שְׂמִיָּה שְׁלִיט עַל כָּל מְאָרִי מִתְנִיתִין הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית א') וַיִּרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם אֵלָיו תִּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבֵּין בִּימָא דְּאוֹרִיִּיתָא דִּירְתִי מִתַּמָּן נֶפֶשׁ חַיָּה.

ובעוף השמים אליו מארי דזכון דבזכותהו פרחין לעילא וירתי מתמן רחא דאיהו עוף יעופף בגדפין בפקודין דעשה. ובבהמה אליו עמי הארץ דאיתמר בהו (במדבר י"ד) אֶל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לַחֲמֹנֵינוּ הֵם. (עד כאן מההשמטות) ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כמה דאת אמרו, (איכה א) כֹּל רֹדְפֵיהַּ הִשְׁגִּיגוּהּ וּגְוִי. ובגין דא מצליו (תהלים עח) והוא רחום יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית. והרבה להשיב אפו דא אף. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. בגין דלא ירדפון בתר צלותא. וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו. שבעה ממנן אנון ותליין מנייהו שבעין. ובכל רקיעא ורקיעא אנון מקטרגין ותליין מנייהו עשרה אלף רבוא. ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפלין על רישא ודרועא' אתמר בהו (דברים כח) וּרְאוּ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְדוּיִד נִקְרָא עֲלֵיךְ וִירָאוּ מִמֶּךָ. שם יי אוקמוה דאיהי תפלין דרישא. ומאן דחזי שם ידויד על רישא' בצלותא דאיהו (ידויד) אדניי מיד כלהו ברחין. הָדָא הוּא דְּכְתִיב (תהלים צא) יפול מצדך אלף וגו'.

השלמה מההשמטות (המשד)
כד נהורא איהו (תהלים ל"ג) רָנְנוּ צְדִיקִים בַּיְיָ וְדָא דְּרָגָא דְּצְדִיק חֵי עֲלָמִין וּמִתַּמָּן רָנָה וּבִיהַ פּוֹרְקָנָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (ירמיה כ"ג) צָמַח צְדִיק וְדָאֵי דְּאִיהוּ עֲשִׂירָאָה וְצְדִיק נְטִיל מְשָׂמָאלָא וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעֵיתָא מִימִינָא הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דברים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דֶּת לָמוֹ.

תָּא חֲזִי כּל אֲתוּוֹן אִינוּן מִסְטָרָא דְאַתּוּוֹן דְּאוּרִייתָא דְכִלְיִן בְּשְׂכִינְתָּא וְצָדִיק אִיהוּ נְטִיל לְשִׁמְאָלָא קֶץ חֵי דְאִיהוּ יְצַחֵק בְּהַפּוּדָּה חֵי עֲלָמִין קִשְׁיִר בְּשִׁמְאָלָא וְשְׂכִינְתָּא תִתְּאָה מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא אֲתִמֵּר בָּהּ וְהָאֲרָץ הִיִּתְּהָ מִסְטָרָא דִימִינָא תוּהוּ וְבָהוּ בּוּ הוּא מִסְטָרָא דְעִמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא וְחֻשְׁדָּה עַל פְּנֵי תְהוּם דָּא שְׂכִינְתָּא תִתְּאָה וּמָאן גְּרִים לִיהּ (לה) הֵא אֵלָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא קוּדְסָא דְבְּרָא עֲלֵמָא הָוָה סְתִים יְהוּ"ה לְבַתֵּר אֲתַפְּשִׁטַּת ה' לְתַתָּא וְאַתְּמֵר בָּהּ וְהָאֲרָץ הִיִּתְּהָ תוּהוּ וְבָהוּ וְרָזָא דְמִלְּהָ אֵלָה "תּוֹלְדוֹת" הַשְּׁמַיִם "וְהָאֲרָץ בְּהַבְּרָאָם בְּה' בְּרָאָם הֵרִי לָךְ דְּהוּה לְבוֹשָׁהָ תוּהוּ".

וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַד לֹא הָוָה נְחִית נְבִיעוּ עֲלָהּ בְּגִין דְּאָדָם אִין דְּהוּה בְּעֵלְהָ לְעִילָא סְתִים בְּאִין עַד דְּאַתְּפְּשִׁטַּת ה' מִן יְהוּ"ו דְּאִיהוּ בִּינָה דְּאִיהוּ מְקוּרָא דְנְבִיעוּ דְּאִיהוּ נְקוּדָה סְתִימָא וּמִתְּמִן וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה וְקוּדְסָא דְנִחְתַּת הָוָה קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבּוֹן, בְּגִין דָּא הָוָה נְבִיעוּ נְחִית בְּהוּוּא זְמַנָּא הוּא שִׁירוּתָא מְחֻסַּד הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (תְּהִלִּים פ"ט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה וּבְגִין דָּא לֹא תוּהוּ בְּרָאָה לְשֶׁבֶת יְצָרָה וְאַתְּמֵר בָּהּ לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ דְּלֹא תוּהוּ בְּרָאָה.

וּבְזִמְנָא דְּהוּה תוּהוּ אָמַר אֱלֹהִים לְנַח קֶץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגו' קֶץ דִּיִּצְחָק דְּאַתְּמֵר בֵּיהּ כִּי אוֹתִידָּה רְאִיתִי צָדִיק לְפָנַי דְּאִי אֲנִתְּ הוּיִת בְּעֵי רַחֲמֵי עֲלִיִּיהוּ לֹא אֲתַחֲרְבוּ וְאִיהוּ הָוָה אָמַר לִיהּ בְּרָמּוֹ בְּגִין דִּיבְעֵי רַחֲמֵי עֲלִיִּיהוּ וְלֹא יָמוֹת מְשִׁיחַ דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא.

אָמַר לִיהּ וְהָא בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבּוֹן קוּדְסָא דְּאַתְּבְּרִי עֲלֵמָא הָוָה אֵלָא מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא הָוָה בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ כָּל דְּרִין דְּהוּה בּוֹנָה וְאַתְּחַרְיָבוּ קוּדְסָא דְּאַתְּבְּרִיאוּ חֲזָא דְּהוּוּ עֲבָדִין עוֹבְדִין דִּיִּתְחַרְיָבוּ וְכִינּוּן דְּבְּרָא חֲשֵׁב כְּאִילוּ חָרִיב לֹוּן וְדָא מְמַלֵּל עַד סוּף יוֹמִין דְּאֵלִין תּוֹלְדִין בִּישְׁיִן וְהוּוּ גְרַמִּין דְּנָהָר יַחֲרַב וְיָבֵשׁ יַחֲרַב בְּבִית רֵאשׁוֹן וְיָבֵשׁ בְּבִית שְׁנֵי נְבִיעוּ דִּילִיהּ בְּתַרְיִן עֲלָמִין שְׂכִינְתָּא עֲלָהָה וְשְׂכִינְתָּא תִתְּאָה וּלְנַח אֲתַגְלִיָּא מָה דְּהוּה וּמָה דְּעִתִּיד לְמַהוּי וְלֹא בְּעָא רַחֲמֵי עֲלִיִּיהוּ עַד דְּאַתָּא מִשָּׁה וּבְעָא רַחֲמֵי דְּעִתִּידִין הוּוּ יִשְׂרָאֵל דְּלֹא יִפְקוּן אֵלָא חַד מְעִיר וּשְׁנַיִם מְמַשְׁפָּחָה מִסְטָרָא דְּגִבּוֹרָה דְּהוּוּ דִּינִין וְיִתְחַזֵּר עֲלֵמָא לְתַהוּ.

וּבְגִין דְּבְּעָא מִשָּׁה רַחֲמֵי עֲלִיִּיהוּ שְׁמַאל דּוּחָה וְלֹא יִפְקוּן בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיָמִין מְקַרְבָּא דְּאִיהוּ יְמִינָא מְטִי כְּלָפֵי חֶסֶד וּמִשָּׁה בְּגִין דִּיִּהֵב גְּרַמִּיהּ עֲלִיִּיהוּ יַהֵב תּוֹקְפָא לְדַרְגִּיהּ דְּאִיהוּ עִמּוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ אוּרִייתָא דְּאַתְיִיהִיבַת בִּימִינָא הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (דְּבָרִים ל"ג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוּ וּבְגִין דָּא פּוּרְקָנָא בֵּיהּ תִּלְיָא הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לֹא יָסוּר שִׁבְט מִיְהוּדָה עַד כִּי יָבֵא שִׁילָה דְּאִיהוּ מִשָּׁה בְּחוּשְׁבָּנָא.

יְסוּד צָדִיק בֵּיהּ סוּ"ד תִּתְּהָ שְׁמַאל דּוּחָה אָף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא בֵּיהּ (בְּרֵאשִׁית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לִיעֶקֶב מִצְרִימָה שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ בְּגִין דְּאַתְּקִשֵׁר בְּשִׁמְאָלָא וְיָמִין מְקַרְבַּת בְּגִין דְּתִלְיָא מְנִיהּ עִמּוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא דְּסוּ"ו אִינוּן שְׁשִׁים מְסַכְתוֹת וְשִׁיתָא סְדְרֵי מְשָׁנָה דְּאַתְיִיהִיבוּ מְגִבּוֹרָה דְּאִיהוּ שְׁמַאלָא שְׁשִׁים

גבורים אתקריאו דנטלן מגבורה דתמן אורייתא דבעל פה דאיהי שכונתא
תתאה כללא דסי מסכתות ושיתא סדרי משנה דתורה שפכתב לפומא לא
גלי בגין דעתידה שמאל דאיהי פומא לאדחייא.

ובגין כך איהו סתים הכי פורקנא בלבא ופומא דאיהו גלויא לא אתגלי
פורקנא ובגין דכלא תלויא בימינא אמר הנביא (ישעיה נ"ג) וזרוע יי על מי
נגלתה על מי ודאי דאתמר ביה (איכה ב) מי ירפא לך ה' ה' הוא דכתיב (איכה
ב) מ"ה אעידך מ"ה אדמה לך (שמות ג) ואמרו לי מה שמו במ"ה ייתי זמנא
ובמ"ה אסורתא ה' הוא דכתיב (איכה ב) מה אשוח לך ואנחמך וגו' מי
ירפא לך, דמשה איהו מה שמו וביה תהא נחמתך ובגין דא כפל קודשא
ברוך הוא שמייה משה חד על פורקנא קדמאה וחד על בתרייתא
ובגין דא (שמות יד) אז ישיר משה אז שר לא נאמר אלא אז ישיר.

עשיראה בתפלה ודא שכונתא עלה אתמר (תהלים י"ז) תפלה לדוד שמעה יי
צדק ודוד ברוח קודשא אמר באחרית יומין דגלותא, אמר על ישראל
(תהלים י"ז) בחנת לבי פקדת לילה. ולית לילה אלא גלות ואיוב מה דאמר
כולא הוא משל על ישראל דאמר (איוב ז) כלה ענו וילך, ושטן בעא לקטרנא
ליה ואמר קודשא ברוך הוא (איוב לה) איוב לא בדעת ידבר אוף בייעקב בגין
דחזא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא (עד כאן מההשמטות)

ויעקב בגין דחמא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומי
(אמר (בראשית כח) ויגע במקום וילן שם כי בא השמש ובא ליליא דגלותא ואמר) (בראשית לב)
ויירא יעקב מאד ויצר לו. ופליג עמא קדישא בגלותא לגי סטרין. כמא
דאת אמר, (בראשית לג) וישם את השפחות ואת ילדיהו ראשונה ברישא
בגלותא דאדום, ואת לאה וילדיה אחרונים. ואת רחל ואת יוסף
אחרונים. ובגין דחמא בתר כן עניותא וצערא דלהון אמר (בראשית כח)
ושבתי בשלום אל בית אבי ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

ודוד בגין גלותא אמר (שמואל ב ז) רעב ועיני וצמא במדבר, בגין דחמא
שכונתא חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינהא. לבתר דחמא דהדרין
ישראל (בתשובה) בחדנה, תקין עשר מיני נגונין. ובסוף כלהו אמר (תהלים קב)
תפלה לעני כי יעטוף (נ"א תקין י מיני תילים, ובסוף כלהו תפלה לדוד הטה יי אזנך ענני.
חדא דכלהו צלותין דבגיניהו מתעטפין קדם מלכא. ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני אמר
תפלה לעני כי יעטוף) והיא צלותא דעטוף כל צלותין קדמאה עד דייעול צלותא
דיליה. בגין דא אקדים עני לכלהו.

מאן צלותא דעני. דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה.
ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא
זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמא לצלותא דערבית
דאיהי ליליא דגלותא.

וצלותא דשבת איהי צדקה לעני כמה דאוקמוה מארי מתניתין שמש
בשבת צדקה לעניים (דעניים מתנחמי בארח דשמשא (בשבתא) דשבתא). ובגין דא צריך
בר נש למחוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין

דחול בגין שְׁכִינְתָּא. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כְּעָנִי. ויהא בתפילין כְּאֲבִיוֹן לְגַבֵּי תַרְעָא דְאִיהוּ אֲדַנְיִי. דְהִכֵּי סָלִיק לְחוּשְׁבִּין הִיכָּל. וְדָא אִיהוּ אֲדַנְיִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח.

וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלותא דלילא. ודא נוריא"ל אתקרי אוריא"ל מסטרא דחס"ד, ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה (דניאל ז) נהר דינור וגו'.

ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא בדרועוי וגדפוי דארבע גדפין (ס"א אית) לכל חיה דא מיכאל. ובצלותא דמנחה שור נחית לקבלא (נ"א צלותא) בקרנוי וגדפוי ודא גבריאל. ובשבת נחית קודשא בריך הוא בגי אבהו לקבלא בת יחידא דיליה בהון. ודא רזא דשבת ש' ב"ת יחידא דיליה. בההוא זמנא חינון עלאין דאתקריאו בשמא דיי פתחין ואמרין (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם.

דף כד ע"א

בההוא זמנא מתפתחין שבועה היכלין. היכל קדמאה היכלא דאהבה. תננינא היכלא דיראה. תליתאה היכלא דרחמי. (תקונים כב). רביעאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דנהרא. (דף כד ע"א) חמישאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דלא נהרא. שתיתאה היכלא דצדק. שביעאה היכלא דדיין.

ועליהו אתמר בראשית ברא שיי"ת. אלהים היכלא שביעאה. והכי אנון ז' היכלין לתתא ולקבליהו שבועה קלין דהבו ליי. ויי"ח אזכרות דביה, דבהון שט קודשא בריך הוא ביי"ח עלמין (תהלים סח) ברכב אלהים רבותים אלפי שנאן דאנון יי"ח רבון עלמין וכמה נטורי תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל. ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא. ועליה אתמר (תהלים קכו) לא יבושו פי ידברו את אויבים בשער. דאיהו תרעא דמלכא. בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא. ואורייתא דא קודשא בריך הוא. לא צריך הפסקה בינייהו. וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו.

דכל פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם ידו"ד. כמה דאוקימנא רזא דא שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה. וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה. והא הקא שס"ה ורמ"ח. ואנון רמ"ח תיבין בקריאת שמע ואתיהבו מרחימו (דאת ז) ודחילו דאת ה'. ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואנון כלילן באברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי.

השלמה מההשמטות (סימן ו) זרע אברהם אוהבי. לית מאן דקאים קמיה תרעא דצלותא ועליה אתמר

(תהלים קכ"ז) לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער דאיהו תרעא דמלכא בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכונתא ואורייתא דא קודשא בריך הוא ולא צריך הפסקה בינייהו וצריך לסלקא תורה ומצוה בדחילו ורחימו דכל פקודין דעשה ולא תעשה פלהו תליין מן שם יהו"ה כמה דאוקימנא רזא דא שמ"י עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה וזה זכ"רי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה והא הקא רמ"ח ושס"ה ואינון רמ"ח תיבין בקרית שמע ואתייהבו מרחימו ודחילו דאות ה' ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואינון כלין באברהם דאתמר ביה (ישעיה מ"א) זרע אברהם אוהבי.

תפילין אינון עוז דאתייהבו מיראה דאיהו לשמאלא ודא פחד יצחק דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע כל דיניו ובגין דא (ישעיה סב) ובזרוע עוזו, דא תפילין י"ה ביראה ו"ה באהבה הדא הוא דכתיב (תהלים ל"א) אהבו את יי כל חסידיו תא חזי (ס"א ת"ת) יהו"ה כליל פלא ובגין דא אתמר ביעקב (בראשית כט) והנה יהו"ה נצב עליו דאיהו עמונדא דאמצעייתא לבתר דאתקם. (כתוב בדפוס עד בדיוקנא דמאהה ודאי) דכד צלותא דיליה סלקא לעילא פרוזא נפיק מרקיעין ויימא הבו יקרא לדיוקנא דמלכא ולית תרעא דקאים קמיה האי צלותא, (תהלים נ"א) אדני שפתי תפתח לאפקא מזונא לבני קדישין דבהאי היכלא תמן מזונא.

בני חיי ומזוני מסטרא דעמונדא דאמצעייתא דאיהו (שמות ה) בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים דנפיק מחיים דלעילא ואיהו אילנא דמזון לכולא ביה ובניו דשכינה אינון ישראל לתתא, חיים דילה אורייתא, מזונא דילה צלותא דחשיבא לקרבנא. ובגלותא אתמר לגבי ישראל (בראשית לב) הבה לי בנים ושכינתא איהי קרבנא לקודשא בריך הוא דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא ויחודא דיליה עמה בצדיק דאיהו אות תפילין ושפת וימים טובים.

ואית למשאל למה מצלאן לקודשא בריך הוא בכמה דרגין, זמניו מצלין ליה בספירה ידיעא ובמדדה ידיעא לזמניו צלותא לימינא הדא הוא דאתמר הרוצה להחכים ידרים. לזמניו לשמאלא, הדא הוא דאתמר הרוצה להעשיר יצפין, לזמניו דאבא ואימא לימינא ולשמאלא אינון לזמניו לעמונדא דאמצעייתא לזמניו לצדיק כל צלותא סלקא לדרגא ידיעא אלא ודאי יהו"ה איהו בכל ספירה וספירה וצלותא איהי שכונתא.

בזמנא דבעי לרחמא על עלמא סליקת בימינא ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקת בשמאלא וכולא לגבי יהו"ה דאיהו בכל אתר ובגין דא זאת תורת העולה עולה ליי ודא צלותא דאיהי שכונתא קרבן ליי ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמה כל ספירן דלית קדושה פחות מעשרה. (עד כאן מההשמטות)

ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א. ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה להבראות. מחשבה חש"ב מ"ה, וביה תשפח שמא קדישא. ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה.

בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא. דְּאִיהוּ בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עַץ הַחַיִּיִּים, וְאִיהוּ אֵילָנָא דְמְזוּזָא לְכֻלָּא בֵּיהּ. וּבְגִין דָּא אֲנוּן יִשְׂרָאֵל מְזוּנָא דִּילֵיהּ צְלוֹתָא דְחֻשְׁבָּא לְקַרְבָּנָא. וּבְגִלוּתָא אֲתַמָּר (בראשית ל) הִבֵּה לִי בָּנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. וְשְׁכִינְתָּא אִיהִי קַרְבָּנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינֵיהּ בְּיָמֵינוּ וְשִׁמְאָלָא וְגוֹפָא. וְכַד סִלְקָא לְגַבִּיהּ צְרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמֵּיהּ כָּל עֶשֶׂר סְפִירָן. דְּלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מִעֶשְׂרָה דְּאִיהוּ קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד בְּרַן שׁ בְּעֵי לְסִלְקָא צְלוֹתֵיהּ בְּכָל תְּנוּעֵיהּ. (אח) (אי) חִיּוּיָא בְּעֵי לְקַטְרָגָא לְצְלוֹתָא, צְרִיךְ לְמַעַבְדַּד לֵיהּ קִירְטָא, וְרָזָא דְמַלְחָה זְרָקָא מְקוּף שׁוֹפֵר הוּלֵךְ סְגוּלְתָא:

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר עֲלָאִין שְׁמַעוּ. תַּתְּאִין אֲתַכְנָשׁוּ. אֲלִין מְאֲרֵי מְתִיבְתָּא דְלַעֲיָלָא וְתַתָּא. אֲלִיהוּ בְּאוּמָאָה עֲלֵךְ טוֹל רְשׁוֹ וְנַחֲתֵת הָכָא, דְּהָא קַרְבָּא סְגִיָּאָה אֲזַדְמֹן. חֲנוּיָךְ מְמַנָּא נַחֲתֵת הָכָא, אֲנִתּוּ וְכָל מְאֲרֵי מְתִיבְתָּא דְתַחֲתוֹת יָדְךָ. דְּלָא לִיקְרָא דִּילֵי עֲבִידְנָא, אֲלָא לִיקְרָא דְשְׁכִינְתָּא.

פְּתַח כְּמִלְקָדְמִין וְאָמַר. זְרָקָא וְדָאִי בְּמִיתְךָ לְסִלְקָא צְלוֹתָא לְהוּא אֲתֵר יָדִיעַ, כְּמָה דְּהֵיָא אֲבָנָא דְקִירְטָא דְאַזְדְּרִיקַת לְאַתֵּר יָדִיעַ, הִכִּי צְרִיךְ לְסִלְקָא מַחְשְׁבֵתֵיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ בְּהֵיָא תַנָּא אֲבֹן מוּכְלָלַת וּמְעוּטְרַת. דְּאַתְמָר בְּהַ כָּל הַזִּיקוֹף זִיקוֹף בְּשֵׁם דְּצְרִיךְ לְסִלְקָא לְהַ תַּמָּן.

וּבְהֵהוּא (אתר דסליק) לְהַ לְגַבִּי בְּעֵלָה אֲפִילוּ נַחֲשׁ כְּרוּךְ עַל עֵקְבוֹ לֹא יִפְסִיק. אֲף עַל גַּב דְּאַתְמָר בֵּיהּ וְאַתְהָ תְּשׁוּפְנֵנוּ עֵקֵב. הֵהִיא אֲבֹן דְּאִיהִי יִי דִּיעֵקֵב דְּאַתְמָר בְּהַ (בראשית מט) מְשֵׁם רוּעָה אֲבֹן יִשְׂרָאֵל לֹא יִפְסִיק. וְצְרִיךְ לְסִלְקָא (נ"א לה) עַד אֵין סוּף. וְכַד נַחֲתֵת לְהַ אֲתַמָּר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרַע כּוֹרַע בְּכְרוּךְ, דְּצְרִיךְ לְנַחֲתָא (נ"א לה) עַד אֵין תַּכְלִית, וְלֹא יִפְסִיק (נ"א לה) מִינֵיהּ לֹא לַעֲיָלָא לֹא לְתַתָּא.

לְזַמְנִין אִיהוּ בְּעֵלָה וִי בְּצְדִיק בְּשִׁית פְּרָקִין דְּתַרְיִן שׁוֹקִין נַחֲת לְגַבִּיהּ בְּתַרְיִן שׁוֹקִין. לְזַמְנָא אִיהוּ בְּעֵלָה וִי בְּתַרְיִן (נ"א דרועין) שִׁית פְּרָקִין דְּסִלְיַקַת לְגַבִּיהּ בְּתַרְיִן דְּרוּעִין. לְזַמְנִין אִיהוּ בֶן אָבָא וְאֲמָא בֶן יִיָּה צְרִיךְ לְסִלְקָא. (ס"א לה לעילא וכד) לַעֲיָלָא לְהַ. וְכַד סִלְקַת תַּמָּן לְזַמְנִין אִיהִי בְּהַפּוּכָא וִי וּבִין יִי יִי כְּגוּוֹנָא דָּא א צְרִיךְ לְסִלְקָא לְגַבִּיהּ דְּאַתְמָר בְּהַ (תהלים קיח) אֲבֹן מְאֲסוּ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשׁ פְּנָה.

דף כד ע"ב

וְכַד אִיהִי סְלִיקַת לַעֲיָלָא, בְּרִישָׁא דְכָל רִישׁוֹן סִלְקָא. וּבְגִינָה מְלֶאכְכֵּיָא אֲמָרִין (דף כד ע"ב) אֵיִיָּה מְקוּם כְּבוֹדוֹ. וְכַד סְלִיקַת לָא' (לעילא) כְּגוּוֹנָא דָּא א, אִיהִי תַנָּא בְּרִישָׁא דָּא' עֶטְרָה עַל רִישֵׁיהּ כְּתִיר. וְכַד נַחֲתָא נְקוּדָא לְתַתָּא וְאַתְעֶטְרַת נַחֲתַת בֵּיהּ כְּגוּוֹנָא דָּא (נ"א קמץ). וְכַד סְלִיקַת אֲתַקְרִי תַנָּא בְּרָזָא דְטַעֲמִי. וְכַד נַחֲתַת אֲתַקְרִיָּאת נְקוּדָה. וְכַד מְתִיחַד עֲפָה אִיהִי (אתקריאת אות) ז' כְּלִילָא מְנִיהּ אוֹת בְּרִיִּית דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה דְּכֻלָּא.

וּבּוֹדָאֵי הָאֵי אַבְנָא הִיא בְּנֵיִיא דְכָל עֲלָמִין. וּבְגִין דָּא (דְּבָרִים כה) אָבּוֹן שְׁלִימָה וְצָדֵק יִהְיֶה לָּךְ. אִיהִי מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה. וְסְפִירָה דְכָל סְפִירָה. (נ"א וכל ספירה) בְּהַ סְלִיקַת לְעֶשֶׂר. שִׁיעוּר דִּילָה וּבְהַ (נ"א ו' בה) אֲתַעְבִּידַת אֲמָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אוֹרְךָ בֵּין כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה. וְרָזָא דְמְלָה עֶשֶׂר אַמּוֹת אוֹרְךָ הַקָּרֵשׁ וּבֵין כָּלָא מָאָה. אִיהוּ י' בֵּין פָּרְק וּפָרְק עֶשֶׂר זְמַנִּין סְלָקָא לְמִדָּה. (מארי) דְּמָאָה אֲמָה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה אֲתַקְרִי עוֹלָם. וְאַנּוּן י"ו שִׁיעוּר וּמִדָּה. ו' שְׁקַל י' מִדָּה דִּילִיָּה. וְשִׁיעוּרָא דְּמִדָּה חֲמִשׁ אַמּוֹת אוֹרְךָ וְחֲמִשׁ אַמּוֹת רַחֲב. וְאַנּוּן לְקַבֵּל שִׁיעוּרָא דְכָל רְקִיעַ דְּמַהְלָךְ ת"ק אוֹרְכִיהָ וְת"ק פּוּתֵיִיהָ. וְאַנּוּן ה"ה. הָרִי לָךְ שִׁיעוּר קוּמָה בְּאַתְנוּן ידו"ד. דָּאֵת ו' אִיהוּ רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם. חֲמִשׁ רְקִיעֵין דִּילִיָּה ה' אֵלִין אֲתַקְרִיאוּ ה' שְׁמַיִם ה' חֲמִשׁ רְקִיעֵין דְּכֻלְיָן בְּשְׁמַיִם. חֲמִשׁ עֲלָאִין שְׁמַיִ הַשְּׁמַיִם. וְאַנּוּן ה"ה חֲמִשׁ בְּחֲמִשׁ. ו' רְקִיעַ שְׁתִּיתָאָה לֹון. י' שְׁבִיעָאָה לֹון י' שְׁבִיעָה בְּשְׁבִיעָה וְסְלָקִין י"ד. וְהָכִי אַנּוּן אֲרַעִין שְׁבִיעָה עַל גְּבִי שְׁבִיעָה כְּגַלְדֵי בְּצִלִים. וְכֻלְהוּ רְמִיזוֹן בְּתַרְיִן עֵינִינִין. י' אֲתַקְרִי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אֲרִיז, וְכָל מָאן דְּבַעֵי לְמַשְׁאַל שְׁאַלְתִּין לְגַבֵּי עוֹלָם אֲרִיז צְרִיז לְאַרְכָּא בִּיהָ. וְכָל מָאן דְּשְׁאַיל בְּעוֹלָם קָצֵר צְרִיז לְקָצְרָא. וְעַל דָּא אוֹקְמוּהָ בְּמָקוּם שְׁאַמְרוּ לְקָצֵר אֵין אָדָם רְשָׁאֵי לְהֲאַרִיז.

לְקָצֵר בְּצִלוֹתִין (במדבר יב) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ. בְּנִקּוּדָה דִּי. לְהֲאַרִיז (מסטרטא דאות ו). וְלְהֲתַנְפֵּל (דברים ט) (באת פ' וכולא פ"ו). וְאַתְנַפֵּל לְפָנֵי יי כְּפִרָא שׁוֹנָה מִי יוֹם וּמִי לִילָה כָּלָא (ד). מ"ם י' נְקוּדָה בְּאַמְצַע אֲתַעְבִּיד מִי"ם מְסֻטְרָא דְחֶסֶד צְרִיז לְאַרְכָּא בְּצִלוֹתָא וּבְשִׁמָּא קְדִישָׁא וְסְלִיק ידו"ד בְּרַבִּיעַ (וצריד) לְאַרְכָּא בְּתַנוּעָה דָּא דְאִיהוּ רָזָא דְתַקִּיעָה. לְקָצֵר מְסֻטְרָא דְשְׁבָרִים בִּינוּנִי, לָא בְּקָצִירוֹ וְלָא בְּאַרִיכוֹ. בְּתַרוּעָה דְעַמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא דְאִיהִי שְׁלֶשֶׁת דְתַרוּוִיָּהוּ שְׁקַל הַקָּדֵשׁ.

לְקַבֵּיל רְבִיעַ דְסְלִיק אִיהוּ חוֹלָם, שְׁבָרִים לְקַבֵּיל שְׁבָא. דָּא בְּעָא לְסְלָקָא קָלָא וְדָא בְּעָא לְנַחְתָּא לָהּ. וּבְגִין דָּא אַנּוּן שְׁבָרִים בְּחֲשָׁאֵי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וְקָלָא לָא יִשְׁתַּמַּע כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לָא יִשְׁמַע. תַּרוּעָה דָּא שְׁלֶשֶׁת אַחִיד בְּתַרוּוִיָּהוּ. וְאִית כְּגוּוֹנָא דְרְקִיעַ הַמְּאַרִיז בִּיהָ תִּיבָה וְאִיהִי נְקוּדָה חִירִיק כְּגוּוֹנָא דְחָלָם. לִית נְקוּדָה דְלִית כְּגוּוֹנָא דִילָה בְּטַעֲמִי. סְגוּל לְגַבֵּי סְגוּלָתָא. שְׁבָא לְגַבֵּי זְקָף גְּדוּל. כְּלָהוּ תַשְׁכַּח לֹון נְקוּדֵי לְגַבֵּי טַעֲמִי לְמָאן דִּידַע רְזִין טְמִירִין. פְּתַח וְאַמַר זְרָקָא מְקַף שׁוֹפֵר הוּלְךָ סְגוּלָתָא. (פתח נקודת ימין יי מלך. נקודת סגול שמאלא יי מלך. באמצעיתא יי ימלוך לתתא. רבי אחא אמר יי מלך דא עלמא עלאה. יי מלך דא תפארת. יי ימלוך דא ארון הברית) :

השלמה מההשמטות (סימן (מא) תִּאנָא עַמּוּד אֶחָד מִן הָאַרְצָא עַד לְרְקִיעַ וְצָדִיק שְׁמוֹ עַל שְׁם הַצְּדִיקִים וּכְשִׁישְׂרָאֵל צְדִיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לָאוּ מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוּבֵל כָּל הָעוֹלָם דְכָתִיב (משלי י') וְצָדִיק יִסוּד עוֹלָם. וְאִם חָלַשׁ לָא יוּכַל לְהִתְקַיֵּים הָעוֹלָם. עַד כֹּאן : (עד כאן מההשמטות)

השלמה מההשמטות (סימן ז) מְדַרְשׁ רות: הַצְדִּיק אֲבָד כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יבֹא הַשְּׁפַע אֲבָד וְעָלָיו נֹאמֵר (ישעיה י"ט) וְנָהָר יִחַרֵּב וְיִבֹשׁ וּבִיעַת הַבְּרָכָה נֹאמֵר (תהלים ה') כִּי אֶתְּהָ תִבְרָךְ צְדִיק בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק:

השלמה מההשמטות (סימן ח) סֵפֶר הַבְּהִיר: תִּנָּא עֲמוּד אֶחָד מִן הָאֲרָץ עַד לְרַקִּיעַ וְצְדִיק שְׁמוֹ עַל שֵׁם הַצְדִּיקִים וְכִשְׁשֵׁשׁ צְדִיקִים מִתְגַּבֵּר וְאִם לֹא מִתְחַלֵּשׁ וְהוּא סוּבַל כָּל הָעוֹלָם דְּכִתִּיב (משלי י') וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם וְאִם חָלַשׁ לֹא יוּכַל לְהַתְקַיֵּים הָעוֹלָם עִ"כ: (עד כאן מההשמטות)

אֵלֶּה תְּיֻלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרָץ (ר"ת תה"ו) הָא אוּקְמוּהָ כָּל אֶתֶר דְּכִתִּיב אֵלֶּה פְּסָל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים וְאֵלֶּיךָ תִּוְלָדִין דְּתִהוּ דְאֶתְרֵמִיזוּ בְּקִרְא תִנְיִנָא וְהָאֲרָץ הִיְתָה תִהוּ. וְאֵלֶּיךָ אֲנוּן דְאֶתְמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלֵמִין וּמְחַרִּיבֵן. וּבְגִין דָּא אֲרַעָא הָוָה תּוֹהָה וּבּוֹהָה. אִיךְ בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמִין לְחַרְבָּא לֹון. שְׁפִיר הָוָה דְלֹא לְבָרִי לֹון. אֵלֶּה וְדָאִי הֲכָא אִיכָא רְזָא. מָאִי אִיְהוּ וּמְחַרִּיבֵן. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא יִשְׁצִי עוּבְדֵי יְדוּי. וְלֹא עוּד אֵלֶּה דָא שְׁמִיָּא אֶתְמַר בְּהוּ (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כְּעָשׂוֹן נִמְלְחוּ וְגוּי. אִם כֹּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד וּמְחִי.

אֵלֶּה רְזָא דְמַלְכָּה כְּדִין הוּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלֵמָא וּבְרִיָּהּ בְּאוּרִיָּתָא כְּמָה דְאוּקְמוּהָ בְּרֵאשִׁית, דְאֶתְמַר בְּהָ (משלי ח) יְיָ קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרַכּוּ. וּבְהָאִי רֵאשִׁית בְּרָא יְת שְׁמִיָּא וְיֵת אֲרַעָא וְאִיְהִי סְמִיךְ לֹון בֵּיה. בְּגִין דְּבְרִית כְּתִיב בֵּיה בְּבִרְאִי שְׁיִית. וְאֶתְמַר בֵּיה (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגוּי. וְאֵלֶּיךָ אֲנוּן דְאֶתְמַר בְּהוּן (תהלים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לִי וְגוּי. וְאִיְהִי אֲרָץ הַחַיִּים כְּלִילָא מְשַׁבַּע אֲרַעִין דְּעֲלִיָּהוּ אֶמַר דְּוֹד מְלָכָא (תהלים קיו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

דף כה ע"א

וּבְרָא שְׁמִיָּא וְאֲרַעָא (דף כה ע"א) בְּתֵרִיהַ עַל תִּהִי"ו, וְלִית תַּמָּן יִסוּדָא דְאִיְהוּ בְּרִיָּית דְּסְמִיךְ לֹון. בְּגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְמִיתָן אוּרִיָּתָא לְאוּמִין דְּעֲלֵמָא עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְאִיְהוּ בְּרִית מִלְכָּה מִמֶּשׁ, וְלֹא בְּעוּ לְקַבְּלָא לִיה, וְאֶשְׁתַּאֲרַת אֲרַעָא חֲרַבָּה וְיִבֹשָׁה.

וְדָא אִיְהוּ יְקוּוּ הַמִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה הַיִּבְשָׁה. יְקוּוּ הַמִּים דָּא אוּרִיָּתָא. אֶל מְקוֹם אֶחָד אֵלֶּיךָ יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּיָּהוּ תִלְיִין מִהוּא אֶתֶר דְאֶתְמַר בֵּיה בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְקוֹמוֹ. כְּבוֹד יְיָ שְׁכִינְתָא תִתְאָה. מִמְקוֹמוֹ שְׁכִינְתָא עֲלָא. וְכִיּוֹן דְאֲנוּן נִשְׁמַתִּיָּהוּ מִתַּמָּן, שְׂרִיָּא עֲלִיָּהוּ וְדָאִי יְדוּ"ד וְאֶתְמַר בְּהוּן (דברים לב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ. וְדָא אִיְהוּ יְקוּוּ הַמִּים אֶל מְקוֹם אֶחָד.

ואורייתא איהי ישובא דעלמא. ואומין דעלמא עובדי פוכבים ומזלות
דלא קבילו לה אשתארו חרבין ויבשין. ודא איהו דקודשא בריה הוא ברא
עלמין ומחריבין אלין דלא נטרי פקודי אורייתא, לא דישיצי איהו עובדוי
כמה דחשבין בני נשא. ולמה ישיצי לון לבנוי דאתמר בהון בהבראם בה'
בראם. ואלין אנון דמתגירין מאומין דעלמא. בגינייהו נפלת ה' זעירא
דאברהם באלף חמישאה דהוא ה'. דאיהו חרב ויבש. חרב בבית ראשון
ויבש בבית שני.

ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא וחשיב דהווי מאלין
דאתבראו בה' והב בהון את ה' דאברהם, גרמו ליה ירידה כמא דאת
אמר, (שמות לב) לך רד כי שחת עמך. בגין דלא קבילו לאת ה' בדחילו דיו"ד
וברחימו דה'. נחית איהי מדרגיה דאיהו ו'.

ואת ו' נחתת עמיה בגין דלא יתאביד בינייהו דעתיד איהו ברזא דגלגולא
לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב דאנון נשמתייהו מסטרא דאלין
דאתמר בהון (ישעיה נא) כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלין אנון דלא בעא נח
רחמי עלייהו. ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהווי מאלין דאתמר בהון
(דברים כה) תמחה את זכר עמלק. ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה'
בינייהו. ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה.
ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו'. ובגין דא ה' נפלת, ו' יוקים לה,
ו' דמשה.

ובגין דה"א זעירא ה' דאברהם דאיהי דהבראם אתעזר איהו בגינה,
ואתמר ביה (ישעיה סג) מוליד לימין משה וגו' ואפיק לה מתמן בחילא דו'
ואייתי לה עמיה. מיד שריא עליה י"ה ואשתלים אומאה (דאתמר) (שמות יז)
כי יד על פס יח מלחמה ליי וגו'. מאי מדר דר. דא משה דאתמר ביה (קהלת
א) דור הולך ודור בא. והא אוקמוה דלית דור פחות מס' רבוא. ודא משה
דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה ס' רבוא בכרס אחת. (במדבר קנ"ט) וחמש
מינין אנון בערב רב ואנון (סיי נגיע רייע) נפילים גבורים ענקים ריפאים
עמלקים. ובגינייהו נפלת ה' זעירא מאתרהא. בלעם ובלק מסטרא
דעמלק הווי. טול עיים מן בלעם ל"ק מן בלק אשתאר בבל (בראשית יא) כי
שם בלל ה' שפת כל הארץ. ואלין אנון דאשתארו מאלין דאתמר בהון
(בראשית ז) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה
אנון רישין בקיומא סגי. ואנון קיימין על ישראל כלי חמס. ועלייהו אתמר
(בראשית ו) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אנון עמלקים.

נפילים עלייהו אתמר (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם כי
טובות הנה. ואלין אנון מינא תניינא מאלין נפילים מלעילא. דכד בעא
קודשא בריה הוא למעבד אדם דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו'. בעא
למעבד ליה רישא על עלאין למהוי איהו פקיד על כלהו. ולמהוי אנון
פקידין על ידוי. כגוונא דיוסף דאתמר ביה (בראשית מא) ויפקד פקידים על
הארץ. אנון (לעיל כ"ג א) בעו לקטרגא ליה ואמרו (תהלים ה) מה אנוש כי
תזכרנו וגו' דעתיד למחטי קמד. אמר לון קודשא בריה הוא אי אתון

הויתון לתתא פנותיה, יתיר הויתון חבין מניה. מיד ויראו בני האלהים את בנות האדם וגוי חשקו בהון וקודשא בריך הוא אפיל לון לתתא בשלשלאן.

דף כה ע"ב

ואנון (דף כה ע"ב) עז"א ועז"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב דאנון נפילים דאפילו גרמיייהו לזנות בתר נשיא דאנון טבאן. ובגין דא אפיל לון קודשא בריך הוא מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא תמן ויהיב לון אגרייהו בהאי עלמא כמא דאת אמר, (דברים ז) ומשלים לשונאיו אל פניו להאבידו וגוי.

גבורים מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגוי אנשי השם. ואנון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם. ובנין בתי כנסיות ומדרשות ושויין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי, ולא לשמא די, אלא למעבד לון שם. הדא הוא דכתיב ונעשה לנו שם, וסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאנון כעפרא דארעא. וגזלין לון ואתברת עבדתא ועלייהו אתמר (בראשית ז) והמים גברו מאד מאד על הארץ.

רפאים מינא רביעאה. אם יחזון לישראל בדוחקא מתרפין מנייהו. ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן. ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשפתדלין בה למעבד טב עם עובדי כוכבים ומזלות. עלייהו אתמר (ישעיה כו) רפאים בל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (ישעיה כו) ותאבד כל זכר למו.

ענקים מינא חמישאה דאנון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א) וענקים לגרורותיך. ועלייהו אתמר (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם כענקים שקילין דא לדא. אלין אנון דאהדרו עלמא לתהו ובהו. ורזא דמלה (דבגנייהו) חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישובא דעלמא. מיד דייתי אור דאיהו קודשא בריך הוא יתמחון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי דביה אומאה והא אוקמוה.

דבר אחר אלה תולדות השמים וגוי אלין אנון דאתמר בהון (שמות לב) אלה אלהיך ישראל. ביוםא דיתמחין אלין כאלו ההוא יומא עביד קודשא בריך הוא שמיא וארעא הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. בההוא זמנא יהא קודשא בריך הוא עם שכינתיה ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב, (ישעיה סו) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגוי דא איהו ביום עשות.

בההוא זמנא ויצמח יי אלהים מן האדמה כל עץ נחמד וגוי. אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא. וישראל דדמין

לְעֹשֵׂבִים וּלְאֵילָנִים לֹא יִצְמָחוּ. וְרָזָא דְמַלְכָּה וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרַם יִהְיֶה בְּאַרְצָךְ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה וְגו', בְּגִין דְּאָדָם אִין דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל בְּבִי מְקַדְּשָׁא לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה בְּקֶרְבָּנִין.

דְּבַר אַחַר וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה, דָּא מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן טָרַם יִהְיֶה בְּאַרְעָא. וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח דָּא מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלִמָּה בְּגִין דְּלִית תַּמָּן מְשָׁה לְמַפְלַח לְשְׂכִינְתָּא דְעֵלְיָה אֲתַמָּר וְאָדָם אִין לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה. וְרָזָא דְמַלְכָּה (בראשית מט) לֹא יִסּוּר שֶׁבֶט מִיְהוּדָה דָּא מְשִׁיחַ בְּן דָּוִד. וּמְחוּקָק מִבֵּין רַגְלֵיו דָּא מְשִׁיחַ בְּן יוֹסֵף. עַד כִּי יָבוֹא שִׁילִי'ה דָּא מְשָׁה חֲשֵׁבֵן דָּא כְּדָא. וְלִי'וּ יִקְהִי'ת עַמִּים, אֲתוּוֹן וְלִי'י קְהִי'ת.

דְּבַר אַחַר וְכָל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה אֵלִין צְדִיקָיָא דְאִנּוּן מִסְטָרָא דְצְדִיק חִי'י עֲלָמִין. שִׁיחַ שִׁי חִי. ש תִּלְת עֲנָפִין דְאֵילָנָא וְאִנּוּן ג' אֲבָהוֹן וּמִן חִי'י עֲלָמִין. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה עִי'ב שִׁי'ן. תִּלְת עֲלִין דְאִנּוּן ש יֵאֱהֻדוּנָה'י. וְאִנּוּן עִי'ב עֲנָפִין דְתִלְיִין בְּהוֹן בְּחוּשְׁבֵן עִי'ב. כְּלָהוּ לֹא אֲתַאֲחֲדִין בְּאַתְרָא דְאִיְהִי שְׂכִינְתָּא עַד דְיִתִּי הֵהוּא דְאֲקָרִי אֲדָ'ים דְאִיְהוּ יוֹ'ד הִיא וְאִי'ו הִיא. וְדָא אִיְהוּ וְאֲדָ'ים אִין לְעִבּוּד אֶת הָאֲדָמָה.

דף כו ע"א

וּבְגִין דָּא אֲתַמָּר בֵּיהּ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרַם יִצְמַח עַד דְיִצְמַח צְדִיק'ק. וּמִנִּיָּה (תהלים פה) אָמַת מְאַרְץ תִּצְמַח דְאֲתַמָּר בֵּיהּ (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ אָמַת אֲרָצָה. וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים דְאִנּוּן דְשָׂאִין לֹא צְמַחִין בְּגְלוּתָא עַד דְאָמַת מְאַרְץ תִּצְמַח, וְדָא מְשָׁה דְאֲתַמָּר בֵּיהּ (מלאכי ב) תּוֹרַת אָמַת הִיתָה בְּפִיָּהּ דְלֹא יֵהָא מֵאֵן דְדָרִישׁ לְשְׂכִינְתָּא כְּוִתִּיהּ. וּבְגִין דָּא וְאָדָם אִין לְעִבּוּד. וּמִיָּד דְאִיְהוּ יִתִּי, מִיָּד וְאִי'ד יַעֲלֶה מִן (דף כו ע"א) הָאֲרָץ אִי'ד מִן אֲדִנִי' סְלִיק לִיָּה וְיֵאֲתַעְבִּיד בֵּיהּ אֲדוֹן כָּל הָאֲרָץ. מִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה מִנִּיָּה אֲתַשְׁקִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּעִי אֲנָפִין דְאִוְרִי'תָא. דְבַר אַחַר וְאִד יַעֲלֶה מִן הָאֲרָץ תַּרְגוּמוֹ וְעֲנָנָא יִסְתַּלַּק מִן אֲרָעָא. הֵהוּא דְאֲתַמָּר בֵּיהּ (שמות מ) כִּי עָנַן יִי עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו' וּבֵיהּ מִתְשַׁקֵּינּוּן תִּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּאַרְעָא בְּהֵהוּא זְמַנָּא :

וְיִצְרָר יִי אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם אֵלִין יִשְׂרָאֵל. בְּהֵהוּא זְמַנָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צִיִּיר לֹון בְּצִיּוּרִין דְעֲלָמָא דִין וְעֲלָמָא דְאֲתִי. וְיִצְרָר בְּהֵהוּא זְמַנָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵייל לֹון בְּשָׁמִיָּה בְּצִיּוּרָא דְבִי יוֹדִי'ן יִי יִי וְיִבְנִי'הוּ דְאִנּוּן סְלָקִין לְחֲשֵׁבֹון יְהוּ'ה. וְיֵהוּן מְצוּיָרִין בְּאֲנָפוּי בְּאֲנָפִין דִּילְהוֹן בְּתָרִין יוֹדִי'ן בְּחוּטְמָא דִּילְהוֹן בְּאֶת ו'. וּבְגִין דָּא אֲמַר קָרָא (במדבר כג) כִּי מֵרֵאשׁ צוּרִים אֲרָאֲנוּ. אֵלִין אִנּוּן צִיּוּרִין דְשָׁמָא קְדִישָׁא. וְיֵהוּן מְצוּיָרִין בְּאֲנָפִיָּהוּ בְּתָרִין לִוְחִין יִקִּירִין דְאִנּוּן יִי יִי דְאִיְהוּ וְיֵהוּן עֲלִיָּהוּ. וְעוּד צִיִּיר לֹון לְכָל דוֹר בְּבֵת זִוְגִיָּה עֲלָאָה דָּא יִי'ה וְאִנּוּן וְיֵהוּן חוּדָא דְתַרְוּוּיָּהוּ. וְצִיִּיר לֹון בְּאִנּוּן דְצִיּוּרָא דְלַעֲיָלָא דְאִיְהוּ יִשְׂרָאֵל עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא כְּלִיל שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה

וּתְתַאֲהַר דְּאֲנָוֹן קְרִיאַת שְׁמַע עֲרַבִּית וְקְרִיאַת שְׁמַע שְׁחַרִּית וְעַלִּיּהוּ אֲתָמָר
עֶצֶם מַעְצָמִי וּבֶשֶׁר מִבֶּשֶׁרִי.

וּמִיָּד בְּהָהוּא זְמַנָּא נָטַע לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּגִנְתָּא דְּעֵדֹן קְדִישָׁא הָדָא הוּא דְכְתִיב
וַיִּטַּע יְיָ (כ"ח א) אֱלֹהִים אֲבִיָּא וְאִמִּיָּא. גִּי'ן דָּא שְׂכִינְתָּא תְתַאֲהַר. עֵדִין דָּא
אֲמָא עֲלָאָה. אֶת הָאָדָם דָּא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא. אִיהִי תְהֵא נָטַע דִּילִיהּ,
בֵּת זִוְגִיָּה וְלֹא תִזְוִז מִנִּיהּ לְעֵלָם. וְתְהֵא עֲדוּנָא דִּילִיהּ. וְיִשְׂרָאֵל קוּדְשָׁא בְּרִידָ
הוּא נָטַע לֹוֹן בְּהָהוּא זְמַנָּא נָטַעָא קְדִישָׁא בְּעֲלָמָא כְּמָא דְאֶתְ אֲמָר, (ישעיה ס)
נֶצֶר מִטְעִי מַעֲשֵׂי יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

וַיִּצְמַח יְהוּיָהּ אֱלֹהִים. אָבָא וְאֲמָא. כָּל עֵץ נְחֻמָּד דָּא צְדִי"ק. וְטוֹב לְמַאֲכָל
דָּא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְבִיהּ הוּא זְמִין (נ"א זמינא) מְזוּן לְכָלֹא דְכָלֹא בִּיהּ.
וְלֹא אֲתַפְרִינְס צְדִיק אֲלָא מִנִּיהּ וְשְׂכִינְתָּא מִנִּיהּ, וְלֹא צְרִיכִין לְתַתְּאִין (דִּילִהוּן).
אֲלָא כּוֹלְהוּ נְזוּנִין לְתַתְּא עַל גִּידִיהּ. דְּבַגְלוּתָא לֹא הוּא לְשְׂכִינְתָּא וְלַחֲיִי
עֲלָמִין מְזוּנָא אֲלָא בְּחִי בְּרַכָּאן דְּצִלוּתָא. אֲבָל בְּהָהוּא זְמַנָּא אִיהוּ יְהֵא
מְזוּנָא לְכָלֹא.

וְעֵץ הַחַיִּים דְּהוּא אֵילָנָא דְחִיִּי יְהֵא נָטַע בְּגוּ גִנְתָּא דְאֲתָמָר בִּיהּ (בראשית ג)
וְלָקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחִי לְעוֹלָם. וְשְׂכִינְתָּא לֹא שְׁלֹטָא עֲלֵהּ אֵילָנָא
דְּסִטְרָא אַחְרָא דְאֲנָוֹן עֲרַב רַב דְאֲנָוֹן (סוף תצא) עֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע. וְלֹא תִקְבֹּל
בֵּה עוֹד טְמֵא הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דברים לב) יְיָ בְּדָד יִנְחֲנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נֶכֶר.
וּבְגִין דָּא לֹא מְקַבְּלִין גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. וְתְהֵא שְׂכִינְתָּא כְּגַפְנָא דְלֹא
מְקַבְּלָא נָטַעָא מִמִּינָא אַחְרָא.

וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן כָּל עֵץ נְחֻמָּד לְמַרְאָה. וְיִתְחַזֵּר עַלִּיּהוּ שׁוּפְרָא דְאֲתָמָר בִּיהּ
(איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמִים אֶרֶץ תִּפְאָרַת יִשְׂרָאֵל. וְעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע אֲדַחֲיִין
מִנִּיּהוּ וְלֹא מִתְדַבְּקִין וְלֹא מִתְעַרְבִין בְּהוֹן. דְּהֵא אֲתָמָר בְּיִשְׂרָאֵל וּמַעֲצָ
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ דְאֲנָוֹן עֲרַב רַב. וְגִלִּי לֹוֹן קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא
דְּבִיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ גְרָמוּ דְאֲבָדוּ ב' אֲבָדִין דְאֲנָוֹן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. דָּא
אִיהוּ כִּי בִיּוֹם אֲכָלְדָּ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת ב' פְּעָמִים. וְאֲנָוֹן גְּרִימוּ דְצְדִיק יַחְרַב
וְיָבֵשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה, וּבְבֵית שְׁנִי דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא
תְתַאֲהַר. דָּא אִיהוּ (ישעיה יט) וְנָהָר יַחְרַב וְיָבֵשׁ. וְנָהָר דָּא (נ"א ו) יַחְרַב בְּה' תְתַאֲהַר
בְּגִין דְאֲסַתְּלַק מִנִּיהּ נְבִיעוּ דִּי לְאִין סוּף.

דף כו ע"ב

וּמִיָּד דִּיפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא עֲמָא קְדִישָׁא לְחוּד, מִיָּד נָהָר דְהוּא חֲרַב
וְיָבֵשׁ אֲתָמָר בִּיהּ וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֹן דָּא ו' לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְנָהָר דָּא עֲמוּדָא
דְאֲמַצְעִיתָא. יוֹצֵא מִעֵדֹן דָּא אֲמָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן דָּא שְׂכִינְתָּא
תְתַאֲהַר. דְּבַהָהוּא זְמַנָּא אֲתָמָר בְּמִשָּׁה וּבְיִשְׂרָאֵל (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יְיָ
בְּעֲנַג דְאִיהוּ עִי עֵדֹן נִי נָהָר גִּי גוּ. וְאֲתַקְיִים קָרָא (שמות טו) אֲזַ יִשְׁרַע מִשָּׁה וְגו'
(דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא נֶאֱמָר אֲלָא יִשְׁרַע. וְאֲתַהֲפֹד לְעַרְב רַב עֲנִי"ג לְנַגִּיעַ וְלֹאֻמִּין

דְּעִלְמָא עוּבְדֵי פּוֹכְבֵּי וּמְזֻלוֹת כְּגוֹנוֹנָא דְּפְרָעָה וּמְצָרָאֵי דְּפֶרַח בְּהוֹן שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל יְהֵא עֲנִיָּג.

וְדָא אִיהוּ וְנֶהֱר יוֹצָא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבְּעָה רְאשִׁים. דְּאֲנוּן חֶסֶ"ד דְּרוּעָא יִמְיָנָא. וּבְהַהוּא זְמַנָּא הָרוּצָה לְהַחֲפִים זְדָרִים. וּמַחֲנָה מִיכָא"ל אֶתְשַׁקְיָן מְנִיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה יְהוּדָה וּתְרִין שְׁבֻטִין. גְּבוּרִיָּה דְּרוּעָא שְׁמָאֵלָא. וּבְהַהוּא זְמַנָּא הָרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין. וּמַחֲנָה גְּבוּרִיא"ל אֶתְשַׁקְיָן מְנִיָּה וְעַמִּיָּה מִטָּה דְּן וּתְרִין שְׁבֻטִין. נְצִ"ח שׁוֹקָא יִמְיָנָא וּמְנָה אֶתְשַׁקְיָן מְשַׁרְיָא דְּנוּרִיא"ל וְעַמִּיָּה מִטָּה רְאוּבֵן וּתְרִין שְׁבֻטִין עַמִּיָּה. הוּ"ד שׁוֹקָא שְׁמָאֵלָא דְּעָלָה אֶתְמַר לְיַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית ל"ב) וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ וּמְנִיָּה אֶתְשַׁקְיָן מְשַׁרְיָא דְּרַפָּאֵל דְּאִיהוּ מְמַנָּא עַל אֶסְוֹתָא דְּגְלוּתָא וְעַמִּיָּה מִטָּה אֶפְרַיִם וּבִ' שְׁבֻטִין.

דְּבַר אַחַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבְּעָה רְאשִׁים אֲלִין אֲנוּן אַרְבְּעָה דְּנִכְנָסוּ לְפְרֹדֶס. חַד עָאֵל בְּפִישׁוּ"ן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה הַלְכוֹת. תְּנִינָא עָאֵל בְּגִיחוּ"ן. וְתַמָּן הוּא קְבוּרָה הַהוּא דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (וּיְקָרָא י"א) כָּל הוֹלֵךְ עַל גְּחוּן, גְּבוּרִיא"ל גְּבוּרָא אֵל עֲלִיָּה אֶתְמַר (אִיּוֹב ג') לְגַבְרָא אֲשֶׁר דָּרְכוּ נְסִתְרָה וַיִּסְדֹּף אֶלּוֹהַּ בְּעֵדוֹ. וְלֹא יָדַע גְּבוּרָה יַת קְבוּרָתֶיהָ עַד יוֹמָא הַדִּין דְּאֶתְגַּלִּיָּא תַמָּן. וְדָא אִיהוּ רְמוֹז וְלַחֲפִימָא בְּרַמִּיזָא. תְּלִיתָאָה עָאֵל בְּחֻדְקִ"ל חַד קַל וְדָא לְיִשְׁנָא חֲדִידָא קְלָא לְדַרְשָׁא. רְבִיעָאָה עָאֵל בְּפֶרֶ"ת דְּאִיהוּ מוֹחָא דְּבִיָּה פְרִיָּה וּרְבִיָּה. בְּן זֹמָא וּבְן עֲזָאֵי דְּעָאֵלוּ בְּקִלְפִין דְּאוּרִיָּתָא הוּוּ לְקָאֵן בְּהוֹן. רְבִי עֲקִיבָא (פְּקוּדֵי רִנִּיד ע"א) דְּעָאֵל בְּמוֹחָא אֶתְמַר בֵּיהּ דְּעָאֵל בְּשָׁלֵם וְנִפְקַ בְּשָׁלֵם.

(אמר רבי אלעזר, אבא, יומא חד הוינא בבי מדרשא, ושאלו חבריא מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסתכנון גרמייכו דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית אמר לון רבנן, במאי קא תשתדלון. אמרו ליה ודאי בהא דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש וכו'. אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא. והא אוקמוה במתיבתא עלאה. ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין (דאתגליא) רזא דא בינייכו דאיהי רזא עלאה טמירא מבני דרא.

בודאי אבני שיש טהור אנון דמנהון מיין דכין נפקין. ואנון רמיזין באת א רישא וסופא. ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים. מאן דאכיל מניה וחי לעלם. ואלין ב' יודיין אנון רמיזין בוויצר. ואנון תרין יצירות. יצירה דעלאין ויצירה דתתאין. ואנון חכמה בראש וחכמה בסוף. תעלומות חכמה. ודאי אנון תעלומות מחכמה עלאה דתחות כתר עלאה.

ואנון לקבל ב' עינין דבהון (שמות יח א) תרין דמעין נחתו בימא רבא. ואמאי נחתו. בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין הוה משה נחית לישראל. ולא זכו בהון ואתברו ונפלו. ודא גרים אבודא דבית ראשון ושני. ואמאי נפלו בגין דפרח ו' מנייהו דאיהו ו' דויצר. ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והתר מימינא חיי ומשמאלא מותא.

דף כז ע"א

ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. לא תהוון שקילין אבני שיש טהור (נ"א דאנון ב' יודין דויצר חכמה עלאה וחכמה תתאה) לאבנין אחרנין דאנון חיי ומותא דמתמן (קהלת י) לב חכם לימינו. ולב כסיל לשמאלו. ולא עוד אלא אתון תסתכנון גרמייכו. בגין דאלין דעץ הדעת טוב ורע אנון בפרודא. ואבני שיש טהור אנון ביחודא בלא פירודא כלל. ואי תימרין דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו ואית פירודא בינייהו. דובר שקרים לא יכון

לנגד עיני דהא לית תמן פירודא לעילא. דאלין דאתברו מאנון הוו. אתו לנשקא (דף כז ע"א) ליה פרח ואסתלק מנייהו).

דבר אחר ונהר יוצא מעדן. בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין הדא הוא דכתיב, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי. ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אפין. דאיהו חנוף מטטרוו דגן עדן דלעילא. דקודשא בריה הוא לית תמן ערטומא, למיהוי תמן נפתל ועקש. ובגין דא ונהר יוצא וגוי ויכילנא למימר במטטרוו יוצא מעדן מעדון דיליה. להשקות את הגן גן דיליה פרדס (תיקון כ"ד) דיליה דתמן עאלו בן עזאי ובן זומא ואלישע. וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב ומסטרא דא רע. ודא אסור והתר פשר ופסול טומאה וטהרה.

קם חד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי. אבל עץ חיים לא אתקרי איהו. אלא הכי הוא רזא דמלה וייצר חד יצירה דטוב וחד יצירה דרע. דא איהו עץ הדעת טוב ורע. עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מניה ומסטרא דמותא מניה. תמן ב' יצירות דיליה דאנון אסור והתר, ועליה אתמר וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים. דא שכנינתא עלאה. עדן תיובתא. ועלה אתמר ועץ החיים בתוך הגן דא עמודא דאמצעיתא. הגין שכנינתא תתאה. תלת קטירין אנון נשמתא רוחא נפשא לגביה. ובהון ויהי האדם לנפש חיה. דאיהו מפיו ממש אתקרי לשכנינתא דאיהי נשמת חיים. מיד דאמר מלין אליו סליק לעילא. אמר רבי שמעון חבריאי בודאי מלאכא הוה. ובודאי סמיך אית לנא מכל אתר.

פתח קרא אבתריה: ויקח יי אלהים את האדם ויניחיהו בגן עדן וגוי. ויקח מאן נטיל ליה. אלא נטיל ליה מדי' יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אפריש ליה מנהון ושוני ליה בגנתא דעדן.

בגוונא דא יעבד קודשא בריה הוא לבר נש דאתברי מדי' יסודין. בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא. קודשא בריה הוא נטיל ליה מתמן. ועלייהו אתמר ומשם יפרד. אפריש נפשיה מתאנה דילהון ושוני ליה בגנתא דיליה דאיהי שכנינתא. לעבדה בפקודין דעשה. ולשמרה בפקודין דלא תעשה. אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ד' יסודין. ואתעביד נהר דאתשקין על ידיה ולא על ידא אתרא ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עלייהו.

ואי עבר על אורייתא אתשקין ממרירו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע. וכל אברין דאנון מדי' יסודין אתמר בהון (שמות א) וימררו את חייכם וגוי וימררו במרירו דמרה. ולגבי אברין קדישין דגופא דאנון מסטרא דטוב עלייהו אתמר (שמות טו) ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגוי. בגוונא דא אמרו מארי מתניתין וימררו את חייכם בעבודה קשה בקושיא. בחומר בקל וחומר. ובלבנים בלבון הלכתא. ובכל עבודה בשדה דא ברייתא. את כל עבודתם וגוי דא משנה.

אם תיביבין בתיובתא אתמר בהון (שמות טו) ויורהו ה' עץ. ודא עץ חיים וביה
וימתקו המים. ודא משה משיח דאתמר ביה (שמות יז) ומטה האלהים בידו.
מטיה דא מטטרון מסטריה חיים ומסטריה מיתה. כד אתהפך למטה
איהו עזר מסטרא דטוב. כד אתהפך לחויא איהו כנגדו. מיד (שמות ד) וינס
משה

דף כז ע"ב

וקודשא בריך הוא מסר ליה בידא דמשה ואיהו אורייתא דבעל פה דביה
אסור והתר. מיד (לעיל ע"ב) דמתא ביה בטינרא נטל ליה קודשא בריך הוא
בידיה. ואתמר ביה (שמואל ב כג) וירד אליו בשבט למחאה ליה ביה. ושבי"ט
איהו יצר הרע חויא. וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה. ועוד ומשם יפרד.
זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא. דבזמנא דנטיל ליה קודשא בריך
הוא מהאי גופא מדי יסודין, אתפרש מתמן ואזיל למהוי רישא בדי' (דף כז
ע"ב) חיוון ואתמר בהון על פנים ישאונך וגו' :

ויצו יי אלהים וגו' הא אוקמוה לית צו אלא עבודה זרה דמתמן אלהים
אחרים ואיהי בכבד. דמינה תכבד העבודה דאיהי עבודה זרה ליה והכבד
כועס. והא אוקמוה כל הכועס פאלו עובד עבודה זרה דא איהו ויצו. על
האדם דא שפיכות דמים כמא דאת אמר, (בראשית ט) באדם דמו ישפך. ודא
מרה חרבא דמלאך המות כמא דאת אמר, (משלי ה) ואחריתה מרה כלענה
חדה פחרב פיות. לאמר דא גלוי עריות ודא טחול עליה אתמר (משלי ל)
אכלה ומחתה פיה וגו' דטחול לית ליה פומא וערקין ואתשקיא מעכירו
דדמא אוכמא דכבד ולא אשכחנא ליה פומא. ודא איהו אכלה ומחתה
פיה וגו'. כל שופכי דמים ממרה אנון. דערקין דדמא דלבא מיד דחזאן
מרה כלהון ברחיו קדמה.

וערין פלהו אתפסיין בחשוכא בדם אוכמא דטחול. מאן דעבר על שפיכת
דמא ועבודה זרה וגלוי עריות גליא נשמתייה בכבד מרה טחול ודינין ליה
בגיהנם ותלת ממנן עליהו משחית אף וחימה. ט"ו ערין אנון כחשבו
י"ה. ושית אחרנין כחשבו וי. קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון.
מני קודשא בריך הוא לישראל (ויקרא יח) ערות אמה לא תגלה. ודא גלותא
איהו גלוי ערותה דשכינתא הדא הוא דכתיב, (ישעיה ג) ובפשעיקם שלחה
אמכם. ועל גלוי עריות גלו ישראל ושכינתא בגלותא. ודא איהו ערוה
דשכינתא. והאי ערוה איהו לילית אמה דערב רב. וערב רב אנון עריות
דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח) ערות אביך לא
תגלה.

ואנון אפרישין בין ה' ה' דלא אתקריב וי' בינייהו הדא הוא דכתיב, (אחרי
מות ע"ד) ערות אשה ובתה לא תגלה. ואנון שכינתא עלאה ותתאה. דבזמנא
דערב רב דאנון (סיי נגיע ר"ע) ניפילים גיבורים עימלקים ריפאים עינקים בין

ה' ה', לית רשו לקודשא בריך הוא לקרבא בינייהו. ורזא דמלה (ישעיה יט) ונהר יחרב ויבש יחרב בה' עלאה ויבש בה' תתאה. בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו' דאיהו עץ החיים. ובגין דא לית קריבו לו' בין ה' ה' בזמנא דערב רב בינייהו.

ולית רשו לאת י' לקרבא בה' תניינא הדא הוא דכתיב ערות פלתה לא תגלה. ואנון אפרישו בין ו' לה' עלאה הדא הוא דכתיב ערות אשת אביך לא תגלה. די' איהו אב. ה' אס. ו' בן. ה' בת. ובגין דא מני לגביה ה' עלאה. ערות אשת אביך לא תגלה. ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה. את בת בנה ואת בת בתה אנון ה"א ה"א דאנון תולדין דה'. ערות אחי אביך דא יו"ד דאיהו תולדה דאת י' ואיהו אח לוא"ו.

סוף סוף בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתון שם ידו"ד, ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתון דקודשא בריך הוא (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ידו"ד אחד ושמו אחד. ובגין דא אדם דאנון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר בה (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. ואיהי מטרוניתא מלכו"ת. דמסטרקא אתקריאו ישראל בני מלכים. ובגין דא אמר קודשא בריך הוא לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו דא משנה אתתא דההוא נער ואיהו (נ"א ואיהו) שפחה דשכינתא. ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרקא דהתר טהור פשר. ואי לאו איהי כנגדו מסטרקא דטמא פסול אסור. טהור היתר פשר איהו יצר הטוב. פסול טמא אסור איהו יצר הרע.

דף כח ע"א

ואתתא דאית לה דם טוהר ודם נדה מסטרקא דמשנה איהי שויא ליה ולאו איהי בת זוגיה יחודא דיליה. דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא. ובגין דא (לעיל כו ע"ב) אתקבר משה לבר מארעא קדישא. וקבורתא דיליה משנה איהי ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין. קבורתא דיליה משנה דשלטא על מטרוניתא דאיהי קבלה למשה. ומלכא ומטרוניתא (דף כח ע"א) מתפרשא מבעלה. בגין דא (משלי ל) תחת שלש רגזה ארץ וכו' תחת עבד פי ימלוך דא איהו עבדא ידיעא. ושפחה דא משנה. ונבל פי ישבע לחם דא ערב רב, עם נבל ולא חכם.

עוד פתח ואמר. ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים. ווי לעלמא דאנון אטימין לבא וסתימין עיינין דלא מסתפלין ברזי דאורייתא ולא ידעין. דודאי חית השדה ועוף השמים אנון עמי הארץ. ואפילו באלין דאנון נפש חיה לא אשתכח עזר בהון (בגלותא) לשכינתא בגלותא ולא למשה דאיהו עמה. דבכל זמנא דגלת שכינתא לא זז מנה.

אמר רבי אלעזר והא מאן יהיב עובדא דאדם בישראל ובמשה. אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת (ישעיה מו) מגיד מראשית אחרית. אמר ליה הכי הוא ונדאי. ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו. ובגיניה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא עזר אלא פלהו פנגדו. וכן עמודא דאמצעייתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא הדא הוא דכתיב (שמות ב) ויפן פה וכה וירא כי אין איש. ומשה איהו בדיוקניה מפש דאתמר ביה לא מצא עזר פנגדו.

בההוא זמנא ויפל יי אלהים תרדמה על האדם. יי אלהים אבא ואמא. תרדמה דא גלותא דאתמר ביה (בראשית טו) ותרדמה נפלה על אברם. ארמי ליה על משה ויישן. לית שינה אלא גלותא. ויקח אחת מצלעותיו. מצלעותיו דמאן. אלא מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו אבא ואמא חד מנייהו ואיהו סטרא חוורא. זפה כלבנה. ויסגור בשר תחתנה, דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר בשר דמשה סומק. ועליה אתמר פני משה כפני חמה. ובגין דא (שיר השירים ו) זפה כלבנה ברה כחמה.

דבר אחר ויסגר בשר בעאן לאגנא בה עליה הדא הוא דכתיב ויסגר ה' בעדו. דבר אחר ויסגר כמא דאת אמר, (לא ע"א) (שמות כה) לעומת המסגרת, מסגרת מתקימת, דבה מטרוניתא (יחזקאל מו) יהיה סגור ששת ימי המעשה :

ויבן יי אלהים את הצלע, הקא (תצא רפ ע"ב) אתרמיז רזא דיבוס דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הדא הוא דכתיב, (דברים כה) אשר לא יבנה את בית אחיו. אבל לגבי קודשא בריך הוא, אתמר ביה ויבן יי אלהים אבא ואמא בני לה לגביה הדא הוא דכתיב בונה ירושלים ה'. וי דאיהו בן י"ה אבא ואמא. עליהו אתמר ויבן יי אלהים את הצלע. אשר לקח מן האדם דא עמודא דאמצעייתא. וביאה אל האדם אייתי ליה לגבי צלע דנטיל מן ה' עולימא דילה.

ועלה אתמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם יי חומת אש סביב. ובגין דא בטורא דא אתבני בי מקדשא. על ידא דקודשא בריך הוא יהא קיימא (מ"י דף ק"ט) לדרי דרין. ועליה אתמר (חגיג ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. דקדמאה אתבני על ידא דבר נש והאי על ידא דקודשא בריך הוא. ובגין דא (תהלים קכז) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

וכן אתמר במשה ויבן ה' אלהים את הצלע. כמא דאת אמר, (שמות כו) ולצלע המשכן השנית. צלע ונדאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריאת סיהרא. ויסגר בשר תחתנה (תיקון כ"א וכי ע"ב) בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתפליל בתרווייהו. בההוא זמנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכינתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעייתא אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם

מַעֲצָמִי וּבֶשֶׁר מִבֶּשֶׂרִי. לְזֹאת וְדַאי יִקְרָא אִשָּׁה מִסְטָרָא עֲלָא דְאִיהִי
אִמְיָא. כִּי מֵאִישׁ לְקַחָהּ זֹאת, מִסְטָרָא דְאִמְיָא דְאִיהִי י'. וְכֵן מִשָּׁה
בְּדִיוֹקְנָא דִּילִיהּ לְתַתָּא.

דף כח ע"ב

בְּהֵוּא זְמַנָּא יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְבַת זֹוּגִיהּ. וְדָא אִיהוּ דְכְּתִיב, (יחזקאל
לו) וְנָתַתִּי לְכֶם יָב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתְּנוּ בְּקִרְבְּכֶם וּכְתִיב, (יואל ג) וְנִבְּאוּ
בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְגו' וְאֵלִין (דף כח ע"ב) אֲנוּן נְשָׁמְתִין חֲדָתִין דְעֵתִידִין לְמַהוּי
עַל יִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ אִין בְּן דְדוּד בָּא עַד שְׂיִכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת שְׂבִגוּף וְאָז
הַחֲדָשׁוֹת יְבוֹאוּ.

בְּהֵוּא זְמַנָּא מִתְעַבְרִין עֵרֵב רַב מְעֻלְמָא, וְאִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשָּׁה כָּל חַד
בְּבַת זֹוּגִייהוּ וְיִהִיוּ שְׂנֵייהֶם עֵרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוּ וְלֹא יִתְבוּשְׁשׁוּ. דְאִתְעַבְר
עֵרוּהּ מְעֻלְמָא דְאֵלִין אֲנוּן דְגֵרְמוּ גְלוּתָא, עֵרֵב רַב וְדַאי.

וְעֲלִייהוּ אִתְמַר. וְהִנְחֹשׁ הָיוּ עֵרוּם מְכַל חֵית הַשָּׂדֶה וְגו' עֵרוּם לְרַע מְכַל חֵיוֹן
דְּאוּמִין דְעֻלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. וְאֲנוּן בְּנוֹי דְנַחֲשׁ הַקְּדָמוּנִי דְפִתִּי
לְחֹהּ. וְעֵרֵב רַב וְדַאי אֲנוּן הָיוּ זֹוּהֶמָא דְאִטִּיל נַחֲשׁ בְּחֹהּ. וַיִּמָּהִיא זֹוּהֶמָא
נֶפֶק קִין וְקָטַל לְהַבֵּל רוּעָה צֹאן דְאִתְמַר בֵּיהּ בְּשִׁגְם הוּא בֶּשֶׂר בְּשִׁגְם זֶה
הַבֵּל. בְּשִׁגְיִים וְדַאי אִיהוּ מִשְׁיָהּ וְקָטַל לִיהּ וְאִיהוּ הָוָה בְּרָא בּוֹכְרָא דְאָדָם.

וְעַם כָּל דָּא מִשָּׁה בְּגִין לְכַסָּאָה עַל עֲרִייתָא דְאָבוּהִי נָטַל בַּת יִתְרוֹ דְאִתְמַר
בֵּיהּ (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חוֹתֵן מִשָּׁה, וְהָא אוּקְמוּהָ אִמְיָא אִתְקַרִי קִינִי
שְׁנַפְרָד מְקִין. כְּמָא דְאִתְ אָמַר, (שופטים ד) וְחִבֵּר הַקִּינִי נֶפְרָד מְקִין. וְלִבְתֵּר
בְּעָא לְאִהֲדָרָא עֵרֵב רַב בְּתִיבְתָא לְכַסָּאָה עֲרִייתָא דְאָבוּהִי. דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא מְחַשְׁבָּה טוֹבָה מְצַרְפָּה לְמַעֲשָׂה, וְאָמַר לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגַזְעָא
בִּישָׂא אֲנוּן, תְּסַתְמַר מְנִייהוּ. אֵלִין אֲנוּן חוֹבָה דְאָדָם דְאָמַר לִיהּ וַיִּמְעַץ
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ. אֵלִין אֲנוּן חוֹבָה דְמִשָּׁה וַיִּשְׂרָאֵל.

וּבְגִינִייהוּ גְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא וְאִתְתַּרְכוּ מִתְמָן הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּגְרֹשׁ אֶת
הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל וְדַאי. וּמִשָּׁה בְּגִינִייהוּ אִתְתַּרְךְ מֵאִתְרִיהּ וְלֹא זָכָה
לְמִיעַל בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. דְבְּגִינִייהוּ עֵבֵר מְאָמַר דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְחָב
בְּסֻלַּע דְמַחָא בֵּיהּ דְלֹא אָמַר לִיהּ אֶלְא (במדבר כ) וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֻּלַּע וְאֲנוּן
גֵּרְמוּ. וְעַם כָּל דָּא מְחַשְׁבָּה טוֹבָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשָׂה דְאִיהוּ
לֹא קָבִיל לוֹן וְיִהִיב בְּהוֹן אוֹת בְּרִית אֶלְא לְכַסָּאָה עֲרִייתָא דְאָבוּהּ. וְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיהּ (במדבר יד) וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצוּם מִמֶּנּוּ.
וּבְגִינִייהוּ אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחַנּוּ מִסְפָּרִי, דְאֲנוּן מְזַרְעָא
דְעַמְלֶק דְאִתְמַר בֵּיהּ (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זִכְרֵ עַמְלֶק וְאֲנוּן גֵּרְמָא לְתַבְרָא
תֵּרִין לוֹיִחִין דְאוּרִיתָא. וּמְיָד.

וּתְפַקְחָנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי עֲרוּמִים הֵם בְּטוֹנָא דְמִצְרַיִם דְּהוּוּ
בְּלֹא אוֹרֵייתָא וְאִתְמַר בְּהוּ (יחזקאל טז) וְאִתְּ עָרוֹם וְעָרְיָה. וְאִיּוֹב בְּגִין דָּא
אָמַר ב' זְמַנֵּי (אִיּוֹב א) עָרוֹם יֵצֵאתִי מִבְּטָן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מַה דְּהוּוּ
מִשְׁמִייה אִתְּהַפֵּד לְעָרְב רַב לְשִׁמְיִיה וְלִשְׁנֵינָה. אָשׁוּב שָׁמָּה הֲכֹא רְמִיז דְּעֵתִיד
לְאִתְחַזְרָא בִּינֵייהוּ בְּגִלוּתָא בְּתַרְאָה וְאִזִּיל בִּינֵייהוּ לְשִׁמְיִיה וְאִיהוּ אָמַר
(אִיּוֹב א) ה' נָתַן וְה' לָקַח יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ.

וּבְזִמְנָא דְאִתְבְּרוּ תְרִין לוֹחִין דְאוֹרֵייתָא. וְאוֹרֵייתָא דְעַל פֶּה אִתְמַר בְּהוּוּ
וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. אִתְּפְסוּ בְכַמָּה קְלִיפִין מֵעָרְב רַב בְּגִין כִּי עֲרוּמִים הֵם
דְּלֹא יִתְגַּלִּי עֲרִיתֵיהוּ. וְכִסּוּיָא דִּילְהוּן כְּנִפֵּי צִיצִית וּרְצוּעִין דְּתַפְלִין.
עֲלִייהוּ אִתְמַר. וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתַנּוֹת עוֹר וַיִּלְבַּשֵׂם. אָבִל
לְגַבֵּי צִיצִיּוֹת וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵה תְאֵנָה. וַיַּעַשׂוּ לָהֶם חֲגוּרוֹת דָּא אִיהוּ (תהלים מה)
חֲגוּר חֲרָבָד עַל יָרֵךְ גְּבוּר. וְדָא קְרִיאַת שְׁמַע דְאִתְמַר בֵּיה (תהלים קמט)
רוֹמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנִם וְגו'. דָּא הוּא וַיַּעַשׂוּ לָהֶם חֲגוּרוֹת:

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו' כַּד קְרִיבוּ לְטוֹרָא דְסִינַי. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב
(דברים ד) הִשְׁמַע עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגו' וְעָרְב רַב מִיתוּ. וְאֲנוּן
הוּוּ דְאִתְמַר לְמִשָּׁה (שמות כ) וְאֵל יִדְבַר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוֹת וְאִשְׁכָּחוּ
אוֹרֵייתָא. וְאֵלִין אֲנוּן עִמֵּי הָאֶרֶץ דְאִתְמַר בְּהוּוּ (דברים כז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל
בְּהֵמָה בְּגִין דְאֲנוּן מִסְטָרָא דְהוּוּא חוּיָא דְאִתְמַר בֵּיה אָרוּר אִתְּהַ מְכָל
הַבְּהֵמָה.

דף כט ע"א

וְהָא כְּמָה עֲרַבּוּבִין אֲנוּן בִּישׁוּן בְּעִירָן וְחִיּוּן. אָבִל אִית עֲרַבּוּבִיא מִסְטָרָא
דְּנַחֲשׁ. וְאִית עֲרַבּוּבִיא מִסְטָרָא דְאוּמֵי עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת דְדָמוּ לְחִיּוּן
וּבְעִירָן דְחִקְלָא. וְאִית עֲרַבּוּבִיא מִסְטָרָא דְמִזִּיקִין דְנִשְׁמַתָּן (דף כט ע"א)
דְּחִיבִיא אֲנוּן מִזִּיקִין דְעֲלָמָא מִמֶּשׁ. וְאִית עֲרַבּוּבִיא דְשָׂדִים וְרוּחִין וְלִילִין
וְכֹלָא מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא אִית בְּכֻלְהוּ לְטִיָּא כְּעַמְלָק דְאִיהוּ חִיּוּיָא
בִּישָׂא אֵל אַחַר. אִיהוּ גְלוּי לְכָל עֲרִיין דְעֲלָמָא רוּצַח אִיהוּ וּבֵת זִוְגִיָּה סַם
מּוֹת עֲבוּדָה זָרָה. וְכֹלָא סַמָּא"ל. וְאִית סַמָּא"ל וְאִית סַמָּא"ל, וְלֹא כְּלָהוּ
שׁוּיין. אָבִל הוּוּא סְטָרָא דְחִיּוּיָא אִיהוּ לְטִיָּא עַל כֻּלָּא.

וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה. הֲכֹא רְמִיז לִיה דְּעֵתִיד לְחַרְבָּא
בִּי מְקַדְשָׁא וּלְמַבְכֵי בְּהָ אֵיכָּה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (איכה א) אֵיכָּה יֹשְׁבֵה בְּדָד
אִי"י כ"ה. וְלִזְמַנָּא דְאִתִּי עֵתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַעֲרָא כָּל זִינִין בִּישׁוּן
מְעֲלָמָא כְּדְכְּתִיב, (ישעיה כה) בִּלְעַ הַמּוֹת לְנֶצַח. כְּדִין תָּב כֻּלָּא לְאִתְרִיָּה
כְּדְכְּתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: בְּרֵאשִׁית

תְּנִינָן כָּל שְׁלֵמָה דְאִתְמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים בְּמִלְכָּא דְשְׁלָמָא דִּילִיה. בְּמִלְכָּד (ס"א)
בְּנוֹקְבֵי מִלְכָּא) סְתָם בְּנוֹקְבָא. מְלָה (נ"א מלך) תְּתַאָּה בְּעֲלָאָה. וְרָזָא דְמְלָה דִּירְתָא
תְּתַאָּה לְעֲלָאָה תְּרוּוּיָהוּ כְּחַד. וְהִינּוּ בִּי"ת דְכְּתִיב, (האזינו רצא א) (משלי כד)

בְּחֶכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וּכְתִיב (שיר השירים ג) אֶפְרַיִם עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. אֶפְרַיִם דָּא תַקוּנָא דְעֵלְמָא תַתְּאָה מַעֲלָמָא עֵלְאָה.

דְּעַד לָא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֵלְמָא הָהּ סְתִים שְׁמִיָּה בֵּיה וְלָא (נ״א הוּה) הוּא שְׁמִיָּה סְתִים בְּגוּיָה חַד וְלָא קִיַּמָּא מְלָה (והוא הוה בלחודוי) עַד דְּסָלִיק בְּרַעוּתָא (דמחשבה לקיימא כלא במטון דסמיטרא) לְמַבְרֵי עֵלְמָא וְהוּה רְשִׁים וּבְנֵי וְלָא קִיַּמָּא, עַד דְּאֲתַעֲטַף בְּעֵטוּפָא חַד דְּזִיְהָרָא (עלאה דמחשבה) וּבְרָא עֵלְמָא (נ״א ימינא דעלמא קדמאה) (נ״א שמים). וְאַפִּיק (אילנין) אֶרְזֵינָא עֵלְאִין רַבְרָבִין מֵהָהוּא נְהוּרָא (נ״א וזיוא רבא) זִיְהָרָא עֵלְאָה (נ״א חד דזהר ימינא עלאה), וְשׁוּי רְתִיכוֹ עַל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֲתוּוֹן רְשִׁימִין אֲתַגְלִיפוּ בְּעֶשֶׂר אַמְיָרָן וְאֲתִישְׁבוּ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. וּכְתִיב, (ויצא קסב ב) (תהלים קד) אֶרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע (דהא מאלין עביד ההוא אפריון).

עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לוֹ לְגַרְמִיָּה, לוֹ לְתַקוּנִיָּה, לוֹ לְאַחְזָאָה יְקָרָא עֵלְאָה. לוֹ לְאוּדְעָא דְאִיהוּ חַד וְשְׁמִיָּה חַד כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר, (זכריה יד) (יחיה יהויה אחד ושמו אחד וכתוב) (תהלים פג) וַיִּדְעוּ כִּי אֶתָּה שְׁמָךְ יְיָ לְבַדְדָּךְ.

בְּמָטוֹן דְּקֶלְפוֹי. קֶסֶטוֹרִין יְדִיעָא. נְטִיף לְסִטְרָא דָּא לְעֵילָא. נְטִיף לְיַמִּינָא. סִטָּא לְשִׁמְאָלָא. נְחִית לְתַתָּא. וְכֹן לְאַרְבַּע זְוִיָּין. מְלָכוֹ אֲתַפְרֵשׁ לְעֵילָא וְתַתָּא וְלְאַרְבַּע זְוִיָּין לְמַהוּי חַד. נְהָרָא עֵלְאָה נְחִית לְתַתָּא. וְעָבִיד לִיָּה יַמָּא רַבָּא. כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מָלָא. דְּהָא הוּא כְּנִישׁ כְּלָא וְשְׂאִיב לִיָּה בְּגוּיָה. כְּמָה דְאֲתָּ אָמַר (שיר השירים ב) אֲנִי חֲבַצְלַת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשֶׁנֶת הָעֲמָקִים. וְאִין שָׁרוֹן אֶלָּא אֲתֵר יַמָּא רַבָּא דְשְׂאִיב כָּל מִימִין דְּעֵלְמָא דְאַפִּיק וְשְׂאִיב וְנְהִיר (ועאלין ביה. בגיני כד דא אפיק ודא שאיב, נהיר) דָּא בְּדָא בְּאוּרְחִין יְדִיעָן (נחלייא כפן עלויה). וּכְדִין עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (משלי כד) בְּחֶכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. וְעַל דָּא בַּיִת בְּרַאשִׁית. (נ״א ועל דא בית דעלמא מלך סתם) (בית עלאה אתבני בחכמה. וכן תתאה אוף חכי). אַבְּל בַּיִתָּא עֵלְאָה רַבְרָבָא יִשׁוּבָא דְעֵלְמָא. מְלֶךְ סְתִים בַּיִתָּא תַתְּאָה. (תהלים סג) וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהִים, (כד אתער גבורה) עֵלְאָה לְאַחְדָּא בֵּיה תַחֲוֹת רִישִׁיָּה וְלְקַרְבָּא לִיָּה בְּחֻדָּה לְמַהוּי כְּלָא חַד. וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהִים חַדוֹ נְהוּרָא דְאַפִּיק (נ״א בנהורא) (דנהורא) דְנַפִּיק בְּחַד שְׂבִילָא טְמִיר וְגִנְזוֹ וְעֵייל בֵּיה (בי, תרין) דְאַנוֹן חַד וְעַל דָּא עֵלְמָא אֲשַׁתְּכַלֵּל בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

דף כט ע"ב

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמַח בְּאַלְהִים עֵלְמָא (נ״א נהרא עלאה) תַתְּאָה חַדִּי בְּעֵלְמָא עֵלְאָה (נ״א סתימא ההוא דשדר) עֲמִיקָא (חדו דנגיד ונפיק באן אתר חדי. באלהים. ביה חדי. ביה שדר) חַיִּים לְכֵלָא. חַיִּי מְלָכָא אַקְרוּן. דָּא עֲקָרָא (דף כט ע"ב) דְּבִיתָּא. בַּיִתָּא דָּא בְּנֵי בַּיִתָּא דְעֵלְמָא. וּבְנֵי עֵלְמָא. וְדָא הוּא בְּרַאשִׁית בְּרָא אֲלֵהִים בִּי רַאשִׁית. רַאשִׁית חֶכְמָה כַּד כְּנִישׁ כְּלָא לְגוּיָה וְאֲתַעֲבִיד יַמָּא רַבָּא לְשִׂאָבָא כְּלָא.

יִמָּא דְקַאפּוּ מִימּוּי. שְׂאִיב כָּל מִימּוּי דְעֵלְמָא. וְכִנְיֵשׁ לֹון לְגוּיָהּ. וּמִיּוּן אֲזֵלִין
וְשִׂאטִין וְאַשְׁתְּאָבוּ בֵיהּ. וְדָא נְפִיק מִגּוּ עֵלְאָה. וְסִימְנִיָּה דְרָזָא דָא (אִיּוּב לַח)
מִבְּטָן מִי יֵצֵא הַקֶּרַח דְּמִימּוּי גְּלִידִין בֵּיהּ לְשִׂאבָא אַחֲרָנִין.

הַאי קֶרַח (לְקַמּוּן נב א) יִמָּא דְקַפָּא לָא נְגִדִין מִימּוּי. אֶלְא בְּשַׁעֲתָא דְתוּקָפָא
דְּדָרוּם מְטִי לְגַבִּיָּה וּמְקָרִיב לִיהּ בְּהַדִּיָּה. כְּדִין מְיָא דְהוּוּ גְּלִידִין בְּסִטְרָא
דְּצָפוֹן מְשַׁתְּרוּ וְנְגִדִין. דְּהָא מְסִטְרָא דְצָפוֹן גְּלִידִי מְיָא וּמְסִטְרָא דְּדָרוּם
מְשַׁתְּרוּ. וְנְגִדִין לְאַשְׁקָאָה כָּל אֲנוּן חִיּוֹת בְּרָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (תַּחֲלִים קד)
יִשְׁקוּ כָּל חִיּוֹתוֹ שְׂדֵי וְגוֹי וְאַלִּין אֶקְרוּן הָרִי בְּתַר טוּרִין דְּפִירוּדָא. דְּכֻלְהוּ
מְשַׁתְּקִין כְּדִין סִטְרָא דְּדָרוּם שְׂאִרִי לְקָרְבָא בְּהַדִּיָּה. וּכְדִין מְיָא נְגִדִין.
וּבְחִילָא דָא עֵלְאָה דְּנְגִיד כְּלָא הוּוּ בְּרַבּוּ בְּחַדּוּ.

כְּדִין מְחַשְׁבָּה סְלִיק בְּרַעֵי (דְּחַדוּה) מְטִמְרָא דְּכָל טְמִירִין. מְטִי (וּאֲתַנְגִּיד) מְגוּיָהּ
חַד נְהָר. (כְּתָרָא טְמִירָא) וְכִדִּין מְתַקְרָבִין דָּא בְּדָא בְּחַד שְׁבִיל דְּלָא יָדִיעַ לְעֵילָא
וְתַתָּא וְהָכָא הוּוּ רֵאשִׁיתָא דְּכֻלָּא. וְבִי מְלֶךְ סַתְּם מְהָאִי רֵאשִׁיתָא אֲשַׁתְּכַלֵּל
וְדָמִי דָא לְדָא. (וּבְחִילָא דָא) בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם, (סַתְּמָא נְקוּדָה סַתִּימָא דְּנְגִדִין
מִימּוּי וּנְפִיקִין בְּרָא) (נִיָּא בְּתַר דְּנְפִיקִין בְּדָא) (וְנִיָּא נְהָרָא דְּנְפִיקִין בְּהִיָּא עֵלְאָה) (וְנִיָּא נְהוּרָא דְּנְגִיד וּאֲפִיק
בְּדָא) וְאַפִּיק קוּל מְגוּיָהּ. וְדָא אֶקְרִי קוּל הַשּׁוּפָר. וְהִיָּנוּ בְּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם (וְאִיָּהוּ) דְּאִיָּהוּ קוּל הַשּׁוּפָר (נִיָּא וְאִיָּהוּ הַשּׁוּפָר). וְשָׁמַיִם שְׁלִיטִין בְּחִי
הַמְּלֶךְ עֵלְאָה עַל אֲרַעָא. וְסִימְנִידִין בְּן יֵשִׁי חִיָּי עַל הָאֲדָמָה. דְּחִיָּים תְּלִין בְּבוֹן
יֵשִׁי. (וּבּוּאִיָּו נְגִדִין לִיָּה). וּבְהוּוּ שְׁלִיט בְּכֻלָּא. וְאַרְעָא מִיָּנִיָּה אֲתַנְגִּיד. הַדָּא הוּוּ
דְּכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ. וְאִיָּו דְּאֲתוּסָר לְשִׁלְטָאָה בְּמִזּוּנֵי עַל אֲרַעָא.

אִיָּת לְעֵילָא וְהוּוּ חִילָא דְּכֻלָּא דְּעֵשְׂרִין וְתַרִּין אֲתוּוּן דְּאַפִּיק אִיָּת אִיָּת
אֱלֹהִים דָּא וְיָהִיב לְשָׁמַיִם כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹון
אֲמוֹ בְּיוֹם חַתוּנְתּוֹ. וְהִיָּנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם לְאַכְלָלָא דָּא בְּדָא וְלַחְבְּרָא לֹון דָּא
בְּדָא לְאַתְקִימָא כְּחַדָּא בְּאֲנוּן חִיָּי מְלֶכָא מְלֶךְ סַתְּם לְאַתְזָנָא מִיָּנִיָּה שְׁמַיִם.
וְאֵת הָאָרֶץ חִבּוּרָא דְּדָכֵר וְנוֹקְבָא דְּאֲתַנְגִּלִּפוּ בְּאַתְוּוֹן רְשִׁימִין. וְחִיָּי מְלֶכָא
דְּאֲתַנְגִּידוּ מִן שְׁמַיָּא דְּשָׁמַיִם נְגִדִין לֹון לְקִימָא אֲרַעָא וְכָל אֶכְלוּסִין דִּילָהּ.

וְרָזָא דְּאֱלֹהִים עֵלְאָה עֵבֵד שְׁמַיִם וְאַרְץ לְקִימָא. וְאַפִּיק לֹון כְּחַדָּא בְּחִילָא
דְּלְעֵילָא רֵאשִׁיתָא דְּכֻלָּא. כְּגוּוֹנָא דָּא רָזָא עֵלְאָה נְחִית לְתַתָּא. וְהָאִי בְּתַרְאָה
עֵבֵד שְׁמַיִם וְאַרְץ לְתַתָּא.

וְרָזָא דְּכֻלָּא בִי תַרִּין עֵלְמִין נִיָּהוּ וּבְרָאוּ עֵלְמִין. דָּא עֵלְמָא עֵלְאָה וְדָא עֵלְמָא
תַּתָּאָה. דָּא כְּגוּוֹנָא דְּדָא. דָּא בְּרָא שְׁמַיִם וְאַרְץ. וְדָא בְּרָא שְׁמַיִם וְאַרְץ. וְעַל
דָּא בִי תַרִּין עֵלְמִין נִיָּהוּ. דָּא אֲפִיק תַרִּין עֵלְמִין. וְדָא אֲפִיק תַרִּין עֵלְמִין,
וְכֻלָּא בְּחִילָא דְּרֵאשִׁית עֵלְאָה.

נְחִית עֵלְאָה בְּתַתָּאָה וְאַתְמַלְיָא בְּאַרְח דְּחַד דְּרָגָא דְּשָׂרִי עֵלְהּ. כְּגוּוֹנָא
דְּהָהוּא שְׁבִיל סַתְּים וְטְמִיר וְגִנְיָו לְעֵילָא. בְּר דְּחַד שְׁבִיל דְּקִיק. וְחַד אֲרַח.
הָהוּא דְּלְתַתָּא אֲרַח כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (מְשַׁלִּי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאֹור נֹוּגָה.
וְהָהוּא דְּלְעֵילָא שְׁבִיל דְּקִיק כְּדְכְתִיב, (אִיּוּב כח) נְתִיב לָא יָדְעוּ עֵיט. וְרָזָא
דְּכֻלָּא (יִשְׁעִיָּה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָף וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָהּ. וּכְתִיב, (תַּחֲלִים עז) בַּיָּם

דְּרָכָךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים. עֲלָמָא עֲלָאָה כַּד אֲתַמְלִיא וְאֲתַעְבְּרָא כְּנוֹקְבָא
דְּמִתַּעְבְּרָא מִן דְּכוּרָא אֲפִיקַת תַּרְיִן בְּנִין כְּחַד, דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְאֲנִין שְׁמִים
וְאַרְץ כְּגִוּוֹנָא עֲלָאָה.

מִמִּימֵי דְשָׁמַיָא אֲתִזֵּן אֲרַעָא וּמִימֵי אֲשֶׁתִּדֵּן בְּגִוּוָה, אֶלָּא דְעֲלָאֵי דְכַר
וְתַתָּאֵי נוֹקְבָא. וְתַתָּאֵי מִן דְּכוּרָא אֲתִזֵּנָן. וּמִיִּין תַּתָּאִין קָרְאוּ לְעֲלָאִין
כְּנוֹקְבָא דְפְתִיחָא לְדְכוּרָא וְשִׁדַּת מִיָּא לְקַבֵּל מִיָּא דְדְכוּרָא לְמַעְבַּד זְרַעָא.
וְנוֹקְבָא מִן דְּכוּרָא אֲתִזֵּנַת. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב וְאֵת הָאֲרֶץ בְּתוֹסֶפֶת וַיִּיז כְּמָה
דְּאֲתַמֵּר.

דף ל ע"א

כְּתִיב, (ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֶלֶּה וְגו'. אֲתַזֵּן אֲתַחְקִקוּ
(דף ל ע"א) בְּעוֹבְדָא דְכֻלָּא. בְּעוֹבְדָא דְעֲלָאָה וּבְעוֹבְדָא דְתַתָּאָה. לְבַתֵּר
אֲתַרְשִׁימוּ אֲתַזֵּן וְאֲתַחְקִקוּ בְּקָרָא. ב' בְּרַאשִׁית בְּרָא. א' אֱלֹהִים אֵת. ב'
רַאשִׁית בְּרָא וְדָאֵי. כְּמָה דְאֲתַמֵּר בִּי"ת בְּרָא וְדָאֵי בְּחִילָא עֲלָאָה (בתקיפו דרזא
דאנון אתוון). ב' נוֹקְבָא. א' דְכַר. כְּמָה דְב' בְּרָא וְדָאֵי בְּחִילָא דְלַעֲלָא. הַכִּי א'
אֲפִיק אֲתַזֵּן הַשְּׁמִים כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וְתַרְתִּין אֲתַזֵּן. ה' אֲפִיק שְׁמִים לְמִיָּהב
לִיה חַיִּין (נ"א ולאשקאה) וְלֹא שְׂרָשָׁא לִיה.

וְאֵת הָאֲרֶץ. ו' אֲפִיק הָאֲרֶץ לְמִיָּהב לָהּ מְזוּנָא וְלֹא אֲתַקְנָא לָהּ וְלְמִיָּהב לָהּ
סְפוּקָא דְאֲתַחְזִי לָהּ. וְאֵת הָאֲרֶץ, דְנָטִיל וְאִי אִי"ת כְּלָלָא דְעֶשְׂרִין וְתַרְיִן
אֲתַזֵּן וּמִתְזֵן אֲרַעָא. וְאֲרַעָא כְּלִיל לֹון לְגִוּוָה כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (קהלת א) כָּל
הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהֵינֵנו רְזָא וְאֵת הָאֲרֶץ. דְכְנִישׁ כְּלָא לְגִוּוָה
וְקַבְלִית לֹון הָאֲרֶץ נְטִלָא הָאֲרֶץ. וְאִי"ת דָּא שְׁמִים וְאֲרֶץ כְּחַדָּא. אִי"ת
הַשְּׁמִים רְזָא דְשְׁמִים וְאֲרֶץ כְּחַדָּא (הארץ נטלית ו).

וְקַבִּילַת לֹון לֹא אֲתַזֵּנָא. מְטוֹן מְלָה בְּקוֹלְפוֹי שְׂכִיחֵי. קוֹסְטְרָא דְקוֹטְרָא
בְּאֲרַעָא שְׂכִיחֵי. כַּד אֲשָׁא דְמְלַהֲטָא נְגִיד וְאֲתַעַר מְשִׁמָּלָא אַחִיד בָּהּ וְסִלְקָא
תַּנְנָא כְּמָה דְאֵת אֲמַר (שמות יט) וְהָרַ סִינִי עֵשֶׂן כְּלוּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרַד עָלָיו ה'
בְּאֵשׁ. דָּא אֲשָׁא וְדָא תַּנְנָא. וְכַתִּיב, (שמות יט) וְאֵת הָהָר עֵשֶׂן. מְגוּ דְאֲשָׁא כַּד
נְחִית אַחִידֵן דָּא בְּדָא תַּנְנָא בְּאֲשָׁא. וְכַדִּין בְּסִטְר שְׁמָלָא קִימָא כְּלָא.
וְהֵינֵנו רְזָא (ישעיה מח) אֶף יָדֵי יִסְדָּה אֲרֶץ. וּמִיָּנִי טַפְחָה שְׁמִים. בְּחִילָא
דְיִמִּינָא לְעִילָא. כִּי הָאֵי גִוּוֹנָא אֲתַעְבִּידוּ שְׁמִיָּא דְאִיהוּ דְכַר. וְדְכַר מְסִטְרָא
דְיִמִּינָא קָא אֵתִי וְנוֹקְבָא מְסִטְרָא דְשְׁמָלָא. (לעיל א ע"ב). (ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם
עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֶלֶּה. עַד הַכָּא אֲסַתְלִקוּ מְלִין דְלָא לְשָׂאֲלָא כְּדְלַעֲלָא.
דְחַכְמָה אֲשֶׁתְכִלִּיל מְאִין וְלָא קִימָא לְשָׂאֲלָא דְסִתִּים וְעַמִּיק לִית דְיִקוּם
בֵּיה. כִּיִּין דְאֲתַפְשֵׁט נְהוּרָא עַמִּיקָא נְהוּרִיה קִימָא בְּשָׂאֲלָתָא אֶף עַל גַּב
דְאִיהוּ סִתִּים מְכֻלָּא דְלַתָּא. וְקָרְאוּ לִיה עַל פּוּם שְׂאִילָתָא מִי. מִי בְּרָא
אֶלֶּה.

וְהִינוּ רָזָא דְקִאֲמָרָן (לקמן פה ע"ב) (איוב לח) מְבֹטָן מִי יֵצֵא הַקָּרַח. מְבֹטָן מִי וְדָאִי (יצא הקרח) הֵהוּא דְקִיִּמָּא לְשִׁאֲלָתָא. וְלִית לְשִׁאֲלָא מַה לְעֵילָא מַה לְתַתָּא. אֲלָא לְשִׁאֲלָא אֲתֵר דְנִפְקוֹן לְמַנְדַּע. וְלֹא לְמַנְדַּע לִיה. דְהָא לֹא יִכְלִין. אֲלָא קִיִּמָּא לְשִׁאֲלָתָא וְלֹא לְמַנְדַּע בֵּיה.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית מְאָמֵר הוּא. אוּ נִימָא דְבְּרֵאשִׁית אִיהוּ מְאָמֵר. אֲלָא עַד לֹא נִפְיֵק וְאֲתַפְּשֵׁט חִילִּיה (לעיל טו ע"ב) וְכֹלָא סְתִים בֵּיה. בְּרֵאשִׁית אִיהוּ וּמְאָמֵר אִיהוּ. כִּיּוֹן דְנִפְיֵק וְאֲתַפְּשֵׁט מְנִיה חִילִּין, רֵאשִׁית אֲקָרִי וְהוּא מְאָמֵר בְּלַחֲדוּי. מִיִּי שִׁאֲלָתָא הֵהוּא דְבְּרֵא אֲלָה. לְבַתֵּר כַּד אֲתַפְּשֵׁט וְאֲשַׁתְּכַלֵּל אֲתַעְבִּיד י"ס וּבְרֵא לְתַתָּא. וְכֹלָא עֵבִיד כְּהוּא גְוֹנָא מְמֵשׁ דְלֵעִילָא. דָּא לְקַבֵּל דָּא וְדָא כְּגֹוֹנָא דְדָא. וְתִרְוִיִּיהוּ ב'.

כְּתִיב, (שיר השירים א) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבוֹ. בְּמִסְבוֹ לְאֲתִישְׁבָּא בְּמַלְכוֹ תַתָּא. בְּרָזָא דְהֵהוּא חֲבֵרוֹתָא וְתַפְנוּקָא דְהֵהוּא חֲבִיבוֹתָא דְבַעְדָּן עֲלָאָה בְּהֵהוּא שְׁבִיל דְסְתִים וְגִנְיֹו וְלֹא אֲתִידַע וְאֲתַמְלִיֵּא מְנִיה וְנִפְקָא בְּנַחֲלִין יְדִיעָן. נְרַדִּי נָתַן רִיחוֹ דָּא מְלָכָא תַתָּא. דְבְּרֵא עֲלָמָא לְתַתָּא כְּגֹוֹנָא דְלֵעִילָא וְסָלִיק רִיחָא טְבָא עֲלָאָה לְשִׁלְטָאָה וְלְמַעְבַּד וְיִכִּיל וְשִׁלִּיט וְנִהִיר בְּנִהוּרָא עֲלָאָה.

בְּתַרִּין גְוֹנִין אֲתַבְּרִי עֲלָמָא, בְּיִמִּינָא וּבְשִׁמְאֲלָא בְּשִׁתָּא יוֹמִין עֲלָאִין. שִׁתָּא יוֹמִין אֲתַעְבִּידוּ לְאֲנִהְרָא כְּמָה דָּאֲתָּ אֲמֵר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וְאֵלִין כְּרוּן אֲרַחֲוּ וְעַבְדוּ שִׁתִּין נוֹקְבִין לְתַהוּמָא רְבָא. וְאֲנוּן שִׁתִּין נוֹקְבִין לְאֲעֲלָאָה מִיָּא דְנַחֲלִי גוֹ תַהוּמָא. וְעַל דָּא (הא תנינן) הַשִּׁתִּין מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ וְאֲנוּן הוּוּ שְׁלָמָא דְעֲלָמָא:

דף לע"ב

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תַהוּ וְבַהוּ סוֹסְפִיתָא דְקִמְרִי גוֹ קוֹלְטוּי דְהוּוּ בְּקַדְמִיתָא וְלֹא אֲתַקְיִימַת. הִיְתָה כְּבָר וּלְבַתֵּר אֲתַקְיִימַת. בְּאַרְבַּעִין וְתַרִּין אֲתַוּוֹן אֲתַגְלִיף עֲלָמָא וְאֲתַקְיִימַת. וְכֹלְהוּ עֲטוּרָא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא. כַּד מְצַטְרַפִּין סְלָקִין (דף ל ע"ב) אֲתַוּוֹן לְעֵילָא וְנַחֲתִין לְתַתָּא מִתַּעֲטָרָן בְּעֲטָרִין בְּאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא וְיִכִּיל עֲלָמָא לְאֲתַקְיִימָא. וְאֵלִין אֲתַקְיִימִין בְּעוֹבְדוּי דְעֲלָמָא (נ"א דמלכא). טוֹפְסָרָא דְקִילְטָא בְּהִנְי שְׁכִיחִי (כחותמא) דְגוֹשְׁפִנְקָא. עֲאֵלוּ וְנִפְקוּ אֵת וְאֵת וְאֲתַבְּרִי עֲלָמָא. עֲאֵלוּ גוֹ חוֹתְמָא וְאַצְטְרָפוּ וְאֲתַקְיִים עֲלָמָא.

בְּקוֹלְפִי דְחוּיָא רְבַרְבָּא מְחוּ וְעֲאֵלוּ תַחֲוֹת נוֹקְבֵי דְעַפְרָא אֲלָף וְחֲמֵשׁ מָאָה אֲמִין. לְבַתֵּר תַהוּמָא רְבָא הָוָה סְלִיק בְּחִשׁוּכָא וְחִשׁוּכָא חֲפִי כְּלָא. עַד דְנִפְק נְהוּרָא (לעיל טו א) וּבְקַע בְּחִשׁוּכָא וְנִפְק וְאֲתַנְהִיר דְכְּתִיב, (איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מִנִּי חֹשֶׁךְ וַיּוֹצֵא לְאוֹר צִלְמוֹת.

מִיָּא אֲתַקְלוּ בְּתִיקָלָא אֲלָף וְחֲמֵשׁ מָאָה בְּאַצְבָּעָאן. תַּלְת נְטִיפוּ גוֹ תִיקָלָא. פְּלָגוּ מְנִיִּיהוּ לְקִיוְמָא וּפְלָגוּ דְעֲאֵלוּ לְתַתָּא. אֵלִין סְלָקִין וְאֵלִין נַחֲתִין. כִּיּוֹן

דְּסָלִיקוּ בְּסָלִיקוּ דִּדְדָּא. קָאִים תִּיקְלָא בְּאוּרַח מִיִּשְׂר וְלֹא סָטָא לִימִינָא
וְלִשְׂמָאלָא. הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה מ) מִי מִדְּד בְּשַׁעְלוּ מִים וְגו'.

כְּלָא הָוָה בֵּיהּ בְּאַרְעָא סְתִים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא. וְחִילָא וְתַקְפָּא וּמְיָא גְלִידִין
בְּגוּוֹה וְלֹא נְגִידוּ וְלֹא אֲתַפְּשֻׁטוּ. עַד דְּאֲנַהִיר עֲלֵהּ נְהוּרָא דְלַעֲיָלָא וְנְהוּרָא
מְחַאֲת בְּקוּלְטוּי וְאֲשַׁתְּרִיאוּ חִילָהּ. הֵדָא הוּא דְכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר. וַיְהִי אוֹר. דָּא הוּא אוֹר קְדַמָּאָה עֲלָאָה דְהָוָה מְקַדְמַת דְנָא.

וּמְהַכָּא נְפָקוּ כָּל חִילִין וְתוּקְפִין. וְאַרְעָא אֲתַבְּסַמַת וְאַפִּיקַת חִילָהּ לְבִתְרָ.
כִּינּוּן דְנְהִיר (וּנְחִית) הָוָה אֲסַתְּלַק נְהוּרִיהּ מְסִיפִי עֲלֵמָא עַד סִיפִי עֲלֵמָא. כִּד
אֲסַתְּכַל בְּחִיבֵי עֲלֵמָא אֲתַגְנִיז וְאַתְטְמִיר וְלֹא נְפִיק אֶלָּא בְּשַׁבִּילוּי סְתִימִין
דְלָא אֲתַגְלִיָּין :

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. תִּנּוּן כָּל חֲלָמָא דְקִימָא בְּקִיּוּמָא דְכִי טוֹב
שְׁלָמָא הוּא לְעִילָא וְתַתָּא. חֲמִי אֲתַנּוּן כְּפּוּם אֲרַחוּי כָּל חַד וְחַד. חֲמָא ט' ט
טב לִיה טב לְחֲלָמִיהּ דְהָא אוּרִייתָא פְתַח בֵּיהּ כִּי טוֹב. נְהִיר מְסִיפִי עֲלֵמָא
לְסִיפִי עֲלֵמָא. ט' טב. טוֹב הוּא, טב נְהִירוּ בְּאַשְׁלָמוּתָא.

ט' תְּשִׁיעָאָה דְכְלָא. אֶת דְּאֲתַנְהִיר מְעֲלָאָה רֵאשִׁיתָא וְאַתְכְּלִיל בֵּיהּ
וְאַתְעֲבִיד בְּסְתִימוּ דְנְקוּדָה רְזָא דִי דְהִיא נְקוּדָה חֲדָא. ו' מְחִילִיה נְפִיק.
בֵּיהּ אֲתַעֲבִיד שְׁמִים. כִּד אֲסַתִּיִּים בְּנְקוּדָה חַד וְאַתְגְּנִיז גּו', אֲתַנְהִירָא ב'.
מְנִיה נְפָקוּ עֲלָאָה וְתַתָּאָה. עֲלָאָה טְמִירָא. תַתָּאָה אֲתַגְלִיָּיא בְּרְזָא דְתַרִין.
וְקִימָא בְּחִילָא דְלַעֲיָלָא.

וְדָא הוּא טוֹי"ב. אֲלִין תְּלַת אֲתַנּוּן טוֹי"ב אֲתַכְּלִילוּ לְבִתְרָ לְצַדִּיקָא דְעֲלֵמָא
דְכְלִיל כְּלָא לְעִילָא וְתַתָּא כְּמָא דְאֲתַתְּ אֲמִר, (ישעיה ג) אֲמַרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. בְּגִין
דְנְהִירוּ עֲלָאָה כְּלִילָא בֵּיהּ דְכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב יִי לְכָל וְרַחֲמִיו עַל כָּל
מַעֲשָׂיו. לְכָל כְּתִיב דָּא סְתַמָּא דְמַלְהָ בְּגִין לְאַנְהִירָא יוּמָא חַד דְנְהִיר לְכָלָא.
עֲלָאָה עַל כְּלָא. עַד כָּאן סְתַמָּא דְמַלְיָן.

השלמה מההשמטות (סימן ז"ד)
לְמָה בֵּיִית דוּמָה לְאָדָם שְׁנוּצָר בְּחֲכָמָה שְׁסִתוּם מְכָל צַד וּפְתוּחַ מְלַפְנִי
וְהָאֲלֵף פְּתוּחָה מְאַחֲרִיו רוּצָה לוּמַר כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַפֶּתֶר וַיֵּשׁ
לָהּ פְּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לְאַחֲרִים. (עד כאן מההשמטות)

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. רְזָא דְרֵאשִׁית עֲרִיסוּתִיכֶם חֲלָה תְרִימוּ תְרוּמָה. דָּא
חֲכָמָה עֲלָאָה דְאִיהִי רֵאשִׁית. ב' בֵּיתָא דְעֲלֵמָא לְאַתְשַׁקָּאָה מִהֵוּא נְהִיר
דְעִיל בֵּיהּ. רְזָא דְכְתִיב וְנְהִיר יוּצָא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוּת אֶת הַגֶּן. וְנְהִיר דְאַכְנִישׁ
כְּלָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה וְלֹא פְסִיקוּ מִימּוֹי לְעֲלָמִין לְאַשְׁקָאָה לְגִנְתָּא.

וְהֵוּא עֲמָקָא עֲלָאָה בֵּית רֵאשׁוֹן בְּרֵאשִׁית אֲסַתִּימּוּ בֵּיהּ אֲתַנּוּן בְּחַד שְׁבִיל
דְקִיק דְגְנִיז בְּגוּוֹה. וּמְגוּוֹ הֵוּא עוּמְקָא נְפָקוּ תַרִין חִילִין דְכְתִיב אֶת
הַשָּׁמַיִם. שְׁמִים לֹא כְתִיב אֶלָּא הַשָּׁמַיִם. מְגוּוֹ הֵוּא עוּמְקָא דְסְתִים מְכָלָא.

דף לא ע"א

אָבֵל בְּכֻלָּא דְשָׁמַיִם הָוָה. וּנְפָקוּ כְּחֻדָּא מִתְדַבְּקָא בְּסִטְרוֹי דָּא בְּדָא. כִּד
אֲתִנְהִיר רְאִישִׁיתָא דְכֻלָּא, שְׁמַיִם נְטִלוּ לָהּ וְאוֹתִיבוּ לָהּ בְּאַתְרָהּ, דְּכִתִּיב וְאֵת
הָאָרֶץ. וְאֵת מְכֻלָּא דְאַתְוּוֹן דְּאֲנוּן אִיִּת. כִּד אֲתִהְדְּרַת אָרְעָא לְמִיתַב
בְּאַתְרָהּ וְאַתְפְּרֵשׁ (דף לא ע"א) מְסִטְרוֹי דְשָׁמַיִם, הָוֹת תּוֹהָה וּבוֹהָה לְאַתְדַבְּקָא
בְּשָׁמַיִם כְּחֻדָּא (נ"א כקדמיתא) בְּקֻדְמִיתָא. בְּגִין דְחֻמַּת לְשָׁמַיִם נְהִירִין וְהִיא
אֲתַחְשֻׁכַת. עַד דְנִהוּרָא עֲלָאָה נֶפֶק עָלֶיהָ וְאַנְהִיר לָהּ וְתַבַּת בְּאַתְרָהּ
לְאַסְתַּכְּלָא בְּשָׁמַיָא אֶפִּין בְּאֶפִּין. וּכְדִין אֲתַתְקַנַּת אָרְעָא וְאַתְבַּסְמַת.

נֶפֶק נְהוּרָא בְּסִטְרָא יְמִינָא (לעיל יז) וְחֻשׁוּכָא בְּסִטְרָא שְׁמַאלָא. וְאַפְרִישׁ לֹון
לְבַתֵּר בְּגִין לְאַתְכְּלָא דָּא בְּדָא. הֵדָּא הוּא דְכִתִּיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְאִי תִימָא הָוָה הִבְדִּילָהּ מִמֶּשׁ. לָא. אֶלָּא יוֹם אֲתִי מְסִטְרָא
דְנִהוּרָא דְאִיהוּ יְמִינָא. וְלִילָהּ מְסִטְרָא דְחֻשׁוּכָא דְאִיהוּ שְׁמַאלָא. וְכִד נֶפֶקוּ
כְּחֻדָּא אֶפְרִישׁ לֹון. וְהִבְדִּילָהּ הָוָה מְסִטְרוֹי לְאַסְתַּכְּלָא אֶפִּין בְּאֶפִּין
וְלְאַתְדַבְּקָא דָּא בְּדָא לְמַהוּוּ כְּלָא חֵד.

וְאִיהוּ אֶקְרִי יוֹם וְקְרִי לֵילָהּ יוֹם. וְאִיהוּ קְרִי לִילָהּ כְּמָא דְאַתְ אָמַר וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְגו'. מַהוּ וְלַחֲשָׁךְ. דָּא חֲשָׁךְ דְאַחִיד לְלִילָהּ דְלִית לָהּ
נְהוּרָא מְגַרְמָה (ס"א והיא אתקרי לילה דכתיב ולחשך קרא לילה בגין דאחיד בה חשך ולית לה
נהורא מגרמה) וְאָף עַל גַּב דְאַתָּא מְסִטְרָא דְאַשָּׂא דְאִיהוּ חֲשָׁךְ. אָבֵל חֲשָׁךְ עַד
דְאַתְנַהִיר מְסִטְרָא דְיוֹם, יוֹם נְהִיר לְלִילָהּ, וְלִילָהּ לָא נְהִיר עַד זְמַנָּא דְכִתִּיב,
(תהלים קלט) וְלִילָהּ כִּיּוֹם יֵאִיר כְּחֻשְׁכָּה כְּאוֹרָה.

רְבִי אֶלְעָזָר קֶפֶץ בְּקֻדְמִיתָא וְדַרְשׁ (שם כט) קוֹל יֵי עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים
יֵי עַל מַיִם רַבִּים. קוֹל יֵי דָּא קוֹל עֲלָאָה דְמִמְנָא עַל הַמַּיִם דְנִגְדִין מְדַרְגָּא
לְדַרְגָּא עַד דְמִתְכַּנְשִׁי לְאַתֵּר חֵד בְּכַנּוּפִיָּא חֻדָּא. הַהוּא קוֹל עֲלָאָה מְשַׁדֵּר
לְאַנוּן מִיֵּין בְּאַרְחִייהוּ כָּל חֵד וְחֵד כְּפּוּם אָרְחִיָּה. כְּהַאי גִּנְנָא דְמִמְנָא עַל מִיָּא
לְשַׁדֵּר לֹון לְכָל אֲתֵר וְאַתֵּר כְּדַחְזֵי לֵילָהּ. כִּד קוֹל יֵי מִמְנָא עַל מִיָּא.

אֵל הַכְּבוֹד הַרְעִים כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (איוב כו) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנֵן. דָּא
סִטְרָא דְאַתֵּיָּא מִן גְּבוּרָה וְנִפְקָא מִינֵיהּ. דְבַר אַחַר אִיִּל הַכְּבוֹד הַרְעִים דָּא
יְמִינָא דְנִפְקָא מִינֵיהּ שְׁמַאלָא. ה' עַל מַיִם רַבִּים. ה' דָּא חֲכַמִּיָּה עֲלָאָה
דְאַקְרִי יו"ד (עדן דקיימא) עַל מַיִם רַבִּים עַל הַהוּא עוֹמְקָא סְתִימָאָה דְנִפְיִק
מִינֵיהּ כְּמָא דְאַתְ אָמַר (תהלים עז) וּשְׁבִילָהּ בְּמַיִם רַבִּים.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּרִישׁ פְּלוּגְתָּא וְאַמַּר. פְּתַח קְרָא וְאַמַּר כְּתִיב, (שמות כה) לְעַמַּת
הַמְּסַגְּרֹת תִּהְיֶינָה הַטְּבָעוֹת בְּתַיִם לְבַדִּים. מָאן הַהוּא מְסַגְּרֹת, דָּא הוּא
אַתֵּר סְגִיר דְלָא פְּתִיחָא בַר בְּשִׁבִיל חֵד דְקִיק דְאַתֵּיִדַע בְּגִנְזוֹ לְגַבִּיָּה.
וּבְגִינֵיהּ אֲתַמְלִי וְרָשִׁים תַּרְעִין לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין. וּבְגִין דְאִיהוּ אֲתֵר גְּנִיזוֹ

וסתים אקרי מסגרת ודא הוא עלמא דאתי. וההוא עלמא דאתי אתקרי מסגרת.

תהינה הטבעות אליו עזקאן עלאין דאתאחדן דא בדא מיא מרוחא ורוחא מאשא ואשא ממיא. כלהון אתאחדן דא בדא ונפקן דא מן דא בהני (ס"א כהני) עזקאן, וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת. דביה מתאחד לההוא נהרא עלאה לאשקאה לון ואתאחדן ביה.

בתים לבדים. הני עזקאן מלאין (עילאין) אנון בתים ואתרין לבדים דאנון רתיכין דלתתא. בגין דדא אתי מסטרא דאשא. ודא מסטרא דמיא. ודא מסטרא דרוחא וכו' כלהו בגין למהוי רתיכא לארונא. ועל דא מאן דמקרב יקרב באליו בדים ולא במה דלגו. לך לך אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב. בר אנון דאתחזון לשמשא לגו. לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא. ועל דא כתיב, (במדבר א) והזר הקרב יומת. בית דבראשית רברבא. רבי יוסי שאיל ליה. ואמר האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן מאן אנון. אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע. כמה דאליו ארזיו נפקין מן לבנון. הכי נמי אנון שיתא יומין נפקין מן בראשית.

דף לא ע"ב

ואליו שיתא יומין עלאין קרא פריש לון דכתיב, (דברי הימים א כט) לך יי הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. כי כל דא צדיק. בשמים דא תפארת. ובארץ דא כנסת ישראל. כתרנומו די אחיד בשמיא ובארעא. כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל, איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים, ובארץ (דף לא ע"ב) דאקרי כנסת ישראל.

ועל דא בראשית, ב' ראשית היא (חכמה, כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית. בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה. ועל דלא עייל בחושבנא, תניינא הוי ראשית. בגין דא ב' ראשית. ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית. חכמה תתאה ראשית נמי הוה. ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

בראשית מאמר קרינן ליה והכי הוא. ושיתא יומין נפקין מינה ואתכלילן ביה. ואליו אקרון כגוונא דאליו אחרנין. ברא אלהים. הדא הוא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מאי להשקות את הגן לאשקאה ולקיימא ליה ולאסתכלא ביה בכל מה דאצטריך. אלהים אלהים חיים, דמשמע בראשית ברא אלהים ודאי על ידא דההוא נהרא בגין לאפקא כלא ולאשקאה כלא.

את השמים חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי. לבתר האי. ביה אתברי עלמא לתתא. ביה זיהב חילא לכלא.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)
 ומנא לן דשמיים הוי קודשא בריהו דכתיב (מלכים א' ח') ואתה תשמע השמים. אטו שלמה מתפלל אל השמים שישמעו תפלתו, אלא שנקרא שמו על שמו. ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול כמו ראש ומלמד שמים מימינו ואש משמאלו והוא באמצע שא מים, מאש וממים ומכניס ביניהם שלום, בא האש ומצא מצדו מדת האש. בא מים ומצא מצדו מדת המים והיינו (איוב כ"ה) עושה שלום במרומו, מאי שמים מלמד שגבל הקדוש ברוך הוא אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדבריו שנקאמר (תהלים קי"ט) ראש דברך אמת. ע"כ. (עד כאן מההשמטות)

א"ת השמים דמשמע דשמים אפיקו את בחילא דרזא דאלהים חיים בתר דראשית אפיק ליה.

כיון דהאי אפיק פלא וכלא אתיישב בדוכתיה כחד. עזקא דא בתרייתא אתעבידת ראשית. ובהאי ראשית אפיק נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מיא לנגדא לקבלא לתתא. ועל דא בראשית ודאי ברא אלהים. ביה ברא עלמא תתאה. ביה אפיק נהורין. ביה זיהב חילא לכלא.

רבי יהודה אמר על דא כתיב, (ישעיה ו') היתפאר הגרזן על החוצב בו. שבחא דמאן, לאו דאומנא הוא. כך בהאי ראשית ברא אלהים עלאה את השמים. שבחא דמאן דאלהים הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב, (דברים ד) אשר לו אלהים קרובים אליו. קרובים. אלא אלהים עלאה. אלהים דפחד יצחק. אלהים בתראה. ובגיני כך קרובים (לקמן קלה א) וגבורות סגיאין אנון דנפקין מחד וכלהו חד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)
 והארץ היתה תהו. בזמנא דקודשא בריהו הוא הוה באלין קליפין הוה בונה עלמין ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין, ונהר דאיהו צדיק יחרב ויבש בתרין עלמין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואית מאן דאמר דסליק במחשבתיה למבני עלמין ולהחריבן. ואמר דין מהניין לי ודין לא מהניין לי. אלין דאתמר בהון את השמים ואת הארץ מהניין לי. ואחרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו דאחזי על עלמין דסליק ברעותיה למבני לון ולא עביד לון עליהו אתמר תהו ובהו. ובזמנא דקודשא בריהו הוא באלין קליפין אתמר ביה (איכה ג') סכותה בענון לך מעבור תפלה.

תהו וחשך עליהו אתמר (שמות י"ד) ויהי הענן והחשך ואלין קליפין דאגוזא, מוחא מלגאו דתליא (דתלת) לדי סטרין דא יהו"ה דאיהו לא קביל מסאבו, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ג) הלא כה דברי פאש נאם יי. מה אשא לא מקבל טומאה הכי שמיה לא מקבל טומאה. ובזמנא דמתגברין אלין קליפין ואתברון מאגוזא, צלותא דאיהי שכינתא אדניי, סלקא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה וסליקת כולה, דבזמנא דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין, איהי אתקריאת עניה יבשה ולית לה אלא מה דיהבין עבדין בחשאי.

וְבַהּ הוּא זְמַנָּא דְקוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא אֲתַפְשֵׁט מֵאֲלִין קְלִיפִין אֲתַמָּר (ישעיה ל')
וְלֹא יִכְנֹף עוֹד מוֹרִיד וְהִיוּ עֵינֵיהּ רוֹאוֹת אֶת מוֹרִידָא. וּמָה דְהוּא יְבִשָׁה אֲתַמָּר
בָּהּ, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאֲתַקְרִיאַת בְּרַכָּה דִּילֵיהּ, קְרַבְנָא דִּילֵיהּ, עוֹלָה
דִּילֵיהּ, דְּאוֹקִיד כָּל אֲלִין קְלִיפִין. וְסָלִיקַת לְגַבֵּיהּ קְטָרַת. קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ,
עוֹלָה דִּילֵיהּ, דְּכַתִּיב (ויקרא ו') זֹאת תֹּזְרֶת הָעוֹלָה, הִיא הָעוֹלָה בְּצִלוֹתָא
דְּשַׁחְרִית, הִיא הָעוֹלָה לְגַבֵּיהּ בְּצִלוֹתָא דְּמִנְחָה בְּכַמָּה רִיחִין וּבּוֹסְמִין דְּגוֹן
עָדוֹ דְּאִיהִי גּוֹן דְּאוֹרִייתָא. הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שיר השירים ד) גּוֹן נְעוּל אַחוֹתֵי
כָּלָה, סְתִימָא דְּלֹא אֲתַפְתַּחַת אֶלָּא לְגַבֵּי בַעֲלָהּ.

וְכַד יִיְתִי בַעֲלָהּ (תהלים נ"א) אֲדַנֵּי שְׁפַתֵי תַפְתַּח דְּאִיהִי בְּבֵא עֲלָאָה אֲתַפְתַּחַת
לְגַבֵּיהּ כְּתָרִין (בתרין) סְמִכִין קְשׁוּט וְקַבִּילַת לִיהּ בְּתָרִין דְּרוּעִין, הֲדָא הוּא
דְּכַתִּיב (שיר השירים ב) שְׁמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיִנוּ תַחֲבִקֵנִי. יְהוּיָה נַחִית
לְגַבֵּיהּ וְדָא הוּא רְזָא אָמִין (דאמ"ן) גִּימְטָרִיא יֵאֵהֱדוֹנָה"י דְּאִיהוּ חֲבוּרָא
דְּתָרִין שְׁמָהוֹן בְּאֲתוּוֹן. וּבְגִין דָּא גְדוֹל הָעוֹנָה אָמִין יוֹתֵר מִן הַמְּבָרַךְ בְּזְמַנָּא
דְּאִינוּן תָּרִין בְּרִישָׁא דְּצַדִּיקָא.

אֲבָל כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְּחִיבֵיִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֲמַרַת לְגַבֵּיִיהוּ (שיר השירים
א') אֵל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרַת מֵאֲלִין דְּשַׁרְיִין לְפַתָּאָה לְבַנֵּי נְשָׂא כְּמָה דְּהוּו
מְפַתִּין לְיִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא בְּשִׁית שְׁעַתִּין, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב (שמות ל"ב) וַיֵּרָא הָעַם
כִּי בָשָׂשׁ מִשֶּׁה לָרְדֹת מִן הָהָר. וְאוֹקְמוּהָ מֵאִי כִּי בָשָׂשׁ, אֶלָּא בְּשִׁית שְׁעַתִּין
עָבְדוּ יֵת עֲגָלָא בְּגִין לְאַפְרָשָׁא לֹוֹן מְשַׁבַּע. הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב (שמות י"ב) אֲדָ
בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר, אֲדָ חֵלֶק בֵּין שֵׁשׁ לְשַׁבַּע.

וּבְגִין דָּא אֲמַרָה כְּנֶסֶת לְיִשְׂרָאֵל שְׁשֻׁזְפַתֵּנִי הַשְּׁמֶשׁ גְּרַמּוּ דְּאֶסְתַּלַּק מִנִּי וַי
דְּאִיהוּ הַשֶּׁשׁ וְאוֹר הַשֶּׁשׁ דְּהוּו נְהִיר בְּסַתְרָא דְּשִׁית תִּיבִין דְּאִינוּן (דברים ו')
שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, בְּנִי אָמִי נַחְרוּ בִּי, נִיחַר גְּרוֹנָם דְּבִטְלִילוֹ קְרִית
שָׁמַע דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ (תהלים קמ"ט) רוֹמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנָם, וּבְגִין דָּא שְׁמוּנֵי נוֹטְרָה
אֶת הַכְּרָמִים, דְּאִינוּן שְׂאֵר אוּמִין עָרְב רַב. וּבְגִין דָּא כְּרָמֵי שְׁלִי לֹא נְטַרְתִּי
וּבְגִין דָּא אִינוּן עָרְב רַב מְצַלִּיחִין בְּכָלָא.

כְּתוּנֹת עוֹר חֲשׂוּכִין דְּעֵינִין דְּאֲתַמָּר בְּהוֹן (בראשית כ"ז) וַתִּכְהֶין עֵינָיו מִרְאוֹת,
לְאֶסְתַּכְּלָא לְאֲלִין דְּאֲתַמָּר בְּהוֹן (יחזקאל א') נִפְתַּחוּ הַשְּׁמַיִם וְאֶרְאָה מִרְאוֹת
אֱלֹהִים דְּאִינוּן חֲמִשׁ אוֹר דְּעוּבְדָא דְּבִרְאשִׁית כְּתוּנֹת אוֹר אִינוּן. וְהָאָרֶץ
הִיְתָה תְּהוּ. וְהָאָרֶץ הוּא חַד. תְּהוּ תָרִין. בְּהוּ תִלַּת. חֲשָׁד אַרְבַּע. תְּהוּם חֲמִשׁ.
וְאַרְבַּע אִינוּן דְּכָלִּילָן בְּגוּפָא וְאִינוּן אַרְבַּע יְסוּדִין דְּאִינוּן קְלִיפִין דְּאֶגּוּזָא,
וּבְגִין דָּא וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוּ. וְאוֹקְמוּהָ הִיְתָה מְקַדְמַת דְּנָא, דְּהַכִּי אֲרַחָא
דְּקְלִיפִין דְּמְקַדְמִין לְמוֹחָא.

רוּחַ אֱלֹהִים דָּא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא, דְּמִיד דְּיָהָא מְרַחֶפֶת עַל אֲנָפֵי מִנָּא
דְּאוֹרִייתָא מִיד יְהָא פּוֹרְקָנָא, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי אוֹר. וַיִּשְׁלַחְהוּ יְיָ אֱלֹהִים, מִיד (למשיחא) מְשִׁיחָא דְּהוּא בְּגַנְתָּא דְּעָדוֹן בְּמָה
דְּאֲתַמָּר בֵּיהּ וַיִּשְׁלַחְהוּ מִגֵּן עָדוֹן מַעֲדוֹן דִּילֵיהּ. וְאַמְאִי לַעֲבוּד אֶת הָאֲדָמָה
דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּגִין דָּא וַיִּשְׁלַחְהוּ מִיד, דְּיַפּוּק מִתְּמִין.

וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגֹן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים דְּאִינוּן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף דְּמִשְׁכָּא רוּחָא דְּמִשְׁיחָא דְּאַתְמָר בִּיהּ, וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא שִׁילִי'הּ הֵהוּא דְּאַתְמָר בִּיהּ וְאַצְלִתִּי מִן הָרוּחַ, דְּהַכִּי סְלִיק שִׁילָה מְשָׁה בְּחוּשְׁבָּנָא. וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם, דְּאַקְדִּים שִׁילָה לְתַרְוֵיהוּ בְּגִין דִּיהָא מְרַחֶפֶת עַל אֲנָפוּי דְּאוּרִייתָא וּפּוּרְקָנָא בִּיהּ תִּלְיָא וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאֵת לְהַט הַחֶרֶב הַמְתַּהַפֶּכֶת מִיַּד יְהָא בִּיּוֹדִיהּ. וּמֵאִי נִיהוּ, מִטָּה מִטְט"רוֹן דְּאַתְהַפֵּד מִמְטָה לְנַחֵשׁ וּמִנַּחֵשׁ לְמִטָּה. וְעוֹד מִטָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָפִי חֶסֶד לִימִינָא וַיִּפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִם לָאוּ מִטָּה כְּלָפִי חוּבָה לְסִטְרָא דְּגִבּוֹרִי'הּ דְּתַמּוֹן נַחֵשׁ, אֵל אַחַר. דְּתַבַּע לְשַׁפּוֹד דְּמָא וְאַתְקֻטִּיל מְשִׁיחַ וְסִגִּיאִין מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אַתְמָר (רוֹת ג') שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר דְּאִיהוּ בְּקֹר דְּאַבְרָהָם דִּיהָא מִטָּה כְּלָפִי חֶסֶד וּבְגִין דָּא וְאֵת לְהַט הַחֶרֶב הַמְתַּהַפֶּכֶת וְכֹלָא לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָדָּךְ עַץ הַחַיִּים דְּאִיהִי אוּרִייתָא דְּאַתְמָר בְּהָ עַץ חַיִּים הִיא וְאִיהִי אוּרִייתָא דְּבַעַל פָּה. אִם זָכָה בְּרַנֵּשׁ, אִיהִי סַס חַיִּים דִּילִי'הּ. וְאִם לָאוּ, הִיא מְתַהַפֶּכֶת לִי'הּ לְסַס הַמּוֹת. וְהָא אוּקְמוּהָ מְאַרִי מְתַנִּיתִין הַכִּי, כְּגוֹנָא דְּמִטָּה דְּאַתְהַפֵּד לְנַחֵשׁ וּמִנַּחֵשׁ לְמִטָּה. וּבְזַמְנָא הֵהוּא יִתְמַחוּן מִן עֲלָמָא כֹּל אִינוּן דְּאַתְמָר בְּהוֹן (שְׁמוֹת ז') וַיַּעֲשׂוּ כֵן חֲרֻטוּמֵי מְצָרִים בְּלִטִּי'הֶם: (עַד כֹּאן מֵהַשְּׁמֻטוֹת)

תּוֹסַפְתָּא בְּרֵאשִׁייתִי בְּרִיא רְמוֹז לְכַתְּיָר חֲכָמִי'הּ. אֱלֹהִים רוֹמְזוּ לְבִינְיָהּ. אִי'ת רוֹמְזוּ לְגְדוּלִי'הּ וּגְבוּרִי'הּ. הַשְּׁמִי'ים דָּא הוּא תַּפְאָרִית. וְאִי'ת רוֹמְזוּ לְנִצְיָח הוֹיִד יְסוּיִד. הָאֲרִי'ץ רוֹמְזוּ לְמַלְכוּי'ת: (עַד כֹּאן תּוֹסַפְתָּא)

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמֻטוֹת (סִימּוֹן ל)

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מֵאִי דְּכַתִּיב וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְּהוֹ, מֵאִי מִשְׁמַע הִיְתָה, שְׁפָבֶר הִיְתָה. וּמֵאִי תְּהוֹ, דְּבָר הַמְתָּהָא אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמֵאִי בְּהוּ, דְּבָר שְׁיֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב בְּהוּ, בּוּ הוּא. עַל שֵׁם מֵאִי דְּכַתִּיב (קַהֲלַת ז') גַּם אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. בְּרָא בְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּרָא תְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע. בְּהוּ בְּשָׁלוֹם דְּכַתִּיב (אִיּוֹב כה) עוֹשָׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. מְלַמֵּד שְׁמֵכָאֵל שָׁר יִמִּינוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִיָּם וּבְרָד. וּגְבִרְיָאֵל שָׁר שְׁמֵאֱלוּ, אֵשׁ. וְשָׁר שָׁלוֹם בִּינֵיהֶם מְכַרְיַע וְהִינּוּ דְּכַתִּיב עוֹשָׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. וּמְנַלְן דְּבְהוּ שָׁלוֹם, דְּכַתִּיב (יִשְׁעִיָּה מו) עוֹשָׂה שָׁלוֹם וּבּוֹרָא רָע, הָא כִּי צָד רָע מִתְּהוּ וְשָׁלוֹם מִבְּהוּ, בְּרָא תְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע, שְׁנֵאֲמַר עוֹשָׂה שָׁלוֹם וּבּוֹרָא רָע. בְּרָא בְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם שְׁנֵאֲמַר עוֹשָׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו ע"כ: (עַד כֹּאן מֵהַשְּׁמֻטוֹת)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְמִי הוּא אוֹמֵר אִינוּ אוֹמֵר אֱלֹהִים לְאַחֲרִים. יְהִי (לְעִיל כב) אוֹר לְעוֹלָם הַזֶּה. וַיְהִי אוֹר לְעוֹלָם הַבָּא). וְדָא (דָּא) אִיהוּ נְהוֹרָא דְּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִדְמִיתָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּעִינָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחְזִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם קִדְמָאָה וְהוּי חֲזִי בִּיהּ מְסִיפִי עֲלָמָא וְעַד סִיפִי עֲלָמָא. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחְזִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדוּד וְהוּא מְשַׁבַּח וְאָמַר (תְּהִלִּים לא) מָה רַב טוֹבָדָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ. וְהוּא נְהוֹרָא דְּאַחְזִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה וְחֲמָא בִּיהּ מְגַלְעָד וְעַד דָּן.

וּבְשַׁעֲתָא דְחֻמְא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיקוּמוּן תְּלַתָּא דְרִין חֲיִיבִין. וְאֲנוּן דְרָא
דְּאָנוּשׁ וְדָרָא דְטוּפְנָא וְדָרָא דְפִלְגָה (נ״א גניז ליה) בְּגִין דְלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּן בֵּיהּ,
וְיִהֵב יִתְיָה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה וְאִשְׁתַּמְשׁ בֵּיהּ תְּלַת יָרְחִין דְאִשְׁתַּאֲרוּן
לִיה מְיוּמֵי עֲבוּרָא דִילִיה. כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמות ב) וַתִּצְפְּנָהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.

וּבִתְרַת תְּלַת יָרְחִין עָאל קַמִּי פְרַעָה נְטִיל לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְנִיה. עַד
דְּקָאִים עַל טוּרָא דְסִינֵי לְקַבְּלָא אוֹרֵייתָא וְהָדָר לִיה הֵהוּא נְהוּרָא
וְאִשְׁתַּמְשׁ בֵּיהּ כָּל יוּמוֹי. וְלֹא יִכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב בְּהָדִיה עַד דְיִהֵב
מִסוּהָ עַל אֲנָפוּי כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמות לה) וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹוֹי. וְאִתְעַטְפוּ
בֵּיהּ כְּטִלִית. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) עוֹטָה אֹור כְּשִׁלְמָה.

יְהִי אֹור וְיִהִי אֹור. כָּל מָה דְאִתְמַר בֵּיהּ וְיִהִי הוּא בְּעֵלְמָא דִין וּבְעֵלְמָא
דְאֵתִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֹור דְבָרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּעוּבְדָא דְבְרָאשִׁית
הָוָה סָלִיק נְהוּרִיה מְסִיפֵי עֵלְמָא עַד סִיפֵי עֵלְמָא וְאִתְגְּנִיזוּ.

דף לב ע"א

מֵאִי טַעְמָא אִתְגְּנִיזוּ. בְּגִין דְלֹא יִתְהַנּוּן מְנִיה חֲיִיבֵי עֵלְמָא. וְעֵלְמִין לֹא
יִתְהַנּוּן בְּגִינֵיהוּן. וְהוּא טְמִיר לְצַדִּיקָא, לְצַדִּיק דִּיקָא (דף לב ע"א) דְכְּתִיב,
(תהלים צ) אֹור זָרוּעַ לְצַדִּיק וְלִישְׁרֵי לֵב שְׂמַחָה וּכְדִין יִתְבַּסְּמוּן עֵלְמִין וְיִהוּן
כְּלָא חַד. וְעַד יוּמָא דִּיהָא עֵלְמָא דְאֵתִי הוּא טְמִיר וְגְנִיזוּ.

הֵהוּא נְהוּרָא נֶפֶק מְגוּ חֲשׂוּכָא דְאִתְגְּלָפָא בְּקַלְפוּי דְטְמִירָא דְכֻלָּא. עַד
דִּמְהֵהוּא נְהוּרָא דְאִתְגְּנִיזוּ אִתְגְּלִיף בְּשִׁבִיל חַד טְמִירָא לְחֲשׂוּכָא דְלִתְתָּא
וְנְהוּרָא שְׂאֲרֵי בֵּיהּ. מָאן חֲשׂוּכָא דְלִתְתָּא. הֵהוּא דְאִקְרִי לִילָה דְכְּתִיב בֵּיהּ
וְלַחֲשׂוֹךְ קָרָא לִילָה.

וְעַל דָּא תְּנִינָן מֵאִי דְכְּתִיב, (איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשָׁךְ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר
אִי תִימָא מִחֲשָׁךְ סְתִים אִתְגְּלִין. הָא חֲזִינָן דְטְמִירִין אֲנוּן כָּל אֲנוּן כְּתָרִין
עֵלְמִין וְקָרִינָן עֲמוּקוֹת. מְהוּ מְגַלָּה. אֵלָּא כָּל אֲנוּן טְמִירִין עֵלְמִין לֹא
אִתְגְּלִין אֵלָּא מְגוּ הֵהוּא חֲשׂוּכָא דְאִיהוּ בְּרִזָּא דְלִילָא. (ויהא כלא חד ברזא דוהיה
אור הלבנה כאור החמה בדרגא חדא ועד יומא דייתי הוא גנוז וטמיר (שייך לעיל בשטה ב)) תָּא
חֲזִי, כָּל אֲנוּן עֲמִיקִין סְתִימִין דְנֶפְקֵי מְגוּ מִחֲשָׁבָה וְקָלָא נְטִיל לֹון לֹא
אִתְגְּלִין עַד דְמַלְהָ מְגַלָּה לֹון. מָאן מַלְהָ הֵינְנוּ דְבוּר.

וְהֵאִי דְבוּר אִקְרִי שְׁבַת. וּבְגִין דְשְׁבַת אִקְרִי דְבוּר, דְבוּר דְחוּל אֲסוּר בְּשַׁבַּת.
(גליון מהרש"ב וכך הוה עביד רבי שמעון כד חמי לאמיה דהות משתעיא הוה אמר לה, אמא, שתוקי,
שבת הוא ואסיר). בְּגִין דְדְבוּר דָּא בְּעִיָּא לְשִׁלְטָאָה וְלֹא אַחֲרָא. וְהֵאִי דְבוּר
דְאִיהוּ אֵתִי מְסִטְרָא דְחֲשָׁךְ מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְגוּיָה. וּמִשְׁמַע מְנֵי חֲשָׁךְ. הֵהוּא
דְאֵתִי מְסִטְרָא דְחֲשָׁךְ דְכְּתִיב מְנֵי דִיקָא.

יִשָּׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ מָהוּ דְכִתִּיב (ישעיה מה) יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרָא חֹשֶׁךְ. אֵלֶּא אוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ יִצְרָה. חֹשֶׁךְ שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרָא רוּחַ. אִי בְּעִית אִימָא אוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, כְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיהָ. דְכִתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְאִין הִנְיָה אֵלֶּא עֲשִׂיהָ וְקָרִי בֵּיהּ יִצְרָה. חֹשֶׁךְ דְלָא הָוָה בֵּיהּ עֲשִׂיהָ אֵלֶּא הַבְּדִלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בֵּיהּ בְּרִיאָה כְּמָה דְאֵת אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מָהוּ דְכִתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מְשָׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לוֹ חַפֵּץ נָאָה וְהַקְצָהוּ עַד שְׁזִימֹן לוֹ מְקוֹם וְשָׁמְהוּ שְׁם הַדָּא הוּא דְכִתִּיב יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר שְׁכַבְרָה הָיָה. ע"כ : (עד כאן מההשמטות)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אִי הָכִי מָאִי דְכִתִּיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. אָמַר לֵיהּ, אוֹר אֶפִּיק יוֹם וְחֹשֶׁךְ אֶפִּיק לַיְלָה. לְבַתֵּר חֲבַר לוֹן כְּחֻדָּא וְהוּוּ חַד דְכִתִּיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְלֵילָה וַיּוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהֵאִי דְכִתִּיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (דאפריש מחלוקת) דָּא בְּזִמְנָא דְגְלוּתָא דְאַשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְכוּרָא בְּאוֹר וְנוֹקְבָא בְּחֹשֶׁךְ. לְבַתֵּר מִתְחַבְּרוּן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמָאִי אֶתְפְּרָשָׁאן לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֹשֶׁךְ. מִתְפַּרְשָׁן דְרַגְוִין וְתַרְוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְהָא לֵית נְהוּרָא אֵלֶּא בְּחֹשֶׁךְ וְלֵית חֹשֶׁךְ אֵלֶּא בְּנְהוּרָא. וְאִי עַל גַּב דְאַנוּן חַד אֶתְפַּרְשָׁן בְּגוּוּנִין וְעַם כֹּל דָּא אַנוּן חַד דְכִתִּיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלֵמָא אֶתְבְּרִי וְאֶתְקַיֵּים דְכִתִּיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מָאן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא דְעֲלֵמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזְכוּר. וְעַל דָּא עֲלֵמָא קִימָא בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּחֻדָּא דְכִתִּיב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם דְנִגְדִין וְנִפְקִין מַעְדוֹן עֲלָהָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מְקוּל מְחַצְצִים בֵּין מְשַׁאבִּים שְׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת הִי וְגוּ'. מְקוּל מְחַצְצִים דָּא קוּל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמואל א יז) אִישׁ הַבְּיָנִים. בֵּין מְשַׁאבִּים דְאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אַנוּן דְשַׁאבִּין מִיָּא מְלַעֲלָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרְוִין סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגוּיָה.

שְׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יִי. תַּמָּן הוּא אֶתֶר מְהִימְנוּתָא לְאַתְדַּבְּקָא. שְׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יִי. תַּמָּן יִנְקִין צְדָקוֹת יִי וְשַׁאבִּין. צְדָקוֹת פְּרִזוֹנוּ (בישראל) דָּא צְדִיק דְעֲלֵמָא דְאִיהוּ קָיִים וְקָדִישׁ, וְאִיהוּ שְׁאִיב וְנְטִיל כֹּלָא וּמְפַזֵּר לְגַבֵּי יִמָּא רַבָּא אַנוּן מִיּוֹן עֲלָאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דְיִשְׂרָאֵל יִרְתוּ קָיִים דָּא. וַיְהִיבֵיהּ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא יְרוּתַת עֲלָמִין.

כִּיּוֹן דְיִשְׂרָאֵל שְׁבָקוּ לֵיהּ דְהוּוּ גְזָרִין וְלֹא פְרָעִין. מָה כְּתִיב, (שופטים ה) אִזּוּ יִרְדוּ לְשַׁעְרִים עִם יִי. יִרְדוּ לְשַׁעְרִים, אַנוּן שַׁעְרֵי צְדָקָה הוּוּ יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלֹא עֲאֲלִין לְגוּ. וּבְהַהוּא זְמַנָּא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת

יְיָ וְגוֹי. עַד דְּאֵתַת דְּבוּרָה וַיְנַדִּיבַת לוֹן בְּהַאי כְּמָה דְכְּתִיב, (שופטים ה) בְּפְרוּעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹי.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן, דָּא הוּא פְּרִזּוֹנוּ דְקָא אֲמָרוּ. חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן, קִיִּים קְדִישָׁא דְלֹא אֲתַפְּרְעוּן. (שופטים ה) עַד שְׁקִמְתִּי דְבוּרָה שְׁקִמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מֵאִי אִם. אֵלָּא אֲנָא נְחִתִּית מִיִּין עֲלָאִין מַעֲיֵלָא לְקִימָא עֲלָמִין, בְּיִשְׂרָאֵל סְתָם לַעֲיֵלָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָא דְעֲלָמָא לֹא אֲתַקִּיִּים אֵלָּא עַל קִימָא דָּא. וְרָזָא דְכֻלָּא (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם כְּתִיב, (לד לד עז ע"א).

תּוֹסַפְתָּא תְּנִינָן מִל וְלֹא פְּרַע אֵת הַמִּילָה כְּאִילוּ לֹא מִל. בְּגִין דְתַרְיִן דְרַגִּין אֲנוּן מִילָה וּפְרִיעָה. זְכוֹר וְשָׁמוֹר. צַדִּיק וְצַדִּיק. דְּכַר וְנוֹקְבָא. אוֹת בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא רַחֵל. וְאַצְטְרִיד לְחַבְרָא לוֹן. וּבְמָה מְחַבֵּר לוֹן. כִּד אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמֵאֵן דְגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאִילוּ עֲבָדוּ בְּיַנְיָהוּ פְרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

תַּלְתַּת נְפָקִי מִחַד. חַד בְּתַלְתַּת קִימָא עָאל בֵּין תַּרְיִין. תַּרְיִין וְנִקִּין לְחַד, חַד וְנִקִּין לְכְּמָה סְטְרִין. כְּדִין כְּלָא חַד. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד יוֹם דְעֶרְבַּ וּבֹקֶר כְּלִיל כְּחַדָּא. הֵינּוּ רָזָא דְבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיָּה כְּלָא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁבַעָה רְקִיעִים אֲנוּן לַעֲיֵלָא. וְכֻלְהוּ קִימָא בְּקְדוּשַׁתָּא עֲלָאָה. וְשָׁמָא קְדִישָׁא בְּהוּ אֲשַׁתְּכַלֵּל. וְדָא רְקִיעָא הוּא בְּאַמְצָעוֹת מִנָּא.

דָּא רְקִיעַ קִימָא עַל גְּבִי חִיּוּתָא אֲחֶרְנִין. וְאִיהוּ אֲפְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְמִיִּין תַּתָּאִין. וּמִיִּין תַּתָּאִין קְרָאִין לַעֲלָאִין. וּמֵהַאי רְקִיעַ שְׁתָּאן לוֹן. דָּא הוּא דְמַפְרִישׁ בְּיַנְיָהוּ. בְּגִין דְכֻלְהוּ מִנָּא בִּיָּה כְּלִילָן. וּלְבַתַּר נְחִית לוֹן לְהַנִּי חִיּוּתָא וְשָׁאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתִיב, (שיר השירים ד) גֵּן נְעוּל אַחוּתִי כְּלָה גֵּל נְעוּל מַעֲנֵן חֲתוּם. גֵּן נְעוּל, דְכֻלָּא אֲסַתִּים בִּיָּה. דְכֻלָּא אֲתַכְלִיל בִּיָּה. גֵּל נְעוּל, דְהַהוּא נְהַר נְגִיד וְנִפִּיק וְעֵייל בִּיָּה וְכֻלִּיל וְלֹא אֲפִיק וְקִרְשֵׁי מִנָּא בִּיָּה וְקִימָי. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְרוּחַ צְפוּן נָשִׁיב בְּאֲנוּן מִנָּא וְאֲתַקְרִישׁוּ וְלֹא נִפְקִי לְבַר עַד דְאֲתַעְבִּיד קַ1רַח (לעיל כט ב) וְאֲלַמְלֵא סְטְרָא דְדָרוּם דְאֲקִישׁ תַּקְפִּיָּה דְהַאי קַרַח לֹא נִפְקִי מִנִּיהּ מִנָּא לַעֲלָמִין.

וְחִיזוּ דְהַהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה כְּחִיזוּ דְהַאי קַרַח דְמַתְקַרְשָׁא וּמְכַנִּיס בְּגִיָּה כָּל אֲנוּן מִיִּין. כְּדָּ הַהוּא עֲלָאָה דְעֲלִיָּה כְּנִישׁ כָּל אֲנוּן מִיִּין וְאַפְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְמִיִּין תַּתָּאִין. וְהַאי דְאֲמָרוּ יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. בְּמַצִּיעוֹת. לֹא חֵכִי. אֵלָּא יְהִי כְּתִיב. הַהוּא דְהוּי מִנִּיהּ בְּמַצִּיעוֹת מִנָּא הוּי. וְאִיהוּ לַעֲלִיל דְקִימָא עַל רִישָׁא דְחִיּוּתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵית קְרוּמָא בְּמַצִּיעוֹת מַעוּי דְבַר נֶשׁ דְאִיהוּ פְּסִיק מִתַּתָּא לַעֲיֵלָא וְשָׁאִיב מַעֲיֵלָא וַיְהִיב לְתַתָּא. כְּדָּ גְוֹנָא דָּא רְקִיעַ אִיהוּ בְּאַמְצָעֵיתָא וְקִימָא עַל אֲנוּן חִיּוּתָא דְלְתַתָּא. וְאִיהוּ פְרִישׁ בֵּין מִיִּין עֲלָאִין לְתַתָּאִין. תָּא

חזי, אנון מין אַעֲדוּ וְאוֹלִידוּ חֲשׂוּכָא. וְעַל רִזָּא דָא כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים.

רבי אבא פתח (תהלים קד) הַמְקַרְהַ בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו וְגו', בְּמִים אֵלֶּיךָ מִיּוֹן עֲלֵאִין דְּכֻלָּא דְּבָהוּ תַקִּין בֵּיתָא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַוֵּן.

הַשֵּׁם עָבִים רְכוּבוֹ. רַבִּי יִיסָא סָבָא פְּלִיג עָבִים עֵיב יִי. עַב דְּאִיהוּ חֲשָׁד שְׂמָאֵלָא דְּקִיּוּמָא עַל יָם דָּא. הַמְהִלְדָּ עַל כְּנָפֵי רוּחַ דָּא רוּחָא דְּמִקְדָּשָׁא עֲלָאָה. וְרִזָּא דָא (שמות כה) שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. כְּתִיב (תהלים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיַּעֲוֹף וַיֵּדָא עַל כְּנָפֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב חַד לְבַתֵּר אִיגְלִי עַל כְּנָפֵי רוּחַ וְעַד דְּהָא אֲתַעֵר לָא אֲתַגְלִי בְּהָאִי.

רבי יוסי אמר כתיב, (איוב כח) וּמִיָּם תִּכֶן בַּמַּדָּה. בַּמַּדָּה מִמֶּשׁ אֲתַקִּין לְהוּ כַּד מְטוֹן לְגִוּוּהָ. וְאֲנוּן תַּקּוּנָא דְּעֲלָמָא כַּד מְטוֹן מְסֻטְרָא דְּגְבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבְבָּא כַּד הוּוּ קְדָמָאִי אָמַרִי כַּד הוּוּ מְטָאן לְהָאִי אַתְרַּ מְרַחְשׁוֹן שְׁפָוּוֹן דְּחַכְמִין וְלָא אָמַרִין מְדִי בְּגִין דְּלָא יִתְעַנְשׁוּן.

דף לג ע"א

רבי אלעזר אמר את קדמא דאתוון הוה שטיא על אנפוי דקיטרא דכנא ואתעטר מלרע מלעילא וסליק (דף לג ע"א) ונחית ומיא מתגלפי בגלופייהו ומתיישבן בדוכתייהו ואתפלילו חד בחד. וכו' אתוון פלהו כלילן דא בדא ומתעטרן דא בדא עד דאתבני עליהו בניינא ויסודא.

וכד אתבניאו פלהו ואתעטרן. הוה מיין עלאין מתערבין במיין תתאין וּאֲפִיקוּ בֵּיתָא דְּעֲלָמָא (ועל דא אפיקו תרין נהורין חד דאקרי ארץ ונהורא דאקרי שמים) וְעַל דָּא ב' אֲתַחְזִי בְּרִישָׁא וּמִיּוֹן סְלָקִין וְנַחְתִּין עַד דְּהָאִי רְקִיעַ הָוָה וְאֲפִרִישׁ לוֹן. וּמַחְלוּקַת הָוָה בְּשַׁנֵּי דְּבִיהָ אֲתַבְּרִי גִיְהֵנִס דְּאִיהוּ נוֹרָא דְּדִלִיק כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (דברים ד) אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל רִישֵׁייהוּ דְּחִיבָא.

אמר רבי יהודה מהכא כל מחלוקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים. דהא הכא מחלוקת דאיהו לשם שמים הוה ושמים בהאי אתקיים. לבתר דא דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים וגו'. בקטפירא דעיליתא בקסטוייהו שכיחי ואתקיימו. דהא תנינן כתיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים וַיִּיקָא, דְּהָא אִיהוּ רְקִיעַ דְּמַפְרֵשׁ בְּגוּ בְּאֲמָצְעִיתָא.

תא חזי, כתיב לבתר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. מתחת השמים ממש. אל מקום אחד. לאתר דאקרי אחד. ואיהו ים תתאה דהא איהו אשלים לאחד. ובלא איהו לא אקרי אחד. ומשמע דכתיב יקוו דביה

מתכנשין כלהו מיא כמא דאת אמר, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

רבי ייסא אמר אל מקום אחד, דא איהו אתר דכתיב ביה (ישעיה נד) וברית שלומי לא תמוט. דהא איהו נטיל כללא ושדי בינמא וביה אתתקנת ארעא דכתיב ותראה היבשה דא הוא ארץ. כמא דאת אמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ.

אמאי אקרי יבשה. אמר רבי יצחק היינו דכתיב (דברים טז) לחם עוני לחם עני כתיב. ובגין דאיהו לחם עני אקרי יבשה. ושאיב בגווה כל מימין דעלמא ואיהי יבשא הוי. עד דאתר דא אמלי לה וכדין נגדין מיא אורח דאנון מקורות.

ולמקוה המים קרא ימים דא הוא בית כנישות מיון דלעילא דתמן מתכנשין כל מיא ומתמן נגדין ונפקין.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)
שביעי הוי במזרחו של עולם ומשם בא זרעם של ישראל כי חוט השדרה משוד מן המוח של אדם ובא לאמה ומשם הוא הזרע דכתיב (ישעיה מ"ג) ממזרח אביא זרעה, כשישראל טובים מזה המקום אביא זרעה ותחדש לך זרע חדש, וכשישראל רעים מן הזרע שכבר בא לעולם דכתיב (קהלת א) הולך ודור בא. דור שכבר בא. ומאי ממערב אקבצך, מאותה מדה שנוטה תמיד למערב. ולמה איקרי מערב, מפני ששם מתערב כל הזרע. משל למה הדבר דומה, לבן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערכת הכל. לסוף ימים ביקש לראות מה אסף ומה קיבץ היינו דכתיב וממערב אקבצך. ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח אביא זרעה מלמד שממזרח מביא וזרע במערב ואחר כך הוא מקבץ מה שזרע. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

אמר רבי חייא מקוה המים דא צדיק. דכד מטא למקוה המים כתיב וירא אלהים כי טוב וכתיב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. (וכן אור קדמאה טוב אקרי. וכן כלהו כתיב בהו כי טוב. בר יומא תניינא דלא כתיב ביה כי טוב). רבי יוסי אמר ישראל מקוה איהו. דכתיב, (ירמיה יז) מקוה ישראל יי.

רבי חייא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין ונהרין כלהו נטיל לון ואיהו מקורא דכללא ואיהו נטיל כללא בגיני כך ימים. ועל דא וירא אלהים כי טוב וכתיב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה ולא אתמר כי טוב בגווייהו. דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופריין. עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא.

לְמִינֵנוּ דְכָל בְּנֵי נֶשֶׁא דְאֵית לֹון רוּחָא קְדִישָׁא. דְאִיהוּ אִיבָא דְהוּא אִילָנָא רְשִׁים בְּהוּ רְשִׁמָא לְמִינֵנוּ. וּמֵאִי אִיהוּ, בְּרִית קִדְשׁ בְּרִית שְׁלוֹם. וּבְנֵי מְהִימְנוּתָא לְמִינֵנוּ, לְמִינֵנוּ עָאֲלִין וְלֹא מִתְפָּרְשֵׁן מְנִיָּה. וְצְדִיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהוּא אִילָנָא אֲתַעְבְּרַת וְאֲפִיקַת הוּא פְּרִי לְמִינֵנוּ. לְמִינֵנוּ דְהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי דִּיהוּי כְּוֹתִיָּה.

זְכָאָה חוּלְקִיָּה מֵאֵן דְדִמִּי לְאֲמִיָּה וְלֶאֱבֹוי. וְעַל כֵּן רְשִׁמָא קְדִישָׁא בְיוֹמָא תְּמִינָאָה בְּגִין דִּידְמִי לְאֲמִיָּה. (בגין דהיא דרגא תמינאה וההיא נפשא דפרח מנה אצטריכת לאתחזאה קמה לתמינא יומין) וְכַד אֲתַפְּרַעַת וְאֲתַגְלִיָּא רְשִׁמָא קְדִישָׁא בְּגִין דִּידְמִי לְאֲבֹוי. וְעַל דָּא עֵץ פְּרִי דָּא אֲמָא. עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בְּרִית קִדְשׁ אֲבֹוי. לְמִינֵנוּ דִּידְמִי לִיָּה וְאֲתַרְשִׁים בִּיָּה.

דף לג ע"ב

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוּ עַל הָאָרֶץ. זָרְעוּ בּוּ. זָרַע בּוּ מִבְּעֵי לִיָּה. מֵאִי זָרְעוּ בּוּ. אֶלָּא זָרַע וְאִיוּ בּוּ. עַל הָאָרֶץ הִכִּי הוּא וְדָאִי. דְהָא הוּא זָרַעָא אֲשֶׁדִּי עַל אֲרַעָא. זְכָאָה חוּלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל דְאֲנוּן קְדִישִׁין וְדִמְיִין לְקְדִישִׁין. וְעַל דָּא וְדָאִי כְּתִיב, (ישעיה ט) וְעַמְּךָ כָּלִם צְדִיקִים. כָּלִם צְדִיקִים וְדָאִי. דְהָא מְהִנֵּי נִפְקוּ וְלִהְנֵי דְמִיָּין. זְכָאִין אֲנוּן בְּעֶלְמָא דִּין וּבְעֶלְמָא דְאֲתִי. (דף לג ע"ב)

אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא כְּתִיב, (ירמיה י ונא) עוֹשֶׂה אֶרֶץ בְּכַחוּ. מֵאִי עוֹשֶׂה אֶרֶץ (בכחו. עשה ארץ מבעי ליה. אלא עושה ודאי תדיר ומתקן קודשא בריך הוא להאי ארץ) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא. בְּכַחוּ דָּא צְדִי"ק. מִכִּין תַּבַּל בְּחֻכְמָתוֹ. תַּבַּל דָּא אֶרֶץ דְלַתְתָּא. בְּחֻכְמָתוֹ דָּא צְדָק דְכְּתִיב וְהוּא (תהלים ט) יִשְׁפּוֹט תַּבַּל בְּצָדָק. עוֹשֶׂה אֶרֶץ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְהוּא מִתְקִין אֲרַעָא וּמִתְקִין אֲרַחוּי. וּבְמָה. בְּכַחוּ כְּדִקְאָמְרוּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאֲתָנוּן גְּלִיפֵן דְרַבִּי אֶלְעָזָר אֵית קוּטְרִי דְאֲתָנוּן כ"ב קוּטִירִין כְּחַדָּא. תִּרְוּן אֲתָנוּן דָּא סְלִיק וְדָא נְחִית וְדִסְלִיק נְחִית וְדִנְחִית סְלִיק. וְסִימֵן דָּא (ישעיה מה) א"ף ב"ף א"ל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר טִיפְסָא דְשִׁיקְלָא בְּאֲמַצְעִיתָא קִיָּמָא. וְסִימֵן (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקַל וְגו'. מִשְׁקַל לִישָׁן דְקִיָּמָא בְּאֲמַצְעִיתָא. וְרָזָא דָּא (שמות ל) שְׁקַל הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב. וּמֵאֲזִנִּים בֵּיהּ קִיָּמֵן וְאֲתַקְלוּ. מֵאֵן מֵאֲזִנִּים כְּמָא דְאֲתָ אָמַר, (ויקרא יט) מֵאֲזִנֵּי צָדָק. וְכִלְהוּ קִיָּמִין בְּמִשְׁקַל בְּשִׁקְלַת הַקֹּדֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּשִׁקְלַת הַקֹּדֶשׁ דָּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּתִיב, (תהלים לג) בְּדָבָר יְיָ שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ וּבְרוּחַ יְיָ כָּל צְבָאָם. בְּדָבָר יְיָ שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ. אֲלִין שְׁמַיָּא דְלַתְתָּא דְאֲתַעְבִּידוּ בְּדָבָר שְׁמַיִם דְלַעִילָא. בְּרוּחַ. דְאֲפִיק קְלָא עַד דְמִטִּי לְהוּא נְהָר דְנִגִּיד וְנִפִּיק וְלֹא פְסִקִין מִימּוּי לְעֶלְמִין. וּבְרוּחַ יְיָ כָּל צְבָאָם. כְּלָהוּ תַתְּאִי קִיָּמִין בְּרוּחַ דְאִיהוּ דְכַר. (תהלים קד) מִשְׁקַת הָרִים מְעֻלְיוֹתֵינוּ מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִשָּׁבַע הָאָרֶץ. מִשְׁקַת הָרִים

מַעֲלִיּוֹתָיו. מֵאֵן עֲלִיּוֹתָיו כְּדַקְאֶמְרוֹן. דְּכַתִּיב, (תהלים קד) הַמְקַרְה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאֲרֶץ. רָזָא דְהַהוּא נְהַר דְּנַגִּיד וְנִפְיָק לְתַתָּא הִדָּא הוּא דְכַתִּיב עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ וְגו' וְהָא אֲתַמַּר :

יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאֲרֶץ. יְהִי מְאֹרֶת חֹסֵר. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר מְאֹרֶת דְּשָׂרְיָא בֵּיה תּוֹקֶפָא דְדִינָא. קִילְטָא דְדִינָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר יְהִי מְאֹרֶת לְתַתָּא אִיהִי סִיְהָרָא דְבַה תַּלְיָא אֶסְפְּקֶרְיָא לְרַבִּי עֲלֵמָא. וּבַה תַּלְיָא מְאֹרֶת. בְּגִין דְּאִיהִי נְהוֹרָא זּוּטְרָא מְכַל נְהוֹרִין. וְזַמְנִין דְּאֲתַחֲשָׁכָא וְלֹא מְקַבְּלָא נְהוֹרָא.

בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם. דָּא הוּא רַקִּיעָא דְאִיהוּ כְּלָלָא דְכְּלָהוּ. בְּגִין דְּנֻטִּיל כָּל נְהוֹרִין וְהוּא נְהִיר לְהַאי נְהוֹרָא דְלֹא נְהָרָא (וְהִיא תַלְיָא בֵּיה בְּגִין דְּאֲתַדְבַּק בַּה הַהוּא מְאֹרָה וּבֵיה תַלְיִין לְתַתָּא כַּל אֲנָן זַיְינִין אַחֲרַנְיָן בְּגִין זַעִירוֹ דְנְהוֹרָא).

רַבִּי יֶצְחָק אָמַר וְאַפִּיק (נ"א וּאֲפִילוֹ) הַאי רַקִּיעָא דְלֹא נְהִיר. וְקַרְיָן לֵיה מַלְכוּת שְׁמַיִם וְאֲרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֲרֶץ הַחַיִּים. הַשְּׁמַיִם אִיהוּ (דְנְהִיר) הַאי רַקִּיעַ. בְּגִינֵי כֵּד יְהִי מְאֹרֶת חֹסֵר ו'. מֵאִי טַעְמָא דְהָא בְּלֹא וְאִיו מוֹתָא הוּא בְּעֲלֵמָא.

יְהִי מְאֹרֶת כְּלָלָא בֵּיה תַלְיָא לְאֶכְלָלָא לִילִית בְּעֲלֵמָא. כְּתִיב, (איוב ג) קֶטֶן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא. וְכְתִיב, (ישעיה לג) כִּי אִם שֵׁם אֲדִיר יִי לָנוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה לה) אֲדָ שֵׁם הַרְגִיעָה לִילִית וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחַ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר יְהִי מְאֹרֶת. אֶסְפְּקֶרְיָא דְלֹא נְהָרָא מְגַרְמָה. אֶלָּא עַל יְדָא דְנְהוֹרִין עֲלָאִין דְנְהָרִין לָה כְּעֵשְׂשִׁיתָא דְלֶקְטָא נְהוֹרָא דְנְהִיר. כְּתִיב, (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאֲרֶץ. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא אֶסְפְּקֶרְיָא דְלֹא נְהָרָא. הַבְּרִית אֶסְפְּקֶרְיָא דְנְהָרָא. הִנֵּה אֲרוֹן דָּא הִיא מְאֹרֶת. אֲרוֹן תִּיבּוֹתָא לְאֶעְלָאָה בְּגוֹיָה תּוֹרָה שְׂבַכְתַּב. הַבְּרִית דָּא שְׂמִשָּׂא דְנְהִיר לָהּ. וְאִיהִי בְּרִית בְּהִדְיָה אֲרוֹן הַבְּרִית דִּיִּיקָא. אֲדוֹן כָּל הָאֲרֶץ. הַבְּרִית דְּאִיהוּ אֲדוֹן כָּל הָאֲרֶץ.

דף לד ע"א

וּבְגִין דְּהַאי אֲרוֹן אִיהוּ אֲדוֹן. בְּגִין שְׂמִשָּׂא דְנְהִיר לָה וְנְהִיר לְכָל עֲלֵמָא. הַכִּי אֲתַקְרִי (דף לד ע"א) וּמְנִיָּה נְקֻטָּא שְׂמָא. וְאֲתַקְרִי הַאי אֲרוֹן אֲדוֹן בְּרָזָא דְאֶלְיָן דְלִית נוּיָן יו"ד. כְּמָה דְאֶמְרִינָן צְדִיק וְצַדִּיק כֵּד אֲדוּיָן אֲדַנִּי דָּא בְּדָא תַלְיָין.

תָּא חֲזִי, כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת בְּבְרִית קַיְימִין דְּאִיהוּ (שמשא דקאמרו ודא) רַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם דְּרִשְׁימִין בֵּיה וּגְלִיפִין בֵּיה כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת וּבֵיה תַלְיִין לְאֶנְהָרָא. רַבִּי יִיסָא סָבָא הָוָה אָמַר הַכִּי יְהִי מְאֹרֶת דְּתַלְיָא בְּרַקִּיעַ הַשְּׁמַיִם וְדָא

סיהרא דתלמיא ביה. פיון דכתביב והיו למאורות הא שמשא (כאן חסר) ולמועדים דהא זמנניא וחגיו ירחיו ושפתי בהו תלמיאן והו.

וכלא בעבידתא קדמאה עלאה. דשמיה קדישא אתאחיד ביה. ואיהו הוא כלא. שבעה ככבי אנון לקבל שבעה רקיעין וכלהו מדברי עלמא. ועלמא עלאה עלייהו. ותריין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה. תתאה כגוונא דלעילא דכתביב, (דבה הימים א טו) מן העולם ועד העולם. מלך עלאה. ומלך תתאה. (תנינו) כתיב יי מלך יי מלך יי מלך לעולם ועד. יי מלך לעילא. יי מלך באמצעיתא. ה' ימלוך לתתא. רבי אחא אמר יי (נייא דא חכמה עילאה) מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי. יי מלך דא תפארת ישראל. יי ימלוך דא ארון הברית (נייא רבי אחא אמרו יי מלך דא חכמה עלאה. יי מלך דא עלמא עלאה דאתי. יי ימלוך דא תפארת ישראל).

אתא זמנא אחרא דוד ואהדר לון מתתא לעילא. ואמר (תהלים י) יי מלך עולם ועד. יי מלך לתתא. עולם באמצעיתא. ועד לעילא. דתמן ויעודא וקיומא ואשלימותא דכלא. מלך לעילא ימלוך לתתא.

רבי אבא אמר כל הני מאורות בלהו מתחברן ברקיע השמים. להאיר על הארץ לאנהרא על ארעא. מאן הוא רקיעא דנהיר על ארעא. הוי אימא דא נהר דנגיד ונפיק מעדן דכתביב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

תא חזי, פיון דסיהרא שלטא ואתנהיר מההוא נהרא דנגיד ונפיק. כל אנון שמיא דלתתא וחיליהון בלהון אתוספן נהורא. וככביא דממנון על ארעא בלהו שלטין ומגדלין צמחים ואילנין. ועלמא אתרבי בכלהו. ואפילו מיא ונוני ימא בלהו ברבו יתיר. וכמה גרדיני נימוסין שאטון בעלמא. בגין דכלהו בחדוה ברבו חילא. כד חדוה הוא בבי מלכא אפילו אנון מבי תרעי. ואפילו אנון מדבי טרנשי (נייא טרטשי). בלהו חדן ושטאון בעלמא. ורביי דעלמא בעיין לאסתמרא.

רבי אחא אמר. ויתן אותם אלהים ברקיע השמים. וכד בלהון קיימין ביה כדיו חדוותא דא עם דא, כדיון סיהרא אזעירת נהורא מקמי שמשא. כל מה דנטיל בגין לאנהרא לה הדא הוא דכתביב להאיר על הארץ.

רב יצחק אמר כתיב, (ישעיה ב) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבועתים כאור שבועת הימים. מאן שבועת הימים. אליו אנון שבועת יומין דבראשית. רבי יהודה אמר אליו אנון שבועת ימי המלואים. מלואים ודאי. בגין דההוא זמנא אתבסס עלמא ואתהדר באשלימותיה ולא אתפגים סיהרא בגין חויה בישא דכתביב ביה (משלי טו) ונרנן מפריד אלוף. ואימתי יהא דא בזמנא דכתביב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח. וכדיון כתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלָיו מִיִּן תַּתְּאִין דִּרְחִשִׁין זִיַּיִנִין כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא. אֲנֹוֹן עֲלָאִי וְאֲנֹוֹן תַּתְּאִי. רַבִּי חֲזִיא אָמַר עֲלָאִי אֶפִּיקוּ נֶפֶשׁ חַיָּה. וּמַאי נִיהוּ. דָּא נֶפֶשׁ דְּאָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דָּאֵת אָמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ אֵלָיו שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְּאֵתְחַזִּין לְבִנֵי נֶשָׂא בְּחִזּוֹ דְּבַר נֶשׂ. מִשְׁמַע דְּכַתִּיב יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. בְּגִין דְּאֵית אֶחְרַנִּין דְּלֹא אֵתְחַזִּין אֶלָּא בְּרוּחָא מִמֶּשׁ לְפִוּם סְכֻלְתָּנּוּ דְּבִנֵי נֶשָׂא. (דף לד ע"ב)

בְּגִינֵי כֶּדָּ לֹא כְּתִיב בְּאֵלִין לְמִינָהוּ כְּאֲנֹוֹן אֶחְרַנִּין דְּכַתִּיב בְּהוּ וְאֵת כֹּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהוּ, בְּגִין דְּאֵלִין לֹא מִשְׁנַיִין מִמִּינֵיהוּ לְעֲלָמִין כְּהִנֵּי אֶחְרַנִּין דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ לְמִינָהוּ. וְאִי תִּימָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנַיִין דָּא מִן דָּא. הֲכִי הוּא וְדָאִי דְּהָא אֵית בְּהוּ דְּמִשְׁנַיִין אֵלִין מֵאֵלִין בְּגִינֵי כֶּדָּ כְּתִיב וּמִשְׁם יִפְרֹד :

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הַתַּיִמִּים הַגְּדוֹלִים. אֵלִין לוֹיָתָן וּבַת זִוְגוּ. אֵת כֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֵׁת. דָּא נֶפֶשׁ דְּהֵיָא חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמְשֵׁת לְדִי סְטָרִי עֲלָמָא. וּמָאֵן אֵיהִי חַיָּה דְּאֵיהִי רוֹמְשֵׁת. הוּי אֵימָא דָּא לִילִית. אֲשֶׁר שְׂרָצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. דְּמִיִּין מְגַדְלִין לוֹן. דְּכַד אֵתִי סְטָרָא דְּדָרוּם שְׂרָאֵן מִיִּין וְנִגְדִין לְכֹל סְטָרִין וְאַרְבֵּי יָמָא אֶזְלִין וְעִבְרִין כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (תהלים קד) שָׁם אָנִיּוֹת יִהְלְכוּן לוֹיָתָן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחֵק בּוּ.

וְאֵת כֹּל עוֹף כְּנָף לְמִינָהוּ. כְּמָה דָּאֵת אָמַר (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיֵד אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיִם יִגִּיד דְּבַר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר כְּלָהוֹן מְשִׁית גְּדַפִּין וְלֹא מִשְׁנַיִין לְעֲלָמִין. וּבְגִינֵי כֶּדָּ כְּתִיב לְמִינָהוּ. מַאי לְמִינָהוּ. לְזַיַּיִנָּא דְּלַעִילָא. וְאֵלִין טָאֶסוּן וְשָׂאֶטוּן עֲלָמָא בְּשִׁית וְחָמָאֵן עוֹבְדִין דְּבִנֵי נֶשָׂא וְסֻלְקִין לוֹן לְעִילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (קהלת י) גַּם בְּמַדְעָדָה מִלְּדָה אֵל תִּקְלָל וּגוֹי.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר הַרוֹמְשֵׁת, הַשּׁוֹרְצָת מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא כְּדָאֶמְרִינֵן רַמְשׁ לִילָא. וְעַל דָּא (תהלים קד) בּוֹ תִרְמוֹשׁ כֹּל חֵיתוֹ יַעַר. דְּכִלְהוּ שְׁלֻטָאֵן בְּשַׁעְתָּא דְּאֵיהִי שְׁלֻטָא. וּפְתַחִין שִׁירְתָּא בְּתַלַּת סְטָרִין דְּפִלְגּוּ לִילָא. וְזַמְרִי שִׁירְתָּא וְלֹא מְשַׁתְּכֵכִי. וְעַל אֵלִין כְּתִיב, (ישעיה סב) הַמְזַכִּירִים אֵת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן קָם וְאָמַר מְסַתְּכַל הוּיָנָא, דְּכַד בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָה הוּא לְמַבְרֵי אָדָם, אֲזִדְעִזְעוּ כֹּל עֲלָאִין וְתַתְּאִין. וַיּוֹמַר שְׁתִּיתָאָה הָוָה סְלִיק בְּדַרְגוּי עַד דְּסֻלְקָא רְעוּתָא עֲלָאָה וְנִהִיר שִׁירוּתָא דְּכֹל נְהוּרִין. וּפְתַח תַּרְעָא דְּמִזְרַח דְּהָא מִתְּמָן נְהוּרָא נָפִיק. וְדָרוּם אַחְמִי תוֹקְפִי דְּנְהוּרָא דְּיָרִית מְרִישָׁא וְאֵתְתַקַּף בְּמִזְרַח. מִזְרַח אֵתְקִיף לְצַפּוֹן וְצַפּוֹן אֵתְעַר וְאֵתְפִשֵׁט וְקָרִי בְּחִיל סָגִי לְמַעַרְב לְמַקְרָב וְלֹא שְׁתַּתְּפָא בְּהִדִּיהּ. כְּדִין מַעַרְב סֻלְקָא בְּצַפּוֹן וְאֵתְקַשֵׁר בֵּיהּ. לְבַתֵּר דָּרוּם אֵתְיָא וְאֵחִיד בְּמַעַרְב. וְסַחֲרִין לֵיהּ דָּרוּם וְצַפּוֹן דְּאֶזְלִין גְּדָרִי גִנְתָּא. כְּדִין מִזְרַח קָרִיב בְּמַעַרְב וּמַעַרְב שְׂרָיָא בְּחֻדוּהָ וּבְעָאֵת מִכְּלָהוּ וְאָמַר נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדָמוֹתֵנוּ. דְּלֵהוּי כְּגוֹוֹנָא דָּא בְּאַרְבַּע סְטָרִין וְעִילָא וְתַתְּא. וּמִזְרַח אֵתְדַבֵּק בְּמַעַרְב וְאַפִּיק לֵיהּ. וְעַל דָּא תַּנְיִנֵן אָדָם מֵאַתֵּר דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִפְק.

תו נַעֲשֶׂה אָדָם. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַלִּין תַּתְּאִי דְאַתּוּ מַסְטְרָא דְלַעִילָא. רְזָא דְשִׁמְא דָא דְסַלִּיק אָדָם. אָדָם מְרִזָּא סְתִימָא עֲלָאָה. אָדָם רְזָא דְאַתְוּוֹן. דְהָא אָדָם כְּלִיל לַעִילָא וְכְלִיל לְתַתָּא. אָדָם אָחַד לַעִילָא לַעִילָא. סְתִימָא דְאִיְהִי סְ מַלְסְרָבְהָ הַמְשָׁרְהָ. ד' תַּתְּאָה דְסְתִימָא בְּמַעְרַב. וְדָא כְּלָלָא דְלַעִילָא וְתַתָּא. אַתְתַּקֵּן לַעִילָא אַתְתַּקֵּן לְתַתָּא.

אַלִּין אַתְוּוֹן כַּד נְחַתָּא לְתַתָּא כְּלִהוּ כְּחַדָּא בְּאַשְׁלֻמוּתִיהָ אֲשַׁתְּכַח דְכַר וְנוֹקְבָא. וְנוֹקְבָא בְּסִטְרוּי אַתְדַּבְּקַת. עַד דְאַפִּיל עֲלוּיָהּ שְׁנַתָּא וּדְמוּד. וְהָוָה רַמִּי בְּאַתְר דְבִי מְקַדְשָׁא לְתַתָּא.

וְנִסְר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַקִּין לָהּ כְּמָה דְמַתְקַנִּין לְכַלְהָ וְאַעֲלָא לִיָּה. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָהּ. וַיִּקַּח אַחַת דְיִיקָא. בְּסַפְרֵי קְדָמָאִי אֲשַׁכְחָנָא (וַיִּקְרָא יֵט עִי'א) דָּא לִילִית קְדָמִיתָא דְהוֹת עֲמִיָּה וְאַתְעַבְרַת מְנִיָּה וְלָא הוֹת לְקִיבְלִיָּה עֶזְר כְּמָה דְכְּתִיב וְלֹאֲדָם לֹא מִצָּא עֶזְר כְּנַגְדוֹ. מָאִי עֶזְר סְמֻד. עַד הָהִיא שְׁעַתָּא דְכְּתִיב לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֻשֶׂה לוֹ עֶזְר כְּנַגְדוֹ. תָּא חֲזִי אָדָם בְּתַרְאָה דְכְּלָא הָוָה. הֵכִי אַתְחַזִּי לְמִיתִי עַל עֲלָמָא שְׁלִים.

דף לה ע"א

תו אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הַמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאֶרֶץ וְגוֹי. וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה אֵלִין (דף לה ע"א) אֵילָנִין רַבְרַבִּין לְנִטְיַעוּ לְבַתֵּר וְהוּוּ זְהִירִין.

תָּא חֲזִי, אָדָם וְחוּהָ דָא בְּסִטְרָא דְדָא אַתְבְּרִיאָו. מָאִי טַעְמָא לֹא אַתְבְּרִיאָו אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. בְּגִין דְכְּתִיב כִּי לֹא הַמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאֶרֶץ וְזוּוּגָא לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּתַקוּנִיָּה כְּדָקָא יָאוּת. וְכַד אַתְתַּקְנוּ הָאִי דְלְתַתָּא וְאַתְהַדְרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדִין אֲשַׁתְּכַח לַעִילָא.

מְנַלְן מוֹ הַמְשָׁכָן דְכְּתִיב, (שמות מ) הוֹקֵם הַמְשָׁכָן בְּגִין דְמַשְׁכָּן אַחֲרָא אַתְתַּקֵּם עֲמִיָּה. וְעַד לֹא אַתְתַּקֵּם לְתַתָּא לֹא אַתְתַּקֵּם לַעִילָא. אוּף הָכָא כַּד אַתְתַּקֵּם לְתַתָּא אַתְתַּקֵּם לַעִילָא. וּבְגִין דְעַד כְּעוֹן לֹא אַתְתַּקֵּן לַעִילָא לֹא אַתְבְּרִיאָו אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְקָרָא אוֹכַח דְכְּתִיב כִּי לֹא הַמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאֶרֶץ. וּבְגִינֵי כֵּךְ וְאָדָם אֵין דְלָא הָוָה בְּתַקוּנִיָּה.

וְכַד אֲשַׁתְּלִימַת חוּהָ אֲשַׁתְּלִים אָדָם. וְקַדְס לְכוּן לֹא אֲשַׁתְּלִים. וְרְזָא דָא דְעַד כְּעוֹן לֹא אִית אֶת סְמֻד בְּפְרִשְׁתָּא. וְאִף עַל גַּב דְחַבְרִיָּא אֲמַרוּ. אָבַל סְמֻד דָּא עֶזְר. וְדָא עֶזְר דְלַעִילָא דְאַתְהַדְר לַעִילָא אַנְפִּין בְּאַנְפִּין דְכַר וְנוֹקְבָא. אֲסַתְּמַד דָּא לְקַבַּל דָּא וְדָאִי. (תהלים קיא) סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים בְּאַמַּת וְיִשְׂרָאֵל. סְמוּכִים, דָּא דְכַר וְנוֹקְבָא דְאַנוּן סְמוּכִים כְּחַדָּא (נ"א דַּאנוּן סְמוּכִים עוֹלָם תַּתָּא בְּעוֹלָם עֲלָאָה דְעַד לֹא אַתְתַּקֵּן עוֹלָם תַּתָּא לֹא אַתְתַּקֵּן הוּוָה עוֹלָם דְקַאמְרוּ) (הָאִי עוֹלָם דְקַא אַמְרוּן תְּלִיא בְּעוֹלָם דְלַתָּא וְכַד לֹא אַתְתַּקֵּן עוֹלָם דְלַתָּא לֹא אַתְתַּקֵּן הוּוָה עוֹלָם דְקַא אַמְרוּן).

כִּי לֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. דְּהָא דָּא בְּדָא סְמִיךְ. עוֹלָם דָּא תַּתְּאָה כַּד אֲתַתְּקוֹן וְאֲתַהְדְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין וְאֲתַתְּקִנוּ אֲשַׁתְּכַח סְמִיךְ לְעֵילָא. דְּהָא מְקַדְּמַת דְּנָא לֹא הוּוּ עוֹבְדָא בְּתַקוּנָא (נ"א עולם בתיקוניה) בְּגִין דְּלֹא הִמְטִיר יְיָ אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְדָא בְּדָא תַלְיִיא.

מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהּ וְאֵד יַעֲלֵה מִן הָאָרֶץ דָּא תַקוּנָא דְלַתְּתָא לְבַתֵּר וְהַשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֵד יַעֲלֵה מִן הָאָרֶץ דָּא תִיאֻבְּתָא דְנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא. דְּבַר אַחַר מְאִי טַעְמָא לֹא הִמְטִיר בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח תַקוּנָא דְיַעֲלֵה מִן הָאָרֶץ. וְעַל דָּא מִן אַרְעָא תַתְּאָה אֲתַעַר עוֹבְדָא לְעֵילָא.

תָּא חֲזִי, תַנְנָא סְלִיק מִן אַרְעָא בְּקַדְמִיתָא. וְעַנְנָא אֲתַעַר. וְכֹלָא אֲתַחְבַּר לְבַתֵּר דָּא בְּדָא. כְּגוּוּנָא דָּא תַנְנָא דְקַרְבְּנָא אֲתַעַר מִתְּתָא וְעַבִּיד שְׁלִימוּ לְעֵילָא וְאֲתַחְבַּר כְּלָא דָּא בְּדָא וְאֲשַׁתְּלִימוּ כְּגוּוּנָא דָּא לְעֵילָא. אֲתַעַרוּתָא שְׂרִי מִתְּתָא וּלְבַתֵּר אֲשַׁתְּלִים כְּלָא. וְאֲלַמְלָא דְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל שְׂרִיא בְּאֲתַעַרוּתָא בְּקַדְמִיתָא, לֹא אֲתַעַר לְקַבְלָהּ הֵהוּא דְלְעֵילָא. וּבְתִיאֻבְּתָא דְלַתְּתָא אֲשַׁתְּלִים לְעֵילָא.

רַבִּי אָבָא אָמַר אֲמַאי כְּתִיב וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן וְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. עַץ הַחַיִּים הָא תַנְיִן דְמַהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מַאֲה שָׁנִין הוּוּ. וְכָל מֵימוּי דְבְרָא שִׁית מִתְּפַלְגִין תַּחֲוֹתוּי. עַץ הַחַיִּים בְּמַצִּיעוֹת דְגִנְתָּא מְמֵשׁ וְהוּא נְטִיל כָּל מֵימוּי דְבְרָא שִׁית וּמִתְּפַלְגִין תַּחֲוֹתוּי.

דְּהָא הֵהוּא נְהַר דְנַגִּיד וְנַפִּיק הוּא שְׂרִיא עַל הֵהוּא גִנְתָּא וְעֵיל לְבִיהּ וּמִתְּמָן מִתְּפַלְגִין מִנָּא לְכַמָּה סְטָרִין. וְנְטִיל כְּלָא הֵהוּא גִנְתָּא. וּלְבַתֵּר נַפְקִי מִינָּהּ וּמִתְּפַלְגִין לְכַמָּה נַחֲלִין לְתַתָּא כְּמָא דְאֵת אָמַר, (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שְׂדֵי. כְּמָה דְנַפְקִין מֵהֵהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה וְאֲשַׁקִּי לְאַנוּן טוֹרִין עֲלָאִין דְאַפְרָסְמוּנָא דְכָּנָא. לְבַתֵּר כַּד מְטָאן לְעַץ הַחַיִּים מִתְּפַלְגִין תַּחֲוֹתוּי בְּכָל סְטָר כְּפוּם אַרְחוּי.

וְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע אֲמַאי אֶקְרִי הַכִּי. דְּהָא עַץ דָּא לָאו אִיהוּ בְּאַמְצַעִיתָא. אָבַל עַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע מְאִי הוּא. אֶלָּא בְּגִין דְיִנְקָא מִתְרִין סְטָרִין וְיַדַּע לֹון כְּמָא דְיִנְיִק מִתְקָא וּמְרִירָא. וּבְגִין דְיִנְקָא מִתְרִין סְטָרִין וְיַדַּע לֹון וְשְׂרִיא בְּגוּוֹיָהּ אֶקְרִי הַכִּי טוֹב וְרַע. וְכָל אֲנוּן נְטִיעִין שְׂרִין עֲלֵיהּ.

דף לה ע"ב

וּבִיהּ אֲחִידוּ נְטִיעִין אַחְרָנִין עֲלָאִין וְאַנוּן אֶקְרוּן אַרְזֵי לְבָנוּן. מָאן אֲנוּן (לעיל לא א) אַרְזֵי לְבָנוּן. אֲנוּן שִׁית יוֹמִין עֲלָאִין שְׁשֶׁת יָמֵי בְרָאשִׁית דְקַאֲמְרוּ. אַרְזֵי לְבָנוּן אֲשֶׁר נְטַע. נְטִיעוֹת וְדַאי דְאֲתַקִּימוּ לְבַתֵּר. מְכָאן וּלְהַלָּאָה סְמִיךְ מְאִי הִיא וְיִסְגוּר בְּשֶׁר תַּחְתָּנָה. בְּסְטָרוּי הוּוּ. וְהוּוּ דָּא בְּסְטָרוּי דְדָא. וְדַאי עֶקְרוּן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשִׁתִּיל (דף לה ע"ב) לֹון בְּאַתֵּר אַחְרָא וְאֲתַהְדְּרוּ אַנְפִּין

בְּאַנְפִּין לְקִיּוּמָא. כְּגִוּוֹנָא דָּא סְמִיכוֹן עֲלֵמִין. עֶקְרוֹן קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וְשִׁתִּיל
לוֹן בְּאַתְרֵי אַחְרָא וְאַתְקִימוּ בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא מְנַלְן דְּאָדָם וְחֹהָה נְטִיעִין הוּוּ. דְּכִתְיב, (ישעיה ס) נִצֵּר מְטַעֵי
מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְפָּאָר. מַעֲשֵׂה יָדַי דִּיִּיקָא. דְּלֵא אֲשֵׁת־דְּלוֹ בְּהוֹן בְּרִיִּין אַחְרִיִּין.
וְכִתְיב, (ישעיה יז) בְּיוֹם נְטָעָד תִּשְׁגִּישְׁגִי דְּבַהֲהוּא יוֹמָא דְּאַתְנַטְעוּ בְּעֵלְמָא
סְרַחוּ. תַּנְן הַנְטִיעוֹת כְּקִרְנֵי חֲגָבִים הוּוּ וְנַהוֹרָא דְּלַהוֹן דְּקִיק וְלֵא הוּוּ נְהָרִין.
כִּיִּין דְּאַתְנַטְעוּ וְאַתְתְּקִנוּ. אֲתַרְבִּיאוּ בְּנַהוֹרָא וְאַקְרוּן אַרְזֵי לְבָנוּן. וְאָדָם
וְחֹהָה עַד דְּאַתְנַטְעוּ לֵא אֲתַרְבִּיאוּ בְּנַהוֹרָא וְלֵא סְלִיקוּ רִיחָא וְדָאֵי. אֲתַעְקְרוּ
וְאַשְׁתִּילוּ וְאַתְתְּקִנוּ כְּדָקָא יְאוֹת:

וַיֵּצֵא יְיָ אֱלֹהִים. הָא תַּנְיִנְן לִית צוֹ אֶלָּא עֲבוּדָה זָרָה. יְיָ זֶו בְּרַכְתָּ הַשֵּׁם.
אֱלֹהִים אֵלֹו הַדִּיִּינִין. עַל הָאָדָם זֶו שְׁפִיכְתָּ דְּמִים. לֵאמֹר זֶו גְּלוּי עֲרִיוֹת. מְכָל
עֵץ הָגֵן וְלֵא גִזְל. אֶכֶל תֹּאכֵל וְלֵא אֲבָר מִן הַחַי וְשִׁפִּיר.

מְכָל עֵץ הָגֵן אֶכֶל תֹּאכֵל. דְּשָׂרְיָא לִיהַ כְּלָא דְּלִיכְלִינְהוּ בְּיַחוּדָא. דְּהָא חֲזִינְן
אַבְרָהָם אֶכֶל, יֶצְחָק וַיַּעֲקֹב וְכָל נְבִיאִים אֶכְלוּ וְחִיוּ. אֲבָל אֵילָנָא דָּא אֵילָנָא
דְּמוֹתָא אִיהוּ (כַּמָּה דְּכִתְיב וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ) מָאן דְּנָטִיל לִיהַ
בְּלַחוּדוּי מַיִית. דְּהָא סְמָא דְּמוֹתָא נְטִיל (בְּגִין דֹּאִיהוּ מִפְּרִישׁ לִיהַ מִן חִיּוֹן). וְעַל דָּא
כִּי בְּיוֹם אֶכְלָד מְמַנּוּ מוֹת תְּמוֹת בְּגִין דְּקָא פְּרִישׁ נְטִיעִין.

רַבִּי יְהוּדָה שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא דְּתַנְיִנְן אָדָם הָרֵאשׁוֹן מוֹשֵׁד בְּעַרְלָתוֹ
הָוָה, מָאֵי הוּא. אָמַר לִיהַ דְּפְרִישׁ בְּרִית קֹדֶשׁ מֵאַתְרִיהַ וּמַחוּלְקִיהַ. וְדָאֵי
מוֹשֵׁד בְּעַרְלָה הָוָה. וְשִׁבְקַ בְּרִית קֹדֶשׁ וְדָבַק בְּעַרְלָה וְאַתְפַּתַּה בְּמִלְּהַ דְּנַחֲשׁ.
וּמְפָרִי הַעֵץ דָּא אֲתַתָּא. לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ בְּגִין דְּכִתְיב, (משלי ה) רַגְלִיהַ יוֹרְדוֹת
מְוֹת שְׂאוֹל צְעָדֶיהַ יִתְמוֹכוּ. וּבַהֲאֵי הָוִי פְּרִי, דְּהָא בְּאַחְרָא לֵא הָוִי פְּרִי. כִּי
בְּיוֹם אֶכְלָד מְמַנּוּ מוֹת תְּמוֹת. בְּגִין דָּא אֵילָנָא דְּמוֹתָא הָוִי כְּדָקָא מְרָן.
דְּכִתְיב רַגְלִיהַ יוֹרְדוֹת מְוֹת: (וְהַנַּחֲשׁ הִיָּה עֵרוֹם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר הָאֵי
אֵילָנָא דְּקָא אֲמָרוֹן הָוָה מִתְּשָׁקִי מְלַעֲלֵא וְאַתְרַבִּי וְהוּוּ חָדִי כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר
וְנַהֲרַ יוֹצֵא מַעְדָן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָגֵן. הָגֵן דָּא אֲתַתָּא. וְנַהֲרַ דָּא הָוָה עֵייל בִּיהַ
וְאַשְׁקִי לִיהַ וְהוּוּ כְּלָא חַד (וּכְדִין יְיָ אַחַד וְשִׁמוֹ אַחַד). דְּהָא מִתְּפָן וּלְתַתָּא אִיהוּ
פִּירוּדָא דְּכִתְיב וּמִשָּׁם יִפְרֹד.

וְהַנְּחֵשׁ. רַבִּי יֶצְחָק אָמַר דָּא יֵצֵר הָרַע. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר נַחֲשׁ מְמַשׁ. אֲתוּ
לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹן וְדָאֵי כְּלָא חַד. וְסַמְאִ"ל הָוָה וְאַתְחֲזִי עַל
נַחֲשׁ וְצוּלְמִיָּה. דְּנַחֲשׁ דָּא אִיהוּ שְׁטוֹן וְכְלָא חַד.

תַּנְיִנָּא בְּהֵיָא שְׁעַתָּא נַחַת סַמְאִ"ל מִן שְׁמִיָּא רַכִּיב עַל נַחֲשׁ דָּא וְצוּלְמִיָּה
הוּוּ חֲמָאן כָּל בְּרִיִּין וְעַרְקוֹן מְנִיָּה. וּמְטוֹ לְגַבִּי אֲתַתָּא בְּמַלְיִין וּגְרִימוֹ מוֹתָא
לְעֵלְמָא. וְדָאֵי בְּחֻכְמָה אֵיִיתִי סַמְאִ"ל לְוֹטִין עַל עֵלְמָא וְחַבֵּל אֵילָנָא
קְדַמָּאָה דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּעֵלְמָא. וּמִלְּהַ דָּא הָוִי תַלִּי עַל סַמְאִ"ל
עַד דְּאַתָּא אֵילָנָא אַחְרָא קְדִישָׁא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְנִטְל מְנִיָּה בְּרַכָּאן דְּלֵא
יִתְבָּרַד סַמְאִ"ל לְעֵילָא וְעֵשׂוֹ לְתַתָּא. דְּהָא יַעֲקֹב דּוּגְמָא דְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה

(ושופריה) דִּיעֶקֶב שׁוֹפְרִיָה דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן הָוָה. וְעַל דָּא כְּמָה דְמִנְע סמא"ל
בְּרַכְאָן מְאִילָנָא קְדָמָאָה. הֵכִי נְמִי מְנַע יַעֲקֹב דְאִיהוּ אֵילָנָא דּוּגְמָא דְאָדָם
מִסמא"ל בְּרַכְאָן מְלַעִילָא וּמִתְתַּא. וְיַעֲקֹב דִּידִיָה נְטִיל בְּכֻלָּא. וְעַל דָּא
(בראשית לב) וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתִיב וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם דָּא יֵצֵר הָרַע דָּא מְלַאָד הַמּוֹת. וּבְגִין דְנִחְשׁ אִיהוּ
מְלַאָד הַמּוֹת גְּרַם מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְתִיב, (בראשית ו) קֹץ כָּל
בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי. דָּא הוּא קֶצֶא דְכָל בֶּשֶׂרָא דְנְטִיל נְשִׁמְתָא לְכָל בֶּשֶׂרָא וְאִקְרִי
הֵכִי.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד)
נְשִׁמְתַּת הַזְּכָר, מִן הַזְּכָר. וְנְשִׁמְתַּת הַנְּקֵבָה, מִן הַנְּקֵבָה. וְהֵינּוּ דְקָא אֲזִיל נְחֹשׁ
בְּתַרְה דְחֹה. אָמַר, הוּאִיל וְנְשִׁמְתָה מִן הַצָּפוֹן אֲסִיתְנָה מְהֵרָה. וּמֵאִי
הִסְתָּה הָוָה, מְשׁוּם דְבָא עֲלִיָה. שְׂאֵלוּ תְלַמִּידוֹי, עוֹבְדָא הֵיכִי הָוָה. אָמַר
לְהֵם, סמ"אל הָרַשָּׁע קֶשֶׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעֲלָה עַל רְבוּ. מְשׁוּם דְאָמַר
קוּדְשָׁא בְרִיָד הוּא, וְרָדוּ בְדַגְתַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיָדָד אֹיכֵל
לְהַחֲטִיאֵו וּלְגַרְשׁוּ מִלְּפָנָיו. יֵרַד עִם כָּל חַיִּילוֹתָיו וּבִיקֵשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ חֵבֵר
כְּמוֹתוֹ וּמְנוּ נְחֹשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוֹת גִּמְל. רָכַב עָלָיו וּבָא לוֹ אֶצֶל הָאִשָּׁה. אָמַר
לָהּ, אֵף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן. אָמַר אֲבִיקֵשׁ יוֹתֵר וְאוֹסִיף,
כְּדִי שְׁתַּגְרַע הִיא. אָמְרָה, לֹא מְנַעֲנֵו אֶלָּא מַעַץ הַדַּעַת אֲשֶׁר בְּתוֹדַת הַגֵּן אָמַר
אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תָּמוּתוּן. וְהוֹסִיפָה בִּי דְבָרִים,
אָמְרָה מְפָרִי הַעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹדַת הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֶאֱמַר לָהּ
אֶלָּא מַעַץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ פֶּן תָּמוּתוּן.

מָה עָשָׂה סמ"אל הָרַשָּׁע הַלָּד וְנִגַע בְּאֵילָן וְהָוָה הָאֵילָן צוּחַ וְאָמַר (תהלים ל"ו)
אֵל תְּבוֹאֲנִי רַגְלִי גְאֹהָה וְיָד רַשָּׁעִים אֵל תִּנְיֹדְנִי, אֵל תִּגַע בִּי. שְׁנַאֲמַר וְיָד
רַשָּׁעִים אֵל תִּנְיֹדְנִי. הַלָּד וְאָמַר לָאִשָּׁה, הֵרִי נִגְעַתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מְתִי, אֵף אֶת
תִּגְעִי בְּאֵילָן וְלֹא תָמוּתִי. הַלְכָה הָאִשָּׁה וְנִגְעָה בְּאֵילָן וְרָאֶתְהָ מְלַאָד הַמּוֹת
בָּא כְּנִגְדָה, אָמְרָה אוּלַי עֲכָשְׁיוּ אֲנִי מִתְּהָ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ אִשָּׁה
אַחֲרַת וְנוֹתְנָה לְאָדָם הֵרִינִי גוֹרְמַת לוֹ שְׂיֹאכֵל עִמִּי אִם נָמוּת, נָמוּת שְׁנִינּוּ.
וְאִם נַחִיָה, נַחִיָה שְׁנִינּוּ. וְלִקְחָה מִפְּרִיָו וְנִתְנָה גַם לְבַעֲלָהּ, נִתְפַקְחוּ עֵינֵי
שְׁנִינָהּ וְקָהוּ שְׁנִינּוּ. אָמַר לָהּ מָהוּ זֶה שְׁהֵאכְלִתְנִי שְׁקָהוּ שְׁנִינִי, כְּדָ קָהוּ שְׁנִינִי
כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֶׁב לוֹ בְּדִין אֶמֶת שְׁנַאֲמַר (תהלים ט"ו) יִשְׁבֹּת לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צָדִק.
קָרָא לְאָדָם וְאָמַר לוֹ, לָמָּה בְּרַחַתְתָּ מִפְּנֵי. אָמַר לוֹ, אֶת קוֹלְךָ שְׁמַעְתִּי בְּגוֹן
וְרַעְדוּ עֲצָמוֹתַי וְאִירָא כִּי עִירוֹם אֲנֹכִי וְאַחְבָּא. כִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִפְּעֻלִי. כִּי
עִירוֹם אֲנֹכִי, מִצּוּוֵי. כִּי עִירוֹם אֲנֹכִי, מִמַּעֲשֵׂי וְאַחְבָּא.

מָה הָיָה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם עוֹר שֶׁל צְפוּרָן, וְהַפְּשִׁיטוֹ מֵעָלָיו. רָאָה עֲצָמוֹ עָרוֹם,
שְׁנַאֲמַר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עִירוֹם אַתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁהִיטִי לְבָדִי שְׁמָא חֲטָאתִי לָךְ, אֶלָּא הָאִשָּׁה שְׁהִבֵּאת לִי
הִיא הַדִּיחָה אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ. שְׁנַאֲמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נִתְּתָ עִמָּדִי הִיא נִתְּנָה לִי
מִן הַעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא דִיִּיךְ שְׁחֲטָאת אֶלָּא שְׁהִחֲטָאת
לְאָדָם. אָמְרָה לְפָנָיו רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הִנְחֹשׁ הַשִּׂיאֲנִי לְחֲטוֹא לְפָנֶיךָ. הִבִּיא

שְׁלֹשָׁתָן וְגִזְרֵן עָלֵיהֶן גְּזֵרוֹת דִּין ט' קָלְלוֹת וּמֹת וְהַפִּיל סַמִּיאַל וְאֵת הַפֶּת שְׁלוֹ מִמְקוֹם קְדוּשָׁתָן מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו שֶׁל נָחֵשׁ וְאִירְרוּ מִכָּל חֵיהָ וּמִכָּל בְּהֵמָה וּפְקַד עָלָיו שְׁיֵהִיהָ מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שְׁבַע שָׁנִים. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

דף לו ע"א

וַיֹּאמֶר אֵל הָאֱשֶׁה אָף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר. בְּאֵף פָּתַח וְאָף אֶטִּיל בְּעֵלְמָא. אָמַר לָהּ (דף לו ע"א) לְאִתְתָּא בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא וְדָאִי. אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְהִייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. דְּהָא אִיהוּ הֵכִי הָוִי אֱלֹהִים שְׁמִיהָ עַץ הַדְּעַת טוֹב וָרָע. וְעַל דָּא וְהִייתֶם פְּאֵלֵהִים יוֹדְעֵי וָגוֹי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא אָמַר הֵכִי. דְּאֵלוּ אָמַר בְּאִילָנָא דָּא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, יְאוֹת הָוָה. כִּי הוּא כְּגֵרָזֵן בְּיַד הַחוּצָב בּוֹ. אֲבָל לָא אָמַר אֱלָא מֵאִילָנָא דָּא אֲכָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִדִּין בְּרָא עֲלֵמָא, וְכָל אוֹמְן סְנִי לְחַבְרִיהָ, אֲכָלוּ מִנֶּיהָ וְאִתּוֹן תַּהוֹן בְּרָאוּ עֲלֵמִין. וְעַל דָּא כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וָגוֹי וּבְגִין דְּאִיהוּ יוֹדַע דָּא אֶפְקִיד לְכוּ עָלֶיהָ דְּלָא תִּיכְלוּ מִנֶּיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּכֹלָא מְלִילוּ שְׁקָרָא. בְּשִׁירוֹתָא דְּאָמְרוּ שְׁקָרָא הָוָה. דְּכַתִּיב אָף כִּי אָמַר אֱלֹהִים לָא תֹאכַל מִכָּל עֵץ הָגֶן. וְלָאוּ הֵכִי. דְּהָא פְּתִיב מִכָּל עֵץ הָגֶן אֲכָל תֹּאכַל וְכִלְהוּ שְׁרָא לִיהָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא תְּנִינָן דְּפְקִיד לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲבוּדָה זָרָה דְּכַתִּיב וַיִּצֹו. יי על בְּרַפְתָּ הַשֵּׁם. אֱלֹהִים עַל הַדִּינָן. עַל הָאָדָם עַל שְׁפִיכַת דְּמַיִם. לֹאמַר עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת. וְכִי כְּמָה אֵינְשֵׁי הָווּ בְּעֵלְמָא דְּאִיהוּ אֶצְטְרִיךְ דָּא. אֱלָא וְדָאִי כֹּלָא עַל הָאִי אִילָנָא הָוָה.

בְּגִין דְּבִיהָ אֶחִידָן כָּל אֱלִין פְּקוּדִין. דְּכָל מָאן דְּנָטִיל לִיהָ בְּלַחוּדוּי עֲבִיד פְּרִישׁוּ. וְנָטִיל לִיהָ בְּאוּכְלוּסִין דְּלִתְתָּא דְּאֶחִידָן בִּיהָ. וְנָטִיל עֲבוּדָה זָרָה וּשְׁפִיכוֹת דְּמַיִם וְגְלוּי עֲרִיּוֹת. עֲבוּדָה זָרָה בְּאֵנוּן רַבְרַבִּי מִמֶּנּוּ. שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם בְּהָאִי אִילָנָא תַּלְיִין דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא גְבוּרָה. וּסַמִּיאַל אֶתְפְּקַד עַל דָּא. גְּלוּי עֲרִיּוֹת אֲשֶׁה הִיא וְאִתְתָּא אֶקְרִי. וְאֶסִּיר לְזַמְנָא לְאִתְתָּא בְּלַחוּדָהָ אֱלָא עִם בְּעֵלְהָ דְּלָא יְהֵא חָשִׁיד בְּגְלוּי עֲרִיּוֹת. וְעַל דָּא בְּכִלְהוּ אֶתְפְּקַד בְּהָאִי אִילָנָא. כִּינּוֹן דְּאֲכָל מִנֶּיהָ בְּכִלְהוּ עֵבֶר, דְּהָא כֹּלָא אֶחִיד בִּיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר וְדָאִי מְלָה דָּא הֵכִי הוּא. דְּאֶסִּיר לְאִתְיַחְדָּא עִם אִתְתָּא בְּלַחוּדָהָ אֱלָא אִם כֹּן בְּעֵלְהָ עֲמָה. מַה עֲבַד הַהוּא רָשָׁע. אָמַר הָא מְטִיתִי לְהָאִי אִילָנָא וְלָא מִתִּי אוּף אֶת קָרִיב וּמְטִי בִּידָךְ בִּיהָ וְלָא תִּמּוֹת. וּמְלָה דָּא הוּא אוּסִיף לָהּ מִגְרָמִיהָ.

מִיָּד וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב וְגוֹ'. בְּמָה חֲמַאת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הֵהוּא אֵילָנָא (שדה) סְלִיק רִיחִין כְּמָא דְאֵת אָמַר, (בראשיתכו) כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ יְיָ. וּבְגִין הֵהוּא רִיחַ דְּהוּהוּ סְלִיק חֲמַדַּת לִיה לְמִיכַל מְנִיה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר רְאִייה הוּהוּ. אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. אָמַר לִיה הָאִי רְאִייה בְּשִׁיעוּרָא דְאֵילָנָא נְקֻטַּת לִיה (נ"א שיעורא דלבא הות) דִּכְתִּיב וַתֵּרָא הָאִשָּׁה דִּיִּיקָא:

וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. חֲמַאת וְלֹא חֲמַאת. כִּי טוֹב. חֲמַאת כִּי טוֹב וְלֹא אֲתִישְׁבֵּת בֵּיה. מַה כְּתִיב לְבַתֵּר וַתִּקַּח מִפְּרִיו וְלֹא כְּתִיב וַתִּקַּח מִמֶּנּוּ. וְהָא אֲתִדְבַקַּת בְּאַתֵּר דְּמוֹתָא. וְגַרְיַמַּת לְכָל עֲלָמָא מוֹתָא. וְאַפְרִישֵׁת חַיִּי מִן מוֹתָא. וּבְחוּבָא דְא גְרִים פְּרִישׁוּתָא לְאַפְרָשָׁא אֲתִתָּא מִבְּעֻלָּה. דְּהָא קוּ"ל מְדַבּוּר לֹא מִתְפָּרְשׁוֹן לְעֲלָמִין. וּמָאן דְּמִפְּרִישׁ קוּל מְדַבּוּר אֲתִתָּא לְכִיל וְלֹא יְכִיל לְמַלְלָא. וְכִיּוֹן דְּאֲשִׁתְּקַל מְנִיה מְלוּלָא אֲתִייהִיב לְעַפְרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב, (תהלים לט) נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וּכְאָבִי נֶעְפָּר. נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה. הָאִי קָרָא כְּנֻסַּת יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ בְּגִלוּתָא. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּקוּל מְדַבֵּר לִיה לְדַבּוּר. כִּיּוֹן דְּאִיְהִי בְּגִלוּתָא קוּל אֲתִפְרָשׁ מִינָה וּמְלָה לֹא אֲשִׁתַּמַּע וְעַל דָּא נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה וְגוֹ'. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּהַחֲשִׁיתִי מְטוֹב דְּלֹא אָזִיל קוּל בְּהַדְּהָ. וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִי (תהלים סה) לָךְ דוּמְיָה תְּהִלָּה. מָאִי דוּמְיָה, דָּא תְּהִלָּה לְדוּד. דְּאִיְהִי דוּמְיָה בְּגִלוּתָא וּשְׁתִּיקָא בְּלֹא קוּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָאִי לָךְ. בְּגִינְךָ אִיְהִי דוּמְיָה וּשְׁתִּיקָא דְּאֲסַתְלָקָא מְנָה קוּל.

השלמה (ישעיה נ"ה) וּבְלֹא מְחִיר יִין וְחֻלְב, מָה עֲנִין זֶה אֶצֶל זֶה. אֶלָּא מְלַמֵּד שְׁהֵיִין הוּא פְּחַד וְחֻלְב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הַזְּכִיר יִין תְּחִילָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרוֹב אֶלֵינוּ יוֹתֵר, יִין וְחֻלְב סְלִיקָא דְעַתְדָּא, אֶלָּא אֵימָא דְמוֹת יִין וְחֻלְב. ע"כ. (עד כאן מההשמטות)

דף לו ע"ב

וַתִּקַּח מִפְּרִיו הָא תְּנִינִין סַחְטָה עֲנָבִים וַיְהִיבֵת לִיה וְגַרְיַמוּ מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. דְּהָא אֵילָנָא דָּא בֵּיה שְׁרִיָּא מוֹתָא. וְהוּא אֵילָנָא דְשִׁלְטָא בְּלִילְיָא. (דף לו ע"ב) וְכַד אִיְהִי שִׁלְטָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא טַעְמוֹ טַעְמָא דְמוֹתָא. אֶלָּא אֲנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא מְקַדְמִי וַיְהִיבוּ לִיה נִפְשֵׁיהוּ בְּפִקְדוֹנָא. וּבְגִין דְּאִיְהוּ בְּפִקְדוֹנָא. אֲתִתְהַדְּרוּ נִפְשָׁאן לְאַתְרֵיהוּ. וְעַל דָּא (תהלים צב) וְאַמוֹנְתָּךְ בְּלִילוֹת, כְּתִיב. וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רַבִּי חִיָּיא אָמַר דְּהָא אֲתִפְקַחוּ לְמַנְדַּע בִּישׁוֹן דְּעֲלָמָא מַה דְּלֹא יָדְעוּ עַד הַשְּׁתָּא. כִּיּוֹן דְּיָדְעוּ וְאַתְפְּקַחוּ לְמַנְדַּע בִּישׁ. כְּדִין יָדְעוּ כִּי עֲרוּמִים הִם. דְּאַבְדּוּ זְהָרָא עֲלָה דְּהוּהוּ חֲפִי עֲלֵיהוּ וְאַסְתְּלַק מְנִייהוּ. וְאַשְׁתְּאַרוּ עֲרוּמִים מְנִיה. וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאַנְה. אֲתִתְדַבְּקוּ לְאַתְחַפְּאָה בְּאַנוּן צוּלְמִין דְּהוּוּ אֵילָנָא דְאַכְלוּ מְנִיה דְאַקְרוּן טְרַפִּי דְאֵילָנָא. וַיַּעֲשׂוּ לְהֶם חֲגוּרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר כִּיּוֹן דְּיָדְעוּ מְהִיא עֲלָמָא וְאַתְדַבְּקוּ בֵּיה. חֲמוּ דְהָאִי עֲלָמָא מִתְדַבֵּר עַל יְדָא דְאַנוּן טְרַפִּין דְאֵילָנָא. וְעַבְדוּ לְהוֹן תּוּקְפָא

לְאַתְתַּקְפָּא בְּהוּ בְּהַאי עֲלָמָא. וְכִדִּין יִדְעוּ כָּל זַיְיָנִי חֲרָשִׁין דְּעֲלָמָא. וּבְעוּ
לְמַחְגַּר זַיְיָנִין בְּאַנוּן טְרַפִּי אֵילָנָא בְּגִין לְאַגְנָא עֲלֵיהוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כִּדִּין תֵּלֵת עָאלוּ בְּדִינָא וְאַתְדַּנוּ. וְעֲלָמָא תִּתְּנָה אֶתְלַטְיָא.
וְלֹא קִיַּימָא בְּקִיּוּמִיהָ בְּגִין זִוְהֶמָא דְנַחֲשׁ עַד דְּקִיַּימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינִי.
לְבַתֵּר אֲלַבִּישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַבוּשֵׁין דְּמִשְׁכָּא אֲתַהֲנִי מְנַיְיָהוּ הָדָא
הוּא דְכְּתִיב כְּתוּב עוֹר. בְּקִדְמִיתָא הוּוּ כְּתָנוּת אֹר דְּהוּוּ מִשְׁתַּמְשִׁין בְּהוּ
בְּעֲלָאִין דְּלַעֲיָלָא. בְּגִין דְּמִלְּאֲכִי עֲלָאִין הוּוּ אֲתֵיִן לְאַתְהֶנָּא מִהוּוּא נְהוֹרָא.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ח) וְתַחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאַלְהִים וְכַבּוּד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ.
וְהִשְׁתָּא דְחָבוּ כְּתָנוּת עוֹר. דְּעוֹר אֲתַהֲנִי מְנַיְיָהוּ וְלֹא נִפְשָׁא.

לְבַתֵּר אוֹלִידוּ בְּרָא קִדְמָאָה בְּרָא דְזוּהֶמָא הָוָה. תְּרִין אֲתוּ עֲלָה דְחָוָה
וְאַתְעַבְרַת מְנַיְיָהוּ וְאוֹלִידַת תְּרִין. דָּא נִפְק לְזַיְיָנִיהָ וְדָא נִפְק לְזַיְיָנִיהָ. וְרוּחַ
דִּילְהוֹן אֲתַפְרָשׁוּ, דָּא לְסִטְרָא דָּא וְדָא לְסִטְרָא דָּא. דָּא דְמִי לְסִטְרוּי וְדָא
דְמִי לְסִטְרוּי. מִסִּטְרָא דְקִין כָּל מְדוּרִין דְּסִטְרָא דְזַיְיָנִין בִּישִׁין וְרוּחִין וְשִׁדִּין
וְחֲרָשִׁין אֲתֵיִן. מִסִּטְרָא דְהָבֵל סִטְרָא דְרַחֲמֵי יִתִּיר וְלֹא בְשִׁלִּימוּ. חֲמַר טַב
בְּחֲמַר בִּישׁ. וְלֹא אֲתַתְקוּן בְּהִדְיָה עַד דְּאַתָּא שֵׁת וְאַתְיַיְחֶסוּ מְנַיְיָהָ כָּל אַנוּן
דְרִין דְּזַכָּאֵי עֲלָמָא וּבִיָּה אֲשֵׁתִיל עֲלָמָא. וּמִקִּין אֲתֵיִן כָּל אַנוּן חֲצִיפִין
וּרְשָׁעִים וְחִיבֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשַׁעֲתָא דְחָב קִין הָוָה מִסְתַּפִּי. בְּגִין דְּחֲמָא קַמִּיהָ זַיְיָ
מִשְׁרַיְיָן מְזַיְיָנִין וְאַתְיַיְיָן לְקִטְלָא לִיהָ. וְכַד אֶהְדַּר בְּתַשׁוּבָה מֵאֵי קְאָמַר הוּ
גְרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר. מֵאֵי מִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר. אֶלָּא
אָהָא סְתִיר מְבַנְיָנָא דִּילִי. רַבִּי אָבָא אָמַר כְּמָא דְאַתָּא אָמַר, (תהלים כב) וְלֹא
הִסְתִּיר פְּנָיו מִמֶּנּוּ (שמות א) וַיִּסְתֵּר מִשֶּׁה פְּנָיו. וְעַל דָּא וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר מְאַנוּן
פְּנִים דִּילְךָ אָהָא נְסִתֵּר דְלֹא יִשְׁגַּחוּן בִּי. וְעַל דָּא וְהִיָּה כָּל מוֹצָאֵי יְהֲרַגְנִי :

וַיִּשֶׁם ה' לְקִין אוֹת לְבַלְתִּי וְגו'. מֵאֵי אוֹת. אוֹת אֶחָד מֵעֲשָׂרִין וְתִרִין אֲתוּן
דְּאוּרִיַּיתָא יְהַב עֲלֵיהָ לְאַגְנָא עֲלֵיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאֵי דְכְּתִיב וַיְהִי
בְּהִיוֹתָם בְּשִׁדָּה. מֵאֵי בְּשִׁדָּה. דָּא אֲתַתָּא. וְעַל דָּא קָם וּקְטִיל לִיהָ. דְּהָא
מִסִּטְרָא דָּא יָרִית לְקִטְלָא מִסִּטְרָא דְסַמְא"ל דְּגָרִים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְקִיַּי
קִין לְהָבֵל עַל נוֹקְבִיָּה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר הָא חֲזִינָן דְכְּתִיב וַיִּחַר לְקִין מְאֹד
וַיִּפְּלוּ פְּנָיו עַל דְּלֹא אֲתַקְבִּיל קֶרְבַּנִּיהָ. אָמַר לִיהָ הֲכִי הוּא וְכֹלָא הָוָה
לְקַבְּלִיהָ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאֵי דְכְּתִיב הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח
חֲטָאת רוּבִץ. אֶלָּא הֲכִי קְאָמַר הֲלֹא אִם תִּיטִיב עוּבְדָךְ שְׂאֵת. מֵאֵי שְׂאֵת.
כְּדְכְּתִיב (בראשית מט) יִתֵּר שְׂאֵת דְּהָא בּוּכְרָא שְׁבַחָא אִית לִיהָ בְּכֹלָא תְּדִיר.
וְתִלְיָא בְּעוּבְדוּהִי. וְעַל דָּא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת. וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח חֲטָאת
רוּבִץ.

מאי לפתח. דא פתחא (דף לו ע"א) דלעילא דמניה נפקין דינין על עובדין
בישין דעלמא. פתח כמא דאת אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק.
וליהוה פתח, חטאת רובץ דא מלאך המות. והוא זמין לאתפרעא מינד.

תא חזי, בראש השנה אתיליד אדם. בראש השנה ודאי רזא לעילא ותתא.
ראש השנה לעילא. ראש השנה לתתא. (סוף כי תצא) בראש השנה עקרות
נפקדות. מנלן דבראש השנה הנה. דכתוב, (בראשית כא) ויפקד את שרה ויי
דייקא דא ראש השנה. ובגין דנפיק אדם מראש השנה (ד"א ונפיק) נפיק
בדינא ועלמא קיימא בדינא. ובגיני כך לפתח ודאי. חטאת רובץ בגין
לאתפרעא מינד. ואליך תשוקתו עד דתשתצי.

ואתה תמשול בו. רזא הוא דכתוב, (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. מכאן
אמרו לא שליט קודשא בריך הוא אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא. ועל
דא פיון דמלאך המות ישצי לון. כדון קודשא בריך הוא שליט עלוי דלא
יפוק לאבאשא עלמא דכתוב ואתה תמשל בו (בתיובתא) ואתה דייקא.

אמר רבי יצחק בקוטרא דפלגא קפסירא (קסטירא) שכית. רבי יהודה אמר
ואתה תמשל בו בתיובתא. רבי יוסי אמר כד הווי אנון דרין דקין אזלין
בעלמא הווי מטרטשי ארעא והווי דמין לעלאי ותתאי. אמר רבי יצחק
עז"א ועז"א"ל כד נפלו מאתר קדושתיהו מלעילא, חמו בנת בני נשא
וחטאו ואולידו בנין, ואלין הווי נפילים דכתוב הנפילים היו בארץ.

רבי חייא אמר בנוי דקין הווי בני אלהים. דהא כד אתא סמא"ל על חנה
אטיל בה זוהמא ואתעברת ואולידת לקין. וחיזו דיליה לא הות דמי
לשאר בני נשא. וכל אנון דאתין מסטרא דיליה לא הווי אקרון אלא בני
האלהים.

רבי יהודה אמר ואפילו אנון (בני) נפילים הכי אקרון. המה הגבורים. שתין
הנה בארעא כחושבן דלעילא. כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם
וכתיב התם (שיר השירים ג) ששים גבורים סביב לה. רבי יוסי אומר המה
הגבורים אשר מעולם ממש. מעולם דייקא. אנשי השם, מאי שם דא הוא
עולם דקאמרן. אנשי השם דייקא. כתיב הכא אנשי השם וכתיב התם
(ויקרא כד) בנקבו שם, וכתיב, (ויקרא כד) ויקוב בן האשה הישראלית את
השם.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ו)
רבי חייא אמר מעולם דא הווי, וגוברין גברין דסטרא בישא הווי, דכתיב
אנשי השם. אנשי שם לא כתיב, אלא אנשי השם כגוונא דא כתיב, זכור
רחמיך יי וחסדיך כי מעולם המה, מעולם ודאי נטל לון קודשא בריך הוא,
ואינון אבהו קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא. אמר רבי יצחק מעולם
דא איהו מטתו שלשלמה דכתיב וכו': (עד כאן מההשמטות)

רבי חייא אמר מעולם ממש הווי. ומעולם דלתתא נטל לון קודשא בריך
הוא כמא דאת אמר (דא הווי וגוברין גברין דסטרא בישא הווי דכתיב אנשי שם אנשי השם לא

כתיב אלא אנשי שם כגוונא דא כתיב) (תהלים כה) זְכַר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלָם הָמָּה. מַעֲוֹלָם וַדָּאִי. וּמַעֲוֹלָם דְּלִתְתָּא נְטִיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַנּוּן אֲבָהוּן קְדָמָאִי לְמַהוּי רְתִיכָא קְדִישָׁא לְעִילָא. אוּף הָכָא הָמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם. מַעֲוֹלָם וַדָּאִי נְטִיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מַעֲוֹלָם (ומאי הוא) דָּא מְטַתּוּ שְׁלִשְׁלֹמָה דְּכְתִיב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אַחָא אָמַר כְּלָהּוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶקְרוּן (ד״א ל״ג דהא עד לא אתבסמת). (חסר כאן עיין סוף הספר):

דף לו ע״ב

תוספתא אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ ז״ל בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּרָא לִיהּ בְּגִינְתָא דְּעֵדוֹן וְצוּהוּ עַל שְׁבַע מִצְוֹת. חָב וְאַתְגַּרְשׁ מִגִּינְתָּא דְּעֵדוֹן. וְתַרִּי מְלָאכִי שְׁמִינָא עֲזָא וְעֲזָאֵל אָמְרוּ קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלּוּ הוּינָא אֲנִן בְּאַרְעָא הוּינָא זְכָאִין. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אַתּוּן יְכַלִּין עַל יִצְרָא בִישָׁא, אָמְרוּ קָמִיָּה זְכָלִין. מִיָּד אֲפִיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר הַנְּפִילִים הִיוּ בְּאַרְץ וּכְתִיב הַגְּבוּרִים וּגּוֹי. וּבְשַׁעֲתָא דְּנַחְתּוּ לְאַרְעָא עָאֵל בָּהּוּ יִצְרָא בִישָׁא שְׁנַאֲמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בְּחָרוּ, חָבּוּ וְאַתְעַקְרוּ מִקְדוּשְׁתֵּיהוּ, (עד כאן התוספתא)

תָּא חֲזִי, כְּלָהּוֹן נְטִיעוֹן הוּוּ סְתִימִין רְשִׁימִין דְּקִיקִין בְּאַתְרָא חָד. לְבַתֵּר עֶקְרוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַשְׁתִּיל לֹון בְּאַתֵּר אַחְרָא וְאַתְקִימוּ. רַבִּי יִיסָא שְׁאַל מָאִי דְּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתָם זְכַר וַיִּנְקְבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם. אָמַר לִיהּ רַבִּי אַבָּא רְזָא עֲלָאָה הוּא. תְּנִינָן תַּלְתֵּי סִפְרִין פְּתִיחוֹן בְּרָאָשׁ הַשְּׁנָה חָד דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים (דף לו ע״ב) וְכוּי סִפְרָא עֲלָאָה דְּהָא מְנִיָּה נִפְק כְּלָא. נִפְיק מְנִיָּה כְּתִיבָה. סִפְרָא אֲמַצְעִיתָא כְּלָלָא דְּעִילָא וְתַתָּא (ס״א ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סטרין רזא וכו) (כפי זה התקון נמצא בשני ספרי היד) (ואחיד לכל סטרין רזא דאדם קדמאה, ספר תליתאה דאקרי (נ״א ואקרי) תורה) דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב אָדָם קְדָמָאָה. סִפְרָא (ס״א תליתאה) דְּאַקְרִי תּוֹלְדוֹת אָדָם וַדָּא אִיהוּ דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים. הַדָּא הוּא דְּכְתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם דָּא צַדִּיק וַדָּאִי דְּעַבִּיד תּוֹלְדוֹת.

בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים. דְּהָא וַדָּאִי כְּדִין אַתְתַּקּוֹן כְּלָא לְעִילָא וְתַתָּא וְאַתְקִימוּ בְּדוּגְמָא חָדָא. זְכַר וַיִּנְקְבָה בְּרָאָם סֵתָם חָד אַתְכְּלִיל בְּחָד. מְתַנִּיתִין (ד״א וכו) כְּתִיב, (משלי יח) מְגִדֵּל עוֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב. דָּא הוּא סִפְרָא תּוֹלְדוֹת אָדָם דְּרַהִיט בְּהַהוּא מְגִדֵּל (צו ב). הָאִי מְגִדֵּל מָאִי עַבִּידְתִּיהּ. אֶלָּא דָּא הוּא מְגִדֵּל דָּוִד. וַדָּא הוּא מְגִדֵּל עוֹז שֵׁם יְיָ. וְכִלָּא חָד. הָכָא יְדִיעָא לְבְּנֵי מְהִימְנוּתָא דָּא הוּא וַדָּאִי סִפְרָא תּוֹלְדוֹת. (אית דלא גרסי) (אדם לבני מהימנותא סודו מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב יהו״ה צדיק) (אדם לבני מהימנותא). וְאָמַר רַבִּי אַבָּא (לקמן נה ב) סִפְרָא וַדָּאִי (נחתו) (נחית) לִיהּ לְאָדָם הָרָאשׁוֹן. וַיְבִיָּה הָוָה יָדַע חֲכָמְתָא עֲלָאָה. וְסִפְרָא דָּא מְטָא לְבְּנֵי אֱלֹהִין חֲפִימִי דָּרָא. וּמָאן דְּזָכִי לְאַשְׁגַּחַא בֵּיהּ יָדַע בֵּיהּ חֲכָמָה עֲלָאָה. וּמִשְׁגִּיחוּן בֵּיהּ וַיְדַעִין בֵּיהּ. וְסִפְרָא דָּא נַחִית לִיהּ מְאִרִי דְּרִזִּין. וְתַלְתֵּי שְׁלִיחוֹן מְמַנּוֹן קָמִיָּה. וּבְשַׁעֲתָא דְּנִפְק אָדָם מִגִּינְתָּא דְּעֵדוֹן אַחִיד בְּהַהוּא סִפְרָא. כַּד נִפְיק

(מינייה) טאס מנייה (לתרעא) צלי ובכי קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין.
בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא וישתדלון למנדע למאריהון.

וכן תנינן ספר הנה ליה לחנוך. ודא ספר מאתר דספרא דתולדות אדם
הנה. ודא הוא רזא דחכמתא. דהא מארעא אתנטיל הדא הוא דכתיב
ואיננו כי לקח אותו אלהים. והוא הנער. כדכתיב, (משלי כ"ב) חנוך לנער על
פי דרכו.

וכל גנזי עלאי אתמסרן בידיה. ודא מסיר ויהיב ועביד שליחותא. ואלף
(לקמן נו) מפתחון אתמסרן בידיה. ומאה ברקאן נטיל בכל יומא וקשיר
קשירין למאריה. מעלמא נטיל ליה קודשא בריך הוא לשמושיה הדא הוא
דכתיב כי לקח אותו אלהים.

ומן דא אתמסר ספרא דאקרי ספרא דחנוך. בשעתא דאחיד ליה קודשא
בריך הוא אחמי ליה כל גנזי עלאי. אחמי ליה אילנא דחיי בגו מציעות
גנתא וטרפוי וענפוי. וכלא חמינן בספריה. זכאין אנון חסידי עלאין
דחכמתא עלאה אתגלי להו ולא אתנשי מנייהו לעלמין כמא דאת אמר,
(תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם:

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר וגו'. (חסר) רבי אחא
אמר בההוא זמנא הנה ההוא נהרא דנגיד ונפיק, אפיק רוחא עלאה
מאילנא דחיי ואריק באילנא (דשרייה ביה מותא) (מאילנא דמותא) ואתמשכן
רוחין בגווייהו דבני נשא יומין (זמנין) סגיאין. עד דסלקו בישין ואתעתדו
לפתח. כדן אסתלק רוחא עלאה מההוא אילנא בשעתא דפרח נשמתין
בבני (מבני) נשא הדא הוא דכתיב לא ידון רוחי באדם לעולם. למיהב
לעולם בשעתא דפרחו נשמתין בבני נשא.

בשגם הוא בשר רבי אלעזר אמר (דבי רבי אלעזר אמה) (לקמן צ"ח ע"א) בשגם דא
משה. דאיהו נהיר לסיהרא. ומחילא דא קימין בני נשא בעלמא יומין
(זמנין) סגיאין. והיו ימיו מאה ועשרים שנה, רמז למשה דעל ידיה תורה
אתיהיבת. וכדין ריק (ס"א זריק) חיון לבני נשא מההוא אילנא דחיון. וכך
הנה. אלמלא דחבו ישראל הדא הוא דכתיב (שמות לב) חרות על הלחות,
חרות ממלאך המות. דהא אילנא דחיי הנה משיך לתתא.

דף לח ע"א

ועל דא בשג"ם דאיהו בשר קיימא מלה לארקא (לאחרקא) רוחא דחיי.
בשגם אחיד לתתא אחיד לעילא. ועל דא תנינן משה לא מית אלא
אתכניש (דף לח ע"א) מעלמא והנה נהיר לסיהרא. דהא שמשא אף על גב
דאתכניש מעלמא לא מית אלא עאל ואנהיר לסיהרא. כך משה. דבר אחר
בשגם הוא בשר במשיכו דרוחא בבני נשא זמנא רבה אתהדר למהוי בשר
לאתמשכא בתר גופא ולאשתדלא בעובדין דהאי עלמא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל דְּרִין דַּאֲשַׁתְּכִלּוּ מִשַׁת כִּלְהוּ צְדִיקֵי וְחִסִּידֵי. לְבַתַּר אֲתַפְּשׁוּ וְאוּלִידוּ וְאוּלִיפוּ אֲוֹמְנוּתָא (וְחִכְמַתָּא) דְּעֵלְמָא לְשַׁצָּאָה בְּרוּמְחִין וְסִיפִין. עַד דְּאַתָּא נָח וְאַתְקִין לוֹן תְּקוּנָא דְּעֵלְמָא וְלִמְפִלַח וְלִאֲתַקְנָא אַרְעָא. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לֹא הוּוּ זְרַעִין וְחֻצְדִּין. לְבַתַּר אֲצַטְרִיכוּ לְהָאֵי דְּכְתִיב עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרְצָא וְגוֹ'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַקְנָא עֵלְמָא וְלִאֲתַקְנָא רוּחָא בְּבִנֵי נֶשָׁא בְּגִין דְּיוֹרְכוּן יוֹמִין לְעֵלְמִין הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֶץ יְמֵי עַמִּי וְגוֹ' וְכְתִיב, (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לִנְצַח וּמַחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֻרְפַּת עַמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרְצָא כִּי יִי דְבַר: עַד כָּאֵן אֲשַׁתְּכִלּוּ מִיְלִין מִכָּאֵן וְלְהֵלְאָה תְּקוּנָא דְּפְרָשְׁתָּא: בְּרַאשִׁית

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא תְּנִינָן דְּכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא גְּלִיף בְּגִילּוּפֵי דְּרִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא גּוֹ טְהִירִין בְּרִזִּין עֵלְאִין. וְגְלִיף לְעֵילָא וְגְלִיף לְתַתָּא וְכֵלְא בְּרִזָּא חֲדָא. וְעֵבִיד עֵלְמָא תַּתָּאָה כְּגוּוּנָא דְּעֵלְמָא עֵלְאָה. וְדָא קָאִים לְקַבִּיל דָּא. לְמַהוּי כֵּלָּא חַד בְּיַחוּדָא חֲדָא. וּבְגִין כֵּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלִיף גְּלִיפֵי דַּאֲתוּוֹן עֵילָא וְתַתָּא. וּבְהוּ בְּרָא עֵלְמִין.

וְתָא חֲזִי, כְּגוּוּנָא דְּעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא הֲכִי נָמִי בְּרָא לִיהַ לְאָדָם קַדְמָאָה. פְּתַח וְאָמַר, (הושע ו) וְהִמָּה כְּפָאָדָם עֲבָרוּ בְּרִית וְגוֹ'. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲעֵטֵר לִיהַ בְּעֵטְרִין עֵלְאִין. וּבְרָא לִיהַ בְּשִׁית סְטָרִין דְּעֵלְמָא. לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֵלָּא. וְכֵלָּא זָעָאן וְדַחְלָן מִקְמִיָּה. דְּהָא כַּד אֲתַבְּרִי אָדָם אֲתַבְּרִי בְּדִיוֹקְנָא עֵלְאָה. וְהוּוּ מִסְתַּכְּלָן בְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא וְזָעָאן וְדַחְלָן מִקְמִיָּה. וּלְבַתַּר אֲעֵיל לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדוֹן לְאֲתַעֲדָנָא תַּמּוֹן בְּעֵדוּנִין עֵלְאִין. וְהוּוּ מִלְּאָכִין עֵלְאִין סְחָרִין לִיהַ וּמִשְׁמֵשִׁין קְמִיָּה. וְרִזִּין דְּמַרְיָהוּן הוּוּ אוֹדְעִין לִיהַ.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּאֲעֵיל לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגִנְתָּא דְּעֵדוֹן, הִנּוּ חֲמִי וְאִסְתַּכְּלָן מִתַּמּוֹן כָּל רִזִּין עֵלְאִין וְכָל חֲכַמְתָּא. בְּגִין לְמַנְדַּע וְלְאִסְתַּכְּלָן בִּיקְרָא דְּמַרְיָה.

שְׁבַעַה הִיכְלִין מְדוּרִין אֲנוּן לְעֵילָא דְּאֲנוּן רִזָּא דְּמַהִימְנוּתָא עֵלְאָה. וְשְׁבַעַה הִיכְלִין אֲנוּן לְתַתָּא (כְּגוּוּנָא דְּלַחוּן חַד לְקַבִּיל חַד. שְׁבַעַה מְדוּרִין דְּהִיכְלִין אֲנוּן לְתַתָּא) כְּגוּוּנָא דְּלְעֵילָא. וְאֲנוּן שִׁית כְּגוּוּנָא עֵלְאָה וְחַד טְמִיר וְגִנִּיז אִיהוּ לְעֵילָא. וְכָל אֲלִין אֲנוּן בְּרִזָּא עֵלְאָה. בְּגִין דְּכָל הִנֵּי הִיכְלִין אִית בְּהוּ כְּגוּוּנָא דְּלְעֵילָא. וְאִית בְּהוּ כְּגוּוּנָא דְּלְתַתָּא. לְמַהוּי כָּלִיל בְּדִיוֹקְנָא דְּרִזָּא דְּלְעֵילָא וּבְדִיוֹקְנָא דְּרִזָּא דְּלְתַתָּא, וּבְהוּ הִנּוּ דִּיּוּרִיָּה דְּאָדָם.

דף לח ע"ב

וּלְבַתַּר דַּאֲתַתְרַךְ מְגִנְתָּא דְּעֵדוֹן אֲתַקִּין לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָא לְאֲשַׁתְּעֵשְׂעָא בְּהוּ כְּדָקָא חֲזִי מְזִיּוּא דִּיקְרָא עֵלְאָה. וְכָל חַד וְחַד אֲתַתְּקוּן כְּגוּוּנָא דְּלְעֵילָא וּכְגוּוּנָא דְּלְתַתָּא כְּמָה דְּאוּקִימְנָא. הִיכְלָא קַדְמָאָה.

אֶתֶר דְּאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְתַתָּא לְמַהוּי כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. וְהָא אֶתְעָרוּ חֲבַרְיָא נְמוּיִסִי דְגִנְתָּא דְעָדוּן כְּמָה דְאִיהוּ בְרָזָא עֲלָאָה (דאִיהוּ מִתְקֵן לְגוּ, גו טמירא דרזא דלתתא גניז וסתים מכל) (נ"א ואִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְגוּ וסתים מכולא) וְלֹא שְׁלֵטָא בֵּיהּ עֵינָא. בְּר נְשִׁמְתָּהוּן דְצַדִּיקָיָא. לְמַהוּי (דף לח ע"ב) גְּלִיפֵן לַעִילָא וְתַתָּא. וְלֹא־סִתְפְּלָא מִתְּמֵן בְּרָזָא דְמַרְיָהוּן וּבְעֵנוּגָא דְלַעִילָא.

וְאֵלִין אֲנוּן צַדִּיקָא דְלֹא אֲחֻלְפוּ יְקָרָא דְמַרְיָהוּן בְּגִין דְחֻלָּא אֲחָרָא. כְּתִיב, (משלי יב) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ, רָזָא דְמַהִימְנוּתָא לְאֶתְדַבְּקָא בְּר נֶשׁ בְּמַרְיָה וְלִדְחֻלָּא מְנִיָּה תְדִיר וְלֹא יִסְטִי לְיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא. וְהָא אוֹקִימְנָא דְלֹא יְהִדֵּךְ בְּר נֶשׁ בְּתֵר דְחֻלָּא אֲחָרָא דְאֲקָרִי אֲשֵׁרִית זְנוּנִי"ס. וּבְגִין כֶּדֶף כְּתִיב, (משלי ז) לִשְׁמֵרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְכַרְיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה.

הִיכְלָא דָא קָאִים בְּדִיוֹקְנָא דְרָזָא עֲלָאָה. בְּגִין דְכַד נְשִׁמְתִין דְצַדִּיקָא נְפָקִי מֵהָאֵי עֲלָמָא, עֲאֲלִין גּוֹ אֵלִין הִיכְלִין דִּי בְּגִנְתָּא דְעָדוּן דְלַתְתָּא. וְתַמָּן (עֲאֲלִין) יִתְבִּין כָּל חַד וְחַד כָּל הָהוּא זְמָנָא דְאֲצַטְרִיכָא נְשִׁמְתָא לְמִיתַב תַּמָּן.

וּבְכָל הִיכְלָא וְהִיכְלָא אֵית דִּיוֹקְנִין כְּגוּוֹנָא (עֲלָאָה) דְלַעִילָא וְדִיוֹקְנִין כְּגוּוֹנָא (תַּתָּאָה) דְלַתְתָּא. וְתַמָּן אֲתַלְבֶּשֶׁת נְשִׁמְתָא בְּלְבוּשֵׁין כְּגוּוֹנָא דְהָאֵי עֲלָמָא. וְאֶתְעָדְנַת תַּמָּן כָּל הָהוּא זְמָנָא דְאֲצַטְרִיכַת עַד דְמַטִּי זְמָנָא לְסִלְקָא לְאַתֶּר עֲלָאָה כְּמָה דְאֲצַטְרִיךְ. וּמַגּוֹ הָהוּא מְאָנָא דְאֲתַלְבֶּשֶׁת בֵּיהּ חֲמַאת דִּיוֹקְנִין עֲלָאִין לְאִסְתְּפְּלָא בִיקָרָא דְמַרְיָהוּן.

בְּהָאֵי הִיכְלָא אֵית נְהוּרִין עֲלָאִין לְאִסְתְּפְּלָא. בְּנְשִׁמְתָּהוּן דְאֲנוּן גִּיּוּרִין דְאֶתְגִּיּוּרֵי קִימִין תַּמָּן וְעֲאֲלִין תַּמָּן לְאִסְתְּפְּלָא בִיקָרָא עֲלָאָה וּמִתְלַבְּשׁוּן תַּמָּן בְּלְבוּשָׁא חֲדָא דְנְהוּרָא דְנְהִיר וְלֹא נְהִיר. וְהָהוּא הִיכְלָא מְקַפָּא מְאָבוּן טְבָא וְדַהְבָּא.

וְתַמָּן אִיהוּ פְתֻחָא חֲדָא דְנְחִית לְקַבֵּל פְתֻחָא דְגִיּהֲנָם. מִתְּמֵן מְסִתְפְּלֵן בְּכָל אֲנוּן חֲיִיבִי (דִּישְׂרָאֵל) (נ"א דְעוּבְדִי עֲבוּדָה זָרָה) דְלֹא עֲאֲלוּ בְבִרִית קִימָא קְדִישָׁא וְאֶתְתַּרְכוּ בְּאֲנוּן מְלֻאָכִי חֲבָלָה דְטַרְדִּי לֹון בְּנוּרָא דְדִלִיק. וְאֲנוּן חֲמָאוּ וְחֲדָאוּ עַל דְאֶתְגִּיּוּרוּ.

וְתַלַּת זְמָנִין בְּיוֹמָא נְהִרִין מַגּוֹ נְהִירוּ עֲלָאָה וּמִשְׁתַּעֲשְׁעוּן תַּמָּן. וְעִילָא מְנַהוּן עוּבְדִיָּה וְאֲנְקֻלוּס גִּיּוּרָא וּשְׂאָר גִּיּוּרִין דְאֶתְגִּיּוּרוּ. כְּגוּוֹנָא דָא לַעִילָא כַּד זְכָאוּ לְסִלְקָא נְשִׁמְתָּהוּן לְאֶתְעַטְרָא תַּמָּן:

הִיכְלָא תְנַיִנָא. הִיכְלָא דָא קִימָא לְגוֹ מֵהָאֵי הִיכְלָא קְדַמְאָה, וְהָאֵי (פְתֻחָא אִיהוּ סְמִיד לְגוֹ מַעֲרַתָא) (נ"א הִיכְלָא סְמִיד לְמַעֲרַתָא) דְאֲבָהוּ. וְהָאֵי הִיכְלָא נְהִיר מְקַדְמָאָה. הָכָא אֵית כָּל אֲבָנִין יְקִירִין דְמְקַפּוֹ לִיהָ.

בְּגוֹ דְהָאֵי הִיכְלָא, אֵית נְהִירוּ חַד כְּלִיל מְכָל גּוּוֹנִין וְאִיהוּ נְהִיר מֵעִילָא לְתַתָּא. בְּהָאֵי הִיכְלָא קִימִין (כַּל) אֲנוּן דְסִבְלוּ יְסוּרִין וּמַרְעִין בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּגִין לְאֶתְתַּקְנָא. וְהוּוּ מוֹדֵן וּמִשְׁבַּחוּ לְמַרְיָהוּן כָּל יוֹמָא. וְלֹא הוּוּ מְבִטְלִין צְלוּתֵיהוּן לְעֲלָמִין.

לְגוֹ מֵהָאֵי הֵיכְלָא קִיַּיְמִין כָּל אַנּוּן דְּמִקְדָּשֵׁין (בכּל יוּמָא) בְּכָל חֵילָא שְׁמָא דְּמַרְיָהוּן וְאַתְיָבוּ אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבַרְךְּ בְּכָל חֵילָא. וְאַלִּין אַנּוּן קִיַּיְמִין לְגוֹ בְּגוֹ הָאֵי הֵיכְלָא. וְהָהוּא נְהוּרָא דְּכְלִיל כָּל גְּוֹנִין נְהִיר לֹון. מֵהָהוּא נְהִירוֹ קִיַּיְמִין וְחִמָּאן נְהוּרִין אֲחֶרְנִין דְּאַתְאַחְדוּן וְלֹא אַתְאַחְדוּן בְּגוּוֹיָיְהוּ. וְעֵילָא מְנַהוּן מְשִׁיחַ דְּאִיְהוּ עָאל וְקָאִים בִּינֵיָיְהוּ וְנַחֲתִית לֹון.

אִיְהוּ נְטִיל מֵהָאֵי הֵיכְלָא וְעָאל בְּהֵיכְלָא תְּלִיתָאָה וְתַמָּן כָּל אַנּוּן בְּנֵי מַרְעִין וְכָאֲבִין יְתִיר וְכָל אַנּוּן דְּרַדְּקֵי דְּבִי רַבָּן דְּלֹא אֲשְׁלִימוּ יוּמִין. וְכָל אַנּוּן דְּעַצְבִּין עַל חֲרוּב בֵּי מִקְדָּשָׁא (וּאֹוּשִׁידוּ) וְהוּוּ אוֹשְׁדִין דְּמַעִין. כְּלָהוּן קִיַּיְמִין בְּהָהוּא הֵיכְלָא, וְאִיְהוּ מְנַחֵם לֹון.

וְנְטִיל מֵהָאֵי הֵיכְלָא וְעָאל בְּהֵיכְלָא רְבִיעָאָה, וְתַמָּן כָּל אַנּוּן אֲבִילֵי צִיּוֹן וְיִרוּשָׁלַם וְכָל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. וְאִיְהוּ שְׂרִי וּבְכִי. (דף לט ע"א) וְכַדִּין כָּל אַנּוּן נְשִׂאִין דְּזִרְעָא דְּדוֹד כְּלָהוּן אֲחִידוּן בִּיהַ וּמְנַחֲמִין לִיהַ.

שְׁאָרֵי תְּנַיִנוֹת וּבְכִי עַד דְּקָלָא נְפִיק וּמְתַאַחַד בְּהָהוּא קָלָא וְסָלִיק לְעֵילָא וְאַשְׁתַּהֵי תַמָּן עַד רִישׁ יְרֻחָא. וְכַד נַחֲתִית נְחֲתִין עַמִּיָּה כְּמָה נְהוּרִין וְזִיּוֹן מְנַהֲרִין לְכָל אַנּוּן הֵיכְלִין וְאַסּוּוּתָא וְנְהוּרָא לְכָל אַנּוּן קְטוּלִין וּבְנֵי מַרְעִין וּמְכָאוּבִין דְּסָבִילוּ עַמִּיָּה דְּמְשִׁיחַ.

וְכַדִּין פּוּרְפִירָא לְבִישׁ. וְתַמָּן חֲקִיקוּן וּרְשִׁימִין כָּל אַנּוּן קְטוּלֵי דְּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת בְּהָהוּא פּוּרְפִירָא. וְסָלִיק הָהוּא פּוּרְפִירָא לְעֵילָא וְאַתְחַקֵּק תַמָּן גּוֹ פּוּרְפִירָא עֲלָאָה דְּמִלְכָּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְאַלְבָּשָׁא הָהוּא פּוּרְפִירָא וּלְמִידוּן עַמִּין דְּכְתִיב, (תְּהִלִים ק"י) זְדִין בְּגוּיָם מְלֹא גְוִיּוֹת. עַד דֵּי אֲתָא וְנַחֲתִין עַמִּיָּה (כְּמָה) נְהוּרִין וְעַדוּנִין לְאַתְעַדְנָא וְכְמָה מְלָאֲכִין וּרְתִיכִין עַמִּיָּה. כָּל חַד וְחַד בְּמִלְבוּשָׁא (נִיָּא וּבִידָא דְּכָל חַד וְחַד מִלְבוּשָׁא) לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ כָּל אַנּוּן נְשִׁמְתִין דְּקְטוּלִין וְתַמָּן מְתַעַדְנִין כָּל הָהוּא זְמָנָא דְּאִיְהוּ סָלִיק וְנַחֲתִית.

לְגוֹ מֵהָאֵי הֵיכְלָא קִיַּיְמִי גּוֹ דְּרַגָּא עֲלָאָה אַנּוּן עֲשָׂרָה רַבְרָבִין מְמָן (כְּגוּן) רַבִּי עֲקִיבָא וְחַבְרוּי. וְכְלָהוּ סָלְקֵי בְּסָלִיקוּ. גּוֹ אֲסַפְקִלְרִיָּאָה דְּלְעֵילָא, וְנְהִרִין בְּזִיו יְקָרָא עֲלָאָה. עֲלִיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זּוֹלְתָדָּ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ :

בְּהֵיכְלָא חֲמִישָׁאָה קִיַּיְמִין כָּל אַנּוּן מְאַרְיָהוּן דְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא דְּתַבּוּ מַחְטָאִיְהוּן וְאַתְנַחֲמוּ בְּהוּ וְנִפְקַת נְשִׁמְתִיָּהוּ בְּדְכִין (וְכָל אַנּוּן מְאַרְיָהוּן דְּתִיּוּבְתָא) וְכָל אַנּוּן דְּקִדְשֵׁי שְׁמָא דְּמַרְיָהוּן וְקָבִילוּ עֲלֵיָּהוּ מוּתָא. וּבְתַרְעָא דְּהָאֵי הֵיכְלָא (פְּתַחָא) קָאִים מְנַשֶּׂה מְלֹךְ יְהוּדָה דְּקָבִיל לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא וְחַתֵּר לִיהַ חַתִּירָא לְקָבִלָא לִיהַ.

וּלְגוֹ מֵהָאֵי הֵיכְלָא קִיַּיְמִין כָּל אַנּוּן מְאַרְיָהוּן דְּתִיּוּבְתָא תְּקִיפָא. דְּנִשְׁמַתְהוּן נִפְקַת בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְמַרְמְרוּ עַל עוֹבְדֵיָהוּן. וְאַלִּין מְתַעַדְנִין בְּעַדוּנָא עֲלָאָה

בְּכֹל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְתַלְתָּ זְמַנִּין בְּיוֹמָא נְהִירוּ עָאֵל בְּהַהוּא הֵיכְלָא דְמִתְעַדְדִּין
בֵּיהּ כָּל חַד וְחַד כְּדִקְא חֲזִי לִיהּ. וְכָל חַד נְכוּהּ מְנַהִירוּ דְחוּפְהָ דְחַבְרִיָּה בִּין
לְתַתָּא בִּין לְעֵילָא. הַאי הֵיכְלָא קִיַּימָא עַל אֲנוּן הֵיכְלִי תַתְּאִי. וְאַפִּילוּ
צְדִיקִים גְּמוּרִין לָא יְכָלִין לְאַעְלָאָה בְּגוּ (הַהוּא) הַאי הֵיכְלָא וּלְמִיקַם בֵּיהּ.
וְהַאי אִיהוּ דְרָגָא עֲלָאָה עַל כְּלָא (בֵּיהּ) בְּרַ דְרָגָא דְחַסִּידֵי דְאִיהוּ דְרָגָא עֲלָאָה
עַל כְּלָא :

הֵיכְלָא שְׁתִּיתָאָה הֵיכְלָא דָא הֵיכְלָא דְחַסִּידֵי. הֵיכְלָא דָא הֵיכְלָא עֲלָאָה עַל
כְּלָא. וְהַאי הוּא הֵיכְלָא דְקִיַּימָא עַל כְּלָא. הֵיכְלָא דְיִמִּינָא לִית מָאן דְיִקַּם
בֵּיהּ. אָלָא אֲנוּן חַסִּידִים קְדִישִׁין וְכָל אֲנוּן דְמַרְחֵמִי לְמַרְיָהוּן בְּרַחֲמֵי סֻגִּי.
וּלְפַתְחָא דְהַאי הֵיכְלָא קִיַּימָא כָּל אֲנוּן דְמִיחְדִּי יְחוּדָא דְמַרְיָהוּן בְּכָל יוֹמָא.
וְאַלִּין עָאֵלִין בְּהַאי הֵיכְלָא וְזְמַינִין לְסַלְקָא בְּקַדְמִיתָא.

וְעֵילָא מְהַאי פְּתַחַא אֲבַרְהָם יִמִּינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וּלְפַתְחָא אַחְרָא
קִיַּימָא יְצַחֵק דְאַתְעַקֵּד עַל גְּבִי מַדְבַּחָא וְהוּהוּ קְרַבְנָא שְׁלִים קַמִּיהּ דְקוּדְשָׁא
בְּרִידָּהּ הוּא. וּלְפַתְחָא אַחְרָא לְגוּ קִיַּימָא יַעֲקֹב שְׁלִימָא וְתַרִּיסַר שְׁבַטִין
סַחְרַנִּיָּה וּשְׁכִינְתָא עַל רִישֵׁיהוּ.

וְכַד יִשְׂרָאֵל בְּעַקּוּ אֲתַעְרוּ תַלְתָּ אַבְהוֹן וּמִתְעַרִּי לָהּ לְשְׁכִינְתָא לְאַגְנָא עֲלִיָּהוּ.
וְכַדִּין אִיהִי סַלְקָא וְאַתְעַטְרָא לְעֵילָא וְאַגְנָא עֲלִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְכַמָּה דְאִית
הֵיכְלִין לְתַתָּא בְּגַנְתָּא דְעֵדוֹן, הַכִּי נְמִי לְעֵילָא אִית הֵיכְלִין מִתְקַנְן דְאֲנוּן רְזָא
דְמַהִימְנוּתָא. וְכָל (אֲנוּן) הַנִּי הֵיכְלִין כְּלָהוּ מִתְקַשְׁרִין וּמִתְעַטְרִין בְּחַד הֵיכְלָא
דְאִיהוּ

דף לט ע"ב

הֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה וְהַאי הֵיכְלָא אִיהוּ גְּנִיז וְסַתִּים מְכַל שְׁאָר הֵיכְלִין.
בְּאַמְצַעִיתָא דְהַאי הֵיכְלָא קָאִים חַד עֲמוּדָא (דף לט ע"ב) דְאִיהוּ בְּגוּנִין
סְגִיָּאִין יְרוּק חֲוֹר סוּמְק אֹוכְס. וְכַד נְשַׁמְתִּין סַלְקִין אֲנוּן עָאֵלִין גּוּ הַאי
הֵיכְלָא. מָאן דְאַתְחֲזִי לְהַאי גְּנוּן סַלְיִק בֵּיהּ. וּמָאן דְאַתְחֲזִי לְהַאי גְּנוּן סַלְיִק
בֵּיהּ. כָּל חַד וְחַד כְּדִקְא חֲזִי לִיהּ.

וְאַלִּין שִׁית הֵיכְלִין אֲנוּן לְמַדוּרָא כְּדַאמְרִין. וּשְׁבִיעָאָה לָאו אִיהוּ לְמַדוּרָא.
וְשִׁית כְּלָא בְּרָזָא דְשִׁת. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּרָא שִׁית. שִׁית דְרָגִין לְעֵילָא שִׁית
דְרָגִין לְתַתָּא וְכְלָא רְזָא חָדָא.

תָּא חֲזִי, בְּרַאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר תַּרְיַן בְּתִין הוּוּ, בֵּית רַאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי.
דָּא עֲלָאָה וְדָא תַתְּאָה. תַּרְיַן הַהִי"ן אֲנוּן, דָּא עֲלָאָה וְדָא תַתְּאָה וְכְלָהוּ חַד.
בִּי עֲלָאָה פְּתַחַא תַּרְעִין לְכָל סַטְרָא. דְהַכִּי הוּא דְכְּלִיל דָּא בְּדָא. רַאשִׁית.
כְּדִין הוּא רַאשִׁית לְאַעְלָא בְּחוּשְׁבָנָא דְבִנְיָנָא.

רבי יצחק אמר רבי אלעזר בראשית דא פללא דיוקנא (ד"א דדיוקנא) דכל דיוקניו פליקו ביה. דא רזא דכתיב, (יחזקאל א) הוא מראה דמות כבוד יי, חיזו דאתחזון ביה שית אחרנין. ודא הוא בראשית ברא שית.

תא חזי, פד עאלין בהאי חיזו שית גוונין, היא אתקינת גרמא לאחזאה לון ולמפעל בהו אומנותא דעלמא. ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא. פתיב ברא שית. שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי.

רבי יוסי פתח (שיר השירים ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (גליון הרש"ב) עלה ואיהי שביעאה. ואלין אנון שית דרגין דרגא דאברהם ודרגא דיצחק ודרגא דיעקב ויכ"ן ובו"ע"ז ויו"ס"ף פלהו אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ. בארץ דא היא קרתא קדישא דארץ ישראל. נראו בארץ, בגין דאנון דיוקניו לאתחזאה בהאי דרגא. עת הזמיר הגיע, דהא פדין משבח ומתהדר כמה דאת אמר (תהלים ב) למען יזמרו כבוד ולא ידום. ובגין פד אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארית עליה שכנתא ברישא. ודא הוא עת הזמיר הגיע. רבי חייא אמר דהא פדין מטא זמנא לשבחא.

רבי אבא אמר עלמא עלאה סתים וכל מלוי סתימין. בגין דקיימא ברא עלאה יומא דכל יומין (רומא דכל רומין). וכד ברא ואפיק, אפיק אליו שית. ובגין דאיהו סתים דכל מלוי סתימין, אמר בראשית ברא שית יומין עלאין. ולא אמר מאן ברא להון. בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא.

ולבתר גלי ואמר לון עבידתא תתאה. ואמר מאן ברא ליה, בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגליא. ואמר ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ולא פתיב ברא סתים (ד"א בארץ סתים) ברא את השמים. בגין דאיהו עלמא באתגליא ואמר ברא אלהים, אלהים ודאי שמא באתגליא. קדמאה בסתימא דאיהו עלאה. תתאה באתגליא. למהוי תדיר עובדא דקודשא בריהו הוא סתים וגליא. ורזא דשמא קדישא הכי הוא סתים וגליא. את השמים לאסגאה שמים תתאי לתתא. ואת הארץ לאכללא ארץ דלתתא. ולאסגאה (כה) כל עובדהא פגוונא דלעילא:

והארץ היתה תהו ובהו כדקאמרו. והארץ דא ארץ עלאה דלית לה נהורא מגרמה. היתה. בקדמיתא כבר הות כדקא יאות. והשתא תהו ובהו וחשך. היתה דייקא. לבתר אזעירת גרמה ואזעירת נהורא. תהו ובהו וחשך ורוח ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה.

דְּבַר אַחַר וְאֵת הָאָרֶץ כְּדַקְאֲמָרוֹן לְאַסְגָּאָה אֲרַעָא דְלִתְתָא דְאִיהִי אֲתַעְבִּידַת
בְּכַמָּה מְדוּרִין (נְהוּרִין) כִּלְא כְּגוֹוֹנָא עֲלָאָה. וְדָא הוּא וְהָאָרֶץ הִיִּתְהָ תְהוּ וְבָהוּ
וְחֻשְׁדָּ וְרוּחַ. אֲלִין אֲנוּן מְדוּרֵי אֲרַעָא. אָרֶץ. אֲדַמָּה. גִּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אֲרַקָּא.
תַּבַּל. וְגָדוּל שְׂבִכּוּלָם תַּבַּל דְּכִתִּיב, (תְּהִלִּים ט) וְהוּא (דִּן מ ע"א) יִשְׁפּוּט תַּבַּל
בְּצִדְקָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מָאן הוּא צִיָּה. אָמַר לִיה דָּא הוּא אֲתַר דְּגִיְהֵנָם כְּמָא דְאֲתַר
אָמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְרָזָא דָּא כְּתִיב, (ד"א דְכִתִּיב) (בְּמִלְתָּ) וְחֻשְׁדָּ עַל פְּנֵי תְהוּם.
דָּא רָזָא אֲתַר דְּגִיְהֵנָם. דָּא הוּא צִיָּה אֲתַר דְּמִלְאָדָּה הַמּוֹת כְּדַקְאֲמָרוֹן דְּאִיהוּ
מְחֻשְׂיָד אֲנַפִּיָּהוּ דְּבִרְיִיתָא. וְדָא הוּא אֲתַר דְּחֻשְׁדָּ עֲלָאָה.

תְּהוּ דָּא נְשִׁיָּה דְלָא אֲתַחְזִיָּא בְּהָ חִיזוּ כְּלָל עַד דְּאֲתַנְשִׁי מְכֻלָּא. וְעַל דָּא
אֲתַקְרִי נְשִׁיָּה. וְבָהוּ דָּא אֲרַקָּא אֲתַר דְלָא אֲתַנְשִׁי. רַבִּי חִיָּיא אָמַר דָּא גִיא.
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת דָּא לְקַבֵּל תַּבַּל דְּאֲתַזֵּן מְרוּחַ אֱלֹהִים, וְכִלְא כְּחַד הוּא.

כְּגוֹוֹנָא דָּא אֵית לְאָרֶץ עֲלָאָה. שְׁבַעָה מְדוּרִין אֲנוּן לְעִילָא דְרָגָא עַל דְּרָגָא
וּבְכֻלְהוּ מְדוּרִין מְלֻאָכֵי עֲלָי אֲלִין עַל אֲלִין. הֲכִי נְמִי לְתַתָּא. וְכִלְא אֲחִיד
דָּא בְּדָא לְמַהוּי כִּלְא חַד. שְׁבַעָה מְדוּרִין אֲנוּן לְעִילָא. וְהָא אָרֶץ עֲלָאָה
אֲחִידַת לוֹן וְכֻלְהוּ קִיָּימִין בְּהָ. וּבְכֻלְהוּן קִיָּימָא תּוּשְׁבְּחָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ
הוּא. דְּרָגִין פְּרִישׁוֹן דָּא מִן דָּא. וְאֲתַרִּין פְּרִישׁוֹן דָּא מִן דָּא :

מְדוּרָא קְדַמָּאָה לְתַתָּא הוּא אֲתַר בֵּי חֻשְׁדָּ דְלָא נְהִיר. וְהוּא מְתַתְּקוֹן
לְמְדוּרֵי רוּחֵי וְקִסְטִירֵי וְעֲלֵעוּלֵי תַקִּיפִין דְלָא אֲתַחְזִיָּין. וְלָא אֵית בֵּיה
נְהוּרָא וְלָא חֻשׁוּכָא וְלָא דִיּוּקְנָא כְּלָל. וְתַמּוֹן לָא יִדְעוּן בֵּיה יִדְעָא כְּלָל דְלָאו
בֵּיה צוּרָה גוֹ כְּלָל כּוּרְסִיָּיא (סוּרָטָא).

וְעַל הַהוּא אֲתַר מְמַנָּא חַד מְלֻאָכָא טְהִירָאֵל שְׁמִיָּה. וְעַמִּיָּה שְׁבַעִין מְמַנּוֹן
מְעוּפְפִין. וְאֲתַמְחוּן מְזִיקֵי שְׁבִיבִין (דְעֵלִיָּהוּ) וְלָא קִיָּימִין וְלָא אֲתַחְזִיָּין וְלָא
מְשִׁתְּכַחִי. וְכַד אֲתִי צַפְרָא כְּלָהוּ (יט א) מְתַתְּדֻשׁוֹן וְלָא קִיָּימִי. כַּד מְטָאן לְגַבִּי
הַהוּא (דְחָא) אֲתַר אֲבָדִין וְלָא מְשִׁתְּכַחִין וְעַאֲלִין בְּחַד נוֹקְבָא דְתַהוּמָא וְלָא
אֲתַחְזִיָּין. כַּד אֲתַרְמִישׁ לִילָא אֲתַמְחוּן מְאֲנוּן שְׁבִיבִין עַד דְּמְטִי צַפְרָא :

מְדוּרָא תְנַיִנָּא הוּא אֲתַר דְנְהִיר יִתִּיר וְאִיהוּ חֻשְׁדָּ. אָבַל לָא חֻשְׁדָּ כְּהַהוּא
קְדַמָּאָה. וְהוּא מְתַתְּקוֹן לְמְדוּרֵי מְלֻאָכִין עֲלָיִין דִּי מְמַנּוֹן עַל עוּבְדִיָּהוּן דְּבָנֵי
נְשָׂא וְלְמַסְטִי (ד"א לְמַסְטִי) לְהוֹן בְּהַהוּא אֲרַח בִּישָׂא דְאֲנוּן אֲזִלִּין. וְהַהוּא אֲתַר
אֲתַחְזִי יִתִּיר מִן קְדַמָּאָה. וְאֲלִין מְלֻאָכִין אֵית לְהוֹן קְרָבָא (קוּרְבָא) עִם בְּנֵי
נְשָׂא וּמְתַזֵּן (וּמְתַהֲנִין) מְרִיחָא וּבּוּסְמָא דְלִתְתָא לְסַלְקָא בְּתוּעֲלִתָא וְלֹאֲנְהָרָא
יִתִּיר.

וְעֲלִיָּהוּ חַד מְמַנָּא קְדוּמִיאֵל שְׁמִיָּה. וְאֲלִין פְּתַחִין שִׁירְתָּא וּמְשִׁתְּכַחִי וְאֲזִלִּין
לוֹן. וְלָא אֲתַחְזִיָּין עַד דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא פְּתַחִי וְאֲמַרִי שִׁירְתָּא. כְּדִין קִיָּימִין
בְּדוּכְתִּיָּהוּ וְאֲתַחְזִיָּין נְהִירִין יִתִּיר. תַּלְתָּ זְמַנִּין בְּיוֹמָא מְקַדְשֵׁי קְדוּשָׁתָא. וְכַד

ישראל עסקי באורייתא פלהון טאסין וסהדי (אנוו) סהדותא לעילא.
וקודשא בריך הוא חייס עליהו:

מדורא תליתאה הוא אתר דשביבין וקטורין. ותמן נגידו דנהר דינור
דנגיד ונפיק דאיהו בי מוקדא דנפשיתהו דרשיעיא. דמתמן נחית אשא על
רשייתהו דרשיעיא, ותמן מלאכי חבלה דטרדי להו.

ותמן אשתכח דלטורייתא עליהו דישראל לזמנין ולאסטאה לון. בר
בזמנא דנסבי אסוותא לדחייא ליה. וחד ממנא עליהו מסטרא דשמאלא
פלהו מסטרא דחשד כמה דאת אמר וחשד על פני תהום. וסמאל חייבא
אשתכח
תמן:

דף מע"ב

מדורא רביעאה הוא אתר דנהיר. ותמן הוא נהירו למלאכי עלאי די בסטר
ימינא. ופתחו שירתא וסיימי ולא אזלין לאעברא פהגי קדמאי (דף מע"ב)
דפתחין שירתא ומתוקדן ומתעברן בנור דליק ותבין ומתחדשין
כמלקדמין. והגי קיימין בדוכתייהו ולא מתעברן. והגי מלאכי דרחמי
דלא משניין לעלמין.

ועליהו פתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגוי ואלין עבדין
שליחותיהו בעלמא ולא אתחזון לבני נשא בר בחזווא או בסטרא אחרא
(ל"ד א) בסכלתנו סגי. וחד מלאכא ממנא עליהו פדאל שמיה. וביה פתיחין
מפתחו דרחמי לאנון דתייבין לגביה דמאריהון. ופתחין תרעין לאעברא
צלותהון ובעותהון:

מדורא חמישאה הוא מדורא דנהיר בנהירו נתיר מפלהו קדמאי. ואית
ביה מלאכין מנהון אשא ומנהון מיא. לזמנין אשתכחו ברחמי ולזמנין
אשתכחו בדינא. אלין בסטרא דא ואלין בסטרא דא. לזמנין נהרין אלין
וחשכין אלין. ואלין ממנן לזמרא למאריהון. אלין בפלגות ליליא. ואלין
פד סליק נהורא. וחד ממנא עליהו קדשיאל שמיה.

פד אתפלג ליליא ואתער רוח צפון וקודשא בריך הוא אתי (ס ע"ב)
לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן. כדין רוח צפון אקיש ומטא לאנון
דממנן בפלגות ליליא לזמרא. וכלהו מזמרין ופתחין שירתא. וכד אתי
צפרא ומתחבר קדרותא דצפרא בנהורא. כדין פלהו אחרנין אמרין
שירתא. וכל ככבי רקיעא וכל שאר מלאכין (דלתתא) מסייעין לון כמה
דכתיב, (איוב לח) ברו יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. עד דישראל נטלי
שירתא ותושפחתיא אבתרייהו:

מדורא שתיתאה הוא מדורא עלאה קריב למלכו שמיא. וביה ארביין
ונהרין ונחליו דמתפלגין מן ימא וכמה נונין אנון דמרחשן לארבע סטרי

עֲלָמָא. וְעִילָא מְנַהוּן סְרַכְיוּן מִמֶּנּוּ. וְחַד מִמְּנָא עֲלִייהוּ וְאוּרִיאל שְׁמִיָּהּ. וְהוּא מִמְּנָא עַל כָּל אֱלִין תַּתְּאִין.

וְכִלְהוּ נְטָלִי בְּשַׁעְתִּי וְרַגְעִי כְּדֵי נְטָלִי אַרְבֵּי לְסַטְרָא דָּא וְלְסַטְרָא דָּא. כְּדֵי נְטָלִי אַרְבֵּי לְסַטְרָא (דְרוּם) מְזֶרְחַת מִמְּנָא דְקִיִּמָּא עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סַטְרָא הוּא מִיכָּא"ל דְּאֵתָא מִימִינָא. וְכֵד נְטָלִי אַרְבֵּי לְסַטְרָא צְפוֹן מִמְּנָא דְקִיִּמָּא עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סַטְרָא הוּא גְבֻרִיאל דְּאֵתִי מְסַטְרָא דְשְׁמַאֲלָא. וְכֵד נְטָלִי אַרְבֵּי לְסַטְרָא (מְזֶרְחַת) דְרוּם הָא תַּמָּן אִיהוּ מִמְּנָא דְקִיִּמָּא עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סַטְרָא רְפָאֵל (נִי"א אוּרִיאל) שְׁמִיָּהּ וְהוּא לִימִינָא. וְכֵד נְטָלִי אַרְבֵּי לְסַטְרָא מְעָרְבַת מִמְּנָא דְקִיִּמָּא עֲלִייהוּ לְהֵהוּא סַטְרָא הוּא אוּרִיאל (נִי"א רְפָאֵל) וְאִיהוּ לְבַתְרָאָה :

מְדוּרָא שְׁבִיעָאָה הוּא מְדוּרָא עֲלָאָה עַל כֻּלָּא. וְתַמָּן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַ נְשַׁמְתַּהוּן דְּצַדִּיקִינָא דְתַמָּן מְתַעַדְנִין בְּהֵהוּא זִיְהֶרָא עֲלָאָה. וּמְתַעַדְנִין בְּעֵדוּנִין וְתַפְנוּקִין (עֲלָאָה) עֲלָאִין. וְתַמָּן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּרַ אֲנוּן זַכָּאִין. וְגַנְזִי שְׁלוֹם וּבְרַכָּה וְנִדְבָה. כֻּלָּא הוּא כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה וְהָא אָמְרוּ חַבְרִיָּא.

כְּדִין הוּא לְאַרְצֵי דְלַתְתָּא בְּשַׁבְעָה מְדוּרִין. וְכִלְהוּ כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. וּבְכִלְהוּ אִית זִינִין כְּחִיזוּ בְּנֵי נְשָׂא. וְכִלְהוּ מוֹדוּן וּמְשַׁבְּחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. וְלִית מָאן דְּיַדַּע יְקַרִּיָּה כְּאֲנוּן דְּאֲנוּן בְּמְדוּרָא עֲלָאָה. וְאֱלִין חֲזָאן יְקַרִּיָּה כְּדָקָא יְאוּת לְמַפְלַח לִיָּה וּלְשַׁבְּחָא לִיָּה וּלְאֲשַׁתְּמוּדַע יְקַרִּיָּה.

דף מא ע"א

וְעֲלָמָא דָּא עֲלָאָה דְאִיהוּ תַבֵּל לָא קִיִּמָּא בְּקִיּוּמִיָּה אֶלָּא בְּגִינִיָּהוּן דְּצַדִּיקִינָא דְאֲנוּן גּוֹפִין קְדִישִׁין. (דף מא ע"א) כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא לָא קִיִּמָּא הֵהוּא מְדוּרָא שְׁבִיעָאָה אֶלָּא לְנְשַׁמְתַּהוּן דְּצַדִּיקִינָא. הֵכִי נְמִי הָאִי מְדוּרָא שְׁבִיעָאָה לְתַתָּא לָא קִיִּמָּא אֶלָּא לְגוֹפִיָּהוּן דְּצַדִּיקִינָא. לְמַהוּי כֻּלָּא חַד דָּא כְּגוּוֹנָא דְדָא. (בְּזֹהַר גְדוֹל דְפּוֹס מְנַטוּבָה קְרִימוּנָה לּוּבְלִין מְתַחִיל כַּאן וַיֹּאמֶר אֱלֻקִּים כּוֹי אֲמַרז רַבִּי יִצְחָק שְׁהוּא בְּזֹהַר קֶטֶן לְקַמֶּן בְּדָף מֵה ע"ב)

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁבַעַה מְדוּרִין אֲנוּן דְּקִיִּמָּרְוּ. וּבְגוּ אֲנוּן אִית זִי הֵיכְלִין מְאֲנוּן רַזִּי מְהִימְנוּתָא לְקַבֵּל זִי רְקִיעִין עֲלָאִין. וּבְכָל הֵיכְלָא וְהֵיכְלָא אִית רוּחִין עֲלָאִין. הֵיכְלָא קְדַמָּאָה הָכָא אִית רוּחָא דְאֵתְמָנָא עַל נְשַׁמְתַּהוּן דְּגָרִין דְּאֵתְגִיִּירוּ. וְרַחֲמִיאל שְׁמִיָּהּ. וְאִיהוּ נְטִיל לוֹן וְאֵתְהַנּוּן מְזִיו יְקַרָּא דְלַעִילָא. הֵיכְלָא תְּנַיִנָא אִית רוּחָא חֲדָא אֵהִינָאֵל שְׁמִיָּהּ. וְדָא קִיִּמָּא עַל כָּל אֲנוּן נְשַׁמְתִּין דְּרַבִּי דָּלָא זָכוּ בְּהָאִי עֲלָמָא לְמַלְעִי בְּאוּרִיָּתָא. וְאִיהוּ קִיִּמָּא עֲלִייהוּ וְאוּלִיף לוֹן. הֵיכְלָא תְּלִיתָאָה בְּהָאִי אִית רוּחָא חֲדָא אֲדַרְהִינָאֵל שְׁמִיָּהּ. וְאִיהוּ קִיִּמָּא עַל נְשַׁמְתַּהוּן דְּאֲנוּן דְּאֵהֲדְרוּ בְּתִיּוּבָתָא וְלָא אֵהֲדְרוּ. כְּגוּן דְּחֲשִׁיבוּ וְעַד לָא אֵהֲדְרוּ בְּהוּ מִיתוּ. אֱלִין טְרַדִּין לוֹן בְּגִיָּהֶנְס. וּלְבַתֵּר עֲאֲלִין לוֹן לְהָאִי רוּחָא מִמְּנָא וְנְטִיל לוֹן. וְחַמְדָּן לְאֵתְהַנְאָה מְזִיו יְקַרָּא דְמֵאֲרִיָּהוּן וְלָא אֵתְהַנּוּן. וְאֱלִין אֶקְרוּן בְּנֵי בְּשָׂר. וְעֲלִייהוּ כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֵא כָּל בְּשָׂר

לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יי: הַיִּכְלָא רְבִיעָא הָכָא קִימָא חַד רוּחָא גַדְרִיהָא ל (נ"א גהדה"אל) שְׁמִיה. דָּא קִימָא עַל כָּל אַנּוּן נִשְׁמַתִּין דְּקִטּוּלֵי דְשָׁאָר עַמִּין (עובדי כוכבים ומזלות) לְעֵלְא לֹון גּוּ פּוּרְפִירָא דְמִלְכָא. וְאַתְרִשִּׁימוּ תַמָּן עַד יוּמָא דִּינְקוּם לֹון קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְכְתִיב, (תהלים קי) יְדִין בְּגוֹיִם מָלְא גּוֹיֹת מְחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה: הַיִּכְלָא חֲמִישָׁא הָכָא קִימָא חַד רוּחָא דְאַקְרִי אַדִּירִיאל וְדָא קִימָא עַל כָּל אֱלִין נִשְׁמַתִּין (חסר) (היכלא שתינתאה צדקיא ל היכלא שביעאה מיכא"ל) (נ"א דחסידי) (דאחידן בתיובתא) דְאַתְקִימוּ בְּהוּא סְטָרָא. וְאַלִין אַנּוּן לְעֵלְא מְכֻלְהוּ דִּי בְּמִדּוּרָא דָּא עֲלָאָה עַל כָּלְא וּמִיכָא"ל (שמיה) רַב מְמַנָּא (עליהו) עַל כָּלְהוּ קִימָא (דקיימין) בֵּיה. וְכַמָּה אֶלְף וְרַבְבֵּן כָּלְהוּ קִימִין תַּחֲוֹתִיה בְּהוּא סְטָרָא. וְתַמָּן מְתַעַדְנִין אַנּוּן נִשְׁמַתִּין דְּחִסִּידֵי בְּהוּא נְהוּרָא עֲלָאָה דְנַגְדָא מְעֲלָמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי (חסר כאן היכל ו' ז): אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאן הוּא דִּינְדַע לְסַדְרָא צְלוּתָא (קמיה) דְמַרְיָה כְּמִשָּׁה. בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיךְ לִיה לְסַדְרָא צְלוּתִיה בְּאַרְיִכוֹת סֵדֵר. וּבְשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיךְ לִיה לְקַצְרָא הָכִי נָמִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא אֲשַׁכְחָנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָי סְדוּרָא דְרִזִּין דְרִזִּין בְּקִשּׁוּרָא חֲדָא. זְמַנִּין דְאַצְטְרִיךְ לְסַדְרָא צְלוּתִיה כְּדָקָא יָאוּת. וּלְקִשְׁרָא קִשְׁרִין לְבָסוּמֵי לְמַאֲרִיה כְּדָקָא יָאוּת. וּלְמַנְדַע לִיחְדָא יחודא שְׁלִימָתָא לְמַקְרַע רְקִיעִין וּלְאַפְתָּחָא תַרְעִין וּפְתַחִין דְלָא יְהָא מָאן דִּימְחִי בִּידִיה.

זְכָאִין אַנּוּן צְדִיקָא דְאַנּוּן יְדַעִי לְמַפְתִּי לְמַאֲרִיהוֹן וּלְבָטוּלֵי גִזְרִין וּלְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתָא בְּעֲלָמָא וּלְנַחְתָא בְּרַכָּאן וּלְמַעַדֵי מַאֲרִיהוֹן דְדִינִין דְלָא יִשְׁלֹטוּן בְּעֲלָמָא. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (תהלים קו) מִי יִמְלֵל גְּבוּרֹתַי יי וְגוֹי. מָאן יְגַלִּי עַפְרָא מְעִינְדָא אַבְרָהָם חִסִּידָא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. דְגַלִּי לְךָ רָזָא דְרִזִּין. וְשָׂרִיאת צְלוּתִין בְּעֲלָמָא. וְאַתְגַּלְיִין לְךָ הַיִּכְלֵי דְמִלְכָא עֲלָאָה.

דף מא ע"ב

שְׁבַעַה הַיִּכְלִין קְדִישִׁין אַנּוּן. וְאַנּוּן קִימִין בְּתַרְעִין בְּקִיּוּמָא. וּבְכָל חַד וְחַד עָאֵל (דף מא ע"ב) צְלוּתָא דִּיחֻדָּא (ד"א ל"ג דמריה) דְמָאן דִּינְדַע לְבָסוּמֵי לְמַאֲרִיה וּלְיִחְדָּא יחודא בְּשְׁלִימוּ. דִּינְדַע לְאַעְלָא בְּכָלְהוּ וּלְקִשְׁרָא קִשְׁרִין אֱלִין בְּאַלִין רוּחָא בְּרוּחָא. רוּחָא תַתָּאָה בְּרוּחָא עֲלָאָה כְּתִיב, (ישעיה כו) יי בְּצַר פְּקַדוֹן צְקוֹן לַחֲשׁ מוּסְרָךְ לְמוֹ: (עיין בפרדס בשער היכלות הקדושות והיכלותהתמורות).

הַיִּכְלָא קְדָמָאָה כְּתִיב, (שמות כד) וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר וּכְעֶצֶם הַשְּׁמַיִם לְטַהַר. רָזָא דְרִזִּין (ד"א אית) רוּחַ דְאַקְרִי סְפִירָא. כְּסִפְרֵיו דְאַבּוֹן טְבָא נְצִיץ לְתַרִּין סְטָרִין. נְהוּרָא חַד סְלִיק וְנַחֲתִית. וְהוּא נְהוּרָא חָנוּר נְצִיץ לְכָל סְטָר עֵילָא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא. נְהוּרִיה תַלְלִין סְתִים וְגַלְיָא.

מְנְהוּרָא דָּא מְתַפְרָשִׁין דִּי נְהוּרִין לְדִי סְטָרִין. וְכָלְהוּ נְהוּרִין חַד נְהוּרָא. כְּבוּצִינָא דְשָׂרְגָא דְדְלִיק וְנְצִיץ נְהוּרִין לְחִיזוּ דְעֵינִין דְבְּנֵי נְשָׂא. וְאַנּוּן נְהוּרִין

דְּשָׂרָא סְלָקִין וְנַחְתִּין אֶזְלִין וְתִיבִין מְגוּ הָהוּא אָשָׁא דְנְהוּרָא דְשָׂרָא
דְּדְלִיק וְכִלְהוּ חַד נְהוּרָא. הֵכִי נְמִי אֶלִין. וְנִצְיָצִין כְּלָהוּ נְהוּרִין כְּחִיזוּ דְנַחְשָׂא
בְּטִישָׂא בְּסוּמְקָא כְּמָה דְאַתְמָר (יחזקאל א) וְנוֹצְצִים כְּעִין נַחֲשֵׁת קָלֵל. דָּא הוּא
לְיַמִּינָא.

לְשִׂמְאָלָא אֵית רִוְחָא דְאַקְרִי לְבָנָה. וְדָא אֶתְכְּלִיל בְּרוּחָא קְדָמָאָה וְעָאֵל דָּא
בְּדָא. נְהוּרִיה סוּמְקָ וְחַנוּר כְּחַדָּא. בְּגִין דְנִפְקָא מֵאֲנוּן נְהוּרִין קְדָמָאִין. כְּד
אֲתוּ נְהוּרִין דְדָא מְטוּ בְּנְהוּרִין קְדָמָאִין וְאֶתְכְּלִילוּ בֵּיהּ וְאֲנוּן חַד. וְאֶתְחַזְיוּ
נְהוּרִי קְדָמָאִי בְּלַחוּדֵיהוּ. וְלֹא אֶתְגְּלִיין אֲנוּן אַחְרָנִין וְלֹא אֶתִּידְעוּ דְעָאֵלוּ
בְּגוּוּיָהוּ וְאֶתְטַמְרוּ בֵּיהּ. כְּמָא דְאַתְ אָמַר (בראשית מא) וְלֹא נֹדַע כִּי בָּאוּ אֶל
קַרְבְּנָהּ וְגוֹי. וְדָא הוּא רִוְחָא בְּרוּחָא דְאֲנוּן חַד. נְהוּרִין בְּנְהוּרִין דְאֲנוּן חַד.
וְהָכָא אֲנוּן תְּרִין תְּרַעִין (רקייעין) תִּתְּאִין מֵאֲנוּן רְקִיעִין דְאַקְרוּן (ס"א שמים) שְׁמִי
הַשְּׁמַיִם (רקייע).

מִתְרִין רִוְחִין אֶלִין מְנַצְצִין אֶתְבְּרִיאוּ אֲנוּן אֹפְנִין דְאֲנוּן קְדִישִׁין. דְדִינֵיהוּ
כְּדִינָא דְחִיּוֹת כְּדְכְתִיב, (יחזקאל א) מְרָאָה הָאוֹפְנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹי. וְדָא הוּא
דְכְתִיב וְדַמוֹת הַחַיּוֹת מְרָאִיהוֹן כְּגַחְלֵי אֵשׁ בּוֹעֵרוֹת כְּמְרָאָה הַלְפִידִים הִיא
מִתְהַלְקֶת בֵּין הַחַיּוֹת. מָאן הִיא, דָּא רִוְחָא קְדִישָׂא אֶתְר דְנִפְקוּ מִנֵּיהּ וְאִיהִי
נְהִיר לֹון. דְכְתִיב וְנוֹגַהּ לְאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָרֵק.

כְּד אֶתְכְּלִיל רִוְחָא בְּרוּחָא נְפִיק מְנִיָּהוּ נְהִירוּ דְחַד חִיּוֹתָא רְמִיז (נ"א רמ"א)
עַל ד' אֹפְנִין. וְהָא דְיוֹקְנָא דִּילֵיהּ כְּאַרְיֵה שְׁלִיט עַל אֶלְפֵי וְתַלְת מְאָה רְבּוּא
דְאוֹפְנִין אַחְרָנִין. גְּדַפְהָא דְנִשְׂרָא הִיא אֶתְמַנָּא עַל (כּל) אֲנוּן אֹפְנִים. כְּד'
גְּלַגְלִים נְטֻלִין כָּל חַד וְחַד מֵאֲנוּן אַרְבַּע. בְּכָל גְּלַגְלָא וְגְלַגְלָא תַלְת סְמְכִין.
וְאֲנוּן תְּרִיסַר סְמְכִין כְּד' גְּלַגְלִין. רִוְחָא דָּא שְׁלֵטָא עַל כָּלָא. מִהָכָא נְפִיקוּ.
וְדָא רִוְחָא קְיִימָא לְכִלְהוּ. (ד"א ו"הא) מִינָהּ אֶתְזָנוּ.

אֶלִין ד' (ד"א ל"ג אופנים) ד' אֲנַפִּין לְכָל חַד וְחַד. וְכָל אֲנוּן אֲנַפִּין אֶסְתְּכִיין
לְאַרְבַּע סְטְרִין דְהָהוּא חִיּוֹתָא דְקִיִּימָא עֲלֵיהּ. כְּד נְטֻלִין אֶלִין אַרְבַּע תַּחְתּוֹת
הָהוּא חִיּוֹתָא. עָאֵלוּ דָּא בְּדָא וּמְשַׁלְבִין דָּא בְּדָא כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (שמות כז ולו)
מִקְבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת אֵשָׁה אֶל אַחֻתָּהּ. לְאַתְכְּלִילָא חַדָּא בְּחַדָּא וְלֹאֲעֵלָא דָּא
בְּדָא. כְּד נְטֻלִין אֲנוּן גְּלַגְלִין אֶשְׁתַּמַּע קַל נְעִימוֹתָא בְּכָל אֲנוּן חִילִין דְלִתְתָּא
לְזִינֵיהוּ.

תַּחְתּוֹת הֵיכְלָא דָּא מִתְפָּרְשִׁין חִילִין לְבַר לְכַמָּה סְטְרִין דְרְקִיעִין דְלִתְתָּא עַד
דְמְטוּ לְכַבָּא דְשִׁבְתָּאִי. כְּלָהוּ אֶסְתְּכִיין לְהֵיכְלָא דָּא. מִתְמָן אֶתְזָנוּ. כְּד
אֶלִין דִּי בְּהֵיכְלָא דָּא כְּלָהוּ אֶסְתְּכוּ לְהָהוּא רִוְחָא דְכְתִיב, (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר
יְהִיָּה שָׁמָּה הָרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּן. וְדָא הוּא הֵיכְלָא דְאַקְרִי
לְבַנְתּוֹת.

דף מב ע"א

רוחא דא דכליל רוחא אחרא תננינא סלקא ונחתא נהוריה דלא שכיך (שבק) לעלמין פנורא דשמשא גו מיא. לית מאן דקאים עליה. בר רעוניה דבר נש זפאה, בההוא צלותא דעאלת בההוא היכלא וסלקא לקשרא קשרין בשלימו בשורתא (דף מב ע"א) דרוח (נ"א דנהורא) דא פדקא חזי. פדין נהורא אתעטף ביה וחדי בה וסלקא עמה לאתקשרא בקשרא דהיכלא תננינא. לאתפללא רוחא דכליל ברוחא אחרא עפאה דעליה.

ורוחא דא דכליל כליל ביה ההיא חיותא וכל אנון אופנין וגלגלין ואתאחדון ביה פגוונא דאתאחדא אשא במיא, ומיא באשא. דרום בצפון, צפון בדרום. מזרח במערב, ומערב במזרח. הכי אתאחדון פלהו דא בדא ואתקשרון דא בדא. ההוא רוחא סלקא לאתקשרא. וההיא חיותא אסתכייא לעילא לגבי היכלא תננינא ואסתכין דא בדא.

באמצעיתא דהיכלא דא נעיץ חד עמודא דסלקא עד אמצעיתא דהיכלא אחרא. ואיהו נקיב ונעיץ (נ"א נתיב נעיץ) מתתא לעילא לאתדבקה רוחא ברוחא וכן עד לעילא מפלהו. למחוי פלהו רוחא חדא כמא דאת אמר, (קהלת ג) ורוח אחד לכל :

היכלא תננינא פתיב, (שמות כד) וכעצם השמים לטוהר. הקא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר. וקיימא בחנורתא תדיר. דלא אתערבו גווניו באחרא. ואיהו עצם דלא אשתני לעלמין. דא לאו איהו באתגליא הכי לאתנצצא באחרא. דא קשי לאתגליא. כסתימו דעינא דכד מתגלגלא אזדהר ונציץ בגלגולא. ודא אוף הכי. בגין דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא מגלגל בגלגולא וגלי ליה, ואתקשר בהדיה בקשרא דחנורתא דעינא גו גוון אחרא דאיהו דקיק מיניה דשארי עלוי.

מתגלגלא רוחא דא מגו רוחא דלתתא. נהורא דלתתא אסחר לגלגלא (נ"א וגלגל) נהורא דא ואתנהיר. ולא יכיל לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה וכדין אנהיר. ואחיד בנהורא דלתתא (ד"א ל"ג דחנה נהיר) דהוא כליל ולא אשתני כלל. אלא אתגליא בגיניה בגלגולא דיליה. וכד נהורא דא מתגלגלא נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואסתחר עמיה. ורזא דא פתיב, (שיר השירים ז) חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן. זפאה איהו מאן דידע לגלאה (נ"א לגלגלא) נהורין. רוחא אחרא אתכליל בהדיה ואסתחר (ואנהיר) ונהיר סחרניה בגוון תכלא וחנור. ההוא חנור אתקשר בחנור דא. וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא. ואתכלילו דא בדא והווי חד. ואקרוין עצם השמים. וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא פלא אתכליל הקא. ובגין דכלא אתכליל הקא אתקרי עצם השמים.

מפללא דנהורין אליו אתבריאו אנון שרפים דשית גדפין כמא דאת אמר (ישעיה ו) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד. פלהו בשש. בגין דכלהו מעצם השמים. אליו אנון דאוקידו לאנון דלא חיישי על יקרא דמאריהון. ורזא דאשתמש בתגא חלף. מאן דקארי ותני שית סדרי משנה

דא הוא מאן דיידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה כדקא יאות.
אליו אנון דמקדשין שמה קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר.

כד מתגלגלן נהורין נפק מנייהו נהירו דחד חיותא. דאיהי קיימא ורמא
על די חיוון שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו. ובאלין כד נטלון
אתכפין שרפים תתאי נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא
לכל עלמא.

אליו חיוון אנפי נשר מסתכלן לגבי ההוא חיותא נשרא עלאה דעלייהו,
כמא דאת אמר, (משלי ט) דרד הנשר בשמים. רוחא דא שלטא על כלא.
ההיא חיותא דרמיז (נייא דרמיא) על כלהו אסתכפייא לעילא וכלהו לגביה
(דייא לגבה).

כלהו כד נטלון מזדעזעין כמה חיילין. מנהון נהירין. מנהון מתתברי (נייא
מסתברי מקמיהון) מקימיהון (מימיהון) ואוקידון לון בנורא ואתין ומתחדשון
כמלקדמין. כלהו עאלין תחות ההוא חיותא מסתתרון תחות גדפהא
לאכללא לון לעילא.

דף מב ע"ב

אנון ד' חיוון (דף מב ע"ב) סלקין כד רוחא אזדהר בגו ההוא חיותא. ארבע
גלגלן לכל חד וחד. גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח. תלת סמכין נטלון
ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת
סמכין נטלון ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא חדא אסתכי לסטר
דרום. ותלת סמכין נטלון ליה ואסתכין לאמצעיתא. וגלגלא אחרא
אסתכי לסטר צפון ותלת סמכין נטלון ליה ואסתכין לאמצעיתא. וכלהו
סמכין תריסר נטלון מגו אמצעיתא. וההוא אמצעיתא סגיר ופתח. וכל
גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע בכלהו רקיעין.

אליו ארבע חיוון (דייא דלעילא) כלהו (מתלבשו) (סייא אשתלבן) דא בדא. ועאלין
אנון אופנים דלתתא בגו אליו חיוון דלעילא כלילן אליו באלין, רוחא דא
דאתכליל באנון רוחין מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא וקיימא
לאתאחדא ולאנתקשרא ברעותא דבר נש זכאה בההיא צלותא דצלי. דכד
סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיל כלא וכלהו נטלון בהדה ואתכלילו דא
בדא עד דאתכלילו בההוא רוחא. וההוא רוחא נטלא ברעותא דקשורא
דיחודא דצלותא דמיחדא כלא עד דמטו כלהו להיכלא תליתאה כלילן
דא בדא כדקדמאי, אשא במיא, ומיא באשא. רוחא בעפרא, ועפרא
ברוחא. מזרח במערב, מערב במזרח. צפון בדרום, דרום בצפון. והכי הני
כלהו מתקשרו דא בדא ומתאחדו דא בדא ומשלבן דא עם דא. וכן כמה
חיילין ומשרין דאתאחדו (נייא דנחת) לתתא ואתערבו באנון תתאי עד
דמטו לככבא דצדק ותמן כמה ממנו על עלמא.

וְכַד רוּחָא דָא דְאִתְפְּלִיל (ד"א אתכליל) מְפֻלְהוּ וְכֻלְהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ. סְלִיק
וְאִתְאַחַד וְעָאֵל בְּגוּ הֵיכְלָא תְּלִיתָאָה עַד דְאִתְאַחַד בְּרוּחָא דְתַמְנָן בְּגוּ הָהוּא
עֲמוּדָא דְקָאִים בְּאַמְצָעִיתָא. וְכַדִּין כְּלָא אֲשֵׁתְלִים עַד הָכָא כְּדָקָא יָאוּת.
וְכֻלְהוּ רוּחָא חָדָא כְּלִיל מְפֻלָּא וְשְׁלִים מְפֻלָּא כְּמָא דְאִתְ אָמַר וְרוּחַ אָחַד
לְהֵנָּה. הָכָא הַכְּרָעָה לְאִתְדַבְּקָא בְּמַאֲרִיהּ :

הֵיכְלָא תְּלִיתָאָה. הֵיכְלָא דָא אִיהוּ הֵיכְלָא דְהָהוּא רוּחָא דְאִקְרִי נְגַה, רוּחָא
דָא אִיהוּ דְכֵינְא בְּרִיר מְפֻלְהוּ. לִית לִיהּ גְּוֹן דְאִתְחַזֵּי בֵּיהּ לָאו חֲנוּר וְלָאו
יְרוּק וְלָאו אוּכְס וְלָאו סוּמְק. וּבְגִין כֵּן אִקְרִי טוּהַר. דְכֵינְא בְּרִירָא מְפֻל
אֵלִין תְּתַאֲיוּ. וְאַף עַל גַּב דְאִיהוּ דְכֵינְא מְפֻלָּא, לָא אִתְחַזֵּי עַד דְאֵלִין תְּתַאֲיוּ
מִתְגַּלְגְּלוּ וְאַחִידוּ (נ"א וכראו) בֵּיהּ וְעָאֵלִין בְּגוּיָהּ (נ"א ביה). כִּינָן דְעָאֵלִין בְּגוּיָהּ
כְּדִין אִתְחַזֵּי נְהוּרִיָּה וְלָא גְּוֹן חַד מְפֻלְהוּ.

כְּדִין אִתְחַזֵּי נְהוּרִיָּה וְלָא גְּוֹן חַד מְפֻלְהוּ.
כְּדִין אִתְחַזֵּי נְהוּרִיָּה וְלָא גְּוֹן חַד מְפֻלְהוּ.
כְּדִין אִתְחַזֵּי נְהוּרִיָּה וְלָא גְּוֹן חַד מְפֻלְהוּ.
כְּדִין אִתְחַזֵּי נְהוּרִיָּה וְלָא גְּוֹן חַד מְפֻלְהוּ.

וְלָא נְהִיר, בְּרִי בְּזִמְנָא דְאֵלִין נְהוּרִין דְלִתְתָּא סְלִקִין וְהָהוּא רְעוּתָא דְצְלוּתָא
נְטִיל לְכֻלְהוּ. כְּדִין הָהוּא נְהוּרָא נְפִיק מְגוּ הָהוּא רוּחָא. אִתְנְהִיר הָהוּא
נְהוּרָא וְאַפִּיק אֵלִין תְּרִין נְהוּרִין נְצָצִין וְאִתְחַזִּין כְּחוּשְׁבָן כ"ב אִתְנוּן
דְאוּרִיָּתָא. לְבַתַּר מִתְהַדְרִין וְכֻלְלִין בְּהָהוּא נְהוּרָא.

כָּל אֲנוּן נְהוּרִין תְּתַאֲיוּ (באנון נהורין) כְּלִילָן בְּהֵנִי נְהוּרִין (תתאיון) וְכֻלְהוּ
בְּנְהוּרָא דָא. הָאִי נְהוּרָא אִיהוּ כְּלִיל בְּגוּ הָהוּא רוּחָא. וְהָהוּא רוּחָא קִימָא
בְּהֵיכְלָא תְּלִיתָאָה דָא. וְלָא קָאִים לְאִתְיִשְׁבָּא אֶלָּא בְּגוּ הֵיכְלָא רְבִיעָאָה
דְתַאוּבְתִּיהּ לְסַלְקָא לְגוּיָהּ.

דף מג ע"א

אֵלִין נְהוּרִין דְנְפִקוּ מְגוּ הָהוּא רוּחָא כְּדִין מְנַצְצִין מִתְחַבְּרָן כְּלִילָן נְהוּרִין
דְנַצְצִין. בְּשַׁעְתָּא דְנְפִיקִי מְגוּ הָהוּא נְהוּרָא חָדָא וְדְחִיקִין (נ"א ודחיון) לְאִתְנַצְצָא.
נְפִיקִי מְנִיָּהּ חַד חִיּוּתָא קְדִישָׁא רְבִירָבָא דְיוֹקְנָהּא כְּחִיּוּ דְכָל אֲנוּן (דף מג ע"א)
שְׁאֵר חִיּוּתָא דְיוֹקְנָא דְאַרְיָה וְדְיוֹקְנָא דְנִשְׁרַר כְּלִילָן כְּחָדָא וְאִתְעַבִּידוּ בֵּיהּ חַד
דְיוֹקְנָא מְנִיָּהּ.

תַּחוּת הָאִי חִיּוּתָא אִית ד' אוֹפְנִין עֲלָאִין (חיוו דלהו) כְּחִיּוּ דְתַרְשִׁישׁ מְרַקְמָן
בְּכֻלְלִיו דְכָל גְּוֹנוֹן. וְשִׁית מְאָה אֶלְפִי רְבּוּא (רברבו) כְּלִילָן בְּגוּוּיָהּ. וְאֵלִין ד'
אוֹפְנִים בְּתַמְנָא גְּדִפִין כְּלִילָן. וְכֻלְהוּ נְפִיקִין מְגוּ נְהִירוּ דְהָהוּא חִיּוּתָא
דְשְׁלִטָא עֲלֵיהּ. בְּשַׁעְתָּא דְנַצְיָן הָהוּא נְהוּרָא מְפֻקָא חִיּוּלִין חִיּוּלִין אֵלִין.

וְאֵלֶיךָ ד' דִּתְחַוְתָּהּ קִיּוּמִי בְּדִי סְטֵרִי דְעֲלָמָא בְּדִי אֲנָפִין כָּל חַד וְחַד. תְּרִין
אֲנָפִין מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּי הַהוּא חִיּוּתָא. וְתִרִין אֲנָפִין מְחַפְּיִין בְּגַדְפִּיּוּהוּ מְאֻנּוּן
נְהוּרִין דְנִצְצוּן דְלֹא יִכְלִין לְאַסְתַּכְּלָא.

בְּכָל זְמַנָּא דְנִטְלֵי אֵלֶיךָ בְּדִי גְלַגְלִין (דִּישָׁא וְתִרִיסַר) (וְתִרִין) סְמִכִין פְּקַדְמֵאִי
אֲתַעְבִּיד מִהֵהוּא זִיעָא דְלֵהוּן כְּמָה חִיּוּלִין וּמִשְׁרִיין דְכֻלְהוּ מְשַׁבְּחִין וּמְזַמְרִין
דְלֹא מְשַׁתְּכֵי לְעֲלָמִין. וְלֹאֵלֶיךָ לִית לֹון שְׁעוּרָא.

אַרְבַּע פְּתַחִין אֵית לְהִיכְלָא דָּא לְאַרְבַּע סְטֵרִין דְעֲלָמָא. עֶשֶׂר מְמַנּוּן בְּכָל
פְּתַחָא וּפְתַחָא. וּבְזְמַנָּא דְכֻלְהוּ דִּי בְּגוּ הִיכְלִין דְלִתְתָּא. וְאַנּוּן הִיכְלִין סְלִקִין
בְּרַעוּ דְצֻלוֹתָא דְכֵיּיא. כְּלֵהוּ פְּתַחִין פְּתַחִין. עַד דְכֻלְלִין כְּלֵהוּ אֵלֶיךָ בְּאֵלֶיךָ.
וּמִשְׁלָבִין אֵלֶיךָ בְּאֵלֶיךָ. וְעֲאֵלֶיךָ כְּלֵהוּ מְמַנּוּן גּוּ מְמַנּוּן. מִשְׁרִיין גּוּ מִשְׁרִיין.
אוּפְנִים בְּחִיּוּת וְחִיּוּת בְּאוּפְנִים. בְּאֵלֶיךָ אוּפְנִים, נְהוּרִין בְּנְהוּרִין רוּחָא
בְּרוּחָא. עַד דְעֲאֵלוּ בְּרוּחָא דָּא.

בְּהִיכְלָא דָּא אֵית דּוּכְתָּא חָדָא כְּחִיּוּן דְדִהָבָא דְנִצְיָא. וְתַמּוּן גְּנִיזִין כְּמָה
חִיּוּלִין וּמִשְׁרִיין דְלֹא סְלִקִין וְלֹא מְתַעֲטְרִין לְעֵילָא אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְכָל אֵלֶיךָ
קְשִׁירִין קְשִׁירִין וְהִיכְלִין נְטִיל לְאַתְעֲטְרָא כְּלֵהוּן נְפִקִין מְלִיין בְּדִינָא. וְאַקְרוּן
מְאֵרִי תְרִיסִין. שְׁלִיחִין בְּעֲלָמָא מְגוּ מְאֵרִי דִינִין דִּי בְּהִיכְלָא רְבִיעָאָה. בְּהֵאִי
דּוּכְתָּא תְלִיין בְּאַרְבַּע סְטֵרִין שִׁית מְאָה אֶלְף רְבוּון מְגִינִים דְדִהָבָא לְכָל
סְטֵר וְסְטֵר. וְכֹן לְתַתָּא מְנִיּוּהוּ שׁוּרִין מְקַפּוּן וְאַנּוּן שְׁתִּין.

וְכָל הֵי מְגִינִים כְּלֵהוּ מְגִיחִין קְרָבִין סְיִיפִין וְרוּמְחִין לְבַר בְּכָל אֲנּוּן שְׁלִיחִי
דִינִין דְעֲלָמָא עַד דְמְטוּ דְרִגִין בְּדְרִגִין לְכַכְבָּא דְמְאָדִים. וְכַדִּין הִיכְלָא סְלִקָּא
וְאַתְעֲטְרַת בְּהֵהוּא רוּחָא בְּכָל אֲנּוּן חִיּוּלִין וְאַשְׁתַּאֲרַת הַהוּא דּוּכְתָּא
בְּאַתְרֵיהּ. וְהַהוּא דּוּכְתָּא אֶקְרִי תָּא הֶרְצִים. אֲנּוּן שְׁלִיחִין מְרַהֲטִי לְאַשְׁלָמָא
דִינִין וּפְרַעֲנִין בְּכָל סְטֵרִי עֲלָמָא.

פַּד סְלִקָּא צֻלוֹתָא נְטִיל כָּל הֵי נְהוּרִין וּמִשְׁרִיין וְקֶשֶׁר קְשִׁירִין וְאַתְכְּלִילוּ
כְּלֵהוּ כְּחָדָא. עַד דְאַתְקֶשֶׁר רוּחָא בְּרוּחָא וְאַנּוּן חַד. וְעֲאֵלוּ גּוּ הַהוּא עֲמוּדָא
לְאַתְכְּלָא בְּרוּחָא דְהִיכְלָא רְבִיעָאָה. זְכָאָה חוּלְקִיָּה מֵאן דִּידַע רְזָא
דְמְאֵרִיָּה וְאַרִים דְגִלְיָה בְּאַתְרֵי דְאַצְטְרִיךְ.

וְתָא חֲזִי כְּלָא אֶצְטְרִיךְ דָּא לְדָא וְדָא לְדָא לְאַשְׁלָמָא דָּא עִם דָּא וְלֹאֲתַנְהָרָא
דָּא בְּדָא עַד דְסְלִיק כְּלָא לְאַתְרֵי דְאַצְטְרִיךְ שְׁלִימוּ. מִתְתָּא בְּקַדְמִיתָא
וּמְלַעֲיָלָא לְבַתֵּר. וְכַדִּין אֵיהוּ שְׁלִימוּ בְּכָל סְטֵרִין וְאַשְׁתַּלִּים כְּלָא כְּדִקָּא
יָאוּת. מֵאן דִּידַע רְזִין אֵלֶיךָ וְעֲבִיד שְׁלִימוּ. דָּא אֵיהוּ מִתְדַבֵּק בְּמְאֵרִיָּה וּבְטִיל
כָּל גְּזִרִין קְשִׁין. וְאֵיהוּ אֶעֱטֵר לְמְאֵרִיָּה וּמִשְׁיָד בְּרַכָּאן עַל עֲלָמָא. וְדָא אֵיהוּ
בְּרַ נֶשׁ דְאַקְרִי צְדִיקָא עֲמוּדָא דְעֲלָמָא וְצֻלוֹתֵיהּ לָא אֶחָדֵר רִיקְנֵיָּא
וְחוּלְקִיָּה בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, וְאֵיהוּ בְּחוּשְׁבֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

תָּא חֲזִי כָּל הֵי הִיכְלִין וְכָל הֵי חִיּוּתָא וְכָל הֵי חִיּוּלִין וְכָל הֵי נְהוּרִין וְכָל
הֵי רוּחִין כְּלֵהוּ אֶצְטְרִיכוּ דָּא לְדָא. בְּגִין לְאַשְׁתַּלְמָא מִתְתָּא. וְלֹאֲשַׁתְּלָמָא

לְבַתֵּר מְלַעֲיֵלָא. אֵלִין הֵיכְלִין אַנּוּן מִתְדַבְּקִין דָּא בְדָא.

דף מג ע"ב

וְכִלְהוּ כְּגוֹנוֹן דְּלַעֲיֵלָא (נ"א דעינא) מִתְדַבְּקִין דָּא עִם דָּא. כֹּל מַה דִּי בְּגוֹוִיָּהוּ אַנּוּן כְּהוּא חִיזוּ דְּמִתְחַזְיָא (צ"א, א, סב) בְּסִתְיִמוּ פִּד מִתְגַּלְגֵּלָא עֵינָא וְאַתְחַזִּי הוּא זְהָרָא נְצִיץ. וְהוּא מַה דְּלָא אִתְחַזִּי (ביה) בְּהוּא גְלָגוּלָא. אִיהוּ הוּא רוחא דְּשִׁלְטָא עַל כְּלָא. וּבְגִין כֹּד קִימָא דָּא בְדָא דְרָגִין עַל דְרָגִין (וּדְרָגִין עַל דְרָגִין) עַד דְּאַתְעֵטֵר כְּלָא (דף מג ע"ב) כְּדָקָא יָאוּת.

וְתָא חֲזִי אֲלֵמְלָא כֹּל אַנּוּן גּוֹנוֹן דְּעֵינָא דְאַתְחַזִּין, פִּד אֲסִתִּים עֵינָא וְאַתְגַּלְגֵּלָא בְּגַלְגֵּלָא לָא אִתְחַזִּין אַנּוּן גּוֹנוֹן דְּזְהָרוֹ. וְאַלְמְלָא אַנּוּן גּוֹנוֹן, לָא אִתְדַבֵּק הוּא דְסִתִּים דְּשִׁלְטָא עֲלֵיהוּ. אֲשִׁתְכַח דְּכִלָּא תְלִיָא דָּא בְדָא וְאַתְקִשֵׁר דָּא בְדָא פִּד אִתְפְּלִיל כְּלָא כְּחָדָא בְּהֵיכְלָא תְלִיתָאָה. וְרַעוּתָא דְצִלוּתָא סִלְקָא לְאַתְעֵטֵרָא בְּהֵיכְלָא רְבִיעָאָה. כְּדִין כְּלָא חֵד. וְרַעוּתָא חֵדָא וְקִשׁוּרָא חֵדָא. הָכָא הִשְׁתַּחֲוָּאָה לְאַתְרָצָאָה בְּמֵאֲרִיהּ :

הֵיכְלָא רְבִיעָאָה, הֵיכְלָא דָּא אִיהוּ מְשַׁנְיָא מִכְּלָהוּ. אַרְבַּע הֵיכְלִין לְדָא. דָּא לְגוֹ מוֹן דָּא וְכִלְהוּ חֵד הֵיכְלָא. הָכָא אִיהוּ רוחא דְאַקְרִי זְכוּת, בְּאַתֵּר דָּא מִתְהַפֵּד זְכוּת דְּכָל בְּנֵי עֲלָמָא. רוחא דָּא נְטִיל כְּלָא. מְנִיָּה נְפָקוּ שְׁבַעִין נְהוּרִין כְּלָהוּ מְנַצְצוֹן. וְכִלְהוּ בְּעוּגוּלָא דְלָא מִתְפְּשֵׁטִי כְּאֵלִין אַחֲרָנִין. מִתְדַבְּקִין דָּא בְדָא וְנִהִירִין דָּא בְדָא אַחֲדוֹן דָּא בְדָא. כֹּל זְכָיִין דְּעֲלָמָא קָמִי אֵלִין נְהוּרִין קִימִין. מִכְּלָהוּ נְפָקִי תְרִין נְהוּרִין שְׁקוּלִין כְּחָדָא דְקִימִי קָמִיָּהוּ תְדִירָא.

לְקַבֵּל אֵלִין אַנּוּן שְׁבַעִין רַבְרָבוּ מִמֶּנּוּ לְבַר דְּסַחֲרִין כֹּל (הנ"ל) (ד"א אַנּוּן) אַרְבַּע הֵיכְלִין. שְׁבַעִין נְהוּרִין אֵלִין וְתַרִי נְהוּרִין דְקִימִין קָמִיָּהוּ כְּלָהוּ פְּנִימָאִין גּוֹ לְגוֹ. וְרָזָא דָּא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז') בְּטַנְדָּ עֲרַמַת חֲטָיִם סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים.

לְקָמִי נְהוּרִין אֵלִין עֲאֵלִין כֹּל זְכוּ. וְכֹל עוֹבְדִין דְּעֲלָמָא לְאַתְדָּנָא. תְרִין נְהוּרִין אֵלִין אַנּוּן סְהַדִּי סְהַדוּתָא. בְּגִין (דאנּוּן) דְּאִית שְׁבַעָה עֵינֵי יֵי דְמִשְׁטָטִי בְּכָל אַרְעָא (ס"א כו כל) כֹּל מַה דְּאַתְעֵבִיד בְּעֲלָמָא אִתְרָשִׁים בְּהוּא עוֹבְדָא מִמֶּשׁ וְהוּא זְכוּתָא מִמֶּשׁ וְקִימִי בְּקִיּוּמִיָּהוּ. וְאַלִין תְרִין נְהוּרִין חֲמָאן בְּהוּ וּמְסַתְפְּלוֹן וְסְהַדִּי קָמִי אֵלִין עִי נְהוּרִין. אֵלִין עִי גְזָרִי גְזָרִין וְדִינֵי דִינֵין הוּ לְטַב הוּ לְבִישׁ. וְהָכָא אִיהוּ אִתֵּר דְזְכוּתָא.

רוחא דָּא בִּיה אִתְרָשִׁימוּ אַתְוּוֹן תְּלַת דְאַנּוּן (קנט ע"א) יְה"ו, דְכַד אֵלִין אַתְוּוֹן מִתְדַבְּקוֹן בְּהַאי אִתֵּר בְּאַתְדַבְּקוּתָא דְדְכוּרָא וְנוֹקְבָא כְּדִין אִתְרָשִׁימוּ בִּיה וְלָא אִתְעֵדוֹן מִתְמָן. לְבַתֵּר נְפַק חֵד נְהוּרָא נְהִיר לְאַרְבַּע סְטֵרִין. הַאי נְהוּרָא אֲפִיק תְּלַת אַחֲרָנִין דְאַנּוּן תְּלַת בְּתֵי דִינָא דְדִינֵין דִּינֵין אַחֲרָנִין בְּמִלִין דְּעֲלָמָא בְּעוּתְרָא בְּמִסְכְּנוֹ בְּמַרְעִין בְּשִׁלְמִימוּ בְּכָל אַנּוּן שְׁאָר מְלִין דְּעֲלָמָא אִתְדָּן בְּהוּ. חֵד הֵיכְלָא לְאַנּוּן עִי קְדָמָי לְגוֹ. תְּלַתָּא לְאַלִין תְּלַתָּא אַחֲרָנִין.

סְלָקָא הַאי רוּחָא וְכָלִיל כָּל אַנוּן דְּלִתְתָּא. וְאַפִּיק חַד חִיוּתָא קַדִּישָׁא מִתְּלֵהָטָא וְעִיִּלִּין לָהּ כְּעִינֵי אִינְשָׁא לְאַשְׁגָּחָא בְּאַלְפֵי אַלְפִּין וְרַבּוּא רַבּוּן חִיִּלִּין מְאַרְיֵהוּן דְּדִינָא. כְּלָהּ נְטִלִין פְּתִקִּין וּפְתִחִין וְסִגְרִין בְּעֵלְמָא וְאַשְׁלִימוּ דִּינָא.

תַּחֲוֹת הַאי חִיוּתָא דִּי שְׂרָפִים מְלַהֲטִין כְּלָהּ כְּחִזּוּר וְשׁוּשָׁן וְשְׁבִיבֵי דְאַשָׁא. סְלָקִין עִיב גְּלַגְלִין לְכָל חַד מְלַהֲטִין בְּאַשָׁא. כַּד נְטִלִין אֲתַעְבִּיד נְהַר חַד דִּי נוּרָא. אֲלָף אֲלָפִין מְשֻׁמְשִׁין לְהַהוּא נוּרָא, מִתְּמֹן נְפִקִי כְּמָה חִיִּלִּין. כַּד גְּלַגְלִין נְטִלִין. כְּמָה אַנוּן רַבּוּא רַבּוּן דִּיקוּמוּן מְנַיִיחוּ בְּגוּ הַהוּא נוּרָא. תַּחֲוֹת הֵיכְלָא תַנְיִנָא נְפִקִי חִיִּלִּין דְּמִזְמֵרִין וְאַתְיִין לְקַרְבָּא הֵכָא וְאַתּוּקְדוּן כְּלָהּ.

כָּל אַנוּן (סט א) מְמַן דְּעֵלְמָא דְאַתְמַנּוּן לְשִׁלְטָא מְהֵכָא נְפִיק דִּינְהוּן לְשִׁלְטָא מְגוּ הַהוּא רוּחָא דְאַתְרֵשִׁים בְּתַלְתְּ אַתְוּן. וּמְהֵכָא מְעַבְרִין קִיּוּמֵיִהוּ מְעֵלְמָא וְאַתְדִּנוּ בְּהַאי נוּרָא דְנִגִּיד וְנְפִיק. דְּלָא אֲתַמְסֵר בְּהַאי הֵיכְלָא. בְּגִין דְאַתְרֵשִׁימוּ בְּתַלְתְּ (ד"א תלת) אַתְוּן הֵכָא הַאי רוּחָא אֲתַכְלִיל בְּהוּ. הַהִיא חִיוּתָא אֲפִיק חִיִּלִּין וּמְשַׁרְיִין דְלִית לְהוּן חוּשְׁבָּנָא.

דף מד ע"א

כָּל דִּינִין דְּעֵלְמָא מְהַאי הֵיכְלָא נְפִקִי הוּן לְטַב הוּן לְבִישׁ. בְּר (קפא ע"א) תַּלְתְּ בְּנֵי חִיִּי וּמְזוּנֵי. דְּלָא אֲתַיִיב רְשׁוּ בְּאַתֵּר דָּא. דְּהַא בְּהַהוּא נְהַר עֲלָאָה דְּכָל נְהוּרִין נְגִדִין מְנִיָּה קִיּוּמָא מְלָה. בְּאַמְצַעִיתָא (דף מד ע"א) דְּהֵיכְלָא דָּא הוּא אַתֵּר מְתַקְנָא לְקַבֵּל רוּחָא דְלַעִילָא בְּגוּ רוּחָא דָּא וְדָא סְלָקָא בְּהוּ.

תְּרִין עֶשֶׂר פְּתִחִין אַנוּן לְהֵיכְלָא דָּא. בְּכָל פְּתִחָא וּפְתִחָא כָּל אַנוּן סָרְכִין וּמְמַן דְאַנוּן מְכַרְזִי לְאוּדְעָא לְתַתָּא כָּל אַנוּן דִּינִין דְזַמִּינִין לְנַחְתָּא לְתַתָּא. כְּמָא דְאַתְ אֲמַר, (דניאל ד) קִרָא בְּחִיל וְכוּן אֲמַר גּוֹדוּ אִילְנָא וְגוּ.

וּמְגוּ כְּרוּזֵי אֵלִין נְטִלִי מְלָה כָּל מְרִיִהוּן דְגִדְפִין עַד דְאוּדְעֵי מְלָה לְרַקִיעַ (קכח א) דְחַמָּה. וּמִתְמֹן כַּד נְפִיק שְׁמֵשָׁא נְפִיק מְלָה וְאַתְשֻׁטְיָא בְּעֵלְמָא עַד דְמְטִי לְהַהוּא חִיוּתָא דְרַקִיעָא (קכ"ח א) דְּכָל כְּכַבֵּי דְרַקִיעָא גְּלִידוּ בֵּיהּ דְאַיְהוּ בְּאַמְצַעִיתָא דְרַקִיעָא.

וְשְׁמַעִין מְלָה וְנְקֻטִין לָהּ אַנוּן סָרְכִין דְתַחֲוֹת (שמיא) (ד"א שמשא) וְאַנוּן דְמְמַן עַל הַהוּא חִיוּתָא וּמִתְמֹן אֲתַפְשֻׁט לְעֵלְמָא. וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשִׁדִּין וְאַפִּילוּ עוֹפִי שְׁמֵיָא מוּדְעֵי לִיהּ בְּעֵלְמָא. כְּרוּזִין תְּבִין וְסַתְמִין פְּתִחִין. לָא סְלָקָא (לַאסְתַּלְקָא) רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְכְּלָהּ רוּחִין תַּתְּאֵי כְּלָהּ חַד בְּהַדִּי (רוּחָא בַתֵּר) הַאי רוּחָא וְכְלָהּ אֲתַכְלִילִין וְעֵאלִין דָּא בְּדָא עַד דְאַתְעִבִּיד כְּלָא חַד.

בְּר נֶשׁ כַּד אִיְהוּ בְּבִי מְרַעִיָּה הֵכָא אֲתַדְּוּ הוּן לְחֵיִים הוּן לְמֹת. חִיִּין תַּלְיָא לְעֵילָא אִי אֲתַדְּוּ הֵכָא לְחֵיִים יְהִיבִי חִיִּין מְלַעִילָא וְאִי לָא, לָא יְהִיבִין. זְכָאָה

חולקיה מאן דאתדבק במאריה ויעול ונפיק. הכא קידה באנפין בארעא לאתגברא על דינא. על האי היכלא אתמר (דברים לב) אל אמונה ואין עול וגו': היכלא חמישא. היכלא דא היכלא דברקא זהיר. דאיהו רוחא דמזהיר נהיר לאנון תתאי. רוחא דא איהו כליל ופתח וסגיר נהיר ונציץ לכל סטרין. מנציצו דא נהיר חד נהורא פעין ארגוונא. נהורא דא כליל כל (ד"א כלל) גוונין דנהרין. נהורא חוור ואוכס סומק וירוק. אתכלילן אלן באלין. אתרקיס חוור בסומק. אוכס בירוק. לבתר חוור באוכס ואתעביד חד חיוותא מרקמא ואתכליל בה ירוק וסומק. דיוקנהא כדיוקנא דבר נש דכליל כל דיוקנין.

מינה נפקו ד' סמכין דאנון חיוון רברבן על אלן דלתתא. חד אקרי אופן דאיהו תרין. בגין דכד אתחזי האי אתנהיר אחרא בגווייה. דביק דא בדא. עאל דא בדא. לבתר עאל אחרא דא בדא ואתחזון ד' רישין לד' סטרין דעלמא וכלהו חד גופא. ואלן אנון דכתוב בהו (יחזקאל א) פאשר יהיה האופן בתוך האופן, וכלהו אלן קשירין דא בדא. פחיזו (נ"א דחיוון) דחיוון עלאין דלא מתפרשן לעלמין. האי חיותא דארבע גוונין מרקמן אחידו אלן באלין לד' סטרין. מהכא פד נטלא חיותא דא נטלא לתרין סטרין.

האי רוחא דברקא אתכליל בתרין רוחין. רוחא דא דברקא אפיק חד חיותא וכל אנון נהורין. רוחא אחרא אתנהיר מניה דאקרי רוחא מלהטא נהרין מניה תרין נהורין דאנון ארבע. ואלן נהורין מתהפכין בגוונין. והכא איהו (בראשית ג) להט החרב המתהפכת. אלן אנון נהורין דמתהפכין שנגא דחרבא (ואלן גליף) ואלן קיימי על היכלא דלתתא. בגין דהאי להט החרב קיימא על אנון ע' נהורין דבי דינא. מהכא כל אנון דיינין דדייני דינא חרבא תלייא על רישייהו מלעילא.

האי להט החרב דאלן אנון נהורין דלסטר שמאלא אפיקו חד חיותא אחרא דקיימא על ד' דלא קיימי בקיומיהו תרי מימינא ותרי משמאלא. פד רוחא דחיותא האי עאל באלין. נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן. ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר. אלן ניצוצין (גג) מלהטן לזמנין נוקבי לזמנין גוברי לזמנין רוחין לזמנין עירין קדישין.

מאי טעמא בגין דכד אתכליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא, נפקא חד ניצוצא מלהטא תדיר דלא אתדעד לעלמין, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין.

דף מד ע"ב

והשתא אינון גוברין ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי (כדיו) וההוא ניצוצא בטש בהו (דף מד ע"ב) ונהיר לון ואתחדשון כמלקדמין ואינון נוקבי ואזלי ושאטן ועד לא מסיימי מתדעכי. והאי ניצוצא בטש

בהו ונהיר לון ואתהדרן כמלקדמיו, בגין דההוא ניצוצא כליל מפלא כליל מד' גונוני ובגין דא אינון מתהפכין לכל הני גווני.

רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא פדקאמרן ואתחזיו תרין פחדא, ולא פאחרניו קדמאין דכד אתכליל דא בדא לא אתחזי בר חד. והכא אתחזיו תרין וקיימי בחביבותא כלילן מפלהו תתאי, ואף על גב דאנון תרין אנון חד. פד אתפשט (נ"א בר דאתפשט) רוחא ברוחא ואתחזיו בחביבותא כלילן מפלהו תתאי, ודא (ד"א דא) הוא רזא דכתיב, (שיר השירים ד) שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים.

וכד תרין רוחין מתפשטן דא בדא בחביבותא פדין אתהדר האי היכלא ואקרי היכל אהבה היכלא דרחימותא, היכלא דא קאים תדיר בקיומיה, אתגניז ברזא דרזין למאן דאצטריך לאתדבקא ביה. והכא כתיב, (שיר השירים ז) אתן את דודי לך. לבתר פד נהרין תרין רוחין דאנון חד נפקי פמה חזילין לכמה סטרין אלפין ורבון דלית לון שיעורא, מנהון אקרון דודאים. מנהון גפנים. מנהון רמונים. עד דמטו פמה חזילין לבר עד ההוא ככבא דאקרי נגה וכלהו בחביבו דלא מתפרשין לעלמין, בהכא כתיב, (שיר השירים ח) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. הכא (ד"א כתיב) השתחנאה ופרישו דידין לאתדבקא ברחימו דמאריה :

היכלא שתיתאה הכא הוא רוחא דאקרי חו"ט השני, רזא דכתיב, (שיר השירים ד) כחוט השני שפתותיך, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא.

האי רוחא אתכליל בשית. וקיימא בשית. אתכליל בשית דלתתא בהדיה. וקיימא בשית עלאין. ובגין כד האי רוחא אפיק תריסר נהורין כלילן בלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין אנון חדון לסלקא לעילא ולקבלא כל אנון דלתתא.

היכלא דא דאיהו רצון רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין, וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מי בחביבותא. בגו היכלא דא אתפניש משה ברחימו דנשיק נשיקי רחימותא. האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דחודא דאמשיך רחימו לכל סטרין.

ואנון (ד"א אנון) תריסר נהורין סלקין ולהטין. מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין רחימי דאהבה, אלין אקרון חיות גדולות לאתחברא אנון זוטי לאתכללא בהו, דכתיב, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלין אחידן דא בדא לד' סטרין, פאגוזא דמתחברא לד' סטרין, ובגין כד אקרי היכלא דא, גנת אגוז דכתיב, (שיר השירים ו) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא.

אֵלֶּיךָ אֲרַבֵּעַ מִתְפָּרֵשׁ לְתַרְסֵר, תִּלְתַּת תִּלְתַּת לְכָל סֵטֶר. כָּל אֲנוּן תִּתְּנָאֵי כְּלִילֵךְ
בְּהוּ. וּבְהוּ קִיִּמִין רוּחִין בְּרוּחִין נְהוּרִין בְּנְהוּרִין, כְּלֵהוּ אֵלֶיךָ בְּאֵלֶיךָ עַד
דְּאֲתַעְבְּדוּ חַד. וּכְדִין הָאֵי רוּחָא דְכָלִּיל מְכַלְהוּ סְלֵקָא לְאֲתַעְטָרָא (נ״א
לְאֲתַעְרָא) בְּרוּחָא דְלַעִילָא הָהוּא דְאֶקְרִי שְׁמִי״ם וְזִמִּין לִיהּ לְאֲתַחְבְּרָא
בְּהַדְיָה, כִּינּוּן דְאֲתַקְשְׁרוּ כְּלֵהוּ דְלִתְתַּא בְּהַדְיָה אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי
מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, וּכְדִין אִיהוּ חֲדוּהָ לְאֲתַקְשְׁרָא רוּחָא בְּרוּחָא וּלְאֲשַׁתְּלֻמָּא
דָּא בְּדָא, כְּדִין אִיהוּ שְׁלִימוּ בְּחַבְרָא חֲדָא.

דף מה ע״א

כִּינּוּן דְהָאֵי רוּחָא אֲתַחְבַּר בְּהַדְיָה וְאֲשַׁתְּלִים דָּא בְּדָא וְאֲתַנְהִירוּ דָּא בְּדָא
בְּכָל שְׁלִימוּ דְכְּדָא חֲזִי בְּהָאֵי רְעוּתָא דְצִלִּי בְּרֵשׁ זְכָאָה דְסְלִיק כּוּלָּא כְּדָקָא
חֲזִי, (דף מה ע״א) עַד הָהוּא אֲתַר לְחַבְרָא רְחִימוּ דָּא בְּדָא, כְּדִין (ד״א שְׁמִיא אֲתַחְבַּר
בְּרוּחָא דָּא בְּרַחֲמוּ בְּשִׁלְמוּ בְּאֲנְהוּרָא מִתְדַבְּקוּ דָּא בְּדָא, כְּדִין) כָּל אֲנוּן הִיכְלִין וְכָל אֲנוּן
רוּחִין דְאֲתַכְּלִילוּ בְּהָאֵי כָּל חַד וְחַד מְאֲנוּן רוּחִין וְהִיכְלִין דְאֲנוּן בְּכָלִּילָא
דְשָׁמַיִם כָּל חַד וְחַד נְטִיל הָהוּא הִיכְלָא וְהָהוּא רוּחָא (בְּאֲתַר) דְאֲתַחְזִי לִיהּ
לְאֲתַחְבְּרָא בְּהַדְיָה וּלְאֲשַׁתְּלֻמָּא בְּהַדְיָה כְּדָקָא יָאוּת. (ד״א בְּגִין דְהָהוּא רוּחָא
שְׁתִּיתָא דְאֶקְרִי שְׁמִיא רוּחָא קְדִישָׁא לְעִילָא נְטִיל הִיכְלָא דָּא רוּחָא דָּא דְאֶקְרִי רְצוּן סְלִיק לֹון
לְגַבִּייהוּ בְּהָהוּא יְחוּדָא. וְהַכִּי אֲתַחְבְּרוּ רְצוּן לְאֲתַנְשַׁקָּא) (כֵּן צ״ל הַרְשִׁיב) (נ״א בְּגִין דְהָהוּא רוּחָא
שְׁתִּיתָא דְאֶקְרִי רְצוּן סְלִיק לֹון לְגַבִּייהוּ בְּהָהוּא יְחוּדָא וְהַכִּי אֲתַחְבְּרוּ שְׁמַיִם דְאִיהִי רוּחָא קְדִישָׁא
לְעִילָא נְטִיל הִיכְלָא דָּא רוּחָא דָּא דְאֶקְרִי רְצוּן לְאֲתַנְשַׁקָּא) דָּא בְּדָא. לְאֲתַחְבְּרָא דָּא בְּדָא
לְאֲשַׁתְּלֻמָּא דָּא בְּדָא. וְרָזָא דָּא (בְּרַאשִׁית כֵּט) וְיִשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וְגו׳.

אֲבַרְהָם דְאִיהוּ יְמִינָא לְעִילָא נְטִיל (ד״א ל״ג הִיכְלָא דְקַאמְרוּ) (הִיכְלָא אֲהַבָּה) רוּחָא
דְאֶקְרִי אֲהַב״ה לְאֲתַקְשְׁרָא דָּא בְּדָא לְאֲתַחְבְּרָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי חַד
וְסִימְנִיךְ (בְּרַאשִׁית יב) הִנֵּה נָא יְדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה אֶת. וְשִׁפְרוּ דְאֲתַתָּא
בְּאֲנוּן שְׁדִים.

יְצַחַק דְאִיהוּ שְׁמֵאֲלָא נְטִיל הָהוּא הִיכְלָא (פְּקוּדֵי רַנִּי א דְבִי דִינָא דְכָל דִּינִין מִתְעַרְין
מִתְמַן רוּחָא דְאֶקְרִי זְכוּתָא לְאֲתַחְבְּרָא דָּא בְּדָא וּלְאֲשַׁתְּלֻמָּא דָּא בְּדָא לְמַהוּי כְּלָא חַד כְּדָקָא יָאוּת.
שָׂאֵר נְבִיאִים נְטִילִין תְּרִין הִיכְלִין (ד״א דְלִתְתַּא)), תְּרִין רוּחִין נְוִג״ה וְזִה״ר, בְּרָזָא
דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) חֲמוּקֵי יִרְכִיז וְגו׳ לְאֲתַקְשְׁרָא אֵלֶיךָ בְּאֵלֶיךָ לְמַהוּי חַד.

יוֹסֵף הַצְּדִיק עֲמוּדָא דְעֻלְמָא (פְּקוּדֵי רַחֵא) נְטִיל הִיכְלָא דְסְפִיר רוּחָא דְאֶקְרִי
לְבַנְתַּת הַסְּפִיר, וְאָף עַל גַּב דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת כד) וְתַחַת רִגְלֵיךָ, בְּגִין יְקָרָא דְמִלְכָּא,
וְהַכִּי הוּא וְדָאֵי. וּלְבַתֵּר עֲמוּדָא דָּא נְטִיל יְתִיר דְאִיהוּ רָזָא דְרָזִין בְּאֲתַר
דְהִיכְלָא שְׁבִיעָאָה. עַד הָכָּא מִתְחַבְּרוּ דְרָגִין וּמִתְחַבְּרוּ דָּא בְּדָא לְאֲשַׁתְּלֻמָּא
דָּא עִם דָּא לְמַהוּי כְּלֵהוּ חַד. כְּלָא כְּדָקָא חֲזִי. וּכְדִין (מַלְכִים א יח) יְיָ הוּא
הָאֵלֵהִים וְגו׳. זְכָאָה חוּלְקִיָּה בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאִתִּי מָאן דְיַדַּע לְקִשְׁרָא
לֹון וּלְאֲתַדְבְּקָא בְּמַאֲרִיָּה. הָכָּא הַכְּרָעָה (ד״א ל״ג בְּהַכְרַעָה הַכָּא וּמוֹסִיף הוּוִי״ן)
וְהַשְׁתַּחֲוָּאָה, וְקִידָה, וּפְרִישׁוֹ דְכַפִּין, וּנְפִילָה דְאֶפֶן לְאֲמִשְׁכָּא רְעוּתָא
דְרוּחָא עֲלָאָה נְשִׁמְתָא דְכָל נְשִׁמְתִין דְאִיהוּ תְּלִיָּא לְעִילָא עַד אֵין סוּף. (ד״א
ל״ג סוּף) דְמִנְיָה נְפָקִי נְהִירוּ וּבְרָכָאן לְאֲשַׁלְמָא כְּלָא מְלַעִילָא כְּדָקָא יָאוּת.

וּלְמַהוּי כֹּלָא בְּשִׁלְמוֹ מִתְּתָא וּמְלַעֲיָלָא וְכֹל אֲנָפִין נְהִירוֹ בְּכֹל סְטֵרִין כְּדָקָא
יָאוּת. כְּדִין כֹּל גְּזִירֵי דִינִין מִתְּבַטְּלִין וְכֹל רְעוּתָא אֲתַעְבִּיד לְעִילָא וְתִתָּא. וְעַל
דָּא כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדֵי אֲתָה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּדָ אֲתַפְּאֵר. וּכְתִיב,
(תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שָׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֱלֹהִיו: הִיכְלָא שְׂבִיעָא
הִיכְלָא דָּא לָאו בֵּיה דִּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ, כֹּלָא אִיהוּ בְּסִתִּימוֹ וְגוֹי (ד"א גו) רְזָא
דְּרִזִּין, פְּרוּכְתָא דְּפָרִיסָא (ד"א פריסא) קִיִּימִין כִּלְהוּ הִיכְלִין דְּלָא לְאַתְחִזָּא
תְּרִין פְּרוּבִים (ד"א ל"ג דא מן דא קיימין), לְגוֹ מִן דָּא קִיִּימָא כְּפּוֹרְתָא דִּיוֹקְנָא
דְּקֻדְשׁ קוּדְשִׁין, בְּגִין כְּדָ הִיכְלָא דָּא אֲקָרִי קֻדְשׁ הַקְּדָשִׁים. הַאי קֻדְשׁ
הַקְּדָשִׁים אֲתֵר מִתְּתַקְנָא לְהֵוּא נִשְׁמֵתָא עֲלָא כֹּלָא דְּכֹלָא עֲלֵמָא דְּאֲתִי
לְגַבֵּי הַאי (נ"א עלמא) עֲלָאִי.

דְּהָא כְּדָ מִתְּחַבְּרָן כִּלְהוּ רוּחֵי דָּא בְּדָא וְאֲשִׁתְּלִימוֹ דָּא עִם דָּא כְּדָקָא חֲזִי,
כְּדִין אֲתַעֵר רוּחָא עֲלָא נִשְׁמֵתָא דְּכֹלָא לְגַבֵּי עִילָא סְתִימָא דְּכֹל סְתִימִין,
לְאַתְעָרָא עַל כֹּלָא לְאַנְהָרָא לֹוּן מְעִילָא לְתִתָּא. וְלֹא שְׁלֵמָא לֹוּן לְאַדְלָקָא
בּוֹצִינִין.

דף מה ע"ב

וְכֹד כֹּלָא (נ"א איהו) בְּשִׁלְמוֹ בְּנְהִירוֹ דְּכֹלָא וְנְחִית נְהִירוֹ עֲלָא, כְּדִין הַאי
הִיכְלָא שְׂבִיעָא אִיהוּ הִיכְלָא סְתִימָא בְּסִתִּימוֹ דְּכֹלָא לְקַבְּלָא הֵוּא קֻדְשׁ
הַקְּדָשִׁים נְהִירוֹ דְּנְחִית וְלֹא תְּמַלִּיא מִתְּמֹן כְּנוֹקְבָא דְּמִתְּעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא
וְאַתְמַלִּיא, וְלֹא אֲתְמַלִּיא אֲלָא מֵהַאי הִיכְלָא דְּמִתְּתַקְנָא לְקַבְּלָא הֵוּא
נְהִירוֹ עֲלָא, וְרְזָא דָּא הִיכְלָא שְׂבִיעָא אִיהוּ אֲתֵר דְּחַבְּוּרָא דְּזוּוּגָא,
לְאַתְחַבְּרָא שְׂבִיעָא בְּשִׁיעָא לְמַהוּי (דף מה ע"ב) כֹּלָא חַד שְׁלִימוֹ (ד"א חד)
כְּדָקָא חֲזִי.

וּמֵאֵן דִּינְדַע לְקַשְׂרָא יְחוּדָא דָּא זְפָא חוּלְקִיָּה רְחִים לְעִילָא רְחִים לְתִתָּא
קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא (איהו) גְּזִיר וְאִיהוּ מְבִטֵּל. סְלָקָא דְּעֵתִין דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא
בְּמֵאֲרִיָּה, לָאו הַכִּי, אֲלָא בְּגִין דְּכֹד אִיהוּ קְשִׁיר קְשִׁירִין וְיַדַע לִיחַדָּא יְחוּדָא
וְכֹל אֲנָפִין נְהִירוֹ וְכֹל שְׁלִימוֹ אֲשִׁתְּכַח וְכֹלָא אֲתַבְּרָא כְּדָקָא יָאוּת, כֹּל דִּינִין
מִתְּעַבְּרִין וּמִתְּבַטְּלִין וְלֹא אֲשִׁתְּכַח דִּינָא בְּעֲלֵמָא. זְפָא חוּלְקִיָּה בְּעֲלֵמָא דִּין
וּבְעֲלֵמָא דְּאֲתִי. דָּא הוּא לְתִתָּא דְּכְתִיב בֵּיה (משלי י) וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם דָּא
הוּא קִיּוּמָא דְּעֲלֵמָא. בְּכֹל יוּמָא קֵאֲרִי עֲלוּי כְּרוּזָא (ישעיה מא) וְאַתָּה תִּגִּיל בֵּינִי
בְּקֻדְשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְּהַלֵּל.

כְּגוּוּנָא דָּא קְרַבְּנָא (ד"א ל"ג דא) סְלָקָא תְּנַנָּא וּמְסִתְּפָקִין (ד"א ביה) כֹּל חַד וְחַד
כְּדָקָא חֲזִי לִיה, וְכֵהֲנִי בְּרְעוּתָא וְלֹאִי בְּבִסִּימוֹ דְּשִׁירְתָּא. דָּא אֲתַכְּלִיל בְּדָא,
וְעִיִּלִי הִיכְלָא בְּהִיכְלָא רוּחָא בְּרוּחָא עַד דְּמִתְּחַבְּרָן בְּדוּכְתִּיָּהוּ כְּדָקָא חֲזִי
לִיה שְׂוִיפָא בְּשִׁיפָא וְאֲשִׁתְּלִימוֹ דָּא בְּדָא וְאַתְיִיחַדוּ דָּא בְּדָא עַד דְּאֲנוּן חַד
(ד"א ל"ג) (ואתנהרין) וְנְהִירוֹ דָּא בְּדָא.

כְּדִין נִשְׁמָתָא עֲלָאָה דְכֻלָּא אֲתִיָּא מְלַעֲיָלָא וְנִהִיר לֹון, וְהוּוּ נְהִירִין כְּלָהוּ בּוֹצִינִין בְּשְׁלִימוֹ כְּדָקָא חֲזִי, עַד דְּהִהוּא נְהוֹרָא עֲלָאָה אֲתַעֵר וְכֻלָּא אָעִיל לְגַבֵּי קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים, וְאֲתַבְּרָכָא וְאֲתַמְלִיָּא כְּבִירָא דְמִיִּין נְבָעִין וְלֹא פְסֻקִין, וְכֻלָּהוּ. מִתְבְּרָכָאן לְעִילָא וְתַתָּא.

הֲכָא רָזָא דְרָזִין, הִהוּא דְלָא אֲתִיִּידַע וְלֹא אָעִיל בְּחוּשְׁבָנָא. רְעוּתָא דְלָא אֲתַפְס לְעֲלָמִין בְּסִים לְגוֹ לְגוֹ בְּגוּוֹיָהוּ, וְלֹא אֲתִיִּידַע הִהוּא רְעוּתָא וְלֹא אֲתַפְס לְמַנְדַּע (ד"א ל"ג) (ל) וְכְדִין כְּלָא רְעוּתָא חָדָא עַד אִין סוּף וְכֻלָּא אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ מִתַּתָּא וּמְלַעֲיָלָא וּמְגוֹ לְגוֹ. עַד דְּאֲתַעֲבִיד כְּלָא חָד. הִאי רְעוּתָא לָא אָעִיל לְגוֹ אִף עַל גַּב דְּלָא אֲתִיִּידַע עַד דְּכֻלָּא אֲשַׁתְּלִים וְאֲתַנְהִיר בְּקַדְמִיתָא בְּכֻלָּהוּ סְטָרִין. כְּדִין בְּסִים הִהוּא רְעוּתָא (ד"א ל"ג) (לכלא) וְלֹא (ד"א דלא) אֲתַפְס לְגוֹ בְּגוֹ בְּסִתִּימוֹ, וְכְדִין זְכָאָה חוּלְקִיָּה מָאן דְּיִתְדַבֵּק בְּמֵאֲרִיָּה בְּהִיא שְׁעֵתָא, זְכָאָה אִיהוּ לְעִילָא זְכָאָה אִיהוּ לְתַתָּא עֲלִיָּה כְּתִיב, (משלי כג) יִשְׁמַח אָבִיד וְאִמָּד וְתַגֵּל יוֹלְדֵתָּד.

תָּא חֲזִי, כִּיִּין דְּכֻלָּהוּ אֲשַׁתְּלִימוֹ דָּא בְּדָא וְאֲתַקְשְׁרוּ דָּא בְּדָא בְּקִשׁוּרָא חָדָא וְנִשְׁמָתָא עֲלָאָה נְהִיר לֹון מְסֻטָּרָא דְלַעֲיָלָא, וְכֻלָּהוּ נְהוֹרִין אֲנוּן בּוֹצִינָא חָדָא בְּשְׁלִימוֹ, כְּדִין רְעוּתָא חָדָא דְמַחְשְׁבָה (ד"א במחשבה) אֲתַפְס (ד"א ל"ג) לְגוֹ לְגוֹ דְנִהִירוֹ דְסֻלִּיק עַל כֻּלָּא וּבְגוֹ לְגוֹ בְּהִהוּא רְעוּתָא בְּמַחְשְׁבָה אֲתַפְס) נְהִירוֹ דְלָא אֲתַפְס וְלֹא אֲתִיִּידַע בְּרֵהוּא רְעוּתָא דְמַחְשְׁבָה תַּפְסִיס וְלֹא יָדַע מַה תַּפְסִיס אֲלָא דְאֲתַנְהִיר וְאֲתַבְּסִיס הִהוּא רְעוּתָא דְמַחְשְׁבָה וְאֲתַמְלִיָּא כְּלָא וְאֲשַׁתְּלִים כְּלָא וְאֲתַנְהִיר וְאֲתַבְּסִיס כְּלָא כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכָכָה לוֹ וְגוֹ.

מָאן דְּזָכִי לְאֲתַדְבָּקָא בְּמֵאֲרִיָּה כְּהִאי גְוּוֹנָא, יָרִית עֲלָמִין כְּלָהוּ, רְחִימָא לְעִילָא רְחִימָא לְתַתָּא, צְלוּתִיָּה לָא אֶהְדָּרָא רִיקְנִיָּא, דָּא אֲתַחֲסִי קַמִּי מֵאֲרִיָּה כְּבָרָא קַמִּי אָבוּי וְעֵבִיד לִיָּה רְעוּתָא בְּכֻלָּ מַה דְּאֲצֻטְרִיָּד, וְאִימְתִיָּה שְׁלִיט עַל כָּל בְּרִיִּין אִיהוּ גְזִיר וְקוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא עֵבִיד. עֲלִיָּה כְּתִיב, (איוב כב) וְתַגְזֵר אִמֵּר וְיָקֻם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיָּד נְגַה אִוֵּר:

דף מו ע"א

(נדפס בריש זהר חדש) וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אִוֵּר וְיְהִי אִוֵּר וְגוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מְכָאן דְּעֻקְרָן קוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא לְהַנִּי נְטִיעָן (ד"א ושתיל לון משמע דכתיב יהי. רבי יהודה אומר אור שכבר היה תנו, משמע דכתיב ויהי אור, והיה לא כתיב אלא ויהי. וכד אסתכל קודשא בריך הוא באנון דרין דרשיעייא. גניז ליה לצדיקייא הדא הוא דכתיב, (תהלים צו) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה והא אתמר, ויאמר אלהים יהי אור, הדא הוא דכתיב, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח וגו'. וירא אלהים את האור כי טוב. מאי ראה, אמר רבי חייא כדקאמרן חמא בעובדייהו דרשיעייא וגניז ליה. רבי אבא אמר וירא אלהים את האור כי טוב לגנוז אותו. וירא אלהים את האור), (נ"א ושתיל לון דכתיב ויהי אור מאי משמע אור שכבר היה אור. רבי יהודה אומר אור לא נאמר אלא ויהי לומר שכבר היה וכתוב אור זרוע לצדיק וגו' והאי הוא דכתיב מי העיר ממזרח וגו'. וירא אלהים את האור ויבדל אמר רבי יצחק כדאמרן דחמא בעובדייהו דרשיעייא וגניז ליה. רבי אבא אמר חמא) דְּסֻלִּיק נְהוֹרִיָּה מְסִיפִי עֲלָמָא עַד סִיפִי עֲלָמָא, וְכִי טוֹב הוּא (דף מו ע"א) לְאֲגַנְזָא לִיָּה דְלָא יְהַנּוּן מִנִּיָּה חֲיִיבִי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב דָּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּיה רִתְחָא,
כְּתִיב הֵכָא כִּי טוֹב וּכְתִיב הֵתָם (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינַי יְיָ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל,
וְסוּפָא דְקָרָא (ד"א אוכח) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וּבְגִין כֶּדָּ לֹא
אִשְׁתַּכַּח בֵּיה רִתְחָא וְאַף עַל גַּב דְּשִׁיתָף לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּחֻדָּא.

תָּא חֲזִי, נְהִירוּ עֲלָאָה לְמַהוּי נְהִיר הַאי אוֹר. וּמַהוּא נְהִירוּ חֲדוּ לְכֻלָּא בֵּיה.
וְהוּא יְמִינָא לְאַתְעֵטְרָא גּוּלְפוּי (נ"א גליפי) גְּלִיפִין בְּהִדְיָה וְהָא אֲתַמַּר. כְּתִיב,
(תהלים לא) מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת לַחֹסִים בְּךָ. מַה רַב טוֹבָךְ
דָּא אוֹר קוּדְמָאָה דְגִנְיָו קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לִירְאִיךָ לְצַדִּיקִים לְאַנּוּן דְּחֻלִּי
חֲטָאָה כְּדִקְאָמְרוּ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)
וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁנֵי אוֹרִים הַגְּדוּלִים הָיוּ, דְּכְתִיב
וַיְהִי אוֹר. וְעֲלִיו נֶאֱמַר כִּי טוֹב. וְלִקְחַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאֶחָד וּגְנִזוּ
לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבֹא דְכְתִיב מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלַת
לַחֹסִים בְּךָ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מְלַמֵּד שְׁאוֹר הָרֵאשׁוֹן אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָּה
לְהִסְתַּכַּל בּוּ דְכְתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל
אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה
טוֹב מְאֹד, מְזַהֵר וּבְהִיר.

וְלִקְחַת מְאוּרוֹ הַטּוֹב וְכָלל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה וּנְתַנוּ לְעוֹלָם
הַזֶּה. וְהֵינּוּ דְכְתִיב (משלי ד) כִּי לִקְחַת טוֹב נְתַתִּי לָכֶם תּוֹרַתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. הַיּוֹי
אוֹמֵר אוֹצְרָה שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה. וְאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ
זֹאת הַמְּדָה בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁזֹאת הַמְּדָה נַחֲשָׁבֶת בְּכָלל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִיא
תּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה. יִזְכּוּ לַחֲיֵי הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמֵאֵי נִיהוּ עוֹזוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּכְתִיב (חבקוק א) וְנִגְהַ כְּאוֹר תִּהְיֶה.
עֵתִיד הַנִּגְהַ שְׁנִלְקַח מִהָאוֹר הָרֵאשׁוֹן לְהִיּוֹת כְּאוֹר, אִם יִקְיִימוּ בְּנֵי הַתּוֹרָה
וְהַמְצִינָה אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְהוֹרוֹתָם. וּכְתִיב (משלי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל
תִּיטוֹשׁ תּוֹרַת אֲמִיךָ. וּכְתִיב (חבקוק א) קִרְנִים מִיָּדוֹ לוֹ וְשֵׁם חֲבִיּוֹן עֲזָה, וּמֵאֵי
חֲבִיּוֹן עֲזוֹ. אֵלָּא אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁגִנְזוּ וְהַחֲבִיּוֹא שְׁנֶאֱמַר (תהלים ל"ד) צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ,
וְזֶה שְׁנֶשְׂאָר לָנוּ. (תהלים ל"ד) פְּעֻלַת לַחֹסִים בְּךָ, אוֹתָם שְׁחוֹסִים בְּצִלְךָ בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרַתְךָ וּמְקַיְימִים מְצוֹתֶיךָ וּמְקַדְּשִׁים שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל
וּמְיַחֲדִים בְּסֵתֵר וּבְגִלּוּי, שְׁנֶאֱמַר, נֶגֶד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאֵי, מְלַמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל וְתּוֹרָה אוֹרָה. שְׁנֶאֱמַר,
(משלי ו) כִּי גַר מְצִינָה וְתּוֹרָה אוֹר, וְאָמַר גַּר זֹו מְצִינָה. וּמְצִינָה זֹו תּוֹרָה שְׁבַעֵל
פֶּה. אוֹר, זֹו תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. אֵלָּא מִתּוֹךְ שְׁכַבְרַת תַּקְיִים הָאוֹר קָרִי לָהּ אוֹר.
מְשַׁל לְמַה הַדְּבַר דּוֹמָה לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִיפֵי הַבַּיִת אֵף עַל פִּי שְׂיוֹם הוּא וְאוֹר
גְּדוֹל בְּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוֹאֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֵלָּא אִם כֵּן הַכְּנִיס בּוּ גַר. גַּר תּוֹרָה
שְׁבַעֵל פֶּה, אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא גַר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק קוּשִׁיוֹתֶיהָ וּלְבָאָר
סוּדוֹתֶיהָ. וּמֵאֵי נִיהוּ יִרְאֵת יְיָ, זֶה הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן.

דָּאָמַר ר' מֵאִיר מָהוּ דְכָתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר לִיה וַיְהִי כֵן. מְלַמֵּד שֶׁהָאֹר הֵהוּא גְדוֹל וְאִין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְהַסְתַּפֵּל בּוּ. גִּנְזוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבֹא וְהִיא מִדַּת כָּל סוֹחֵרָה שֶׁבְּעוֹלָם וְהִיא כַח אָבִן יִקְרָה שְׁקוּרִין סוֹחֵרָת. וְדָר וְעַל מָה הִיא מִדַּת דָּר, אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁלְקַח הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזִינָה אַחַת מֵאַלְפִים, וּבְנָה מִמֶּנָּה אָבִן יִקְרָה נֶאֱמָר וּמְקוֹשְׁטֵת וְכָלל בָּהּ כָּל הַמְצוֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבִיקֵשׁ כָּחוֹ לְתֵת לוֹ, נִתְּנוּ לוֹ אָבִן יִקְרָה זֶה וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ, זָכָה וְנִטַּל מִדָּתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ז') תִּתֵּן אֶמֶת לַיעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. בָּא יִצְחָק וּבִיקֵשׁ כָּחוֹ וְנִתְּנוּ לוֹ, וְלֹא רָצָה בָּהּ. זָכָה וְנִטַּל מִדָּתוֹ שֶׁהִיא מִדַּת הַגְּבוּרָה דִּהְיִינוּ הַפְחִ"ד. דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ל"א) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפָחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָּהּ וְלֹא נִתְּנוּהוּ לוֹ, אָמַר לִיה הוּאֵיל וְאַבְרָהָם מְלַמֵּעֵלָה וַיִּצְחָק לְמִטָּה, אֵתָה תִּהְיֶה בְּאֶמְצַע וְתִכְלּוֹל שְׁלִשְׁתָּם דְּכָתִיב תִּתֵּן אֶמֶת לַיעֲקֹב. וּמֵאִי אֶמְצָע, הֵיִינוּ שְׁלוֹם. וְהֵא כְּתִיב תִּתֵּן אֶמֶת לַיעֲקֹב, אֶמֶת וְשְׁלוֹם חַד הוּי. כְּמָה דְאֵתָ אָמַר (אֶסְתֵּר ט') דְּבִרֵי שְׁלוֹם וְאֶמֶת (וּשְׁעִיהִט"ל) כִּי שְׁלוֹם וְאֶמֶת יְהִיָּה בִימֵי וְהֵיִינוּ דְכָתִיב (וּשְׁעִיהִ נ"ח) וְהֵאכְלִיתִיךָ נְחִלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דִּהְיִינוּ נְחִלָּה גְמוּרָה דְאֵיתָ לִיה הַחֶסֶד וְהַפְּחַד וְהָאֶמֶת וְהַשְׁלוֹם. וּלְפִיכָד אָמַר (תְּהִלִּים קי"ח) אָבִן מֵאֶסוּי הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשׁ פִּינָה.

אָבִן מֵאֶסוּי אַבְרָהָם וַיִּצְחָק שֶׁבָּנוּ אֶת הָעוֹלָם, הִיתָה עֵתָה לְרֵאשׁ פִּינָה. וְלָמָּה מֵאֶסוּי בָּהּ וְהֵלֵא נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כ"ו) יַעֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרֵתִי מִצּוֹתַי חֻקוֹתַי וְתוֹרוֹתַי. מֵאִי מִשְׁמֵרֵתִי, אָמַר מִדַּת חֶסֶד. כָּל יְמֵי הַיּוֹת אַבְרָהָם בְּעוֹלָם לֹא הוֹצֵרְכָתִי אֲנִי לַעֲשׂוֹת מִלְּאכְתִּי, שֶׁהָרִי אַבְרָהָם עָמַד שָׁם בְּמִקוּמִי. וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרֵתִי, בְּמִדָּה זֶה הִיתָה מִלְּאכְתִּי שֶׁאֲנִי מְזַכֶּה אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ וְאַפִּילוֹ נִתְחַיְבוּ, אֲנִי מְזַכֶּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמְבִיא בְּלִבָּבָם לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיהֶם. כָּל זֶה עָשָׂה אַבְרָהָם וּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית כ"א) וַיִּטַּע אֲשֶׁל בְּבֵאֵר שְׁבַע. סִידֵר לְחֵמוֹ וּמִימֵי לְכָל בְּאֵי עוֹלָם וְהִיא מְזַכֶּה וּמְדַבֵּר עַל לֵבָם, לְמִי אֵתָם עוֹבְדִים, עֲבָדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְהִיא דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שֶׁהָיוּ בְּאִים וְשָׁבִים.

וּמְנַלֵּן שְׂאָף הַחַיְבִים הִיא מְזַכֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם הִיא יְהִיָּה וְגו'. אֶלָּא אֲזַכֶּהוּ שֶׁיִּבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים וַיִּזְכֶּה. וְכִי אֶפְשֶׁר לוֹמַר שֶׁלֹּא יָדַע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יָכֹלוּ לְהַנְצִל. אֶלָּא זְכוּתוֹ קָאָמַר. מִכָּאֵן אָמְרוּ בָּא לִיטְהַר מְסִייעִין אוֹתוֹ. בָּא לִיטְמָא פּוֹתְחִין לוֹ מֵאִי פּוֹתְחִין לוֹ, אוֹתָן הַפְּתוּחִים תְּמִיד. מִצּוֹתַי חֻקוֹתַי וְתוֹרוֹתַי, אָמַר, הוּאֵיל וְלֹא חִפְצָתִי בָּהּ אֲשִׁמֹר מִצּוֹתֶיהָ. מֵאִי תוֹרוֹתֶיהָ, אֶלָּא אֶפִּילוֹ הוֹרְאוֹת וּפְלִפּוּלִים שְׁמוּרִים לְמַעֲלָה, הוּא יָדַעַם וּפְלִפּוּל וּקִיּוּמָם.

וּמֵאִי מִשָּׁם רוּעָה אָבִן יִשְׂרָאֵל, הוּי אוֹמֵר צָדֵק הָעֲלִיוֹן. וּמֵאִי הָאֹר הַגְּדוֹל הַצָּפוֹן, הֵיִינוּ סוֹחֵרָת. וְהָאָבִן שְׁדָרָה לְמִטָּה הִימְנָה נְקֵרָאֵת דָּר, וּמֵאִי הוּא מִיָּדוּ לוֹ, הֵיִינוּ חֵמֵשׁ אֲצַבְּעוֹת שֶׁל יָד יְמִין : (עַד כֹּאן מֵהַשְּׁמִטוֹת)

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וַיְהִי עֶרֶב מִסְטָרָא דְחֻשְׁדָּא, וַיְהִי בֹקֶר מִסְטָרָא דְאֹר, וּמִגּוּ דְאֲנוּן מִשְׁתַּתְּפִי כְּחֻדָּא כְּתִיב יוֹם אֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵאֵי טַעְמָא בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא כְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר. לְמַנְדַּע דְּהָא לִית יוֹם בְּלֵא לִילָה וְלִית לִילָה בְּלֵא יוֹם וְלֹא אֲבַעוּן לְאַתְפְּרָשָׁא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵהוּא יוֹם דְּנִפְק אֹר קְדַמָּא אֲתַפְּשֻׁט בְּכֻלְהוּ יוֹמֵי, דְּכְתִיב בְּכֻלְהוּ יוֹם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמַע דְּכְתִיב בְּכֻלְהוּ בֹקֶר, וְלֹא בֹקֶר אֶלָּא מִסְטָרָא דְאֹר קְדַמָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר יוֹמָא קְדַמָּא אָזִיל עִם כְּלָהוּ וְכֻלְהוּ בֵּיהּ, בְּגִין לְאַחֲזָא דְלֹא בְהוּ פִירוּדָא וְכֻלָּא חַד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, יְהִי (ד"א ל"גאור) אֲתַפְּשֻׁטוּתָא דְהָאֵי אֹר לְתַתָּא, וְאֵלִין אֲנוּן מְלֹאכִין דְאַתְבְּרִיאוּ בְיוֹמָא קְדַמָּא אֵית לוֹן קְיוּמָא לְאַתְקִימָא לְסִטְר יְמִינָא. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר כִּי טוֹב. אֵת לְאַתְכַּלְלָא אֲסַפְקִלְרִיגָא דְלֹא נְהָרָא עִם אֲסַפְקִלְרִיגָא דְנְהָרָא דְאַתְמָר (ד"א ב"ה) כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵת לְאַתְכַּלְלָא (ד"א לאכללא) וְלֹאֲסַגָּא כְּלָהוּ מְלֹאכִין דְאַתְיִין מִסְטָרָא דְאֹר דָּא, וְכֻלְהוּן נְהָרִין כְּקְדַמִּיתָא בְּקְיוּמָא שְׁלִים :

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהָאֵי אֲתַפְּרָשׁוּ (בראשית לב ב, יז ב) מֵיִן עֲלָאִין מִמֵּיִן תַּתָּאִין. רְקִיעַ פְּשִׁיטוּתָא דְמֵיִן וְהָא אֲתַמָּר. וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מֵיִן עֲלָאִין לְתַתָּאִין :

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֵת הַרְקִיעַ. בְּסִגְיָאוּ עֲלָא. וַיְהִי רְקִיעַ לֹא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְאַסְגִּי לִיה בְּרַבּוּ סִגְיָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בִּשְׁנֵי אֲתַבְּרִי גִיהֶנֶם לְחִיבֵי עֲלָמָא, בִּשְׁנֵי אֲתַבְּרִי מַחְלוּקַת. בִּשְׁנֵי לֹא אֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, וּבְגִין כְּדָּ לֹא כְּתִיב בֵּיה כִּי טוֹב, עַד דְאַתָּא יוֹם תְּלִיתָא וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה עֲבִידְתָּא, בְּגִין כְּדָּ כִּי טוֹב תְּרִי זְמַנִּי, חַד עַל אֲשַׁלְמוֹת עֲבִידְתָּא דְיוֹם שְׁנֵי, וְחַד לְגַרְמִיָּה. בְּיוֹם תְּלִיתָאֵי אֲתַתְּקוֹן יוֹם שְׁנֵי וְאַתְפְּרָשׁ בֵּיה מַחְלוּקַת. וּבֵיה אֲשַׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חִיבֵי גִיהֶנֶם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵה מִשְׁתַּכְּכִין שְׁבִיבִין דְּגִיהֶנֶם. בְּגִינֵי כְּדָּ אֲתַכְּלִיל בֵּיה יוֹם שְׁנֵי וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיה.

רַבִּי חֲזִיא הֵוָה יְתִיב קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיה הָאֵי אֹר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְחֻשְׁדָּא בְּיוֹם שְׁנֵי וְאַתְפְּרָשׁוּ מִזָּא וּמַחְלוּקַת הֵוָה בֵּיה, אֲמַאי לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּיוֹם רֵאשׁוֹן דְּהָאֵי יְמִינָא כְּלִיל לְשִׁמְאָלָא, אָמַר לִיה עַל דָּא הֵוָה מַחְלוּקַת, וְתִלִּיתָאֵה בְּעֵי לְמִיעַל בִּינִיָּהוּ לְאַכְרְעָא וְלֹאֲסַגָּא בְּהוּ שְׁלָם :

תַּדְשָׁא הָאֲרָץ דְשָׂא, אֲתַחְבְּרוּתָא דְמֵיִן עֲלָאִין בְּתַתָּאִין לְמַעְבַּד פִּירוּן. מֵיִן עֲלָאִין (ד"א פִּירוּן וּרְבִי) וְעַבְדֵי אֵיבִין, וְתַתָּאֵי קָרְאוּ לוֹן לְעֲלָאִין כְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּגִין דְמֵיִן עֲלָאִין דְכוּרִין וְתַתָּאֵי נוֹקְבִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כֹּל דָּא הוּא לְעִילָא וְהוּא לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵי הָכִי אֱלֹהִים דְקָא אָמְרוּ (ד"א אמר) מֵאֵן אֱלֹהִים, (ד"א ל"ג אלא אלהים סתם) אֱלֹהִים חֲזִיִּים לְעִילָא, וְאֵי תִימָא לְתַתָּא אֱלֹהִים סְתָם. אֶלָּא לְתַתָּא אֵיהוּ תּוֹלְדוֹת, (דף מו ע"ב) כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרָץ בְּהַבְרָאָם וְאַמְרִינּוּ

בה' בראש, וזהוהו (ס"א דלעילא) לעילא אבהו דכלא הוא איהי עבידתא, ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא היא מתעברא פנוקבא מן דכורא.

רבי אלעזר אמר כל חילין הוו בארעא ולא אפיקת חילקה ואנון תולדותיה עד יום (חמישי) הששי דכתיב תוצא הארץ נפש חיה, ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא. אלא אפיקת תקוון חילקה לאתיישבא פדקא יאות וכלא הנה גניז בה עד דאצטריד. דהא בקדמיתא כתיב צדייא וריקניא כתרגומו, ולבתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא ודשאין ועשבין ואילנין פדקא יאות, ואפיקת לון לבתר. ומאורות הכי נמי לא שמשו נהורא דלהון עד דאצטריד:

יהי מארת ברקיע השמים (ד"א מארת כתיב חסר), לאכללא חויה בישא דאטיל זוהמא ועבד פירוודא דלא משמש שמשא בסיהרא. מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטייא ארעא דכתיב ארוה האדמה, ובגין פד מארת כתיב, (דח) יהי מארת דא סיהרא. רקיע השמים דא שמשא, ותרווייהו בכללא חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא. משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ דמשמע לעילא ותתא, חושבן דכלא בסיהרא הוא.

רבי שמעון אמר גימטריאות וחשבון תקופות ועבורין פלא הוא בסיהרא, דהא לעילא לאו איהו. אמר ליה רבי אלעזר ולא והא פמה חושבנין ושיעורין קעבדי חברייא. אמר ליה לאו הכי, אלא חושבנא קיימא בסיהרא ומתמן יעול בר נש למנדע לעילא. אמר ליה והא כתיב והיו לאותות ולמועדים. אמר ליה לאתת כתיב חסר. אמר ליה הא כתיב והיו, אמר ליה הויין כלהון דיהוון ביה, כאספוקא דא דאתמלייא מכלא, אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא.

תא חזי, נקודה חד אית ומתמן שירותא לממני, דהא מה דלגו דההיא נקודה לא אתידע ולא אתייהב לממני, ואית נקודה לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע ומתמן שירותא לממני כל סתים ועומקא. הכי נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא שירותא לכל חושבנא ולכל מנין, ועל דא הכא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין וזמנין וחגי ושבתי. וישראל דדבקי בקודשא בריד הוא עבדי חושבן לסיהרא ואנון דבקיין ביה וסלקין ליה לעילא, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בני אלקיכם וגו':

ישרצו הפנים שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר הא אוקמוה דאנון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר. ועוף יעופף על הארץ. יעוף מבעי ליה, מהו יעופף.

אמר רבי שמעון רזא הוא. ועוף דא מיכא"ל דכתיב, (ישעיה ו) ויעף אלי אחד מן השרפים. יעופף (ד"א לייג יעוף מבעי ליה אלמא) דא גבריאל"ל דכתיב, (דניאל ט) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בפתחלה מועף ביעף. (ד"א לייג ודא הוא יעופף), על הארץ (נ"א דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא ולא מסטרא דאבא ואמא אשתכח דאיהו) (ס"א ואיהו טאס עלמא) בד' טאסין דכתיב, (מלכים א יח) ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע. ורוח ה' חד.

ישאך תרין. על אשר תלת, לא אדע ארבע. על פני דא מלאך המות) דְהוּא (אית דלא גרסי) (חשוד ארעא. על פני) (נ"א אחשיך פני עלמא וכתוב ביה וחשך על פני תהום), רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. כְּדָאֲמָרְוֹן עוֹלָה וּמַסְטִין וְכוּ'.

אמר רבי אבא והא מלאך המות בשני אתברי. אלא על הארץ דא רפא"ל דאיהו ממנא לאסנותא דארעא דבגיניה אתרפיאת ארעא וקיים בר נש עלה ורפי לכל חיליה. על פני רקיע השמים דא אוריא"ל, וכלא הוא בקרא.

דף מז ע"א

ובגין כך כתיב בתריה ויברא אלהים את התנינים הגדולים. אמר רבי אלעזר (ד"א הא אוקימנא אלין לוייתן ובת זוגו). אלין אנון שבועין ממנו רברבו על שבועין עמין, ובגין כך אתבריאוו כלהו למהוי שליטאן על ארעא. ואת כל נפש חיה הרומשת אלין אנון ישראל דאנון (דף מז ע"א) נפש ודאי דההוא חיה ואקרון גוי אחד בארץ. אשר שרצו המים למיניהם דאנון משתדלין באורייתא. ואת כל עוף כנף למינהו אלין צדיקיא דבהון ובגין כך אנון נפש חיה. דבר אחר ואת כל עוף כנף כדקא אתמר אלין אנון (לעיל לד א) שלוחי עלמא.

אמר רבי אבא נפש חיה דאנון (ד"א אנון) ישראל, בגין דאנון בני דקודשא בריה הוא (ד"א בנין לקודשא בריה הוא) ונשמתהון קדישין מניה אתיין. נפשאן דשאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות מאן אתר הוא. אמר רבי אלעזר מאנון סטרי שמאלא דמסאבי לון אית לון נשמתיין. ובגין כך כלהו מסאבין, ומסאבין למאן דקרב בהדיהו:

ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה וגוי כלהון שאר חיוון אחרנין כל חד וחד כפום זיניה, ואמר רבי אלעזר האי מסייע למה דאמרן נפש חיה אלין ישראל דאנון נפש חיה קדישא עלאה. בהמה ורמש וחיתו ארץ אלין שאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות דלאו אנון נפש חיה אלא (ד"א ערלה) כדקאמרן:

השלמה מההשמטות (סימן כה)

ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע לקבל דרגא דבינ"ה דאקרי אלהים דכיון דאימא עלאה חמאת לון שלמין יהיב לון תפניקין מלעילא לאתקיימא בעלמא. תא חזי, אדם קדמאה קודשא בריה הוא יהב ליה כל עשב זרע זרע ולא יהב ליה רשו למיכל בעירי ועופי שמא, בגין דגלי קמיה דהוא זמין לאתפתאה בההוא נחש דאיהו ערום מכל חית השדה אמר הקדוש ברוך הוא ארחקיניה מניה ולא יהא ליה עסק ביה ולא בבעירי ולא בעופי בגין דקודשא בריה הוא ארים ליה לבר נש מכשול מקמיה, מאים יתקיים בעלמא.

אָבֵל כַּד אֶתָּא נַח דְּאַקְרִי צְדִיק מָה כְּתִיב בֵּיה (בראשית ח') וַיָּבֹן נַח מִזִּבְחַ לַיְי וְהָא אוֹקִימָנָא הֵהוּא מִזִּבְחַ דְּאַקְרִיב בֵּיה אָדָם הָרָאשׁוֹן. וּמַאי טַעמָא וַיָּבֹן בְּגִין דְּחִיבֵי עֲלָמָא עֲבָדֵי בָּהּ פְּגִימוֹ. אֶתָּא נַח וְקָרִיב הֵהוּא מִזִּבְחַ בְּבַעֲלָה הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיַּעַל עֲלֹת בְּמִזְבֵּחַ חֶסֶד, כַּד חָמָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאַתְקָרִיב הֵהוּא מִזִּבְחַ וְקָרִיב הִנְהוּ בְּעִירֵי דְכֵיִי יְהֵב לִיה רְשׁוֹ לְמִיכַל כְּלָהוּ בְּעִירֵי. מַאי טַעמָא, בְּגִין דְאַתְקִיף בְּהֵהוּא בְרִית עֵץ הַחַיִּים, וְקָרִיב לִיה בְּעֵץ הַדְּעַת וְעָבַד יְחוּדָא בְּקַדְמֵיתָא אֶלָּא דְלִבְתָּר אֶתְפְּתָא דְבָעָא לְמַבְדַּק בְּהֵהוּא חוּבָה וְלֹא לְאַתְדַּבֵּק בֵּיה וְאַפִּילוּ הֵכִי לֹא אֶשְׁתַּזְיֵב מִנִּיה וְנִצִּיב הֵהוּא כְּרָמָא.

תָּא חֲזִי, אָדָם דְזָמִין לְאַתְפְּתָא בְּאֵלְנֵי לֹא יְהֵב לִיה אֵילְנֵי וְאַרְחֻקִינְהוּ מִנִּיה דְהָא לֹא אֲדַכְרֵ לֹון אֶלָּא דְאִיהוּ עָבַד גְּרָמִיה חוּל וְנִצִּיב הֵהוּא כְּרָמָא דְאַקְרִי בֵּית יִשְׂרָאֵל. בְּקַדְמֵיתָא אֶשְׁתַּלִּים בֵּיה וְחִפְיָא עֲלִיה (ואשתזיב) אֶשְׁתַּזְיֵב בָּהּ. וּמֵאֵן אִיהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל דָּא תִיבָה דְאַקְרִי אַרוֹן הַבְּרִית. וְהֶשְׁתָּא כַּד בָּעָא לְמַבְדַּק, מָה כְּתִיב (בראשית ט) וַיִּשֶׁת מִן הַיָּין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וַתִּקַּח מִפְּרִיו. לְבַתָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה. גְּלִי הֵהוּא פְּרָצָה בְּקַדְמֵיתָא בְּגוֹ מִשְׁכַּנְיָה בְּגוֹ לְגוֹ. וְאִי לָאו הֵהוּא מְדַבְּחָא דְאַגִּינַת עֲלִיה מְשׁוּם דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ בְּקַדְמֵיתָא הָוָה נִתְפָּס מִיָּד. וְעַם כָּל דָּא כַּד לֹא עָבַד לִיה אֶלָּא לְמַבְדַּק, כְּסִי עֲלִיה אוֹרִייתָא וְלֹא פְרָסְמִיה כְּמָה דְפְרָסִם לְאָדָם. וְהֵהוּא מְדַבְּחָא הוּא כְּפָרָה עֲלִיה.

תָּא חֲזִי, מִזִּבְחַ שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הוּא תְּלַתִּין וַתְּרִין עַל תְּלַתִּין וַתְּרִין אָמָה (והיא) הִיא רְמִיזָא בְּתְרִין וַתְּלַתִּין נְתִיבוֹת פְּלִיאֹות חֲכָמָה. דְהָא חֲכָמָה תְּתָאָה אַקְרִי, עֲלָה אָמָה וְכָנַס אָמָה, זְהוּ יְסוּ"ד לְקַבֵּל (צדיק) צְדִ"ק דְלַעֲיֵלָא דְהָא כְּגוֹנָא דְכוּלְהוּ דְרָגִין אִית בָּהּ וְכָלְהוּ אֶתְחַזְיִין בָּהּ דְהָא מְרָאָה אַקְרִי.

עֲלָה חֲמֵשׁ וְכָנַס אָמָה, זְהוּ סוּבָב לְקַבֵּל הֵהוּא דְרָגָא דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ דְאִיהוּ סוּבָב לְהֵהוּא מִזִּבְחַ הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ב) וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבִיבֵנוּ דְהָא מִיְסוּ"ד עַד הֵהוּא דְרָגָא חֲמֵשָׁה דְרָגִין אֵינוֹן.

עֲלָה שְׁלֹשׁ וְכָנַס אָמָה, אֵלוּ קָרְנוֹת לְקַבֵּל אֵינוֹן תְּלַתָּא דְרָגִין דְאַתְיִין לָהּ מִנְיָהוּ תְּקִיפּוּ עֲלָאָה וְשִׁפְעוּ. וּבְגִין כַּד דוּד שְׁנַמְשָׁח בְּקָרוֹן נְמִשְׁכָּה מְלָכוּתוֹ בְּגִין דְאִיהוּ בְּאֵינוֹן קָרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ תְּקִיפּוּ דְמַדְבְּחָא עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, אַרְבַּע קָרְנוֹת, אָמָה עַל אָמָה אִית בֵּיה בְּמִזְבְּחַ, בְּגִין דְאִיהוּ כְּסָא דוּד יוֹם רְבִיעָאֵי לְתַת לָהּ שִׁפְעוּ מֵאֵינוֹן שְׁלֹשׁ אַמּוֹת לְאֵינוֹן אַרְבַּע קָרְנוֹת. וְכַד הוּוּ מְקָרִיבִין כְּהֵנִי מִסְטְרָא דְחֶסֶ"ד עֲלֹת הַתְּמִיד לְגַבֵּי מִזְבְּחַ הוּוּ מְקָרִיבִין לִיה הֵהוּא אֶתְרָא דְאַקְרִי מִזִּבְחַ. וְכַד הוּוּ עָבַדִּין מְתַנּוֹת מְדָמָא דְעוֹלָה הוּוּ סְלָקִין וְהוּוּ אֶזְלִין בְּהֵהוּא סוּבָב דְאִיהוּ דְרָגָא דִידְהוּ וְחוּלְקִיָּה דְאַבוּהוּן דִּיהֵבִין שְׁתֵּי מְתַנּוֹת שְׁהוּן אַרְבַּע לְקַבֵּל הֵהוּא אֶתְרָא דְאַקְרִי עוֹלָה.

וְלְקַבֵּל שְׁתֵּי מְתַנּוֹת דְהֵהוּא בּוּכְרָא דְנְטִיל תְּרִין חוּלְקִין הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֶהְלִים רַחֲמֵי וְדִינָא וְנָסִיב הֵהוּא צְדִיק תְּרִין חוּלְקִין דִּידְהִיה הָדָא הוּא דְכְתִיב (דברי הימים א ה) נִתְנָה בְּכַרְתּוֹ לְיוֹסֵף

וּתְרִין חוֹלְקִין דָּאָבוּי וְנָסִיב כֹּלָּא הָאֵי כְּיִל וְאִמְלִי לְהֵהוּא אֲתָרָא דְאִקְרִי
יִס. הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

הָאֵי מְזַבְחַת הַעוֹלָה הִנּוּה גְּבִיָּה, הָא (הא) ט' אֲמוֹת לְקַבֵּל ט' דְרָגִין דְאִיכָּא עַד
צְדִיק תְּשִׁיעָאָה דְכוֹלָּא טו"ב וְדָאֵי. וְאִיהוּ כְּבִנְיָן אוּצָר רְחֻבָּה מְלֻמְטָה
וּקְצָרָה מְלֻמְעָלָה הֵדָא הוּא דְכְתִיב וַיְבִן יְיָ אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן
הָאָדָם לְאִשָּׁה. וְהָאֵי מְזַבְחַת עֲלָאָה הִיא אֲשֶׁתּוֹ דְאָדָם דְלַעֲיִלָּא וּבְגִין כֶּדָּא אִקְרִי
מְזַבְחַת עוֹלָה כְּמָה דְאֵת אִמֵּר (יהושע ג') אַרְוֹן הַבְּרִית וְדָא כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל וְאִקְרִי
מְזַבְחַת מַאי טַעְמָא אִקְרִי הָכִי בְּגִין דְכַד בְּנֵי עֲלָמָא לֹא מְכַשְׁרֵן עוּבְדֵייהוּ
אִיהִי דְבַחָא לֹון הֵדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא כ"ו) וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי. דְהָא כָּל
מַאֲנֵי קִרְבָּא דְמִלְכָּא בִּידֵיהּ אֲתַמְסְרוּ הֵדָא הוּא דְכְתִיב (שיר השירים ג) הִנֵּה
מִטָּתוֹ שְׁלֹשְׁלֻמָּה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. וּבְגִין כֶּדָּא אוּרִייתָא שְׁלִימְתָא
קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא יְהִבָּה לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְמַזְכְּרֵי בְּהּ לְחַיֵּי עֲלָמָא לְאֲשִׁתְּזָבָא
מְדִינוּי דְהֵהוּא מְזַבְחַת. מָה דְלִית רְשׁוּי לְגַבְרָא אַחְרָא לְקִרְבָּא לְגַבְרָה.

וְכִי תִימָא הָא חֲמִינָא מִשָּׁה קָרִיב לְגַבְרָה שְׁבַעָה יוֹמִין בְּקַדְמִיתָא, תָּא חֲזִי
כְּתִיב (שיר השירים ב') שְׁמָאֲלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. הָאֵי קָרָא עַל (רנ"ח
ע"ב) כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַמְרָ כֶּדָּא אִיהִי שְׁרִיָּא בְּאַרְעָא בְּכָל אֵינוֹן שְׁבַעָה יוֹמִין
כְּלָהוּ בְשְׁלִימוֹ הֵדָא הוּא דְכְתִיב (ויקרא ח') שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֹא אֶת יַדְכֶם וּבְגִין
כֶּדָּא אִקְרוּן שְׁבַעַת יָמֵי הַמְלוּאִים דְיִיִקָּא.

וּמִשָּׁה דְאִיהוּ לְוִי מְסֻטְרָא דָּא קָרִיב בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי הָאֵי מְזַבְחַת. הֵדָא הוּא
דְכְתִיב שְׁמָאֲלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי מַאי רַאשֵׁי אֱלָא בְּרִישָׁא כֶּדָּא אֲתַדְבַּקַת הָאֵי
מְזַבְחַת בְּהֵהוּא עוֹלָה שְׁמָאֲלוֹ אֲתַקְרִי בְּקַדְמִיתָא, וְעַם כָּל דָּא אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא
בְּחִלּוּק לָבוֹן שְׁאִין בּוֹ אִימְרָא שִׁימְשׁ. הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ל') מְחֻשׁוֹף
הַלָּבוֹן אֲשֶׁר עַל הַמְקָלוֹת. בְּגִין דְאִף עַל גַּב דְאִיהוּ מְסֻטְרָא דְדִינָא אֲתַלְבֵּשׁ
בְּחֻסִּיד וְקָרִיב לְגַבְרָה וְאֲתַעַר חֻסִּיד עֲלָאָה בְּעֲלָמָא.

וּמַאי קָרִיב פֶּר בְּרִישָׁא תַמִּיד שֶׁל שְׁחַר עוֹלָה וְדָאֵי. וּלְבַתֵּר קָרִיב פֶּר חֲטָאֵת
לְמִיָּהֵב שְׁלָמָא בִּין הֵהוּא פֶּר חֲטָאֵת וְאֲהֵרוֹן דְחָב לְגַבְרָה כֶּדָּא עֶבֶד עֲגֹלָא (ס"א
עוֹלָה) וְדָא כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל וְהַחֲטָאֵת לְקַבֵּלָהּ אִיהוּ. וְדָא פֶּר כַּהֵן מְשִׁיחַ כֶּדָּא אִיהוּ
חָב לְגַבֵּי מְזַבְחַת מָה דְלֹא אִית בְּגַבְרָא אַחְרָא אֱלָא נוֹקְבַתָּא לְחֲטָאֵת וּלְבַתֵּר
קָרִיב עוֹלָה לְגַבְרָה. כִּיּוֹן דְאֲתַקְרִיב עוֹלָה לְגַבֵּי הָאֵי מְזַבְחַת כֶּדִּין מְלוּאִים הוּא.
מְלוּאִים לְעִילָא מְלוּאִים לְתַתָּא וְכַלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדְוָה, דְהָא מְטְרוֹנִיתָא
אֲתַחֲבַרַת בְּבַעֲלָהּ וְכֶדִין קָרִיב לְגַבֵּי הֵהוּא מְזַבְחַת אִיל הַמְלוּאִים.

וְיַהִיב מֵהֵהוּא דְמָא עַל תַּנּוּדָּה אוּדְנָא דְאֲהֵרוֹן בְּגִין דְתַהוּי רְכִיכָא לְמִשְׁמַע
בְּרְכִיכוֹ וְלֹא בְּקִשְׁיוֹ. וְיִקַּבֵּל מִלֵּי דְאוּרִייתָא דְלֹא לְאַפְרָדָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה
מִתוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְלֹא שְׁלָמָא עֲלָמִין כְּלָהוּ וְכֹן לְבַנוּי. וּפְקִיד לֹון דִּיתְבוּן
בְּהֵהוּא תַרְעָא דְהֵהוּא אֲהֵל לְמִיטְרָה הֵהוּא אֲתָרָא דְלֹא יִתְקַרַב עֵרֶל וְטָמֵא
וְיִשְׁתַּלְמוּן (כִּלְהוּ) כְּלָהוֹן שְׁבַעָה יוֹמִין עֲלָאִין וְיִסְתַּלְקוּן בְּהֵהוּא דְרָגָא דְחֻסִּיד
דְאִיהוּ מִתַּתָּא לְעִילָא שְׁבִיעָאָה דְהָא אֵינוֹן בְּקַדְמִיתָא אֲתַדְבַּקוּ בְּהֵהוּא
פְתַח אֲהֵל מוּעֵד וּלְבַתֵּר אֲסִתְלָקוּ לְעִילָא. וּלְבַתֵּר מָה כְּתִיב וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי

הָדָא הוּא דְכָתִיב (ויקרא ט') וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּפְקִיד לִיהַ
לְמִיסַב הַהוּא עֶגְל דְחָב בֵּיהַ וַיִּקְרְבֵינֶיהָ לְגִבְיָהָ הַהוּא מְזַבֵּחַ וְאִיהוּ הַזֶּה
כְּסִיף לְקִרְבָּא לְגִבְיָהָ דְדַחִיל מְשֻׁלְהוּבִוי.

אָמַר לִיהַ מֹשֶׁה (שם) קָרַב אֶל הַמְּזֻבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ בְּקַדְמִיתָא וְהַב
מִהֵוּא דָמָא בְּאִינוּן קָרְנוֹת בְּגִין דְחָב בְּקַדְמִיתָא לְגִבְיָהּ וַיִּמְנַע מִנְהוּן
בְּרַכְּאוֹן וּלְבַתֵּר (שם) וְאֵת הַדָּם יִצַק אֶל יְסוֹד הַמְּזֻבֵּחַ לְאַצְקָא בֵּיהַ הַהוּא יְסוֹד.
מֵאִי יִצַק כְּמָה דְאֵת אָמַר (מלכים א' ז') וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוּצָק.

וּלְבַתֵּר קָרִיב לְהַהוּא מְזַבֵּחַ הַהוּא עוֹלָה וְעִבַד בְּקַדְמִיתָא רֹאשׁ וּלְבַתֵּר רֶגֶל.
וּלְבַתֵּר עַל יִשְׂרָאֵל קָרִיב שְׁעִיר עִזִּים דְהָא מִהֵוּא סְטָרָא דִיִּצְרַר הָרַע
אֲתַדְבָּקוּ בְּעִבּוּדָה זָרָה וּלְבַתֵּר עֶגְל וְכֹבֶשׂ לְעוֹלָה. תָּא חֲזִי בְּקַדְמִיתָא עֶגְל
לְחֲטָאת כִּינוּן דְקָרִיב לִיהַ בְּשִׁלְמוֹ לְגִבְיָהָ אֲמִיהַ לְבַתֵּר קָרִיב לִיהַ לְגִבְיָהָ אַבּוּי.
הָדָא הוּא דְכָתִיב לְעוֹלָה, וּלְבַתֵּר שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמוֹ דְהָא שְׁלָמָא בְּכֻלְהוּ
עֲלָמִין וְהֵאִי שׁוֹר דְסְטָרָא דְשְׁמָאֵלָא.

וְאִילוּ דִיִּצְחָק לָא עִבַדִּין דִּינָא אֵלָא לְשִׁלְמוֹ שְׁלָמָא לְעִילָא שְׁלָמָא לְתַתָּא
וּכְדִין קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא פְתַח עֲלֵייהוּ (תהלים קל"ג) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים
שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד. שְׁבַת־שְׁבַת אַחִים יִמְיָנָא וּשְׁמָאֵלָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. גַּם
לְאַכְלָלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל יַחַד. צְדִיק כָּלָא בְּיַחּוּדָא (שלימא) שְׁלִימָתָא כְּדִין
מָה כְּתִיב כְּשִׁמּוֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקוֹן כִּינוּן דְאֲתַחֲבְרוּ דְכָר וְנוֹקְבָא
שְׁלִים בְּגִין כְּדָ כְּשִׁמּוֹן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ בְּקַדְמִיתָא עֲתִיקָא דְכוֹלָא רִישָׁא דְכָל
רִישִׁין.

יוֹרֵד עַל הַזָּקוֹן דָּא חֲסִיד וְגִבּוֹרִיָּה וְתַפְאֶרֶת דְכוֹלְהוּ אֶקְרוּן זָקוֹן. (בראשית כ"ד)
וְאַבְרָהָם זָקוֹן. (שם כ"ז) וַיְהִי כִּי זָקוֹן יִצְחָק. (שם מ"ח) וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזָּקוֹן.
עַל פִּי מְדוּתֵינוּ. דָּא צְדִיק וְאִיהִי פִי מְדוּתֵינוּ. וּלְבַתֵּר כְּטַל חֶרְמוֹן שְׁיוֹרֵד עַל
הַרְרֵי צִיּוֹן. אֵלִין שְׁבַע הָרִים דְאֶקְרוּן הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי שָׁם צִוְהַ יְיָ אֶת הַבְּרָכָה.
כִּינוּן דְאֲתַחֲבְרוּ. חַיִּים עַד הָעוֹלָם דָּא עֵץ חַיִּים בְּהַהוּא עוֹלָם. וְכָל דָּא בְּגִין
הִנְהוּ קָרְבָּנִין דְמַתְעַרִין טִיבוּ לְעִילָא וְתַתָּא.

וּלְבַתֵּר הַכִּי כְּהֵנִי דְמַסְטָרָא דְחֲסִיד קָרְבִין לְגִבְיָהָ דְהַהוּא מְזַבֵּחַ מָה דְלִית
רְשׁוֹ לְגִבְרָא אַחֲרָא לְקִרְבָּא. וְנִכְסִין נִכְסַת קוּדְשִׁין בְּצַפּוֹנָא דְמְזַבֵּחַ, בְּגִין
דְבַסְטָר צַפּוֹנָא דְאִית בֵּיהַ, כְּדָ קָרִיב גְבוּרָה לְגִבְיָהָ עִבַדָּא אִינוּן נוֹקְמִין, בְּגִין
כְּדָ עִבַדִּין כְּהֵנִי שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא דְלָא יְתוּקֵד עֲלָמָא בְּשִׁלְהוּבִוי דְמְזַבֵּחַ. וּכְדִין
חַיִּים נְחֻתִין לְעֵלְמָא הָדָא הוּא דְכָתִיב (מלאכי ב') בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ חַיִּים
וְהַשְׁלוֹם. מֵאִי טַעְמָא חַיִּים בְּגִין דְהוּא עִבַד שְׁלוֹם.

וְכֵהֲנִי עִבַדִּין שְׁלוֹם בְּקִרְבָּנָא מֵאִי קִרְבָּנָא לָבָן וְאָדוּם. חֶלֶב וְדָם. חֶלֶב לְקַבֵּל
הַהוּא דְרָגָא שׁוּפְרָא דְכוֹלָא. חֶלֶב הָאֲרָץ מִתְרַגְמִינָן שׁוּפְרָא דְאֲרַעָא. דָּם
לְקַבֵּל הַהוּא דְרָגָא דְאֶקְרִי נֶפֶשׁ דְכָתִיב (ירמיה נ"א) נִשְׁבַּע יְיָ צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ
(עמוס ו' נשבע יי בנפשו). וְבַר נֶשׁ כְּדָ קָרִיב הֵאִי דָמָא כְּאִילוּ מְקָרִיב נֶפְשִׁיהַ הָדָא
הוּא דְכָתִיב (ויקרא יז') כִּי הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁוֹ יִכְפֹּר.

וּבְגִין כֶּךָ אֶזְהַר לָוֹן אוֹרֵייתָא, מֵאֵן דִּיכּוֹל מֵהָהוּא חֶלֶב וְדָם דְּמִקְרָבִין מִנִּיהּ לְמִדְבַּחָא יִשְׁתַּצִּי מֵהָהוּא מִדְבַּחָא, הָאִי דְכָתִיב וְנִכְרַתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמִּיהָ. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְהוּא לִיהּ לְמִקְרָבִיהּ לְהָהוּא חֶלֶב עַל מִדְבַּחָא וְהָהוּא דָם בִּיסוּד לְאַכְלָלָא מִדַּת יוֹם בְּלִילָהּ וּמִדַּת לַיְלָה בַּיּוֹם.

וּבְעוֹלָת הַתְּמִיד דְאִיהִי כָלְלָא דְכוּלָּא לְכַפְרָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֵׂה הַנִּיתֵק לַעֲשֵׂה. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְהָא אֲרַבָּא (ס"ת אתרא) דְרָגָא דְעוֹלָה עֲשֵׂה אִיהוּ. וְעַבְדִּין לִיהּ מְתַנּוֹת לְאַכְלָלָא לְהָהוּא אֲתָרָא דְאִקְרִי כִּי"ל וּלְיִשְׂרָאֵל.

וּלְאֵן אֲתָרָא יְהִבִּין אֵינּוֹן מְתַנּוֹת. חֲדָא בְּקֶרֶן מְזֻרְחִית צְפוֹנִית לְאַתְעָרָא מְזֻרְח דְאִיהוּ רַחֲמֵי וּלְאַתְעָרָא צְפוֹן בְּחֻדְוָה לְגַבִּיהּ דְהָהוּא מְזַבַּח. וּלְבַתְרָא בְּקֶרֶן מְעַרְבִית דְרוֹמִית לְאַכְלָלָא הָהוּא מְזַבַּח דְאִקְרִי מְעַרְב בְּדָרוֹם דְאִיהוּ חֶסֶד. וּבְגִין כֶּךָ כָּלְלָא חֲדָא מְתַנָּה הָדָא הוּא דְכָתִיב שְׂמַאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי. שְׂמַאלוֹ דְמְזֻרְח דְאִיהוּ צְפוֹן תַּחַת לְרֵאשִׁי בְּקַדְמִיתָא. וְהָדָר וַיִּמְיֵנו תַּחֲבַקְנִי דְאִיהוּ חֶסֶד.

דְּבַר אַחַר מֵאִי טַעְמָא דְלָא יְהִבִּין מְתַנָּה בְּקֶרֶן דְרוֹמִית מְזֻרְחִית, צְפוֹנִית מְעַרְבִית. דְהָא הָהוּא קֶרֶן דְרוֹמִית מְזֻרְחִית אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא כֶּד סְלֶקֶן כְּהִנְיָא בְּהָהוּא כְּבֶשׂ דְבְדָרוֹם סְטָרָא וְחוּלְקָא דִידְהוּ דְאִיהוּ חֶסֶד. וְאַמְרִין כָּל פְּנִיּוֹת שְׂאֵתָה פּוֹנָה אִיהוּ אֶלָּא דְרָד יִמִּין לְמְזַבַּח בְּגִין לְחַבְרֵן סְטָרָא דְמְזֻרְח בְּהָהוּא מְזַבַּח וְהוּא לִיהּ לְכַהֲנָא לְמִיָּהֵב מְתַנָּה בְּקַדְמִיתָא בְּהָהוּא קֶרֶן דְרוֹמִית מְזֻרְחִית דְהָאִי אִיהוּ קַדְמָאָה לְאֵינּוֹן דְרָגִין וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְאַתְעָר לְגַבִּיהּ חֶסֶד בְּקַדְמִיתָא. הָא אֲתַעְרוּ חַבְרֵיָא וְאַמְרִין בְּגִין דְכָתִיב (ויקרא ד') אֶל יְסוּד מְזַבַּח הָעוֹלָה מִן יְסוּד לְמְזַבַּח שֶׁל עוֹלָם (ס"א עולה) כְּלוּמַר קָרַב יְסוּד דְאִיהוּ צְדִיק לְגַבִּיהּ, וְקֶרֶן דְרוֹמִית מְזֻרְחִית לֹא הָיָה לָהּ יְסוּד.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב בֵּיהּ בֵּיהּ בִּיהוּדָה (בראשית ל"ז) לָכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמַעֲאֵלִים. וּבְגִין דְאִיהוּ חֵב לְגַבִּי הָהוּא יְסוּד וְאַפְרָשִׁיהּ מֵהָהוּא אֶרֶץ עֲלָאָה וְיָהֵב עֲצָה לְמְזַבַּח יְתִיהּ. בְּגִין כֶּךָ בְּהָהוּא חוּלְקָא דִידְהִי לֹא הָוָה לִיהּ יְסוּד. וְהָכִי תַנְיִן מַה הָוָה חוּלְקִיהּ דִּיהוּדָה הַר הַבַּיִת וּלְשִׁכּוֹ בְּעֶזְרוֹת. וּמַה הָיָה חוּלְקִיהּ דְבְנִיָּמֵן דְאִיהוּ צְדִיק לְתַתָּא אוּלָם וְהִיכָל וּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים וּרְצוּעָה נִפְקָא מִחוּלְקִיהּ דִּיהוּדָה דְאִיהִי כְּלָפִי מְזֻרְח דְהָא דְגָלוּ נְמִי מִמְזֻרְח הָוָה וְנִכְנַסָּה בְּחוּלְקִיהּ דְבְנִיָּמֵן. וְעַלָּה אֲתַבְּנִי מִדְבַּחָא דְהָא מִדְבַּחָא חוּלְקִיהּ דִּיהוּדָה הָוָה כְּדִאוּקִימָנָא (בראשית ל') וְתַעֲמַד מִלְּדַת דְקִיָּמָא כּוּרְסִיָּא עַל סְמֻכּוּהִי וְהוּא סְמֻכָּא רַבִּיעָאָה לְקַבֵּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְאִיהִי רַבִּיעָאָה וְכָתִיב בָּהּ (תהלים קי"ח) אָבוֹן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֵאשׁ פָּנָה.

וְדוּד בְּרִיהּ אַחִיד בֵּיהּ בְּהָהוּא מְזַבַּח כְּדִאוּקִימָנָא בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא וּבְנִיָּמֵן הַצְדִּיק מְצַטְעַר עָלֶיהָ לְקַרְבָּא יְתָה לְגַבִּיהּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב (דברים ל"ג) חוֹפֵף עָלָיו כָּל הַיּוֹם. בְּגִין כֶּךָ זָכָה בְנִיָּמֵן הַצְדִּיק לְתַתָּא וְנַעֲשֵׂה אוֹשְׁפִיזָא לְגַבוֹר"ה הָדָא הוּא דְכָתִיב (דברים ל"ג) וַיְבִין כְּתַפְּיוֹ שָׁכַן דְאִיהוּ חוּלְקִיהּ בְּמַעְרַב וְהִשְׁתָּא שְׁכִינְתָא בֵּין תְּרִין צְדִיקִים. צְדִיק לְעִילָא יוֹסֵף הַצְדִּיק. לְתַתָּא בְנִיָּמֵן. הָאִי

בעלה דמטרוניתא והאי אושפיזא. בגין כך כתיב (תהלים קי"ג) מושיבי עקרת הבית דא עלמא דאתכליא (ס"א דאתגלייא) דא שכנתא תתאה דאיהי עקרת הבית. עיקרא דהאי עלמא רחל בין תרין צדיקים לעילא ותתא.

בגין כך אתקרי בי מקדשא בית עולמים. מזבח של בית עולמים הנה באחסנתיה דבנימן. אבל כד שרייא שכנתא באחסנתיה דיוסף בשילה לא קארי לה בית עולמים דהא עולם הו"ד לעילא ותתא אם הבנים שמחה דא שכנתא בגין כך הללויה.

תא חזי כד אנדבון ההוא צדיק למצרים בנימן אחוהי הנה צדיק לתתא ונטל אתריה דלא לאתפגמא ולאינון עשרה בנין דהווי ליה קרא לון על שמייה דההוא צדיק כדאוקמוה חברייה בלע על שם שנבלע בין האומות בגין כך תנינן היסוד הנה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה בגין דחולקיה דבנימן הנה מערב בגין כך אית ליה יסוד דהא הוא שליט הנה לגבי ההוא צדיק יסוד עולם אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח לא הנה ליה יסוד דהא איהו ארתיקיה מניה דיהב עצה למזבניה למצרים.

תא חזי סדרא דדגלים הרי הוא סחריי ההוא מדבחה דעולה דאקרי משפנא. יהודה ודסמיכין ליה במזרח. ומאן סמיכין יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא. ולבתר זבלון דסמיך ליששכר דיהב לון מלאי וחילא לאתעסקא באורייתא. אפרים ומנשה ובנימן למערב. ראובן ודסמיכין ליה בדרום דן ודסמיכין ליה בצפון.

ותא חזי כתיב ביה בההוא צדיק (בראשית ל"ז) והוא נער את בני בלהה וכתיב בבני לאה (שם) וישנאו אותו בגין כך תנינן האי יסוד הנה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא אתרא ודבנוי הנה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהווי שראן בצפון לא הווי שנאין ליה. אוכל במזרח חצי אמה. בגין דעבד יהודה פלגו הצלה ואמר מה בצע ולא שבק (לוח) למקטליה. ובדרום חצי אמה בגין דראובן אמר (בראשית ל"ז) להציל אותו מידם וגד נמי דהנה שרי תמן לא הנה סני ליה.

תא חזי כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלי בארחה דחיי דאורית לון קודשא בריך הוא לבנוי ואזקור לון עלה ואמר (יהושע א') והגית בו יומם ולילה דלית לך רשו לאפרשא יום מלילה. ובגין כך יהודה אף על גב דחולקיה ועדביה הנה מערב דאיהו לילה כד הנה שארי סחרייה ההוא משפנא אתדבק במזרח דאיהו יום וקודשא בריך הוא רמז ליה ואמר ליה (דברים ל') ובחרת בחיים דלא לאפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא. ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהו ולא דביקו יום בלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חוורא בסמקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא.

כַּד זָבִין לְהֵוּא צְדִיק דְּאִקְרִי יוֹם דְּאַפְרָשִׁי מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִקְרִי לִילָה. וְרַמְזוּ לִיה קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְקַרְבָּא מְזָרְחָ בְּמַעְרַב וְאָמַר לִיה (בְּמַדְבֵּר ב') וְהַחוּנִים קְדָמָה מְזָרְחָה דְּגַל מַחְנֶה יְהוּדָה לְקַרְבָּא מְזָרְחָ לְמַעְרַב לְמִיָּהֵב לִיה שְׁפַע בְּרַכְּאוֹן מְלַעֲלָא.

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבְנֵימָן אָף עַל גַּב דְּבְנֵימָן הָוּה מְתַדְּבֵק בְּמְזָרְחָ, רַמְזוּ לִיה קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְמִשְׁרֵי בְּמַעְרַב לְקַרְבָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי צְדִיק כְּלָא בְּאַרְחָ מִיִּשְׂרָאֵל הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב (הוֹשֵׁעַ י"ד) כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרַכִּי יֵי וְצְדִיקִים יִלְכוּ בָּם. וְרַאוּבוֹן דְּאַתְדְּבֵק בְּסִטְרָא דְּחֶסֶד יִשְׂרָאֵל בְּדְרוּמָא. וְדָן בְּגִין לְכַפְרָא הֵוּא חוּבָא דְּעִגְלָא דִּיקְבָּלוֹן בְּנוֹי וְאִיהוּ מְסִטְרָא דְּצְפוֹנָא יִשְׂרָאֵל לְצְפוֹנָא לְכַפְרָא הֵוּא חוּבָה.

בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב בַּיָּם שְׁעֵשָׂה שְׁלֵמָה עֲשֶׂרָה עַל עֲשֶׂרָה (מַלְכִים א' ז') וְקוּ שְׁלֵשִׁים בְּאַמָּה יָסוּב. כְּלָא בְּרִזָּא דְּחֶכְמַתָּא. כְּתִיב בֵּיה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֵשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֵשָׁה פּוֹנִים יָמָה וְשְׁלֵשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֵשָׁה פּוֹנִים מְזָרְחָה וְהֵימָּן עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה הֵוּא יִמָּא דְּחֶכְמַתָּא אֲתַתְּקוֹן בְּהוּ.

תָּא חֲזִי כַּד הוּוּ עֲבָדִין כְּהִנְיָא הֵוּא חֲטָאֵת לְכַפְרָה חוּבִין דְּלֵא תַעֲשֶׂה הָוּה דְּאִתְּ בְּהוּ כְּרַת. וְעוֹלָה לְכַפְרָה עַל מָאן דְּלֵא עֲבִיד מְצוֹת עֲשֶׂה אֲתִי וּמִהֵוּא סִטְרָא אֲתִי עוֹלָה דְּאִיהוּ זְכָר. וְכַתִּיב (שְׁמוֹת כ') זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת מְצוֹת עֲשֶׂה וּבְגִין כְּדָּ אָנוּ מְקַרְיָבִין בְּשַׁבַּת תְּרִין אֲמַרִין דְּמוֹסָף עוֹלָה בְּגִין דְּבַהֵוּא דִּימִינָא אֲתוּסָף לְהֵוּא צְדִיק נְהִירוּ דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא.

כַּד אֲתַדְּבֵק בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁמוֹר לֵא תַעֲשֶׂה בְּגִין כְּדָּ אִתְּ בֵּיה בְּשַׁבַּת עֲשֶׂה וְלֵא תַעֲשֶׂה דְּאִתְּ בֵּיה כְּרַת דְּהָא מָאן דְּעִבֵּד פְּגִימוּ בְּהֵוּא אֲתַרָּא דְּאִקְרִי לֵא תַעֲשֶׂה וְאַפְרִישׁ זְוֹגָא דִּילְהוֹן אֲשַׁתְּצִי מִתְּמָן נַפְשָׁא דִּילִיה. וּמָאן אִיהוּ, מָאן דְּעִבֵּד עוֹבְדִין דְּחוֹל בְּשַׁבַּתָּא בְּקִדְשׁ דְּאַתְדְּבֵק בְּשַׁבַּתוֹן וְכִלְהוּ עַלְמִין בְּחֻדְוָה בְּנְהִירוּ אֲבָל מָאן דְּלֵא עֲבִיד אֲלָא בְּשִׁגְגָה מְקַרִּיב חֲטָאֵת לְקַבֵּל הֵוּא דְּרָגָא דְּמְזַבְּחָ.

וּבְרַאשׁ חוּדְשׁ דְּאִיהוּ חֲדַתוּתָא דְּסִיְהֶרָא אָנוּ מְקַרְיָבִין (בְּמַדְבֵּר כ"ח) פְּרִים בְּנֵי בְּקָר שְׁנַיִם דְּהָא מְסִטְרָא דְּפָרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה אֲתוּ וְאִינוּן לְעִילָא לְאַשְׁלָמָא פְּגִימוּ דִּילָה וּלְמִיָּהֵב לָה שְׁפַע עַל חַד תְּרִין מִהֵוּא אֲתַר דְּאִקְרִי עוֹלָה וְאַתוּסָף בְּהֵוּא זְמָנָא נְהִירוּ לְסִיְהֶרָא אִיל אַחַד לְקַרְבָּא לָה אִילוּ דִּיצְחָק (שִׁיר הַשִּׁירִים ב') שְׁמַאלוּ תַחַת לְרַאשֵׁי כְּבָשִׂים בְּנֵי שְׁנָה שְׁבַעָה לְחַבְּקָא לָה יִמִּינָא וְשְׁבַעָה דְּכָרִין אֲתַקְרַבִין בְּהָ תְּמִימִים שְׁלֵמִין בְּכוֹלָא וְאַנוּ מְקַרְבִין שְׁעִיר עִזִּים אַחַד לְחֲטָאֵת דְּהָאִי חֲטָאֵת מִהָאִי סִטְרָא דְּפָר חֲטָאֵת אֲתִי דְּכַתִּיב שְׁמוֹר. וְשְׁמוֹר לֵא תַעֲשֶׂה אִיהוּ וְאַנוּ מְקַרְבִין שְׁעִיר חֲטָאֵת דְּאִתִּי עַל לֵא תַעֲשֶׂה.

בְּמוֹסָף דִּידָה בְּרַאשׁ חוּדְשׁ דְּאִתִּי לְכַפְרָה עַל טוּמְאָת מְקַדְשׁ וְקִדְשֵׁי דְּכַתִּיב (יחזקאלמ"ג) וְלֵא יִטְמְאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קְדָשִׁי דְּלֵא יִתְקַרַב בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַרְל וְטָמֵא. אֲבָל מוֹסָף דְּשַׁבַּת לִיכָּא לְקַרְבָּא בְּגִין דְּהָא אֲתַגְלִי

עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חוייא עקימא וכהני מסטרא דחסי"ד נכסין יתיה בצפונא דמזבח ואפילו ישראל יכלין למעבד, פר דלית לון רשו למקרב לההוא למזבח לקרבא אבל למיכס שרי.

ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר דהא שעיר מצפונא יניק ואנן מקרבין דמא למדבחה ועבדין ד' מתנות על ד' קרנות בגין לאקפא לה מפל סטרין דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים והאי חטאת דעבדין מניה קדש הקדשים, איהו דלא יתער סטרא דמסאבא מניה בעלמא.

ותא חזי בעולה ב' מתנות שהן ארבע רזא דיחודא דמתיחד עולה במזבח. אבל חטאת ארבע מתנות דלאו אינון אלא לנטרא ולאקפא אינון גבורין דאינון מסטרא דגבורה לההוא מטה פורסייא קדישא ולאשלאמא ההוא פגימו דעבדו בה. ומאן דגרים לון לבני נשא למעבד ההוא חובה מסטרא דשעיר אתי, בגין כד חטאת יחיד שעירה וחטאת נשיא שעיר, וחטאת כהן משיח פר, כולהו מסטרא דשמאלא.

ולזמנין קריב יחיד כשבה לקבל כנסת ישראל וכלהו שאר מצות. אלא בעבודה זרה דצבור מקרבין פר לעולה ושעיר לחטאת וההוא חטאת חסר איהו בלא אף. בגין דאיהו גריעות סגיאה דהא חטאת לישנא דגריעא הוא דכתיב (מלכים א' א') והייתי אני ובני שלמה חטאים. וכל חד עז בת שנתו מסטרא דשמאלא. וההוא פר דורון לעילא איהו לצדיק דאפרידו ההוא ארון מההוא ברית. ושעיר לחטאת לקבל כנסת ישראל דמנעו מניה ברקאן. ועם כל דא יחיד כד חב בכלהו מצות לא תעשה דאית בהו כרת. שעירת עזים בעי לקרבא לכתחלה, אלא כד לית ליה דיקריב כשבה.

ותא חזי כנסת ישראל רביעית היא ליומי ובגין כד ד' מתנות בעיא, וסליק ההוא ריח ניחח מאינון אמרין. וכדין ניחח לכנסת ישראל ולא עבדת נוקמין דהא בשוגג הוה. (במדבר כ"ח) ובחודש הראשון דאיהו ארבעה על עשר עבדין פסח בגין דיהוי דכיר לן לעלם הוא פסח דעבד קודשא בריך הוא לישראל, דקטל ההוא טלה ואפיק שכנתא וישראל מאתרא מסאבא ואתחבר ארבעה בעשור כנסת ישראל אתחברא בעשור דאיהו צדיק ורמיז אתריה בעשר. וכדין פסח ליי,

ובגין כד מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה ההוא ערלה ויתחזי רשימא קדישא דצדייק דאיהו יי ביה ולא קריב פסח ליי (דאיהו) כנסת ישראל לצדיק דהוא חזי לקרבא למקדשא ולא ערל וטמא, דאי לא קריב אית ביה כרת. ומאי טעמא דהא כל אורייתא לא אית בה כרת אלא על מצות לא תעשה. מאי (ומאי) טעמא בפסח ומילה דאינון מצות עשה כרת. אלא בגין דדרגא קא גרים דאיהי כנסת ישראל, דאיהי פסח, ואקרי (אקרי) מצות לא תעשה, בעיא לאתחברא בעשה ולאיתכללא ביה מדת לילה ביום.

ומאן איהו דא צדייק, דאיהו מילה ומצות עשה ואתכליל במצות לא תעשה מדת יום בפילה. ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי לקרבא לון, בגין כך קיימא מצות לא תעשה עליה ודיינת ליה בפרת, דלא ייעול נפשיה למקדשא. וכן בפסח בעיא פנסת ישראל לאתחברא בבעלה ואי לא עביד בר נש ולא קריב פסח ליי, קיימא עליה ודיינת ליה ולא אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה ואשתציאת נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא מסאבא במצרים. דהא ישראל אי לא עבידו הני תרין פקודין לא נפקו מתמן.

ובגין כך כתיב (דברים י"ז) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי אלהיך. שמור, כללא דנוקבא לא תעשה. את, כללא דכולא. חדש האביב דהא בההוא שעתא שעורה אביב ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה ממחרת השבת איהו, וספרין שבע שבועין שלמין לאסתלקא לעילא ולקבלא מאינון חמשין יומין עלאין דאימא עלאה אורייתא. דאקרי לחם דכתיב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי.

ואנו מקרבין ביומא דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ונחית טיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה באינון שבע שבועין שלימן בכולא. וכל חד מאינון שבע דרגין כליל בשבעה כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. בגין כך (דברים ט"ז) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי, קריב לון ביחודא. דהא ביה אפקד ממצרים לילה, ותשלים להאי דרגא דאקרי ליל שמורים, ותקריב דכורא לגבה ותתקרי לילה שלימא.

ותא חזי נערה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי נער, לבתר אקרי נערה. הדא הוא דכתיב (דברים כ"ב) ונתנו לאבי הנערה, שלימא דייקא. ודא איהו כד אשתפחת שלימא ולא אתקריב מאן (ס"א למאן) דלא אתחזי. אוף הכא בקדמיתא ליל שמורים לבתר, הלילה הזו ליי, כד אתקריב זה לזאת. בגין כך לא אתחזי לאתקרבא בההוא פסח ערל וטמא.

ודמה טעון מתנה אחת דייקא, כמה דא אמר (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא נטרות בנהא דלא יסתאבון בנמוסייהו ישראל, בגין כך שבטי יה נפקו מתמן ואתחברת יו"ד בה"א ולא באתר אחרא כמה דעבדו אינון. אבל כד נפקו מבבל דאסתאבו תמן, סאיבו מקדשא. בגין כך חוייא שליט בהו ולא אשתכח שולטנותא לישראל בההוא זמנא, בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכריות. מכאן מאן דמסאב גרמיה לתתא, מסאב לעילא. ומאן דקדיש גרמיה לתתא מקדש לעילא. ועל דא ראויין הוו דיתעבד להו ניסא בההיא שעתא דנפקו מבבל כשעתא דנפקו ממצרים. אלא דגרים חובא.

ובחמשה עשר לירחא קדמאה חולקא דאברהם דאיהו קדמאה ואחיד בדרגא דחס"ד. אנו מקריבין לקודשא בריך הוא תרין פרים לאוספא תרין חולקין לדרגא דחסד מעתיקא קדישא. איל אחד לקבל דרגא

דִּיצְחָק וּבְעֵינָן אֵיל לִישָׁנָא דְתַקִּיפּוּ, בְּגִין דְּחוּלְקָא דִּידִידָהּ תַּקִּיפּוּ מִנָּה. וּבְעֵינָן דִּיסְתַּפֵּס הֵהוּא דְרָגָא דְגִבּוּרִי' בְּחֶסֶד עֲלָאָה לְמַעְבַּד טִיבּוּ עִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְלֹא תִפְרָעָא מְאִינוּן דְּעֲאֻקִּין לֹון וְלֹא סְחָרָא לִיהָ סְטָרָא דְמִיּוּן, הָאֵי דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית ל') מְחֹשׁוֹף הַלְבָן.

שְׁבַעָה כְּבָשִׁים תְּמִימִים. לְקַבֵּל כְּלֵהוּ דְרָגִין דִּישְׁתַּלְמוּן בֵּיהּ. וְכֵן בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא שְׁבַעָה אֲמָרִין בְּיוֹמָא קִדְמָאָה דְכּוּלְהוּ שְׁבַעָה יוֹמִין עֲלָאִין כָּל חַד אֲשֵׁתִּילִים בְּרָזָא דְשְׁבַע וְיֵהוּן שְׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבְּלָא נְהִירוֹ עֲלָאָה דְאוּרִייתָא. שְׁעִיר חֲטָאת לְכַפֵּרָה עַל סְאִיבוֹ דְמַקְדָּשָׁא וְלֹא יֵהָא לִיהָ רִשׁוֹ לְהֵהוּא שְׁעִיר לְעֶרְבָבָא וְלֹא לְאַסְטָנָא עַל יִשְׂרָאֵל. (בַּמִּדְבָר כ"ח) וּבִיּוֹם הַבְּכוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה. לְקַבֵּל דְרָגָא דִּישְׁעִיב דְהָא כְּדִין אֲשֵׁתִּילִים עֲלֵמָא וְאַתְחַדֵּשׁ. וְאַנְן מְנִינְן שְׁבַע שְׁבוּעִין בְּגִין לְחַבְרָא כְּלָא בְּיּוֹבְלָא עֲלָאָה דִּיהִבָּא לְהָאֵי בְרָא בּוֹכְרָא עֲטָרָה דְאוּרִייתָא דְאַתְכַּלִּילַת בְּמִיטָא אֲנָפִין וְנִפְקָא מְחַכְמָה עֲלָאָה בְּאִינוּן חֲמָשִׁין שְׁעִירֵי בֵינָה. וְאַתְיִיהִיבַת לְהָאֵי בְרָא בּוֹכְרָא עַל יְדֵי דְמִשָּׁה דְאַחִיד נְמִי בְּהָאֵי דְרָגָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ג') צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְךָ שְׁלֹמֹה, בְּמִלְכָא דְשְׁלֹמָא כְּלָא דִּילִיהּ. (וְהָא) דְהָא אוֹקִימְנָא דְהָאֵי דְרָגָא שְׁלִים מְכַל סְטָרִין וְשְׁלִים אֲקָרִי בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא דְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית כ"ה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חַתוּנָתוֹ. דָּא כִּד אֲתִיִּיהִיבַת (אוּרִייתָא). וּבִיּוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ. כִּד אֲתִבְנִי בֵּי מַקְדָּשָׁא :

תָּא חֲזִי כְּתִיב בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי דְאַתְחַבֵּר הָאֵי דְרָגָא דְאַקָרִי שְׁלִישִׁי בְּחֲדָשׁ וְהָא חַתוּנָתוֹ, עַל דָּא כְּתִיב (שְׁמוֹת י"ט) וַיַּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. הָאֵי דְרָגָא בְרָא בּוֹכְרָא. נֶגֶד הָהָר לְקַבֵּל הֵהוּא הָר דְאַתְיִידַע דְאִיהוּ זְעִיר מְכַל טוּרִיָּא דְלַעִילָא דְאִיהוּ רָם וְנָשָׂא כִּד אֲתַחַבֵּר לְעִילָא וְאַקָרִי הָר סִינֵי דְהָא ז' טוּרִין וְז' יוֹמִין וְז' אֲרָצוֹת בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָהּ הוּא בְּעֲלֵמָא דְאִינוּן לְקַבֵּל שְׁבַעָה יוֹמִין עֲלָאִין וְלֹא בְּחַר מְכַלְהוּ לְמִיֵּהָב אוּרִייתָא אֲלָא בְּהָר סִינֵי דְאִיהוּ רָזָא דְכְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל, וּבָגִים כְּנַרְת נְמִי דְאַתִּי מִתְמָן תְּכַלַּת דְדָמִי לְכַסָּא הַכְּבוֹד. כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל. כְּנַרְת דָּא צְדִיִּיק וְהָאֵי יָם דְכְּנַרְת הוּא כְּדְאוּקְמוּהָ חַבְרִיָּא.

כְּנוֹר הָיָה תְּלוּי לְמַעְלָה מִמֶּטְתוֹ שֶׁל דוֹד, וּבְשַׁעָה שְׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשְּׁבַת בּוֹ מְנַגֵּן מֵאֲלוֹי. וְדוֹד קָם לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא חֲצוֹת לִילָה לְאַתְחַבֵּרָא בְּכְנַסַּת יִשְׂרָאֵל. וּבְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל שְׁבִיעָאָה דְכוּלָּא נְקוּדָה אֲמַצְעִיתָא דְאַרְעָא תַּתְּאָה, בְּחַר קוּדְשָׁא בְּרִידָהּ הוּא דְאִיהִי לְקַבֵּל נְקוּדָה עֲלָאָה.

מְאִי טַעְמָא בֵּיהּ בְּהָר סִינֵי דְלַעִילָא לְמִיֵּהָב בֵּיהּ אוּרִייתָא שְׁבַכְתָּב וְסִימְנִיָּךְ בְּהָאֵי אֲרוֹן לְמִיֵּהָב בֵּיהּ בְּרִית, בְּגִין דְבְּהָאֵי אֲרוֹן מוֹנַחִין כָּל גְּנִיזִין טְבִין, וְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב דְאַקָרִי בְּרִית בֵּיהּ מוֹנַחָא. וְכָל מְאִנֵּי קָרְבָּא דְמִלְכָא בִּידִיהּ אֲתַמְסָרוּ, וְכַלְהוּ עֲלֵמִין דְלַתְתָּא מִינָהּ וְנָקִין. זְכוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיטָר אוּרִייתָא כְּדִין יְהַבַּת לֹון כָּל טִיבּוּ דְעֲלֵמָא. וְאִי לֹא כְּדִין יִסְרַת לֹון, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (וַיִּקְרָא כ"ו) וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי, דָּא כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל. וְכִד תַּחַבֵּר בְּאַנְיִי דְלִית דִּילָה אֲקָרִי אֲדָנִי וְדִיִּינָא לְעֲלֵמָא. בְּגִין כִּד כְּתִיב (דְּבָרִים ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. בְּזֹאת אֲתִיִּיהִיבַת אוּרִייתָא.

תָּא חֲזִי אורֵייתָא שְׂבַכְתָּב צְדִיִּיק אַקְרִי, וּמוֹנַח בְּזֹאת דְּהַאי בְּרִית מְנַחַא בֵּיהּ, דְּכְתִיב אֲרוֹן הַבְּרִית בְּגִין דְּמוֹנַח בֵּיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ צְדִיִּיק בְּגִין כְּדָּ וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲתַחֲבֵר וְאִיו בְּזֹאת וְכִדִּין אֲשֶׁר שָׁם מִשֶּׁה סַם חַיִּין לְעֵלְמָא. דְּהַא אֵילְנָא דְחַיִּי אֲתַדְבֵּק בָּהּ. וְכִד לֹא מְכַשְׂרִין בְּנֵי נְשָׂא עוֹבְדֵייהוּ, אֲסַתְּלַק וְאִיו מְזֹאת. וְכִדִּין כְּתִיב (ויקרא י"ד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְצוֹרֶעַ, וְזֶהוּ חֲשׁוֹב כְּמַת.

וְכְתִיב (במדבר י"ט) זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהֶל אֲסַתְּלַק וְי' מְזֹאת וְעֵבִיד הַאי אֵהֶל נוֹקְמִין, הֵיִינוּ דְּכְתִיב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יי'. וּבְגִין דְּלֹא אֲתַחֲבֵר וְי' בְּה', גְּרָמוּ דְּסְאִיבוּ מְקַדְּשָׁא וְגְרִימוּ לֹון מוֹתָא. דְּהַא מֵאֵן דְּאֲפְרִישׁ לֹון, גְּרִים מוֹתָא לְנַפְשֵׁיהּ, עַד דְּאֲתַת פְּרָה וְכַפְּרָה עַל בְּנָה. וְעֵבִידִין מִינָה הַזָּאָה עַל טְמֵאֵי מְתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְּלֹא אֲתַחֲבֵר בָּהּ וְאִיו עַד דְּעֵבְדוּ הַזָּאָה לְאִינוּן כְּלֵי מְדִין. וּלְבַתֵּר (דברים ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' חַיִּים אֲתַדְבֵּק בָּהּ. (דברים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּרָכָה אֲתַדְבֵּק בָּהּ בְּהַאי זֹאת. אֲבָל כָּל אֲתֵר דְּתִשְׁפַּח בְּאורֵייתָא זֹאת הַתּוֹרָה בְּלֹא וְאִיו, בְּגִין חוּבָה (ויקרא י"ג) זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת. (ויקרא י"ד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת. בְּגִין דְּסְאִיבוּ גְרִמִּיהוּן וְסְאִיבוּ מְקַדְּשָׁא. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, לֹא כְּתִיב בֵּיהּ וְאִיו עַד דְּיַעֲבְדוּ לָהּ שְׁלִימוּ בְּנֵי אֲהֵרֹן לְחַבְרָא לְזֹאת בְּבַעֲלָה. (ויקרא ו') וְזֹאת תּוֹרַת הַמְּנַחָה, לֹא אֲתֵיִיא עַל חֲטָא, דְּהַא נְדָבָה הִיא. אוּ דְּאֲתֵיִיא עִם עוֹלָה וְהָא עֵבְדָא עוֹלָה שְׁלִימוּ. (ויקרא ו') זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאת אֲתֵיִיא עַל חֲטָא דְּסְאִיבוּ לְהַאי זֹאת.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֶׁם בְּגִין דְּלֹא עֵבְדוּ כָּל כְּדָ פְּגִימוּ, וּבְגִין כְּדָ אֲתֵיִיא דְּכוּרָא וְלֹא נוֹקְבָא (ויקרא ז') וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים בְּגִין דְּאֲתֵיִין לְשִׁלְמָא אֲתַחֲבֵר בָּהּ וְאִיו. (שם) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמַנְחָה וְלַחֲטָאת, בְּגִין חֲטָאת דְּאִית בְּקִרָא, וְחוּטָא אֶחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה. דָּא אוֹקִימָנָא (רס"א ע"א) בְּכָל אֲתֵרָא וְאִיו מוֹסִיף עַל עֲנִין רֵאשׁוֹן.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' מֵאֵי טַעְמָא וְאִיו, הָא לֹא אָמַר זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אֲמֵאֵי כְּתִיב וְזֹאת, בְּגִין סַם חַיִּים דְּאֲתַדְבֵּק בָּהּ. (דברים ל"ג) וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּגִין בְּרָכָה אֶף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיב זֹאת בְּקַדְמִיתָא, אוּ מַלְכָּה עַל מָה דְּיִיתִי. אֲבָל בְּכוֹלָהוּ מֵאֵי טַעְמָא לֹא כְּתִיב וְזֹאת. בְּגִין דְּלֹא אֲתַדְבֵּק וְאִיו. וְהַאי דְּכְתִיב וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשֶׁם בְּגִין דְּכְתִיב לְעִיל זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאת, וְאִיו מוֹסִיף עַל עֲנִין רֵאשׁוֹן. בְּגִין כְּדָ אֲתֵיִיהִיבַת אורֵייתָא בְּהַאי זֹאת.

וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב (ויקרא כ"ו) אֶף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִינָה וְאִיו וְתַעֲבִיד בְּהוּ נוֹקְמִין וְכוֹלָהוּ קְרַבְנִין אֲתֵיִין לְקַרְבָּא לְהַאי זֹאת לְעִילָא בְּהַאי שְׁלִישִׁי. וְאַנּוּ מְקַרְבִּין בְּהַאי יוֹמָא תְּרִין פְּרִים בְּמוֹסָף, לְאוֹסְפָא לִיהּ תְּרִין חוּלְקִין. אֵיל אֶחָד, לְאֲתַחֲבֵרָא לִיהּ אֵילָא דְּגִבּוּרִיָּה. שְׂבַעָה אֲמֵרִין לְקַבֵּל כּוֹלָהוּ דְּרִגִּין דְּיַחֲדוּן בְּהַאי הַלּוּלָא. שְׁעִיר עִזִּים, לְכַפְּרָא עַל דְּסְאִיבוּ מְקַדְּשָׁא חֲזִיבִין דְּלַתְתָּא. (במדבר כ"ט) בַּחֲדָשׁ הַשְּׂבִיעִי, לְקַבֵּל דְּרִגָא דְּיַצְחָק דְּיַתַּחֲבֵר

בִּיהַ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַרְוֵן פְּרִים. הַאִי דְכַתִּיב (בְּרֵאשִׁית ח') וַתִּנַּח הַתִּיבָה בְּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, דְּאֶתוֹסָפָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁבִיעִית עַל עָשָׂר
סְמִיכָא לְעֶשְׂרָה. בְּגִין כֶּךָ פֶּר אֶחָד לְאוֹסָפָא לִיהַ חִילָא דְּאִימָא עֲלָאָה לְמִידָן
עֲלָמָא. אָבֵל תַּרְוֵן לָא, בְּגִין דְּלָא יְכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל דִּינָא תַקִּיפָא.

אִיל אֶחָד, גְּבוּרָה דִּילִיהַ לִישְׁנָא דְתַקִּיפּוּ, (תַּהֲלִים כ"א) אֶילוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה.
וְהֵאִי אִיל תַּשְׁפַּח בְּכוּלְהוּ מוֹסָפִין, דְּמוֹסִיפִין חִילָא דְגְבוּרָה עֲלִייהוּ. בְּר
מְשַׁבְּתָא דְאִית בִּיהַ נִיחָא, וְלִית בִּיהַ דִּינָא כָּלֵל. דְּאֶתְגַּלְיִיא עֲתִיקָא קְדִישָׁא
חִידוּ וְטַבְּאֵן לְכוּלְהוּ עֲלָאִין (ס"א עֲלָמִין). (בְּמַדְבַּר כ"ח) כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה, לְמִיָּהֵב
חִילָא לְכוּלְהוּ דְרָגִין. שְׁעִיר עֲזִים דְּלָא יִתְחַזִּי סְאִיבוּ בְּמַקְדָּשָׁא בְּיוֹמָא
דְּדִינָא וּבְהֵאִי יוֹמָא אֶתְחַבֵּר גְּבוּרָה עֲלָאָה בְּדִינָא תַתְּאָה דְרֵאשׁ חוּדָשׁ
לְמִידָן עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי גְבוּרָה דִּינָא קְשִׁיָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דִּינָא רַפְיָא. אַךְ חוּבַת הַיּוֹם פֶּר
אֶחָד, בְּגִין דִּיכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל. וּבְגִין כֶּךָ בְּרִישׁ יַרְחָא תַרְוֵן פְּרִים דְּהֵאִי
כְּפָרָה. בְּעֶשְׂרָה לְיַרְחָא לְקַבֵּל דְרָגָא דְמִשָּׁה, בְּמוֹסָף דִּילִיהַ פֶּר בּוּ בְקָר אֶחָד,
דְּלָא אֶתוֹסָף בִּיהַ דִּינָא כָּל כֶּךָ בְּגִין דְּהוּא יוֹמָא דְכְּפָרָה. אִיל אֶחָד תַקִּיף,
לְתַבְרָא רְשִׁיעִי עֲלָמָא, וּבְעֵינָן לְמַעַבְדַּד נִיחָא לְשַׁכְכָא רָגְזָא. כְּבָשִׂים שְׁבִיעָה,
לְאוֹסָפָא לְכוּלְהוּ דְרָגִין. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד, אֶתוֹסָף הַכָּא בְּחוּבַת הַיּוֹם
לְכַפָּרָא עַל סוּאָבַת מַקְדָּשָׁא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲיֵלָא מְכַפֵּר כָּלֵא.
וְלָא יִשְׁתַּאֲר סְאִיבוּ בְּעֲלָמָא.

בְּגִין כֶּךָ, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפָּרָא קוּדְשׁ הַקְדָּשִׁים חַד זְמַנָּא בְּשַׁתָּא, בְּגִין דְּלָא
אֶשְׁתַּכַּח כָּל כֶּךָ סְאִיבוּ תַמָּן. וְחַד לְבָרָא, לְמַזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח
סְאִיבוּ בְּעֲלָמָא. בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לְיַרְחָא לְקַבֵּל דְרָגָא דְאֶהֱרֹן דְאֶחִיד בְּהוּ"ד
וְאֶסְתַּלַּק נְמִי בְּחַסִּי"ד.

וּבְגִין כֶּךָ בְּהֵאִי זְמַנָּא אֶפִּילוּ עִם כָּל אוֹמִין דְּעֲלָמָא עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
טִיבוּ. בְּגִין דְּאֶתוֹסָף חַסִּי"ד דְאֶהֱרֹן עִם חַסִּי"ד דְאֶבְרָהִם וְאִינוּן מְקַרְבִּין בִּיהַ
בְּשִׁבְעָה יוֹמִין קַרְבָּנִין עֲלוּן, בְּגִין דִּיחֲדוּ כּוּלִיהַ עֲלָמָא בְּחֻדְוֹתָא דִּישְׂרָאֵל.
עִי פְרִים לְקַבֵּל עִי אוֹמִין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּעֲלָמָא, וּבְיוֹמָא קְדָמָאָה
פְּרִים שְׁלֶשָׁה עָשָׂר. לְאַחַזְאָה דְלָאוּ אִינוּן כְּדָאי לְאַתְקִימָא בְּעֲלָמָא, אֶלָּא
בְּטִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְאִית בִּיהַ תְּלִיסַר מְכִילָן דְרַחֲמִי.

אֵלִים שְׁנַיִם לְמַהוּי תַקִּיפּוּ לְהַהוּא דְרָגָא דְחַסִּי"ד עֲלָאָה עַל חַד תַּרְוֵן מַמָּה
דְּמְקַרְבִּין בְּכוּלְהוּ מוֹסָפִין בְּגִין דְּהֵאִי חָגָא אִיהוּ לְקַבֵּל דְרָגָא דְאֶהֱרֹן דְאֶחִיד
בְּדְרָגָא שְׁתִּיתָאִי. וְאֶקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאִי. יוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלְף שְׁנִין.
וּבְהַהוּא יוֹמָא זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוֹסָפָא עַל חַד תַּרְוֵן טִיבוּ לְעַמִּיָּה.
הַדָּא הוּא דְכַתִּיב (שְׁמוֹת ט"ז) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יְבִיאוּ, אֲזַ
וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקֻטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכֻלְהוּ דְרָגִין דְלַעֲיֵלָא אֶתוֹסָף
בְּרַכָּאֵן.

ובההוא יומא ייתי מלכא משיחא ויתקרי חג האסיף דיכניש קודשא בריך
הוא ביה גלותא דעמיה, הךא הוא דכתיב (ישעיה י"א) והיה ביום ההוא
יוסיף יי שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הספות, דכלהו שבעה
דרגין חפין על ישראל כסופה ובגין כך כולהו ענני כבוד אזלון עם ישראל
במדברא בזכותא דאהרן בגין כך י"ד אמרין בכל יומא.

ובשבעה יומין הא שבעתים וינהיר שבעתים נהירו דשמשא. וקודשא בריך
הוא ירחם על עלמא ושעיר עזים אחד חטאת לכפרא על סאיבו מקדשא
דסאיבו אומי עלמא עובדי כוכבים ומזלות ביומא תנינא לקבל דרגא
דיצחק. ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה לקבל דרגא
דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה לקבל דרגא
דאהרן:

ותא חזי בהאי חגא ובחגא דפטירו, שבעה יומי דכלילן כולהו יומין
דלעילא בהו. מה דלית כן בשאר חגין דמקרבין בהו מוסף, אלא היינו
דאוקימנא ברזא דמהימנותא (בראשית ל') מחשוף הלכן אשר על המקלות,
די לכל אינון שבעה שבעה דרגין אסחר לון בסטר דחס"ד חגא דפטירא,
לקבל אברהם דאתי מחס"ד בגין כך כולהו דרגין תמן. דהא לכולהו דרגין
אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד. האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד
בחסד, כולהו עמיה.

דבר אחר, בגין דכולהו דרגין וכולהו זכאין, כד נפקו ישראל ממצרים
קודשא בריך הוא אתגלי תמן בכתרוי וזמין למעבד כן ביומי דיייתי
משיחא. בגין כך כולהו כתרין רמיזין הכא והכא ונטלון על חד תרין שבע
ברכאן הכא מהתם. והתם על חד שבעה משאר מוספין, הךא הוא דכתיב
(מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כיום צאתך הוה ליה
למימר. מאי כימי. דכולהו יומין עלאין אזדמנו התם ואזדמנו הכא. בגין
כך נפלאות נ' פלאות, חמשין פלאות. דהא נ' תרעין דבינייה פתח קודשא
בריך הוא לאפקא לון מתמן. ובגיני כך באורייתא אדכר יציאת מצרים נ'
זמנין לקבל נ' תרעין כדן יעביד ליומי משיחא. ומאי אראנו. אלא אראנו
לההוא סבא דחזא בקדמיתא דכתיב (שמות י"ד) וירא ישראל את היד
הגדולה. כדן זמין למחזי פורענותא דאדום.

דבר אחר, דבגינהון דשבעה צדיקיא, זמין קודשא בריך הוא לאעברא
לכל אומין דעלמא ולא ישתאר בעלמא אלא קודשא בריך הוא בלחודוי
וישראל גוי אחד בגין כך הכא שבעה יומין. תא חזי, דבגין כך מתמעטין
והולכין. וביומא תמינאה שלטין ישראל לחודייהו בעלמא ומקריבין פר
אחד איל אחד, רזא דיחודא. שבעה כבשים לקבל שבעה דרגין. שעיר
עזים, אף על גב דבההוא זמנא יעבריניה קודשא בריך הוא מעלמא, עם
כל דא ישתאר מניה דלא יתבטלון מפריה ורביה. ובההוא זמנא יפקון
מיס חיים מחכמה עלאה (זכריה י"ד) חצים אל היס הקדמוני דא חסד עלאה
וחצים אל היס האחרון דא גבור"ה תתאה וגבור"ה עלאה. בקיץ ובחורף

בְּסִטְרָא דְאִשָּׁא וּבְסִטְרָא דְמִיָּא. דְּלֵא יִשְׁתַּאֲר דִּינָא בְּעֵלְמָא אֱלָא כְּלָא רַחֲמֵי
וְחַיִּים וְחִירוּ בְּעֵלְמָא :

וְתָא חֲזִי בְּהַאי חֲגָא עֲבָדִין נְסוּדָּה הַמָּיִם. נְבִיעַ דְּחֶסֶד בְּאִינוּן שְׁתִּין מִשְׁשֵׁת
יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכוּלְהוּ שְׁבַעָה יוֹמִין עֲלָאִין מְקַבְּלִין מְאִינוּן מִיָּם חַיִּים
דְּנִפְקִין מִירוּשְׁלִים עֲלָאָה טְמִירָא. וּבְאִן אֲתֵר רְמִיז לְאִינוּן מִיָּם חַיִּים,
בְּאִינוּן שְׁתִּין. וְחֶסֶדִי וְצַדִּיקִי חֲדָאֵן בְּהַאי הַלּוּלָא, בְּגִין דְּרְמִיזָא לְהַהוּא
טִיבוּ דְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְמַעְבַּד כְּדֵי יַעֲבֹר קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא סְאִיבו
מְאַרְעָא דִּיחֲתוּן אִינוּן מִיָּם חַיִּים טְהוּרִים בְּאִינוּן שְׁתִּין, בְּהַהוּא מְזַבְּח
עֲלָאָה הַהוּא יָם הָאֲחֵרוֹן. וְאִינוּן תְּלַתָּא לוגִין מִיָּם יִיחַ בְּצִים לְקַבֵּל צַדִּיק
דְּאֶקְרִי חַיִּי הַעוֹלָמִים, וְעַל יְדִיהָ מִיָּם נַחְתִּין בְּאִינוּן שְׁתִּין.

וְתָא חֲזִי הַלֵּל הַזֶּקֶן כְּדֵי הָוָה חֲדִי בְּהַאי הַלּוּלָא אָמַר אִם אֲנִי כָּאֵן הַכֵּל כָּאֵן.
וְאִם אֵין אֲנִי כָּאֵן מִי כָּאֵן. הוּא רְמִיז וְאָמַר אֵי שְׁכִינְתָּא דְּאֶקְרִי אֲנִי שְׁרִיִּיא
כָּאֵן. הַכֵּל כָּאֵן הַהוּא אֲתֵרָא דְּאֶקְרִי כֹּל דְּאֲתִי לְאִזְדוּגָא בְּהָ. וְאִם אֵין אֲנִי
כָּאֵן מִי כָּאֵן. דְּהָא לֹא חֲשִׁיבָא טִיבוּ שְׁלִימָא בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא לֹא שְׁרִיִּיא
בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. אֲבָל כְּדֵי יִשְׁתַּלְּמוּ אִינוּן פְּרִים כְּדִין כְּתִיב (ישעיה י"ב)
וּשְׂאֲבַתְּם מִיָּם בְּשִׁשׁוֹן מִמְעַיְינִי הִישׁוּעָה. מֵאֵן אִינוּן. שְׁתִּית מְעַיְינִי דְּאִינוּן
מְרִיקִין בְּהַאי יִשׁוּעָה וְכְדִין עֲלָמָא כּוּלִּיהָ בְּחֻדְוָה בְּגִין דְּנִפְקָא שְׁכִינְתָּא מִבִּין
הַהוּא סְאִיבו דְּשִׁאֲרַר עֲמִין, בְּגִין כְּדֵי (במדבר כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תַּהֲיֶה
לְכֶם.

תָּא חֲזִי עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרֵבָה וְנְסוּדָּה הַמָּיִם הַלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי. שְׁאֲרַר מְלִי
דְּאוּרִיִּיתָא תּוֹרָה. וְהִכָּא הַלְכָה. מֵאֵי טַעֲמָא, אֱלָא בְּגִין דְּהַאי אֲתֵרָא דְּאֶקְרִי
הַר סִינִי, תּוֹרָה שְׁבַעֲלָא פֶּה אוֹלִיפֵת לִיהָ לְמִשָּׁה לְקִשְׁרָא קִשְׁרִין דְּמַהִימְנוּתָא.
אִינוּן עֶשֶׂר נְטִיעִין דְּנִצְבֵי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, דְּהָא אֲחִיד לֹון בְּהַהוּא אֲתֵרָא
דְּאֶקְרִי עֲרֵב שְׁבִיעִית וְיַעֲבֹדוּן פְּרִי בְּהַהוּא בֵּית סְאָה, בְּגִין דְּאִיִּיתִי מְזוֹנָא
לְעֵלְמָא בְּהַאי שְׁבִיעִית. דְּלִית לֹון מְזוֹנָא אֱלָא מִהַהוּא שְׁתָּא שְׁתִּיתָאָה
דְּזַרְעִין בְּהָ זַרְעִין, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב (הושע י') זַרְעוּ לְכֶם לְצַדִּיקָה קִצְרוּ לְפִי
חֶסֶד, מַה דְּזַרְעִין יְהֵא לְהַהוּא אֲחֵרָא דְּאֶקְרִי צַדִּיקָה שְׁלִימָה, וְכְדִין וְקִצְרוּ
לְפִי חֶסֶד כְּדִין יְהֵא טִיבוּ עֲלָאָה. וּמֵאֵן אִיהוּ לְפִי (פ) חֶסֶד דָּא אֲבִרְהֵם.

וְתָא חֲזִי לְתַתָּא שְׁבַעָה עֲבִידוּן אִית בִּינִיחוּן. זְרִיעִיהָ לְקַבֵּל אִימָא עֲלָאָה,
הַדָּא הוּא דְּכְתִיב (בראשיתמ"ז) הָא לְכֶם זֶרַע. קְצִירָא לְקַבֵּל דְּרָגָא דְּאֲבִרְהֵם
הַדָּא הוּא דְּכְתִיב וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁ"ה בְּחֵרוּץ לְקַבֵּל דְּרָגִיהָ דִּי צַחֲקָה
דְּעֵבִיד דִּינָא וְאֶפְרִישׁ תִּכְוֵן מִהַהוּא בְּרִ. דִּינָא אֶפְרִישׁ מִנִּיהָ וְעֵבִיד דִּינָא
בְּרִשְׁעֵי עֲלָמָא וְכְדִין אִינְהוּ כְּמוֹץ לְפָנֵי רוּחַ. וְהַאי רוּחַ דָּא דְּרָגָא דִּינְעֵקֵב
דְּכְתִיב (בראשית מ"ה) וְתַחֲי רוּחַ יַעֲקֹב, וְלְקַבֵּלִיהָ זֶרַע וְהוּא מוֹץ לְאִשָּׁא
אֲתִיִּיחֵיב לְמִיכָל. טוּחִין לְקַבֵּל דְּרָגָא דְּמִשָּׁה. לִישׁ לְקַבֵּל דְּרָגָא דְּאֲחֵרוֹן.
אוּפִ"ה לְקַבֵּל דְּרָגָא דְּצַדִּיק וְאֲתַעֲבִיד לְחַיִּים בִּידוּ דְּצַדִּיק בְּהַהוּא אוּר
דְּאִית בְּצִיּוֹן, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב (תהלים קל"ו) נוֹתֵן לְחֶם לְכֹל בִּשְׂרִ. בְּקַדְמִיתָא
לְכִ"ל וְלִבְתֵּר לְהַהוּא אֲתֵר דְּאֶקְרִי בִּשְׂרִ וּמֵאֵי לְחֶם דָּא קִיוּמָא.

וּבְהַאי שְׁתָּא שְׁבִיעֵתָא לָא עֲבָדִין עֲבִידְתָּא, אֶלָּא אַכְּלִין הֵהוּא לַחֵם דְּאַתְיִיחֵיב לְהוּ מִשְׁתָּא שְׁתִּיתָאָה. וְכוּלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדְוָה נְיִיחִין וְכוּלְהוּ מִסְכְּנֵי וְעֵתִירֵי כּוּלְהוּ שׁוּין בְּהַאי אַתְר, דְּהָא כּוּלְהוּ תַתְּאֵי מְהַאי שְׁתָּא שְׁבִיעֵתָא מִתְּזַנִּין. וְאִי בַר נֶשׁ עֲבִיד בְּאַיְנוּן פִּירִין סְחוּרְתָּא. הַאי דְּאַתְרָא דְּעֵנִיּוּתָא מְנַע מְנִיָּה בְּרַכָּאן, בְּגִין כֶּד מְנַע מְנִיָּה בְּרַכָּאן. וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְאַחְזָאָה דְּהַאי אַרְעָא קְדִישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵית לָהּ נְיִיחָא בְּבַעֲלָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לַחֵם לְהַאי כְּ"ל. וְכ"ל לְהַהוּא אַתְרָא דְּאַקְרִי בְּשׂוּר מְבִשְׂרֵי, וְלִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָהּ אֶלָּא הִנְהוּ סְפִיחֵי דְּשְׁתִּיתָאָה דְּאַזְדָּרְעוּ בָּהּ מִמִּילָא.

וּבְעֵי בַר נֶשׁ בְּהַהוּא עָרְב שְׁבִיעֵית לְמַעַבְד עֲבִידְתָּא דְּאַרְעָא בְּאַיְנוּן עֶשֶׂר נְטִיעֵן אֲשְׁתְּלִימוּ בָּהּ דְּתַתְּיַחַד הַאי אַרְעָא בְּהוּ, וְלֹא תַתְּפָרֵשׁ מְנִיָּהּ וְתַתְּקִירֵי אַף הִיא נְטִיעָה, נְצִיבוּ דְּנַצֵּב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּלֹא יַתְּמַנַּע מִנְּהָּ הַהוּא טִיבוּ דְּאֵית לָהּ עִם בְּעֵלָהּ, נְיִיחָא בְּשְׁבִיעֵית. בְּגִין כֶּד אָדָם בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה אַתְּבָרֵי וְאַזְדָּוּגַת עֲמִיָּה בַת זִוְגִיָּה לְאַתְעַנְגָּא בְּשַׁבְתָּא, וְהַשְׁתָּא אֲזָדָּוּגַת צְד"ק בְּשְׁתִּיתָאָה לְמִיָּהּ נְהִירוּ לְהַאי הַר סִינֵי.

וְתָא חֲזִי, הַר חוֹרֵב אַתְּקִירֵי כֶּד אֲזָדָּוּג עֲמִיָּה וַא"ו. וְאִי בְּנֵי נֶשׂא מְפָרִישִׁין וַא"ו מִיָּנָה, אַקְרִי חֹרֵב לִי, דְּהָא חֹרֵב כְּתִיב, וְעַבְדָּא נּוֹקְמִין. בְּגִין כֶּד הִלְכָּה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה דִּיכְלָלוּן יְתָהּ בְּאַיְנוּן עֶשֶׂר נְטִיעֵן עָרְב שְׁבִיעֵית, וְיִיתֵי מְזוֹנָא לְעֵלְמָא בְּשְׁבִיעֵית. דְּהוּא אַתְרָא דְּלִית לָהּ נְהוּרָא אֶלָּא מָה דְּאַתְיִיחֵיב לָהּ מְהַהוּא וַא"ו.

וְתָא חֲזִי יִשְׂרָאֵל כֶּד עֲבָדוּ עֲגָלָא וְאַפְרִישׁוּ בְּרַכָּאן מְהַאי הַר חוֹרֵב דְּאַפְרִישׁוּ מְנִיָּה וַא"ו וְקִצִּיצוּ בְּנְטִיעוֹת בְּאַיְנוּן נְטִיעֵן, מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ג) וַיִּתְּנָצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָם מִהַר חוֹרֵב. הַהוּא עֲדִי עֲלָאָה, תְּפִלִּין דְּרִישָׁא וְדְרוּעָא דְּשׁוּוּיִין בְּיַד כְּהֵה אַעֲדִיאוּ מְנַהוּן. וּמֵאַן אַתְר אַתְיִיחֵיב לוֹן, מִהַר חוֹרֵב כֶּד אֲזָדָּוּג בָּהּ וַא"ו. וְהַשְׁתָּא (מְשַׁלִּי ט"ז) וְנִרְגָן מְפָרִיד אֶלוּף וְאַתְעָרוּ עֲלֵיהוֹן חֹרֵב.

בְּגִין כֶּד בְּנֵי לִוִי דְּעֲבָדוּ לְוִיָּה לְהַאי אַתְרָא, אַתְּפָרְעוּ מְנַהוּן. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ל"ב) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לִי אֵלֵי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לִוִי, דְּהָא לָא עֲבָדוּ פְּרוּדָא אֶלָּא לְוִיָּה. וְאַמֵּר לוֹן מֹשֶׁה (שְׁמוֹת ל"ב) כֹּה אָמַר יְיָ עֲבָרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בְּמַחֲנֶה, בְּגִין דְּהַאי כְּ"ה יְהִיב לֹן רְשׁוּתָא לְמַעַבְד דִּינִין וּמֵאַן אִיהוּ כְּ"ה, דָּא הַר חוֹרֵב וּבְגִין כֶּד קִטְלוּ מְנַהוּן כְּשִׁלְשֵׁת אֶלְפֵי אִישׁ, שְׁלֶשֶׁת לָא אַתְמָר, אֶלָּא כְּשִׁלְשֵׁת לְקַבֵּל הִנְהוּ תַלְתָּא דְּרָגִין דְּהוּוּ מְלִיִין לְהַאי בְּאָר. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (בְּרַאשִׁית כ"ט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֶשֶׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עֲלֶיהָ. בְּגִין דְּאַיְנוּן גְּרָמוּ דִּיִּסְתַּלְקוּן מִיָּנָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

בְּגִין כֶּד פְּקִידַת לִיָּה הַאי תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה לְמֹשֶׁה עַל אִיְנוּן עֶשֶׂר נְטִיעֵן וְעָרְבָה דִּיקִיפּוֹן לְהַאי מְזַבַּח בְּאַיְנוּן עָרְבֵי נַחַל לְקַבֵּל תְּרִין דְּרָגִין דְּמְקִיפּוֹן לְעִילָא דְּאַיְנוּן נְצ"ח הו"ד. וְכִדִּין יַעֲבָדוּן נְסוּף הַמִּים מְאַיְנוּן מִים חַיִּים דְּאַתְיִין עַל יְדֵי דְּצָדִיק וְלֹא יִמְנַעוּן מְהַאי מְזַבַּח טִיבוּ עֲלָאָה.

וְתָא חֲזִי כָּל שְׂאָר יוֹמֵי דְשִׁתָּא בְּהַאי מְזַבַּח עֲבָדִין נְסוּדָּהּ הֵיִן, רְמִיזוּ לְדִינָא דְעֵייל בְּהָ לְמִידָן עֲלָמָא. אֲבָל בְּחַג עֲבָדִין אוּף בְּמִים חַיִּים. דְּהָא חַיִּים וְנִהִירוּ אֶתְוֹסָף בְּהֵהוּא זְמַנָּא (ישעיה י"א) כִּי מְלָאָה הָאֲרָץ דְּעָה אֶת יְיָ כַּמִּים לַיִם מְכַסִּים.

עֲשָׂרָה פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת בִּירִידָתָן לְמַצְרַיִם דְּכָתִיב (בראשית מ"ו) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הִבָּאָה מִצְרַיִמָּה וְכוּ' (וגו'). וְאַחַת בְּעֲלִייתָן דְּכָתִיב (שמות י"ב) כָּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי. וְשָׁנִים בְּחוּמֵשׁ הַפְּקוּדִים וְשָׁנִים בִּימֵי שְׂאוּל, א' בְּבִזְק וְא' בְּטִלְאִים, וְא' בִּימֵי דָּוִד (שמואל ב' כ"ג) וְיִתְּן יוֹאָב אֶת מִסְפָּר הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְא' בִּימֵי עֶזְרָא (עזרא ב') כָּל הַקְּהָל כְּאַחַד. וְא' לְעֲתִיד לְבָא (ירמיה ל"ג) עוֹד תִּעְבֹּרְנָה הַצֹּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אַשְׁרֵי אָדָם מְצָא חֲכָמָה, דָּא אָדָם עֲלָאָה דְאַשְׁרֵי עֲלוֹי טִיבוּ דְעֲתִיקָא. אִימְתִי, כְּדִ מְטָא חֲכָמָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י"ח) מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מֵי. דָּא רַעְוָא דְעֲתִיקָא וְמָאִי אִיהוּ הָאִי חֲכָמָה, דָּא חֲכָמָה זְעִירָא דְהִיא רַבְרָבָא בְּאַתְחֲבֹרְתָא לְעִילָא. מְצָא, מָאִי מְצָא כְּגוֹן דְאַשְׁתַּכַּחַת בְּכֻלָּא. וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה דְבְּעֵי לְעֵינָא וְלֹאֲסַתְּכָלָא וְלֹאֲפִקָא מְעוּמְקָא עֲלָאָה תְּבוּנָה, לְאַנְהָרָא לְהָאִי חֲכָמָה. וְעַל יְדֵי דְמָאֵן אֲתַנְהִירַת עַל יְדֵי עֲלָאָה דְמְפִיק רְצוֹן מְלַעִילָא לְאַנְהָרָא לָהּ:

השלמה מההשמטות (סימן לח) שְׁבַע צוּרוֹת קְדוּשׁוֹת יֵשׁ לוֹ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּלָן כְּנֻגְדָן בְּאָדָם, שְׁנַאֲמַר בְּצֻלָם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָה בְּרָא אוֹתָם. וְאֵלוּ הֵן שׁוֹק יָמִין וְשִׂמְאֵל. יָד יָמִין וְשִׂמְאֵל גּוּף וְבְרִית הָרִי שֵׁשׁ. וְהָא אֲמַרְתָּ שְׁבַעָה. שְׁבַע הוּי בְּאַשְׁתּוֹ וְהוּי לְבָשָׁר אָחַד.

מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמִלְדָּה שְׁעָלָה בְּלָבוּ לִיטַע בְּגִנוּ תִשְׁעָה אֵילָנִין זְכָרִים וְהוּי כְּלָם דְקָלִים, אָמַר כְּשִׂיְהִי כְּלָם מִין אָחַד, אִי אֲפִשָׁר לְהִתְקַיֵּים. מָה עֲשָׂה, נִטַע אֶתְרוּג בִּינִיָּהֶם וְהוּא אָחַד מְאוּתָן הַתִּשְׁעָה שְׁעָלָה בְּלָבוּ לְהִיּוֹת זְכָרִים וְאֶתְרוּג מָאִי הוּי, נִקְבָה וְהֵינּוּ דְכָתִיב (ויקרא כ"ג) פָּרִי עֵץ הַדֶּר קָפַת תִּמְרִים (ע"כ).

זָכָר וְנִקְבָה בְּרָאָם. אֲפִשָׁר לומר כֵּן וְהָא כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצֻלָמוֹ בְּצֻלָם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ וְגו' וְאַחַר כֵּן אֲעֲשֶׂה לוֹ עֶזֶר כְּנֻגְדוֹ. וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעוֹתָיו וַיִּסְגַּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה. אֲלָא אִימָא, דְכָתִיב יִצְיָרָה וְכָתִיב בְּהוֹן עֲשִׂיָה וְכָתִיב בְּהוֹן בְּרִיאָה. עֲשִׂיָה דְכָתִיב זָכָר וְנִקְבָה בְּרָא אוֹתָם, בְּעֵת הַרְכִּיב הַנִּשְׁמָה עַל הַגּוּף וְאַסְף הַכֹּל. וּמִנְלָן דְּהָאִי יִצְיָרָה לִישְׁנָא דְאַסּוּפִי הוּא דְכָתִיב, וַיִּצָּר יְיָ אֱלֹהִים כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם, וְהֵינּוּ דְכָתִיב עַל הָאָדָם זָכָר וְנִקְבָה בְּרָאָם וַיִּבְרָךְ אוֹתָם (ע"כ).

בְּצֻלָם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ בְּכָל אַבְרָיו וְכָל חֲלָקִיו, וְהָא אֲמַרְיָן וְאִיו וְלָמָה הוּא דּוּמָה לְעוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה וְהָאִי וְאִיו אִינָה אֲלָא שֵׁשׁ קְצוֹוֹת. אָמַר לִיהָ, בְּרִית מִלְּחָה וְזוּגוֹ שֶׁל הָאָדָם חֲשִׁבִינָן אָחַד. שְׁתֵּי יָדָיו ג'. רֵאשׁוֹ וְגוּפוֹ ה'. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו ו'. וּכְנֻגְדָם כְּמוֹתָם בְּשָׁמַיִם דְכָתִיב (קהלת ז') גַּם אֶת זֶה לְעִמַּת

זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים. וְהֵינּוּ יָמִים (שמות ל"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְלֹא אָמַר בְּשֵׁשֶׁת יָמִים מְלֻמֵּד שֶׁכֵּל יוֹם וְיוֹם יֵשׁ לוֹ כָּחוֹ (ע"כ) : (עד כאן מההשמטות) השלמה מההשמטות המשרז הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְאִתְעַסְקָא בְּהַאי עֲלָמָא בְּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וּלְמַעְבַּד תּוֹלְדִין לְאִתְפְּשָׁטָא שְׁמָא קְדִישָׁא לְכָל סְטָרִין וּלְמַלְקֻט רִוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְמַהוּי יְקָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עֵילָא וְתַתָּא. דְּכָל מָאן דְּלֹא אִתְעַסַּק בְּפְרִיָּה וּרְבִיָּה אֲזַעִיר דִּיּוֹקְנָא דְמְרִיָּה דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהַאי עֲלָמָא. וְגָרִים דְּלֹא שְׂרִיָּיא שְׂכִינְתָּא בְּהַאי עֲלָמָא דְכַמָּה דְאִתּוּסְפֹן רִוּחִין וְנִשְׁמָתִין, הֲכִי אִתּוּסְפֹן לְנַחְתָּא (נ"א דוגמתא) בְּהַאי עֲלָמָא זִיו יְקָרָא דְמַלְכָּא דְכַתִּיב (משלי י"ד) בְּרַב עִם הַדָּרַת מְלֻךְ וּבְאֶפְסֹס לֹאִם מַחְתֵּת רְזוּן.

הַדָּרַת מְלֻךְ דָּא זִיו יְקָרָא דְמַלְכָּא דְאִתּוּסְפֹן לְנַחְתָּא בְּהַאי עֲלָמָא, מַחְתֵּת רְזוּן דָּא זַעִירוֹ דְדִיּוֹקְנָא דְמַלְכָּא דְאֲזַעִיר מֵהַאי עֲלָמָא, הֲכִי אֲזַעִיר מֵעֵילָא. דְּהָא הָהוּא זִיוָא לֹא נַחִית, וְאִתְחַשֵּׁב עַל הָהוּא בְּרַב נֶשׁ כְּאֵילוֹ אוֹשִׁיד דְמִין דְגָרַע דִּיּוֹקְנָא דְלַתְתָּא כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא דְכַתִּיב כִּי בְצֻלִם אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת הָאָדָם, וְאִיהוּ אֲזַעִיר צֻלִם אֱלֹהִים לְתַתָּא, וְדַמוֹת וְדִיּוֹקְנָא לַעִילָא. וְעַל דָּא אֲצִטְרִידָּ בְּרַב נֶשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּפְרִיָּה וּרְבִיָּה וּלְמַעְבַּד צֻלִם אֱלֹהִים לְאִסְגָּאָה יְקָרָא דִּיּוֹ בְּכָל סְטָרִין : (עד כאן מההשמטות)

רעיא מהימנא

השלמה מההשמטות (סימן לח) פְּקוּדָא דָּא לְקִיִּים פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְקִיִּים בֵּן וּבֵת. בְּגִין דְּאָב תַּמָּן יי, וְאִם תַּמָּן ה', בֵּן תַּמָּן וי, בֵּת תַּמָּן ה'. וְאָב וְאִם דְּלִית לֹון בֵּן וּבֵת, גַּם יי לֹא שְׂרִיָּיא עֲלֵיהוּ, וְכְגוֹוֹנָא דָּא בְּעוֹבְדָא דְבְּרַאשִׁית אָמַר פְּרוּ וּרְבוּ. פְּרוּ מִסְטָרָא דִּימִנָא וּרְבוּ מִסְטָרָא דְשְׁמָא לֹא דְבִיָּה בְּרַא אֱלֻקִּים כְּלָא, וּבְרַא דָּא עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא. אֵת הָאָרֶץ דָּא שְׂכִינְתָּא. וְאִמָּאִי צְרִידָּ ד', בְּאָב וְאִם בֵּן וּבֵת. בְּגִין דְּהָא אִתְקַדְשׁוּ וְאִתְבְּרַכוּ בְּשִׁלְשׁ קְדוּשׁוֹת וְשִׁבַע בְּרַכָּאן דְאִינוּן יי, צְרִיכִין לְמַהוּי ד' אִתּוּן דְשְׂרִיָּין עֲלֵיהוּ עֲשָׂרָה, לְמַהוּי בְּרַב נֶשׁ רִשׁוֹת הַיְחִיד לְמַאֲרִיָּה, דְרַחֲבֹו ד' וּגְבָהוּ יי. וּמָאן דְמִתְעַסַּק בְּאוֹרִיָּיתָא וּבְמִצְוָה בְּדַחֲלוֹ וּבְרַחֲמוֹ דְמַאֲרִיָּה בְּאִתְרַאָּה שְׂרִיָּיא תַּמָּן יי, בְּאִתְרַאָּה דְאִתְבְּרַחַּב שְׂרִיָּיא תַּמָּן ה'. בְּאִתְרַאָּה דְתוֹרָה שְׂרִיָּיא וי, וּבְאִתְרַאָּה דְמִצְוָה שְׂרִיָּיא ה'. בְּאִתְרַאָּה דְמַחְשְׁבָה דְאִתְמַר בְּהָ (שמואל ב ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם, כִּלְיַל מַלְכָּא. שְׂרִיָּיא בִיָּה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (תהלים קכ"ז) אִם יי לֹא בְּנֵה בֵּית שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ, מָאִי שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ, אִינוּן סְמָא"ל וְנַחֲשׁ ע"כ : (עד כאן מההשמטות)

נְעִשָׂה אָדָם בְּצֻלִמְנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, דְאִתְכְּלִיל בְּשִׁית סְטָרִין כְּלִיל מַלְכָּא כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא, בְּשִׁיפִי מְתַקְנֵן בְּרִזָּא דְחַכְמָתָא כְּדָקָא יָאוּת כְּלָא תַקּוּנָא עֲלָאָה. נְעִשָׂה אָדָם רִזָּא דְכַר וְנוֹקְבָא כְּלָא בְּחַכְמָתָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. בְּצֻלִמְנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ לְאִשְׁתְּכַלְלָא דָּא בְּדָא לְמַהוּי (ד"א ל"ג חד) הוּא יְחִידָאִי בְּעֲלָמָא שְׁלִיט עַל כְּלָא :

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה (ד"א כלל) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, הֲכָא אִתְתַּקֵּן מַה דְלֹא אִתְמַר כִּי טוֹב בְּשַׁנֵּי בְּגִין דְאִתְבְּרִי בִיָּה מוֹתָא, וְהֲכָא אִתְמַר וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וְאֲזַלָּא כְּמָה דְאִמְרִי חֲבַרְיָא וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד זֶה מְוֹת.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וְכִי לֹא חָמָא לִיָּה קוּדָם. אֲלָא כְּלָא חָמָא לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא, וּמָאן דְאָמַר אֵת כָּל, לְאִסְגָּאָה כָּל דְרִין דִּיִּיתוּן לְבַתֵּר כּוֹ, וְכִן כָּל מַה דִּיִּתְחַדֵּשׁ בְּעֲלָמָא בְּכָל דְרָא וְדָרָא עַד לֹא

ייתון לעלמא. אשר עשה, דא כל עובדין דבראשית, דתמן אתברי יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש בעלמא לבתר כן. ובגין כך חמא ליה קודשא בריה הוא עד לא הוה ושוני כלא בעובדא דבראשית. יום הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו הי"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (ד"א דאיהו ס"א יסוד) למהוי כלא חד. ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א כחד). אשתכללו מפלא ואשתלימו בכלא:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. רבי אלעזר פתח (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. תא חזי, קודשא בריה הוא ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולא אתתקנא ארחוי, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קודשא בריה הוא לצדיקיא כמא דאת אמר, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)
 ישב רבי ברכיה ודרש מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינו יכולין לסובלו לקח שביעי ושם להם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיד לבא. אמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוהו, אתן להם זה לעולם אחרון. והיינו דכתיב, העולם הבא. שפבר בא מקודם ששת ימי בראשית. הדיא הוא דכתיב, (שם ל"א) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם: (עד כאן מההשמטות)

ובמה (ס"א זכי בר נש) יזכי ליה לבר נש לההוא נהורא, באורייתא. דכל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה כאלו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל הדיא הוא דכתיב, (משלי ג) יי בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה, וכתיב, (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה.

דף מז ע"ב

ותא חזי, ברוחא עביד קודשא בריה הוא עלמא, וברוחא מתקיימא, רוחא דאנון דלעאן באורייתא, וכל שכן רוחא דהבל דרביי דבי רב. מה רב טובך דא טובא דאתגניז. ליראיך לאנון דחלי חטאה. פעלת לחוסים בך. מאי פעלת דא עובדא דבראשית. רבי אבא אמר דא גן עדן, דהא באומנותא עביד ליה קודשא בריה הוא בארעא כגוונא דלעילא. לאתתקפא ביה צדיקיא (דף מז ע"ב) הדיא הוא דכתיב (תהלים לא) פעלת לחוסים בך, נגד בני אדם, דהא הוא נגד (בני) אדם. ואחרא נגד עלאין קדישין. אמר רבי שמעון

גן עדן לעילא ונגד בני אדם הוי (ואפילו אחרא נגד בני אדם הוי) לאתפנשא ביה
צדיקיא דעבדי רעותא דמאריהון.

ויכלו, דכלו עובדין דלעילא ועובדין דלתתא. השמים והארץ לעילא
ותתא. רבי שמעון אמר עובדא ואומנותא דאורייתא שבכתב ועובדא
ואומנותא דתורה שבעל פה. וכל צבאם אליו פרטי דאורייתא אפין
דאורייתא שבעים פנים לתורה. ויכלו, דאתקיימו ואשתכללו דא בדא.
שמים וארץ פרט וכלל. וכל צבאם, רזי דאורייתא דכיאן דאורייתא
מסאבן דאורייתא.

השלמה מההשמטות (סימן מי)
שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק אחד בעולם וחביב לו
מפני שמקיים כל העולם כלו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו
ומשמחו. אהוב וחביב למעלה, נורא ואדיר למטה. מתוקן ומקובל
למעלה, מתוקן ומקובל למטה. והוא יסוד הנפשות כלם.

אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת
וינפש. אין שביעי הוי, אלא משום דמכריע בינייהו, ויש אינון תלת לרע
ותלת לעיל, והוא דאכרע בינייהו. ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי הוא
בשביעי, לא. אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה.
דכתיב (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום
השביעי שבת וינפש. מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון
לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם פעולה המסורה
לו בידו.

פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד, בא יום השביעי ופעל פעולתו.
שמחו כלם ואף הקדוש ברוך הוא. ולא עוד אלא שגדלה נשמתו, דכתיב
וביום השביעי שבת וינפש. ומאי הוי שבתה זו דלא הוי בה מלאכה, והוי
הנחה. דכתיב שבת. משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שבעה גנות,
ובגן האמצעי מעין נאה נובע ממקור מים חיים, גי מימינו וגי משמאלו.
ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ושמחים כלם. ואומרים לצרכנו הוא
מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם ממתנין ושובתין והוא משקה
את השבעה. והא כתיב (ישעיה מ"ג) ממזרח אביא זרעך והוי חד מנהון
ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר כן כלם.
ומאי ניהו מדה שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוך הוא.

מאי טעמא אמר את שבתותי, ולא אמר את שבתי. משל למה הדבר
דומה, למלך שהיה לו כלה נאה וכל שבויע ושבויע מזמינה יום אחד להיות
עמו. והמלך יש לו בנים נאים ואהובים אמר להם הואיל וכן שמחו אתם
גם כן ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משתדל ואתם גם כן הדרו אותו.
ומאי זכור ושמור זכור לזכר ושמור לנקבה. מאי טעמא (ויקרא י"ט) ומקדשי
תיראו. שמרו עצמכם מהרהור, כי מקדשי קדוש הוא למה (ויקרא כ) כי אני
יי מקדשכם, אני בכל צד. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה דְאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי, וּבִיָּה אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא דְאִיהוּ קִיּוּמָא דְכֻלָּא. מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְלֹא כָּל מְלֹאכְתּוֹ, דְּהָא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב אֲפִיק כְּלָא בְּתוּקָפָא דְכְּתָב דְנִפְיָק מִחֻכְמָתָא. תְּלַת זְמָנִין הָכָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הָא תְּלַת. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, דְעַם יוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא כְּדָקָא אֲמָרוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יְסוּדָא דְעַלְמָא. בְּסַפְרָא דְרַב יִיבָא סָבָא דָּא יוֹבְלָא וְעַל כֶּךָ כְּתִיב הָכָא מִכָּ"ל מְלֹאכְתּוֹ דְכֻלָּא נִפְיָק מִנִּיהּ. וְאַנּוּן דָּא יְסוּדָא כְּדָקָא אֲמָרוּ דְהָא נִיחָא בִּיהּ הוּהוּ יְתִיר מְכֻלָּא.

וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. דָּא כְּהוּ גְדוּל דְמַבְרָךְ לְכֻלָּא וְהוּא נָטִיל בְּרִישָׁא דְתַנּוּן כְּהוּ נוֹטֵל בְּרֵאשִׁי, וּבִרְכָאן בִּיהּ שְׂרַיִן לְבִרְכָא וְאֲקָרִי שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא סָבָא אָמַר הֵנִי תַרִּי חַד בִּיְסוּדָא דְעַלְמָא אִיהוּ, וְחַד בְּעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא. (ד"א ל"ג) (אבל הני תלת חד במעלי שבתא דליליא וחד דיומא וחד דעלמא דאתי דאיהו שבת הגדול).

וְכֹן (ד"א ל"ג ויקדש) אוֹתוֹ, לְמָאן, לְהֵהוּא אֲתֵר דְאֵת קִיּוּמָא בִּיהּ שְׂרִיָּא כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמואל ב טו) וְהִרְאֵנִי אוֹתוֹ וְאֵת נֹוְהוּ. וּבְהֵאִי אֲתֵר שְׂרַיִן כָּל קְדוּשִׁין לְעִילָא (ד"א דלעילא), וְנִפְיָקִי מִנִּיהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לְמִיָּהב לָהּ תַּפְנוּקָא לְחַם פִּנְג, וְאִזְלָא הָא כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית מט) מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה לְחֶמּוֹ וְהוּא יִתְּן מֵעַדְנֵי מְלֶךְ, מֵאֲשֶׁר דָּא קִיָּים שְׁלִים דְהוּהוּ (ד"א ל"ג) (ליה) לְחַם עוֹנֵי אֲתֵהֲדֵר לְמַהוּי לְחַם פִּנְג. וְהוּא יִתְּן מֵעַדְנֵי מְלֶךְ. מֵאן מְלֶךְ, דָּא כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל. הוּא יְהִיב (ד"א לה) כָּל תַּפְנוּקִין דְעַלְמִין, וְכָל קְדוּשִׁין דְנִפְיָקִין מְלַעִילָא מֵהֵאִי אֲתֵר נִפְיָקִין. וְעַל דָּא וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, הֵהוּא אֵת קִיּוּמָא.

כִּי בּוֹ שַׁבָּת. בִּיהּ נִיחָא דְכֻלָּא, (ד"א ביה ניחא) דְעַלְמִין וְתַתְּאִין. בִּיהּ שַׁבְּתָא (ד"א אתייהא) לְנִיחָא. אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים מְכֻלָּא דְזְכוּר נִפְקָא שְׁמוֹר לְאֲתַקְנָא עֲבִידְתָּא דְעַלְמָא. לְעִשׂוֹת דָּא אוּמְנָא דְעַלְמָא. לְמַעַבַּד עֲבִידְתָּא דְכֻלָּא. (ס"א אֲשֶׁר בְּרָא אוּמְנָא אֲצֻרִיךְ לְעַלְמָא וְכָל עֲבִידְתָּא דְכֻלָּא).

תּוֹ פְּרִישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה וְאָמַר, כְּתִיב, (דברים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסָד. שׁוֹמֵר דָּא כְּנָסַת יִשְׂרָאֵל. הַבְּרִית דָּא יְסוּדָא דְעַלְמָא. וְהַחֲסָד דָּא אֲבִרְהָם, דְכְּנָסַת יִשְׂרָאֵל הִיא שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסָד, וְאֲקָרִי שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, דָּא הוּא נָטִיר פְּתַחא דְכֻלָּא, בִּיהּ תַּלְיִין כָּל עֲבִידוֹן דְעַלְמָא וְדָאִי, אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעִשׂוֹת, לְשַׁכְּלָלָא לְאֲתַקְנָא כְּלָא כָּל יוּמָא וְיוּמָא וְלֹאֲפָקָא רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין (קדישין לעלמא), וְאַפִּילוּ רוּחִין וְשַׁדִּין.

וְאִי תִימָא דְלָאו אֲנּוּן תַּקּוּנָא דְעַלְמָא. לָאו הָכִי. דְהָא אֲנּוּן לְתַקּוּנָא דְעַלְמָא הוּוּ וְלֹאֲלַקְאָה בְּהוּ לְחִיבֵי עַלְמָא דְאֲנּוּן אֲזַלִּין לְקַבְּלִיָּהוּ לְאוֹכְחָא לְהוּ. וּמֵאִי דְאֲזִיל לְשַׁמְאֲלָא אֲתַאֲחִיד בְּסֻטְרָא שְׁמֵאלָא לְקַבְּלִיָּהוּ (ס"א לקי בהו)

דף מח ע"א

תא חזי, מה כתיב בשלמה (שמואל ב ז) והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. מאן (קסט ע"ב) נגעי בני אדם. אליו אנון מוֹיָקִין. תא חזי, בשעתא דאתבריאן אתקדש יומא ואשתארו רוחא בלא גופא. ואלין אנון ברין דלא (דף מח ע"א) אשתכללו (ד"א ל"ג) (ולא אתייסדו) ומסטר שמאלא אנון זיהמא דדהבא, ועל דא בגין דלא אשתכללו ואנון פגימין, שמא קדישא לא שריא בהו ולא אתדבקו ביה, ודחילו דלהון משמא קדישא איהו וזעין ודחליו מניה, ושמא קדישא לא שריא באַתַר פגים.

ותא חזי האי בר נש דאתפגים דלא שבק בר בהאי עלמא, פד נפק מניה לא אתדבק בשמא קדישא (לעיל יג א) ולא עליו ליה בפרגודא, בגין דאיהו פגים ולא אשתלים, ואילנא דאתעקר בעינא נטיעא זמנא אחרא, בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטרין. ופגימו לא אתדבק ביה לעלמין.

ותא חזי הני ברין פגימין אנון מעילא ומתתא, ובגיני כד לא מתדבקו לעילא ולא מתדבקו לתתא. ואלין דכתיב בהו אשר ברא אלהים לעשות דלא אשתלימו עילא ותתא. ואי תימא הא רוחין אנון אמאי לאו (ד"א אשתלימו) לעילא, אלא פיון דלא אשתלימו לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא. וכלהו מסטר שמאלא קא אתין ומתכסין מעינא דבני נשא וקיימי לקבליהו לאבאשא לון. תלת לון כמלאכי השרת. ותלת לון כבני נשא. (לעיל כה א) והא אוקמוה.

בתר דאתבריאן רוחין (ד"א ל"ג אטמרו) אשתארו אנון רוחין בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא, פיון דנפק קדוששתא דיומא ולא אשתלימו, נפקו לעלמא ושטאן לכל סטרין, ובעינא עלמא לאתנטרא מנייהו. דהא פדן כל סטר שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל אנון דבסטר שמאלא אזליו ושטאן בעלמא. ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין. פדן בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקיננו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא בעלמא.

תא חזי, פד אתקדש יומא במעלי שבתא סופת שלום שריא ואתפריסת בעלמא. מאן סופת שלום, דא שבתא, וכל רוחין ועלעולין ושדיון וכל סטרא דמסאבי כלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא דנוקבא דתהומא רבא. דהא פיון דאתער קדוששתא על עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה. ודא עריק מקפיה דדא.

וכדן עלמא בנטירו עלאה ולא בעינן לצלאה על נטירו כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן. דהא דא ביומא דחול אתתקן דעלמא בעיא נטירו. אבל בשבת סופת שלום אתפריסא על עלמא ואתנטיר בכל סטרין. ואפילו

חַיִּיבֵי גֵיהֶנֶם נְטִירִין אֲנוּן, וְכֹלָא בְּשִׁלְמָא אֲשֵׁתְכֹחָא עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וּבְגִין כְּדָּ בְּקִדּוּשָׁא דִּיּוֹמָא מְבָרְכִין הַפּוֹרְס סִפְתָּ שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַם. אֲמַאי עַל יְרוּשָׁלַם, אֲלָא דָּא הִיא מְדוּרָא דְהִיא סִפְהָ. וּבְעִינָא לְזַמְנָא לְהִיא סִפְהָ דְאַתְפְּרִסְתָּ עֲלָנָא וּלְמִשְׁרָא עֲמָנָא וּלְמַהוּי (ד"א מְגִינָא) עֲלָנָא כְּאֲמָא דְשְׂרִיָּא עַל בְּנִין, וּבְגִין דָּא לָא דְחֲלִין מִכָּל סְטֵרִין, וְעַל דָּא הַפּוֹרְס סוֹכֵת שְׁלוֹם עֲלֵינוּ.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דִּישְׂרָאֵל מְבָרְכִין וּמְזַמְנִין לְהִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם אוֹשְׁפִיזָא קְדִישָׁא וְאֲמַרִי הַפּוֹרְס סִפְתָּ שְׁלוֹם, כְּדִין קְדוּשָׁתָא עֲלָהּ נַחְתָּא וּפְרִיסְתָּ גְדַפְהָא עֲלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל וּמְכַסְיָא לֹון כְּאֲמָא עַל בְּנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין אֲתַכְנִישׁוּ מְעֻלְמָא, וְיַתְבִּי יִשְׂרָאֵל תְּחוֹת קְדוּשָׁתָא דְמֵאֲרִיהוֹן, וְכְדִין דָּא סִפְתָּ שְׁלוֹם יְהִיב נְשַׁמְתִּין חֲדָתִין לְבִנְהָא, מְאִי טַעְמָא בְּגִין דְּבִיהַ נְשַׁמְתִּין שְׂרִיָּין (ס"א דְכְדִין זִמְן זִוּוּגָא וְנִטְלַת נִשְׁמַתִּין וְבֵה שְׂרִיָּין) וּמְנִיָּה נְפָקִין. וְכִיּוֹן דְּשְׂרִיָּא וּפְרִיסְתָּ גְדַפְהָא עַל בְּנְהָא. אֲרִיקַת נְשַׁמְתִּין חֲדָתִין לְכָל חַד וְחַד.

דף מח ע"ב

תו אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן עַל דָּא תְּנִינָן שְׁבֵת דּוּגְמָא דְעֻלְמָא דְאַתִּי אִיהוּ, הַכִּי הוּא וְדָאִי, וְעַל דָּא שְׁמִיטָה וְיֹבֵל דּוּגְמָא דָּא בְּדָא. וְשְׁבֵת וְעֻלְמָא דְאַתִּי הַכִּי הוּא. וְהִיא תּוֹסֶפֶת דְנִשְׁמַתָּא מְרָזָא דְזְכוּרָא קָא אֲתִיָּא עַל הִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם דְנִטִּיל (דף מח ע"ב) מְעֻלְמָא דְאַתִּי וְדָא תּוֹסֶפֶת יְהִיב לְעֻלְמָא קְדִישָׁא. וְבִהִיא תּוֹסֶפֶת חֲדָאִין וְיַתְנָשִׁי מְנִיָּהּ כָּל מְלִין דְחֹל וְכָל צַעְרִין וְכָל עֲאֻקִּין כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הַנִּיחַ יְיָ לָהּ מַעֲצָבָהּ וּמְרַגְזָהּ וּמִן הַעֲבָדָה הַקָּשָׁה וְגו'.

וּבְלִילֵיא דְשַׁבְתָּא בְּעִי בְּרַ נֶשׁ לְאַטְעָמָא מְכֻלָּא, בְּגִין לְאַחְזָאָה דְהִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם מְכֻלָּא אֲתַפְלִילַת, וּבְלִבְדָּ דְלָא יַפְגִּים מִיְכָלָא חֲדָא לְיוֹמָא, וְאִית דְאַמְרֵי תַרְוִין, לְתַרְוִין סְעוּדָתֵי אַחְרָנִין דִּיּוֹמָא, וְשַׁפִּיר. וְכָל שְׁכָן אִי סְלִיק יַתִּיר לְיוֹמָא וְיָכִיל לְמַטְעַם מְמִיכְלִין אַחְרָנִין וְלִזְעִירֵי בְתַרִּי תַבְשִׁילִין סְגִיָּא, וְאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

גַּר שֶׁל שְׁבֵת לְנִשִׁי עֲמָא קְדִישָׁא אֲתִיָּהִיבַת לְאַדְלָקָא, וְחֲבַרְיָא הָא אָמְרוּ דְאַיְהִי כְּבִתְהָ בּוֹצִינָא דְעֻלְמָא וְאַחְשִׁיכַת לִיהָ כּוֹי וְשַׁפִּיר. אֲבָל רְזָא דְמִלָּה. הִיא סִפְתָּ שְׁלוֹם מְטְרוֹנִיתָא דְעֻלְמָא הִיא וְנִשְׁמַתִּין דְאַנוּן בּוֹצִינָא עֲלָהּ בְּהָ שְׂרִיָּין. וְעַל דָּא מְטְרוֹנִיתָא בְּעִיָּא לְאַדְלָקָא, דְהִיא בְּדוּכְתָהּ אֲתַאֲחַדַת וְעִבְדַת עוֹבְדָא.

וְאַתְתָּא בְּעִיָּא בְּחֲדוּהָ דְלָבָא וְרַעוּתָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָא דְשַׁבְתָּ, דְהִיא יְקָרָא עֲלָהּ הִיא לָהּ וְזָכוּ רַב לְגַרְמָה לְמִזְכִּי לְבָנִין קְדִישִׁין דִּיהוֹן בּוֹצִינָא דְעֻלְמָא בְּאוּרִיָּתָא וּבְדַחְלָתָא, וְיִסְגוּן שְׁלָמָא בְּאַרְעָא, וְיַהִיבַת לְבַעֲלָהּ אוּרְכָּא דְחִיָּין, בְּגִין כְּדָּ בְּעִיָּא לְאַזְדַּחְרָא בְּהָ.

תָּא חֲזִי, שְׁבֵת לִילְיָא וְיוֹמָא זְכוֹר וְשְׁמוֹר אִיהוּ כְּחֻדָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֵת לְקַדְּשׁוֹ וְכְתִיב שְׁמוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבֵת, זְכוֹר לְדְכוּרָא שְׁמוֹר לְנוֹקְבָא וְכֹלָא חַד. זָפְאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל חוֹלְקִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַדְבִּיה וְאַחְסֻנְתִּיה עַלְיֵיהוּ כְּתִיב, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שָׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֶלְקִיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)
רבי חנינא פריש כל חד על קיומא. ששון חד. שמחה תרין. חתן תלת. כלה ארבע. גילה דיצה אהבה אחנה שלום וריעות יי כנגד עשרה מאמרות שבהו נברא העולם. ע"כ: (עד כאן מההשמטות)

וַיְבֹן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. הַאִי קָרָא גְּוֹנִין סְגִיָּאִין אֵית בֵּיה. אֶלָּא מַהוּ אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּה. כְּמָא דְּאֵת אָמַר וַיְבֹן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע דָּא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה דְּאֵית בֶּה דְּרַךְ, כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתָן בַּיָּס דְּרַךְ, בְּגִינֵי כֹד אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. מָאן מְקוֹמָהּ, דָּא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב דְּאֵית בֶּה דַעַת. (דעת ותבונה כחד אזלו) יי אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא לְאֵתְקָנָא לֶה בְּכֹלָא. וְעַל דָּא אֵתְקָרִיאַת חֻכְמָה וְאֵתְקָרִיאַת בִּינָה. בְּגִין דְּהוּא בְּשֵׁם מְלֵא יי אֱלֹהִים בְּכֹלָא בְּשְׁלִימוֹ בְּתַרִּי שְׁמָהוּן.

אֶת הַצֵּלַע דָּא אֶסְפְּקִלְרִיאָה דְּלֵא נְהָרָא כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (תהלים לה) וּבְצַלְעֵי שְׁמַחוּ וְנֶאֱסַפוּ. אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם, בְּגִין דְּהָא מִתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִפְקַת. לְאִשָּׁה, לְאֵתְקָשְׂרָא בְּשִׁלְהוּבָא דְּסִטְר שְׁמַלְא, דְּהָא אוֹרִייתָא מְסֻטְרָא דְּגִבּוֹרָה אֵתְיָהִיבַת. לְאִשָּׁה, לְמַהוּי (נח ע"א) אִשׁ ה' קָטִיר כְּחֻדָּא.

וַיְבַאֶה אֶל הָאָדָם. בְּגִין דְּלֵא בַעֲיָא לְאֵשְׁתַּכְחָא בְּלַחוּדְהָא אֶלָּא לְאֵתְכַלְלָא וְלְאֵתְחַבְרָא בְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב. כִּיּוֹן דְּאֵתְחַבְרַת בְּהִדְיָה הוּא יְזוּן לֶה וַיִּתְקַן לֶה וַיִּתֵּן לֶה מַה דְּאֶצְטְרִיךְ הִינְנוּ דְּכְתִיב וְאֵת הָאָרֶץ וְהָא אוֹקִימָנָא. מְכָאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּאֶנְסִיב בְּרִיתִיה עַד לֵא תִיעוּל לְבַעֲלָהּ, אָבוּה וְאֵמָה מְתַקְנִין לֶה וַיְהִיבִין לֶה כֹּל מַה דְּאֶצְטְרִיךְ, כִּיּוֹן דְּאֵתְחַבְרַת בְּבַעֲלָהּ הוּא יְזוּן לֶה וְהוּא יִתֵּן לֶה מַה דְּבַעֲיָא.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב וַיְבֹן יי אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע. דְּאָבָא וְאֵמָא אֵתְקִינוּ לֶה (בכ"ד קשוטין. ויבאה בגי' כ"ד) וְלְבַתֵּר וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם (ועאלא ליה בחמש קלין ירמיה כה) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים) לְאֵתְקָשְׂרָא כֹּלָא כְּחֻדָּא וְלְאֵתְחַבְרָא חַד בְּחַד. וְהוּא יְהִיב (ליה) מַה דְּאֶצְטְרִיךְ.

דְּבַר אַחַר אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּהּ, כִּד בְּרַתָּא בְּבִי אַמָּא, הִיא אֶסְתַּכְּלָא בְּכָל יוֹמָא בְּכָל מַה דְּבַעֲיָא בְּרַתָּה דְּכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַכָּהּ, כִּינּוּן דְּחִבְרַת לָהּ בְּבַעֲלָהּ הוּא יְהִיב לָהּ כָּל מַה דְּבַעֲיָא וַיִּתְקַן עוֹבְדָהָּ, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ (והאי קרא ברזין עלאין אתקשר) (דף מט ע"א) (ד"א האי קרא על חכמתא עלאה אתמר ואתקשר ברזין עלאין, דהא נקודה קדמאה לית מאן דידע בה כלל, אבל אלהים הבין דרכה דא עלמא דאתי, והו"א דא טמירא דכל טמירין סתימא דאקרי הו"א ולא ידע בשמא).

כְּתִיב וַיִּצַר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. הֵכָא אֲשֶׁתְּכֹלֵל בְּכֹלָא בְּיַמִּינָא וּבְשִׁמְאָלָא, וְהָא אֻקְיַמְנָא דְּאֶתְכֹלִיל בְּיַצָּר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּצַר יְיָ אֱלֹהִים בְּיַצָּר טוֹב וּבְיַצָּר רָע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)
ס"א יַצַּר טוֹב וַיִּצַר רָע דְּאִיהוּ חֲדוּהָ וְאִיִּיתִי לָהּ לְגַבִּיהָ, וְלַעֲיֹלָא סְטָרָא דְּצַפּוֹן מִמֶּשׁ דְּאִיהוּ חֲדוּהָ בְּלֹא זֹהֲמָא דְּיַצַּר הָרַע אֲחִיד בִּיהּ (נ"א בה).
בְּקִדְמִיתָא דְּכְתִיב שְׂמָאלוּ תַּחַת לְרָאשֵׁי וּלְבַתֵּר וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבַקְנִי וְאֶתִּיחַיֵּבַת בֵּין יַמִּינָא לְשִׁמְאָלָא (נ"א ושמאלא) (לאתזנא) וְעַל דָּא וַיִּצַּר (יי אלהים שם מלא לגבי תרין סטרין אליו. את האדם וכו') (עד כאן מההשמטות)

אַמַּאי, אֲלֹא יַצַּר טוֹב לִיהּ לְגַרְמִיהּ. יַצַּר הָרַע לְאֶתְעָרָא לְגַבִּי נֻקְבִיָּהּ. (ס"א ומסטר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא), רְזָא דְּמַלְהָ מִכָּאן אֻלְפִנָּא דְּצַפּוֹן אֶתְעָר תְּדִיר לְגַבִּי נֻקְבָא וְאֶתְקַשֵּׁר בְּהֲדָה וּבְגִין כִּד אֶתְקַרִּיאַת אֲשָׁה.

וְתָא חֲזִי, יַצַּר טוֹב וַיִּצַר הָרַע בְּגִין דְּאֶתִּיחַיֵּבַת נֻקְבָא בְּיַנִּיחֵהוּ (נ"א דנוקבא אתכלילת בהו) וְאֶתְקַשֵּׁרָא בְּהֲדִיחֵהוּ, וְלֹא מִתְקַשֵּׁרָא עַד דְּיַצַּר הָרַע אֶתְעָר לְגַבִּיהָ וּמִתְקַשֵּׁרָן דָּא בְּדָא. וְכִינּוּן דְּמִתְקַשֵּׁרָן דָּא בְּדָא, כִּדִּין אֶתְעָר יַצַּר טוֹב דְּאִיהוּ חֲדוּהָ וְאִיִּיתִי לָהּ לְגַבִּיהָ (וכדין אתיחבת בנייחו לאתקנא, ועל דא וייצר יי אלהים שם מלא לגביה יצר טוב ויצר רע) (ד"א ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהי חדוה בלא זוהמא דיצר הרע אחיד בה בקדמיתא, דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני, ואתיחבת בין ימינא ושמאלא לאתזנא, ועל דא וייצר יי אלהים שם מלא לגבי תרין סטרין אליו).

אֶת הָאָדָם הָא אֻקְיַמְנָא. אֲבָל דְּכֵר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא (ד"א ולא הוו) מִתְפָּרְשׁוּן לְמַהוּי אַפִּין בְּאַפִּין. מַה כְּתִיב עֶפְרָן מִן הָאָדָמָה הִשְׁתָּא קִיַּמָּא לְאֶתְקַנָּא. תָּא חֲזִי אֶתְתָּא כִּד אֶתְחַבְרַת בְּבַעֲלָהּ, אֶתְקַרִּיאַת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ, אִישׁ אֲשָׁה, צְדִיִּיק צְדִיִּיק, אִיהוּ עוֹפֵר וְאִיהוּ עֶפְרָן. (ד"א ל"ג) (וכדין) אִיהוּ צָבִי וְאִיהוּ צָבִיָּה (ד"א כמא דאת אמר) (יחזקאל כ) צָבִי הִיא לְכָל הָאָרְצוֹת.

כְּתִיב, (דברים טז) לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָךְ. אֲצֶל מִזְבַּח, וְכִי לַעֲיֹלָא מְנִיָּה אוּ בְּאֶתֵר אֲחֵרָא מָאן שְׂרִיָּיָה. אֲלֹא הָא אֻקְיַמְנָא (קפ"ב ע"ב) אֲשֶׁר דָּא בַּעֲלָהּ דְּאֶתְתָּא (ד"א ה"א) אֶתְקַרִּיאַת עַל שׁוּם בַּעֲלָהּ אֲשֶׁרָה. (נ"א הה הם אשר ה"א) וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים ב כג) לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. בְּגִין כִּד כְּתִיב לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲצֶל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ. לְקַבֵּל (נ"א אשרה) אֶתֵר דְּהֵהוּא מִזְבַּח יְיָ, דְּהָא מִזְבַּח יְיָ אִיהוּ קִיַּמָּא עַל דָּא, וְעַל דָּא לְקַבֵּלָהּ לֹא תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרָה אֲחֵרָא.

תָּא חֲזִי, בְּכֹל אֶתֶר כָּל אַנּוּן פְּלַחֵי שְׁמֵשׂא אֶקְרוּן עוֹבְדִין לְבַעַל, וְאַנּוּן דְּפִלְחִין לְסִיחְרָא אִיקְרוּן עוֹבְדֵי אֲשֶׁרָה, וְעַל דָּא לְבַעַל וְלֹאֲשֶׁרָה, וְאֲשֶׁרָה אֶתְקַרֵי עַל שׁוּם בְּעֵלָה אֲשִׁיר. אִי הָכִי אֲמַאי אֶתְעַבֵּר שְׁמָא דָּא. אֶלָּא אֲשֶׁרָה עַל שׁוּם דְּכִתִּיב (בראשית ל) בְּאֲשֶׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת וְהוּא (ד"א הא) דְּלֹא אֲשֶׁרוּהָ שְׁאֵר עַמִּין וְקִימָא אַחְרָא תְּחוּתָהּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּכִתִּיב (איכה א) כָּל מְכַבְּדִיהָ הִזְלִוּהָ, וּבְגִין כֶּד (נ"א אתעביד) אֶתְעַבֵּר שְׁמָא דָּא, וּבְגִין דְּלֹא יִתְתַקְפוּן אַנּוּן דְּעַבְדֵי שְׁאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, וְקִרְיָן מְזַבַּח דְּאִיהוּ מֵאֲדָמָה, דְּכִתִּיב, (שמות כ) מְזַבַּח אֲדָמָה וְגו' בְּגִינֵי כֶּד עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאֶפְרוֹ נִשְׁמַת חַיִּים. (מלה אתכליל אבל ויפח באפיו) אֶתְכָלִיל נִשְׁמַת חַיִּים בְּהֵהוּא עֶפֶר, כְּנוֹקְבָא דְּמִתְעַבְרָא מִן דְּכוּרָא דְּהָא מִתְחַבְּרוּן וְאֶתְמַלְקִיא הָאִי עֶפֶר מְכַלָּא, וּמַאי אִיהוּ, רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין. וַיְהִי הָאֲדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הִשְׁתַּאֲ אֶתְתַּקּוּ וְקִימָא אֲדָם לְאֶתְקָנָא וְלִמְיוֹן לְנֶפֶשׁ חַיָּה.

השלמה (שיר השירים ז) לָכֵה דוֹדִי נֶצַּא הַשָּׂדֶה לְכוּ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַיִל וְאֵל אֲשֶׁב תִּמְיֵד בְּמִקּוּם אֶחָד וּמַאי לִיב אֲמַר לִיה, אִם כֵּן בְּן זוּמָא מְבַחוּץ וְאֶתָּה עַמּוֹ לִיב הוּא (והוא) שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם וְהִיוּ סְתוּמִים וּבְהֵם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַאי שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אֲמַר לִיה לִיב נְתִיבוֹת מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים וּמְנַן חֻדְרִים לִיב. וְלָכֵל אֶחָד מִן חֻדְרִים יֵשׁ נְתִיב נָאָה לְמַלְךְ זֶה לְהַכְּנֵס (הכל) בְּחֻדְרוֹ עַל דְּרָךְ נְתִיבוֹת. אֲמַר, לֹא נָאָה לוֹ שְׁלֹא לְגַלוֹת פְּנִינֵיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזֵיו וְחִמוּדוֹתָיו. אֲמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה, נִגַּע בְּבֵת וְכָלל בָּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֵׁיהָ וְהַרוּצָה לְהַכְּנֵס (ס"א להסתכל בעיניה) בְּפְנִים, יִסְתַּכֵּל הֵנָּה. וּנְשָׂאָה לְמַלְךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְנָה. וְלִפְעָמִים קוּרָא אוֹתָהּ בְּאֶהְבְּתוּ, (בת) אֶחֻתִּי כִי מִמִּקּוּם אֶחָד הִיוּ וְלִפְעָמִים קוּרָא אוֹתָהּ בְּתִי, כִי בְּתוֹ הִיא. וְלִפְעָמִים קוּרָא אוֹתָהּ אֲמִי. וְעוֹד כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חֻכְמָה, שְׁהִרִי נְאָאֵר (מלכים א' ה') וַיִּי נִתֵּן חֻכְמָה לְשִׁלְמֹה. וְאַחַר כֶּד דָּן אֶת הַדִּין עַל מִתְּכּוֹנְתּוֹ דְּכִתִּיב (מלכים ג') וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וְגו' כִּי רָאוּ כִי חֻכְמָה אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגו'.

וּמָה חֻכְמָה נִתֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְמֹה. שְׁלֹמֹה נִשָּׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדָאֲמַרְיָן, כָּל שְׁלֹמֹה שְׁבַשְׁרֵי הַשִּׁירִים קִדְשׁ, לְבַד מֵאֶחָד. אֲמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹאִיל וְשִׁמְךָ כְּשָׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי. וְהָא נְשׁוּאָה הִיא, אֲמַר לִיה, בְּמִתְנָה נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם. וַיִּי נִתֵּן חֻכְמָה לְשִׁלְמֹה וְלֹא פִירֶשׁ. וְהִיכֵן פִירֶשׁ, לְהֵלּוּ. כִּי רָאוּ כִי חֻכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט (נ"א ומאי משפט אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלחים בקרבו) וּמַאי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, הוּי אוּמַר שְׁאוֹתָהּ חֻכְמָה שְׁנִתְּנָה אֱלֹהִים וְשִׁהִיא עַמּוֹ בְּחֻדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת עוֹזְרָתוֹ וּמְקִרְבָּתוֹ וְאִם לֹאוּ מִרְחֻקָתוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִיִּסְרָתוֹ דְּכִתִּיב (ויקרא כ"ו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי : (עד כאן מההשמטות)

וַיְבֹן יְיָ אֱלֹהִים, אוֹף הָכִי נִמִּי בְשֵׁם מְלֵא, דְּהָא אַבָּא וְאֲמָא אֶתְקִינוּ לָהּ עַד לֹא אֶתֶת לְבַעַלָּהּ. אֶת הַצֵּלַע כְּמָא דְּאֶתְ אֲמַר, (שיר השירים א) שְׁחוּרָה אֲנִי

וְנִאֲוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, אֲסַפְּקֶלְרִיָּאָה דְּלָא נְהָרָא, אָבֵל אָבָא וְאִמָּא אֲתִקִּינוּ
לָהּ לְאֲתַפְיִסָּא בְּעֵלָהּ בְּהֵדָה.

וַיְבָאָה אֶל הָאָדָם. מִהֲכָא אוֹלִיפְנָא דְּבַעָאן אָבָא וְאִמָּא דְּכֻלָּהּ לְאֶעְלָה
בְּרִשׁוּתִיהָ דְּחֵתָן. כְּמָא דְּאֵתְ אָמֵר, (דְּבָרִים כ"ב) אֵת בְּתִי נִתְתִי לְאִישׁ הַזֶּה וְגוֹ'.
מִכָּאן וְאִילָדִי בְּעֵלָה יִיתִי לְגַבְהָ, דְּהָא בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא דְּכֻתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ט)
וַיְבָא אֵלֶיהָ. וַיְבָא גַם אֶל רַחֵל, בְּקִדְמִיתָא וַיְבָאָה אֶל הָאָדָם דְּעַד הֲכָא אֵית
לְאָבָא וְלְאִמָּא לְמַעַבְד, לְבִתֵּר אִיהוּ יִיתִי לְגַבְהָ וְכָל בֵּיתָא דִּילָהּ הוּא, וְיִטוּל
רְשׁוּת מִיָּנָה.

דף מט ע"ב

וְעַל דָּא אֲתַעֲרָנָא דְּכֻתִּיב, (בְּרֵאשִׁית כ"ח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיִּלְךְן שָׁם, דְּנָטִיל רְשׁוּ
בְּקִדְמִיתָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּמָאן דְּמִתְחַבֵּר (דף מט ע"ב) בְּאֲנִתְתִיהָ בְּעֵי לְמַפְגַּע
לָהּ וְלִבְסַמָּא לָהּ בְּמַלְיָן, וְאִי לָאוּ לָא (קמח ב) יָבִית לְגַבְהָ. בְּגִין דִּיהָא רְעוּתָא
דְּלֵהוֹן כְּחָדָא בְּדָלָא אָנִיסוּ.

וַיִּלְךְן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאַחְזָאָה דְּאָסִיר לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְשִׁמְשָׁא עֲרִסְיָה
בִּימָמָא. וַיִּקַּח מֵאֲבִי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֵאֲשׁוּתָיו, הֲכָא אוֹלִיפְנָא דְּאָפִילוּ
יְהוֹן לְמַלְכָּא עֲרִסִי דְּדִהָבָא וְלִבְוִשֵׁי יָקָר לְמִיבֵת בְּהוּ וּמְטְרוֹנִיתָא תְּתַקִּין לִיהָ
עֲרִסָּא מִתְתַקֵּן בְּאֲבָנִין, יִשְׁבּוּק דִּילִיהָ וַיָּבִית בְּמָה דְּאִיהִי תְּתַקִּין דְּכֻתִּיב
וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב הֲכָא וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם וְגוֹ'. הָא בְּסִימוּ דְּמַלְיָן
לְאִמְשָׁכָא עֲמָה חֲבִיבוּתָא, וְלְאִמְשָׁכָא לָהּ (עמח) לְרְעוּתִיהָ לְאֲתַעֲרָא עֲמָה
רְחִימוּתָא. חֲמִי כְּמָה בְּסִימִין אֲנוּן מַלְיָן, כְּמָה מְלִי דְּרְחִימוּתָא אֲנוּן, עֲצָם
מַעֲצָמִי וּבִשָׁר מִבִּשְׂרִי, בְּגִין לְאַחְזָאָה לָהּ דְּאֲנוּן חַד וְלָא אֵית פִּירוּדָא בִּינִיּוּהוּ
בְּכֻלָּא.

הַשְׁתָּא שָׂרִי לְשַׁבְחָא לָהּ. לְזֹאת יִקְרָא אֲשֶׁה דָּא הִיא דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בְּנוּתָהּ.
דָּא הִיא יִקְרָא דְּבִיתָא כְּלֵהוֹן נִשְׁיָן גַּבְהָ כְּקוּפָּא בְּפָנֵי בְּנֵי נִשָּׂא. אָבֵל לְזֹאת
יִקְרָא אֲשֶׁה שְׁלִימוּ דְּכֻלָּא לְזֹאת וְלָא לְאַחְרָא. כְּלָא הוּא מְלִי רְחִימוּתָא כְּמָא
דְּאֵתְ אָמֵר, (מְשָׁלִי ל"א) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵתְ עֲלִית עַל כְּלָנָה: עַל כֵּן יַעֲזֹב
אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבִשָׁר אֶחָד, כְּלָא לְאִמְשָׁכָא לָהּ
בְּרְחִימוּ וְלְאִתְדַבְּקָא בְּהֵדָה, כִּיּוֹן דְּאֲתַעֲרָ לְגַבְהָ כָּל מַלְיָן אֵלֶיּוֹ, מַה כְּתִיב
וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם וְגוֹ'. הָא אֲתַעֲרָ יִצְרָ הֲרַע לְאַחְדָּא בְּהָ בְּגִין לְקִשְׁרָא לָהּ
בְּתִיאוּבְתָא דְּגוּפָא וְלְאֲתַעֲרָ לְגַבְהָ מַלְיָן אֲחֻרָנִין דִּיִּצְרָ הֲרַע אֲתַעֲנַג בְּהוּ.

עַד לְבִתֵּר מַה כְּתִיב וְתָרָא הָאֲשֶׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תֵאָוָה הוּא
לְעֵינַיִם וְתִקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל, קְבִילַת לִיהָ בְּרְעוּתָא וְתִתֵּן גַם לְאִישָׁה עֲמָה
(וַיֹּאכֵל) הָא כְּדִין הִיא אֲתַעֲרָ לְגַבְהָ בְּתִיאוּבְתָא (נ"א בתאוּבְתָא) לְאֲתַעֲרָא (נ"א

למיהב) ליה רעותא ורחימו, דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא כגוונא דלעילא.

אמר רבי אלעזר אי הכי במאי נוקים ליה לעילא יצר הרע דאחיד בה בנוקבא, אמר ליה, הא אתער אלו לעילא ואלו לתתא יצר טוב ויצר רע. יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא, ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא לה כחדא (נ"א לאתקשרא ביה) בגופא כמא דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו', ועל דא מלו אתפרשו לעילא ותתא עד הכא, מפאן ולהלאה מלו בזוטרא (נ"א בזוטא) דזיפתא לזעיריה דטינקין לפרשא מלה, והא אתערו ביה חבריא.

רבי שמעון הוה אזיל לטבריה, והווי עמיה רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא. אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהוה אתי. פיון דאתחברו כחדא, נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא. אמר רבי פנחס הא יתיבנא, מאלו מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע.

פתח רבי שמעון ואמר (בראשית יג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך למסעיו, למסעו מבעי ליה. מאי למסעיו. אלא תרין מטלניו אנון. חד דידיה וחד דשכינתא. דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא בגין לאתקפא מהימנותא. וכדו שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין.

ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא, שכינתא אתפרשא מניה. תא חזי, האי מאן דנפיק לאורחא (קסח א) יסדר צלותא קמי קודשא בריהו. בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה עד לא יפוק לאורחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא. פיון דסדר צלותיה ושבתיה ושכינתא שריא עליה יפוק. דהא שכינתא אזדווגת בהדיה. בגין דישתכח דכר ונוקבא. דכר ונוקבא במתא. דכר ונוקבא בחקלא. הדא הוא דכתיב, צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. (תהלים פה)

דף נע"א

תא חזי, כל (דף נע"א) זמנא דבר נש אתעכב באורחא (בכל חיליה) בעי לנטרא עובדוי. בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא. במתא אצטריד כד נוקביה עמיה, כל שכן הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה. ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה באורחא ולא מתפרשא מניה עד דיתוב לביתיה.

בשעתא דעאל לביתיה בעא לחדתא דביתהו (ביתיה). בגין דדביתהו גרמא ליה ההוא זווגא עלאה. פיון דאתא לגבה בעי לחדתא לה בגין תרין גווי. חד בגין חדותא דהיא זווגא חדותא דמצוה היא וחדותא דמצוה חדותא דשכינתא איהו.

וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְאֶסְגִי שְׁלוֹם סִתָּם (לתתא) (נ"א לאתתא) הִדָּא הוּא דְכִתְיב, (איוב ה) וַיִּדְעַת כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ, וּפְקֻדָתָּ נְוֹד וְלֹא תַחֲטָא. וְכִי אִי לֹא פְקִיד לְאַתְתִּיהָ חֲטָא אִיהוּ. הִכִּי הוּא וְדָאִי. בְּגִין דְגָרַע יָקָר זְוֹגָא עֲלָא דְאִזְדְּוֹגַת בֵּיהּ וּדְבִיתָהּ גְרָמָא לִיהּ. וְחַד דָּאִי מִתְעַבְרָא אֶתְתִּיהָ זְוֹגָא עֲלָא אַרְיִקַת בֵּיהּ נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְהָאִי בְרִית אַקְרִי בְרִית דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא בְּעִי לְכוּנָא בְּחִדְוֹתָא דָּא כְּמָה דְבְעִי בְּחִדְוֹתָא דְשִׁבְתָּ (דאנון חכימין) דְאִיהוּ זְוֹגָא דְחִכְמִיּוֹן. וְעַל דָּא וַיִּדְעַת כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ דְהָא שְׁכִינְתָּא אֶתִּיא עִמָּךְ וְשָׂרְיָא בְּבֵיתְךָ. וְעַל דָּא (איוב ה) וּפְקֻדָתָּ נְוֹד וְלֹא תַחֲטָא. מָאִי וְלֹא תַחֲטָא. לְשִׁמְשָׁא קָמִי שְׁכִינְתָּא חִדְוֹתָא דְמִצּוּחַ.

בְּגוּוֹנָא דָּא תְלַמִּידי חֲכָמִים דְמִתְפָּרְשׁוּ מִנְשִׁייהוּ כָּל אַנוּן יוֹמִין דְשִׁבְתָּא בְּגִין לְאַתְעַסְקָא בְּאוּרִייתָא. זְוֹגָא עֲלָא אִזְדְּוֹג בְּהוּ וְלֹא מִתְפָּרְשָׁא מִנְיִיהוּ בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח דְכָר וְנוֹקְבָא. כִּיּוֹן דְעָל שְׁבַת בְּעִיין תְלַמִּידי חֲכָמִים לְחִדְתָּא לְדְבִיתָהּ בְּגִין יָקָר זְוֹגָא עֲלָא. וְלְכוּנָא לְבִייהוּ בְרַעוּתָא דְמֵאֲרִיהוּן כְּמָה דְאַתְמַר.

בְּגוּוֹנָא דָּא, הָאִי מָאן דְאַתְתִּיהָ בְּיוֹמֵי מְסַאָבוּ דִילָהּ וְנָטִיר לָהּ כְּדָקָא יְאוּת. כָּל אַנוּן יוֹמִין זְוֹגָא עֲלָא אִזְדְּוֹג בְּהִדְיָה דִישְׁתַּכַּח דְכָר וְנוֹקְבָא. כִּיּוֹן דְאַתְדְּכִיאַת אֶתְתִּיהָ בְּעִי לְחִדְתָּא לָהּ חִדְוָה דְמִצּוּחַ חִדְוָה עֲלָא. וְכִלְהוּ טַעְמֵי דְקָא אֶמְרוּן בְּחַד דְרָגָא סְלָקִין. סִתְמָא דְמִלָּה כָּל אַנוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא בְּעִיין לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהָאִי.

וְאִי תִימָא אִי הִכִּי שְׁבַחָא הוּא דְבֵר נֶשׁ כַּד נָפִיק לְאַרְחָא יִתִּיר מִן בֵּיתִיהָ בְּגִין זְוֹגָא עֲלָא דְאִזְדְּוֹגַת בְּהִדְיָה. תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְבֵר נֶשׁ הוּא בְּבֵיתִיהָ, עֲקָרָא דְבֵיתָא דְבִיתָהּ. בְּגִין דְשְׁכִינְתָּא לֹא אֶתְעַדִּי מִן בֵּיתָא בְּגִין דְבִיתָהּ. כְּמָה דְתַנִּינן דְכִתְיב, (בראשית כד) וַיְבִיאָהּ יִצְחָק הָאֵלֶּה שָׂרָה אִמּוֹ, דְשָׂרְגָא אֶתְדַלְקַת, מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְשְׁכִינְתָּא אֶתְתָּ לְבֵיתָא.

רְזָא דְמִלָּה אִמָּא עֲלָא לֹא אֶשְׁתַּפְּכַח גְּבִי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאַתְתַּקְנַת בֵּיתָא וְאַתְחַבְרוּ דְכָר וְנוֹקְבָא, כְּדִין אִמָּא עֲלָא אַרְיִקַת בְּרַכָּאן לְבְרוּכֵי לוּן. בְּגוּוֹנָא דָּא אִמָּא תַתָּא לֹא אֶשְׁתַּפְּכַח לְגְבִי דְכוּרָא אֶלָּא בְּזִמְנָא דְאַתְתַּקְנַת בֵּיתָא וְאַתִּי דְכָר לְגִבְהָ דְנוֹקְבִיָּה וְאַתְחַבְרוּ כְּחִדָּא כְּדִין אִמָּא תַתָּא אַרְיִקַת בְּרַכָּאן לְבְרוּכֵי לוּן.

וְעַל דָּא בְּתַרִי נוֹקְבִין אֶתְעַטֵּר דְכוּרָא בְּבֵיתִיהָ כְּגוּוֹנָא דְלַעֲלֵלָא. וְהִינּוּ רְזָא דְכִתְיב, (בראשית מט) עַד תֵּאָוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. הָאִי עִ"ד תִּיאוּבְתָא דְגְבַעוֹת עוֹלָם בֵּיהּ. נוֹקְבָא עֲלָא לְאַתְקַנָּא לִיהּ וְלַאֲעַטְרָא לִיהּ וְלְבְרָכָא לִיהּ. נוֹקְבָא תַתָּא לְאַתְחַבְרָא בֵּיהּ וְלַאֲתַזְנָא מִנִּיהּ.

וְכְּגוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא כַּד דְכוּרָא אִינְסִיב, תֵּאָוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם לְגִבְיָהּ וְאַתְעַטֵּר בְּתַרִי נוֹקְבֵי חַד עֲלָא וְחַד תַתָּא. עֲלָא לְאַרְקָא עֲלִיהּ בְּרַכָּאן. תַתָּא לְאַתְזָנָא מִנִּיהּ וְלַאֲתַחַבְרָא בְּהִדְיָה. וְיַבֵּר נֶשׁ בְּבֵיתִיהָ תֵּאָוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם

דף נע"ב

כד נפיק בארְחא לאו הכי. אימא עלאָה אתחברת בהדיה ותתאָה
אשתאָרת. כד תב לבייתה בעי לאתעטרא בתרי נוקבי כדקאמרן. אָמר
רבי פנחס אפילו בקליפי סנפורי קטרא לא פתחי (דף נע"ב) עטרא קמך.

אָמר רבי שמעון פגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים, כְּמָה דְכְתִיב,
(ישעיה ח) לְשָׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. חד סתימא עלאָה. וחד אתגליא יתיר.
(סתימא) עלאָה (דא) קול גדול דכתיב, (דברים ה) קול גדול ולא יסף. והאי קול
פנימאָה איהו דלא אשתמע ולא אתגליא. ודא הוא כד נביע בי גרון אפיק
(ביה) ה' בחשאי ונביע תדיר ולא פסק. ואיהו דקה פנימאָה דלא אשתמע
לעלמין.

ומהכא נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב. והאי אשתמע (ד"א דאשתמע)
דנפקא (ד"א נפקא) מההיא דלא אשתמע. ולבתר אתאחיד דבור בהדיה ונפק
לבר מחיליה ומתקפיה. וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי נקבי.
אחיד בהאי פנימאָה דלא אשתמע. ואחיד בהאי דלבר דאשתמע.

תרינו אנון דלא אשתמעו ותרינו אנון דאשתמעו. תרינו דלא אשתמעו, דא
הוא חכמה עלאָה סתימאָה דקיימא במחשבה דלא אתגליא ולא אשתמע.
לבתר נפקא ואתגליא זעיר בחשאי דלא אשתמע ההוא דאקרי קול גדול
דהוא דק ונפיק בחשאי.

תרינו אנון דאשתמעו, אנון דנפקי מהכא קול דיעקב ודבור דאתאחיד
בהדיה. האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמע. איהי בי"ת לחכמה
עלאָה. וכל נוקבא בי"ת אקרי. והאי דבור בתראָה איהו בית לקול דיעקב
דאיהו אורייתא. ועל דא אורייתא שריא בבי"ת. בי"ת ראשית.

פתח ואָמר בראשית ברא אלהים, היינו דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע.
את השמים היינו דכתיב ויביאה אל האדם. ואת הארץ כמא דאת אָמר
ועצם מעצמי. ודאי האי איהי ארץ החיים.

תו פתח רבי שמעון ואָמר (תהלים ק) נאם יי לאדוני שב לימיני עד אשית
אויביך הדום לרגליך. נאם יי לאדוני, דרגא עלאָה לדרגא תתאָה קאמר
שב לימיני, לאתקשרא מערבית בדרומית שמאלא בימינא. בגין לתברא
חיליהון דשאר עמין עובדי פוכבים ומזלות. נאם יי לאדוני, נאם יי דא
יעקב. לאדוני דא (יהושע ג) ארון הברית אדון כל הארץ. דבר אחר נאם יי
דא יובלא. לאדוני דא שמיתה. דכתיב בה (שמות כא) אהבתי את אדוני. שב
לימיני דהא ימינא יובלא שריא. ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא.

תָּא חֲזִי, שְׁמִיטָה דָּא לָא אֲתִקְשֵׁר בְּקִיּוּמָא שְׁלִים בְּיַמְיָנָא וּבְשִׁמְאַלָּא מְיוּמָא
דְּאֲשִׁתְּכַחַת, כַּד בְּעִינָא לְאֲתִקְשֵׁרָא אוֹשִׁיט דְּרוּעָא שְׁמַא לָא לְקַבְּלָהּ וּבְרָא
עֲלֵמָא דִּין. וּבְגִין דְּהוּא מְסֻטְרָא דְשִׁמְאַלָּא לִית בֵּיהּ קִיּוּמָא עַד זְמַנָּא דְּאֶלְף
שְׁבִיעָא. דְּבַהּ הוּא יוּמָא לְחוּד אֲתִקְשֵׁר כְּדִין בְּיַמְיָנָא. וּכְדִין תְּהוּי בִּין
יַמְיָנָא וּשְׁמַא לָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים וְיִשְׁתְּכַחוּן שְׁמִים חֲדָשִׁים וְאַרְץ חֲדָשָׁה
וּכְדִין לָא תַעְדִּי מִתְּמֹן לְעֲלָמִין.

אי הָכִי בְּמַאי נֹקִים שָׁב לִימִינִי. אֶלָּא עַד זְמַנָּא יִדְעָא דְכְּתִיב עַד אֲשִׁית
אוֹיְבִיךָ הַדּוּם לְרַגְלִיךָ וְלֹא תִדִּיר. אֲבָל בַּהּ הוּא זְמַנָּא לָא תַעְדִּי מִתְּמֹן
לְעֲלָמִין דְכְּתִיב, (ישעיה נד) כִּי יָמִין וּשְׁמַאל תִּפְרוּצִי לְמַהוּי כֹּלָא חַד.

תָּא חֲזִי, אֶת הַשְּׁמִים דָּא שְׁכִינְתָּא עֲלָא. וְאֶת הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא דִלְתַתָּא
בְּאֲתַחְבְּרוּתָא דְדָכַר וְנוֹקְבָא כְּחָדָא. וְהָא אֲתַמָּר כְּמָה דְאֲתַעְרוּ בֵּיהּ חֲבַרְיָא
עַד כְּעֹן.

בְּעוּ (ד"א בעא) לְמִיזֵל. קָמוּ. אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מְלָה הָכָא גְבֹן. פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְאָמַר, תְּרִי קְרָאִי כְּתִיבִי, (דברים ד) כִּי יִי אֶלְהִיךָ אֵשׁ אוֹכְלָהּ הוּא. וּכְתִיב
הִתָּם (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֶלְהִיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. הֲנִי קְרָאִי
אוֹקִימָנָא לְהוּ בְּכֶמָה אֲתַר וְאֲתַעְרוּ בְּהוּ חֲבַרְיָא. תָּא חֲזִי, כִּי יִי אֶלְהִיךָ אֵשׁ
אוֹכְלָהּ הוּא, הָא אֲתַמָּר מְלָה דָּא בְּגוּ חֲבַרְיָא דְאִית אֲשָׁא אֶכְלָא אֲשָׁא
(ואיתאשא) וְאָכִיל לָהּ וְשָׂצִי לָהּ. בְּגִין דְאִית אֲשָׁא תַקִּיפָא מֵאֲשָׁא וְאוֹקִמוּהָ.

אֲבָל תָּא חֲזִי, מָאן דְּבַעֵי לְמַנְדַּע חֲכָמְתָּא דִּיחוּדָא קְדִישָׁא. יִסְתַּכַּל
בְּשִׁלְהוּבָא דְסִלְקָא מְגוּ גְחִלְתָּא. אוּ מְגוּ בּוּצִינָא דְדִלִיק. דְּהָא שְׁלְהוּבָא לָא
סִלְקָא אֶלָּא (דף נא ע"א) כַּד אֲתַאחִיד בְּמֶלֶה גִסָּה (נ"א אחרא).

תָּא חֲזִי, בְּשִׁלְהוּבָא דְסִלְקָא אִית תְּרִין נְהוּרִין. חַד נְהוּרָא חוּוּרָא דְנְהִיר.
וְחַד נְהוּרָא דְאֲתַאחִיד בָּהּ אוֹכְמָא אוּ תַכְלָא. הַהוּא נְהוּרָא חוּוּרָא אִיהוּ
לְעִילָא וְסִלְקָא בְּאוּרַח מִישׁוּר. וְתַחֲוּתִיהּ הַהוּא נְהוּרָא תַכְלָא אוּ אוֹכְמָא
דְאִיהוּ כְּרִסְיָא לְהַהוּא חוּוּרָא.

וְהַהוּא נְהוּרָא חוּוּרָא שְׁאֲרֵי עֲלוּיָהּ וְאֲתַאחִידוּ דָּא בְּדָא לְמַהוּי כֹּלָא חַד.
וְהַהוּא נְהוּרָא אוֹכְמָא אוּ גְוֹן תַכְלָא דְאִיהוּ לְתַתָּא הוּא כְּרִסְיָא דִיקָר
לְהַהוּא חוּוּרָא. וְעַל דָּא רְזָא דְתַכְלָתָּא. וְהָאִי כְּרִסְיָא תַכְלָא (או) אוֹכְמָא
אֲתַאחִיד בְּמֶלֶה אַחְרָא לְאֲתַדְלִקָּא דְהוּא מִתְּתָא וְהַהוּא אֲתַעַר לִיהּ
לְאֲתַאחִיד בְּנְהוּרָא חוּוּרָא (ס"א עלאה).

וְדָא תַכְלָא אוֹכְמָא לְזַמְנִין אֲתַהֲדַר סוּמְקָא. וְהַהוּא נְהוּרָא חוּוּרָא דְעֲלִיָּה
לָא אֲשִׁתְּנִי לְעֲלָמִין דְּהָא חוּוּרָא הוּא תְּדִיר. אֲבָל הָאִי תַכְלָא אֲשִׁתְּנִי לְגוּוֹנִין
אֲלִין. לְזַמְנִין תַכְלָא אוּ אוֹכְמָא. וְלְזַמְנִין סוּמְקָא. וְהָאִי אֲתַאחִיד לְתְרִין
סֻטְרִין. אֲתַאחִיד לְעִילָא בְּהַהוּא נְהוּרָא (ס"א עילאה) חוּוּרָא. אֲתַאחִיד לְתַתָּא
בְּהַהוּא מְלָה דְתַחֲוּתוּי דְמִתְקַנָּא בֵּיהּ לְאַנְהָרָא (מלך דשוין ליה לאדלקא)
וְלְאֲתַאחִיד בֵּיהּ.

וְדָא אַכְלָא תְדִיר וְשָׂצִי לְהֵהוּא מְלָה דְשׁוּיִין לִיה. דְּהָא בְּכַל מַה דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה לְתַתָּא וְשָׂרְיָא עֲלוּי הֵהוּא נְהוּרָא תַכְלָא שְׂצִי לִיה וְאָכִיל לִיה. בְּגִין דְּאוּרְחוּי הוּא לְשִׂיפְצָא וּלְמַהוּי אָכִיל. דְּהָא בֵּיה תַלְיָא שְׂצוּ דְכְלָא מוּתָא דְכְלָא. וּבְגִינִי כֻד אִיהִי אָכִיל כֹּל מַה דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה לְתַתָּא.

וְהֵהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְשָׂרְיָא עֲלוּי לָא אָכִיל וְלָא שְׂצִי לְעֵלְמִין וְלָא אֲשַׁתְּנִי נְהוּרִיה. וְעַל דָּא אָמַר מִשָּׁה כִּי יִי אֱלֹהֵיךָ אֲשׁ אוֹכְלָה הוּא. אוֹכְלָה וְדָאִי. אָכִיל וְשָׂצִי כֹל מַה דְשָׂרְיָא תַחֲוֹתוּי. וְעַל דָּא אָמַר יִי אֱלֹהֵיךָ וְלָא אֱלֹהֵינוּ. בְּגִין דְּמִשָּׁה בְּהֵהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְלַעֲיִלָא הוּה דְלָא שְׂצִי וְלָא אָכִיל.

תָּא חֲזִי, לִית לִיה אֲתַעְרוּתָא לְאִתְדַלְקָא הָאִי נְהוּרָא תַכְלָא לְאִתְאַחַדָּא בְּנְהוּרָא חוּרָא, אֲלָא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּאֲנוּן מִתְדַבְּקוּן בֵּיה תַחֲוֹתוּי.

וְתָא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּאֲרַחֲיָה דְּהָאִי נְהוּרָא תַכְלָא אוּכְמָא לְשִׂיפְצָא כֹּל מַה דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה תַחֲוֹתוּי. יִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקוּן בֵּיה תַחֲוֹתוּי וְקִימֹן בְּקִיּוּמָא הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. בְּיִי אֱלֹהֵיכֶם וְלָא אֱלֹהֵינוּ (אֵלָא בִּי אֱלֹהֵיכֶם). בְּהֵהוּא נְהוּרָא תַכְלָא אוּכְמָא דְאָכִיל וְשָׂצִי כֹל מַה דְּאִתְדַבֵּק בֵּיה תַחֲוֹתִיה. וְאַתְּוּן מִתְדַבְּקוּן בֵּיה וְקִימִי. דְכְתִיב חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְעַל נְהוּרָא חוּרָא, שְׂרִיָּא לְעִילָא נְהוּרָא סְתִימָא דְאֶקִיף לִיה. וְרָזָא עֲלָאָה הֶכָא. וְכְלָא תַשְׁפַּח בְּשִׁלְהוּבָא דְסֻלִיק וְחֻכְמַתִּין דְעֵלְיוֹנִין בֵּיה. אֲתָא רַבִּי פְּנַחֶס וּנְשָׁקִיה. אָמַר בְּרִיד רַחֲמֵנָא דְאִיעֲרַעְנָא הֶכָא. אֲזָלוּ עֲמִיה דְרַבִּי פְּנַחֶס תַּלְתַּת מִיְלִין.

אֲהִדְרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחַבְרַיָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא דְאָמְרוּן רָזָא דְחֻכְמַתָּא אִיהוּ בְּיַחְוָדָא קְדִישָׁא. דְבְּגִין כֻּד ה"א בְּתַרְאָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא אִיהוּ נְהוּרָא תַכְלָא אוּכְמָא דְאִתְאַחִיד בֵּיה"ו דְּהוּא נְהוּרָא חוּרָא דְנְהִיר.

תָּא חֲזִי, לְזַמְנִין הָאִי נְהוּרָא תַכְלָא ד'. וְלְזַמְנִין ה'. אֲלָא בְּזַמְנָא דְלָא מִתְדַבְּקוּן בֵּיה יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא לְאִדְלָקָא לִיה לְאִתְאַחַדָּא בְּנְהוּרָא חוּרָא, אִיהוּ ד'. וְלְזַמְנָא דְמִתְעַרֵי לִיה לְאִתְחַבְּרָא עִם נְהוּרָא חוּרָא כְּדִין אֶקְרִי ה'. מְנַלְן דְכְתִיב, (דְּבָרִים כב) כִּי יִהְיֶה נְעָרָה בְּתוּלָה, נְעָרָה כְּתִיב בְּלָא ה'. מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין דְלָא אִתְחַבְּרַת בְּדְכוּרָא. וּבְכָל אֲתַר דְלָא אֲשַׁתְּכַחוּ דְכָר וְנוֹקְבָא, ה"א לָא אֲשַׁתְּכַח וְסֻלְקָא מִתְמֹן וְאֲשַׁתְּאָר ד'.

דף נא ע"ב

דְּהָא אִיהִי כֹּל זַמְנָא דְאִתְחַבְּרַת בְּנְהוּרָא חוּרָא דְנְהִיר אֶקְרִי ה'. דְּהָא כְּדִין כְּלָא אִתְחַבְּרַת כְּחֻדָּא. אִיהִי אִתְדַבְּקַת בְּנְהוּרָא חוּרָא, וְיִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקוּן בֵּיה (ד"א ל"ג לתתא) וְקִימָא תַחֲוֹתֵיה לְאִדְלָקָא לָהּ. וְכְדִין כְּלָא חַד. וְדָא הוּא רָזָא

דְּקָרְבָנָא. דִּתְנַנָּא דְסָלִיק אֲתַעַר לִיה לְהַאי נְהוּרָא תְכֻלָּא לְאֲדֻלְקָא. וְכַד
אֲתִדְלַק אֲתַחְבַּר (דף נא ע"ב) בְּנְהוּרָא חוּרָא וְשַׁרְגָּא דְלִיק בְּיַחְוּדָא חַד.

וּבְגִין דְאֲרַחֲמִיה דְהַאי נְהוּרָא תְכֻלָּא לְשִׁיזְעָה וּלְמַהוּי אָכִיל כָּל מַה דְאֲתִדְבַק
בֵּיה תַחֲוֹתִיה. כַּד רַעֲנָא אֲשַׁתְּכַח וְשַׁרְגָּא דְלִיק בְּחַבּוּרָא חַד כְּדִין כְּתִיב,
(מלכים א יח) וַתִּפּוֹל אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעוֹלָה וְגו'. וְכַדִּין אֲתִיידַע דְהַאי
שַׁרְגָּא דְלִיק בְּחַבּוּרָא חַד וְקִשׁוּרָא חַד. נְהוּרָא תְכֻלָּא אֲתִדְבַק בְּנְהוּרָא
חוּרָא וְאִיהוּ חַד. אָכִיל תַחֲוֹתִיה תְּרַבִּין וְעֵלְוִין. דְמִשְׁמַע דְהַאי לֹא אָכִיל (נ"א
וְאִיהוּ וְעֵלְוִין דְהַאי לֹא אָכִיל) תַחֲוֹתִיה, אֶלָּא בְזִמְנָא דְאִיהוּ סָלִיק (נ"א דְלִיק) וְכֻלָּא
אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַחְבַּר בְּנְהוּרָא חוּרָא. וְכַדִּין שְׁלֵמָא דְעֵלְמִין כְּלָהוּ, וְכֻלָּא
אֲתַקְשֵׁר בְּיַחְוּדָא חַד.

וּלְבַתֵּר דְסִיִּים לְשִׁיזְעָה תַחֲוֹתִיה הַאי נְהוּרָא תְכֻלָּא, מִתְדַבְּקוּ בֵּיה תַחֲוֹתִיה
כְּהַנִּי וְלִינְיָא וְיִשְׂרָאֵל. אֶלִין בְּחֻדָּה דְשִׁיר. וְאֶלִין בְּרַעוּתָא דְלָבָא וְאֶלִין
בְּצֻלוּתָא. וְשַׁרְגָּא דְלִיק עֲלִייהוּ. וְאֲתִדְבַקוּ נְהוּרִין כְּחַד וְנְהִירִין עֲלִמִין
וּמִתְבַּרְכִין עֲלִינִין וְתַתְּאִין.

וְכַדִּין וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיֵי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְאַתֶּם, אַתֶּם מְבַעֲי
לִיה. אֶלָּא וִי לְאוֹסְפָא עַל תְּרַבִּין וְעֵלְוִין דְאֲנוּן מִתְדַבְּקִין בֵּיה וְאֶכְלִין וְשַׁצְּאֵן.
וְאַתֶּן מִתְדַבְּקוּ בֵּיה בְּהַהוּא נְהוּרָא תְכֻלָּא אוֹכְמָא דְאֶכְלָא וְאַתֶּן קִימִין
הַדָּא הוּא דְכְּתִיב חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ס"א וְתַכְלַת וְאַרְגַּמֹּן), כָּל גְּוֹוִינִין טְבִין
לְחֵלְמָא, בַּר מִתְכֻלָּא דְאִיהוּ אָכִיל וְשַׁצִּי תְדִיר. וְאִיהוּ אִילְנָא דְבֵיה מוֹתָא
וְשַׁרְיָא עַל עֲלֵמָא תַתְּאָה. וּבְגִין דְכֻלָּא שַׁרְיָא תַחֲוֹתִיה אִיהוּ אָכִיל וְשַׁצִּי.

וְאִי תִימָא הַכִּי נְמִי שַׁרְיָא בְּשִׁמְיָא לְעִילָא וְכִמָּה חִילִין אֲנוּן לְעִילָא וְכִלָּהוּ
(שְׁצִי וְאָכִיל) קִימִי. תָּא חֲזִי, כָּל אֲנוּן דְלְעִילָא בְּהַהוּא נְהוּרָא תְכֻלָּא אֲתַכְּלֵן.
אַבֵּל תַתְּאִי לָאו הַכִּי דְאֲנוּן מְלָה גְסָה עֲלֵמָא (נ"א אַחֲרָא לְתַתָּא עַל מַה) דְקִימָא
וְשַׁרְיָא עֲלִיה. וּבְגִין כְּדָּ אָכִיל וְשַׁצִּי לוֹן. וְלִית לָה מְלָה אַחֲרָא לְתַתָּא בְּעֵלְמָא
דְלָא אֲשַׁתְּצִי. בְּגִין דְנְהוּרָא תְכֻלָּא שַׁצִּי לְכָל מַה דְקִימָא עֲלִיה.

בְּאַרְבַּעִין וְחֲמִשׁ גְּוִינִי זִינִי נְהוּרִין אֲתַפְּלִיג עֲלֵמָא. שְׁבַעָה מִתְפַּלְגִין לְשַׁבְעָה
תַהוּמִין. כָּל חַד בְּטִשׁ בְּתַהוּמָא דִילִיה וְאַבְנִין מִתְגַּלְגְּלִין בְּגוֹ תַהוּמָא. וְעִיל
הַהוּא נְהוּרָא בְּאֲנוּן אַבְנִין וְנִקְבִין לוֹן. וּמִיָּא נְפָקוּ בְּהוּ וְשַׁקְעִין כָּל חַד וְחַד עַל
תַהוּמָא וְחַפִּיָּא לְתַרִין סְטֵרִין.

נְפָקוּ מִיָּא בְּאֲנוּן נוֹקְבִין וְעַל נְהוּרָא וּבְטִשׁ לְאַרְבַּע סְטֵרִי תַהוּמָא.
מִתְגַּלְגְּלָא נְהוּרָא בְּחַבְרָתָה וְאַעֲרַעוּ בְּחַד וּפְלַגִין מִיִין וְאַחִידוּן כָּל אֲנוּן שְׁבַעָה
בְּשַׁבְעָה תַהוּמִי. וְכִרְאוֹן (ס"א שְׂרָאוֹן) בְּחַשׁוּכֵי תַהוּמָא. וְחַשׁוּכֵי אֲנוּן אֲתַעֲרְבִי
בְּהוּן. וְסִלְקִין מִיָּא וְנַחֲתִין וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּאֲנוּן נְהוּרִין. וְאַתְעַרְבוּ כְּחַדָּא
נְהוּרִין וְחַשׁוּכִין וּמִיִין וְאַתְעַבִידוּ מְנִייהוּ נְהוּרִין דְלָא אֲתַחְזָאן חַשׁוּכָאן.

בְּטִשׁ כָּל חַד בְּחַבְרִיה. וּמִתְפַּלְגִין לְשַׁבְעִין וְחֲמִשׁ צְנוּרֵי תַהוּמָא וּבְהוּ נְגַדוּן
מִיָּא. כָּל צְנוּרָא וְצְנוּרָא סָלִיק בְּקִלִיה (וְאַתְעִזְעוּ) וְאַזְדַּעְזְעוּן תַהוּמִין. וְכַד

ההוא קלא אשתמע, כל תהומא קרי לחבריה ואמר פליג מימד ואעול בד. הדא הוא דכתיב, (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריד.

תחות אליו תלת מאה (נ"א ושתין) ותמנין (וחמשה) גידין. מנהון חורין מנהון אוכמין מנהון סומקין. אתפלילו דא בדא ואתעבידו גנון חד. אנון גידין אתרקומו בשבע עשרה רשות. וכל חד רשת גידין אקרי (אתקיימו) אתרקומו דא בדא ונחתין בשפולי תהומי. תחות אליו. תרין רשתין קיימין כחיו דפרזלא. ותרין רשתין אחרנין כחיו דנחשא.

תרין פרסון קיימי עליהו חד מימינא וחד משמאלא. כל אנון רשתין מתחברו כחדא ומיין נחתין מאנון צנורין ועאלין באליו רשתין. אנון תרי פרסון חד פרסיא דרקיעא אוכמא, וחד פרסיא דרקיעא סגונא. אליו תרין פרסון כד אנון סלקין סלקין (בחד) בההוא פרסיא דרקיעא אוכמא. וכד נחתין נחתין בההוא פרסיא דרקיעא סגונא.

דף נב ע"א

אליו תרין פרסון חד מימינא וחד משמאלא. וההוא פרסיא דרקיעא אוכמא מימינא. וההוא פרסיא דרקיעא סגונא משמאלא. (דף נב ע"א) כד סלקין בפרסיא דרקיעא אוכמא, מאיד פרסיא דרקיעא שמאלא ונחתין ביה.

מתגלגליו פרסון חד בחד (ס"א נחתי ונקטין) נקטין כל אנון רשתין בגווייהו ועאלין לון בשפולא דתהומא תתאה. קאים חד פרסיא וסליק לעילא מכל אנון תהומי. וקאים פרסיא אחרא לתתא דכל תהומי. בין תרין פרסון אליו מתגלגליו כל אנון תהומי. וכל אנון צנורין אתנעצו בין תרין פרסון אליו.

שבעין וחמש (ד"א ל"ג נהורין) צנורין אנון. שבעה אנון עלאי דכלא. וכל אנון אחרנין אחידו בהו. וכלהו נעיצו בגלגלוי דהאי פרסיא בסטרא דא. ונעיצו בגלגלוי דהאי פרסיא בסטרא דא.

בהון מיין (נ"א בתהומיא) סלקין ונחתין. אנון דנחתין פראו בתהומי ובקעי לון. אנון דסלקין עלאין באנון נוקבי אבניו וסלקין ומליין לשבע ימין. עד פאו שבעה גוויי נהורין ברזא עלאה.

שבעה נהורין אחרנין מתפלגין לשבעה ימים. וימא חד כליל לון. ההוא ימא חד, איהו ימא עלאה דכלהו שבע ימין כלילן ביה. שבעה נהורין אליו עלאין לגו ההוא ימא ומחאן ליה לימא (לשבעין) לשבעה סטרין. וכל סטרא וסטרא אתפלג לשבעה נחליו. כדכתיב, (ישעיה יא) והכהו (שמות רמב ב) לשבעה נחלים וגוי וכל נחלא ונחלא אתפלג לשבעה נהרין. וכל נהרא ונהרא

אֶתְפַּלֵּג לְשִׁבְעָה אַרְחִיו. וְכָל אֹרְחָא וְאֹרְחָא אֶתְפַּלֵּג לְשִׁבְעָה שְׁבִילִין. וְכָל מִימּוּי דִּימָא פְּלֵהוּן עֲאֲלִין לְגִוּוּיָהּ.

שִׁבְעָה נְהוּרִין סְלֶקִין וְנַחְתִּין לְשִׁבְעָה סְטָרִין. שִׁבְעָה נְהוּרִין עֲלֵאִין עֲאֲלִין לְגוּ יִמָּא. שְׁתָּא אָנוּן וּמַחַד עֲלֵאָה נְפָקִי. כְּמָה דְנֻטִּיל יִמָּא הָכִי פְּלִיג מִימּוּי לְכָל אָנוּן יִמִּין. לְכָל אָנוּן נְהוּרִין. חַד תְּנִינָא לְתַתָּא בְּסִטֵּר שְׁמַא לֹא שְׂאֵט בְּכָל אָנוּן נְהוּרִין אֲתִי בְּסִטֵּר קִשְׁקִשׁוּי פְּלֵהוּן תְּקִיפִין כְּפִרְזָלָא וּמְטִי לְשִׁאָבָא וְשְׂאִיב אֲתֵרָה. וְכָל אָנוּן נְהוּרִין אֶתְחַשְׁכוּן קַמִּיה. פּוּמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה מְלַהֲטָא אֲשָׂא (חַדוּד דְלִישְׁנִיָּה) חַדוּד לִישְׁנִיָּה כְּחַרְבָּא תְּקִיפָא.

עַד דְּמְטִי לְמִיעֵל לְמַקְדָּשָׁא גּוּ יִמָּא וְכַדִּין סְאִיב מְקַדָּשָׁא וְאֶתְחַשְׁכוּן נְהוּרִין. וְנְהוּרִין עֲלֵאִין סְלֶקִין מִן יִמָּא. כְּדִין יִמָּא מִתְפַּלְגִין מִימּוּי בְּסִטֵּר שְׁמַא לֹא וְיִמָּא קִאֲפִי וְלֹא נְגַדִין מִימּוּי. וְעַל דָּא רְזָא דְמַלְכָּה כְּמָה דְכְּתִיב וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהִים. רְזָא דְחוּנָא בִישָׂא נַחֲת מִתַּתָּא לְעִילָא (סִיִּי מַעִילָא לְתַתָּא) וְהוּא שְׂאֵט עַל אֲפִי מִיּוֹן מְרִירוֹ. וְנַחֲת לְאֲפִתִּי לְתַתָּא עַד דִּיפְלוּן גּוּ רְשָׁתוּי.

הַאי חוּנָא הִיא מוּתָא דְעֲלֵמָא. וְהוּא עֲאֵל בְּמַעוּי דְסִתִּים דְבֵר נֶשׁ, הוּא לְסִטֵּר שְׁמַא לֹא. וְאִית חוּנָא אֲתֵרָא דְחַיִּי בְּסִטֵּר יִמִּינָא. תְּרוּוּיָהּ אֲזִלִּי עַמִּיָּה דְבֵר נֶשׁ. כְּמָה דְאֹקְמוּהָ.

מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה דְהָא כָּל שְׂאֵר חִינוּן דְחַקְלָא לִית בְּהוּ חַכִּים לְאַבְאָשָׁא כְּהַאי. בְּגִין דְאִיהוּ זִוְהֶמָּא דְדַהֲבָא. וּוִי לְמָאן דְאֶתְמַשִּׁיד אֲבַתְרִיָּה. דְאִיהוּ גְרִים לִיה מוּתָא וּלְכָל דְאֶתְיִין אֲבַתְרִיָּה. וְהָא אֹקְמוּהָ. אָדָם אֲמַשִּׁיד אֲבַתְרִיָּה לְתַתָּא וְנַחֲת לְמַנְדַּע בְּכָל מָה דְלְתַתָּא. כְּמָה דְנַחֲת, הָכִי אֶתְמַשִּׁיד רְעוּתִיָּה וְאַרְחוּי אֲבַתְרִיָּהּ עַד דְמְטִין לְהַאי חוּנָא וְחַמוּ תִיאֹבְתִיָּה דְעֲלֵמָא וְשִׁטּוּ אַרְחוּי בְּאַתֵּר דָּא. כְּדִין קָם וְאֶתְמַשִּׁיד אִיהוּ אֲבַתְרִיָּהּ דְאָדָם וְאֶתְתִּיָּה וְאֶתְדַבֵּק בְּהוּ וְגְרִים לְהוּ מוּתָא וּבְכָל דְרִי דְאֶתּוּ אֲבַתְרִיָּה. עַד דְמְטוּ יִשְׂרָאֵל לְטוּרָא דְסִינַי לֹא פָּסַק זִוְהֶמָּא דִּילִיָּה מַעֲלָמָא. וְהָא אֲתַמְרוּ. כִּינוּן דְחִטּוּ וְאֶתְדַבְּקוּ בְּאִילָנָא דְשָׂרְיָא בִּיה מוּתָא לְתַתָּא. מָה כְּתִיב וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְיָ אֱלֹהִים מִתְּהַלֵּךְ בְּגוֹן. מְהַלֵּךְ אִין כְּתִיב כָּאן. אֲלֵא מִתְהַלֵּךְ.

דף נב ע"ב

תָּא חֲזִי, עַד לֹא חֲטָא אָדָם, הָוָה סְלִיק וְקִאִים בְּחַכְמָה דְנְהִירוּ עֲלֵאָה. וְלֹא הָוָה מִתְפָּרֵשׁ מְאִילָנָא דְחַיִּי. כִּינוּן דְאֶסְגִּי תִיאֹבְתָא לְמַנְדַּע וְלִנְחַתָּא לְתַתָּא, אֶתְמַשִּׁיד אֲבַתְרִיָּהּ, עַד דְאֶתְפָּרֵשׁ מְאִילָנָא דְחַיִּי. וְיַדַּע רַע וְשִׁבְק טוֹב. וְעַל דָּא כְּתִיב (תְּהִלִּים ה) כִּי לֹא אֵל חִפְץ רָשַׁע אֶתָּה לֹא יִגּוּרְךָ (דף נב ע"ב) רַע. מֵאן דְאֶתְמַשִּׁיד בְּתֵר רַע, לִית לִיה דִּירָה עִם אִילָנָא דְחַיִּי.

וְעַד לֹא חֲטָאוּ הָווּ שְׁמַעִין קָלָא מְלַעִילָא וְהוּוּ יַדְעִי חַכְמָתָא עֲלֵאָה וְקִיִּמִי בְּקִיּוּמָא דְזִיְהֶרָא עֲלֵאָה וְלֹא דְחַלִּי. כִּינוּן דְחֲטָאוּ אֲפִילוּ קָלָא דְלְתַתָּא לֹא

הוּי יְכַלִּין לְמִיָּקָם בֵּיהּ. כְּגֹוֹנָא דָא עַד לֹא חֲבוּ יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְקִיָּמוּ
יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינֵי אֲתַעְבֵּר מְנִיִּיהוּ זִוְהֶמָּא דְהַאי חִוּיָא. דְהַא כְּדִין
בְּטוּל יִצָר הָרַע הָוֵה מְעַלְמָא וְדַחוּ לֵיהּ מְנִיִּיהוּ. וְכְדִין אֲתַאֲחִידוּ בְּאִילָנָא
דְחִי וְסֻלְקוּ לְעִילָא וְלֹא נַחְתוּ לְתַתָּא.

כְּדִין הָוּוּ יְדַעִין וְחֶמְאֵן אֶסְפִּקְלָרְיָאן עֲלָאִין וְאֲתַנְהַרִין עֵינִיִּיהוּ וְחֻדָּאן לְמַנְדַּע
וְלְמִשְׁמַע. וְכְדִין חֲגַר לֹון קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא חֲגוּרִין דְאַתְנוּן דְשְׁמִיָּה קְדִישָׁא
דְלֹא יִיכּוּל לְשַׁלְטָאָה עַלִּיִּיהוּ הַאי חוּיָא וְלֹא יִסְאֵב לֹון כְּקְדַמִּיתָא. כִּיּוֹן
דְחֻטָּאוּ בְּעַגְלָא אֲתַעְבֵּר מְנִיִּיהוּ כָּל אַנּוּן דְרַגִּין וְנַהוּרִין עֲלָאִין. וְאֲתַעְבֵּרוּ
מְנִיִּיהוּ אַנּוּן חֲגִירוּ מְזִינִין דְאַתְעֵטְרוּ מְשָׁמָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. וְאַמְשִׁיכוּ
עַלִּיִּיהוּ חוּיָא בִישָׁא כְּמִלְקָדְמִין וְגֶרְמוּ מוּתָא לְכָל עֲלָמָא. וְלְבַתֵּר מַה כְּתִיב
(שְׁמוֹת לֵג) וַיִּרְא אַהֲרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קֶרֶן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ
מִגֹּשֶׁת אֱלֹוִי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּקְדַמִּיתָא (שְׁמוֹת יד) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְכֻלְהוּ
חֶמְאֵן זָהֲרִין עֲלָאִין וּמִתְנַהַרִין בְּאַסְפִּקְלָרְיָא דְנַהֲרָא דְכְתִיב, (שְׁמוֹת כ) וְכָל
הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְעַל יָמָא הָוּוּ חֶמְאֵן וְלֹא דְחֻלִּין דְכְתִיב, (שְׁמוֹת טו)
זֶה אֱלֹוִי וְאַנּוּהוּ. לְבַתֵּר דְחֻטּוּ, פְּנֵי הַסֵּרְסוּר לֹא הָוּוּ יְכַלִּין לְמַחְמֵי דְכְתִיב
(שְׁמוֹת לה) וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹוִי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּהוּ (שְׁמוֹת לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהַר חוֹרֵב.
דְאַתְעֵבֵר מְנִיִּיהוּ אַנּוּן מְזִינִין (דְאַתְחַבְרוּ בְּהוּ ד"א דְאַתְחַגְרוּ בְּהוּ) בְּטוּרָא דְסִינֵי בְּגִין
דְלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ הַהוּא חוּיָא בִישָׁא. כִּיּוֹן דְאַתְעֵבֵר מְנִיִּיהוּ מַה כְּתִיב, (שְׁמוֹת
לג) וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאִי הַאי קָרָא לְגַבֵּי הַאי. אָלָא כִּיּוֹן דְיַדַּע מֹשֶׁה דְאַתְעֵבֵרוּ
מְנִיִּיהוּ דְיִשְׂרָאֵל אַנּוּן זִינִין עֲלָאִין, אָמַר הָא וּדְאִי מִכָּאן וּלְהִלָּאָה חוּיָא
בִישָׁא יִיתֵי לְדִיִּירָא בִינִיִּיהוּ, וְאִי יָקוּם מִקְדְּשָׁא הֵכָא בִינִיִּיהוּ, יִסְתָּאֵב. מִיָּד
וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְחֶמְאָ
מֹשֶׁה דְהַא כְּדִין יִשְׁלוּט חוּיָא בִישָׁא מַה דְלֹא הָוֵה מִקְדַּמַּת דְנָא.

וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא הָוֵה בְּקְדַמִּיתָא אֱהָל מוֹעֵד. אָלָא בְּקְדַמִּיתָא
אֱהָל סֵתֵם, הַשְּׁתָא אֱהָל מוֹעֵד. מֵאִי מוֹעֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב. וְרַבִּי אֶבְיָא
אָמַר לְבִישׁ. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטַב מַה מוֹעֵד דְאִיִּהוּ יוֹם חֻדּוּה דְסִיִּהֲרָא
דְאַתּוֹסְפָא בֵּיהּ קְדוּשָׁה (מַה מוֹעֵד) לֹא שְׁלֻטָא בֵּיהּ פְּגִימוּתָא. אוּף הֵכָא קָרָא
לֵהּ בְּשָׁמָא דָא לְאַחֲזָאָה דְהַא אֲתַרְחִיק (חֻוּיָא) אֱהָל מִבִּינִיִּיהוּ וְלֹא אֲתַפְּגִים
וְעַל דָּא וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד כְּתִיב.

וְרַבִּי אֶבְיָא אָמַר לְבִישׁ דְהַא בְּקְדַמִּיתָא הָוֵה אֱהָל סֵתֵם כְּמָא דְאַתְּ אָמַר,
(ישעיה לג) אֱהָל בַּל יִצְעֹן בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנֹצַח. וְהַשְּׁתָא אֱהָל מוֹעֵד.
בְּקְדַמִּיתָא לְמִיָּהֵב חִיּוֹן אַרוּפִין לְעֲלָמִין דְלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ מוּתָא. מִכָּאן
וּלְהִלָּאָה אֱהָל מוֹעֵד כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (איוב ט) וּבֵית מוֹעֵד לְכָל חַי. הַשְּׁתָא
אֲתִיִּיִּהֵב בֵּיהּ זְמָנָא וְחִיּוֹן קְצוּבִין לְעֲלָמָא. בְּקְדַמִּיתָא לֹא אֲתַפְּגִים, וְהַשְּׁתָא

אֲתַפְּגִים. בְּקִדְמִיתָא חֲבָרוּתָא וְזוּוּגָא דְסִיְהָרָא בְּשִׁמְשָׁא דְלָא יַעֲדוּן. הַשְׁתָּא
אוּהֵל מוּעֵד זְוּוּגָא דְלֵהוּן מְזִמְן לְזִמְן. וּבְגִינֵי כֶּד וְקָרָא לוֹ אֵהֵל מוּעֵד מַה
דְּלָא הָוָה קוּדְם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה)

תוספתא תוספתא אָמַר לִיה רַבִּי אֲלֵעָאֵי הַשִּׁיךְ לַדָּף נִיב עֵיב שוּרָה לִיב דַּרְבִּי
שִׁמְעוֹן הוּוֹה יִתִּיב תִּמְצָא בַחֲלֵק הַשְּׁלִישִׁי דָּף קִסִּיב עֵיב

וְהָאָדָם יָדַע וְכוּ' וְכִי לָא אֲשַׁתְּמוּדַע עַד מֵאִמֵּר וְתוֹסֵף לְלִדְתַּת הַשִּׁיךְ לַדָּף נִיב עֵיב קוּדְם
מֵאִמֵּר וְהָאָדָם יָדַע וְכוּ' תִּמְצָא בַתְּקוּנִים תְּקוּן סִיט מֵהָף קִיִּיד עֵיב עַד קִיִּיז עֵיב.

מִן וְתוֹסֵף לִלְדַת עִם הַמֵּאִמְרִים הַנִּמְשָׁכִים אַחֲרָיו עַד מֵאִמֵּר וְתוֹסֵף וְכוּ' תָא חֲזִי הַבֵּל אִיהוּ
הַלֵּב בַּתְּקוּן הַנּוֹזֵכַר לַעִיל מִדָּף קִיִּיג עֵיב עַד קִיִּיד עֵיב.

מִן וְתוֹסֵף וְכוּ' תָא חֲזִי הַבֵּל הַנּוֹזֵכַר לַעִיל עִם מֵאִמְרִים אַחֲרָים עַד זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם שֵׁם
מִדָּף קִיִּיז עֵיב עֵיב עֵיב עֵיב עֵיב עֵיב עֵיב.

דף נג ע"א

מִן זֶה סֵפֶר הַנּוֹזֵכַר לַעִיל עַד תִּיבּוֹת בַּשְּׁעָרָא בְּגוּוּנִין דַּשְּׁעָרָא וְכוּ' סוּף תְּקוּן עֵי בַהֲגַהָה דָּף
קִלִּיו עֵיב (עַד כָּאן מֵהַהֲשִׁמְטוֹת)

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה יִתִּיב לִילְיָא חַד וְלַעִי בְּאוּרִיִּיתָא. וְהוּוֹ יִתְבִּי קַמִּיהַ רַבִּי
יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָא כְּתִיב, (שְׁמוֹת לֵג) וַיִּתְנַצְּלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהַר חוֹרֵב, וְקִאֲמַרִּינָן דְּגַרְמוּ מוֹתָא עַלִּיהוּ מֵהַהוּא
זְמַנָּא וְלַעִילָא, וְשִׁלִּיט בְּהוּ הַהוּא חוֹנָא בִּישָׁא דְאַעֲדוּ לִיה מְנִיְהוּ
בְּקִדְמִיתָא. יִשְׂרָאֵל תִּינַח. יְהוֹשֻׁעַ דְּלָא חָטָא, אַעֲדִי (ד"א אַתְעֵדִי) מְנִיְהַ הַהוּא
זְיִינָא עֲלָאָה דְּקַבִּיל עִמָּהוּן בְּטוּרָא דְּסִינֵי אוּ לָא. (דף נג ע"א)

אִי תִימָא דְּלָא אַעֲדִי (ד"א אַתְעֵדִי) מְנִיְהַ, אִי הָכִי אַמְאִי מִית כְּשָׂאָר בְּנֵי נְשָׂא.
אִי תִימָא דְּאַתְעֵדִי מְנִיְהַ, אַמְאִי. וְהָא לָא חָטָא. דְּהָא אִיהוּ עִם מִשָּׁה הָוָה
בְּשַׁעֲתָא דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל. וְאִי תִימָא (ד"א לִיג דְּהָא) דְּלָא קַבִּיל הַהוּא עֲטָרָא
בְּטוּרָא דְּסִינֵי כְּמָה דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל, אַמְאִי.

פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים יא) כִּי צִדִּיק יִי צִדְקוֹת אֶהֱב יִשְׂרָאֵל יַחֲזוּ פְּנִימוּ. הָאִי קָרָא
אָמְרוּ בִּיה חֲבָרִיָּא מֵאִי דְּקִאֲמָרוּ. אַבְּל כִּי צִדִּיק יִי, צִדִּיק הוּא וְשְׁמִיָּה
צִדִּיק, וּבְגִינֵי כֶּד צִדְקוֹת אֶהֱב. יִשְׂרָאֵל, אִיהוּ יִשְׂרָאֵל. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר צִדִּיק וְיִשְׂרָאֵל.
וְעַל דָּא יַחֲזוּ פְּנִימוּ כָּל בְּנֵי עֲלָמָא וְיִתְקַנוּ אֲרַחֲיִיהוּ לְמִיְהוּדָא בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל
כְּדָקָא יָאוּת. תָּא חֲזִי, כֶּד דְּאִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא לָא דָּן לִיה אֲלָא
לְפָנִים רוּבִן דְּבְנֵי נְשָׂא.

וְתָא חֲזִי, כֶּד חַב אָדָם בְּאִילְנָא דְּאַכַּל מְנִיְהַ, גְּרַם לְהַהוּא אִילְנָא דְּשָׂרִי בִּיה
מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְגַרִּים פְּגִימוּ לְאַפְרָשָׁא אַתְתָּא מְבַעֲלָה. וְקִאִים חוּבָה

דְּפָגִימוֹ דָּא בְּסִיחָרָא עַד דְּקִימוֹ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינֵי. כִּיּוֹן דְּקִימוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּטוֹרָא דְּסִינֵי אֲתַעְבֵּר הֵהוּא פָּגִימוֹ דְּסִיחָרָא וְקִימָא לְאַנְהָרָא תְּדִיר.

כִּיּוֹן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא, תִּבְתַּת כְּמַלְקָדְמִין סִיחָרָא לְאַתְּפַגְמָא. וְשִׁלְטָא
חֻוּנָא בִּישָׂא וְאַחִיד בָּהּ וּמְשִׁיךְ לָהּ לְגַבִּיהָ. וְכַד יָדַע מֹשֶׁה דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל
וְאַתְּעַבֵּר מְנִייהוּ אַנוּן זִיּוּנִין קְדִישִׁין עֲלָאִין, יָדַע וְדָאִי דְּהָא חֻוּנָא אַחִיד בִּיהָ
בְּסִיחָרָא לְאַמְשַׁכָּא לָהּ לְגַבִּיהָ וְאַתְּפַגְיֶמַת. כְּדִין אֲפִיק לָהּ לְבַר.

וְכִיּוֹן דְּקִימָא לְאַתְּפַגְמָא אַף עַל גַּב דִּיהוֹשֻׁעַ קָאִים בְּעֵטְרָא דְּזִיּוּנִין דִּילִיָּה,
כִּיּוֹן דְּפָגִימֵי שְׂרִינָא בָּהּ וְאַתְּהֶדְרַת כְּמָה דְּאַתְּפַגְיֶמַת בְּחוּבָא דְּאָדָם, לֹא יָכִיל
בְּרֵשׁ לְאַתְּקִימָא. בְּרֵשׁ מֹשֶׁה דְּהָוָה שְׁלִיט בָּהּ וּמוֹתִיָּה הָוָה בְּסֵטְרָא אַחֲרָא
עֲלָאָה. וְעַל דָּא לֹא הָוָה רְשׁוּ בָּהּ לְקִימָא לִיהוֹשֻׁעַ תְּדִיר וְלֹא לְאַחֲרָא. וְעַל
כִּד אֲהֵל מוֹעֵד קָרִי לִיהָ. אֲהֵל דְּהָא שְׂרִינָא בִּיהָ זְמַן קָצִיב לְכָל עֲלָמָא.

וְעַל דָּא רְזָא דְּמַלְהָ, אִית יְמִינָא לְעִילָא וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא. אִית שְׂמָא לָא
לְעִילָא וְאִית שְׂמָא לָא לְתַתָּא. אִית יְמִינָא לְעִילָא בְּקִדְשָׁה עֲלָאָה. וְאִית
יְמִינָא לְתַתָּא דְּאִיהוּ בְּסֵטְרָא אַחֲרָא. אִית שְׂמָא לָא לְעִילָא בְּקִדְשָׁה עֲלָאָה
לְאַתְּעָרָא רְחִימוֹתָא לְאַתְּקִשְׂרָא סִיחָרָא בְּאַתְרֵי קְדִישָׁא לְעִילָא לְאַתְּנַהָרָא.
וְאִית שְׂמָא לָא לְתַתָּא דְּאַפְרִישׁ רְחִימוֹתָא דְּלְעִילָא וְאַפְרִישׁ לָהּ מְלֶאכְרָא
בְּשִׂמְשָׁא וְלְאַתְּקִרְבָּא בְּהֶדְיָה. וְדָא הוּא סֵטְרָא דְּחֻוּנָא בִּישָׂא.

דְּכִד שְׂמָא לָא דָּא דְּלְתַתָּא אֲתַעְרַת כְּדִין מְשִׁיךְ לָהּ לְסִיחָרָא וְאַפְרִישׁ לָהּ
מְלֶעִילָא וְאַתְּחַשְׁכַת נְהוֹרָאָה וְאַתְּדַבְּקַת בְּחוּיָא בִּישָׂא. וְכִדִּין שְׂאִיבַת מוֹתָא
לְתַתָּא לְכָלָא וְאַתְּדַבְּקַת בְּחוּיָא וְאַתְּרַחַקַת מֵאִילָנָא דְּחִינָא.

וְעַל דָּא גְרִים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא. וְדָא הוּא דְּכִדִּין אֲסַתְּאַבַת מְקִדְשָׁא עַד זְמַן
קָצִיב דְּאַתְּקִנַת סִיחָרָא וְתִבְתַּת לְאַנְהָרָא וְדָא הוּא אֲהֵל מוֹעֵד. וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ
לֹא מִית אֲלָא בְּעִיטָא שֶׁל נָחַשׁ דָּא דְּקָרִיב וּפְגִים מְשַׁכְּנָא כְּדִקְדְּמִיתָא. וְדָא
הוּא רְזָא דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת ל) וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֲהֵל. דְּאִף
עַל גַּב דְּאִיהוּ נָעַר לְתַתָּא לְקַבְּלָא נְהוֹרָא, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֲהֵל. כְּמָה
דְּאַתְּפַגְיֶמַת דָּא הֲכִי נְמִי אֲתַפְּגִים דָּא. אַף עַל גַּב דְּזִיּוּנָא קְדִישָׁא הָוָה לִיהָ.
כִּיּוֹן דְּאַתְּפַגְיֶמַת סִיחָרָא הֲכִי הוּא וְדָאִי לֹא אֲשַׁתְּזִיב בְּלַחֲוֹדוֹי מְנִיָּה מִהֵהוּא
גְּוֹנָא

דף נג ע"ב

תָּא חֲזִי, כְּגוֹוֹנָא דָּא כִּיּוֹן דְּחָב אָדָם נְטִל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִיָּה אַנוּן זִיּוּנֵי
אַתְּנוּן נְהִירִין קְדִישִׁין דְּאַעְטֵר לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִדִּין דְּחָלוּ וַיְדַעוּ
דְּהָא אֲתַפְּשְׁטוּ מְנִיָּהוּ הָדָא הוּא דְּכְתִיב וַיְדַעוּ כִּי עָרוּמִים הֵם. בְּקִדְמִיתָא
הוּוּ מְתַלְבְּשׁוּן בְּאַנוּן כְּתָרִי יָקָר מְזִיּוּנִין דְּאַנוּן חִירוּ מְכַלָּא. כִּיּוֹן דְּחָבוּ
אַתְּפְּשְׁטוּ מְנִיָּהוּ. וְכִדִּין יָדַע דְּהָא מוֹתָא קָרִי לוֹן. וַיְדַעוּ דְּאַתְּפְּשִׁיטוּ מִחִירוּ
דְּכַלָּא. וְגָרְמוּ מוֹתָא לוֹן וּלְכָל עֲלָמָא (דף נג ע"ב), וַיְתַפְּרוּ עֲלֵה תִּיאָנָה הָא (לו ב)

אוקימנא דאוליפו כל זייני חרשין וקוסמין ואחידו בהאי דלתתא כמה דאתמר. וההיא שעתא אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אפין. וכדין אתעביד פרודא וקאים אדם בדינא ואתלטיא ארעא והא אוקימנא:

ויגרש את האדם. אמר רבי אלעזר לא ידענא מאן עביד תרוכין למאן. אי קודשא בריך הוא עבד תרוכין לאדם אי לא. אבל מלה אתהפיך ויגרש את, א"ת דייקא. ומאן גרש את, האדם. האדם ודאי גרש את. ובגין דא כתיב וישלחהו יי אלהים מגן עדן. אמאי וישלחהו, בגין דגרש אדם את כדקאמרן. וישפון, איהו אשרי לון באתר דא דאיהו גרים וסתים אורחין ושבילין ואשרי דינין על עלמא ואמשיך לוטין מההוא יומא ולעילא.

ואת להט החרב המתהפכת, כל אנון דשריין בקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגונון סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא. לזמנין גוברין לזמנין נשין לזמנין אשא מלהטא ולזמנין רוחין דלית מאן דקאים בהו. וכל דא לשמור את דרדך עץ החיים דלא יוסיפון לאבאשא כקדמיתא. להט החרב, אנון דמלהטאון אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחייביא. ומתהפכין גונון לכמה זיינין לפום ארתייהו דבני נשא. ועל דא להט כמא דאת אמר (מלאכי ג) ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר. החרב דא חרב לה' כמא דאת אמר, (ישעיה לה) חרב לה' מלאה דם וגו'.

אמר רבי יהודה להט החרב (אפילו) כל אנון קסטריין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאא לון לחייבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון.

תא חזי, כיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין ודחיל מפלהו ולא יכיל לקיימא עלייהו. שלמה ידע חכמתא עלאה ושוי ליה קודשא בריך הוא עטרא דמלכותא והו דחלו מניה כל עלמא. כיון דחב אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין ודחיל מפלהו וכדין יכילו לאבאשא ליה ומה דהוה בידיה נטלו מניה.

ועל דא כמה דאזיל בר נש ובההוא ארחא דאתדבק ביה, הכי משיך עליה חילא ממנא דאזיל לקבליה. כך אדם הוה משיך עליה חילא אחרא מסאב. דסאיב ליה ולכל בני עלמא.

תא חזי, כד חב אדם משיך עליה חילא מסאבא וסאיב ליה ולכל בני עלמא. והאי הוא חווא בישא דאיהו מסאב וסאיב עלמא. דתנינן כד אפיק נשמתין מבני נשא, אשתאר מניה גופא מסאב וסאיב ביה. וסאיב לכל אנון דמקרבין ביה. הדא הוא דכתיב, (במדבר יט) הנוגע במת וגו'. ועל דא כיון דאיהו נטיל נשמתא וסאיב גופא כדין אתייהיב רשו לכל אנון סטרי מסאבן לשריא עלוי. דהא ההוא גופא אסתאב מסטרא דההוא חווא בישא דשריא עלוי. ועל דא בכל אתר דההוא חווא בישא שארי מסאב ליה ואסתאב.

וְתָא חֲזִי, כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא בְּשַׁעְתָּא דְנִיַיְמִי עַל עֲרִסְיָהּוּ בְלִילְיָא, וְלִילְיָא פְרִישׁ
גְדַפְהָא עַל כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא טַעְמֵי טַעְמָא דְמוֹתָא. וּמְגוֹ דְטַעְמֵי טַעְמָא דְמוֹתָא
הָאִי רוּחָא מְסַאָבָא שְׁטִיָא עַל עֲלָמָא וְסָאִיב (על) עֲלָמָא (ד״א ל״ג בגו קפטרָא דִילִיָה)
וְשְרִיָא עַל יְדוּי דְבֵר נֶשׁ וְאַסְתָּאב.

וְכַד אֲתַעֲר וְאַתְהֵדֵר לִיָה נֶשְׁמַתִיָה, בְּכֹל מַה דְיִקְרַב בִּידוּי פְלָהוּ מְסַאָבִי,
בְּגִין דְשְרִיָא עֲלִיָהּוּ רוּחַ מְסַאָבָא. וְעַל דָּא לָא יִסְבַּר בְּרֵשׁ נֶשׁ מְנוּי לְאַלְבָּשָׁא
מִמָּאן דְלָא נְטִיל יְדוּי. דְהָא אֲמַשְׁיָד עֲלִיָהּ הֵהוּא רוּחַ מְסַאָבָא וְאַסְתָּאב.
וְאִית לִיָה רֶשׁוּ לְהָאִי רוּחַ מְסַאָבָא לְשְרִיָא בְּכֹל אֲתֵר דְאַשְׁתַּכַּח רֶשִׁימוּ
מִסְטֵרִיָה.

דף נד ע״א

וְעַל דָּא לָא יִטוּל יְדוּי בְרֵשׁ מִמָּאן דְלָא נְטִיל יְדוּי בְּגִין דְאַמְשִׁיָד עֲלִיָהּ
הֵהוּא רוּחַ מְסַאָבָא וְקִבִּיל לִיָה הָאִי דְנְטִיל מִנָּה מְנִיָה וְאִית לִיָה רֶשׁוּ לְשְרִיָא
עֲלוּי (דף נד ע״א) דְבֵר נֶשׁ. בְּגִין כֹּךְ בְּעֵי בְרֵשׁ נֶשׁ לְאַסְתַּמְרָא בְּכֹל סְטֵרוּי מִסְטֵרָא
דְהָאִי חוּיָא בִישָׁא דְלָא יִשְׁלוּט עֲלוּי. וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְרִיָד הוּא לְעֲלָמָא דְאַתִּי
לְאַעְבְּרָא לִיָה מְעֲלָמָא. הֵדָּא הוּא דְכְתִיב, (זכריה יג) וְאַת רוּחַ הַטּוֹמְאָה אֲעֵבִיר
מִן הָאָרֶץ (וכדיון) (ד״א וכתיב) (ישעיה כב) בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח וְגו׳:

וְהָאָדָם יִדַע אֶת חוּהָ אֲשֶׁתּוֹ וְגו׳. רַבִּי אַבָּא פְתַח (וואמר) (קהלת ג) מִי יוֹדַע רוּחַ
בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת הִיא לְמַטָּה לְאַרְץ.
הָאִי קָרָא כְּמַה גְּוֹנִין אִית בֵּיה. וְהִכִּי הוּא כֹּל מְלוּי דְאוּרִיָתָא כְּמַה גְּוֹנִין
בְּכֹל חַד וְחַד וְכִלְהוּ יָאוּת וְהִכִּי אֲנוּ. וְכֹל אוּרִיָתָא מִתְפָּרְשָׁא בְּשַׁבְעִין
אֲנָפִין. לְקִבִּיל שְׁבַעִין סְטֵרִין וְשַׁבְעִין עֲנָפִין. וְהִכִּי הוּא בְּכֹל מְלָה וּמְלָה
דְאוּרִיָתָא. וְכֹל מַאי דְנִפְיִק מִכֹּל מְלָה וּמְלָה כְּמַה גְּוֹנִין אֲתִפְרָשׁוּן מְנִיָה לְכֹל
סְטֵרִין.

תָּא חֲזִי, כַּד בְּרֵשׁ אָזִיל בְּאַרְחַ קְשׁוּט, הוּא אָזִיל לִימִינָא, וְאַמְשִׁיָד עֲלִיָהּ
רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מְעִילָא. וְהָאִי רוּחַ סְלִיק בְּרַעוּתָא קְדִישָׁא לְאַתְאַחְדָּא
לְעִילָא וְלְאַתְדַּבְקָא בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה דְלָא אֲתַעְדִּי מְנִיָה. וְכַד בְּרֵשׁ אָזִיל
בְּאוּרַח בִּישׁ וְסְטִי אַרְחוּי, הוּא אֲמַשְׁיָד עֲלִיָהּ רוּחַ מְסַאָבָא דְלִסְטֵר שְׁמָאֵלָא,
וְסָאִיב לִיָה וְאַסְתָּאב בֵּיה. כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (ויקרא יא) וְלָא תִטְמְאוּ בְהֵם
וְנִטְמְתֶם בָּם. אֲתָא לְאַסְתָּאבָא מְסַאָבִין לִיָה.

וְתָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְבֵר נֶשׁ אָזִיל בְּאַרְחַ קְשׁוּט וְאַמְשִׁיָד עֲלִיָהּ רוּחָא קְדִישָׁא
עֲלָאָה וְאַתְדַּבְיִק בֵּיה, בְּרָא דִיוֹלִיד וְיִפּוּק מְנִיָה לְעֲלָמָא, הוּא מְשִׁיָד עֲלִיָהּ
קְדוּשָׁה עֲלָאָה, וְיָהּ קְדִישׁ בְּקְדוּשָׁה דְמָאָרִיָה. כְּמַה דְכְתִיב, (ויקרא כ)
וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים וְגו׳. וְכַד אִיָהּ אָזִיל בְּסֵטֵר שְׁמָאֵלָא,
וְאַמְשִׁיָד עֲלִיָהּ רוּחַ מְסַאָבָא וְאַתְדַּבְיִק בֵּיה, בְּרָא דִיפּוּק מְנִיָה לְעֲלָמָא הוּא
אֲמַשְׁיָד עֲלִיָהּ רוּחַ מְסַאָבָו וְיִסְתָּאב בְּמְסַאָבוּ דְהֵהוּא סְטֵרָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה. כַּד אִיהוּ בְּאַתְדַבְּקוֹת יְמִינָא סְלִקָא הִיא לְעֵילָא. וְכַד אִיהוּ בְּאַתְדַבְּקוֹת שְׂמָאלָא הִיא סְטֵר שְׂמָאלָא דְאִיהוּ רוּחַ מְסָאבּוּ נְחִית מְעֵילָא לְתַתָּא וְשׁוּי דִּיּוּרִיָּה בְּבַר נָשׁ וְלֹא אַעֲדֵי מְנִיָּה. וּבְרָא (וּמָה) דְּאוֹלִיד בְּהֵוּא (רוּחַ) מְסָאבּוּ אִיהוּ הָוִי בְּרִיָּה מִהֵוּא רוּחַ מְסָאבּוּ אִיהוּ הֵוּא בְּרָא.

אָדָם אַתְדַבְּק בְּהֵוּא רוּחַ מְסָאבּוּ וְאַתְתִּיָּה אַתְדַבְּקָא בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא וְנִטְלַת וְקַבִּילַת הֵוּא זִוְהֶמָא מְנִיָּה אוֹלִיד בְּרַ. הַאי בְּרָא בְּרָא דְרוּחַ מְסָאבּוּ אִיהוּ. וְעַל דָּא תְרִין בְּנִין הָווּ. חַד מִהֵוּא רוּחַ מְסָאבּוּ וְחַד כַּד תְּב אָדָם בְּתִיּוּבְתָא. וּבְגִינֵי כֻּךְ הַאי מְסָטְרָא מְסָאבּוּ. (וּדָא ד"א וְהַאי) מְסָטְרָא דְכְּנִיָּא.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְאַטִּיל נְחֹשׁ הֵוּא זִוְהֶמָא בְּהּ בְּחֻנְהּ קַבִּילַת לִיָּה. וְכַד אֲשַׁתְּמֵשׁ עִמָּה אָדָם אוֹלִידַת תְּרִין בְּנִין. חַד מִהֵוּא סְטֵרָא מְסָאבּוּ וְחַד מְסָטְרָא דְאָדָם. וְהָוִי דְמִי הֶבֶל בְּדִיּוּקְנָא דְלְעֵילָא וְקִין בְּדִיּוּקְנָא דְלְתַתָּא. וּבְגִין כֻּךְ אַתְפְּרָשׁוּ אֲרַחֲיִיָּהוּ דָּא מִן דָּא. וְדָאֵי קִין בְּרָא דְרוּחַ מְסָאבּוּ הֵוּא דְאִיהוּ חוּנְיָא בִּישָׁא. (וְהֵבֶל בְּרָא דָאדָם) הֵוּא. וּבְגִין דְקִין אַתָּא מְסָטְרָא דְמִלְאָדְ הַמְּוֹת קָטִיל לִיָּה לְאַחוּי. וְהוּא בְּסְטְרָא דִּילִיָּה. וּמְנִיָּה כָּל מְדוּרִין בִּישׁוּן וּמְזִיקִין וְשִׁדִּין וְרוּחִין אַתְיִין לְעֵלְמָא.

דף נד ע"ב

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, קִין, קִינָא דְמְדוּרִין בִּישׁוּן דְאֵתוּ מְסָטְרָא דְמְסָאבּוּ לְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֵייתִיָּאוּ קַרְבְּנָא. דָּא אַקְרִיב מְסָטְרָא דִּילִיָּה וְדָא אַקְרִיב מְסָטְרָא דִּילִיָּה. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאָדָמָה וְגו'. רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים, מֵאֵי מִקֶּץ יָמִים, דָּא הוּא קֶץ כָּל בְּשָׂר. וּמֵאֵן אִיהוּ דָּא מִלְאָדְ הַמְּוֹת. וְקִין מִהֵוּא קֶץ יָמִים אֵייתִי קַרְבְּנָא. דִּיִּיקָא דְקֶאֱמַר מִקֶּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֶּץ יָמִין. וּבְגִין כֻּךְ כְּתוּב בְּדִנְיָאֵל (דְּנִיָּאֵל יב) וְאַתָּה לָךְ לְקֶץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוֹרְלָךְ. אָמַר לִיָּה לְקֶץ הַיָּמִים אוֹ לְקֶץ הַיָּמִין. אָמַר לִיָּה לְקֶץ הַיָּמִין. וְקִין מִקֶּץ הַיָּמִים אֵייתִי, (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי הָאָדָמָה. כְּמָא דְאֵת אָמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִפְּרִי הָאָדָמָה כְּמָא דְאֵת אָמַר, (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גִמּוּל יָדִיו וְגו'. (כִּי פְרִי מַעֲלָלֵיהֶם יֹאכְלוּ. פְּרִי מַעֲלָלֵיהֶם יֹאכְלוּ דָא מִלְאָדְ הַמּוֹת יֹאכְלוּ) (נ"א גִּמּוּל יָדִיו דָּא מִלְאָדְ הַמּוֹת. יַעֲשֶׂה לוֹ דַּאֲתַמְשֵׁד) עֲלִיָּהוּ וְיִתְדַבְּק בְּהוּ לְקַטְלָא לֹון וְלְסָאבּוּ לֹון. וְעַל דָּא קִין אַקְרִיב מְסָטְרָא דִּילִיָּה.

וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכוֹרוֹת לְאַסְגָּאָה סְטְרָא עֲלָאָה דְאֵתִיָּא מְסָטְרָא קְדוּשָׁתָא (ד"א מְסָטְרָא קְדִישָׁא). וּבְגִינֵי כֻּךְ וַיִּשַׁע יְיָ אֶל הֶבֶל וְאֶל מְנַחְתּוֹ וְאֶל קִין וְאֶל מְנַחְתּוֹ לֹא שָׁעָה. לֹא קַבִּיל (לוֹן) (ד"א לִיָּה) קוּדְשָׁא בְּרִיָּדְ הוּא. וְעַל דָּא וַיִּחַר לְקִין מְאֹד. וַיִּפְּלוּ פָּנָיו דְהָא לֹא אַתְקַבִּילוּ אֲנָפוּי, אֲנָוֹן אֲנָפוּי דְסְטְרוּי וְקַבִּיל לִיָּה לְהֶבֶל. וּבְגִינֵי כֻּךְ כְּתוּב וַיְהִי בְּהִיּוֹתֶם בְּשָׂדֵה. בְּשָׂדֵה דָּא אַתְתָּא. כְּמָא

דַּאת אָמַר (דברים כב) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, וְקִין קָנִי עַל נֹקְבָא יִתְיָרָה דַּאתִּילִידַת
עִם הֶבֶל דְּכִתִּיב וַתּוֹסֵף לָלֶדֶת וְהָא אֶתְמַר :

הֲלֵא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת כְּמָה דַּאתְמַר. אֲבָל שְׂאֵת כְּדַאמַר רַבִּי אֲבָא שְׂאֵת
תִּסְתַּלַּק לְעִילָא וְלֹא תִיחֻת לְתַתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי מְלָה הַשְּׂתָא אֶתְמַר
וַיָּאוֹת הוּא. אֲבָל הָכִי שְׂמַעְנָא שְׂאֵת יִסְלַק מִינְךָ וַיִּשְׁבּוּק לְךָ אֶתְדַבְּקוּתָא דַּא
דְּרוּחַ מְסַאָבָא.

וְאִי לֹא לְפִתַח חֲטָאת רֹבֵץ. מֵאִי לְפִתַח דַּא דִּינָא עֲלָאָה דַּאִיהוּ פִּתְחָא דְכֻלָּא
כְּמָא דַּאתְ אָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק. חֲטָאת רֹבֵץ הֵהוּא סְטָרָא
דַּאתְדַבְּקַת בֵּיהּ וְאֶתְמַשְׁכַּת עֲלֵךְ; יְהֵא נָטִיר לְךָ לְאֶתְפָּרְעָא מְנַדְּ כְּתֵרְגוּמָא.

אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, תָּא חֲזִי, בַּשְּׂעֵתָא דְקָטִיל קִין לְהֶבֶל, לֹא הָוָה יָדַע הֵיךְ (נפיק)
(ד"א יפיק) נִשְׁמַתִּיהּ מִנִּיהּ. וְהָוָה נָשִׂיךְ לִיהּ בְּשִׁינִיהּ כְּחוּזָא. וְהָא אוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָא. בֵּיהּ שְׂעֵתָא לֵיט לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָוָה אָזִיל לְכָל סְטָרֵי
עֲלָמָא, וְלֹא הָוָה אֶתְר דְּמַקְבֵּל לִיהּ. עַד דַּאֲטַפַּח עַל רִישִׁיהּ וְתַב קָמִי מְאָרִיָּה.
וְקַבִּילַת לִיהּ אֲרַעָא בְּמַדוּרָא לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אֲרַעָא קַבִּילַת לִיהּ לְמִיָּהּ בַּהּ דְּכִתִּיב וַיִּשָּׂם יְיָ לְקִין אוֹת.
רַבִּי יֶצְחָק אָמַר לֹא הָכִי. אֲלֵא לְתַתָּא קַבִּילַת לִיהּ אֲרַעָא בְּמַדוּרָא חֲדָא
דְּתַחוּתָהּ דְּכִתִּיב הִן גִּרְשֵׁת אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
גּוֹרֵשׁ. אֲבָל לְתַתָּא לֹא גּוֹרֵשׁ. וּבָאָן אֶתְר קַבִּילַת לִיהּ אֲרַעָא, בְּאֲרַקָּא. וְכָל
אֲנוּן דְּדִירֵי תַמְּוֹן עֲלִיהוֹן כְּתִיב (ירמיה י) יֵאבְדוּ מֵאֲרַעָא וּמִתַּחוּת שְׂמִיָּא אֲלֵהּ.
וְתַמְּוֹן שׁוּי מְדוּרִיָּה. וְהֵינּוּ דְּכִתִּיב וַיֵּשֶׁב בְּאֲרַץ נוֹד קַדְמַת עֲדָן.

תּוֹסַפְתָּא

כִּינּוּ דַּאמַר קִין גְּדוֹל עֲוֹנֵי מְנִשָּׂא, מַחֲל לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּלִגּוּ
מְעוֹנִישִׁיהּ. בְּגִין דְּגָזַר עֲלֵיהּ בְּקַדְמִיתָא וְאָמַר לִיהּ נַע וְנָד תַּהֲיֶה בְּאֲרַץ וְהַשְׂתָּא אֶשְׁתָּאֵר בְּנוֹד
בְּלַחוּדוּי. הֲדָא הוּא דְּכִתִּיב וַיֵּצֵא קִין מִלְּפָנֵי ה', וְגו'; כְּלוּמַר דְּכַד נָפַק מִן קַדְמֵי ה"הוּוּ בְּגִין
לְמַהוּי נָד בְּאֲרַעָא וְלֹא נַע.

וְעוֹד אָמְרוּ כַּד נָפַק קִין מִן קַדְמֵי ה"אָמַר לוֹ אָדָם בְּרִי מָה אֶתְעַבִּיד עַל דִּינְךָ. אָמַר לוֹ קִין
אֲבָא כְּבָר אֶתְבְּשָׂרִית דְּמַחֲל לִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנוֹד בְּלַחוּדוּי. אָמַר לוֹ הֵיאָד הוּא. אָמַר
לוֹ בְּגִין דְּתַבִּית וְאוֹדִית קָמִיהּ. אָמַר אָדָם וְכִי דִין הוּא רַב וְתַקִּיף חִילָא דְתַשׁוּבָה וְאָנָּא לֹא
דְּיַעַת. שְׂרָא לְשַׁבְחָא לְמַרְיָה וְלֵאדָּאָה לִיהּ פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים צב) מִזְמוֹר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת
טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ; כְּלוּמַר טוֹב לְשַׁבְחָא וְלֵאֲתַבָּא וְלֵאדָּאָה קָמִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (עד כאן
תּוֹסַפְתָּא)

וְאָמַר רַבִּי יֶצְחָק מַהֲהִיא שְׂעֵתָא דְקָטִיל קִין לְהֶבֶל, דַּאתְפָּרֵשׁ (ד"א אַתְפָּרֵשׁ)
אָדָם מֵאֶתְתִּיהּ. תְּרִין רוּחִין נֹקְבִין הֵווּ אֶתְיִין וּמִזְדָּוְגוֹן עֲמִיהּ, וְאוּלִיד רוּחִין
וְשִׂדִין דְּשִׂאטוֹן בְּעֲלָמָא. וְלֹא תַקְשִׁי לְךָ הָאִי. דְּהָא בַר נֶשׁ כַּד אִיהוּ בְּחַלְמִיהּ
אֶתְיִין רוּחִין נֹקְבִין וְחִיִּיכוֹן עֲמִיהּ וּמִתְחַמְמָן מִנִּיהּ וְאוּלִידִין לְבַתֵּר. וְאֶלִין
אֶקְרוּן נְגַעֵי בְּנֵי אָדָם. וְלֹא מִתְהַפְּכוֹן אֲלֵא לְדִיוֹקְנֵי בְּנֵי נֶשָׂא. וְלִית לוֹן שַׁעְרִין
בְּרִישָׁא. וְעַל דַּא כְּתִיב בְּשִׁלְמוֹה (שמואל ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְט אֲנָשִׁים וּבְנַגְעֵי
בְּנֵי אָדָם. וְאֶפִּילוֹ כְּהָאִי גּוֹנָא רוּחִין דְּכוּרִין אֶתְיִין לְנִשֵׁי עֲלָמָא וּמִתְעַבְּרוֹן

מַנְיָהּ וְאוֹלִידָן רֹחִין. וְכִלְהוֹן נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם אַקְרוּן.

דף נה ע"א

בְּתַר מָאָה וּתְלַתִּין שְׁנִין אֲתַלְבֵּשׁ אָדָם (דף נה ע"א) בְּקִינוּיָא וְאֲתַחְבֵּר בְּאֲתַתִּיהָ וְאוֹלִיד בַּר וְקָרָא שְׁמִיהָ שֵׁית. רָזָא דְסוּפָא דְאֲתוּוֹן בְּקִיטְרֵי גְלִיפֹן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רָזָא דְרוּחָא דְאֲתַאבִּיד דְאֲתַלְבֵּשׁ בְּגוּפָא (דארעא) אַחֲרָא בְּעֵלְמָא הָדָא הוּא דְכְתִיב כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחַר תַּחַת הַבֶּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כְּתִיב וַיֹּלֶד בְּדַמּוֹתָו (ע"י בסי"ט) כְּצֵלְמוֹ מִשְׁמַע דְּבָנִין אַחֲרָנִין לֹא הוּוּ (בדממותו כצלמו ומלה דא הוא) בְּדִיוקְנָא דִּילֵיהּ. וְדָא בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֵלְמוֹ בְּתִיקוּנָא דְגוּפָא וּבְתִיקוּנָא דְנַפְשָׁא בְּאַרְח מִישָׁר. (נ"א ומלה דא הוא כמה דאתמר. ואמר רבי אבא משמיה דרבי ייסא) כְּמָה דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשְׁמִיהָ דְרַב יִיבָא סָבָא בְּנִין אַחֲרָנִין בְּאֲתַדְבָּקוּתָא דְזוּהֵמָא דְנַחֲשׁ וְהָהוּא דְרַכִּיב בֵּיהּ דְאִיהוּ סַמְאֵל הוּוּ. וּבְגִינֵי כֶּד לֹא הָוָה בְּדִיוקְנָא דְאָדָם. וְאִי תִימָא הָא אַמְרַת דְּהַבֶּל מְסֻטְרָא אַחֲרָא הָוָה. הֵכִי הוּא. אָבֵל תַּרְוּוּיָהּ לֹא הוּוּ בְּדִיוקְנָא דְלַתָּא.

אָמַר (ד"א ליה) רַבִּי יוֹסִי וְהָא כְּתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וְלֹא (ד"א אמר ליה הכי הוא. אבל תרווייהו לא הוו בדיוקניה. דלא) כְּתִיב וַיֹּלֶד אֶת קַיִן. וְאֶפִּילוּ בְּהַבֶּל לֹא כְּתִיב וַיֹּלֶד אֶלְא וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הַבֶּל. וְדָא הוּא רָזָא דְמַלְאָה. אָבֵל בְּהָאִי מַה כְּתִיב, וַיֹּלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֵלְמוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מָאָה וּתְלַתִּין שְׁנִין אֲתַפְרֵשׁ אָדָם מֵאֲתַתִּיהָ. וְכָל אֲנוּן מָאָה וּתְלַתִּין שְׁנִין הָוָה אוֹלִיד רֹחִין וְשִׁדִּין בְּעֵלְמָא. בְּגִין הָהוּא חֵילָא דְזוּהֵמָא דְהָוָה שְׂאִיב בֵּיהּ. כִּיּוֹן דְחֲסִיל מִנִּיהּ הָהוּא זוּהֵמָא, תַּב וְקִנִּי (דארעא) לֹאֲנַתִּיהָ וְאוֹלִיד בַּר. כְּדִין כְּתִיב וַיֹּלֶד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצֵלְמוֹ.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְאֶזְיֵל לְסֻטְרָא שְׁמַאֲלָא וְסָאִיב אַרְחוּי, כָּל רוּחֵי מְסָאֲבֵי מְשִׁיד עַל גְּרַמִּיהָ וְרוּחַ מְסָאֲב אֲתַדְבָּק בֵּיהּ וְלֹא אַעֲדֵי מִנִּיהּ. וְאֲתַדְבָּקוּתָא (דיליה) דְהָהוּא רוּחָא מְסָאֲב הָוִי בְּהָאִי בַר נֶשׁ וְלֹא בְּאַחֲרָא. וּבְגִינֵי כֶּד אֲתַדְבָּקוּתָא דְלַהוֹן לָאו אִיהוּ אֶלְא בְּאֲנוּן דְמַתְדְבָּקִין בְּהוּ. זְכָאִין אֲנוּן צְדִיקָא דְאֶזְלֵי בְּאַרְח מִישָׁר וְאֲנוּן זְכָאִי קְשׁוּט וּבְנִיהוֹן זְכָאִין בְּעֵלְמָא וְעֲלִיָּהּ כְּתִיב, (משלי ב) כִּי יִשְׁרִים יִשְׁכְּנוּ אַרְצָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא מָאִי דְכְתִיב וְאַחוֹת תַּנְבֵּל קַיִן נַעֲמָה. מָאִי אִירָאָה הֵכָא דְקָאֵמַר קָרָא דְשְׁמָה נַעֲמָה. אֶלְא בְּגִין דְטַעֲגִין בְּנֵי נֶשׂא אַבְתָּרָה וְאֶפִּילוּ רֹחִין וְשִׁדִּין. רַבִּי יִצְחָק אָמַר אֲנוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים עָזָא וְעָזָאֵל טַעוּ בְּתָרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֲמֹן שֵׁל שְׁדִים הוּוּ. דְמְסֻטְרָא דְקַיִן נְפָקַת. וְהִיא אֲתַמְנַת עַל לִילְיָא (עם לילית) בְּאַסְכְּרָה דְרַבִּי. אָמַר לִיה רַבִּי אָבָא וְהָא אָמַר מַר דְהִיא אֲתַמְנַת לְחִיכָא בְּבִנֵי נֶשׂא. אָמַר לִיה הֵכִי הוּא וְדָאִי דְהָא אִיהִי אֲתַנִּית

וְחַיִּכָּאת בְּהוּ בְּבִנֵי נֶשֶׁא, וְלִזְמַנֵּי דְאֹלִידַת רוּחִין בְּעֶלְמָא מְנַיְהוּ וְעַד כְּאֵן
אִיהִי קַיִימַת לְחַיִּכָּא בְּהוּ בְּבִנֵי נֶשֶׁא.

אָמַר לִיה רַבִּי אָבָא וְהָא אֲנוּן מִתִּין (קל א) כְּבִנֵי נֶשֶׁא, מֵאִי טַעְמָא אִיהִי
קַיִימַת עַד הַשְּׁתָּא. אָמַר לִיה הֵכִי הוּא. אָבָל לִילִית וְנַעְמָה וְאֶגְרַת בֵּת מַחֲלַת
דְּנַפְקַת מִסְטָרָא דְלַהוּן כְּלַהוּ קַיִימוֹת עַד דִּיבְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רוּחַ
מִסְאָבָא מְעֶלְמָא דְכְּתִיב (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְוִי לֹון לְבִנֵי נֶשֶׁא אֲנוּן דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מְשַׁגְּיחִין וְלֹא
מִסְתַּכְּלִין וְכְלַהוּ אֲטִימִין דְלֹא יִדְעִין כְּמָה מְלִיָּא עֲלֵמָא מְבַרְרִין מְשַׁנְיִין
דְלֹא אֲתַחֲזוּן וּמְמַלִּין סְתִימִין. דְאֲלֵמָלָא (יהיב) אֲתִיָּהֵב רְשׁוֹ לְעִינָא לְמַחֲזִי,
יִתְמַהוּן בְּנֵי נֶשֶׁא הֵיךְ יְכַלִּין לְאֲתַקְיָמָא בְּעֶלְמָא.

תָּא חֲזִי, הָאִי נַעְמָה אָמָא דְשִׁדְדִין הֵוַת. וּמִסְטָרָה אֲתִיָּין כֹּל אֲנוּן שְׁדִין
דְּמִתְחַמְּמִין מְבַנֵּי נֶשֶׁא וְנִטְלִי רוּחַ תִּיאוּבְתָא מְנַיְהוּ וְחַיִּכָּת בְּהוּן דְעַבְדֵי לֹון
בְּעִלֵי קָרְיִין. וּבְגִין דְבַעַל קָרִי אֲתִי מִסְטָרָא דְרוּחַ מִסְאָבָא, בְּעִי לְאִסְחָאָה
גְרַמִּיה לְאֲתַדְכָּאָה מְנִיה. וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיּוֹקְנֵי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אַחְמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאָדָם דִּיּוֹקְנֵי דְכָל אֲנוּן דְרִין דִּיִּיתוּן לְעֶלְמָא. וְכָל חֲפִימֵי עֲלֵמָא וּמְלָכֵי
עֲלֵמָא דְזַמִּינִין לְקַיִימָא עֲלֵיהוּ דִישְׁרָאֵל. (כד) מְטָא לְמַחְמֵי דְוֹד מְלָכָא
דִישְׁרָאֵל דְאֲתִיָּילִיד וּמִית. אָמַר לִיה (ד״א ל״ג אֲמַר וכו') (קמ א, קסח א) מְשַׁנְיִין דִּילִי
(אוסוף) אוֹזִיף לִיה עִי שְׁנִין. וְגִרְעוּ מֵאָדָם עִי שְׁנִין וְסִלִיק לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא

דף נה ע״ב

וְעַל דָּא שְׁבַח דְוֹד וְאָמַר (תהלים צב) כִּי שְׁמַחְתַּנִּי (דף נה ע״ב) ה' בְּפַעֲלָךְ בְּמַעֲשֵׁי
יְדֶיךָ אֲרַנֶּן. מָאן גְרַם לִי חֲדוּהָ (בהאי) בְּעֶלְמָא, פַּעֲלָךְ דָּא הוּא אָדָם קְדַמָּאָה
דְאִיהוּ פַּעֲלוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא פַּעֲלוֹ דְבִשְׁרָא וְדָם. מַעֲשֵׂה יְדִין
דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא מְבַנֵּי נֶשֶׁא. וְעַל דָּא גְרַעֵי אֲנוּן שְׁבַעִין שְׁנִין מֵאָדָם,
מֵאֲלָף שְׁנִין דְהוּהָ לִיה לְאֲתַקְיָמָא בְּהוּ. וְאַחְמֵי לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּל
חֲפִימֵי דְרָא וְדָרָא. עַד דְמְטָא לְדָרִיה דְרַבִּי עֲקִיבָא. וְחֲמֵי אוֹרִיָּתָא דִידִיה
וְחָדִי. חֲמֵי מִיתְתִּיהָ וְעֲצִיב. פְּתַח וְאָמַר (תהלים קלט) וְלִי מָה יִקְרוּ רַעֲיָךְ אֵל
מָה עֲצָמוֹ רַאשֵׁיהֶם:

זֶה סֵפֶר, סֵפֶר וְדָאִי. וְהָא (לעיל לו ב) אוֹקְיָמָנָא דְכַד הוּהָ אָדָם בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן
נְחִית לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְפָרָא עַל יְדָא דְרַזִּיאֵל מְלָאכָא קְדִישָׁא מְמַנָּא
עַל רְזִי עֲלָאִין קְדִישִׁין וּבִיה גְלִיפִין גְלוּפִי עֲלָאִין וְחֲכָמָה קְדִישָׁא. וְשְׁבַעִין
וּתְרִין זִינֵי דְחֲכָמְתָא הוּוּ מִתְפָּרְשׁוֹן מְנִיה לְשִׁית מָאָה וְשְׁבַעִין גְלִיפִין דְרַזִּי
עֲלָאִי.

בְּאִמְצָעֵי תַּא דְּסַפְרָא גְּלִיפָא דְּחֻכְמָתָא לְמַנְדַּע אֶלְפִי וְחֻמֵּשׁ מְאָה מִפְתָּחוֹ דְּלֵא
אֲתַמְסְרֹן לְעֵלְאֵי קִדְיֵשִׁי. וְכִלְהוּ אֲסֵתִימוּ בֵּיהּ בְּסַפְרָא עַד דְּמָטָא (ד"א ליה
לאדם, כיון דמטא) לְגִבֵּי דְאָדָם, (מניה) הוּוּ מִתְכַּנְשֵׁי מִלְּאֲכֵי עֵלְאֵי לְמַנְדַּע
וּלְמִשְׁמַע. וְהוּוּ אָמְרִי (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדָךְ.

בְּה שַׁעְתָּא אֲתֵרְמִיז לְגַבִּיהַּ הַדְרַנִּיאל מִלְּאֲכָא קִדְיֵשָׁא וְאָמַר לִיה, אָדָם,
אָדָם, הוּי גְּנִיז יְקָרָא דְּמֵאֲרָךְ דְּלֵא אֲתִייהִיב רְשׁוּתָא לְעֵלְאֵי לְמַנְדַּע בִּיקְרָא
דְּמֵרָךְ בַּר אַנְתָּ. וְהוּוּ עֲמִיהַּ טְמִיר וְגִנִּיז הַהוּא סַפְרָא עַד דְּנִפְק אָדָם מִגְּנֵתָא
דְּעָדוֹ. דְּהַא בְּקִדְמִיתָא הָוָה מְעִיין בֵּיהּ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ כָּל יוֹמָא בְּגִינְזֵיָא דְּמֵרִיהַּ
וְאֲתַגְלִיין לִיה רְזִין עֵלְאִין מַה דְּלֵא יְדַעוּ שְׁמֵשִׁי עֵלְאִין. כִּינֹן דְּחֻטָּא וְעֵבֵר עַל
פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיהַּ פָּרַח הַהוּא סַפְרָא מְנִיהַּ. וְהוּוּ אָדָם טַפַּח עַל רִישׁוּי וּבְכִי
וְעָאֵל בְּמִי גִיחוּן עַד קְדָלִיהַּ וּמִיָּא עֵבְדִין גּוֹפִיָּה חֲלָדִין חֲלָדִין וְאֲשַׁתִּנִּי זִיוִיהַּ.

בְּשַׁעְתָּא הַהִיא רְמִז קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַפְּאֵל וְאֲתִיב לִיה הַהוּא סַפְרָא
וּבִיהַּ הָוָה מִשְׁתַּדֵּל אָדָם וְאַנַּח לִיה לִשְׁת בְּרִיהַּ וְכֹן לְכָל אַנּוּן תּוֹלְדוֹת עַד
דְּמָטָא לְאַבְרָהָם וּבִיהַּ הָוָה יָדַע לְאַסְתַּכְּלָא בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיהַּ וְהַא אֲתֵמַר.
וְכֹן לְחַנּוּךְ אֲתִייהִב לִיה סַפְרָא וְאַסְתַּכְּל מְנִיהַּ בִּיקְרָא עֵלְאָה :

סְתֵרִי תוֹרָה

הַשְׁלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן ט) וַיּוֹלֵד בְּדַמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ
שֵׁת אֹלִיפְנָא מִהֲכָא דְאַחֲרִינֹן לֹא הוּוּ בְּדִיוֹקְנָא דִּילִיהַּ וְדָא בְּדַמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ אֲתַעְבִּיד
בְּתִיקוּנָא דְּגוֹפִיָּה וּבְתִיקוּנָא דְּנַפְשָׁא בְּאוּרַח מִישַׁר כְּדָקָא יֵאוּת.

תַּא חֲזִי נְחֹשׁ אֲטִיל זֹהֲמָא בְּחֻנָּה וְהַהוּא זֹהֲמָא הָוָה מִכְּשַׁכְּשָׁא בְּמַעְהָא וְלֹא יָכִיל
לְאַצְטִיירָא בְּגִין דְּעַד לֹא חֻטָּא אָדָם הוּוּ אֲתַנּוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְנִי בֵּיהּ וְאֲתַצְיִירֹן בֵּיהּ
בְּהֵאִי עֵלְמָא עַד דְּמָטָת לְאֵת כ"ף אֲתַתְּקִנּוּ דְּכָר וְנוֹקְבָא בְּחַבִּיבּוֹ בְּגֵנְתָא וּמִלְּאֲכֵי עֵלְאֵי
קַמִּיָּהוּ מִד אֲבָאִישׁ לְסַמִּיָּאל בְּרַקִּיעָא וְנַחַת וְרַכְבַּ עַל נְחֹשׁ תַּקִּיף וְאַחֲזִי קַמִּיָּה מִיָּא
אֲתַעְרְבוּ אֲתַנּוּן כְּדִין אֲתַחַבֵּר סַמִּיָּאל בְּהַהוּא נְחֹשׁ וְאֲתַעְבִּידוּ חַד, וְנִטְלוּ אֲתַנּוּן וְעֵבִידוּ מִתְּמֹן
וְהִלָּאָה אוּמְנוּתָא בִּישָׁא בְּאַתְנוּן צ"ד צ"י"ד וְהִינּוּ צ"ץ וְצָדוּ לְהוּ בְּפִתּוּיָא בִּישָׁא וְעֵבְדוּ
אוּמְנוּתָא וְתִיר בְּאַתְנוּן ק"ר אוּמְנוּת דְּשַׁקְרָא בְּגִין דְּאַתְהִדְרוּ לְאַפְכָּא (לַהֲפַכָּא) אֲתַנּוּן
בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא. קו"ף דְּלֵא יָכִיל לְקִיָּמָא דְּלִית לָהּ רְגִלִין קוּפָא קַמִּיָּה בְּנִי נִשָּׂא לִית לִיה
קִיּוּמָא.

רִי"ש רַע, אֵלִין אֲתַהֲפִכוּ בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא עַל דְּנַפְלוּ אָדָם וְאֲתַתִּיהַּ וּבְאַלִין אֲתַנּוּן ק"ר
אוּלִידוּ בְּנִין וְלֹא הוּוּ בְּקִיּוּמָא בְּדִיל זֹהֲמָא דְּנְחֹשׁ דְּאַשְׁתַּאִיב בְּחֻנָּה מִהַהוּא זֹהֲמָא מִמֵּשׁ
אֲתַלִּיד קִין וּבְגִין דָּא אֲשַׁתְּכַח קְטוּלָא בְּגִין דְּנְחֹשׁ אוּמְנוּתָא דִּילִיהַּ קְטוּלָא הוּא וְאֲתַעְכְּבוּ
אֲתַנּוּן עַד הֲכָא.

בְּשַׁעְתָּא דְּתַב אָדָם בְּתִיבְתָא וְאַהֲדַר כְּמַלְקָדְמִין לְשִׁמְשָׁא בְּנוֹקְבִיָּה מַה כְּתִיב וַיּוֹלֵד
בְּדַמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ דָּא הָוָה מִתִּיקוּנָא דְּרוּחָא וְגוּפָא כְּדָקָא יֵאוּת וְכְדִין כְּתִיב (קַהֲלַת ה') יֵשׁ הֶבֶל
אֲשֶׁר נִעְשָׂה עַל הָאָרֶץ וְאַהֲדַרוּ אֲתַנּוּן בְּשִׁירוּתָא דְּשִׁיין וְתִיין דְּכְתִיב (בְּרַאשִׁית ד') כִּי שֵׁת לִי
אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל שֵׁת הוּא בְּצַלְם וּדְמוּת דְּקִדְמָאֵי לֹא חֲכִי וּמִהֲכָא אֲתַבְּנִי עֵלְמָא
בְּגוּנָא אַחֲרָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, קִינֹן וּמִהֲלָלָל יֵרֵד, אֲתַוּסַף לְאַתְקָנָא סִידוּרָא דְּעֵלְמָא בְּשַׁבַּע
קְטוּרִין סְגֻלְגֻלוֹ.

שְׁבַע אַרְצוֹת אֵינּוּן דָּא לְעֵילָא מִן דָּא כְּמַה דְּאֵינּוּן שְׁבַעָה רְקִיעֵין דָּא לְעֵילָא מִן דָּא וְאֵינּוּן
אַרְץ אֲדָמָה אַרְקָא גִיָּא נְשִׂיָּה צִיָּה תַבֵּל. תַבֵּל לְעֵילָא מִכְּלָהוּ, דְּכְתִיב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפּוֹט

בצדק כד נפק אדם מגנתא דעדו ואתתרא מתמן אתרמי להווא דאיקרי ארץ ואיהו אתר חשוך דלית תמן נהירו כלל ולא משמש כלום וכיון דאדם עאל תמן דחיל דחילו סגי ולהט החרב המתהפכת הוה מלהטא בכל סטריו גו ארץ.

כיון דנפק שבת והרהר תשובה אפיק קודשא בריה הוא ליה להווא אתר דאיקרי אדמה דכתיב (בראשית ג') לעבוד את האדמה, בהאי אית נהירו דנהיר ודיוקניו דככביא ומזל, ותמן יומא וציוריו דבני נשא עלאיו גברין דנפקו מאדם במאה ותלתין שניו דקא הוה משמש ברוחי נוקבי ואינון עציבין תדיר, תלא בהו חדוה ואלין משטטי ונפקי לעלמא דא ומתהפך לסטרא בישא ומתהדרן תמן וצלאן צלותא ומתיישבו בדוכתייהו תמן, וזרעין וזרעין בריחיו, ואכלי. וחטין לית תמן ולא חד מז' מיני תבואה.

בהאי אתר אתיליד קין והבל, כיון דחטא קין אחית ליה קודשא בריה הוא מהווא אתר דאיקרי אדמה כתיב (בראשית ד') הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה מהווא אתר דאיקרי אדמה והייתי נע ונד בארץ בגין דתמן אתתרא ואתתרא.

והיה כל מוצאי יהרגני בהווא להט החרב המתהפכת והוה דחיל והרהר תשובה וסליק ליה קודשא בריה הוא לארקא והוה תמן ואוליד בניו בארקא ובארקא אית נהירו דנהיר מגו שמשא, וזרעין וזרעין ונטעין אילניו ולית תמן חטין ולא מאינון שבע זיני תבואה. כל אינון דתמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא, לזמניו אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמניו אתהדרן לסטרא בישא ומולדין ומתין כשאר בני נשא.

אדם הוה באדמה (וארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק לעילא ד' דרגין וסליק להאי אתר דאיקרי תבל ודא תבל איהו עלאה דכלהו דרגין. כיון דסליק סליק לאתר בית מקדשא דאיקרי באינון שמהו דהוה דיוריה בה ארץ אדמה דהכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא, נשיה, ציה, גיא איהו אתר ודוכתא סגי כהאי פותגא וארכא דגיהנם בגיא ונשיה וציה אתבדרו דבנו מגדלא ואולידו תמן על דארגיו למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק.

ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבניו יקירין מאן דעאל תמן והוה מתבל בחמידו דהווא עותרא יקירי ליה וסליק לזמניו לדוכתא דאיקרי נשיה כגון דאתנשו תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהוה מתמן. גיא דא הוא באמצעותא דעילא ותתא ודא איקרי גיא בן הנום. ורצועה חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואיקרי אוף הכי גיא בן הנום ותמן פתחא דגיהנם.

אינון בני נשא דתמן כולוהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין ותמן זרעי ונטעי אילניו ולית תמן חטין ולא חד משבעת המינים. בנשיה אית בני נשא כולוהו קטיעין זעירין ולית להון חוטמין בר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה דעבדי מיד משתכחי ועל דא איקרי נשיה וזרעי ונטעי אילניו ולית תמן חטין ולא משבעת המינים.

צ"ה איהו אתר כשמיה ביה יבשותא בכולא ותמן בני נשא שפירן בחיזו ומגו דאיהו ציה כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין עליון תמן ולזמניו דסלקין מגו אתר דמיא וסלקין להאי תבל ואינון בני מהימנותא יתיר מבני נשא אחרניו ובינייהו דיוורין טבין ועותרא סגי וזרעי מגו יבשותא דהתם ונטעי אילניו ולא מצליחין ותיאובתא דילהון לבני נשא דהכא. ומפלחו לית דאכלי נהמא כד (ס"א בר) אליו דהכא דבתבל הכא לעילא מכל אליו תבל וכתוב (תהלים ט') והוא ישפוט תבל בצדק.

כגוונא דכל אליו ארעאן אית בהאי תבל וכל אליו שמהו אית לה אוף הכי בגין דאיהו שביעאה אית הכא כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא ואיקרי כל חד וחד כגוונא דהווא דוכתא דלתתא. וכל אליו בדיורין דבני נשא משניין אליו מאליו (תהלים ק"ד) מה רבו מעשיך ?? כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניגד ע"כ : (עד כאן מההשמטות)

זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזִין עֲלָאִין אֲתַגְלִיין בְּהַנִּי תְרִי קְרָאִי. זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם, לְמַנְדַּע יְקָרָא עֲלָאָה רְזָא דְמַהִימְנוּתָא דִּמְגוּ רְזָא דְנָא אֲתַבְרִי אָדָם. תָּא חֲזִי בְּרִזָּא דְאֲתַבְרִיאוּ שְׁמַיִם וְאָרְץ אֲתַבְרִי אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב אֱלֹה תּוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (בַּהֲבֵרָאִים). בְּאָדָם כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. בְּהוּ כְּתִיב בְּהַבְּרָאָם. בְּאָדָם כְּתִיב בְּיוֹם הַבְּרָאָם. זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם. מְהֵכָא (אוּלִיפְנָא) כָּל דְּיוֹקְנָא דְלָא אֲשַׁתְּכַח בִּיהַּ דְּכֵר וּנְוִקְבָא לָאוּ אִיהוּ דְּיוֹקְנָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. וּבְרִזָּא דְמַתְנִיתִין אוּקִימְנָא.

תָּא חֲזִי, בְּכַל אֲתֵר דְלָא אֲשַׁתְּכַחוּ דְּכֵר וּנְוִקְבָא כְּחֻדָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׁוֵי מְדוּרְיָה בְּהַהוּא אֲתֵר. וּבְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ אֲלָא בְּאֲתֵר דְּאֲשַׁתְּכַח דְּכֵר וּנְוִקְבָא. דְּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאָם. וְלָא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ אָדָם. דְּאֲפִילוּ אָדָם לָא אֲקִרִי אֲלָא דְּכֵר וּנְוִקְבָא כְּחֻדָּא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִיּוֹמָא דְּאֲתַחְרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֲלָמָא וְאֲתַאֲבִידוּ בְּכָל יוֹמָא. דְּכְתִיב, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אָבֵד. מֵאִי אָבֵד, אָבֵד בְּרַכָּאן דְּהוּוּ שְׁרִיין בִּיהַּ כְּמָה דְּכְתִיב, (משלי ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וּכְתִיב, (ירמיה ז) אָבֵדָה הָאֲמוֹנָה. כְּגוֹנָא דָּא כְּתִיב וַיְבָרֶךְ אוֹתָם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים. מִשׁׁיִת אֲתִיחְסוּ כָּל דְּרִי עֲלָמָא וְכָל אַנּוּן צַדִּיקִי קִשׁוּט דְּהוּוּ בְּעֲלָמָא.

דף נו ע"א

אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֱלִין אֲתָנוּן בְּתֵרָאִין דְּהוּוּ בְּאוּרִייתָא (לאשתכחא) אֲשַׁתְּכַחוּ בְּתֵר דְּעֵבֶר אָדָם עַל אֲתָנוּן דְּאוּרִייתָא כְּלָהוּ (בסדר תשר"ק. ובגין כך קרא להווא ברא דאיהו כדמותו (דף נו ע"א) בצלמו ש"ת דאנון קיומא דאתוון). וּבְתֵיבְתִיָּה (ס"א ובתיאובתיה) לְקַמֵּי מֵאֲרִיָּה אַחִיד בְּאֱלִין תְּרִין. וּמַכְּדִין אֲתַהֲדְרוּ אֲתָנוּן לְמַפְרַע בְּסֹדֶר תִּשְׁרִי"ק.

וּבְגִין דָּא קָרָא לְהַהוּא בְּרָא דְּאֲתִילִיד לִיהַּ דְּאִיהוּ בְּדַמּוּתוֹ כְּצִלְמוֹ שׁׁיִת דְּאֲנוּן סִיּוּמָא דְּאֲתָנוּן. וְלָא אֲתַתְּקֵנוּ אֲתָנוּן עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. וּכְדִין אֲהַדְרוּ אֲתָנוּן עַל תְּקוּנַיְהוּ כִּיּוֹמָא דְּאֲתַבְרִיאוּ שְׁמַיִם וְאָרְץ. וְאֲתַבְּסַם עֲלָמָא וְקִימָא עַל קִיּוּמִיהַּ.

רַבִּי אֲבָא אָמַר יוֹמָא דְּעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיָּה, בְּעֵינֵין שְׁמַיִם וְאָרְץ (לאַתְּגַפָּא) לְאֲתַעְקֵרָא מֵאֲתֵרִיָּהוּ. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְּאֲנוּן לָא קִיִּימוּ אֲלָא עַל בְּרִית דְּכְתִיב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרְץ לֹא שְׁמַתִּי. וְאָדָם עֵבֶר בְּרִית שְׁנַאֲמַר (הושע ו) וְהִמָּה כְּאָדָם עֵבֶרוּ בְּרִית. וְאֲלָמָלָא דְּגִלִי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּזַמִּינִין יִשְׂרָאֵל לְקִיִּימָא עַל טוֹרָא דְּסִינַי לְקִיִּימָא הַאי בְּרִית, לָא אֲתַקִּיִּים עֲלָמָא (דיו). רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר כָּל מָאן דְּאוּדִי עַל חֲטָאִיָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁבִיק לִיהַּ וּמַחִיל עַל חוֹבִיָּה.

תָּא חֲזִי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, עֶבֶד הָאֵי בְּרִית וְקִיַּמָּא עֲלֵיהּ עֲלָמָא. מְנַלן דְּכְתִיב (בראשית) בְּרָא שְׁמִית, דָּא בְּרִית דְּעֲלָמָא קִיַּמָּא עֲלֵיהּ. שְׁמִית דְּמִנְיָה נְגִידִין וְנִפְקָא בְּרַכָּאן לְעֲלָמָא וְעֲלֵיהּ אֲתַבְּרִי עֲלָמָא. וְאַדָּם עֶבֶר עַל הָאֵי בְּרִית וְאַעֲבַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ (ס"א מעמיה).

הָאֵי בְּרִית אֲתַרְמִיזַת בְּאַת יו"ד אֶת זְעִירָא עֲקָרָא וִיסוּדָא דְּעֲלָמָא. כַּד אֹלִיד בַּר, אֹדִי עַל חֲטָאוֹ וְקָרָא שְׁמִיה שְׁמִית. וְלֹא אֲדַפְר בֵּיהּ יו"ד לְמַהוּי שְׁמִית, בְּגִין דְּעֶבֶר עֲלֵיהּ. וּבְגִין כֶּךָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מהכא) מִינְיָה אֲשַׁתִּיל עֲלָמָא וְאַתְיַחֲסוּ כָּל דְּרֵי זְכָאָה דְּעֲלָמָא (משת).

וְתָא חֲזִי, כַּד קִיַּיְמוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי, עָאֵל בֵּין תְּרִין אֲתוּוּן אֱלִין רָזָא דְּבְרִית. וּמָאן אִיהוּ בִּי"ת. וְעָאֵל בֵּין תְּרִין אֲתוּוּן דְּאֲשַׁתְּאָרוּ וְיַהִיב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכַד עָאֵל בִּי"ת רָזָא דְּבְרִית בֵּין תְּרִין אֲתוּוּן אֱלִין דְּאֲנוּן שִׁי"ן תִּי"ו (עאלו) וְאַתְעֲבִידוּ שְׁבִי"ת. כְּמָא דְּאַתְ אָמַר, (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֻט לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֻט לְדוֹרוֹתֵם בְּרִית עוֹלָם. כְּמָא דְּהוּא שִׁירוּתָא דְּעֲלָמָא לְאַתְיַחֲסוּ בְּהוּ כָּל דְּרֵי עֲלָמָא מֵאֱלִין תְּרִין אֲתוּוּן שְׁמִית הוּוּ תְּלִין עַד דְּאֲשַׁתְּכֻלְל עֲלָמָא כְּדָקָא יָאוּת וְעָאֵל בִּינְיָהוּ בְּרִית קְדִישָׁא וְאַשַׁתְּכֻלְל בְּשְׁלִימוֹ וְאַתְעֲבִידוּ שְׁבִי"ת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֱלִין תְּרִין אֲתוּוּן אֲשַׁתְּכֻלוּ בְּאַת בִּי"ת וְכַד (אתהדר אתוון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתוון בכל דרא ודרא עד דמטי ישראל לטורא דסיני ואתתקנו.)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְתַתָּא אֲתַהֲדְרוּ. וּבְכָל דְּרָא וְדָרָא הוּוּ גְפִיף עֲלָמָא בְּאַתוּוּן וְלֹא מְתִישְׁבִין בְּדוּכְתִיָּהוּ. כַּד אֲתִיָּהֲבַת אֹרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל אֲתַתְּקִין כְּלָא (נ"א אתוון כלהו אתתקנו) (כאן שיך מאמר בסתרי אותיות בזוהר חדש דף י, ובדפוס ויניציאה דף יג ב' ויחי אדם כו' ע"ש) רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר בְּיוֹמֵי אָנוּשׁ הוּוּ חֲכִימִין בְּנֵי נְשָׂא בְּחֲכָמָה דְּחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וּבְחֲכָמָתָא לְמַעְצָר לְחִילֵי דְּשְׁמִיָּא. וְלֹא הוּוּ בַּר נֶשׁ מִיּוֹמָא דְּנִפְקָ אָדָם מִגְּנִתָּא דְּעֵדֶן וְאַפִּיק עֲמִיה חֲכָמָתָא דְּטֵרְפִי אֵילָנָא דְּאֲשַׁתְּדַל בַּהּ. דְּהָא אָדָם וְאַתְתִּיהּ וְאַנוּן דְּנִפְקוּ מִנְיָה עַד דְּאַתָּא אָנוּשׁ, שְׁבִיקוּ לָהּ.

כַּד אֲתָא אָנוּשׁ חָמָא לוֹן וְחָמָא חֲכָמָתְהוֹן מְשַׁנְיִין (ס"א משטיין) עֲלָאִין. וְאַשַׁתְּדִלוּ בְּהוֹן וְעֲבִדִין (בה) עֲבִידְתִין וְחַרְשִׁין וְקוֹסְמִין וְאוֹלִיפוּ מְנַהוֹן עַד דְּאַתְפְּשֻׁטַת הָהִיא חֲכָמָתָא בְּדָרָא דְּמַבּוּל. וְכִלְהוּ הוּוּ עֲבִדֵי עֲבִידְתִיָּהוּ לְאַבְאָשָׁא.

וְהוּוּ מְתַתְּקִי לְגַבִּי נַח בְּאַנוּן חֲכָמָתוֹ. וְאַמְרֵי דְּלָא יָכִיל דִּינָא דְּעֲלָמָא לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיָּהוּ, דְּהָא אָנוּן עֲבִדֵי חֲכָמָתָא לְדְּחִיָּא לְכָל אָנוּן מְאַרֵי דְּדִינָא. וּמֵאַנוּשׁ שְׁרִיאוּ כְּלָהוּ לְאַשַׁתְּדִלוּ בְּאֱלִין חֲכָמָתוֹ הָדָא הוּוּ דְּכְתִיב אִז הוּחַל לְקָרָא בְּשֵׁם יי.

רַבִּי יֶצְחָק אָמַר כָּל אָנוּן זְכָאִין דְּהוּוּ בְּהוּ לְבַתַּר בְּהוּוּ דְּרָא, כְּלָהוּ הוּוּ מְשַׁתְּדִלֵי לְמַחָאָה בְּהוּ (נ"א בגין דלא אתענשו עליהו) כְּמוֹ יָרַד מְתוּשֶׁלַח וְחֲנוּךְ. וְלֹא יָכִילוּ. עַד דְּאַתְפְּשֻׁטוּ חֲיִיבִין מְרַדִי בְּמְאַרִיהוֹן וְאַמְרֵי (איוב כא) מַה שְׁדִי כִי

דף נו ע"ב

וכי האי טפשותא הווי קא אמרי. אלא בגין דהווי ידעי כל אנון חכמתן וכלהו ממנו דעלמא דאתפקדן עלייהו והווי מרחצו בהו. עד דאתיב קודשא בריך הוא עלמא כדקא הוה. דהא (דף נו ע"ב) בקדמיתא הוה מים במים. ולבתר אתיב ליה לעלמא כדקדמיתא. ולא אתחריב מפלא. דהא ברחמין אשגח עלייהו. דכתיב, (תהלים כט) יי למבול ישב. ולא כתיב אלהים.

ביומוי דאנוש אפלו ינוקי דההוא (יומא) דרא כלהו הווי משגחו בחכמתאן עלאין והווי מסתכלן בהו. אמר רבי ייסא אי הכי טפשוין הווי דלא הווי ידעין דזמין קודשא בריך הוא לאייתאה עלייהו מי טופנא וימותון בהו.

אמר רבי יצחק מנדע ידעי. אבל אחידו טפשותא בלבביהו. דאנון הווי ידעי ההוא מלאכא דממנא על אשא וההוא דממנא על מיא והווי ידעין למעצר לון דלא יכלין למעבד דינא עלייהו. ואנון לא הווי ידעי דקודשא בריך הוא שליט על ארעא ומניה ייתי דינא על עלמא.

אלא הווי חמאן דעלמא אתפקד בידי דאנון ממנו ובהו כל מלי עלמא. ובגיני כך לא הווי מסתכלן ביה בקודשא בריך הוא ולא משגיחין בעבידתיה. עד דארעא אתחבלת. ורוח קודשא אכריז בכל יומא ואמר (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם. ואוריך קודשא בריך הוא לון כל ההוא זמנא דאנון זכאין ירד ומתושלח וחנוך קיימין בעלמא. כיון דאסתלקו מעלמא, וכדין אנחית קודשא בריך הוא דינא עלייהו ואתאבידו כמא דאת אמר, (בראשית ו) וימחו מן הארץ (כאן שייך מאמר בז"ח דף ס"ו ובדפוס וניציאה מ"ב אי ע"ש) :

ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותנו אלהים. רבי יוסי פתח (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. האי קרא אתמר. אבלתא חזי, כך ארחוי דקודשא בריך הוא. בשעתא דבר נש דאתדבק ביה והוא אשרי דיוריה עליה. וידע דלבתר יומין יסרח. אקדים ולקיט ריחיה טב מניה וסליק ליה מעלמא.

הדא הוא דכתיב עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. עד שהמלך דא קודשא בריך הוא. במסבו דא ההוא בר נש דאתדבק ביה ואזיל בארחוי. נרדי נתן ריחו, אנון עובדין טבין דביה דבגינהוון יסתלק מעלמא עד דלא מטא זמניה.

ועל דא הוה שלמה מלכא אמר (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים וגוי. יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, כמה דאוקימנא דבגין דעובדיהוון טבין קודשא בריך הוא סליק לון מעלמא (בגין

דלא יסרחו (יחיו). ומגו רחמותא בהו מסלק להו) עד לא מטא זמנייהו. ועביד בהון דינין. ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים דקודשא בריה הוא אוריך לון יומין ואוריך רוגזיה בהו. וכל דא כמה דאתמר. אלן בגין דלא יסרחון. ואלן בגין דלהדרו לגביה. או בגין דיפוק מנייהו בגין דמעלי.

תא חזי חנוך זכאה הנה. וקודשא בריה הוא חמא ליה דיסרח לבתר. ולקייט ליה עד לא יסרח. הךא הוא דכתיב, (שיר השירים ו) וללקוט שושנים. בגין דינהבי ריחא טב לקייט לון קודשא בריה הוא עד לא יסרחו. ואיננו כי לקח אותו אלהים. ואיננו, לארכא יומין כשאר בני נשא דהו אורכי יומין. מאי טעמא בגין דלקח ליה קודשא בריה הוא עד לא מטי זמניה.

רבי אלעזר אמר חנוך נטיל ליה קודשא בריה הוא מארעא ואסקיה לשמי מרומים ואמסר בידיה כל גנזי עלאין (לעיל לו ב) ומ"ה מפתחן סתרי גליפין דבהו משתמשי מלאכי עלאי וכלהו אתמסרו בידיה. והא אוקימנא: וירא יי כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו. רבי יהודה פתח (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אפה לא יגורד רע. האי קרא אתמר ואוקמוה. אבלתא חזי, מאן דאתדבק ביצר הרע ואתמשיך אבתריה ויסתאב הוא ויסאבו ליה כמה דאתמר.

דף נז ע"א

כי רבה רעת האדם, כל בישין הוו עבדי, ולא אשתלים חובייהו עד דהו אושדין דמין למגנא על ארעא. ומאן אנון דהו מחבלין ארתייהו על ארעא. הךא הוא דכתיב רק רע כל היום. פתיב הךא רק רע (דף נז ע"א) וכתיב התיס (לא יגורד רע, וכתוב) (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי.

אמר רבי יוסי וכי רע לאו איהו רשע. אמר ליה, לא. רשע אפלו ארים ידיה לגבי חבריה, אף על גב דלא עביד ליה מידי אקרי רשע. כמה דכתיב, (שמות ב) ויאמר לרשע למה תפה רעד. הפית לא פתיב אלא תפה.

אבל רע לא אקרי אלא מאן דמחבל ארתיה וסאיב גרמיה וסאיב ארעא ויהיב חילא ותוקפא לרוח מסאבא דאקרי רע דכתיב רק רע כל היום. ולא עאל (סו א) בפלטרין ולא חמי אפי שכינתא. בגין דבהאי אסתלק שכינתא מעלמא.

מנלן מייעקב. דכד אסתלק שכינתא מניה חשיב דבבנוהי הנה פיסול דבגינייהו אתתקף בעלמא רוחא מסאבא וגרע נהורא מן סיהרא ופגים לה. ואי תימא אמאי. בגין דדא סאיב מקדשא ואסתלקא שכינתא מעלוי דיעקב. כל שפן ההוא דמסאב ארתיה וסאיב גרמיה דהו אתתקיף ליה לרוחא מסאבא. ובגין כך פד אסתאב אקרי רע.

תא חזי, כד בר נש אסתאב לא יתפקד מעם קודשא בריהו הוא לטב. ובכל זמנא אתפקיד מההוא דאתקרי רע לביש. הדא הוא דכתיב, (משלי יט) ושבע יליו בל יפקד רע, כד אזיל בארח מישר, כדן בל יפקד רע. ועל דא כתיב רק רע כל היום. וכתיב לא יגורף רע. ודא אקרי רע ולא אקרי רשע. וכתיב (תהלים כג) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי:

וינחם יי כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו. רבי יוסי פתח (ישעיה ה) הוי מושכי העון כחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה. הוי מושכי העון אליו בני נשא דחטאון קמי מאריהון בכל יומא, ואתדמון בעינייהו אנון חובין דאנון כחבלי השוא. וחשבין דההוא עובדא דעבדן וההוא חובא דעבדן דלאו איהו כלום ולא אשגח בהו קודשא בריהו הוא. עד דעבדן לההוא חובא תקיף ורבי פעבות העגלה דאיהו תקיף דלא יכיל לאשתצאה.

ותא חזי כד עביד קודשא בריהו הוא דינא בחייבי עלמא, אף על גב דאנון חטאון קמי קודשא בריהו הוא וארגזין ליה כל יומא. לא בעי לאובדא להו מעלמא. וכד אשגח בעובדיהון אתנחם עלייהו על דאנון עובדי ידוי ואוריף לון בעלמא.

ובגין דאנון עובדי ידוי נטיל נחמה ואתנחם עלייהו וחיס עלייהו. וכד בעי למעבד בהו דינא כבכול עציב (ד"א ל"ג חדוון לא תיעול קדמוהי) דכיון דעובדי ידוי אנון, עציב עלייהו. כמא דאת אמר, (דניאל ו) ודחון לא הנעל קדמוהי.

כתיב, (ס"א והא כתיב) (תהלים צו) הוד והדר לפניו עוז וחדנה במקומו. אמר רבי יוסי תא חזי, ויתעצב אל לבו כתיב. אל לבו עציב ולא לאתר אחרא. לבו כמא דאת אמר, (שמואל א ב) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. רבי יצחק אמר וינחם יי כמא דאת אמר (שמות לב) וינחם יי על הרעה אשר דבר לעשות לעמו. רבי ייסא אמר לטב. רבי חזקיה אמר לביש. רבי ייסא אמר לטב, כמא דאתמר דקודשא בריהו הוא נחים על דאנון עובדי ידוי וחיס עלייהו. ויתעצב בגין דאנון חטאון קמיה.

ורבי חזקיה אמר לביש דכד קודשא בריהו הוא בעי לאובדא לחייבי עלמא נטיל ניחומין עלייהו וקביל ניחומין. כבכול כמאון דמקבל ניחומין על מה דאביד. כיון דקבל ניחומין ודאי דינא אתעבד ולא תליא מלתא בתשובה.

אימתי תליא בתשובה, עד לא קביל תנחומין עלייהו. הא קביל תנחומין עלייהו לא תליא מלתא בתשובה כלל ודינא אתעביד. וכדן אוסיף דינא על דינא, ואתקיף (לקמן ע ב) לההוא אתר דדינא, למעבד דינא ואוביד לון לחייביא מן עלמא. וכלא בקרא דכתיב וינחם יי קבל תנחומין. ולבתר ויתעצב אל לבו. יחב תוקפא לדינא למעבד דינא.

רבי חייא אמר וינחם יי כי עשה את האדם בארץ. נטל תנחומין וחדוה, כד עבד קודשא בריהו הוא לאדם בארעא דאיהו פגוונא עלאה וכל מלאכי עלאי משבחון ליה לקודשא בריהו הוא כד חמו ליה בדיוקנא עלאה ואמרו (דף נו ע"ב) (תהלים ח) ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו. לבתר כד חטא אדם אתעצב קודשא בריהו הוא על דחטא. דיהב פתחון פה למלאכי השרת דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה, מה אנוש כי תזכרנו ובו אדם כי תפקדנו.

אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו בגין דבעי למעבד בהו דינא שנאמר (דברי הימים ב ב) בצאת לפני החלוצ ואומרים הודו ליי כי לעולם חסדו. ואמר רבי יצחק אמאי לא כתיב הכא כי טוב. אלא בגין דאוביד עובדי ידוי קמיהו דישראל. פגוונא דא כד הוו ישראל עברין ימא. אתו מלאכי עלאי למימר שירה קמיה קודשא בריהו הוא בההוא ליליא. אמר ליה קודשא בריהו הוא ומה עובדי ידי טבעין בימא ואתון אמרין שירה. כדן (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. אוף הכא בכל זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלקמא כדן עציבו אשתכח עליהו.

רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קודשא בריהו הוא אדם ועבר על פקודוי, כדן אשתכח עציבו קמיה. אמר ליה קודשא בריהו הוא אדם ווי דחלשת חילא עלאה. בהאי שעתא אתחשכת נהורא חד. מיז תריה ליה מגנתא דעדן.

אמר ליה אנא אעלית לך לגנתא דעדן לקרבא קרבנא. ואת פגימת מדבחה דלא אתקרב קרבנא. מכאן ולהלאה לעבוד את האדמה. וגזר עליה מיתה. וחס עליה קודשא בריהו הוא וגניז ליה בשעתא דמית סמיד לגנתא.

מה עבד אדם עבד מערתא חדא ואתטמר בה הוא ואתתיה. מנא ידע. אלא חמא חד נהורא דקיק עייל בההוא אתר דנפיק מגנתא דעדן ותאב תיאובתיה לקבריה. ותמן הוא אתר סמוך לתרע דגנתא דעדן.

תא חזי, לא אסתלק בר נש מעלמא עד דחמי ליה לאדם הראשון. שאיל ליה על מה אזיל מעלמא והיך נפיק. הוא אמר ליה ווי דבגינד נפקנא מעלמא. והוא אתיב ליה ברי אנא עברית על פקודא חדא ואתענשית בגינה. חמי את כמה חובין וכמה פקודין דמארך עברת.

אמר רבי חייא עד כדו יומא קאים אדם הראשון וחזי באבהו תרין זמנין ביומא ואודי על חובוי. ואחמי לון ההוא אתר דהנה ביה ביקרא עלאה. ואזיל וחמי כל אנון צדיקיא וחסדי דנפקו מניה וירתו לההוא יקרא עלאה דבגנתא דעדן. ואבהו פלהון אודן ואמרין (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיה יחסיון.

רבי ייסא אמר פלהו בני עלמא חמאן ליה לאדם הראשון בשעתא דמסתלקי מן עלמא, לאחזאה סהדותא דבגין חובוי דבר נש איהו

אסתלק מעלמא ולא בגיניה דאדם. כמה דתנינן אין מיתה בלא חטא. בר
אנון תלתא דאסתלקו בגין ההוא עיטא דנחש הקדמוני. ואלין אנון,
עמרם לוי ובגמיין. ואית דאמרי אוף נמי ישי. דלא חבו ולא אשתכח
עליהו חובא דימותון ביה, בר דאדפר עליהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן.

תא חזי, כלהון דרין דהווי ביזמוי דנח כלהו אפשיטו חובין על עלמא
באתגליא לעיניהון דכלא. רבי שמעון הוה אזיל יומא חד בפילי דטבריה,
חמא בני נשא דהוי מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר. אמר ומה
חובא דא באתגליא לארגזא למריהון. יהיב עינוי בהו ואתרמי לכו ימא
ומיתו.

תא חזי, כל חובא דאתעביד באתגליא דחי לה לשכינתא מארעא וסליקת
דיורה מעלמא. אלין הווי אזלין ברישא זקיף ועבדי חוביהו באתגליא
ודחו לה לשכינתא מעלמא. עד דקודשא בריהו הוא דחא לון ואעביר לון
מניה. ועל דא כתיב (משלי כה) הגו רשע לפני מלך וגוי הגו סגים מכסף וגוי:

דף נח ע"א

ויאמר יי לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר וגוי. אמר רבי אלעזר
תא חזי, כד ברא קודשא בריהו הוא עלמא עבד להאי עלמא לאשתמשא
(דף נח ע"א) כגוונא דלעילא. וכד בני עלמא אנון זכאין דאזלי בארח מישר,
קודשא בריהו הוא אתער רוחא דחיי דלעילא עד דמטו אנון חיון לאתר
דיעקב שריא ביה.

ומתמן נגדי אנון חיון עד דאתמשיך ההוא רוחא להאי עולם דדוד מלכא
שריא ביה. ומתמן נגדי ברקאן לכהו אנון תתאי. וההוא רוחא עלאה
אתנגיד ואתמשיך לתתא ויכלין לאתקיימא בעלמא. ובגיני כד לעולם
חסדו דא הוא עולם דדוד מלכא. ובגין כד כתיב לעלם בלא וא"ו. דהא כד
(איהו) ההוא רוחא אתנגיד לכהו עולם, מתמן נפקי ברקאן וחיון לכלא
לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא. בגין דלא ימטי ההוא
רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולא אתקיימא ביה. בשגם
הוא בשר בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם. מאי טעמא דלא
לאסגאה נחש תתאה. דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעינן) רוחא דקדושא
דלא יתערב ברוח מסאב.

בשגם הוא בשר דא נחש קדמאה דיתברך בגין כד הוא בשר כמא דאת
אמר, (בראשית ו) קץ כל בשר בא לפני ואמר רבי שמעון דא מלאך המות.
והיו ימיו מאה ועשרים שנה אורכו דקוסטירא דקיטרא:

הנפילים היו בארץ. תני רבי יוסי אלין עז"א ועזא"ל. כמה דאתמר דאפיק
(ד"א דאפיל) לון קודשא בריהו הוא מקדושתא דלעילא. ואי תימא והיך זכלו
לאתקיימא בהאי עלמא. אמר רבי חניא אלין הווי מאנון דכתיב ועוף

יעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ. וְהָאֵתְמָר דָּאֵלִין אֶתְחִזּוּ לְבַנֵּי נֶשֶׁא כְּחִזּוּ דְלַהוּן. וְאִי תִימָא הִיד זְכַלִין לְאֶתְהַפְכָּא. הָאֵתְמָר דְאֶתְהַפְכּוּ לְכַמָּה גְּוֹנִין וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתֵּי אֲגְלִימוּ בְּאִירָא דְעֵלְמָא וְאֶתְחִזּוּן כְּבַנֵּי נֶשֶׁא.

וְהִנֵּי עֲזִיָּא וְעֲזִיאִיל דְמֶרְדוּ לְעֵילָא וְאֶפִּיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וְאֲגְלִימוּ בְּאֶרְעָא וְאֶתְקִיִּמוּ בֵּיהּ וְלֹא זְכִילוּ לְאֶתְפְּשָׁטָא מְנִיָּה. וּלְבַתֵּר טְעוּ בְּתֵר נֶשֶׁי עֵלְמָא. וְעַד כְּעָן יוּמָא דָּא אֲנוּן קִיִּימֵי וְאוּלְפֵי חֲרָשִׁין לְבַנֵּי נֶשֶׁא וְאוּלִידוּ בְּנִין וְקָרוּ לְהוּ עֲנָקִים גְּבָרִין. וְאֲנוּן נְפִילִים אֶקְרוּן בְּנֵי אֱלֹהִים. וְהָאֵתְמָר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)
אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי כְּבוֹד וְלֵב הָרִי הֵן אֶחָד אֲלֵא שְׁכָבוֹד נִקְרָא עַל שֵׁם מַעְלָה וְלֵב אֶתְקִרִי עַל שֵׁם פְּעוּלַת מְטָה. וְהִינֵנוּ כְּבוֹד הַשֵּׁם וְהִינֵנוּ לֵב הַשְּׂמִים. מְאִי נִיהוּ (ישעיה ו') מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ אֲלֵא כָּל אוֹתָהּ אָרֶץ שֶׁנִּבְרָאת בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לְמַעְלָה כְּנֶגֶד אָרֶץ יִשְׂרָאֵל מְלֵאָה מְכָבוֹד הַשֵּׁם וּמְאִי נִינְהוּ חֲכָמִים דְּכָתִיב (משלי ג') כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ וְכָתִיב (יחזקאל ג') בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

וּמְאִי הָיִי כְּבוֹד זֶה. מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ מְטָרוֹנִיתָא בְּחֻדְרוֹ שְׁכַל חִיָּילָיו מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בֵּיהּ וְהָיוּ לָהּ בְּנִים וּבָאִים כָּל הַיּוֹם לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמְּלָךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ אֲמָרוּ לוֹ אָנָּה אֲמֵנוּ אָמַר לָהֶם לֹא תוּכְלוּ לְרֵאוֹתָהּ עִתָּה. אֲמָרוּ בְּרוּכָה תִּהְיֶה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמְאִי דְכָתִיב מִמְּקוֹמוֹ מְכַלְל דְּלִיכָא דִּידַע אֵת מְקוֹמוֹ מְשַׁל לְמְטָרוֹנִיתָא שְׁבָאָה מִמְּקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאֵין בָּאָה עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אֲשֶׁת חֵיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל מַעֲשֵׂיהָ, אֲמָרוּ זֹאת וְדָאִי מִן הָאוּר נִלְקַחָה כֶּד בְּמַעֲשֵׂיהָ הָאִירָה אֵת הָעוֹלָם. שְׁאֵלוּ אוֹתָהּ מֵאֵין אֵת אֲמָרָה לָהֶם מִמְּקוֹמֵי אֲמָרוּ אִם כֵּן גְּדוּלִים אֲנִשֵׁי מְקוֹמָךְ בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבוֹרָךְ מְקוֹמָךְ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד יְיָ אֶחָד מִצְבָּאוֹתָיו לֹא גָרַע אֲמָאי מְבָרְכִין לִיהּ. אֲלֵא מְשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה, לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ גֶן נָאָה וְחוּץ לְגֶן בְּקָרוֹב מִמְּנוֹ חֲתִיכַת שְׁדָה. וְאִם הִשְׁקָה הַגֶּן בְּתַחֲלַת שְׁקִיּוֹתוֹ הִלְכוּ לָהֶם הַמַּיִם עַל כָּל הַגֶּן. אֵד אוֹתָהּ חֲתִיכָה שֶׁל שְׁדָה שֶׁהִיא אֵינָה דְבוּקָה, אֵף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל אֶחָד הוּא לְפִיכֶךְ פְּתַח לָהּ מְקוֹם וְהִשְׁקָה לָהּ לְבַדָּה. (עד כאן מההשמטות)

וַיֹּאמֶר יְיָ אֲמַחָה אֵת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פְּתַח (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֲשָׁבוֹתֵי מִחֲשָׁבוֹתֵיכֶם.

תָּא חֲזִי, כִּד בַּר נֶשׁ בְּעֵי לְנִקְמָא מֵאַחֲרָא שְׁתִּיק וְלֹא אָמַר מִיָּדִי. דְּאִילוּ אוּדְעִיָּה יִסְתַּמֵּר וְלֹא זְכִיל לִיהּ. אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לָאוּ הֲכִי עֵבִיד. לֹא עֵבִיד דִּינָא בְּעֵלְמָא עַד דְּאֶכְרִיז וְאוּדַע לָהּ זְמַנָּא תַרְיִן וְתִלְתָּא. בְּגִין דְּלֹא אֵיתָאִי דִּימְחִי בִּידֵיהּ דִּיִּימָא לִיהּ מָה עֲבַדְתָּ וְלֹא יִסְתַּמֵּר מְנִיָּה וְלֹא זְכִיל לְקִיָּמָא קַמִּיהּ.

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמֶר יִי אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה. אֹדַע לֹון עַל יְדָא דְנַח וְאֶתְרִי בְּהוֹן כְּמָה זְמַנִּין וְלֹא שְׁמַעִי. בְּתַר דְּלֹא שְׁמַעוּ, אֵייתִי עֲלִיהוֹן דִּינָא וְאוּבִיד לֹון מֵעַל אֲפִי אַרְעָא.

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בֵּיה בְּנַח וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ (ס' א) נַח לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ. (זה מקומו בדף ס' ובתוס' בהגהת האר"י) (ס"א אמאי הכא לאמר. ואמאי זה. אלא לאמר דא אתתא. זה דא צדיק. רמז דקודשא בריך הוא קרא ליה לנח נייחא דארעא. לאמר. מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו עבד ליה קודשא בריך הוא לתתא כגוונא עילאה. כתיב הכא זה ינחמנו וכתביב התם (ישעיה כה) זה יי קוינו לו. זכאין אנון צדיקייא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה למהוי בשמיה רשימין. ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח, וכתביב, (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. אמאי לא כתיב את. אלא התם דרגא (חדא) והכא דרגא אחרא. כמא דאת אמר (ישעיה ו) ואראה את ה'. ואראה יי לא כתיב אלא את יי. אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרגא דיליה קודשא בריך הוא ממש קרי ליה יעקב. אבל הכא א"ת, לאכללא שכינתא).

דף נח ע"ב

מָנָא הָוָה יָדַע. אֶלָּא בְּשַׁעְתָּא דְּלֵיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא דְּכְתִיב אַרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֵבוּרֶךָ. אָמַר אָדָם קִמִּי (דף נח ע"ב) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם עַד מְתִי יְהֵא עֲלָמָא בְּלִטְיוּתָא. אָמַר לִיה עַד דִּיתְלִיד לָךְ בֶּן מַהוּל כְּגוֹנָא דִּילָךְ. וְהוּוּ מְחַפָּאן עַד שַׁעְתָּא דְּאֶתְלִיד נַח. וְכִיּוֹן דְּאֶתְלִיד (נח ט ב) חָמָא לִיה גְּזִיר רְשִׁים בְּאֶת קְדִישָׁא. וְחָמָא שְׁכִינְתָּא מְתַדְּבָקָא בְּהִדְיָה. כְּדִין קָרָא שְׁמִיהָ עַל מָה דְּעֵבִיד לְבִתְרָ.

בְּקֻדְמִיתָא לָא הָוּוּ יָדַעִי לְמַזְרַע וּלְמַחְצָד וּלְמַחְרַשׁ וְהוּוּ עֵבְדִי פּוּלְחָנָא דְּאַרְעָא בִּידְיָהוּ. כִּיּוֹן דְּאֶתָּא נַח אֶתְקִין אוּמְנוּתָא לְהוּוּ וְכָל מְאֲנִין (צו ב) דְּצָרִיכִין לְתַקְנָא אַרְעָא לְמַעַבְד פִּירִין. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמַעַצְבוֹן יָדִינוּ, מִן הָאָדָמָה. דְּאִיהוּ אֲפִיק אַרְעָא מִמָּה דְּאֶתְלִטְיָא. דְּהוּוּ זָרַעֵן חֲטִיין וְקִצְרִין גּוֹבִין וְדַרְדְּרִין. וּבְגִינִי כֶּד כְּתִיב אִישׁ הָאָדָמָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר אִישׁ הָאָדָמָה כְּמָא דְּאֶתָּא אָמַר, (רות א) אִישׁ נְעָמִי. בְּגִין דְּאֶקְרִי צְדִיק וְאֲפִיק לָהּ לְאַרְעָא בְּקֻרְבָּנָא דְּעֵבֵד מִמָּה דְּאֶתְלִטְיָא דְּכְתִיב לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֵבוּר הָאָדָם. וּבְגִין דָּא אֶקְרִי אִישׁ הָאָדָמָה. וְעַל דָּא קָרָא לִיה שְׁמָא עַל מָה דִּייתִי.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ וְאֶתְמַר. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ וְגו'. (מאי חזו כמא דאת אמר, (ישעיה כא) חזות קשה הוגד לי. בעובדוי דקודשא בריך הוא אתגלי נבואה עלאה לבני נשא. אשר שם שמות בארץ. שמות ודאי דהא שמא גרים לכלא) (והוא לשון שממון) דְּאֶלוּ הָוּוּ מַפְעָלוֹת יוֹד הַא וְאוּ הַא שָׁם קִיוֹם בְּאֶרֶץ, אֲבָל בְּגִין דְּהוּוּ מַפְעָלוֹת שְׁמָא דְּאֶלֹהִים שָׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ.

אָמַר לִיה רַבִּי חֲנִיָּא הַשְׁתָּא אֶתְעַרְתָּ לְהַאי. לָאוּ, אָנָּא הֲכִי אֶמִינָא לִיה. בְּגִין דְּבִין שְׁמָא דָּא וּבִין שְׁמָא דָּא כְּלָא הוּא שְׁבַחָא. אֲבָל אָנָּא אֶמִינָא לִיה כְּמָה

דַּאֲתַעְרוּ חֲבָרְיָא דְשׁוּי שְׁמָהוּן. שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ שְׁמוֹת מְפֹשׁ (שם בארץ ואמאי בגין לאשתמשא בהו עלמא ולמהוי קיומא בעלמא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר כֹּלָא הוּא. וְאֶפְּלוּ מַה דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁפִיר קֵאָמַר. דְאֵלוּ יְהֵא עֲלֵמָא בְּשֵׁמָא דְרַחֲמֵי יִתְקַיֵּים עֲלֵמָא, אֲבָל בְּגִין דְאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא עַל דִּינָא וְקִיּוּמָא עַל דִּינָא שְׁם שְׁמוֹת בְּאֶרֶץ וְשְׁפִיר הוּא דְאֵלְמָלָא כְּדָּ לֹא יְכִיל עֲלֵמָא לְאֲתַקְיָמָא מִקַּמֵּי חוּבִיהוֹן דְבַנֵּי נָשָׂא.

תָּא חֲזִי, נַח כִּד אֲתִיילִיד קָרוֹן לִיה עַל שְׁמָא דְנַחְמָה (נח, נייחאליה, נייחא לעלמא, נייחא לאבהו, נייחא לבניו, נייחא לעלאין, נייחא לתתאין, נייחא לעלמא דין, נייחא לעלמא דאתי) וְלַהּוּי (ד"א ולמהוי) שְׁמָא גְרִים. אֲבָל (נ"א לגבי) קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָאוּ הֵכִי. נַח בְּהַפּוּדָא אֲתוּוֹן חוֹן כְּמָא דְאֵת אָמַר וְנַח מְצָא חוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי חוֹן הֵינּוּ נַח. בְּצַדִּיקֵינָא שְׁמִיהוֹן גְרִים לְטַב. בְּחַיִּיבָא שְׁמִיהוֹן גְרִים לְבִישׁ. בְּנַח כְּתִיב וְנַח מְצָא חוֹן בְּעֵינֵי יִי. בְּעַר בְּכוֹר יְהוּדָה אֲתַהֲפֹכוּ אֲתוּוֹי לְבִישׁ. עֵיר רִ"ע. רַע בְּעֵינֵי יִי.

תָּא חֲזִי, בִּינּוּ דְאֲתִיילִיד נַח חֲמָא עוֹבְדֵיהוֹן דְבַנֵּי נָשָׂא דְאֵנוּן חֲטָאן קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְהוּהוּ גְנִיזוּ גְרַמְיָה וְאֲשַׁתְּדַל בְּפוֹלְחָנָא דְמַאֲרִיָּה. בְּגִין דְלֹא לְמַהֲדָּ בְּאוֹרְחֵיהוּ. וְכִי תֵאמַר בְּמָה אֲשַׁתְּדַל. בְּהוּא (ל"ז ב) סַפְרָא דְאָדָם וְסַפְרָא דְחַנוּדָּ וְהוּהוּ אֲשַׁתְּדַל בְּהוּ לְמַפְלַח לְמַרְיָה.

תָּא חֲזִי, דְהֵכִי הוּא דְהָא נַח מְנָא הוּהוּ יָדַע לְקַרְבֵּי קַרְבָּנָא לְמַרְיָה. אֵלָא בְּגִין דְאֲשַׁפַּח חֲכָמְתָא עַל מַה מְתַקְיִים עֲלֵמָא וְיָדַע דְעַל קַרְבָּנָא מְתַקְיִים. וְאֵלְמָלָא קַרְבָּנָא לֹא הוּוּ קִיּוּמֵי עֲלָאי וְתַתָּאי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּהוּ אֲזִיל בְּאֶרְחָא וְהוּוּ עֲמִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא. עַד דְהוּוּ אֲזִיל, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאַבוּהֵי אֶרְחָא מְתַקְנָא קַמֵּן בְּעֵינּוּן לְמִשְׁמַע מְלִי דְאוֹרְיָתָא. פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (קהלת י) גַּם בְּדַרְדָּרָא כְּשֶׁהִסְכֵּל הוֹלֵךְ לְבוֹ חֶסֶר וְגוֹ'. כִּד בַּר נֶשׁ בְּעֵי לְאֲתַקְנָא אֶרְחִיָּה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. עַד לֹא יְפוּק לְאֶרְחָא בְּעֵי לְאֲמַלְכָא בֵּיה וּלְצַלִּי קַמֵּיה עַל אֶרְחִיָּה. כְּמָה דְתַנִּינּוּ דְכְּתִיב, צִדְקָא לְפָנָיו יְהִלֵּךְ וְיִשֵּׁם לְדַרְדָּרָא פְעָמֵיו. דְהָא שְׁכִינְתָא לֹא אֲתַפְרָשָׂא מְנִיָּה.

דף נט ע"א

וּמָאן דְאִיהוּ לֹא מְהִימְנָא בְּמַרְיָה, מַה כְּתִיב (דף נט ע"א) בֵּיה וְגַם בְּדַרְדָּרָא כְּשֶׁהִסְכֵּל הוֹלֵךְ לְבוֹ חֶסֶר. מָאן לְבוֹ. דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְלֹא יְהֵד עֲמִיָּה בְּאֶרְחָא וְגַרַע מִן סִייעֵתִיָּה בְּאֶרְחִיָּה. בְּגִין דְהוּא בַר נֶשׁ דְלֹא מְהִימֵן בֵּיה בְּמַאֲרִיָּה עַד לֹא יְפוּק בְּאֶרְחָא לֹא בְּעֵי סִיעֵתָא דְמַאֲרִיָּה.

וְאֶפְיָלוּ בְּאַרְחָא כַּד אִיהוּ אֲזִיל לֹא אֲשַׁתְּדַל בְּמַלְי דְּאוּרִייתָא. וּבְגִינֵי כֶּךָ לְבוּ חֶסֶר דְּלֹא אֲזִיל בְּהַדְיָה דְּמַרְיָה וְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּאַרְחִיָּה. וְאִמְר לְכָל סְכָל הוּא, אֶפְלוּ כַּד שְׁמַע מְלָה דְּמַהִימְנוּתָא דְּמַאֲרִיָּה, הוּא אֶמְר דְּטַפְּשׁוּתָא הוּא לֹא־שַׁתְּדַל בֵּיהּ. כְּהֵאִי דְּשִׁאִילוּ לְבַר נָשׁ (חד) עַל אֶת קִימָא דְּרְשִׁימוּ בְּבִשְׂרִיָּה דְּבַר נָשׁ. וְאֶמְר לָאו אִיהוּ מְהִימְנוּתָא. שְׁמַע רַב יִיבָא סָבָא וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ וְאִתְעַבִּיד תַּלְא דְּגַרְמֵי. וְאַנְן בְּהֵאִי אוּרְחָא בְּסִייעֵתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִינָן לְמִימְר מַלְי דְּאוּרִייתָא.

פְּתַח וְאֶמְר (תהלים פו) הוֹרְנֵי יְיָ דְּרַכְּךָ אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ יַחַד לְבָבִי לִירְאָה שְׁמָךְ. הֵאִי קָרָא קִשְׂיָא. דְּהָא תְּנִינָן כְּלָא הֵיא בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר לְמַהוּי זְכָאָה אוּ חִיבָא. וְדוּד הִיךְ תַּבַּע דָּא מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא דוּד הַכִּי קֶאֱמַר. הוֹרְנֵי יְיָ דְּרַכְּךָ. הַהוּא אֲרַח מִישׁוּר וּמִתְקַנָּא לְגַלְאָה עֵינֵי וּלְמַנְדַּע לִיָּה, וּלְבַתֵּר אֶהְלֵךְ בְּאַמְתָּךְ אִיְהוּ בְּאַרְחֵי קְשׁוּט וְלֹא אֶסְטִי לְיִמִּינָא וְלִשְׂמַאלָא. יַחַד לְבָבִי מֵאֵן לְבָבִי. כְּמָא דְּאֶתְ אֶמְר (תהלים עג) צוּר לְבָבִי וְחֻלְקִי. וְכָל דָּא אֲנָא תַּבַּע לִירְאָה אֶת שְׁמָךְ. לֹא־תִדְבַקָא בְּדַחְלֵתָךְ, לֹא־תִמְרָא אוּרְחֵי כְּדָקָא יָאוּת. לִירְאָה שְׁמָךְ אֶתֵּר חוּלְקֵי דְּבִיָּה שְׂרִיא דַּחְלֵתָא לְמַדְחַל.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נָשׁ דְּדַחֵיל לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂרִיא עֵמִיָּה מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא יָאוּת דְּהָא הַהוּא בַּר נָשׁ שְׁלִים בְּפוּלְחָנָא דְּמַרְיָה. וּמֵאֵן דְּלֹא שְׂרִיא בֵּיהּ דַּחְלָא דְּמַרְיָה לֹא שְׂרִיא עֵמִיָּה מְהִימְנוּתָא וְלָאוּ אִיהוּ כְּדָאִי לְמַהוּי לִיָּה חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְּאֶתֵּי.

תוּ פְּתַח וְאֶמְר, (משלי ד) וְאַרְחֵי צְדִיקִים כְּאוּר נוֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוּר עַד נְכוּן הַיּוֹם. זְכָאִין אֲנוּן צְדִיקָא בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְּאֶתֵּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי בִּיקְרִיָּהוּן.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְאַרְחֵי צְדִיקִים כְּאוּר נוֹגַהּ. מֵאֵי כְּאוּר נוֹגַהּ. כְּהַהוּא נְהוּרָא דְּנְהִיר דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוּבְדָא דְּבְרָאֲשִׁית, דָּא הוּא דְּגִנְיִז לֹון לְצְדִיקָא לְעַלְמָא דְּאֶתֵּי. הוֹלֵךְ וְאוּר דְּאִיהוּ סְלִיק בְּנְהוּרִיָּה תְּדִיר וְלֹא גֵרַע מְנִיָּה. אֶבְל בְּחִיבָא מַה כְּתִיב, (משלי ד) דְּרַךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה, לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכְשְׁלוּ. לֹא יִדְעוּ, וְכִי לֹא יִדְעוּ. אֶלָּא חִיבָא אֲזִילֵי בְּעַקִּימוּ דְּאַרְחָא בְּהֵאִי עַלְמָא. וְלֹא בְּעָאֵן לֹא־תִכְלָא דְּזַמִּין (ד״א לִיג לֹון) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן לְהוּ בְּהַהוּא עַלְמָא וּלְאֶעְלָאָה לֹון בְּדִינָא דְּגִיָּהֲנִים. וְאַנוּן צְוּוּחִין וְאַמְרִין וְוִי לֹון דְּלֹא אוּרִיכְנָא אוּדְנִין וְלֹא אֶצִּיתָנָא בְּהַהוּא עַלְמָא. וּבְכָל יוֹמָא אֶמְרֵי וְוִי דָּא (רלוז ב).

תָּא חֲזִי, זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא־נְהָרָא לֹון לְצְדִיקָא לְעַלְמָא דְּאֶתֵּי, וּלְמִיָּהֲב לֹון אֶגְר חוּלְקָהוּן אֶתֵּר דְּעִינָא לֹא שְׁלֵטָא לְמִיָּקָם עַלִּיָּה כְּמָא דְּאֶתְ אֶמְר, (ישעיה דס) עֵינִין לֹא רָאֶתָה אֱלֹהִים זוֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ. וּכְתִיב, (ישעיה סו) וַיִּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. וּכְתִיב, (מלאכי ג) וְעַסוּתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת רְגְלֵיכֶם. זְכָאִין אֲנוּן צְדִיקָא בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְּאֶתֵּי. עַלִּיָּהוּ כְּתִיב (ישעיה ס) צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ. וּכְתִיב,

אָדן צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֶיךָ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם
אָמֵן (תהלים קמ) וְאָמֵן

: (חסר)

נח

פרשת

דף נט ע"ב

(דף נט ע"ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת נֹחַ, רַבִּי חַיִּיא פָּתַח (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֵם צַדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. זָכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל
דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, וְיַדְעֵי אַרְחֵין דְּאוּרֵייתָא, דְּבִגִּינָה יִזְכּוּן לְעַלְמָא
דְּאַתָּי.

תָּא חַזִּי, כָּל יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון חוּלְקָא לְעַלְמָא דְּאַתָּי. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּנִטְרִין
בְּרִית דְּעַלְמָא אֲתַקִּיִּים עֲלֵיהּ. כְּמָא דְּאַתָּא אָמַר, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם
וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרִי בְּרִית וְקַבִּילוּ
לֵיהּ אֵית לֹון חוּלְקָא בְּעַלְמָא דְּאַתָּי.

וְלֹא עוֹד אֶלְא בְּגִין כְּדָּ אֶקְרוּן צַדִּיקִים. מְכָאן אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנִטְרִי הָאֵי
בְּרִית דְּעַלְמָא אֲתַקִּיִּים עֲלֵיהּ. אֶקְרִי צַדִּיק. מְנָא לֹן מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנִטְרִי לֵיהּ
לְבְּרִית עַלְמָא, זָכָּה דְּאַקְרִי צַדִּיק. וְעַל כְּדָּ וְעַמְּךָ כָּלֵם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ
אֶרֶץ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֱלֹהֵי בְּכָל אֲתַר פָּסַל אֶת הָרֵאשׁוֹנִים תַּנִּינָן וְכוּ'. מַה כְּתִיב
לְעִילָא בְּפִרְשֵׁתָא דְּבְּרֵאשִׁית (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן
וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו'. הַהוּא נָהָר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק וְעֵייל לְגַנְתָּא וְאַשְׁקִי לֵיהּ מִשְׁקִיו
דְּלְעִילָא וְעֵבִיד לֵיהּ נִיחָא וְעֵבִיד אֵיבִין וְרַבִּי זְרַעִין. וְהוּא כְּדִין נִיחָא לְכָלֵא.
וְדָא נִיחָא לֵיהּ לְגַנְתָּא. וְדָא עֵבִיד נִיחָא בֵּיהּ (נ"א לְגַנְתָּא. וּגְנַתָּא נִיחָא בֵּיהּ). כְּמָא
דְּאַתָּא אָמַר (בראשית ג) כִּי בּוֹ שָׁבַת. וְכַתִּיב, (בראשית ב) וַיִּשְׁבּוּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וְדָא רְזָא דְּמַלְאָה דָּא עֵבִיד תּוֹלְדוֹת וְלֹא אַחְרָא.

תָּא חַזִּי (כח ב כגוונא דא נח לתתא. קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא. ועל דא אקרי אישהאדמה.
ורזא אוּלִיפְנָא, דהא נח אצטריך לתיבה לאתחברא בה. ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע).

מָאן תִּיבָה. דָּא (דא) (לג ב) אַרְוֹן הַבְּרִית. וְנַח וְתִיבָה לְתַתָּא הָכִי הוּוּ כְּדוּגְמָא
(דא) דְּלְעִילָא. נַח כְּתִיב בֵּיהּ בְּרִית דְּכַתִּיב וְהַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו'.
וְעַד דְּאַתְקִיִּים בֵּיהּ בְּרִית לֹא עֵייל לְתִיבּוֹתָא. דְּכַתִּיב וְהַקִּימוֹתֵי אֶת בְּרִיתִי
אִתְּךָ וּבַאתָּ אֶל הַתִּיבָה. וְכַדִּין הוּוּ תִיבָה אַרְוֹן הַבְּרִית. תִּיבָה וְנַח כְּלָא

כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיִלָא. וּבְגִין דְהָאֵי בְרִית לַעֲיִלָא הוּא עֶבֶיד תּוֹלְדוֹת. כְּגוֹנוֹא דָא נַח (ד"א לתתא) אִיהוּ עֶבֶיד תּוֹלְדוֹת. בְּגִינֵי כֶּךָ (כמא דאת אמר) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח.

נַח אִישׁ צְדִיק. הֵכִי הוּא וְדָאֵי כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיִלָא. וְעַל דָּא (משלי ו) וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם כְּתִיב. וְאַרְעָא עַל דָּא אֶתְקַיֵּימַת. דְּהָא אִיהוּ עֶמּוּדָא דְעֵלְמָא קַיֵּימָא עֲלִיה. וּמָאן אִיהוּ דָא צְדִיק. וְנַח אֶקְרִי צְדִיק לְתַתָּא. וְרָזָא (נ"א דא) דְכֻלָּא, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נַח, דִּיִּיקָא, דְלָא אֶתְפְּרֵשׁ מִנִּיה לְעֵלְמִין. וְלִמְהוּי הוּא בְּאַרְעָא כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיִלָא אִישׁ צְדִיק יִסוּדָא דְעֵלְמָא. בְּרִית שְׁלוֹם שְׁלָמָא דְעֵלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה וְדָאֵי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנַח מְצָא חוֹן בְּעֵינֵי יִי.

תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מָאֵי בְּדוֹרוֹתָיו, אֵלִין אֲנוּן דְנִפְקוּ מִנִּיה. הוּא אֲשָׁלִים לְכֻלְהוּ. וְהוּא הָוָה שְׁלִים מְכֻלְהוּ. תַּמִּים הָיָה דְאֶתְיִלִיד מְהוּל דְכְתִיב הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תַמִּים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְעֵלְמָא דְהָא מִנִּיה נִפְקוּ (תולדות בעלמא).

דָּף ס ע"א

תָּא חֲזִי, נַח אֶתְחַזֵּי מִיּוֹמָא דְאֶתְבְּרִי עֵלְמָא לְמְהוּי בְּתִיבָה בְּחַבּוּרָא חַד וְלִמְיַעַל בְּהָ, וְעַד לָא אֶתְחַבְּרוּ כְּחַדָּא לָא הָוָה עֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה. כְּמָה דְאֶתְ אֶמֶר, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד. דְּמִתְמָן אֲשַׁתְּכַח פְּרוּדָא וְאֶתְבְּדָרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל סְטָרִין וְכֻלָּא חַד כְּדוּגְמָא חַדָּא. בְּגִינֵי כֶּךָ אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח. אֵלֶּה וְדָאֵי. דְּהָא יִסוּדָא דְעֵלְמָא אִיהוּ דְעֶבֶיד (דף ס ע"א) תּוֹלְדוֹת לְקַיֵּימָא בְּאַרְעָא. אֶתָּא רַבִּי אַבָּא וְנִשְׁקִיָּה. אֶמֶר אַרְיָא בְּחִילִיָּה טִינָרָא נְקִיב וְתַבְר. כֶּךָ הוּא וְדָאֵי. וְתָא חֲזִי, מְשִׁיעוּרָא דְתִיבּוּתָא אוּף נְמִי הֵכִי הוּא.

תּוֹסַפְתָּא לְמָה נַח נַח תְּרִי זְמַנִּי. אֵלֶּא כָּל צְדִיק וְצְדִיק דִּי בְעֵלְמָא אִית לִיה תְּרִין רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעֵלְמָא דִּין וְרוּחָא חַד בְּעֵלְמָא דְאֶתְי. וְהֵכִי תִשְׁכַּח בְּכֻלְהוּ צְדִיקֵי מִשָּׁה מִשָּׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שָׁם שָׁם. בְּר מִיִּצְחָק דְלָא כְּתִיב בִּיה כְּמָה דְכְתִיב בְּהוּ. בְּגִין דִּיִּצְחָק בְּשַׁעֲתָא דְאֶתְקָרַב עַל גְּבִי מִדְּבַחָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיה דְהוּת בִּיה בְּהָאֵי עֵלְמָא. וְכִיּוֹן דְאֶתְמַר בִּיה בְּאַבְרָהָם, בְּרוּךְ מְחִיָּה הַמְתִּים תְּבַת בִּיה נִשְׁמַתִּיה דְעֵלְמָא דְאֶתְי. בְּגִין דָּא תִשְׁכַּח דְלָא יַחַד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁמִיה אֵלֶּא עַל יִצְחָק בְּגִין דְאֶתְחַשַּׁב כְּמַת וְעַל דָּא רְמִז קָרָא וְאֶמֶר (איוב ז) הֵן בְּקוּדוּשָׁיו לֹא יֵאֱמִין וְגו'.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְהוּוּ צְדִיק שְׁבַח לִיה תְּרִי זְמַנִּי. תַּמִּים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, אֲבָל בְּדָרִין אַחֲרָנִין אִינוּ נְחַשְׁב לְכֻלּוּם, כְּמוֹ דָּרָא דְאַבְרָהָם וְדָרָא דְמִשָּׁה וְדָרָא דְדָוִד. דְּבַר אַחַר חֲמִי מָאֵי עֶבֶד בְּדָרָא דְכֻלְהוּ חֲתִיבִים, קַל וְחוֹמֶר אֵלּוּ הָיָה בְּדָרָא דְכֻלְהוּ צְדִיקִים: (עד כאן תוספתא)

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְעֻלוֹת (בדפוס קרימונא אלקים, ועי' מ"ש לעיל נח ב) יִי אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ. הָאֵי קָרָא הָא אֶתְמַר וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מָאֵי חֲזוּ. כְּמָא דְאֶתְ אֶמֶר, (ישעיה כא) חֲזוּת קִשָּׁה הוּגַד לִי. בְּעוּבְדוּי

דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עֲבִיד, אֲתַגְלִי נְבוּאָה עֲלָאָה לְבְנֵי נְשָׂא. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת,
שְׁמוֹת וְדַאי, דְּהָא שְׁמָא גָרִים לְכֻלָּא.

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה וְגוֹ' אֲמַאי הֵכָא לְאֹמֶר. וְאֲמַאי זֶה. אֶלָּא
(הוּבא לעיל דף נח א' לשון זה) לְאֹמֶר דָּא אֲתַתָּא. זֶה דָּא צְדִיק. (רמז כמו דקודשא בריך
הוא קרא ליה נח נייחא דארעא. לאמר, מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח. ומאן איהו ארעא
קדישא. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עבד ליה קודשא בריך הוא לתתא כגוונא עלאה) (נ"א זה דא
צדיק וכן נח (לאמר, נח) דא צדיק. לאמר דא נוקבא. בגין דלא מתפרשן דא מן דא. אמר רבי יצחק
לאמר דא ארעא קדישא) (וזה אמת) (כצ"ל באמת בהגהת ד"א. הרש"ב) כְּתִיב הֵכָא זֶה
יְנַחֲמֵנו, וְכִתְיב הֵתִם (ישעיה כה) זֶה יִי קוֹיְנוּ לוֹ. זְכַאִין אֲנוּן צְדִיקָא דְרְשִׁימִין
בְּרְשִׁימוֹ דְּגוֹשְׁפִּנְקָא דְּמִלְכָּא לְמַהוּי בְּשִׁמְיָה רְשִׁימִין וְאִיהוּ שְׁוִי שְׁמָהוּן
בְּאַרְעָא כְּדָקָא יְאוּת.

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וְכִתְיב, (וישב קפו ב) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אֲמַאי לָא
כְּתִיב אֶת. אֶלָּא הֵתִם דְּרָגָא אַחְרָא (ד"א חדא) וְהֵכָא דְרָגָא אוֹחְרָא. (נ"א את,
כמה דאת אמר ואראה את יי) כְּדְכְתִיב, (ישעיה ו) וְאַרְאֶה אֶת יִי. וְאַרְאֶה יִי לָא כְּתִיב
אֶלָּא אֶת יִי. אוּף הֵכָא בְּנַח וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דְּרָגָא
דִּילִיָּה, קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מְמַשׁ קָרָא לִיָּה יַעֲקֹב. אֲבָל הֵכָא אֶת לְאֲתַכְּלָלָא
שְׁכִינְתָּא. (נ"א דהיא דרגא אחרא לתתא) :

אֶלָּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ וְגוֹ'. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח (תהלים קיב) טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמְלוּוֹה
יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא דְאֶקְרִי טוֹב. כְּמָה
דְּכְתִיב, (תהלים קמה) טוֹב ה' לְכֹל. וְכִתְיב, (שמות טו) ה' אִישׁ מְלַחֲמָה. לְהֵאִי כֹל
חוֹנֵן וּמְלוּוֹה. לְאֶתֶר דְּלִית לִיָּה מְדִילִיָּה. וְהֵהוּא אֶתֶר מִנִּיָּה אֲתַזֵּן יְכַלְכֵּל
דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא הֵהוּא דְּבַר לָא אֲתַזֵּן אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט כְּמָה דְּאֶתֶר אֶמֶר
(תהלים פט) צִדִּיק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסָאָדָּ.

דְּבַר אַחַר טוֹב אִישׁ, דָּא צְדִיק דְּכְתִיב, (ישעיה ג) אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פְּרִי
מַעֲלִיָּהֶם יֹאכְלוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר דָּא נֹחַ דְּכְתִיב נֹחַ אִישׁ צְדִיק. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר דָּא שְׁבַחָא דְּשַׁבַּת, דְּבִיָּה פִּתַח טוֹב, דְּכְתִיב, (תהלים צב) טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר כֻּלָּא חַד וְכֻלְהוּ מְלַח חֲדָא אֲמָרוּ. וְדָא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת בְּעֻלְמָא.
תּוֹלְדוֹת דְּעֻלְמָא מָאן אֲנוּן. אֲלִין נְשַׁמְתְּהוּן דְּצְדִיקָא דְּאֲנוּן אִיבָא דְּעוֹבְדוֹי
דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא מְתַעֲטֵר
בְּעֻטְרוֹי, מְתַעֲטֵר מַעֲיֵלָא וּמְתַתָּא. מַעֲיֵלָא מֵאֲתֵר דְּעַמִּיקָא דְּכֻלָּא. מְתַעֲטֵר
מִתַּתָּא בְּמָה. בְּנְשַׁמְתְּהוּן דְּצְדִיקָא. כְּדִין אֲתוּסַף חַיִּים מַעֲיֵלָא וּמְתַתָּא.
וְאֲתַכְּלִיל אֶתֶר מְקוּדְשָׁא מְכַל סְטָרִין וּבִירָא אֲתַמְלִיָּיא וְיִמָּא אֲשַׁתְּלִים,
יְכַדִּין יְהָ
לְכֻלָּא

דף ס ע"ב

כְּתִיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֶרֶץ. אֲמַאי (הכא) בּוֹרָךְ
בְּקֻדְמִיתָא וּלְבַתֵּר בְּאֶרֶץ. דְּהָא בּוֹר לָא אֶקְרִי אֶלָּא רִיקְנִיא דְּלָא נְבִיעַ. בְּאֶר

מיין דנבעין. אַלאַ פֿלאַ אַתֶּר חַד הוּא. אַלאַ אַתֶּר דִּמְסַכְנֵי (נ״א דמסכנותא) אַחֲדוֹן בֵּיה אַקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה מְדִילִיה אַלאַ מַה דִּיְהִיבִין בְּגוּיָה. וּמֵאן אִיהוּ דל״ית. לְבַתֶּר אַתְּעֵבִיד בְּאֶר דְּאִיהוּ נְבִיעַ וּמְלִיא (ד״א דמליא) מְכַל סְטָרִין. וּמֵאן אִיהוּ ה״א. אַתְּמְלִיא מְעִילָא (דף ס ע״ב) וּנְבִיעַ מִתְתָּא. אַתְּמְלִיא מְעִילָא כְּמַה דְּאֶמְרוּן. וּנְבִיעַ מִתְתָּא מְנַשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא.

דְּבַר אַחַר שְׁתֵּה מִים מְבוֹרָךְ, דָּא דְּוֹד מְלָכָא דְּכִתִּיב בֵּיה (שמואל ב כג) מִי יִשְׁקֵנִי מִים מְבוֹר בַּיִת לְחָם. אִית מָאן דִּיִּימַר, וְנוֹזְלִים דָּא יִצְחָק. מִתּוֹךְ דָּא מִשָּׁה דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֶרְךָ דָּא אַהֲרֹן דְּאֶתְקָרִי בְּאֶר מִים חַיִּים. וְדוֹד מְלָכָא דְּאֶתְחַבֵּר עִמְהוֹן. וְנוֹזְלִים דָּא אַבְרָהָם. מִתּוֹךְ, דָּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. בְּאֶרְךָ דָּא יִצְחָק דְּאֶקְרִי בְּאֶר מִים חַיִּים. הָא בְּהַאי קָרָא אֲשֶׁתְּכַח רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה מְאַבְהוּ. וְדוֹד מְלָכָא אַתְּחַבֵּר עִמְהוֹן.

תִּיאוּבְתָא דְּנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא לָאו אִיהוּ אַלאַ כַּד עֵייל רוּחָא בְּה וְאֲשַׁדַּת מִיָּא לְקַבְלָא מִיין עֲלָאִין דְּכוּרִין. כַּד כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל לָא אַתְּעֵרַת תִּיאוּבְתָא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַלאַ בְּרוּחָא דְּצַדִּיקָא דְּעֲאֲלִין בְּגוּיָה. וְכַדִּין נְבִיעִין מִיָּא מְגוּוֹה לְקַבְלָא מִיין דְּדְכוּרָא. וְכַלָּא אַתְּעֵבִיד תִּיאוּבְתָא חָדָא (ס״א וצבורא חדא) וְצָרוּרָא חָדָא וְקִשׁוּרָא חָדָא. וְדָא הוּא רַעוּא דְּכַלָּא וְטִיוּלָא דְּמִטְיִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנַשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא.

תָּא חַזִּי, כָּל אַנּוּן תּוֹלְדוֹת דְּגִנְתָּא דְּעָדוֹן לָא נְפָקִין מִצַּדִּיק. אַלאַ כַּד עֵייל בְּהַאי תִּיבָה בְּחַבּוּרָא חָדָא. וְכַלָּא גְנִיזִין בְּה. וְלְבַתֶּר מִינָה נְפָקִין. אוּף הַכָּא נַח אִישׁ צַדִּיק לָא אַפִּיק תּוֹלְדוֹת לְמַפְרִי בְּעֲלָמָא עַד דְּעֲאֵל לְתִיבָה וְאֶתְכַנְשׁ כַּלָּא בְּה וְהוּוּ גְנִיזִין בְּה. וְלְבַתֶּר מִנָּה נְפָקוּ לְמַפְרִי בְּעֲלָמָא וְלֹאֲתַקִּימָא בְּאֶרְעָא. וְאֶלְמָא דְּנִפְקוּ מִגּוּ תִּיבָה לָא אַתְקִימוּ בְּעֲלָמָא. וְכַלָּא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא. מִגּוּ תִּיבָה נְפָקִי לַעִילָא. מִגּוּ תִּיבָה נְפָקִי לְתַתָּא. דָּא כְּגוּוֹנָא דָּא. (מגו) וְהַכָּא אַתְקִימִים עֲלָמָא וְלָא מְקַדְמַת דְּנָא. דְּבִגִּינִי כַּד כְּתִיב וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֶרְךָ. וְכִתִּיב וַיּוֹלֵד נַח שְׁלֹשָׁה בָנִים (אמר רבי יהודה וגו' ככתוב בדף סב א) :

וְתַשְׁחַת הָאֶרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה פִּינּוֹן דְּכִתִּיב וְתַשְׁחַת הָאֶרֶץ אֲמַאי לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אַלאַ פִּינּוֹן דְּעֵבְדוּ חוּבִיהוֹן בְּאַתְגְּלִיא לַעֲיִנִיהוֹן דְּכַלָּא כַּדִּין לְפָנֵי הָאֱלֹהִים כְּתִיב.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר אָנָּא אַפְכָּא אֶמְרִית. וְתַשְׁחַת הָאֶרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. בְּקַדְמִיתָא לְפָנֵי הָאֱלֹהִים דְּלָא הוּוּ עֵבְדִי בְּאַתְגְּלִיא. לְפָנֵי הָאֱלֹהִים עֵבְדוּ וְלָא לְפָנֵי בְּנֵי נְשָׂא. וְלְבַסוּף עֵבְדוּ בְּאַתְגְּלִיא הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וְתַמְלָא הָאֶרֶץ חָמָס. דְּלָא הָוָה אַתֶּר בְּכָל אֶרְעָא דְּלָא הָוָה בְּאַתְגְּלִיא. וּבְגִין כַּד בְּתַרִּי גּוּוֹנִי אָמַר קָרָא.

אַלְהָ תּוֹלְדוֹת נַח. רַבִּי אַבָּא אָמַר מִיּוּמָא דְּעֵבֵר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְּמָרִיָּה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְּאֶתְיִלִּידוּ לְבַתֶּר אַקְרוּן בְּנֵי הָאָדָם. וְלָא לְשַׁבְחָא אַקְרוּן הַכִּי. אַלאַ כְּמֵאן דְּאָמַר בְּנוֹי דְּהָהוּא דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדָא דְּמָרִיָּה. פִּינּוֹן דְּאֶתָּא נַח,

אָקרוּן בְּנֵי עֲלָמָא עַל שְׁמִיָּה דְנַח. תּוֹלְדוֹת נַח לְשִׁבְחָא. דְקָאִים לֹון בְּעֲלָמָא. וְלֹא תּוֹלְדוֹת דְאָדָם דְאֶעְבוּר לֹון מְעֲלָמָא וְגָרִים מוֹתָא לְכֻלְהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב לְבַתֵּר וַיֵּרֶד יֵי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב בְּנֵי נַח. אָמַר לִיה בְּגִין דְאָדָם (דחטא ד״א חטא) קָמִי מְרִיָּה טַב לִיה דְלֹא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עֲלֵיהָ הָאִי קָרָא.

אָלָא תָּא חֲזִי, כְּתִיב (משלי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב. כִּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְכָרִין לִיה לְאָבוּי לְטַב. וְכִד אִיהוּ בֵישׁ, כְּלֹא דְכָרִין לִיה לְאָבוּי לְבֵישׁ. אָדָם בְּגִין דְחָטָא וְעֵבֵר עַל פְּקוּדָא דְמְרִיָּה, כִּד אָתוּ אֲנוּן דְמְרָדוּ בְמְרִיָּהוּן מַה כְּתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי (ע״ה א) דְאָדָם קְדַמְאָה דְמְרָד בְּמְרִיָּה וְעֵבֵר עַל פְּקוּדֵיהָ. וּבְגִינֵי כִד אֶלָּה תּוֹלְדוֹת נַח. אֶלָּה וְלֹא קְדַמְאִי. אֶלָּה דְנִפְקוּ וְעָלוּ גוֹ תִיבָה וְאֶפִיקוּ תּוֹלְדִין לְעֲלָמִין וְלֹא תּוֹלְדוֹת אָדָם דְנִפְקוּ מִגְּנֵתָא דְעָדוּן וְלֹא אֶפִיקוּ לֹון מִתְמָן.

דף סא ע״א

תָּא חֲזִי, אֶלּוּ אֶפִיק אָדָם תּוֹלְדוֹת מִגְּנֵתָא דְעָדוּן, לֹא יִשְׁתַּצוּן לְדָרִי דָרִין. וְלֹא אֲתַחְשׂוּ נְהוּרָא דְסִיְהָרָא לְעֲלָמִין. וְכֻלְהוּ הֵווּ קִיִּימִין לְעֲלָמִין. וְאֶפִילוּ מְלֹאכֵי עֲלָאִי לֹא קִיִּימֵי קִמִּיָּהוּ בְנְהוּרָא וְזִיּוּא וְחֻכְמֵתָא. כְּמָא דְאֶתְ אָמַר בְּצֻלָּם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוּ. אָבֵל כִּיּוֹן דְגָרִים (דף סא ע״א) חָטָאָה וְנִפְקוּ אִיהוּ מִגְּנֵתָא דְעָדוּן וְעֵבֵד תּוֹלְדוֹת לְבַר. לֹא אֲתַקִּימוּ בְעֲלָמָא וְלֹא הֵווּ כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיקִיָּה וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעְבַּד תּוֹלְדוֹת תְּמָן דְהָא אֲלִמְלָא לֹא אֲתַמְשִׁיךְ עֲלֵיהָ יִצְרָר הָרַע וְחָטָא אֲתַקִּיָּים אִיהוּ בְעֲלָמָא בְלַחוּדוּי וְלֹא יַעֲבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגוּוֹנָא דָּא אֲלִמְלָא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעַגְלָא וְאֲמַשִּׁיכוּ עֲלֵיהּ יִצְרָר הָרַע לֹא עֲבָדוּ (במדבר קפט א) תּוֹלְדוֹת לְעֲלָמִין וְלֹא יִיתוּן דָּרִין אֲחֲרָנִין לְעֲלָמָא.

אָמַר לִיה אֲלִמְלָא לֹא חָטָא אָדָם לֹא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת כְּגוּוֹנָא דָּא מְסֻטְרָא דִּיצְרָר הָרַע. אָבֵל עֲבִיד תּוֹלְדוֹת מְסֻטְרָא דְרוּחָא קְדִישָׁא. דְהִשְׁתָּא לֹא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת אֶלָּא מְסֻטְרָא דִּיצְרָר הָרַע. וּבְגִין דְכָל תּוֹלְדוֹת דְבְנֵי נֶשֶׁא כְּלָהוּ מְסֻטְרָא דִּיצְרָר הָרַע, בְּגִין כִּד לִית לֹון קִיּוּם. וְאִי אֶפְשָׁר לֹון לְאֲתַקִּימָא, דְסֻטְרָא אֲחֲרָא אֲתַעֲרַב בְּהוּ. (ז״ח ל״ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אָבֵל אֲלִמְלָא לֹא חָטָא אָדָם וְלֹא אֲתַתְרַךְ מִגְּנֵתָא דְעָדוּן. הֵוּהוּ עֲבִיד תּוֹלְדוֹת מְסֻטְרָא דְרוּחָא קוּדְשָׁא דְקְדִישִׁין כְּמְלֹאכֵי עֲלָאִין קִיִּימִין לְדָרִי דָּרִין כְּגוּוֹנָא דְלַעֲלֵילָא. כִּיּוֹן דְחָטָא וְאוּלִיד בְּנִין לְבַר מִגְּנֵתָא דְעָדוּן, וְלֹא זָכָה לְאֶפְקָא לֹון מִגְּנֵתָא, לֹא אֲתַקִּימוּ אֶפְלוּ לְאֲשִׁתְרָשָׁא בְעֲלָמָא דָּא. עַד דְאֶתָּא נַח דְאִיהוּ צְדִיק וְעָאֵל בְּתַבָּה. וּמִן תַּבָּה נִפְקוּ כָּל דָּרִין דְעֲלָמָא. וּמִתְמָן אֲתַבְּדִירוּ לְכָל אַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא. (שייך לקמן ריש סב) :

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. אֲמַאי נִשְׁחָתָה. בְּגִין כִּי הִשְׁחִית כָּל בֶּשֶׁר אֶת דְּרָכּוֹ, כִּמָּה דְאַתְמָר. רַבִּי חֲזִיא פִּתְח קָרָא וְאָמַר (יוֹנָה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכָם הָרָעָה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְבְּנֵי נֶשָׂא זָכָאן וְנֹטְרֵי פְקוּדֵי דְאוּרִייתָא, כְּדִין אֲרַעָא אֲתַתְקַפֵּת, וְכָל חִידוֹ אֲשַׁתְּכַחַת בָּהּ. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עַל אֲרַעָא. וְכִדִּין כְּלָא עֲלָאי וְתַתָּאי בְּחֻדְוָה. וְכִד בְּנֵי נֶשָׂא מְחַבְּלֵן אֲרַחֲיִיהוּ וְלָא נֹטְרֵי פְקוּדֵי אוּרִייתָא וְחֻטְאן קָמִי מְאֲרִיהוּן, וְכִדִּין כְּבִיכּוֹל דְחֲזִין לָהּ לְשְׂכִינְתָא מַעֲלָמָא וְאֲשַׁתְּאֲרַת אֲרַעָא מְחַבְּלָא. דְהָא שְׂכִינְתָא אֲתַדְחִיָּיא וְלָא שְׂרִיא עָלָה וְכִדִּין אֲתַחְבַּלַת. מַאי טַעְמָא אֲתַחְבַּלַת. בְּגִין דְשְׂרִיא רוּחָא אֲחֻרָא עָלָה דְמְחַבְּלָא עֲלָמָא. וְעַל דָּא אֲמַרִינָן דְיִשְׂרָאֵל יִהְיֵי עוֹז לְאֱלֹהִים דְמַקְיִימִין עֲלָמָא. אֱלֹהִים דָּא שְׂכִינְתָא.

וְאִם חֶסֶד וְשְׁלוֹם אֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּכַּחוּ חֲזִיבִין מַה כְּתִיב, (תהלים ו) רוּחָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים וְגוֹי מְשׁוּם דְרִשְׁתָּ הַכִּינוּ לַפְעָמִי. כְּפַף נַפְשִׁי בְּסַבַּת חֶמְסִי וְשִׁנְאַת חֲנָם. כְּרוּ לִפְנֵי שׁוֹחָה וְגוֹי כְּגוֹוֹנָא דְדוֹר הַמַּבּוּל דְבְּגִין חֶמְסִי דְהוֹת בִּינִיהוּן הָוָה בִּינִיהוּן שִׁנְאָה וְדַבְּבוּ.

יְכוּל אֲפֻ בְּאֲרַעָא דְיִשְׂרָאֵל כֵּן. וְהָא תְנִינָן אֲרַעָא דְיִשְׂרָאֵל לָא שְׂרִיא עָלָה רוּחָא אֲחֻרָא וְלָא מְמַנָּא אֲחֻרָא בְּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲוֹדוּי. תָּא חֲזִי, דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל הֵכִי הוּא דְלָא שְׂרִיא עָלָה (פד ע"ב) מְמַנָּא וְלָא שְׁלִיחָא אֲחֻרָא בְּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲוֹדוּי. אֲבָל שַׁעֲתָא חֲדָא שְׂרִיא עָלָה לְחַבְּלָא בְּנֵי נֶשָׂא. מְנַלְן מְדוּד דְכְּתִיב, (דברי הימים א כא) וַיֵּרָא דָּוִד אֶת מַלְאָךְ יְיָ וְחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בִּידּוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַם וְכִדִּין אֲתַחְבַּלַת אֲרַעָא.

אָמַר רַבִּי אֲלַעְזָר אֶפְלוּ בְּהֵיחִיא שַׁעֲתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה. כְּתִיב הֲכָא מַלְאָךְ יְיָ. וְכְּתִיב הֲתָם (בראשית מח) הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי. וְכְּתִיב (שמות יד) וַיִּסַּע מַלְאָךְ הָאֱלֹהִים. הוּן לְטַב וְהוּן לְבִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט עָלָה. לְטַב בְּגִין דְלָא אֲתַמְסַרָא תַּחּוֹת שְׁאָר מְמַנָּן, וְכָל דְיִירֵי עֲלָמָא יְכַסְפוּן מִן עוֹבְדֵייהוּ. לְבִישׁ בְּגִין דְלָא יַחְדוּן אֲנוּן לְשִׁלְטָאָה עָלָה. וְאִי תִימָא (ד"א ל"ג לא) וְהָא כְּתִיב, (איכה א) כִּי רָאִתָּה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁה וְחֲרִיבוּ בֵיתָא וְאִי לָאו שְׁלִטִין אֲנוּן מְמַנָּן לָא אֲתַחְרַב מִקְדָּשָׁא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב כִּי אֲתָה עֲשִׂיתָ וְכְּתִיב עֲשֵׂה יְיָ אֶת אֲשֶׁר זָמַם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. נִשְׁחָתָה וְדָאִי כְּמָה דְאַתְמָר. הֵכִי נְמִי (יוֹנָה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכָם הָרָעָה. דְהָא כְּדִין אֲרַעָא קָרָא לְעִילָא וְסַלְקָא בְּסַלְיָקוּ עֲלָאָה וּמְקַשְׁטָא אֲנַפְהָא. כְּנוֹקְבָא דְמַקְשְׁטָא לְגַבֵּי דְכוּרָא. הֵכִי נְמִי אֲרַעָא. דְהָא גְדִילַת בְּנִין זְכָאִין לְמַלְכָּא.

וְהָכָא דְלָא תְבוּ דְרָא דְטוּפְנָא מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחַתָּה וְגו' כְּאֵתְתָא דְאֶסְתִּיבָת וְאֶסְתִּירָת אֲנַפְהָא מִבַּעֲלָהּ. וּבְזִמְנָא דְאֶסְגִּיאוּ חוּבֵי בְנֵי נֶשָׂא בְּאֶתְגַּלְיָא, אֲרַעָא שׁוֹיֵתָא אֲנַפְהָא כְּנוֹקְבָא דְלִית לָהּ כְּסוּפָא מְכֻלָּא כְּמַה דְאֵת אֲמַר, (ישעיה כב) וְהָאָרֶץ חֲנֻפָה תַּחַת יוֹשְׁבֵיהָ. וְעַל דָּא וַיֵּרָא כִּי נִשְׁחַתָּה וְדָאִי. מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין כִּי הִשְׁחִית כָּל (דף סא ע"ב) בְּשׂוּר אֶת דְרָכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

רְבִי אֶלְעָזָר אָזַל לְגַבֵּיהּ דְרַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָא חֲמוּי. כִּיּוֹן דְחֻמָּא לִיָּה אֶתְקִין לִיָּה תוּפְסִיתָא (ס"א טוּפְסִיסָא) דְקוּמְרָא בְּמָטוֹן דְקוּלְפָא וַיִּתִּיבוּ. אֲמַר לִיָּה חֲמוּי אֶפְשָׁר דְשִׁמְעַתְּ מֵאֲבוּדְךָ הָאִי דְכְתִיב (איכה ב) עֲשֵׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם בְּצַע אֲמַרְתּוּ אֲשֶׁר צָוָה מִימֵי קֶדֶם.

אֲמַר לִיָּה הָא אֻקְמוּהָ חֲבָרָא. בְּצַע אֲמַרְתּוּ, דְבִזְע פּוֹרְפִירָא דִילִיָּה. אֲשֶׁר צָוָה מִימֵי קֶדֶם, דְהָא פּוֹרְפִירָא פְּקִיד לָהּ מֵאֲנוּן יוֹמֵי קִדְמָאֵי עֲלָאֵי, וּבִיּוֹמָא דְאֶתְחָרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא בִזְע לָהּ. בְּגִין דְהָאֵי פּוֹרְפִירָא אִיְהִי יִקְרָא דִילִיָּה וְתִיקוּנָא דִילִיָּה וּבִזְע לִיָּה.

אֲמַר לִיָּה עֲשֵׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם. וְכִי מְלָכָא חָשִׁיב (קודם) לְאֲבָאֲשָׁא לְבָנוּי עַד לָא יִיתוֹן לְמַחְסֵי. אֲמַר לִיָּה לְמַלְכָּא דְהָוָה לִיָּה מָאן יִקְרָא, וּבְכָל יוֹמָא הָוָה דְחִיל עֲלֵיהּ דְלָא יִתְבַּר וְהָוָה מְסַתְּפַל בֵּיהּ וְתִקִּין בְּעֵינָיו. לְיוֹמִין אֶתָּא בְרִיָּה וְאֲרַגִּיזוּ לִיָּה לְמַלְכָּא, נָטַל מְלָכָא הַהוּא מָאן יִקְרָא וְתִבַּר לִיָּה. הֵדָּא הוּא דְכְתִיב עֲשֵׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם.

תָּא חֲזִי, מִן יוֹמָא דְאֶתְבְּנֵי בֵּי מְקַדְשָׁא הָוָה קוּדְשָׁא בְרִיָּדְךָ הוּא מְסַתְּפַל בֵּיהּ וְחָבִיב עֲלֵיהּ סֻגֵי וְהָוָה דְחִיל עֲלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל דִּיחֲטוּן וַיִּחָרַב בֵּי מְקַדְשָׁא. וְכֹן בְּכָל זִמְנָא דְהָוָה אֶתִּי לְגַבֵּי בֵּי מְקַדְשָׁא הָוָה לְבִישׁ הַהוּא פּוֹרְפִירָא. לְבַתֵּר דְגָרְמוּ חוּבִין וְאֲרַגִּיזוּ קַמֵּי מְלָכָא אֶתְחָרַב בֵּי מְקַדְשָׁא וּבִזְע הַהוּא פּוֹרְפִירָא (ד"א גריס הס ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא) הִינּוּ דְכְתִיב עֲשֵׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצַע אֲמַרְתּוּ וְגו' (האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר. והא אתעטרו עטרא לרישא ואילן נאה לפניו. ואיהי מימי קדם ודאי. וכדין עציבו קמיה בבתי בראי ודאי והן (ישעיה לג) אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) ויקרא יי צבאות ביום ההוא וגו') הִינּוּ בְּזִמְנָא דְאֶתְחָרַיב בֵּי מְקַדְשָׁא. אֲבָל בְּזִמְנָא אַחְרָא לִית חֲדוּהָ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיָּדְךָ הוּא כְּזִמְנָא דְאֶתְאַבִּידוּ חֲיִיבֵי עֲלָמָא וְאֲנוּן דְאֲרַגִּיזוּ קַמֵּיהּ הֵדָּא הוּא דְכְתִיב, (משלי יא) וּבְאֲבוּד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֹן בְּכָל דְרָא וְדָרָא דְעַבִּיד דִּינָא בְּחִיבֵי עֲלָמָא. חֲדוּהָ וְתוֹשְׁבַתָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיָּדְךָ הוּא.

וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן דְלִית חֲדוּהָ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיָּדְךָ הוּא כִּד אִיְהוּ עַבִּיד דִּינָא בְּחִיבֵיָּא. אֲלָא תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאֶתְעַבִּיד דִּינָא בְּחִיבֵיָּא, חֲדוּן וְתוֹשְׁבַחֵן קַמֵּיהּ עַל דְאֶתְאַבִּידוּ מַעֲלָמָא. וְהִנֵּי מִיִּלֵּי כִּד מְטָא הַהוּא זִמְנָא (ק"ג ב, קכ"א ב) דְאֹרִיָּד לֹון וְלָא תֵאבֹן לְגַבֵּיהּ מְחוּבֵיָּהּ. אֲבָל אִי אֶתְעַבִּיד בְּהוּ דִּינָא עַד לָא מְטָא זִמְנֵיהּ, (ועד דלא אשתלים חובייהו, כמה דאת אמר, (בראשית טו) כִּי

לא שלם עון האמורי עד הנה, כדן לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבידו.

ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא לגרמייהו. דהא קודשא בריהו הוא לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו. אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון. ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין כך אטבע מצראי בימא. ואוביד שנאיהון דישראל בימי יהושפט. וכן פלהו. דהא בגיניהון דישראל אתאבידו בלא זמנא.

אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו. כדן חדוה ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא. בר בזמנא דאתחריב בי מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה. ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא :

כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו'. רבי יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתיהו. אלא ארבעים יום לאלקאה חייבי עלמא וכתוב, (דברים כה) ארבעים יפנו לא יוסוף, לקבל ארבע סטרי עלמא לכל חד עשרה. בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא אתברי. ועל דא ומחיתי את כל היקום. ואצטריך ארבעים לאלקאה ולא תמחי עלמא.

דף סב ע"א

רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון אמר ליה האי קרא (דקאמרי) דכתיב ותשחת הארץ (דף סב ע"א) לפני האלהים. אי בני נשא חטאון ארעא במה. אמר ליה בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. כגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני נשא חטאון ואי תימא ארעא במה, אלא עקרא דארעא בני נשא אנון. ואנון מחבלין ארעא והיא אתחבלת. וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

תא חזי, כל חטאוי דבר נש פלהו חבלותא דיליה תליון בתשובה. וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא, מחביל ליה ומחביל ארעא. ועליה כתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני. וכתוב ביה (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. בר בתשובה סגי. וכתוב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי וימיתהו יי והא אתמר.

אמר ליה אמאי דאין קודשא בריהו הוא עלמא במנא ולא באשא ולא במלה אחרא. אמר ליה רזא הוא דהא אנון חבילו ארחיהו בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות. ומאן אליו מיין עלאין בינה. ומיין תתאין מלכות. ה"א עלאה ה"א תתאה. וכד אנון

מחבלין, אסתלק ייו דהוא דכר, ואשתאר הי"א בה"א (ומיין במיין. מאן אנון דחבילו ארחייהו, כגוונא דא מיין דכורין ונוקבי. ועל דא אתדנו במיא במה דאנון חבו. ומיין הו רתיחן ופשוט משכא מנייהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן. דינא לקבל דינא. הדא הוא דכתיב) נבקעו כל מעיינות תהום רבה, הא מיין תתאין. וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין. מיין עלאין ותתאין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אזלי בארְחא. ומטו לגבי טורין רברבו ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא דהוו מאנון בני טופנא. ופסעו תלת מאה פסיען בגרמא חדא. ותוהו. אמרו היינו דאמרו חברנא דאנון לא הו מסתפי מדינא דקודשא בריה הוא כמה דכתיב, (איוב כא) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיה לא חפצנו. מה עבדו. הו סתימין ברגליהו מבועי תהומא. ומיין נפקין רתיחו ולא זכילו למיקם בהו, עד דהוו נשמטין ונפלו בארְעא ומייתין:

ויולד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי. מתל לבר נש דאעיל לנוקבא דמעריא (די"א איבא דמעהא) בזמנא חדא. ונפקי תרין או תלתא בנין. (כל) חד מתפרשא מאחרא בארְחווי בעובדוי. דא זכאה ודא חייבא ודא פינוני. אוף הכא נמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתכלילן בתלת עלמין.

תא חזי, נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרוּדא ואתחבר רוחא בנשמתא. נחית לתתא אתחבר נפש ברוח וכלהו (אזלי די"א נחתיין) ומתחברין דא עם דא. אמר רבי יהודה נפש ורוח כלילן דא עם דא. נשמתא שריא בארְחווי דבר נש. (והאי) והיא מדורא טמירא דלא אתיידע אתרהא.

אתא בר נש לאתדכאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא ודכאן ליה ומקדשין ליה ואקרי קדוש. לא זכה ולא אתי לאתדכאה, תרין דרגין פתיחין דאנון נפ"ש ורו"ח ביה. נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה). ולא עוד אלא דאי יסתאב מסאבין ליה. וסיועא דלעילא אעדיו מיניה. מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה.

תוספתא

קטורי רמאי, דקסטורי דהוסטרא (סי"א דההוא סטרא) אגן פתיחו עינין פתיחו אודנין. קל מו קליא נחית מעילא לתתא. מתבר טורין וטנרין. מאן אנון דחמאן ולא חמאן. אטימין אודנין. סתימין עינין. לא חמאן ולא שמעין לא דעין בסכלתנו, חד דכלילא בתרין בגווייהו. דחיין ליה לבר.

אנון מתדבקן בין (סי"א ביה) באנון תרי, חד אומנא דאומנא לא שריא (סי"א שוויין) בגווייהו. לא עאלין בין ספרי קדישין. כל אנון דאומנא דא לא (דף סב ע"ב) שריא בגווייהו לא אכתבו בספרי דכרנניא אתמחון מספרא דחיי כמא דאת אמר (תהלים ט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל וכתבו.

ווי לון פד ופקון מהאי עלמא ווי לון (לחיהו). מאן יתבע לון פד יתמסרון בינדא דדומה ויתוקדון בנורא דדליק ולא ופקון מניה בר בריש גרחי ושפתי כמא דאת אמר, (ישעיה ס) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי. לבתר פרוזא דבסטר צפון אכריז עליהו ואמר (תהלים ט) ישוּבו רשעים לשאולה וגו'. כמה חבילי טריקין אתפנשו עליהו בארבע סטרין. אשא מלהטא בגי בן הנם.

תלת זמנין ביומא מתפקדן (ס"א מתוקדן). ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך, קודשא בריך הוא אתמלי רחמין וחיס על כלא. ורמיז למלאכא דממנא על תרעי דגיהנם סמריאל שמיה ותלת מפתחון בידיה ופתח תלת תרעין דבסטר מדברא וחקמאן נהורא דהאי עלמא. אתא תננא דנורא וסתים אורחין.

כדין תלת ממנן דתחות ידיהו תלת מגרופין מנשבן בידיהו ואתיבו תננא לאתריהו ורווחין לון שעטא ופלגות שעטא. ולבתר תייבין לאשיהו. וכן תלת זמנין ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו' אנון רווחין לון. וזכאין אנון צדיקיא דאורחיהו מנהרא בהוא עלמא לכל סטרין כמא דאת אמר, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום (עד כאן לשון התוספתא):

רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על מדורין תננין תליתאין עד שבע. והא אוקמוה חברייא. וזכאין אנון צדיקיא דאנון מסתמרין מחובי חייבא ולא אזלי בארחיהו ולא מסתאבי בהו. וכל מאן דאסתאב כד אזיל ליהוא עלמא, נחית לגיהנם. ונחית עד מדורא תתאה.

ותרין מדורין אנון דסמיכין דא עם דא שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה למדורא אחרא עלאה. וכן דרגא בתר דרגא עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין. ובגין כך אקרי אבדון דהא אביד הוא מפלא.

תא חזי נח זכאה, הנה אתרי בבני דריה ולא הוו שמעי ליה. עד דקודשא בריך הוא אייתי עליהו דינא דגיהנם. מאי דינא דגיהנם אשא ותלגא. מייא ואשא. דא צנינא ודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו ואתאבידו מעלמא. ולבתר אתקיים עלמא כדקא חזי ליה. ועאל נח בתבה ואעיל בה כל זינא וזינא (ד"א מברין) דעלמא. ודאי נח עץ עושה פרי הנה. ונפקו מן תבה כל זייני עלמא כגוונא דלעילא.

תא חזי, כד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי כל אנון זיינין דלעילא חיוון רברבו וזעירו וכמה זיינין וכל חד לזיניה כמא דאת אמר, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות. כגוונא דא נח בתבה. וכלהו נפקו מן תיבותא ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא. ובגין כך נח איש האדמה אקרי. נח איש צדיק אקרי והא אוקמוה.

רבי חייא אמר תלת מאה שנין עד לא אתי טופנא הנה נח אתרי בהו על עובדיהו ולא הוו שמעין ליה. עד דקודשא בריך הוא אשלים זמנא דאוריך לון ואתאבידו מעלמא.

תא חזי, מה כתיב לעילא ויהי פי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות ילדו להם. והוו אזליו ערטילאין לעיניהו דכלא. מה כתיב, (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו'. ודא הנה יסודא ועקרא למיגד בחוביהו עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא. ובגין כך אתמשכאן בתר יצר הרע ובגזעוי ושרשוי. ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו. ואסתאבו (נ"א ואיתאבידו) כמה דאתמר. בגין כך קץ כל בשר בא לפני, לאלפא קטיגוריא עליהו:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ קֹץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי.

השלמה מההשמטות (סימן י) רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר זָכָא חוּלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי בְּהוֹן וְיָהּ לְהוֹן אוּרְיִיתָא קְדִישָׁא וְאַזְהַר לוֹן וְיָהּ לוֹן עֵיטָא לְאַסְתַּמְרָא מְעִילָא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרִיךְ הוּא וְאַיְנוּן זְדַעֵי לְדַחֲיָא מְנַיְיְהוּ כָּל מְקַטְרְגִין וְכָל קַסְטִירִין בְּגִין דְּיָהוֹן חוּלְקָא דְעַדְבִּיָּה וְאַחְסַנְתִּיָּה כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (דברים ל"ב) כִּי חֶלֶק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תָּא חֲזִי בְיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב בְּדִינָא עַל עַלְמָא וְכָל בְּנֵי עַלְמָא יְתַבֵּי בְּחוּשְׁבָּנָא וְלֹא אִית מָאן דְּלֹא עָאֵל בְּחוּשְׁבָּנָא וְסַפְרִין דְּחִיִּין וּמִתִּין פְּתִיחֹן בְּהוּא יוֹמָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּאַתְרְעִי בְּהוּ יָהּ לוֹן עֵיטָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מְכָל קַטְרוּגִין דְּלַעִילָא דְאַיְנוּן אֲתַמְנֹן וְכוּן בְּכָל זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרַיָּא עַל עַלְמָא. בְּהַאי יוֹמָא אֲזַדְמְנֹן יִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עַלְיֵיהוּ וּבְמָה בְּשׁוֹפֵר. דְּהָא קָלָא דְנַפְיָק סְלִיק לְעִילָא וְאַתְעַר שׁוֹפֵר דְּלַעִילָא כְּדִין (מתערי) אֲתַעְרוּ רַחֲמֵי מְאַתְרֵיֵיהוּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַס מְכוּרְסֵיָּא דְּדִינָא וְיְתִיב בְּכוּרְסֵיָּא דְּרַחֲמֵי וְרַחֲמֵי עַלְיֵיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְמְקַטְרָגָא.

וְיִשְׂרָאֵל יְתַבֵּי קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא וְתַקְעֵי שׁוֹפֵר (ומתערי) וְאַתְעַרוּ רַחֲמֵי דְּהָא הַהוּא קָלָא דְנַפְיָק אֲתַעְרוּתָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ וּכְדִין דְּלְטוּרָא לֹא יָכִיל לְקַיְמָא קַמִּי כּוּרְסֵיָּא דְּרַחֲמֵי דְּהָא לֹא אֲתִי מֵהַהוּא סְטָרָא וְלֹא אֲשַׁתְּכַח קַטְיִגוּרְיָא.

בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרֵי דְּאִיהוּ חֲתִימָא דְּדִינָא וְקַיְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשְׁתָּא דְּמַרְיֵיהוּ בְּהַהוּא יוֹמָא בְּגִין דְּלֹא יִקְרַב דְּלְטוּרָא לְמַקְדְּשָׁא יְהַבִּין לִיהָ שְׁעִיר דְּאַתִּי מְסַטְרָא דְּרוּחָא מְסַאָבָא וְהוּא מְסַאָבָא וְרוּחַ מְסַאָבָא אֲתַהֲנִי בֵּיהּ (והוא) הוּא אֲתַעֲסַק בֵּיהּ וְלֹא אֲתַקְרַב לְמַקְדְּשָׁא לְסַאָבָא (מסאבא) וּכְדִין אֲנַפִּין נְהִירִין וְיִשְׂרָאֵל מְשַׁתְּזִבִּין מְנִיָּה.

דף סג ע"א

בְּזַמְנָא אַחְרָא פַּד סָגִי (סגיי) חוּבֵי בְּנֵי נְשָׂא הַאי דְּלְטוּרָא בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא אֲתַעַר עַל חוּבֵי עַלְמָא כְּדִין אִיהוּ אֲתִי וְאַשְׁתַּכַּח דְּלְטוּרָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִסְתַּאֲב מְקַדְּשָׁא וְכָל אֲנַפִּין עַצִּיבִין וְדִינָא אֲשַׁתְּכַח וְעַל דָּא (בראשית ו') קֹץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, בָּא לְפָנַי וְדָאִי לְמַתְבַּע חוּבֵי עַלְמָא בְּגִין דְּאַיְנוּן גְּרַמוּ: (עד כאן מההשמטות) (אהדרנא למלה קדמאה קץ כל בשר בא לפני. בא לפני ודאי בגין דאנון גרמו). רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קַצִּי וּמִדַּת יְמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חִדַּל אָנִי. אָמַר (לעיל נד א) דְּוֹד קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תַּרְוִין קַצִּין אֲנוּן, חִדַּל לְיַמִּינָא וְחִדַּל לְשַׁמְאֵלָא, וְאַנוּן תַּרְוִין אוּרְחִין לְמִיָּהָ בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא לְהַהוּא עַלְמָא. קֹץ לְיַמִּינָא דְּכְתִיב, (דניאל יב) לְקֹץ הַיָּמִין, וְקֹץ לְשַׁמְאֵלָא דְּכְתִיב, (איוב כח) קֹץ שָׁם לְחֻשָּׁף וְלְכָל תַּכְלִית הוּא חוּקֵר (אבן אופל וצלמות. מאי ולכל תכלית הוּא

חוקר, מאן הוא חוקר. אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיד אפיהון דברייתא) מאי ולכל תכלית, בזמנא דדינא שריא על עלמא לשיצאה אבו אופל וצלמות. קץ שם לחשד. דא מלאך המות, דא נחש, קץ כל בשר, קץ שם לחשד, דהא מסטרא דהתוכא דדהבא קאתי. ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא על עלמא הוא חוקר למהוי קטיגוריא לעלמא לאחשכא אפיהון דברייתא וכו'. (דף סג ע"א) קץ לימינא פדקאמרו דכתיב לקץ הימין.

אמר ליה קודשא בריה הוא לדניאל ואתה לך לקץ ותנוח. אמר ליה מנוחה בהאי עלמא או בההוא עלמא, אמר ליה בההוא עלמא כמא דאת אמר ונחו על משכבותם. (דניאל יב) (ותעמוד לגורלך לקץ הימין. אמרו ליה לאן אתר דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא עלמא. אמר ליה ותנוח). אמר ליה בזמנא דיקומון מעפרא איקום בינייהו או לאו. אמר ליה ותעמד. אמר ליה הא ידענא די יקומון כמות כמות, מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון איקום. אמר ליה לגורלך. אמר ליה הא אמרת לך לקץ. אית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ. לקץ הימין או לקץ הימים. אמר ליה לקץ הימין.

אוף הכא דוד אמר ליה לקודשא בריה הוא (תהלים לט) הודיעני יי קצי. מה איהו חולק עדבי. ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי לימינא דכתיב, (תהלים קי) שב לימיני. תא חזי, אוף קודשא בריה הוא אמר ליה לנח קץ כל בשר בא לפני. מאן איהו. דא קץ דאחשד אפיהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא לפני. מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין ליה ומשכון ליה עלייהו לאחשכא לון. דכיון דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא. ולא נטיל עד דיהבי ליה רשותא. ועל דא בא לפני למיטל רשו לאחשכא אפיהו דבני עלמא. ובגיני כד והנני משחיתם את הארץ. ועל דא עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתתבא ולא יכיל לשלטאה עלך.

תא חזי, תנינן בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא (נ"א דאתייהב רשו למלאך המות לחבלא). לא יתחזי בר נש בשוקא. בגין דאית ליה רשו למחבלא לחבלא כלא. בגיני כד אמר ליה קודשא בריה הוא בעי לך לאסתמרא ולא תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך.

ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא. דהא מיין הווי ואתגברו. תא חזי, לית לך דינא בעלמא או כד אתמחי או כד אתמסר עלמא בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל בגו אנון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף הכי הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא. ואיהו אקרי הכי דאתכליל בשמא דא. ועל דא אמר קודשא בריה הוא לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא.

ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגויה. כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים דכתיב, (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאי טעמא בגין דאיהו אשתכח ויכיל הוא לחבלא. ולא אצטריך לאתחזאה

קמיה. בגין כך הוה גניז נח וכל אנון דעמיה בתיבותא. ומחבלא לא זכיל לשלטאה עליהו:

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה. אערע בהני טורי דקרדו, חמו רשימין בקיעין בארחה דהוו מן יומי דטופנא. אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי הני בקיעין דהוו מיומוי דטופנא, וקודשא בריהו הוא שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

דכד ארחוי דקודשא בריהו הוא. לזכאין דעבדין רעותיה, בעי דידכרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. פגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו ולא דכרא ענשיהו ודכרניהון לביש לדרי דרין. היינו דכתיב, (ירמיה ב) נכתם עונך לפני וגו'.

פתח רבי יוסי ואמר (ישעיה ו) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות. האי קרא אוקמוה חבריא. אבל האי קרא על פנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, ברתיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול. גלים אנון נהורין דמתפנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין לה כדכתיב, (שיר השירים ד) שלחך פרדס רמונים.

דף סג ע"ב

הקשיבי לישה כמא דאת אמר (איוב ד) ליש אובד מבלי טרף. ליש דכר. לישה נוקבא. אמאי אקרי ליש, אי משום (משלי ט) דכתיב ליש גבור בבהמה, או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף. אלא פלא איהו ליש גבורה תתאה ודאתי מגבורה עלאה. ליש אובד מבלי טרף, בשעתא דאנון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה, כדן אתקרי לישה דאבידת מבלי טרף. דכתיב ליש אובד מבלי (דף סג ע"ב) טרף ובגי לביא יתפרדו.

ומה דאמר לישה היינו עניה ענתות מספנא דמספנותא כמא דאת אמר, (ירמיה א) מן הכהנים אשר בענתות וכתיב, (מלכים א ב) ענתת לך על שדיך. מאי איריא. אלא כל זמנא דדוד מלפא הוה קיים, אסתלק אביתר בעותרא ובכלא. לבתר אמר ליה שלמה ענתות לך על שדיך.

אמאי קרי ליה שלמה הכי. אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במספנו והשתא לך על שדיך. השתא אית לומר אמאי אקרי אביתר ענתות. אי תימא דהוה מן ענתות, הא תנינן דכתיב, (שמואל א כב) וימלט בן אהד לאחימלך בן אחיטוב ושמו אביתר. והוא מנוב הוה, דהא נוב עיר הכהנים הוה. ואף על פי דאמרו דהיא נוב היא ענתות ואמאי לה אקרי ענתות בגין דנחתת למספנו ואתאביד קרתא על ידא דשאול ואתאבידו כהני. אלא ענתות כפר הוה, ולא הוה נוב, ועל דא קרי ליה אביתר ענתות, בגין דאמר (מלכים א ב) וכי התענית בכל אשר התענה אבי. ומקרתא דנוב הוה, ועל מספנו דדוד דהוה ביומוי אקרי ליה הכי.

אמר רבי חייא במסכתנו תא הוה עלמא מיומא דעבר אדם על פקודי קודשא בריך הוא, עד דאתא נח וקריב קרבן ואתיישב עלמא. אמר רבי יוסי לא אתיישב עלמא ולא נפקא ארעא מזוהמא דנחש עד דקיימו ישראל על טורא דסיני ואתאחידו באילנא דחיי פדין אתיישב עלמא.

ואלמלא דהדרו ישראל וקאבו קמיה קודשא בריך הוא לא הוו מתין לעלמין. דהא אתפסק מנייהו זוהמא דנחש. פיון דחבו פדין אתברו אנון לוחי קדמאי, דהוו בהו חירו דכלא. חירו דההוא נחש דאיהו קץ כל בשר. וכד קמו ליואי לקטלא קטלא, פדין אתער חויה בישא והוה אזיל קמיייהו ולא זכיל לשלטאה בהו, בגין דהוו ישראל מזדרזין פלהו בחגירו מזייןן ולא זכיל ההוא נחש לשלטאה בהו. וכיון דאמר למשה (שמות לג) ועתה הורד עדיך מעליך, אתייחב רשו להאי נחש לשלטאה עלייהו.

תא חזי, מה פתיב, (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. ויתנצלו וינצלו מפעי ליה. אלא ויתנצלו על ידא דאחרא בגין דאתייחב רשו לנחש לשלטאה. את עדים מהר חורב דקבלו מטורא דחורב פד אתייחב אורייתא לישראל.

אמר רבי חייא נח דהוה צדיק אמאי לא הוה בטיל מותא מעלמא. אלא בגין דעד לא סלקת זוהמא מעלמא. ועוד דאנון לא הוו מהימנין ביה בקודשא בריך הוא וכלהו אחידן בטרפי אילנא לתתא ומתלבשן ברוח מסאבא. ותו לבתר אוספו למחטי ולמהד בתר יצר הרע פד בקדמיתא: ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אפתי לא נחית לה קודשא בריך הוא בארעא. ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוד אהלה והא אתמר.

עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי דהוה אתי. אמר רבי יוסי האי בר נש יודאי איהו ואתחזי. פד מטא גבייהו שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה אנא. דהא אנו דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנו צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה. אזלו פחדא. אמר להו ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא (נייא על מיא) שמעתון אמאי אנו צריכין לון בחג. אמר ליה פבר אתערו בהו חברייא. אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנו דיירי ביה הוא זעיר וכלהו עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוץאה שמייה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתין באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין בההוא זמנא, ונקיטנא לולב דמתחזי דאנו נציחנא עלייהו על כל אנון דאקרון הממ העם ולשלטאה עלייהו) (אזי עבר על נפשנו המים הזדונים ברוך יי שלא נתנו טרף לשניהם. וכי אית שנים למים, אלא) (סייא דכל אנון רברבין) אנון שאר עמין. אנון רברבין ממנו על שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומתברכאון מסטרייהו דישראל וקרינן לון מים הזידונים. פמא דאת אמר, (תהלים קכד)

דף סד ע"א

ובגין לשלטה עליוהו איתנהו ברזא דשמה קדישא באנון ארבע מינין
שבלולב לרצויי ליה לקודשא בריהו הוא (עלייהו) ולשלטה (דף סד ע"א) עליוהו
ברזא דשמה קדישא. ולא תערא עלן מיין קדישין לנסכא על גבי מדבחא.

תו אמר לון בראש השנה אתערותא קדמאה איהו בעלמא. מאי
אתערותא קדמאה. דא בי דינא דלתתא (נ"א דא ראש השנה ממש) דאתער
למידן עלמא. וקודשא בריהו הוא יתיב על עלמא בדינא ודאין עלמא.

ושלטה האי בי דינא למידן עלמא, עד יומא דכפורי דנהרין אנפקא, ולא
אשתכח חויה דלטורא בעלמא. דאיהו אתעסק במה דאתיין ליה ההוא
שעיר דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק
בההוא שעיר לא קריב למקדשא.

ושעיר דא כההוא שעיר דראש חדש דאתעסק ביה ואנהירו אנפקא דראש
השנה (נ"א כד בראש השנה) (נ"א אנהירו) (אנפוי דמקדשא). ועל דא ישראל כלהו
משכחין רחמי קמי קודשא בריהו הוא ואתעבר חובייהו. ורזא חדא אמר
לון ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לחסידי קדישין עליונן חכימין. אמר
רבי יוסי מאן איהו. אמר לון עד לא בדיקנא בכו.

אזלו. לבתר אמר לון. כד סיהרא אתקריבת בשמשא. אתער קודשא בריהו
הוא סטרא דצפון ואחיד בה ברחימו ומשיך לה לגביה, ודרום אתער
מסטרא אחרא. וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח. וכדין ינקא מתרין
סטרין ונטילת ברכאן בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא ואתמלייא. והכא
אתקריבת אתתא בבבלה.

כמה דאית רזא דיוקנא שייפי (נ"א בתיקוני דשייפי) דאדם ותיקונוי. הכי נמי
אית (נ"א איהו) רזא דדיוקנא דשייפי נוקבא ותיקוני דנוקבא. וכלא פריש
בגוון. הכי נמי אית לעילא (ד"א מאו) אחיד בה ואתער לקבל ברחימו הכי
נמי אית לתתא רזא ותיקנא דאדם תתאה אחרא תחות סיהרא (ד"א ותיקונא
דנוקבא).

כמה דדרועא שמאלא (תשא קצד ב, פקודי רלב) לעילא אחיד בה ואתער לקבלה
ברחימו. הכי נמי אית לתתא. (ווי העמודים כלהו קיימי שייפין לאתאחדא דא בדא
ולאתקשרא דא בדא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא מסטרא דרוח מסאבא דאיהו רזא דנחש
לתתא). האי נחש איהו דרועא שמאלא דרוח מסאבא. ואחיד ביה מאן
דרכיב ביה וקרבא לגבי דסיהרא ומשיך לה בינייהו נ"א בדביקו דקוטפא
ואסתאבת.

וּכְדֵיךָ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקַרְבִּין שְׁעִיר. וְהָהוּא נָחַשׁ אֶת־מִשְׁדֵּךְ אֲבֹתָרִיָּה דְהָהוּא שְׁעִיר. וְסִיְהָרָא אֶת־דְּכִיָּאת וְסִלְקָאת לְעִילָא וְאֶת־קְשָׁרְתָא לְעִילָא לְאֶת־בְּרָכָא. וְנִהְיִירִין אֲנִפְהָא מַה דְּאֶת־חֲשֻׁכְתָא לְתַתָּא.

כְּדֵיךָ הָכָא בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי כִּיּוֹן דְהָהוּא חוּיָא בִּישָׂא אֶתְעַסַּק בְּהָהוּא שְׁעִיר. סִיְהָרָא אֶת־תְּפָרְשֵׁת מְנִיָּה וְאֶתְעַסַּקְתָּ (בִּישְׂרָאֵל) לְאֹלְפָא עֲלִיָּהוּ סְנִיגוּרִיָּא וְסוּכְכֵת עֲלִיָּהוּ כְּאִמָּא עַל בְּנִין. וְקוּדְשָׂא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ לֹון מְלַעֲיָלָא וּמְחִיל לֹון.

לְבַתֵּר יִשְׂרָאֵל כְּדֵי מְטוּ לְחַג מְתַעְרִי סְטְרָא דְיִמְיָנָא לְעִילָא. בְּגִין דְיִתְקַשֵּׁר בֵּיהּ סִיְהָרָא וְיִתְנַהֲרוּ אֲנִפְהָא כְּדָקָא חֲזִי. וּכְדֵיךָ פְּלַגְתָּ (יְהוָה) חוּלְקָא דְבְּרָכָאן לְכָל אֲנוּן מִמֶּנּוּ דְלְתַתָּא דְיִתְעַסַּקוּן בְּחוּלְקָהוֹן. וְלֹא יִיתוּן לְיִנְקָא וּלְקָרְבָא בְּסְטְרָא דְחוּלְקָהוֹן דְיִשְׂרָאֵל.

כְּגוֹנוּנָא דָא לְתַתָּא כְּדֵי שְׁאָר עַמִּין אֶת־בְּרָכוֹן. כְּלַהוֹן אֲנוּן מְתַעַסְקִין בְּאַחְסָנֵת חוּלְקָהוֹן. וְלֹא הוּוּ אֶתְיִין לְאֶתְעַרְבָא בְּהַדְיָהוּ דְיִשְׂרָאֵל וּלְחַמְדָא חוּלְקָא אַחְסָנֵתִיהוֹן. וּבְגִין כְּדֵי יִשְׂרָאֵל אֲנוּן מְשַׁכִּין בְּרָכָאן לְכָל אֲנוּן מִמֶּנּוּ בְּגִין דְיִתְעַסַּקוּן בְּחוּלְקָהוֹן וְלֹא יִתְעַרְבוּן בְּהַדְיָהוּ.

וְכֵד סִיְהָרָא אֶתְמַלִּי בְּרָכָאן לְעִילָא כְּדָקָא יָאוּת. יִשְׂרָאֵל אֶתְיִין וְיִנְקִין מִיָּנָה בְּלַחוּדִיָּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (בְּמִדְבָר כֹּט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לְכֶם. מֵאִי עֲצַרְתָּ, כְּתַרְגוּמוֹ כְּנִישׁוֹ. כָּל מַה דְכְּנִישׁוֹ מֵאֲנוּן בְּרָכָאן עֲלֵאִין. לֹא יִנְקִין מְנִיָּה עַמִּין אַחְרָנִין בְּרִי יִשְׂרָאֵל בְּלַחוּדִיָּהוּ. וּבְגִין כְּדֵי כְּתִיב עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לְכֶם. לְכֶם וְלֹא לְשָׂאָר עַמִּין. לְכֶם וְלֹא לְשָׂאָר מִמֶּנּוּ.

וְעַל דָּא אֲנוּן מְרַצִין עַל הַמִּים לְמִיָּהב לֹון חוּלְקָא בְּרָכָאן דְיִתְעַסַּקוּן בֵּיהּ. וְלֹא יִתְעַרְבוּן לְבַתֵּר בְּחַדְוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי יִנְקִין בְּרָכָאן עֲלֵאִין. וְעַל הָהוּא יוֹמָא כְּתִיב דּוּדִי לִי וְאֲנִי לוֹ. דְלֹא אֶתְעַרְבֵי אוּחְרָא בְּהַדְוֹן.

דף סד ע"ב

לְמַלְכָא דְזַמֵּן רְחִימוּי בְּסְעוּדָתָא עֲלָאָה דְעֵבִיד לִיהּ לְיוֹמָא רְשִׁימָא. הָא רְחִימוּי דְמַלְכָא יִדַע דְמַלְכָא (דף סד ע"ב) אֶתְרַעֵי בֵּיהּ. אָמַר מַלְכָא הַשְּׁתָא אֲנָא בְּעֵי לְמַחְדֵי עִם רְחִימָאִי. וְדַחֲלִנָא דְכֵד אֲנָא בְּסְעוּדָתָא עִם רְחִימָאִי יַעֲלוּן כָּל אֲנוּן קְסִטוּרִי מִמֶּנּוּ וְיִתִּיבוּן עִמָּנָא לְפַתּוּרָא לְמַסְעֵד סְעוּדָתָא דְחַדְוָה עִם רְחִימָאִי. מַה עֵבֵד אֶקְדִים הָהוּא רְחִימוּי קוּסְטוּרִין דִּירוּקִי וּבְשָׂרָא דְתוּרִי וְאֶקְרִיב קַמִּיָּהוּ דְאֲנוּן קְסִטוּרִי מִמֶּנּוּ לְמִיכָל. לְבַתֵּר יִתִּיב מַלְכָא עִם רְחִימוּי לְהִיָּא סְעוּדָתָא עֲלָאָה מְכָל עֲדוּנִין דְעֲלָמָא. וּבְעוּד דְאִיָּהוּ בְּלַחוּדִי עִם מַלְכָא שְׁאִיל לִיהּ כָּל צְרָפוּי וְיִהִיב לִיהּ. וְאַחְדֵי מַלְכָא עִם רְחִימוּי בְּלַחוּדוּהִי וְלֹא אֶתְעַרְבִין אַחְרָנִין בִּינִיָּהוּ. כְּדֵי יִשְׂרָאֵל עִם קוּדְשָׂא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כְּדֵי כְּתִיב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לְכֶם.

אָמְרוּ רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי חִיָּיא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶתְקִין אוֹרְחָא קָמוֹן. זָכְרִין אֲנוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא. אֲתֵי נְשָׁקוּהוּ. קָרָא עֲלֵיהּ רַבֵּי יוֹסֵי (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוּדֵי יֵי וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ. כַּד מָטוּ בֵּי חֻקְלָא יִתִּיבוּ. אָמַר הֵהוּא בְּרַשׁ מַאי שְׁנָא דְכָתִיב, (בראשית יט) וַיֵּי הַמָּטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה וְגוֹ'. (נדפס בפקודי רכז ב) וּמַאי שְׁנָא בְּטוֹפְנָא דְכָתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֶתְרָא. (אמאי) וְלֹא כְּתִיב וַיֵּי (בכלא).

אֵלָא תְּנִינָן בְּכָל אֶתְרָא דְכָתִיב וַיֵּי הוּא וּבֵית דִּינּוּ. אֱלֹהִים סְתָם דִּינָא בְּלַחוּדוּי. אֵלָא בְּסְדוֹם אֲתַעְבִּיד דִּינָא וְלֹא לְשִׁיזְאָה עֲלֵמָא. וּבְגִין כֶּד אֲתַעְרַב אִיהוּ בְּהֵדֵי דִינָא. אֲבָל בְּטוֹפְנָא כָּל עֲלֵמָא שְׂצִי וְכָל אֲנוּן דְּאֲשַׁתְּכַחוּ (נ"א) בְּעֲלֵמָא.

וְאֵי תִימָא (ד"א דהא) נַח וְדַעֲמִיה (ד"א אשתזיבו). (נ"א הא) סְתָם מְעִינָא הָוָה דְּלֹא אֲתַחְזִי. וְעַל דָּא כָּל מַה דְּאֲשַׁתְּכַח בְּעֲלֵמָא שְׂצִי לִיהּ. וְעַל דָּא וַיֵּי בְּאֲתַגְלֵיָא וְלֹא שְׂצִי כְּלָא. אֱלֹהִים בְּעֵי סְתִימוּ וּבְעֵי לֹא סְתַמְרָא דְהָא כְּלָא שְׂצִי. וְעַל דָּא אֱלֹהִים בְּלַחוּדוּי הָוֵי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יֵי לְמַבּוּל יֵשֵׁב. מַהוּ יֵשֵׁב. אֵלְמָלָא קָרָא כְּתִיב לֹא יִכְלִינָן לְמִימַר. יֵשֵׁב בְּלַחוּדוּי דְּלֹא אֲתַיָּא עִם דִּינָא. כְּתִיב הִכָּא יֵשֵׁב, וְכְתִיב הִתָּם (ויקרא יג) בְּדָד יֵשֵׁב בְּלַחוּדוּי.

וּבְגִין דְּנַח הָוָה סְתָם מְעִינָא. לְבַתֵּר כַּד אֲתַעְבִּיד דִּינָא וְשְׂצִי עֲלֵמָא וְנַח רוּגְזִיָּה מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְגוֹ'. דְּהָא כַּד שְׂצִי עֲלֵמָא לֹא אֲדַכֵּר דְּסְתָם מְעִינָא הָוָה. וְרָזָא (נדא) אוֹלִיפְנָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא סְתָם וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בֵּי דִינָא דְלַתְתָּא. סְתָם הוּא אֶתְרָא דְכָל בְּרַכָּאן נְפָקֵי מִתְּמָן. וּבְגִין כֶּד כָּל מְלוּי דְבַר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסְתִימוּ בְּרַכָּאן שְׂרִינָן עֲלוּי. וְכָל דְּאֲנוּן בְּאֲתַגְלֵיָא הֵהוּא אֶתְרָא דְבֵי דִינָא שְׂרִינָן עֲלוּי בְּגִין דְּאִיהוּ אֶתְרָא בְּאֲתַגְלֵי וְהֵהוּא דְאֶקְרִי רַע עֵין שְׁלִיט עֲלֵיהּ, וְכִלְיָא הוּא בְּרָזָא עֲלָהּ כְּגוֹוָנָא דְלַעֲלָא.

בְּכַה רַבֵּי יוֹסֵי וְאָמַר זָכְרָה דְרָא דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן שְׂרִיָּא בְּגוּיָה דְהָא זְכוּתָא דִּילֵיהּ אֲזַמִּין לָן בְּטוֹרֵי מְלִין עֲלָאִין כְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רַבֵּי יוֹסֵי הָאֵי בְּרַשׁ נֶשׁ לְאוּדְעָא לָן מְלִין אֵלִין קָא אֲתֵי וְשְׁדַרְיָה קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְגַבְנָן. כַּד אֲתוּ וְסְדַרוּ מְלִין קַמֵּיהּ דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדָאֵי שְׁפִיר קָא אָמַר. (נדפס בפקודי רסח ב).

רַבֵּי אֲלַעְזָר הָוָה יִתִּיב יוֹמָא חַד קַמֵּיהּ דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לִיהּ הָאֵי קַח כָּל בְּשַׁר אֲתַהֲנִי מֵאֲנוּן קְרַבְנִין דְהוּוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין עַל גְּבִי מְדַבְּחָא אוּ לֹא. אָמַר לִיהּ כְּלָא הוּוּ מְסַתְּפִקֵי כְּחַדָּא לַעֲלֵילָא וְתַתָּא.

וְתָא חֲזִי כְּהֵנִי וְלִינְאֵי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אֶקְרוּן אָדָם בְּחַבּוּרָא דְאֲנוּן רְעוּתִין קַדִּישִׁין דְסַלְקִין מְגוּוּיָהוּ. הֵהוּא כְּשַׁבָּא אוּ אֲמָרָא אוּ הֵהוּא בְּהֵמָה דְקַרְבִּין אֲצַטְרִידָה עַד לֹא יִתְקַרֵּיב עַל גְּבִי מְדַבְּחָא לְפָרְשָׁא עֲלָהּ כָּל חַטָּאִין וְכָל רְעוּתִין

בישין לאתודאה עלה. וכדיו ההיא אתקרי בהמה בכלא בגו אנון חטאין
ובישין והרהורין.

פגוונא דקרבנא דעזאזל דכתוב (ויקרא יו) והתודה עליו את כל עונות בני
ישראל וגוי. הכי נמי הכא. וכד סלקא על גבי מדבחה מטולא על חד תרין.
ובגין כך דא סלקא לאתריה. ודא סלקא לאתריה. דא ברזא דאדם ודא
ברזא דבהמה כמה דאת אמר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע יי.

דף סה ע"א

חביתין וכל שאר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא
דליואי ובצלותא דישראל. ובההוא תננא ושמןא וקמחא דסליק מתרין
ומסתפקין (ס"א ומתפנקין) (ס"א ומתפשטין) (דף סה ע"א) כל שאר מארי דדינן דלא
יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון. וכלא בזמנא חדא. תא חזי,
כלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא
מאן דאצטריך עד אין סוף. (נדפס בפקודי רכא א, רסח ב)

אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא
לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא
דסתים נתיר לעילא. וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי
דנהיר כלא בסתימו.

רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתנהרא מניה. חד פריסו
אתפריס. ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי
עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר. וכדיו (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה
נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע. כדיו בטש
האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפרסא דקיימא דנהיר ממה
דלא ידע ולא אתידע ולא אתגליא. וכדיו (נ"א האי) דא נהירו דמחשבה
דלא אתידע בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא ואתעבידו תשע היכלין.

והיכלין לאו אנון נהורין ולא אנון רוחין ולא אנון נשמתין. ולא אית
(איהו) מאן דקיימא בהו. רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה
דאיהו חד מנייהו בחושבנא כלהו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי
במחשבה ולא מתדבקו ולא אתידעו. ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא
במחשבה עלאה (נ"א עלאין). תפסין בה ולא תפסין. באלין קיימי כל רזי
דמהימנותא וכל אנון נהורין מרזא דמחשבה עלאה (דלתתא ד"א ולתתא) כלהו
אקרוו אין סוף. עד הכא מטו נהורין ולא מטון ולא אתידעו. לאו הכא
רעותא ולא מחשבה. (כדיו ד"א כד) נהיר מחשבה ולא אתידע (ידע) ממאן
דנהיר. כדיו אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר למאן דנהיר ואעיל דא בדא
עד דאתפלילו כלהו כחדא. וברזא דקרבנא כד סליק כלא אתקשר דא
בדא ונהיר דא בדא. כדיו קיימי כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין
סוף. ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה (דלא אתידע בה כלל) אקרי

אין סוף. ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר ועל דא פלא קאים.
זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כמה דקשורא אשתכח לעילא בחדו, אוף הכי
נמי לתתא בחדוותא. ורעותא לאסתפקא פלא לעילא ותתא. ואימא
קיימא עליהו דישראל כדקא יאות.

תא חזי, בכל רישי ירחא וירחא פד סיהרא מתחדשא יהבין ליה להאי קץ
כל בשר חולקא חדא יתיר על קרבנין לאתעסקא ביה וישתמש בחולקיה.
ויהא סטרא דישראל בלחודדיהו. בגין דיתאחדון במלכיהון, ודא איהו
שעיר. בגין דאיהו בחולקא דעשו דכתיב ביה שעיר (בראשית כז) הו עשו אחי
איש שעיר. ועל דא איהו אשתמש בחולקיה. וישראל אנון משתמשין
בחולקיהון. ובגין כד כתיב, (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל
לסגולתו.

תא חזי, האי קץ כל בשר, כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר ובגין
כד תקונא דבשרא תדיר לגביה ועל דא אקרי קץ כל בשר. וכד איהו שליט,
שליט על גופא ולא על נשמתא. נשמתא סלקא לאתרא ובשרא אתיהיב
לאתר דא. כגוןא דא בקרבנא דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר
חד.

ובר נש דאיהו זכאה איהו קרבנא ממש לכפרה. ואחרא דלאו איהו זכאה,
לאו איהו קרבנא בגין דביה מומא דכתיב, (ויקרא כב) כי לא לרצון וגו'. ועל
דא צדיקיא כפרה אנון דעלמא וקרבנא אנון בעלמא (עד כאן):

דף סה ע"ב

תא חזי, ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני. למיטל רשו לאחשכא
אפייהו (דף סה ע"ב) דבני עלמא. ובגין כד הנני משחיתם את הארץ. (ועל דא
עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא בה ולא יכיל לשלטה עלך. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי
בארחא אמר חד) כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו ה'.

השלמה מההשמטות (סימן יא)
צנה ה'. אמר רבי יוסי זכאין אינון ישראל דאתיהיב להון אורייתא
קדישא ואינון משתדלי בה יממא ולילי. תא חזי דהא משמע דאלולי
דאשתכח נח עם תיבותא באתחברותא כחדא לא אשתזיב (ובגין כד) אסתים
מן עינא בגו תיבותא. קמו ואזלו. אמר ההוא יודאי בודאי כתיב עשה לך
תיבת עצי גופר, לך לגרמך בגין לאתחברא בהדה ולאשתזבא בה מה כתיב
ויעש נח ככל אשר צוהו וגו'. (עד כאן מההשמטות)

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וְנַח בְּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְגו'. וְכִי אֲמַאי אֶתְא חוּשְׁבְּנָא דָא לְמַמְנִי. אֶלָּא אֵילוּ לָא הָוָה נַח בְּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לָא יִיעוּל לְתִיבוּתָא וְלָא יִתְחַבֵּר בְּהֻדָּה. כִּינּוּן דְּאֲשֵׁתְלִים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין אֶתְחַבֵּר בְּהֻדָּה.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דְּאֲשֵׁתְלִים חוּבִייהוּ דְּבָנֵי עֲלָמָא אֹרִיךְ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאֲשֵׁתְלִים נַח בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאֲשֵׁתְלִים דְּרַגְיָה כְּדָקָא יָאוֹת וְהָוָה צְדִיק שְׁלִים. וְכִדִּין עָאל לְתִיבוּתָא. וְכֹלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיָלָא:

וְנַח בְּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמָה דְּאֲמָרוּ. וּבְגִינֵי כֵּךְ לָא אֶתְמַר כְּבֹן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ד"א ל"ג לקביל שית סטרין דעלמא). תּוּ פְתַח וְאֲמַר וְאֲנִי הֲנֵנִי מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִיָּם. מַאי טַעְמָא הֲנֵנִי כִּינּוּן דְּאֲמַר וְאֲנִי. אֶלָּא אֲנִי אֲנֹכִי (נ"א הַנְּנִי) כֹּלָא מְלָה חֲדָא הִיא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֶתְרָא אֲנִי אֶתְעַבֵּיד גּוּפָא לְנִשְׁמָתָא וְדַאי דְּמִקְבֵּלָא מְמַה דְּלַעֲיָלָא. וּבְגִין כֵּךְ אֶתְרַמִּיז בְּאֶת קַיִמָא דְּכְתִיב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אֶתְךָ. אֲנִי דְּקַיִמָא בְּאֶתְגְּלִיא מְזוּמְנַת לְמַנְדַּע. אֲנִי פְרַסְיָא לְמַה דְּלַעֲיָלָא. אֲנִי דְּעַבֵּידְנָא נּוּקְמִין לְדְרִי דְרִין. וְאֲנִי כְּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחֻדָּא. לְבַתֵּר אֶתְרִשִׁים בְּלַחוּדוּי דְּאֶזְדַּמּוּן לְמַעְבַּד דִּינָא. הֲנֵנִי. מְבִיא אֶת הַמְּבוּל מִיָּם.

כִּינּוּן דְּאֲמַר מְבִיא אֶת הַמְּבוּל לָא יִדְעָנָא דְּאִיהוּ מִיָּם. אֶלָּא אֶת הַמְּבוּל לְאַסְגָּאָה מְלַאךְ הַמּוֹת, דְּאָף עַל גַּב דְּמִיָּא הוּוּ. מְחַבְּלָא (לחבלא בהון מחבלא) (ד"א הוה) אֶזְיִל בְּעֲלָמָא לְשִׁי צָאָה בְּאֵנוּן מִיָּין. אֲנִי יֵי, הֲכִי תְנִינּוּ נְאֻמוֹן אֲנָא לְשִׁלְמָא אֲגַר טַב לְצְדִיקָא וְלֹא תִפְרַע מְרִשִׁיעָא. וּבְגִין כֵּךְ אֲבִטַח לֹון קָרָא לְצְדִיקָא בְּאֲנִי לְשִׁלְמָא אֲגַר טַב דְּלֵהוּן לְעֲלָמָא דְּאֶתִי. וְאֲגִזִים לְרִשִׁיעָא לְאַתְפְּרַע מְנִייהוּ לְעֲלָמָא דְּאֶתִי בְּאֲנִי.

לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר. כְּמָה דְּאֹקִימְנָא דְּדָא הוּא מְחַבְּלָא דְּעֲלָמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוֹף. וְדָא הוּא לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר מְסֻטְרָא דְּקִץ כָּל בְּשָׂר בְּאֶ לְפָנֵי. דְּהָא כִּינּוּן דְּמִטָּא זְמַנָּא דְּאֹרִיךְ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג ואוריך לון) עַד דְּאֲשֵׁתְלִים נַח לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר. אֲמַר הֲכִי אֹלִיפְנָא מְשֻׁמִּיהַ דְּרַבִּי יִצְחָק. (ס"א ברבי יוסי מחוואי) דְּאֲמַר לֹון (נ"א האי דאמרי לכו).

פְתַח וְאֲמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לָא אֶרְאָה יְהוָה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לָא אֲבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חַדְל. אֲמַרְתִּי לָא אֶרְאָה יְהוָה, כְּמָה אֲטִימִין אֲנוּן בְּנֵי נְשָׂא דְּלָא יִדְעִין וְלָא מְשַׁגְּיחִין בְּמַלְי דְּאֹרִייתָא, אֶלָּא מְסַתְּכְלִי בְּמַלּוּי דְּעֲלָמָא וְאֶתְנַשִּׁי מְנִייהוּ רּוּחָא דְּחַכְמָתָא.

דְּכִד בַּר נֶשׂ אֶסְתַּלַּק מֵהַאי עֲלָמָא וְיַהִיב חוּשְׁבְּנָא לְמַאֲרִיָּה מְכַל מַה דְּעַבַּד בְּהַאי עֲלָמָא בְּעוֹד דְּאִיהוּ קָאִים רּוּחָא וְגוּפָא כְּחֻדָּא וְחַמִּי מַה דְּחַמִּי, עַד דְּאֶזְיִל לְהַהוּא עֲלָמָא וּפְגַע לִיהַ לְאַדָּם הָרַאשׁוֹן יִתִּיב לְתַרְעָא דְּגַנְתָּא דְּעַדּוֹן לְמַחְמִי כָּל אֲנוּן דְּנִטְרוּ פְקוּדֵי דְּמַאֲרִיָּהוּן וְחַדִּי בְּהוּ.

וְכַמָּה צְדִיקָא סְחַרְגִּייה דְאָדָם. אַנוּן דְאִתְמַנְעוּ מֵאַרְחָא דְגִייהָנָם וְסִטוּ לְגַבֵּי
אַרְחָא דְגֵן עֵדֶן. וְאַלִּין אֶקְרוּן יוֹשְׁבֵי חֶדְל. וְלֹא כְּתִיב יוֹשְׁבֵי חֶלֶד. בְּגִין דְלֹא
הוּוּ כְּמוֹ חוּלְדָה דְגֵרְרָא וּמִנְחָא וְלֹא יְדַעָא לְמֵאן שְׂבָקָא. אֶלֹא יוֹשְׁבֵי חֶדְל.
כְּמָא דְאִתְ אָמַר, (ישעיה ב) חֶדְלוּ לְכֶם מִן הָאָדָם וְגו' (אלא יושבי חדל) דְאִתְמַנְעוּ
לִין מֵאַרְחָא דְגִייהָנָם. וְאִתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעְלָא לְהוּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן.

דְּבַר אַחַר יוֹשְׁבֵי חֶדְל אַנוּן מְרִיהוּן דְתִשׁוּבָה דְמִנְעוּ גְרַמִּייהוּ מֵאַנוּן חוּבִין
דְחִיבֵינָא. וּבְגִין דְאָדָם הָרָאשׁוֹן תֵּב בְּתִיּוּבְתָא קַמִּי מֵאַרְיָה. יְתִיב (נ"א עס) עַל
אַנוּן דְאִתְמַנְעוּ מִחוּבִייהוּן וְאַנוּן בְּנֵי חֶדְל. כְּמָא דְאִתְ אָמַר, (תהלים לט) אֲדַעָה
מָה חֶדְל אֲנִי. וּבְגִין כֵּן אִיהוּ יְתִיב לְתַרְעָא דְגִנְתָּא דְעֵדֶן וְחֲדִי בְּהוּ בְּצְדִיקָא
דְאִתְיִין בְּהוּא אֹרְחָא דְגִנְתָּא דְעֵדֶן.

דף סו ע"א

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יָהּ. וְכִי מֵאן יְכִיל לְמַחְמֵי יָהּ. אֶלֹא
סוּפָא דְקָרָא אוֹכַח דְכְּתִיב יָהּ בְּאַרְץ הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כַּד (תרומה קמא) סִלְקִין
נִשְׁמַתִּין לְאַתֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּמְן מִתְהַנֵּן בְּזִהְרָא דְאַסְפְּקִלְרִיָּא דְנִהְרָא
דְנִהִיר (דף סו ע"א) מֵאַתֵּר עֲלָא דְכְּלָא. וְאַיְלוּ לֹא מִתְלַבְּשָׁא נִשְׁמַתָּא בְּזִהְרָא
דְלְבוּשָׁא אֲחָרָא לֹא תִיכּוֹל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמֵי הַהוּא נְהוּרָא. וְרָזָא דְמֶלֶךְ
כְּמָה דְיִהְיֵי לְנִשְׁמַתָּא לְבוּשָׁא דְמִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ לְמִיקָם בְּהַאי עֲלָמָא. הַכִּי
נְמִי יְהִי לָהּ לְבוּשָׁא דְזִהְרָא עֲלָא לְמִיקָם בֵּיהּ בְּהוּא עֲלָמָא וְלְאַסְתְּפִלָּא
בְּגוּ הַהוּא אֲסְפְּקִלְרִיָּא דְנִהְרָא מְגוּ הַהוּא אֶרְץ הַחַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשָּׁה לֹא יְכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתְּפִלָּא בְּמָה דְאַסְתְּפִלָּא אֶלֹא כַּד אִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשָׁא אֲחָרָא כְּמָא דְאִתְ אָמַר (שמות כד) וַיֵּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וַיַּעַל אֶל
הַהָר. וְתַרְגוּם בְּמִצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאַתְלַבֵּשׁ בְּהַ כְּמֵאן דְאַתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשָׁא. וּבְגִין
דָּא (שמות כ) וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים וּכְתִיב, (שמות כד) וַיֵּבֵא
מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן וְגו' וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיְכִיל
לְאַסְתְּפִלָּא בְּמָה דְאַסְתְּפִלָּא.

כְּגוֹנָא דָּא מִתְלַבֵּשִׁין נִשְׁמַתְהוּן דְצְדִיקָא בְּהוּא עֲלָמָא בְּלְבוּשָׁא כְּגוֹנָא
דְהוּא עֲלָמָא דְלֹא יִתְנַהֵג אֶלֹא בְּלְבוּשָׁא כְּגוֹנָא דָּא וְקִימֵי לְאַסְתְּפִלָּא
בְּנִהוּרָא דְנִהִיר בְּהוּא אֶרְץ הַחַיִּים. וְזִהוּ יָהּ יָהּ בְּאַרְץ הַחַיִּים. דְהוּ סְבִיר
דְלֹא יִזְכִּי לְהַהוּא נְהוּרָא וְלִהוּא אֲסְתְּפִלוּתָא בְּגִין דְנִהְרָא דְנִגִיד פְּסִיק לִיהּ
וְלֹא אוֹלִיד. לֹא אֲבִיט אָדָם עוֹד דָּא אָדָם קַדְמָאָה כְּמָה דְאִתְמַר.

וְכַל דָּא לְמָה. בְּגִין דְאָמַר לִיהּ נְבִיאָה כִּי מִתְ אַתְהָ בְּהַאי עֲלָמָא וְלֹא תַחֲיָה
לְהוּא עֲלָמָא. בְּגִין. דְמֵאן דְלֹא (הוה) אוֹלִיד בְּנִין בְּהַאי עֲלָמָא, כַּד נְפִיק
מִיָּה מִתְרַכִּין לִיהּ מְכַל מַה דְאִמְרוּן. וְלֹא שְׂרִיָּא לְמַחְמֵי בְּהוּא נְהוּרָא
דְנִהִיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושאר בני נשא). וּמַה חֲזַקְיָה דְהוּא לִיהּ זְכוּת אַבוֹת
וְאִיהוּ זְכָאָה צְדִיק וְחֲסִידָא כֵּן. כֵּל שְׁפָן מֵאן דְלִית לִיהּ זְכוּת אַבוֹת וְחֲטִי
קַמִּי מֵאַרְיָה.

האי לבושא דקאמרן איהו (אנון) מה דאמרו חבריא חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קודשא בריהו הוא כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו פתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ. רבי יהודה פתח (במדבר כ) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יי ויקדש בם. וכי באתר אחרא לא רבו בני ישראל את יי. מאי שנא הכא דקאמר המה מי מריבה ולא אחרנין. אלא הנני מי מריבה הו ודאי דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לאתתקפא. בגין דאית מיין מתוקין ואית מיין מריין. אית מיין צלילן ואית מיין עכירן. אית מיין שלם ואית מיין קטטו. ועל דא המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יי, דאמשיכו עלייהו למאן דלא אצטריך ואסתאיבו ביה הדא הוא דכתיב ויקדש בם.

אמר ליה רבי חזקיה אי הכי מאי ויקדש ויקדשו מפעי ליה. אלא מלה אסתליקת. ויקדש אתפגים מאן דלא אצטריך. כביכול דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הכא. ואני הנני מביא את המבול כמה דאוקימנא לאייתאה מחבלא עלייהו כמה דאנון אסתאבו ביה.

אמר רבי יוסי ווי לון לרשיעיא דלא בעאן לאתבא קמי קודשא בריהו הוא על חוביהון בעוד דאנון בהאי עלמא. דכד בר נש אתיב ואתנחם על חובוי. קודשא בריהו הוא מחיל ליה. וכל אנון דמתתקפין בחוביהו ולא בעו לאתבא קמי קודשא בריהו הוא על (חובוי) חוביהון. לבתר (ינפול) ינפלו לגיהנם ולא יסקון ליה מתמן לעלמין.

תא חזי, בגין דאתקיפו לבייהו כל אנון דרא דנח ובעו לאחזאה חוביהו באתגליא. קודשא בריהו הוא אייתי דינא עלייהו בההוא גוונא. אמר רבי יצחק ואפילו כד חטי בר נש באתפסיא קודשא בריהו הוא רחמן. ואי תב בר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה. ואי לא, גלי ליה לעיני כלא. מנלו

דף סו ע"ב

והכי נמי אתמחון אליו חייביא מארעא באתגליא. והיך אתמחון. אלא דהו נפקי מייא והו רתיחון מן תהומא וסלקי ואעבר מנייהו משכא. וכיון דאעבר מנייהו משכא הכי נמי בשרא ולא אשתארו אלא בגרמייהו לחוד. לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ. וכל אנון גרמי אתפרדן דא מן דא ולא אשתארו כחדא. ומכלא אתעברו מעלמא. רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר חיים. מכאן אוליפנא דלית לון תחיה לעלמין ולא יקומון בדינא. (דף סו ע"ב)

והקימותי את בריתי אתך. אמר רבי אלעזר מהכא קיומא דברית לעילא
כקיומא דברית לתתא. משמע דכתיב אתך. ואמר רבי אלעזר מפאן
אוליפנא דכד זפאין אנון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא. אמר רבי
שמעון מלה סתים איהו. כד אתערותא דדכורא לגבי נוקבא כד איהו
מקני לה.

תא חזי, רזא דמלה כד צדיקא איהו בעלמא מינד שכונתא לא אתעדיתא
מניה ותיאובתא דילה ביה. כדן תיאובתא דלעילא לגבה ברחימו
כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה. ועל דא והקימותי את
בריתי אתך. אתער תיאובתא בגינד. כגוונא דא (בראשית יז) ואת בריתי
אקים את צחק.

והקימותי את בריתי אתך למהוי את בריתי בעלמא. ולבתר ובאת אל
התבה, דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול לתיבותא דהא לא
אתחבר לתבה בר צדיק, ובגיני כד ובאת אל התבה והא אתמר.

אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא יתאחדון בברית דא, ולא ישבוקון
ליה, לית עם ולישון בעלמא דיכול לאבאשא לון. ונח אתקיף בברית דא
ונטר ליה, בגיני כד קודשא בריה הוא נטר ליה (וכל דליה). וכל בני דריה לא
נטרו ליה, בגין כד קודשא בריה הוא אעבר לון מעלמא. והא אתמר
בההוא חובא ממש דאנון חאבו בההוא גוונא אתמחון מעלמא.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, והו עסקי בהאי קרא דכתיב,
(מלכים א יח) וירפא את מזבח ה' ההרוס. מאי וירפא. תא חזי, בימי אליהו,
ישראל פלהו שבקו ליה לקודשא בריה הוא ושבקו ברית קיימא דלהון.
כד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא ואעברו
מנייהו האי ברית.

כיון דחמא אליהו כד אתא לאתקנא מלה לדוכתיה. כיון דקרוב מלה
לדוכתיה אתסי פלא. הךא הוא דכתיב וירפא את מזבח יי ההרוס. דא
ברית קיימא (ד"א ל"ג דאתא לאתקנא מזבח יי ההרוס ברית קיימא) דהוה שביק
מעלמא. וכתיב, (מלכים א יח) ויקח אליהו שתים עשרה אבנים למספר שבטי
בני יעקב. דא הוא תקונא דמזבח יי.

אשר היה דבר יי אליו לאמר ישראל יהיה שמך. מאי טעמא אדפר הכא
ישראל, אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא לעילא ולאיתבא
ברית קיימא לאתריה. והינו דכתיב כי עזבו בריתך בני ישראל. ובגין כד
את מזבחותיך הרסו.

תא חזי, כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא כדן עבדי קיומא לעילא
ותתא. וכד שבקי להאי ברית כדן לא אשתכח קיום לעילא ותתא דכתיב,
(ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת. ובגין כד

וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח יְיָ הַהָרוּס. וְכִי רְפוּאָה אִיהוּ. הֵכִי הוּא וְדַאי דְהָא מְקַיִים
לְהָהוּא אֲתֵר דְמַהִימְנוּתָא תַלְיָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, אוּף הֵכִי פְנַחֵס בְּשַׁעְתָּא דְקִנְי לְעוּבְדָּא דְזִמְרֵי אֲתַקִּין לְהָאֵי בְרִית
בְּאַתְרֵיהּ. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב, (במדבר כה) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְכִי
סִלְקָא דְעֵתָּךְ דְּבִגִין פְּנַחֵס הָוָה. וּמָה קִטְטָא הָוָה לִיה לְפְנַחֵס בְּהָאֵי בְרִית.
אֶלָּא הֵכָּא אֲתַקְשֵׁר מְלָה בְּדוּכְתִיָּה. הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וּמָה אֲתֵן לוֹ
שְׁלוֹם (לאתחברא כל חד בדוכתיה) לְאַתְחַבְרָא בְרִית בְּאַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא הִנְנִי נוֹתֵן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי (שלום). וּמָה (נ״א אִיהוּ) שְׁלוֹם דְּאִיהוּ אֲתֵרִיהּ לְאַתְחַבְרָא בְּהִדְיָה.
מָה דְאַתְפְּרֵשׁ מְנִיָּה בְּחוּבְיָהּ. בְּגִינֵיהּ אֲתַחַבֵּר בֵּיהּ. וְעַל דָּא הוֹאִיל וְהוּא
אֲתַקִּין מְלָה בְּדוּכְתִיָּה, מְכָאן וּלְהִלָּאָה וְהִיָּתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרֵיוּ בְרִית כְּהִנְת
עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאַלְהֵיוּ וְגוֹי.

דף סז ע״א

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לָךְ מְלָה בְּעֵלְמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קִנְי לְהָא כְּמוֹ
חוּבָא דְבְרִית כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כו) חֶרֶב נוֹקְמַת נָקַם בְּרִית. וְתָא חֲזִי,
לָא אֲשַׁתְּלִים חוּבָא דְדָרָא דְטוּפְנָא, אֶלָּא בְּגִין דְחָבוּ בְּחַבְיֵלוֹ (דארחייהו) עַל
אַרְעָא. וְאָף עַל גַּב דְּהוּוּ מְקַפְחֵי דָּא לְדָא כְּדַכְתִּיב וְתַמְלָא הָאֲרָץ חֲמָס (וחמס
מכלא הוה ובגין כד) וְכַתִּיב כִּי (דף סז ע״א) מְלָאָה הָאֲרָץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. מְכָל מְקוּם
וְתַשְׁחַת הָאֲרָץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. וְהִנְנִי מְשַׁחִיתֶם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הִנְנִי
מְשַׁחִיתֶם בְּחוּבָא דְחַבְלוֹתָא.

וְאִית דְּאָמְרֵי דְלָא אֲשַׁתְּלִים קְסֻטִיָּהּ אֶלָּא בְּחוּבָא דְחֲמָס דְּהוּוּ מְקַפְחֵין
דָּא לְדָא דְהוּוּ בִישׁוּן לְשָׁמַיִם וְלְבְרִיּוֹת. תָּא חֲזִי, כְּמָה אֲנוּן מִמֶּנּוּן מְלַעֲיֵלָא
דְאַתְפְּקֶדוֹן עַל קְלֵי דְאֲנוּן דְמִסְרֵי דִינָא עַל חַבְרִיָּהוֹן עַל מָה דְעֵבְדֵי לוֹן. וְעַל
דָּא כְּתִיב כִּי מְלָאָה הָאֲרָץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב וְהִנְנִי מְשַׁחִיתֶם
אֶת הָאֲרָץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְנַח בֵּא אֲתָה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַאי בְּכַלְהוּ (ד״א ל״ג
אמר) אֱלֹהִים וְהֵכָּא יְיָ. מַאי שָׁנָא הֵכָּא דְאַתְמַר יְיָ שְׁמָא עֲלָאָה דְרַחֲמֵי. אֶלָּא
רְזָא אִיהוּ דְאוּלִּיפְנָא. לָאו אוֹרַח אֲרַעָא לְקַבְלָא אֲתַתָּא אוּשְׁפִיזָא בְּהִדְיָה
אֶלָּא בְּרִשׁוֹ דְבַעֲלָהּ.

אוּף הֵכִי (נמי נח) נַח בְּעָא לְאַעֲלָא בְּתִיבוּתָא לְאַתְחַבְרָא בְּהִדְיָה. וְלָאו הָוָה (ליה)
יָאוֹת עַד דְבַעֲלָה דְתִיבָה יְהִיב לִיה רְשׁוֹ לְאַעֲלָאָה (בהדה). דְכַתִּיב בֵּא אֲתָה וְכָל
בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. וּבְגִין כְּדָ אֲקִרֵי הֵכָּא יְיָ בְּעֵלָה דְתִיבָה. וּכְדִין עָאֵל נַח
וְאַתְחַבֵּר בְּהִדְיָה. וְכֵן אוּלִּיפְנָא דְלִית לִיה רְשׁוֹ לְאוּשְׁפִיזָא לְמִיעָאֵל לְבִיתָא
אֶלָּא בְּרִשׁוֹ בְּעֵלָה מְאִרִיָּה דְבִיתָא, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב לְבַתֵּר וַיִּבָּא נַח וְגוֹי.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב כִּי אוֹתָּךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנֵי בְדוֹר הָזֶה. מְכָאן אוּלִּיפְנָא
דְלָא יְקַבֵּל בְּרַ נֶשׁ אוּשְׁפִיזָא בְּבִיתָהּ אִי אִיהוּ חֲשִׁיד בֵּיהּ דְאִיהוּ חֲיִיבָא.

אָלָא אִי קָאִים בְּעֵינֵינוּ לְזַכָּא דְלֵא חֲשִׁיד בְּעֵינֵינוּ כָּלֵל. הָדָא הוּא דְכָתִיב בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה, מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה.

וְאוֹלִיפְנָא דְאִי יְהִיב לִיה רְשׁוּ בְלַחֲדוּדֵי וְלֵא יְהִיב רְשׁוּ לְכָל אַנּוּן דְאֲתִינּוּ עִמִּיה, לֵא יִיעוֹל לֹון לְבֵיתָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. לְכָלֵא יְהִיב רְשׁוּתָא לְמִיעֵל. וּמְקָרָא דָא אוֹלִיפְנָא רְזָא דְאֲרַחוּי דְאַרְעָא. (ד״א ל״ג בָּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה וּגוֹי).

רְבִי יְהוּדָה פִּתַח (תהלים כד) לְדוֹד מְזֻמּוֹר לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה תִבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ. הָא תְּנִינּוּ לְדוֹד מְזֻמּוֹר דְאָמַר שִׁירְתָּא וּלְבַתֵּר שְׁאֲרַת עֲלִיה רֹוח קְדֻשָּׁא, מְזֻמּוֹר לְדוֹד דְשְׁאֲרַת עֲלִיה רֹוח קְדֻשָּׁא וּלְבַתֵּר אָמַר (לה) שִׁירְתָּא. לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה, הָאִי קָרָא עַל אַרְעָא דִישְׂרָאֵל אֲתִמַּר דְאִיהִי אַרְעָא קְדֻשָּׁא. וּמְלוֹאָה דָא שְׁכִינְתָּא כְּמָא דְאֲתָא אָמַר, (דברי הימים ב ה) כִּי מָלֵא כְבוֹד יְיָ אֶת בֵּית יְיָ. וְכָתִיב, (שמות מ) וְכְבוֹד יְיָ מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. מֵאִי מָלֵא וְלֵא מִלָּא. אָלָא מָלֵא וְדָאִי דְאֲתַמְלִיָּא מְכָלָא. דְאֲתַמְלִיָּא מִן שְׁמֶשׁא. סִיחָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטָרִין. מָלֵא מְכָל טוֹבָא דְלַעֲיָלָא. כְּאֶסְקוּפָא דָא דְאֲתַמְלִיָּא מְכָל טוֹבָא דְעֲלָמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה. תִּבֵּל וַיּוֹשְׁבֵי בָהּ דָּא שְׁאָר אַרְעָא.

דְּבַר אַחַר לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה דָּא אַרְעָא קְדֻשָּׁא עֲלָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בָהּ. וּמְלוֹאָה אֲלִין נְשֻׁמְתָּהוֹן דְצַדִּיקֵיָא (ד״א ל״ג דְכִלְהוֹן מְלִין לה) אֲתַמְלִיָּא (ד״א דְאֲתַמְלִיָּא) מְנִיָּהוּ מַחֲלֵא דְעַמּוּדָא חַד דְעֲלָמָא קִיָּמָא עֲלִיה. וְאִי תִיָּמָא עַל חַד קִיָּמָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יִסְדָּהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ״ז)
עַל יַמִּים יִסְדָּהּ, אֲלִין חֲכִימִין דִישְׂרָאֵל רַבְרַבֵּיא דִיִּסְדּוּן אוֹרִיָּתָא וְחֲכֻמָּתָא דְאֲתַקְרִיאַת הַיָּם הַגְּדוֹל וְכֵן הוּא אוֹמַר (קהלת א׳) וְעַל נְהָרוֹת אֲלִין תִּלְמִידֵיָא דְאִינוּן רַבְרַבִּין מִן נְהָרָא. וְכֵן הָרַב גְּדוֹל מִן הַתִּלְמִידִים. וְאִינוּן מְחַדְדִין אֶת הָרַב בְּקוּשִׁיוֹתֵיהוֹן. וְהוּא מְתַרַץ לֹון כָּל הַקּוּשִׁיוֹת וְאִינוּ מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנַמְשְׁכִין לַיָּם וְאִינוּ מָלֵא שְׁנַאֲמַר כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהָרָאִיה אָמַרו אַחֲרֵי כֵן מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ. כִּי אִין מַעֲשָׂה בְלֵא חֲכָמָה. כִּי הַתִּלְמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשָׂה : (עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מֵאֵן הוּא. דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּמָא דְאֲתָא אָמַר הוּא עֲשֻׁנוּ. וְכָתִיב, (איוב כח) כִּי הוּא לְקַצּוֹת הָאָרֶץ יַבִּיט. עַל יַמִּים יִסְדָּהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוּנְנָה אֲלִין שְׁבַעַה עַמּוּדִים דְקִיָּמָא (ארעא) עֲלִיָּהוּ וּמְלִין לָהּ. הִיא אֲתַמְלִיָּא מְנִיָּהוּ, הִיךְ אֲתַמְלִיָּא מְנִיָּהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְאֶסְגִּיָּאוּ זָכְאִין בְּעֲלָמָא כְּדִין אַרְעָא דָּא עַבְדַּת פִּירִין וְאֲתַמְלִיָּא מְכָלָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְאֶסְגִּיָּאוּ חֲיִיבִין בְּעֲלָמָא כְּדִין כְּתִיב, (איוב יד) אֲזָלוּ מִיָּם מְנִי יָם וְנְהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ. אֲזָלוּ מִיָּם מְנִי יָם, דָּא אַרְעָא קְדֻשָּׁא דְאָמַרְוּ דְאֶשְׁתַּקֵּיָא

משקיו עלאה. ונהר יחרב ויבש, ההוא עמוּדא חד דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב ויבש כמא דאת אמר (ישעיה נז) הצדיק אבד.

ואמר רבי יהודה ביהוה זמנא דאתאבידו אנון חיבין מעלמא קודשא בריה הוא (עציב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא ולא חמא מאן (דקאים) דאגין עולה. ואי תימא הא נח, דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא מניה תולדין לעלמא. הדיא הוא דכתיב כי אותה ראיתי צדיק לפני בדור הזה. בדור הזה דייקא.

דף סז ע"ב

רבי יוסי (דף סז ע"ב) אמר בדור הזה דא שבחא דייליה דהוה ביהוה דרא חייבא ואשתכח כולי האי איש צדיק תמים (ודאי ולא בדרא דייליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה, אבל לא הוה יכיל לאגנא על עלמא. בגין דלא אשתכחו עשרה בעלמא כמא דאת אמר, (בראשית יח) אולי ימצאון שם עשרה ולא אשתכחו תמן, אוף הכא לא אשתכחו עשרה. אלא הוא ותלת בנוי ונוקבייהו ולא הוה עשרה.

סתרי תורה

השלמה מההשמטות (סימן יב) (מזוהר ישן) מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב והתחיל לבכות לפניו ואמר רבונו של עולם נקראת רחום הנה לך לרחם על בריותך וכו'. השיבו הקדוש ברוך הוא ואמר. רעיא שטיגיא, השתא אמרת דא, למה לא אמרת בשעתא דאמרת לך, כי אותה ראיתי צדיק לפני וגוי. ואחר כך, הנני מביא את המבול מים. ואחר כך, עשה לך תיבת עצי גופר. כל האי אתעפבית ואמרת לך בגין דתבעי רחמין על עלמא. ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא קדמי בעיני ותחנוני. כיון דחזא נח כך, אקריב קרבניו ועלוון דכתיב (בראשית ח') ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ובין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, דכיון דאמר קודשא בריה הוא לאברהם (בראשית י"ח) זקת סדום ועמורה כי רבה מינד ויגש אברהם ויאמר וגוי והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שייכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו כיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מינד עמד משה בתפלה ויחל משה וגוי עד שאחזתו חלחלה. רבנן אמרי, לא הניח משה לקודשא בריה הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהקא (תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא ביקש רחמים על דורו. אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז') כי אותה ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו (הכי) הכיר הוה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקודשא בריה הוא, מאן דיימר טבא על בנוי. מנא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קודשא בריה הוא,

(שופטים ו) לך בכתך זה והושעת את ישראל מיד מדן. מהו בכתך זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי לההוא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייביא בקדמיתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקודשא בריך הוא בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתבה ואתכסייא מעינא.

ותא חזי, כתיב, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגווה לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתנון קדישין עלאין הפוכא דאתנון כ"ב לאתמחי לאנון חייביא. ועל דא וימחו מן הארץ כתיב. בא אתה וכל ביתך.

רבי יצחק פתח (ישעיה סג) מוליד לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (ניא זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו. וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קודשא בריך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגוי. ואעשה אותך לגוי גדול וגוי. מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני. השתא יימרון כל אנון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל. כמה דעבד נח.

דכיון דאמר ליה קודשא בריך הוא דישזיב ליה בתיבותא (כמה דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגוי. וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בריתי וגוי ובאת אל התבה כיון דאמר ליה דישזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו. ובגין כך אקרון מי המבול על שמיה כמא דאת אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח.

אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטילת לון בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול. השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל. מיד ויחל משה את פני יי אלהיו. בעא רחמין עליהו ואתער רחמי על עלמא.

ואמר רבי יצחק שירותא דבעא רחמי עליהו מאי קאמר. למה יי יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך אמר ליה משה למה. והא עבדו כוכבים ומזלות כמא דאת אמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגוי. ומשה אמר למה. אלא הכי אוליפנא מאן דמרצה לאתחרא לא בעי למעבד ההוא חובא (דאיהו) רב, אלא יזעיר ליה קמיה. ולבתר יסגי ליה קמיה אתחרא (ד"א ל"ג חייבא) דכתיב אתם חטאתם חטאה גדלה.

וְלֹא שָׁבִיב לִי לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּמָסַר גְּרָמִיָּה לְמוֹתָא דְּכְתִיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתָבְתָּ. וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מְחִיל לֹון דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יְיָ עַל הָרָעָה וְגוֹי. וְנַח לֹא עֶבֶד כֹּן אֶלָּא בַּעַל לְאַשְׁתִּזְבָּא וְשָׁבִיב כֹּל עַלְמָא.

וּבְכֹל זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרִיָּא עַל עַלְמָא, רוּחַ קוֹדֶשׁא אָמַר וּוִי דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח כְּמִשָּׁה דְּכְתִיב (ישעיה ס"ג) וַיִּזְכֹּר (ימי עולם משה עמו) וְגוֹ (אֵיָּה הַמַּעֲלִים מֵיָּם וְגוֹי). דְּכְתִיב (שמות יד) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצְעֵק אֵלַי. דְּהָא אֵיָּהוּ בְּצִלוֹתָא סָלִיק לֹון מִן יַמָּא. וּבְגִין דְּשׁוּי גְּרָמִיָּה בְּצִלוֹתָא עֲלִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל בִּיַּמָּא. אִיקָרִי (על שמיה) הַמַּעֲלִים מֵיָּם. דְּאֵיָּהוּ אֲסִיק לֹון מִן יַמָּא.

דף סח ע"א

אֵיָּה הַשָּׁם בְּקֶרְבּוֹ אֶת רוּחַ קְדֻשּׁוֹ דָּא אֵיָּהוּ מִשָּׁה דְּאַשְׂרִי (דף סח ע"א) שְׂכִינְתָּא בִּינִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל. מוֹלִיכֵם בְּתַהֲמוֹת כֹּד אֲתַבְּקֵעוּ מִנָּא וְאַזְלוּ בְּגוֹ תַּהוֹמֵי בִּיבְשִׁתָּא דְּגִלְדוֹ מִנָּא (וכלא אתמר על משה). (נ"א ועל דא אקרי משה עמו) בְּגִין דְּאַמְסַר גְּרָמִיָּה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶף עַל גַּב דְּזַפְּאָה הָוָה נַח לָאו אֵיָּהוּ כְּדֹאֵי (בגין) דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל עַלְמָא בְּגִינָּה.

תָּא חֲזִי, מִשָּׁה לֹא תִּלָּה מְלָה בְּזִכּוֹתִיָּה אֶלָּא בְּזִכּוֹת אַבְהוֹן קְדָמָאֵי. אַבְל נַח לֹא הָוָה לִיָּה בְּמָאן דִּי תִּלִּי בְּזִכּוֹתָא כְּמִשָּׁה. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק וְעַם כֹּל דָּא כִּיּוֹן דְּאָמַר לִיָּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ הָוָה לִיָּה לְמַבְעֵי רַחֲמֵי עֲלִיָּהוּ. וְקַרְבְּנָא דְּאַקְרִיב לְבַתֵּר, דִּיקָרִיב לִיָּה מִן קְדָמַת דְּנָא דְּלָמָּא יִשְׁכַּךְ רוּגְזָא מַעַלְמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאֵי הָוָה לִיָּה לְמַעַבְדָּא דְּהָא חֲיִיבֵי עַלְמָא הוּוּ מְרַגִּיזִין קַמֵּי קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵיָּהוּ יֶקְרִיב קְרַבְנָא. אֶלָּא וְדֹאֵי נַח דְּחִיל עַל גְּרָמִיָּה הָוָה, בְּגִין דְּלֹא יַעֲרַע בֵּיָּה מוֹתָא בְּגוֹ חֲיִיבֵי עַלְמָא דְּהָוָה חֲמֵי עוֹבְדֵיהוֹן בִּישָׂא כֹּל יוֹמָא, וְהִיךְ מְרַגְזוֹן קַמֵּי קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּל יוֹמָא.

רַבִּי (אלעזר פתח) יֶצְחָק אָמַר כֹּל זְמַנָּא דְּחֲיִיבֵי עַלְמָא אֲסִיָּא, זַפְּאָה דְּאַשְׁתְּכַח בִּינִיָּהוּ הוּא אֲתַפֵּס בְּקְדָמִיתָא. דְּכְתִיב, (יחזקאל ט) וּמִמְקַדְשֵׁי תַּחֲלוּ. וְתַנִּינִן אֵל תַּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי אֶלָּא מִמְקוֹדְשֵׁי. וְנַח הִיךְ שְׁזִיב לִיָּה קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בִּין כֹּל אַנּוֹן חֲיִיבָא. אֶלָּא בְּגִין דִּינְפִקוֹן מְנִיָּה תּוֹלְדִין בְּעַלְמָא דְּהָוָה צְדִיק כְּדָקָא יָאוֹת.

וְתוֹ דְּאֵיָּהוּ אֲתַרִּי בְּהוּ כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלֹא קְבִילוּ מְנִיָּה, וְקִיָּים בְּנַפְשֵׁיהּ קָרָא דְּכְתִיב, (יחזקאל ג) וְאֲתַה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְגוֹי. וְכְתִיב וְאֲתַה אֶת נַפְשֶׁךָ הַצֵּלְתָּ. מִכָּאֵן כֹּל מָאן דְּאֲזַהַר לְחֲיִיבָא אֶף עַל גַּב דְּלֹא קְבִיל מְנִיָּה הוּא שְׁזִיב לִיָּה לְגְּרָמִיָּה וְהוּא חֲיִיבָא אֲתַפֵּס בְּחוּבִיָּה. וְעַד כְּפָה יִזְהַר לִיָּה עַד דִּימְחִי לִיָּה הָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

רבי יוסי הוה שכיח קמיה דרבי שמעון יומא חד, אמר ליה מאי חמא קודשא בריה דיהוה לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמיא עמהון דחייביא. אי בני נשא חטאון בעירי ועופי שמיא ושאר ברין מה חטו. אמר ליה בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. פלהו הוה מחבלי ארחייהו. שבקי זיניהו ודבכו בזינא אחרא.

תא חזי, אנון חייבי עלמא גרמו הכי לכל ברין. ובעון (לאשכחא) לאכחשא עובדא דבראשית. ואנון גרמו לכל ברין לחבלא ארחייהו כמה דאנון מחבלן. אמר קודשא בריה דיהוה הוא אתון בעיתו (לאשכחא) לאכחשא עובדי ידי, אנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא למיין כמה דהוה בקדמיתא מיין במיין והא אתמר. מפאן ולהלאה אעביד ברין אחרנין בעלמא פדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ואמר (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. כמה אנון בני נשא אטימין לבא סתימין עיינין דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא לאסתתרא מחובייהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו. וכתיב, (ישעיה כט) והיה במחשד מעשיהם. לאן יתטמרון מקמיה.

למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא טמירין פצירין. ליומין מרדו בני פלטרין במלכא אסחר (מצער) עלייהו מלכא בגייסוי. מה עבדו עאלו וטמירו גרמייהו תחות נוקבי פסירין. אמר מלכא אנא עבדית לון ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הדא הוא דכתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי. אנא הוא דעבדית נוקבי פסירין ועבדית חשוכא ונהורא ואתון איך יכלין לאתטמרא קמאי.

דף סח ע"ב

תא חזי, כד בר נש חטי קמי מאריה ואמשיך גרמיה לאתפסיא. קודשא בריה דיהוה עביד ביה דינא באתגלוא. וכד בר נש אדכי גרמיה קודשא בריה דיהוה בעי לאסתתרא ליה דלא יתחזי ביום אף יי. דודאי אבעי ליה לאינש (דף סח ע"ב) דלא יתחזי קמי מחבלא כד שריא על עלמא דלא יסתכל ביה. דהא כל אנון דיתחזון קמיה אית ליה רשו לחבלא.

והיינו דקאמר רבי שמעון כל בר נש דעיניה בישא, עינא דמחבלא שריא עלוי. ואיהו מחבלא דעלמא אקרי. ולבעי ליה לאיניש לאסתמרא מניה ולא לאתקרבא בהדיה דלא יתזק (קמיה). ואסיר למקרב בהדיה באתגלוא. ומשום הכי מאיש רע עין בעי לאסתמרא מניה. מקמי מלאך המות על אחת כמה וכמה. (ועל דא) מה כתיב בבבלעם (במדבר כד) ונאם הגבר שתם העין. דעינא בישא הוה ליה ובכל אתר דהוה מסתכל ביה הוה אמשיך עליה רוח מחבלא. ובגין כך הוה בעי לאסתכלא בהו בישראל בגין דישיצי בכל אתר

דְּעִינִיהָ הָיָה מְסֻתָּפֵל. מֵה כְּתִיב וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת עֵינָיו דְּזָקִיף עֵינָא חַד
וּמְאִיד עֵינָא חַד בְּגִין לְאַסְתַּפְלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּעֵינָא בִישָׂא.

תָּא חֲזִי, מֵה כְּתִיב וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשֶׁבֶטִיו. וְחָמָא דְשְׂכִינְתָּא חֲפִיָּא
עֲלֵיהּ וּרְבִיעָא עֲלֵיהּ מִתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסָר שְׁבֻטִין תְּחוּתָהּ וְלֹא יָכִיל
לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ עֵינִיהָ. אָמַר אִידָּא אֵיכּוֹל לְהוֹן דְּהָא רוּחַ קְדִישָׂא עֲלָאָה
רְבִיעָא עֲלֵיהּ וְחֻפְתָּ לֹון בְּגַדְפָּהָא. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב כָּרַע שָׁכֵב כְּאָרִי,
וְכִלְבִּיא. מִי יִקְיָמְנוּ. מִי יִקְיָמְנוּ מֵעֲלֵיהּ בְּגִין דִּיתְגַּלִּין וְשַׁלְטָא עֵינָא
עֲלֵיהּ.

וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִידָּא הוּא בְּעָא לְחֲפִיָּא לְנַח לְאַסְתַּתְרָא מֵעֵינָא דְלָא יָכִיל
רוּחַ מְסֻתָּפֵל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ בְּגִין דְלָא יִתְחַבֵּל וְהָא אֲתַמָּר. וַיִּבֹא נַח כְּמָה
דְּאֲתַמָּר לְאַסְתַּתְרָא מֵעֵינָא. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל (דְּהָא) דְּמִיִּין דְּחֻקוֹ לִיהָ. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי חָמָא מִלְּאָדָּא הַמּוֹת דְּהוּא אֲתִי (דִּיִּיא לִיג לַגְּבִיחָ) וּבְגִין כְּדָּא עָאֵל
לְתִיבּוּתָא וְאַסְתַּמָּר בְּהָ תַרִּיסָר יָרְחִי (שְׁתָּא). וְאַמְאִי תַרִּיסָר יָרְחִין. פְּלִיגִי בְּהָ
רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד אָמַר יִיב יָרְחִין דְּכָדָּא אִיהוּ דִּינָא דְחִיבָּא. וְחַד
אָמַר לְאַשְׁלָמָא צְדִיק (נִיִּיא צְרִיד) דְּרַגִּין תַרִּיסָר וְשָׂאָר דְּרַגִּין דְּאֲתַחֲזִי לְאַפְקָא
מִן תִּיבָּה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתָּא יָרְחִי אֲנוּן בְּמִיָּא וְשִׁיתָּא יָרְחִי בְּאַשָׂא. וְהָא הֲכָא
מִיָּא הוּוּ אֲמַאי תַרִּיסָר יָרְחִי. אָמַר (לִיָּה) רַבִּי יוֹסִי בְּתַרִּי דִינִין דְּגִיָּהֲנָם
אֲתַדְּנוּ בְּמִיָּא וְאַשָׂא. בְּמִיָּא דְּמִיִּין דְּנַחְתּוּ עֲלֵיהּ מְלַעֲיָלָא הוּוּ צְנִינִין
כְּתִלְגָּא. בְּאַשָׂא דְּמִיִּין דְּנַפְקִי מִתְתָּא הוּוּ רְתִיחֹן כְּאַשָׂא. וְעַל דָּא בְּדִינָא
דְּגִיָּהֲנָם אֲתַדְּנוּ בְּאַשָׂא וּמִיָּא (וּבְגִין כְּדָּא תַרִּיסָר יָרְחִי הוּוּ דְּאֲמַר רַבִּי אֲלַעֲזָר דִּינָא דְּחִיבִיָּא
בְּגִיָּהֲנָם תַרִּיסָר יָרְחִי הוּוּ וְהָא אֲוֻקְמוּהָ. וְעַל דָּא כֹּל אֲנוּן חִיבִי עֲלֵמָא אֲתַדְּנוּ בְּתַרִּין דִּינִין אֲלִין בְּמִיָּא
וְאַשָׂא) עַד דְּאַשְׁתַּצִּיאוּ מֵעֲלָמָא. וְנַח הָיָה מְסֻתָּפֵל בְּתִיבּוּתָא וְאַתְכַּסִּי מֵעֵינָא
וּמְחַבֵּלָא לָא קָרִיב לְגַבִּיָּה, וְתִיבּוּתָא אִיהִי הָיָה שְׁטִיָּא עַל אֲנָפִי מִיָּא כְּמָא
דְּאֲתָּ אָמַר וַיִּשָּׂאוּ אֶת הַתִּיבָּה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבַּעִים יוֹם לָקוּ. דְּכְּתִיב וַיְהִי הַמְּבּוּל אַרְבַּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגוֹ'. וְכֹל שָׂאָר
זְמַנָּא אֲתַמְחוּן מֵעֲלָמָא. הִדָּא הוּא דְּכְּתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְוִי לֹון לְאַנוּן
חִיבָּא דְּהָא לָא יִקּוּמוּן לְאַחֲרֵיָּא בְּעֲלָמָא לְמִיָּקָם בְּדִינָא הִדָּא הוּא דְּכְּתִיב
וַיִּמְחוּ כְּמָא דְּאֲתָּ אָמַר, (תְּחִלִּים ט) שְׁמָם מְחִית לְעוֹלָם וְעַד. דְּאַפִּילוּ לְמִיָּקָם
בְּדִינָא לָא יִקּוּמוּן:

וַיִּשָּׂאוּ אֶת הַתִּבָּה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָא פְּתַח (תְּחִלִּים נז) רוּמָה עַל
הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָּדָּא. וְוִי לֹון לְחִיבָּא דְּאַנוּן חֻטְאָן וּמְרַגִּיזִין
לְמַאֲרִיָּהוּן בְּכָל יוֹמָא. וּבְחֻבִּיָּהוּ דְּחִינִין לָהּ לְשְׂכִינְתָּא מְאַרְעָא. וְגַרְמִין
דְּתַסְתַּלֵּק מֵעֲלָמָא. וַיִּשְׂכִּינְתָּא אֲקָרִי אֱלֹהִים. וְעַלָּה כְּתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם
אֱלֹהִים.

תָּא חֲזִי, מֵה כְּתִיב וַיִּשָּׂאוּ אֶת הַתִּבָּה דְּדְחִינִין לָהּ לְבַר. וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ,
דְּלָא שְׂרִיָּא בְּעֲלָמָא וְאַסְתַּלְקַת מִנָּה. וְכַד אֲסְתַּלְקַת מֵעֲלָמָא, הָא לִית מָאן
דִּישְׁגַּח בְּעֲלָמָא וְדִינָא שְׁלְטָא (בְּדִינָא) כְּדִין עֲלוּי. וְכַד יִתְמַחוּן חִיבִיָּי עֲלָמָא

וְיִסְתַּלְקוּן מִנִּיהַ (דעלמא), שְׂכִינְתָא אַהֲדַרַת מְדוּרָה בְּעֵלְמָא.

דף סט ע"א

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חֲזִיבִיא דְּהוּוּ בְּהַהוּא זְמַנָּא אַמַּאי לָא אַהֲדַרַת שְׂכִינְתָא לְאַתְרָה כְּדַבְּקַדְמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלָא אֲשַׁתְּאָרוּ בָּהּ שְׂאָר זְכָאֵי עֵלְמָא. אֵלָא (אבל) בְּכָל אַתְר דְּאַזְלוּ נַחְתַּת וְשׁוּיָאֲת (דף סט ע"א) מְדוּרָה עֲמַהוּן. וּמַה בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה אַחְרָא לָא אַתְפְּרָשָׂא מִנִּיהוּ, כָּל שְׂכָן אִי אֲשַׁתְּאָרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׂא.

וְהָא אַתְמַר. בְּכָל חוּבִין דְּחִיבֵי עֵלְמָא דְּחִיבִין לָהּ לְשְׂכִינְתָא. חַד מִנִּיהוּ מַאן דְּמַחְבֵּל אַרְחִיהּ עַל אַרְעָא כְּדַאמְרוּ. וּבְגִין כֶּדָּ לָא חֲמִי אַנְפִּי שְׂכִינְתָא וְלָא עָאֵל בְּפִלְטְרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַלִּין וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ אֶתְמַחוּן מִן כְּלָא.

תָּא חֲזִי, בְּהַהוּא זְמַנָּא דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא לְאַחֲזִיָּאָה מִתִּיבָא, כָּל אַנּוּן מִתִּין דִּישְׁתַּכְחוּן לְבַר בְּשְׂאָר אַרְעִין נּוֹכְרָאִין קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא יְבָרָא לּוֹן גּוֹפִיָּיהוּ (נ"א יוקים לון בגופייהו) כְּדַקָּא חֲזִי. דְּהָא גְרַמָּא חַד דְּאַשְׁתְּאָר בִּיה בְּבַר נֶשׁ תַּחוֹת אַרְעָא הָהוּא גְרַמָּא יִתְעַבִּיד כְּחֲמִירָא בְּעִיסָה וְעַלִּיהּ יְבַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא כָּל גּוֹפָא.

וְלָא יְהִיב לּוֹן קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא נִשְׁמַתִּין אֵלָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. דְּכְתִיב, (יחזקאל לו) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתַח אֶת קְבֻרֹתֵיכֶם וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. דִּישְׁתַּגְּלוּן תַּחוֹת אַרְעָא. וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב וְנִתְתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם וְגו'. דְּהָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל יִקְבְּלוּן נִשְׁמַתִּין כָּל (אנון) בְּנֵי עֵלְמָא. בַּר אֵלִין (דרא דטופנא) דְּאַסְתְּאָבוּ וְסֵאִיבוּ אַרְעָא. בְּאַלִּין כְּתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ דִּיִּיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאַקְשׁוּ וְאַפְּלִיגוּ קְדַמַּאי עַל דָּא. וַיִּמְחוּ כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים סט) יִמְחוּ מִסֶּפֶר חַיִּים.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאִי לִית לּוֹן חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דְּאַתִּי דְּכְתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכְתִיב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אַרְץ. אֲבָל יְקוּמוּן בְּדִין. וְעַלִּיהוּ כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפְרָיִם יִקִּיצוּ אֵלָה לְחַיִּי עוֹלָם וְאַלְהָ לְחַרְפוֹת וּלְדַרְאוֹן עוֹלָם. וּפְלוּגִתָּא בְּהָא אֲבָל כְּלָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבָּא אָמַר (את כל) לְאַכְלָלָא כָּל אַנּוּן שְׁלִיטִין דְּשְׁלִטִין מִמֶּנּוּן עַל אַרְעָא. וְדָא הוּא הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. דְּכַד עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא דִּינָא בְּבִנֵי עֵלְמָא אַעֲבַר לְאַנּוּן שְׁלִיטִין דְּמִמֶּנּוּן עַלִּיהוּ בְּקַדְמִיתָא וּלְבַתֵּר לְאַנּוּן דִּיִּתְבִּי תַּחוֹת גְּדַפִּיָּיהוּ דְּכְתִיב (ישעיה כד) יִפְקוּד יְיָ עַל צְבָא הַמְּרוֹם בְּמְרוֹם וּלְבַתֵּר עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְהִידָּ מִתְעַבְרָן קַמִּיהּ. אֵלָא אַעֲבַר לּוֹן בְּנוֹרָא דְּדִלִיק הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אִשׁ אוֹכְלָה הוּא אֵל קָנָא. אֲשָׂא (הוא) דְּאַכִּיל אֲשָׂא. הָהוּא

יָקוּם דְּעַלְיֵיהּ (נ"א מעבר) בְּאֶשָׁא. וְאֲנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֵיתֵיהּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי כְּדָ
וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וּלְבַתֵּר מְאָדָּם וְעַד בְּהֵמָה עַד
רְמֵשׁ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמַּחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֱלִין דְּלִתְתָּא. וַיִּשְׁאַר אֶדָּ נַח.
אֶדָּ לְמַעוּטֵי. דְּלֹא אֲשֶׁתְּאָרוּ בְּעֶלְמָא בְּר נַח וּדְעַמִּיה בְּתִיבּוּתָא. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר חֲגִיר הָוָה דְּאָכִישׁ לִיה אַרְיָא וְהָא אוֹקְמוּהָ :

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה. רַבִּי
חֲזִיא פְּתַח (משלי כב) עָרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתֵּר. הָאִי קָרָא אֲתִמָּר עַל נַח דְּעָאֵל
לְתִיבּוּתָא וְאִסְתַּתֵּר בָּהּ. וְעָאֵל לְגוֹ תִיבּוּתָא בְּזִמְנָא דְּמִיָּא דְּחָקוּ לִיה. וְהָא
אֲתִמָּר דְּעַד לֹא עָאֵל לְתִיבּוּתָא חֲמָא לִיה לְמִלְאָדָּ הַמּוֹת דְּאִזִּיל בִּינֵייהוּ
וְאִסְחָר לוֹן. כִּיּוֹן דְּחֲמָא לִיה, עָאֵל לְתַבָּה וְאִסְתַּתֵּר בְּגוּהָ. הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב
עָרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתֵּר. רָאָה רְעָה דָּא מְלָאָדָּ הַמּוֹת וְנִסְתֵּר מִקְפִּיָּה הַדָּא
הוּא דְּכַתִּיב מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתֵּר. (ויסתר לא כתיב), אֲהַדְרַר עַל מַה דְּאֲתִמָּר
בְּזִמְנָא דְּמוֹתָא שְׂרָיָא בְּעֶלְמָא בְּר נֶשׁ חֲפִים יִסְתֵּר וְלֹא יָקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזֵּי
קַמִּי מְחַבְּלָא. בְּגִין דְּכִיּוֹן דְּאֲתִיָּהִיב לִיה רְשׁוֹ, יִחַבֵּל כָּל אֲנוּן דִּישְׁתַּכְּחוּן
קַמִּיָּה וַיַּעֲבְרוּן קַמִּיָּה בְּאֲתַגְלִיָּא. וְסוּפָא דְּקָרָא וּפְתָאִים עֲבָרוּ וַנְּעַנְשׁוּ עֲבָרִין
קַמִּיָּה וְאֲתַחֲזִין קַמִּיָּה וְנַעֲנְשׁוּ.

דף סט ע"ב

דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ, עֲבָרוּ פְּקוּדָא (דא) (נ"א דמאריהון) וַנְּעַנְשׁוּ. דְּבַר אַחַר עָרוּם רָאָה
רְעָה וְנִסְתֵּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וַנְּעַנְשׁוּ אֱלִין בְּנֵי דְרִיהָ. (ונענשו), כִּיּוֹן
דְּאִסְתַּתֵּר וְאֲשֶׁתֵּהִי תַמּוֹן כָּל הַהוּא זִמְנָא. (דף סט ע"ב) לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
נַח.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן (ויזכור אלהים את נח) תָּנָא חֲזִי בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא אֲתַעֲבִיד לֹא
כְּתִיב בֵּיה זְכִירָה. כִּיּוֹן דְּאֲתַעֲבִיד (ביה) דִּינָא וְאֲתַאֲבִידוּ חֲזִיבֵי עֲלִמָּא, כְּדִין
כְּתִיב בֵּיה זְכִירָה. דְּהָא כִּד דִּינָא שְׂרָיָא בְּעֶלְמָא אֲתַחֲבָרוּתָא לֹא אֲשֶׁתַּכַּח.
וּמְחַבְּלָא שְׂרָיָא עַל עֲלִמָּא. כִּיּוֹן דְּאֲתַעֲבַר דִּינָא וְאֲשֶׁתַּכִּיף רוּגְזָא, תַּב כְּלָא
לְאֲתַרִּיהָ. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב הִכָּא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח. דְּבִיהָ שְׂרָיָא זְכוּר. דְּנַח
אִישׁ צְדִיק כְּתִיב בֵּיה.

כְּתִיב, (תהלים פט) אֲתָה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיוֹ אֲתָה תִשְׁבַּחַס. בְּשַׁעֲתָא
דִּימָא קַפִּיץ בְּגִלְגוּלֵי וְתַהוּמֵי סְלָקֵי וְנַחֲתֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂדַר חַד
חוּטָא מְסֻטְרָא דִּימִינָא וּמְשִׁיף גִלְגְּלוּי וְשָׁכִיף זַעֲפִיָּה וְלִית מֵאן דִּידַע לִיהָ.

יוֹנָה נַחַת לִימָא וְאִזְדַּמּוֹן לִיה הַהוּא נוֹנָא וּבִלַע לִיהָ. הֵיךְ לֹא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהָ
מִנִּיהָ וְלֹא פָּרְחָא מִיָּד. אֶלָּא בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט בְּהַהוּא גְּאוּתָא
דִּימָא. וְהַהוּא גְּאוּתָא דִּימָא הוּא חַד חוּטָא דְּשִׁמְאָלָא דְּסְלִיק לִיה לִימָא
לְעִילָא וּבִיה אִסְתַּלַּק. וְאִי לָאו הַהוּא חוּטָא דְּמִטֵּי לִיה מְסֻטְרָא דִּימִינָא לֹא

סְלִקָא לְעֵלְמִין. דְּכַד (דכיון) דְּהָהוּא חוּטָא נְחִית לִימָא וְיִמָא אֶתְאַחִיד בְּהַ
כְּדִין אֶתְעָרִין גְּלָגְלוּי וְשֶׁאֲגֹן לְמִטְרָף טְרַפָּא. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְיִב
לִיה (לוין) לְאַחוּרָא וְתַבִּין לְאַתְרֵיהּ.

הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּשׂוֹא גְלִיו אֶתְהַ תְּשַׁבְּחִם. תְּשַׁבְּחִם לְאַנּוּן גְּלִי יִמָּא.
תְּשַׁבְּחִם תְּתַבֵּר לֹון לְאַתְבָּא לְאַתְרֵיהּ. דְּבַר אַחַר תְּשַׁבְּחִם מִמֶּשׁ שְׁבַחָא
הוּא לֹון בְּגִין דְּסְלִקִין בְּתִיאֻבְתָּא לְמַחְמִי. מִכָּאן כָּל מָאן דְּכָסִיף לְאַסְתַּכְלָא
וְלִמְנַדַּע אַף עַל גַּב דְּלָא יְכִיל (נ״א ולא יחבין ליה רשותא) שְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיהּ וְכִלָּא
מִשְׁבַּחָן לִיה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה נַח כַּד הָוָה בְּתִיבָה דְּחִיל הָוָה דְּלָא יְדַבֵּר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְעֵלְמִין. וְכִיּוֹן דְּאַתְעֵבִיד דִּינָא וְאַתְעֵבְרוּ חַיִּיבֵי עֲלָמָא כְּדִין מַה כְּתִיב
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַרְתָּ חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא שְׂרָיָא בְּעֲלָמָא לָא לִיבְעִי לִיה
לְאַיִנִישׁ דְּיְדַבֵּר שְׁמִיהּ לְעִילָא (קמיה דקודשא בריך הוא בעלמא). דְּהָא אִי אֲדַבֵּר
שְׁמִיהּ יְדַכְּרוּן חוּבּוּי (כלהו) וְיִיתוּן לְאַשְׁגָּחָא בֵּיהּ. מְנַלְן מְשׁוּנְמִית, דְּהָהוּא
יִוּמָא יוֹם טוֹב דְּרָאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין עֲלָמָא. וְכַדִּין
אָמַר לִיה אֶלְיִשָׁע (מלכים ב ד) הֵישׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
דְּכַדִּין אֶקְרִי מְלָךְ. מְלָךְ הַקְדוּשׁ מְלָךְ הַמְשָׁפֵט. וְתֵאמֶר בְּתוּךְ עַמִּי אֲנֹכִי
יִוֹשְׁבֵת. לָא בְּעִינָא דְיִדְכְּרוּן לִי וְיִשְׁגָּחוּן בִּי אֶלָּא בְּתוּךְ עַמִּי. מָאן דְּעֵייל
רִישִׁיהּ בֵּין עַמָּא (כלא) לָא יִשְׁגָּחוּן עֲלִיהּ לְמִידּוֹן לִיה לְבִישׁ. בְּגִינֵי כֵּךְ אָמַרְהּ
בְּתוּךְ עַמִּי.

תָּא חֲזִי, נַח בְּשַׁעֲתָא דְרוּגְזָא שְׂרָיָא בְּעֲלָמָא לָא אֲדַבֵּר. כִּיּוֹן דְדִינָא אֶתְעֵבֵר
מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח הַשָּׁתָא אֲדַבֵּר שְׁמִיהּ. דְּבַר אַחַר וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת נַח כִּמְהָ דְאַתְּ אָמַר וְאַזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי.

רַבִּי חִזְקִיָּה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד. פָּגַע בֵּיהּ רַבִּי יִיסָא. אָמַר לִיה
תְּנוּהֲנָא עֲלָךְ דְּאַתְּ בְּלַחוּדְךְ. דְּהָא תְּנִינְן דְּלָא יְפּוּק בַר נָשׁ יַחֲדָאִי בְּאַרְחָא.
אָמַר לִיה רַבִּיָּא חַד אָזִיל בְּהֲדָאִי וְאַיְהוּ אֶתִּי אֶבְתְּרָאִי. אָמַר לִיה וְעַל דָּא
תְּנוּהֲנָא אִידָךְ אָזִיל בְּהֲדָךְ מָאן דְּלָא תְּשַׁתְּעִי בֵּיהּ מְלִי דְאַוּרֵייתָא. דְּהָא תְּנִינְן
כָּל מָאן דְּאַזִּיל בְּאַרְחָא וְלָאוּ עַמִּיהּ מְלִי דְאַוּרֵייתָא אֶסְתַּכְּן בְּנַפְשִׁיהּ. אָמַר
לִיה הֲכִי הוּא וְדָאִי.

אֲדַהֲכִי מָטָא הָהוּא רַבִּיָּא. אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא בְּרִי מָאן אֶתְר אֲנִתְ. אָמַר
לִיה מִקְרַתָּא דְלוּד וְשְׁמַעְנָא דְהָאִי בַר נָשׁ חַכִּים אָזִיל תַּמָּן וְזַמִּינָא גְרַמָּאִי
לְפוּלְחָנִיהּ וְלִמִּיהָ בְּהֲדִיהּ. אָמַר לִיה בְּרִי יְדַעְתָּ מְלִי דְאַוּרֵייתָא. אָמַר לִיה
יְדַעְנָא דְהָא אָבָא הָוָה אוּלִיף לִי בְּפָרְשֵׁת קַרְבָּנוֹת וְאַרְכִינָא אוּדְנָאִי לְמָאִי
דְּהָוָה אָמַר עִם אַחִי דְאַיְהוּ קְשִׁישָׁא מְנָאִי. אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא בְּרִי אִימָא
לִי.

פֶּתַח וְאָמַר וַיָּבֹן נַח מְזַבַּח לַיִי וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמְזַבֵּחַ. וַיָּבֹן נַח מְזַבֵּחַ, דָּא אִיהוּ מְזַבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה. נַח (דף ע ע"א) אֲמַאי קָרִיב עוֹלָה. דְּהָא עוֹלָה לֹא סִלְקָא אֶלְא בְּגִין הִרְהוּרָא דְלַבָּא (דרעותא) וְנַח בְּמָה חָב. אֶלְא נַח הִרְהַר וְאָמַר הָא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא גְזַר דִּינָא עַל עֲלָמָא דִּיתְחַרְב, דִּילְמָא בְּגִין דְּשִׁזְיַב לִי כָּל זְכוּתָא פִּקְע לִי וְלֹא יִשְׁתַּאֲר לִי זְכוּ בְּעֲלָמָא. מִיָּד וַיָּבֹן נַח מְזַבֵּחַ לַיִי.

ההוא מְזַבֵּחַ דְּאַקְרִיב בֵּיהּ אָדָם הָרָאשׁוֹן הָוָה. אִי הָכִי אֲמַאי וַיָּבֹן. אֶלְא בְּגִין דְּחִיָּיְבֵי עֲלָמָא גְרָמוּ דְלֹא קִיִּימָא בְּדוּכְתִּיָּה. כִּיּוֹן דְּאֲתָא נַח כְּתִיב בֵּיהּ וַיָּבֹן. וַיַּעַל עוֹלוֹת עֲלֵת כְּתִיב חֲדָא (הווא). כְּתִיב, (ויקרא א) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיִי (ולעולם עולה סלקא דכר. אי) עוֹלָה סִלְקָא דְכָר וְלֹא סִלְקָא נוֹקְבָא דְכְּתִיב זָכָר תָּמִיד יִקְרִיבוּ. אֲמַאי כְּתִיב אִשָּׁה דְּהָא אִשׁ בְּעִי לְאִשְׁתַּפְּחָא תַּמָּן.

אֶלְא אָף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתַקְרִיב דְכָר. וְלֹא תִרְיָה אֲתַקְרִיב. נוֹקְבָא לֹא בְּעִיָּא לְאִתְפָּרְשָׁא מִנִּיהּ, אֶלְא בֵּיהּ אֲתַקְרִיב בְּגִין לְחַבְרָא דָּא בְּדָא. דְּסִלְקָא נוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְאִתְחַבְרָא כְּחֲדָא. וְאָף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוּם אִישׁוּם.

נַח אֲצִטְרִידָא לִיהּ לְמַקְרַב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְאִתְחַבְרָא וְלֹא עֲלָאָה בְּתִיבָהּ. וְעַל דָּא אֲקָרִיב עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אִשׁ הִי דְּאִתְחַבְרָא (בה) שְׂמָא לֹא בְּנוֹקְבָא. דְּהָא (כל) נוֹקְבָא מְסִטְרָא דְשְׂמָא לֹא קָא אֲתִיָּא וְדְכוּרָא מְסִטְרָא דִּימִינָא בְּאַתְדִּבְקוּתָא דָּא בְּדָא. וּבְגִין כֶּד אֲקָרִיב נוֹקְבָא אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוּ דְרַחֲמֵימוּ דְאַחִיד בֵּיהּ שְׂמָא לֹא לְסִלְקָא לָהּ לְעִילָא וְלֹא תִקְשָׂרָא כְּחֲדָא. וּבְגִין כֶּד (ד"א כתיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. קְשִׁירוּ דְכָר וְנוֹקְבָא דָּא בְּדָא:

וַיִּרַח יְיָ אֶת רִיחַ הַנִּיחַח. וְכְתִיב אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ. אִשָּׁה הָכִי שְׂמַעְנָא תִנְנָא וְאִשָּׁא מְחַבְרִין כְּחֲדָא. דְּהָא לִית תִּנְנָא בְּלֹא אִשָּׁא כְּמָה דְכְּתִיב (שמות יט) וְהָרַסְנִי עֵשׂוֹן כָּלּוּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְיָ בְּאֵשׁ.

תָּא חֲזִי (נשא קלוז, קלח) אִשׁ נְפִיק מִלְּגִיו וְאִיהוּ דְּק. וְאַחִיד בְּמַלְּהָ אַחֲרָא לְבָר דְּלָאו אִיהוּ דְּק הָכִי וְאִתְאַחֲדוֹן דָּא בְּדָא וְכַדִּין תִּנְנָא סִלְקָא. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּאִתְאַחֲדִיד אִשָּׁא בְּמַלְּהָ דְרַגִּישׁ. וְסִימְנִידָא חוּטְמָא דְנְפִיק בֵּיהּ תִנְנָא מְגוֹ אִשָּׁא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים לג) יִשְׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפְּדִ. בְּגִין דְּאַהֲדָר אִשָּׁא לְאַתְרִיָּה. וְחוּטְמָא (אתרגיש) אֲתַכְנִישׁ בְּהַוָּא רִיחָא לְגוֹ לְגוֹ עַד דְּאִתְאַחֲדִיד כְּלָא וְתַב לְאַתְרִיָּה. וְאַתְקָרִיב כְּלָא לְגוֹ מְחַשְׁבָּה וְאַתְעַבִּיד רְעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין רִיחַ נִיחַח. דְּנַח רוּגְזָא וְאַתְעַבִּיד נִיחָא.

דְּהָא תִנְנָא אֲתַכְנִישׁ וְעִיל וְקָמִיט בְּאִשָּׁא וְאִשָּׁא אַחִיד בְּתִנְנָא וְעִילִי תִרְוּוּיָהּ לְגוֹ לְגוֹ עַד דְּנַח רוּגְזָא. וְכַד אִתְאַחֲדִיד (אחיד) כְּלָא דָּא בְּדָא וְנַח רוּגְזָא, כְּדִין הוּא נִיחָא, וְקְשִׁירוּ חַד וְאַתְקָרִיב נִיחָא. נִיחָא דְרוּחָא

חֲדָוּתָא דְכֻלָּא כְּחֻדָּא. נְהִירוּ דְבוֹצִינִין נְהִירוּ דְאַנְפִּין. וּבְגִין כֶּדֶף כְּתִיב, וַיֵּרַח
יְיָ אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. כְּמֵאן דְאַרְח וְכִנְיֵשׁ כְּלָא לְגוּ אֶתְרִיהּ.

אַתָּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקִיהּ. אָמַר וּמָה כָּל הָדִין טְבָא אֵית תְּחוּת יְדָד וְלֹא
יְדַעְנָא בֵּיהּ. אָמַר אַהֲדַרְנָא מִן אוֹרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהַדָּד. אַזְלוּ. אָמַר רַבִּי
חִזְקִיָּה אֲרַחָא דָּא בְּהַדֵּי שְׂכִינְתָּא נְהַדָּד דְהָא מִתְקַנָּא קַמֵּן. אַחִיד בֵּידָא
דְהַהוּא יְנוּקָא וְאַזְלוּ. אָמְרוּ לִיהּ אֵימָא לָן קָרָא חַד מֵאַנּוּן דְאָמַר לָדֵ אַבּוּדָּ.

פְּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא
תְּאוּבָתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דנפקא) רְעוּתָא מִפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נִפִּיק מִחוּטְמָא
כֶּדֶף אֲשָׁא נִפְקָא, דְהָא כֶּדֶף אֶתְחַבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נִפִּיק אֲשָׁא בְּרְעוּתָא בְּנְהִירוּ
דְאַנְפִּין בְּחֻדָּה דְכֻלָּא בְּאֶתְדַבְּקוּתָא דְנִיחָא.

דף ע"ב

וּבְגִין כֶּדֶף כִּי טוֹבִים דוּדִידָד מִיָּן. מַהֲהוּא יָן (י"ו) דְמַחְדֵּי וְנְהִיר אַנְפִּין וְחִיָּכִין
עֵינִין וְעֵבִיד רְעוּתָא. וְלֹא מִיָּן דְמִשְׁכַּר (דשכיר) וְעֵבִיד רוּגְזָא וְאַחְשִׁיד אַנְפִּין
וְלִהְטָאן עֵינִין יָן דְרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְחִמַּר דָּא טב, נְהִיר אַנְפִּין וְחִדֵּי
עֵינִין וְעֵבִיד תִּיאוּבָתָא דְרַחִימוּ, מְקַרִּיבִין לִיהּ כָּל יוּמָא עַל גְּבִי מִדְּבַחָא (דף
ע ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְשִׁתֵּי לִיהּ חֲדֵי לִיהּ וְעֵבִיד לִיהּ נִיחָא דְכְּתִיב (במדבר כח)
וְנִסְכּוֹ יָן רַבִּיעִית הַהִין. וּבְגִין כֶּדֶף כִּי טוֹבִים דוּדִידָד מִיָּן. מַהֲהוּא יָן דְאֶתְעַר
רַחִימוּתָא וְתִיאוּבָתָא.

וְכֻלָּא כְּמָה דְלִתְתָּא אֶתְעַר רַחִימוּתָא דְלַעֲיָלָא. תְּרִין שְׂרָגִין כֶּדֶף אֶתְדַעֵד
נְהוּרָא דְלַעֲיָלָא בְּתַנְנָא דְסָלִיק מַהֲהוּא דְלִתְתָּא אֶתְדָּלִיק הַהוּא דְלַעֲיָלָא.
אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה הֵכִי הוּא וְדָאֵי דְעֲלָמָא עֲלָאָה תִּלְיָא בְּתַתָּאָה וְתַתָּאָה
בְּעֲלָאָה, וּמִזְמָנָא דְאֶתְחַרֵּב בֵּי מְקַדְשָׁא בְּרַכָּאן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ לַעֲיָלָא וְתַתָּא.
לֹאֲחַזְזָא דָּדָא בְּדָא תִּלְיָא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַכָּאן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ וּלְוֹטִין אֲשַׁתְּכַחוּ, דְהָא יְנִיקוּ דְכֻלָּא
בְּהַהוּא סְטָרָא נִפְקִי (ד"א וברכאן לא נפקי), מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיין
בְּאַרְעָא וְלֹא פְּלַחֵי פּוּלְחָנָא דְאַצְטְרִיָּד לְאַדְלָקָא בּוֹצִינִין וְלֹאֲשַׁתְּכַחָא
בְּרַכָּאן, וּבְגִין כֶּדֶף לֹא מִשְׁתַּכְּחֵי לַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְעֲלָמָא לֹא יְתִיב בְּקִיּוּמִיהּ
כְּדָקָא יָאוּת.

וְאָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם. מֵאֵי
הוּא, אָמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׂמַעְנָא מִרַבִּי שְׂמַעוֹן דְאָמַר כָּל זְמָנָא דְאֲשָׁא
דְלַעֲיָלָא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תַּנְנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלִתְתָּא אֶתְקִיף רוּגְזָא וְשְׂצִי
כְּלָא. בְּגִין דְכַד נִפִּיק אֲשָׁא לִית לִיהּ פְּסָק (קמיה) עַד דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד
דִּינָא דְלִתְתָּא לֹא אוֹסִיף לְאַתְתַּקְפָּא בְּדִינָא דְלַעֲיָלָא עֵבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלֹא
יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁצְאָה. וּבְגִין כֶּדֶף כְּתִיב לֹא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסֶפֶת
לְאַתְתַּקְפָּא דִּינָא דְלִתְתָּא.

אמר ההוא ינוקא שמענא בגין דכתיב ארוהה האדמה בעבורך. דהא בההיא שעתא דאתלטיא ארעא בחובא דאדם. אתייהיב רשו לשלטאה עלה ההוא חווא בישא דאיהו מחבלא דעלמא ושצי בני עלמא. מההוא יומא דקריב נח קרבנא, וארח ליה קודשא בריך הוא, אתייהיב רשו לארעא לנפקא מתחות ההוא נחש ונפקא ממסאבא. ועל דא מקריבין ישראל קרבנא לקודשא בריך הוא בגין לאנהרא אפי ארעא.

השלמה מההשמטות (שיר השירים א') לריח שמניך טובים. לריח מאן, אלא אית ריח ואית ריח. ריח הקרבן וריח הקטורת. ריח הקרבן מקריב ומייחד כל אינון שבטיא דהיכלא דבית דוד וריח הקטורת מקריב ומייחד ואנהיר אינון בוצינין עלאין נהיר (נהיר) אפרסמונא דכיא (ג)

ועל דא תרין מדבחין הוו, מזבח הקטורת ומזבח העולה מזבח הקטורת איהו פנימאה מזבח העולה איהו לבר. ריח מזבח העולה מתקין לאנהרא בוצינין תתאין, ריח מזבח הקטורת מתקין לאנהרא בוצינין עלאין. ועל דא לריח שמניך טובים לריח דההוא קטורת שמניך טובים.

בא וראה שתי מזבחות הן מזבח פנימי לעילא מזבח חיצון לתתא. מזבח הפנימי הוא שלם וזהו דכתיב המזבחה בתוספת ה"א וכך הוא בכל מקום. ומזבח החיצון הוא חסר ה"א כמו נערה נער חסר ה' אשתכח דמאתערותא דמזבח הפנימי (ס"א החיצון) של מטה אתער מזבח הפנימי של מעלה ובמה אתער בריח הקטורת. ובמה אתער מזבח החיצון של מעלה ובמה אתער בריח הקטורת. ועל דא) הקטורת של מעלה ואתער ריח הקרבן של מטה ועל דא (שיר השירים א') לריח שמניך טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין. כתיב הקא טובים וכתיב התם (בראשית א') וירא אלהים את האור כי טוב : (עד כאן מההשמטות)

אמר רבי חזקיה יאות הוא (והיא) והאי הנה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. אמר רבי ייסא קודשא בריך הוא אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטיא בגין למילט עלמא. בההוא יומא (דאתייהבת אורייתא) נפקת ארעא מההיא קלה וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, בר בשעתא דקורבנא אשתכחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון.

אמר רבי ייסא ליההוא ינוקא מה שמך, אמר ליה אבא. אמר ליה אבא תהא בכלא בחכמה ובשגין. קרא עליה (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

אמר רבי חזקיה זמין קודשא בריך הוא לאעברא רוח מסאבא מן עלמא כמה (ד"א ל"ג דאתמר) דכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. וכתיב, (ישעיה כה) בלע המנות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי דבר.

וְזָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא וְלְאַפְקָא לְהַ מַּחְשׁוּכָא בְּגִין
הַהוּא חוּזָא בִּישָׂא. כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָבָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה
וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יְהִי שְׁבַעֲתִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַעֲתִים הַיָּמִים. מַאי אֹרֶךְ, הַהוּא אֹרֶךְ
דְּגַנְיָ לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוּבְדָא דְבְּרַאשִׁית :

וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח
וַיֹּאמֶר, (משלי י) בְּרַכְתָּ יְיָ הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסִיף עֲצָב עִמָּה. בְּרַכְתָּ יְיָ דָּא
שְׂכִינְתָּא דְאִיהִי אֲתַפְקֵדָא עַל בְּרַכְּאָן דְעֵלְמָא, וּמְנָה נְפָקִי בְּרַכְּאָן לְכֻלָּא.

דף עא ע"א

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בְּקִדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֵּיבָה
וְגו'. כְּמָה דְאֲתַמַּר דְּמַאֲרִיָּה דְבֵיתָא יְהִי לִיה רְשׁוֹ לְמִיעָאֵל. לְבַתֵּר אֲתַתָּא
אֲמַרָה לִיה לְנִפְקָא. בְּקִדְמִיתָא עָאֵל בְּרִשׁוּתָא דְבַעְלָהּ, לְסוּף נִפְקָא בְּרִשׁוֹ
דְאֲתַתָּא. מְכָאן אֹלִיפְנָא מַאֲרִיָּה (דף עא ע"א) דְבֵיתָא יַעִיל וְאֲתַתָּא תַפְיָקָא,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתֵּבָה. דְרִשׁוּ הָהוּ
בִידְהָא לְאַפְקָא לִיה לְאוּשְׁפִיזָא וְלֹא לְאַעְלָא לִיה.

פִּינּוּ דְנִפְקָא יְהִי מִתְנָן לָהּ, בְּגִין דְאִיהִי בְבֵיתָא וּבֵיתָא בִידְהָא. וְאֲנוּן מִתְנָן
דְיָהֵב לָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימּוּתָא בְּבַעְלָהּ. מְכָאן אֹלִיפְנָא אֹרְחָא אֲרַעָא
לְאוּשְׁפִיזָא. (למיהב בידא דבעלה כד נפק יהב מתנן לאתתיה ולא בידה ובגין כך כיון דיהב ליה
מתנן) וְעַל דָּא לְבַתֵּר דְיָהֵב לָהּ מִתְנָן לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימּוּתָא בְּבַעְלָהּ (נ"א כיון
דנפק יהב מתנן ונבזבזין בידא דבעלה למיהב לאתתיה ולמחדי בה ולאסגאה לה רחמיותא בבעלה,
הדא הוא דכתיב ויקח מכל וגו' ויעל עולות במזבח, אליו מתנן דיהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה
רחמיותא בעלמא, ומכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא
בידהא, ועל דא ויעל עולות במזבח, קורבנא לדכורא לאסגאה רחמיותא בבעלה ברכא ליה) בְּרַכְּאָ
לִיה, דְכְּתִיב וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וְגו'. וּבְגִין
כְּדָ כְּתִיב, (משלי י) בְּרַכְתָּ יְיָ הִיא תַעֲשִׂיר. וְדַאי כְּמָה דְאֲתַמַּר.

וְלֹא יוֹסִיף עֲצָב עִמָּה. רְזָא דְכְּתִיב בְּעַצְבוֹן תֵּאֲכַלְנָהּ. עַצְבוֹן עֲצִיבוֹ וְרוּגְזָא
בְּלֹא נְהִירוֹ דְאַנְפִּין. כְּדָ אֲתַחֲשַׁדְּ סִיְהָרָא וּבְרַכְּאָן לֹא מִשְׁתַּפְּחִי. בְּעַצְבוֹן
סְטָרָא דְרוּחָא אַחֲרָא דְאַמְנַע בְּרַכְּאָן מְעֵלְמָא, וּבְגִין כְּדָ וְלֹא יוֹסִיף עֲצָב
עִמָּה. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, (בראשית ח) לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה :

וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יְהִי. מְכָאן וְלִהְלָאָה יְהִי לְכוּן דְיִוְקְנִין דְבְּנֵי נְשָׂא דְהָא
בְּקִדְמִיתָא לֹא הָווּ דְיִוְקְנִין דְבְּנֵי נְשָׂא. תָּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית ט)
בְּצֹלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וּכְתִיב, (בראשית ה) בְּדַמוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה
אוֹתוֹ. פִּינּוּ דְחִטּוֹ אֲשֵׁתְנוּ דְיִוְקְנִיָּהוּ מֵהַהוּא דְיִוְקְנָא עֲלָאָה וְאֲתַהֲפְכוּ אֲנוּן
לְמַדְחַל מְקַמֵּי חִינוּן בְּרָא.

בְּקִדְמִיתָא כָּל בְּרִיין דְעֵלְמָא זְקָפוּ עֵינֵינוּ וְחִמָּאן דְיִוְקְנָא קְדִישָׁא עֲלָאָה
וְזַעָאן וְדַחֲלִין מְקַמֵּיהּ. פִּינּוּ דְחִטּוֹ אֲתַהֲפֵד דְיִוְקְנִיָּהוּ מְעֵינִיָּהוּ לְדְיִוְקְנָא
אַחֲרָא. וְאֲתַהֲפֵד דְבְּנֵי נְשָׂא זְעִין וְדַחֲלִין קַמֵּי שְׂאָר בְּרִיין.

תא חזי, כל אנון בני נשא דלא חטאון קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא. זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל ברין דעלמא זעין ודחליון קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין ודחליון מקמי ברין אחרניו, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.

ועל כד השתא פיון דעלמא אתחדש כמלקדמיו, בריד לון ברכה דא ושלטי לון על פלא, כמא דאת אמר וכל דגי היס בידכם נתנו. ואפילו נוני ימא. רבי חייא אמר בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קודשא בריד הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב ורדו בדגת היס ובעוף השמים וגו'.

ויברך אלהים את נח. רבי חזקיה פתח (תהלים לט) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע פסוי חטאה. האי קרא אוקמוה, אבל קרא דא ברזא דחכמתא אתמר. דהא תנינן בעשרה זיני שבחא שבת דוד לקודשא בריד הוא וחד מנייהו משכיל. והוא דרגא חד מאנון עשרה. ודוד אתקין גרמיה עד לא ישרי עלוי האי דרגא.

אשרי נשוי פשע, דהא בשעתא דקודשא בריד הוא אתקיל חובי וזכון דבני נשא דההוא (ד"א כד ההוא) תיקלא דבסטר חובין מסתלקין ואנון אחרניו זכיון דאנון בתיקלא אחרא מכריעין לתתא דא הוא נשוי פשע.

כסוי חטאה בשעתא דדינא שריא בעלמא דיהא מחפיא דלא ישלוט עלוי מחבלא, כמה דהוה לנח דכסי ליה קודשא בריד הוא מההוא חטאה דאמשיד עליה אדם על עלמא. דכיון דחטאה דא אנגיד אדם על עלמא, שאר ברין שלטאון ובר נש דחיל מנייהו ועלמא לא אתקין בתקונייה. ובגין כד נפק נח מתיבותא קודשא בריד הוא ברכיה. דכתיב ויברך אלהים את נח ואת בניו ואת

דף עא ע"ב

ואתם פרו ורבו. בהני ברכאון לא אשתכחו נוקבי, אלא את נח ואת בניו, אבל נוקבי לא אמר קרא. אמר רבי שמעון ואתם כללא דדכורי (דף עא ע"ב) ונוקבי כחדא. ותו את נח לאסגאה נוקביה. ואת בניו לאסגאה נוקבי דלהון.

ובגין כד כתיב אתם פרו ורבו למעבד תולדות מכאן ולהלאה שרצו בארץ. והכא זיהב לון קודשא בריד הוא שבע פקודי אורייתא לון ולכל דאתו אבתרייהו, עד דקימו ישראל בטורא דסיני ואתייהב לון כל פקודי אורייתא כחדא :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ וְגוֹי. זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגוֹי.
אֵת קִשְׁתִּי נֹתַתִּי בְּעֵנֶךָ. נֹתַתִּי מִקִּדְמַת דָּנָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (יחזקאל א) וּמִמַּעַל
לְרַקִּיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמִרְאֵה אָבֶן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶף. מֵה כְּתִיב לְעֵילָא
וְאֲשַׁמַּע אֵת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שִׁדֵי בְלַכְתָּן. אֵלֶיךָ אֲרַבַּע
חִינוּן רַבְרָבֵן עֲלָיִן קִדִּישֵׁי דְהַהוּא רַקִּיעַ מִתְתַּקְנָא עֲלֵיהוּ. וְכִלְהוּ גְדַפְיָהוּ
(ד"א ל"ג פרישן) מִתְחַבְרָאן דָּא בְדָא לְחַפְיָא גּוֹפְיָהוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְאֲנוּן פְּרָשֵׁי גְדַפְיָהוּ, אֲשַׁתְּמַע קוֹל גְּדַפְיָן דְכִלְהוּ דְאֲמַרִי שְׂרִיתָא,
הַדָּא הוּא דְכְּתִיב כְּקוֹל שִׁדֵי. דְלָא אֲשַׁתְּכִיד לְעֵלְמִין. כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים ל)
לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יָדוּם. וּמַאי אֲמַרִי, (תהלים צח) הוֹדִיעַ יְיָ יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם גְּלָה צְדָקָתוֹ.

קוֹל הַמֶּלֶךְ כְּקוֹל מַחְנֶה, כְּקוֹל מְשַׁרְיָתָא קִדִּישָׁא כַּד מִתְחַבְרָן כָּל חֵילִין
עֲלָיִן לְעֵילָא. וּמַאי אֲמַרִי קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ. אֶהְדְּרוּ לְדְרוּם אֲמָרוּ קְדוֹשׁ, אֶהְדְּרוּ לְצַפּוֹן אֲמָרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ
לְמִזְרַח אֲמָרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמַעְרָב אֲמָרוּ בְרוּךְ.

וְהֵאֵי רַקִּיעַ קָאִים עַל רִישֵׁיהוֹן. וּבְכָל אֶתְר דְאִיהִי אֲזֵלָא, אֲסַחְרוּ אֲפִין
לְהֵיא סְטְרָא דְאֶתְכִלְלוּ אֲנָפִין בֵּיה. אֲסַחְרוּ אֲנָפִין לְאֲרַבַּע זְוִיִן, וְכִלְהוּ
מִסְתַּחְרִין לְתַתָּא. בְּרַבּוּעָא דִילִיָּה אֲתַגְלִיפַת בְּאֲרַבַּע אֲנָפִין, אֲנָפִי אֲרִיָּה.
אֲנָפִי נְשָׂרָא. אֲנָפִי שׁוּר. אֲנָפִי אָדָם. גְּלִיף בְּכִלְהוּ אָדָם. אֲנָפִי אֲרִיָּה אָדָם.
אֲנָפִי נְשָׂרָא אָדָם. אֲנָפִי שׁוּר (ד"א אדס). כִּלְהוּ כְּלִילָן בֵּיה. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב
וְדְמוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם.

וְהֵאֵי רַקִּיעַ דְאֶתְרַבַּע כִּלְהוּ גְּוֹוִיִן כְּלִילָן בֵּיה, אֲרַבַּע גְּוֹוִיִן אֲתַחְזִיין בֵּיה
גְּלִיפִין בְּאֲרַבַּע אֲרַבַּע. בְּאֲרַבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. כַּד
מִתְפָּרְשָׁאן גְּוֹוִיִן דְאֲנוּן אֲרַבַּע סְלָקִין תְּרִיסַר. גְּוֹוִן יָרֵק. גְּוֹוִן סוּמַק. גְּוֹוִן
חִוּוּר. גְּוֹוִן סַפִּיר דְאֶתְכִלְלוּ מְכָל גְּוֹוִיִן. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (יחזקאל א) כְּמִרְאֵה
הַקִּשְׁתִּי אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵינֵי בְיוֹם הַגִּשָׁם כִּן מִרְאֵה הַנּוֹגֵה סָבִיב הוּא מִרְאֵה
דְמוֹת כְּבוֹד יְיָ. חִיזוּ דְגְּוֹוִיִן דְכִלְא. וּבְגִין כֶּךָ אֵת קִשְׁתִּי נֹתַתִּי בְּעֵינֵיךָ.

מַאי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְאֶתְמַר בְּיוֹסֵף דְכְּתִיב, (בראשית מט) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתִּי.
בְּגִין דְּיוֹסֵף צְדִיק אֲקָרִי, וּבְגִין כֶּךָ קִשְׁתִּי דְאֶתְרִית דְּקִשְׁתִּי דְאֶתְכִלְלוּ בְּצְדִיק,
דְּבְרִית דָּא בְּדָא אֲתַאחִיד. וּבְגִין דְּנַח הוּא צְדִיק, קִיִּמָּא דִילִיָּה קִשְׁתִּי.

וּפְּוֹזוּ. מַאי וּפְּוֹזוּ, אֲנַהִירוּ בְּחַמִּידוּ דְכִלְא. כְּמָה דְאֶתְ אֲמַר (תהלים יט)
הַנְּחַמְדִּים מִזֶּהָב וּמִפָּזָר רַב וּמִתּוֹקִים. אֲתַנְהִירוּ בְּנַהִירוּ עֲלָאָה כַּד נָטַר בְּרִית.
וּבְגִין כֶּךָ אֲקָרִי יוֹסֵף הַצְּדִיק. עַל דָּא אֲקָרִי הַקִּשְׁתִּי בְרִית, כְּלִיל דָּא בְּדָא.

זֶהָרָא יְקָרָא עֲלָאָה חִיזוּ דְכָל חִיזוּ חִזוּ כְּחִיזוּ טְמִירִין (נ"א טמירא) גְּוֹוִיִן
טְמִירִין. גְּוֹוִיִן דְלָא אֲתַגְלִיין. וְלִית רְשׁוּ לְאֶסְתַּכְלָא בְּעֵינָא בְּקִשְׁתִּי כַּד
אֲתַחְזִי בְּעֵלְמָא דְלָא יִתְחַזִּי קִלְנָא בְּשְׂכִינְתָּא. וְכִן גְּוֹוִיִן דְּקִשְׁתִּי הוּא חִיזוּ
סוּסְטִיפָא קְטִירָא כְּחִיזוּ יְקָרָא עֲלָאָה דְלָא לְאֶסְתַּכְלָא.

וְכִיּוֹן דְּאַרְעָא חֲמַאת לְהַאי קִשְׁתָּא קִיּוּמָא קְדִישָׁא, אֲתִקְיִימַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל
דָּא וְהִיִּתְהָ לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגוֹי. הַאי דְּאַמְרוּן דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנִין וְחַד
דְּאַתְּכְּלִיל בִּינֵיהוּ פְּלִהוּ רְזָא חֲדָא. וּבְגוּ עֲנָנָא סְלִקָּא לְאַתְחִזָּא. (יחזקאל א)
וּמְמַעַל לְרַקִּיעַ אֲשֶׁר עַל רֵאשִׁים כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הַאי הִיא אֶבֶן שְׁתֵּי
דְּאִיהִי נְקוּדָה חֲדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִיּוּמָא עֲלֵהּ קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּמַאי הִיא,
כְּרִסְיָא קְדִישָׁא עֲלָהּ דְּאִיהִי מְמַנָּא עַל אֵלִין אַרְבַּע דְּמוֹת כְּסָא בְּאַרְבַּע
סְמִכּוֹן, וְדָא הוּא תוֹרָה שְׁבַעל פֶּה.

דף עב ע"א

וְעַל דְּמוֹת הַכְּסָא דְּמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם עֲלִיו מְלַמְעָה. דָּא הוּא תוֹרָה
שְׁבַעל. מְכָאן דְּתוֹרָה שְׁבַעל יְשׁוּן (דף עב ע"א) יְתָה עַל תוֹרָה שְׁבַעל פֶּה.
בְּגִין דְּהַאי כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמַרְאֵה אָדָם דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ יְתִיב
עֲלֵהּ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילֵיא חַד לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא בְּפִלְגוּ לִילֵיא בְּבִי אוֹשְׁפִיזָא
בְּמַתָּא מַחְסִיא. וְהוּהוּ תַמְן בְּבִיתָא חַד יוֹדָאי דְּאַתָּא בְּתַרִי קְסִירָא
דְּקִטְפִירָא. פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (בראשית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי
מִצִּבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתֵּי דְּמַתְּמָן אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא וְעֲלָה
אַתְּבַנִּי בִּי מְקַדְשָׁא.

זְקוּף רִישִׁיהָ הַהוּא יוֹדָאי וְאָמַר לָהּ הַאי מְלָה אִידָא אֲפִשֶׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתֵּי
עַד לָא אַתְּבַרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָהּ אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצִּבָּה. דְּמִשְׁמַע דְּיַעֲקֹב שׁוֹי לָהּ הַשְׁתָּא דְּכַתִּיב, (בראשית כח) וַיִּקַּח
אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאשׁוֹתָיו. וְתוֹ דְּיַעֲקֹב בְּבִית אֵל הוּהוּ וְהַאי אֲבָנָא הוֹת
בִּירוּשָׁלַם.

רַבִּי יְהוּדָה לָא אֲסַחַר רִישִׁיהָ לְגַבִּיָּה, פְּתַח וְאָמַר (עמוס ד) הַכּוֹן לְקִרְאֵת
אֶלְקִידָא יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב, (דברים כז) הַסֵּכֶת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. מְלִי דְּאוּרִייתָא
בְּעֵיין כְּוֹנָה. וּמְלִין דְּאוּרִייתָא בְּעָאן לְאַתְתְּקָנָא בְּגוּפָא וּרְעוּתָא כְּחֲדָא. קָם
הַהוּא יוֹדָאי וְאֲתַלְבֵּשׁ, וְיַתִּיב לְגַבִּיָּה דְּרַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכָאִין אַתּוּן
צְדִיקָא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא יוֹמָא וְלִילִי.

אָמַר לִיהָ רַבִּי יְהוּדָה הַשְׁתָּא דְּכּוֹוֹנַת גְּרַמָּה, אִימָא מִילָךְ דְּנִתְחַבֵּר כְּחֲדָא.
דְּהָא מְלִי דְּאוּרִייתָא בְּעֵיין תְּקוּנָא דְּגוּפָא וְתְקוּנָא דְּלִבָּא. וְאִי לָאו בְּעַרְסָאי
שְׁכִיבְנָא וּבְלִבָּאי אֲמַרְנָא מְלִין. אֶלָּא הָא תְּנִינָן דְּאַפִּילוּ חַד דְּיַתִּיב וְלַעִי
בְּאוּרִייתָא שְׁכִינְתָּא אַתְחַבֵּרַת בְּהַדִּיָּה, וּמָה שְׁכִינְתָּא הָכָא וְאַנָּא שְׁכִיב
בְּעַרְסָאי. וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּבַעֲיִין צַחוּתָא.

וְתוֹ דְּכָל בְּרַ נֶשׁ (אחרי מות סז א) דְּקָם לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא מְפִלְגוּ לִילֵיא כְּדָ
אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן (בפלגו דליליא) קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעְשַׁעָא עִם
צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְּעָדוֹן. וְהוּא וְכָל צְדִיקָא דְּבִגְנִתָּא פְּלִהוּ צִייתִין (ליה וציייתין)

לְאֵלֶיךָ מִלֵּין דְּנִפְקֵי מִפּוּמִיָּה. וּמָה קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא וְכָל צְדִיקָיָא מִתְעַדְנִין
לְמִשְׁמַע מְלִי דְאֹרִייתָא בְּשַׁעְתָּא דָּא וְאַנָּה אֶהָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאִי. אָמַר לִיה
הַשְׁתָּא אֵימָא מִלְדָּה.

אָמַר לִיה שְׂאִילָנָא עַל מָה דְאֶמְרַת בְּפִסּוּקָא דָּא (רזא דאבן שתייה דאמרת) וְהָאֲבֹן
הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים דְּדָא אֲבֹן שְׁתִּיָּה. (השתא דציית
למלי) הִיד אֲפֹשֶׁר, דְּהָא אֲבֹן שְׁתִּיָּה עַד לָא אֶתְבְּרִי עֲלֵמָא הוּת וּמְנָה אֶשְׁתִּיל
עֲלֵמָא, וְאֶת אֶמְרַת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי, דְּמִשְׁמַע דְּיַעֲקֹב שׁוּי לָהּ הַשְׁתָּא. וּכְתִיב
וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֹן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשׁוֹתָיו.

וְתוּ דְיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הוּהוּ וְאֶבְנָא דָּא הוּת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לִיה כָּל אֲרַעָא
דְּיִשְׂרָאֵל אֲכַפֵּל תַּחֲוֹתָיו וְהָהוּא אֲבֹן תַּחֲוֹתִיָּה הוּת. אָמַר לִיה אֲשֶׁר שָׁם
כְּתִיב. וְהָאֲבֹן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה. אָמַר לִיה אֵי יַדְעַתְּ מַלְּהָ
אֵימָא לָהּ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים יז) אֲנִי בְצַדִּיק אַחֲזָה פְּנִיךָ אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תִּמְוֹנֶתְךָ. דְּוֹד
מִלְכָּא חֲבִיבֻתָּא וְדַבְּקוּתָּא דִּילִיָּה בְּהָאִי אֲבֹן הוּהוּ. וְעֵלָה אָמַר (תהלים קיח)
אֲבֹן מֵאֲסוּ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנָה. וְכַד בְּעָא לְאֶסְתִּכְלָא בְּחִיזוּ יִקְרָא
דְּמָרִיָּה, נָטַל לְהָאִי אֲבֹן בִּידִיָּה בְּקִדְמִיתָא וּלְבַתֵּר עֵייל.

בְּגִין דְּכָל מָאן דְּבָעֵי לְאֶתְחַזְּאָה קָמִי מָרִיָּה, לָא אָעִיל אֶלָּא בְּהָאִי אֲבֹן.
דְּכְתִיב, (ויקרא יג) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְדוּד מְשַׁבַּח גְּרַמִּיָּה וְאָמַר אֲנִי
בְּצַדִּיק אַחֲזָה פְּנִיךָ. וְכָל אֶשְׁתַּדְּלוּתִיָּה דְּדוּד לְאֶתְחַזְּאָה בְּהָאִי אֲבֹן כְּדָקָא
יָאוּת לְגַבֵּי דְלַעִילָא.

תָּא חֲזִי, אֲבָרְהָם אֶתְקִין צְלוּתָא דְצַפְרָא וְאוּדַע טִיבוּ דְמָאֲרִיָּה בְּעֲלָמָא.
וְאֶתְקִין הָהִיא שַׁעְתָּא בְּתַקּוּנָהָא כְּדָקָא יָאוּת דְּכְתִיב, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם
אֲבָרְהָם בְּבַקָּר. יִצְחָק אֶתְקִין צְלוּתָא דְמִנְחָה וְאוּדַע בְּעֲלָמָא דְאִית דִּין וְאִית
דִּין דִּיכּוֹל לְשׁוּבָא וְלִמְיֻדָּן עֲלָמָא.

דף עב ע"ב

יַעֲקֹב אֶתְקִין צְלוּתָא דְעַרְבִית, וּבְגִין צְלוּתָא דָּא דְאֶתְקִין מָה דְלָא אֶתְקִין
בְּרַגְשׁ מִקְדָּמַת דְנָא כְּדָקָא יָאוּת. בְּגִין כְּדָ שַׁבַּח גְּרַמִּיָּה וְאָמַר (דף עב ע"ב)
וְהָאֲבֹן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׁמִתִּי מִצָּבָה. דְּעַד הָהִיא שַׁעְתָּא לָא שׁוּי לָהּ אֶחְרָא
כְּוֹתִיָּה.

וּבְגִין כְּדָ וַיִּקַּח אֶת הָאֲבֹן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשׁוֹתָיו וַיִּשָּׂם אוֹתָהּ מִצָּבָה. מָאִי
מִצָּבָה דְּהוּהוּ נְפִילָה וְאוּקִים לָהּ. וַיִּצְוֹק שְׁמוֹן עַל רֵאשִׁיָּה. דְּהָא בְּיַעֲקֹב תְּלִיָּא
מִילְתָּא לְמַעַבְדַּד יִתִּיר מְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. אֶתָּא רַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקִיָּה, אָמַר לִיה
וְכָל הָאִי יַדְעַתְּ (והיך) וְאֶת מִשְׁתַּדְּל בְּסַחֲוֹרְתָא וּמְנַח חִיָּי עֲלָמָא. אָמַר לִיה
דְּהוּהוּ דְחִיקָא לִי שַׁעְתָּא, וְאִית לִי תַרְיֵן בְּנִין וְקִיָּמִין כָּל יוֹמָא בְּבִי רַב וְאַנָּה

אֲשֶׁת־דִּלְנָא עַל מְזוּנְיֵיהוּ וּלְמִיּהָב לֹון אָגַר לְמוֹרִיּהוּ בְּגִין דִּישְׁתַּדְּלוֹן בְּאוֹרֵייתָא.

פִּתַח וְאָמַר, (מלכים א ב) וּשְׁלֹמֹה יָשָׁב עַל פְּסָא דְדוּד אָבִיו וַתִּכּוֹן מְלָכוּתוֹ מְאֹד. מֵאִי שְׁבַחָא דָּא. אֶלְא דְאֶתְקִין אָבוֹן שְׁתִּיָּה וְשׂוּי עֲלָה קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים וּכְדִין וַתִּכּוֹן מְלָכוּתוֹ מְאֹד. וּכְתִיב, (בראשית ט) וּרְאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא תִּיאֻבְתָּא דִּילִיָּה בְּהַ תְּדִיר, וּמֵאֵן דְּלֹא אֶתְחַזִּי בְּהַ לֹּא אַעִיל קָמִי מְאָרִיָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב וּרְאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם.

וּרְאִיתִיָּה. מֵאִי וּרְאִיתִיָּה, רְזָא הוּא כְּמָא דְאֶתְ אָמַר (יחזקאל ט) וְהִתְנִיתַ תִּינוּ עַל מְצָחוֹת וְגוֹי. לְאֶתְחַזְּאָה עֲלֵיָּהוּ. וְאִיכָּא דְאָמְרִי דָּא רְשִׁימוֹ דְּאֶתְ קִדְשָׁא דִּי בְּבִשְׂרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְדָאִי כְּלָא הוּא. (ד"א הכי) אָבֵל הָאִי קֶשֶׁת דְּאֶתְחַזִּי בְּעֵלְמָא בְּרְזָא עֲלָאָה קִיָּימָא. וְכַד יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינָא הָאִי קֶשֶׁת לְאֶתְקֶשְׁטָא בְּגוֹוֹנֵי כְּכֹלָה דָּא דְמִתְקֶשְׁטָא לְבַעֲלָה. אָמַר לִיָּה הֵהוּא יוּדָאִי כְּדָּ אָמַר לִי אָבָא כַּד הָוָה מְסַתְּלַק מֵעֵלְמָא (אמר לי) לֹא תִצְפִּי לְרַגְלֵי דְמְשִׁיחָא עַד דִּיתְחַזִּי הָאִי קֶשֶׁת בְּעֵלְמָא (ד"א ל"ג בעננא) מִתְקֶשְׁטָא בְּגוֹוֹנֵי נְהִירִין וַיִּתְנַהֵר לְעֵלְמָא. וּכְדִין צְפִי לִיָּה לְמְשִׁיחָא.

מְנַלְן, דְּכְתִיב וּרְאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם. וְהִשְׁתָּא דְאֶתְחַזִּיא בְּגוֹוִין חֲשׂוֹכִין מִתְחַזִּיא לְדוּכְרָנָא (וְהִיא לְזָכוֹר) דְּלֹא יִיְתִי מְבוּל. אָבֵל בְּהֵיא זְמַנָּא אֶתְחַזִּיא בְּגוֹוִין נְהִירִין וּמִתְקֶשְׁטָא בְּתִקוּנָא כְּכֹלָה דְמִתְקֶשְׁטָא לְבַעֲלָה וּכְדִין לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם וַיִּדְכַּר קוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא לְהָאִי בְּרִית דְּאִיָּהוּ בְּגְלוּתָא וַיִּקִּים לָהּ מֵעַפְרָא הָדָא הוּא דְכְתִיב, (הושע ג) וּבִקְשׂוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דְּוֹד מְלָכָם. וּכְתִיב, (ירמיה ל) וְעָבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דְּוֹד מְלָכָם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם, אֲשֶׁר אָקִים מֵעַפְרָא כְּמָא דְאֶתְ אָמַר, (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתַּי דְּוֹד הַנוֹפְלֵת. וְעַל דָּא וּרְאִיתִיָּה לְזָכוֹר בְּרִית עוֹלָם וּלְאֶקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא.

וְאָמַר הָכִי אָבָא דְּבְגִין כְּדָּ אֲדַכְּרָא בְּאוֹרֵייתָא פּוּרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל וּדְכּוּרָנָא דִּילָהּ. וְדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבּוֹר מִי נַח עוֹד עַל הָאָרֶץ כִּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצוֹף עֲלֵיךְ וּמִגְעָרָא בְּדָּ:

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר פִּינּוֹן דְּכְתִיב וַיְהִי בְּנֵי נַח. אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. וְכִי בְּנִין אֶתְרַנְיָן הָווּ לִיָּה דְלֹא נִפְקִי מִן תִּיבוֹתָא. אָמַר לִיָּה רַבִּי אָבָא אִינוּ. דְּהָא לְבַתֵּר אוֹלִידוּ בְּנוֹי בְּנִין. דְּכְתִיב וְאֶלֶּה תוֹלְדוֹת שָׁם וְגוֹי. וְאִנּוּן לֹא נִפְקִי מִגּוֹ תִיבוֹתָא. וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה שָׁם חָס וְנִפְתָּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אִילוּ הוּינָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא כַּד יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא סְפָרָא דְחַנוּךְ בְּעֵלְמָא וְסְפָרָא דְאָדָם, אֶתְקִיפְנָא דְלֹא יִשְׁתַּכְּחוּן בִּינֵי אֲנָשָׁא, בְּגִין דְּלֹא חִיִּישׁוּ כָּל חֲכָמָאן לְאֶסְתִּיכְלָא בְּהוּ וְטַעֲוֹן בְּמַלְיוֹן אֶתְרַנְיָן לְאֶפְקָא

מְרָשׁוּ עֲלָאָה לְרָשׁוּ אַחְרָא. וְהִשְׁתָּא הָא חֲפִימֵי עֲלָמָא יִדְעוּ מְלִין וְסִתְמִין לֹון וּמִתְתַקְפִי בְּפִילְחָנָא דְמֵאֲרִיחוֹן.

וְהֵאִי קָרָא אֲשַׁכְחָנָא בְּרָזָא דְרָזִין. (תּוּסַפְתָּא) דְכִד אֲתַעַר חֲדָנָה דְכָל חֲדָנוֹן טְמִירָא סְתִימָא סְבִתָּא דְסְבִתִין אֲנְהִיר מְנִיָּה נְהִירוֹ דְקִיק. חֲדָנָה דְכָל חֲדָנוֹן נְהִיר לְיִמִינָא בְּמִשַׁח רְבוּת עֲלָאָה. וְנְהִיר לְשִׁמְאֵלָא בְּחֲדָוָה דְחִמְרָא טַב, נְהִיר לְאֲמֻצְעִיתָא בְּחֲדָוָה (ד"א דֵאֲרִגוּנָא) דְתִרִין סְטִרִין. רוּחַ אֲתַעַר וְרוּחַ סְלָקָא וְאֲתִיָּהִיב בְּרוּחָא.

דף עג ע"א

דְּבָקוֹן דָּא בְּדָא. תְּלַת עָאֲלִין בְּתַלְת. מְגוּ תְּלַת נְפָקָא חַד בְּרִית דְּדְבָקָא בְּבְרִית. אֲתַעְבְּרַת רוּחַ דְּסְלָקָא, מְתַעְבְּרַת מְנִיָּה. כִּד אֲתִיָּהִיבַת בְּתִרִין סְטִרִין אֲתַדְבָּקוּ רוּחָא בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמְתַעְבְּרִין מְתַלְת בְּנִין. וְנַח וְתִיבָה נְפָקוּ מְנִיָּהוּ תְּלַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְתַלְתָּא (דלִתְתָּא) עֲלָאִין, וְאֲלִין אֲנוֹן דְּנְפָקוּ מְגוּ תִיבּוּתָא שֵׁם וְחַס וְיִפְת. שֵׁם דְּבִסְטֵר יִמִינָא, חַס דְּבִסְטֵר שִׁמְאֵלָא. יִפְת אֲרִגוּנָא דְכָלִיל לֹון.

וְחַס הוּא אָבִי כְנַעַן. זִוְהֵמָא דְדַחְבָּא תְּנַחוּת קְסִטִיפִין. אֲתַעְרוּתָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא דְנַחֲשׁ קְדָמָאָה. וּבְגִין כְּדָ רְשִׁים וְאָמַר, וְחַס הוּא אָבִי כְנַעַן. דְּאִיִּיתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. הַהוּא כְנַעַן דְּאֲתַלְטִיָּא. הַהוּא כְנַעַן דְּאֲחֻשִׁיָּד אֲנִפִי בְרִיָּין.

וּבְגִין כְּדָ (כִּלְהוּ) לָא נְפִיק מְגוּ כְּלָלָא דְכְּלָהוּ אֲלָא דָּא דְכְּתִיב וְחַס הוּא אָבִי כְנַעַן. הַהוּא דְּאֲחֻשִׁיָּד עֲלָמָא, וְלָא כְּתִיב בְּכָלִלָא דָּא וְשֵׁם הוּא אָבִי כְּדָ אוּ יִפְת הוּא אָבִי כְּדָ, אֲלָא מִיָּד קִפְץ וְאָמַר וְחַס הוּא אָבִי כְנַעַן. וְדֵאִי.

וְעַל דָּא כִּד אֲתָא אֲבָרְהָם מֵה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב) וַיַּעֲבֵר אֲבָרְהָם בְּאֶרֶץ. דְּעַד לָא הָוָה קִיּוּמָא דְאֲבָהוֹן וְלָא אָתוּ זִרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא, דְּיִפּוּק שְׁמָא דָּא וַיִּיעוֹל שְׁמָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. כִּד הָוּוּ זְכָאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי אֲרַעָא עַל שְׁמָא דָּא אֲרַץ יִשְׂרָאֵל. כִּד לָא זְכוּ אֲקָרִי אֲרַעָא עַל שְׁמָא אַחְרָא, אֲרַץ כְּנַעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֶבְדִים יִהְיֶה לְאָחִיו. דְּאִיְהוּ אִיִּיתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. וּבְנַחֲשׁ מֵה כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ג) אֲרוּר אֲתָה מְכָל הַבְּהֵמָה. הִיָּינוּ דְכְּתִיב עֶבֶד עֶבְדִים. וְעַל דָּא כְּתִיב שֵׁם חַס וְיִפְת. תְּלַת אֲלִין בְּנֵי נַח הִיוּצְאִים מִן הַתִּיבָה כְּדָקְאֲמִרִין :

שְׁלֶשָׁה אֵלָה בְּנֵי נַח. קִיּוּמָא דְכָל עֲלָמָא, קִיּוּמָא דְרָזָא עֲלָאָה. וּמֵאֵלָה נְפָצָה כָּל הָאֲרַץ. הִיָּינוּ רָזָא (דא) דְתַלְת גְּוֹנִין עֲלָאִין. דְכִד הַהוּא נְהִר דְנְגִיד וְנְפִיק אֲשֻׁקִי לְגִנְתָּא בְּחִילָא דְתַלְת אֲלִין עֲלָאִין. וּמִתְמֹן אֲתַפְרָשׁוּ גְוֹנִין דְלִתְתָּא כָּל חַד וְחַד כְּלִיל בְּחִבְרִיָּה, לְאֲחֻזָּאָה דִּיקָרָא דִּיקוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא אֲתַפְּשֵׁט לְעִילָא וְתַתָּא, וְאִיְהוּ חַד בְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי.

אמר רבי אלעזר תלת גוונין אלין בכל אנון דאתיין מסטר דקדושה, ומחזיו דתלת גוונין אלין מתפרשאן לכל אנון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא. וכד תסתכל ברזא דדרגין תשכח היך מתפרשן גוונין לכל אנון סטרין עד דעיילין לתתא ברזא דאנון שבעה ועשרין צנורין (סטר) דדשי דחפיין לתהומי.

וכלא ידיעא לחכימין עליונין. זכאה חולקהון דצדיקיאי דקודשא בריך הוא אתרעי ביקריהון וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עליהו כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם.

פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה כה) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דקודשא בריך הוא ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן דידע לשבחא למאריה כדקא יאות, קודשא בריך הוא עביד ליה רעותיה. ולא עוד אלא דאסגי ברקאן לעילא ותתא.

ועל דא מאן דידע לשבחא ליה למאריה וליחדא שמיה, חביב הוא לעילא וחמיד לתתא וקודשא בריך הוא משתבח ביה (ניא ביקריה), ועליה כתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם. רבי יהודה ורבי יוסי. חד אמר מגן עדן (אתרכבת) אתתרכת ונציב לה הכא. וחד אמר בארעא הות ועקר לה ושתל לה, ובההוא יומא עבדת איבין וניצת לבלבין וענבים והוה סחיט לה ושתי מן חמרא ורוי.

דף עג ע"ב

רבי שמעון אמר רזא דחכמתא איהו הכא בהאי קרא. כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדם הראשון. לאו לאתדבקא ביה, אלא למנדע ולאנתקנא עלמא ולא זכיל. סחט ענבים למבדק בההוא כרם. פיון דמטא להאי, (ד"א כדיו) וישכר ויתגל. ולא הוה ליה חילא למיקם. ובגין כך ויתגל גלי פרצה דעלמא דהוה סתים. בתוך אהלה כתיב בה"א. ועל דא כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה. בתוך (דף עג ע"ב) אהלה דההוא כרם.

כגוונא דא בני אהרן דתנינן שתויי יין הוו. וכי מאן יהיב לון חמרא בההוא אתר למשתי. אי סלקא דעתך דאנון חציפין הוו דרוו חמרא. לאו הכי, אלא ודאי מההוא חמרא רוו דכתיב, (ויקרא י) ויקריבו לפני יי אש זרה. כתיב הכא אש זרה וכתוב התם (משלי ז) לשמרך מאשה זרה וכלא חד מלה.

וכן כגוונא דא וישת מן היין וישכר ויתגל. ועל דא אתער חס אבי כנען כמה דאתמר ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהוה הדין צדיק ברזא דברית סרסו. ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא.

וּבְגִין כֹּךְ אָמַר אֲרוּר דְּהָא לְוֹטִין אֲתַעְרוּ בְּקַדְמִיתָא עַל יְדֵיהּ בְּעַלְמָא. (ועל דא ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתון על עלמא כקדמיתא). עֶבֶד עֲבָדִים יְהִיָּה כְּמָא דְאַתְּ אָמַר אֲרוּר אֲתָהּ מְכַל הַבְּהֵמָה וְגוֹ'. כִּלְאֵי יִתְתַּקֵּן לְזִמְנָא דְאַתְּ וְהוּא לֹא יִתְתַּקֵּן. וְכִלְאֵי יִפְקֹון לְחִירוֹ וְהוּא לֹא יִפְקֹון. וְרָזָא אִיהוּ לְאַנּוּן דִּידְעֵי אֲרַחוּי וּשְׂבִילֵי דְאוּרִייתָא.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים נא) כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אֲדַע וְחַטָּאתִי נִגְדֵי תְּמִיד. כְּמָה אֵית לֹון לְבִנֵי נֶשָׂא לְאַסְתְּמָרָא מְחוּבֵייהוּ מְקַמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא לְבַתֵּר דְּחַטָּא בְּרַשׁ רְשִׁים הוּא חוּבִיָּה לְעִילָא וְלֹא אֲתַמְחַק בְּרַ בְּתוּקָפָא דְתִיּוּבְתָא סָגִיא. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה ב) כִּי אִם תִּכְבְּסִי בְּנִתֵּר וְתִרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נְכֹתִים עֹונֵךְ לְפָנֵי.

תָּא חֲזִי, כִּינּוּן דְּחַב בְּרַשׁ קַמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמַנָּא חֲדָא עֲבִיד רְשִׁימוּ. וְכֹד חָב בִּיָּה זְמַנָּא תְּנַיִנָּא אֲתַתְּקֹון הַהוּא רְשִׁימוּ יִתִּיר. חָב בִּיָּה זְמַנָּא תְּלִיתָא אֲתַפְּשֵׁט הַהוּא כְּתַמָּא מְסַטְרָא דָּא לְסַטְרָא דָּא, כְּדִין כְּתִיב נְכֹתִים עֹונֵךְ לְפָנֵי.

תָּא חֲזִי, דְּוֹד מְלָכָא כִּינּוּן דְּחַב קַמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֶסְקָא דְבַת שְׁבַע, חֲשִׁיב דְּהַהוּא חוּבָא אֲתַרְשִׁים עֲלֵיהּ לְעַלְמִין. מַה כְּתִיב, (שמואל ב יב) גַּם יִי הַעֲבִיר חַטָּאתֵךְ לֹא תָמוּת. (קודשא בריך הוא) אֲעֵבֵר הַהוּא רְשִׁימוּ מְקַמֵיָּהּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּא וְהָא תְּנַיִנּוּן דְּבַת שְׁבַע דִּילֵיהּ דְּדוּד מְלָכָא הֵוֹת מִן יוּמָא דְאַתְּבְּרִי עַלְמָא, אֲמַאי יְהִבָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוּרִיָּה חַתְתִּי מִן קַדְמַת דְּנָא. אָמַר לֵיהּ הֲכִי אוּרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָף עַל גַּב דְּאַתְּתָא אֲזַמִּינָא לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְמַהוּי דִּילֵיהּ, אֲקַדִּים אַחְרָא וְנִסִּיב לָהּ עַד דְּמָטָא זְמַנִּיהּ דְּהָאִי. כִּינּוּן דְּמָטָא זְמַנִּיהּ, אֲתַדְּחִיָּא הָאִי דְּנִסִּיב לָהּ מְקַמֵי הָאִי אַחְרָא דְאַתְּי לְבַתֵּר וְאַסְתְּלַק מְעַלְמָא. וְקָשִׁי קַמֵיָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבְּרָא לֵיהּ מְעַלְמָא עַד לֹא מְטִי זְמַנִּיהּ מְקַמֵי הָאִי אַחְרָא.

וְרָזָא דְבַת שְׁבַע דְאַתְּיָהִיבַת לְאוּרִיָּה חַתְתִּי (כדאמרן) בְּקַדְמִיתָא, פּוּק וְדוּק וְתִשְׁכַּח. אֲמַאי אֲתִיָּהִיבַת אַרְעָא קַדִּישָׁא לְכַנְעֵן עַד לֹא יִיתוּן יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁכַּח מְלָה דָּא. וְכִלְאֵי רָזָא חֲדָא אִיהוּ וּמְלָה חֲדָא.

תָּא חֲזִי, דְּוֹד אָף עַל גַּב דְּאוּדֵי עַל חוּבִיָּה וְתַב בְּתִיּוּבְתָא, לָא אֲעֵדִי לְבִיָּהּ וְרַעוּתִיָּהּ מְאַנּוּן חוּבִין דְּחַב, וּמַהֲהוּא חוּבָא דְבַת שְׁבַע, בְּגִין דְּדַחִיל עֲלִיָּהּ וְתִדִּיר דִּילְמָא גְרִים חַד מְנִיָּהּ וּיְקַטְרַג עֲלֵיהּ בְּשַׁעְתָּא דְסַכְּנָה. וּבְגִין כֹּךְ לֹא אֲנִישֵׁי לֹון מִיָּנִיָּהּ וּמִרַעוּתִיָּהּ.

דְּבַר אַחַר כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אֲדַע כְּלָהוּ דְרַגִּין דְּתַלְגִּין בְּהוּ חוּבִי בְּנִי נֶשָׂא אָנִי אֲדַע. וְחַטָּאתִי נִגְדֵי תְּמִיד דָּא פְּגִימוּ דְסִיָּהֲרָא דְלֹא נְפָקָא מְסִאוּבְתָא עַד דְאַתָּא שְׁלֵמָה וְאַתְנַהֲרַת בְּאַשְׁלֵמוּתָא. וְכִדִּין אֲתַבְּסֵם עַלְמָא וּיְתִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְרַחֲצוֹן דְכְּתִיב, (מלכים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוֹדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְבִטְחָא אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאַנְתּוֹ. וְעַם כָּל דָּא וְחַטָּאתִי נִגְדֵי תְּמִיד. וְלֹא אֲתַפְּסֵק מְעַלְמָא.

עד דיייתי מלכא משיחא לזמנא דאתי כמה דאתמר (זכריה יג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ :

הוא הנה גבור ציד לפני יי על פן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני יי. תא חזי, הוא הנה גבר תקיף. לבושוי דאדם הראשון הנה לביש והנה ידע למיצד צידה דברייתא בהו.

אמר רבי אלעזר נמרוד הנה מפתי לברייתא למיהו בטר פולחן דעבודה זרה והנה שליט באנון לבושין ונצח בני עלמא והנה אמר דאיהו שליטא בעלמא ופולחין ליה בני נשא. ואמאי אקרי שמה נמרוד דמרד במלכא עלאה דלעילא דמרד בעלמי ומרד בתתאי.

דף עד ע"א

באנון (דף עד ע"א) לבושין שליט על כל (ד"א שאר) בני עלמא ומלך בהו ומרד במאריה ואמר דאיהו שליטא דעלמא והנה מפתי לברייתא אבתריה עד דמשך בני נשא למיפק מבתר פולחנא דמארי עלמא. אמר רבי שמעון באילין לבושין ידעי בהו חברי רזא עלאה :

מתניתין. ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. רבי שמעון פתח (מלכים א ו) והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו. (האי קרא אית לאסתכלא ביה), והבית בהבנותו. וכי לא הנה בני ליה שלמה וכלהו אומנין דהוו תמן, מהו בהבנותו.

אלא כך הוא כמה דכתיב, (שמות כה) מקשה תיעשה המנורה. אם היא מקשה מהו תיעשה. אלא ודאי כלא באת וניסא אתעביד איהו מגרמיה. כיון דשראן למעבד עבידתא אולוף לאומנין למעבד בה מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא.

מאי טעמא בגין דברכתא דקודשא בריך הוא שרא על ידיהו, ועל דא כתיב בהבנותו איהו אתבני מגרמיה, דהוא אולפא אולפן לאומנין היאך שראן למעבד, ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבידתא ממש ומסתכלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא.

אבן שלמה מסע נבנה. שלמה כתיב חסר יו"ד אבן שלמה ודאי. מסע דאתנטיל ואתיין ושריין עלייהו ואתעביד עבידתא (מסע דאתנטיל ועביד עבידתא), מסע דאנטיל ידן למעבד דלא מדעתיהו. כתיב הכא מסע וכתיב התיס (במדבר י) ולמסע את המחנות. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע. בגין דשמיר בזה כלא ולא אשתמע מלה, דלא אצטריכו לשאר מאנין למעבד. וכלא באת וניסא הנה.

אמר רבי שמעון כמה חביבין אנון מלי דאורייתא. זכאה חולקיה מאן דאתעסק בהו וידע למיהד (ביה) בארח קשוט. והבית בהבנותו. כד סלקא ברעותא דקודשא בריך הוא למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו מחשבה רעותא לאתפשטא, ואתפשטת מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע.

עד דאתפשטת ושרייתא לבי גרון אתר דאיהו נביע תדיר ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין כד אתפשטת ההיא מחשבה ושרייתא באתר דא, אקרי ההיא מחשבה אלהים חיים. דכתיב, (ירמיה י) הוא אלהים חיים.

עוד בעא לאתפשטא ולאנגליא מתמן נפקו אש"א ורוח"א ומי"א כלילן כחדא, ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק ואשתמע. מהכא מחשבה דהוה סתימא בחשאי אשתמע לאנגליא.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאנגליא. ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים כלא, וגלי כלא. אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד.

כיון דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור בתקיפא דההוא קלא, כדין והבית בהבנותו. באשר נבנה לא כתיב אלא בהבנותו בכל זמנא וזמנא. אבן שלמה כמה דאתמר. וכתיב, (שיר השירים ג) בעטרה שעטרה לו אמו.

מסע דנפקא מלגו ושרייתא ונטיל לבר, נפקא מלעילא ושרייתא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל. אליו שאר דרגין תתאין דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלו לגו כד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינקא מתמן. ודא הוא בהבנותו. וכדין כד איהי ינקא, כלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין ברכאו. וכדין קיימין עלמין כלהו ברזא חדא ביחודא חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פירוודא. לבתר דנטלי חולקהוון כל חד וחד כלהו מתפשטון ומתפרשון לסטרייהו למה דאתמנו.

דף עד ע"ב

תא חזי, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' (דף עד ע"ב) לבתר מה כתיב ויהי בנסעם מקדם. מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו בקעה בארץ שנער. דהא מתמן מתפרשון לכל אנון סטריון, ואיהו ריש מלכו לאתבדרא.

ואי תימא הא כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירוודא, וכד אנון כנישין תמן לינקאה לא הוי פירוודא. וכד נטלין הוי פירוודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר.

וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שְׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אַחָדִים דָּהָא כְּדִין עֲלָמָא בִּיסוּדָא וְעִקְרָא וְשִׁרְשָׁא חָדָא וּמְהִימְנוּתָא חָדָא בִּיהַּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם מִקְדָּמָא עִקְרָא דְעֲלָמָא מְהִימְנוּתָא דְכָלְלָא. וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה. מְצִיָּאָה אֲשֶׁכְחוּ וְנִפְקוּ בָּהּ מִתְּחוֹת מְהִימְנוּתָא עֲלָאָה (וימצאו).

תָּא חֲזִי, נִמְרֹד מַה כְּתִיב בִּיהַּ וְתַהִי רֵאשִׁית מִמְּלַכְתּוֹ בְּבַל. דָּהָא מִתְּמֹן נָטַל לְאַתְּאֲחָדָא בְּרֵשׁוֹ אַחְרָא. וְהִכָּא וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה בְּאָרֶץ שְׁנַעַר מִתְּמֹן נָטְלוּ בְּלַבִּיָּהוּ לְאַפְקָא מִרְשׁוּתָא עֲלָאָה לְרֵשׁוֹ אַחְרָא:

סְתָרֵי תוֹרָה

(דף ע"ד ע"ב) קוּמְטוּרָא דְהֶרְמֵנָא מִמְּלָן בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּמִלְאֲכֵי הַשְּׂרָת אֲשֶׁתְּמוּדְעוּן בִּיהַּ וְלֹא הוּוּ מִמְּלָלִין בְּלִישׁוֹן אַחְרָא. בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב וְעַתָּה לֹא יִבְצָר מֵהֶם וְגו'. דְּאֲלִמְלֵי מִשְׁתַּעֲאוּן בְּלִישׁוֹן אַחְרָא דְּמִלְאֲכֵי עֲלָאִי לֹא הוּוּ אֲשֶׁתְּמוּדְעוּן בִּיהַּ, גְּרַע חֲשִׁיבוּ דְּאֲנוּן חֲשִׁבִין לְמַעַבְד. בְּגִין דְּעוּבְדָא דְּשִׁדִּין לֹא אִיהוּ אֶלָּא בְּרַגְעָא חָדָא לְחִזּוּ בְּנֵי אֲנָשָׁא וְלֹא יִתִּיר.

וּדְבָרִים אַחָדִים. דְּהוּוּ יְדַעִין דְּרַגִּין עֲלָאִין כָּל חַד וְחַד עַל בּוֹרֵיָּהּ וְלֹא אֲתַחֲלַף לְהוּוּ דְּרַגְנָא וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב וּדְבָרִים אַחָדִים. וּבְגִין כְּדָּ אֲתַנְעִטּוּ בְּעִיטָא בִּישָׂא עִיטָא דְּחֻכְמָתָא דְּכְתִיב הִבַּה נְבִנָה לְנוּ עִיר וּמְגִדֵּל. כְּלָא בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא הוּא, וּבְעוּ לְאַתְקַפָּא בְּאַרְעָא סְטָרָא אַחְרָא וְלִמְפַלַח פּוֹלְחָנָא דִּילֵיהּ. בְּגִין דְּהוּוּ יְדַעִין דָּהָא כָּל דִּינִין בִּישִׁין מִתְּמֹן נַחְתִּין לְעֲלָמִין. וּבְעִינִין לְדַחֲוֵי דְּרַגְנָא דְּקִדְשָׁא.

עִיִּיר וּמְגִדִּיל, דָּא חֻכְמָתָא עֲלָאָה. (ד"א דהא) הוּוּ יְדַעִין דְּשָׂמָא קְדִישָׁא לֹא אֲתַתְקַף בְּאַרְעָא, אֶלָּא בְּעִיר וּמְגִדֵּל. עִיִּיר דְּכְתִיב, (שמואל ב ה) (מ"א ח) עִיר דְּוֹד הִיא צִיּוֹן וְגו'. מְגִדִּיל דְּכְתִיב (שיר השירים ד) כְּמִגְדֵּל דְּוֹד צִיּוֹן. וּבְחֻכְמָתָא עֲבָדוּ לְמַהוּי שְׁלִטְנָא דְּסְטָרָא אַחְרָא בְּאַרְעָא דְּדַחֲוֵיָּא (ד"א לדחייא) אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מֵאַתְרֵיהּ. וְלִמְהוּי דִּיּוֹרָא לְסְטָרָא אַחְרָא בְּאַרְעָא.

וְנַעֲשֶׂה לְנוּ שֵׁם. כְּמַה דְּאַחֲדָא (ד"א דאחרא) אִיהוּ שֵׁם לְעִילָא, נְתַקִּיף לָהּ בִּינְנָא לְמַהוּי שֵׁם בְּאַרְעָא. פֶּן נִפּוּץ. יְדִיעָה הוּוּ יְדַעִין דִּיִּתְבַּדְרוּן מַעַל אֶפְי אַרְעָא. וּבְגִין כְּדָּ הוּוּ מִתְּיַחֲדִין לְמַעַבְד עֲבִידָתָא דָּא בְּחֻכְמָה.

סְטָרָא אַחְרָא אִיהוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא תּוֹקְבָא דְּזוּהֵמָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא. וּכְמַה דְּאָדָם חָב (ביה) בְּהוּ וְאַתְקִפוּ בְּגִינֵיהּ עַל עֲלָמָא. אוּף הִכִּי אֲנוּן עֲבָדִין דְּאַתְתְּקִפוּ יִתִּיר. דְּכְתִיב אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנוּי דְּאָדָם קְדָמָא דְּאִיִּיתֵי וְאַשְׁלִיט סְטָרָא אַחְרָא עַל עֲלָמָא סְטָרָא בִּישָׂא. כְּמַה דְּסְטָרָא דְּקִדְוִשָׁה לֹא שְׁלִטְנֵיהּ בְּהַאי עֲלָמָא אֶלָּא בְּעִיר וּמְגִדֵּל. אוּף הִכִּי חֲשִׁיבֵי אֲנוּן לְמַבְנֵי עִיר וּמְגִדֵּל לְמַשְׁלַט הַאי סְטָרָא בִּישָׂא בְּעֲלָמָא:

וַיִּרְדּוּ יְיָ לְרֵאזוֹת. (דף עה ע"א) נַחַת הַאי שְׂמָא דְּקִדְשָׁא לְמַחֲזִי (על) עוּבְדֵיהוֹן דְּבִנְיָנָא דְּבָנוּ. וְאֲנוּן הוּוּ מִמְּלָן בְּלִשׁוֹן קֹדֶשׁ לְגַבֵּי כָּל אֲנוּן דְּרַגִּין קְדִישִׁין וְהוּוּ מְצַלְחִין. כִּיּוֹן דְּנַחְתֵּת קְדִישָׁה אֲתַבְּלָבוּ כָּל אֲנוּן דְּרַגִּין. עֲלָאִין נַחְתּוּ וְתַתְּאִין סְלִיקוּ. וְלֹא הוּוּ קִיִּימִין בְּאַרְח מִיִּשְׁר כְּמַה דְּהוּוּ. וְלִבְתֵּר בְּלִבְל לִישְׁנָהוֹן בְּעִי לִישׁוֹן וְאַתְבַּדְרוּ לְכָל סְטָרֵי עֲלָמָא.

חַד מִמְּנָא הוּא בְּרִקִיעָא וּבִיהַּ קִיִּימִין כָּל (ד"א ל"ג אנון) מִפְּתַחַן דְּעוּבְדֵי עֲלָמָא. וְאִיהוּ קִיִּימָא זְמִין בְּשַׁעֲתֵי רִגְעֵי דִּיּוֹמָא. וְאֲנוּן הוּוּ יְדַעִין בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא גְּנָזָא דְּהַאי מִמְּנָא. וְהוּוּ פְּתַחֵי וְסִגְרֵי וּמְצַלְחֵי בְּעוּבְדֵיהוֹן בְּמִימְרָא דְּפּוּמָהוֹן. כִּיּוֹן (דאסתכלא) דְּאַתְבְּלָבֵל מִימְרָא דְּלָהוֹן, כְּלָא אֲתַמְנַע מִנֵּיהּ. וְאַתְרָא מִתְּקוּן אֲשֶׁכְחוּ בְּהַהוּא בְּקַעָה. סְטָרָא דְּסְטָרִין: וַיִּמְצְאוּ בְּקַעָה. אֲתַר מִתְּקוּן לְהַאי (ד"א ל"ג ההוא) סְטָרָא בִּישָׂא דְּבָעוּ אֲנוּן לְאַתְקַפָּא וְאַתְמַנְעוּ. תּוֹקְפָא (דיליח) דְּהַהוּא סְטָרָא הוּוּ תַלְיָא לְאַתְפָּרְעָא בְּהַהוּא בְּקַעָה עַד דְּנִטְלָא תְּמֹן חִילִין וּמִשִּׁירִין פְּגוּוֹנָא דְּאֲנוּן דְּבָנוּ קִרְתָּא וּמְגִדֵּלָא וְאַתְיָהִיבוּ (כלא) כְּלָהוּ בִּידְהָא. וְאַתְקִטְלוּ תְּמֹן אֲנוּן דְּלֹא בָּעוּ לְמִיפְק בְּקִיִּץ הִימִינִין. אֲתַבְּהִילוּ וְנִפְלוּ בְּקֶץ הִימִינִים. בְּהַהוּא אֲתַר דְּאַתְחַלֵּשׁ תְּקִפָּא בְּקִדְמִיתָא בְּהַאי בְּקַעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְהִיא מְלָאָה עֲצָמוֹת. וְאַתְתְּקַפְתָּ בְּהַהוּא צוּלְמָא

דְּאָקִים נְבוּכַדְנֶצַּר. וְאַתְּבֵר תּוֹקֶפָא לְבַתֵּר בְּאֲנוּן גְּרָמִין וּבְהֵהוּא צוּלְמָא. דְּאֲנוּן קִדְמָאִי קִימוּ וְקִמוּ עַל רְגְלֵיהוֹן. וְהֵהוּא צוּלְמָא אַתְּבֵר. וְכִדִּין יְדַעוּ כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא דְלִית אֵלוֹהַּ בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדֵי. וְתוּ דְאַתְּקַדְשׁ שְׁמִיָּה עַל יְדָא דְחֲנֻנְיָהּ מִישָׂאֵל וְעִזְרָיָה וְכֹלָא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא פְתִיב, (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוּשׁ יַעֲקֹב וְגוֹ', (עד כאן סתרי תורה)

וַיֹּאמְרוּ הֵבֶה נְבִנָּה לָנוּ עִיר וּמְגֻדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֲזִיא פְתַח (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ וְגוֹ'. וְכִי אֵית יָם נִגְרָשׁ. אִין, דְּכִד יִמָּא נִפְקָא מִתְקוּנָיָהּ וְאַזִּיל (בלא הבלא) בְּלֵא חֲבֵלָא, כְּדִין נִגְרָשׁ וְאַתְּתֵרֵךְ מֵאַתְרֵיהּ, כְּמֵאן דְּרָוִי חֲמָרָא וְלֹא יִתִּיב עַל בּוּרִיָּיה וְסֻלְקָא וְנַחֲתָא. מֵאִי טַעֲמָא בְּגִין כִּי הִשְׁקִט לֹא יוּכַל, וְיִגְרָשׁוּ מִימֵי רָפֶשׁ וְטִיט. דְּמִפְקוּ מִימּוֹי כָּל הֵהוּא טִינָא דִּימָא וְכָל טְנוּפָא לְשִׁפּוֹתֵיהּ.

דף עה ע"א

כְּגוֹנוּנָא דָּא אֲנוּן רְשָׁעִים דְּנִפְקָא מֵאַרְחָא דְתַקְנָא וְאַזִּיל כְּרָוִי חֲמָרָא בְּלֵא תְקוּנָא, דְּנִפְקִי מֵאַוּרַח מִישָׁר לְאַוּרַח עֵקִים. מֵאִי טַעֲמָא, בְּגִין כִּי הִשְׁקִט לֹא יוּכַל. דְּהָא עֵקִימוּ דְאַרְחֵיהוּ גְרִים לֹון לְמַהֲדָּ בְּלֵא תְקוּנָא וּבְלֵא שְׂכִיכוּ. וְלֹא עוֹד אֵלָא דְכָל רוּגְזָא דִידְהוּ בְּשַׁעֲתָא דְאַמְרֵי מְלָה מְפּוֹמִיָּהוּ הֵהוּא מְלָה רָפֶשׁ וְטִיט כְּלֵהוּ מִפְקֵי טְנוּפָא וְגִיעוּלָא מְפּוֹמִיָּהוּ לְבֵר עַד דְּמִסְתַּבְּאֵי (דף עה ע"א) וּמִסְתַּבְּאֵי לֹון.

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמְרוּ הֵבֶה נְבִנָּה לָנוּ עִיר וּמְגֻדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם. לִית הֵבֶה אֵלָא הַזְּמַנָּה בְּעֵלְמָא. נְבִנָּה לָנוּ עִיר וּמְגֻדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם. כְּלֵהוּ בְּעֵיטָא בִישָׂא אֲתוּ לְסִרְבָּא בִיָּה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אֲתוּ (איהו) בְּטַפְשׁוֹ דְלִבָּא.

אֲמַר רַבִּי אַבְבָּא שְׁטוּתָא נְסִיבוּ בְּלַבִּיָּיהוּ. אֲבַל בְּחֻכְמָה דְרְשִׁיעוּ אֲתוּ בְּגִין לְנִפְקָא מִרְשׁוֹ עֲלָאָה לְרְשׁוֹ אַחְרָא וְלֹא חֲלָפָא יְקָרִיָּה לִיקְרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכֹלָא אֵית רְזָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה.

הֵבֶה נְבִנָּה לָנוּ עִיר וּמְגֻדָּל. תָּא חֲזִי, כִּד מְטוּ לְהֵאִי בְּקַעָה דְאִיָּהוּ רְשׁוֹ נּוֹכְרָאָה וְאַתְּגְלִי לְהוּ אֲתֵר דְשְׁלֹטְנוּתָא דָּא תְקִיעַ בְּגוּ נּוּנִי יִמָּא. אֲמַרוּ הָא אֲתֵר לְמִיתֵב וְלֹא תִתְקַפָּא לְבָא לְאַתְהֵנָּאָה בִיָּה תִתְאַי. מִיָּד הֵבֶה נְבִנָּה לָנוּ עִיר. נִתְקִין בְּאַתֵּר דָּא עִיר וּמְגֻדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. אֲתֵר דָּא (וְהִיב לון) יְהֵא לָן לְדַחֲלָא וְלֹא אַחְרָא, וְנִבְנָה לְאַתֵּר דָּא עִיר וּמְגֻדָּל. לְמָה לָן לְסֻלְקָא לְעִילָא דְלֹא נִיכּוּל לְאַתְהֵנָּאָה מְנָה. הָא הֲכָא אֲתֵר מִתְקַנָּא. וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם דְחֲלָא לְמַפְלַח תַּמּוּן. פֹּן נַפּוּץ לְדַרְגִין אַחְרָנִין וְנִתְבַּדֵּר לְסִטְרֵי עֲלְמָא:

וַיִּרְדּוּ יְיָ לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגֻדָּל דָּא הוּא חַד מֵאֲנוּן עֶשֶׂר זְמַנִּין דְּנַחֲתָא שְׂכִינְתָא לְאַרְעָא. וְכִי מַה הוּא לְרֵאוֹת וְלֹא הוּוּה יְדַע מִקְדַּמַּת דְּנָא. אֵלָא לְרֵאוֹת לְאַשְׁנַחַא בְּדִינָא כְּמֵא דְאַתְּ אֲמַר, (שמות ה) יִרְא יְיָ עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֲתֵר הָעִיר וְאֶת הַמְּגֻדָּל. הֲכָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא. דְּהָא לֹא פְתִיב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי

הָאָדָם. אֵלֶּא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל. אִמְאִי. אֵלֶּא בְּשַׁעֲתָא דְאִשְׁגַּח
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא, בְּקִדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדִרְגָּא דְלַעִילָא, וּלְבַתֵּר בְּדִרְגָּא
דְלַתְתָּא. בְּקִדְמִיתָא בְּעֵלְאִי וּלְבַתֵּר בְּתַתָּאי. וּבְגִין דְהָאִי מְלָה מְטָא לַעִילָא,
אִשְׁגַּחוּתָא דְלַעִילָא הָוָה בֵּיהּ בְּקִדְמִיתָא דְכְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמְּגִדָּל.

אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵאִי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוּ דְאָדָם קִדְמָאָה דְמֵרַד בְּמַרְיָה
וְגַרְס מוֹתָא לַעֲלָמָא. אֲשֶׁר בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנִינָא וְדָאִי אָמְרוּ (גַּרְמוּ) וּבְעוּ
לְמַבְנֵי
לַעִילָא.

דף עה ע"ב

רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח (וְאָמַר) (יַחְזַקְאֵל מו) כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים שְׁעַר (דף עה ע"ב) הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה קְדִים יְהִי סְגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח
וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח. הָאִי קָרָא אֵית לְאִסְתְּפֵלָא בֵּיהּ. וְאִיהוּ רָזָא כְּמָה
דְאִתְמַר. יְהִי סְגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה. אִמְאִי (וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ
יִפְתַּח וְגו'). אִמְאִי יְהִי סְגוּר כֹּל אֲנֹן יוֹמִין דְשֶׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה).

אֵלֶּא אֵלִין יָמֵי חוּל. דְתַרְעָא דָּא יְהִי סְגוּר דְלָא לְאִשְׁתַּמְשָׂא חוּל בְּקוּדְשָׁא.
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח. דְהָא כְּדִין שְׁמוּשָׁא (דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא)
דְקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא. וְכְדִין אֲתַנְהִיר סִיְהָרָא לְאִתְחַבְּרָא בְּשְׁמָשָׁא.

תָּא חֲזִי, תַרְעָא דָּא לָא אֲתַפְתַּח בְּאֲנֹן שְׁתָּא יוֹמֵי דְחוּל. בְּגִין דְהָא בְּאֲנֹן
יוֹמֵי דְחוּל עֲלָמָא תַתְּאָה אֲתַזֵּן וְשְׁלֹטִין כֹּל אֲנֹן שִׁית יוֹמִין דְחוּל עַל עֲלָמָא
בְּרַ בְּאַרְעָא דִישְׂרָאֵל.

וְאֲנֹן דְשְׁלֹטִי לָא שְׁלֹטִי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא בְּגִין דְהַשְׁעַר הָזֶה אִיהוּ סְגוּר. אֲבָל
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ כְּלֵהוּ מִתְעַבְּרָן וְלָא שְׁלֹטִין בְּגִין דְהַשְׁעַר הָזֶה
אִיהוּ פְתוּחַ וְעֲלָמָא אִיהוּ בְּחֻדְוָה וְאֲתַזֵּן מִתַּמָּן וְלָא אֲתִיְהִיב עֲלָמָא לְרִשׁוּ
אֲחֵרָא.

וְאִי תִימָא דְכָל אֲנֹן שִׁית יוֹמִין אֲנֹן שְׁלֹטִין בְּלַחוּדִיְהוּ. תָּא חֲזִי, הַפּוֹנֶה
קְדִים. עַד לָא יְקוּמוּן לְשִׁלְטָאָה אִיהוּ אִסְתְּפֵל תְּדִיר בְּעֲלָמָא. אֲבָל לָא
אֲתַפְתַּח לְאִתְזָנָא עֲלָמָא מְקוּדְשָׁא בְּרַ בַּיּוֹמָא דְשְׁבִיטָא וּבַיּוֹמָא דְחֻדְשָׁא.
וְכֵלְהוּ יוֹמִין כְּלֵהוּ אֲתַדְבְּקוּן בַּיּוֹמָא דְשְׁבִיטָא וְאֲתַזֵּנוּ מִתַּמָּן. דְהָא (ד"א ל"ג
כְּדִין) בַּיּוֹמָא דְשְׁבִיטָא כְּלֵהוּ תַרְעִין פְּתִיחוּ וְנִיחָא אֲשְׁתַּכַּח לְכֹלָא לַעֲלָאִי
וְתַתָּאי. תָּא חֲזִי, וַיֵּרַד יְיָ לְרֵאוֹת. נַחַת מְקוּדְשָׁא לְחוּל (וּרְדִיד פְּרִישָׁא) לְאִשְׁגַּחָא
בְּמָה דְבְּנוּ וְקִיִּימוּ קִיּוּמָא לְאִתְעָרָא עַל עֲלָמָא לְדַחֲלָא לֹון.

רַבִּי יִצְחָק הָוָה יְתִיב קַמִּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לִיהּ מָה חָמוּ אֵלִין דְעַבְדוּ
שְׁטוּתָא דָּא לְמַרְדָּא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֵלְהוּ בְּעִיטָא חֻדָּא אֲתַקִּימוּ
בְּדָא. אָמַר לִיהּ הָא אֲתַמַּר דְכְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם אֲתַנְטִילוּ מַעִילָא

לְתַתָּא. אַתְנַטִּילוּ מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וְנַחְתּוּ לְבַבְל. אֲמָרוּ הָא הָכָא אַתְר
לְמַדְבָּק.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגוֹי וְיִתְדַבֵּק סִיּוּעָא דְלְתַתָּא בְּאַתְר דָּא. בְּגִין דְּכַד דִּינָא אַתִּי
לְאַשְׂרָאָה בְּעֵלְמָא, הָא אַתְר דָּא לְקַבְלִיהָ. וּמַהֲכָא אַתְהֵינִי עֲלֵמָא וְיִתְזָן. דְּהָא
לְעִילָא דְחִיקוּ אִיהוּ לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא מְנִיָּה. וְלֹא עוּד אֶלָּא אֲנִי נִסְק לְרִקִּיעָא
וְנַגַח בֵּיה קִרְבָּא דְלֹא יַחוּת (בֵּיה) טוֹפְנָא בְּעֵלְמָא פְּדַבְקְדְּמִיתָא :

וַיֹּאמֶר יְיָ הוּ עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּכֻלְהוּ פְּחָדָא, בְּיַחוּדָא
דְּכֻלְהוּן יַעֲבֹדוּן וְיַצְלָחוּן בְּעוֹבְדֵיהוּ. יִתְבַּדְּרוּן דְּרִגִּין כָּל חַד לְסִטְרִיהָ. וּבְגִין
כִּד יִתְבַּדְּרוּן כָּל הַיָּמִי דְלְתַתָּא. מַה פְּתִיב וַיִּפְּץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִי תִימָא לִישְׁנָהוּן אֲמַאי אַתְבַּלְבַּל (אֲתַבְדַּר וּבִלְבַל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא). אֶלָּא בְּגִין
דְּכֻלְהוּן מְמַלְלִין בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ. הַהוּא לִישְׁנָא קָא עֲבִיד לוֹן סִיּוּעָא. בְּגִין
דְּבְעוּבְדָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא תַלְיִין מַלְיִין אֵלִין לְאַדְבָּקָא פּוֹנָה דְלָבָא. וּבְדָא
עֲבַדִּי סִיּוּעָא לְהַהוּא אַתְר דְּבַעֵי לְאַקְמָא.

וְעַל דָּא אַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָהוּן דְּלֹא יְכִילוּ לְאַתְתַּקְפָּא רְעוּתְהוּן בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ.
כִּיּוֹן דְּאַתְחַלֵּף לִישְׁנָהוּן לָא אַצְלָחוּ בְּעוֹבְדָא (כֹּט א בִּסִּית) בְּגִין דְּחִילָא דְלְעִילָא
לָא יִדְעִי וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעִי בְּרַ בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ. וְכַד אַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָא דְלָהוּן
אַתְחַלֵּשׁ חִילִיָּהוּן וְאַתְבַּר תּוּקְפָא דְלָהוּן.

תַּא חֲזִי, דְּהָא מְלַח (דָּא) דְּאַמְרֵי תַתַּאי בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ, כְּלָהוּ חִילֵי שְׂמִיָּא יִדְעִי
בֵּיה וְאַתְתַּקִּפִּי בֵּיה. וְלִישׁוֹן אַחְרָא לָא יִדְעִין וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעִי בֵּיה. וְעַל דָּא
אֵלִין כִּיּוֹן דְּאַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָא דְלָהוּן, מִיָּד וַיַּחֲדְלוּ לְבָנוֹת הָעִיר. דְּהָא אַתְבַּר
חִילִיָּהוּ וְלֹא יְכִילוּ לְמַעַבְדַּ מְדֵי בְּרְעוּתָא דְלָהוּן. (דְּנִיאל ב) לְהוּי שְׂמִיָּה (דִּי אֱלֹהֵי)
(דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא) מְבַרְךְ מִן עֲלֵמָא וְעַד עֲלֵמָא, דִּי חֲכַמְתָּא וּגְבוּרְתָּא דִּי
לְהַיָּא. דְּהָא בְּגִין (דָּא) דְּאַנְחִית קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא רְזִי דְּחֲכַמְתָּא לְעֵלְמָא,
אַתְסַלְקְלוּ בֵּיה בְּנֵי נְשָׂא וּבְעוּ לְאַתְגְּרָא בֵּיה.

דָּף עו ע"א

יְהֵב חֲכַמְתָּא עֲלָאָה לְאַדָּם הָרְאִשׁוֹן, וּבְהַיָּא חֲכַמָּה (דָּף עו ע"א) דְּאַתְגְּלִי לִיָּה
יִדְע דְּרִגִּין, וְאַתְדַּבֵּק בְּיַצֵּר הָרַע, עַד דְּאַסְתַּלְקוּ מְנִיָּה מְבוּעֵי דְּחֲכַמְתָּא.
וּלְבַתֵּר תַּב קַמִּי מְאַרְיָה, וְאַתְגְּלִיין לִיָּה מְנִיָּהוּ וְלֹא פְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר
בְּהַהוּא סַפְרָא דִּילִיָּה יִדְע חֲכַמְמָן. וּלְבַתֵּר אַתּוּ בְּנֵי נְשָׂא וְאַרְגִּיזוּ קַמִּיָּה.

יְהֵב חֲכַמְתָּא לְנַח וּפְלַח בְּהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, לְבַתֵּר מַה פְּתִיב וַיִּשְׁתַּ מִן
חִיָּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל כְּמָה דְּאַתְמָר. יְהֵב חֲכַמְתָּא לְאַבְרָהָם וּפְלַח בְּהָ לְקוּדְשָׁא
בְּרִיד הוּא. לְבַתֵּר נִפְק מְנִיָּה יִשְׁמַעְעָל דְּאַרְגִּיזוּ קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא. וְכִן
יִצְחָק נִפְק מְנִיָּה עֲשׂו. יַעֲקֹב נִסְב תְּרִין אַחְתָּן.

יְהִי חֻקְמֹתָא לְמִשְׁהָ מַה פְּתִיב בֵּיהּ (במדבר יב) בְּכֹל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלֹא הָוָה כְּמִשְׁהָ שְׁמֵשׁ מְהִימָן בְּכֹלְהוּ דְרַגְיָן וְלֹא סֵטָא לְבִיהּ בְּתִיאוּבְתָא דְחַד מְנִייהוּ. אֲלֵא קֵאִים בְּמִהִימְנוּתָא עֲלָאָה פְּדֻקָא יֵאוּת.

יְהִי חֻקְמֹתָא עֲלָאָה לְשִׁלְמָה מְלָפָא. לְבִתֵּר מַה פְּתִיב בֵּיהּ (משלי א) מְשָׁלִי שְׁלִמָה (משלי ט) הַמִּשָּׂא נָאִם הַגָּבֵר לְאִיתִיאל לְאִיתִיאל וְאָכַל. אָמַר שְׁלִמָה אֲתִי אֵל וְחֻקְמֹתָא דִּילִיהּ הוּא. וְאוּכַל וְאִיכּוּל לְמַעְבַּד רְעוּתִי. לְבִתֵּר (מלכים א יח) וַיִּקָּם יְיָ שֶׁטֶן לְשִׁלְמָה וְגוֹי.

תָּא חֲזִי, בְּגִין זְעִירוּ דְחֻקְמֹתָא דְאַשְׁכַּחוּ אֱלִין מִהֵוּא חֻקְמָה דְקֻדְמָאִי, אֲתַגְרוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְנוּ מְגֻדֵל וְעַבְדוּ כָּל מַה דְעַבְדוּ. עַד דְאַתְבְּדְרוּ מֵאַנְפִי אֲרַעָא וְלֹא אֲשַׁתָּאֵר בְּהוּ חֻקְמָה לְמַעְבַּד מִיָּדִי. אָבַל לְזַמְנָא דְאַתִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר חֻקְמֹתָא בְּעֲלָמָא וַיִּפְלְחוּן לִיהּ בְּהָ הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אָתָּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי. לָאוּ פְּקֻדְמָאִי דְחִבְלִיו בֵּיהּ עֲלָמָא. אֲלֵא וְעָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תַלְכוּ וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תַשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הוּוּ אֲזִיל בְּאַרְחָא. אָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא נִפְתַּח בְּאוּרִייתָא וְנִימָא מְלָה. פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (דברים כג) כִּי יִי אֲלֵהֶיךָ מִתְּהִלָּךְ בְּקִרְבִּי מִחֲנֶיךָ לְהַצִּילֶךָ וְלִתֵּת אוֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ. כִּי יִי אֲלֵהֶיךָ מִתְּהִלָּךְ, מִתְּהִלָּךְ מִבְּעֵי לִיהּ. אֲלֵא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (בראשית ג) מִתְּהִלָּךְ בְּגוֹן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְדָא הוּא אֵילָנָא דְאָכַל מְנִיה אָדָם הָרֵאשׁוֹן. מִתְּהִלָּךְ נּוֹקְבָא מִתְּהִלָּךְ דְּכַר.

וְדָא הוּא דְאֲזִיל קַמִּייהוּ דִּישְׂרָאֵל כַּד הוּוּ אֲזִיל בְּמִדְבָּרָא דְכְּתִיב (שמות יג) וַיֵּי הוֹלֵךְ לְפָנֶיהֶם יוֹמָם וְגוֹי. הוּא דְאֲזִיל קַמִּיהּ דְּבַר נֶשׁ כַּד אֲזִיל בְּאַרְחָא. דְכְּתִיב, (תהלים פה) צְדָק לְפָנֶיךָ יְהִלֵּךְ וַיִּשֶׁם לְדֶרֶךְ פְּעַמְיוֹ. וְדָא הוּא דְאֲזִיל קַמִּיהּ דְּבַר נֶשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ זְכִי. וְלָמָּה. לְהַצִּילֶךָ וְלִתֵּת אוֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ. לְאַשְׁתַּזְבָּא בַּר נֶשׁ בְּאַרְחָא וְלֹא יִשְׁלוּט בֵּיהּ אַחְרָא.

וּבְגִין כֶּף לְבַעֲי לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּמְרָא מְחוּבּוּי וְלְדַכְּאָה לְגִרְמִיהּ. מֵאִי דְכִּיּוּ דָא. דְכְּתִיב, (דברים כג) וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ. מֵאִי קְדוֹשׁ, קְדוֹשִׁים מִבְּעֵי לִיהּ. אֲלֵא מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ אֱלִין שְׁיִפִּי גּוּפָא דְגּוּפָא אֲתַחְבֵּר וְאַתְתַּקּוּן בְּהוּ. וּבְגִין כֶּף וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ. וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר.

מֵאִי עֲרוֹת דְּבַר. דָּא מְלִתָּא (ערייתא) דְעָרִיין. דְדָא הוּא מְלָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בְּהּ יִתִּיר מְכֻלָּא. כִּיּוֹן דְאָמַר וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת, אֲמַאי דְבַר. אֲלֵא הֵנִי חֲזִיבִי עֲלָמָא דְגַעְלִי וּמְסַאֲבִי גִרְמִייהוּ בְּמִלָּה דְלֵחוּן דְנִפְקִי מִפּוּמִייהוּ וְהָא אִיהוּ עֲרוֹת דְּבַר.

וְכֹל כֶּף לָמָּה. בְּגִין דְאִיהוּ אֲזִיל קַמֶּךָ. וְאִי אֲתַּ עֲבִיד כְּדִין, מִיָּד וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ, דְלֹא יִזִּיל בְּהַדָּךְ וַיִּתּוּב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאַנּוּ הָא אֲזִילֵנּוּ קַמִּיהּ בְּאַרְחָא נִתְעַסֵּק בְּמִלֵּי דְאוּרִייתָא. דְהָא אוּרִייתָא אֲתַעֲטָרָא עַל רִישֶׁיהּ דְבַר נֶשׁ וּשְׁכִינְתָּא לָא

דף עו ע"ב

פתח רבי חייא ואמר ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וגוי תא חזי, מה כתיב ויהי בנסעם מקדם. מאי מקדם. מקדמונו של עולם. וימצאו. ויראו מבעי ליה מאי וימצאו. אלא מציאה אשכחו תמן מרזי דחכמתא מקדמאי דאתנער תמן מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד בההיא עבידתא דעבדו לסרבא ביה בקודשא בריה הוא, והווי אמרי בפומא ועבדי (דף עו ע"ב) עבידתא.

חמי מה כתיב הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין דאנון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד, אבלבל לון דרגין דלעילא, ולישון דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. ומה בגין דהווי ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש כתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא לא יכיל לשלטאה בהו. אנו או חברייה דמתעסקין באורייתא, ואנו בלבא חד ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי מכאן לאנון מארי דמחלוקת לית לון קיומא. דהא כל זמנא (דאלין) דבני עלמא אלין עם אלין ברעותא חדא ולבא חד, אף על גב דמרדי ביה בקודשא בריה הוא, לא שלטא בהו דינא דלעילא. כיון דאתפלגו מיד ויפץ יי אותם משם וגוי.

אמר רבי חייא אשתמע דכלא במלה דפומא תלויא. דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יי אותם משם. אבל בזמנא דאתי מה כתיב, (צפניה א) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי ולעבדו שכם אחד וכתיב, (זכריה יד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ברוך יי לעולם אמן ואמן:

פרשת לך לך

לך לך מארצך וגוי. רבי אבא פתח ואמר, (ישעיה מו) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שמעו אלי אבירי לב, כמה תקיפין לבייהו דחייבינא, דחמאן שבילי וארחי דאורייתא ולא מסתכלן בהו, ולבייהו תקיפין דלא

מהדרין בתיובתא לגבי מריהון, ואקרון אבירי לב. הרחוקים מצדקה דמתרחקי מאורייתא.

רבי חזקיה אמר דמתרחקי מקודשא בריהו הוא ואנון רחיקין מניה, ובגין כך אקרון אבירי לב. הרחוקים מצדקה דלא בעאן לקרבא לגבי קודשא בריהו הוא, בגין כך אנון רחוקים מצדקה, פיון דאנון רחוקים מצדקה רחוקים אנון משלום דלית לון שלום. דכתיב, (ישעיה מח) אין שלום אמר יי לרשעים. מאי טעמא בגין דאנון רחוקים מצדקה.

דף עז ע"א

תא חזי, אברהם בעי לקרבא לקודשא בריהו הוא ואתקרב. הדא הוא דכתיב, (תהלים מה) אהבת צדק ותשנא רשע. בגין דאהב צדק ושנא רשע אתקרב לצדקה, ועל דא כתיב, (ישעיה מא) אברהם אוהבי. מאי טעמא אוהבי, בגין דכתיב אהבת צדק. רחימותא דקודשא בריהו הוא דרחים (דף עז ע"א) ליה אברהם מכל בני דריה דהווי אבירי לב ואנון רחוקים מצדקה כמה דאתמר.

סתרי תורה

תאנא בתוקפא דהרמנו דמלכא, אנציב חד אילנא רבא ותקיף גו נטיעו עלאין, נטיע אילנא דא, בתריסר תחומין אסתחר, בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה. ת"ק פריסי מטלנוי, כל רעותין דאנון פריסין ביה תלגין, כד אתער האי, כלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה לבתר, כלהו ברעותא חדא בהדיה, קם מלעילא (ס"א נחית) אתנחית במטלנוי לגו נמא. מניה נמא (אתגלי) אתמלייא. איהו מקורא (דכל ד"א לכל) מיין דנבעין. תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית, שקיו דגנתא ביה תלגין.

כל נשמתין דעלמא מניה פרחין. נשמתין אליו עאלין בגנתא לנחתא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן למחוי אבא (ד"א ל"ג לרוחא ודס) לגופא (ולמהו) בסליקו (דדיוקנא עלאה הדא הוא דכתיב ויאמר יי אל אברם הא נשמתא עלאה אבא (ד"א ל"ג לרוחא ודס) לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה.

כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי עלמא, אומי לה קודשא בריהו הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה. ומסר לה מאה מפתחאן דברכאן. (ומולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית אביך דא שכינתא. אביך דא קודשא בריהו הוא. שנאמר (משלי כח) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו'. ואין אביו אלא קודשא בריהו הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר אראך דא איהו האי עלמא), (נ"א ומולדתך דא אילנא דחיי, ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין. אל הארץ אשר אראך דא איהו האי עלמא), (עד כאן סתרי תורה)

רבי יוסי פתח (תהלים פד) מה ידידות משכנותיך יי צבאות. כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקודשא בריהו הוא. דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא. ואנון על מה קיימין. דכד ברא קודשא בריהו הוא עלמא עבד שמיא מאש וממים מתערבין כחדא ולא הווי גלדי. ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עלאה ומתמן שתיל עלמא, לקיימא על סמכין, ואנון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא, ובשעתא דההוא רוחא אסתלק כלהו מרפין וזעין ועלמא ארתת הדא הוא דכתיב, (איוב ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. וכלא קאים על אורייתא, דכד

ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא ואנו קיימין וסמכין קיימין
באתריהו בקיומא שלים.

תא חזי, בשעתא דאתער פלגות ליליא וקודשא בריך הוא עאל לגנתא
דעדן לאשתעשא עם צדיקיא, פלהו אילניו דבגנתא דעדן מזמרו ומשבחו
קמיה. דכתיב, (דברי הימים א טז) אז ירננו עצי היער מלפני יי וגו'.

וכרזא קרי בחיל ואמר לכוון אמרין קדישין עליוניו, מאן מנכוו דעייל
רוחא באודנוי למשמע, ועינוי פקחין למחמי. ולביה פתוח למנדע, בשעתא
דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא, ומתמן נפיק קלא דקלא, חילין
אתבדר לארבע סטרי עלמא. א חד סליק לסטר חד. ב חד נחית לההוא
סטרי. ג (תיקונים עג, לעיל לב ב) חד עייל בין תרין. ד תרין מתערין מתערין
בתלת. ה תלת עיילי בחד. ו חד אפיק גונוניו. ז שית מנהון לסטר חד, ושית
מנהון נחתי לההוא סטר. ח שית עיילי בתריסר. ט תריסר מתערין
בעשרין ותרין. י שית כלילן בעשרה. יא עשרה קאים בחד.

דף עז ע"ב

ווי לאנון דניימי שנתא בחוריהון, לא ידעי ולא מסתכלאן איך יקומון
בדינא דחושבן אתפקד, (דף עז ע"ב) כד אסתאב גופא, ונשמתא שטיא על
אנפי דאוריא דטיהרא, וסלקא ונחתא, ותרעין לא מתפתחו, מתגלגלן
פאבניו בגו קוספיתא. ווי לון מאן יתבע לון, דלא יקומון בעדונא דא בגו
דוכתי דענוגי דצדיקיא, אתפקדון דוכתייהו. אתמסרון בידיא דדומה,
נחתי ולא סלקי. עלייהו כתיב, (איוב ז) כלה ענו וילדו כן יורד שאול לא יעלה.

בההיא שעתא אתער שלהובא חד מסטר צפון ובטש בארבע סטרי עלמא
ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואתער ההוא שלהובא ביה וקרי, ולית
מאן דאתער בר אנון זכאי קשוט דקיימי ואתערו באורייתא. וכדין
קודשא בריך הוא וכל אנון צדיקיא דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון. כמא
דאת אמר, (שיר השירים ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך
השמיעני:

ויאמר יי אל אברם, מה כתיב לעילא (בראשית יא) וימת הרון על פני תרח
אביו וגו'. מאי איריא הקא, אלא עד ההוא יומא לא הוה בר נש דמית
בחי אבוי בר דא, וכד אתרמי אברם לנורא אתקטיל הרון, ובגין דא נפקו
מתמן מאן קטיל לון להרון, אלא פיון דרמו אברהם לנורא דכשדאי,
אתגלי עליה קודשא בריך הוא ושזביה, והוה הרון אחוי קאי תמן.

אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרון אשתזיב, מיד נפק שלהובא דאשא
ואוקדיה להרון, הדא הוא דכתיב וימת הרון על פני תרח אביו. ואית
דאמרי זרעא דתרח לית אשא שלטא ביה, אבל נרמי להרון לנורא, ואי לא
איתוקד נדע בודאי דלא שלטא נורא בזרעיה, מיד רמי ליה להרון לנורא

וְאֵתוֹקֵד וְהוּהוּ תִּרְחַ אָבוּי קָאִים תַּמּוֹן הִדָּא הוּא דְכָתִיב וַיָּמַת הָרוּן עַל פְּנֵי תִּרְחַ אָבוּי.

בְּהוּא יוֹמָא יָדְעוּ כָּל אוֹמְיָא וְלִישְׁנֵינָא דְלָא שִׁיזְבִּיה לְאַבְרָהָם אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ יַחֲדָאִי דְעֵלְמָא, וְהוּוּ מִיִּיתִין בְּנִייהוּ לְמִשְׁפָּנִיה דְאַבְרָהָם וְאֶמְרִין לִיה חֲמִינָן לָךְ, דְאֵת רְחִיץ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ רְבוּנִיה דְעֵלְמָא, אוֹלִיף לְבַנְנָא מְאוּרְחָךְ דְאֵת יָדְע, וְעֵלְיִיהוּ אֶמְר קָרָא (תהלים מז) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם).

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּקַּח תִּרְחַ אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרוּן וְגו'. וַיֵּצְאוּ אִתְּם מְאוּר כְּשָׂדִים. וַיֵּצְאוּ אִתְּם, אֵתוּ מִבְּעֵי לִיה. דְהָא כְּתִיב וַיִּקַּח תִּרְחַ וְגו' מֵאִי וַיֵּצְאוּ אִתְּם. אֶלָּא תִּרְחַ וְלוֹט עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה נִפְקוּ דְאֶנוּן הוּוּ עֶקְרָא לְמִיפְק מְגוּ אֶנוּן חֲזִיבֵינָא, דְכִינּוֹן דְחֲמָא תִּרְחַ דְאַבְרָהָם בְּרִיה אֲשֶׁתִּזְיב מְגוּ נוֹרָא, אֶתְהַדְר לְמַעְבַּד רְעוּתִיה דְאַבְרָהָם, וּבְגִין כֵּן וַיֵּצְאוּ אִתְּם תִּרְחַ וְלוֹט.

וּבְשַׁעְתָּא דְנִפְקוּ מַה כְּתִיב לְלַכְת אַרְצָה כְּנַעַן. דְרְעוּתָא דְלַהוֹן הוּוּ לְמִיחָךְ תַּמּוֹן. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא כָּל מֵאן דְאֶתְעַר לְאַתְדַּכְפָּא מְסִייעִין לִיה. תָּא חֲזִי, דְהָכִי הוּא דְכִינּוֹן דְכְּתִיב לְלַכְת אַרְצָה כְּנַעַן מִיָּד וַיֵּאמֶר יִי אֵל אַבְרָם לָךְ לָךְ, וְעַד דְאִיהוּ אֶתְעַר בְּקַדְמִיתָא לָא כְּתִיב לָךְ לָךְ.

תָּא חֲזִי, מַלְּה דְלַעֲיִלָּא לָא אֶתְעַר עַד דְאֶתְעַר לְתַתָּא בְּקַדְמִיתָא עַל מַה דְתִשְׁרִי הֵהִיא דְלַעֲיִלָּא, וְרָזָא דְמַלְּה, נְהוּרָא אוֹיְכְמָא לָא אֶתְאֲחִיד בְּנְהוּרָא חוּרָא עַד דְאִיהִי אֶתְעַרִּית בְּקַדְמִיתָא, כִּינּוֹן דְאִיהִי אֶתְעַרִּית בְּקַדְמִיתָא, מִיָּד נְהוּרָא חוּרָא שְׂרִיָּא עֲלָה.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרֵשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל. בְּגִין דְלָא יִתְפָּסֵק נְהוּרָא חוּרָא מְעֵלְמָא לְעֵלְמִין. וְכֵן (ישעיה סב) הַמְזַכִּירִים אֶת יְיָ אֵל דְּמִי לְכֶם. בְּגִין לְאַתְעַרָּא לְתַתָּא בְּמַה דִּישְׁרִי אֶתְעַרוּתָא דְלַעֲיִלָּא. וְכֵן כִּינּוֹן דְאֶתְעַר בְּר נִש אֶתְעַרוּתָא בְּקַדְמִיתָא כְּדִין אֶתְעַר אֶתְעַרוּתָא דְלַעֲיִלָּא. תָּא חֲזִי, כִּינּוֹן דְכְּתִיב וַיֵּצְאוּ אִתְּם מְאוּר כְּשָׂדִים וְגו' מִיָּד וַיֵּאמֶר יִי אֵל אַבְרָם וְגו'.

דף עח ע"א

וַיֵּאמֶר יִי אֵל אַבְרָם לָךְ לָךְ, אֶמְר רַבִּי אֶלְעָזָר לָךְ לָךְ, לְגִרְמָךְ לְאַתְקֵנָא גְרַמְךָ, (לאתתקפא) לְאַתְקֵנָא דְרָגָא דִּילָךְ. לָךְ לָךְ, לִית אַנְתָּ (ס"א כדאי) לְמִיִּקָּם הֵכָא בִּין חֲזִיבִין אֵלִין. וְרָזָא דְמַלְּה לָךְ לָךְ (דף עח ע"א) דְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה לְאַבְרָהָם רוּחָא דְחֲכָמָתָא, וְהוּוּ יָדְע וּמְצַרְף (צנור) סְטְרִי דִישׁוּבֵי עֵלְמָא, וְאֶסְתַּכַּל בְּהוּ וְאֶתְקַל בְּתִיקְלָא וַיָּדַע חִילִין דִּי מְמַנּוֹן עַל סְטְרִי יִישׁוּבָא.

כַּד מְטָא לְגוּ נְקוּדָה דְאַמְצְעִיתָא דִּישׁוּבָא תְּקִיל בְּתִיקְלָא וְלֹא הָוָה סְלִיק בְּיַדְיָהּ. אֲשַׁנַּח לְמַנְדַּע חִילָא דִּי מְמַנָּא עֲלָהּ וְלֹא יָכִיל לְאַתְדַּבְּקָא בְּרַעוּתֵיהָ, תְּקִיל כְּמָה זְמַנִּין וְחֻמָּא דְהָא מִתְמַן אֲשַׁתִּיל כָּל עֲלָמָא, אֲשַׁנַּח וְצָרְף וְתַקֵּל לְמַנְדַּע וְחֻמָּא דְהָא חִילָא עֲלָהּ דְעֲלָה לֵית לִיהּ שְׁעוּרָא עֲמִיק וְסַתִּים וְלֹא אִיהוּ כְּגוּוּנֵי דִּסְטָרֵי דְרָגֵי דִּישׁוּבָא.

אֲשַׁנַּח וְתַקֵּיל וְיַדַּע דְהָא כְּמָה דְמַהֲהִיא נְקוּדָה אֲמַצְעִיתָא דִּישׁוּבָא מְנִיָּה אֲשַׁתִּיל כָּל עֲלָמָא לְכָל סְטָרוּי. הֵכִי נָמִי יַדַּע דְהָא חִילָא דְשָׂרֵי עֲלָה מִתְמַן נְפָקוּ כָּל שְׂאָר חִילִין דְמְמַנִּין עַל כָּל סְטָרֵי עֲלָמָא, וְכִלְהוּ בֵּיהּ אַחִידוּן. כְּדִין (בראשית יא) וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלַכְתּוֹ אֶרֶץ כְּנַעַן.

עוּד אֲשַׁנַּח וְתַקֵּיל וְצָרִיף לְמִיקָם עַל בְּרִירָא דְמַלְכָּה דְהַהוּא אַתְרָא וְלֹא הָוָה יַדַּע וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם עֲלָה לְאַתְדַּבְּקָא, כִּיּוֹן דְחֻמָּא תּוּקְפָא דְהָאִי אַתְרָא וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם עֲלִיהּ מִיַּד וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיִּשְׁבוּ שָׁם.

מֵאִי טַעְמָא דְאַבְרָהָם. אֲלֵא דְאִיהוּ הָוָה יַדַּע וְצָרִיף בְּכָל אַנּוּן שְׁלֹטְנִין מְדַבְּרֵי עֲלָמָא בְּכָל סְטָרוֹ דִּישׁוּבָא, וְהָוָה תְּקִיל וְצָרִיף אַנּוּן דְשְׁלֹטִין בְּסְטָרֵי דִּישׁוּבָא מְדַבְּרֵי כְּכַבְיָא וּמְזַלְיָהוֹן, מֵאֵן אַנּוּן תְּקִיפִין אֲלֵינוּ עַל אֲלֵינוּ, וְהָוָה תְּקִיל כָּל יְשׁוּבֵי דְעֲלָמָא (ולא) וְהָוָה סְלִיק בִּידּוּי. כַּד מְטָא לְהָאִי אַתְרָא חֻמָּא תְּקִיפּוּ דְעֲמִיקִין וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם בֵּיהּ. כִּיּוֹן דְחֻמָּא קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא אַתְעֲרוּתָא דִּילִיָּהּ וְתִיאֻבְתָּא דִּילִיָּהּ. מִיַּד אַתְגְּלִי עֲלִיהּ וְאָמַר לִיהּ לָךְ לָךְ. לְמַנְדַּע לָךְ וְלֹא תִקְנָא גְרַמְדָּךְ.

מֵאַרְצָךְ, מַהֲהוּא סְטָרָא דִּישׁוּבָא דְהוּיָת מִתְדַּבֵּק בֵּיהּ. וּמִמּוֹלְדֵתְךָ, מַהֲהוּא חֻמָּא דְאַתְ מְשַׁנַּח וְתַקֵּיל תּוּלְדֵתָא דִּילָךְ וְרַגְעָא וְשַׁעֲתָא וְזִמְנָא דְאַתְיִילִידַת בֵּיהּ וּבְהַהוּא כּוֹכְבָא וּבְהַהוּא מְזָלָא. וּמִבֵּית אַבִּיךָ, דְלֹא תִשְׁנַח בְּבֵיתָא דְאַבּוּךָ. וְאִי אֵית לָךְ שְׂרָשָׁא לְאַצְלָחָא בְּעֲלָמָא מִבֵּיתָא דְאַבּוּךָ, בְּגִין כְּדִלְךָ לָךְ מִחֻמָּא דְאִי וּמֵאַשְׁנַח וְתָא דְאִי.

תָּא חֲזִי, דְהֵכִי הוּא, דְהָא נְפָקוּ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְהוּוּ בְּחָרָן, אֲמַאי יִימָא לִיָּהּ לָךְ לָךְ מֵאַרְצָךְ וּמִמּוֹלְדֵתְךָ. אֲלֵא עֲקָרָא דְמַלְתָּא כְּמָה דְאַתְמָר. אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ. אֲרָאךָ מַה דְלֹא יָכִילַת לְמִיקָם עֲלִיהּ וְלֹא יָכִילַת לְמַנְדַּע חִילָא דְהַהוּא אֲרָעָא דְאִיהוּ עֲמִיק וְסַתִּים :

וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל וְגוֹי וְאַעֲשֶׂה, בְּגִין דְכְּתִיב לָךְ לָךְ. וְאַבְרָכְךָ, בְּגִין דְכְּתִיב מֵאַרְצָךְ. וְאַגְדִּלְךָ שְׂמָךְ, בְּגִין דְכְּתִיב וּמִמּוֹלְדֵתְךָ. וְהִיָּה בְּרָכָה, בְּגִין דְכְּתִיב וּמִבֵּית אַבִּיךָ.

סְתָרֵי תּוּרָה

וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל הָאִי בְּרַפְתָּא חֲדָא, וְאַבְרָכְךָ תַּרְוֵי, וְאַגְדִּלְךָ שְׂמָךְ תַּלְתָּ, וְהִיָּה בְּרָכָה אַרְבַּע. וְאַבְרָכָה מְבָרְכִיד חֲמִשׁ, וּמְקַלְלָךְ אַאוּר שִׁית. וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל מְשַׁפְּחוֹת הָאָדָמָה הַא שְׁבַע. כִּיּוֹן דְאַתְבְּרָכוּ בְּאֲלֵינוּ שְׁבַע בְּרָכָאוּ, מַה כְּתִיב וַיִּלְךְ אַבְרָם כְּאִשְׁרָא דְבָר אֲלֵינוּ ?? לְנַחְתָּא לְהָאִי עֲלָמָא כְּמָה דְאַתְפַּקְדָּא. מִיַּד וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט. דָּא אִיהוּ נְחֻשׁ דְאַתְלִטְיָא וְאַתְלִטְיָא עֲלָמָא בְּגִינֵיהּ דְאִיהוּ קָאִים לְפַתְחָא לְאַסְטָאָה לְגוֹפָא, וְלֹא תִפְעוּל נְשַׁמְתָּא פּוּלְחָנָא דְאַתְפַּקְדַּת עַד דִּיעֲבְרוּן עֲלָהּ בְּהָאִי עֲלָמָא יִיג שְׁנִין, דְהָא מִתְרִיסַר שְׁנִין

ולעילא נשמתא אתערת למפלח פולחנא דאתפקדת הדא הוא דכתיב. ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה. שבע וחמש תריסר אנון (ותרין עלאין עלייהו ארבע סרי אנון).

וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתגא מחמש שנים דאנון תיק פריסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה דא איהו ההוא אילנא ממש דאיהו שביעאה לדרגין ושבעין שנה אתקרי. פדין נפקת מההוא זיהמא דנחש ועאלת בפולחנא קדישא הדא הוא דכתיב בצאתו מחרון (ימי ע' שנה לא ספורות חיים מההוא ארבע סרי) מההוא רוגזא ותוקפא דההוא (שטו) נחש דהוה אסטי ליה עד השתא לגופא ושלטא עלוי.

באילנא שלטא ערלה תלת שנין. בבר נש תלת סרי שנין דאקרוין שני ערלה, פיון דאעברו על גופא אנון שנין ואתעברת (דייא ואתערת) נשמתא למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא לרעותא טבא, לכפוף לההוא נחש דהא לא יכיל לשלטאה כמה דהוי, דכתיב ויקח אברם את שרי אשתו וגו' (אברם דא י' את שרי דא ה' י' דא נשמתא לנשמתא והוא זכר. ה' דא נשמתא דנוקבא). דא גופא, דאיהי לגבי נשמתא פנוקבא לגבי דכורא. ואת לוט בן אחיו דא (יצר הרע) נחש דלא אעדי כל פד מן גופא, בגין דבקויתא דגופא לא אעדיו כל פד (זמנא ההוא) מניה, אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר ואתרי ביה ואוכח ליה וכפיו ליה על פרחיה ולא יכיל לשלטאה.

ואת כל רכושם אשר רכשו אליו עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא באתערותא דנשמתא. ואת הנפש אשר עשו בחרון, ההוא נפש דהות בדבקויתא בקדמיתא בחברותא דההיא ערלה בהדי גופא ואתקין לה לבתר, דהא לבתר דתליסר שנין ולעילא דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא, תרווייהו מתקנין לההוא נפש דמשתתפא בתוקפא דנחש ויתאובתיה בישא הדא הוא דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרון. ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בתוקפא בשעבודא דתשובה (נייא בשעבודא דאורייתא, ואמשיך ליה לגבי בתי כנסיות ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על רוחא כדבקדמיתא) הדא הוא דכתיב ויעבור (הכתוב בדף פ' אחר הגליון שורה ט"ו) (עד כאן סתרי תורה)

דף עח ע"ב

רבי שמעון אמר ואעשה לגוי גדול מסטרא דימינא. ואברכה מסטרא דשמאלא ואגדלה שמד מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל. הא הכא פריסיא דארבע סמכין דכלהו פלילן ביה באברהם, מפאן ולהלאה ברכאן לאחריני דמתזני מהכא דכתיב ואברכה מברכה ד (דף עח ע"ב) ומקלף אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי, והוי עמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר ליה רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, האי דכתיב לך לך מארצה וממולדתך, פיון דכלהו נפקו למהך, אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקו. דהא אף על גב דתרח הוה פלח לעבודה זרה. פיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם, וחמינן דקודשא בריך הוא אתרעי בתיובתא דחייבא ושרא למיפק אמאי לא כתיב לכו לכם, אמאי לאברהם בלחודוי לך לך.

אמר ליה רבי שמעון, אי תימא דתרח פד נפק מאור פשדים בגין לאהדרא בתשובה הוה, לאו הכי. אלא פד נפק לאשתזבא נפק, דהוה פלהו בני ארעיה בעאן למקטליה. פיון דחזו דאשתזיב אברהם הוה אמרי ליה

לתַּרְח, אַנְתָּה הוּא דְהוּיִת מְטַעֵי לָן בְּאַלְיִן פְּסִילִין, וּמְגוֹ דְחִלְא דְלַהוֹן נְפִק
תַּרְח, כִּיּוֹן דְמְטָא לְחָרֹן לָא נְפִק מִתַּמְן לְבַתֵּר, דְכְתִיב וַיִּלְךְ אַבְרָם כְּאִשְׁר
דְּבַר אֱלֹוֵי יְיָ וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט, וְאִילוּ תַרְח לָא כְתִיב (בִּיה וּיְלִד, אֵלֵא וַיִּצֵא).

פְּתַח וְאָמַר (אִיּוֹב לז) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרְם וּזְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר. הַאי קָרָא
אוּקְמוּהָ, אֲבָל וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרְם, דָּא נְמַרּוּד וּבְנֵי דְרִיה דְנִפְק אַבְרָהָם
מִנִּיּהוּ דְהוּה אוֹרְם. וּזְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר, דָּא נְמַרּוּד.

דְּבַר אַחַר וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרְם, דָּא תַרְח וּבְנֵי בֵיתִיה. אוֹרְם, דָּא אַבְרָהָם.
הַאֹר לָא כְתִיב אֱלָא אוֹרְם דְהוּה עִמָּהוֹן. וּזְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר, דָּא נְמַרּוּד
דְהוּה מְטַעֵי אֲבַתְרִיה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כְּדָּ כְתִיב לָךְ לָךְ. בְּגִין לְאַנְהָרָא
לָךְ וּלְכָל אַנּוֹן דְיִפְקוֹן מִינָךְ מְכָאן וּלְהִלָּאָה.

תּו פְּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב לז) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בְּהִיר הוּא בְּשַׁחֲקִים וְרוּחַ עֲבָרָה
וְתִטְהַרְם. וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר, אִימְתִי, בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאַבְרָהָם לָךְ לָךְ מְאַרְצָךְ וּמְמוֹלְדָתְךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא בְּשַׁחֲקִים.
דְּבַעַא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַדְבָּקָא לִיה לְאַבְרָהָם בְּהוּא אוֹר דְלַעֲיִלָא
וּלְאַנְהָרָא תַמְן. וְרוּחַ עֲבָרָה וְתִטְהַרְם. דְהַא לְבַתֵּר תִּבּוּ בְתִיּוּבְתָא תַרְח וְכָל
בְּנֵי בֵיתִיה (נִיֵּא וְכָל בְּנֵי מֵאֲתִיה). בְּנֵי בֵיתִיה (נִיֵּא בְנֵי מֵאֲתִיה) דְכְתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרֹן. תַרְח, דְכְתִיב וְאֵתָה תִבָּא אֶל אֲבוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְגו'.

וַיִּלְךְ אַבְרָם כְּאִשְׁר דְּבַר אֱלֹוֵי יְיָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזִי, דְהַא לָא כְתִיב
וַיִּצֵא אַבְרָם כְּאִשְׁר דְּבַר אֱלֹוֵי יְיָ. אֱלָא וַיִּלְךְ. כְּמָא דְאֵת אָמַר לָךְ לָךְ, דְהַא
יְצִיָּא בְּקִדְמִיתָא עֲבָדוּ דְכְתִיב וַיִּצְאוּ אֲתָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלֶכֶת אֲרָצָה
כְּנַעַן, וְהִשְׁתָּא כְתִיב וַיִּלְךְ וְלָא כְתִיב וַיִּצֵא.

כְּאִשְׁר דְּבַר אֱלֹוֵי יְיָ, דְאַבְטַח לִיה בְּכִלְהוּ הַבְּטָחוֹת. וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט, דְאַתְחַבֵּר
עִמִּיה בְּגִין לְמִילָף מְעוּבְדוּי, וְעַם כָּל דָּא לָא אוּלְיָף כּוּלִי הַאי. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר זְכָאִין אַנּוֹן צְדִיקְיָא דְאוּלְפִי אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין
לְמִיָּהָ בְּהוּ וּלְדַחֲלָא מְנִיָּה מְהוּא יוֹמָא דְדִינָא דְזַמִּין בְּרַ נֶשׁ לְמִיָּהָ דִינָא
וְחוּשְׁבָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דף עט ע"א

פְּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב לז) בִּיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם לְדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשָׂהוּ הַאי קָרָא
אוּקְמוּהָ. אֲבָל (דף עט ע"א) תָּא חֲזִי בְּהוּא יוֹמָא דְאַשְׁלִימוּ יוֹמוּי דְבַר נֶשׁ
לְאַפְקָא מְעֲלָמָא, הַהוּא יוֹמָא דְגוּפָא אֲתַבֵּר וְנִפְשָׁא בְּעִיָּא לְאַתְפְּרָשָׁא מְנִיָּה,
כְּדִין אֲתִיָּהִיב רֶשׁוּ לְבַר נֶשׁ לְמַחְמֵי מַה דְלָא הוּה לִיה רֶשׁוּ לְמַחְמֵי בְּזַמְנָא
דְגוּפָא שְׁלֵטָא וְקָאִים עַל בּוּרִיָּיה.

וּכְדִין קִיָּימִי עֲלִיה תַּלְתָּ שְׁלִיחֹן וְחֻשְׁבֵי יוֹמוּי וְחוּבוּי וְכָל מַה דְעֵבֵד בְּהַאי
עֲלָמָא, וְהוּא אוּדִי עַל כָּלָא בְּפוּמִיָּה, וּלְבַתֵּר הוּא חֲתִים עֲלִיה בִּידִיָּה, הֵדָא

הוא דְּכָתִיב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוּם, וּבִידֵיהּ כְּלָהוּ חֲתִימִין לְמִידּוֹן לִיהּ (בההוא ד"א בהאי) עֲלָמָא עַל קְדָמָאי וְעַל בְּתַרְאי עַל חֲדָתֵי וְעַל עֲתִיקֵי לָא אֲתַנְשֵׁי חַד מְנַיְהוּ, הָדָא הוּא דְּכָתִיב לְדַעַת כָּל אַנְשֵׁי מַעֲשָׂהוּ. וְכָל אַנּוּן עוֹבְדִין דְּעֵבֵד בְּהַאי עֲלָמָא בְּגוּפָא וְרוּחָא הָכִי נְמִי יְהִיב חוֹשְׁבָנָא בְּגוּפָא וְרוּחָא עַד לָא יִפּוּק מֵעֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה דְּחִיבָנָא אַקְשֵׁי קְדָל בְּהַאי עֲלָמָא הָכִי נְמִי אֶפְלוּ בְּשַׁעְתָּא דְּבַעֵי לְנַפְקָא מֵהַאי עֲלָמָא אַקְשֵׁי קְדָל. בְּגִין כֶּךָ זְכָאָה הוּא בְּרַ נֶשׁ דְּיִלְיִף בְּהַאי עֲלָמָא אַרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְמִיחָד בְּהוּ. וְחִיבָא אַף עַל גַּב דְּאַסְתַּכַּל בְּהַנִּי (נ"א דאשתדל בהדי) צְדִיקָיָא אַקְשֵׁי קְדָל וְלָא בַּעֵי לְמִילָף. וּבְגִין כֶּךָ אֵית לִיהּ לְצְדִיקָא לְמַתְקָף בִּיהּ וְאַף עַל גַּב דְּחִיבָא אַקְשֵׁי קְדָל הוּא לָא יִשְׁבּוּק לִיהּ וְאֵית לִיהּ לְאַתְקָפָא בִּידֵיהּ וְלָא יִשְׁבּוּק לִיהּ, דְּאֵי יִשְׁבּוּק לִיהּ יְהֵד וְיַחְרִיב עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, מִן אֱלִישַׁע דְּדַחָה לְגַחְזִי. וְכֵן בְּאַבְרָהָם כָּל זְמַנָּא דְּהוּה לׁוֹט בְּהַדִּיהּ לָא אֲתַחֲבַר בְּהַדִּי רְשִׁיעָא, בְּיִוֹן דְּאַתְפְּרֵשׁ מְנִיהּ מַה כְּתִיב וַיִּבְחַר לוֹ לׁוֹט אֶת כָּל כְּכַר הַיָּרְדֵן, וַיִּכְתִּיב וַיִּנְאַהֵל עַד סְדוּם. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהּ וְאַנְשֵׁי סְדוּם רָעִים וְחַטָּאִים לַיִּי מְאֹד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא הַאי דְּאַמְרַת וַיִּלְךָ אַבְרָם וְלָא כְּתִיב וַיֵּצֵא אַבְרָם שְׁפִיר הוּא. אָבֵל סוּפָא דְּקָרָא מַה כְּתִיב בְּצִאתוֹ מַחְרָן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מַחְרָן כְּתִיב וְהָיָא יֵצִיאָה מֵאַרְצָא מוֹלְדֵתוֹ הַיּוֹם בְּקְדָמִיתָא:

וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ. מַהוּ וַיִּקַּח, אֶלְא אִמְשִׁידָהּ לָהּ בְּמַלְי מַעֲלִייתָא, בְּגִין דְּלִית לִיהּ רְשׁוֹ לְבַר נֶשׁ לְאַפְקָא אֲתַתִּיהּ לְמִיחָד בְּאַרְעָא אַחְרָא בְּלָא רְעוּתָא דִּילָהּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת אֶהְרֹן (במדבר א) קַח אֶת הַלְוִיִּם. וּבְגִין כֶּךָ וַיִּקַּח אַבְרָם מְשִׁידָהּ לָהּ בְּמַלְיִן וְאוֹדַע לָהּ אַרְחִיחֵהוּן דְּאַנּוּן בְּנֵי דְרָא כְּמָה בִּישִׁין. וּבְגִין כֶּךָ וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ.

וְאֵת לׁוֹט בֶּן אַחִיו. מַה חָמָא אַבְרָהָם לְדַבְּקָא עִמִּיהּ לׁוֹט, אֶלְא בְּגִין דְּצַפָּח בְּרוּחַ הַקְּדֹשׁ דְּזָמִין לְמִיפְק מְנִיהּ דְּוֹד. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹן. אֵלִין גְּרִים וְגִירוֹת דְּאַתְקִינוּ נְפֻשֵׁיהוּן, אַבְרָהָם מְגִייר גּוֹבְרִין וְשָׂרָה מְגִיירַת נְשִׁין וּמַעֲלָה עֲלִיהוֹן כְּאֵלוּ עֲבָדוּ לְהוֹן.

דף עט ע"ב

אָמַר רַבִּי אַבָּא אֵי הָכִי כְּמָה בְּנֵי נֶשָׂא הוּוּ, אֵי תִימָא דְּכְלָהוּ אֲזָלוּ עִמִּיהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵין. (ובגין כלהו ד"א ובגין כד כלהו) בְּנֵי נֶשָׂא דְּהוּוּ אֲזָלוּ עִמִּיהּ כְּלָהוּ אַקְרוּן (דף עט ע"ב) עִם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהוּוּ מַעְבַּר בְּאַרְעָא וְלָא הוּוּ דְּחִיל דְּכָתִיב וַיַּעֲבַר אַבְרָם בְּאַרְצָא.

אמר ליה רבי אבא אי הוה כתיב והנפש אשר עשו בחרן הוה אמינא הכי, אלא ואת הנפש כתיב, את לאסגאה זכותא דכלהו נפשאן דהווי אזלי עמיה, דכל מאן דמזפה לאחרא ההוא זכותא תליא ביה ולא אעדי מניה, מנלן דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, זכותא דאנון נפשו הוה אזיל עמיה דאברהם. לך לך.

אמר רבי שמעון מאי טעמא דגלויה קדמא דאתגלי קודשא בריך הוא עליה דאברהם פתח בלך לך, דהא עד הכא לא מליל עמיה קודשא בריך הוא, מאי טעמא פתח לך לך. אלא הא קאמרו דרמו בחושבניה מאה דהא למאה שנין אתייליד ליה בר.

אבל תא חזי, כל מה דעביד קודשא בריך הוא בארעא פלא רזא דחכמתא איהו, בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקודשא בריך הוא כדן כדקא חזי, אמר ליה לך לך, ודא רמו לההוא אתר דבעי לאתקרבא בהדיה דקודשא בריך הוא, ואיהו דרגא קדמא לאעלא לקודשא בריך הוא, בגין כד לך לך.

והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה עד דייעול לארעא דתמן יקבל ליה לההוא דרגא, כגוונא דא כתיב, (שמואל ב ב) וישאל דוד בני לאמר האעלה באחת מערי יהודה ויאמר יי עליה ויאמר אנה אעלה ויאמר חברונה. וכי פיון דמית שאול ומלכותא אתחזי לדוד אמאי לא קביל מלכותא מיד על כל ישראל.

אלא פלא רזא דחכמתא איהו, בגין דדוד לית ליה לקבלא מלכותא אלא עד דיתחבר באבהו דאנון בחברון וכדן בהו יקבל מלכותא. ועל דא אתעכב תמן שבע שנין בגין דיקבל מלכותא כדקא יאות וכלא ברזא דחכמתא ובגין דיתקון מלכותיה. כגוונא דא אברהם לא עאל בקיומא דקודשא בריך הוא עד דעאל לארעא.

חמי מה כתיב ויעבר אברם בארץ. ויעבר וילך מפעי ליה, אלא הכא הוא רמו שמה קדישא דאתחתיים ביה עלמא בעייב אתוון גליפן דכלהו בשמא דא. כתיב הכא ויעבר וכתוב התם (שמות לה) ויעבר יי על פניו ויקרא:

דף פ ע"א

בספרא דרבי ייסא סבא כתיב הכא ויעבר אברם בארץ וכתוב התם (שמות לג) אני אעביר כל טובי. והוא רמו לקדושה דארעא דאתי מאתר עלאה כדקא חזי. עד מקום שכם עד אלון מורה. מסטרא דא (ד"א ל"ג דלתתא). לסטרא דא כדקא חזי. והכנעני אז בארץ. הא אתמר דעד כדן שלטא חוניה בישא דאתלטא ואייתי לוטין על עלמא דכתיב, (בראשית ט) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו וכתוב, (בראשית ט) ארור אתה מפל הבהמה וגוי. ותמן אתקריב אברהם לגבי קודשא בריך הוא. מה כתיב ויקרא יי אל

אברם הכא אתגלי ליה מה דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא לשלטא על ארעא. ובגין כך וינרא מה (דף פ ע"א) דהוה מתפסי מניה.

וכדין ויבן שם מזבח ליי הנראה אליו, כיון דאמר ליי מהו הנראה אליו. אלא הכא אתגלי ליה ההוא דרגא דשלטא על ארעא ועאל ביה ואתקניס ביה:

ויעתק משם ההרה. מתמן ידע הר יי. וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר. ויט אהלה בה"א כתיב. פריש פרישו וקביל מלכו שמיא בכלהו דרגין דאחידן ביה. וכדין ידע דקודשא בריה הוא שליט על כלא. וכדין בנה מזבח. ותרין מדבחון הוו, בגין דהכא אתגלי ליה דהא קודשא בריה הוא שליט על כלא וידע חכמה עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא. ובנה תרין מדבחון חד לדרגא דאתגליא וחד לדרגא דאתפסיא.

תא חזי, דהכי הוה בקדמיתא כתיב ויבן שם מזבח ליי הנראה אליו וגוי. ולבתר כתיב ויבן שם מזבח ליי סתם ולא כתיב הנראה אליו. וכלא רזא דחכמתא איהו. וכדין אתעטר אברהם מדרגא לדרגא עד דסליק לדרגיה הדא הוא דכתיב ויסע אברם הלוד ונסוע הנגבה. דא דרום דהוא חולקיה דאברהם. הלוד ונסוע דרגא בתר דרגא עד דסליק לדרום ותמן אתקשר כדקא יאות וסליק לדרגיה דדרום. כיון דאתעטר אברהם בדרגוי בארעא קדישא ועאל (בארעא) בדרגא קדישא, כדין מה כתיב ויהי רעב בארץ. דלא הוה ידעי ידיעה לקרבא לגבי דקודשא בריה הוא:

ויהי רעב בארץ, דעד כען לא הוה חילא דעל ארעא יהיב תוקפא ומזונא על ארעא, בגין דעד לא אתקדשת (ני"א אתתקנת) ולא קיימא בקיימא. כיון דחמא אברהם דהא ההוא חילא דממנא על ארעא לא יהיב תוקפא וחילא קדישא כדקחזי, כדיו וינרד אברם מצרימה לגור שם. מנא ידע אברהם, דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. כדיו ידע אברהם דהא ארעא לא אתתקנא בתקונא אלא בדרגין (ידיעו) קדישין דיפקון מניה, וכדין ידע אברהם רזא דחכמתא דארעא לא תתקון בקדושה אלא כדאמרן:

סתרי תורה

(ע"ט ע"ב מקב"ה עד ויעבור הוא גליון) קודשא בריה הוא רמזי חכמתא עלאה באברהם ובצחק, אברהם דא נשמתא לנשמתא ואיהי (סי"א אב ורס), נשמי"ה דא היא שרה. לוט דא הוא נח"ש ובת זוגיה דההוא סמאל. רו"ח קדישא דא צחק. נפ"ש קדישא דא רבקה. יצ"ר הרע דא רוח הבמה, ועל דא אמר שלמה בחכמתיה (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגוי נפש הבמהית דא נפש מסטרא דיצר הרע.

ועל דא אמרו (ני"א דההוא) דאיהי נשמתא לנשמתא אתערא לגברא בירא"ה ובחכמ"תא, נשמתא אתערא לאיניש בבניה, הדא הוא דכתיב, (איוב כח) ויאמר לאדם הן יראת יי היא חכמה וגוי. נשמי"תא אתערי בתשוב"ה דאתקרי בינה ואקרי שר"ה. ורו"ח הוא הקו"ל ואתקרי דעת ואתערי לאיניש די סליק קליה באורייתא, ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער מניה עובדין טבין.

ובדוגמא דא ברא גופא מארבע יסודות אש ורוח ועפר ומים כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא נשמה ורוח ונפש. מים דא דכר ודא הוא מים מתיקי דקדושה, ואית מים

המאָררים דאַנון יצַר הָרע. אַיט אַשאַ קדישאַ נוקבא ואַיט אַשאַ נוקבאָה אש זָרה, ועל דאָ
כְּתִיב וְאַל יָבֵא בְּכָל יַעַת אֶל הַקֹּדֶשׁ, דַּאִיְהוּ נוקבֶּתא מִן יצַר הָרע. רויח קדישאַ אִיהוּ דְכַר.
אַיט רויח מְסֻבָּא דאָ יצַר הָרע שְׁנאַמֵר (ישעיה יד) כִּי מְשֻׁרֵשׁ נְחֹשׁ יֵצֵא צַפֵּעַ. אַיט עֶפֶר קדישאַ
וְאַיט עֶפֶר מְסֻבָּא.

ועל דא נשְׁמַתָּא דַּאִיְהוּ תְּשׁוּבָײַה אַתְּקִיפַת בֵּיהּ בַּהּהוּא נְחֹשׁ לְתַבְרָא לִיהּ בְּשַׁעֲבוּדָא דְתַשׁוּבָה
וְאַמְשִׁיד לִיהּ לְבַתֵּי כְּנַסְיוֹת וּלְבַתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְאַנוּן אַרְבַּע יְסוּדֵי מִתְּפַשְׁטִין לְכַ״ב אַתְּוֹן
אַחַה״ע בּוּמ״ן גִּיכ״ק דְּטַלְנִית זִסְשׁר״ץ. (עד כאן גליון):

וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְצָא עַד מְקוֹם שְׂכֵם. דא בֵּי כְּנִישְׁתָּא אַתְר דְּדִינִירָא דְשְׁכִינְתָּא תַּמָּן כְּמָא דְאַתְּ
אַמֵר, (בראשית מח) וְאַנ״י נְתַתִּי לָךְ שְׂכֵם אַחַד, דא שְׁכִינְתָּא דְאַתְּחִזִּי לִיהּ הוּאִיל וְאַתְּקִרִי
צְדִיק, דְּהָא צְדִיק לֹא דִינִירָה אֶלָּא בְּהַדִּי צְדִיק, וְדָא הוּא עַד מְקוֹם שְׂכֵם. עַד אַלוֹן מוֹרָה אֶלוֹ
בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת דְּאַוּלְפִין וּמּוֹרִים תַּמָּן תּוֹרָה בְּרַבִּים.

וְהַכְּנַעֲנִי אִזּוּ בְּאַרְצָא. כְּדִין אַתְּבַסֵּס וְאַתְּתַקֵּן יצַר הָרע בְּגּוֹפָא בְּעַל כְּרַחֲמֵהּ. דְּסַגִּיאִין שְׁמָהּ אַיִת
לִיהּ, וּבְגִינֵי כְּדָ (אַתְהַדֵּר) אַדְכֵּר בְּשְׁמָהּ סַגִּיאִין. אִזּוּ בְּאַרְצָא וּדְאִי וְאַתְּכַפְּיָא בְּהַאי, בְּגִין דְּכְדִין
אַיְהוּ גּוֹפָא בְּזַמְנָא דְלָא אַתְּעַבֵּר מִנִּיהּ הַהוּא נְחֹשׁ כָּל כְּדָ, בְּגִין דְּבִקּוּתָא דְגּוֹפָא כְּדִין הַכְּנַעֲנִי
אַזּוּ בְּאַרְצָא, אַמְּאִי אַקְרִי כְּנַעֲנִי, דְאַסְחַר גּוֹפָא לְדִינִין בִּישׁוּן. וְנִשְׁמַתָּא קִימָא בְּהַאי עֲלָמָא
(לְאַתְתַּקְנָא אֹרְחוּי דְגּוֹפָא) כְּדִקָּא יְאוּתָּ בְּגִין לְמוֹזְפֵי בְּהָ, לְבַתֵּר כְּדָ נְפַקַת מִהַאי עֲלָמָא אִי זְכָאֵת
סְלָקָא לְאַתְרָהּ דְנִפְקַת מִתַּמָּן דְכְּתִיב אֶל מְקוֹם הַמְּזֻבָּח אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשׁוֹנָה וּכְתִיב אֶל
הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֲהֶלָּה בְּתַחֲלָה. אֲהֶלָּה בְּה״א.

וְהַשְׁתָּא אִיְהִי קִימָא בִּין לְסְלָקָא לְעִילָא וּבִין לְנַחְתָּא לְתַתָּא. (דְכְּתִיב) בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעֵי.
אַי זְכָאֵת סְלָקָא אֶל מְקוֹם הַמְּזֻבָּח, אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם וְגו'. מֵאַן עֵשָׂה וּמֵאַן מְזַבֵּחַ. אֶלָּא אֲשֶׁר
עָשָׂה שָׁם, דא קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא. דַּאִיְהוּ עֵבֵד תַּמָּן הַאי מְזַבֵּחַ וְאַתְּקִין לָהּ עַל תְּרִיסַר אַבְנִין
לְמִסְפַּר שְׁבַטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר יְיָ אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֶךָ וְדַאִי.

וּמְזַבֵּחַ דא עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדָ אַתְּבְּרִי עֲלָמָא עֲלָאָה (עֲלָאָה) טְמִירָא לְכָל עֲלָמִין, וּמִיכָא״ל
כְּהֵנָּא רַבָּא קָאִים וּמְקָרִיב עֲלָהּ קְרָבָנִין דְנִשְׁמַתִּין, כִּיּוֹן (דף פ ע״ב) דְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא תַּמָּן מַה
כְּתִיב וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בִּשְׁם יְיָ, נִשְׁמַתָּא קָאִרִי תַּמָּן וְאַצְרִירָא בְּצִירוּרָא דְחַיִּי.

וְכָל דא, אִי זְכָאָה בְּהַאי עֲלָמָא לְאַתְּקִנָּא גּוֹפָא כְּדִקָּא יְאוּתָּ וְלֹאֲכַפְּיָא (וּלְאַסְפִּיא) תּוּקְפָא
דְּהַהוּא לְטִיָּיא, עַד דְאַתְּפְּרִשָׁא מִנִּיהּ מַה כְּתִיב, וַיְהִי רִיב בֵּין רוּעֵי מְקַנְהַ אַבְרָם וּבִין רוּעֵי
מְקַנְהַ לוֹט (דא יצַר הָרע), דְּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּהַאי עֲלָמָא, אַנוּן סִיעוּן וּמִנְהִיגֵי דְנִשְׁמַתָּא, וְאַנוּן
סִיעוּן וּמִנְהִיגֵין דְּיצַר הָרע, אַנוּן בְּקִטְרוּגָא מְקִטְרִיגִין אֵלִין בְּאַלִּין, וְכָל שְׁיִפִּין דְגּוֹפָא בְּצַעֲרָא
בִּינִיָּהוּ בִּין נִשְׁמַתָּא וְהַהוּא נְחֹשׁ דְקָא מְגִיחִין קְרָבָא בְּכָל יוֹמָא. מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל
לוֹט. נִשְׁמַתָּא אַהֲדָרָא לְגַבִּי יצַר הָרע וְאַמֵר לִיהּ, אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בִּינִי וּבִינִיךָ וּבִין רוּעֵי
וּבִין רוּעִיךָ, סְטֵרִין דִּילִי וְסְטֵרִין דִּילָךְ. כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ, יצַר טוֹב וַיִּצַר הָרע קְרִיבִין
דא בְּדָא, דא לִימִנָּא וְדא לְשְׁמָלָא.

הֲלֹא כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הַפָּרֶד נָא מַעֲלִי. סַגִּיאִין חִיבִיָּא אַנוּן בְּעֲלָמָא, זִיל וְשׁוּט אַבְתְּרִיָּהוּ
וְאַתְּפְּרִשׁ מַעֲמִי. אִם הַשְׁמָאל וְאַימִינָה וְגו'. וְאוֹכַח לִיהּ וְאַעֲיִק לִיהּ בְּכַמְּהָ קְרָבִין דְעֵבֵד
בְּהַדִּיהּ בְּכָל יוֹמָא, עַד דְכְּתִיב וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אַחִיו.

כִּיּוֹן דְמִתְּפְּרִשִׁין דא מִן דא מַה כְּתִיב, אַבְרָם יֹשֵׁב בְּאַרְצָא כְּנַעַן. אַתְּנִשְׁבַּת נִשְׁמַתָּא בְּאַנוּן
צְדִיקָא בִּישׁוּבָא טַב בְּשִׁלְם. וְלוֹט יֹשֵׁב בְּעַרֵי הַכְּפָר, הַהוּא לְטָיָא מְקִטְרָגָא אַזִּיל לְקִטְרָגָא
וְלֹאֲתַחְבְּרָא בְּאַתְר דְחִיבִיָּא תַּמָּן דְכְּתִיב וַיִּאֲהֶל עַד סְדוֹם. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיהּ וְאַנְשֵׁי סְדוֹם
רָעִים וְחַטָּאִים לִי מְאֹד. תַּמָּן שְׂרָיָא וְשׁוּי דִינִירָה בִּינִיָּהוּ לְאַתְּחַבְּרָא בְּהוּ לְאַסְטָאָה לוֹן
וְלֹאֲבֹבְדָא לוֹן. (וּאֲבַרְהָם בְּעוּבְדִין טַבִּין בְּתַשׁוּבָה בְּאוּרִיָּתָא) (חֲסַר) (ס״א) בְּעוּבְדִין בִּישׁוּן.

כִּיּוֹן דְאַשְׁתְּאַרְת נִשְׁמַתָּא בְּלָא מְקִטְרָגָא וְאַתְּדְכִי גּוֹפָא מִהַהוּא זוּהָמָא, מִיַּד קוּדְשָׁא בְּרִידָ
הוּא אֲשֶׁרִי דִינִירָה בְּהַדִּיהּ וְרִיתָּ אַחְסִנְתָּא עֲלָאָה וְתַתָּאָה, וְאַיִת לִיהּ נִיחָא בִּין צְדִיקָא,

וההוא לְטָא בִּין אַנוּן רְשִׁיעֵינָא חֲטָאן בְּהִדְיָה, עַד דְּלֵא הֵוּא פּוֹרְקָנָא לְחוּבֵיהּוּ. מַה כְּתִיב וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי נִשְׁבַּח אַחִיו. וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם דָּא נִשְׁמַתָּא דְאַשְׁתְּאַרְתּוּ בְּדַכּוּי בְּגוּפָא. כִּי נִשְׁבַּח אַחִיו, דָּא יִצְרַח הָרַע דְנִשְׁבַּח בִּין אַנוּן חֲזִיבֵינָא בְּחוּבֵינוּ סִגְיָאנוּ. וַיִּרְק אֶת חֲנִיכּוּי לִילֵידִי בֵיתוֹ, אֲלִין אַנוּן צְדִיקָנָא דְלַעָאן בְּאוּרֵינָא דְאַנוּן שִׁיפִי דְגוּפָא זְרִיזִין לְמִיחַד בְּהִדְיָה יִיחַ וּשְׁלֵשׁ מֵאוֹת, אֲלִין רַמ"ח שִׁיפִין דְגוּפָא, וּשְׁבַעִין, דְרַזָּא דְנִשְׁמַתָּא דְנִפְקָא מִתְּמָן (ע"כ). בְּכֹלֵא אֲזַדְרִז לְמַחַד תְּמָן לְגַבֵּי אַנוּן חֲזִיבֵינָא לְאַתְבָּא לֹון (מחובי) מְחוּבֵיהוֹן.

מַה כְּתִיב וַיִּרְדֹּף עַד דָּן. רְדִיף אֲבַתְרֵינָא וְאוּדַע לֹון דִּינָא דְהֵוּא עֲלָמָא וְעוֹנָשָׁא דְגִיחָנָם, וְלֵא יְהִיב דְמִיכוּ לְעִינָיָה בִּימָמָא וּבְלִילָא עַד דְאוֹכַח לֹון לְאַנוּן חֲזִיבֵינוּ וְאַתִּיב לֹון בְּתִיבָתָא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיִּשָּׁב אֶת כָּל הָרְכוּשׁ, אֲתִיב לֹון בְּתִיבָתָא שְׁלִימָא כְּדָקָא יֵאוּת.

וְגַם אֶת לוֹט אַחִיו וְגו'. אֲפֹלוּ לְהֵוּא יִצְרַח הָרַע אֲתִיקִי בְּהִדְיָה עַד דְאַכְפְּלִיָה בְּעַל כְּרַחֲיָה (ולא) וְאַמְתִּיק לִיָה כְּדָקָא חֲזִי. כֹּלֵא אֲתִיב בְּתִיבָתָא שְׁלִימָתָא כְּדָקָא יֵאוּת, בְּגִין דְלֵא אֲשַׁתְּכַח יְמָמָא וְלִילָא עַד דְאוֹכַח לֹון וַיִּרְדֹּף לֹון עַל הֵוּא חוּבָא דְחַאבוּ עַד דְחַאבוּ בְּתִיבָתָא שְׁלִימָתָא כְּדָקָא חֲזִי.

אַהֲדַרְנָא לְמִילֵי קְדָמָי דְפִרְשָׁתָא. כְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים א) מִצְאוּנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בְּעִיר וְגו'. (תַּנּוּ כְדוּגְמַת דְרַמְיָו בַּבְּרַחֲם וַיִּצְחַק וְשָׂרָה וְרַבְקָה יוֹדִיד, כְּדוּגְמַת דָּא רַמְיָו בַּחַי קְרָא (רוֹת א) וְשֵׁם הָאִישׁ אֲלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נַעֲמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בְנָיו מַחֲלוֹן וְכַלְיוֹן אִפְרַתִּים. אֲלִימֶלֶךְ דָּא נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא.) נַעֲמִי דָּא נִשְׁמָה, וְאַמָּי אֲתִיקֵי נַעֲמִי, מְשׁוּם (תְּהִלִּים ז) וַיְהִי נֶעֱם יְיָ אֱלֹהֵינוּ. מַחֲלוֹן דָּא רוּחָא קְדִישָׁא, וְלָמָּה אֲתִיקֵי מַחֲלוֹן דְמַחֲל לִיָה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. רוּיָת דָּא נֶפֶשׁ קְדִישָׁא, וְלָמָּה אֲתִיקֵי רוּיָת עַל שֵׁם תַּנּוּר. כְּלִיוֹן דָּא רוּחָא דְבַעֲרִינָא, וְעַל דָּא אֲמַר שְׁלֹמֹה עַלִּיו הַשְּׁלוֹם (קְהֵלֶת א) רוּחַ הַבְּהֵמָה דָּא יִצְרֵר הָרִיעַ. עֲרַפְיָה דָּא נֶפֶשׁ דְשְׁמָא לָא בֵּת זִוְגִיָה שְׁל יִצְרַח הָרַע. וְלָמָּה אֲתִיקֵי עֲרַפָּה מְשׁוּם כִּי עִם קֶשֶׁה עֲרַף הוּא.

אִי זָכָה בְּרַשׁ סְלָקָא נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה, וְאִי לָאוּ מִסְתַּלְקֵי אַנוּן דּוּבְרֵי נִשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְאַשְׁתְּאַר נִשְׁמַתָּא עֲלָאָה וְנֶפֶשׁ הַשְּׁכֵלִית, מַה כְּתִיב, (רוֹת א) וַתֵּצֵא מִן הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הִיְתָה שְׁמָה וַיִּשְׁתִּי כְלוֹתִיָה עֲמָה וַתֵּאמֶר נַעֲמִי לְכֹלוֹתִיָה שְׁבִנָּה בְנִתִּי וְגו'. וַתֵּאמֶר רוּת אֶל תִּפְגַּעִי בִּי וְגו' וְעֲרַפָּה שְׁבָה לְעַמָּה וְלֵאָלְהִיָה. תַּנּוּן עֲבַד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַם לְעִילָא כְּגוֹוְנָא דִירוּשָׁלַם דְלִתְתָא, בְּשׁוּרִין וּמְגִדָּלִין וּפְתִיחִין פְּתִיחִין, וְאַנוּן חוֹמוֹת דְתְּמָן אִית עֲלֵיָהוּ נְטָרִין (דף פא ע"א) דְנְטָרִי תַרְעֵי דְאַנוּן חוֹמוֹת דְכְּתִיב, (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתֵיךָ יְרוּשָׁלַם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים וְגו'. וּמִיכָאֵל כְּהֵנָּא רַבָּא עֲלָאָה מְכַלְהוּ נְטָרֵי תַרְעֵי דְאַנוּן חוֹמוֹת.

נִשְׁמָ"ה (דֵאֲתִיקֵי נַעֲמִי) כְּד נִפְקַת מֵהַאי עֲלָמָא, אִי זָכָאת עֲאֵלֶת בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן דְאַרְעָא דְנִטַע קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְרוּחֵיהוֹן דְצְדִיקָנָא כְּגוֹוְנָא דְהֵוּא גִנְתָּא דְעָדוֹן דְלְעִילָא. וְתְּמָן כָּל צְדִיקָנָא דְעֲלָמָא.

וְכַד נִשְׁמַתָּא נִפְקַת מֵהַאי עֲלָמָא, עֲאֵלֶת בְּמַעֲרָתָא דְכְּפֻלְתָּא דְתְּמָן אִיָה פְתִיחָא דְגוֹן עָדוֹן. פְּגַעַת בְּאָדָם הָרַאשׁוֹן וּבְאַנוּן אֲבָהוֹן דְתְּמָן, אִי זָכָאת אִיָה, חֲדָאן בְּהַ וּפְתִיחִין לְהַ פְתִיחִין וְעֲאֵלֶת. וְאִי לָא דְחִיָּין לְהַ לְבַר. (וּמָה הִיא אִמְרָה כַד דְחִיָּין לְהַ לְבַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) מִצְאוּנֵי הַשּׁוֹמְרִים וְגו' אֲזֹלֶת. לְבַתֵּר דְאֲזֹלֶת תְּמָן מְקַמֵּי דֵאֲתִיא לְעֵלְמָא דָּא וַיְהִיבֵת נֵר עַל רִישֵׁיהָ שְׁנַאמֶר (אִיּוֹב כט) בְּהִלּוּ נֵרוֹ עָלֵי רֵאשֵׁי כָל מֵאֵן דְחִזּוֹן לְהַ מְזַדְעֵעִין וְאִמְרֵי הַזֹּאת נַעֲמִי.

אֲתִיבֵת הִיא וְאִמְרָה (רוֹת א) אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאן לִי מֵרָה וְגו'. אֲנִי מֵלֵאָה הִלְכְתִי בְּהֵוּא אֲתֵר וְרִיקָם הַשִּׁיבְנִי יֵי בְלֵא תוֹרָה וּבְלֵא מַעֲשִׂים טוֹבִים דֵאֲעִיל לִי בְּגוּפָא בִישָׁא לְמָה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְיֵי עֵנָה (ב). וְאִי זֹ זָכָאת עֵינֵילֶת לְגִנְתָּא דְעָדוֹן, בִּינּוֹן דְעֵינֵילֶת יִתְבָּא תְּמָן בְּגִנְתָּא (אֲזִדּוּגַת בַּאֲלִימֶלֶךְ דָּא מַחֲלוֹן דָּא רוח אֲזִדּוּגַת בְּרוֹת דָּדָא נֶפֶשׁ הַשְּׁכֵלִית) וְאַתְלַבְּשׁוּ (ד"א וְאַתְלַבְּשֵׁת) תְּמָן בְּלְבוּשָׁא דְדִיוֹקָנָא דְהַאי עֲלָמָא וְאַתְעַדְנַת תְּמָן.

סְתָרָא דְסְתִרִין לְחַכְמֵי לְבָא אֲתִמְסֵר. (אַרְבַּע) תְּלַת דְרָגִין אַנוּן דְאַחֲיָדוֹן דָּא בְּדָא, וְאַלִין אַנוּן נֶפֶשׁ (נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא עֲלָאָה דֵאֲתִיקֵי יוֹדִיד) רוּיָת וְנִשְׁמָה. (נִפְ"ש) נֶפֶשׁ אִיָהוּ חִילָא דְגוּפָא אֲתִבְנִי מְנִיָה. דְכַד בְּרַשׁ אֲתַעֲרַב הַאי עֲלָמָא לְאַזְדוּגָא בְּנוֹקְבִיָה כָּל שִׁיפִי מִסְתַּכְמִי (נ"א מִתְכַנְשִׁי) ◌

ומתתקני לאתהנאה (לנשמה) תמן, וההוא נפש ורעותא דיליה אסתפס ביה בההוא עובדא (ממש) ומשיד ליה לההוא נפש ואעיל ליה תמן בההוא זרעא דאושיד.

ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיד תמן, אתמשד חילא אוחרא תמן מאנון דרגין דאתקרון אישי"ם, ועאל פלא במשיכו דההוא זרעא, ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא קדמא תתאה דאנון (ארבע) תלת.

ובגין דהאי (נשמתא לנשמתא) נפש אקריב בדבקותא ויסודא דגופא, קרבנא דאתקריב לכפרא על נשמתא אתיהיבת חולקא לאנון דרגין דאישי"ם (דאתקרון רוח ונפש השכלית) בגין דמשיכו דחולקא דההוא (נשמה) נפש אתי מנייהו. והינו דכתיב את קרבני לחמי לאשי (מהו לחמי לאשי דהיב מזונא לאשי ודא הוא שפע מאור דאנון מתהנן מזוי השכינה) בגין דהוא כפורה דנפש נטלי חולקיהון. וכד מית בר נש בהאי עלמא, ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין, ובחילא דא ידעי מתתא ומשתעו דא עם דא.

רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא. ואיהו משיכו דאתערוותא דנוקבא לגבי דכורא פד אנון בתיאובתא חדא. וכדין אתערת לגבי דכורא בתיאובתא דילה, להאי רוח פגוונא דנוקבא לגבי דלתתא אשדיאת זרעא בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא (כד אשדיאת שפע בתיאובתא לגבי נוקבא והכא רזא) (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. והאי רוי"ח (ונפיש ונשמ"ח ונשמתי"א לנשמתא כד) נפקא מהאי עלמא (ואתפרשת מנפש) (אתפרשו י"ה אסתלק לגנתא דעדן בשמיא עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גוונין) עאל לגנתא דעדן דבהאי עלמא (תתאה), ואתלבש תמן גו אוירא דגנתא כמה דמתלבשי מלאכי עלאי פד נחתין להאי עלמא. בגין דאנון מההוא רוח הוו דכתיב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'.

אוף הכי רוחא מתלבש בגן עדן דארעא בדיוקנא דהאי עלמא ותמן אתעדנת בכל עדונין, בגן עדן דא אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא. ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עלאה, ותמן פל אנון צדיקיא אזלין ומתעדנין תמן, ובגיש ירחי ושפתי אנון בעאן לסלקא לעילא. (דיוקנא דא מרו"ח וא"ש דבהאי עלמא ובדיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין ובכל זמני וירחי"י ושבת"י אסתלקו רוי"ח ונפיש ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא עלאה בגן עדן דלעילא מרקמא בכל גוונין. באן אתר הוא י"ה בלבושא דילה ואזדווגו כחדא ידו"ד ואנון נהנין מאור השכינה) ובמציעות גנתא אית עמודא חדא מרקמא בכל גוונין. וההוא רוח פד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא לבושא (ונפשא אשתארת תמן בגופא) ועאל גו ההוא עמודא (וסלקת) וסליק לעילא גו ההוא אתר דנפקת מניה, פדכתיב והרוח תשוב וגו'.

ונטיל לה מיכאל פהנא רבא ומקריב לה קרבן בוסמין קמי קודשא בריך הוא, (ואתת) ונתבא תמן ומתעדנא בההוא צרורא דחיי (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. לבתר (דף פא ע"ב) נחתא לגו גנתא דארעא ומתעדנא בכל עדונין, ואתלבשת בההוא לבושא (ואזדווגא בנפש דידיה) ונתבא תמן בטורא על חד תרין מכמה דהות בקדמיתא. (ודא הוא בחול ואסתלקא בשיבות דגן עדן ומתעסק באורייתא ובכל רישי ירחי זמני ושבת נחתא אזדוגת בנפש).

נשמה היא חילא עלאה על כל אליו, ואיהי מחילא דכורא רזא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיזד. וכל הגי (ד"א אנון) תלת דרגין מתקשרין כחדא דא בידא. וכד מתפרשן פלהו סלקין ותבין לההוא אתר דנפקו מניה. פד האי רוחא נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא דאדם ואבהו תמן, אנון יתבין לה פנקס סימנא ועאלת לגבי גנתא דעדן, קריבת תמן ואשפחת כרובים וההוא להט החרב המתהפכת. אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא דחין לה לבר.

ויתבא תמן, פל ההוא זמנא דיתבא מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא. ובגיש ירחי ושפתי פד בעאת לסלקא. צדיקיא דבגנתא דעדן יתבין לה פנקס סימנא, וסלקת בההוא עמודא ופגעת באנון נטרי חומות ירושלים, אי זכאה פתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחין לה לבר. תבת לגנתא ואמרה (שיר השירים ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו' נשאו את רדידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ד"א מינה). שומרי החומות אליו אנון נטרי חומות ירושלים. (כדוגמא דא נשמתא לנשמתא אתפשט מההוא לבושא

דלעילא ומסתלק לעילא לעילא ואתהני מאור השכינה. ונשמה (ס"א ונפשא) אשתארת בגופא (שמות קמא ב) ובכל רישי ירחי וזמני ושבתאי נחתא נשמה ונשמה ומזדווגא לנשמה דאשתארת בגופא ומזדווגא בנשמה ודיוקנא דגנתא דעדן דלתתא הוא אש ומים שנאמר שמים. עד הכא רוחא דשמאלא היורדת למטה אזלת לדרגא דיליה ונפש דיליה אשתארא בגופא דארעא דכתיב, (איוב יד) אך בשרו עליו יכאב וגו'. ועל דא אמרו דמתיא ידעי בעלמא דאתי מיקרא דצדיקייא ומעלמא תתאה ומשתעיין דא עם דא) (עד כאן סתרי תורה):

וירד אברם מצרימה לגור שם. מאי טעמא למצרים. אלא בגין דשקיל לגן יי. דכתיב כגן יי כארץ מצרים. דתמן שקיל ונחית חד נהרא דאיהו לימינא דכתיב, (בראשית ב) שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב. ואברהם כיון דינדע ועאל בהימנותא שלימתא. בעא למנדע כל אנון דרגין דאתאחדן לתתא. ומצרים הוה נטיל מימינא (ד"א לימינא) ובגין כך נחת למצרים. ותא חזי, כפנא לא אשתכח בארעא אלא פד מסתלקי רחמי מן דינא: ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר רבי אלעזר כאשר הקריב, כאשר קרב מפעי ליה. מאי כאשר הקריב, אלא כדכתיב, (שמות יד) ופרעה הקריב דאיהו אקריב להו לישראל לתיובתא. אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקודשא בריה הוא פדקא יאות. לבא מצרימה לאשגחא באנון דרגין ולאטרקא מנייהו ולאטרקא מעובדי מצרים.

אמר רבי יהודה תא חזי, כיון (ס"א בגין) דנחת אברהם למצרים בלא רשו, אשתעבידו בנוי במצרים ארבע מאה שנין, דהא כתיב וירד אברם מצרימה. ולא כתיב רד מצרים, ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה.

ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. וכי עד ההיא שעתא לא הוה ידע אברהם דאשה יפת מראה הות. אלא הא אוקמוה דעד ההיא שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאנות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי וחמא בה.

דף פב ע"א

דבר אחר במה ידע, אלא על ידא דטורח אורחא בר נש מתבזה והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני. דבר אחר הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינתא. ובגין כך אתרחץ אברהם ואמר אחותי היא. ומלה דא אסתלק לתרי גוונין. חד כמשמעו. וחד כדכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את. וכתיב אמרי נא אחותי את. וכתיב, (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי שכינה אמר בעבורך ייטב לי קודשא בריה הוא. וחיתה נפשי בגלגלך. בגין דבדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לארחא דחיי. אמרי נא אחותי וגו'. רבי ייסא אמר ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אנון בזמה, וכיון דכל האי (דף פב ע"א) ידע אמאי לא דחיל על אתתיה דלא אהדר מארחא ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא עמה:

השלמה מההשמטות (סימן יד) ויהי כבוא אברם מצרימה, כבואם מפעי ליה ושרה היכן היתה. אלא אברהם אעלה בתיבותא וסגר עלה כיון דמטא למצרים אמרו ליה הב

מְכַסָּא אָמַר אָנָּא יְהִיב מְכַסָּא. אָמְרוּ לִיהּ מָאנִין אַתְּ טָעִין אָמַר אָנָּא יְהִיב
דְּמָאנִין אָמְרוּ לִיהּ מְטַכְסָּא אַתְּ טָעִין אָמַר אָנָּא יְהִיב דְּמְטַכְסָּא. אָמְרוּ לִיהּ
מְרַגְלָאן אַתְּ טָעִין, אָמַר לְהוּ אָנָּא יְהִיב מְכַסָּא דְּמְרַגְלָאן, אָמְרוּ לִיהּ אֵי
אָפְשָׁר, אֱלָא לְמַפְתַּח תִּיבּוּתָא וְנַחְזִי מָה בְּגוּוּהּ. כִּיּוֹן דְּפִתְחוּ תִיבּוּתָא
אֲתִנְהָרָא אַרְעָא דְּמַצְרַיִם מְנַהוּרָא דִּילָהּ הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (שם) וַיִּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת־הָאֵשׁ וְגו' אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וַיְהִי בְּבוֹאֵם מִצְרַיִמָּה, הָוּה לִיהּ
לְמִימַר אֱלָא בְּתִיבָה וְכוּ': (עד כאן מההשמטות)

וַיְהִי כְּבֵּא אַבְרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת־הָאֵשׁ כִּי יָפָה הִיא מְאֹד.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּתִיבָה אֲעִיל לָהּ, וּפְתַחוּ לָהּ לְמִיסַב מְנַה קוּסְטוּנָא. כִּיּוֹן
דְּאֲתַפְתַּח הָוּה נְהוּרָא כְּנַהוּרָא דְּשִׁמְשָׁא הָדָא הוּא דְּכַתִּיב כִּי יָפָה הִיא מְאֹד.
מֵאֵי מְאֹד, אֱלָא דְּחִמּוּ בְּתִיבָה דִּיוֹקְנָא (מִיֵּא נְהוּרָא) אֲחָרָא. אֲפִיקוּ לָהּ וְחִמּוּ
לָהּ כְּמַלְקָדְמִין הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעֲה. כִּיּוֹן דְּכַתִּיב וַיִּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת־הָאֵשׁ מֵאֵי וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעֲה, אֱלָא דְּאֲפִיקוּ לָהּ וְחִמּוּ
לָהּ כְּמַלְקָדְמִין וְכַדִּין וַיְהַלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פְּרַעֲה וְגו'. (כאן שייך מה שבז"ח דף לח ע"ב)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק. וּוי לְאֲנּוֹן חֲתִיבָא דְּעֵלְמָא דְּלָא יָדְעִין וְלָא מְשַׁגְּיַחִין
בְּעֵבִידְתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲנּוֹן לָא מְסַתְּפְלִי (בכלא) דְּכָל מָה דְּהוּי
בְּעֵלְמָא מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵיהּ, דְּאֵיהּ יָדַע בְּקַדְמִיתָא מָה דְּלֵהוּי
בְּסוּפָא דְּכַתִּיב, (ישעיה מו) מְגִיד מְרַאשִׁית אַחֲרִית. וְאֵיהּ אֲסַתְּכִי וְעֵבִיד
עֵבִידוֹ בְּקַדְמִיתָא בְּגִין לְסַלְקָא לוֹן לְבַתֵּר יוֹמִין.

תָּא חֲזִי אֲלֵמְלָא דְּאֲנָסִיבַת שְׂרֵי לְגַבֵּי פְרַעֲה, לָא אֲלֵקִי הוּא, וְאֲלֵקֵא וְתָא דָּא
גְרִים אֲלֵקֵא וְתָא לְבַתֵּר כֹּן דִּילְקוֹן מִצְרַיִם בְּנִגְעִים גְּדוּלִים, כְּתִיב הֲכָא
נִגְעִים גְּדוּלִים וְכַתִּיב הֲתָם (דברים ו) וַיִּתֵּן יְיָ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוּלִים וְרַעִים
בְּמִצְרַיִם. מָה לְהֵלֶן עֵשֶׂר מְכוֹת אִף כָּאן עֵשֶׂר מְכוֹת. כְּמָה דְּעֵבִיד קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא נְסִין וְגִבּוֹרֵן לְיִשְׂרָאֵל לִילְיָא, אוּף הֲכָא עֵבִיד לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְשָׂרָה נְסִין וְגִבּוֹרָאן לִילְיָא.

רַבִּי יוֹסִי פְתַח וְאָמַר (תהלים ג) וְאֲתָהּ יְיָ מְגוֹן בְּעַדִי כְּבוֹדִי וַיִּמְרִים רַאשֵׁי. אָמַר
דָּוִד אִף עַל גֵּב דְּכָל בְּנֵי עֵלְמָא יִיתוּן לְאֲנָחָא בִּי קִרְבָּא, וְאֲתָהּ יְיָ מְגוֹן בְּעַדִי.
תָּא חֲזִי, כְּתִיב מְגוֹן בְּעַדִי. אָמַר דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם
מְפִנִי מָה לָא עֵבִיד בִּי חֲתִימָה דְּבִרְכָה כְּמָה דְּחֲתִמִי בְּרִכָה בְּאֲבִרְהֵם דְּכַתִּיב
אֲנֹכִי מְגוֹן לָךְ. וְאֲמַרִי מְגוֹן אֲבִרְהֵם.

אָמַר לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדוּד, אֲבִרְהֵם כְּבָר בְּחֲנִיתִיו וְצִרְפְּתִיו וְקָאִים
קָמֵאֵי בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. אָמַר לִיהּ דָּוִד אֵי הֲכִי (תהלים כו) בְּחֲנִנִי יְיָ וְנִסְנִי צִרְפָּה
כְּלִיּוֹתִי וְלִבִּי. כִּיּוֹן דְּעֵבִיד הֵהִיא מְלָה דְּבַת שְׁבַע אֲדָכֵר דָּוִד קָמִיהּ עַל מָה
דְּאָמַר. אָמַר (תהלים יז) בְּחֲנִנְתָּ לִבִּי פְקַדְתָּ לִּילָה צִרְפְּתִנִי בַּל תִּמְצָא זְמוֹתִי בַּל
יַעֲבֹר פִּי.

אָמַר אָנָּא אֲמִינָא בְּחֲנִנִי יְיָ וְנִסְנִי וְאֲנִתָּ בְּחֲנִנְתָּ לִבִּי. אָנָּא אֲמִינָא צִרְפָּה כְּלִיּוֹתִי
וְאֲתָּ צִרְפְּתִנִי בַּל תִּמְצָא לָא אֲשַׁכְּחַתְּ לִי כְּדָקָא יְאוּת. זְמוֹתִי בַּל יַעֲבֹר פִּי.

מאן יתנו והאי מלה דחשבית דלא יעבר לי פומאי, ועם כל דא חתמין ביה
ברכה דקאמרו מגן דוד, ובגין כך אמר דוד ואתה יי מגן בעדי, כבוד ומרים
ראשי. (ד"א ל"ג והא) ודאי דרגא דא יקרא דיילי דאנא מתעטרנא ביה :

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. תא חזי, קודשא בריך הוא איהו
מגן לצדיקיא דלא ישלטון בהו בני נשא, וקודשא בריך הוא אגין על
אברהם דלא ישלטון ביה ובאתתיה.

תא חזי, שכנתא לא אתעדי מנה דשרה כל ההוא ליליא, אתא פרעה
למקרב בהדה, אתא מלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי הוא
מלקי, ואברהם הוה מתקיף במאריה דהא שרה לא יכלין לשלטאה עלה
הדא הוא דכתיב, (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח, והכא נסיונא הוא דלא
הרהר אבתריה דקודשא בריך הוא.

אמר רבי יצחק תא חזי, דבגין כך לא פקיד קודשא בריך הוא לנחתא
למצרים אלא הוא עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני
עלמא דאמר ליה כן ולבתר אצטער על אתתיה.

רבי יצחק פתח ואמר (תהלים צב) צדיק כפתמר יפרח כפארז בלבנון ישגא.
צדיק כפתמר יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר. מה תמר כיון דגזרין ליה
לא סליק עד זמן סגיא, אוף הכי צדיק כיון דאתאביד מעלמא לא סליק
אחר תחותוי עד זמן סגיא. כפארז בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

כפתמר יפרח מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא. אוף הכי צדיק לא סליק
אלא דכר ונוקבא, דכר צדיק ונוקבא צדקת, כגוונא דאברהם ושרה.
כפארז בלבנון ישגא מה ארז בלבנון עלאה על כלא וכלא יתבי תחותוי, אוף
הכי צדיק הוא עלאה על כלא וכלא יתבי תחותוי. ועלמא לא קיימא אלא
על צדיק חד דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא, ובגיניה
אסתמיד, ועליה אשתיל.

דף פב ע"ב

רבי יהודה אמר והא תנינן דעל שבועה סמכין עלמא קיימא דכתיב, (משלי
ט) חצבה עמודיה שבועה. אמר ליה רבי יוסי הכי הוא ודאי, אבל (הכא) בלהו
אחרנין בשביעאה (דף פב ע"ב) קיימי דאיהו סמכא דעלמא, ואיהו צדיק ודא
אשקי (לעלמא) ורוי עלמא (ס"א מן כלא) וזן כלא. ועליה כתיב (ישעיה ג) אמרו
צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. וכתיב, (תהלים קמה) טוב יי לכל
ורחמיו על כל מעשיו.

אמר רבי יצחק, הא כתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.
דא הוא סמכא דעלמא קאים עליה, ואיהו אשקי לגנתא (דעדן) וגנתא
אשתקי מניה ומניה עבידא פירין. וכלהו פירין פרחין בעלמא ואנון קיומא

דְּעִלְמָא קִיּוּמָא דְאִוְרֵייתָא, וּמֵאֵן נִינְהוּ, נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקַיָּא דְאֵנוּן פְּרִי
עוֹבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כֶּד בְּכָל לֵילָא וְלֵילָא נִשְׁמַתְהוּן
דְּצַדִּיקַיָּא סְלָקוּ.

וְכַד אֲתַפְּלַג לֵילָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵי לְגַנְתָּא דְעֵדוּן לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ.
בְּמֵאֵן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכֻלְהוּ, בֵּין אֵנוּן דְּמְדוּרֵיהוּן בְּהֵהוּא עֲלָמָא, בֵּין אֵנוּן
דִּיתְבֵי בְּמְדוּרֵיהוּן בְּהֵאֵי עֲלָמָא, בְּכֻלְהוּ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּפִלְגוֹת לֵילָא.

תָּא חֲזִי, עֲלָמָא דְלַעֲיָלָא אֲצִטְרִיךְ לְאַתְעָרוּתָא דְעֲלָמָא תַתְּאָה, וְכַד
נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקַיָּא נִפְקִי מֵהֵאֵי עֲלָמָא וְסִלְקִי לְעֵילָא כֻּלְהוּ מִתְלַבְּשֵי
בְּנֵהוּרָא דְלַעֲיָלָא בְּדִיוֹקְנָא יָקָר, וּבְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתֵאִיב
לוֹן דְאֵינְהוּ פְּרִי עוֹבְדוּי, וְעַל דָּא אֲקָרוּן יִשְׂרָאֵל דְאֵית לוֹן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין
בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָא דְאֵתְ אָמַר (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם,
בְּנִים וְדֵאֵי אֵיבָא דְעוֹבְדוּי.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְאֶפִּילוּ אֵנוּן דְּבְּהֵאֵי עֲלָמָא (דְּאַרְעָא), הֵיאֵךְ. אָמַר לִיה בְּגִין דִּי
בְּפִלְגוֹת לֵילָא כָּל אֵנוּן זְכָאֵי קִשׁוּט כֻּלְהוּ מִתְעָרִי לְמִקְרֵי בְּאוּרֵייתָא
וְלִמְשַׁמַּע תּוֹשְׁבְּחוֹן דְּאוּרֵייתָא, וְהָא אֲתַמַּר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל אֵנוּן
צַדִּיקַיָּא דְבָגוּ גַנְתָּא דְעֵדוּן כֻּלְהוּ צִיִּיתִין לְקֻלְיָהוּן, וְחוּטָא דְחֻסְדָּא אֲתַמְשֵׁךְ
עֲלֵיהוּ בִּימְמָא דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יְיָ חֻסְדּוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

וְעַל דָּא תּוֹשְׁבְּחוֹן דְּסִלְקִין בְּלֵילָא קַמִּיה דָּא תּוֹשְׁבְּחַתָּא שְׁלִים. תָּא חֲזִי,
בְּשַׁעֲתָא דִּישְׂרָאֵל הוּוּ סְגִירִין בְּבִתְיָהוּן כַּד קִטַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכוּרֵיהוּן
דְּמִצְרָאֵי, הוּוּ אָמַרִי הִלְיָא וְתִשְׁבְּחוּן קַמִּיה.

תָּא חֲזִי, דְדוּד מְלָכָא הוּוּ קַם בְּפִלְגוֹת לֵילָא, דְאֵי תִימָא דְהוּוּ יִתִּיב אוּ
שְׁכִיב בְּעָרְסִיָּה וְהוּוּ אָמַר שִׁירִין וְתּוֹשְׁבְּחוֹן, לָא, אֶלָּא כְּמָה דְכְּתִיב (תְּהִלִּים
קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אֶקוּם וְדֵאֵי בְּעִמִּידָה לְאַתְעֲסָקָא
בְּשִׁירִין וְתּוֹשְׁבְּחוֹן דְּאוּרֵייתָא. וּבְגִין כֶּד דוּד מְלָכָא חֵי לְעֵלְמִין, וְאֶפִּילוּ בִּיּוֹמֵי
מְלָכָא מְשִׁיחָא אֵיהוּ מְלָכָא. דְּהָא תַנּוּן מְלָכָא מְשִׁיחָא אֵי מוֹן חֵיָּא הוּא דוּד
שְׁמִיָּה וְאֵי מוֹן מִתְנִיָּא הוּא דוּד שְׁמִיָּה, וְאֵיהוּ הוּוּ אֲתַעַר בְּצַפְרָא עַד לָא יִיתֵי
דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים נז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הִנְבֵּל וְכִנּוּר אֲעִירָה שְׁחַר.

תָּא חֲזִי, כָּל הֵהוּא לֵילָא דְשָׁרָה הוּוּ לְגַבִּיָּה דְפְרַעָה אֲתוּ מְלָאכֵי עֲלָאֵי
לְזַמְרָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשִׁירִין וְתּוֹשְׁבְּחוֹן, אָמַר לְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא כֻּלְכוּ זִילוּ וְעִבִּידוּ מְכַתְּשִׁין רַבְרַבִּין בְּמִצְרַיִם, רְשִׁימוּ לְמֵאֵן דְּאָנָּא זְמִין
לְמַעֲבַד לְבַתֵּר, (דָּא) מַה כְּתִיב וַיִּנְגַע יְיָ אֶת פְּרַעָה נְגַעִים גְּדוֹלִים וְגוֹ'.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּקְרָא פְּרַעָה לְאַבְרָם וְגוֹ'. מִנָּא הוּוּ יָדַע, דְּהָא לָא כְּתִיב
הָכָא כְּמָה דְאֲתַמַּר בְּאַבְיִמְלָךְ דְכְּתִיב וְעַתָּה הֲשִׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא
וְגוֹ', וְהָכָא לָא אָמַר לִיה מְדִי.

אמר רבי יצחק הא כתיב על דבר שרי אשת אברם. דהכי הווי אמרי ליה, על דבר שרי אשת אברם. דהא לא הוה ממליל עמיה כמה דממליל באבימלך, אלא במלה דא אתמר ולא יתיר, מכתשא דא על דבר שרי אשת אברם איהי, ולא הוה ממליל (דא) עמיה, כדון ידע (הוא) דהא אתתיה דאברהם איהי, מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו'.

ויצו עליו פרעה אנשים. למה בגין דלא יקרב בר נש בהו לאבאשא לון. וישלחו אותו, לוייה עבדו ליה בכל ארעא דמצרים. אמר ליה קודשא בריך הוא הכי אנת זמין למעבד לבנוי את תוזיף לון מארעא דכתיב, (שמות יג) ויהי בשלח פרעה את העם דאוזיף לון מפל ארעיה.

דף פג ע"א

אמר רבי אבא כל קד למה אזדמן ליה לאברהם ולמאי איצטריך, אלא בגין לגדלא שמיה דאברהם ושרה בעלמא, (דף פג ע"א) דאפילו במצרים דאנון חרשי עלמא ולא הוה יכיל בר נש לאשתזיב מנייהו. אתגדל אברהם ואסתליק לעילא הדא הוא דכתיב ויעל אברם ממצרים, לאן אתר הנגבה. (ומאי הוא ואשתו וכל אשר לו, אלא לאודעא דלא גזלו מניה מדעם מאנון מתנן דיהבו ליה בדיל שרה דתהא למלכא)

אמר רבי שמעון תא חזי, פלא רזא דחכמתא איהו, וקא רמזי הכא בחכמתא ודרגין דלתתא דקא נחית אברהם לעומקייא דלהון וידע לון, ולא אתנדבק בהו, ותב לקמי מריה. ולא אתפתא בהו פאדס דכד מטא להווא דרגא אתפתא בנחש וגרים מותא לעלמא. ולא אתפתא פנח דכד נחת ומטא להווא דרגא מה כתיב, (בראשית ט) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אהלה כתיב בה"א.

אבל באברהם מה כתיב ויעל אברם ממצרים. דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא עלאה דאתנדבק ביה בקדמיתא. ועובדא דא הוה, בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים בקיומא שלים כדקא חזי ליה ולא אתפתא וקם בקיומא ותב לאתריה. הנגבה, דא דרום דרגא עלאה דאתאחיד ביה בקדמיתא דכתיב הלוח ונסוע הנגבה. אוף הכא הנגבה, אתר דאתנדבק ביה בקדמיתא.

תא חזי, רזא דמלה, אי אברם לא ייחות למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא. לא יהא חולק עדביה בקודשא בריך הוא. כגוונא דא לבנוי כד בעא קודשא בריך הוא למעבד ליה (ד"א לון) עמא חדא עמא שלים ולקרבא לון לגביה, אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא יצטרפון תמן, לא הווי עמא יחידא דיליה. (סא א) כגוונא דא אי לא אתייהיבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא וישלוט בה לא הווי ארעא חולקיה ועדביה דקודשא בריך הוא. וכלא רזא חדא.

רבי שמעון הוה אזיל בארְחא, וְהוּה עֲמִיה רבי אֶלְעָזָר בְּרִיה וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. עַד דְּהוּוּ אֶזְלִי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תְּנוּהֲנָא הֵיךְ בְּנֵי עֲלָמָא לָא מְשַׁגְיָחִין לְמַנְדַּע מְלֵי דְאֹרִייתָא וְעַל מָה קִיַּיְמִי. פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נִפְשֵׁי אֹוִיתִיךָ בְּלִילָה אֶף רוּחֵי בְּקֶרְבֵי אֲשַׁחְרְךָ, הֵאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ וְאוּקִימְנָא לִיה, אָבֵל תָּא חֲזִי, נִפְשָׁא דְדָבַר נֶשׁ, כַּד (אִיְהוּ) סָלִיק לְעַרְסִיָּה, נִפְקַת מִגְּנִיה וְסָלְקָא לְעִילָא. וְאִי תִימָא דְכֻלְּהוּ סָלְקָאוּ. לָאוּ כָּל חַד וְחַד חָמֵי אֶפִי מְלָכָא, אֶלָּא נִפְשָׁא סָלְקָא וְלָא אֲשַׁתְּאָר בָּהּ בְּהַדִּי גּוּפָא בְּרַ חַד רְשִׁימוּ (נְשִׁימוּ) דְקִיסְטָא דְחִיּוּתָא דְלָבָא.

וְנִפְשָׁא אֶזְלָא וּבְעֵיא לְסָלְקָא. וְכַמָּה דְרַגְיִן לְדְרַגְיִן לְסָלְקָא, שְׁטָאֵת וְהִיא אֲתַעְרַעַת בְּהֵי קוּמְרִין טְהִירִין דְמִסְאַבוּתָא. אִי הִיא דְכִיאֵת דְלָא אֲסַתְּאַבַּת בִּימְמָא סָלְקָא לְעִילָא. וְאִי לָאוּ דְכִיאֵת, אֲסַתְּאַבַּת בִּינִיּוּהוּ וְאֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְלָא סָלְקָא יִתִיר. וְתַמָּן מוּדְעֵי לָהּ מְלִין וְאִיְהוּ אֲתַדְבַּקַת מֵאַנוּן מְלִין דְזָמֵן קָרִיב. וְלְזָמֵן דְחִיּוּכִין בָּהּ וּמוּדְעֵין לָהּ מְלִין כְּדִיבִין. וְכַדִּין אֶזְלָא כְּהֵאֵי גְוֹנָא כָּל לִילָא עַד דִּיתַעַר בְּרַ נֶשׁ וְתַאבַּת לְאַתְרָהּ. וְכַפִּין אֲנוּן צְדִיקִיָּא דְגָלִי לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְזִין דִּילִיָּה בְּחֻלְמָא בְּגִין דִּיסְתַּמְרוּן מִן דִּינָא. וְוִי לְאַנוּן חִיבֵי עֲלָמָא דְמִסְאַבִּין גְּרַמִּיּוּהוּ וְנִפְשֵׁיּוּ.

תָּא חֲזִי, אֲנוּן דְלָא אֲסַתְּאַבוּ, כַּד סָלְקֵי בְּעַרְסִיָּהוּ, נִפְשָׁא סָלְקָא וְעֵאלַת בִּין כָּל הֵי דְרַגְיִן בְּקַדְמִיתָא וְסָלְקָא וְלָא אֲתַדְבַּקַת בָּהּ. וְלִבְתַּר אֶזְלָא וְשְׁטָאֵת וְסָלְקָא כְּפוּם אֹרְחָהּ.

הֵהִיא נִפְשָׁא דְזָכַת לְסָלְקָא אֲתַחֲזִיאֵת קַמִּיה דְסַבְר אֶפִי יוּמִין וְאֲתַדְבַּקַת בְּרַעוּתָא לְאַתְחִזָּאָה בְּתִיאֹוּבְתָא עֲלָאָה לְמַחְמֵי בְנוּעִם מְלָכָא וְלִבְקָרָא בְּהִיכְלִיָּה. וְדָא הוּא בְרַ נֶשׁ דְאִית לִיָּה חוּלְקָא תְדִיר בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

וְדָא הִיא נִפְשָׁא דְכְּסִיפָא דִילָהּ כַּד סָלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תְדִיר), וְלָא אֲתַדְבַּקַת בְּהֵי זִינִין טְהִירִין אַחְרָנִין, וְהִיא אֶזְלַת בְּתַר זִינָא קְדִישָׁא בְּאַתְרָא (דִּיאַ בְּתַר אֲתַרָא) דְנִפְקַת מִתַּמָּן. וּבְגִין כַּד כְּתִיב נִפְשֵׁי אֹוִיתִיךָ בְּלִילָה. בְּגִין לְמַרְדֵּף בְּתַרְדֵּךְ וְלָא לְאַתְפַּתְּאָה בְּתַר זִינָא אַחְרָא נוּכְרָאָה.

דף פג ע"ב

תָּא חֲזִי, נִפְשֵׁי דָא נִפְשֵׁי דְאִיְהִי שְׁלֻטָא בְּלִילָה וְלְמַרְדֵּף בְּתַר דְרַגָּא. רוּחַ בֵּיוֹם, דְכְּתִיב נִפְשֵׁי אֹוִיתִיךָ (דף פג ע"ב) בְּלִילָה, דָּא נִפְשֵׁי דְאִיְהִי שְׁלֻטָא בְּלִילָה. אֶף רוּחֵי בְּקֶרְבֵי אֲשַׁחְרְךָ. דָּא רוּחַ דְאִיְהוּ שְׁלֻטָא בִּימְמָא.

וְאִי תִימָא דְתַרְיִן דְרַגְיִן אֲנוּן בְּפְרוּדָא, לָאוּ הֵכִי, דְהָא דְרַגָּא חַד אֲנוּן, וְאַנוּן תַּרְיִן בְּחַבּוּרָא חַד. וְחַד עֲלָאָה דְשְׁלֻטָא עֲלִיּוּהוּ וְאֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְאַנוּן בִּיה (וְאַקְרוּן) וְאַתְקִרִיאֵת נֶשְׁמָה, וְכֻלְּהוּ דְרַגְיִן סָלְקָאוּ בְּרַזָּא דְחַכְמַתָּא, דְכַד מְסַתְּכְלוּ אֵלִין דְרַגְיִן יְסַתְּכַל בְּרַ נֶשׁ בְּחַכְמָה עֲלָאָה, וְהֵאֵי נֶשְׁמָה עֵייל בְּהוּ

ומתדבק ביה, וכד האי שלטא כדין ההוא בר נש אקרי קדוש שלים מכלא.
רעוּתָא חָדָא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא.

נפ"ש איהו אתערותא תתאה ודא סמיכא בגופא וזנת ליה, וגופא אחיד
בה והיא אתאחדת בגופא. לבתר אתתקנת ואתעבדת פרסייא לאשראה
עלה רוח באתערותא דהאי נפש דאתאחדת בגופא, כמה דכתיב, (ישעיה לכ)
עד יערה עלינו רוח ממרום.

לבתר דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא נשמה. דהא רוח אתעביד פרסייא
לגבי נשמה לאשראה עליה, והאי נשמה איהי סתימא עלאה על כלא
טמירא דכל טמירין. אשתכח דאית (לה) פרסייא לפרסייא ולגבי
עלאה עלייהו. וכד תסתפל בדרגין תשפח רזא דחכמתא בהאי מלה. וכלא
הוא חכמתא לאתדבקא בהאי גוונא מלין סתימין.

תא חזי (לעיל עז ב) נפש איהי אתערותא תתאה דאתדבקא ביה בגופא.
כגוונא דנהורא דבוצינא. דנהורא תתאה דאיהי אוכמא אתדבקת
בפתילה ולא אתפרש מנה ולא אתתקנת אלא בה. וכד אתתקנת בפתילה
אתעבדת פרסייא לנהורא עלאה חוורא דשרינא על ההוא נהורא אוכמא.

לבתר כד מתתקנו תרווייהו אתעבדת ההוא נהורא חוורא פרסייא
לנהורא סתימא דלא אתחזי ולא אתיידע מה דשרא על ההוא נהורא
חוורא. וכדין נהורא שלים. וכך הוא בר נש דאיהו שלים בכלא. וכדין
אקרי קדוש, כמה דאת אמר, (תהלים טז) לקדושים אשר בארץ המה וגוי.
כגוונא דא ברזא עלאה.

תא חזי, בשעתא דעאל אברהם לארעא, אתחזי ליה קודשא בריד הוא
כמה דאתמר דכתיב ליי הנראה אליו, וקביל תמן נפש ובנה מזבח לההוא
דרגא. לבתר הלוך ונסוע הנגבה דקביל רוח. לבתר (עד) דסליק לאתדבקא
גו נשמה כדין ויבן שם מזבח ליי סתם, דא היא נשמה דאיהי סתימא דכל
סתימין.

לבתר ידע דבעי לאצטרפא ולא תעטר א בדרגין, מיז וירד אברם מצרימה,
ואשתזיב מתמן. ולא אתפתא גו אנון טהירין, ואתצריף ותב לאתריה.
כיון דנחת ואתצריף, מיז ויעל אברם ממצרים, סליק ודאי ותב לאתריה
ואתדבק במהימנותא עלאה דכתיב הנגבה.

מפאן ולהלאה ידע אברהם חכמתא עלאה ואתדבק בקודשא בריד הוא
ואתעביד ימינא דעלמא. כדין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב. כבד
מאד בסטרא דמזרח. במקנה בסטרא דמערב. בכסף מסטרא דדרום.
בזהב מסטרא דצפון.

אתו רבי אלעזר ורבי אבא וכלהו חבריא ונשקו ידוי. בכה רבי אבא ואמר
ווי ווי כד תסתלק מן עלמא מאן ינהיר נהורא דאורייתא. זכאה חולקהון
דחברייא דשמעין מלין דאורייתא אלין מפומך.

אמר רבי שמעון תא חזי, מה כתיב וילך למסעיו, למפקד אתריה ודרגוי. למסעיו למסעו כתיב, מאן מסעו. דא דרגא קדמאה דאתחזי ליה בקדמיתא, כתיב הכא מסעו וכתיב התם (מלכים א ו) אבן שלמה מסע נבנה. והא אוקימנא אבן שלמה ודאי. מסע כמה דאתמר.

דף פד ע"א

וילך למסעיו. (עיין פי' בס' הגלגולים דף ו' ע"ג סוף פ' ו) כל אנון דרגין דרגא בתר דרגא כמה דאתמר. מנגב (דף פד ע"א) ועד בית אל לאתקנא אתריה ולחברא לון ביחודא שלים. דהא מנגב ועד בית אל אשתכח רזא דחכמתא כדקא יאות.

אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה בה"א, מאן אהלה, דא בית אל. אבן שלמה כדאמרן. תו רשים ואמר אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה דכתיב ליי הנראה אליו. וכדון ויקרא שם אברם בשם יי. כדון אתדבק במהימנותא שלימתא.

תא חזי, בקדמיתא סליק מתתא לעילא דכתיב וירא יי אל אברם. וכתיב ליי הנראה אליו. ודא הוא דרגא קדמאה כדאמרן אבן שלמה (מסע נבנה וכתיב למסעו). ולבתר הלוך ונסוע הנגבה. דרגא בתר דרגא עד דאתעטר בדרום חולקיה ועדביה. לבתר סתים מלה כד סליק ואמר ליי סתם, דא עלמא עלאה. ומתמן נטיל בדרגין ונחית מעילא לתתא ואתדבק כלא באתריה כדקא יאות.

והכא כד תסתכל בדרגין תשכח רזא דחכמתא עלאה. מה כתיב וילך למסעו מנגב מסטרא דימינא שירותא דעלמא עלאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף, ונחית דרגא בתר דרגא (עד) מנגב ועד בית אל מעילא לתתא.

וכתיב ויקרא שם אברם בשם יי אדבק יחודא באתריה כדקא יאות דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. מאי אשר עשה שם, דסליק לה מתתא לעילא. והשתא נחית בדרגין מעילא לתתא, בגין דהיא לא תעדי מאנון דרגין עלאין, ואנון לא יעדון מנה, ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות.

כדון אתעטר אברהם והנה חילק עדביה דקודשא בריה הוא ודאי. זכאין אנון צדיקייא דמתעטרי ביה בקודשא בריה הוא והוא מתעטר בהון. זכאין אנון בעלמא דין וזכאין אנון בעלמא דאתי. עליהו כתיב, (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתיב, (משלי ד) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

אָזלוּ, כּד מְטוּ בְּחַד בֵּי חֶקֶל יִתְּבוּ. פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (תהלים כה) פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי וְגו'. הַאִי קָרָא אֵיךְ לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, וְהָא אוּקְיָמְנָא לִיהּ בְּכַמְהָ אֲתֵר. אַבְל בְּהַאי קָרָא מְלִין סְתִימִין אֵיךְ בֵּיהּ. פְּנֵה אֵלַי. וְכִי דוּד אָמַר פְּנֵה אֵלַי וְחַנּוּנִי. אָלָא בְּגִין דְּרָגָא דִּילִיהּ דְּאִיהוּ אֲתַעֲטֵר בֵּיהּ קָאָמַר. תְּנֵה עֲזָדָּ לְעַבְדָּדָּ, תְּנֵה עֲזָדָּ דָּא עֲזָדָּ עַלְמָה כְּדַכְתִּיב, (שמואל א ב) וַיִּתֵּן עֲזָדָּ לְמַלְכוֹ. מֵאן מַלְכוֹ דָּא מְלָדָּ סְתָם מַלְכָּא מְשִׁיחָא. אוּף הָכָא לְעַבְדָּדָּ דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא כְּדַאָּמְרוּן מְלָדָּ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לָּבֹן אֲמַתָּדָּ, וְכִי לֹא הָוָה בְּרִיהּ דִּישִׁי אִיהוּ עַד דְּאִיהוּ אָמַר בְּשִׁמָּא דְּאִמִּיהּ וְלֹא בְּשִׁמָּא דְּאָבוּי. אָלָא הָא אוּקְיָמְנָא דְּכִד יִיתִי בְּר נֶשׁ לְקַבֵּל מַלְכָּה עַלְמָה לְאַדְכָּרָא, בְּעֵי לְמַהֲדָּ בְּמַלְכָּה דְּאִיהוּ וְדָאִי. וְעַל דָּא אֲדַכְּרָא לְאַמִּיהּ וְלֹא לְאַבוּי. וְתוּ הָא תְּנִינָן (ד"א ל"ג דהא) דְּדָא מְלָדָּ כְּדַאָּמְרוּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנְהָ אַבְרָם, רַב כְּתִיב חֶסֶר יוּד, דְּבַעָּא לׁוט לְמַהֲדָּר לְפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה דְּפִלְחִי יִתְּבִי אַרְעָא, וְסוֹפִיָּה דְּקָרָא אוֹכַח דְּכְתִיב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִיזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצָּ. וּמְנַלָּן דְּלוֹט אֲהַדְּרָא לְסוֹרְחָנִיהּ לְפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה, דְּכְתִיב וַיִּסַּע לוֹט מִקְּדָם. מֵאִי (לעיל עד ב) מִקְּדָם, מִקְּדָמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. כְּתִיב הָכָא וַיִּסַּע לוֹט מִקְּדָם וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְּדָם מַה לְהַלָּן נְטִילוֹ מִקְּדָמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אוּף הָכָא כּוֹ.

דף פד ע"ב

כִּיּוֹן דִּינְדַע אַבְרָהָם דְּלוֹט לְהַכִּי נְטִי לְבִיהּ. מִיָּד וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֵל לוֹט וְגו' הַפְּרָד נָא מַעֲלִי. יֵית אַנְתָּ כְּדָאִי לְאַתְחַבְּרָא בְּהַדָּאִי. כְּדִין אֲתַפְּרֵשׁ אַבְרָהָם מִנִּיהּ וְלֹא בַּעָּא לְמִיָּהֲדָּ וְלְאַתְחַבְּרָא עִמִּיהּ, דְּכָל מֵאן דִּיִּתְחַבֵּר לְחַיִּיבָא סוֹפִיָּה לְמִיָּהֲדָּ אַבְתְּרִיהּ וְלְאַתְעַנְשׁ (דף פד ע"ב) בְּגִינִיהּ.

מְנַלָּן מִיְהוֹשֻׁפֵּט דְּאַתְחַבֵּר עִם אַחָאָב וְאַלְמָלָא זָכוּ דְּאַבְהוֹן אֲתַעַנְשׁ תַּמָּן דְּכְתִיב, (דברי הימים ב יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וְכִדִּין אֲשַׁתְּזִיב דְּכְתִיב וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ. וְעַל דָּא לֹא בַּעָּא אַבְרָם לְמִיָּהֲדָּ בְּהַדִּיהּ דְּלוֹט. וְעַם כָּל דָּא לֹא בַּעָּא לוֹט לְמַהֲדָּר מְסוֹרְחָנִיהּ אָלָא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּפָר הַיַּרְדֵּן. וַיִּסַּע לוֹט מִקְּדָם אֲתַנְטִיל מִן קְדָמָאָה דְּעַלְמָא וְלֹא בַּעָּא לְאַתְדַּבְּקָא בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא כְּאַבְרָהָם. אַבְרָם יָשָׁב בְּאַרְצָּ כְּנַעַן. לְאַתְדַּבְּקָא בְּאַתְרָא דְּמַהִימְנוּתָא וְלְמַנְדַּע חֲכָמְתָא לְאַתְדַּבְּקָא בְּמַאֲרִיהּ. וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר וַיִּאָּהֵל עַד סְדוֹם. עִם אַנּוֹן חַיִּיבִין דְּעַלְמָא דְּנִפְקוּ מִגּוֹ מַהִימְנוּתָא דְּכְתִיב וְאַנְשֵׁי סְדוֹם רָעִים וְחַטָּאִים לִי מְאֹד. כָּל חַד אֲתַפְּרֵשׁ לְאַרְחִיהּ כְּדַקָּא יָאוּת. בְּגִין כְּדָּ זַכָּאִין אַנּוֹן חַבְרִיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא יִמְמָא וְלִילִיא, וְחַבְרוּתָא דְּלַהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא. וְעַלִּיהּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם :

וַיִּי אָמַר אֵל אַבְרָם אַחְרֵי הַפְּרָד לוֹט מַעֲמוֹ וְגו'. רַבִּי אַבָּא פָּתַח (יונה א) וַיִּקָּם יוֹנָה לְבְרוּחַ תְּרַשִּׁישָׁה מִלְּפָנֵי יְיָ וְגו'. וְוִי לְמֵאן דְּאַסְתַּתֵּר מִקְּמִי קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ

הוא דְּכָתִיב בֵּיהּ (ירמיהכג) הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אָנִי מֵלֵא נֹאֵם יי
וְהוּא אֶתִּי לְמַעַרְק מִקְפִּיחַ.

אֶלֶּא כְּתִיב, (שיר השירים ב) יוֹנְתִי בְּחֲגוּי הַסֵּלַע בְּסִתְרַי הַמְּדֻרָּגָה. יוֹנְתִי דָּא
כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. בְּחֲגוּי הַסֵּלַע דָּא יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי סֵלְקָא עַל כָּל עֲלָמָא. מַה
סֵלַע אִיהִי עֲלָאָה וְתַקִּיפָא עַל כָּלֵא אוּף יְרוּשָׁלַם אִיהִי עֲלָאָה וְתַקִּיפָא עַל
כָּלֵא. בְּסִתְרַי הַמְּדֻרָּגָה דָּא (בית המקדש) אֶתֵר דְּאֶקְרִי בֵּית קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים לְבַא
דְּכָל עֲלָמָא.

וּבְגִין כֶּד כְּתִיב בְּסִתְרַי הַמְּדֻרָּגָה בְּגִין דְּתַמְּן הוֹת שְׂכִינְתָא מְסִתְתָּרָא כְּאִתְתָּא
דְּאִיהִי צְנוּעָה לְבַעֲלָהּ וְלֹא נִפְקָא מִבֵּיתָא לְבַר. כְּמַה דְּאִתְּ אֶמַר (תהלים קכח)
אֲשַׁתֵּד כְּגִפְן פּוֹרְיָה בְּיַרְכְּתֵי בֵּיתֵד וְגו'. כֶּד כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיִיא לְבַר
מֵאִתְרָהָא בְּסִתְרֵיהּ דְּדִרְגָא אֶלֶּא בְּזַמְנָא דְּגְלוּתָא דְּאִיהוּ בְּגוּ גְלוּתָא, וּבְגִין
דְּאִיהִי בְּגְלוּתָא, שְׁאָר עַמִּין אִית לֹון טִיבוּ וְשְׁלוּהָ יִתִיר.

תָּא חֲזִי בְּזַמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל שְׂרִיִין עַל אֶרְעָא קְדִישָׁא כְּלֵא הוּהּ מִתְתַקֵּן כְּדִקָּא
יָאוּת, וְכִרְסִיָּיא שְׁלִים עֲלִייהוּ, וְעַבְדֵי פּוֹלְחָנָא וּבְקַע אֲוִירִין דְּעֲלָמָא וְסֵלִיק
הֵהוּא פּוֹלְחָנָא לְעִילָא לְאִתְרֵיהּ, בְּגִין דְּאֶרְעָא לֹא אִתְתַקְנַת לְפּוֹלְחָנָא אֶלֶּא
לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוִדֵיהּ. וּבְגִין כֶּד שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת הוּוּ
מִתְרַחֲקֵי דְלֵא הוּוּ שְׁלִטִין בְּהָ כְּדֵה שְׁתָּא בְּגִין דְּלֵא אִתְזָנוּ אֶלֶּא מִתְמַצִּית.

וְאִי תִימָא הָא חֲמִינֵן כְּמַה מְלָכִין הוּוּ דְּשְׁלִטִין בְּזַמְנָא דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ קִזִּים
עַל עֲלָמָא. תָּא חֲזִי, בְּבֵית רֵאשׁוֹן עַד לֹא סְאִיבוּ יִשְׂרָאֵל אֶרְעָא, לֹא הוּוּ
שְׁלִטִין שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת אֶלֶּא אִתְזָנוּ מִתְמַצִּית וּבְהָ
הוּוּ שְׁלִטִין וְלֹא כָל כֶּד. כִּיּוֹן דְּחָבוּ יִשְׂרָאֵל וְסְאִיבוּ אֶרְעָא כְּדִין כְּבִיכּוֹל דְּחוּ
לָהּ לְשְׂכִינְתָּא מֵאִתְרָהּ וְאִתְקַרְבַּת לְדוּכְתָּא אַחְרָא, וּכְדִין שְׁלִטִין שְׁאָר עַמִּין
וְאִתְיִיחִיב לֹון רְשׁוּ לְשִׁלְטָאָה.

תָּא חֲזִי, אֶרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל לֹא שְׁלִיט עֲלָהּ מִמְנָא אַחְרָא בְּרִיךְ הוּא
בְּלַחֲוִדוּי. וּבְשַׁעֲתָא דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְהוּוּ מְקַטְרִין לְטַעוֹן אַחְרָנִין בְּגוּ אֶרְעָא,
כְּבִיכּוֹל אִדְחִיָּיא שְׂכִינְתָּא מֵאִתְרָהּ וּמְשַׁכִּי וּמְקַטְרִי לְאִתְקַשְׂרָא טַעוֹן אַחְרָן
גוּ שְׂכִינְתָּא, וּכְדִין אִתְיִיחִיב לֹון שְׁלִטְנוּתָא, בְּגִין דְּקַטְרַת קַטְרָא הוּא
לְאִתְקַטְרָא. וּכְדִין שְׁלִטוּ שְׁאָר עַמִּין, וּבְטָלוּ נְבִיאִים, וְכָל אַנּוֹן דְּרָגִין עֲלָאִין
לֹא שְׁלִטוּ בְּאֶרְעָא.

וְלֹא אֶעֱדִיו שְׁלִטְנוּתָא דְּשְׁאָר עַמִּין בְּגִין דְּאִנּוֹן מְשַׁכּוּ לְשְׂכִינְתָּא לְגַבִּייהוּ. וְעַל
דָּא בְּבֵית שְׁנִי הָא שׁוּלְטְנוּתָא מְשַׁאָר עַמִּין לֹא אֶעֱדִיו וְכָל שְׁכָן בְּגְלוּתָא
דְּשְׂכִינְתָּא בְּשְׁאָר עַמִּין אֶתֵר דְּשְׁאָר מְמַנֵּן שְׁלִטִין וּבְגִין כֶּד כְּלָהוּ יִנְקִין מִן
שְׂכִינְתָּא דְּאִתְקַרְבַּת

וְעַל (דף פה ע"א) דָּא בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל הוּוּ שְׂרָאן עַל אַרְעָא וּפְלַחֵי פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, שְׂכִינְתָּא הוּת צְנוּעָה בִּינְיֵיהוּ וְלֹא נִפְקַת מִגּוּ בֵּיתָא לְבַר בְּאַתְגְּלִיָּא. וּבְגִין כֶּךָ כָּל אַנּוּן נְבִיאִים דְּהוּוּ בְּהוּוּא זִמְנָא לֹא נָטְלוּ נְבוּאָה אֲלֵא בְּאַתְרָהּ כְּדִקְאֻמְרוּ. וּבְגִין כֶּךָ יוֹנָה הוּוּ עֶרְק לְבַר מְאַרְעָא קְדִישָׁא, דְּלֹא יִתְגְּלֵי עֲלֵיהּ נְבוּאָה וְלֹא יִהְיֶה בְּשְׁלִיחוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא.

וְאִי תִימָא הָא חֲמִינָן דְּאַתְגְּלִיָּא שְׂכִינְתָּא בְּבַבְלָא דְּאִיהוּ לְבַר. הָא אוֹקִימְנָא דְכְּתִיב, (יחזקאל א) הִיָּה הָיָה, דְּהוּוּ מַה דְּלֹא הוּוּ מִן קְדָמַת דְּנָא מִיּוֹמָא דְּאַתְבְּנֵי בֵּי מְקֻדְשָׁא, וְהִיָּה נְבוּאָה לְשַׁעְתָּא הוּת וּכְתִיב עַל נְהַר כְּבַר, נְהַר דְּכְבַר הוּוּ מִיּוֹמָא דְּאַתְבְּרֵי עֲלֵמָא, וּשְׂכִינְתָּא אֲתְגְּלִיָּא תְּדִיר עֲלֵיהּ דְּכְתִיב, (בראשית ב) וְנְהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו'. (שם האחד וגו) וְדָא אִיהוּ חַד מִינְיֵיהוּ.

וְתַמָּן אֲתְגְּלִיָּא שְׂכִינְתָּא לְפּוּם שַׁעְתָּא דְּאַצְטְרִיכוּ לָהּ יִשְׂרָאֵל לְפּוּם צְעֵרִיָּהוּ. אֲבָל בְּזִמְנָא אַחְרָא לֹא אֲתְגְּלִיָּא. וּבְגִין כֶּךָ יוֹנָה בְּגִין דְּלֹא תִשְׂרִי עֲלוּי שְׂכִינְתָּא וְלֹא תִתְגְּלֵי עֲלֵיהּ, אֲזַל מְאַרְעָא קְדִישָׁא וְעֶרְק. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (יונה א) מִלְּפָנַי יֵי. וּכְתִיב כִּי יִדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנַי יֵי הוּא בּוֹרַח.

תָּא חֲזִי, כִּמָּה דְּשְׂכִינְתָּא לֹא אֲתְגְּלִיָּא אֲלֵא בְּאַתְרָא דְּאַתְחֲזִי לָהּ, אוּף הַכִּי לֹא אֲתְחֲזִי וְלֹא אֲתְגְּלִיָּא אֲלֵא בְּבַר נֶשׁ דְּאַתְחֲזִי לָהּ. דְּהָא מִן יוֹמָא דְּסֻלְקִי עַל רְעוּתִיָּה דְּלוּט לְאַתְהַפְּכָא בְּסַרְחֲנִיָּה, אֲסַתְלַקַת רוּחָא קְדִישָׁא מֵאַבְרָהָם. וְכַד אֲסַתְלַק לּוּט מִנִּיָּה, מִיַּד שְׂרָא רוּחַ קוּדְשָׁא בְּדוּכְתִיָּה הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיֵּי אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לּוּט מֵעֵמוּ וְגו'.

תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּחָמָא אַבְרָהָם דְּלוּט הוּוּ תַב לְסַרְחֲנִיָּה, הוּוּ דְּחִיל אַבְרָהָם. אָמַר דִּילְמָא חֶס וְשָׁלוֹם בְּגִין חֲבָרוּתָא דְּדָא אֲבִידְנָא בְּגִינִיָּה חוּלְקָא קְדִישָׁא דְּאַעֲטַר לִי קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. כִּיּוֹן דְּאַתְפְּרֵשׁ מִנִּיָּה אָמַר לִיָּה שָׂא נָא עֵינֵיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָתָּה שָׂם.

מֵאִי מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָתָּה שָׂם דְּאַתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּקְדָמִיתָא וְאַתְעַטְרַת בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָּא. צְפוּנָה וְנִגְבָּה וְקְדָמָה וְיָמָה. אֵלִין אַנּוּן מִסְעֵי דְּהוּוּ בְּקְדָמִיתָא דְּכְתִיב וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו. וּכְתִיב הַלּוּךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. אֵלִין דְּרָגִין עֲלֵאִין דְּאַתְעַטְר בְּמִהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָּא בְּקְדָמִיתָא.

וְכַדִּין אֲתְבַשֵּׁר דְּלֹא יַעֲדֵי מִנִּיָּה וּמִן בְּנוֹי לְעֵלְמִין דְּכְתִיב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה רוּאָה. מֵאִי אֲשֶׁר אֲתָה רוּאָה. דָּא דְּרָגָא קְדָמָה דְּאַתְגְּלִיָּא לִיָּה כִּמָּא דְּאַתְ אָמַר לִיָּה הַנְּרָאָה אֵלִיו. וּבְגִין כֶּךָ אֲשֶׁר אֲתָה רוּאָה בְּגִין דְּדְרָגָא דָּא קְדָמָה אֲתְכְּלִיל מִכְּלָהוּ דְּרָגִין וְכְלָהוּ אֲתְחֲזוּן בֵּיהּ, וּבְגִין כֶּךָ כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה רוּאָה וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזַר אַעֲרָא בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּלוּד, וְהוּוּ עֲמִיָּה רַבִּי חֲזַקְיָה. קָם בְּלִילִיָּא לְמַלְעֵי בְּאוּרִיָּתָא, קָם רַבִּי חֲזַקְיָה גְבִיָּה. אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזַר בְּקִיסְטָרָא דְּקוּסְטָא חֲבָרִיָּא שְׂכִיחֵי.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שיר השירים ב) כְּתֻפוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגוֹי'. כְּתֻפוּחַ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ חֲמִיד וּמִתְעַטֵּר בְּגוּוֹנוּי מְכַל שְׁאָר אֵילָנִין דְּלֵא אִית דְּדָמֵי לֵיה. רְשִׁים אִיהוּ מְכַלָּא, רְשִׁים הוּא דְלִית אַחְרָא כְּוַתִּיה. בְּגִינֵי כֶּךָ בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי. בְּצִלוֹ וְלֵא בְּצִלָּא אַחְרָא. בְּצִלוֹ וְלֵא בְּצִלָּא דְשְׁאָר מְמַנָּן. חֲמִדְתִּי, אִימְתִּי, מִן יוֹמָא דְהָוָה אַבְרָהָם בְּעֵלְמָא דְאִיהוּ חֲמִיד וְרַחֲמִים לֵיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַהֲבָה כְּמָא דְאֵתְ אָמַר, (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפֵּי, דָּא הוּא יִצְחָק דְּאִיהוּ אִיבָא קְדִישָׁא.

דְּבַר אַחַר בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי, דָּא יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפֵּי, דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק דְּעֵבֵד פִּירִין קְדִישִׁין בְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית לו) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. דְּכָל אֲנָוִן תּוֹלְדוֹת דְּיַעֲקֹב (יוסף דאיהו דעביד תולדות) (נ"א ביוסף הצדיק קיימי, דעביד תולדות כעין כלהו) (ד"א ל"ג שבטים), וּבְגִין כֶּךָ אַקְרוּן יִשְׂרָאֵל עַל שְׂמָא דְאַפְרַיִם דְּכְתִיב, (ירמיה לא) הִבֵּן יְקִיר לִי אַפְרַיִם וְגוֹי'.

דף פה ע"ב

דְּבַר אַחַר כְּתֻפוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר. דָּא אַבְרָהָם. דְּדָמֵי לֵיה לְתֻפוּחַ דְּסָלִיק רִיחִין (דף פה ע"ב) וְאִתְרְשִׁים בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא עַל כָּל בְּנֵי דְרִיָּה, וְאִתְרְשִׁים חַד לְעֵילָא, וְאִתְרְשִׁים חַד לְתַתָּא דְכְּתִיב (יחזקאל ל"ג כ"ד) אֶחָד הִיָּה אַבְרָהָם. מְאִי טַעְמָא הָוָה אֶחָד. דְּלֵא הָוָה אַחְרָא בְּעֵלְמָא דִּי סָלִיק לְמַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ. אָמַר לֵיה רַבִּי חֲזַקִּיָּה וְהָא כְּתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹ. אָמַר לֵיה עַד כְּעֵן אֲנָוִן לָא הוּוּ בְּדַרְגִּין עֲלָאִין דְּאִתְעַטֵּר בְּהוּ אַבְרָהָם.

לְבַתֵּר אָמַר לֵיה תוּ שְׂמַעְנָא דְלֵא אַקְרִי אַבְרָהָם אֶחָד עַד דְּאִסְתַּלַּק בְּיִצְחָק וַיַּעֲקֹב. פִּיּוֹן דְּאִסְתַּלַּק בְּיִצְחָק וַיַּעֲקֹב (נ"א ו"ה) וְהוּוּ כְּלָהוּ תְּלַתְהוֹן אַבְהוֹן דְּעֵלְמָא כְּדִין אַקְרִי אַבְרָהָם אֶחָד. וּכְדִין הוּא תֻפוּחַ בְּעֵלְמָא רְשִׁים מְכַל בְּנֵי עֵלְמָא. אָמַר לֵיה שְׁפִיר קָא אַמְרַתְ.

דְּבַר אַחַר כְּתֻפוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כֵּן דוּדֵי דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּצִלוֹ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי, בְּיוֹמָא דְאִתְגַּלִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל טוֹרָא דְסִינַי וְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרִייתָא וְאָמְרוּ (שמות כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפֵּי. אֵלִין מְלִין דְּאוֹרִייתָא דְכְּתִיב בְּהוּ (תהלים יט) וּמִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנוֹפֵת צוֹפִים. דְּבַר אַחַר וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפֵּי, אֵלִין נְשַׁמְתְּהוֹן דְּצַדִּיקָא דְכְּלָהוּ אִיבָא דְעוּבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקִימֵי עֲמִיָּה לְעֵילָא.

תָּא חֲזִי, כָּל נְשַׁמְתִּין דְּעֵלְמָא דְאֲנָוִן אִיבָא דְעוּבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָהוּ חַד בְּרִזָּא חַד, וְכַד נְחִתִּי לְעֵלְמָא כְּלָהוּ מִתְפַּרְשִׁין בְּגוּוֹנִין דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְאֲנָוִן דְּכַר וְנוֹקְבָא מְחַבְּרִין כְּחַדָּא.

ותא חזי, תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא עביד נפש. ורעותא דתיאובתא
דכורא לגבי נוקבא ואתדבקויתא דליה בה, אפיק נפש וכליל תיאובתא
(נ"א תיאובתיה) דנוקבא ונטיל לה. ואתכליל תיאובתא ותתאה בתיאובתא
דלעילא ואתעבידו רעותא חדא בלא פירודא.

וכדין (נטיל) כליל בלא נוקבא ואתעברת מן דכורא ותיאובתין דתרווייהו
מתדבקו כחדא, ועל דא בלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין דכר
ונוקבא כחדא נפקין. לבתר פיון דנחתי מתפרשו דא לסטרא דא ודא
לסטרא דא, וקודשא בריהו הוא מזווג לון לבתר. ולא אתייהיב זווגא
לאחרא אלא לקודשא בריהו הוא בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא
לון כדקא יאות.

זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט בגין דאתחבר נפש
בנפש כמה דהוה מעיקרא, דהא אי זכי בעובדוי דא הוא בר נש שלים
כדקא יאות. ובגין כך כתיב ופריו מתוק לחכי. דהוא בתקוונא מברך
לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא אי זכי אי לא
זכי.

אמר רבי חזקיה הכי שמענא דכתיב, (הושע יד) ממני פריה נמצא. קודשא
בריהו הוא אמר ליה לכנסת ישראל ממני ודאי פריה נמצא. פריי נמצא לא
כתיב אלא פריה. ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש ואתכליל בתוקפא
דכורא ואתכליל נפש בנפש ואתעבידו חד כליל דא בדא כדאמרן. לבתר
אשתפחו תרווייהו בעלמא, ודא בחילא דכורא אשתכח איבא דנוקבא.

דבר אחר בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דכורא. דאי לאו תיאובתא
דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הדיא הוא דכתיב ממני
פריה נמצא :

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח (ישעיה מא) מי העיר ממזרח
צדק וקראהו לרגלו וגו'. האי קרא אוקמוה חבריאי. אבל האי קרא ברזא
דחכמתא איהו. דהא תנינן שבועה רקיעין עבד קודשא בריהו הוא לעילא,
וכלהו לאשתמודע יקרא דקודשא בריהו הוא, וכלהו קיימין לאודעא רזא
דמהימנותא עלאה.

דף פו ע"א

תא חזי, אית רקיעא עלאה סתים לעילא מנייהו דאנון שבועה, ודא הוא
רקיעא דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע, וקיימא בשאלתא
דלא ידיעא, בגין דאיהו סתים ועמיק, וכלא תנוהין עליה, ובגין כך אקרי
מ"י, כמה דאוקמוה דכתיב, (איוב לח) מבטן מי יצא הקרח ואתמר, והאי
הוא רקיעא עלאה (דף פו ע"א) דקיימא על כל אנון שבועה.

וְאֵת לְתַתָּא רְקִיעָא דְאִיהוּ תַתָּא מְכַלְהוּ וְלֹא נְהִיר, וּבְגִין דְאִיהוּ תַתָּא דְלֹא נְהִיר, הֵהוּא רְקִיעָא דְעֲלִייהוּ אֶתְחַבֵּר בֵּיהּ, וְאֵלִין תַּרְיִן אֶתְוֹן כְּלִיל לֹון בְּגוּיָה וְאֶקְרִי יָם, דְּהֵהוּא רְקִיעָא עֲלָא דְאֶקְרִי מִיִּי.

בְּגִין דְכָל אֲנוּן רְקִיעִין אֶתְרַנִּין אֶתְעֵבִידוּ נְחֲלִין וְעֲאֲלִין לְגַבִּיהּ, וּכְדִין אִיהוּ יָם עֲלָא וְעֵבֵד אִיבִין וְנוּנִין לְזַנְיָהוּ, וְעַל דָּא אָמַר דְּוֹד (תַּהֲלִים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שָׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר חֵיות קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְזָרַח צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הָעִיר מִמְזָרַח. דָּא אֲבָרְהָם. צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. (נִיִּיא דֵא שְׂרַח, דִּיִּיא צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ וְגוֹי) דָּא הוּא רְקִיעָא תַתָּא דְכַלְהוּ רְקִיעִין דְאֶתְעֵבִיד יָם.

יִתְּן לְפָנֵינוּ גּוֹיִם. מֵאֵן הָאִי, הוּא רְקִיעָא תַתָּא דְאֶמְרוּ דְעֵבִיד נוֹקְמִין וְאֶפִּיל שְׁנָאִין. וּבְהָאִי אֶשְׁתַּבַּח דְּוֹד וְאָמַר (תַּהֲלִים יח) וְאִיבִי נְתַתָּה לִי עֶרְף וּמְשֻׁנְאִי אֶצְמִיתִם. (ישעיה מא) יִתְּן לְפָנֵינוּ גּוֹיִם. אֵלִין אֲנוּן עֲמִין דְּהוּה רְדִיף עֲלִיהוּן אֲבָרְהָם וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּה קִטִּיל לֹון. (ומלכים ירד. (מאי ירד אלא) אֵלִין מַלְכִים דְּמִמְנָן לְעִילָא עֲלִייהוּ. יִתְּן לְפָנֵינוּ גּוֹיִם, אֵלִין עֲמִין דְּלַתְתָּא) וּמְלָכִים יִרְדְּ אֵלִין מִמְנָן רַבְרָבֹן דְּלַעִילָא. דְּכַד עֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעֲלָמָא (דִּיִּיא בַעֲמָא) בְּכָלָא עֵבִיד דִּינָא בְּעִילָא וְתַתָּא.

יִרְדֵּפִם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם אֶרֶח בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא. יִרְדֵּפִם דָּא אֲבָרְהָם. דְאֲבָרְהָם הוּה רְדִיף לֹון, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּה עֵבֵר קַמִּיהּ וְקִטִּיל לֹון. דְּכְתִיב יַעֲבוֹר שְׁלוֹם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֶקְרִי שְׁלוֹם.

אֶרֶח בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא. וְכִי סִלְקָא דְעֶתְדָּ דְהוּה אֲבָרְהָם אָזִיל בְּגוּ עֲנִי אוּ בְּגוּ סוּסוֹן וְרַתִּיכִין. אֶלָּא אֶרֶח בְּרַגְלֵיו לֹא יָבוֹא, דְּלֹא הוּה אָזִיל קַמִּיהּ דְאֲבָרְהָם לֹא מְלֶאכָא וְלֹא שְׁלִיחָא אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי דְכְּתִיב אֶרֶח בְּרַגְלֵיו. מֵאֵן רַגְלֵיו אֵלִין מְלֶאכִין דְאֲנוּן תַּחֲוֹתוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְאֶתְ אָמַר, (זכריה יד) וְעֲמָדוּ רַגְלֵיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגוֹי.

דְּבַר אַחַר מִי הָעִיר מִמְזָרַח. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר עֲלָמָא לְאִיִּתְתָּא לְאֲבָרְהָם וּלְקַרְבָּא לִיהּ לְגַבִּיהּ, הָאִי אֶתְעַרוּתָא בְּגִין דְזַמִּין יַעֲקֹב לְמִיפֵק מִנִּיהּ וּלְקַיִימָא תַרְיִסֵר שְׁבֻטִין כְּלָהוּ זְכָאִין קַמִּיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. צֶדֶק יִקְרָאָהוּ לְרַגְלוֹ. דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּה קְרִי לִיהּ תַנְדִּיר מִן יוּמָא דְאֶתְבְּרִי עֲלָמָא כְּמָא דְאֶתְ אָמַר, (ישעיה מא) קוּרָא הַדּוֹרוֹת מְרֹאֲשׁ, וּבְגִין כֶּד צֶדֶק יִקְרָאָהוּ וְדֵאִי. לְרַגְלוֹ, לְאֶתְחַבְּרָא בֵּיהּ בְּפוּלְחָנִיהּ וּלְקַרְבָּא לִיהּ לְגַבִּיהּ. כְּמָא דְאֶתְ אָמַר, (שְׁמוֹת יא) הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיךְ.

דְּבַר אַחַר מִי הָעִיר מִמְזָרַח. דְּמַתְמָן שְׁרוּתָא דְנְהוּרָא לְאֶנְהָרָא. בְּגִין דְדָרוּם הֵהוּא תוֹקְפָא דִּילִיהּ מְגוּ מְזָרַח אִיהוּ. וְעַל דָּא מִי הָעִיר הֵהוּא נְהוּרָא דְדָרוּם. מִמְזָרַח, בְּגִין דְאִיהוּ נְטִיל וְאֶתְוֹן בְּקַדְמִיתָא, וְתִיאֻבְתָּא דְהֵהוּא רְקִיעָא עֲלָא לְמִיחַב לִיהּ לְמְזָרַח.

צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרָגְלוֹ. דָּא מְעַרְב, דְּאִיהוּ קָרִי לִיה תְּדִיר וְלֹא שְׂכִיד כְּמָא דְאָתְּ אָמַר (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחְרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקוּט אֵל. בְּגִין דְּמְעַרְב אֲתַעַר תְּדִיר לְגַבְיָהּ. יְתֵן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יִרְדּוּ. דְּהָא מְנִיָּה קַבִּיל תּוֹקְפָא לְאִכְנַעַא כָּל אַנוּן עַמִּין דְּעֵלְמָא.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר (ישעיה מא) מִי הָעִיר מְמַזְרַח, דָּא אַבְרָהָם דְּלֹא נָטִיל אֲתַעְרוּתָא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֵלָא מְמַזְרַח, בְּגִין דְּחָמָא שְׂמֵשָׁא דְנִפְיָק בְּצַפְרָא מְסֻטְרָא דְמַזְרַח, נָטִיל אֲתַעְרוּתָא לְנִפְשֵׁיהּ דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. אָמַר דָּא הוּא מְלָכָא דְבָרָא יְתֵי. פְּלַח לִיה כָּל הַהוּא יוֹמָא, לְרַמְשָׁא חָמָא שְׂמֵשָׁא דְאֲתַכְנִישׁ (וירחא נפקת) וְסִיְהֵרָא נְהָרָא. אָמַר דָּא הוּא וְדָאֵי דְשְׁלִיט עַל הַהוּא פּוֹלְחָנָא דְפְּלַחִית כָּל הַאי יוֹמָא, דְּהָא אֲתַחֲשַׁד קַמִּיהּ וְלֹא נְהִיר. פְּלַח לִיה כָּל הַהוּא לִילְיָא.

לְצַפְרָא חָמָא דְאֲזֵלָא חֲשׂוּכָא וְאֲתַנְהִיר סְטָרָא דְמַזְרַח. אָמַר וְדָאֵי כָּל אֲלִין מְלָכָא אֵית עֲלֵיהּ וְשְׁלִיט דְאֲנַהִיג לֹון. כִּיּוֹן דְּחָמָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא תִּיאוּבְתָא דְאַבְרָהָם לְגַבְיָהּ, כְּדִין אֲתַגְלִי עֲלוּי וּמְלִיל עֲמִיָּה, דְּכַתִּיב צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרָגְלוֹ. דְּמְלִיל עֲמִיָּה וְאֲתַגְלִי עֲלִיהּ.

דף פו ע"ב

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח (ישעיה מה) דוּבְרָ צָדֵק מְגִיד מִישְׁרִים. (דף פו ע"ב) קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא כָּל מְלוּי אַנוּן בְּקוּשְׁטָא, וְעַבִּיד מִישְׁרִים, בְּמָה עַבִּיד מִישְׁרִים. בְּגִין דְּכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֲלֵמָא, לֹא הָוָה קָאִים וְהָוָה מְתַמוּטְט לְהַכָּא וְלְהַכָּא. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְעֵלְמָא, מַה לָּךְ דְּאָתְּ מְתַמוּטְט. אָמַר לִיה, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם לֹא יְכִילְנָא לְמִיָּקָם דְּלִית בֵּי יִסּוּדָא עַל מַה דְּאֲתַקְיִים. אָמַר לִיה הָא אֲנָא זְמִין לְמִיָּקָם בְּדָּ חַד צְדִיק דְּאִיהוּ אַבְרָהָם דִּי יִרְחִים לִי. מִיָּד קָאִים עֲלֵמָא בְּקִיּוּמִיָּהּ הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשיתב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשְּׂמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם אֵל תִּקְרָא בְּהַבְרָאָם אֵלָא בְּאַבְרָהָם. בְּאַבְרָהָם מְתַקִּים עֲלֵמָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא (ישעיה מה) מְגִיד מִישְׁרִים. דְּהָא אֲתִיב לִיה עֲלֵמָא לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא הַהוּא אַבְרָהָם זְמִין הוּא דִּיפְקוֹן מְנִיָּה בְּגִין דְּיִחְרִיבוּ מְקוּדְשָׁא וְיִוְקִידוּ אֲוִרִיָּתָא. (נ"א לנפקא מניה ישמעאל, אמר ליה הא יצחק, אמר ליה זמין למיפק מניה עשו חיובא דיחורב בי מקדשא ויוקיד אורייתא), אָמַר לִיה זְמִין חַד בְּרַ נֶשׁ לְמִיָּפֶק מְנִיָּה דְּאִיהוּ יַעֲקֹב וְיִפְקוֹן מְנִיָּה תְּרִיסַר שְׁבַטִין כְּלָהוּ זְכָאִין. מִיָּד אֲתַקְיִים עֲלֵמָא בְּגִיָּיָהּ הָדָא הוּא דְכַתִּיב מְגִיד מִישְׁרִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא אֲתַעְרְנָא וְיִדְבֵּר וְיִגְד וְיִאמֵר כְּלָהוּ לְטַעֲמֵייהוּ מְתַפְרָשׁוּן. וְיִדְבֵּר אִיהוּ בְּאַתְגְּלִיא דְרָגָא לְבַר, דְּלֹא אִיהוּ דְרָגָא פְּנִימָאָה כְּאַנוּן דְּרָגִין עֲלָאִין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה מה) דוּבְרָ צָדֵק. וְיִגְד אִיהוּ רְמֵז לְדְרָגָא פְּנִימָאָה עֲלָאָה דְשְׁלֵטָאָה עַל דְּבוּר, וְדָא הוּא מְגִיד מִישְׁרִים. מֵאַן מִישְׁרִים דָּא דְרָגָא

עֲלָאָה דְיַעֲקֹב שְׂרַיִיא בִּיהַּ הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים צט) אֶתְּהַ כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין כְּדָּ מְגִיד כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב דּוּבְרָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְהָא כְּתִיב, (דברים ד) וַיִּגַּד לְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. אָמַר לִיהַּ הַכִּי הוּא וְדָאֵי אִיהוּ דְרַגְנָא דְשִׁלְטָא עַל תְּתַאָּה דְדָאִיהוּ דּוּבְרָ צְדָק. וְכֹלְאָ (בה) אִיהוּ (נ"א לאשתלא איבא) לְאֶסְתִּיכְלָא (איכא) הַכָּא. (נ"א אתיא) תָּא חֲזִי, דָּאָף עַל גַּב דְדַבּוּר אִיהוּ תְתַאָּה, לֹא תִימָא דְלֹא עֲלָאָה אִיהוּ, אֶלָּא וְדָאֵי דַבּוּר מְלִיִּיא אִיהוּ מְכֹלְאָ וְדְרַגְנָא עֲלָאָה אִיהוּ. וְסִימְנִיָּד (דברים לב) כִּי לֹא דְבַר רַק הוּא מְכֹס.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָוָה אָזִיל לְבֵי חֲמוּי, וְהוּוּ עֲמִיָּה רַבִּי חֲזִיִּיא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיקִיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָא חֲמִינָא דְאֶתְעָרוּתָא דְלַעֲיִלָּא לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא כְּדָ אֶתְעָר לְתַתָּא, דְהָא אֶתְעָרוּתָא דְלַעֲיִלָּא בְּתִיאֻבְתָּא דְלְתַתָּא תְלִיִּיא (מלתא).

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים עַל דְדָמֵי לָךְ אַל תְּחַרֵּשׁ וְאַל תִּשְׁקוּט אַל. דָּא הוּא אֶתְעָרוּתָא דְלְתַתָּא בְּגִין לְשִׁלְטָאָה. אָמַר דּוּד, אֱלֹהִים אַל דְדָמֵי לָךְ, לְאֶתְעָרָא לְגַבִּי עֲלָאָה וְלֹא תְחַבְרָא גַבִּי יְמִינָא. מָאֵי טַעְמָא בְּגִין (תהלים פג) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיֶינּוּ וְגו' (וכתיב) כִּי נִוְעָצוּ לִב יַחֲדָיו עֲלֶיךָ בְּרִית יַכְרוּתוּ, וּבְגִין כְּדָ אֱלֹהִים אַל דְדָמֵי לָךְ לְאֶתְעָרָא לְגַבִּי עֲלָאָה, דְהָא כְּדִין אֶתְעָרַת יְמִינָא וְקִטִּירַת לָהּ בְּהַדְּהָ. וְכֹד אֶתְקִשְׁרַת בְּיְמִינָא כְּדִין אֶתְבַּר שְׁנָאִין דְכְּתִיב (שמות טו) יְמִינְךָ יִי נֹאדְרִי בְּכַח יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב.

וְתָא חֲזִי בְּשַׁעֲתָא דְאֶתְחַבְּרוּ כָּל אַנּוּן מְלַכִּין לְאַגְחָא קְרָבָא עֲלִיהַּ דְאֶבְרָהָם, אֶתְיַעֲטוּ לְאַעְבְּרָא לִיהַּ מִן עֲלָמָא, וְכִינּוּן דְשִׁלְטוּ בְּלוּט בְּר אַחוּהַ דְאֶבְרָהָם מִיַּד אָזְלוּ, דְכְּתִיב וַיִּקְחוּ אֶת לוּט וְאֶת רְכוּשׁוֹ בֶּן אַחֵי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְדִיּוֹקְנִיָּה דְלוּט הָוָה דְמִי לְאֶבְרָהָם, וּבְגִין כְּדָ וַיִּלְכוּ, דְכָל הַהוּא קְרָבָא בְּגִינִיָּה הָוָה.

מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְהָוָה אַבְרָהָם אֶפִּיק בְּנֵי עֲלָמָא מְפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה וְאַעֲיִל לּוֹן בְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא. וְתוּ קוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא אֶתְעָר לּוֹן בְּעֲלָמָא בְּגִין לְגַדְלָא שְׁמָא דְאֶבְרָהָם בְּעֲלָמָא וְלְקַרְבָּא לִיהַּ לְפּוֹלְחָנִיָּה. וְרַזָּא דְמַלְכָּה בְּיִנּוּן דְאֶבְרָהָם אֶתְעָר לְמַרְדָּף אֶבְתְּרִיָּהוּ כְּדִין אֱלֹהִים אַל דְדָמֵי לָךְ עַד דְאֶתְקִשְׁר כְּלָא בְּאַבְרָהָם, וְכֹד אֶתְקִשְׁר כְּלָא בְּאַבְרָהָם כְּדִין אֶתְבַּרוּ כְּלָהוּ מְלַכִּין מְקַמִּיָּה כְּדָקָא אָמְרוּ דְכְּתִיב יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב וְגו' :

דף פז ע"א

וּמְלַכִּי צְדָק מְלָךְ שְׁלָם הוֹצִיא לְחַם וַיִּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֹם סִכּוּ וְגו'. תָּא חֲזִי כְּדָ סְלִיק בְּרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא לְמַבְרִי עֲלָמָא חַד שְׁלַהוּבָא דְבוּצִינָא דְקַרְדִּינּוּתָא. וַיִּנְשֹׁף זִיקָא בְּזִיקָא חֲשִׁכָּאת

וְאוֹקִידֶת. וְאַפִּיק מְגוֹ (דף פז ע"א) סְטְרֵי תְהוֹמָא חַד טִיף וְחִבֵּר לֹון כְּחַד וּבְרָא בְּהוּ עֲלָמָא.

הָהוּא שְׁלֵהוּבָא סְלִיק וְאַתְעֵטְרָא בְּשִׁמְמָא לָא, וְהָהוּא טִיף סְלִיק וְאַתְעֵטְר בְּיִמִינָא, סְלִיקוּ חַד בְּחַד אַחֲלָפוּ דְּוִכְתִּי דָא לְסֵטְרָא דָא וְדָא לְסֵטְרָא דָא, דְּנַחֲתִית סְלִיק וְדְסִלִּיק נַחֲתִית. אַתְקֵטְרוּ דָא בְּדָא, נְפִיק מְבִינִיָּהוּ רֹוח שְׁלִים. כְּדִין אֲנוּן תְּרִין סְטְרִין אַתְעֵבִידוּ חַד וְאַתִּיָּהִיב בִּינִיָּהוּ וְאַתְעֵטְרוּ חַד בְּחַד. כְּדִין אֲשֵׁתְכַח שְׁלָם לְעִילָא וְשְׁלָם לְתַתָּא, וְדַרְגָּא אַתְקֵיִים.

אַתְעֵטְרֶת ה"א בּוֹא"וּ וְא"וּ בְּה"א, כְּדִין סְלִקָא ה"א וְאַתְקֵשְׁרָא בְּקִשּׁוּרָא שְׁלִים. כְּדִין וּמְלָכִי צְדָק מְלָךְ שְׁלָם. מְלָךְ שְׁלָם וְדָאִי מְלָךְ אִיהוּ דְשִׁלִּיט בְּשִׁלְיָמוּ, אִימְתִי אִיהוּ מְלָךְ שְׁלָם בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְכָל אֲנָפִין נְהִירִין. (דבר אחר מלכי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון בעא קודשא בריך הוא למיפק כהונתא משם כמה דאת אמר ברוך אברם לאל עליון, כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה, אמרו ליה אברהם וכי מקדימין ברכתא דעבדא לברכתא דמריה, מיד אתיהיבת כהונתא לאברהם דכתיב, (תהלים קי) נאם יי לאדני שב לימיני. וכתיב בתריה נשבע יי ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק, דכתיב והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן)

דְּבַר אַחַר וּמְלָכִי צְדָק. דָּא עֲלָמָא בְּתַרְאָה. מְלָךְ שְׁלָם, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה. דְּאַתְעֵטְר חַד בְּחַד בְּלָא פִירוּדָא תְּרִין עֲלָמִין כְּחַדָּא, וְאַפִּילוּ עֲלָמָא תַתְּאָה כְּלָא הוּא. וְחַד מְלָה אִיהוּ. הוֹצִיא לְחַס וְיִין דְּתַרֵּי אֲלִין בִּיה. וְהוּא כְּהוּן לְאֵל עֲלִיון מְשֻׁמֵּשׁ עֲלָמָא לְקַבֵּל עֲלָמָא. וְהוּא כְּהוּן דָּא יְמִינָא. לְאֵל עֲלִיון עֲלָמָא עֲלָאָה. וּבְגִין כְּדָּ בְּעִי כְּהֵנָּא לְבִרְכָא עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, בְּרַכָּאן (ד"א ל"ג כד) נְטִיל הָאִי עֲלָמָא תַתְּאָה כְּדִ אַתְחַבֵּר בְּכְהֵנָּא רְבָא כְּדִין וְיִבְרַכְהוּ וְיֵאמֵר בְּרוּךְ אַבְרָם (וגו) לְאֵל עֲלִיון הָכִי הוּא וְדָאִי. כְּגוֹנָא דָּא בְּעִי כְּהֵנָּא לְתַתָּא לְקִשְׁרָא קִשְׁרִין וְלְבִרְכָא הָאִי דְּוִכְתָּא בְּגִין דְּיִתְקַשֵּׁר בְּיִמִינָא לְאַתְקֵשְׁרָא תְּרִין עֲלָמִין כְּחַד. בְּרוּךְ אַבְרָם רְזָא דְמְלָה תַקוּנָא דְּבִרְכָאן אִיהוּ.

בְּרוּךְ אַבְרָם כְּמָה דְּאֲמַרִּין בְּרוּךְ אַתָּה. לְאֵל עֲלִיון. יי אֲלֵהִינוּ. קוּנָה שְׁמִים וְאַרְץ. מְלָךְ הָעוֹלָם. וְהָאִי קָרָא רְזָא דְּבִרְכָאן אִיהוּ. (ובגין כד) וְיִבְרַכְהוּ מִתַּתָּא לְעִילָא. וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיון (אשר מגן צריך בידד). מְעִילָא לְתַתָּא. וְיִתֵּן לוֹ מְעֵשֶׁר מְכַל לְאַתְדַּבְּקָא בְּאַתֵּר דְּקִשּׁוּרָא אַתְקֵשֶׁר לְתַתָּא.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, אֲעֲרַע בְּהוּ רְבִי יִיסָא וְחַד יוֹדָאִי בְּהַדְיָה. וְהוּוּ אָמַר הָהוּא יוֹדָאִי (תהלים כה) לְדוֹד אֲלִיף יי נְפִשִׁי אֲשָׁא. לְדוֹד. וְכִי אֲמַאי לָא כְּתִיב מְזִמּוֹר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזִמּוֹר. אֲלָא בְּגִין דְּרִגְיָה קֶאֱמַר לְדוֹד תּוֹשְׁבַחְתָּא דְּאָמַר בְּגִינִיה אֲלִיף יי נְפִשִׁי אֲשָׁא. אֲלִיף יי לְעִילָא. נְפִשִׁי, מֵאן נְפִשִׁי, (אשא) דָּא דְּוֹד (הוא) דְּרִגְיָא קְדַמָּה דְּקֶאֱמַר. אֲשָׁא, אֲסִלֵּק. כְּמָא דָּאֲתָ אָמַר, (תהלים קכא) אֲשָׁא עֵינֵי אֵל הַהָרִים. בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְּדוֹד הָוָה מְשַׁתַּדֵּל לְסִלְקָא דְּרִגְיָה לְאַתְעֵטְרָא לְעִילָא וְלְאַתְקֵשְׁרָא תַמְן בְּקִשּׁוּרָא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת.

כְּגוֹנָא דָּא (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נְפִשִׁי אֲתָ יי בְּגִין דְּרִגְיָה קֶאֱמַר, וּמַאי אָמַר בְּרַכִּי נְפִשִׁי אֲתָ יי. אֲתָ לְאַתְקֵשְׁרָא בְּקִשּׁוּרָא לְעִילָא. וְכָל קֶרְבִּי, מֵאן קֶרְבִּי.

אֵלֶיךָ שָׁאֵר חֵיוֹן בְּרָא. דְּאֶקְרוּן קְרָבִים כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ה) וּמַעֲיָ
הֵמוּ עָלָיו. דְּבַר אַחַר בְּרַכֵּי נַפְשִׁי, בְּגִינֵיהּ קְאָמַר. אֶת יְיָ דָּא שְׁלִימוּ דְכֻלָּא,
אֶת יְיָ כְּלָלָא דְכֻלָּא.

אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ דְּהָא עִם שְׂכִינְתָּא קְאֵתִית
וְאַתְחַבְרַת. אָמַר לִיהּ הֲכִי הוּא וְדָאִי, וְתִלַּת פְּרָסִי הוּא דְאַזִּילְנָא בְּהַדִּיהּ
וְאָמַר לִי כְּמָה מְלִי מַעֲלִייתָא וְאַנָּא אָגִירְנָא לִיהּ לְיוֹמָא דָּא וְלֹא יִדְעָנָא
דְּאִיהּ בּוֹצִינָא דְנְהִיר כְּדְחֲמִינָא הַשְׁתָּא.

דף פז ע"ב

אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי מַה שְׁמָךְ, אָמַר לִיהּ יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיהּ
יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר (מלך חדא) ?תִּיבּוֹן כְּחַדָּא, יְתִיבּוֹ גַבִּי חַד טַנְרָא (דף פז ע"ב) בְּהַהוּא
חֻקְל. פְּתַח הַהוּא יוֹדָאִי וְאָמַר (ישעיה מג) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעֲיָךְ לְמַעַנִּי
וְחַטָּאתֲיָךְ לֹא אֶזְכּוֹר. מַאי טַעְמָא תְרִי זְמַנִּי אֲנֹכִי אֲנֹכִי.

אֶלָּא חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעֲתָא דְבְרָא עֲלָמָא, דְכְּתִיב (שמות כ) אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
דָּא הוּא בְּסִינֵי. וְחַד כַּד בְּרָא עֲלָמָא דְכְּתִיב, (ישעיה מה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ
וְאָדָם עָלֶיהָ בְרָאתִי. הוּא, בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְלֹא הוּי פִירוּדָא בִּין עֵילָא וְתַתָּא.

מוֹחָה פְּשַׁעֲיָךְ. מַעֲבִיר פְּשַׁעֲיָךְ לָא כְּתִיב, אֶלָּא מוֹחָה. בְּגִין דְלֹא יִתְחַזֵּין
לְעֲלָמִין. לְמַעַנִּי. מַאי לְמַעַנִּי, בְּגִין אֲנוּן רַחֲמִין דְתַלְגִּין בִּי דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי
אֵל רַחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דְּבַר אַחַר מוֹחָה פְּשַׁעֲיָךְ לְמַעַנִּי. תָּא חֲזִי (לעיל פד ב) חֲזִיבִי עֲלָמָא עֲבָדִין
פְּגִימוּתָא לְעֵילָא, דְכַד אֲנוּן חוֹבִין סְלָקִין רַחֲמִין וְנִהִירוּ עֲלָאָה וְיִנְיָקוּ
דְבִרְכָאן לָא נְחִית לְתַתָּא, וְהָאִי דְרָגָא לָא נְטִיל בְּרַכָּאן דְלְעֵילָא לְיִנְקָא
לְתַתָּא. וּבְגִין כַּד לְמַעַנִּי בְּגִין דְלֹא יִתְמַנְעוּן בְּרַכָּאן לְיִנְקָא (ליה) לְכֻלָּא. כְּגוּוֹנָא
דָּא (דברים לט) רָאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא. לְאַחֲזָאָה דְלֹא הוּי פִירוּדָא בִּין עֵילָא
וְתַתָּא כְּמָה דְאַתְמַר.

תָּא חֲזִי, כְּגוּוֹנָא דָּא כַּד אֲשַׁתְּכַחוּ זְכָאִין בְּעֲלָמָא אֲתַעְרוּ בְּרַכָּאן לְעֲלָמִין
כְּלָהוּ. כִּיּוֹן דְאַתָּא אֲבָרְהָם אֲתַעַר בְּרַכָּאן לְעֲלָמָא דְכְּתִיב וְאַבְרָכָךְ וְהָיָה
בְּרַכָּה. מַאי וְהָיָה בְּרַכָּה. רְמִז דִּישַׁתְּכַחוּן בְּגִינֵיהּ בְּרַכָּאן לְעֵילָא וְתַתָּא
דְכְּתִיב וְנִבְרַכְוּ בְּךָ וְגו' וְכְתִיב וְאַבְרָכָה מְבִרְכֶיךָ.

אַתָּא יְצַחַק אֹודַע לְכֻלָּא דְאִית דִּין וְאִית דִּיּוֹן לְעֵילָא לְאַתְפְּרָעָא מְרַשִׁיעֵנָא,
וְאִיהוּ אֲתַעַר דִּינָא בְּעֲלָמָא בְּגִין דְיִדְחִלוּן לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֹּל בְּנֵי
עֲלָמָא. אַתָּא יַעֲקֹב וְאַתְעַר רַחֲמֵי בְּעֲלָמָא וְאַשְׁלִים מְהִימְנוּתָא בְּעֲלָמָא
כְּדָקָא חֲזִי.

בְּיוֹמֵי דְאַבְרָהָם מַה כְּתִיב וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֻדְּ שְׁלָם, דְּאַתְעֵטְרַת כְּרִסְיָא
בְּדוּכְתֵיהּ, וּכְדִין אֲשֵׁתְכַח מְלֻדְּ שְׁלָם בְּלֹא פְּגִימוּ כְּלָל. הוֹצִיא לְחַם וְיִין
דְּאַפִּיק מְזוּנִין לְעֵלְמִין כְּלֵהוּ כְּדָקָא חֲזִי. הוֹצִיא לְחַם וְיִין דְּלֹא אֲתַמְנְעוּ
בְּרַכָּאן מְכַלְהוּ עֵלְמִין. הוֹצִיא כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (בראשית א) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
מִדְּרָגִין דְּלַעִילָא אֲפִיק מְזוּנִין וּבְרַכָּאן לְעֵלְמִין כְּלֵהוּ.

וְהוּא כְּהוּן לְאֵל עֵלְיוֹן דְּאַשְׁתְּכַח כְּלֵא בְּשְׁלִימוּ עֵלְמָה כְּדָקָא חֲזִי. לְאַתְחִזְזָה
כְּמָה דְּחִיבָא עֲבָדֵי פְּגִימוּ בְּעֵלְמָא וּמְנַעֵי בְּרַכָּאן. הֲכִי נְמִי בְּגִין זְכָאִין אֲתִיָּין
(אתחזיאן) בְּרַכָּאן לְעֵלְמָא, וּבְגִינֵיהוּ אֲתַבְּרַכָּאן כָּל בְּנֵי עֵלְמָא :

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל. מֵאֵי מַעֲשֵׂר מְכַל מֵאֲנוּן בְּרַכָּאן דְּנַפְקֵי מְכַל. בְּגִין דְּאִיהוּ
אַתְר דְּכָל בְּרַכָּאן דְּנַחְתֵי לְעֵלְמָא מִתַּמְּן נַפְקֵי. דְּבַר אַחַר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל.
קוּדְשָׁא בְּרִידְּ הוּא יְהִיב לֵיהּ מַעֲשֵׂרָא. וּמֵאֵן אִיהוּ, דְּאֵ דְּרָגָא דְּכָל פְּתַחִין
דְּמֵהִימְנוּתָא וּבְרַכָּאן דְּעֵלְמָא בֵּיהּ קִיָּמֵי וְאִיהוּ מַעֲשֵׂר וְאִיהוּ חַד מַעֲשֵׂרָה
וְאִיהוּ עֲשֵׂרָה מִמָּאָה. מְכָאן וּלְהֵלְאָה עָאֵל אַבְרָהָם בְּקִיּוּמָא דְּלַעִילָא כְּדָקָא
חֲזִי.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁפִיר קָא אָמַרְתְּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאֵי עֲבִידְתְּדָּ,
אָמַר לֵיהּ קְרִינָא דְּרַדְקֵי בְּאַתְרֵי, הַשְׁתָּא אֲתָא רַבִּי יוֹסִי דְּכַפְר חֲנִין לְמִתָּא
וּסְלִיקוּ לֹון מְגַבָּאֵי וְאוֹתְבוּ לֹון לְגַבִּיהּ. וְהוּוּ יְהִבִין לִי כָּל בְּנֵי מִתָּא אֲגָרָא
כְּהוּא זְמָנָא דְּדְרַדְקֵי הוּוּ גַבָּאֵי. וְאַסְתַּכְּלָנָא בְּנַפְשָׁאֵי דְּלֹא אֲתַחֲזִי לִי
לְאַתְהֵי מְנִיָּהוּ לְמַגְנָא, וְאַגִּירָנָא גְרַמָּאֵי בְּהַדִּי דְּהֵאֵי חַפְסִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרַכָּאן דְּאַבָּא אֲצִטְרִיכוּ הֲכָא.

דף פח ע"א

קָמוּ. אֲתוּ קָמִיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן (לבתר), וְהוּוּ יְתִיב וְלַעִי כָּל יוֹמָא קָמִיהּ דְּרַבִּי
שְׁמַעוֹן. וְיוֹמָא חַד הוּוּ עָסִיק בְּנִטְלֵת יְדִים קָמִיהּ. אָמַר כָּל מֵאֵן דְּלֹא נְטִיל
יְדוּי כְּדָקָא יְאוּת, אָף עַל גַּב דְּאַתְעַנְשׁ לְעֵילָא אֲתַעַנְשׁ לְתַתָּא, וּמֵאֵי עוֹנְשִׁיהּ
לְתַתָּא, דְּגָרִים לֵיהּ לְגַרְמִיהּ מְסַכְנוּתָא. כְּמָה דְּעוֹנְשִׁיהּ כְּדָּ, הֲכִי הוּא זְכִי
מֵאֵן דְּנְטִיל יְדוּי כְּדָקָא יְאוּת דְּגָרִים לְגַרְמִיהּ בְּרַכָּאן דְּלַעִילָא דְּשָׂרָאן בְּרַכָּאן
עַל יְדוּי כְּדָקָא יְאוּת, וְאַתְבְּרַדְּ בְּעוֹתְרָא. (דף פח ע"א)

לְבַתְר אֲקָדִים רַבִּי שְׁמַעוֹן חָמָא לֵיהּ דְּאַנְטִל יְדוּי בְּמִנָּא וְנְטִיל לֹון בְּשִׁיעוּרָא
סְגִיָּא דְּמִיָּין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִלָּא יְדִיו מְבַרְכוּתִידְּ. וְכָד הוּוּ, מֵהוּוּ
יוֹמָא וּלְהֵלְאָה אֲתַעַתְר וְאַשְׁכַּח סִימָא וְהוּוּ לַעִי בְּאוּרִיָּתָא וְיַהִיב מְזוּנָא
לְמַסְכְּנֵי כָּל יוֹמָא, וְהוּוּ חַדִּי עֲמַהוּן וּמְסַבְּר לֹון אֲנַפִּין נְהִירִין. קָרָא עֲלֵיהּ
רַבִּי שְׁמַעוֹן (ישעיי מ"א) וְאַתְהּ תְּגִיל בֵּינִי בְּקָדוֹשׁ וְגו', (חסר)

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר יֵי אֵל אַבְרָם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (שִׁיר הַשִּׁירִים
ז) אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ. הָאֵ אֲוִקְמוּהָ, אֲבָל בְּאַתְעוּרָתָא דְּלְתַתָּא
אַשְׁתְּכַח אֲתַעוּרָתָא לְעֵילָא, דְּהָא לֹא אֲתַעַר לְעֵילָא עַד דְּאַתְעַר לְתַתָּא.

וּבְרַכָּאן דְלַעֲיֵלָא לָא מְשַׁתְּכַחֵי אֶלָּא בְּמַה דְאִית בֵּיה מִמְשָׂא וְלֹאוּ אִיהוּ רִיקְנִיָּא.

מְנַלְן מֵאַשְׁת עוֹבְדֵיהוּ דְאָמַר לָהּ אֶלְיִשָׁע (מלכים ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. דְהָא בְרַכָּאן דְלַעֲיֵלָא לָא שְׂרִיין עַל פְּתוּרָא רִיקְנִיָּא וְלֹא בְּאַתְר רִיקְנִיָּא. מַה כְּתִיב וְתֹאמַר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּדָּךְ שְׁמֹן. מֵאֵי אֶסוּדָּךְ. אֶלָּא אֶמְרָה לִיה שִׁיעוּרָא דְהָאֵי מְשַׁחָא לָאוּ אִיהֵי אֶלָּא כְּדִי מְשִׁיחַת אֶצְבָּעָא זַעֲיָרָא.

אָמַר לָהּ נְחֻמְתֵּנִי. דְהָא לָא יַדְעֵנָא הֵיאָךְ יִשְׁרוּן בְרַכָּאן דְלַעֲיֵלָא בְּדוּכְתָא רִיקְנִיָּא, אֲבָל הַשְׁתָּא דְאִית לָךְ שְׁמֹן, דָּא הוּא אֶתְר לְאַשְׁתְּכַחָא בֵּיה בְרַכָּאן. מְנַלְן דְכְּתִיב, (תהלים קלג) כִּשְׁמֹן הַטּוֹב וְגוֹי וְסִיפִיָּה מַה כְּתִיב, (תהלים קלג) כִּי שֶׁם צִוְּהָ יְיָ אֶת הַבְּרַכָּה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְאַתְרָא דָּא שְׂרָאן בְרַכָּאן. (ואתמר).

וְאֵי תִימָא (תהלים קלג) כְּטַל חֶרְמוֹן שְׁיֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן וְלֹא כְּתִיב שְׁמֹן אֶלָּא טַל. אֶלָּא אִיהוּ שְׁמֹן וְאִיהוּ טַל. הַהוּא טַל אִיהוּ דְאֶטִּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְשַׁחָא עֲלָאָה. דְהָהוּא שְׁמֹן נִפְק לְסִטְרָא דְיִמִּינָא.

תְּרִין אַנּוּן יִין וְשְׁמֹן. וְאַזְלוּ לְתַרְיִן סִטְרִין. יִין לְסִטְר שְׁמָאֵלָא שְׁמֹן לְסִטְר יִמִּינָא. וּמִסִּטְרָא דְיִמִּינָא נִפְקֵי בְרַכָּאן לְעֵלְמָא וּמִתַּמָּן אֶתְמַשַׁח מַלְכוּתָא קוּדְשָׁא וּבְגִין דְשְׁמֹן הוּא אֶתְתַּפְּקוֹן לְתַתָּא בְּקוּדְמִיתָא, שְׁמֹן אֶזְדַּמֵּן לְעֵילָא אַרְיָקוּ.

דף פח ע"ב

תָּא חֲזִי, מֵאַתְעָרוּתָא (דף פח ע"ב) דְהָאֵי שְׁמֹן דְלַעֲיֵלָא קֹאֵי לְאַרְקָא עַל דְדוּד וְשִׁלְמָה לְאַתְבְּרָכָא (על) בְּנוֹי. מְנָא לָן דְכְּתִיב וַיַּעֲמֵד הַשְּׁמֹן. כְּתִיב הֲכָא וַיַּעֲמֵד. וְכְתִיב הֲתָם (ישעיה יא) שׁוֹרֵשׁ יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְנִס עַמִּים.

תָּא חֲזִי, מְשַׁלְחֵן דְלַחֵם הַפָּנִים דְבְרַכָּאן נִפְקִין מִתַּמָּן וּמִזִּנְא לְעֵלְמָא, לָא בְּעֵי לְאַשְׁתְּכַחָא רִיקְנִיָּא אֶפְלוּ רִגְעָא חֲדָא, בְּגִין דְלֹא יִסְתַּלְקוּן בְרַכָּאן מִתַּמָּן, אוּף הֲכִי לָא מְבָרְכִין עַל שְׁלַחוֹ רִיקְנִיָּא, דְהָא בְרַכָּאן דְלַעֲיֵלָא לָא שְׂרִיין עַל שְׁלַחוֹ רִיקְנִיָּא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב אֲנִי לְדוּדֵי וְעֲלֵי תְשׁוּקָתוֹ, אֲנִי לְדוּדֵי בְּקוּדְמִיתָא וּלְבַתְר וְעֲלֵי תְשׁוּקָתוֹ. אֲנִי לְדוּדֵי לְאַתְקֵנָא לִיה דוּכְתָא בְּקוּדְמִיתָא. וּלְבַתְר וְעֲלֵי תְשׁוּקָתוֹ. דְבַר אַחַר אֲנִי לְדוּדֵי. דְהָא תְנִינָן שְׂכִינְתָא לָא אֶשְׁתְּכַחַת עִמְהוֹן דְחִיבִיָּא, כִּינּוּן דְאֶתִי בְר נֶשׁ לְאַתְדַּכָּאָה וּלְמִקְרַב גְּבִי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדִין שְׂכִינְתָא שְׂרִיָּא עֲלֵיה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב אֲנִי לְדוּדֵי בְּקוּדְמִיתָא, וְעֲלֵי תְשׁוּקָתוֹ לְבַתְר. אֶתִי בְר נֶשׁ לְאַתְדַּכָּאָה מְדַכְּאִין לִיה.

תא חזי, אחר הדברים האלה דרדף אברהם בטר אליו מלכין וקטיל לון קודשא בריך הוא, הוה אברהם תוהא, אמר דילמא חס ושלום גרענא ההוא אגרא דהוינא אהדר בני נשא לגבי קודשא בריך הוא ואחידנא בהו לקרבא לון לגביה והשתא אתקטילו בני נשא על ידי. מינד אמר ליה קודשא בריך הוא אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרד הרבה וגו'. אגרא קבילת עליהו, דהא בלהו לא יזכון לעלמין.

דף פט ע"א

היה דבר יי אל אברם במחזה לאמר, מאי במחזה, אלא בההוא חיזו דרגא דכל דיוקניו אתחזין ביה. אמר רבי שמעון תא חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה חד דרגא מליל עמיה, ומאן איהו דא מחזה דכתיב, (במדבר כד) מחזה שדי יחזה. כיון דאתגזר הוה בלהו דרגין שראן על האי דרגא, וכדין מליל עמיה הוה דכתיב, (שמות ו) וארא (דף פט ע"א) אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ועד לא אתגזר לא הוה אנון דרגין שראן עלוי למלא.

ואי תימא דהא בקדמיתא כתיב וירא יי אל אברם וכתיב ויסע אברם הלוד ונסוע הנגבה וכתיב ויבן שם מזבח הא הקא אנון דרגין עלאין. והשתא אמרן דעד לא אתגזר לא הוה אנון דרגין עלאין שראן על האי דרגא למלא עמיה.

תא חזי, בקדמיתא יחב קודשא בריך הוא חכמה לאברהם למנדע חכמה לאתדבקה ביה ונדע רזא דמהימנותא, אבל למלא עמיה לא הוה אלא האי דרגא תתאה בלחודוי, כיון דאתגזר, בלהו דרגין עלאין הוה שראן על האי דרגא תתאה בגין למלא עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא כמה דאתמר.

תא חזי, עד לא אתגזר בר נש לא אתאחיד בשמא דקודשא בריך הוא, כיון דאתגזר עאל בשמיה ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם דאתאחיד ביה עד לא אתגזר. הכי הוה דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחימותא עלאה דרחים ליה קודשא בריך הוא קריב ליה. לבתר פקיד ליה דיתגזר ואתיהיב ליה ברית. קשורא, דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא לאכללא דא בדה, ברית קשורא דכלא אתקשר ביה. ובגין כד אברהם עד לא אתגזר. מלוי לא הוה עמיה אלא במחזה כמה דאתמר.

תא חזי, בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא לא אתברי אלא על ברית כמה דאת אמר ברי"א שיי"ת ברא אלהים, והיינו (ד"א ל"ג ברית) דעל ברית קיים קודשא בריך הוא עלמא, וכתיב, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. דהא ברית קשורא איהו דיומא ולילה לא מתפרשאן.

אמר רבי אלעזר כד ברא קודשא בריה הוא עלמא על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא יאות. ואם לאו הרי אנא אהדר לכו לתהו ובהו. ועלמא לא אתקיים עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא וכדון אתקיים עלמא.

ומההוא יומא ולהלאה קודשא בריה הוא ברי עלמין. ומאן אנון, זויגין דבני נשא. דהא מההוא זמנא קודשא בריה הוא מזנוג זויגין ואומר בת פלוני לפלוני. ואלין אנון עלמין דהוא ברי. תא חזי, אנכי מגן לך. אנכי דא הוא דרגא קדמאה דאתאחיד ביה בקדמיתא:

סתרי תורה

אחר הדברים האלה וגו'. אלין פתגמי אורייתא, דכתביב, (דברים ה) את הדברים האלה דבר יי אל כל קהלכם. מה להלן פתגמי אורייתא, אוף הכא פתגמי אורייתא. בטר דאשתדל בר נש בהאי עלמא בדברים האלה, קודשא בריה הוא מבשר ליה ואקדים לה לנשמתא שלם (בשורות טובות), הדא הוא דכתביב אל תירא אברם אנכי מגן לך. מכל זיינן בישין דגיהנם.

שכר הרבה מאד בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא זכי ואחסין רותא אחסנתא בעלמא דאתי כמה דכתביב (משלי ח) להנחיל אוהבי יש. מאי ליש (דא ייש מאין תלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא (מכילן) דיהבי ליה אחסנתא עלאה בעלמא דאתי) (נייא דא עלמא דאתי). ואוצרו תיהם אמלא, בהאי עלמא מעותרא ומכל טיבו דעלמא.

מאן דאזיל לימינא זכי לעלמא דאתי, ומאן דאזיל לשמאלא הא עותרא בעלמא דין, (דאית שמאלא קדישא ואית שמאלא מסאבא, ודא הוא דאמרינן מאן דמתעסק באורייתא יהבי ליה ארץ ימים בעלמא דאתי, ויהבי ליה עשר וכבוד בעלמא דין שנאמר (משלי ג) ארץ ימים בימינה וגו', ומאן דיתרעי דיתהני גופא בעלמא דין ולא אתעסק באורייתא ובעובדין טבין, יהבי ליה עותרא בעלמא דין מסטרא דשמאלא מסטרא דיצר הרע, ובעותרא דא עביד ביש ירית גיהנם. ואי תימא וכי לא אית בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה, אין, דכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעשר, ודא הוא עותרא טבא דמסטרא דקדושה).

רבי אבא כד אתא מהתם, הנה מכריז מאן בעי עותרא ומאן בעי אורכא דחיי בעלמא דאתי ייתי וישתדל באורייתא. הו מתפנשין פולי עלמא לגביה. רנוק חד הנה בשיבבותיה. יומא חד אתא לגביה, אמר ליה רבי בעינא למלעי באורייתא כדי שיהיה לי עותרא. אמר ליה הא ודאי. אמר ליה מה שמך. אמר ליה דאזיל לימינא זכי לעלמא דאתי, ומאן דאזיל לשמאלא הא עותרא בעלמא דין, (דאית שמאלא קדישא ואית שמאלא מסאבא, ודא הוא דאמרינן מאן דמתעסק באורייתא יהבי ליה ארץ ימים בעלמא דאתי, ויהבי ליה עשר וכבוד בעלמא דין שנאמר (משלי ג) ארץ ימים בימינה וגו', ומאן דיתרעי דיתהני גופא בעלמא דין ולא אתעסק באורייתא ובעובדין טבין, יהבי ליה עותרא בעלמא דין מסטרא דשמאלא מסטרא דיצר הרע, ובעותרא דא עביד ביש ירית גיהנם. ואי תימא וכי לא אית בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה, אין, דכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעשר, ודא הוא עותרא טבא דמסטרא דקדושה).

רבי אבא כד אתא מהתם, הנה מכריז מאן בעי עותרא ומאן בעי אורכא דחיי בעלמא דאתי ייתי וישתדל באורייתא. הו מתפנשין פולי עלמא לגביה. רנוק חד הנה בשיבבותיה. יומא חד אתא לגביה, אמר ליה רבי בעינא למלעי באורייתא כדי שיהיה לי עותרא. אמר ליה הא ודאי. אמר ליה מה שמך. אמר ליה יוסי. אמר ליה ליתלמידוי דיקרון ליה רבי יוסי מארי דעותרא ויקרא. יתיב ואתעסק באורייתא.

ליומין הנה קאים קמיה, אמר ליה רבי אן הוא עותרא. אמר שמע מינה דלא לשם שמים קא עביד, ועאל לאדריה, שמע חד קלא דהנה אמר לא תענשיה (תוב לגביה) דגברא רבא ליהו. תב לגביה, אמר ליה תיב ברי תיב ואנא יהיבנא לך עותרא.

אדהכי אתא גברא חד ומאנא דפז בידיה, אפקיה ונפל נהורא בביתא. אמר ליה רבי בעינא למזכי באורייתא ואנא לא זכינא, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני. דהא אית לי עותרא סגי דקא שבק לי אבא, דכד יתיב על פתוריה הנה מסדר עליה תליסר פסי מאלין. ובעינא למזכי באורייתא ואנא יהיבנא עותרא. אמר ליה לההוא רנוק תשתדל באורייתא

וְדָא יְהִיב לָךְ עוֹתְרָא, יְהִיב לִיה הַהוּא כְּסָא דְפָז. קָרָא עֲלֵיה רַבִּי אֲבָא (אייוב כח) לֹא יַעֲרֹכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית וְתַמְנוּרְתָּה כְּלִי פִז. יְתִיב וְלָעָא בְּאוּרִייתָא וְהַהוּא בֵּר נֶשׁ הָוָה יְהִיב לִיה עוֹתְרָא. לְיוֹמִין עָאל חֲמִידו דְּאוּרִייתָא בְּמַעוּז. יוֹמָא חַד הָוָה יְתִיב וְהָוָה בְּכִי. אֲשַׁכְּחִיה רַבִּיה דְּהָוָה בְּכִי, אָמַר לִיה עַל מָה קָא בְּכִית. אָמַר לִיה וּמָה מִנְחָנָא חֲזִי דְעֲלָמָא דְאַתִּי בְּגִין הַאי, לֹא בְּעִינָא אֶלְא לְמִזְכֵּי לְגַבְאִי. אָמַר הַשְׁתָּא שְׁמַע מִינָה דְהָא לְשֵׁם שְׁמַיִם קָא עֲבִיד.

קָרָא לִיה לְהַהוּא גִבְרָא, אָמַר לִיה טוֹל עוֹתְרָךְ וְהִיב לִיה לִיתְמִי וְלִמְסַכְנִי, וְאַנָּא יְהִיבְנָא לָךְ חוּלְק יְתִיר בְּאוּרִייתָא בְּכָל מָה דְאַנְן לָעָאן. אֶהְדֵּר לִיה רַבִּי יוֹסִי הַהוּא כְּסָא דְפָז, וְעַד יוֹמָא לֹא אֲעֲדִי שְׁמִיה, וּמִן בְּנוֹי בְּן פְּזִי, וְהֵינֵנו רַבִּי יוֹסִי בְּן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמְה אִוְרִייתָא הוּא וּבְנוֹי (בגין דלעא באורייתא). דְּלִית לָךְ אָגֵר טַב בְּעֲלָמָא כְּמָאן דְּלַעֲגִי בְּאוּרִייתָא וּמְקִימָה:

אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הִיָּה דְבַר יְיָ אֶל אַבְרָם בְּמַחְזָה לְאִמְרֵי וְגו', בְּכָל אֲתֵר דְּכִתְיַב בְּאוּרִייתָא בְּמַחְזָה דָּא שְׁמָא דְאַתְגְּלִי לְאַבְרָהָו, וּמָאן אִיהוּ, שְׁד"י, שְׁנַאֲמַר (שמות ו) וְאַרְא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדִי. כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (במדבר כד) אֲשֶׁר מַחְזָה שְׁדִי יַחְזָה. וְדָא אִיהוּ חִיזוּ דְכָל חֲזוּוֹן עֲלָאִין אֲתַחְזִינן מְגוּיָה, כְּהַאי מְרָאָה דְכָל דִּיּוֹקְנִין אֲתַחְזִינן בֵּיה וְכֹלָא חַד. מְרָאָה מַחְזָה חַד הוּא, דָּא תְּרַגּוּם וְדָא לְשׁוֹן הַקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי סְגִיאִין אָנוּן בְּאוּרִייתָא, וְעַל דָּא הָוָה לִיה רְשׁוּ לְאוּנְקְלוּס לְתַרְגּוּם בְּהַהוּא לִישְׁנָא דְגְלִי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּאוּרִייתָא. וְלִישְׁנָא דָּא סְתִים אִיהוּ מְגוּ מְלָאכִי עֲלָאָה, בְּמַחְזָה (דחא) דְּהָוָה סְתִים מְמַלְאכִי עֲלָאִי דְלָא יְדַעֵי בְּדָא פִּד מְמַלִּיל בֵּיה בְּאַבְרָהָם. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַבְרָהָם לֹא הָוָה מְהוּל וְהָוָה עֵרַל סְתִים בְּשָׂרָא. וּבְגִין כְּדָ הָוָה סְתִים מְנִייהוּ בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם. כְּגוּוֹנָא דָּא בְּלַעַם דְּכִתְיַב אֲשֶׁר מַחְזָה שְׁדִי יַחְזָה, יַחְזָה. סְתִים הָוָה מְלָה מְגוּ מְלָאכִי הַשְׁרַת בְּגִין דְּלָא יְהָא לוֹן פְּטָרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְמַלִּל בְּהַהוּא עֵרַל מְסַאָבָא (עד ב, עה ב) דְּהָא מְלָאכִי קְדִישִׁי לָאו (ויקרו) נְזַקְקִין בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם.

אִי תִימָא דְלָא יְדַעֵי, וְהָא גִבְרִיאֵל אוֹלִיף לְיוֹסֵף עִי לְשׁוֹן, וְתַרְגּוּם חַד מַעֵי לְשׁוֹן הוּא, אֶלְא מְנַדַּע יְדַעֵי אֲבָל לֹא נְזַקְקִין תְּנִן, דְּלָא חֲזִישִׁי וְלֹא מְשַׁגְּיחִין עֲלֵיה דְּהָא מָאִיס אִיהוּ קְמִייהוּ מְכַל שְׂאָר לְשׁוֹן. וְאִי תִימָא הוּאִיל וּמָאִיס אִיהוּ מְמַלְאכִי עֲלָאִי, אֲמַאי תְּרַגּוּם אוּנְקְלוּס אוּרִייתָא בְּהַאי לְשׁוֹן, וְיוֹנְתָן בְּן עוּזִיאֵל הַמְּקַרָּא. אֶלְא מָאִיס הוּא קְמִייהוּ וְהִכִּי אֲצַטְרִידָה, דְּלִית קְנָאָה לְמְלָאכִי עֲלָאִי בְּהַדִּייהוּ דִּישְׂרָאֵל (אלא אורייתא, ואלמלא הוּו ידעי שבחי דאורייתא הוּו להו קנאה בהדיהו דישראל) יְתִיר, וְעַל דָּא תְּרַגּוּם תּוֹרָה וּמְקַרָּא כְּדָ, וְלֹא מָאִיס אִיהוּ דְּהָא בְּכַמְה דּוֹכְתִי כְּתַב קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּאוּרִייתָא הַכִּי.

וּבְגִין כְּדָ סְתִים אִיהוּ מְגוּ מְלָאכִי עֲלָאִי קְדִישִׁי. וְעַל דָּא אֲתַגְּלִי בֵּיה בְּאַבְרָהָם בְּאוּרִייתָא סְתִים דְּלָא יִשְׁגָּחוּן בֵּיה מְלָאכִין קְדִישִׁין וְלֹא יְהָא לוֹן פְּטָרָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲתַגְּלִי עַל בֵּר נֶשׁ עֵרַל. אִימְתִי אֲתַגְּלִי לִיה בְּאַתְגְּלִיא דְּמְלָאכִי עֲלָאִי, כְּדָ יְהִיב לִיה בְּרִית קְיִימָא קְדִישָׁא דְּכִתְיַב וְיַדְבֵּר אֲתוֹ אֱלֹהִים לְאִמְרֵי, אֱלֹהִים שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא וְלֹא כְּתִיב בְּמַחְזָה. שְׁמָא בְּאַתְגְּלִיא.

לְאִמְרֵי מָאִי לְאִמְרֵי, לְאִמְרֵי וְלֹאכְרָזָא בְּכָל לְשׁוֹן דְּלָא תְּהָא בְּאַתְכְּסִיא, לָאו בְּלִישְׁנָא אֲחֵרָא, אֶלְא בְּלִישְׁנָא דְּכֹלָא מְשַׁתְּעִינן בֵּיה דִּיכְלִי לְמִימַר דָּא לְדָא וְלֹא יְכֹלִי לְקַטְרָגָא וְלִמְיַמַר פְּטָרָא, וְעַל דָּא וְיַדְבֵּר אֲתוֹ אֱלֹהִים לְאִמְרֵי. אֱלֹהִים וְלֹא מַחְזָה. בְּגִין דְּהָוָה מְעִיל לִיה בְּבְרִית קְיִימָא קְדִישָׁא וְקָרִיב לִיה לְגַבְיָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּגִין כְּדָ אֵת ה' לֹא אֲתִיב לִיה עַד דְּאַתְגְּזֵר, מָאִי טַעְמָא דְּאִיהִי מְכַשׁ בְּרִית אֲקָרִי. וְעַל דָּא כִּינּוּן דְּעָאֵל בְּבְרִית כְּדִין אֲתִיב לִיה אֵת ה"א. דְּכִתְיַב אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אֲתֵר וְהִיָּת לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם וְלֹא יְקַרָּא עוֹד שְׁמָד אַבְרָם וְגו':

אֲחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי חֲזִיא הָוָה אֲזִיל לְמַחְמִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, פְּגַע בֵּיה רַבִּי חֲנַנְיָא, אָמַר לִיה הַאי אֲרַחָא דְּמִתְקַנָּא קְמִיה דְּמֵר לָאן אִיהוּ אֲזִיל, אָמַר לִיה לְמַחְמִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיה וְאַנָּא נְמִי אֲזִיל בְּהַדָּד, אָמַר לִיה אִי תִיכּוּל לְמַסְבֵּר סְבָרָא לְמָאִי דְּתַשְׁמַע זִיל וְאִי לָאו תּוּב אֲבַתְרָךְ, אָמַר לִיה לֹא לִיחֻשׁ מֵר לְהַאי, דְּהָא אָנָּא שְׁמַעְנָא כְּמָה רְזִי דְּאוּרִייתָא וְיִכְלִינָא לְמִיָּקַם בְּהוּ. פְּתַח רַבִּי חֲנַנְיָא וְאָמַר, מָאִי דְּכִתְיַב, (במדבר כח) אֵת קַרְבְּנִי לְחַמִּי לְאִשִּׁי (דף פט ע"ב)

וגו'. את קרבני דא קרבן בשרא דאתקרב לכפרא דמא על דמא בשרא על בשרא, בגין דכל קרבנין לאו מתקרבין אלא על בשרא לכפרא על בשרא. והכי שמענא אי בר נש חטא בהמה מה חטאת, דקודשא בריה הוא אמר (ויקרא א) אדם כי יקריב מכם קרבן וגו'. אמאי, אלא קודשא בריה הוא עביד רוח בני נשא ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא. ובגין כך (קהלת א) רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה וגו' ודאי מתפרש דא מן דא. עד לא חטא אדם מה פתיב, (בראשית א) ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע וזרע וגו' וכתוב לכם יהיה לאכלה ולא תיר. פיון דחטא ויצר הרע אשתאיב בגופא דיליה, ובכל אנון תולדין עבד בהו דינא. ולבתר אתא נח וחמא דהא גופא אתבני מאתרא דיצר הרע, אקריב קרבן כמה דאקריב אדם, מה פתיב, (בראשית ח) וירח יי את ריח הניחח וגו'. (וכתיב) כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר קודשא בריה הוא מכאן ולהלאה הואיל וגופא אשתאיב מההוא יצר הרע, יתענג גופא כמה דאתחזי ליה ייכול בשרא. פירק עשב נתתי לכם את כל. כד אכיל בשרא. מההוא בשרא אשתענג בשרא דיליה ואתערב דא בדא ואתרבי גופא מניה, ומההוא ענג גופא חטא בכמה חטאין. אמר קודשא בריה הוא כפרא על גופא בשרא. בשרא אכיל ובשרא אתרבי מיניה וביה חטא. בגין כך לכפרא על גופיה בשרא. ובשרא דאכיל בשרא עביד דמא לגופא (בגין כך דמא דאשתאר מההוא בשרא דאכיל בשרא עבד דמא לגופא) בגין כך דמא דאשתאר מההוא בשרא לבר אתעתד לכפרא על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיליה דכתיב, (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

פתיב קרבני, וכתוב קרבנכם דכתיב, (ויקרא א) תקריבו את קרבנכם, מה בין האי להאי, אלא קרבני. בגון שלמים דאתיין על שלום. קרבנכם, בגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם, בגין כך את קרבני בשרא. לחמי נחמא וחמרא. ריח דא קטורת. נוחי דא נחת רוח דעביד כהנא ברעותא דשמא קדישא, ולינאי ברעותא דשיר ושברה.

תשמרו להקריב לי במועדו. במועדו מאי הוי, אי תימא בכל יומא בבקר ובערב, מאי איהו במועדו (נ"א מאי אריא דאיהו מועדו), אלא מועדו דשלקטא בההוא זמנא רענא. רעו דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא. ועל דא פתיב במועדו. כד קרבן אתקריב. כלא נטלין חולקא, ואתבדרן קליפין לכל סטרא, וייחודא אתקריב ואתייחד ובוצינין אתנהרין ואשתכח רענא ורעו בכל עלמין וקודשא בריה הוא אשתכח ברזא דייחודא חדא כדקא חזי. אתא רבי חניא ונשקיה, אמר ליה זאת אנת ברי מיני למיהד למחמי ליה לסבר אנפין דיומין. (תו פתח ואמר דוד מלכא דאיהו רביעאה ואיהו אבן מאסו הבונים) (נ"א אמאי דוד מלכא אחסין מלכותא דאיהו רביעאה דאיהו אבן מאסו הבונים).

אזלו, כד מטון לגביה, חמא לון יתבי על תרעא, אמר ליה לשמשא זיל ואימא לון האי ברכייה דתלת קיימין מהו כל אחד (ס"א כלא חד). אמרו ליה זיל ואימא ליה למר דלאו למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה אבן מאסו הבונים. אמר ליה זיל ואימא לון דאן געלו ביה בדוד דאיהו אמר אבן מאסו הבונים. אהדר רבי חניא רישיה לגבי רבי חגאי ואמר ליה שמעת בהאי מידי. אמר שמענא בהאי קרא דכתיב, (שיר השירים א) "בני אמאי נחרו בי שמוני וגו'. דהאי קרא שלמה מלכא אמרו, ועל דוד מלכא אתמר כד דחו ליה אחוהי מנייהו.

ותו שמענא מאי חמא קודשא בריה הוא למיהב מלכותא ליהודא מכל אחוהי, אלא אתנון דשמיה חקיקון ביה, וקודשא בריה הוא נהב יקרא לשמיה ובגין כך אחסין מלכותא. ותו שמענא יהודה הא אתנון דשמיה ודאי, ד' ליתיה אמאי. אלא דא דוד מלכא דאתקשר בשמיה מכל בני עלמא דכתיב, (הושע א) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם וגו' הא דוד קשיר בשמיה, תו דאיהו קשר של תפלין ודאי ד' דוד מלכא (ד"א קשר של תפלין ודאי), ובגין כך דוד אתקשר בשמיה. עאלו, פיון דעאלו תיבו קמיה, אשתיק רבי אלעזר ואנון אשתיקו. עאל רבי אלעזר לאדריה שמע חד קלא דהוה אמר זיל ואימא לון מה דאנון בעיין דכשרין אנון. אהדר לגבייהו. אמר לון אית מאן דשמע מלה לימא לי. אמרו ליה אנון מחפאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה וסברא (דף צ ע"א) נסבר. פתח ואמר, (חבקוק ב) ויי בהיכל קדשו חס מפניו כל הארץ. כד בעי קודשא בריה הוא למברי עלמא, אסתפל גו מחשבה רזא דאורייתא ורשים רשומין ולא הוה יכיל למיקם, עד דברא תשובה דאיהי היכלא פנימאה עלאה ורזא סתימא ותמן אתרשימו ואתציריו אתנון בגלופייהו.

כִּינּוּ דְאֵתְבָרִי דָא הִנּוּ מְסַתְפַל בְּהַאי הֵיכְלָא וְרָשִׁים קַמֵּיהּ צִיּוּרִין דְכָל עֲלָמָא דְכְּתִיב הִס מִפְּנֵי כָל הָאָרֶץ רָשִׁים קַמֵּיהּ רְשׁוּמִין וְצִיּוּרִין דְכָל עֲלָמָא. בְּעֵי לְמַבְרֵי שְׁמַיִם מַה עֲבַד אֲסַתְפַל בְּאוּר קְדָמָא וְאַתְעֻטֵף בֵּיהּ וּבִרְא שְׁמַיִם. דְכְּתִיב, (תהלים קד) עוֹטָה אֹר כְּשֶׁלֶמָה וְאַחַר כָּד נוֹטָה שְׁמַיִם כְּרִיעָה.

אֲסַתְפַל לְמַעְבַד עֲלָמָא תַתְּאָה עֲבַד הֵיכְלָא אוֹחְרָא וְעָאל בֵּיהּ וּמְנִיָה אֲסַתְפַל וְרָשִׁים קַמֵּיהּ כָּל עֲלָמִין לְתַתְּאָה וּבִרְא לוֹ. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיִּבְהִיכַל קְדָשׁוֹ הִס מִפְּנֵי כָל הָאָרֶץ. הִיִּס מִפְּנֵי, הִיִּס רָשִׁים קַמֵּיהּ כָּל נְקוּדִין דְכָל עֲלָמָא דְאֲנוּן שְׁתִּין וְחַמְשׁ, כְּחוּשְׁבֹן הִיִּס, שְׁתִּין אֲנוּן וְחַמְשׁ אֲנוּן, וְכִלְהוּ רָשִׁים קַמֵּיהּ כַּד בְּרָא עֲלָמָא. בְּגִין כָּד יִקְרָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא לְאֲנוּן דִּדְעֵין אֲרַחוּי וּמְהַכִּין בֵּיהּ בְּאוּרַח קְשׁוּט כְּדָקָא יְאוּת. אֲדַהֲכִי דְהִנּוּ מִשְׁתַּעֲי בְּהַדִּיּוּהוּ, אֶתְא נּוֹרָא וְאַסְחַר לִיהּ, וְאֲנוּן יִתְבוּ לְבוּר. שְׁמַעוּ חַד קֵלָא דְהִנּוּ אֲמַר אִי קְדִישָׁא הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרִיו בְּכָל אֲנוּן אִידְרִין דְסָבָא דְאֲנָפִין עוֹלִימָא קְדִישָׁא (נִיִּיא עוֹלִימָתָא קְדִישָׁתָא) דְאֶתְמַסְרוּ מִפְּתָחוֹן דְלַהוֹן בִּידֵיהּ, וְכִלְהוּ מִתְקַנְן לָד וּלְאֲנוּן דְבְּגִינָד. וּבְחִינָד קְדִישָׁא כָּל חֵילָא דְשְׁמַיָא נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בָּד. כַּד חָמוּ אֶלְיִן הַכִּי, אֲזִדְעֻעֻעוּ, וּדְחִילוּ סְגִי נְפַל עֲלֵיּיהוּ, אֲמַרִי, לִית אֲנִן חֲזִינִן לְהַאי, נְפִיִק מִכָּאוּ וְנַהֲד לְאוּרַחִין, (אזולו) יִתְבוּ תַמָּן כָּל הַהוּא יוֹמָא וְלֹא יִכִּילוּ לְמַחְמֵי לִיהּ, וְאֲמַרוּ לִית רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְנִיתִיב הַכָּא נְפִקוּ מִתַּמָּן וְאֲזִלִּי.

עַד דְהוּוּ אֲזִלִּי פְתַח רַבִּי חֲזִיָא וְאֲמַר (תהלים קג) בָּרְכוּ יְיָ מִלְּאֲכֵי גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוֹ וְגוֹ'. זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׁאָר עַמִּין דְעֲלָמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ מִכָּל שְׁאָר עַמִּין וְעַבַד לוֹן חוֹלְקִיָהּ וְאַחְסַנְתִּיָהּ, וְעַל דָּא יְהִיב לוֹן אוּרִייתָא קְדִישָׁא, בְּגִין דְכִלְהוּ הוּוּ בְרַעוּתָא חֲדָא עַל טוּרָא דְסִינַי וְאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָה לְשְׁמִיעָה.

כִּינּוּ דְאֶקְדִּימוּ עֲשִׂיָה לְשְׁמִיעָה קְרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפַמְלִנָא דִלִּיהּ אֲמַר לוֹן עַד הַכָּא אֲתוּן הוּוּתוּן יַחֲדָאִין קַמֵּי בְעֲלָמָא, מִכָּאוּ וּלְהִלָּאָה הָא בְּנֵי בְּאַרְעָא חֲבָרִים בְּהַדִּיּוּהוּ בְּכָלָא. לִית לְכוּ רְשׁוּ לְקְדָשָׁא שְׁמֵי עַד דִּישְׂרָאֵל יִתְחַבְרוּן בְּהַדִּיּוּכּוּ בְּאַרְעָא, וְכִלְהוּ תַהוּוֹן כְּחֲדָא חֲבָרִים לְקְדָשָׁא שְׁמֵי, בְּגִין דְאֶקְדִּימוּ עֲשִׂיָה לְשְׁמִיעָה כְּגוֹנוּא דְמִלְּאֲכֵי עֲלָיִ עֲבָדִי בְּרַקִּיעָא דְכְּתִיב בָּרְכוּ יְיָ מִלְּאֲכֵי גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוֹ לְשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְבָרוֹ. עוֹשֵׂי דְבָרוֹ בְּקִדְמִיתָא וּלְבַתֵּר לְשְׁמַע.

דְּבַר אַחַר בָּרְכוּ יְיָ מִלְּאֲכֵי. אֶלְיִן אֲנוּן צְדִיקָא בְּאַרְעָא דְאֲנוּן חֲשׁוּבִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּמִלְּאֲכֵי עֲלָיִ בְּרַקִּיעָא, בְּגִין דְאֲנוּן גְבוּרֵי כַח דְמַתְגַּבְרֵי עַל יִצְרִיָהוּן כְּגַבְרָ טַב דְמַתְגַּבְרֵי עַל שְׁנֵאִיהּ. לְשְׁמוֹעַ בְּקוֹל דְבָרוֹ. דְזָכָאוּ בְּכָל יוֹמָא לְמַשְׁמַע קֵלָא מְלַעִילָא בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיכוּ. הַשְׁתָּא מָאוּן זְכִיל לְמִיקַם בְּהַדִּיּוּהוּ דְאֲנוּן קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין, זְכָאִין אֲנוּן דִּזְכִּילִי לְמִיקַם קַמֵּיָהוּ, זְכָאִין אֲנוּן דִּזְכִּילִי (דִּיִּיא לִיִּג לְמָאוּן דִּיִּיכּוּל) לְאַשְׁתַּזְבָּא מִקַּמֵּיָהוּ, אֲשַׁגְחוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵיּיהוּ בְּכָל יוֹמָא, הִיד אֲנִן יִכִּילִן לְמִיעַל קַמֵּיָהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תַבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֹּן חֲצִרֵיךָ וּכְתִיב (תהלים פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּדָ וְגוֹ', (עַד כָּאוּן סַתְרֵי תוֹרָה):

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדָנִי יְהוָה מַה תַּתֵּן לִי. אֲדַנִּיִּי אֵלִיִּי דְלִית נוּיִן יוּיִד. אֱלֹהִים יוּיִד הִיִּיא וַיִּיּוּ הִיִּיא. (נִיִּיא אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִיקוּד אֱלֹהִים) אֶלָּא רְזָא דְמִלְּהָ, חַבּוּרָא דְתַרִּין עֲלָמִין כְּחֲדָא עֲלָמָא תַתְּאָה וְעֲלָמָא עֲלָאָה.

מַה תַּתֵּן לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. דְלִית לִי בֵר, וְאוּלִּיפְנָא דְכָל מָאוּן דְלִית לִיהּ בְּרָא בְּהַאי עֲלָמָא אֶקְרִי עֲרִירִי כְּמָא דְאֶתְ אֲמַר, (וויקרא כ) עֲרִירִים יְהִיוּ. וְאַבְרָהָם עַל מַה אֲמַר מִלְּהָ דָּא דְאֲמַר מַה תַּתֵּן לִי. כְּבִיכּוּל כְּאִילוּ לֹא הָאֲמִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

אֶלָּא אֲמַר לִיהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲנָכִי מְגוּן לָד בְּהַאי עֲלָמָא. שְׁכַרְדְּ הַרְבֵּה מְאֹד בְּעֲלָמָא דְאֶתִּי. מִיַּד אֲתַעַר אַבְרָהָם בְּרְזָא דְחֲכָמְתָא וְאֲמַר מַה תַּתֵּן לִי, דְהָא יִדְעָנָא דְלָא קַבִּיל אֲגַר לְמִיעַל בֵּיהּ בְּהַהוּא עֲלָמָא בְּרַ נֶשׁ דְלָא אוּלִּיד

בר, ועל דא אמר מה תתן לי ואנכי הולך ערירי, דהא לא תתן לי דלא זכינא ביה. מכאן דבר נש דלא זכי בבנין בהאי עלמא לא זכי בההוא עלמא לאעלא
גו
פרגודא.

דף צ ע"ב

ואברהם הוה חמי באצטגנינות דיליה דלא יוליד. מה כתיב ויוצא אותו (דף צ ע"ב) החוצה וגו'. (אמר ליה קודשא בריך הוא צא מאצטגנינות דילך אברם אינו מוליד אברהם מוליד). אמר ליה קודשא בריך הוא לא תסתכל בהאי אלא ברזא דשמי יהא לך בר. הדא הוא דכתיב פה יהיה זרעך. רזא דשמה קדישא דמתמן אתקשר ליה בדא (ברא) ולא מסטרא אחרא.

כה דהוא תרעא לצלותא, בה ישכח ברכה, בה ישכח בר נש שאלתיה. כה ההוא סטרא דאתיאה מסטרא דגבורה, דהא מסטרא דגבורה קא אתא יצחק. וההוא סטרא דגבורה כה אקרי דמתמן אתיין איבין ופירי לעלמא, ולא מסטרא דלתתא דככביא ומזלות.

כדין והאמין ביי. אתדבק לעילא ולא אתדבק לתתא. והאמין ביי ולא בככביא ומזלי. והאמין ביי, דאבטח ליה דיסגי אגריה לעלמא דאתי. והאמין ביי, בההוא דרגא דאתייהיב ליה דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא. ויחשבה לו צדקה. ויחשבה לו דאף על גב דאיהי דינא כאילו היא רחמי האי כה. דבר אחר ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתתאה לחברא לון כחדא.

תא חזי, הא אתערו אברהם מוליד אברם אינו מוליד, וכי תימא דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם. אלא ההוא ברא דאבטח ליה קודשא בריך הוא לא אוליד בעוד דאיהו אברם, דהא בעוד דאיהו אברם אוליד לתתא, כיון דאתקרי אברהם ועאל בפרית כדין אוליד לעילא, ובגין כך אברם אינו מוליד בקשורא עלאה, אברהם מוליד כמה דאמרו, ואתקשר לעילא ביצחק:

ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו'. רבי אבא פתח (שמואל ב כב) כי מי אל מבלעדי יי ומי צור וגו'. דוד מלכא אמר האי קרא (תהלים י"ח) כי מי אל מבלעדי יי. מאן הוא שליטא או ממנא דיכול למעבד מדי מבלעדי יי, אלא מה דאתפקד מעם קודשא בריך הוא, בגין דכלהו לא ברשותיהו קיימי ולא יכלי למעבד מדי. ומי צור, ומאן איהו תקיף דיכול למעבד תוקפא וגבורה מגרמיה מבלעדי אלהינו. אלא כלהו בידא דקודשא בריך הוא ולא יכיל למעבד מדי בר ברשותיה.

דבר אחר כי מי אל מבלעדי יי. דקודשא בריך הוא כלא ברשותיה ולא כמאן דאתחזי בחיזו דככביא ומזלי, דכלהו אחזיין מלה, וקודשא בריך הוא אחלף ליה לגוונא אחרא. ומי צור זולתי אלהינו. הא אוקמוה דלית

צִיִּיר כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאִיהוּ צִיִּיר שְׁלִים עֶבֶיד וְצִיִּיר דְיוֹקְנָא גּוּ
דְיוֹקְנָא וְאִשְׁלִים לְהוּא דְיוֹקְנָא בְּכָל תְּקוּנָהּ, וְאֵעִיל בְּהַ נְפֹשׁ עֲלָאָה דְדָמִי
לְתִקּוּנָא עֲלָאָה, בְּגִין כֹּךְ לִית צִיִּיר כְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזִי, מַה הוּא זְרָעָא דְבֵר נֶשׁ כַּד אֲתַעֵר תִּיאוּבְתִיָּה לְגַבֵּי נּוֹקְבִיָּה וְנוֹקְבִיָּה
אֲתַעֵרַת לְגַבֵּיָּה כְּדִין מִתְחַבְּרָן תְּרוּוּיָּהוּ כְּחֻדָּא וְנִפְקֵי מִנֵּיָּהוּ בֵּר חַד דְכֻלִּיל
מִתְרִין דְיוֹקְנִין כְּחַד. בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא צִיִּיר לִיָּה בְּצִיּוּרָא דְאֲתַכְלִיל
מִתְרוּוּיָּהוּ. וְעַל דָּא בְּעֵי בֵּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא גְרַמִּיָּה בְּהוּא זְמַנָּא בְּגִין דְיִשְׁתַּכַּח
הוּא דְיוֹקְנָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִים כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא תָּא חֲזִי, כְּמָה אֲנוּן רַבְרַבִּין עוּבְדוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְהָא
אוּמְנוּתָא וְצִיּוּרָא דְבֵר נֶשׁ אִיהוּ כְּגוּוּנָא דְעֲלָמָא, וּבְכָל יוּמָא וְיוּמָא קוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא בְּרִי עֲלָמָא מְזוּיָּג וְזוּיָּגִין כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה, וְהוּא צִיִּיר
דְיוֹקְנִיהוּן עַד לֹא יִיתוּן לְעֲלָמָא.

דף צא ע"א

תָּא חֲזִי, דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתִיב זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. וְכִי סֵפֶר הָוָה לִיָּה.
אֵלָא אוּקְמוּהָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַחֲמִי לִיָּה לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן דוֹר דוֹר
וְדוֹרְשׁוֹ וְכוּ'. הֵיאֵךְ אַחֲמִי לִיָּה, אִי תִימָא דְחָמָא בְרוּחַ קוּדְשָׁא דְאֲנוּן
זְמִינִין לְמִיתִי לְעֲלָמָא. כְּמָאן דְחָמָא בְּחֻכְמָתָא מַה דְיִיתִי לְעֲלָמָא. לֹאוּ הֲכִי,
אֵלָא חָמָא בְּעֵינָא כְּלָהוּ. וְהוּא דְיוֹקְנָא דְזְמִינִין לְמִיָּקָם בִּיָּה בְּעֲלָמָא כְּלָהוּ
חָמָא בְּעֵינָא, מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְמִיּוּמָא דְאֲתַבְּרִי עֲלָמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן
דְזְמִינִין לְמִיָּקָם בְּבִנֵי נֶשׁא כְּלָהוּ קִיָּימִין קַמִּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהוּא
דְיוֹקְנָא מִפְּשׁ דְזְמִינִין לְמִיָּקָם בִּיָּה (דף צא ע"א) בְּעֲלָמָא.

כְּגוּוּנָא דָּא כָּל אֲנוּן צְדִיקֵיָּא בְּתֵר דְנִפְקִין מֵהֵאִי עֲלָמָא כְּלָהוּ נִפְשָׁאן סְלָקוּ,
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזַמִּין לוֹן דְיוֹקְנָא אַחְרָא לְאֲתַלְבֶּשׂא בְּהוּ כְּגוּוּנָא דְהוּ
בְּהֵאִי עֲלָמָא, בְּגִין כֹּךְ כְּלָהוּ קִיָּימִין קַמִּיָּה וְחָמָא לוֹן אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּעֵינָא.

וְאִי תִימָא בְּתֵר דְחָמָא לוֹן לֹא קִיָּימִי בְּקִיּוּמֵיָּהוּ. תָּא חֲזִי כָּל מְלוּי דְקוּדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא בְּקִיּוּמָא אֲנוּן וְקִיָּימוּ קַמִּיָּה עַד דְנִחְתוּ לְעֲלָמָא. כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב,
(דברים כט) כִּי אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנֹו פֶה וְגוֹי הָא אוּקְמוּהָ דְכְּלָהוּ בְּנֵי נֶשׁא דְזְמִינִין
לְמַהּוּי בְּעֲלָמָא כְּלָהוּ אֲשֶׁתְּכַחוּ תַמָּן.

הֲכָא אִית לְאֲסִתְפְּלָא דְהָא כְּתִיב אֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֶה וְגוֹי וּמִשְׁמַע הִנְהוּ (כלהו)
דְיִפְקוּן מֵאֲנוּן דְקִיָּימוּ תַמָּן, בְּגִין דְכְּתִיב עִמְנוּ הַיּוֹם וְלֹא כְּתִיב עִמְנוּ עוֹמֵד
הַיּוֹם. אֵלָא וְדֵאִי (הכא) כְּלָהוּ קִיָּימוּ תַמָּן אֵלָא דְלֹא אֲתַחֲזוּ לְעֵינָא, בְּגִין כֹּךְ
כְּתִיב עִמְנוּ הַיּוֹם אֶף עַל גַּב דְלֹא אֲתַחֲזוּן.

וְאִי תִימָא מֵאִי טַעְמָא לֹא אֲתַחֲזוּן הֲכָא כְּמָה דְאֲתַחֲזוּן לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן
דְחָמָא לוֹן עֵינָא בְּעֵינָא, וְהָא הֲכָא אֲתַחֲזִי יַתִּיר. אֵלָא הֲכָא כַּד אֲתַיְיְהִיבַת

אורייתא לישראל חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתפקלאן עינא בעינא והוו תאיבין לאסתפקלא ולמחמי ביקרא דמריהון, ובגין כך חמו יקרא עלאה דקודשא בריה הוא בלחודוי ולא מאחרא.

ועל דא פלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא פלהו קיימי קמי קודשא בריה הוא באנון דיוקנין ממש דזמינין לקיימא ביה הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגוי. גלמי ראו עיניך. מאי טעמא בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי פהאי ובגין כך פתיב, (תהלים יח) ומי צור זולתי אלהינו. מאן צייר טב דצייר (דכליל) פלא (דא בדא) פקודשא בריה הוא.

דבר אחר פי מי אלוה, דא רזא דמלה דהא אל פלא הוא דאתכליל מפלהו דרגין, ואי תימא דהא אל איהו דרגא אחרא בגין דכתיב (תהלים ו) אל זועם בכל יום. תא חזי, דהא לית אל מפלעדי יי דלאו איהו בלחודוי ולא אתפרש לעלמין. ועל דא פתיב, (שמואל ב כב) כי מי אל מפלעדי יי וגוי, ומי צור וגוי דהא צור לאו איהו בלחודוי אלא פלא חד פדכתיב, (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי הוא האלהים וגוי.

תא חזי, עד לא אתגזר אברהם הנה ממליל עמיה מגו מחזה בלחודוי כמה דאתמר דכתיב הנה דבר יי אל אברהם במחזה וגוי. בפחזה. פההוא חיזו דרגא דכל דיוקנין אתחזין ביה, כמה דאתמר. והאי מחזה איהו רזא דברית.

ואי תימא דבגין כך אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזין ביה וכדין אקרי מחזה, הא אמרת (פח ב) בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הנה ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראו עלוי דרגין אחרנין, והשתא אמרת במחזה חיזו דכל דרגין עלאין (איהו). והא עד לא אתגזר פתיב הנה דבר יי אל אברהם במחזה.

אלא האי דרגא חיזו דכל דרגין עלאין איהו ובחיזו דדרגין עלאין אתתקן. ואף על גב דבההוא זמנא דאברהם לא הנה גזיר האי דרגא בחיזו דדרגין עלאין איהו ובכל אנון גוונין איהו קאים. (וחיזו דאנון (קא א, וצו ב) גוונין קיימי תחזיתיה חד מימינא גוון חוור. חד משמאלא גוון סומק. חד דכליל מפל גוונין, ואיהו חיזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא פהאי חיזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה ואף על גב דלא אתגזר. פיון דאתגזר מה פתיב וירא יי אל אברהם.

תא חזי, מחזה שדי (אמר) פתיב בבבלעם. ובאברהם פתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא מחזה שדי אליו דלתתא (דנפקו) מניה ואנון חיזו דיליה. מחזה סתם מחזה דא הוא ה' (דכל חיזו) דכל דיוקנין עלאין אתחזין ביה, ובגין כך פתיב באברהם מחזה סתם ובבלעם מחזה שדי.

ועל דא עד לא אתגזר אברהם הוה ליה האי דרגא פדאמרו. פיון דאתגזר
מיד וירא יי אל אברם וגוי אתחזון פלהו (שאר) (דף צא ע"ב) דרגין על האי
דרגא, והאי דרגא מליל עמיה פדקא חזי בשלימו. ואברהם אתקטר
מדרגא לדרגא ועאל בברית קיימא קדישא פדקא חזי בשלימו

השלמה מההשמטות (סימן) (מ"ח)
שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם זאת אות
הברית בסיני (ס"א בנין). עמודא דאמצעיתא. ובין בני ישראל נצ"ח הו"ד.
אות דא צדיק, היא דא שכינתא (שמות ל"א) כי ששת ימים עשה יי את
השמים מפת"ר עד עמודא דאמצעיתא. דלית שית בכל אתר אלא מסטרא
דאת וי ולית שביעי אלא מטרא דאת יי עטרה על רישיה חכמ"ה עלאה
אות היא חכמה תתאה אות היא. ותקיננו למגזר לתמנייא דאיהו תמן
חכמ"ה עד יסוד לקבלא בהון יי זעירא לסלקא לה עד פתר למהוי עטרה
על ראשיהון ותקיננו לשוייא ערלה במנא ועפרא לקיים (ישעיה ס"ה) ונחש
עפר לחמו : (עד כאן מההשמטות)

תא חזי, פיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה ועאל בקיימא קדישא
ואתעטר בעטרא קדישא ועאל בקיומא דעלמא קאים עליה, וכדין
אתקיים עלמא בגיניה. בגין דכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה
חקות שמים וארץ לא שמתי. וכתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים
והארץ בהבראם. בה"א בראם, באברהם. וכלא ברזא חדא קאים.
ובשעתא דקודשא בריהו הוא אחמי ליה לאדם כל אנון דרין דעלמא, וחמא
לון כל חד וחד כל דרא ודרא פלהו קימי בגנתא דעדן בההוא דיוקנא
דזמיננו לקיימא בהאי עלמא.

ותא חזי, הא אתמר פיון דחמא ליה לדוד דלאו ביה חיים כלל, תוה,
ואיהו יהיב ליה מדיליה עי שנין, בגין כך הוה ליה לאדם תשע מאות
ותלתין שנין. ואנון שבועין אסתלקו ליה לדוד. ומלה דא רזא דחכמתא
איהו, דדוד לית ליה (יומין) בר שבועין שנין מאדם קדמאה, וכלא רזא
דחכמתא איהו. וכל מה דלתתא פלא איהו ברזא דלעילא.

ותא חזי, בכל אנון דיוקנין דנשמתינ דעלמא פלהו זווגין זווגין קמיה.
לבתר פד אתיין להאי עלמא קודשא בריהו הוא מזווג זווגין.

אמר רבי (יהודה) יצחק קודשא בריהו הוא (מזווג זווגין ואמר) אמר בת פלוני
לפלוני. אמר רבי יוסי מאי קא מיירי והא פתיב, (קהלת א) אין כל חדש תחת
השמש. אמר רבי יהודה תחת השמש פתיב, שאני לעילא.

אמר רבי יוסי מאי פרוזא הקא. והא אמר רבי חזקיה אמר רבי חייא
בההיא שעתא ממש דנפיק בר נש לעלמא בת זוגו אדמנת לו. אמר רבי
אבא זכאין אנון צדיקיא דנשמתינו מתעטרין קמי מלכא קדישא עד לא
ייתנו לעלמא, דהכי תנינו בההיא שעתא דאפיק קודשא בריהו הוא
נשמתינ לעלמא, כל אנון רוחין ונשמתינ פלהו פלילן דכר ונוקבא
דמתחברו פחדא.

וְאֶתְמַסְרֶן בִּידָא דְהָהוּא מִמְנָא שְׁלִיחָא דְאַתְפָּקֵד עַל עֲדוּאִיְהוֹן דְּבַנֵּי נָשָׂא. וְלִילָה שְׁמִיָּה, וּבִשְׁעֵתָא דְנִחְתִּין וְאֶתְמַסְרֶן בִּידוּי מִתְפָּרְשִׁין, וְלִזְמַנִּין דָּא אַקְדִּים מִן דָּא וְאַחִית לְהוּ בְּבַנֵּי נָשָׂא. וְכַד (מחא) מְטָא עֵידוֹן דְּזוּוּגָא דְלַהוֹן. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיזְדַע אֲנוּן רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין מְחַבֵּר לֹון כְּדַבְּקֵדְמִיתָא וּמְכַרְזָא עֲלֵייהוּ. וְכַד אֶתְחַבְּרֶן אֶתְעֵבִידוּ חַד גּוּפָא חַד נִשְׁמַתָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא כְּדָקָא חֲזִי, וּבְגִין כְּךָ אִין כָּל חַדְשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִי תִימָא הָא תְּנִינָן לִית זְוּוּגָא אֶלָּא לְפּוּם עוּבְדוּי וְאַרְחוּי דְּבַר נָשׁ. הֵכִי הוּא וְדָאִי. דָּאִי זְכִי וְעוּבְדוּי אֶתְכַשְׁרֶן, זְכִי לְהָהוּא דִּילִיָּה לְאַתְחַבְּרָא בִּיָּה כְּמָה דְנַפְיָק.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא מֵאֵן דְּאַתְכַּשְׁרֶן עוּבְדוּי בְּאֵן אֶתֶר יִתְבַּע (ס"א יתבא) הָהוּא זְוּוּגָא דִּילִיָּה. אָמַר לִיָּה הָא תְּנִינָן לְעוֹלָם יְמִכְרָ אָדָם כּוּי וְנִשְׂא בֵּת תַּלְמִיד חֲכָם (ד"א ל"ג תא חזי). דְּתַלְמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹנָא דְמֵאֲרִיָּה אֶתְפָּקֵדוֹן בִּידִיָּה. תְּאַנָּא בְּרָזָא דְמִתְנִיתָא כָּל אֲנוּן דְּאַתּוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין יְכַלִּין לְאַקְדָּמָא בְּרַחְמֵי זְוּוּגָא דְלַהוֹן. וְעַל הָאִי אֶתְעָרוּ חֲבַרְיָא. (אין נושאיין נשים במועד אבל מקדשין) שְׂמָא יְקַדְּמֵנוּ אַחַר בְּרַחְמֵי. וְשְׁפִיר קְאָמְרוּ אַחַר דִּיִּיקָא, וְעַל כֵּן קִשְׁוִין זְוּוּגִין קַמִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל כֵּלָּא (פנים) וְדָאִי כִּי יִשְׁרִים דְרָכֵי יִי כְּתִיב.

דף צב ע"א

רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לִיָּה לְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר הָא רְזָא דְמַלְכָּה יְדַעְנָא, אֲנוּן דְּאַתּוּ בְּגִלְגוּלָא דְנִשְׁמַתִּין מֵאֵן אֶתֶר לְהוּ זְוּוּגָא. שְׁלַח לִיָּה כְּתִיב, (שופטים כא) מָה נֶעֱשָׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנָשִׁים וְגוֹי. וּכְתִיב לָכוּ וְחִטְפֹּתֶם לָכֶם וְגוֹי. פְּרִשְׁתָּא דְבַנֵּי בְנִימִין אוֹכַח וְעַל הָאִי תְּנִינָן שְׂמָא יְקַדְּמֵנוּ אַחַר בְּרַחְמֵי. (כי אותו אחר אין לו בת זוגו, אבל תשכח דא כגון בר נש דנסיב בת זוגיה ולא הוּו ליה מנה בנין ומת, ייתי אחוהי ויביב אתתיה ויתליד ליה (דף צב ע"א) מנה בר. האי בר הוא מיתא דאהדרת נשמתיה לעלמא. דא הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אמיה, ודא הוא שמא יקדמנו אחר ברחמים דיכיל לאקדמא אחרא למיסב אתתיה דדא ברחמי ובצלותא ואף על גב דאמינא לך דיכיל לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם (הוא) בעלה חייבא איהו ואיהו זכאה)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה (השתא) הָאִי הוּא וְדָאִי דְקִשְׁוִין זְוּוּגִין קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּאֹרְיִיתָא אוֹלִיף לְהוּ אַרְחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל טְמִירִין וְגִנְיָזָא דְגִנְיָזִין קַמִּיָּה. וְדָאִי כְּתִיב, (תהלים יט) תוֹרַת יְיָ תְּמִימָה וְגוֹי. זְכָאָה חוּלְקָיָה מֵאֵן דִּישְׁתַּדַּל בְּאֹרְיִיתָא וְלָא יִתְפָּרֵשׁ מִיָּנָה, דְּכָל מֵאֵן דִּיתְפָּרֵשׁ מֵאֹרְיִיתָא אֶפְלוּ שְׁעֵתָא חַדָּא כְּמָה דְאַתְפָּרֵשׁ מִחִי דְעֵלְמָא דְכְּתִיב, (דברים ט) כִּי הִיא חֲזִיָּדָא וְאַרְךָ יָמֶיךָ. וּכְתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשְׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ:

וְיָהִי אַבְרָם בְּוֹן תְּשַׁעִים שָׁנָה וְגוֹי. רַבִּי יוֹסִי פָּתַח (ישעיה ס) וְעַמּוּדָא כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אַרְץ וְגוֹי. זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל מְכָל שְׂאָר עַמִּין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לֹון צְדִיקִים. דְּתִנָּא מָאָה וְעֵשְׂרִים (ד"א ל"ג וחמש) וְתִמְנָא אֶלְפִי מְאִרִי דְגַדְפִּין דְּאֶזְלִין וְטָאֲסִין כָּל עֵלְמָא וְשְׁמַעִין קָלָא וְאַחְדִּין לִיָּה לְהָהוּא קָלָא.

כְּמָה דְתַנִּינָן לִית לָךְ מְלָה בְּעֵלְמָא דְלִית לָהּ קְלָא, וְאַזְלָא וְטָאסָא בְּרַקִּיעָא, וְאַחֲדִין לָהּ מְאָרִי דְגַדְפִּין וְסֻלְקִין הֵהוּא קְלָא (ד"א למאריהון) דְאִמְרִין (נ"א דמדיו) וְדִינִין לָהּ הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ דְכְּתִיב, (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וְגו'.

אִימְתִי דִינִין לְהֵהוּא קְלָא. רַבִּי חֲזִיא אָמַר בְּשַׁעְתָּא דְבַר נֶשׁ שְׂכִיב וְנָאִים, וְנִשְׁמַתִּיה נְפֻקַת מִנִּיה, וְהִיא אֶסְהִידַת בֵּיה בְּבַר נֶשׁ, וְכַדִּין דִּינִין לְהֵהוּא קְלָא הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (מיכה ז) מִשְׁכַּבְתָּ חִיקָךְ שְׁמֹר פְּתַחֵי פִיד. מֵאִי טַעְמָא, מְשׁוּם דְהִיא אֶסְהִידַת בְּבַר נֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֹּל מַה דְבַר נֶשׁ עֶבֶיד בְּכָל יוֹמָא נִשְׁמַתִּיה אֶסְהִידַת בֵּיה בְּבַר נֶשׁ בְּלִילִיא.

תַּאנָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּתַחֲלַת שַׁעְתָּא קַמֵּיתָא בְּלִילִיא כַּד נֶשׁף יִמְמָא וְעָאֵל שְׁמֵשָׁא מְאָרִי דְמַפְתָּחֵן דְמִמְנָן עַל שְׁמֵשָׁא עָאֵל בְּתַרִּיסַר תַּרְעִין דְפְתִיחִין בִּימְמָא, בְּתַר דְעַל בְּכַלְהוּ, כֹּל אַנוּן תַּרְעִין סְתִימִין (נ"א פתחין), כְּרוּזָא קָאִים וְשָׂרִי לְאֶכְרֹזָא, קָאִים מָאן דְקָאִים וְאַחִיד לְאַנוּן מַפְתָּחֵן, בְּתַר דְסִיִּים כְּרוּזָא, כֹּל אַנוּן נְטוּרִי עֵלְמָא מִתְכַּנְשִׁין וְסֻלְקִין, לִית מָאן דְפְתַח (פומא) פְּטָרָא כֹּלָא מִשְׁתַּכְּכִין. כְּדִין דִּינִין דְלַתְתָּא מִתְעָרִין וְאַזְלִין וְשָׂאטִין בְּעֵלְמָא, וְסִיְהָרָא שְׂאִרִי לְאַנְהָרָא.

וּמְאָרִי דִיבְבָא תַקְעִין וּמִלְלִין. תַקְעִין תַנְיִינוֹת כְּדִין מִתְעָרִי שִׁירְתָּא וּמִזְמֵרִין קַמֵּי מְאָרִיהוֹן, כְּמָה מְאָרִי תַרִּיסִין קִימוּ בְקִיּוּמֵיהוּ וְאַתְעָרִין דִּינִין בְּעֵלְמָא, כְּדִין בְּנִי נֶשׁא נִימִין וְנִשְׁמַתָּא נְפֻקַת וְאַסְהִידַת סְהִדוּתָא וְאַתְחִיבַת בְּדִינָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד חֶסֶד בְּבַר נֶשׁ וְנִשְׁמַתָּא תַבַּת לְאַתְרָה.

בְּפִלְגוֹת לִילִיא כַּד צַפְרִין מִתְעָרִין, סְטָרָא דְצַפּוֹן אֲתַעַר בְּרוּחָא, קַם בְּקִיּוּמִיהָ שְׂרַבִּיטָא דְבִסְטָר דְרוּם וּבְטַשׁ בְּהֵהוּא רוּחָא וְשְׂכִיךְ וְאַתְבַּסָּם, כְּדִין אֲתַעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִימוּסוּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן.

בְּהֵהוּא שַׁעְתָּא זְכָאָה חוּלְקִיהָ דְבַר נֶשׁ דְקָאִים לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בְּאוּרֵייתָא, דְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָא דְבִגְנַתָּא דְעָדוֹן כְּלָהּ צִייתִין לְקָלִיהָ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ח) הַיּוֹשֵׁבֶת בְּגִנִּים חֲבָרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלֶךְ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁיךְ עָלֶיהָ חַד חוּטָא דְחֶסֶד לְמַהוּי (ד"א לייג תדיר) נְטִיר בְּעֵלְמָא, דְהָא עֵלְאִין וְתַתְּאִין נְטִרִין לִיהָ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוָה יְיָ חֶסֶדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי.

דף צב ע"ב

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה כֹּל מָאן דְאַשְׁתַּדַּל בְּהָאִי שַׁעְתָּא בְּאוּרֵייתָא וְדָאִי אִית לִיהָ חוּלְקָא תַדִּיר בְּעֵלְמָא דְאִתִּי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מֵאִי טַעְמָא תַדִּיר. אָמַר לִיהָ הֵכִי אוֹלִיפְנָא דְכָל פִּלְגוֹת לִילִיא כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעַר בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן

כָּל אֲנוֹן נְטִיעוֹן דְּגִינְתָא אֲשֶׁתְּקִינן יִתִיר מֵהוּא נֶחְלָא דְאֶקְרִי (דף צב ע"ב) נֶחַל קְדוּמִים נֶחַל עֲדָנִים דְּלֹא פְסָקוּ מִיִּמּוּי לְעֵלְמִין, כְּבִיכּוֹל הוּא דְקָאִים וְאֲשֶׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא כְּאִילוּ הוּא נֶחְלָא אֲתֵרַק עַל רִישִׁיהּ וְאֲשֶׁקִי לִיהּ בְּגוֹ אֲנוֹן נְטִיעוֹן דְּבִגְנִתָא דְעֵדוֹן. (אמר רבי יוסי) וְלֹא עוֹד אֶלָּא הוּאִיל וְכִלְהוּ צְדִיקָיָא דְבִגּוּ גִנְתָא דְעֵדוֹן צִייתִין לִיהּ, חוּלְקָא שׁוּיִין לִיהּ בְּהוּא שְׁקִיו דְנֶחְלָא. אֲשֶׁתְּכַח דְאִית לִיהּ חוּלְקָא תְדִיר בְּעֵלְמָא דְאֶתִי.

רְבִי אֲבָא הוּא אֶתִי מְטַבְרִיהּ לְבִי טְרוּנְיָא דְחֻמוֹי, וְרַבִּי יַעֲקֹב בְּרִיהּ הוּא עֲמִיָּה, אֲעָרְעוּ בְּכַפֵּר טְרָשָׁא. כַּד בָּעוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר רְבִי אֲבָא לְמַרְיָה דְבֵיתָא אִית הָכָא תְרַנְגוּלָא. אָמַר לִיהּ מְאָרָא דְבֵיתָא, אֲמַאי. אָמַר לִיהּ בְּגִין דְקָאִימְנָא בְּפִלְגוֹת לִילִיא מִמֶּשׁ.

אָמַר לִיהּ לֹא אֲצִטְרִיד, דְהָא סִימְנָא לִי בְּבֵיתָא דְהֵדִין טְקֵלָא דְקָמִי עֲרָסָא מְלִינָא לִיהּ מִנָּא וְנִטְיָף טִיף טִיף, בְּפִלְגוֹת לִילִיא מִמֶּשׁ אֲתֵרַקוּ כְּלֵהוּ מִנָּא, וְאֲתַגְלָגֵל הָאִי קִיטְפָא וְנֵהִים, וְאֲשֶׁתְּמַע קְלִיָּה בְּכָל בֵּיתָא, וְכֵדִין הוּא פִלְגוֹת לִילִיא מִמֶּשׁ, וְחַד סָבָא הוּא לִי דְהוּוּ קָם בְּכָל פִלְגוֹת לִילִיא וְאֲשֶׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא, וּבְגִינִי כְּדָ עֵבֵד הָאִי, אָמַר רְבִי אֲבָא בְּרִיד רַחֲמֵנָא דְשִׁדְרָנִי הָכָא, בְּפִלְגוֹת לִילִיא נֵהִים הוּא גְלָגֵלָא דְקִיטְפָא, קָמוּ רְבִי אֲבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב. שְׁמַעוּ לְהוּוּא גְבָרָא דְהוּוּ יִתִיב בְּשְׁפּוּלֵי בֵיתָא וְתֵרִין בְּנוֹי עֲמִיָּה, וְהוּוּ אָמַר כְּתִיב (תהלים קיט טב) חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ, מֵאִי קָא חֲמָא דְוֹד דְאִיהוּ אָמַר חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בְּחֲצוֹת לַיְלָה. אֶלָּא חֲצוֹת לַיְלָה וְדָאִי, לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אָמַר הָכִי. וְכִי קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא הָכִי אֶקְרִי. אִין, דְהָא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אֲשֶׁתְּכַח וְסִיעֲתָא דִילִיָּה וְכֵדִין הִיא שְׁעֲתָא דְעֵייל בְּגִנְתָא דְעֵדוֹן לְאֲשֶׁתְּעֲשָׂעָא עִם צְדִיקָא.

אָמַר רְבִי אֲבָא לְרַבִּי יַעֲקֹב וְדָאִי נִשְׁתַּתְּף בְּשְׁכִינְתָא וְנִתְחַבֵּר כְּחַדָּא, קְרִיבוּ וְיִתִיבוּ עֲמִיָּה, אָמְרוּ לִיהּ אִימָא מְלָה דְפּוּמָךְ דְשִׁפִיר קְאָמְרֵת. מִנָּא לָךְ הָאִי. אָמַר לוֹן מְלָה דָא אוּלִיפְנָא מְסַבָּאִי. וְתוּ הוּוּ אָמַר דְתַלְת (נ"א דתחלת) שְׁעֵתִי קָמִייתָא דְלִילִיא כָּל דִּינִין דְלִתְתָא מִתְעָרִין וְאִזְלִין וְשָׂאֲטִין בְּעֵלְמָא.

בְּפִלְגוֹת לִילִיא מִמֶּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אֲתַעַר בְּגִנְתָא דְעֵדוֹן וְדִינִין דְלִתְתָא לֹא מִשְׁתַּכְּחוּ. וְכָל נִימוּסִין דְלַעֲיָלָא בְּלִילִיא לֹא אֲשֶׁתְּכַחוּ אֶלָּא בְּפִלְגוֹת לִילִיא מִמֶּשׁ. מְנַלְן מְאֲבָרְהִים דְכְּתִיב וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם (שמות יב) וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה, וּבְאַתְרִין סְגִיָּאִין בְּאוּרֵייתָא הָכִי אֲשֶׁתְּכַח. וְדוּד הוּוּ יָדַע. (ומה) וּמְנָא הוּוּ יָדַע. אֶלָּא הָכִי אָמַר סָבָא. דְמִלְכוּתָא דִילִיָּה בְּהָאִי (וליליא) תְּלִיא. וְעַל דָּא קָאִים בְּהֵיָּא שְׁעֲתָא וְאָמַר שִׁירְתָּא, וְלֵהֲכִי קְרִיִּיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ, אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְגוֹי דְהָא כָּל דִּינִין תְּלִיִין מְהָכָא, וְדִינִין דְמִלְכוּתָא מְהָכָא מִשְׁתַּכְּחוּ, וְהֵיָּא שְׁעֲתָא אֲתַקְטִיר בְּהּ דוּד וְקָם וְאָמַר שִׁירְתָּא. אֲתָא רְבִי אֲבָא וּנְשָׁקִיָּה, אָמַר לִיהּ וְדָאִי הָכִי הוּא בְּרִיד רַחֲמֵנָא דְשִׁדְרָנִי הָכָא.

תָּא חֲזִי, לַיְלָה דִינָא בְּכָל אֲתֵר וְהָא אוּקִימְנָא מִילִי, וְהָכִי הוּא וְדָאִי, וְהָא אֲתַעַר קָמִי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר הוּוּא יְנוּקָא בְּרִיהּ דְהוּוּא גְבָרָא אִי הָכִי

אמאי כתיב חצות לילה. אמר ליה הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמאי אתערת.

אמר אנא שמענא מלה. אמר ליה רבי אבא, אימא ברי טב דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי. אמר אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי גווי (חצות) בדינא וחסד, ודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא, דהא פלגותא אחרא נהירו אנפהא בסטרא דחסד. ועל דא חצות לילה כתיב ודאי.

דף צג ע"א

קם רבי אבא ושווי ידוי ברישיה וברכיה, אמר ודאי חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באנון זכאי דזכו בה. השתא חמינא דאפילו לנוקי בדרא דרבי שמעון זכו לחכמתא עלאה. זכאה אנת רבי שמעון. ווי לדרא דאנת תסתלק מניה. יתבו עד (דף צג ע"א) צפרא ואשתדלו באורייתא.

פתח רבי אבא ואמר (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים וגוי. מלה דא הא אוקמוה חברייה מאי טעמא כתיב ועמד כלם צדיקים, וכי פלהו ישראל צדיקי נינהו. והא כמה חגיבין אית בהו בישראל כמה חטאין וכמה רשיעין דעברין על פקודי אורייתא.

אלא הכי תנא ברזא דמתניתין. זכאין אנון ישראל דעבדין קרבנא דרענא לקודשא בריה הוא דמקריבין בנייהו לתמינא יומין לקרבנא, וכד אתגזרו עאלו בהאי חולקא טבא דקודשא בריה הוא דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים, ודאי כלם צדיקים.

ועל כן לעולם יירשו ארץ. כדכתיב, (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם. וכתיב זה השער לוי צדיקים יבאו בו. אנון דאתגזרו ואקרון צדיקים. נצר מטעי. נצר מאנון נטיעין דנטע קודשא בריה הוא בגנתא דעדן האי ארץ חד מנייהו, ועל כן אית להו לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי וכתיב, (תהלים לו) צדיקים יירשו ארץ. (ישעיה ס) לעולם יירשו ארץ. מהו לעולם. כמה דאוקימנא במתניתא דילן, והא אתמר האי מלה בין חברייה. (ותאנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא). (נ"א תא חזי, קודשא בריה הוא לא קרא לאברהם אברהם עד השתא מאי טעמא. אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר ביה האי ה"א ושריא ביה), אללא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר בהאי ה' ושכינתא שריא ביה וכדין אקרי אברהם.

והינו דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ותאנא בהי בראם. ותאנא באברהם. מאי קאמרי אללא דא חסד ודא שכינתא וכללא נחית כחדא, ולא קשיא מלה והאי והאי הוי.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אֲבָא הָאִי ה' דְּהַבְרָאָם זְעִירָא, וְהו' (דברים ל"ב ו) דְּהַלֵּיִן רַבְרַבָּא, מַה בֵּין הָאִי לְהָאִי, אָמַר לִיה דָּא (שכינתא) שְׁמִיטָה, וְדָא יוֹבְלָא (וואית דמתני דכלא חד, דכד מנהרא מצדיק כדן קיימא באשלמותא וה' רברבא, דהא מתנהרא כדקא יאות, ולזמנין דלא קיימא באשלמותא וינקא מסטרא אחרא כדן ה"א זעירא) וּבְגִין כָּךְ זְמַנִּין דְּסִיְהָרָא קִיִּימָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא וְזְמַנִּין בְּפְגִימוּתָא, וּבְאַנְפָּהָא אֲשֶׁתִּכַּח וְאַשְׁתַּמוּדַע וְכָלָא שְׁפִיר. וְהָאִי אִיהוּ בְרִירָא דְּמַלְכָּה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא זְכַאֲרִין אַנּוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּן מְכַל שְׁאָר עַמִּין, וְיַהֲיִב לוֹן אֶת קִיִּימָא דָּא, דְּכָל מֵאן דְּאִית בֵּיה הָאִי אֶת, לָא נְחִית לְגִיְהֶזֶם אִי אִיהוּ נְטִיר לִיה כְּדָקָא יָאוּת דְּלָא עָיִל לִיה בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא וְלָא מְשַׁקֵּר בְּשִׁמְיָה דְּמַלְכָּא, דְּכָל מֵאן דְּמְשַׁקֵּר בְּהָאִי, כְּמֵאן דְּמְשַׁקֵּר בְּשִׁמְיָה דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְּכַתִּיב, (הושע ה) בֵּינִי בְּגָדוֹ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ.

תו אָמַר רַבִּי אֲבָא בְּזְמַנָּא דְּבַר נֶשׁ אֲסִיק בְּרִיָּה לְאַעְלִיָּה לְהָאִי בְרִית, קָרִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפַמְלָנָא דִּילִיָּה וְאָמַר חֲמוּ מֵאִי בְרִיָּה עֲבָדִית בְּעַלְמָא. בֵּיה שְׁעֵתָא אֲזַדְמֹן (ליה) אֲלֵיָּהוּ וְטָאֵס (מו ב) עַלְמָא בְּד' טָאֵסִין וְאֲזַדְמֹן תַּמָּן. וְעַל דָּא תַּנִּינָן דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְתַקְנָא כְּרִסְיָא אַחְרָא לִיקְרָא דִּילִיָּה, וְיִימָא (ג) דָּא כְּרִסְיָא דְּאַלְיָהוּ, וְאִי לָאוּ לָא שְׁרִי תַּמָּן. וְהוּא סָלִיק וְאַסְהִיד קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (מלכים א יט) מַה לָּךְ פַּה אֲלֵיָּהוּ וְגו'. וְכַתִּיב קִנָּא קִנָּאתִי לִי (אלהי צבאות) כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר לִיה חֲזִיךְ בְּכָל אֲתַר דְּהָאִי רְשִׁימָא קְדִישָׁא יְרֻשְׁמוֹן לִיה בְּנֵי בְּבִשְׂרָהוֹן אֲנִתְ תַּזְדְּמֹן תַּמָּן, וּפּוּמָא דְּאַסְהִיד דִּישְׂרָאֵל עָזְבוּ, הוּא יִסְהִיד דִּישְׂרָאֵל מְקִיִּימִין הָאִי קִיִּימָא. וְהָא תַּנִּינָן עַל מַה אֲתַעֲנֵשׁ אֲלֵיָּהוּ קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַל דְּאָמַר דְּלְטוּרָא עַל בְּנוֹי.

אֲדַהֲכִי הָוָה אֶתִּי נְהוּרָא דִּיוּמָא וְהוּוּ אֲמַרִי מְלִי דְּאוּרִיָּתָא. קָמוּ לְמִיזְל. אָמַר לִיה הָהוּא גְבַרָא בְּמָה דְּעַסְקִיתוּ בְּהָאִי לִילְנָא אֲשֻׁלִּימוּ. אֲמַרִי מֵאִי הוּא. אָמַר לָהוּ דְּתַחמוֹן לְמַחַר אֲנַפּוּי דְּמַרְיָה דְּקִיִּימָא, דְּהָא דְּבִיתָאִי בְּעֵאת בְּעוּתָא דָּא מְנַיִיכוּ. וְגַזַּר קִיִּימָא דְּבַרִי דְּאַתִּיִּלִּיד לִי, לְמַחַר לִיְהוּי הַלּוּלָא דִּילִיָּה. אָמַר רַבִּי אֲבָא הָאִי בְּעוּתָא דְּמַצְנָה אִיהוּ וּלְמַחְמִי אֲפִי שְׁכִינְתָּא נִיתִיב.

דף צג ע"ב

אוּרִיכוּ כָּל הָהוּא יוּמָא, (דף צג ע"ב) בְּהָהוּא לִילְנָא כְּנֶשׁ הָהוּא גְבַרָא כָּל אַנּוּן רְחִימוּי, וְכָל הָהוּא לִילְנָא אֲשֶׁתִּדְּלוּ בְּאוּרִיָּתָא וְלָא הָוָה מֵאן דְּנָאִים, אָמַר לָהוּ הָהוּא גְבַרָא בְּמָטוּ מְנַיִיכוּ כָּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חַדְתָּא דְּאוּרִיָּתָא :

פְּתַח חַד (רבי אבא) וְאָמַר (שופטים ה) בְּפָרוּעַ פְּרַעוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדֵּב עִם בְּרַכּוּ יִי. מֵאִי קָא חֲמוּ דְּבוּרָה וּבְרַק דְּפַתְחוּ בְּהָאִי קָרָא. אֲלָא הֲכִי תַּנִּינָן לִית

עֲלֵמָא מִתְקַיֵּמָא אֶלָּא עַל הַאִי בְרִית דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו' דְּהָא שְׁמִיָּא וְאַרְעָא עַל דָּא קְיַיְמִין. בְּגִין כְּדָּ כָּל זְמַנָּא דִּישְׁרָאֵל מְקַיֵּימִין הַאִי בְרִית, נְמוּסֵי שְׁמִיָּא וְאַרְעָא קְיַיְמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ, וְכָל זְמַנָּא דְּחַס וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מִבְּטָלִין הַאִי בְרִית, שְׁמִיָּא וְאַרְעָא לֹא מִתְקַיֵּימִין, וּבְרַכָּאן לֹא מִשְׁתַּכְּחִין בְּעֲלֵמָא.

תָּא חֲזִי, לֹא שְׁלִיטוּ שְׂאָר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדָּ בְּטִילוּ מִנֵּיהוּ קְיַיְמָא דָּא. וּמָה בְּטִילוּ מִנֵּיהוּ. דְּלֹא אֶתְפָּרְעוּ וְלֹא אֶתְגַּלְיִין. וְעַל דָּא כְּתִיב וַיַּעֲזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וְגו' וַיִּמְכְּרוּ אוֹתָם בְּיַד סִיסְרָא, וַיַּעֲזְבוּ אֶת יְיָ מִמֶּשׁ. עַד דְּאֶתְתַּ דְּבוּרָה וְאֶתְנַדְּבַת לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּמַלְחָה דָּא, כְּדִין אֶתְכַּנְעוּ שְׁנֵאִיהוּן תַּחֲוֹתֵיהוּ.

וְהֵינּוּ דְּתַנִּינָן דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ וְכִי יִשְׂרָאֵל אֶטִּימִין אֲנוּן וְלֹא (בא מ' א') (ע) אֶתְפָּרְעוּ וְלֹא אֶתְגַּלְיִיא וְלֹא קְיַיְמִין קְיַיְמָא דִּילִי, וְאֶת בְּעֵי לֹאֲעֵלָּא לְהוּ לְאַרְעָא וְלֹאֲכַנְעָא שְׁנֵאִיהוּן. (יהושע ה) שׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית. וְעַד דְּאֶתְפָּרְעוּ וְאֶתְגַּלְיִיא הַאִי בְרִית לֹא עָאלוּ לְאַרְעָא וְלֹא אֶתְכַּנְעוּ שְׁנֵאִיהוּן. אוּף הָכָּא בִּין דְּאֶתְנַדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהַאִי אֶת אֶתְכַּנְעוּ שְׁנֵאִיהוּן תַּחֲוֹתֵיהוּ וּבְרַכָּאן אֶתְחַזְרוּ לְעֲלֵמָא הָדָּא הוּא דְּכְתִיב בְּפְרוּעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְנַדְּבַת עִם בְּרַכּוּ יְיָ.

קָם אַחְרָא פְּתַח וְאָמַר, (שמות ד) וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמַלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְיָ וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוּ לְמָאן לְמֹשֶׁה. אָמַר לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא וְכִי אֶת אֲזִיל לְאַפְקָא ית יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלֹאֲכַנְעָא מְלַכָּא רַב וְשְׁלִיטָא, וְאֶת אֲנִשְׁיַת מִנָּךְ קְיַיְמָא. דְּבְרִידָּ לֹא אֶתְגַּזֵּר, מִיָּד וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוּ.

תָּאנָּא נַחַת גְּבַרְיָאֵל בְּשִׁלְהוּבָּא דְּאֶשָּׁא לְאוּקְדִיָּה, וְאֶתְרַמִּיזוּ חַד חִיּוּנָּא מִתּוּקְדָּא לְשֹׁאֲפָא לִיהַ בְּגוּיָּה. אֲמַאי חִיּוּנָּא, אָמַר לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא אֶת אֲזִיל לְקַטְלָא חִיּוּנָּא רַבְרָבָּא וְתַקִּיפָּא וּבְרִידָּ לֹא אֶתְגַּזֵּר. מִיָּד אֶתְרַמִּיזוּ לְחַד חִיּוּנָּא לְקַטְלָא לִיהַ, עַד דְּחִמַּת צְפוּרָה וְגִזְרַת לְבָרָה וְאֶשְׁתַּזִּיב הָדָּא הוּא דְּכְתִיב וְתַקַּח צְפוּרָה צוּר. מָהוּ צוּר, אֶלָּא אֶסְוּתָּא. וּמַאי אֶסְוּתָּא דְּכְתִיב וְתַכְרוֹת אֶת עַרְלַת בְּנָה. דְּנִצְנִצָּא בְּהַ רוּחַ קוּדְשָׁא.

קָם אַחְרָא וְאָמַר (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו גִּשׁוּ נָּא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ וְגו'. וְכִי אֲמַאי קָרִי לְהוּ וְהָא קָרִיבִין הוּוּ גְּבִיָּה. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָּא דְּאָמַר לוֹן אֲנִי יוֹסֵף אֶחִיכֶם. תְּוֹהוּ דְּחִמּוּ לִיהַ בְּמַלְכוּ עֲלָאָה. אָמַר יוֹסֵף מַלְכוּ דָּא בְּגִין דָּא רְוּחָנָּא לִיהַ, גִּשׁוּ נָּא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ, דְּאֶחְזִי לְהוּ הַאִי קְיַיְמָא דְּמִלְחָה, אָמַר דָּא גְּרַמַּת לִי מַלְכוּ דָּא בְּגִין דְּנִטְרִית לָּהּ.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מָאן דְּנִטִיר לְהַאִי אֶת קְיַיְמָא מַלְכוּ אֶתְנִטְרַת לִיהַ. מְנָלָן מִבְּעַז דְּכְתִיב, (רות ג) חִי יְיָ שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר דְּהוּהוּ מְקַטְרַג לִיהַ יִצְרִיָּה עַד דְּאוּמִי אוּמָאָה וַיִּטִיר לְהַאִי בְרִית, בְּגִין כְּדָּ זְכָה דְּנִפְקוּ מִנִּיהַ מַלְכִין שְׁלִיטִין עַל כָּל שְׂאָר מַלְכִין, וּמְלַכָּא מְשִׁיחָא דְּאֶתְקָרִי בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא :

פָּתַח אֵיֶדֶךָ וְאָמַר כְּתִיב, (תהלים כז) אִם תִּחַנֶּה עָלַי מִחַנֶּה וְגו'. הֲכִי תֵאֵנָּה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח, מֵהוּ בְּזֹאת, דָּא אֶת קִיָּמָא דְזִמְיָנָא תְדִיר גְּבִי בַר נֶשׁ וְאֶתְרַמְיָא לְעֵילָא, וּבְגִינִי כְּדָ אֶתְמַר בְּזֹאת כְּמָה דְכְּתִיב זֹאת אוֹת הַבְּרִית. זֹאת בְּרִיתִי. וְכֹלָא בְּחַד דְרַגְא. וְתֵאֵנָּה זֶה וְזֹאת בְּחַד דְרַגְא אֲנוּן וְלֹא מִתְפָּרְשׁוּ. וְאִי תִימָא אִי הֲכִי הָא שְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא הֲכִי. אֲמַאי דְדוּד בְּלַחוּדוּי וְלֹא אַחְרָא. אֶלָּא בְּגִין דְאַחִידָא בֵּיהּ וְאֶתְרַמְיָא בֵּיהּ וְהוּא כְּתָרָא דְמַלְכוּתָא.

דף צד ע"א

תָּא חֲזִי, בְּגִין דְהָאִי זֹאת לָא נָטַר לִיהּ דְדוּד מַלְכָּא כְּדָקָא חֲזִי, מַלְכוּתָא (דף צד ע"א) אֶתְעַדִּי מְנִיהּ כֹּל הָהוּא זִמְנָא. וְהֲכִי אוֹלִיפְנָא הָאִי זֹאת אֶתְרַמְיָא בְּמַלְכוּתָא דְלְעֵילָא, וְאֶתְרַמְיָא בִּירוּשָׁלַם קְרָתָא קְדִישָׁא. בְּהָהוּא שְׁעֵתָא דְדוּד עֵבֵר עָלֵיהּ, נִפְקָ קָלָא וְאָמַר דְדוּד בְּמָה דְאֶתְקַטְרַת תְּשַׁתְּרִי. לְדָ טְרַדִּין מִירוּשָׁלַם וּמַלְכוּתָא אֶתְעַדִּי מִינָדָּ. מְנָא לֹן דְכְּתִיב, (שמואל ב יב) הֲנִנִּי מִקִּים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ. מִבֵּיתֶךָ דִּיִּיקָא וְהֲכִי הָוָה בְּמָה דְעֵבֵר בֵּיהּ אֶתְעַנְשׁ, וּמָה דְדוּד מַלְכָּא הֲכִי שְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

פָּתַח אֵיֶדֶךָ וְאָמַר (תהלים צד) לוֹלִי יִי עֲזָרְתָה לִי כְּמַעַט שְׁכָנָה דוּמָה נִפְשִׁי. תֵּאֵנָּה בְּמָה זְכָאן יִשְׂרָאֵל דְלָא נְחַתִּי לְגִיּהֲנָם כְּשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְלֹא אֶתְמַסְרֹן בִּידוּי דְדוּמָה, (אלא) בְּהָאִי אֶת.

דְּהֲכִי תֵאֵנָּה בְּשְׁעֵתָא דְבַר נֶשׁ נִפְיָק מֵעֲלָמָא כְּמָה חֲבִילִי (מלאכי חבלה) טְהִירִין אֶתְפָּקְדוּן עָלֵיהּ. זְקַפִּין עֵינָא וְחֲמָאן הָאִי אֶת דְהוּא קִיָּמָא דְקוּדְשָׁא, אֶתְפָּרְשׁוּן מְנִיהּ, וְלֹא אֶתְיִיְהִיב בִּידוּי דְדוּמָה לְנַחְתָּא לְגִיּהֲנָם, דְכֹל מָאן דְאֶתְמַסְרֵן בִּידוּי נַחִית לְגִיּהֲנָם וְדָאִי, וּמָהֲאִי אֶת דְחֲלִין עֲלָאִין וְתֵתְאִין, וְדִינִין בִּישִׁין לָא שְׁלִטִין בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ אִי אִיהוּ זְכִי לְנִטוּרִי לִיהּ לְהָאִי אֶת, בְּגִין דְהוּא אֶתְאֲחִיד בְּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כִּיּוֹן דְדוּד מַלְכָּא לָא נָטַר אֶת קִיָּמָא דָּא כְּדָקָא חֲזִי, אֶתְעַדִּי מְנִיהּ מַלְכוּתָא וְאֶתְטְרִיד מִירוּשָׁלַם. מִיָּד דְחִיל דְסִבְר דִּיִּיחַתוֹן לִיהּ מִיָּד וּיְמַסְרוֹן לִיהּ בִּידוּי דְדוּמָה וּיְמוֹת בְּהָהוּא עֲלָמָא, עַד דְאֶתְבַּשֵּׁר בֵּיהּ דְכְּתִיב, (שמואל ב ב) גַּם יִי הָעֵבֵר חֲטָאֲתֶךָ לֹא תָמוֹת. בֵּיהּ שְׁעֵתָא פָּתַח וְאָמַר לוֹלִי יִי עֲזָרְתָה לִי כְּמַעַט שְׁכָנָה דוּמָיָה נִפְשִׁי.

פָּתַח אֵיֶדֶךָ וְאָמַר מָאִי הָאִי (דכתיב) דְאָמַר דְדוּד וְהֲרָאֲנִי אוֹתוֹ וְאֶת נֹוְהוּ. (מאי וְהֲרָאֲנִי אוֹתוֹ וְאֶת נֹוְהוּ), מָאן זְכִיל לְמַחְמִי לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶלָּא הֲכִי תְנִינָן בְּהָהוּא שְׁעֵתָא דְאֶתְגָּזַר עָלֵיהּ הָהוּא עוֹנֶשׂא, וְדוּד יָדַע דְעַל דְלָא נָטַר הָאִי אֶת כְּדָקָא יְאוֹת אֶתְעַנְשׁ בְּהָאִי, דְכֹלָא כְּחֲדָא אֲחִידָא, וְכֹלָא מִתְרַמְיָא בְּהָאִי אֶת, וְלֹא אֶקְרִי צְדִיק מָאן דְלָא נָטַר לִיהּ כְּדָקָא יְאוֹת, הָוָה בְּעִי בְּעוּתִיָּה וְאָמַר (שמואל ב טו) וְהֲרָאֲנִי אוֹתוֹ וְאֶת נֹוְהוּ.

מאי אותו, (אות דיליה אות הברית דהא אותו דקודשא בריך הוא, את דיליה) דא את קיימא (דיליה) קדישא דהא דחילנא דאתאביד מנאי. מאי טעמא בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן, ובגין כך תלי בפעוניה אותו ואת גוהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה.

פתח אידך ואמר (איוב יט) ומבשרי אחזה אלוה, מאי ומבשרי, ומעצמי מבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב, (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך. וכתיב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא קדישא דהאי את, מניה חמי לקודשא בריך הוא. מניה ממש. ונשמתא קדישא אתאחידת ביה.

ואי לא זכי. דלא נטיר האי את. מה כתיב, (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. דהא רשימו דקודשא בריך הוא לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכינתא לא אתפרש מניה. אימתי מתקיימא ביה פד אתנסיב והאי את עייל באתריה, (מצוין דתניא מאי טעמא ואיזו היא אזלין כחדא, אלא חד דכר וחד נוקבא) אשתתפו כחדא ואקרי חד שמה, כדין חסד עלאה שרייא עליהו. באן אתר שריא בסטרא דדכורא. ומאן חס"ד חס"ד א"ל דאתי ונפק מחכמה עלאה ואתעטר בדכורא ובגין כך אתבסמת נוקבא. (נ"א דתנן רזא דוי"ו היא אזלין כחדא כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא ואנון חד, כדין חסד עלאה שרייא עליהו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא).

תו תנינן אלוה הכי הוא אמר ליה נהירו דחכמתא. ו' דכר ה' נוקבא. אשתתפו כחדא אלוה אקרי. ונשמתא קדישא מהאי אתר אתאחידת, וכלא תליא בהאי את. ועל דא כתיב ומבשרי אחזה אלוה. דא שלימותא דכלא, מבשרי ממש, מהאי את ממש, ועל דא זכאין אנון ישראל קדישין דאחידן ביה בקודשא בריך הוא, זכאין אנון בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בני וגו', ובגין כך חיים כלכם היום.

אמר רבי אבא ומה בכל כך אתון חכימין ואתון יתבין הכא, אמרו ליה אי צפוראה יתעקרו מאתריהו (דף צד ע"ב) לא ידעין לאן טאסן הדא הוא דכתיב, (משלי כז) כצפור נודדת מן קנה פן איש נודד ממקומו.

ואתרא דא זכי לן לאורייתא, והאי אורחא דילן. בכל ליליא פלגותא אנון ניימין, ופלגותא אנון עסקין באורייתא. וכד אנו קיימין בצפרא ריחי חקלא ונהרי מיא הא דיינוה לעילא זמנא חדא. וכמה סרקי תריסין אסתלקו בההוא דינא על עונשא (עה, קא ב) דאורייתא, וכדין אשתדלוותא דילן יממא וליילא באורייתא הוא, ואתרא דא קא מסיעא לן, ומאן דאתפרש מכאן, כמאן דאתפרש מחיי עלמא.

זקיף ידוי רבי אבא ובריך לון. יתבו עד דנהר יממא. בתר דנהר יממא אמרו לאנון דרדקי דקמיייהו פוקו וחמו אי נהר יממא, וכל חד לימא מלה חדתא דאורייתא להאי גברא רבא. נפקו וחמו דנהר יממא. אמר חד מנייהו זמין האי יומא אשא מלעילא. אמר אחרא ובהך ביתא. אמר

אַחַרָא חַד סְבָא הָכָא דְזַמִּין הָאִי יוֹמָא לְאַתּוּקְדָא בְּנוּרָא דָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא רַחֲמָנָא לִישׁוּבּוּ.

תְּנוּה וְלֹא יָכִיל לְמַלְלָא, אָמַר קוּטְרָא דְהוּרְמָנָא בְּאַרְעָא אֲתַפְסַת. וְכֵד הָוָה, דְּהָהוּא יוֹמָא חֲמוּ חֲבָרִיא אַפִּי שְׁכִינְתָא וְאַסְתַּחֲרוּ בְּאַשָּׁא. וְרַבִּי אַבָּא אֲתַלְהִיטוּ אַנְפוּי כְּנוּרָא מְחַדְוּתָא דְאוּרִייתָא.

תְּאַנָּא כָּל הָהוּא יוֹמָא לֹא נָפְקוּ כְּלָהוּ מִבֵּיתָא וּבֵיתָא אֲתַקְטַר בְּקוּטְרָא, וְהוּוּ חַדְתָּאן מְלִי בְּגוּוּיָהוּ, כְּאַלּוּ קִבְלוּ הָהוּא יוֹמָא אוּרִייתָא מְטוּרָא דְסִינִי. בְּתַר דְאַסְתַּלְקוּ לֹא הוּוּ יַדְעִי אִי הוּא יִמְמָא וְאִי לִילִיא. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּעוּד דְאַנְן קִיִּימִין לִימָא כָּל חַד מִינּוּ מְלָה חַדְתָּא דְחַכְמַתָּא לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ לְמַאֲרִיָּה דְבֵיתָא מְרִיָּה דְהַלּוּלָא:

פְּתַח חַד וְאָמַר (תַּהֲלִים סה) אֲשָׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכֹּן חֲצָרִיָּךְ וְגוֹי. בְּקַדְמֵיתָא חֲצָרִיָּךְ לְבַתַּר בֵּיתְךָ וּלְבַתַּר הֵיכְלְךָ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעִילָא (נ"א לגו) מִן דָּא. יִשְׁכֹּן חֲצָרִיָּךְ בְּקַדְמֵיתָא, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְבַתַּר כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (משלי כד) בְּחַכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. הַחַכְמָה יִבְנֶה בַּיִת לֹא כְּתִיב, דְּאִי כְּתִיב הָכִי, הָוָה מְשַׁמַּע דְּחַכְמָה בַּיִת אַקְרִי, אֲלָא כְּתִיב בְּחַכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, הֵיִינוּ דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וְגוֹי.

קְדוֹשׁ הֵיכְלְךָ לְבַתַּר דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְכְּלָא, דְּהָכִי תִנְיִן מַהוּ הֵיכַל. כְּלוּמַר ה"י כ"ל, הָאִי וְהָאִי. וְכְּלָא אֲשַׁתְּלִים כְּחַדָּא. רִישָׁא דְקָרָא מַה מוֹכַח דְכְּתִיב אֲשָׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכֹּן חֲצָרִיָּךְ. הָאִי מֵאֵן דְאַקְרִיב בְּרִיָּה קְרַבְנָא קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא, רַעוּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא בְּהָהוּא קְרַבְנָא וְאַתְרַעֵי בֵּיהּ וְקָרִיב לִיהּ וְשׁוּי מְדוּרִיָּה בְּתַרִּין אֲדַרְיִין וְאַחִיד לְהָאִי וּלְהָאִי דְאַנּוֹן תַּרְיִין אֲתַקְשְׁרוּ כְּחַדָּא. דְכְּתִיב יִשְׁכֹּן חֲצָרִיָּךְ. חֲצָרִיָּךְ וְדָאִי תַרִּי.

בְּגִינֵי כֵּד חֲסִידֵי קַדְמָאִי סְבָאן דְהָכָא פִּד מְקַרִּיבִין בְּנִיָּהוּ לְקַרְבְּנָא דָּא. פְּתַחִי וְאַמְרִי אֲשָׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵּב יִשְׁכֹּן חֲצָרִיָּךְ. אַנּוֹן דְקִיִּימִי עֲלִיָּהוּ אֲמַרִי נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוֹשׁ הֵיכְלְךָ. לְבַתַּר מְבַרְךְ אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְצָוְנוּ לְהַכְנִיסוּ בְּבֵרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ. וְאַנּוֹן דְקִיִּימִי עֲלִיָּהוּ אֲמַרִי כְּשֶׁם שְׁהַכְנַסְתּוֹ לְבְרִית וְכוּי. וְתִנְיִן בְּקַדְמֵיתָא לְבַעֵי בְּרַגְשׁ רַחֲמִין עֲלֵיהּ וּלְבַתַּר עַל אַחַרָא דְכְּתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ בְּקַדְמֵיתָא וּלְבַתַּר וּבְעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאַנּוֹן אוּרְחָא דָּא נְקַטִּינּוּ וְהָכִי שְׁפִיר וְחֲזִי לְקַמְאֵן.

דף צה ע"א

אָמַר רַבִּי אַבָּא וְדָאִי כֵּד הוּא וְיָאוֹת מְלָה, וּמֵאֵן דְלֹא אָמַר הָכִי אֲפִיק גְרַמִּיָּה מַעֲשָׂרָה חֲפוֹת דְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא לְמַעַבְדַּ לְצַדִּיקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי,

וְכִלְהוּ מִתְקַשְׁרוֹן בְּהָאֵי. וּבְגִינֵי כֶּךָ עֲשָׂרָה מִיְלֵי דְמַהִימְנוּתָא אֵית בְּהָאֵי קָרָא
אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב וְגו'. וְכֹל מְלָה וּמְלָה חַד חִפָּה אֲתַעְבִּיד מִנָּה. זְכָאָה
חוּלְקִיכוֹן בְּעֵלְמָא דָּא וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי, דְהָא אוּרִייתָא מִתְקַשְׁרָא בְּלַבֵּיכוֹ
כְּאֵלוֹ קִימִיתוּ (דף צה ע"א) בְּגוֹפֵיכוֹ בְּטוֹרָא דְסִינֵי בְּשַׁעֲתָא דְאֲתִיְהִיבַת
אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל:

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר (שמות כ) מְזַבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ
וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ וְגו'. תֵּאנָא כֹּל מֵאֵן דְּקָרִיב בְּרִיָּה לְקָרְבָּנָא דָּא, כְּאֵלוֹ אֲקָרִיב
כֹּל קָרְבָּנִין דְּעֵלְמָא לְקַמִּיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא, וּכְאֵלוֹ בְּנֵי מִדְּבַחָא
שְׁלִימְתָא קַמִּיָּה. בְּגִינֵי כֶּךָ בְּעֵי לְסַדְרָא מִדְּבַחָא בְּמֵאנָא חַד מְלִיָּא אֲרַעָא
לְמַגְזַר עָלֶיהָ הָאֵי קִימָא קְדִישָׁא, וְאֲתַחֲשִׁיב קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא כְּאֵלוֹ
אֲדַבַּח עָלֶיהָ עֲלוֹן וְקָרְבָּנִין עֲאנָא וְתוֹרִי.

וְנִיחָא לִיהָ יִתִּיר מִכְּלָהוּ דְכְּתִיב וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ וְגו'.
בְּכֹל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי. מַהוּ אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי (את) דָּא מִיְלָה
דְכְּתִיב בָּהּ (תהלים כה) סוּד יִי לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֶם. הָאֵי מְזַבַּח אֲדָמָה
וְדָאֵי כְּמָא דְאֲמִינָא. בְּתַרִּיָּה מַה כְּתִיב וְאִם מְזַבַּח אֲבָנִים תַעֲשֶׂה לִי. רְמֹז
לְגִיּוֹרָא כַּד אֲתַגְיִיר דְּאִיְהוּ מַעַם קָשִׁי קָדַל וּקְשִׁי לְבָא, הָאֵי אֲקָרִי מְזַבַּח
אֲבָנִים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהוֹן גְּזִית. מַה הוּא, דְּבְעֵי לְאֲעֵלָא לִיהָ בְּפּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ
הוּא (בגין) וְלֹא יִגְזַר יִתִּיָּה עַד דְּיִנְשִׁי פּוֹלְחָנָא אֲחֵרָא דְּעַבַּד עַד הָכָא וְיַעֲדִי
מְנִיָּה הַהוּא קְשִׁי דְלְבָא. וְאִי אֲתַגְזַר וְלֹא אֲעֲדִי מְנִיָּה הַהוּא קְשִׁי דְלְבָא
לְמִיעַל בְּפּוֹלְחָנָא קְדִישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא, הָרִי הוּא כְּהָאֵי פְּסִילָא
דְּאֲבָנָא דְּגִזְרִי לִיהָ מַהֲאֵי גִיסָא וּמַהֲאֵי גִיסָא וְאֲשַׁתָּאֵר אֲבָנָא כְּדְבַקְדְּמִיתָא.
בְּגִין כֶּךָ לֹא תִבְנֶה אֶתְהוֹן גְּזִית. דְּאִי אֲשַׁתָּאֵר בְּקְשִׁיּוֹתִיָּה, כִּי חֲרַבְדָּה הִנְפַתָּ
עָלֶיהָ וְתַחֲלָלֶיהָ, כְּלוֹמַר הַהוּא גְּזִירוֹ דְּאֲתַגְזַר לֹא מַהֲנִיָּא לִיהָ.

בְּגִינֵי כֶּךָ זְכָאָה חוּלְקִיָּה דְּמֵאֵן דְּאֲקָרִיב הָאֵי קָרְבָּנָא בְּחַדְוֹתָא בְּרַעְוָא קַמִּי
קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא, וּבְעֵי לְמַחְדֵי בְּהָאֵי חוּלְקָא כֹּל (ד"א ל"ג ההוא) יוֹמָא דְכְּתִיב,
(תהלים ה) וְיִשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְּךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתַסֵּךְ עֲלִימוֹ וְיַעֲלֶצּוּ בְּךָ אֲהַבֵי
שְׁמֶךָ:

פְּתַח אִידָךְ וְאָמַר וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וַיֵּרָא יִי וְגו' אֲנִי
אֵל שְׂדֵי הַתְּהַלְדָּה לְפָנֵי וְגו'. הָאֵי קָרָא אֵית לְעֵינָא בִּיָּה וְקְשִׁיָּא בְּכַמָּה
אוּרְחִין, וְכִי עַד הַשְׁתָּא לֹא אֲתַגְלִי לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיָּךְ הוּא לְאֲבָרְהָם אֶלָּא
(עד) הָאִידָנָא כַּד מְטָא לְהַנִּי יוֹמִין וַיֵּרָא יִי אֶל אֲבָרָם וְלֹא קָדַם. וְהַכְּתִיב
וַיֹּאמֶר יִי אֶל אֲבָרָם. וַיִּי אָמַר אֶל אֲבָרָם. וַיֹּאמֶר לְאֲבָרָם יָדוּעַ תִּדַע וְגו'.
וְהָאִידָנָא מְנִי חוּשְׁבֹן יוֹמִין, וְכַד מְנִי לְהוֹ כְּתִיב וַיֵּרָא יִי אֶל אֲבָרָם, אֲשַׁתְּמַע
דְּעַד הַשְׁתָּא לֹא אֲתַגְלִי עֲלוֹי. וְעוֹד דְכְּתִיב בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים,
בְּקַדְמִיתָא שָׁנָה וּלְבִסוּף שָׁנִים.

אָלֵא הָכִי תֵאנָא, כָּל אַנוּן יוֹמִין לֹא כְּתִיב וַיֵּרָא, מֵאֵי טַעְמָא, אָלֵא כָּל כַּמָּה דְּהוּוּ אָטִים וְסָתִים (כד) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַגְלִי עֲלֵיהּ כְּדִקְחִזִי. הַאִידְנָא אֲתַגְלִי עֲלֵיהּ דְּכְתִיב וַיֵּרָא. מֵאֵי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּבַעָא לְגַלִּי בֵּיהּ הָאֵי אֶת כְּתָרָא קְדִישָׁא.

וְעוּד דְּבַעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מְנִיהּ זְרַעָא קְדִישָׁא, וְקְדִישָׁא לֹא לְהוּי בְּעוּד דְּאִיהוּ אָטִים בְּשָׂרָא, אָלֵא אָמַר הַשְּׁתָּא דְּהוּא בְּן תַּשְׁעִים שָׁנָה וְתַשְׁעֵי שָׁנִים וְזָמַן קָרִיב הוּא דִּינְפּוּק מְנִיהּ זְרַעָא קְדִישָׁא, לְהוּי הוּא קְדִישָׁא בְּקְדָמִיתָא וּלְבַתֵּר יְנַפּוּק מְנִיהּ זְרַעָא קְדִישָׁא. בְּגִין כֶּד מְנִי יוֹמוּי בְּהָאֵי וְלֹא בְּכָל הַנִּי זָמַנִי קְדָמִיתָא. תּוּ תַּשְׁעִים שָׁנָה, דְּכָל יוֹמוּי קְדָמָאֵי לֹא הוּוּ שָׁנִים אָלֵא כְּחַד שָׁנָה דְּלֹא הוּוּ יוֹמוּי יוֹמִין, הַשְּׁתָּא דְּמָטָא לְהָאֵי שָׁנִים, אַנוּן וְלֹא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי. מֵאֵי מְשַׁמַּע דְּעַד הַשְּׁתָּא לֹא קְאָמַר אֲנִי אֵל שְׂדֵי. אָלֵא הָכִי תֵאנָא, עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתָרִין תַּתְּאִין דְּלֹא קְדִישִׁין לְתַתָּא. וְכָל אַנוּן דְּלֹא אֲתַגְזְרוּ יְסַתְּאִבוּן בְּהוּן.

דף צה ע"ב

וּרְשִׁימִין בְּהוּן, וּמֵאֵי רְשׁוּמָא אֵית בְּהוּן, דְּאֲתַחֲזִי בְּהוּן שִׁיין דְּלִית וְלֹא יְתִיר, וּבְגִין כֶּד אֲסַתְּאָבוּן בְּהוּן וְאֲתַדְּבָקוּן בְּהוּן. בְּתַר דְּאֲתַגְזְרוּ נִפְקִין מֵאֵלִין וְעֵאלִין בְּגַדְפּוּי דְּשְׁכִינְתָּא וְאֲתַגְלִיָּא בְּהוּן יו"ד רְשִׁימָא קְדִישָׁא אֶת קְיִימָא שְׁלִים (דף צה ע"ב) וְאֲתַרְשִׁים בְּהוּן שְׂדִי וְאֲשְׁתַּלִּים בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהָאֵי אֲנִי אֵל שְׂדֵי.

הַתְּחֵלְדָּ לְפָנֵי וְהִיָּה תְּמִים, שְׁלִים, דְּהַשְּׁתָּא אֶת חֶסֶר בְּרְשִׁימָא דְּשִׁיין וְדְלִית, גְּזַר גְּרַמְדָּ וְהוּי שְׁלִים בְּרְשִׁימָא דִּיו"ד. וּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּרְשׁוּמָא דָּא אֲתַחֲזִי לְאֲתַבְּרָכָא בְּשָׂמָא דָּא דְּכְתִיב, (בראשית כח) וְאֵל שְׂדֵי יְבָרַךְ אוֹתְךָ.

מֵהוּ אֵל שְׂדֵי. הֵהוּא דְּבְרָכָאן נִפְקִין מְנִיהּ, הוּא דְּשְׁלִיט עַל כְּתָרִין תַּתְּאִין, וְכֹלֵא מְדַחֲלַתִּיהּ דְּחַלִּין וּמְזַדְּעִזְעִין, בְּגִין כֶּד מֵאֵן דְּאֲתַגְזֵר, כָּל אַנוּן דְּלֹא קְדִישִׁין אֲתַרְחִקוּן מְנִיהּ וְלֹא שְׁלִטִין בֵּיהּ. וְלֹא עוּד אָלֵא דְּלֹא נְחִית לְגִיּהֶם דְּכְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמּוּד כָּלָם צְדִיקִים וְגו'. (כל אנון (צג א) דאתגזרו אקרון צדיקים, ובגין כך לעולם ירשו ארץ, דלא ירית האי ארץ אלא ההוא דאקרי צדיק, אוף הכי ועמד כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו')

אָמַר רַבִּי אַבָּא זָכָאִין אֲתוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי, זָכָאֵה חוּלְקֵי דְּאֲתִינָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין מְפּוּמִיכוּן, כְּלָכוּ קְדִישִׁין, כְּלָכוּ בְּנֵי אֱלֹהָא קְדִישָׁא, עֲלִיכּוּ כְּתִיב, (ישעיה מה) זֶה יֹאמֶר לִי אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוּ לִי וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כָּל חַד מְנִיכוּן אַחִיד וְאֲתַקְשֵׁר בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאֲתוּן רַבְּרָבּוּן מְמַנֵּן תַּרְיִסִין מֵהֵהִיא אַרְצָא דְּאִקְרִי אַרְצָא חַחִיִים דְּרַבְּרָבּוּנְהִי אַכְלִין מִמְּנָא דְּטַלָּא קְדִישָׁא:

פֶּתַח אֵיזֶדֶד וְאָמַר (קהלת ו) אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶד בֶּן חוּרִין וְשָׁרִיד בַּעַת יֹאכְלוּ. וְכַתִּיב אִי לָדָּ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶד נַעַר וְשָׁרִיד בְּבִקָּר יֹאכְלוּ. הִנִּי קָרָאִי קִשְׁיִין אֶהְדָּדִי. וְלֹא קִשְׁיִין, הָאִי דְכַתִּיב אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ, דָּא אֶרֶץ דְלַעִילָא דְשִׁלְטָא עַל כָּל אַנּוּן חִיִּין דְלַעִילָא. וּבְגִין כֶּד אֶקְרִי אֶרֶץ חַחִיִּים, וְעַלָּה כְּתִיב, (דברים יא) אֶרֶץ אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ דּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ תִּנְמִיד. וְכַתִּיב אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנוֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ. לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ דְיִיקָא. וְכָל כֶּד לָמָּה, מְשׁוּם דְכַתִּיב שְׁמֵלֶכֶד בֶּן חוּרִין דָּא קוּדְשָׁא בְרִידָּ הוּא. כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמות ד) בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוּרִין, מַהוּ בֶּן חוּרִין כְּמָא דְאֵת אָמַר, (ויקרא כה) יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְכֶם. וְכַתִּיב וּקְרַאתֶם דְרוֹר בְּאֶרֶץ דְהָא כָּל חִירוֹ מִיּוֹבְלָא קָא אֵתִי. בְּגִין כֶּד בֶּן חוּרִין. וְאִי תִימָא בֶּן חוּרִין וְלֹא כְּתִיב בֶּן חִירוֹת. הִכִּי הוּא וְדָאִי בֶּן חִירוֹת מְבַעֵי לִיהָ.

אֶלָּא בְּמִתְנִיתָא סְתִימָאָה דִילָן תְּנִינָא. כֶּד מִתְחַבְּרָן יו"ד בָּהּ כְּדִין כְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. וְלֹא תִימָא כֶּד מִתְחַבְּרָן, אֶלָּא מִתְחַבְּרָן וְדָאִי. וּבְגִין כֶּד בֶּן חוּרִין כְּתִיב, וְעַל דָּא אֲשֶׁרִיד אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶד בֶּן חוּרִין, וְשָׁרִיד בַּעַת יֹאכְלוּ בְּחֻדְוֹתָא בְּשִׁלְמוֹ בְרַעְוָא.

אִי לָדָּ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶד נַעַר, הָאִי אֶרֶץ דְלַתְתָּא, דְתִנְיָא כָּל שָׂאָר אֶרְעֵי דְשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת אֲתִיְהִיבוּ לְרַבְרַבִּין תְּרִיסִין דְמִמֶּנּוּן עַלְיָהּ, וְעִילָא מְכַלְהוּ הֵהוּא דְכַתִּיב בֵּיהּ (תהלים לו) נַעַר הִיִּתִי גַם זְקַנְתִּי. וְתִאנָא הָאִי קָרָא שָׂרוֹ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אִי לָדָּ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶד נַעַר. וְוִי לַעֲלָמָא דְמִסְטָרָא דָּא יִנְקָא, וְכֵד יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא יִנְקִין כְּמִאן דְיִנְיִק מְרְשׁוּתָא אַחְרָא.

וְשָׁרִיד בְּבִקָּר יֹאכְלוּ וְלֹא בְכוֹלֵי יוֹמָא. בְּבִקָּר וְלֹא בְזִמְנָא אַחְרָא דְיוֹמָא. דְתִנְיָא בְּשַׁעֲתָא דְחַמָּה זּוֹרַחַת וְאֲתִיִּין וְסַגְדִּין לִיהָ לְשִׁמְשָׁא רּוּגְזָא תְּלִי בְּעֵלְמָא, בְּשַׁעֲתָא דְמִנְחָה רּוּגְזָא תְּלִיָּא בְּעֵלְמָא. מֵאן גְּרִים הָאִי, מְשׁוּם דְמֵלְכֶד נַעַר הֵהוּא דְאֶקְרִי נַעַר. וְאֲתוּן זְכָאִי קְשׁוּט קְדִישִׁי עַלְיוֹנִין בְּנֵי מְלָכָא קְדִישָׁא לָא יִנְקִין מֵהָאִי סְטָרָא, אֶלָּא מֵהָהוּא אֲתֵר קְדִישָׁא דְלַעִילָא. עַלְיִיכוּ כְּתִיב, (דברים ד) וְאֲתֶם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם:

דף צו ע"א

פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר (ישעיה ה) אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי שִׁירַת דּוּדִי לְכַרְמוֹ וְגוֹי. וְיַעֲזֹקְהוּ וְיִסְקְלְהוּ וְגוֹי. הִנִּי קָרָאִי אֵית לְאִסְתְּכָלָא בָּהּ. אֲמָאִי כְּתִיב שִׁירָה, תּוֹכְחָה מְבַעֵי לִיהָ. לִידִידִי, לְדוּדִי מְבַעֵי לִיהָ. כְּמָה דְכַתִּיב שִׁירַת דּוּדִי. כְּרַם הִיָּה לִידִידִי בְּקָרוֹן בֶּן שָׁמוֹן. אִסְתְּכָלָא בְּכָל אוֹרִייתָא וְלֹא אֲשַׁכְחָנָא אֲתֵרָא דְאֶקְרִי (דף צו ע"א) קָרוֹן שָׁמוֹן. אֶלָּא הִנִּי קָרָאִי הָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא בְּכַמָּה גְּוֹנִין וְכַלְהוּ שְׁפִיר וְהִכִּי הוּא, אֶבְל אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי, דָּא יַצְחֵק דְהִנּוּה דִידִד, וְאֶקְרִי יְדִיד עַד לָא יִפּוֹק לַעֲלָמָא.

אמאי ידיד, דתנינן רחימו סגי הוה ליה לקודשא בריהו הוא ביה דלא
אתעביד עד דלא אתגזר אברהם אביה ואקרי שלים ואתוסף ליה ה"א
לאשלומו. וכן לשרה האי ה"א אתיהיבת לה. ה"א אית לאסתכלא, ה'
לשרה שפיר, אבל לאברהם אמאי ה"א ולא יו"ד, י' מבעי ליה דהא הוא
דכר הוה. אלא רזא עלאה הוה (ד"א הוא) סתים בגוון אברהם סליק לעילא
ונטיל רזא (קי א) מה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא. ה"א עלאה וה"א
תתאה, האי תלא בדכורא, והאי בנוקבא ודאי. ובגין כך אברהם סליק
בה"א דעילא, ושרה נחתא בה"א דלתתא.

תו דכתיב פה יהיה זרעך. ותנא זרעך, זרעך ממש, דהוה שארי למיעל
בהאי קנים, ומאן דשארי למיעל בהאי קנים עאל. ובגין כך גיורא
דאתגזר (שלח לד קסה) גר צדק אקרי בגין דלא אתא מגזעא קדישא
דאתגזרו, ועל דא מאן דעאל בהאי שמייה פהאי אברהם, בגין כך כתיב
ביה פה יהיה זרעך, זרעך ממש. ואתמסר ליה ה"א. ואי לאו דאתמסר
ה"א לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא פמה דהאי כ"ה אולידת
לתתא.

בתר דאתמסרת ה"א לשרה אתחברו תרין ההיין פחדא ואולידו לעילא,
ומאי דנפק מנייהו הוא יו"ד, בגין כך יו"ד את רישא דיצחק דכר. מפאן
שארי דכורא לאתפשטא, ועל דא כתיב, (בראשית כא) כי ביצחק יקרא לך
זרע. ביצחק ולא בך. יצחק אוליד לעילא דכתיב, (מייכה ז) תתן אמת ליעקב.
יעקב אשלים כלא.

ואי תימא וכי אברהם בהאי אתאחיד ולא יתיר, והא כתיב חסד
לאברהם. אלא חולקא דיליה כך הוא בגין דעביד חסד עם בני עלמא. אבל
לאולדא ה"א אחיד ומחכא שארי. ועל דא לא אתגזר אברהם אלא בן
תשעים ותשע שנה. ורזא דמלה הא אתיידע ואוקימנא במתניתא דילן.

ובגין כך יצחק דינא קשיא נפק לאחדא לחולקיה, ולאולדא וחסד אקרי,
ועל דא יעקב אשלים כלא מהאי סטרא ומהאי סטרא, מסטרא דאחידו
אברהם ויצחק לחולקיהו לעילא הוא שלימותא. מסטרא דאתיהיב להו
לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא. ועל דא כתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר
בך אתפאר. ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא.

ועל דא כתיב ה"א שירה דכתיב, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי. שירה ודאי,
דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. ואית
דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם פמא דאת אמר, (ירמיה יא) מה
לידידי בביתי. ואברהם ירית יריתא דאחסנת חולקא דא, אבל (על) מה
דאמינא דדא יצחק הכי הוא.

שירת דודי לכרמו. דא קודשא בריהו הוא דאקרי דודי דכתיב, (שיר השירים
ה) דודי צח ואדום. ידידי, אחיד בדודי דכר ומניה אתנטע פרום, דכתיב
פרום הנה לידידי.

בְּקֶרֶן בּוֹ שְׁמוֹ. מֵאֵי בְּקֶרֶן בּוֹ שְׁמוֹ. אֵלֶּא בְּמָה נִפְיֵק הָאֵי כָּרִם וּבְמָה אֲתִנְטֵעַ,
חִזְר וְאָמַר בְּקֶרֶן. מֵאֵי קֶרֶן דְּכִתְיִב, (וַיְהוֹשֻׁעַ ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל. בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל.
שְׂאֵרֵי. וְהָאֵי קֶרֶן אֲתֵאֲחִיד בְּהֵוּא דְּכַר דְּאֶקְרִי בּוֹ שְׁמוֹ.

מֵהוּ בּוֹ שְׁמוֹ כְּמָא דְּאֵת אָמַר בּוֹ חוֹרִין. וְתִרְוּוּיָהּ חַד מְלָה, שְׁמוֹ דְּמִתְמָן
נְגִיד מְשַׁחָא וּרְבוּ לְאֲדֻלְקָא בּוֹצִינִין, וּבְגִין כְּדָ בּוֹ שְׁמוֹ. וְדָא שְׁמוֹ וּרְבוּ נְגִיד
וּנְפִיק וְאֲדֻלְקִי בּוֹצִינִין עַד דְּנִטִּיל לִיה וְכִנְיֵשׁ לִיה הָאֵי קֶרֶן, וְדָא אֶקְרִי קֶרֶן
הַיּוֹבֵל. בְּגִינִי כְּדָ לִית מְשִׁיחוּתָא דְּמַלְכוּתָא אֵלֶּא בְּקֶרֶן, וְעַל דָּא אֲתִמְשַׁח
מַלְכוּתָא דְּדוּד דְּאֲתִמְשַׁח בְּקֶרֶן וְאֲתֵאֲחִיד בֵּיהּ.

וַיַּעֲזָקְהוּ, (וַיִּסְקַלְהוּ) כְּהָאֵי עֲזָקָא דְּאֲסִתְחַר לְכָל סִטְרִין. (דף צו ע"ב) וַיִּסְקַלְהוּ,
דְּאֲעָדִי מֵינִיה וּמְחוּלְקִיָּה כָּל אֲנוּן רַבְרַבִּין כָּל אֲנוּן תִּרְיִסִין כָּל אֲנוּן כְּתִרִין
תִּתְאִין, וְהוּא נְסִיב לִיה לְהָאֵי (קרו) כָּרִם לְחוּלְקִיָּה, דְּכִתְיִב, (דְּבָרִים לב) כִּי חִלַּק
יְי עֲמוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

וַיִּטְעָהוּ שׁוֹרֵק, כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (ירמיה ב) וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק, כֹּלֶה זֶרַע
אָמַת. כֹּלִיָּה כְּתִיב בְּה"א. מְכָאן שְׂאֵרֵי אַבְרָהָם לְאֹלְדָא לְעִילָא, וּמֵהָאֵי
נִפְק זֶרַע אָמַת. כֹּלֶה זֶרַע אָמַת וְדָאֵי, הֵינֵנו דְּכִתְיִב כֹּה יִהְיֶה זֶרַעְךָ, וְכֹלֶה חַד
מְלָה. זְכָאָה חוּלְקִהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּיִרְתוּי רוּתָא קְדִישָׁא דָּא. סוֹפִיָּה דְּקֶרָא
(ישעיה ה) וַיָּבֹן מְגֻדֵל בְּתוֹכּוֹ. מֵהוּ מְגֻדֵל כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (משלי יח) מְגֻדֵל עַל שֵׁם
יְי, וְנִשְׁגָּב. בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְדָאֵי.

וְגַם יָקַב חֵצֵב בּוֹ דָּא תִרְעָא דְּצֻדְקָא כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי
שְׁעָרֵי צְדָקָה. מֵאֵי מְשַׁמַּע, דְּכָל בְּרַ יִשְׂרָאֵל דְּאֲתַגְזֵר, עֵייל בְּתִרְוּוּיָהּ וְזָכִי
לְתִרְוּוּיָהּ. וּמֵאֵן דְּקָרִיב בְּרִיָּה לְקֶרְבְּנָא דָּא עֵייל לִיה בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְעַל
אֵת דָּא מִתְקִימִין שְׁמִיָּא וְאַרְעָא דְּכִתְיִב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם
וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאַרְצָא לֹא שָׁמַתִּי. וְהָאֵי מֵאֲרִיָּה דְּהַלּוּלָא דָּא זְכָה לְכֹלֶה
לְמַחְזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא אֲנִפִּין בְּאַנְפִּין בְּהָאֵי יוֹמָא.

זְכָאָה חוּלְקִנָּא דְּזָכִינָא לְהָאֵי יוֹמָא וְזְכָאָה חוּלְקִיָּה עֲמִנָּא, וְהָאֵי בְּרָא
דְּאֲתִיילִיד לָךְ קֶרִינָא עֲלִיָּה כָּל הַנְּקֶרָא בְּשִׁמִּי וְגוֹ' יִצְרַתִּיו אָף עֲשִׂיתִיו.
וּכְתִיב, (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי יְי וְגוֹ'. אוֹזְפוּהָ לְרַבִּי אַבָּא תַּלְתַּת מִילִין.

אָמַרו לִיה הָאֵי מְרִיָּה דְּהַלּוּלָא, אוֹשְׁפִינָךְ, זְכָה לְכוּלִי הָאֵי בְּגִין דְּקִיָּים
קִיּוּמָא דְּמַצּוּהָ. אָמַר מֵאֵי הִיא. אָמַר הֵהוּא גְבֻרָא, דְּבִיתָאֵי אֲתֵת אַחֵי
הַוּוֹת, וּמִית בְּלָא בְּנִין, וְנִסִּיבְנָא לָהּ, וְדָא הוּא בְּרָא קְדִמָּאָה דְּהוּהָ לִי מִנְהָ
וְקֶרִינָא לִיה בְּשִׁמָּא דְּאַחֵי דְּאֲתַפְטֵר. אָמַר לִיה מְכָאן וְלַהֲלָאָה קֶרִי לִיה
אִידִי, וְהֵינֵנו אִידִי בְּרַ יַעֲקֹב. בְּרִיָּה לּוֹן רַבִּי אַבָּא וְאַזִּיל לְאַרְחִיָּה.

כַּד אֲתָא סֵדֶר מְלִין קַמִּיָּה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַחִיל לְמִימַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹמָא
חַד הָוָה (קאיים) קַמִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאֵי דְּכִתְיִב וַיִּפֹּל
אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיִּדְבֵּר אֶתֹּךְ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אֲתָךְ. מְשַׁמַּע דְּעַד

דְּלֹא אֲתַגְזֹר הוּהוּ נְפִיל עַל אֲנָפוּי וּמְלִיל עֲמִיָּה. בְּתֵר דְּאֲתַגְזֹר קָאִים בְּקִיּוּמִיָּה וְלֹא דְחִיל. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אֲתֵד דְּאֲשַׁכַּח גְּרַמִּיָּה גְזִיר.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא אִי נִיחָא קַמִּיָּה דְּמַר דְּלִימָא קַמִּיָּה מְאֻנּוּן מְלִי מְעַלְיִיתָא דְּשְׁמַעְנָא בְּהָאִי, אָמַר לִיה אִימָא. אָמַר לִיה דְּחִילָנָא דְּלֹא יִתְעַנְשׁוּ עַל יְדָאִי. אָמַר לִיה חֶס וְשָׁלוֹם (תַּחֲלִים קִיב) מְשֻׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נְכוּן לְבוּ בְּטוּחַ בִּינִי. סָח לִיה עוּבָדָא וְסֵדֵר קַמִּיָּה כָּל אֲנוּן מְלִין.

אָמַר לִיה וְכִי כָּל הַנִּי מְלִי מְעַלְיִיתָא הוּוּ טְמִירִין גְּבָד וְלֹא אֲמַרְתָּ לְהוּ. גּוֹזְרָנָא עֲלָד דְּכָל תְּלָתִין יוּמִין אֲלִין תְּלַעִי וְתַנְשִׁי. וְלֹא כְּתִיב, (מְשַׁלִּי א) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוּ בְּהִיּוֹת לְאֵל יְדָד לַעֲשׂוֹת. וְכָד הוּהוּ. אָמַר גּוֹזְרָנָא דְּבִאֲוִרִיתָא דָּא יְגָלוּן לְבָבֵל (וּיְגָלוּן בְּבָבֵל) בִּינִי חֲבַרְיָא.

חֲלַשׁ דְּעֵתִיָּה דְּרַבִּי אַבָּא, יוּמָא חַד חֲמָא לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה טוֹפְסָרָא דְּלָבָד בְּאַנְפָּד שְׁכִיחַ. אָמַר לִיה לֹא עַל דִּידי הוּא אֵלָא עַל דִּידְהוּ. אָמַר לִיה חֶס וְשָׁלוֹם דְּאֲתַעֲנְשׁוּ, אֵלָא בְּגִין דְּמְלִין אֲתַגְלִין בִּינִיָּהוּ כָּל כְּדָ. יְגָלוּן בִּינִי חֲבַרְיָא יְלָפוּן אֲנוּן אֲרַחֲיוּ (וּאֲתַבְסִמוּ) וְאֲתַכְסִּין מְלִין בְּגוּוֹיָהוּ. דְּהָא מְלִין לֹא אֲתַגְלִין אֵלָא בִּינָנָא דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אֲסַתְכִים עֲמָנָא וְעַל יְדָנָא אֲתַגְלִין מְלִין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב, (יִשְׁעִיָּה נַח) אֲזִי יִבְקַע כְּשַׁחַר אוֹרְדָּה וְגוֹי. זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְאַכְרָזָא עַל בְּנוֹי וְיִימָא, אֲזִי יִבְקַע כְּשַׁחַר אוֹרְדָּה וְאַרְכְּתָד מְהַרָּה תַצְמַח וְהִלָּד לְפָנֵיד צְדָקָד וְכַבּוּד יִי אֲסַפְּדָד,

וִירָא

פִּרְשַׁת

דָּף צֵז ע״א

(דָּף צֵז ע״א), רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) הִנְצַנִּים נְרָאוּ בְּאַרְץ עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ. הִנְצַנִּים נְרָאוּ בְּאַרְץ, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא עֲלָמָא. יְהַב בְּאַרְעָא כָּל חִילָא דְּאֲתַחְזִי לָהּ. וְכֹלָא הוּהוּ בְּאַרְעָא, וְלֹא אֲפִיקַת אִיבִין בְּעֲלָמָא עַד דְּאֲתַבְרִי אָדָם, בִּיּוֹן דְּאֲתַבְרִי אָדָם, כֹּלָא אֲתַחְזִי (ד״א ל״ג לְמִיפֵק) בְּעֲלָמָא, וְאַרְעָא גְּלִיָּאת אִיבְהָא וְחִילָהָא דְּאֲתַפְקְדוּ בָּהּ.

כְּגוֹוֹנָא דָּא שְׁמִים לֹא יְהַבו חִילִין לְאַרְעָא עַד דְּאֲתָא אָדָם. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְכֹל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם יְהִיָּה בְּאַרְץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמַח כִּי

לא המטיר יי אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה. אטמרו כל
אנו תולדין ולא אתגלון, ושמיא אתעכבו דלא אמטירו על ארעא, בגין
דאדם אין, דלא אשתכח ולא אתברי, וכלא אתעכב בגיניה, פיון דאתחזי
אדם, מיד הנצנים נראו בארץ וכל חיילין דאתטמרו אתגליאו ואתיהיבו
בה.

דף צז ע"ב

עת הזמיר הגיע, דאתתקן תקונא דתושבחו לזמרא קמי קודשא בריך
הוא מה דלא אשתכח עד לא אתברי אדם. וקול התור נשמע בארצנו. דהא
(ד"א דא) (ד"א ל"ג כל) מלה דקודשא בריך הוא (ד"א ל"ג דעבד) דלא (דף צז ע"ב)
אשתכח בעלמא עד דאתברי אדם. פיון דאשתכח אדם כולא אשתכח.

בתר דחטא, כולא אסתלק מעלמא ואתלטיא ארעא. הדא הוא דכתיב,
(בראשית ג) ארוה האדמה בעבורך וגוי. וכתיב כי תעבד את האדמה לא
תסוף תת כחה לך וגוי. וכתיב וקוץ ודרדר תצמיח לך.

אתא נח ותקן קרדומין ופצירי בעלמא. ולבתר וישת מן היין וישכר ויתגל
בתוך אהלה. אתו בני עלמא וחבו קמיה דקודשא בריך הוא. ואסתלקו
חילין דארעא (דעלמא) כמלקדמין, והו קיימי עד דאתא אברהם.

פיון דאתא אברהם (לעלמא) מיד הנצנים נראו בארץ, אתתקנו ואתגלו כל
חילין בארעא. עת הזמיר הגיע. בשעתא דאמר ליה קודשא בריך הוא
דיתגזר, פיון דמטא ההוא זמנא דברית אשתכח ביה באברהם ואתגזר.
כדיו אתקיים ביה כל האי קרא, ואתקיים עלמא, ומלה דקודשא בריך
הוא הוה באתגליא ביה הדא הוא דכתיב וירא אליו יי.

דף צח ע"א

רבי אלעזר פתח האי קרא (בשעתא) בתר דאתגזר אברהם. דעד לא אתגזר
לא הוה מליל עמיה אלא מגו דרגא תתאה, ודרגין עלאין לא הו קיימי
על ההיא דרגא. פיון דאתגזר מיד הנצנים נראו בארץ אליו דרגין תתאין
דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתאה. עת הזמיר הגיע אליו ענפוי דערלה.
וקול התור נשמע בארצנו. דא קול דנפיק מגו (דף צח ע"א) ההוא פנימאה
דכלא וההוא קול נשמע ודא קול דגזר מלה למלא ועביד לה שלימו.

תא חזי, דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עליה אלא האי דרגא (כח ב)
כדאמרו, פיון (לבתר) דאתגזר מה כתיב וירא אליו יי. למאן, דהא לא כתיב
וירא יי אל אברהם. דאי לאברהם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא
אתגזר דכתיב וירא יי אל אברהם. אלא רזא סתימא איהו, וירא אליו יי.

לההוא דרגא דמליל עמיה, מה דלא הוה מקדמת דנא עד דלא אתגזר. דהשתא אתגלי קול ואתחבר בדבור כד מליל עמיה. והוא יושב פתח האהל. והוא ולא גלי מאן. אלא הכא גלי חכמתא דכלהו דרגין שרו על האי דרגא תתאה בטר דאתגזר אברהם.

תא חזי, וירא אליו יי. דא הוא רזא דקול דאשתמע דאתחבר בדבור ואתגלי ביה. והויא יושב פתח האהל, דא עלמא עלאה דקאים לאנהרא עליה. כחום היום. דהא אתנהיר ימינא דרגא דאברהם אתדבק ביה. דבר אחר כחום היום בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא בתיאובתא דדא לקבל דא,

וירא אליו. אמר רבי אבא עד לא אתגזר אברהם הוה אטיס. פיון דאתגזר אתגלי כלא ושרא עליה שכנתא בשלימו כדקא יאות. תא חזי והוא יושב פתח האהל. והוא. דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמא תתאה. אימתי כחום היום בזמנא דתיאובתא דחד צדיק למשרי ביה.

דף צט ע"א

מיד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. מאן אנון שלשה אנשים. אליו אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה דהאי דרגא, ומנייהו (דף צט ע"א) יניק (יסודא דעלמא) ואתגזר. כדיו וירא וירץ לקראתם. דתיאובתא דהאי דרגא תתאה לאתחברא בהו וחדוותא דילה לאתמשכא אבתרייהו. וישתחו ארצה, לאתתקנא פרסייא לגבייהו.

תא חזי, עבד קודשא בריך הוא לדוד מלכא חד סמכא מפרסייא עלאה כאבהו. ואף על גב דאיהו פרסייא לגבייהו. אבל בזמנא דאתחבר בהו איהו חד סמכא לאתתקנא בפרסייא עלאה. ובגין כך נטל מלכותא (עט ב) בחברון דוד מלכא שבע שנין לאתחברא בהו. והא אתמר.

תוספתא וירא אליו יי באלוני ממרא. אמאי באלוני ממרא, ולא באתר אחרא. אלא בגין דיהיב ליה עיטא על גזירו דקנימא דילה. בשעתא דאמר קודשא בריך הוא לאברהם למגזר אזל אברהם למלך עם חברוי, אמר ליה ענר (אולי ר"ל כבר עברו עליך צ' שנה ואולם גם יותר שהם צ"ט כמ"ש בתוה"ק. ולא חשב הפרט) אנת בן תשעין שנין ואת מעיק גרמך.

אמר ליה ממרא דכרת יומא דרמו לך פשדאי באתון דנורא. וההוא כפנא דעבר על עלמא דכתיב, (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה. ואנון מלכין דרדפו בתריהון ומחית יתהון וקודשא בריך הוא שזבינד מכלא ולא זכיל בר נש למעבד לך ביש. קום עביד פקודא דמרך. אמר ליה קודשא בריך הוא, ממרא אנת יתבת ליה עיטא למגזר, חייך לית אנא מתגלי עליה אלא בפלטריו דילך, הדא הוא דכתיב באלוני ממרא (עד כאן התוספתא) :

מדרש הנעלם רבנו פתחי בהאי קרא (שיר השירים א) לריח (לט ב) שמניך טובים שמו תורק שמך וגו'. תנו רבנו האי נשמתא דבר אינש בשעתא דסלקא מארעא לרקיעא וקיימא בההוא זיתרא עלאה דאמרו, קודשא בריך הוא מבקר לה. תא שמע אמר רבי

שָׁמְעוּ בְּן יוֹחָאי כָּל נִשְׁמָתָא דְצַדִּיקָיָא כִּינּוּ דְקִיָּמָא בְּאַתְר שְׁכִינְתָּא יְקָרָא דְחִזְיָא לְמִיתְבּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִי לְאַבְהֶתָּא, וְאָמַר לוֹן זִילוּ וּבְקֵרוּ לְפִלְגְנָא צַדִּיקָא דְאַתָּא, וְאֶקְדִּימוּ לִיה שְׁלָמָא מִן שְׁמִי. וְאֲנוּן אֶמְרִין, מְאֲרֵי עֲלָמָא, לָא אֲתַחֲזִי לְאַבָּא לְמִיזַל לְמַחְמֵי לְבָרָא, בְּרָא אֲתַחֲזִי לְמִיחְמֵי וּלְמַחֲזִי וּלְמַתְבַּע לְאַבּוּי.

והוא קרי ליעקב ואמר ליה אנת דהוה לך צערא דבנין זיל וקביל (אולפניה) פני דפלגנא צדיקא דאתא הקא, ואנא איזיל עמך. הדיא הוא דכתיב, (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. מבקש לא נאמר אלא מבקשי. אמר רבי חניא מרישיה דקרא משמע דכתיב זה דור דורשיו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חניא (מ"א עקיבא) יעקב אבינו הוא פסא הכבוד, וכן תאנא דבי אלזיהו יעקב אבינו הוא פסא בפני עצמו, דכתיב, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב, ברית פרת קודשא בריך הוא ליעקב לבדו יותר מכל אבותיו דעביד ליה פסא הכבוד. בר מן קדמאה :

רבי אליעזר הוה יתיב והוה לעי באורייתא. אתא לגביה רבי עקיבא אמר ליה במאי קא עסיק מר. אמר ליה בהאי קרא דכתיב, (שמואל א ב) וכסא כבוד ונחלים. מהו פסא כבוד ונחלים. זה יעקב אבינו דעביד ליה פרסי יקר בלחודוי לקבלא או לפן נשמטא דצדיקא. וקודשא בריך הוא איזיל עמיה בכל ריש ירחא וירחא. וכד חמי נשמטא יקר אספקלריאה שכינתא דמאריה, מברכת וסגדת קמי קודשא בריך הוא, הדיא הוא דכתיב, (תהלים קד) ברכי נפשי וגו'.

אמר רבי עקיבא קודשא בריך הוא קאים עלוהי. ונשמטא פתח ואמר יי אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה עד סיומא דקאמר ותמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא ולא דא בלחודוי אלא משפחת ליה על גופא דאשתאר בעלמא דין ואמר (תהלים קג) ברכי נפשי את יי וכל קרבי וגו'.

וקודשא בריך הוא איזיל. מנא לן האי. מהאי קרא דכתיב וירא אליו יי באלוני ממרא, זה יעקב. מהו ממרא. משום דאחסין מאתו עלמין מעדן והוא פסא. אמר רבי יצחק ממרא בגימטריא מאתו ותמנין וחד הוה, מאתו דעדן דכתיב, (שיר השירים ח) ומאתים לנוטרים את פרו, ותמנין וחד דהוא פסא. ובגין כך אתקרי וירא אליו יי באלוני ממרא. ועל שום דא נקרא ממרא.

אמר רבי יהודה מהו באלוני. רצונו לומר תוקפוי הדיא הוא דכתיב, (בראשית מט) אביר יעקב. והוא יושב פתח האהל. הדיא הוא דכתיב, (תהלים טו) יי מי יגור באהלך וגו'. כחום היום. דכתיב, (מלאכי ג) וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

אמר רבן יוחנן בן זפאי בההיא שעתא איזיל קודשא בריך הוא, ובגין דשמעין אבהתא אברהם ויצחק דקודשא בריך הוא איזיל לגביה. תבעין מן יעקב למיזל עמהון ולאקדמא ליה שלם ואנון קיימין עלוהי. ממאי דכתיב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. שלשה אנשים (דקיימין) אליו אבהתא אברהם יצחק ויעקב דקיימין עלוהי וחנו עובדין טבין (מ"א דעבד) דעבדין. וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה. משום דחמי שכינת יקרא עמהון הדיא הוא דכתיב, (שיר השירים א) על כן עלמות אהבוך (אלו הן האבות) :

דבר אחר וירא אליו יי באלוני ממרא. רבנן פתחי בהאי קרא בשעת פטירתו של אדם. דתניא אמר רבי יהודה בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין הגדול שהנשמה מתפרדת מן הגוף. ולא נפטר אדם מן העולם עד שרואה את השכינה הדיא הוא דכתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת לקבל נשמתו של צדיק. הדיא הוא דכתיב וירא אליו יי וגו'. כחום היום. זה יום הדין הבוער פתגור להפריד הנשמה מן הגוף.

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים. הַמְּבַקְרִים מַעֲשִׂיו מֵהַשְּׁעָשָׂה, וְהוּא מוֹדֵה עֲלֵיהֶם בְּפִיו. וְכִינּוּן שֶׁהִנְשָׂמָה רוּאָה קֶדֶד, יוֹצֵאת מִן הַגּוּף עַד פֶּתַח בַּיִת הַבְּלִיעָה, וְעוֹמֶדֶת שָׁם עַד שֶׁמְתוֹדֶה כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה הַגּוּף עִמָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִזּוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הִיא שְׂמִיחָה בְּמַעֲשֵׂיהָ וְשְׂמִיחָה עַל פְּקוּדוֹנָה. דְּתַאנָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק נִשְׁמַתוּ שֶׁל צַדִּיק מִתְאַוָּה אֵימָתִי תֵצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל, כְּדִי לְהַתְעַנֵּג בְּעוֹלָם הַבָּא.

תֵּנוּ רַבְּנָן כְּשִׁחְלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, הֵהוּא יוֹמָא עָרַב שַׁבַּת הָוָה, וְאוֹתִיב לִימִינֵיהּ הוֹרְקָנוּס בְּרִיה, וְהָוָה מְגַלִּי לִיה עֲמִיקְתָּא וּמְסַתְרָתָא, וְהוּא לֹא הָוָה מְקַבֵּל בְּדַעְתֵּיהּ מְלִיאָה, דְּחָשִׁיב כְּמִטּוֹרָף בְּדַעְתֵּיהּ הָוָה. כִּינּוּ דְחָמָא דְדַעְתָּא דְאַבּוּי מִתְּשַׁבָּא עֲלוּי, קָבִיל מְנִיָּה מְאָה וְתַמְנִין וְתִשְׁעָה רְזִין עֲלָאִין.

כַּד מְטָא לְאַבְנֵי שֵׁישׁ דְּמַתְעַרְבֵי בְּמִיא עֲלָאָה, בְּכָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּפְסַק לְמִימְרָא, אָמַר קוּם הָתָם בְּרִי. אָמַר לִיה אָבָא לְמָה. אָמַר לִיה חֲזִינָא דְאוֹחִית חֲלָף מִן עֲלָמָא. אָמַר לִיה זִיל וְאִימָא לְאַמְדָּ דְתַסְתַּלֵּק תְּפִלְאֵי בְּאַתְרָא עֲלָאָה, וּבְתַר דְאַסְתַּלֵּק מִן עֲלָמָא וְאִתֵּי הֵכָא לְמַחְמֵי לַהוֹן לֹא תִבְכִּי דְאַנּוּן קָרִיבִין עֲלָאִין וְלֹא תִתְאַוּ וְדַעְתָּא דְבַר נֶשׁ לֹא יָדַע בְּהוּ.

עַד דְהוּוּ יִתְבִּי, עָאלוּ חֲכִימֵי דְרָא לְמַבְקָר לִיה, אוֹלִיט לְהוּ עַל דְלֹא אָתוּ לְשִׁמְשָׂא לִיה דְתַנִּין גְּדוּלָה שְׂמוּשָׁה יוֹתֵר מִלְמוּדָה. עַד דְאַתָּא רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לִיה עֲקִיבָא עֲקִיבָא לְמָה לֹא אָתִית לְשִׁמְשָׂא לִי (וְהָא אֵתָא עֵתָא לְאַצְרָפָא). אָמַר לִיה רַבִּי לֹא הָוָה לִי פְנָאִי. אֲרַתַח אָמַר אֲתַמְקָה עֲלָדָּ אֵי תַמּוֹת מִיַּתַּת עֲצָמָד. לְטִיָּה דִיָּהָא קָשָׁה מִכְּלָחוֹן מִיַּתַּתִּיהָ.

בְּכִי רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לִיה רַבִּי אוֹלִיף לִי אוֹרִיָּיתָא. אֲפַתַח פּוּמִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַעֲשָׂה מְרַבְּבָה. אָתָא אִשָּׁא וְאַסְחַר לְתַרְוִיָּהוּן. אָמְרוּ חֲכִימֵיָּא שְׂמַע מִינָה דְלִית אָנּוּ חֲזִינּוּ וְכַדְאִין לְכַד, נִפְקוּ לְפַתְחָא דְבָרָא וְיַתִּיבוּ תַמּוּן, הָוָה מֵה דְהָוָה וְאִזַּל אִשָּׁא.

וְאוֹלִיף בְּבִהָרַת עֲזָה תֵלַת מְאָה הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, וְאוֹלִיף לִיה רִיזוּ טַעְמִים דְפְסוּקֵי דְשִׁיר הַשִּׁירִים. וְהוּוּ עֵינּוּי דְרַבִּי עֲקִיבָא נְחִתִין מִנָּא. וְאַתְחִזֵּר אִשָּׁא כְּקַדְמִיתָא. כַּד מְטָא לְהָאִי פְּסוּקָא (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) סְמִכּוּנֵי בְּאַשְׁיִשׁוֹת רְפִדּוּנֵי בְּתַפּוּחִים כִּי חוֹלַת אֲהַבָּה אָנִי, לֹא זְכִיל לְמַסְבֵּל רַבִּי עֲקִיבָא וְאַרִים קָלִיָּה בְּבִכְיִיתָא וְגַעֵי וְלֹא הָוָה מְמַלֵּל מִדְּחִילוּ דְשְׂכִינְתָא דְהוֹת תַמּוּן.

אוֹרִי לִיה כָּל עֲמִיקְתָּא וְרְזִין עֲלָאִין דְהָוָה בִּיה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. וְאוֹמֵי לִיה אוֹמְאָה דְלֹא לִישְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם חַד פְּסוּק מְנִיָּה כִּי הִיכִי דְלֹא לִיחְרִיב עֲלָמָא, קוּדְשָׁא בְרִידָּ הוּא בְּגִינֵיהּ. וְלֹא בְּעֵי קַמִּיָּה דִישְׁתַּמְשׁוּן בִּיה (דף צט ע"א) בְּרִיָּיתִי מְסִיָּאוֹת קְדוּשָׁתָא דְאִית בִּיה. לְבַתֵּר נְפִיק רַבִּי עֲקִיבָא וְגַעֵי וְנִבְעֵין עֵינּוּי מִנָּא, וְהָוָה אָמַר, וּוִי רַבִּי, וּוִי רַבִּי, דְאַשְׁתָּאָר עֲלָמָא יְתוּם מְנָדָּ. עָאלוּ כָּל שְׁאַר חֲכִימֵיָּא גְבִיָּה וְשָׁאלוּ לִיה וְאַתִּיב לַהוֹן.

הָוָה דְחִיק לִיה (שַׁעֲתָא) לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲפִיק תְרֵי דְרוּעוּי וְשׁוּיָנוּן עַל לְבִיָּה. פֶּתַח וְאָמַר, אִי עֲלָמָא עֲלָמָא עֲלָאָה, חֲזַרְתָּ לְאַעְלָא וְלֹאֲגִנְזָא מִן תַּתְּאָה כָּל נְהִירוּ וּבּוּצִינָא. וּוִי לְכוּן תְרֵי דְרַעֵי וּוִי לְכוּן תְרֵי תוֹרוֹת דִישְׁתַּכְּחוּן יוֹמָא דִין מִן עֲלָמָא. דְאַמַּר רַבִּי יִצְחָק כָּל יוֹמוּי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָוָה נְהִירָא שְׂמַעְתָּא מִפּוּמִיָּה כִּיּוֹמָא דְאַתִּיָּהִיבַת בְּטוֹרָא דְסִינֵי.

אָמַר אוֹרִיָּיתָא (סְבִרִית גְּמֵרָא) גְּמֵרִית וְחֲכָמָתָא סְבִרִית וְשְׂמוּשָׁא עֲבָדִית. דְאַלוּ יְהוֹן כָּל בְּנֵי אִינְשָׁא דְעֲלָמָא סוֹפְרִים לֹא יְכַלִּין לְמַכְתָּב וְלֹא חֲסָרֵי תַלְמִידֵי מַחְכְּמֵי אֵלָּא כְּכוּחָלָא בְּעִינָא וְאַנָּא מְרַבּוֹתֵי אֵלָּא כְּמֵאן דְשְׁתִי בְּלָמָא. וְלֹא הָוָה, אֵלָּא לְמִיתָן טִיבוֹתָא לְרַבּוּהֵי יַתִּיר מְנִיָּה.

וְהוּוּ שְׁאֲלִין מְנִיָּה בְּהָוָה סְנִדְלָא דִיבּוּס עַד דְנִפְק נִשְׁמַתִּיהּ וְאָמַר טְהוּר. וְלֹא הָוָה תַמּוּן רַבִּי עֲקִיבָא. כַּד נִפְק שְׂבַתָּא אֲשַׁכְּחִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא דְמִית, בְּזַע מְאִיָּה וְגֵרִיר כָּל בְּשָׂרִיָּה וְדָמָא נְחִית וְנִגִיד עַל דִּיּוֹקְנֵיהּ. הָוָה צוּח וּבְכִי, נִפְק לְבָרָא וְאָמַר, שְׂמִיאָ שְׂמִיאָ, אָמְרוּ וְלִסְיָהֲרָא לְשִׁמְשָׂא דְנְהִירוֹתָא דְהוֹת נְהִיר וְתִיר מְנִיָּהוּן הָא אֲתַחֲשָׁדָּ.

(דף צט ע"ב) אמר רבי יהודה בשעה שנשמת הצדיק רוצה לצאת שמחה והצדיק בטוח במיתתו כדי לקבל שכרו, הדין הוא דכתיב, וירא ויגדל לקראתם. בשמחה, לקבל פניהם. מאי זה מקום, מפתח האהל כדקא אמרו. וישתחו ארצה לגבי שכניה.

רבי יוחנן פתח ואמר, (שיר השירים ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים טוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים. עד שיפוח היום וגוי. זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין. תא חזי, מה כתיב, (קהלת ו) ואלו חנה אלה שנים פעמים וגוי. ביום המיתה כל מה שהיה נחשב כיום אחד אצלו.

אמר רבי שמעון נשמתו של אדם מתרה בו ואומרת עד שיפוח היום (ונסו הצללים) וידמה בעיניו כהרף עין בעודו בעולם הזה. ונסו הצללים הדין הוא דכתיב, (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. בבקשה ממך טוב דמה לך דודי לצבי וגוי.

דבר אחר עד שיפוח היום וגוי. אמר רבי שמעון בן פזי, זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין. מה הצבי קל ברגליו אף אפה היה קל כצבי או כעופר האילים לעשות רצון בוראך כדי שתנחל העולם הבא שהוא הרי בשמים הנקרא הר יי, הר התענוג החר הטוב (עד) כאן המדרש (הנעלם).

חסר כאן סתרי תורה

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי ומי יקום במקום קדשו. תא חזי, כל בני עלמא לא חמאן על מה קיימי בעלמא, ויומין אזלין וסלקין וקיימי קמי קודשא בריה הוא, כל אנון יומין דבני נשא קיימי בהו בהאי עלמא, דהא בלהו אתבריאוו וכלהו קיימי לעילא, ומנלו דאתבריאוו, דכתיב, (תהלים קלט) ימים יוצרו.

דף צט ע"ב

וכד מטאן יומין לאסתלקא מהאי עלמא. בלהו קריבין קמי מלכא עלאה, הדין הוא דכתיב, (מלכים א ב) ויקרבו ימי דוד למות. (בראשית מז) ויקרבו ימי ישראל למות. בגין דכד בר נש איהו בהאי עלמא לא אשגח ולא אסתכל על מה קאים, אלא כל יומא ויומא חשיב פאלו הוא אזיל ברקנייא, דהא כד נשמתא נפקת מהאי עלמא לא ידעת לאן ארחא סלקין לה. דהא אורחא לסלקא לעילא לאתתר דנהירו דנשמתין עלאין נהרין, לא (דף צט ע"ב) אתיהיב לכלהון נשמתין, דהא כגוונא דאיהו אמשיך עליה בהאי עלמא, הכי אתמשכת לבתר דנפיק מניה.

תא חזי, אי בר נש אתמשיך בתר קודשא בריה הוא, ותיאובתא דיליה אבתריה בהאי עלמא, לבתר כד נפיק מניה, איהו אתמשיך אבתריה ויהבין ליה אורח לאסתלקא לעילא, בתר ההוא משיכו דאתמשיך ברעותא כל יומא בהאי עלמא.

אמר רבי אבא יומא חד אערענא בחד מתא מאנון דהוו מן בני קדם, ואמרו לי מההיא חכמתא דהוו ידעין מיומי קדמאי והוו אשפחו ספרין

דְּחַכְמָתָא דְלַהוּן, וּקְרִיבוּ לִי חַד סְפָרָא. וְהוּהוּ כְּתִיב בֵּיהּ, דְּהָא כְּגוּוּנָא דְרַעוּתָא דְבַר נֶשׁ אִיכוּוּן בֵּיהּ בְּהַאי עֲלָמָא, הֵכִי אֲמַשִּׁיד עֲלֵיהּ רוּחַ מְלַעִילָא כְּגוּוּנָא דְהַהוּא רַעוּתָא דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ, אִי רַעוּתִיהּ אִיכוּוּן בְּמַלְהָ עֲלָהּ קְדִישָׁא אִיהוּ אֲמַשִּׁיד עֲלֵיהּ לְהַהִיא מְלָה מְלַעִילָא לְתַתָּא לְגַבִּיהּ.

וְאִי רַעוּתִיהּ לְאַתְדַּבְקָא בְּסִטְרָא אַחְרָא וְאִיכוּוּן בֵּיהּ, אִיהוּ אֲמַשִּׁיד לְהַהִיא מְלָה מְלַעִילָא לְתַתָּא לְגַבִּיהּ. וְהוּוּ אֲמַרִי דְעַקְרָא דְמַלְתָּא תַלְיִיא בְּמַלְיָן וּבְעוּבָדָא וּבְרַעוּתָא לְאַתְדַּבְקָא, וּבְדָא אֲתַמְשֵׁד מְלַעִילָא לְתַתָּא הַהוּא סְטְרָא דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ.

דף ק ע"א

וְאֲשַׁכְחָנָא בֵּיהּ כָּל אֲנוּן עוּבָדִין וּפּוּלְחָנִין דְכַכְבִּיָּא וּמְזֻלִי וּמַלְיָן דְאַצְטְרִיכוּ לֹון וְהִיאַד רַעוּתָא לְאַתְכְּוּנָא בְּהוּ בְּגִין (דף ק ע"א) לְאַמְשַׁכָּא לֹון לְגַבִּיהוּ. כְּגוּוּנָא דָּא מֵאן דְבַעֵי לְאַתְדַּבְקָא לְעִילָא בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְהָא בְּעוּבָדָא וּבְמַלְיָן וּבְרַעוּתָא דְלָבָא לְכוּוּנָא בְּהַהִיא מְלָה תַלְיִיא מַלְתָּא לְאַמְשַׁכָּא לִיהּ לְגַבִּיהּ מְעִילָא לְתַתָּא וּלְאַתְדַּבְקָא בְּהַהִיא מְלָה.

וְהוּוּ אֲמַרִי כְּמָה דְבַר נֶשׁ אֲתַמְשֵׁד בְּהַאי עֲלָמָא הֵכִי נְמִי מְשַׁכִּין לִיהּ כַּד נְפִיק מֵהַאי עֲלָמָא. וּבְמָה דְאַתְדַּבֵּק בְּהַאי עֲלָמָא וְאַתְמַשֵּׁד אַבְתְּרִיהּ הֵכִי אַתְדַּבֵּק בְּהַהוּא עֲלָמָא, אִי בְּקוּדְשָׁא, בְּקוּדְשָׁא, וְאִי בְּמַסְאָבָא, בְּמַסְאָבָא. אִי בְּקוּדְשָׁא, מְשַׁכִּין לִיהּ לְגַבִּי הַהוּא סֵטְר וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ לְעִילָא, וְאַתְעַבִּיד מִמְנָא שְׁמַשָּׁא, לְשַׁמְשָׁא קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בִּין אֲנוּן שְׁאָר מְלַאכִין. כְּמָה דְהֵכִי אַתְדַּבֵּק לְעִילָא וְקָאִים בִּין אֲנוּן קְדִישִׁין דְכְּתִיב (זכריה ג) וְנַתַּתִּי לָד מַהֲלָכִים בִּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה.

הֵכִי נְמִי כְּגוּוּנָא דָּא. אִי בְּמַסְאָבָא, מְשַׁכִּין לִיהּ לְגַבִּי הַהוּא סֵטְר וְאַתְעַבִּיד כְּחַד מְנִייהוּ לְאַתְדַּבְקָא בְּהוּ וְאֲנוּן אַקְרוּן נְזֻקִי בְּנִי נֶשׁא. וּבְהַהִיא שְׁעַתָּא דְנְפִיק מֵהַאי עֲלָמָא נְטֻלִין לִיהּ וְשַׁאבִין לִיהּ בְּגִיהַנְס בְּהַהוּא אַתְר דְדִינִי לֹון לְבְנִי מְסַאָבָא דְסָאִיבוּ גְרַמִּייהוּ וְרוּחִייהוּ, וּלְבַתֵּר אַתְדַּבֵּק בְּהוּ. וְאִיהוּ נְזֻקָא (כט) (א) כְּחַד מֵאֲנוּן נְזֻקִי דְעֲלָמָא.

דף ק ע"ב

אַמִּינָא לֹון בְּנִי קְרִיבָא דָּא לְמַלְיָן דְאֲוֹרִייתָא. אַבְל אִית לְכוּ אַתְרַחְקָא (מגו) מֵאֲנוּן סְפָרִין (אליו) בְּגִין דְלָא (דף ק ע"ב) יִסְטִי לְבִיכּוּ לְאַלְיָן פּוּלְחָנִין וּלְכָל אֲנוּן סְטְרִין דְקָאֲמַר הֵכָא דִילְמָא חַס וְשְׁלוֹם (לא) תַסְטוּן מְבַתֵּר פּוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. דְהָא כָּל סְפָרִים אֲלִין אֲטַעֲיִין לֹון לְבְנִי נֶשׁא, בְּגִין דְבְּנִי קָדָם חִפְיָמִין הוּוּ, וִירוּתָא דְחַכְמָתָא דָּא יָרְתוּ מֵאַבְרָהָם דְיָהֵב לְבְנִי פְלַגְשִׁים, דְכְּתִיב, (בראשית כה) וּלְבְנִי הַפְּלֻגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם

מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם. ולבתר
אתמשכו בההיא חכמה לכמה סטרין.

אבל זרעא דיצחק חולקא דייעקב לאו הכי, דכתיב, (בראשית כה) ויתן
אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא חולקא קדישא דמהימנותא דאתדבק
ביה אברהם, ונפק מההוא עדבא ומההוא סטרא, יעקב מה כתיב ביה
(בראשית כח) והנה יי נצב עליו. וכתיב, (ישעיה מא) ואתה יעקב עבדי וגוי. בגיני
כך בעי ליה לבר נש לאתמשכא בתר קודשא בריך הוא ולא אתדבקא ביה
תדיר דכתיב, (דברים י) ובו תדבק.

תא חזי, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי וגוי. ולבתר אהדר ופירש נקי כפיס.
דלא עביד בידוי טופסא ולא אתתקף בהו במה דלא אצטרין. ותו דלא
אסתאב בהו ולא סאיב בהו לגופא פאנון דמסאבין גרמייהו בידין
לאסתאבא, ודא הוא נקי כפיס, ובר לבב, פגוונא דא דלא אמשיך רעותיה
ולביה לסטרא אחרא, אלא לאתמשכא בתר פולחנא דקודשא בריך הוא.

אשר לא נשא לשוא נפשו. נפשו כתיב נפשי קרי, והא אוקמוה (דף קא ע"א)
נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא. נפשו דא נפש דבר נש ממש. בגין
דכד יפוק מהאי עלמא. ונפשיה יסתלק בעובדין דכשרין על מה דיתקיים
בהו למיהוד בין כל אנון קדישין כמא דאת אמר, (תהלים קטו) אתהלך לפני
יי בארצות החיים. ובגין דלא נשא לשוא נפשי ישא ברכה מאת יי וגוי.

תא חזי, בתר דאתגזר אברהם הוה יתיב וכאיב, וקודשא בריך הוא שדר
לגביה תלת מלאכין באתגליא לאקדמא ליה שלם. ואי תימא דהא
באתגליא. וכי מאן יכיל למחמי מלאכין והא כתיב, (תהלים קד) עושה
מלאכיו רוחות וגוי. אלא ודאי חמא לון, דנחתי לארעא פגוונא דבני נשא,
ולא יקשה לך האי, דהא ודאי אנון רוחין קדישין, ובשעתא דנחתי לעלמא
מתלבשין (קמ"א א) באוירי וביסודי דגולמין, ואתחזו לבני נשא ממש כחזיו
דיוקנא דלהון.

ותא חזי, אברהם חמא לון כחזיו בני נשא. ואף על גב דהוה פאיב ממילא
נפק ורהט אבתרייהו בגין דלא למגרע (מה) דהוה עביד מקדמת דנא.

דף קא ע"ב

אמר רבי שמעון ודאי כחזיו דמלאכין חמא לון, ממה דכתיב ויאמר אדני
באליי דלית, שכונתא הוה אתיא, ואלין הוו סמיכין דילה ופרסויא
לגביה, בגין דאנון גוונין (צא א) תלת דתחותא. וחמא השתא בגין דאתגזר
מה דלא הוה חמי מקדמת דנא עד לא (דף קא ע"ב) אתגזר, בקדמיתא לא
הוה ידע אלא דאנון בני נשא, ולבתר ידע דאנון מלאכין קדישין ואתו
בשליחותא לגביה. בשעתא דאמרו ליה איייה שרה אשתך ובשרו ליה
בשורת יצחק.

אָליוּ אַתּוּן נְקוּדוֹת אִיּוּ, וְסִימָן אִיּוּ, רָמַז לְמָה דְלַעֲיֵלָא, רָמַז לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֵהָל. כְּתִיב הִנֵּה בָאֵהָל וּכְתִיב הִתְם (ישעיה לג) אֵהָל בַּל יִצְעֶן וְגו'. תָּא חֲזִי, כִּינּוּן דְנִקּוּד אִיּוּ אֲמַאי כְּתִיב לְבַתֵּר אֵיָה, אֶלָּא בְּגִין דְחַבּוּרָא דְדָכֵר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא רָזָא דְמַהִימְנוּתָא. כְּדִין אָמַר וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֵהָל. תַּמָּן הוּא קְשׁוּרָא דְכֻלָּא וְתַמָּן אֲשַׁתְּכַח (ויאמר הנה באהל). אֵיָה וְגו', וְכִי לֹא הוּוּ יְדַעֵי מְלֶאכִי עֲלָאֵי דְשָׁרָה הִנֵּה בָאֵהָל, אֲמַאי כְּתִיב אֵיָה. אֶלָּא לֹא יְדַעֵי בְּהַאי עֲלָמָא אֶלָּא מַה דְאַתְמָסֵר לְהוּ לְמַנְדַּע.

תָּא חֲזִי (שמות יב) וְעַבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אָנִי יי. וְכִי כְּמָה שְׁלִיחִין וּמְלֶאכִין אֵית לֵיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּגִין דְאַנּוּן לֹא יְדַעֵי בִין טַפָּה דְבוּכְרָא לְהַהוּא דְלֹא בּוּכְרָא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי.

כְּגוּוּנָא דָּא (יחזקאל ט) וְהִתְוִיַתְתּוּ עַל מַצְחוֹת הָאֲנָשִׁים. וְאַמַּאי צְרִיכִין. אֶלָּא בְּגִין דְאַנּוּן לֹא יְדַעֵי, אֶלָּא מַה דְאַתְמָסֵר לוֹן לְמַנְדַּע (ידעי), כְּגוּן כָּל אַנּוּן מְלִין דְזַמִּין קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַיִתָּאָה עַל עֲלָמָא. וּמַאי טַעְמָא בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲעַבֵּר כְּרוּזָא בְּכֻלְהוּ רְקִיעֵין בְּהַהִיא מְלָה דְזַמִּין לְאַיִתָּאָה עַל עֲלָמָא.

דף קב ע"א

כְּגוּוּנָא דָּא בְּשַׁעֲתָא דְמַחְבֵּלָא אֲשַׁתְּכַח (דף קב ע"א) בְּעֲלָמָא בְּעֵי בְּרִיךְ נֶשׁ לְאַתְכַּסֵּיָא בְּבִיתֵיהּ וְלֹא יִתְחַזִּי בְּשׁוּקָא בְּגִין דְלֹא יִתְחַבֵּל, כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מְנַיִיהוּ (דיכיל לאסתתרא, אין, אבל מקמי קודשא בהך הוא לא (ס"א יכיל) בְּעֵי לְאַסְתַּתְרָא. מַה כְּתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאַנִּי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי.

הנעלם

המדרש

אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַב אִי הוּינָא מְסַתְּפִין בְּפִרְשָׁתָא דָּא נִסְתַּכַּל בְּחַכְמָתָא, אִי עֲנִינָא דְנִשְׁמַתָּא הִיא לֹא רִישָׁא סוּפָא וְלֹא סוּפָא רִישָׁא, (דף ק ע"א) וְאִי עֲנִינָא לְפִטִּירַת אֲנִישׁ מְעֲלָמָא הִיא, נִסְתוּר כָּל פִּרְשָׁתָא אוּ נֹקִים פִּרְשָׁתָא בְּהַאי אוּ בְּהַאי. מַהוּ יוֹקַח נָא מְעַט מִיָּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְגו' וְאַקְחָה פֶתַח לְחַם וְגו' וְיִמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה וְגו' וְאֶל הַבְּקָר רַץ אַבְרָהָם וְגו' וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלֵב וְגו'. כִּד אָתָּא רַב דִּימִי אָמַר לֹא מְצָאָה הַנְּשֻׁמָּה תּוֹעֵלַת לְגוּף אֶלְמָלָא מַה שְׂרָמָז בְּכָאן רָמַז הַקְּרִבְנוֹת. בְּטֹלוּ הַקְּרִבְנוֹת לֹא בְּטֹלָה הַתּוֹרָה, הִיא דְלֹא אַעֲסַק בְּקְרִבְנוֹת לִיעֲסַק בְּתוֹרָה וְיִתְהַנֵּי לֵיה יִתִּיר, דְאַמַּר רַבִּי יוֹחָנָן כְּשֶׁפָּרַשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּרִבְנוֹת אָמַר מִשָּׁה רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם תִּינַח בְּזַמַּן שֶׁיְהִיּוּ יִשְׂרָאֵל עַל אֲדָמְתֶם, כִּינּוּן שֶׁיִּגְלוּ מֵעַל אֲדָמְתֶם מַה יַעֲשׂוּ, אָמַר לוֹ מִשָּׁה, יַעֲסִקוּ בְּתוֹרָה וְאַנִּי מוֹחֵל לָהֶם בְּשִׁבְלָה יוֹתֵר מִכָּל הַקְּרִבְנוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שְׁנֵאמַר (ויקרא ז) זֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה וְגו'. כְּלוּמַר זֹאת הַתּוֹרָה בְּשִׁבְלַת עוֹלָה בְּשִׁבְלַת מִנְחָה בְּשִׁבְלַת חֲטָאת בְּשִׁבְלַת אֲשֵׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדַי הִיא מֵאן דְּמַדְכֵּר בְּפוּמִיָּה בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי מְדַרְשׁוֹת דְקְרִבְנֵיָא עֲנִינָא וְתִקְרוּבְתָא וּכְוּוֹן בְּהוּ, בְּרִית כְּרוּתָה הוּא דְאַנּוּן מְלֶאכִיא דְמַדְכֵּרִין חוּבִיָּה לְאַבְאָשָׁא לֵיה דְלֹא יְכַלִּין לְמַעַבְדַּד לֵיה אֶלְמָלָא טִיבוּ. וּמֵאן יוֹכַח הִיא פִּרְשָׁתָא יוֹכַח, דְכִינּוּן דְאַמַּר וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצְבִים עָלָיו, מַהוּ עָלָיו, לְעֵינֵין בְּדִינֵיהּ, כִּינּוּן (דף ק ע"ב) דְחַמָּא נִשְׁמַתָּא דְצַדִּיקָיא כְּדָ, מַה כְּתִיב וְיִמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה וְגו'. מַהוּ הָאֵהָלָה בֵּית הַמְדַרְשׁ. וּמַהוּ אוֹמַר מְהִיר

שֶׁל שְׂאִים, עֲנֵן הַקְרָבֹת, וְנִשְׁמָתָא מִתְכוּוֹנָת בְּהוּ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב וְאֵל הַבָּקָר רָץ אֲבָרְהָם. וְכִדְיוֹ נִיחָא לְהוּ וְלֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיהַ.

רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח קְרָא דְכְתִיב, (במדבר יז) וְהִנֵּה הַחֵל הַנֶּגֶף בָּעַם וְכְתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו' וְכְתִיב וַתַּעֲצֹר הַמִּגַּפָּה. כְּתִיב הֲכָא מֵהֵר וְכְתִיב הֲתָם מֵהֵרִי שֶׁלֶשׁ סָאִים. מַה לְהֵלֹ קְרָבֹ לְאַשְׁתִּזְבָּא אִף כָּאוֹ קְרָבֹ לְאַשְׁתִּזְבָּא.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס זְמַנָּא חֲדָא הוּינָא אֲזִילִי בְּאַרְחָא וְעֲרֵעִית בֵּיה בְּאַלְיָהוּ, אָמִינָא לִיהַ, לִימָא לִי מֵר מְלָה דְמַעְלִי לְבְרִייתָא, אָמַר לִיהַ, קִיִּים גִּזֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעֵאלוּ קַמִּיהַ כָּל אֱלִין מְלֹאכְיָא דְמִמֵּן לְאַדְכָּרָא חוּבֵי דְבֵר נֵשׁ, דִּי בְעֲדָנָא דִּידְכֶרֶון בְּנֵי אֲנָשָׁא קְרַבְנָא דְמִנֵּי מֹשֶׁה וְשׁוּי לְבִיהַ וְרַעוּתִיהַ בְּהוּ, דְכֻלְהוּ יְדִכְרוּן לִיהַ לְטָב.

וְעוּד בְּעֲדָנָא דִיעֲרַע מוֹתְנָא בְּבִנֵי אֲנָשָׁא, קִימָא אֲתַגְזֹר וְכְרוּזָא אַעְבֵּר עַל כָּל חֵילָא דְשְׂמָנָא דְאִי יִיעֲלוּן בְּנוּהֵי בְּאַרְעָא בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת וַיִּמְרוּן בְּרַעוּת נְפִשָׁא וְלָבָא עֲנִינָא דְקִטְרַת בּוֹסְמִין דְהוּוּ לְהוּ לִישְׂרָאֵל, דִּיתַבְטַל מוֹתְנָא מִנִּיחָהוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בָּא וְרָאָה מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קִטְרֶת. אָמַר לִיהַ אֱהֲרֹן לְמָה. אָמַר כִּי יֵצֵא הַקֶּזֶף מִלְּפָנַי יְיָ וְגו'. מַה כְּתִיב וַיֶּרַךְ אֵל (דף קא ע"א) תוֹף הַקֶּהֱל וְהִנֵּה הַחֵל הַנֶּגֶף בָּעַם. וְכְתִיב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמִּגַּפָּה. וְלֹא יִכִּיל מְלֹאכְא דְמַחְבְּלָא לְשִׁלְטָאָה וְנִתְבַּטְלָא מוֹתְנָא.

רַבִּי אַחָא אָזַל לְכַפֵּר טְרִשָׁא אֲתָא לְגַבִּי אוֹשְׁפִיזִיהַ, לְחִישׁוֹ עֲלִיהוּ כָּל בְּנֵי מְתָא, אָמְרוּ גְבֵרָא רַבָּא אֲתָא הֲכָא גִזִּיל לְגַבִּיהַ, אֲתוּ לְגַבִּיהַ, אָמְרוּ לִיהַ לָא חֵס עַל אוֹבְדָנָא, אָמַר לְהוּ מַהוּ. אָמְרוּ אָמְרוּ לִיהַ דְאִית שְׂבַעָה יוֹמִין דְשָׂאֲרֵי מוֹתְנָא בְּמֵאֲתָא וְכָל יוֹמָא אֲתַתְקַף וְלֹא אֲתַבְטַל. אָמַר לְהוּ גִזִּיל לְבִי כְּנִשְׁתָּא וְנִתְבַּע רַחֲמֵי מִן קַדְם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד דְהוּוּ אֲזִילִי, אֲתוּ וְאָמְרוּ פְלוֹנִי וּפְלוֹנִי מִיתוּ, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי נָטוּ לְמוֹת. אָמַר לְהוּ רַבִּי אַחָא לִית עֲתָא לְקִימָא הַכִּי דְשַׁעְתָּא דְחִיקָא.

אָבֵל אֲפְרִישׁוֹ מִנְכוֹן אֲרַבְעִין בְּנֵי נֶשָׂא מֵאֲנוּ דְזַכָּאִין יְתִיר. עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה לְאַרְבַּעַה חוּלְקִין וְאַנָּא עִמְכוֹן, עֲשָׂרָה לְזוּוּיִיתָא דְמֵאֲתָא, וְעֲשָׂרָה לְזוּוּיִיתָא דְמֵאֲתָא, וְכוּן לְאַרְבַּע זוּוּיִיתָא דְמֵאֲתָא. וְאָמְרוּ בְרַעוּת נְפִשְׁכוֹן עֲנִינָא דְקִטְרַת בּוֹסְמִין. דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִב לְמֹשֶׁה וְעֲנִינָא דְקְרַבְנָא עֲמִיהַ.

עָבְדוּ כֹן תַּלְת זְמַנִּין וְאַעְבְּרוּ בְּכָל מֵאֲתָא לְאַרְבַּע זוּוּיִיתָא וְהוּוּ אָמְרִין כֹּן, לְבַתֵּר אָמַר לְהוּ גִזִּיל לְאַנּוֹן דְאוֹשְׁיטוֹ לְמִימַת אֲפְרִישׁוֹ מִנִּיכּוֹ לְבַתִּיהוֹן, וְאָמְרוּ כְדִין, וְכַד תִּסְיִמוּ אָמְרוּן אֱלִין פְּסוּקִינָא (במדבר טז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגו' (דף קא ע"ב) וַיִּקַּח אֱהֲרֹן וְגו' וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וְגו'. וְכוּן עָבְדוּ וְאַתְבַּטַּל מִנִּיחָהוּ.

שָׁמְעוּ הַהוּא קְלָא דְאָמַר סְתָרָא סְתָרָא קַמִּייתָא אוֹחִילוּ לְעִילָא דְהָא דִינָא דְשְׂמָנָא לָא אֲשַׁרִּי הֲכָא דְהָא יְדַעִי לְבַטְלָא לִיהַ. חֲלַשׁ לְבִיהַ דְרַבִּי אַחָא, אֲדַמוּף, שְׁמַע דְאָמְרִי לִיהַ, כַּד עָבַדְתָּ דָּא עָבִיד דָּא, זִיל וְאִימָא לּוֹן דִּיחֲזֶרוֹן בְּתַשׁוּבָה דְחִיִּיבִין אֲנוּן קַמָּאִי. קָם וְאַחֲזֵר לְהוּ בְּתַשׁוּבָה שְׁלִימָתָא, וְקַבִּילוּ עֲלִיהוּ דְלָא יִתְבַּטְלוּן (צד א ב) מֵאוּרִייתָא לְעֵלַם, וְאַחֲלִיפוּ שְׂמָא דְקִרְתָּא וְקֵאֲרוּן לָה מֵאֲתָא מַחְסִיָּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לָא דִּי לְהֵם לְצַדִּיקִים שְׁמִבְטְלִין אֶת הַגְּזֵרָה אֲלָא לְאַחֲרֵי כֹן שְׁמִבְרַכִּין לְהֵם, תַּדַּע לָךְ שְׁכֹן הוּא, דְכִינּוֹן שְׁהַנְשָׂמָה אוּמְרַת לְגוּף מֵהֵרִי שֶׁלֶשׁ סָאִים וְגו' וְכָל אוֹתוֹ הַעֲנֵן וּמְבַטַּל אֶת הַדִּין, מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כַּעַת חִיָּה הֵרִי בְרַכָּה.

כִּינּוֹן שְׁרוּאִים אוֹתָהּ הַמְלֹאכִים שְׁזָה לְקַח עֲצָה לְנַפְשׁוֹ, מַה עוֹשִׂים, הוֹלְכִים אֲצֵל הַרְשָׁעִים לְעִין בְּדִינָם וְלַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט הִדָּא הוּא דְכְתִיב וַיִּקְוִמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוּם לְמַקּוֹם הַרְשָׁעִים לַעֲשׂוֹת בְּהֵם מִשְׁפָּט. הִדָּא הוּא דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כַּד דְרַכּוּ שֶׁל צַדִּיק כִּינּוֹן שְׁרוּאָה שְׁמַעֲיִנּוּן בְּדִינוֹ אִינוּ מִתְאַחֵר לְשׁוּב וְלְהַתְפַּלֵּל וְלְהַקְרִיב (על) חֲלָבֹ וְדָמוֹ לְפָנַי צוּרוֹ עַד שְׁמִסְתַּלְקִין בְּעֲלֵי הַדִּין מִמֵּנוּ.

דְּכִיּוֹן שְׁאָמַר וַיִּשָּׂא עֵינָיו (דף קב ע"א) וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, מֵהַ כְּתִיב בְּנִשְׁמָה, וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֲהֻלָּה אֶל שָׂרָה. בְּחִפְזוֹן וּבְמַהֲרֵי בָלָא שׁוֹם הַעֲכָבָה, מִיַּד מְמַהֲרֵת הַנִּשְׁמָה אֶצֶל הַגּוֹף לְהַחְזִירוֹ לְמוֹטֵב וּלְבִקֵּשׁ בְּמָה שְׁיִתְכַפֵּר לוֹ עַד שְׁמִסְתַּלְקִין מִמֶּנּוּ בְּעֵלֵי הַדִּין.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר מֵהוּ דְאָמַר וַאֲבָרְהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בְּיָמִים חֲדָל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אַרְחַ כְּנָשִׁים. אֶלָּא כִּיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמַעֲלָתָהּ וְהַגּוֹף נִשְׁאָר בְּאֶרֶץ מַכְפָּה שָׁנִים, בָּאִים בְּיָמִים, שָׁנִים וְיָמִים הַרְבֵּה. וְחֲדָל לְצָאֵת וּלְבָא וְלַעֲבֹר אַרְחַ כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם, אֲתַבְּשֵׁר לְהַחְיוֹת הַגּוֹף.

מֵהוּ אוֹמַר אַחֲרֵי בְלוּתֵי הַיְתָה לִי עֲדָנָה, אַחֲרֵי בְלוּתֵי בְעַפְרָ מֵהַיּוֹם כְּמָה שָׁנִים הַיְתָה לִי עֲדָנָה וְחֲדוּשׁ, וְאֲדוּנֵי זְקוֹן שֶׁהַיּוֹם כְּמָה שָׁנִים שְׁיִצְאָת מִמֶּנִּי וְלֹא הַפְּקִידֵנִי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הַיְפֻלָּא מִיַּי דְּבַר לְמוֹעֵד. מֵהוּ לְמוֹעֵד. אוֹתוֹ הַיְדוּעַ אֶצְלֵי לְהַחְיוֹת הַמֵּתִים. וְלִשְׂרָה בִּן מִלְמַד שְׁיִתְחַדֵּשׁ כְּבִן שֶׁלֶשׁ שָׁנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימוֹן כִּיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה נִיזוּנֶת מִזִּינָה שֶׁל מַעֲלָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמַר לְאוֹתוֹ הַמְּלַאָךְ הַנִּקְרָא דוּמִיָּה, לֵד וּבִשְׂרָ לְגוֹף פְּלוּנֵי שְׁאֵנִי עֵתִיד לְהַחְיוֹתוֹ לְמוֹעֵד שְׁאֵנִי אַחֲרָיָה אֶת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא. וְהוּא מְשִׁיב אַחֲרֵי בְלוּתֵי הַיְתָה לִי עֲדָנָה. אַחֲרֵי בְלוּתֵי בְעַפְרָ וּשְׁכֻנָּתֵי בְּאֲדָמָה וְאֶכֶל בְּשָׂרֵי רִמָּה וְגוֹשׁ עֶפְרָ תַּהֲיָה לִי חֲדוּשׁ.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמַר לְנִשְׁמָה, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָהָם וְגוֹי הַיְפֻלָּא מִיַּי דְּבַר לְמוֹעֵד הַיְדוּעַ אֶצְלֵי לְהַחְיוֹת אֶת הַמֵּתִים, אֲשׁוּב אֵלֶיךָ, אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁהוּא (דף קב ע"ב) קְדוּשׁ כְּבָרָא שׁוֹנָה מְחוּדָשׁ לְהַיּוֹתְכֶם מִלְּאָכִים קְדוּשִׁים וְאוֹתוֹ הַיּוֹם עֵתִיד לְפָנֵי לְשִׁמְחָ בָּהֶם הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם שְׁמִיחָ יְיָ בְּמַעֲשָׁיו, (ע"כ מדרש הנעלם)

אִיָּה שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ, דְּלֹא בָּעוּ לּוֹמַר קָמָה, כִּיּוֹן דְאָמַר הִנֵּה בָּאֵהֶל מִיַּד וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה בִּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וְגוֹי. תָּא חַזִּי, אוֹרְחַ אַרְעָא, דְּעַד לֹא אֲזַמִּין אַבְרָהָם קַמִּיָּהוּ לְמִיכָל לֹא אֲמָרוּ לִיָּה מִיָּדִי, בְּגִין דְּלֹא יִתְחַזִּי דְּבַגִּין הֵהִיא בְּשׁוֹרָה קָא אֲזַמִּין לְהוּ לְמִיכָל, בְּתַר דְכְּתִיב וַיֹּאכְלוּ כְּדִין אֲמָרוּ לִיָּה הֵהִיא בְּשׁוֹרָה.

וַיֹּאכְלוּ, סְלִקָא דְעֵתְךָ וְכִי מְלַאָכֵי עֲלָאֵי אַכְלֵי, אֶלָּא בְּגִין יְקָרָא דְאַבְרָהָם אֲתַחַזִּי הָכִי. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַיֹּאכְלוּ וַדַּאי, בְּגִין דְאֲנּוֹן (קד א) אֲשָׁא דְאַכִּיל אֲשָׁא וְלֹא אֲתַחַזִּי, וְכָל מָה דְיָהֵב לוֹן אַבְרָהָם אַכְלֵי בְּגִין דְמַסְטָרָא דְאַבְרָהָם אַכְלֵי לְעִילָא (דאכלי מההוא סטרא דלעילא).

תָּא חַזִּי, כָּל מָה דְאַכִּיל אַבְרָהָם בְּטַהֲרָה אִיָּהוּ קָא אַכִּיל וּבְגִין כְּדָ אַקְרִיב קַמִּיָּהוּ וְאַכְלֵי, וְנָטִיר אַבְרָהָם בְּבִיתִיָּה דְכִנְיָ וּמְסַאָבוּתָא, דְאַפִּילוּ בְּרַ נִשׁ דְאִיָּהוּ מְסַאָב (לא יכיל לקרבא לביתיה כדן ידע אברהם דהא מסאב איהו ועביד) (נ"א לא הוה משמש בביתיה, עד דעביד) לִיָּה טְבִילָה, אוּ עֲבִיד לִיָּה לְנִטְרָא שְׁבַעָה יוֹמִין כְּדָקָא חַזִּי לִיָּה בְּבִיתִיָּה, וְהָכִי הוּא וַדַּאי.

דף קב ע"ב

תָּא חַזִּי כְּתִיב, (דברים כג) אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יְהִיָּה טָהוֹר מְקָרָה לִיָּלָה וְגוֹי. מֵאִי תַקְנִיתִיָּה, וְהִיָּה לְפָנוֹת עָרְב יְרַחֵץ בְּמַיִם. אֲעָרַע בֵּיָּה טְמֵאָה (דף קב ע"ב) אַחֲרָא

כְּגוֹן זִיבָה אוֹ (נ״א סגירו או נדה) סְגִירַת נְדָה דְהוּוּ תְרֵי מְסָאָבוּ, לֹא סְגִיָא לִיהּ
בְּהֵיא טְבִילָה (בגין) בֵּין דְאֶעְרַע בֵּיהּ קָרִי קָדָם דְקָבִיל טְמָאָה אַחְרָא (בגין)
בֵּין דְאֶעְרַא בֵּיהּ לְבַתֵּר.

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הוּוּ מְתַקְנֵי טְבִילָה לְכֻלְהוּ, אִיהוּ לְגַבְרֵי וְאִיהִי לְנָשִׁי. מֵאִי
טְעָמָא אֶעְסַק אַבְרָהָם לְדַכְּאָה לְבַנֵּי נְשָׂא, בְּגִין דְאִיהוּ טְהוֹר וְאֶקְרִי טְהוֹר.
דְכְתִיב, (איוב יד) מִי יִתֵּן טְהוֹר מְטָמָא לֹא אַחַד. טְהוֹר דָּא אַבְרָהָם דְנִפְק
מִתְרַח.

רַבֵּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּגִין לְתַקְנָא הֵהוּא דְרַגְא דְאַבְרָהָם, וּמֵאֵן אִיהוּ מִי״ס.
בְּגִין כְּדָּ אֲתַקִּין לְדַכְּאָה בְּנֵי עֲלָמָא בְּמִיָּא. וּבְשַׁעְתָּא דְאַזְמִין לְמַלְאָכִין,
שִׁירוּתָא דְמַלּוּי מַה כְּתִיב יוֹקַח נָא מֵעַט מִיָּס. בְּגִין לְאַתְתַּקְפָּא בְּהֵהוּא
דְרַגְא דְמִיָּין שְׂרָאוּ בְּהַ. וּבְגִינֵי כְּדָּ הָוָה מְדַכֵּי לְכָל בְּנֵי נְשָׂא מַכְלָא. מְדַכֵּי לֹוּן
מְסֻטְרָא דְעֵבוּדָה זָרָה, וּמְדַכֵּי לֹוּן מְסֻטְרָא דְמְסָאָבָא, וְכַמְּה דְאִיהוּ מְדַכֵּי
לְגוּבְרִין הַכִּי נְמִי שְׂרָה מְדַכְּאֵת לְנָשִׁין, וְאַשְׁתַּכְּחוּ כְּלָהוּ דְאַתְיִין לְגַבְיֵיהוּ
דְכִיָּין מַכְלָא.

תָּא חֲזִי, אֵילְנָא נְטַע אַבְרָהָם בְּכָל אֲתַר דְדִיּוּרִיָּה תַמְּוֹן, וְלֹא הָוָה סְלִיק בְּכָל
אֲתַר כְּדָּקָא יְאוּת, בְּרַ בְּשַׁעְתָּא דְדִיּוּרִיָּה בְּאַרְעָא דְכְנָעַן, וּבְהֵהוּא אֵילְנָא הָוָה
יְדַע מֵאֵן דְאַתְאָחִיד בֵּיהּ בְּקוּדְשָׂא בְּרִיָּדָּ הוּא וּמֵאֵן דְאַתְאָחִיד בְּעֵבוּדָה זָרָה.

מֵאֵן דְאַתְאָחִיד בְּקוּדְשָׂא בְּרִיָּדָּ הוּא, אֵילְנָא הָוָה פְּרִישׁ עֲנַפּוּי וְחַפֵּי עַל
רִישֵׁיהּ וְעֵבִיד עֲלֵיהּ צְלָא יָאָה, וּמֵאֵן דְאַתְאָחִיד בְּסֻטְרָא דְעֵבוּדָה זָרָה הֵהוּא
אֵילְנָא הָוָה אֶסְתַּלַּק וְעֲנַפּוּי הָוּוּ סְלִיקִין לְעִילָא. כְּדִין הָוָה יְדַע אַבְרָהָם
וְאַזְהִיר לִיהּ, וְלֹא אֶעֱדִי מִתַּמְּוֹן עַד דְאַתְאָחִיד בְּמַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׂא בְּרִיָּדָּ
הוּא, וְהַכִּי מֵאֵן דְאִיהוּ דְכָּא (ד״א ל״ג הַכִּי) מְקַבֵּל לִיהּ אֵילְנָא. מֵאֵן דְאִיהוּ
מְסָאָב לֹא מְקַבֵּל לִיהּ. כְּדִין יְדַע אַבְרָהָם וּמְדַכֵּי לֹוּן בְּמִיָּא.

וּמַעֲיִנָּא דְמִיָּא הָוָה תַּחֲוֹת הֵהוּא אֵילְנָא, וּמֵאֵן דְצָרִיָּד טְבִילָה מִיָּד מִיָּין
סְלִיקִין לְגַבְיֵיהּ, וְאֵילְנָא אֶסְתַּלַּקִּין עֲנַפּוּי, כְּדִין יְדַע אַבְרָהָם דְאִיהוּ מְסָאָבָא
וּבְעֵי טְבִילָה מִיָּד, וְאִם לֹא מִיָּא נְגִיבֹן כְּדִין יְדַע דְבְעֵי לְאַסְתַּאָבָא
וְלֹאֶסְתַּמְרָא שְׁבַעָה יוּמִין.

תָּא חֲזִי, דְאַפִּילוּ בְשַׁעְתָּא דְאַזְמִין לֹוּן לְמַלְאָכִין אָמַר לֹוּן וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ
בְּגִין לְמַחְמֵי וּלְמַבְדֵּק בְּהוּ, וּבְהֵהוּא אֵילְנָא הָוָה בְּדִיק לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְרַזָּא
(לְקַבֵּל) בְּגִין קוּדְשָׂא בְּרִיָּדָּ הוּא קָא (עבד) אָמַר דְאִיהוּ אֵילְנָא דְחַיֵּי לְכָלָּא, וּבְגִין
כְּדָּ וְהַשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ וְלֹא תַּחַת עֵבוּדָה זָרָה.

וְתָא חֲזִי, כַּד חָב אָדָם, בְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע חָב, דְכְתִיב וּמַעַץ הַדְּעַת וְגוֹ'
וְאִיהוּ בֵּיהּ חָב וְגָרַם מוּתָא לְעֲלָמָא. מַה כְּתִיב וְעֵתָה פֹּן יִשְׁלַח יָדוֹ וְלִקַּח גָּם
מִעֵץ הַחַיִּים וְגוֹ'. (וּגָרַם מוּתָא לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא) וְכַד אֲתָא אַבְרָהָם בְּאֵילְנָא אַחְרָא
אֲתַקִּין עֲלָמָא דְהוּא אֵילְנָא דְחַיֵּי וְאוּדַע מְהִימְנוּתָא לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא:

וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק שׁוּב אֲשׁוּב, שׁוּב יִשׁוּב מִבְּעֵי לֵיהּ, דְּהָא מִפְּתִיחָא דְא לְמִפְקַד עֲקָרוֹת בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אִיהוּ וְלֹא בִידָא דְשְׁלִיחָא אַחְרָא. כְּמָה דְתַנִּינָן תְּלַת מִפְּתִחוֹ אֲנוּן דְלֹא אֲתַמְסְרוּ בִידָא דְשְׁלִיחָא. דְחַיָּה וּתְחִיַת הַמֵּתִים וּגְשָׁמִים. וְהוּאִיל דְלֹא אֲתַמְסְרוּ בִידָא דְשְׁלִיחָא אֲמַאי כְּתִיב שׁוּב אֲשׁוּב. אֲלֵא וְדַאי קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא דְהִנֵּה קָאִים עַלֵּיהּוּ אָמַר (לֵיהּ) מְלָה, בְּגִין כְּדָ כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ.

דף קג ע"א

וְתַא חֲזִי, בְּכָל אֲתַר דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר סְתָם אוּ וַיִּקְרָא סְתָם הוּא מְלֹאכָא דְבְּרִית וְלֹא אַחְרָא. וַיֹּאמֶר דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַע תִּשְׁמַע וְגוֹי וַיֹּאמֶר וְלֹא קֹאֲמַר מֵאֵן הוּא. וַיִּקְרָא דְכְּתִיב, (וַיִּקְרָא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְלֹא קֹאֲמַר מֵאֵן הוּא. אָמַר דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגוֹי וְלֹא אָמַר מֵאֵן הִנֵּה. (אוּף הַכִּי דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב וַיֹּאמֶר סְתָם וְלֹא קֹאֲמַר מֵאֵן (דף קג ע"א) הוּא) אֲלֵא בְּכָל הַנִּי מְלֹאכָא דְבְּרִית הִנֵּה וְכֹלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲתַמְר. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ וְגוֹי. וְהִנֵּה בֵּן וְגוֹי:

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. מֵאֵי טַעְמָא לָא כְּתִיב וְהִנֵּה בֵּן לְךָ, אֲלֵא בְּגִין דְלֹא יַחֲשֵׁב דְהָא מִן הֶגֶר אִיהוּ כְּדְבִקְדָמִיתָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (מְלֹאכִי א) בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. בֵּן יְכַבֵּד אָב דָּא יִצְחָק לְאַבְרָהָם. אֵימְתִי כְּבִיד לֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְעַקְדָא לֵיהּ עַל גְּבִי מְדַבְּחָא וּבְעָא לְמַקְרַב לֵיהּ קֹרְבָנָא, וַיִּצְחָק בֵּר תְּלַתִּין וּשְׁבַע שָׁנִין הוּא, וְאַבְרָהָם הוּא סְבָא, דְאִילוּ הוּא בְּעִיט (ס"א ביה) בְּרַגְלָא חַד לָא יְכִיל לְמִיקַם קַמֵּיהּ, (כֹּל שְׁכֵן לְמַעַבְד לֵיהּ), וְאִיהוּ אוֹקִיר לֵיהּ לְאַבּוּי וְעַקְדָא לֵיהּ כְּחַד אֵימְרָא בְּגִין לְמַעַבְד רְעוּתִיהּ דְאַבּוּי. (קִמּוּ ב) וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו דָּא אֲלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם. כְּדָ שְׂדֵר לֵיהּ לְחֶרֶן, וְעֶבֶד כָּל רְעוּתִיהּ דְאַבְרָהָם, וְאוֹקִיר לֵיהּ כְּמָה דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית כד) וַיִּי בְּרַדְךָ אֶת אֲדוֹנִי וְגוֹי. וְכְּתִיב (בְּרַאשִׁית כד) וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, בְּגִין לְאוֹקִיר לֵיהּ לְאַבְרָהָם. דְהָא בֵּר נֶשׁ דְהוּא מֵיִיתִי כְּסָף וְזָהָב וְאַבְנֵי יָקָר וּגְמֻלִין וְאִיהוּ כְּדָקָא יֵאוּת שְׁפִיר בְּחִיזוֹ לָא אָמַר דְאִיהוּ רְחִימָא דְאַבְרָהָם אוּ קְרִיבָא דִילֵיהּ. אֲלֵא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, בְּגִין לְסַלְקָא בְּשִׁבְחָא דְאַבְרָהָם וּלְאוֹקִיר לֵיהּ בְּעִינֵיהּוּ.

וְעַל דָּא בֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדוֹנָיו. וְאִתּוֹן יִשְׂרָאֵל בְּנֵי. קִלְנָא בְּעִינֵיהּוּ לּוֹמַר דְאַנָּא אֲבוּכֹן אוּ דְאִתּוֹן עֶבְדִין לִי. וְאִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי וְגוֹי. בְּגִין כְּדָ וְהִנֵּה בֵּן, דָּא הוּא בֵּן וְדַאי, וְלֹא יִשְׁמַעֲלָל. דָּא הוּא בֵּן דְאוֹקִיר לְאַבּוּי כְּדָקָא חֲזִי.

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. בֵּן לְשָׂרָה, דְבְּגִינֵיהּ מִיתַת, דְבְּגִינֵיהּ כְּאִיבַת נַפְשָׁה עַד דְנִפְקַת מִינָהּ. וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה. לְאַסְתִּילְקָא בְּגִינֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יִתִּיב בְּדִינָא עַל עֲלָמָא. דְכְּדִין וַיִּי פְקַד אֶת שָׂרָה וְגוֹי דְהָא מְדַכְּרֵי

לְשָׂרָה בְּגִינִיָּה דִּיצְחָק וְעַל דָּא אִיהוּ בִּין לְשָׂרָה (אנחו מלאכי אמרו). וְהִנֵּה בִּין לְשָׂרָה. (דיו) דְּהָא נּוֹקְבָא נְטִלָא (ליה) לְבָרָא מִן דְּכוּרָא :

וְשָׂרָה שׁוֹמֶעַת פְּתַח הָאֵהֱל וְהוּא אַחֲרֵיו. מַאי וְהוּא אַחֲרֵיו, וְהִיא אַחֲרֵיו מִבְּעֵי לִיה. אֶלְא רָזָא אִיהוּ, וְשָׂרָה שׁוֹמֶעַת מַה דְּהוּה אָמַר (פְּתַח הָאֵהֱל דָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרֵיו מֵאן דְּהוּה אָמַר) פְּתַח הָאֵהֱל דָּא דְּרָגָא תַּתְּאָה. פְּתַח דְּמַהִימְנוּתָא. וְהוּא אַחֲרֵיו (דָא) דְּאוּדִי לִיה דְּרָגָא עֲלָאָה (נִיֵּא פְתַח הָאֵהֱל וְהוּא אַחֲרֵיו דָא קוּדְשָׁא בְּהַךְ הוּא. פְּתַח הָאֵהֱל דָא דְּרָגָא תַּתְּאָה, וְהוּא אַחֲרֵיו דָא דְּרָגָא עֲלָאָה). מִן יוֹמָא דְּהוּת שָׂרָה בְּעֲלָמָא לָא שְׁמַעַת מְלָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּר הַהוּא שְׁעַתָּא.

דְּבַר אַחַר דְּהוּת יִתְבָּא שָׂרָה פְּתַח הָאֵהֱל בְּגִין לְמִשְׁמַע מְלִין. וְהִיא שְׁמַעַת הַאי מְלָה דְּאִתְבַּשְׂר בֵּה אַבְרָהָם. (דִּיֵּא) וְהוּא אַחֲרֵיו. אַבְרָהָם דְּהוּה יִתִּיב אַחוּרֵי דְּשְׂכִינְתָּא: וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בְּאִים בְּיָמִים. מַאי בְּאִים בְּיָמִים. שְׁעוּרִין דְּיוֹמִין דְּאִתְחַזִּי כְּדִין לְהוּ, חַד מְאָה וְחַד תְּשַׁעִים, עָאֵלוּ בְּיוֹמִין שְׁעוּרָא דְּיוֹמִין כְּדָקָא יָאוּת. בְּאִים בְּיָמִים. כְּמָא דְּאִתְ אָמַר כִּי בָא הַיּוֹם דְּאֶעֱרַב יוֹמָא לְמִיעַל. חַדִּל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אַרְח כְּנִשִּׁים. וְהִיא שְׁעַתָּא חֲמַת גְּרָמָה בְּעֵדוּנָא אַחֲרָא. וּבְגִין כְּדָ אָמַרָה וְאַדוּנִי זְקוּ דְּהָא אִיהוּ לָא כְּדָאִי לְאוּלְדָא בְּגִין דְּאִיהוּ סְבָא.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח (משלי לא) נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה בְּשַׁבְּתוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ. תָּא חַזִּי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶסְתַּלַּק בִּיקְרִיָּה דְּאִיהוּ גְּנִיז וְסַתִּים בְּעִילוּיָא סְגִיָּא. לָאוּ אִיתִי בְּעֲלָמָא וְלָא הוּה מִן יוֹמָא דְּאִתְבַּרִּי עֲלָמָא דִּיכִיל לְקִימָא עַל חֲכָמָתָא דִּילִיה וְלָא יִכִּיל לְקִימָא בֵּיה.

דף קג ע"ב

בְּגִין דְּאִיהוּ גְּנִיז וְסַתִּים וְאֶסְתַּלַּק לְעִילָא לְעִילָא, וְכִלְהוּ עֲלָאי וְתַתְּאִי לָא יִכְלִין לְאִתְדַּבְּקָא, עַד דְּכִלְהוּ אַמְרִין (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. תַּתְּאִי אַמְרֵי דְּאִיהוּ לְעִילָא דְּכַתִּיב, (תהלים קיג) עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. עֲלָאי אַמְרֵי דְּאִיהוּ לְתַתְּאִי דְּכַתִּיב, (תהלים נז) עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ. עַד דְּכִלְהוּ עֲלָאי וְתַתְּאִי אַמְרֵי בְּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ. בְּגִין דְּלָא אִתְיִידַע וְלָא הוּה מֵאן דִּיכִיל לְקִימָא בֵּיה, וְאִתְ אַמְרֵת נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה. (דף קג ע"ב)

אֶלְא וְדָאִי נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אִתְיִידַע וְאִתְדַּבְּק לְפּוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלַבִּיָּה כָּל חַד כְּמָה דִּיכִיל לְאִתְדַּבְּקָא בְּרוּחָא דְּחֲכָמָתָא. וְלְפּוּם מַה דְּמִשְׁעַר בְּלַבִּיָּה הִכִּי אִתְיִידַע בְּלַבִּיָּה. וּבְגִינִי כְּדָ נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּאֲנוּן שְׁעָרִים. אֲבַל דְּאִתְיִידַע כְּדָקָא יָאוּת לָא הוּה מֵאן דִּיכִיל לְאִתְדַּבְּקָא וְלְמַנְדַּע לִיה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה. מֵאן שְׁעָרִים. כְּמָא דְּאִתְ אָמַר (תהלים כד) שָׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וּבְגִין אֵלוּ שְׁעָרִים דְּאֲנוּן

דַּרְגִּין עֲלֵאִין בְּגִינְיָהוּ אַתְיָדַע קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. וְאִי לָא לָא יִכְלִין לְאַתְדַּבְּקָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, דְּהָא נִשְׁמַתָּא דְּבַר נֶשׁ לָאו אִיהוּ (נִי"א לָא אִית) מֵאֵן דְּיִכְיֵל לְמַנְדַּע לְהָ, אֲלֵא בְּגִין אֲלִין שְׂיִיפִין דְּגוּפָא וְאַנּוּן דְּרַגִּין דְּעַבְדִּין אוּמְנוּתָא דְּנִשְׁמַתָּא בְּגִין כְּדָּ אַתְיָדַע וְלָא אַתְיָדַע. כְּדָּ קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אַתְיָדַע וְלָא אַתְיָדַע בְּגִין דְּאִיהוּ נִשְׁמַתָּא לְנִשְׁמַתָּא רוּחָא לְרוּחָא גְּנִיזוּ וְטַמִּיר מְכַלָּא, אֲבַל בְּאַנּוּן שְׁעָרִים דְּאַנּוּן פְּתַחִין לְנִשְׁמַתָּא אַתְיָדַע קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא.

תָּא חֲזִי, אִית פְּתַחָא לְפְתַחָא וְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמְנִיָּהוּ יְדִיעַ יִקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא. פְּתַח הָאֵהֶל, דָּא הוּא פְּתַחָא דְּצַדִּיק. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים קִיח) פְּתַחִיו לִי שְׁעָרֵי צְדִיק וְגוֹי דָּא פְּתַחָא קְדָמָּה לְאַעְלָא בֵּיהּ, וּבְהָאִי פְּתַחָא אַתְחַזִּיו כָּל שְׁאַר פְּתַחִין עֲלֵאִין. מֵאֵן דְּזָכִי לְהָאִי (פְּתַחָא) זָכִי לְמַנְדַּע בֵּיהּ וּבְכַלְהוּ שְׁאַר פְּתַחִין בְּגִין דְּכַלְהוּ שְׂרָאוֹן עֲלֵיהּ.

וְהַשְׁתָּא דְּפְתַחָא דָּא לָא אַתְיָדַע. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא וְכַלְהוּ פְּתַחִין אֲסַתְלָּקוּ מִנִּיהּ וְלָא יִכְלִין לְמַנְדַּע וּלְאַתְדַּבְּקָא. אֲבַל בְּזַמְנָא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינִין כְּלָהוּ דְּרַגִּין עֲלֵאִין לְמִשְׁרֵי עֲלֵיהּ כְּדָּקָא יְאוּת.

וּכְדִין יִנְדַּעוּן בְּנֵי עֲלָמָא חֲכָמָתָא עֲלָאָה יִקְרָא מַה דְּלָא הוּוּ יְדַעוּן מִקְדָּמַת דְּנָא. דְּכְתִיב, (יִשְׁעִיָּה י"א) וְנָחָה עֲלֵיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ. כְּלָהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל הָאִי פְּתַחָא תְּתַאָּה דְּאִיהוּ פְּתַח הָאֵהֶל. וְכַלְהוּ זְמִינִין לְאַשְׁרָאָה עַל מְלָכָא מְשִׁיחָא בְּגִין לְמִידוֹ עֲלָמָא דְּכְתִיב וְשֹׁפֵט בְּצַדִּיק דְּלִים וְגוֹי.

בְּגִינֵי כְּדָּ כְּדָּ אַתְבָּשֵׁר אַבְרָהָם, הָאִי דְּרַגָּא הָוָה אָמַר כְּמָה דְּאַתְמַר דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַת חַיָּה. וַיֹּאמֶר, לָא כְּתִיב מֵאֵן הָוָה. וְדָא הוּא פְּתַח הָאֵהֶל. וְעַל דָּא וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת הָאִי דְּרַגָּא דְּהָוָה מְלִיל עַמִּיָּה מֵאֵן דְּלָא הָוָה שְׁמַעַת מִקְדָּמַת דְּנָא. דְּכְתִיב וְשָׂרָה שׁוֹמַעַת פְּתַח הָאֵהֶל דְּהָוָה מְבִשֵׁר וַאֲמַר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיְךָ כְּעַת חַיָּה וְהִנֵּה בִן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה הוּא חֲבִיבוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְגַבִּיָּה דְּאַבְרָהָם, דְּהָא לָא נִפְקַ מִנִּיהּ יִצְחָק עַד דְּאַתְגָּזֵר, לְבַתֵּר דְּאַתְגָּזֵר אַתְבָּשֵׁר בֵּיהּ בְּיִצְחָק, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּדִין זְרַעָא קְדִישָׁא, וְעַד לָא אַתְגָּזֵר לָאו אִיהוּ זְרַעָא קְדִישָׁא. וּכְדִין אִיהוּ כְּמָה דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית א) אֲשֶׁר זְרַעוּ בּוֹ לְמִינֵהוּ.

וְתָא חֲזִי, עַד לָא אַתְגָּזֵר אַבְרָהָם הָהוּא זְרַעָא דִּילִיָּה לָא הָוָה קְדִישָׁא, בְּגִין דְּנִפְקַ בְּגוֹ עַרְלָה וְאַתְדַּבֵּק בְּעַרְלָה לְתַתָּא. לְבַתֵּר דְּאַתְגָּזֵר נִפְקַ הָהוּא זְרַעָא בְּגוֹ קְדִישָׁא, וְאַתְדַּבֵּק בְּקְדוּשָׁה דְּלַעִילָא וְאוּלִיד לְעִילָא, וְאַתְדַּבֵּק אַבְרָהָם בְּדַרְגִּיָּה כְּדָּקָא יְאוּת. תָּא חֲזִי, כְּדָּ אוּלִיד אַבְרָהָם לְיִצְחָק נִפְקַ קְדִישָׁא כְּדָּקָא יְאוּת. וְהָאִי (נִי"א וְדָאִי) מֵאִי אַעְדוֹ וְאוּלִידוֹ חֲשׁוּכָא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל יוֹמָא חַד לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לִיָּה הָאִי דְּקָרָא לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא יִצְחָק דְּכְתִיב וְקָרָאת אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק. אֲמַאי, דְּהָא

אֶתְחַזִּי דְעַד לֹא נִפְק לְעֵלְמָא קָרָא לִיָּה יִצְחָק. אָמַר לִיָּה הָא אֶתְמַר דְּאֶשָּׂא
נִטְל מִיָּא. דְּהָא מִיָּא מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה קָא אֶתְיָיִן. וְתוּ (נִיָּא וְתָא שְׂאִיל לְהוּ לְלוּאִי)
(שְׂאִיל לִיָּה) לְנֹאִי דְאֶנּוּן בְּדִיחִין לְהֵהוּא סֻטְרָא בְּמֵאֲנִי זְמַר וְתִשְׁבְּחוּן לְקַבִּיל
הָאִי סֻטְרָא, בְּגִין כֶּד יִצְחָק אִיְהוּ חֲדוּה בְּגִין דְּאֶתִי מְהֵהוּא סֻטְרָא וְאֶתְדַבֵּק
בִּיָּה.

דף קד ע"א

תָּא חֲזִי, יִצְחָק בְּדִיחוּתָא חֲדוּה דְאֶחְלָף מִיָּא בְּאֶשָּׂא וְאֶשָּׂא בְּמִיָּא, וְעַל דָּא
אֶקְרִי הָכִי. וּבְגִין כֶּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִי לִיָּה (דף קד ע"א) הָכִי עַד לֹא יִפּוֹק
לְעֵלְמָא שְׂמָא דָּא וְאוּדַע לִיָּה לְאַבְרָהָם.

וְתָא חֲזִי, בְּכֻלְהוּ אַחְרָנִין שְׂבַק לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַקְרִי לֹון שְׂמָהוּן,
וְאֶפִּילוּ נְשִׁי הוּוּ קָרְאוּן לְבְנֵיהוּ שְׂמָהוּן, אֲבָל הָכָא לֹא שְׂבַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְאַמִּיָּה לְמַקְרִי לִיָּה שְׂמָא אֶלָּא לְאַבְרָהָם, דְּכַתִּיב וְקָרְאתָ אֶת שְׁמוֹ
יִצְחָק אֲנִתְּ וְלֹא אַחְרָא, בְּגִין לְאַחְלָפָא מִיָּא בְּאֶשָּׂא וְאֶשָּׂא בְּמִיָּא לְאַכְלָלָא
לִיָּה בְּסֻטְרִיָּה.

כִּיּוֹן דְּאֶתְבַּשֵּׁר אַבְרָהָם בְּיִצְחָק, מַה כְּתִיב וַיִּקְוֹמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִיפוּ
עַל פְּנֵי סְדוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר תָּא חֲזִי, כַּמָּה אֲנַהֲג קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ
עִם כָּל בְּרִיּוֹן וְכָל שְׂכָן לְאֶנּוּן דְּאֶזְלִי בְּאַרְחוּי, דְּאֶפִּילוּ בְּזִמְנָא דְּבַעֲי לְמִידוֹן
עֵלְמָא, אִיְהוּ גְרִים לְמֵאן דְּרַחִים לִיָּה לְמִזְכֵּי בְּמִלָּה עַד לֹא יִתִּי הֵהוּא דִּינָא
לְעֵלְמָא.

דְּתַנִּינּוּ בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחִים לִיָּה לְבַר נֶשׁ, מְשַׁדֵּר לִיָּה דוֹרוּנָא,
וּמֵאן אִיְהוּ, מְסַכְנָא, בְּגִין דִּיזְכִּי בִיָּה. וְכִיּוֹן דְּזָכִי בִיָּה, אִיְהוּ אֲמֻשִׁיךְ עַלִּיָּה
חַד חוּטָא דְּחֻסָּד דְּאֶתְמַשְׁךְ מְסֻטְרָא יְמִינָא וּפְרִישׁ אֶרִישִׁיָּה וְרָשִׁים לִיָּה, בְּגִין
דְּכַד יִתִּי דִּינָא לְעֵלְמָא הֵהוּא מְחַבְּלָא יְזַדְהַר בִּיָּה, וְזָקִיף עֵינָוִי וְחָמָא
לְהֵהוּא רְשִׁימוּ וּכְדִין אֶסְתַּלַּק מִנִּיָּה וְאֶזְדְּהַר בִּיָּה. בְּגִינִי כֶּד אֶקְדִּים לִיָּה
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָה דִּיזְכִּי.

וְתָא חֲזִי, כַּד בְּעִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַיְתָאָה דִּינָא עַל סְדוֹם, אֶזְכִּי קָדָם
לְאַבְרָהָם וְשַׁדֵּר לִיָּה דוֹרוּנָא לְמִזְכֵּי עֲמָהוּן בְּגִין לְשַׁזְבָּא לְלוּט בַּר אַחוּיָה
מִתַּמָּן, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוּט מִתּוֹךְ
הַחֲפָכָה. וְלֹא כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוּט, דְּהָא בְּזְכוּתִיָּה דְּאַבְרָהָם
אֶשְׁתַּזִּיב. וּמֵאִי וַיִּזְכֹּר, דְּדַכִּיר לִיָּה מֵאִי דְּאֶזְכִּי קָדָם עִם אֶנּוּן תְּלַת מְלֶאכִיִן.

כְּגוּוּנָא דָּא בַּר נֶשׁ דִּיזְכִּי בְּצַדְקָה עִם בְּנֵי נֶשָׂא, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶדְכֹּר לִיָּה לְהֵהוּא צַדְקָה דְּעַבַּד. בְּגִין דְּבְכָל שַׁעֲתָא דִּיזְכִּי
בַּר נֶשׁ הָכִי אֶכְתִּיב עַלִּיָּה לְעִילָא, וְאֶפִּילוּ בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שְׂרִיָּא עֲלוּי קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֶדְכֹּר לִיָּה לְהֵהוּא טִיבוּ דְּעַבַּד וְזָכָה עִם בְּנֵי נֶשָׂא. כַּמָּא דְּאֶתְ

אָמַר, (משלי יא) וְצַדִּיקָה תִצְלִיל מִמּוֹת. בְּגִינֵי כֶּךָ אַקְדִּים לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאַבְרָהָם בְּגִין דִּיזְכִּי וְיִשְׁזִיב לְלוּט.

וְיִשְׁקִיפוּ עַל פְּנֵי סְדוּם. תָּא חֲזִי, וְיִקְוּמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים. מִהֵיא סְעוּדָה
דְּאַתְקִין לוֹ אַבְרָהָם וְזָכָה בָּהּ. אָף עַל גַּב דְּמִלְאָכִין הוּוּ, זָכָה בָּהּ, וְכָל הָהוּא
מִיכְלָא לָא אֲשַׁתָּאֵר מִנִּיהָ כְּלוּם, בְּגִינֵי דְאַבְרָהָם, וְלִמְזַכֵּי בֵיהּ, דְּהָא כְּתִיב
וַיֹּאכְלוּ בָּאֲשָׁא דְלַהוּן (קכ א) אֶת־אֲכִיל.

וְאִי תִימָא הָא תִּלְתּ מִלְאָכִין הוּוּ. הָאִי אֲשַׁ"א. וְהָאִי מִי"א. וְהָאִי רוּחִ"א.
אֲלָא כָּל חַד וְחַד כְּלִיל בְּחֻבְרִיהָ וּבְגִינֵי כֶּךָ וַיֹּאכְלוּ. כְּגוֹנָא דָּא (שמוות כד) וְיִחְזוּ
אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָה וְדָאִית אֲכָלוּ דְאַתְזָנוּ מִן שְׂכִינְתָּא, אוּף
הָכָא וַיֹּאכְלוּ גְרָמוּ (נ"א נרמז רמז) לְאַתְזָנָא (מנייה) מִהֵיא סְטָרָא דְאַבְרָהָם
אֶת־דְּבַק בֵּיהּ, וּבְגִין כֶּךָ לָא אֲשַׁאֲרוּ מִמָּה דִּיהִיב לוֹן אַבְרָהָם כְּלוּם.

כְּגוֹנָא דָּא בְּעֵי לִיהָ לְבַר נֶשׁ לְמִשְׁתֵּי מִהֵיא כְּסָא דְבִרְכָה, בְּגִין דִּיזְכִּי
לְהֵיא בְּרָכָה דְלַעִילָא. אוּף אֲנוּן אֲכָלוּ מִמָּה דְאַתְקִין לוֹן אַבְרָהָם בְּגִין
דִּיזְכּוֹן לְאַתְזָנָא מִסְטָרָא דְאַבְרָהָם. דְּהָא מִהֵיא סְטָרָא נְפִיק מְזוֹנָא לְכַלְהוּ
מִלְאָכִי עֲלָאי. וְיִשְׁקִיפוּ, אֶתְעָרוּתָא דִּרְחֵמֵי לְשִׁיזְבָּא לְלוּט. כְּתִיב הָכָא
וְיִשְׁקִיפוּ וְכְתִיב הֵתֵם (דברים כו) הִשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קֹדֶשְׁךָ. מַה לְהֵלֹן לְרַחֲמֵי
אוּף הָכָא לְרַחֲמֵי.

דף קד ע"ב

וְאַבְרָהָם הוֹלִיךְ עִמָּם לְשַׁלְחָם. לְמַעַבְד לוֹן לְוִיָּה. אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי תִימָא
דְּאַבְרָהָם יָדַע דְּמִלְאָכִין אֲנוּן אֲמָאי אַעֲבִיד לוֹן לְוִיָּה. אֲלָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר
אָף עַל גַּב דְּהוּוּ יָדַע (רגיל הוה למעכד לכלהו בני נשא דזמינין עמיה למעכד לוֹן לוייה) (נ"א
מה דהוה רגיל למעבד עם בני נשא עבד בהו ואלוי לוֹן) בְּגִין דְּכֶךָ אֲצַטְרִיךְ לִיהָ לְבַר נֶשׁ
לְמַעַבְד לוֹיָה לְאוּשְׁפִיזִין דְּהָא כְּלָא בְּהָאִי תִּלְיָא, וּבְעוּד דְּאִיהוּ הוּוּ אֲזִיל
עִמָּהוּן אֶתְגְּלִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִיהָ דְאַבְרָהָם דְּכְתִיב וַיִּי אָמַר הַמְּכַסֶּה
אָנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עוֹשֶׂה. וַיִּי הוּא וּבֵית דִּינִיָּה, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא הוּוּ אֲזִיל (דף קד ע"ב) עִמָּהוּן.

תָּא חֲזִי כַּד בַּר נֶשׁ עֲבִיד לְוִיָּה (לבר נש) לְחֻבְרִיהָ אִיהוּ אֲמַשְׁיָךְ (עליה) לְשְׂכִינְתָּא
לְאַתְחַבְרָא בְּהִדְיָה וְלִמְהַךְ עִמִּיהָ בְּאַרְחָא לְשִׁזְבָּא לִיהָ. וּבְגִין כֶּךָ בְּעֵי לִיהָ
לְבַר נֶשׁ לְלוּיָי לְאוּשְׁפִיזָא בְּגִין דְּחַבְרָא לִיהָ לְשְׂכִינְתָּא וְאַמְשִׁיךְ עֲלִיהָ
לְאַתְחַבְרָא בְּהִדְיָה.

בְּגִין כֶּךָ וַיִּי אָמַר הַמְּכַסֶּה אָנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עוֹשֶׂה. רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח
(עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה יְיָ אֱלֹהִים דְּבַר כִּי אִם גְּלַה סוּדוֹ אֶל עַבְדֵּי הַנְּבִיאִים.
זְכָאִין אֲנוּן זְכָאי עֲלֵמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בָּהּ, בְּכָל מַה דְּאִיהוּ
עֲבִיד בְּרַקִּיעָא וְזַמִּין לְמַעַבְד בְּעֲלֵמָא, עַל יְדֵי דְזְכָאִין עֲבִיד לִיהָ, וְלֹא כְּסִי
מִנִּיָּהוּ לְעֲלֵמִין כְּלוּם. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְשַׁתְּפָא בְּהִדְיָה (לצדיקיא

דלא תהא פתחון פה לרשיעינא בכל מה דאיהו עביד. תא חזי, כלא גלי קודשא בריך הוא) לצדיקיא בגין דאנון אתין ומזהירין לבני נשא לאתבא מחוביהו ולא יתענשונו מגו דינא עלאה ולא יהא לון פתחא דפומא לגביה. בגיני כך קודשא בריך הוא אודע לון רזא דאיהו עביד בהו דינא. תו בגין דלא יימרון דהא בלא דינא עביד בהו דינא.

אמר רבי אלעזר ווי לון לחייביא דלא ידעין ולא משגיחין ולא ידעין לאסתמרא מחוביהו. ומה קודשא בריך הוא די כל עובדוהי קשוט ואורחתייה דין. לא עביד כל מה דעביד בעלמא עד דגלי להו לצדיקיא בגין דלא יהא לון פתחא דפומא לבני נשא. (כאן שייך מה שבסוף הספר סימן ח"י, ע"י לקמן דף ק"ו ע"א ותמצאנו שם) גבי בני נשא לא כל שפן דאית לון למעבד מלייהו דלא ימללון בני נשא סטיא עליהון. וכן כתיב, (במדבר לב) והייתם נקיים מיי ומישראל. ואית לון למעבד דלא יהא לון פתחון פה לבני נשא, ויתרון בהון אי אנון חטאן ולא משגיחי לאסתמרא, דלא יהא ליה למדת דינא דקודשא בריך הוא פתחא דפומא לגבייהו. ובמה, בתשובה ועובדין דכשרן.

דף קה ע"א

תא חזי, ויי אמר המכסה אני מאברהם. אמר רבי יהודה, קודשא בריך הוא יחב כל ארעא לאברהם (דף קה ע"א) למחוי ליה אחסנת ירותא לעלמין, דכתיב פי את כל הארץ אשר אתה ראה לה אתננה וגוי. וכתיב שא נא עיניך וראה. ולבתר קודשא בריך הוא אצטריך לאעקרא אתרין אלין. אמר קודשא בריך הוא, כבר יחבית ית ארעא לאברהם, והוא אבא לכלא, דכתיב פי אב המון גוים נתתיה. ולא יאות לי לממחי בגין ולא אודע לאבוהון דקרית ליה אברהם אוהבי. ובגין כך אצטריך לאודע ליה, בגין כך (אמר) ויי אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה.

אמר רבי אבא תא חזי (קיא א) ענותנותא דאברהם, דאף על גב דאמר ליה קודשא בריך הוא זעקת סדום ועמורה כי רבה. ועם כל דא דאוריך עמיה ואודע ליה דבעי למעבד דינא בסדום, לא בעא קמיה לשזבא ליה ללוט ולא יעביד ביה דינא. מאי טעמא בגין דלא למתבע אגרא מן עובדוי.

ועל דא שלח קודשא בריך הוא ללוט ושיזיב ליה בגיניה דאברהם. דכתיב ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה וגוי. מאי אשר ישב בהן לוט הא אתמר. אבל בגין דכלהו חייבין ולא אשתכח (בניייהו), מכלהו דאית ליה מידי דזכו, בר לוט. מכאן אוליפנא בכל אתר דדיירין ביה חייבין חריב איהו.

אשר ישב בהן לוט. (קה א) וכי בכלהו הוה יתיב לוט, אלא בגיניה הוה יתבי דלא אתחרבו. ואי תימא בזכותיה, לא. אלא בזכותיה דאברהם. אמר רבי שמעון תא חזי, דשמושא דעביד בר נש לזכאה, ההוא שמושא אגין עליה בעלמא. ולא עוד אלא דאף על גב דאיהו חייבא, אוליף מארחוי ועביד לון.

תא חזי דהא בגין דאתחבר לוט בהדיה דאברהם אף על גב דלא אולף כל עובדוי, אולף למעבד טיבו עם ברין כמה דהנה עביד אברהם, ודא הוא דאותיב לכל אנון קרתי כל ההוא זמנא דיתבו בטר דעאל לוט בינייהו.

דף קה ע"ב

אמר רבי שמעון תא חזי, דשכינתא לא אעדי מניה דאברהם בההיא שעתא דקודשא בריך הוא אמר ליה (בההוא זמנא דקודשא בריך הוא עמיה), אמר ליה רבי אלעזר והא שכינתא הנה מליל עמיה דהא (בדרגא) דא אתגלי עליה קודשא בריך הוא דכתיב, (שמות ו) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. אמר ליה הכי הוא ודאי. ותא חזי מה כתיב ויאמר יי זעקת סדום ועמרה כי רבה. בקדמיתא ויי אמר. ולבסוף ויאמר יי זעקת סדום ועמרה וגו'. דא איהו דרגא עלאה דאתגלי ליה על דרגא תתאה, (דף קה ע"ב)

מדרש הנעלם

(דף קד ע"ב) ויי אמר המכסה אני מאברהם וגו' מה כתיב למעלה ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום לעשות דין ברשעים. מה כתיב אחריו המכסה אני מאברהם. אמר רב חסדא אין הקדוש ברוך הוא עושה דין ברשעים עד שנמלך בנשמתו של צדיקים הדא הוא דכתיב, (איוב ד) מנשמת אלוה לאבדו. וכתיב המכסה אני מאברהם. אמר הקדוש ברוך הוא כלום יש לי לעשות דין ברשעים עד שאמלך בנשמות הצדיקים, ואומר להם, הרשעים חטאו לפני, אעשה בהם דין, דכתיב ויאמר יי זעקת סדום ועמרה כי רבה וחטאתם וגו'.

אמר רבי אבהו הנשמה עומדת במקומה והיא יראה להתקרב אליו ולומר לפניו כלום, עד שיאמר למטרוין שיגישנה לפניו ותאמר מה שרצתה, הדא הוא דכתיב ויגש אברהם, ויאמר האף תספה צדיק עם רשע חלילה לך וגו'. אולי יש חמשים צדיקים וגו'. הנשמה פותחת ואומרת רבוננו של עולם שמה נתעסקו בני פרשיות של תורה, ואף על פי שלא נתעסקו לשמה, שך יש להם לעולם הבא ולא יפנסו לגיהנם. מה כתיב בתריה ויאמר יי אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו'.

והא (תנינו) ויתיר אנון פרשיות נ"ג הוו. אלא אמר רבי אבהו חמשה ספרים הם בתורה ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות עשרה מאמרות שבהם נברא העולם חשוב עשרה בכל חד מנהון הוא חמשים.

השלמה מההשמטות (סימן) (טו)
חמשים הם כנגד חמשים שערי בינה והם ראויים להציל כל העולם בצדקתם ויי הודה לדבריה וכשראתה שלא מצאה אמרה (בראשית י"ח) אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה, כלומר אולי יש בהם בני אדם שעסקו בידיעת שמה שהוא השם במלואו שהוא מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א כמספר אדם שנאמר (דברים י) ועתה ישראל מה יי אלהיך שואל, וכשלא מצאה חוזרת לומר, אולי ימצאון שם ארבעים (ככתוב בדפוס) (עד כאן מההשמטות)

עוד פותחת הנשמה ואומרת רבוננו של עולם אף על פי שלא נתעסקו בתורה שמה קבלו עונשם על מה שחטאו בבית דין ונתכפר להם שנאמר (דברים כה) ארבעים יפנו לא יוסיף. וממה שנתביישו לפנייהם דיים להתכפר (לפניהם) להם שלא יפנסו לגיהנם. מה כתיב אחריו לא אעשה בעבור הארבעים.

השלמה מההשמטות (סימן טז)
עוד פותחת ואומרת רבוננו של עולם אולי ימצאון שם שלשים כלומר אולי יש ביניהם צדיקים שעסקו והשיגו אותם השלשים מעלות הרמוזות בנבואת יחזקאל בפסוק ויהי בשלשים (שנה) וגו' והם כלולים בלייב נתיבות חכמה שהם כ"ב אותיות ויי ספירות. וכן אולי יש ביניהם אנשים צדיקים יחידים סגולה המיוחדים שמד ב' פעמים ביום בפסוק שמע ישראל שבה כלולים י ספירות במלת אחד האל"ף עם החי"ת הם תשעה והמלה א' הרי עשרה והד' אמר דוד המלך עליו השלום עלה (תהלים קי"ח) זה השער ליי צדיקים יבואו בו וד"לת מלשון שער ושני פעמים ביום הרי עשרים.

וכשאינה מוצאה, חוזרת ופותחת ואומרת רבוננו של עולם, אולי ימצאון שם עשרה כלומר אולי ימצא ביניהם מי שעוסק בעשרה מאמרות ובעשרת הדברות בכל יום וכן אולי ימצאון ביניהם עשרה שמקדימים לבית הכנסת דהא תנו כל (הנמצא) הנמנה מעשרה ראשונים בבית הכנסת נוטל שכר כנגד כולם שבאים אחריו, מה פתיב, לא אשחית בעבור העשרה. כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סגורייא וזכות על הרשעים להשקיט האף והחמה וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד מה פתיב (בראשית י"ח) וילך יי באשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו. מהו למקומו, למקום מעלתו הידועה. ואז נסתלק הדיין ונסתלק הסיניגור והקטיגור מקטרג וזהו (בראשית י"ט) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וגו' ולוט הוא שטן הוא יצר הרע יושב בשער סדום כי שם ביתו דכתיב (בראשית ד) לפתח חטאת רובץ. ומתחבר עם בני אדם ומטעה אותם עד שמורידם לבאר שחת והוא גם כן עמהם נידון על שהטעה אותם ויורד עד צערה דגהינם וזהו (בראשית י"ט) הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה.

הרוצה, הוא עשו שופד דמים והיא מצער ואף על פי שיוירד ונידון שם עם כל זה תאותו וחשקו לחזור ולהטעות לאחרים וזהו (בראשית י"ט) ויעל לוט מצוער : (עד כאן מההשמטות)

עוד פותחת ואומרת אולי יש שם שלשים, אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מעלות הרמוזים בפסוק (יחזקאל א) ויהי בשלשים שנה והם כלולים בלייב נתיבות שהם כ"ב אותיות ויי ספירות לפעמים הם כלולים לשמונה.

עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרים, שמה יגדלו בנים לתלמוד תורה ויש להם שכר לעשרת הדברות שתי פעמים בכל יום, דאמר רבי יצחק כל המגדל בנו לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב מעלה עליו הכתוב כאלו קיים (עליו) התורה ב' פעמים בכל יום. מה פתיב ויאמר לא אשחית בעבור העשרים.

עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרה. אומרת רבוננו של עולם שמה היו מאותם העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל שכר כנגד כלם שבאים אחריהם, מה פתיב (ביה) ויאמר לא אשחית בעבור העשרה.

כל זה יש לנשמת הצדיק לומר על הרשעים, כיון שלא נמצא בידם כלום, מה פתיב וילך יי באשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו. מהו למקומו. למקום מעלתו הידועה.

אמר רבי מצנה לו לאדם להתפלל על הרשעים כדי שיחזרו למוטב ולא יפנסו לגיהנם. דכתיב, (תהלים לה) ואני בחלותם לבושי שק וגו'. ואמר רבי אסור לו לאדם להתפלל על הרשעים שסתלקו מן העולם, שאלמלא סלקו הקדוש ברוך הוא לתרח מן העולם פשהיה עובד עבודה זרה, לא בא אברהם אבינו לעולם, ושבטי ישראל לא היו, והמלך דוד ומלך המשיח, והתורה לא נתנה, וכל אותם הצדיקים והחסידים והנביאים לא היו בעולם. אמר רבי יהודה כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שלא נמצא ברשעים כלום מפל אותם העניינים, מה פתיב ויבאו שני המלאכים סדומה וגו', (עד כאן מדרש הנעלם)

אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. לְמֵאן קֹאֲמֵר. אִי תִימָא
לְאַנוּן מְלֹאכִין. מֵאן חָמָא מְלִיל עִם דָּא וּפְקִיד לְדָא. אֶלְא לְאַבְרָהָם קֹאֲמֵר
דְּבַרְשׁוּתִיָּהּ קִיִּימִין אֲנוּן אֲתֵרִי. דְּבַר אַחַר לְאַנוּן מְלֹאכִין. מַה דְּאֲתֵמֵר
לְאַבְרָהָם מַה טַּעְמָא עָשׂוּ. עָשָׂה מְבַעֵי לִיהּ. מֵאִי עָשׂוּ. (אלא) דָּא אַבְרָהָם
וּשְׂכִינְתָא דְלָא אַעְדִּי מִנִּיהּ. (דְּבַר אַחַר) עָשׂוּ מַה דְּאֲתֵמֵר לְמְלֹאכִין, בְּגִין דְּהוּוּ
זְמִינִין תַּמּוֹן וְהוּוּ מְשִׁתְּכַחִין לְמַעְבַּד דִּינָא, וְעַל דָּא עָשׂוּ.

דְּבַר אַחַר עָשׂוּ (למעבד) כְּתִרְגוּמוֹ עֲבָדוּ. וְכִי לֹא הָוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְּאִיהוּ אָמַר אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה, וְהָא כָּלָא אֲתַגְלִי קִמִּיָּה. אֶלְא אַרְדָּה נָא
מְדַרְגָּא דְרַחֲמֵי לְדַרְגָּא דְדִינָא, וְהִינְנוּ (האס) יְרִידָה. וְאַרְאֶה, רְאִיָּה דָּא הִיא
לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵיהוּן בְּמֵאן דִּינָא יָדִין לוֹן.

אַשְׁכַּחַן רְאִיָּה לְטַב וְאַשְׁכַּחַן רְאִיָּה לְבִישׁ. רְאִיָּה לְטַב, דְּכַתִּיב, (שמות ב)
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּדַּע. רְאִיָּה לְבִישׁ, דְּכַתִּיב אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה
(נ"א אשכחן ירידה לטב ואשכחן ירידה לביש. לטב דכתיב, (שמות יט) וירד יי על הר סיני. (במדבר
יא) וירדתי ודברתי עמך שם. ירידה לביש ארדה נא בגין) לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵיהוּן בְּדִינָא, וְעַל דָּא
אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם :

וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעֲצוּם. מֵאִי טַעְמָא בְּרַכָּה דָּא הָכָא. אֶלְא בְּגִין
לְאוּדְעָא דְאַפִּילוּ בְּשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב בְּדִינָא עַל עֲלֻמָּא לֹא
אַשְׁתַּנִּי. דְּהָא יְתִיב בְּדִינָא עַל דָּא (ד"א ל"ג ויתב) וּבְרַחֲמֵי עַל דָּא וְכָלָא בְּרַגְעָא
חָדָא וּבְשַׁעְתָּא חָדָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב, (תהלים סט) וְאַנִּי תַפְלְתִי לְךָ יְיָ עַת רְצוֹן. זְמַנִּין
דְּאִיהוּ עַת רְצוֹן וְזְמַנִּין דְּלָאוּ אִיהוּ עַת רְצוֹן. זְמַנִּין דְּשָׁמַע וְזְמַנִּין דְּלֹא שָׁמַע.
זְמַנִּין דְּאַשְׁתַּכַּח וְזְמַנִּין דְּלֹא אֲשְׁתַּכַּח דְּכַתִּיב, (ישעיה נח) דְּרָשׁוּ יְיָ בְּהַמְצִאוֹ
קְרָאוּהוּ בְּהִיוֹתוֹ קְרוֹב.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כָּאֵן לְיַחֲיד כָּאֵן לְצַבּוּר. כָּאֵן לְאַתֵּר חָד וְכָאֵן לְכוּלֵי עֲלֻמָּא.
בְּגִינֵי כֵּךְ בְּרִיךְ לִיהּ לְאַבְרָהָם דְּאִיהוּ שְׁקִיל כְּכֹל עֲלֻמָּא דְּכַתִּיב, (בראשית ב)
אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם (וכתיב) וְתַנְיִן בְּאַבְרָהָם. יְהִיָּה
בְּגִימְטְרִיא שְׁלֹשִׁים. הָכִי תַנְיִן תַּלְתִּין צְדִיקִים אֲזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּכֹל דְּרָא וְדָרָא לְעֻלְמָא. כְּמַה דְּאֲזַמִּין לְאַבְרָהָם.

השלמה מההשמטות (סימן יז)
לְאַבְרָהָם. זְמַנָּא חָדָא נִפְקַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחָמָא (וחזא) עֲלֻמָּא דְּחֻשִׁיד וְאַפִּיל
וְאַסְתַּתֵּם נְהוּרִיָּה. אָמַר לִיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא וְנַחְזִי מַה בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְמַעְבַּד בְּעֻלְמָא. אֲזַלוּ וְאַשְׁכַּחוּ חָד מְלֹאכָא דְדָמִי לְטוּרָא רַבְרָבָא
וְאַפִּיק תַּלְתִּין שְׁלֵהוּבִין דְּנוּרָא מְפּוּמִיָּה. אָמַר לִיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן מַה אַתְּ בְּעֵי
לְמַעְבַּד. אָמַר לִיהּ בְּעֵינָא לְמַחְרַבִּיָּה לְעֻלְמָא בְּגִין דְּלֹא שְׂכִיחֵי תַּלְתִּין זְכָאִין
בְּדָרָא דְּהָכִי גָזַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַבְרָהָם דְּכַתִּיב (בראשית י"ח) הָיוּ יְהִיָּה
בְּגִימְטְרִיא תַּלְתִּין.

אמר ליה רבי שמעון במטו מינך, זיל קמיה קודשא בריך הוא ואימא ליה, בר יוחאי שכיח בארעא. אזל ההוא מלאכא קמיה דקודשא בריך הוא ואמר ליה, מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי. אמר ליה קודשא בריך הוא זיל אחרביה לעלמא ולא תשגח בבר יוחאי.

אתא חזייה ר' שמעון למלאכא אמר ליה אי לא תיזיל, גוזרנא עלך דלא תיעול לשמיא ותהוי באתר עזא ועזאל וכד תיעול קמיה קודשא בריך הוא, אימא ליה אי לית תלתין זכאין בעלמא ליהוון עשרין דהכי פתיב לא אעשה בעבור העשרים ואי לית עשרים ליהווי עשרה דהכי פתיב לא אשחית בעבור העשרה ואי לית עשרה ליהווי תרין דאינון אנא וברי, דהכי פתיב (דברים י"ט) על פי שנים עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם דכתיב (תהלים ל"ג) בדבר יי שמים נעשו. ואי לית תרין, הא אית חד ואנא הוא דכתיב (משלי י') וצדיק יסוד עולם. בה שעתא קל מן שמיא נפק ואמר, זכאה חולקך רבי שמעון. דקודשא בריך הוא גזר לעילא ואת מבטל לתתא בודאי עלך אתמר (תהלים קמ"ה) רצון יראיו יעשה : (עד כאן מההשמטות)

פתח ואמר, (שמואל ב כג) מן השלשים הכי נכבד ואל השלשה לא בא וגו'. מן השלשים הכי נכבד, אליו אנון תלתין צדיקים דאזמין קודשא בריך הוא לעלמא ולא יבטל לון מניה. ובגיהו בן יהוידע פתיב ביה מן השלשים הכי נכבד איהו חד מנייהו.

ואל השלשה לא בא. דלא שקיל לתלתא אחרניו דעלמא קאים עליהו. ואל השלשה לא בא. למהוי במניינא כחד מנייהו. באנון תלתין זכאין זכה למיעל בחושבנא, אבל ואל השלשה לא בא, דלא זכה לאתחברא בהו ולמהוי עמהון בחולקא חדא. יהי"ה, כמה דתנינן תלתין הוה. ובגין כך קודשא בריך הוא ברכיה באנון תלתין צדיקים.

תא חזי, אמר ליה קודשא בריך הוא לאברהם זעקת סדום ועמורה פי רבה, דהא סליקת קדמי מה דאנון עבדין לכל עלמא, דכל עלמא מנעי רגלייהו דלא למיעל בסדום ועמורה דכתיב, (איוב כח) פרו נחל מעם גר הנשפכים מני רגל דלו מאנוש נעו. פרו נחל מעם גר, פרוצה הוה פרוץ נחל לאנון בני עלמא דעאלו לתמן. דכלהו דחמאן למאן דהווי יהבי למיכל ולמשתתי לבר נש אחרא, שדיין ליה (בנוקבי דנקרי) בעומקא דנהרא, ואיהו דנטיל ליה הכי נמי.

דף קו ע"א

ועל דא פלהו בני עלמא הווי נשפכים מני רגל. דמנעי רגלייהו דלא למיעל תמן. ומאן דעאל, דלו מאנוש נעו, דהווי דלי גופא בכפנא לא הווי יהבי ליה למיכל ולמשתתי ואשתני דיוקניה משאר בני עלמא, דכתיב דלו מאנוש, נעו. כתיב הכא נעו. וכתיב התם (משלי ה) נעו מעגלותיה. הכי נמי הווי סטאן מעגליו וארחיו דלא למיעל תמן. ואפילו עופי שמיא הווי מנעי (דף קו ע"א)

לְמִיֵּעַל תִּמְנֹן דְּכַתִּיב, (אויב כח) נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט וְגוֹי. וּבְגִינֵי כֶּד פְּלִי עֲלֵמָא הוּוּ צְוּוּחִין עַל סְדוּם וְעַל עֲמוּרָה וְעַל פְּלָהוּ קִרְתֵּי. דְּכִלְהוּ פְּגוּוֹנָא חֲדָא הוּוּ.

זַעֲקַת סְדוּם וְעֲמוּרָה פִּי רַבָּה. אָמַר לִיה אַבְרָהָם. אֲמַאי. אָמַר לִיה וְחֲטָאתֶם פִּי כְּבֹדָה מְאֹד. בְּגִינֵי כֶּד אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה, הַפְּצַעְקַתְהּ. הַפְּצַעְקַתֶּם מִבְּעֵי לִיה, דְּהָא פְּתִיב זַעֲקַת סְדוּם וְעֲמוּרָה וְתַרֵּי קִרְתֵּי הוּוּ, אֲמַאי הַפְּצַעְקַתְהּ. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, בְּסִטְרָא דְּתוּתֵי קֵלָא דְּבִרְדָּא סְלָקִין קוּטְרִי פְּלָהוּ בְּכַתְפָּא מִתְּכַנְשֵׁי בְּחַד טִיף וְעָלִין בְּגוּ נוֹקְבֵי דְּתַהוּמָא רַבָּא, אֲתַעְבִּידוּ חֲמֵשׁ בְּחַד. חַד אִיהוּ כְּד (צִלִּין קִלִּין) אִיכָּא צִלִּילִין קִלִּין דְּכִלְהוּ אֲתַעְבִּידוּ חַד. קֵלָא דְּסִלִּיק מִתְּתָא עָאֵל בִּינִייהוּ וְאֲתַמְשְׁכוּ בְּחַד. וְהָהוּא קֵלָא סְלָקָא וְנִחְתָּא תְּבַעָא דִּינָא לְאֲתַמְשְׁכָּא לְתַתָּא. כְּד הָאֵי קֵלָא סְלָקָא לְמִתְּבַע דִּינָא כְּדִין אֲתַגְלִי לְאֲשַׁנְחָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ אֲבִינָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַפְּצַעְקַתְהּ. מֵאֵן הַפְּצַעְקַתְהּ, דָּא גְזַרְת דִּינָא דְּתַבְעָא דִּינָא כֶּל יוֹמָא. דְּהִכִּי תַנִּינָן כְּמָה שְׁנִין קִיִּימָא גְזַרְת דִּינָא וְתַבְעָא מְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ עַל דְּזַבִּינוּ אַחוּי דִּיּוֹסָף לִיּוֹסָף. בְּגִין דְּגְזַרְת דִּינָא צְוּוּחַת עַל דִּינָא, וְעַל דָּא הַפְּצַעְקַתְהּ, הַבָּאָה אֲלֵי.

מַאי (קז א) הַבָּאָה אֲלֵי. דָּא הוּוּ רְזָא כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (אסתר ב) בְּעֶרְבֵי הַיָּא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שְׁבָה. וְדָא הוּוּ הַבָּאָה אֲלֵי תְדִיר. פְּגוּוֹנָא דָּא קֶץ כֶּל בְּשָׂרָא בָּא לְפָנֵי וְהָא אֲתַמְר. עֲשׂוּ פְּלָה הָא אֲתַמְר :

וַיִּגַשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם רָשָׁע. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאֵן חֲמָא אַבְרָא דְּרַחֲמָנוּתָא כְּאַבְרָהָם. תָּא חֲזִי, בְּנַח פְּתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קֶץ כֶּל בְּשָׂרָא בָּא לְפָנֵי וְגוֹי עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר. וְאֲשַׁתִּיק וְלֹא אָמַר לִיה מִיִּדִי. וְלֹא בְּעָא רַחֲמֵי. אֲבָל אַבְרָהָם בְּשַׁעֲתָא דְּאָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, זַעֲקַת סְדוּם וְעֲמוּרָה פִּי רַבָּה וְגוֹי. אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה וְגוֹי. מִיִּד פְּתִיב וַיִּגַשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם רָשָׁע.

אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, אוּף אַבְרָהָם לֹא עֲבַד שְׁלִימוּ פְּדָקָא יָאוּת. נַח לֹא עֲבִיד מִיִּדִי, לֹא הָאֵי וְלֹא הָאֵי. אַבְרָהָם תְּבַע דִּינָא פְּדָקָא יָאוּת דְּלֹא יָמוּת זַפְּאָה עִם חֲטִיבָא. וְשָׂאֲרֵי מַחֲמָשִׁים עַד עֲשָׂרָה, עֲבַד וְלֹא אֲשָׁלִים, דְּלֹא בְּעָא רַחֲמֵי בִּין כֶּד וּבִין כֶּד, דְּאָמַר אַבְרָהָם לֹא בְּעִינָא לְמִתְּבַע אַגְר עוּבְדוּי.

אֲבָל מֵאֵן עֲבַד שְׁלִימוּ פְּדָקָא יָאוּת, דָּא מִשָּׂה. דְּכִינָן דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ (שְׁמוֹת לב) סְרוּ מֵהַר מִן הַדְרָךְ וְגוֹי. עֲשׂוּ לְהֵם עֵגֶל מִסְכָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ. מִיִּד מַה פְּתִיב וַיִּחַל מִשָּׂה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֵיו וְגוֹי. עַד דְּאָמַר וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחֲנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כְּתָבְתָּ. וְאֵף עַל גֵּב דְּכִלְהוּ חֲטוּי, לֹא זֹו מִתְּמָן עַד דְּאָמַר לִיה סְלַחְתִּי כְּדָבְרָךְ. אֲבָל אַבְרָהָם לֹא אֲשַׁנְחָא אֲלֵא אִי אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ זַכָּאֵי וְאִם לֹאֵו לֹא. וְעַל דָּא לֹא הָוּה בְּעֲלָמָא בְּרַשׁ דִּיגִין עַל דְּרִיָּה כְּמִשָּׂה דְּאִיהוּ רַעֲיָא מְהִימָנָא.

וַיִּגַשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, אֶתְקִין גְּרָמִיָּה לְמַתְּבַע דָּא. אוּלַי יִמְצְאוּ שָׁם חֲמֻשִׁים.
שָׂרָא מִחֲמֻשִׁים דְּאִיהּ שִׁירוּתָא לְמַנְדַּע, עַד עֲשָׂרָה דְּאִיהּ עֲשִׂירָאָה סוּפָא
דְּכָל דְּרָגִין.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד עֲשָׂרָה, אֲלִין עֲשָׂרָה יוֹמִין דְּבִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם
הַכְּפוּרִים. בְּגִין כֹּד שָׂרָא מִחֲמֻשִׁים עַד עֲשָׂרָה.

השלמה מההשמטות (סימן יח)
דְּאִיהּ שִׁירוּתָא עַד עֲשָׂרָה דְּאִיהּ עֲשָׂרָה סוּפָא דְּדְרָגִין וְכִיּוֹן דְּמָטָא עַד
עֲשָׂרָה אָמַר, מִכָּאן וּלְתַתָּא לָאו אֶתְר לְקִיּמָא בְּתַשׁוּבָה וְתָב וְאָמַר אַרְבַּעִים
בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן ד' קָרִיין, וְתָב וְאָמַר שְׁלֹשִׁים בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן ג' קָרִיין, וְתָב
וְאָמַר עֲשָׂרִים בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבוּן תְּרִין קָרִיין, וְתָב וְאָמַר עֲשָׂרָה בְּגִין דְּיִשְׁתַּזְּבִּיב
קָרְתָא חֲדָא מְאִינוּן חֲמֻשָּׁה בְּגִינֵי כֹד לָא נְחִית לְתַתָּא מִן עֲשָׂרָה: (עַד כֹּאן
מההשמטות)

וְכִיּוֹן דְּמָטָא לְעֲשָׂרָה, אָמַר מִכָּאן וּלְתַתָּא לָאו הוּא אֶתְר דְּקִיּמָא בְּתַשׁוּבָה,
בְּגִינֵי כֹד לָא נְחִית לְתַתָּא מִעֲשָׂרָה:

דף קו ע"ב

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדוּמָה בְּעָרֵב וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב
לְעִילָא וַיֵּלֶךְ יִי כְּאֲשֶׁר (דף קו ע"ב) כְּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם. דְּהָא כִּיּוֹן דְּאֶתְפָּרַשׁ
שְׁכִינְתָּא מְאַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם תָּב לְאַתְרֵיהּ, כְּדִין וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים
סְדוּמָה בְּעָרֵב, דְּהָא חַד אֶסְתַּלַּק בְּשְׁכִינְתָּא, וְאַשְׁתַּאֲרוּ אֲנוּן תְּרִין.

כִּיּוֹן דְּחָמָא לוֹט לֹון, רַהֲט בְּתַרְיֵיהּ. מַאי טַעְמָא, וְכִי כָּל אֲנוּן דְּהוּוּ אֶתְיִין
אִיהּוּ אֲעִיל לֹון לְבֵיתֵיהּ וַיְהִיב לֹון לְמִיכָל וּלְמִשְׁתֵּי וּבְנֵי מְתָא הֵיךְ לָא קִטְלִין
לֵיהּ, דְּהָא לְבֵרְתֵיהּ עֲבָדוּ דִּינָא. וּמַאי הוּא. דְּבֵרְתֵיהּ דְּלוֹט יַהֲבַת פְּתָא
דְּנַהֲמָא לְחַד עֲנִיָּא, יְדַעוּ בְּהּ, שְׁפִינָה דּוּבְשָׂא וְאוּתְבוּהָ בְּרִישׁ אִיגְרָא עַד
דְּאַכְלוּהָ צְרַעִי. אֲלָא בְּגִין דְּהוּוּ בְּלִילֵיא חֲשִׁיב דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן לֵיהּ בְּנֵי מְתָא,
וְעַם כָּל דָּא כִּיּוֹן דְּאַעְלוּ לְבֵיתָא אֶתְכַנְשׁוּ כְּלָהוּ וְאַסְחָרוּ לְבֵיתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֲמַאי רַהֲט לוֹט אֶבְתַּרְיֵיהּ, (אלא בגין) דְּכְתִיב וַיֵּרָא לוֹט וַיִּרְץ
לְקַרְאֲתָם. רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יִיסָא. חַד אָמַר דִּיּוֹקְנָא דְּאַבְרָהָם חָמָא עֲמָהוּן.
וְחַד אָמַר שְׁכִינְתָּא אֶתְיָא עֲלֵייהּ. כְּתִיב הֲכָא וַיֵּרָא לוֹט וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם,
וְכְתִיב הֲתָם וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם מִפְּתַח הָאֵהָל. מַה לְהֵלֹן חָמָא שְׁכִינְתָּא, אוּף
הֲכָא חָמָא שְׁכִינְתָּא.

וַיֵּרָא לוֹט וַיִּרְץ לְקַרְאֲתָם וַיֹּאמֶר הֲנֵה נָא אֲדַנִּי בְּאֶלְיִין דְּלִית נֹוִין יוּ״ד. סוּרוּ
נָא, גִּשׁוּ נָא מִבְּעֵי לֵיהּ, מַאי סוּרוּ נָא. אֲלָא לְאַהֲדָרָא לֹון סַחְרָנִיָּה דְּבֵיתָא
בְּגִין דְּלָא יַחֲמוּן לֹון בְּנֵי מְתָא, וְלָא יַעֲלוּן בְּאוּרַח מִיִּשְׁר לְבֵיתָא, וּבְגִין כֹּד

דף קז ע"א

רבי חזקיה פתח (איוב כח) כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים וראה. כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בעובדוי דקודשא בריהו הוא, ולאשתדל באורייתא יממא ולילי, דכל מאן דאשתדל באורייתא, קודשא בריהו הוא אשתבח ביה לעילא, ואשתבח ביה לתתא, בגין דאורייתא אילנא דחיי איהי לכל אנון דעסקין בה למיהב לון חיון בעלמא דין (דף קז ע"א) ולמיהב לון חיון בעלמא דאתי.

תא חזי, כי הוא לקצות הארץ יביט. למיהב לון מזונא ולספקא לון מכל מה דאצטריכו, בגין דאיהו אשגח בה תדיר, דכתיב, (דברים יא) תמיד עיני יי אלוהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. בגין דארץ דא מה כתיב בה (משלי לא) ממרחק תביא לחמה, ולבתר איהי יהבת מזונא וטרפא לכל אנון חיון ברא דכתיב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחוק לנערותיה.

ועל דא כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים וראה. לכלהו בני עלמא למיהב לון מזונא וספוקא לכל מה דאצטריף כל חד וחד דכתיב (תהלים קמה) פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר כי הוא לקצות הארץ יביט. לאסתכלא עובדוי דבר נש ולאשגחא בכל מה דעבדי בני נשא בעלמא. תחת כל השמים וראה. מסתכל וחמי לכל חד וחד.

תא חזי, כיון דחמא קודשא בריהו הוא עובדין דסדום ועמורה, שדר לון לאנון מלאכין לחבלא לסדום. מה כתיב וירא לוט חמא לשכינתא. וכי מאן יכיל למחמי שכינתא, אלא חמא זהרא חד דנהיר דקא סלקא על רישיהו. וכדין ויאמר הנה נא אדני באל"ף דל"ת כמה דאתמר, ובגין שכינתא ההוא נהירו דנהיר קאמר, סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם.

לא עבד הכי אברהם, אלא בקדמיתא אמר ורחצו רגליכם ולבתר ואקחה פת לחם וגוי. אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו. ולבתר ורחצו רגליכם והשפמתם והלכתם לדרככם. בגין דלא ישתמודעון בהו בני נשא.

ויאמרו לא כי ברחוב נליו. בגין דכד הוו עבדי אורחין דעאליו תמן לא הוה בר נש דיכנוש לון לביתא, ועל דא אמרו לא כי ברחוב נליו. מה כתיב ויפצר בם מאד וגוי. תא חזי כד קודשא בריהו הוא עביד דינא בעלמא, שליחא חדא עביד ליה, והשתא חמינו תרי שלוחי, אמאי וכי לא סגי בחד. אלא חד הוה, ומה דאמר תרי (הכי הוא ודאי בגין דחד) חד הוה לאפקא ליה ללוט ולשזבא ליה, וחד למהפך לקרתא ולחבלא ארעא, ובגין כד אשתאר חד :

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם

(דף קו ע"א) רבי פתח בהאי קרא (שופטים ג) וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֵנִיחַ יְיָ לְנַסּוֹת בְּסָאֵת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי חֲזִי הוּיִת בְּהֵוּא עֲלֵמָא (ולית עלמא) קִאִים (ד"א ולית מעלה) אֵלָא בְּאַנּוּן (דף קו ע"ב) דְּשִׁלְטִין עַל רְעוּתָא דְלַבְהוֹן שְׁנַאֲמַר (תהלים פא) עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ וְגוֹי. אָמַר רַב יְהוּדָה לְמָה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה וְהַמְלָכוּת, בְּשִׁבִיל שְׁכַבְשׁ יִצְרוּ. דְּתַנִּינּוּ כָּל הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוּ מְלָכוּתָא דְשְׁמִיָּא אַחִיל עֲלֵיהּ.

דְּאָמַר רַב אַחַא לֹא בְּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִצְרַר הָרַע אֵלָא לְנַסּוֹת בּוּ בְּנֵי אָדָם. וּמִי בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַסּוֹתָא בְּבִנֵי נָשָׂא. אִינוּ. דְּאָמַר רַב אַחַא מְנָא לֹן מְדַכְתִּיב, (דברים יג) כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נְבִיא וְגוֹי וּבָא הָאוֹת וְהַמוֹפְתִּים וְגוֹי כִּי מִנְסָה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹי. וְלָמָּה בְּעֵי נַסּוֹתָא דְהָא כָּל עוֹבְדֵי דְבַר נֶשׁ אֲתַגְלִי קַמִּיהּ, אֵלָא שְׁלֵא לְתַת פְּתַחוֹן פְּה לְבַנֵי אָדָם. רְאֵה מַה כְּתִיב וְלוֹט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדוּם, דְּהִנּוּה יְתִיב לְנַסּוֹתָא לְבְרִיתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאֵי דְכְתִיב (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ וְגוֹי. אֶפְלוּ בְשַׁעַת דִּינוּ שֶׁל רְשָׁע הוּא מַעֲיִז פְּנֵיו וְאִזִּי הוּא בְּרִשְׁעוֹתוֹ קִיִּים, רְאֵה מַה כְּתִיב טָרָם יִשְׁכַּבוּ וְגוֹי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּשֶׁם שְׁבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גֹן עֲדוּן בְּאַרְצָא כְּדָ בְּרָא גִיהֶנֶם בְּאַרְצָא. וְכִשֶׁם שְׁבָרָא גֹן עֲדוּן לְמַעְלָה כְּדָ בְּרָא גִיהֶנֶם לְמַעְלָה.

גֹן עֲדוּן בְּאַרְצָא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּטַּע יְיָ אֱלֹהִים גֹן בְּעֵדֶן וְגוֹי. גִּיהֶנֶם בְּאַרְצָא דְכְתִיב, (איוב ז) אֲרָץ עֵינֶפֶתָה כְּמוֹ אוֹפֵל וְגוֹי. גֹן עֲדוּן לְמַעְלָה דְכְתִיב, (שמואל א כח) וְהִלִּיתָה נַפְשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בְּצָרוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֵיךָ וְכְתִיב, (קהלת יב) וְהַרוּחַ תִּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

גִּיהֶנֶם לְמַעְלָה דְכְתִיב וְאֵת נַפְשׁ אִיבִידָא יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלַע. גֹן עֲדוּן לְמַטָּה כְּדַקְאֲמַרוּ. גֹן עֲדוּן לְמַעְלָה לְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִין מֵאוּר הַגְּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גִּיהֶנֶם לְמַטָּה לְאוֹתָם הִרְשָׁעִים (דישראל) שְׁלֵא קִבְלוּ בְרִית מִילָה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָתוֹ וְלֹא שְׁמָרוּ שְׁבֵת, וְאֵלוֹ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שְׁנַדוּנִים בְּאֵשׁ, שְׁנַאֲמַר (יחזקאל טו) מִהֲאֵשׁ יִצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם וְגוֹי. וְכְתִיב (ישעיה סו) וַיִּצְאוּ וַיִּרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגוֹי.

גִּיהֶנֶם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁדוּחִים אוֹתָם לְחוּץ עַד שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ. וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם שְׁנַאֲמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּ. וְשֵׁם נְדוּנִים שְׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ, לְאַחַר כֵּן מְדוֹרָם עִם אוֹתָם שְׁקִבְלוּ עֲנָשׁ בְּמוֹתָם (דף קז ע"א) כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמְּקוֹם הָרְאוּי לוֹ.

וְהִרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים תְּמִיד בְּאֵשׁ וּבַמִּים וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים שְׁנַאֲמַר וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפָּט הִרְשָׁעִים בְּגִיהֶנֶם כְּמָה דְכְתִיב וַיִּי הַמְטִיר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוֹרָה גְּפָרִית וְאֵשׁ וְגוֹי וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים וְלֹא יִקְוּמוּ לְיוֹם הַדִּין שְׁנַאֲמַר (דברים כט) אֲשֶׁר הִפְדָּךְ יְיָ בְּאִפּוֹ וּבְחַמְתּוֹ, בְּאִפּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּבְחַמְתּוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְהֵאֵי גּוֹנוֹנָא אִית גֹן עֲדוּן לְמַעְלָה וְאִית גֹן עֲדוּן לְמַטָּה. אִית גִּיהֶנֶם לְמַטָּה וְאִית גִּיהֶנֶם לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִרְשָׁעִים שְׁקִלְקְלוּ בְרִית מִילָה שְׁבָהֶם וְחִלְלוּ שְׁבֵת בְּפִרְהוּסִיא וְחִלְלוּ אֶת הַמּוֹעֵדוֹת וְשִׁכְפְּרוּ בְּתוֹרָה וְשִׁכְפְּרוּ בְּתַחֲתֵת הַמִּתִּים וְכִדּוּמָה לָהֶם יוֹרְדִים לְגִיהֶנֶם שְׁלֵמְטָה וְנְדוּנִים שֵׁם וְשׁוּב אֵינָם עוֹלִים. אֲבָל יִקְוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וְיִקְוּמוּ לְתַחֲתֵת הַמִּתִּים, וְעֲלִיָּהֶם נְאָמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל עֲפָר יִקְיָצוּ אֵלָה לְחַיֵי עוֹלָם וְגוֹי. וְעֲלִיָּהֶם נְאָמַר (ישעיה סו) וְהָיוּ דְרָאוּן לְכָל בָּשָׂר. מַה דְרָאוּן, דִּי רָאוּן, שְׁהַכֵּל יִאֲמָרוּ דִּי בְרָאִיתָם. וְעַל הַצְדִיקִים שְׁבִישְׂרָאֵל נְאָמַר (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלָם צְדִיקִים וְגוֹי, (ע"כ מדרש הנעלם).

וַיִּי הַמְטִיר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוֹרָה וְגוֹי. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח (ישעיה יג) הִנֵּה יוֹם יְיָ בָּא אֲכַזְרִי וְגוֹי. הִנֵּה יוֹם יְיָ בָּא, דָּא בֵּי דִינָא לְתַתָּא. בָּא כְּמָה דְאֲתַמָּר. (קו א) הַבָּאָה אֵלַי (עשׂו). בְּגִין דְלֹא עֲבִיד דִּינָא עַד דְעָאֵל וְנָטִיל רְשׁוֹ, כְּגוֹנוֹנָא דָּא קַץ

דף קז ע"ב

דָּבָר אַחַר הַיָּהּ יוֹם יִי בָּא. דָּא הוּא מְחַבְּלָא לְתַתָּא כַּד נָטִיל נְשָׁמְתָא, בְּגִינֵי כְּדָּ אַכְזָרִי וְעֵבְרָה. לְשׁוּם הָאֲרָץ לְשִׁמָּה, דָּא סְדוּם וְעַמּוּרָה. וְחִטָּאֵיהָ (דף קז ע"ב) יִשְׁמִיד מִמֶּנָּה. אֵלִין יְתִבִי אֲרָעָא. מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה כִּי כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכִסְיֵיהֶם וְגוֹי. דְּהָא מִן שְׁמַיָּא אֲמַטָּר עֲלֵיהוֹן אֲשָׂא, וְאֵעֵבֵר לוֹן מִן עֲלָמָא. לְבַתָּר מַה כְּתִיב אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפּוֹ וְגוֹי. דָּא אַבְרָהָם דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא סָלִיק לֵיהָ עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹקִים לוֹן לְהַנִּי קִרְאֵי בְיוֹמָא דְאַתְחַרְבֵּי בִי מִקּוּדְשָׁא, דְּבַהֲהוּא יוֹמָא אֲתַחֲשָׁכוּ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי, וְאֲתַחֲשָׁכוּן שְׁמַיָּא וְכוֹכְבָּא. רַבִּי אֶלְעָזָר מוֹקִים לְהַנִּי קִרְאֵי בְיוֹמָא דְיוֹקִים קוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִעַפְרָא, וְהָהוּא יוֹמָא יְתִידַע לְעֵילָא וְתַתָּא, דְּכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִנְדַע לֵיָּי. וְהָהוּא יוֹמָא יוֹמָא דְנוֹקְמָא אִיהוּ, דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא לְנִקְמָא מִשְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת.

וְכַד קוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא יַעֲבִיד נוֹקְמִין בְּשָׂר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, כְּדִין אוֹקִיר אָנוּשׁ מִפּוֹ דָּא מְלָכָא מְשִׁיחָא דְיִסְתַּלַּק וְיִתְיַיְקֵר עַל כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא יִפְלָחוּן וְיִסְגְּדוּן קַמִּיהָ דְכְתִיב, (תהלים עב) לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְגוֹי מְלָכֵי תִרְשִׁישׁ וְגוֹי. תָּא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּנַבּוּאָה דָּא אֲתַמָּר עַל בָּבֶל, בְּכוּלָּא אֲתַמָּר. דְּהָא חֲמִינָן בְּהָאֵי פְרָשְׁתָּא דְכְתִיב (ר"ל סמוך לפי שלמעלה שכ' בה אוקיר אנוש וגו' ואולי לדעת הזוה"ק חד פר' היא) כִּי יִרְחַם יִי אֶת יַעֲקֹב. וְכְתִיב וְלִקְחוּם עַמִּים וְהִבִּיאוּם אֶל מְקוֹמָם.

וְיִי הַמְטִיר עַל סְדוּם. דָּא דְרָגָא דְבִי דִינָא לְתַתָּא דְנָטִיל רְשׁוּ מִעֵילָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר דְּעֵבִיד דִּינָא בְּרַחֲמֵי. דְּכְתִיב מֵאֵת יִי מִן הַשָּׁמַיִם. בְּגִין לְאַשְׁתַּכְּחָא דִּינָא בְּרַחֲמֵי. וְאִי תִימָא מֵאֵי רַחֲמֵי הָכָא דְכְתִיב וַיְהִי בְשַׁחַת אֱלֹהִים אֶת עָרֵי הַכְּפֹר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וְגוֹי. וְלְבַתָּר נִפְקוּ מִנִּיהָ תַרְיִן אוּמִין שְׁלַמִּין, וְזָכָה דְנַפִּיק מִנִּיהָ דָּוִד וְשְׁלָמָה מְלָכָא.

חֲמִי מַה כְּתִיב וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אוֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר וְגוֹי. תָּא חֲזִי (סג א) בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא שְׂרִי בְּעֲלָמָא, הָא אֲתַמָּר דְּלָא לִיבְעִי לְבַר נֶשׁ לְאַשְׁתַּכְּחָא בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּכִינּוֹן דְּשָׂרְיָא דִינָא לָא אֲשַׁגַּח בֵּין זַפְּאָה וְחִיבָא, וְלָא בְּעִי (לאסתכלא) לְאַשְׁתַּכְּחָא תַמָּן. וְהָא אֲתַמָּר דְּבִגִין כְּדָּ אֲסַתִּים נַח בְּתִיבָה וְלָא יִשְׁגַּח בְּעֲלָמָא בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא יְתַעֲבִיד. וְכְתִיב (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר עַד דִּיתַעֲבִיד דִּינָא. וּבְגִין כְּדָּ וַיֹּאמֶר הַמַּלְטָה עַל נַפְשֵׁךָ אֶל תִּבְיֹט אַחֲרֶיךָ וְגוֹי.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אֲזִילי בְּאַרְחָא. אָמַר רבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק דִּינָא דְעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּמַבּוּל וְדִינָא דְסָדוּם, תַּרְוַיְהוּ דִּינֵין דְּגִיּהֲנָם הוּוּ בְּגִין דְּחִיבֵי גִיּהֲנָם אֲתַדְּנוּ בְּמִיא וּבְאַשָׁא.

אָמַר רבִּי יִצְחָק סָדוּם בְּדִינָא דְּגִיּהֲנָם אֲתַדְּנוּ, דְּכַתִּיב וַיִּי הַמָּטִיר עַל סָדוּם וְעַל עַמּוּרָה גְּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם. דָּא מְסַטְרָא דְּמִיא וְדָא (עֵין סוף הַסֵּפֶר סִימָן ב) מְסַטְרָא דְּאַשָׁא. דָּא וְדָא הוּא דִּינָא דְּגִיּהֲנָם, וְחִיבֵין דְּגִיּהֲנָם בְּתַרִּין דִּינֵין אֱלִין אֲתַדְּנוּ.

דף קח ע"א

אָמַר לִיה דִּינָא דְּחִיבֵי דְּגִיּהֲנָם תַּרְיִסָר יָרְחֵי, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא סְלִיק לֹון מְגִיּהֲנָם, וְתַמּוֹן מִתְּלַבְּנִין וְיִתְבִּין לְתַרְעָא דְּגִיּהֲנָם, וְחִמָּאן אֲנוּן חִיבֵין דְּעֵאלִין וְדִנֵּין לֹון תַּמּוֹן, וְאֲנוּן תַּבְּעֵי רַחֲמֵי עֲלֵיהוּ. וּלְבַתַּר קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא חִיִּס עֲלֵיהוּ וְאֵעִיל לֹון לְדוּכְתָא דְּאַצְטְרִידָה לֹון. מַהֲהוּא יוּמָא וּלְהִלָּאָה גּוּפָא אֲשֵׁתְכֶדָּ בְּעַפְרָא וְנִשְׁמַתָּא יָרְתָא (דף קח ע"א) אֲתַרְהַ כְּדַחֲזִי לָהּ. (נח סט א).

תָּא חֲזִי דְּהָא אֲתַמָּר דְּאַפִּילוּ אֲנוּן בְּנֵי טוּפְנָא לָא אֲתַדְּנוּ אֲלָא בְּאַשָׁא וּמִיא. מִיא קָרִירָן נַחְתֵּי מְלַעֲלָא, וּמִיא רְתִיחָן סְלָקֵי מִתַּתָּא כְּאַשָׁא. וְאֲתַדְּנוּ בְּתַרִּי דִּינֵין, בְּגִין דְּדִינָא דְּלַעֲלָא הָכִי הָוָה, בְּגִין כְּדָּ בְּסָדוּם גְּפְרִית וְאֵשׁ.

אָמַר לִיה אֵי יְקוּמוּן לְיוֹם דִּינָא. אָמַר לִיה הָא אֲתַמָּר. אַבְל אֱלִין דְּסָדוּם וְעַמּוּרָה לָא יְקוּמוּן, וְקָרָא אוֹכַח דְּכַתִּיב, (דברים כט) גְּפְרִית וּמֶלַח שֶׁרְפָה כָּל אֲרָצָה לָא תִזְרַע וְלָא תִצְמִיחַ וְגו'. אֲשֶׁר הִפְדָּ יְיָ בְּאַפּוֹ וּבְחִמָּתוֹ. אֲשֶׁר הִפְדָּ יְיָ בְּעֵלְמָא דִּין. בְּאַפּוֹ, בְּעֵלְמָא דְּאַתִּי. וּבְחִמָּתוֹ, בְּזִמְנָא דְּזִמְיִן קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאַחֲיָא מִתִּיא. אָמַר לִיה תָּא חֲזִי, כְּמָה דְּאַרְעָא דְּלַהוֹן אֲתַאבִּיד לַעֲלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלַמָּא, הָכִי נְמִי אֲתַאבִּידוּ אֲנוּן לַעֲלָם וּלְעֵלְמֵי עֲלַמָּא.

וְתָא חֲזִי, דִּינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא דִּינָא לְקַבֵּל דִּינָא. אֲנוּן לָא הָוָה תִּיבִין נְפִשָׁא דְּמִסְכְּנָא בְּמִיכְלָא וּבְמִשְׁתֵּיא, אוּף הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לָא אֲתִיב לֹון נְפִשֵׁיהוּ לְעֵלְמָא דְּאַתִּי. וְתָא חֲזִי, אֲנוּן אֲתַמְנְעוּ מְצַדְקָה דְּאַקְרִי חִיִּים, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְנַע מִנִּייהוּ חִיִּים בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי. וְכְמָה דְּאֲנוּן מְנַעוּ אֲרַחִין וּשְׁבִילִין מִבְּנֵי עֲלַמָּא, הָכִי נְמִי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְנַע מִנִּייהוּ אוּרְחִין וּשְׁבִילִין דְּרַחֲמֵי לְרַחֲמָא עֲלֵיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר כְּלַהוּ בְּנֵי עֲלַמָּא יְקוּמוּן, וְיְקוּמוּן לְדִינָא וְעֲלֵיהוּ כְּתִיב, (דניאל ב) וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא מְאַרִי דְּרַחֲמִין אִיהוּ, כִּינּוּן דְּדוֹן לָהּ בְּהֵאֵי עֲלַמָּא וְקַבִּילוּ דִּינָא, לָא אֲתַדְּנוּ בְּכַלְהוּ דִּינֵין.

דף קח ע"ב

אמר רבי חייא כתיב וישלח את לוט מתוך ההפכה וגו'. (קה א) מהו בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט. אלא בכלהו עבד דיוריה לוט, דכתיב ולוט ישב בערי הפכר ויאהל עד סדום. (וכתיב אשר ישב בהן לוט. אלא ודאי בכלהו עבד דיוריה) ולא קבילו ליה, בר דמלך סדום קביל ליה (דף קח ע"ב) בסדום בגיניה דאברהם:

ותבט אשתו מאחריו, מאחריה מבעי ליה, אלא מבתר שכנתא. רבי יוסי אמר מבתריה דלוט, דמחבלא אזיל אבתריה, וכי אבתריה אזיל, והא הוא שדר ליה, אלא בכל אתר דהוה אזיל לוט אתעפב מחבלא לחבלא, וכך אתר דאזיל כבר ושביק לאחוריה הוה מהפך ליה מחבלא.

ובגין כך אמר ליה אל תבט אחריך דהא אנא אחבל בתרך, ועל דא כתיב ותבט אשתו מאחריו וחמת מחבלא. כדן ותהי נציב מלח. דהא בכל זמנא דמחבלא לא חמי אנפוי דבר נש (נ"א אחמי אנפי לכו נש) לא מחביל ליה. כיון דאתתיה אהדרת אנפהא לאסתפלא אבתריה מיד ותהי נציב מלח.

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו קיימי יומא חד ועסקי בהאי קרא, אמר רבי אלעזר כתיב, (דברים ח) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, לא תחסר כל בה. האי בה בה תרי זמני אמאי. אלא הא אתמר דקודשא בריך הוא פליג כל עמין וארעאן לממנן שליחו, וארעא דישראל לא שליט בה מלאכא ולא ממנא אחרא אלא איהו בלחודוי, בגין כך אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא לארעא דלא שליט בה אחרא.

תא חזי, קודשא בריך הוא יהיב מזונא תמן בקדמיתא ולבתר לכול עלמא. כל שאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות במסכנות, וארעא דישראל לאו הכי, אלא ארץ ישראל אתון בקדמיתא ולבתר כל עלמא.

ובגין כך ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם. אלא בעתירו בספוקא דכלא תאכל בה ולא באתר אחרא. בה בקדישו דארעא, בה שריא מהימנותא עלאה. בה שריא ברקתא דלעילא, ולא באתר אחרא.

דף קט ע"א

תא חזי כתיב כגן יי כארץ מצרים. עד הכא לא אתידע גן יי אי הוא ארץ מצרים, ואי איהו ארץ סדום, (דף קט ע"א) ואי איהו גן יי דאקרי גן עדן. אלא כגן יי דאית ביה ספוקא ועדונא דכלא, הכי נמי הוה סדום והכי נמי מצרים. מה גן יי לא אצטריך בר נש לאשקאה ליה, אוף מצרים לא אצטריך אחרא לאשקאה ליה, בגין דנילוס איהו אסיק ואשקי לכל ארעא דמצרים.

תא חזי, מה כתיב, (זכריה יד) והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלים וגו'. דא הוא עונשא דלהון דאתמנע מנהון מטרא, מה כתיב ואם

משפחת מצרים לא תעלה ולא באה וגו'. חמי דלא כתיב ולא עליהם יהיה הגשם, בגין דלא נחית מטרא למצרים ולא אצטרך ליה, אלא עונשא דלהון מה הוא דכתיב, (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגוף יי את כל הגוים וגו'. בגין דמצרים לא צריכין למטרא. אוף סדום מה כתיב ביה כי כלה משקה, כל עדונין דעלמא הוו בה, ועל דא לא בעאן דבני נשא אחרנין יתעדנון בה.

רבי חייא אמר אנון הוו חייבין מגרמיהו ומממוניהו, דכל בר נש דאיהו צר עינא לגבי מסכנא, יאות הוא דלא יתקיים בעלמא. ולא עוד אלא דלית ליה חיים לעלמא דאתי. וכל מאן דאיהו וותרן לגבי מסכנא יאות הוא דיתקיים בעלמא, ויתקיים עלמא בגיניה, ואית ליה חיים ואורכא דחיי לעלמא דאתי:

סתרי תורה

תוספתא קטורי רמאי, הורמני (עין סוף הספר סי' ב) דבדורג' (נ"א דבורייני) חכימין בסכלתנו, יסתכלון למנדע, בשעתא דרישא חוורא אתקין ברסויא על גבי סמכין דאבנין דמרגליטן טבן. בין אנון אבנין אית חד מרגליטא שפירא בחיזו יאה ברין קומטרא דקנטרא (נ"א דקיטרא) דמלהטא בע' גוונין, אנון ע' גוונין מלהטן לכל סטר.

אלין ע' מתפרשאן מגו ג' גוונין. אלין זיקין בזיקין דנציצין לד' סטרי עלמא, הכא איתא זיקא תקיפא דסטר שמאלא דאתאחיד בשמיא. אנון גוונין שבעין (דניאל ז) דינא יתיב וספרין פתיחו. מהכא נפקי גירין וסייפין ורומחין ואשא דקוסטרא. ואתאחיד אשא תקיפא דנפקא משמים ביה, וכד אתאחד אשא עלאה באלין דלתתא, לית מאן דיכיל לאתבר רוגזא ודינא.

עיינין להטין כטיסין דנורא, נחית בהו לעלמא. ווי מאן דאערע ביה, חגיר חרצין (ס"א חרבין), איהו חרפא שנגא בידיה, לא חייס על טב ועל ביש. דהא (ס"א פסקא) פתקא דאנון שבעין ברשו דאתאחיד ההוא סטרא דשמיא נחית בינא שמאלא בכמה דינין, אתהפד בכמה גוונין, הפוד בכל יומא, איהו אקרי כרם זלת דמתקנא לגבי בני אדם. כל גוונין דכלי זעמו דקודשא בריה הוא ביה אתחזין. ואנון יתבין ברומי דעלמא, ובני נשא בסכלותא דלהון לא משגחי בהון. גפרית ואש התוכא דמנא ואשא דמתהתכי מן שמיא אתאחדו דא בדא ונחת על סדום. ווי לחייבנא דלא משגיחין על יקרא דמאריהון:

א. עשרה שמקו גליפן בהורמנותא דמלכא. (פירוש השם במלואו עשר אותיות יו"ד ה"א וי"ו ה"א). ב. עשר אנון וסלקין לחושבן סג'י. (פי' יוד עולה כ', יוד הא עולה כ"ו, יוד (ניל חו) הא ויו עולה מ"ב, יו די יוד ידוד' עולה ע"ב). ג. שבעין (הם ע"ב ונקראים די מחנות שכינה והם למטה ממלכות). גוונן מלהטי לכל סטר. נפקי מגו שמקו דאגליף רזא דעי שמקו דמלאכייא. דאנון ברזא דשמיא.

ואנון מיכאל גבריאל רפאל נוראל. קמ"ץ "קדומיאל" מלכיאל "צדקיאל. פתיח "פדאל" ותומיאל "חשדיאל. צר"י "צדקיאל" רזיאל "יופיאל. סגו"ל "סטוטריה" גזריאל "ותריאל נ"א ורדיאל"ל "למואל. חר"ק "רהטיאל" חזקיאל "קדשיאל. שבי"א "שמעאל" "ברכיאל (נ"א שכניאל ונ"א ברקיא"ל) "אהיאל. חל"ם חניאל"ל "להדיאל" מחניאל. (נ"א ח"ניאל ליעדיאל מ"לכיאל). "עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל (נ"א ש"בנאל ר"ומיאל ק"דומיאל. שר"ק. חכמיאל רמיאל קרשיאל. חר"ק) סנניה ודרגזיה רסיסיאל דומיאל "חוניאל" זכריאל "ואריאל" "ה"ינאל ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל א"נפיאל ועד"יאל, אדנ"י על כלהו. ד (פירוש כשע"ב מלאכים מתחברין במלכות אז נקרא מלכות הוא ובית דינו בלשון וה').

השלמה מההשמטות (סימן) מ"ט) "אהניאל" "ברקיאל" "גדיאל" "דומיאל" "הדריאל" "ודרגזיה" "זהריאל" "חניאל" "טהריאל"

ייעזריאל "כרעיאל" למדיאל "מלכיאל" נהריאל "סניה" ענאל "פתחאל" צוריאל "קנאל
"רמיאל" שעריאל "תבכיאל":

סדר תשר"ק

"תפוריא" שכניאל "רנאל" קמריה "צוריה" פסיסיה "עיריאל" סמכיאל "נריאל" מדוניה
"לסניה" כמסריה "יריאל" טסמסיה "חניאל" זכראל "ודריאל" הניאל "דנבאל" גדיאל
"בדאל" "אדיררון" אדני על כולהו וכו': (עד כאן מההשמטות)

כד מתחברון פלהו פחדא ברזא חדא בחילא עלאה, פדן אקרי וידוד כלא בכללא חדא.
מאת יי מן השמים, שמא קדישא דאתגלף בעי שמחון אחרנין רזא דשמים. ואלין אנון
שבועין דשלטין על אלין עי דינין רזא דיהויה, ואלין שבועין שמחון בקדושה יהויה שמים.
ה (פירוש שם של עיב גשרים היוצא מפסוק ויסע ויבא ויט אלו הם נקראים שמים, ואותם עיב מלאכים של מטה
במלכויות מקבלים מעיב של מעלה, ונוטלין מהן).

אלין נטלין מאלין וידוד. ו (פירוש מלכות מתפארת). נטיל מאת ידוד דא מן דא. ז (פירוש סוד של
אותן עיב שמות הוא שם ידוד, והוא הרוכב עליהן כנשמה לגוף). ואלין תליין מאלין, תתאין בעלאין, וכלא
קשורא חדא. ובהאי קודשא בריך הוא אשתמודע ביקריה. ח (פירוש עיב מלאכים של מטה
מתחבים בעיב שמות של מעלה הנקראים שמים). שמים דאנון עי רזא ידוד, דא איהו ברזא דשבועין
ותרין שמחון ואלין אנון דנפקי מן ויסע ויבא ויט. והיו יליי סייע עלים מהייש לליה אכייא
כהית הזיי אליד לאיו ההיע. חלק ראשון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד יזיל מבייה
הריי הקיים לאיו כליי לויו פהייל נליף יייל מליה חהיו. חלק שני ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד נתיה האייא ירית שאייה רייו אויים לכיב ושיר יהיו להיח כויק מניד. חלק
שלישי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אנני חעיים רהיע ייז ההייה מיף ווייל ליה
סאיל עריי עשיל מייה. חלק רביעי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד והיו דניי החייש
עמיים נניא ניית מבייה פויי נמימ יייל הריח מציר. חלק חמישי ברוך שם כבוד מלכותו
לעולם ועד ומיי יהיה עניו מחיי דמיב מניק אייע חביו ראייה יבימ היי מויים, חלק
ששי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלין אנון שבועין שמחון דשלטין על שבועין דרגין תתאין רזא וידוד. אלין שבועין שמחון
ידוד רזא דאקרי שמים. שבועא רקיעין אנון דסלקין לשבועין שמחון שמא קדישא, ודא
איהו וידוד המטיר. מאת ידוד מן השמים. סתרא דסתרין לחכימין אתמסר. שמא וד קט
עיא דא דאקרי שמים מניה אתברי סתרא דאקרי אדם. חשבון שייפי גופא דאנון חושבון
מאתו וארבעין ותמנא שייפין. חשבון אתוהי מאתו ושית סרי, שמא דא דאיהו רזא
וסתרא כללא דכל אורייתא בכיב אתוון ועשר אמירו, בגין דהא שמא דא מאתו ושית
סרי אתוון ותלתין ותרין שבילין דאתכלילן ביה, הא מאתו וארבעין ותמנא שייפין דגופא
רזא דאקרי אדם דשליט על פרוסיא. רזא דשבועין דלתתא, וסתרא דא דכתוב (יחזקאל א)
ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ודא הוא סתרא דכתוב ויי המטיר על
סדום וגוי מאת יי מן השמים. וכלא חד ומלה חדא, וסתרא חדא לחכימי לבא אתמסר,
זכאה (דיא לייג איהו) חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

סדום גזר דינא דלהון על דמנעו צדקה מנייהו, כמא דאת אמר, (יחזקאל יו) ויד עני ואביון
לא החזיקה. ובגין כד דינא לא הנה אלא מן שמים. צדקה ושמים כלא חד וכתוב, (תהלים
קח) כי גדול מעל שמים חסדך, ובגין דתלגא צדקה בשמיה (נייא בשמים) דינא הוא משמים
דכתוב מאת יי מן השמים.

דינא דישראל מהאי אתר דכתוב, (איכה ד) ויגדל עון בת עמי מחטאת סדום. ואקרי ירושלים
אחות לסדום כמא דאת אמר, (יחזקאל יו) הנה זה הנה עון סדום אחותך, ודינהון הנה מן
שמא דינא חדא כסדום על דמנעו צדקה מנייהו. בר דדא אתהפך ודא אתחרב, דא אית
לה תקומה, ודא לית לה תקומה, (עיב סתרי תורה).

ויעל לוט מצער וישב בהר הוא ושתיו בנותיו עמו וגוי. מאי טעמא. בגין דחמא דהוה קריב לסדום ואסתלק מתמן. רבי יצחק פתח (איוב לז) והוא מסיבות מתהפך בתחבולתיו לפעלם וגוי. קודשא בריך הוא מסבב סובבין דעלמא ואייתי קומרין טהירין למעבד עובדוי, ולבתר מהפך לון ועביד לון כגוונא אחרא.

דף קט ע"ב

ובמה, בתחבולותיו, עביד תחבולין ומסבב סובבין לאפקא לון ולאן כאנון קדמאי. (דף קט ע"ב) לפעלם, בגין פעלם דבני נשא, כמה דאנון עבדין עובדין הכי מהפך לון. כל אשר יצום על פני תבל ארצה. בגין דעובדין דבני נשא מהפך לאנון מסבות בכל מה דאיהו פקיד לון על פני תבל וגוי.

רבי אלעזר אמר והוא מסבות מתהפך. הקדוש ברוך הוא מסבב סובבין ואייתי עובדין בעלמא לאתקיימא, ולבתר דחשיבו בני נשא דיתקיימון אנון עובדין, קודשא בריך הוא מהפך לון לאנון עובדין מכמה דהוון בקדמיתא. בתחבולותיו. בתחבולתו כתיב כהאי אומנא דעביד מאנין דחרסא. בעוד דההיא טיקלא אסתחרת קמיה. חשיב למעבד כגוונא דא עביד. חשיב למעבד כגוונא אחרא עביד. מהפך מאנא דא למאנא דא, בגין דההיא טיקלא אסתחרת קמיה. כך קודשא בריך הוא מהפך עובדוי דאיהו עביד.

דף קי ע"א

בתחבולתו חסר יו"ד, ומאן איהו, דא בי דינא לתתא דאיהו טקלא דאסתחרת קמיה, ועל דא מהפך מאנין מלאנא דא למאנא אחרא. וכל דא כפי פעלם דבני נשא, אי מטיבין בני נשא עובדיהון, ההוא טקלא דסחרא אסתחרת לון לימינא, וכדין אתעבידו עובדין בעלמא לאוטבא לון כדקא יאות. וטיקלא אסתחרת תדיר ולא שכיך בההוא סטרא דימינא ועלמא מתגלגלא ביה. אתו בני נשא לאבאשא, (דף קי ע"א) תחבולתו דאסחר תדיר והנה קיימא באסחרותא דימינא, קודשא בריך הוא אסחר ליה בסטרא דשמאלא ומהפך מסבות ומאנין דהוון בקדמיתא לההוא סטר שמאלא.

וכדין טקלא אסחרא ואתעבידו עובדין בעלמא לאבאשא לון לבני נשא. וטקלא אסחר לההוא סטרא עד דבני נשא תייבין לאוטבא עובדיהון. וטקלא קיימא בעובדין דבני נשא. ועל דא בתחבולתו לפעלם, ולא קיימא תדיר.

תא חזי, קודשא בריך הוא גרם סבובין ועובדין בעלמא בגין למעבד כלא כדקא יאות. וכלא נפקא מעקרא ושרשא דלעילא. אקריב אברהם לגביה, נפק מניה ישמעאל דלא הוה אברהם גזיר כד נפק מניה, בגין דאיהו לתתא ולא אשתלים באת קיימא קדישא.

לבתר קודשא בריך הוא סבב סבובין בתחבולותיו ואתגזר אברהם ועאל בבית ואשתלים בשמיה ואקרי אברהם, וה' (צו א) עלאה אעטרת ליה ברזא דמים (לא א) מרוח. פיון דרזא (דברי הימים א) אשתלים ואתגזר, נפק מניה יצחק והוה זרעא קדישא ואתקשר לעילא ברזא דאש ממים, ועל דא כתיב, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. ולא אתקשר בההוא סטרא אחרא.

תא חזי, לוט נפקו מניה ומבנתיה תרין אומין מתפרשו, ואתקשרו בההוא סטרא דאתחזי לון, ועל דא קודשא בריך הוא מסבב (דף קי ע"ב) סבובין ומגלגל גלגולין בעלמא דיתעביד כלא כדקא יאות ויתקשר כלא באתריה.

תא חזי, יאות הוה ללוט דקודשא בריך הוא יפיק מניה (ומבנתיה) ומאתתיה תרין אומין אליו, אלא בגין לאתקשרא באתריהו דאתחזי להו. ואתעבידו מגו יינא, וההוא יינא אזדמן להון במערתא ההיא ליליא, ודא הוא רזא דאתעבידו כמה דאת אמר וישת מן היין וישכר והא אתמר ואוקמוה.

תא חזי, מואב ועמון אנון קראו לון שמהו, מואב מאב. רבי יוסי אמר בכירה בחציפו אמרה מואב, מאבא הוא. והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי. בצניעו אמרה בן עמי. בר עמי, ולא אמרה ממאן הוה. תא חזי, בקדמיתא כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה בוא"ו ונקוד על וא"ו, בגין דסיועא דעילא הוה אשתכח בההוא עובדא דזמין מלכא משיחא לנפקא מניה, ובגין כך אשתלים הכא בוא"ו. ובאחרא כתיב ובקמה חסר וי"ו, בגין דלא נפק מניה חולקא לקודשא בריך הוא פהאי אחרא, ועל דא כתיב בהאי אחרא קשישא ובקומה בוא"ו מלא ונקוד עלה.

דף קיא ע"א

רבי שמעון אמר, לא ידע דזמין קודשא בריך הוא לאוקמא מינה דוד מלכא ושלמה וכל שאר מלכין ומלכא משיחא. תנו ובקומה, דכתיב ברות (רות ג) ותקם בטרים זכיר איש את רעהו וגו'. ובההוא יומא הוה לה קימה ודאי (דף קיא ע"א) אתחבר עמה בעז להקים שם המת על נחלתו, ואתקם מנה כל הני מלכין וכל עלויה דישראל. ולא ידע בשכבה דכתיב ותשכב מרגלותיו עד הבקר. ובקומה דכתיב ותקם בטרים זכיר איש את רעהו וגו'. בגין כך ובקומה נקוד וא"ו.

תא חזי, (קה ע"א) ענותנותא דאברהם דהא אפילו בקדמיתא פד בעא קודשא בריה הוא למעבד דינא בסדום לא בעא מניה רחמי על לוט (דהא), לבתר דכתיב וירא והנה עלה קיטר הארץ פקיטר הכבשן לא תבע עליה דלוט ולא אמר עליה לקודשא בריה הוא כלום, אוף הכי קודשא בריה הוא לא אמר ליה מידי, בגין דלא יחשב אברהם דקודשא בריה הוא גרע מזכותיה כלום.

ואי תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט בלביה כלום, הא מסר נפשיה למיהו לאגחא קרבא בחמשה מלכין תקיפין, כמא דאת אמר, (בראשית יד) וישמע אברם כי נשפה אחיו וגו'. וכתוב ויחלק עליהם לילה. וכתוב וישב את כל הרקש וגם את לוט אחיו ורכשו השיב וגו'. אבל ברחימוותא דרחים לקודשא בריה הוא וחמא עובדוי דלוט דלא כשרון כדקא יאות, לא בעא אברהם דבגיניה ישבוק קודשא בריה הוא כלום מדיליה, ובגיני כך לא תבע עליה רחמי לא בקדמיתא ולא בסופא:

מדרש הנעלם

ויצל לוט מצוער וגו'. אמר רבי אבהו, בא וראה מה כתיב ביצר הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם עד אותו זמן דכתיב, (יחזקאל לו) והסרתי את לב האבן וגו'. שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם, הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער. מצערה של גיהנם משם עולה לפתות בני אדם.

אמר רבי יהודה שלש הנהגות יש באדם, הנהגת השכל והחכמה וזו היא (דף קט ע"ב) כח הנשמה הקדושה. והנהגת התאוה שהיא מתאוה בכל תאוות רעות, וזהו כח התאוה. והנהגה המנהיגת לבני אדם ומחזקת הגוף והיא נקראת נפש הגוף, אמר רב דימי זהו כח המחזיק.

אמר רבי יהודה בא וראה לעולם אין יצר הרע שולט אלא באלו ב' כחות אליו דאמרן, נפש המתאוה היא הרודפת אחר יצר הרע לעולם, משמע דכתיב ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן. נפש המתאוה היא מעוררת את האחרת ומפתה אותה עם הגוף להדבק ביצר הרע, והיא אומרת לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו. מה יש לנו בעולם הבא, גלף ונרדף אחר יצר הרע ואחר תשוקת חמדת העולם הזה. ומה עושות, שתייהן מסכימות להדבק בו, מה כתיב ותשקין את אביהו יין מתפטמות להתעורר ליצר הרע באכילה ובשתיה.

ותקם הבכירה ותשכב את אביה. כשאדם שוכב על מטתו בלילה, נפש המתאוה היא המעוררת ליצר הרע, ומהרהרת בו, והוא דבק בכל הרהור רע עד שמתעברת מעט (ס"א ממנו) (ד"א ל"ג על) (נ"א עד) שמביא בלב האדם אותה המחשבה הרעה ודבקה בו, ועדן יש בלבו ולא נגמר לעשותה עד שיזאת התאוה מעוררת לכה הגוף כמתחלה להדבק ביצר הרע ואז הוא תשלים הרעה, הדא הוא דכתיב ותהרין שתי בנות לוט (דף קי ע"א) מאביהו. אמר רבי יצחק מעולם אין יצר הרע מתפתה אלא באכילה ושתיה, ומתוך שמת היין אז שולט באדם. בצדיק מה כתיב ביה (משלי יג) צדיק אכל לשבע נפשו. ואינו משתפר לעולם, דאמר רבי יהודה האי צורבא מרבגן דמרוי, קרינא עליה (משלי יא) נזם זהב באף חזיר. ולא עוד אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו (ישעיה כב) הנה ששון ושמחה. היין אז שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו'. עליהם אמר הכתוב (משלי ה) הוי משפמי בבקר שקר ירדפו וגו'. כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך היין, הדא הוא דכתיב ותשקין את אביהו יין. אמר רבי אבהו מה כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבד תאוותו בעולם הזה. דאמר רבי אבהו בשעה שזכנסין הרשעים בגיהנם מכניסים

ליצור הרע לראות בהן, הדא הוא דכתיב ולוט בא צערה לצערה של גיהנם, ונפק ליה מתמן לברייתא לנסותא דדקאמרון. הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער מצערה של גיהנם.

וישב בהר, אמר רבי יצחק משמע דכתיב בהר מלמד שהוה שם מושבו במקום הר. גוף שהוה חרב בהר דלית ביה טיבותא. ושתי בנותיו עמו. אלו הב' כחות דאמרון. כי (דף קי"ב) ירא לשבת בצוער, יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים וחושב ששם ידון, כיון שרואה שאינו נדון שם יוצא והולך לפתות בני אדם אחריו. רב הונא כד הוה דריש לאזדהרא לבני אדם, הוה אמר להו בני אסתמרו משליחא של גיהנם, ומאן הוא זהו יצר הרע שהוה שליח של גיהנם.

רבי אבא אמר מאי דכתיב, (משלי ט) לעלוקה שתי בנות הב. אלו שתי בנות לוט דאמרון, שהיא נפש המתאווה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם. אמר רבי יהושע כתיב הכא בלוט כי ירא לשבת בצוער, וכתיב התם לעלוקה שתי בנות הב. יריא בגימטריא הוא עלוקייה. אמר רבי יצחק אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא, אלא כד דרדך כל עושה עולה, כשרואה הרע מתגרא לפי שעה, מיד חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום, כד יצר הרע בשעה שרואה דין ברשעים ירא, כיון שיוצא לחוץ (לעשות) אינו חושש כלום.

רבי אבא אמר מהו דאמרו ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן. מאי אבינו זקן. זהו יצר הרע שנקרא זקן שנקרא (קהלת ד) מלך זקן וכסיל. שהוא זקן שנולד עם האדם, דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי אותה נפש המתאווה אומרת לאחרת אבינו זקן נרדף אחריו ונדבק (דף קיא ע"א) בו כשאר כל הרשעים שבעולם. ואיש אין בארץ לבא עלינו, אין איש צדיק בארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים בארץ, לית אנו בלחודנא חייבין, נעשה כדרך כל הארץ שהם חייבים, שעד היום דרדך כל הארץ הוא. לכה נשקה את אבינו יין, נשמח בעולם הזה, נאכל ונשתה ונרוה חמרא ונדבק באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו. ורוח הקדש צונחת ואומרת (ישעיה כח) גם אלה ביין שגו ובשכר תעו.

אמר רבי יהודה תא חזי, מה כתיב ותשקין את אביהן יין. דרדך הרשעים לטעות אחריהן לפנק ליצר הרע ולעוררו, ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו, מיד ותקם הבכירה ותשכב את אביה. היא מזמנת עמו ומתאווה ומתהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה ואינו משגיח בה (ס"א מההוא זמנא) מה הוא ממנה. בשכבה ובקומה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעתיד לבא. בשכבה בעולם הבא כשתתן דין וחשבון. ובקומה ליום הדין דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישיגי אדמת עפר יקיצו וגו'.

בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר כן מעוררת לאחור שההרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת ונדבקת בו ותשקין את (דף קיא ע"ב) אביהן יין. כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקת בו ואזי תשלים הרעות לעשות ומתעברות שתיהן מיצר הרע, הדא הוא דכתיב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן.

עד שיצא לפעל מעשיהן זו יולדת רשעתה וזו יולדת רשעתה, וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן. ומי שמכיר בו נצל ממנו ואינו מתחבר עמו.

אמר רבי יצחק משל למה הדבר דומה, לכת לסטים שהיו אורבים בדרכים לגזל ולהרג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם ולשונו רך, מה עבד מקדים והולך לקבלם ונעשה כעבד לפניהם עד שמאמינים הטפשים בו ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמו, ומוליכם בחלק דבריו באותו הדרך שהלסטים שם, כיון שמגיע עמקם לשם, הוא הראשון שהורג בם, לאחר שנותנם ביד הלסטים להרגם ולקחת ממונם, ואנו צווחין ואמרין ווי דאצייתנא לדיו ולרפיכא דלישניה. לאחר שהרגו אלה, עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם כמתחלה. הפקחים מה הם עושים כשרואים לזה יוצא לקראתם ומפתה להם, מכירין בו שהוא צודה את נפשם והורגים אותו והולכים בדרך אחרת.

כִּדְּ הוּא יֵצֵר הָרַע יוֹצֵא מִכֶּתֶת הַלְסָטִים עוֹלָה מִגִּיהֶנֶם לְקַבְּלָא דְבְּנֵי נֶשָׂא וּלְפַתּוֹת לְהֵם בְּחֻלְק
מִתְק דְּבְרֵיו, הִדָּא הוּא דְכִתִּיב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בְּהַר וְגו'. כְּמוֹ לְסָטִים לְאַרְבַּ לְבְנֵי
אָדָם, מֵה עוֹשֶׂה עוֹבֵר לְפִנְיָהֶם, וְהַטְפְּשִׁים מֵאֲמִינִים בּוּ וּבְאַהֲבָתוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְפַתּוֹתָם
וְעוֹבֵד לְהֵם כְּעֶבֶד, שְׁנוֹתָו לְהֵם נְשִׁים יְפוֹת אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לְהֵם בְּנֵי אָדָם לְהַרְע, מִפְּרָק מֵהֵם
עַל תּוֹרָה וְעַל מַלְכוּת שְׁמַיִם. הַטְפְּשִׁים רוֹאִים כִּדְּ, בּוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ, עַד שֶׁהוֹלֵךְ עִמָּהֶם
וּמוֹלִיכֵם בְּאוֹתוֹ דְרָךְ שֶׁהַלְסָטִים שֵׁם, בְּדֶרֶךְ גִּיהֶנֶם אֲשֶׁר אֵין דְרָךְ לְנִטּוֹת יְמִינוֹ וּשְׂמֵאל, כִּיּוֹן
שְׂמֻגֵיעַ עִמָּהֶם לְשֵׁם, הוּא הָרָאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג לְהֵם, וְנַעֲשֶׂה לְהֵם מְלֵאךְ הַמְּוֹת וּמְכַנְיֵסוֹן לְגִיהֶנֶם,
וּמוֹרִידֵיו לְהוֹן מְלֵאכֵי חֲבֵלָה, וְאֵנוּן צְוּחִינוֹ וְאֵמְרֵינוֹ וְנִי דְאַצִּיתָנָא לְדִינוֹ, וְלֹא מֵהֵנָּא לוֹן.

לְאַחַר כֵּן עוֹלָה מִשֵּׁם וַיּוֹצֵא לְפַתּוֹת לְבְנֵי אָדָם. הַפְּקַחִין כְּשֶׁרוֹאִין אוֹתוֹ מִכִּירִים אוֹתוֹ
וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו עַד שֶׁשׁוֹלְטִין עָלָיו, וְסָאטִין מְזַה הַדְרָךְ וְלוֹקַחִין דְרָךְ אַחֲרַת לְהַנְצֵל מִמֶּנּוּ.

רַב יוֹסֵף כִּדְּ הוּא נְחִית לְבָבֵל חֲמָא אֵנוּן רְוּוּקָא דְהוּו עֵינֵי וְנִפְקֵי בֵּינֵי נְשִׁי שְׁפִירִין וְלֹא
חֲטָאן, אֵמֵר לוֹן לֹא מְסַתְּפוּ אֵלָיו מִיֵּצֵר הָרַע, אֵמְרוּ לִיה לֹא מְקוֹנְדִיטוֹן בִּישָׂא קְאָתִינָא,
מְקוֹדִישָׁתָא דְקִדִּישָׂא אֲתַגְזַרְנָא, דְאֵמֵר רַב יְהוּדָה אֵמֵר רַב צְרִיךְ אָדָם לְקִדֵּשׁ עֲצֻמוֹ בְּשַׁעַת
תְּשֻׁמִּישׁ, וְנִפְקֵי מִנִּיה בְּנֵי קִדִּישֵׁי בְּנֵי מַעְלֵי דְלֹא מְסַתְּפוּ מִיֵּצֵר הָרַע שְׁנֵאֵמֵר (וּיִקְרָא כ)
וְהִתְקַדְּשִׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים.

רַבִּי אֲבָא אֵמֵר מַאי דְכִתִּיב, (יחזקאל כ) וְאֵת שַׁבְּתוֹתַי קִדְּשׁוּ, אֵלֵא אֵין עוֹנְתָן שֶׁל תְּלַמִּידֵי
חֲכָמִים אֵלֵא מְשַׁבֵּת לְשַׁבֵּת, וּמְזַהֵר לְהוּ דְהוֹאִיל דְתִשְׁמִישׁ הַמְטָה דְמַצְוָה הוּא, קִדְּשׁוּ.
כְּלוּמֵר קִדְּשׁוּ עֲצֻמְכֶם בְּשַׁבְּתוֹתַי בְּהֵהוּא תִשְׁמִישׁ דְמַצְוָה. אֵמֵר רַב יְהוּדָה אֵמֵר רַב הַאי מֵאן
דְּעֵייל לְקִרְתָּא וְחָמֵי נְשִׁי שְׁפִירִין, יִרְכִּין עֵינֵיו וַיִּימָא הֵכִי, כִּדְּ (נ"א סד) סְפָאן אֵיגְזַר אֵיגְזַרְנָא
(קִרְדִּינָא) קִרְדִּישָׁא תְקִיל פּוּק פּוּק דְאָבוּי קִדִּישָׁא דְשַׁבְּתָא הוּא. מַאי טַעֲמָא דְחִמִּימוֹת דְאֵרְחָא
שְׁלֵט בֵּיה וַיִּכִּיל יֵצֵר הָרַע לְשַׁלְטָא עָלָיו, (עד כאן מדרש הנעלם)

דף קיא ע"ב

וַיִּסַּע מִשֵּׁם אֲבָרְהָם אֶרְצָה הַנְּגֵב. כֹּל מְטַלְנוּי הוּו לְסַטְרָא דְדְרוּמָא (דף קיא
ע"ב) יִתִּיר מְסַטְרָא אַחֲרָא, בְּגִין דְהָא בְּחֻכְמָתָא עֶבֶד לְאַתְדַּבְּקָא בְּדְרוּמָא :

וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחוֹתִי הִיא. תְּנִינָן (כ"ו) לֹא לִיבְעֵי לִיה לְבַר
נֶשׁ לְסַמְכָא עַל נִיסָא, וְאֵי קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אֶרְחִישׁ נִיסָא לְבַר נֶשׁ, לֹא אֵית
לִיה לְסַמְכָא (תְּדִיר) עַל נִיסָא זְמָנָא אַחֲרָא. בְּגִין דְלֹאוּ בְּכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא
אַתְרַחִישׁ נִיסָא.

וְאֵי יִיעוּל בַּר נֶשׁ גְּרַמִּיה בְּאַתֵּר דְנִזְקָא אֲשַׁתְּכַח לְעִינָא, הָא פְּקַע כֹּל זְכוּתִיה
דְעֶבֶד בְּקִדְּמִיתָא וְאוּקְמוּהָ. כְּמָא דְאֵת אֵמֵר, (בראשית לב) קְטוֹנְתִי מִכָּל
הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמֹת וְגו'. וְאַבְרָהָם כִּיּוֹן דְסָלִיק מִמְצַרִּים וְאֲשַׁתְּזִיב זְמָנָא
חִדָּא, הַשְׁתָּא אֲמַאי אֵעִיל גְּרַמִּיה בְּצַעֲרָא כְּקִדְּמִיתָא וְאֵמֵר אַחוֹתִי הִיא.

אֵלֵא אֲבָרְהָם לֹא סָמִיךְ עַל גְּרַמִּיה כְּלוּם, וְחֲמָא שְׂכִינְתָא תְּדִיר בְּדִיּוּרָה
דְשָׂרָה וְלֹא אֲעִדִי מִתְּמֹן, וּבְגִין דְהוֹת תְּמֹן, אֲסָמִיךְ אֲבָרְהָם וְאֵמֵר אַחוֹתִי
הִיא כְּמָה דְכִתִּיב (משלי ז) אֵמֵר לְחַכְמָה אַחוֹתִי אֵת. וּבְגִין כִּדְּ אֵמֵר אַחוֹתִי
הִיא (ס"א את) :

וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ וְגוֹי. וְכִי קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתָּא לְגַבְיֵיהוּ
דְּרִשְׁיֵעִינָא כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם. (בראשית לא) וַיָּבֹא
אֱלֹהִים אֶל לָבֶן. אֲלָא הַהוּא מִמְּנָא שְׁלִיחָא דְאַתְּפַקְדָּא עֲלֵיהוּ הָוָה, בְּגִין
דְּכֻלְהוּ כַּד עֲבָדֵי שְׁלִיחוּתָא נְטִילֵי שְׁמָא דָּא, וּמִסְטָרָא דְדִינָא קָא אֶתְיִין. וְעַל
דָּא וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלוּם הַלְלִיָּה וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִדָּ מֵת עַל הָאִשָּׁה
אֲשֶׁר
לְקַחְתָּ
וְגוֹי.

דף קיב ע"א

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יב) שְׁפַת אֲמֵת וְגוֹי. שְׁפַת אֲמֵת תִּכּוֹן לְעַד. דָּא
אַבְרָהָם, דְּכָל מְלוֹי בְּקַדְמֵיתָא וּבִסּוּפָא הוּוּ בְּאֲמֵת. וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר.
דָּא אַבְיִמֶלֶךְ. בְּאַבְרָהָם נֶאמַר וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחֹותִי הִיא.
דָּא בְּקַדְמֵיתָא, דְּאָמַר בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְהָוָה עִמָּה דְשָׂרָה אַחֹותִי הִיא,
וְאַבְרָהָם בְּחֻכְמָתָא עֲבַד. מֵאִי טַעְמָא (דף קיב ע"א) בְּגִין דְאַבְרָהָם מִסְטָרָא
דְיִמְיָנָא אִיהוּ, אָמַר אַחֹותִי הִיא, וְרָזָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ה) אַחֹותִי
רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי. וְעַל דָּא אַבְרָהָם קָרָא לָהּ תְּדִיר אַחֹותִי, בְּגִין דְאַתְּדַבֵּק
בְּהָדָה, וְלֹא יִתְעַדּוֹן (ויקרא קב דא מן דא לעלמין).

לְסוּף מַה כְּתִיב וְגַם אֲמָנָה אַחֹותִי בֵּת אָבִי הִיא אֵדָּ לֹא בֵּת אָמִי. וְכִי הָכִי
הָוָה. אֲלָא כְּלָא בְּגִין שְׁכִינְתָּא קְאָמַר, אַחֹותִי הִיא בְּקַדְמֵיתָא, דְכְּתִיב אָמַר
לְחֻכְמָה אַחֹותִי אֵת. וּלְבִתֵּר וְגַם אֲמָנָה. מֵאִי וְגַם. לְאַתּוּסְפָּא עַל מַה דְקָאמַר
בְּקַדְמֵיתָא. אַחֹותִי בֵּת אָבִי הִיא. בְּרִיתִיהָ דְחֻכְמָה עֲלָאָה, וּבְגִין כְּדָּ אֶתְקָרִי
אַחֹותִי וְאַתְקָרִי חֻכְמָה. אֵדָּ לֹא בֵּת אָמִי. מֵאַתֵּר דְשִׁירוּתָא דְכְּלָא סְתִימָא
עֲלָאָה. וְעַל דָּא וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה בְּאַחֹוָה בְּחַבִּיבוּתָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב)
וַיִּמְיָנוּ תַחֲבַקְנִי וְכְלָא רָזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמֵיתָא כַּד נַחְתּוּ לְמַצְרַיִם הָכִי קְאָמַר בְּגִין לְאַתְּדַבֵּקָא בְּגוֹ
מְהִימְנוּתָא, וְקָרָא לָהּ אַחֹותִי, בְּגִין דְלָא יִטְעוּן גּוֹ אֲנוּן דְרַגִּין דְלָבֵר. אוּף
הָכָא אַחֹותִי, בְּגִין דְלָא אֶתְעַדִּי מְגוֹ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא יָאוּת. דְהָא אַבְיִמֶלֶךְ
וְכָל אֲנוּן יִתְבִּי אַרְעָא הוּוּ אֲזִילֵי בְּתֵר פּוּלְחָנָא נוֹכְרָאָה, וְאִיהוּ אֶתְדַבֵּק גּוֹ
מְהִימְנוּתָא, וּבְגִין כְּדָּ עָאֵל לְתַמְּוֹן וְאָמַר אַחֹותִי, מַה אַחֹות לָא אֶתְפָּרֵשׁ
מֵאַחָא לְעֵלְמִין אוּף הָכָא. דְהָא אֶתְתָּא יְכִילַת לְאַתְפָּרֵשׁ אַבְל אַחֹות לָא
אַתְפָּרֵשׁ, דְהָא תִרְיוֹן אַחִין לָא יְכַלִּין לְאַתְפָּרֵשׁ לְעֵלְמִין וּלְעֵלְמִי עֵלְמִין.

וּבְגִין כְּדָּ אָמַר אַבְרָהָם אַחֹותִי הִיא, דְהָא כְּלָהוֹן הוּוּ לְהוּטִין גּוֹ טְהָרִי כְּכַבִּיא
וּמְזִילֵי וּפְלַחִי לוֹן, וְאַבְרָהָם הָוָה מֵתְדַבֵּק גּוֹ מְהִימְנוּתָא וְאָמַר אַחֹותִי דְלָא
נִתְפָּרֵשׁ לְעֵלְמִין. וְסִימְנִידָּ (ויקרא כא) וְלֹאֲחֹותוֹ הִבְתּוּלָה דְאַתְמָר לְכַהֵן, אֶתְרָא
דְאַבְרָהָם
שְׂרָיָא
בֵּיהּ.

דף קיב ע"ב

כְּתִיב, (דברים י) אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִירָא אוֹתוֹ תַעֲבֹד וּבוֹ תִדְבֹק וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע. הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ תִירָא לֹא כְּתִיב, אֲלֵא אֶת (דף קיב ע"ב) יְיָ, מֵאִי אֶת, דָּא דְרָגָא קְדָמָאָה אֲתֵר דְחִלָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב תִירָא, דִתְמָן בְּעֵי בַר נֶשׁ לְדְחִלָּא קַמֵי מְאָרִיָה (קודשא בריך הוא) בְּגִין דְאִיְהוּ (בי) דִינָא.

וְאוֹתוֹ תַעֲבֹד. דָּא דְרָגָא עֲלָאָה דְקִימָא עַל הַאִי דְרָגָא תַתְּאָה, וְלֹא מִתְפָּרְשָׁן לְעֵלְמִין, אֶת וְאוֹתוֹ, דָּא בְּדָא דְבִקִין וְלֹא אֲתַפְרָשֵׁן. מֵאִי וְאוֹתוֹ. דָּא אֲתֵר בְּרִית קְדִישָׁא אוֹת לְעֵלְמִין. דְהָא פּוֹלְחָנָא לֹא שְׂרָיָא בְּאֶת וְלֹא אִיְהוּ לְמַפְלַח אֲלֵא לְמַדְחַל, אֲבָל פּוֹלְחָנָא אִיְהוּ (קטו א) לְעֵילָא, וּבְגִין כְּדָּ וְאוֹתוֹ תַעֲבֹד.

וּבוֹ תִדְבֹק. בְּאֲתֵר דְאִיְהוּ דְבִקוּתָא לְאֲתִדְבֹקָא דְאִיְהוּ גּוּפָא דְשָׂרִי בְּאֲמַצְעִיתָא. וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע אֲתֵר שְׁבִיעָאָה דְדִרְגִין. וְסִימְנִיךָ (ירמיה ל) וְאֶת דְּוֹד מְלָכְסִי אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. בְּגִין כְּדָּ אֲתִדְבֹק אֲבִרְהִם בְּמַהִימְנוּתָא כְּדָּ נַחַת לְמַצְרַיִם וְכֹד אֲזַל לְאַרְעָא דְפְלִשְׁתִּים. לְבַר נֶשׁ דְּבַעָא לְנַחַתָּא גּוּבָא עֲמִיקָא. דְחִיל דְלֹא יְכִיל לְסַלְקָא מְגוּ גּוּבָא, מָה עֲבַד קִשְׁר חַד קִשְׁרָא דְחֻבְל לְעֵילָא מִן גּוּבָא, אֲמַר הוּאִיל דְקִשְׁרִינָא קִשְׁרָא דָּא מְכָאן וְלִהְלָאָה אִיעוּל תַּמָּן. כְּדָּ אֲבִרְהִם בְּשַׁעְתָּא דְבַעָא לְנַחַתָּא לְמַצְרַיִם. עַד לֹא יִיחִוּת תַּמָּן קִשְׁר קִשְׁרָא דְמַהִימְנוּתָא בְּקִדְמִיתָא לְאֲתִתְקַפָּא בֵּיהּ, וּלְבַתֵּר נַחַת.

אוּף הַכִּי נְמִי כְּדָּ עָאֵל לְאַרְעָא דְפְלִשְׁתִּים. בְּגִין כְּדָּ (משלי יב) שִׁפְתַי אֲמַת תַּכּוֹן לְעַד. וְעַד אֲרִגִיעָה לְשׁוֹן שְׁקֹר, דָּא אֲבִימְלִךְ דְאֲמַר בְּתוּם לְבָבִי וּבְנִקְיוֹן כְּפִי. וְכֹד אֶהְדְּרוּ לִיהּ מַה כְּתִיב גַּם אֲנֹכִי יַדְעִיתִי כִּי בְּתָם לְבָבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת, וְלֹא כְּתִיב נִקְיוֹן כְּפִים :

וְעַתָּה הִשָּׁב אֲשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר (שמואל א ב) רְגְלֵי חֲסִידֵיךָ יִשְׁמֹר וְגוֹ'. חֲסִידוֹ כְּתִיב חַד, וְדָא אֲבִרְהִם דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְטִיר לִיהּ תְדִיר וְלֹא אֲעַדִּי נְטִירוֹ מִנִּיהּ לְעֵלְמִין. וּמַה דְאָמַר רְגְלֵי, דָּא אֲתַתִּיהּ, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׂדֵר שְׁכִינְתִיהּ עִמָּה וְנְטִיר לָהּ תְדִיר.

דְּבַר אַחַר רְגְלֵי חֲסִידֵיךָ יִשְׁמֹר. חַד, דָּא אֲבִרְהִם דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲזִיל עִמָּיהּ תְדִיר בְּגִין דְלֹא יִכְלוֹן לְנַזְקָא לִיהּ. וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁךָ יִדְמוּ. אֲלִין אֲנוּן מְלַכִין דְקִטְל קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַהוּא לִילִיא דְרַדְדָּ בְּתַרְיִיהּ.

הַדָּא הוּא דְכְּתִיב בְּחֻשְׁךָ יִדְמוּ, דָּא לִילִיא דְאֲתַקְשֶׁר בְּחֻשׁוֹכָא וְקִטְל לוֹן, וְאֲבִרְהִם רְדִיף וְלִילִיא קִטְל לוֹן, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב וַיִּחַלַק עֲלֵיהֶם לִילָהּ הוּא וְעֲבָדֵי וַיִּכְסֹם. וַיִּחַלַק עֲלֵיהֶם לִילָהּ, דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְפְלִיג רַחְמֵי מִן דִּינָא בְּגִין לְמַעַבְדָּ נּוֹקְמִין לְאַבְרָהָם, וּבְגִין כְּדָּ וּרְשָׁעִים בְּחֻשְׁךָ יִדְמוּ. וַיִּכְסֹם, וַיִּכְסֹם מִבְּעֵי לִיהּ. אֲלֵא דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כִּי לֹא בָכַח יִגְבֵר אִישׁ. דְאִיְהוּ וְאֲלִיעֶזֶר הוּוּ בְּלַחוּדִיְהוּ.

רבי יצחק אמר והא תנינן באתר דנזקא שכח לא יסמוך בר נש על ניסא, ולא הנה אתר דנזקא אשתכח פהאי דאברהם אזיל בתר חמשה מלכין למרדף בתרייהו ולאגחא קרבא.

אמר רבי יהודה פד אזיל אברהם להאי לא אזל לאגחא קרבא, ולא סמוך על ניסא, אלא צערא דלוט אפקיה מביתיה, ונטיל ממונא למפרק ליה, ואי לאו דימות בהדיה גו שבגיה. פיון דנפק חמא שכינתא דנהרא קמיה וכמה חילין סחרגיה, בההיא שעתיא רדף בתרייהו, וקודשא בריה הוא קטיל לון, הדא הוא דכתיב ורשעים בחשך ידמו.

רבי שמעון אמר רזא איהו, רגלי חסידו ישמר, דא אברהם. וכד נפק אשתתף יצחק בהדיה ונפלו קמיה, ואי לאו דאשתתף יצחק בהדיה דאברהם לא אשתציאו הדא הוא דכתיב ורשעים בחשך ידמו. כי לא בלח יגבר איש. אף על גב דחילא אשתכח תדיר בגמינא, אי לא הנה בסטרא דשמאלא לא אתדחיין קמיה.

דבר אחר רגלי חסידו ישמר, בשעתא דבר נש רחים ליה לקודשא בריה הוא. קודשא בריה הוא רחים ליה בכל מה דאיהו עביד ונטיר ארחוי כמא דאת אמר (תהלים קכא) יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

דף קיג ע"א

תא חזי, כמה חביבותיה דאברהם לגבי קודשא בריה הוא, דבכל אתר דהנה אזיל לא הנה חייס על דיליה פלוס, (דף קיג ע"א) אלא בגין לאתדבקא ביה בקודשא בריה הוא, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ודא היא אתתיה, דכתיב ואבימלך לא קרב אליה. וכתיב כי על כן לא נתתיך לנגע אליה.

בפרעה מה כתיב, (בראשית יב) וינגע יי את פרעה וגוי על דבר. איהי אמרה וקודשא בריה הוא הנה מחי, ובגין כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו, אליו פרעה ואבימלך, דקודשא בריה הוא עבד בהו דינין בליקא. כי לא בלח יגבר איש. מאן איש, דא אברהם, דכתיב ועתה השב אשת האישי וגוי:

ויי פקד את שרה כאשר אמר וגוי. רבי חייא פתח ואמר (זכריה א) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יי והשטן עומד על ימינו לשטנו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. ויראני את יהושע הכהן הגדול דא יהושע בן יהוצדק. עומד לפני מלאך יי, מאן מלאך יי. דא אתר צרורא (ס"א דנשמתיין דצדיקיא צרירן) דנשמתייה דצדיק צרירא ביה, וכל אנון נשמתיין דצדיקיא קיימין תפון, ודא הוא מלאך יי.

והשטן עומד על ימינו לשטנו. דא יצר הרע דאיהו משוטט ואזיל בעלמא לנטלא נשמתיין ולאפקא רוחין ולמסטי לון לברייתא לעילא ותתא. ודא

הוא בשעתא דאטיל ליה נבוכדנצר לאשא עם אנון נביאי השקר, והאי הוה מסטין לעילא בגין דיתוקד עמהון.

דהכי הוא ארחוי דלאו איהו מקטרג אלא בזמנא דספנה ובזמנא דצערא שריא בעלמא, ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא אפלו בלא דינא כמא דאת אמר, (משלי ג) ויש נספה בלא משפט. מהו לשטנו, דהוה אמר או בלהו ישתזבון או בלהו יתוקדון.

דף קיג ע"ב

דהא בשעתא דאתייהיב רשותא למחבלא לחבלא לא אשתזיב זכאה מן חייביא, ובגין כך בשעתא דדינא שריא במתא בעי בר נש לערקא עד לא אתפס תמן, דהא מחבלא פיון דשרי הכי נמי עביד לזכאה פחייבא. וכל שכן דהווי תלתיהון כחד. והוה תבע דיתוקדון בלהו או ישתזבון בלהו. בגין דכד אתעביד (דף קיג ע"ב) ניסא לא אתעביד פלגו ניסא ופלגו דינא, אלא כלא כחדא, או ניסא או דינא.

אמר לו רבי יוסי, ולא, והא בזמנא דבקע קודשא בריה הוא ימא לישראל הוה קרע ימא לאליו ואזליו בנישפתא, ומינא הווי תבין מסטרא אחרא וטבעין לאליו ומתין, ואשתכח ניסא הכא ודינא הכא כלא כחדא.

אמר ליה ודא הוא דקשיא קמיה, דכד קודשא בריה הוא עביד דינא וניסא כחדא, לאו באתר חד ולא בביתא חדא (דאשתכח כלא כחדא), ואי אתעביד קשיא קמיה, דהא לעילא לא אתעביד כלא אלא בשלימו כחדא או ניסא או דינא באתר חד ולא בפלגו.

בגין כך לא עביד קודשא בריה הוא דינא בחייביא עד דאשתלימו בחוביהו הדא הוא דכתיב, (בראשית טו) כי לא שלם עון האמרי עד הנה. וכתיב (ישעיה כז) בסאסאה בשלחה תריבנה. ועל דא הוה אסטין ליה ליהושע דיתוקד בהו, עד דאמר ליה (זכריה ג) יגער יי בך השטן. מאן אמר ליה, דא מלאך יי (ואתמר ויאמר יי אל השטן).

ואי תימא ויאמר יי אל השטן יגער יי בך וגוי. תא חזי, הכי נמי למשה בסנה דכתיב, (שמות ג) וירא מלאך יי אליו בלבת אש. וכתיב וירא יי כי סר לראות. לזמניו מלאך יי ולזמניו מלאך יי ולזמניו יי. ובגין כך אמר ליה יגער יי בך השטן ולא אמר הנני גוער בך.

תא חזי, כגוונא דא ביומא דאשתכח דינא בעלמא, וקודשא בריה הוא יתיב על פרוסיא דדינא, כדיון אשתכח האי שטן דאסטי לעילא ותתא, ואשתכח איהו לחבלא עלמא וליטל נשמתין.

רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא, והוה משתדל בהאי קרא (דברים כא) ולקחו? קני העיר ההיא עגלת בקר וגוי וערפו שם את העגלה בנחל. ודינא איהו בקופיץ לערפא לה. אמר ליה רבי אלעזר האי למאי אצטריך?

דף קיד ע"א

בכה רבי שמעון, ואמר, ווי לעלמא דאתמשך בתר דא. דהא מן ההוא יומא דההוא חו"א (דף קיד ע"א) בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם ושליט על בני עלמא, איהו קאים למסטי עלמא ועלמא לא יכיל לנפקא מענשיה עד דיייתי מלכא משיחא ויוקים קודשא בריך הוא לדמיכי עפרא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח וגוי וכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. ואיהו קאים על עלמא דא למיטל נשמתיך דכל בני נשא.

ותא חזי הא פתיב (דברים כא) כי ימצא חלל וגוי תא חזי, כל בני עלמא על ידי מלאך המות נפקא נשמתייהו. אי תימא דבר נש דא על ידא דההוא מלאך המות נפק נשמתייהו, לאו הכי. אלא מאן דקטיל ליה, אפיק נשמתייהו עד לא מטא זמניה לשלטאה ביה ההוא מלאך המות.

ובגין כך ולא יכפר וגוי ולא ידון. ולא די לון דקאים איהו למסטי עלמא למגנא ולקטרנא תדיר כל שכן דגזלן מיניה מה דאית ליה לנטלא. וקודשא בריך הוא חייס על בנוי, ובגין כך קרבין על האי עגלא, בגין לתקנא עמיה מה דאתנטיל ההיא נשמתייהו דבר נש מניה, ולא ישתכח מקטרנא על (ד"א ל"ג קריבין בהאי) עלמא.

ורזא עלאה תנינן הכא: שור פרה, עגל עגלה, בלהו ברזא עלאה אשתכחו, ובגין כך בדא מתקנין ליה, ודא הוא דכתיב, (דברים כא) דינו לא שפכה את הדם הזה וגוי לא שפכה ולא גרימנא מיתתייהו, ובדא לא אשתכח מקטרנא עלייהו, ובכולא יתיב קודשא בריך עיטא לעלמא.

תא חזי, כגוונא דא ביום ראש השנה ויום הכפורים דדינא אשתכח בעלמא, איהו קאים לקטרנא וישראל בעיין לאתערא בשופר, ולא תערא קול דכליל באש"א ומי"א ורוח"א ואתעבידו חד, ולא שמעא ההוא קול מגו שופר.

דף קיד ע"ב

וההוא קול סלקא עד אתר דכרסיא דדינא יתבא ובטש בה וסלקא. כיון דמטא האי קול מתתא, קול דיעקב אתתקון לעילא, וקודשא בריך הוא (דף קיד ע"ב) אתער רחמי, דהא כגוונא דישראל מתערי לתתא קול חד כליל באש"א ורוח"א ומי"א דנפקי כחדא מגו שופר, הכי נמי אתער לעילא

שוֹפֵר. וְהָהוּא קוֹל דְּכָלִּיל בְּאַשְׁמִיא וּמִיִּיא וְרוּחִיא אֲתַתְּקוֹן, וְנִפְק דָּא מִתְּתָא וְדָא מַעֲלָא, וְאֲתַתְּקוֹן עֲלֵמָא וְרַחֲמֵי אֲשַׁתְּכָחוּ.

וְהָהוּא מְקַטְרָגָא אַעֲרַבְב דְּחֻשִׁיב לְשִׁלְטָאָה בְּדִינָא וּלְקַטְרָגָא בְּעֲלָמָא, וְחֻמֵי דְמִתְעַרֵי רַחֲמֵי, כְּדִין אַעֲרַבְב וְאֲתַשֵּׁש חִילִיָּה וְלֹא יָכִיל לְמַעְבַּד מִיָּדִי, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא דָּאִין עֲלָמָא בְּרַחֲמֵי, דָּאִי תִימָא דְדִינָא אֲתַעְבִּיד, לֹא חֵכִי, אֶלָּא אֲתַחֲבְרוּ רַחֲמֵי בְּדִינָא, וְעֲלָמָא אֲתַדּוֹן בְּרַחֲמֵי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפֵר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוּ דְאֲתַכְּסִיָּא סִיְהָרָא. דְּהָא כְּדִין שִׁלְטָא הָאִי חִינּוּא בִישָׂא וְיָכִיל לְנֻזְקָא עֲלָמָא, וְכַד מִתְעַרֵי רַחֲמֵי, סִלְקָא סִיְהָרָא וְאֲתַעְבְּרַת מִתְּמֹן, וְאִיְהוּ אֲתַעְרַבְב וְלֹא יָכִיל לְשִׁלְטָאָה, וְאֲתַעְבֵּר דְּלֹא יִתְקַרֵב תְּמֹן, וְעַל דָּא בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּעֵי לְעַרְבָּא לִיָּה כְּמָאן דְּאֲתַעַר מִשְׁנִיתִיָּה וְלֹא יִדַע כְּלוּם.

בְּיוֹם הַכְּפוּרִים בְּעֵי לְנִיחָא וּלְמַעְבַּד לִיָּה נִיחָא דְרוּחָא בְּשַׁעִיר דְקָרְבִין לִיָּה, וְכַדִּין אֲתַתְּפֵד סִיְגוּרָא עֲלִיָּהוּ דִישְׂרָאֵל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֲתַעְרַבְב דְּלֹא יִדַע וְלֹא יָכִיל לְמַעְבַּד כְּלוּם. חֻמֵי אֲתַעְרוּתָא דְרַחֲמֵי סִלְקִין מִתְּתָא, וְרַחֲמֵי מַלְעִילָא וְסִיְהָרָא סִלְקָא בִינִיָּהוּ. כְּדִין אֲתַעְרַבְב וְלֹא יִדַע כְּלוּם וְלֹא יָכִיל לְשִׁלְטָאָה.

וְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא דָּן לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמֵי, וְחִיִּיס עֲלִיָּהוּ וְאֲשַׁתְּכַח לְהוּ זְמַנָּא כָּל אֲנוּן יִ יוֹמִין דְּבִין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכְּפוּרִים לְקַבְּלָא כָּל אֲנוּן דְתִיבִין קַמִּיָּה וּלְכַפְּרָא לֹון מִחוּבִיָּהוּ וְסִלִּיק לֹון לְיוֹמָא דְכְּפוּרֵי.

דף קטו ע"א

וְעַל דָּא בְּכוּלָּא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא פְּקִיד לֹון לְיִשְׂרָאֵל לְמַעְבַּד עוּבְדָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלִיָּהוּ מָאן דְּלֹא אַצְטְרִיד, וְלֹא יִשְׁלוּט עֲלִיָּהוּ דִינָא, וְיִהוּן כְּלָהוֹן זְכָאִין בְּאַרְעָא (דף קטו ע"א) כְּרַחֲמֵי דְאָבָא עַל בְּנִין, וְכוּלָּא בְּעוּבְדָּא וּבְמִלִּין תִּלְגָּא, וְהָא אוּקִימְנָא מִלִּין. וְיִי פְּקִד אֶת שְׂרָה כְּאֶשֶׁר אָמַר, דְּכְתִיב לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וּלְשְׂרָה בּוֹ. וְתִנְיֵן פְּקִד אֶת שְׂרָה, פְּקִידָּהּ לְנוּקְבָא, זְכִירָה לְדְכוּרָא, וּבְגִין כֵּן וְיִי פְּקִד אֶת שְׂרָה, כְּאֶשֶׁר אָמַר, דְּכְתִיב שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעֵת חַיָּה וְגוֹ, מִהֲכָא מִשְׁמַע דְּאָמַר (קב ב) וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ, וַיֹּאמֶר סִתָּם, דְּאִיְהוּ הָוָה וְלֹא שְׁלִיחָא אַחֲרָא :

וַיַּעַשׂ יִי לְשְׂרָה וְגוֹ. כִּיִן דְּאָמַר וְיִי פְּקִד אֶת שְׂרָה, מִהוּ וַיַּעַשׂ יִי לְשְׂרָה. אֶלָּא חֵכִי תִנְיֵן דְּאִיבָא דְּעוּבְדוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא מִהֲהוּא נְהַר דְּנִגִיד וְנִפְיִק מִעַדָּן אִיְהוּ, וְאִיְהוּ נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקֵיָּא, וְאִיְהוּ מִזְלָא דְּכָל בְּרַכָּאן טְבָאן וְגִשְׁמֵי בְּרַכָּאן נְזִלִי מִנִּיָּה וּמִתְּמֹן נִפְקִי, דְּכְתִיב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, דְּאִיְהוּ מִזִּיל וּמִשְׁקָה מַעֲלָא לְתַתָּא, בְּגִין דְּבִגִי (נשא) בְּהָאִי (קפא א) מִזְלָא תִלְגִין וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב וְיִי פְּקִד אֶת שְׂרָה פְּקִידָּהּ בְּלַחוּדוּי.

ויעש יי לשרה. עשייה איהו לעילא מהאי דרגא (ק"ב ב) כמה דאתמר דהא במזלא תליא, ועל דא פאן פקידה וכאן עשייה. ובגין כך אמר יי ויי וכלא חד. רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים קכז) הנה נחלת יי בנים שחר פרי הבטן. הנה נחלת יי, אחסנתא לאתאחדא ביי דלא יתעבר מינה לעלמין, דבר נש דזכי לבנין בהאי עלמא זכי בהו למיעל לפרגודא בעלמא דאתי. בגין דההוא ברא דשביק בר נש וזכי ביה בעלמא דא, איהו יזכי ליה לעלמא דאתי, וזכי לאעלא ביה לנחלת יי. מאן נחלת יי, דא ארץ החיים. והכי קרא לה לארץ ישראל דאיהי ארץ החיים.

דף קטו ע"ב

דוד מלכא (קרא ליה) נחלת יי דכתיב, (שמואל א כו) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת יי לאמר לך עבד אלהים אחרים, ובגין כך הנה נחלת יי (דף קטו ע"ב) בנים. מאן אזכי ליה לבר נש. בנין. אי זכי בהו בהאי עלמא, שחר פרי הבטן, אגרא וחולקא טבא בההיא עלמא, בההוא איבא דמעוי איהו דזכי בר נש בההוא עלמא בהו.

תא חזי, הנה נחלת יי בנים. ירותא ואחסנתא דאיבין דעובדוי דקודשא בריהו הוא מלעילא איהו מאילנא דחיי, דהא מתמן זכי בר נש לבנין כמא דאת אמר, (הושע יד) מפני פריה נמצא. מה כתיב, (תהלים קכז) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו וגוי. אשרי בעלמא דין ואשרי בעלמא דאתי.

לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער. מאן אויבים בשער. אלן מאריהון דדינין, דכד נשמתא נפקת מהאי עלמא, כמה אנון מריהון דדינין דזמינין קמיה, עד לא ייעול לדוכתיה בשער בההוא תרעא דייעול תמן, בגין דמשכונין שביק בהאי עלמא ובגיניהון יזכי בההוא עלמא ועל דא לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער.

רבי יהודה ורבי יוסי הוו אזלי בארחא. אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי פתח פומך ולעי באורייתא דהא שכנתא אשתכחת גבך, דכל זמן דבמלי דאורייתא לעאן שכנתא אתיא ומתחברא, וכל שכן באורחא (עט ב דשכינתא קדמא ואתיא ואזלא קמיהו דבני נשא דזכאן במהימנותא דקודשא בריך הוא.)

פתח רבי יוסי ואמר. (תהלים קכז) אשתף כגפן פריה בירכתי ביתך בגיד כשתילי זיתים סביב לשלחנך. אשתף כגפן פריה, כל זמנא דאתתא בירכתי ביתא ולא נפקא לבר, היא צנועה ואתחזי לאולדא בנין דכשרן. כגפן, מה גפן לא אתנטעא אלא בזינה ולא בזינא אחרא. כך אתתא דכשרא לא תעבד נטיען בבר נש אחרא. מה גפן לא אית ביה רכיבה מאילנא אחרא, אוף הכי אתתא דכשרא הכי נמי.

דף קטז ע"א

חמי מה אגרה, (דף קטז ע"א) בְּנִיף כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים. מה זיתים לא נפלי טרפיהו כל יומי שתא וכלהו קשורין (נ"א בסירי) תדיר, אוף הכי בְּנִיף כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים סביב לשלחנך. מה כתיב בתריה הנה כי כן יברך גבר ירא יי. מאי הנה כי כן יברך גבר. הנה כן מבעי ליה. אלא לאסגאה מלה אחרא דאוליפנא דא מינה, דכל זמנא דשכינתא הוה צניעא באתרה כדקא חזי לה כביכול בְּנִיף כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים אלן ישראל כד שראן בארעא. סביב לשלחנך. דאכלי ושתאו וקרבין קרבניו וחדאו קמי קודשא בריך הוא, ומתברך עלאין ותתאין בגינייהו.

לבתר דשכינתא נפקת, אתגלו ישראל מעל פתורא דאבוהון והוו ביני עממא וצווחין כל יומא ולית דאשגח בהו בר קודשא בריך הוא דכתיב (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. וחמינן כמה קדישין עלאין מיתו בגזרין תקיפין, וכך דא בגין עונשא דאורייתא דלא קיימו ישראל כד הוו שראן בארעא קדישא.

חמי מה כתיב, (דברים כח) תחת אשר לא עבדת את יי אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל. האי קרא איהו רזא, תחת אשר לא עבדת בשמחה, בזמן דכהני הוו קרבין קרבניו ועלוון ודא היא בשמחה. ובטוב לבב, אלן ליואי. מרוב כל, אלו ישראל דהוו אמצעיים בינייהו ונטלי ברכאן מכל סטרין. דכתיב, (ישעיה ט) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה. אלן כהני. שמחו לפניך כשמחת בקציר, אלו ישראל דקודשא בריך הוא בריך לון עבורא דחקלא ויהבי מעשרא מכלא. פאשר יגילו בחלקם שלל. אלן ליואי דנטלא מעשרא מגו אדרא.

דבר אחר הרבית הגוי. אלן ישראל דמהימנותא דקודשא בריך הוא עלייהו כדקא חזי. לו הגדלת השמחה, דא איהו דרגא רישא עלאה דאברהם דאתדבק בה, דאיהו גדול וחדנה ביה אשתכח.

דף קטז ע"ב

שמחו לפניך, (דף קטז ע"ב) בשעתא דסלקין לאתדבקה בך. כשמחת בקציר, דא כנסת ישראל דשמחת בקציר דיליה הוה. פאשר יגילו בחלקם שלל. פאשר יגילו, אלן שאר חילין ורתיכין לתתא בזמנא דמחלקי שלל וטרפי טרפא בראשיתא דכלא.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות ליי הפרו תורתך. עת לעשות ליי מהו. אלא הא אוקמוה. אבל עת, דא כנסת ישראל דאקרי עת. כמה דאת אמר, (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש. מאי ואל יבא בכל עת. כמה דאת אמר, (משלי ז) לשמרך מאשה זרה. ודא הוא (ויקרא י) ויקריבו

לפני יי אש זרה וגוי. מאי טעמא עת. בגין דאית לה עת וזמן לכלא לקרבא לאתנהרא לאתחברא כדקא יאות. כמא דאת אמר, (תהלים סט) ואני תפלתי לך יי עת רצון.

לעשות ליי כמה דכתיב, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם. דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו עביד ותקון האי עת לחברא לה בקודשא בריך הוא. וכל כך למה בגין דהפרו תורתך, דאילו לא הפרו תורתך לא אשתכח פירוודא דקודשא בריך הוא מישראל לעלמין.

דף קיז ע"א

אמר רבי יוסי כגוונא דא כתיב, (ישעיה ס) אני יי בעתה אחישנה. מהו בעתה. בעת ה'. דתקום מעפרא כדין אחישנה. אמר רבי יוסי ועם כל דא יומא חד נאלמתי דומייה, בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א, וקול לא אשתכח, כדין דבור אתאלם. ובגין כך היא שכבת בעפרא כל ההוא יומא (דנא) דה"א. ומאן איהו אלף חמשאה, ואף על גב דאקדימת בגלותא עד לא ייעול ההוא אלף חמשאה רזא דה"א, וכד ייתי אלף שתינתא דאיהו רזא (דף קיז ע"א) דוא"ו, כדין וא"ו יוקים לה"א.

בזמנא (שמות ט ב) שית זמנין עשר שתין נפש, כדין שלימו וא"ו עשר זמנין, וא"ו שית זמנין עשר, (דוא"ו) וא"ו סלקא (בעשר) ב"י, וא"ו נחתא בה"א.

אשתלים וא"ו גו עשר שית זמנין, כדין הוו שתין לאקמא מעפרא, ובכל שתין ושתין מההוא אלף שתינתא אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי לאתתקפא. ובשית מאה שנין לשתינתא ותפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה. כבר נש דמתתקן ביומא שתינתא מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא. אוף הכי נמי וסימניך (בראשית ז) בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגוי נבקעו כל מעיינות תהום רבה.

אמר ליה רבי יוסי כל דא אריכו זמנא יתיר מכמה דאוקמוה חבריאי דאיהו יומא חד גלותא דכנסת ישראל ולא יתיר דכתיב, (איכה א) נתנני שוממה כל היום דנה. אמר ליה הכי אוליפנא מאבא ברזין דאתנון דשמא קדישא וביומי דשני עלמא וביומי דבראשית וכלא רזא חדא איהו.

וכדין יתחזי קשתא בעננא בגווי (עב ב) נהירין כאתתא דמתקשטא לבעלה דכתיב, (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם והא אוקמוה ושפיר הוא. וראייתה, בגוונין נהירין כדקא יאות. וכדין לזכר ברית עולם. מאן ברית עולם. דא כנסת ישראל, ויתחבר וא"ו בה"א, וייקים לה מעפרא, כמא דאת אמר ויזכר אלהים את בריתו. דא כנסת ישראל דאיהי ברית, כמא דאת אמר והיתה לאות ברית וגוי.

כַּד יִתְעַר וְאִיּוֹ לְגַבֵּי הַיָּם, כַּדִּין אֶתְּיִן עֲלָאִין יִתְעַרוּן בְּעֵלְמָא (רלו א) וּבְנוֹי דְרְאוּבֵן זְמִינִין דִּיתְעַרוּן, קְרָבִין בְּכָל עֲלָמָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹקִים לָהּ מְעַפְרָא וְיִדְכָר לָהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וְיִשְׁתַּכַּח קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְגַבְהָ גּוֹ גְלוּתָא כְּחוּשְׁבֵּן וְאִיּוֹ שִׁית זְמַנִּין יי (עשר). עֶשֶׂר זְמַנִּין שִׁית שְׁנִין, וּכְדִין תִּיקוּם וְיִתְפַקֵּד עֲלָמָא לְמַעַבְד נוֹקְמִין, וּמֵאֵן דְּאִיהוּ מְאִידָּ יִתְרַמֵּי.

דף קיז ע"ב

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי שְׁפִיר קְאָמְרֵת בְּגִין (דף קיז ע"ב) דְּאִיהוּ גּוֹ רְזָא דְאַתְנוּן. וְלִית לֵן לְאַתְעָרָא חוּשְׁבֵּן וְקֶצִין אַחְרָנִין, דְּהָא בְּסַפְרָא דְרַב יִיבָא סָבָא אֲשַׁכְחֵן חוּשְׁבֵּן דָּא דְכְתִיב, (ויקרא כו) אִז תִּרְצָה הָאָרֶץ. וְהוּא רְזָא דְוֹאִיּוֹ דְכְתִיב, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְדָא הוּא וְאִיּוֹ כְּחֶדָא, וְעַל דָּא אֲזַכּוֹר, וְלִבְתֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכּוֹר, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. תִּרְצָה. תִּתְרַעֵי אֲרַעָא לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

אָבַל יוֹמָא חַד דְּאַמְרוּ חַבְרַיָּא וְדָאִי כְּלָא הוּא גְנִיז קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכְלָא אֲשַׁתְּכַח בְּרְזָא דְאַתְנוּן דְשָׁמָא קְדִישָׁא, דְּהָא גְלוּתָא בְּאַנּוּן אֶתְנוּן גְּלִי לֵן רַבִּי יִיסָא הֶכָא, וְהִשְׁתָּא בְּאַנּוּן אֶתְנוּן אֶתְגְּלִיִּין וְגְלִי לֵן.

אָמַר לִיה תָּא חַזִּי, דְּאַפִּילוּ כַּד אֶתְפַּקְדָּא שְׁרָה, מְהֵאֵי דְרָגָא לָא פְּקִיד לָהּ, אֶלָּא בְּרְזָא דְוֹאִיּוֹ, דְכְתִיב וְיִי פֶקֶד אֶת שְׁרָה וְגוֹ'. בְּגִין דְכְלָא בְּרְזָא דְוֹאִיּוֹ אִיהוּ, וּבְהָא כְּלִיל כְּלָא, וּבִיָּה אֶתְגְּלִיָּא כְּלָא, בְּגִין דְכָל מְלָה דְאִיהִי סְתִימָא אִיהִי גְלִי כָּל סְתִימִים. וְלֹא אֶתִּי מֵאֵן דְּאִיהוּ בְּאַתְגְּלִיָּא וְיִגְלִי מֵה דְּאִיהוּ סְתִימִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּמָה אִית לֵן לְאַתְמִשְׁכָּא גּוֹ גְלוּתָא עַד הַהוּא זְמַנָּא, וְכְלָא תְּלִי לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כַּד יִתּוּבוּן בְּתִיּוּבְתָא. אִי יִזְכוּ וְאִי לָא יִזְכוּ, כְּמָה דְאַתְמַר בְּהֵאֵי קָרָא דְכְתִיב אָנִי יי בְּעַתָּה אַחִישְׁנָה. זְכוּ אַחִישְׁנָה לֹא זְכוּ בְּעַתָּה.

אֲזַלוּ, עַד דְּהוּוּ אֲזַלִּי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲדַכְרְנָא הַשְׁתָּא דְּהָא בְּאַתֵּר דָּא יִתִּיבְנָא יוֹמָא חַד עִם אַבָּא, וְאָמַר לִי בְרִי זְמִין אֲנִית כַּד מְטוּן יוֹמָא לְשִׁיתִין שְׁנִין לְאַשְׁכַּחָא בְּהֵאֵי אֶתֵר סִימָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה, וְהָא זְכִינָא לְאַנּוּן יוֹמִין וְלֹא אֲשַׁכְחָנָא, וְלֹא יִדְעָנָא אִי הֵנִי מְלִין דְּקְאָמְרוּן אוּ הֵהִיא חֻכְמָתָא דְּאִיהוּ אָמַר.

דף קיח ע"א

וְאָמַר לִי כַּד יִמְטוּן קוּלְפִין דְּנוּרָא גּוֹ טְהִירִי יְדָּא אֶתְאַבִּיד מִינָּדָּ. אָמִינָא לִיה אַבָּא בְּמָה יִדְעֵת. אָמַר לִי בְּהֵנִי תִרְיִן צְפוּרִין דְּאַעְבְּרוּ עַל רִישָׁא יִדְעָנָא.

אֲדַהְכִי אֶת־פָּרֶשׁ רַבִּי יוֹסִי וְעָאֵל גּוֹ מְעַרְתָּא גּוֹ מְעַרְתָּא (דף קיח ע"א) חָדָא וְאַשְׁכַּח סַפְרָא
חַד דְּהוּה נְעִיץ גּוֹ נּוֹקְבָא דְטַנְרָא בְּסִיפֵי מְעַרְתָּא, נֶפֶק בֵּיהּ.

כִּינּוּן דְּפִתַח לִיה חֲמָא שְׁבַעִין וַתְרִין גְּלִיפִין דְּאַתְוּוּן דְּאַתְמַסְרוּ לְאַדָּם
הֲרֵאשׁוֹן וַבְּהוּ הָוָה יָדַע כֹּל חֲכָמְתָא דְעֵלְאִין קְדִישִׁין וְכָל אַנּוּן דְּבִתְר רִיחָא
דְּמִתְגַּלְגְּלוֹן בְּתַר פְּרוּכְתָּא גּוֹ טְהִירִין עֵלְאִין וְכָל אַנּוּן מְלִין דְּזַמִּינִין לְמִיתֵי
לְעֵלְמָא, עַד יוֹמָא דִּיקוּם עֲנָנָא דְבִסְטֵר מְעַרְב וַיַּחֲשִׂיד עֵלְמָא.

קָרָא לְרַבִּי יְהוּדָה וְשָׂרוּ לְמַלְעֵי בְּהֵהוּא סַפְרָא, לֹא סַפִּיקוּ לְמַלְעֵי תְרֵי אוּ
תְלָתָא סְטָרִין דְּאַנּוּן אַתְוּוּן עַד דְּהוּוּ מְסַתְפְּלִין בְּהֵהִיא חֲכָמָה עֵלְאַה, כִּינּוּן
דְּמָטוּ לְמַלְעֵי בְּסִתִּירוּ דְּסַפְרָא וּמְשַׁתְּעוּ דָּא עִם דָּא, נֶפֶק שְׁבִיבָא דְאַשָּׁא
וְעֵלְעוּלָא דְרוּחָא וּבְטָשׁ בִּידִיהוּן וְאַתְאַבִּיד מְנִייהוּ. בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר
דִּילְמָא חֵס וְשָׁלוֹם חוּבָה אִיהוּ גְבוּן אוּ דְלָאוּ אֲנִן זְכִין לְמַנְדַּע לִיה.

כַּד אַתּוּן לְגַבֵּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲשַׁתְּעוּ לִיה עוּבָדָא דָּא, אָמַר לוֹן דִּילְמָא בְּקַץ
מְשִׁיחָא דְאַנּוּן אַתְוּוּן הוּיִתוּן מְשַׁתְּדִלִי, אָמְרוּ לִיה דָּא לֹא יַדְעִינָן דְּהָא כְּלָא
אַתְנָשִׁי מִינָן. אָמַר לוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית רְעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדָא
דִּיתְגַּלִּי כֹּל כְּדָ לְעֵלְמָא, וְכַד יְהֵא קָרִיב לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא אֲפִילוּ רַבִּי דְעֵלְמָא
זְמִינִין לְאַשְׁכַּחַא טְמִירִין דְּחֲכָמְתָא וּלְמַנְדַּע בֵּיה קֶצֶין וְחוּשְׁבָנִין, וַבְּהֵהוּא
זְמָנָא אַתְגַּלִּיא לְכֹלָא הָדָא הוּא דְכָתִיב (צפניה ג) כִּי אֲזִ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים וְגוֹ'.
מַהוּ אֲזִ. בְּזְמָנָא דְתִיקוּם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְעַפְרָא וַיּוֹקִים לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא כְּדִין אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקָרָא כְּלָם בְּשֵׁם יְיָ וְלַעֲבֹדוּ שְׁכֵם
אַחַד.

דף קיח ע"ב

תָּא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם כְּתִיב בֵּיה וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנְּגַבָּה.
וְכָל מְטָלוֹן הוּוּ לְדְרוּמָא וְאַתְקַשֵּׁר בֵּיה, לֹא סְלִיק לְדוּכְתִיָּה כְּדָקָא יֵאוּת
עַד דְּאַתְגַּלִּיד יֶצְחָק, כִּינּוּן דְּאַתְגַּלִּיד יֶצְחָק אֶסְתַּלַּק לְאַתְרֵיהּ וְאִיהוּ אֲשַׁתְּתַּף
בְּהִדִּיָּה וְאַתְקַשֵּׁרוּ (דף קיח ע"ב) דָּא בְּדָא.

בְּגִין כְּדָ אִיהוּ קָרִי לִיה יֶצְחָק וְלֹא אַחֲרָא, בְּגִין לְשַׁתְּפָא מִיָּא בְּאַשָּׁא, דְכָתִיב
וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלָד לוֹ אֶשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יֶצְחָק. מֵאֵן הַנּוֹלָד
לוֹ, אִשׁ מִמִּים :

מְדַרְשׁ הַנְּעֵלָם

וַיִּי פֶקֶד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. רַבִּי יוֹחָנָן פִּתַּח בְּהַאי קָרָא (שיר
השירים ז) רֵאשֵׁי עֲלִיךְ כְּכַרְמֵל וְדִלַּת רֵאשֵׁי כְּאַרְגָּמֹן מְלִיךְ אֶסוּר בְּרֵהֲטִים. עֵשָׂה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא שְׁלִטוֹנִים לְמַעְלָה וְשְׁלִטוֹנִים לְמַטָּה. כְּשִׁנּוּתוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַעְלָה לְשָׂרִים שֶׁל מַעְלָה
נוֹטְלִים מַעְלָה הַמְּלָכִים שֶׁל מַטָּה. נִתֵּן מַעְלָה לְשָׂרוּ שֶׁל בָּבֶל, נִטַּל מַעְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר הַרְשָׁע
דְּכָתִיב בֵּיה (דניאל ב) אֲנִתָּה הוּא רֵאשֵׁה דִי דְחָבָא, וְהִיוּ כֹּל הָעוֹלָם מְשׁוּעָבְדִים תַּחַת יָדוֹ וַבְּנוּ
וּבְנוּ בְנוֹ, הָדָא הוּא דְכָתִיב רֵאשֵׁי עֲלִיךְ כְּכַרְמֵל, זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר, הָדָא הוּא דְכָתִיב, (דניאל ד)
תַּחַתוּהִי תִטַּל חַיּוֹת בְּרָא. וְדִלַּת רֵאשֵׁי כְּאַרְגָּמֹן, זֶהוּ בְּלִשְׁצַר דְאָמַר (דניאל ה) אַרְגָּוֹנָא יִלְבָּשׁ.
מְלִיךְ אֶסוּר בְּרֵהֲטִים, זֶהוּ אֲוִיל מְרוּדְךְ שְׁהִיָּה אֶסוּר עַד שְׁמַת אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמְלִיךְ תַּחַתוּ.

אמר רבי יהודה למאי אתא האי טעם בשיר השירים. אלא אמר רבי יהודה שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן זכוי, כסא הכבוד שנאמר (תהלים צג) נכון כסאך מאז מעולם אתה וכתוב, (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון. שהוא היה ראש הנקדם לכל, ונטל הקדוש ברוך הוא את הנשמה הטהורה מכסא הכבוד להיות מאירה לגוף, הדיא הוא דכתיב ראשך עליך ככרמל, זהו כסא הכבוד שהוא ראש על הכל. ודלת ראשך כארגמן, זו היא הנשמה הניטלת ממנו. מלך אסור ברהטים, זהו הגוף שהוא אסור בקבר וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב. וממנו יבנה כל הגוף. וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ דכתיב (ישעיה כו) וארץ רפאים תפיל. אמר רבי יוחנן המתים שבארץ הם חיים תחלה הדיא הוא דכתיב, (ישעיה כו) לחיו מתיך, נבלתי יקומו אל שבוצה לארץ. הקיצו ורננו שוכני עפר, אלו המתים שבמדבר. דאמר רבי יוחנן למה מת משה בחוצה לארץ. להראות לכל באי עולם, כשם שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיות למשה כך עתיד להחיות לדורו (למה) שהם קבלו התורה. (דאמר רבי יוחנן) ועליהם נאמר (ירמיה ב) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. דבר אחר הקיצו ורננו שוכני עפר, אלו הם האבות. והמתים בחוצה לארץ יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל ושם יקבלו נשמתם ולא בחוצה לארץ, הדיא הוא דכתיב, (יחזקאל לז) לכן הנבא ואמרת אליהם הנה אנכי פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. מה כתיב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייאתם.

רבי פנחס אמר הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש בדיקאמר (שיר השירים ז) ראשך עליך ככרמל. ודלת ראשך כארגמן זו היא הנשמה שהיא דלת הראש. מלך אסור ברהטים, הוא הגוף שהוא אסור בקברים. זהו הגוף וזהו שרה וזהו מלך. וקודשא בריך הוא פוקדה למועד אשר דבר אליו הדיא הוא דכתיב ויפקד את שרה כאשר אמר. פוקד את הגוף לזמן הדיוע שבו יפקוד הצדיקים.

אמר רבי פנחס עתיד הקדוש ברוך הוא לפנות לגוף הצדיקים לעתיד לבא כיופי של אדם הראשון כשכנס לגן עדן, שנאמר (ישעיה נח) ונחף יי תמיד וגוי והיית כגן רוה. אמר רבי לוי הנשמה בעודה במעלתה ניזונת באור של מעלה ומתלבשת בו, וכשתכנס (ונשתרש) לגוף לעתיד לבא באותו האור ממש תכנס, ואזי הגוף יאיר כזוהר הרקיע הדיא הוא דכתיב, (דניאל יב) והמשכילים יזיירו כזוהר הרקיע, וישגו בני אדם דעה שלימה שנאמר (ישעיה יא) כי מלאה הארץ דעה את יי. מנא לו הא, ממה דכתיב ונחף יי תמיד והשביע בצחצחות נפשך. זה אור של מעלה.

ועצמותיך חליץ זה פקידת הגוף. והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. זהו דעת הבורא יתברך, ואזי ידעו הבריות שהנשמה הנכנסת בהם שהיא נשמת החיים נשמת התענוגים שהיא קבלה תענוגים מלמעלה ומעדת לגוף והכל תמהים בה ואומרים (שיר השירים ז) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים. זו היא הנשמה לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה תא חזי, שפך הוא דכתיב, (שיר השירים ז) מלך אסור ברהטים. וכתיב בתריה מה יפית ומה נעמת. ואמר רבי יהודה באותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח עולמו ולשמח בבריותיו שנאמר (תהלים קד) ישמח יי במעשיו. ואזי יהיה שחוק בעולם מה שאין עכשיו, דכתיב, (תהלים קכו) אזי ימלא שחוק פיניו וגוי. הדיא הוא דכתיב ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים. שאזי עתידים בני אדם לומר שירה שהוא עת שחוק. רבי אבא אמר היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם, והצדיקים הנשארים בירושלים לא ישובו עוד לעפרם דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו. הנוותר בציון ובירושלים דייקא.

אמר רבי אחא אם כן זעירין אנו, אלא כל אנו דאשתארו בארעא קדישא דישאל דישאל דינא דלהון בירושלים וכציון לכל דבר. מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא, ממשמע דכתיב, (ויקרא יט) וכי תבאו אל הארץ הכל בכלל. רבי יהודה ברבי אלעזר שאל לרבי חזקיה, אמר לו מתים שעתידי הקדוש ברוך הוא להחיותם, למה לא יהיב נשמתהון באתר דאתקברו תמן וייתון לאחיא בארעא דישאל. אמר לו נשבע הקדוש ברוך הוא לבנות

ירוּשָׁלַם וְשָׁלַם תְּהֵרַס לְעוֹלָמִים, דָּאָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלַם וְלְהוֹרִידָהּ בְּנוֹיָהּ מִלְמַעְלָה (ס"א ב"ר) בְּגִין שֶׁלֹּא יִהְרַס, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא תִגָּלֶה עוֹד כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יִהְרַס בְּנֵי יְרוּשָׁלַם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) לֹא יֵאמַר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וְלֹאֲרַךְ לֹא יֵאמַר עוֹד שְׁמָמָה.

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאֵתָּה מוֹצֵא לֹא לֹא, הִיא שְׁבוּעָה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בְּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל וְגו' וְכְּתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי נַח. מִכָּאֵן שֶׁלֹּא לֹא, שְׁבוּעָה. וּמִן לָאוּ אֵתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. וְעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּים עוֹלָמוֹ קַיִים שֶׁלֹּא תִגָּלֶה כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא תִהְרַס בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְפִיכָךְ אֵין מְקַבְּלִין נִשְׁמָתָן אֲלֵא בְּמְקוֹם קַיִים לְעוֹלָמִים, כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה הַנְּשֻׁמָה קַיִמָת בְּגוֹף לְעוֹלָמִים, וְדָא הוּא דְכְּתִיב הַנְּשֻׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בְּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמַר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה מִהֶכָּא (מקרא הוא) הוּא קְדוֹשׁ יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ הַנּוֹתֵר בְּהַ קְדוֹשׁ. הוּא קְדוֹשׁ, דְּכְּתִיב, (ישעיה ו) קְדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת. וְכְּתִיב, (הושע יא) בְּקִרְבָּךְ קְדוֹשׁ. יְרוּשָׁלַם קְדוֹשׁ, דְּכְּתִיב, (קהלת ח) וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלָכוּ. הַנּוֹתֵר בְּהַ קְדוֹשׁ, דְּכְּתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֻׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בְּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמַר לוֹ. מַה קְדוֹשׁ הֵרָאוֹן קַיִים אִף הַשְּׁאָר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קַיִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאֵי דְכְּתִיב, (זכריה ח) עוֹד יֵשְׁבוּ זִקְנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחוּבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ מְרֹב יָמִים. מֵאֵי טִיבוֹתָא דָּא (כד"ו) לְמִיזַל כְּדִין דְּכְּתִיב וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ. אֲלֵא אָמַר רַבִּי יִצְחָק (קלה א) עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא לְהַחְיֹת מֵתִים כְּאֶלְיָשָׁע הַנְּבִיא, דְּכְּתִיב, (מלכים ב ד) וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְּיָדְךָ וְלָךְ. וְכְּתִיב וְשָׁמַתְּ מִשְׁעַנְתִּי עַל פְּנֵי הַנְּעַר. אָמַר לִיהַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְבָר שְׁעַתִּידִים לְעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא אֵתָּה רוּצָה עֲכָשִׁיו לְעֲשׂוֹת, מַה כְּתִיב וְנִשְׂם אֵת הַמִּשְׁעַנְתַּת עַל פְּנֵי הַנְּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנָה וְאֵין קֶשֶׁב. אֲבָל הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא עֲלֶיהָ בְּיָדָם הַבְּטָחָה זֹ, דְּכְּתִיב, (זכריה ו) וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ כְּדִי לְהַחְיֹת בּוֹ אֵת הַמֵּתִים (מה מתים אותם) מִהַגְּרִים שְׁנִתְגַּיְרוּ מֵאוּמוֹת הָעוֹלָם דְּכְּתִיב בְּהוֹ (ישעיה סח) כִּי הַנְּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוֹת וְהַחוּטָא בֶּן מֵאָה שָׁנָה יִקוּלַל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק סוֹפְיָה דְקָרָא מוֹכִיחַ דְּכְּתִיב מְרֹב יָמִים.

דְּבָר אַחַר וְתֵאמַר שָׁרָה צָחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים. כְּתִיב, (ישעיה סו) שְׁמַחוּ אֵת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בְּהַ כָּל אֲהַבְיָה שִׁישׁוּ אֵתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמֵּתֵאֲבָלִים עֲלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה לֹא הֵיטָה שְׁמַחָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּאוֹתָהּ שְׁמַחָה שְׁעַתִּיד לְשִׁמּוֹחַ עִם הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מְרָאָה בְּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר (ישעיה כה) הִנֵּה אֶלְהִינּוּ זֶה קוֹיְנֵנוּ לוֹ וְיִוְשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קוֹיְנֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וְכְּתִיב, (ישעיה יב) זְמַרְנוּ יְיָ כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֹא חֲזִינָן מֵאֵן דְּפָרִישׁ הָאֵי מִלָּה כְּדוּד מְלָכָא דָּאָמַר (תהלים קד) תִּסְתִּיר פְּנֵיךְ יְבַהֲלוּן וְגו'. מִכָּאֵן שֶׁאֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה רָעָה לְשׁוֹם אָדָם, אֲלֵא כְּשֶׁאֵינּוּ מִשְׁגִּיחַ בּוֹ הוּא כְּלָה מֵאֲלוֹ, דְּכְּתִיב תִּסְתִּיר פְּנֵיךְ יְבַהֲלוּן תּוֹסֵף רוּחַם יְגוּעוּן וְגו'. וְאַחַר כֵּן (תהלים קד) תִּשְׁלַח רוּחְךָ יְבָרְאוּן וְגו'. וְאַחַר כֵּן (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם שְׁמַח יְיָ בְּמַעֲשָׁיו. וְאֵזִי הַשְּׁחוֹק בְּעוֹלָם דְּכְּתִיב, (תהלים קכו) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינּוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וְתֵאמַר שָׁרָה צָחוֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים לְשִׁמּוֹחַ בִּישׁוּעָתוֹ.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר תָּא חֲזִי, עַד שֶׁהִגּוּף עוֹמֵד בְּעוֹלָם הִזָּה הוּא חֶסֶר מִן הַתְּשָׁלוּם, לְאַחַר שֶׁהוּא צְדִיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יוֹשֵׁר וּמֵת בְּיוֹשְׁרוֹ, נִקְרָא שָׁרָה בְּתִשְׁלוּמוֹ, הַגִּיעַ לְתַחֲיִית הַמֵּתִים הוּא שָׁרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁאֲחַר הוּא שְׁהַחְיָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חַי, וְשִׁמַּח עִם הַשְּׂכִינָה וּמַעֲבִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגּוּן מִן הָעוֹלָם דְּכְּתִיב, (ישעיה כה) בַּלַּע הַפְּנוֹת לְנֶצַח וּמָחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמַעָה מַעַל כָּל פְּנִים וְגו'. אֲזִי נִקְרָא יִצְחָק, בְּשִׁבִיל הַצְּחוֹק וְהַשְּׁמָחָה שִׁיְהִיָה לְצְדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא.

רַבִּי יְהוֹדָה אֵתָּה לְהַהוּא אֵתֵר דְּכִפְר חֲנוּן, שְׁדָרוּ לִיהַ תְּקוּרַבְתָּא כָּל בְּנֵי מֵאֵתָּא, עֵאל לְגַבְיָה רַבִּי אַבָּא, אָמַר לִיהַ אֵימְתִי לִיזִיל מַר, אָמַר לִיהַ אֶפְרַע מַה דִּיְהָבוּ לִי בְּנֵי מֵאֵתָּא וְאִיזִיל, אָמַר לִיהַ לֹא לִיחוּשׁ מַר לְהַאי תְּקוּרַבְתָּא לְאוֹרֵייתָא הוּא דְעַבְדּוּ, וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנְּךָ כְּלוּם,

אמר ליה ולא מקבלי מלי דאורייתא, אמר אין. אתו כל בני מאתא. אמר ליה רבי יהודה בלהון מארי מתיבתא, אמר ליה, ואי אית מאן דלא יאות למיתב הקא ליקום וליזיל. קם רבי אבא ואבדיל מנייהו עשרה די יקבלון מניה, אמר להו יתיבו בהדי גברא רבא דנא, ואנא ואנון נקבל למחר ונתיב עמיה. אזלו. ואנון עשרה דאשתארו עמיה יתיבו (אנון עשרה) ולא אמר כלום, אמרו ליה אי רעותיה דמר נקבל אפי שכינתא. אמר להו והא רבי אבא לית הקא, שדרו בהדיה ואתא.

פתח ואמר ויי פקד את שרה פאשר אמר. מאי שנויא הוה הקא, הוה ליה למימר ויי זכר את שרה כמה דאמר (בראשית ב) ויזכר אלהים את רחל. דאין פקידה אלא על מה דהוה בקדמיתא. אלא בקדמיתא הוה, דכתיב שוב אשוב אליך כעת חיה, ועל אותו ענין נאמר שפקד עכשיו, משמע דכתיב פאשר אמר, דאלמלא לא נאמר פאשר אמר לימא זכירה, אבל פקד ההיא מלה דאמר למועד אשוב אליך.

לבתר אמר הכי, האי צדיק דזכי למיסק להווא יקר עלאה, דיוקניה מתפתח בכרסי יק ריה, וכן לכל צדיק וצדיק דיוקניה לעילא פד הוה לתתא לאבטחא לההיא נשמתא קדישא. והיינו דאמר רבי יוחנן, מאי דכתיב, (חבקוק א) שמש ירח עמד זבלה, דזהרו גופא ונשמתא דקיימין באדרא קדישא עלאה דלעילא כדיוקנא דהוה קאים בארעא, וההיא דיוקנא (ס"א מזונה) ממזונה הנאת נשמתא, וההיא עתידה לאתלבש בהאי גרמא דאשתארו בארעא, וארעא מתעבר מניה וטפל טיניה לברא, ודא הוא דאתקרי קדושה. וכד קיימא דיוקנא ההיא דלעילא, אתא בכל ירחא לסגדא קמי מלכא קדישא בריד הוא דכתיב, (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו. והוא מבשר ליה ואמר למועד אשוב אליך, להווא זמן דעתיד לאחיא מיתא עד דאתפקדת להווא זמנא כמה דאתבשר הדא הוא דכתיב ויי פקד את שרה פאשר אמר. והווא יומא דחד די קודשא בריד הוא בעובדוי הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) ישמח יי במעשיו. אמר ליה רבי אבא גימא לן מר על פרשתא לבתר, אמר יאות לכוון למפתח פרשתא דא. פתח ואמר ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וגוי ויאמר קח נא את בנוך את יחידך אשר אהבת וגוי. הקא אית לאסתכלא האי אומנא דאפיק כספא ממקורא דארעא, מאי עבד. בקדמיתא מעייל ליה בנור דליק עד דנפיק מניה כל זוהמא דארעא, והא אשתארת כספא אבל לא כספא שלימתא, לבתר מאי עביד, מעייל ליה בנורא כדבדקמיתא ומפיק מניה סטייפי כמא דאת אמר, (משלי כה) הגו סיגים מכסף וגוי וכדין הוא כספא שלימתא בלא ערבוביא.

כך הקדוש ברוך הוא מעייל האי גופא תחות ארעא עד דמתרקב כוליה ונפיק מניה כל זוהמא בישא, ואשתארו ההוא תרווד רקב ואתבני גופא מניה, ועד כען הוא גופא לא שלים.

לבתר ההוא יומא רבא דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי לא יום ולא לילה, מתטמון בלהו בעפרא כדבדקמיתא מן קדם דחילו ותקיפו דקודשא בריד הוא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ב) ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד יי ומהדר גאוונו וגוי. ונפיק נשמתייהו ומתעפל ההוא תרווד רקב ואשתארו גופא דאתבני תמן (נ"א נהורא) דיליה כנהורא דשמשא וכזהרא דרקיעא דכתיב, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע וגוי. וכדין כספא שלים, גופא שלימתא בלא ערבוביא אחרניתא. (מכאן עד סוף מדרש הנעלם בדף קיח אינו נמצא בז"ג רק בז"ק)

דאמר רבי יעקב גופא דנהיר ירמי קודשא בריד הוא מלעילא דכתיב, (ישעיה כו) כי טל אורות טלף. וכתב (ישעיה כב) הנה יי מטלטלף וגוי. וכדין יתקרון קדישין עלאין דכתיב, (ישעיה ד) קדוש יאמר לו. ודא הוא דאתקרי תחנית המתים דבתרייתא, ודא הוא (כספא שלים גופא שלימתא) (נ"א נסיונא) בתרייתא ולא יטעמון עוד טעמא דמותא דכתיב בי נשבעתי נאם יי כי יען אשר עשית וגוי כי ברך אברכה וגוי. ובהווא זמנא מצלו צדיקיא דלא יתנסון בדא יתיר.

מה כתיב וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגוי. אליו שאר חייבי עלמא דאתקרון אילים כמא דאת אמר, (ישעיה ס) אילי נביות ישרתונד ומתרגמינן רברבי נביות. אחר נאחז בסבב וגוי כמא דאת אמר, (תהלים עה) וכל קרני רשעים אגדע. (וישלח אברהם וגוי) וילך אברהם ויסקח את האל וגוי. דאנון מזומנין לאתנסאה בכל נסיונא בישא, וישתארו הצדיקים

לעלמא דאיתי כמלאכין עלאין קדישין ליחדא שמייה, ובגין כך כתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד וגו'. אמר ליה (נ"א אמר לו) רבי יהודה מכאן ולהלאה אצלחו פתחא. עאל יומא אחרא עאלו קמיה כל בני מתא, אמרו ליה לימא לן מר מלייא דאורייתא בפרשתא דקרינן בה יומא דשבתא ויי פקד את שרה. קם ביני עמודי, פתח ואמר ויי פקד את שרה וגו'. שלש מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא ולא מסרם לא ביד מלאך ולא ביד שרף. מפתח של חיה ושל גשמים ושל תחיית המתים. בא אליהו ונטל השנים של גשמים ושל תחיית המתים. ואמר רבי יוחנן לא נמסר ביד אליהו אלא אחת. דאמר רבי יוחנן כשבקש אליהו להחיות בן הצרפית אמר ליה קודשא בריך הוא, לא יאות לך למיסב בידך שתי מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים ותחיה המת. והיינו דכתיב, (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטר. לא אמר ותן מטר אלא ואתנה.

והא אלישע הווי ליה. אין. לקיים פי שנים ברוחו של אליהו, אלא שלשתם לא מסרם הקדוש ברוך הוא ביד שליח, דאמר רבי סימון בא וראה כחו של הקדוש ברוך הוא, בפעם אחת מחיה מתים ומוריד שאול ויעל, מזריח מאורות ומוריד גשמים, מצמיח חציר, מדשן יבולים, פוקד עקרות, נוטן פרנסות, עוזר דלים, סומך נופלים, זוקף כפופים, מהעדא מלכין ומקום מלכין, והכל בזמן אחד וברגע אחד ובבת אחת מה שאין שליח לעולם יכול לעשותו.

תניא אמר רבי יוסי כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, אינו צריך לעשות אלא בדבור, דכין דאמר ממקום קדושתו יהא כך מיד נעשה. בא וראה כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא דכתיב, (תהלים לג) בדבר יי שמים נעשו. דאמר רבי יוחנן (יהודה) מאי דכתיב, (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וגו'.

אי הכי יקרא סגיאה הוא למצראי, דלא דמי מאן דתפש מלכא למאן דתפש הדיוטא. ועוד אין לך אומה מזוהמת בכל טומאה כמו המצרים דכתיב בהו (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וגו' שהם חשודים על משכב זכור, והם באים מהם שעשה מה שעשה לאביו וקלל אותו ולכנען בנו. וכי לא היה להקדוש ברוך הוא מלאך או שליח לשגר לעשות נקמה במצרים כמו שעשה באשור שהיה בנו של שם דכתיב, (בראשית י) ובני שם יילם ואשור. ושם היה כהן גדול ונתברך שנאמר (בראשית ט) ברוך יי אלהי שם. והיה לשם הגדולה והברכה על אחיו. וכתיב גם (ישעיה לז) ויצא מלאך יי ויכה במחנה אשור. ועל ידי שליח נעשה, כל שכן המצרים שהם מזוהמים יותר מכל אומה, ואמר אני ולא מלאך. אלא אמר רבי יהודה מכאן למדנו כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא ומעלתו שהוא גבוה על הכל. אמר הקדוש ברוך הוא אומה זו של מצרים מזוהמת ומטונפת, ואין ראוי לשגר מלאך ולא שרף, דבר קדוש בין רשעים ארורים מטונפים, אלא אני עושה מה שאין יכול לעשות המלאך יכול לעשותו. אבל הקדוש ברוך הוא, ממקום קדושתו אמר יהא כך ומיד נעשה מה שהוא רוצה לעשות. ולפיכך לא נעשית נקמה זו על ידי מלאך ושליח, בשביל קלון המצרים, ולהראות גדולתו של מקום שלא רצה שיכנסו ביניהם דבר קדוש, ועל הדרך הזה נאמר אני ולא מלאך. אני יכול לעשותו ולא מלאך.

פיוצא בו אמר רבי יהודה מאי דכתיב, (יונה ב) ויאמר יי לדג. וכמה צדיקים וחסידים מישראל שלא דבר עמהם הקדוש ברוך הוא, ובא לדבר עם הדג דבר שאינו מכיר ויודע. אלא אמר רבי יהודה כיון שעלתה תפלתו של יונה לפני הקדוש ברוך הוא, ממקום קדושתו אמר בשביל שיקיא הדג את יונה אל היבשה. למייד לדג כמו בשביל, פלומר ויאמר יי בשביל הדג שיקיא את יונה אל היבשה. ממקום קדושתו אמר הקדוש ברוך הוא, יהא כך ומיד נעשה, מה שאין שליח יכול לעשותו.

תניא אמר רבי שמעון מפתח של חיה בידו של הקדוש ברוך הוא, היא, ובעוד שהיא יושבת על המשבר הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד אם ראוי הוא לצאת לעולם (יוצא ו) פותח דלתות בטנה ויוצא, ואם לאו סוגר דלתותיה ומתו שניהם. אי הכי לא יצא רשע לעולם. אלא הכי תנינן על שלש עבירות נשים מתות וכו' (אמר רבי שמעון והא) ואמר רבי יצחק למה אשה מפלת פרי בטנה. אלא אמר רבי יצחק הקדוש ברוך הוא רואה אותו העובר שאינו

ראוי לצאת לעולם ומקדים להמיתו במעי אמו שְׁנֵאמַר (בראשית ו) הַנְּפִילִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּנֵי־מִם הֵם. הַנְּפִילִים כְּתִיב בְּלֹא יוֹד רֵאשׁוֹנָה. וְלָמָּה, בְּשִׁבִיל שְׂאֲחָרֵי כֵן בָּאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וַיֵּלְדוּ לָהֶם בְּזִנוּת וַיִּרְבוּ מִמֵּזֻזִים בְּעוֹלָם. הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם. שְׂאִין גִּבּוֹר וּפְרִיץ וְעָרִץ כְּמוֹ הַמִּמְזֵר. אֲנָשֵׁי הַשָּׁם, שֶׁהִכֵּל יִכְירוּ לְקִרְוָתוֹ הַשָּׁם הַיְדוּעַ מִמְזֵר, דְּכִינּוֹן שְׂרֹאִים מְעַשְׂיו שֶׁהוּא פְּרִיץ וְעָרִץ וְגִבּוֹר הַכֹּל יִקְרְאוּהוּ אוֹתוֹ שָׁם. וּמָה דֵּאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיין בְּאוֹתוֹ הַיְלֹד. אֵין לָךְ רִשְׁעָה בְּעוֹלָם מֵאוֹתָם הַרְשָׁעִים הַיּוֹצְאִים לְעוֹלָם שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיין בּוֹ וּרְוָאָה אִם אוֹתוֹ הַגּוֹף יִנִּיחַ בּוֹ צְדִיק וְכֹשֶׁר, אוֹ שְׂיָצִיל לְאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מִמִּיתָה מְשׁוֹנָה, אוֹ שְׂיַעֲשֶׂה טוֹבָה אַחַת, וּבְשִׁבִיל כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיאָו לְעוֹלָם.

בְּיוֹמוֹ דְּרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲנוּן פְּרִיצי דְּהוּוּ מְשַׁדְּדֵי בְּטוֹרֵיָא עִם פְּרִיצי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, וְכַד מְשַׁכְּחֵי בְּרַ נֶשׁ וְתַפְשִׁי לִיהָ לְקַטְלִיהָ, הוּוּ אֲמַרִין לִיהָ מַה שְׂמָךְ, אִי הָוָה יוֹדָאֵי הוּוּ אֲזִלִין עִמָּיה וּמְפָקִין לִיהָ מִן טוֹרֵיָא, וְאִי הָוָה בְּרַ נֶשׁ אַחְרֵינָא קַטְלֵי לִיהָ. (וּהָא) וְהָוָה אֲמַר רַבִּי יוֹסִי אַתְחַזוֹן אֲנוּן בְּכַל הָאֵי לְמִיעַל לְעַלְמָא דְאַתָּי.

תְּנוּ רַבְּנָן גִּ' דְּבָרִים הִלְלוּ אֵינָן בָּאֵן לְעוֹלָם אֲלָא בְּקוֹלוֹת, קוֹל חַיָּה דְּכְתִיב, (בראשית ג) בְּעָצָב תֵּלְדֵי בְּנִים וְכְתִיב, (בראשית ל) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְהֵים. קוֹל גְּשָׁמִים דְּכְתִיב, (תהלים כט) קוֹל יַי עַל הַמַּיִם וְכְתִיב, (מלכים א יח) כִּי קוֹל הַמּוֹן הִגָּשָׁם. קוֹל תַּחֲחִיית הַמַּתִּים דְּכְתִיב, (ישעיה מ) קוֹל קוֹרָא בְּמִדְבָּר. מֵאֵי בְּעֵי הַכָּא קָלָא בְּמִדְבָּרָא. אֲלָא אֲמַר רַבִּי זְרִיקָא אֲלִין אֲנוּן קְלִינָא לְאַתְעָרָא מִתִּי מִדְּבָר, וּמִכָּאֵן דְּהוּא הַדִּין לְכָל הָעוֹלָם. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָא תְּנִין כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְקָבֵר נִכְנַס בְּקוֹלוֹת. כְּשֶׁיִּקְוֵמוֹ בְּתַחֲחִיית הַמַּתִּים אֵינֵן דִּין שְׂיִקְוֵמוֹ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. אֲמַר רַבִּי יַעֲקֹב עֲתִידָה בֵּת קוֹל לְהִיּוֹת מִתְּפוֹצְצָת בְּבֵתֵי קְבָרוֹת וְאוֹמְרָת (ישעיה כ"ו) הַקִּיצוּ וּרְנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וְעֲתִידִים לְחִיּוֹת בְּטַל שֶׁל אֹר גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה דְּכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֹרוֹת טִלְגָּד וְאֶרֶץ רְפָאִים תִּפְּיֵל. אַכִּי"ר, (ע"כ מדרש הנעלם).

וְתַרְא שְׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית אֲשֶׁר יֵלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אֲמַר רַבִּי חֵיָא, מִיּוֹמָא דְאַתִּילִיד יִצְחָק וְהָוָה יִשְׁמַעֵל בְּבֵיתָא דְאַבְרָהָם, לֹא אֶסְתַּלַּק יִשְׁמַעֵל בְּשָׂמָא, בְּאַתֵּר דְּדַהֲבָא שְׂרִיָא סוֹסְפִיתָא לֹא אֲדַכֵּר קַמִּיהָ, וּבְגִין כֶּף אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית, גִּבֵּר דִּלָּא יִתְחַזֵּי לְאַדְכָּרָא קַמִּיהָ דִּיִּצְחָק.

אֲמַר רַבִּי יִצְחָק וְתַרְא שְׂרָה, בְּעֵינָא דְקַלְנָא חֲמַאת לִיהָ שְׂרָה, דִּלָּא חֲמַאת לִיהָ בְּעֵינָא דְאִיהוּ בְּרָא דְאַבְרָהָם, אֲלָא דְאִיהוּ בְּרָא דְהַגֵּר הַמְצָרִית, וּבְגִין כֶּף וְתַרְא שְׂרָה. דְּשְׂרָה חֲמַאת לִיהָ בְּעֵינָא דָא וְלֹא אַבְרָהָם, דְאִילוּ בְּאַבְרָהָם לֹא כְּתִיב אֶת בֶּן הַגֵּר אֲלָא אֶת בְּנוֹ.

תָּא חֲזִי, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב וַיִּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אוֹדוֹת בְּנוֹ. וְלֹא כְּתִיב עַל אוֹדוֹת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית. בְּגִין כֶּף וְתַרְא שְׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצָרִית. וְלֹא חֲמַאת דְאִיהוּ בְּרִיהָ דְאַבְרָהָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַר הָאֵי קָרָא תּוֹשְׁבַחְתָּא דְשְׂרָה אִיהוּ, בְּגִין דְחֲמַאת לִיהָ דְקָא מְצַחֵק לְכוֹכְבִים וּמְזִלוֹת, אֲמַרְהָ, וְדֵאֵי לֹא בְּרָא דָא בְּרָא דְאַבְרָהָם לְמַעַבְדַּ עוֹבְדוֹי דְאַבְרָהָם, אֲלָא בְּרָא דְהַגֵּר הַמְצָרִית אִיהוּ אֶהְדֵּר לְחוּלְקָא דְאַמִּיָּה, בְּגִין כֶּף וְתַרְא לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאֲמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן הָאֲמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי יִצְחָק.

וְכִי סַלְקָא דְעַתְדָּא דְקַנֵּי לָהּ שְׂרָה אוֹ לְבָרָהּ, אִי הָכִי לֹא אוֹדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמָּה, דְכְּתִיב כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֲלֵיךְ שְׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ. אֲלָא בְּגִין

דְּחֻמַּת לִיָּה בְּכֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וְאִמְיָה אוֹלְפָא לִיָּה נְמוּסֵי דְּכֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּגִין כְּדָא אֲמַרְתָּ שְׂרָה כִּי לֹא יִירָשׁ בְּן הָאִמָּה הַזֹּאת, אֲנָא יִדְעָנָא דְּלֹא יָרִית לְעֵלְמִין חוֹלְקָא דְּמַהִימְנוּתָא, וְלֹא יְהֵא לִיָּה עִם בְּרִי חוֹלְקָא לֹא בְּעֵלְמָא דִּין וְלֹא בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, וּבְגִין כְּדָא אוֹדִי עִמָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַפְרָשָׁא בְּלַחוּדוּי זְרַעָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת, דְּבְגִין כְּדָא בְּרָא עֵלְמָא דְּהָא יִשְׂרָאֵל סְלִיק בְּרַעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לֹא יִבְרִי עֵלְמָא, וּבְגִין כְּדָא נִפְק אֲבֵרְהֶם לְעֵלְמָא וְעֵלְמָא מִתְקַיִים בְּגִינִיָּה, וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק (לֵא) קִיִּימוּ וְלֹא אֲתִיִּישְׁבוּ בְּדוּכְתִיָּהוּ עַד דְּנִפְק יַעֲקֹב לְעֵלְמָא.

כִּינּוּ דְּנִפְק יַעֲקֹב לְעֵלְמָא אֲתִקְיִימוּ אֲבֵרְהֶם וְיִצְחָק וְאַתְקַיִים כָּל עֵלְמָא, וּמִתְמֹן נִפְק עִמָּה קְדִישָׁא לְעֵלְמָא, וְאַתְקַיִים כְּלָא כְּגוּוּנָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת, וּבְגִין כְּדָא אֲמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךְ שְׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלִי כִּי בִּיצְחָק יִקְרָא לְךָ זְרַע, וְלֹא בִּישְׁמַעֲאֵל. מַה כְּתִיב לְבַתֵּר וְתִלְדִּי וְתִתַּע בְּמִדְבַר בָּאֵר שְׁבַע.

השלמה מההשמטות (סימן ט)

וְיִשְׁכֹּם אֲבֵרְהֶם בְּבִקְרָא וְכוּי רַבִּי בְּרוּקָא אָמַר, מָהוּ שָׁם עַל שְׂכָמָה אֶלְא שְׁהִזְהִירָה עַל עוֹל הָאֱמוּנָה וְלַעֲמוּד בְּמָה שְׁהִיתָה בְּתַחֲלִילָה כְּתִיב הֲכָא שָׁם עַל שְׂכָמָה וְכְתִיב הֲתָם (שְׁמוֹת ט"ו) שָׁם שָׁם לֹא חִק וּמִשְׁפָּט. מָה לְהִלּוֹן עַל הַשְּׂכִינָה, אוּף הֲכָא עַל הַשְּׂכִינָה. מָה עֲשִׂתָה כִּינּוּ שְׂרָאָתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל אֲבֵרְהֶם חִזְרָה לְקִלְקוּלָה דְּכְתִיב וְתִלְדִּי וְתִתַּע מָהוּ וְתִתַּע שְׁתַּעֲתַעָה אַחֵר עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵּית אֲבִיָּה כְּתִיב הֲכָא וְתִתַּע וְכְתִיב הֲתָם (ירמיה י') הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים : (עַד כֹּאן מַהֲהַשְׁמַטוֹת)

כְּתִיב הֲכָא וְתִתַּע וְכְתִיב הֲתָם (ירמיה י') הֶבֶל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינִיָּה דְּאַבְרָהָם לֹא שְׁבִיק. לָהּ וְלְבָרָהּ.

תָּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא כְּדָא אֲזֻלְתָּ מִקְמָה דְּשְׂרָה מַה כְּתִיב כִּי שְׁמַע יִי אֵל עֲנִיָּיךְ. וְהַשְׁתָּא דְּטַעֲתָא בְּתַר כֹּכְבִים וּמְזֻלוֹת אֵף עַל גַּב דְּכְתִיב וְתִשָּׂא אֶת קוֹלִי וְתִבְדָּד. מַה כְּתִיב כִּי שְׁמַע אֱלֹהִים אֵל קוֹל הַנְּעַר. וְלֹא כְּתִיב כִּי שְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלִיךְ.

בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. הָא אוּקְמוּהָ דְּלָאוּ בְּרַעוּתָא הוּא לְגַבֵּי בֵּי דִינָא דְּלַעֲיִלָּא, דְּהָא בֵּי דִינָא דְּלַתְתָּא עֲנִישִׁין מִתְלִיסַר שְׁנִין וְלַעֲיִלָּא, וּבֵי דִינָא דְּלַעֲיִלָּא מַעֲשָׂרִים שְׁנִין וְלַהֲלָאָה. וְאֵף עַל גַּב דְּחִיבָא הוּא, לָאוּ בְּרַעוּתָא אִיהוּ. וְהָא אוּקְמוּהָ, וְדָא הוּא דְּכְתִיב בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵי הֲכִי מָאן דְּאִסְתַּלַּק מִעֵלְמָא עַד לֹא מְטוּן יוֹמוּי לְעֲשָׂרִין שְׁנִין, מָאן אֲתַר אֲתַעֲנֵשׁ, בְּגִין דְּהָא מִתְלִיסַר שְׁנִין וְלַתְתָּא לָאוּ בְּרַעוּתָא אִיהוּ אֶלָּא בְּחִטָּאוּי דְּאָבוּי. אֲבָל מִתְלִיסַר שְׁנִין וְלַעֲיִלָּא מָהוּ, אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלֵיהּ דְּלִימוֹת זַכָּאֵי (וְלֹא לִימוֹת חַיִּיב) וְיָהִיב לִיָּה אֲגַר טַב

בַּהֲהוּא עֲלָמָא, וְלֹא לַיְמֹת חַיִּיב דִּיתַעֲנַשׁ בַּהֲהוּא עֲלָמָא וְאוּקְמוּהּ.

דף קיט ע"א

אָמַר לִיה אִי חַיִּיבָא הוּא וְלֹא מְטוּן יוֹמוּי (דף קיט ע"א) לְעֶשְׂרִין שָׁנִין מַהוּ כִּיּוֹן דְּאַסְתִּילַק מֵעֲלָמָא בְּמַאי הוּא עוֹנֵשִׁיהּ. אָמַר לִיה בְּדָא אֲתַקִּימִים (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. דְּכֵד עוֹנֵשָׁא נְחִית לְעֲלָמָא אִיהוּ (דינא) אַעֲרַע בְּלֹא כְּוָנָה לְעִילָא וְתַתָּא בַּהֲהוּא מַחְבְּלָא וַיִּתַּעֲנַשׁ כַּד לֹא אֲשַׁגְחוּ עֲלֵיהּ מְלַעֲיָלָא.

וְעֲלֵיהּ כְּתִיב, (משלי ה) עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת הַרְשָׁע. אִיִּית לְאַסְגָּאָה מֵאֵן דְּלֹא מְטוּן יוֹמוּי לְאַתַּעֲנֵשָׂא. עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ (את הרשע) וְלֹא בִּי דִינָא דְלַעֲיָלָא, וּבְחַבְלֵי חֲטָאתוֹ יִתְמַדּ וְלֹא בִּי דִינָא דְלַתַּתָּא. בְּגִין כֵּן כְּתִיב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנֶּעֱר בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב מְלֹא בּוֹאִיוֹ אֲמַאי. אֶקְלָא בְּתַרְיִן סְטָרִין אִיהוּ (אנון). רְזָא דְחַכְמַתָּא חֲדָא. דְּאִיהוּ רְזָא דְרָגָא דְחַכְמַתָּא. אַתְר דְּשָׂרִי בֵּיהּ יַעֲקֹב. אֲבָל הַאי קָרָא עַל גְּלוּתָא דְיִשְׂרָאֵל אֲתַמָּר, דְּכֵד אֲנוּן גּוֹ גְּלוּתָא, הַהוּא זְמַנָּא דִּיתַפְקָדוֹן (ביה יעקב) יִתַּפְקָדוֹן בְּרְזָא דְּוֹאִיוֹ. וְאִיהוּ בְּאֶלְף שְׁתִּיתָאָה. (ואתחנן ער א) וּפְקִידָה בְּרְזָא דְּוֹאִיוֹ שִׁית רְגָעֵי וּפְלַג עֵידָן. וּבְזְמַנָּא דְשִׁתִּין שָׁנִין לְעַבְדוּרָא דְדָשָׂא בְּאֶלְף שְׁתִּיתָאָה יָקִים אֱלֹהֵי שְׁמִיָּא פְקִידוֹ לְבְרִיתֵיהּ דִּיעֲקֹב. וַיִּמַּהְהוּא זְמַנָּא עַד דִּיהָא לָהּ זְכִירָה שִׁית שָׁנִין וּפְלַגָּא. וַיִּמַּהְהוּא זְמַנָּא שִׁית שָׁנִין אַחְרָנִין וְאֲנוּן שְׁבַעִין (ותלת) וּתְרִין וּפְלַגָּא.

בְּשִׁיתִין וְשִׁית יִתְגַּלִּי מְלַכָּא מְשִׁיחָא בְּאַרְעָא (שמות ז ב, ט ב) דְּגִלְלִל, וְכֵד כְּכַבָּא דְּבִסְטָר מְזָרַח יִבְלַע שְׁבַע כְּכַבָּיָא מְסִטָר צְפוּן, וְשְׁלֵהוּבָא דְּאֲשָׂא אוּכְמָא תְּהָא תַּלְיָא בְּרַקִּיעָא שִׁיתִין יוֹמִין, וּקְרַבִּין יִתַּעְרוּן בְּעֲלָמָא לְסִטָר צְפוּן, וּתְרִין מְלַכִּין יִפְלוּן בְּאֲנוּן קְרַבִּין.

וַיִּזְדוּגוּן כְּלָהוֹן עַמְמִיָּא עַל בְּרִיתֵיהּ דִּיעֲקֹב לְאַדְחִיָּא לָהּ (לוח) מֵעֲלָמָא. וְעַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב (והיתה) (ירמיה ל) וְעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּנָה יִנְשַׁע וּכְדִין יִסְתַּיִמוּן נַפְשֵׁין מְגוּפָא וּבְעֵינִין לְאַתְחַדְדָּשָׂא, וְסִימְנִידָּ (כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים וכתוב) (בראשית מו) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרִימָה וְגוֹי כָּל נֶפֶשׁ שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ.

בְּשְׁבַעִין וְתַלְתָּא כָּל מְלַכֵּי עֲלָמָא יִתְכַּנְשׁוּן לְגוֹ קְרַתָּא רַבְתָּא דְּרוּמִי, וְקוּדְשָׂא בְּרִידָּ הוּא יִתַּעַר עֲלֵיהּ אֲשָׂא וּבְרַדָּא וְאַבְנֵי אֲלַגְבִּישׁ וַיִּתְאַבְּדוּן מֵעֲלָמָא, בְּרַ אֲנוּן מְלַכִּין דְּלֹא יִמְטוּן לְתַמָּן וַיִּהְדְּרוּן לְאַגְחָא קְרַבִּין אַחְרָנִין. וַיִּמַּהְהוּא זְמַנָּא מְלַכָּא מְשִׁיחָא יִתַּעַר בְּכָל עֲלָמָא, וַיִּתְכַּנְשׁוּן עַמִּיָּה כְּמָה עַמִּין וְכְמָה חַיִּילִין מְכָל סִיפֵי עֲלָמָא, וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַּנְשׁוּן בְּכָל אֲנוּן אֲתַרִּי.

עַד דְּאַשְׁתַּלִּימוּ אֲנוּן שָׁנִין לְמַאָה, כְּדִין וְאִי יִתְחַבֵּר בַּהֲוֹא, וּכְדִין (ישעיה ס) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם מְכָל הַגּוֹיִם מְנַחָה לִּי וְגוֹי. וּבְנֵי יִשְׁמַעֲאֵל (ישראל)

זְמִינִין בְּהֵוּא זְמַנָּא לְאַתְעָרָא (עליהו) עִם כָּל עַמּוּן דְּעַלְמָא לְמִיתִי עַל יְרוּשָׁלַם דְּכְתִיב, (זכריה יד) וְאַסְפְּתִי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וְגוֹי. וְכְתִיב, (תהלים ב) יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֲרָץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יַי וְעַל מְשִׁיחוֹ. וְכְתִיב יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק יַי יִלְעַג לָמוֹ.

לְבַתֵּר וְאִיּו זְעִירָא יִתְעַר לְאַתְחַבְרָא וּלְחַדְשָׁא נְשַׁמְתִין דְּהוּו עֵתִיקִין בְּגִין לְחַדְתָּא עַלְמָא כְּמָה דְּכְתִיב, (שם קד) יִשְׁמַח יַי בְּמַעֲשָׂיו וְכְתִיב יְהִי כְבוֹד יַי לְעוֹלָם לְאַתְחַבְרָא כְּדָקָא יְאוּת. יִשְׁמַח יַי בְּמַעֲשָׂיו לְנַחְתָּא לֹון לְעַלְמָא וּלְמַהוּי כְּלַהוּו בְּרִיין חַדְתִין לְחַבְרָא עַלְמִין כְּלַהוּו כְּחַד.

זְכָאִין אַנוּן כָּל אַנוּן דִּישְׁתַּאֲרוּן בְּעַלְמָא בְּסִיפֵי אֶלְף שְׁתִיתָאָה לְמִיעַל בְּשַׁבְתָּא, דְּהָא כְּדִין אִיהוּ יוֹמָא חַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּדֵי לְאַזְדַּוּגָא כְּדָקָא יְאוּת וּלְמַלְקֻט נְשַׁמְתִין חַדְתִין לְמַהוּי בְּעַלְמָא עִם אַנוּן דְּאַשְׁתַּאֲרוּ בְּקַדְמִיתָא דְּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ כָּל הַכְּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם :

וְיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַנְּנִי. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר (תהלים מה) אֲתָה הוּא מַלְכֵי וְגוֹי. דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְּכָל דְּרָגִין כְּחַדָּא דָּא בְּדָא.

דף קיט ע"ב

צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אַנוּן שְׁלִיחוֹן דְּעַבְדֵי שְׁלִיחוֹתָא (דף קיט ע"ב) בְּעַלְמָא דְּלִיהוּי כְּלַהוּו מַסְטֵרָא דְּרַחֲמֵי וְלֹא לְהוּו מַסְטֵרָא דְּדִינָא, בְּגִין דְּאִית מְאָרִי שְׁלִיחוֹן מַסְטֵרָא דְּרַחֲמֵי וּמַסְטֵרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא. אַנוּן שְׁלִיחוֹן דְּאַתְגִּין מַסְטֵרָא דְּרַחֲמֵי לֹא עַבְדֵי שְׁלִיחוֹתָא דְּדִינָא בְּעַלְמָא כְּלָל.

וְאִי תִימָא הָא מְלֹאכָא דְּאַתְגְּלִי לִיָּה לְבַלְעָם הָא תְּנִינָן שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה וְאַתְהַפֵּךְ לְדִינָא. לָא. לְעוֹלָם לָא אֲשַׁתְּנִי, אֶלָּא שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה לְאַגְנָא עַלִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל וּלְמַהוּי סְנִיגוּרָא עַלִיָּהוּ, וּלְקַבְלִיָּה הוּא דִינָא, וְכָף אֹרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּדִ אֹטִיב לְדָא הַהוּא טִיבּוּ דִינָא לְדָא. כְּף הָא שְׁלִיחָא דְּרַחֲמֵי הָוָה לְהוּ לִישְׂרָאֵל וּלְבַלְעָם אֲתַהַפֵּךְ לְדִינָא. בְּגִין כְּף צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, אָמַר דּוּד, פְּקִיד עַל עַלְמָא כְּדִ יִשְׁתַּלְחוּן שְׁלִיחָאָה דִּי לְהוּוֹן מַסְטֵרָא דְּרַחֲמֵי.

רַבִּי אַבָּא אָמַר צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב דְּאַנוּן גּוֹ גְלוּתָא וְיִשְׁתַּכַּח פּוֹרְקָנָא לְהוּוֹן גּוֹ גְלוּתָהוּוֹן. תָּא חֲזִי, תּוּשְׁבְּחוּן דְּאַבְהוֹן יַעֲקֹב הָוָה, וְאַלְמָלָא יַצְחַק לָא אֲתָא יַעֲקֹב לְעַלְמָא, וּבְגִין כְּף צוּה יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב דָּא יַצְחַק, דְּכִיּוֹן דְּאַשְׁתַּזִּיב יַצְחַק יִשׁוּעוֹת יַעֲקֹב הוּוֹ.

וְיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר הָא תְּנִינָן וְיְהִי בִימֵי עַל צְעָרָא אֲתַמָּר, וְיְהִי אָף עַל גַּב דְּלָא כְּתִיב בִּימֵי טַפְסֵי דְּצְעָרָא אִית בֵּיָּה. וְיְהִי אַחַר,

בְּתֵר דְרָגָא תִּתְנָה דְכָל דְרָגִין עֲלָיו, וּמֵאן אִיהוּ דְבָרִים, כְּמָא דְאֵת אָמֵר
(שמות ד) לֹא אִישׁ דְבָרִים אָנְכִי.

וּמֵאן הָוֵה בְּתֵר דְרָגָא דָא, וְהֶאֱלֵהִים נְסָה אֶת אַבְרָהָם דְאֵתְיָא יֶצֶר הָרַע
לְקַטְרָגָא קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. הֵכָא אִית לְאִסְתְּפֻלָּא וְהֶאֱלֵהִים נְסָה אֶת
אַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק מִבְּעֵי לִיה. דְהָא יִצְחָק בְּר תִּלְתִּין וְשִׁבְע שָׁנִין הָוֵה וְהָא
אָבוּי לָאו בְּר עוֹנֶשָׁא דִילִיָּה הָוֵה, דְאִלְמָלָא אָמֵר יִצְחָק לֹא בְעֵינָא לֹא
אֲתַעְנֵשׁ אָבוּי עָלִיה. מֵאִי טַעְמָא וְהֶאֱלֵהִים נְסָה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא כְּתִיב נְסָה
אֶת יִצְחָק.

אֵלָּא אֶת אַבְרָהָם וְדָאִי דְבְעֵי לְאִתְּפֻלָּא בְּדִינָא, דְהָא אַבְרָהָם לֹא הָוֵה בִּיה
דִּינָא כְּלָל מִקְדָּמַת דְנָא, וְהִשְׁתָּא אִתְּפֻלָּל מִיִּיָּא בְּאִשְׁׁיָא. וְאַבְרָהָם לֹא הָוֵה
שְׁלִים עַד הִשְׁתָּא דְאִתְּעֻטֵּר לְמַעַבְד דִּינָא וְלֹא תִקְנָא לִיה בְּאִתְרִיה.

וְכָל יוֹמוּי לֹא הָוֵה שְׁלִים עַד הִשְׁתָּא דְאִתְּפֻלָּל מִיִּיָּא בְּאִשְׁׁיָא וְאִשְׁׁיָא
בְּמִיִּיָּא, וּבְגִין כְּדָ וְהֶאֱלֵהִים נְסָה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק, דְאִזְמִין
אַבְרָהָם לְאִתְּפֻלָּא בְּדִינָא, וְכַד עֲבִיד דָא, עָאֵל (קלג ב) אִשְׁׁיָא בְּמִיִּיָּא
וְאִשְׁתֵּלִים דָא עִם דָא. וְדָא עֲבִיד דִּינָא לְאִתְּפֻלָּא דָא בְּדָא. וְכַדִּין יֶצֶר הָרַע
אֲתָא לְקַטְרָגָא עָלִיה דְאַבְרָהָם דְלֹא אִשְׁתֵּלִים כְּדָקָא יְאוּת עַד דִּיעֲבִיד דִּינָא
בְּיִצְחָק. דִּיעֲצֵר אַחַר הַדְּבָרִים אִיהוּ וְאֲתָא לְקַטְרָגָא.

וְתָא חֲזִי רְזָא דְמַלְכָּה, אִף עַל גַּב דְקָאֲמָרוּ דְאַבְרָהָם כְּתִיב וְלֹא יִצְחָק, יִצְחָק
נְמִי אִתְּפֻלָּל בִּיה בְּהֵאִי קָרָא, רְזָא דְכְּתִיב וְהֶאֱלֵהִים נְסָה אֶת אַבְרָהָם. נְסָה
לְאַבְרָהָם לֹא כְּתִיב אֵלָּא אֶת אַבְרָהָם אֶת דִּיִּיקָא וְדָא יִצְחָק. דְהָא בְּהֵאִי
שְׁעָתָא בְּגִבוּרִיָּה תִּתְנָה שְׂרָיָא, כִּיּוֹן דְאִתְּעַקֵּד וְאִזְדַּמֵּן בְּדִינָא עַל יְדָא
דְאַבְרָהָם כְּדָקָא יְאוּת, כְּדִין אִתְּעֻטֵּר בְּאִתְרִיה בְּהִדְיָה דְאַבְרָהָם וְאִתְּפֻלָּלוּ
אִשְׁׁיָא בְּמִיִּיָּא וְסִלִּיקוּ לְעִילָא, וְכַדִּין אִשְׁתַּפַּח מַחְלוּקַת כְּדָקָא יְאוּת מִיָּא
בְּאִשְׁׁיָא.

מֵאן (עבד) חָמָא אַבָּא רַחֲמֵנָא דְאִתְּעִבִיד אַכְזָר. אֵלָּא בְּגִין לְאִשְׁתַּפַּחָא
מַחְלוּקַת מִיָּא בְּאִשְׁׁיָא וְלֹאֲתַעֲטָרָא בְּאִתְרִיָּהוּ (דִּיִּיָּא לִיג כדקא יאוּת), עַד דְאִתְּא
יַעֲקֹב וְאִתְּתַקֵּן כְּלָא כְּדָקָא יְאוּת וְאִתְּעִבִידוּ תִּלְתָּא אַבְהוֹן שְׁלַמִּין וְאִתְּתַקְנוּ
עֲלָי

דף קכ ע"א

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְ. וְכִי הִיאָךְ יִכִּיל אַבְרָהָם דְאִיהוּ סָבָא. אִי תִימָא בְּגִין
דְיִצְחָק לֹא נִפִּיק מִרְשׁוּתִיָּה כְּלָל, יְאוּת, אַבְל כְּמָא דְאֵת אָמֵר, (במדבר כ) קַח
אֶת אֶהְרֹן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנֵי אֶלְעָזָר בְּנֵי אֶלְעָזָר בְּנֵי אֶלְעָזָר לֹוֹן בְּמַלְיִן וְלֹאֲדַבְרָא לֹוֹן
לְרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אוּף הֵכָא קַח בְּמַלְיִן. אֶת בְּנֶךְ אֶת יַחֲדָךְ אֲשֶׁר
אֶהְבֵּת הֵא (דף קכ ע"א) אוּקְמוּהָ. וְלָךְ לָךְ אֶל אַרְצֵי הַמּוֹרִיָּה כְּמָא דְאֵת אָמֵר
(שיר השירים ד) אֶלְךָ לִי אֶל הַר הַמּוֹר. לְאִתְּקַנָּא בְּאִתְרָא דִּיתְחֲזִי :

ביום השלישי ויש"א אברה"ם א"ת עיניו וירא את המקום מרחוק. ביום השלישי הא אוקמוה, אלא פיון דאתמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים מאי טעמא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק. אלא בגין דכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ודא הוא יעקב דנפק מניה והאי הוא ביום השלישי. וירא את המקום מרחוק כמא דאת אמר (ירמיה לא) מרחוק יי נראה לי.

וירא את המקום. דא הוא יעקב דכתיב, (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. אסתפל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה וחמא ליה ליעקב דזמין למיפק מניה. מרחוק כמה דאמרן מרחוק ולא לזמן קריב.

אמר ליה רבי אלעזר מאי שבחא איהו לאברהם כד אסתפל וחמא דזמין למיפק מניה יעקב. דהא כד אזיל למיעקד ליה ליצחק, לאו שבחא כל כד איהו דיליה.

אמר ליה ודאי (והא) חמא ליה ליעקב דהא מקדמת דנא ידע אברהם חכמתא, ואסתפל השתא ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה למעבד שלימו וכדין חמא ליה ליעקב דכתיב וירא את המקום. אבל השתא קיימא ליה מלה מרחוק בגין דאזיל למיעקד ליה ליצחק ולא בעא להרהר אבתריה דקודשא בריך הוא.

מרחוק חמא ליה גו אספקלריאה דלא נהרא בלחודוי, ובגין כד חמא ליה ולא אתגלי פלא, דאלו אספקלריאה דנהרא הוה שכיח על האי אספקלריאה דלא נהרא אתקיים עליה אברהם כדקא יאות, אבל מרחוק, בלחודוי הוה, מרחוק.

מאי טעמא אסתלק מהאי מלה אספקלריאה דנהרא בגין דהאי דרגא דיעקב הוה. ובגין דיעקב עד לא אתייליד לא אשתפח השתא על האי דרגא. ותו בגין דיהו ויקבל אגרא. וירא את המקום מרחוק דא יעקב כמה דאתמר מרחוק דלא זכה ביה. (ראייה בעינוי בהאי עלמא אלא מרחוק מגו האי דרגא דהא כד אתא יעקב הכא דאף על גב דאתו להווא ראייה וחמא ליעקב, אמר אברהם ודאי קודשא בריך הוא ידע בגוונא אחרא דאתחזי, מיד ויבן שם אברהם את המזבח וגו'. מה כתיב לעילא ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, הא אוקמוה. אבל מאי טעמא לא אתיב ליה (מדיו) מיד. אלא בגין דהא אסתלק מרחמי דאבא על ברא ובגין כד כתיב הנני בני, הנני דאסתלקו רחמי ואתהפך לדינא :

ויאמר אברהם, ולא כתיב ויאמר אביו, דהא לא קאים עליה כאבא אלא בעל מחלוקת הוה ביה. אלהים יראה לו השתא. יראה לנו מפעי ליה, מאי יראה לו. אלא אמר ליה אלהים יראה לו לגרמיה, כד איהו יצטריך. אבל השתא בני ולא אמרא. מיד וילכו שניהם יחדו.

רבי שמעון פתח ואמר (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבקיון. הן אראלם אליו מלאכי עלאי. צעקו בטהיה שעתיא ובעו לקיימא על ההיא מלה דכתיב, (בראשית טו) ויוצא אותו החוצה. בגין כד צעקו חוצה.

מְלַאכֵי שְׁלוֹם. אֵלֶיךָ אֲנוֹן מְלַאכֵי אַחֲרָנִי דְהוּוּ זְמִינִין לְמִיחָד קַמִּיהָ דִּינְעֻקְבָּ
וּבְגִינִיָּה דִּינְעֻקְבָּ אֲבִטַח לֹון שְׁלִימוֹ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, (בראשית לב)
וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מְלַאכֵי אֱלֹהִים. וְאֵלֶיךָ אֲקָרוּן מְלַאכֵי שְׁלוֹם,
כְּלָהוּ בְּכּוֹ כֵּד חֲמוֹ לִיחָה לְאַבְרָהָם דְּעָקִיד לִיחָה לְיִצְחָק, וְאַזְדַּעְזְעוּ עֲלָיִי
וּתְתַאֲי וְכֻלְהוּ עֲלֵיחָ דִּינְעֻקְבָּ:

דף קכ ע"ב

וַיִּקְרָא אֵלֶיךָ מְלַאכֵי יְיָ וְגוֹ', פְּסִיק טַעְמָא בְּגוּוֹיָהוּ, דְּלָאוּ אֲבָרְהָם בְּתַרְאָה
כְּקַדְמָאָה. בְּתַרְאָה (דף קכ ע"ב) שְׁלִים (נשא קלח א) קַדְמָאָה לָא שְׁלִים. כְּגוּוֹנָא
דָּא שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, בְּתַרְאָה שְׁלִים, קַדְמָאָה לָא שְׁלִים. בְּתַרְאָה נְבִיא,
קַדְמָאָה לָא נְבִיא. אֲבָל מִשָּׁה מִשָּׁה, לָא פְּסִיק, בְּגִין דְּמִיּוֹמָא דְּאֲתִיִּלִּיד לָא
אֲעִדִי מְנִיָּה שְׁכִינְתָּא. אֲבָרְהָם אֲבָרְהָם. רַבִּי חֲזִיא אֲמַר בְּגִין לְאַתְעָרָא לִיחָה
בְּרוּחָא אַחֲרָא בְּעוֹבְדָא אַחֲרָא בְּלָבָא אַחֲרָא.

רַבִּי יְהוּדָה אֲמַר אַתְבְּרִיר יִצְחָק וְאַסְתַּלִּיק בְּרַעוּתָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
כְּרִיחָא דְקַטוּרַת בּוֹסְמִין דְּקַרְבִּין כְּהַנְיָא קַמִּיחָ, תְּרִין זְמִנִין בְּיוֹמָא
וְאַשְׁתַּלִּים קַרְבָּנָא. דְּהָא צַעֲרָא דְאַבְרָהָם הָוָה בְּשַׁעֲתָא דְאַתְמַר לִיחָה אֵל
תַּשְׁלַח יְדָךְ אֵל הַנְּעָר וְאַל תַּעֲשֵׂ לּוֹ מְאוּמָה. חֲשִׁיב דְּקַרְבְּנִיָּה לָא אֲשַׁתַּלִּים
וּלְמַגְנָא עֵבֶד וְסִדֵּר כְּלָא וּבְנָה מִזְבֵּחַ. מִיָּד.

וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה אֵיל אַחַר וְגוֹ' הָא תְּנִינָן הוּא אֵיל
דְּאַתְבְּרִי בִּין הַשְּׁמִשׁוֹת הָוָה, וּבִין שְׁנֵתוֹ הָיָה כְּמָא דְאַתְ אֲמַר, (במדבר ז) כְּבֶשֶׂת
אֶחָד בֵּין שְׁנֵתוֹ וְהָכִי אֲצַטְרִיךְ (נ"א ואת אמרת בין השמשות. ותו והא יצחק לא הוה בעלמא,
אלא אתפקיד וכו') (והא יצחק לא הוה בעלמא) וְאַתְ אֲמַרְתְּ בִּין הַשְּׁמִשׁוֹת. אֵילָא
אֲתַפְקֵד חִילָא לְאַזְדַּמְנָא הַהוּא אִימְרָא בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיךְ לִיחָה לְאַבְרָהָם.
כְּמָה דְכָל אֲנוֹן מְלִין דְהוּוּ בִּין הַשְּׁמִשׁוֹת אֲתַמְנָא חִילָא לְאַזְדַּמְנָא הַהוּא
מְלָה (להחוא זמנא) בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיךְ לִיחָה. הָכִי נְמִי הָאֵיל דְאַתְקַרִּיב
תַּחוּתֵיחָ דִּינְעֻקְבָּ.

פְּתַח וְאֲמַר, (ישעיה סג) בְּכָל צַרְתֶּם לָא צַר וּמְלַאכֵי פְּנִי הוֹשִׁיעֶם וְגוֹ'. תָּא חֲזִי,
בְּכָל צַרְתֶּם דִּישְׂרָאֵל כֵּד אֲזַדְמֵן לֹון עֲאֲקוֹ, כְּתִיב לָא בְּאַלִּיף וַיִּקְרִי בּוֹאִי'וֹ,
בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲמָהוֹן בְּעָקוֹ. לָא בְּאַלִּיף, אֲתַר עֲלָאָה יַתִּיר, אָף
עַל גַּב דְּלָאוּ בְּהַהוּא אֲתַר רוּגְזָא וְעָקוֹ, לְהַתֵּם לְעִילָא מְטָא עַקְתָּא דִּישְׂרָאֵל.
לָא בְּאַלִּיף כְּמָא דְאַתְ אֲמַר, (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלָא אֲנַחְנוּ. כְּתִיב בְּאַלִּיף
וַיִּקְרִי בּוֹאִי'וֹ.

וּמְלַאכֵי פְּנִי הוֹשִׁיעֶם. וְהָא אִיחָה עֲמָהוֹן בְּהַהוּא עָקוֹ, וְאַתְ אֲמַרְתְּ הוֹשִׁיעֶם.
אֵילָא מוֹשִׁיעֶם לָא כְּתִיב, אֵילָא הוֹשִׁיעֶם מְקַדְמַת דְנָא דְאַיחָה זְמִין בְּהַהוּא
עָקוֹ לְמַסְבֵּל עֲמָהוֹן. תָּא חֲזִי, בְּכָל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל אֲנוֹן בְּגִלּוּתָא, שְׁכִינְתָּא
עֲמָהוֹן בְּגִלּוּתָא, וְהָא אוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב (דברים ט) וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתָךְ
וְרַחֲמֵךְ וְגוֹ'.

דָּבַר אַחַר וּמִלְאָד פָּנָיו הוֹשִׁיעַם, דָּא שְׂכִינְתָא. דְּאִיהִי עִמָּהוּן בְּגִלוּתָא וְאֵת
אֲמַרְתָּ דְּאִיהוּ הוֹשִׁיעַם. אֲלָא הָכִי הוּא וְדָאִי, דְּאֵלִין אַנּוּן מִשְׁפְּנוּתָיו
דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּגִלוּתָא, וּבְגִין דְּשְׂכִינְתָא עִמָּהוּן קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
אֲדָכֵר לֹון לְאוּטְבָא לֹון וְלֶאֱפָקָא לֹון מִן גְּלוּתָא, דְּכַתִּיב, (שְׁמוֹת ו) וְאֶזְכֹּר אֶת
בְּרִיתִי בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר וְעַתָּה הִנֵּה צִעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלַי.

וְגַם רְאִיתִי. לְאִסְגָּאָה רְאִיָּה אֲחֵרָא דְּאִיהוּ קִדְמָאָה דְּכֻלָּא, וּכְתִיב, (שְׁמוֹת ב)
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ דָּא שְׂכִינְתָא. אֶת אַבְרָהָם לְאַבְרָהָם מִבְּעֵי לִיָּה,
אֲלָא אֶת אַבְרָהָם דָּא הוּא חֲבָרוּתָא וְזוּוּגָא דִּילָהּ בְּאַבְרָהָן. אֶת אַבְרָהָם (בְּמַדְבָּר
קכ א) דָּא הוּא מְעַרְבִית דְּרוּמִית. אֶת יֶצְחָק דָּא הוּא צְפוֹנִית מְעַרְבִית. וְאֶת
יַעֲקֹב דָּא הוּא זוּוּגָא חֲדָא, כְּלָלָא חֲדָא, זוּוּגָא שְׁלִים כְּדָקָא יֵאוּת.

כְּגוֹנוּגָא דָּא אֶת הַשְּׂמִים דָּא הוּא כְּלָלָא מִדַּת לִילָה בֵּיוֹם. וְאֶת הָאֲרָץ דָּא
מִדַּת יוֹם בְּלִילָה כְּחֲדָא. אוּף הָכָא בְּכֻלָּהוּ אֶת, וּבְיַעֲקֹב וְאֶת, לְמַהוּי כְּלָא
זוּוּגָא חֲדָא דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין דְּכֵר וְנוֹקְבָא לְעֵלְמִין. וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
לְאַכְרִזָּא בְּכָל עֲלָמָא וְלֶאֱשַׁמְעָא קֵל דִּיִּימָא (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אֲדָא עִמִּי הִמָּה
בְּנִים לֹא יִשְׁקֹרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן : (עד כאן פִּרְשַׁת
וִירָא)

פרשת חיי שרה

דף קכא ע"א

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וּשְׁבַע שָׁנִים, רַבִּי יוֹסִי פָּתַח וְאָמַר,
(יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלְהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעָפוֹ. הָכָא אֵית
לְאַסְתִּיכְלָא, מֵאִי טַעְמָא אֲרַעִישַׁת יִמָּא עֲלִיָּה דִּיוֹנָה, וְלֹא אֲרַעִישַׁת עֲלִיָּה
אֲרַעָא, כִּינּוּן דְּהוּא אֲזִיל בְּגִין דְּלָא תִשְׂרִי עֲלִיָּה שְׂכִינְתָא, יִמָּא (עלאה) אֲמַאי
אֲחִיד בִּיהַּ כַּד הוּא אֲזִיל.

אֲלָא וְדָאִי מְלָה בְּאַתְרֵיהּ הָהּ. יִם, תַּנּוּן יִם דְּמִיָּא לְרַקִּיעַ וְרַקִּיעַ לְכֻסָּא
הַכְּבוֹד, וּבְגִין כַּד יִמָּא אֲחִיד בִּיהַּ וְנִטְלָ לִיָּה (בגין דהוה עריק) מִקְמִי יִמָּא עֵרַק
(נ"א ומקמי ימא ביה שרא יראה בדוכתיה), שְׂדֵי יִמָּא יִדָּא בִּיהַּ בְּדוּכְתָהּ (נ"א תשרי ידא
בדוכתהא).

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלְהוּ אֶל הַיָּם. אוּלִיפְנָא כַּד הוּוּ נְטֻלִי לִיָּה וְטַבְעֵי יִרְכּוּי
בְּיִמָּא, הָהּ יִמָּא שְׂכִידָא, זְקַפִּין לִיָּה, אֲתַרְעִישַׁת יִמָּא, כָּל מַה דְּטַבְעֵי לִיָּה הָכִי

אֲשֶׁתְּכִידָּ וַיִּמָּא, עַד דְּאִיהוּ אָמַר שְׂאוּנִי וְהִטְלוּנִי אֶל הַיָּם, מִיַּד וַיִּשְׂאוּ אֶת
וַיִּטְלוּהוּ אֶל הַיָּם.

דף קכא ע"ב

כִּינּוּן דְּאֲתַרְמֵי בַּיָּם פְּרָחָה מְנִיָּה נִשְׁמַתִּיהָ, וְסִלְקָא עַד פְּרִסְיָא דְּמַלְכָּא,
וְאֲתַדְנִת קַמִּיהָ, וְאֲתַדְרַת לִיהָ נִשְׁמַתִּיהָ, וְעָאֵל בְּפּוּמָא דְּהָהוּא נוּנָא, וּמִית
נוּנָא, לְבַתֵּר אֲתַקְיָים הָהוּא נוּנָא, וְאוּקְמוּהָ. (דף קכא ע"ב)

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ סָלִיק בְּעַרְסִיהָ כָּל לִילְיָא וְלִילְיָא, נִשְׁמַתִּיהָ נִפְקַת
מְנִיָּה וְאֲתַדְנִת קַמִּי בִּי דִּינָא דְּמַלְכָּא, אִי זַפְאָה לְאֲתַקְיָימָא, אֲתַתְּדַרַת לְהָאִי
עַלְמָא.

וְדִינָא הוּא בְּתַרְיִן גְּוֹוִנִין, דְּהָא לֹא דִּינִין לִיהָ לְבַר נֶשׁ עַל בִּישׁוּן דְּאִיהוּ עֲתִיד
וְזַמִּין לְמַעַבְד דְּכְתִיב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגוֹי בְּאִשְׁרָה הוּא שָׁם. וְלֹא
תִּימָא דְּדִנִין לִיהָ עַל טְבִין דְּעֵבִיד לְחוּד, אֶלְא לְאוּטְבָא לִיהָ עַל אִינוּן טְבִין
דְּהַשְׁתָּא כְּמָה דְּאֲתַמָּר, וְדִנִין לִיהָ עַל זְכִינִין דְּאִיהוּ זַמִּין לְמַעַבְד, וּבְגִינִיָּהוּ
אֲשֶׁתְּזִיב אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ הַשְׁתָּא חִיבָא. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא עֵבִיד
טִיבוּ עִם כָּל בְּרִיין וְכָל אֲרַחוּי דְּאִיהוּ עֵבִיד לְאוּטְבָא לְכָלְא, וְלֹא דְּאִין לְבַר
נֶשׁ עַל בִּישׁוּן דְּאִיהוּ זַמִּין לְמַעַבְד, וּבְגִין כְּדָּ אֲתַדְּוֹן בְּרִי נֶשׁ קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּ
הוּא.

תָּא חֲזִי, כִּינּוּן דְּאֲטִילוּ לִיהָ לִיוֹנָה בְּיִמָּא, מַה כְּתִיב, וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעַפּוֹ. הַיָּם
עַלְמָה, מֵאִי וַיַּעֲמֵד, דְּקָאִים בְּקִיּוּמִיהָ כְּדָקָא יָאוּת, בְּעַמִּידָה אִיהוּ כְּדִ רּוּגְזָא
שְׂכִידָּ, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא שְׂרִיא בְּעַלְמָא, הָהוּא בִּי דִּינָא אִיהוּ כְּאֲתַתָּא
דְּמַתְעַבְרָא, וְקִשְׂיָא לְאוּלְדָּא, וְכַד אוּלִידַת שְׂכִידָּ רּוּגְזָא. הַכִּי נָמִי כְּדִ דִּינָא
שְׂרִיא בְּעַלְמָא, לֹא שְׂכִידָּ וְלֹא נַח עַד דְּאֲתַעֲבִיד דִּינָא בְּחִיבָא, כְּדִין הוּא
נִיחָא דִּילִיהָ, לְמִיקָם בְּדוּכְתָא שְׁלִים, וְלְמִיקָם בְּקִיּוּמִיהָ, הִדָּא הוּא
דְּכְתִיב, (משלי יא) וּבִאֲבָד רְשָׁעִים רָנָה. וְהָא אוּקְיָמָנָא.

בְּאֲבָד רְשָׁעִים רָנָה. וְהַכְּתִיב (יחזקאל יח) הַחֲפֹץ אַחֲפֹץ מוֹת רְשָׁע וְהָא לִית
נִיחָא קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא כְּדִ אֲתַעֲבִיד דִּינָא בְּרִשְׁעִיָּא. אֶלְא כְּאִין קוּדְסָם
דְּאֲשֶׁתְּלִים קִיסְטָא, כְּאִין לְבַתֵּר דְּאֲשֶׁתְּלִים קִיסְטָא (אִית לִיהָ נִיחָא):

תוספתא

חסרה

דף קכב ע"א

וַיְהִי חֲזִי שְׂרָה. מֵאִי שְׂנָא הָכָא שְׂרָה דְּכְתִיב מִיתַתָּה בְּאוּרִיָּתָא מְכָל נֶשִׁי
דְּעַלְמָא דְּלֹא כְּתִיב הַכִּי מִיתַתְּהוּן בְּאוּרִיָּתָא. אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא וְלֹא, וְהַכְּתִיב

(בראשית לה) וְתָמַת רַחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדָרֶךְ אַפְרָתָהּ. וּכְתִיב, (במדבר כ) וַתָּמַת שָׁם מֵרִים וְגו'. וּכְתִיב, (בראשית לה) וַתָּמַת דְּבוּרָה (דף קכב ע"א) מִיַּנְקַת רַבָּקָה. וּכְתִיב, (בראשית לח) וַתָּמַת בַּת שׁוּעַ אִשֶּׁת יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכֻלָּהוּ לֹא כְּתִיב כְּמָה דְכְּתִיב בְּשָׂרָה דְאַתְמָר וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאַה שְׁנָה וְעֶשְׂרִים שְׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה. דְּהָא בְּכֻלָּהוּ לֹא אֲתַמְנוּן יוֹמִין וְשָׁנִין כְּמוֹ לְשָׂרָה. בְּכֻלָּהוּ לֹא כְּתִיב פְּרִשְׁתָּא חֲדָא בְּלַחוּדְהָא כְּמוֹ לְשָׂרָה. אֲלֵא רַזָּא אִיהוּ בְּגִין הֵהוּא דְרָגָא דְכָל יוֹמִין וְשָׁנִין דְּבַר נֶשׁ בֵּיהּ תַּלְיִין (דדא היא ה"א בתראה).

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל הַיָּמִים לְשָׂדֵה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל הַיָּמִים וְדָאִי דְהָא מִתְמָן נִפְקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין וְתוֹעֵלְתָא לְעֵלְמָא. מְלָךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד, מֵאֵן מְלָךְ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְשָׂדֵה נַעֲבָד כִּד אִיהוּ (עו ב אֲתַתְקוּן כְּדָקָא יָאוּת. וּמִלְךְ, דָּא, מִלְךְ עֵלְמָה דְאַתְחַבֵּר לְשָׂדֵה כִּד אִיהוּ נַעֲבָד. מֵאֵן שְׂדֵה, דָּא שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יי. דְכְּתִיב, (בראשית כז) כְּרִיַח שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יי. דְכִד אִיהוּ (אתעבד) נַעֲבָד וְאַתְתַּקְוּ בְּכָל מַה דְאַצְטְרִיךְ לֵיהּ כְּדָקָא יָאוּת, כְּדִין מְלָךְ עֵלְמָה אֲתַחַבֵּר עֲמִיהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מְלָךְ לְשָׂדֵה נַעֲבָד. כְּמָה גְוֹנֵי רְזִין עֵלְמָן הָכָא. מְלָךְ. דָּא (עזב) שְׂכִינְתָא דְלֹא שְׂרִיָּא בְּבִיתָא לְאַתְתַּקְנָא בָּהּ אֲלֵא בְּזַמְנָא דְאַתְנַסִּיב בֵּר נֶשׁ וְאַזְדַּוּג בְּאַנְתְּתִיָּה לְאוּלְדָא וְלַמְעַבְד אִיבִין, וְאִיהִי אֲפִיקַת נִשְׁמָתִין לְאַשְׂרָאָה בָּהּ, וּבְגִין כִּד לְשָׂדֵה נַעֲבָד וְלֹא לְאַחֲרָא.

דף קכב ע"ב

דְּבַר אַחַר מְלָךְ דָּא אֲשֶׁה יִרְאֵת יי כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (משלי לא) אֲשֶׁה יִרְאֵת יי הִיא תַתְּהֵלֶל. לְשָׂדֵה נַעֲבָד דָּא אֲשֶׁה זָרָה כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (משלי ז) לְשִׁמְרֵךְ מֵאֲשֶׁה זָרָה. בְּגִין דְאִית שְׂדֵה וְאִית שְׂדֵה. אִית שְׂדֵה דְכָל בְּרַכְּאָן וְקַדוּשִׁין בֵּיהּ שְׂרִיָּין כְּמָה דְאַתְ אָמַר כְּרִיַח שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ יי. וְאִית שְׂדֵה דְכָל חִירוּב וּמִסָּאָבוּ וְשִׁיֻּצָּאָה וְקִטּוּלִין וְקַרְבִּין בֵּיהּ שְׂרִיָּין. וְהֵאֵי מְלָךְ זְמַנִּין דְאִיהוּ נַעֲבָד לְהֵאֵי שְׂדֵה דְכְּתִיב, (משלי ל) תַחַת שְׁלֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ (דף קכב ע"ב) וְגו', תַחַת עֵבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ. וְהֵאֵי מְלָךְ אֲתַכְפִּיָּא נְהוּרִיָּה וְאַתְחַשְׁףַּד עַד דְאַתְדְּכִי וְאַתְחַבֵּר לְעֵילָא.

וּבְגִין כִּד שְׁעִיר דְרֵאשׁ חוּדֶשׁ, בְּגִין דְאַתְפְּרֵשׁ הֵהוּא שְׂדֵה מִמְלַכָּא קַדִּישָׁא וְלֹא שְׂרִיָּין בְּהֵאֵי שְׂדֵה בְּרַכְּאָן מֵהֵאֵי מְלָךְ. וְכִד אִיהוּ נַעֲבָד לְהֵאֵי שְׂדֵה כְּדִין כְּתִיב, (דברים כב) כִּי בִשְׂדֵה מִצָּאָה וְגו'. כִּי בִשְׂדֵה כְּמָה דְאַתְמָר.

תָּא חֲזִי, אֲתַת חוּהָ לְעֵלְמָא אֲתַדְבַּקַת בְּהֵאֵי חוּיָא וְאַטִּיל בָּהּ זוּהֵמָא. וְגֵרְמָא מוּתָא לְעֵלְמָא וְלִבְעֵלָהּ. אֲתַת שָׂרָה וְנִחַתַת וְסִלְקַת וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בֵּיהּ כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. אֲתָא נַח לְעֵלְמָא מַה כְּתִיב (בראשית ט) וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל וְגו'.

ובגין דאברהם ושרה לא אתדבקו ביה, בגין כך שרה זכתה לחייו עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתראה הדיא הוא דכתיב (ישעיה נא) הפיטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם. ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו, ולא פתיב בכלהו נשי ויהיו חיי חוה, וכן בכלא, היא אתדבקת בחייו, ועל דא דילה הוו חיינו:

תוספתא זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא. פמה איהו רב ועלאה ביהווא עלמא. והכי פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב.

מאן דאיהו רב איהו זעיר. דכתיב ויהיו חיי שרה וגוי מאה דאיהו חושבן רב פתיב ביה שנה, זעירו דשנין חד אזעיר ליה. שבע דאיהו חושבן זעיר אסגי ליה ורבי ליה דכתיב שנים.

תא חזי, דלא רבי קודשא בריה הוא אלא לדאזעיר, ולא אזעיר אלא לדרבי. זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, פמה איהו רב בעלויא להווא עלמא. עד כאן. מאן דפסק יתפסק. מאן דקצר יתקצר. מאן דקצר יתארך. רצונו לומר מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלין יתפסקון חיוהי מהאי עלמא ודיניה קיימא בהווא עלמא. מאן דקצר אמן ולא מאריך גו נייחא יתקצר מחייו דהאי עלמא. מאן דאמר אחד אצטריך לחטפא אל"ף ולקצר קרנא דיליה ולא יעבב בהאי אות כלל, ומאן דיעביד דא יתארכוון חיינו. (אלו הם חדושים שהגידו לרבי שמעון בר יוחאי בישיבה של מעלה), (עד כאן התוספתא השייך לדף קכב ע"ב)

ויהיו חיי שרה. אינון חיינו בלהו לעילא, מאה שנה לעילא. ועשרים שנה לעילא, ושבע שנים לעילא, בלהו הוו כדקא יאות.

דף קכג ע"א

אמר רבי שמעון (דף קכג ע"א) תא חזי רזא דמלה, מאי שנה בכלהו דאמר שנה שנה, ובאינון שבע דאמר שנים. דכתיב מאה שנה ועשרים שנה, ולבתר שבע שנים. אלא כלא חד. מאה שנה כללא דכלא (נ"א כלא כחדא ברזא דמאה ברכאן בכל יומא. וכן עשרים שנה דאתכליל עלאה סתימא דכל סתימין, ובגין כך כתיב שנה רזא דיחודא). קודשא בריה הוא דאתכליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין במאה ברזא דמאה ברכאן דכל יומא, וכן עשרים שנה, ובגין כך פתיב שנה רזא דיחודא דלא אתפרש (צא ב) מחשבה ויובלא לעלמין.

שבע שנים אליו אתפרשו ונפקאו מפללא סתימא דלעילא. ואף על גב דכלא יחודא חדא, אבל מתפרשו בדינא ורחמי בכמה סטרין ואורחין מה דלא הוי הכי לעילא. ובגין כך פתיב שנה רזא דיחודא דלא אתפרש לעלמין. שבע שנים אליו אתפרשו בדינא ורחמי בכמה סטרין ואורחין מה דלא הוי הכי לעילא. ובגין כך באלין שבע שנים פתיב בהו שנים ולא שנה, וכלהו אקרון חיים. ויהיו חיי שרה, דהוו ממש דאתבראו ואתקיימו לעילא.

אמר רבי חייא הא אוקמוה דהא כד אתעקד יצחק בר תלתין ושבע שנים הוה, וכינון דאתעקד יצחק מיתת שרה, דכתיב ויבא אברהם לספד לשרה

וּלְבַכְתָּהּ. מֵאֵין בָּא, מֵהֵר הַמּוֹרֶיָה בָּא מְלַמֵּקֵד לִיה לִיצְחָק, וְאִינוֹן תִּלְתִּין וְשִׁבַע שָׁנִין מִיּוֹמָא דְאֵתִיּוֹלִיד יִצְחָק עַד שְׁעֵתָא דְאֵתְעַקֵּד אִינוֹן הוּוּ חִי שָׂרָה וְדָאִי כְחוֹשְׁבֹן וְיֵהִיּוּ בְגִימְטְרִי"א תִּלְתִּין וְשִׁבַע שָׁנִין הוּוּ כְמָה דְאֵתְמַר מִדְאֵתִיּוֹלִיד יִצְחָק עַד דְאֵתְעַקֵּד.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזִמּוֹר שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וְיָרוּעַ קִדְשׁוֹ. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא, דְפָרוֹת אֲמָרוּהָ. כְּמָה דְכָתִיב, (שמואל א ו) וַיִּשְׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. מָאִי וַיִּשְׁרְנָה, דְהוּוּ אֲמָרִי שִׁירְתָּא חֲדָתָא. וּמָאִי שִׁירָה אֲמָרוּ. מְזִמּוֹר שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

דף קכג ע"ב

הֵכָא אֵית לְאֵסְתִּיפְלָא, דְכָל מָה דְבָרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְעֵלְמָא כְּלָהוּ אֲמָרִי תוֹשְׁבְחָן וְשִׁירְתָּא קָמִיה בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, וְאִי תִימָא דְאִינְהוּ מְגַרְמִייהוּ (ד"א ל"ג הוּוּ) אֲמָרִי שִׁירְתָּא דָּא, הֵכִי הוּא וְדָאִי דְרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, אֲבַל הֵינִי, אֲרוֹנָא הָהּ עַל גְּבִייהוּ, וְכִינּוֹן דְאֲרוֹנָא אֲשֶׁתְקִיל עֲלֵיהוּ וְשׁוּיָהּ לְעֵילָא אִינוֹן שְׁרִירוֹ (נ"א לא שכיבו מ) שִׁירְתָּא, דְהָא כִינּוֹן דְאֵתְנַטִּיל מְנִייהוּ אֲרוֹנָא הוּוּ גַעְאֵן כְּאוֹרַח שְׁאָר פְּרוֹת דְעֵלְמָא וְלָא אֲמָרוּ שִׁירְתָּא. וְדָאִי אֲרוֹנָא (דף קכג ע"ב) דְעַל גְּבִייהוּ עָבִיד לוֹן לְזַמְרָא.

מְזִמּוֹר. הָא אוֹקְמוּנָא, וְאֵתְמַר בְּכֵלָא כְּתִיב מְזִמּוֹר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזִמּוֹר. וְהֵכָא לָא אָמַר דוֹד כְּלָל. אֲלָא מְזִמּוֹר דְרוּחַ קוּדְשָׁא זְמִין לְזַמְרָא לִיה לְזַמְנָא דְיוֹקִים קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מְעַפְרָא. וְכִדִּין שִׁירוֹ לִי שִׁיר חֲדָשׁ, כִּדִּין אִיהוּ חֲדָשׁ, דְהָא שִׁירְתָּא כְּהָאִי לָא אֵתְמַר מִיּוֹמָא דְאֵתְבְּרִי עֲלָמָא.

תוספתא רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אָזִיל לְמִיחְמֵי לְרַבִּי חֲזִיָא, אָמַר לִיה לִימָא מַר אִי שְׁמַע הָאִי פְרָשְׁתָּא הִיד אֲמָרוּ מֵאֲרִי מִתְנִיתָא דְפְרָשׁוּהָ בְעַנְיָנָא דְנִשְׁמַתָּא. אָמַר זְכָאָה חוֹלְקִיהוֹן דְצְדִיקָא בְעֵלְמָא דְאֵתִי, דְכֶדֶד הִיא אוֹרִייתָא בְלִבְהוֹן כְּמַבּוּעָא רַבָּא דְמִיָּא, דְאֵף עַל גַּב דְמִסְתִּימִין לִיה, מְסֻגִּיאוֹת מִיָּא פִתְחִי מְבוּעִין דְנִבְעִין לְכָל עֵיבַר.

תָּא שְׁמַע רַבִּי יוֹסִי רְחִימָא אֵת, אָנָּא אִימָא לָךְ בְּהָאִי פְרָשְׁתָּא, לְעוֹלָם אִין גּוּף הָאָדָם נִכְנַס בְּחֻשְׁבוֹן הַצְדִיקִים עַל יַד דוֹמָה, עַד שְׁתַּרְאָה הַנְשָׁמָה פְּנִקְס סִימְנָא שְׁנוֹתְנִין לָהּ הַכְּרוּבִים בְּגוֹ עֵדוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָנָּא שְׁמַעְנָא דְהָא נִשְׁמַתָּא בְּתַר דְעֵיילַת תַּמָּן הִיא אֲזִילַת לְסֻלְקָא לְאֵתְרָה לְעֵילָא וְלָא לְמִיחַת לְתַתָּא, אֲבַל קוּדְם שְׁתַּעֲלָה וְתַכְנִס נַעֲשֵׂת אֲפִטְרוּפּוֹס הַגּוּף עַל יַד דוֹמָה וּמִרְאָה לוֹ שְׁרָאוּי הוּא לְקַבֵּל שְׁכַר אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא הָא רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דְהָא דוֹמָה יָדַע קוּדְם מְשׁוּם דְמִכְרִזִי עָלָה בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן. אֲבַל אָנָּא כְּדָ שְׁמַעְנָא, דִּי בְעַדְנָא דִּיהִבִּין (לִיה פְּנִקְסָא חוּר עַל גּוּפָא לֵאעִיל לִיה בְּפִתְקָא דְצְדִיקָא עַל יָדוּי דְדוֹמָה. הַדָּא הוּא דְכָתִיב אִךְ אִם אֵתָה לֹא שְׁמַעְנִי נִתְתִּי כִסֵּף הַשְּׁדָה קַח מִמֶּנִּי. מַהוּ כִסֵּף הַשְּׁדָה, דָּא כְּסוּפָא דְעֵלְמִין אַרְבַּע מֵאוֹת דִּיהִבִּין לִיה לְאַחֲסָנָא).

רב יוסף כד הנה שמע פרשתא דא ממאריהון דמתיתבתא, הנה אמר, מאן דאיהו עפרא מאי קא (ריקנא) זכי להאי. מאן יזכה ומאן יקום הדא הוא דכתיב, (תהלים כד) מי יעלה בהר יי וגו'.

אמר רבי אבא תא חזי מאי דכתיב וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף, דא הוא כסופא רבתא דאינון עלמין וכסופין. ארבע מאות שקל כסף, ארבע מאות עולמות והנאות וכסופין. עובר לסוחר. רב נחמן אמר שיעבור כל שערי שמים וירושלים של מעלה ואין מוחה בידה.

תא חזי מה פתיב ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו, ונמנה עם שאר הצדיקים בחבורתם מפתקא דממנא על ידוי דדומה. אמר רבי יצחק הכי גמירנא כל אינון דכתיבין בידוי דדומה וממנן על ידוי יקומו לזמנא דזמין לאחיא דיירי עפרא. ווי להון לרשיעיא דלא כתיבין על ידוי בפתקא, שיאבדו בגיהנם לעלמין, ועל דא נאמר (דניאל יב) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא פתוב בספר, (עד כאן תוספתא)

אמר רבי חייא כתיב, (קהלת א) אין כל חדש תחת השמש. והכא שירתא דא איהי חדש ואיהי תחת השמש, דהא תחות שמשא להוי. ומאי איהו דא סיהרא, וכדין הוי חדש תחת השמש. מאי טעמא בגין כי נפלאות עשה. ומאן אינון נפלאות, האי דכתיב הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו. הושיעה לו. למאן (דף קכד ע"א) לההוא דרגא דאמר שירתא דא, בגין דבהו אסתמיך בימינא ובשמאלא. הושיעה לו ימינו, ודאי לההוא דרגא דהאי מזמור, אימתי בזמנא דיקומו מתי עלמא ויתערוו מעפרא, כדין יהא חדש מה דלא אתעביד בהאי עלמא.

רבי יוסי אמר בזמנא דיעביד קודשא בריך הוא נוקמין בעלמא בגינייהו דישראל, כדין יתאמר שירתא, דהא לבתר יתערוו מעפרא מתי עלמא ויתחדש עלמא בקיום שלים דלא ליהוי (כקדמיתא דשליט מותא בעלמא בגין דחויא) (נ"א כרת ומיתה בעלמא ויתעבר חויא מעלמא דגרים) גרים מותא בעלמא לכלא ואסתאב עלמא ואתחשיך אנפוי.

תא חזי, כתיב, (בראשית ג) ואיבה אשית בינך ובין האשה. מאי ואיבה כדכתיב (איוב ט) חלפו עם אניות אבה. דהא פמה ארבין שטאן גו ימא רבא, ואית ארבין וספינן מתפרשן דא מן דא. ואינון ארבין דהאי נחש שאט בגווייהו אקרון אניות אבה.

בינך ובין האשה. דא אשה יראת יי. ובין זרעה, אליו שאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ובין זרעה, אליו ישראל. הוא ישופך ראש, דא קודשא בריך הוא דזמין לבערא ליה מעלמא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח. וכתיב, (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

ראש, דא לזמנא דאתי דיתערוו מתנא. דהא כדין להוי עלמא רא"ש, דיתקיים ברא"ש דאיהו עלמא עלאה. ואתה תשופנו עקב. דא בהאי עלמא השתא דאיהו עקב ולא איהו בקיומא וההוא חויא נשיך לעלמא ואחשיך אנפוי ברין.

תא חזי, יומין דבר נש אתבריא וקיימו באינון דרגין עלאין, פיון דמסיימו לאתקיימא באינון דרגין דכתיב, (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו', מפאן ולהלאה לית דרגא לאתקיימא. ובגין קד ורהב"ס עמל ואון. ואינון כלא הו.

דף קכד ע"ב

אבל אינון יומין דצדיקא (דף קכד ע"ב) הו ואתקיימו כמא דאת אמר ויהיו חיי שרה. וכן ואלה ימי שני חיי אברהם. ואי תימא הכי נמי פתיב בישמעאל דכתיב, (בראשית כה) שני חיי ישמעאל. אלא בתשובה אהדר, ועל דא קרי (ביומו) ויהיו:

ותמת שרה בקרית ארבע. רבי אבא אמר כגוונא דא לא הו בכל נשי עלמא דהא אתמר חושבן יומהא ושנהא וקיומהא בעלמא וההוא אתר דאתקברת ביה. אלא לאחזאה דלא הוה פשרה בכל נשי עלמא.

ואי תימא הא מרים דכתיב (במדבר כ) ותמת שם מרים ותקבר שם. בגין לאחזאה סרחנא דישראל קא אתא, דהא מייא לא אזלי להו בישראל אלא בזכותא דמרים. אבל לא אתמר במיתתה כמה דאתמר בשרה.

רבי יהודה פתח (קהלת י) אשריך ארץ שפמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. האי קרא (צה ב) אוקמוה חבריאי, אבל אית לן לאסתפלא ביה, דזכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהב לון אורייתא למנדע כל אורחין סתימין ולא תגלייא לון רזין עלאין והא אתמר.

אשריך ארץ, דא ארץ החיים, בגין דמלכא דילה אזמין לה כל ברקאן דאתברכא מאבהו עלאין, רזא דוא"ו דאיהו קיימא לארקא עלה ברקאן תדיר, ואיהו בן חורין בן יובלא דאפיק עבדין לחירו, ברא דעלמא עלאה דאפיק תדיר כל חיון וכל נהירו וכל משח רבות, וכלא אעיד (מיא אנגיד) האי ברא בוכרא להאי ארץ כמא דאת אמר (שמות ד) בני בכרי ישראל, ובגין קד אש"ריך ארץ.

ומה דאתמר אי לך ארץ שפמלכך נער כמה דאוקמוה, דהאי ארץ תתאה ועלמא תתאה לא ינקא אלא מגו שלטנותא (דעילא) דערלה. וכלא מההוא מלכא דאקרי נער כמה דאוקמוה. ווי לארעא דאצטריך לינקא הכי.

דף קכה ע"א

תא חזי, האי נער (דף קכה ע"א) לית ליה מגרמיה כלום בר כד נטיל ברקאן לזמניו ידיעו, וכל זמניו דאתמנעו מניה ואתפגים סיהרא ואתחשך

וּבְרַכָּאן אַתְּמַנְעוּ מִנִּיה, וְוִי לְעֵלְמָא דְאַצְטְרִיךְ לִינְקָא בְּהֵיא שְׁעָתָא. וְעוּד
בְּכַמָּה דִּינִין אַתְּדִן הַאי עֵלְמָא עַד לָא יִנְקָא מִנִּיה, דְּכוּלָּא בְּדִינָא אַתְּקִיָּים
וְאַתְעֵבֵד וְאוּקְמוּהָ (הכ"ו).

תָּא חֲזִי, וְתַמַּת שְׁרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רָזָא אִיהוּ, בְּגִין דְּלָא הָוָה מִיתְתָּה עַל
יְדָא דְּהֵהוּא נְחֻשׁ עֵקִימָאָה, וְלָא שְׁלֵט בָּהּ כְּשָׂאָר בְּנֵי עֵלְמָא דְּאִיהוּ שְׁלִיט
בָּהּ. וְעַל יְדִיהָ מִתּוּ בְּנֵי עֵלְמָא מִיּוֹמָא דְּגָרִים לֹוּן אָדָם בְּרַ מִשְׁ"ה וְאַהֲרִ"ן
וּמְרִי"ם דְּכְתִיב בָּהּ עַל פִּי יְיָ. וּבְגִין יְקָרָא דְּשְׁכִינְתָּא לָא כְּתִיב בְּמְרִים עַל
פִּי יְיָ.

אַבְל בְּשָׂרָה כְּתִיב בְּקִרְיַת אַרְבַּע, רָזָא דְּקִרְיַת אַרְבַּע בְּרָזָא עֵלְמָא, וְלָא עַל
יְדָא אַחֲרָא. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, וְלָא בְּנְחֻשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֲבֵרוֹן, דְּאַתְחַבֵּר
דְּוּד מְלָכָא בְּאַבְהוֹן, וְעַל דָּא לָא הָוָה מִיתְתָּה בִּידָא אַחֲרָא אֶלָּא בְּקִרְיַת
אַרְבַּע.

תָּא חֲזִי, כַּד יּוֹמִין דְּבַר נֶשׁ אַתְּקִיָּימוּ בְּדִרְגִין עֵלְאִין, אַתְּקִיָּים בְּרַ נֶשׁ
בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּלָא אַתְּקִיָּים בְּדִרְגִין עֵלְאִין, נְפָקִי וְנַחְתִּי לְתַתָּא עַד דְּקִרְיָבוּ
לְהַאי דִּרְגָא דְּמוֹתָא שְׁרִיָּא בִּיה, וּכְדִין נְטִיל רְשׁוֹ לְאַפִּיק נֶשְׁמַתָּא וְטָאס
עֵלְמָא בְּזַמְנָא חָדָא וְנְטִיל נֶשְׁמַתָּא וְסָאִיב לִיה לְגוּפָא וְאַשְׁתָּאָר מְסָאָבָא.
זְכָאִין אִינוּן צְדִיקָיָא דְּלָא אֶסְתָּאָבוּ וְלָא אֶשְׁתָּאָר בָּהּ מְסָאָבוּתָא.

וְתָא חֲזִי בְּאַמְצָעוֹת דְּרִקִיעָא אַתְּקִיָּטַר חַד אֹרְחָא קִסְטְרִירָא וְאִיהוּ חוּיָא
דְּרִקִיעָא דְּכָל כְּכָבִין דְּקִיָּין כְּלָהוּ קִטִירִין בִּיה וְקִיָּימִי בִּיה תְּלִי תְּלִין,
וְאִינוּן מְמַנְן בְּסִתִירוֹ (ס"א בִּסְטִירוֹ) עוּבְדִי בְּנֵי עֵלְמָא.

דף קכה ע"ב

כְּגוּוֹנָא דָּא כְּמָה חֲבִילִי טְהִירִין נְפָקִי לְעֵלְמָא מֵהַאי חוּיָא עֵלְמָא קְדָמָאָה
דְּאַתְפַּתָּא בִּיה אָדָם, וְכֵלְהוּ מְמַנְן בְּסִתִירוֹ עוּבְדִי (דף קכה ע"ב) עֵלְמָא, וּבְגִין
כַּד אַתִּי בְּרַ נֶשׁ לְאַתְדַּכְּפָּאָה, מְסִיָּיעִין לִיה מְלַעֲלָא, וְסִיּוּעָא דְּמֵאֲרִיָּה סַחֲרָא
לִיה וְאַסְתַּמַּר וְאַקְרִי קְדוּשׁ.

אַתִּי בְּרַ נֶשׁ לְאַסְתַּאָבָא, כְּמָה חֲבִילִין טְהִירִין אֶזְדַּמְנוּ לִיה. וְכֵלְהוּ (סַחֲרוֹ)
שְׁרִיָּין בִּיה וּמְסַחֲרִין לִיה וּמְסָאָבִין לִיה וְאַקְרִי טְמָא, וְכֵלְהוּ אֶזְלִי וּמְכַרְזִי
קָמִי, טְמָא טְמָא כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (וּיְקָרָא יג) וְטְמָא טְמָא יְקָרָא. וְכֵלְהוּ
קִטִירִין בְּהֵהוּא חוּיָא קְדָמָאָה וְסִתִירִין בְּכַמָּה עוּבְדִי עֵלְמָא.

רַבִּי יֶצְחָק וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֶזְלִי מְטַבְרִיָּא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק תְּוֹוְהֵנָּא עַל
הֵהוּא רְשָׁע דְּבִלְעָם דְּכָל עוּבְדוּי דְּהֵהוּא רְשָׁע הוּוּ מְסַטְרָא דְּמְסָאָבָא. וְהֵכָּא
אוּלִיפְנָא רָזָא חָדָא, דְּכָל זִינֵי נְחֻשָׁיָא דְּעֵלְמָא כְּלָהוּן מְתַקְטְרוּן וְנְפָקִין
מֵהֵהוּא נְחֻשׁ קְדָמוּנִי דְּאִיהוּ רוּחַ מְסָאָבָא מְזוּהָמָא, וּבְגִין כַּד כָּל תְּרַשְׁוּן

דְּעִלְמָא אַקְרוּן עַל שְׁמָא דָּא נְחָשִׁים (ועקרבִים) וְכִלְהוּ מֵהַאי סֵטְרָא נְפָקִי.
וּמֵאֵן דְּאֵתְמִשְׁדָּ בְּהַאי, הָא אֶסְתָּאב.

וְלֹא עוֹד אֵלָא דְּבַעֵי לְאֶסְתָּאבָּא בְּגִין לְאִמְשַׁכָּא עֲלֵיהּ הֵהוּא סֵטְרָא דְּרוּחַ
מְסֻאָבָּא. דְּהָא תְּנִינָן כְּגוּוֹנָא דְּאֵתְעַר בְּרֵשׁ הָכִי נְמִי אִמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ מְלַעֲלֵלָא,
אִי אִיהוּ אֵתְעַר בְּסֵטְרָא דְּקְדוּשָׁה אִמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ קְדוּשָׁה מְלַעֲלֵלָא וְאֵתְקַדֵּשׁ.
וְאִי אִיהוּ אֵתְעַר בְּסֵטְרָא דְּמְסֻאָבָּא הָכִי אִמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסֻאָבָּא
וְאֵתְעַר. דְּהָא אֵתְמַר עַל מַה דְּתְנִינָן אֵתִי בְּרֵשׁ לְאֶסְתָּאבָּא מְסֻאָבִין לִיהּ.

בְּגִין כְּדָּ הֵהוּא רְשַׁע דְּבַלְעָם, בְּגִין לְאִמְשַׁכָּא עֲלֵיהּ רוּחַ מְסֻאָבָּא מֵהֵהוּא נְחָשׁ
עֲלָאָה, הָוּה אֶסְתָּאב בְּכָל לַיְלִיָּא בְּאֵתְנִיָּה, וְהוּה עֵבִיד עִמָּה עוֹבְדֵי אִישׁוֹת
בְּגִין לְאֶסְתָּאבָּא וְלְאִמְשַׁכָּא עֲלֵיהּ רוּחַ מְסֻאָבָּא, וְכַדִּין עֵבִיד חֲרָשׁוּי וְעוֹבְדֵי.

דף קכו ע"א

וְשִׁירוּתָא דְּעוֹבְדֵי הוּי נְטִיל נְחָשׁ מֵאִינוּן חוּזִין וְקִטִיר לִיהּ קְמִיָּה וּבְזַע (דף
קכו ע"א) רִישִׁיָּה וְאַפִּיק לִישְׁנִיָּה וְנְטִיל עֲשָׁבִין יְדִיעֵן וְאוּקִיד כְּלָא וְעֵבִיד מְנִיָּה
קְטִרְתָּא חֲדָא, לְבַתֵּר נְטִיל רִישָׁא דְּהֵהוּא חוּזָא וּבְזַע לִיהּ לְאַרְבַּע סֵטְרִין
וְעֵבִיד מְנִיָּה קְטִרְתָּא אַחֲרָא.

וְעֵבִיד עֵגוּלָא חַד, וְהוּה אָמַר מְלִין וְעֵבִיד עוֹבְדִין אַחֲרָנִין, עַד דְּאִמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ
רוּחִין מְסֻאָבִין, וְאוּדִיעִין לִיהּ מַה דְּאֶצְטְרִיךְ, וְעֵבִיד בְּהוּ עוֹבְדֵי כְּפֹסֵם מַה
דְּאִינוּן יְדִיעֵי מְסֻטְרָא דְּהֵהוּא חוּזָא דְּרִקִיעָא. מִתְמָן אֵתְמִשְׁדָּ בְּעוֹבְדֵי
וְחֲרָשׁוּי עַד דְּאִמְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מֵהֵהוּא נְחָשׁ קְדַמָּהּ.

וּמֵהֲכָא הָוּה יְדַע יְדִיעֵן וְחֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין. וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם
בְּפַעַם לְקִרְאֵת נְחָשִׁים, נְחָשִׁים וְדָאִי, וְעַקְרָא וְשִׁרְשָׁא בְּמְסֻאָבוּתָא אִיהוּ
כְּמַה דְּאֵתְמַר, וּלְבַתֵּר שִׁירוּתָא דְּכִלְלָא לָאו אִיהוּ אֵלָא בְּנְחָשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲמַאי כָּל זַיְיִנִי חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין לֹא אֶשְׁתַּכְּחוּ אֵלָא בְּנִשְׁיָא.
אָמַר לִיהּ הָכִי אוֹלִיפְנָא מִדְּאֵתָא נְחָשׁ עַל חוּתָּה הִטִּיל בְּהּ זוּהֶמָּא, בְּהּ אֶטִּיל
וְלֹא בְּבַעֲלָהּ. אָמַר הָכִי הוּא וְדָאִי, אֵתָא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקִיָּה לְרַבִּי יִצְחָק, אָמַר
כְּמַה זְמַנִּין שְׁאִילְנָא הָאִי מְלָה וְלֹא זְכִינָא בְּהּ אֵלָא הִשְׁתָּא.

אָמַר לִיהּ כָּל הַנִּי עוֹבְדִין וְכָל מַה דְּיַדַּע בְּלַעַם מֵאֵן אֵתֵר אוֹלִיף לִיהּ. אָמַר
לִיהּ מֵאָבוּי. אָבֵל בְּאִינוּן הַרְרִי קְדָם דְּאִיהוּ אַרְץ קְדָם אוֹלִיף כָּל חֲרָשִׁין וְכָל
זַיְיִנִי קוֹסְמִין. (שְׁמוֹת קִיב) בְּגִין דְּבְּאִינוּן טוּרִי אִינוּן מְלֶאכִי עֲזָרָא וְעֲזָרָא,
דְּאֶפִּיל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן שְׁמַיָּא וְאִינוּן קְטִירִין בְּשִׁלְשָׁלָי דְּפְרִזְלָא
וְאוּדִיעִין חֲרָשִׁין לְבַנֵּי נְשָׂא, וּמִתְמָן הָוּה יְדַע בְּלַעַם כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר מִן אָרֶם
יְנַחֲנִי בְּלֶק מְלֶדָּ מוֹאָב מֵהַרְרִי קְדָם.

דף קכו ע"ב

אמר ליה והא פתיב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וישת אף המדבר פניו. אמר ליה, סטרא תתאה דאתיא מרוח מסאבא דלעילא, הוא רוח מסאבא דשליט במדברא כד עבדו בני ישראל ית עגלא בגין לאסתאבא בהדיה דאיהו תתאה, ובכלא (דף קכו ע"ב) עבד חרשוי בגין דיכול לאעקרא לון לישראל ולא יכיל.

אמר רבי יוסי האי דאמרת בקדמיתא דכד נחש אתא על חוה אטיל בה זוהמא שפיר, אבל הא תנינן דכד קאימו ישראל על טורא דסיני פסק מנייהו זוהמא. ישראל דקבילו אורייתא פסק מנייהו זוהמא, אבל שאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות דלא קבילו אורייתא לא פסקא זוהמא מנייהו.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל תא חזי, אורייתא לא אתיהיבת אלא לדכורי דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. דהא נשי פטירין מפקודי אורייתא.

ועוד דאהדרו בלהו לזוהמתן פקדמיתא בתר דחטו, ואתתא קשיא לאתפרשא זוהמא מנה יתיר מגברא. ובגין כד אשתכחו נשין בחרשיא ובזוהמא דא יתיר מגוברין. דהא נשיא מסטרא דשמאלא קא אתגין ואתדבקו בדינא קשיא, וסטרא דא אתדבק בהו יתיר מגוברין כמה דאתמר בגין דאתיא מסטרא דדינא קשיא, וכלא אתדבק ואזיל בתר זיגיה.

תא חזי, דהכי הוא כמה דאמינא, דבלעם הוה אסתאב בקדמיתא בגין לאמשכא עליה רוחא מסאבא. פגוונא דא אתתא ביומי דמסאבו דילה אית ליה לבר נש לאסתמרא מנה, בגין דברוח מסאבא אתדבקת ובההוא זמנא אי איהי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא, דהא רוח מסאבא שריא עמה, ועל דא בכל מה דקריבת אסתאב, כל שפן מאן דקריב בהדה. זכאין אינון ישראל דקודשא בריהו הוא זהב לון אורייתא ואמר לון (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה אני יי.

דף קכז ע"א

אמר ליה האי מאן דאסתכל בצפופוי דעופי אמאי אקרי נחש. אמר לו דהא מההוא סטרא קאתי דרוח מסאבא שריא על ההוא עופא (דף קכז ע"א) ואודע מלין בעלמא. וכל רוח מסאבא בנחש אתדבקו ואתגין לעלמא ולית מאן דישתזיב מניה בעלמא, דהא איהו אשתכח עם כלא, עד זמנא דזמין קודשא בריהו הוא לאעברא ליה מעלמא כמה דאתמר דכתיב, (ישעיה כה)

בלע הפנות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגוי. וכתוב, (זכריה יג)
ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ וגוי.

רבי יהודה אמר, אברהם ידע בההיא מערתא סימנא, ולביה ורעותיה תמן
הוה, בגין דמקדמת דנא עאל לתמן וחמא לאדם וחנה טמירין תמן. ומנא
הוה ידע דאינון הוו. אלא חמא דיוקניה, ואסתפל ואתפתח ליה חד פתחא
דגנתא דעדן תמן וההוא דיוקנא דאדם הוה קאים לגביה.

ותא חזי כל מאן דאסתפל בדיוקנא דאדם לא אשתזיב לעלמין ממיתה,
בגין דהא בשעתא דבר נש אסתלק מעלמא חמי ליה לאדם ובההוא זמנא
מית. אבל אברהם אסתפל ביה וחמא דיוקניה ואתקיים, וחמא נהורא
דנהיר במערתא וחד שרגא דליק, כדיו תאיב אברהם דיוקניה בההוא
אתר, ולביה ורעותיה הוה תדיר במערתא.

תא חזי, השתא אברהם בחכמתא עבד בזמנא דתבע קברא לשרה, דהא
כד תבע לא תבע למערתא בההוא זמנא, ולא אמר דבעי לאתפרשא
מנייהו. אלא אמר, תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני. ואי
תימא דלא הוה עפרון תמן. תמן הוה, דכתיב ועפרון יושב בתוך בני חת,
ואברהם לא אמר ליה בההיא שעתא כלום.

אלא מה דאמר לון, אמר כמה דכתיב וידבר אל בני חת וגוי. וכי סלקא
דעתך דאברהם בעא לאתקברא בינייהו בין מסאבין או דתאובתיה הוה
עמהו, אלא בחכמה עבד.

דף קכז ע"ב

ויזלינן (דף קכז ע"ב) אורח ארעא הכא כמה דעבד אברהם, דהא בגין
דתאובתיה ורעותיה הוה בההיא מערתא, אף על גב דהוה תמן, לא בעא
למשאל ליה מיך ההוא רעותא דהוה ליה במערתא, ושאל בקדמיתא מה
דלא אצטריך ליה לאינון אחרנין ולא לעפרון.

כיון דאמרו ליה קמי עפרון שמענו אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו וגוי.
מה כתיב ועפרון יושב בתוך בני חת. יושב כתיב, משירותא דמלין דאמר
אברהם תמן הוה. כדיו אמר שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר ויתן לי את
מערת המכפלה אשר לו וגוי. ואי תימא בגין יקרא דילי יתיר מנייכו אנא
עביד דלא רעינא בכו. בתוככם, בגין לאתקברא בינייכו דרעינא בכו בגין
דלא אתפרש מנייכו.

רבי אלעזר אמר בשעתא דעאל אברהם במערתא היך עאל. בגין דהוה
רהיט אבתריה דההוא עגלא דכתיב ואל הבקר רץ אברהם וגוי. וההוא בן
בקר ערק עד ההוא מערתא ועאל אבתריה וחמא מה דחמא.

תוּ בְּגִין דְּאִיהוּ צְלִי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְהוּהוּ נְפִיק עַד הַהוּא חֲקַל דְּהוּהוּ סָלִיק רִיחִין עֲלָאִין, וְחֲמָא נְהוּרָא דְנִפְיָק מִגּוּ מְעַרְתָּא וְצִלִי תַמּוֹן, וְתַמּוֹן מְלִיל עֲמִיּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כְּדָּ בְּעָא לִיָּה, דְּתַאֲוּבַתִּיהָ הוּהוּ בְּהַהוּא אַתְרַּת תְּדִיר.

וְאִי תִימָא אִי הֲכִי אַמְאִי לָא בְּעָא לָה עַד הַשְׁתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁגָּחוּן עֲלִיהָ הוּאִיל וְלָא אַצְטְרִיךְ לִיהָ. הַשְׁתָּא דְאַצְטְרִיךְ לִיהָ, אָמַר, הָא שְׁעָתָא לְמַתְבַּע לִיהָ.

דף קכח ע"א

תָּא חֲזִי, אִי עֲפֵרוֹן הוּהוּ חֲמִי בְּמְעַרְתָּא מַה דְּהוּהוּ חֲמִי אַבְרָהָם בָּהּ, לָא זָבִין לָה לְעֵלְמִין. אֶלָּא וְדֵאִי לָא חֲמָא בָּהּ וְלֹא כְּלוּם, דְּהָא לִית מְלָה אַתְגְּלִיא אֶלָּא לְמֵאֲרִיָּה, וּבְגִין כְּדָּ לְאַבְרָהָם אַתְגְּלִיא וְלָא לְעֵפְרוֹן. לְאַבְרָהָם אַתְגְּלִיא דִּילִיָּה הוּהוּ, (דף קכח ע"א) לְעֵפְרוֹן לָא הוּת אַתְגְּלִיא לִיָּה דְּלָא הוּהוּ לִיָּה חוּלְקָא בִּיָּה. וּבְגִין כְּדָּ לָא אַתְגְּלִי לְעֵפְרוֹן כְּלוּם, וְלָא הוּהוּ חֲמִי אֶלָּא חֲשׂוּכָא, וְעַל דָּא זָבִין לָהּ.

וּמַה דְּלָא תַבַּע אַבְרָהָם בְּקַדְמִיתָא דִּזְבִּין לִיָּה זָבִין, דְּהָא אַבְרָהָם לָא קֹאֲמַר אֶלָּא וְיִתְּנוּ לִי אֶת מְעַרְתַּת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגוֹי. בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנֶנָּה לִי וְגוֹי, וְאִיהוּ אָמַר הַשְּׁדָה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְעַרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיָּה וְגוֹי. בְּגִין דְּכֹלָא הוּהוּ מְאִיס עֲלִיהָ דְּעֵפְרוֹן דְּלָא יָדַע מַה הִיא.

וְתָא חֲזִי, כַּד עָאֵל אַבְרָהָם בְּמְעַרְתָּא בְּקַדְמִיתָא, חֲמָא תַמּוֹן נְהוּרָא, וְאַתְרָמִי עֲפֵרָא קַמִּיָּה, וְאַתְגְּלִי לִיָּה תַרִּין קַבְרִין אַדְהֲכִי אֶסְתַּלַּק אָדָם בְּדִיוֹקְנִיָּה וְחֲמָא לִיָּה לְאַבְרָהָם וְחִיִּיד, וּבִיָּה (הוּהוּ) יָדַע אַבְרָהָם דְּתַמּוֹן (הוּהוּ) הוּא זָמִין לְאַתְקַבְרָא.

אָמַר לִיָּה, אַבְרָהָם, בְּמָטוּ מִינָךְ, קוּסְטְרָא קִטִּיר אִית הָכָא. אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טְמַרְנִי הָכָא וּמַהֲהוּא זָמְנָא עַד הַשְׁתָּא אַתְטַמְרָנָא כְּגִילְדָא דְקִירְטָא עַד דְּאַתִּית אַנְתָּ בְּעֵלְמָא, הַשְׁתָּא מְכָאן וְאִילָךְ הָא קִיוֹמָא לִי וְלְעֵלְמָא הוּהוּ בְּגִינָךְ.

חֲמִי מַה כְּתִיב וַיִּקַּם הַשְּׁדָה וְהַמְעַרָה אֲשֶׁר בּוֹ, קִימָה מְמֵשׁ הוּהוּ לִיָּה מַה דְּלָא הוּהוּ לִיָּה עַד הַשְׁתָּא. רַבִּי אַבְא אָמַר וַיִּקַּם הַשְּׁדָה, וְדֵאִי קִימָה מְמֵשׁ דְּקָם וְאֶסְתַּלַּק קַמִּיָּה דְאַבְרָהָם בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא לָא אַתְחֲזִי תַמּוֹן כְּלוּם, וְהַשְׁתָּא מַה דְּהוּהוּ טְמִיר קָם וְאֶסְתַּלַּק וּכְדִין קָם כְּלָא בְּנִמוּסוּי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשְׁעָתָא דְּעָאֵל אַבְרָהָם בְּמְעַרְתָּא וְאַעִיל שָׂרָה תַמּוֹן, קַמּוֹ אָדָם וְחוּהוּ וְלָא קַבִּילוּ לְאַתְקַבְרָא תַמּוֹן, אָמְרוּ וּמַה אָנּוּ בְּכֶסֶף אָמַר קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא עֵלְמָא בְּגִין הַהוּא חוּבָא דְגְרִימְנָא וְהַשְׁתָּא יִתּוּסֵף

דף קכח ע"ב

אמר אברהם הא אנא זמין קמי קודשא בריך הוא בגינך דלא תכסיף קמיה לעלמין. מיך ואחרי כן קבר אברהם את (דף קכח ע"ב) שרה אשתו, מאי ואחרי כן. בתר דקביל אברהם עליה מלה דא.

אדם עאל בדוכתיה חוה לא עאלת, עד דקריב אברהם ואעיל לה לגבי אדם וקביל לה בגיניה, הדא הוא דכתיב ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו, לשרה לא כתיב אלא את שרה לאסגאה חוה, וכדין אתיישבו בדוכתייהו פדקא יאות, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנינן באברהם. תולדות השמים והארץ דא אדם וחוה. אלה השמים והארץ לא כתיב, אלא תולדות השמים והארץ ולא תולדות בר נש. ואינון אתקיימו בגיניה דאברהם. ומנא לן דאתקיימו בגיניה דאברהם. דכתיב ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם. ועד דאתא אברהם לא אתקיימו אדם וחוה בדוכתייהו בההוא עלמא.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, אמר האי מערתא לאו איהו כפילתא, דהא כתיב מערת המכפלה, וקרא קרי לה לבתר מערת שדה המכפלה, מכפלה קא קרי ליה לשדה.

אמר ליה הכי קארי ליה מערת המכפלה כמה דאת אמר ויתן לי את מערת המכפלה, אבל ודאי חייך לאו מערתא איהו מכפלה. ולא שדה אקרי מכפלה, אלא האי שדה ומערתא על שום מכפלה אקרין שדה המכפלה ודאי ולא מערתא, דהא מערתא בשדה איהי, וההוא שדה קאים במלה אחרא.

תא חזי, ירושלם כל ארעא דישראל אתכפל תחותה. ואיהי קיימא לעילא ותתא, כגוונא דא ירושלם לעילא ירושלם לתתא, אחידא לעילא ואחידא לתתא, ירושלם לעילא אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא (ירושלם לתתא אחידתבתרין סטרין לעילא ותתא) ובגין כך כפלתא היא.

דף קכט ע"א

ועל דא האי שדה מההיא כפלתא איהו דביה שריא. כגוונא דא כתיב כריח שדה אשר ברכו יי לעילא (דף קכט ע"א) ותתא, ובגין כך שדה המכפלה ודאי ולא שדה כפול.

תו רזא דמלה שדה המכפלה ודאי, מאן מכפלה, ה' דבשמא קדישא דאיהי מכפלה. וכלא קיימא כחד, ובגיגיה קאמר באורח סתים ה' מכפלה דלא הוי בשמא קדישא את אחרא מכפלה בר איהי.

ואף על גב דמערתא כפלתא הוה ודאי דאיהי מערתא גו מערתא, אבל על שום אחרא אקרי מערת שדה המכפלה כמה דאתמר. ואברהם זע, וכד אמר לבני חת פסי מלה ואמר ויתן לי את מערת המכפלה, על שום דאיהי מערתא כפלתא, ואורייתא לא קרי לה אלא מערת שדה המכפלה כדקא יאות.

וקודשא בריך הוא עבד כלא לאשתכחא האי עלמא כגוונא דלעילא, ולא תדבקא דא בדא, למחוי יקריה לעילא ותתא. זכאה חולקיהון דצדיקיא דקודשא בריך הוא אתרעי בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

ואברהם זקן בא בימים ויי ברוך את אברהם בכל. רבי יהודה פתח (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, האי קרא (צד ע"ב) אתמר, אבל זכאה הוא בר נש דאורחוי אתפשון קמי קודשא בריך הוא ואיהו אתרעי ביה לקרבא ליה לגביה.

תא חזי, אברהם אתקריב לגביה ותאובתיה דיליה הוה כל יומי בהאי, ולא אתקריב אברהם ביומא חדא או בזמנא חדא, אלא עובדוי קריבו ליה בכל יומי מדרגא לדרגא, עד דאסתלק בדרגוי.

כד הוה סיב ועאל בדרגין עלאין כדקא חזי דכתיב ואברהם זקן, וכדיון בא בימים באינון יומין עלאין באינון יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא. ויי ברוך את אברהם בכל. דמתפון נפקין כל ברכאן וכל טיבו.

דף קכט ע"ב

זכאין אינון מאריהון דתשובה דהא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא (דף קכט ע"ב) קריבין לגבי קודשא בריך הוא, מה דלא הוה הכי אפילו לצדיקים גמורים דאתקריבו גבי קודשא בריך הוא בכמה שנין. אברהם לא עאל באינון יומין עלאין עד דהוה סיב כמה דאתמר. וכן דוד דכתיב (מלכים א א) והמלך דוד זקן בא בימים. אבל מאריה דתשובה מיד עאל ואתדבק ביה בקודשא בריך הוא.

רבי יוסי אמר תנינן אתר דמאריהון דתשובה קיימי ביה, בההוא עלמא, צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מפלהו, ואינון משכי עליהו ברעותא דלפא יתיר ובחילא סגיא לאתקרבא למלכא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה אֲתֵרִין מְתוּקְנִין לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהוּא עֲלֵמָא,
וּבְכֻלְהוּ בֵּי מוֹתְבֵי לוֹן לְצַדִּיקִים. כָּל חַד וְחַד לְפּוּס דְרָגִיחַ כְּדָקָא חֲזִי לִיה.

כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
קָרִיב לוֹן לְגַבִּיחַ דְסֻלְקִין אֵינּוּן נְשַׁמְתִּין מִתְתָּא לְעֵילָא וּלְאֲתֵחְדָּא
בְּאַחְסִנְתֵיהוֹן דְאֲתֵתְקֵנּוּ לְהוּ. יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, אֵלִין אֲתֵרִין וְדָרְגִין לְבָר, וּמֵאן
אֵינּוּן, כְּמָא דְאֵת אָמַר (זכריה א) וְנִתְתִי לְךָ מֵהֲלָכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה.
וְהֵאִי הוּא דְרָגָא בֵּין קַדִּישִׁין עֲלָאִין.

וּמֵאן דְזָכָאִין לְדָרְגָא דָּא, אֵינּוּן שְׁלִיחֵן דְמֵאֲרִי עֲלֵמָא כְּאֵינּוּן מְלֵאכִין
וְעֲבָדִין שְׁלִיחוּתָא תְּדִיר בְּרַעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן, בְּגִין דְאֵלִין (אתקדשו) תְּדִיר
בְּקֻדְוֶשָׁה וְלֹא אֲסִתְּאָבוּ. כְּגוֹוֹנָא דָּא, מֵאן דְאֲסִתְּאָב בְּהֵאִי עֲלֵמָא אִיהוּ
מְשִׁיד עֲלֵיהּ רוּחַ מְסֻאָב, וְכַד נִפְק נְשַׁמְתִּיה מִנִּיה מְסֻאָבִין לִיה וּמְדוּרִיחַ בֵּין
אֵינּוּן מְסֻאָבִין וְאֵלִין אֵינּוּן מְזִיקִין דְעֲלֵמָא. כְּמָה דְאֲתֵמְשֵׁד בְּרַ נֶשׁ גְּרַמִּיחַ
בְּהֵאִי עֲלֵמָא הָכִי הוּא מְדוּרִיחַ וְאֲתֵמְשֵׁד בְּהוּא עֲלֵמָא (נט ואינון רוחי מסאבי
מסאבין ליה ואעלין ליה לגיהנס).

דף קל ע"א

תָּא חֲזִי מֵאן דְאֲתֵתְקֵדֵשׁ וְנָטִיר גְּרַמִּיחַ בְּהֵאִי עֲלֵמָא דְלֹא אֲסִתְּאָב. מְדוּרִיחַ
בְּהוּא עֲלֵמָא בֵּין אֵינּוּן קַדִּישִׁין (דף קל ע"א) עֲלָאִין וְעֲבָדִין שְׁלִיחוּתָא תְּדִיר,
וְאֵלִין קַיִימִי בְּחֻצְרָא כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמות כו) אֵת חֻצְרָא הַמְשָׁכָן.

וְאֵית אַחֲרָנִין דְאֵינּוּן לְגוּ יִתִּיר, דְלֹאֵן אֵינּוּן בְּחֻצְרָא אֵלֹא בְּבֵיתָא כְּמָא דְאֵת
אָמַר, (תהלים סה) נִשְׁבַּעַה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ. אָמַר דָּוִד נִשְׁבַּעַה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ, כִּינּוּן
דְאָמַר יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ, אֲמַאי כְּתִיב נִשְׁבַּעַה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ, יִשְׁבַּע בְּטוֹב בֵּיתֶךָ
מִיבְעִי לִיה כְּמָה דְכְּתִיב יִשְׁכֹּן. אֵלֹא הָא תְּנִינּוּ לִית יִשְׁבִּיחַ בְּעִזְרָה אֵלֹא
לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחוּדִיחַוּ.

וְאֵית אֲתֵר לְחֻסִּידִי עֲלִיוֹנִין דְעֵיילִי לְגוּ, וּמֵאִי אֵינּוּן, כְּדְכְּתִיב, (במדבר א)
וְהַחוּנִים לְפָנַי הַמְשָׁכָן קִדְמָה לְפָנַי אֶהְל מוֹעֵד מִזְרָחָה מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּבְנָיו
וְגו'. וְכְמָה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין וְנִהוּרִין עַל נִהוּרִין מִתְפָּרְשֵׁן בְּהוּא עֲלֵמָא,
וְכָל חַד אַכְסִיף מִנְהוּרָא דְחִבְרִיחַ, כְּמָה דְעוֹבְדִין אֲתֵפְרָשֵׁן בְּהֵאִי עֲלֵמָא הָכִי
נְמִי דוֹכְתִין וְנִהוּרִין מִתְפָּרְשֵׁן בְּהוּא עֲלֵמָא.

וְתָא חֲזִי הָא אֲתֵמַר דְאֲפִילוּ בְּהֵאִי עֲלֵמָא כַּד בְּרַ נֶשׁ נְאִים עַל עֲרֻסִיחַ,
וְנִשְׁמֵתִין אֲצֻטְרִיכוּ לְאֲתֵשׁוּטָא בְּעֲלֵמָא וְנִפְקוּ מִגוּ גוּפָא, לָאוּ כָּל נִשְׁמֵתָא
וְנִשְׁמֵתָא סֻלְקָא וְשֻׁטָא לְמַחֲזִי בִיקָר סִבְר אֲפִי דְעֵתִיק יוֹמִין, אֵלֹא כְּמָא
דְאֲתֵמְשִׁיד תְּדִיר וְכְפּוּס עוֹבְדִי הָכִי נִשְׁמֵתִיחַ סֻלְקָא.

אִי אֲסִתְּאָב אִיהוּ נְאִים וְנִשְׁמֵתָא נִפְקָא וְכָל אֵינּוּן רוּחִין מְסֻאָבִין נְקֻטִין לְהַ
וְאֲתֵדְבַקֵת בְּהוּ בְּאֵינּוּן דְרָגִין תְּתָאִין דְשֻׁטִין בְּעֲלֵמָא וְאֵינּוּן מוֹדִיעִין לְהַ

מליו דאינון קריבין למיתוי בעלמא, ולזמניו דמודעין לה מליו כדבין
וחייכו בה והא אוקמוה.

ואי זכי בר נש כד איהו נאים, ונשמתייה סלקא אזלא ושטיא ובקעא בין
אליו רוחין מסאבין, וכלהו מכריזין ואמרין, פנון אתר פנון, לאו דא
מסטרנא, ואיהי סלקא בין אינון קדישין ומודעי לה מלה חדא דקשוט.

דף קל ע"ב

וכד נחתא כל אינון חבילין טריקין בעאן לאתקרבא בהדה למנדע ההיא
מלה, ואינון מודעין לה מליו אחרניו, וההיא מלה דנטלא גו אינון קדישין
בין אינון (דף קל ע"ב) אחרניו איהו כעבורא גו תיבנא. והאי (מאן איהו דזכי יתיר
בעוד דאיהו קאים ונשמתיא קיימא בהאי עלמא).

כגוונא דא כד נפקין נשמתיין מגופא מהאי עלמא, בעאן לסלקא, וכמה
תרעין חבילי טהירין קיימי, (ו) אי אינון מסטרנייהו כלהו אחדין בהו
באינון נפשאן ומסרי לון בידא דדומה לאעלא לון בגיהנם.

ולבתר סלקון ואחדון בהו ואינון נטלי להון ומכרזי בהו אליו אינון דעברו
על פקודי דמאריהון, וכו שטיין בכל עלמא. ולבתר מהדרי להו לגיהנם,
וכן עד תריסר ירחי. לבתר תריסר ירחי משתככי בההוא אתר דאתחזי
לון. אינון נשמתיין דזכו סלקי לעלא כמה דאתמר וזכאן בדוכתייהו.

תא חזי, זכאין אינון צדיקא דאתגניזו להו כמה טבין לההוא עלמא, ולית
אתר פנימאה בכל אינון פאינון דינדי רזא דמאריהון ונדעי לאתדבקה
בהו בכל יומא, על אליו כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך,
יעשה למחכה לו.

מאי למחכה לו, כמה דאת אמר (איוב לב) חפה את איוב בדברים. ואליו
אינון דדחקין למלה דחכמתא, ודייקין לה, ומחפאן לה למנדע בריא
דמלה, ואשתמודעא למאריהון, אליו אינון דמאריהון משתבח בהון בכל
יומא, אליו אינון דעאלין בין עלאין קדישין, ואליו עאלין כל תרעי
דלעלא ולית מאן דימחי בידהון, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא
דאתי.

תא חזי, אברהם עאל למנדע ולא אתדבקה במאריה כדקא יאות לבתר
דאקדים עובדוי בקדמיתא, וזכה באינון יומין עלאין, ואתברך מאתר
דכל ברכאן נפקי מתמן, דכתיב ויברך את אברהם בכל. מאי בכל. אתר
דנהרא דלא פסקי מימוי לעלמין.

אמר רבי חייא תא חזי, דאברהם לא בעא לאתערבא בנשי עלמא
ולאתדבקה בשאר עמין עובדי כוכבים ומזלות, בגין דנשייא דשאר עמין

עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת אֵינּוֹן סָאֲבִין לְגוֹבְרֵיהֶוּ וְלֹאֵינוֹן דְּמַתְּדַבְּקִין בְּהוֹן, בְּגִין דְּכַד אֲבָרְהֶם יַדַּע חֲכָמְתָא, יַדַּע עֲקָרָא וְשִׁרְשָׁא וּמֵאָן אֶתְר נִפְקִי וְשִׁטְיִין רוּחֵי מְסֻאֲבִין בְּעֵלְמָא, וְעַל דָּא אוּמֵי לְעַבְדֵיהּ דְּלֹא יִסַּב אֶתְתָא לְבְרִיהּ מְשָׁר עֲמִין.

מְדַרְשׁ הַנֶּעְלָם (דף קכא ע"א) וַיְהִיו. רַבֵּנּוּ פְתַחֵי בְּהַאי קָרָא, (שיר השירים ז) לְכֹה דוּדֵי נִצָּא הַשְּׂדֵה נְלִינָה בְּכַפְרִים. תַּנּוּ רַבֵּנּוּ הַיּוֹצֵא לְדַרְדָּר יִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת, תְּפִלָּה שְׁהִיא חוֹבָה שֶׁל יוֹם. וְתְּפִלַּת הַדַּרְדָּר עַל הַדַּרְדָּר שְׁהוּא עוֹשָׂה. וְתְּפִלָּה שְׁיַחְזוֹר לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם. וְלִימָא לְהוּ לְהַנִּי שְׁלֹשָׁה, אֶפִּילוּ בְּאַחַד יָכִיל לְמַעַבְדֵיהּ, דְּתַנִּינּוּ כָּל שְׁאֵלוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם יָכִיל לְמַכְלִלְנָהוּ בְּשׁוּמַע תְּפִלָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה כָּל עוֹבְדוֹי דְּבַר נֶשׁ כְּתִיבִין בְּסַפְרָא, הוּ טַב הוּ בֵישׁ, וְעַל כֵּלְהוֹן עֲתִיד לְמִיתָן דִּינָא, דְּתַנִּינּוּ אָמַר רַב יְהוֹדָה אָמַר רַב, מֵאֵי דְכְּתִיב, (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ, אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁעָשָׂה הַגּוֹלָם שְׁאֵינּוּ מְשֻׁגָּח בְּעוֹלָם הַבָּא, כּוֹלָם רָאוּ עֵינַיִךְ שְׁעֵינַיִתָּ בְּהֶם. וְעַל סַפְרָךְ כּוֹלָם יִכְתְּבוּ, לִיתָן עֲלֵיהֶם דִּין וְחֻשְׁבוֹן לְעוֹלָם הַבָּא, הַלְּכָךְ יִקְדִּים אָדָם תְּפִלָּתוֹ תַּמִּיד וְיוֹעִיל לִיהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵין אָדָם עוֹשֶׂה עֲבִירוֹת אֶלָּא מִי שְׁהוּא גּוֹלָם וְלֹא אָדָם, וְהֵינּוּ הַהוּא דְּלֹא מְסַתְּפַל בְּנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, אֶלָּא כָּל עוֹבְדוֹי כְּהַאי בְּעִירָא דְּלֹא מְשַׁגַּחַת וְלֹא יַדַּעַת. אָמַר רַבִּי בּוּ, וְכִי גוֹלָם מִתְּקַרֵי דוּד דְּאָמַר הַאי פְּסוּקָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק אָדָם הָרָאוּשׁוֹן אָמְרוּ, גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ, קוּדָם שְׁזַרְקַתְּ בֵי נִשְׁמָה, רָאוּ עֵינַיִךְ לְמַעַבַּד בְּדִיוֹקְנֵי בְּנֵי נִשְׁא דְּדָמוֹ לִי. וְעַל סַפְרָךְ כָּלָם יִכְתְּבוּ, מֵאֵן אֵינּוֹן. יָמִים יוֹצְרוּ, כְּהַאי צוּרָה דִּידִי. וְלֹא אַחַד בְּהֶם דְּלֹא אֲשַׁתְּאָר חַד מִנְהוֹן.

אָמַר רַבִּי בּוּ, לָמָּה. אָמַר לִיהּ תָא חַזִּי, כֵּלְהוּ דְּדָמוֹ לִיהּ אוּ בְּרַמִּיזָא דִּילִיהּ, לָא מֵתוּ בְּמִיתַת נַפְשָׁהוֹן, וְכֵלְהוּ לְקוּ בְּהַהוּא עֵינַיִנָא מִמֶּשׁ.

תָא חַזִּי, אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה דִּיוֹקְנִיָּה דְּאָדָם הָרָאוּשׁוֹן וְשִׁפְרוּתִיָּה הָוָה כְּזִהְרָא דְּרִקִיעָא עֲלָאָה דְּעַל גְּבִי שְׁאָר רִקִיעֵי, וְכֵהָהוּא נְהוּרָא דְּגַנְזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקֵינָא לְעֵלְמָא דְּאֵתִי, וְכָל אֵינּוֹן דְּהוּוּ רַמִּיזָא בֵיהּ מִדִּיוֹקְנִיָּה דְּאָדָם הָרָאוּשׁוֹן בֵּיהּ לְקוּ וּמִיתָו.

דְּכָךְ אוּרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יְהִיב עוֹתְרָא לְבַר אֵינִישׁ, לָמָּה, לְמִיזוֹן עֵינַיִן וְלְמַעַבַּד פְּקוּדוֹי. לָא עֲבִיד הַאי וְאֵתְגָאֵי (וְאֵי אֵתְגָאֵי בֵיהּ) בְּהַהוּא עוֹתְרָא, בֵּיהּ יִלְקִי דְּכְּתִיב, (קהלת ה) עֶשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעֲלֵיו לְרַעְתּוֹ. יְהִיב לִיהּ בְּנִין, לָמָּה, לְמִילָף לְהוּ אוּרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְמִיטַר פְּקוּדוֹי כְּדָאִמּוֹר בְּאַבְרָהָם (בְּרַאשִׁית יח) כִּי יַדְעַתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֵת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָךְ יְיָ לְעֵשׂוֹת צְדָקָה וְגוֹי'. לָא עֲבִיד הַאי וּמִתְגָּאָה בְּהוּ, בְּהוּ לְקִי דְּכְּתִיב, (איוב יח) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְדָּ בְּעַמּוֹ וְגוֹי'. וְכֵן כְּהַאי גּוֹנָא כַּד יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁפְרוּתָא טָבָא עֲלָאָה דְּאָדָם הָרָאוּשׁוֹן לְהוּ, לָמָּה, בְּגִין לְמִיטַר פְּקוּדוֹי וְלְמַעַבַּד רְעוּתִיָּה, לָא עֲבָדוּ כְּדִין אֶלָּא אֵתְגָאוּ בֵיהּ. בֵּיהּ לְקוּ בְּהַאי שְׁפִירוּתָא.

אָמַר רַב יְהוֹדָה, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן, הָוָה גּוֹלָם עַד לָא זָרִיק בֵּיהּ נִשְׁמַתָּא, וְקָרָא לְהַהוּא מְלָאָכָא דְּהוּא מְמוּנָה עַל דִּיוֹקְנָא דְּבְנֵי נִשְׁא, וְאָמַר לוֹ עֵינַיִן וְצַר בְּדִיוֹקְנָא דְּדִין שִׁתָּא בְּנֵי נִשְׁא, הַדָּא הוּא דְּכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ה) וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שִׁתָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִהַהוּא עֲפָרָא מִמֶּשׁ דְּאֵתְבְּרֵי אָדָם הָרָאוּשׁוֹן נְסִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֵתְבְּרָאָה אֶלְיִן שִׁתָּא, וְקָרָא לִיהּ שֵׁת, שִׁתָּא, הַדָּא הוּא דְּכְּתִיב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ מֵאוֹתָהּ הַעִיסָה שֶׁנִּבְרָא הַגּוֹלָם שְׁלוֹ, וְעַל כֵּךְ נֶאֱמַר גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךְ וְעֵינַיִתָּ בּוּ לְעֵשׂוֹת (ד"א ל"ג

ב) דָּדָא מוּ ליה. וְעַל סַפְרָךְ כָּלִים יִכְתְּבוּ, מֵאֵן אֵינוֹן, כְּלָהוּ דְלָא נָטְרוּ מֵאֵי דִיִּהֵב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹון וְאֵתְרָדוּ מִן עֲלָמָא (וְאֵתְדִנוּ בַּהוּא דִינָא).

תָּנוּ הָתֵם אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲשֶׁכְּחָנָא דְתַלְתַּת מִטְרָן הוּי לִילָא, וְכַל חַד וְחַד אֵית עֲנִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ. כַּד נָפִיק נְשִׁמְתִּיה מִינִיה וְאֲשֶׁתְּאָר הוּא גוּלְמָא נָאִים עַל עַרְסִיה, וְנִשְׁמְתִּיה סְלָקָא בְּכַל לִילָא קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵי זַכָּאָה הִיא חֲדָאן עֲמִיה, וְאֵי לָא דְחִינָן לָהּ לָבַר. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מֵאֵי דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצָאוּ אֶת דוּדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחולֵת אֶהְבֶּה אֲנִי.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, הִנְשַׁמָּה אוֹמְרַת לְאוֹתָם הִנְשַׁמּוֹת הַזּוֹכוֹת לִיכְנִס לִירוּשָׁלַם שֶׁל מַעְלָה, וְהִם הִנְקִרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם עַל שְׁזוֹכוֹת לִיכְנִס שָׁם, וְלִפְיָךְ הִנְשַׁמָּה אוֹמְרַת לָהֶם הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצָאוּ אֶת דוּדֵי דָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַב אָמַר זֶה זִיו אֶסְפִּקְלָרְיָאָה שֶׁל מַעְלָה. מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחולֵת אֶהְבֶּה אֲנִי, לִיהֲנוֹת מְזִיו שְׁלוֹ וְלִהְסִתּוֹפֵךְ בְּצֵלוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר שְׁחולֵת אֶהְבֶּה אֲנִי, אוֹתָהּ הִתְשׁוּקָה וְהִכְסוּף שֶׁכְּסִפְתִּי בְּעוֹלָם עַל הַכֹּל לְפִיכָךְ אֲנִי חוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר זֹו אֶהְבֶּה שְׁאוּהֶבֶת הִנְשַׁמָּה לְגוּף, דְּכִיוֹן שְׁנִשְׁלַם קִצּוֹ שֶׁל גּוּף אוֹתָם הִנְשַׁמָּה שְׁנִגְזְרוּ עֲלֵיו כְּמָה דְאֵת אָמַר וְיִהְיוּ חַיִּי שְׁרָה, מַה כְּתִיב וַיִּקַּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגו'.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מַה כְּתִיב בְּפִסּוּק קוּדְסִים זֶה דְכְּתִיב וְתָמַת שְׁרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֲבֵרוֹן בְּאַרְצָ כְּנַעַן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם וְהִכְנִיס בּוֹ אַרְבַּעָה דְבָרִים הִנְחָלְקִים בְּגוּף. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַמְּחוּבְּרִים בְּגוּף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר הִנְחָלְקִים בְּגוּף שֶׁהִם חוֹלְקִים לְהִתְפָּרֵשׁ כָּל אֶחָד לִיסוּדוֹ כְּשִׁיוֹצָא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הַמְּחוּבְּרִים בְּגוּף בְּחַיָּו, מִשְׁמַע מְקָרָא דְכְּתִיב וְתָמַת שְׁרָה, זֶה הַגּוּף. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, אֵלוֹ הָאֲרַבַּע יִסוּדוֹת. הִיא חֲבֵרוֹן, שֶׁהִיוּ מְחוּבְּרִים בְּגוּפּוֹ בְּחַיָּו. בְּאַרְצָ כְּנַעַן, בְּעוֹלָם הַזֶּה הַבּוֹחֵר אָדָם בְּזִמְן מוֹעֵט:

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּד לְשָׁרָה וּלְבַכְתָּהּ. הִינֵנוּ (דְכְּתִיב) דְתָנִן כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים נִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם פּוֹקֵדֵת לְגוּפּוֹ וּמִתְאַבְּלֵת עֲלָיו, הִדָּא הִיא דְכְּתִיב, (אֵיּוֹב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עֲלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עֲלָיו תִּתְאַבֵּל. כֹּהֵאִי גּוֹנָא וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּד לְשָׁרָה וּלְבַכְתָּהּ. וַיָּבֵא אַבְרָהָם, זֹו הִיא הִנְשַׁמָּה. לְסַפֵּד לְשָׁרָה, זֶה הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשַׁעָה שֶׁהִנְשַׁמָּה זוֹכָה וְעוֹלָה לְמָקוֹם מַעְלָתָהּ, הַגּוּף שׁוֹכֵב בְּשִׁלּוֹם וְיָנוּחַ עַל מִשְׁכְּבוֹ הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (אֵיּוֹב נ) יָבֵא שְׁלום לְנוֹחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, הִלֵּךְ נִכְחָה. מֵאֵי הוּלֵךְ נִכְחָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק הִנְשַׁמָּה הוּלֵךְ נִכְחָה לְמָקוֹם הַעֲדָן הַגְּנוּזָה לָהּ. מֵאֵי מִשְׁמַע. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵהֵאֵי מִשְׁמַע, נִכְחָה כְּתִיב, (לִפְנֵינוּ כ' בּוֹאוּ וְעִי' לַעֲלִיל פֶּגַב בְּדֶרֶךְ אִמְתָּ אוֹתָהּ ג) בַּה"א. וּבְשַׁעָה שְׁאִינָהּ זוֹכָה וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עוֹנֶשָׁה הוֹלְכֵת מִשׁוֹמְמֵת וּמִבְּקִרַת בְּכָל יוֹם לְגוּף וּלְקַבֵּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֵאֵי קוּלִיתָא דְקֶרְדִּינוּתָא, כַּד אֲזִיל בְּסִרְחוּתָא לְכָאן וּלְכָאן אֲזִיל וּמִבְּקֶר לָהּ לְאַתְרָהּ תְּרִיסֵר יְרַחֵי. כַּד נִשְׁמְתָא הֵיאָה דְאֵתְחַזְיָא לְקַבְּלָא עֲנִשָׁא, אֲזִלָּה לָבַר בְּעֲלָמָא וּמִפְּקֵדֵת לָהּ לְאַתְרָהּ תְּרִיסֵר יְרַחֵי בְּבִתֵּי קַבְרֵי וּבְעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תָּא חַזִּי, דְכְּתִיב וַיִּקַּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגו', אָמַר רַבִּי אַבְאָ וְהֵא תָּנוּ דְכַד נִשְׁמְתָא הִיא בְּתִשְׁלוּמָא עֲלָאָה, נִיתְרוּסָף בַּה' ה' וְנִקְרַאת אַבְרָהָם בְּתִשְׁלוּמָא עֲלָאָה. וְהָכָא אֵת אָמַר דְכַד לִיתָא זַכָּאָה כָּל כַּד דְכְּתִיב וַיִּקַּם אַבְרָהָם. עַבְדַּת מֵאֵן דְיִתִּיב בְּפִרְסִיָּא נְחִית בְּגוֹ זוּטָר תִּתְאַה.

אֵלָא הָכִי גִזְרָנָא וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ, דְּאָמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא כְּשֶׁהִנָּשְׂמָה רְאוּיָהּ לְעֹלוֹת לְמָקוֹם עֲדָנָה, קוֹדֵם מְגִינָה עַל הַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ שְׂיוּצָאֵת מִשָּׁם וְאַחַר כֶּף עוֹלָה לְמָקוֹם מְעַלְתָּהּ, הֵדָא הוּא דְכָתִיב וְיָקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ זֶהוּ הַגּוֹף.

וְיַדְבֵּר אֶל בְּנֵי חַת אֱלוֹ שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁהֵם (ד"א ל"ג בני) חַתְּחַתִּים וְנִהְלָמִים בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרָאֵת קוֹנָם, חַתִּים עַל שְׁהֵם שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, וְאַמְאֵי צְרִיכָה לְהוּ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֹּלָא בְּמִנְיָנָא כְּתִיבִין, וְעַל (דְּהוּי ד"א דַּא הוּי הַהוּא) גּוֹפָא בְּמִנְיָנָא עֲמַהוּן. וַיְמָה אָמַר לְהוּ בְּדַרְךָ פִּיּוּס וּבְדַרְךָ כְּבוֹד.

גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם וְגוֹ' דְּהַאי גּוֹפָא יְהוּי בְּמִנְיָנָא חַד עִמָּכוֹן בְּחַבְרָא דָא. אָמַר רַבִּי רָאֵה מַה כְּתִיב וְעַנּוּ בְּנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם וְגוֹ'. כְּמוֹ כֹּן בְּדַרְךָ כְּבוֹד בְּדַרְךָ פִּיּוּס, הֵדָא הוּא דְכָתִיב שְׁמַעְנּוּ אֲדוֹנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ בְּתוֹכְנוּ.

מֵאֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֶתְּהָ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס קוֹדֵם שְׂיוּצָא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בַּת קוֹל יוֹצֵאת בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן עֵדוֹן הִכִּינוּ מְקוֹם לְפָלוּנֵי שְׂיָבָא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים מֵאֵת אֱלֹהִים מְלַמְעָלָה אֶתְּהָ נְשִׂיא בְּכָל יוֹם בְּתוֹכְנוּ, בְּמַבְחָר קְבָרֵינוּ בְּמַבְחָר הַצְּדִיקִים הַצְּדִיקִים בְּחַבְרָת הַמּוֹבְחָרִים מִנָּה אוֹתוֹ הַכְּנִיסָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן עֲמַנּוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת הַמְּנַן כִּי כוֹלְנוּ שְׂמַחִים בּוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן (דף קכד ע"א) פִּזִּי תָא חֲזִי, כִּיּוֹן שְׁהִנָּשְׂמָה פּוֹגַעַת בְּהֵם (וּתְדוּקוּ), לְאַחַר כֶּף פּוֹגַעַת לְאוֹתוֹ הַמְּלֵאָךְ הַמְּמוּנָה עֲלֵיהֶם דְּתַנְּן מְלֵאָךְ מְמוּנָה עַל בְּתֵי קְבָרֵי וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְהוּא מְכָרִיז בִּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצְּדִיקִים הַעֲתִידִים לִיכְנֹס בִּינֵיהֶם, וּמִיָּד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדִי לְשַׁבֵּן הַגּוֹף בְּהַשְׁקָט וּבְבַטְחָה וּבְמִנְיָחָה וּבְהִנָּאָה, (עלמא) הֵדָא הוּא דְכָתִיב וְיַדְבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא זֶה הַמְּלֵאָךְ הַנִּקְרָא דוּמָה, וְלָמָּה נִתְכַּנְּה שְׁמוֹ עֶפְרוֹן, עַל שֶׁהוּא מְמוּנָה עַל שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם. וְהוֹפְקָדוּ בְּיָדוֹ כָּל פְּנִיקְסֵי הַצְּדִיקִים וְחַבְרוֹת הַחֲסִידִים הַשׁוֹכְנִים בְּעֶפְרָיִם, וְהוּא עֲתִיד לְהוֹצִיאֵם בְּחֻשְׁבוֹן.

וְתֵאנָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְעֲתִיד לְבֵא כְּשִׁיפְקוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים, יִקְרָא לְמֵלֵאָךְ הַמְּמוּנָה עַל הַקְּבָרוֹת, וְדוּמָה שְׁמוֹ, וְיִתְבַּע מִמֶּנּוּ מְנַן כָּל הַמֵּתִים הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים וְאוֹתָם גְּרִי הַצְּדִיק וְשִׁנְהֵרְגוּ עַל שְׁמוֹ, וְהוּא מוֹצִיאֵם בְּחֻשְׁבוֹן כְּמוֹ שְׁנִטְלָם (שְׁמוֹת ז' ב) בְּחֻשְׁבוֹן, הֵדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ' אִישׁ לֹא נֶעְדָר.

וְתֵאנָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי יַעֲקֹב, נְפֻשׁוֹת הַרְּשָׁעִים נְתוּנוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל מְלֵאָךְ זֶה שְׁשֻׁמוֹ דוּמָה, לְהַכְּנִיסָם בְּגִינָם וְלָדוֹן שָׁם, וְכִיּוֹן שְׁנִמְסָרוֹת בְּיָדוֹ, שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרוֹת עַד שִׁיכְנִסוּ לְגִינָם, וְזֶה יֵרָאֵת דָּוָד שְׁנִתְיָרָא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ עוֹן שְׁנֵאָמַר (תהלים צד) לוֹלִי יִי עֲזָרְתָה לִּי כְּמַעַט שְׁכָנָה דוּמָה נְפֻשִׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא הִנָּשְׂמָה פּוֹגַעַת לוֹ לְהַכְּנִיס אוֹתוֹ גּוֹף עִם שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם הֵדָא הוּא דְכָתִיב וְיַדְבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם הַמְּלֵאָךְ קוֹדֵם וְאוֹמַר לוֹ. רְאֵה מַה כְּתִיב לְמַעְלָה וְעֶפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת, שְׁחַתּוֹ לְשַׁבּוֹן בְּעֶפְרָיִם. וְהוּא מְקַדֵּים וְאוֹמַר לוֹ לְהַכְּנִיס אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים, הֵדָא הוּא דְכָתִיב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחֲתִי אֶת אַבְרָהָם בְּאֲזֵנֵי בְנֵי חַת לְכָל בְּאֵי שְׁעַר עִירוֹ לֵאמֹר. מֵאֵי לְכָל בְּאֵי שְׁעַר עִירוֹ. רַב נַחְמָן אָמַר אֵינּוֹן דְּעֵאלוּ בְּכַתְבַּת חוּשְׁבוֹן פְּנִיקְסִיָּה, דְּאָמַר רַב נַחְמָן וְהָכִי אֶתְגַּזֵּר (על חֻשְׁבוֹן, עַל יְדוּי דְּדוּמָה עֵאלוּן בְּבֵתֵי קְבָרֵי וּבְחוּשְׁבוֹן פְּתִיקָא זְמִין לְאַפְקָא לוֹן וְהוּא מְמוּנָה עַל דִּיירֵי עֶפְרָא.

מַהוּ הַשְּׂדֵה נִתְתִי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַפְּקָדָא דְשְׁלוֹהָ וּמְנוּחָה רַבָּה. אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם בַּר מְנוּיָמִי אֵין לָךְ כָּל צְדִיק וְצְדִיק מְאוֹתָם הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה שְׂאִין לוֹ מְאֵתִים עוֹלָמוֹת וְכֹסֵפִין בְּשִׁבִיל הַתוֹרָה הֵדָא הוּא דְכָתִיב, (שיר השירים ח) וּמֵאֵתִים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ, וּמֵאֵתִים עַל שְׁמוֹסְרִים עֲצָמָם בְּכָל יוֹם כְּאֵילוּ נְהָרְגוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, נֶצְחוּ כְּהַאי פְּסוּקָא (נ"א וכך אמרו בהאי פסוקא) דְכָתִיב וְאֶהְבֵּת אֶת יְיָ וְגוֹ'.

וְתֵאנֵא כֹּל הַמְכוּוֹן לְבוּ בְּהַאי פְּסוּקָא כְּדִי לְמַסּוֹר נִפְשׁוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב
כְּאֵלּוּ נִהְרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מה) כִּי עָלִיד הוֹרְגֵנוּ כֹּל הַיּוֹם. אָמַר רַב
נַחֲמָן כֹּל הַמוּסַר נִפְשׁוּ בְּהַאי פְּסוּקָא נוֹחַל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף
וְהָא תַּנּוּ מֵאַתְיָם. אָמַר רַב נַחֲמָן מֵאַתְיָם עַל הַתּוֹרָה, וּמֵאַתְיָם עַל שְׁמִסַּר עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם עַל
קְדוּשַׁת שְׁמוֹ,

וְאַבְרָהָם זָקוּן בָּא בְּיָמִים וּגו'. מֵתִנִּיתִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר עַל כָּל פְּנִים כֶּדָּהּ הוּא דְהַאי מֵתִנִּיתִין
שְׁפִיר, דְּאַתְעֵבִיד נִשְׁמַתָּא הַהוּא דְכְּתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א) וְהִנֵּה אוֹפָן אֶחָד בְּאַרְצָא אֶצֶל הַחַיּוֹת
לְאַרְבַּעַת פְּנָיו. כְּדָאמוֹר בְּהַהִיא מֵתִנִּיתָא קַמִּיתָא.

אָמַר לִיהוּ רַבִּי אַבָּא לִימָא לָן מַר מֵהַהִיא מֵתִנִּיתִין אָמַר לִיהוּ הַכִּי אַתְפָּרֵשׁ בְּתַלְתָּ עֶשְׂרֵי מְכִילָן
דְּרַחֲמֵי בְּפִרְשָׁתָא דִּילִיָּהּ, אֶבְל הַכָּא אֵית לָן לְמִימַר. פְּתַח וְאָמַר (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי
תַּמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ וּגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאִי הִיא דְאַנְן קָרִינְן הַכָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים
לִישְׁנָא דְנוֹקְבֵתָא, וְהַתֵּם בְּאוֹרֵיתָא לִישְׁנָא דְדְכוּרָא.

אָלָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַכָּא בְּתוֹרָה נִקְרָא בְּלִשׁוֹן זָכָר אֶצֶל הַגּוֹף מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹף אֶצֶל הַנְּשִׁמָּה
כְּאִשָּׁה אֶצֶל הַזָּכָר, וְהַנְּשִׁמָּה לְגַבֵּי מַעֲלָה, כְּנֻקְבָה בְּפְנֵי הַזָּכָר וְכָל אֶחָד מֵעֲלָתוֹ יוֹרֵשׁ.

תַּנּוּ הַתֵּם בְּאַרְבַּעַת פְּעָמִים (נ"א בשנה) בְּשַׁעֲהַ בְּכָל יוֹם, עֵדוֹן מְנִטְףָּ עַל הַגֶּן, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָם
הַטְּפוֹת נִהַר גְּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, וְשִׁמְנָה וְאַרְבַּעִים טְפוֹת מְנִטְףָּ בְּכָל יוֹם וּמִשָּׁם
שְׂבָעִים אֵילָנֵי הַגֶּן הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) לְשַׁבְּעוּ עֲצֵי יִי. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר מֵהַכָּא (תהלים
קו) מִשְׁקָה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, אֵיזוֹ הִיא עָלֶיהָ זֶהוּ עֵדוֹן. וְעֵדוֹן בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר לְמַעֲלָה מֵעֲרֻבוֹת הוּא. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר בְּעֲרֻבוֹת הוּא, דְּהָא תַנּוּ שָׁם גְּזֵי חַיִּים טוֹבִים,
בְּרַכָּה וְשְׁלוֹם וְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים וְהַגְּנוּזֵי הָעֲלִיּוֹן הוּא עֵדוֹן, לְמַטָּה מְכוּוֹן כְּנֻגְדוֹ גוֹ בְּאַרְצָא
וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבְהוּ שְׁמִנָּה וְאַרְבַּעִים נְבִיאִים עֲמְדוּ לְהֵם לִישְׁרָאֵל וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֻלְקוֹ תַמְצִית
טְפָה אַחַת מֵאוֹתָם טְפוֹת שֶׁל עֵדוֹן שֶׁהֵם שְׁמִנָּה וְאַרְבַּעִים טְפוֹת. וּמָה אִם כָּל נְבִיאֵי שְׁנַטְל טְפָה
אַחַת מֵהֶן הִיְתָה מֵעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ עַל כָּל הַשָּׂאָר. אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִיָּה מְקַבֵּל מִשְׁמִנָּה
וְאַרְבַּעִים לֹא כָּל שְׁפָן, מִכָּאן אֵתָה לְמַד כְּמָה הִיְתָה חֻכְמָתוֹ.

רַבִּי בָּא אָמַר רַב כְּהֵנָּא וְכִי מֵאִין הִיָּה לְהֵם לְנְבִיאִים מֵאוֹתָם הַטְּפוֹת, אָלָא הַכִּי תַנּוּ, בְּכָל
טְפָה וְטְפָה הַיּוֹצֵאת מֵעֵדוֹן רוּחַ חֻכְמָה יוֹצֵא עֲמוֹ, וְעַל כֵּן אֵתְגַזֵּר בְּמֵתִנִּיתִין, אֵית מִזָּא מְגַדְלָן
חֻכְמִין, וְאֵית מִזָּא מְגַדְלָן טְפָשִׁין, וְאֵינוֹן מִזָּא דְמְגַדְלָן חֻכְמִין אֵינוֹן מִזָּא הוּוּ מִטְפִּין דְעֵדוֹן.

דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִזָּא דְבֵיהּ טְפִין יְתַבִּין (נ"א יתיבין) מִכָּל אֵינוֹן אַרְבַּע נְהַרִי קְדַמָּה הוּא
דְכְּתִיב, (בראשית ב) שֶׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. מֵאִי שֶׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. הַמְּיוּחָד מִכּוֹלֵם פִּישׁוֹן וְהוּא
הַנוֹפֵל בְּאַרְצָא מִצְרַיִם, וְלִפְיֵךְ הִיְתָה חֻכְמָת (לישראל) מִצְרַיִם יוֹתֵר מִכָּל הָעוֹלָם.

וּמִשְׁנֵיגְזָרָה גְזָרָה שְׁאֵבְדָה חֻכְמָת מִצְרַיִם, נָטַל קוֹדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹתָם טְפִין וְזָרַק לֹון
בְּהַהוּא גְנָא, בְּהַהוּא נְהָרָא דְגִנְתָּא דְעֵדוֹן דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֶּן. וְזֶה הִיָּה מוֹלִיד אַרְבַּעַת אַחֲרִים וְהָאֶחָד הַמְּיוּחָד הַנוֹלַד מִמֶּנּוּ פִישׁוֹן הִיָּה. מִשְׁנֵטְלוֹ אֵלוֹ
הַטְּפוֹת שְׁלֹא יֵצְאוּ מֵהֶן אֵבְדָה חֻכְמָה מִמִּצְרַיִם.

וּמֵאוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁהִיָּה יוֹצֵא מֵעֵדוֹן, תַמְצִי' (נ"ל ימצו) כָּל נְבִיאֵי וְנְבִיאֵי, וְהֵיִינוּ דְכְּתִיב מִתְחַלֵּף בְּגוֹן
לְרוּחַ הַיּוֹם. וְגִנוּזָּ זֶה בְּגוֹן עֵדוֹן לְעֵתִיד לְבוֹא, וְזֶה הוּא הַנְּהָר שֶׁרָאָה יְחִזְקֵאל בְּנְבוּאוֹתוֹ. וְעַל כֵּן
אָמַר הַכְּתוּב (ישעיה יא) כִּי מְלָאָה הָאֶרֶץ דְעָה אֶת יִי וּגו'. שְׁאוֹתָם מִים תְּמִיד מְגַדְלִים הַיְדִיעָה
בְּעוֹלָם.

תַנּוּ רַבְּנָן כָּל נִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים לְמַעֲלָה בְּעֵדוֹן הוּוּ. וּמָה מִמָּה שְׁיִוְרַד מֵעֵדוֹן יִשְׁגָּא חֻכְמָה
בְּעוֹלָם, לְעוֹמְדִים בּוֹ וְנִהְיִין מֵהֵנָּה אֵתוֹ וְכַסּוּפִין, עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה.

אמר רבי יצחק כיון שהנשמה זוכה ליכנס בשערי ירושלים של מעלה. מיכא"ל השר הגדול הולך עמה ומקדים לה שלום. מלאכי השרת תמהים בו ושואלים עליה (שיר השירים א) מי זאת עולה מן המדבר. מי זאת עולה בין העליונים מהגוף החרב שדומה להבל דכתיב, (תהלים קמד) אדם להבל דמה. הוא משיב ואמר (שיר השירים ו) אחת היא יונתי תמתי, אחת היא מיוחדת היא. אחת היא לאמה, לאמה זו היא פסא הכבוד שהיא אם לנשמה ויולדת לה שנגזרה ממנה.

ראוה בנות ויאשרוה. אלו שאר הנשמות שהן במעלתן למעלה והם הנקראות בנות ירושלים. אמר רבי יוסי הא חזרנא על מה דאמרן אלו נקראות בנות ירושלים, והאחרות נקראות בנות לוט. ראוה בנות ויאשרוה. שאר הנשמות משפחות לה, ואומרות שלום בואך. מלכות ופלגשים, מלכות אלו האבות שהם מלכות. ופלגשים, הן גירי הצדק. כולם משפחות ומקלסות אותה עד שנכנסת למעלה, ואזי הנשמה במעלתה ומתקיימת אריכות הימים הדיא הוא דכתיב ואברהם זקן בא בימים. נכנס באריכות הימים לעולם הבא.

רבי אבא סבא קם על רגליו ואמר, מנוחה ושלום גרמין יהא לך רבי שמעון בן יוחאי דחזרת עטרה ליושנה. דתנינן במתניתא קדמאה דכיון שהנשמה היא בתשלומה באתר עלאה (לזמנא בתרא עאלין) לא תבאת לגופא, אלא אתבריאן מנה נשמי אחרנין דנפקי מנה ואיהי אשתארת בקיומא, עד דאתא רבי שמעון בן יוחאי ודרש ומה אם בעולם הזה שהוא הבל והגוף שהוא טפה סרוחה נכנסת בו אותה הנשמה. לעתיד לבא שיצטרפו כולם ויהיה הגוף מובחר בקיום ותשלום יותר, אינו דין להכניס אותה הנשמה בו בכל התשלומין והעלוין שבה.

אמר רבי אחא אותה הנשמה (בו בכל התשלומין והעלוין שבה) ממש ואותו הגוף ממש עתיד הקדוש ברוך הוא להעמידן בקיומן לעתיד לבא, אבל שניהם יהיו שלמים בתשלום הדעת להשיג מה שלא השיגו בעולם הזה:

ואברהם זקן בא בימים וגו'. רבי בו אמר רבי יוחנן (באותם הימים) באותו העולם שהוא ימים, ולא בעולם הזה שהוא לילה. אמר רבי יעקב באותם העולמות שהם ימים באותם ההנאות והכסופין שהוא נוחל: ויי ברך את אברהם בכל. באותו המשורה (נ"א המעשר) שנתן לו הקדוש ברוך הוא משמו, שהיא אות ה"א, שבו נברא העולם.

ותניא אמר רבי יוחנן מטטרון שר הפנים שהוא נער עבד מרבב האדון המושל עליו, ממונה על הנשמה בכל יום להספיק לה מאותו האור שנגצטנה, והוא עתיד למיסב חושבן פתקא בבתי קברי מן דומה ולאחזאה ליה קמי מאריה, והוא זמין למעבד חמיר ההוא גרמא תחות ארעא לתקנא לגופייה ולקיימא לון בשלימותא דגופא בלא נשמתא (בזמנא) דקודשא בריך הוא ישדר לה לאתרה.

אמר רבי יצחק באותה שעה מה כתיב, ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל וגו'. מהו אל עבדו, אי בחכמתא דא נסתכל מהו אל עבדו. אמר רבי נהוראי לא נסתכל אלא במה שאמר עבדו, עבדו של מקום. (זקן ביתו) הקרוב לעבודתו, ומאן איהו, זה מטטרון כדקאמרן, דאיהו עתיד ליפות לגוף בבתי קברי.

הדיא הוא דכתיב ויאמר אברהם אל עבדו, זה מטטרון עבדו של מקום. (קפא א) זקן ביתו, שהוא תחלת בריותיו של מקום. המושל בכל אשר לו, שנתן לו קודשא בריך הוא ממשלה על כל צבאותיו.

ותאנא אמר רבי שמעון אמר רבי יוסי אמר רב, כל צבאותיו של אותו עבד נוטלים אור ונהנין מזיו הנשמה, דתאנא אור הנשמה לעולם הבא גדול מאור הכפא. והא מהכפא נטלה הנשמה. אלא זה לפי הראוי לו וזה לפי הראוי לו. רב נחמן אמר גדול מאור הכפא ממש דכתיב, (יחזקאל א) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, מאי עליו על זהו.

וכשהוא הולך לעשות שליחותו כל צבאותיו והמרכבה שלו נזנין מאותו הזוהר. הדין הוא שהנשמה אומרת לו (דכתיב) שים נא ידך, כלומר סיעתך, תחת ירכי, זהו אור הנשפע מן הנשמה עליהם.

אמר רבי יהודה ברבי שלום כך קבלנו בשעה שזה הולך בשליחותו של מקום, קודש בריך הוא מניע כל צבאותיו של מעלה באות אחת משמו. אמר רב הונא כך ירכי בגימטריא ר"ם. כלומר הנשמה אומרת שים נא ידך סיעתך תחת מעלתו של רם ונשא המושל על הכל ולאחר שצוה סיעת עליונים תחת ידו אני משביעך שבועה גדולה בו. אמר רבי יצחק אלהי השמים ואלהי הארץ. הואיל ואמר בני שהוא הכל, למה נאמר אלהי השמים, אמר רבי יהודה שהוא אדון על הכל, בבת אחת וברגע אחד הוא מניע לכל וכלם כאין נגדו. רבי יצחק אומר על שמים אותיות משמו להורות שהוא הכל ואין אחר בלתו:

ואשביעך בני אלהי השמים ואלהי הארץ. אמר רב הונא ואי הויןא עמהון דמארי מתניפתא פד גלו רזא דנא לא איפרשנא מנהון הכי, דהא אנא חזי עמיקין סגיאיין בפומייהו דגלו ולא אתחזיין לכל איניש. תא חזי, שבועת קיימא דא אומי לה נשמתא דכתיב אשר לא תקח אשה לבני.

אמר רבי יצחק מהכא משמע שהואיל ואתה הולך בשליחות זה לא תקח אשה לבני, כלומר שלא תקח גוף לבני (ד"אלבניני) ליכנס בגוף אחר בגוף זר בגוף שאינו ראוי לו, אלא בהוא מממש שהוא שלי, בהוא מממש שציצאתי ממנו, הדין הוא דכתיב כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך.

אמר רבי יוסי מהו ולקחת אשה לבני ליצחק. אמר רבי יצחק אותו הגוף שנצטער עמי באותו העולם, ולא היה לו הנאה וכסוף בו מפני יראת קונו, אותו הגוף מממש תקח ליצחק עמו בהאי שמחת הצדיקים. ליצחק עמו בשמחת הקדוש ברוך הוא, ליצחק עמו דעכשוו עת שחוק בעולם הדין הוא דכתיב, (תהלים ככו) אז ומלא שחוק פיניו וגו'.

אמר רבי יהודה בר יצחק תא שמע אין מלאך אחד עושה אלא שליחות אחד, ולא בי שליחות בבת אחת. ותניא אמר רבי אבא מלאך אחד אשר קסת הסופר במתניו עתיד להרשים כל אחד ואחד על מצחו, ולאחר כן השר הגדול הולך לתקן כל אחד ואחד ולהעמידו לקבל נשמתו, הדין הוא דכתיב הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה, מאי לפניך לפני שליחותך.

רבי (אלעזר) אליעזר אזל למחמי לרבן יוחנן בן זכאי רביה, והוא יומא ריש נרחא הנה, פד מטא גביה אמר ליה להקביל פני רבו. אמר ליה לאו על כך אמרית. אלא אנא חמי באנפך דמלה חדתא אית גבך מאינון עמיקים דאת עתיד למתבע.

אמר ליה, חמינא האי אור הראשון דמטלנוי עשרה ובעשרה נטיל, וברזא דעשרה נהיג לכלא, ובאתוותא דעשרה עביד עובדוי. ותאנא עשרה פתקין עשרה מפתחו דבי קצרי בידוי, ופתקין עשרה נטיל בגינתא דעדן לאתקנא ארעא על גופיהון דצדיקיא.

אמר ליה אליעזר ברי חמית הוית תיר ממלאכא קדישא דעלמא, בעשרה אתברי, בעשרה אתנהיג. בעשרה פרסייא קדישא, בעשרה אורייתא, הוא בעשרה מטלנוי, בעשרה עלמין עלאין (בעשרה) וחד עלאה על פלא בריך הוא.

ואימא לך מלה דעתייה דמארי דמתניפתא הנה בהאי מה כתיב ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך. אמר ליה רבי זכיןא לפסוקא דא, אבל וכל טוב אדניו בידו מהו. אמר ליה הוא שמייה דמאריה דאזיל גבי לאעלא ליה ולאנהגא (ולאגנא) ליה, אמר דא ודאי הוא כי שמי בקרבו.

תנו אמר רבי אבהו תא חזי, מאן דנדע שמייה על בורייה, נדע דהוא ושמייה חד הוא, קודשא בריך הוא ושמייה חד דכתיב, (זכריה יד) וי אחד וגו' (כלהו) כלומר השם והוא אחד.

אמר רבי אבא אית לאסתכלא בפרשתא דא: ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים. אמר רבי אבא מחוץ לעיר, דא הוא בי קברי. אל באר המים, דתניא הנקדמים בבתי קברי אותם שגשגו ונתנו בתורה, דהא תנו כשנכנס אדם לקבר מה דשאלו ליה תחילה אם קבע עתים לתורה דכתיב, (ישעיה לג) והיה אמונת עתך וגו'. וכשיצא אינו דין (לקיימם) להקימם בתחלה.

אמר רבי אבא לעת ערב זהו יום ששי שהוא ערב השבת שאז הזמן לקיימא מתייא, מאי משמע דתנו שיתא אלפי שניו הוי עלמא, והוא אלף הששי שהוא סיום הכל, והיינו לעת ערב, זמן סיום הכל. לעת צאת השואבות, אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימיה של תורה שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר.

ואמר רבי אבא עוד יש לדעת דתנו אותם המתעסקים לדעת את בוראם בעולם הזה ונשמתם בתשלומה לעולם הבא וכו' לצאת משבועות הנשמה הולך לדעת מי הוא גופה ממש ומאי הוא. הנה אנכי נצב על עין המים אף על גב שתלמיד חכם הוא הולך אחר התשלוים, דכתיב והיה העלמה היוצאת לשאוב ואמרת אליה השקיני נא מעט מים מפדך אמור לי רמז ידיעתו ממה שהשגת.

ואמרה אלי גם אתה שנה, אף אתה עבד (כמוד) כמוני ולא נתחלף לי (על) ידיעתך בידיעתו של מקום ברוך הוא, וצריך אתה להשיג שאתה נברא כמוני.

וגם לגמליך אשאב, כלומר ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש לי עליך והיאך נברא אתה מזיו הנתון אצלך. אם הוא אומר סימן זה יהי מסור בדי על כל דברים אלו, ואדע שהיא האשה הוא הגוף מאותה הנשמה השבועה שהשביעני:

ויהי הוא טרם פלה לדבר וגו'. רבי יצחק אמר רבי יהודה בעוד שכל העניינים הוא רוצה לנסות על הגוף, מאי כתיב והנה רבקה יוצאת, זהו הגוף קדוש שנתעסק בדברי תורה וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו. אשר ילדה לבתואל, אמר רב יהודה בתו של אל. בן מלכה, בן מלכה של עולם. אשת נחור אחי אברהם. חברת השכל גוף שנדבק בשכל והיא אח הנשמה. וכדה על שכמה, משא החכמה עליה.

וירך העבד לקראתה. זה מטטרוין. ויאמר הגמליני נא מעט מים מפדך, אמור לי רמז חכמתא בידיעת בוראך ממה שעסקת בעולם שניצאת ממנו. אמר רבי אבא כדפרשין, אחר כל זה מה כתיב ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידיה.

אמר רבי אבא אותם העצמות שנגזרו לכאן ולכאן, הוא צומד אותם ושוקלם זה על זה כמה דאת אמר, (ישעיה נח) ועצמותיך יחליץ. אמר רבי אבא באותה שעה אותו הגוף עומד בארץ ישראל ושם נכנס בו נשמתו.

אמר רבי יוחנן מי מוליך הגוף לארץ ישראל, אמר רבי זירא קודשא בריך הוא עושה מחילות תחת הארץ והם מתגלגלים והולכים לארץ ישראל הדא הוא דכתיב, (ישעיה כו) וארץ רפאים תפיל.

אמר רבי יצחק גבריאל מוליך אותם לארץ ישראל, מנא לן דכתיב, (בראשית כד) התלכי עם האיש הזה, וכתיב התם (דניאל ט) והאיש גבריאל. אמר רבי יוסי מאי דכתיב ולרבקה אח ושמו לבן. אמר רבי יצחק אין יצר הרע בטל מן העולם, אף על פי שכלו לא נמצא קצתו נמצא.

תא חזי, בתחלה פשהיה מוטל בעולם הזה נקרא לוט, לעולם הבא (יבדל) יבטל מן העולם, אבל (לעתיד לבא) לא כולו, ונקרא לבן לא מנוול כפראשונה אלא כמאן דסחי מנוולו. לבן למאי אצטריך. אמר רבי שמעון למעבד פריה ורביה אצטריך, דאמר רבי שמעון אם אין יצר הרע נמצא, פריה ורביה אינו מצוי.

תא שמע כיון שהגוף נבנה ועומד בקיומו, מאי פתיב וישלחו את רבקה אחותם וגו'. מאי (הוי) ואת מניקתה, זה כח התנועה. רבי יצחק אמר זה כח הגוף.

רבי אבהו פתח בהאי קרא (שיר השירים ד) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי וגו', אמר רבי אבהו כיון שהגוף נבנה על קיומו ומביאין אותו לקבל נשמתו לארץ ישראל, הנשמה ממתנת אליו ויוצאת לקראתו כמה דאת אמר ויצא יצחק לשוח בשדה. הדה הוא דכתיב אתי מלבנון כלה. זו היא הנשמה. תשורי מראש אמנה, היינו דכתיב וישא עיניו וירא.

אמר רבי יהודה אם היא הנשמה, תינח אברהם כדקאמרו, אבל יצחק מהו. אמר רבי אבהו הא חבריא אמרו דעכשיו אתקרי יצחק על שום חדוותא סגיאה דבעלמא.

אמר רבי אבהו בתחלה נקראת הנשמה אברהם והגוף שרה, עכשיו נקראת הנשמה יצחק והגוף רבקה. תנו במתניתין, אמר רבי שמעון ארבעים שנה קודם קיום הגוף ממתנת הנשמה לגוף בארץ ישראל. באיזה מקום במקום המקדש.

אמר רבי אבהו תא חזי, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו. אוהב לאותו הגוף ומתנחם עמו, והוא עת לשחוק והחדנה בעולם.

אמר רבי יהודה הא כל פרשתא דא אתברר לו, אבל לא יכלנא למנדע מהו: ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ולשקולא דדעתא כל פרשתא דא ליסתורי.

כד אתא רב דימי, אמר, האי פרשתא דא שמענא ולא אדפרנא, אמרו דעלאין תקיפין לא זמנוה לגלאה ואנו מאי נימא. קם רבי יהודה ואמר ממתיתא דחברנא מארי מתניתא גליא.

קמו ואזלו הוא ורבי ייסא ורבי חניא, אשכחוה לרבי אלעזר ברבי שמעון והנה מגלה רזין דתפילין. עאלו קמיה ואמרו במאי אתעסק מר. אמר לון טעמא דתפילין אמנא, דהא זכאה הוא בר נש דמנח תפילין ונדע טעמא דידהו.

אמרו אי ניחא קמיה דמר לימא לן מלה. אמרו שמענא מאבוך דקודשא בריך הוא ברחימו סגיאה דהנה ליה עם ישראל אמר לון למעבד ליה בי משכנא כגוונא דרתיכא עלאה דלעילא וייתי דיוריה עמהון הדה הוא דכתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ושמענא מאבוך דהכא סתים טעמא דתפילין בהאי פסוקא.

אמר ליה תא חזי, כגוונא עלאה אתעבד מקדש ברתוכי קדישין, ובתר כן אשרי קודשא בריך הוא דיוריה עמהון, כעננינא דא, וכגוונא דא אתערו חבריא מארי מתניתא בטעמא דתפילין, למקווי ההוא גברא דוגמא דרתיכי עלאין, רתיכא תתאה רתיכא עלאה, למיתי מלכותא דיליה וישרי דיוריה עלויה. ותנינן אית ביה רזין עלאין ודוגמיהון, ואית ביה תלת רתיכין, דוגמת עלאין קדישין רזין דתלת אתוותא דשמהן קדישי, עלמין תלת, רתיכין תלתא אתוותא, ארבע פרשיות שליט על ארבע, ועל כד רזא דשיין דתלת כתרין, ושיין דארבע כתרין, תלתא מלכין שליטין בגופא תפילין עלוי קודשא בריך הוא לעילא, אלן תפילין דרישא, תפילין דדרועא ארבע פרשין. לבא רכיב דוגמא דרתיכא תתאה ותתאה רכיב. עוד תנינן דא רכיבא דדרועא לתתא. ולבא רכיב, דוגמא דאיהו לתתא ואתמסרון בידיה לאעלאה לון כל חילי שמנא, כד לבא הוא רכיב לתתא ואתמסרו בידי כל אברי גופא.

ועילא מניה ארבע פרשין על מוחא דרישא איהו, אבל קודשא בריך הוא שליטא עלאה מלכא מכלא. (ורוח) ורזא דחכמתא דא, הוא כגוונא דמקדשא דכתיב ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה. ועליהו דיוריה דמלכא בארבע אתוון תרין רתיכין.

וְכַהֲנֵי גוֹנָא לְבָא וּמוּחָא, לְבָא מְכָאן וּמוּחָא מְכָאן וְעַלְיָהּוּ מְדוּרְיָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּאַרְבַּע (ד"א ארבע) פְּרָשִׁין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מְכָאן וּלְהֶלְאָה רַזִּי דְכַתְרֵי אֲתוּוּתָא וּפְרָשִׁין
בְּגוּפֵיהוּ וּרְצוּעוֹתֵיהוֹן. הִלְכָה לְמִשָּׁה מְסִינִי וּרְמִיזָא דְלֵהוֹן אֲתַגְלִי וְטַעֲמָא דְכֻלָּא בְתַלְתָּ עֶשֶׂר
מְכִילָן (דרחמי).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֲלֵמָלָא לֹא אֲתִינָא אֶלָּא בְּדִיל רְזָא דָּא דִּינִי. אָמְרוּ לִיה זְכָאָה חוּלְקָא לְעֵלְמָא
דְּאֲתִי דְכָל רַז לֹא אָנִיס לָךְ. אָמְרוּ לִיה אֲתִינָא קַמִּיה דְּמַר לְמַנְדַּע רְזָא דְהֵאֵי פְסוּקָא וַיֹּסֶף
אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָה קְטוּרָה.

אָמַר פִּירוּשָׁא דְהֵאֵי פְסוּקָא כְּמָה דְגָלוּ חֲבַרְנָא מְאָרִי מִתְנִיתִין, דְּכַד נִשְׁמַתָּא יִיתִי בְּהֵוָה
גוּפָא קְדִישָׁא דִילָהּ, הָא מִלִּיָּא הוּוּ עַל חֲיִיבָא דִיקוּמוּן וּכְשָׁרוֹן עוֹבְדִין וַיִּתְּנוּ לָהּ מִזִּינָא
יְקָרָא דִילָהּ דִּינְדַעוּן וִיתוּבוּן וַיִּזְכְּבוּן וְזָכוּתָא שְׁלִימָתָא.

וְכַד חֲמָא שְׁלֵמָה דָּא הוּוּ סָגִי (ד"א תוה סגיא) וְאָמַר (קהלת ח) וַיִּכְּבוּ רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ
וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ, שְׁיָבֵאוּ וַיִּחִיו מִמְקוֹם קְדוֹשׁ.

וְתַנְיִן אָמַר רַבִּי אֶבְרָהָם אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כְּתִיב, (ירמיה ג) הִיִּהְפֹּד כּוֹשֵׁי עוֹרוֹ וְנִמְר חֲבַרְבְּרָתִיו, כִּי
הִרְשָׁעִים שָׁלָא זָכוּ לְשׁוּב בְּעוֹלָם הִזָּה וְלִהְקָטִיר מַעֲשֵׂים טוֹבִים לְעוֹלָם, לֹא יִקְטִירוּ בְּעוֹלָם
הַבָּא. רָאָה מַה כְּתִיב וַיֹּסֶף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה, וְשָׂרׁוּצָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִשְׁמָה לְגוּפָם וּלְקַרְבָּם
בְּתַשׁוּבוֹהָ, כְּמָא דְאֲתָּ אָמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחַרְוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב
וְתִלְד לּוֹ אֵת זְמָרׁוֹן וְאֵת יִקְשׁוֹן, הַרְבֵּה מַעֲשֵׂים רָעִים עַד שְׁנַגְרָשִׁים מִן הָעוֹלָם דְּכַתִּיב וַיִּשְׁלַחֶם
מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ. וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפְרָיִם יִקְיָצוּ וְגוֹ', וְעַל הָאֲחֵרִים
נֶאֱמַר וְהַמְשַׁכֵּלִים יִזְהִירוּ כְּזֹהֶר הַרְקִיעַ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֵאֵי מִשְׁמַע עַל פְּרָשְׁתָּא,
וּמִשְׁמַע דְּאוֹתוֹ זְמַן (נקרא) (ס"א אבד) עַבְד שָׁם (הנשמח) אֲבָרְהָם, וּבְמִקוּמוֹ נִקְרָאת יִצְחָק
כְּדָקְאֲמָרוֹן, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת אֲבָרְהָם וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֵת יִצְחָק בְּנוֹ, וַיֵּשֶׁב
יִצְחָק עִם אֲבָרָה לְחַי רָאִי. עַם דִּיעֵת הַחַי שְׁהוּא חַי הָעוֹלָמִים לְדַעַת וּלְהַשִּׁיג מַה שְׁלָא הַשִּׁיג
בְּעוֹלָם הִזָּה הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה יא) כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֵת יִי, (עד כאן מדרש הנעלם)

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר, (קהלת יב) וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרָיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב
אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה. תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאָדָם, נָטַל
עֶפְרָיָה מֵאַתְר דְּמִקְדָּשָׁא, וּבְנָה גוּפִיהָ מֵאַרְבַּע סְטָרוֹן דְּעֵלְמָא, דְּכֻלְהוּ יְהָבוּ
לִיה חֵילָא, לְבַתֵּר אֲתֵרַק עֲלֵיהָ רוּחָא דְחַיִּי כְּמָא דְאֲתָּ אָמַר, (בראשית ב) וַיִּפַּח
בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וְגוֹ' לְבַתֵּר קָם וַיִּדַּע דְּאִיהוּ מַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְכַדִּין אֲתַדְּבַק
וַיִּדַּע חֲכָמָה עֲלָאָה.

כְּגוֹוָנָא דָּא כָּל בַּר נֶשׁ דְּעֵלְמָא אִיהוּ כְּלִיל מַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְכָל אִינוּן דִּיִּדְעִין
לְאַתְקִדְשָׁא בְּהֵאֵי עֵלְמָא כְּדָקָא יָאוּת, כִּד אוֹלִידוּ בַר, מְשַׁכִּין עֲלֵיהָ רוּחַ
קְדִישָׁא מֵאַתְר דְּכָל קְדִישֵׁי נְפָקִין מִנִּיהָ, וְאֵלִין אֲקָרוּן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא בְּגִין דְּגוּפָא אֲתַעֲבִיד בְּקְדוּשָׁה כְּדָקָא יָאוּת, הִכִּי נְמִי יְהָבִין לִיה רוּחָא
מֵאַתְר עֲלָאָה קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי וְהָא אֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְזַמִּין בַּר נֶשׁ לְמִיָּהֵב חוּשְׁבָן עוֹבְדוּי עַד לָא יְפוּק מֵעֵלְמָא,
הֵוָה יוּמָא, יוּמָא דְחוּשְׁבָן אִיהוּ, דְּגוּפָא וְנִשְׁמַתָּא יְהָבִי חוּשְׁבָנָא. לְבַתֵּר
נִשְׁמַתָּא אֲתַפְּרָשָׁא מִנִּיהָ, וְגוּפָא תָּב לְאַרְעָא, וְכֻלָּא תָּב לְאַתְרִיהָ דְּאֲתַנְסִיב
מִתַּמָּן וְהָא אוּקְמוּהָ, עַד זְמָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זַמִּין לְאַחֲרֵיָא מִתְּיָא
כְּלָא גְנִיז קַמִּיהָ.

וְהָיָה גּוֹפָא מְמֹשׁ וְהָיָה נִשְׁמָתָא מְמֹשׁ זְמַן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא לְעֵלְמָא כְּמִלְקָדְמִין וּלְחַדְתָּא אֲנָפִי עֲלֵמָא הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כו) יְחִיו מִתִּידָּ נְבִלְתֵי יְקוּמוּן. וְהָיָה נִשְׁמָתָא מְמֹשׁ גְּנִיזָא קִמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתִבֵּת לְאַתְרָהּ כְּפּוּם אֲרַחָהּא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וְהָרוּחַ תְּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה. וּלְזִמְנָא דְזְמַן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲזִיָּא מִתִּיָּא, זְמַן אִיהוּ לְאַרְקָא טְלָא מְרִישִׁיהָ עֲלִיָּהּ, וּבְהָהוּא טְלָא יְקוּמוּן כְּלָא מְעַפְרָא.

דף קלא ע"א

הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲזָרוֹת טִלְדָּ. מֵאֵי טַל אֲזָרוֹת, אֲזָרוֹת מְמֹשׁ מֵאִינוּן נְהוּרִין דְלַעֲיִלָּא דְבַהוּן זְמַן לְאַרְקָא חִיִּין לְעֵלְמָא, בְּגִין דְאֵילְנָא (דף קלא ע"א) דְחִיִּי גְרִיק חִיִּין דְלָא פְסָקִין לְעֵלְמִין, דְהָא הִשְׁתָּא פְסָקִין בְּגִין דְהָא חוּיָא בִישָׁא שְׁלֵטָא וְאַתְכִּסִּי סִיְהָרָא. וּבְגִין כֵּד כְּבִיכּוּל פְסָקִין מִיִּמּוּי וְחִיִּין לָא שְׁלֵטִין בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יָאוּת.

וּבְהָהוּא זְמַנָּא הָהוּא יֵצֵר הָרַע דְאִיהוּ חוּיָא בִישָׁא יְסַתְלַק מֵעֵלְמָא וַיַּעֲבֵר לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְאַתְמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ. וּלְבַתֵּר דְאִיהוּ יִתְעַבֵּר מֵעֵלְמָא, סִיְהָרָא לָא אֲתַפְסִיָּא, וְנַהֲרָא דְנָגִיד וְנָפִיק לָא יְפָסְקוּן מִבּוּעוּי, וּכְדִין כְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרַח הַלְּבָנָה כְּאֹרַח הַחֲמָה וְאֹרַח הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתַיִם כְּאֹרַח שְׁבַעֲתַיִם הַיָּמִים וְגוֹי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אֵי תִימָא דְכָל גּוֹפִין דְעֵלְמָא יְקוּמוּן וַיִּתְעָרוּן מְעַפְרָא, אִינוּן גּוֹפֵי דְאַתְנָטִיעוּ בְנִשְׁמָתָא חָדָא מַה תְּהָא מְנִיָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אִינוּן גּוֹפִין דְלָא זְכוּ וְלָא אֲצִלְחוּ הָרִי אִינוּן כְּלָא הוּוּ, כְּמָה דְהוּוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּהָהוּא עֲלֵמָא חֲכִי נְמִי בְהָהוּא זְמַנָּא, וְגוֹפָא בְתַרְרָהּ דְאַתְנָטֵע וְאַצְלַח וְנָטַל שְׁרִשׁוּי כְּדָקָא יָאוּת יְקוּם.

וְעֲלִיָּה כְתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹלַע עָלָיו וְהָיָה עֲלָיו רֵעֵן וְגוֹי. דְעַבְדַּי אִיבִין וְנָטַע שְׁרִשִׁין וְאַצְלַח כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל הָהוּא גּוֹפָא קְדָמָה דְלָא עַבְדַּי אִיבִין וְלָא נָטַע שְׁרִשִׁין (ולא זכה ולא אצלח) כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵרְעֵר בְּעֵרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֵא טוֹב וְגוֹי. כִּי יָבֵא טוֹב דָּא תְּחִייתַי הַמֵּתִים.

וַיִּתְנַהֵר הָהוּא נְהוּרָא דְזְמַן לְאַנְהָרָא לְהוּ לְצַדִּיקָא דְהוּוּ גְנִיזָא קִמֵי מִיּוּמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא דְכְתִיב, (בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאֹרַח כִּי טוֹב. וּכְדִין זְמַן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲזִיָּא מִתִּיָּא, וּכְתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאֵי שְׁמֵי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וְגוֹי, וּכְדִין יִתְגַבֵּר טוֹב בְּעֵלְמָא, וְהָהוּא דְאַתְקָרִי רַע יִתְעַבֵּר מֵעֵלְמָא כְּדָמָרְן. וּכְדִין אִינוּן גּוֹפִין קְדָמָי לְהוּוּ כְּלָא הוּוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זְמַן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְקָא עֲלִיָּהּ עַל אִינוּן גּוֹפִין רוּחִין אַחֲרִינִין, וְאֵי זְכָאן בְּהוּן יְקוּמוּן בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יָאוּת, וְאֵי לָאו יְהוּן קְטָמָא תְּחוּת רְגִלְיָהוּן דְצַדִּיקָא דְכְתִיב (מלאכי ג), וּכְתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָיִם יִקִּיצוּ וְגוֹי. וְכָלֵא אֲתַקְס וְאַתְעַתַּד קִמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוא, וכלהו במניינא הוו כמא דאת אמר (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם וגו'.

תא חזי, הא אתמר כל אינון מתין דבארעא דישראל יקומו ביקדמיתא, בגין דקודשא בריהו הוא יתער עליהו ויוקים לון, עליהו כתיב יחיו מתיד, אליו אינון די בארעא דישראל. נבלתי יקומו, אליו אינון דבגו ארעאן אחרנין, דלא כתיב בהו תחיה אלא קימה. דהא רוחא דחיי לא תשרי אלא בארעא קדישא דישראל, ובגין כך כתיב בהו יחיו מתיד, ואינון דלבר, יתברי גופא דלהון ויקומו גופא בלא רוחא. ולבתר יתגלגלון תחות עפרא עד דימטון לארץ ישראל, ותמן יקבלון נשמתא, ולא ברשו אחרא, בגין דיתקיימו בעלמא כדקא חזי.

רבי אלעזר ורבי ייסא הוו יתבי ליליא חד ועסקי באורייתא. אמר רבי אלעזר תא חזי, בשעתא דקודשא בריהו הוא זמין לאחייא מתייא, כל אינון נשמתין דיתערו קמיה פלהו קיימין דיוקנין דיוקנין קמיה בההוא דיוקנא ממש דהו בהאי עלמא, ונחית לון קודשא בריהו הוא, ויקרי לון בשמיהו כמה דאת אמר, (ישעיה נח) לכלם בשם יקרא. וכל נשמתא תיעול לדוכתה, ויקומו בקיומא בעלמא כדקא חזי, וכדין יהא עלמא שלי, ועל ההוא זמנא כתיב, (ישעיה כה) וחרפת עמו יסיר וגו', מאי וחרפת עמו יסיר. דא יצר הרע דאחשיד אנפי ברין ושלטי בהו.

אמר רבי יוסי הא חמינו כל זמנא דבר נש קאים ברוחא דא. לאו איהו מסאב, נפקא נשמתיה מניה איהו מסאב. אמר ליה ודאי הכי הוא, והכי אתמר דהא ההוא יצר הרע כד נטיל רוחא דבר נש סאיב ליה ואשתאר גופא מסאב, ושאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות כד אינון בחייהון אינון מסאבין דהא מסטרא מסאבא אית לון נשמתין, וכד אתריק מניה ההוא מסאבו אשתאר גופא בלא מסאבו כלל.

דף קלא ע"ב

בגין כך (דף קלא ע"ב) מאן דאתדבק באתתא דשאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות אסתאב איהו. והוא ברא דאתיליד ליה יקבל עליה רוח מסאבא. ואי תימא הא בסטרא דאבוי מישראל קא אתיא, אמאי יקבל עליה רוח מסאבא.

תא חזי, דהא ביקדמיתא אסתאב אבוי בשעתא דאתדבק בההיא אתתא דאיהי מסאבא, וכיון דאב איהו אסתאב בההיא אתתא דאיהי מסאבא, כל שכן דאיהו ברא דאתיליד מניה יקבל עליה רוח מסאבא. ולא עוד אלא דעבר על אורייתא דכתיב, (שמות לה) כי לא תשתחוה לאל אחר, כי יי קנא שמו בגין דקני על האי ברית קדישא.

אמר רבי אלעזר תא חזי דהא אתמר דכיון דידע אברהם אבינו חכמתא בעא לאתפרשא מפל שאר עמין ולא לאתדבקה בהו, ובגין כך פתיב ואשביעך בני אלקי השמים ואלקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני וגו', מבנות הכנעני ודאי, (מאי) רזא איהו כמא דאת אמר (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר. אשר אנכי יושב בקרבו. אנכי דייקא פתיב הכא אשר אנכי, וכתיב התם (ישעיה מד אנכי עשיתי ארץ. וכל דא בגין דלא לאסתאבא בהו).

תא חזי, האי מאן דאעיל האי ברית קדישא בההיא אתתא דשאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, גרים לאסתאבא אתר אחרא. ועל דא פתיב (משלי ט) תחת שלש רגזה ארץ וגו'. ואף על גב דאומי ליה בהאי ברית, לא אבטח ביה אברהם עד דצלי צלותיה קמי קודשא בריה הוא ואמר יי אלקי השמים וגו', הוא ישלח מלאכו, ודאי דא מלאך הברית, בגין דיתנטיר האי ברית ולא יסתאב בין אינון עמין :

רק את בני לא תשב שמה. מאי טעמא, בגין דידע אברהם דהא בכלהו לא הוה מאן דאשתמודע ליה לקודשא בריה הוא בר איהו בלחודוי, ולא בעא דלהו מדוריה דיצחק בינייהו, אלא דיהא מדוריה עמיה, ויצחק יוליו מניה תדיר ארחוי דקודשא בריה הוא, ולא יסטי לימינא ולשמאלא. ועל דא לא בעא אברהם דלהוי מדוריה דיצחק תמן.

אמר רבי ייסא ודאי זכותיה דאברהם אערע קמיה דההוא עבדא, דההוא יומא נפק, וההוא יומא מטא לעינא דמיא, דכתיב ואבא היום אל העין. והא אוקמוה.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. כמה אינון בני נשא טפשין דלא ידעין ולא מסתכלין לאשתדלא באורייתא, בגין דאורייתא כל חיין וכל חירו וכל טוב בעלמא דין ובעלמא דאתי. (ההוא חירו דעלמא דין ודעלמא דאתי איהו) (ני"א ההוא חירו דעלמא דאתי איהו חיין בעלמא דין). חיין אינון בעלמא דין דיזכון ליומין שלמין בהאי עלמא כמא דאת אמר, (שמות כג) את מספר ימיד אמלא. וליומין אריכין בעלמא דאתי. בגין דאינון חיין שלימין, אינון חיין דחידו, חיי בלא עציו, חיין דאינון חיין. חירו בעלמא דין חירו דכלא, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא יכלין לשלטאה עלוי כל עמין דעלמא.

ואי תימא אינון בני שמד. גזרה היא מלעילא כגון רבי עקיבא וחברוי, וכך סליק במחשבה. חירו דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עלוי, והכי הוא ודאי דאי אדם הוה אתדבק באילנא דחיי דאיהו אורייתא, לא גרים מותא ליה ולכל עלמא. ובגין כך פד יחב קודשא בריה הוא אורייתא לישראל מה פתיב בה חרות על הלוחות והא אוקמוה. ואלמלא אינון לא חטו ושבקו אילנא דחיי, לא גרמו מותא לעלמא כמלקדמין. וקודשא בריה הוא אמר (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. חבלתון גרמיכון אכן כאדם תמותון וגו'. ועל דא כל מאן דאשתדל

בְּאוֹרֵי־תָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי הַהוּא חוּיָא בִישָׁא דְאַחְשִׁיף עֲלֵמָא.

דף קלב ע"א

אָמַר רַבִּי יִיסָא אִי הָכִי מִשָּׁה אַמַּאי מִית, דְּאִי הָכִי פִינּוּ דְלָא חָב לָא יְמוּת (וּאִמַּאי יְמוּת). אָמַר לִיה וְדַאי מִית, אָבֵל לֹא שְׁלֵטָא בֵּיה קְאֲמְרִינּוּ, אֶלָּא לֹא מִית עַל יְדוּי וְלֹא אֶסְתָּאב בֵּיה, וְלֹא מִית (דף קלב ע"א) וְדַאי אֶלָּא אֶתְדַבֵּק בְּשִׁכְנֵתָא וְאֲזִיל לַחֲיֵי עֲלֵמָא.

וְהֵאִי חֵי אַקְרִי, כְּמָה דְאוּקִימְנָא דְכְּתִיב (שְׁמוּאֵל בְּכָג) וּבְנִיָּהוּ בְּן יְהוֹיָדָע בְּן אִישׁ חֵי וְגו'. וְעַל דָּא כָּל מָאן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵי־תָא חִירוּ אִית לִיה מְכָלָא בְּעֲלֵמָא דִּין מִשְׁעֵבוּדָא דְשָׁאָר עַמִּין עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. חִירוּ בְּעֲלֵמָא דְאֶתִי בְּגִין דְּלֹא יִתְבַּעוּן מְנִיָּה דִּינָא בְּהַהוּא עֲלֵמָא כָּלֵל.

תָּא חֲזִי, בְּאוֹרֵי־תָא כְּמָה רְזִין עֲלֵאִין סְתִימִין אִית בָּהּ, בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב, (מִשְׁלֵי א) יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים. כְּמָה גְּנִיזִין טְמִירִין אִית בָּהּ, וְעַל דָּא כְּד אֶסְתַּכַּל דְּוּד בְּרוּחָא דְחֻכְמָתָא וְיָדַע כְּמָה פְּלִיאָן נְפֻקִין מְאוֹרֵי־תָא

פְּתַח וְאָמַר, (תְּהֵלִים קִיט) גַּל עֵינֵי וְאַפִּיטָה נְפֻלְאוֹת מִתּוֹרְתָךְ. תָּא חֲזִי, וְיֵהִי הוּא טָרָם כְּלָה לְדַבְּרִי וְהִנֵּה רַבְּקָה יוֹצֵאת. יוֹצֵאת, בָּאָה מִבְּעֵי לִיה, מֵאִי יוֹצֵאת. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶפִּיק לָהּ מְכָל אֵינוּן בְּנֵי מִתָּא דְכֻלְּהוּ חִיבִין, וְהִיא יוֹצֵאת מְכָלָא דְלָהוּן. וְתֵרַד הָעֵינָה כְּתִיב בְּה"א, רְזָא אִיהוּ דְאַעְרַעַת תַּמּוֹן בִּירָא דְמַרְרִים, וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב הָעֵינָה בְּה"א וְסֻלְקוּ לָהּ מִיָּא.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה רַבְּקָה יוֹצֵאת כְּמָה דְכְּתִיב יוֹצֵאוֹת לְשָׂאוֹב מִים, אַמַּאי יוֹצֵאוֹת וְלֹא הוֹלְכוֹת וְלֹא בָּאוֹת. אֶלָּא בְּגִין דְּטְמִירִין הוּוּ כָּל יוֹמָא וּבְהַהִיא שְׁעֵתָא נְפֻקִין לְשָׂאָבָא מִיָּא, וְסִימְנָא נְקִיט בִּידֵיהּ.

תָּא חֲזִי, כְּד מְטָא עֲבָדָא לְחַרְוֹ וְאַשְׁכַּח לָהּ לְרַבְּקָה לַעַת עֶרְב הָוָה עֵידוֹן צְלוֹתָא דְמִנְחָה. בְּהַהִיא שְׁעֵתָא דְמְטָא יֶצְחָק לְצִלְאָה צְלוֹתָא דְמִנְחָה, בְּהַהִיא שְׁעֵתָא מְטָא עֲבָדָא לְגַבֵּה דְרַבְּקָה. וּבְהַהִיא שְׁעֵתָא דְמְטָא יֶצְחָק לְצְלוֹתָא דְמִנְחָה כְּמִלְקֻדְמִין מְטָאת רַבְּקָה לְגַבֵּיהּ. לְאַשְׁתַּכַּחָא כְּלָא בְּאַתְרֵיהּ דְאַצְטְרִיךְ כְּדָקָא יָאוֹת, וְכֻלָּא מְטָא בְּרְזָא דְחֻכְמָתָא, וְעַל דָּא אֶתָּא הַהוּא עֲבָדָא לְבָאָר הַמֵּים רְזָא דְכְּתִיב (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) מַעֲיִן גְּנִים בָּאָר מִים חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, וְאוּקִימְנָא, וְכֻלָּא רְזָא אִיהוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה אֶתִי לְטְבַרְיָה וְהָוָה עֲמִיָּה רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אַבָּא נְזִיל, דְּהָא אֲנִי חֲמִינּוּ דְבַר גֵּשׁ חַד יִמְטִי הַשְׁתָּא לְגַבְּוּ וּמְלִין חֲדַתִּין בְּפוּמִיָּה וְאֵינוּן מְלִין דְּאוֹרֵי־תָא. אָמַר רַבִּי אַבָּא הָא יְדַעְנָא דְבְּכָל אֶתְר דְּמַר אֲזִיל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדֵּר לִיה מְלֵאכִין טָסִין בְּגַדְפִין לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא בֵּיהּ.

עד דְהוּ אָזְלִי, סְלִיק רַבִּי שְׁמַעוֹן עֵינְוִי, וְחָמָא בַר נָשׁ דְּהוּוּ רְהִיט וְאָזְלִי.
יְתָבוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אַבָּא. כַּד מָטָא גַבְיִיהוּ, אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵאֵן
אַנְתָּ. אָמַר לִיה יוֹדָאֵי אָנָא וּמְקַפּוּטְקֵיָא קְאָתִינָא וְאָנָא אָזְלִנָא אֶסְטִיטְרִיה
דְּבַר יוֹחָאֵי דְאַתְּמִנוּן חֲבָרְיָא בְּמַלְיָן יְדִיעֵן וְשִׁדְרוּנִי גַבְיִיה. אָמַר לִיה אֵימָא
בְּרִי. אָמַר לִיה אַנְתָּ בַר יוֹחָאֵי. אָמַר לִיה אָנָא בַר יוֹחָאֵי.

אָמַר לִיה הָא אֹקִימָנָא דְלָא יִפְסִיק בַר נָשׁ בְּצִלוֹתֶיהָ בִּינְיָה לְבִין כּוֹתְלָא
כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה לח) וַיִּסַּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְגו'. וּמֵאֵן דְּצִלִּי אָסִיר
לְמַעַבְר אַרְבַּע אַמּוֹת סָמִיד לִיה, וְאֹקִימוּהָ לְהַנִּי אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל סִטֵּר בַּר
לְקַמְיָה. וְאֹקִימוּהָ דְלָא יִצְלִי בַר נָשׁ אַחוּרֵי רַבִּיה וְכוּ' וְאַתְּמִנוּן בְּכָל הַנִּי
מִיְלִי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים ט) שְׁמַעַה תִּפְלְתִי יְיָ וְשׁוּעָתִי הֲאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל
תְּחַרְשׁ. מֵאֵי טַעְמָא שְׁמַעַה וְלֹא שְׁמַע, בְּאַתְרַּחַד כְּתִיב שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנִי וְגו',
וּבְאַתְרַּחַרָא שְׁמַעַה. אֶלָּא בְּכָל אַתְרַּחַד לְזַמְנִין שְׁמַע לְדְכוּרָא וּלְזַמְנִין שְׁמַעַה
לְנוֹקְבָא. שְׁמַעַה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים יז) שְׁמַעַה יְיָ צְדָק וְגו'. שְׁמַע כְּמָה
דְאַתְּ אָמַר, (תהלים ל) שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנִי. (משלי א) שְׁמַע בְּנִי. (דברים כז) הִסְכַּת וּשְׁמַע.

וְהָכָא שְׁמַעַה תִּפְלְתִי יְיָ, בְּגִין דְּהָאֵי (דאיהו) דְּרַגְנָא דְּמַקְבְּלָא כָּל צְלוֹתִין
דְּעֵלְמָא. וְהָא תְּנִינָן דְּעַבְדָּא מְנַיְיְהוּ עֵטְרָה וְשׁוּי לָהּ בְּרִישָׁא דְּצְדִיק חֵי
עוֹלָמִים דְּכְּתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צְדִיק. וְעַל דָּא שְׁמַעַה תִּפְלְתִי יְיָ.

שְׁמַעַה תִּפְלְתִי יְיָ דָּא צְלוֹתָא דִּי בְּלַחֲשׁ. וְשׁוּעָתִי הֲאֲזִינָה דָּא צְלוֹתָא דְּאָרִים
בַּר נָשׁ קְלִיָּה בְּעַקְתִּיהָ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות ב) וַתַּעַל שׁוּעָתְסָ אֶל הָאֱלֹהִים.
וּמַהוּ שׁוּעָתְסָ, אֶלָּא דְּבְצִלוֹתֶיהָ אָרִים קְלִיָּה וְזַקִּיף עֵינְוִי לְעֵילָא כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (ישעיה כב) וְשׁוּעַ אֶל הָהָר. וּצְלוֹתָא דָּא (דף קלב ע"ב) מְתַבַּר תְּרַעִין וְדַפִּיק
(ס"א אודחיק) לֹון לְאַעְלָא צְלוֹתֶיהָ. אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תְּחַרְשׁ דָּא, אֲעִיל קַמִּי מְלַכָּא
וְלִית תְּרַעָא דְּקַאִים קַמִּיָּה, וְלַעוֹלָם לֹא אַהֲדָרוּ דְּמַעִין בְּרִיקְנָא.

תּוּ הָא כְּתִיב הָכָא תְּלַת דְּרַגִּין, תְּפִלָּה. שׁוּעָה. דְּמַעָה. לְקַבִּיל אֱלִין תְּלַת
אַחְרָנִין. כִּי גַר אָנְכִי עַמָּךְ. לְבַתֵּר תּוֹשֵׁב. לְבַתֵּר כְּכֹל אַבוֹתֵי עַקְרָא דְּעֵלְמָא.

תָּא חַזִּי, צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ מְעוּמָד, בְּגִין דְּתַרִּי צְלוֹתָא נִינְהוּ חַד מִיּוֹשֵׁב וְחַד
מְעוּמָד, וְאֵינּוּן חַד לְקַבִּיל תְּרִין דְּרַגִּין תְּפִלָּה שְׁל יָד וְתְּפִלָּה שְׁל רֹאשׁ. לְגַבִּי
יוֹם וְלַיְלָה וְכֹלָא חַד. אוּף הָכָא תְּפִלָּה מִיּוֹשֵׁב לְגַבִּי תְּפִלָּה שְׁל יָד, לְאַתְקִין
לָהּ כְּמָה (ד"א כמאן) דְּאַתְקִין לְכֹלָה וְקָשִׁיט לָהּ לְאַעְלָא לְחוּפָה, הָכִי נְמִי
מְקָשִׁטִין לָהּ בְּרַזָּא דְּרִתִּיכָאָה וּמְשִׁירִיָּהָ, יוֹצֵר מְשִׁרְתִּים וְאַשֶׁר מְשִׁרְתִּין
וְהַאוּפְנִים וְחִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ וְכוּ'.

וְעַל דָּא צְלוֹתָא מִיּוֹשֵׁב, כִּינּוּן דְּעַאֲלַת לְגַבִּי מְלַכָּא עֲלָאָה וְאִיהוּ אֲתִי לְקַבְּלָא
לָהּ, כְּדִין אָנּוּ קַיִמִין קַמִּי מְלַכָּא עֲלָאָה, דְּהָא כְּדִין (דרגא) דְּכוּרָא אֲתַחְבַּר
בְּנוֹקְבָא, וּבְגִין כְּדָּ לֹא יִפְסִיק בִּין גְּאוּלָּה לְתְּפִלָּה (וגאולה (שמות קנז א), וְתְּפִלָּה תְּרִין
דְּרַגִּין אֵינּוּן, רֹזָא דְּצְדִיק וְצְדִיק יוֹסִיף וְרַחֲמִי"ל).

וּבְגִין דְּבַר נֶשׁ קָאִים קָמִי מַלְכָּא עֲלָאָה נָטַל אַרְבַּע אַמּוֹת לְצִלוֹתֶיהָ
וְאוּקְמוּהָ דְּבִשְׁעוֹרָא (ד"א בשיעורא) דְּסוּרְטָא דְּיוֹצֵר כְּלָא. וְכָל מַה דְּאֵתִי
בְּסוּרָא דְּדְכוּרָא בְּעֵי לִיהּ לְאִינִישׁ לְמִיקָם בְּקִיּוּמִיהָ וְאַזְדָּקָף (ס"א ויזדקף).
כְּגוֹנָא דָּא כַּד אִיהוּ כְּרַע, כְּרַע בְּבְרוּךְ, וְכַד אִיהוּ זְקִיף, זְקִיף בְּשֵׁם, בְּגִין
לְאַחֲזָאָה שְׁבַחָא דְּדְכוּרָא עַל נוֹקְבָא.

וְתָא חֲזִי דְּהָא אוּקְמוּהָ לָא יִצְלִי בַר נֶשׁ אַחוּרֵי רַבִּיהּ וְאַתְמַר כְּמַה דְּכְתִיב,
(דברים ו) אֵת יְיָ אֱלֹקֶיךָ תִירָא. אֵת לְאֶכְלָלָא דְּבְעֵי לְמַדְחַל מְרַבִּיהּ כְּמוֹרָא
דְּשְׁכִינְתָּא, וְדַחֲלִינּוּ דְּתַלְמִיד, רַבִּיהּ אִיהוּ. בְּגִין כְּדָּ בְּשַׁעְתָּא דְּצִלוֹתָא לָא יִשְׁוִי
הֵהוּא מוֹרָא לְקַמִּיהּ, (ד"א ל"ג לצלותא) אֶלָּא מוֹרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּלַחוּדוּי וְלָא מוֹרָא אַחְרָא.

וְתָא חֲזִי צִלוֹתָא דְּמִנְחָה אֲתַקִּין לִיהּ יִצְחָק. וְדָאִי כְּמַה דְּאֲתַקִּין אַבְרָהָם
צִלוֹתָא דְּצַפְרָא לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרָגָא דְּאֲתַדְבַּק בִּיהּ. וְכֵן (ד"א כד) יִצְחָק אֲתַקִּין
צִלוֹתָא דְּמִנְחָה לְקַבֵּל הֵהוּא דְּרָגָא דְּאֲתַדְבַּק בִּיהּ. וְעַל דָּא צִלוֹתָא דְּמִנְחָה
מְכִי נָטִי שְׁמֵשָׁא לְנַחְתָּא בְּדְרוּגֵי לְסוּר מְעַרְב.

דְּהָא עַד לָא נָטָה שְׁמֵשָׁא לְצַד מְעַרְב אַקְרִי יוֹם מְצַפְרָא עַד הֵהוּא זְמַנָּא
דְּכְתִיב, (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִי תִימָא עַד חֲשַׁכָּה, תָּא חֲזִי, דְּכְתִיב
(ירמיה ו) אוֹי נָא לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עָרֵב. כִּי פָנָה הַיּוֹם לְקַבֵּל
צִלוֹתָא דְּצַפְרָא דְּכְתִיב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, דְּהָא כְּדִין שְׁמֵשָׁא אִיהוּ לְסוּר
מְזַרְח, כִּינּוּן דְּנָטָה שְׁמֵשָׁא וְנַחְתָּא לְסוּר מְעַרְב, הָא כְּדִין אִיהוּ זְמַן צִלוֹתָא
דְּמִנְחָה וְכַבֵּר פָּנָה הַיּוֹם וְאֵתוּ צִלְלֵי עָרֵב וְאַתְעַר דִּינָא קְשִׁיא בְּעֲלָמָא.

וּפְנָה הַיּוֹם דְּאִיהוּ דְּרָגָא דְּחֶסֶד, וְנָטוּ צִלְלֵי עָרֵב דְּאִינוּן דְּרָגָא דְּדִינָא
קְשִׁיא, וְכְדִין אֲתַחַרְב בִּי מִקְדָּשָׁא וְאַתּוּקְד הִיכְלָא. וְעַל דָּא תְנִינּוּ דִּיהָא בַר
נֶשׁ זְהִיר בְּצִלוֹתָא דְּמִנְחָה דְּאִיהוּ זְמַנָּא דְּדִינָא קְשִׁיא שְׁרִיָּא בְּעֲלָמָא. יַעֲקֹב
אֲתַקִּין צִלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּהָא אִיהוּ אֲתַקִּין לָהּ וְזֶן לָהּ בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ,
וְדָאִי וְאִי אֲתַקִּין לְה"א, וְה"א אֲתַזְנַת מִן וְאִי דְלִית לָהּ נְהוֹרָא מְגַרְמָה
כָּלִל.

וּבְגִין כְּדָ תַפְלַת עַרְבִית רְשׁוּת דְּהָא אֲתַכְלִילַת בְּצִלוֹתָא דְּיוֹמָא בְּגִין
לְאַתְנַהֲרָא, וְהַשְׁתָּא לָאו זְמַנָּא אִיהוּ. וְאוּקְיַמְנָא לָהּ דְּהָא לָא אֲתַגְלִיא
נְהוֹרָא דִּימְמָא דִּינְהִיר לָהּ, וְאִיהִי שְׁלֵטָא בְּחֲשׂוֹכָא עַד זְמַנָּא דְּפִלְגוֹת לִילִיא
דְּאַשְׁתַּעֲשַׁע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדוֹן, וְכְדִין אִיהוּ זְמַנָּא
לְאַשְׁתַּעֲשַׁע בַּר נֶשׁ (ס"א ולמען) בְּאוּרִייתָא כְּמַה דְּאֲתַמַּר.

דף קלג ע"א

תָּא חֲזִי, דְּוֹד אֲתָא וְאָמַר אֲלֵינוּ תַלְת זְמַנִּין דְּצִלוֹתֵי דְּכְתִיב, (תהלים נה) עָרֵב
וּבְקָר וְצִהְרִים הָא תַלְתָּא, וְאִיהוּ לָא צִלִּי אֶלָּא תַרִּי מְנִייהוּ, דְּכְתִיב אֲשִׁיחָה
וְאַהֲמָה, וְלָא יִתִיר. דָּא לְצִלוֹתָא דְּצַפְרָא וְדָא לְצִלוֹתָא דְּמִנְחָה, בְּגִין כְּדָּ

אֲשִׁיחָה וְאֶהְמָה דִּיִּיקָא. בְּצַפְרָא דְאִיהוּ שְׁעָתָא דְחֶסֶד סִגִּי לִיהּ בְּחֶסֶד
בְּאֲשִׁיחָה, וּבְמִנְחָה דְהוּא שְׁעָתָא דְדִינָא קְשִׁיָּא בְּעֵי הַמְיָיָה וּבְגִין כְּדִּ וְאֶהְמָה.
וּלְבַתֵּר כְּדִ אֲתַפְּלִיג לִילִיָּא הִוָּה קָם בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹ כְּדִקָּא (דף קלג ע"א) גְּאוֹת
דְכְּתִיב, (תהלים ס"ב) וּבְלִילָהּ שִׁירָה עָמִי וְהָא אֲתַמָּר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶזְלוּ. אֶזְלַהּ הוּא בְּרַשׁ בְּהַדְיָה עַד טְבַרְיָה. עַד דְּהוּוּ אֶזְלוּ,
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, תַּפְּלוֹת כְּנָגְדַת תַּמִּידִין תַּקְנִינִים רַבְּנָן דְּאֲנָשֵׁי כְּנִסְתָּא
הַגְּדוּלָּה, בְּגִין דְּאֲשְׁכַּחוּ תְּרִי דְכְּתִיב, (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבֹקֶר
וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים. וְאִינוּן מִתְקַרְבִּין בְּהַנִּי תְּרִי זְמַנִּי
דִּיּוֹמָא דְאִינוּן זְמַנִּין לְצִלוֹתָא.

אָמַר הוּוּא גְבַרָא הָא בְּקַדְמִיתָא אָבוֹת תַּקְנִינִים לְהַנִּי צְלוֹתִי, וַיִּמָּה דְאֲתַקְיָנוּ
אֲבָרְהָם וְיִצְחָק הוּוּא עֲקָרָא, וַיִּמָּה דְאֲתַקִּין יַעֲקֹב דְאִיהוּ שְׁבַחָא דְאֲבָרְהָן
אֲמַאי אִיהוּ רְשׁוֹת וְלֹא עֲקָרָא כְּהַנִּי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא (רכט ב) אֲתַמָּר. אֲבַל תָּא חֲזִי, הַנִּי תְּרִי זְמַנִּי דְתְּרִי צְלוֹתִי
לֹא אִינוּן אֶלָּא לְחַבְרָא לְיַעֲקֹב בְּעַדְבִּיָּה, כִּיּוֹן דְאֲתַחַבְרוּ דָּא בְּדָא אֲנִין לֹא
צְרִיכִין יַתִּיר, דְכִיּוֹן דְאֲתִיְהִיבַת אֲתַתָּא בֵּין תְּרִין דְרוּעִין וְאֲתַחַבְרַת בְּגוּפָא
לֹא אֲצַטְרִיךְ יַתִּיר, וְעַל דָּא אֲנִין בְּעִינֵן לְאֲתַעְרָא תְּרִין דְרוּעִין בְּגִין
דְאֲתִיְהִיבַת בִּינִיָּיהוּ, כִּיּוֹן דְאִיהִי בִּינִיָּיהוּ, גּוּפָא וְאֲתַתָּא מְלִיָּיהוּ בְּלַחֲשׁוֹ
דְלֹא לְאֲדַכְרָא.

וּבְגִין כְּדִ יַעֲקֹב מְשַׁמֵּשׁ בְּמָרוֹם תְּנִינֵן. מַאי בְּמָרוֹם כְּמָה דְאֲתַ אָמַר, (תהלים
צב) וְאֲתַה מָרוֹם לְעוֹלָם יְיָ. וְכִלְכָּא אִיהוּ רְזָא לְיַדְעֵי מְדִין. אֲתוּ רַבִּי אֲבָא
וְהוּוּא יוּדָאי וּנְשָׁקוּ יְדוּי. אָמַר רַבִּי אֲבָא עַד יוּמָא דִּין לֹא קְאִימְנָא בְּמַלְכָּה
דָּא בְּרַשׁ הַשְּׁתָּא. זְכָאָה חוּלְקֵי דְזְכִינָא לְמִשְׁמַע לִיהּ:

וַיְבִיֶּאֱהָ יִצְחָק הָאֵהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי קָרָא קְשִׁיָּא. הָאֵהֱלָה.
לְאֵהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ מְבַעֵי לִיהּ, מַאי הָאֵהֱלָה. דְאֵהֱדַרַת תַּמְּוֹן שְׁכִינְתָּא, בְּגִין
דְּכָל זְמַנָּא דְשָׂרָה קְיִימָא בְּעַלְמָא שְׁכִינְתָּא לֹא אַעֲדִי מִינָה, וְשָׂרָגָא הִוָּה
דְּלִיקַת מְעַרְבַת שְׁבַת לְעַרְבַת שְׁבַת וְהוּוּ נְהִיר כָּל אִינוּן יוֹמֵי דְשְׁבַתָּא, בְּתַר
דְּמִיתַת, כְּבַתָּה הָיָא שְׂרָגָא. כִּיּוֹן דְאֲתַת רַבְּקָה אֵהֱדַרַת שְׁכִינְתָּא וְשָׂרָגָא
אֲדַלִּיקַת. שָׂרָה אִמּוֹ, דְּדַמְיָא לְשָׂרָה בְּכָל עוֹבְדָהָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּמָה דְדִיּוֹקְנִיָּה דְיִצְחָק הִוָּה כְּדִיּוֹקְנִיָּה דְאֲבָרְהָם, וְכָל מַאן
דְּחָמֵי לְיִצְחָק אָמַר דָּא אֲבָרְהָם, וּוּדָאי אֲבָרְהָם הוּלִיד אֶת יִצְחָק, הִכִּי נְמִי
רַבְּקָה דִיּוֹקְנָה מִמֶּשׁ הוֹת דִּיּוֹקְנָא דְשָׂרָה, וּבְגִין כְּדִ שָׂרָה אִמּוֹ וּדָאי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּכִלְכָּא הִכִּי הוּוּא, אֲבַל תָּא חֲזִי, רְזָא אִיהוּ דָּאָף עַל גַּב דְּשָׂרָה
מִיתַת, דִּיּוֹקְנָה לֹא אַעֲדִי מִן בֵּיתָא, וְלֹא אֲתַחֲזִי תַמְּוֹן מִיּוֹמָא דְמִיתַת עַד
דְּאֲתַת רַבְּקָה, כִּיּוֹן דְעַאֲלַת רַבְּקָה אֲתַחֲזִיאת דִּיּוֹקְנָא דְשָׂרָה, דְכְּתִיב
וַיְבִיֶּאֱהָ יִצְחָק הָאֵהֱלָה וְגוֹי מִיַּד שָׂרָה אִמּוֹ אֲתַחֲזִיאת תַּמְּוֹן, וְלֹא הִוָּה חָמִי
לָהּ בְּרַשׁ יִצְחָק בְּלַחוּדוּי כְּדִ אַעֲלִיל תַּמְּוֹן, וְעַל דָּא וַיִּנְחָם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ (ס"א)

מאי אחרי אמו, אחרי) דאָמו אַתְחַזִּיאַת וְאַזְדַּמְנָא בְּבֵיתָא, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב
אַחְרֵי מִיתַת אָמוּ, אֶלֶּא אַחְרֵי אָמוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מַאי שָׁנָא דְכְּתִיב בֵּיהּ בְּיַצְחָק וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה וַתְּהִי לוֹ
לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֶבָהּ. כִּינּוּן דְּאָמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה לָא יִדְעָנָא דְּהוּא רַחִים לָהּ,
דְּהָא כָּל בְּנֵי עֲלָמָא רַחֲמֵי לְנִשְׂיָיהוּ. מַאי שָׁנָא בְּיַצְחָק דְכְּתִיב בֵּיהּ וַיֵּאָהֶבָהּ.

אַלְא וְדַאי אַתְעָרוּתָא דְרַחֲמֵי דְדַכּוּרָא לְגַבֵּי אַתְתָּא לָאו אִיהוּ אֶלֶּא
שְׁמַאלָא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי. וְחֲשָׁד וְלִילָה כְּחַד
אִינוּן, וְשְׁמַאלָא אַתְעָר רַחֲמֵי תְּדִיר לְגַבֵּי נוֹקְבָא וְאַחִיד בָּהּ, וְעַל דָּא אַף עַל
גַּב דְּאַבְרָהָם (ס"א הוה) רַחִים לָהּ לְשָׂרָה לָא כְּתִיב בֵּיהּ וַיֵּאָהֶבָהּ אֶלֶּא בְּיַצְחָק.
וְאִי תִימָא וַיֵּאָהֶב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל, סִטְרָא דְיַצְחָק דְּהוּא בֵּיהּ קַעְבִּיד לִיהּ.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם כַּד חָמָא לְשָׂרָה (ס"א לרבקה) הָוָה מְחַבֵּק לָהּ וְלֹא יַתִּיר, אֶבֶל
יַצְחָק דְּאִיהוּ בְּעֵלָה אַחִיד בָּהּ וְשׁוּי דְרוּעִיהּ תַּחְוֹת רִישָׁהּ דְכְּתִיב שְׁמַאלוֹ
תַּחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבָקְנִי. לְבַתְרָא אַתָּא יַעֲקֹב וְשִׁמְשׁ עֲרָסָא וְאוֹלִיד
תְּרִיסַר שְׁבַטִין כְּלָא כְּדָקָא יָאוֹת.

דף קלג ע"ב

וְתָא חֲזִי אֶבְהוּ כְּלָהוּ בְּרִזָּא חֲדָא (דף קלג ע"ב) אֲזֵלוּ. וְכָלְהוּ שְׁמֵשׁוּ בְּאַרְבַּע נְשִׁין
כָּל חַד מְנַיִיהוּ, אַבְרָהָם בְּאַרְבַּע שָׂרָה וְהֶגֶר וְתָרִי פְּלִגְשִׁים. דְכְּתִיב וְלִבְנֵי
הַפְּלִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, פְּלִגְשִׁים תְּרִי הָא אַרְבַּע.

יַצְחָק בְּרִזָּא דְאַרְבַּע דְסִטְרֵי דְרַבְּקָה, דְכְּתִיב וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה חַד. וַתְּהִי לוֹ
לְאִשָּׁה תְּרִי. וַיֵּאָהֶבָהּ תַּלְתָּ. וַיִּנָּחֵם יַצְחָק אַחְרֵי אָמוּ הָא אַרְבַּע. לְקַבֵּל דָּא
הוּוּ לְיַעֲקֹב אַרְבַּע נְשִׁין. וְכָלֵא בְּרִזָּא חֲדָא.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר אַבְרָהָם וַיַּצְחָק שְׁמֵשׁוּ כָּל חַד בְּאַתְתָּא חֲדָא בְּרִזָּא דְקוּדְשָׁא.
אַבְרָהָם בְּשָׂרָה, יַצְחָק בְּרַבְּקָה, וְלְקַבֵּל תְּרוּוּיָהּ הוּוּ אַרְבַּע נְשִׁין לְיַעֲקֹב
בְּתָרִין חוּלְקִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר סְלִיקוּ מַלְיָן לְאַתְרֵיהוּ. דְּהָא כְּלָא בְּרִזָּא
קְדִישָׁא אַתְעָבַד וְכָלֵא בְּרִזָּא חֲדָא:

וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשִׁמָּה קְטוּרָה. קְטוּרָה דָּא הִיא הֶגֶר. דְּהָא תְּנִינָן
בְּתַר דְּאַתְפְּרָשָׁא הֶגֶר מְנִיָּה דְאַבְרָהָם וְטַעַת בְּתַר גְּלוּלֵי דְאַבוּהָ, לְבַתְרָא
אַתְקַשְׂרָא בְּעוּבָדִין דְכַשְׂרוֹ, וּבְגִין כֶּף אֲשַׁתְּנִי שְׁמָה וְאַקְרִי קְטוּרָה בְּעוּבָדִין
דְכַשְׂרוֹ, וְשָׂדַר אַבְרָהָם וַיִּנְסָבָה לִיהּ לְאַנְתוּ. מִכָּאן דְשִׁנּוּי שְׁמָא מְכַפֵּר חוּבִין,
וְעַל דָּא אֲשַׁתְּנִי שְׁמָה.

וַיּוֹסֶף אַבְרָהָם, מַאי וַיּוֹסֶף, אִי תִימָא דְעַל שָׂרָה אִיהוּ דְאוּסִיף, לָאו הֲכִי.
אַלְא בְּיוֹמָהָ דְשָׂרָה אֲזִדְוּוּג בְּהַדָּה זְמַנָּא חֲדָא, וְלְבַתְרָא תְּרִיזָּא לָהּ עַל עֲסָקֵי

דישמעאל, ולבתר ויוסף כמלקדמין זמנא אחרא על מה דנסיב לה בקדמיתא. וכפויס דשני עובדהא הכי נמי שני שמה.

תא חזי, דאמר רבי אלעזר ויביאה יצחק האהלה שרה אמו. דאתגליא דיוקנא דשרה ויצחק אתנחם אחרי דאתגליא אמו, ודיוקנהא הוה חמי כל יומא. ואברהם אף על גב דאינסיב לא עאל בההוא ביתא ולא אעיל לה להאי אתתא תמן, בגין דשפחה לא תירש גבירתה. ובאהל דשרה לא אתחזי אתתא אחרא אלא רבקה.

ואברהם אף על גב דהוה ידע דדיוקנא דשרה אתגלייא תמן, שבקיה ליצחק ההוא אהל למחמי דיוקנא דאמיה כל יומא. יצחק ולא אברהם, הדא הוא דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. את כל אשר לו דייקא, דא ההוא דיוקנא דשרה בההוא משפנא.

דבר אחר ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, רזא דמהימנותא עלאה לאתדבקא יצחק בדרגא דחולקיה כדקא יאות. תא חזי, הכא אתכליל (סי'אמיה באשא) אשא במיא, ודאי אשא נטיל מיא, משמע ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק דא מיא דאתכליל באשא. ובקדמיתא אתכליל כחדא אשא במיא. אימתי, בשעתא דעקד ליה ליצחק למעבד ביה דינא כדון אתכליל אשא במיא. והשתא אתכלילו מיא באשא, למהוי כלא רזא דמהימנותא עלאה:

ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות. מאי מתנות. אלן סטרי דרגין תתאין דאינון שמהו דסטרי רוח מסאבא בגין לאשלמא דרגין, ואסתלק יצחק על כלא במהימנותא עלאה כדקא חזי.

בני הפילגשים, אלן הוו בני קטורה פלגש בקדמיתא ופלגש השתא. רבי חייא אמר פלגשים ממש. וישלחם מעל יצחק בנו, דלא לשלטאה לגביה דיצחק. בעודנו חי, בעוד דהוה אברהם חי וקיים בעלמא דלא יקטרגון ליה לבתר, ובגין דיתתקון יצחק בסטר דינא קשיא עלאה לאתתקפא על כלהו, וכלהו אתכפין קמיה. קדמה אל ארץ קדם, בגין דתמן אינון סטרי חרשי מסאבי.

תא חזי, כתיב (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם. אלן אינון דהוו מבני (אינון) בני פילגשים דאברהם, והא אוקימנא דהא באינון חרי קדם אינון דאולפין חרשין לבני נשא, ומההיא ארץ קדם נפקו לבן ובעור ובלעם בנו וכלהו חרשי והא אוקמוה.

דף קלד ע"א

רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה מב) מי נתן למשיסה יעקב (דף קלד ע"א) וישראל לבוזזים הלא יי וגוי. תא חזי, מזמנא דאתחרב בי מקדשא ברקאן לא

שְׂרִיין בְּעֵלְמָא וְאַתְּמַנְעוּ, כְּבִיכּוּל אַתְּמַנְעוּ מֵעִילָא וְתַתָּא, וְכָל אֵינוּן שְׂאָר
דְּרִגִין תַּתָּאִין מִתְתַּקְפִּי וְאַזְלִי וְשְׁלִטִי עַלְיָהּוּ דִּישְׂרָאֵל בְּגִין דְּאֵינוּן גְּרַמוּ
בְּחוּבֵיהוּ.

האי קרא לא אתיישבון מליה דכתיב מי נתן למשיסה יעקב, פיון דאמר
מי נתן למשיסה יעקב וישראל, מהו חטאנו לו, חטאו לו מבעי ליה, ואי
אמר חטאנו לו, מאי ולא אבו, ולא אבינו מבעי ליה.

אָלָא בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְחַרְבּ מִקְדָּשָׁא וְאַתְנוּקְדּ הִיכְלָא וְעַמָּא אַתְגְּלִי, בְּעֵינָא
שְׂכִינְתָּא לְאַתְעַקְרָא מִדּוּכְתָּהּ וְלִמְיַהֲדָּ עַמְהוֹן בְּגְלוּתָא, אָמְרָה אֵיִהֲדָּ
בְּקִדְמִיתָא לְמַחְמִי בִּיתָאֵי וְהִיכְלָאֵי וְאַפְקוּד עַל דּוּכְתֵי דְּכַהֲנֵי וְלִיוָאֵי דְּהוּ
פְּלַחִין בְּבִיתָאֵי.

אמר רבי אלעזר בההיא שעתא אסתפלת כנסת ישראל לעילא וחמאת
דבעלה אסתלק מנה לעילא לעילא, נחתת לתתא עאלת בביתא ואסתפלת
בכל אינון דוכתי, ואשתמע קלא לעילא לעילא ואשתמע קלא לתתא. הדיא
הוא דכתיב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על
בניה וגוי ואוקמוה.

פיון דעאלת בגלותא אסתפלת בעמא וחמאת דדחקי לון ורמסי לון
בגלותא בין רגליהו דשאר עמין, כדין אמרת (ישעיה מב) מי נתן למשיסה
יעקב וגוי. ואינון אמרין הלא יי זו חטאנו לו. והיא אמרת ולא אבו בדרכיו
הלוך ולא שמעו בתורתו.

ובשעתא דזמין קודשא בריך הוא למפקד על עמיה, כנסת ישראל תיתוב
מן גלותא בקדמיתא (אמר ליה קודשא בריך הוא) תיהד לביתא, בגין דבית
המקדש יתבני בקדמיתא, ויימא לה קודשא בריך הוא קומי מעפרא. היא
תבת ואמרה לאן אתר איהד, ביתאי חרב היכלי אתוקד בנורא.

עד דקודשא בריך הוא יבני בי מקדשא בקדמיתא ויתקין היכלא ויבני
קריתא דירושלם, ולבתר יוקים לה מעפרא. הדיא הוא דכתיב (תהלים קמו)
בונה ירושלים יי וגוי. בונה ירושלים בקדמיתא ולבתר נדחי ישראל יכנס,
ויימא לה (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים וגוי. ויתכניש
גלותהון דישראל. הדיא הוא דכתיב בונה ירושלים יי, בקדמיתא, ולבתר
נדחי ישראל יכנס. וכדין הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם דא תחית
המתים. וכתב, (יחזקאל לו) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי
תלכו וגוי. בריך יי לעולם אמן ואמן: (ע"כ פרשת חיי שרה)

דף קלד ע"ב

וְאֵלֶּה (בראשית כח) תּוֹלְדוֹת יַצְחָק וְגו'. פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. תָּא חֲזִי, כַּד בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסָלִיק בְּרַעוּתָא קַמֵּיהּ לְמַבְרִי עֲלֵמָא, הוּהּ מְסַתְּפַל בְּאוּרִייתָא, וּבְרָא לֵיהּ, וּבְכָל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא דְבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֲלֵמָא הוּהּ מְסַתְּפַל בְּאוּרִייתָא, וּבְרָא לֵיהּ. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ח) וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיֶה (דף קלד ע"ב) שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם אֶל תִּקְרִי אֲמוֹן, אֶלָּא אוּמוֹן.

כַּד בְּעָא לְמַבְרִי אָדָם אֲמַרְה תּוֹרָה קַמֵּיהּ, אִי בַר נֶשׁ יִתְבָּרִי, וּלְבַתֵּר יַחֲטִי וְאַנְתָּ תִּידוֹן לֵיהּ, אֲמַאי יְהוֹן עוֹבְדֵי יְדָךְ לְמַגְנָא, דְּהָא לָא יִיכּוֹל לְמַסְבֵּל דִּינָךְ. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אֲתַקִּינַת תְּשׁוּבָה עַד לָא בְּרָאתִי עֲלֵמָא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֲלֵמָא בְּשַׁעְתָּא דְעַבְד לֵיהּ וּבְרָא לְאָדָם, אָמַר לֵיהּ, עֲלֵמָא עֲלֵמָא, אַנְתָּ וְנִימוּסָךְ לָא קִיִּימוּן אֶלָּא עַל אוּרִייתָא. וּבְגִין כַּד בְּרָאתִי לֵיהּ לְאָדָם בְּדָ, בְּגִין דִּיתַעֲסַק בָּהּ. וְאִי לָאו, הָא אֲנָא אֶהְדַּר לָךְ לְתַהוּ וְבַהּ וְכֹלָא בְּגִינֵיהּ דְּאָדָם קִיִּימָא, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה מה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֲרָץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרָאתִי. וְאוּרִייתָא קִיִּימָא וּמְכַרְזָא קַמֵּיהּ דְּבַנֵּי נֶשָׂא, בְּגִין דִּיתַעֲסַקוּ וְיִשְׁתַּדְּלוּ בָּהּ וְלִית מָאן דִּיִּרְכִין אוּדְגִינָה.

תָּא חֲזִי, כַּל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא אִיהוּ קִיִּים עֲלֵמָא, וְקִיִּים כָּל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא עַל תַּקוּוּנֵיהּ כְּדָקָא יְאוּת, וְלִית לָךְ כָּל שְׂיִיפָא וְשְׂיִיפָא דְקִיִּימָא בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ, דְּלָא הוּי לְקַבְּלֵיהּ בְּרִיָּה בְּעֲלֵמָא. דְּהָא כְּמָה דְּבַר נֶשׁ אִיהוּ מְתַפְּלִיג שְׂיִיפִין, וְכִלְהוּ קִיִּימִין דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין מְתַתְּקִין אֶלְיָן עַל אֶלְיָן וְכִלְהוּ חַד גּוּפָא, הַכִּי נִמִּי עֲלֵמָא, כָּל אִינוּן בְּרִיָּין כִּלְהוּ שְׂיִיפִין שְׂיִיפִין, וְקִיִּימִין אֶלְיָן עַל אֶלְיָן, וְכַד מְתַתְּקִין כִּלְהוּ, הָא גּוּפָא מִמֶּשׁ. וְכֹלָא כְּגוּוֹנָא דְאוּרִייתָא, דְּהָא אוּרִייתָא כִּלְהוּ שְׂיִיפִין וּפְרָקִין, וְקִיִּימִין אֶלְיָן עַל אֶלְיָן, וְכַד מְתַתְּקִין כִּלְהוּ, אֲתַעֲבִידוּ חַד גּוּפָא. כִּיּוֹן דְּאֲסַתְּפַל דְּוֹד בְּעוֹבְדָא דָא, פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יְיָ כֹּלִים בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאֲרָץ קִנְיָנָךְ.

דף קלה ע"א

בְּאוּרִייתָא אִינוּן כָּל רְזִין עֲלֵאִין חֲתִימִין דְּלָא יְכַלִּין לְאֲתַדְּבָקָא, בְּאוּרִייתָא כָּל אִינוּן מְלִין עֲלֵאִין, דְּאֲתַגְּלִין וְלָא אֲתַגְּלִין, בְּאוּרִייתָא אִינוּן כָּל מְלִין דְּלַעֲיָלָא וְלִתְתָא, כָּל מְלִין דְּעֲלֵמָא דִּין, וְכָל מְלִין דְּעֲלֵמָא דְאֲתִי בְּאוּרִייתָא אִינוּן, וְלִית (דף קלה ע"א) מָאן דִּישְׁגַח וְיַדַּע לוֹן, וּבְגִין כַּד כְּתִיב, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

תָּא חֲזִי אֲתָא שְׁלֵמָה וּבָעָא לְמִיקָם עַל מְלוּי דְאֹרִייתָא, וְעַל דְּקִדּוּקֵי אֹרִייתָא, וְלֹא יָכִיל, אָמַר (קהלת ז) אֲמַרְתִּי אַחְכָּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. דְּוֹד אָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב בְּשֵׁלֵמָה (מלכים א ה) וַיִּדְבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמֻשָּׁה וְאֶלְפֵי. וְהָא אֹקְמוּהָ. דְּחֲמֻשָּׁה וְאֶלְפֵי טְעָמִים הוּוּ בְּכָל מְשָׁל וּמְשָׁל דְּהוּוּ אָמַר. וּמָה שְׁלֵמָה דְּאִיהוּ בְּשֵׁר וְנָדָם כְּדָ הוּוּ בְּמִלוּי, מְלִין דְּאֹרִייתָא דְּקִאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, דְּבְכָל מְלָה וּמְלָה אִית בָּהּ כְּמָה מְשָׁלִים, כְּמָה שִׁרְיוֹן, כְּמָה תּוֹשְׁבָחוֹן, כְּמָה רְזִין עֲלָיוֹן, כְּמָה חֲכָמָאן וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְיָ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב לְעִילָא, (בראשית כה) וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִשְׁמָעֵאל, דְּאִינוּן תְּרִיסַר נְשִׂאִין, לְבַתֵּר אָמַר וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק, סְלֵקָא דְּעֵתָךְ דְּכִינּוּן דְּכְתִיב בֵּיהּ בִּישְׁמָעֵאל דְּאוּלִיד תְּרִיסַר נְשִׂאִין, וְיִצְחָק אוּלִיד תְּרִין בְּנִין, דְּדָא אֲסַתְלַק וְדָא לָא אֲסַתְלַק. עַל דָּא כְּתִיב מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְיָ, דָּא יִצְחָק, וְיִצְחָק אֲפִיק לִיהּ לְיַעֲקֹב דְּהוּוּ אִיהוּ בְּלַחוּדוּי וְתִיר מְכַלְהוּ, דְּאוּלִיד תְּרִיסַר שְׁבֻטִין, קִיוּמָא דְּלְעִילָא וְתַתָּא. אֲבָל יִצְחָק לְעִילָא בְּקִדּוּשָׁה עֲלָא (ס"א וּישמעאל) וְעֵשָׂו לְתַתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, מִי יִמְלַל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, דָּא יַעֲקֹב כְּדָ אֲתַדְבֵּק שְׁמֻשָׁא בְּסִיחָרָא כְּמָה כְּכַבְיָא נְהִירִין מְנַיְהוּ. (בראשית כה) וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאי שְׁנָא דְּעַד הֲכָא לָא כְּתִיב בֶּן אֲבִרְהָם וְהִשְׁתָּא אָמַר, אֵלֶּא אֵף עַל גַּב דְּכְתִיב וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנֹו, הִשְׁתָּא דְּמִית אֲבִרְהָם דְּיוֹקְנִיהּ הוּוּ בֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאָר בֵּיהּ בִּישְׁחָק, דְּכָל מָאן דְּחָמִי לְיִצְחָק הוּוּ אָמַר דָּא אֲבִרְהָם וְדָאי, וְהוּוּ סְהִיד וְאָמַר (בראשית כה) אֲבִרְהָם הוּלִיד אֶת יִצְחָק.

דף קלה ע"ב

רַבִּי יִצְחָק קָם לִילִיא חַד (דף קלה ע"ב) לְמַלְעֵי בְּאוֹרִייתָא, וְרַבִּי יְהוּדָה קָם בְּקִסְרוּי, בְּהֵהִיא שְׁעֵתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִיקוּם וְאִיזִיל לְגַבֵּי רַבִּי יִצְחָק, וְאֵלְעֵי בְּאוֹרִייתָא וְנִתְחַבֵּר כְּחַדָּא. אֲזַל עֲמִיהּ חִזְקִיָּה בְּרִיהּ דְּהוּוּ רַבִּיא. כְּדָ קָרִיב אֲבָבָא, שָׁמַע לִיהּ לְרַבִּי יִצְחָק דְּהוּוּ אָמַר, וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבִרְהָם וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנֹו וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רוּאִי, הָאִי קָרָא לָאוּ רִישִׁיָּה סִיפִיָּה וְלָאוּ סִיפִיָּה רִישִׁיָּה, מָאי שְׁנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא אֲצֻטְרִידָ לְבִרְכָא לִיהּ לְיִצְחָק, בְּגִין דְּאֲבִרְהָם לָא בְּרַכִּיהּ. מָאי טְעָמָא, מְשׁוּם דְּלָא יִתְבָּרַךְ עֵשָׂו, וְעַל דָּא סְלִיקוּ אִינוּן בְּרַכָּאן לְקוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא, וְאוּקְמוּהָ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רוּאִי, מָאי לַחֵי רוּאִי, אֵלֶּא דְּאִתְחַבֵּר בָּהּ בְּשְׁכִינְתָּא, בִּירָא דְּמִלְאָךְ קִיּוּמָא אֲתַחֲזִי עֲלָהּ, כְּתַרְגוּמוֹ, וּבְגִין כְּדָ בְּרַכִּיהּ.

אַדְהֲכִי, בְּטַשׁ רַבִּי יְהוּדָה אֲבָבָא וְעָאֵל, וְאִתְחַבְּרוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִשְׁתָּא זְוּוּגָא דְּשְׁכִינְתָּא בְּהַדָּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאִי בְּאֵר לַחֵי רוּאִי דְּקִאָמַרְתָּ שְׁפִיר, אֲבָל בְּמִלָּה אֲשִׁתַּמַּע. פְּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ד) מַעֲנֵן גְּנִים בְּאֵר מִים

חיים ונוזלים מן לבנון, האי קרא אתמר אבל הא אוקמוה, מעין גנים דא אברהם באר מים חיים דא יצחק, ונוזלים מן לבנון דא יעקב. באר מים חיים דא יצחק, היינו דכתיב וישב יצחק עם באר לחי ראי. ומאי באר דא שכנתא. לחי, דא חי העולמים, צדיק חי העולמים ולית לאפרשא לון, חי הוא בתרי עלמין, חי לעילא, דאיהו עלמא עלאה, חי לגבי עלמא תתאה, ועלמא תתאה בגיניה קיימא ונהרא.

תא חזי, סיהרא לא אתנהירת, אלא פד חזיא ליה לשמשא, וכיון דחזיא ליה, אתנהיר. ועל דא האי באר לחי רואי ודאי, וכדין אתנהרא, וקיימא במיין חיון, לחי ראי, בגין לאתמליא ולאנתהרא מהאי חי.

דף קלו ע"א

תא חזי, כתיב (דף קלו ע"א) (שמואל ב כ"ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי דהנהו צדיק ונהיר לדריה, כמה דחי דלעילא נהיר לעלמא. ובכל זמנא האי באר לחי אסתפל וחמי, בגין לאתנהרא פדקאמרן. וישב יצחק עם באר לחי ראי. היינו דכתיב, (בראשית כה) בקחתו את רבקה, ויתב בהדה, ואתאחיד עמה, חשד בלילה, דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. ותא חזי, יצחק בקרית ארבע הנה בתר דמית אברהם, מהו וישב יצחק עם באר לחי רואי, דאזדנוג ביה, ואחיד ביה בההוא בירא, לאתערא רחימותא פדקאמרן.

פתח רבי יצחק ואמר, (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. וזרח השמש, דא שמשא דנהיר לסיהרא, דכד אתחזי בהדה פדין נהרא, ואתנהיר וזרח מאתר עלאה דקיימא עליה, מתמן זרח תדיר. ובא השמש, לאזדנוגא בהדה דסיהרא. (קהלת א) הולך אל דרום, דאיהו ימינא ושוני תוקפיה ביה, ובגין דתוקפיה ביה, כל חילא דגופא בימינא הוא וביה תליא. ולבתר סובב אל צפון, נהיר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא. סובב סובב הולך הרוח, בקדמיתא כתיב שמש, והשתא רוח. אלא כלא חד ורזא חדא, וכל דא בגין דסיהרא אתנהרא מניה ויתחברון תרווייהו.

תא חזי, פד אתא אברהם לעלמא חביק לה לסיהרא וקריב לה, כיון דאתא יצחק אחיד בה ואתקוף בה פדקא יאות, ומשיך לה ברחימו, כמה דאתמר דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. כיון דאתא יעקב, פדין אתחבר שמשא בסיהרא ואתנהיר, ואשתכח יעקב שלים בכל סטרין, וסיהרא אתנהירת ואתתקנת בתריסר שבטין.

דף קלו ע"ב

פֶּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו'. הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזִי, הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת יְיָ, וּמֵאן אֵינּוּן דִּיתְחַזּוּן לְבָרְכָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כָּל עַבְדֵי יְיָ, בְּגִין דְּכָל בְּרַ נֶשׁ (דף קלו ע"ב) פְּעֻלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל אֶף עַל גַּב דְּכֻלָּא יִתְחַזּוּן לְבָרְכָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּרַכְתָּא דְּבִגְיִנְיָהוּ יִתְבָּרְכוּן עֲלֵאִין וְתִתְּנֵאִין מֵאן הִיא, הֵהִיא דְּבָרְכּוּן לִיה עַבְדֵי יְיָ וְלֹא כְּלָהוּ. וּמֵאן אֵינּוּן דְּבִרְכַתְהוֹן בְּרַכְתָּא, הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּלִילוֹת, אֲלִין אֵינּוּן דְּקִיִּימוּ בְּפִלְגוֹת לִילִיא וְאִתְעָרִי לְמִקְרִי בְּאוֹרֵייתָא. אֲלִין קִיִּימֵי בְּבֵית יְיָ בְּלִילוֹת, דְּהָא כְּדִין קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתִּי לְאַשְׁתַּעְשַׁעָא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְּעָדוּן. וְאַנּוּן קִיִּימֵי הָכָא לְאַתְעָרָא בְּמִלֵּי דְּאוֹרֵייתָא, נִימָא בְּמִלֵּי דְּצַחֲקָא, דְּאַנּוּן בֵּיה.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר. (בראשית כה) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבֶּקָה וְגו'. בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, אִמְרֵי אֶתָּא לְמִמְנֵי הָכָא דְּהוּא בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה כִּד נָסִיב לָהּ לְרַבֶּקָה, אֲלֵא וּדְאִי הָא אֶתְכַלִּיל יִצְחָק בְּצַפּוֹן וְדָרוּם, בְּאַשְׁא וּמִיָּא, וּכְדִין הָוָה יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבֶּקָה. כְּמִרְאָה הַקְּשֵׁת, יְרוֹק חֲנוּר סוּמָק. בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחִיד בָּהּ, כִּד אַחִיד בָּהּ בְּרַבֶּקָה. וְכִד אוֹלִיד, אוֹלִיד בֶּן שְׁשִׁים, לְאוֹלִידָא כְּדָקָא יְאוּת בְּגִין דִּיפּוֹק יַעֲקֹב שְׁלָם, מִבֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה כְּדָקָא יְאוּת, וְכֻלְהוּ אַחִיד לָהּ יַעֲקֹב לְבִתָּר, וְאִתְעֵבִיד גְּבַר שְׁלָם.

בֵּת בְּתוּאֵל הָאֶרְמִי מִפְּדוֹן אֶרֶם אַחוֹת לְבִן הָאֶרְמִי, מֵאִי אַכְפֵּת לָן כּוּלֵי הַאִי, דְּהָא כְּבָר אֶתְמָר (בראשית כד) וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רַבֶּקָה וְגו', וְהִשְׁתָּא אֶמַר בֵּת בְּתוּאֵל הָאֶרְמִי וּלְבִתָּר מִפְּדוֹן אֶרֶם, וּלְבִתָּר אַחוֹת לְבִן הָאֶרְמִי. אֲלֵא אוֹקְמוּהָ, דְּהוֹת בֵּין רְשָׁעִים וְאִיהִי לֹא עֵבֶדְתָּ כְּעוֹבְדֵייהוּ, דְּהוֹת בֵּת בְּתוּאֵל וּמִפְּדוֹן אֶרֶם, וְאַחוֹת לְבִן, וְכֻלְהוּ חִיִּיבִין לְאַבְרָאָא, וְהִיא סְלָקָא עוֹבְדִין דְּכֻשָׁרָן וְלֹא עֵבֶדְתָּ כְּעוֹבְדֵייהוּ.

הִשְׁתָּא אִית לְאַסְתִּכְלָא, אִי רַבֶּקָה הוֹת בֵּת עֶשְׂרִין שָׁנִין אוּ יִתִּיר, אוּ בֵּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרִים, כְּדִין הוּא שְׁבַחָא דִּילָהּ דְּלֹא עֵבֶדְתָּ כְּעוֹבְדֵייהוּ, אֲבָל עַד כְּעוֹן בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הוֹת, מֵאִי שְׁבַחָא דִּילָהּ. אֶמַר רַבִּי יְהוּדָה בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הוֹת, וְעֵבֶדְתָּ לְעַבְדָּא כָּל הַהוּא עוֹבְדָא.

דף קלו ע"א

אֶמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶף עַל גַּב דְּכוּלֵי הַאִי עֵבֶדְתָּ, לֹא יִדְעָנָא עוֹבְדָהּ אִי אֵינּוּן כְּשִׂרָאן אוּ לָאוּ. (דף קלז ע"א) אֲלֵא, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (שיר השירים ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין חַחוּחִים כֹּן רַעֲיִתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה, דָּא כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוּכְלוּסְתָּא כְּוֹרְדָּא בֵּין כּוּבִין. וְרָזָא דְּמַלְהָ, יִצְחָק אֶתִּי מְסֻטְרָא דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ חֲסֵד עֲלָאָה וְעֵבִיד חֲסֵד עִם כָּל בְּרִיָּין, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דִּינָא קְשִׁיָּא. וְרַבֶּקָה אֶתִּת מְסֻטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא וְאַסְתִּלְקַת מִבִּינְיָהוּ וְאַתְחַבְּרַת בְּיִצְחָק, דְּהָא רַבֶּקָה מְסֻטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא אֶתְנָא, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי

מִסְטָרָא דְדִינָא רַפְיָא הֵוֵת, וְחוּטָא דְחֻסְדַּי תְּלִי בְּהָ וַיִּצְחַק דִּינָא קִשְׁיָא וְאִיהִי רַפְיָא, כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין חֲחוּחִים הֵוֵי. וְאִי לָאו דְאִיהִי רַפְיָא, לָא יָכִיל עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל דִּינָא קִשְׁיָא דִּיצְחַק. כְּגִוּוֹנָא דָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוּוֹג זְוִיגִין בְּעֲלֵמָא, חַד תְּקִיף וְחַד רַפְיָא בְּגִין לְאַתְתַּקְנָא כְּלָא וַיִּתְבַּסֵּס עֲלֵמָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אֲבַתְרִיה וְאָמַר, (בראשית כה) וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לֵי לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ. מֵהוּ וַיַּעֲתֵר, דְּקָרִיב לִיה קָרְבָּנָא, וְצִלֵּי עֲלֵהּ. וַיִּמָּה קָרְבָּנָא קָרִיב. עוֹלָה קָרִיב, דְּכִתִּיב, (בראשית כה) וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, כְּתִיב הִכָּא וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, וְכִתִּיב הִתָּם (שמואל ב כד) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָא וְגוֹ', מֵה לְהֵלֶן קָרְבָּן אִף כָּאוֹן קָרְבָּן. כְּתִיב וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וְכִתִּיב וַיַּעֲתֵר לוֹ, דְּנִפְק אִשָּׁא מִלְּעִילָא לְקַבְלָא אִשָּׁא דְלִתְתָא.

דְּבַר אַחַר, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק. דְּצִלֵּי צְלוֹתִיה, וְחֲתַר חֲתִירָה לְעִילָא לְגַבֵּי מְזֻלָּא עַל בְּנִין, דְּהָא בְּהוּא אֲתַר תְּלִין בְּנִין, דְּכִתִּיב, (שמואל א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', וְכִדִּין וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, אֵל תְּקִרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ אֶלָּא וַיִּחֲתֵר לוֹ, חֲתִירָה חֲתַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקַבִּיל לִיה, וְכִדִּין וַתַּחַר רַבְּקָה אִשְׁתּוֹ.

דף קלז ע"ב

תָּא חֲזִי, עֲשְׂרִין שָׁנִין אִשְׁתַּהֵי יִצְחָק עִם אֲתַתִּיה וְלָא אוֹלִידַת, עַד דְּצִלֵּי צְלוֹתִיה. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָאן קַמִּיה צְלוֹתֵהוּן עַל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ. מֵאִי טַעֲמָא, בְּגִין דִּיתְרַבֵּי וַיִּתּוֹסֵף רַבּוֹת קוּדְשָׁא לְכָל מָאן (דף קלז ע"ב) דְּאַצְטְרִיךְ בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצַדִּיקָא.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם לָא צִלֵּי קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיתֵן לִיה בְּנִין, אִף עַל גַּב דְּשָׂרָה עֲקָרָה הֵוֵת. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית טו) הֵן לִי לֹא נָתַתְּ זָרַע, הֵהוּא לָאוּ בְּגִין צְלוֹתָא הָוָה (נִיִּיא הֵהוּא לֹא בַעֵי בְּנִין) אֶלָּא כְּמָאן דְּמִשְׁתַּעֵי קַמִּי מְרִיה. אָבֵל יִצְחָק צִלֵּי עַל אֲתַתִּיה, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ הָוָה יָדַע דְּלָאוּ אִיהוּ עֲקָרָא אֶלָּא אֲתַתִּיה, דִּיצְחָק הָוָה יָדַע בְּרָזָא דְּחֻכְמָתָא, דִּיעֲקֹב זָמִין לְמִיפְק מִנִּיה בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין, אָבֵל לֹא יָדַע אִי בְּהָאִי אֲתַתָּא אִי בְּאַחֲרָא, וְעַל דָּא לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ וְלָא לְנֹכַח רַבְּקָה.

אָמַר הֵהוּא רַבִּינָא בְּרִיה דְּרַבִּי יְהוּדָה, אִי הֲכִי אֲמַאי לָא רַחִים לִיה יִצְחָק לְיַעֲקֹב כֹּל כֶּד כְּמוֹ לַעֲשׂוֹ, הוֹאִיל וְהוּוּה יָדַע דְּזָמִין אִיהוּ לְקִימָא מְנִיה בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין. אָמַר לִיה שְׁפִיר קְאָמְרַתְּ, אֶלָּא כֹּל זִינָא רַחִים לִיה לְזִינָה וְאַתְמְשִׁיד וְאַזִּיל זִינָא בְּתַר זִינָה.

תָּא חֲזִי, עֲשׂוֹ נִפְק סוּמְקָא כְּמָה דְּכִתִּיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוּנִי כְּלוֹ וְגוֹ', וְאִיהוּ זִינָא דִּיצְחָק דְּאִיהוּ דִּינָא קִשְׁיָא דְּלְעִילָא, וְנִפְק מְנִיה עֲשׂוֹ, דִּינָא קִשְׁיָא לְתַתָּא דְּדִמְיָא לְזִינָה, וְכֹל זִינָא אָזִיל לְזִינָה, וְעַל דָּא רַחִים לִיה לַעֲשׂוֹ יִתִּיר מִיַּעֲקֹב כְּמָה דְּכִתִּיב, (בראשית כה) וַיִּאָּהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂוֹ כִּי צִיד בְּפִיו. כְּתִיב הִכָּא כִּי צִיד בְּפִיו, וְכִתִּיב הִתָּם (בראשית י) עַל כֵּן יֹאמַר כְּנַמְרֹד

דף קלח ע"א

אמר רבי יצחק, כתיב, (בראשית כה) ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את יי, לאן אתר אזלת. לבי מדרשא דשם ועבר. ויתרצו הבנים בקרבה, דתמן הוה ההוא רשע דעשו אגח קרבא ביה בייעקב. ויתרצו, אתברו כמה דאמרינו, רצץ את מוחו. אתברו דא עם דא ואתפלגו. תא חזי, דא סטרא דרוכב נחש, ודא סטרא דרוכב על פרסיא שלימתא קדישא בסטרא (דף קלח ע"א) דשמשא, לשמשא בסיהרא.

ותא חזי, בגין דאתמשד עשו אבתריה דההוא נחש, אזיל עמיה יעקב בעקימא, כנחש דאיהו חכים, ואיהו אזיל בעקימו, כמה דאת אמר, (בראשית ג) והנחש היה ערום וגוי, חכים. ועובדוי דיעקב לגביה הוה ליה כנחש, והכי אצטריך ליה, בגין לאמשכא ליה לעשו בתריה דההוא נחש, ויתפרש מניה, ולא יהא ליה חולקא עמיה בעלמא דין ובעלמא דאתי. ותנינו, בא להרגד, אקדים אנת וקטליה. כתיב, בפטן עקב את אחיו דאשרי ליה לתתא, בההוא עקב, הדא הוא דכתיב, (בראשית כח) וידו אוחזת בעקב עשו, דשוי ידוי על ההוא עקב לאכפיא ליה.

דבר אחר וידו אוחזת, דלא יכיל למיפק מניה מכל וכל, אלא וידו אוחזת בעקב עשו דא סיהרא, דאתכפיא נהורא בגין עקב דעשו, ועל דא אצטריך ליה למיהד עמיה בחכמתא, בגין לדחיא ליה לתתא ויתדבק באתריה. (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. קודשא בריה הוא קרי ליה יעקב ודאי. תא חזי, כתיב, (בראשית כו) הכי קרא שמו יעקב, נקרא שמו לא כתיב, אלא קרא שמו. ויעקבני, ודאי חמא ליה קודשא בריה הוא דהא ההוא חויה קדמאה איהו חכים לאבאשא, פיון דאתא יעקב, אמר הא ודאי חכים לקבליה, ובגין כך קרא ליה יעקב.

הא (ק"ב ע"א) אוקימנא בכל אתר, ויקרא סתם האי הוא דרגא בתראה, כמה דכתיב, (ויקרא א) ויקרא אל משה וגוי. והכא ויקרא שמו יעקב, בכל אתר שמיה לא אקרי (ד"א ל"ג אלא) על ידא דבר נש. באתר אחרא מה כתיב, (בראשית לג) ויקרא לו אל אלהי ישראל, קודשא בריה הוא קרא ליה ליעקב אל. אמר ליה, אנה אלהא בעלאי ואנת אלהא בתתאי.

דף קלח ע"ב

ותא חזי, יעקב הוה ידע דעשו הוה ליה לאתדבקא בההוא חויה עקימא, ועל דא בכל עובדוי אתמשיד עליה פחויה עקימא אחרא, (דף קלח ע"ב) בחכמתא בעקימו, והכי אצטריך. ואתניא דא, כי הא דאמר רבי שמעון,

מאי דְכָתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנַיִנִים הַגְּדֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וַעֲשׂו. (בראשית א) וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוֹמְשֵׁת, אֵלָיו שָׂאָר דְרַגְיָן דְּבִינְיָהּ, וְדָא אֲתַעְבִּיד יַעֲקֹב חַפִּים לְקַבְּלִיהָ דִּהְיָא חוּנָא אַחְרָא וְהָכִי אַצְטְרִיךְ.

וּבְגִין כֶּךָ בְּכָל יַרְחָא וַיִּרְחַא חַד שְׁעִיר, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לִיהָ לְאַתְרִיהָ וַיִּתְפָּרֵשׁ מִן סִיחָרָא. וְכֵן בְּיוֹמֵי דְכַפּוּרֵי לְאַקְרָבָא הָהוּא שְׁעִיר, וְדָא בְּחַכְמָה לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכִיל לְאַבְאָשָׁא, דְכָתִיב, (ויקרא טז) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶם אֶל אֶרֶץ גֹּזֵרָה, וְאוֹקְמוּהָ דָּדָא עֲשׂו דְאִיהוּ שְׁעִיר, וְכִלְא בְּחַכְמָה וּבְרַמְאוֹת לְגַבִּיהָ. מֵאִי טַעְמָא, מְשׁוּם דְכָתִיב, (תהלים יח) וְעַם עֲקֹשׁ תִּתְפַּתֵּל, בְּגִין דְאִיהוּ חוּנָא בִישָׁא, עֲקִים רוּחָא, חַפִּים לְאַבְאָשָׁא, אֲסִטִּי לְעִילָא וְאֲסִטִּי לְתַתָּא.

דף קלט ע"א

וּבְגִין כֶּךָ, יִשְׂרָאֵל מְקַדְמִין וְחַפְמִין לִיהָ בְּחַכְמָה, בְּעַקִּימוֹ, בְּגִין דְלֹא יָכִיל לְאַבְאָשָׁא וּלְשִׁלְטָאָה. וְעַל דָּא יַעֲקֹב דְאִיהוּ בְרָזָא דְמַהִימְנוּתָא, כָּל עוֹבְדוֹי לְגַבִּי דַעֲשׂו בְּגִין דְלֹא יָהֵב דְיוֹכְתָא לִיהָ לְהָהוּא חוּנָא, לְסַאָבָא מְקַדְשָׁא. וְלֹא יִקְרִיב לְגַבִּיהָ, וְלֹא יִשְׁלוֹט בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא לֹא אַצְטְרִיךְ לִיהָ לְאַבְרָהָם לְאַתְנַהֲגָא בְּעוֹקְמָא, וְלֹא לְיִצְחָק, בְּגִין דַעֲשׂו דְאִיהוּ סְטְרָא דִּהְיָא חוּנָא, עַד לֹא אָתָּא לְעַלְמָא. אָבֵל יַעֲקֹב, דְאִיהוּ מֵאֲרִיָּה (כ"א ע"ב) דְּבִיתָא, אִיבְעִי לִיהָ לְקִיּוּמָא לְקַבְּלִיהָ דִּהְיָא חוּנָא, דְלֹא יָהִיב לִיהָ שְׁלִטְנוּתָא כְּלָל לְסַאָבָא בִּי מְקַדְשָׁא דְיַעֲקֹב. וְעַל דָּא אַצְטְרִיךְ לְיַעֲקֹב יִתִּיר מְכָל בְּנֵי עַלְמָא. וּבְגִין כֶּךָ יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אֲתַבְרִירוּ חוּלְקָא עַדְבִּיהָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְכָתִיב, (דברים לב) כִּי חִלַּק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים. סְטְרָא דְאַבְרָהָם גָּרִים לוֹן לְאַתְגְּדָלָא וְזְכוּתִיהָ סִייע לוֹן, הוּא הָוָה מְחַנֵּךְ לוֹן בְּמִצּוֹת, דְכָתִיב, (בראשית יח) כִּי יִדְעֶתְיוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוָה אֶת בְּנָיו וְגוֹ', לְאַסְגָּאָה יַעֲקֹב וַעֲשׂו. (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כָּל חַד וְחַד אֲתַפְרֵשׁ לְאַרְחִיָּה, (דף קלט ע"א) דָּא לְסְטְרָא דְמַהִימְנוּתָא וְדָא לְסְטְרָא דְעַבּוּדָה זָרָה.

וְכֵן הָוָה בְּמַעוֹי דְרַבְּקָה, דְתַמֵּן כָּל חַד אָזִיל לְסְטְרִיהָ. דְכֵד אִיהִי אֲשֶׁת־דָּלַת בְּעוֹבְדֵין דְכַשְׁרָן אוֹ עֵבֶרֶת סְמִיךְ לְאַתְרָא טַב לְמַעַבְד פְּקוּדֵי דְאוּרִייתָא, הָוָה יַעֲקֹב חַדִּי וְדַחִיק לְנַפְקָא, וְכֵד הָוֹת אָזְלָא סְמִיךְ לְאַתְרָא עַבּוּדָה זָרָה, הָהוּא רְשַׁע בְּטַשׁ לְנַפְקָא, וְאוֹקְמוּהָ. וּבְגִין כֶּךָ, כֵּד אֲתַבְרִיאוּ וּנְפָקוּ לְעַלְמָא, כָּל חַד אֲתַפְרֵשׁ וְאָזִיל וְאֲתַמְשֵׁךְ בְּדוּכְתִיָּה דְאַתְחַזִּי לִיהָ, וְעַל דָּא, (בראשית כה) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂו אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד וְגוֹ'. (בראשית כה) וַיִּאָּהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂו כִּי צִיד בְּפִיו, הָא אוֹקְמוּהָ, (כמה) דְכָתִיב, אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שְׂדֵה. וּכְתִיב הַתֵּם, (בראשית י) הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד (ד"א ל"ג מאי) אִישׁ שְׂדֵה, לְקַפְחָא לוֹן לְבָנֵי נִשָּׂא וּלְקַטְלָא לוֹן, וְאִיהוּ אָמַר דְעַבִּיד צְלוּתָא וְצִיד לִיהָ בְּפּוּמִיָּה. אִישׁ שְׂדֵה, בְּגִין דְחוּלְקָא עַדְבִּיהָ לֹא אִיהִי בִישׁוּבָא, אֵלָּא בְּאַתְרָא חָרוּב. בְּמַדְבְּרָא, בְּחַקְלָא, וְעַל דָּא אִישׁ שְׂדֵה.

וְאִי תִימָא, הֵיךְ לָא יָדַע יַצְחָק כָּל עוֹבְדוֹי בִישׁוֹן דְעֵשׂוֹ, וְהָא שְׂכִינְתָא הוֹת עֲמִיה, דְאִי לָא שְׂרִיא עֲמִיה שְׂכִינְתָא, הֵיךְ יָכִיל לְבָרְכָא לִיה לְיַעֲקֹב בְּשַׁעֲתָא דְבָרְכִיה. אֶלָּא וְדִאִי שְׂכִינְתָא הוֹת דְיִירָא עֲמִיה בְּבִיתָא וְדִירָא עֲמִיה תְּדִיר, אָבֵל לָא אֹודָעָא לִיה, בְּגִין דְיִתְבָּרַךְ יַעֲקֹב בְּלֹא דַעְתִּיה אֶלָּא בְּדַעְתִּיה דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ, דְבַהֲהִיא שַׁעֲתָא דְעָאֵל יַעֲקֹב קָמִי אָבוּהִי עָאֵלֵת עֲמִיה שְׂכִינְתָא. וְכִדִּין חָמָא בְּדַעְתּוֹי יַצְחָק דְאֶתְחַזִּי לְבָרְכָא, וְיִתְבָּרַךְ מְדַעְתָּא דְשְׂכִינְתָּא.

דף קלט ע"ב

תָּא חֲזִי, (ס"א זמנא חדא, הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייא, עאל קמיה רבי אלעזר בריה. אמהו ליה לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו. איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי, ויעקבני זה פעמים. אמר לון, בהדין שעתא, אתון חייבים לקבלא מלקות. דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקרתון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסהיד עליה, (בראשית כה) ויעקב איש תם. ותו כתיב, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב. אלא, כך הוא ענייניה דיעקב עם עשו, בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיתא, והוה בעי מניה דיעקב דלסבה ליה אפילו בלא כסף. הדא הוא דכתיב, (בראשית כה) ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה). (בראשית כה) וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נְזִיד וַיֵּבֵא עֵשׂו מִן הַשְּׂדֵה וְהוּא עֵינָף. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיֵּזֶד יַעֲקֹב, הָא אֹוּקְמוּהּ דְהָא בְּגִין אָבִלוּתָא דְאָבְרָהָם הָוָה, אָבֵל וַיֵּזֶד יַצְחָק נְזִיד מְבַעֵי לִיה, אֶלָּא וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נְזִיד, דְאִיהוּ הָוָה יָדַע עֶקְרָא (דף קלטע"ב) דִּילִיה, בְּהֵוָה סְטְרָא דְאֶתְדַבֵּק בִּיה, וּבְגִין כֶּף עֶבֶד תְּבַשְׂלִין סוּמְקִין. עֲדָשִׁים, תְּבַשְׂלִין סוּמְקָא, דְתַבְּשִׁילָא דָא מְתַבֵּר חִילָא וְתוּקְפָא דְדָמָא סוּמְקָא בְּגִין לְתַבְּרָא תוּקְפִיה וְחִילִיה. וּבְגִין כֶּף, עֶבֶד לִיה בְּחֻכְמָתָא, כְּהֵוָה גְּוֹנָא סוּמְקָא.

וְעַל הָהוּא תְּבַשְׂלִילָא אֶזְדַּבְּוּ לִיה לְעֶבְדָּא וְזַבִּין בְּכִירוּתִיה לְיַעֲקֹב. וּבַהֲהִיא שַׁעֲתָא יָדַע יַעֲקֹב דְבְּגִין שְׁעִיר חַד דְיִקְרְבוּן יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי דְרָגָא דִּילִיה, יִתְהַפֵּךְ לְעֶבְדָּא לְבָנוּי וְלֹא יִקְטָרְג לֹון. וּבְכֹלָא אֶזֶל יַעֲקֹב לְגַבֵּיה דְעֵשׂו בְּחֻכְמָה, בְּגִין הָהוּא דְרָגָא חֲפִים דְעֵשׂו, וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה וְאֶתְכַפֵּיא וְלֹא אֶסְתָּאֵב (ביה) בִּיתִיה וְאִיהוּ יָגִין עֲלִיה. (חסר, ומצאנו בספרא אחרנא וז"ל ויאמר עשו אל יעקב (בראשית כח) הלעיטני נא מן האדם האדם הזה. אמאי כתיב תרי זמני האדום, אלא, בגין דכל מה דאית ביה אדום, כמה דאת אמר (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני. ותבשילו אדום דכתיב מן האדום האדום הזה, וארעא דיליה אדומה דכתיב (בראשית לב) ארצה שער שדה אדום, וגוברין דיליה אדומין דכתיב, (בראשית לו) הוא עשו אבי אדום. ומאן דזמין לאתפרעא מניה אדום דכתיב (שיר השירים ה) דודי צח ואדום, ולבושיה אדום דכתיב, (ישעיה סג) מדוע אדום ללבושך, וכתיב (ישעיה סג) מי זה בא מאדום).

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן בְּלָבוּן אֶתְחַזִּי הָכִי, בְּגִין דְהָא אִיהוּ חֲרָשָׁא הָוָה, כְּמָה דְכָתִיב (בראשית ל) נחשתי ויברכני יי בגלגלך, וְאָף עַל גַּב דְיַעֲקֹב אֶקְרִי גְבַר שְׁלִים, בְּגִין כֶּף הָוָה שְׁלִים עִם מָאן דְאֶצְטְרִיךְ לִיה לְמִיהַךְ עֲמִיה בְּרַחֲמֵי הָוָה אֶזֶיל, וְעִם מָאן דְאֶצְטְרִיךְ לְמִיהַךְ עֲמִיה בְּדִינָא קְשִׁיא וּבַעֲקִימוּ הָוָה אֶזֶיל, בְּגִין דְתַרִּי (קמ"ו ע"א) חוּלְקֵי הוּוּ בִּיה, וְעֲלִיה כְּתִיב, (תהלים יח) עִם חֶסֶד תִּתְחַסֵּד וְעִם עֶקֶשׁ תִּתְפַּתֵּל. עִם חֶסֶד בְּסְטְרָא דְחֶסֶד, וְעִם עֶקֶשׁ בְּסְטְרָא דְדִינָא קְשִׁיא, כְּלָא כְּדָקָא יָאוּת. (בראשית כו) וַיְהִי רָעַב בְּאַרְצָא מְלֶבֶד הָרְעַב

הַרְאֵשׁוֹן וְגוֹי. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים יא) יִי צְדִיק יִבְחַן וְרָשָׁע וְאוֹהֵב (ר"ת נחש) חָמָס שְׂנֵאָה נִפְשׁוֹ. כַּמָּה עוֹבְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מִתְתַקְּנָן, וְכָל מַה דְאִיהוּ עֵבִיד כְּלָא עַל דִּינָא וְקִשׁוּט, כַּמָּה דְכְּתִיב, (דברים לז) הַצּוֹר תִּמְמִים פְּעָלוּ כִּי כָל דְרָכָיו מְשֻׁפָּט אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא.

דף קמ ע"א

תָּא חֲזִי, לָא דָן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאָדָם קוּדְמָאָה עַד דְפָקִיד לִיה לְתוּעֵלְתֵיהּ, דְלָא יִסְטִי לְבֵיהּ וְרַעוּתֵיהּ לְאַרְח אַחְרָא בְּגִין דְלָא יִסְתַּאֲב. וְאִיהוּ לָא אִסְתַּמַּר, וְעֵבֵר עַל פְּקוּדֵי דְמֵאֲרִיה וּלְבַתֵּר כּוֹן דָּן לִיה דִּינָא. (דף קמ ע"א)

וְעַם כָּל דָּא, לָא דָן לִיה כְּדָקָא חֲזִי לִיה, וְאוּרִיךְ עֲמִיה רּוּגְזִיה וְאַתְקִיִּים יוֹמָא חַד דְאִיהוּ אֶלְף שְׁנִין, בַּר אֵינוֹן שְׁבַעִים שָׁנִים דְמָסַר לִיה לְדוּד מְלָכָא דְלָא הָוָה לִיה מְגַרְמִיה כְּלוּם.

כְּגוֹנָא דָּא, לָא דָן לִיה לְבַר נֶשׁ כְּעוֹבְדוֹי בִּישׁוּן דְאִיהוּ עֵבִיד תְּדִיר, דְאִי הָכִי לָא יִכִּיל עֲלֵמָא לְאַתְקִיִּמָא, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶרֶיךְ רּוּגְזִיה עִם צְדִיקָא, וְעַם רְשִׁיעִיא יִתִּיר מְצַדִּיקָא. עִם רְשִׁיעִיא בְּגִין דִּיתוּבוּן בְּתִיבְתָא שְׁלִימְתָא, דִּיתְקִימוּן בְּהֵאֵי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דְאַתִּי. כַּמָּה דְכְּתִיב, (יחזקאל לג) חִי אֲנִי נְאֻם יְיָ וְגוֹי אִם אַחַפֵּץ וְגוֹי כִּי אִם בְּשׁוּב רְשָׁע מִדְרָכּוֹ וְחָיָה. וְחָיָה בְּעֲלֵמָא דִּין, וְחָיָה בְּעֲלֵמָא דְאַתִּי, וְעַל דָּא אוּרִיךְ רּוּגְזִיה לּוֹן תְּדִיר. אוּ בְּגִין דִּיפּוֹק מִנְהוֹן גְּזַעָא טְבָא בְּעֲלֵמָא כַּמָּה דְאַפִּיק אֲבַרְהָם מִתְרַח דְאִיהוּ גְזַעָא טְבָא, וְשִׁרְשָׁא וְחוּלְקָא טְבָא לְעֲלֵמָא.

אַבְל קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צְדִיקָא תְּדִיר, בְּכָל עוֹבְדִין דְאֵינוֹן עֵבִידִין. בְּגִין דִּידַע דְלָא יִסְטוֹן לְיִמִּינָא וּשְׂמֵאלָא, וּבְגִין כְּדָּ אֲבַחִין לּוֹן. לָאוּ בְּגִינֵיהּ, דְהָא אִיהוּ יָדַע יִצְרָא וְתוֹקְפָא דְמַהִימְנוּתָא דְלְהוֹן, אֶלָּא בְּגִין לְאַרְמָא רִישִׁיהוֹן בְּגִינֵיהּ.

דף קמ ע"ב

כְּגוֹנָא דָּא, עֵבִיד לִיה לְאַבְרָהָם, דְכְּתִיב, (בראשית כב) וְהֶאֱלֵהִים נֶסָה אֶת אֲבַרְהָם. מֵאִי נֶסָה, הָרַמַּת נֶס. כַּמָּה דְאַתְ אָמַר (ישעיה סב) הָרִימוּ נֶס, (ירמיה ד) שְׂאוּ נֶס, אָרִים דְגֵלָא דִּילִיה בְּכָל עֲלֵמָא, וְאַף עַל גַּב דְהָא אֲתַמַּר, בְּגִין דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָרִים דְגֵלָא דְאַבְרָהָם בְּעִינֵיהוֹן דְכֻלָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב נֶסָה אֶת אֲבַרְהָם, אוּף הָכִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַרְמָא דְגֵלָא דְצְדִיקָא אִיהוּ בְּחִין לּוֹן, לְאַרְמָא רִישִׁיהוּ בְּכָל עֲלֵמָא. (תהלים יא) צְדִיק יִבְחַן, מֵאִי טַעְמָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כַּד אֲתַרְעֵי בְּהוּ בְּצְדִיקָא, מַה כְּתִיב, (ישעיה נג) וַיִּי חֲפָץ דְכָאוּ הַחֲלִי. וְאוֹקְמוּהָ. אַבְל בְּגִין דְרַעוּתָא

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא אֲתַרְעֵי אֶלָּא בְּנִשְׁמַתָּא, אֲבָל בְּגוּפָא לֹא, דְּהָא נִשְׁמַתָּא אִיְהִי דְּמִיָּא לְנִשְׁמַתָּא דְּלַעֲיָלָא, וְגוּפָא לָאו אִיְהִי חֲזִי לְאַתְּאַחְדָּא לַעֲיָלָא, וְאַף עַל גַּב דְּדִיּוּקְנָא דְּגוּפָא בְּרָזָא עַלְמָה (דף קמ ע"ב) אִיְהִי.

וְתָא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּנִשְׁמַתִּיהָ דְּבֵר נֶשׁ, לְאַתְּהִנָּא (נ"א לאתנהרא) בְּה, מְחִי לְגוּפָא בְּגִין דְּתִשְׁלוּט נִשְׁמַתָּא. דְּהָא בְּעוּד דְּנִשְׁמַתָּא עִם גוּפָא, נִשְׁמַתָּא לֹא יִכְלָא לְשִׁלְטָא. דְּכַד אֲתַרְע (נ"א אתבר) גוּפָא, נִשְׁמַתָּא שְׁלֵטָא. צְדִיק יְבָחוּ, מֵאִי צְדִיק יְבָחוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כח) אָבוּ בְּחוּ, הֲכִי נְמִי צְדִיק יְבָחוּ, אֲתַקִּיף לִיה. כְּהֵאִי אָבוּ בְּחוּ, דְּהִיא (ישעיה כח) פְּנֵת יְקָרְתִּי, הֲכִי נְמִי צְדִיק יְבָחוּ.

וְרָשַׁע וְאוֹהֵב חֲמָס שְׁנָאָה נִפְשׁוּ. מֵאִי שְׁנָאָה נִפְשׁוּ, סִלְקָא דְּעֵתְךָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי דְּנִפְשׁוּ שְׁנָאָה לְהוּא רָשַׁע. אֶלָּא הוּא דְּרָגָא דְּכָל נִשְׁמַתִּין תְּלִין בֵּיה, שְׁנָאָה נִפְשׁוּ דְּהוּא רָשַׁע, דְּלֹא בְּעֵינָא לָהּ כָּלִל. לֹא בְּעֵינָא לָהּ לֹא בְּעֵלְמָא דִּין וְלֹא בְּעֵלְמָא דְּאַתִּי. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב, (תהלים יא) וְרָשַׁע וְאוֹהֵב חֲמָס שְׁנָאָה נִפְשׁוּ, וְדֹאִי. דְּבֵר אַחַר שְׁנָאָה נִפְשׁוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנִפְשׁוּ, וּבְגִין כְּדָ צְדִיק יְבָחוּ.

תָּא חֲזִי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, פְּקִיד לִיה לְאוֹטְבָא לִיה, יְהֵב לִיה חֲכָמְתָא, אֲסִתְלַק בְּדְרָגוּי לַעֲיָלָא. כַּד נָחַת לְתַתָּא, חָמָא תִּיאוּבְתָא דְּיָצַר הָרַע וְאַתְּדַבֵּק בֵּיה, וְאַנְשֵׁי כָּל מַה דְּאַסְתְּלַק (ס"א דאסתכל), בִּיקְרָא עַלְמָה דְּמָרְיָה.

אַתָּא נַח, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית ו) נַח אִישׁ צְדִיק תַּמִּים הָיָה, וּלְבַתֵּר נָחַת לְתַתָּא, וְחָמָא חֲמָרָא תַקִּיף, דְּלֹא צָלִיל, מִחַד יוֹמָא, וְאַשְׁתִּי מְנִיָּה, וְאַשְׁתַּכֵּר וְאַתְגְּלִי, כְּמָה דְּכְתִיב, (בראשית ט) וַיִּשֶׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֱלָהּ.

אַתָּא אַבְרָהָם, אֲסִתְלַק בְּחֲכָמְתָא, וְאַסְתְּפַל בִּיקְרָא דְּמָאֲרִיָּה, לְבַתֵּר (בראשית יב) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם יַמְצְרִימָה לְגוּר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ וְגוֹי. לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (בראשית יג) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאַשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הִנְגַּבְהָ, וְאַסְתְּלַק לְדְרָגִיָּה קַדְמָאָה דְּהִנּוּה בֵּיה בְּקַדְמִיתָא, וְעָאֵל בְּשָׁלֵם וְנִפְק בְּשָׁלֵם.

אַתָּא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, (בראשית כו) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן וְגוֹי. וְאַזְל יִצְחָק וְאַסְתְּלַק מִתַּמּוֹן לְבַתֵּר בְּשָׁלֵם. וְכִלְהוּ צְדִיקֵינָא, כְּלְהוּ בְּחוּן לִוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין לְאַרְמָא רִישִׁיָּהוּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי.

מְדַרְשׁ הַנְּעֵלָם

(בראשית כח) וְאַלְהָה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ז) הַדּוֹדִים נִתְּנִי רִיחַ וְגוֹי. תַּנּוּ רַבְּנֵי, לַעֲתִיד לְבֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה אֶת הַמֵּתִים וַיִּנְעַר אוֹתָם מֵעַפְרָם, שְׁלֵא יְהִי בְּגִין עֶפְרָ כְּמוֹת שְׁהִיּוּ בְּתַחֲלָה שְׁנִבְרָאוּ מֵעַפְרָ מִמֶּשׁ, דְּבֵר שְׁאִינוּ מִתְקַיִּים, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה.

ובאותה שעה יתנערו מעפר מאותו הבגן, ונעמדו בבגן מקויים להיות להם קיומא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, יתקיימו בקיומא. ויעלו מתחת לארץ ויקבלו נשמתם בארץ ישראל. באותה שעה יצוי (נייא ישיב) קודשא בריהו הוא כל מיני ריחין שבגן עדן עליהם, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ו) הדודאים נתנו ריח.

אמר רבי יצחק, אל תקרי הדודאים אלא הדודים, זהו הגוף והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה. רב נחמן אמר, דודאים ממש. מה הדודאים מולידים אהבה בעולם, אף הם מולידים אהבה בעולם. ומאי נתנו ריח, כשרון מעשיהם לדעת ולהכיר לבוראם.

(שיר השירים ו) ועל פתחינו, אלו פתחי שמים שהם פתוחים להוריד נשמות לפגרים. כל מגדים, אלו הנשמות. (שיר השירים ו) חדשים גם ישנים, אותם שיצאו נשמתם מהיום כמה שנים, ואותם שיצאו נשמתם מימים מועטים, וזכו בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא, כלם עתידים לירד בבת אחת להכנס בגופות המוכנים להם.

אמר רבי אחא בר יעקב, בת קול יוצאת ואומרת, חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. צפנתי אותם באותם העולמות. לך, בשבילך, בשביל שאתה גוף קדוש ונקי. דבר אחר הדודאים (נתנו ריח) אלו מלאכי שלום. נתנו ריח, אלו הנשמות שהם ריח העולם. נתנו, שפקו כמה דאת אמר, (במדבר כא) ולא נתן סיחון את ישראל.

דתאנא אמר רבי יהודה, שלש פתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ובכל שבת ללוות לנשמה עד מקום מעלתה. ובמאן נוקים על פתחינו כל מגדים. אמר רבי יהודה, אלו הן הגופות שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן. ודומיה נותן פתקא דחשבנא והוא מכריז ואומר, רבונו של עולם, חדשים גם ישנים, אותם שנקברו מפמה ימים ואותם שנקברו מזמן מועט, כלם צפנתי לך למיפק להו בחושבנא.

אמר רב יהודה אמר רב, עתיד הקדוש ברוך הוא לשמוח באותו זמן עם הצדיקים, להשרות שכנתו עמיהם והכל ישמחו באותה שמחה, הדא הוא דכתיב, (תהלים קד) ישמח ה' במעשיו. אמר רבי יהודה, עתידים הצדיקים באותו זמן, לברא עולמות ולהחיות מתים.

אמר ליה רבי יוסי, והתנן (קהלת א) אין כל חדש תחת השמש. אמר ליה רבי יהודה, תא שמע, בעוד שהרשעים בעולם וירבו, כל העולם אינו בקיום, וכשהצדיקים בעולם אפי' העולם מתקיים. ועתידים להחיות מתים בדיקאמרו, (זכריה ח) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים, כדכתיב לעיל. (קיי"ד ע"ב)

באותו זמן, ישיגו הצדיקים דעת שלמה, דאמר רבי יוסי, ביומא דידדי קודשא בריהו הוא בעובדוי, זמיניו אינוו צדיקא למנדע ליה בלבהון, וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאילו חזו ליה בעינא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כה) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו'.

ושמחת הנשמה בגוף יתר מפולס, על שיהיו שניהם קיימים וידעו וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה, וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא. הדא הוא דכתיב, (בראשית כה) ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו זמן. בן אברהם, היא הנשמה הזוכה לכך ולהיות שלימה במעלתה. (בראשית כה) אברהם הוליד את יצחק, הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם.

אמר רבי יהודה לרבי חייא, הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא, מאי ליה, עד לא אזלית קמי אינוו מלאכין קדישין מארי מתניתין הכי שמיע לי, כיון דשמעית הא דאמר רבי אלעזר, אתישבא בלבאי, דאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא, כהאי דכתיב (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו, ודא הוא דתנן ניוזנין.

ואמר רבי אלעזר באתר חד תנינן נהנין, ובאתר אחרא תנינן ניוזנין, מאי בין האי להאי. אלא הכי אמר אבוי, הצדיקים שלא זכו כל כך נהניו מאותו זיו שלא ישיגו כל כך, אבל

הצדיקים שזכו נזונו עד שישיגו השגה שלמה. ואין אכילה ושתיה אלא זו וזו היא הסעודה והאכילה. ומנא לן הא, ממשה, דכתיב, (שמות כד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה. מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא שתה. מפני שהיה נזון מסעודה אחרת מאותו זיו של מעלה, וכהאי גוונא סעודתו של צדיקים לעתיד לבא.

אמר רבי יהודה סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו, הך הוא דכתיב (תהלים לה) ששמעו ענוים וישמחו. רב הונא אמר מהכא, (תהלים ח) וישמחו כל חוסי בך לעולם ורגנו. אמר רבי יצחק, האי והאי איתא לעתיד לבא. ותאנא אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתיה ואכילה, ודאי דא היא.

אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לזנותו ומהו השור, דכתיב, כי בול הרים ישאו לו. אמר רבי יוסי, והא כתיב, (ישעיה כז) בעת ההיא יפקוד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לזנותו נחש בריח ועל לזנותו נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים, הא הכא תלתא. אלא רמז הוא דקא רמז על מלכותא. אמר רבי תנחום לית למימר על מה דאמרו רבנן, ודאי כן היא.

אמר רבי יצחק, אנה הוינא קמיה דרבי יהושע, ושאילנא האי מלה, אמרנא, האי סעודתא דצדיקא לעתיד לבא אי כן הוא, לא אתיישבא בלבאי, דהא אמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא כהאי גוונא דכתיב, (שמות כד) ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו. אמר רבי יהושע שפיר קאמר רבי אלעזר, וכך הוא.

עוד אמר רבי יהושע, האי מהימנותא דאמרו רבנן לרובא דעלמא, דזמיניו אינון בהאי סעודתא דלזנותו וההוא תורא ולמשתי חמרא טב דאתגטר מכד אתגרי עלמא, קרא אשפחו ודרשו, דכתיב, (ויקרא כז) ואכלתם לחמכם לשובע.

דאמר רבי זירא, כל מיני פיתוי פתה הקדוש ברוך הוא לישראל להחזירם למוטב, ודא הוא יתיר מפלהו, דאמר להו ואכלתם לחמכם לשובע. ובקלות, (ויקרא כז) ואכלתם ולא תשבעו, ודא קשיא להו מפלהו. מאי טעמא, דכתיב, (שמות טז) מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים וגו'.

אמר רבי זירא, מלמד דמשום האכילה מסרו נפשם למות בינדם. כיון שראה הקדוש ברוך הוא תאוותם, אמר להם, (ויקרא כז) אם תשמעו לקול המצות, ואכלתם לשובע כדי להניח דעתם. כהאי גוונא חמו רבנן דגלותא אתמשד, אסתכמו על קראי דאורייתא ואמרו דזמיניו למיכל ולמחדי בסעודתא רבה דזמין קודשא בריך הוא למעבד להו, ועל דא רובא דעלמא סבלו גלותא בגין ההיא סעודתא.

אמר רבי יוחנן, לית לן לסתור מהימנותא דכלא אלא לקיימא ליה, דהא אורייתא אסחידת עלוי, דהא אנו ידעין מהימנותא דצדיקא וכסופא דלהו מאי היא, דכתיב, (שיר השירים א) נגילה ונשמחה בך, ולא באכילה. (שיר השירים א) נזכירה דודיד מנין. והיא סעודתא דזמיניו בה, והא לן חולק למנהי מנה וזו היא השמחה והשחוק. ואלה תולדות יצחק, שיצחקו הצדיקים לעתיד לבוא. אברהם הוליד את יצחק, ופוח הנשמה מוליד השחוק הזה והשמחה בעולם.

ויהי יצחק בן ארבעים שנה. רבי בו בשם רבי יוסי פתח ואמר, (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו וגו', בכמה מעלות נברא העולם, דתנינן אמר רבי אחא בר יעקב, כל מה שברא קודשא בריך הוא בעולמות שלו חוץ ממנו היו בשתוף. ומי אמר רבי אחא הכי, חס ושלום, דהא במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דאי תימא הכי, המלאכים שהם נבראים רוח הקדש ממש, יאמר שיש שתוף בהם, הא כל אפיא דדהו ודידו שוין.

אמר רבי אבא, במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דהא תנן במתניתין דידן, דכל דעבד קודשא בריך הוא, עבד כגון גופא ונשמתא, ואי תימא דהא לית גופא למלאכים, כך הוא. אבל לית אינון יכלין למעבד עבדתא, עד שישתתף בהו ההיא נשמתא קדישא, דהיא סיועא דלעילא, ובהאי גווי כל מאי דעביד אצטריך לההיא סיועא דלעילא מניה.

אמר רבי יוסי, בההיא שעתא דזמין קודשא בריך הוא לאחיא מתנא, והא סופא כל (ס"א עקתיו), עמיקין (ס"א עתיקין) בארבעים להוי. וגזר קיים, (דברים כה) ארבעים יפנו לא יוסי. סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים. ארבעים שנה קודם תחיית הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ ישראל. בשנת הארבעים יקומו הגופות מעפרא. בארבעים נכלא הגשם, הדא הוא דכתיב, (בראשית ז) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, וכתיב (בראשית ח ו) ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח.

זמן גאולתם של ישראל, בשנת הארבעים הוא. ובחמשים אתא ישוב עלמא, דהיא היוכל. החזרת הנשמה לגוף, בשנת הארבעים, שהמתנה לו בארץ ישראל. הדא הוא דכתיב ויהי יצחק בן ארבעים שנה, שהמתין לגוף.

בקחתו את רבקה, בהכנסתה בגוף המזומן לו. באותה שעה בהכנסתה בו, אין תאונתם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה וליזון מזינה, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו. אמר רבי אבא, ישקני יפרנסני, שאין פרנסתו אלא ליהנות וליזון מזינה של מעלה. אמר רבי יוסי סופיה דקרא מוכח דכתיב, (שיר השירים א) כי טובים דודידך מזין.

בת בתואל בת בתו של אל. רב הונא אמר, לא כך הוא, ואנא הוית בכרפי הים ושמענא דהו קראן לההוא גרמא דשדרה, ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא, בתואל רמאה. שאלית עליה, אמרו דהוא כרישא (דמייא) דחויא, דאיהו רמאה, וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי.

דתאנא אמר רבי שמעון, ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי. משום דאיהו רמאה. ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי, ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי והוא ליהוי עקרא דגופא אתבני מניה. הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי.

ותאנא אמר רבי שמעון, הוא רמאי ומעולם רמאי, ושכן יצר הרע דאיהו רמאי. הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי גרמא רמאה. מפדן ארם, מצמד רמאין, כדתנן פדנא דתורא שהיא צמד. אחות לבן, אחות יצר הרע הארמי, כדתנן, בתחלה שהיה מנוול בחטאות בזה העולם נקרא לוט. לעתיד לבא שלא יהא מנוול כדבדקדמיתא, כמאן דסחי ומטביל מסאבותיה, קראן ליה לבן. על כל פנים אין יצר הרע בטל מן העולם.

תא שמע, דהכי אגן אוקימנא במתניתא. שתי בנות לוט שהן שתי כחות הגוף המעוררות ליצר הרע, עכשיו שאינו מנוול כל כך ונטביל מלכלוכו נקרא לבן, ואותן שתי בנות אינן בטלות ממש, הדא הוא דכתיב, (בראשית כט) וללבן שתי בנות.

אמר רבי יוסי כך הוא, תמן כתיב בכירה וצעירה והכא כתיב גדולה וקטנה. אמר רבי יוסי, אבל אינן בכלח לעשות רע ולהתעורר ליצר הרע כמתחלה. משמע דכתיב שם הגדולה לאה, שלאה מכחה ומרשעתה. ושם הקטנה רחל, שאין בה כח המתעורר, כמה דאת אמר, (ישעיה נג) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה.

אמר רב הונא, זה יצר הרע ושתי בנותיו, מתחלפות מכות שהיו בראשונה. בתחלה לוט, מקולל מנוול. עכשיו לבן, מלובן, שאינו מקולל ומנוול בניוולו כבראשונה. בתחלה שתי בנותיו חזקות כל אחת ואחת בכלחה, ועכשיו שם הגדולה לאה, לאה בלא כח, לאה בלא חזוק, לאה ממעשיה הראשונים. ושם הקטנה רחל, כדקאמרן, ולא כמות שהיו בראשונה.

אמר רבי אחא בר יעקב, תא חזי, מה כתיב, ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא. אמר רבי אחא מפני מה היא עקרה, מפני שיצר הרע אינו נמצא בכחו בעולם, ועל כך אין

נמצא פריה ורביה זולתי בתפלה, מה פתיב, ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו. כיון שמתעורר יצר הרע, נמצא פריה ורביה.

אמר רבי יוסי, אם כן מה הפרש בין העולם הזה לאותו הזמן, ועוד דהא קרא קאמר דקודשא בריך הוא עבד. אמר רבי אחא, כך הוא, דקודשא בריך הוא אתער ליה להווא עניינא דצריך לזווגא, ולא לכל שעתא דיהא תדיר עם בר נש כמו כען, דאיהו אשתכח תדיר וחסאן ביה בני נשא, אלא להווא זווגא בלחודוי, ההיא, ואתערותא אתערותא דקודשא בריך הוא ליהוי, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. מהו לב בשר. אמר רבי יהודה, לב להוציא בשר ולא לדבר אחר.

רבי יצחק ברבי יוסי הוה אתי מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי יהודה. אמר ליה רבי יצחק, תאמר דחבירנא חכימי מתניתא אתערו להאי עניינא, דיצר הרע יתנשי מן עלמא בר ההיא שעתא לזווגא. אמר ליה, חייך הכי אצטריך יצר הרע לעולם כמטרא לעולם, דאלמלא יצר הרע, חדנותא דשמעתא לא ליהוי, אבל לא מנוולה כקדמיתא למחטי ביה. הדא הוא דכתיב, (ישעיה יא) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי וגו'.

אמר רבי שמעון, הוא לבא דמדוריה דיצר הרע ביה. רבי אליעזר אומר, לבא טבא, בניינא דגופא ונשמתא, ובגין כך פתיב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך דהוא עקרא דכלא.

כד אתא רב כהנא אומר, הכי אמרין משמיהון דמארי מתניתא, תרי בנייניו דגופא אינון, כבדא ולבא. דאמר רבי שמעון אומר רבי יהודה, כבדא ולבא אינון מנהגי גופא בכל סטרי אברוי, מנהגא דרישא מוחא. אבל דגופא אינון תרין וקדמאה הוא כבדא, תניינא לבא. והיינו דכתיב בפרשתא, (בראשית כח) ויתרוצצו הבנים בקרבה, אליו תרין בנייניו דגופא.

מאי טעמא ויתרוצצו. משום דלבא (אתערו) אתנשי מניה יצר הרע. ויתרוצצו, (שאלו) וישליו מבעי ליה. אלא אמר רב הונא, ויתרוצצו וישברו, כלומר נשבר כחם וחילם. אמר רבי יהודה, הגוף מהו אומר, אם כן למה זה אנכי ולמה נבראתי. מיד (בראשית כח) ותלך לדרש את ה'.

(בראשית כח) ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאמים וגו'. אלו השני גאים הכבד והלב. רבי יוסי אומר, המוח והלב. רבי יהודה אומר, המוח אין בכלל זה, משמע דכתיב בבטנך, והמוח אין בבטן אלא בראש. ושני לאומים ממעיך וגו', ורב יעבוד צעיר זהו הכבד שהוא רב וגדול, והוא משמש לפני הלב. דאמר רבי יהודה, הכבד קולט הדם ומשמש בו לפני הלב.

(בראשית כח) ויצא הראשון אדמוני. אמר רב כהנא, הכבד הוא הראשון והוא אדמוני. למה הוא אדמוני, על שבלוע את הדם תחלה. רבי אליעזר אומר, למה נקרא שמו ראשון, על שהוא ראשון לבלוע הדם מכל המאכל, והוא ראשון לדם אבל לא ליצירה. ובמאן נוקים ורב יעבוד צעיר, על שהוא רב וגדול בשעורו מן הלב והוא עובד ללב.

אמר רבי אבא, למה אתא פרשתא דא, אלא לאחזאה לבני עלמא דאף על גב דהיא שלימותא ליהוי בארעא, ארחיה וטבעיה דעלמא לא אשתני. רבי ייסא אומר בא וראה הכבד הוא הצד ציד והוא ציד בפיו, והלב הוא החושב והוא (בראשית כח) יושב אהלים הדא הוא דכתיב (בראשית כח) ויזד יעקב נזיד. חושב מחשבות, נושא ונותן בתורה.

ויזד יעקב נזיד. רבי פא בשם רבי אחא אומר, לעולם טבעו של עולם אינו משתנה, בא וראה, מה פתיב, ויזד יעקב נזיד, כמה דאת אמר אשר זדו עליהם ותרגומו דחשיבו. כלומר הלב חושב ומהרהר בתורה בידיעת בוראו. מה פתיב, ויבא עשו מן השדה. והוא עיני. הכבד שדרך טבעו לצאת ולצוד ציד בפיו לבלוע ואינו מוצא, נקרא עיני. והוא אומר ללב, עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ובשתיה לקיים גופך. הדא

הוא דכתיב, ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום הזה, כי כן דרכי לבלוע הדם ולשגר לשאר האברים. כי עייף אנכי, בלא אכילה ושתייה.

והלב אומר, תן לי הראשון והמובחר מפל מה שתבלע, תן לי בכורתך, הלא הוא דכתיב, (בראשית כה) מכרה כיום את בכורתך לי, קונמיתא דתאיבא. עד שהלב מהרהר וחושב במאכל, בולע הכבד. דאלמלי ההוא פסופא והרהורא דלבא במאכל, לא יוכלו הכבד והאברים לבלוע דאמר רבי יוסי, כן דרך העבדים, שאינם אוכלים עד שהאדון אוכל. אמר רבי יוסי, כתיב לאחר כן, (בראשית כה) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים. מהו עדשים, סגלגליו פגלגלתא, ונגלגלא סביב בעלמא. כלומר, דלא אתנשי מארחיה. כך הוא בר נש, בשהוא זמנא אף על גב דכל ההוא טיבו ויקר ושלימותא ליהוי, ארחיה דעלמא למיכל ולמשתי לא יתנשי.

מתניתין, תנו ארבע רוחות העולם מנשבון, ועתיד קודשא בריך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף, שיהא כלול מד' רוחות. הלא הוא דכתיב (יחזקאל לה) מארבע רוחות באי הרוח. בארבע לא כתיב אלא מארבע רוחות העולם, שיהא כלול מארבעתם. ותאנא, אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה. ואין בין העולם הזה לימות המשיח, אלא שעבוד מלכויות בלבד. ואין בין עולם הזה, לתחיית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה. רב נחמן אמר ואריכות ימים.

אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא. אמר ליה, לא. דתנו, בית המקדש קודם לקבוץ גליות, קבוץ גליות, קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכלם. מנא לן, דכתיב (תהלים קמז) בונה ירושלים ה' נדחי ישראל וכנס הרופא לשבורי לב ומחפש לעצבותם. זו היא תחיית המתים, שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם. בונה ירושלים תחלה, ואחריו נדחי ישראל וכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל.

תנו, מ' שנה קודם הקבוץ גליות לתחיית המתים, כדאמרינן ויהי יצחק בן ארבעים שנה. האי מ' שנה, מאי עבידתיהו. אמר רב פהנא אמר רבי ברוקא, מקבוץ גליות עד תחיית המתים, כמה צרות, כמה מלחמות ותעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב, (דניאל יב) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר. רבי יהודה אמר מהקא, (דניאל יב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מהקא, (זכריה יג) וצרפתים כצרון את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. ובאותם הימים, יהיו ימים אשר לאמרו (קהלת יב) אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים מ' שנה.

רב הונא אמר, תא חזי (יהושע ה) כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה', כהאי גוונא (גופא) הקא. אמר רבי יוסף, כל אליו חד מלה אמרו, ולסוף מ' שנה שהצרות ועברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר. מאי טעמא, משום דכתיב, (נחום א) לא תקום פלעמיס צרה, ודי להם במה שעברו. ומזמן תחיית המתים, יתיישב עלמא בישובו, הלא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

רבי אלעזר בן ערד, הנה יתיב, והוה קא מצטער בנפשו טפי עאל לקמיה רבי יהושע. אמר ליה חילו נהירו בוצינא דעלמא למה חשוכן. אמר ליה, חילו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשארית עליהו רוח קדישין. והוה דאתערו, דבשתייתאי יהא פורקנא, שפיר. אבל אנא חמי אורכא יתירא על אינון דירא עפרא, דבאלף שתייתאי לזמן (שמות י"ע"א) ארבע מאות ותמנא שנין מניה, יהיו קיימין כל דירי עפרא בקיומיהו. ובגיני כך אתערו חברנא, על פסוקא דקרא לון בני חת, ח"ת, דיתערו לוחית שנה, והיינו דכתיב, (ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. כשישתלים הזא"ת, שהיא חמשת אלפים וארבע מאות ותמנא, תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו, שהיא אחוזתו ונחלתו.

(עוד) אמר רבי יהושע לא תקשי לך האי, דהא תנינן ג' כמות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומו בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום

כמה שנים, שהם קודמים בתחלה, בשנת הארבעים של קבוץ גלילות. והאחרונים כלם, לזמן ארבע מאות ושמנה שנה לאחרי הששי, בדקאמרון. מאן יזכה להאי ארפא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשא.

אמר ליה, רבי, הא תנינן, (בראשית א) יהי אור, יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה יתקדם כלל. אמר רבי יהושע, אי לא דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי פורקנא כל יומא, דכתיב, (ישעיה לג) חסן ישועות. מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום.

מה הוא דעתוי דרבי אלעזר. היינו דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. משמע דכתיב מישני אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם קודם זה. וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתיים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"י שנה, דכתיב, (במדבר כד) ויר"ד מיצקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם. רב נחמן אמר, לפי השיעור שנבלה בעפר. אמר ליה רבי יוסי, אם כן הרבה תחיות הוה, אלא כל התחיות יהיו באותו הזמן, והאי דאתמר בחזון (דניאל ט) ואמת הדבר וצבא גדול. (בראשית כו) ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. רבי אבהו פתח ואמר, (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דתנינן, ארבע תקופות וארבע זמנים משונים זו מזו ועברו הצדיקים לעתיד לבא. האחד, אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. דתנינן, אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא, יותר ממלאכי השרת דכתיב, (ישעיה יא) כמים לים מכסים. השני תתעסקון (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

(בראשית כו) וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא, כמה דאמר אברהם בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אתתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את. ועל דא אתתקף ואמר אחותי היא. תו, אברהם ויצחק, הכי אתתחי, דודאי בגין קרא דכתיב (שיר השירים ה) אחותי רעיתי יונתי תמתי, ובגין כך ודאי אתתחי לון לומר, אחותי היא, ועל דא אתתקפו צדיקיא ביה בקודשא בריך הוא. (בראשית כו) ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו'. את רבקה אשתו דייקא, (ודא שכינתא, כמה דעבודה זרה כתיב בה (שמות לב) ויקומו לצחק הכי נמי מצחק את) דא שכינתא דהות עמה דרבקה. דבר אחר, וכי סלקא דעתך דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא, דהא תנינן ישראל קדישין אינון ולא משמשי ערסייהו ביממא, ויצחק דהוה קדיש, הוה משמש ערסיה ביממא.

אלא, ודאי אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתכל באצטגנינותא דיליה, דאיהו חלון. כתיב הקא (בראשית כו) בעד החלון, וכתיב התם (שופטים ה) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא, מה להלן באצטגנינותא, אוף הכי נמי באצטגנינותא, וחמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק. אלא ודאי איהו מצחק עמה, ואיהי אתתיה. וכדין (בראשית כו) ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו'. רבי יוסי אמר, יאות הוה אבימלך למעבד ליצחק כמה דעבד לאברהם, בר דהא אוכח ליה קודשא בריך הוא בקדמיתא.

דף קמא ע"א

תא חזי, כתיב כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה, אמר רבי אבא, בגין כך אמר אחותי היא, בגין לאתדבקה בשכינתא, דכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את. מאי טעמא, בגין דבהו לא הוה מהימנותא,

דאי מהימנותא אשתכח בינייהו, לא הוה אצטריד. אבל מגו דלא הוה בינייהו מהימנותא, אמר הכי. ובגין כך אמר (בראשית כ) כי אמרתי רק אין יראת אלהים (דף קמא ע"א) במקום הזה. אין יראת אלהים, דא מהימנותא.

אמר רבי אלעזר, בגין דלא שריא שכינתא לבר מארעא קדישא ועל דא אין יראת אלהים במקום הזה, דלאו אתריה הוא, ולא שריא הכא. ויצחק אתתקף ביה במהימנותא, דחמא דהא שכינתא גו אתתיה שריא. (בראשית כו) ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת. תא חזי, כמה אוריף להו קודשא בריך הוא לרשיעיא, בגין ההוא טיבו דעבד עם אבהו קמאי. דהא בגין דא לא שליטו בהו ישראל עד לבתר דרין בתראין. יאות עבד אבימלך, דעבד טיבו עם יצחק, דאמר ליה (בראשית כ) הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב.

רבי יהודה אמר, חבל עלייהו דרשיעיא, דטיבותא דלהון לאו איהו שלים, תא חזי, עפרון בקדמיתא אמר, (בראשית כג) אדוני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה וגו'. ולבתר אמר, (בראשית כג) ארץ ארבע מאות שקל כסף וגו', וכתוב (בראשית כג) וישקול אברהם לעפרון וגו', עובר לסוחר. אוף הכא, כתיב בקדמיתא, הנה ארצי לפניך וגו'. ולבתר אמר לו, (בראשית כו) לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד. אמר ליה רבי אלעזר, דא הוא טיבו דעבד עמיה, דלא נסיב מדיליה אבימלך כלום, ושדריה בכל ממוניה, ולבתר אזל בתריה, למגזר עמיה קיים.

ואמר רבי אלעזר, יאות עבד יצחק, דהא בגין דינדע רזא דחכמתא, אשתדל וחרפ בירא דמיון, בגין לאתתקפא במהימנותא כדקא יאות. וכן אברהם אשתדל וחרפ בירא דמיה (וכן יצחק), יעקב אשכח ליה מתתקן, ויתב עליה וכלהו אזלו בתריה, ואשתדלו בגין לאתתקפא במהימנותא שלימתא כדקא יאות.

והשתא ישראל אתתקפו ביה ברזי דפקודי אורייתא, כגון דכל יומא ויומא אתתקפו בר נש בציצית דאיהו מצוה, ובר נש אתעטף ביה. הכי נמי בתפלי דמנח ארישיה ובדרועיה, דאינון רזא עלאה כדקא חזי. בגין דקודשא בריך הוא אשתכח ביה בבר נש דאתעטר ביה בתפלו ואתעטף בציצית, וכלא רזא דמהימנותא עלאה.

ועל דא, מאן דלא אתעטף בהאי, ולא אתעטר לאתתקפא בתפלי בכל יומא. דמי ליה דלא שריא עמיה מהימנותא, ואתעדי מניה דחילו דמאריה, וצלותיה לאו צלותא כדקא יאות. ובגין כך אבהו הוו מתתקפי גו מהימנותא עלאה, בגין דבירא עלאה דרזא דמהימנותא שלימתא שריא ביה. (בראשית כו) ויעתק משם ויחפר באר אחרת וגו', רבי חזי פתח ואמר, (ישעיה נח) ונחך יי תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ וגו'. האי קרא אוקמוה ואתמר. אבל בהאי קרא, ביה אתתקפו מארי מהימנותא דאבטח לון לעלמא דאתי. ונחך יי תמיד בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ונחך יי, כיון דאמר ונחך יי, אמאי תמיד. אלא דא תמיד דבין הערבים, דאיהו

אֶת־תִּקְוַת תְּחוֹת דְּרוּעֵיהָ דִּי־צַחֲקָא, וְדָא הוּא חוּלְקָא לְעֵלְמָא דְאֲתִי, מְנַלְן מְדוּד
דְּכְתִיב, (תהלים כג) יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צְדָק לְמַעַן שְׁמוֹ. (ישעיה נח) וְהַשְׁבִּיעַ
בְּצַחְצְחוֹת נַפְשִׁךָ, דָּא אֶסְפְּקִלְרִיא דְנַהֲרָא, דְּכָל נִשְׁמַתִּין אֲתַהֲנֹן לְאַסְתִּפְלָא
וְלֹאֲתַעֲנָנָא בְּגוּוּהָ. וְעֲצַמְתִּיךָ יַחְלִיץ, הָאִי קָרָא לָאוּ רִישֵׁיהָ סוּפִיָּה. אִי
נִשְׁמַתִּיהָ דְּצַדִּיקָא, (סלקא לעילא, נ"א אתהני בעדונא דא דלעילא) מֵאִי וְעֲצַמְתִּיךָ
יַחְלִיץ. אֶלְפָא הָא אוּקְמוּהָ. דָּא תַּחֲיִית הַמְתִּים, דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאַחֲיִיא מִתִּיא וְלֹאֲתַקְנָא לֹון לְגַרְמוּי דְּבַר נֶשׁ לְמַהוּי פְּקַדְמִיתָא בְּגוּפָא
שְׁלִים. וְנִשְׁמַתָּא אֲתוּסְפַת נְהוּרָא גוּ אֶסְפְּקִלְרִיאָה דְנַהֲרָא, לְאַתְנַהֲרָא עִם
גוּפָא לְקִימָא שְׁלִים פְּדָקָא חֲזִי.

דף קמא ע"ב

וּבְגִין כֶּד כְּתִיב, וְהִיִּית כְּגוֹן רוּחַ. מֵאִי כְּגוֹן רוּחַ, דְּלֹא פְּסָקוּ מִימּוּי עֲלֵאִין,
לְעֵלְמִי וְלְעֵלְמִי עֲלָמִין, וְהָאִי גִינְתָא אֲתַשְׁקִי מִנִּיהָ, וְאַתְרוּי מִנִּיהָ תְּדִיר. (דף
קמא ע"ב) וְכַמוּצָא מִים, דָּא הָהוּא נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפִּיק מֵעֵדוֹן וְלֹא פְּסָקוּן מִימּוּי
לְעֵלְמִין.

תָּא חֲזִי, בִּירָא דְמִיין נְבַעִין, הָאִי אִיהוּ רְזָא עֲלָאָה בְּגוֹ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא.
בִּירָא דְאִית בִּיהָ מוּצָא מִים, וְאִיהוּ בִּירָא דְאֲתַמְלִיא מְהֵהוּא מוּצָא מִים,
וְאִינוּן תְּרִין דְּרַגִּין דְּאִינוּן חַד, דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחַדָּא פְּדָקָא יְאוּת.

וְתָא חֲזִי, הָהוּא מוּצָא מִים וְהָהוּא בִּירָא אִינוּן חַד, וְאַקְרִי כְּלָא בְּאֵר. דְּהָא
הָהוּא מְקוּרָא דְעֵייל, וְלֹא פְּסִיק לְעֵלְמִין, וּבִירָא אֲתַמְלִי. וּמֵאֵן דְּאַסְתִּפְלָא
בְּבִירָא דָּא, אֶסְתִּפְלָא בְּרְזָא עֲלָאָה דְמַהִימְנוּתָא, וְדָא הוּא סִימְנָא דְאַבְהוֹן,
דְּמִשְׁתַּדְּלִי לְחַפּוֹר בִּירָא דְמִנָּא גוּ רְזָא עֲלָאָה, וְלִית לְאַפְרָשָׁא בִּין מְקוּרָא
וּבִירָא וְכְלָא חַד. (בראשית כו) וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוּבוֹת. רְמִיז דְּזַמִּינִין בְּנוּי
לְמַפְלַח וְלֹאֲתַקְנָא הָאִי בִּירָא פְּדָקָא חֲזִי, בְּרְזָא דְקַרְבְּנִין וְעֵלְוֹן. כְּגוּוֹנָא דָּא,
(בראשית ב) וַיִּנְיַחְהוּ בְּגוֹן עֵדוֹן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ, אֵלֶיךָ קַרְבְּנִין וְעֵלְוֹן וּבְגִין דָּא,
יִתְפַּשְׁטוּן מִבּוּעוּי לְכָל סְטָרִין כְּמָה דְאֲתַ אָמַר, (משלי ה) וַיִּפּוּצוּ מֵעֵינֵתֶיךָ
חוּצָה בְּרַחֲבַת פְּלָגֵי מִים, וּבְגִין כֶּד וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוּבוֹת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי א) חֲכָמוֹת בְּחוּץ תְּרוֹנָה בְּרַחוּבוֹת תִּתֵּן קוּלָּה.
הָאִי קָרָא אִיהוּ רְזָא עֲלָאָה. מֵאִי חֲכָמוֹת, אֵלֶיךָ חֲכָמָה עֲלָאָה וְחֲכָמְתָּא
זַעֲרָא דְאֲתַכְּלִילַת בָּהּ בְּעֲלָאָה וְשִׁרְיָא בָּהּ.

בְּחוּץ תְּרוֹנָה. תָּא חֲזִי, חֲכָמָה עֲלָאָה אִיהִי סְתִימָא דְכָל סְתִימִין, וְלֹא
אֲתִיִּידַע וְלֹאֵן אִיהִי בְּאֲתַגְלִיא, כְּמָה דְאֲתַ אָמַר, (איוב כח) לֹא יָדַע אָנוּשׁ עֲרֻכָּה
וְגו', כִּד אֲתַפְּשֻׁטַת לְאַתְנַהֲרָא, אֲתַנַּהֲרָא בְּרְזָא דְעֵלְמָא דְאֲתִי, וְעֵלְמָא דְאֲתִי
אֲתַבְּרִי מִנִּיהָ. כְּדַתְנֹן עֵלְמָא דְאֲתִי אֲתַבְּרִי בְּיוֹ"ד, וְאַתְּפִסְיָא הָאִי חֲכָמָה
תְּמֹן וְאִינוּן חַד. בְּזַמְנָא דְאֲתַעֲתַד (נ"א דאתעטר נ"א דאתעבד) כְּלָא בְּרְזָא דְעֵלְמָא
דְאֲתִי פְּדָקָאֲמָרוֹן, כְּדִין הוּא חַדוּהָ לְאַתְנַהֲרָא, וְכְלָא בְּחִשָּׁאִי דְלֹא אֲשַׁתְּמַע
לְבַר לְעֵלְמִין.

תוּ בְעֵינָא לְאַתְפִּשְׁטָא, וְנִפְיֵיק מֵהַאי אַתְרֵי אֶשָׁא וּמִיָּא וְרוּחָא, כְּמָה דְאַתְמָר
(ע"ד ע"א). וְאַתְעֵבִיד חַד קָלָא דְנִפְקָא לְבַר וְאַשְׁתַּמַּע, כְּמָה דְאַתְמָר. כְּדִין
מִתְמַן וְלֵהֲלֹן אִיהוּ חוּץ, דְּהָא לְגוּ בְחֻשְׁאֵי אִיהוּ דְלָא אֲשְׁתַּמַּע לְעֵלְמִין,
הַשְׁתָּא דְאַשְׁתַּמַּע רְזָא, אֶקְרִי חוּץ, מְכָאן בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַתְקֵנָא בְּעֵבִידְתֵּיהּ
(פְּקוּדֵי רַכִּינ׳ ע"א) וְלִשְׁאַלָא.

בְּרַחוּבוֹת, מֵאן רְחוּבוֹת, דָּא הֵהוּא רְקִיעָא דְבִיָּה כָּל כְּכַבְיָא דְנִהְרִין, וְאִיהוּ
מִבּוּעָא דְמִימּוֹי לָא פְּסֻקִין. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (בראשית ב) וְנִהְרַי יוֹצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, וְאִיהוּ רְחוּבוֹת. וְתַמּוֹן תַּתְּנִן קוּלָּה, עֲלָאָה וְתַתְּאָה וְכֻלָּא
חַד.

וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (משלי כד) הֵכֵן בְּחוּץ מְלֹאכְתָּךְ וְעִתְדָהּ בְּשֻׁדָּה לְךָ וְגוֹי.
הֵכֵן בְּחוּץ, כְּמָה דְאַתְמָר. דְּכְתִיב בְּחוּץ תִּירוּנָה, דְּהָא מְכָאן קִיּוּמָא עֵבִידָא
לְאַתְתַּקְנָא וּמְלָה לְשֻׁאָלָה, דְּכְתִיב, (דברים ד) כִּי שֻׁאֵל נָא לְיָמִים רַאשׁוֹנִים
וְגוֹי, וְלִמְקָצָה הַשָּׁמַיִם וְעַד קָצָה הַשָּׁמַיִם.

וְעִתְדָהּ בְּשֻׁדָּה לְךָ, דָּא (בראשית כז) שְׁדָה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ יְיָ. וּבַתֵּר דִּינְדַע בַּר נֶשׁ
רְזָא דְחֻכְמָתָא וְיִתְקִין גְּרַמִּיָּה בָּהּ, מַה כְּתִיב אַחַר, וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ. דָּא נִשְׁמַתָּא
דְּבַר נֶשׁ בְּגוּפִיָּה, דִּיתְתַּקֵּן וְיִתְעֵבִיד גְּבַר שְׁלִים. וְעַל דָּא כַּד חִפְר יִצְחָק וְעֵבֶד
בִּירָא בְּשֻׁלָם, לְהֵהוּא שְׁלָם (נ"א למהוי שלים) קְרִי לִיָּה רְחוּבוֹת, וְכֻלָּא כְּדָקָא
יָאוּת. זְכָאִין אֵינּוּן צְדִיקָא דְעוּבְדִיהוֹן לְגִבִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקִיּוּמָא
עֲלִמָּא. דְּכְתִיב, (משלי ב) כִּי יִשְׁרִים יִשְׁכְּנוּ אַרְצָא, יִשְׁכְּנוּ אַרְצָא. וְהָא אוּקְמוּהָ.
(בראשית כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב, (בראשית א) וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ וְאַתְמָר. אֲבַל תָּא
חֲזִי, כָּל עוּבְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּלָהוּ אֵינּוּן מְלִין דְקִשׁוּט וְכֻלָּא בְּרִזָּא
עֲלָאָה. וְכָל מְלוֹי דְאוּרִייתָא, כְּלָהוּ מְלִי מְהִימְנוּתָא וְרִזִּין עֲלָאִין כְּדָקָא
יָאוּת.

דף קמב ע"א

וְתָא חֲזִי, לָא זְכָה יִצְחָק כְּאַבְרָהָם, דְּלָא סָמוּ עֵינּוֹי וְלָא כְּהוּ. אֲבַל רְזָא
עֲלָאָה אִיהוּ הַכָּא, רְזָא דְמְהִימְנוּתָא. כְּמָה דְאַתְמָר, דְּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לְאוֹר יוֹם, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִיהוּ נְהוּרָא דִּימָמָא. וְנְהוּרָא דִּילִיָּה אֲזִיל וְנְהִיר
וְאַתְתַּקֵּן בְּתַקּוּנָא (דף קמב ע"א) דִּיּוּמָא.

וּבְגִין כְּךָ, מַה כְּתִיב, (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים, בְּאֵינּוּן נְהוּרִין
דְּנִהְרִין. וְאִיהוּ סִיב, (ד"א ל"ג ונהיר כדן אזיל ונהיר) כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (משלי ד) הוֹלֵךְ
וְאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם, וּבְגִין כְּךָ, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. וְלַחֹשֶׁךְ
קָרָא לַיְלָה, דָּא יִצְחָק דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וְאִיהוּ אֲזִיל לְקַבְּלָא לִילָא בְּגוּיָּה, וּבְגִין
כְּךָ, אִיהוּ כַּד סִיב, מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו
מִרְאוֹת. הֵכִי הוּא וְדָאִי, דְּבַעָא לְאַתְחַשְׁכָּא וּלְאַתְדַּבְּקָא (בחדש) בְּדַרְגִּיָּה
כְּדָקָא יָאוּת.

אַתָּא רבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהַ, וְנָשִׂיק יְדוּי. אָמַר לִיה, שְׁפִיר, אַבְרָהָם נְהִיר
מִסְטָרָא דְדַרְגָּא דִּילִיה, יִצְחָק אֲתַחְשָׁד מִסְטָרָא דְדַרְגָּא דִּילִיה, יַעֲקֹב
אֲמַאי, דְּכַתִּיב, (בראשית מח) וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזְּקוֹן. אָמַר לִיה, הֲכִי הוּא
וְדַאי, כָּבְדוּ כְּתִיב, וְלֹא כָּהוּ. מִזְּקוֹן כְּתִיב, וְלֹא מִזְּקוֹנוֹ. אֶלָּא מִזְּקוֹן, מִזְּקוֹן
דְּיִצְחָק, מֵהָהוּא סְטָרָא כָּבְדוּ. לֹא יוֹכֵל לְרֹאוֹת, לְאַסְתִּיכְלָא כְּדָקָא חֲזִי, אֲבָל
לֹא כָּהוּ. אֲבָל יִצְחָק כָּהוּ וְדַאי מְכַל וְכֹל, וְאַתְעֵבִיד חֲשָׁד, דְּהָא כְּדִין
אֲתַאחִיד בֵּיה לִילָה, וְאַתְקִיִּים וְלַחֲשָׁד קָרָא לִילָה. (בראשית כז) וַיִּקְרָא אֶת
עֶשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל, דְּאַתְכַּלֵּל מִסְטָרִיה דְּדִינָא קִשְׂיָא (שם) וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זִקְנֹתִי
לֹא יִדְעֵתִי יוֹם מוֹתִי. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) אֲשָׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ
בְּדָ וְגוֹ', זְכָאָה בַר נֶשׁ דְּאַתְתַּקֵּף בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַיִּשְׁוֵי תוֹקֶפִיה בֵּיה.

יְכוּל כְּחֻנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזָרְיָה דְּאַתְתַּקְפוּ וְאָמְרוּ, (דניאל ג) הוּ אִיתִי אֶלְהָנָא דִּי
אֲנַחְנָא פְּלַחִין יְכוּל לְשִׁיזְבוּתְנָא מְגוּ אֲתוֹן נוֹרָא יְקִידְתָּא וּמִן יְדָד מְלַכָּא
יִשְׁזִיב. תָּא חֲזִי, דְּאִי לֹא יִשְׁזִיב וְלֹא אֲתַקִּיִּים עֲלִייהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
אֲשֶׁתַּפַּח שְׁמִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֹא יִתְקַדֵּשׁ בְּעֵינֵיהוּ דְּכֻלָּא כְּמָה
דְּאָמְרוּ. אֶלָּא, כִּיּוֹן דְּיִדְעוּ דְּלֹא אָמְרוּ כְּדָקָא יָאוֹת, אֶהְדְּרוּ וְאָמְרוּ, (דניאל ג)
וְהוּ לֹא יִדְעֵהוּ לְדָ מְלַכָּא וְגוֹ'. בֵּין יִשְׁזִיב, בֵּין לֹא יִשְׁזִיב, יִדְעֵהוּ לְדָ
מְלַכָּא וְגוֹ'. וְתַנִּינָן דְּמַלְּהָ אֹדְעֵה לְהוּ יַחְזִיקָל, וְשִׁמְעוּ וְקַבִּילוּ מִנִּיה, דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַקִּיִּים עֲלִייהוּ, בְּגִין דִּיקַבְּלוּן אֲגָרָא. וְכַדִּין אֶהְדְּרוּ וְאָמְרוּ,
וְהוּ לֹא יִדְעֵהוּ לְדָ מְלַכָּא וְגוֹ'.

אֶלָּא לֹא יִתְתַּקֵּף בַּר נֶשׁ דְּיִימָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁזִיבֵנִי, אוּ אִיהוּ עֲבִיד
לִי כְּדָ וְכָד, אֲבָל יִשְׁוֵי תוֹקֶפִיה בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיִּסְיֵעַ לִיה, כְּדָ
אִיהוּ אֲשֶׁתַּדֵּל בְּאִינוֹן פְּקוּדִין דְּאוּרִייתָא, וְלִמִּיהָד בְּאַרְחָ קִשׁוּט. דְּכִיּוֹן
דְּאַתִּי בַר נֶשׁ לְאַתְדַּכְּאָה, מְסִייעִין לִיה וְדַאי, וּבְדָא יִתְתַּקֵּף בֵּיה בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ יִסְיֵעַ לִיה, וְיִתְתַּקֵּף בֵּיה, דְּלֹא יִשְׁוֵי תוֹקֶפִיה בְּאַחְרָא,
וּבְגִין כְּדָ עוֹז לוֹ בְּדָ. מְסִלוֹת בְּלָבָב, דְּיַעֲבִיד לְבִיה כְּדָקָא יָאוֹת בְּלֹא
הֲרֵהוּרָא אַחְרָא, אֶלָּא כְּהֵאִי מְסִלָּה דְּאִיהִי מְתִישְׁבָּא לְאַעֲבָרָא בְּכָל אַתְר
דְּאַצְטְרִיךְ, הֲכִי נָמִי.

דְּבַר אַחַר אֲשָׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּדָ, עוֹז, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים כט) יִי עוֹז לְעַמּוֹ
יִתּוּ, בְּגִין דְּאַצְטְרִיךְ לִיה לְבַר נֶשׁ דְּיִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא לְשִׁמְיָה דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מָאן דְּאַתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא וְלֹא אֲשֶׁתַּדֵּל לְשִׁמְיָה, טַב לִיה
דְּלֹא אֲתַבְּרִי. מְסִלוֹת בְּלָבָב, מֵאִי מְסִלוֹת בְּלָבָב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים
מ) סוּלוּ לְרוֹכֵב בְּעַרְבוֹת בְּיָה שְׁמוֹ. דָּא הֵהִיא אוּרִייתָא, דְּאִיהוּ אֲשֶׁתַּדֵּל בְּה
לְאַרְמָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִמְעַבְדָּ לִיה חֲטִיבָא בְּעֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב כָּל עוֹבְדוּי הוּוּ לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִין כְּדָ קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא הָוָה עֲמִיה תְּדִיר, דְּלֹא אַעֲדִי מִנִּיה שְׁכִינְתָּא. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּקָרָא
לִיה יִצְחָק לְעֶשָׂו בְּרִיה, יַעֲקֹב לֹא הָוָה תַּמּוֹן, וְשְׁכִינְתָּא אוֹדְעַת לָהּ לְרַבְּקָה,
וְרַבְּקָה אוֹדְעַת לִיה לְיַעֲקֹב.

רבי יוסי אמר, תא חזי, אי חס ושלום בההוא זמנא יתברך עשו, לא שלוט
יעקב לעלמין. אלא מעם קודשא בריך הוא הוה, וכלא באתריה אתא
בדקא חזי. תא חזי, (בראשית כה) ורבקה אוהבת את יעקב פתיב, והא
אתמר. ובגין כך שדרת בגיניה דיעקב, (בראשית כז) הנה שמעתי את אביך
מדבר אל עשו אחיך לאמר.

דף קמב ע"ב

ועתה בני שמע בקולי וגוי. בההוא זמנא, ערב פסח הוה, ובעי יצר הרע
לאתבערא, ולשלטאה סיהרא, רזא (דף קמב ע"ב) דמהימנותא. ועל דא עבדת
תרי תבשילין.

רבי יהודה אמר, רמז הכא דזמינן בנוי דיעקב לקרבא שני שעירים, חד
ליי, וחד לעזאזל ביומא דכפורי. ובגין כך, קריבת שני גדדי עזים, (קמ"ה ע"ב)
חד בגין דרגא דלעילא, וחד בגין לכפויא דרגיה דעשו דלא ישלוט עליה
דיעקב, ועל דא שני גדדי עזים, ומתרווייהו טעים יצחק ואכיל. (בראשית כז)
ויבא לו יין וישת, ויבא לו יין, רמז רמז, מאתר רחיק קריב ליה מההוא
אתר (דעשו). רבי אלעזר אמר, רמז מההוא יין דכל חדו אשתכח ביה, בגין
לחדתא ליה ליצחק, דבעי חדוה, כדקא בעיין חדוה לחדתא סטרא (דליוא)
דיליה, ועל דא ויבא לו יין וישת. (בראשית כז) ונתקח רבקה את בגדי עשו וגוי,
אלין אינון לבושין דרווח עשו מנמרוד, ואלין לבושי יקר דהו מן אדם
הראשון, ואתו לינדא דנמרוד, ובהו הוה צד צידה נמרוד, דכתיב, (בראשית
י) הוא היה גבור ציד (קל"ז ע"ב, ויקרא ס"ד ע"א) לפני יי וגוי, ועשו נפק לחקלא,
ואנח ביה קרבא בנמרוד וקטל ליה, ונסב אלין לבושין מניה, הדא הוא
דכתיב, (בראשית כה) ויבא עשו מן השדה והוא ענף, ואוקמוה. פתיב הכא
והוא ענף, וכתיב התם (ירמיה ד) כי עיפה נפשי להרגים.

ועשו הוה סליק לון לאינון לבושין לגבה דרבקה, ובהו הוה נפיק וצד
צידה, וההוא יומא לא נטל לון, ונפק לחקלא ואתעבב תמן. וכד הוה לביש
לון עשו, לא הוה סלקין ריחין כלל. פיון דלביש לון יעקב, כדיו תבת אבדה
לאתרה, וסליקו ריחין. בגין דשופריה דיעקב, שופריה דאדם הוה. ובגין
כך אהדרו בההיא שעתיא לאתריהו, וסליקו ריחין.

אמר רבי יוסי, שופריה דיעקב (הוה) דאיהו שופריה דאדם איך אפשר, והא
תנינן, תפוח עקבו דאדם הראשון, מכחה גלגל חמה. ואי תימא דכך הוה
יעקב. אמר ליה רבי אלעזר, ודאי הכי הוה, בקדמיתא עד לא חב אדם
הראשון, לא הוה יכלין כל ברין לאסתכלא בשופריה. פיון דחטא, אשתני
שופריה ונתמאד רומיה ואתעביד בר מאה אמין. ותא חזי, שופריה דאדם
הראשון, רזא איהו, דמהימנותא עלאה תליא בההוא שופרא, ובגין כך,
(תהלים ז) ויהי נעם יי אלהינו עלינו. וכתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם יי, ודא
הוא שופריה דיעקב ודאי, וכלא רזא עלאה איהו.

וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. תָּא חֲזִי, וַיִּרַח אֶת רֵיחַ הַבְּגָדִים לֹא כְּתִיב, אֲלֵא רֵיחַ בְּגָדָיו. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (תהלים קד) עוֹטָה אֹר כְּשֶׁלְמָה נוֹטָה שְׁמַיִם כְּיָרִיעָה. דְּבַר אַחַר (נ"א דא הוא) וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. דְּכִינּוֹן דְּאֶלְבִישׁ לֹון יַעֲקֹב, סְלִיקוּ רֵיחִין בְּהֵימָא שְׁעֵתָא, וְעַד דְּלֹא אָרַח (דארח) רֵיחִין דְּלְבוּשֵׁיהּ, לֹא בְּרַכִּיהּ, דְּהָא כְּדִין (לא) יָדַע דְּאֶתְחַזִּי הוּא לְאֶתְבְּרַכָּא, דְּאִי לֹא אֶתְחַזִּי לְאֶתְבְּרַכָּא, לֹא סְלִיקוּ כָּל הַנִּי רֵיחִין קְדִישִׁין בְּהֵדִיָּה, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רָאָה רֵיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ יִי. (ק"ב ע"ב) וַיֹּאמֶר, מְלָה סְתִים הוּא. אֵית דְּאֶמְרֵי שְׂכִינְתָא הֹוֹת, וְאֵית דְּאֶמְרֵי יַצְחָק הֹוֹה. כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ יִי, מֵאן שְׂדֵה, דְּא שְׂדֵה (רמ"ט ע"ב) דְּתַפּוּחִים. שְׂדֵה דְּאֶבְהֹן עֶלְאִין (חמיד"ט) סְמִיכוּ לִיה וּמְתַקְנִין לִיה.

וַיִּתֵּן לָדָּהּ הַאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרַב דָּגָן וְתִירוֹשׁ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל (פּתח רבי אבא ואמר) תָּא חֲזִי, (תהלים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יִי בְּצַרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. כְּמָה שִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹן אָמַר דְּוֹד מְלַכָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֹלָא בְּגִין לְאֶתְקַנָּא דְּרַגְיָה וּלְמַעַבְדַּ לִּיה שְׂמָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שמואל ב' ח) וַיַּעַשׂ דְּוֹד שֵׁם, וְשִׁירְתָּא דְּא אָמַר (ס"א ל"ג ליה) כֵּד חֲמָא עוּבְדָא דְּא לִיַּעֲקֹב (ס"א דיעקב).

דף קמג ע"א

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יַעֲקֹב אָמַר שִׁירְתָּא דְּא (דהא), בְּשַׁעֲתָא דְּאֶמַר לִיה אֲבוּי, (בראשית כז) גִּשְׁה נָא וְאֶמְשֶׁךְ בְּנֵי הָאֵתָה זֶה בְּנֵי עֲשׂו אִם לֹא, כְּדִין (ד"א בגין) דְּהוּהוּ (הוה) (דף קמג ע"א) יַעֲקֹב בְּעָאקוּ סָגִי, דְּדַחִיל דְּאֲבוּי יָדַע לִיה וְאֶשְׁתַּמּוּדַע קַמֵּיהּ. מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וְלֹא הִכִּירוּ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּיֵּדִי עֲשׂו אָחִיו שְׁעִירוֹת וַיְבָרְכֵהוּ. כְּדִין אָמַר, (תהלים קכ) אֶל יִי בְּצַרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. (שם) יִי הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת שֶׁקֶר מִלְשׁוֹן רַמְיָה, דְּא הוּא דְּרַגָּא דְּעֲשׂו שְׂרִיא בֵּיהּ, דְּאִיהוּ שְׁפַת שֶׁקֶר (ס"א מה הוא). שְׁפַת שֶׁקֶר, בְּשַׁעֲתָא דְּאִיתִי הַהוּא חוּיָא לְוֹטִין עַל עֶלְמָא, וּבְחַפְיָמוּ וּבְעַקְיָמוּ אִיתִי לְוֹטִין, דְּאֶתְלַטֵּיא עֶלְמָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּאֶמַר יַצְחָק לְעֲשׂו, (בראשית כז) וַצָּא הַשְּׂדֵה וְצוּדָה לִי צִידָה, בְּה"א, וְאוּקְמוּהָ. וְנִפְק עֲשׂו בְּגִין דְּיִתְבַּרְךְ מִיַּצְחָק, דְּקָאֶמַר לִיה, (בראשית כז) וְאֶבְרַכְכָּה לְפָנַי יִי, דְּאֵלוּ אָמַר וְאֶבְרַכְכָּה וְלֹא יִתִּיר, יָאוּת. כִּינּוֹן דְּאֶמַר לְפָנַי יִי, בְּהֵימָא שְׁעֵתָא אֲזַדְעִזַע כְּרִסִּי יַקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַרְהּ, וּמַה דִּיפּוֹק חוּיָא מֵאִינוֹן לְוֹטִין, וַיִּשְׁתַּאֲר יַעֲקֹב בְּהוּ.

בְּהֵימָא שְׁעֵתָא, אֲזַדְמֹן מִיכָאֵל וְאֶתָא קַמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְשְׂכִינְתָא בְּהֵדִיָּה, וַיָּדַע יַצְחָק, וְחֲמָא לְגוֹ עֲדוֹן בְּהֵדִיָּה דְּיַעֲקֹב, וּבְרַכִּיהּ קַמֵּיהּ. וְכַד עָאֵל עֲשׂו, עָאֵל בְּהֵדִיָּה גִיְהַנְס. וְעַל דְּא (בראשית כז) וַיִּחַרְד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוּלָה עַד מְאֹד, דְּחָשַׁב דְּלֹא הוּהוּ עֲשׂו בְּהֵהוּא סְטָרָא, פָּתַח וְאָמַר, (בראשית כז) וְאֶבְרַכְכָּהוּ גַם בְּרוּךְ יְהִיָּה.

בְּגִין כֹּד, אֲזַדְמֹן יַעֲקֹב בְּחֻמְתָּא וּבְעֻקְיָמוּ דְאַיְיִתִּי בְּרַכָּאן עֲלֵיהּ דִּיעֲקֹב
דְּאִיהוּ כְּגֻוְנָא דְאַדָּם הָרָאשׁוֹן, וְאַתְנַטְלוּ מִהֵוּא חוּיָא דְאִיהוּ שְׁפַת שְׁקָר.
דְּכֻמָּה שְׁקָרָא אָמַר, וְכֻמָּה מְלִי דְשְׁקָרָא עֵבֵד, בְּגִין לְאַטְעָאָה וּלְאַיְיִתָּאָה
לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. בְּגִין כֹּד, אֲתָא יַעֲקֹב בְּחֻמְתָּא וְאַטְעִי לְאַבּוּי, בְּגִין
לְאַיְיִתָּאָה בְּרַכָּאן עַל עֲלָמָא, וּלְנַטְלָא מִנִּיהּ מַה דְּמִנְעַ מֵעֲלָמָא, וּמְדָה לְקַבֵּל
מְדָה הֵוָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) וַיִּאָּהֵב קַלְלָהּ וַתְּבוֹאֶהוּ וְלֹא חִפֵּץ בְּבִרְכָּהּ
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיַּת
הַשָּׂדֶה. וְאַשְׁתָּאָר בֵּיהּ לְדַרְי דְרוּן, וְאַתָּא יַעֲקֹב וְנַטִּיל מִנִּיהּ בְּרַכָּאן.

וּמִן יוֹמוּי דְאַדָּם, אֲזַדְמֹן יַעֲקֹב לְנַטְלָא מִהֵוּא חוּיָא, כֹּל הַנִּי בְּרַכָּאן,
וְאַשְׁתָּאָר אִיהוּ בְּלוֹטִין וְלֹא נִפְק מִנִּיָּהּ. וְדוּד אָמַר בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, (תהלים
קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יוֹסִיף לָךְ לְשׁוֹן רְמִיָּה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מַה אֵיכְפַת לִיָּה
לְהֵוּא חוּיָא בִישָׁא, דְאַיְיִתִּי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. כְּמָה דְאַמְרוּ, נַחֲשׁ נוֹשֵׁד
וּמִמִּית, וְלִית לִיָּה הִנָּאָה מִנִּיהּ.

לְשׁוֹן רְמִיָּה, דְרַמִּי לִיָּה לְאַדָּם וּלְאַתְתִּיָּהּ, וְאַיְיִתִּי בִישָׁא עֲלֵיהּ וְעַל עֲלָמָא.
לְבַתֵּר אֲתָא יַעֲקֹב, וְנַטִּיל מְדִילִיָּה כֹּל אֵינוֹן בְּרַכָּאן. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים, דָּא
עֲשׂוּ דְנִטְר דְבָבו (נ"א דאגוזים) לְיַעֲקֹב עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (בראשית
כז) וַיִּשְׁטֹם עֲשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה וְגו'. (ד"א ל"ג תא חז"י)

וְיִתְּנוּ לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, הָא מְלַעִילָא וּמִתְתָּא
בְּחַבּוּרָא חֲדָא. וְרוּב דְגֵן וְתִירוֹשׁ, הָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל כְּדְכְתִיב, (תהלים לז) וְלֹא
רְאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֶם. תָּא חֲזִי, (שם) נֶעַר הָיִיתִי וְגו'
וְאוּקְמוּהָ, הָאִי קָרָא שָׁרוּ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ וְכוּ'. וּבְגִין כֹּד אָמַר וְרוּב דְגֵן
וְתִירוֹשׁ.

יַעֲבֹדוּךְ עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָךְ לְאוּמִים, בְּזַמְנָא דְשְׁלִיט שְׁלֹמָה מְלָכָא
בְּיִרוּשָׁלַם, דְכְתִיב, (דברי הימים ב ט) וְכָל מְלָכֵי הָאָרֶץ וְגו' מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ
וְגו'. (בראשית כז) וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָךְ לְאוּמִים, בְּזַמְנָא דְיִיתִי מְלָכָא מְשִׁיחָא, דְכְתִיב,
(תהלים עב) וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כֹּלָא בְּזַמְנָא דְיִיתִי
מְלָכָא מְשִׁיחָא, כְּדְכְתִיב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ.

הֵוָה גְבִיר לְאַחִידָה, הֵוָה, וְלֹא אָמַר הִיָּה, אוּ תְהִיָּה. אָלָא דָּא רָזָא עֲלָאָה
דְּמַהִימְנוּתָא, דְאַלִּין אַתְּוֹן אַנּוֹן רָזִי דְמַהִימְנוּתָא. ה' לְעִילָא, וְאִיוּ
בְּאַמְצַעִיתָא, ה' לְבַתֵּר. וּבְגִין כֹּד אָמַר, הֵוָה גְבִיר לְאַחִידָה, לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיָּהּ
וּלְרָדָאָה לוֹ, בְּזַמְנָא דְאַתָּא דּוּד מְלָכָא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כֹּלָא אִיהוּ בְּזַמְנָא
דְיִיתִי מְלָכָא מְשִׁיחָא, דְהָא בְּגִין דְעֲבָרוּ יִשְׂרָאֵל עַל פְּתַגְמֵי אוּרִייתָא, כְּדִין
(בראשית כז) וּפְרָקֵת עֲלוּ מֵעַל צְוֹאֲרָךְ.

דף קמג ע"ב

וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כָּל הַיַּיִן (דף קמג ע"ב) בְּרַכָּאן מִסְטָרָא דְחוּלְקִיָּה דִּי־עֵקֶב הוּוּ וּמְדִילִיָּה נָטַל, וְאֵלִין בְּרַכָּאן הָוָה קָא בְּעֵי יַצְחָק לְבְרַכָּא לִיָּה לַעֲשׂוֹ, וּבְגִין כֹּד עֲבַד קוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא, וְגַרְס לִיָּה לִי־עֵקֶב לְנִטְלָא מְדִילִיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְהָהוּא נַחֲשׁ אֵיִתִּי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא וְאִתְלַטֵּיא אַרְעָא, מַה כְּתִיב, (בראשית א) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְגו', אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךָ וְגו', דְלָא תְהֵא עֲבַדָּא פִירִין וְאִיבִין כְּדָקָא יָאוּת. לְקַבֵּל דָּא, וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ. (שם) בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, לְקַבֵּל דָּא מִטַל הַשָּׁמַיִם. (שם) וְקוֹץ וְדָרְדָר תִּצְמִיחַ לָךְ, לְקַבֵּל דָּא, וְרוֹב דְגָן וְתִירוֹשׁ. (שם) בְּזַעַת אִפְּךָ תֹּאכַל לֶחֶם, לְקַבֵּל דָּא, (בראשית כז) יַעֲבֹדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ לְאוֹמִים, דְּאִינוּן יַעֲבְדוּן אַרְעָא וְיִפְלַחוּן בְּחַקְלָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה סא) וּבְנֵי נֹכַר אֶפְרִיכִים וְכוּרְמִיכִים. וְכֹלָא נָטַל יַעֲקֹב, דָּא לְקַבֵּל דָּא, וּמְדִילִיָּה נָטַל. וְקוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא גְרִים לִיָּה לִי־עֵקֶב דִּיטוּל הַיַּיִן בְּרַכָּאן, לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתְרִיהּ וְחוּלְקִיָּה, וְעֲשׂו לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתְרִיהּ וְחוּלְקִיָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה, וְהָא חֲמִינָן דְּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ וּמִטַל הַשָּׁמַיִם, אִינוּן בְּרַכָּאן נָטַל עֲשׂו לְבַתֵּר, כְּמָה דְאֵת אָמַר, הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ יְהִיָּה מוֹשְׁבָךָ וּמִטַל הַשָּׁמַיִם מֵעַל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, לָאוּ הָאִי כְּהָאִי וְלָא דָּא כְּדָא, כְּמָה אִתְפָּרְשָׁאן דְרַגְיָן. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים, וּבְדָא כְּתִיב יְהִיָּה. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, מִטַל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ, בְּעֲשׂו כְּתִיב מִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ וְטַל הַשָּׁמַיִם, דְּהָא לָאוּ דָּא אִיְהוּ כְּדָא.

וְדַרְגִּין אִתְפָּרְשׁוּן כְּמָה וְכְמָה. בְּגִין דְּבְדָא דִּי־עֵקֶב כְּתִיב בֵּיהּ, וַיִּתֵּן לָהּ הָאֱלֹהִים מִטַל הַשָּׁמַיִם, דָּא טַל עֲלָאָה דְנִגִּיד מַעֲתִיק יוֹמִין דְּאִקְרִי טַל הַשָּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם דְּלַעֲיָלָא, טַל דְנִגִּיד בְּדַרְגָּא דְשָׁמַיִם, וּמִתְמָן לְחַקֵּל תְּפּוּחִין קְדִישִׁין. וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ, הָאֶרֶץ, (דא ארץ דלעילא ארץ החיים) בְּעֲשׂו כְּתִיב וּמִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ, בְּיַעֲקֹב מִשְׁמַנֵּי הָאֶרֶץ דָּא אֶרֶץ הַחַיִּים דְּלַעֲיָלָא, וְגִרִית לָהּ בְּאַרְעָא דְלַעֲיָלָא וּבְשָׁמַיִם דְּלַעֲיָלָא. וְלַעֲשׂו בְּאַרְעָא דְהִכָּא לְתַתָּא, וּבְשָׁמַיִם דְּהִכָּא לְתַתָּא. יַעֲקֹב לַעֲיָלָא לַעֲיָלָא. עֲשׂו לְתַתָּא לְתַתָּא.

תוּ, יַעֲקֹב לַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְעֲשׂו לְתַתָּא. וְאִף עַל גַּב דְּכְתִיב (בראשית כז) וְהִיָּה כְּאִשׁוֹר תָּרִיד וּפְרָקֶתָּ עָלוּ מֵעַל צְוָאָרְךָ. מֵהָאִי דְהִכָּא לְתַתָּא, אֲבָל לַעֲיָלָא לָא כְלוּם, דְּכְתִיב, (תהלים לב) כִּי חִלַּק יְיָ עֲמוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְשָׁרוּ לְנִטְלָא בְּרַכָּאן דְלַהוּן, יַעֲקֹב וְעֲשׂו. יַעֲקֹב נָטַל חוּלְקִיָּה דְלַעֲיָלָא, וְעֲשׂו נָטַל חוּלְקִיָּה לְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוּנְיָא אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר, כְּלוּם שְׁמַעְתָּ מֵאַבְיָדָא, אֲמַאי לָא אִתְקַיְיְמוּ בְּרַכָּאן דְּבְרַכִּיָּה יַצְחָק לִי־עֵקֶב, וְאִינוּן בְּרַכָּאן דְּבְרִידָא יַצְחָק לַעֲשׂו אִתְקַיְיְמוּ כְּלַהוּ.

אָמַר לַיהוָה, כָּל אֵינֹן בְּרַכָּאן מִתְקַיְימִי, וּבְרַכָּאן אַחֲרָנִין דְּבִרְכִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַעֲקֹב. אָבֵל מִיַּד, יַעֲקֹב נָטַל לְעֵילָא, וְעָשׂוּ נָטִיל לְתַתָּא. לְבַתֵּר כְּדֵי יָקוּם מַלְכָא מְשִׁיחָא, יִטּוֹל יַעֲקֹב לְעֵילָא וְתַתָּא וְיִתְאַבִּיד עָשׂוּ מִכְּלָא, וְלֹא יִהְיֶה לַיהוָה חוּלְקָא וְאַחֲסָנָא וְדוּכְרָנָא בְּעַלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (עובדיה א) וְהִיָּה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עָשׂוּ לְקֶשׁ וְגוֹי. בְּגִין דְיִתְאַבִּיד עָשׂוּ מִכְּלָא, וְיָרִית יַעֲקֹב תְּרִין עַלְמִין, עַלְמָא דִּין וְעַלְמָא דְאַתִּי.

דף קמד ע"א

וּבְהַאי זְמַנָּא כְּתִיב, (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַע עָשׂוּ וְהִיָּתָה לִי הַמְּלוּכָה. הַהוּא מַלְכוּת דְעָשׂוּ, דְנָטַל בְּהַאי עַלְמָא, יִהְיֶה לַיהוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א יחא ליה לקודשא בריך הוא) בְּלַחֲדוּי. וְכִי הִשְׁתָּא לָאו אִיהִי מַלְכוּת מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא אַף עַל גַּב דְשִׁלִּיט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, הָא יִהְיֶה לֹוֹן לְשַׁאֲרַ עַמִּין, לְכָל חַד וְחַד חוּלְקָא וְאַחֲסָנָא בְּהַאי עַלְמָא, לְאַשְׁתַּמְשָׂא בֵּיהּ. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, יִטּוֹל מִכְּלָהוּ מַלְכוּתָא, וְתַתָּא דִּילֵיהּ כְּלָא, דְכְּתִיב וְהִיָּתָה לִי הַמְּלוּכָה, לַיהוָה בְּלַחֲדוּי, דְכְּתִיב, (זכריה יד) וְהִיָּה יְיָ לְמַלְכָּךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד. (בראשית כז) וַיְהִי אֵדָּי יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְגוֹי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵדָּי יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תְּרִי יִצְחָק וְיַעֲקֹב, הִלְלוּ לְמָה. אֶלָּא (דף קמד ע"א) חַד דְשְׁכִינְתָּא וְחַד דְיַעֲקֹב, דְהָא כְּדֵי עָאֵל יַעֲקֹב, שְׁכִינְתָּא עָאֵלַת עַמִּיָּה, וְקַמִּי שְׁכִינְתָּא אֲתַבְּרָךְ. דְיַצְחָק הוּא אָמַר בְּרַכָּאן, וְשְׁכִינְתָּא אוֹדִי לְהוּ עֲלִיָּהּ. וְכַד נִפְקַ יַעֲקֹב, שְׁכִינְתָּא נִפְקַת עַמִּיָּה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב אֵדָּי יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תְּרִי יִצְחָק וְיַעֲקֹב. (בראשית כז) וְעָשׂוּ אַחֲיוּ בְּאֵ מַצִּידוֹ. מִן הַצִּיד לֹא כְּתִיב, אֶלָּא מַצִּידוֹ, דְאַיְהוּ צִידָה דִּילֵיהּ, דְלֹא הוּא בֵּיהּ בְּרַכָּה, וְרוּחַ הַקּוּדְשׁ צְוֹחָה וְאַמְרָה, (משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לַחֵם רַע עֵין.

וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מִטְעַמִּים וְגוֹי. (בראשית כז) יָקוּם אָבִי, דְבַוְרִיָּה הוּא בְּעַזִּית, בְּתַקִּיפּוּ רִוְחָא, מְלָה דְלִית בְּהּ טְעַמָּא, יָקוּם אָבִי. תָּא חֲזִי, מַה בֵּין יַעֲקֹב לְעָשׂוּ, יַעֲקֹב אָמַר בְּכִסְיָפוּ דְאַבּוּי, בְּעַנְוָה, מַה כְּתִיב, (בראשית כז) וַיָּבֵא אֶל אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי. מַה בֵּין הָאִי לְהָאִי, אֶלָּא, דְלֹא בְּעָא לְאַזְדַּעְזַעָא לַיהוָה, מְלִיל בְּלָשׁוֹן תַּחְנוּנִים, (בראשית כז) קוּם נָא שְׁבֵה וְאַכְלָה מַצִּידִי. וְעָשׂוּ אָמַר, יָקוּם אָבִי, כְּמָאן דְלֹא מְלִיל עַמִּיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאֵל עָשׂוּ, עָאֵל עַמִּיָּה גִיְהֵנְס, אֲזַדְעִזַע יַצְחָק, וְדַחִיל. דְכְּתִיב, (בראשית כז) וַיַּחֲרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוּלָּה עַד מְאֹד. כִּיִּן דְכְּתִיב וַיַּחֲרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוּלָּה, דִּי מַהוּ (גדולה) עַד מְאֹד. אֶלָּא, דְלֹא הוּא דַחִילוּ וְאַיְמָתָא. דְנִפְל עֲלֵיהּ דְיַצְחָק, רַבְתָּא, מִיּוֹמֵי דְאַתְבְּרִי. וְאַפִּילוּ בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, דְאַתְעַקַּד יַצְחָק עַל גַּבֵּי מְדַבְּחָא וְחַמָּא (שְׁכִינְתָּא) סְכִינָא עֲלֵיהּ, לֹא אֲזַדְעִזַע. כְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְעָאֵל עָשׂוּ, וְחַמָּא גִיְהֵנְס דְעָאֵל עַמִּיָּה, כְּדִין אָמַר, בְּטָרַם תָּבֵא (סס) וְאַבְרָכָהּ גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה, בְּגִין (דחמאת) דְחַמִּית שְׁכִינְתָּא דְאוּדִי עַל אֵינֹן בְּרַכָּאן.

דָּבַר אַחֵר, יִצְחָק אָמַר וְאַבְרָהָם, נִפְקַד קָלָא וְאָמַר, גַּם בְּרוּךְ יְהוָה, בְּעַד
יִצְחָק לְמִילֵט לִיהוֹ לְיַעֲקֹב, אָמַר לִיהוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִצְחָק, גְּרַמְדָּא אֲנָא
(אנת) לייט, דְּהָא כְּבָר אֲמַרְתָּ לִיהוֹ, (ש) אֲנִרְיָד אַרוּר וּמְבָרְכִי בְרוּךְ.

תָּא חֲזִי כְּלָא אוֹדוּ עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן, עֲלָאי וְתַתָּאי, וְאַפִּילוּ אִיהוּ חוּלְק
עַדבִּיה דְּעֵשׂוֹ, אוֹדִי עַלִּיהוּ וּבְרַכִּיה אִיהוּ, וְאוֹדִי עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן וְסַלְקִיה
עַל רִישִׁיה לְעִילָא. מְנַלְן, דְּכַתִּיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר
וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי, בְּגִין דְּאַתְקִיף בִּיה יַעֲקֹב.
וְכִי הִיךְ יָכִיל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ גּוּפָא וּבִשְׂרָא, לְאַתְתַּקְפָּא בִּיה בְּמִלְאָכָא דְּאִיהוּ
רוּחַ מִמֶּשׁ, דְּכַתִּיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מִלְאָכֵינוּ רוּחוֹת מְשַׁרְתֵינוּ אֵשׁ לוֹהֵט.

אֶלָּא, מִכָּאן דְּמִלְאָכֵי שְׁלִיחֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד אֵינוֹן נַחְתִּין לְהָאי
עֲלָמָא גְּלִימִין, וְאַתְגְּלִימוּ וּמִתְלַבְּשִׁין (ק"י ע"א) בְּגוּפָא כְּגוֹנוֹנָא דְּהָאי עֲלָמָא,
בְּגִין דְּהָכִי אֲתַחֲזִי, דְּלָא לְהַשְׁנָאָה מִמְּנַהֲגָא דְּהָהוּא אֲתַר דְּאֲזִיל תַּמְּוֹן.

וְהָא אֲתַמַּר, דְּמִשָּׂה כַּד סָלִיק לְעִילָא, מַה כְּתִיב, (שמות לה) וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה, בְּגִין מְנַהֲגָא,
דְּלָא לְהַשְׁנָאָה מַהֲהוּא אֲתַר דְּאֲזִיל לְתַמְּוֹן, וְאֵינוֹן מִלְאָכֵינוּ כַּד נַחְתוּ לְתַתָּא
כְּתִיב, (בראשית יח) וְהוּא עוֹמֵד עַלִּיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ. וְכֹן הָכָא, הָאי
מִלְאָכָא כַּד נַחַת לְתַתָּא, לֹא אֲתַאֲבֵק עֵמִיָּה דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא מְגוֹ דְּהוּא אֲתַלְבֵּשׁ
בְּגוּפָא כְּגוֹנוֹנָא דְּהָאי עֲלָמָא. וְעַל דָּא אֲתַאֲבֵק יַעֲקֹב בְּהַדִּיָּה כֹּל הָהוּא לִילָא.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דְּשְׁלֹטְנוּתָא דְּהַנִּי, לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא בְּלִילָא וְדָאי. וּבְגִין כְּדָ,
שְׁלֹטְנוּתָא דְּעֵשׂוֹ לָאוּ אִיהוּ אֶלָּא בְּגִלוּתָא, דְּאִיהוּ לִילָה. וְעַל דָּא בְּלִילָא
אֲתַתַּקֵּף עֵמִיָּה דְּיַעֲקֹב, וְאַתְאֲבֵק עֵמִיָּה. וְכַד אֲתַא צְפָרָא, אֲתַחֲלֵשׁ חִילִיָּה,
וְלֹא יָכִיל, וּכְדִין אֲתַתַּקֵּף יַעֲקֹב, בְּגִין דְּיַעֲקֹב, שְׁלֹטְנוּתִיה בִּימָמָא.

וּבְגִין כְּדָ, כְּתִיב, (ישעיה כא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלֵי קָרָא מְשַׁעִיר שְׁמַר מַה מְלִילָה
שְׁמַר מַה מְלִיל. דְּהָא כְּדִין שׁוּלְטְנוּתִיה דִּידִיָּה דְּעֵשׂוֹ, דְּאִיהִי שְׁעִיר בְּלִילָה
אִיהוּ, וּבְגִין כְּדָ אֲתַחֲלֵשׁ כַּד אֲתַא צְפָרָא, וּכְדִין (בראשית לב) וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי
עָלָה הַשָּׁחַר.

דף קמד ע"ב

וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. כִּי אִם (דף קמד ע"ב) בְּרַכְתָּנִי, כִּי אִם
תְּבָרְכֵנִי מִבְּעֵי לִיהוֹ, מֵאִי כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי. אִם אוֹדִית עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן דְּבְרַכְנִי
אַבָּא וְלֹא תְהֵא מְקַטְרָגָא לִי בְּגִינִיָּהוּ, מַה כְּתִיב, (בראשית לב) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב
יֹאמֶר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', אֲמַאי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לִיהוֹ, בְּעַל כְּרַחֲוּן
אִית לֹן לְשַׁמְשָׂא לְךָ, דְּהָא אֲנִתְ אֲתַעֲטַרְת בְּחִילְךָ לְעִילָא בְּדַרְגָּא עֲלָאָה,
יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֶךָ וְדָאי.

כִּי שָׁרִיתָ עִם אֱלֹהִים, מֵאִי עִם אֱלֹהִים, סִלְקָא דְעֵתְךָ דְעֵלִיָּה הוּוּ אָמַר. אָלָא
אָמַר לִיָּה, שָׁרִיתָ לְאִתְחַבְרָא וּלְאִזְדוּגָא עִם אֱלֹהִים בְּחַבְרָא, בְּזוּגָא
דְשִׁמְשָׁא וְסִיחָרָא, וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב עַל (ס"א אַת) אֱלֹהִים, אָלָא עִם אֱלֹהִים,
בְּחַבְרָא וְזוּגָא חָדָא.

דְּבַר אַחַר, וַיֹּאמֶר, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (שְׁמוֹת טו) וַיֹּאמֶר אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל
יְיָ אֱלֹהֶיךָ, אוּף הֲכָא, (בְּרַאשִׁית לב) וַיֹּאמֶר לֹא יֹאמֶר עוֹד שְׁמַךְ יַעֲקֹב כִּי אִם
יִשְׂרָאֵל, כְּדִין אֲתַעֲטֵר יַעֲקֹב בְּדִרְגִיָּה, לְמַהוּי כְּלָלָא דְאַבְהוֹן. מַה כְּתִיב, (שם)
וַיִּבְרָךְ אֹתוֹ שָׁם. מֵאִי וַיִּבְרָךְ אֹתוֹ שָׁם, דְּאוּדִי לִיָּה עַל כְּלָהוּ בְּרַכָּאוֹ, דְּבְרַכְיָה
אָבוּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וָאָמַר, (מְשַׁלֵּי טז) בְּרַצוֹת יְיָ דְרַכִּי אִישׁ גַּם אוּיָבּוּ יִשְׁלִים
אֹתוֹ. תָּא חֲזִי, כְּמָה אֵית לִיָּה לְבַר נֶשׁ, לְאִתְתַּקְנָא שְׁבִילוּי בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּוּ, בְּגִין לְמַעַבְדַּ פְּקוּדֵי דְאוּרִיָּתָא. דְּהָא אוּקְמוּהָ, דְּוַדְאִי (שְׁמוֹת ק"ו
ע"ב, קס"ב ע"ב) תְּרִין מְלָאכִין שְׁלִיחֹן אֵית לְבַר נֶשׁ מְלַעֲיָלָא לְאִזְדוּגָא בְּהִדְיָה,
חַד לִימִנָא וְחַד לְשִׁמְאָלָא, וְאִינוּן סְהַדִּין בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ בְּכָל מַה דְּאִיהוּ עֲבִיד,
אִינוּן מְשִׁתְּכַחִי תַמְּוֹן וְקָרִינֵן לוֹן יַצָּר טוֹב וַיַּצָּר רָע.

אֲתִי בַר נֶשׁ לְאִתְדַכְּאָה וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בְּפְקוּדֵי דְאוּרִיָּתָא, הֵהוּא יַצָּר טוֹב
דְּאִזְדוּגָא בֵּיהּ, כְּבַר אִיהוּ אֲתַתְּקַף עַל הֵהוּא יַצָּר הָרַע וְאִשְׁתַּלִּים בְּהִדְיָה
וְאִתְהַפִּיד לִיָּה לְעַבְדָּא. וְכַד בַּר נֶשׁ אָזִיל לְאִסְתַּאבָּא, הֵהוּא יַצָּר הָרַע
אֲתַתְּקַף וְאִתְגַּבַּר עַל הֵהוּא יַצָּר טוֹב, וְהָא אוּקִימָנָא. וַדְאִי כַד הֵהוּא בַר נֶשׁ
אֲתִי לְאִתְדַכְּאָה, כְּמָה תְּקִיפּוּ אֲתַתְּקַף בַּר נֶשׁ, כַּד אֲתַגְּבַרָא הֵהוּא יַצָּר טוֹב
כְּדִין (מְשַׁלֵּי טז) אוּיָבּוּ יִשְׁלִים אֹתוֹ, דְּהֵהוּא יַצָּר הָרַע אֲתַכְּפִיָּא קַמִּיהּ דְּיַצָּר
טוֹב. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֵמָה, (מְשַׁלֵּי יב) טוֹב נִקְלָה וְעַבְדָּ לּוֹ, מֵאִי וְעַבְדָּ לּוֹ, דָּא
יַצָּר הָרַע. וְכַדִּין כַּד אָזִיל בַּר נֶשׁ בְּפְקוּדֵי אוּרִיָּתָא, כְּדִין גַּם אוּיָבּוּ יִשְׁלִים
אֹתוֹ, דָּא יַצָּר הָרַע, וְדָאֲתָא מְסִטְרוּי.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דְּיַעֲקֹב, אַבְטַח בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, וְכַל אַרְחוּי הוּוּ
לְשִׁמְיָה, עַל דָּא אוּיָבּוּ יִשְׁלִים אֹתוֹ. וְדָא (ד"א דא) סַמְאֵל, חִילָא וְתוּקְפָא
דְּעֵשׂוּ דְאִשְׁלִים עַמִּיהּ דְּיַעֲקֹב, וּבְגִין דְּאִשְׁלִים עַמִּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאוּדִי לִיָּה עַל
אִינוּן בְּרַכָּאוֹ, כְּדִין אִשְׁלִים עַמִּיהּ עֵשׂוּ, (נ"א כדִין אוּדִי לִיָּה עֵשׂוּ דְכְתִיב יֵשׁ לִי רַב אַחִי
יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ, דְּהָא אוּדִי לִיָּה עַל אִינוּן בְּרַכָּאוֹ דִּילִיָּה בְּחַרְבָּא) וְעַד דְּלָא אִשְׁתַּלִּים עַמִּיהּ
יַעֲקֹב לְגַבִּי הֵהוּא מְמַנָּא דְאִתְּפַקְדָּ עֲלֵיהּ, לֹא אִשְׁלִים עַמִּיהּ עֵשׂוּ, בְּגִין כְּדָּ,
בְּכָל אֲתַר תוּקְפָא דְלִתְתָא תַלְיָא בְּתוּקְפָא דְלַעֲיָלָא.

וַיַּחֲרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֵיפָה. מִי אֵיפָה, מֵאִי מִי
אֵיפָה, מִי הוּוּ זֶה מְבַעֲי לִיָּה. אָלָא מִי אֵיפָה, דְּקִימָא שְׁכִינְתָא תַמְּוֹן, כַּד
בְּרִיךְ לִיָּה יַצְחָק לְיַעֲקֹב, וְעַל דָּא אָמַר, מִי אֵיפָה. מֵאִן הוּוּ דְקָאִים הֲכָא,
וְאוּדִי עַל אִינוּן בְּרַכָּאוֹ דְּבְרַכִּית לִיָּה, וַדְאִי (בְּרַאשִׁית כז) גַּם בְּרוּךְ יְהִיָּה. דְּהָא
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ אִסְתַּכְּסָם בְּאִינוּן בְּרַכָּאוֹ.

דף קמה ע"א

רבי יהודה אָמר, בְּגִין הֵהִיא חֲרָדָה דְּאַחֲרִיד יַעֲקֹב לְיַצְחָק אָבּוּי, אֲתַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב בְּעוֹנֵשׂא דְיוֹסֵף, דְּחֲרַד חֲרָדָה כְּהֵאִי, בְּשַׁעֲתָא דְאַמְרוּ לֵיהּ, (בראשית לו) זֹאת מִצְאָנוּ. יַצְחָק אָמר מִי אֵיפָה. בְּאֵיפָה אֲתַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב, דְּכַתִּיב, (בראשית לו) אֵיפָה הִם רוּעִים, וְתַמָּן יוֹסֵף אֲתַאבִּיד וְאֲתַעֲנִישׁ יַעֲקֹב. וְאָף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲסַתְפֵּם עַל יְדוּי בְּאֵינוּן בְּרַכָּאן, אֵיהּוּ אֲתַעֲנֵשׁ בְּאֵיפָה, דְּכַתִּיב אֵיפָה הִם רוּעִים. וּמַתַּמָּן אֲתַאבִּיד מְנִיה וְאֲתַעֲנֵשׁ כֹּל הֵהוּא עוֹנֵשׂא. (בראשית כז) וַיִּחַרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, מֵאִי גְדוֹלָה, כְּתִיב הֲכָא גְדוֹלָה, וּכְתִיב הֲתָם (דברים יח) וְאֵת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְגו', דְּעָאֵל עֲמִיה גֵּיהֵנָם. עַד מָאֵד. מֵאִי עַד מָאֵד. כְּתִיב הֲכָא מָאֵד, וּכְתִיב הֲתָם (בראשית א) וְהִנֵּה טוֹב מָאֵד, דָּא מְלֵאךְ הַמּוֹת, כְּדִין אָמר מִי אֵיפָה. (דף קמה ע"א) (בראשית כז) כְּשִׁמוּעַ עֲשׂו אֵת דְּבָרֵי אָבּוּי וְגו'.

אָמר רבי חֲזִיָא, כְּפָה בִישִׁין עֲבָדוּ אֵינוּן דְּמַעֲיֵן דְּבַכָּה וְאַפִּיק עֲשׂו קָמִי אָבּוּי, בְּגִין דִּיתְבַּרְךָ מְנִיה, בְּגִין דִּיהוּה חֲשִׁיב מְלָה דְאַבּוּי יַתִּיר. הֲכִי קָרָא שְׁמוּ יַעֲקֹב. (ד"א ל"ג ואוקמוה) הֲכִי קָרָא שְׁמוּ, קָרָא שְׁמוּ הֵהוּא דְקָרָא לֵיהּ, אֲפִיק צִיצָא דְרוּקָא בְּגִין קְלָנָא. הֲכִי נִקְרָא שְׁמוּ לֹא כְתִיב, אֶלָּא קָרָא שְׁמוּ. (בראשית כז) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. זֶה. מֵהוּ זֶה, (אלא) וַיַּעֲקֹבֵנִי פְּעַמִּים מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא, מְלָה חַד הוּי תְרִי זְמַנִּי, בְּכוּרְתִי, (ק"ס ע"א, שמות קי"א ע"א) אֲהַדְרָ לֵיהּ זְמַנָּא אַחְרָא בְּרַכְתִּי, זֶה הוּא תְרִי זְמַנִּין. כְּגוּוֹנָא דָּא, (בראשית מג) כִּי עָתָה שָׁבְנוּ זֶה פְּעַמִּים, מְלָה חַד, תְּרִין זְמַנִּין. חַד דְּהָא אֲהַדְרָנָא לֵיהּ וְלֹא נַהוּי בְּכַסּוּפָא קָמִיה דִּיהוּא בְּרַנְשׁ. שָׁבְנוּ, בְּשָׁנוּ. אֲנִן בְּכַסּוּפָא מְנִיה, וּכְבֵר אֲהַדְרָנָא.

כְּגוּוֹנָא דָּא, אָמר אֵיבּוּב, (איוב יג) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאֵיבּוּב לָךְ, אֲהַדְרָ אֵיבּוּב, אוֹיֵב. וְאוֹקְמוּה דְכַתִּיב, (איוב ט) אֲשֶׁר בְּסַעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמר לְפָנִיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עֲבָרָה לְפָנֶיךָ. וְהֲכָא בְּכוּרְתִי לְקַח וְהִנֵּה עָתָה אֲהַדְרָ מְלָה וְנָטִיל בְּרַכְתִּי. (בראשית כז) הֵן גְּבִיר שְׁמַתִּיו לָךְ וְגו', וְלָךְ אֵיפָה מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. וְלָךְ אֵיפָה, לֵית קִיָּמָא הֲכָא מֵאֵן דְּמַסְתַּפֵּם עֲלֶיךָ. מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי. כְּדִין, בְּרַכִּיה בְּהֵאִי עֲלֵמָא וְאַסְתַּפַּל בְּדַרְגָּיָה, וְאָמר (בראשית כז) וְעַל חֲרָבָךְ תַּחֲיָה, דְּהָא הֲכִי אֲתַחֲזִי לָךְ לְאוֹשְׁדָא דְמִין וְלִמְעַבַּד קֶרְבִּין, וְעַל דָּא אָמר מָה אַעֲשֶׂה בְּנִי.

רבי אֶלְעָזָר אָמר, וְלָךְ אֵיפָה מָה אַעֲשֶׂה, כִּינִן דְּאָמר הֵאִי, אֲמֵאִי בְּנִי. אֶלָּא אָמר לֵיהּ, וְלָךְ אֵיפָה מָה אַעֲשֶׂה, דְּאֵנְתָּ בְּדִינָא וּבְחַרְבָּא וּבְדַמָּא חֲזִינָא לָךְ, וְלֹאֲחִידָ בְּאַרְחַ שְׁלִים. אֶלָּא בְּנִי, בְּנִי וְדָאִי, אֲנָא גְרִימָנָא לָךְ, בְּגִין דְּאֵנְתָּ בְּנִי. וְעַל דָּא עַל חֲרָבָךְ תַּחֲיָה וְאֵת אַחִידָ תַעֲבַד. וְעַדִּין לֹא אֲתַקְיָם, דְּהָא לֹא פִלַח לֵיהּ עֲשׂו לְיַעֲקֹב. בְּגִין דְּיַעֲקֹב לֹא בְעָא לֵיהּ הַשְׁתָּא, וְאֵיהּוּ אֲהַדְרָ וְקָרָא לֵיהּ אֲדָנִי כְּפָה זְמַנִּי, בְּגִין דְּאַסְתַּפַּל לְמַרְחוּק, וְסָלִיק לֵיהּ לְסוּף יוֹמָא, כְּדַקְאָמְרוּ.

רבי חֲזִיָא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא. עַד דִּהוּוּ אֲזִלִּי, חָמוּ לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסִי סָבָא דִּיהוּה אֲזִיל בְּתַרְיָהּ. יַתְבוּ עַד דְּמַטָּא לְגַבְיָהּ. כִּינִן דְּמַטָּא לְגַבְיָהּ, כִּינִן דְּמַטָּא לְגַבְיָהּ,

אָמְרוּ הַשְּׂתָא אַרְחָא מִתְתַקְנָא קֶמֶן, אַזְלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיא (תהלים קיט) עַת
לַעֲשׂוֹת לִי. פִּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי לא) פִּיָּה פִּתְחָה בְּחַכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד
עַל לְשׁוֹנָה. פִּיָּה פִּתְחָה בְּחַכְמָה, דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה
אֵלִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן לִישְׁנָא דְאֹרִייתָא דְמִשְׁתַּעֵי בָּהּ יוֹמֵי וְלִילֵי. (משלי
לא) פִּיָּה פִּתְחָה בְּחַכְמָה דָּא ב' דְּבִרְאשִׁית, וְאוּקְמוּהָ. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה
דָּא אַבְרָהָם, דְּבִיָּה בְּרָא עֲלֵמָא, וּבִיָּה מִשְׁתַּעֵי תְּדִיר. ב' סְתִים מֵהָאֵי גִיסָא,
וּפְתִיחָא מֵהָאֵי גִיסָא. סְתִימָא מֵהָאֵי גִיסָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שמות לג) וְרֵאִיתָ
אֶת אַחֲוֵי. פְּתִיחָא מֵהָאֵי גִיסָא, בְּגִין לְאַנְהָרָא (נ"א להדרא) אֲנַפְהָא לְגַבֵּי
עֵילָא, וּפְתִיחָא מֵהָאֵי גִיסָא, בְּגִין לְקַבְּלָא מְלַעֲיָלָא, וְאִיָּהֵי אֲפִסְדָּרָה
לְקַבְּלָא. וּבְגִין כֹּד קִיִּמָא בְּרִישָׁא דְאֹרִייתָא וְאֵתְמַלִּיא לְבַתֵּר, פִּיָּה פִּתְחָה
בְּחַכְמָה, בְּחַכְמָה וְדָאֵי, דְכְתִיב בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, כְּתִרְגוּמוֹ. וְתוֹרַת
חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה, דְהָא לְבַתֵּר מִשְׁתַּעֵי וְאָמַר (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אוֹר וַיְהִי אוֹר.

פִּיָּה פִּתְחָה בְּחַכְמָה, דָּא ה' (קדמאה) דְשָׁמָא קְדִישָׁא דְכֻלָּא בָּהּ, וְאִיָּהֵי סְתִים
וְגִלְיָא, כְּלִילָא דְעֵילָא וְתַתָּא, רְזָא דְעֵילָא וְתַתָּא. (משלי לא) פִּיָּה פִּתְחָה
בְּחַכְמָה, בְּגִין דְאִיָּהֵי סְתִימָא דְלָא אֵתִידַע כְּלָל, דְכְתִיב, (איוב כח) וְנַעֲלָמָה
מֵעֵינִי כָּל חַי וּמַעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתַּרָה. וְכַד שְׁאֲרֵי לְאֵתְפִשְׁטָא בְּחַכְמָה
דְאֵתְדַבֵּק בָּהּ, וְאִיָּהֵי בְּגוּוֹה, (ואייה) אֲפִיקַת קֻלָּא, דְאִיָּהֵי תוֹרַת חֶסֶד.

דף קמה ע"ב

פִּיָּה פִּתְחָה בְּחַכְמָה, דָּא ה"א בְּתַרְאָה דְאִיָּהֵי (דאיהו) דְבוּר, וּמְלָה תִלְיָא
בְּחַכְמָה. וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה. דָּא קוֹל דְקִיִּמָא עַל דְבוּר לְאַנְהָגָא לִיָּה.
וְתוֹרַת חֶסֶד, דָּא יַעֲקֹב, (דף קמה ע"ב) דְאִיָּהֵי עַל לְשׁוֹנָה, לְאַנְהָגָא מְלָה
וְלֵאחֲדָא לָהּ, דְהָא לִית דְבוּר בְּלָא קוֹל, וְאוּקְמוּהָ.

פִּתַח רַבִּי חֲזִיא אַבְתְּרִיָּה וְאָמַר, (משלי ח) אֲנִי חַכְמָה שְׁכַנְתִּי עֲרָמָה וְדַעַת
מְזוּמוֹת אֲמַצָּא. אֲנִי חַכְמָה, דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. שְׁכַנְתִּי עֲרָמָה, דָּא יַעֲקֹב
דְאִיָּהֵי חַפְּסִים, וְדַעַת מְזוּמוֹת אֲמַצָּא דָּא יַצְחָק, דְהָוָה לִיָּה דַעַת מְזוּמוֹת
לְבָרְכָא לִיָּה לַעֲשׂוֹ. וּבְגִין דְחַכְמָה אֲשַׁתְּתַּף בְּהַדְיָה דִיַּעֲקֹב דְאִיָּהֵי עֲרָמָה,
וְדַעַת מְזוּמוֹת אֲמַצָּא, דְאֵתְבַרְדֵּי יַעֲקֹב מֵאַבּוּי, וְשָׂרוּ עֲלֵיהּ כָּל אִינוּן בְּרַכְאֵן,
וְאֵתְקִיִּמוּ בֵּיהּ וּבְבָנוּי לַעֲלֵם וּלְעֲלָמֵי עֲלָמִין.

מֵאִינוּן אֵתְקִיִּמוּ בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְכֻלְהוּ יִתְקִיִּמוּן לְזִמְנָא דְמְלַכָּא מְשִׁיחָא,
דְכַדִּין יְהוּן יִשְׂרָאֵל גּוֹי אַחַד בְּאַרְצָא וְעַם אַחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּד הוּא, הַדָּא הוּא
דְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְעֲשִׂיתִי אִתְּםִי לְגוֹי אַחַד בְּאַרְצָא. וַיִּשְׁלֹטוּן לְעֵילָא וְתַתָּא,
דְכְתִיב, (דניאל ז) וְאָרוּ עִם עֲנְנֵי שָׁמַיָא כְּבַר אֲנָשׁ אֶתְהָ, דָּא מְלַכָּא מְשִׁיחָא,
דְכְתִיב, (דניאל יב) וּבִיּוֹמֵיהוֹן דֵּי מְלַכְיָא אֲנוּן יִקִּים אֱלֹהֵי שְׁמִיָּא מְלָכוֹ וְגוֹי. וְעַל
דָּא בְּעָא יַעֲקֹב, דִּיסְתַּלְקוּן בְּרַכּוּי לְהַהוּא זִמְנָא דְאֵתִי, וְלָא נָטַל לוֹן לְאַלְתֵּר.

פֶּתַח רַבִּי יִיסָא אֲבִתְרִיהּ וְאָמַר, וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם יְיָ וְאֵל תַּחַת יִשְׂרָאֵל וְגוֹי. הָאֵי קָרָא אַוּקְמוּהּ. אֲבָל בְּהֵיא שְׁעָתָא דְנִפְק יַעֲקֹב מִקְמֵי אָבוּי, בְּאִינוּן בְּרַכָּאן, אֲסִתְפַּל בְּנִפְשִׁיהּ. אָמַר, הָא אֵלִין בְּרַכָּאן, בְּעִינָא לְסַלְקָא לֹון לְבַתֵּר לְאֲרִיכוּ יוֹמִין, וְהוּהוּ דְחִיל וּמְסִתְפִי, נִפְק קָלָא וְאָמַר, (וִירְמִיָּה מו) וְאַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם יְיָ כִּי אֲתִידָ אֲנִי, לָא אֲשַׁבּוּק לְךָ בְּהֵאֵי עֲלָמָא. (וִירְמִיָּה מו) כִּי הִנְנִי מוֹשַׁעֲךָ מִרְחוּק, לְהֵהוּא זְמַנָּא דְאַנְתָּ סָלִיק לֹון לְאִינוּן בְּרַכָּאן. (וִירְמִיָּה מו) וְאַתָּ זְרַעֲךָ מֵאַרְצָ שְׁבִימָ, דְאַף עַל גַּב דְהִשְׁתָּא נְטִיל בְּרַכּוּי עֵשׂוּ וַיִּשְׁתַּעֲבְדוּן בְּבִנְךָ, אֲנָא אֲפִיק לֹון מִיַּדִּי, וַיְכַדִּין יִשְׁעֲבְדוּן בְּנִידָ בִּיהּ. וְשֵׁב יַעֲקֹב, לְאִינוּן בְּרַכָּאן, וְשֵׁב יַעֲקֹב, דָּא שְׁכִינְתָּא (נ"א דְהֵיא עַמִּיָּה דִיעֲקֹב). וְשֵׁב יַעֲקֹב וְדָאֵי. וְשִׁקֵּט וְשְׁאַנְוּ, כְּמָה דְאַוּקְמוּהּ. מְאִינוּן מִלְכָּוֹון, מִבְּבַל מִמְדֵי וּמִיָּוֹן, וּמֵאַדּוּם. דְאַיְנְהוּ הוּוּ דְאַשְׁתַּעֲבְדוּ בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל. (שס) וְאִין מַחְרִיד, לְעֵלַם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמָא.

אֲזֵלוּ, עַד דְהוּוּ אֲזֵלִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי כָּל מָה דְעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא בְּאַרְעָא, כְּלָא הֵוָה בְּרַזָּא דְחֲכַמְתָּא, וְכֵלָא בְּגִין לְאַחְזָאָה חֲכַמְתָּא עֲלָאָה לְהוּ לְבַנֵּי נְשָׂא, בְּגִין דְיִלְפוּן מֵהֵהוּא עוֹבְדָא רְזִין דְחֲכַמְתָּא, וְכֵלָא אִינוּן כְּדָקָא יְאוּת, וְעוֹבְדוּי כְּלָהוּ אֹרְחֵי דְאוּרִייתָא, בְּגִין דְאוּרְחֵי דְאוּרִייתָא, אִינוּן אֲרַחֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא, וְלִית מְלָה זְעִירָא דְלִית בָּהּ כְּמָה אֹרְחִין וְשְׁבִילִין, וְרְזִין דְחֲכַמְתָּא עֲלָאָה.

תָּא חֲזִי, דְהָא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי הֵוָה אָמַר תְּלַת מְאָה הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, בְּרַזָּא דְחֲכַמְתָּא עֲלָאָה, בְּפִסּוּק (בְּרַאשִׁית לו) וְשֵׁם אֲשֶׁתוֹ מְהִיטְבָּאֵל בֵּת מִטְרַד בֵּת מִי זָהָב, וְלָא גְלִי לֹון, אֲלָא לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר דְהוּוּ עַמִּיָּה, בְּגִין לְמַנְדַּע דְכְּמָה רְזִין עֲלָאִין אִינוּן בְּכָל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא דְאִיהִי בְּאוּרִייתָא, וּבְכָל מְלָה וּמְלָה חֲכַמְתָּא אִיהִי, וְאוּרִייתָא דְקִשּׁוּט, בְּגִין כְּדָ אִינוּן מְלִין דְאוּרִייתָא, מְלִין קְדִישִׁין אִינוּן, לְאַחְזָאָה מִינָהּ נִפְלָאוֹת, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (תְּהִלִּים קִיט) גֵּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרְתֵךָ.

תָּא חֲזִי, בְּשְׁעָתָא דְעָקִים הֵהוּא חוּיָא לְאַדָּם וּלְאַתְתִּיהּ, דְאַקְרִיב לְאַתְתָּא וְאַטִּיל בָּהּ זוּהָמָא, וְאַתְפַּתָּא בִּיהּ אָדָּם כְּדִין אֲסִתְאַב עֲלָמָא וְאַתְלַטְיָא אַרְעָא בְּגִינִיהּ, וְגָרִים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא, וְקִימָא עֲלָמָא לְאַתְפָּרְעָא מִנִּיהּ. עַד דְאַתָּא אִילְנָא דְחִיִּי, וְכַפִּי (וּכְפָר) עַל אָדָּם, וְכַפִּיָּא לִיהּ לְהֵהוּא נְחֹשׁ דְלָא יִשְׁלוּט לְעֵלְמִין עַל זְרַעָא דְיַעֲקֹב.

דְהָא בְּזַמְנָא דְאַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל שְׁעִיר, הוּוּ אֲתַכְפִּיָּא הֵהוּא נְחֹשׁ וְאַתְהַפֵּךְ לְעַבְדָּא, (קמ"ד ע"ב) כְּמָה דְאַתְמַר. וְעַל דָּא אֲקָרִיב יַעֲקֹב לְאַבוּי תְּרִין שְׁעִירִין. חַד, לְאַכְפִּיָּא לְעֵשׂוּ דְאִיהוּ שְׁעִיר. וְחַד, בְּגִין דְרָגָא דְהוּוּ תְּלִי בִּיהּ עֵשׂוּ וְאַתְדַּבֵּק בִּיהּ (קמ"ב ע"ב) וְאַתְמַר.

וּבְגִין כֹּד קִיּוּמָא עֲלֵמָא, עַד דְּתִיתֵי אֲתֵתָא כְּגוּוּנָא דְחוּהָ, וּבֵר נֶשׁ כְּגוּוּנָא דְאָדָם, וְיַעֲקִימוּ וְיַחֲפִימוּ (דף קמו ע"א) לִיה לְהֵהוּא חוּזָא בִישָׂא וְהֵהוּא דְרַכִּיב עֲלֵיהּ וְכֹלָא אֲתֵמֵר.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כה) וַיְהִי עֵשׂוֹ אִישׁ יוֹדֵעַ צִיד אִישׁ שָׂדֵה, וְהָא אֲתֵמֵר וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהֻלִים. אִישׁ תָּם, גְּבֵר שְׁלִים, כְּתֵרְגוּמוֹ. יֹשֵׁב אֲהֻלִים, אֲמַאי אִיהוּ תָם, בְּגִין דְּאִיהוּ יֹשֵׁב אֲהֻלִים, דְּאֲחִיד (קל"ט ע"ב) לְתֵרִין סְטֵרִין, לְאֲבָרְהָם וְלִצְחָק. וְעַל דָּא, יַעֲקֹב בְּסֵטְרָא דִּיצְחָק אֲתָא לְגַבִּיהָ דְעֵשׂוֹ, כְּמָה דְאֲתֵמֵר. דְּכֵתִיב, (שמואל ב כה) עַם חֲסִיד תִּתְחַסֵּד וְעַם עֲקֹשׁ תִּתְפַּל. וְכַד אֲתָא עַם בְּרַכָּאן, בְּסִיּוּעָא דְלַעִילָא קָא אֲתָא, בְּסִיּוּעָא דְאֲבָרְהָם וְיַצְחָק, וּבְגִין כֹּד בְּחֻמְתָּא הָוָה, כְּמָה דְאֲתֵמֵר.

תָּא חֲזִי, כַּד יַעֲקֹב אֲתַעֵר לְגַבִּי סַמְאֵל, דְּרַגָּא דְעֵשׂוֹ, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ לִיעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב נֶצַח לִיה בְּכֵמָה סְטֵרִין, נֶצַח לְחוּזָא בְּחֻמְתָּא וּבַעֲקִימוֹ, וְלֹא אֲתֵנַצַּח, בֵּר בְּשַׁעִיר. וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָא חַד, נֶצַח כְּמוֹ כֵּן לְסַמְאֵל בְּנִצְחוּנָא אַחֲרָא, וְנִצְחִיהָ, הָדָא הוּא דְכֵתִיב (בראשית לב) וַיֶּאֱבֹק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ.

תָּא חֲזִי, זְכוּתִיהָ דִיעֲקֹב כְּמָה הָוָה, דְּאִיהוּ אֲתָא וּבַעָא לְאֲעֲבָרָא לִיה מְעֲלָמָא. וְהֵהוּא לִילָא, הֵוֹת לִילָא דְאֲתֵבְרִי בֵיהּ סִיחָרָא, וַיַּעֲקֹב אֲשַׁתָּאֵר בְּלַחוּדוּי. דְּלֹא הָוָה עֲמִיהָ אַחֲרָא, דְּתַנּוּן לֹא יִפּוֹק בֵּר נֶשׁ יַחֲדָאֵי בְּלִילָא, וְכָל שְׁכָן (קס"ט ע"ב) בְּלִילָא דְאֲתֵבְרִיאוּ בֵיהּ נְהוּרִין, דְּהָא סִיחָרָא אִיהִי חֲסָרָא, דְּכֵתִיב, (בראשית א) יְהִי מְאֹרֹת חֹסֶר. וְהֵהוּא לִילָא, אֲשַׁתָּאֵר בְּלַחוּדוּי, בְּגִין דְּכַד סִיחָרָא (ק"י ע"ב) חֲסָרָא, חוּזָא בִישָׂא אֲתֵתְקַף וְשִׁלְטָא, וּכְדִין אֲתָא סַמְאֵל, וְקִטְרִיג לִיה, וּבַעָא לְאוּבְדָא לִיה מְעֲלָמָא.

וַיַּעֲקֹב הָוָה תַּקִּיף בְּכָל סְטֵרִין, בְּסֵטְרָא דִיצְחָק וּבְסֵטְרָא דְאֲבָרְהָם, דְּאִינוּן הֵוֹי תַּקִּיפוּ דִיעֲקֹב. אֲתָא לִימִינָא חֲמָא לְאֲבָרְהָם תַּקִּיף בְּתַקִּיפוֹ דְיוּמָא, בְּסֵטְרָא דִימִינָא דְחֲסֵד. אֲתָא לְשִׁמְאֵלָא, חֲמָא לִיצְחָק תַּקִּיף בְּדִינָא קִשְׂיָא. אֲתָא לְגוּפָא, חֲמָא לִיעֲקֹב, תַּקִּיף מִתֵּרִין סְטֵרִין אֵלִין דְּסַחְרָן לִיה, חַד מִכָּאן, וְחַד מִכָּאן. כְּדִין, (בראשית לב) וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ, דְּאִיהוּ אֲתֵר לְבֵר מְגוּפָא, וְאִיהוּ חַד עֲמוּדָא דְגוּפָא, כְּדִין וְתַקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ וְגו'.

כִּינוּ דְאֲתַעֵר צַפְרָא וְעֵבֵר לִילָא, אֲתֵתְקַף יַעֲקֹב, וְאֲתַחֲלֵשׁ חִילִיהָ דְסַמְאֵל, כְּדִין אָמַר שְׁלַחֲנִי, דְמִטָּא זְמַנָּא לּוּמֵר שְׁיִרְתָּא דְצַפְרָא. וּבַעֵי לְמִיזַל, וְאוּדִי לִיה עַל אִינוּן בְּרַכָּאן, וְאוּסִיף לִיה בְּרַכְתָּא אַחֲרָא, דְכֵתִיב (בראשית לב) וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם.

תָּא חֲזִי, כְּמָה בְּרַכָּאן אֲתֵבְרֵךְ יַעֲקֹב, חַד דְּאֲבוּי, בְּהֵהוּא עֲקִימוֹ, וְרוּחַ כָּל אִינוּן בְּרַכָּאן. וְחַד דְּשְׁכִינְתָּא דְבְרִיךְ לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כַּד הָוָה אֲתֵי מִלְכָן, דְּכֵתִיב, (בראשית לה) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יַעֲקֹב. וְחַד, דְּבְרַכְיָה לִיה הֵהוּא

מְלֹאכָא מִמְנָא דְעֵשׂוּ. וְחַד, בְּרַכָּה אַחְרָא, דְּבִרְכִיָּה לִיָּה אַבוּהָ, כַּד הָוָה אָזִיל
לְפָדוֹן אָרְס, דְּכַתִּיב (בראשית כח) וְאֵל שַׁדַּי יְבָרְךָ אֶתְּךָ וְגו'.

בְּהוּא זְמַנָּא דְחֻמָּא יַעֲקֹב גְּרַמִּיָּה בְּכָל הַנִּי בְּרַכָּאן, אָמַר, בְּמָאן בְּרַכְתָּא
דְּמַנְיָהוּ אֶשְׁתַּמֵּשׁ הַשְּׁתָּא. אָמַר, בְּחַלְשָׁא מַנְיָהוּ אֶשְׁתַּמֵּשׁ הַשְּׁתָּא, וּמָאן
אִיהוּ, דָּא בִּתְרִייתָא, דְּבִרְכִיָּה אַבוּהָ, וְאָף עַל גַּב דְּאִיָּהִי תַקִּיפָא, אָמַר, לָאו
אִיָּהִי תַקִּיפָא בְּשִׁלְטְנוּתָא דְהָאִי עֲלֵמָא כְּקַדְמָאָה.

אָמַר יַעֲקֹב, אֶטוּל הַשְּׁתָּא דָּא וְאֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, (קס"ו ע"ב, קע"ב ע"ב) וְאַסְלִק כָּל
אִינוּן אַחְרָנִין לְזְמַנָּא דְאַצְטְרִיךְ לִי וְלִבְנָאִי בִּתְרָאִי. אִימְתִּי, בְּזְמַנָּא
דִּיתְכַנְשׁוּן כָּל עַמְמֵיָּא לְאוּבָדָא בְּנִי מֵעֲלָמָא, דְּכַתִּיב, (תהלים קיח) כָּל גּוֹיִם
סָבְבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילִם. סְבוּנִי גַם סָבְבוּנִי וְגו'. סְבוּנִי כְּדַבּוּרִים וְגו'. הָא
הָכָא תִּלְתָּא, לְגַבֵּי תִּלְתָּא דְאַשְׁתַּאָרוּ. חַד, אִינוּן בְּרַכָּאן קַדְמָאִי דְאַבוּהָ.
תְּרִין, אִינוּן בְּרַכָּאן דְּבִרְכִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תִּלְת, אִינוּן בְּרַכָּאן דְּבִרְכִיָּה
הָהוּא מְלֹאכָא.

דף קמו ע"ב

אָמַר יַעֲקֹב, לְהַתֵּם אַצְטְרִיכוּ, לְגַבֵּי מְלַכִּין וְכָל עַמִּין דְּכָל עֲלָמָא, וְאַסְלִיק
לוֹן לְהַתֵּם. וְהַשְּׁתָּא לְגַבֵּי דְעֵשׂוּ, דִּי לִי בְּהָאִי. לְמִלְכָּא, דְּהוּוּ לִיָּה כְּמָה לְגִיוֹנִין
תַּקִּיפִין, כְּמָה מְאָרִי מַגִּיחֵי קַרְבָּא לְאַגְחָא קַרְבִּין, דְּזַמְיִנִין לְגַבֵּי מְלַכִּין
תַּקִּיפִין (דף קמו ע"ב) לְאַגְחָא בְּהוּ קַרְבָּא. אַדְהָכִי שְׁמַע עַל לְסֻטִּים חַד קַפְחָא,
אָמַר, הַנִּי בְּנִי תַרְעֵי יְהַכּוֹן תַּמּוֹן. אָמַר לִיָּה, מְכָל לְגִיוֹנִין דִּילְךָ, לִית אַנְתָּ
מְשַׁדֵּר הַתֵּם אֶלָּא אֲלִין. אָמַר, לְגַבֵּי הָהוּא לְסֻטִּים, דִּי בְּאַלִּין. דְּהָא כָּל
לְגִיוֹנוּתֵי וּמְאָרִי קַרְבָּא, אַסְתַּלַּק לְגַבֵּי אִינוּן מְלַכִּין תַּקִּיפִין, בְּיוֹמָא דְקַרְבָּא,
דְּאַצְטְרִיכוּ לִי, לִיָּהוּוּ.

אוּף הָכִי יַעֲקֹב אָמַר לְגַבֵּי עֵשׂוּ, דִּי לִי הַשְּׁתָּא בְּאַלִּין בְּרַכָּאן. אַבְל לְהָהוּא
זְמַנָּא, דְּאַצְטְרִיכוּ לְבְנֵי לְגַבֵּי כָּל מְלַכִּין וְשְׁלִיטִין דְּכָל עֲלָמָא, אַסְלִיק לוֹן. כַּד
יְמַטִּי הָהוּא זְמַנָּא, יִתְעָרוּן אִינוּן בְּרַכָּאן מְכָל סְטְרִין, וְיִתְקַיִים עֲלָמָא עַל
קִיּוּמִיָּה כְּדָקָא יָאוּת, וּמַהֲהוּא יוֹמָא וּלְהַלְאָה, יְקוּם מְלַכּוּתָא דָּא עַל כָּל
שְׂאָר מְלַכּוּ אַחְרָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְּכַתִּיב, (דניאל ב) תִּדְק וְתִסּוּף כָּל אֲלִין
מְלַכּוּתָא וְהִיא תִּקּוּם לְעֲלָמֵיָּא. וְהִינּוּ הָהִיא אַבְנָא, דְּאַתְגַּזְרַת מִן טוּרָא דִּי
לָא בִּידִין, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (בראשית מט) מְשֵׁם רוּעָה אַבְנֵי יִשְׂרָאֵל, מָאן אַבְנֵי
דָּא. דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (בראשית כח) וְהָאֲבֹן הַזֶּאת אֲשֶׁר
שָׁמַתִּי מִצֵּבָה וְגו'.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מְהָכָּא (ישעיה ז) שְׂאָר יָשׁוּב שְׂאָר יַעֲקֹב, אֲלִין בְּרַכָּאן אַחְרָנִין
דְּאַשְׁתַּאָרוּ, וּכְתִיב, (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאָרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקַרְבַּ עַמִּים רַבִּים
(אלִין בְּרַכָּאן אַחְרָנִין כְּתִיב, (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאָרִית יַעֲקֹב) בְּגוֹיִם כְּלָהוּ, וְלֹא בְעֵשׂוּ
בְּלַחוּדִיָּה, וּכְתִיב וְהָיָה שְׂאָרִית וְגו', כְּפִטְל מֵאֵת יְיָ.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר (מלאכי א) בְּן יִכְבֵּד אָב וְעַבְד אֲדוֹנָיו, בֶּן, דָּא עֲשׂוּ. דְּלֵא
הָוָה בְּרַן נֶשׁ בְּעַלְמָא דִּיּוֹקִיר לְאָבוּי, כְּמָה דְּאֹקִיר עֲשׂוּ לְאָבוּי. וְהָוָה יִקִּירוּ
דְּאֹקִיר לִיה אֲשְׁלִיט לִיה בְּהָאֵי עַלְמָא. (שם) וְעַבְד אֲדוֹנָיו, דָּא אֲלִיעֶזֶר עַבְד
אַבְרָהָם (פ"ז ע"א) וְאֹקְמוּהָ, דְּהָא בְּרַן נֶשׁ דְּהָוָה אֲתֵי לְחַרְוֹ, בְּכַמָּה עוֹתָרָא,
וְכַמָּה מִתְנָן וְנִבְזָבְזִין, וְגַמְלִין טְעִינָן. דְּלֵא אָמַר לְבַתּוּיָאֵל וְלָבָן, דְּאִיהוּ
רְחִימוּי דְּאַבְרָהָם, אוּ בְּרַן נֶשׁ אַחְרָא דְּאֲתֵי בְּפִיּוּסָא דְּאַבְרָהָם, אֲלֵא עַד לֵא
יִמְלֵל מְלוּי, מָה כְּתִיב, (בראשית כד) וַיֹּאמֶר עַבְד אַבְרָהָם אָנֹכִי, וְלִבְתֵּר אֲדַנִּי
אֲדַנִּי, בְּגִין דִּיּוֹקִיר לִיה לְאַבְרָהָם הָוָה יִקְרָא וְהָוָה טִיבוּ, אוּרִיךְ לִיה
לְכַמָּה זְמַנִּין.

כְּדָ עֲשׂוּ, הָוָה יִקְרָא דְּאֹקִיר לִיה לְאָבוּי, אוּרִיךְ לִיה כָּל הַנִּי זְמַנִּין דִּיּוֹקִיר לִיה
בְּעַלְמָא דָּא. וְאִינוּן דְּמַעִין, אוּרִיךְ לִיה לְאָבוּי בְּשַׁעֲבֻדָּא דִּילִיה, עַד
דִּיתּוּבוּן יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּבִכְיָה וּבְדַמְעִין. דְּכְתִיב בְּבִכְיָה יִבְאוּ
וְגו', וְכִדִּין כְּתִיב, וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הָרַע וְהִתְתַּה לִּי
הַמְּלוּכָה. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

ויצא

פרשת

דף קמז ע"א

(בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. רַבִּי חֵיָא פְּתַח וְאָמַר, (קהלת א)
וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַח הוּא שֶׁם, הָאֵי קָרָא
אוּקְמוּהָ. אֲבָל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא יַעֲקֹב, כִּד הָוָה בְּבָאָר שֶׁבַע. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כִּד
אֲזַל לְחַרְוֹ, דְּכְתִיב, (בראשית כח) וַיֵּלֶךְ שֶׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ. וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף
(דף קמז ע"א) זֹרַח, דְּכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא.

וְתָא חֲזִי, שְׁמֵשׁ אֵף עַל גַּב דְּנְהִיר לְכָל עַלְמָא, מְטַלְנוּי בְּתַרִּין סְטָרִין אִינוּן,
כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (קהלת א) הוֹלֵךְ אֵל דְּרוּם וְסוּבָב אֵל צְפוֹן, בְּגִין דְּדָא יִמִּינָא
וְדָא שְׁמָאֵלָא. (ובגין) וְנִגִּיד וְנִפִּיק כָּל יוֹמָא מִסְטָרָא דְּמִזְרַח, וְאֲזַיִל לְסְטָרָא
דְּדְרוּם, (נ"א דמערב) וְלִבְתֵּר לְסְטָרָא דְּצְפוֹן, וּמִסְטָרָא דְּצְפוֹן לְסְטָרָא דְּמַעְרָב,
וְכִדִּין שְׁמֵשׁ אֲתַכְנִישׁ, וְאֲזַיִל לְגַבֵּי מַעְרָב. נִפִּיק מִמִּזְרַח דְּכְתִיב, (בראשית כח)
וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע. וְאֲזַיִל לְמַעְרָב דְּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נִפִּיק מִכְּלָלָא דְּאַרְעָא דִּיּוֹקִיר לִיה, דְּכְתִיב וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר
שֶׁבַע. וְאֲזַל לְרִשׁוֹ אַחְרָא, דְּכְתִיב וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. (ס"א נפיק ממזרח, דכתיב ויצא יעקב
מבאר שבע, דא שמטה. דנטיל מעומקא עלאה, נהירו דנהיר, ואזיל למערב, דכתיב וילך חרנה, אתר
דדינא ורוגזא תמן. רבי יוסי מוקי האי קרא בגלותא, בקדמיתא הוה נחית נהירו מעומקא עלאה

ויעקב הוה נטיל ליה, ואזיל לגבי באר שבע, (במדבר כא) באר דחפרוה שרים, דהוה נהיר מתמן, ואשלים להווא באר בכל שלימו. וביומי דגלותא, נטיל מהאי באר שבע, ואזיל לגבי חרנה, דכתיב וילך חרנה, כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקודשא בריך הוא, דרגא בישא), אַרְעָא דַרְשׁוּ אַחְרָא.

אמר רבי חייא, פד אזיל שמשא למערב, האי מערב אקרי מקומו דשמשא, פרסייא דיליה, אתר דשריא עליה, הדא הוא דכתיב, (קהלת א) ואל מקומו שואף זורח הוא שם, דאזיל לגביה לאנהרא עליה, ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה.

והיינו כמה דתנינן, קודשא בריך הוא אגח תפלי, (ס"א ותנינן, קודשא בריך הוא אגח תפלין, דכתיב, (ישעיה סב) נשבע יי בימינו ובזרוע עוזו. ותנינן ימינו דא תורה, דכתיב מימינו אש דת למו. ובזרוע עוזו אלין תפילין. וכלהו נטיל יעקב, ומכניש לגבי מערב, וסיהרא כניש לבתר כל אינון נהורין ובוצינין דנטיל יעקב, דאיהו יחיב לה ואנהר לה, והיינו דתנינן קודשא בריך הוא אגח תפילין) בגין דנטיל כל בתרין עלאין, ומאן נינהו, רזא דאבא עלאה, ורזא דאבא עלאה. ואינון תפלין שפראש, כמה דתנינן פהו גדול נוטל בראש. ולבתר דנטיל אבא ואמא, נטיל ימינא ושמאלא, ואשתפח (דקודשא בריך הוא) דנטיל פלא.

דף קמז ע"ב

רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נטיל פלא, וכד אתמשכא כנסת ישראל לעילא, נטלא אוף הכי פלא, עלמא דדכורא דקודשא בריך הוא, וכן עלמא (דף קמז ע"ב) דנוקבא דקודשא בריך הוא, כמה דנפקי כל נהורין מהאי עלמא, הכי נמי נטיל פלא האי עלמא. דהא דא כגוונא דא, ובגין כך באר שבע דא יובלא, באר (שבע) דא איהי שמטה. (דהא דא כגוונא דא) (כלא לקודשא בריך הוא) ושמשא (דא) לא נהיר אלא מיובלא, (ס"א ואיהו נטיל כל נהורין ויהיב לגו שמטה) ובגין כך (בראשת כח) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, דא מערב דאיהי שמטה.

רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע, דא מערב, שנת השמטה. וילך חרנה, דא שנת ערלה. בגין דנפק מרשו קדישא לרשו אחרא, דהוה עריק מאחוי, כמה דאתמר.

תוספתא בגי עלמא, רחימי עלאה, הורמנא דבוריירי, קריבו שמעו. מאן חכימא בכו, מארי דעייניו בסוכלתנו, ליתי ולינדע. בשעתא דרישא חורא נטיל תלת אתוון וגליף לון בגלופא בגלופין, חד א', חד י' וחד ו', ואתגליף איין, א' רישא עלאה דכלא, טמירא דכל טמירין. י' סליקו דרעותא הוי, אשתכלל מרישא לעילא ונחת לתתא, נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין, עד דאתגליפו בין אבני יקר דמתלקטן. ואתקשרו באות נו"ן דאיהו דכר ונוקבא, תרין רחימין. קשורא תקיפא, בהו אשתכללו, ושמא קדישא בהו אתקשר, מנייהו אשתפח מזונא לכלא (בהו), אשתכללו עלמין.

ועל דא אתגליף ו' פשוטה, כללא דתרין, נ' כפופה נוקבא חדא, י' דאיהי רעותא דאפיק שבילין, בטש בין אתוון, ועבד רקיעא דיעקב בין תרין רוחין, ואטיל ביני שנייפי מלולי, עד

דְּנַחַת לְהַאי נִי דְאִיהִי כְּפֻפָּה, וְחִבְרוּ לָהּ כְּחֻדָּא, צְפוּן וְדָרוּם, לְבַתֵּר אֶתְקַשְּׁרוּ כְּחֻדָּא. הַאי נִי כְּפֻפָּה, בְּאֵר שְׁבַע אֶקְרִי. וְאֶתְמַלִּי מִיַּעֲקֹב, לְאֶשְׁקָאָה כָּל עֲדָרֵי עֲנָא. וְעַל דָּא וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שְׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. תַּוּ, מִבְּאֵר שְׁבַע לְעֵילָא, דְּהָא מִינָהּ נְפִיק, לְבַתֵּר אֲזִיל לְאֶשְׁקָאָה לְחֲרָנָה, דְּאִיהוּ בִּירָא דְלִתְתָא, חֲרוּן אָף ה', חֲרֵב ה', דִּינָא, בִּי דִינָא, אֱלֹהִים. וְעַל דָּא (תַּהֲלִים ע"ט) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֵתָךְ. (עַד כֹּאן תּוֹסַפְתָּא)

וְכַד מָטָא לְבֵית אֵל, דְּאִיהוּ בְּרִשׁוֹ קִדְיָשָׁא, מַה כְּתִיב, (בְּרַאשֵׁית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם. מֵאֵן מָקוֹם. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, דָּא הוּא מָקוֹמוֹ דְּקֶאֱמָרוֹ, דְּכְתִיב (קַהֲלַת א) וְאֵל מָקוֹמוֹ שׁוֹאֵף (זוֹרַח הוּא שֵׁם). (בְּרַאשֵׁית כח) וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ. כְּמָה דְאֵת אָמַר שׁוֹאֵף זֹרַח הוּא שָׁם, דְּהָא בְּגִין לְאַנְהָרָא לִיהָ קֶאֱתִינָא.

(בְּרַאשֵׁית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבִי הַמָּקוֹם. אֲבִי הַמָּקוֹם לֹא כְתִיב, אֶלָּא מֵאֲבִי הַמָּקוֹם, אֶלֶּיִן אֵינּוּן אֲבִי יֶקֶר, מִרְגְּלָאן טְבָאוּ, דְּאֵינּוּן תְּרִיסַר אֲבָנִין עֲלֵאִין, כְּמָה דְכְתִיב שְׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים, וַתַּחֲוֹת אֵלֶיִן תְּרִיסַר אֶלְפִי (קַנִּיא ע"א), וְרַבּוּן, אֲבִי פְסִילוֹ, וְכִלְהוּ אֶקְרוּן אֲבָנִין, בְּגִין כְּדִּין מֵאֲבִי הַמָּקוֹם, וְלֹא אֲבִי (ס"א הַמָּקוֹם) דָּא הוּא מָקוֹם דְּקֶאֱמַר. (בְּרַאשֵׁית כח)

דף קמח ע"א

וַיֵּשֶׁם מִרְאֲשֵׁתֵינוּ, מִרְאֲשֵׁתֵינוּ דְמֵאֵן. אֶלָּא מִרְאֲשֵׁתֵינוּ דְהַהוּא מָקוֹם. מֵאֵי מִרְאֲשֵׁתֵינוּ. אֵי תִימָא כְּמֵאֵן דְשׁוּי תַּחֲוֹת רִישֵׁיהָ, לֹא. אֶלָּא מִרְאֲשֵׁתֵינוּ, לְאַרְבַּע (ס"א רִישֵׁינוּ) סְטֵרִין דְעֵלְמָא, תְּלַת אֲבָנִין לְסֵטֵר (דף קמח ע"א) צְפוּן, וַתִּלַּת לְסֵטֵר מְעַרְב, וַתִּלַּת לְסֵטֵר דְרוּם, וַתִּלַּת לְסֵטֵר מְזָרַח, וְהַהוּא מָקוֹם עֲלִיָּהוּ, לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּ.

וְכַדִּין (בְּרַאשֵׁית כח) וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא. (ס"א וַיִּשְׁכַּב, י"ב מִרְגְּלָאן לַתַּתָּא, וְכַל אֵינּוּן דְרַגִּין דְאֵינּוּן עַל הַאי מָקוֹם הַהוּא אֵינּוּן כ"ב), כִּיִּן דְאֶתְתַּקֵּן עֲרֶסָא, שְׁכִיב בֵּיהָ. מֵאֵן שְׁכִיב בֵּיהָ, שְׁמֵשָׁא. וְעַל דָּא כְתִיב בְּיַעֲקֹב, (בְּרַאשֵׁית מח) וַיִּשָּׁב עַל הַמֶּטֶה, דְּהָא לִיהָ אֶתְתַּחֲזִי וְלֹא לְאַחֲרָא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא. וּבְגִין כְּדִין כְּתִיב, (קַהֲלַת א) וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ.

רַבִּי יֶצְחָק הָוָה יְתִיב יוֹמָא חַד קָמִי מְעַרְתָּא דְאַפִּיקוּתָא, אַעֲבַר חַד בְּרִנְשׁ וַתְּרִין בְּנִין עֲמִיָּה. וְהָוָה אָמַר חַד לְחַד, דָּא תּוֹקְפָא דְשְׁמֵשָׁא, מְסִטְרָא דְדָרוּם אִיהוּ. וְעֵלְמָא לֹא אֶתְקִיִּים אֶלָּא עַל רוּחַ, בְּגִין דְרוּחַ אִיהוּ קִיּוּמָא שְׁלִימוֹ דְכָל סְטֵרִין, וְאַלְמֵלָא דְאִיהוּ קִיּוּמָא בְּשְׁלִימוֹ, לֹא יָכִיל עֵלְמָא לְאַתְקִימָא.

אָמַר לִיהָ אַחִוָּה זְעִירָא, אֶלְמֵלָא יַעֲקֹב, לֹא אֶתְקִיִּים עֵלְמָא. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דִּיִּחְדוּ בְּנוֹי יְחֻדָּא דְלְעֵילָא, וְאַמְרוּ (דְבָרִים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, דָּא הוּא שְׁלִימוֹ עֵלְמָה, לְאַתְיַחְדָּא בִּיחֻדָּא חַד. כְּדִין אֶתְתַּחֲבַר יַעֲקֹב אַבוּהוֹן וְנָטִיל בֵּיתֵיהָ, וַיְתִיב בֵּיהָ בְּחַבְרָא חַדָּא עִם אַבְהוֹן, לְאַתְתַּחֲבַרָא דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא.

אמר רבי יצחק, אשתתף בהדיהו, ואשמע מאי קאמרי. אזל בהדיהו. פתח ההוא בר נש ואמר, (תהלים קלב) קומה יי למנוחתך אפה וארון עץ. קומה יי למנוחתך, כמאן דאמר, יקום מלכא, לבי נייחא דמשפניה.

דף קמח ע"ב

תרין אינון הוו דאמרו קומה יי, משה ודוד. משה אמר, (במדבר י) קומה יי ויפוצו אויביך. ודוד אמר, קומה יי למנוחתך. מאי איכא בינייהו. אלא משה כמאן דפקיד לביתיה קאמר, משה פקיד לה, לאגחא קרבא לקביל שגאוי. דוד זמין ליה לנייחא, כמה דמזמין (ליה) למריה, זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה, הדא הוא דכתיב, קומה יי למנוחתך אפה וארון עץ, בגין דלא לאפרשא לון. (תהלים קלב) כהניף ילבשו צדק וחסידים ירננו. מכאן אוליפנא, דמאן דמזמין למלכא, ישגי (דף קמח ע"ב) עובדוי בגין למיחב חדנה למלכא. אי ארחיה דמלכא דחדאן ליה בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה בדיחי רופינוס ופרדשכי, ואי לאו, לאו איהו (בגין) בדיחותא דמלכא.

תא חזי, דוד זמין ליה למלכא ולמטרוניתא לנייחא, מה עבד, שגי בדיחי דמלכא, בגין רופינוס. ומאן ניהו, דכתיב, (תהלים קלב) כהניף ילבשו צדק וחסידים ירננו. (ר"ל ע"ב, ר"ל ע"א) וחסידים ירננו, לוייף ירננו מפעי ליה, דהא ליואי אינון בדיחי מלכא. והשתא דוד דזמין ליה לנייחא, עבד כהני וחסידים דליהו אינון בדיחי מלכא.

אמר ליה קודשא בריך הוא, דוד, לא בעינא לאטרחא עלך. (אלין) נ"א אמר ליה קודשא בריך הוא, דוד, לאו הכי אמר ליה דוד, מארי (לאו הכי אלא), כד אנת בהיכלך, את עביד רעותך. השתא דזמיננא לך, ברעותי קיימא מלה לאקרבא אלין, דאינון חשיבי יתיר, אף על גב דלאו ארחיהו בהאי.

מכאן אוליפנא, דמאן דאיהו בביתיה, יסדר אורחיה ועובדיה פרעותיה. אי מזמין ליה, יעביד רעותיה דאושפיזיה, כמה דמסדר עלוי. דהא דוד אחלף ליואי וסדר כהני, וקודשא בריך הוא אוקים מלה פרעותיה.

אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך סדורא דקא סדרנא, לא יתוב לאחורא. אמר ליה קודשא בריך הוא, דוד, חייך, אפילו במאנין דילי לא אשתמש, אלא במאנין דילך. ולא זו קודשא בריך הוא מתמן, עד דיהיב ליה נבזבזן ומתנן, דכתיב, (תהלים קלב) נשבע יי לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנה אשית לכסא לך. אתא רבי יצחק ונשקיה, אמר אי לא אתינא להאי ארחא, אלא למשמע דא דני.

פתח חד בריה ואמר, (בראשית כח) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היינו דכתיב, (בראשית ב) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו. דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רמז כד נפקו ישראל מבי

מקדשא, ואתגלו ביני עממיא, כמה דאת אמר, (איכה א) ויצא מן בת ציון כל הדרה, וכתוב גלתה יהודה מעוני וגו'.

פתח אחרא זעירא ואמר, (בראשית כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', מאי (מ"ט ע"ב) ויפגע במקום, למלכא דאזיל לבי מטרוניתא, פעי למפגע לה ולבסמא לה במלון, בגין דלא תשתכח גביה כהפקירא. ולא עוד, אלא דאפילו אית ליה ערסא דדהבא, וכסותותי מרקמאן באפלטייא, למיבת בהו. ואיהי מתקנא ערסיה באבנין (פנחס רכ"ג ע"א, רמ"ג ע"ב) בארעא, ובקיסטרא דתיבנא. ישבוק דידיה, ויבית בהו למיהב לה נייחא, ובגין דיהא רעותא דלהון כחדא, בדלא אניסו. כמה דאוליפנא הכא, דכיון דאזל לגבה מה כתיב, (וילן שם כי בא השמש לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביומא) (בראשית כח) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (שם) וישכב במקום ההוא, בגין למיהב לה נייחא, דאפילו אבני ביתא, רחמינן קמיה, למיבת בהו. (ס"א) דכתיב וישכב במקום (ההוא)

דף קמט ע"א

בכה רבי יצחק, (ד"א ל"ג וחייד) וחד, אמר מרגלאן אלן תחות ידיכו, ולא אזיל בתריכו. אמרו ליה את תזיל לאורחך, ואנן ניעול למתא להולא דהאי ברי. אמר רבי יצחק, השתא אית לי למהד לארחי. (דף קמט ע"א) אזיל ליה, וסדר מלון קמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו, וכלא בקודשא בריך הוא אתמר. אמר, מלון אלן, מבני בנוי דרבי צדוק חלשא ניהו. מאי טעמא אקרי חלשא, בגין דארבעין שנין אתעני על רושלם, דלא יתחרב ביומוי, והוה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא, רזין עלאין, ויהיב בהו ארחא לבני עלמא, לאתנהגא בהו.

אמר רבי יצחק, לא הוה (אלא) יומין זעירין, עד דאערענא בההוא בר נש ובריה זעירא עמיה. אמנא ליה, אן הוא ברך אחרא. אמר לי, עבידנא ליה הלוא ואשתאר בדביתהו. כיון דאשתמודע בי, אמר ליה חייך, דלא זמינא לך להולא דברי, בגין תלת מלון. חד, דלא ידענא בך ולא אשתמודענא לך, דהכי מזמנין ליה לבר נש כפוס יקריה, ודילמא אנת גברא רבא, ואפגים יקרך. וחד, דילמא אנת אזיל בארחד בבהילו, ולא אטרח עלך. וחד, דלא תכסיף קמי אנשי דחבורא. דאורחא דילן, דכל אינון דאכלי לפתורא דחתן וכלה, כלהו יהבי נבזבזן ומתנן לון. אמנא ליה, קודשא בריך הוא ידן לך לטב. אמנא ליה, מה שמך, אמר ליה צדוק זוטא. בההוא שעתיא, אוליפנא מניה, תליסר (נ"א תריסר) רזין עלאין באורייתא, ומן בריה תלת, חד בנבואה, וחד (נ"א ותרין) בחלמא.

ואמר מה בין נבואה לחלמא. נבואה בעלמא דדכורא איהו, וחלמא בעלמא דנוקבא, ומהאי להאי, (עין לקמן בסתרי תורה ומעבר לדף) כשיתא דרגין נחתא. נבואה בימינא ובשמאלא, וחלמא בשמאלא. וחלמא מתפרשא

לְכַמָּה דְרָגִין לְתַתָּא, בְּגִין כְּדָ חֲלָמָא אִיהוּ בְּכָל עֲלָמָא. אֲבָל כְּפּוּם דְרָגִיָּה,
הַכִּי חָמִי, כְּפּוּם בְּרִנָּשׁ, הַכִּי דְרָגִיָּה, דְנִבּוּאָה לָא אֲתַפְּשָׁטָא אֱלָא בְּאַתְרֵיהּ.

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב, (בראשית כח) וַיַּחְלֹם וַהֲנִיחַ סֹלֶם מוֹצֵב אֶרֶצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ
הַשְּׁמַיְמָה וַהֲנִיחַ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיַּרְדִּים בּוֹ. פִּתַּח וְאָמַר, (יחזקאל א) הִלֵּךְ
הָיָה דְבַר ה' אֶל יַחֲזִקְאֵל בֶּן בּוּזִי חִפְהוּן בְּאֶרֶץ כְּשָׂדִים עַל נְהַר כְּבַר וַתְּהִי
עֲלָיו שָׁם יַד ה'. הִלֵּךְ הָיָה, נִבּוּאָה לְשַׁעֲתָא הֵיִתְהָ (ס"א הוּוּת), דְּאֲצֻטְרִיד עַל
גְּלוּתָא בְּגִין דְּשְׂכִינְתָא נְחַתַת בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, וְחָמָא יַחֲזִקְאֵל מַה
דְּחָמָא לְפּוּם שַׁעֲתָא. וְאָף עַל גַּב דְּלָא אֲתַחֲזִי הֵהוּא אֲתֵר לְהָאִי, בְּגִינֵי כְּדָ
הִיָּה הָיָה. מָאִי הִיָּה הָיָה. אֱלָא הִיָּה לְעֵילָא, הָיָה לְתַתָּא. דְּכְתִיב סֹלֶם מוֹצֵב
אֶרֶצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיְמָה, נָטִיל (לִיָּה) לְעֵילָא וְנָטִיל (לִיָּה) לְתַתָּא. הִיָּה
הָיָה, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא. (עֵינִין בְּסוּף הַסֵּפֶר מַה שְּׁחָסַר כִּאֲן סִימֵן נ', וְהוּא גִיכְלִקְמוּדִין
ק"ו ע"א קחחו משם))

דף קמט ע"ב

תָּא חֲזִי, הָאִי סֹלֶם בְּתַרֵי עֲלָמִין אֲתַתְּקוּף, בְּעֵילָא וְתַתָּא. בְּאֶרֶץ כְּשָׂדִים עַל
נְהַר כְּבַר. בְּאֶרֶץ כְּשָׂדִים, בְּאַתְרֵי דְגְלוּתָא שְׂרָיָא בֵּיהּ, וְעַם כָּל דָּא עַל נְהַר
כְּבַר. מָאִי נְהַר כְּבַר. אֱלָא דְהוּוּ כְּבַר, מִקְדָּמַת דְנָא, דְשְׂכִינְתָא (דף קמט ע"ב)
שְׂרָיָא עֲלוּי, דְכְתִיב (בראשית ב) וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וְגו'. וְדָא
הוּא נְהַרָא חַד מֵאֵינוּן אַרְבַּע נְהַרִין, וּבְגִין דְשְׂרָיָא עֲלוּי מִקְדָּמַת דְנָא, וְהוּוּ
עֲלוּי כְּבַר, שְׂרָיָא בֵּיהּ הַשְׁתָּא, וְאַתְגְּלִי לִיהּ לִיחֲזִקְאֵל.

תָּא חֲזִי וַיַּחְלֹם, וְכִי יַעֲקֹב קִדְיָשָׁא, דְאִיהוּ שְׁלִימָא דְאַבְהוּן, בְּחֲלָמָא אֲתַגְּלִי
עֲלוּי, וּבְאַתְרֵי דָא קִדְיָשָׁא לָא חָמָא (לִיָּה) אֱלָא (קס"ה) בְּחֲלָמָא. אֱלָא יַעֲקֹב
בְּהוּוּא זְמַנָּא לָא הָוּוּ נְסִיב, וַיִּצְחַק הוּוּ קָיִים. וְאִי תִימָא וְהָא לְבַתֵּר
דְאַתְנָסִיב כְּתִיב וְאַרְאֵ בְּחֲלוֹם. תַּמָּן אֲתֵר גְּרִים, וַיִּצְחַק הוּוּ קָיִים, וְעַל דָּא
כְּתִיב בֵּיהּ חֲלוֹם.

וּלְבַתֵּר דְאַתָּא לְאַרְעָא קִדְיָשָׁא עִם שְׁבָטִין, וְאַשְׁתַּלִּים (בהו"ו) לְהוּן עֶקְרַת
הַבֵּית, וְאִם הַבְּנִים שְׁמַחָה, כְּתִיב, (בראשית לה) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו'.
וּכְתִיב, (בראשית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֹת הַלְּיָלָה, הֲכָא לָא כְּתִיב
בֵּיהּ חֲלוֹם דְהָא מְדַרְגָּא אַחְרָא עֲלָאָה הוּוּ.

תָּא חֲזִי, (קצ"ו ע"א) חֲלָמָא אִיהוּ עַל יְדֵי דְגְבַרְיָאֵל דְאִיהוּ לְתַתָּא, בְּדַרְגָּא
שְׁתִּיתָאָה מְנִבּוּאָה. מְרָאָה, עַל יְדָא דְהוּוּא דְרָגָא דְהוּוּא חָיָה דְשְׁלֵטָא
בְּלִילָיָא. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב (דניאלח) גְּבַרְיָאֵל הִבֵּן לְהַלֵּז אֶת הַמְּרָאָה. הַכִּי
הוּא וְדָאִי, דְמְרָאָה מְלוּי סְתִימִין יַתִּיר, וּבְחֲלָמָא פְּרִישׁ יַתִּיר, וּפְרִישׁ
סְתִימִין דְמְרָאָה, וְעַל דָּא אֲתַפְּקֵד גְּבַרְיָאֵל, דִּיפְרֵשׁ מְלוּי דְמְרָאָה דְאִיהוּ
סְתִים יַתִּיר.

ועל דא פֿתיב בַּמְרָאָה, וַיֵּרָא, וַאֲרָא, מאי טעמא, בגין דַּמְרָאָה איהו, פֿהאי מְרָאָה דַּאֲתַחְזִי כֹּל דַּיּוֹקְנִין בְּגוּיָה, בְּגִינֵי כֹּד וַאֲרָא, אַחְמִית דַּיּוֹקְנִיה, בְּאֵל שְׂדֵי, דַּאֲיָהּוּ מְרָאָה, (צ"א ע"א) דַּאֲתַחְמִי דַּיּוֹקְנָא אַחְרָא בְּגוּיָה, וְכֹל דַּיּוֹקְנִין עֲלָיִן בִּיה אַתְחִזּוּן.

בְּגִינֵי כֹּד, יַעֲקֹב בְּהָהוּא זְמַנָּא, פֿתיב, (בראשית כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מֵצֵב אֲרָצָה (וראשו), מְהוּ סֹלֶם, דְּרָגָא דְּשָׂאָר דְּרָגִין בִּיה תַּלְיִין וְהוּא יְסוּד דְּעֵלְמָא. וְרָאִשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה, הֵכִי הוּא לְאַתְקִשְׁרָא בְּהַדִּיה. וְרָאִשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה, מֵאֵן רָאִשׁוּ. רָאִשׁוּ דְּהָהוּא סֹלֶם. וּמֵאֵן אֲיָהּוּ, דָּא דְּכַתִּיב בִּיה (בראשית מז) רָאִשׁ הַמָּטָה, בְּגִין דַּאֲיָהּוּ רָאִשׁ לְהָאִי מָטָה וּמְנַה נְהִיר. מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה, בְּגִין דַּאֲיָהּוּ סִיּוּמָא דְּגוּפָא, וְקָאִים בִּין עֲלָאָה וְתַתָּאָה, כְּמָה דְּבְרִית אֲיָהּוּ סִיּוּמָא דְּגוּפָא, וְקָאִים בִּין יָרִיכִין וְגוּפָא, וְעַל דָּא מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה. (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וַיּוֹרְדִים בּוֹ, אֲלֵינִי מִמֶּנּוּ דְּכָל עַמּוּן, דַּאֲיָנוּן סֹלְקִין וְנַחְתִּין בְּהָאִי סֹלֶם. כִּד יִשְׂרָאֵל חֲטָאן, מֵאִידִּי הָאִי סֹלֶם וְסֹלְקִין אֲיָהּוּ מִמֶּנּוּ, וְכִד יִשְׂרָאֵל מִתְּכַשְׁרֵן עוֹבְדֵיִיהוּ, אֲסַתְלַק הָאִי סֹלֶם וְכִלְהוּ מִמֶּנִּי נַחְתִּי לְתַתָּא, וְאַתְעֵבֵר שׁוֹלְטָנוּתָא דְּלַהוּן, כְּלָא בְּהָאִי סֹלֶם קִיִּימָא. הֵכָא חֲמָא יַעֲקֹב בְּחַלְמִיה, שְׁלֹטָנוּתָא דְּעֵשׂוּ וְשְׁלֹטָנוּתָא דְּשָׂאָר עַמּוּן.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וַיּוֹרְדִים בּוֹ. בְּמֵאֵן, בְּהָהוּא רָאִשׁוּ, דְּהָהוּא סֹלֶם. דְּכִד אֲסַתְלַק רָאִשׁוּ מִנִּיה, סֹלֶם אֲתַכְפִּיא וְסֹלְקִין כְּלַהוּ מִמֶּנּוּ. וְכִד אֲתַחְבֵּר רָאִשׁוּ בְּהָהוּא סֹלֶם, אֲסַתְלַק, וְכִלְהוּ מִמֶּנּוּ נַחְתִּין. וְכִלָּא חַד מְלָה.

דף קנ ע"א

פֿתיב, (מלכים א ג) נִרְאָה ה' אֵל שְׁלֹמֹה בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מָה אֲתוֹן לָךְ. וְאִי תִימָא הֵכָא בְּחִלּוֹם, וְכִי מָה (דף קז ע"א) רָשׁוּ אִית לִיה לְחִלּוֹם בְּהָאִי. אֵלָא הֵכָא אֲתַכְפִּיל דְּרָגָא בְּדְרָגָא, דְּרָגָא עֲלָאָה בְּדְרָגָא תַּתָּאָה. בְּגִין דְּעַד כְּעוֹן, שְׁלֹמֹה לֹא הָוָה שְׁלִים, בִּיּוֹן דַּאֲשְׁתַּלִּים, פֿתיב, (מלכים א ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה. וּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתִּרְבַּ חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. דְּקִיִּימָא סִיְהָרָא בְּאֲשְׁלֹמוּתָא, וּבִי מְקַדְשָׁא אַתְבְּנִי. וְכִדִּין, הָוָה חֲמִי שְׁלֹמֹה, עֵינָא בְּעֵינָא חֲכָמָתָא, וְלֹא אַצְטְרִיד לְחַלְמָא.

לְבַתֵּר דְּחֲטָא, אַצְטְרִיד לִיה לְחַלְמָא כְּקַדְמִיתָא, וְעַל דָּא פֿתיב, (מלכים א יא) הִנֵּרְאָה אֲלֵיו פְּעַמִּים, וְכִי פְּעַמִּים הָוָה וְלֹא יִתִּיר. אֵלָא סִטְרָא דְּחַלְמָא הָוָה לִיה פְּעַמִּים, סִטְרָא דְּחַכְמָתָא כֹּל יוֹמָא הָוָה.

וְעַם כֹּל דָּא, סִטְרָא דְּחַלְמָא הָוָה יִתִּיר עַל כֹּל שְׂאָר בְּנֵי נְשָׂא, בְּגִין דַּאֲתַכְפִּיל דְּרָגָא בְּדְרָגָא, מְרָאָה בְּמְרָאָה. וְהָא הַשְּׁתָּא בְּסוּף יוֹמוֹי חֲשִׁיד יִתִּיר, וְדָא בְּגִין דְּחֲטָא, וְסִיְהָרָא קִיִּימָא לְאַתְפְּגָמָא. מֵאִי טַעמָא, בְּגִין דְּלֹא נְטִיר בְּרִית קַדִּישָׁא, בְּאֲשְׁתַּדְלוּתִיה בְּנָשִׁים נְכָרִיוֹת. וְדָא הוּא תַנְאִי דְּעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִידִי

הוא עם דוד, דכתיב, (תהלים קלב) אם ישמרו בניך בריתי וגו'. גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך.

מאי עדי עד. היינו דכתיב (דברים יא) כימי השמים על הארץ. ובגין דשלמה לא נטר האי ברית פדקא יאות, שרנא סיהרא לאתפגמא. ועל דא, בסופא אצטריף חלמא, וכו' יעקב אצטריף ליה לחלמא כדאמרן.

רעיא מהימנא

השלמה מההשמטות (סימן ו) ויחלוס והנה סולם מצב ארצה. והנה סולם דא צלותא, מצב ארצה, דמצלאן בני נשא ליה בארעא דאיהי שכנינתא ומטא לשמיא דאיהו קודשא בריך הוא דאתמר ביה (מלכים א' ח') ואתה תשמע השמים ורנא דמלה (תהלים ח') יהו"ה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו'. ובזמנא דמודע לון קודשא בריך הוא ושכנתיה דסלקא בההוא צלותא, מנד והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. בו בההוא בר נש.

בלהו פתחין גדפייחו לקבלא שכנינתא בההיא צלותא, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א') וכנפיהם פרודות מלמעלה והאי איהו עולים שכנינתא על גדפייחו ויורדים בו. מאי בו, בקודשא בריך הוא. דקודשא בריך הוא נחית עליהו לקבלא שכנינתיה ומיחד קודשא בריך הוא ביה בההוא בר נש. בצלותיה דשכנינתא איהי מצוה כלילא בשם יהו"ה איהי חנה דיליה. ומצוה בלא מחשבה לית לה סליקו. ומחשבה איהו אד"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א תפארת. ומצוה מלכותא כלילא מארבע חיוון דמרפבתא, כלילא מארבע אתוון. איהי נוקבא דיליה, אנפין דיליה, אנפוי דרחמי. בגינה אמינא (שמות ל"ג) אם אין פניך הולכים וגו'.

ומסטרן דצדיק אתקרא אחורוי חנה כלילא חיי חולין דאחורוי דבר נש, דדמי לשדך דביה חיי חולין. איהי אחור לעובדא דבראשית וקדם למחשבה דאתמר בה, עלה במחשבה. מה דלא הכי באדם, דאחור דעץ הדעת טוב ורע דאיהו אחור למעשה בראשית, וקדם לפורענות.

קמו תנאין ואמוראין ואמרו רעיא מהימנא בריך אנת לאלהא עלאה, הוא יקם לך בעותך בכלא. קם סבא עלאה ביניהון ואמר רעיא מהימנא בך אתקיים האי קרא דאתמר (ישעיה ס"ב) ואל תתנו דמי לו דהא עלאין ותתאין מקני בצולמא דידך משירין דקודשא בריך הוא דאינון מתיבתא עלאה ומשירין דמטרוניתא דאינון מתיבתא תתאה עלך אתמר והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו בך סלקין משירין דשכנינתא בצלותא ונחתין משירין דקודשא בריך הוא לגבי שכנינתיה בכמה שירין ונגונון דצלותא.

אנת הוא קריבא דקודשא בריך הוא בצלותא דילך, דאיהו קרבנא דקודשא בריך הוא ושכנתיה באיזהו מקומן בצו את בני ישראל וכו' דתקינו מארי מתניתין קרבנין דצלותא מסטרן דמינא דתמן כהן איש חס"ד ותקינו זמירות דאינון שיר דלויס אפתריהו מסטרן דגבור"ה. והו"ד דרגא דדוד אתקשר בשמאלא דגבור"ה. ואהרן דדרגא דיליה בהו"ד אתקשר בחס"ד. הדא הוא דכתיב (תהלים י"ז) נעימות בימינך נצח.

שמע ישראל דיוחודא כליל ברכו וקדושה. דאיהו קדוש. קדוש. קדוש. וברכה מסטרן דמינא הדא הוא דכתיב (במדבר ו) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל. וקדושה מסטרן דלויס עמודא דאמצעיתא קשורא דמינא ושמאלא ואיהו קשורא דתפלין דרישא דאיהו אימא עלאה.

תפלין על רישיה, כמה דאוקמוה מארי מתניתין. תפלין דמארי עלמא, מה כתיב בהו. ואיהו קשורא דתפלין דיד, דאיהי שכנינתא תתאה. והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין הראהו למשה קשר של תפלין ש דילך משה כליל תלת אנפי אבהו לעילא דתקינו ג' צלותין דאיהו סימנן שחרית מנחה ערבית. משום הכי דידך צלותא דשבת דאתמר ביה (בה) (בראשית א') ורדו בגדת הגם ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ואתפליל מרפבתא תתאה

דָּאָהֶרן דִּוּד וּשְׁלֵמָה וְאָדָם קִדְמָאָה לְעֵילָא וּבֵת זִוְגִיָּה לְתַתָּא אִם כָּל חַי דָּאִיהוּ צְדִיק חַיִּי עֲלָמִין.

וּבְגִין דָּא אַהֲרֹן אָף עַל גַּב דָּאִיהוּ יְמִינָא אוּקְמוּהָ רַבְּנָן בֵּיהּ, אַהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוּנִיתָא הִנּוּ. רַעֲיָא מְהִימְנָא, יַעֲקֹב אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אַבְהֹן דְּבִיהּ רַכִּיב אָדָם קִדְמָאָה וְלֹאָו לְמַגְנָא אוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין שׁוֹפְרִיָּה דִּיעֲקֹב כְּשׁוֹפְרָא דְאָדָם קִדְמָאָה. אָמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא רַעֲיָא מְהִימְנָא חֲזִינָא דְכַפֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵךְ וְאָמַר מִשָּׁה מִשָּׁה לְאֶכְלָלָא לָךְ בְּמִרְכַּבְתָּא עֲלָאָה תַתָּאָה. וּבְמִרְכַּבְתָּא לְאֶכְלָלָא בְּךָ אָדָם קִדְמָאָה מִסְטְרָא דְאַבְרָהָם וְלֹאָכְלָלָא בְּךָ חֲוָה מִסְטְרָא דְאַהֲרֹן דִּוּד וּשְׁלֵמָה.

לְמָה לֹא כְּפֹל שְׁמִיָּה דִּיעֲקֹב הָכִי אָמַר לִיהּ בּוֹצִינָא קְדִישָׁא בְּגִין דְקָרָא לִיהּ יַעֲקֹב וְקָרָא לִיהּ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב לִישְׁנָא דְעוֹקְבָא דְהֵינּוּ נּוֹקְבָא, דְאַתְמָר עֲקֹבוּ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוּן מִכְּהָה גִלְגֵּל חִמָּה. וְאַקְרִי יִשְׂרָאֵל, דְתַמְנֵן רֹאשׁ דְכוּרָא, רִישָׁא לְנוֹקְבָא, דְהֵינּוּ עֲקֹב. וְהֵאֵי אִיהוּ דְאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְחֻזְיָא (בְּרֵאשִׁית ג') הוּא יְשׁוּפְדָּ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפְנֵנוּ עֲקֹב. וְדָא גְרַם שְׁכִינְתָּא בְּגִלוּתָא דְאַתְמָר בֵּיהּ (מְשָׁלִי כ"ב) יַעֲקֹב עָנָה יִרְאֵת יְיָ.

חָדָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲדוּ מְאָרִי מְתִיבְתָּא וְאָמְרוּ קַמִּיָּה. פּוּמָא דְשְׁכִינְתָּא סִינִי, מָאן יָכִיל לְמִיקָם (קַמִּיָּה) דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּיהּ מְמַלְלֵן בֵּיהּ וְשִׁתִּין רַבְּבֵן דְמִתִּיבְתָּא תַתָּאָה מְמַלְלִין בֵּיהּ וְאוּף שִׁתִּין רַבּוּא דְמִתִּיבְתָּא עֲלָאָה הָכִי מְמַלְלִין בֵּיהּ. עַל פּוּמָךְ אֲתַמַּר וְהִנֵּה מְלָאכִי אֱלֹהִים עוֹלָם וּגוֹ'. דְבַר אַחַר וּנְחִלוּם וְהִנֵּה סֵלָם.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר סִינִי דָא סֵלִים וְאִיהוּ קִי"ל וְרָזָא דְמַלְאָה (יִשְׁעִיָּה י"ט) הִנֵּה יְיָ רֹכֵב עַל עֵיב קִי"ל. עֵיב דָּא יוֹיִד הִי"י וְיִי"ו הִי"י וְעוֹד יוֹיִד. יוֹיִד הִי"א. יוֹיִד הִי"א וְאִי"ו. יוֹיִד הִי"א וְאִי"ו הִי"א, דָּא קִי"ל. אֲתוּוֹן קִדְמָאָן סֵלְקִין לְעֵיב אֲתוּוֹן דְאִינְוֹן תּוֹלְדִין דִּילְהוֹן סֵלְקִין קִי"ל. עֵיב קִי"ל מְאֲתוֹן וְתַרְוִין כְּחֻשְׁבֹן בִּיר. אֲנִתָּה הוּא בֵּר, רַעֲיָא מְהִימְנָא עֲלֵךְ אֲתַמַּר (תְּהִלִּים ב') נִשְׁקוּ בֵּר, אֲנִתָּה הוּא רַבֵּן דְיִשְׂרָאֵל רַב לְתַתָּא רַבֵּן דְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת בִּיר לְעֵילָא בְּרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּיהּ (חֲסִידֵי גִי'ם לְאַשְׁלָמָא רַמִּיָּה) עֲלִיָּהּ אֲתַמַּר לְגַבֵּי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף (שְׁמוּאֵל ב' י"ב) גַּם יְהוֹנָתָן הָעֵבֶיר חֲטָאֲתָךְ לֹא תָמוּת. בְּהֵאֵי גִי'ם אֲתַכְפֹּר דִּוּד וְהֵאֵי אִיהוּ שְׁיַעוּרָא דְחֻלְהָ מִי"ג בִּינְצִים וְתוֹסַפֵּת חוֹמֵשׁ בִּיצָה רַמִּיז (וִיקָרָא ה') וְחֲמִישִׁיתוּ יוֹסֵף עֲלִיו.

זְכָאָה צְלוּתָא דְנְפִיק מִפּוּמָךְ כְּגוֹנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְנַחֲתִית עַל טוּרָא דְסִינִי וְאַתְמַר בֵּיהּ (דְּבָרִים כ"ט) כִּי אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנֹו פֶּה עֲפִנֹו עוֹמֵד הַיּוֹם וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנֹו פֶּה עֲפִנֹו הַיּוֹם, הָכִי כַּד אֵת מִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא וּבַצְלוּתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּנִישׁ עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְכָל אֲלִין נִשְׁמַתִּין דְהוּוּ וְדַעַתְדִין לְמַהוּ, וְכָל מְשִׁירִין דְמַלְאכִין. וְנַחֲתִית בַּצְלוּתָא דִילָךְ, לְקַבְּלָא צְלוּתָא דִילָךְ, אוּרִייתָא דִילָךְ. בְּגִין דְמַחְשְׁבְתָּא דִילָךְ לִחְדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּיהּ בְּכָל מְשִׁירִין דִּילִיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא בְּאוּרִייתָךְ וּבַצְלוּתָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְצַרְף מַחְשְׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשָׂה. וּכְגוֹנָא דָּאִיהוּ אָמַר אֲנִכִי, וְאִינְהוּ אָמְרִי (שְׁמוּת כ"ד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד לְכַלְהוּ מְשִׁירִין וְאִינְהוּ שְׁתַּקִּין וּשְׁמַעִין לְמַלְלוּךְ בְּגִין דְרַעוּתָךְ בְּהוֹן לִחְדָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּיהּ בְּכָל מְשִׁירִין דִּילִיהּ וְכָל מָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַבְטָח וְאוּדִי לְמַעַבְד לָךְ חֲכָמָה מִכְּמָה טְבִין דְלִית לוֹן סוּף כְּלָהוּ אָמְרִין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

וּבְגִין דָּא אָמְרוּ (תְּהִלִּים ק"ג) בָּרְכוּ יְיָ מְלָאכִיו גְּבוּרֵי כַח וְגוֹ' וְאַתְתַּקְפוּ בְּךָ דְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּיהּ וְכָל מְשִׁירִין דִּילִיהּ וְדְשְׁכִנְתִּיהּ אֲסַתְכֵמוּ לְמַעַבְד כָּל רַעוּתָךְ, וְנִתִּיר מְדָאִי הוּא כְּתִיב עַל יְדֵךְ וְלֹא נָפַל מִלְּהָ זְעִירָא מִכְּתִיבַת יְדֵךְ דְלֹא אֲתַקְיָם. זְכָאָה בֵּר נִשׁ דְמַרְיָה חֲשִׁיב לִיהּ כְּגוֹפִיָּה וְעֵבִיד לִיהּ יְקָרָא כְּדִיוקְנִיָּה לְמַהוּ שְׁקִיל מְלוּלִין דְפּוּמוֹי בְּאוּרִייתָא בַּצְלוּתָא בְּלִימוּד בְּטוּרָא דְסִינִי. וְלִית חַד דְפִתַּח פּוּמִיָּה לְקַטְרָגָא, אֲלָא עֲלָאִין וְתַתָּאִין בְּאַסְכְּמוּתָא חְדָא בְּרַעוּתָא חְדָא. ע"כ : (עַד כַּאן רַעֲיָא מְהִימְנָא מִחַהֲשַׁמְטוּת)

(בְּרֵאשִׁית כח) וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וְגוֹ'. הַכָּא חֲמָא יַעֲקֹב קְשׁוּרָא דְמְהִימְנוּתָא כְּחַד. נֹצֵב עָלָיו, וְכִתִּיב (מְלָכִים א כב) וּמָלְךְ אִין בְּאָדָם. נֹצֵב מַלְךְ. (נֹצֵב מַלְךְ)

חמא, דכל דרגין קיימין כלהו כחד על ההוא סולם, לאתקשרא כלא בחד קשרא. בגין דאתיהיב ההוא סלם בין תרין סטרין, הדא הוא דכתיב אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק וְגו'. אֵלֶּיךָ אָנוּן תֵּרִין סְטְרִין בְּיָמֵינוּ וּשְׂמָאלָא.

דבר אחר והנה ה' נצב עליו (ויאמר), עליה דיעקב, למהוי כלא רתיכא קדישא, ימינא ושמאלא, ויעקב בגווייהו, וכנסת ישראל לאתקשרא בנייהו, הדא הוא דכתיב אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. מנלן דיעקב באמצעיתא, משמע דכתיב אלהי אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק (הארץ), וְלֹא כְּתִיב אֱלֹהֵי יִצְחָק אָבִיךָ. דִּכְיוּן דְּאִתְקַשֵּׁר בֵּיהּ בְּאַבְרָהָם, אֲשֶׁתְּפַח דְּאִיהוּ בְּאַמְצָעֵיתָא. וּלְבַתֵּר הָאֲרֵץ אֲשֶׁר אֶתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיךָ, הָא כְּלָא רְתִיכָא חֲדָא קְדִישָׁא. וְהֵכָא חֲמָא דִּיהוּי שְׁלִימוּ דְאַבְהוּ.

תא חזי, אלהי אברהם אביך, דכיון דאמר אברהם אביך, ודאי איהו באמצעיתא, ואלהי יצחק, הכא אתרמיז דקשיר לתרין סטרין ואחיד לון. קשיר לסטרא חד, דכתיב אברהם אביך. וקשיר לסטרא אחרא, דכתיב ואלהי יצחק, תוספת וא"ו לגבי יצחק, לאחזאה דיעקב אחיד לתרין סטרין.

ועד דיעקב לא אתנסיב, לא אתמר באתגליא יתיר, ואתמר באתגליא, למאן דידע אורחוי דאורייתא. לבתר דאתנסיב ואוליד, אתמר ליה באתגליא, הדא הוא דכתיב, (בראשית לג) וַיֵּצֵב שָׁם מִזְבֵּחַ (בראשית יט) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מהכא אוליפנא, מאן דלא אשתלים לתתא, לא אשתלים לעילא. שאני יעקב, דאשתלים לעילא ותתא, אבל לא באתגליא.

ואי תימא דאשתלים בההיא שעתא, לא. אלא חמא דישתלים לבתר זמנא. ואי תימא הא כתיב, (בראשית כח) וַהֲנִיחָ אֱנֹכִי עַמְדָּא וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלְדָּךְ. אלא, אשגחותא דקודשא בריך הוא ונטירו דיליה, לא אשתביק מניה דיעקב לעלמין, בכל מה דאצטריך ליה בהאי עלמא, אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים. (שם) וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בְּמַקּוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. וכי תווקא הוא דלא ידע. אלא מאי ואנכי לא ידעתי, כמה דאת אמר, (שמואל א ג) וּפָנִי הוּא לֹא חִלִּיתִי. אמר, וכי כל האי אתגלי לי ולא אסתפלנא למנדע אנכי, ולמיעל תחות גדפי דשכינתא למיהוי שלימים.

דף קנ ע"ב

תא חזי, כתיב, (בראשית כח) וַתֹּאמֶר אִם כֹּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי, כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא חֲמַאת רבקה נהורא דשכינתא, (דף קז ע"ב) דְּהוּיָא שְׁכִינְתָא בְּמִשְׁכְּנָהָא וְצִלְיַאת תַּמָּן. פִּינּוֹן דְּחֲמַאת עֲאֲקוּ דִילָהּ בְּמַעְהָא, מַה כְּתִיב וַתֵּלֶךְ לְדַרְשׁ אֶת ה', נְפֻקַת מִדְּרָגָא דָא לְדְרָגָא אַחְרָא דְּאִיהוּ הוּי"ה. בְּגִינֵי כֹךְ אָמַר יַעֲקֹב, וְכִי

כָּל כֶּד חֲמִינָא, וְאַנְכִי לֹא יִדְעֵתִי, בְּגִין דְּהוּה בְּלַחֲדוּדִי וְלֹא עָאֵל תַּחֲוֹת גְּדַפִּי דְשְׁכִינְתָּא.

מִיָּד (בראשית כח) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה. מַלְאָה דָא לְתַרְיִן סְטָרִין אִיהוּ. מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, חַד עַל הַהוּא מְקוֹם דְּקֹאֲמַר בְּקִדְמִיתָא. וְחַד עַל אֵת קִיִּמָּא קִדְיִשָּׁא דְלֹא בְעִיָּא לְאַתְבָּטְלָא.

וְאַף עַל גַּב דְּאִינְהוּ תַרְיִ סְטָרִי, חַד הוּא. אָמַר (בראשית כח) אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, אֵין זֶה, לְמַהוּי בְטִיל. אֵין זֶה, לְאַשְׁתַּכְחָא בְּלַחֲדוּדִי, קִיִּמָּא דִּילִיהּ לָאו אִיהוּ אֱלֹא בֵּית אֱלֹהִים, לְאַשְׁתַּמְשָׂא בִּיהּ וּלְמַעַבְדָּ בִּיהּ פִּירִין, וְלֹאֲרַקָּא בִּיהּ בְּרַכָּאן מְכַל שְׁיִיפִי גּוּפָא. דְּהַאי הוּא תַרְעָא דְכָל גּוּפָא, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית כח) וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם, דָּא תַרְעָא דְגּוּפָא וְדָאִי, תַרְעָא אִיהוּ לְאַרְקָא בְּרַכָּאן לְתַתָּא, אֲחִיד לְעִילָא וְאֲחִיד לְתַתָּא. אֲחִיד לְעִילָא, דְכַתִּיב וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם. (אחיד) לְתַתָּא, דְכַתִּיב אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. וְעַל דָּא וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה, וּבְנִי נָשָׂא לֹא מְשַׁגְּחוֹן בִּיקְרָא דְבִיהּ לְמַהוּי בִּיהּ שְׁלִים, לְעִילָא וְתַתָּא. אֲתָא אָבוּי וּנְשָׁקִיָּהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּד מַלְיִן אֵינוֹן שְׁמַעְנָא מְפוּמִּיָּה בְכִינָא, וְאַמִּינָא בְרִיָּד רַחֲמֵנָא דְלֹא בְטִיל מַעֲלָמָא חֲכַמְתָּא עֲלָאָה. אֲזִלִּנָּא עֲמַהוֹן עַד תַּלְתַּת פְּרָסִי, עַד דְּעֲאָלְנָא עֲמַהוֹן לְמַתָּא. לֹא סְפִיקוּ לְמִיעַל, עַד דְּשִׁדְדָּ הַהוּא בַר נֶשׁ לְבַרְיָהּ, וְאַמְרִי לִיהּ, מַלְיָד לֹא יְהוֹן לְבַטְלָהּ.

אַמִּינָא, הָא דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּמַלְיִן אֵלִין כְּלָהוּ בְרָזָא דְחֲכַמְתָּא נִינְהוּ, וְלֹאֲחַזְזָאָה מַלְיִן אַחֲרָנִין. כִּד סְדַרְנָא מַלְיִן קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לִי, לֹא תִימָא דְמַלְיִן אֵלִין דִּינוּקָא נִינְהוּ, אֲלֹא מַלְיִן דְרָזִין עֲלָאִין נִינְהוּ, וְכָלֹא בְרָזָא דְחֲכַמְתָּא רְשִׁימִין. (בראשית כח) וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו', אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בִּינוֹן דְכָל הָאִי אַבְטָח לִיהּ קוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא, אֲמַאי לֹא הָאָמִין, דְאָמַר (בראשית כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'. אֲלֹא, אָמַר יַעֲקֹב, חֲלָמָא חֲלָמְנָא, וְחֲלָמִין מְנַיִיחוּ קְשׁוּט וּמְנַיִיחוּ לֹא קְשׁוּט, וְאִם יִתְקַיִים הָא יִדְעָנָא דְחֲלָמָא קְשׁוּט הוּא, וְעַל דָּא אָמַר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים וְגו', כְּמָה דְחֲלָמְנָא, וְהִיָּה יִי לִי לְאֱלֹהִים, אָנָּא אֶהָא מְשִׁיָּד בְּרַכָּאן מִמְבוּעָא דְנַחֲלָא דְכָלֹא, לְאַתֵּר דָּא דְאֶקְרִי אֱלֹהִים.

תָּא חַזִּי יִשְׂרָאֵל דְאִיהוּ בְּאַמְצָעִיתָא, כְּלָא נְטִיל הוּא בְּקִדְמִיתָא מִמְקוּרָא דְכָלֹא, וּלְבַתֵּר דִּימְטִי לִיהּ, מְנִיָּה, נְגִיד וְאַמְשִׁיָּד לְהַאי אַתֵּר, מְשִׁמַּע דְכַתִּיב, וְהִיָּה יִי לִי בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר כְּלָא לְאֱלֹהִים. כְּמָה דְאֱלֹהִים, יְהֵא נְטִיר וְעֵבִיד לִי, כָּל אֵלִין טְבָאן, אוּף אָנָּא אֶהָא מְשִׁיָּד לִיהּ מְאַתֵּר דִּילִי כָּל אֵינוֹן בְּרַכָּאן, וְיִתְחַבֵּר קְשָׁרָא דְכָלֹא בִּיהּ. אִימְתִי, (בראשית כח) וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, כִּד אֶהָא יְתִיב בְּדַרְגָּא דִּילִי, וְאֶהָא יְתִיב בְּדַרְגָּא דְשָׁלוֹם לְתַקְנָא בֵּית אָבִי, וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם דִּיִּיקָא, כְּדִין וְהִיָּה יִי לִי לְאֱלֹהִים.

דְּבַר אַחַר וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, דְתַמֵּן הוּא אַרְעָא קִדְיִשָּׁא, תַמֵּן אֲשַׁתְּלִים. וְהִיָּה יִי לִי לְאֱלֹהִים. בְּאַתֵּר דָּא, אָסְלֵק (אסתלק) מְדַרְגָּא דָּא

לְדַרְגָּא אַחְרָא כְּדָקָא יְאוּת, וְתַמּוֹן אֶפְלַח פּוֹלְחָנִיָּה.

דף קנא ע"א

רבי חייא פתח ואמר, (תהלים סה) דְּבָרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִנִּי פִּשְׁעֵינוּ אֶתְּה תְּכַפְּרֵם. הא קרא קשיא, דלאו סופיה רישיה, ולא רישיה סופיה. אלא דוד בעא על גרמיה, ולבתר בעיא על כלא. דברי עונות גברו מני. אמר דוד, אנא ידענא בגרמי דחבנא, אבל כמה חייבין אינון בעלמא, דאתגברו חובביהו עליהו יתיר מני. הואיל וכו, לי (דף קנא ע"א) ולהון, פשעינו אתה תכפרם.

תא חזי, בשעתא דחייבין סגיאיין בעלמא, אינון סלקין, עד ההוא אתר דספרי דחייבייא אתפתחו, כמה דאת אמר, (דניאל ז) דינא יתיב וספרין פתיחו, וההוא ספר (דינא עלה קיימא), (נ"א לעילא מרישיה דדוד איהו) בגיני כד, דברי עונות גברו מני, ועל דא פשעינו אתה תכפרם.

יעקב, כגוונא דא בגין כד לא הימין, אי תימא דלא הימין בקודשא בריה הוא, לא. אלא, דלא הימין ביה בגרמיה, דילמא יחוב, וההוא חובא, ימנע ליה, דלא יתוב בשלם ויסתלק נטירו מניה, ובגין כד, לא הימין בגרמיה. והיה יי לי לאלהים, אפילו רחמי, כד איתוב בשלם, אשוי לקבלי לדינא, בגין (ס"א דהא) דאנא פלח קמיה תדיר.

אמר רבי אחא, אמר יעקב, השתא לא אצטריכנא לדינא, כד איתוב לבית אבא, אתפלילנא בדינא ואתקשר ביה. אמר רבי יוסי, לאו הכי, אלא אמר, השתא אם יהיה אלהים עמדי, דינא אצטריכנא לנטרא לי, עד דאיתוב בשלם לבית אבא, אבל כיון דאיתוב בשלם, אתפלילנא רחמי בדינא, ואתקשר בקשורא מהימנא, לאכללא כלא כחד. (בראשית כח) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים. דהא כדן יהא כלא קשורא חדא, והאי אבן אתברכא מימנא ומשמאלא, אתברכא מעילא ומתתא, בגין (דא) דאתן מעשרא מכלא.

אמר רבי אבא, הא כתיב, (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. ואי תימא דאבנא דא, עלאה (על) כמה (קמ"ז ע"ב) אבנין לאתר מותביה, למשרי עליהו, (נ"א האי דכתיב) והא כתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, (נ"א עליונה מבעי ליה). בגין (נ"א כיון) דאמר (בראשית כח) אין זה כי אם בית אלהים, הכא ארים לה קמא עלאה, בגין דתלא כל שבחא דזה בה, דאין זה לקיימא (לתתא) כי אם בית אלהים. ושפיר. ועל דא אשר שמתי מצבה כתיב.

יהיה בית אלהים לעלמין, בית אלהים, בית יי מיבעי ליה, כמה דאת אמר, (עזרא א) לכונו את בית יי. וכו (תהלים קכב) בית יי גלד. אלא, אתר דבי דינא איהו מתרין סטרין עלאין, מסטרא דיובלא, דאיהו אלהים חיים. ומסטרא דיצחק אלהים.

אמר רבי אלעזר, יובלא, אף על גב דדינין (נפקין) מתערין מינה, וכלהו רחמי (ודינין), כל חידו מינה נפקין, והוא חדוותא (ס"א והוא חירותא) דכלא. אלא בית אלהים, סטרא דינא קשיא, אי לטב, בסטרא (דיובלא) דשמאלא, אתער ביה רחמוותא, כמה דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. אי לביש, בסטרא דשמאלא, אתער ביה דינא קשיא, כמה דאת אמר, (ירמיה א) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, ודאי בית אלהים. רבי שמעון אמר, בית אלהים היינו דכתיב, (תהלים מח) קרית מלך רב. אית מלך סתם, ואית מלך רב, ודאי עלמא עלאה, מלך רב איהו, ודא הוא (שם) קרית מלך רב.

רבי חייא ורבי חזקיה, הוו יתבי תחות אילגי דחקל אונו, אדמוף רבי חייא, חמא ליה לאליהו, אמר מקסטיטורא דמר, חקלא נהיר. אמר, השתא אתינא לאודעא, דירושלם ס קריב איהו לאתחרבא, וכל אינון קרתין דחכימא. בגין דירושלם ס דינא איהו, ועל דינא קיימא, ועל דינא אתחרב, והא אתיהיב רשו לסמאל עלה, ועל תקיפי עלמא, ואתינא לאודעא לחכימא דילמא יורכוו שני דירושלם ס, דהא כל זמנא דאורייתא אשתפח בה, היא קיימא. בגין דאורייתא אילנא דחיי דקיימי עלה, (תרי נוסחי אינון) כל זמנא דאורייתא אתער לתתא אילנא דחיי לא אעדי לעילא, פסק אורייתא לתתא אילנא דחיי אסתלק (מינה) מעלמא.

דף קנא ע"ב

ועל דא, כל זמנא דחכימא יחדון בה באורייתא, לא יכיל סמאל בהו, דהא כתיב, (בראשית כז) הקול קול יעקב והינדים ידי עשו, דא הוא אורייתא עלאה, דאקרי קול יעקב, בעוד דההוא קול לא פסק, דבור שלטא ויכלא, ועל דא לא אצטריך אורייתא למפסק. (לי"ג ע"א) ואתער (דף קנא ע"ב) רבי חייא, ואזלו ואמרו מלה דא לחכימא.

אמר רבי ייסא, כלא ידעין דא, והכי הוא, דכתיב, (תהלים קכז) אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, אלין אנון דמשפתדלין באורייתא, קרתא קדישא קיימא עליהו, ולא על גברין תקיפין דעלמא, היינו דכתיב אם ה' לא ישמר עיר וגו'. (בראשית כט) וירא והנה באר בשדה וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ג) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. האי קרא אתערין ביה חבריא. אבל מזמור לדוד, אמאי קאמר שירה, אי בגין דבריה איהו דקם עליה, קינה יתיר מבעי ליה, דהא אבאיש עלוי דבר נש זעיר מקריבוי, מדאחרא סגי. אלא, מזמור לדוד, אמר שירה, והכי בעי דוד, דחשיב דקודשא בריך הוא סליק ליה חובוי לההוא עלמא. פיון דחמא, דהכא בהאי עלמא בעי למגביה מניה, חדי.

תו, דחמא דעלאי מניה הוו בעלמא, דקא ברחו, וכלהו בלחודייהו. יעקב ערק, דכתיב, (הושע יב) ויברח יעקב שדה ארס, וערק בלחודוי. משה ערק,

דְּכָתִיב, (שמות ב) וַיְבָרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פָרְעָה, וְעָרַק בַּלְחֹדוֹזִי. וַדּוֹד בָּרַח, כָּל
אֵינוֹן שׁוֹלְטָנֵי אֲרָעָא, וְכָל אֵינוֹן גִּיבְרֵי אֲרָעָא, וְרִישֵׁיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, כְּלָהוּ
עָרְקִין עִמֵּיהּ וְסַחְרִין לֵיהּ, מִימִינֵיהּ וּמִשְׂמָאלֵיהּ, לְנִטְרָא לֵיהּ מִכָּל סְטָרִין,
כִּיּוֹן דְּחֲמָא שְׂבַחָא דָא, אָמַר שִׁירְתָא.

וְאָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כְּלָהוּ אֲעָרְעוּ בְּהַאי בָּאָר. וַדּוֹד אֲמַאי לָא אֲעָרַע בֵּיהּ.
אָלָא, דּוֹד מְאָרִי דְּבָבוּ, הֵוָה לְקַבְלֵיהּ, (דבירא) בְּהַהוּא זְמַנָּא, וּבְגִין כֶּד, לָא
אֲעָרַע בֵּיהּ. לְיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה, בְּחֻדְוָה קַבִּיל לֹון הַאי בָּאָר, וּבָעָא לְאַתְקַרְבָּא
בְּהַדִּיּוּהוּ, וְעַל דָּא כִּיּוֹן דְּחֲמָא לֹון הַאי בָּאָר סְלִיקוּ מֵיָא לְגַבִּיּוּהוּ, כְּאַתְתָּא
דְּחֻדִּיאַת עִם בְּעַלְהּ.

וְאִי תִימָא הָא אֲלֵיהּ בָּרַח וְלָא אֲעָרַע בֵּיהּ, אֲמַאי. אָלָא, אֲלֵיהּ לְתַתָּא מִן
בָּאָר הוּא, וְלָא לְעֵילָא, כְּמָה דְּהוּוּ מֹשֶׁה וְיַעֲקֹב, וּבְגִין כֶּד (מ"ז ע"ב), מְלַאָּד
אֵיהּ, וְעָבִיד שְׁלִיחוּתָא, וּבְגִין דְּיַעֲקֹב וּמֹשֶׁה, לְעֵילָא אֵינוֹן מִן הַבָּאָר, בָּאָר
חֲדִי לְגַבִּיּוּהוּ, וְסְלִיק לְקַבְלָא לֹון, כְּאַתְתָּא דְּחֻדָּאֵת לְגַבִּי בְּעַלְהּ, וּמְקַבְלָא
לֵיהּ.

דף קנב ע"א

וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשַׂדֵּה, רָזָא אֵיהּ, דְּחֲמָא הַאי בָּאָר לְעֵילָא, דָּא כְּגוֹוָנָא דָא,
כְּתִיב, (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן רוֹבְצִים עָלֶיהָ, אִי אֵינוֹן (דף קנב ע"א)
שְׁלֹשָׁה, אֲמַאי כְּתִיב, (בראשית כט) וְנֹאֲסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֶדְרִים. אָלָא, אֵינוֹן
שְׁלֹשָׁה, דְרוֹם, מְזָרַח, צָפוֹן. דְרוֹם מְהַאי סְטָרָא, וְצָפוֹן מְהַאי סְטָרָא,
וּמְזָרַח בִּינֵיּוּהוּ, וְאַלִּין קִיּוּמִין עַל הַאי בָּאָר וְאַחִידוֹן לֵיהּ, וּמְלִיין לֵיהּ. מַאי
טַעְמָא, בְּגִין, (בראשית כט) כִּי מִן הַבָּאָר הָהִיא יִשְׁקוּ הָעֶדְרִים. הֵיּינוּ דְּכָתִיב,
(תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שָׂדֵי.

תוספתא (בראשית כ"ט) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשַׂדֵּה. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּתִיב (ישעיה נא) שְׁמַעוּ
אֵלֵי רוֹדְפֵי צֶדֶק, אֵינוֹן דְּתַבְעֵי רָזָא דְּמַהִימְנוּתָא, אֵינוֹן דְּאַתְדַּבְּקוּ בְּקַשׁוּרָא דְּמַהִימְנוּתָא,
אֵינוֹן דְּדַעֲיִן אַרְחוּי דְּמַלְכָּא עַלְמָא.

כַּד סְלִיקוּ תַרְוִין, וְנִפְקוּ לְקַדְמוֹת חַד, מְקַבְלִין לֵיהּ בִּין תַרְוִין דְּרוּעִין. תַרִּי נְחַתִּי לְתַתָּא, תַרִּין
אֵינוֹן, חַד בִּינֵיּוּהוּ. תַרִּין אֲלִין מוּתְבָא דְנְבִיאִי, אַתְר דְּיִנְקֵי בֵיהּ, חַד בִּינֵיּוּהוּ, דְאֵיהּ אַתְחַבֵּר
בְּכָלָא, הוּא נְטִיל כְּלָא. הַהוּא בִּירָא קְדִישָׁא קְאִים תְּחוּתֵיהּ, חַקְלָא דְתַפּוּחִין קְדִישִׁין
אֵיהּ. מְהַאי בִּירָא מְתַשְׁקִין עֶדְרָא, כָּל אֵינוֹן רְתִיכִין, כָּל אֵינוֹן מְאָרִי גְדַפִּין. גִּי קִיּוּמִין
רְבִיעִין (קִיּוּמִין) עַל הַאי בִּירָא, הַאי בִּירָא מְנִיּוּהוּ אַתְמַלִּי, הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (בראשית כט) כִּי מִן
הַבָּאָר הָהִיא יִשְׁקוּ הָעֶדְרִים וְגוֹי. דָּא אַדְנִי אַתְקַרִּי, עַל דָּא כְּתִיב, (דברים א) אֲדַנִּי אֱלֹהִים
אַתְהּ חַחִילוּתִי, וְכְתִיב, (דניאל ז) וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מְקַדְשֶׁךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדַנִּי. אֲדוֹן כָּל הָאָרְצִי,
הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (יהושע א) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרְצִי. (ע"כ תוספתא)

וְנֹאֲסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֶדְרִים, הֵיּינוּ דְכָתִיב, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל
הַיָּם. (בראשית כט) וְגַלְלוּ אֶת הָאָבֹן, מַעֲבִירִין מִינָהּ תְּקִיפּוּ דְדִינָא קְשִׁיא,
הַהוּא דְגָלִיד וְקָרִישׁ, (ס"א מ"י דִּיכְרִין) דְּכִדִּין אַקְרִי אָבֹן, וְלָא נְפָקִי מִינָהּ מִיָּא

לְבַר. וְכַד אֵינּוּן נַחֲלִין אֲתֵינּוּ, אֲתַתְּקֹף דְרוּם דְּאִיהוּ יְמִינָא, וְלֹא יִכְלָא צְפוּן
לְמִקְרַשׁ מִינּוּ, כְּהֵאִי נַהֲרָא, כַּד מִימּוּי סְגִיאוּן, לֹא גְלִידִין וְקִרְשֵׁי מִנָּא,
כְּנַהֲרָא דְמִימּוּי זְעִירִין.

וְעַל דָּא, כַּד אֵינּוּן נַחֲלִין אֲתֵינּוּ, אֲתַתְּקֹף (כ״ט ע״ב) דְרוּם דְּאִיהוּ יְמִינָא, וּמִינּוּ
אֲשַׁתְּרִינּוּ, וְנִגְדִין וְאֲשַׁקִּינּוּ עֲדֵרִינָא, כְּמָה דְאַמְרוּן דְּכַתִּיב יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּיתוֹ
שְׂדֵי. (בראשית כט) וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֲבֹן עַל פִּי הַבְּאֵר, לְמִקּוּמָהּ, בְּגִין דְּעַלְמָא
אֲצִטְרִיף דִּינָא דִּילָהּ, דְּתַהוּי בְּדִינָא לְאוֹכְחָא בֵּיה חַיִּיבָנָא.

דף קנב ע״ב

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב כַּד הָוָה יְתִיב עַל בֵּירָא, וְחֲמָא מִיָּא דְסַלְקִין לְגַבֵּיהּ, יַדַּע
דְּתַמּוּן תַּזְדַּמּוּן לִיה אֲתַתִּיה. וְכֹן בְּמִשָּׁה, כַּד יְתִיב עַל בֵּירָא, כִּינּוּן דְּחֲמָא דְמִנָּא
סַלְקִין לְגַבֵּיהּ, יַדַּע דְּאֲתַתִּיה אֲזַדְמִנַת לִיה תַּמּוּן, וְהִכִּי הָוָה לִיה לְיַעֲקֹב,
דְּתַמּוּן אֲזַדְמִינַת לִיה אֲתַתִּיה, כְּמָה דְּכַתִּיב, (בראשית כט) עוֹדְנוּ מִדְּבַר עַמּוּס
וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל וְגוֹ'. מִשָּׁה, דְּכַתִּיב,
(שמות ו) וַיָּבֹאוּ הָרוּעִים וַיִּגְרְשׁוּם וְגוֹ', וְתַמּוּן אֲזַדְמִנַת לִיה צְפוּרָה, (דף קנב ע״ב)
בְּגִין דְּהֵוָה בְּאֵר גְּרָמָא לֹון.

תָּא חֲזִי הָאִי בְּאֵר, שְׁבַע זְמַנִּין כְּתִיב בְּפִרְשָׁתָא דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ רְמִזוּ לְשְׁבַע.
וְהִכִּי אֲקִרִי בְּאֵר שְׁבַע, (ובגין) בְּאֵר דָּא, אֲדַכֵּר שְׁבַע זְמַנִּין בְּפִרְשָׁתָא דָּא.
דְּכַתִּיב, (בראשית כט) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בִּשְׂדֵה. כִּי מִן הַבְּאֵר הֵהיא. וְהָאֲבֹן
גְּדוּלָה עַל פִּי הַבְּאֵר. וְנִאֲסַפּוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגוֹ' מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. וְהִשְׁקוּ
אֶת הַצֹּאן וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֲבֹן עַל פִּי הַבְּאֵר. וְגַלְלוּ אֶת הָאֲבֹן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר.
וַיִּגַּל אֶת הָאֲבֹן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר. הָא שְׁבַע. וּבְדִינָא דְּהִכִּי הוּא.

בְּמִשָּׁה לֹא כְּתִיב אֶלְא זְמַנָּא חֲדָא, דְּכַתִּיב, (שמות ב) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְּיָן וַיֵּשֶׁב
עַל הַבְּאֵר. בְּגִין דְּמִשָּׁה, (כ״ד ע״א) אֲתַתְּרַשׁ מִכָּל וְכָל מִבֵּיתָא דְּלַתְתָּא, וַיַּעֲקֹב
לֹא אֲתַתְּרַשׁ כָּלֵל. בְּמִשָּׁה חַד, כְּמָה דְּכַתִּיב, (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי
תַּמְתִּי. אַחַת הִיא לְאַמָּה. וּבְגִין כֶּן מִשָּׁה מְאַרְיָה דְּבֵיתָא הָוָה, וְאַסְתַּלַּק
לְעִילָא, בְּמִשָּׁה כְּתִיב, (שמות ב) וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, בְּיַעֲקֹב וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר
בִּשְׂדֵה, וְלֹא כְּתִיב וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר.

דְּבַר אַחַר (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שְׁבַע וַיִּלְךָ חֲרָנָה, רַבִּי אַבָּא פְּתַח
וְאָמַר, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שְׁמֵרִי מִשְׁפָּט (שם) עֵשָׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. אֲשֶׁרִי שׁוֹמְרִי
מִשְׁפָּט, זְכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֹון אוֹרִייתָא דְּקִשׁוּט
לְאַשְׁתְּדָּלָא בְּהָ יְמִמָּא וְלִילִי. דְּהָא כָּל מֵאן דְּאַשְׁתְּדָּל בְּאוֹרִייתָא, אִית לִיה
חִירוּ מִכְּלָא, חִירוּ מִן מוֹתָא דְּלֹא יִכְלָא לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ. בְּגִין
דְּכָל מֵאן דְּאַשְׁתְּדָּל בְּאוֹרִייתָא וְאַתְאַחִיד בְּהָ, אֲתַתְּחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיִּי. וְאִי
אַרְפִּי גְרַמִּיה מְאִילָנָא דְּחַיִּי, הָא אִילָנָא דְּמוֹתָא שְׂרִיָּא עֲלוּי, וְאַתְאַחִיד בֵּיה.
הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (משלי כד) הִתְרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צַר כְּחֻכָּה. הִתְרַפִּית, אִי
אַרְפִּי יְדוּי מְאוֹרִייתָא.

בְּיוֹם צָרָה צַר כַּחֲכָה, מֵאִי צַר כַּחֲכָה. צַר כַּח כֹּה, דְּהָא אִיהֵי תְּדִיר לִימִינָא.
וּנְטִירוּ דִּילָהּ תְּדִיר עַל בְּר נֶשׁ כַּד אָזִיל בְּאוּרְחוּי דְּאוּרִייתָא, וּכְדִין דְּחֵי לִיה
לְרַע לְבַר דְּלֵא יִקְרַב לְגַבְיָה דְּבַר נֶשׁ, וְלֹא יִכִּיל לְקַטְרָגָא לִיה. וְכַד בְּר נֶשׁ
אֶסְטִי מְאַרְחוּי דְּאוּרִייתָא וְאַתְרַפִּי מְנַה, כְּדִין צַר כַּח כֹּה, בְּגִין דְּהָהוּא רַע,
דְּאִיהוּ שְׁמַאלָא שְׁלִיט עָלֵיהּ דְּבַר נֶשׁ, וְדְחֵי לִיה לְהֵאִי כֹה לְבַר, עַד דְּדַחִיק
לִיה אַתְר בְּעָקוּ.

דְּבַר אַחַר צַר כַּחֲכָה, דְּכַד בְּר נֶשׁ אַחִיד בְּאַרְחֵי דְּאוּרִייתָא, אַתְרַחִים לְעִילָא
וְאַתְרַחִים לְתַתָּא, וּרְחִימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי, כְּמַה דְּאַתְר אָמַר, (שְׁמוּאֵל
ב יב) וַיֵּי אֶהְבּוּ, דְּהוּה רְחִימוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּרְחִים לִיה. וְכַד בְּר נֶשׁ
אֶסְטִי מְאַרְחֵי דְּאוּרִייתָא, כְּדִין צַר כַּח כֹּה, צַר דִּילִיה, וּמְאַרִי דְּבַבו אִיהוּ
לְגַבְיָה, וְשְׁלִיט עָלוּי הָהוּא דְּאַקְרִי רַע. עַד דְּמְקַטְרַג בֵּיה בְּהֵאִי עַלְמָא,
וּבְעַלְמָא דְּאַתִּי.

תָּא חֲזִי, הָאִי רַע דְּאִיהוּ יִצַּר הָרַע, שְׁלִיט עַל עַלְמָא בְּכַמָּה סְטָרִין. וְכַמָּה
שְׁלִטְנוּ אִית לִיה בְּעַלְמָא, וְאִיהוּ חוּזָא תְּקִיפָא דְּחַב בֵּיה אָדָם, וְכְשָׁלִין בֵּיה
בְּנֵי עַלְמָא, וּמְשָׁכִי לִיה עַלְיָהּ, עַד דְּאַפִּיק לֹון נֶשְׁמַתִּיָּהּ.

וְתָא חֲזִי, כַּד אִיהוּ שְׁלִיט, שְׁלִיט עַל גּוֹפָא. (שְׁלַח לך קע״ב ע״ב) וְכִינּוּן דְּעַל גּוֹפָא
שְׁלִיט, נֶשְׁמַתָּא נְפָקָא מִנִּיה, בְּגִין דְּגּוֹפָא אֶסְתָּאב, וְנֶשְׁמַתָּא סָלְקָא. וְלֹא
שְׁלִיט עָלֵיהּ עַד דְּנִטִיל רְשׁוּ. וְכַמָּה אֵינּוּן דְּאַתְנִין מְסִטְרִיה, וְשְׁלִטִין עַל
עַלְמָא. וְהָא תְּנִינּוּ דְּכָל עוֹבְדִין דְּעַלְמָא דְּאַתְעֵבִידוּ, וְשְׁלִטִי בְּהוּ, וְאִית לִיה
מִמֶּנּוּ וְשְׁמִשִּׁין, כְּלָהוּ שְׁמִשִּׁין בְּעוֹבְדִין דְּעַלְמָא.

וְעַל דָּא אִיהוּ קַץ דְּשְׁמַאלָא, וְהָא (ס״ב ע״ב) אוּקְמוּהָ, דְּאִית קַץ לִימִינָא, וְאִית
קַץ לְשְׁמַאלָא, וְהָאִי קַץ דְּשְׁמַאלָא, אִיהוּ קַץ כָּל בְּשָׂר. קַץ כָּל בְּשָׂר אֶקְרִי,
קַץ כָּל רוּחָא לָא אֶקְרִי, וְרָזָא דְּמַלְאָה, דָּא אִיהוּ קַץ (כָּל בְּשָׂר) וְדָא אִיהוּ קַץ,
דָּא קַץ עַל (ס״ב ע״ב) בְּשָׂרָא וְדָא עַל רוּחָא. בְּגִין כֵּן, דָּא פְּנִימִי וְדָא חִיצוֹן. דָּא
יִמִּינָא, וְדָא שְׁמַאלָא. דָּא קְדִישָׁא, וְדָא מְסִאָבָא. וְהָא אוּקְמוּהָ.

דף קנג ע״א

וְתָא חֲזִי, רָזָא עַלְמָה קְדִישָׁא דְּמַהִימְנוּתָא, רָזָא דְּעַלְמָא דְּדְכוּרָא וְעַלְמָא
דְּנוּקְבָא, וְכָל קְדוּשָׁא דְּקְדִישִׁין בֵּיה, וְכָל רָזִי דְּמַהִימְנוּתָא מְהִכָּא נְפָקוּ. וְכָל
חִינּוּ וְכָל חִירוּ וְכָל טְבִין וְכָל (דף קנג ע״א) נְהוּרִין מְהִכָּא אֵינּוּן, וְכָל בְּרַכָּאוּ
וְטִלִי נְדָבָאוּ וְכָל רְחִימוּ דְּרְחִימוּתָא כְּלָא מְסִטְרָא דָּא, רָזָא דְּדָרוּם.

מְסִטְרָא דְּצַפּוֹן מְתַפְשְׁטִי דְּרָגִין, עַד דְּמָטָא לְתַתָּא קְסִטוּפָא דְּדַהֲבָא,
בְּסִטְרָא מְסִאָבָא, לְכְלוּכָא דְּמְסִאָב, וְאַחִיד לְהֵאִי לְעִילָא וְאַחִיד לְהֵאִי
לְתַתָּא, וְהָא מְזִדּוּגִי דְּכַר וְנוּקְבָא כְּחָדָא, וְאֵינּוּן רוּכְב נְחֶשׁ, רָזָא דְּדְכָר
וְנוּקְבָא, וְרָזָא דָּא עֲזָאזִ״ל.

וּמֵהָכָא מִתְפָּרְשִׁין דְרַגְיִין, וְנִפְקִין כַּמָּה סְטָרִין לְעֵלְמָא, דְּמִתְפָּשְׁטִין מֵהָכָא, וְשִׁלְטִין עַל עֵלְמָא, וְכִלְהוּ סְטָרֵי מְסֻאָבָא, וְרַבְרַבִּין מִמֶּנּוּ גּוֹ עֵלְמָא. תָּא חֲזִי, עֲשׂוּ כַּד נִפְק לְעֵלְמָא, כּוּלִּיהּ סוּמְקָא כְּוֹרְדָא, בְּשַׁעְרָא כְּוֹוֹנָא דְשַׁעִיר, וּמִתַּמָּן אֵלוּפִין מִמֶּנּוּ תַרְיָסִין (ס"א תריסר) דְשִׁלְטִין בְּעֵלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהּ.

תָּא חֲזִי, (תהלים קו) אֲשֶׁרִי שְׁמָרִי מִשְׁפָּט, דְּנִטְרִי מֵהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אִיהוּ מִשְׁפָּט. וּבַעֲי לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְנִטְרָא דְלָא יִסְטִי לְאוּרְחָא אַחְרָא, אֶלָּא דִּיהָא נְטִיר מִשְׁפָּט, בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אִיהוּ מִשְׁפָּט, דְּכָל אַרְחוּי מִשְׁפָּט. (תהלים קו) עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל יְתָא, וְכִי בְּכָל יְתָא יִכִּיל בַּר נֶשׁ לְמַעַבְד צְדָקָה. אֶלָּא, מֵאֵן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוּרְחוּי דְאוּרִייתָא, וְעֵבִיד צְדָקָה עִם אֵינוֹן דְאַצְטְרִיכוּ לָהּ, דְכָל מֵאֵן דְעֵבִיד צְדָקָה עִם מְסַכְנָא, אֲסִיגִי הֵהִיא צְדָקָה לְעִילָא וְתַתָּא.

תָּא חֲזִי, מֵאֵן דְאַשְׁתַּדֵּל בְּצְדָקָה, הֵהִיא צְדָקָה דְעֵבִיד, סְלִיק לְעִילָא, וּמָטָא לְעִילָא לְהֵהוּא אַתְרָא דִיעֶקֶב, דְאִיהוּ רְתִיכָא עֲלָאָה. וְאַמְשִׁיד בְּרַכָּאן לְהֵהוּא אַתְר, מִמְבוּעָא דְכָל מְבוּעִין. וּמֵהֵהִיא צְדָקָה, אֲמָשִׁיד וְאַרְבֵּי בְּרַכָּאן לְכָל אֵינוֹן תַּתָּאִי, וּלְכָל רְתִיכִין וּלְכָל חִילִין, וְכִלְהוּ אַתְבְּרַכָּאן וְאַתְוֹסְפוֹן נְהוּרִין, כְּדָקָא יְאוּת. בְּגִין דְכִלְהוּ אַקְרוּ עֵת, וְדָא הוּא דְכְּתִיב, עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל יְתָא.

תָּא חֲזִי, בְּזַמְנָא דְהוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, אֵינוֹן הוּוּ מְשַׁכֵּי בְּרַכָּאן מְלַעִילָא לְתַתָּא, וְכַד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קְדִישָׁא, עָאלוּ תַחֲוֹת רְשׁוּ אַחְרָא, וּבְרַכָּאן אַתְמַנְעוּ מֵעֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב הָוָה תַּחֲוֹת רְשׁוּ קְדִישָׁא, כִּיּוֹן דְנִפְק מֵאַרְעָא, עָאל בְּרְשׁוּ אַחְרָא, וְעַד לָא עָאל תַּחֲוֹת רְשׁוּ אַחְרָא, אַתְגְּלִי עֲלִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּחֵלְמָא, וְחֲמָא כָּל מַה דְחֲמָא, וְאַזְלוּ עִמִּיהּ מְלָאכִין קְדִישִׁין, עַד דִּיתִיב עַל בֵּירָא. וְכִיּוֹן דִּיתִיב עַל בֵּירָא, סְלִיקוּ מִיָּא לְגַבִּיָּהּ, וְכִן הָוָה מְשָׁה, דְמִתַּמָּן אֲזַדְמַנְת לִיהּ אַתְתִּיהּ. רְזָא דְמֵלָה, בֵּירָא לָא סְלִקָא, אֶלָּא כַּד חֲמָא קְשָׂרָא דִלִּיהּ לְאַתְחַבְּרָא בְּהַדִּיהּ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַנִּי קְרָאִי קְשִׁינִין אַהֲדָדִי, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, וְלָבָן בְּחֶרֶן הָוָה יְתִיב, אֲמַאי נְטִיל מִתַּמָּן, דְכְּתִיב (בראשית כט) וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קְדָם. וּמִנְלָן דְבְּחֶרֶן הָוָה דִּיוּרִיָּה דְלָבָן, דְכְּתִיב, (בראשית כט) וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחֵי מֵאִין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ. וַיֹּאמֶר הִידְעַתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נַחוּר וַיֹּאמְרוּ יָדְעָנוּ. מִשְׁמַע דִּדִּיוּרִיָּה דְלָבָן, בְּחֶרֶן הָוָה.

אֶלָּא, יַעֲקֹב אָמַר, אֲנָא בְּעִינָא לְמִיעַל בְּשַׁכִּינְתָא, בְּגִין דְבְּעִינָא לְאַזְדוּוּגָא. אַבָּא כַּד אַתְנַסִּיב וְשָׁדַר לְעַבְדָּא, אֲשַׁכַּח עֵינָא דְמֵיָא, וְכַדִּין אֲזַדְמַנְת לִיהּ לְאַבָּא אַתְתָּא. וְהָא בְּאַתְר דָּא, לָא אֲשַׁכַּחנָא לָא עֵינָא וְלָא בֵּירָא וְלָא מֵיָא, וּמִיָּד וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קְדָם, וְתַמָּן אֲזַדְמַנְת לִיהּ בֵּירָא, כְּדָקָא מְרוּ, וְאַזְדְּמַנְת לִיהּ אַתְתִּיהּ.

רבי אלעזר אומר, חרו תפון הוה ודאי, והאי בירא בחקלא הוה. דאי לאו הכי, אמאי כתיב, (בראשית כט) ותרחץ ותגד לאביה, אלא בגין דהוה סמיך למתא.

ואמר רבי אלעזר, יעקב דאזדמנת ליה על בירא אתתא, אמאי לא אזדמנת ליה לאה, דהא קיימא ליה ליעקב כל אינון שבטין. אלא לאה, לא בעא קודשא בריה הוא לזוגא ליה ליעקב באתגליא, דכתיב, (בראשית כט) ויהי בבקר והנה היא לאה, (מכילת) דהא קודם לכן לא אתגליא מלה.

דף קנג ע"ב

ותו, בגין לאמשכא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל, למעבד דיוריה תפון, ובגינה (דף קנג ע"ב) אזדווגת ליה לאה, ואוקימת כל אינון שבטין. במה ידע יעקב מאן היא רחל. אלא דאינון רעין אמרו ליה, דכתיב, (בראשית כט) והנה רחל בתו באה עם הצאן.

תא חזי מה כתיב, ויאמר (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, וכי מה דעתיה דיעקב דלא קאמר עשר ירחין או שתא חדא, אלא שבע שנים אמאי. אלא יעקב בחכמתא עבד. בגין דלא יימרו, דבגין תיאובתא דשפירו דרחל עבד, אלא בגין חכמתא, דסיהרא בת שבע שנים היא. וכלהו שבע שנים עלאין, שרו עליה דיעקב עד לא נסיב לה לרחל למיתב גבה כדקא יאות. דהא יעקב נטל כלהו בקדמיתא, ולבתר אתא לגבה, בגין לאשתכחא איהו שמים, ואיהי ארץ.

ורזא דמלה, ויהיו בעיניו כימים אחדים, מאי כימים אחדים, אלא, כלהו שבע שנים שקיל לון בעינו, כאינון עלאין. דאינון אחדין דלא מתפרשאן, (צ"ה ע"ב) וכלהו חד, דמתקשרו דא בדא. באהבתו אותה, לאשתכחא כגוונא עלאה.

תא חזי, דאפילו לבן רמו ליה באינון שבע, ולא ידע מאי קאמר, דפתח ואמר טוב, דכתיב, (בראשית כט) טוב תתי וגו'. אומר רבי אבא, הכי הוא ודאי, פלח שבע שנים, לאזדווגא בשמטה. אומר רבי אלעזר, תא חזי, בכל אתר יובלא סתים דלא אתגליא ושמטה אתגליא.

תא חזי, בשעתא דיעקב פלח שבע שנים קדמאין, נפקא קלא ואמר, יעקב, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם כתיב, עולם סתים דלעילא יובלא מתפון שירותא. דאלין דאינון סתימין, דלא אתגליא לון מן יובלא אינון. בגין כד אסתימו מיעקב, דלא ידע, דחשב דהא מן שמטה אינון. ובגין דיעביד שירותא מעולם דלעילא, אתכסין מניה, בגין דיובלא איהו סתים, ולבתר דעברו שני יובלא דאתכסיא, עבד שני שמטה דאתגליין, (פקודי רמיו ע"ב) ואתעטר בתרין עלמין ואחיד לון.

תָּא חֲזִי, לָאָה אֹולִידַת שְׁתֵּי בְּנִין וּבִרְתָּא חֲדָא. וְהָכִי אֲתַחֲזִי, דְּהָא שְׁתֵּי סֻטְרִין קִיַּיְמִין עֲלָהּ וְאֵלִין שְׁתֵּי, וּבִרְתָּא חֲדָא, בְּרִזָּא עֲלָאָה נִפְקָא. רַחֲל אֹולִידַת תְּרִין צְדִיקִים. וְהָכִי אֲתַחֲזִי, הָא שְׁמֵטָה, דְּבִין תְּרִי צְדִיקִי יִתְבָּא לְעֵלְמִין, דְּכְתִיב, (תהלים לו) צְדִיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ, צְדִיק לְעֵילָא וְצְדִיק לְתַתָּא. צְדִיק לְעֵילָא, מִנִּיהּ נִגְדָן מִיַּין עֲלָאִין. צְדִיק לְתַתָּא, מִנִּיהּ נִבְעָא נֹוקְבָא מִנָּא לְגַבֵּי דְכוּרָא, בְּתִיאֹובְתָא שְׁלִים. צְדִיק מְסֻטְרָא דָּא, וְצְדִיק מְסֻטְרָא דָּא, כְּמָא דְדְכוּרָא לְעֵילָא יִתִּיב בֵּין תְּרִי נֹוקְבֵי, הָכִי נָמִי נֹוקְבָא לְתַתָּא יִתְבָּא בֵּין תְּרִי צְדִיקִי.

וְעַל דָּא, יוֹסֵף וּבְנֵימִין תְּרִין צְדִיקִין נִינְהוּ. יוֹסֵף זָכָה לְמַהוּי צְדִיק לְעֵילָא, בְּגִין דְנָטַר אֶת קִיַּיְמָא. בְּנֵימִין אִיהוּ צְדִיק לְתַתָּא, לְאֲתַעֲטְרָא שְׁמֵטָה בֵּין תְּרִי צְדִיקִי, יוֹסֵף הַצְדִיק, וּבְנֵימִין הַצְדִיק.

וְכִי בְנֵימִין צְדִיק הָוָה, אִין. דְּכָל יוֹמוֹי לָא חָטָא בְּהָאִי אֶת קִיַּיְמָא, וְאָף עַל גַּב דְּלָא אֲזַדְמִן לִיה עֹובְדָא כְּיוֹסֵף. אִי הָכִי, אֲמַאי אֶקְרִי צְדִיק. אֶלָּא כָּל יוֹמוֹי דִּיעֲקֹב הָוָה בְּאֶבְלָא דְיוֹסֵף, לָא שְׁמֵשׁ עֲרִסִיה. וְאִי תִימָא דְכַד אֲתַנְטִיל יוֹסֵף מִיעֲקֹב, רַבִּיא הָוָה וְלָא נָסִיב. וְאֶת אֲמֶרֶת דְּלָא שְׁמֵשׁ עֲרִסִיה, אֶלָּא אָף עַל גַּב דְּאֲזַדְוּג לְבִתֵּר לָא בְעָא לְשְׁמֵשׁא עֲרִסִיה.

וְאִין הָכִי תַנּוּ, בְּשַׁעָה דְשָׂאִיל יוֹסֵף לְבְנֵימִין, אֲמַר לִיה אִית לָךְ אִינְתוּ. אֲמַר לִיה, אִין. אֲמַר לִיה אִית לָךְ בְּנִין, אֲמַר לִיה אִין. וְהִיךְ אֶקְרוּן, אֲמַר לִיה עַל שׁוּם אַחִי וְכוּ' (נ"א אמר ליה אית לך בנין, אמר ליה זמינן לי. ואיך יתקרון לך, אמר ליה על שום אחי וגו') גָּרָא וְנַעֲמֹן וְגו' דְכְתִיב (בראשית מו) וּבְנֵי בְנֵימִין בָּלַע וּבִכָּר וְגו', וְאֶת אֲמֶרֶת דְּלָא שְׁמֵשׁ. (ס"א) אֶלָּא בַּהֲהִיא שַׁעָתָא.

דף קנד ע"א

אֲמַר לִיה אִין, דְּהָא בְּהִיא שַׁעָתָא לָא הָוּוּ לִיה. (ס"א לבתר דיצא מבית האסורין הוּוּ לִיה) וְאִי תִימָא וּבְנֵי בְנֵימִין בָּלַע וּבִכָּר. כַּד עָאלוּ לְמַצְרַיִם, הָכִי הוּא וְדָאִי, דְּכָל זְמַנָּא דְאֲתַאבֵּל יַעֲקֹב עַל יוֹסֵף לָא שְׁמֵשׁ עֲרִסִיה וְאֹולִיד בְּנִין. וְאֲמַר בְּנֵימִין, הָא יוֹסֵף אַחִי, אֶת קִיַּיְמָא דְאֶבָּא הָוָה. דְּהָא בְּרִית סִיּוּמָא דְגּוּפָא אִיהוּ, כִּינּוּן דְאִיהוּ אֲתַאבִּיד, אֲנָא אֶהָא נָטִיר (דף קנד ע"א) אֲתַרִּיה דְאַחִי.

וְאִי תִימָא, הָא בְּהִיא זְמַנָּא דְאֲתַאבִּיד, לָא הָוָה צְדִיק. דְּצְדִיק לָא הָוָה עַד דְאֲעֲרַע עֹובְדָא בִּיה. אֶלָּא, כְּלָהוּ הָוּוּ יַדְעֵי מִיעֲקֹב. דְּיַעֲקֹב הָוָה יַדַּע דְאֲתַר דָּא גְרִית יוֹסֵף, וּבְגִינֵי כַּד אֹורִיךְ בְּלָבָן כָּל כַּף עַד דִּיסְתַּיִים גּוּפָא, וּמָאן הוּא סִיּוּמָא דְגּוּפָא, בְּרִית. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית לו) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֲל אֶת יוֹסֵף וְגו', דְּהָא וְדָאִי הַשְׁתָּא אֲשַׁתְּלִים גּוּפָא, כִּינּוּן דְגּוּפָא אֲשַׁתְּלִים, בְּעֵינָא לְמִיזַל. וּבְגִינֵי כַּף בְּנֵימִין יַדַּע וְנָטַר אֹורְחִיה דְאַחִי.

כִּינּוּן דְאֵתָא לְיוֹסֵף, וְאִשְׁתַּכַּח. בְּנִימין הָדָר לְבֵיתָהּ, וְשִׁמְשׁ עֲרִסְיָה (אזלי ועאלו) וְאוֹלִיד בְּנִין. וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא עֲבִיד לִיהַּ צְדִיק לְתַתָּא, וְיוֹסֵף צְדִיק לְעִילָא. וּבְגִינֵי כָּד, רַחַל תָּרִין בְּנִין אוֹלִידַת, וְלֵאָה שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא.

וְעַל דָּא, אֵינוֹן שְׁבַע שְׁנֵין קְדָמָי אֲתַפְסִין, דְּלֵא יָדַע בְּהוּ יַעֲקֹב בְּגִין דְּהוּ דְּיֹבְלָא, וְאֵינוֹן דְּשִׁמְטָה אֲתַגְלִין, וּבְשִׁמְטָה דְּאֲתַגְלִיָּא פִּלַּח לְיֹבְלָא דְּאֲתַפְסִיָּא, דְּכַתִּיב (בראשית כט) וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שְׁבַע שָׁנִים. שְׁבַע שְׁנִים סָתָם. בְּרַחֵל פִּלַּח שְׁבַע שְׁנֵין עֲלָאִין, וְאֲתַאֲחִיד בְּהוּ בְּתָרֵי עֲלָמִין. מִכָּאֵן אוֹלִיפְנָא, מְגוּ דְּאֲתַגְלִיָּא, אֲתֵי בַר נֶשׁ לְסַתִּימָאָה.

וְאֵי תִימָא, אֵי הָכִי דְשְׁנֵין קְדָמָי מִיֹּבְלָא אֵינוֹן, הָא בְּיֹבְלָא כְּתִיב (ויקרא כה) שְׁבַע שָׁנִים, שְׁבַע פְּעָמִים. שְׁבַע שָׁנִים שְׁכִיחִי, שְׁבַע פְּעָמִים (לא שכיחי) אָן אֵינוֹן. אֵלָּא, אֵינוֹן שְׁבַעָה יוֹמִין דְּנִטְר בְּהַלּוּלָא דְּלֵאָה אֲשִׁלִּמוּ חוּשְׁבָּנָא, דְּהָא כָּל יוֹמָא (ס"א פעם אחת ושבע אחת) (שבע) אַחַת אַקְרִי, דְּכַתִּיב, (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלַתִּיךָ עַל מִשְׁפָּטֶיךָ צְדָקָד. וְכָל שְׁבַעָה אֲשַׁתְּלִים בְּשְׁבַעָה יוֹמִין, ז' בְּכָל יוֹמָא, דְּאֲקִרִי פְּעַם אַחַת.

וּבְרַחֵל לֹא הָוָה כּוֹן, דְּלֵא נִטְר ז' יוֹמִין, אֵלָּא שְׁבַע שְׁנֵין דְּפִלַּח לְבַתְרָא. וְאֵי תִימָא, אֵי הָכִי, שְׁנֵין דְּשִׁמְטָה הָוָה לִיהַּ לְמַפְלַח קוּדְסָא, וּלְבַתְרָא לְאֲדוּוּנָא בְּשִׁמְטָה. אֵלָּא כִּינּוּן דְּקַבִּיל עֲלֵיהַּ לְמַפְלַח, כְּאִילוּ פִּלַּח לוֹן. אֲתָא רַבִּי אַבָּא וּנְשִׁקִיָּה. אָמַר בְּרִידָּהּ רַחֲמָנָא דְּזַכִּינָא לְהֵאֵי קָרָא, עַל הַהוּא אֲתַר כְּתִיב (ישעיה מב) ה' חֲפָץ לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר.

תו אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא דְּאֲתַמַּר לֵאָה אוֹלִידַת שִׁית בְּנִין וּבְרַתָּא חֲדָא, הָכִי הוּא וְדָאֵי, רַחֵל תָּרִי בְּנִין וְדָאֵי, בְּנֵי שְׁפָחוֹת אַרְבַּעָה, תַּקוּנָא דְּלַהוֹן הִיךְ קִימִי. אֵלָּא אֵינוֹן אַרְבַּע (קנ"ח ע"א) קְשָׁרִים דְּאֲקָרוּן אַחוּרִים, דְּכַתִּיב (מלכים א ז) וְכָל אַחוּרֵיהֶם בֵּיתָהּ.

דְּהָא בְּדְרוּעָא יְמִינָא תַּלְתָּ (רמ"א ע"א) קְשָׁרִין. אַבְל קְשָׁרָא חַד בְּאֲמַצְעֵיתָא דְּאִיהוּ רַב וְאִיהוּ אַחוּר, דְּאִשְׁתַּאֲר לְבַר. וְכֹן חַד בְּדְרוּעָא שְׁמַאֲלָא, וְכֹן חַד בְּיַרְכָּא יְמִינָא, וְכֹן חַד בְּיַרְכָּא שְׁמַאֲלָא. וְכֹד אֲתַתְּקוֹן כְּלָא, אֲשַׁתְּכַחוּ כְּלָהוּ בֵּיתָהּ, לְקִימָא קָרָא דְּכַתִּיב וְכָל אַחוּרֵיהֶם בֵּיתָהּ.

כָּל שְׁאָר קְשָׁרִין, כְּלָהוּ אֲתַחֲזִין בְּמִישַׁר וְאֵלִין נְפָקִין, לְבַר מְדְרוּעִין וּלְבַר מִיַּרְכִּין, לְאֲתַחֲזָא בְּבְנֵי הַשְׁפָּחוֹת, דְּאָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּמִנְיָנָא, לֹא חֲשִׁיבֵי כְּבְנֵי רַחֵל וְלֵאָה. וּבְגִינֵי כָּד נְפָקִי לְבַר.

דְּבַר אַחַר אֵלִין אֵינוֹן אַרְבַּע, דְּכָל שְׁאָר קְשָׁרִין נְטִלֵי בְּגִינֵיהוּ, וְאֵלִין נְטִלֵי לוֹן. אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָכִי הוּא וְדָאֵי, (נ"א אמר רבי אבא דא לאו דא) וְעַל דָּא כְּלָא מִתְּתַקֵּן כְּחֲדָא. (בראשית כט) וַיִּרָא ה' כִּי שָׁנוּאָה לֵאָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת (תהלים קיג) אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה הַלְלוּיָהּ. מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת, דָּא רַחֵל דְּאִיהִי עֲקָרָא דְּבֵיתָא. אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה, דָּא לֵאָה.

דָּבַר אַחַר, מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת דָּא שְׁמִטָּה, דְּאִיהִי עֵקֶרָא, דְּהָאֵי עֲלֵמָא,
עֲלִיָּה אֲתֵדְבַר. אִם הַבְּנִים שְׁמִחָה, דָּא יוֹבְלָא. דְּכָל חִידוֹ וְכָל חֲדוּהָ דְּכֻלְהוּ
עֲלָמִין בֵּיהַ תְּלִינן. וְהָאֵי קֶרָא, כְּלָלָא דְּכֻלָּא הוּא. בְּגִין דְּהָאֵי כְּלִיל כְּלָא,
בְּרָזָא קִדִּישָׁא, וְעַל דָּא סִימָא דְּקֶרָא, הַלְלוּיָהּ.

דף קנד ע"ב

וַיֵּרָא ה' כִּי שְׁנוּאָה לָאָה, וְכִי אֲמַאי הִיא שְׁנוּאָה, וְהָא בְּנֵי שְׁנוּאָה לָאוּ בְּנֵי
מַעֲלִיא נִינְהוּ. וְחֲזִינָן דְּכָל אֵינּוֹן בְּנֵי מַעֲלִי מַלְאָה נִפְקוּ, וְאֵת אֲמַרְתָּ כִּי
שְׁנוּאָה לָאָה. אֶלָּא, וְדָאֵי יוֹבְלָא אִיהוּ תְּדִיר עֲלֵמָא דְּאֲתַפְסִיא, וְכָל מִלּוּי
לָאוּ (בנ"י) (דף קנד ע"ב) בְּאֲתַגְלִיא נִינְהוּ, וּבְגִין כֹּד, יַעֲקֹב אֲתַפְסִינן מִנִּיהַ כָּל
עוֹבְדוּי.

תָּא חֲזִי, עֲלֵמָא תַּתְּאָה בְּאֲתַגְלִיא אִיהוּ, וְהוּא שִׁירוּתָא דְּכֻלָּא, לְסַלְקָא
בְּדַרְגוּי. כְּמָה דְּחֻכְמָה עֲלָאָה הוּא שִׁירוּתָא דְּכֻלָּא, הַכִּי נָמִי עֲלֵמָא תַּתְּאָה,
חֻכְמָה אִיהוּ, וְהִיא שִׁירוּתָא דְּכֻלָּא. וּבְגִין כֹּד, קָרִינן אֲתָהּ, (שמות קל"ח ע"ב)
בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁמִטָּה, וְאֲתַגְלִיא.

וְעֲלֵמָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ יוֹבְלָא, קָרִינָא הוּא, דְּכָל מַלּוּי בְּאֲתַפְסִיא אֵינּוֹן. וְרָזָא
דְּמַלְכָּה דְּלָאָה, דְּכַתִּיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בְּלִילָהּ הוּא. וְעַל דָּא כְּתִיב,
(במדבר יח) וְעַבְדֵי הַלְוִי הוּא. בְּגִין לְאֲמַשְׁכָּא מִנִּיהַ בְּרַכָּאֵן לְכֻלָּא. הוּא, עֲלֵמָא
עֲלָאָה דְּאֲתַפְסִיא תְּדִיר, וַיַּעֲקֹב בְּמָה דְּאֲתַפְסִיא לָא אֲתַדְּבַק בְּרַעוּתִיהַ, אֶלָּא
בְּמָה דְּאֲתַגְלִיא, וְרָזָא דָּא דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַדְּבַק בְּאֲשֶׁתּוֹ. (בראשית כט) וַיֵּרָא
ה' כִּי שְׁנוּאָה לָאָה. מְהֵכָא, דְּסַאֲנִי בַר נֶשׁ עָרִינן דְּאֲמִיָּה, (ואחותיה) וַיִּתְיַחַד
בַּר נֶשׁ עִם אֲמִיָּה בְּכָל אֲתַר וְלֹא יִתְחַשֵּׁשׁ. וְהָא אֲתַעְרוּ, בְּוֹן מְתִיחַד עִם אֲמוֹ.
וְכֻלָּא אֲתַפְסִי מִיַּעֲקֹב, דְּעֲלֵמָא עֲלָאָה לָא אֲתַגְלִיא כְּלָל.

תָּא חֲזִי, בְּגִינִיָּה דְּיַעֲקֹב אֲתַקְיִים עֲלֵמָא, וְאִי תִימָא הָא בְּגִינִיָּה דְּאֲבָרְהָם,
כְּמָה דְּאֵת אֲמַר, (בראשית ב) בְּהַבְּרָאִים, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְּרָאִים אֶלָּא בְּאֲבָרְהָם.
אֶלָּא בְּגִינִיָּה דְּיַעֲקֹב אֲתַקְיִים אֲבָרְהָם, דְּכַתִּיב, (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית
יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבָרְהָם. וּמִסְקִדְמַת דְּנָא הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּנֵי
עֲלָמִין וְחָרִיב לֹוֹן, כִּינּוֹן דְּאֲתָא יַעֲקֹב מִנִּיהַ אֲשֶׁתְּכֻלְלוּ עֲלָמִין, וְלֹא אֲתַחַרְבוּ
כְּקִדְמִיתָא, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ישעיה מג) כֹּה אָמַר ה' בְּרָאָדָּ יַעֲקֹב וַיִּצְרָד
יִשְׂרָאֵל וְגו'.

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב, (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַתִּיב (שם) שְׁלַח אֶת בְּנֵי
וַיַּעֲבֹדְנִי, יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי בְּוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, בְּגִין דְּאֲתַדְּבַק בֵּיהַ, כְּמָה
דְּאֵת אֲמַר, (משלי ט) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תִדְעַ.

לָאָה, כֹּד אוֹלִידַת לְרֵאוּבֵן מַה כְּתִיב, (בראשית כט) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ רְאוּבֵן.
רְאוּבֵן סַתְּם, בְּגִין דְּאֲתַכְּלִיל בְּתַלַּת סַטְרִין מִתְחַבְּרוֹן כְּחָדָא, שְׁמַעוֹן וְלוֹי.
מֵאִי טַעְמָא לְוִי, כְּמָה דְּאֵת אֲמַר, (מלכים א ז) לִיּוֹת, חַבְּוּרָא דְּכָל סַטְרִין.

אמר רבי יהודה, מהכא, דכתיב, (בראשית מט) יתר שאת ויתר עז, כתרגומו בכירותא, כהונתא, ומלכותא. ומלכו בסטרא דגבורה איהו, ועל דא ראוּבן סתם.

אמר רבי אבא ראוּבן סתם, דאתפליל בשמעון ולוי. לאה הכי הוה דעתה. (ס"א רעותא) דכתיב, (בראשית כט) הפעם ילנה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים. בגין דהוה תלתא דמתחברו כחדא.

דף קנה ע"א

ותא חזי, דהכא הוא. דהא רתיכא עלאה, אבהו ודוד מלכא דאתחבר בהו, וכלהו ארבע אינון רתיכין עלאין, רזא דשמא קדישא. ועל דא, ראוּבן שמעון לוי, לבתר יהודה דירית מלכו, ועל דא, פלהו באתר דא. וכתיב (ס"א דא בתר דא דכתיב) (בראשית כט) הפעם אודה את ה' וגו' (בראשית כט) ותעמד מלדת, בגין דהכא אשתכללו ארבע סמכין. הפעם אודה את ה', מאי טעמא אמרה אודה את ה' בהאי, ולא בבלהו. אלא מהכא, כל זמנא (דף קנה ע"א) דכנסת ישראל בגלותא, שמא קדישא לאו שלים הוא.

תא חזי, אף על גב דתלת בגין הוו עד דאולידת ליהודה, לא שלים כרסייא. ובגיני כד הפעם אודה את ה', ולא בכלהו, ועל דא ותעמד מלדת. מאי (קפ"ו ע"א) ותעמד, דקיימא כרסייא על סמכוהי. (ותעמד עד הכא) ותעמד, דהא עד הכא, ותעמד ביחודא חד, מכאן ולתתא עלמא דפירודא איהו. ואי תימא אינון תרין בגין דאולידת לבתר, כגוונא דא. לא, דהא אינון תרין באלין אתחברו, בגין דשית סטרין דעלמא כחדא אינון.

ותא חזי, פלהו תריסר שבטין, תקוני דכנסת ישראל בהאי עלמא נינהו, לאתתקנא נהורא עלאה (ע"ז ע"א) אוכמא כמה דאתחזי, ולא תבא עקרא דכלא לאתריה. פלהו עלמין כגוונא חד קיימי, ובהאי אשתכלל עלמא תתאה כגוונא דעלמא דלעילא.

יששכר זבולון, הכא אשתכללו שית בגין, שית סטרין דעלמא. כגוונא דא, בגי השפחות אינון ארבע, ואתחברו באלין. ואלין ארבע קשרין דמתחברו בהו, ואוקמוה, ועל דא כתיב, (מלכים א ז) וכל אחריהם ביתה, אף על גב דבגי שפחות נינהו, ביתה.

רבי חזקיה אמר, אי הכי, הא אתמר כל מה דאוליד עלמא תתאה, פירודא איהו, דהא כתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד, מה תימא ביוסף ובגמין, אי תימא דעלמא חד בהני, לאו איהו. דהא לא נפקו מעלמא עלאה, ועלמא תתאה מה דאולידת אולידת לתתא ולא לעילא, ואי הכי פירודא איהו.

דף קנה ע"ב

אָתָּא רבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיָּהּ. אָמַר לִיה מְלָה דָּא סְתִים אִיהוּ, דְּהָא עֲלָמָא עֲלָאָה אֲתַתְּקוֹן בְּתַרִּיסָר דְּאִינוּן מְדִילִיָּהּ. אָבֵל תָּא חֲזִי, רְזָא דְמְלָה, בְּכָל זְמַנָּא צְדִיק מְעֲלָמָא תַתְּאָה נְפִיק וְעִיל, בִּיה עִיל וּמְנִיָּה נְפִיק. וּבְגִין כֶּד, אֲתַבְּנִי בְּאַתְר דָּא, וְעֲקָרָא הוּא לְעִילָא וְעֲקָרָא הוּא לְתַתְּא, (ס"א צדיק ביה עייל ביה נפיק) וּבְעֲלָמָא תַתְּאָה (דף קנה ע"ב) אִיהוּ תַדִּיר לְעוֹלָם, כְּתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁה כִּי מֵתָהּ.

תָּא חֲזִי בְּהַאי עֲלָמָא תַתְּאָה, צְדִיק (שמות רנ"ט ע"א) בִּיה עִיל וּמְנִיָּה נְפִיק, כֶּד עִיל, אִיהוּ בְּרְזָא דְיוֹסֵף הַצְּדִיק, כֶּד נְפִיק בְּרְזָא דְבְנֵימִין הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁה כִּי מֵתָהּ, מֵאֵן נַפְשָׁה, דָּא צְדִיק דְנְפִיק מְנָהּ.

וְדָא בְנֵימִין, נְקָרָא בְּן אוֹנִי, דְחֲשִׁיבַת דְּאוֹלִידַת לְתַתְּא בְּעֲלָמָא דְפִירוּדָא, וְאֲשַׁתְּאָרוּ חַד סָרִי בְּאִינוּן לְעִילָא. מַה כְּתִיב וְאָבִיו קָרָא לוֹ בְנֵימִין בְּן יִמִּין, דְּהָא אֲסַתְּלַק לְעִילָא בְּעֲלָמָא עֲלָאָה. דְּכַד אֲתַאבִּיד יוֹסֵף, בְּנֵימִין (קניג ע"ב) אֲשָׁלִים אֲתַרִּיָּהּ. וְעַל דָּא צְדִיק בְּעֲלָמָא תַתְּאָה עִיל וְנִפְק, בְּגִין כֶּד יוֹסֵף וּבְנֵימִין וְכִלְהוּ תַרִּיסָר, כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא בִּיחֻדָּא חַד. (בראשית כט) הַפְּעַם (קע"ח ע"ב) אוֹדָה אֶת ה', רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיא) אוֹדָה ה' בְּכָל לֵבב בְּסוּד יִשְׁרָיִם וְעֵדָה, בְּכָל לֵבב, בְּכָל לֵב מְבַעֵי לִיה. אֶלָּא, דְּוֹד בְּרְזָא עֲלָאָה דְשָׁמָא קְדִישָׁא, קָא בְּעִי לִיה לְאוֹדָאָה לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אוֹדָה ה' בְּכָל לֵבב בְּיַצָּר טוֹב וּבְיַצָּר רָע, וְאֵלִין תַּרְוִין סְטָרִין, חַד גְּמִינָא וְחַד שְׁמָאָלָא.

בְּסוּד יִשְׁרָיִם וְעֵדָה, אֵלִין אִינוּן שְׁאָר סְטָרִין דְּהַאי עֲלָמָא, דְּהָא לֵבב, כְּגוֹוְנָא דְדָרוּם וְצָפוֹן. בְּסוּד יִשְׁרָיִם, אֵלִין אִינוּן שְׁאָר סְטָרִי עֲלָמָא, דְּאִינוּן שִׁית כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא. וְעֵדָה, דָּא הוּא אֲתַר דִּיהוּדָה, וּכְתִיב, (תהלים קלב) וְעֵדוּתִי זוֹ אֶלְמָדָם. וּכְתִיב, (הושע יב) וַיְהוּדָה עוֹד רָד עִם אֵל וְגו'. כְּתִיב (תהלים קלח) אוֹדָה בְּכָל לֵבִי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְרָד, הָא לְגַבִּי הַאי דְרָגָא קְאָמַר שִׁירְתָּא, לְחַבְרָא לִיה בְּיִמִינָא.

תָּא חֲזִי, יְהוּדָה אֲחִיד בְּכָל סְטָרִין, אֲחִיד בְּדָרוּם וְאֲחִיד בְּמִזְרַח. דְּהָא אִיהוּ מְסָטֵר שְׁמָאָלָא קָא אֲתַגָּא, (שמות רכ"ג ע"א) וְשִׁירוּתִיָּהּ בְּצָפוֹן וְאֲחִיד בְּדָרוּם, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲזִיל לִימִינָא וְאֲתַאֲחִיד בְּגוּפָא, בְּגִין כֶּד (בראשית כט) הַפְּעַם אוֹדָה אֶת ה'. וְתַעֲמַד מְלָדַת, וְתַעֲמַד, דְּקִימָא בְּקִימָא דְקִימָא כְּדָקָא יָאוּת, דְּהָא אֲתַתְּקוֹן כֹּלָא רְתִיכָא קְדִישָׁא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן נִפְק לְקַרְיַתָּא, אֲזַדְמִין לִיה רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי, כִּינּוּן דְחִמָּא לוֹן, אָמַר חֲדָתוּתִי דְאוֹרְיַתָּא אֲצִטְרִיךְ הָכָא, יְתַבוּ תַלְתָּא אֵלִין, (ס"א יומיו) כֶּד בְּעָא לְמִיזַל, פָּתַח כָּל חַד וְחַד קָרָא.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (בראשית יג) וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לוֹט מֵעֲמוֹ וְגו', שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאָה וְגו'. וְכִי לְפּוֹם חִיזוּ דְאַבְרָהָם יָרִית אַרְעָא וְלָא יַתִּיר. עַד כַּמָּה חֲמִי בְּר נֶשׁ, תַלְתַּת פְּרָסִי אוֹ אַרְבַּע אוֹ חֲמִשׁ פְּרָסִי, וְאִיהוּ אָמַר

(בראשית יג) כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'.

דף קנו ע"א

אָלָא, כִּינן דְאַרְבַּע סְטָרִין דְעֵלְמָא חָמִי, כָּל אַרְעָא חָמִי. דְהָא אַרְבַּע סְטָרִי
דְעֵלְמָא, כָּלְלָא דְכָל עֵלְמָא. תוּ, זְקַף לִיה קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא עַל אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל, (דף קנו ע"א) וְאַחֲמִי לִיה דְאִיהִי קְשִׁירָא בְּסְטָרִי דְעֵלְמָא, וְהוּא חָמִי
כָּלְלָא. כְּגוּוּנָא דָא, מֵאן דְחָמִי לִיה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל עֵלְמָא חָמִי, חֲדוּוּתָא
דְעִילָא וְתַתָּא.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיָא וְאָמַר (בראשית כח) הָאֵרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנְּהָ
וּלְזָרְעֶךָ, וְכִי הָהוּא אֶתֶר בְּלַחוּדוּי אַבְטָח לִיה קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא, דְהָא אַרְבַּע
אֲמִין אוֹ חֲמִשָּׁא הוּוּ וְלֹא יִתִּיר. אָלָא, בְּזִמְנָא הָהוּא, בְּאִינוּן אַרְבַּע אֲמִין,
כְּפִיל לִיה קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא כָּל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אֲשַׁתְּפַח הָהוּא אֶתֶר כָּלְלָא
דְכָל אַרְעָא, וּמָה הָהוּא אֶתֶר אִיהוּ כָּלְלָא דְכָל אַרְעָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן דְאִיהוּ
בוֹצִינָא דְכָל אַרְעָא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה דְשָׁקִיל כְּכָל עֵלְמָא.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה', וְכִי בְכַלְהוּ דְאוּלִּידַת, לֹא אֶתְחַזִּי
לְאוֹדָה לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא אָלָא בְהָאִי. אָלָא יְהוּדָה אִיהוּ בְרָא
רְבִיעָא לְפָרְסִיָא, וְאִיהוּ אֲשָׁלִים לְפָרְסִיָא. וּבְגִין כֶּד, יְהוּדָה בְּלַחוּדוּי,
תְּקוּנָא דְפָרְסִיָא וְסַמְכָא דְכַלְהוּ סַמְכִין. (נ"א דהוּו תלת, אברהם ויצחק ויעקב וכדן
אתא דוד מיהודה ואשלים לכרסייא, ועל כן אקרי יהודה דאיהו שמא קדישא והדלית (ס"א ד'
רגלוהו) מרגלוהי דכורסייא) רַבִּי שְׁמַעוֹן דְנַהִיר כָּל עֵלְמָא בְּאוּרִיָתָא וְכְמָה בוֹצִינִין
נְהָרִין בְּגִינִיה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

(בראשית לו) וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קַצִּיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה. רַבִּי יֶצְחָק
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלִם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאֵרֶץ
קִנְיָנָךְ. הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, בְּכַמָּה אֶתֶר. אָלָא, מֵאן יָכִיל לְמַמְנִי עוּבְדוּי
דְקוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא. דְהָא כְּמָה חִילִין וּמִשְׁרַיִין, מְשַׁנְיִין דָא מוֹ דָא, דְלִית
לוֹן חוּשְׁבָנָא. וְכַלְהוּ בְּזִמְנָא חֲדָא, כְּמַרְזָפָא דְאַפִּיק זִיקִין לְכָל סְטָרִין בְּזִמְנָא
חֲדָא. כֶּד קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא, אֲפִיק כְּמָה זִינִין וּמִשְׁרַיִין מְשַׁנְיִין דָא מוֹ דָא,
דְלִית לוֹן חוּשְׁבָנָא וְכַלְהוּ בְּזִמְנָא חֲדָא.

תָּא חֲזִי, בְּדַבּוּרָא וּבְרוּחָא כְּחֲדָא, אֲתַעְבִּיד עֵלְמָא, דְכַתִּיב (תהלים לג) בְּדַבֵּר
ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. בְּדַבֵּר ה', דָא דְבוּרָא. וּבְרוּחַ פִּיו, דָא
רוּחָא. דָא בְּלֹא דָא לֹא אָזִיל, וְאַתְּכִלִּיל דָא בְּדָא, וְנַפִּיק מְנִיָּהוּ כְּמָה חִילִין
לְחִילִין, וּמִשְׁרַיִין לְמִשְׁרַיִין, וְכָלְלָא בְּזִמְנָא חֲדָא.

תָּא חֲזִי כֶּד בְּעָא קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא לְמַבְרִי עֵלְמִין, אֲפִיק חַד נְהוּרָא
סְתִימָאָה. דְמִן הָהוּא נְהוּרָא, נְפָקִין וְנְהָרִין כָּל אִינוּן נְהוּרִין דְאַתְגְּלִין.
וּמָה הוּא נְהוּרָא, נְפָקִין וְאַתְפְּשְׁטוּ וְאַתְעַבִּידוּ שְׁאָר נְהוּרִין וְאִיהוּ עֵלְמָא

דף קנו ע"ב

תו, אַתְּפֹשֵׁט הַאי נְהוֹרָא עֲלָאָה, וְעָבִיד אֹמְנָא, נְהוֹרָא דְלָא נְהִיר, וְעָבִיד עֲלֵמָא תַתְּאָה. וּבְגִין דְּאִיהוּ נְהוֹרָא דְלָא נְהִיר, בְּעֵי לְאַתְקִשְׁרָא לְעֵילָא, (דף קנו ע"ב) בְּעֵי לְאַתְקִשְׁרָא לְתַתְּא, וּבְקִשְׁרָא דְלְתַתְּא, אַתְקִשְׁר לְאַתְנַהֲרָא בְּקִשְׁרָא דְלְעֵילָא. וְהַאי נְהוֹרָא דְלָא נְהִיר, בְּקִשְׁרָא דְלְעֵילָא, אַפִּיק כָּל חֵילִין וּמִשְׁרַיִין לְזִינִין סְגִיָּאִין, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּל־כֶּסֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ וְגו'.

וְכָל מָה דִּי בְּאַרְעָא, הֵכִי נְמִי לְעֵילָא. וְלִית לָךְ מְלָה זְעִירָא בְּהַאי עֲלֵמָא, דְלָא תַלְיָא בְּמְלָה אַחְרָא עֲלָאָה דְאַתְפַּקְדָּא עֲלֵיהּ לְעֵילָא, בְּגִין דְּכַד אַתְעַר הַאי לְתַתְּא, אַתְעַר הַהוּא דְאַתְפַּקְדָּא עֲלֵיהּ לְעֵילָא, דְכֻלָּא אַתְאַחַד דָּא בְּדָא.

תָּא חֲזִי כְּתִיב, (בראשית ט) תִּנְי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְּנֵךְ. לָאו דּוּדָאִים אֹלִידוּ לָהּ לְרַחֵל, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָא גִלְגַּל מְלָה עַל יַדֵּי דְאִינוּן דּוּדָאִים. בְּגִין דְּיָפּוּק יִשְׁשַׁכֵּר, דְּאַחִיד בְּאוּרִייתָא יִתִּיר מְכַלְהוּ שְׁבֻטִין. בְּגִין דְּהָא רַחֵל אַחִידָא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב, לָא שְׁבַקְתָּ לִּיהּ לְגַבֵּי לָאָה. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ט) הִמְעַט קִחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, וְכְתִיב לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדָאֵי בְּנֵךְ.

אִינוּן גְּרָמוּ דְּיָפּוּק יִשְׁשַׁכֵּר לְעֵלְמָא, בְּגִין דְּסָלִיק רִיחָא דְאוּרִייתָא, קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (שיר השירים ז) הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רִיחַ וְגו'. וְכְתִיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא. הוּא (קכ"ד ע"ב) וַדָּאִי, וְהָא אוּקְמוּהָ, דְעֵלְמָא עֲלָאָה. הוּא, דְסֻתִּים וְלָא גְלִיָּא, בְּגִין דְּהָא אוּרִייתָא מְעֵלְמָא (פ"ו ע"ב) עֲלָאָה נְפַקְתָּ.

וּבְכָל אַתְר, עֲלֵמָא עֲלָאָה. הוּא, דְלָא אַתְגְּלִיָּא, וְהָא אַתְמַר, (במדבר יח) וְעָבִיד הַלְוִי הוּא, בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא מַנְיָה בְּרַכָּאן לְכֻלָּא, וַיִּשְׁשַׁכֵּר בֵּיהּ אַתְאַחִיד, וְעַל דָּא קָרִינוּ עַצ חַחִים, אִילְנָא דְאִינוּן חֵיין עֲלָאִין, דְאַקְרִי הוּא וְלָא אַתְהָ.

דף קנו ע"א

וְאִי תִימָא דְאֶלִין דּוּדָאִים פְּתַחוּ מְעָהּ דְרַחֵל. לָאו, דְהָא כְּתִיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְיָהּ וַיִּפְתַּח אֶת רַחֲמָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא מְלָה אַחְרָא. בְּגִין דְּאִינוּן דּוּדָאִים, אַף עַל גַּב דְּחִילָא דְלְהוּן לְעֵילָא. בְּהַהוּא חִילָא דְלְהוּן, לָא אַתְמַנִּי פְּקִידָא דְבְּנִין, דְהָא בְּנִין בְּמַזְלָא תַלְיִין, וְלָאוּ בְּמְלָה אַחְרָא. וְאִי תִימָא דְהָא אִינוּן לְמַגְנָא אַתְבְּרִיאוּ, לָאו, דְהָא אַפִּילוּ (דף קנו ע"א) לְמְלָה דָּא, סִיוַעָא אִינוּן לְאִינוּן דְמַתְעַכְבִּי, וְלָאוּ אִינוּן עֲקָרָאוּ, וְלָא אַתְגְּזַר עֲלֵיהּוּ אֶלָּא בְּמַזְלָא. (בראשית ט) וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאֲתוּ וַתֹּאמֶר אֵלַי

תבוא וּגו'. האי מלה חציפּוּתא איהו. לאו איהו הכי, אלא מהכא אוליפּנא, ענוותנותא דלאה, דלא אמרה קמי אַחַתְהּ מידי, ואיהי אַקְדִימַת לאורחא, ואמרה ליה בַחֲשָאֵי, ואודעא ליה. דהא ברשותא דרחל הוה, דכתיב, (שם) כִּי שָׁכַר שְׂכָרְתִּיךָ, מִרְחֵל נְטִילַת רְשׁוֹ, וּבִגְוִין דְּלֹא יִבְאִישׁ בְּעֵינָאָה דְּרַחֵל, אַמְרָה לִיה לְבַר וְלֹא בְּבִיתָא.

וְלֹא עוּד אֵלָא פְתַחָא מְשַׁכְּנָא דְּלֵאָה (לבר), נִפְקַת לְבַר, וְעֵיילַת לִיה לִיעֻקֵּב בְּפְתַחָא דְּלְבַר, עַד לֹא יִיעוּל לְמִשְׁכְּנָא דְּרַחֵל. מאי טעמא, בגין דלא תימא מלה קמי דרחל, ולא תחציף קמי אַחַתְהּ. ולא עוד, אלא אמרה לאה, אי ייעול יעקב במשכנא דרחל, לאו דין הוא לאפקיה מתמן, בגין כּד אַקְדִימַת ליה לבר.

וְכַל הָאֵי לְמָה, אֵלָא לָאָה רוּחָא דְּקוּדְשָׁא אַתְעֵרַת בָּהּ, וְיַדְעַת דְּכַל הַיְיָ שְׁבִטִין עֵלְאִין, כְּלָהוּ קַדִישִׁין, יִפְקוּן מִנָּה, וְדַחַקַת שְׁעֵתָא, בְּחַבִּיבוּתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבִגְוִין כּד הִיא קְרַאת לֹון שְׁמָהוּ, בְּרַזָּא דְּחַכְמַתָּא.

רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי, הוּוּ אֶזְלִי בְּאוּרְחָא, אֶמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיָא, בְּכַל זְמָנָא (דאנן) דְּאֶזְלִינְן בְּאוּרְחָא, וְלַעֲיִנְן בְּאוּרִייתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵשׁ לֹון נְסִין, וְהַשְׁתָּא אוּרְחָא דָּא אַרִיךְ לֹון, נְתַעֲסַק בְּאוּרִייתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַזְדוּוּג בְּהַדָּן.

פְתַח רַבִּי חֵיָא וְאֶמַר, (שמות יב) בְּרַאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצּוֹת, וְכַתִּיב, (דברים טז) שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלִיו מִצּוֹת לֶחֶם עֲנִי, לֶחֶם עֲנִי כְּתִיב, הָאֵי מְלָה אַתְעֵרוּ בָּהּ חֲבַרְיָא. אַבְל תָּא חֲזִי, כּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הוּוּ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא. כּד בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַרְבָּא לֹון לְגַבִּיָּה, יְהַב לֹון אַתְר דְּלֶחֶם עֲנִי. לֶחֶם עֲנִי, מֵאֵן עֲנִי. דָּא דָּוִד מְלָכָא, דְּכַתִּיב בִּיה (תהלים מו) כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֲנִי.

וְהָאֵי לֶחֶם עֲנִי אַקְרִי מְצָה, נוֹקְבָא בְּלָא דְּכוּרָא, מְסַכְּנוּתָא הוּוּ, אַתְקַרִּיבוּ לְגַבִּי מְצָה בְּקַדְמִיתָא, כִּינֹון דְּקַרִּיבוּ לֹון יְתִיר, עֵייל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדַרְגִין אַחְרָנִין, וְאַתְחַבֵּר דְּכוּרָא בְּנוֹקְבָא. וְכַדִּין, מְצָה כּד אַתְחַבֵּרַת בְּדְכוּרָא אַקְרִי מְצָה בְּתוֹסַפַּת וַאֲיוּ, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דברים ל) כִּי הִמְצָנָה הַזֹּאת. בְּגִינִי כּד, מְצָה בְּקַדְמִיתָא, וְלְבַתֵּר מְצָה.

עַד דְּהוּוּ אֶזְלִי, שְׁמַעוּ חַד קְלָא דְּאֶמַר, טוֹפְסָרָא דְּקַטְנוּן, עַקִימֹון בְּאוּרְחָא, סְטוּ לְעֵילָא, לֹא תַחַתוֹן בְּקוּסְטָרָא דְּקַטְרָא דְּלַתְתָּא. אֶמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁמַע מִינָּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְנִטְרָא אוּרְחִין. סְלִיקוּ לְעֵילָא, וְעֵאלוּ בְּחַד טוֹרָא, בִּין טְנָרִין תַּקִיפִין, אֶמַרוּ, הוּאֵיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא בְּאוּרְחָא דָּא, מְלָה נְחִמִי אוּ נִיֶּסָא (תרחיש) אַתְרַחִישׁ לֹון.

אַזְלִי, יְתַבִּי גַבִּי בְּקִיעֵי דְּטַנְרָא. סְלִיק לֹון חַד בְּר נֶשׁ, תְּנוּהוּ, אֶמַר רַבִּי יוֹסִי מֵאֵן אַנְתָּ. אֶמַר מֵאֲנִשֵׁי אַרְקָא אַנָּא, אֶמַר לִיה, וְתַמֹון אֵית בְּנִי נֶשָׁא, אֶמַר

איו, וזרעין וחסדיו, מנייהו בחיזו אחרא משניין מנאי, וסליקנא גבייכו, למנדע מנייכו, מה שמייה דארעא דאתון בה.

אמר ליה, ארץ, בגין דהכא ארץ החיים שריא, דכתיב, (איוב כח) ארץ ממנה יצא לחם, מהאי יצא לחם, בשאר ארעא לא יצא לחם, ואי נפיק, לאו משבעת המינין. אדהכי עאל לאתריה. תוהו, אמרו ודאי קודשא בריך הוא בעי לאתערא לן במלה.

אמר רבי חייא, ודאי על האי קרא דאמרת, דכירנא דאוליפנא מסבאי, חד מלה עלאה. בפסח, דיהב לון קודשא בריך הוא לישראל לחם דא, מארעא דחיי, ולבתר לחם מן השמים, לחם דא, והא אוקימנא מלה.

דף קנו ע"ב

תו הוה אמר, דבר (דף קנו ע"ב) נש, כד נפיק להאי עלמא, לא ידע מידי, עד דאטעים נהמא. כיון דאכיל נהמא, אתער למנדע ולאשתמודעא. כד כד נפקו ישראל ממצרים, לא הוו ידעי מדי, עד דאטעים לון קודשא בריך הוא לחם מהאי ארץ, דכתיב ארץ ממנה יצא לחם, וכדין עאלו ישראל, למנדע ולאשתמודעא ליה לקודשא בריך הוא. וינוקא לא ידע, ולא אשתמודעא, עד דטעים נהמא דהאי עלמא.

ישראל לא ידעו, ולא אשתמודעו במליון דלעילא, עד דאכלו לחם עלאה, וכדין ידעו ואשתמודעו בההוא אתר ובפא קודשא בריך הוא דינדעון ישראל יתיר, בההוא אתר דאתחזי להאי ארץ. ולא יכילו, עד דטעמו לחם, מההוא אתר, ומאן איהו, שמים. דכתיב, (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, וכדין ידעו ואסתכלו בההוא אתר, ועד דאכלו לחם מההוא אתר, (סי"א ועד דלא אכלו לחם מאליו אתרי) לא ידעו מידי ולא אשתמודעו.

אתא רבי יוסי ונשקיה. אמר, ודאי על דא אתער לון קודשא בריך הוא בהאי, ועל דא שירותא דישראל למנדע, לחם הוה. קמו ואזלו, עד דהוו אזלו, חמו תרי דרמוסקין, חד דכר וחד נוקבא. אמר רבי יוסי, לית לן מלה בעלמא, דלא הוי דכר ונוקבא, וכל מה די בארעא, הכי נמי בימא.

פתח רבי יוסי ואמר, (בראשית לו) ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו וגו', ותצא לאה לקראתו, מנא ידעת. הא אמרו דגעא חמרא, ולא ידעת, ונפקת ליה, וגרים ליה דנפק מנה יששכר. הדא הוא דכתיב יששכר חמור גרם, אל תקרי גרם, אלא גרם דחמרא גרמא ליה. אמרת לאה, ודאי ידענא דאי ייעול יעקב במשכנא דרחל, לית לי לאפקא ליה, אלא אוריך ליה הכא, וייעול במשכני. (בראשית לו) כי שכר שכרתיך בדודאי בני, מאי בדודאי בני, בגין דניחא ליה ליעקב על דא, דאלין מסייעין לאולדא. ויעקב הוה ידע, דמלה לא קיימא בדודאים, אלא לעילא.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַבְּנִים שְׁמַחַה הַלְלוּיָהּ. אָמַר רַבִּי חִזְיָא רוּחָא דְקוּדְשָׁא קְאָמַר, מוֹשִׁיבֵי (קנייד ע"א) עֵקֶרֶת הַבַּיִת, דָּא רַחֵל. אִם הַבְּנִים שְׁמַחַה, דָּא לָאָה. מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת, דָּא עֲלֵמָא תַתְּאָה. אִם הַבְּנִים שְׁמַחַה (הללויה), דָּא עֲלֵמָא עֲלָאָה, בְּגִינֵי (קנייד ע"א) כְּדָּהּ הַלְלוּיָהּ.

דף קנח ע"א

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל אֱלִין שְׁבֻטִין, תַּקּוּנִין דְּלַתְתָּא אֵינוּן, וְכִלְהוּ כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא. תָּא חֲזִי, כִּי שְׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ, לְנִסְבָּא מְנִיָּה גּוּפָא וּמָאן אֵיהוּ תוֹרָה. שְׂכַר שְׂכַרְתִּיךָ, לָךְ, לְגוּפָךָ מִמֶּשׁ. שְׂכַר (דף קנח ע"א) שְׂכַרְתִּיךָ, לְאוּלְדָא דִּיּוֹקְנָךָ.

מִהָכָא, מָאן דְּלַעֲי בְּאוּרֵייתָא, אַחְסִין עֲלֵמָא דְאֵתִי וְאַחְסִין אַחְסִינָתָא דִּיעֻקֵּב. אַחְסִין עֲלֵמָא דְאֵתִי, דְּכַתִּיב יֵשׁ שְׂכַר יֵשׁ שְׂכַר, (ירמיה לא) כִּי יֵשׁ שְׂכַר לְפַעֲלַתְךָ. וְכַתִּיב, (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶהְיֶינָהּ יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם אֲמַלֵּא. (בראשית ל) כִּי יִלְדְתִי לוֹ שֵׁשָׁה בָנִים. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אֱלִין עֵילָא וְתַתָּא וְאַרְבַּע סְטָרִין דְעֲלֵמָא. וּמָאן דְּאָרִיךְ בְּאַחַד, בְּעֵי לֵיהּ לְאַמְלָכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְלְאַרְבַּע סְטָרֵי דְעֲלֵמָא, וְהֵינּוּ אַחַד.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתִיב, (שיר השירים ב) עַל הָרִי בְּתַר, וְכַתִּיב, (שיר השירים ח) עַל הָרִי בְּשָׁמַיִם, מָאן אֵינוּן הָרִי בְּשָׁמַיִם. אֱלִין שִׁית בְּנִין דְלָאָה, דְּאַכְלָן שִׁית אַחְרָנִין, וְאֵינוּן תַּרְסִיסַר, וְאֵינוּן שִׁית. בְּגִין (רמ"א ע"א) דְּכָל חַד כְּלִיל בְּחַבְרִיָּה, וְלָאָה עֲלֵיָהּ, לְקִימָא (תהלים קיג) אִם הַבְּנִים שְׁמַחַה הַלְלוּיָהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כב) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים, בְּגִין דְּאֵיהוּ עֲלֵמָא דְאַתְּכַפְּסָא, וְלֹא אַתְּגַלְיָא, וְעַל דָּא (שם) שֶׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ. בְּגִין דְּאֵיהוּ עֲלֵמָא דְאַתְּכַפְּסָא, וְלֹא אַתְּגַלְיָא כָּלֵל.

וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ, הֵינּוּ דְכַתִּיב, (דברים ד) כִּי שָׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים וְגו' (שם) וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קֶצֶה הַשָּׁמַיִם. וְכָל הַיָּמִי, אֶקְרוּן הָרִי בְּשָׁמַיִם, מִכָּאן וְלַתְּתָא אֶקְרוּן הָרִי בְּתַר, (כ"ט ע"ב) דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד, וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים, טוּרֵי דְפִירוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּנֵי הַשְּׁפָחוֹת קְשִׁירוּ קְשָׁרִין, (קנייד ע"א) אַרְבַּע קְשָׁרִין דְאַצְטְרִיכוּ לְתַקּוּנָא. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּבִגִין כְּדָּהּ נִפְקִי לְבַר אֵינוּן קְשָׁרִין, וְאָף עַל גַּב דְּכִלְהוּ חַד, וּמִכָּאן וְלְהֵלָאָה כִּלְהוּ חַד, בְּאוּרַח מִיִּשְׁרָאֵל. וְעַל דָּא, כִּלְהוּ שְׁבֻטִין סְלָקִין בְּסִדְהוּתָא דְלַעֲיָלָא, הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קכב) שְׁשֹׁם עַלֹ שְׁבֻטִים שְׁבֻטֵי יְהוָה יְעֻדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (בראשית ל) וַיְהִי כִּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו', מִה חֲמָא יַעֲקֹב לְמִיָּהּ לְאוּרַחֲיָהּ, כְּדָּהּ אַתְּיָלִיד יוֹסֵף, וְעַד לֹא אַתְּיָלִיד יוֹסֵף לֹא בְּעָא לְמִיָּהּ לְאוּרַחֲיָהּ. אֶלָּא הָא אוּקְמוּהָ, דְחֲמָא דְאַתְּיָלִיד שְׁטָנָא דְעֵשׂוּ.

וְתָא חֲזִי, יוֹסֵף אֲשֵׁלִים דּוֹכְתִיָּה בְתַרְיָה וְיוֹסֵף זָכִי לִיָּה, דְּאֶקְרִי צְדִיק, וְהָכָא
סִיּוּמָא דְגּוּפָא. פִּיּוֹן דְּחָמָא יַעֲקֹב, דְּאֲשֵׁתִלִּים גּוּפָא, בְּעָא גּוּפָא לְמַהֲדָּ
לְאוֹרְחִיָּה, וְסִיּוּמָא דְגּוּפָא הוּא בְרִית. וְעַם כָּל דָּא בְּנִימָן אֲשֵׁלִים חּוּשְׁבָּנָא,
דְּבִיָּה אֲשֵׁתִלִּמו תְרִיסָר.

וְאִי תִימָא, וְכִי לֹא הָוָה יָדַע יַעֲקֹב, דְּעַד כְּעַן לֹא אֲשֵׁתִלִּמו שְׁבֻטִין, אִף עַל
גַּב דְּאֲתִילִיד יוֹסֵף, מֵאִי טַעֲמָא לֹא אוֹרִיֵּד עַד דִּיתִילִיד בְּנִימִין וְיִשְׁתִּלִּמו
שְׁבֻטִין. אֲלָא, יַעֲקֹב בְּחֻכְמָתָא עֲבַד, וּמְלָה יָדַע. אָמַר, וְדֵאִי אִי אֲשֵׁתִלִּמו
הָכָא כְּלָהוּ שְׁבֻטִין, הָא יָדַעְנָא דְתַקּוּנָא דְלַעֲיִלָּא שְׂרִיא עַלְיָהוּ כְּדָקָא יָאוּת.
וּבְאַרְעָא דָּא, לֹא לִיבְעִי דִישְׁתִּלִּמו, אֲלָא בְאַרְעָא קְדִישָׁא.

תָּא חֲזִי דְהָכִי הוּא, דְכְלָהוּ תְרִיסָר שְׁבֻטִין, תַּקּוּנָא דְעֲלָמָא תַתְּאָה נִינְהוּ,
וְכִיּוֹן דְּאֲתִילִיד בְּנִימִין, מִיתַת רַחֵל, וְנִטְלָא דּוֹכְתָא הָאִי עֲלָמָא תַתְּאָה,
לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּ. וְעַל דָּא לֹא אֲתִילִיד בְּנִימִין, אֲלָא בְאַרְעָא קְדִישָׁא, הָדָא
הוּא דְכְתִיב, (בראשית מח) וְאֲנִי בְבוֹאִי מִפְּדוֹן מִתָּה עָלִי רַחֵל בְּאַרְצָא כְּנַעַן בְּדַרְדָּרָא,
וְתַמָּן מִיתַת רַחֵל וְנִטְלָא דּוֹכְתָא, הָאִי עֲלָמָא תַתְּאָה, לְאַתְיִשְׁבָּא בְּבֵיתָא
שְׁלִימָתָא, וְכָל זְמַנָּא דְרַחֵל קִיִּימָא, עֲלָמָא תַתְּאָה לֹא אֲתַתְּקַנָּא בְּהוּ, מִיתַת
רַחֵל, נִטְלָא (ד"א ל"ג לעילא) בֵּיתָא בְשְׁלִימוּ.

וְאִי תִימָא, יֵאָה אֲמָאִי לֹא מִיתַת בְּהוּא זְמַנָּא. אֲלָא בְּגִין דְּבֵיתָא בְּעֲלָמָא
תַתְּאָה (נ"א עלאה) אִיָּהוּ, וְכֹלָא מִנִּיָּה הוּוּ לְאַתְתַּקְנָא, וְלָאוּ מַעֲלָמָא עֲלָאָה (נ"א
תתאה), וּבְגִין כְּדָּ לֹא מִיתַת בְּהוּא שְׁעֵתָא. וְכָל עוֹבְדוֹי דְלָאָה בְּאַתְתַּקְנָא
אִינּוֹן, בְּגִין דְּעֲלָמָא עֲלָאָה אִיָּהוּ בְּאַתְתַּקְנָא, וְלָאוּ בְּאַתְגְּלִיא, וּבְגִין כְּדָּ לֹא
אֲדַכְּרָא מִיתַתָּה דְלָאָה, כְּמִיתַתָּה דְרַחֵל.

דף קנח ע"ב

וְתָא חֲזִי, דְהָכִי הוּא וְדֵאִי. בְּגִין דְּעֲלָמָא עֲלָאָה, כָּל מַלּוּי בְּאַתְתַּקְנָא, וְעֲלָמָא
תַתְּאָה כָּל מַלּוּי בְּאַתְגְּלִיא. בְּגִין כְּדָּ, אֲתַתְּקַנָּא לָאָה בְּמַעֲרַתָּא דְכְּפֻלְתָּא,
וְרַחֵל בְּגִלּוּיָא דְאוֹרְחָא, דָּא בְּסַתְרָא, וְדָא בְּאַתְגְּלִיא. וּבְאַתְתַּקְנָא עֲלָמָא
עֲלָאָה אֲתַרְשִׁים, דְכְתִיב, (בראשית ל) וְתֵאמֶר לָאָה בְּאֲשֵׁרִי כִי אֲשֵׁרוּנִי בְנוֹת,
וּבְגִין כְּדָּ קִרְאָה שְׁמִיָּה אֲשֵׁר. (בגין כד כל ברכאן (דף קנח ע"ב) דתרין עלמין באתגליא
ובאתכסיא ועם כל דא).

וּבְגִין דָּא, כְּלָא חַד, דְהָא כְּלָא הָוִי מַעֲלָמָא עֲלָאָה. הָכִי נְמִי וּבְכָל אֲתַר, תְרִין
עֲלָמִין, דָּא בְּאַתְגְּלִיא וְדָא בְּאַתְתַּקְנָא. וְאֲנִן לֹא מְבָרְכִינוּ לְקוּדְשָׁא בְרִיֵּד
הוּא, אֲלָא בְתַרְיָן עֲלָמִין, דְכְתִיב, (תהלים קו) בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (קניג ע"ב)
מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. בְּגִינִי כְּדָּ, עֲלָמָא עֲלָאָה קִרְיָנוּ הוּ"א, וְקִרְיָנוּ לְעֲלָמָא
(שמות ק"ח ע"ב) תַתְּאָה אֲתִיָּה, בְּגִין דְּאִיָּהוּ בְּרוּךְ מַעֲלָמָא עֲלָאָה, עַל יָדָא
דְּצְדִיק. הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים קלח) בְּרוּךְ ה' מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם וְגוֹ. וְדֵאִי
מִצִּיּוֹן אִיָּהוּ בְּרוּךְ. תָּא חֲזִי, כְּגִוּוֹנָא דָּא (שמות לח) ה' ה' תְרִין עֲלָמִין (נשא ק"ח
ע"א) נִינְהוּ, דָּא בְּאַתְגְּלִיא וְדָא בְּאַתְתַּקְנָא, וְעַל דָּא פְּסִיק טַעֲמָא בְּגִוּוִיָּהוּ,

וּמַעֲלָמָא דָּא עַד עֲלָמָא דָּא, כֹּלָא חָד. (בראשית לא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וְגו', אָמַר (נדפס דף קס"ה ע"א בסתרי תורה) רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי, שְׁלִימוּתָא דַּיְעָקֹב דְּלֹא בָעָא לְמִיזַל אֶלָּא בְּרִשׁוּתִיהָ דְּלָבָן. וְאִי תִימָא, זְמַנָּא אַחֲרִינָא אֲמַאי לֹא אָזִיל בְּרִשׁוּתִיהָ. אֶלָּא בְּגִין דְּדַחִיל יַעֲקֹב, דְּלֹא יִשְׁבּוֹק לִיה, וַיִּשְׁתַּלְּמוּ תַרְיִסָר שְׁבֻטִין בְּאַרְעָא אַחֲרָא. וְעַל דָּא כִּיּוֹן דְּחֻמָּא דְּמָטָא שְׁעֵתָא דְּבִנְיָמִין, בְּרַח. כִּמָּה דָּאֵת אָמַר, וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

דְּכִיּוֹן דָּאֵתִילִיד בְּנִימִין, אֵתְקַשְׁרַת שְׁכִינְתָּא בְּכֻלְהוּ שְׁבֻטִין, וְנִטְלָא בֵּיתָא בְּכֻלְהוּ. וַיַּעֲקֹב הָוָה יָדַע בְּרֹזָא דְּחֻכְמָתָא, דְּכַד יִשְׁתַּלְּמוּ תַרְיִסָר שְׁבֻטִין, דְּשְׁכִינְתָּא תִתְקַשֵּׁט וְתִתְקַשֵּׁר בְּהוּ, וְרַחֵל תָּמוּת, וְאִיהִי נִטְלָא בֵּיתָא.

תָּא חֲזִי, הָכִי אֹלִיפְנָא, עֲלָמָא תִתְפָּאָה אֲתַחְזִי לִיה לַיַּעֲקֹב כִּמָּה דְּאֲתַחְזִי לְמֹשֶׁה, אֶלָּא דְּלֹא יִכִּילַת, עַד דְּהוּוּ תַרְיִסָר שְׁבֻטִין בְּבֵיתָא לְאֵתְקַשְׁרָא בְּהוּ, וְכַדִּין אֲתַדְּכִיֵּאת (נ"א אַתְדַּחִיֵּית) רַחֵל, וְנִטְלָא אִיהִי בֵּיתָא בְּכֻלְהוּ שְׁבֻטִין, וְהוּוּ עֲקָרָא דְּבֵיתָא, וְכַדִּין (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת וְדָאִי.

אָמַר יַעֲקֹב, הָא מָטָא זְמַנָּא, דְּאִשְׁתַּלְּמוּ תַרְיִסָר שְׁבֻטִין, וְדָאִי עֲלָמָא דְּלַעֲיָלָא יַחוּת הוּא לְבֵיתָא לְאֵתְקַשְׁרָא בְּהוּ, וּמִסְפְּנוּתָא דָּא אֲתַדְּחִיֵּיא קַמִּיהָ. אִי תָמוּת הָכָא, לֹא אַפּוֹק מִהָכָא לְעֵלְמִין. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא בְּאַרְעָא דָּא, לֹא אֲתַחְזִי לְאֵשְׁלָמָא בֵּיתָא. בְּגִין כִּדְּ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה וְגו', עַד לֹא אִשְׁתַּלְּמוּ שְׁבֻטִין.

שְׁמַע רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וְדָאִי כָּל מְלוֹי דְּרַבִּי יְהוּדָה שְׁפִיר, וְדָא סְלִיק עַל כֹּלָא. וְאִי תִימָא אֲמַאי לֹא אָזַל לִיה לְאוּרְחִיהָ מִיַּד. אֶלָּא, כָּל זְמַן דְּרַחֵל לֹא מִתְעַבְרָא מִבְּנִימִין, אֲתַעֲכַב תַּמּוֹן. כִּיּוֹן דְּמָטָא זְמַנָּא דְּבִנְיָמִין, עָרַק וְלֹא בָעָא רִשׁוּתָא, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַכַּב תַּמּוֹן וַיִּתְחַבֵּר יַעֲקֹב בְּכוּלְהוּ שְׁבֻטִין, בְּאַתְרָא (דלֵא) דְּאַצְטְרִיָּד.

רַבִּי אַבְרָם פְּתַח, (שמות ד) וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיִּשָּׁב אֶל יִתְרַ חוּתְנֹו וְגו'. תָּא חֲזִי, מֹשֶׁה רָעִי עָנָא דְּיִתְרוֹ חֲמוּי הָוָה, וְדִיּוּרִיָּה הָוָה בִּיה. וְכַד בְּעִי לְמִיזַל, לֹא אָזַל אֶלָּא בְּרִשׁוּתָא דִּידִיהָ. וַיַּעֲקֹב דְּהָוָה שְׁלִים וְדִיּוּרִיָּה הָוָה תְּדִיר עֲמִיהָ דְּלָבָן, אֲמַאי לֹא בָעָא רִשׁוּתָא מִנִּיהָ. אֶלָּא הָא אֲתַמָּר דְּלֹא יִגְלַגֵּל לָבָן עֲמִיהָ גִלְגוּלִין וַיִּשְׁתַּאֲרַת תַּמּוֹן. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אָמַר לִיה, וּמִיָּד גִּלְגַּל עֲלִיהָ גִלְגוּלִין וְאִשְׁתַּאֲרַת תַּמּוֹן, וְהִשְׁתַּאֲרַת דְּחִיל מִנִּיהָ.

אַבְל יִתְרוֹ, לֹא הָוָה הָכִי לְגַבִּי מֹשֶׁה. בְּגִין דְּלָבָן חֲרָשָׁא הָוָה, וּבְחֲרָשָׁא הָוָה כָּל עוֹבְדוֹי לְגַבִּי דַּיַּעֲקֹב, וְהִשְׁתַּאֲרַת לֹא בָעָא יַעֲקֹב לְאֲתַעֲכַבָּא תַּמּוֹן, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּה הוּא אָמַר לִיה (בראשית לא) שׁוּב אֶל אֲרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְגו'. וְעַל דָּא לֹא בָעָא לְאֲתַעֲכַבָּא וּלְמִישְׁבֵּק פְּקוּדָא דְּמַרְיָה.

תָּא חֲזִי כְּתִיב, (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וְגו', פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מו) לְמַנְצַח לְבַנֵּי קֶרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. הָאִי קָרָא, אִית לְאַסְתַּכְּלָא בִּיה, דְּרֹזָא דְּחֻכְמָתָא אִיהוּ. וְכָל הַנֵּי שִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹ, דְּהוּוּ אָמַרִי בְּנֵי קֶרַח, כְּלָהוּ

מחֲדָתֵינוּ אֵינּוּן שִׁירֵינוּ וְתוֹשֶׁבֶתוֹ דְּהוּוּ מְלַקְדָּמִינוּ, וְכֵן כָּל אֵינּוּן שִׁירֵינוּ
וְתוֹשֶׁבֶתוֹ דְּאָמַר דּוּד וְכָל אֵינּוּן דְּהוּוּ עֲמִיחָה, כְּלָהוּ הוּוּ בְּרָזָא עֲלָאָה, בְּרָזָא
דְּחֻכְמָתָא.

דף קנט ע"א

תָּא חֲזִי, עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲלֵמָא תַּתְּאָה כְּגוּוֹנָא דְּעֲלֵמָא עֲלָאָה, וְכָל
אֵינּוּן סְדָרֵינוּ דְּסְדָרוּ דּוּד וְשְׁלֵמָה בְּרִיחָה, וְכָל אֵינּוּן נְבִיאֵי קְשׁוּט כְּלָהוּ (דף קנט
ע"א) סְדָרוּ כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲלָא.

תָּא חֲזִי, כְּגוּוֹנָא דְּאִיכָא מְשֻׁמְרוֹת בְּאַרְעָא, הֲכִי נְמִי בְּרֻקִיעָא. דְּמִזְמָרֵי
לְמַרְיָהוּ, וְאַמְרֵי שִׁירְתָּא תְּדִיר. וְכָלָהוּ קִיּוּמִין אֵלִינוּ לְקַבֵּל אֵלִינוּ, וְכָלָא
בְּסְדָרוֹ דְּשִׁירֵינוּ וְתוֹשֶׁבֶתוֹ, וְהָא אִוְקָמוּהָ חֲבָרִיא.

עֲלָמוֹת שִׁיר, מֵאֵי עֲלָמוֹת שִׁיר. אֲלָא כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) שְׁשִׁים
הֵמָּה מְלָכוֹת וְשְׁמוֹנִים פְּלִגְשִׁים וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר. מֵאֵי וְעֲלָמוֹת אֵין
מְסַפֵּר. כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר (אִיּוֹב כח) הֵיטֵּשׁ מְסַפֵּר לְגִדּוּדֵינוּ. וּבְגִין דְּלִית לּוֹן
חוֹשְׁבָנָא, כְּתִיב וְעֲלָמוֹת אֵין מְסַפֵּר.

וְכָלָהוּ שׁוּרֵינוּ שׁוּרֵינוּ, מְסַחְרוֹ סְדָרֵינוּ, אֵלִינוּ לְקַבֵּיל אֵלִינוּ, לְזַמְרָא וּלְשַׁבְּחָא
לְמַרְיָהוּ, וְאַלִינוּ אֵינּוּן עֲלָמוֹת שִׁיר. וּבְגִין דְּאֵית עֲלָמוֹת דְּלָא מְזַמְרִין כְּאַלִינוּ,
אֵלִינוּ אֲקָרוּן עֲלָמוֹת שִׁיר.

תַּלְתָּ (נִדְפֵס פְּקוּדֵי רַבִּיחַ ע"א) סְדָרֵינוּ מִתְּפָרְשׁוֹן לְכָל סֵטֵר לְדִי סֵטֵרֵי עֲלֵמָא, וּבְכָל
סְדָרָא וְסְדָרָא דְּאֵיחֵי לְכָל סֵטֵר, תַּלְתָּ סְדָרֵינוּ אַחְרָנִינוּ. סְדָרָא קְדָמָאָה
דְּלִסְטֵר מְזַרְחָה, תַּלְתָּ סְדָרֵינוּ אֵינּוּן. וְאַינּוּן תַּשְׁעָה סְדָרֵינוּ, בְּגִין דְּכָל סְדָרָא
מֵאֵינּוּן תַּלְתָּ, אֵית לִיהָ תַּלְתָּ סְדָרֵינוּ, וְאַשְׁתַּכְּחוּ דְּאַינּוּן תַּשְׁעָה, וְכְמָה אֲלָף
וּרְבָבֹן תַּחוּתֵיהוּ.

הֵנִי סְדָרֵינוּ תַּשְׁעָה, כּוּלָהוּ מִתְּנַהֲגֵי בְּאַתְנוֹן רְשִׁימוֹ, וְכָל סְדָרָא אֶסְתְּכִי
לְאַינּוּן אַתְנוֹן רְשִׁימוֹ, (ס"א והא אוקמוה וכו' לכל סדרא וסדרא, וכלהו נטלי באתנון רשימין
ואלן עלאי מאלן וקיימאן אלן על אלן) וּמִתְּחַבְּרֵן כְּלָהוּ, וְאַמְרֵי שִׁירְתָּא. וְכַד אֵינּוּן
אַתְנוֹן פְּרַחֵי גוֹ אִוִּירָא דְּרוּחָא (ההוא) דְּמִמְנָא עַל כְּלָא, כְּדִין אֵינּוּן נְטָלִי,
וְשִׁירְתָּא אַתְבַּסֵּס, וְחַד אֵת אַתְבַּטֵּשׁ מִתְּתָא. וְהָהוּא אֵת סְלֵקָא וְנַחְתָּא
וְתַרִין אַתְנוֹן פְּרַחֵי עֲלִיָּהוּ, וְהָאֵי אֵת מִתְּתָא, סְלֵקָא סְדָרָא מִתְּתָא לְעִילָא
וְאַתְחַבְּרָ בְּהוּ, וְאַתְעַבִּידוּ תַּלְתָּ אַתְנוֹן, כְּלָהוּ לְפּוּס אַתְנוֹן יְה"ו, דְּאַינּוּן תַּלְתָּ
גוֹ אֶסְפֵּקְלָרִיא הִמְאִירָה. מֵאֵילִין אַתְפָּרְשׁוּ תַּלְתָּ סְדָרֵינוּ וְאַינּוּן תַּרִין אַתְנוֹן,
וְהָהוּא אֵת דְּסְלֵקָא, מִתְּחַבְּרָא עֲמָהוּן וְאַינּוּן תַּלְתָּ.

תָּא חֲזִי, אֵינּוּן תַּרִין אַתְנוֹן עֲלָאִינוּ, דְּסְלֵקִינוּ בְּאַוִּירָא, אֵינּוּן כְּלִילֹן דָּא בְּדָא,
רַחֲמֵי בְּדִינָא. וּבְגִין כְּדִין אֵינּוּן תַּרִין, וְאַינּוּן מְעֲלֵמָא עֲלָאָה בְּרָזָא דְּדְכוּרָא,
וְהָאֵי דְּסְלֵקָא וְאַתְחַבְּרָא עֲמָהוּן אֵיחֵי נוֹקְבָא, וְאַתְכְּלִילַת בְּתַרוּוִיָּהוּ.

כְּגוֹנוֹנָא דְנוֹקְבָא אֲתַכְלִילַת בְּתַרְי סְטְרִי, בִּימִינָא וּבְשִׁמְאֵלָא, וְאֲתַחְבַּרַת בְּהוּ, הִכִּי נָמִי הָאִי אֶת נּוֹקְבָא, דְּאֲתַחְבַּרַת בְּתַרְי אֲתוּוֹן אַחְרָנִין, וְאִינוּן בְּתַרְיִן סְטְרִין, אֱלִין עֲלָאִין, וְדָא לְתַתָּא, וְכֹלָא אִיהוּ חֵד, דְּכֹר וְנוֹקְבָא. (בר) דְּכִד אֲתַבְרִי עֲלֵמָא, דְּאִינוּן אֲתוּוֹן מְעֲלֵמָא עֲלָאָה נִינְהוּ, דְּאִינוּן אוֹלִידוּ כֹּל עוּבְדִין לְתַתָּא, כְּגוֹנוֹנָא דְלֵהוֹן מִמֶּשׁ, וּבִגִּין כְּדִ מֵאן דִּינְדַע לוֹן וְאִזְדַּהֵר בְּהוּ, רַחִים לְעִילָא וְרַחִים לְתַתָּא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֱלִין אֲתוּוֹן כְּלֵהוּ, דְּכֹר וְנוֹקְבָא, לְאֲתַכְלֵלָא כְּחֵדָא בְּרִזָּא דְּמִיִּין עֲלָאִין וּמִיִּין תַּתָּאִין, וְכֹלָא חֵד, וְדָא אִיהוּ יַחֲוּדָא שְׁלִים. וּבִגִּין כְּדִ, מֵאן דִּינְדַע לְהוּ, וְאִזְדַּהֵר בְּהוּ, זִכְרָאָה אִיהוּ חוּלְקִיָּה בְּהָאִי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דְּאֲתִי, בְּגִין דְּאִיהוּ עֲקָרָא דִּיחֲוּדָא שְׁלִים כְּדָקָא יָאוּת. תַּלְתַּת תַּלְתַּת מִסְטְרָא דָּא וּמִסְטְרָא דָּא, בִּיחֲוּדָא חֵדָא בְּשְׁלִימוּ דְּכֹלָא. וְכֹלָהוּ רִזָּא דְּסִדְרָא עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי, כְּגוֹנוֹנָא דְלֵעִילָא, דְּהֵהוּא סִדְרָא תַּלְתַּת תַּלְתַּת בְּרִזָּא חֵדָא.

סִדְרָא תַּנְיִינָא דְלִסְטֵר דְרוֹם, תַּלְתַּת סִדְרִין אִינוּן לְהֵהוּא סְטְרָא. וְכֹל סִדְרָא וְסִדְרָא תַּלְתַּת תַּלְתַּת, וְאִינוּן תַּשְׁעָה, כְּמָה דְּאֲתַמַּר. וְאֲתוּוֹן אֲתַפְלְגוּ הִכִּי. לְכֹל סְטְרִי, לְאֲתַחְבַּרָא כֹּלָא כְּחֵד, בְּגִין דְּאִית אֲתוּוֹן בְּרִזָּא דְנוֹקְבָא, וְאֲתוּוֹן בְּרִזָּא דְּדְכוּרָא, וְאֲתַחְבַּרוּ כְּלֵהוּ כְּחֵדָא, וְהוּוּ חֵד בְּרִזָּא דְשִׁמְא קְדִישָׁא שְׁלִים. וּלְגַבִּיָּהוּ סִדְרִין מִמֶּנּוּן תַּלְתַּת תַּלְתַּת, כְּמָה דְּאֲתַמַּר. וְכֹלָא נִפְקָא מִסִּדְרָא דְּאֲבֵהוּן דְלֵעִילָא, כְּסִדְרָא דְּאֲתַתְקַנָּא אֲתוּוֹן דְשִׁמְא קְדִישָׁא יְהוּ, כְּמָה דְּאֲתַמַּר. הֵנִי סִדְרִין כְּלֵהוּ, מִתְנַהֲגִי בְּאֱלִין אֲתוּוֹן יִדְיעוּן, וְנִטְלִי בְּהוּ, וְכְמָה חִילִין וְרַבּוּן כְּלֵהוּ לְתַתָּא, דְּנִטְלִי וְאֲתַנַּהֲגִי בְּסִדְרָא דָּא.

דף קנט ע"ב

סִדְרָא תַּלִּיתָאָה דְלִסְטֵר צְפוֹן, בְּתַלְתַּת סִדְרִין אִינוּן לְהֵהוּא סְטְרָא, וְאִינוּן תַּשְׁעָה. וּבְתַלְתַּת סְטְרִין תַּלְתַּת לְכֹל סְטֵר אִינוּן תַּשְׁעָה, וְאִינוּן סִדְרִין מִתַּלְתַּת סְטְרִין כְּמָה דְּאֲתַמַּר. שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִים, (דף קנט ע"ב) בְּרִזָּא דְּאֲתוּוֹן דְּאִינוּן שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין. וְאִי עַל גַּב דְּאִינוּן תַּרְיִן וְעֶשְׂרִין, שְׁלִימוּ דְּאֲתוּוֹן אִינוּן שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין. וְהִכִּי סִדְרָא דְּסִדְרִין אֱלִין.

שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין לְתַלְתַּת תַּלְתַּת סִדְרִין לְכֹל סְטֵר. וְאֲשַׁתְּכַחוּ אֱלִין גִּי מְהָאִי סְטְרָא דְּאִינוּן ט', וְאֱלִין תַּלְתַּת מְהָאִי סְטְרָא דְּאִינוּן תַּשְׁעָה, וְאֱלִין תַּלְתַּת דְּהָאִי סְטְרָא דְּאִינוּן תַּשְׁעָה. אֲשַׁתְּכַחוּ כְּלֵהוּ שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין.

וְרִזָּא דְּאֱלִין שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין, אִינוּן תַּשְׁעָה אֲתוּוֹן (אִינוּן) דְּאִינוּן בְּרִזָּא דְנוֹקְבִי, לְאֲתַחְבַּרָא בְּהוּ נּוֹקְבָא, עִם אִינוּן תַּמְנִי סְרִי סְטְרִי אַחְרָנִין, בְּרִזָּא דְּאֲתַמַּר (נ"א דכר), וְכֹלָא אִיהוּ כְּדָקָא חֲזִי.

תָּא חֲזִי, כְּגוֹנוֹנָא דְּאִינוּן אֲתוּוֹן עֲלָאִין דְּעֲלֵמָא עֲלָאָה, הִכִּי נָמִי אֲתוּוֹן אַחְרָנִין לְתַתָּא. אֲתוּוֹן עֲלָאִין רַבְרַבִּין, וְאֲתוּוֹן תַּתָּאִין זְעִירִין, וְכֹלָא דָּא כְּגוֹנוֹנָא דָּא, וְכֹל הֵנִי רִזִּין, בְּרִזָּא דְּכֹר וְנוֹקְבָא, כֹּלָא חֵד בְּשְׁלִימוּ.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, בְּשָׂרָה כְּתִיב פְּקִידָה, וּבְרַחֵל כְּתִיב זְכִירָה. אֲמַאי, בְּגִין דְּזָכוֹר אֲתֵרְשִׁים בְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ בְּרִית שְׁלוֹם כְּדֵּ אֲתַעְבִּיד יוֹסֵף, וּבְמָה כְּדֵ נָטַל שׁוֹר בְּהִדְיָה דְלָא יִתְקִיף לְסִטְרָא אַחְרָא. וּבְגִין כְּדֵ אֲתַקְרִי יוֹסֵף בְּכוֹר, דְּהָהוּא שׁוֹר דְּנָטַל, בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וְדָאִי, וְהָהוּא שׁוֹר, שׁוֹר תַּם וַיַּעֲקֹב אִישׁ תַּם. רַבּוֹן וְשְׁלִיט מְאֵרִיה דְּבֵיתָא, דְּהָהוּא שׁוֹר תַּם שְׂאֵרֵי בְּגוּיָה: (עד כאן מההשמטות) (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, דְּהָא בְּמִזְלָא תֵּלִיא, וּבְגִין כְּדֵ כְּתִיב בְּהָ זְכִירָה. (בראשית כא) וְהִ' פָּקֵד אֶת שָׂרָה, לָאוּ מִמִּזְלָא הָוָה. וְאִי תֵּימָא דְּהָא בְּנִין בְּמִזְלָא תֵּלִיין וְלָא לְתַתָּא, הֲכָא בְּשָׂרָה לָאוּ בְּמִזְלָא הָוָה. אֲלָא וְהִ' כְּתִיב, כֹּלָא כְּחֻדָּא.

אִי הֲכִי אֲמַאי כְּתִיב פְּקִידָה, אֲלָא וְדָאִי זְכִירָה, (דא) הֵנּוּת מְקַדְמַת דְּנָא, וְאֲתַמְסֹר מִפְתָּחָא דָּא לְתַתָּא, כְּמָה דְּכְתִיב, (בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה וְגוֹי. וּלְבַתֵּר כְּגוֹוֹנָא דָּא, וְכִיּוֹן דְּאֲדַכְּר, בְּרָזָא דְלַעִילָא, לְבַתֵּר אֲתַמְר בְּרָזָא דְנוֹקְבָא פְּקִידָה, לְמַהוּי כֹּלָלָא דְכֹלָא כְּחֻדָּא.

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל. רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (שמות ו) וְגַם אֲנִי שָׂמַעְתִּי אֶת נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרִים מַעֲבִידִים אֹתָם וְאֲזָכֹר אֶת בְּרִיתִי. וְאֲזָכֹר הָא זְכִירָה, בְּגִין דְּאִיהוּ לַעִילָא. דְּהָאִי מִזְלָא דְּאִיהוּ לַעִילָא בְּדְכוּרָא, אֲתַא עַל פְּקִידָה דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא לְתַתָּא בְּנוֹקְבָא. כְּגוֹוֹנָא דָּא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, כְּמָה דְּאֲתַּ אָמַר וְאֲזָכֹר אֶת בְּרִיתִי.

תַּא חֲזִי, כְּתִיב, (שמות ג) פָּקֵד פְּקִדְתִּי אֶתְכֶם, וְכִי פָּקֵד פְּקִדְתִּי, וְהָא פְּקִידָה בְּנוֹקְבָא קִיַּמָּא וּבְהָהוּא זְמַנָּא בְּגִלוּתָא הֵנּוּת, וְאִיהִי אֲמַרְתָּ פָּקֵד פְּקִדְתִּי. אֲלָא הֲכָא אִיתַּ לְאֲסַתְפְּלָא, וְרָזָא דְּחֲכַמְתָּא הֲכָא וְאִיהִי בְּגִלוּתָא הִיךְ אֲתַחֲזִי לְמַשָּׁה הֲכָא, וְהִיךְ אֲמַרְתָּ פָּקֵד פְּקִדְתִּי.

אֲלָא הֲכִי אוֹלִיפְנָא שְׂמֵשָׂא כְּדֵ נְהִיר, אִיהוּ בְּשְׂמִינָא, וְתוֹקְפִיָּה וְחִילִיָּה שְׁלֵטָא עַל אֲרַעָא בְּכָל אַתְר. כְּגוֹוֹנָא דָּא (ישעיה ו) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּזַמְנָא דְּמִקְדָּשָׁא קָאִים, מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דָּא אֲרַעָא קִדִּישָׁא. וְהַשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, אִיהִי לַעִילָא, וְתוֹקְפָא סַחְרָא לְהוּ לִישְׂרָאֵל לְאַגְנָא עַלִּיהוּ, וְאָף עַל גַּב דְּאִינוּן בְּאֲרַעָא אַחְרָא.

וְתַא חֲזִי, שְׂכִינְתָּא לְתַתָּא וּשְׂכִינְתָּא לַעִילָא. שְׂכִינְתָּא לַעִילָא בְּתַרִּיסֹר תַּחֲוּמֵי רְתִיכִין קִדִּישִׁין, וְתַרִּיסֹר חִיּוּן עֲלָאִין. שְׂכִינְתָּא לְתַתָּא בְּתַרִּיסֹר שְׂבִטִין קִדִּישִׁין, וּכְדִין אֲתַכְּלִילַת שְׂכִינְתָּא לַעִילָא וְתַתָּא, וְכֹלָא בְּחַד זְמַנָּא כְּחֻדָּא. וְאָף עַל גַּב דְּבְזַמְנָא דִּישְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא לְתַתָּא, לָא אֲתַתְּקַנְתָּ לַעִילָא, הֲכִי נְמִי לָא אֲתַתְּקַנְתָּ, בְּגִין דְּלְתַתָּא לָא אֲתַתְּקַנְתָּ, וְדָא הוּא בְּגִלוּתָא עֲמַהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא עֲמַהוּן.

בְּמָה אֲתַתְּקַנְתָּ, לְמַלְכָּא דְּמִית בְּרִיָּה, מָה עַבַּד כְּפָא לִיָּה לְעַרְסִיָּה עַל אַבְלָא דְּבְרִיָּה, וְלָא אֲתַתְּקִין לִיָּה לְעַרְסִיָּה, אֲלָא נָטַל כּוּבִין וְדְרִדְרִין, וְאֲטִיל תַּחֲוּת עַרְסִיָּה, וְשְׂכִיב עַלִּיהָ, כְּדֵ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּיּוֹן דְּאֲתַגְּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְאֲתַחַרְב

מקדשא, נטל כובין ודרדרין ושווי תחזיתיה, הדא הוא דכתיב, (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. בגין דישראל הווי בגלותא.

דף קס ע"א

פקד פקדתי אתכם, מאן דלא קיימא ברשותיה, מה פקיד, ומה עביד. אלא פקד מלעילא, פקדתי מלתתא, מאי טעמא, בגין דהאי זכירה הות עלה מקדמת דנא, דכתיב ואזכר את בריתי. כיון דכתיב ואזכר, הא זכירה אתמנא עלה, ובגין כך אמרת לבתר פקד פקדתי. (דף קס ע"א) דהא סימנא נקטת מקדמת דנא. כגוונא דא שרה דכתיב, (בראשית כא) וה' פקד את שרה. אבל הכא רחל דלא אדפרת מקדמת דנא, לא אתמר בה פקידה אלא זכירה, וכלא בזכירה איהו, ברזא דמזלא.

רבי יהודה ורבי חזקיה, הווי אזלי מקפוטקנא ללוד, והוה רבי יהודה רכיב, ורבי חזקיה על רגלוי, אדהכי נחת רבי יהודה, אמר מפאן ולהלאה נתעסק באורייתא, כמה דכתיב, (דברים לב) הבו גדל לאלהינו.

אמר ליה אלו הוינא תלתא, יאות הוא דחד יימא, ותרין יתיבו ליה. אמר ליה, הני מלי בברכאן. בגין דאדפר חד שמא דקודשא בריך הוא, ותרין יתיבו ליה. הדא הוא דכתיב, (דברים לב) כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו. כי שם ה' אקרא, דא חד דמברך, הבו גדל לאלהינו, אליו תרין אחרנין. אבל באורייתא אפילו תרי יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשבחא דאורייתא לקודשא בריך הוא.

אמר ליה רבי חזקיה, לגבי ברכאן אמאי תלת. אמר ליה, הא אוקמוה ואתמר, דכתיב הבו גדל לאלהינו. אבל רזא דמלה הכא, דהא כל רזין דברכאן הכי איהו, חד לברכא ותרין לאתבא, בגין דיסלק (דיסתלק) שבחא דקודשא בריך הוא ברזא דתלתא. חד מברך ותרין (אמרי אמר) דאודו, ודא הוא קיומא דברכאן, וברזא עלאה פדקא יאות, וברזא דתלת כמה דאוקמוה.

עד דהווי אזלי, אמר רבי יהודה, תנינו, אית זכירה לטב, ואית זכירה לביש, אית פקידה לטב, ואית פקידה לביש. אית זכירה לטב, כמה דאוקמוה, דכתיב (ויקרא כו) וזכרתי להם ברית ראשונים וגו'. (בראשית ח) ויזכר אלהים את נח. (שמות ב) ויזכר אלהים את בריתו. ואית זכירה לביש, דכתיב, (תהלים עח) ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב. פקידה לטב, דכתיב, (שמות ג) פקד פקדתי אתכם. פקידה לביש, דכתיב, (תהלים פט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. וכלהו רזין עלאין.

כל הני זכירה ופקידה לטב, אליו אינו דרגין ידיען. רזא דמהימנותא דכר ונוקבא רזא חדא, זכירה ופקידה, ואליו אינו לטב. זכירה ופקידה לביש, אליו אינו רזא דסטר אחרא, דקיימא ברזא דאלהים אחרים, דכר

וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא, זְכִירָה בְּהַאי, וּפְקִידָה בְּהַאי, וְאַלִין אִינוּן דְּקִימִין תְּדִיר לְבִישׁ. וְאַלִין לְקַבִּיל אִלִין. מְהֵכָא נְפָקִי כָּל רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל קְדוּשָׁין עֲלֵאִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ. וּמְהֵכָא נְפָקִי כָּל זִינִין בִּישׁוּן וְכָל מוֹתָא, וְכָל סְטָרִין וְזִינִין בִּישׁוּן בְּעֵלְמָא וְאוּקְמוּהָ. וְדָא בְּהַפּוֹכָא מִן דָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵכִי הוּא וְדָאִי, זְכָאָה אִיהוּ, מֵאֵן דְּחוּלְקִיָּה אֲתַקְיָים בְּסִטְרָא טְבָא, וְלֹא יִרְכִין גְּרַמִּיָּה לְסִטְרָא אַחְרָא, וְיִשְׁתַּזְיֵב מְנַהוּן. אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, הֵכִי הוּא וְדָאִי, וְזָכָאָה מֵאֵן דְּיִכִּיל לְאַשְׁתַּזְבָּא מְנִיָּה מִהֵהוּא סִטְרָא, וְזָכָאִין אִינוּן צְדִיקָאִי, דְּיִכִּיל לְאַשְׁתַּזְבָּא מְנִיָּהוּ, וְלֹאֲגַחַא קֶרְבָּא בְּהֵהוּא סִטְרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה בְּמָה. פֶּתַח וְאָמַר, (משלי כד) כִּי בְּתַחֲבוּלוֹת תַעֲשֶׂה לָּךְ מִלְחָמָה וְגו'. מֵאֵן מִלְחָמָה, דָּא מִלְחָמָה דְּהֵהוּא סִטְרָא בִישָׂא, דְּאַצְטְרִיךְ בַּר נֶשׁ לְאַגְחָא בִּיה קֶרְבָּא, וְלִשְׁלֹטָאָה עֲלוּי וְלֹאֲשְׁתַּזְבָּא מְנִיָּה.

תָּא חֲזִי, דְּיַעֲקֹב הֵכִי אֲשֶׁתִּדַּל לְגַבֵּי עֵשָׂו, בְּגִין הֵהוּא סִטְרָא דִילִיָּה. לְאַתְחַכְמָא עֲלוּי וְלִמְיֻזַּל עֲמִיָּה בְּעַקִּימוּ בְּכָל מַה דְּאַצְטְרִיךְ, בְּגִין לְשִׁלְטָאָה עֲלוּי בְּרִישָׂא וְסוּפָא, וְכֹלָא כְּדָקָא יָאוּת. וְרִישָׂא וְסוּפָא כְּחֻדָּא דָּא כְּגוּוֹנָא דָּא, כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית כה) בְּכַרְתִּי, וּלְבַתֶּר בְּרַכְתִּי, שִׁירוּתָא וְסוּפָא כְּחֻדָּא, דָּא כְּגוּוֹנָא דָּא. בְּגִין לְשִׁלְטָאָה עֲלוּי בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל כְּדָקָא חֲזִי לִיה. וּבְגִין כְּדָּא זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאַשְׁתַּזְיֵב מְנִיָּהוּ, וְיִכִּיל לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיָּהוּ.

תָּא חֲזִי, זְכִירָה וּפְקִידָה לְטַב אִינוּן כְּחֻדָּא בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא, וְזָכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּתַר מְהִימְנוּתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הושע יא) אַחְרֵי ה' יִלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשָּׂאֵג וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הֵכִי הוּא וְדָאִי.

דף קס ע"ב

וְתָא חֲזִי, בַּר נֶשׁ כַּד צְלִי צְלוּתִיָּה, לֹא יִימָא עֲלִיָּה זְכָרְנִי וּפְקִידָנִי. בְּגִין דְּאַיְכָּא זְכִירָה וּפְקִידָה לְטַב, וְזְכִירָה וּפְקִידָה (דף קס ע"ב) לְבִישׁ, וְזִמְיֻנִין לְנִטְלָא מְלָה מִן פּוּמָא, וְאַתְיִין לְאַדְכָּרָא חוּבוּי דְבַר נֶשׁ וְלַעֲנֵשָׂא לִיה. בַּר אִי אִיהוּ זְכָאָה שְׁלִים, דְּכַד בְּדָקִי חוּבוּי, הֵהִיא זְכִירָה וּפְקִידָה לְבִישׁ לֹא יִשְׁכַּחוּן לוֹן, כְּגוּן עֲזָרָא דְאַמַר (נחמיה יג) זְכָרָה לִי אֱלֹהֵי לְטוֹבָה.

דְּהָא בְּכָל אַתְר, דְּבַר נֶשׁ צְלִי צְלוּתִיָּה, יְכָלִיל גְּרַמִּיָּה בִין סְגִיָּאִין בְּכָלְלָא דְסְגִיָּאִין. וְתָא חֲזִי שׁוּנְמִית, כַּד אָמַר לָהּ אֱלִישָׁע, (מלכים ב ד) הֵיִשׁ לְדַבְּרָ לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שַׂר הַצָּבָא. הֵיִשׁ לְדַבְּרָ לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ, הֵהוּא יוּמָא, יוֹם טוֹב דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה, וְהֵהוּא יוּמָא דְמִלְכוּתָא דְרַקִיעָא שְׁלֹטָא לְמִידָן עֲלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶקְרִי מְלָךְ הַמְּשַׁפֵּט בְּהֵהוּא זְמַנָּא. וּבְגִין כְּדָּא אָמַר לָהּ, הֵיִשׁ לְדַבְּרָ לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ.

מה כתיב, (מלכים ב ד) ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. מאי קאמר. לא בעינא, למהוי רשימא לעילא, אלא לאעלא רישאי בין סגיאין, ולא לאפקא מפללא דלהון. וכך בעי ליה לבר נש, לאתפללא בכללא דסגיאין ולא לאתיחדא בלחודוי, בגין דלא ישגחון עליה, לאדפרא חובוי כדקאמר.

פתח רבי יהודה ואמר (איוב לח) הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה. האי קרא, קודשא בריך הוא אומר ליה לאיוב, כד חמא דאיוב דחיק גרמיה על דינוי דקודשא בריך הוא.

תא חזי, איוב אומר (איוב יג) הן יקטלני לו איחל, כתיב לא באלוף וקרי לו בוא"ו, וכלא איהו. אומר ליה קודשא בריך הוא, וכי אנא קטיל בני נשא, הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, כמה תרעין אינון פתיחו ביהוה סטרא. ומותא שלטא עליהו, וכלהו סתימין מבני נשא, (ס"א ולא יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא) ולא ידעין אינון שערים.

ושערי צלמות תראה. מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות. אלא מות וצלמות כחדא אינון, וזווגא חדא אינון. מות הא אתמר, דא מלאך המות, והא אוקמוה. צלמות, צל מות. האי איהו מאן דרכיב עליה, ואיהו צלא דיליה, ותוקפא דיליה, לאזדווגא כחדא, בקשורא חד ואינון חד.

וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרן בהו אינון שערים דלהון כמה דלעילא, כמה דאת אמר, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וגו'. ואלין (אינון שערים) איקרו נהרין ונחליו, שית סטרין דעלמא. אוף הכי אינון שערי מות, ושערי צלמות מסטרא אחרא, דרגין ידיעו דשלטין בעלמא. שערי מות ושערי צלמות, דא נוקבא ודא דכורא, ותרווייהו כחדא.

ועל דא, אומר קודשא בריך הוא ליה לאיוב, בגין כל אינון מלין, דאיהו אומר (איוב ז) פלה ענו וילך כן יורד שאול לא יעלה, וכל אינון שאר מלין. אומר קודשא בריך הוא הנגלו לך שערי מות, למנדע דהא פלהו ברשותי, וכלהו זמינין לאתבערא מעלמא, דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח וגו'.

תא חזי, (בראשית ל) ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה. תרי זמנין, אלהים אלהים, אמאי. אלא, חד מעלמא דדכורא, וחד מעלמא דנוקבא, בגין דבמזלא תלויא מלתא.

וכד אתערת רחל בשמא דא, דכתיב, (בראשית ל) יוסף ה' לי בן אחר, ידע יעקב דאיהי אתחזייה לאשלמא פלהו שבטין ולא תתקיים בעלמא, בגין כך בעא למיזל ולא יכיל. וכד מטא זמנא דבנימין, ערק ואזל ליה, בגין דבארעא אחרא לא ישתלם ביתא, לאתקשרא עלמא קדישא ביה.

וְהִינּוּ דְכָתִיב, (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אַבְוֹתֶיךָ וְלִמּוֹלְדֹתֶיךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. מֵאִי וְאֶהְיֶה עִמָּךְ. אֲלֵא אָמַר לִיה, עַד הַכֹּא, רַחֵל הוֹת עִמָּךְ עֵקֶרָא דְבֵיתָא. מִפְּאֹן וְלִהְלֵאָה, אֲנָא אָהָא עִמָּךְ וְאֶטוּל בֵּיתָא בְּהַדָּךְ בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין. וְהִינּוּ דְכָתִיב, וְאָנִי בָבְאִי מִפְּדוֹן מִתָּה עָלִי רַחֵל. עָלִי הָוָה, וּבְגִינִי הָוָה מְלָה דְאֶתְדַחֲקָא אִיהִי וְאֶתְיָא דִּיּוֹרָא אַחְרָא, וְנָטְלָא בֵּיתָא בְּגִינִי לְדִיּוֹרָא עִמִּי. (בראשית ט) וַיֹּאמֶר נְקֻבָּה שְׁכָרְךָ עָלִי וְאֶתְנָה, מֵאִי נְקֻבָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֵהוּא רְשָׁע אָמַר, אֲנָא חֲמִי, דִּיעֲקֹב לָא אֶסְתַּכַּל אֲלֵא בְּנוֹקְבִי, (דף קסא ע"א) וּבְגִין כֶּךָ יִפְלַח לִי. אָמַר נְקֻבָּה שְׁכָרְךָ, הָא נְקֻבָּה דְאִיהוּ שְׁכָרְךָ כִּד בְּקֻדְמִיתָא. וְאֶתְנָה, אִימָא מֵאֹן נְקֻבָּה אֶסְתַּכַּלְתְּ בֵּיה, וְאֶתְנָה, וּפְלַח לִי בְּגִינָה. (שם) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, אָמַר יַעֲקֹב חֲלִילָה, דְּהָא אֲנָא כָּל מַה דְּעֵבִידְנָא, לְשֵׁם יִקְרָא דְמַלְכָא קִדִּישָׁא עֵבִידְנָא, (ס"א ו'ל'א) לְכַסּוּפָא דְגֵרְמָא) וְעַל דָּא לֹא תִתֵּן לִי מְאוּמָה, דְּהָא לֹא דְעֵתָאִי בְּהָא, אֲלֵא אִם תַּעֲשֶׂה לִי (את) הַדְּבָר הַזֶּה וְגו'. (שם) וַיִּסַּר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתִּישִׁים. רַבִּי אֲלֵעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים טו) יְיָ מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ וְגו', הָא אוֹקִימְנָא, וְאוֹקִימוּהָ חֲבַרְיָא, (שם) הוֹלֵךְ תַּמִּים, דָּא אֲבַרְהָם, דְּכִד אֶתְגַּזֵּר תַּמִּים אֶקְרִי. וּפּוֹעֵל צֶדֶק, דָּא יִצְחָק. וְדוֹבֵר אֱמֶת, דָּא יַעֲקֹב. וְדָאִי יַעֲקֹב בְּאֶמֶת אֶתְדַבֵּק, אִי הוּא בְּאֶמֶת אֶתְדַבֵּק, מֵאִי טַעֲמָא עֵבֵד עִם לְבֹן כְּגוֹוְנָא דָּא.

אֲלֵא, יַעֲקֹב בַּחִין שְׁעֵתָא דְמַזְלִיָּה הָוָה. דְּשָׂרִי לִיה לְאִינְשׁ, לְמַבְחוֹן שְׁעֵתִיָּה, עַד לָא יִתּוּב לְאַרְעִיָּה, וְאִי מַזְלִיָּה קָאִים בְּמַה דְּעֵבִיד שְׁפִיר, וְאִי לָא לָא יוֹשִׁיט רְגְלוֹי עַד דְּיִסְלַק (ס"א דקאים במה דעביד) לְגַבִּיָּה.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (בראשית ט) וְעִנְתָּה בִּי צְדָקְתִּי בַּיּוֹם מָחָר וְגו', דְּהָא אִיהוּ לָא עֵבֵד בְּגִין דִּיטוּל מַדִּילִיָּה לְמַגְנָא, אֲלֵא כְּלָא בְּקוּשְׁטָא וּשְׁלִימוֹ דְרַעוּתָא, וְלָא עוֹד אֲלֵא דְאִיהוּ נְטִיל רְשׁוּ מַלְכוּת, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) נַחֲשֵׁתִי וַיְבַרְכֵנִי יְיָ בְּגִלְגָּלְךָ. כְּמַה חֲרָשִׁין וְזִינִין עֵבֵד לְבֹן, וּבַחִין מַזְלִיָּה בְּגִינִיָּה דִיעֲקֹב, וְהָוָה אֲשַׁכַּח בְּגִינִיָּה דִיעֲקֹב, מְאָה עֲאֲנָא כָּל יִרְחָא, וּמְאָה אֲמַרִין וּמְאָה עֲזִין יִתִּיר עַל עֲאֲנִיָּה.

רַבִּי אַבְבָּא אָמַר, אֶלְף עֲאֲנִין, וְאֶלְף אֲמַרִין, וְאֶלְף עֲזִין, הָוָה מֵיִיתִי לִיה יַעֲקֹב יִתִּיר בְּכָל יִרְחָא וְיִרְחָא. הַדָּא הוּא דְכָתִיב, (בראשית ט) כִּי מָעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרָץ לְרֹב וַיְבָרֶךְ יְיָ אוֹתְךָ לְרִגְלִי, וּבְרַכְתָּא דְלַעֲיִלָּא לָא אִיהוּ פְחוֹת מְאֶלְף מְכָל זִינָא וְזִינָא, מְעֲאֲנִין אֶלְף אֲשַׁתְּכַח, מְאֲמַרִין אֶלְף אֲשַׁתְּכַח, מְעֲזִין אֶלְף אֲשַׁתְּכַח. עַל כָּל מַה דְּשָׂרִיא בְּרַכְתָּא דְלַעֲיִלָּא, לָא פְחוֹת מְאֶלְף. עַד דְּבְגִינִיָּה דִיעֲקֹב אֶסְתַּלַּק לְבֹן לְכַמְּה עוֹתָרָא.

וְכִד בְּעָא יַעֲקֹב לְנְטִלִיָּה אֲגַרִיָּה, לָא אֲשַׁכַּח אֲלֵא עֲשָׂרָה מְכָל זִינָא וְזִינָא, וַיַּעֲקֹב חָשִׁיב לִיה לְעוֹתָרָא סְגִי. חֲמִי כְּמַה נְטִיל מַדִּילִיָּה, מְמַה דְּהָוָה יְהִיב אִיהוּ בְּזַכוּתִיָּה לְלְבֹן. וְכָל דָּא דְסָלִיק בֵּיה יַעֲקֹב, לָא הָוָה אֲלֵא בְּזִרְוֹעַ דְּאִינוּן מַקְלוֹת, דְּשׁוּי לְגַבִּי עֲנָא.

תָּא חֲזִי, כְּמַה טָרַח הֵהוּא שְׁלִימָא דִיעֲקֹב, אֲבַתְרִיָּה דְלְבֹן. כְּתִיב, (בראשית ט) וַיִּשֶׂם דָּרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְגו', וְהָוָה אִיִּיתִי לִיה כָּל הָאִי עוֹתָרָא. וְעַם כָּל דָּא,

לא בעא לבן דיהא אגריה דיעקב הכי, אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהב (בידא דבני) ליה. ואמר ליה טול הני. ואי יולידו כמה דאמרתי, בהאי גוונא יהא אגרד. הדיא הוא דכתיב, (בראשית ל) ותחלף את משפוחתי עשרת מונים, (ובהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא, וכתיב, (בראשית ל) ואביכון התל בי והחליף את משפוחתי עשרת מונים. (ובהני עשרה) אשתדל בתר קודשא בריך הוא, וברכיה. ומפל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, אהדר במלווליה, ונטיל מיעקב כלא, עד דקודשא בריך הוא חס עליה, ונטל מדיליה בזרוע.

אמר רבי אלעזר כל הני קראי, לאחזאה חכמתא קא אתיין. דתנינו מלין דלעילא, מנהון תליין בעובדא, ומנהון במלוולא ומנהון ברעותא דלבא. ומאן דבעי לאמשכא ברקאן, בצלותא, במלוולא, ורעותא. ומנהון דלא בצלותא, אלא בעובדא תליין.

תא חזי, יעקב שלים, כל מה דעבד, בחכמתא עביד, כתיב (בראשיתל) ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים, כלא בחכמתא, לאמשכא ברקאן ממבועא דכלא, לכלהו דרגין עלאין דאינון חולקיה ועדביה.

את המקלות. מאן מקלות, אלין דרגין דאינון בי דינא. אשר פצל, דאעבר מנהון דינא. ברהטים, היינו דכתיב, (שיר השירים ז) מלך אסור ברהטים, דהא מההוא מלך, אתיין ברקאן לכלהו עלמין.

דף קסא ע"ב

דבר אחר (דף קסא ע"ב) מלך אסור ברהטים, מלך דא, אסור וקשור באינון רהטין עלאין, דמנייהו אשתקיין כלא, (נ"א אתמשכן ברכאן לכולא) ממלך עלאה. בשקתות המים, (ס"א ומתמן אשתקיין כלא שקתות המים), אלין אינון נחלין דנפקין ואתיין, עד דמטו לאתר דמתפנשי תמן. אשר תבאנה הצאן לשותות, כמה דאת אמר, (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם. ובההוא אתר, דמתפנשי תמן מיא, כלהו אתיין לאשקאה מניה. (בראשית ל) ויחמנה, מאי ויחמנה. תא חזי, בשעתא דרוח צפון נשיב, מיין גלידיו ולא נגדיו לבר ולא אשתקיין, בגין דדינא תליא, וקרירו דצפון גליד מיא. וכד אתער רוח דרום, מתחממי מיא, ואתעבר גלידו דלהון ונגדיו, כדיו אתשקיין כלא. בגין דחמימו דדרום שראן מיא, וכלהו מתחממי וחדאן למשתי מההוא קרירו דצפון, דהנה לון בקדמיתא, הדיא הוא דכתיב ויחמנה. ויחמנה, והא (ולא) כתיב ויחמו. אלא דאינון כלהו נוקבי.

ועל דא אתפנוון יעקב, למעבד עובדא בחכמתא, ודיא הוא דכתיב (בראשית ל) ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגוי. פתח (נ"א רבי אלעזר) ואמר (תהלים קלה) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו, תא חזי כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן, אי קודשא בריך הוא בריר ליה ליעקב, אי יעקב בריר ליה לקודשא בריך הוא. אלא ממה דגלי קרא, ידענא דקודשא בריך

הוא נטיל ליה ליעקב לעדביה, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

תוספתא

קוטרך דקוטרך דכנא, הנה סליק לגו לגו, עד לא אשכח אתר בית מותבא. ההוא אתר לאו אתר, לאו אשתכח לעילא ותתא. מכלא אתאביד, אבדון הוי מכלא, אבדון דכורא, סמא"ל דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק. אבדון ומות נוקבא דיליה, נחש קדמאה, אשת זנונים, דכתיב (משלי ה) רגליה יורדות מות. ואלין תרין, אבדון ומות, שמועו תוקפא דהורמנו דמלכא.

רזא וסתרא סתימא (נ"א טמירא) עלאה אתאביד (נ"א טמיר) מכלא, אתאביד (נ"א טמיר) מרעיונין (נ"א מעיינין) והרהרין. (ס"א מאן דאתמשך בטר אילין אתאביד מכלא. כולא בהפוכא דא מן דא טבוהי דגבר שלים כיעקב דסליק ולא אתחשכו עיינין בהאי תנא וזכה לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא. תא חזי, טמירא עלאה מכלא) מניה נפק את י', נקודה עלאה. מהאי נקודה עלאה נפק פלא. אמשיד ואפיק ה', אמא עלאה דאשקי לכלא. מהאי נפיק ו', רזא דשית דאחיד לכל סטרין, דאיהו, מקל לבנה לח, ולת, וערמון.

תרין דרועין דאחידו ביה, אליו נפקי ואחידו בה"א תתאה, לחברא משכנא פחד ולמהוי חד. פדין, תליסר מכילן הוו חד. וחורא אתגליף על גווינין וסליק על גוון פלהו. הדא הוא דכתיב (בראשית ט) מחשף הלבו, וכדין אקרי (זכריה יד) יי אחד ושמו אחד. וכדין (תהלים כג) יי רועי לא אחסר. וכתיב בגאות דשא ירביצני על מי מנוחות ונהלני נפשי שובב וגוי. (ע"כ תוספתא)

תא חזי, הכי נמי יעקב, בירר אחסנתיה ועדביה לחולקיה, וסליק לעילא מפל דרגין, ונטיל ליה לעדביה. מקל לבנה לח, היינו דרגא חורא דסטר ימינא. ולוז וערמון, היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא.

ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר דינא מן דא, ואתחבר ליה בימינא, והוא עאל בינייהו ונטיל לון פחדא ואתעביד פלא חד בתרי גוויני. ועם פל דא, מחשף הלבו, דיתגלי חורא על סומקא. וכל דא למאי, לאמשכא לדרגא דא דעדביה ברקאן ממבוועא דכלא (נ"א דנחלא), ולשוואה לדרגא דא דאיהו תלתא.

דף קסב ע"א

ברהטים בשקתות המים, כמה דאוקימנא. וכדין בעובדא דא דחכמתא נגדין ברקאן לתתא, ומתשקיין (נ"א ומתברכאן) פלהו עלמין ושריין עליה ברקאן, כמה דאוקמוה. דכתיב, (בראשית מט) בבקר יאכל עד וגוי, ולבתר מפאן, (שם) ולערב יחלק שלל, (דף קסב ע"א) לאתברקא פלהו עלמין לתתא. ויעקב נטל חולקיה, מאינון ברקאן, דשריין עליה לתתא, בגין דאיהו חולקיה ועדבא דקודשא בריך הוא.

רבי ייסא זוטא הנה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה. האי דכתיב (משלי ט) ברכות לראש צדיק, לצדיק מבעי ליה, מאי לראש צדיק. אמר ליה, ראש צדיק דא היא עטרה קדישא, ואוקמוה. תו, ראש צדיק, דא יעקב, דאיהו

נטיל ברכאון, ונגיד לון לצדיק, ומתפון אזדריקו לכל עיבר, ומתברכו פלהו עלמין.

אבל הא אוקימנא, ברכות לראש צדיק, (ראש) צדיק אקרי, ההוא אתר (סייא לייג רישא) דברית, דמניה נפקין מבועין לבר, נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה, איהו רישא. כד ראש צדיק, ההוא אתר, כד זריק מבועין לנוקבא, אקרי ראש צדיק. צדיק איהו ראש (נייא רישא לכל ברכאון) בגין דכל ברכאון ביה שרין.

תו, ההוא בר נש, דזכי למנטר את קיימא קדישא, ועביד פקודי דאורייתא, צדיק אקרי, ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי. וכד ברכאון נגדין לעלמא, שרין על רישיה, ומניה קיימי ברכאון לעלמא, בבנין קדישין זכאין דאוקים.

רבי ייסא תו שאיל ואמר, (תהלים לו) כתיב נער הייתי גם זקנתי וגו'. האי קרא אוקמוה דשרו דעלמא אמרו, איהו אמרו בחכמתא, יתיר ממה דחשבין בני נשא. אמר ליה, ברי יאות הוא, דהא ביחודא קדישא אתמר נער הייתי גם זקנתי והכי הוא. (תהלים לו) ולא ראיתי צדיק נעזב, דא הוא שבחא דחודא, דלא אשתכח יום בלא לילה. דהא לילה ביה אשתכח תדירא, וצדיק אחיד לעילא ואחיד לתתא.

דף קסב ע"ב

וזרעו מבקש לחם, מאי הוא. אלא, בשעתא דזריק ואתנגיד זרעא, לא תבע לנוקבא. דהא בהדיה שרין, דלא אתפרשא מניה לעלמין, וזמינא היא לגביה. דהא זרעא לא נגיד, אלא בשעתא דנוקבא זמינא, (דף קסב ע"ב) ותיאובתא דתרווייהו כחדא בדבוקא חד דלא מתפרשו, ועל דא לא אצטריך למתבע עליה.

אמר ליה, ובזמנא דגלותא לאו הכי. אמר ליה זרעו כתיב, ולאו איהו. אימתי נפיק, כד נוקבא בדבוקא חד עם דכורא. ואי תימא לא ראיתי צדיק נעזב, בזמנא דגלותא מאי היא.

אלא, הא אחיד לעילא. ולא נעזב לעלמין, בזמנא אחרא, לא נעזב מנוקבא, אחיד לעילא, ואחיד לתתא. אחיד לעילא, בזמנא דגלותא. בזמנא אחרא, אחיד לתרין סטרין, לעילא ותתא, ולעולם אינו נעזב.

כתיב, (בראשית א) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, דא צדיק. ואף על גב דאתמר ברקיע השמים, אלא ברקיע השמים ודאי, דאיהו סיומא דגופא.

תא חזי, תרין רקיעין אינון, ואינון שירותא וסיומא, דא כגוונא דא. שירותא רקיעא תמינאה, ביה שקיעו כל ככביא, זעירין ורברבין. ודא הוא

רְקִיעָא עֲלָאָה סְתִימָאָה, דְּקָאִים כֹּלָא וּמְנִיָּה נְפִיק כֹּלָא. וְאִיהוּ תְּמִינָאָה,
מִתְּתָא לְעִילָא, וְהוּא שִׁירוּתָא לְאַפְקָא מְנִיָּה כֹּלָא.

כְּדֵּ אִיהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה מְעִילָא לְתַתָּא, דְּבִיָּה שְׁקִיעִין כֹּל כְּכַבְיָא, כֹּל
נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין. וְהוּא נְטִיל כֹּלָא וְדָא סִיּוּמָא דְכֹלָא. כְּמָה דְהוּא רְקִיעָא
תְּמִינָאָה, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְכֹלָא. תַּלְיִין בִּיָּה כֹּל נְהוּרִין וְנְטִיל לּוֹן, וּמְנִיָּה
נְפִיק. הֵכִי נְמִי הָאִי, אִיהוּ רְקִיעָא תְּמִינָאָה, תַּלְיִין בִּיָּה כֹּל נְהוּרִין וְנְטִיל לּוֹן,
וּמְנִיָּה נְפִיקוּ לְכֻלְהוּ עֲלָמִין.

שִׁירוּתָא וְסִיּוּמָא כְּגוֹוָנָא חַד קִיָּימִי, וְעַל דָּא אִיהוּ נְהַר דְּנִגִיד וְנְפִיק, וְלָא
פְּסִיקִי מִימּוֹי לְעֲלָמִין. כֹּלָא לְמַהוּי סִיּוּמָא כְּשִׁירוּתָא, וּבְגִין כְּדֵ וַיִּתֵּן אֲתֶם
אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה, לְהַאֲרִיר עַל הָאָרֶץ.

וְאִף עַל גַּב דְּאֲתַמָּר כֹּלָא כְּגוֹוָנָא חַדָּא קִיָּימִי, וְדָא הוּא בְּרִירָא דְמַלְהָ, מַה
בֵּין הָאִי לְהָאִי. אֲלָא, דָּא אֹוְקִים וְזֶן לְעֲלָמָא עֲלָאָה דְּאִיהוּ בִּיָּה וּלְכֹל אֵינּוֹן
סְטָרִין עֲלָאִין, וְדָא אֹוְקִים וְזֶן לְעֲלָמָא תַּתָּאָה וּלְכֹל אֵינּוֹן סְטָרִין תַּתָּאִין.

וְאִי תִימָא, עֲלָמָא דְלְעִילָא מֵאֵן אִיהוּ, וְהָא (אִיהוּ) הֵהוּא רְקִיעָא תְּמִינָאָה
עֲלָאָה סְתִימָאָה, עֲלָמָא דְלְעִילָא אִיהוּ וְהֵכִי אַקְרִי, דְּהָא תַּרְיִן עֲלָמִין נִינְהוּ
כְּמָה דְאֲתַמָּר. אֲלָא, אִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה, וְכֹל אֵינּוֹן דְּנְפִיקִי מְנִיָּה, עַל שְׁמִיָּה
אַקְרוּן. וְאֵינּוֹן דְּנְפִיקִי מְעֲלָמָא תַּתָּאָה, עַל שְׁמִיָּה אַקְרוּן. וְכֹל הָאִי וְהָאִי כֹּלָא
חַד, בְּרִידָּ הוּא לְעֲלָמִי וּלְעֲלָמִי עֲלָמִין.

דף קסג ע"א

תָּא חֲזִי (תַּהֲלִים קד) יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרֻזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. מֵאֵן לְבָנוֹן. הָא
אוּקְמוּהָ וְאֲתַמָּר, הָאִי קָרָא (תַּהֲלִים קד) אֲשֶׁר שָׁם צְפָרִים יִקְנְנוּ חֲסִידָה
בְּרוּשִׁים בֵּיתָה. אֲשֶׁר שָׁם צְפָרִים יִקְנְנוּ, בָּאֵן אֲתַר, בְּלְבָנוֹן. וְאֵלִין אֵינּוֹן
תַּרְיִן צְפָרִים דְּקָאֲמָרן בְּכַמָּה אֲתַר, (דף קסג ע"א) וּמֵאֵלִין אֲתַתְּרָשׁוֹן כְּמָה צְפָרִין
אַחְרָנִין, אֲבָל אֵלִין עֲלָאִין וְנְפִיקִין מְלְבָנוֹן דְּאִיהוּ (ס"א סְתִימָאָה) לְעִילָא, וְרָזָא
דְּמַלְהָ, (בְּרֵאשִׁית כט) וּלְלָבֹן שְׁתֵּי בְנוֹת וְגו'.

חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה, (ס"א דָא לָאָה) בְּאֵינּוֹן שִׁית בְּנִין עֲלָאִין, שִׁית סְטָרִין
דְּעֲלָמָא, כְּמָה דְאֲתַמָּר. אֲמַאי אַקְרִי חֲסִידָה. אֲלָא, הָאִי עֲלָמָא עֲלָאָה אָף
עַל גַּב דְּנוּקְבָא אִיהִי, קָרִינָן לָהּ דְכָר, דְּכַד אֲתַפְּשֵׁט, כֹּל טִיבּוֹ וְכֹל נְהִירוֹ מְנִיָּה
נְפִיק.

וּבְגִין כְּדֵ דְאִיהִי חֲסִידָה, נְפִיק (מִתְּמוֹן) מִינְהָ חֲסִידָה, דְּאִיהוּ נְהוּרָא קְדָמָאָה,
דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור. וְעַל דָּא בְּרוּשִׁים בֵּיתָה. בְּרוּשִׁים,
אַל תַּקְרִי בְּרוּשִׁים, אֲלָא בְּרֵאשִׁים. דְּהָא עֲלָמָא אַחְרָא, בְּתַתָּאִין בֵּיתָה,
וְאִיהִי בִּי דִינָא דְעֲלָמָא. וּלְזַמְנִין אַקְרִי כְּגוֹוָנָא דְלְעִילָא, בְּכֹל אֵינּוֹן שְׁמָהוֹן.

וְעַל אֲתֵר דָּא כְּתִיב, (בראשית ו) וַיִּנְחָם יי וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. חֲרוֹן אַף יי. דְּהָא בְּאַתֵּר דָּא תִּלְיָא. דְּהָא כָּל מַה דְּלַעֲיֵלָא, כְּלָא אִיהוּ בְּנֵהִירוֹ, חֲיִין לְכָל סְטָרִין. וְעַל דָּא תְּנִינֹן, אִין עֲצָבוֹת לְפָנֵי הַמְּקוֹם, לְפָנֵי דִיִּיקָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת יי בְּשִׁמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה. עֲבָדוּ אֶת יי בְּשִׁמְחָה, לְקַבֵּיל עֲלֵמָא עֲלָאָה, בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה לְקַבֵּיל עֲלֵמָא תַּתְּאָה. זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֲלֵמָא דִּין וּבְעֲלֵמָא דְאַתִּי. בְּגִין כְּדִן כְּתִיב, (דברים לג) אֲשַׁרִּיד יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד עִם נוֹשֵׁעַ בְּיַי מְגוֹן עֲזָרָד וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוּתָד וַיִּכְחָשׁוּ וְגו'. (בראשית ל) וַיִּצַּג אֶת הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרֹהֲטִים וְגו'. פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ט) אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לְךָ וְלִצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא. אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לְךָ, תָּא חֲזִי, וְוִי לְאִינוּן חֲיִיבֵי עֲלֵמָא, דְּלָא יָדְעִין וְלָא מְשַׁגְּיחִין בְּמִלֵּי דְאֹרִייתָא. וְכַד אִינוּן מְשַׁגְּיחִין בְּהַ, בְּגִין דְּלִית לֹון סְכְּלָתְנוּ, מְלִין דְּאֹרִייתָא דְמִינִין בְּעִינֵיהוּ כְּאִילוּן כְּלֵהוּ מְלִי רִיקְנִיָא, וְלִית בְּהוּ תוֹעֲלָתָא. וְכְלָא בְּגִין דְּאִינוּן רְקִינִין מִדְּעֵתָא וְסְכְּלָתְנוּ. דְּהָא כָּל מִלֵּי דְאֹרִייתָא, כְּלֵהוּ מְלִין עֲלָאִין וְיִקִּירִין. וְכָל מְלָה וּמְלָה כְּתִיב בְּהַ (משלי ג) יְקָרָה הִיא מְפִנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בְּהַ (באורייתא).

וְכָל אִינוּן טְפִשִׁין, אֶטִּימִין דְּלִבָּא, כְּדִן חֲמָאן מְלִי דְאֹרִייתָא, לָא דִי לֹון דְּלָא יָדְעִי, אֶלָּא דְּאִינוּן אֶמְרִי, דְּאִינְהוּ מְלִין פְּגִימִין, מְלִי דְּלִית בְּהוּ תוֹעֲלָתָא. וְוִי לֹון, כְּדִן יִתְבַּע לֹון קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא, עֲלִבּוֹנָא דְאֹרִייתָא, וַיִּתְעַנְשׂוּן עוֹנְשָׁא דְמֶרְדִּי בְּמֶאֲרִיהוֹן.

מַה כְּתִיב בְּאֹרִייתָא, (דברים לב) כִּי לֹא דָבַר רַק הוּא מִכֶּם, וְאִי אִיהוּ רַק מִכֶּם אִיהוּ, דְּהָא אֹרִייתָא כְּלָא, מְלִיָּא מְכָל אֲבָנִין טְבִין וּמְרַגְלָאן יִקִּירִין, מְכָל טְבִין דְּעֲלֵמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בְּהַ, וְהִידָּ יִימְרוּן דְּאִיְהוּ רִיקְנִיָּא.

וּשְׁלֵמָה מְלִכָא אָמַר, אִם חֲכַמְתָּ חֲכַמְתָּ לְךָ, דְּכַד יִתְחַפֵּם בְּרִישׁ בְּאֹרִייתָא, תוֹעֲלָתָא דִּילִיָּה אִיהוּ. דְּהָא בְּאֹרִייתָא לֹא יְכִיל לְאוֹסְפָא אֶפִּילוּ אֶת אַחַת. וְלִצְתָּ לְבַדְּךָ תִּשָּׂא, דְּהָא אֹרִייתָא, לֹא יִגְרַע מְשַׁבְּחָהא כְּלוּם, וְלִיִּצְנוּתָא, דִּילִיָּה אִיהוּ, וְאֲשַׁתָּאֵר בֵּיהַ לְאוֹבְדָא לִיָּה מֵהֵאִי עֲלֵמָא וּמְעֲלָמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּדִן אֲתוּוּן עֲלָאִין, מִתְחַבְּרוּן כְּלֵהוּ בְּהֵאִי דְרָגָא, סוּפָא דְכָל דְרָגִין קְדִישִׁין עֲלָאִין, וְאַתְמַלְיָא מְנִיָּהוּ, וְאַתְבְּרָכָא מְעֲלָמָא עֲלָאָה. כְּדִין, הֵאִי דְרָגָא קִיָּמָא לְאֲשַׁקָּא לְכְּלֵהוּ עֲדִרִין, כָּל חַד וְחַד כְּדִקָא חֲזִי לִיָּה, וְכָל חַד וְחַד אֲתִשְׁקִי מִן דִּינָא וְרַחֲמִי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּצַּג אֶת הַמְּקִלוֹת אֲשֶׁר פָּצַל בְּרֹהֲטִים וְגו', דִּיעֲקֹב בְּעָא לְאַתְקִנָא תַּפְלָה שֶׁל עֲרַבִית, וְלֹאֲנִהֲרָא לְסִיְהָרָא, וְלֹאֲשַׁקָּא וְלִבְרָכָא לָהּ מְכָל סְטָרִין, דְּכְתִיב וַיִּצַּג אֶת הַמְּקִלוֹת. אֵלִין דִּינִין וּגְבוּרוֹן דְּנַפְקִי מְגִבוּרָה דְּלַעֲיֵלָא.

וַיַּעֲקֹב כֹּד בַּעַד לְאַתְקָנָא לְהַאי דְרָגָא, סָלִיק לְכָל אֵינּוֹן דִּינִין וּגְבוּרָן מִיְנָה, וְאוֹקִים לֹון בְּרִהֲטִים, בְּאֵינּוֹן רְהֲטִים אַרְבַּע, דְּקִיָּמִי תַחֲוֹת הָאִי (במדבר כא) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׁרִים, דְּאַתְמַלְיָא מְאִינּוֹן נַחֲלִין וּמְבוּעִין עֲלָאִין. בְּגִין דְּכַד נִפְקִין מִיִּין מֵהָאִי בְּאֵר קְדִישָׁא, אֲלִין אַרְבַּע נְטִילֵי כְּלָא. וְעַל דָּא אַקְרוּן רְהֲטִים, וּמִתְמָן (דף קסג ע"ב) אֲתִיָּין כְּלָא לְמִשְׁתֵּי. וְאֵינּוֹן דִּינִין וּגְבוּרָן, כְּלָהוּ קִיָּמִי תַמּוֹן, לְנִטְלָא לְכָל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיה.

אַשֶׁר תְּבַאֲנָה הַצֵּאן לְשִׁתּוֹת לְנִכְח הַצֵּאן, אֲלִין לְקַבִּיל אֲלִין. וַיַּחֲמֶנָה, מֵאִי וַיַּחֲמֶנָה. דְּכַד מִתְעַטְרָן בְּדִינָא, מִתְחַמְמִין בְּהֵוֹא דִינָא, וְאֲזִלִין וְשִׂאטִין בְּעֵלְמָא, וּמְעִינֵי בְּאַרְחִיּהוֹן דְּבִנֵי נְשָׂא, הֵן לְטַב הֵן לְבִישׁ.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, (בראשית ל) וַיַּחֲמוּ הַצֵּאן אֶל הַמְּקֻלוֹת, בְּגִין דְּאֵינּוֹן מְקֻלוֹת הֵווּ מִתְחַמְמָן, וּמִשְׁגִּיחִין בְּדִינֵי עֵלְמָא, וְאַתְפַּקְדוֹן עֲלֵיהּ, וְאַתְדַּנוּ בְּנֵי נְשָׂא עֲלֵיהוֹן, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר (דניאל ד) בְּגִזְרַת עִירִין פְּתַגְמָא וּמֵאמַר קְדִישָׁין שְׂאֵלְתָא וְגו'.

רַבִּי חֵיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים סג) דְּבִקָּה נִפְשֵׁי אַחֲרִיף בִּי תִמְכָּה יְמִינִךָ, הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, דְּבִקָּה נִפְשֵׁי אַחֲרִיף, בְּגִין דְּדוֹד מְלַכָּא, הָוָה מִתְדַּבֵּק נִפְשֵׁיהּ תְּדִיר, אַבְתַּרְיָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וְלֹא חֵיָּישׁ לְמַלְיָן אַחֲרָנִין דְּעֵלְמָא, אֲלָא לְאַתְדַּבְּקָא נִפְשֵׁיהּ וּרְעוּתֵיהּ בֵּיהּ, וְכִינּוֹן דְּאִיהוּ הָוָה מִתְדַּבֵּק בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, (קודשא בריך הוא) הָוָה תְּמִיף בֵּיהּ וְלֹא שְׂבִיקָהּ. מְכָאוּ, לְבַר נֶשׁ כְּדֵּ אֲתָא לְאַתְדַּבְּקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַחִיד בֵּיהּ, וְלֹא שְׂבִיק לִיה.

דְּבַר אַחַר דְּבִקָּה נִפְשֵׁי אַחֲרִיף, לְאַתְעַטְרָא דְּרָגִיָּה לְעֵילָא, דְּהָא כְּדֵ אֲתַדְּבִק הֵוֹא דְּרָגָא (ס"א דיליה אתברכא וכד אתגלייא) בְּדְרָגִין עֲלָאִין לְסַלְקָא בְּתַרְיָהוֹן, כְּדִין יְמִינָא אַחִיד בֵּיהּ לְסַלְקָא לִיה, וְלַחֲבָרָא לִיה, בְּחַבְרָא חַד כְּדָקָא יְאוּת, כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קלט) וְתִאֲחַזְנִי יְמִינִךָ, וּכְתִיב (שיר השירים ב) וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי, וְעַל דָּא בִּי תִמְכָּה יְמִינִךָ.

וְכַד אַחִיד בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, כְּדִין כְּתִיב, (שם) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. וְאִיהוּ יַחֲוּדָא חַד וְחַבְרָא חַד, וְכַד אִיהוּ חַבְרָא חַד, כְּדִין אֲתַמְלִיא הֵוֹא דְּרָגָא דִּילִיה וְאַתְבְּרָכָא.

וְכַד אֲתַמְלִיין כָּל אֵינּוֹן רְהֲטִין, אֲתַמְלִיין לְאַרְבַּע סְטֵרִין דְּעֵלְמָא, וְכְלָהוּ עֲדְרִיָּיא אֲשִׁתְּקִיין, כָּל חַד וְחַד לְסְטֵרִיהּ. וְכַד אֲתָא יַעֲקֹב לְאַתְקָנָא הָאִי דְּרָגָא, בְּרִיר לִיה סְטֵרָא דִּימִינָא, דְּאַתְחֲזִי לִיה, וְסְטֵרָא אַחֲרָא דְּלֹא אֲתַחֲזִי לִיה אֲתַפְרֶשֶׁת מִיְנִיהּ. כְּמַה דְּכְתִיב, (בראשית ל) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ וְלֹא שְׁתַּם עַל צֹאן לְבָן. לְבָדוֹ, הָוָה בְּלַחֲוֹדוֹי, דְּלֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטַעֲוֹן אַחֲרָנִין דְּבִסְטֵרִין אַחֲרָנִין. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דִּישְׁרָאֵל, דְּעֲלִיָּיהוּ כְּתִיב, (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לִי אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר יְיָ וְגו'.

וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב אִיהוּ תוֹשֵׁבְחָא דְאַבְהוֹן, וְאִיהוּ כְּלָלָא דְכְּלָהוּ, וּבְגִין דְּאִיהוּ
כְּלָלָא דְכְּלָלָא, בְּגִין כְּדָּ אִיהוּ קָאִים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא, דְּיַעֲקֹב אִיהוּ קָאִים
לְאַתְקֵנָא לְתַפְלַת עֲרָבִית.

וְכָל הָהוּא תְּקוּנָא, אִיהוּ כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה, (כדיון) כָּל אֵינוֹן סְטָרִין קְדִישִׁין
כְּלָהוּ בְּתִקּוּנָא אֲתִקִּין בְּסְטָרוֹי, וְאַפְרִישׁ חוּלְקִיָּה, מְחוּלְקָא דְשָׂאָר עֲמִין.
אֵלִין סְטָרִין עֲלָאִין קְדִישִׁין בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה. וְאֵלִין סְטָרִין מְסֻאָבִין,
בְּמְסֻאָבִין דְּמְסֻאָבוּתָא.

וְהָא אוֹקִימְנָא, דְּכְתִיב וַיִּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוֹ. וַיִּשֶׁת לוֹ, דְּאַתְקִין (ליה) תְּקוּנִין
לְמַהִימְנוּתָא. לְבָדוֹ, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (שם) וּבְדָ בָחַר יִי לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
מִכָּל הָעַמִּים. וְלֹא שָׁתַם עַל צֹאן לְבָן, דְּלֹא שָׁיִ חוּלְקִיָּה וְעַדְבִּיָּה עֲמָהוֹן.

וְעַל דָּא יַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דְאַבְהוֹן, אֲתִקִּין רְזָא דְמַהִימְנוּתָא, וְאַפְרִישׁ חוּלְקִיָּה
וְעַדְבִּיָּה, מְחוּלְקָא וְעַדְבָּא דְשָׂאָר עֲמִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דב' טו ז) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בֵּינֵי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, זְכָאָה חוּלְקִהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן עֲלָאִין עַל עֲמִין עוּבְדֵי
עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, בְּגִין דְּדִרְגָּא דְלָהוֹן לְעִילָא, וְדִרְגִין דְּעֲמִין עוּבְדֵי
עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת לְתַתָּא, אֵלִין בְּסְטָרָא דְקְדוּשָׁה, וְאֵלִין בְּסְטָרָא
דְּמְסֻאָבָא, אֵלִין לִימִינָא, וְאֵלִין לְשֻׁמְאָלָא.

דף קסד ע"א

כִּיּוֹן דְּאַתְחַרְבַּ בֵּי מְקַדְשָׁא, מַה כְּתִיב, (איכהב) הִשִּׁיב אַחֲזָר יָמֵינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב,
וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב, (תהלים ט) הוֹשִׁיעָה יְמִינֵךָ וְעֲנֵנִי. וְשֻׁמְאָלָא אֲתַגְבֵּר וּמְסֻאָבָא
אֲתַתְּקֵן, עַד דְּיִבְנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּי מְקַדְשָׁא, וַיִּתְקִין עֲלֵמָא עַל תְּקוּנוֹי,
וַיַּהֲדָרוֹן מְלִיָּה כְּדָקָא יָאוֹת וַיִּתְעַבֵּר סְטָרָא מְסֻאָבָא מִן עֲלָמָא. וְהָא אֲתַמַּר,
דְּכְתִיב (זכריה א) וְאַתְ רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְגוֹ', (דף קסד ע"א) וְכְתִיב,
(ישעיה כה) בַּלַּע הַמּוֹת לִנְצַח וְגוֹ'.

וַיִּשְׁתַּאֲרֵ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוֹי, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ב) וְהֶאֱלִילִים כָּלִיל
יַחֲלֹף, וְכְתִיב, (שם) וְנִשְׁגַּב יִי לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא. הוּא בְּלַחוּדוֹי, כְּמָה דְכְּתִיב,
(דברים לב) וְאִין עֲמוֹ אֵל נִכְרָ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּצִּי חִילָא מְסֻאָבָא מְעַלְמָא, וְלֹא
יִשְׁתַּאֲרֵ לְעִילָא וְתַתָּא. אֵלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוֹי, וַיִּשְׂרָאֵל
לְפוֹלְחָנִיָּה, עִם קְדִישׁ, וַיִּתְקֵרֵי קְדִישׁ, דְּכְתִיב, (ישעיה ד) וְהִיָּה הַנְּשָׂאָר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ כָּל הַכְּתוּב לַחַיִּים בִּירוּשָׁלַם. וְכַדִּין יְהָא
מְלַכָּא יַחֲדָאִי, לְעִילָא וְתַתָּא, וְעַמָּא יַחֲדָאָה לְפוֹלְחָנִיָּה, כְּמָה דְכְּתִיב, (דברי
הימים א יז) וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ.

רבי יצחק ורבי ייסא, הוּו אַזְלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי יִיסָא, הָא שְׂכִינְתָא לְגַבְוָן
נִתְעַסַק בְּמַלְי דְּאֹרְיִיתָא, דְּכָל מָאן דְּעָסִיק בְּמַלְי דְּאֹרְיִיתָא וְיִשְׁתַּדַּל בֵּיהּ,
זְכִי לְאַמְשָׁכָא לִיהּ בְּהַדְיָה.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים יח) חִי יְיָ וּבָרוּךְ צוּרֵי וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי, הָאִי
קָרָא אִיהוּ רְזָא. חִי יְיָ, וְכִי לָא יִדְעָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְרִי חִי, אֶלְא
אַפִּילוּ צְדִיק, אִיהוּ אַקְרִי חִי, דְּהָא חִי, צְדִיק אִיהוּ לְעִילָא וְצְדִיק אִיהוּ
לְתַתָּא. לְעִילָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַקְרִי חִי. לְתַתָּא צְדִיק אַקְרִי חִי, דְּכַתִּיב,
(שמואל ב כג) וּבְנִיָּהּ בֶּן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חִי, אֲמַאי אַקְרִי חִי בְּגִין דְּאִיהוּ צְדִיק,
דְּהָא צְדִיק חִי אַקְרִי, חִי הָעוֹלָמִים. וּבָרוּךְ צוּרֵי, פְּלָא חַד, חִי וּבָרוּךְ, דְּלָא
מִתְפָּרְשֵׁי מִהַדְדִי, דְּכַד מִתְחַבְּרִין כְּחַדָּא. אַקְרִי (שיר השירים ד) בְּאַר מֵיִם חַיִּים.
דָּא נְבִיעַ לְגוּ, וְדָא אֲתַמְלִיָּא מְנִיָּה.

וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה, דְּאִיהוּ רָם וְנִשְׂא, רָם עַל פְּלָא. דְּהָא
מְנִיָּה נְפִיק פְּלָא, (מקורא דלא פסיק) וְכָל נְבִיעוּ דְּנְבִיעַ, לְאַתְמִלְיָא בִּירָא כְּדָקָא
יָאוּת. וּמִתְמָן אֲתַבְּרָכָא, לְאַנְהָרָא לְכָל אֵינוּן דְּלְתַתָּא, וְכַד (הא) אֲתַמְלִיָּא,
פְּלָא כְּדָקָא יָאוּת, כְּדִין וְיָרוּם אֱלֹהֵי יִשְׁעֵי.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, (איוב לו) לֹא יִגְרַע מִצְדִיק עֵינָיו וְאֵת מַלְכִים לְכַסָּא
וְיִשְׁבִּיבִם לְנֹצַח וַיִּגְבְּהוּ, תָּא חֲזִי, כַּד חֲיִיבִיָּא לָא שְׁלִטִין בְּעֲלָמָא וְאֲתַאבִּידוּ
מְנִיָּה, (בעלמא) (מעלמא) כְּדִין צְדִיק אִיהוּ שְׁלִיט בְּעֲלָמָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב,
(שם) לֹא יִחִיָּה רָשָׁע וּמִשְׁפָּט עֲנִיִּים יִתּוּ. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיָּה, לֹא יִגְרַע מִצְדִיק
עֵינָיו, מַהוּ עֵינָיו, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים לה) עֵינֵי יְיָ אֵל צְדִיקִים.

וְאֵת מַלְכִים לְכַסָּא, אֶלִּין אֵינוּן מַלְכִין שְׁלִיטִין, דְּאֲתַאחְדוּן לְכַסָּא. וְיִשְׁבִּיבִם
לְנֹצַח, דְּאֲתַקְיָמוּ בְּכַרְסֵיָּא, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. וַיִּגְבְּהוּ, אֲמַאי וַיִּגְבְּהוּ,
לְשִׁלְטָאָה בְּעֲלָמָא, וְיִתְקַיִּים כְּרִסְיָא עַל סַמְכוּהִי. דְּבַר אַחַר וַיִּגְבְּהוּ, דְּנִטְלִי
כְּרִסְיָא, וְזָקְפִין לָהּ לְעִילָא, לְאַתַּאחְדָּא בְּאַתְרִיָּה כְּדָקָא יָאוּת, וְכַדִּין פְּלָא
יְחוּדָא חַדָּא.

עַד דְּהוּו אַזְלִי, חָמוּ חַד בְּרַ נֶשׁ, דְּהוּו אֲתִי וְחַד יְנוּקָא עֲמִיָּה, רְכִיב עַל
כְּתִפִּיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְדָאִי הָאִי בְּרַ נֶשׁ יוּדָאִי אִיהוּ, וּבְגִין לְזַפְּאָה לְבַנֵּי
נִשְׂאָה קָא אֲתִי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, נְזַכָּה אֲנִן בְּקַדְמִיתָא בֵּיהּ.

כַּד מְטָא לְגַבִּיָּהּ, אָמַר רַבִּי יִיסָא אֲנִן קִיסְתָּא דְּטְרִימָא (ס"א קיסטא דעמירא)
בְּקִירְטוּי דְּאֹרְחָא, אָמַר בְּגִין דְּיִזְכּוּן (ד"א ל"ג ב) בְּנֵי נִשְׂאָה, דְּהָא תַרִּין בְּנִין
אִית לִי, וְאֲתָא טוּרְנָא לְמִתָּא, וְאַשְׁתַּבּוּ. וְהָאִידָנָא אַזִּילָנָא, בְּגִין דְּיִזְכּוּן בְּהוּ
בְּנֵי נִשְׂאָה. זְכוּ בְּהַדְיָה, וַיִּהְבּוּ לִיהּ לְמִיכַל.

אַדְהִכִּי פְּתַח הָהוּא יוּדָאִי וְאָמַר, (במדבר כח) אֵת קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאַשִׁי וְגוֹי.
קַרְבְּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוּמָא, בְּגִין לְמִיזוֹן עֲלָמָא וּלְמִיחַב סְפוּקָא
לְעִילָא וְתַתָּא. דְּהָא בְּאַתְעָרוּתָא דְּלְתַתָּא, אֲתַעַר לְעִילָא. וּבְדָא מְסַתְּפָקִין
כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוּת.

את קרבני לחמי, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) אֶכְלֹתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי. לְאִשִּׁי, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) אֶכְלוּ רְעִים וְגוֹ', וּמָה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא פְּקִיד לְאַתְעָרָא מְזוּנָא לְעִילָא (לתתא) בְּגִין לְאַתְעָרָא מְזוּנָא (לעילא) לְתַתָּא מִהֵוּא מְזוּנָא. מֵאן דִּי־הִיב מְזוּנָא לְקִיּוּמָא נִפְשָׁא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְרִיךְ לִיה, וְיִתְעַר לִיה מְזוּנָא דְלְעִילָא, וְיִתְבְּרַךְ עַלְמָא בְּגִינִיה.

אמר רבי יצחק, וְדָאֵי רְזָא דָא כְּדָקָא חֲזִי, וְשִׁפִּיר קְאָמֵר. אָמֵר רַבִּי יִיסָא, וְדָאֵי עַל דָּא אָמְרוּ, דְלָא יִזְלִזַל בְּר נֶשׁ, לְשׁוּם בְּר נֶשׁ אַחְרָא בְּעַלְמָא, בְּתַרִּי גוּוֹנִי זְכִינָא לְהֵאֵי בְר נֶשׁ.

דף קסד ע"ב

פִּתַח וְאָמֵר, הָאֵי קְרָא אָמֵר (דף קסד ע"ב) רַבִּי אֶלְעָזָר (במדבר כח) אֶת קְרַבְנֵי לְחָמֵי לְאִשִּׁי, אֶת קְרַבְנֵי, רְזָא דְכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל. דְכְתִיב אֶת, אֶת דִּי־יִקָּא. קְרַבְנֵי, דָּא אִיהוּ קְרַבְנָא, וְקִשׁוּרָא לְאַתְקִשְׁרָא. לְחָמֵי, דָּא מְזוּנָא דְאֶתִּי מְלַעִילָא, בְּאַתְעָרוּתָא דְלְתַתָּא. לְאִשִּׁי, לְאַתְכַּלְלָא שְׁאָר חֵילִין אַחְרָנִין דְאַצְטְרִיכוּ לְאַתְזָנָא, כָּל חַד וְחַד פְּדָקָא חֲזִי לִיה. רִיחַ נִיחָחִי, דָּא רְעוּתָא וְקִשׁוּרָא, דְאַתְאַחַדָּא כְּלָא בְרְזָא דְעַלְמָא עַלְאָה.

תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ, מֵאן מוֹעֵדוֹ, בְּזִמְן דְאַתְעָר אַבְרָהָם לְמַעַבְדַּ רְעוּתִיָּה, דְכְתִיב, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר. וּבְזִמְנָא דְאַתְעָקֵד יִצְחָק עַל גְּבִי מִדְּבַחָא, דְהָהִיא שְׁעָתָא, בֵּין הָעֶרְבִים הַזֶּה. וְאָמֵר רַבִּי (חייא) יִיסָא, אִי הָכִי, הָאֵי דְכְתִיב בְּמוֹעֵדוֹ, בְּמוֹעֵדִים מְבַעֵי לִיה. אָמֵר לִיה, הָהִיא שְׁעָתָא, אֶתְכַלִּיל אֶשָׁא בְּמִיָּא וּמִיָּא בְּאֶשָׁא, וּבְגִין כֹּד כְּתִיב בְּמוֹעֵדוֹ.

תָּא חֲזִי, בְּכָל קְרַבְנֵין לָא כְּתִיב כְּמָה דְכְתִיב הָכָא, תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי. תְּשַׁמְרוּ, רְזָא דְשְׁמֹר, דְאִיהוּ צְרִיכָא לְקַרְבָּא לְגַבִּי עִילָא, דְכְתִיב תְּשַׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ. בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא, כְּמָה דְאַתְמַר בְּאַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וְכָלָא בְרְזָא עַלְאָה.

אָמֵר רַבִּי יִיסָא אֶלְמָלָא לָא אֶתִּינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלִין אֱלִין, דִּי־יִי זְכָאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאֶתִּי. עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמּוֹד פְּלִים צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֹצֵר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר. (בראשית לא) וְלָבֶן הֶלֶךְ לְגִזּוֹ אֶת צֹאנֹו וְגוֹ'. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי מֵאן תְּרַפִּים, אֶלָּא עֲבוּדָה זָרָה הוּוּ, וְאַמְאֵי אַקְרִי תְרַפִּים, לְגִנְאֵי הַזֶּה, כְּמָה דְתַנִּינָן בְּמַקּוּם הַתּוֹרָף. וּמְנַלּוֹ דְעֲבוּדָה זָרָה הוּוּ, דְכְתִיב, (שם) לָמָּה גִנַּבְתָּ אֶת אֱלֹהֵי. וְכְתִיב, (שם) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֵיךָ וְגוֹ'. וְלָבֶן חֲרָשָׁא דְכָל חֲרָשִׁין דְעַלְמָא הַזֶּה, וּבְהֵאֵי הַזֶּה יָדַע בְּכָל מֵאן דְבַעֵי לְמַנְדַּע.

אָמֵר רַבִּי חֲזִיָּא, בְּקַסָּם אֶתְעֵבִיד. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, בְּנַחֲשׁ. אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, לָא אֶתְעֵבִידוּ אֶלָּא בְּשַׁעֲתֵי יְדִיעוֹן. וְאַמְאֵי אַקְרִי תְרַפִּים. בְּגִין דְבִטְשִׁי הָאֵי

שַׁעֲתָא, וְהָאִי שַׁעֲתָא אַרְפֵּי יָדָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמואל ב כד) רַב עֲתָה הָרַף יָדְךָ.

אוּמְנָא כַּד עֲבִיד לֵיהּ, הָהוּא דִּינְדַע רַגְעֵי וְשַׁעֲתֵי קָאִים עֲלֵיהּ, וְאָמַר, הַשְׁתָּא אַרְפֵּי, וְהַשְׁתָּא עֲבִיד. וְלֹא תִשְׁכַּח עֲבִידְתָּא דְאַצְטְרִיךְ דִּירְפוּן מִינָהּ אֶלָּא הָאִי. וְאִיהוּ מְלִיל תְּדִיר, וְיַהֲיֵב עֵיטִין בִּישִׁין לְאַבְאָשָׁא לְנַפְשִׁיהּ דְּבַר נֶשׁ.

וְרַחֲל דְחִילַת, בְּגִין דְּיַהֲב עֵיטָא לְאַבְאָשָׁא לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וּבְגִין בְּזִיזְנָא דְעֲבוּדָה זָרָה, שׁוּי לֹון תַּחוּתָהּ, עַד דְּלֹא יָכִיל לְמַלְלָא. דְּהָא כַּד אִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְמַלְלָא, מְכַבְּדִין וּמְרַבִּיצִין קַמֵּיהּ, וְהַשְׁתָּא מַה כְּתִיב, (בראשית לא) וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם. דְּכַר וְנוֹקְבָא הוּוּ, וּפּוֹלְחָנִין סְגִיאִין קָא עֲבָדִין עַד לֹא מְמַלְלָן. וּבְגִינֵי כֹּךְ אֲתַעֲכָב לְבֹן תַּלְתַּת יוּמִין, דְּלֹא יָדַע דְּעָרַק יַעֲקֹב, דְּכְתִיב, (שם) וַיִּגַּד לְלָבֹן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב.

וְאָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, זְמִין גְּרַמֵּיהּ בְּתַרְיִן מַלְיִן, אֲזִזְרִז בְּכָל חַרְשִׁין דְּהוּוּ לֵיהּ וְאֲזִזְרִז בְּזִיזְנִין, בְּגִין לְאוּבָדָא לֵיהּ מִן עֲלָמָא, דְּכְתִיב (דברים כו) אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי. כִּיּוֹן דְּחַמָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, דְּבַעַא לְאוּבָדָא לְיַעֲקֹב. מַה כְּתִיב, (בראשית לא) הַשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּדְבַּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. וְהֵינֵנוּ דְּכְתִיב, (שם) יֵשׁ לְאֵל יָדַי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע. בְּמָה אֲתַרְחִץ, בְּחַרְשִׁין דְּהוּוּ בִּידֵיהּ.

תָּא חֲזִי, לְבֹן אֲזַל בְּיוֹמָא חַד, אַרְח שְׂבַעָה יָמִים דְּאֲזַל יַעֲקֹב, בְּגִין לְאַעֲקָרָא לֵיהּ מִן עֲלָמָא. חַד, עַל דְּאֲזַל. וְחַד, עַל אֵינוֹן תַּרְפִּים. וְאִף עַל גַּב דְּרַחֲל אִיהִי עֲבָדַת לְאַעֲקָרָא לֵיהּ לְאַבוּהָ מִבְּתַר עֲבוּדָה זָרָה, אֲתַעֲנִשַׁת. דְּלֹא רַבִּיאַת לֵיהּ לְבַנְיָמִן, וְלֹא קִיָּמָא בְּהַדִּיהּ שַׁעֲתָא חַדָּא, בְּגִין צַעֲרָא דְאַבוּהָ, אִף עַל גַּב דְּאַתְכּוֹנֹת.

דף קסה ע"א

רַבֵּי יַצְחָק אָמַר, כָּל הָהִיא תּוֹכַחְתָּא דְּהוּוּ לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּלָבֹן. אֲהַדְר לֵיהּ לְלָבֹן, לְאוּדָאָה לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, דְּכְתִיב (בראשית לא) רְאֵה אֱלֹהִים עַד בִּינִי וּבִינֶיךָ. תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (בראשית לא) אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֵלֵהִי נַחֲוֹר יִשְׁפְּטוּ בִּינֵינוּ, אֲהַדְר הָהוּא רָשַׁע לְתַקְלֵיהּ, כִּיּוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֲהַדְר וְאָמַר וְאֵלֵהִי נַחֲוֹר. (דף קסה ע"א) (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק, מֵאִי טַעֲמָא בְּפַחַד יַצְחָק, וְלֹא בְּאֵלֵהִי אַבְרָהָם. אֶלָּא, דְּלֹא בַּעַא לְאַטְרַחָא לִימִינָא בְּגִינֵיהּ דְּלָבֹן. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּלֹא לְבַעֵי לֵיהּ לְאַיִנִּישׁ, אִף עַל גַּב דְּאוּמֵי בְּקוּשְׁטָא, לְאוּמָאָה בְּאַתַּר עֲלָאָה דְּכָלָא.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, וְדָאִי לְקִיּוּמָא (ס"א לאומאה) כְּדָקָא יָאוּת, אוּמֵי יַעֲקֹב כֹּךְ, וְהִכִּי אֲתַחֲזִי, וְיַעֲקֹב אֲשַׁנַּח בְּמַלְאָה, אָמַר, הָא אִיהוּ אָמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, וְשַׁבַּק לְאַבָּא, אָנָּא אֲשָׁלִים כְּלָא, מִיָּד וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק. דְּבַר אַחַר, לְאַתְכּוֹלָא בְּדִינָא, לְמִיָּקָם עֲלֵיהּ דְּלָבֹן.

השלמה מההשמטות (בין סימן נא נב)
רעיא מהימנא פתח רבי שמעון השייך לדף קס"ה ע"א אצל ויעקב הלך
תמצא בחלק ג' דף רכ"ה ע"ב (עד כאן מההשמטות)

(בראשית לב) ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים. רבי אבא פתח
ואמר, (בראשית ה) זכר ונקבה בראם וגו', כמה אית לן לאסתפלא במלי
דאורייתא. ווי לון לאינון אטימי לבא וסתימין עייניו, הא אורייתא קארי
קמיייהו, (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי. (שם) מי פתי יסור
הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דישיגח.

תא חזי, האי קרא, אית ביה רזין עלאין, איהו לגו, ואיהו לבר. זכר ונקבה
בראם, אשתמע להאי גוונא, ואשתמע להאי גוונא. ואשתמע דשמע
וסיהרא בחבורא חדא אינון, דכתיב בראם. כמה דאת אמר, (חבקוק ג) שמש
ירח עמד זבולה. ואשתמע, דאדם וחיה כחדא אתבריאו, בזוגא חד. וכין
דאשתכחו בזוגא חד, מיד ויברך אתם. דלית ברכתא שריא, אלא באתר
דאשתכחו דכר ונוקבא.

תא חזי, כד נפק יעקב למיהד לחרו, בלחודוי הוה, דלא אינסיב. מה כתיב,
(בראשית כח) ויפגע במקום וגו', ולא אתיבו ליה אלא בחלמא, השתא
דאנסיב והוה אתי בכלהו שבטין. כביכול משרין עלאין, פגעין ביה,
ואתחננו ליה. דכתיב ויפגעו בו, אינון אהדרו למפגע ביה. בקדמיתא איהו
ויפגע במקום, השתא אינון ויפגעו בו.

בגין דבגיניה דיעקב ובאינון שבטין, אתשקיין אינון ממיא דימא רבא.
ולא עוד, אלא בקדמיתא בלילה בחלמא. השתא בחיזו דעינא, וביממא.
הדא הוא דכתיב, (בראשית לב) ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה
וגו'.

דף קסה ע"ב

במה (דף קסה ע"ב) אשתמודע לון, אלא חמא, דאינון הוה, אינון דחמא
בחלמא, בגיני כד קרא לון מחנים, משרין דאתחזו לעילא, ומשרין
דאתחזו לתתא. אמאי אתגליאו למפגע ליה. אלא שכיתא אזלא לגביה,
לנטלא לביתיה. ומחכא ליה לבנימו, לנטלא ביתא עמיה דיעקב כדקא
יאות. וכדין כתיב, (ירמיה מו) ושב יעקב ושקט ושאגו ואין מחריד. ברוך יי
לעולם אמן ואמן. (ע"י פרשת ויצא)

סתרי תורה

(קהלת א) וזרח השמש ובא השמש. מאי קא חמא שלמה מלכא,
דשירותא דספרא דחכמתא דיליה מהכא איהו. אלא אמר רבי אלעזר, שלמה מלכא האי
ספרא, אוקים ליה על שבע הבלים, ועלמא קאים עלייהו. ואינון עמודין וסמכין, קיומא
דעלמא. דבגין כד אקרון הבלים, (ס"א בהאי הבל דנפיק מפומיה דבר נש ואתקיים ביה ואתערו חבריא אין
העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן. דבר אחר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל
העבודה ועל גמילות חסדים. התורה דא יעקב העבודה דא יצחק גמילות חסדים דא אברהם. שלשה דברים אלן אינון

סמכין עלאין תלתא מן שבעה הבלים) מה גופא, לא אתקיים בלא הבל, אוף הכי עלמא, לא אתקיים אלא על הבלים דאמר שלמה מלכא. ואינון שבע, דכתיב, (קהלת א) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל, הא שבע.

ואי תימא, אי הכי דאינון מרגלאן טבאן דעלמא קיימא עליהו, הא באתר אחרא כתיב הבלים בישין, ואינון סתירו דעלמא, כגון (קהלת ו) זה הבל וחלי רע הוא. (קהלת ד) זה הבל ורעות רוח. אלא ודאי (אליו) אף על גב דהני שבע הבלים, דאינון קדישין קיימא דעלמא, אית לקבל הני ז' הבלים דכל דינין דעלמא (מנייהו) נפקין, ומנייהו מתפשטין. (הבלים אחרנין וכלא קיימא דגלותא (סייא דעלמא) בגין דאית בהני שבע הבלים דכל דינין דעלמא נפקי ומתפשטי מיניה) ואקרון הבלים אחרנין, לאלקאה בני נשא, ולא תקנא לון דינהון בארץ מישר, ואקרון הבל דשריא בהו חלי רע, הבל דאיהו רעות רוח. ואינון קיימא (דעלמא). דבגיניהו בני נשא אזלין בארץ מישר ודחילו מקודשא בריהו, ועל דא סגי אין אינון הבלים דמתפשטי מהני שבע.

ושירותא דאיהו אמר, רזא דשמשא, דאיהו הבל, דקיים עלמא, ואיהו רזא לאעלא בר נש לגו מהימנותא עלאה דקודשא בריהו. ובגין כד, כל מה דתחות האי דרגא, לאו איהו רזא דמהימנותא, ועל דא כתיב, (קהלת ב) ואין יתרון תחת השמש (קהלת ט) בכל אשר נעשה תחת השמש, דהא תחות האי לא אצטרף לאתדבקא.

שמשא בסיהרא, חדא אינון בלא פירודא, וסיהרא אף על גב דאיהו תחות שמשא, בלא איהו שמשא, בלא פירודא. ותחות האי, בלא איהו רעות רוח, ואסיר לאתדבקא ביה.

(בראשית כח) ויצא יעקב, בקטרא דסתיו, מגו סתרא סתימא נפקא, זהר אספקלריאה דנהרא, כלילא מתרין גוונין דמתחברן כחדא, כיון דאלין אתפלילו דא בדא, אתחזון ביה כל גוונין. ארגמן. איהו כל חיזו דנהורין ביה כלילן. רצוא ושוב, אינון נהורין לא מתעכבו למחמי, חבורא חדא אתחברן בההוא זהר.

בהאי זה"ר שארי מאן דשאר. שמא איהו לההוא דסתים דלא ידיע כלל. קול יעקב אקרי, בהאי אתחזי מהימנותא דכלא. ההוא דסתים ולא ידיע כלל, בהאי שריא ידו"ד. שלימו דכל סטרין איהו, עלאה ותתאה. הכא אשתכח יעקב שלימו דאבהו דאחיד מפל סטרין. זה"ר דא, על ברירו דשמא דא אקרי, דכתיב, (ישעיה מא) יעקב אשר בחרתי. תרין שמהו אקרי, יעקב וישראל. בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל.

סתרא דסתרא דא, כד הוה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה, דאיהו פרושא דאורייתא דבכתב, ואיהו תורה שבעל פה. ועל דא אקרי באר, שונאמר (דברים א) הואיל משה באר את התורה, בא"ר איהו לההוא דאקרי שבע, דכתיב, (מלכים א ו) ויבנהו שבע שנים. והיינו קול גדול.

ודא סופא דמחשבה, בא"ר שבע איהו. ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא, כיון דאתדבק במהימנותא דא, אצטרף ליה לאתבחנא, בההוא אתר דאתבחניו אבהו דיליה דעאלו בשלם ונפקו בשלם.

אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא בההיא (הושע א) אשת זנונים, נחש קדמאה. נח עאל, ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא. דכתיב (בראשית ט) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוד אהלה. אברהם עאל ונפק דכתיב, (בראשית יב) וירד אברם מצרימה, וכתב, (בראשית יג) ויעל אברם ממצרים. יצחק עאל ונפק, דכתיב, (בראשית כו) וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה, וכתב, (שם) ויעל משם באר שבע.

יעקב כיון דעאל במהימנותא, אצטרף למיעל מנחתא לההיא סטרא, בגין דמאן דאשתזיב מתמן, איהו רחימא וברירא דקודשא בריהו. מאי (מה) כתיב, (בראשית כח) ויצא יעקב מבאר שבע, דמהימנותא. וילך חרנה, סטרא (הושע א) דאשת זנונים, אשה מנאפת.

סתרא דסתרין, מגו דתוקפא דטיהרא דיצחק (נפק), מגו דורדיא דחמרא, נפק חד נעיצו קטירא, כליל חד דכר ונוקבא, סומקא כוורדא, מתפרשן לכמה סטרין ושבילין. דכורא אקרי סמאל, נוקביה כלילא בגויה תדיר. כמה דאיהו בסטר קדושה, הכי נמי בסטרא אחרא, דכר ונוקבא כלילן דא בדא. נוקבא דסמאל, נחש, אקרי אשת זנונים, (בראשית י) קץ כל בשר, קץ הימים.

תרין רוחין בישין מתדבקן כחדא, רוחא דדכורא דקיק. רוחא דנוקבא, בכמה אורחין ושבילין מתפרשא, ומתדבקא בההוא רוחא דדכורא. קשיטת גרמה בכמה תכשיטין סתרא (ס"א סטרא) דרזא כזונה, מרחקא קיימת בריש אורחין ושבילין, לפתאה בני נשא.

שטיא דקריב בהדה, אתקיפת ביה ונשקת ליה, מסכת ליה חמרא דדורדיא, דמורת פתנים. פיון דשתי, אסטי אבתרה, לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מאורחא דקשוט, אפשיטת גרמה מכל אינון תקונין דהות מתתקנא לגבי דההוא שטיא.

תקונין דילה, לפתאה לבני נשא. שערהא מתקנין סומקן כוורדא, אנפהא חוורין וסומקין. באודנהא תליון שיתא תקונין אטונא דמצרים, תליון על קדלהא כל חילי דארעא דקדם. פיה מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונהא, לישנא חדידא כחרבא, שעיען מלהא כמשחא. שפוחא יאן סומקין כוורדא, מתיקו בכל מתיקו דעלמא, ארגוונא לבשת, אתתקנת בארבעין תקונין, חסר (ויקרא קי"ד ע"ב) חד.

שטיא (דא) סטי אבתרהא, ושתי מכסא דחמרא ועביד בה ניאופין ואסטי אבתרה. מה עבדת, שבקת ליה נאים בערסא, וסלקת לעילא ואלשינת עליה, ונטלא רשו ונחתא. אתער ההוא שטיא וחשב לחייכא בהדה כקדמיתא, והיא אעדיאת תקונהא מינה, ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבליה, לביש לבושא דנורא מלהטא, בדחילו תקיף מרתתא גרמא ונפשא (ערומה). מלייא דעינין דחלו, חרבא שנגא בידיה (בידה), טיפין מרירן תליון מההוא חרבא, קטיל ליה לההוא שטיא, וארמי ליה לגו גיהנם.

יעקב נחת לגבה, ואזל לאתרה. שנגמר וילך חרנה, וחמא כל תקון ביתא, ואשתזיב מינה. דכורא דילה סמאל, אבאיש קמיה, ונחת לאגחא ביה קרבא ולא זכיל ליה, דכתוב, (בראשית לב) ויאבק איש עמו וגו'. כדן אשתזיב מכלא, ואשתלים בשלימו ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי ישראל. כדן סליק בדרגא עלאה ואשתלים בכלא, והוה עמונדא דאמצעייתא, ועליה כתיב, (שמות כו) והברים התכון וגו'.

מהו (בראשית לב) ויגע בכף ירכו, ליה לא זכיל, אבל נגע בכף ירכו, דאינהו נדב ואביהוא, דנפקו מן ירכו דאחרו, (ס"א בסיבת אש זרה. והא אתערו לשמרך מאשה זרה וגו', ותפסה לון ברשותהא, תא חזי, מה כתיב ביעקב שלימא) (ועל יעקב כתיב) והברים התכון בתוך הקרשים מברים מן הקצה אל הקצה.

(בראשית כח) ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה. חלמא, מדרגא שתייתאה מאינון דרגין תרין דנבואה, עד ההוא דרגא, שית דרגין אינון, ועל דא, חלמא חד משתיין דרגין דנבואה. סלם, חמא בנוי דזמינין לקבלא אורייתא, בטורא דסיני. סלם דא סיני (ס"א בגימטריא) בגין דאיהו נעץ בארעא, וחשיב בסליקו לשמא. וכל רתיכין (קדישין) ומשרין עלאין, פלהו נחתי (נחתו) תמן בהדי קודשא בריה הוא, כד יחיב לון אורייתא.

וכלא חמא. חמא מטטרוו, סבא דביתא, דשליט בכל דיליה. דאיהו קאי בשלטנו על (האי) עלמא. בשלטנו בשם שדיי. וסליק לעילא, בסליקו דשמא דמריה הוי"ה, אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר. וראשו, דשם שדי, איהו י', ודא מגיע השמימה. פיון דמטי וסליק את דא, לההוא אתר, אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה הוי"ה.

(בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו, אינון מלאכין קדישין, דקרבין למלכותא סלקין, ואינון אחרנין דלא קרבין הם נחתי. ותו, בו סלקי ונחתי, כד איהו סליק, סלקין בהדיה, כד נחתי, נחתין בהדיה. מלאכי אלהים, תריסר מרגליטאן טבאן, ואינון, מיכאל,

קדמיאל, פדאל, גבריאל, צדקיאל, חסדיאל, רפאל, רזיאל, סטורי"ה, נוריאל. יפיאל, ענאל, אלפי שנגאן, שנגא"ן, שו"ר, נש"ר, ארזי"ה, ו' אדם כליל דכר ונוקבא. ואינון סלקי, כד איהו סליק, ואלין נחתי, כד איהו נחית.

ותו, כל אינון דשליטי בשלטנו דהאי עלמא, על ידיה סלקין, וכל אינון דנחתי על ידיה נחתי, כלהו בהאי סלם. הוי"ה שלטא על כלא, דכתיב, (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו. כד אתער, כתיב, (בראשית כח) אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים. בית אלהים ודאי. ואיהו תרעא לאעלא לגו, דכתיב, (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. זה השער לה'. זה שער השמים כלא חד.

וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה. (בראשית כט) באר, דרגא דאדון כל הארץ. בשדה, חקל תפוחין קדישין. שלשה עדרי צאן, תלת דרגין עלאין קדישין, מתתקן על ההוא בירא, ואינון, נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא. ואלין משכין מיא מלעילא, ומלין להאי בירא.

בגין דההוא מקורא, יסודא דעלמא, כד שארי בגו ההוא בירא, עביד פירי ונביע תדיר, ואתמליא ההוא בירא מניה. כיון דאתמליא, ודאי (בראשית כט) כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, אלין אינון כל אוכלוסין ומשריין קדישין, דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא, וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה.

והאבן גדולה על פי הבאר. דא אבן, דמינה כשלי בני עלמא, אבן נגף וצור מכשול, דקיימא תדיר על פי האי באר, על מימריה, למתבע דינא דכל עלמא, דלא יחות מזונא וטב לעלמא.

ונאספו שמה כל העדרים, ונאספו שמה העדרים, לא כתיב, אלא כל העדרים, משריין קדישין לעילא, ומשריין קדישין לתתא, אלין בשירין ותושבחו לעילא, ואלין בצלותין ובעותין לתתא, אלין ואלין מיד (בראשית כט) ונללו את האבן מעל פי הבאר, מגנדרין לה, ומעברין לה מן קודשא ואסתליק מן דינא. מיד והשקו את הצאן, נטלו מלאכי עלאי לעילא, ונטלי ישראל לתתא.

לבתר והשיבו את האבן, על מימרא, דהאי באר, לאתערטרא (ס"א לאתעדא) קמיה, ולמתבע דינא דעלמא, לאתנהגא עלמא בדינא, והכי אצטריד דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא על דינא, למחוי כלא בקשוט וזכו.

בין דאשתלים יעקב, לא אצטריד להאי אבן סיועא אחרא, מה כתיב (בראשית כט) ויגש יעקב ויגל את האבן. ויגל ויגלו, ולא כתיב ויסר והסירו. אלא ויגלו, היינו ערבוּבא דשטון, דמערבין ליה, דלא יכיל לקטרגא. ויעקב בלחודיה, לא אצטריד לסיועא אחרא, אלא איהו בלחודיה, דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב, דכיון דיכיל ביה בעשו בהאי עלמא יכיל לעילא. ובכלא אצטריד עובדא.

תרין עלמין אחסין יעקב, חד עלמא דאתגלגא, וחד עלמא דאתפסגא כגוונא דלהון ממש, מחד נפקו שית שבטין, ומחד נפקו תרין שבטין. עלמא דאתפסגא אפיק שית סטרין, עלמא דאתגלגא אפיק תרין, ואינון תרין כרובין דתחותיה, ויעקב בין תרין עלמין אשתפח, בדיוקנא דלהון ממש, ובגין כך כל מלוי דלאה הוּו באתפסגא, ודרחל באתגלגא.

מתניתין. בני עליון, קדישי עליון, בריכו (ס"א בירין) דעלמא, מוחא דאגוזא. כנשו למנדע, הא צפרא נחית בכל יומא, אתער בגנתא. שלהובא דנורא בגדפהא. בידהא תלתא מגרופין שנינו כחרבא. מפתחו גניזין בידא ימינא.

קרי בחיל ואמר, מאן מנכון די נהירו אנפוי, די עאל ונפק ואתתקיף באילנא דחיי, מטא בענפוי, אחיד בשרשוי, אכיל מאיביה מתיק מדובשא, זיהיב חיון לנפשא, אסוותא לגרמיה.

אסתמר מהרהורא בישא, מהרהורא דמשקר באילנא דחיי, מסאיב נהרא ונחלא מקורא
דישראל, דיהיב מותא לנפשא, ותבירו לגרמיה לית ליה קיומא כלל.

הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה, עביד אילנא דשרא, בגין דההוא הרהורא סלקא,
ואחלף נפשא תחות נפשא. אילנא דחיי אסתלק, ואילנא דמותא אפתקיף ביה, נפשא
מתפן משיד.

ווי ליה, דאתעקר בההוא הרהורא, מגו אילנא דחיי, ואתדבק באילנא דמותא. ענפין לית
ביה, לא חמא טבא לעלמין, יבשא איהו בלא לחותא כלל. אנביה מריר כלענה, עליה
אתמר (ירמיה יז) והיה פערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו'.

בגין דהרהורא טבא סליק לעילא, אחיד באילנא דחיי, אתקיף בענפוי, אכיל מאנביה, כל
קדושין וכל ברכאן נפקין מניה. אחסין חיינו לנפשיה ואסוותא לגרמיה, עליה אתמר (ירמיה
יז) והיה פער שותול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום וגו'.

כל מלין דעלמא, אזלון בתר מחשבה והרהורא, ועל דא (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם
קדושים, בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיד בהרהורא טבא.

מאן דאסתאב בהרהורא (ויקרא פי"ד ע"א, שם נ"ו ע"א) בישא, כד אתי לאזדווגא באתתיה ושגי
רעותיה והרהוריה באתתא אחרא, וזרע זרעא בהרהורא אחרא, דא הוא דאחלף דרגין
עלאין דלעילא, דרגא דקודשא בגין דרגא דמסאבא. כמה דהרהורא דיליה עביד חלופין
לתתא, אוף הכי עביד חלופין לעילא. כמה דגופא דההוא ברא דיליד, אקרי בן תמורה.
אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי. דהא לא משיד משיכו קדישא בההוא הרהורא, ונפשא
דיליה אתחלף בדרגא אחרא. יעקב שלימא דכלא, גלי קמי קודשא בריה דאחלף דכל ארחוי
בקשוט הו, והרהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא. בההוא ליליא דמשמש באתתיה בלאה,
הרהורא (קע"ו ע"ב, ויקרא רצ"ב ע"א) דיליה ברחל הות. משמש בלאה וחשיב ברחל, ומקורא
דיליה בההוא הרהורא דיליה אזלא.

ולאו לדעתא, דהא לא הוה ידע. בגין כד, לא סליק ראובן בשמא. קודשא בריה דהוה
ידע, אחמי ליה ואמר, ראו בן דאתיליד בעלמא. ועל דא כתיב, (ירמיה כג) אם יסתר איש
במסתרים ואני לא אראנו, אל תקרי אראנו אלא אראנו, דיסתכלון ביה. ובגין דאתגלי
קמיה דקודשא בריה דהוה, דהא לאו לדעתא הוה ובארר קשוט הרהר ברעותיה יעקב, לא
איפסל מגו שבטין קדישין, דאי לאו הכי הוה איפסל.

ובגין דהרהורא עקרא איהו ועביד עובדא, קודשא בריה דהוה ידע ההוא הרהורא,
באתר דאתדבקא. בההיא טפה קדמאה, אסתמר ליה בכירותא, דכתיב, (דברי הימים א ה) כי
הוא הבכור וגו', נתנה בכורתו ליוסף. בההוא אתר דהרהורא אזלא ואתדבק בההיא טפה,
תפן אתדבק ואתמסר ההוא בכורה. ואתגטילת בכורה מראובן, ואתמסר באתר
דהרהורא אתדבק בה. ברחל הרהר ואתדבק רעותא, ברחל אתדבק בכירותא, וכלא
אתהדר בתר הרהורא ומחשבה.

כגוונא דא, הרהורא ומחשבה, עביד עובדא ואתמשד משיכו, בכל מה דאתדבק בר נש
בסתרא, דכתיב, (דברים כה) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, יבמה יבא עליה, והכא
אצטריד הרהורא ורעותא לאתדבקא. ובההוא רעותא ומחשבה, משיד משיכו ועביד
עובדא דאצטריד, ולא ישתצי שמא דמיתא מעלמא.

וסתרא דא (איוב לה) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף, דהא ודאי רעותא
ומחשבה, משיד משיכו, ועביד עובדא בכל מה דאצטריד. ועל דא, בצלותא אצטריד
רעותא והרהורא לכוונא, וכו בכל אינון פולחנין דקודשא בריה דהוה, הרהורא ומחשבה
עביד עובדא, ומשיד משיכו בכל מה דאצטריד. (ע"כ סתרי תורה)

(שם) וַיִּלְךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קֶצֶיר חֲטִים וַיִּמְצָא דוֹדָאִים בְּשָׂדֵה וְגו'. תָּנוּ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה לֹא אֶתְבָּרַךְ, אֶלָּא בְּסִטֵּר יִמְיָנָא. וּבְגִין כֶּד, בְּעוֹד דְּאִתְעַר יִמְיָנָא לְגַבֵּי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שְׂמַלְא לֹא תִסְיַיע תַּמְּנוּ. דְּהָא יִמְיָנָא אֲשַׁכַּח עֵילָה בְּהֵוָה כּוֹס, לְאִתְעַרָא לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה. וְסִתְרָא דָא, וַיִּלְךְ רְאוּבֵן, דָּא סִטְרָא דְדָרוּם. בְּגִין כֶּד דְּגִלְיָה בְּדָרוּם, דְּאִיהוּ רִישָׁא לְתַרְסַר תְּחוּמִין, וְתִיאוּבְתִיָּה דְסִטְר דְרוּם, לְאִשְׁכַּחָא עֵילָה וְתִקְרוּבָא לְמִטְרוּנִיתָא לְבְרָכָא לָהּ.

מה כתיב, וַיִּמְצָא דוֹדָאִים בְּשָׂדֵה, אֲזַל לְחַפְשָׁא בְּכָל אֵינוֹן גְּנִיזִין דִּילָהּ, וְאֲשַׁכַּח בְּהַאי שְׂדָה אֵינוֹן דוֹדָאִים, וְעֲלִיָּהּ אִתְמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִית, וְאֵינוֹן תְּרִין (קִנְיִב עִי"א) כְּרוּבִים, דְּאֵינוֹן תְּקוּנִין דִּילָהּ, לְאִתְעַרָא אִתְעַרוּ לְעֵילָא, דְּהָא בְּכָל אֵינוֹן תְּקוּנִין דְּהַאי שְׂדָה, לִית תְּקוּנָא דִּיתְעַר לְגַבֵּי עֵילָא, בְּר כְּרוּבִים.

סִטֵּר דְרוּם אִימְתִי אִתְעַר לְגַבָּהּ, לְאִשְׁכַּחָא עֵילָה לְבְרָכָה לָהּ. בְּיָמֵי קֶצֶיר חֲטִים, בְּזַמְנָא דְפְּלִיגְתָּ חוּלְק שְׁלָלָא לְאוּכְלוּסְהָא, וְכִלְהוּ חֲצָדֵי חֻקְלָא. מִיָּד וַיָּבֵא אוֹתָם אֶל לָאָה אָמוּ, סְלִיק רִיחָא, וְאִתְעַרוּ דְלָחוּן לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה, עֲלָמָא דְאִתְכַּפְּיָא, בְּגִין דְּאִתְעַר (נ"א דִּיתְעַר) בְּרָכָא לְעֲלָמָא תַתְּאָה.

וכד אֶתְבָּרַךְ, אֵינוֹן דוֹדָאִים נְקִטִין וַיְהִיבִין לְכָל עֲלָמִין, דְּכַתִּיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִית וְעַל פְּתַחֲנֵינוּ כָּל מְגִדִים. כֶּד אֵינוֹן נִתְּנוּ רִית, הֵוָה רִיחָא נְקִיט לִיה סִטֵּר דְרוּם לְאִתְעַרָא לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה, מִיָּד עַל פְּתַחֲנֵינוּ כָּל מְגִדִים, וְכָל טוּבָא לֹא חֲסִיר (ס"א מְכֻלָּא) מִעֲלָמָא.

עֲלָמָא תַתְּאָה לֹא אִתְעַר לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה, אֶלָּא כֶּד אֵינוֹן דוֹדָאִים יְהִיבִין רִיחָא לִימְיָנָא, כִּינּוּן דְּאֵינוֹן יְהִיבִין רִיחָא לִימְיָנָא, וַיִּמְיָנָא אִתְעַר לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה, מִיָּד עֲלָמָא תַתְּאָה אִתְעַר לְשַׁלָּא מַה דְּאִצְטְרִיד. מַה כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַתֹּאמֶר רַחֵל אֶל לָאָה תִּנִּי נָא לִי מִדּוֹדָאִי בְּנֵד, הֵב לִי בְרָכָא מִהֵוָה אִתְעַרוּ, דְּאֵינוֹן דוֹדָאִים דְּאִתְעַר לְגַבֵּי סִטֵּר יִמְיָנָא.

כֶּדִין עֲלָמָא עֲלָאָה בְּחֻדְוָה, בְּשַׁעֲשׂוּע, אֶתִיב לְגַבָּהּ, וְאִמְרַת הַמַּעַט קַחְתָּד אֶת אִישִׁי, כְּאִמָּא לְגַבֵּי בְרַתָּא. וְאִי הֲכִי בַעֲלָה דְעֲלָמָא עֲלָאָה יַעֲקֹב אִיהוּ. לָאוּ הֲכִי, אֶלָּא תִיאוּבְתָא דְאָבָא תְּדִיר, לָאוּ אִיהוּ, אֶלָּא לְגַבֵּי בְרַתָּא דָּנָא, (דְּאִיחָי) דְּהַאי בַת, רַחֲמִינוּ דִּילִיָּה לְגַבָּהּ תְּדִיר, בְּגִין דְּאִיחָי בַת יַחֲדָאָה בִין שִׁית בְּנִין, וְלְכָל אֵינוֹן שִׁית בְּנִין, פְּלִיג לֹון חוּלְקִין וּבְזַבְּזוֹן וּמְתַנְּוּ, וְלָהּ לֹא פְּלִיג, וְלִית לָהּ יְרוּתָא כְּלוּם, וְעַל כֶּל דָּא, אִיהוּ אֲשַׁנַּח בַּה בְּתִיאוּבְתָא וְרַחֲמִינוּ יַתִּיר מְכֻלָּא.

בְּרַחֲמִינוּ דִּילִיָּה קָרָא לָהּ בַת, לֹא סְפִיק לִיָּה דָא, וְקָרָא לָהּ אַחוּת, לֹא סְפִיק לִיָּה דָא, קָרָא לָהּ אִם בְּשׁוּם אִמְיָה, לֹא סְפִיק לִיָּה דָא, קָרָא לָהּ בְּשִׁמְיָה, דְּכַתִּיב, (אִיּוֹב כח) וְהִחַכְמָה מֵאִין תִּמְצָא, חֲכָמָה וְדָאִי. וְעַל דָּא, עֲלָמָא עֲלָאָה אִמְרַת לְגַבָּהּ, הַמַּעַט קַחְתָּד אֶת אִישִׁי, דְּכָל רַחֲמִינוּ דִּילִיָּה אִתְמַשֵּׁד לָד לְגַבָּד וְעַל דָּא. בְּשַׁעֲשׂוּעָא וְרַחֲמִינוּ אִימָא לְגַבֵּי בְרַתָּא.

מַה אֶתִיבַת אִיחָי, (בְּרַאשִׁית ט) לָכוֹן יִשְׁכַּב עִמָּד הַלִּילָהּ. בְּכָל אֶתֶר, לָכוֹן, שְׁבוּעָה אִיחָי. יִשְׁכַּב, מַהוּ יִשְׁכַּב. אֶלָּא שְׁכִיבָה בְּכָל אֶתֶר תְּקוּנָא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, לְאִעֲלָא בַה צִיּוּרָא דְאִתְנוּן כְּלָהּ, וְדָא אִיהוּ יִשְׁכַּב, יִישׁ כִּי"ב. יִישׁ דָּא אִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה, (ס"א כִּי"ב רו"א) רָזָא דְאוּרִייתָא נְקוּדָה טְמִירָא, דְּאִתְעַר לְגַבָּהּ כִּי"ב אִתְנוּן, וְדָא הוּא יִשְׁכַּב, יִישׁ עֲלָמָא דְאִתִּי, דְּכַתִּיב, (מְשֻׁלִי ח) לְהִנְחִיל אוֹהֲבֵי יִשׁ. כִּי"ב נְקוּדָה עֲלָאָה דְאִעִיל כָּל כִּי"ב אִתְנוּן. רָזָא דְכָל אוּרִייתָא. וְדָא הוּא יִשְׁכַּב, יִשְׁכַּב עִמָּד יַעֲקֹב לֹא כְּתִיב, אֶלָּא יִשְׁכַּב עִמָּד. הֵוָה טְמִירָא דְאִתְחַזִּי לְאִתְעַרָא לְגַבָּד, וְכֻלָּא בְּאִתְעַרוּ דְאֵינוֹן (דְּכוּלָּהוּ) דוֹדָאִים, וְכֻלָּא כְּתִיב בְּרַחֲמִינוּ.

(בְּרַאשִׁית ט) וַיָּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשְּׂדֵה בְּעָרֵב. וַיָּבֵא יַעֲקֹב, דָּא תַפְּאָרַת קַדִּישָׁא, מַהֵוָה שְׂדָה דְנְקִיט כָּל בְּרָכָא, וְכַתִּיב בִּיה (בְּרַאשִׁית כז) אֲשֶׁר בְּרָכוּ יִי. בְּעָרֵב, אִמָּאֵי בְּעָרֵב, אֶלָּא בְּעָרֵב, דְּכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית כד) וַיֵּצֵא יַצְחָק לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה לַפְּנוֹת עָרֵב. בְּזַמְנָא דְאִתְעַר יַצְחָק אָבוּי לְגַבֵּי הַאי שְׂדָה, וְנְקִיט לִיָּה, דְּהָא יַצְחָק לֹא אִתְעַר לְגַבֵּי הַאי שְׂדָה, כִּינּוּן דְּאִסְתַּלַּק יַעֲקֹב מִתַּמְּנוּ בְּעָרֵב, שְׁבִיק הַאי שְׂדָה לְיַצְחָק אָבוּי, וְאִיהוּ סְלִיק בְּהֵוָה זְמַנָּא לְגַבֵּי עֵילָא.

מה כתיב, (בראשית ט) וַתֵּצֵא לָאָה לְקָרְאָתוֹ. אִמָּא עֲלָאָה לְגַבֵּי בְרָא יַחֲדָא. וַתֹּאמֶר אֵלֵי תְבוּא, תַּחֲוֹת גְּדַפָּאֵי לְבָרְכָא לָדָּ, וְלַרְוּאָה לָדָּ בְּתַפְּנוּקִין וְעִדּוּגִין עֲלָאִין. הָא עֵידוֹ רַעְוָא וְעִנּוּגָא לְמֵיחַב לָדָּ נֵיחָא דְרוּחָא עֲלָאָה, לְגַבֵּי הַהוּא שְׁדָה, עַד לָא יַתּוּקְדַּ בְּתוּקָפָא דִּיצְחָק.

כִּינּוּ דְנִקְטָא לִיעֲקֹב תַּחֲוֹת גְּדַפָּאָה, כְּדִין (שס) וַיִּשְׁכַּב עִמָּה בְּלֵילָה הַזֶּה. הוּא. דְּסִתִּים מְכֻלָּא. הוּא. דְּכָל בְּרַכָּאן וְכָל קִדּוּשֵׁין נְפָקִי מִתַּמָּן. יַעֲקֹב לָא כְּתִיב אֶלָּא הוּא. מֵאן דְּאִתְחַזֵּי לְאִתְעָרָא לְגַבָּה.

וְעַד דְּלָא זְמִין לְגַבָּה תַּחֲוֹת גְּדַפָּאָה, מֵאן דְּנִקִּיט אֵינוֹן קִדְּיִשְׁאן (קדושאן) וּבְרַכָּאן לָא אִתְמַלֵּי מִנְקוּדָה טְמִירָא, הַהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה. וְעַל דָּא דּוּדָאִים מִתְעָרִי כְּלָא, וְכֻלָּא כְּגוּוּנָא דְרָזָא עֲלָאָה. רְאוּבֵן מֵאֵי רְאוּבֵן, קוּדְשָׁא בְרִידָה הוּא שׁוּי שְׁמָהּ בְּאַרְעָא, דְּכְתִיב (תהלים מו) לָכוּ חַזוּ מַפְעֻלוֹת יְיָ אֲשֶׁר שָׁם שָׁמוֹת בְּאַרְצָךְ. (עד כאן סתרי תורה).

(בראשית ט) וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל לְבָנָהּ וְגו', מִתְנִיתִין, רַעֲוִיתָא דְעוּבָדָא, קִטְרִי דְמַהִימְנוּתָא, קַל קָלָא דְקָלִיא אִתְעָר מַעֲלָא לְתַתָּא, אֲנֹן פְּתִיחִין עֵינִין חוּיָן. גְּלַגְלָא אֲסַחַר מַעֲלָא לְכַמָּה סְטָרִין, קַל נְעִימוּתָא אִתְעָר. אִתְעָרוּ נֵימִין דְּמִיכִין דְּשִׁינְתָא בְּחוּרִיהוֹן, וְלָא יְדַעֵי וְלָא מְסַתְפְּלֹן, וְלָא חֲמָאוּ. אֲטִימִין אוּדְנִין, כְּבִדִּין דְּלָבָא, נֵימִין וְלָא יְדַעֵין. אוּרִייתָא קִיִּימָא קִמְיָהוּ, וְלָא מְשַׁגְּיחִין וְלָא יְדַעֵי בְּמָה מְסַתְפְּלֹן, חֲמָאוּ וְלָא חֲמָאוּ. אוּרִייתָא רְמַאת קִלִּין אֲסַתְפְּלוּ טַפְשֵׁין, פְּתַחוּ עֵינֵינוּ, וַתִּנְדְּעוּן. לִית מֵאן דִּישְׁגַח, וְלִית מֵאן דִּירְכִין אוּדְנִיָּה, עַד מָה תַּחֲוֹן בְּגוֹ חֲשׂוּכָא דְרַעֲוִיתֵינוּ. אֲסַתְפְּלוּ לְמַנְדַּע, וְאִתְגְּלִי לְכוּן נְהוּרָא דְנַהִיר.

בְּזַמְנָא דִּיעֲקֹב שְׁלִימָא, מְגוּ עֲאֲקוּ דְאַרְעָא וּרְשׁוֹ אַחְרָא, בְּגוֹ דְרַגִּין נּוֹכְרָאִין דְחָה לְכַלְהוֹ, וּבְרִיר חוּלְק עַדְבִּיָּה וְאַחְסִנְתִּיָּה. נְהוּרָא מְגוֹ חֲשׂוּכָא, חֲכַמְתָּא מְגוֹ טַפְשׁוּתָא, וְאוֹקִיר לִיָּה לְמֵאֲרִיָּה כַּד הָוָה קָאִים בְּגוֹ רְשׁוּתָא דְאֵל זָר. עַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) לָא עֲתָה יְבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוֹרוּ.

ויקח לו יעקב, (בראשית ט) בריר ליה לחולקיה לעדביה, מקל לבנה לח, סטרא דימינא, גוון חוור. לח, סטרא איהו דמים. ולו, דא סטרא דשמאלא, סומקא כוורדא. וערמון, כליל דא בדא. וכלהו אחיד ימינא חוורא בגווניה, וסלקא בהו. דכתיב מחשף הלבן, דאף על גב דאחיד לתרין סטרין, נטל (ס"א נטה) חולקיה לסטר ימינא, ואגליף בכלא, בהאי סטרא ובהאי סטרא, כדן אקרי גבר שלים, שלים בכלא.

מה כתיב בתריה, (שס) והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו'. סתרא דסתרין, לחכימי לבא אתמסר. בגו משריין עלאין קדישיין אית דרגין עלאין אלן על אלן, אלן פנימאין, ואלן לבר. אינון פנימאין מתקשרין במלכא קדישא, ומתקשרין בישראל, בנין קדישיין לקדשא בריך הוא, ואלן אקרון הצאן המקשרות, משריין דאינון מקשרות, עילא ותתא.

בשעתא דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה דלעילא. עמודא דאמצעיתא, יעקב שלימא נטל אינון מקלות, תפלין דרישא, ברהטים, אתר ודוכתא, לדיורי תפלין. ומהכא נטלי נהורא וזיווא, כל חילין ומשריין עלאין, אינון דמתקשרן לעילא ומתקשרן לתתא. כיון דאינון נטלין מְגוֹ רַהֲטִין שְׁקוּתוֹת הַמִּים, כְּדִין, אֵינוֹן הוּוּ מְקוּרִין וּמְבוּעִין לְנַחֲתָא לְתַתָּא וּלְמִיחָב לְכֻלָּא.

ובגין כד, אפריש יעקב בין דרגין עלאין קדישיין, לדרגין אחרנין, דשאר עממין. כמה דאת אמר, (בראשית ט) וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן. (אינון) עדרים אפריש ליה לגרמיה, דלא יהא ליה חולק בשאר עממין, כמה דאפריש ליה, דרגי דמהימנותא לעילא, לחולקיה ועדביה, הכי אצטריך לאפרשא דרגין דמשריין קדישיין לתתא, לקשרא לון בהדיה, באינון היכלין דמטרוניתא.

וכלהו רשימין, ברשימו דמלכא עלאה. כמה דישראל, רשימין לתתא, בין כל שאר עממין, אוף דרגין דמשריין עלאין, רשימין אינון לחולקיה (דקודשא) לקודשא בריך הוא, בין כל

שאר חילין, ומשריין עלאין. ועל דא בריר יעקב אינון לחולקיה ועדביה, רשימין לחולקא (ברזא) דמהימנותא, (ס"א ובגין כך כתיב בחר לו יה ישראל לסגולתו יה עלאה איהו בריר חולקיה ועדביה רזא דמהימנותא) אוף הכי קדשא בריך הוא, בריר ליה, מכל שאר חילין ומשריין דעלמא.

ומשריין עלאין, מתפרשאן אלין מאלין. בשעתא דזהרא דנורא בנהירו דשכינתא אתגליא, כל אינון דרגין אחרנין, אתכספן, ומתעטפי מההוא זהרא ולא יכלו לקרבא לגביה. וכל אינון תקונין (ס"א דרגין) קדישין, דאינון תקונא דיליה. בשעתא דאתגליא ההוא זהרא, מיד חדאן וסלקן לאתקרבא בהדיה, ולאיתקשרא לגביה, ואיהו בהו אתתקנת, (אתתקו) וסתרא דא (בראשית ט) והיו העטופים ללבן והקשורים ליעקב.

ואצטריך לבררא (ס"א לברכא) ולאיתפרשא דרגין קדישין (ס"א לחולקיה) דחולקיה. מאינון דרגין דשאר עמין, ובכללא אצטריך יעקב קדישא (ס"א בוכרא דקדשא בריך הוא לאתקרבא) ועל דא קדשא בריך הוא כתיב באורייתא, מהימנותא דיליה, בגו סטרי (ס"א סתרי) מלין אלין. זכאה חולקיה.

(בראשית לב) ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלהים. מתניתין, תוקפי דהורמני, זקיפין מלעילא, ושנא דחרבא דמלהטא ממנא על כל (ס"א כמה) חילין ומשריין.

ההוא חרבא מלהטא, היא חרבא סומקא. דכתוב, (ישעיה לה) חרב ליי מלאה דם. ההוא חרבא דתלוא ביה הפוכא, אינון דמהפכי לכמה גוונין. הוא נשין, הוא גוברין, בסטרין סגיאי, מתפרשין גוונין אחרנין לכמה דרגין.

מסטרא דאילנא דחיי, נפקי אינון. דמתנחדי ביחודא בקשורא. קדישין אלין, אשתאבן תדר מטל השמים, שמייה דאלקים, איתתקין בהו. (ס"א ועל דא אמר משמני הארץ ואתתקו) בארבע סטרין דעלמא, איתעבידו סמכין דפרסין. פלהו מרגליטין, שייפין וסמכין, לא מתפרשין לעלמא. מגו דא שמה, אינון קשורין דיעקב, דבריר לחולקיה. ומתקשרו בשמה דא, פלהו נפקו (בערב) (ביעקב).

ויעקב כד נפק למיזל לארחיה, לארבע סטרין אקיפו ליה, לארבע זווין דעלמא נטרו ליה, בשעתא קלה איתרגיש מאילנא (ס"א מאתר) לעילא, למיטר אילנא דלתא, וכדין (בראשית ט) ויאמר יעקב פאשר ראם מחנה אלהים זה. כדין (בראשית ט) ויקרא שם המקום ההוא מחנים. (נדפס דף קנ"ח ע"ב ושם מפורש)

אמר רבי יהודה, תא חזי, שלמותיה דיעקב, דלא בעי (בעא) למיזל אלא ברשותיה דלבן, ואי תימא, זמנא אחרא אמאי לא. אלא בגין דדחיל יעקב דלא נשבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא. ועל דא פיון דחמא דמטא שעתיא דבנימן, ברח. כמה דאת אמר, (בראשית לא) ויברח הוא וכל אשר לו. דכיון דאתגליד בנימן, איתקשר שכינתא בכלהו שבטין, ונטל ביתא בהו. ויעקב הנה ידע ברוחא דחכמתא, דכד ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא תתקשר בהו, ורחל תמות, ואיהי נטלא ביתא.

ותא חזי, הכי אוליפנא, עלמא תתא, איתחזי ליה ליעקב, כמה דאתחזי ליה למשה, אלא דלא יכילת, עד דהו י"ב שבטין בביתא, לאתקשרא בהו. וכדין, איתדחית רחל, ונטלת איהי ביתא בכלהו שבטין, והות עקרא דביתא. וכדין (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית. אמר יעקב, הא מטא זמנא דישתלימו י"ב שבטין, ונדאי עלמא דלעילא ייחות ליה לביתא, ואתקשרא (נ"א עלמא דלעילא ייחות ליה בביתא, ואתקשרא) בהו, ומסכנתא דא איתדחיא קמיה. אי תימות הקא, לא אפוק מכאן לעלמין. ולא עוד, אלא בארעא דא, לא איתחזי לאשלמא ביתא. בגין כד, (בראשית ט) ויהי פאשר ילדה רחל את יוסף, עד לא ישתלימו שבטין.

שמע רבי שמעון, אמר, ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על פלא. ואי תימא, אמאי לא אזל ליה לארחיה מיד. אלא, כל זמנא דרחל לא מתעברא מבנימן, איתעכב תמן. פיון דמטא זמנא דבנימן, ערק, ולא בעא רשותא. בגין דלא יתעכב תמן, ואתחבר יעקב

פרשת וישלח

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים וְגו'. רַבִּי יְהוֹדָה פֶּתַח (תהלים צא) כִּי מַלְאָכָיו יִצְוּהוּ לָדָבָר לְשִׁמְרָתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, הָאֵל קָרָא אוֹקְמוּהוּ חֲבַרְיָא, דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשֶׁךְ אֲתֵי לְעֵלְמָא, מִיָּד אֲזִדְמֹן בְּהִדְיָה יִצְרָח הָרַע דְּאִיהוּ מְקַטְרַג לִיה לְבַר נֶשֶׁךְ תְּדִיר כְּמָה דְּאֵת אֶמֶר, (בראשית ד) לְפִתַּח חֲטָאת רֹבֵץ. מֵאֵי חֲטָאת רֹבֵץ, דָּא יִצְרָח הָרַע.

וְדוֹד הָכִי נָמִי קְרִייה חֲטָאת דְּכִתִּיב, (תהלים נא) וְחֲטָאתִי נִגְדִי תִמִּיד, בְּגִין דְּאִיהוּ עֶבֶד לִיה לְבַר נֶשֶׁךְ כָּל יוֹמָא לְמַחְטִי קָמִי מְאָרִיָּה, וְיִצְרָח הָרַע דָּא לֹא אֲתַעֲדִי מִבֶּר נֶשֶׁךְ מִיּוֹמָא דְּאֲתִילִיד בֶּר נֶשֶׁךְ לְעֵלְמִין. וְיִצְרָח הָטוֹב אֲתֵי לְבַר נֶשֶׁךְ מִיּוֹמָא דְּאֲתִילִיד לְאֲתִדְכָּא.

וְאִימְתִי אֲתֵי בֶר נֶשֶׁךְ לְאֲתִדְכָּא כְּדִ אִיהוּ בֶר תְּלִיסַר שָׁנִין, כְּדִין אֲזִדְנוּג בֶּר נֶשֶׁךְ בְּתַרְוִיָּהוּ חַד מִימִנָא וְחַד מִימִנָא וְחַד מִשְׁמַלָּא, יִצְרָח טוֹב לִימִנָא וְיִצְרָח רַע לְשִׁמְרָתוֹ. וְאֵלִין אִינֹן תִּרְיוֹן מַלְאָכָיו מִמֶּשׁ מִמֶּשׁ, וְאִינֹן מִשְׁתַּפְּחִין תְּדִיר בְּהִדְיָה דְּבַר נֶשֶׁךְ.

אֲתֵי בֶר נֶשֶׁךְ לְאֲתִדְכָּא, הָהוּא יִצְרָח הָרַע אֲתַפְּכִיָּא קָמִי וְשְׁלִיט יְמִינָא עַל שְׁמַלָּא. וְתַרְוִיָּהוּ מְזִדְנוּגִין לְנִטְרָא לִיה לְבַר נֶשֶׁךְ בְּכָל אֲרַחוּיָהוּ דְּהוּא עֶבֶד. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב כִּי מַלְאָכָיו יִצְוּהוּ לָדָבָר לְשִׁמְרָתוֹ בְּכָל דְּרָכָיו.

דף קסו ע"א

רַבִּי אֶלְעָזָר מוֹקִים לִיה לְהָאֵל קָרָא בְּנִעְקָב, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲזִמִּין בְּהִדְיָה מַלְאָכָיו מִשְׁרִיין מִמֶּשׁ. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ אֲתֵי שְׁלִים בְּשִׁבְטִין עֵלְאִין כְּלָהוּ שְׁלִמִין כְּדָקָא יְאוּת, כְּמָה דְּאֲתִמֶּר (דכתיב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדָרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאָכֵי אֱלֹהִים וְאֲתִמֶּר. וְהָכָא פִּינֹן דְּאֲשַׁתְּזִיב מִנִּיה דְּלָבָן וְהָא אֲתַפְּרֶשׁ מִנִּיה כְּדִין אֲזִדְנוּגַת עֲמִיָּה שְׁכִינְתָּא וְאֲתֵי מִשְׁרִיין קְדִישִׁין לְסַחְרָא לִיה, וְכִדִּין (דף קסו ע"א) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב פֶּאֶשֶׁר רָאִם וְגו'. וּמֵאִינֹן מַלְאָכָיו שְׁדַר לִיה לְעֵשׂוֹ הָדָא הוּא דְּכִתִּיב וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים, מַלְאָכִים מִמֶּשׁ הוּוּ וְדָאֵי.

פֶּתַח רַבִּי יַצְחָק וְאֶמֶר כְּתִיב, (תהלים לה) חוֹנֶה מִלְּאֵךְ יֵי סָבִיב לִירְאִין וְיַחְלָצֵם, הָא אוֹקְמוּהוּ. אֲבָל בְּאֶתֶר חַד כְּתִיב כִּי מַלְאָכָיו יִצְוּהוּ לָדָבָר, מַלְאָכָיו

סְגִיאוֹן, וְהָכָא חַד דְּכְתִיב חוֹנָה מְלֹאדָּךְ יִי סְבִיב לִירְאָיו וַיִּחְלַצֵם. אֲלֵא כִי מְלֹאכְיו יִצְוֶה לָךְ, אֲלִין שְׁאָר מְלֹאכְיו. מְלֹאדָּךְ יִי סְבִיב דָּא שְׂכִינְתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות א) וַיִּרְא מְלֹאדָּךְ יִי אֲלִין בְּלַבַּת אִשׁ מִתּוֹדָּה הַסְּנָה. וּבְגִין כְּדָּךְ חוֹנָה מְלֹאדָּךְ יִי סְבִיב לִירְאָיו, לְאֶקְפָּא לִיה בְּכָל סְטָרִין בְּגִין לְשִׁזְבָּא לִיה. וְכַד שְׂכִינְתָא שְׂרָא בְּגוּיָה דְּבַר נֶשׁ, כְּמָה מְשָׁרְיִין קְדִישִׁין כְּלָהוּ אִזְדַּמְנוּ לְתַמּוּ.

תָּא חֲזִי, כַּד דְּוֹד מְלָפָא אֲשִׁתְּזִיב מְאָכִישׁ מְלָךְ גַּת כְּדִין אָמַר הָאִי, בְּגִין דְּשְׂכִינְתָא סְחָרָא לִיה וְאֲשִׁתְּזִיב מְנִייהוּ מְאָכִישׁ וּמַעֲמִיָּה כָּל אִינוּן דְּאַתְקִיפוּ (נ"א דאקיפו) בֵּיה, מַה כְּתִיב, (שמואל א כא) וַיִּתְהוֹלֵל בְּיָדָם, אֲמַאי וַיִּתְהוֹלֵל, וַיִּשְׁתַּגַּע מִבְּעֵי לִיה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שם) כִּי הִבֵּאתֶם אֶת זֶה לְהַשְׁתַּגַּע עָלַי.

אֲלֵא אֶהְדָּר עַל הַהוּא מְלָה דְאַמַר דְּוֹד בְּקַדְמִיתָא דְכְתִיב, (תהלים עג) כִּי קִנְאִתִּי בַּהוֹלְלִים וְגוֹ'. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲפִיךְ עֲדִיין אֲנִתְּ אֲצִטְרִיךְ לְהָאִי, כִּינּוּן דְּעָאֵל לְבִי אָכִישׁ וְאַתְקִיפוּ בֵּיה, מַה כְּתִיב וַיִּתְהוֹלֵל בְּיָדָם, כְּאִינוּן הוֹלְלִים דְּקִנְיִ בְּקַדְמִיתָא, וְכִדִּין אֲתִיָּא שְׂכִינְתָא וְשְׂרָא סְחָרְנִיה דְּדוּד.

וְאִי תִימָא שְׂכִינְתָא לָא שְׂרָא אֲלֵא (באחסנתה) בְּאַחְסַנְתִּיהָ, דְּאִיהִי אֲרַעָא קְדִישָׁא. וְדֵאִי לָא שְׂרָא בְּגִין (דינקיון) לִינְקָא מְנָה, אֲבָל לְאַגְנָא שְׂרָא. וְהָכָא כַּד אֲתָא יַעֲקֹב מִבֵּי לְבָן כְּלָהוּ מְשָׁרְיִין קְדִישִׁין סְחָרוּ לִיה וְלָא אֲשִׁתְּאָר בְּלַחוּדוּי.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אִי הָכִי (ס"א דכלהו משריין קדישין אתו בההה ושכינתא בהדיה), אֲמַאי כְּתִיב וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּגִין דְּאַעִיל גְּרַמִּיָּה לְסַכְּנָה, וְהוּא חֲמִי לְהַהִיא סַכְּנָה בְּעִינּוּי, אִינוּן אֲתַפְרְשׁוּ מְנִיָּה, וְכִדִּין אָמַר קְטַנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמָת, אֲלִין אִינוּן מְשָׁרְיִין קְדִישִׁין דְּאַתַּפְרְשׁוּ מְנִיָּה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּגִין לְשִׁבְקָא לִיה עִם הַהוּא מְמַנָּא דְעֵשׂוֹ דְּבַרְשׁוּתָא עֲלָאָה הוּא אֲתִי. וְאֲלִין אֲזִלִּי לְמִימַר שִׁירְתָּא דְמִטָּא זְמַנְיָהוּ לְשִׁבְחָא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא שְׁעָתָא, וּלְבַתֵּר אֶהְדָּרוּ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב קְטַנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֲמָת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ וְגוֹ', וְעָתָה הִיִּיתִי לְשִׁנֵּי מַחֲנוֹת. מַחֲנֶה שְׂכִינְתָּא, וְכָל בֵּיתִיהָ, (ס"א מחנה חד הוה דכתיב מחנה אלהים זה), לְשִׁנֵּי מַחֲנוֹת, דְּהוּא שְׁלִים מְכָל סְטָרִין מִתְרִין חוּלְקִין חוּר וְסוּמָק.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָא אֲתַמָּר, הַהוּא לִילְיָא שׁוּלְטָנוּתָא דְסִטְרָא דְעֵשׂוֹ הוּא. בְּהַהִיא שְׁעָתָא דְהָא כְּתִיב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת חֹסֶר, וּבְגִין כְּדָּךְ וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ, דְּאַשְׁתְּאָר יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שְׁמִשָׁא בְּלַחוּדוּי, דְּאַתַּכְפִּסָּא סִיחָרָא מִן שְׁמִשָׁא. וְאַף עַל גַּב דְּנִטִּירוּ (ס"א ועם כל דא נטירו) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲתַעֲדִי מְנִיָּה מִכָּל וְכָל, וְעַל דָּא לָא יָכוֹל לוֹ, דְכְתִיב וַיִּרְא כִּי לָא יָכוֹל לוֹ.

אִסְתַּכֵּל לִימִינָא וְחָמָא לְאַבְרָהָם. אִסְתַּכֵּל לְשָׁמְאֵלָא וְחָמָא לְיִצְחָק. אִסְתַּכֵּל
בְּגוּפָא וְחָמָא דְאַתְכֵּלִיל מִסְטָרָא דָא וְאַתְכֵּלִיל מִסְטָרָא דָא, כְּדִין וְיִגַע בְּכַף
יָרְכוּ. בְּחַד עֲמוּדָא דְסָמִיךְ לְגוּפָא דְאִיהוּ לְבַר מִן גּוּפָא.

וּבְגִין כֶּף חוּנָה מְלֵאךְ יֵי סְבִיב לִירְאִיו וְיַחְלָצֵם, אֶקִּיף לִיהּ בְּכָל סְטְרוֹי בְּגִין
לְשַׁזְבָּא לִיהּ, וְכַד שָׂרָא שְׂכִינְתָא בְּגוּיָהּ (ס"א לגביה) כְּמָה חִילִין וּמְשַׁרְיִין אֶתּוּ
בְּחֵדִיהּ, וּמֵאִינוּן מְלֵאכִין שְׂדַר לְגַבִּיהּ דְעֵשׂוּ:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים, אָמַר רַבִּי אַבְא וְכִי אֲמַאי אֲתַעַר אִיהוּ לְגַבִּיהּ דְעֵשׂוּ,
וְטַב הָוָה לִיהּ לְאַשְׁתּוּקֵי מְנִיהּ. אֲלֵא אָמַר יַעֲקֹב יְדַעְנָא דְעֵשׂוּ חֵישׁ לִיהּ
לִיקְרָא דְאַבָּא וּלְעֵלָם לֹא אֲרַגִּיז קַמִּיהּ, וְהָא יְדַעְנָא הוּאִיל וְאַבָּא קַיִים לֹא
מִסְתַּפִּינָא מְנִיהּ, אֲבָל הַשְׁתָּא (הוּאִיל דַּבְּא קַאִים בַּעִינָא לַאֲתַפִּיִס (לַאֲתַפִּיִסָא)) עַמִּיהּ,
מִיָּד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים לְפָנָיו.

דף קסו ע"ב

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלֵאכִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח וְאָמַר, (משלי יב) טוֹב נִקְלָה וְעֶבֶד לוֹ
מִמֶּתְכַבֵּד וְחֹסֵר לָחֶם, הָאִי קָרָא עַל יֶצֶר (דף קסו ע"ב) הָרַע אֲתַמָּר, בְּגִין דְאִיהוּ
מְקֻטְרָגָא תְּדִיר לְגַבִּי בְּנֵי נְשָׂא, וְיֶצֶר הָרַע אִיהוּ אָרִים לְבִיהּ וְרַעוּתִיהּ דְבַר
נֶשׁ בְּגַאֲוָתָא וְאִזִּיל אֲבַתְרִיהּ מְסַלְסַל שְׁעָרִיהּ וּבְרִישִׁיהּ עַד דְאִיהוּ אֲתַנְגָּאי
עֲלִיהּ וּמְשִׁיךְ לִיהּ לְגִיהֶנָם.

אֲבָל טוֹב נִקְלָה, הַהוּא דְלֹא אִזִּיל אֲבַתְרִיהּ דִּיֶּצֶר הָרַע וְלֹא אֲתַנְגָּאי כָּלֵל
וּמֵאִיךְ רוּחִיהּ וְלְבִיהּ וְרַעוּתִיהּ לְגַבִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַדִּין הַהוּא יֶצֶר
הָרַע מִתְהַפֵּךְ לְעֶבֶד לוֹ, דְלֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי, וְהַהוּא בַר נֶשׁ שְׁלִיט עֲלוּי
כְּמָה דְאֵת אָמַר, (בראשית ד) וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ.

מִמֶּתְכַבֵּד, כְּמָה דְאֲמָרן דְאִיהוּ אוֹקִיר גְּרַמִּיהּ מְסַלְסַל בְּשְׁעָרִיהּ אֲתַנְגָּאי
בְּרוּחִיהּ, וְאִיהוּ חֹסֵר לָחֶם, חֹסֵר מְהִימְנוּתָא כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ויקרא כא) לָחֶם
אֱלֹהֵיוּ וְגו' (ויקרא כא) לָחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְיָבִים וְגו'.

דְּבַר אַחַר טוֹב נִקְלָה (ועבד לו), דָּא יַעֲקֹב דְמֵאִיךְ רוּחִיהּ לְגַבִּיהּ דְעֵשׂוּ. בְּגִין
דְלִבְתַר לִיְהוּי עֶבֶד לוֹ וַיִּשְׁלוּט עֲלוּי וַיִּתְקַיֵּם בֵּיהּ (בראשית כז) יַעֲבֹדוּךְ עַמִּים
וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאוּמִים וְגו', וְעַדִּין לֹא הָוָה זְמַנִּיהּ כָּלֵל. אֲלֵא בְּגִין דְסָלִיק לִיהּ
יַעֲקֹב לְבַתֵּר יוּמִיָא, וְעַל דָּא הָוָה מִיָּד נִקְלָה. וְלִבְתַר הַהוּא דְאִיהוּ מִתְכַבֵּד
יְהֵא עֶבֶד לוֹ, הַהוּא דְאִיהוּ חֹסֵר לָחֶם יְהֵא עֶבֶדָא לְהַהוּא דִּיְהִבוּ לִיהּ רוּב
דְגִן וְתִירוֹשׁ.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא בְּגִין דִּידַע יַעֲקֹב דְאַצְטְרִיךְ לִיהּ, הַשְׁתָּא אֲתַהַפֵּךְ לִיהּ נִקְלָה.
וְיוֹתֵר חֲכָמָה וְעַקִּימוּ עֶבֶד בְּדָא, מִכָּל מַה דְעֶבֶד לְגַבִּי דְעֵשׂוּ. דְאִילוּ הָוָה יְדַע
עֵשׂוּ חֲכָמָה דָּא יְקַטִּיל לִיהּ לְגְרַמִּיהּ וְלֹא יִיתֵי לְדָא, אֲבָל כְּלָא עֶבֶד

בְּחֻמְתָּא, וְעָלִיָּה אָמְרָה חֲנָה (שמואל א ב) יי יַחֲתוּ מְרִיבֵיו וְגו' וַיִּתֵּן עֵז לְמַלְכוֹ וְגו' :

וַיֵּצֵאוּ אֶתְּכֶם לְאֹמֶר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדָנִי לַעֲשׂוֹ כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לִבִּי גִרְתִּי וְאַחֲרַי עַד עֵתָהּ. מִיַּד פָּתַח יַעֲקֹב לְאַתְהֶפְכָּא לִיָּה לְעַבְדָּא, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּכַּל עֲשׂוֹ בְּאֵינוֹן בְּרַכָּאוֹ דְּבְרַכְיָה אָבוּי, דְּהָא יַעֲקֹב סָלִיק לִוֵּן לְבַתְרָא כְּדָקָא אָמְרוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי חֲמָא יַעֲקֹב דְּשָׁדַר לִיָּה לַעֲשׂוֹ וְאָמַר עִם לִבִּי גִרְתִּי, וְכִי מַה עֲבִיד בְּשְׁלִיחוּתִיָּה דְּעֲשׂוֹ (דאמר) מְלָה דָא. אֶלָּא לִבִּי הָאֲרַמִּי קָלִיָּה אֲזִיל בְּעֵלְמָא דְּלֹא הָוָה בְּרַ נֶשׁ דְּיִשְׁתַּזְיֵב מִנִּיָּה, דְּהוּא הָוָה חֲרַשׁ בְּחֲרָשִׁין וְרַב בְּקוֹסְמִין, וְאָבוּי דְּבַעוֹר הָוָה, וּבַעוֹר אָבוּי דְּבַלְעָם, דְּכַתִּיב (יְהוֹשֻׁעַ יג) בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֶס, וְלִבִּי חֲכָם בְּחֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין יִתִּיר מִכָּלְהוּ, וְעַם כָּל דָּא לֹא יָכִיל בְּיַעֲקֹב. וּבַעַא לְאוּבָדָא לְיַעֲקֹב בְּכַמָּה זַיִינִין הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים כו) אֲרַמִּי אוּבָד אָבִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא כּוּלִי עֵלְמָא הוּי יְדַעִי דְּלִבִּי הָוָה רַב חֲכִימִין וְחֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין, וּמֵאֵן דְּבַעִי לְאוּבָדָא בְּחֲרָשׁוּי לֹא אֲשַׁתְּזִיב מִנִּיָּה, וְכָל מַה דְּיַדְעַ בְּלַעַם מִנִּיָּה הָוָה. וְכַתִּיב בֵּיָּה בְּבַלְעָם (במדבר כב) כִּי יַדְעִתִּי אֶת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרַךְ וְאֲשֶׁר תִּאֲרַי יוֹאֲר. וְכוּלִי עֵלְמָא הוּי מְסַתְּפִי מִלִּבִּי וּמְחַרְשׁוּי, וּמְלָה קְדַמָּאָה דְּשָׁדַר יַעֲקֹב לַעֲשׂוֹ אָמַר עִם לִבִּי גִרְתִּי.

וְאִי תִימָא דְּזַעִיר הָוָה יֵרַח אוֹ שְׁתָּא. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא וְאַחֲרַי עַד עֵתָהּ, עֲשָׂרִין שָׁנִין אֲתַאֲחַרִּית עַמִּיָּה. וְאִי תִימָא דְּלֹא סָלִיק בְּיַדִּי כְּלוּם. וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֲמוֹר, אֵינוֹן תִּרְוִן גְּזָרִי דִינִין, דְּכַד מִתְחַבְּרוֹן תִּרְוִוִיָּהוּ כְּחֲדָא, לֹא מִתְחַבְּרוֹן אֶלָּא לְאַבְרָאָה עֵלְמָא. וּבְגִין כֹּד כְּתִיב, (דְּבָרִים כב) לֹא תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחֲדוּ.

צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה, אֵלִין אֵינוֹן כְּתָרִי תִתְּאִי דְּקִטְל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַצְרַיִם (שמות יב) בְּכֹר בְּהֶמְהָ (שמות יב) בְּכֹר הַשְּׂבִי (שמות יא) בְּכֹר הַשִּׁפְחָה, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. מִיַּד מְסַתְּפִי הָוָה עֲשׂוֹ וְנִפְקַ לְקַדְמוּתִיָּה, וְדַחֲלוֹ הָוָה לִיָּה מִיַּעֲקֹב כְּמָה דְּהָוָה לִיָּה לְיַעֲקֹב מִעֲשׂוֹ.

דף קסז ע"א

לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה אֲזִיל בְּאַרְחָא, עַד דְּהָוָה אֲזִיל שְׁמַע עַל חַד לְסָטִים דְּהָוָה כְּמוֹן בְּאַרְחָא, פִּגַּע בֵּיָּה בְּרַ נֶשׁ אַחְרָא. אָמַר לִיָּה מִמָּאן אָנְתָּ, אָמַר לִיָּה מִפְּלוּנִי לְגִיוֹן אָנָּא, אָמַר לִיָּה סְטִי לָךְ מִגַּבְּאִי דְּכָל מָאן דְּקָרִיב בְּהָדָאִי חַד חוּיָא אָנָּא מִיִּתִּי וְקָטִיל לִיָּה. אֲזַל הָהוּא בְּרַ נֶשׁ לְהָהוּא לְגִיוֹן, אָמַר לִיָּה חַד בְּרַ נֶשׁ אָתִי וְכָל מָאן דִּי קָרִיב בְּהָדִיָּה נֶשְׁכִּיָּה חַד חוּיָא דְּהוּא מִיִּתִּי (דף קסז ע"א) וּמִיִּתִּי.

שָׁמַע הָהוּא לְגִיּוֹן וְדַחִיל, אָמַר יְאוֹת דְּאִזִּיל לְקַבְּלִיהּ וְאַתְפִּיִּיס בְּהַדְיָה. עַד דְּחָמָא לִיהּ הָהוּא בַר נֶשׁ, אָמַר, וּוִי דְהַשְׁתָּא יְקַטְלִינִיהּ הָהוּא לְגִיּוֹן. שְׂאֲרֵי סָגִיד וְכָרַע לְקַבְּלִיהּ. אָמַר הָהוּא לְגִיּוֹן, אֲלִמְלָא הָוָה לִיהּ בִּידִיהּ חוּיָא לְקַטְלָא, לֹא סָגִיד כּוּלִי הָאֵי לְקַבְּלִי. שְׂאֲרֵי לְגִיּוֹנָאָה לְאַתְנָאָה, אָמַר, הוּאִיל וְכַל כֹּד כָּרַע לְקַבְּלִי לֹא אֶקְטְלִינִיהּ.

כֹּד אָמַר יַעֲקֹב עִם לָבָן גִּרְתֵּי וְאַחַר עַד עֵתָהּ, עֲשָׂרִין שָׁנִין אֶתְאַחֲרִית עִמִּיהּ וְאַנָּא מִיִּיתֵי חוּיָא לְקַטְלָא בְּנֵי נֶשׂא. שָׁמַע עֲשׂו, אָמַר, וּוִי מֵאָן יְקוּם קַמִּיהּ. דְּהַשְׁתָּא יְקַטְלִינִיהּ יַעֲקֹב בְּפוּמִיהּ, שְׂאֲרֵי נִפְיֵק לְקַדְמוּתִיהּ לְאַתְפִּיִּיסָא עִמִּיהּ.

כִּיּוֹן דְּחָמָא לִיהּ מַה כְּתִיב וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצָּר לוֹ, כִּיּוֹן דְּקָרִיב בְּהַדְיָה שְׂאֲרֵי כָרַע וְסָגִיד לְקַבְּלִיהּ. הִדָּא הוּא דְכְתִיב וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו. אָמַר עֲשׂו אֲלִמְלָא כֹּל כֹּד הָוָה עִמִּיהּ, לֹא סָגִיד לְקַבְּלִי, שְׂאֲרֵי לְאַתְנָאָה.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בְּבַלְעָם (במדבר כב) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם לִילָהּ. בְּלָבָן כְּתִיב (בראשית לא) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרָמִי בַחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְׁמֵר לְךָ פֶּן תִּדְבָּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב וְגו'. פֶּן תִּדְבָּר, פֶּן תַּעֲשֶׂה לְיַעֲקֹב רָעָה מִבְּעֵי לִיהּ. אֲלֵא לָבָן לֹא רָדַף אֶבְתָּרִיהּ דִּיעֲקֹב בְּחִילָא דְגוּבְרִין לְאַגְחָא בִּיהּ קָרְבָּא. דְּהָא חִילָא דִּיעֲקֹב וּבְנוֹי רַב מֵנִיהּ, אֲלֵא לְמַקְטְלִיהּ בְּפוּמִיהּ וּלְשִׁינָאָה כְּלָא. הִדָּא הוּא דְכְתִיב אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי. וּבְגִין כֹּד פֶּן תִּדְבָּר, וְלֹא כְּתִיב פֶּן תַּעֲשֶׂה. וְכְתִיב יֵשׁ לֵאלֹהִים יָדֵי לַעֲשׂוֹת. מֵנִין הָוָה יַדַּע דִּיכְלָתָא הָוָה בִּידִיהּ. אֲלֵא כֶּמָּה דְאַתְמָר אֱלֹהֵי אָבִיכֶם אָמַשׁ אָמַר אֵלֵי וְגו'.

וְדָא הוּא סְהַדוּתָא, דְּפָקִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַסְהַדָּא. דְכְתִיב (דברים כו) וְעָנִיתָ וְאַמַּרְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי וְגו'. וְעָנִיתָ, כֶּמָּה דְאַתְ אָמַר, (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרַעַף. (דברים יט) עָנָה בְּאַחִיו.

כְּתִיב בִּיהּ בְּבַלְעָם (במדבר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאָת נְחֻשִׁים, דְּהַכִּי הוּא אֲרַחֲיָה דְאִיהוּ הָוָה מְנַחֵשׁ. בְּלָבָן כְּתִיב, (בראשית ל) נְחֻשְׁתִּי, דְּאַשְׁגַּח בְּחַרְשׁוֹי וּבְקַסְמוֹי בְּעַסְקָא דִּיעֲקֹב, וְכַד בָּעָא לְאוּבָדָא לְיַעֲקֹב בְּנְחֻשָׁא וּבְחַרְשָׁא דִּילִיהּ בָּעָא לְאוּבָדִיהּ, וְלֹא שְׁבָקִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְהִינּוּ דְאָמַר בַּלְעָם בַּר בְּרִיָּה (במדבר כג) כִּי לֹא נָחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל, מֵאֵן יָכִיל לְהוֹן, דְּהָא סְבָאֵי בָּעָא לְאוּבָדָא לְאַבוּהוֹן בְּנְחֻשִׁים וּבְקַסְמִים דִּילִיהּ וְלֹא סְלִיקָא בִּידוּי. דְּלֹא שְׁבָקִיהּ לְלִטְיָא. הִדָּא הוּא דְכְתִיב כִּי לֹא נָחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל.

וּבְכַלְהוּ עֲשָׂרָה זִינֵי חַרְשִׁין וְקוּסְמִין דְּקוּזְטִפִּי דְכְתָרִין תַּתְּאִין עֶבֶד לָבָן לְקַבְּלִיהּ דִּיעֲקֹב וְלֹא יָכִיל. הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (בראשית לא) וַתַּחֲלֹף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשָׂרַת מוֹנִים. דְּכַלְהוּ עֶבֶד לָבָן לְקַבְּלִיהּ וְלֹא סְלִיקוּ בִּידוּי לְאַבְאָשָׁא לִיהּ, דְכְתִיב, (בראשית לא) וְהַחֲלִיף אֶת מִשְׁכַּרְתִּי עֲשָׂרַת מוֹנִים וְלֹא

נָתַנוּ אֱלֹהִים לְהִרְעֵ עֲמָדֵי. מֵאֵי מוֹנִים, כְּתִרְגוּם זִינִין, וּכְתִיב (ויקרא יז)
לְשַׁעֲרֵי אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם. מוֹנִים, מִיָּנִים כְּמִשְׁמָעוֹ. וְעֲשָׂרָה זִינִין
אֵינּוֹן דְּחֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין בְּכִתְרִין תִּתְּאִין וְכִלְהוּ עֲבַד לְקַבְּלֵיהּ.

עֲשָׂרָה זִינִין אֵינּוֹן, דְּכְתִיב, (דברים יח) קוֹסִים קְסָמִים מְעוֹנִין וּמִנְחָשׁ וּמְכַשָּׁף
וְחוֹבֵר חֵבֶר וְשׂוֹאֵל אוֹב וַיִּדְעוּנִי וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים, הָא עֲשָׂרָה אֵינּוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי נְחֹשׁ וְקָסִים, תְּרֵי זִינֵי אֵינּוֹן, וּבְדַרְגָּא חַד סְלִקוּן. וְכַד אֲתָא
בְּלַעַם בְּקָסִים עֲבַד לְקַבְּלֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ דְכְתִיב, (במדבר כב) וְקָסָמִים
בְּיָדָם. וְלְקַבְּלֵיהּ דִּיעֲקֹב אֲתָא לָבֹן בְּנַחֲשׁ, הָאֵי וְהָאֵי לֹא סְלִיקוּ בִּידֵיהוּ
הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שם כג) כִּי לֹא נַחֲשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קָסִים בִּישְׂרָאֵל. כִּי לֹא נַחֲשׁ
בִּיעֲקֹב בְּקַדְמֵיתָא בְּיוֹמוֹי דְלָבֹן. וְלֹא קָסִים בִּישְׂרָאֵל לְבַתֵּר בְּיוֹמוֹי דְבְּלַעַם.

אָמַר בְּלַעַם לְבָלֶק, תָּא חֲזִי, מֵאֵן יָכִיל לְהוֹן. דְּכָל קְסָמִין וְחֲרָשִׁין דְּבְכִתְרִין
דִּילֹן, מְקִיזְפָּא דְמַלְכוּתָא דְלַעֲיִלָּא (וּתְתָא) מְתַעֲטְרֵן (דְחָא), וְהוּא אֲתַקְשֵׁר בְּהוּ,
דְּכְתִיב יִי אֱלֹהֵינוּ עֲמוֹ וּתְרוּעַת מְלִיךָ בּוּ.

דף קסז ע"ב

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חֶסֶד וְשְׁלוֹם דְהָוָה יָדַע בְּלַעַם בְּקַדוּשָׁה דְלַעֲיִלָּא (דף קסז ע"ב)
כָּלֵל. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֲתַרְעֵי בְּעַם וְלִישׁוֹן אַחֲרָא דִּישְׁתַּמְשׁ
בִּיקְרִיָּה, אֶלָּא בְּנוֹי קְדִישִׁין. וְאָמַר (ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים,
מֵאֵן דְּאֵינּוֹן קְדִישִׁין יִשְׁתַּמְשׁוּן בְּקַדוּשָׁה, יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן קְדִישִׁין דְּכְתִיב,
(דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה. אֲתָה קְדוֹשׁ וְלֹא עִם אַחֲרָא.

מֵאֵן דְּאֵינּוֹן מְסַאָבִין, מְסַאָבוּ אֲזַדְמֹן לוֹן לְאַסְתָּאבָּא עֲלֵיהּ. כְּתִיב, (ויקרא יג)
טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ. וּמְסַאָבָּא לְמְסַאָבָּא קְרִי דְכְתִיב,
(שם) וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא, מֵאֵן דְּאֵיהוּ טָמֵא, לְטָמֵא יִקְרָא, כָּלָא אֲזִיל בְּתַר
זִינֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יְאוּת הוּא לִיעֲקֹב דְהָוָה קְדִישָׁא לּוֹמַר דְּאַסְתָּאב בְּלָבֹן
וּבְחֲרָשׁוֹי, אוֹ שְׁבָחָא הוּא דִּילֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסִי, אַף עַל גַּב דְּקָאמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֲנָא מְסַיִיע לָךְ. דְּהָא כְּתִיב, (בראשית כז) אֲנֹכִי עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ. וְכִי יְאוּת
הוּא לְצַדִּיקָא כִּיעֲקֹב לְמַחֲלָף שְׁמִיָּה בְּשֵׁמָא דְמְסַאָבָּא, אֶלָּא אֲנֹכִי, פְּסָקָא
טַעמָא. וְאָמַר אֲנֹכִי מֵאֵן דְּאַנָּא, אֲבָל עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ וְהָא אוֹקְמוּהָ.

אוּף הָכָא, וְיַהֲיֵ לִי שׂוֹר וְחָמוֹר, לּוֹמַר לֹא תִשְׁוִי לְבָדָּ וּרְעוּתָדָּ לְהֵיָא בְּרַכְתָּא
דְּבְרִיךָ לִי אֲבָא דְאַתְקֵיִים בִּי. הוּא בְּרִיךְ לִי הָוָה גְּבִיר לְאַחֲרִי וְיִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ
בְּנֵי אֲמָדָּ, בְּגִין כָּד עֲבַדְדָּ יַעֲקֹב. לֹא דְנִי לַעֲשׂוֹ. הוּא בְּרִיךְ לִי בְּרוּב דָּגוֹן וְתִירוּשׁ.
הָא לֹא אֲתַקֵּיִים בִּי, דְּלֹא אוֹצְרָנָא לוֹן. אֶלָּא, וְיַהֲיֵ לִי שׂוֹר וְחָמוֹר צֹאן וְעֲבַדָּ,
רְעִי עֲנָא בְּחַקְלָא. הוּא בְּרִיךְ לִי, מְטַל הַשְּׁמַיִם וּמְשַׁמְנֵי הָאָרֶץ. הָא לֹא
אֲתַקֵּיִים בִּי, בְּגִין דְּהָא עִם לָבֹן גְּרַתִּי, כְּגִיּוֹרָא. דְּלֹא הָוָה לִי בֵּיתָא חָדָא כָּל

שָׁכַן מִשְׁמַנֵי הָאָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּכַּל בֵּיהּ בִּיעָקֵב עַל אֵינוֹן בְּרַכָּאן וְיִקְטֵרֵג עִמֵּיהּ.

רַבִּי אָבָא אָמַר כְּתִיב בֵּיהּ בִּיעָקֵב (בראשית כה) אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֶהְלִים, גְּבַר שְׁלִים. בְּגִין דְּאִיהוּ יְתִיב בְּתָרִין מִשְׁכָּנִין עֲלָאִין. וְאִשְׁלִים לְהַאי גִיסָא וּלְהַאי גִיסָא, וְאִיהוּ לֹא אָמַר דְּאִסְתַּאב בְּחַרְשׁוּי. אֲבָל עַל מַה דְּקָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּגִין דְּלַבּוּי שְׁלִים עַל טִיבוּ וְקִשׁוּט דְּעֵבִיד לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל עֲלָמָא יִדְעֵי עוֹבְדוּי דְּלָבָן מֵאֵן אֵינוֹן, וּמֵאֵן יָכִיל לְאַשְׁתַּזְבָּא (ס"א מניה, כל עשרין שנין דהוית עמיה) מְקַטְרוּגָא דִּילִיהּ דְּבַעֵי לְאוּבְדָא לִי. (ס"א ואנא יתיבנא ועבדנא עמיה עשרין שנין) וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁזַבְנֵי מְנִיָּה. וְכֹלָא הָוָה בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּכַּל בֵּיהּ עֲשׂוֹ דְּאִתְקִימוּ בֵּיהּ אֵינוֹן בְּרַכָּאן, וְלֹא יִנְטֵר לִיהּ דְּבָבוּ. וְעַל דְּאִתְקִיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דָּרְכֵי יְיָ וְגו', וְכְתִיב, (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

וְיִשׁוּבוּ הַמְּלֹאכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ אֶל עֲשׂוֹ וְגַם הוֹלֵךְ לְקַרְאֲתָךְ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ. כִּיִּן דְּאָמַר בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ, לֹא יִדְעָנָא דְּאִיהוּ עֲשׂוֹ, וְכִי אַחִין אֶחְרָנִין הוּוּ לִיעָקֵב. אֲלֵא בָּאנוּ אֶל אַחִיךָ, וְאִי תִימָא דְּהָדָר בְּתִשׁוּבָה וְאִזִּיל בְּאַרְחַ מְתַקְנָא, לֹאוּ הָכִי, אֲלֵא עֲשׂוֹ הַרְשָׁע כְּדַמְעִיקְרָא. וְגַם הוֹלֵךְ לְקַרְאֲתָךְ, וְאִי תִימָא דְּאִיהוּ בְּלַחוּדוּי אִזִּיל. לֹאוּ, אֲלֵא אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ.

וְכָל כֶּף לְמַה, (אלא אינון) אָמְרוּ לִיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרַעֵי תְּדִיר בְּצִלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא וּמִתְעַטֵּר בְּצִלוֹתְהוֹן. כְּדַאמְרִינָן, דְּהַהוּא מְלֹאכָא דְּמִמָּנָא עַל צִלוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל, סְנַדִּי לְפָנוֹן שְׁמִיָּה, נְטִיל כָּל אֵינוֹן צִלוֹתִין וְעֵבִיד מְנִיָּהוּ עֵטְרָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים וְאוּקְמוּהָ. וְכָל שְׁכָן צִלוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרַעֵי בְּהוּ וְאִתְעַבְדָן עֵטְרָה לְאַתְעַטְרָא בְּאֵינוֹן צִלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִי תִימָא מִשְׁרַיִן קְדִישִׁין הוּוּ אִתְרַעֵי עִמֵּיהּ, אֲמַאי דְּחִיל. אֲלֵא צַדִּיקָא לֹא סְמִכִין עַל זְכוּתֵיהּ, אֲלֵא עַל צִלוֹתְהוֹן וּבְעוֹתְהוֹן לְגַבֵּי מֵאֲרִיָּהוֹן.

וְתָא חֲזִי, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צִלוֹתָא דְּסַגִּיאִין סְלִיק קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר בְּהַהוּא צִלוֹתָא. בְּגִין דְּסַלְקָא בְּגוֹנוֹן סַגִּיאִין וְאִתְכַּלִּילַת מִכְּמָה סְטָרִין. וּבְגִין דְּאִתְכַּלִּילַת מִכְּמָה גּוֹנוֹן אִתְעַבִּידַת עֵטְרָה וּמִנְחָא עַל רִישָׁא דְּצַדִּיק חֵי הָעוֹלָמִים. וְצִלוֹתָא דִּיחִיד לֹאוּ אִיהִי כְּלִילָא, וְלֹאוּ אִיהִי אֲלֵא בְּגוֹן חַד. וְעַל דָּא צִלוֹתָא דִּיחִיד לֹאוּ אִיהוּ מִתְתַּקְנָא לְאַתְקַבְּלָא (אלא בצלותא) כְּצִלוֹתָא דְּסַגִּיאִין. וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב כָּלִיל הָוָה, וְעַל דָּא צִלוֹתֵיהּ תְּאִיב לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ.

דף קסח ע"א

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר (משלי כח) אֲשֵׁרֵי אָדָם מִפְּחַד תְּמִיד וּמִקְשָׁה לְבוֹ יפול בְּרַעָה. (דף קסח ע"א) זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרַעֵי בְּהוּ, וְיָהֵב לוֹן אוּרִייתָא דְּקִשׁוּט בְּגִין לְמַזְכֵּי בְּהּ לְחַיֵּי עֲלָמָא, דְּכָל מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל

בְּאוֹרֵייתָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא מְשִׁיךְ עָלֶיהָ חַיִּין עֲלָאִין, וְאָעִיל לִיה לְחַיִּי
עֲלָמָא דְאֲתִי, דְכִתִּיב, (דברים ל) כִּי הִיא חֲסִידָּהּ וְאֶרְךָ יָמֶיהָ. וְכִתִּיב, (שם לב)
וּבְדָבָר הַזֶּה תִּאָּרִיכוּ יָמִים. חַיִּין בְּהַאי עֲלָמָא וְחַיִּין בְּעֲלָמָא דְאֲתִי.

רְבִי אֶלְעָזָר אָמַר כֹּל מֵאֵן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא לְשִׁמְהָ, לָאו מִיִּתְתִּיהָ עַל יְדָא
דְּיֶצֶר הָרַע, בְּגִין (גליון דהוא נחש והוא מלאכא דמותא. אלא מיתתהון בנשיקה דכתיב (שיר
השירים א) ישקני מנשיקות פיהו, כלומר על פי יי, והיא הנשיקה דהיא דביקותא דנפשא בעיקרא,
והחיא דאשתדל באורייתא) דְּאֶתְתַּקִּיף בְּאֵילָנָא דְחַיִּי וְלֹא אֶרְפִּי מִנִּיהָ, וּבְגִין כֶּדָּ
צְדִיקָא דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא לֹא מִסְתַּאֲבִי גּוּפָא דְלַהוֹן (גליון אלא הוא דכי, כגון
אליהו בבי קברי דאשכחוהו רבנן, ושאלו ליה ולאן כהן הוא מר, אמר לון צדיקא לא מסאבי
במיתתהון, כמה דתנינן ביום שמת רבי בטלה כהונה, כלומר דאתעסקו ביה) דְּלֹא שָׂרָא עֲלֵייהו
רוּחַ מְסֻאָבָא.

יַעֲקֹב אֵילָנָא דְחַיִּי הָוָה, אֲמַאי דְחִיל, דְּהָא לָא יָכוֹל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי. וְעוֹד
דְּהָא כְּתִיב וְהִנֵּה אֲנֹכִי עֹמֵד וְגו', אֲמַאי הָוָה דְחִיל. וְתוּ דְּהָא כְּתִיב וַיִּפְגְּעוּ
בּוֹ מַלְאָכֵי אֱלֹהִים. אִי מְשַׁרְיִין קְדִישִׁין הָווּ עֲמִיהָ אֲמַאי הָוָה דְחִיל.

אֶלָּא כֹּלָּא יְאוֹת הָוָה, וַיַּעֲקֹב לֹא הָוָה בְּעֵי לְמִסְמָךְ עַל נִיסָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ
הוּא, בְּגִין דְּחָשִׁיב דְּלָאו אִיהוּ כְּדָאי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא יַעֲבִיד לִיה נִיסָא.
מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּלֹא פִּלַּח לְאָבוּי וּלְאִמִּיהָ כְּדָקָא יְאוֹת, וְלֹא אֶשְׁתַּדֵּל
בְּאוֹרֵייתָא וְנִטַּל תְּרֵי אַחִיוֹת. וְאָף עַל גַּב דְּכֹלָּא אֶתְמַר, וְעַם כֹּל דָּא בְּעֵי לִיה
לְבַר נֶשׁ לְמַדְחַל תְּדִיר וּלְצִלָּאָה קִמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בְּצִלוֹתָא. דְכִתִּיב
אֲשֶׁרִי אָדָם מִפְּחַד תִּמְיֵד (ולמדחל תדיר קמי קודשא בריד הוא) וְהָא אוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, צִלוֹתָא דְאַבְהוֹן קִימוּ עֲלָמָא, וְכֹל בְּנֵי עֲלָמָא עֲלֵייהוּ קִימִי
וְסִמְכִין. לְעֵלַם וּלְעֵלְמֵי עֲלָמִין, לֹא אֶתְנַשִּׁי זְכוּתָא דְאַבְהוֹן, בְּגִין דְּזְכוּתָא
דְאַבְהוֹן אִיהוּ קִיּוּמָא דְעִילָא וְתַתָּא, וְקִיּוּמָא דְיַעֲקֹב אִיהוּ קִיּוּמָא שְׁלִים
יְתִיר מִכְּלָהוּ. וּבְגִין כֶּדָּ בְּשַׁעֲתָא דְעָאקוּ לְבַנוּי דְיַעֲקֹב, קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא
אַחֲמִי קִמִּיהָ דְיֻקְנָא דְיַעֲקֹב וְחַיִּים עַל עֲלָמָא כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (ויקרא כו)
וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. יַעֲקֹב בּוֹאִי, אֲמַאי בּוֹאִי, בְּגִין דְאִיהוּ
דְיֻקְנָא דְיַעֲקֹב מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי, כֹּל מֵאֵן דְחִמִּי לִיה לְיַעֲקֹב כְּמֵאֵן דְאַסְתַּכֵּל בְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְנִהְרָא,
וְהָא אֶתְמַר דְשׁוּפְרִיָּה דְיַעֲקֹב כְּשׁוּפְרִיָּה דְאַדָּם קְדָמָאָה. אָמַר רְבִי יִיסָא,
אַנָּא שְׂמַעְנָא דְכֹל מֵאֵן דְאַסְתַּכֵּל בְּחַלְמִיָּה וְחִמָּא לִיה לְיַעֲקֹב מְקַסְטָר
בְּקוּסְפוּי, חַיִּין אֶתוּסְפֹן לִיה.

רְבִי שְׂמַעוֹן אָמַר, הָא אֶתְמַר דְדוֹד מְלָכָא עַד לָא הָוָה, לֹא הָווּ לִיה חַיִּים
כֹּלָּל. בַּר דְאַדָּם קְדָמָאָה יְהִיב לִיה שְׂבַעִין שְׁנִין מְדִילִיה, וְכֶדָּ הָוָה קִיּוּמִיָּה
דְדוֹד מְלָכָא שְׂבַעִין שְׁנִין הָווּ. וְקִיּוּמָא דְאַדָּם קְדָמָאָה אֶלְף שְׁנִין חֲסַר
שְׂבַעִין. אֶשְׁתַּכְּחוּ בְּהַנִּי אֶלְף שְׁנִין קְדָמָאִי, אָדָּם הָרֵאשׁוֹן וְדוֹד מְלָכָא.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים כא) חַיִּים שְׂאֵל מִמֶּךָ נִתְתָּה לּוֹ אֶרְךָ יָמִים עוֹלָם וְעַד. חַיִּים
שְׂאֵל מִמֶּךָ, דָּא דוֹד מְלָכָא. דְּהָא כֶּדָּ בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא גְנִתָּא דְעָדוֹן

אטיל ביה נשמתא דדוד מלכא, ואסתפל ביה וחמי דלית ליה חיים
מדיליה כלום. וקיימא קמיה כל יומא. כיון דברא אדם הראשון אמר הא
וידאי קיומיה, ומאדם קדמא הווי שבועין שנין דאתקיים דוד מלכא
בעלמא.

תו אבהו שבקו ליה מחייהוון כל חד וחד, אברהם שבק ליה, וכן יעקב
ויוסף. יצחק לא שבק ליה כלום, בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא.

דף קסח ע"ב

וידאי אברהם שבק ליה חמש שנין, דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין
שנין, ואתקיים מאה ושבעין וחמש שנין, חסרין חמש. יעקב הוה ליה
לאתקיימא בעלמא כיומי דאברהם, ולא אתקיים (דף קסח ע"ב) אלא מאה
וארבעין ושבע שנין, חסרים תמניא ועשרין. אשתכחו דאברהם ויעקב
שבקו ליה מחייהוון תלתין ותלת שנין. יוסף דאתקיים מאה ועשר שנין,
הוה ליה לאתקיימא מאה וארבעין ושבע שנין כיומי דיעקב, וחסר מנהוון
תלתין ושבע שנין. הא שבועין שנין דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא
בהוון, ובהו אתקיים דוד בכל אינון שנין דשבקו ליה אבהו.

ואי תימא יצחק אמאי לא שבק ליה כלום כהני, בגין דאיהו חשד ודוד
מסטרא דחשד קא אתא, ומאן דאיהו בחשד לית ליה נהורא כלל ולית
ליה חיים. ובגין כך לא הווי לדוד חיים כלל. אבל אליו דהווי להוון נהורא,
נהירו ליה לדוד מלכא, ומנניהו אצטריד לאנהרא ולמהווי ליה חיים, דהא
מסטרא דחשד לית ליה חיים כלל, ועל דא לא אתא יצחק בחושבנא.

ואי תימא יוסף אמאי נתיר מפלהו. אלא וידאי יוסף בלחודוי, ככלהו בגין
דאקרי צדיק, ודא הוא דאנהיר לסיהרא נתיר מפלהו. ובגין כך האי שבק
ליה לדוד מלכא נתיר מפלהו חיון, דכתוב, (בראשית א) ויתן אתם אלהים
ברקיע השמים להאיר על הארץ.

תא חזי יעקב צלותיה אגין ליה מעשו, בגין דבעא לסלקא זכותיה לבנוי
אבתריה ולא לאפקא ליה השתא לגביה דעשו. ועל דא צלי צלותיה
לקודשא בריד הוא, ולא אסתמיד על זכותיה, לשיזבא ליה בגיניה:

ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר
לפליטה. תא חזי, מה כתיב ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת
הבקר והגמלים לשני מחנות. אמאי לשני מחנות. בגין דאמר אם יבא עשו
אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה.

תא חזי, שכנינתא לא עדיאת מאהל לאה ומאהל רחל. אמר יעקב ידענא
דהא נטירו לון לאליו מן קודשא בריד הוא. מה עבד וישם את השפחות
ואת ילדיהו ראשונה, אמר אם יקטיל עשו, לאליו יקטיל. אבל אליו לא

מִסְתַּפִּינָא מִנִּיָּהוּ, בְּגִין דְּשְׂכִינְתָא עִמָּהוּן. וְעַל דָּא וְהָיָה הַמַּחְנָה הַנֶּשְׁאָר לְפִלְיָטָה. כִּינּוּן דְּעֵבִיד הָאֵי אֲתַקִּין צְלוּתִיהָ עֲלֵיהוּ, מָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְיָ הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלִמְוֹלַדְתְּךָ וְאִטִּיבָה עִמָּךְ.

רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר (תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ. הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ בְּכַמָּה אֲתֵר. אֶלָּא דְּוֹד מְלָכָא אָמַר דָּא כַּד אֲסַתְּכַל וְחָמָא בְּמַלְי דְּמִסְכְּנָא, וְאֲסַתְּכַל בֵּיהּ כַּד הָוָה אָזִיל וְעָרַק מִקְּמֵי חָמוּי אָמַר דָּא. תִּפְלָה לְעֵנִי, דָּא הוּא צְלוּתָא דְּבַעֵי מִסְכְּנָא קְמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא צְלוּתָא דְּאֶקְדִּימַת לְכָל צְלוּתָהוּן דְּעֵלְמָא.

כְּתִיב הֲכָא תִּפְלָה לְעֵנִי וְכְתִיב הֲתָם (תהלים צ) תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, מָה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא דָּא תִּפְלָה שְׁל יָד וְדָא תִּפְלָה שְׁל רֹאשׁ, וְלִית לְאַפְרָשָׁא בֵּין הָאֵי תִּפְלָה לְעֵנִי וּבֵין תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְתִרְוּוּיָהוּ שְׁקִילִין כְּחַד.

וְעַל דָּא צְלוּתָא דְּעֵנִי אֶקְדִּימַת קְמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְכַל צְלוּתִין דְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּכְתִיב, (תהלים כב) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁסְךָ עֲנוּת עֵנִי וְגו'. תָּא חֲזִי, תִּפְלָה לְעֵנִי, דָּא תִּפְלָה שְׁל יָד. דְּעֵנִי אֲתַדְּבֵק בְּמִסְכְּנוֹתֶיהָ, כְּמָאן דְּלִית לִיהּ מִגְרָמִיָּה כְּלוּם.

דְּבַר אַחַר תִּפְלָה דָּא מֹשֶׁה. לְעֵנִי דָּא דְּוֹד. כִּי יַעֲטֹף, כַּד אֲתַכְּסִיא סִיְהָרָא וְאֲתַכְּסִי שְׂמֹשָׁא מִינָהּ. וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ, בְּגִין לְאַתְחַבְּרָא בְּהַדִּי שְׂמֹשָׁא.

תָּא חֲזִי, צְלוּתָא דְּכָל בְּנֵי נֶשֶׁא צְלוּתָא. וְצְלוּתָא דְּמִסְכְּנָא אִיהִי צְלוּתָא דְּקִיָּמָא קְמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַבַּר תַּרְעִין וּפְתַחֲחִין וְעֵאלַת לְאַתְקַבְּלָא קְמִיָּה הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (שמות כב) וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי, וְכְתִיב שָׁמַע אֶשְׁמַע צַעֲקוֹתוֹ. וְלִפְנֵי יְיָ יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ, כְּמָאן דְּמַתְרַעַם עַל דִּינוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דף קסט ע"א

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר צְלוּתָהוּן דְּצַדִּיקָיָא חֲדוּתָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל (דף קסט ע"א) לְאַתְעַטְרָא קְמִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין כְּדָּ חֲבִיבָא הוּא יְתִיר קְמִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּדָּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּאִיב לְצְלוּתָהוּן דְּצַדִּיקָיָא בְּשַׁעֲתָא דְּאַצְטְרִיךְ לוֹן, בְּגִין דִּיְדַעֵי לְרַצוּי לְמַאֲרִיהוּן.

מָה כְּתִיב בֵּיהּ בִּינְעֻקֵּב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְיָ הָאוֹמֵר אֵלַי שׁוּב וְגו', אֶעֱטֹר וְאֶקְשֹׁר קִשְׁוֹרָא בְּקִשְׁוֹרָא חַד כְּדָקָא חֲזִי. אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם לִימִינָא, וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק לְשְׂמָאלָא. הָאוֹמֵר אֵלַי, הֲכָא תְּלִי מְלָה לְאַתְעַטְרָא לְאַתְרִיָּה בִּינְיָהוּ. שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלִמְוֹלַדְתְּךָ וְאִטִּיבָה עִמָּךְ:

קטנתו מכל החסדים, אמאי הוה אצטריך האי עם האי. אלא אמר יעקב את אבטחת לי לאוטבא עמי, ואנא ידענא דכל עובדך כלהו על תנאי. הא אנא לית בי זכותא דהא קטנתו מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, וכל מה דעבדת לי עד יומא לאו בגין זכותאי הוה אלא בגינך הוא דעבדת לי, וההוא טיבו וקשוט בגינך הוה. דהא פד עברנא בקדמיתא דהוינא אזיל מקמי דעשו, יחידאי עברנא ליה לההוא נהרא, ואנת עבדית עמי טיבו וקשוט. והא אנא השתא מעבר ליה בתרי משיריין, אינון תרין משיריין דפליג.

עד הכא סדורא דשבחא דמאריה, מכאן ולהלאה בעא מה דאצטריך ליה. לאחזאה לכל בני עלמא, דאצטריך ליה לבר נש לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יבעי בעותיה. דהכי עבד יעקב, בקדמיתא סדר שבחא דמריה, ולבתר דסדר שבחא אמר בעותיה דאצטריך ליה.

הדא הוא דכתיב הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבא והפני אם על בנים. מכאן, מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות. הצילני נא, ואי תימא דהא שזבת לי מלבן. מיד אחי. ואי תימא קריבין אוחרנין סתם, אחין אקרו. מיד עשו. מאי טעמא, בגין לפרשא מלה כדקא יאות. ואי תימא אנא אמאי אצטריך, כי ירא אנכי אתו פן יבא והפני. בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות, ולא יסתים מלה:

ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו'. ואתה אמרת היטב איטיב, מאי ואתה. כמה דאת אמר (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם, אוף הכא ואתה אמרת.

תא חזי, דוד מלכא אמר (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי, אליו מליו דאתפרשו. והגיון לבי, אליו מליו דסתיון דלא יכיל בר נש לפרשא לון בפומיה, דא הוא הגיון דאיהו בלבא דלא יכיל לאתפרשא.

ועל דא אצטריך מלה לאתפרשא בפומא, ומלה דתליא בלבא, וכלא רזא איהו. חד לקבל דרגא תתאה, וחד לקבל דרגא עלאה. מלה דאתפרשא לקבל דרגא תתאה דאצטריך לאתפרשא. ההוא דתליא בלבא איהו לקבל דרגא פנימאה יתיר, וכלא כחדא איהו. ועל דא אמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'.

כגוונא דא אמר יעקב, בקדמיתא פריש מלה כדקא יאות, ולבתר סתים מלה דאיהי תליא בהגיונא דלבא דלא אצטריך לפרשא. דכתיב, (בראשית לב) ושמתו את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב. הכא איהו מלה דתליא בלבא דלא אצטריך לפרשא. וכן אצטריך כדקאמרו, בגין ליחדא יחודא שלים כדקא יאות. זכאין אינון צדיקיא דידעי לסדרא שבחא דמאריהון כדקא יאות ולמבעי בעותהון, ובגין כך כתיב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. (סי"א כתיב גם את השני גם את השלישי וגו', השלש פעמים גם, רמז (גליון, ג"ם ראשי תיבות גואל משרז גואל מרדכי גואל משיח) שלש גאולות על ידי שלשה

דף קסט ע"ב

ויותר יעקב לבדו וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. תא חזי, פד ברא קודשא בריך הוא עלמא עבד בכל יומא ויומא (דף קסט ע"ב) עבידתיה דאתחזי ליה והא אוקמוה. ואתמר, (ד"א ל"ג ואי תימא) ביומא רביעאה עבד נהורין. וכדין אתברי סיהרא חסר, נהורא דאזעירת גרמה, ובגין דאיהי מארת חסר וא"ו, אתיהיב דוכתא לשלטאה כל רוחין ושדן ועלעולין ומזיקין וכל רוחי מסאבי.

כלהו סלקין ושאטין בעלמא לאסטאה, ואתמנון בדוכתי דאתחריבו, ובחקליו תקיפין ובמדברין חריבין. וכלהו מסטרי רוח מסאבא. והא אתמר דהא רוח מסאבא דאתיא מנחש עקימאה איהו רוח מסאבא ממש. ואיהו אתמנא בעלמא לאסטאה בר נש לגביה, ועל דא יצר הרע שליט בעלמא.

ואיהו אתמני לגבייהו דבני נשא ואשתפח עמהון. ובעקימו ובתסקופין אתי לגבייהו לאסטאה לון מארחוי קודשא בריך הוא, כמה דאסטי לאדם קדמאה וגרים מותא לכל עלמא, הכי נמי אסטי להו לבני נשא וגרים לון לאסתאבא.

ומאן דאתי לאסתאבא איהו משיך עליה ההוא רוח מסאבא ואתדביק בהדיה, וכמה אינון דזמינין לסאבא ליה ומסאבין ליה, ואיהו מסאב, וסאבין ליה בהאי עלמא ובההוא עלמא והא אתמר.

ובשעתא דאתי בר נש לאתדכאה, ההוא רוח מסאבא אתכפייא קמיה ולא יכיל לשלטאה עלוי, וכדין כתיב, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. אמר (ס"א כדאמר) רבי יוסי לא תאנה אליך רעה, דא לילית, ונגע לא יקרב באהלה, אליו שאר מזיקין, והא אוקמוה ואתמר.

רבי אלעזר אמר הא אמרו דלא יפוק בר נש יחידאה בליליא, וכל שפן בזמנא דסיהרא אתבריאת והוה (והיא) חסרה, ואוקמוה. דהא פדין רוחא מסאבא שלטא, ודא הוא רוח רעה, מאן רעה, דא חויה בישא. ונגע, דא הוא מאן דרכיב על חויה. רעה ונגע כחדא אינון.

ואף על גב דתנינו, דנגע, אליו נגעי בני אדם דנפקו מאדם. דהא כל אינון שנין דלא קריב אדם עם אתתיה, רוחי מסאבי הוו קא אתגין ומתחמון מניה ואולידון מניה והני אקרון נגעי בני אדם.

והא אתמר, דכד בר נש בחלמיה ולא שליט בגופיה וגופא אשתפך, רוח מסאבא אתייה ושריא עליה. ואית זמנין דרוחי נוקבין מסאבין אתגין

וְקָרְבוֹ בַּהֲדִיָּה, וּמִשְׁכִּין לִיה בַּהֲדִיָּהוּ וּמִתְחַמְּמֵן מִנִּיה, וְאוֹלִידוֹ לְבַתֵּר רוּחִין
וּמִזִּיקִין (נגעי בני אדם נ"א כגוונא בני נשא). וּלְזַמְנֵין אֲתַחֲזִיין כְּחִיזוּ בְּנֵי נֶשָׂא בַר
דְּלִית לוֹן שְׁעָרֵי בְּרִישָׁא.

וּבְכֻלָּא אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְקַמֵּיהוּ, בְּגִין דִּיהָדָּ בְּאַרְחֵי
דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא יִסְתַּאב בַּהֲדִיָּהוּ. דְּהָא לִית לָךְ מֵאן דְּנָאִים בְּלִילָא
בְּעַרְסִיָּה, דְּלֹא טַעִים טַעֲמָא דְּמוֹתָא וְנִפְקַת נִשְׁמַתִּיה מִנִּיה. וְכִינּוּ דְּאַשְׁתָּאָר
גּוּפָא בְּלֹא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, רוּחַ מְסֻאָבָא זְמִין וְשָׂרְיָא עֲלִיה וְאַסְתָּאָב. וְהָא
אוֹקִימָנָא מְלָה, דְּלִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַעֲבָרָא יְדוּי עַל עֵינוּי בְּצַפְרָא. בְּגִין דְּהָא
רוּחָא מְסֻאָבָא שָׂרְיָא עֲלִיהוּ וְכוּי וְהָא אֲתַמְר.

תָּא חֲזִי, דְּהָא יַעֲקֹב אָף עַל גַּב דְּאַתְרַחִים קַמֵּיה קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא, בְּגִין
דְּאַשְׁתָּאָר בְּלַחוּדוּי, רוּחָא אֲחַרָא הָוָה זְמִין לְאַזְדוּגָא בַּהֲדִיָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב בֵּיה בְּהוּא רָשָׁע דְּבַלְעָם, וַיִּלְךְ שָׁפִי,
מַהוּ שָׁפִי, יַחֲדָאִי. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר שְׁפִיפּוֹן עָלֵי אַרְח, כְּהָאִי חוּנָא דְּאַזִּיל
יַחֲדָאִי וְכַמִּין עָלֵי אַרְחִין וְשְׁבִילִין. הֲכִי נָמִי בַלְעָם הָוָה אָזִיל יַחֲדָאִי. מֵאִי
טַעֲמָא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא עֲלִיה רוּחָא מְסֻאָבָא. דְּכָל מֵאן דְּאַזִּיל יַחֲדָאִי בְּזַמְנֵין
יְדִיעֹן, אֲפִילוּ בְּמַתָּא, בְּאַתְרֵין יְדִיעֹן. מְשִׁידָּ עֲלִיה רוּחָא מְסֻאָבָא.

דף קע ע"א

בְּגִין כְּדָּ, בְּכָל זְמַנָּא לֹא יְהָדָּ בַר נֶשׁ יַחֲדָאִי בְּאַרְחָא בְּמַתָּא אֲלֹא בְּאַתֵּר דְּבְנֵי
נֶשָׂא אָזִילוּן וְתַבִּין וּמִשְׁתַּכְּחִין תַּמּוּן, וְעַל דָּא לֹא יְהָדָּ בַר נֶשׁ יַחֲדָאִי בְּלִילָא
הוּאִיל וּבְנֵי נֶשָׂא לֹא מִשְׁתַּכְּחִי, וְהֵינּוּ טַעֲמָא דְּלֹא תִלִּין נְבֻלְתוֹ. (דף קע ע"א)
דְּלֹא לְקִימָא גּוּפָא מִיתָּא בְּלֹא רוּחָא עַל אַרְעָא בְּלִילָא. בְּגִין כְּדָּ הַהוּא רָשָׁע
דְּבַלְעָם הָוָה אָזִיל יַחֲדָאִי כְּהָאִי נַחֲשׁ כְּמַה דְּאוֹקִמוּהָ.

וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ, מֵאִי וַיֵּאבֶּק. (גליון דאמר רבי יהושע בן לוי, מלמד דסליקו אבק ברגליהון
עד כורסי יקרא. כתיב הכא בהאבקו עמו, וכתיב (נחום א) אבק רגליו, וההוא מלאך שרו של עשו
היה, ואיהו סמאל. בגין כך, דינו הוא שיעלה אבק דרגליו עד כסא הכבוד, שהוא מקום המשפט).
רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מִן אָבֶק. אָבֶק טַפַּל לְעַפְרָא, מַה בֵּין עַפְרָא לְאַבֶּק. דָּא אָבֶק
דְּאַשְׁתָּאָר מִן נוּרָא וְלֹא עֵבֵד אֵיבִין (בעלמא) לְעַלְמִין. עַפְרָא דְּכָל אֵיבִין נְפָקִי
מִנִּיה וְאִיהוּ כְּלָלָא בְּעִילָא וְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֵי הֲכִי מֵאִי (שמואל א ב) מְקִים מְעַפְרָא דָּל. אָמַר לִיה
כְּמִשְׁמַעוֹ, אֲבָל כְּהָאִי גּוּנָא מְקִים מְעַפְרָא דָּל, בְּגִין דְּלִית לִיה מְגַרְמִיה כְּלוּם,
וּמַההוּא עַפְרָא נְפָק דָּל דְּלִית לִיה כְּלוּם, וּמַההוּא עַפְרָא כָּל אֵיבִין וְכָל טִיבוּ
דְּעַלְמָא נְפָקִי מִנִּיה. וּבִיָּה אֲתַעֲבִידוּ כָּל עוֹבְדִין דְּעַלְמָא כְּמַה דְּכְתִיב, (קהלת א)
הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרָא וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפְרָא. וְתַנִּינָן הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרָא וְאַפִּילוּ
גְּלִגְל חַמָּה. אֲבָל אָבֶק לֹא עֵבֵד פִּירִין וְאֵיבִין (לעלמא) לְעַלְמִין, וּבְגִין כְּדָּ
וַיֵּאבֶּק אִישׁ, דְּאַתִּיָּא בְּהוּא אָבֶק וּרְכִיב עֲלִיה, בְּגִין לְקַטְרָגָא לִיה לְיַעֲקֹב.

עד עלות השחר, דאתעבר שולטנותיה ואתחלף. וכך הוא לזמנא דאתי, בגין דגלותא השתא כלילא דמנא, ואיהו ליליא. ושלטא ההוא אבק על ישראל ואינון שכיבי לעפרא (אחרא), עד דיסתלק נהורא ויתנהר יממא. וכדין ישלטון ישראל ולהון יתהיב מלכותא דאינון קדישי עליונין. כמה דאת אמר, (דניאל ז) ומלכותא ושלטנא ורבנותא די מלכות תחות כל שמנא יהיבת לעם קדישי עליונין מלכותה מלכות עלם וכל שלטנא לה יפלחון וישתמעון :

ויאמר שלחני כי עליה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. רבי יהודה פתח ואמר, (שיר השירים ו) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה פחמה אימה פנדגלות. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל מי זאת הנשקפה, אליו אינון ישראל בזמנא דקודשא בריך הוא יוקים לון ויפיק לון מן גלותא. כדון יפתח לון פתחא דנהורא (דהיא) דקיק זעיר. ולבתר פתחא אחרנא דאיהו רב מניה, עד דקודשא בריך הוא יפתח לון תרעין עלאין פתיחין לארבע רוחי עלמא.

וכן כל מה דעביד קודשא בריך הוא לישראל ולצדיקיא די בהו, הכי בלהו ולא בזמנא חדא. לבר נש דאתיהיב בחשוכא ודיוריה הוה בחשוכא תדיר, כד יבעון לאנהרא ליה, בעיין לאפתחא ליה נהורא זעירתא פעינא דמחטא, ולבתר רב מניה, וכדין בכל זמנא עד דינהרון ליה כל נהורא כדקא יאות.

כך אינון ישראל כמה דאת אמר, (שמות כג) מעט מעט א גרשנו מפניך עד אשר תפרה וגו'. וכן למאן דאתי אסוותא לאו איהו בשעתא חדא, אלא זעיר זעיר עד דיתתקף. אבל לעשו לאו הכי, אלא בזמנא חדא נהיר ליה ואתאביד מניה זעיר זעיר. (ולזמנא דאתי לאומות עובדי עבודת כוכבים ומזלות) (ישעיה מב) יי כגבור יצא) עד דיתתקפון ישראל וישיצון (וישבון) ליה מפלא, מעלמא דין ומעלמא דאתי. ובגין דנהיר בשעתא חדא, הוה ליה שציאו מפלא. אבל ישראל נהורא דלהון זעיר זעיר, עד דיתתקפון וינהיר לון קודשא בריך הוא לעלמין.

וכלא שאלי לון ואמרי מי זאת הנשקפה כמו שחר, איהו קדרותא דצפרא, ודא איהו נהורא דקיק. ולבתר יפה כלבנה, בגין דסינהרא נהורא דילה נהיר יתיר משחר. ולבתר ברה פחמה, בגין דנהוריה תקיף ונהיר יתיר מסינהרא. ולבתר אימה פנדגלות, תקיפא בנהורא תקיף כדקא יאות.

דף קע ע"ב

תא חזי, בעוד דאתחשך יממא ואתכסיא נהורא ואתי צפרא, יתנהיר בקדמיתא זעיר זעיר עד דיתרבי נהורא כדקא יאות. דהא פיון דקודשא בריך הוא יתער לאנהרא לה לכנסת ישראל, יתנהיר בקדמיתא כמו שחר

דַּאִיְהִי אוֹכְמָא. וּלְבַתֵּר יָפָה כְּלַבְנָה, וּלְבַתֵּר בְּרָה כַחֲמָה. וּלְבַתֵּר אִימָה
פְּנִדְגָלוֹת כְּמָה דְאִתְמַר. (דף קע ע"ב)

וּתְא חֲזִי, כִּיּוֹן דְאִסְתְּלִיק צַפְרָא, דְהָא לָא כְּתִיב כִּי בָא הַשְּׁחַר אָלָא כִּי עָלָה,
דְהָא בְּזִמְנָא כִּי בָא הַשְּׁחַר, כְּדִין אִתְתַּקַּף הָהוּא מִמְנָא וְאִכִּישׁ לִיה לְיַעֲקֹב.
בְּגִין דְהָהוּא מִמְנָא אִכִּישׁ לְיַעֲקֹב לְמִיָּהב תַּקִּיפּוּ לְאִתְתַּקַּפָּא לְעָשׂוּ.

וְכַד סְלִיק הָהוּא אוֹכְמָא דְשְׁחַר וְאִתְחֲזִי אֶתְא נְהוֹרָא וְאִתְתַּקַּף יַעֲקֹב, דְהָא
כְּדִין מְטָא זְמַנִּיה לְאִתְנַהֲרָא, מַה כְּתִיב וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ פְּאֶשֶׁר עֶבֶר אֶת
פְּנוּאֵל וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ. וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְהָא כְּדִין זְמַנָּא לְאִתְנַהֲרָא.

וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ. כְּדִין אִיהוּ רְמֵז דְהָא בְּעוֹד דִּישְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא וְסַבְלִין
כְּאִבִּין וְצַעֲרִין וְכַמָּה בִּישׁוּן, כְּדִ אִתְנַהֲרִין לֹון יְמָמָא וַיִּיִּתִי לֹון נְיִיחָא, כְּדִין
יִסְתַּכְּלוּן וַיִּכְאַבוּן בְּגַרְמִיָּהוּ מִכַּמָּה בִּישׁוּן וְצַעֲרִין דְסַבְלוּ וַיִּתְמַהוּ עַלִּיָּהוּ.
בְּגִין כְּדִ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. דְהָהוּא זְמַנָּא דְנְיִיחָא, וְכְדִין וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ
אִתְכַּאֵב וְצַעֲרִין גְּרַמִּיָּה עַל מַה דְעֶבֶר.

וְאִיהוּ כְּדִ אִסְתַּלַּק קְדָרוּתָא דְשְׁחַרָא כְּדִין אִתְתַּקַּף וְאִתְאַחִיד בֵּיה דְכַד
אִתְחַלַּשׁ חִילִּיה, דְלִית לִיה שׁוֹלְטָנוּתָא אָלָא בְּלִילִיא, וַיַּעֲקֹב שְׁלֹטָנוּתִיה
בִּימָמָא. וְעַל דָּא אָמַר וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשְּׁחַר, דְהָא אָנָּא בְּרִשׁוּתָּךְ
קְאִימְנָא, וְהָא אִתְמַר וְאִוְקְמוּהָ:

(על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך יעקב, בגיד הנשה, דאפילו בהנאה
אסיר ואפילו ליהביה לכלבא. ואמאי אקרי גיד הנשה. כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא לפולחנא
דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע. כיון דאתדבק עם יעקב לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה
דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוון תקיפין ולא הוון חולשא, מה עבד, ויגע
בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא. ובגין
כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. כמה דאמרו חברייא, בשייפין דבר נש דרמיז
לעילא אי טב, טב. ואי ביש, ביש. ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא. ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר
הרע דהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינון מסטריה ומזיניה. אבל עמין עובדי עבודה
זרה, יאכלו ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא"ל בגין לתקפא לבהון. בגין
דאית בבר נש רמ"ח שייפין לקבל רמ"ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו, ולקבל רמ"ח
מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון. ואית בבר נש שס"ה גידין
ולקבלהון שס"ה פקודין דלאו אינון אתיהבו למעבד ולקבל שס"ה יומי שתא, והא תשעה באב חד
מנהון דאיהו לקבל סמא"ל דאיהו חד מאינון שס"ה מלאכין (נ"א יומין), ובגין כך אמרה אורייתא
לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. א"ת, לאסגאה תשעה באב דלא אכלין ביה ולא שתין. ובגין כך
חזא קודשא בריך הוא כלא ונרמז בהון רמז ליעקב, ויאבק איש עמו, בכל יומי שתא ובכל שייפין
דיעקב ולא אשכח בר ההוא גיד הנשה, מיד תשש חיליה דיעקב, וביומי שתא אשכח יום תשעה באב
דביה אתתקף ואתגזר דינא עלנא ואתחרב בי מקדשא, וכל מאן דאכיל בתשעה באב כאילו אכיל גיד
הנשה). רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, אֶלְמָלָא לָא אִתְחַלַּשׁ חִילָא (נ"א דאתר) דָּא דִּיעֲקֹב,
אִתְתַּקִּים יַעֲקֹב לְגַבִּיה וְאִתְבַּר חִילָא דְעָשׂוּ לְעִילָא וְתַתָּא.

דף קעא ע"א

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יְהִיָּה בְּעֵינֵי בָּיוֹם
הַגֹּשֶׁם כֵּן מַרְאֵה הַנְּהַל סָבִיב הוּא מַרְאֵה דְמוֹת כְּבוֹד יְיָ וְאֶרְאֵה וְאֶפְלַע עַל פְּנֵי

וְגו'. הַאִי קָרָא אֶתְמָר. אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא כְּתִיב, (דְּבָרִים לָהּ) וְלֹא קָם נְבִיא
עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. מַה בֵּין מֹשֶׁה לְשָׁאֵר נְבִיאֵי עֲלָמָא. מֹשֶׁה אֶסְתַּכַּל
בְּאַסְפִּקְלָרְיָא דְנְהָרָא, שָׁאֵר נְבִיאֵי לֹא הוּוּ מִסְתַּכְּלֵי אֶלָּא בְּאַסְפִּקְלָרְיָא (דף
קע"א ע"א) דְּלֹא נְהָרָא. מֹשֶׁה הָוָה שְׁמַע וְקָאִים עַל רִגְלוֹי, וְחִילִיָּה אֶתְתַּקַּף,
וְהָוָה יָדַע מְלָה עַל בּוֹרֵייהּ, כְּמָה דְכְתִיב, (בְּמִדְבָר יב) וּמְרָאָה וְלֹא בְחִידוֹת.
שָׁאֵר נְבִיאֵי הוּוּ נִפְלִי עַל אֲנַפִּיָּהוּ וְאֶתְחַלֵּשׁ חִילָא דְלַהוֹן וְלֹא הוּוּ יְכַלִּי
לְקַיִמָא עַל בּוֹרֵייהּ דְמְלָה. מֵאן גָּרַם לוֹן דָּא בְּגִין דְכְתִיב כִּי נִגַע בְּכַף יֶרֶךְ
יַעֲקֹב וְהוּא צוֹלַע עַל יָרְכוּ.

וְכַל אֵינּוֹן נְבִיאִין לֹא יְכִילוּ לְקַיִמָא עַל מַה דְזָמִין קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְמַעַבְד
לִיהּ לַעֲשׂוֹ, בַּר עוֹבְדֵיהּ נְבִיאָה דְהוּוּ גִינּוּרָא דְאֶתִּי מִסְטָרָא דַעֲשׂוֹ, דָּא קָאִים
בְּקִיּוּמִיהּ עֲלִיהּ דַעֲשׂוֹ וְלֹא אֶתְחַלֵּשׁ חִילִיָּה.

וְעַל דָּא כָּל שָׁאֵר נְבִיאֵי אֶתְחַלֵּשׁ תּוֹקְפִיָּהוּ וְלֹא הוּוּ יְכַלִּין לְאֶתְקַיִמָא
לְקַבְּלָא מְלָה עַל בּוֹרֵייהּ כְּדָקָא יָאוֹת, מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין כִּי נִגַע בְּכַף יֶרֶךְ
יַעֲקֹב בְּגִין הַנְּשָׂה, דְנָסִיב וְשָׂאִיב כָּל חִילָא דִינְרָכָא, וְעַל דָּא אֶתְבַּר חִילָא
דִינְרָכָא וְאֶשְׁתָּאֵר צוֹלַע עַל יָרְכוּ. דְּהָא כָּל נְבִיאִין דַעֲלָמָא לֹא יְכִילוּ לְאֶדְבָקָא
וְלְקַיִמָא בֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, נְבִיאִין כְּלָהוּ בַר מֹשֶׁה לֹא קַיִמוּ בְּתוֹקְפִיָּהוּ כְּדָקָא חֲזִי. וּמֵאן
דְּלַעֲי בְּאוֹרֵייתָא וְלִית מֵאן דְּסָמִיד לִיהּ וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח מֵאן דְּאֶטִּיל מְלֵאִי
לְכִיסִיָּה לְאֶתְתַּקַּפָּא. עַל דָּא אוֹרֵייתָא קָא מִשְׁתַּכַּח בְּכָל דָּרָא וְדָרָא
וְאֶתְחַלֵּשׁ תּוֹקְפָא דְאוֹרֵייתָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, בְּגִין דְלִית לוֹן לְאֵינּוֹן דְּלַעֲאן
בָּה עַל מַה דְּסָמִכִין, וּמִלְכוּ חִיבָא אֶתְתַּקַּף בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא. תָּא חֲזִי, כְּמָה
גָּרַם חוּבָא דָּא, וּבְגִין דְלִית לוֹן מֵאן דְּאֶסְמִיד לְאוֹרֵייתָא כְּדָקָא יָאוֹת אֵינּוֹן
סָמִכִין חַלְשִׁין, וְגִרְמִין לְאֶתְתַּקַּפָּא לְהַהוּא דְלִית לִיהּ שׁוֹקִין וְרִגְלִין לְקַיִמָא
עֲלִיָּהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית ג) וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶל הַנָּחֹשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּר אַתָּה
מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו' עַל גְּחוֹנָדָא תִּלְדָּ. מֵאִי עַל גְּחוֹנָדָא תִּלְדָּ. דְּאֶתְבְּרוּ סָמִכִין
דִּילִיָּה וְקַצִּיצוּ רִגְלוֹי וְלִית לִיהּ עַל מַה דְּקָאִים. כִּד יִשְׂרָאֵל לֹא בַעֲאן לְסָמִכָא
לִיהּ לְאוֹרֵייתָא, אֵינּוֹן יְהָבִין לִיהּ סָמִכִין וְשׁוֹקִין לְקַיִמָא וְלְאֶתְתַּקַּפָּא בָּהוּ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה עֲקִימוּ וְחַכִּימוּ אֶתְחַכֵּם בְּהַהוּא לִילִיָּא הַהוּא דְרָכִיב נָחֹשׁ
לְקַבְּלִיָּה דִיעֲקֹב, דְּהָא אִיהוּ הָוָה יָדַע דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית כז) הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב
וְהִידִים יְדִי עֲשׂוֹ. וְאִי פְּסִיק קָלָא דִיעֲקֹב כְּדִין וְהִידִים יְדִי עֲשׂוֹ. בְּגִין כְּדָ
אֶסְתַּכַּל לְכָל סְטָרִין לְאֶבְאָשָׁא לִיהּ לִיעֲקֹב וְלְאַפְסָקָא קִלִּיָּה.

וְחָמָא לִיהּ תַּקִּיף בְּכָלָא. דְרוּעִין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא דְאֵינּוֹן תַּקִּיפִין
גּוּפָא דְאֶתְתַּקַּף בִּינֵייהוּ, וְחָמָא תּוֹקְפָא דְאוֹרֵייתָא וְאֶתְתַּקַּף בְּכָלָא, כְּדִי
וַיָּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ. מַה עֲבַד, מִיָּד וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, דְאֶתְחַכֵּם לְקַבְּלִיָּה. אָמַר
כִּינּוֹן דְּאֶתְבְּרוּ סָמִכִין דְאוֹרֵייתָא, מִיָּד אוֹרֵייתָא לֹא אֶתְתַּקַּף. וְכִדִּין יְתַקִּיִּים

מה דאָמַר אַבוהוֹן, הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיְדִים יְדֵי עֶשָׂו. (בראשית כו) וְהָיָה פֶּאֶשֶׁר תִּרְיֵד וּפְרֻקֶתָּה עֲלוּ מֵעַל צְנֹאֲרֶךְ.

וּבְדָא אֲתַחֲפִס לְקַבְלִיהָ דְיַעֲקֹב דְּהָא בְּגִין דִּיתְבַּר חֵילָא דְאוּרִייתָא אֲזִיל וְאֲתַתְּקֹף עֶשָׂו. וְכַד חָמָא דָּלָא יָכִיל לָהּ לְאוּרִייתָא, כְּדִין חָלִישׁ תּוֹקְפָא דְאִינוּן דְּסַמְכִין לָהּ, וְכַד לֹא יִשְׁתַּכַּח מֵאֵן דְּסַמִּיךְ לְאוּרִייתָא, כְּדִין לֹא יְהֵא קוֹל קוֹל יַעֲקֹב וִיהוֹן יְדִים יְדֵי עֶשָׂו.

וְכַד חָמָא יַעֲקֹב הָכִי כַּד סָלִיק צְפָרָא, אֲתַקִּיף (יעקב) בֵּיהּ וְאֲתַגְבַּר עָלֶיהָ עַד דְּאִיהוּ בְּרִיךְ לִיהּ וְאוּדִי לִיהּ עַל אִינוּן בְּרַכָּאן, וְאָמַר לִיהּ לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמִיךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, לֹא יַעֲקֹב בְּעַקִּימוּ אֶלָּא בְּגֹאוּתָא וְתוֹקְפָא דְלִית מֵאֵן דִּיכִיל לָךְ.

וְתָא חֲזִי, מְהֵאִי נַחֲשׁ כַּמָּה חֵילִין מִתְפָּרְשֵׁן לְכָל סִטְר וְאֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֵלְמָא לְגַבֵּי בְּנֵי נֶשֶׁא. וּבְעִינֵן לְקִימָא לְהַהוּא גִיד הַנְּשָׂה, דְּאָף עַל גַּב דְּקָרִיב בֵּיהּ הַהוּא דְרָכִיב עַל חוּנָא קִיִּים אִיהוּ, וְאֲתַקִּיִּים בְּגִינוּן וְלֹא אֲתַבַּר.

דף קעא ע"ב

וְחֵילָא בְּעִינֵן לְאֲתַתְּקֹפָא בְּעֵלְמָא וְלֹא חֲזָאָה כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל. וְכַד חָמִי דְּהָא לֹא אֲתַבַּר וְלֹא אֲתַאֲכִיל הַהוּא אֲתַר, כְּדִין אֲתַבַּר חֵילִיהָ וְתוֹקְפִיהָ (דף קעא ע"ב) וְלֹא יָכִיל לְאַבְאֶשָׁא לְבָנוּי דְיַעֲקֹב. וְעַל דָּא לֹא בְּעִינֵן לְמִיָּהֵב דּוֹכְתָא לְבְּרִייתָא דְעֵלְמָא לְמִיכָל לִיהּ וְלֹא לְאֲתַאֲכִילָא כָּלִל.

רַבִּי יִיסָא סָבָא דְרֵשׁ, כִּי נִגַּע בְּכַף יְרֵךְ יַעֲקֹב. כְּתִיב הֲכָא כִּי נִגַּע בְּכַף, וּכְתִיב הֲתָם (במדבר יט) כָּל הַנּוֹגֵעַ בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם (יטמא) וְגוֹי. מַה לְהֵלֵן מְסַאֲבָא אוֹף הֲכָא נְמִי מְסַאֲבָא, דְּסָאִיב הַהוּא אֲתַר, וּמֵאֲתַר מְסַאֲבָא לִית לֵן (לאתתקנא) לְאֲתַהֲנָאָה מְנִיָּה כָּלִל, כָּל שְׂכֹן בְּאֲתַר דְּקָרִיב הַהוּא סִטְר מְסַאֲבָא, וְאוּרִייתָא לֹא קָאמַר אֶלָּא כִּי נִגַּע, וּכְתִיב וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, כַּמָּה דָּאֲתַ אָמַר, (במדבר יט) וְכָל אֲשֶׁר יִגַע בּוֹ הִטְמֵא יִטְמָא, בְּרִיךְ רַחֲמֵנָא דִּיהִיב אוּרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל לְמִזְכֵּי בָּהּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי כַּמָּה דְכְתִיב, (משלי ג) אֲרִיךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשִׂמְאֵלָהּ עֶשֶׂר וְכַבּוּד:

וְהוּא עֵבֶר לְפָנֶיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר פִּתַּח וְאָמַר, (שמות לה) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר כִּי יִי קָנָא שְׂמוֹ. וְכִי יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שְׂלִימָא דְאַבְהֵן דְּאֲתַבְרִיר חוּלְקָא שְׂלִימָתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ אֲתַקְרִיב לְגַבֵּיהּ יְתִיר, (ס"א ואשתלים לעילא ולתתא) הִיךְ סָגִיד לִיהּ לְהַהוּא רְשַׁע דְעֶשָׂו דְאִיהוּ בְּסִטְרָא דְאֵל אֲחֵר, וּמֵאֵן דְּסָגִיד לִיהּ סָגִיד לְאֵל אֲחֵר. אִי תִימָא בְּגִין דְּאֲמָרוּ תַעֲלָא בְּעַדְנִיהָ סָגִיד לִיהּ, לֹא הָכִי. דְּהָא עֶשָׂו כְּאֵל אֲחֵר הָוָה, וַיַּעֲקֹב לֹא יִסְגּוֹד לְהַהוּא סִטְרָא וְלְהַהוּא חוּלְקָא כָּלִל. (פתח רבי אבא ואמר) אֶלָּא כְּתִיב, (שמואל א כה) וְאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחַי וְאֲתָהּ שְׁלוֹם וּבֵיתָךְ

שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם. וְהָא אֲתָמָר דְּאָסִיר (ד"א ל"ג ליה) לְאֶקְדוּמִי לְהוֹ
שְׁלָם לְרִשְׁיַעֲיָא, וְכִיּוֹן דְּאָסִיר הֵיכִי אֲשַׁכְחָנָא דְדוּד אָמַר הָאִי קָרָא לְנָבֶל,
אֶלָּא הָא אֻקְמוּהָ (שְׁמוֹת כג ב) דְּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְאָמַר, בְּגִין לְקִשְׂרָא לִי
לְחִי. וְחָשִׁיב נָבֶל דְּעָלִיהָ קְאָמַר.

בְּגוּוֹנָא דָּא (בראשית יב) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמֶּטֶה, וְכִי לְגַבֵּי דְבָרִיהָ
סָגִיד. אֶלָּא לְאֲתַרִּיהָ דְשְׁכִינְתָּא קָא פְּרַע וְסָגִיד, אוּף הֶכָּא, וְהוּא עֵבֶר
לְפָנֵיהֶם. מָאִי וְהוּא, דָּא שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה דְהוּהָ אֶזְלָא קְמִיָּה (כרע), וְדָא הוּא
נְטִירוֹ עֲלָאָה. כִּיּוֹן דְחָמָא יַעֲקֹב, אָמַר, הָא עֵידוֹ לְסָגִידָא לְגַבֵּיהָ דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְהוּהָ אֶזִּיל קְמִיָּה.

פְּרַע וְסָגִיד שְׁבַע זְמַנִּין עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו, וְלָא כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַעֲשׂוֹ. אֶלָּא
כִּיּוֹן דְחָמָא דְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶזֶל קְמִיָּה, כְּדִין סָגִיד לְקַבְּלִיהָ. בְּגִין
דְּלָא לְמִיָּהֵב יָקָר לְמַסְגָּד לְאַחֲרָא בְּרַ מְנִיָּה, וְכִלְכָּא אִיהוּ כְּדָקָא יָאוּת. זְכָאִין
אִינוּן צְדִיקֵיָּא דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן דְקָא עֲבָדֵי בְּגִין יָקָרָא דְמֵאֲרִיָּהוֹן אִיהוּ, וּבְגִין
דְּלָא יִסְטוּן לִמְיָנָא וְלִשְׁמָאָלָא:

וַיִּרְצַע עֲשׂוֹ לְקַרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרוֹ. צְנֹאָרוֹ כְּתִיב חֶסֶר. וַיִּשְׁקָהוּ
וַיִּבְכּוּ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ כִּי הִשְׁקִט לֹא יוֹכֵל
וַיִּגְרָשׁוּ מִימֵיו רָפֵשׁ וְטִיט, הָאִי קָרָא אֲתָמָר. וּמְלִי דְאֻרִיָּתָא, כְּמָה רְזִין
עֲלָאִין אִית בְּהוּ מְשַׁנְיִין דָּא מוֹן דָּא, וְכִלְכָּא חַד.

וְהִרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ כִּי הִשְׁקִט לֹא יוֹכֵל, דָּא עֲשׂוֹ דְכָל עוֹבְדוֹי בְּרִשְׁיַעוֹ
וּבְחִיּוּבָא, דְהָא כְּדָ אֲתָא לְגַבֵּיהָ דִיעֲקֹב, עוֹבְדוֹי לֹא הוּוּ בְשָׁלָם, וַיִּפֹּל עַל
צְנֹאָרוֹ, חַד. צְנֹאָרוֹ דָּא יְרוּשָׁלַם דְאִיהוּ צְנֹאָרוֹ דְכָל עֲלָמָא. וַיִּפֹּל עַל צְנֹאָרוֹ,
וְלֹא עַל צְנֹאָרָיו. בְּגִין דְתַרְוִין זְמַנִּין אֲתַחֲרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא. חַד מְבַבְּל, וְחַד
מְזַרְעִיָּה דְעֲשׂוֹ, דְאֶפִּיל גְרַמִּיָּה עָלִיהָ זְמַנָּא חַדָּא וְחָרִיב לִיָּה. וְעַל דָּא וַיִּפֹּל עַל
צְנֹאָרוֹ חַד.

וַיִּשְׁׁקָהוּ, נְקוּד לְעִיל, דְּלָא נְשָׁקִיָּה בְּרַעוּתִיָּה. וַתִּנֵּן מָאִי דְכְּתִיב, (משלי כז)
וְנַעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא, דָּא בְּלָעָם כְּדָ בְּרִיךְ לֹוֹן לְיִשְׂרָאֵל. דְהָא לָא בְּרִיךְ לֹוֹן
בְּרַעוּתָא דְלָבָא. אוּף הֶכָּא נַעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא, דָּא עֲשׂוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתִיב (תהלים ג) קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֲנִי אֱלֹהֵי כִי הַכִּיתָ אֶת כָּל
אוֹיְבֵי לְחִי שְׁנֵי רְשָׁעִים שְׁבַרְתָּ. וַתִּנֵּן אֶל תַּקְרִי שְׁבַרְתָּ אֶלָּא שְׁרַבְבַתְּ. דְהָא
אֶסְגִּיָּאוֹ שִׁינוּי וְחָשִׁיב לְנִשְׁכָּא לִיָּה וְכוּי. וְעַל דָּא וַיִּבְכּוּ, דָּא בְּכִי וְדָא בְּכִי,
וְאֻקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

דף קעב ע"א

תָּא חֲזִי, כְּמָה הָוָה (דף קעב ע"א) לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה דְעֲשׂוֹ לְגַבֵּי דִיעֲקֹב, דְהָא אֶפִּילוֹ
בְּהָהוּא שַׁעֲתָא חָשִׁיב לְאֲרִיךְ זְמַנִּין (ס"א לאורכא דיומין) לְמַעַבְדָּא לִיָּה בִישְׁוִין

וּלְקַטְרָגָא לִיה, וְעַל דָּא וַיִּבְכּוּ. דָּא הוּהּ בְּכִי, דְלָא הוּהּ חֲשִׁיב לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן יְדוּי. וְדָא הוּהּ בְּכִי, בְּגִין דְאַבּוּי הוּהּ קַיִים וְלֹא יָכִיל לִיה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא וְדָאִי אֲתַחְלֵשׁ רוּגְזִיה דְעֵשׂוּ בְּשַׁעֲתָא דְחַמָּא לִיה לְיַעֲקֹב. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְהָא אֲסַתְפְּכִם בְּהַדְיָה הַהוּא מִמְנָא דְעֵשׂוּ. וְעַל דָּא לֹא יָכִיל עֵשׂוּ לְשַׁלְטָאָה בְּרוּגְזִיה, דְהִכִּי כָּל מַלְיָן דְהָאִי עֲלָמָא תַלְיִין לְעִילָא. וְכַד אֲסַתְפְּכִמוּ לְעִילָא בְּקַדְמִיתָא אֲסַתְפְּכִמוּ לְתַתָּא. שְׁלֹטְנוּתָא לָאוּ אִיהוּ לְתַתָּא עַד דְאִיתְיָהִיב שְׁלֹטְנוּתָא לְעִילָא, וְכֹלָא דָּא בְּדָא תַלְיָא:

יַעֲבֵר נָא אֲדָנִי לְפָנֵי עַבְדּוֹ וְאֲנִי אֲתַנְהֵלָה לְאַטִּי וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵיִינוּ דְקַאֲמְרִינָן בְּקַדְמִיתָא דְיַעֲקֹב לֹא בְּעָא הַשְׁתָּא אִינוּן בְּרַכָּאוֹן קַדְמָאִי דְבְרַכְיָה אַבּוּי. (ס"א בגין דכתיב, (איכה ג) טוב לגבר כי ישא על בנעוריו. וכתיב (משלי לא) ותשחק ליום אחרון) וְעַדִּין לֹא אֲתַקְיָמוּ בֵּיה אֲפִילוּ חַד מִנֵּיהוּ. בְּגִין דְסָלִיק לֹון לְסוּף יוֹמִיא בְּשַׁעֲתָא דְאַצְטְרִיכוּ לְבָנוּי לְגַבֵּי כָּל עַמִּין דְעֲלָמָא.

וּבְגִין כֶּף בְּשַׁעֲתָא דְאָמַר עֵשׂוּ נִסְעָה וְנִלְכָה, וְנִפְלוּג הָאִי עֲלָמָא כְּחַדָּא וְנִשְׁלוּט כְּחַדָּא. מַה אָמַר, יַעֲבֵר נָא אֲדָנִי לְפָנֵי עַבְדּוֹ. יַקְדִּים עֵשׂוּ שְׁלֹטְנִיה הַשְׁתָּא בְּהָאִי עֲלָמָא. יַעֲבֵר נָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (מיכה ב) וַיַּעֲבוֹר מִלְכָּם לְפָנֵיהֶם וַיִּבְרָאשֶׁם, אֲקַדִּים אֲנִי שׁוּלְטְנוּתָא בְּקַדְמִיתָא בְּהָאִי עֲלָמָא, וְאֲנִי אֲתַנְהֵלָה לְאַטִּי. אֲנָא אֲסַלֵּק גְרַמִּי לְהַהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי וְלְסוּף יוֹמִיא לְאִינוּן יוֹמִיא דְאֲזַלִּין לְאַט.

לְרַגְלֵי הַמְּלָאכָה, מֵאִן מְלָאכָה. דָּא אֲסַפְקֵלְרִיא דְלָא נְהָרָא דְבָה אֲתַעֲבִיד עֲבִידְתָּא דְעֲלָמָא. אֲשֶׁר לְפָנֵי, דָּא הִיא מִן קַדָּם יִי בְּכָל אֲתַר. וְלְרַגְלֵי הַיְלָדִים, דָּא הוּא רְזָא דְכְרוּבִים, לְאַחַזְאָה רְזָא דְמַהִימְנוּתָא דְאִיהוּ אֲתַדְבַּק בְּהוּ.

עַד אֲשֶׁר אַבָּא אֵל אֲדָנִי שַׁעֲיָרָה, אֲנָא אֲסַבּוּל גְלוּתָא דִילָךְ עַד דְיִיתִי וַיִּמְטִי זְמַנָּא דִילִי לְשַׁלְטָאָה עַל הַר עֵשׂוּ, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (עובדיה א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת הַר עֵשׂוּ, וַיְכַדִּין וְהִיָּתָה לִי הַמְּלוּכָה:

וַיַּעֲקֹב נִסַּע סַכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת וַלְמַקְנֵהוּ עֲשָׂה סַכְתָּה עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמְּקוֹם סַכְתָּה. רַבִּי חֲיִיא פְתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשַׁלְמָה אִם יִי לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגוֹ', אִם יִי לֹא יִשְׁמֵר עִיר וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְסָלִיק בְּרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרִי עֲלָמָא, אֲפִיק (טו א) מִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא חַד קַטוּרָא, וְאֲתַלְהִיט מְגוּ חֲשׂוּכָא, וְאֲשַׁתְּאַר בְּסָלִיקוּ. וְנִחַתָּא לְתַתָּא, הַהִיא חֲשִׁכָה לְהִיט (וואתלהיט) בְּמֵאָה שְׁבִילִין אֲוֹרְחִין דְקִיקִין רַבְרָבוּ, וְאֲתַעֲבִיד בַּיִתָּא דְעֲלָמָא.

הָאִי בַּיִתָּא אִיהוּ גוֹ אֲמַצְעִיתָא דְכֹלָא, כְּמָה פְתַחִין וְאֲדָרִין לִיה סַחֹר סַחֹר, דְיִכְתִּין עֲלָאִין קַדִּישִׁין, תַּמָּן מְקַנְנִי צְפָרִי שְׁמַיָּא, כָּל חַד וְחַד לְזִינִיה. בְּגוּוִיה נְפִיק חַד אֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף עַפְיִיה וְאֲנַבִּיה סְגִי, מְזוֹנָא לְכֹלָא בֵּיה. הַהוּא אֵילָנָא סָלִיק לְעַנְנֵי שְׁמַיָּא וְאֲתַטְמַר בֵּין תַּלְתַּת טוּרִין, מִתַּחֹת אֵילִין תַּלְתַּת טוּרִין נְפִיק, סָלִיק לְעִילָא נְחִית לְתַתָּא.

האי ביתא אתשקייא מניה, וגניז בגווייה כמה גנזין עלאין דלא אתידעו, בדא אתבני האי ביתא ואשתכלל ההוא אילנא אתגלייא ביממא, ואתפסיא בליליא, והאי ביתא שלטא בליליא ואתפסיא ביממא.

בשעתא דעאל חשוכא ואתקטיר ביה שלטא, וכל פתחין סתימין מכל סטרין, כדון כמה ריחין פרחין באוירא, תאיבין למנדע ולמייעל ביה, ועאלין בין אינון צפורין, ונטליו סהדויתא, ושטיין וחמאן מה דחמאן.

עד דאתער ההוא חשוכא דאתקטיר ביה, ואפיק חד שלהובא ובטש בכל פטישין תקיפין, ופתח פתחין, ובקע טגרין. סלקא ונחתא ההוא שלהובא, ובטש בעלמא, ואתער קליו לעילא ותתא.

דף קעב ע"ב

כדון חד (דף קעב ע"ב) כרוזא סליק, ואתקטיר באוירא, וקרי, ההוא אוירא נפקא מגו עמונדא דעננא דמדבחה פנימאה, וכד נפקא אתפשט בארבע סטרי עלמא. אלף אלפין קיימין מסטרא דאיהו שמאלא, ורבוא רבון קיימין מסטרא דאיהו ימינא, וכרוזא קאים בקיומיה. קרא בחיל ואכריז, כדון כמה אינון דמתקני שירתא ופלחין פולחנא, ותרין פתחין פתיחו. חד לסטר דרומא, וחד לסטר צפון.

סלקא האי ביתא ואתיהיבת ואתקטרת בין תרין סטרין, ושירין מזמרין ותושבחו סלקין. כדון עאל מאן דעאל בלחישא, וביתא מתלהטא בשית נהורין, נהרין זינא לכל סטר, ונהרין דבוסמא נפקין. ואתשקייין כל חיות ברוא, כמה דאת אמר (תהלים קד) לשקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם וגו'. וזמרין עד דסלקא צפרא. וכד סלקא צפרא כדון ככביא ומזלי שמיא וחיליהון פלהון משבחו ואמרי שירתא, כמה דאת אמר, (איוב לח) ברו יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים.

תא חזי (תהלים קכו) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בונוי בו. אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אם יי וגו' דא מלכא עלאה, דאיהו בונה להאי ביתא תדיר ואתקין ליה, אימתי, כד סלקין רעותין פולחנין מתתא כדקא יאות.

אם יי לא ישמר עיר, אימתי, בשעתא דאתחשכא ליליא, וסטרין מזיינין שראו ושטאן בעלמא, ופתחין סתימין, ואתנטיר מכל סטרין דלא יקרב ביה ערל ומסאבא, כמה דאת אמר (ישעיה נב) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא, דזמין קודשא בריך הוא לאעברא לון מעלמא.

מאן ערל ומאן טמא. אלא כלא חד, ערל וטמא. דא הוא דאתפתא ביה ואזיל אבתריה אדם ואתתיה, וגרימו מותא לכל עלמא. ואיהו דמסאיב האי ביתא, עד ההוא זמנא דיעבר ליה קודשא בריך הוא מעלמא. בגין כד אם יי לא ישמר עיר, שוא ודאי.

תָּא חֲזִי, וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּהּ, אֶתְנַטִּיל לְקַבְּלָא חוֹלְקִיָּה דְמַהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב לְעֵילָא, וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עָשׂוּ לְדַרְפוֹ שְׁעִירָה, וּכְתִיב וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּהּ. אֶלָּא כָּל חַד אֶתְפָּרֵשׁ לְסִטְרָא דִּילֵיהּ, עָשׂוּ לְסִטְרָא דְשְׁעִיר. מֵאן שְׁעִיר, דָּא הִיא אִשָּׁה זָרָה אֵל נָכֵר. וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּהּ, דָּא מַהִימְנוּתָא עֲלָאָה.

וַיְבַן לוֹ בַּיִת, כְּמַה דְאֵתְ אָמֵר, (ישעיה ב) בַּיִת יַעֲקֹב. אָמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְאֵתְקִין תְּפִלַּת עַרְבִית כְּדָקָא יָאוּת. וּלְמַקְנֵהוּ עָשָׂה סִכְתָּהּ, שְׁאָר סִכְתָּהּ לְנִטְרָא לֹוּן וְדָא הוּא חוֹלְקִיָּה. וּכְדִין וַיֵּבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם. שְׁלָם מְכַלָּא וְאוּקְמוּהָ. וּכְתִיב, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלָם סִכּוֹ וְגוֹי וְאוּקְמוּהָ, וְכֹלָא רַזָּא חֲדָא. כְּדִין אֶתְחַבֵּר עֲמִיהָ מַהִימְנוּתָא כְּדִן הָוָה שְׁלָם כְּדִן אֶתְעֵטֵר בְּדוּכְתִיָּה דְאֵתְחֲזִי לֵיהּ. וּכְדִין הִיא סִכְתָּהּ אֶתְעֵטֵרַת בְּהִדְיָהּ, דְהָוָה שְׁלָם מְאַבְהֹוּ, דְהָוָה שְׁלָם מְבַנּוּי, וְדָא הוּא שְׁלָם. שְׁלָם לְעֵילָא שְׁלָם לְתַתָּא, שְׁלָם בְּשִׁמְיָא שְׁלָם בְּאַרְעָא. שְׁלָם לְעֵילָא דְאִיהוּ כְּלָלָא דְאַבְהֹוּ, תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁלָם לְתַתָּא בְּבַנּוּי קְדִישִׁין. שְׁלָם בְּשִׁמְיָא, שְׁלָם בְּאַרְעָא, וּכְדִין וַיְהִי בְשָׁלָם סִכּוֹ וְאוּקְמוּהָ. מִיָּד מַה כְּתִיב וַתֵּצֵא דִינָה בַת לָאָה, וְאוּקְמוּהָ חֲבָרְיָא.

תָּא חֲזִי, כְּמַה דְרַגִּין וְסִטְרִין מִתְפָּרֵשׁוּן לְעֵילָא וְכֹלְהוּ מְשַׁנְיִין דָּא מִן דָּא. חִינוּן מְשַׁנְיִין אֵלִין מְאַלִּין, אֵלִין מְקִטְרִגִין לְשִׁלְטָאָה עַל אֵלִין וּלְמִטְרָא טְרַפִּין כָּל חַד וְחַד לְזִינְיָה. מְסִטְרָא דְרוּחָא מְסִאָבָא כְּמַה דְרַגִּין מִתְפָּרֵשׁוּן, וְכֹלְהוּ כְּמִן לְקִטְרָגָא אֵלִין לְקַבִּיל אֵלִין, דְהָא כְּתִיב (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׂוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו, דְכַד קָא מִתְחַבְּרוּן מְקִטְרִגִי עֲלֵמָא.

וְתָא חֲזִי, תִּיאוּבְתָא דְדְרַגִּין מְסִאָבִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְקִטְרָגָא בְּסִטְרִין קְדִישִׁין. יַעֲקֹב דְאִיהוּ קְדִישָׁא, כְּלָהוּ כְּמִן לֵיהּ וְקִטְרָגוּ בְּהִדְיָהּ. בְּקִדְמִיתָא נְשִׁכִּיָּה חוּיָא, כְּמַה דְאֵתְ אָמֵר וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ, הִשְׁתָּא נְשִׁכִּיָּה חֲמֹר.

דף קעג ע"א

תַּמָּן אִיהוּ קָאִים לְגַבִּי חוּיָא, הִשְׁתָּא שְׁמַעוֹן וְלוֹי דְאֵתְנוּ מְסִטְרָא (דף קעג ע"א) דְדִינָא קְשִׁיָּא קִיִּימוּ לְגַבִּיָּה דְחֲמֹר וְשִׁלְטוֹ עֲלוּי בְּכָל סִטְרִין וְאֶתְכַפְּיָא קְמִיָּהוּ. כְּמַה דְאֵתְ אָמֵר וְאֵתְ חֲמֹר וְאֵתְ שְׁכָם בְּנוּ הָרְגוּ לְפִי חָרֵב. וְשְׁמַעוֹן דְהָוָה (שור) מְזַלִּיה (אִיהוּ) שׂוֹר, אֶתְא עַל חֲמֹר וְקִטְרָג בִּיָּה, בְּגִין דְלֹא יִתְחַבְּרוּן כְּחֲדָא, וְאֶשְׁתַּכַּח אִיהוּ מְקִטְרָגָא דִּילֵיהּ.

וְכֹלְהוּ אֵתִי לְקִטְרָגָא לֵיהּ לְיַעֲקֹב וְאֶשְׁתַּזִּיב, וּלְבַתֵּר אִיהוּ שְׁלִיט עֲלֵיָּהוּ. לְבַתֵּר אֶתְא שׂוֹר וְאֶשְׁתַּלִּים בְּחֲמֹרִים דְכֹלְהוּ מְסִטְרָא דְחֲמֹר. יוֹסֵף דְאִיהוּ שׂוֹר, וּמְצָרִים דְאִינוּן חֲמֹרִים דְכְּתִיב בְּהוּ (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשׂוֹר חֲמֹרִים בְּשָׂרִים.

וְעַל דָּא לְבַתֵּר בְּנֵי יַעֲקֹב נִפְלוּ בֵּין אִינוּן חֲמֹרִים, בְּגִין דְאֶזְדוּג שׂוֹר בְּהִדְיָהוּ, וְנִשְׁכוּ לֹוּן גְּרַמְיָא וּבְשָׂרָא. עַד דְאֶתְעַר לֹוּי כְּמִלְקָדְמִין וּבִדְר

לְאִינּוֹן חֲמוּרִים (ס"א דאזדווגו) לְכַפֵּי לֹון וְתִבֵר תּוֹקֶפֶהוֹן מְעַלְמָא, וְאַפִּיק לְשׁוֹר מִתַּמּוֹן. הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (שמות יג) וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ.

תָּא חֲזִי, כַּד אֲתָא שְׁמַעוֹן בְּקִדְמִיתָא עַל הַהוּא חֲמוֹר, אֲתַעַר עֲלֵיהוֹן דָּם דְּאֲתַגְזָרוּ, וּלְבַתֵּר וַיְהִיגוּ כָּל זָכָר. כְּגוֹנָא דָּא עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדָא דְלוֹי, דָּא מִשָּׁה. בְּאִינּוֹן חֲמוּרִים בְּמִצְרַיִם. בְּקִדְמִיתָא דָּם, וּלְבַתֵּר (שמות יג) וַיְהִיגוּ יִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹ'. הֵכָא בְּהַאי חֲמוֹר כְּתִיב, וְאֵת כָּל חֵילָם וְאֵת כָּל טַפָּם וְאֵת כָּל בְּהֵמָתָם וְגוֹ'. הַתָּם בְּאִינּוֹן חֲמוּרִים כְּתִיב, (שמות יב) כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וְשִׁמְלוֹת, וְכְתִיב, (שמות יב) וְגַם יַעֲרֵב רַב עֲלֵה אֲתָם וְצֹאן וּבִקֵּר וְגוֹ'.

וְשְׁמַעוֹן וְלוֹי, דָּא קָאִים לְגַבֵּי הַאי חֲמוֹר, וְדָא קָאִים לְגַבֵּי כָּל אִינּוֹן חֲמוּרִים, כְּלָהוּ בְּעוֹ לְאֲשֵׁתִּתְפָּא בְּהִדְיָה דְיַעֲקֹב קִדְשָׁא וְאֲתַתְקֵנוּ לְנִשְׁכָּא לֵיה, וְאִיהוּ בְּבִנוֹי קָאִים לְגַבֵּייהוּ וְכִיִּיף לֹון תְּחוּתִיה. הַשְּׁתָּא דְעֵשׂוּ נָשִׂיף לֵיה וּלְבִנוֹי, מֵאֵן יָקוּם לְגַבֵּיה, יַעֲקֹב וְיוֹסֵף. דָּא מִסְטָרָא דָּא וְדָא מִסְטָרָא דָּא. דְכְתִיב, (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּהּ וּבֵית עֵשָׂו לְקֶשׁ וְגוֹ'.

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֲתַת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כְּלָהוּ הוּוּ מִתְּכַנְשֵׁי, וְכַד הוּוּ חֲגֵרִי זַיִינִי קִרְבָּא הוּוּ מִרְתַּתִּי וְשִׁבְקִין לֹון, וּבְגִין כַּד וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב:

הַסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר וְגוֹ'. הַסִּירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר, אֲלִין אִינּוֹן דְנִטְלוּ מִשְׁכָּם מֵאֲנִי כְּסָפָא וְדַהֲבָא דְהוּוּ חִקִּיק עֲלֵייהוּ טַעֲנָא דְלָהוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, טַעֲוֹן הוּוּ מִכְּסָפָא וְדַהֲבָא. וַיַּעֲקֹב אֶטְמִין לֹון תַּמּוֹן, בְּגִין דְלֹא יִתְהַנּוֹן מִסְטָרָא דְעַבְדוּדָה זָרָה, דְאָסִיר לֵיה לְבַר נֶשׁ לְאֲתַהֲנִי מִנִּיה לְעַלְמִין.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חִזְקִיָּה הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה, מֵאִי דְכְתִיב, (שמואל ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֵטְרַת מֶלֶכְךָ מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּפֶר זָהָב וְאָבֹן יִקְרָה וְתָהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וְתַנִּינָן, שְׁקוּץ בְּנֵי עַמּוֹן מֶלֶכְךָ שְׁמִיה. וְדָא הוּא עֵטְרַת מֶלֶכְךָ. מֵאִי טַעֲמָא וְתָהִי עַל רֹאשׁ דָּוִד. וּמֵאִי טַעֲמָא כְּתִיב שְׁקוּץ. דְהָא בְּשָׂאֵר טַעֲוֹן עַמְמִיָּא עוֹבְדֵי עַבְדוּדָה זָרָה כְּתִיב אֱלֹהֵי הָעַמִּים, אֱלֹהִים אַחֲרַיִם, אֵל נֶכֶר, אֵל אַחֵר, וּבְהַאי אָמַר שְׁקוּץ חַד.

אָמַר לֵיה, וּבְכָל טַעֲוֹן עַמְמִיָּא עוֹבְדֵי עַבְדוּדָה זָרָה הָכִי קָרָא לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכְתִיב, (דברים כג) וְתָרָאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גְּלוּלֵיהֶם. וּמָה דְאָמַר וַיִּקַּח אֶת עֵטְרַת מֶלֶכְךָ, דְאִיהוּ מֶלֶכְכּוֹם, הָכִי הוּא וְדָאִי. אֶלָּא אִיתֵי הַגְּתִי עַד דְלֹא אֲתַגְיִיר, כְּדִין אִיהוּ תִבֵּר לָהּ לְהַהוּא עֵטְרַת דְאִיהוּ מֶלֶכְכּוֹם, הַהוּא דִּיּוֹקְנָא דְחִקִּיק עֲלֵהּ וּפְגִים לָהּ. כְּדִין אִיהוּ עֲבַד לָהּ הִיתֵר לְאֲתַהֲנִי מִנָּה וְהוֹת עַל רִישִׁיה. וְתָא חֲזִי, שְׁקוּץ בְּנֵי עַמּוֹן, חַד חוּזָא בְּסוּרְטָא הוּוּ חִקִּיק עַל הַהוּא כְּתָרָא, וּבְגִין כַּד אֶקְרִי שְׁקוּץ זוֹהֲמָא.

דף קעג ע"ב

רבי יצחק אומר, הסירו את אלהי הנכר, אליו שאר נשיו דהוו מייתי בגוייהו כל נבזבזון דלהון. ועל דא כתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר. אליו נשיו, כל נבזבזון וכל טעוון דדהבא וכספא. ויטמון אותם יעקב, בגין דלא (דף קעג ע"ב) תהנון מסטרא דעבודה זרה כלל.

תא חזי, דייעקב גבר שלים בכלא הוה, והוה מתדבק ביה בקודשא בריה. מה כתיב, ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, מיד ויתנו אל יעקב. מכאן דבעי בר נש לשפחא לקודשא בריה הוא ולאודאה ליה על נסיו ועל טבאן דעבד עמיה, הדא הוא דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי.

תא חזי, בקדמיתא כתיב ונקומה ונעלה בית אל וגו', אכליל בנוי בהדיה. ולבתר כתיב ואעשה שם מזבח ולא כתיב ונעשה. דאפיק לון מקלא דא, מאי טעמא, בגין דעליה הוה מלה. יעקב אתקין תפלת ערבית, ודאי ואיהו עבד מדבחא ועליה הוה מלה, ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחיה. דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, ואינון אתו לבתר לעלמא. ועל דא לא אעיל לון בהדיה. רבי אלעזר אומר, מכאן מאן דיתעביד ליה נסא, איהו בעי לאודאה. מאן דאכיל נהמא בפתורא, איהו בעי לברכא, ולא אחרא דלא אכיל מידי:

ויבן שם מזבח וגו', תא חזי, כתיב ויבן שם מזבח, ולא כתיב (בהני מדבחון) דאסיק עליה נסכין ועלוון, אלא בגין דאתקין ההוא דרגא דאתחזי לאתתקנא. מזבח ליי, לאתקנא דרגא תתאה לחברא ליה בדרגא עלאה, ועל דא ויבן שם מזבח דא דרגא תתאה. ליי דא דרגא עלאה. ויקרא למקום אל בית אל, שמא דא כשמא עלאה. בגין דכד אתנהרא כדיו כאמה בתה וכלא חד.

כי שם נגלו אליו האלהים, בגין דאינון לא אשתפחו אלא בשכינתא, דהא שבעין הוו דאינון משתפחי תדיר בהדי שכינתא, ושבעין קתדראי סחרניה דשכינתא. ועל דא כי שם נגלו אליו האלהים באתרא דא דאתגליא, דהא כתיב והנה יי נצב עליו:

ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו, רבי שמעון אומר, מכאן דאתעביד רתיכא קדישא בהדי אבהו. ותא חזי, יעקב איהו רתיכא קדישא עלאה דקיימא לאנהרא לסיהרא, ואיהו רתיכא בלחודוי. הדא הוא דכתיב ויעל מעליו אלהים.

פתח ואמר, (דברים ד) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו פינן אלהינו בכל קראנו אליו. תא חזי, כמה אינון חביבין ישראל קמי קודשא בריה הוא, דלית לך עם ולישן בכל עמין עובדי עבודה זרה דעלמא דאית ליה אלהא דישמע לון, כמה דקודשא בריה הוא זמין לקבלא צלותהון

ובעוֹתֵהוּן דִּישְׂרָאֵל בְּכֹל שְׁעֵתָא דְאַצְטְרִיד לֹון לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא דְאַיִנוּן בְּעָאן, בְּגִין הֵהוּא דְרָגָא דְלֵהוּן.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב, קָרִי לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, יִשְׂרָאֵל. דְּכִתִּיב לֹא יִקְרָא שְׁמֵךְ עוּד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֵךְ. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ, מֵאן וַיִּקְרָא, דָּא שְׂכִינְתָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיִּקְרָא אֶל מִשָּׁה. וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים. לְעִיל אוֹקִימְנָא יִשְׂרָאֵל דְּהָא אֲשֶׁתְּלִים בְּכֹלָא כְּדָקָא יָאוּת, וַיְכַדִּין אֲסִתְּלַק בְּדְרָגִיָּה וְאֲשֶׁתְּלִים בְּשִׂמָּא דָּא, וְעַל דָּא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וְהָא אֲתִמְר.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, וַדַּאי הָא דְאַמְרַת דְּיַעֲקֹב שְׂלִימָא דְאַבְהוֹן אִיהוּ, וְאִיהוּ אַחִיד לְכָל סְטֻרִין, וַיִּקְרָא שְׁמִיה יִשְׂרָאֵל, וַיְכִתִּיב לֹא יִקְרָא שְׁמֵךְ עוּד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֵךְ. וַיְכִתִּיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל. אֲמַאי אֶהְדֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא וַיִּקְרָא לִיה יַעֲקֹב בְּכְמָה זְמַנִּין, וְכֹלָא קְרוּן לִיה יַעֲקֹב כְּמִלְקֻדְמִין. אִי הָכִי, מַהוּ וְלֹא יִקְרָא שְׁמֵךְ עוּד יַעֲקֹב.

אָמַר לִיה, שְׁפִיר קָא אֲמַרְתְּ. פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) יְיָ כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְיָה, הָאִי קָרָא אוֹיְקְמוּהָ. אָבֵל תָּא חֲזִי, כְּגִבּוֹר יֵצֵא, גִּבּוֹר מְבַעֵי לִיה. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת, אִישׁ מִלְחָמוֹת מְבַעֵי לִיה.

דף קעד ע"א

אָלָא הָא אֲתִמְר יְיָ בְּכֹל אֲתֵר רַחֲמֵי אִיהוּ, וַדַּאי (דף קעד ע"א) קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא, יְיָ שְׂמִיָּה אִיהוּ, דְּכִתִּיב, (ישעיה מב) אָנֹכִי יְיָ הוּא שְׁמִי, וְחֲמִינֵן דְּלִזְמַנִּין אֲתִקְרִי שְׂמִיָּה אֱלֹהִים וְהוּא דִּינָא בְּכֹל אֲתֵר. אָלָא בְּזַמְנָא דְאַסְגִּיאוּ זְכַאִין בְּעֵלְמָא, יְיָ שְׂמִיָּה וְאֲתִקְרִי בְּשִׂמָּא דְרַחֲמֵי. וּבְזַמְנָא דְאַסְגִּיאוּ חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, אֱלֹהִים שְׂמִיָּה וְאֲתִקְרִי בְּשִׂמָּא דְאַלְהִים. כְּדָּ בְּזַמְנָא דְיַעֲקֹב לֹא הָוּה בִּין שְׁנַאִין וְלֹא הָוּה בְּאַרְעָא אַחְרָא, קָרִי לִיה יִשְׂרָאֵל. וְכַד הָוּה בִּין שְׁנַאִין, אוּ בְּאַרְעָא אַחְרָא קָרִי לִיה יַעֲקֹב.

אָמַר לִיה, עַדִּינֵן לֹא אֲתִיִּשְׁבָּא מְלָה. דְּכִתִּיב לֹא יִקְרָא, וְהָא אָנֹן קָרִינֵן לִיה. וּמַאי דְאַמְרַת דְּכַד הָוּה בִּין שְׁנַאִין אוּ בְּאַרְעָא אַחְרָא קָרִי לִיה יַעֲקֹב. תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (בראשית לז) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאַרְצָא מְגוּרֵי אָבִיו בְּאַרְצָא כְּנַעַן, וְהָא לֹא הָוּה בְּאַרְעָא אַחְרָא.

אָמַר לִיה, הָא בְּקִדְמִיתָא אֲתִמְר, כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא לְזַמְנִין אֲתִקְרִי יְיָ, וְלְזַמְנִין אֲתִקְרִי אֱלֹהִים. הָכִי נִמִּי לְזַמְנִין אֲקָרִי יִשְׂרָאֵל וְלְזַמְנִין אֲקָרִי יַעֲקֹב וְכֹלָא בְּדְרָגִין יְדִיעֵן. וּמַה דְאַתְּמַר לֹא יִקְרָא שְׁמֵךְ עוּד יַעֲקֹב, לְאַתְּיִשְׁבָּא בְּשִׂמָּא דָּא.

אָמַר לִיה, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב, (בראשית יז) וְלֹא יִקְרָא עוּד אֶת שְׁמֵךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֵךְ אַבְרָהָם. אָמַר לִיה, הָתַם כְּתִיב וְהָיָה. וְעַל דָּא קִיִּימָא בְּהָהוּא

שָׁמָא. אָבֵל הָכָא לֹא כְּתִיב וְהָיָה, אֲלֵא כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ. וְלֹא כְּתִיב וְהָיָה שְׁמֶךָ יִשְׂרָאֵל, וְאֶפִּילוּ בְּזִמְנָא חָדָא סָגִי לִיָּה, כֹּל שְׁכֹן דְּלִזְמַנִּין כְּדִן וְלִזְמַנִּין כְּדִן. וְכֹד אֲתַעְטְרוּ בְּנוֹי בְּכַהֲנֵי וְלִינְוֵאֵי וְאִסְתַּלְקוּ בְּדַרְגִּין עֲלֵאִין, כְּדִין אֲתַעְטֹר בְּשָׁמָא דָּא תְּדִיר.

עד דְּהוּוּ אֲזֵלִי, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, הָא אֲתַמָּר דְּכֹד מִיתַת רַחֵל נְטִלָא בֵּיתָא מֵאִן דְּאֶצְטְרִיד לְאַתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין כְּדָקָא יָאוּת. אֲמַאי מִיתַת רַחֵל מִיד, אָמַר לִיָּה, הָא לְמַהֲוֵי שְׂכִינְתָא מִתַּעְטְרָא כְּדָקָא יָאוּת וְלְמַהֲוֵי אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה וּבִיָּה שְׂרִיא (לעילא) לְנְטִלָא בֵּיתָא וְלְאַתְתַּקְנָא. וְעַל דָּא בְּנִימִין הוּא תְּדִיר בְּמַעְרַב וְלֹא בְּסִטְרָא אַחְרָא.

וּבִיָּה שְׂרִיא לְאַתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין, וּבִיָּה שְׂרִיא מְלָכוּתָא דְּרַקִּיעָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בְּאַרְעָא. וְרָזָא דָּא, בְּכָל שִׁירוּתָא דְּאַתְיָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בְּקִשְׁוֵי אִיָּהוּ, וְעַל דָּא אִית בָּהּ דִּינָא דְּמוֹתָא וּמִתַּמָּן אֲתִישְׁבַת.

הָכָא כְּדִ בְּעָא לְאַתְתַּקְנָא וְלְנְטִלָא בֵּיתָא אֲתַעְבִּיד דִּינָא בְּרַחֵל וּבְתַר כֹּן אֲתַתְקַנַת לְאַתִּישְׁבָא. כְּדִ בְּעָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא מְלָכוּתָא בְּאַרְעָא שְׂרִיא בְּדִינָא. וְלֹא אֲתִישְׁבַת מְלָכוּתָא בְּדוּכְתָא כְּדָקָא יָאוּת עַד דְּאַתְעַר דִּינָא בְּשָׂאוּל לְפּוּם עוּבְדוּי, וּלְבַתַר אֲתִישְׁבַת מְלָכוּתָא וְאַתְתַּקַנַת.

תָּא חֲזִי, כֹּל שִׁירוּתָא תַקִּיף וּלְבַתַר נִיחָא. בְּרַאשׁ הַשָּׁנָה שִׁירוּתָא תַקִּיף. דְּכָל עֲלָמָא אֲתַדִּן כֹּל חַד וְחַד לְפּוּם עוּבְדוּי, וּלְבַתַר נִיחָא סְלִיחָה וְכַפּוּרִי. בְּגִין דְּשִׁירוּתָא אִיָּהוּ מְשָׁמָלָא וְעַל דָּא דִּינּוּי תַקִּיפִין, וּלְבַתַר אֲתַעַר יְמִינָא וְעַל דָּא הוּי נִיחָא.

וְלִזְמַנָּא דְּאַתִּי זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא לְאַתְעָרָא בְּנִיחָא עַל שְׂאָר עַמִּין עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, וּלְבַתַר יִתְתַקַף עֲלֵיָּהוּ בְּדִינָא קְשִׁיָּא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה מב) יִי כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מְלַחְמוֹת יַעִיר קְנָאָה יַרְיַע אֶף יִצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַבֵּר. יִי בְּקַדְמֵיָּתָא דְּאִיָּהוּ רַחֲמֵי, וּלְבַתַר כְּגִבּוֹר וְלֹא גִבּוֹר. וּלְבַתַר כְּאִישׁ מְלַחְמוֹת וְלֹא אִישׁ מְלַחְמוֹת. לְבַתַר אֲתַגְלִי תוּקַפָּא עֲלֵיָּהוּ וְיִתְתַקַף לְשִׁיִצָּאָה לוֹן, דְּכְתִיב יַרְיַע אֶף יִצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַבֵּר. וְכְתִיב, (זכריה יד) וְיֵצֵא יִי וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהִם כְּיוֹם הַלְחָמוֹ בְּיוֹם קָרֵב. וְכְתִיב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאַדּוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו':

דף קעד ע"ב

וְיָהִי בְּצִאת נַפְשָׁה כִּי מֵתָה וְתַקְרָא שְׁמוֹ בְּן אוֹנֵי וְאַבִּיו קָרָא לוֹ בְּנִימִין. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (נחום א) טוֹב יִי לְמַעוֹז בְּיוֹם צָרָה וְיִדְעַ חֲסִי בּוֹ. זְכָאָה חוּלְקִיָּה דְּבַר נֶשׁ דְּאַתְתַּקַף בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא, בְּגִין דְּתוּקַפָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּה הוּא אִיָּהוּ תוּקַפָּא, וְאוּקְמוּהָ טוֹב יִי, כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (תהלים קמה) טוֹב יִי לְכָל. לְמַעוֹז, דָּא הוּא תוּקַפָּא דְּאִית בֵּיהּ יְשׁוּעוֹת. דְּכְתִיב, (תהלים כח) וּמַעוֹז

(דף קעד ע"ב) ישועות משיחו הוא. ביום צרה, ביום דעקו דעקו שער עמין לישראל.

תא חזי, מה כתיב (משלי כד) התרפית ביום צרה צר כחכה. מאי התרפית. מאן דאתרפי דזוי מקודשא בריה הוא דלא לאתתקפא ביה. והיך יתקף בר נש ביה בקודשא בריה הוא, יתקיף באורייתא. דכל מאן דאתתקף באורייתא, אתתקף באילנא דחיי. כביכול יתב תוקפא לכנסת ישראל לאתתקפא. ואי הוא יתרפי מאורייתא, מה כתיב התרפית. אי איהו אתרפי מן אורייתא ביום צרה צר כחכה, ביום דיייתי ליה עקו, כביכול דחיק לה לשכינתא דאיהו חילא דעלמא.

דבר אחר צר כחכה, תא חזי, בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא ואזיל בארחה דלא כשרא, כמה בעלי דבבו זמינין ליה למחוי ליה קטיגורין ביום דעקו. ואפילו נשמתייה דבר נש דאיהו חילא ותוקפא דייליה איהו מארי דבבו לקבליה, דכתיב צר כחכה, בגין דאיהו צר לגביה. אמר רבי אבא בשעתא דבר נש אזיל בארחה דאורייתא וכל ארחוי מתתקנו כדקא יאות, כמה סניגורין קיימין עליה לאדפרא ליה לטב.

פתח ואמר, (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר. הני קראי אית לאסתכלא בהו, וכי לא אתגלי כלא קמי קודשא בריה הוא, דאיהו צריך למלאכא דיימא קמיה טב או ביש. אלא ודאי אצטריך. דכד אית ליה לבר נש סניגורין לאדפרא זכו דידיה קמיה, ולא אית ליה (לבר נש) קטיגורין, כדיו ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר.

תא חזי, בהאי קרא תשפח ברירא דמלה, כתיב אם יש עליו מלאך, אי לא כתיב יתיר יאות הוא. אבל מלאך מליץ אחד מני אלף כתיב, ומאן איהו. דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש בסטר שמאלא, דכתיב, (תהלים צא) יפל מצדך אלף, ודא הוא סטרא דשמאלא, דכתיב בתריה ורובה מימינך.

אבל אחד מני אלף, דא הוא יצר הרע, דאיהו אחד מאנון (דאיהו) אלף דהו לסטר שמאלא. בגין דאיהו סליק לעילא ונטיל רשו. ועל דא אי בר נש אזיל בארח קשוט, ההוא יצר הרע איהו עבד לו. כמה דאתמר דכתיב, (משלי יב) טוב נקלה ועבד לו. כדן איהו סליק ואתעביד סניגורא, ואמר קמי קודשא בריה הוא, זכו עליה דבר נש. כדן קודשא בריה הוא אמר, פדעהו מרדת שחת.

ועם כל דא לא אהדר בריקניא, בגין דאתיהיב ליה אחרא לשלטאה עלוי וליטול נשמתייה מניה. בגין דאקדים חובוי דההוא בר נש ואיהו כפר על האי. הדא הוא דכתיב מצאתי כפר, למפדי ליה.

דְּבַר אַחַר מְצֵאתִי כֹפֵר. הַהוּא זָכוּ דְאִמְרַתְּ אִיהוּ עָלֶיָהּ כֹּפֵר לְמַפְדֵּי לִיָּה דְלֵא
יַחֲוֹת לְגִיהֶנֶם וְלֹא יָמוּת. וְעַל דָּא מְבַעֵי לִיָּה לְבַר נָשׁ לְמִיָּהדָּ בְּאַרְחָ קְשׁוּט
וּבְגִין דִּיָּהֵא לִיָּה הַהוּא קְטִיגוֹרָא, סְנִיגוֹרָא.

כְּגוֹנָא דָּא יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, דִּיָּהֲבִי לִיָּה שְׁעִיר וְאִתְעַסִּיקוּ בְּהִדְיָה. עַד
דְּאִתְהַדְרַר עֶבֶד לְהוּ וְסָלִיק וְסָהִיד סְהִדוּתָא קִמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא,
וְאִתְעַבִּיד לְהוּ סְנִיגוֹרָא. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (מְשֻׁלִי כַּה) אִם רָעֵב שִׁנְאָדָּ
הֶאֱכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ מִיָּם. וְעַל הַאי יִצְרָר הֶרַע אִתְמַר.

וּבְגִין דָּא בְּיוֹם צָרָה, כַּד בַּר נָשׁ אִתְרַפֵּי מְאוּרֵיָתָא, כְּבִיכּוּל דְחִיק לִיָּה
קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא בְּהִדְיָה דְהַהוּא יִצְרָר הֶרַע דְאִיהוּ אִתְעַבִּיד קְטִיגוֹרָא. צַר
כְּחָכָה. צַר כַּח כְּיָה, בְּגִין דְּאִתְקַרַב קִמֵּיָה לְקַטְרָגָא וְאִתְחַלַּשׁ חִילָא.

תָּא חֲזִי, טוֹב יֵי לְמַעוּז בְּיוֹם צָרָה, מְאִי בְּיוֹם צָרָה. דָּא יַעֲקֹב כַּד אִתָּא עָלֶיָהּ
עָשׂוּ לְקַטְרָגָא לִיָּה. וְיִוְדַע חוֹסֵי בּוּ, כַּד אִתָּא עָלֶיָהּ עֶקוּ דְדִינָא. וְתָא חֲזִי,
לִית מְקַטְרָגָא אֲשַׁתְּפַח עָלֶיָהּ דְּבַר נָשׁ אֲלֵא בְּזִמְנָא דְסַפְנָה.

דף קעה ע"א

וְתָא חֲזִי, בְּגִין דִּיַּעֲקֹב אַחַר נְדָרִיָּה דְנָדִיר קִמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא, אִתְתַּקַּף
דִּינָא עַל יְדָא דְמְקַטְרָגָא דְקַטְרִיג עָלֶיָהּ דִּיַּעֲקֹב, (דף קעה ע"א) וּבְעָא דִינָא
בְּשַׁעְתָּא דְסַפְנָה דְהוֹת רַחֵל בְּהָ. אָמַר קִמֵּיָה קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא, וְהָא יַעֲקֹב
נָדַר נְדָרִיָּה וְלֹא שְׁלִים, וְהָא אִיהוּ תַקִּיף מְכַלָּא בְּעוֹתְרָא וּבְבִינִין בְּכָל מָה
דְּאִצְטְרִיף. וְלֹא שְׁלִים נְדָרִיָּה דְנָדַר קִמְוָד וְלֹא נִסְבֵּת עוֹנֵשָׁא מִנִּיָּה. מִיָּד וְתִלְד
רַחֵל וְתִקְשׁ בְּלִדְתָּהּ. מְאִי וְתִקְשׁ. דְּאִתְקַשֵּׁי דִינָא לְעִילָא גְבִי מְלֵאדָּ הַמְּוֹת.
וְאִתְעַנְשׁ יַעֲקֹב בְּהָאִי. מְאִי טַעֲמָא, בְּגִין דְּכַתִּיב (מְשֻׁלִי כַּב) וְאִם אִין לָךְ לְשִׁלְּם
לְמָה יִקַּח מִשְׁכָּבָךְ מִתַּחְתֶּיךָ. וְעַל דָּא מִיתַת רַחֵל וְאִתְמַסַּר דִּינָא עַל יְדָא
דְּמְלֵאדָּ הַמְּוֹת.

וְתָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאִתָּא עָשׂוּ, מָה עֶבֶד. וְיִשְׁם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יִלְדֵיהֶן
רַאשׁוֹנָה וְאֶת לֵאָה וְיִלְדֵיהֶן אַחְרוֹנִים וְאֶת רַחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחְרוֹנִים. מְאִי
טַעֲמָא, בְּגִין דְּדַחִיל עָלָה דְרַחֵל, דְּלֹא יִסְתַּכַּל הַהוּא רָשַׁע בְּשַׁפִּירוּ דִּילָהּ וְלֹא
יִקְטָרַג לִיָּה עָלָה.

תּוּ מָה כְּתִיב, וְתַגְשָׁנָה הַשְּׁפָחוֹת הִנֵּה וְיִלְדֵיהֶן וְתַשְׁתַּחֲוּיָן וְתַגְשׁ גַּם לֵאָה
וְיִלְדֵיהֶן וְיַשְׁתַּחֲוּוּ, נָשִׁין מְקִמֵּי גוּבְרִין. אֲבָל בְּרַחֵל מָה כְּתִיב וְאַחַר נָגַשׁ יוֹסֵף
וְרַחֵל, וְיִוֹסֵף מְקִמֵּי אִמִּיָּה וְאִיהוּ חָפָא עָלָה, וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית מֹט) בֶּן
פוֹרְתַת יוֹסֵף בֶּן פּוֹרְתַת עָלִי עֵין. דְּאִסְגִי גוֹפִיָּה וְחָפָא עַל אִמִּיָּה. עָלִי עֵין, עָלִי
עֵינָא דְהַהוּא רָשַׁע.

וְהִכָּא אִתְעַנְשַׁת עַל יְדָא דִּיַּצְרָר הֶרַע דְּקַטְרָג בְּשַׁעְתָּא דְסַפְנָה, וְאִתְעַנְשׁ יַעֲקֹב
עַל נְדָרָא דְלֹא שְׁלִים, וְדָא קְשִׁיָּא לִיָּה לְיַעֲקֹב מְכָל עֶקוּ דְעַבְרוּ עָלֶיָהּ. וּמְנָלָן

דְּבַגְיָיִה דִּיעֶקֶב הָוָה, דְּכָתִיב, (בראשית מח) מִתָּה עָלַי רַחֵל. עָלַי וְדָאֵי, עַל דְּאַחֲרִית נְדָרֵי.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתִיב, (משלי כז) קָלֶלֶת חֲנָם לֹא תִבָּא. וְאוֹקְמוּהָ לּוֹ בְּוִיּוֹ, דְּאֵי קָלֶלֶת צְדִיקָא הִיא, אֶפִּילוּ דְלֹא אֲתַכְּנוּ בָּהּ, כִּיּוֹן דְּנִפְקָא מִפּוּמִיָּה נָטַל לָהּ הֵהוּא יֵצֵר הָרַע וְקִטְרֵג בָּהּ בְּשַׁעֲתָא דְסַכָּנָה.

יַעֲקֹב אָמַר, (בראשית לא) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחָהּ. וְאָף עַל גַּב דְּאִיְהוּ לֹא הָוָה יָדַע, נָטִיל לָהּ לְהֵימָּן מְלָה הֵהוּא שְׁטוֹן דְּאֲשַׁתְּכַח גְּבִיּוּהוּ תְדִיר בְּבָנֵי נְשָׂא. וְעַל דָּא תְנִינָן, לְעוֹלָם לֹא יִפְתַּח בְּרַחֲמֵי נְשָׂא לְשַׁטְנָא, בְּגִין דְּנָטִיל הֵהוּא מְלָה וְקִטְרֵג בָּהּ לְעֵילָא וְתַתָּא. כָּל שְׁכֹן מְלָה דְחָכָם אוֹ מְלָה דְצְדִיקָא, וְעַל תְּרִין אֱלִין אֲתַעֲנֶשֶׁת רַחֵל:

וַיְהִי (קנהב) בְּצִאת נִפְשָׁה כִּי מִתָּה. אָמַר רַבִּי אֲבָא וְכִי כִיּוֹן דְּאָמַר וַיְהִי בְּצִאת נִפְשָׁה לֹא יִדְעָנָא כִּי מִתָּה. אֲלָא אֲצִטְרִיךְ בְּגִין דְּלֹא אֶהְדְּרַת לְגוּפָא יְתִיר, וּמִיתַת רַחֵל מִיַּתַּת גּוּפָא, בְּגִין דְּאִית בְּנֵי נְשָׂא דְנִפְקֵי נִשְׁמַתִּיּוּ וְאֶהְדְּרוּ לְאַתְרֵיהוּ וּכְמָה דְּאֵת אָמַר, (שמואל א ל) וַתֵּשֶׁב נִפְשׁוֹ (לפנינו בקרא רוחו. ובדפוס ירושלים איתא גם בזוה"ק ותשב רוחו אליו) אֱלִין, (בראשית מב) וַיֵּצֵא לְבָם, (שיר השירים ה) נִפְשֵׁי יֵצְאָה בְּדַבְּרוּ. (מלכים א יז) לֹא נוֹתְרָה בּוֹ נִשְׁמָה. אֲבָל הֵיא נִפְקַת נִשְׁמַתָּה וְלֹא אֶתְהַדְּרַת לְאַתְרָהּ וּמִיַּתַּת רַחֵל.

וְתַקְרָא שְׁמוֹ בֶּן אוֹנִי. דְּקִשְׁוֵי דְּדִינָא דְּאַתְגְּזֹר עָלָהּ. וַיַּעֲקֹב אֶהְדֵּר לִיהּ וְקִשְׁוֵי לִיהּ לִימִינָא, בְּגִין דְּמַעְרַב אֲצִטְרִיךְ לְקִשְׁרָא לִיהּ לִימִינָא, וְאָף עַל גַּב דְּאִיְהוּ בֶּן אוֹנִי סְטָרָא דְּדִינָא קִשְׁיָא, בֶּן יָמִין אִיְהוּ, דְּהֵא בִימִינָא אֶתְקַשְׁרַת. וְאֶתְקַבְּרַת בְּאַרְחָא כְּמָה דְּאֶתְמַר. הֵיא אֶתְגַּלְיָא מִיַּתְתָּה וּקְבוּרָתָהּ, אֲבָל לֹא אֶתְגַּלְיָא מִיַּתְתָּה וּקְבוּרָתָהּ. וְאָף עַל גַּב דְּהֵי אַרְבַּע אַמְהוֹן רְזָא אִית לּוֹן וְהֵא אוֹקְמוּהָ:

וַיֵּצֵב יַעֲקֹב מִצְבָּה עַל קְבוּרָתָהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּלֹא אֶתְכַסֵּיָא אֶתְרָהּ עַד יוֹמָא דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲרֵיָא מִתְיָא. כְּמָה דְּאֶתְמַר עַד הַיּוֹם, עַד הֵהוּא יוֹמָא מִמֶּשׁ.

דף קעה ע"ב

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, עַד יוֹמָא דְּתַהְדֵּר שְׂכִינְתָא בְּגְלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּהֵהוּא אֶתְר, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ירמיה לא) וַיֵּשׁ תִּקְוֶה לְאַחֲרֵיָךְ נְאֻם יְיָ וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם. וְדָא אוֹמְרָה דְּאוּמִי לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזַמִּינָן יִשְׂרָאֵל כַּד יִתּוּבוּן מִן גְּלוּתָא, לְקִיּוּמָא עַל הֵהוּא קְבוּרָה דְּרַחֵל וּלְמַבְכֵי תַמְּוֹן. כְּמָה דְּאִיְהִי בְּכַאת עַל גְּלוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה לא) בְּבָכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוּבִילִם וְגו'. וְכְתִיב, (ירמיה לא) כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעוּלְתֵךְ. וּבְהֵהוּא (דף קעה ע"ב) שַׁעֲתָא זְמִינַת רַחֵל דְּאִיְהִי בְּאַרְחָא לְמַחְדֵי בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל וְעַם שְׂכִינְתָא וְאוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

וַיְהִי בְשָׁבוֹן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהֵיחָל וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה פִּלְגֶשֶׁת אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי בְשָׁבוֹן יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַהֵיחָל, דְּהָא לֵאחָה וְרַחֵל מִיתוּ, וְנָטְלָא בֵּיתָא מֵאֵן דְּנָטִיל.

וְכִי סָלְקָא דְעֵתָא דְרְאוּבֵן אָזִיל וְשָׁכִיב בְּהַדָּה דְבִלְהָה. אֵלָא, כָּל יוֹמָא דְלֵאחָה וְרַחֵל שְׁכִינְתָא שְׂרִיָא עֲלֵיהוּ. וְהַשְׁתָּא דְמִיתוּ, שְׁכִינְתָא לֹא אֲתַפְרֶשֶׁת מִן בֵּיתָא, וְשְׂרָיָא בְּבֵיתָא בְּמִשְׁכַּנָּא דְבִלְהָה. וְאַף עַל גַּב דְשְׁכִינְתָא בְּעֵינָא לְנָטְלָא בֵּיתָא כְּדָקָא יָאוּת, אֲלִמְלָא יַעֲקֹב לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּזוּגָא דְכֹר וְנוֹקְבָא, לֹא שְׂרִיָא שְׁכִינְתָא בְּאֲתַגְלִיָא בְּבֵיתָא. וְעַל דָּא קֵיִמָּא שְׁכִינְתָא בְּמִשְׁכַּנָּא דְבִלְהָה. וְאַתָּא רְאוּבֵן וּבְגִין דְחֲמָא דְבִלְהָה יִרְתָּא אֲתָרָא דְאִמְיָה, אָזִיל וּבִלְבַל עֲרֶסָא. וְעַל דְקֵיִמָּא שְׁכִינְתָא עֲלָה, כְּתִיב בֵּיהּ וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, דְנָנְאִים עַל הַהוּא עֲרֶסָא וְלֹא חִישׁ לִיקְרָא דְשְׁכִינְתָא. וּבְגִין כְּדָּ לֹא אֲתַפְּגִים מְחוּשְׁבָנָא דְשִׁבְטִין וְאַתָּא קָרָא וְעֵבִיד חוּשְׁבָנָא. בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב, בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן. וְאִיהוּ עֵבִיד קָרָא רִישָׁא דְכָל שִׁבְטִין.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְרַכִּי יִי וְגוֹ, כָּל אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא כְּלָהוּ יִשְׂרָיִם וְאֲרַחוּי קְשׁוּט, וּבְנֵי עֲלָמָא לֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחוּן עַל מָה אֵינּוּן קֵיִמִּין. וְעַל דָּא וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם, בְּגִין דְאֵינּוּן יִדְעִין אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא וּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאִוְרִיָּתָא. דְכָל מֵאֵן דְאֲשַׁתְּדַל בְּאִוְרִיָּתָא, אִיהוּ יִדַע וְאָזִיל בְּהוּ דְלֹא סְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמָלָא.

וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם, אֵלִין אֵינּוּן חֲנִיבִין דְלֹא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאִוְרִיָּתָא, וְלֹא מִסְתַּפְּלוּ בְּאֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא וְלֹא יִדְעִין לָאֵן אֲוֹרְחֵי אָזִלִין. וּבְגִין דְלֹא יִדְעִי לֹאֲסַתְּפִלָּא וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאִוְרִיָּתָא, אֵינּוּן כְּשָׁלִי בְּהוּ בְּאֵינּוּן אֲרַחוּי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְאֲשַׁתְּדַל בְּאִוְרִיָּתָא, כַּד נִפִּיק מֵהַאי עֲלָמָא נִשְׁמַתִּיהּ סָלְקָא בְּאֵינּוּן אֲרַחוּי וּשְׁבִילִין (דְאֵינּוּן בְּאִוְרִיָּתָא) דְאִוְרִיָּתָא. וְאֵינּוּן אֲרַחוּי וּשְׁבִילִין דְאִוְרִיָּתָא יִדְעֵן אֵינּוּן, וְאֵינּוּן דִּידְעֵי אֲרַחוּי דְאִוְרִיָּתָא בְּהַאי עֲלָמָא יִהְיוּ בְּהוּ בְּהַהוּא עֲלָמָא כַּד יִפְקוּן מֵהַאי עֲלָמָא.

וְאִי לֹא אֲשַׁתְּדַלוּ בְּאִוְרִיָּתָא בְּהַאי עֲלָמָא וְלֹא יִדְעִין אֲרַחוּי וּשְׁבִילִין, כַּד יִפְקוּן מֵהַאי עֲלָמָא לֹא יִנְדְעוּן לְמִיָּהּ בְּאֵינּוּן אֲרַחוּי וּשְׁבִילִין וְכְשָׁלִין בְּהוּן. כְּדִין יְהוּ בְּאֲרַחוּי אֲחֲרָנִין דְלֹאוּ אֵינּוּן אֲרַחוּי דְאִוְרִיָּתָא, וְיִתְעָרוּן לִיהּ בְּכַמָּה דִינִין וְאֲתַעֲנֶשׂ בְּהוּ.

וּמֵאֵן דְאֲשַׁתְּדַל בְּאִוְרִיָּתָא מָה כְּתִיב, (משלי ו) בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמָר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תִּשְׁיַחֲדָּ. בְּשִׁכְבְּךָ בְּקִבְרָא, אִוְרִיָּתָא תִּצּוֹר עֲלֶיךָ מְדִינָא דְהַהוּא עֲלָמָא. וְהִקִּיצוֹתָ, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא יִתְעָר רֹחוּי וְנִשְׁמַתִּין לֹאֲחִיָּא מִתִּיָּא כְּדִין הִיא תִּשְׁיַחֲדָּ, הִיא תְּהֵא סְנִיגוּרָא עַל גּוּפָא, בְּגִין דִּיקוּמוּן אֵינּוּן גּוּפִין דְאֲשַׁתְּדִלוּ בְּאִוְרִיָּתָא כְּדָקָא יָאוּת. וְאֵלִין אֵינּוּן דִּיקוּמוּן בְּקִדְמִיתָא לְחִי עֲלָמָא, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקִּיצוּ אֵלָה לְחִי

עולם וגוי. ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא.

ותא חזי, כל אינון דאשתדלו באורייתא, ההוא גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה. מאי טעמא, בגין דבההיא שעתא יתער קודשא בריך הוא חד רוחא דכליל מארבע רוחין, ויהוא רוחא דכליל מארבע רוחין, אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא בגין דיתקיים לעלמין.

דף קעו ע"א

ואי תימא, הא כתיב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח, אמאי לא אתקיימו, דהא פלהו מיתו כמלקדמין. תא חזי, ההוא זמנא דאוקים קודשא בריך הוא על ידא דיחזקאל אינון מתייא, ההוא (זמני דאתא) רוחא אף על גב דהנה מארבע רוחייא, לא נחית לקיימא לון בקיומא, אלא לאחזאה דזמין קודשא בריך הוא לאחייא מתייא בההוא גוונא ולקיימא לון ברוחא (דף קעו ע"א) דאתכליל בהאי גוונא. ואף על גב דאחדרו גרמין בההיא שעתא כמה דהנה. קודשא בריך הוא בעא לאחזאה לכל עלמא דאיהו זמין לאחייא מתייא (מה כתיב, ישעיה כו) יחיו מתיד נבלתי יקומון. על דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בצדיקיא) (ני"א ועל דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בצדיקיא. מה כתיב מארבע רוחות באי הרוח, רוחא דאתכלילת בארבע), בגין דקודשא בריך הוא זמין לקיימא להו קיומא שלים בעלמא כדקא יאות. ואינון דאשתדלו באורייתא בהאי עלמא, היא קיימא עליה דבר נש ואתעבידת סניגוריא קמי דקודשא בריך הוא.

רבי שמעון אמר, כל אינון מלין דאורייתא וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא, אינון מלין ויהיא אורייתא קיימא קמי קודשא בריך הוא ואמרת קמיה ויהיא ארימת קלון ולא אשתככת. ולההוא זמנא איהי תשיח ותימא פפוס דאתדבק בר נש ואשתדל בהאי עלמא, ועל דא אינון יקומון בקיומא שלים לחיי עלמא כדקאמרן. ובגין כן (הושע יד) כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו בם ופושעים יפשו בם.

רבי חייא פתח ואמר, (שמואל א ב) ועלי זקן מאד ושמע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבן את הנשים הצבאות פתח אהל מועד. וכי סלקא דעתך דכהני יי דיעבדון עבידתא דא. והא מקדמת דנא אתמר ופרישת אורייתא ההוא חובא דלהון דכתיב, (שמואל א ב) כי נאצו האנשים את מנחת יי. וכתיב ומשפט הפהנים מאת העם כל איש זובח זבח וגוי. וכתיב גם בטרים יקטירון את החלב ובא נער הפהו ואמר לאיש הזובח תנה לצלות לפהו וגוי. וכתיב ואמר לו כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה. ועל דא ותהי חטאת הנערים גדולה מאד וגוי. וכל דא לא הוו נטלין אלא מאינון חולקין דהוו להו לכהני למיכל מניה, ועל דהנה קליל קרבנא בעינייהו אתענשו. והכא אמר את אשר ישכבון את הנשים

הצוֹבְאוֹת. (אלא) חס וְשְׁלוֹם דְּהוּוּ עֲבָדוּ עֲבִירָה דָא, כָּל שְׁכָן בְּאַתְרָא קְדִישָׁא
ההוא, דְּלֹא יְקוּמוּן כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִקְטְלוּן לְהוּן. אֶלָּא בְּגִין דְּהוּוּ מְעַכְבֵּי לוֹן
לְאַעְלָא לְמַקְדָּשָׁא, וּמַחְאוֹן בִּידְהוּן דְּלֹא לְאַעְלָא לְמַצְלֵי צְלוֹתָא עַד
דְּקוּרְבָנָא אֲתַעְבִּידוּ בְּגִין דְּאִינוּן לֹא מִיִּיתִין קְרַבְנִין לְמִיטַל חוּלְקָא מְנַיְיָהוּ,
וּבְגִין כְּדָּ מְעַכְבֵּין לוֹן. וּבְגִין כְּדָּ אִינוּן נְשִׁים הוּוּ בְּעָאוֹן מְנַיְיָהוּ לְאַעְלָא תַּמָּן.
וְעַל דָּא כְּתִיב אֶת אֲשֶׁר יִשְׁכְּבוּן אֶת הַנְּשִׁים, דְּמְעַכְבֵּי לוֹן כְּדַקְאֲמָרוּ.

כְּגוּוֹנָא דָּא וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלֶהָה. חס וְשְׁלוֹם דְּאִיהוּ שְׁכַב עִמָּה, אֶלָּא בְּגִין דְּעַכְב
לָהּ לְשִׁמְשָׁא בְּאֲבוּי שְׁמוּשָׁא דְּמַצּוּהָ, וְדָא הוּא בְּלַבּוּלָא דְּעַרְסָא. וְעַבְד
לְקַבִּיל שְׁכִינְתָּא עֲבִידְתָּא דָּא, דְּבָכַל אֲתֵר דְּשְׁמוּשָׁא דְּמַצּוּהָ אֲשַׁתְּכַח,
שְׁכִינְתָּא שְׂרִיא עַל הַהוּא אֲתֵר וְאֲשַׁתְּכַח תַּמָּן. וּמֵאֵן דְּגָרִים לְעַכְבָּא שְׁמוּשָׁא
דְּמַצּוּהָ גָרִים דִּיסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מְעַלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית מט) כִּי עָלִית
מִשְׁכְּבֵי אֲבִיךָ אִז חֲלַלְתָּ יְצוּעֵי עֲלֶהָ. וּבְגִין דָּא כְּתִיב, וַיִּשְׁכַּב אֶת בְּלֶהָה פְּלֶגֶשׁ
אֲבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. כְּלָהוּ הוּוּ בְּמַנְיָנָא וְלֹא גָרַע
מִזְכוּתָא דְּלַהוּן כְּלוּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֵאֵי טַעְמָא בְּקַדְמִיתָא יִשְׂרָאֵל וּלְבַתֵּר יַעֲקֹב. דְּכְתִיב,
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. אֶלָּא כְּדָ אֲתָא רְאוּבֵן וּבְלֶבֶל
הַהוּא עַרְסָא אָמַר וּמָה תְּרִיסָר שְׁבַטִין הוּוּ לִיָּה לְאַבָּא לְקִיָּמָא בְּעַלְמָא וְלֹא
יַתִּיר, וְהַשְׁתָּא בְּעֵי לְאוּלְדָּא בְּנִין דִּילְמָא אֲנִן פְּגִימִין דְּאִיהוּ בְּעֵי לְאוּלְדָּא
אֲחֵרִין כְּמַלְקָדְמִין. מִיָּד בְּלֶבֶל הַהוּא עַרְסָא, וְאֲתַעְכַּב הַהוּא שְׁמוּשָׁא.
כְּאִילוּ עַבְד קָלְנָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּשְׂרִיא עַל הַהוּא עַרְסָא. וְעַל דָּא כְּתִיב
וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּהָא בְּשִׁמָּא דָּא אֲסַתְּלַק גּוֹ תְּרִיסָר דְּאֲתַפְסִין דְּאִינוּן
תְּרִיסָר נְהָרֵי אֲפֻרְסָמוֹנָא דְּכָנָא.

דף קעו ע"ב

וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר, אֵלִין תְּרִיסָר שְׁבַטִין דְּשְׁכִינְתָּא אֲתַתְּקַנְתָּ בְּהוּ.
וּמֵאֵן אִינוּן, אֵלִין דְּאוּרִייתָא אֲהַדְרַת וְעַבִּיד לוֹן חוּשְׁבָנָא (דף קעו ע"ב)
כְּמַלְקָדְמִין. כְּלָהוּ קְדִישִׁין, כְּלָהוּ אֲתַחְזִין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא לְאַסְתַּפְלָא
בְּקְדוּשָׁה דְּמֵאֲרִיהוּן. דְּאִילוּ עַבְד הַהוּא עוּבְדָּא לֹא יִיתֵי רְאוּבֵן בְּמַנְיָנָא.

וְעַם כָּל דָּא אֲתַעֲנֵשׁ דְּאֲתַנְטִיל בְּכוּרְתִיָּה מְנִיָּה וְאֲתִיָּהִיב לְיוֹסֵף כְּמָה דְּאֲתָּ
אָמַר, (דברי הימים א ה) וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְלוּ יְצוּעֵי
אֲבִיו נִתְּנָה בְּכוּרְתוֹ לְיוֹסֵף.

תָּא חֲזִי, (דניאל ב) לְהוּא שְׁמָה דִּי אֶלְהָא מְבַרְךְּ מוֹן עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא דִּי כָּל
מְעַבְדוּהֵי קְשׁוּט וְאַרְחֻתִיָּה דִּין, וְכָל מָה דְּאִיהוּ עַבִּיד כְּלָא אִיהוּ בְּחַכְמָתָא
עֲלָהָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה גָרִים עוּבְדָּא דְּבַר נֶשׁ, דְּהָא כָּל מֵאֵי (מאן) דְּאִיהוּ עַבִּיד, כְּלָא
אֲתַרְשִׁים וְקִיָּמָא קַמֵּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא. דְּהָא יַעֲקֹב בְּשַׁעֲתָא דְּעָאֵל

לגבּה דְלָאָה, כָּל הַהוּא לִילְיָא רְעוּתִיָּה וְלִבִּיָּה הָוָה בְּרַחֲל, דְחָשִׁיב דְרַחֲל
אִיהִי. וּמַהְהוּא שְׁמוּשָׂא וְטַפָּה קְדַמָּאָה וּמַהְהוּא רְעוּתָא אֲתַעְבְּרַת לָאָה
וְאוּקְמוּהָ. דְהָא אֲלִמְלָא דִיעֵקֵב לֹא יָדַע לֹא יִסְתַּלִּיק רְאוּבֵן בְּחוּשְׁבָנָא. וְעַל
דָּא לֹא אֲסַתְלַק בְּשָׂמָא יְדִיעָא אֱלָא שְׁמִיָּה סִתְּם רְאוּבֵן.

וְעַם כָּל דָּא אֲהֲדַר עוּבְדָּא לְאַתְרִיָּה, כְּמָה דְהַהוּא רְעוּתָא קְדַמָּאָה אֲתַעְבִּידַת
בְּרַחֲל, הַהוּא רְעוּתָא אֲתַהֲדַרַת בְּהָ. דְהָא בְּכוּרְתִיָּה אֲהֲדַרַת לְיוֹסֵף בּוּכְרָא
דְרַחֲל, אֲתַר דְרְעוּתָא הָוָה בְּרַחֲל וְכֹלָא סְלִיק בְּאַתְרִיָּה. בְּגִין דְכָל עוּבְדוּי
דְקוּדְשָׁא בְרִידָּה הוּא כְּלָהוּ קְשׁוּט וּזְכוּ.

רְבִי חֲזַקְיָה אֲשַׁכְּחִיָּה יוֹמָא חַד לְרַבִּי יוֹסִי דְהָוָה מִסְטָמִיט סְפָסִינָא גּוּ קְטָרִי
דְנוּרָא וְהָוָה סְלִיק קְטוּרָא דְתַנְנָא לְעִילָא. אָמַר לִיָּה, אֱלוּ קְטוּרָא דְתַנְנָא
דְקָרְבָנָא דְהָוָה סְלִיק עַל גְּבִי מְדַבְּחָא הָוָה סְלִיק תְּדִיר כִּי הָאִי גְוּוּנָא, לָא
שְׂרִיָּא רּוּגְזָא בְּעֵלְמָא וַיִּשְׂרָאֵל לֹא אֲתַגְּלִי מֵעַל אֲרַעָא.

פְּתַח רְבִי יוֹסִי וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמְדַבֵּר כְּתִימְרוֹת עֶשֶׂן
מְקַטְרֵת מִר וּלְבוֹנָה מְכַל אֲבָקַת רוּכָל. מִי זֹאת עוֹלָה. תָּא חֲזִי, בְּזַמְנָא דְהוּו
יִשְׂרָאֵל אֲזִילִי בְּמַדְבְּרָא, שְׂכִינְתָא אֲזִילָא קְמִיָּהוּ וְאִינְהוּ הוּו אֲזִילִי אֲבַתְרָה.
דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת יג) וַיִּי הוֹלֵךְ לַפְּנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲוֹתָם הַדְרֹךְ וְלַיְלָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהַאֲרִיר לָהֶם וְגו'. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (יִרְמִיָּהוּ) כֹּה אָמַר יְיָ זְכַרְתִּי לְךָ
חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבַת כְּלוּלוֹתֶיךָ לְכַתֵּב אַחֲרַי בְּמַדְבַּר וְגו'.

וּשְׂכִינְתָא הָוָה אֲזִילָא וְכְלָהוּ עָנְנֵי יָקָר בְּהֲדָה. וְכַד הָוָה שְׂכִינְתָא נְטָלָא, הוּו
נְטָלִין. כְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת מ) וּבַהֲעֵלוֹת הָעָנָן מֵעַל הָאֱהָל וְאַחֲרַי כִּן יִסְעוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. וְכַד אִיהִי סְלִקָּא הַהוּא עֲנָנָא סְלִקָּא עַד לְעִילָא, וְכַל בְּנֵי עֵלְמָא
חֲמָאוּ וְשָׂאֵלִי וְאָמַרִי, מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמְדַבֵּר כְּתִימְרוֹת עֶשֶׂן.

הַהוּא עֲנָנָא דְשְׂכִינְתָא אֲתַחֲזִיא עֶשֶׂן, מֵאִי טַעְמָא אִיהִי עֶשֶׂן. בְּגִין דְנוּרָא
דְאֲדִלִיק אֲבַרְהָם וַיִּצְחָק בְּרִיָּה הָוָה אַחִיד בְּהָ וְלֹא אַעֲדִי מִינָהּ. וְכַד
אֲתַאֲחַדַת הַהוּא נוּרָא בְּגִנְוָה הָוָה סְלִיק עֲנָנָא (נִי"א תַנְנָא).

וְעַם כָּל דָּא, מְקַטְרֵת מִר וּלְבוֹנָה. מֵאִי מְקַטְרֵת, מִתְקַטְרָא בְּתֵרִין סְטָרִין
אַחֲרֵינִין, עֲנָנָא דְאַבְרָהָם לִימִינָא, עֲנָנָא דְיִצְחָק לְשִׂמְאֵלָא. מְכַל אֲבָקַת רוּכָל,
דָּא יַעֲקֹב.

דְבַר אַחַר דָּא יוֹסֵף הִצְדִּיק, בְּגִין דְאַרְוָנָא דְיוֹסֵף הָוָה אֲזִיל לְגַבִּיָּה, אֲמַאי
רוּכָל, בְּגִין דְהָוָה רְכִיל לְאַחוּי לְגַבִּיָּה דְאַבּוּי. דְבַר אַחַר אֲמַאי רוּכָל, אֱלָא
מַה חֲנּוּנִי דָּא קְטִירִי דְקוּסְטָרִי וְאַבְקִי דְפוּלְמִי כְּלָהוּ בִידֵיהָ. הֲכִי נְמִי יוֹסֵף,
אִיהוּ קִיוּמָא דְאוּרִיָּתָא בְּגִין דְאִיהוּ קִיִּים לָהּ, בְּגִין דְכָל פְּקוּדֵי אוּרִיָּתָא
מִתְקַשְׁרָן בְּנִטְרִי דְבְרִית קְדִישָׁא.

וְעַל דָּא שְׂכִינְתָא מִתְקַטְרָא בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף, כְּחֻדָּא אִינוּן
וְדִיוּקְנָא חֻדָּא לָהּ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (בְּרַאשִׁית לז) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
וּבְגִין כֶּךָ מְכַל אֲבָקַת רוּכָל, בְּגִין דְמֵאַתַּר דְנַהֲרָא דְנַגִּיד וְנַפְיָק אֲשַׁתְּקִיָּא

דף קעז ע"א

וְתָא חֲזִי, כַּד הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא וְהוּוּ מְקַרְיָבִין קַרְבָּנִין, כְּלָהוּ הוּוּ מִתְקַרְבִּין לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדָקָא יָאוּת, וְכַד קַרְבָּנָא אֲתַעְבִּיד וּתְנָנָא סְלִיק בְּאַרְחַ מִישֵׁר, כְּדִין הוּוּ יִדְעֵי דְתַנְנָא דְמַדְבַּחָא אֲדָלִיק (דף קעז ע"א) בּוֹצִינָא דְאֲתַחֲזִיָּא לְאֲדָלְקָא, וְכָל אֲנָפִין נְהִירוּן וּבּוֹצִינִין דְלִקְוּ.

וּמִיּוֹמָא דְאֲתַחֲרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא לִית לָךְ יוֹמָא וְיוֹמָא דְלִית בֵּיה זְעִימוּ וְרוּגְזָא. כְּמָה דְאֲתַּת אָמַר, (תהלים ז) וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם, וְאֲתַפְּרֵשׁ חֲדוּהָ מְעִילָא וּמִתַּתָּא. וְיִשְׂרָאֵל אֲזַלִּין בְּגִלוּתָא וְאִינוּן בְּרֵשׁוּ דְטַעֲוּוֹן אַחֲרָנִין. וְכַדִּין אֲתַקִּיִּים קָרָא דְכְּתִיב, (דברים כח) וְעַבַּדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְכָל דָּא לָמָּה, בְּגִין דְכְּתִיב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עַבַּדְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֹב כָּל. מֵאִי מֵרֹב כָּל. הֲכָא מֵרֹב כָּל, וְהִתְם בְּחֹסֶר כָּל.

עַד דִּיִּתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַיִּפְרוֹק לוֹן מִבֵּינֵי עַמְמֵיָא, כְּמָא דְאֲתַּת אָמַר, (דברים ט) וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתֶךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מְכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה. וְכְּתִיב אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבְּצֶךָ וְגו'.

וְאֵלָּה תּוֹלְדוֹת עֵשׂוּ הוּא אָדוּם. תָּא חֲזִי, בְּחִי יִצְחָק לֹא אֲתַמְנוּן בְּנוֹי דְעֵשׂוּ כְּמָה דְאֲתַמְנוּן בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, דְהָא עַד לֹא מִית יִצְחָק אֲתַמְנוּן. אֲבָל בְּעֵשׂוּ מַה כְּתִיב וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאֱסֹף אֶל עַמּוּי זָקוֹן וְשִׁבְעַ יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשׂוּ וַיַּעֲקֹב בְּנִיו. בְּתַרְיָה מַה כְּתִיב וְאֵלָּה תּוֹלְדוֹת עֵשׂוּ הוּא אָדוּם. מֵאִי טַעֲמָא, בְּגִין דְהָא בְּחוּלְקִיָּה וּבְאַחְסָנִיתִיָּה וְעַדְבִּיָּה לָאוּ אִיהוּ, אֵלָּא יַעֲקֹב וּבְנוֹי. וּבְגִין כְּדָּ יַעֲקֹב וּבְנוֹי אִינוּן חוּלְקִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעַלְלוּן בְּחוּשְׁבָּנָא. אֲבָל עֵשׂוּ דְלָאוּ אִיהוּ בְּחוּלְקָא דְבִסְטָר דְמַהִימְנוּתָא, עַבִּיד חוּשְׁבִּיָּה לְבַתֵּר דְמִית יִצְחָק, וְאֲתַפְּרֵשׁ חוּלְקִיָּה לְאַתֵּר אַחֲרָא.

תָּא חֲזִי, לְבַתֵּר דְמִית יִצְחָק, וְעֵשׂוּ אֲתַפְּרֵשׁ לְסַטְרִיָּה, מַה כְּתִיב וַיִּקַּח עֵשׂוּ אֶת נָשָׁיו וְגו' מִפְּנֵי יַעֲקֹב אַחִיו. דְשָׁבַק לִיָּה לְיַעֲקֹב קָרוֹן וְרִיחַ שְׁעֵבוּדָא דְמַצְרַיִם, וְאַרְעָא. וְזַבִּין לִיָּה חוּלְקִיָּה מִן מְעַרְתָּא דְכְּפֻלְתָּא, וְאֲזַל לִיָּה מִן אַרְעָא וּמִן מַהִימְנוּתָא וּמְחוּלְקִיָּה, דְאֲזַל לִיָּה מְכָלָא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה הָוּה חוּלְקִיָּה דְיַעֲקֹב טְבָא בְּכָלָא. בְּגִין דְלֹא אֲשַׁתָּאָר עֵשׂוּ בְּהַדִּיָּה וְאֲתַפְּרֵשׁ מַנִּיָּה וְאֲזַל לִיָּה לְחוּלְקִיָּה וְלַעֲדִבִּיָּה, וְאֲשַׁתָּאָר יַעֲקֹב אַחִיד בְּאַחְסָנִת אַבּוּי וּבְאַחְסָנִת אַבְהָתוּי. וְעַל דָּא וַיִּלְךְ אֶל אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אַחִיו. מֵאִי מִפְּנֵי יַעֲקֹב אַחִיו. דְלֹא בְּעַא חוּלְקִיָּה וְאַחְסָנִיתִיָּה וְעַדְבָּא דְמַהִימְנוּתָא

דיליה. זכאָה חולקיה דייעקב עליה פֿתיב, (דברים לב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו :

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. רבי ייסא פתח ואמר, (עובדיה א) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד. תא חזי, כד עבד קודשא בריך הוא עלמא, ופלג ארעא לשבעה תחומי פליגין לקביל שבעין רברבין ממנו, וקודשא בריך הוא פליג לון לשבעין עמין כל חד וחד כדקא חזי ליה, כמה דאת אמר, (דבהם לב) בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים.

ומפלהו רברבן ממנו דאתמסרו לשאר עמין לא אית בהו בזוי קמיה כממנא דעשו. מאי טעמא, בגין דסטרא דעשו סטרא מסאבא איהו, וסטרא דמסאבא איהו קלנא קמיה קודשא בריך הוא. מאינון דרגין זעירין דבתר ריחיא סריקתא דקוסטרי סומקי קא אתיא, ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים, בזוי אתה מאד. דכתיב, (בראשית א) על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך. מאד, כמה דאת אמר ארור אתה מפל הבהמה ומפל חית השדה.

תא חזי, בדרגין תתאין אית דרגין על דרגין, פלהו משננין דא מן דא, וכלהו דרגין קפטירין אליו, וקשירין אליו באליו, ומלכו אתפרש דא מן דא, ומלכו אתקשר במלכו. דא עייל, ודא סליק, אחידו בקשרא חדא.

דף קעז ע"ב

ההוא קשרא משחתא חדא ליה, ותלת קשרין לההיא משחתא. בכל קשרא וקשרא חד עטרא, ובכל עטרא ועטרא חד קפסורא ואתמנא בעטורא דלעילא, ואתמנא ונחית לתתא, עד דאתקשרו ביה ככביא ומזלי. כל חד וחד אתפרש ביה חד (דף קעז ע"ב) ככבא וחד מזלא, וכל ככביא זמינין אינון באינון דרגין דלעילא. ועל דא כל דרגא ודרגא אתעטר באתרין ידיעו כדקא חזי.

וכד מתפרשו דרגין אשתכח קטורא דפוסתקא, עד דאתקשרא בסטרא דאתחזי לון, וסטרי דדרגי מסאבי דאינון בסטר שמאלא פלהו מתפרשו לכמה ארחין ושבילין מסטרי גבורן סומקו. ובגין כך תליין גבורן לתתא לאלף אלפין ורבו רבבו, ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד כדקאמרו.

תא חזי, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. בארץ, בסטרא דדרגא דיליה דאיהו דרגא דעשו. דכתיב עשו הוא אדום, וכלהו קאתו מסטרא דרוח מסאבא. לפני מלך מלך לבני ישראל, בגין דאינון דרגין דקיימין בי תרעי לתתא קדמאי. ובגין כך אמר יעקב, יעבר נא אדני לפני עבדו. בגין דרגין דיליה קדמאין אינון לאעלא. ובגין כך לפני מלך מלך לבני ישראל.

דַּעַד כְּעוֹן לֹא מָטָא זְמַנָּא דְּמַלְכוּ שְׁמַיָּא לְשַׁלְטָאָה וּלְאַתְאַחְדָּא בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל.
וּבְגִין כִּד אָמַר יַעֲבֵר נָא אֲדַנִּי לְפָנֵי עֲבָדוּ.

וְכַד שְׁלִימוּ אֵלִין דְּרַגִּין בְּקַדְמִיתָא, לְבַתַּר אַתְעַר מַלְכוּ שְׁמַיָּא לְשַׁלְטָאָה עַל
תְּתַאי. וְכַד שָׂרָא, שָׂרָא בְּזַעֲרָא דְּכָל שְׁבַטִין דְּאִיהוּ בְּנֵימִין. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר,
(תהלים סח) שָׁם בְּנֵימִין צַעִיר רוּדְם וְגו'. וּבִיָּה שְׂאֲרֵי לְאַתְעַרָּא מַלְכוּתָא, לְבַתַּר
אַתְא מַלְכוּתָא בְּאַתְרֵיהּ וְאַתְקֵיִים בְּהַדִּיהּ דְּלֹא תַעֲדִי לְעַלְמִין.

רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מה) וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עֲבָדֵי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוּ.
כֹּה אָמַר יְיָ עֲשֵׂה וַיִּצְרַח מִבְּטוֹן יַעֲזָרָךְ אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב וַיִּשְׁרוּן בְּחַרְתִּי
בּוּ. תָּא חֲזִי, כְּמָה אַבְטַח לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּכְמָה אַתְר (ד"א
ל"ג בגין) לְמִזְכֵּי לְהוּ לְעַלְמָא דְּאַתִּי, דְּהָא לֹא אַתְרַעִי לְחוּלְקִיהּ לְכָל עַם וְלִישׁוֹן
בְּר לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֹדוּי. וּבְגִין כִּד יְהַב לֹון אֲוִרִיתָא דְּקִשׁוּט. לְמִזְכֵּי בְּה
וּלְמַנְדַּע אַרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיִרְתוֹן אַרְעָא קְדִישָׁא. דְּכָל מֵאן
דְּזָכִי בְּהָאֵי אַרְעָא קְדִישָׁא, אִית לִיהּ חוּלְקָא לְעַלְמָא דְּאַתִּי. כְּמָה דְּאַתְ
אָמַר, (ישעיה ס) וְעַמְדָּ פְּלָם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יְרִשׁוּ אַרְצָ. וְהָא אַתְמָר. תְּלַת
דְּרַגִּין הִכָּא, בְּקַדְמִיתָא יַעֲקֹב, וּלְבַתַּר יִשְׂרָאֵל, וּלְבַתַּר יִשׁוּרוּן.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב הָא אֲוִקְמוּהָ. יִשְׂרָאֵל אֲוִף הִכִּי נְמִי. וְאַף עַל גַּב דְּדְרַגִּין אֵינוֹן
חַד. יִשׁוּרוּן, אַמְאֵי אַקְרוּן יִשְׂרָאֵל בְּשְׂמָא דָּא. אֵלָא יִשְׂרָאֵל וַיִּשׁוּרוּן כְּלָא
חַד. יִשׁוּרוּן, כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (איוב לג) יִשָּׁר עַל אֲנָשִׁים, בְּגִין דְּנָטִיל שׁוּרָה
לְהָאֵי סְטָרָא וּלְהָאֵי סְטָרָא, וּבְגִין אֵינוֹן תְּרִין שׁוּרִין אַקְרִי יִשׁוּרוּן, וְדָא הוּא
יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל עַל דְּנָטִיל רַבּוּ וְתוֹקְפָא מְכָלָא. יִשְׂרָאֵל (ס"א יִשׁוּרוּן) עַל אֵינוֹן
חוּלְקֵי תְרִין סְטָרִין תְּרִין שׁוּרִין כְּדָקָא אַמְרוּ, וְכָלָא חַד.

וְאֵינוֹן שְׁמָהוֹן כְּלָהוּ סְלָקֵי לְחַד. יַעֲקֹב עֲבָדֵי, זְמַנִּין דְּאִיהוּ עֲבָד כְּעַבְדָּא דְּאַית
לִיהּ פְּקוּדָא דְּמֵאֲרִיהּ וּלְמַעַבְד רְעוּתִיהּ. וְכֹן יִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוּ, לְאַשְׁרָאָה
עֲלִיהּ, וְכָלָא בְּרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ. כְּתִיב, (ישעיה מג) בְּרָאךְ יַעֲקֹב וַיִּצְרַח יִשְׂרָאֵל,
וְכַתִּיב כֹּה אָמַר יְיָ עֲשֵׂה, כָּל אֵלִין דְּרַגִּין סְלָקִין לְחַד וְהָא אַתְמָר, בּוֹר"א,
יוצ"ר. עוֹשִׂי"ה. וְכָלָהוּ דְּרַגִּין אֵלִין עַל אֵלִין וְכָלָהוּ חַד.

זְכָאָה חוּלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעִי בְּהוּ מְכָל עַמִּין עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, בְּגִין דְּבְכָלְהוּ כְּתִיב, (ירמיה י) הִבֵּל הִמָּה מַעֲשֵׂה
תַעֲתָעִים בְּעַת פְּקַדְתֶּם יֹאבְדוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְבַעֲרָא לֹון
מִן עַלְמָא, וַיִּשְׁתַּאֲר הוּא בְּלַחֲוֹדוּי כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (ישעיה ב) וְנִשְׁגָּב יְיָ לְבָדוּ
בְיוֹם הַהוּא.

דף קעח ע"א

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מִתִּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
עֲזַרְתִּיךָ נְאֻם יְיָ וְגֵאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזִי, כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּעַלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב לֹון לְמַמְנֹן שְׁלִטְנִין יְדִיעִין

כְּמָה דְאִתְמַר. וְכִלְהוּ אֲזִילי בְּתַר אֱלֹהֵהוֹן, כְּמָה דְכָתִיב, (מִיכָה ד) כִּי כָל הָעַמִּים יִלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיו. וְכִלְהוּ אוֹשְׁדִין דְּמִין וּמַגִּיחִין קֶרְבָּא גְזֵלִין קֶפְחִין וּמְנַאֲפִין, וְאִתְעַרְבִי (דף קעח ע"א) בְּכַמְה עוֹבְדִין לְבִישׁ, וְאִתְתַּקְּפוּ בְּחִילְהוֹן לְאַבְאָשָׁא.

וְיִשְׂרָאֵל לִית לֹון תּוֹקְפָא וְחִילָא לְנַצְחָאָה לֹון בְּר בְּפוּמְהוֹן, כְּתוּלְעָתָא דָּא דְלִית לָהּ תּוֹקְפָא וְחִילָא אֶלָּא בְּפוּמָא, וּבְפוּמָא מְתַבַּר כְּלָא, וְעַל דָּא אֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל תּוּלְעַת.

תּוּ אֵל תִּירָאִי תּוּלְעַת יַעֲקֹב, מַה תּוּלְעַת לִית לְבָרְיָה דְעֵלְמָא כְּהֵאִי תּוּלְעַת דְּמִשִּׁי דְסִיסְטָרָא, דְּמִנְה נְפָקִי כָּל לְבוּשֵׁי יָקָר טִיסְטָרִי דְמַלְכִין, לְבַתַּר זָרַע זָרְעִין וּמִית, וּלְבַתַּר מַהֵהוּא זָרְעָא דְאִשְׁתָּאֵר מִנִּיה אֲתַקִּיִּים כְּמַלְקָדְמִין וְהָא אִיהוּ בְּקִיּוּמָא. כְּדָּ שְׂרָאֵל אִינוּן כְּהֵאִי תּוּלְעַת. דָּאָף עַל גַּב דְּמִתִּין, יִתְהַדְרוּן וְיִתְקַיְימוּן בְּעֵלְמָא כְּמַלְקָדְמִין.

וְהָא אִתְמַר (ד"א ל"ג דכתיב) (ירמיה יח) כִּי כַחֲמֹר בִּיַד הַיּוֹצֵר כֵּן אַתֶּם בְּיַדִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל. מֵאִי כַחֲמֹר. אֶלָּא דָּא הוּא חֲמֹר דְּהֵהוּא זְכוּכִית, דָּאָף עַל גַּב דְּאִתְבַּר אֲתַתְּקוּן וְאִית לִיה תַּקְנָה כְּמַלְקָדְמִין.

מִתִּי יִשְׂרָאֵל, דָּא אִילְנָא דְחַיִּי, דְּבַגִּין דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן אֲתַדְבָּקוּ בְּאִילְנָא דְחַיִּי, בְּגִין כְּדָּ יְהֵא חַיִּין לְהוֹן וְיִקוּמוּן מַעֲפָרָא וְיִתְקַיְימוּן בְּעֵלְמָא, וְיֵהוּן לְעַם חַד לְמַפְלַח לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא. כְּמָה דְאִתְ אֲמַר (צפניה ג) לְקֹרָא כָּלִם בְּשֵׁם יְיָ לְעַבְדוֹ שְׂכֵם אֶחָד.

רְבִי אֶלְעָזָר וְרְבִי יַצְחָק הוּוּ אֲזִילי בְּאַרְחָא, וּמָטָא זְמַנָּא דְקָרִיאַת שְׁמַע, וְקָם רְבִי אֶלְעָזָר וְקָרָא קָרִיאַת שְׁמַע וְצִלִי צְלוּתִיה. לְבַתַּר אֲמַר לִיה רְבִי יַצְחָק, וְהָא תְּנִינָן דְּעַד לָא יְפוּק בְּר נֶשׁ לְאַרְחָא אַבְעִי לִיה לְנִטְלָא רְשׁוּ מִמָּאֲרִיה וּלְצִלִי צְלוּתִיה.

אֲמַר לִיה, בְּגִין דְּכַד נְפִיקְנָא לָא הוּוּ זְמַן צְלוּתָא וְלָא מָטָא זְמַנָּא דְקָרִיאַת שְׁמַע, הַשְׁתָּא דְשִׁמְשָׁא נְהִיר צִלִינָא. אֲבָל עַד לָא נְפִיקְנָא לְאַרְחָא בְּעִינָא בְּעוּתָא מִנִּיה וְאִמְלַכְנָא בִּיה, אֲבָל צְלוּתָא דָּא לָא צִלִינָא.

דְּהָא אֲנָא אֲשִׁתְּדַלְנָא בְּאוּרִייתָא מִפְּלִגוּת לִילִיָּא, וְכַד אֲתָא צַפְרָא עַד כְּעוֹן לָא הוּוּ עַדְנָא לְצִלִי צְלוּתָא. בְּגִין דְּהֵהוּא שְׁעָתָא דְקָדְרוּתָא דְצַפְרָא אֲשִׁתְּכַח, אֲתַתָּא מִשְׁתַּעֲיָא בְּבַעֲלָהּ, וְאִינוּן בְּרָזָא כְּחַדָּא, דְּבַעֲיָא אִיהִי לְמִיָּהֵד לְמִשְׁכְּנָא בְּעוּלְמַתְהָא דְיִתְבִי בְּהַדָּה. וּבְגִין כְּדָּ לָא בְּעִי לִיה לְבַר נֶשׁ לְמַפְסַק מְלִיִּיהוּ דְמִתְחַבְּרוּן כְּחַדָּא וּלְאַעֲלָא מְלָה אַחְרָא בִּינִיִּיהוּ.

וְהַשְׁתָּא דְנְהִיר שְׁמִשָׁא הוּא עַדוֹן צְלוּתָא לְצִלָּאָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהּ. דְכָתִיב, (תהלים עב) יִירָאוּדָּ עִם שְׁמֶשׁ. מַהוּ עִם שְׁמֶשׁ, לְנִטְרָא נְהוּרָא דְשִׁמְשָׁא בְּהַדְוֹן לְאַנְהָרָא לָהּ, דְּהָא יִרָאָה בְּהַדִּי שְׁמִשָׁא אֲצִטְרִידָּ וְלָא לְאַפְרָשָׁא לֹון. וְכַד לָא נְהִיר יִמְמָא לָאו הוּא יִרָאָה בְּהַדִּי שְׁמִשָׁא, וְצִרִיכָא לְחַבְּרָא לֹון כְּחַדָּא. וְדָּא הוּא עִם שְׁמֶשׁ.

אָזְלִי, כַּד מָטוּ חַד בֵּי חֻקַּל, יִתְּבוּ. זָקְפוּ עֵינֵייהוּ וְחָמָא לִיה לְטוּרָא דְהוּוּ
סָלְקוּ בְרוּמִיָּה בְרִיָּין מְשַׁנְיִין, דְּחִיל רַבִּי יִצְחָק, אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר אֲמַאי
דְּחִילת. אָמַר לִיה חֲמִינָא דְהָאִי טוּרָא אִיהוּ תְּקִיף, וְחֲמִינָא אֶלִין בְּרִיָּין
דְּאִינוּן מְשַׁנְיִין וְדְחִילנָא דְלָא יִקְטָרְגוּ לוֹן, אָמַר לִיה מָאן דְּדְחִיל מְחֻטָּאוּי
דְּבִידִיה אִית לִיה לְמַדְחַל. תָּא חֲזִי, לָאו אֶלִין מְאִינוּן בְּרִיָּין תְּקִיפִין דְּהוּוּ
מִשְׁתַּכְּחִין בְּטוּרָא.

פְּתַח וְאָמַר. וְאֵלֶּה בְּנֵי צְבָעוֹן וְאֵיהּ וְעֵנָה וְגוֹי הוּא עֵנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיָּמִים
וְגוֹי, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזִי, לָאו אֶלִין אִינוּן דְּכְתִיב בְּהוּ (דְּבֵרִים ב)
הָאִימִים לְפָנִים יִשְׁבוּ בָּהּ וְגוֹי וּבְנֵי עֲשׂוּ יִרְשׁוּם וְגוֹי.

אֲבָל אֶלִין דְּקָאָמַר קָרָא אֲשֶׁר מָצָא אֶת הַיָּמִים בְּמַדְבָּר, יָמִם כְּתִיב. אֶלִין
הוּוּ בְּרִיָּין מְשַׁנְיִין. דְּכַד הָוָה אֶתְרַדְּ קוֹן מַעַל אֲפִי אֲרַעָא כְּדְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ד)
הוּ גְרִשְׁתָּ אֶתִי הַיּוֹם מַעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר, וּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֲרָץ
נֹד וְאוּקְמוּהָ.

דף קעח ע"ב

מִבְּנֵי בְּנוֹי בְּסֻטְרָא (וַיִּקְרָא עו ע"ב) דְּרוּחִין וְעֵלְעוּלִין וּמְזִיקִין וְאֶלִין קִיָּימוּ, דְּהָא
כַּד בָּעָא לְאֶתְקִדְשָׁא יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא, אֶתְבְּרוּן מֵהוּוּא סֻטְרָא רוּחִין קִיָּימִין
טְסִירִין (נ"א טהירין) בְּלָא גּוּפָא. וְאֶלִין לָאו אִינוּן מִיּוֹמָא דְּשַׁבְּתָא וְלָא מִיּוֹמָא
שְׁתִּיתָאָה, וְאֶשְׁתְּאַרוּ אֶלִין תְּרִין יוֹמִין בְּהוּ בְּסַפְקָא, וּבְגִין כַּד לָא אֶתְקִיָּימוּ
לָא (דף קעח ע"ב) מֵהָאִי וְלָא מֵהָאִי.

וְאֶזְלוּ וְאֶתְפְּשְׁטוּ בְּהוּוּא סֻטְרָא דְּקִין וְאֶגְלִימוּ בְּהוּוּא סֻטְרָא וְלָא
אֶתְגְּלִימוּ לְאֶתְקִיָּימָא וְאֶקְרוּן יָמִים חֲסֵר, דְּלָא אֶתְקִיָּימוּ לָא בְּיוֹמָא דָּא
וְלָא בְּיוֹמָא דָּא, וְאֶתְחַזוּן לְבְּנֵי נֶשָׂא. וְאִיהוּ אֲשַׁכַּח לוֹן וְאוּלְפִי לִיה
לְאִיִּתָאָה מִמְּזָרִין לְעֵלְמָא. וְאִינוּן אָזְלִי בְּנֵי טוּרָא וְקִיָּימִין בְּגוּפָא זְמָנָא
חֲדָא בְּיוֹמָא, וּלְבַתֵּר מִתְּפִשְׁטִי מְנִיָּה.

תָּא חֲזִי, עֵנָה דָּא אִיהוּ מִמְּזָרָא הָוָה, דְּאֶתָּא צְבָעוֹן עַל אֲמִיָּה וְאוּלִיד
מִמְּזָרָא, וְדָא אֶתָּא מִסֻטְרָא דְּרוּחַ מְסַאָבָא דְּאֶתְדַּבֵּק בֵּיהּ. וּבְגִין כַּד אֲשַׁכַּח
לוֹן וְהוּוּ אוּלְפִי לִיה כָּל זִינִין דְּסֻטְרָא מְסַאָבָא בְּגִין דָּא.

וְתָא חֲזִי, אֶלִין אִינוּן וְכַמָּה אֶחָרְנִין מִתְּפַרְשֵׁן אֶלִין מְאֶלִין, כְּלָהוּ אֶתְנִין
מֵהוּוּא סֻטְרָא וְאָזְלִי בְּמַדְבָּרָא וְאֶתְחַזוּן תַּמָּן. בְּגִין דְּמַדְבָּרָא אֶתֵר חָרוּב
וְאִיהוּ בֵּי מוֹתְבָא דְּלָהוֹן. וְעַם כָּל דָּא, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאָזִיל בְּאוּרְחוּי דְּקוּדְשָׁא
בְּרִידָא הוּא וְדְחִיל לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לָא מְסַתְּפִי מְנִיָּיהוּ. אֶזְלוּ וְאֶעְלוּ
בְּטוּרָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּגוֹוָנָא דָּא כָּל אִינוּן טוּרִין חָרוּבִין אֶתֵר בֵּי מוֹתְבָא דְּלָהוֹן.
אָמַר לִיה, הֵכִי הוּא, וְכָל אִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרִיִּיתָא עֲלִיָּיהוּ כְּתִיב, (תְּהִלִּים

קכא) יי ישמרך מכל רע ישמר את נפשך יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (שם קיא) הללויה אודה יי בכל לבב בסוד ישרים ועדה, האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, דוד מלכא כל יומי הנה משתדל בפולחנא דקודשא בריך הוא, והנה קם בפלגות ליליא ומשבח ומודה בשירין ותושבחו, בגין לאתתקנא דוכתיה במלכו דלעילא.

דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, הנה ידע דקודשא בריך הוא בההיא שעתא ותער בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקיא, ואיהו הנה קם בההיא שעתא ואתגבר בשירין ותושבחו עד דסליק צפרא.

בגין דכד קודשא בריך הוא אשתכח בגנתא דעדן, הא אוקימנא דאיהו וכל צדיקיא דבגנתא פלהו צייתין לקליה. כדכתיב, (שיר השירים ח) חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד, אלא דחוטא דחסד משיך עליה ביממא כמה דאתמר. דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. ולא עוד, אלא דאינון מליו דאורייתא דאיהו אמר, פלהו סלקין ומתעטרין קמי קודשא בריך הוא. ובגין כך דוד מלכא הנה משתדל בליליא בפולחנא דמאריה.

תא חזי, הללויה, בכל אינון שירין ותושבחו דקאמר דוד, הא תנינו דלעילא מפלהון הוא הללויה ואוקמוה. מאי טעמא בגין דכליל שמא ושבחא כחדא. מאי שמא ושבחא. שמא דא (א) י"ה. שבחא מאן איהו, אלא דא כנסת ישראל דאיהו (הלל בגימ' הי"ס שהוא אדני) מתקנא שבחא תדיר לקודשא בריך הוא, ולא אשתככת. כמה דאת אמר, (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דסדורא דשבחא איהי מסדרת ומשבחת תדיר לגביה. ובגין כך שמא ושבחא כחדא.

אודה יי בכל לבב, כמה דאוקמוה ביצר הטוב וביצר הרע, בגין דאינון משתכחי תדיר לגביה דבר נש, כמה דאת אמר, (דברים ו) בכל לבבך ואוקמוה. בסוד ישרים (ועדה), אליו אינון ישראל דכל דרגין בהו מתעטרין כהני וליואי, צדיקי וחסידי, ישרים. ועדה, כמה דאת אמר (תהלים פב) נצב בעדת אל. ואינון רזא דקודשא בריך הוא אתעטר בהו.

ובגין כך בעי בר נש לשבחא ליה לקודשא בריך הוא תדיר, בגין דאיהו אתרעי בשירין ותושבחו, ומאן דידע לשבחא ליה לקודשא בריך הוא כדקא יאות, קודשא בריך הוא קביל צלותיה ושזיב ליה. הדא הוא דכתיב (תהלים צא) אשגבהו כי ידע שמי וגוי ארץ ימים וגוי.

פִּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים לב) אֶתְּה סִתֵּר לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי רַנִּי פִּלְט תִּסּוּבְּבֵנִי סָלָה. אֶתְּה סִתֵּר לִי, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ סִתְרָא וּמִגֵּן לְבַר נֶשׁ דְּאִזִּיל בְּאַרְחֵי דְאִוְרֵייתָא, וְאִיהוּ אֶסְתֵּתֵר בְּצִלָּא דְגַדְפוּי דְלָא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיה. מִצָּר תִּצְרֵנִי, מִעִילָא וּמִתְתָּא, לְעִילָא אִית לִיה לְבַר נֶשׁ מְאָרִי דְבָבוּ, לְתִתָּא אוּף הָכִי נְמִי. וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא יֵצֵר הָרַע, (דף קעט ע"א) דְאִיהוּ צָר לְעִילָא וְצָר לְתִתָּא. וְאֶלְמָלָא יֵצֵר הָרַע, לָא אֶשְׁתַּפַּח מְאָרִי דְבָבוּ לְבַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא. בְּגִין כֶּד מִצָּר תִּצְרֵנִי.

רַנִּי פִּלְט תִּסּוּבְּבֵנִי סָלָה, יִסּוּבְּבֵנִי סָלָה מְבַעֵי לִיה, מֵאִי תִסּוּבְּבֵנִי. אֶלִין אִינוּן שִׁירִין דְאִית בְּהוּ דְרַגִּין לְהַצֵּלָה, תִּסּוּבְּבֵנִי בְּהוּ לְשׁוּבָא לִי בְּאַרְחָא. וְהֵאִי קָרָא אִיהוּ כְּסִדְרָא וְאִיהוּ לְמַפְרָע, מֵהֵאִי גִיסָא וּמֵהֵאִי גִיסָא.

תָּא חֲזִי, בְּאֶלִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחוּ דְקָאָמַר דְּוֹד אִית בְּהוּן רַזִּין וּמְלִין עֲלָאִין בְּרַזִּי דְחֻכְמָתָא, בְּגִין דְכֻלְּהוּ בְּרוּחַ קוּדְשָׁא אֶתְאַמְרוּ. דְּהוּהוּ שְׂרָא רוּחַ קוּדְשָׁא עֲלֵיה דְדוּד, וְהוּהוּ אָמַר שִׁירְתָּא. וּבְגִין כֶּד פִּלְהוּ בְּרַזִּי דְחֻכְמָתָא אֶתְאַמְרוּ.

פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים קיח) דְּחַח דְּחִיתַנִּי לְנִפְל וַיִּי עֲזָרְנִי, דְּחַח דְּחִיתַנִּי, דְּחַח דְּחוּנִי מְבַעֵי לִיה, מֵאִי דְּחַח דְּחִיתַנִּי. אֶלָּא דָּא סִטְרָא אַחְרָא דְּדְחִיָּא לִיה לְבַר נֶשׁ תְּדִיר, וּבַעֵי לְדְחִיָּא לִיה וּלְאַסְטָאָה לִיה מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא יֵצֵר הָרַע דְּאֶשְׁתַּפַּח לְגִבְיָה דְבַר נֶשׁ תְּדִיר. וּלְקַבְּלִיה אֶהְדֵּר דְּוֹד וְאָמַר דְּחַח דְּחִיתַנִּי לְנִפְלוּל. בְּגִין דְּאִיהוּ הוּהוּ אֶשְׁתַּדַּל לְגִבְיָה בְּכָל אִינוּן עֲקֵתִין לְאַסְטָאָה לִיה מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעֲלֵיה אָמַר דְּוֹד דְּחַח דְּחִיתַנִּי לְנִפְלוּל בְּגִיהֵנָם. וַיִּי עֲזָרְנִי דְלָא אֶתְמַסְרֵנָא בִּידֵךְ.

וְעַל דָּא אִית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַזְדְּהָרָא מְנִיָּה, בְּגִין דְלָא יִשְׁלוּט עֲלֵיה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדִין נְטִיר לִיה בְּכָל אַרְחוּי. דְּכַתִּיב, (משלי ג) אִז תִּלְךָ לְבִטַח דְרַכְךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוּף (משלי ד) בְּלִכְתְּךָ לֹא יֵצֵר צַעֲדְךָ וְאִם תִּרוּץ לֹא תִפְשֵׁל. וְכַתִּיב, (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זְכַאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיר לוֹן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי. דְּכַתִּיב, (ישעיה ס) וְעַמּוּד כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (ע"כ פרשת וישלח)

פרשת וישב

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי חִיָּיא פִּתַח וְאָמַר, (תהלים לה) רַבּוֹת רַעוֹת צְדִיק וּמַכְלָם יַצִּילֵנוּ יְיָ. תָּא חֲזִי, כְּפָמָה מְקַטְרְגִין אִית לִיה לְבַר

נש מיומא דקודשא בריך הוא יהב ביה נשמתא (ד"א ל"ג לבר נש) (לאתקיימא) בהאי עלמא. דכיון דנפיק בר נש לאוירא דעלמא, מיך אזדמן לאשתתפא בהדיה יצר הרע כמה דאתמר. דכתיב, (בראשית ד) לפתח חטאת רובץ וגוי. וכדיון אשתתף בהדיה יצר הרע.

ותא חזי, דהכי הוא, דהא בעירי מיומא דאתילידו, כלהו נטרי גרמייהו, וערקין מן גו נורא, ומן כל אתרין בישין. ובר נש, מיך אתי לארמא גרמיה גו נורא, בגין דיצר הרע שארי בגויה, ומיך אסטי ליה לארחא בישא.

ואוקימנא דכתיב, (קהלת ד) טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד. טוב ילד, דא הוא יצר טוב דהוא ילד מיומין זעירין עמיה דבר נש, דהא מתליסר שנין ואילך (עמיה) כמה דאתמר.

דף קעט ע"ב

ממלך זקן וכסיל. ממלך, דא הוא יצר הרע דאיהו אקרי מלך ושליט בעלמא על בני נשא. זקן וכסיל, דאיהו זקן ונדאי, כמה דאוקמוה, דכד אתיליד בר נש ונפיק לאוירא דעלמא איהו (דף קעט ע"ב) אזדמן עמיה דבר נש. ועל דא איהו מלך זקן וכסיל.

אשר לא ידע להזהר עוד, להזהיר לא פתיב, אלא להזהר, בגין דאיהו כסיל. ועליה אמר שלמה עליו השלום (קהלת ב) והכסיל בחשך הולך. דהא מסוסיתא דחשך קא אתיא ולית ליה נהורא לעלמין.

רבי שמעון אמר, תא חזי, פתיב טוב ילד מסכן וחכם. מאן ילד מסכן, הא אוקמוה ואתמר דאיהו יצר טוב. אבל טוב ילד, הדא הוא דכתיב, (תהלים לו) נער הייתי גם זקנתי. ודא הוא נער דאיהו ילד מסכן דלית ליה מגרמיה כלום. ואמאי אקרי נער, בגין דאית ליה חדתו דסיהרא דמתחדשא תדיר, ותדיר איהו ילד מסכן כמה דאמרן. וחכם, בגין דחכמה שריא ביה.

ממלך זקן, דא הוא יצר הרע כמה דאתמר. דהא מן יומא דהנה לא נפק ממסאבותיה לעלמין, ואיהו כסיל. דכל ארחוי אינון לארח בישא, ואזיל וסטי לבני נשא ולא ידע לאזדהרא. ואיהו אתי עם בר נש בתסקופין בגין לאסטאה לון מארח טבא לארח בישא.

תא חזי, על דא אקדים עם בר נש ביומא דאתיליד בגין דיהימין ליה. דהא כד אתי יצר טוב לא זכיל בר נש למהימנא ליה ודמי עליה כמטולא. כגוונא דא תנינן, מאן הוא רשע ערום, דא הוא מאן דאקדים לאטענא מלוי לקמי דיינא עד לא ייתי חברה מארי דדינא. כמה דאת אמר, (משלי יח) צדיק הראשון בריבו וגוי.

כְּגוֹנוֹנָא דָּא (הוא נ"א האי) רְשַׁע עָרוּם, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (בראשית א) וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוּם. וְהוּא אֶקְדִּים וְשָׂרִי עִמִּיהָ דְּבַר נֶשׁ עַד לָא יִיתִי חֲבָרְיָה לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהָ. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶקְדִּים וְהָא אֶטְעִין טַעֲנַתִּיהָ עִמִּיהָ, כְּדֵ אֵתִי חֲבָרְיָה דְּאִיהוּ יֵצֵר הַטּוֹב, אֲבָאִישׁ לִיהָ לְבַר נֶשׁ בְּהַדְיָה וְלָא יָכִיל לְזַקְפָּא רִישִׁיהָ, כְּאִילוּ אֶטְעִין עַל כְּתַפְיָה כָּל מְטוּלִין דְּעֵלְמָא. בְּגִין הָהוּא רְשַׁע עָרוּם דְּאֶקְדִּים עִמִּיהָ. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֵמָה (קהלת ט) וְחֲכָמַת הַמְסֹכֵן בְּזוּיָהּ וּדְבָרֶיהּ אֵינָם נִשְׁמָעִים, בְּגִין דְּהָא אֶקְדִּים אֶחְרָא.

וְעַל דָּא כָּל דְּיִינִי דְּקַבִּיל מִבְּרַן נֶשׁ מְלָה עַד לָא יִיתִי חֲבָרְיָה, כְּאִילוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהָ טַעֲנוּא אֶחְרָא לְמַהִימְנוּתָא. אֶלָּא (משלי יח) וּבָא רַעְהוּ וְחֻקְרוּ, וְדָא הוּא אַרְח דְּבַר נֶשׁ זַכָּאָה, דְּהָא בַר נֶשׁ זַכָּאָה דָּא הוּא, דְּלָא הִימִין לְהָהוּא רְשַׁע עָרוּם דְּיֵצֵר הָרַע, עַד דְּיִיתִי חֲבָרְיָה דְּאִיהוּ יֵצֵר טוֹב. וּבְגִין דָּא בְּנִי נִשְׂא אֵינוֹן כְּשִׁלּוֹן לְעֵלְמָא דְּאֵתִי.

אֲבַל הָהוּא זַכָּאָה דְּאִיהוּ דְּחִיל לְמַאֲרִיהָ, כְּמָה בִּישׁוּן סָבִיל בְּהָאִי עֵלְמָא בְּגִין דְּלָא יְהִימִין וְלָא יִשְׁתַּתַּף בְּהָהוּא יֵצֵר הָרַע. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא שְׁזִיב לִיהָ מְכֻלְהוּ, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים לה) רַבּוֹת רַעוֹת צַדִּיק וּמְכֻלָּם יֵצִילֵנוּ יְיָ. רַבּוֹת רַעוֹת לְצַדִּיק לָא כְּתִיב, אֶלָּא צַדִּיק. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶתְרַעִי בִּיהָ. וּבְגִין כְּדָּ קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶתְרַעִי בְּהָהוּא בַר נֶשׁ וְשְׁזִיב לִיהָ מְכֻלָּא בְּהָאִי עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְּאֵתִי, זַכָּאָה חוּלְקִיָּה.

תָּא חֲזִי, כְּמָה בִּישׁוּן עֲבָרוּ עֲלֵיהָ דִּיעֻקְבָּ, בְּגִין דְּלָא יִתְדַבֵּק בְּהָהוּא יֵצֵר הָרַע וְיִתְרַחֵק מִחוּלְקִיָּה. וּבְגִין כְּדָּ סָבִיל כְּמָה עוֹנֵשׁוּן כְּמָה בִּישׁוּן וְלָא שְׁקִיט. פְּתַח וְאָמַר, (איוב א) לָא שְׁלוֹתִי וְלָא שְׁקֻטִי וְלָא נַחְתִּי וְיָבֵא רְגִז. תָּא חֲזִי, כְּמָה בִּישׁוּן סָבִיל צַדִּיקָא בְּהָאִי עֵלְמָא. בִּישׁוּן עַל בִּישׁוּן, כְּאֲבִין עַל כְּאֲבִין. בְּגִין לְמִזְכֵּי לֹון לְעֵלְמָא דְּאֵתִי.

יַעֲקֹב כְּמָה סָבִיל בִּישׁוּן עַל בִּישׁוּן תְּדִיר, כְּמָה דְּאֵת אָמַר לָא שְׁלוֹתִי, בְּבִיתָא דְּלָבוּ, וְלָא יָכִילְנָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מִנִּיהָ. וְלָא שְׁקֻטִי, מִעֲשׂוֹ. מִהָהוּא צַעֲרָא דְּצַעַר לִי הָהוּא מִמֵּנָא דִּלִּיהָ, וּלְבַתֵּר דְּחִילוּ דְּעֲשׂוֹ. וְלָא נַחְתִּי, מִן דִּינָהּ וּמִן שְׁכָם.

וְיָבֵא רְגִז, דָּא רוּגְזָא וְעַרְבוּבָא דְּיוֹסֵף דְּאִיהוּ קִשְׁיָא מְכֻלְהוּ, מְגוֹ רְחִימוּתָא דִּיעֻקְבָּ לְגַבֵּי דְּיוֹסֵף דְּאִיהוּ רְזָא דְּבְרִית, עָאֵל בְּמַצְרַיִם. בְּגִין דְּלְבַתֵּר כְּתִיב, (שמות ו) וְאָזְכַּר אֶת בְּרִיתִי, לְאַשְׁתַּכְחָא שְׁכִינְתָּא (נ"א שמש) תַּמָּן בְּהַדְיָה.

דף קפ ע"א

וְיִשָּׁב יַעֲקֹב בְּאַרְצָא מְגוּרֵי אָבִיו בְּאַרְצָא כְּנָעַן, (דף קפ ע"א) רַבִּי יוֹסִי פְּתַח, (ישעיה ט) הַצַּדִּיק אֲבָד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי חֶסֶד נְאַסְפִּים בְּאִין מִבִּין כִּי מִפְּנֵי הָרַעַה נְאַסֵּף הַצַּדִּיק. הַצַּדִּיק אֲבָד, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶשְׁגַּח בְּעֵלְמָא וְלָא הוּי עֵלְמָא כְּדָקָא יָאוּת, וְאִזְדַּמֵּן דִּינָא לְשָׂרְיָא עַל עֵלְמָא. כְּדִין

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיל זְכָאָה דְאַשְׁתַּפַּח בִּינְיָהוּ, בְּגִין דִּישְׂרֵי דִינָא עַל פְּלָחוּ
אַחֲרָנִין, וְלֹא יִשְׁתַּפַּח מֵאֵן דִּיגִין עֲלֵיהוּ.

דְּהָא כֹּל זְמַנָּא דְזְכָאָה שְׂאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא.
מְנַלן מִמּוֹשֶׁה, דְּכַתִּיב, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לְוִלֵי מֹשֶׁה בְּחִירוֹ עֵמֶד
בְּפָרָץ לְפָנָיו וְגו'. וּבְגִין כֶּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיל לְזְכָאָה מִבִּינְיָהוּ וְסֻלְקִי
לִיה מֵעֵלְמָא, וְכִדִּין אֲתַפְּרַע וְגַבֵי דִילִיה. סוּפִיָּה דְקָרָא, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף
הַצַּדִּיק. עַד דְּלֹא יִתֵּי רָעָה לְשַׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. (ד"א כִּי מִפְּנֵי
הָרָעָה נֶאֱסַף עַד לֹא יִשְׁלוּט הָרָעָה בְּעֵלְמָא) דְּבַר אַחַר כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה, דָּא יֵצֵר הָרָע.

תָּא חֲזִי, יַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דְאַבְהוֹ הוּא וְאִיהוּ קָאִים לְקִיָּמָא בְּגִלּוּתָא. אָבֵל מְגו
דְּאִיהוּ צַדִּיק אֲתַעֲכַב דִּינָא דְלֹא שְׁלֹטָא בְּעֵלְמָא. דְּהָא כֹּל יוֹמֵי דִיעֲקֹב לֹא
שָׂרָא דִינָא עַל עֵלְמָא, וְכַפְנָא אֲתַבְּטֵלֵת.

וְאוּף הַכִּי בְיוֹמוֹי דִּיוֹסָף דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא דְאַבּוּי (כִּיוֹן דִּאִיהוּ מֵת מִיַּד). לֹא שָׂרָא
גְלוּתָא (דִּינָא עַל עֵלְמָא). בְּגִין דְּאִיהוּ אָגִין עֲלֵיהוּ כֹּל יוֹמוֹי, כִּיוֹן דְּאִיהוּ מֵת,
מִיַּד שָׂרָא עֲלֵיהוּ גְלוּתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שְׁמוֹת א) וַיָּמָת יוֹסֵף וְגו', וְסָמִיד
לִיה הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ. וְכַתִּיב וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדוּתָהּ קֶשֶׁה בְּחֹמֶר
וּבְלִבְנִים וְגו'. כְּגוֹוְנָא דָּא בְּכָל אֲתַר דְּשָׂרִיא זְכָאָה (ע"ל) בְּעֵלְמָא בְּגִינִיה
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל עֵלְמָא, וְכֹל זְמַנָּא דְּאִיהוּ קָאִים, דִּינָא לֹא שָׂרִיא
עַל עֵלְמָא וְהָא אֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, מֵאֵי מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
(יִרְמִיָּה ו) מְגוּר מְסַבִּיב, דְּכָל יוֹמוֹי הוּא דְחִיל וְהוּא בְּדְחִילוֹ: וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ
מְגוּרֵי אָבִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דְּאַתְּקִשֶׁר וַיִּתִּיב בְּהֵוָה אֲתַר דְּאַתְּאֲחִיד
בְּחַשְׁדָּ. אֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו דִּיִּיקָא, בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, אֲתַקִּשֶׁר אֲתַרָּא בְּאַתְרֵיהּ.
מְגוּרֵי אָבִיו, דָּא דִינָא קִשְׂיָא. בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמָה דְאַתְּמַר הוּא דִינָא
רַבִּינָא דְּאִיהֵי אֶרֶץ, דְּאַתְּאֲחִיד מִן דִּינָא קִשְׂיָא וְגִיָּה אֲתִישֶׁב יַעֲקֹב וְאַתְּאֲחִיד
בִּיה, (וְהֵיכָא אֶרֶץ אִיהֵי אֲסַפְקֵלְרִיא דְלֹא נְהָרָא):

אַלְה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו', בְּתַר דְּאַתְּיִשֶׁב יוֹסֵף בְּיַעֲקֹב וְאַזְדוּוּג שְׁמִשָּׂא
בְּסִיְהָרָא, כְּדִין שָׂרָא לְמַעֲבַד תּוֹלְדוֹת, וּמֵאֵן אִיהוּ דְּעֵבִיד תּוֹלְדוֹת, אֲהַדְר
וְאַמַּר יוֹסֵף, דְּהָא הוּא נְהָר דְּנִגִּיד וְנִפִּיק אִיהוּ עֵבִיד תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְּלֹא
פְּסָקִין מִיִּמוֹי לְעֵלְמִין, וְאִיהוּ עֵבִיד תּוֹלְדוֹת בְּהֵאֵי אֶרֶץ וּמִפְּנֵי נִפְקִין
תּוֹלְדוֹת לְעֵלְמָא.

דְּהָא שְׁמִשָּׂא אָף עַל גַּב דְּאַתְּקַרַב בְּסִיְהָרָא לֹא עֵבִיד אִיבִין בַּר הוּא דְרָגָא
דְּאַקְרִי צַדִּיק, וְיוֹסֵף אִיהוּ דְרָגָא דִיעֲקֹב לְמַעֲבַד אִיבִין וְלֶאֱפָקָא תּוֹלְדִין
לְעֵלְמָא, וּבְגִין כֶּן כְּתִיב אֶלְה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.

אַלְה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כֹּל מֵאֵן דְּהוּא מְסַתְּפַל בְּדִיוֹקְנָא דִּיוֹסֵף הוּא אָמַר
דְּדָא הוּא דִּיוֹקְנָא דִיעֲקֹב. תָּא חֲזִי, דְּבַכְלָהוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּתִיב אֶלְה
תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רְאוּבֵן, בַּר יוֹסֵף, דְּדִיוֹקְנִיה דְּמִי לְדִיוֹקְנָא דְאַבּוּי.

בְּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, רָמַז לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא כַּד
אֲתַאבִּיד מְנִיה יוֹסֵף בְּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין הָוָה. וְכַל אֵינּוּן יוֹמִין דְּאֲשַׁתְּאָרוּ
דְּלֹא חָמָא לִיה לְיוֹסֵף הָוָה בְּכִי עַל אֵינּוּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין. וְכַמָּה דְּהָוָה בְּכִי
עָלִיה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵב לִיה שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין אַחֲרָנִין דְּאֲתַקְיִים
בְּאַרְעָא דְּמַצְרַיִם בְּחֻדּוֹ בִּיקְרָא וּבְשָׁלִימוֹ דְּכָלָא. בְּרִיה יוֹסֵף הָוָה מְלָכָא, וְכַל
בְּנוֹי קַמִּיה הָווּ, אֵינּוּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִין הָווּ חַיִּין לְגַבִּיה. וּבְגִין כֶּד בְּן שִׁבְעַ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָוָה אִיהוּ, כַּד אֲתַאבִּיד מְנִיה.

דף קפ ע"ב

רַבִּי חֲזִיא פְּתַח וְאָמַר, (איוב לה) לָכֵן אֲנִישֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מְרֻשַׁע
וְשָׂדֵי מַעְוֹל. כִּי פִעַל (דף קפ ע"ב) אָדָם יִשְׁלַם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצָאֵנוּ. תָּא חֲזִי,
כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, עֶבֶד לִיה עַל דִּינָא, וְעַל דִּינָא אֲתַקְיִים.
וְכַל עוֹבְדִין דְּעֲלֵמָא אֵינּוּן קִיִּימִין בְּדִינָא. בַּר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין
לְקִיִּמָא עֲלֵמָא וְלֹא יִתְאבִּיד, פְּרִישׁ עָלִיה רַחֲמֵי, וְאֵינּוּן רַחֲמֵי מַעַפְבֵּי לְדִינָא
דְּלֹא יִשְׁתַּצִּי עֲלֵמָא, וְעַל רַחֲמֵי אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא וְאֲתַקְיִים בְּגִינִיה.

וְאִי תִימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד דִּינָא בְּבַר נֶשׁ בְּלֹא דִינָא. הָא אֲתַמַּר,
דְּכַד דִּינָא שְׂרִיא עָלִיה דְּבַר נֶשׁ כַּד אִיהוּ זַכָּאָה. בְּגִין רַחֲמֵימִיתָא דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בִּיה אִיהִי, כְּמָה דְּאֲתַמַּר. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמִים עָלִיה
בְּרַחֲמֵימוֹ לְקַרְבָּא לִיה לְגַבִּיה, מִתְבַּר גּוּפָא בְּגִין לְשִׁלְטָאָה נְשִׁמְתָא, וְכַדִּין
אֲתַקְרִיב בַּר נֶשׁ לְגַבִּיה בְּרַחֲמֵימוֹ כְּדָקָא יָאוּת. וְנִשְׁמְתָא שְׁלֵטָא וְגוּפָא
אֲתַחֲלַשׁ. וּבַעֲיָא גּוּפָא חוּלְשָׁא וְנִפְשָׁא תַקִּיפָא דְּאֲתַתַּקֵּף בְּתַקִּיפּוֹ, וְכַדִּין
אִיהוּ רַחֲמֵימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּמָה דְּאָמְרוּ חֲבַרְיָא, יָהֵב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְצַדִּיק צַעֲרָא בְּעֲלֵמָא דִּין, בְּגִין לְמַזְכֵּי לִיה לְעֲלֵמָא דְּאֲתִי.

וְכַד נְשִׁמְתָא חֲלָשָׁא וְגוּפָא תַקִּיפָא, אִיהוּ שְׁנֵאִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלֹא
אֲתַרְעֵי בִּיה, לֹא יָהִיב לִיה צַעֲרָא בְּהָאֵי עֲלֵמָא אֲלֵא אֲוֹרְחוֹי מִתַּתְקֵן וְהוּא
בְּשָׁלִימוֹ יִתִּיר. בְּגִין דְּאִי עֶבֶד צְדָקָה אוֹ טִיבוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁלֵּם לִיה
אֲגַרְיָה בְּהָאֵי עֲלֵמָא וְלֹא יָהִי לִיה חוּלְק בְּהָהוּא עֲלֵמָא. וְדָא הוּא דְּתַרְגָּם
אוּנְקִלוֹס (דְּבַרִּים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׁוֹנְאָיו וְגוֹי, וּמְשַׁלֵּם לְשִׁנְאוּהִי טַבּוּן דְּאֵינּוּן וְגוֹי
(אִיהוּ). וּבְגִין כֶּד הָהוּא זַכָּאָה דְּאֲתַבַּר תְּדִיר אִיהוּ רַחֲמֵימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְהֵי מִיִּלִּי כַּד בְּדַק וְלֹא אֲשַׁכַּח חוּבָא בִּידִיה דְּאֲתַעֲנֵשׁ עָלִיה.

הָכָא אִית לְאֲסַתְפְּלָא בְּכַמָּה סְטָרִין. חַד, דְּהָא חֲמִינָן דְּשְׁכִינְתָא לֹא שְׂרִיא
בְּאֲתַר עֲצִיבוֹ אֲלֵא בְּאֲתַר דְּאִית בִּיה חֲדוּה. אִי חֲדוּה לִית בִּיה, לֹא שְׂרִיא
שְׁכִינְתָא בְּהָהוּא אֲתַר. כְּמָה דְּאֲתַ אָמַר, (מלכים ב ג) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְגֹן וְהָיָה
כְּנִגֹן הַמִּנְגֵן וְתָהִי עֲלָיו (יד יי) רוּחַ אֱלֹהִים, דְּהָא שְׁכִינְתָא וְדָאִי לֹא שְׂרִיא
בְּאֲתַר עֲצִיבוֹ. מִנְלָן מִיַּעֲקֹב. דְּבְגִין דְּהָוָה עֲצִיב עָלִיה דְּיוֹסֵף אֲסַתְלַקַּת
שְׁכִינְתָא מְנִיה, כִּיּוֹן דְּאֲתָא לִיה חֲדוּה דְּבִשׁוּרָה דְּיוֹסֵף מִיַּד וְתַחֲי רוּחַ יַעֲקֹב

אביהם. הָכָא בְּהַאי זְכָאָה דְּאַתְבָּר כִּיּוֹן דְּאַיְהוּ חֲלָשָׁא וְאַתְבָּר בְּמַכְאוּבִין,
אִן הוּא חֲדוּה דְּהָא אִיְהוּ בְּעַצְיָבוּ וְלִית עֲמִיָּה חֲדוּה כָּלִל.

וְחַד דְּהָא חֲמִינָן כְּמָה רְחִימִין הוּוּ צְדִיקָא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא
אַתְבָּרוּ בְּמַרְעִין וְלֹא בְּמַכְאוּבִין וְלֹא אֲתַחֲלֹשׁ גּוּפָא דְּלְהוֹן לְעֵלְמִין. אֲמַאי
לֹא אֲלִין כְּאֲלִין, דְּאֲלִין אַתְבָּרוּ וְאֲלִין קִיָּימִי בְּגוּפִיָּהוּ כְּדָקָא יְאוּת.

וְאִם תְּאֵמַר דְּהָא אֲלִין דְּקִיָּימוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא יְאוּת, בְּגִין דְּאַיְנוּן צְדִיקִי
בְּנֵי צְדִיקִי אִינְהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. וְאֲלִין אַחֲרָנִין צְדִיקִי וְלֹא בְּנֵי צְדִיקִי,
הָא קָא חֲמִינָן צְדִיקִי בְּנֵי צְדִיקִי, דְּהָא אָבוּי דְּדִין זְכָאָה בְּרִי זְכָאָה, וְאַיְהוּ
זְכָאָה. אֲמַאי אַתְבָּר גּוּפִיָּה בְּמַכְאוּבִין וְכָל יוּמוּי בְּצַעֲרָא.

אֲלֹא הָכָא רְזָא אִיְהוּ, דְּהָא כָּל עוּבְדוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִשׁוּט וְזָכוּ (אִיּוּב
ל) כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֲרַח אִישׁ יִמְצִיאָנוּ. אֲשַׁכְחָנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָי
רְזָא חֲדָא, וְלִגְבִיָּה רְזָא אַחֲרָא חַד דְּאַיְהוּ תְּרִין, דְּהָא אִית זְמָנִין דְּסִיְהָרָא
אִיְהִי בְּפָגִימוּ וְשָׂרְיָא בְּדִינָא וְשִׁמְשָׁא לָא אֲשַׁתְּפַח גְּבָהּ. וּבְכָל זְמָנָא וּבְכָל
שְׁעָתָא אִית לָהּ לְאַפְקָא נְשָׁמְתִין בְּבָנֵי נְשָׂא כְּמָה דְּלִקְטָא בְּקְדָמִיתָא,
וְאַפִּיקַת לֹון הַשְׁתָּא בְּזְמָנָא דְּאַיְהִי קִיָּימָא בְּדִינָא. הָאִי מָאן דְּנִקִּיט לָהּ
בְּהָהוּא זְמָנָא לִיְהוּי תְּדִיר בְּגִרְעוּתָא, וּמְסַפְנוּתָא אֲזֵלָא לְגַבִּיָּה, וְאַתְבָּר
תְּדִיר בְּדִינָא כָּל יוּמוּי דְּבֵר נֶשׁ בֵּין חֵיבָא בֵּין זְכָאָה. בְּרִי דְּצִלוּתָא בְּטִיל כָּל
גְּזָרֵי דִּינִין וְיִכִּיל לְסַלְקָא בְּצִלוּתָא.

וְהָהוּא זְמָנָא דְּקִיָּימָא הָהוּא דְּרָגָא בְּשְׁלִימוּ, וְהָהוּא נְהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיִק
אֲשַׁתְּמַשׁ בְּהָ, כְּדִין הָהוּא נְשָׁמְתָא דְּנִפְיִקַת וְאַתְדַּבְּקַת בֵּיהּ בְּהָהוּא בְּרִי נֶשׁ,
הָהוּא בְּרִי נֶשׁ אֲשַׁתְּלִים בְּכֻלָּא בְּעוּתְרָא בְּבָנִין בְּשְׁלִימוּ דְּגּוּפָא.

דף קפא ע"א

וְכֻלָּא בְּגִין (דף קפא ע"א) הָהוּא מְזֵלָא דְּנִגִּיד וְנִפְיִק וְאַתְחַבֵּר בְּהָהוּא דְּרָגָא
לְאַשְׁתְּלֵמָא בֵּיהּ וְלְאַתְבָּרְכָא מִנִּיהּ, וְעַל דָּא כְּלָא בְּמִזְלָא תְּלִיא מְלֵתָא. וְעַל
דָּא תְּנִינָן, בְּנֵי חֵיִי וּמְזוּנֵי לָאוּ בְּזְכוּתָא תְּלִיא מְלֵתָא אֲלֵא בְּמִזְלָא תְּלִיא
מְלֵתָא. דְּהָא בְּזְכוּתָא לָאוּ אִיְהוּ אֲלֵא עַד דְּאַתְמַלִּיא וְאַתְנַהִיר מִן מְזֵלָא.

וּבְגִין כְּדָּ כָּל אִיְנוּן דְּאַתְבָּרוּ בְּהָאִי עֲלֵמָא וְאַיְנוּן זְכָאִי קִשׁוּט, כְּלָהוּ אַתְבָּרוּ
בְּהָאִי עֲלֵמָא וְאַתְדַּנּוּ בְּדִינָא. מָאִי טַעֲמָא, בְּגִין דְּהָהִיא נִפְשָׁא גְרָמָא לָהּ,
וְעַל דָּא חֵיִיס עֲלִיָּיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלְמָא דְּאַתֵּי.

רְבִי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מַה דְּעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא אִיְהוּ, בְּגִין
לְדַכָּאָה לְהָהִיא נִפְשָׁא לְאַיִתְתָּאָה לָהּ לְעֵלְמָא דְּאַתֵּי. (וּבְגִין כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּל
עוּבְדוּי) (נ"א בְּגִין דְּכָל עוּבְדוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) אִיְנוּן בְּדִינָא וּקִשׁוּט. וּבְגִין לְאַעֲבָרָא
מִנִּיהּ הָהוּא זִוְהָמָא דְּקִבִּילַת בְּהָאִי עֲלֵמָא וְעַל דָּא אַתְבָּר הָהוּא גּוּפָא
וְאַתְדַּכִּיאַת נִפְשָׁא. וּבְגִין כְּדָּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד לְהָהוּא זְכָאָה דְּיִסְבּוּל

יסורין ומכאובין בהאי עלמא ויתנקי מפלא ויזכה לחיי עלמא. ועל דא
כתוב (תהלים יא) יי צדיק יבחן. ודאי, והא אתמר.

רבי שמעון פתח, (ויקרא כא) אף אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש פי
מום בו ולא יחלל את מקדשי פי אני יי מקדשו. אף אל הפרכת לא יבא.
תא חזי, בההיא שעתא דההוא נהר דנגיד ונפיק אפיק כל אינון נשמתין
ואתעברת נוקבא, כלהו קיימין לגו בקורטא דלגו בסיטו קורטא.

וכד סיהרא אתפגים בההוא סטרא דחויא בישא, כדין כל אינון נשמתין
דנפקין, אף על גב דכלהו דכין וכלהו קדישין, הואיל ונפלו בפגימו. בכל
אינון אתרי דמטו אינון נשמתין כלהו אתברו ואתפגמו בכמה צערין
בכמה כאבין, ואילין אינון (נשמתין ואתרין) (נייא נשמתין דאתרין דפגימו) דאתרעי
בהו קודשא בריהו הוא לבתר דאתברו, ואף על גב דנשמתין בעציבו ולא
בחדון.

רזא דמלה שרין כגוונא דלעילא גופא אתפגים, ונשמתא לגו כגוונא
דלעילא, ודאי כגוונא דדא, ובגין כך אלין אינון דבעין לחדותי
בחדותא דסיהרא, ועל אלין כתיב, (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי
שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יי. כל בשר ודאי, דאלין
יתחדתון בכלא. ובעין לחדותי בחדותא דסיהרא.

ואילין אינון בשותפותא חדא בסיהרא פגימין בההוא פגימו דילה, ובגין
כך איהי שריא כגווייהו תדיר דלא שבקא לון כמה דאת אמר, (ישעיה נז)
ואת דכא ושפל רוח. וכתיב, (תהלים לה) קרוב יי לנשברי לב, לאינון דסבלי
עם סיהרא ההוא פגימו, אינון קריבין לה תדיר. ועל דא להחיות לב
נדכאים, באינון חיים דאתין לה לאתחדתא יהא לון חולקהו, אינון
דסבלי עמה יתחדתון עמה.

ואילין אקרוין יסורין של אהבה, של אהבה אינון ולא מניה דההוא בר נש.
של אהבה, אינון דאתפגים נהורא של אהבה זוטא דאתדחייא מאהבה
רבה. בגין כך אלין אינון חברים משותפים בהדה. זכאה חולקהו בעלמא
דין ובעלמא דאתי, דאינון זכו להאי למהוי חברים בהדה, עליהו כתיב,
(תהלים קכב) למען אחי ורעי וגו'.

פתח ואמר, (ישעיה נב) הנה ישפיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. זכאה
חולקהו דצדיקיא דקודשא בריהו הוא גלי לון ארחי דאורייתא למהך
בהו. תא חזי, האי קרא רזא עלאה איהו, הנה ישפיל עבדי ואוקמוה. אבל
תא חזי, כד ברא קודשא בריהו הוא עלמא, עבד לה לסיהרא ואזער לה
נהורא דהא לית לה מגרמה כלום. ובגין דאזעירת גרמה, אתנהרא בגין
שמשא, ובתוקפא דנהורין עלאין.

וּבְזִמְנָא דְהוּהּ בֵּי מְקַדְשָׁא קַיִים, יִשְׂרָאֵל הוּוּ מְשַׁתְּדָלִין בְּקוֹרְבָנֵין וְעִלּוּן וּפּוֹלְחָנֵין, דְּהוּוּ עֲבָדִין פְּהֵי וְלִינְאֵי וְיִשְׂרָאֵלִי בְּגִין לְקַשְׁרָא קְשָׁרִין וּלְאַנְהָרָא נְהוּרִין. וְלִבְתַּר דְּאַתְחַרְבַּ בֵּי מְקַדְשָׁא אֲתַחֲשֵׁף נְהוּרָא, וְסִיְהָרָא לֹא אֲתַנְהִירַת מִן שְׁמֵשָׁא, וְשְׁמֵשָׁא (דף קפא ע"ב) אֲסַתְּלַק מִנָּה וְלֹא אֲתַנְהָרָא, וְלִית לָךְ יוֹמָא דְלֹא שְׁלֵטָא בֵּיהּ לְוֹטִין וְצַעְרִין וְכַאֲבִין כְּמָה דְאַתְמַר.

וּבַהּ הוּוּ זִמְנָא דְמְטִי זִמְנָא דְסִיְהָרָא לְאַתְנַהָרָא, מַה כְּתִיב הִנֵּה יִשְׁפִּיל עֲבָדֵי, עֲלִיהּ דְסִיְהָרָא אֲתַמַּר הִנֵּה יִשְׁפִּיל עֲבָדֵי דָא הוּוּ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא. הִנֵּה יִשְׁפִּיל, דְאַתְעַר אֲתַעְרוּתָא לְעִילָא כְּמָאן דְאַרְח רִיחָא וְאַתִּי לְאַתְעַרָא וְלֹאֲסַתְּכְלָא. יְרוּם, מְסַטְרָא דְנְהוּרָא עֲלָאָה דְכָל נְהוּרִין.

יְרוּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ל) וְלָכֵן יְרוּם לְרַחֲמֵכֶם. וְנִשְׂא, מְסַטְרָא דְאַבְרָהָם. וְגַבְהָ, מְסַטְרָא דְיִצְחָק. מְאָד, מְסַטְרָא דְיַעֲקֹב. וְאַף עַל גַּב דְּאוּקְמוּהָ, וְכִלְא חַד בְּרָזָא דְחֻכְמָתָא.

וּבַהּ הוּוּ זִמְנָא יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ אֲתַעְרוּתָא עֲלָאָה לְאַנְהָרָא לָהּ לְסִיְהָרָא כְּדָקָא יְאוּת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יְהִיָּה שְׁבַעֲתַיִם כְּאֹרֶךְ שְׁבַעֲתַיִם הַיָּמִים. וּבְגִין כֵּן יִתּוּסֵף בְּהָ רוּחַ עֲלָאָה, וּבְגִין כֵּן יִתְעַרוּן כְּדִין כָּל אֵינּוֹן מִיִּתְיָא דְאֵינּוֹן גּוֹ עֲפָרָא. וְדָא הוּוּ עֲבָדֵי, רְזָא דְמַפְתָּחוֹ דְמֵאֲרִיָּה בִּידֵיהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (אל עבדו זקן ביתו וכמה דאת אמר), (בראשית כד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָו, דָּא סִיְהָרָא כְּמָה דְאַתְמַר, מְסַטְרוּיִן דְאֵיהּוּ עֲבָד שְׁלִיחָא דְמֵאֲרִיָּה.

זְקָן בֵּיתוֹ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים לו) נַעַר הָיִיתִי גַם זְקֵנְתִּי. הַמוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, בְּגִין דְכָל גְּוֹוִנִין אֲתַחֲזוּן בֵּיהּ יְרוּ"ק וְחַוּוּ"ר וְסוּמ"ק.

שִׁים נָא יִדְדָה תַּחַת יְרֵכִי, דָּא הוּוּ צְדִיק רְזָא דְמַלְחָה, קִיּוּמָא דְעֲלָמָא. דְהָא כְּדִין הָאֵי עֲבָד מְמַנָּא בְּרְזָא עֲלָאָה לְאַחֲיָא לֹון לְדִיִּירִי עֲפָרָא וְיִתְעַבִּיד שְׁלִיחָא בְּרוּחָא דְלְעִילָא וְלְאַתְבָּא רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין לְאַתְרֵיהּוּ לְאֵינּוֹן גּוּפֵי (ס"א דאתאכלו) דְאַתְבָּלוּ וְאַתְרַקְבוּ תַּחַת עֲפָרָא.

וְאַשְׁבִּיעֶדָּ בֵּינִי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַשְׁבִּיעֶדָּ, מֵאֵי וְאַשְׁבִּיעֶדָּ. לְאַתְלַבְּשָׁא בְּרָזָא דְשִׁבְעַ נְהוּרִין עֲלָאִין דְאֵינּוֹן רְזָא דְשְׁלִימוֹ עֲלָאָה. אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה, דָּא הוּוּ גּוּפָא דְתַחַת עֲפָרָא דְאֵית לֵיהּ קִיּוּמָא לְאַקְמָא מְעַפָּרָא. דְכָל אֵינּוֹן דְאַתְקָבְרוּ בָּהּ וְזָכוּ לְאַתְקָבְרָא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן יִתְעַרוּן בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא. דְכְּתִיב, (ישעיה כו) יַחֲיוּ מִתִּיָּד, בְּקַדְמִיתָא אֵלִין מִתִּין דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. נִבְלַתִּי יְקוּמוּן, אֵינּוֹן מִתִּין דְשִׁאָר אֲרַעָאן. וְעַל דָּא לְאֵינּוֹן גּוּפֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל דְאַתְקָבְרוּ תַּמּוֹן, וְלֹא לְגוּפֵי דְשִׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה דְאַסְתַּאבָּא אֲרַעָא מִינֵיהּוּ.

וְעַל דָּא אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי. מֵאֵי לְבָנִי. דְכָל נִשְׁמַתִּין דְעֲלָמָא דְנַפְקֵי מִהָהוּוּ נְהָר דְנִגִּיד וְנַפִּיק, אֵינּוֹן בְּנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ. וְעַל דָּא אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה, דָּא גּוּפָא. לְבָנִי, דָּא נִשְׁמַתָּא. מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אֵלִין גּוּפֵין דְעַמִּין

עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, דְּזָמִין קוֹדֶשׁא בְּרִידָה הוּא לְנַעֲרָא לֹון מְאַרְעָא קְדִישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב לח) וַיִּנְעָרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה. כְּמָאן דְּמִנְעָר טְלִיתָא מְזוּהָמָא דִּילָהּ.

כִּי אֶל אֶרְצֵי וְאֶל מוֹלְדֹתַי תֵּלֶךְ. אֶרְצֵי, דָּא הִיא אֶרְעָא קְדִישָׁא דְּאִיהוּ קְדָמָאָה לְכָל שְׂאֵר אֶרְעֵין כְּמָה דְּאַתְּמַר. (ועל דא כי אל ארצי דא ארעא קדישא דאיהו דיליה בין כל שאר ארעין דפליג לון לממנן אחרנין) וְעַל דָּא כִּי אֶל אֶרְצֵי, וְאֶל מוֹלְדֹתַי. כִּיִּן דְּאַמַר אֶל אֶרְצֵי מַהוּ וְאֶל מוֹלְדֹתַי. אֶלְא אֶל אֶרְצֵי כְּמָה דְּאַתְּמַר, (מהו) וְאֶל מוֹלְדֹתַי אֶלִּין אִינוּן יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּקַּח הָעֶבֶד כְּמָה דְּאַתְּמַר. עֲשֶׂרָה גְּמֻלִים, אֶלִּין אִינוּן עֲשֶׂרָה דְּרָגִין דְּהֵאֵי עֶבֶד שְׁלֹטָא עֲלֵיהוּ, כְּגוֹנָא דְּלַעֲיָלָא. מְגֻמְלֵי אֲדָנִיו, דְּאִינוּן כְּהֵהוּא גְּוֹנָא מִמֶּשׁ כְּמָה דְּאַתְּמַר, וְהֵאֵי עֶבֶד שְׁלֹטָא וְאַתְּתִקֵּן בְּהוּ.

וְכָל טוֹב אֲדָנִיו בְּיָדוֹ, כָּל הַהוּא טִיבוּ רִיחִין עֲלָאִין דְּנַפְקֵי מִגּוֹ אִינוּן נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין עֲלָאִין. וְכָל טוֹב אֲדוֹנָיו, הַהוּא שְׁמוּשָׁא דְּשְׁמֻשָׁא דְּאַתְּמֻשְׁכָּא בְּהוּ בְּסִיחָרָא.

וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל אֲרָם נְהָרִים, דָּא אַתְּר דְּאַרְעָא קְדִישָׁא דְּבַכְתּוּ תַּמּוֹן רַחֵל כַּד חָרִיב בֵּי מְקֻדְשָׁא. וַיִּבְרַךְ הַגְּמֻלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם, לְאַתְּתִקְפָּא חִילָהּא בְּתוֹקְפָהּא כְּדָקָא יְאוּת עַד לָא תִיעוּל לְאַקְמָא לֹון לְאִינוּן גּוֹפִין.

דף קפב ע"א

לַעֲת עֶרֶב, מֵאֵי לַעֲת עֶרֶב. דָּא עֶרֶב שֵׁבֶת (דף קפב ע"א) דְּאִיהוּ זְמַנָּא דְּאַלְף שְׁתִּיתָאָה. לַעֲת עֶרֶב כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קד) וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עֶרֶב וּכְתִיב, (ירמיה ו) כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עֶרֶב.

לַעֲת צָאֵת הַשׁוֹאֲבוֹת, דְּהֵהוּא זְמַנָּא זְמִינִין לְמִיקַם וְלְאַחֲרֵי בְּקַדְמִיתָא מִכָּל שְׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, אִינוּן דְּשִׂאֲבֵי מִימּוֹי דְּאוּרִייתָא (ושאביו), בְּגִין דְּאַתְּעִסְקוּ לְשִׂאֲבָא מִמִּימֵי דְּאוּרִייתָא, וְאַתְּתִקְפוּ בְּאִילָנָא דְּחַיִּי, וְאִינוּן יִפְקוּן בְּקַדְמִיתָא, דְּאִילָנָא דְּחַיִּי גְּרָמָא לֹון דִּיקוּמוּן בְּקַדְמִיתָא כְּמָא דְּאַתְּמַר.

וּבְנוֹת אֲנָשֵׁי הָעִיר יוֹצְאוֹת. מֵאֵי יוֹצְאוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה כו) וְאֶרְץ רְפָאִים תִּפְּיֵל, דְּזָמִינָא אֶרְעָא לְמַפְלֵט מְנַה כָּל רוּחִין דְּאִינוּן בְּגוֹוָה, וְעַל דָּא כְּתִיב יוֹצְאוֹת. לְשִׂאֲבָא מַיִם, לְנִטְלָא נְשִׁמְתָא וְלִקְבֻלָּא לָהּ כְּדָקָא יְאוּת מִתְקַנָּא מֵאַתְרָה כְּדָקָא חֲזִי.

וְהָיָה הַנְּעָרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הֲטִי נָא כַּדָּךְ וְאַשְׁתֵּה, בְּגִין דְּהֵא אַתְּמַר, דְּכָל אִינוּן נְשִׁמְתִין דְּעֲלָמָא דְּאַתְּקִימוּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא וְאַשְׁתִּדְלוּ לְמַנְדַּע לְמַאֲרִיהוֹן בְּרָזָא דְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה. אִיהִי סְלֻקְתָּ וְאַתְּקִימְתָּ בְּדִרְגָּא עֲלָאָה עַל כָּל אִינוּן

דָּלָא אַתְדַּבְּקוּ וְלֹא יִדְעוּ, וְאִינוּן אַתְקִימוּן בְּקַדְמִיתָא. וְדָא הוּא שְׂאֵלְתָא
דְּקָאִים הֵהוּא עֶבֶד לְמַנְדַּע וּלְמִשְׁאֵל, בְּמָה אַתְעַסְקַת הֵהִיא נְשִׁמְתָא בְּהָא
עֲלָמָא.

וְאַמְרָה אֵלִי גַם אַתְהָ שְׂתֵה, אֲנִתְ בְּעֵי לְמִשְׁתֵּי וּלְאַתְשִׁקְיָא בְּקַדְמִיתָא,
וּבִתְרָד וְגַם לְגַמְלִיף אֲשִׁקְהָ. בְּגִין דְּכָל אִינוּן שְׂאֵר רְתִיכִין אָף עַל גַּב
דְּאַתְשִׁקְיָין מֵהָאִי דְרָגָא, כְּלֵהוּ אַתְשִׁקְיָין מְפּוּלְחָנָא דְצְדִיקִיָּא דְיִדְעֵי
פּוּלְחָנָא דְמֵאַרְיֵהוּן כְּדָקָא יָאוּת. דְצְדִיקִיָּא יִדְעֵי לְסַפְקָא לְכָל דְרָגָא וְדְרָגָא
כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא וְגַם לְגַמְלִיף אֲשִׁקְהָ. וְדָאִי הִיא הָאֲשֶׁה אֲשֶׁר הִכִּיחַ יִי
לְבֹן אֲדֹנִי. וְדָאִי הֵהִיא (ס"א באתערותא דצלוחתא דילי) אִיהוּ גּוּפָא דְאַזְדַּמֵּן לְהֵהִיא
נְשִׁמְתָא עֲלָהָ.

תָּא חֲזִי, דְהָא אַתְמָר דְתִיאֻבְתָּא דְדְכוּרָא לְגַבֵּי נּוּקְבָא עֶבֶד נְשִׁמְתָא.
וְתִיאֻבְתָּא דְנוּקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא סְלִקָא וְאַתְעַרְב בְּהִדָּה דְלַעִילָא וְאַתְכְּלִיל
דָּא בְדָא וְעֶבֶד נְשִׁמְתָא. וּבְגִין כֵּן הִיא הָאֲשֶׁה. דָּא הוּא גּוּפָא וְדָאִי דְאִיהוּ
זְמִינָא לְהֵהוּא רְעוּתָא דְנְשִׁמְתָא דְנִפְקָא מִן דְכוּרָא.

וְאִינוּן גּוּפִין זְמִינִין לְאַתְעַרָּא בְּקַדְמִיתָא כְּדָאֲמָרְוּ. וּלְבַתֵּר דְאֵלִין יְקוּמוּן,
יְקוּמוּן כְּלֵ אַחְרָנִין דְבִשְׂאֵר אַרְעָאן, וְיִתְקִימוּן בְּקִיּוּמָא שְׁלִים, וְיִתְחַדְתּוּן
בְּחַדְתּוּתָא דְסִיחָרָא, וְיִתְחַדְשׁ עֲלָמָא כְּמִלְקַדְמִין. וּכְדִין כְּתִיב בְּהֵהוּא זְמָנָא
(תהלים קד) יִשְׁמַח יִי בְּמַעֲשָׂיו.

וּבְגִין כֵּן (ישעיה נב) הִנֵּה יִשְׁכִּיל עֶבְדִּי, לְאַהֲדָרָא נְשִׁמְתִין כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהָ.
יְרוּם וְנִשְׂא וְגָבֵה מְאֹד, מִסְטָרָא דְכָל אִינוּן דְרָגִין עֲלָאִין כְּדָקָאֲמָרְוּ. (ישעיה
נב) כְּאֲשֶׁר שְׁמָמוּ עֲלִיד רַבִּים כֹּן מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרָאֵהוּ וְתֹארוּ מְבַנֵּי אֲדָם.
תָּא חֲזִי, דְהָא אַתְמָר דְכַד אַתְחַרְב בֵּי מְקַדְשָׁא, וְשְׁכִינְתָּא (אתגלי) בְּגוּ אַרְעֹן
נוּכְרָאִין בִּינִיָּהוּ. מַה כְּתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֲלֶם צְעָקוּ חֲצָה מְלֹאכֵי שְׁלוֹם
מִר יִבְכְּיוּן. כְּלֵהוּ בְכוּ עַל דָּא, וּקְשִׁירוּ בְכִיָּה וְאַבְלָא. וְכָל דָּא עֲלָה דְשְׁכִינְתָּא
דְאַתְגְּלִיָּא מְאַתְרָה, וְכַמָּה דְאִיהִי מִשְׁתַּנֵּית מִכַּמָּה דְהֹת. אוּף הִכִּי בְעֲלָה
לָא נְהִיר נְהוּרִיָּה וְאַשְׁתַּנֵּי מִכַּמָּה דְהֹת, דְכְתִיב, (ישעיה יג) חֲשַׁד הַשְּׁמַשׁ
בְּצִאתוֹ. וְעַל דָּא כְּתִיב כֹּן מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרָאֵהוּ.

דְּבַר אַחַר כֹּן מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרָאֵהוּ, מֵהָאִי עֶבֶד דְאַשְׁתַּנֵּי דִיוִקְנִיָּה וְגוֹנִיָּה
מִכַּמָּה דְהֹת. דְּבַר אַחַר כֹּן מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרָאֵהוּ, כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ט)
אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדָרוֹת וְשִׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם. דְהָא מִיּוּמָא דְאַתְחַרְב בֵּי
מְקַדְשָׁא לָא קִיּוּמוּ שְׁמַיִם בְּנְהוּרָא דְלֵהוּן, וְרָזָא דְמִלְּהָ בְרַכָּאן לָא שְׁרִיָּין
אַלָּא בְאַתֵּר דְאַשְׁתַּפְּחוּ דְכַר וְנוּקְבָא, וְאוּקְמוּהָ. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (בראשית ב)
זָכַר וַיִּנְקְבָהּ בְּרָאִים וַיִּבְרָךְ אֹתָם. וּבְגִין כֵּן מִשְׁחַת מְאִישׁ מְרָאֵהוּ.

דף קפב ע"ב

וְדָא הוּא כְּמָה דְכְתִיב, (ישעיה נז) הַצְדִּיק אֲבָד, אָבוּד אוּ נֶאֱבָד לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֲבָד, דְּלֹא שְׂרַיִן בְּרַכָּאן אֶלָּא בְּאַתְר דְּאַשְׁתַּכְּחוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֵדָא כְּמָה דְּאַתְמַר. בְּגִין דָּא בְּהָהוּא זְמַנָּא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח (דף קפב ע"ב) דְּכוּרָא בְּהֵדָה, וְכִדְיָן כָּל אֵינּוּן נִשְׁמַתִּין דְּנַפְקִי כְּלָהוּ הוּי לְהוּ שְׁנוּיָא מְכַמָּה דְּהוּוּ בְּזַמְנָא דְּשִׁמְשָׁא אֶתְחַבֵּר בְּסִיחָרָא כְּמָה דְּאַתְמַר. וְעַל דָּא אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו' וְאַתְמַר.

וְהוּא נַעַר, בְּגִין דְּלֹא מִתְפָּרְשִׁין לְעַלְמִין, צְדִיק וְצַדִּיק כְּחֵדָא אֵינּוּן, כְּמָה דְּאִיְהִי אֶתְקַרִיאת בְּשִׁמָּא דְּדְכוּרָא, הָכִי נָמִי אֶתְקַרִי אִיְהוּ בְּשִׁמָּא דִּילָהּ דְּכְתִיב וְהוּא נַעַר.

אֶת בְּנֵי בְּלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה, בְּכֻלְהוּ קִיַּימָא לְחֵדְתָּא לֹון כְּדָקָא יָאוּת וְלֹא שְׁתַּעֲשַׂעָּא לֹון בְּחֵדְוָה דִּילֵיהּ. דְּכֻלְהוּ עֲנַפִּין וְכֻלְהוּ עֲלִין, כְּלָהוּ אֶתְבְּרַכִּין בְּחֵדְוָה דִּילֵיהּ.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כְּמָה דְּאַתְמַר דְּכָל דִּיוֹקְנָא דִּיעֲקֹב הָוּה בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, וְכָל מַה דְּאִירַע לְהָאִי אִירַע לְהָאִי, וְתַרְוּוּיָהוּ כְּחֵדָא אֲזִלִּי. וְדָא הוּא רְזָא דְּאֶת וִ'וֹ דְּאֲזִלִּי תַרְוּוּיָהוּ כְּחֵדָא, בְּגִין דְּאֵינּוּן רְזָא חֵדָא וְדִיוֹקְנָא חֵדָא:

וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתְּסָ רָעָה, הָא אֹוקְמוּהָ דְּהָוָה אָמַר לְאַבְוִי עֲלִיָּהוּ דְּהוּוּ אֲכִלִּי שְׁיִיפָא מִבְּעַלִּי חִיִּין כַּד אֵינּוּן חִיִּין. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתְּסָ רָעָה, וְכִי הָא בְּמַנְיָנָא הוּוּ אֵינּוּן בְּנֵי שְׁפָחוֹת, הִיף הוּוּ מְזַלְזֵלִין בְּהוּן בְּנֵי לָאָה, וְהִיף הוּוּ אֲכִלִּין אֲבָר מִן חֲחִי וְהוּוּ עֲבָרִין עַל פְּקוּדָא דְּמַאֲרִיהוּן. דְּהָא פְּקִיד עַל בְּנֵי נַח פְּקוּדָא דָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ט) אֵד בְּשֵׁר בְּנַפְשׁוֹ דְּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ, וְאֵינּוּן הוּוּ אֲכִלִּי לִיהּ וְעֲבָרִין עַל פְּקוּדָא דְּמַאֲרִיהוּן. אֶלָּא יוֹסֵף הָוּה קְאָמַר, וְעַל דָּא אֶתְעַנְשׁ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֶת דְּבַתְּסָ רָעָה, כְּמָה דְּאֹוקְמוּהָ דִּיהֲבִי עֵינֵיָּהוּ בְּבָנוֹת אֲרַעָא, וְדָא הוּא דְּבַתְּסָ רָעָה. לִינְקָא לְכָל אֵינּוּן דְּרַגִּין דְּלֹא קִדִּישִׁין (ד"א ל"ג אף על גב) דְּאַתְיִין מְסֻטְרָא מְסֻטְרָא:

וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לּוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתַנְתַּ פְּסִים. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) לֵךְ עַמִּי בֹא בְּחֵדְרֵיךָ וְסֹגֵר דְּלַתְךָ בְּעַדְךָ חֲבִי כְּמַעַט רָגַע עַד יַעֲבֹר זַעַם. לֵךְ עַמִּי בֹא בְּחֵדְרֵיךָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַחֲמִים לֹון לִישְׂרָאֵל. וּבְגִין רַחֲמִימוּתָא דְּלָהוּן דְּרַחֲמִים לֹון עַל כָּל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, אֲזַהֵר לֹון, וּבְעֵי לְנִטְרָא לֹון בְּכָל מַה דְּאֵינּוּן עֲבָדִין.

תָּא חֲזִי, תְּלַת זְמַנִּין אִית בְּיוֹמָא דְּדִינָא שְׂרָיָא בְּעַלְמָא, וְכַד אֶתִּי הָהוּא זְמַנָּא, מִבְּעֵי לִיהּ לְבַר נֶשׁ לֹא אֲזַדְּהָרָא וְלֹא אֲסַתְּמָרָא דְּלֹא יִפְגַּע בֵּיהּ הָהוּא דִּינָא, וְאֵינּוּן זְמַנִּין יְדִיעֹן וְהָא אֹוקְמוּהָ.

בגין דהא כד סליק צפרא, אברהם אתער בעלמא, ואחיד ליה לדינא לקשרא ליה בהדיה. ובשירותא דתלת שעי קמייתא נטיל דינא מאתריה לאתערא ביה בייעקב, עד דאתער צלותא דמנחה דאהדר דינא לאתריה, ואתער דינא דלתתא לאתקשרא בדינא דלעילא. דהא כדיו אתקשר דינא בדינא ובעי לאזדהרא. (לעיל סח ב) תו כד דינא אתער בעלמא ומותא אשתפח במתא, לא ליבעי ליה לבר נש למיחוד יחידאי בשוקא והא אוקימנא מלי. אלא בעי לאסגרא גרמיה דלא יפוק לבר, כמה דאוקמוה בנח דאסגר גרמיה בתיבותא דלא ישתפח קמי מחבלא.

ועל דא לך עמי בא בחדריד, אסגר גרמוד. וסגור דלתוד בעדד, דלא יתחזי קמיה דמחבלא. חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, דבתר דאעבר דינא לית ליה רשו למחבלא לחבלא.

תא חזי, דקודשא בריך הוא, בגין רחימותא דאיהו רחים לון לישראל וקריב לון לגביה, כל שאר עמין עובדי כוכבים ומזלות שנאין לון לישראל. בגין דאינון מתרחקין וישראל קריבין.

ותא חזי, בגין רחימותא דרחים יעקב ליוסף יתיר מאחוי, אף על גב דכלהו הוו ליה אחיו, מה כתיב ויתנכלו אותו להמיתו, כל שפון עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות לישראל.

דף קפג ע"א

תא חזי, כמה גרים ליה ההוא רחימותא דרחים ליה יתיר, דגרם ליה דאתגלי מאבוי, ואתגלי אבוי בהדיה, וגרם להו גלותא (דף קפג ע"א) ולשכינתא דאתגליא בינייהו. ואף על גב דאתגזירת גזרה, ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבד ליה יתיר, מה כתיב ויראו אחיו:

ויחלם יוסף חלום וגוי, רבי חייא פתח ואמר, (במדבר יב) ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתנדע בחלום אדבר בו. תא חזי, כמה דרגין לדרגין עבד קודשא בריך הוא, וכלהו קיימי דא על דא. דרגא על דרגא, דא לעיל מן דא, וכלהו ינקין אליו מן אליו כדקא חזי לון, אליו מימינא ואליו משמאלא, וכלהו אתמנן אליו על אליו, כלא כדקא יאות.

תא חזי, כל נביאי דעלמא כלהו ינקי מסטרא חדא, מגו תרין דרגין ידיעון, ואינון דרגין הוו אתחזין בגו אספקלריאה דלא נהרא, דכתיב במראה אליו אתנדע, מאי הוא מראה, כמה דאתמר (ד"א ל"ג דמראה) חיזו דכל גונון אתחזין בגויה, ודא היא אספקלריאה דלא נהרא. בחלום אדבר בו, דא הוא חד משתין בנבואה כמה דאוקמוה. ואיהו דרגא שתייתאה מההוא דרגא דנבואה ואיהו (קצו א) דרגא דגבריאל דממנא על חלמא והא אתמר.

תָּא חֲזִי, כֹּל חֲלָמָא דְאִיהוּ כְּדָקָא יֵאוּת מֵהַאי דְרָגָא קָא אֲתִיָא, וְעַל דָּא לִית לָךְ חֲלָמָא דְלֵא יִתְעַרְבוּן עִמֵּיהּ מַלְיוֹן כְּדִיבִין, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, וּבְגִין כְּדִ מְנַיִהוּ קִשׁוּט וּמְנַיִהוּ כְּדִיבִין, וְלִית לָךְ חֲלָמָא דְלֵא אִית בֵּיהּ מֵהַאי גִיסָא וּמֵהַאי גִיסָא.

וּבְגִין דְאִית בֵּיהּ בְּחֲלָמָא כְּלֵא כְּדִאֲמָרוֹן, כֹּל חֲלָמִין דְעֵלְמָא אֲזֵלִין בְּתֵר פְּשָׂרָא דְפּוּמָא, וְאוּקְמוּהָ. דְכְּתִיב, (בראשית מא) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כִּן הָיָה. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְאִית בֵּיהּ בְּחֲלָמָא כְּדִיבּוֹ וּקִשׁוּט, וּמַלְּהָ שְׁלֵטָא עַל כְּלָא, וּבְגִין כְּדִ בְּעֵי חֲלָמָא פְּשָׂרָא טְבָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּגִין דְכֹל חֲלָמָא מְדַרְגָּא דְלִתְתָא אִיהוּ, וְדַבּוּר שְׁלֵטָא עֲלֵיהּ. וּבְגִין כְּדִ כֹּל חֲלָמָא אֲזֵלָא בְּתֵר פְּשָׂרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לג) בְּחֲלוֹם חֲזִיוֹן לִיְלָה בְּנִפְל תִּרְדָּמָה עַל אַנְשִׁים בְּתַנּוּמוֹת עָלִי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלָה אֲזִי אַנְשִׁים וּבְמִסְרָם יַחֲתִם. תָּא חֲזִי, כְּדִ סְלִיק בֵּר נֶשׁ לְעַרְסִיָּה, מְבַעֵי לִיָּה לְאֲמֻלְכָא עֲלֵיהּ מַלְכוּתָא דְשְׂמִיָּא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר יִימָא חַד פְּסוּקָא דְרַחֲמֵי וְאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא. בְּגִין דְהָא כְּדִ בֵּר נֶשׁ נְאִים עַל עַרְסִיָּה, הָא נֶשׁ מְתִיָּה נִפְקָא מִנִּיהּ וְאֲזֵלָא וְשְׁטִיָּא לְעֵילָא, כֹּל חַד וְחַד כְּפּוּם אַרְחִיָּה וְהָכִי סְלִיקַת כְּמָה דְאֲתָמַר.

מָה כְּתִיב, בְּחֲלוֹם חֲזִיוֹן לִיְלָה. כְּדִ בְּגִי נֶשׁא שְׁכָבִי בְּעַרְסִיָּהוּ וְנִימִין וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מְנַיִהוּ. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, בְּתַנּוּמוֹת עָלִי מִשְׁכָּב אֲזִי יִגְלָה אֲזִי אַנְשִׁים. וּכְדִין קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָא הוּא אוֹדַע לָהּ לְנִשְׁמַתָּא בְּהַהוּא דְרָגָא דְקִימָא עַל חֲלָמָא, אֵינּוּן מַלְיוֹן דְזִמְיָנִין לְמִיתֵי עַל עֵלְמָא אוּ אֵינּוּן מַלְיוֹן כְּפּוּם אֵינּוּן הִרְהוּרִין דְלַבִּיָּה. בְּגִין דְבֵר נֶשׁ נְטִיל אַרְחָא דְתוֹכְחֵי דְעֵלְמָא.

בְּגִין דְהָא לֵא מוֹדְעִין לִיָּה לְבֵר נֶשׁ בְּעוֹד דְאִיהוּ קָאִים בְּתוּקָפָא דְגּוּפָא (נ"א דְרוּחָא) כְּדִקְאֲמָרוֹן, אֵלָא מְלֻאָכָא אוֹדַע לְנִשְׁמַתָּא וְנִשְׁמַתָּא לְבֵר נֶשׁ. וְהַהוּא חֲלָמָא אִיהוּ מְלַעֲיָלָא, כְּדִ נִשְׁמַתִּין נִפְקִין מְגוּפֵי וְסְלִקִין כֹּל חַד וְחַד כְּפּוּם אַרְחִיָּה. וְכְּמָה דְרָגִין עַל דְרָגִין, בְּרָזָא דְחֲלָמָא כְּלָהוּ בְּרָזָא דְחֲכָמָתָא. וְתָא חֲזִי, חֲלוֹם דְרָגָא חֲדָא, מְרָאָה דְרָגָא חֲדָא, נְבוּאָה דְרָגָא חֲדָא, וְכְלָהוּ דְרָגִין לְדְרָגִין אֵלִין עַל אֵלִין.

וַיַּחֲלֵם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאֶחָיו וַיּוֹסֶפּוּ עוֹד שְׁנָא אֲתוּ עַל חֲלוֹמוֹתָיו. מֵהֲכָא דְלֵא מְבַעֵי לִיָּה לְבֵר נֶשׁ לְמִימַר חֲלָמִיָּה בֵּר לְהַהוּא בֵּר נֶשׁ דְרַחֲמִים לִיָּה, וְאִי לָאוּ, אִיְהוּ גְרִים לִיָּה. דְאִי הַהוּא חֲלָמָא מְתַהַפֵּד לְגוּוֹנָא אַחְרָא, אִיְהוּ גְרִים לְסִלְקָא.

תָּא חֲזִי, דְיוֹסֵף אִיְהוּ אָמַר חֲלָמָא לְאַחוּהִי, וְעַל דָּא גְרָמוּ לִיָּה לְסִלְקָא חֲלָמִיָּה תְרִין וְעֶשְׂרִין שָׁנִין דְאֲתַעֲכַב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מְנָלוּ, דְכְּתִיב וַיּוֹסִיפוּ עוֹד שְׁנָא אוֹתוֹ. מֵאִי שְׁנָא אוֹתוֹ, דְגְרָמוּ לִיָּה קְטְרוּגִין בְּדָא.

מה כתיב, ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה (דף קפג ע"ב) אשר חלמתי, דבעא מנייהו דישמעון ליה. ואיהו אודע להו ההוא חלמא, דאלמלא אינון דאהפכו ליה לגוונא אחרא, הכי אתקיים. ואינון אתיבו ואמרו המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו. מיך אמרו ליה פשרא דחלמא וגזרו גזרה, ובגין כך ויסיפו עוד שגא אותו.

רבי חניא ורבי יוסי הוו שכיחי קמיה דרבי שמעון, אמר רבי חניא, הא תנינו חלמא דלא אתפשר, כאגרתא דלא מתקרנא. אי בגין דאתקיים ואיהו לא ידע, או דלא אתקיים כלל. אמר ליה, אתקיים ולא אתיידע, דהא ההוא חלמא חילא תלגא עליה, ואיהו לא אתיידע ולא ידע, אי אתקיים אי לא אתקיים.

ולית לך מלה בעלמא דעד לא ייתי לעלמא, דלאו איהי תלגיא בחלמא או על ידא דכרוזא. דהא אתמר דכל מלה ומלה עד לא ייתי לעלמא, מכרזי עליה ברקיע. ומתמן אתפשט בעלמא ואתיהיב על ידא דכרוזא. וכלא בגין דכתיב, (עמוס א) כי לא יעשה יי אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, בזמנא דנביאים אשתכחו בעלמא. ואי לאו, אף על גב דנבואה לא שריא, חפמי עדיפי מנביאים. ואי לא, אתיהיב בחלמא. ואי לאו, בצפרי שמיא משתכחי מלה והא אוקמוה:

ויילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם. רבי שמעון אמר, לרעות צאן אביהם מפעי ליה, מאי א"ת נקוד מלעילא, לאסגאה עמהון שכינתא, דאיהי עמהון שרייא. בגין דאינון הוו עשרה, דהא יוסף לא הוה עמהון, ובנימין איהו זעיר בביתא. ובגין כך אינון הוו עשרה. וכד אזלו הות שכינתא בינייהו, ועל דא נקוד מלעילא.

ובגין כך בזמנא דזבינו ליה ליוסף אשתתפו כלוהו בהדי שכינתא ואשתתפו לה בהדייהו כד עבידו אומאה. ועד דאתגלייא מלה דיוסף, לא שריא שכינתא עליה דיעקב.

ואי תימא דשכינתא לא אשתכחת עמהון. תא חזי, דכתיב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יי. כלוהו צדיקי וחסידי קיומא דכל עלמא, קיומא אינון לעילא ותתא.

פתח ואמר, (תהלים קכב) שמחתי באומרים לי בית יי גלף. האי קרא אוקמוה, דדוד הוה עם לביה למבני ביתא. כמה דאת אמר, (מלכים א ח) ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם יי וגוי. ולבתר מה כתיב רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנך היוצא מחלציד הוא יבנה הבית לשמי. וכל ישראל הוו ידעי דא, והוו אמרו אימתי ימות דוד ויקום שלמה בריה ויבנה ביתא. וכדין עומדות היו רגלינו בשערין ירושלים, כדין ניסק ונקריב תמן קרבניו.

ועם כל דא, אף על גב דהוּו אַמְרוּ אִימְתִי יְמוֹת סָבָא דָא, כְּדִין שְׂמַחְתִּי. וְחֻדְוֵה הָוָה לִי בְּגִין בְּרִי, דְּהוּו אַמְרֵי דְּבְרֵי יְקוּם תְּחוּתִי לְמַגְמַר פְּקוּדָא לְמַבְנֵי בֵיתָא. כְּדִין שְׂרִי וְשַׁבַּח לָהּ וְאַמְר, יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שְׁחֻבְרָה לָהּ יְחֻדּוּ.

תַּנּוּ עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְתַתָּא כְּגוּוּנָא דְלַעִילָא, וְדָא מִתְתַקְנָא (דא) לְקַבֵּל דָּא דְכְּתִיב, (שמות טו) מְכוּן לְשַׁבְּתָךְ פְּעַלְתָּ יי. הַבְּנוּיָה, דְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחְתָּא לָהּ יְרוּשָׁלַיִם דְלַעִילָא כְּדָקָא יְאוּת, וּבְגִין כְּדִין הַבְּנוּיָה. שְׁחֻבְרָה לָהּ יְחֻדּוּ, וְהָא אוּקְמוּיָה שְׁחֻבְרָה שְׁחֻבְרוּ מִבְּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דְאַתְחַבְרַת אִמָּא בְּבִרְתָּא וְהוּו כְּחֻדָּא וְאוּקְמוּיָה.

וְאַתְמַר. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבֻטִים אֵלֶיךָ אֵינוֹן קִיּוּמָא דְעֵלְמָא וְתַקְוָנָא דְעֵלְמָא תַתָּא, וְלָא תִימָא דְעֵלְמָא תַתָּא בְלַחֻדּוּי, אֶלָּא אֶפִּילוּ דְעֵלְמָא עֵלְמָא. דְכְּתִיב שְׁבֻטֵי יְהוָה יְעֹדוֹת לְיִשְׂרָאֵל, לְיִשְׂרָאֵל דְיִיקָא. בְּגִין דְאַיְנוֹן קִיּוּמָא לְתַתָּא, סְהַדוּתָא אֵינוֹן לַעִילָא. וְכֹלָא לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יי, לְאוּדָאָה שְׁמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל סְטָרִין, דְכְּתִיב לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יי:

דף קפד ע"א

וְיִמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲה בְּשַׁדָּה וְיִשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ. (דף קפד ע"א) מַה כְּתִיב לַעִילָא, וְיִאמֹר יִשְׂרָאֵל אֵל יוֹסֵף הֲלוֹא אַחִיךָ רַעִים בְּשַׁכְּם לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם. וְכִי יַעֲקֹב שְׁלִימָא דְהוּו רַחִים לֵיהּ לְיוֹסֵף מִכָּל בְּנוֹי, וְהוּו יָדַע דְכָל אַחֵי הוּו סְנְאִין לֵיהּ, אִמָּאֵי שְׂדֵר לֵיהּ לְגַבִּיָּיהוּ. אֶלָּא אִיהוּ לָא חֲשִׂיד עֲלֵיָּיהוּ, דְהוּו יָדַע דְכָלְהוּ הוּו זַכָּאִין, וְלָא חֲשִׂיד לוֹן. אֶלָּא גְרִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל דָּא, בְּגִין לְקִיּוּמָא גְזָרָה דְגִזַּר בֵּין הַבְּתָרִים.

אַשְׁכַּחְנָא בְּסַפְרֵי קְדָמָאֵי, דְבְּעִיִין אֵלֶיךָ בְּנֵי יַעֲקֹב לְשַׁלְטָאָה עָלוּי עַד לָא יַחוּת לְמַצְרַיִם. דְאַיְלוּ הוּא יַחוּת לְמַצְרַיִם, וְאַיְנוֹן לָא שְׁלִטוּ בֵּיהּ בְּקְדָמִיתָא. יְכָלִי מַצְרַאֵי לְשַׁלְטָאָה לְעֵלְמִין עֲלֵיָּיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְאַתְקִימָא בֵּיהּ בְּיוֹסֵף דְאַזְדָּבֹן לְעַבְדָּא וְאַיְנוֹן שְׁלִטוּ עָלוּי. וְאַף עַל גַּב דְיִוֹסֵף הָוָה מַלְכָּא לְבַתֵּר, וְיַמְצָרַאֵי הוּו עַבְדִּין לֵיהּ, אִשְׁתַּכְּחוּ יִשְׂרָאֵל דְשְׁלִטוּ עַל כָּלְהוּ.

תָּא חֲזִי, דְיִוֹסֵף דְאַיְהוּ בְּרִית עֵלְמָא, כָּל זַמְנָא דְאַתְקִימֵי בְּרִית, שְׁכִינְתָּא אַתְקִימֵי בְּהַדִּיָּיהוּ דְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁלְמֵם כְּדָקָא יְאוּת, כִּינּוּ דְאַסְתַּלַּק יוֹסֵף בְּרִית עֵלְמָא מֵעֵלְמָא, כְּדִין בְּרִית שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל כָּלְהוּ בְּגֵלוּתָא נְפָקוּ, וְהָא אוּקְמוּנָא דְכְּתִיב (שמות א) וַיִּקָּם מִלֶּךְ חֲדָשׁ עַל מַצְרַיִם אֲשֶׁר לָא יָדַע אֶת יוֹסֵף. וְכֹלָא הָוָה מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת.

תָּא חֲזִי, וְיִמְצָאֵהוּ אִישׁ דָּא גְבַרְיָא"ל, וְאוּקְמוּיָה. כְּתִיב הֲכָא וְיִמְצָאֵהוּ אִישׁ, וְכְּתִיב הֲתָם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזּוֹן בְּתַחֲלָה. וְהִנֵּה תוֹעָה, בְּכֹלָא תוֹעָה, דְאַבְטַח עַל אַחֵי דְהוּו מִתְבַּע אַחוּה דְלַהוּן וְלָא אִשְׁכַּח,

וְתַבֵּעַ לְהוֹי וְלֹא אֲשַׁכַּח. וְעַל דָּא תוֹעָה בְּכֻלָּא, וְעַל דָּא וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר
מַה תְּבַקֵּשׁ :

וַיֹּאמֶר אֶת אַחֵי אֲנָכִי מִבְּקֵשׁ וְגו'. וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזָּה וְגו', רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח, (שִׁיר הַשִּׁירִים ח) מִי יִתְנַדֵּךְ כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי אֲמַצְאָךְ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַּם
לֹא יְבוֹזוּ לִי. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא, אַבְל הָאִי קָרָא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל
אָמְרוּ לְמַלְכָּא דְשַׁלְמָא דִּילֵיהּ. מִי יִתְנַדֵּךְ כְּאֵחַ לִי, כְּיוֹסֵף עַל אַחוּי, דָּאֲמַר,
(בְּרַאשִׁית ג) וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ אֲנָכִי אַכְלָכֵל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְכֶם. יִהְיֶה לָּוֹן מְזוֹנָא
וְזָן לְהוֹי בְּכַפְנָא. בְּגִין כֶּדֶךָ מִי יִתְנַדֵּךְ כְּאֵחַ לִי.

דְּבַר אַחַר מִי יִתְנַדֵּךְ כְּאֵחַ לִי, דָּא יוֹסֵף, לְגַבְהָ דְשְׁכִינְתָּא דְאֶתְאַחַד עֵמָה
וְאֶתְדַבֵּק בְּהֶדְהָ. יוֹנֵק שְׂדֵי אֲמִי, דְהָא כְּדִין אַחֻהּ וְשְׁלִימוּ בְּהַדְיָהּ. אֲמַצְאָךְ
בְּחוּץ, גּוֹ גְלוּתָא, דְאִיהוּ בְּאַרְעָא אַחְרָא. אֲשַׁקֶּךָ, בְּגִין לְאֶתְדַבֵּקָא רוּחָא
בְּרוּחָא. גַּם לֹא יְבוֹזוּ לִי, אִף עַל גַּב דְאֶנָּא בְּאַרְעָא אַחְרָא.

תָּא חֲזִי, דְיוֹסֵף אִף עַל גַּב דְאֶחוּי לֹא הוּוּ לֵיהּ כְּאַחִין כִּד נָפַל בִּידְיָהּ. אִיהוּ
הָוָה לָוֹן כְּאַחָא כִּד נָפְלוּ בִּידְיָהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ. דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ג) וַיִּנְחַם
אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם, בְּכֻלָּא דְבַר עַל לְבִיָּהּ.

וְתָא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחֻי, דָּא שְׁמַעוֹן וְלוֹי דְאִינוּן הוּוּ אַחִין
וְדָאִי בְּכֻלָּא, בְּגִין דְקָא אֶתוּ מִסְטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא. וּבְגִין כֶּדֶךָ רוּגְזָא דְלְהוֹן,
אִיהוּ רוּגְזָא דְקִטְלָא בְּעַלְמָא. כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (בְּרַאשִׁית מו) אַרְוֹר אֶפְסִי כִי עָז
וְעַבְרָתִים כִּי קִשְׂתָּהּ.

תָּא חֲזִי, רְזָא דְמַלְהָ, אִית רוּגְזָא וְאִית רוּגְזָא. אִית רוּגְזָא דְאִיהוּ מְבַרְכָא
מְעִילָא וּמִתְתָּא, וְאֶקְרִי בְרוּךְ, כְּמָה דְאֶתְמַר דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית יד) בְּרוּךְ אַבְרָם
לְאֵל עֵלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְהָא אוֹקְמוּהָ. וְאִית רוּגְזָא דְאִיהִי אֶתְלַטְיָא
לְעִילָא וְתַתָּא, כְּמָה דְאֶתְמַר דְאֶקְרִי אַרְוֹר. דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ג) אַרְוֹר אֶתָּה
מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. אַרְוֹר אֶפְסִי כִי עָז.

וְעַל רְזָא דָּא אִית תְּרִין טוּרִין דְכְתִיב, (דְּבָרִים יא) וְנָתַתְּ אֶת הַבְּרָכָה עַל הַר
גְּרִיזִים וְאֶת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבָל, לְקַבֵּיל אֱלִינוּ תְּרִין דְרָגִין. וְעַל דָּא, דָּא
אֶקְרִי אַרְוֹר, וְדָא אֶקְרִי בְרוּךְ. וְשְׁמַעוֹן וְלוֹי אִינוּן מִסְטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא,
וּמִן סְטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא תְּקִיפָא, נְפַקַת רוּגְזָא דְאֶתְלַטְיָא.

דף קפד ע"ב

וְתָא חֲזִי, מִסְטְרָא דְדִינָא קִשְׂיָא נְפָקִי רוּגְזָא לְתַרִי סְטְרִין, חַד דְאֶתְבְּרַךְ,
וְחַד דְאֶתְלַטְיָא. (דף קפד ע"ב) חַד בְּרוּךְ וְחַד אַרְוֹר. כְּגוֹוֹנָא דָּא מִסְטְרָא דְיִצְחָק
נְפָקוּ תְּרִין בְּנִין, חַד מְבוֹרָךְ, וְחַד דְאֶתְלַטְיָא לְעִילָא וְתַתָּא. דָּא אֶתְפָּרַשׁ
לְסְטְרִיָּה, וְדָא אֶתְפָּרַשׁ לְסְטְרִיָּה. דָּא דִּינְרִיָּה בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְדָא דִּינְרִיָּה
בְּטוּרָא דְשַׁעִיר. דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית כה) אִישׁ יוֹדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה. דָּא אֶתְרִיָּה

בְּאַתֵּר דְּמַדְבָּרָא וְחֶרְבָּא וּשְׁמָמָה, וְדָא יוֹשֵׁב אֶהְלִים. וְכֹלָא כְּגוֹנָא דְאַצְטְרִיד.

וּבְגִין כְּדִּ תְּרִין דְּרַגִּין אֵינוֹן, בְּרוּדִי וְאַרוּר, דָּא לְסִטְרִיהּ וְדָא לְסִטְרִיהּ. מֵהַאי נְפִקִין כָּל בְּרַכָּאן דְּעֵלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא וְכָל טִיבּוֹ וְכָל נְהִירוֹ וְכָל פּוֹרְקוֹן וְכָל שְׁזַבוּתָא. וּמֵהַאי נְפִקִין כָּל לְוֹטִין וְכָל חֶרְבָּא וְכָל דְּמָא וְכָל שְׁמָמָא וְכָל בִּישׁוּן וְכָל מְסַאָבוֹ דְּעֵלְמָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאַמַּר, (תהלים כו) אֶרְחַץ בְּנִקְיוֹן כַּפֵּי וְאַסּוּבָבָה אֶת מַזְבֵּיחַ יְיָ, הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, רְזָא דְמַלְחָה הֵכָא, דְּהָא לִית לָדָּ בַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא דְלָא טְעִים טְעֵמָא דְמוֹתָא בְּלִילְיָא, וְרוּחַ מְסַאָבָא שְׂרִיא עַל הַהוּא גּוּפָא. מַאי טְעֵמָא, בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא קַדִּישָׁא אֶסְתַּלְקַת מִנִּיהּ דְּבַר נֶשׁ, וְנִפְקַת מִנִּיהּ. וְעַל דְּנִשְׁמַתָּא קַדִּישָׁא נִפְקַת וְאַסְתַּלְקַת מִנִּיהּ, שְׂרִיא רוּחָא מְסַאָבָא עַל הַהוּא גּוּפָא וְאַסְתַּאב.

וְכַד נִשְׁמַתָּא אֶתְהַדְרַת לְגּוּפָא, אֶתְעֵבֵר הַהוּא זוּהֶמָא. וְהָא אֶתְמַר דִּידוּי דְּבַר נֶשׁ זוּהֶמָא דְּמְסַאָבוֹ אֶשְׁתַּאֵר בְּהוּ. וְעַל דָּא לָא יַעֲבֵר יְדוּי עַל עֵינוּי, בְּגִין דְּהַהוּא רוּחַ מְסַאָבָא שְׂרִיא עֲלוּי, עַד דְּנִטִּיל לוֹן. וְכַד נִטִּיל יְדוּי כְּדָקָא חֲזִי, כְּדִין אֶתְקַדֵּשׁ וְאַקְרִי קְדוּשׁ.

וְהִיד בְּעִי לְאַתְקַדֵּשׁ. בְּעִי חַד כְּלִי לְתַתָּא וְחַד כְּלִי מְלַעֲיָלָא, בְּגִין דִּיתְקַדֵּשׁ מֵהַהוּא דְלַעֲיָלָא. וְהַהוּא דְלַתַּתָּא דִּיתִיב בְּזוּהֶמָא דְּמְסַאָבוֹ בִּיהּ. וְדָא כְּלִי לְקַבְלָא מְסַאָבוֹ, וְדָא לְאַתְקַדֵּשׁ מִנִּיהּ, דָּא בְּרוּדִי וְדָא אַרוּר. וְלָא בְּעֵינִין אֵינוֹן מִיִּין דְּזוּהֶמָא לְאוּשְׁדָא לוֹן בְּבֵיתָא, דְּלָא יְקַרֵּב בְּהוּ בַר נֶשׁ. דְּהָא בְּהוּ מִתְכַּנְשֵׁי סְטָרָא דְלַהוֹן, יְכִיל לְקַבְלָא נְזָקָא מֵאֵינוֹן מִיִּין מְסַאָבוֹן.

וְעַד דִּיתְעֵבֵר זוּהֶמָא מִן יְדוּי לָא יְבַרְדֵּי, וְאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כְּדִּ, בַר נֶשׁ עַד לָא יְקַדֵּשׁ יְדוּי בְּצַפְרָא, אַקְרִי טְמָא. כִּיִּין דְּאַתְקַדֵּשׁ אַקְרִי טְהוֹר. וּבְגִין כְּדִּ לָא יְטוּל אֶלְפָא מִן יְדָא דְּאַדְכֵי בְּקַדְמִיתָא. דְּכַתִּיב, (במדבר יט) וְהִזָּה הַטְּהוֹר עַל הַטְּמָא. דָּא אַקְרִי טְהוֹר, וְדָא אַקְרִי טְמָא.

בְּגִין כְּדִּ חַד כְּלִי לְעֵילָא וְחַד כְּלִי לְתַתָּא, דָּא קַדִּישָׁא וְדָא מְסַאָבָא. וּמֵאֵינוֹן מִיִּין אֶסִיר לְמַעַבְדַּ בְּהוּ מִיִּדֵי, אֶלְפָא בְּעִי לְאוּשְׁדָא לוֹן בְּאַתֵּר דְּבְנֵי נֶשׁא לָא עֲבָרִין עֲלֵיהוּ, וְלָא יְבִית לוֹן בְּבֵיתָא. דְּהָא כִּיִּין דְּאַתּוּשְׁדָן בְּאַרְעָא, רוּחָא מְסַאָבָא אֶשְׁתַּכַּח תַּמָּן וְיְכִיל לְנִזְקָא. וְאִי חֶפֶר לוֹן מְדָרוֹן תַּחוּת אַרְעָא דְלָא יִתְחַזוֹן שְׁפִיר.

וְלָא יְהִיב לוֹן לְנֶשִׁי חֶרְשָׁא דִּיכְלוֹן לְאַבְאָשָׁא בְּהוּ לְבְנֵי נֶשׁא. בְּגִין דְּאֵינוֹן מִיִּין דְּאַתְלִטְיִין, וְקוּדִישָׁא בְּרִידִי הוּא בְּעִי לְדַכָּאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל וּלְמַהוּי קַדִּישִׁין. דְּכַתִּיב, (יחזקאל לו) וְזָרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמָאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֶטְהַר אֶתְכֶם:

וְיִקְחָהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מִים. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאַמַּר, (תהלים יט) תוֹרַת יְיָ תַמְיִמָּה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ (מאן דְּבִטִּיל מִיִּלֵי דְּאוּרִייתָא כְּאִילוֹ חֶרִיב עֵלְמָא

שלים). כִּמָּה אֵיט לֹו לְבַנֵּי נָשָׂא לְאַשְׁתֵּדֶלָּא בְּאוּרֵיִתָּא, דְּכָל מָאן דְּאַשְׁתֵּדֶל בְּאוּרֵיִתָּא לְהוּי לִיה חַיִּים בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי, וְזָכִי בְּתַרִּין עֲלָמִין. וְאַפִּילוּ מָאן דְּאַשְׁתֵּדֶל בְּאוּרֵיִתָּא וְלֹא יִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְשִׁמָּה כְּדָקָא יָאוּת, זָכִי לְאַגְר טב בְּעֵלְמָא דִּין, וְלֹא דִּינִין לִיה בְּהַהוּא עֲלָמָא.

דף קפה ע"א

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בִּימִינָה בְּשִׁמְאֵלָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד. אַרְךָ יָמִים בְּהַהוּא דְאַשְׁתֵּדֶל בְּאוּרֵיִתָּא לְשִׁמָּה, דְּאֵיט לִיה אַרְךָ יָמִים בְּהַהוּא עֲלָמָא דְבִיָּה אוּרְכָא דִּיּוֹמִין. וְאַיְנוּן יוֹמִין אִיְנוּן יוֹמִין וְדַאי, תַּמָּן אִיהוּ רְחֻצָּנוּ דְּקְדוּשָׂא דְלַעִילָא דְאַתְרַחִיץ בְּר נָש בְּהַאי עֲלָמָא לְאַשְׁתֵּדֶלָּא בְּאוּרֵיִתָּא, לְאַתְתֵּקְפָא בְּהַהוּא עֲלָמָא (דף קפה ע"א) בְּשִׁמְאֵלָה עוֹשֶׂר וְכָבוֹד, אַגְר טב וְשִׁלוּה אֵיט לִיה בְּהַאי עֲלָמָא.

וְכָל מָאן דְּיִשְׁתַּדֵּל בְּאוּרֵיִתָּא לְשִׁמָּה, כְּד נָפִיק מֵהַאי עֲלָמָא, אוּרֵיִתָּא אֲזֵלָא קַמִּיה וְאַכְרַזַּת קַמִּיה וְאַגִּינַת עֲלִיה, דְּלֹא יְקָרְבוּן בְּהַדִּיה מְאַרִיְהוּן דְּדִינָא. כְּד שְׂכִיב גּוּפָא בְּקַבְרָא, הִיא נְטֻרַת לִיה. כְּד נִשְׁמַתָּא אֲזֵלָא לְאַסְתֵּלְקָא לְמִיתַב לְאַתְרָה, אִיהִי אֲזֵלָא קַמִּיה דְּהַהִיא נִשְׁמַתָּא. וְכִמָּה תַרְעִין אֲתַבְרוּ מִקַּמָּה דְּאוּרֵיִתָּא עַד דְּעֵאלַת לְדוּכְתָהּ. וְקִיִּימָא עֲלִיה דְּבַר נָש עַד דְּיַתְעַר בּוֹזְמָנָא דִּיקוּמוּן מִתִּיָּא דְעֲלָמָא, וְאַיְהִי מִלְפָּא סְנִיגוּרָא עֲלִיה.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ו) בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֲתָךְ בְּשַׁכְּבְךָ תִּשְׁמַר עֲלִיךָ וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחְךָ. בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֲתָךְ, כְּמָה דְאַתְמַר. בְּשַׁכְּבְךָ תִּשְׁמַר עֲלִיךָ, בְּשַׁעֲתָא דְשְׂכִיב גּוּפָא בְּקַבְרָא, דְּהָא כְּדִין בְּהַהוּא זְמָנָא אֲתָדוּן גּוּפָא בְּקַבְרָא וְכְדִין אוּרֵיִתָּא אֲגִינַת עֲלִיה. וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחְךָ כְּמָה דְאַתְמַר בּוֹזְמָנָא דִּיַתְעָרוּן מִתִּי עֲלָמָא מִן עַפְרָא. הִיא תִּשְׁיַחְךָ לְמַהוּי סְנִיגוּרָא עֲלִיךָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הִיא תִּשְׁיַחְךָ. מֵאִי הִיא תִּשְׁיַחְךָ. בְּגִין דְּאַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא יְקוּמוּן מֵעַפְרָא, אוּרֵיִתָּא לֹא יִתְנַשֵּׂי מִנְהוּן. דְּהָא כְּדִין יִנְדַעוּן כָּל הַהִיא אוּרֵיִתָּא דְשְׂבָקוּ כְּד אֲסַתְלָּקוּ מֵהַאי עֲלָמָא, הַהִיא אוּרֵיִתָּא נְטִירָא מֵהַהוּא זְמָנָא וְתִיעוּל בְּמַעֲיָהוּ כְּמִלְקָדְמִין וְאַיְהִי תַמְלַל בְּמַעֲיָהוּ.

וְכָל מַלְיָן מִתְתַקְנָן יִתִּיר מִכְּמָה דְּהוּוּ בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא כָּל אִיְנוּן מַלְיָן דְּאִיהוּ לֹא יָכִיל לְאַדְבָּקָא לוֹ כְּדָקָא יָאוּת וְאַיְהוּ אֲשְׁתֵּדֶל בְּהוּ וְלֹא אֲתַדְבֵּק בְּהוּ. כְּלָהוּ עֲאֲלִין בְּמַעוּי מִתְתַקְנָן, וְאוּרֵיִתָּא תַמְלַל בִּיה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחְךָ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּגוֹנוּנָא דָּא כָּל מָאן דְּאַשְׁתֵּדֶל בְּאוּרֵיִתָּא בְּהַאי עֲלָמָא, זָכִי לְאַשְׁתֵּדֶלָּא בָּהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי וְהָא אֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, הַהוּא בְּר נָש דְּלֹא זָכִי לְאַשְׁתֵּדֶלָּא בְּהַאי עֲלָמָא בְּאוּרֵיִתָּא, וְאַיְהוּ אֲזִיל בְּחִשׁוּכָא, כְּד נָפִיק מֵהַאי עֲלָמָא, נְטִלִין לִיה וְעֲאֲלִין לִיה לְגִיְהֵס, אֲתַר תַּתְּאָה דְּלֹא יְהָא מְרַחַס עֲלִיה, דְּאַקְרִי בּוֹר שְׂאוֹן טִיט הִינוּ. כְּמָה דְאַתְ

אָמַר, (תהלים מ) וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מְטִיט הַיָּוֹן וַיִּקֶּם עַל סִלַּע רִגְלֵי כּוֹנֵן אֲשׁוּרֵי.

וּבְגִין כֶּדֶּךָ הָהוּא דְלָא אֲשַׁתְּדַּל בְּאוּרֵייתָא בְּהַאי עֲלֵמָא וְאַתְּטַנֵּף בְּטַנוּפֵי עֲלֵמָא, מַה כְּתִיב וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלִיכּוּ אֹתָהּ הַבּוֹרָה. דָּא הוּא גִיְהֵנְס, אֲתֵר דְּדִיִּינִין לְהוּ לְאִינוּן דְּלָא אֲשַׁתְּדַּלוּ בְּאוּרֵייתָא. וְהַבּוֹר רַק, כְּמָה דְּאִיהוּ הָהּ רַק. מַאי טַעמָא בְּגִין דְּלָא הָהּ בִּיהּ מִים.

וְתָא חֲזִי, כְּמָה הוּא עוֹנֵשָׁא דְּאוּרֵייתָא, דְּהָא לָא אֲתַגְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא קְדִישָׁא, אֶלָּא בְּגִין דְּאַסְתְּלְקוּ מֵאוּרֵייתָא, וְאַשְׁתְּבְּקוּ מִינָהּ. הַדָּא הוּא דְּכְתִיב, (ירמיה ט) מִי הָאִישׁ הֶחְכֵם וַיִּבֹן אֶת זֹאת וְגוֹ' עַל מַה אֲבַדְהָ הָאָרֶץ וְגוֹ'. וַיֹּאמֶר יְיָ עַל עֲזָבִם אֶת תּוֹרְתֵי וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, מִהֲכָא, (ישעיה ה) לָכֵן גָּלָה עִמִּי מִבְּלִי דַעַת.

בְּגִין כֶּדֶּךָ כְּלָא קְיִימָא עַל קְיִוְמָא דְּאוּרֵייתָא, וְעֲלֵמָא לָא אֲתַקְיִים בְּקְיִוְמִיהָ אֶלָּא בְּאוּרֵייתָא, דְּאִיהוּ קְיִוְמָא דְּעֲלֵמִין עֵילָא וְתַתָּא דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי:

וַיִּקְחָהּ וַיִּשְׁלִיכּוּ אֹתָהּ הַבּוֹרָה, רַמְזוּ עַל דְּאַרְמִיאוּ לִיהּ לְגוּ מְצָרָאֵי אֲתֵר דְּלָא אֲשַׁתְּפַח רָזָא דְּמַהִימְנוּתָא כְּלָל. רַבִּי יֶצְחָק אָמַר, אִי נְחָשִׁין וְעַקְרָבִין הוּוּ בִּיהּ, אֲמַאי כְּתִיב בְּרָאוּבֵן לְמַעַן הַצִּיל אֹתָהּ מִיַּדָּם לְהַשִּׁיבּוּ אֶל אָבִיו. וְכִי לָא חֲיִישׁ רָאוּבֵן לְהַאי. דְּהָא אִינוּן נְחָשִׁין וְעַקְרָבִין יִנְזְקוּן לִיהּ, וְאִידָּא אָמַר לְהַשִּׁיבּוּ אֶל אָבִיו, וְכְתִיב לְמַעַן הַצִּיל אֹתָהּ.

דף קפה ע"ב

אֶלָּא חֲמָא רָאוּבֵן דְּנִזְקָא אֲשַׁתְּפַח בִּידֵיהּ דְּאַחוּי, בְּגִין דְּיַדְעַ כְּמָה שְׁנָאִין לִיהּ וְרַעוּתָא דְּלַהוּן לְקַטְלָא לִיהּ. אָמַר רָאוּבֵן, טַב לְמַנְפֵּל לִיהּ לְגוּ גּוּבָא דְּנְחָשִׁין וְעַקְרָבִין, וְלֹא יִתְמַסֵּר בִּידָא דְּשְׁנָאוּי דְּלָא מְרַחֲמִי עֲלֵיהּ. מְכָאן אָמְרוּ יִפִּיל בַּר נֶשׁ גְּרַמְיָה לְאַשָּׂא אוּ לְגוּבָא דְּנְחָשִׁין וְעַקְרָבִין, וְלֹא יִתְמַסֵּר בִּידָא דְּשְׁנָאוּי (דזעירין אינון דיכלי דף קפה ע"ב) לאשתזבא. ובגין כך אמר למען הציל אותן (מידם).

בְּגִין דְּהֲכָא אֲתֵר דְּנְחָשִׁים וְעַקְרָבִים. אִי אִיהוּ צְדִיקָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִרְחִישׁ לִיהּ נִיסָא. וְלְזַמְנִין דְּזָכוּ דְּאַבְהֹן מְסִייעִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ וַיִּשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ. אֲבָל כִּיּוֹן דְּיִתְמַסֵּר בִּידָא דְּשְׁנָאוּי, זְעִירִין אִינוּן דְּיִכְלִין לְאַשְׁתְּזָבָא.

וּבְגִין כֶּדֶּךָ אָמַר, לְמַעַן הַצִּיל אֹתָהּ מִיַּדָּם. מִיַּדָּם דְּיִיקָא, וְלֹא כְּתִיב לְמַעַן הַצִּיל אֹתָהּ וְתוּ לָא. אֶלָּא אָמַר רָאוּבֵן, יִשְׁתְּזִיב מִן יְדֵיהּ, וְאִי יָמוּת בְּגוּבָא יָמוּת. וּבְגִין כֶּדֶּךָ כְּתִיב וַיִּשְׁמַע רָאוּבֵן וַיִּצִּילֶהָ מִיַּדָּם.

תָּא חֲזִי, כְּמָה חֲסִידוּתִיהָ דְרַאוּבִין, דְּבִגִין דִּידַע דְּשִׁמְעוֹן וְלוֹי שׁוֹתְפוּתָא וְחֲכִימוּתָא וְחֲבָרוּתָא דְלֵהוּן, קִשְׁיָא אִינְוּן. דְּכַד אֶתְחַבְּרוּ בְּשָׁכְס, קִטְלוּ כָּל דְּכוּרָא (ס"א ל"ג וְהָא דְקִטְלוּ כָּל דְּכוּרָא) לָא דִי לוֹן. אֶלָּא דְנִטְלִין נְשִׁין וְטַף וְכִסְפָּא וְדַהֲבָא וְכָל בְּעִירֵי וְכָל מְאֵנֵי דִיקָר וְכָל מָאן דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּקֶרְתָּא. וְלֵא דִי כָּל דָּא, אֶלָּא דְאֶפִּילוּ כָּל מָה דְּבַחְקָא נְטָלוּ. דְּכִתִּיב, (בְּרַאשִׁית ל"ה) וְאֵת אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֵת אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה לְקַחוּ.

אָמַר, וּמָה קֶרְתָּא רַבְתָּא כִּי הָאֵי לָא אֶשְׁתַּזִּיב מִנְהוֹן, אֶלְמָלָא רַבִּיא דָּא יְפוּל בִּידֵיהוּ, לָא יִשְׁאַרוֹן מִנִּיהָ אוּמְצָא בְּעֶלְמָא. וְעַל דָּא אָמַר, טַב לְאֶשְׁתַּזְבָּא מִנִּיהוּ דְלָא יִשְׁאַרוֹן מִנִּיהָ אֶשְׁתַּאֲרוּתָא בְּעֶלְמָא, וְלָא יַחְמִי אַבָּא מִנִּיהָ כְּלוּם לְעֶלְמִין.

וְהִכָּא אֵי יָמוּת, לָא יִכְלִין לִיהָ וְיִשְׁתַּאֲרַר כָּל גּוֹפִיָּה שְׁלִים, וְאֶתִּיב לִיהָ לְאַבָּא שְׁלִים. וְעַל דָּא לְמַעַן הֲצִיל אוֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוּ אֶל אָבִיו, אָף עַל גַּב דִּימוּת הֶתֶם. וּבִגִין כֶּד אָמַר הֵילָד אִינְוּוּ. וְלָא אָמַר אִינְוּוּ חֵי, אֶלָּא אָמַר אִינְוּוּ, אֶפִּילוּ מֵת.

תָּא חֲזִי, מָאֵי דְעֵבַד, דְּאִיהוּ בְּחֲכָמְתָּא הָוָה שְׁתִּיף גְרַמִּיָּה בְּהַדִּיָּהוּ, דְּכִתִּיב לָא נִכְנְוּ נֶפֶשׁ, וְלָא כְּתִיב לָא תִכּוּהוּ. וְאִיהוּ לָא הָוָה תַּמָּן כֶּד אֲזַדְבִּין יוֹסֵף, דְּהָא כְּלָהוּ מְשֻׁמְשֵׁי לְאַבוּהוֹן כָּל חַד וְחַד יוֹמָא חַד. וְהָוָה יוֹמָא דְרַאוּבִין הָוָה. וְעַל דָּא בְּעָא דְבַהֲהוּא יוֹמָא דְהָוָה שְׁמוּשָׁא דִילִיָּה לָא יִתְאַבִּיד יוֹסֵף. וּבִגִין כֶּד כְּתִיב וַיֵּשֶׁב רַאוּבֵן אֶל הַבּוֹר וְהָנָה אֵין יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. וְהָנָה אֵין יוֹסֵף דִּיִּיקָא. אֶפִּילוּ (חֵי אִו) מִיָּת, מִיָּד וַיֵּשֶׁב אֶל אַחִיו וַיֹּאמֶר הֵילָד אִינְוּוּ.

וְאֶפִּילוּ רַאוּבִין לָא יָדַע מִהֲהוּא זְבִינָא דִּיִּוֹסֵף, וְהָא אוּקְמוּהָ דְאֶשְׁתַּתִּיף בְּהוּ שְׁכִינְתָּא, וְעַל דָּא לָא יָדַע רַאוּבִין מִהֲהוּא זְבִינָא דִּיִּוֹסֵף וְלָא אֶתְגַּלְיָא לִיהָ עַד הָהוּא זְמַנָּא דְאֶתְגַּלְיָא יוֹסֵף לְאַחוּהָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה גְרַיִם לִיהָ לְרַאוּבִין בְּגִין דְּאִיהוּ אֶשְׁתַּדַּל לְאַחֲיָא לִיהָ לִיִּוֹסֵף, מָה כְּתִיב, (דְּבָרִים ג') יַחֲיֵי רַאוּבֵן וְאֵל יָמוּת וְגוֹ'. דְּהָא בְּגִין דָּא, אָף עַל גַּב דִּידַע דְּאֶשְׁתַּקִּיל בְּכִירוּתִיהָ מִנִּיהָ וְאֶתִּיהִיב לִיִּוֹסֵף, אֶשְׁתַּדַּל לְאַחֲיָא לִיהָ, וְצִלִּי מִשָּׁה וְאָמַר יַחֲיֵי רַאוּבֵן וְאֵל יָמוּת, וְאֶתְקַיִים בְּעֶלְמָא דִין וְאֶתְקַיִים בְּעֶלְמָא דְאֶתִּי. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דָּא, וּבִגִין דְּעֵבַד תְּשׁוּבָה מִהֲהוּא עוּבָדָא. דְּכָל מָאן דְּעֵבִיד תְּשׁוּבָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַיִים לִיהָ בְּעֶלְמָא דִין וּבְעֶלְמָא דְאֶתִּי.

תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב, וַיִּקְחוּ אֶת כְּתָנֶת יוֹסֵף וְגוֹ', הָא אוּקְמוּהָ דְּבִגִין דְּדָמָא דְשַׁעִיר דְּמִנָּא לְדָמָא דְּבַר נֶשׁ. אֶבֶל תָּא חֲזִי, אָף עַל גַּב דְּמִלָּה אֶתִּנָּא כְּדָקָא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקִיָּא אֶפִּילוּ כְּחוּט הַשְּׁעֵרָה.

יַעֲקֹב עֵבֵד עוּבָדָא כְּדָקָא גְאוּת. בְּמָאֵי, בְּגִין דְּאֶקְרִיב לְגַבּוּי אָבוּי שַׁעִיר, דְּאִיהוּ סְטָרָא דְּדִינָא קִשְׁיָא. וְעַם כָּל דָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶקְרִיב שַׁעִיר וְאֶכְפִּישׁ לִיהָ לְאַבוּי דְּאִיהוּ סְטָרָא דִילִיָּה, אֶתְעַנֵּשׁ בְּהָאֵי שַׁעִיר אַחֲרָא, דְּאֶקְרִיבוּ לִיהָ

דף קפו ע"א

בְּאִיהוּ כְּתִיב, (בראשית כז) וְאֵת עוֹרוֹת גְּדֵי הָעֵזִים הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חִלְקַת צְוֹאֲרָיו, בְּגִין כֶּךָ וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַכְּתָנֹת בַּדָּם, אֶקְרִיבוּ לִיהַ כְּתוֹנֹתָא לְאַכְחָשָׁא לִיהַ, וְכֹלָא דָּא לְקַבֵּל דָּא, אִיהוּ גְרִים דְּכְתִיב וַיִּחְרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה עַד מְאֹד, בְּגִין כֶּךָ גְרָמוּ לִיהַ דְּחֲרַד חֲרָדָה בְּהַהוּא זְמַנָּא דְּכְתִיב הִכָּר נָא הַכְּתָנֹת בְּנֶדֶךָ הִיא אִם לֹא. (דף קפו ע"א)

רַבִּי חִזְיָא אָמַר, בֵּיהַ כְּתִיב, (בראשית כז) הַאֲתָה זֶה בְּנִי עֲשׂוּ אִם לֹא. לִיהַ כְּתִיב, הַכְּתָנֹת בְּנֶדֶךָ הִיא אִם לֹא. וּבְגִין כֶּךָ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק בְּהוּ בְּצַדִּיקָא בְּכָל מַה דְּאִינוּן עֲבָדִין.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, (נ"א אמרו רבי אבא) כִּינּוּן דְּחֲמוּ כְּלָהוּ שְׁבִטִין הַהוּא צַעֲרָא דְּאַבוּהוּן, אֲתִנְחֲמוּ וְנִדְאִי, וַיְהִיבוּ גְרַמְיָהוּ עֲלֵיהַ דְּיוֹסָף, דְּיִפְדּוּן לִיהַ אֲלִמְלָא יִשְׁכַּחוּן לִיהַ. כִּינּוּן דְּחֲמוּ דְּלֹא יִכִּלוּ, אֲהַדְרוּ לְגַבִּיהַ דִּיהוּדָה וְאַעֲבְרוּ לִיהַ מַעֲלִיָּהוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ הָוָה מְלָכָא עֲלֵיָּהוּ. (וכדין ס"א וכיון ד) אַעֲבְרוּהוּ מַעֲלִיָּהוּ, מַה כְּתִיב, וַיְהִי בַעַת הַהִיא וַיֵּרַד יְהוּדָה וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים יח) וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם יְיָ וְעָלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ בְּרֹד וְגַחְלֵי אֵשׁ. תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, אֲתִקִּין לִיהַ שְׁבַעָה סְמָכִין עַל מַה דְּקִיָּמָא, וְכִלְהוּ סְמָכִין קִיָּמִי בְּחַד סְמָכָא יַחֲדָא, וְהָא אוּקְמוּהַ. דְּכְתִיב, (משלי ט) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתְהַ בֵּיתָה חֲצַבָה עֲמוּדֵיהַ שְׁבַעָה. וְאַלִּין כְּלָהוּ אִינוּן קִיָּמִי בְּחַד דְּרָגָא מְנִיָּהוּ דְּאַקְרִי (משלי י) צַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם.

וְעֲלֵמָא כִּד אֲתַבְרִי, מִהַהוּא אֲתַר אֲתַבְרִי. דְּאִיהוּ שְׁכֹלָא דְּעֲלֵמָא, וְתַקוּנוֹי. דְּאִיהוּ חַד נִקּוּדָה דְּעֲלֵמָא, וְאַמְצָעִיתָא דְּכֹלָא. וּמֵאֵן אִיהוּ, צִיּוֹן. דְּכְתִיב, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְאַסָּף אֵל אֱלֹהִים יְיָ דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזָרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. וּמֵאֵן אֲתַר, מְצִיּוֹן, דְּכְתִיב מְצִיּוֹן מְכֹלֵל יוֹפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. מִהַהוּא אֲתַר דְּאִיהוּ סְטָרָא דְּשְׁכֹלָא דְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא כְּדָקָא יֵאוּת (והשתא ע"י קמא א כי שם מקומו) יִשְׂרָאֵל אֲתַתְקֹפוּ בֵּיהַ בְּרוּזֵי דְּפִקוּדֵי דְּאוּרִייתָא בְּגִין דְּכָל יוּמָא וְיוּמָא אֲתַתְקֹף בְּרַ נֶשׁ בְּצִיצִית דְּאֲתַעֲטָף בֵּיהַ). וְצִיּוֹן תִּתְקִיפוּ וְנִקּוּדָה דְּכָל עֲלֵמָא, וּמִהַהוּא אֲתַר אֲשַׁתְּכַלֵּל כָּל עֲלֵמָא וְאֲתַעֲבִיד, וּמַגְוִיָּה כָּל עֲלֵמָא אֲתַזֵּן.

וְתָא חֲזִי, וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם יְיָ וְעָלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ וְגו', כִּינּוּן דְּאָמַר וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם יְיָ, אֲמָאִי כְּתִיב וְעָלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ. הָא (ס"א אלא) הִכָּא רָזָא דְּמַהִימְנוּתָא, (ועל מה ס"א עלמא) דְּאֲמִינָא דְּצִיּוֹן אִיהוּ שְׁכֹלָא וְשְׁפִירוּ דְּעֲלֵמָא, וְעֲלֵמָא מְנִיָּה אֲתַזֵּן. בְּגִין דְּתַרְוֵי דְּרָגִין אִינוּן וְאִינוּן חַד, אִינוּן צִיּוֹן וְיְרוּשָׁלַם. דָּא דִּינָא וְדָא רַחֲמֵי, וְתַרְוֵיָּהוּ חַד, מִהַכָּא דִּינָא וּמִהַכָּא רַחֲמֵי.

מעילא לעילא נפקא קול דאשתמע, לבתר דההוא קול נפקא ואשתמע
נפקי דינין וארחי דינא, ורחמי נפקין ומתפרשן מתמן. וירעם בשמים יי,
דא בי דינא ברחמי. ועליון, אף על גב דלא אשתפח ולא אתיידע, פיון
דההוא קול נפיק כדן אשתפח פלא, דינא ורחמי. הדא הוא דכתיב ועליון
יתן קולו, פיון דיתן קולו, כדן ברד וגחלי אש, מיא ואשא.

תא חזי, בשעתא דאתיליד יהודה מה כתיב, (בראשית כט) ותעמד מלדת, בגין
דדא הוא יסודא רביעאה מאינון ארבע דאינון רתיכא עלאה, סמכא חד
מאינון ארבע סמכין. מה כתיב ביה, ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת
אחיו, דהנה מלכא עליהו. מאי טעמא, בגין דיוסף נחתו ליה למצרים
כדקאמרו:

ויקרא שם יהודה בת איש פנעני. וכי פנעני הוה, אלא הא אוקמוה חבריאי.
ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, תלת בגין הוה ליה ליהודה, ולא
אשתארו מנייהו בר חד, ודא הוא שלה.

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא הוה אזלי בארחה. אמר רבי יוסי לרבי
אלעזר, אמאי כתיב בבנוי דיהודה, בקדמאה ויקרא את שמו ער, ובתרין
אחרנין כתיב ויקרא את שמו אונן, ותיקרא את שמו שלה.

אמר ליה תא חזי, האי פרשתא רזא עלאה איהו, וכלא איהו כדקא חזי.
וירד יהודה מאת אחיו, דהא אתכסיא סיהרא, ונחתת מדרגא דתקנא לגו
דרגא אחרא, דאתחבר ביה חויה, כמה דאת אמר ויט עד איש עדלמי
ושמו חירה.

דף קפו ע"ב

ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, ואיהו רע, וכלא חד, דאתיא מסטרא
דיצר הרע. ובגין כך כתיב ויקרא את שמו, ולא כתיב ויקרא שמו. (דף קפו
ע"ב) בינעקב כתיב ויקרא שמו, דקודשא בריהו הוא קרא ליה יעקב. והכא
את לאסגאה דרגא אחרא דזוהמא דמסאבא אתיליד, ודא הוא ער רע,
וכלא חד.

לבתר לא אתבסס אתרא, עד דאתא שלה דהוה עקרא דכלהו. מה כתיב
ויהי ער בכר יהודה רע בעיני יי, כתיב הכא רע, וכתיב התם (בראשית) כי
יצר לב האדם רע מנעוריו, רע דאושיד דמין, אושיד זרעא על ארעא. ובגין
כך וימיתהו יי. מה כתיב בתריה, ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך
וגוי:

ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך וגוי. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה
מא) העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש יקרא בשמי ויבא סגנים כמו חמר
וכמו יוצר ירמס טיט. תא חזי, כמה אינון בני נשא טפשין דלא ידעין ולא

מִסְתַּכְּלִין לְמַנְדַּע אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהָא בְּלָהוּ נְיִימִין, דְּלֹא
מִתְעָרִי שְׂיִנְתָּא בְּחוּרֵיהוֹן.

תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לִיה לְבַר נֶשׁ, כְּגוֹנוֹנָא דְלַעֲיִלָּא. כְּלָא אִיהוּ
בְּחֻכְמָתָא. דְּלִית לֵךְ שְׂיִיפָא וְשְׂיִיפָא בְּבַר נֶשׁ דְּלֹא קִיִּימָא בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה.
דְּהָא כְּיִוֵּן דְּאִתְתַּקֵּן כָּל גּוּפָא בְּשְׂיִיפּוּי כְּדָקָא יָאוּת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲשֶׁתִּתְּפֵי (נ"א אֲתִתְּקֵי) בְּהִדְיָה, וְאֶעֱיֵל בֵּיה נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא. בְּגִין לְאֹלְפָא לִיה
לְבַר נֶשׁ לְמַהֲדֵי בְּאֲרַחוּי דְּאֹרְיִיתָא וּלְמִיטְר פְּקוּדוּי, בְּגִין דְּיִתְתַּקֵּן בְּר נֶשׁ
כְּדָקָא יָאוּת. (ס"א וּבְגִין דָּא בְּעוּד) (וּבְגִין ס"א וּבְעוּד) דְּאִית בֵּיה נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא
מְבַעֵי לִיה לְבַר נֶשׁ לְאִסְגָּאָה דְּיוֹקְנָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה בְּעֲלָמָא. וְרָזָא דָּא, דְּהָא
הֵהוּא נְהַר דְּנִגִיד וְנִפְיֵק לָא פְּסִיק וְנִפְיֵק לָא פְּסִיק וְנִפְיֵק לָא פְּסִיק וְנִפְיֵק לָא פְּסִיק
דְּלֹא יִפְסִיק נְהַרָא וּמְקוּרָא דְּלִיָּה בְּהַאי עֲלָמָא (גְּלִיוֹן נְה"ר רְמוֹ לְקִיִּימָא קְדִישָׁא
דְּחַתִּים בְּבִשְׂרִיָּה, דְּאִיהוּ דּוּגְמָא דְּהַהוּא נְה"ר רְזָא דְּצִדִּיק דְּאִתְחַבַּר בְּצִדִּיק כְּחֻדָּא לְעִילָא, בְּגִין כֵּךְ בְּעִי
בְר נֶשׁ לְתַתָּא לְאִתְחַבְרָא בְּאִתְתִּיָּה בְּקְדוּשָׁה בְּגִין דְּאִתְתַּקֵּי בֵּיה בְּהַהוּא עֲלָמָא). וְכָל זְמָנָא דְּבַר
נֶשׁ לָא יִצְלַח בְּהַאי עֲלָמָא (ס"א וְעַל דָּא מְבַעֵי לִיה לְבַר נֶשׁ דְּלֹא יִפְסִיק נְהַרָא וּמְקוּרָא דְּלִיָּה
בְּהַאי עֲלָמָא, וְאִי לָא) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲקַר לִיה וְנִטְע לִיה בְּכַמָּה זְמָנִין
כְּמִלְקָדְמִין.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, הַעִירוֹתִי מִצְּפוֹן וַיָּאֵת. הַעִירוֹתִי, דָּא אֲתַעְרוּתָא דְּזוּיִוְגָא
דְּבַר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא, דְּאִיהוּ אֲתַעְרוּתָא מְסֻטְרָא דְּצָפוֹן. וַיָּאֵת, דָּא הִיא
נֶשְׁמָתָא קְדִישָׁא דְּאִתְנִיא מְלַעֲיִלָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדְּר לָהּ מְלַעֲיִלָּא.
אֲתִיא בְּהַאי עֲלָמָא וְעָלֵת בְּגוּ בְּנִי נֶשְׁא כְּדָקָא מְרָן.

מִמְזַרְח שְׂמֶשׁ, דָּא אֲתַר דְּהַהוּא נְהַר דְּנִגִיד וְנִפְיֵק דְּמִתְמָן נְפִיק נֶשְׁמָתָא
וְאִתְנַהֲרֵת. וַיְבֹא סַגְנִים (כְּמוֹ חֲמַר) אֲלֵינוּ אֵינּוֹן חִילִין דְּעֲלָמָא דְּאִתְנִין בְּגִין
(ס"א בְּגוּ) הֵהוּא אֲתַעְרוּתָא דְּנֶשְׁמָתִין. כְּמוֹ חוּמְר, כְּגוֹנוֹנָא דְּאִתְעַר בְּר נֶשׁ
בְּגוּפָא.

דְּהָא בְּגִין דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד זְוּוּגִין וְאֶטִּיל נֶשְׁמָתִין בְּעֲלָמָא,
וְחִבְרוּתָא אֲשֶׁתִּכַּח לְעִילָא וְתַתָּא וּמְקוּרָא דְּכֻלָּא הוּא (ס"א יְהָא) בְּרוּךְ. וּבְגִין
כְּדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לִיה לְבַר נֶשׁ בְּגִין לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאֲרַחוּי, וְלָא
יִפְסִיק מְקוּרֵיהָ וּמְבּוּעָא דְּלִיָּה לְעֲלָמִין.

וְכָל מָאן דְּפְסִיק מְקוּרֵיהָ, (מִתְתָּא וּמִיבֶשׁ לִיה כְּבִיכּוּל כְּאֵלוֹ גְרִים לִיה לְאִתְפַּסְקָא לְעִילָא,
כְּדִין (אִיּוּב יֵד) אֵזְלוּ מִים מְנִי יָם וְנַהֲר יַחֲרַב וּיְבֶשׁ, הוּאִיל וּבַר נֶשׁ אֲתַקֵּס לְתַתָּא כְּדוּגְמָא דְּלַעֲיִלָּא, מָאן
דְּמְקוּרֵיהָ יִמֵּשׁ מְלַמְעַבַּד פִּירִין, כְּגוֹן דִּין דְּלֹא בְּעָא לְמִיתַב אִיתְתָּא, אוֹ נְסִיב לָהּ דְּאִשְׁתַּדַּל וְלֹא יִכִּיל,
אֵלוֹ דְּתִרִין הַפְּכִין אֵינּוֹן דָּא מְדָא, (אוֹ ס"א הַהוּא) דִּימֵשׁ מְלַמְעַבַּד פִּירִין, לִית לִיה תְּקִנָּה לְעוֹלָם.
(קַהֲלַת א) מְעוּוֹת לֹא יִכּוּל לְתַקּוּן, בְּגִין דְּלֹא בְּעָא לְמִיִּסַּב אִיתְתָּא וְלֹאֲשֶׁתַּדְּלָא בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה, וְהַהוּא
דְּאִשְׁתַּדַּל וְנִסְבֵּי אִיתְתָּא וְלֹא יִכִּיל, דָּא מִתְתַּקֵּן בְּפִרְיָקִיָּה דְּקָרִיב לִיה דְּהוּא אַחוּי, וְהַהוּא דְּמִית בְּלֹא
בִּינִין) כְּדֵי נְפִיק מִהַאי עֲלָמָא הֵהוּא בְּר נֶשׁ לָא עָאֵל בְּפִרְגוּדָא וְלֹא נְטִיל חוּלְק
בְּהַהוּא עֲלָמָא (וּנְשַׁמְתִּיָּה לֹא אֲתַכְלִילַת בְּאִתְרֵי דְּכָל נֶשְׁמָתִין אֲתַכְלִילוּ, וְאִתְגַּזַּר דִּיּוֹקְנִיָּה מִתְמָן.
הַדָּא הוּא דְּכִתִּיב, (וַיִּקְרָא כַב) וְנִכְרַתְהָ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי, הוּאִיל וְכִדִּין הוּא, בְּרָא לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא פְּרִיק (דָּף קַפּוּ ע"א) דִּיפְרוּק לִיה מִיֵּדָא דְּמַחְבְּלִין, וְדָא אַחוּי דְּקָרִיב לִיה שְׁנַאמֵר (דְּבִרִים כַּה) כִּי
יִשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וְגו'. וְכִתִּיב בָּא אֵל אֶשֶׁת אַחִיךָ וּיְבִס אֹתָהּ וְגו'. בְּגִין דְּנֶשְׁמָתִיָּה לֹא עָאֵלֵת קְמִיָּה
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֹא הִיא קִימָא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא זָכָה לְאִנְהָרָא בְּהַאי עֲלָמָא בְּהַהוּא גּוּפָא. מָאן דְּלֹא
זָכָה בְּהַאי אֲתַר, יַהֲדֵי לְאִתְרֵי אַחֲרָא וּיִזְכִּי בֵּיה. כְּגוֹנוֹנָא דָּא אַעָא דְּדִלִיק וְנַהוּרָא לֹא סִלִיק יִבְטָשׁוֹן לִיה

ויסלק נהורא ביה וינהיר. אעא הוא אדם דכתיב (שם כ) כי האדם עץ השדה. רצונו לומר בר נש כד איהו בהאי עלמא ואזל ותאיב ואכיל ושתי ואזדווג באיתתא ולא זכי לבנין. דא הוא אעא דדליק ונהורא לא סליק, כלומר נשמתיח לא זכאת בההוא גופא לאתנהרא אלא איהי בחשוכא).

תא חזי, כתיב, (ישעיה מה) לא תהו בראיה לשבת יצרה, דקודשא בריה הוא בגין דא עבד ליה לבר נש כדקא יאות כדאמרן. וקודשא בריה הוא עבד טיבו עם עלמא. תא חזי, מה כתיב, (בראשית כה) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, רזא דנשמתיח אתת לאתתקנא כמלקדמין.

תא חזי, ההוא גופא מה כתיב, (ישעיה נג) ויי חפץ דכאו החלי אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ יי בידו יצלח. ויי חפץ דכאו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי חפץ בגין דיתדכי. אם תשים אשם, אם ישים אשם מפעי ליה, מאי אם תשים. אלא לנשמתיח אהדר מלה. אי ההיא נשמתיח בעיא לאתתקנא כדקא יאות, יראה זרע. בגין דההיא נשמתיח אזלת ושטת ואיהי זמינא לאעלא בההוא זרע דאתעסק בה בר נש בפריה ורביה, וכדין יאריך ימים. וחפץ יי דא אורייתא בידיה אצלח.

תא חזי, אף על גב דבר נש אשתדל באורייתא יממא וליליא, ומקוריה ומבועיה קיימא ביה למגנא, לית ליה אתר לאעלא לפרגודא. והא אתמר דבירא דמיא אי ההוא מקורא ומבועא לא עאל ביה, לאו איהו באר, דבירא ומקורא, כחדא אינון, ורזא חדא איהו, ואוקימנא.

כתיב, (תהלים קכז) שוא לכם משפמי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים פן יתן לידידו שנה. תא חזי, כמה חביבין אינון מלי דאורייתא. דכל מלה ומלה דאורייתא אית ביה רזין עלאין קדישין. והא אתמר דכד יהב קודשא בריה הוא אורייתא לישראל, כל גניזין עלאין קדישין פלהו יהב להו (וכלהו) באורייתא, וכלהו אתיהיבו להו לישראל בשעתא דקבילו אורייתא בסיני.

תא חזי, שוא לכם משפמי קום, אליו אינון יחידים דאשתפחו, דלאו אינון דכר ונוקבא כדקא יאות, ואקדמו בצפרא לעבידתיהו. כמה דאת אמר, (קהלת ד) יש אחד ואין שני וגו' ואין קץ לכל עמלו. מאחרי שבת. מאחרין נייחא, כמה דאת אמר, כי בו שבת. בגין דאתתא לגבי בר נש איהי נייחא לגביה ודאי.

אוכלי לחם העצבים, מאי לחם העצבים. דכד בר נש אית ליה בנין, ההוא נהמא דאכיל, אכיל ליה בחדוה וברעותא דלבא. וההוא דלית ליה בנין, ההוא נהמא דאכיל איהו נהמא דעציבו. ואליו אינון אוכלי לחם העצבים ודאי.

פן יתן לידידו שנה, מאי יתן לידידו, דא הוא דמקוריה מברך, דקודשא בריה הוא יהב ליה שינה בההוא עלמא כמה דאת אמר, (משלי ג) ושכבת וערבה שנתך. בגין דאית ליה חולקא בעלמא דאתי. בגין דההוא בר נש שכיב ויתהני בההוא עלמא דאתי כדקא יאות.

יש אַחַד וְאִין שְׁנֵי וְגו'. יֵשׁ אַחַד, דָּא הוּא בְּרַ נֶשׁ דְּאִיהוּ יַחֲדָא בְּעֵלְמָא, לָא יַחֲדָא כְּדָקָא יְאוּת, אֶלָּא דְּאִיהוּ בְּלָא זְוּגָא. וְאִין שְׁנֵי, דְּלִית עֲמִיה סְמִיד. גַּם בְּו, דְּיוֹקִים שְׁמִיה בְּיִשְׂרָאֵל לָא שְׁבַק. וְאַח (אין לו) לְאִיִּתְאַה לִיה לְתַקוּנָא.

דף קפז ע"ב

וְאִין קֶחַץ לְכָל עֲמֵלוֹ, דְּאִיהוּ עֲמַל תְּדִיר דְּאֶקְדִים יִמְמָא וְלִילָא. גַּם עֵינֵו לָא תִשְׁבַּע עֶשֶׂר, וְלִית לִיה לְבָא לְאַשְׁגַּחַא וְלְמִימַר לְמִי אֲנִי עֲמַל וּמְחַסַּר אֶת נַפְשִׁי (דף קפז ע"ב) מְטוּבָה.

וְאִי תִימָא דְּבַגִּין דְּיִיכּוּל וְיִשְׁתִּי יִתִיר וְיַעֲבֹד מִשְׁתַּנָּא בְּכָל יוֹמָא תְּדִיר, לָאוּ הֲכִי. דְּהָא נַפְשָׁא לָא אֶתְהַנֵּי מִנִּיה, אֶלָּא וְדָאִי אִיהוּ מְחַסַּר לְנַפְשִׁיה מְטִיבוּ דְּנְהוּרָא דְּעֵלְמָא דְּאֶתִי. בְּגִין דְּדָא הִיא נַפְשָׁא חֲסָרָא, דְּלָא אֶשְׁתַּלִּימַת כְּדָקָא יְאוּת. תָּא חֲזִי, כְּמָה חָס קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עַל עוּבְדוּי, בְּגִין דְּקָא בְּעִי דִּתְתַּקּוּן, וְלָא יִתְאַבִּיד מִהֵוּא עֵלְמָא דְּאֶתִי כְּדָקְאֶמְרוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא בְּעָא, הָאִי דְּאִיהוּ זְכָאָה שְׁלִימָא וְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִיִּתָא יוּמֵי וְלִילֵי וְכָל עוּבְדוּי לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְלָא זְכָה לְבַנִּין בְּהָאִי עֵלְמָא כְּגוּן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּהוּ וְלָא זְכָה, אִו דְּהוּוּ לִיה וּמִיתוּ. מַה אֵינּוּן לְעֵלְמָא דְּאֶתִי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, עוּבְדוּי וְהֵהִיא אוּרִיִּתָא, קָא מְגִינָן עֲלִיה לְהֵהוּא עֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, עֲלִיִּיהוּ וְעַל אֵינּוּן זְכָאִי קְשׁוּט, (כְּגוּן רַבִּי יוּחַנָּן דְּהוּוּ לִיה בְּנִין וּמִיתוּ, וְכְגוּן רַבִּי חֲזַקִּיָּה דְּאִיהוּ עַקֵּר) עֲלִיִּיהוּ כְּתִיב, (ישעיה נו) כֹּה אָמַר יְיָ לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמְחֻזְּקִים בְּבְרִיתִי. מַה כְּתִיב בְּתַרִּיה, וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֻמוֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֲתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. בְּגִין דְּאַלִּין אִית לוֹן חוּלְקָא לְעֵלְמָא דְּאֶתִי. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, יְאוּת הוּא וְשִׁפִּיר.

תָּא חֲזִי, זְכָאָה שְׁלִים דְּהוּוּ כָּל אֲלִין בֵּיה, וְאַשְׁתַּלִּים כְּדָקָא יְאוּת, וּמִית בְּלָא בְּנִין, וְהָא קָא יָרִית דּוּכְתִּיה בְּהֵוּא עֵלְמָא, אֶתְתִּיה בְּעֵנָא לִיבּוּמֵי אִו לָא. אִי תִימָא דְּלַבְעֵי לִיבּוּמֵי, הָא בְּרִיקְנָא אִיהוּ, דְּהָא אֶתְרִיה קָא יָרִית בְּהֵוּא עֵלְמָא.

אֶלָּא וְדָאִי בְּעֵנָא לִיבּוּמֵי, בְּגִין דְּלָא יִדְעִינָן אִי הָוּה שְׁלִים בְּעוּבְדוּי אִי לָאוּ. וְהִיא אִי אֶתְיִבְמַת לָא הָוּה בְּרִיקְנָא. בְּגִין דְּאֶתֵר אִית לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא דְּהָא (ט) בְּרַ נֶשׁ (ד) הָוּה בְּעֵלְמָא וּמִית בְּלָא בְּנִין וּפּוּרְקָא לָא הָוּי לִיה בְּעֵלְמָא, כִּיּוֹן דְּמִית הָאִי זְכָאָה שְׁלִים וְאַתְתִּיה אֶתְיִבְמַת, וְאִיהוּ אֶתְרִיה יָרִית. אֶתָּא הֵוּא בְּרַ נֶשׁ וְאַשְׁתַּלִּים הֲכָא, וּבִין כְּדָא וּבִין כְּדָא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אֶתֵר זְמִין לִיה (לעלמא) (בעלמא) עַד דְּיִימוֹת הָאִי זְכָאָה שְׁלִים, וְיִשְׁתַּלִּים אִיהוּ בְּעֵלְמָא. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב (במדבר לה) כִּי בְּעִיר מְקַלְטוֹ יֵשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְגו'.

וְדָא הוּא דְתַנְיָנָן, בְּנִין זְמִינִין אִינוּן לְצַדִּיקָא בְּמִיתְתָּהוֹן, בְּחִייהוֹן לֹא זְכוּ
וּבְמִיתְתָּהוֹן זְכוּ. וּבְגִין כֶּךָ כָּל עוֹבְדֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא כְּלָהוּ קְשׁוּט וּזְכוּ,
(ס"א וחייס) וְחַיִּים עַל כְּלָא. (קהלתד) טוֹבִים הַשְּׂנִים מִן הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם
שָׂכָר טוֹב בְּעַמְלָם, אֲלִין אִינוּן דְּמַתְעַסְקִין בְּהַאי עַלְמָא לְאוּלְדָּא בְּנִין.
דְּאִינוּן בְּנִין דְּשִׁבְקוּ, בְּגִינְיָהוֹן אִית לֹון אֲגַר טב בְּהַהוּא עַלְמָא, וּבְגִינְיָהוּ
יָרְתִין אַבְהֹון דְּלָהוֹן חוּלְקָא בְּהַהוּא עַלְמָא וְאוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא נְטַע אִילָנִין בְּהַאי עַלְמָא אִי אַצְלָחוּ יָאוּת, לֹא
אַצְלָחוּ אַעְקָר לֹון וְשִׁתַּל לֹון אַפִּילוּ כְּמָה זְמָנִין. וּבְגִין כֶּךָ כָּל אַרְחוּי דְּקוּדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא כְּלָהוּ לְטַב וּלְאַתְקָנָא עַלְמָא :

בֹּא אֵל אִשְׁתְּ אַחִידָה וַיְבַס אוֹתָהּ, דְּהָא יְהוּדָה וְכָלְהוּ שְׁבִטִין הוּוּ יְדַעִי דָּא.
וְעַקְרָא דְּמַלְתָּא, וְהַקָּם זָרַע. בְּגִין דְּהַהוּא זָרַע אַצְטְרִידָה לְאַתְתְּקָנָא מְלָה
וּלְמַגְלָם גּוּלְמָא לְתַקּוּנָא דְּלָא יִתְפָּרֵשׁ גְּזַעָא מִשְׁרָשִׁיָּה כְּדַקָּא יָאוּת, הַדָּא
הוּא דְּכַתִּיב (אִיוב לה) וְאָדָם עַל עֵפֶר יָשׁוּב.

וְכַד מְתַתְקִין לְבַתֵּר כְּדַקָּא יָאוּת, אֲלִין מְשִׁתְּבַחִין בְּהַהוּא עַלְמָא בְּגִין
דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אַתְרַעִי בְּהוּ. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (קהלת ד) וְשִׁבַּח אֲנִי אֶת
הַמַּתִּים שְׁכָבָר מִתּוֹ, דְּיִיקָא. מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הִמָּה חַיִּים עֲדָנָה. מֵאִי עֲדָנָה,
כְּמָה דָּאֵת אֲמֵר (בראשית יח) אַחֲרֵי בְּלוּתִי הִיָּתָה לִי עֲדָנָה. וְכַתִּיב (אִיוב לג) יָשׁוּב
לִימִי עַלְוִמִּיו.

דף קפח ע"א

וְטוֹב מְשִׁנִּיהֶם אֶת אֲשֶׁר עֲדָן לֹא הָיָה (דלֹא שב לימי עלומיו) אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת
הַמַּעֲשֵׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְטוֹב מְשִׁנִּיהֶם אֶת אֲשֶׁר עֲדָן לֹא
הָיָה, דְּלֹא שָׁב לִימִי עַלְוִמִּיו וְלֹא אַצְטְרִידָה לְאַתְתְּקָנָא, וְלֹא סָבִיל חוּבִין
קְדָמָי, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא (דף קפח ע"א) יָהֵב לִיהָ אֶתֵר מְתַקָּנָא בְּהַהוּא
עַלְמָא כְּדַקָּא יָאוּת.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב, (קהלת ח) וּבְכֹן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וְגוֹ', כְּמָה דְּאֶתְמָר.
בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֵבִיד טִיבוּ וְלֹא בְּעָא לְשַׁצָּאָה עַלְמָא אֲלֵא כְּמָה
דְּאֶתְמָר, וְכָל אַרְחוּי כְּלָהוּ קְשׁוּט וּזְכוּ לְאוּטְבָא לְהוּ בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא
דְּאֶתֵי. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דְּצַדִּיקָיָא דְּאִינוּן אֲזִלִי בְּאַרְחַח קְשׁוּט, עַלְיָהוּ כְּתִיב,
(תהלים לו) צַדִּיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ :

וַיִּרַע בְּעֵינַי יְיָ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיָּמַת גַּם אֹתוֹ. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (קהלת יא) בְּבַקָּר זָרַע
אֶת זָרַעָד וְלַעֲרַב אֵל תִּנַּח יָדָד וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, כְּמָה אֶתְחַזִּי לִיהָ לְבַר נֶשׁ
לְאַזְדָּהָרָא מְחוּבִי, וְלֹאֲזַדְהָרָא בְּעוֹבְדֵי קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. בְּגִין דְּכְמָה
שְׁלִיחוֹ וְכְמָה מְמַנָּן אִינוּן בְּעַלְמָא, דְּאִינוּן אֲזִלִין וְשִׁיטוּ, וְחִמָּאוּ עוֹבְדֵיהוֹן
דְּבִנֵי נֶשָׂא, וְסָהֲדִין עַלְוִי (ז"ח עלייהו) וְכָלֵא בְּסַפְרָא כְּתִיבִין.

וְתָא חֲזִי, בְּכֹל אֵינּוֹן חוּבִין דְּאַסְתָּאב בְּהוּ בְר נֶשׁ בְּהַאי עֲלֵמָא, דָּא אִיהוּ
חוּבָא דְאַסְתָּאב בֵּיה בְר נֶשׁ וְתִיר בְּהַאי עֲלֵמָא וּבְעֲלֵמָא דְאַתִּי. מֵאן דְּאוּשִׁיד
זְרַעִיה בְּרִיקְנָא, וְאַפִּיק זְרַעָא לְמִנְנָא בִּידָא אוּ בְּרִגְלָא וְאַסְתָּאב בֵּיה. כְּמָה
דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפָץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגוּרְךָ רַע.

בְּגִין דָּא לֹא עָאֵל לְפְרָגוּדָא, וְלֹא חֲמִי סָבַר אֲפִי עֲתִיק יוֹמִין, כְּמָה דְּתַנִּינֵן
כְּתִיב הֲכֹא לֹא יִגוּרְךָ רַע, וְכִתִּיב וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינַי יי. וּבְגִין כְּדָ
כְּתִיב, (ישעיה א) יְדִיכֶם דְּמִים מְלֹאוּ. זְכָאָה חוּלְקִיה דְּבַר נֶשׁ דְּדַחִיל לְמַאֲרִיה
וַיְהִי נְטִיר מְאוּרַח בִּישָׂא, וַיִּדְכֵי גְרַמְיָה לְאַשְׁתַּדְלָא בְּדַחִילוּ דְּמַאֲרִיה.

תָּא חֲזִי, בְּבִקְרָא זְרַע אֶת זְרַעָךְ, הַאי קָרָא אוּקְמוּה. בְּבִקְרָא, דָּא הוּא בְּזִמְנָא
דְּבַר נֶשׁ אֲתַקְיִים בְּחִילִיה וַיְהִי בְּעוּלִימוּ, כְּדִין אֲשְׁתַּדַּל לְאוּלְדָא בְּנִין
בְּאִיתְתָא דְּחִזְיָא לִיה, דְּכִתִּיב בְּבִקְרָא זְרַע אֶת זְרַעָךְ.

דְּהַא כְּדִין זְמַנָּא אִיהוּ כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קכז) כְּחֻצִים בְּיַד גִּבּוֹר כִּן בְּנֵי
הַנְּעוּרִים. בְּגִין דְּיִכְיֵל לְמִילְךָ לְהוּ אֲרַחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיְהִי לִיה
אַגְרָא טְבָא לְעֲלֵמָא דְאַתִּי. דְּכִתִּיב אֲשֶׁרִי הִגְבַּר אֲשֶׁר מְלֹא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם
לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. לֹא יִבְשׁוּ בְּהַהוּא עֲלֵמָא, בְּזִמְנָא
דְּמַאֲרִיהוֹן דְּדִינָא יִיתוֹן לְקַטְרָגָא עֲלוּי. דְּלִית לָךְ אַגְרָא טְבָא בְּהַהוּא עֲלֵמָא,
כְּהַהוּא דְּאוּלִיף לִיה לְבִרְיָה דְּחִילוּ דְּמַרְיָה בְּאַרְחוּי דְּאוּרִייתָא.

תָּא חֲזִי מַה אָמַר בְּאַבְרָהָם, דְּכִתִּיב, (בראשית יח) כִּי יִדְעַתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוָה
אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָךְ יי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְעַל דָּא
הַהוּא זְכוּ קִיִּמָּא לִיה בְּהַהוּא עֲלֵמָא לְגַבֵּי כָּל מַאֲרִיהוֹן דְּדִינָא.

וּבְגִין כְּדָ בְּבִקְרָא זְרַע אֶת זְרַעָךְ, וְלַעֲרַב אֵל תִּנַּח יְדָךְ, אֲפִילוּ בְּיוֹמֵי דְּזִקְנָה,
דְּאִיהוּ זְמַנָּא דְּסִיב בְּר נֶשׁ (לֹא יִימָא כְּבַר אֲשַׁתְּדִלִית וְדִי לִי אוּ כְּבַר אֲשַׁתְּדִלִית וְלֹא יִכִּלְנָא
וְהִשְׁתָּא דֹאנָא סִיב לִית אֲנָא בְּעִי וְעַם כֹּל דֹּא) מַה כְּתִיב אֵל תִּנַּח יְדָךְ לֹא יִשְׁבּוֹק
מִלְּאוּלְדָא בְּהַאי עֲלֵמָא. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּלֹא תִדַּע אֵיזָה יְכָשֶׁר הִזָּה אוּ זָה
לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. בְּגִין דְּיִקוּמוֹן בְּגִינִיה בְּהַהוּא עֲלֵמָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים קכז) הִנֵּה נִחַלַת יי בְּנִים, דָּא צְרוּרָא דְּנִשְׁמַתָּא סְטְרָא
דְּעֲלֵמָא דְאַתִּי, וְלֹהֲאֵי נִחַלָה מֵאן זְכִי לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַעְלָא בְּהַהוּא נִחַלַת יי,
בְּנִים. אֵינּוֹן בְּנִין זְכָאן לִיה לְנִחַלַת יי, וְעַל דָּא זְכָאָה הַהוּא בְּר נֶשׁ דְּזְכִי לוֹן
דְּיִוְלִיף לוֹן אֲרַחוּי דְּאוּרִייתָא כְּמָה דְּאַתְּמָר:

וְתִסַּר בְּגִדֵי אֲלִמְנוּתָהּ מֵעֲלִיהָ וְגו', תָּא חֲזִי, תְּמַר בֵּת כְּהֵן הָוֹת, וְכִי סְלִקָא
דְּעֲתָךְ דְּאִיהִי אֲזֵלָא בְּגִין לְאַזְנָאָה עִם חֲמוּהָ, דְּהַא אִיהִי צְנִיעוּתָא אֲשַׁתְּפַחַת
בְּהָ תְּדִיר. אֲלֵא אִיהִי צְדָקַת הָוֹת וּבְחֻכְמָה עֲבַדַת הַאי, דְּהַא אִיהִי לֹא
אַפְקַרַת גְּרַמְיָה לְגַבֵּיהָ, אֲלֵא בְּגִין דְּיִדְיַעָה יְדַעַת וְחֻכְמַתָּא אֲסַתְּפַלַת. וְעַל דָּא
אִיהִי אֶתָּת לְגַבֵּיהָ לְמַעַבְד (עמיה) טִיבוּ וּקְשׁוּט, וְעַל דָּא אֶתָּת (לחדיה)
וְאַשְׁתַּדְלַת בְּעַסְקָא דָּא.

דף קפח ע"ב

תא חזי, בגין דאיהי ידעת ידיעה ואשתדלת בעסקא דא. קודשא בריך הוא עבד סיועא תמן בההוא עובדא ואתעברת מיד. וכלא הנה (דף קפח ע"ב) מניה. ואי תימא אמאי לא אייתי קודשא בריך הוא אינון בגין מאתתא אחרא, אמאי מן דא. אלא ודאי איהי אצטריכא לעובדא דא ולא אתתא אחרא.

תרין נשין הוו דמנייהו אתבני זרעא דיהודה, ואתו מנייהו דוד מלכא ושלמה מלכא ומלכא משיחא. ואלין תרין נשין דא פגוונא דדא, תמר ורות דמיתו בעלייהו בקדמיתא, ואינון אשתדלו לעובדא דא.

תמר אשתדלת לגבי חמוה דאיהו קריב יתיר לבנוי דמיתו. מאי טעמא איהי אשתדלת לגביה, דכתיב כי ראתה כי גדל שלה והיא לא נתנה לו לאשה. ובגין דא אשתדלת בעובדא דא לגבי חמוה.

רות מית בעלה ולבתר אשתדלת בעובדא דא לגביה דבעז דכתיב, (רות א) ותגל מרגלותיו ותשכב. ואשתדלת בהדיה ולבתר אולידת ליה לעובד. ואי תימא אמאי לא נפיק עובד מאתתא אחרא, אלא ודאי היא אצטריכת ולא אתתא אחרא. ומתרין אליו אתבני ואשתכליל זרעא דיהודה, ותרווייהו בכשרות עבדו למעבד טיבו עם אינון מיתייא לאתתקנא עלמא לבתר.

ודא הוא כמה דאתמר (קהלת ד) ושפח אני את המתים שפכר מתו, דהא כד הוו חזין בקדמיתא לא הנה בהו שבחא (ז"ח ולבתר הנה בהו שבחא), ותרווייהו אשתדלו למעבד טיבו וקשוט עם אנון מיתייא, וקודשא בריך הוא סיע בההוא עובדא וכלא הנה פדקא יאות. זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא יממא וליליא. כמה דאת אמר, (יהושע א) והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך וגו'.

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר וגו'. (מה כתיב לעיל ויכר יהודה ויאמר, איהו אמר לגבי אבוי הכר נא וגו', ועל דא ויכר יהודה. וכתיב והנה תאומים בבטנה. תאומין הוו מקדמת דנא אחין הוו. רבי חזקיה אמר, לא אשתמע הכי. אלא בנין אחרנין אתילידו. אמר רבי אבא, בגין כד אשתדלת לאשכחא אובדא דאתאביד. תא חזי מה כתיב, ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ. רמז הכא פריצותא קדמאה דפריץ ההוא דמית עליה משמע דכתיב פרצת עליך פריצותא בגין דאצטריכת לאטרחא למרד ובגין כד פריצותא תעביד בשאר עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ועל דא ויקרא את שמו פרץ. ולבתר דכל עובדא דיהודה אתמר דיהודה זבין ליה ליוסף. ואיהו גרים ליה לכל האי. דאי יהודה הוה אמר נהדר ליה לאבונא הוו עבדין ליה אחוי הס ועל דא נחתו ליה אחוי משלטנותא דעליהו. לבתר דאתגלי מאחוי ואתא עליה כל דא אהדר ואמר ויוסף הורד מצרימה) מאי הורד. דאסתפכם קודשא בריך הוא בההוא עובדא לקיימא גזרה דיליה דגזר בין הבתרים דכתיב, (בראשית טו) דוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'. ויקנהו פוטיפר לסטר חטאה קנה ליה.

פָּתַח וְאָמַר, (איוב ט) הָאֵמֶר לַחֲרָס וְלֹא יִזְרַח וּבָעַד כּוֹכְבִים יַחְתֹּם. תָּא חֲזִי, שְׁבַעַה כְּכַבֵּיָא עֶבֶד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַקִיעָא, וְכָל רַקִיעָא וּרְקִיעָא אֵית בֵּיה כְּמָה שְׁמַשִּׁין מְמַנִּין לְשַׁמְשָׁא לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּגִין דְּלִית לָךְ שְׁמַשָּׁא אוּ מְמַנָּא דְּלִית לִיה פּוֹלְחָנָא וְשְׁמוּשָׁא לְמַאֲרִיה, וְקִיִּימִי כָּל חַד וְחַד עַל הַהוּא שְׁמוּשָׁא דְּאֲתַפְקְדָּא בֵּיה, וְכָל חַד יַדַּע עֲבִידֻתִיה לְשַׁמְשָׁא.

מְנַהוּן מְשַׁמְשֵׁי בְּשְׁלִיחוּתָא דְּמַרְיָהוּן וְאֲתַפְקְדוּן בְּעֵלְמָא עַל כָּל עוֹבְדֵיהוּן דְּבְנֵי נְשָׂא, וּמְנַהוּן דְּקָא מְשַׁבְּחוּן לִיה וְאִינוּן (הא) אֲתַפְקְדוּן עַל שִׁירְתָּא. וְאִף עַל גַּב דְּאִינוּן אֲתַפְקְדוּן בְּהַאי, לִית לָךְ כָּל חִילָא בְּשַׁמְיָא וְכַכְבִּין וּמְזֻלֵי דְּכֻלְהוּ לָא מְשַׁבְּחוּן לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

דף קפט ע"א

דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּעָאֵל לִילְיָא כְּדִין אֲתַפְרָשׁוּן תְּלַת סְטָרִין מְשַׁרְיִין לְתַלַּת סְטָרֵי עֵלְמָא, וּבְכָל סְטָרָא וְסְטָרָא אֶלְף אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבְּבָן וְכֻלְהוּ מְמַנִּין עַל (דף קפט ע"א) שִׁירְתָּא.

תְּלַת מְשַׁרְיִין אִינוּן, וְחַד חִיּוּתָא קִדִּישָׁא מְמַנָּא עֲלֵיהוּ וְקִיִּימָא עֲלֵיהוּ, וְכֻלְהוּ קָא מְשַׁבְּחוּן לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאֲתֵי צַפְרָא, כַּד אֲתֵי צַפְרָא, כָּל אִינוּן דְּבַסְטָר דְּרוּם וְכָל כְּכַבֵּיָא דְּנְהָרֵי, כְּלָהוּ מְשַׁבְּחוּן וְאֲמַרֵי שִׁירְתָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה דְּאֲתֵי אֲמַר, (איוב לח) בְּרִן יַחַד כְּכַבֵּי בְּקָר וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בְּרִן יַחַד כְּכַבֵּי בְּקָר, אֵלִין כְּכַבֵּיָא דְּבַסְטָר דְּרוּם כְּמָה דְּאֲתֵי אֲמַר, (בראשית יט) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. וַיִּרְיֵעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אֵלִין אִינוּן דְּבַסְטָר שְׁמַאֲלָא דְּאֲתַפְלִילוּ בִּימִינָא.

וְכַדִּין צַפְרָא נְהִיר, וַיִּשְׂרָאֵל נְטִילֵי שִׁירְתָּא וּמְשַׁבְּחוּן לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימְמָא, תְּלַת זְמַנִּין בִּימְמָא, לְקַבֵּל תְּלַת זְמַנִּין דְּלִילְיָא. וְקִיִּימִין אֵלִין לְקַבֵּיל אֵלִין, עַד דְּיִסְתַּלַּק יִקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּימְמָא וּבְלִילְיָא כְּדָקָא יָאוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתַּלַּק בְּהוּ בְּשִׁית אֵלִין.

הַהוּא חִיּוּתָא קִדִּישָׁא דְּקִיִּימָא עֲלֵיהוּ לְעֵילָא קִיִּימָא עַל יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּגִין לְאֲתַקְנָא כְּלָא כְּדָקָא יָאוּת. מַה כְּתִיב בְּהָ (משלי לא) וַתִּקֶּם בְּעוֹד לִילָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ אֵלִין אִינוּן מְשַׁרְיִין דְּלְעֵילָא, וְחֶק לְנַעֲרוֹתֶיהָ אֵלִין מְשַׁרְיִין דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וּבְגִין כְּדָ יִקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתַּלַּק מְכָל סְטָרִין מְעֵילָא וּמִתַּתָּא. וְעַל דָּא כְּלָא הוּא (ס"א הווא) בְּרִשׁוּתִיהָ קִיִּימָא, וְכֻלָּא אִיהוּ בְּרִעוּתִיהָ. (איוב ט) הָאוּמֶר לַחֲרָס וְלֹא יִזְרַח. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, דָּא יוֹסֵף. וּבָעַד כּוֹכְבִים יַחְתֹּם, אֵלִין אִינוּן אַחוּי דְּכְתִיב בְּהוּ וְאַחַד עֶשֶׂר כּוֹכְבִים מְשַׁתְּחוּים לִי. דְּבַר אַחַר הָאוּמֶר לַחֲרָס, דָּא יַעֲקֹב, בְּשַׁעֲתָא דְּאָמְרוּ לוֹ הֲכֹר נָא. וְלֹא יִזְרַח, בְּשַׁעֲתָא דְּאֲסַתַּלַּקַת שְׁכִינְתָּא מִיָּה. וּבָעַד כְּכַבֵּים יַחְתֹּם, בְּגִין בְּנוֹי אֲתַחְתִּים וְאֲסַתִּים נְהוּרָא דִּילֵיהָ,

שְׁמֵשָׁא אֲתַחֲשֵׁד וְכַכְבִּיא לָא נְהִירוּ בְּגִין דְּיוֹסָף אֲתַפְרֵשׁ מֵאַבּוּי. וְתַא חֲזִי,
מֵהֵוּא יוֹמָא דְּהֵוּא עוֹבְדָא דְּיוֹסָף, אֲתַפְרֵשׁ יַעֲקֹב מִשְׁמוּשָׁא דְּעֵרְסָא
וְאַשְׁתָּאָר אַבְלָא עַד הֵוּא יוֹמָא דְּאַתְבָּשָׁר בְּשׁוֹרָה דְּיוֹסָף:

וְיֵהִי יַי אֶת יוֹסֵף וְיֵהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וְיֵהִי בְּבֵית אֲדוֹנָיו וְגוֹי. רַבִּי יוֹסֵי פִתַח,
(תהלים לו) כִּי ה' אוֹהֵב מְשֻׁפֵּט וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ. הַאי קָרָא
אוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם, אֶת חֲסִידָיו, חֲסִידוֹ כְּתִיב, וְהָא אֲתַמָּר.

תַּא חֲזִי, בְּכָל אֲתַר דְּצַדִּיקָא אֲזִילי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן וְלֹא שְׁבִיק
לוֹן. דְּוֹד אָמַר, (תהלים כג) גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיא צַלְמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אֲתַה
עֲמָדִי שְׁבֻטְךָ וּמִשְׁעֲנֵתְךָ וְגוֹי. בְּכָל אֲתַר דְּצַדִּיקָא אֲזִילי, שְׁכִינְתָא אֲזִלָּא
עִמָּהוֹן וְלֹא שְׁבִיק לוֹן.

יוֹסֵף אֲזִל בְּגִיא צַלְמוֹת וְנַחְתּוּ לִיה לְמַצְרַיִם, שְׁכִינְתָא הוֹת עִמָּיה. הַדָּא הוּא
דְּכְתִיב, וְיֵהִי יַי אֶת יוֹסֵף. וּבְגִין דְּהוֹת עִמָּיה שְׁכִינְתָא בְּכָל מַה דְּהוֹה עֲבִיד
הוֹה מְצַלַח בִּידִיה. דְּאַפִּילוּ מַאי דְּהוֹה בִּידִיה וְהוֹה תִּבְעֵ לִיה מְאַרְיָה בְּגוֹוְנָא
אַחְרָא, הוֹה מִתְהַפֵּד בִּידִיה לְהֵוּא גּוֹוְנָא דְּרַעוּתָא דְּמְאַרְיָה הוֹה רַעִי בִּיה.
כְּמַה דְּאַתְ אָמַר, וַיֵּרָא אֲדוֹנָיו כִּי יַי אֲתוֹ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה יַי מְצַלִּיחַ
בִּידוֹ, מְצַלִּיחַ בִּידוֹ וְדָאִי, כִּי יַי אֲתוֹ.

תַּא חֲזִי, וַיִּדַע אֲדוֹנָיו כִּי יַי אֲתוֹ לָא כְּתִיב, אֵלֶּא וַיֵּרָא אֲדוֹנָיו, דְּהָא בְּעִינוּי
הוֹה חֲמִי עוֹבְדָא דְּנִסּוּן בְּכָל יוֹמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בִּידִיה, וְעַל דָּא
וַיְבָרֵךְ יַי אֶת בֵּית הַמִּצְרַיִם בְּגַלְל יוֹסֵף. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לוֹן לְצַדִּיקָא
וּבְגִינְהוֹן נָטִיר לוֹן לְרַשְׁיַעֲיָא, דְּהָא רַשְׁיַעֲיָא מִתְבָּרְכִין בְּגִינְהוֹן דְּצַדִּיקָא.
כְּגוֹוְנָא דָּא כְּתִיב, (שמואל ב ו) וַיְבָרֵךְ יַי אֶת בֵּית עוֹבְדֵי אֲדוֹם הַגִּתִּי בְּעִבּוֹר אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים.

צַדִּיקָא, אַחְרָנִין מִתְבָּרְכִין בְּגִינְיָהוּ, וְאַיְנוּן לָא יִכְלוּ לְאַתְזָנָא (ס"א לאשתזבא)
בְּזִכּוּתֵיהוּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ. יוֹסֵף אֲתַבְּרֵךְ מְאַרְיָה בְּגִינְיָה, וְאַיְהוּ לָא יִכִּיל
לְאַשְׁתָּזָבָא בְּזִכּוּתֵיהָ מְנִיָּה וּלְנַפְקָא לְחִירוֹ.

דף קפט ע"ב

וּלְבַתֵּר אָעִיל לִיה בְּבֵית הַסֵּהר כְּמַה דְּאַתְ אָמַר (תהלים קה) עֲנוּ בְּכַפְּל רְגְלוֹ
בְּרָזַל בָּאָה נַפְשׁוֹ, עַד דְּלְבַתֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק לִיה לְחִירוֹ וְשְׁלֻטִיָּה
עַל כָּל אַרְעָא דְּמַצְרַיִם. וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב וְלֹא יַעֲזֹב אֶת חֲסִידָיו לְעוֹלָם (דף קפט
ע"ב) נִשְׁמְרוּ, חֲסִידוֹ כְּתִיב וְאַתְמָר. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עֲלֵייהוּ
דְּצַדִּיקָא, בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי. דְּכְתִיב, (תהלים ה) וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי
בְּךָ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ וְתִסַּד עֲלֵימוּ וַיַּעֲלְצוּ בְּךָ אוֹהֲבֵי שְׁמֵךְ:

וְיֵהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתִשָּׂא אֶשֶׁת אֲדוֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף. רַבִּי חִיָּא
פִּתַח וְאַמַר, (תהלים קג) בְּרָכוּ יַי מִלְּאֲכִיו גְּבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ לְשִׁמוּעַ בְּקוֹל

דָּבָרוּ. תָּא חֲזִי, כַּמָּה אֲצִטְרִיךְ לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּמְרָא מְחֻבּוּי, וּלְמִיחָהּ בְּאַרְחַ מִתְתַּקְנָא. בְּגִין דְּלֹא יִסְטִי לִיה הֵהוּא יֵצֵר הָרַע, דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא לִיה כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּמָּה דְאַתְמָר.

וּבְגִין דְּאִיהוּ מְקַטְרָגָא לִיה תְּדִיר, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַתְתַּקְפָּא עֲלִיה, וּלְאַסְתַּלְקָא עֲלִיה בְּאַתֵּר תְּקִיפּוּ. דְּבְעֵי לְמַהוּי גְבוּרָא עֲלִיה, וּלְאַשְׁתַּתְּפָּא בְּאַתֵּר דְּגְבוּרָה. בְּגִין דְּכַד בַּר נֶשׁ אֲתַקֵּף עֲלִיה, כְּדִין אִיהוּ בְּסִטְר גְבוּרָה, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיה לְאַתְתַּקְפָּא. וּבְגִין דְּהֵהוּא יֵצֵר הָרַע תְּקִיף, בְּעֵי בַר נֶשׁ דִּיהָא תְּקִיף מִיְגִיָּה.

וְאַלִּין בְּנֵי נֶשָׂא דְאַתְתַּקְפּוּ עֲלִיה, אֲקָרוּן גְבוּרֵי כַח, לְאַשְׁתַּכְחָא זִינָא עִם זִינִיָּה. וְאַלִּין אֵינּוּן מְלֹאכְיוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַתְיִין מְסִטְרָא דְגְבוּרָה קְשִׁיָּא, לְאַתְתַּקְפָּא עֲלִיה, גְבוּרֵי כַח עוֹשֵׂי דְבָרוּ. בְּרַכּוּ יְיָ מְלֹאכְיוּ, כְּיוֹסֵף, דְּאַקְרִי צְדִיק וְגְבוּר וְנֹטֵר בְּרִית קְדִישָׁא דְאַתְרָשִׁים בְּגִיָּה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, מֵאִי הִיא, הָא אוּקְמוּהָ אֲתֵר דָּא דִּיֵּצֵר הָרַע מְקַטְרָג, דְּאִיהוּ דְרָגָא אַחֲרֵי הַדְּבָרִים. בְּגִין דִּיּוֹסֵף יֵהֵב לִיה דּוּכְתָא לְקַטְרָגָא, דְּהָוָה יוֹסֵף מְסַלְסֵל בְּשַׁעְרֵיהָ וְאַתְקִין גְּרַמְיָה וְקְשִׁיט לִיה, כְּדִין אֲתִיְהִיב דּוּכְתָא לֵיצֵר הָרַע לְקַטְרָגָא. דְּאָמַר, וַיִּמָּה אָבוּי דְּאִיהוּ מִתְאַבֵּל עֲלִיה, וְיוֹסֵף מְקְשִׁיט גְּרַמְיָה, וּמְסַלְסֵל בְּשַׁעְרֵיהָ, כְּדִין אֲתַגְרִי בֵּיה דּוּבָא וְקַטְרִיג לִיה:

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. תָּא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח בֵּיה בְּעֵלְמָא, לְמִידָן יְתִיָּה, וְאַשְׁכַּח חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, מַה כְּתִיב, (דְּבָרִים י"א) וְעָצַר אֶת הַשְּׂמַיִם וְלֹא יְהִיָּה מָטָר וְהֶאֱדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ, וּכְדִין וְאַבְדִּתֶּם מֵהָרָה. דְּהָא בְּגִין חוּבִין דְּבְנֵי נֶשָׂא, שְׂמִיָּא וְאַרְעָא אֲתַעְצְרוּ, וְלֹא נְהָגִי נְמוּסִיָּהוּן כְּדָקָא יְאוּת.

וְתָא חֲזִי, אֵינּוּן דְּלֹא נָטְרוּ לְהֵאִי קִיָּמָא דְקוּדְשָׁא, גְּרַמֵּי פְרִישׁוּ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבוּהוּן דְּבְשְׂמִיָּא, בְּגִין דְּכְתִיב וְסִרְתֶּם וְעַבְדִּתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם, וְכְתִיב וְעָצַר אֶת הַשְּׂמַיִם וְלֹא יְהִיָּה מָטָר. דְּהֵאִי אִיהוּ כְּמָאן דְּסָגִיד לְאַלְהָא אַחְרָא, דְּמִשְׁקֵר בְּהֵאִי אֶת קִיָּמָא קְדִישָׁא.

וְכַד קִיָּמָא קְדִישָׁא אֲתַנְטִיר בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת, כְּדִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב בְּרַכָּאן לְעִילָא לְאַתְרָקָא בְּעֵלְמָא. כַּמָּה דְאַתְּ אָמַר, (תְּהִלִּים ס"ח) גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנְיֵף אֱלֹהִים נְחֻלְתֵּךְ וְנִלְאָה אֶתְּהָ כּוֹנְנִתָּה. גִּשְׁם נְדָבוֹת, דָּא גִּשְׁם דְּרַעוּתָא. כַּד אֲתַרְעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְעֵי לְאַרְקָא לָה בְּרַכָּאן, כְּדִין נְחֻלְתֵּךְ וְנִלְאָה אֶתְּהָ כּוֹנְנִתָּה.

נְחֻלְתֵּךְ, אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן אַחְסִנְתִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּמָּה דְאַתְּ אָמַר, (דְּבָרִים ל"ב) יַעֲקֹב חִבֵּל נְחֻלְתּוֹ. וְנִלְאָה, דָּא כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי נִלְאָה בְּאַרְעָא אַחְרָא, דְּאִיהִי צַחֲיָא לְמִשְׁתֵּי, וּכְדִין אִיהִי נִלְאָה. וְכַד הֵהוּא גִּשְׁם דְּרַעוּתָא אֲתִיְהִיב, כְּדִין אֲתָה כּוֹנְנִתָּה.

דף קצ ע"א

ועל דא, שמיא וארעא, וכל חיליהון, כלהו קיימא על קיימא דא. דכתיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני. ובגין כך בעי לאזדהרא בדא, והא אוקמוה. ובגין כך כתיב, ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה, ובתריה כתיב ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף. ויהי כדברה אליו יוסף יוס. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי ו) לשמרך מאשת רע וגו', ופאין אינון צדיקיא, דינדי ארחוי דקודשא בריך הוא, למיזל בהו. בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא. דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי, אחסין תרין עלמין, עלמא עלאה, ועלמא (דף קצ ע"א) תתאה. אחסין האי עלמא, אף על גב דלא אתעסק בה בר נש לשמה, ואחסין ההוא עלמא עלאה, כד אתעסק בה בר נש לשמה.

תא חזי, מה כתיב, (משלי ג) ארץ ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד. ארץ ימים בימינה, מאן דאזיל לימינא דאורייתא, ארכא דחין איהו לעלמא דאתי. דזכי תמן ליקרא דאורייתא, דאיהו יקרא וכתרא, לאתעטרא על כלא. דכתרא דאורייתא בההוא עלמא איהו. בשמאלה עשר וכבוד, בהאי עלמא, דאף על גב דלא אתעסק בה לשמה, זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא.

דהא רבי חייא כד אתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא, עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא. וכד הוו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא. הוה אמר, דא אשתדל באורייתא לשמה, ודא לא אשתדל לשמה, והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה, דליהוי הכי תדיר, ויזכי לעלמא דאתי. וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה, דייתי לאתעסקא בה לשמה, ויזכי לחיי עלמא.

יומא חד, חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא, ואנפוי מוריקון. אמר, ונדאי מהרהר בחטאה איהו דנא. אחיד ליה לקמיה, ואמשיך עליה במלין דאורייתא, עד דאתנישב רוחיה בגויה. מן ההוא יומא ולהלאה, שוי על רוחיה, דלא ירדף בטר אינון הרהורין בישין, וישתדל באורייתא לשמה.

אמר רבי יוסי, כד חמי בר נש דהרהורין בישין אתין לגביה, יתעסק באורייתא, וכדין יתעברון מניה. אמר רבי אלעזר, כד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש, יהא משיך ליה לגבי אורייתא, ויתפרש מניה.

תא חזי, דהא תנינו, דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקודשא בריך הוא לאסטאה על עלמא בגין עובדין בישין. קודשא בריך הוא חס על עלמא, ויהיב עיטא לבני נשא, לאשתזבא מניה. ולא יכיל לשלטאה עליהון ולא על עובדיהון, ומאי איהו עיטא, לאשתדלא באורייתא, ואשתזבו מניה. מנלן, דכתיב, (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. מה כתיב בתריה לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה.

וְדָא הוּא סְטְרָא מְסֻבָּא, סְטְרָא אַחְרָא. דְּאִיְהִי קַיִמָּא תְּדִיר קַמִּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, לְאַסְטָאָה עַל חוּבִיָּהוּן דְּבְנֵי נְשָׂא. וְקַיִמָּא תְּדִיר לְאַסְטָאָה לְתַתָּא לְבְנֵי נְשָׂא. קַיִמָּא תְּדִיר לְעִילָא, בְּגִין לְאַדְפְּרָא חוּבִיָּהוּן דְּבְנֵי נְשָׂא, וְלְאַסְטָאָה לֹון עַל עוּבְדִּיהוּן. וּבְגִין דְּאִתִּיְהִיבוּ בְּרְשׁוּתֵיהּ, כְּמָה דְּעֵבֵד לִיהּ לְאִיּוּב.

וְכֹן קַיִמָּא עֲלֵיהּ לְאַסְטָאָה וְלְאַדְפְּרָא חוּבִיָּהוּן בְּכָל מָה דְּעֵבֵדוּ, בְּאִינוּן זְמַנִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא קַיִמָּא עֲלֵיהּ בְּדִינָא. כְּדִין קְאִים לְאַסְטָאָה לֹון וְלְאַדְפְּרָא חוּבִיָּהוּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא חֶסֶע עֲלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל, וְיִהֵב לֹון עֵיטָא לְאַשְׁתְּזָבָא מִנִּיהּ. וּבְמָה, בְּשׁוּפְרָ בִּיּוּמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּבִיּוּמָא דְּכַפּוּרֵי בְּשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דִּיִּהְבִּין לִיהּ, בְּגִין לְאַתְּפַרְשָׁא מִנִּיהּ, וְלְאַשְׁתַּדְּלָא בְּהָהוּא חוּלְקִיָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב, (מְשַׁלִּי ה) רַגְלֵיהּ יוֹרְדוֹת מְוֹת שְׂאוּל צַעְדֵיהּ יִתְמוּכוּ. וּבְרָזָא דְּמַהִימְנוּתָא מָה כְּתִיב, (מְשַׁלִּי א) דְּרַכֵּיהּ דְּרַכֵּי נֹועֶם וְכָל נְתִיבוֹתֵיהּ שְׁלוֹם. וְאֵלִין אִינוּן אַרְחִין וְשְׁבִילִין דְּאוּרִיָּתָא, וְכָלָא חַד. הָאִי שְׁלוֹם וְהָאִי מְוֹת, וְכָלָא הַפּוֹכוּ דָא מִן דָּא.

זְכָאָה חוּלְקֵהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאִינוּן מִתְּדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא כְּדָקָא חֲזִי, וְיִהֵב לֹון עֵיטָא לְאַשְׁתְּזָבָא מְכָל סְטְרִין אַחְרָנִין דְּעֵלְמָא. בְּגִין דְּאִינוּן עֲמָא קְדִישָׁא לְאַחְסִנְתֵיהּ וְחוּלְקֵיהּ, וְעַל דָּא יִהֵב לֹון עֵיטָא בְּכָלָא. זְכָאִין אִינוּן בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי.

תָּא חֲזִי, כִּד הָאִי סְטְרָא בִּישָׁא נְחַת וְשָׂאט בְּעֵלְמָא, וְחֲמִי עוּבְדִין דְּבְנֵי נְשָׂא, דְּאִינוּן כְּלָהוּ סְטְרִין אַרְחִיָּהוּ בְּעֵלְמָא. סְלִיק לְעִילָא וְאַסְטִין לֹון, וְאַלְמָלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא חֲזִי עַל עוּבְדֵי יְדוּי, לָא יִשְׁתַּאֲרוּן בְּעֵלְמָא.

דָּף קַצ ע"ב

מָה כְּתִיב וְיִהִי כְּדַבְּרָה אֵל יוֹסֵף יוֹם יוֹם. כְּדַבְּרָה, (דָּף קַצ ע"ב) דְּסַלְקָא וְסָאטִי בְּכָל יוּמָא וְיוּמָא, וְאָמַר קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, כְּמָה בִּישִׁין כְּמָה דְּלְטוּרִין, בְּגִין לְשִׁיצָאָה בְּנֵי עֵלְמָא.

מָה כְּתִיב, וְלֹא שְׁמַע אֵלֶיךָ לְשֹׁכֵב אֶצְלָה לְהִיּוֹת עִמָּה. וְלֹא שְׁמַע אֵלֶיךָ, בְּגִין דְּאִיְהִי חֲזִי עַל עֵלְמָא. לְשֹׁכֵב אֶצְלָה, מָהוּ לְשֹׁכֵב אֶצְלָה. בְּגִין לְנִסְבָּא שְׁלִטְנוֹ, לְשִׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא, וְשְׁלִטְנוֹ לָא שְׁלִטָא, עַד דְּאִתִּיְהִיב לִיהּ רְשׁוּ.

דְּבַר אַחַר לְשֹׁכֵב אֶצְלָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (וּיְקָרָא טו) וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה. לְהִיּוֹת עִמָּה לְמִיָּהֵב לָהּ רְבוּ וּבְרַכְאוּ וְסִייעֵתָא. דְּאַלְמָלָא סִיּוּעָא הָוָה לָהּ מְלַעִילָא, לָא אֲשַׁתְּאָר בְּעֵלְמָא אֲפִילוּ חַד. אַבְל בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא חֲזִי עַל עֵלְמָא, אֲשַׁתְּאָר עֵלְמָא בְּקִיּוּמִיהּ.

רבי אבא אמר, כלא איהו ארחא חדא, אבל יצר הרע הוא דקא אזיל ומפתי לון לבני נשא, בגין לאסטאה ארחיהו ולאנדבקה בהו, בכל יומא ויומא, ובכל עידן ועידן. סטי ליה לבר נש מארחא דקשוט, בגין לדחייא ליה מארחא דחיי, לאמשכא ליה לגיהנם.

זכאה איהו מאן דעביד ונטיר (נייא זכאה מאי עביד, נטיר) ארחוי ושבילוי, בגין דלא יתנדבק ביה. היינו דכתיב ויהי כדברה אל יוסף יום ויום ולא שמע אליה, כמה (נייא במה) דאיהי אמרת ליה בכל יומא. דהא רוח מסאבא, יצר הרע, איהו מפתי ליה לבר נש, בכל יומא, לשכב אצלה, גו גיהנם, ולאנדנא תמן, להיות עמה.

תא חזי, פד בר נש אתנדבק בההוא סטרא, אתמשד אבתרה, ואסתאב עמה בהאי עלמא, ואסתאב עמה בעלמא אחרא. תא חזי, האי סטרא מסאבא, מנוולא איהו, לכלוכא איהו. פדכתיב, (ישעיה ט) צא תאמר לו, צאה ממש. וביה אתדון מאן דאסטי ארחוי מן אורייתא, וביה אתדנו אינון חייבין דעלמא, דלית לון מהימנותא בקודשא בריך הוא.

מה כתיב, ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית. ויהי כהיום הזה, יומא דיצר הרע שלטא בעלמא, ונחתא לאסטאה לבני נשא. אימתי, יומא דאתי בר נש לאתבא בתויבתא על חובוי, או לאשתדלא באורייתא, ולמעבד פקודי דאורייתא. וכדין בההוא זמנא נחתא, בגין לאסטאה לבני עלמא. ויבא הביתה לעשות מלאכתו, בגין לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא, דאיהו מלאכתו דבר נש בהאי עלמא. וכיון דעבידתא דבר נש בהאי עלמא, הוא עבידתא דקודשא בריך הוא. בעי ליה לבר נש, למחוי תקיפא פאריא בכל סטרוי, בגין דלא ישלוט עלוי סטרא אחרא, ולא יכיל למפתי ליה. מה כתיב ואין איש, לית גבר דיקום לקבליה דיצר הרע, ויגח ביה קרבא פדקא יאות.

מאי אורחיה דיצר הרע, פיון דחמי דלית בר נש קאים לקבליה ולאגחא ביה קרבא, מיד: ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי. ותתפשהו בבגדו, בגין דכד שליט יצר הרע עליה דבר נש, אתקין ליה, וקשיט ליה לבושוי, מסלסל בשעריה. הדא הוא דכתיב ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי, אתנדבק עמי.

מאן דאיהו זכאה, אתתקף לקבליה, ואגח ביה קרבא. מה כתיב, ויעזב בגדו בגדה וינס ויצא החוצה, ישבוק ליה, ויתתקף לקבליה. (ס"א ואגח ביה קרבא) ויערוק מניה, בגין לאשתזבא מניה, ולא ישלוט עלוי.

אמר רבי יצחק, זמינין אינון צדיקיא למחמי ליצר הרע, פחד טורא רברבא, ויתמהון ויימרון. איך יכילנא לאכפניא ליה לטורא רברבא הדין עלאה. וזמינין רשיעיא למחמי ליה ליצר הרע, דקיק פחוטא דשערא, ויתמהון ויימרון. היך לא יכילנא לאכפניא לחוטא דשערא פדא דקיק. אליו יבכו ואליו יבכו. וקודשא בריך הוא יבער ליה מעלמא, ויכוס ליה

לְעִינֵייהוּ, וְלֹא יִשְׁלוּט עוֹד בְּעֵלְמָא, וַיַּחֲמוּן צְדִיקָא וַיַּחֲדוּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ.

דף קצא ע"א

(דף קצא ע"א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מְלֶךְ מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס א) הִישָׁאג אַרְיָה בַּיַּעַר וְטָרַף אִין לוֹ הִיתָן כְּפִיר קוּלוּ מִמְּעוֹנָתוֹ בְּלַתִּי אִם לְכַד. הִישָׁאג אַרְיָה בַּיַּעַר.

תָּא חֲזִי, כְּמָה אֵית לֹון לְבַנֵּי נֶשָׂא לְאַשְׁגַּחָא בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכָל מָאן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרֵייתָא, וּבְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּחִלְתִּיה וְאַיִמְתִּיה הוּא עַל כֵּלָא. דְּהָא כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא, עֵבֶד כָּל בְּרִיין דְּעֵלְמָא, כָּל חַד וְחַד בְּדִיוקְנִיה פְּדָקָא חֲזִי לִיה. וּלְבַתֵּר בְּרָא לִיה לְבַר נֶשׁ בְּדִיוקְנָא עֵלְאָה, וְשִׁלְטִיה עַל כֵּלָהוּ, בְּדִיוקְנָא דָא.

דְּכָל זְמָנָא דְּבַר נֶשׁ קָאִים בְּעֵלְמָא, כָּל אֵינוּן בְּרִיין דְּעֵלְמָא זְקָפִין רִישָׁא, וּמְסַתְּפִלוּ בְּדִיוקְנָא עֵלְאָה דְּבַר נֶשׁ. כְּדִין כֵּלָהוּ דְּחִלִּין וְזַעֲיִן מִקְּמִיה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית ט) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יְהִיה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו', וְהֵינִי מִיֵּלִי, כַּד מְסַתְּפִלוּ וְחֲמָאוּ בֵּיה, הָאִי דִּיוקְנָא, וְנִשְׁמַתָּא בֵּיה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁמַתָּא לָאוּ בֵּיה, צְדִיקָא לֹא מִשְׁתַּנְּיִין מִכְּמָה דְּהוּא דִּיוקְנָהוּן בְּקַדְמִיתָא. וְכַד בַּר נֶשׁ לָא אָזִיל בְּאַרְחוּי דְּאוּרֵייתָא, הָאִי דִּיוקְנָא קַדִּישָׁא אֶתְחַלֵּף לִיה. וְכַדִּין חִיּוֹת בְּרָא וְעוֹפֵא דְּשָׁמַיָא יִכְלִין לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיה, בְּגִין דְּאַתְחַלֵּף לִיה הָאִי דִּיוקְנָא קַדִּישָׁא, אֶתְחַלֵּף לִיה הָאִי דִּיוקְנָא דְּבַר נֶשׁ.

וְתָא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָלֵף עוּבְדִין דְּלַעֲיִלָא וְתַתָּא, בְּגִין לְאַהֲדָרָא מְלִין לְאַתְרֵייהוּ, וְלֹא שְׁתַּכְּחָא רְעוּתִיה בְּכָל עוּבְדֵי דְּעֵלְמָא. דְּנִיֵּאל לֹא אֶשְׁתַּנְּיִי דִּיוקְנִיה כַּד אֶפִּילוּ לִיה בְּגוּבָא דְּאַרְיֹותָא, וּבְגִין כְּדָ אֶשְׁתַּזִּיב. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִי הָכִי, הָא פְּתִיב, (דניאל ו) אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלַאכְיָה וְסַגְר פּוּם אַרְיֹותָא וְלֹא חַבְלוּנִי. מִשְׁמַע דְּבְגִין מְלַאכָא דְּאַסְגַּר לְפוּמִיִּיהוּ, לֹא אֶתְחַבֵּל.

אָמַר לִיה, בְּגִין דָּא לֹא אֶתְחַבֵּל, דְּהָא הוּא דִּיוקְנִיה דְּבַר נֶשׁ זְכָאָה, אִיהוּ מְלַאכָא מִמֶּשׁ, דְּסַגִּיר פּוּמָא, וְקִשְׁיִר לֹון, לְנִטְרָא לִיה, דְּלֹא יִחַבְלוּן לִיה. וּבְגִין כְּדָ אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלַאכְיָה, הוּא דְּכָל דִּיוקְנִין דְּעֵלְמָא מִתְחַקְּוּן בֵּיה, וְאִיהוּ אֶתְקִיף דִּיוקְנֵי בִי, וְלֹא יִכִּילוּ לְשִׁלְטָאָה בִי, וְסַגְר פּוּמִיִּיהוּ, וְעַל דָּא שְׁלַח מְלַאכְיָה וְדָאִי.

וְהָאִי מְלַאכָא, הוּא דְּכָל דִּיוקְנִין מִתְחַקְּוּן בֵּיה. דְּכַתִּיב, (תהלים קי) יָדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גְוִיּוֹת, אִיהוּ דְּלֹא אֶשְׁתַּנְּיִי קְמִיה כָּל דִּיוקְנִין דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא

מבעי ליה לבר נש, לאסתמרא ארחוי ושבילוי, בגין דלא יחטא קמיה דמאריה, ויתקיים בדיוקנא דאדם.

תא חזי, יחזקאל נטר פומיה ממאכלי דאיסורי, דכתיב, (יחזקאל) ולא בא בפי בשר פגול, זכה ואקרי בן אדם. דנאל מה כתיב ביה, (דניאל א) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו, זכה הוא, ואתקיים בדיוקניה דאדם. בגין דכל מליו דעלמא, פלהו דחליו מקמי דיוקנא דאדם, דאיהו שליטא על פלהו, ואיהו מלכא על כלא.

אמר רבי יוסי, בגין דא אצטריך ליה לבר נש, לאסתמרא מחובוי, ולא יסטי לימינא ולשמאלא. ועם כל דא, בעי ליה לבר נש למבדק בחובוי בכל יומא ויומא. דהא כד בר נש קאים מערסיה, תרין סהדין קיימין קמיה, ואזלי בהדיה כל יומא.

בעי בר נש למיקם, אינון סהדי אמרין ליה בשעתא דאפתח עינוי, (משלי ד) עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך. קם ואתקין רגלוי למחך, אינון סהדין אמרין ליה, (שם) פלס מעגל רגלך וגוי. ועל דא כד אזיל בר נש, בכל יומא, בעי ליה לאסתמרא מחובוי.

בכל יומא ויומא, כד אתי לילא, בעי לאסתכלא ולמבדק, בכל מה דעבד כל ההוא יומא. בגין דיייתוב מנייהו, ויסתכל בהו תדיר, בגין דיייתוב קמי מאריה. כמה דאת אמר (תהלים נא) וחטאתי נגדי תמיד, בגין דיייתוב מנייהו.

דף קצא ע"ב

ותא חזי, בזמנא דהווי ישראל בארעא קדישא, לא אשתכח בידיהו חובא, כמה דאוקמוה. בגין דאינון קרבנין, דהווי מקרבין בכל יומא, (דף קצא ע"ב) הווי מכפרי עליהו. השתא דאתגלוני ישראל מארעא, ולית מאן דמכפר עליהו, אורייתא היא מכפרא עליהו, ועובדין דכשרו, בגין דשכינתא עמהון בגלותא. ומאן דאיהו לא מסתכל בארחוי דקודשא בריך הוא, גרים לשכינתא לאתפניא בגו עפרא, כמה דאת אמר, (ישעיה כו) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגוי.

אמר רבי יצחק, וכן מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרו, גרים לה לכנסת ישראל, לארמא רישא בגו גלותא. זכאה חולקיהו דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי.

תא חזי, גלגל קודשא בריך הוא גלגולין בעלמא, בגין לארמא רישא דצדיקייא, דהא בגין דגרים יוסף רישיה בעלמא, על דאשתכח זכאה קמיה, ארגיז רבונא על עבדוי. כמה דאת אמר חטאו משקה מלך מצרים והאופה לאדונייהם למלך מצרים. וכלא בגין לארמא רישא דיוסף זכאה.

וְתָא חֲזִי, עַל יְדָא דְחֻלְמָא, אֲתַכְפֵּיָא מַעַם אַחוּי, וְעַל יְדָא דְחֻלְמָא אֲתַרְבֵּי
עַל אַחוּי, וְאֲתַרְבֵּי עַל כָּל עֲלָמָא :

וַיַּחֲלֹמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלוֹמוֹ בְּלִילָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן וְגוֹ, תָּא חֲזִי,
דְּהָא אֲתַמָּר דְּכָל חֲלָמִין אֲזִלִּין בְּתַר פּוּמָא, יוֹסֵף כְּד פֶּשֶׁר לְהוּ חֻלְמָא, אֲמַאי
פֶּשֶׁר לְהָאִי פִישָׁרָא טְבָא, וְלְהָאִי פִישָׁרָא בִישָׁא. אֶלָּא, אֵינּוֹן חֲלָמִין עֲלֵיהּ
דְּיוֹסֵף הָוָה, וּבְגִין דְּיַדְע מְלָה עַל עֲקָרָא וְשָׂרְשָׁא דִילָהּ, בְּגִין כְּד פֶּשֶׁר חֻלְמָא
לְהוּ כְּמָה דְאַצְטְרִיף. לְכָל חַד וְחַד פֶּשֶׁר לְהוּן פִישָׁרָא, לְאַהֲדָרָא מְלָה עַל
אֲתַרְיָה.

מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלֹא לְאֱלֹהִים פְּתוּרֹנִים סִפְרוּ נָא לִי. מַאי
טַעמָא, בְּגִין דְּהָכִי מַבְעִי לִיהּ לְמַפְשֵׁר חֻלְמָא, לְפַקְדָא פִישָׁרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא, בְּגִין דְּתַמְּוֹן אִיהוּ קִיּוּמָא דְכֻלָּא, וּבִיָּה קִיּוּמָא פִישָׁרָא.

תָּא חֲזִי, הָא אֲתַמָּר דְּדַרְגָּא דְחֻלְמָא לְתַתָּא אִיהוּ, וְאִיהוּ דְרָגָא שְׁתִּיתָאָה.
בְּגִין דְּהָא מַאֲתַר דְּנְבוּאָה שְׂרִיא עַד הָאִי דְרָגָא דְחֻלְמָא, שִׁיתָא דְרָגִין אֵינּוֹן.
וְסֻלְקָא פִישָׁרָא מִדְרָגָא דְחֻלְמָא, לְדַרְגָּא אַחֲרָא. חֻלְמָא אִיהוּ דְרָגָא דְלְתַתָּא,
וּפִישָׁרָא קִיּוּמָא עֲלֵיהּ. וּפִישָׁרָא קִיּוּמָא בְּדַבּוּר, וְעַל דָּא בְּדַבּוּר קִיּוּמָא
מְלָה. דְּכְתִיב הֲלֹא לְאֱלֹהִים פְּתוּרֹנִים, הֲלֹא לְאֱלֹהִים וְדָאִי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּסְפֹּר שֵׁר הַמְּשֻׁקִּים אֶת חֲלוֹמוֹ לְיוֹסֵף וְגוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר
פְּתַח וְאָמַר, (מַלְכִים ב ב) וַיְהִי בְעַבְרָם וְאֲלֵיהּ אָמַר אֶל אֲלִישַׁע שְׂאֵל מָה אַעֲשֶׂה
לָךְ בְּטָרְם אֶלְקַח מֵעַמָּךְ וַיֹּאמֶר אֲלִישַׁע וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי. הֲכָא
אִיתַּ לְאַסְתְּכֻלָּא, וְהָאִי קָרָא תְּנוּהָא אִיהוּ. וְאֲלֵיהּ אָמַר אֶל אֲלִישַׁע שְׂאֵל
מָה אַעֲשֶׂה לָךְ, וְכִי בְרִשׁוּתִיָּה קִיּוּמָא, וְהָא בְרִשׁוּתִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
אִיהוּ. וְתוּ, דְאַלִישַׁע הָכִי נָמִי אִיהוּ הָוָה יַדְע, מַאי טַעמָא אָמַר, וַיְהִי נָא פִי
שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי.

אֶלָּא וְדָאִי, מַאֵן דְאַחִיד בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְכָל עֲלָמִין, הִיף לָא יְהָא בְרִשׁוּתִיָּה
דָּא. וְדָאִי אֲלֵיהּ, וּשְׂאָר צְדִיקִים, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֶבֶד רְעוּתֵהוֹן
דְּצְדִיקֵיָּא תְּדִיר. דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים קמח) רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה, וְכָל שְׁכֵן דְּהָהוּא
רוּחָא קְדִישָׁא, דִּי עֲלֵיהּ, גְּרִית לִיהּ לְצְדִיקָא דְאַלִישַׁע, דְּהָוָה שְׂמֵשָׁא דִילֵיהּ.
וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר לִיהּ (מַלְכִים א יט) וְאַתְּ אֲלִישַׁע בֶּן שֹׁפְט מֵאֲבָל
מְחוּלָה תִּמְשַׁח לְנַבִּיא תַּחְתִּיף, וְעַל דָּא הָוָה לִיהּ לְאַלִישַׁע לִירְתָא לִיהּ.

פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מַאי פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלַי, וְכִי סֻלְקָא דְעִתְּךָ, דְעַל חַד תְּרִין
שְׂאִיל, וּמָה דְלָא הָוָה בְּרִשׁוּתִיָּה, הִיף שְׂאֵל מִיָּנִיָּה. אֶלָּא, אִיהוּ לָא שְׂאִיל
רוּחַ עַל חַד תְּרִין, אֶלָּא (אִיהוּ) הָכִי שְׂאֵל מִיָּנִיָּה, בְּהָהוּא רוּחָא דְהָוָה לִיהּ,
דְּיַעֲבִיד (ד"א ל"ג חד) תְּרִין נְמוּסִין בְּעֲלָמָא, בְּהָהוּא רוּחָא.

דף קצב ע"א

מה כתיב ויאמר הקשית לשאול אם תראה אותי לקח מאתך? יהי לך כן
ואם אין לא יהיה. מאי טעמא אם תראה אותי. אלא אמר ליה, אם תיכול
למיקם על עקרא דרוחא דשבקנא לך, בשעתא דאתנסיבנא מינד, יהא לך
כדין. דהא כל ההוא עקרא דרוחא בשעתא דיסתפל ביה, כד חמי ליה
לאליהו, יהוי דביקותא ביה, כדקא יאות. (דף קצב ע"א)

תא חזי, האי מאן דאסתפל במה דאוליף מרביה, וחמי ליה בההוא
חכמתא, יכיל לאתוספא בההוא רוחא יתיר. תא חזי, דהא יוסף בכל מה
דאיהו עביד, הוי חמי ברוחא דחכמתא לההוא דיוקנא דאבוי, הנה
מסתפל. ובגין כך הנה מסתייעא ליה מלתא, ואתוספא ליה רוחא אחרא,
בנהירו עלאה יתיר.

בשעתא דאמר ליה ההוא רשע, והנה גפן לפני, אזדעזע יוסף. דלא הנה
ידע על מה תיתי מלה, כיון דאמר ובגפן שלשה שריגים, מיד אתער רוחיה,
ואתוסף בנהירו, ואסתפל בדיוקנא דאבוי, כדין אתנהיר רוחיה, וידע
מלה.

מה כתיב, ובגפן שלשה שריגים. אמר יוסף, הא ודאי בשורה דחדנה
בשלימו איהו, מאי טעמא, בגין דהאי גפן על כנסת ישראל אתחזי ליה,
ואתבשר יוסף בהאי. ובגפן שלשה שריגים, אליו אינון תלתא דרגין
עלאין, דנפקי מהאי גפן, כהני ליואי וישראלי.

והיא כפורחת עלתה נצה, דהא בגיניהון סלקא כנסת ישראל, ואתברכת
מעם מלכא עלאה. הבשילו אשכולותיה ענבים, אליו אינון צדיקנא
דעלמא, דאינון כענבים מבושלים כדקא חזי. דבר אחר הבשילו
אשכולותיה ענבים, דא הוא יין דאתנטיר בענביהו מששת ימי בראשית.
עד הכא אתבשר יוסף בחלמיה, מכאן ולהלאה חלמא איהו דיליה, בגין
דאית חלמין ליה, ולאחרנין. ואקח את הענבים, דאיהו ליה לגרמיה.

תנינן, (שמות קמד א) האי מאן דחמי ענבין חוורין בחלמא, סימן יפה לו,
אוכמי לא. מאי טעמא, בגין דאיהו רזא דתריין דרגין זדיען, אינון אוכמי
וחוורי. האי איהו טב, והאי איהו דלא טב, וכלהו ענבין ברזא דמהימנותא
תליין. ועל דא מתפרשן בחכמתא, הו לטב, הו לביש. אליו צריכין רחמי,
ואליו אשגחותא דרחמי.

תא חזי, אדם הראשון, אנתתיה סחטא ליה ענבין, וגרימת ליה מותא,
ולכל ישראל, ולכל עלמא. נח אתא להני ענבין, ולא אתנטר כדקא יאות,
מה כתיב, (בראשית ט) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוד אהלה, בה"א. בני
אהרן, שתו חמר מנייהו, וקריבו קרבנא בההוא חמר, ומיתו, והא
אתמר. ובגין כך כתיב, (דברים לב) ענבימו ענבי ראש אשכולות מרורות למו,
בגין דאינון ענבין גרמי האי.

חֲמָא עֲנָבִין דְּאִינוּן טָבִין, בְּהֵוּא כְּרָם, דְּקָא סְלָקִין נְיִיחָא וְרִיחָא בְּדִרְגִין
שְׁלִימִין, כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא יוֹסֵף יָדַע מְלָה, וְאַסְתַּכֵּל בְּעַקְרָא, וּפְשָׁר
חֲלָמָא עַל בּוֹרִייהָ. בְּגִין דְּאֵתְבַשֵּׁר בְּהֵוּא חֲלָמָא, כְּדָקָא יָאוּת. וּבְגִין כְּדָ
פְּשָׁר פְּשָׁרָא לְטַב, וְאַתְקִיִּים הָכִי.

מַה כְּתִיב. וַיֵּרָא שֵׁר הָאוֹפִים כִּי טוֹב פֶּתֵר וַיֹּאמֶר אֶל יוֹסֵף אֵף אֲנִי בְּחִלּוּמִי
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל רֹאשִׁי. תָּא חֲזִי, אֲרוּרִין אִינוּן רְשִׁיעִיא, דְּכָל
עוֹבְדֵיהוֹן כְּלָהוֹן לְבִישׁ. וְכָל אִינוּן מְלִין דְּאִינוּן אָמְרִין, כְּלָהוּ לְבִישׁ,
וּלְאַבְאָשָׂא.

כִּיּוֹן דְּפִתַח פּוֹמִיָּה בְּאָף, מִיַּד דְּחִיל יוֹסֵף, וַיֵּדַע דְּכָל מְלוֹי אִינוּן לְאַבְאָשָׂא,
וּבְשׂוֹרָה דְּבִישׁ בְּפּוֹמִיָּה. וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל רֹאשִׁי, כְּדִין יָדַע יוֹסֵף
דְּאֵתְבַשֵּׁר עַל חֲרִיבוּ דְּבִי מְקַדְשָׂא, וַיִּשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא, דִּיתְגָּלוֹן מֵאַרְעָא
קְדִישָׂא.

חֲמִי מַה כְּתִיב, וּבִסֵּל הָעֲלִיוֹן מִכָּל מֵאֲכָל פְּרַעָה מַעֲשֵׂה אוֹפָה וְהַעוֹף אוֹכֵל
אוֹתָם מִן הַסֵּל מֵעַל רֹאשִׁי. אֲלִין אִינוּן שְׂאָר עֲמִין, דְּמִתְכַּנְשִׁי עֲלֵיהוֹ
דִּישְׂרָאֵל, וְקִטְלֵי לוֹן, וְחֲרִבֵי בֵיתֵיהוֹ, וּמִפְזָרֵי לוֹן לְאַרְבַּע סְטָרֵי דְעֲלָמָא.
וְכֹלָא אֲסִתְכֵּל יוֹסֵף, וַיֵּדַע דְּהֵוּא חֲלָמָא עַל יִשְׂרָאֵל, כְּדִ יְהוֹן בְּחִיּוּבָא קָמִי
מְלָכָא, מִיַּד פְּשָׁר לִיה פְּשָׁרָא לְבִישׁ, וְאַתְקִיִּים בִּיה.

דף קצב ע"ב

וְתָא חֲזִי, תִּרְוִין דְּרִגִין אֲלִין, דְּקָא חֲמָא הָאִי, וְחֲמָא הָאִי. דָּא חֲמָא (דְּהָא) (דף
קצב ע"ב) כְּדִ סְלִיק, וְקָא שְׁלִיט דְּרִגָּא עֲלָאָה, וְאַתְנַהִיר סְהָרָא. וְדָא חֲמָא,
דְּאַתְחַשְׁדֵּן וְשְׁלִיט עֲלָהּ חִיּוּיָא בִישָׂא. וּבְגִין כְּדָ אֲסִתְכֵּל יוֹסֵף בְּהֵוּא חֲלָמָא,
וּפְשָׁר לִיה פְּשָׁרָא לְבִישׁ. וְעַל דָּא, כֹּלָא בְּפִישְׂרָא קִיּוּמָא, וְדָא וְדָא חֲמוּ,
בְּאֲלִין תִּרְוִין דְּרִגִין, דְּשְׁלִיט דָּא, וְשְׁלִיט דָּא.

רְבִי יְהוּדָה פִּתַּח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי,
הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל לֵב טָהוֹר, כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (מלכים א ג) וְנִתְתָּ לְעַבְדְּךָ
לֵב שׁוֹמֵעַ וְגוֹ', וְכְתִיב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מְשֻׁתָּה תָמִיד, וּבְגִין כְּדָ לֵב טָהוֹר
וְדָאִי.

וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי, דָּא הוּא רוּחַ נְכוֹן וְדָאִי. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (בראשית א)
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְאַתְעָרוּ, זֶה רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאַתְעָרוּ,
(יחזקאל יא) וְרוּחַ חִדָּשָׁה אָתָּן בְּקִרְבְּכֶם. וְצִלֵּי דוּד, הֵוּא רוּחַ נְכוֹן, חִדָּשׁ
בְּקִרְבִּי.

בְּגִין דְּאִית מְסֻטְרָא אַחְרָא, לֵב טָמָא וְרוּחַ עוֹעִים, דְּאַסְטִי לְבִנֵי עֲלָמָא, וְדָא
הוּא רוּחַ טוּמְאָה, דְּאַקְרִי רוּחַ עוֹעִים. כְּמָה דְּאַתְ אָמַר, (ישעיה יט) יֵי מְסָדֵךְ
בְּקִרְבָּה רוּחַ עוֹעִים. וְעַל דָּא וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי. מָאִי חִדָּשׁ. דָּא חִדּוּשָׂא

דְּסִיחָרָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְחַדֵּשׁ סִיחָרָא, דְּוֹד מְלֻךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיִים וּבְגִין כְּדָ
חֲדָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָווּ אֶזְלֵי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, הַאי
דְּכַתְיִב, (מלכים א כב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יְיָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנֶנּוּ וַיֹּאמֶר יְיָ
אֵלָיו בְּמָה וַיֹּאמֶר אֵצְא וְהִיִּיתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגַם
תּוֹכַל צֵא וַעֲשֵׂה כֵן. וְתַנְיֵן דְּהוּהוּ רוּחַ גְּבוּת הַיִּזְרַעְאֵלִי. וְכִי נִשְׁמַתִּין, כִּינּוּן
דְּסִלְקִין וְקַיִימִין לְעִילָא, אֵינּוּן יְכָלִין לְאַתְבָּא בְּהַאי עֲלָמָא, וּמְלָה תְּמִיחָה,
דְּאָמַר אֵצְא וְהִיִּיתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי וְגוֹ.

וְתוּ, מֵאֵי טַעְמָא אֲתַעֲנֵשׁ עָלֶיהָ אַחָב, דְּהָא דִּינָא דְּאוּרִייתָא, דְּשׁוּי שְׁמוּאֵל
קְמִייהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, הֵכִי הוּא. דְּכַתְיִב, (שמואל א ח) אֶת שְׂדוֹתֶיכֶם וְכַרְמֵיכֶם
וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח. וְאֵי אַחָב נִטַּל הַהוּא כְּרָם בְּנְבוּת, דִּינָא הָוָה. וְתוּ,
דְּהוּהוּ יְהִיב לִיהָ כְּרָמָא אַחָרָא, אוּ דְּהָבָא, וְלֹא בָעָא.

אָמַר לִיהָ, גְּאוּת שְׁאַלְתָּ. תָּא חֲזִי, הַאי רוּחַ דְּקָאָמְרוּ דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנְבוּת,
הֵכָא אֵיתַּ לְאַסְתְּכָלָא. וְכִי רוּחָא דְּנְבוּת יְכִיל לְסִלְקָא וּלְקַיִימָא קְמִייהָ
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמַתְבַּע שְׁקֵרָא. דְּכַתְיִב וַיֵּצֵא הָרוּחַ. וְאֵי צְדִיקָא הוּא,
אִידָּךְ יַבְעִי שְׁקֵרָא בְּהַהוּא עֲלָמָא, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּקִשׁוּט. וּמָה בְּהַאי עֲלָמָא,
לֹא בָעִי זְכָאָה שְׁקֵרָא, בְּהַהוּא עֲלָמָא, לֹא כָּל שְׁכֹן. וְאֵי לֹא זְכָאָה אִיהוּ, הִידָּךְ
יְכִיל לְקַיִימָא קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אֶלָּא וְדֵאֵי נְבוּת לֹא זְכָאָה הָוָה כָּל כְּדָ לְקַיִימָא קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
אֶלָּא רוּחָא אַחָרָא הָוָה, דְּשִׁלְטָא בְּעֲלָמָא. דְּדָא הוּא רוּחָא דְּקַיִימָא תְּדִיר
וְסִלְקָא קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְדָא הוּא דְּאַסְטִי לְבָנִי עֲלָמָא בְּשְׁקֵרָא.
וּמֵאֵן דְּאִיהוּ רְגִיל בְּשְׁקֵרָא, אֲשֶׁתְּדַל תְּדִיר בְּשְׁקֵרָא. וְעַל דָּא אָמַר אֵצְא
וְהִיִּיתִי רוּחַ שְׁקֵר וְגוֹ. וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיהָ, צֵא וַעֲשֵׂה כֵן.
פּוֹק מְהֵכָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ דְּכַתְיִב, (תהלים קא) דוֹבֵר שְׁקֵרִים לֹא יִכּוֹן לְנַגֵּד
עֵינָי. וּבְגִין דָּא אִיהוּ רוּחַ שְׁקֵר וְדֵאֵי.

וְתוּ, עַל מָה דְּקִטְל לִיהָ לְנְבוּת וְנִטַּל כְּרָמָא דִּילִיהָ, קְטוּלָא אֲמַאי קְטִיל לִיהָ.
אֶלָּא עַל דְּקִטְל לִיהָ בְּלֹא דִינָא, אֲתַעֲנֵשׁ. קְטִיל לִיהָ בְּלֹא דִינָא, וְנִסִּיב כְּרָמָא
דִּילִיהָ. וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב, (מלכים א כא) הִרְצַחְתָּ וְגַם גִּרְשַׁתָּ, וְעַל דָּא אֲתַעֲנֵשׁ. וְתָא
חֲזִי, כְּמָה אֵינּוּן בְּנֵי נְשָׂא בְּעֲלָמָא, דְּאַסְטִי לוֹן הַאי רוּחַ שְׁקֵרָא בְּשְׁקֵרָא.
וְשִׁלִּיט אִיהוּ בְּעֲלָמָא בְּכְמָה סְטֵרִין וּבְכְמָה עוֹבְדִין, וְהָא אוּקְיִמְנָא מְלִי.

וְעַל דָּא דְּוֹד מְלָכָא בָּעָא לְאַסְתְּמָרָא מְנִיָּה, וּבָעָא לְאַפְקָא מְגוּ מְסֻאָבו.
דְּכַתְיִב, (תהלים נא) לֵב טְהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חֲדָשׁ בְּקִרְבִּי. דָּא הוּא
רוּחַ נְכוֹן, וְאַחָרָא אִיהוּ רוּחַ שְׁקֵר. וְעַל דָּא תְּרִין דְּרִגִין אֵינּוּן, חֲדָ קוּדְשָׁא,
וְחֲדָ מְסֻאָבָא.

פְּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וַיִּי נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חִילוֹ כִּי רַב מְאֹד מִחֲנָהוּ וְכִי עֲצוּם
עוֹשֵׂה דְּבָרוֹ וְגוֹ, הַאי קְרָא אוּקְמוּהָ. אָבַל וַיִּי, בְּכָל אֲתֵר הוּא וּבִי דִינִיָּה.

נתן קולו, דא הוא קלא דכתיב, (דברים ד) קול דברים. וכתוב התם, (שמות ד) לא איש דברים. מאן איש דברים. כמה דאת אמר, (דברים לג) איש האלהים. לפני חילו, אליו, אינון ישראל.

דף קצג ע"א

כי רב מאד מחנהו, כמה דאת אמר (איוב כה) ה'יש מספר לגדודיו. (דף קצג ע"א) דכמה ממנו ושליחו אית ליה לקודשא בריהו, וכלהו קיימי לאסטא עליהו דישראל (זהר חדש ל"ג בגין לאסתאבא להו). ועל דא קודשא בריהו הוא אידמו קמיהו דישראל בגין לנטרא להו, ולא יכילו לקטרגא להו.

כי עצום עושה דברו. מאן עצום, דא הוא זכאה ההוא דאשתדל באורייתא קדישא יממא וילי. דבר אחר כי עצום, דא הוא מקטרגא דאשתפח קמי קודשא בריהו ואיהו תקיפא כפרזלא תקיפא כטינגרא. עושה דברו, דנטיל רשות מלעילא ונטיל נשמתא מתתא.

כי גדול יום יי ונורא מאד ומי יכילנו. דאיהו שליט על כלא, ועלאה ותקיפא על כלהו, וכלהו תחות שלטניה. זכאין אינון צדיקיא, דקודשא בריהו הוא אתרעי בהו תדיר, לזכאה לון לעלמא דאתי ולמחדי להו בחידו דצדיקיא דזמינו למחדי ביה בקודשא בריהו. דכתיב, (תהלים ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ורננו ותסוד עלימו ויעלצו בך אוהבי שמו. ברוך יי לעולם אמן ואמן:

פרשת מקץ

ויהי מקץ, רבי חייא פתח ואמר, (איוב כח) קץ שם לחשד ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות, האי קרא אתמר. קץ שם לחשד, דא איהו קץ דשמאלא, דאיהו שאט בעלמא, ושאת לעילא, וקיימא קמי קודשא בריהו הוא, ואסטי, וקטריג על עלמא, והא אתמר. ולכל תכלית הוא חוקר, דהא כל עובדוי לאו אינון לטב, אלא לשיצאה תדיר ולמעבד כליה בעלמא.

אבן אפל וצלמות, דא אבן נגף, דבה פשלין חייבין, וקיימא בהאי דאקרי, (איוב ט) ארץ עפתה כמו אפל. תא חזי, אית ארץ חיים לעילא, והאי איהו ארץ ישראל. (ד"א ואית ארץ לתתא ונקרא) אפל וצלמות, אפל דנפקא מארץ עפתה. מאי (ס"א ארץ) אבן אפל וצלמות, דא הוא קץ דאיהו מסטרא דחשד, זוהמא דדהבא, והא אתמר.

תָּא חֲזִי, כַּמָּה אֵית לֹון לְבַנֵי נֶשָׂא לְאַסְתִּכְלָא בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְלֹא שְׂתַדְלָא בְּאוּרִייתָא יְמָמָא וְלֵילֵי. בְּגִין דִּינִדְעוּן וְיִסְתַּכְלוּן בְּפוּלְחָנִיה. דְּהָא אוּרִייתָא אִיהִי מְכַרְזָא בְּכָל יוֹמָא קַמִּיה דְּבַר נֶשׁ וְאַמְרָה, (משלי ט) מִי פְתִי יְסוּר הִנֵּה חֶסֶר לֵב וְאַמְרָה לוּ, וְהָא אוֹקִימְנָא מְלִי.

וְכַד בַּר נֶשׁ אֲשֶׁתַּדְל בְּאוּרִייתָא, וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ, זְכִי לְאַתְתַּקְפָּא בְּאִילָנָא דְחֲזִי, דְּכְתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים וְגו'. וְתָא חֲזִי, כַּד בַּר נֶשׁ אֲתַתַּקֵּף בְּאִילָנָא דְחֲזִי בְּהָאֵי עֲלָמָא, אֲתַתַּקֵּף בִּיה לְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהָא כַּד נֶשׁמְתִין נְפִקִין מֵהָאֵי עֲלָמָא, הֲכִי אֲתַתַּקֵּן לְהוּ דְרָגִין לְעֲלָמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, אִילָנָא דְחֲזִי, אִיהוּ בְּכַמָּה דְרָגִין מִתְפָּרְשֵׁן דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ חַד. דְּהָא בְּאִילָנָא דְחֲזִי אֵית דְרָגִין אֵלִין עַל אֵלִין. עֲנַפִּין, וְעֲלִין, קְלִיפִין, (ס"א נופא) גוּפָא דְאִילָנָא, שְׂרָשִׁין. וְכִלָּא הוּא אִילָנָא. כְּגוּוֹנָא דָּא, כָּל מָאן דְּאֲשֶׁתַּדְל בְּאוּרִייתָא, אִיהוּ אֲתַתַּקֵּן וְאַתְתַּקֵּף בְּאִילָנָא דְחֲזִי.

דף קצג ע"ב

וְכָל בְּנֵי דְמַהִימְנוּתָא יִשְׂרָאֵל, כְּלָהוּן מִתְתַּקְפִּין בְּאִילָנָא דְחֲזִי, כְּלָהוּן אֲחִידִין בְּאִילָנָא מִמֶּשׁ. מְנַהוּן בְּהֵהוּא (ס"א נופא) גוּפָא דְבִיה, מְנַהוּן אֲחִידִין בְּעֲנַפִּין, מְנַהוּן בְּעֲלִין, מְנַהוּן בְּשְׂרָשִׁין. אֲשֶׁתַּכְחוּ דְכִלְהוּ אֲחִידִין בְּאִילָנָא דְחֲזִי. וְאִינוּן דְּמִשְׂתַּדְלִין בְּאוּרִייתָא (דף קצג ע"ב) כְּלָהוּן אֲחִידִין בְּגוּפָא דְאִילָנָא. וּבְגִין כְּדָּ מָאן דְּאֲשֶׁתַּדְל בְּאוּרִייתָא, אִיהוּ אֲחִיד בְּכִלָּא, וְהָא אוֹקִימְוָה וְאַתְמָר. וְיִהִי מִקֵּץ, מָאֵי מִקֵּץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲתַר דְלִית בָּהּ זְכִירָה, וְדָא הוּא קֶץ דְשְׁמָאֵלָא. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְכְתִיב, (בראשית מ) כִּי אִם זְכַרְתִּנִי אֲתַדָּ כְּאֲשֶׁר יִיטֵב לָךְ. וְכִי הֲכִי אֲתַחֲזִי לִיה לְיוֹסֵף צְדִיקָא, דְּאִיהוּ אָמַר כִּי אִם זְכַרְתִּנִי אֲתַדָּ. אֲלָא כִּינֹון דְאַסְתַּכְלָא יוֹסֵף בְּחִלְמִיה. אָמַר, וְדָאֵי חֲלָמָא דְזְכִירָה אִיהוּ. וְאִיהוּ טַעַה בְּהָאֵי, דְּהָא בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא הָוִי כִלָּא.

וְעַל דָּא אֲתַר דְהוּה בִּיה נֶשִׁיו קָם קַמִּיה, מַה כְּתִיב וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמְשָׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ. כִּינֹון דְאָמַר וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמְשָׁקִים, מַהוּ וַיִּשְׁכַּחְהוּ. אֲלָא וַיִּשְׁכַּחְהוּ אֲתַר דְאֵית בִּיה שְׁכַחָה, וְדָא הוּא קֶץ דְסִטְרָא דְחֻשְׁדָּ. שְׁנַתִּים יָמִים, מָאֵי שְׁנַתִּים. דְּתַב דְרָגָא, לְדְרָגָא דְאֵית בִּיה זְכִירָה.

וּפְרַעַה חוּלָם וְהִנֵּה עוֹמֵד עַל הַיָּאֵר, דָּא חֲלָמָא דְיוֹסֵף הִנֵּה. בְּגִין דְכָל נֶהַר, דְּיוֹסֵף הֲצַדִּיק אִיהוּ. וְרָזָא דָּא הָוִי, הָאֵי מָאן דְחָמִי נֶהַר בְּחִלּוּם, חָמִי שְׁלוּם. דְּכְתִיב, (ישעיה סו) הִנְנִי נוֹטָה אֵלַיָּה כְּנֶהַר שְׁלוּם: וְיִהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר, (משלי כט) מְלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אַרְצָא וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יִהְרִסְנָה, תָּא חֲזִי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עֲלָמָא עֲלָמָה, אֲתַתַּקֵּן כִּלָּא כְּדָקָא יָאוּת, וְאַפִּיק נְהוּרִין עֲלָאִין מְנַהֲרִין לְכָל סִטְרִין, וְכִלָּא אִיהוּ חַד. וּבְרָא שְׁמִים דְלַעֲלֵא וְאַרְצָא דְלַעֲלֵא, לְאַתְתַּקְנָא כְּלָהוּן כְּחַדָּא, לְתוּעֲלַתָּא דְתַתָּאֵי.

תא חזי, מלך במשפט יעמיד ארץ. מאן מלך, דא קודשא בריך הוא. במשפט, דא יעקב, דאיהו קיומא דארעא. ועל דא, וי אתון מן ה' עלאה, ה' תתאה אתונת מן וי, דקיומא דארעא איהו במשפט. דהא משפט יעמיד ארץ בכל תקונוי, וזן לה.

דבר אחר, מלך, דא קודשא בריך הוא. במשפט, דא יוסף. יעמיד ארץ, דכתיב (בראשית מא) וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף. ובגין דקודשא בריך הוא אתרעי ביה בייעקב, עבד ליה ליוסף שליטא על ארעא.

רבי יוסי אמר, מלך, דא יוסף. במשפט יעמיד ארץ, דא יעקב. דהא עד לא אתא יעקב למצרים, לא הוה קיומא בארעא, מגו כפנא. כיון דאתא יעקב למצרים, בזכותיה אסתלק כפנא, ואתקיים ארעא.

דבר אחר, מלך במשפט יעמיד ארץ, דא דוד מלכא, דכתיב, (שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו, ואיהו קיים ארעא, ובזכותיה קיימא לבתר דנא. ואיש תרומות יהרסנה, דא רחבעם.

תא חזי, קודשא בריך הוא בגיניהון דצדיקיא, אף על גב דפורענותא אתגזר על עלמא, מתעכבא בגיניהון ולא שלטא על עלמא. כל יומי דדוד מלכא אתקיימא ארעא בגיניה, לבתר דמית אתקיימא בזכותיה. דכתיב, (מלכים ב כ) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. כגוונא דא, כל יומי דיעקב וכל יומי דיוסף, לא שלטא פורענותא בעלמא.

תא חזי, מלך במשפט יעמיד ארץ, דא יוסף. ואיש תרומות יהרסנה, דא פרעה. דהא בגין דאקשי לביה לגבי דקודשא בריך הוא, חריב ארעא דמצרים. ובקדמיתא על ידא דיוסף אתקיים ארעא בההוא חלמא דחלם. דכתיב, ויהי מקץ שנתים ימים וגו'. ויהי מקץ וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים יח) חי יי וברוך צורי וירום אלהי ישעי. אלוהי פתיב, בויו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. חי יי, דא חי צדיקא יסודא דעלמא, דאקרי חי דעלמין. וברוך צורי, דא (ס"א הוד) הוא דכתיב (תהלים קמד) ברוך יי צורי, ודא עלמא דאתקיים עליה צדיקא דא. וירום אלהי ישעי. וירום דא עלמא עלאה. אלוהי בוא"ו, דא שמים, כמה דאת אמר, (תהלים קטז) השמים שמים ליי.

דף קצד ע"א

תא חזי, (כמה דאת אמר) (תהלים סח) ברוך אדניי יום יום יעמס לנו. ברוך אדניי, באליי דלית נוין יו"ד, והאי קרא רזא דחכמתא איהו. יום יום, אלו שנתים ימים, כמה דאת אמר (דף קצד ע"א) ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור, רזא איהו, כמה דאתמר דא יוסף. דנהר (ס"א דכל נהר) דא, יוסף הצדיק הוא. והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו. והנה מן היאור, דהא מנהר דא

אֶתְבָּרְכָאן כָּל אֵינוֹן דְּרַגְיִן דְּלִתְתָּא. בְּגִין דְּהָהוּא נְהָר דְּנִגְיִד וְנִפְיִק, אִיהוּ אֲשֻׁקִי וְזֶן לְכֻלָּא. וְיוֹסֵף אִיהוּ נְהָר, לְאֶתְבָּרְכָא כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּגִינְיָה.

וְתָא חֲזִי, הָהוּא נְהָר, שְׁבַע דְּרַגְיִן אֶתְשַׁקְיִין וְאֶתְבָּרְכוּ מִנְיָה, וְאֵלִין אֵינוֹן יְפוֹת מְרָאָה וּבְרִיאֹת בְּשׂוּר. וְתַרְעִינָה בְּאַחוּ, בְּחַבּוּרָא בְּאַחוּתָא דְּלֵא אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ פִירוּדָא. וְכֻלְהוּ לְשַׁבְּחָא קִיִּימִין, דְּהָא כָּל הֵנִי דְּרַגְיִן שְׁבַע דְּקֶאֱמְרוּ, רְזָא אִיהוּ. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (אסתר ב) וְאֵת שְׁבַע הַנְּעָרוֹת הַרְאוּיוֹת לְתַת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגוֹי. וְעַל דָּא שְׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מְרָאָה, וְלִקְבֵּל דָּא כְּתִיב שְׁבַעַת הַסְּרִיסִים הַמְּשֻׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגוֹי.

רְבִי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע פְּרוֹת הַטּוֹבוֹת, דְּרַגְיִן אֵינוֹן עֲלָאִין עַל אַחְרָנִין. וְשְׁבַע הַפְּרוֹת הַרְעוֹת, דְּרַגְיִן אַחְרָנִין דְּלִתְתָּא. אֵלִין מִסְטָרָא דְּקְדוּשָׁה, וְאֵלִין מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא.

שְׁבַע הַשְּׁבָלִים, רְבִי יְהוּדָה אָמַר, אֵלִין קְדָמָאֵי אֵינוֹן טָבִין, בְּגִין דְּאֵינוֹן מִסְטָרָא דִּימִינָא דְּכְתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב. וְאֵלִין בִּישִׁין אֵינוֹן לְתַתָּא מִנְיָהוּ. שְׁבַע הַשְּׁבָלִים אֵינוֹן מִסְטָרָא דְּדְכִי, וְאֵלִין מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּ, וְכֻלְהוּ דְּרַגְיִן קִיִּימִין אֵלִין עַל אֵלִין, וְאֵלִין לְקַבֵּל אֵלִין, וְכֻלְהוּ קָא חֲמָא פְּרַעָה בְּחֻלְמִיָּה.

אָמַר רְבִי יִיסָא, וְכִי לְהָהוּא חֲיִיבָא דְּפְרַעָה אַחְזִיין לִיָּה כָּל הֵנִי. אָמַר לִיָּה רְבִי יְהוּדָה, כְּגוֹוֹנָא דְּלֵהוֹן חֲמָא. דְּכְמָה דְּרַגְיִן עַל דְּרַגְיִן, אֵלִין לְקַבֵּל אֵלִין, וְאֵלִין עַל אֵלִין, וְאִיהוּ חֲמָא בְּאֵינוֹן דְּרַגְיִן דְּלִתְתָּא.

וְהָא תְּנִינֵן, דְּהָא כְּמָה דְּאִיהוּ בְּרַ נֶשׁ, הֵכִי אַחְזִיו לִיָּה בְּחֻלְמִיָּה, וְהֵכִי חֲמִי. וְנִשְׁמַתָּא הֵכִי סְלִקַת לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא. כָּל חַד וְחַד כְּפּוּס דְּרַגְיָה כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה, וּבְגִין כְּדָ פְּרַעָה חֲמָא כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה, וְלֵא יִתִּיר :

וְיָהִי מִקְּצָ וְגוֹי, רְבִי חִזְקִיָּה פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חִפְּץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. תָּא חֲזִי, כָּל מָה דְּעֵבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא, לְכֻלָּא שְׁוֵי זְמָנָא וְזְמַן קְצוּב. זְמַן שְׁוֵי לְנַהוּרָא וְלַחְשׁוּכָא, זְמָנָא שְׁוֵי לְנַהוּרָא דְּשָׂאָר עֲמִין, דְּאֵינוֹן שְׁלִטִין הַשְּׁתָּא עַל עֲלָמָא. וְזְמָנָא שְׁוֵי לַחְשׁוּכָא, דְּאִיהוּ גְלוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל תַּחּוֹת שְׁלִטְנוּתָא דְּלֵהוֹן. זְמָנָא שְׁוֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכֻלָּא, בְּגִין כְּדָ לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חִפְּץ. מָאֵי וְעַת לְכָל חִפְּץ. זְמָנָא וְעַדוֹן הוּא לְכֻלָּא, לְכָל הָהוּא רְעוּתָא דְּאֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא.

דְּבַר אַחַר וְעַת לְכָל חִפְּץ, מָאֵי עַת. כְּדְכְתִיב, (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לִיָּי הַפְּרוּ תוֹרָתְךָ. וּכְתִיב, (ויקרא יז) וְאֵל יִבָּא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִיהוּ דְּרַגְאָ מִמְנָא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כְּדָ עַת אִיהוּ מִמְנָא, לְכָל חִפְּץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם. וְיָהִי מִקְּצָ שְׁנַתִּים יָמִים, מִסְטָרָא דְּהָהוּא קֶץ דְּחֻשְׁדָּא חֲמָא פְּרַעָה בְּחֻלְמִיָּה, וּמִתְמַן יָדַע וְאֲתַגְלִי לִיָּה הָהוּא חֲלָמָא. וְיָהִי בְּבִקְרָא וּתְפָעָם רוּחוֹ וְיִשְׁלַח וְיִקְרָא אֶת כָּל חֲרֻטְמֵי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל חֲכָמֵיהּ וְגוֹי. וּתְפָעָם רוּחוֹ. מָאֵי וּתְפָעָם. רְבִי יוֹסֵי אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ בְּפְרַעָה כְּתִיב וּתְפָעָם, וּבְנְבוּכְדַנְצַר כְּתִיב, (דניאל ב) וּתְתַפְעֵם, וְאוּקְמוּהָ דְּהָא בְּפְרַעָה כְּתִיב וּתְפָעָם, בְּגִין דְּהָהוּא יָדַע חֲלָמָא,

וּפְשָׁרָא לָא הָוֵה יָדַע, אָבֵל נְבוּכַדְנֶצַּר, חָמָא חֲלָמָא, וְחָמָא פְּשָׂרָא, וְאִתְנַשֵּׁי
כָּלָא מְנִיָּה.

דף קצד ע"ב

אָבֵל תָּא חֲזִי, וְתַפְעָם רוּחוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שופטים יג) לְפַעְמוֹ, דְהָוֵה אֲתִי
רוּחָא וְאָזִיל, וְאֲתִי וְאָזִיל. וְלֹא הָוֵה מְתִישְׁבָא עִמִּיהָ עֲדִין כְּדָקָא יָאוּת.
וְעַל דָּא כְּתִיב, (שופטים יג) וְתַחַל רוּחַ יְיָ לְפַעְמוֹ, דְכִדְיִן הָוֵה שִׁירוּתָא. אוּף הֲכָא
רוּחִיהָ אֲתַעַר בֵּיהּ, וְאָזִיל וְאֲתַעַר, וְלֹא הָוֵה מְתִישְׁבָא עִמִּיהָ לְמַנְדַּע.
נְבוּכַדְנֶצַּר וְתַתְּפָעָם רוּחוֹ, בְּאַתְעָרוּתָא הָוֵה אֲתַעַר עַל חַד תְּרִין, (ת״כ״ב)
וְאָזִיל וְתִיבִין, וְדָא הוּא כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר כד) כְּפַעַם בְּפַעַם. פַּעַם
בְּהָאִי, (דף קצד ע"ב) וּפַעַם בְּהָאִי, וְלֹא מְתִישְׁבָא דְעֵתִיהָ וְרוּחִיהָ.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטוּמֵי מִצְרַיִם, אֶלְיִן חֲרָשִׁין. וְאֶת כָּל חֲכָמֶיהָ, אֶלְיִן
חֲכִימִין בְּטִיבְרָא, וְכִלְהוּ הָוֵה מְסִתְפַלְּן לְמַנְדַּע וְלֹא יְכִילוּ לְאַדְבָּקָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָף עַל גַּב דְאַתְמָר דְלֹא אֲחֻזְיִין לִיהָ לְבַר נֶשׂ אֶלָּא בְּהָוֵה
דְרָגָא דִּילִיהָ, שְׂאֵנִי לְמַלְכִים, דְאַחֻזְיִין לוֹן מְלִין עֲלָאִין, וּמְשַׁנְיִין מִבְּנֵי נֶשָׂא
אֲחֻרְנִין. כְּמָה דְמַלְכָא דְרָגִיהָ עֲלָאָה עַל כָּל שְׂאָר אֲחֻרְנִין, הֲכִי נְמִי אֲחֻזְיָאוּ
לִיהָ בְּדָרְגָא עֲלָאָה עַל כָּל שְׂאָר אֲחֻרְנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים
עוֹשֶׂה הָרָאָה אֶת פְּרָעָה. (רלח א) אָבֵל לְשָׂאָר בְּנֵי נֶשָׂא, לֹא גְלִי לוֹן קוּדְשָׁא
בְּרִידָא הוּא מַה דְאַיְהוּ עֶבֶד, בַּר לְנַבִּיאֵי אוּ לְחֲסִידֵי אוּ לְחֲכִימֵי דְרָא, וְהָא
אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, אוֹתֵי הִשִּׁיב עַל כְּנֵי וְאוֹתוֹ תִּלְהָ, מִכָּאן דְחֲלָמָא אָזִיל בְּתַר
פִּישְׁרָא. הִשִּׁיב עַל כְּנֵי מֵאן, אֶלָּא דָּא יוֹסֵף. וְאוֹתוֹ תִּלְהָ, בְּהָוֵה פִּישְׁרָא
דְקָא פֶּשֶׁר לִיהָ, וְכְתִיב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ כֹּן הָיָה:

וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וְגוֹ'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר,
(תהלים קמז) רוּצָה יְיָ אֶת יִרְאֵיו אֶת הַמִּיַּחֲלִים לְחֲסִדּוֹ. כְּמָה קוּדְשָׁא בְּרִידָא
הוּא, אֲתַרְעֵי בְּהוּ בְּצַדִּיקָא, בְּגִין דְצַדִּיקָא אֵינּוֹן עֶבְדִין (שלמא ועבדו) שְׁלָמָא
לְעִילָא, וְעֶבְדֵי שְׁלָמָה לְתַתָּא, וְאֶעְלִין כְּלָה בְּבַעֲלָהּ. וּבְגִין כֶּדָּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא
הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ, בְּאֵנוֹן דְדַחֲלִין לִיהָ וְעֶבְדִין רְעוּתִיהָ.

לְמִיַּחֲלִים לְחֲסִדּוֹ, מֵאן אֵינּוֹן מִיַּחֲלִים לְחֲסִדּוֹ. הוּי אֵימָא אֵינּוֹן דְמִשְׁתַּדְלִי
בְּאוּרִייתָא בְּלִילָא, וְאֲשַׁתְּפּוּ בְּהַדִּי שְׂכִינְתָא. וְכַד אֲתִי צְפָרָא, אֵינּוֹן
מְחַכָּאן לְחֲסִדּוֹ. וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּזִמְנָא דְבַר נֶשׂ אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא בְּלִילָא,
חוּטָא דְחֲסִדָּ אֲתַמְשִׁידָ עֲלִיהָ בִּימָמָא. כְּדְכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוָה יְיָ
חֲסִדּוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי. מֵאֵי טַעְמָא יוֹמָם יִצְוָה יְיָ חֲסִדּוֹ, מִשּׁוּם דְבְּלִילָהּ
שִׁירָה עִמִּי. וּבְגִין כֶּדָּ רוּצָה יְיָ אֶת יִרְאֵיו כְּתִיב, וְלֹא בִירְאֵיו. כְּמָאן דְרַעֲי
בְּרְעוּתִיהָ לְאַחְרָא, וְאֲתַרְעֵי לִיהָ לְאַתְפִּיּוּסָא בְּהַדִּיהָ. וּבְגִין כֶּדָּ רוּצָה יְיָ אֶת
יִרְאֵיו, וְלֹא בִירְאֵיו.

פְּגוּנָא דָא, יוֹסֵף הָוָה עֲצִיב בְּעֲצִיבוּ דְרוּחָא, בְּעֲצִיבוּ דְלֵבָא, דְהָוָה אָסִיר תַּמּוּן. פִּינּוּן דְשִׁדְר פְּרַעָה בְּגִינְיָה, מַה כְּתִיב. וַיִּרְצוּהוּ, אֶת־פַּיִסוֹ לֵיהּ וְאֶהְדְּרוּ לֵיהּ מְלִין דְחֻדָּה, מְלִין לְמַחְדֵי לְבָא, בְּגִין דְהָוָה עֲצִיב מִן בִּירָא. תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא נָפַל בְּבִירָא, בְּבִירָא אֶסְתַּלַּק לְבַתֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַד לָא אֵירַע לְיוֹסֵף הֵהוּא עוּבְדָא, לָא אֶקְרִי צְדִיק. פִּינּוּן דְנִטְר הֵהוּא בְּרִית קְיִימָא, אֶקְרִי צְדִיק. וְהֵהוּא דְרָגָא דְבְּרִית קְדִישָׁא אֶתְעֵטֵר בְּהֻדְיָה, וּמֵאֵי דְהָוָה (עבִיד) בְּבוֹר בְּקַדְמִיתָא, אֶסְתַּלַּק בְּהֻדְיָה, וּכְתִיב וַיִּרְצוּהוּ מִן הַבוֹר. אֶסְתַּלַּק מִן דָּא, וְאֶתְעֵטֵר בְּבִירָא מִים חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פְּרַעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, לְקַרְא לְיוֹסֵף מְבַעֵי לֵיהּ. אֶלָּא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכְּתִיב, (תהלים קה) עַד יַעַת בֹּא דְבָרוּ אֲמַרְתָּ יְיָ צְרַפְתָּהוּ. עַד יַעַת בֹּא דְבָרוּ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, כְּתִיב הֲכָא וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, וּכְתִיב הֵתָם וַיִּקְרָא אֶל מִשֶׁה: וַיִּגְלַח וַיַּחֲלֵף שְׁמִלוּתָיו, בְּגִין יְקָרָא דְמִלְכָא, וְהָא אוּקְמוּהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (תהלים קה) וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם. תָּא חֲזִי, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגַלְגַל גְּלוּלִין בְּעֵלְמָא, וּמְקִיִּים אֶסְרִין וְקִיּוּמִין, בְּגִין לְקִיּוּמָא קִיּוּמָא וּגְזֻרָה דְאִיהוּ גְזִיר.

דְהָא תַנּוּן, אֶלְמָלָא חֲבִיבוּ וּרְחִימוּ דְרַחֲמִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְהוֹן, הָוָה אֶתְחַזִּי לְנַחְתָּא יַעֲקֹב לְמַצְרַיִם בְּשִׁלְשָׁלִי דְפְּרֻזְלָא. וּבְרַחֲמִינוּ דְלְהוֹן, שְׁלִטְיָה לְיוֹסֵף בְּרִיָּה, וְעַבְד לֵיהּ מִלְכָא דְשִׁלְטָא עַל כָּל אֶרְעָא, וְנַחְתוּ כְּלָהוּ שְׁבִטִין בִּיקְרָא, וַיַּעֲקֹב כְּמִלְכָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם, פִּינּוּן דְכְּתִיב וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, לָא יַדְעָנָא דְיַעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם, אֲמַאי אֶצְטְרִיךְ הָא. אֶלָּא וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וַיַּעֲקֹב גֵּר בְּאֶרֶץ חָם, דָּא יַעֲקֹב, דְהָא בְּגִינְיָה דְיַעֲקֹב וּבְנוֹי, אֶתָּא שְׁכִינְתָא לְמַצְרַיִם. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלוּלִין, (דף קצה ע"א) וְאַחִית לֵיהּ לְיוֹסֵף בְּקַדְמִיתָא. דְבִזְכוּתִיָּה אֶתְקִיִּים בְּרִית בְּהֻדְיָה, וְשִׁלְטִיָּה עַל כָּל אֶרְעָא.

מַה כְּתִיב, שְׁלַח מִלְכָּךְ וַיִּתִּירָהוּ מוֹשֶׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתִיב, (תהלים קמו) יְיָ מִתִּיר אֲסוּרִים וְגוֹי, (והא) וְהֲכָא כְּתִיב, שְׁלַח מִלְכָּךְ וַיִּתִּירָהוּ, אֲמַאי מוֹשֶׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. אֶלָּא, שְׁלַח מִלְכָּךְ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מוֹשֶׁל עַמִּים, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. שְׁלַח מִלְכָּךְ, מִלְכָּךְ עֵלְאַה שְׁלַח וַיִּתִּירָהוּ, וּמֵאֵן אִיהוּ דְשִׁלַּח (לֵיהּ), דָּא מְלָאךְ הַגּוֹאֵל, דְאִיהוּ מוֹשֶׁל עַמִּים, דְאִיהוּ מוֹשֶׁל עַל תַּתְּאִי. וְכִלְכָּא מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ.

וַיִּרְצוּהוּ חֲסֵר וְאִיּו, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְהָא לִית מֵאֵן דְאָסִיר וּפְתַח, בְּרִיךְ הוּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכְּתִיב, (איוב יב) יִסְגֵר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח. וּכְתִיב, (איוב לה) וְהוּא יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנִים וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל גּוֹי וְעַל אָדָם יַחַד, דְהָא כְּלָא בִיָּה. וּכְתִיב, (דניאל ד) וּכְמַצְבִּיָּה עַבְד בְּחִיל

שְׁמִיָּא וְדִיירי אַרְעָא וְלֹא אִיתִי דִּי יִמְחִי בִּידֵיהּ וַיֹּאמֶר לִיהּ מָה עֲבַדְתָּ. וּבְגִין
כְּדָ כְּתִיב, וַיִּרְיָצְהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מֵאִי וַיִּרְיָצְהוּ. כְּמָה דְאֵתְ אָמֵר, (אִיּוֹב ל"ג) יַעֲתֵר אֶל אֱלֹהִים וַיִּרְצָהוּ. כְּגוֹוֹנָא דָא
וַיִּרְיָצְהוּ מִן הַבּוֹר, וּלְבַתֵּר וַיִּבְאֵ אֶל פְּרַעָה. דְּבַר אַחַר וַיִּרְיָצְהוּ, דְאִמְשִׁיָּד
עֲלֵיהּ חוּטָא דְחֻסָּד, לְמִיָּהב לִיהּ חֲנָא קַמִּיהּ דְפְרַעָה. (מֵה כְּתִיב), אֱלֹהִים יַעֲנֶה
אֶת שְׁלוֹם פְּרַעָה, בְּגִין לְאִקְדָּמָא לִיהּ שְׁלוֹם וּלְמַפְתַּח בְּשְׁלוֹם.

רַבִּי אַבָּא אָמֵר, תָּא חֲזִי, בְּהֵהוּא רִשְׁעֵ דְפְרַעָה. דְאִיהוּ אָמֵר, (שְׁמוֹת ה') לֹא
יִדְעָתִי אֶת יְיָ, וּפְרַעָה חֲכִים הָיָה מִכָּל חֲרָשׁוּי. אֶלָּא וְדֹאִי שְׁמָא דְאֱלֹהִים הָיָה
יָדַע, דְּהָא כְּתִיב, הִנֵּמְצָא כְּזֶה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּבְגִין דְמֹשֶׁה לֹא
אֶתָּא לְגַבִּיָּה אֶלָּא בְשֵׁמָא דִּי וְלֹא בְשֵׁמָא דְאֱלֹהִים. וְדָא הָיָה קִשְׂיָא קַמִּיהּ
מִכְּלָא, דְאִיהוּ הָיָה יָדַע דְּהָא שְׁמָא דָא אִיהוּ שְׁלִיט בְּאַרְעָא. וּבְשֵׁמָא דִּי לֹא
הָיָה יָדַע, וְעַל דָּא קִשְׂיָא קַמִּיהּ שְׁמָא דָא.

וְדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת ט') וַיַּחֲזֹק יְיָ אֶת לֵב פְּרַעָה, דְמַלְּהָ דָא הָיָה אֶתְקִיף
לְבַיָּהּ, וְאַקְשִׁי לִיהּ. וְעַל דָּא מֹשֶׁה לֹא אֹדַע לִיהּ מַלְּהָ דְשֵׁמָא אַחֲרָא, אֶלָּא
שְׁמָא דִּי בְלַחֲדוּי, וְאוּקְמוּהָ.

פְּתַח וְאָמֵר, (תְּהִלִּים ק"ג) מִי כִיִּי אֶלְקִינוּ הַמַּגְבִּיָּהִי לְשַׁבַּת וְגו'. מִי כִיִּי אֶלְקִינוּ
הַמַּגְבִּיָּהִי לְשַׁבַּת, דְאִסְתַּלַּק מֵעַל כְּרִסֵּי יְקָרִיָּה, (ס"א עַל כְּרִסֵּי יְקָרִיָּה לְעִילָא) וְלֹא
אֶתְגַּלִּי לְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְלֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ זַכָּאִין בְּעַלְמָא, הָא אִיהוּ אִסְתַּלַּק
מִנְיָהּ, וְלֹא אֶתְגַּלִּי לָהּ. הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת, בְּשַׁעֲתָא דְזַכָּאִין אִינוּן
דְאֶשְׁתַּכַּחוּ בְּעַלְמָא. קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְחִית בְּדַרְגוּי לְקַבְּלָהוּן דְתַתָּאִי,
לְאֶשְׁגַּחַא עַל עַלְמָא, לְאוּטְבָא לָהּ.

דְּהָא כִּד זַכָּאִין לֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ בְּעַלְמָא, אִיהוּ אִסְתַּלַּק, וְאַסְתִּיר אֲנַפִּין
מִנְיָהּ, וְלֹא אֶשְׁגַּח עֲלֵיהּ. בְּגִין דְצַדִּיקֵיָּא אִינוּן יְסוּדָא וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא,
דְכְּתִיב, (מִשְׁלִי י') וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא גַלִּי שְׁמִיהּ קְדִישָׁא, בְּרִ לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדוּי,
דְאִינוּן חוּלְק עַדְבִּיָּה וְאַחְסַנְתִּיָּה. וְעַלְמָא פְּלִיג לִיהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַמְנֹן
תְּרִיסִין, וְהָא אֶתְמָר. דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ל"ב) בְּהִנְחַל עֲלִיוֹן גּוֹיִם וְגו'. וְכְּתִיב, כִּי
חִלַּק יְיָ עֲמוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֶזְלִי בְּאַרְחָא. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא, תְּנוּהֶנָּא
עַל הָאִי דְקָאֵמֵר שְׁלֵמָה, כָּל מַלּוּי (מִיָּלִין) סְתִימִין וְלֹא אֶתְיָדְעוּן, דְּהָא קַהֲלַת
סְתִימִין (מִיָּלִין) סְתִימִין.

פְּתַח וְאָמֵר, (קַהֲלַת א') כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׁבַּע עֵין
לְרֵאוֹת וְלֹא תִמְלֵא אֶזְוֹן מִשְׁמוּעַ. כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים, וְכִי כָל הַדְּבָרִים יִגְעִים
אִינוּן לְמַלְּאָ, דְקָאֵמֵר לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר. וְלֹא תִשְׁבַּע עֵין לְרֵאוֹת וְלֹא
תִמְלֵא אֶזְוֹן מִשְׁמוּעַ, מֵאִי טַעְמָא אֶלִּין. אֶלָּא בְּגִין דְתַרִּין מְנַהוּן, וְאִינוּן עֵינִין
וְאוּדְנִין, לֹא קִיָּימִין בְּרִשׁוּתִיָּה דְבַר נֶשׁ, וּפּוּמָא אִיהוּ בְּרִשׁוּתִיָּה. וְכָל (מֵה)

אלין תלת לא יכלין לאשלמא פלא, ולאדבקה פלא.

דף קצה ע"ב

אמר רבי חייא, הכי הוא, דדבורא דבר נש לא יכיל למלא, ועינין למחמי, ואודנין למשמע, ואין כל חדש תחת השמש. ותא חזי, אפילו ברין וקסטורין, דעבד קודשא בריה הוא תחת השמש, לא יכלין למלא כל מלין דעלמא, ועינא לא יכיל (דף קצה ע"ב) למשלט ולמחמי, ואודנא למשמע. ובגין כך שלמה דהוה ידע כל מלה, הוה אמר דא.

ותא חזי, כל עובדין דעלמא, בכמה קסטורין תלין, וכל בני עלמא לא ידעין, ולא משגיחין על מה קיימי בעלמא, ואפילו שלמה מלכא, דהוה חפס מפל בני עלמא, לא יכיל לקיימא בהו.

פתח ואמר, (קהלת ג) את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים וגו'. תא חזי, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וידעי לאסתכלא ברוחא (ס"א ברזא) דחכמתא. את הכל עשה יפה בעתו, כל עובדין דעבד קודשא בריה הוא בעלמא, בכל עובדא ועובדא, אית דרגא ממנא על ההוא עובדא בעלמא, הו לטב הו לביש. מנהון דרגין לימינא, ומנהון דרגין לשמאלא. אזיל בר נש לימינא, ההוא עובדא דעביד, ההוא דרגא ממנא (ס"א דימינא) לההוא סטרא, (עביד) ועביד ליה סיועא, וכמה אינון דמסייעי ליה. אזל בר נש לשמאלא, ועביד עובדוי, ההוא עובדא דעביד, ממנא (ס"א דרגא דשמאלא) איהו לההוא סטרא, וקא מקטרג ליה, ואוביל ליה לההוא סטרא, ואסטי ליה. ובגין כך ההוא עובדא דעביד בר נש כדקא חזי, ההוא ממנא דסטור ימינא קא מסייע ליה. ודא הוא בעתו, יפה בעתו, דההוא עובדא מתקשרא בעתו, כדקא חזי ליה.

גם את העולם נתן בלבם. כל עלמא, וכל עובדוי דעלמא, לאו אינון אלא ברעותא דלכא, כד סליק ברעותא (דלכא, וכד סליק ברעותא) דבר נש. זכאין אנון צדיקיא דאמשיכו עובדין טבין, לאוטבא לון ולכל עלמא, ואינון ידעין לאתדבקה בעת שלום. ובחילא דצדקה דעבדין לתתא, אינון משכין לההוא דרגא דאקרי כל, לאנהרא בעתו.

ווי לון לחייבא דלא ידעין עת דההוא עובדא, ולא משגיחין למעבד עובדיהון בעלמא על תקונא דאצטריך ליה לעלמא. ולא תקנא עובדא בההוא דרגא דאתחזי ליה. מאי טעמא, בגין דלא ידעין.

ועל דא אתייהיב פלא ברעותהון דבני נשא. דכתיב, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף. ובגין כך דאינון עובדין לא אתעבידו לאתקנא בדרגיהו כדקחזי, דיתפליל עובדא דא בדרגא דא, פלא כתקונא אלא כפום רעותא דבר נש. מה כתיב בתריה ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו. ידעתי כי אין טוב

בַּסּ, בְּאִינוּן עוֹבְדִין, דְּלֹא אֲתַעְבִּידוּ כְּדָקָא יְאוּת. כִּי אִם לְשִׁמוּחַ, בְּכָל מַה דְּיִיתֵי עֲלוּי, וְלִמְיָהּ הוּדָאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחִיּוּ, דְּהָא אִי הוּא עוֹבְדָא גְרִים לִיה בִּישָׂא, בְּגִין הוּא דְרָגָא דְקָא מִמְנָא עֲלוּי, אִית לִיה לְמַחְדֵי בִיה, וְלֹאֻדָּאָה עֲלִיה. דְּאִיהוּ גְרִים לִיה לְנַפְשִׁיה, וְאִיהוּ אָזִיל בְּלֹא יְדִיעָא, כְּצִיפְרָא דָא בְּגוּ קוּסְטִירָא.

וְכָל דָּא מְנַלָּן, דְּכְתִיב, (קְהֵלֶתֶט) כִּי גַם לֹא יָדַע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ, כְּדָגִים שְׂנֵאֲחִזִים בְּמַצוּדָה רְעָה וְכַצְפָּרִים הָאֲחִזוֹת בְּפֶח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעַת רְעָה כְּשֶׁתְּפוּל עֲלֵיהֶם פְּתָאוּם. כִּי גַם לֹא יָדַע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ. מֵאִי עֵתוֹ, עֵתוֹ דְּהָהוּא עוֹבְדָא דְקָא עֲבִיד. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפָה בְּעֵתוֹ, וּבְגִין כֶּד אִינוּן כְּצְפָרִים הָאֲחִזוֹת בְּפֶח. וּבְגִין כֶּד זְכָאִין אִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, וְיָדְעֵי אוּרְחוּי וּשְׂבִילוּי דְּאוּרִייתָא דְּמִלְכָא עֲלָאָה, לְמִיחָד בְּה בְּאַרְח קְשׁוּט.

וְתָא חֲזִי, לְעוֹלָם אֵל יִפְתַּח בְּר נֶש פּוּמִיָּה לְבִישׁ, דְּאִיהוּ לָא יָדַע מֵאן נָטִיל הָהִיא מְלָה. וְכַד לָא יָדַע בְּר נֶש אֲתַכְּשֵׁל בְּה. וְצַדִּיקָא כַּד פְּתַחֵי פּוּמִיָּהוּ בְּלָהוּ שְׁלָם.

דף קצו ע"א

תָּא חֲזִי, יוֹסֵף כַּד שָׂרָא לְמִלְלָא לְפָרְעָה. מַה כְּתִיב, אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פָּרְעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָא אֲתַמַּר. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל שְׁלָמָא דְּמַלְכוּתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שְׁמוֹת ו) וַיִּצְוֶם אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵל פָּרְעָה מִלֶּךְ מִצְרַיִם (דף קצו ע"א) וְאוּקְמוּהָ.

רַבִּי חִיָּא אָמַר, פָּרְעָה בָּעָא לְנַסָּאָה לִיה לְיוֹסֵף, וְאַחֲלַף לִיה חֲלָמָא. וְיוֹסֵף בְּגִין דְּהוּהוּ יָדַע דְּרָגִין, אֲסַתְּפַל בְּכָל מְלָה וּמְלָה. וְאָמַר, כֶּד חֲמִיתָא, כָּל מְלָה וּמְלָה כְּדָקָא חֲזִי.

הָדָא הוּא דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֵל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוּדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֶת כָּל זֹאת אֵין נְבוֹן וְחָכָם כְּמוֹךְ. אַחֲרֵי הוּדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הוּיִת בְּהָהִיא שְׁעֵתָא דְּחֲלָמִית חֲלָמָא, תַּמָּן הוּיִת שְׂכִיחַ. וּבְגִין כֶּד אָמַר (ס"א אמת את כל זאת ידעת, ואיך ידעת פשריה) אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ חֲלָמָא הֵיךְ הוּהוּ, וְיָדַעְתָּ פִּשְׁרִיהָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי יוֹסֵף אָמַר כְּלָא, חֲלָמָא וּפִשְׁרָא. כְּדָנִיָּאל דְּאָמַר חֲלָמָא וּפִשְׁרִיהָ. אָמַר לִיה, לָאו הָאִי כְּהָאִי (ז"ח ל"ג דהא). יוֹסֵף אֲסַתְּפַל מְגוּ מְלוּלָא דְּפָרְעָה דְּהוּהוּ אָמַר בְּדְרָגִין יָדִיעוּן, וְחָמָא לִיה דְּקָא טְעָה, וְאָמַר לִיה לָאו הָכִי, אָלָא הָכִי הוּא. בְּגִין דְּדְרָגִין פְּסִדְרוּן אֲתִיָּין. אָבַל דְּנִיָּאל לָא אֲסַתְּפַל מְגוּ מְלוּלָא דְּנְבוּכַדְנֶצַּר כְּלוּם. (דל"א) וְכָלָא קָאֻמַר לִיה חֲלָמָא וּפִשְׁרִיהָ. מַה כְּתִיב בְּדָנִיָּאל, (דנ"א ל"ב) אֲדִין לְדָנִיָּאל בְּחִזּוֹא דִּי לִילְיָא רְזָא גְלִי בְּחִזּוֹא דִּי לִילְיָא. מֵאן חִזּוֹא דִּי לִילְיָא, דָּא גְבַרְיָאל, דְּאִיהוּ חִזּוֹא חִזּוֹ מִן חִזּוֹ.

תא חזי, מה פתיב, (יחזקאל מג) והנה כבוד אלקי ישראל בא מדרדך הקדים וקולו כקול מים רבים והארץ האירה מכבודו. מה פתיב בתריה, וכמראה המראה אשר ראיתי בבאי לשחת את העיר ומראות כמראה אשר ראיתי אל נהר כבר ואפל אל פני. כל אליו מראות, אינון שית, דאינון מראות וחיזו דחזו. חיזו אית ליה, לאתחזא ביה גונון דלעילא, ואתחזו בההוא חיזו. ואית חיזו לחיזו, וחיזו לחיזו, דא על דא. וכלהו קיימין בדרגין ידיעו ושלטי, ואקרו חזו דליליא, ובהו מתפרשין כל חלמין דעלמא, ואלין אינון כגוונא דלעילא עליהו.

ובגין כך דניאל בחזו דליליא רזא גלי. אתגלי לא פתיב, אלא רזא גלי, חד מאלין דרגין, גלי ליה ההוא חלמא ופשריה. אבל יוסף, מגו מפוי דפרעה, אסתכל בדרגין עלאין וקאמר.

ובגין כך פקדיה על כל ארעא דמצרים, בגין דקודשא בריה הוא, מדיליה דיוסף קא זיהב ליה. פומא דלא נשק לעבירה, פתיב ועל פיה ישק כל עמי. דא דלא קריב לעבירה, פתיב ויתן אותה על יד יוסף. צואר דלא קריב לעבירה, פתיב וישם רביד הזהב על צוארו. גופא דלא קריב לעבירה, וילבש אתו בגדי שש. רגל דלא רכיב לעבירה, פתיב וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו. המחשבה דלא חשב, נקרא נבון וחכם. לב שלא הרחרר, ויקראו לפניו אברך. וכלא מדיליה נטל.

מה פתיב. ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים. אמר רבי חזקיה, מאי טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים. בגין לשלטאה, דמכרזי קמיה הכי. ובגין למכנש עבורא בכל אתר ואתר. רבי אלעזר אמר, כנש יוסף עיבור בכל אתר, בגין דלא יתרכב.

אמר רבי שמעון, כל מה דעבד קודשא בריה הוא, כלא איהו לגלגלא וגלגולין, בגין דבעי לקיימא קיומא. תא חזי, כד ברא קודשא בריה הוא עלמא, אייתי כל מה דאצטריך עלמא בקדמיתא, ולבתר אייתי ליה לבר נש לעלמא, ואשפח מזונא. (ז"ח ל"ג תא חזי) כגוונא דא, קודשא בריה הוא אמר לאברהם, (בראשית טו) דוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. כד אתא יוסף לארעא דמצרים, לא אשתכח בה רכוש גדול. גלגל גלגולין, ואייתי כפנא על עלמא. וכל עלמא הוו מייתין כספא ודהבא למצרים, ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא ודהבא. לבתר דאתתקון כלא רכוש גדול, אייתי יעקב למצרים.

דף קצו ע"ב

דהכי ארחי דקודשא בריה הוא, בקדמיתא בארי (ס"א אק1דים) אסוותא, ולבתר מחי. כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול, ולבתר (דף קצו ע"ב) אייתי לון לגלותא. ועל דא גלגל גלגולין ואייתי כפנא על כל עלמא, בגין דליהוו מייתין כספא ודהבא כל עלמא למצרים.

תָּא חֲזִי, בְּגִין (כד) יוֹסֵף דְּאִיהוּ צְדִיק, אִיהִי גְרִים עוֹתְרָא פִּסְפָּא וְדַהְבָּא, לְנִטְלָא יִשְׂרָאֵל. כְּדַכְתִּיב, (תהלים קה) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאִין בְּשַׁבְּטֵיו כּוֹשֵׁל. וּמִן יָדָא דְּצְדִיק, אֲתָא דָּא לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָא לְמַזְכְּרֵי לֹון לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, הָאִי קָרָא בְּרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְאוֹקְמוּהָ. רְאֵה חַיִּים, אֲלִין חֲזִין דְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, דְּזַכָּאָה הוּא בְּרִנְשׁ דְּזַכִּי בִּיהַ כְּדָקָא יְאוּת.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּת, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּבַהּ כְּתִיב אֶהְבֶּה. דְּכַתִּיב, (ירמיה לא) וְאֶהְבֶּת עוֹלָם אֶהְבֶּתִּיךָ, אִימְתִּי. בְּשַׁעֲתָא דְּסִטְרָא דִּימִינָא אַחִיד בַּהּ. דְּכַתִּיב, (ירמיה לא) עַל כֵּן מְשַׁכְּתִיךָ חֶסֶד. (קהלת ט) כָּל יָמֵי חַיֵּי הַבְּלָדָה, בְּגִין דְּאִיהִי אֲתַקְשְׁרַת בְּחַיִּים, וְאִיהִי עוֹלָם דְּחִינָן שְׁרִינָן בִּיהַ. דְּהָא עֲלָמָא דָּא, לֹא שְׁרִינָן בִּיהַ חַיִּים. בְּגִין דְּאִינוּן תַּחַת הַשְּׁמַשׁ, וְלֹא מְטָאן הַכָּא אִינוּן נְהוּרִין דְּהָהוּא שְׁמֵשׁא, וְאִסְתַּלְקוּ מְעֵלְמָא מִיּוֹמָא דְּאֲתַחְרִיב בִּי מְקַדְשָׁא. דְּכַתִּיב, (ישעיה יג) חֲשֵׁךְ הַשְּׁמַשׁ בְּצִאתוֹ וְגוֹ'. מֵאִי חֲשֵׁךְ הַשְּׁמַשׁ, דְּסִלִּיק נְהוּרִיָּה וְלֹא נְהִיר. כְּמָה דְּאֲתַתְּ אָמַר (ישעיה נז) הַצְּדִיק אֲבַד וְגוֹ'.

כִּי הוּא חֲלָקָד בְּחַיִּים, דָּא הוּא שְׁמֵשׁא בְּסִיחָרָא, וּבְעִינָן לְמִיעַל סִיחָרָא בְּשְׁמֵשׁא וְשְׁמֵשׁא בְּסִיחָרָא, דְּלֹא לְאַפְרָשָׁא לֹון. וְדָא הוּא חוּלְקָא דְּבֵר נְשׁ, לְמִיעַל בְּהוּ לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

מַה כְּתִיב בְּתִרְיָה, (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַד עֲשֵׂה כִּי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשָׁבוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה בְּשִׂאוֹל אֲשֶׁר אֲתָה הוֹלֵךְ שָׁמָּה. הָאִי קָרָא אִית לְאִסְתַּכְּלָא בִּיהַ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת, וְכִי הוֹתְרָה רְצוּעָה לְמַעַבְדַּבְּרִי נְשׁ כָּל מַה דְּיָכִיל. אֲלָא, לַעֲשׂוֹת בְּכַחַד כְּתִיב, מֵאִי בְּכַחַד. דָּא נְשִׁמְתִּיָּה דְּבֵר נְשׁ, דְּאִיהִי חִילָא דְּבֵר נְשׁ, לְמַזְכְּרֵי בַּהּ לְעֵלְמָא דִּין וּלְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

דְּבֵר אַחַר בְּכַחַד, דָּא הִיא אִשָּׁה דְּקָאֲמָרוּן, דְּאִיהִי חִילָא לְאֲתַתְּקָפָא בַּהּ, בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי. וּבְעִי בְּרִנְשׁ לְמַזְכְּרֵי בַּהּ בְּהָאִי עֲלָמָא בְּהָאִי חִילָא, בְּגִין דִּיִּתְתַּקֵּן בַּהּ בְּהָהוּא עֲלָמָא.

מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּלִבְתֵּר דִּיפּוּק בְּרִנְשׁ מְהָאִי עֲלָמָא, לִית בִּיהַ חִילָא לְמַעַבְדַּבְּרִי מִיָּדִי וְלוֹמַר, הַשְּׁתָּא, מְכָאן וְלִהְלָאָה אַעֲבִיד עוּבְדִין טְבִין. דְּוּדָאִי אִין מַעֲשֵׂה וְחֲשָׁבוֹן וְדַעַת וְחֲכָמָה בְּשִׂאוֹל אֲשֶׁר וְגוֹ'. אִי לֹא זָכִי בְּרִנְשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא, לֹא יִזְכְּרֵי בִּיהַ לְבְתֵר בְּהָהוּא עֲלָמָא. וְאוֹקְמוּהָ, מֵאִן דְּלֹא אֲתַקִּין זְוּוּדִין לְמִיָּהָד מְהָאִי עֲלָמָא, לֹא יִיכּוּל בְּהָהוּא עֲלָמָא. וְאִית עוּבְדִין טְבִין דְּעֵבִיד בְּרִנְשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא, דִּיִּיכּוּל מְנִיָּהוּ הַכָּא. וְכֹלָא אֲשַׁתְּאַר לְעֵלְמָא דְּאֲתִי וּלְאֲתַתְּזָנָא מְנִיָּהוּ.

תָּא חֲזִי, יוֹסֵף זָכָה בְּהָאִי עֲלָמָא וְזָכָה בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, בְּגִין דְּבַעָא לְאֲתַתְּחַדָּא בְּאִשָּׁה יִרְאֵת יִי. כְּמָה דְּאֲתַתְּ אָמַר, (בראשית לט) וְחֲטָאתִי לְאֱלֹהִים. וּבְגִין כְּדָּ זָכָה לְמִשְׁלַט בְּהָאִי עֲלָמָא, וְזָכָה לֹון לְיִשְׂרָאֵל.

מה כתיב, (בראשית מז) וילקט יוסף את כל הכסף. והכי אתחזי, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק, איהו לקיט כלא, וכל עותרא ביה קיימא. ודא היא רזא דכתיב, (בראשית א) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, וכלא איהו פדקא יאות, ודאי יוסף בעי למשלט על מלכותא.

ותא חזי, כתיב, וירכב אותו במרכבת המשנה. מאן מרכבת המשנה. קודשא בריך הוא עביד ליה לצדיק שליטא, בגין דהא מניה אתון עלמא, ואצטריך לאתזנא. וקודשא בריך הוא אית ליה רתיכא עלאה, ואית ליה רתיכא תתאה. רתיכא תתאה איהי מרכבת המשנה, ויוסף צדיק אקרי, וליה אתחזי למהוי רכיב על מרכבת המשנה אשר לו, לקודשא בריך הוא. וכלא איהו ברזא עלאה, למהוי כגוונא דלעילא.

דף קצו ע"א

תא חזי, ויקראו לפניו אברך, מאי אברך. קשירו דאתקשר שמשא בסיהרא, וכלא פרעין לקבל אתר דא. ונתון אותו על כל עלמא, וכלהו אודן לגביה, (דף קצו ע"א) ובגין דא כלא ברזא עלאה איהו.

תא חזי, קודשא בריך הוא עבד מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא, וכלא דא כגוונא דא. וכל מה דאתעביד בארעא קיימא קמי קודשא בריך הוא בקדמיתא.

תא חזי, מלכותא קדישא, לא קביל מלכותא שלימתא, עד דאתחבר באבהו. בגין דקודשא בריך הוא עבד לה למלכו עלאה, לאתנהרא מרזא דאבהו.

וכד יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא, איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה, דהא שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק. ובגין כך אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא, ונטיל כל עותרא דעלמא פדקא יאות, ולבתר נחתת שכינתא למצרים, וכלהו שבטין בהדה.

ובגיני כך, יוסף דנטר ליה לברית, זכה לאתעטרא באתריה, וזכה למלכותא דלעילא, ולמלכותא דלתתא. ועל דא כל מאן דנטר ברית קדישא, כאילו קיים אורייתא קדישא כולה, דהא ברית שקיל ככל אורייתא:

וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו וגו'. רבי חניא פתח ואמר, (זכריה יב) משא דבר יי על ישראל נאם יי נוטה שמים ויוסד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבנו. האי קרא אית לאסתכלא ביה. משא דבר יי, בכל הני אתר דקאמר משא, משא אמאי. אלא, בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין ואמר משא, לטב. בכל אתר דאיהו על ישראל ואמר משא, לביש.

בְּכֹל אֲתֵר דְּאִיהוּ עַל דִּינָא דְשָׁאָר עֲמִין, לְטַב. בְּגִין דְּמִשָּׂא מְטוּלָא אִיהוּ. בְּכִיכּוּל מְטוּלָא אִיהוּ עֲלִיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, שְׁלוֹם דְּעַמִּין עוּבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת. וְכַד אֲתַגְזֵר דִּינָא עֲלֵיהּ מְעַבְר מְנִיה הוּא מְטוּלָא דְּאִיהוּ סְבִיל עֲלֵיהּ. בְּכֹל אֲתֵר דְּדִינָא אֲתַגְזֵר עֲלֵיהּ דִּישְׂרָאֵל, וְאָמַר מִשָּׂא, בְּכִיכּוּל מְטוּלָא אִיהוּ עֲלִיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. וּבְגִין כְּדָּ מִשָּׂא מֵהַאי גִיסָא, וּמֵהַאי גִיסָא, מְטוּלָא אִיהוּ.

כִּינּוּן דְּאָמַר נוֹטָה שְׁמַיִם וַיּוֹסֵד אֶרֶץ, אֲמַאי אֲצִטְרִיד וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ. וְכִי לֹא הוּינָא יְדַעֵי דְּאִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם. אֶלָּא לְאַחְזָא דְּרָגָא יְדִיעָא, דְּכָל רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּעֵלְמָא, בְּהוּא דְּרָגָא קִיִּימִין.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הַאי קָרָא קְשִׁיָּא, אִי אָמַר וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם וְלֹא יִתִּיר יָאוּת, אֶבְל בְּקֶרְבוֹ מֵהוּ. אֶלָּא רָזָא אִיהוּ בְּתֵרִין סְטֵרִין, דְּהָא מֵהוּא נְהָר דְּנִגִיד וְנִפְיָק, מִתְּמֹן נִפְקִי וּפְרָחִי נִשְׁמָתִין כְּלָהוּ, וְאַתְּכִנִּישׁוּ בְּאַתֵּר חַד. וְהוּא דְּרָגָא אִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ. וְהַאי כְּאַתְתָּא דְּאַתְעִבְרָא מִן דְּכוּרָא, וְהוּא וְלָדָא צָרַת לָהּ בְּמַעְהָא. עַד דְּאַצְטִייר כְּלָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִימוּ בְּמַעְהָא. כְּדָּ וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ, בְּקֶרְבוֹ קִיִּימָא. עַד דְּאַתְבְּרִי בְּרִנְשׁ בְּעֵלְמָא וַיְהִיב לֵיהּ.

דְּבַר אַחַר, וַיּוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ, בְּקֶרְבוֹ דְּאָדָם מִמֶּשׁ. בְּגִין דְּכַד אֲתַבְּרִי בְּרִנְשׁ, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יְהִיב לֵיהּ נִשְׁמָתִיהּ, וְנִפְיָק לְאַוּרָא דְּעֵלְמָא. הוּא רוּחָא דְּבִגְוִיָּהּ, לֹא אֲשַׁכַּח גּוּפָא לְאַתְפְּשִׁטָא בְּגּוּיָּהּ, וְקִיִּימָא בְּסִטְרָא חַד בְּגּוּיָּהּ.

וְכַד בְּרִנְשׁ אֲתַפְּשִׁט גּוּפִיהּ, הוּא רוּחָא אֲתַפְּשִׁט, וַיְהִיב בֵּיהּ חִילָא, וְכֵן כְּגִוּוּנָא דְּגּוּפָא אֲתַבְּרִי, הֲכִי רוּחָא יְהִיב חִילָא בֵּיהּ, לְאַתְתַּקְפָּא בְּרִנְשׁ בְּהַדִּיהּ. וּבְגִין כְּדָּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ מִמֶּשׁ.

וְאִי תִימָא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם מֵהוּ, בְּגִין דְּהוּא רוּחָא, אֲצִטְרִיד חִילָא דְּלַעֲיָלָא יִתִּיר לְאַסְתִּייעָא בְּהַדִּיהּ. וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אִיהוּ יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ, וַיְהִיב לֵיהּ סִיוַעָא בְּבֵר נֶשׁ.

תָּא חֲזִי, כְּדָּ הוּא רוּחָא אֲצִטְרִיד סִיוַעָא, כְּגִוּוּנָא דְּאִיהוּ הוּא בְּרִנְשׁ, וְכְגִוּוּנָא דְּהוּא גּוּפָא אֲתַתְּקוּן, הֲכִי נְמִי הוּא רוּחָא מְתַקְנִין לֵיהּ, וְאוּסְפִין לֵיהּ רוּחָא לְאַתְתַּקְנָא. וְדָא הוּא יוֹצֵר רוּחַ אָדָם בְּקֶרְבוֹ.

דף קצז ע"ב

וְתָא חֲזִי, כִּינּוּן דְּאַתְאָבִיד יוֹסֵף מֵאַבּוּי, יַעֲקֹב אָבִיד הוּא תּוֹסְפֵת רוּחָא דְּהוּא לֵיהּ, וְאַסְתַּלְקַת מְנִיה שְׁכִינְתָּא. לְבַתֵּר מֵהּ כְּתִיב, (בראשית מה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְכִי עַד הַשְׁתָּא (דף קצז ע"ב) מִית הוּא. אֶלָּא הוּא תּוֹסְפֵת רוּחָא אֲסַתְלַק מְנִיה שְׁכִינְתָּא, וְלֹא הוּא בְּגּוּיָּהּ. בְּגִין דְּעִצְבוּנָא דְּהוּא בֵּיהּ

גִּרְמָא לִיהּ, (ואי גרמא ליה הא) (ס"א דלא) לָא הָוֵה רוּחִיהּ בְּקִיּוּמִיהּ. וּבְגִין כֶּדָּ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וְהָכָא (כתיב וירא יעקב), דְּעַד כְּעֵן לָא אֲתַבְּשֵׁר, מְנָא הָוֵה יָדַע. אֶלְא וִירָא יַעֲקֹב, דְּחֻמָּא לְכָל דְּיִירִי אֲרַעָא דְּאִזְלִי לְמַצְרַיִם, וּמִיִּיתָן עֲבוּרָא (הדא הוא דכתיב וירא יעקב).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, תָּא חֲזִי, דְּוֹד מְלָכָא זָכָה לְאַתְחַבְּרָא בְּאַבְהוֹן, וַיִּרִית דְּיֻכְתִּיָּהּ בְּגוּוּיָהּ. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, אָבֹן מְאָסוּ הַבּוֹנִים הַיְתֵה לְרֵאשׁ פְּנֵה. (נדפס וארא לא א) רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָווּ אִזְלִי מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוֵה עֲמָהוֹן חַד יוּדָאי בְּמָטוּל דְּקִפְטִירָא דְּחַמְרָא, עַד דְּהָווּ אִזְלִי, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי חִזְקִיָּה, אֲפִתַח פּוּמְדָּ וַאימָא חַד מְלָה מְאִינוּן מִיִּלִּי מַעֲלִייתָא דְּאוּרִייתָא, דְּאֵתָא אָמַר בְּכָל יוּמָא קָמִי בּוּצִינָא קְדִישָׁא.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נֹעֵם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם. דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נֹעֵם, אֶלִּין אֲרַחֲיוֹן דְּאוּרִייתָא. דְּמָאן דְּאִזְלִי בְּאַרְחֵי דְּאוּרִייתָא, קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲשֵׁרִי עָלֶיהָ נְעִימוּתָא דְּשְׂכִינְתָּא, דִּי לָא תַעֲדִי מְנִיָּה לְעֵלְמִין. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, דְּכֻלְהוּ נְתִיבִין דְּאוּרִייתָא כְּלָהוּ שְׁלָם, שְׁלָם לִיהּ לְעֵלְיָא, שְׁלָם לִיהּ לְתַתָּא. שְׁלָם לִיהּ בְּעֵלְמָא דִּין, שְׁלָם לִיהּ בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי.

אָמַר הַהוּא יוּדָאי, אִיסִירָא (אסתרא) בְּקִיסְטָרָא בְּהַאי קָרָא אֲשַׁתְּכַח, אָמַרו לִיהּ, מְנִין לָךְ. אָמַר לוֹן, מְאָבָא שְׂמַעְנָא, וְאוּלִּפְנָא הָכָא בְּהַאי קָרָא מְלָה (טבא). פְּתַח וְאָמַר, הַאי קָרָא בְּתַרְיוֹן גְּוֹנִין אִיהוּ, וּבְתַרְיוֹן סְטַרְיוֹן. קָרִי בֵּיהּ דְּרַכִּים, וְקָרִי בֵּיהּ נְתִיבוֹת. קָרִי בֵּיהּ נֹעֵם, וְקָרִי בֵּיהּ שְׁלוֹם. מָאן דְּרַכִּים, וּמָאן נְתִיבוֹת. מָאן נֹעֵם, וּמָאן שְׁלוֹם.

אֶלְא דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נֹעֵם. הֵיִינוּ דְּכְתִיב, (ישעיה מג) הַנּוֹתָן בַּיָּם דְּרָךְ, דְּהָא בְּכָל אֲתַר דְּאֶקְרִי בְּאוּרִייתָא דְּרָךְ, הוּא אוּרַח פְּתִיחָא לְכָלְא. כְּהַאי אֲרַחָא, דְּאִיהוּ פְּתִיחַ לְכָל בְּרַ נֶשׁ. כֶּדָּ דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נֹעֵם, אִילִין דְּרַכִּים דְּאִינוּן פְּתִיחוֹן מְאָבְהוֹן, דְּכָרָאן בְּיָמָא רַבָּא, וְעֵלְיוֹן בְּגוּיָהּ, וּמְאִינוּן אוּרַחֲיוֹן מִתְּפִתְחוֹן לְכָל עֵיבַר וּלְכָל סְטַרִי עֵלְמָא.

וְהַאי נֹעֵם, הוּא נְעִימוֹ דְּנַפְק מְעֵלְמָא דְּאֵתִי. וּמְעֵלְמָא דְּאֵתִי נְהַרְיוֹן כָּל בּוּצִינִין, וּמִתְּפַרְשֵׁן לְכָל עֵיבַר. וְהַהוּא טִיבּוֹ וְהַהוּא נְהוּרָא דְּעֵלְמָא דְּאֵתִי, דְּיִנְקִין (נ"א דירתין) אֲבָהוֹן, אֶקְרִי נֹעֵם. דְּבַר אַחַר, עֵלְמָא דְּאֵתִי אֶקְרִי נֹעֵם, וְכַד אֲתַעַר עֵלְמָא דְּאֵתִי, כָּל חַדּוֹ וְכָל טִיבּוֹ וְכָל נְהוּרִין וְכָל חִירוֹ דְּעֵלְמָא אֲתַעַר, וּבְגִינִי כֶּדָּ אֶקְרִי נֹעֵם.

וְעַל דָּא תְּנִינֹן, חִיבִין דְּגִיחָנְס, בְּשַׁעְתָּא דְּעֵאל שְׁבִתָּא, נְיִיחוּן כְּלָהוּ, וְאִית לְהוּ חִירוֹת וְנִיחָא. בְּשַׁעְתָּא דְּנַפְיק שְׁבִתָּא, אִית לֹן לְאַתְעָרָא חִידוֹ עֵלְמָא עֵלְנָא, דְּנִשְׁתַּזִּיב מִהַהוּא עוֹנֶשָׁא דְּחִיבִיָּא דְּאֵתְדָּנוּ (ס"א דאהדרו) מִהַהִיא שַׁעְתָּא וּלְהֵלְאָה. וְאִית לֹן לְאַתְעָרָא וְלִימָא, (תהלים ז) וַיְהִי נֹעֵם יְיָ אֶלְקִינוּ עֲלֵינוּ. דָּא הוּא נֹעֵם עֵלְמָא, חִידוֹ (ס"א חירו) דְּכָלְא, וְעַל דָּא דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נֹעֵם.

וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, מֵאֵן נְתִיבוֹתֶיהָ. אֵלֶּיךָ אֵינִי שׁוֹבֵלִין דְּנִפְקִין מְלַעֲלֵא, וְכִלְהוּ נְקִיט לֹון בְּרִית יְחִידָא, דְּאִיהוּ אֶקְרִי שְׁלוֹם, שְׁלָמָא דְּבֵיתָא. וְאֵעִיל לֹון לִימָא רַבָּא, כַּד אִיהוּ בְּתוּקְפֵיהָ, וְכַדִּין יְהִיב לִיהָ שְׁלָמָא. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם (ע"כ). תָּא חֲזִי, יוֹסֵף בְּרִית שְׁלוֹם הָוָה, וְהָוָה בְּמִצְרַיִם מְלָכָא, וְשָׁלִיט עַל אֶרֶץ. וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק מִנִּיהָ שְׁכִינְתָּא, לָא הָוָה יָדַע.

וְעַם כָּל דָּא, יַעֲקֹב הָוָה לִיהָ תְּבַרָּא, בְּגִין לְמַזְבֵּן עֲבוּרָא בְּמִצְרַיִם. וְחָמָא דְּאִיהוּ תְּבַרָּא עַל תְּבַרָּא, דְּיַחְתּוּן בְּנוֹי לְמִצְרַיִם. וְיֵאמֹר יַעֲקֹב לְבָנוֹי לָמָּה תִּתְרָאוּ, בְּגִין דְּלֹא תַחֲמוּן גּוֹפִיִיכוֹ, אֶלָּא כְּרַעֲבִין, כְּגוּבְרִין דְּלִית לֹון שְׁבָעָא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְדָאִי רָזָא הָכָּא. דְּהָא בְּכָל זְמַנָּא דְּצַעֲרָא אִיהוּ בְּעַלְמָא, לָא בְּעֵי בַר נָשׁ, לְאַחְזָאָה גְרַמְיָה בְּשׁוּקָא, בְּגִין דְּלֹא יִתְפָּס בְּחֻבּוּבֵי. וְעַל דָּא אָמַר לָמָּה תִּתְרָאוּ, וְהָא אֶתְרָא.

דף קצח ע"א

דְּבַר אַחַר וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ (דף קצח ע"א) שָׁבַר בְּמִצְרַיִם, עֲבוּר מִמֶּשׁ. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דָּא שְׁדַר כְּפָנָא בְּעַלְמָא, בְּגִין לְנַחְתָּא לְיַעֲקֹב וּבְנוֹי לְתַמּוֹ, וְעַל דָּא חָמָא בְּנֵי אֶרֶץ, דְּהוּוּ מֵיִיתִין מִתַּמָּן עֲבוּר.

וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁבַר בְּמִצְרַיִם, בְּשַׁעֲתָא דְּמִית יַצְחָק, אֶתּוֹ יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ לְמַפְלַג. וְעֵשׂוֹ נִפְק מִחוּלְקִיָּה דְּאֶרֶץ וּמְכָלָא, וְיַעֲקֹב דְּיִסְבּוּל גְּלוּתָא יְטוּל כְּלָא. וְעַל דָּא חָמָא הָהוּא תְּבַרָּא דְּהָוָה לִיהָ בְּמִצְרַיִם, הוּא וּבְנוֹי לְמַסְבַּל גְּלוּתָא. וְעַל דָּא וְיֵאמֹר יַעֲקֹב לְבָנוֹי לָמָּה תִּתְרָאוּ. מִקְמִי דִּינָא דְּלַעֲיָלָא, דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח עַלְיִיכוֹ מְקַטְרָגָא. וְיֵאמֹר הִנֵּה שְׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שָׁבַר בְּמִצְרַיִם רְדוֹ שָׁמָּה. הָא אוּקְמוּהָ רַדְיוֹ, חוּשְׁבֵּן דָּא הוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם:

וְיוֹסֵף הוּא הַשְׁלִיט עַל הָאָרֶץ וְגוֹי, רַבִּי יִיסָא פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְּאַהֲלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אֲשִׁירָה וְאֶזְמַרָה לַיהוָה.

תָּא חֲזִי, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בֵּיהָ בְּבַר נָשׁ, זְקִיף לִיהָ עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא. וְעַבִּיד לִיהָ רִישָׁא דְּכָלָא, וְכִלְהוּ שְׁנָאוֹי אֶתְכַפְּיִין תַּחוּתוֹי.

דְּוּד מְלָכָא, שְׁנָאוֹ לִיהָ אַחוּי, דְּחוּ לִיהָ מְנַיְיָהוּ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לִיהָ עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא. אֶתָּא חֲמוּי, עֶרְק מְקַמִּיָּה. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לִיהָ עַל כָּל מְלָכוֹתֶיהָ, וְכִלְהוּ הוּוּ כְּרַעִין וְסַגְדִּין קַמִּיָּה. וְיוֹסֵף דְּחוּ לִיהָ אַחוּי, לְבַתֵּר כְּלָהוּ כְּרַעוּ וְסַגִּידוּ קַמִּיָּה. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיָּבֵאוּ אֶחָי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפְסִים אֶרְצָה.

דָּבַר אַחַר, וְעֵתָה יְרוּם רֹאשִׁי, מֵאִי וְעֵתָה, כְּמוֹ וְאַתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָא אֲתָמֵר, עֵת דְּאִיהוּ דְרָגָא עֲלָאָה, וּמֵאֵן אִיהוּ תְּהוּא עֵת. דָּא הִיא, וְאִקְרִי עֵתָה. וְעֵתָה, דָּא אִיהוּ וּבִי דִינִיָּה.

יְרוּם רֹאשִׁי, לְאַרְמָא לֵה בִיקְרָא וּמְלֻכוּתָא. עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוּתֵי, אֱלִין שְׁאָר מְלֻכֵי אַרְעָא. וְאַזְבָּחָה בְּאַהֲלוֹ, דָּא יְרוּשָׁלַם. בְּאַהֲלוֹ, דָּא אַהֲל מוֹעֵד. זְבַחֵי תְרוּעָה, לְמִשְׁמַע כָּל עֲלָמָא. אֲשִׁירָה וְאַזְמַרְהָ, מֵהֵהוּא סְטֵרָא דְתְרוּעָה הִיא. דְּהָא מִתְפָּן, מֵהֵהוּא סְטֵרָא דְתְרוּעָה, הִיא אֲתֵיָא שִׁירָה וְתוֹשְׁבַתְהָא.

דָּבַר אַחַר, וְעֵתָה יְרוּם רֹאשִׁי, דָּא כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל. עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוּתֵי, דָּא עֲשׂוּ וְכָל אֲפָרְכִין דִּילִיָּה. וְאַזְבָּחָה בְּאַהֲלוֹ, אֱלִין יִשְׂרָאֵל. זְבַחֵי תְרוּעָה, דְּכְתִיב, (תְּהִלִּים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה, בְּגִין לְאַעְבְּרָא דִּינָא מֵעֲלָמָא. אֲשִׁירָה וְאַזְמַרְהָ, לְאוֹדָאָה וּלְשִׁבְחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, בְּלֵא פְּסִיקוּ לְעוֹלָם.

דָּבַר אַחַר, וְעֵתָה יְרוּם רֹאשִׁי, בְּכֻלָּא, יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר רָע. דְּכְתִיב, עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוּתֵי, דָּא יֵצֵר הָרַע, דְּאִיהוּ סַחְרָנִיָּה דְּבַר נֶשׁ, וְאִיהוּ שְׁנֵאִיָּה בְּכֻלָּא. וְאַזְבָּחָה בְּאַהֲלוֹ זְבַחֵי תְרוּעָה, דָּא אוֹרִיָּתָא, דְּאֲתֵיָּהִיבַת מִסְטֵרָא דְּאֲשָׁא, כְּדְכְתִיב (דְּבָרִים לג) מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ. דְּהָא בְּגִין אוֹרִיָּתָא, יְרוּם רִישִׁיָּה, וְאַתְבְּרוּ כָּל שְׁנֵאוֹי קְדָמוֹי. כְּדְכְתִיב, (תְּהִלִּים יח) תִּכְרִיעַ קָמִי תַחְתָּי.

דָּבַר אַחַר וְעֵתָה יְרוּם רֹאשִׁי, לְאַתְפַּלְלָא בְּאַבְהוֹ, דְּהָא דוּד מְלָכָא, אִית לִיָּה לְאַתְדַּבְּקָא בְּאַבְהוֹ, וּכְדִין יִתְרוּמִם וְסֻלִיק לְעִילָא, וְאִיהוּ בְּחַד קְשׁוּרָא בְּהוּ. עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוּתֵי, אֱלִין אֵינוֹן דְּבִסְטֵר שְׁמֵאֲלָא, כְּלָהוּ מְאֵרֵי דִינִין, דְּמִתְכּוֹנִין לְחַבְלָא. וּכְדִין שְׁמֵאֲ אֲתַחַבֵּר בְּסִיָּהֲרָא, וְהוּי כְּלָא חַד.

תָּא חֲזִי כְּתִיב, וְיוֹסֵף הוּא הַשְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, דָּא שְׁמֵאֲ דְשְׁלִיט בְּסִיָּהֲרָא, וְנִהִיר לָהּ וְזָן לָהּ. הוּא הַמְשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ, דְּהָא הֵהוּא נִהַר דְּנִגִיד וְנִפְיִק, מְנִיָּה אֲתִזְנוּ כְּלָהוּ, וּמִתְפָּן פְּרָחִין נִשְׁמַתִּין לְכֻלָּא. וּבְגִין דָּא, כְּלָהוּ סְגִדִין לְגַבִּיָּה דְּהֵהוּא אֲתֵר, דְּהָא לִית לָךְ מְלָה בְּעֲלָמָא, דְּלֵא תְּלִי בְּמִזְלָא וְאוּקְמוּהָ:

וְיִכְר יוֹסֵף אֶת אָחָיו וְהֵם לֹא הִכִּירוּהוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (תְּהִלִּים מט) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עַקְבֵי יִסְבִּנִי. תָּא חֲזִי, תְּלַת אֵינוֹן דְּדַחֲלִין וְלֹא יִדְעִין מִמָּה דְּחֲלִין, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל אִית מֵאֵן דְּדַחֲלִיל, וְלֹא יִדַע מִמָּה אִיהוּ דְּחִיל, בְּגִין אֵינוֹן חֲטָאִי. דְּלֵא יִדַע דְּאֵינוֹן חֲטָאִין, וְלֹא אֲשַׁגַּח בְּהוּ, וְאִיהוּ דְּחִיל מִימֵי רָע.

דף קצח ע"ב

מֵאֵן אֵינוֹן יְמֵי רָע, אֱלִין אֵינוֹן יוֹמִין דְּאֵינוֹן אֲזַדְמָנוּ בְּהֵהוּא (דף קצח ע"ב) רָע. וּמֵאֵן אֵינוֹן, (ד"א אִיהוּ) דָּא יֵצֵר הָרַע, דְּאִיהוּ אִקְרִי רָע. וְאִית לִיָּה יוֹמִין יִדְעוּן,

דַּאֲתִיָּהִיב לִיָּה רְשׁוּ בְּעֵלְמָא, לְאַסְטָאָה לְכָל אֵינּוֹן דְּמִסְאַבִּי אֲרַחֲיִיָּהּ. דְּמָאן
דַּאֲתִי לְאַסְתָּאָבָא, מִסְאַבִּי לִיָּה. וְאַלִּין אֵינּוֹן אֲקָרוּן יְמֵי רַע, וְאַלִּין מִמֶּנּוּ עַל
אֵינּוֹן חוּבִין דְּדִשִׁין בְּהוּ בְּנֵי נֶשָׂא בְּעַקְבֵיָּהּ.

תָּא חֲזִי, כָּל אֵינּוֹן דְּמִסְאַבִּי אֲרַחֲיִיָּהּ, כְּמָה חֲבִילֵי טְהִירִין אֲזִדְמֶנּוּ לְגַבִּיָּהּ,
וּמִסְאַבִּי לְהוּ. בְּאַרְחָא דְּבַעֲי בְּרֵנֶשׁ לְמִיָּהָד, בְּהִהוּא אֲרַחָא מְדַבְּרִין לִיָּה
מִמֶּשׁ. אֲתִי בְּרֵנֶשׁ לְאַתְדַּכָּאָה, כְּמָה אֵינּוֹן דְּמִסִּיעִין לִיָּה.

הָא תְּנִינֶן, דְּכִד בְּרֵנֶשׁ קָם בְּצַפְרָא, בְּעֵי לְאַסְתָּאָה יְדוּי, מְגוּ (לעיל נג א) נְטָלָא
דְּמִנָּא, דְּאִיָּהּוּ מְאָנָא לִיטוּל מְנִיָּה מִנָּא. מְגוּ מָאן דְּאַסְחֵי יְדוּי בְּקַדְמִיתָא,
כְּמָה דְּאוּקְמוּיָהּ. וְתָא חֲזִי, בְּגִין נְטָלָא דָּא, אוּקְמִנָּא מְלָה.

וְתוּ, דְּבַעֲיָא לִיָּה לְבַר נֶשׁ, לְנְטָלָא יְדָא יְמִינָא בְּשִׁמְאָלָא. בְּגִין לְשִׁלְטָאָה
יְמִינָא עַל שְׁמָאָלָא, וְיִסְתַּחֲי יְמִינָא מִן שְׁמָאָלָא, וּבְגִין כְּדָ אִיָּהּוּ נְטִילָא. וְעַל
דָּא, מָאן דְּנְטִיל יְדוּי, יטוּל יְמִינָא בְּשִׁמְאָלָא, לְאַשְׁלֵטָא יְמִינָא עַל שְׁמָאָלָא.
בְּגִין דְּלָא יְהִיב דּוּכְתָא לִיַּצֵּר הָרַע לְשִׁלְטָאָה כְּלָל, וְהָא אוּקְמִנָּא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא בִּישָׂא שְׁלֵטָא, לָא אֲתִיב יְדִיָּה מְלֶאכְאָשָׂא.
וּבְשַׁעְתָּא דְּיְמִינָא שְׁלֵטָא עַל עֵמִין עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוּכְבִּים וּמְזֻלוֹת לְתַבְרָא
לוֹן, חֵיִיס קוּדְשָׂא בְּרִיָּד הוּא עֲלִיָּהּוּ, וְלָא שְׂצִי לוֹן.

וּבְגִין כְּדָ, כָּל מָאן דְּאִיָּהּוּ חֲטִי, בְּאֵינּוֹן חֲטָאִין דְּדִשׁ בְּהוּ בְּרַגְלוּי, לָא יְדַע
בְּהוּ, וְדַחִיל תְּדִירָא. דְּוּד מְלֶכָא הוּא אֲסַתְמַר תְּדִיר מְחוּבִין אֲלִין, וְכִד הוּא
נְפִיק לְקַרְבָּא, הוּא מְפִשְׁשֵׁשׁ לוֹן. וְעַל דָּא לָא דַּחִיל לְאַגְחָא עֲמָהוּן קַרְבָּא.

וְתָא חֲזִי, אַרְבַּע מְלָכִין הוּוּ, מָאן דְּשָׂאִיל דָּא לָא שְׂאִיל דָּא. דְּוּד אָמַר, (תהלים
יח) אַרְדּוּף אוּיְבִי וְאַשְׁיִגִם וְלָא אֲשׁוּב עַד כְּלוּתִם. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּהוּא
אֲסַתְמַר מְאֲלִין חוּבִין, וְלָא יְהִיב דּוּכְתָא לְשִׁנְאוּי לְשִׁלְטָאָה. וְעַל דָּא בְּעֵי
לְמַרְדֵּף אֲבַתְרִיָּהּ תְּדִיר, וְלָא יִרְדְּפוּן אֵינּוֹן אֲבַתְרִיָּהּ לְמַתְבַּע חוּבוּי, וְיַפּוּל
בִּידִיָּהּוּ.

אַסָּא הוּא דַּחִיל יְתִיר, אַף עַל גַּב דְּהוּא מְפִשְׁשֵׁשׁ בְּחֲטָאוּי, וְלָא כְּדוּד מְלֶכָא.
אִיָּהּוּ בְּעֵי לְמַרְדֵּף אֲבַתְרִיָּהּ, וְלָא נְגִיחַ לוֹן, וְיִקְטוּל לוֹן קוּדְשָׂא בְּרִיָּד הוּא,
וְכִד הוּא. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב יד) וְיִרְדְּפִם אֲסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגוֹ', וְכַתִּיב
וְיִגּוּף יְיָ אֶת הַכּוֹשִׁים לְפָנֵי אֲסָא וְלְפָנֵי יְהוּדָה וְיִנוּסוּ הַכּוֹשִׁים. (וכן) דְּוּד מָה
כְּתִיב בֵּיָּה, (שמואל א ל) וַיִּכֶם דְּוּד מִהַנֶּשֶׁף וְעַד הָעָרֵב לְמַחְרָתִם. אַבְל אֲסָא
אִיָּהּוּ רְדִיף וְקוּדְשָׂא בְּרִיָּד הוּא מְחִי.

יְהוֹשֻׁפֵּט מְלִדְּ יְהוּדָה, אוּף הֲכִי נְמִי הוּא שְׂאִיל. וְאַמַּר, לָא יְכִילְנָא לְמַרְדֵּף
וְלָא לְקַטְלָא. אֲלָא אָנָא אֲזַמַּר, וְאַתְּ קַטִּיל לוֹן. בְּגִין דְּלָא הוּא מְפִשְׁשֵׁשׁ כָּל
כְּדָ כְּאַסָּא. וְקוּדְשָׂא בְּרִיָּד הוּא עֲבַד לִיָּה הֲכִי. דְּכַתִּיב, (דברי הימים ב כ) וּבַעַת
הַחֲלוּ בְּרַנָּה וַתְּהַלֵּךְ נָתַן יְיָ מְאַרְבִּים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהָרַ שְׁעִיר הַבָּאִים
לִיְהוּדָה וַיִּנְגַּפוּ.

חֲזַקְיָהּ מִלֶּדֶד יְהוּדָה, אוֹף הָכִי נָמִי אָמַר. אָנָּה לֹא יִכְלֶנָּה, לֹא לְזַמְרָא, וְלֹא לְמַרְדֵּי, וְלֹא לְאַגְחָא קַרְבָּא. בְּגִין דְּדַחֵיל מְאֵלִין חוּבִין דְּקִאָמְרוּ. מַה כְּתִיב, (מלכים ב יט) וַיְהִי בַלִּילָהּ הַהוּא וַיֵּצֵא מִלְּאֵד יְיָ וַיֵּד בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר מֵאֶה וּשְׂמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֶלְף וַיִּשְׁפְּימוּ בַבֶּקֶר וְהֵנָּה כָּלִם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֲזַקְיָהּ הָוּה יְתִיב בְּבֵיתֶיהָ וְשָׁכִיב בְּעַרְסִיהָ, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא קִטִּיל לוֹן.

וּמַה צְדִיקִים אֵלִין הוּוּ דְחָלִין מְאֵלִין חוּבִין, שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא עַל אַחַת כְּפָה וְכַפָּה. בְּגִין כֶּד אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתְּמָרָא מְאֵלִין חוּבִין, וּלְפִשְׁפִּשָׁא בְּהוֹן כְּדִקְאָמְרוּ. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלֹטוֹן עֲלוֹי אֵינוֹן יְמֵי רַע, דְּלֹא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזִי, וַיִּכְר יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעֲתָא דְנִפְלוּ בְיָדֶיהָ, אִיהוּ רַחֲמֵי עֲלֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלִים. וְהֵם לֹא הִכִּירוּהוּ, דְּאֵינוֹן שְׂמַעוֹן וְלוֹי, אֲתוּ מִסְטָרָא דְדִינָא קִשְׁיָא, וְעַל דָּא לֹא רַחֲמֵי עֲלֵיהּ. דְּהָא כָּל אֵינוֹן מְאַרְיָהוֹן דְּדִינָא קִשְׁיָא, לֹא מְרַחֲמֵי עֲלֵיהּ דְבָנֵי נֶשׂא בְּשַׁעֲתָא דְנִפְלֵי בְיָדֵיהּ.

דף קצט ע"א

וּבְגִין כֶּד אָמַר דְּוֹד, (תהלים מט) לָמָּה אִירָא. יִרְאֵתִי לֹא כְתִיב, אֶלָּא אִירָא, (אלא) דְּאֵית (נ"א דלית) לִי לְמַדְחַל (דף קצט ע"א) מְאֵינוֹן יְמֵי רַע, כְּדִקְאָמְרוּ. עוֹן עֲקָבֵי יִסְבְּנִי, מֵאֵן עֲקָבֵי. אֵלִין אֵינוֹן בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא. דְּכְתִיב, (בראשית כה) וַיֵּדוּ אוֹחֲזֹת בְּעֵקֶב עֵשׂוֹ, דָּא הוּא עֲקִיבָא. וְאֵינוֹן עֲקִיבִין דְּמַסְתַּכְּלִין בְּהוּ תְדִיר בְּהוּא חוּבָא דְדֵשׁ בִּיה בְּר נֶשׁ תְּדִיר בְּעֵקֶבוֹי.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (ישעיה ה) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשְּׂוֹא וְכַעְבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה. בְּחַבְלֵי הַשְּׂוֹא, דְּדֵשׁ בִּיה בְּעֵקֶבָא וְלֹא חִישׁ עֲלֵיהּ. וּלְבַתַּר אֲתַתְּקוֹף וְאֲתַעְבִּיד (בחבלי השוא) כְּעֵבוֹת הָעֲגָלָה, וְאֲתַתְּקוֹף הַהוּא חֲטָאָה. וְאִסְטִי לִיה בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקִיָּא, דְּיַדְעִין לְאַסְתְּמָרָא מַחוּבִיָּהוֹן, וְאֵינוֹן מְפִשְׁפִּשִׁין תְּדִיר בְּעוּבְדֵיהּ. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח עֲלֵיהּ מְקַטְרָגָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, וְלֹא יִסְטוֹן עֲלֵיהּ לְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהָא אוֹרִיָּתָא מְתַקְנָא לְהוּ אַרְחִין וּשְׁבִילִין לְמִיהָ בְּהוּ, דְּכְתִיב, (משלי ג) דְּרַכִּיָּה דְרַכִּי נָעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם:

וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגוֹי. רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר, (משלי כד) בְּנִפּוֹל אוֹיְבֵךְ אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל לְבָבְךָ. תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲבַד לִיה לְבַר נֶשׁ, דְּיִזְכִּי לִיקְרָא דִּילֵיהּ, וּלְשִׁמְשָׁא קַמִּיהָ תְּדִירָא, וְלֹא שְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרִיָּתָא יְמָמָא וְלִילֵי. בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲתַרְעֵי בְּהָ בְּאוֹרִיָּתָא תְּדִיר.

וְכִיוֹן דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאָדָם, יְהַב קַמִּיהָ אוֹרִיָּתָא, וְאוֹלִיף לִיה בְּהָ לְמַנְדַּע אַרְחָהָא. מְנַלְו, דְּכְתִיב, (איוב כח) אֲזַ רְאָה וַיִּסְפְּרָהּ הַכִּינָה וְגַם

חִקְרָהּ. וּלְבַתֵּר, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הוּן יִרְאֵת יְיָ הִיא חֲכָמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּפְּל בָּהּ וְלֹא נָטִיר לָהּ, עֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמֵאֲרִיָּה וְאִתְּפֹס בְּחוּבֵיהּ.

וְכָל אֵינּוֹן דְּעֵבְרוּ עַל מַלְּה חֲדָא דְאֲוֲרִיָּתָא, אִתְּפֹסוּ בָּהּ. שְׁלֵמָה מְלֻכָּא דְאִתְּחַכֵּם עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא, עֵבֶר עַל מַלְּה חֲדָא דְאֲוֲרִיָּתָא, וְגָרִים לִיָּה לְאִתְּעַבְרָא מְלֻכוּתִיהּ מִנִּיהּ, וְלֹאֲתַפְּלָא מְלֻכוּתָא מִן בְּנוֹי. מֵאֵן דְּאֵעְבֵּר עַל אֲוֲרִיָּתָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיּוֹסֵף דְּהוּהָ יָדַע אֲוֲרִיָּתָא, וְאַחוּי נִפְלוּ בִידֵיהּ, אִמְאֵי גִלְגַּל עַלְיֵיהּ כָּל גִּלְגוּלָא דָּא. וְהָא אִיהוּ יָדַע אֲוֲרִיָּתָא דְאֲוֲלִיף לִיָּה אָבוּי. אֶלָּא, חֵס וְשְׁלוֹם דְּיוֹסֵף גִּלְגַּל עַלְיֵיהּ גִּלְגוּלִין לְנִקְמָא מִנִּיָּהּ. אֶלָּא כָּל דָּא לֹא עֵבֶד, אֶלָּא לְאִיָּתָאָה לְאַחוּהּ בְּנִימֹן לְגַבִּיָּהּ, דְּתֵאוּבַתִּיהּ הוּהָ לְגַבִּיָּהּ. וְאִיהוּ לֹא שִׁבַּק לְאַחוּי לְמִנְפַּל, דְּהָא כְּתִיב, וַיִּצּוּ יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְגוֹ', וְכָל דָּא בְּגִין דְּלֹא יִנְפְלוּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסִיְהָרָא, הוּהָ אִסְתַּפְּל בָּהּ תְּדִיר, כְּדִכְתִּיב, (דְּבָרִים י"א) תִּמְיֹד עֵינַי יְיָ אֶלְהֵיךָ בָּהּ, אֲשַׁגְּחֹתָא דִּילִיָּה בָּהּ תְּדִיר, וְכְתִיב אַז רָאָה, דְּהָא שְׁמֵשָׁא בְּאֲשַׁגְּחֹתָא דִּילִיָּה בָּהּ, אִתְּנַהִיר. וַיִּסְפְּרָהּ, מֵאֵי וַיִּסְפְּרָהּ, כַּמָּה דְּאִתְּ אָמַר, (אִיּוֹב כ"ח) מְקוֹם סְפִיר אֲבַנִּיָּהּ.

הַכִּינָה, דְּאִיָּהּ יִתְבָּא בְּתַקוּנָא, בְּתַרְיִסָר תְּחוּמִין, מִתְּפַלְגָּא (שְׁמוֹת נ"ב) בְּשִׁבְעֵין קְסִירִין. אִתְּקִין לָהּ בְּשִׁבְעָה סְמִכִין עֲלָיון, לְאִתְּנַהֲרָא וְלִיתְבָּא עַל שְׁלִימוֹ. וְגַם חִקְרָהּ, לְאֲשַׁגְּחָא עֲלָהּ תְּדִיר, זְמַנָּא בְּתַר זְמַנָּא, דְּלֹא פָּסִיק לְעֲלֵמִין.

וּלְבַתֵּר אֲזַהֵר לִיָּה לְבַר נֶשׁ, וַאֲמַר וַיֹּאמֶר לְאָדָם הוּן יִרְאֵת יְיָ הִיא חֲכָמָה וְסוּר מֵרַע בִּינָה. דְּהָאֵי מִתְּעַטְרָא עַל תְּתַאֵי, לְדַחֲלָא וְלִמְנַדַּע לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָה. וְסוּר מֵרַע בִּינָה, בְּרִירוֹ מִפְּסֻלוּתָא, דְּלֹא לְמַקְרַב בְּהִדְיָהּ. וְכִדִּין אֲשַׁגְּחֹתָא (נִי"א אֲשַׁכְּחוּתָא) דְּבִינָה, לְמַנְדַּע וְלֹאֲסְתַּפְּלָא בִּיקְרָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה.

רַבִּי יוֹסֵי קָם בְּלִילָא חַד לְאֲשַׁתְּדָּלָא בְּאֲוֲרִיָּתָא, וְהוּהָ תַמּוֹן עַמִּיָּה חַד יוּדָאֵי, דְּאֶעְרַע בִּיָּה בְּהֵהוּא בֵּיתָא. פְּתַח רַבִּי יוֹסֵי וַאֲמַר, (מְשֻׁלִי י') לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רְשַׁע וְצַדִּיקָה תִצְלֵל מִמּוֹת. לֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת רְשַׁע, אֲלִין אֵינּוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֲוֲרִיָּתָא, וְאַזְלֵי בְּתַר מְלֵי דְעַלְמָא, וְלִמְכַנְשׁ אוֹצְרִין דְּחִיּוּבָא. מַה כְּתִיב, וְאַבְדַּתְּ הָעֵשֶׂר הֵהוּא בְּעַנְנוֹ רַע. בְּגִין דְּאֵינּוֹן אוֹצְרוֹת רְשַׁע.

וְצַדִּיקָה תִצְלֵל מִמּוֹת, אֲלִין דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאֲוֲרִיָּתָא, וַיִּדְעִין אוֹרְחָהּ לְאֲשַׁתְּדָּלָא (לֹאֲסְתַּכְּלָא) בָּהּ. דְּהָא אֲוֲרִיָּתָא עַץ חַיִּים אֲקָרִי, וְאִתְּקִרִיאַת צַדִּיקָה. דְּכְתִיב, וְצַדִּיקָה וְתַהֲיָה לְנוּ.

דָּבַר אַחַר, וְצִדְקָה תַצִּיל מִמּוֹת, דָּא צִדְקָה מִמֶּשׁ, וּבִתְרִין גְּוֹוִינִין אִיהוּ, וּבִתְרִין סְטָרִין. קָרִי בֵּיה אֹרִייתָא, (דף קצט ע"ב) וְקָרִי בֵּיה צִדְקָה, וְכֹלָא חַד.

אָמַר הֵהוּא יוֹדָאי, וְקָרִי בֵּיה שְׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵכִי הוּא וְדָאי דְאִקְרִי שְׁלוֹם. קָם הֵהוּא יוֹדָאי, וְאִשְׁתַּתַּף בְּהֵדִיה, פְּתַח הֵהוּא יוֹדָאי וְאָמַר, (משלי כח) עוֹבֵד אֲדָמְתוֹ יִשְׁבַּע לֶחֶם וּמְרֹדֵף רַקִּים יִשְׁבַּע רִישׁ. הָאִי קָרָא קִשְׂיָא, וְכִי שְׁלֵמָה מִלְכָּא דְאִיהוּ חֲכִים מְכַל בְּנֵי עֲלָמָא, הֵיךְ אָמַר דִּישְׁתַּדַּל בְּרִנְשׁ לְמַפְלַח אַרְעָא וּלְאִשְׁתַּדַּלָּא אַבְתְּרִיה, וְיִשְׁבּוֹק חֲיֵי עֲלָמָא.

אֶלָּא רָזָא אִיהוּ. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיִחָהוּ בְּגֹן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ, וְאוֹקְמוּהָ בְּרָזָא דְקַרְבָּנִין אִיהוּ. תָּא חֲזִי, לְעִבְדָּהּ, דָּא מִלְכָּא עֲלָאָה. וּלְשִׁמְרָהּ, דָּא מִלְכָּא תַתָּאָה. עֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא תַתָּאָה. לְעִבְדָּהּ (דדכורא) בְּרָזָא דְזָכוֹר, וּלְשִׁמְרָהּ בְּרָזָא דְשְׁמוֹר.

וּבְגִין כֶּךָ, עוֹבֵד אֲדָמְתוֹ, דָּא גֹן עֵדֶן. דְאִצְטְרִיךְ לְמַעַבְדָּהּ וּלְמַפְלַח, וּלְאִמְשָׁכָא לָהּ בְּרָכָאן מְלַעֲיָלָא. וְכֹד אַתְבְּרָכָא וְאַתְמַשְׁכָּא לָהּ בְּרָכָאן מְלַעֲיָלָא, אִיהוּ נְמִי אַתְבְּרָךְ בְּהֵדִיה. תָּא חֲזִי, דְכִהְנָא דְמִבְרָךְ, מִתְבְּרָךְ. כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (במדבר ו) וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. וּבְגִין כֶּךָ, עוֹבֵד אֲדָמְתוֹ יִשְׁבַּע לֶחֶם, דָּא הוּא מְזוֹנָא דְלַעֲיָלָא. וּמְרֹדֵף רַקִּים, מָאן דִּישְׁתַּדַּבֵּק בְּסִטְרָא אַחְרָא, דְאִיהוּ מְרֹדֵף רַקִּים. יִשְׁבַּע רִישׁ וְדָאי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְכָאָה אֲנִתְ, דְזָכִית לְהָאִי מְלָה.

תּוֹ פְּתַח וְאָמַר קָרָא אַבְתְּרִיה, (משלי כח) אִישׁ אֲמוֹנוֹת רַב בְּרָכוֹת, דָּא הוּא בְּרִנְשׁ דְמְהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיה, כְּגוֹן רַבִּי יִיסָא סְבָא. דְאָף עַל גַּב דְהוּה לִיה מִיכְלָא דְהוּה יוֹמָא לְמִיכַל, לָא הוּה מִתְקִין לִיה עַד דְשָׁאִיל מְזוֹנִיָּה קַמִּי מִלְכָּא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר דְצִלִּי צְלוּתִיה וְשָׁאִיל מְזוֹנִיָּה קַמִּי מִלְכָּא, כְּדִין הוּה מִתְקִין. וְהוּה אָמַר תְּדִיר, לָא נִתְקִין, עַד דִּינִתְנֹון מִבֵּי מִלְכָּא.

וְאָף לְהַעֲשִׂיר לָא יִנְקָה, בְּגִין דְלָא בַעָא לְאִשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרִייתָא, דְאִיהִי חֲיִין דְעֲלָמָא דִין, וְחֲיִין דְעֲלָמָא דְאִתִּי. הִשְׁתָּא דְאִיהִי שְׁעֵתָא לְאִשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרִייתָא, נִשְׁתַּדַּל.

פְּתַח הֵהוּא גְבָרָא בְּרָזָא דְחֲלָמָא וְאָמַר, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגוֹי. וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת, וְכִי יוֹסֵף אָמַי (נ"א אמר או) אֲדַכְּרֵ לֹון אֵינֹון חֲלוֹמוֹת דְחָלַם לָהּ. וּמָה סְגִיָּא לִיה אֵלוֹ לָא אֲדַכְּרֵ לָהּ, דְהָא יוֹסֵף חֲכִים הוּה, וּכְתִיב, כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדַעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׁ אֹולָת.

אָבֵל, כִּיֹּון דְחָמָא דְאֵינֹון אֶתּוֹ, וְסְגִדִי לִיה אֲפִין עַל אַרְעָא. כְּדִין אֲדַכְּרֵ מִמָּה דְחָלַם לָהּ, כִּד הוּה עֲמָהוֹן. דְכְתִיב, וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמַתִּי וְגַם נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֶלְמוֹתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוִינָה לְאֶלְמַתִּי. אָמַר יוֹסֵף בְּשַׁעֲתָא דְחָמָא דְכָרְעִין אַחוּי קַמִּיה. דְכְתִיב, וַיִּבְאוּ אַחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפְסִים אַרְצָה, כְּדִין וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם. דְהָא חָמָא דְהוּוֹ קִיִּימִי (מתקיימי).

תו, ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, אדכר לון. בגין דלית נשיו קמי קודשא בריך הוא, דהא חלמא דאיהו טבא, בעי בר נש לאדכרא ליה דלא יתנשי, וכדין אתקיים. דהא כמה דאתנשי קמיה דבר נש, הכי אתנשי עליה.

תא חזי, חלמא דלא אתפשר, כאגרתיא דלא מתקריא, ותא חזי, בגין דלא אדכר, כמאן דלא גדע ליה. ועל דא, מאן דאתנשי מניה חלמא ולא גדע ליה, לא קיימא עליה לאתקיימא. ובגין דא יוסף הוה דכיר חלמיה, בגין לאתקיימא. בגין דלא יתנשי חלמא מניה לעלם, והוה מחכה ליה תדיר. ויאמר אליהם מרגלים אתם, איהו דכיר חלמא. אבל מלה לא אמר לון, אלא מרגלים אתם.

פתח רבי יוסי ואמר, (קהלת ה) כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים. כי בא החלום ברוב ענין, הא אוקמוה. דכמה אינון סמיכין בחלמא, וממנן דרגין על דרגין. עד דחלמין מנהון קשוט בלהו, ומנהון דאית בהון קשוט וכדיבו. אבל לאינון זכאי קשוט, לא אתגלי לון מלין כדיבון כלום, אלא בלהו בלהו קשוט.

דף ר ע"א

תא חזי, דניאל מה כתיב ביה, (דניאל ב) אדין לדניאל בחזון די ליליא (דף ר ע"א) רזא גלי. וכתיב, (דניאל ז) דניאל חלם חזה וחזוי ראשה על משכביה באדין חלמא כתב. ואי אית ביה מלין כדיבון, אמאי איכתיב בין כתובים. אלא אינון זכאי קשוט, בשעתא דנשמיתהון סלקין. לא מתחברן בהו, אלא מלין קדישין. דאודעין ליה מלי דק שוט, מלין קיימו דלא משקרו לעלמין.

ואי תימא, הא תנן דדוד מלכא לא חמא חלמא טבא. הא אשתמע דהוה חמי דוד מלין דלא קשוט. אלא ודאי, כל יומוי הוה משתדל לאושדא דמין, ואגח קרבין, וכל חלמוי לא הוו אלא חלמין בישין. חורבא ושוממותא ודמא ואושידו דדמין, ולא חלמא דשלים.

ואי תימא, לבר נש טב אחזיאו ליה חלמא בישא, הכי הוא ודאי. כל אינון בישין דזמינין לאתדבקא על אינון דעברי על פתגמי דאורייתא, ואינון עונשין דזמינין לאתענשא בההוא עלמא, בלהו חמי. בגין דכל שעתא יהא דחילו דמריה עליה, והא אתערו. דכתיב, (קהלת ג) והאלהים עשה שייראו מלפניו, זה חלום רע. ועל דא, לההוא זכאה, אחזיו ליה חלמא בישא, כמה דאתמר.

תא חזי, דהא תנינן, דההוא בר נש דחמי חלמא, בעי ליה למפתח פומיה ביה קמי בני נשא דרחמי ליה. בגין דיסתלק רעותא דלהון לגביה לטב, ויפתחון פומיהו לטב, וישתכח רעותא ומלה כלא לטב. רעותא דאיהי

מחשבה, שרותא דכלא, ומלה דאיהי סיומא דכלא. ועל דא אשתכח דהא שלימו איהו ברזא עלאה.

ובגין כך אתקיים כלא, ובעינן רחימין דבר נש (נ"א רחימין עליה דבר נש בגין) לאתקיימא בההוא פשרא טבא, וכלא איהו כדקא יאות. ובגין כך קודשא בריך הוא אודע ליה לבר נש, כל חד וחד, בההוא דרגא דיליה, כמה דאיהו. ובההוא גוונא דכל חד וחד, אמר דיהא חלמא. אמר ההוא יודאי, ודאי דחלמא לאו איהו אלא לבר נש זכאה, דאיהו חמא חלמא כדקא חזי.

ותא חזי, דכד בר נש נאים על ערסיה, נשמתייה נפקא ושטיא בעלמא לעילא, ועאלת באתרא דעאלת. וכמה חבילי טהירין, קיימין ואזלין בעלמא, ופגעין בה בההיא נשמתייה. אי זכאה היא, סלקא לעילא וחקמאת מה דחקמאת. ואי לאו, אתאחדת בההוא סטרא, ומודיעין לה מלין כדיבון, או מלין דזמינין למיתי לזמן קריב. וכד אתער ההיא נשמתייה דביה, איהי מודעא ליה מה דחקמאת.

ועל דא, לבר נש דלאו איהו זכאה, מודיעין ליה חלמא טבא דלאו איהו קשוט. כלא בגין לאסטאה ליה מההוא ארח קשוט. פנין דאיהו אסטי אורחיה מארח קשוט, מסאבין ליה. דכל מאן דאתי לאתדכאה, מדכאין ליה. ומאן דאתי לאסתאבא, מסאבין ליה. הא ודאי אתמר הכי.

יתבו עד דסליק צפרא, אמר רבי יוסי, ודאי לא זכר שמייה דיוסף באינון דגלים. דכתיב, (במדבר ב) דגל מחנה אפרים, ולא כתיב דגל מחנה יוסף. בגין דאתגאי על אחוי, והא אתמר.

אמר ההוא יודאי, ודאי שמענא דיוסף איהו בעלמא דדכורא, וכלהו שבטין בעלמא דנוקבא אינון. ועל דא לא אתכליל יוסף עמהון, בגין דאיהו בעלמא דדכורא עמהון (נ"א ל"ג עמהון).

מה כתיב, כלנו בני איש אחד נחנו. נחנו, אנחנו מפעי ליה. אמאי חסר א'. אלא, בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון, אסתלק מתמן א'. דהא א' דכורא איהו. ועל דא ב' איהי נוקבא, א' דכורא. ובגין דא אסתלק א' מתמן, ואשתארו אינון נוקבי לגבי שכנתא.

ולבתר אמרו, פנים אנחנו, אתוסף א'. אמרו ולא ידעי מה קאמרו. בגין דיוסף אשתכח תמן, ואשלימו מלה, ואמרו אנחנו. מנלן, דכתיב ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו, ויוסף איהו בחושבנא, כד עאל בחושבנא, אמרו אנחנו. וכד לא עאל בחושבנא, אמרו נחנו.

אמר רבי יוסי, כל הני מלין דקאמרו חכא, קודשא בריהו הוא אתרעי בהו, דהא שכנתא (דף ר ע"ב) לא אעדי מהכא. דכתבי, (מלאכי ג) אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחושבי שמו:

ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים. אמר רבי אלעזר, הני תלת יומין אמאי. אלא הני תלת יומין, לקביל תלת יומין דשכס. דכתבי, (בראשית לה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים.

תא חזי, מה כתיב ביה, ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו. לאחזאה דלא עבד איהו, כמה דאינון עבדו בשכס. דגרמו לאנשי שכס לקבלא עליהו האי זאת, רזא דברית. ולבתר דעבדו קיומא דא, קטילו לון, ולא אשתאר מנהון חד. ואיהו מה כתיב, זאת עשו וחיו. מאי טעמא, בגין דאת האלהים אני ירא, נטיר קיימא. וכל גלגולא דא לא הוה אלא בגיניה דבנימין:

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגוי. ויאמרו איש אל אחיו, דא שמעון ולוי, כמה דהוה בקדמיתא. דכתבי, (בראשית לו) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא. מה להלן שמעון ולוי, אוף הכא שמעון ולוי.

תא חזי, מאן איש ומאן אחיו. אלא איש, דא שמעון, כתיב הכא איש, וכתבי התם (במדבר כה) והנה איש מבני ישראל בא. מה להלן משמעון, אוף הכא נמי שמעון. ובגין דאיהו בתשובה, בכה ואתנחם על דא. ואמר ללוי, אבל אשמים אנחנו. על דא אתבני מזליה שור, בגוונא דמזליה דיוסף שור. דכתבי, (דברים לג) בכור שורו הדר לו, ומזליה דשמעון שור איהו.

ועל דא, ויקח מאתם את שמעון, בגין דלא יקטרג בהדיה דלוי. בגין דשמעון ולוי, כד מתחברו תרוייהו יכלי לקטרגא: ויאסור אותו לעיניהם, הא אוקמוה, לעיניהם אסרו. ולבתר דנפקו הוה מאכיל ליה, ומשקי ליה.

ואי תימא דרעותא דיוסף איהו, בגין דכתבי, (משלי כה) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים. אי הכי, יוסף דאיהו זכאה, היכי עביד הכי. דהא כתיב, (משלי כה) כי גחלים אתה חותה על ראשו ויי ישלם לך.

אלא, חס ושלום דיוסף להכי הוא דחייש. אלא כבר נש לאחוי, הכי נמי הוה עביד. אתנהיג עמיה באחונה, ולא בגוונא אחרא. ולא עמיה בלחודוי, אלא עם כל אחוי. כמה דכתבי, ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן, בגין לאנהגא עמהון באחונה.

רבי יוסי פתח ואמר, (נחום א) אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר ועניתיך לא אענד עוד, האי קרא אוקמוה. דכד עמא פלהו אית בהו שלם, ולא אית

בהו מארי דבבו. קודשא בריך הוא חייס עליהו, ודינא לא שלטא בהו. ואף על גב דכלהו פלחי לפוכבים ומזלות, ואינון בשלם, דינא לא שליט עליהו, ואוקמוה. דכתיב, (הושע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו.

וכן נגזו ועבר, מאי וכן נגזו, ונגזו מפעי ליה. אלא, דא הוא רישא דקרא דאיהו שלם, אוף הכא שלם. ומאי איהו, דא צדקה. בגין דצדקה דא הוא שלום, ומאן דאסגי בצדקה, אסגי שלם לעילא, ואסגי שלם לתתא. ובגין כך וכן נגזו ועבר, דנגזי ממונהו בצדקה. ועבר, ועברו מפעי ליה, מאי ועבר. אלא דא הוא דינא דרוגזא, כמה דאת אמר, (ישעיה כו) עד יעבר זעם, עבר דינא מעליהו.

דבר אחר, פה אמר יי אם שלמים, אליו ישראל. דקודשא בריך הוא יהב לון ברית קיימא לנטרא ליה תדיר, ולמהוי ביה בר נש שלים בכל סטרין לעילא ותתא. ואי לא נטיר ליה בר נש תדיר, הא איהו פגים, פגום בכלא. מנלן, דכתיב, (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. מאי תמים, שלים. דעד לא אתקיים ביה ברית, איהו פגים.

דף רא ע"א

ובגין כך, אם שלמים וכן רבים. אם שלמים דנטרי פקודא דא, למהוי שלימין, דלא יהון פגימין, וכן רבים, יפשוין (דף רא ע"א) ויסגון ביה. בגין דנשמתין לא נפקי לעלמא, אלא בהאי ברית. וכן נגזו, האי אם שלמים דנטרי ליה תדיר, נגזו מאן דאתגזר וקבל עליה קיימא דא. ועבר, מאי ועבר. ההוא זוהמא דערלה, דהוה ביה בקדמיתא.

דבר אחר, פה אמר יי אם שלמים וכן רבים, אליו בני יעקב. דהא כל זמנא דהו לגביה דיוסף, אינון שלמים, דקיימי בהדיה דברית. וכן נגזו, דאזלו ושבקו ליה ליוסף ולשמעון. ועבר, כדון דינא שריא בגינייהו (נ"א שכונתא שריא בינייהו), כמה דאת אמר, (שמות יב) ועבר יי לנגוף את מצרים.

תא חזי, אית דינא קשיא, ואית דינא רפיא. דינא קשיא תקיף, דינא רפיא חלש, וכד ינקא האי דינא רפיא, מדינא קשיא, כדון אתתקוף, ואיהו תקיף.

בשעתא דאתעביד דינא על ישראל, אתעביד בהאי דינא רפיא, ולא אתתקוף בהו דינא קשיא. וכד דינא אתעביד עליהו דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, אתתקוף האי דינא רפיא, בדינא קשיא דלעילא, בגין לאתתקפא. הדא הוא דכתיב, ועבר יי לנגוף את מצרים. ועבר, דאתמלי עברה וזעמא, ואתתקוף בדינא קשיא, אוף הכא ועבר. ותא חזי, בשעתא דמתכנשי עשרה בבי פנישתא, וחד מנייהו אשתמיט, כדון קודשא בריך הוא ארגיז עליה.

דָּבַר אַחַר וְכֵן נִגְזַר, כִּד מִתְעַבְרֵי מִנִּיּוּהוּ אֵינּוֹן עוֹבְדֵינּוּ בִישׁוּן, כְּדִין וְעֵבֶר. מֵאִי וְעֵבֶר, רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּזִמְנָא דְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת מִהָאִי עֲלָמָא, בְּכַמָּה דִּינִין אֲתִדְנַת עַד לֹא תִיעוּל לְאַתְרָהּ. לְבַתֵּר, כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין אִית לֹון לְמַעְבֵּר, בְּהַדְּ נַהֵר דִּינּוֹר דְּנַגִּיד וְנִפְיָק, וְלֹאֲסַתְחָאָה תַּמָּן. וַיִּמָּאן אִיהוּ דִּיקוּם תַּמָּן, וַיַּעֲבֵר בְּלֹא דְחִילוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ וְגוֹ'. וְנִשְׁמַתָּא דְזַכָּאָה אַעְבֵּר בְּלֹא דְחִילוֹ וְיָקוּם בְּמָקוּם קַדְשׁוֹ.

וּמָאן דְאַשְׁתַּדַּל בְּצַדְקָה בְּהָאִי עֲלָמָא, וַיִּתֵּן מִמְּמוֹנִיָּה בְּצַדְקָה. כְּדִין, וְעֵבֶר בְּהֵוֹא אַתְּר, וְלֹא דְחִיל, וְכַרְוִזָּא קָרִי לָהּ לְהֵהִיא נִשְׁמַתָּא, (נחום א) וְעִנִּיתִיָּדָּ לֹא אַעֲנֶנְךָ עוֹד. מָאן דְּזַכָּה לְמַעְבֵּר בְּהָאִי, לִית לִיהּ דִּינָא וַתִּיר כָּלֵל.

תָּא חֲזִי, כָּל דָּא דִּיוֹסָף עִם אַחׁוּי, וְכָל הַנִּי מִיָּלִי, אַמְאִי אַצְטְרִידָּ. אָלָא אׁרִיִּיתָא דְקִשׁוּט אִיהִי אׁרִיִּיתָא, וְכָל אַרְחָהָא אַרְחִין קַדִּישׁוֹן. וְלִית לָּדָּ מְלָה בְּאׁרִיִּיתָא דְלָאוּ אִית בָּהּ רְזִין עֲלָאִין וְקַדִּישׁוֹן, וְאַרְחִין לְבָנִי נִשָּׂא לְאַתְתַּקְפָּא בְּהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי כ) אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רַע וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא עֵבִיד לִיהּ לְבַר נֶשׁ, לְאַתְתַּקְפָּא בְּהּ בְּאׁרִיִּיתָא, וְלִמִּיהָדָּ בְּאַרְחָ קִשׁוּט, וְלִסְטֵר יְמִינָא, וְלֹא יְהָדָּ לִסְטֵר שְׁמָאֲלָא. וּבְגִין דְּבַעֲי לְהוּ (דִּישְׂרָאֵל) לְמִיהָדָּ לִסְטֵר יְמִינָא, אִית לֹון לְאַסְגָּאָה רְחִימוֹ דָּא עִם דָּא, וְלֹא יְהֵא דְבָבוּ דָּא עִם דָּא. בְּגִין דְּלֹא לְאַכְפָּשָׂא יְמִינָא, דְּאִיהוּ אַתְּר דִּישְׂרָאֵל מִתְדַּבְּקוֹן בִּיהּ.

וְתָא חֲזִי, בְּגִין כְּדָּ אִיהוּ יַצֵּר טוֹב וַיַּצֵּר רַע, וַיִּשְׂרָאֵל בְּעִיִּין לְאַתְתַּקְפָּא לְיַצֵּר טוֹב עַל יַצֵּר רַע, בְּאֵינּוֹן עוֹבְדֵינּוּ דְכְּשָׁרוֹן, וְאִי סְטִי בְּרַ נֶשׁ לְשְׁמָאֲלָא, כְּדִין אַתְתַּקֵּף יַצֵּר רַע עַל יַצֵּר טוֹב. וַיִּמָּאן דְּהוּה פְּגִים, אֲשַׁלִּים לִיהּ בְּחֻטְאׁוֹי, דְּהָא לֹא אֲשַׁתְּלִים דָּא מְנוּוֹלָא, אָלָא בְּחֻטְאׁוֹן דְּבָנִי נִשָּׂא.

וּבְגִין כְּדָּ בַעֲי בְּרַ נֶשׁ לְאַזְדַּהֲרָא, דְּלֹא יִשְׁתַּלִּים הֵהוּא יַצֵּר רַע בְּחֻטְאׁוֹי, וַיִּסְתַּמֵּר תְּדִיר. דְּהָא יַצֵּר טוֹב בַּעֲי לְאַשְׁלֵמָא לִיהּ בְּשְׁלִימוֹת תְּדִיר, וְלֹא יַצֵּר הָרַע. וּבְגִין כְּדָּ, אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רַע קְוֹה אֵל יְיָ וַיִּוֹשַׁע לָּדָּ.

דָּבַר אַחַר אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רַע, כְּדַכְתִּיב, (תהלים לח) וּמִשְׁלָמִי רַעָה תַחַת טוֹבָה, לְמָאן דְּשְׁלִים לִיהּ טוֹבָה, דְּלֹא יִשְׁלִים לִיהּ רַע, בְּגִין (דחילו דקודשא בריך הוא. כמה דאת עשו וחייו. ואוף איהו הוי תדיר עביד) דְּכַתִּיב, (משלי יז) מִשְׁיב רַעָה תַחַת טוֹבָה לֹא תִמוּשׁ רַעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפִילוֹ לְמָאן דְּאַשְׁלִימוֹ לִיהּ בִישׁוֹן, לֹא אִית לִיהּ לְאַשְׁלֵמָא בִישָׂא, חֲלָף הֵהוּא בִישָׂא דְשְׁלִימוֹ לִיהּ. אָלָא, קְוֹה לִיִּ וַיִּוֹשַׁע לָּדָּ.

דף רא ע"ב

וְהָאִי קָרָא אׁוּקְמוּהָ, בְּיוֹסָף זַכָּאָה, דְּלֹא בַעָא לְאַשְׁלֵמָא בִישָׂא לְאַחׁוּי, בְּשַׁעֲתָא דְנִפְלוּ בִידׁוֹי. קְוֹה לִיִּ וַיִּוֹשַׁע לָּדָּ, בְּגִין דְּהוּא הָוָה (דף רא ע"ב) דְּחִיל

לְקוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, זֹאת עָשׂוּ וַחֲיוּ וְגו'. (וַאוּף) וְאִיהוּ תְּדִיר הָהוּ
מִחֻכָּה לְקוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא. (ס"א כְּמָה דַּאת אִמֵּר, קוּה לִי וְיוֹשַׁע לְךָ).

רַבִּי אַבְא פָּתַח וְאָמַר, (מִשְׁלֵי כ) מִיָּס עֲמוּקִים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה
יְדַלְנָה. מִיָּס עֲמוּקִים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ, דָּא קוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּאִיהוּ
עֲבִיד עֲצוֹת, דְּאִיִּיתִי טַעֲמִין לְגַלְגְּלָא גְּלוּלִין עַל עֲלָמָא עַל יְדָא דְּיוֹסָף,
לְקִיָּמָא הֵהוּא גְּזָרָה, דְּגִזַּר כְּפָנָא עַל אַרְעָא (נ"א עֲלָמָא). וְאִישׁ תְּבוּנָה יְדַלְנָה,
דָּא יוֹסָף. דְּגַלִּי אֵינּוּן עֲמִיקִין, דְּגִזַּר קוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא עַל עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, יוֹסָף לֹא דִי לִיה דְּאִיהוּ לָא שְׁלִים בִּישָׁא לְאַחוּי, אָלָא דְּעֲבַד עֲמָהוּן
טִיבוּ וְקִשׁוּט. וְכָךְ אַרְחִיחֻן דְּזַכָּאֵי תְּדִיר. בְּגִין דָּא קוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא חֲזִי
עֲלִיָּהוּ תְּדִיר, בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי.

מִיָּס עֲמוּקִים עֲצָה בְּלֵב אִישׁ, דָּא יְהוּדָה. וְהָא אוּקְמוּהָ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקַרִּיב
לְגַבִּיָּה דְּיוֹסָף, עַל עֲסָקָא דְּבִנְיָמִין. וְאִישׁ תְּבוּנָה יְדַלְנָה, דָּא יוֹסָף.

רַבִּי אַבְא הָהוּ יְתִיב אֶתְרַעָא דְּאַבְבָּא דְּלוּד, חֲמָא חַד בְּר נֶשׁ דְּהוּה אֲתִי,
וְיִתִּיב בְּחַד קוּלְטָא דְּתֵלָא דְּאַרְעָא, וְהוּה לָאֵי מְאַרְחָא, וְיִתִּיב וְנָאִים תַּמָּן.
אֲדַהֲכִי חֲמִי חַד חוּיָא, דְּהוּה אֲתִי לְגַבִּיָּה, נִפְק קוּסְטָפָא דְּגוּרְדָּנָא, וְקִטִּיל
לִיה לְחוּיָא. כִּד אֶתְעַר הֵהוּא בְּר נֶשׁ, חֲמָא הֵהוּא חוּיָא לְקַבְּלִיה, דְּהוּה מִית.
אֲזַדְקָן הֵהוּא בְּר נֶשׁ, וְנִפְל הֵהוּא קוּלְטָא לְעוּמָקָא דְּתַחֲתוּי וְאַשְׁתַּזִּיב.

אֲתָא רַבִּי אַבְא לְגַבִּיָּה, אָמַר לִיה, אֵימָא לִי מָאן עוּבְדָּךְ. דְּהָא קוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ
הוּא רְחִישׁ לָךְ אֵלִין תִּרִין נֶסִין, לָאוּ אֵינּוּן לְמַגְנָא. אָמַר לִיה הֵהוּא בְּר נֶשׁ,
כָּל יוּמָאֵי לָא אֲשָׁלִים לִי בְּר נֶשׁ בִּישָׁא בְּעֲלָמָא, דְּלָא אֶתְפִּיִסְנָא בְּהַדִּיָּה,
וּמְחִילְנָא לִיה. וְתוּ, אֵי לָא יְכִילְנָא לְאַתְפִּיִסָּא בְּהַדִּיָּה, לָא סְלִיקְנָא לְעַרְסִי,
עַד דְּמְחִילְנָא לִיה, וְלִכְל אֵינּוּן דְּמַצְעֵרוּ לִי, וְלָא חִישְׁנָא כָּל יוּמָא לְהֵהוּא
בִּישָׁא דְּאַשָׁלִים לִי. וְלָאוּ דִי לִי דָּא, אָלָא דְּמַהֲהוּא יוּמָא וְלְהֵלָאָה,
אַשְׁתַּדְלָנָא לְמַעַבַּד עֲמָהוּן טָבָא.

בְּכָה רַבִּי אַבְא וְאָמַר, יְתִיר עוּבְדוּי דְּדִין מִיוֹסָף, דְּיוֹסָף הוּוּ אַחוּי וְדָאֵי,
וְהוּה לִיה לְרַחֲמָא עָלוּי. אָבַל מַה דְּעֲבִיד דָּא, יְתִיר הוּא מִיוֹסָף. יָאוּת הוּא
דְּקוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא יְרְחִישׁ לִיה נִיסָא עַל נִיסָא.

פָּתַח וְאָמַר, (מִשְׁלֵי ו) הוּלְךְ בְּתָם יִלְךְ בְּטַח וּמַעֲקֵשׁ דְּרַכְיוּ יוֹדַע. הוּלְךְ בְּתוּם
יִלְךְ בְּטַח, דָּא הֵהוּא בְּר נֶשׁ, דְּאַזִּיל בְּאַרְחִין דְּאוּרִיָּתָא. יִלְךְ בְּטַח, דְּלָא
יְכִילוּ נְזִקֵי דְּעֲלָמָא לְאַבְאָשָׁא לִיה. וּמַעֲקֵשׁ דְּרַכְיוּ יוֹדַע, מָאן יוֹדַע. דָּא הוּא
מָאן דְּאַסְטִי מְאַרְחָא דְּקִשׁוּט, וּבְעֵי גַבִּי דְּחַבְרִיָּה. יוֹדַע, מַהוּ יוֹדַע,
יִשְׁתַּמּוּדַע אִיהוּ בְּעִינִיָּהוּן דְּכָל מְאִרֵי דְּדִינָא, דְּלָא יִתְאַבִּיד מְנִיָּהוּ דְּיוֹקְנָא
דְּהֵהוּא בְּר נֶשׁ. בְּגִין לְאַיִתְתָּאָה לִיה לְאַתְרָא דְּיִנְקָמוּן מְנִיָּה, וּבְגִין כִּד יוֹדַע.

וְתָא חֲזִי, הֵהוּא דְּאַזִּיל בְּאַרְחִי קִשׁוּט, קוֹדֶשֶׁת בְּרִיךְ הוּא חֲפִי עֲלִיָּה, בְּגִין
דְּלָא אֶתְיַדַּע, וְלָא אֶשְׁתַּמּוּדַע, לְגַבִּי מְאִרִיָּהוּן דְּדִינָא. אָבַל מַעֲקֵשׁ דְּרַכְיוּ

וְיִשְׁתַּמּוּדַע לְגַבְיֵיהוּ. זָכָאין אֵינוֹן בְּנֵי נֶשֶׁא דְאֶזְלֵי בְּאַרְח קִשׁוּט, וְאֶזְלֵי לְרוּחָצוֹן עַל עֲלָמָא. דְּלָא דְחָלֵי אֵינוֹן בְּעֲלָמָא דִּין, וְלָא בְּעֲלָמָא דְאֶתִי:

וְיִירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבֵאוּ בֵּית יוֹסֵף. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וְוִי לֹון לְבָנֵי נֶשֶׁא, דְּלָא יִדְעִי וְלָא מְסַתְּפְלִין בְּאַרְחֵי דְאֹרֵייתָא. וְוִי לֹון בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יִיתִי לְמַתְבַּע לֹון דִּינָא עַל עוֹבְדֵיהוֹן, וְיִקּוּם גּוּפָא וְנִפְשָׁא לְמִיָּהֵב חוּשְׁבָּנָא מִכָּל עוֹבְדֵיהוֹן, עַד לָא יִתְפָּרְשׁוּן נִפְשָׁא מִן גּוּפָא.

וְהָהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְדִינָא אִיהוּ, יוֹמָא דְסַפְרִין פְּתִיחוֹן, וּמְאַרְיָהוֹן דְדִינָא קְיִימִין. בְּגִין דְּהָהוּא זְמַנָּא, קְיִימָא נְחָשׁ בְּקִיּוּמִיָּה, לְנִשְׁכָּא לִיָּה. וְכָל שְׂיִיפִי מִתְרַגְּשִׁין לְגַבְיָהּ, וְנִשְׁמַתָּא אֶתְפָּרְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאֶזְלָא וְשַׁטְיָא. וְלָא יִדְעַת לָאוֹ אַרְחָא תַּחֲדָא, וְלָאוֹ אֶתְרָא סְלָקִין לָהּ.

דף רב ע"א

וְוִי לְהָהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְרוּגְזָא וְנִאִיצוּ הָהוּא יוֹמָא, בְּגִין כְּדָא אֲבַעֵי לִיָּה לְבַר נֶשֶׁא, לְאַרְגָּזָא יִצְרִיָּה כָּל יוֹמָא, לְאַדְכָּרָא קַמִּיָּה הָהוּא יוֹמָא, דְיִיקּוּם בְּדִינָא דְמַלְכָּא, דְקָא עָאֲלִין לִיָּה תַּחוּת אַרְעָא לְאַתְרַקְבָּא, וְנִשְׁמַתָּא אֶתְפָּרְשָׁא (דף רב ע"א) מְנִיָּה.

וְתַנּוּן, לְעוֹלָם יִרְגִּיזוּ אָדָם יִצְרָא טוֹב עַל יִצְרָא הָרַע, וְיִשְׁתַּדַּל אֲבַתְרִיָּה. אִי אֶזְיִל מְנִיָּה, יָאוּת. וְאִי לָאוּ, יִשְׁתַּדַּל בְּאֹרֵייתָא. דְּהָא לִית לָדָּ מַלְכָּה לְתַבְרָא יִצְרָא הָרַע אֶלָּא אֹרֵייתָא. אִי אֶזְיִל, מוּטָב. וְאִי לָאוּ, יִדְכָּר לִיָּה יוֹמָא דְמוֹתָא, בְּגִין לְתַבְרָא לִיָּה.

הִכָּא אִית לְאַסְתְּפָלָא, דְּהָא דָּא הוּא (קסא ב) יִצְרָא הָרַע, וְדָא הוּא מְלָאָדָּ הַמּוֹת. וְכִי מְלָאָדָּ הַמּוֹת מִתְבַּר מִקַּמִּי יוֹמָא דְמוֹתָא. וְהָא אִיָּהוּ קִטּוּלָא דְבָנֵי נֶשֶׁא הוּי, וְאַשְׁתַּמַּע דְחֻדּוּהָ הוּא דִּילִיָּה. וּבְגִין כְּדָא אֶסְטִי לֹון לְבָנֵי נֶשֶׁא תְדִיר, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לֹון לְדָא.

אֶלָּא וְדָאִי מָה דְאֶתְמַר, דְיִדְכָּפוֹר לִיָּה בַר נֶשֶׁא הָהוּא יוֹמָא דְמוֹתָא. וְדָאִי הַכִּי הוּא, בְּגִין דְמִתְבַּר לְבָא דְבַר נֶשֶׁא. דְּהָא יִצְרָא הָרַע לָא שְׂרִיָּא אֶלָּא בְּאַתְרָא דְאַשְׁתַּפַּח חֻדּוּהָ דְחַמְרָא, וְגִסוּתָא דְרוּחָא. וְכַד אֶשְׁתַּפַּח רוּחָא תַּבְיָרָא, כְּדִין אֶתְפָּרַשׁ מְנִיָּה, וְלָא שְׂרִיָּא בְּהַדִּיָּה. וּבְגִין כְּדָא בְּעִי לְאַדְכָּרָא לִיָּה יוֹמָא דְמוֹתָא, וְיִתְבַּר גּוּפִיָּה, וְאִיָּהוּ אֶזְיִל לִיָּה.

תָּא חֲזִי, יִצְרָא טוֹב בְּעִי חֻדּוּהָ דְאֹרֵייתָא, וְיִצְרָא רַע חֻדּוּהָ דְחַמְרָא, וְנִיאוּפִין וְגִסוּתָא דְרוּחָא. וּבְגִין כְּדָא בְּעִי בַר נֶשֶׁא לְאַרְגָּזָא (לִיָּה) תְדִיר, מִהָהוּא יוֹמָא רַבָּא, יוֹמָא דְדִינָא, יוֹמָא דְחוּשְׁבָּנָא. דְלִית לִיָּה לְבַר נֶשֶׁא לְאַגְנָא עֲלִיָּה, אֶלָּא עוֹבְדוֹי דְכִשְׁרוֹן, דְאִיָּהוּ עֲבִיד בְּהָאִי עֲלָמָא. בְּגִין דְיִגִּינוּ עֲלִיָּה בְּהָיָא שַׁעֲתָא.

תָּא חֲזִי, וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבְאוּ בֵּית יוֹסֵף. וּמָה כָּלְהוּ הוּוּ גִיבְרִין, כָּלְהוּ תַקִּיפִין, וְחַד עוֹלִימָא דְאֵייתִי לוֹן לְבֵיתָא דְיוֹסֵף, דְּחָלוּ. כַּד יֵיתִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַתְבַּע לִיה לְדִינָא לְבַר נֶשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּגִין כֶּךָ בְּעֵי לִיה לְבַר נֶשׁ, לְאִזְדַּהֲרָא בְּהַאי עֲלֵמָא. לְאַתְתַּקְפָּא בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיִּשְׁוֵי בִּיה רוֹחְצָנִיה. דְּאָף עַל גַּב דְּאִיהוּ חֲטִי, אִי יְהִדַר מְנִיה בְּתִיּוּבְתָא שְׁלִימְתָא, הָא תַקִּיף אִיהוּ, וַיִּתְתַּקֵּף בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִילוּ לָא חֲטָא.

דְּהָא שְׁבֻטִין, בְּגִין דְּחֲטוּ עַל גְּנִיבַת יוֹסֵף, הוּוּ דְחָלִין. דְּאֶלְמָלָא לָא חֲטוּ, לָא הוּוּ דְחָלִין כָּלֵל. בְּגִין דְּחוּבוּי דְבַר נֶשׁ מִתְבְּרִין לְבִיה, וְלִית לִיה חִילָא כָּלֵל. מֵאִי טַעְמָא, דְּהָא הוּוּ יֶצֶר הַטוֹב אֲתַבַּר עֲמִיה, וְלִית לִיה חִילָא לְאַתְתַּקְפָּא עַל הוּוּ יֶצֶר הָרַע. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דְּבָרִים כ) מִי הָאִישׁ הֵיךָ וְרָךְ הַלֶּבֶב, הֵיךָ (דִּירָאָה ד) מְחוּבִין דְּבִידוּי, דְּאֵינּוּן תְּבִירָא דְלַבָּא דְבַר נֶשׁ.

וְתָא חֲזִי, לְכַמָּה דְרִין אֲתַפְרַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְאֵינּוּן חוּבִין דְּשְׁבֻטִין, דְּהָא לָא אֲתַאבִּיד מְקַמִּיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלוּם. וְאֲתַפְרַע מְדָרָא לְדָרָא, וְדִינָא קִימָא קַמִּיה תְּדִיר, עַד דְּאֲתַפְרַע, וְשָׂרִי דִינָא בְּאַתַּר דְּאַצְטְרִיךְ.

מְנַלּוּ, מְחִזְקִיהוּ. חִזְקִיהוּ חֵב הוּוּ חוּבָא, דְּגִלִי סְתִירִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, דְּלָא הָוָה אֲצְטְרִיךְ לְגַלְאָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂדֵר לִיה לִישְׁעָנְהוּ, וְאָמַר לִיה, (ישעיה לט) הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשְׂאָ כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֲצֻרוּ אֲבוֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְגוֹ.

תָּא חֲזִי, כַּמָּה גְרִים הוּוּ חוּבָא, בְּגִין דְּגִלִי מַה דְּהוּוּ סְתִים. דְּכִינּוּן דְּאַתְגִּילִי, אֲתִייהִיב דּוּכְתָא לְאַתַּר אַחְרָא דְלָא אֲצְטְרִיךְ, לְשִׁלְטָאָה עֲלִיה. בְּגִין כֶּךָ לָאוּ בְּרַכָּה שְׂרִיא, אֶלָּא בְּאַתַּר סְתִים. וְאוּקְמוּהָ, מַה דְּאִיהוּ (הוּוּ) סְתִים, בְּרַכָּה (דְּהוּוּ) שְׂרִיא עֲלוּי, כִּינּוּן דְּאַתְגִּילִי אֲתִייהִיב דּוּכְתָא, לְאַתַּר אַחְרָא לְשִׁלְטָאָה עֲלוּי.

כְּתִיב, (אֵיכָה א) כָּל מְכַבְּדֵיהָ הִזְלִוּהָ כִּי רָאוּ עֲרוֹתָהּ, וְאוּקְמוּהָ. אֶבֶל כָּל מְכַבְּדֵיהָ הִזְלִוּהָ, דָּא הוּוּ מְלָכוֹת בְּבָל, דְּהָא מִתְמָן אֲשַׁתְּדַר דּוֹרוֹן לְירוּשָׁלַם. דְּכְתִיב, (ישעיה לט) בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרוֹדְךָ בְּלֶאֲדוּן בְּוּ בְּלֶאֲדוּן מְלָךְ בְּבָל סְפָרִים וּמְנַחָה אֶל חִזְקִיהוּ.

דף רב ע"ב

וּמָה כְּתִיב בְּהוּ, שְׁלָם לְחִזְקִיהוּ מְלָךְ יְהוּדָה, וּשְׁלָם לְאַלְהָא רַבָּא וּשְׁלָם לְירוּשָׁלַם. כִּינּוּן דְּנַפְק פְּתִיקָה מְנִיה, אֲהִדַר לְלַבִּיה וְאָמַר, לָא יָאוּת עֲבָדִית לְאַקְדָּמָא שְׁלָמָא דְעַבְדָּא, לְשִׁלְמָא דְמֵאֲרִיה. קָם מְכוּרְסִיָּה וּפְסַע גִּי פְּסִיעוֹן

וְאֶהְדָּר פְּתִיקָה, וְכֹתֵב אַחֲרָיו תְּחוּתִיָּהוּ, וְכֹתֵב הַכִּי. שְׁלֹם לְאַלְהָא רַבָּא,
שְׁלֹם לְיִרוּשָׁלַם, וְשְׁלֹם לְחִזְקִיָּה, וְדָא הוּא מְכַבְּדִיהָ. (דף רב ע"ב)

וּלְבִתְרָה הַזֵּילוּהָ, מֵאִי טַעְמָא הַזֵּילוּהָ. בְּגִין כִּי רָאוּ עֲרוּתָהּ, דְּאַחֲזִי לֹון
חִזְקִיָּה. דְּאַלְמָלָא כְּדָ, לֹא הַזֵּילוּהָ לְבִתְרָה. מְגוּ דְהוּא זְכָאָה חִזְקִיָּהוּ יְתִיר,
אַתְעֵכֶב מְלָה מְלֵאֲיִתָּאָה, וְלֹא אֶתָּא בְיוֹמוּי. דְּכֹתִיב, (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה
שְׁלֹום וְאַמֶּת בְּיָמֵי. וּלְבִתְרָה פְּקִיד הַהוּא חוּבָא לְבָנוּי אֲבִתְרִיהָ.

כְּגוֹנָא דָּא, הַהוּא חוּבָא דְשִׁבְטִין, קָאִים עַד לְבִתְרָה. בְּגִין דְּדִינָא דְלַעֲלִילָא,
לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ, עַד דְּאַשְׁתַּכַּח שְׁעֵתָא לְאַתְפְּרָעָא, וְאַתְפְּרָע
מִיַּנְיָהוּ. וּבְגִין כְּדָ כָּל מֵאן דְּאִית חוּבִין בִּידוּי, דְּחִיל תְּדִיר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר,
(דברים כח) וּפְחַדְתָּ לַיְלָה וַיּוֹמֵם וְגוֹי. וְעַל דָּא וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ וְגוֹי:

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ וְגוֹי. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (משלי
א) תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעַץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. דָּא הוּא דְתַנּוּן, דְּלִית
לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּפְּלָא בְּבַעוּתִיהָ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אֶתִי, אִי לֹא
אֶתִי. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִי אִיהוּ אֲסַתְפַּל בֵּיהּ, כְּמָה מְאָרִיהוֹן דְּדִינָא, אֶתּוּ
לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיהּ בְּעוּבְדוּי.

וְרָזָא אִיהוּ, דְּהָא הַהוּא אֲסַתְפַּלּוּתָא, דְּאִיהוּ מְסַתְפַּל בְּהַהוּא בְּעוּתָא, גְּרִים
לִיה לְמַחֲלַת לֵב. מֵאִי מַחֲלָה לֵב, דָּא אִיהוּ מֵאן דְּקָאִים תְּדִיר עֲלִיהָ דְּבַר נֶשׁ,
לְאַסְתַּפְּלָא לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה. תַּנּוּן, מֵאן דְּבַעֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִקְבַּל צְלוּתִיהָ,
יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִיָּתָא, דְּאִיהִי עַץ חַיִּים. וְכִדִּין תַּאֲוָה בָּאָה. מֵאן תַּאֲוָה, דָּא הוּא
דְּרָגָא דְכָל צְלוּתִין דְּעֵלְמָא בִּידִיהָ, וְעֵאִיל לֹון קָמִי מְלָכָא עֲלָאָה. כְּתִיב הַכָּא
בָּאָה, וְכֹתִיב הַתָּם, (אסתר ב) בְּעָרֵב הִיא בָּאָה. וְדָא הוּא תַּאֲוָה בָּאָה, בָּאָה
קָמִי מְלָכָא עֲלָאָה, לְאַשְׁלָמָא רְעוּתָא דְהַהוּא בַר נֶשׁ.

דְּבַר אַחַר, תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה מַחֲלָה לֵב, דָּא הוּא אֶתְרָה, דְּאַתְיִיהִיב הַהִיא
מְלָה, בְּאַתְרָה אַחֲרָא דְלֹא אֲצִטְרִיךְ. וְאַתְמַשְׁכָּא עַד דְּאַתְיִיהִיב מִיַּדָּא לְיָדָא,
וּלְזַמְנִין דְּלֹא יִיתִי. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְפְּשֻׁטָא וְאַתְמַשְׁכָּא בְּכָל אֵינוֹן
מִמֶּנּוּ, לְנַחֲתָא לִיה לְעֵלְמָא.

וְעַץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה, דָּא הוּא תּוֹחֶלֶת, דְּלֹא אֶתְמַשְׁכָּא, בְּגִין אֵינוֹן מִמֶּנּוּ
רְתִיכִין, אֶלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב (לוח) לִיה לְאַלְתֵּרָה. בְּגִין דְּכַד
אַתְמַשְׁכָּא בִּין אֵינוֹן מִמֶּנּוּ רְתִיכִין, כְּמָה אֵינוֹן מְאָרִיהוֹן דְּדִינָא דְאַתְיִיהִיב
לֹון רְשׁוּתָא. לְעֵינָא וּלְאַסְתַּפְּלָא בְּדִינָהּ, עַד לֹא יִנְתַּנוּן לִיה. וּמָה דְנִפְיִק
מִבֵּי מְלָכָא וְאַתְיִיהִיב לִיה לְבַר נֶשׁ, בִּין דְזָכִי, בִּין דְלֹא זָכִי, אֶתְיִיהִיב מִיַּד.
וְדָא הוּא עַץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה.

דְּבַר אַחַר, תּוֹחֶלֶת מְמוּשָׁכָה, דָּא יַעֲקֹב. דְּאַתְמַשְׁכָּא לִיה תּוֹחֶלֶתָא דְיוֹסֵף
עַד זְמַן אָרִיךְ. וְעַץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה, דָּא הוּא בְנֵימִין. דְּהָא מְזַמְנָא דְתַבַּע
לִיה יוֹסֵף, עַד הַהוּא זְמָנָא דְאַתָּא לְגַבֵּיהָ, לֹא הוּא אֶלָּא זְמָנָא זְעִיר. דְּלֹא

אתמשכא ההוא זמנא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין
אָחִיו בֶּן אָמוֹ. מֵאִי בֶן אָמוֹ. דְּדִיּוֹקְנִיָּה דְאִמִּיהָ הָוּה בֵּיהּ, וְהָוּה דְמִי דִיּוֹקְנִיָּה
לְדִיּוֹקְנָא דְרַחֵל. בְּגִין כֶּדָּ כְּתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ.

רבי יוסי אָמַר, וְהָא כְּתִיב בְּקִדְמִיתָא, וַיִּרְא יוֹסֵף אֶתְּסָם אֶת בְּנֵימִין. וְהִשְׁתָּא
כְּתִיב, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו. מֵאִי רָאִיהָ הָכָא. אֶלָּא חֲמָא
בְּרוּחָא דְקוּדְשָׁא לְבִנְיָמִין, דְּחוּלְקִיָּה הָוּה עִמָּהוּן בְּאַרְעָא. וּבְחוּלְקִיָּה דְבִנְיָמִין
וַיְהוּדָה תִּשְׁרִי שְׂכִינְתָּא. דְּהָא חֲמָא לִיהָ לַיהוּדָה וּבִנְיָמִין, דְּבְחוּלְקִיָּהוּן הָוּה
מְקֻדְשָׁא. וְדָא הוּא וַיִּרְא יוֹסֵף אֶתְּסָם אֶת בְּנֵימִין. לִיהָ חֲמָא עִמָּהוּן, וַיּוֹסֵף
דְּהָוּהָ אָחוּהָ לָא חֲמָא עִמָּהוּן בְּהָהוּא חוּלְקָא.

אויף הָכָא, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ. מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה.
וַיִּמְהַר יוֹסֵף כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיִּבְקֶשׁ לְבָכּוֹת וַיִּבֹא הַחֲדָרָה וַיִּבְדָּ
שָׁמָּה.

דף רג ע"א

רבי חזקיה פתח וְאָמַר, (ישעיה כב) מִשָּׂא גִיא חֲזִיוֹן מַה לָּךְ אֵיפָה כִּי עָלִית כְּלָךְ
לְגַגּוֹת. תָּא חֲזִי, הָא אוֹקְמוּהָ בְּזִמְנָא דְאִתְחַרֵּיב בֵּי מְקֻדְשָׁא, וְהָיוּ מוֹקְדִין
לִיהָ בְּנוֹרָא, סְלִיקוּ כָּל אֵינּוֹן כְּהִנֵּי (דף רג ע"א) עַל כּוֹתְלֵיהוֹן (נ"א גגיהוּן)
דְּמְקֻדְשָׁא, וְכָל מִפְתַּחִין בִּידֵייהוּ, וְאָמְרוּ. עַד הָכָא הוּינָא גִזְבְּרִין דִּילָךְ,
מִכָּאֵן וְאֵילָךְ טוֹל דִּילָךְ.

אָבֵל תָּא חֲזִי, גִיא חֲזִיוֹן, דָּא שְׂכִינְתָּא דְהוֹת בְּמְקֻדְשָׁא. וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא, מִינָה
הָווּ יִנְקִין וְיִנְקוּ דְנְבוּאָה. דְּאָרְף עַל גַּב דְּכָל נְבִיאִין, קָא הָווּ מִתְנַבְּאִין מֵאַתְרַ
אַחְרָא, מְגוּוּהָ הָווּ יִנְקִין נְבוּאָתְהוֹן. וְעַל דָּא אִתְקַרֵּי אִיהִי גִיא חֲזִיוֹן. חֲזִיוֹן,
הָא אוֹקְמוּהָ, דְאִיהוּ חִיזוּ דְכָל גְּוּוּנִין עֲלָאִין.

מַה לָּךְ אֵיפָה כִּי עָלִית כְּלָךְ לְגַגּוֹת, דְּהָא כִּד אִתְחַרֵּב מְקֻדְשָׁא, שְׂכִינְתָּא
אֶתְתָּא, וְסְלִיקַת בְּכָל אֵינּוֹן אֶתְרִין, דְּהָוּה מְדוּרָה בְּהוּ בְּקִדְמִיתָא. וְהוֹת
בְּכַת עַל בֵּית מְדוּרָה, וְעַל יִשְׂרָאֵל דְּאָזְלוּ בְּגִלוּתָא, וְעַל כָּל אֵינּוֹן צְדִיקִי
וְחֲסִידֵי דְהָווּ תַמָּן וְאִתְאַבְּדוּ. וּמְנַלָּן, דְכְּתִיב, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ קוֹל
בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, וְהָא אִתְמַר. וַיִּכְדִּין
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאִיל לָהּ לְשְׂכִינְתָּא, וְאָמַר לָהּ. מַה לָּךְ אֵיפָה כִּי עָלִית
כְּלָךְ לְגַגּוֹת.

מַהוּ כְּלָךְ, דְּהָא כִּי עָלִית סְגִיא, מַהוּ כְּלָךְ. לְאֶכְלָלָא בְּהָדָה כָּל חִילִין וְכָל
רְתִיכִין אַחְרָנִין, דְּכִלְהוּ בְּכוּ עִמָּה עַל חֲרָבִין בֵּי מְקֻדְשָׁא.

וּבְגִין כֶּדָּ, מַה לָּךְ אֵיפָה. אֶמְרָה קַמִּיהָ, וְכִי בְּנֵי בְּגִלוּתָא, וּמְקֻדְשָׁא אִתְוֹקְדָא,
וְאָנָּא מַה לִּי הָכָא. שְׁרִיאַת וְאֶמְרַת, (ישעיה כב) תִּשְׁוֹאוֹת מְלָאָה עִיר הוֹמִיָּה
קַרְיָה עַלִיזָה חֲלָלִיךְ לָא חֲלָלִי חֲרָב וְלֹא מִתִּי מְלַחְמָה עַל כֶּן אֶמְרַתִּי שְׁעוּ מִנִּי

אָמַר בְּכִי וְגוֹי. וְהָא אוקימנא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אָמַר לָהּ, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ מִנְעִי קוֹלְךָ מִכִּי וְגוֹי.

וְתָא חֲזִי, מִיּוֹמָא דְּאַתְחָרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא, לֹא הָוָה יוֹמָא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ לְוֹטִין. בְּגִין דְּכַד בֵּי מְקַדְשָׁא הָוָה קָיִים, הָוּוּ יִשְׂרָאֵל פְּלַחִין פּוֹלְחָנִין וְקַרְבִּין עֲלוּוֹן וְקַרְבָּנִין, וְשִׁכְיִנְתָּא שְׂרָיָא בְּבֵי מְקַדְשָׁא עֲלִיָּהּ, כְּאִמָּא דְּרַבִּיעָא עַל בְּנֵיָא. וְהָוּוּ כָּל אֲנָפִין נְהִירִין, עַד דְּאַשְׁתְּכַחוּ בְּרַכְּאוֹן לְעִילָא וְתַתָּא. וְלֹא הָוָה יוֹמָא, דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ בְּרַכְּאוֹן וְחֲדוּוֹן. וְהָוּוּ יִשְׂרָאֵל שְׂרָאוֹן לְרַחְצוֹן בְּאַרְעָא, וְכָל עֲלָמָא הָוָה אַתְּזוֹן בְּגִינֵיהּ.

הַשְׁתָּא דְּאַתְחָרִיב בֵּי מְקַדְשָׁא, וְשִׁכְיִנְתָּא עִמְהוֹן בְּגִלוּתָא, לִית לָךְ יוֹמָא דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ לְוֹטִין, וְעֲלָמָא אַתְּלִטָּא. וְחֲדוּוֹן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ לְעִילָא וְתַתָּא.

וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, לְאַקְמָא לָהּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִעַפְרָא, כְּמָה דְּאַתְמַר. וְלִמְחֲדֵי עֲלָמָא בְּכֹלָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נו) וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִלְתֵי וְגוֹי. וְכַתִּיב, (ירמיה לא) בְּכִי יָבוֹאוּ וּבִתְחִנּוּנִים אוֹבִילִים. כְּמָה דְּבִקְדָמִיתָא, דְּכַתִּיב, (איכה א) כָּכָה תִּבְכֶּה בְּלִילָה וּדְמַעְתָּה עַל לַחִיָּה. הֲכִי נְמִי לְבַתֵּר, בְּכִי יִתְהַדְּרוּן. דְּכַתִּיב, בְּכִי יָבֹאוּ וְגוֹי:

הַבְּקָר אֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלַחוּ הֵמָּה וְחִמּוּרִיהֶם, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הֲכָא אֵית לְאַסְתְּפְּלָא, אִי אֵינּוּן הָוּוּ אֲזִילִי וְאַשְׁתְּדְּרוּ, מַה לֵּן לְמַכְתָּב בְּאוּרִיָּתָא, הֵמָּה וְחִמּוּרִיהֶם. אֶלָּא בְּגִין דְּכַתִּיב וְלִקְחַת אוֹתָנּוּ לְעַבְדִּים וְאֵת חִמּוּרִינוּ, בְּגִין כְּדָ וְהָאֲנָשִׁים שְׁלַחוּ הֵמָּה וְחִמּוּרִיהֶם. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּאֲרוּן אֵינּוּן וְחִמּוּרִיהוֹן, כְּדִקְאֲמַרוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וַיַּחֲבֹשׂ אֶת חִמּוּרוֹ וְגוֹי, הֵהוּא בְּקָר דְּאַבְרָהָם הָוָה נְהִיר, לְקִיָּמָא עֲלִיָּהּ בְּזִכּוּתִיהּ. כְּדִין זְכוּתָא דְּאַבְרָהָם קִיָּמָא עֲלִיָּהּ, וְאַזְלוּ בְּשִׁלְמָא, וְאַשְׁתְּזִיבוּ מִן דִּינָא. בְּגִין דְּהֵהוּא שְׁעֵתָא, קִיָּמָא עֲלִיָּהּ דִּינָא, לְאַתְּפְּרָעָא מִנֵּיהּ. בְּר דְּזִכּוּתָא דְּהֵהוּא בְּקָר דְּאַבְרָהָם, אֲגִין עֲלִיָּהּ. וְאַשְׁתְּלַחוּ מִן דִּינָא, דְּלֹא שְׁלִיט עֲלִיָּהּ בְּהֵהוּא זְמָנָא.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (שמואל ב כג) וַיִּכְאוֹר בְּקָר יִזְרַח שְׁמֶשׁ. דָּא הוּא נְהוּרָא, דְּהֵהוּא בְּקָר דְּאַבְרָהָם. יִזְרַח שְׁמֶשׁ, דָּא הוּא שְׁמֶשׁא דִּיעֻקֵּב. דְּכַתִּיב, (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. בְּקָר לֹא עֲבוֹת, דְּהֵהוּא בְּקָר לֹא אֵיהּ עֲבוֹת כָּל כְּדָ, אֶלָּא מְנַגַּה מִמְטָר. נְגַה מִמְטָר, אֵיהּ מִטְרָא דְּאַתִּי מִסְטְרָא דִּיצְחָק, דְּהֵהוּא מִטְרָא אֶפִּיק דְּשָׂא מִאַרְצָא.

דף רג ע"ב

דְּבַר אַחַר, וַיִּכְאוֹר בְּקָר, בְּהֵהוּא נְהִירוֹ דְּבִקְר דְּאַבְרָהָם. (דף רג ע"ב) יִזְרַח שְׁמֶשׁ, דָּא הוּא יְעֻקֵּב. דְּנְהִירוֹ דִּילִיָּהּ, כְּנְהִירוֹ דְּהֵהוּא בְּקָר. בְּקָר לֹא עֲבוֹת, בְּגִין

דְּהוּא בְּקָר, לָאוּ אִיהוּ חֲשׂוּד, אֶלְא נְהִיר. דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתִי בְּקָר, לָא שְׁלֵטָא דִּינָא כְּלָל. אֶלְא כְּלָא נְהִיר, בְּסִטְרָא דְּאַבְרָהָם. מְנַגָּה מִמָּטְר, דָּא הוּא סִטְרָא דִּיּוֹסָף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אֲמָטִיר עַל אַרְעָא, לְאַפְקָא דְּשָׂאָה, וְכָל טִיבוּ דְּעֻלְמָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּלִילָא עָאֵל, וּפְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל עֻלְמָא, כְּמָה גְּרַדִּינִי טְהִירִין, זְמִינִין לְנַפְקָא, וְלִשְׁלֵטָאָה בְּעֻלְמָא. וְכְמָה מְאָרִיהוֹן דְּדִינִין, מִתְעָרִין בְּכְמָה סִטְרִין לְזַנְיָהוּ, וְשְׁלֵטִי עַל עֻלְמָא. כִּיּוֹן דְּאֲתִי צַפְרָא וְנְהִיר, כְּלָהוּ מְסִתְלָקִי, וְלָא שְׁלֵטִי, וְכָל חַד וְחַד עָאֵל לְדוּכְתִיָּה, וְתַב לְאַתְרִיהָ.

כְּמָה דְּאֲתִי אָמַר, הַבְּקָר אֹר, דָּא בְּקָר דְּאַבְרָהָם. וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ, אֵלִין מְאָרִיהוֹן דְּדִינָא, דְּהוּוּ שְׁלֵטִין בְּלִילָא. הֵמָּה וְחַמּוּרִיָּהֶם (ס"א הַמָּה אֵינּוּן מְאָרִיהוֹן דְּדִינָא דְּקַאמְרוּ, וְחַמּוּרִיָּהֶם) אֵינּוּן גְּרַדִּינִי נִימוּסִין, דְּאֲתִינִין מְסִטְרָא דְּמְסַאָבָא. דְּלָאוּ אֵינּוּן קְדִישִׁין, וְלָא שְׁלֵטִין, וְלָא אֲתַחֲזוּן מְכִי אֲתִי צַפְרָא. וְאֵינּוּן מְסִטְרָא דְּאֵינּוּן חֲמָרִי, גְּרַדִּינִי נִימוּסִין דְּקַאמְרוּ.

דְּהָא לִית לָךְ דְּרַגִּין עֻלְאִין. דְּלָא אִיתָאִי (אִית) בְּהוּ יְמִינָא וְשְׁמָאֵלָא, רַחֲמֵי וְדִינָא. דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין קְדִישִׁין, מְסִטְרָא דְּקְדוּשָׁה. וּמְסַאָבִין, מְסִטְרָא דְּמְסַאָבָא. וְכְלָהוּ דְּרַגִּין עַל דְּרַגִּין, אֵלִין עַל אֵלִין. וּבְכָל אֲתַר דְּבְקָר דְּאַבְרָהָם אֲתַעַר בְּעֻלְמָא, כְּלָהוּ מִתְעַבְרִי, וְלָא שְׁלֵטִי. בְּגִין דְּלִית לוֹן (ז"ח קִיּוּמָא) לְקִיּוּמָא בְּסִטְרֵי יְמִינָא, אֶלְא בְּסִטְרֵי שְׁמָאֵלָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עֵבֵד יְמָמָא וְלִילָא, לְאַנְהָגָא כָּל חַד וְחַד לְסִטְרִיהָ כְּדָקָא חֲזִי לִיהָ. זְכָאָה חוּלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, בְּעֻלְמָא דִּין, וּבְעֻלְמָא דְּאֲתִי.

רַבִּי חִיָּיא פָּתַח וְאָמַר, (מְלַאכִי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ. תָּא חֲזִי, זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְאַנְהָרָא לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, הַהוּא שְׁמֵשׁ, דְּגִנְזוּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, מִיּוּמָא דְּאֲתַבְרִי עֻלְמָא. (דְּגִנְזוּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא) מְקַמֵּי רְשִׁיעֵי דְּעֻלְמָא. כְּמָה דְּכְתִיב, (אִיּוּב לח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם.

וְהַהוּא נְהוֹרָא גְּנִיזוּ לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. דְּכַד נִפְק בְּקַדְמִיתָא, הָוָה נְהִיר מְסִיפֵי עֻלְמָא, וְעַד סִיפֵי עֻלְמָא. כִּיּוֹן דְּאֲסִתְכַּל בְּדְרִיהָ דְּאָנוּשׁ וּבְדְרִיהָ דְּמַבּוּל. וּבְדְרִיהָ דְּהַפְּלָגָה, וּבְכָל אֵינּוּן חֲזִיבִיא. גְּנִיזוּ לִיהָ לְהַהוּא נְהוֹרָא.

כִּיּוֹן דְּאֲתָא יַעֲקֹב, וְאֲתַדְבֵּק בְּהַהוּא מְמַנָּא רַבְרָבָא דְּעָשׂוּ, וְאַכִּישׁ לִיהָ בְּיַרְכָא דִּילִיהָ, וְהָוָה נָכִי. כְּדִין מַה כְּתִיב, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מֵאֵן שְׁמֵשׁ, הַהוּא שְׁמֵשׁ דְּגִנְזוּ. בְּגִין דְּאִית בֵּיהָ אֲסוּתָא, לְאַתְסָאָה לִיהָ מְאַרְכּוּבְתִיָּה, וּלְבַתֵּר אֲתַסִּי בְּהַהוּא שְׁמֵשׁ. דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית לג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֹם, שָׁלֹם בְּגוּפִיהָ דְּאֲתַסִּי.

וְעַל דָּא, זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לְגַלְאָה הַהוּא שְׁמֵשׁ, וְלְאַנְהָרָא לִיהָ לְיִשְׂרָאֵל. דְּכְתִיב, וְזָרְחָה לְכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה, מֵאִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה. דָּא שְׁמֵשׁ דְּיַעֲקֹב, דְּאֲתַסִּי בֵּיהָ. וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ, דְּהַהוּא שְׁמֵשׁ, יִתְסוּן

כִּלְהוּ. בְּגִין דְּהָא בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן יִשְׂרָאֵל מֵעַפְרָא, כְּמָה חֲגָרִין וְכְמָה סוּמִין יְהוֹן בְּהוֹן. וְכִדִּין קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא יְנַהֵיר לֹון הָהוּא שְׁמֵשָׁא לְאַתְסָאָה בֵּיהּ. דְּכְתִיב וּמֵרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וְכִדִּין, יְתַנְהִיר הָהוּא שְׁמֵשָׁא, מְסִיפֵי עֲלֵמָא, עַד סִיפֵי עֲלֵמָא. וְלִישְׂרָאֵל יְהֵא אֲסוּוֹתָא, וְעַמִּין עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת בֵּיהּ יְתוּקְדוּן. אֲבַל לִישְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, (ישעיה נח) אֲזִי יִבְקַע כְּשַׁחַר אֲוֵרָה וְאֲרַכְתֶּךָ מִהֲרָה תִצְמַח וְהִלְךְ לְפָנֶיךָ צִדְקָה כְּבוֹד יְיָ וְאֲסֻפְּךָ.

דף רד ע"א

אֶהְדְרָנָא לְמִילֵי קְדָמָי: וְלִיוֹסֵף יֵלֵד שְׁנֵי בְנִים בְּטָרַם תְּבוּא שְׁנַת הָרַעַב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (מִיכָה ה) וְהָיָה שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְיָ כְּרַבִּיבִים עָלַי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יִקְוֶה לְאִישׁ וְלֹא יִנְחַל לְבָנֵי אָדָם. תָּא חֲזִי, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, כַּד נְהוּרָא סֻלְקָא. אֲתַעֵר חַד צִיפְרָא בְּאֵילָנָא דִּגְנָתָא דְעָדוֹן, וְקָרִי תֵלַת זְמַנִּין. וְשִׁרְבִיטָא יִזְדַּקֵּף, וְכְרוּזָא קָרִי בְחִיל, לְכוּן אֲמַרִין, הוּרְמֵי דְבוּרֵי יִירִי. מֵאֵן מְנַכוּן דְחָמִי וְלֹא חָמִי. דְקִימָא בְּעֲלֵמָא, וְלֹא יִדְעֵי עַל מַה קְיִימִי, לֹא מְשַׁגִּיחוּן בִּיקְרָא דְמֵאֲרִיהוֹן. (דף רד ע"א) אֲוֵרִייתָא קְיִימָא קְמִייהוּ, וְלֹא מְשַׁתְּדֵלִי בֵּיהּ. טַב לֹון דְלֹא יִפְרוּן, עַל מַה יְקוּמוּן בְּלֹא סְכְלַתְנוּ. וְוִי לֹון כַּד יְתַעֲרוּן יוֹמֵי דְרַע עֲלֵייהוּ, וְיִטְרְדוּן לְהוֹן מֵעֲלֵמָא.

מֵאֵן אֵינּוּן יוֹמִין דְרַע, אִי סֻלְקָא דְעֵתְךָ דְאֵינּוּן יוֹמֵי דְסִיבוּ, לֹאוּ הָכִי. דְהָא יוֹמֵי דְסִיבוּ, אִי זְכָה בְּבָנִין וּבְנֵי בָנִין, יוֹמֵי דְטַב אֵינּוּן. מֵאֵן אֵינּוּן יוֹמִין דְרַע, אֲלֵא אֵינּוּן כְּמָה דְאֲתַמֵּר. דְכְתִיב, (קהלת יב) וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֵךָ בְּיָמֵי בְּחֹרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יָמֵי הָרַעַה, לֹאוּ אֵינּוּן יוֹמִין דְסִיבוּ. אֲלֵא רְזָא דְמֵלָה, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא עֲלֵמָא, בְּרָא לִיהּ בְּאֲתוּוֹן דְאֲוֵרִייתָא. וְכָל אֶת וְאֶת עֲאֵלַת קְמִיָה, עַד דְאֲתַקְיִימוּ כְּלָהוּ אֲתוּוֹן בְּאֶת בֵּייתָא. וְכָל אֵינּוּן אֲלֵפָא בֵּיתוֹת דְאֲתַגְלָגְלוּ אֲתוּוֹן, כְּלָהוּ קְיִימִי (כִּלְהוּ) לְמַבְרֵי עֲלֵמָא.

כִּיִּן דְאֲתַגְלָגְלוּ וְאֲתַחְבְּרוּ תַרְוִין אֲתוּוֹן אֲלֵין טִיר כְּחֻדָא, סֻלְקָא טִיִּית וְלֹא אֲתִישְׁבַת, עַד דְגָעַר בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא. וְאֲמַר לָהּ, טִיִּית טִיִּית, עַל מַה אֶת סֻלְקָא וְלֹא אֲתִישְׁבַת בְּדוּכְתִיךָ. אֲמַרְהָ קְמִיָה. וְכִי עֲבַדַת לִי לְמַהוּי אֶת בְּרִישָׁא דְטוֹב, דְהָא אֲוֵרִייתָא פְתַח בִּי כִי טוֹב. הִיךְ אֲנָא מִתְחַבְּרָא לְאֲתִישְׁבַת בְּאֶת רַע.

אֲמַר לָהּ, תּוֹב לְאֲתַרִיךְ, דְהָא אֶת צְרִידָה לָהּ. דְהָא בַר נֶשׁ דְאֲנָא בְּעֵי לְמַבְרֵי בְכוּן, תַרְוִוִיכּוּ אֲתַפְלִיל כְּחֻדָא, וְיִתְבְּרִי. אֲבַל אֶת לִימִינָא, וְאִיְהִי לְשִׁמְאָלָא. וְכִדִּין תְּבוּ וְאֲתִישְׁבוּ דָא בְדָא כְּחֻדָא.

בְּהֵיא שְׁעֵתָא פְרִישׁ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, וּבְרָא לֹון לְכָל חַד וְחַד, יוֹמִין וּשְׁנֵין יְדִיעוּן. אֲלֵין לִימִינָא וְאֲלֵין לְשִׁמְאָלָא. אֲלֵין דְיִמִינָא, אֲתַקְרוּן יָמֵי

הטוב, ואלין דשׂמאלא אַתְקרון ימי הרעה. ועל דא אַמר שְׁלמה, עד אַשְׁר
לא יבאו ימי הרעה. דְאֵלִין מְסַחְרִין לִיה לְבַר נֶשׁ בְּחֻבּוּי דְאִיהוּ עֲבִיד. כִּינּוּן
דְאִתְבְּרוּן יוֹמִין דְטוֹב, וְיוֹמִין דְרַע, כְּדִין תְּבוּ וְאִתְיִשְׁבוּ, לְאִתְפַּלְלָא בְּהוּ
בְּבַר נֶשׁ.

ובְגִינֵי כֶּךָ אַמַר דְּוֹד, (תהלים מט) לְמָה אִירָא בְיָמֵי רַע עֲוֹן עֲקֻבֵי יִסְבְּנִי. יְמֵי רַע
וְדַאי. וְרָזָא דָא, אֵלִין אַקְרוּן יְמֵי רַעֲב, שְׁנֵין דְרַעֲב, וְאֵלִין אַקְרוּן יְמֵי שְׁבַע,
שְׁנֵי שְׁבַע.

וְרָזָא דְמַלְחָה, דְלָא לְאַפְקָא מְבוּעָא דְבְרִית קְדִישָׁא, בְּיוֹמֵי רַעֲב, בְּשַׁנַּת הַרְעָב.
וּבְגִין כֶּךָ יוֹסֵף דְאִיהוּ רָזָא דְבְרִית, סְתִים מְבוּעִיה בְּשַׁנַּת הַרְעָב. וְלֹא יְהִיב
לִיה דּוּכְתָא לְאַסְגָּאָה בְּעֵלְמָא. וְדָא בְּעֵי לִיה לְבַר נֶשׁ, דְכַד שְׁלֵטָא שְׁנַת
הַרְעָב, דְיִסְתִים מְבוּעָא דְבְרִית קְדִישָׁא דִילִיה. בְּגִין דְלָא יְהִיב לִיה דּוּכְתָא
לְאַסְגָּאָה בְּעֵלְמָא.

רְבִי שְׁמַעוֹן אַמַר, רָזָא דָא אִיהוּ רָזָא עֲלָאָה. בְּהֵיא שְׁנַת הַרְעָב, כִּינּוּן דְאִיהוּ
שְׁלֵטָא, בְּעֵי לְאַסְתְּמָא מְבוּעִיה. בְּגִין דְאִי לֹא סְתִים לִיה, גְּרִים לְאַמְשַׁכָּא
רוּחָא לְהֵהוּא וְלָדָא מְהֵהוּא סְטָרָא. וְיְהִיב דּוּכְתָא לְהֵהוּא סְטָרָא לְמַפְשֵׁי
בְּעֵלְמָא, סְטָרָא דְמְסַאָבָא בְּסְטָרָא דְקוּדְשָׁא. וְתוּ רָזָא, דְכְתִיב, (משלי ט) תַּחַת
שֵׁלֶשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וְגו'.

וּבְגִין כֶּךָ יוֹסֵף צְדִיקָא, רָזָא דְבְרִית, סְלִיק וְסְתִים מְבוּעִיה, בְּשַׁנַּת הַרְעָב.
דְלָא לְאַתְעָרְבָא בְּהַדָּה כָּלִל, וְלִמְיָהֵב לָהּ דּוּכְתָא. וּמֵאן דְאַפְתַּח מְבוּעִיה
בְּהֵהוּא זְמַנָּא, עֲלִיה כְּתִיב, (הושע ה) בִּינִי בְּגָדוֹ כִּי בְנִים זָרִים יִלְדוּ עִתָּה יֹאכְלִים
וְגו'. דְהָא אֵלִין אַקְרוּן בְּנִים זָרִים וְדַאי. בִּינִי בְּגָדוֹ וְדַאי. וּבְגִין כֶּךָ זְכָאָה
חֻלְקָהוֹן דְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, דְלָא אִתְחַלְפּוּ דּוּכְתָא קְדִישָׁא, בְּדּוּכְתָא
מְסַאָבָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, וְלִיּוֹסֵף יִלְדוּ שְׁנֵי בְנִים בְּטָרָם תְּבוּא שְׁנַת הַרְעָב. דְהָא מְהֵהוּא
זְמַנָּא דְשְׁלֵטָא שְׁנַת הַרְעָב, אִסְתִים מְבוּעִיה וְסְלִיק מְקוּרִיה, דְלָא לְמִיָּהֵב
בְּנִין לְסְטָרָא מְסַאָבָא, וְלֹא לְאַחַלְפָא דּוּכְתָא דְקוּדְשָׁא, בְּדּוּכְתָא דְמְסַאָבָא.
וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְחַפְאָה לְמֵאֲרִיה דְקוּדְשָׁא, כְּדִי יִתִי וְיִשְׁלוּט, כְּדְכְתִיב, (ישעיה ח)
וְחִכִּיתִי לִינִי הַמְסִתִיר פְּנֵינוּ מִבֵּית יַעֲקֹב וְקוּיִתִי לוֹ.

דף רד ע"ב

זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקָא, דְיִדְעִין אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְנִטְרִי פְקוּדֵי
דְאוּרִייתָא לְמִיָּהֵב בְּהוּ. דְכְתִיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְרָכֵי יִי וְצְדִיקִים יִלְכוּ
בָּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם. וְכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבִקִים בֵּינֵי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (ד"א ל"ג דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני (י). דהא, קודשא בריך
הוּא בַעַל לְקֻדְשָׁא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל (דף רד ע"ב) בְּכֹלֹא וְלֹא יְהֵא לֹוֹן בְּסְטָרָא דְמְסַאָבָא כְּלוּם) (תא חזי כד
סְטָרָא דָא שְׁלֵטָא בְּעֵלְמָא לֹא אִצְטְרִיךְ לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַתְחַזָּאָה בְּשׁוּקָא קְמִיה בְּגִין דִּיכִיל לְנוּקָא

ואתייחב ליה רשותא לחבלא. ותא חזי ביעקב מה כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, דלא בעי לאתחזאה קמיה).

ובגין דא, קודשא בריך הוא אזהר להו לישראל לאתקדשא. (כמה דאת אמר) (ד"א דכתיב), והייתם קדושים פי קדוש אני. מאן אני. דא קודשא בריך הוא, מלכות שמים קדישא. מלכותא אחרא דעובדי עבודת פוכבים ומזלות, אקרי אחר. דכתיב, (שמות לה) כי לא תשתחוה לאל אחר כי יי קנא שמו.

ותא חזי, אני, שלטנו דעלמא דין, ועלמא דאתי, וכלא ביה תליא. אחר, סטרא מסאבא. אחר, סטרא אחרא בסטרא מסאבא, ושולטנו די ליה בהאי עלמא, ולית ליה בעלמא דאתי פלוס. ובגין דא מאן דאתדבק בהאי אני, אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ומאן דאתדבק בהאי אחר, אתאביד מההוא עלמא, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי. ואית ליה חולקא בהאי עלמא, במסאבו. בגין דההוא מלכו אחרא עובדי עבודת פוכבים ומזלות, פמה אינון תריסין גרדינין ממנו ביה, לשלטאה בהאי עלמא.

ובגיני כן, אלישע אחר, דנחת ואתדבק בהאי דרגא, אתטריד מההוא עלמא דאתי, ולא אתייהיב ליה רשו למהדר בתיובתא, ואתטריד מההוא עלמא, ועל דא אקרי אחר.

ובגין כן בעי בר נש לאתפרשא מכל סטרין, דלא לאסתאבא בההוא סטרא, למזכי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועל דא, דא ברכה, ודא קלה. דא שבע, ודא רעב. פלא בהפוכא דא מן דא. והא אוקימנא.

ובגין כן, בההוא זמנא דשנת הרעב, לית ליה לבר נש לאתחזאה בשוקא, ולא לאפתחא מבויעיה לאולדא, למיהב בנין לאל אחר, והא אתמר.

זכאה איהו בר נש דאסתמר למיהוד בארח קשוט, ולא אתדבקא במאריה תדיר. דכתיב, (דברים י) ובו תדבק. (וכתיב, את יי אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק) ובשמו תשבע, ובו תשבע. לא כתיב, אלא ובשמו. מאי תשבע, פמה דאוקימנא, למהוי מתדבק ברזא דמהימנותא.

שבעה דרגין לעילא עלאין על פלא, רזא דשלימו דמהימנותא. ורזא דשבעה דרגין דלתתא מנייהו, דאינון חבורא חד, וקשורא חד, אליון באליון, למהוי פלהו חד. ובגין כן כתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת ימים י"ד יום. וכלא חד, וקשורא חד, ועל דא כתיב ובשמו תשבע, מלעילא ומתתא. זכאה איהו (נ"א מאן דזכי לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא כדקא יאות. זכאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי. דקודשא בריך הוא פתח ליה אוצרין טבין קדישין בשעתא דאצטריך לקבלא צלותא כמה דאת אמר). (נ"א ומאן דמייחד אליון באליון, עליה כתיב), (דברים כח) לפתח יי לך את אוצרו הטוב את השמים, אליון אוצרין דלעילא ותתא. שבעת ימים ושבעת ימים פלהו חד. דכתיב, את אוצרו הטוב את השמים. אוצרו חד, ואיהו את השמים. (זכריה ד) שבעה ושבעה מוצקות, ואינון חד.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אַזלי באַרְחָא, אַדְהֵכּי חֲמוּ חַד בַּר נָשׁ דְּהוּה אֲתִי, מִתְעַטֵּף בְּעֵטוּפָא דְּמִצְוָה וְכֵלֵי זַיִינִין קְטוּרִין תְּחוּתוּי. אָמַר רַבִּי חֵיָא, בַּר נָשׁ דִּין, חַד מִתְרִין אִית בֵּיה. אוּ זְכָאָה שְׁלִים אִיהוּ, אוּ לְרַמָּאָה (אֵת) בְּנִי עֲלָמָא אִיהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, הָא חֲסִידֵי עֲלִיוּנִין אָמְרוּ, הוּי דָן לְכָל בַּר נָשׁ לְזַכּוּ. הָא תְּנִינָן, בַּר נָשׁ דְּנִפִיק לְאַרְחָא, יִתְפֹּיֵן לְתַלְתָּ מְלִין. לְדוּרוֹן, לְקַרְבָּא, לְצִלוּתָא. מְנַלָּן מִיַּעֲקֹב, דְּהָא לְתַלְתָּ אֱלִין אֲתַפְּוּוֹן, וְזַרְיָו גְּרַמִּיה לְדוּרוֹן, לְקַרְבָּא, לְצִלוּתָא. וְהָאִי בַר נָשׁ, אַזִּיל בְּאַרְחָא אִיהוּ. הָא בֵּיה עֵטוּפָא דְּמִצְוָה, לְצִלוּתָא. וְהָא בֵּיה כְּלֵי זַיִינִין, לְקַרְבָּא. פִּינּוֹן דְּתִרִין אֱלִין אִית בֵּיה, תְּלִיתַי לָא לְמַרְדֵּף אַבְתָּרָה.

דף רה ע"א

פַּד קָרִיב לְגַבִּיָּהוּ, יַהֲבוּ לִיה שְׁלָם וְלֹא אֲתִיב לוֹן. אָמַר רַבִּי חֵיָא, הָא חַד מֵאַיְנוֹן (דף רה ע"א) תְּרִין, דְּאַתְחַזִּיין לְמַהוּי בֵּיה לִית בֵּיה, דְּהָא לָא אֲתַקִּין גְּרַמִּיה לְדוּרוֹן, וּבְדוּרוֹן שְׁלָמָא כְּלִיל בֵּיה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דִּילְמָא אִיהוּ מִשְׁתַּדֵּל בְּצִלוּתֵיה, אוּ מְרַחֵישׁ תְּלַמוּדֵיה בְּגִין דְּלֹא יַעֲקֹר לִיה.

אַזְלֵי כְּחֻדָּא, וְלֹא מְלִיל הֵהוּא בַר נָשׁ בְּהַדִּיָּהוּ. לְבַתֵּר אֲשַׁתְּמִיטוּ רַבִּי חֵיָא וְרַבִּי יוֹסִי וְאֲשַׁתְּדְּלוּ בְּאוּרֵיָתָא. פִּינּוֹן דְּחֻמָּא הֵהוּא בַר נָשׁ דְּהוּוּ מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵיָתָא, קָרִיב לְגַבִּיָּהוּ וְיַהֲיִב לוֹן שְׁלָם.

אָמַר לוֹן, רַבּוּתִי, בְּמָה חֲשַׁדְתוֹן לִי, פַּד יַהֲבִיתוּ לִי שְׁלָם, וְלֹא אֲתִיבְנָא לְכוּ. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, דִּילְמָא צְלוּתָא הֵוִית אָמַר, אוּ מְרַחֵישׁ בְּתַלְמוּדֵךְ. אָמַר לוֹן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְדִין לְכוּ לְכַף זָכוּ.

אַבֵּל אֵימָא לְכוּ. יוֹמָא חַד הוּינָא אַזִּיל בְּאַרְחָא, אֲשַׁכְּחָנָא חַד בַּר נָשׁ, וְאַקְדִּימְנָא לִיה שְׁלָם. וְהֵהוּא גְּבָרָא הוּוה לְסֻטִים, וְקָם עָלֵי, וְצַעַר לִי. וְאַלְמָלָא דְּאַתְתַּקְפְּנָא בֵּיה אֲצַטְעֵרְנָא. מַהֵהוּא יוֹמָא נְדַרְנָא, דְּלֹא לְאַקְדָּמָא שְׁלָם, בַּר לְבַר נָשׁ זְכָאָה. אֵלָא אִי יַדְעָנָא בֵּיה בְּקַדְמֵיָתָא, בְּגִין דִּיכִיל לְצַעֲרָא לִי, וְיַתְתַּקֵּף בִּי בְּחִילָא. בְּגִין דְּאַסִּיר לְאַקְדָּמָא שְׁלָם לְבַר נָשׁ חֵיָבָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה מט) אֵין שְׁלוֹם אָמַר יְיָ לְרַשָּׁעִים.

וְהֵהוּא שְׁעָתָא דְּחַמִּינָא לְכוּ, וְיַהֲבִיתוּ לִי שְׁלָם וְלֹא אֲתִיבְנָא לְכוּ. חֲשִׁידְנָא לְכוּ. בְּגִין דְּלֹא חַמִּינָא בְּכוּ מִצְוָה דְּאַתְחַזִּי לְבַר. וְהוּינָא כְּמוֹ כֵּן מְהִדֵּר תְּלַמוּדֵאִי. אַבֵּל הַשְּׁתָּא דְּחַמִּינָא בְּכוּ דְּאַתוֹן זְכָאִין, הָא אַרְחָא מִתְתַּקְנָא קְדָמִי.

פְּתַח וְאַמַּר, (תהלים עג) מְזִמּוֹר לְאַסְף אֲדָּ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְבָב. תָּא חֲזִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד יְמִינָא וְעֲבַד שְׁמָאֲלָא, לְאַנְהָגָא עֲלָמָא. חַד אַקְרִי טוֹב וְחַד אַקְרִי רַע. וּבְתִרִין אֱלִין אֲתַכְּלִיל בַּר נָשׁ, וְאַתְקָרִיב בְּכֻלָּא.

וְהָיָה רַע דְּאִיְהוּ שְׁמָא לָא, אֲתַכְּלִילוּ בֵּיהַ עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת, וְאֲתִיְהִיב בְּסִטְרָא דְלְהוֹן. בְּגִין דְּאִינוּן עַרְלֵי לְבָא, וְעַרְלֵי בְּשָׂרָא, וְלֹא סִתְּאַבָּא בֵּיהַ. אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, אֲדָּ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל (כְּתִיב).

וְאִי תִימָא לְכֻלְהוֹן, לָאוּ. אֲלָא לְאִינוּן דְּלֹא אִסְתְּאַבִּי בְּהַדִּי הָהוּא רַע. דְּכְתִיב, לְבָרִי לְבָב. בְּגִין דְּדָא טוֹב וְדָא רַע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל בְּלְחוּדֵיהוּ, וְרַע לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת. אֲדָּ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל, בְּגִין לְאֲדַבְּקָא בֵּיהַ. וּבַהֲאִי אֲתַדְּבָקוּ יִשְׂרָאֵל, בְּרָזָא עֲלֵהָ, בְּרָזָא דְמַהֲיִמְנוּתָא, לְמַהוּי כְּלָא חַד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְכָאִין אֲנִן, דְּלֹא שְׁבִשְׁנָא בְּדָ. וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא שְׁדָרְדָ לְגַבּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דְּטוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל אִית לוֹן חוּלְקָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. לְמַחְמֵי עֵינָא בְּעֵינָא חִיזוּ יְקָרָא. כְּמַה דְּכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוֹב יְיָ צִיּוֹן. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן : (ע״כ פּרשׁת מִקָּץ)

פרשת ויגש אליו

דף רה ע"ב

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וְגוֹ', רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה סג) כִּי אֲתָה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם לֹא יִדְעֵנוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכְיָרְנוּ אֲתָה ה' אָבִינוּ גּוֹאֲלֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמָךְ. הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזִי, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא עֲלֵמָא, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, עֲבִיד עֲבִידְתָּא כְּדָקָא חֲזִי. בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּמַה דְּאַצְטְרִידָ. בֵּינָן דְּאַתָּא יוֹמָא שְׁתִּיתָהּ וְאַצְטְרִידָ לְמַבְרֵי אָדָם, אֲתַת אוּרִייתָא קַמִּיהָ. אָמַרְהָ (קמֵי קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא). הָאִי אָדָם דְּאַתָּ (דף רה ע"ב) בְּעֵי לְמַבְרֵי, זְמִין הוּא לְאַרְגָּזָא קַמָּךְ. אֲלֵמָלָא לָא תִּאָרִיד רּוּגְזָא, טַב לִיהַ דְּלֹא יִתְבָּרִי. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא, וְכִי לְמַגְנָא אֲתַקְרִינָא אָרְדָּ אִפִּים.

אֲלָא, כְּלָא בְּאוּרִייתָא אֲתַבְּרִי, וְכֵלָא בְּאוּרִייתָא אֲשְׁתַּכְּלַל. בְּגִין דְּעַד לָא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא עֲלֵמָא, אֲתִינָן כָּל אֲתוּוֹן קַמִּיהָ, וְעָאֵלוּ כָּל חַד וְחַד לְמַפְרַע.

עֲאֵלַת תִּיּוּ. אָמַרְהָ קַמִּיהָ, רְעוּתָךְ לְמַבְרֵי בִי עֲלֵמָא, אָמַר לָהּ לָאוּ, דְּבָדָ זְמִינָן כְּמַה צְדִיקָנָא לְמִימַת, דְּכְתִיב, (יחזקאל ט) וְהִתְנִיחַ תִּיּוֹ עַל מְצֻחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגוֹ'. וְתִנְיָן, דְּכְתִיב וּמִמְקַדְשֵׁי תַחֲלוּ. אֵל תִּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי, אֲלָא מִמְקוּדְשֵׁי. וּבְגִין כְּדָ עֲלֵמָא לָא יִתְבָּרִי בְּדָ.

עאלו תלת אתוון, שיין, קוי"ף, ריי"ש, כל חד וחד בלחודוי. אמר להו קודשא בריך הוא, לאו אתוון פדאי למברי בכו עלמא, דהא אתוון אתוון דאתקרי בכו שקר, ושקר לאו איהו פדאי למיקם קמאי, והא אוקמוה.

ועלו פ"א צד"י, וכן בלהו, עד דמטו אתוון לאת כ"ף. פיין דנחת כ"ף מעל כתרא, אזדעזעו עלאי ותתאי כו', עד דאתקיים כלא באת ביי"ת, דאיהו סימן ברכה, וביה אשתכלל עלמא ואתברי.

ואי תימא, דאל"ף איהו רישא דכל (אינון) אתוון, (לאו) גאות איהו. אלא בגין דאתקרי ביה ארוור (ובגין דאתקרי בה ארוור). ובגין דא לא אתברי ביה עלמא, אף על גב דאל"ף איהו את דרזא עלאה. בגין דלא למיהב דוכתא לסטרא אחרא דאקרי ארוור, לא אתברי ביה עלמא. ואשתכלל בבי"ת עלמא, וביה אתברי.

תא חזי, כי אתה אבינו, בגין דהאי עלמא, בהאי דרגא אשתכלל ואתברי. ובר נש ביה אתברי, ונפק לעלמא. כי אברהם לא ידענו, דהא אף על גב דביה קיומא דעלמא. לא אשתדל עלן, כמה דאשתדל על ישמעאל. דאמר, (בראשית יז) לו ישמעאל יחיה לפניך. וישראל לא יפירונו, בגין דכל ברכאן דאצטריך לברכא לבנוי, שבק להאי דרגא לברכא בלהו.

אתה ה' אבינו, דהא אנת קיימת עלן תדיר לברכא, ולא שגחא עלן, כאבא דאשגח על בניו בכל מה דאצטריך לון. גואלנו מעולם שמה, דהא אנת הוא גואל, דהכי אתקרי המלאך הגואל. ודא גואלנו מעולם שמה, שמה ודאי. תנינן, אין מפסיקין בין גאולה לתפלה, כמה דלא מפסיקין בין תפלה של יד לתפלה של ראש. דבעי למחזי דכלא חד, והא אוקמוה.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הא תנינן דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא, עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה. וכלא דא לקבל דא. (ד"א ציין זה למהוי דא לקבל דא) ואיהו יקריה לעילא ותתא.

אמר רבי יהודה, הכי הוא ודאי. וברא אדם על כלא, הדא הוא דכתוב, (ישעיה מ) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. אנכי עשיתי ארץ ודאי. מאי טעמא עשיתי ארץ, בגין דאדם עליה בראתי, דאיהו קיומא דעלמא, למחזי כלא בשלימו חד.

פתח ואמר, (ישעיה מב) כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה. האי קרא אוקמוה, אבל, כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם, דא קודשא בריך הוא לעילא לעילא. דאיהו בורא השמים, ואתקין ליה תדיר בכל זמנא. רוקע הארץ וצאצאיה, דא ארעא קדישא, צורא דחיי. נותן נשמה לעם עליה. (הארץ) דא היא דיהבה נשמה וגו'.

אמר רבי יצחק, כלא איהו לעילא, דהא מתמן נפקא נשמתא דחיי, להאי ארץ. והאי ארץ, נקטא נשמתא למיהב לכלא. בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק, איהו יהיב ועייל נשמתין להאי ארץ, ואיהו נקטא לון ויהבא לכלא.

תא חזי, כד ברא קודשא בריה הוא ליה לאדם, אכניש עפריה מארבע סטרין דעלמא. ועבד גרמיה באתר דמקדשא לתתא, ואמשיד עליה נשמתא דחיי מבין מקדשא לעילא.

דף רו ע"א

ונשמתא איהי כלילא בתלת דרגין, ועל דא (דף רו ע"א) תלת שמקו אינון לנשמתא, כגוונא דרזא עלאה. נפיש, רויח, נשמ"ה. נפש, הא אוקמוה דאיהי תתאה מכלא. ריח, איהו קיומא דשלטא על נפש, ואיהו דרגא עלאה עליה, לקיימא עליה בכלא כדקא חזי. נשמה, איהי קיומא עלאה על כלא, ושלטא על כלא, דרגא קדישא עלאה על כלהו.

ואלין תלת דרגין, כלילו בהו בבני נשא, לאינון דזכאן לפולחנא דמאריהון. דהא בקדמיתא אית ביה נפש, ואיהו תקוונא קדישא לאתתקנא בה בר נש. כיון דאתי בר נש לאתדכאה בהאי דרגא, אתתקו לאתעטר אברוח. דאיהו דרגא קדישא דשרגא על נפש לאתעטר אבר נש, ההוא דזכי.

כיון דאסתלק בהו, בנפש וריח, ועאל ואתתקו בפולחנא דמאריה כדקא יאות. כדיו שריא עליה נשמה. דרגא עלאה קדישא, דשלטא על כלא. בגין לאתעטר אברגא עלאה קדישא. וכדיו איהו שלימא דכלא, שלים בכל סטרין, למזכי בעלמא דאתי. ואיהו רחיקא דקודשא בריה הוא, כמא דאת אמר, (משלי ח) להנחיל אוהבי יש. מאן אינון אוהבי, אלין אינון דנשמתא קדישא בהו.

אמר רבי יהודה, אי הכי הא כתיב, (בראשית ז) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו'. אמר ליה, הכי הוא ודאי. דהא לא אשתאר בהו.

השלמה מההשמטות (סימן כ)
כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. שאל רבי חייא לר' אבא אמרתון דנשמתא לא עיילא בבר נש עד דאסתכלת בפולחנא דקודשא בריה הוא וכדיו ליהוי ליה ההיא נשמתא. ואמריתון דנשמתא היא קדישא מעליא על כלא אם כן מאי הוא דאמר קרא כל אשר נשמת רוח חיים וגו', הואיל והנה להו נשמתא, הנה להו לאשתזבא. לא הנה בידיה.

אתו שיילוה לר' אלעזר ברבי שמעון אמר להו כד הוא, והא קרא מסייע ליה דהכי אמר אבוי (אבא), דכי אתא טופנא לא חזא (הוה) בר נש דיעביד

קודשא בריך הוא בגינייה, אלא נח. וזכותיה לא הוה אלא לאגנא עליהון ועל בתייהון דלא הוה זכותיה כל כד לאגנא על כל דרא ואינון דהו זכאין בקדמיתא כגון חנוך ירד דהו להו נשמתא קדישא, וחזיין למעבד קודשא בריך הוא בגינייהון בחרבא מתו. והיינו דאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו אינון דנשמתא קדישא הוה בהון ולא תימא דעל אינון דהו בטופנא אמר, אלא אתא קרא ואמר מכל אשר בחרבה מתו: (עד כאן מההשמטות)

מכל אינון דהו בהו נשמתא קדישא. כגון חנוך, ירד וכלהו צדיקיא, בגין לאגנא על ארעא, דלא ישתצי בגינייהו. הדא הוא דכתיב, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. כבר מתו ואסתלקו מעלמא, ולא אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא בההוא זמנא.

תא חזי, כלא אינון דרגין, אליון על אליון. נפיש, רויח, נשמיה. דרגא על דרגא. נפש בקדמיתא, ואיהי דרגא תתאה כדקאמרן. רוח לבתר, דשריא על נפש וקיימא עלה. נשמה, דרגא דסלקא על כלא, ואוקמוה.

נפש, דא נפש דוד, ואיהי דקיימא לקבלא נפש מההוא נהר דנגיד ונפיק. רוח, דא רוח דקיימא עליה דנפש, ולית קיומא לנפש אלא ברוח. ודא איהו רוח דשריא בין אשא ומיא, ומחכא אתון האי נפש.

רוח, קיימא בקיומא דדרגא אוחרא עלאה דאקרי נשמה, דהא מתמן נפקי נפש ורוח. מתמן אתון רוח. וכד נטיל רוח, כדיון נטלא נפש, וכלא חד. ואתקריבו דא בדא. נפש אתקריב ברוח, ורוח אתקריב בנשמה, וכלא חד.

תא חזי, ויגש אליו, תקרובתא דעלמא בעלמא, לאתאחדא דא בדא למהוי כלא חד. בגין דיהודה איהו מלך ויוסף מלך. אתקריבו דא בדא, ואתאחידו דא בדא.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים מח) כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף. בגין דתרווייהו מלכים, ואתקריבו דא בדא לאתווכחא תרווייהו כחדא. בגין דיהודה אתערב ביה בבנימן, והוה ערב לגביה דאבוי ביה, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועל דא אתקריב קמיה דיוסף, לאתווכחא עמיה על עסקא דבנימן, דלא למהוי בנדוי. בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כמא דאת אמר, (בראשית מג) אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לאבי כל הימים. בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

ועל דא, כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, אתרגיזו כחדא, ואתרגיזו דא בדא בגינייה דבנימן. מה כתיב, המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעהה אחזתם שם, לכל אינון דהו תמן. (לכלהו שאר שבטין דהו תמן).

חיל פילדה, בגין דהו דחליו, לקטלא ולא תקטלא, וכלא בגינייה דבנימן. (דיא ציין זה מה כתיב כן תמהו נבהלו נחפזו וכלא בגינייה) דהא יוסף אידבון בגינייה

דיהודה, ואתאביד מאבוי. והשתא אתערב ביה בבנימין, ודחיל דלא יתאביד. ובגין קד ויגש אליו יהודה.

דבר אחר, כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף, (דף רז ע"ב) דאזדמנו לאתנפחא דא עם דא, לאתנפחא תרווייהו כחדא. בגין דיהודה הוה מלך, ויוסף הוה מלך, ותרווייהו אתו כחדא לאתנפחא דא עם דא. דא על בנימין, ודא על בנימין.

כי הנה המלכים, אמר רבי יהודה, רזא דמהימנותא הכא, דהא פד רעותא אשתפח, וקשורא אתעטר כחדא, כדון תרין עלמין מתקשרו כחדא ואזדמנו כחדא. דא לאפתחא אוצרא, ודא ללקטא ולמכנש בגויה. וכדון כי הנה המלכים נועדו, תרין עלמין קדישין, עלמא עלאה ועלמא תתאה.

עברו יחדיו, רזא דמלה, דכד מתחברו כחדא, כדון עברו יחדיו. בגין דכל חיובין דעלמא לא אתעברו לאתנפחא, עד דמתחברו כחדא. כדכתיב, (מיכה א) ועובר על פשע. ועל דא עברו יחדיו. עברו, אינון חובין אתכפרו. בגין דהא כדון כל אנפין נהירין, וכל חובין אתעברו.

רבי חייא אמר, רזא דא בתקוונא דקרבנא איהו. דהא פד קרבנא אתקריב וכלא מסתפקין, וכל חד וחד כדקא חזי ליה, כדון אתקשר כלא כחדא. וכל אנפין נהירין, וקשורא חד אשתפח. וכדון המלכים נועדו ואזדמנו כחדא, לכפרא על חובין, לאעברא עלייהו. וכדון המלכים נועדו, ואתקשרו כחדא. עברו יחדיו, לאנהרא כל אנפין, ולמהוי כלא רעותא חדא.

המה ראו כן תמהו, סלקא דעתך דאינון מלכים. אלא אליו מאריהון דדינין, דחדוה דלהון למעבד ההוא דינא דאתפקדו עליה. וכדון, פד מלכים אזדמנו תרווייהו ברעותא חדא, כדון המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין. כן תמהו נבהלו נחפזו, בגין דכלהו מארי דדינא אתכפזין ומתעברו מעלמא, ולא יכלי לשלטאה. וכדון מתעברין קיומיהון, מעברין שלטנהון.

רבי אלעזר אמר, ויגש אליו יהודה. מאי טעמא יהודה, בגין דהכי אצטריך, דאיהו ערב. כמא דאת אמר, כי עבדך ערב את הנער. ורזא דמלה, יהודה ויוסף הכי אצטריכו לאתקרבא כחדא. בגין דיוסף איהו צדיק, יהודה איהו מלך. ועל דא ויגש אליו יהודה. בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא, גרם כמה טבין לעלמא. גרם שלמא לכלהו שבטין. גרם שלמא בינייהו. גרם ליעקב דאתקנים רוחא דיליה. כמא דאת אמר, (בראשית מה) ותחי רוח יעקב אביהם. ועל דא קריבו דדא עם דא אצטריך, בכלהו סטרין לעילא ותתא.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית מלך רב. האי קרא רזא דמהימנותא איהו. יפה נוף, דא איהו

יוסף הצדיק, דכתיב ביה, ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה. משוש כל הארץ, איהו חדוה וחדו לעילא ותתא. הר ציון נרפתי צפון, בגין דבחולקיה קאים משפנא דשילה, הר ציון דא ירושלם. נרפתי צפון, הכי הוא ודאי לעילא ותתא.

קרית מלך רב, אתר איהו מתקנא, לקביל מלך רב, דא מלכא עלאה דכלא, קדש הקדשים. דהא מתמן אתנא כל נהירו וכל ברקאן וכל חידו דכלא. דהא מתמן נהרין כל אנפין, ובי מקדשא אתברכא מתמן. וכד איהי מתברכא, מתמן נפקי ברקאן לכל עלמא, דהא כל עלמא מתמן אתברכא.

רבי יהודה ורבי יוסי אערעו בכפר חנו. עד דהוו יתבי בי אושפיזייהו, אתא חד בר נש וחד מטולא דחמרא קמיה ועאל בביתא. אדהכי, אמר רבי יהודה לרבי יוסי, הא תנינן, דדוד מלכא הוה מתנמנמ פסוס, ושינתיה זעיר, היך הוה קם בפלגות ליליא. האי שעורא זעיר איהו ולא הוה אתער אפילו בתלתות ליליא.

אמר ליה, בשעתא דעאל ליליא, הוה יתיב עם כל רברבי ביתיה ודאין דינא, ועסיק במלי דאורייתא. ולבתר הוה נאים שינתיה עד פלגות ליליא, וקם בפלגות ליליא ואתער, ואשתדל בפולחנא דמאריה, בשירין ותושבחו.

דף רז ע"א

אדהכי אמר (דף רז ע"א) ההוא בר נש, וכי האי מלה דקאמריתו, הכי הוא. רזא דמלה קכא, דהא דוד מלכא חי וקיים לעלם ולעלמי עלמין. ודוד מלכא הוה נטיר כל יומי דלא יטעם טעם מיתה. בגין דשינתא חד משתין במיתה איהו. ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי, לא הוה נאים אלא שיתין נשמי. דעד שתין נשמי חסר חד, איהו חי. מתמן ולהלאה, טעים בר נש טעמא דמותא, ושלטי ביה סטרא דרוח מסאבא.

ודא הוה נטיר דוד מלכא, דלא יטעם טעמא דמותא, ושלטי (ס"א דלא ישליט) ביה סטרא דרוחא אחרא, בגין דשתין נשמי חסר חד, איהו רזא דחיים דלעילא. עד שתין נשמי, דאינון שתין (ד"א ל"ג חסר חד נשמי) נשמי עלאין, ואילין רזא דלהון, דתלגין בהון חיי. ומפאן ולתתא, רזא דמותא הוא.

ועל דא, דוד מלכא הוה משער שעורא דליליא, בגין דיתקיים בחיים, דלא ישלוט ביה טעמא דמותא. וכד אתפליג ליליא, הוה דוד מתקיים באתריה. בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער, בעא דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא, באתר דמותא.

בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער, ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמאריה. הא איהו אתקשר ברזא דמותא

וּמִתְדַבֵּק בְּאַתֵּר אַחֲרָא, וְעַל דָּא דְּוֹד מַלְכָּא הָוֵה קָאִים לְאַשְׁגַּחַא בִּיקְרָא
דְּמֵאֲרִיָּה תְּדִיר. חֵי לְגַבֵּי חֵי, וְלֹא נְאִים בְּשִׁינְתָּא לְטַעְמָא טַעְמָא דְּמוֹתָא.
וּבְגִין כְּדָ, הָוֵה מִתְנַמְנֵם כְּסוּס שְׁתִּין נִשְׁמִי, וְלֹא בְּשְׁלִימוּ.

אֲתוּ רַבֵּי יְהוּדָה וְרַבֵּי יוֹסִי וּנְשֻׁקוּהָ, אָמְרוּ לִיהָ, מַה שְּׁמָדָ. אָמַר לְהוֹן,
חֲזַקְיָה. אָמְרוּ לִיהָ, יִתְיַשֵּׁר חִילָדָ וְיִתְתַקַּף אוֹרֵייתָדָ. יִתִּיבוּ. אָמַר רַבֵּי
יְהוּדָה, הוֹאִיל וְשָׂרִית, אֵימָא לֹן מֵהֵנִי רְזִין עֲלֵאִין דְּקֶאֱמֵרְתָּ.

פִּתַח וְאָמַר, (משלי ג) ה' בְּחֻכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתַבּוּנָה. תָּא חֲזִי, כִּד
בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא עֲלֵמָא, חֻמָּא דְּלֹא יָכִיל לְאַתְקֵימָא, עַד דְּבָרָא
אוֹרֵייתָא. בְּגִין דְּמִנְהָ נִפְקִין כָּל נְמוּסִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, וּבָהּ קִיִּימֵי עֲלֵאִי
וְתַתְּאִי. הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב, ה' בְּחֻכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתַבּוּנָה. דְּהָא
בְּחֻכְמָה קִיִּימִין כָּל קִיּוּמִין דְּעֲלֵמָא, וְכִלְהוּ נִפְקֵי מִגְּוָהּ.

דְּבַר אַחַר ה' בְּחֻכְמָה יָסַד אֶרֶץ, עֲלֵמָא עֲלֵאָה לֹא אֲתַבְּרִי אֵלָא מִגּוֹ חֻכְמָה.
וְעֲלֵמָא תַתְּאָה לֹא אֲתַבְּרִי אֵלָא מִגּוֹ חֻכְמָה תַתְּאָה. וְכִלְהוּ נִפְקוּ מִגּוֹ חֻכְמָה
עֲלֵאָה וּמִגּוֹ חֻכְמָה תַתְּאָה. כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתַבּוּנָה. כּוֹנֵן, מֵאִי כּוֹנֵן. אֵלָא, כּוֹנֵן
כָּל יוּמָא וְיוּמָא וְלֹא פְּסִיק, וְלֹא אֲתַתְּקוּן בְּזִמְנָא חֲדָא, אֵלָא בְּכָל יוּמָא
וְיוּמָא אֲתַתְּקִין לִיהָ.

וְהֵינּוּ רְזָא דְּכִתִּיב, (איוב טו) וְשְׁמַיִם לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וְכִי סִלְקָא דְּעֵתָדָ,
דְּגִרְעוּתָא אִיהוּ מְשֻׁמִּים, אֵלָא חֲשִׁיבוּ מְשֻׁמִּים אִיהוּ, בְּגִין חֲבִיבוּ וְרַעוּ
סִגְיָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא רְעִי בְּהוּ, וְחֲבִיבוּתֵיהוּ לְגַבִּיָּה. דְּהָא אִף עַל גַּב
דְּאִיהוּ מִתְקִין לֹון כָּל יוּמָא וְיוּמָא, לֹא דְּמִי בְּעֵינָיו דְּאִינוּן מִתְתַקְּנוּן כְּדִקָּא
יָאוּת. בְּגִין דְּרַחֲמֵיהוּ דְּלֵהוֹן לְגַבִּיָּה, וְרַעוּתֵיהָ לְאַנְהָרָא לֹון תְּדִיר בְּלֹא
פְּסִיקוּ. דְּהָא עֲלֵמָא דְּאֲתִי אֲפִיק נְהוּרִין זְהִירִין כָּל יוּמָא וְיוּמָא תְּדִיר בְּלֹא
פְּסִיקוּ, בְּגִין לְאַנְהָרָא לֹון תְּדִיר. וְעַל דָּא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ בְּלַחֲוֹדוּי
לֹא כְּתִיב, אֵלָא לֹא זָכוּ בְּעֵינָיו. וּבְגִין כְּדָ, כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתַבּוּנָה.

מֵאֵן שְׁמַיִם. דָּא הוּא רְזָא דְּאֲבָהוּ, וְרְזָא דְּאֲבָהוּ דָּא הוּא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּלָלָא
דְּלֵהוֹן. בְּגִין דְּיַעֲקֹב תּוֹשְׁבֵיבְחָתָא דְּאֲבָהוּ אִיהוּ, וְאִיהוּ קִיִּימָא לְאַנְהָרָא עַל
עֲלֵמָא.

וּבְגִין דְּאִיהוּ אֲסִתְלַק גּוֹ עֲלֵמָא דְּאֲתִי, נִפְק מִנִּיהָ עֲנַפָּא חֲדָא שְׁפִירָא בְּחִיזוּ,
וְכָל נְהוּרִין מִינִיהָ נִפְקִין. וְכָל שְׁבַעָא וּמִשְׁחָ רְבוּ לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּמֵאֵן
אִיהוּ. דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק, דְּאִיהוּ יְהִיב שְׁבַעָא לְכָל עֲלֵמָא, וְעֲלֵמָא מִנִּיהָ אֲתַזֵּן.
וּבְגִין כְּדָ, קוּדְשָׁא בְּרִידָ הוּא כָּל מַה דְּעַבְדָּ בְּעֲלֵמָא, כְּלָלָא אִיהוּ בְּרִזָּא עֲלֵאָה,
וְכִלְהוּ כְּדָא
כְּדָקָא
חֲזִי.

אֲדַהְכִי אֶתְּךָ רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּינּוּן דְּחֻמָּא לֹון אָמַר, וְדַאי שְׁכִינְתָּא הָכָא. בְּמַאי עֲסָקִיתוּ. אָמְרוּ לֵיהּ (דף רז ע"ב) כֹּל עוֹבְדָא. אָמַר, וְדַאי שְׁפִיר קָאָמַר. אָבֵל אֵינוֹן שְׁתִּין נְשָׁמִי, וְדַאי שְׁתִּין נְשָׁמִי אֵינוֹן דְּחִיין, בִּין לְעִילָא בִּין לְתַתָּא. מִכָּאֵן וּלְהֶלְאָה, אֵיכָּא שְׁתִּין נְשָׁמִין אַחֲרָנִין, דְּאֵינוֹן כְּלָהוּ מִסְטָרָא דְּמוֹתָא, וְדָרְגָא דְּמוֹתָא עֲלִייהוּ, וְאֶקְרוּן דִּירְמִיטָא, וְכִלְהוּ טַעְמָא דְּמוֹתָא.

וּבְגִין כֹּד דְּוֹד מִלְּכָא הָוָה אִיהוּ מִתְדַבֵּק בְּאֵינוֹן שְׁתִּין נְשָׁמִין דְּחִיין, וּמִתְמַן וּלְהֶלְאָה לֹא נָאִים כֹּלֵל. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים קלב) אִם אָתָּן שְׁנַת לְעֵינֵי לְעַפְעָפֵי תִנּוּמָה. וְעַל דָּא שְׁפִיר קָאָמַר, בְּגִין דְּיָקוּם דְּוֹד חֵי, בְּסִטְרָא דְּחֵי וְלֹא בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא. יִתְבוּ כְּלָהוּ וְאֶשְׁתַּדְּלוּ בְּאוּרִייתָא וְאֶתְחַבְּרוּ כְּחֻדָא.

פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים פח) ה' אֱלֹקֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי בִלְיָה נִגְדָדָךְ. תָּא חֲזִי, דְּוֹד מִלְּכָא הָוָה קָם בְּפִלְגוּת לִילְיָא, וְאֶשְׁתַּדְּל בְּאוּרִייתָא בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹן, לְחֻדָּה דְּמִלְּכָא וּמִטְרוּנִיתָא. וְדָא הָוָה חֻדָּה דְּמַהִימְנוּתָא בְּאַרְעָא. בְּגִין דְּהָאִי אִיהוּ שְׁבַחָא דְּמַהִימְנוּתָא דְּאַתְחֲזִי בְּאַרְעָא.

דְּהָא לְעִילָא פְּתַחֵי בְּחֻדָּה שִׁירְתָּא כְּמָה מִלְּאָכִין עֲלֵאִין, בְּכִמָּה זֵינִין דְּקָא מְשַׁבְּחוּן בְּלִילְיָא בְּכָל סִטְרִין. כְּהָאִי גְוֹנָא לְתַתָּא בְּאַרְעָא, מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא בְּלִילְיָא, רְעִי בֵיהּ (בעי) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל אֵינוֹן מִלְּאָכִין קְדִישִׁין דְּקָא מְשַׁבְּחוּן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְהָהוּא דְּקָא מְשַׁבַּח לֵיהּ בְּלִילְיָא בְּאַרְעָא. דְּהָאִי תוֹשְׁבַחְתָּא אִיהוּ בְּשִׁלְמוֹ, לְסִלְקָא יְקָרִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְתָּא, וּלְזַמְרָא בְּחֻדָּה דְּחֻדָּא.

תָּא חֲזִי, דְּוֹד מִלְּכָא כְּתִב, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי וְגו', ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי, אֵימְתִי אִיהוּ יְשׁוּעָתִי. בְּהָהוּא יוֹמָא דְּאֶקְדָּמִית תוֹשְׁבַחְתָּא בְּלִילְיָא לְגַבְדָּךְ, כְּדִין אִיהוּ יְשׁוּעָתִי בִימָמָא.

וְתָא חֲזִי, דְּהָא בְּלִילְיָא, מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח לְמַאֲרִיָּה בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּאוּרִייתָא, כְּדִין אֶתְקַף בְּתַקִּיפוֹ בִימָמָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא. דְּהָא חוּטָא חַד נִפְקָא מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְכְדִין אֶתְמַשֵּׁד עֲלֵיהּ וְאֶתְתַּקַּף בֵּיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, ה' אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי וְגו'.

וּבְגִין כֹּד אָמַר, (תהלים קטו) לֹא הִמְתִּים יְהִלְלוּ יְהוָה. לֹא הִמְתִּים, בְּגִין דְּאֶצְטְרִיךְ לְשְׁבַחָא חֵי לְחֵי. וּמִתְ לְחֵי לָאוּ הָכִי, דְּכְתִיב לֹא הִמְתִּים יְהִלְלוּ יְהוָה. וְאַנְחֵנוּ נְבִרְךְ יְהוָה, דְּהָא אֲנֵן חֵינִין וְלִית לָן חוּלְקָא בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא כֹּלֵל. חֲזַקִּיָּהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חֵי חֵי הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנִי, בְּגִין דְּחֵי אֶתְקָרַב לְחֵי. דְּוֹד מִלְּכָא אִיהוּ חֵי, וְקוּרְבָא דִּילֵיהּ לְחֵי הַעוֹלָמִים. וּמֵאֵן דְּאֶתְקָרַב לְגַבִּיָּה, אִיהוּ חֵי. דְּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חֵיִים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְכְתִיב, (שמואל ב כ"ג) וּבְנִיָּהוּ בְּוִי הַיּוֹדֵעַ בְּוִי אִישׁ חֵי רַב פְּעִלִים מְקַבְּצָאֵל.

פִּתַח הָהוּא יוֹדַאי אַבְתְּרִיָּה וְאָמַר, (דברים ח) וְאֶכְלֶתָּ וּשְׁבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. וְכִי לֹא מְבָרְכִינֵן לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לֹא נִיכּוּל, וְהָא אִית לָן לְאֶקְדוּמֵי בְּצַפְרָא וּלְסִדּוּרֵי שְׁבַחָא דִּילֵיהּ (דמאריה) כְּדָקָא יְאוּת, וּלְבָרְכָא

בשמייה עד לא יברך לאחרא בעלמא. וכתוב (ויקרא כט) לא תאכלו על הדם, אסור ליה למיכל עד לא יברך למאריה. והשתא פתיב ואכלת ושבעת וברכת.

אלא, דא ברקתא דצלותא דיחודא, ודא ברקתא דמזונא. לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא, שבע כדקא יאות. וכדין בעי לברכא ליה כדקא יאות, דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויברך, ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה דאצטריף, בגין למיהב לן מזוני.

דהא קשין מזונא דבר נש קמי קודשא בריך הוא, פקריעת ים סוף. מאי טעמא. בגין דמזונא דעלמא דלעילא הוא, דתנו בני חיי ומזוני וכו', ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא. דהא במזלא תליא מילתא. דמניה נפקי מזוני וחי ובני. ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימא, עד דיתברך איהו.

בגוונא דא זיוגין דעלמא קשין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש כלום. וכל שכן אליו מליו דקיימין לעילא באתר אחרא, ועל דא אצטריף לאתברכא.

דף רח ע"א

תא חזי, כל זיוגין דעלמא קשין קמיה האי דרגא, בגין דכד האי זיוגא קדישא אשתפח, כל (דף רח ע"א) נשמתין נפקין מגו האי מזלא לעילא, דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק. וכד תיאובתא אשתפח מלרע לעילא, כדון פרחין נשמתין, ואתייהבו פלהו פלילן דכר ונוקבא כחדא בהאי דרגא. ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא חזי ליה. ולבתר קשין קמיה האי דרגא לחברא לון כקדמיתא, בגין דלא מתחברו, בר פאינון ארחי דבר נש, וכלא לעילא תליון.

ועל דא קשין קמיה פקריעת ים סוף. דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין, לעילא איהו. וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתפקע ואתפתח. ובגין כך פלא תליא לעילא, ובעינן לברכא ליה, ולמיהב ליה תוקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא, ויתתקוף כדקא חזי. ועל דא פתיב, וברכת את ה', את דייקא.

ולגבי האי אתר, אצטריף לאחזאה קמיה שבעא ונהירו דאנפין. ולגבי סטרא אחרא, בזמנא דאיהי שלטא בעלמא, בעי לאחזאה קמיה כפנא. דההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי לאחזאה קמיה כפנא ולא שובעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא. ועל דא, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך. אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי, והכי אצטריף.

אמר רבי יהודה, זכאין אינון צדיקיא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא. בגין דידעי לחדא יחודא, ומקרי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא. דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא, לא הוה שלמא. כיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא, כדון אסגיאו שלמא בעלמא. וחדו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתכחו כחדא ביה ביוסף. והוא קורבא אסגי שלמא בעלמא, כמה דאוקימנא. דכתיב, ויגש אליו יהודה:

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. תא חזי, קודשא בריך הוא ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם, דיהא מלפא על כלא.

והאי בר נש, מתפרשן מניה בעלמא כמה זיניו. מנהון צדיקיא ומנהון רשיעיא. מנהון טפשיין ומנהון חכימין. וכלהו אתקיימו בעלמא, עתירין ומספנין. וכלהו בגין למזפי אליו באליו, למזפי צדיקיא עם רשיעיא, למזפי חכימין עם טפשיין, למזפי עתירין עם מספנין. דהא בגין כד, זכי בר נש לחיי עלמא, ואתקשר באילנא דחיי. ולא עוד, אלא דהא צדקה דאיהו עביד, קאים לעלמין. דכתיב וצדקתו עומדת לעד.

פזר נתן לאביונים. רבי אלעזר אמר, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, קאים ליה על סמכא חד, וצדיק שמייה, והאי צדיק איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי, וזן לכלא. דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

ומשם יפרד, מהו יפרד. אלא, ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר, נטיל גנתא כלא, ולבתר אתבדר ההוא משקיא לד' סטרין דעלמא. וכמה אינון דמצפאן לאתשקיא ולאיתזנא מתמן. כמה דאת אמר, (תהלים קמה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. ובגין כד פזר נתן לאביונים, דא צדיק. צדקתו עומדת לעד, דא כנסת ישראל. דבגין כד, איהו קיימא ברזא דשלים, בקיומא שלים. רשע יראה וכעס, דא מלכות עובדי פוכבים ומזלות.

תא חזי, מלכות שמים, איהי בי מקדשא. לקיימא כל מספני בגו צלא דשרותא דשכינתא. וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה, למיחו ולמיזון לכלא. דכתיב פזר נתן לאביונים. בגין כד, גבאי צדקה נטלי אגרא לקביל כלהו דיהבי צדקה.

דף רח ע"ב

תא חזי, ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים, אליו אינון כל דקיימי לאתזנא ולאיתשקיא מניה. ולא עמד איש אתו (דף רח ע"ב) בהתודע יוסף

אַל אַחיו. אַתּוּ, דָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. אַחיו, אֵלִין שְׁאָר רְתִיכִין חַיִּילִין, דְּכַתִּיב
בְּהוּ (תהלים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי.

דְּבַר אַחַר, וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ. בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַזְדַּוְגָא
בְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. בְּהַתְּוֹדַע יוֹסֵף אֶל אַחיו, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה
מִתְחַבֵּר בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּאִינוּן נְטָלִי בְּלַחֲוֹדֵיהוּ, וְלֹא חַבּוּרָא דְּעַמּוּן
עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת בְּהַדְיָהוּ. בְּגִין כֶּד (במדבר כט) בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי
עֲצַרְתָּ תַּהְיֶה לָּכֶם. דְּהָא בְּזִמְנָא דָּא, אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲוֹדוּי,
בְּחַבּוּרָא חֲדָא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב בְּהוּ אַחֵי וְרַעֵי כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

רַבִּי יֵיסָא פִּתַּח קָרָא, בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ לְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל
מֵעַפְרָא, וְיַבְעֵי לְאַנְקָמָא נְקָמָתָא מֵעַמְמָא עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת,
כְּדִין כְּתִיב, (ישעיה סג) וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אֲתִי. וְכַתִּיב הֲכָא, וְלֹא עֲמַד אִישׁ
אַתּוּ בְּהַתְּוֹדַע יוֹסֵף אֶל אַחיו. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סג) וְיִנְטָלְס וְיִנְשָׂאִם כָּל
יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יְכוּל יוֹסֵף לְהַתְּאַפֵּק, רַבִּי חֲזַקִּיָּה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת
אֵלֶיךָ נְשִׂאתִי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשְׁבֵי בַשְּׂמַיִם, הַאִי קָרָא אוּקְמוּהָ וְאַתְמָר. אֲבָל
תָּא חֲזִי, אֵלֶיךָ נְשִׂאתִי אֶת עֵינֵי, וְכַתִּיב, (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים.
אַלָּא, דָּא לְעֵילָא וְדָא לְתַתָּא. אֲשָׂא עֵינֵי אֶל הַהָרִים, דָּא לְעֵילָא. בְּגִין
לְאַמְשָׁכָא בְּרַכָּאן מֵעֵילָא לְתַתָּא, מֵאֵלִין הָרִים עֲלָאִין, לְאַמְשָׁכָא מְנִיִּיהוּ
בְּרַכָּאן לְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל דְּאַתְּבְּרַכָּא מְנִיִּיהוּ. אֵלֶיךָ נְשִׂאתִי אֶת עֵינֵי, לְמַצְפֵּי
וְלַחֲפָאָה לְאַנוּן בְּרַכָּאן דְּנַחְתוּ מִתַּמְן לְתַתָּא.

הַיּוֹשְׁבֵי בַשְּׂמַיִם, דְּכָל תּוּקְפָהָא וְחֵילָאָה וְקִיּוּמָהָא, אִיהוּ בַשְּׂמַיִם. בְּגִין דְּכַד
יּוֹבְלָא אֲפִתַּח מְבוּעֵי דְּכָל אִינוּן תַּרְעִין, כְּלָהוּ קִיּוּמֵי בַשְּׂמַיִם. וְכִיּוֹן דְּשְׂמַיִם
נְטִיל כָּל אִינוּן נְהוּרִין דְּנַפְקֵי מִיּוֹבְלָא, כְּדִין אִיהוּ זֶן וְאַשְׁקִי לָהּ לְכְנִסַּת
יִשְׂרָאֵל עַל יְדָא דְּצַדִּיק חַד.

וְכִיּוֹן דְּדָא אַתְעַר לְגַבְהָ, כְּמָה אִינוּן דְּקִיּוּמָן בְּכָל סְטָרִין לְאַתְשָׁקָאָה
וְלְאַתְבְּרַכָּא מִתַּמְן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) הַכְּפִירִים שׂוֹאֲגִים לְטָרְף
וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלְס. וְכְדִין, אִיהִי סְלֻקָּא בְּרָזָא דְּרָזִין כְּדָקָא חֲזִי (ד"א ל"ג ליה),
וּמְקַבְּלָא עַדוּנִין מִבְּעֵלָה כְּדָקָא יְאוּת, וְכֵלְהוּ דְּקִיּוּמִין בְּכָל סְטָרִין עַמְדֵי
בְּלַחֲוֹדֵיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וְלֹא עֲמַד אִישׁ אֲתוּ. דְּכַתִּיב, וַיִּקְרָא הוֹצִיאֻ
כָּל אִישׁ מֵעֲלֵי, וּלְבַתֵּר דְּאִיהִי מְקַבְּלָא עַדוּנִין מִבְּעֵלָה, כְּלָהוּ אַתְשָׁקִין לְבַתֵּר
וְאַתְזָנוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים
צִמְאֻם.

רַבִּי יוֹסֵי פִּתַּח קָרָא בְּאַלְיָהוּ, דְּכַתִּיב, (מלכים א יז) וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֵלֶי
הֲגַם עַל הָאֱלֹמָנָה אֲשֶׁר אָנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּה הֲרַעוֹת לְהַמִּית אֶת בְּנָהּ.
תָּא חֲזִי, תַּרְי הוּוּ דְּקִאָמְרִין מְלִין לְקַבִּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְשָׁה וְאַלְיָהוּ.
מְשָׁה אָמַר, (שמות ה) לָמָּה הֲרַעוֹת לָעַם הַזֶּה. וְאַלְיָהוּ אָמַר, הֲרַעוֹת לְהַמִּית
אֶת בְּנָהּ, וְתַרְוֵיִיהוּ מְלָה חֲדָא קִאָמְרוּ.

מאי טעמא. אלא רזא איהו. משה אמר, למה הרעות, מאי טעמא. אלא, בגין דאתיהיב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עליהו דישראל, הרעות, יהבת רשו לסטרא אחרא דרע, למשלט עליהו. אליהו אמר, הרעות יהבת רשו לסטרא דרע, ליטול נשמתא דדא. ודא הוא הרעות, וכלא רזא חדא.

תא חזי, אליהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. בגין דקודשא בריך הוא אמר ליה לאליהו, הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה, וכל שכן ביומא דכפנא. הא אתאחיד באילנא דחיי, וגרים ליה חיים ולבנוי, והא אוקימנא. והשתא אליהו אמר, כל מאן דקיים נפשא בעלמא, זכי ליה חיים וזכי לאתאחדא באילנא דחיי. והשתא שלטא אילנא דמותא סטרא דרע על האלמנה דאנת פקדת למיזן לי. בגין כך הרעות (למה הרעות).

דף רט ע"א

ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קודשא בריך הוא. תא חזי, בזמנא דבר נש אזיל לימינא, נטירו דקודשא בריך הוא תדיר לגביה, ולא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה. והאי רע אתכפנא קמיה, ולא יכיל לשלטאה. וכיון דנטירא דקודשא בריך הוא אתעברא מניה, בגין (דף רט ע"א) דאיהו אתדבק ברע, כדן ההוא רע, כיון דחמי דלאו עמיה נטירו, כדן שליט עליה, ואתי לשיצאה ליה, וכדן אתיהיב ליה רשו, ונטיל נשמתיה.

משה אמר למה הרעות, דאתיהיב ליה רשו לסטרא דרע, למשלט עליהו דישראל, למהוי בשעבודא דיליה. דבר אחר למה הרעות, דחמא כמה מנהון דהוו מתין, ואתמסרו בסטרא דרע.

תא חזי, בשעתא דטוב אתער, דאיהו ימינא, כל חידו, וכל טיבו, וכל ברכאן משתכחון, וכלא בחשאי איהו, כמה דאוקמוה, דאמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, ורזא דא בגין (ס"א דהאי איהו יחודא) דאיהו כדן יחודא כדקא חזי.

אמר רבי חייא, וכי אליהו, כיון דאיהו גזר, וקודשא בריך הוא מקיים. ואיהו גזיר על שמיא, דלא לאחתא מטרא וטלא, היך דחיל איהו מאיזבל, דשדרת ליה. דכתיב, (מלכים א יט) כי כעת מחר אשים את נפשו כנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה.

אמר ליה רבי יוסי, הא אוקמוה, דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון, באתר דנזקא אשתכחת (ליה) לעינא. כגוונא דשמואל, דכתיב, (שמואל א ט) איך אלך ושמע שאול והרגני, אמר ליה, עגלת בקר תקח בנדך. בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתכח. אוף הכי אליהו, כיון דחמא דנזקא אשתכח, לא בעי לאטרחא למאריה.

אָמַר לִיה, אָנָּה מְלָה שְׁמַעְנָא, דְּהָא בְּאַלְיָהוּ לָא כְּתִיב בֵּיה וַיִּירָא וַיִּלְדָּ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶלְא (מלכים א יט) וַיִּרָא. רְאִיָּה חֲמָא. וַיִּמָּה חֲמָא, אֶלְא חֲמָא דְּהָא מִכְּמָה שְׁנִין אֶזְל בְּתַרְיָה מְלֶאכֶּה הַמּוֹת, וְלֹא אֶתְמַסֵּר בִּידֵיהּ. וְהַשְׁתָּא וַיִּלְדָּ אֶל נַפְשׁוֹ, מֵאִי וַיִּלְדָּ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶזְל לְקִיּוּמָא דְנַפְשָׁא, וַיִּמָּן אִיהוּ אֵילְנָא דְחַיִּי לְאַתְדַּבְקָא תַמְן.

תָּא חַזִּי, כְּלָהוּ כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ, וְהִכָּא כְּתִיב אֶל נַפְשׁוֹ, וְרָזָא דָּא שְׁמַעְנָא, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל נִשְׁמַתִּין דְּעַלְמָא, כְּלָהוּ נַפְקִי מֵהֵהוּא נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפְיָק, וְכְלָהוּ נְקִיט לֹון הֵהוּא צְרוּרָא דְחַיִּיא (דחיי), וְכַד נִוְקְבָא אֶתְעַבְרַת מִן דְּכוּרָא, כְּלָהוּ בְּתִיאֻבְתָּא דְתַרְיָן סְטֵרִין, בְּתִיאֻבְתָּא דְנוֹקְבָא לְגַבִּי דְכוּרָא. וְכַד תִּיאֻבְתָּא דְדְכוּרָא נַפְקָא בְּרַעוּתָא, כְּדִין אֵינוֹן נִשְׁמַתִּין בְּקִיּוּמָא יְתִיר, בְּגִין דְכֻלָּא בְּתִיאֻבְתָּא וְרַעוּ דְאֵילְנָא דְחַיִּיא. וְאַלְיָהוּ, בְּגִין דְהִנּוּה מֵהֵהוּא רַעוּתָא יְתִיר מִבְּר נֶשׁ אַחְרָא, אֶתְקִיִּים.

וּבְגִין כְּדָ אֶל נַפְשׁוֹ כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב אֶת נַפְשׁוֹ. דְּהָא אֶת נַפְשׁוֹ דָּא הִיא נִוְקְבָא. וְאִי תִימָא וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר, כְּלָלָא דְדִכְר וְנוֹקְבָא. כַּד הִיא בְּגוּ דְכוּרָא, כְּדִין וְאֶל הָאִשָּׁה אָמַר. אֶת הָאִשָּׁה, נִוְקְבָא בְּלַחוּדְהָא, וְלֹא דְדְכוּרָא. כְּגוֹנוֹנָא דָּא אֶל נַפְשׁוֹ, דְכָר בְּלַחוּדוּי, אֶת נַפְשׁוֹ נִוְקְבָא בְּלַחוּדְהָא וְלֹא כְּלִילוּ דְדְכוּרָא. וּבְגִין דְאִיהוּ מִסְטֵרָא דְדְכוּרָא יְתִיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא, אֶתְקִיִּים בְּקִיּוּמֵיהּ יְתִיר, וְלֹא מִית כְּשָׂאָר בְּנֵי עַלְמָא. בְּגִין דְכֻלָּא אִיהוּ מֵאֵילְנָא דְחַיִּי, וְלֹא מְגוּ עַפְרָא. וּבְגִין דָּא אֶסְתַּלַּק לְעֵילָא, וְלֹא מִית כְּאַרְח כָּל בְּנֵי עַלְמָא. דְכְתִיב, (מלכים ב ב) וַיַּעַל אֵלְיָהוּ בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב וְהִנֵּה רָכַב אִשׁ וְסוּסֵי אִשׁ וְגו', (שמות קצז ע"א) דְּהָא כְּדִין אֶתְפִּשֵׁט גּוּפָא מִן רוּחָא, וְאַסְתַּלַּק דְלָא כְּשָׂאָר אַרְח בְּנֵי עַלְמָא. וְאַשְׁתַּאָר מְלֶאכֶּה קְדִישָׁא, כְּשָׂאָר קְדִישֵׁי עֵלְיוֹנִין, וְעֵבִיד שְׁלִיחוּתָא בְּעַלְמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְנִסִּין דְעַבְד קוּדְשָׁא בְרִידָּ הוּא בְּעַלְמָא, עַל יְדֵיהּ אֶתְעַבְדִּין.

וְתָא חַזִּי, מַה כְּתִיב, (מלכים א יט) וַיִּשָּׂאֵל אֶת נַפְשׁוֹ. בְּקַדְמִיתָא, וַיִּלְדָּ אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמָה דְאַתְמַר בְּקִיּוּמָא. וְהִכָּא אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת, אֵילְנָא דְבִיהּ שְׂרָיָא מוֹתָא. וְתַמְן אֶתְגְּלִי עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְרִידָּ הוּא, כְּמָה דְכְתִיב, (מלכים א יט) צָא וְעַמְדַת בְּהַר. מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, וְאַחַר הִרְעַשׂ אִשׁ לֹא בָּאֵשׁ הִי וְאַחַר הָאִשׁ קוּל דְמָמָה דְקָה, דָּא הוּא אֶתֶר פְּנִימָאָה דְכֻלָּא, דְמַנִּיָּה נַפְקִין כָּל נְהוּרִין.

דָּר ט ע"ב

מַה כְּתִיב, (מלכים א יט) וַיְהִי כִשְׁמַע אֵלְיָהוּ וַיִּלְט פָּנָיו בְּאֶדְרָתוֹ וְהִנֵּה אֵלָיו קוּל וַיֹּאמֶר (תשא קי"ז ע"א) מַה לָּךְ פֶּה אֵלְיָהוּ וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי, אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְרִידָּ הוּא, עַד מְתִי אֶתְהּ מְקַנְא לִי, טְרַקַת גְּלָא דְלָא (דָּר ט ע"ב) זְכִיל לְשִׁלְטָאָה בְּדָ מוֹתָא לְעַלְמָא, וְעַלְמָא לֹא זְכִיל לְמַסְבְּלָךְ עִם בְּנֵי (נשא). אָמַר לִיה, כִּי עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר לִיה, חַיִּידָּ, דְבְּכָל אֶתֶר דְּבְנֵי (נשא)

יְקַיְימוּ קַיִים קְדִישָׁא, אַנְתָּ תְּהֵא זְמִין תַּמָּן. (ד״א וְהָא אַתְמַר בְּגִין כַּד מִתְקַנֵּין כּוּרְסִיא לְאַלְיָהוּ דְאַיְהוּ זְמִין תַּמָּן)

תָּא חֲזִי, מַה גָּרַם הָהִיא מְלָה דְאַלְיָהוּ, דְכְּתִיב, (מַלְכִים א יט) וְהִשְׁאַרְתִּי בְּיִשְׂרָאֵל שְׂבַעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרַכִּים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁקָ לוֹ. אָמַר לִיהָ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִפְּאֵן וּלְהַלְאָה, דְלֹא יָכִיל עֲלֵמָא לְמַסְבְּלָךְ עִם בְּנֵי (נְשָׂא). וְאַתְּ אֲלִישָׁע בֶּן שַׁפְט מְאַבֵּל מְחוּלָה תַּמְשִׁח לְנַבִּיא תַּחְתֵּיךְ. יְהֵא נְבִיאָה אַחֲרָא לְגַבֵּי בְּנֵי (נְשָׂא), וְאַתְּ תַּסְתַּלַּק לְאַתְרָךְ.

וְתָא חֲזִי, כָּל הַהוּא בְּרַ נֶשׁ דְּמִקְנֵי לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא יָכִיל מְלַאכְא דְמוֹתָא לְשִׁלְטָאָה בֵּיהּ, כְּשֶׁאֲרַ בְּנֵי נְשָׂא. וְיִתְקַיֵּים בֵּיהּ שְׁלָם, וְהָא אוּקְמוּהָ. כְּמַה דְאַתְמַר בְּפִנְחָס, (בְּמַדְבָּר כה) לָכֵן אָמַר הַנְּבִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלֹם: וַיְפֹל עַל צְוֹאֲרֵי בְּנֵימָן אַחִיו וַיִּבַּד וַיִּבְנִימָן בְּכַה עַל צְוֹאֲרָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָא אוּקְמוּהָ, דְבָכָה עַל מְקַדְשׁ רַאשׁוֹן וְעַל מְקַדְשׁ שְׁנִי.

פְּתַח וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) כְּמַגִּדֵל דְּוֹד צְוֹאֲרָךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֲלָף הַמָּגֵן תְּלוּי עֲלִיו כָּל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים. כְּמַגִּדֵל דְּוֹד, מֵאֵן מַגִּדֵל דְּוֹד. דָּא מַגִּדֵל דְּוֹד וְדָא, דְּבָנָה לִיהָ דְּוֹד, וְסָלִיק לִיהָ גּוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֲלֵא כְּמַגִּדֵל דְּוֹד, דָּא יְרוּשָׁלַם דְּלַעִילָא, דְכְּתִיב בֵּיהּ, (מְשַׁלֵּי יח) מַגִּדֵל עֹז שָׁם הִי בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁגָב. מֵאֵן נִשְׁגָב, אֲלֵא הַהוּא מַגִּדֵל נִשְׁגָב, בְּגִין דְּבֵיהּ יְרוּץ צְדִיק.

צְוֹאֲרָךְ, דָּא בֵּית מְקַדְשָׁא דְלַתְתָּא, דְאַיְהוּ קָאִים בְּתַקוּנָא דְשְׁפִירו, כְּקַדְלָא לְגוּפָא. מַה צְוֹאֲרַ, אִיהוּ שְׁפִירו דְכָל גּוּפָא, הֵכִי נְמִי בֵּי מְקַדְשָׁא, אִיהוּ שְׁפִירו דְכָל עֲלֵמָא.

בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת, תְּלָא דְכָל בְּנֵי עֲלֵמָא הוּוּ מְסַתְּכָלָן בֵּיהּ, וְהֵכִי אוּקְמוּהָ, תַּל דְכָל פִּיּוֹת דְעֲלֵמָא מְשַׁבְּחוּ וּמְצַלָּאן לְגַבֵּיהּ.

אֲלָף הַמָּגֵן תְּלוּי עֲלִיו, אֲלִין אֲלָף תַּקוּנִין, דְמִתְקַנֵּין בֵּיהּ כְּדָקָא יְאוּת. כָּל שְׁלִטֵי הַגְּבוּרִים, דְכָלְהוּ קָא אַתְיִין מְסַטְרָא דְדִינָא קְשִׁיא.

מַה צְוֹאֲרַ, כָּל תַּקוּנִין דְאַתְתָּא בֵּיהּ תַּלְיִין. כְּךָ בְּמִקְדְשָׁא, כָּל תַּקוּנִין דְעֲלֵמָא בֵּיהּ תַּלְיִין וְשְׁרִיִין. וְהָא אוּקְמוּהָ, דְכְּתִיב, (אֵיכָה ה) עַל צְוֹאֲרֵינוּ נִרְדְּפֵנוּ, עַל בֵּי מְקַדְשָׁא, דְאַיְהוּ צְוֹאֲרַ וְשְׁפִירו דְכָל עֲלֵמָא. נִרְדְּפֵנוּ, נִגְעָנוּ לְמַבְנֵי לִיהָ תַּרְיִן זְמַנִין, וְלֹא הוּנַח לָנוּ. דְהָא לֹא שְׁבָקוּהָ לָן, וְאַתְחַרְב וְלֹא אַתְבְּנֵי לְבַתֵּר.

מַה צְוֹאֲרַ, כִּיִן דְאַשְׁתַּצִּי, כָּל גּוּפָא אֲשַׁתַּצִּי עִמִּיהָ. הֵכִי נְמִי בֵּי מְקַדְשָׁא, כִּיִן דְאַיְהוּ אֲשַׁתַּצִּי וְאַתְחַשְׁדָּךְ, כָּל עֲלֵמָא הֵכִי נְמִי אַתְחַשְׁדָּךְ, וְלֹא נְהִיר שְׁמִשָׁא, וְלֹא שְׁמִיא וְאַרְעָא וְכַבְּבִיא.

בְּגִין כְּךָ בְּכָה יוֹסֵף עַל דָּא. וְלַבְתֵּר דְבָכָה עַל דָּא, בְּכָה עַל שְׁבָטִין דְאַתְגְּלוּ. כְּד אַתְחַרְיב בֵּי מְקַדְשָׁא, כְּלָהוּ שְׁבָטִין אַתְגְּלוּ מִיַּד, וְאַתְבְּדְרוּ בִּינֵי עַמְמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּנְשָׁק לְכָל אַחִיו וַיִּבַּד עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶם וְדָא. עַל כָּלִם בְּכָה, עַל בֵּי מְקַדְשָׁא דְאַתְחַרְיב תַּרְיִן זְמַנִין, וְעַל אַחִיו עֲשָׂרַת הַשְּׁבָטִים, דְאַתְגְּלוּ

בגלותא ואתבדרון ביני עממיא. ואחרי כן דברו אחיו אתו, ולא פתיב ויבכו, דהא איהו בכה, דנצנצה ביה רוחא קדישא, ואינון לא בכו, דלא שרא עליהו רוח קודשא:

והקל נשמע בית פרעה. רבי אלעזר (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי. תא חזי, כל בר נש דצלי צלותיה (וקס) קמי מאריה, אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך.

בצפרא, לאחדא בימינא דקודשא בריה הוא. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא, מאן דצלי צלותיה, (וקס) קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה. ומאן דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע.

דף רי ע"א

מאי טעמא. בגין (דף רי ע"א) (שמות ר"ב ע"ב) דצלותא, לאו איהי ההיא קלא דאשתמע. דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא. ומאן איהי צלותא. דא קלא אחרא, דתליא בקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע. דא ההוא קול דהוא בוא"ו, קלא דתליא ביה, דא ההוא קל בלא וא"ו.

ובגין כן, לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה, אלא לצלאה בלחש, בההוא קלא דלא אשתמע. ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר. וסימניך, והקל נשמע, קל בלא וא"ו, נשמע. דא היא צלותא דהיא בחשאי. דכתיב בחנה, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. דא היא צלותא דקודשא בריה הוא קביל, כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקוונא כדקא יאות, וליחדא יחודא דמריה כדקא יאות בכל יומא. (והקל נשמע בית פרעה. והקל נשמע חסר וא"ו, מאי טעמא, אמר רבי אלעזר, דא היא שכינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישראל. כתיב הכא, והקל נשמע, וכתיב התם, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע. מה לחלן שכינתא, אף כאן נמי שכינתא).

רבי אלעזר אמר, קלא בחשאי, דא היא קלא עלאה, דכל קליו נפקין מתמן. אבל קל בלא וי, דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אזלא לאסתלקא בוא"ו ולא תחברא ביה.

תא חזי, והקל נשמע, דא הוא קל בלא וא"ו. דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמה דאת אמר, קול ברמה נשמע. ברמה, מאי ברמה. דא הוא עלמא עלאה, עלמא דאתי. וסימניך, מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם. הכא ברמה, דא עלמא עלאה. דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע. כדיון מה כתיב, (ישעיה כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'.

והקל נשמע, לעילא לעילא. מאי טעמא. בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה, וכדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה פי איננו. פי איננו, פי איננו מבעי ליה. אלא פי איננו, והא אוקימנא, פי איננו, דבעלה לא אשתפח עמה. דאלמלא בעלה ישתפח עמה, תתנחם עליהו. דהא פדין בנהא, לא יהון בגלותא. ובגין דאיננו, לאו איהי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה.

תא חזי, בית פרעה, דא הוא סימניך לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהוה סתים, מתמן אתגלי. ובגין פד, קודשא בריך הוא אפיק כל נהורין וכל בוצינין, בגין לאנהרא לההוא קול, דאקרי קל בלא וא"ו.

תא חזי, פד יקים קודשא בריך הוא להאי קל מעפרא, ויתחבר בוא"ו, פדין כל מה דאתאביד מנייהו בזמנא דגלותא, יתהדר ויתעדנו בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה. כמא דאת אמר, (ישעיה כז) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלם:

ואתה צויתתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה סו) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש וגו'. תא חזי, פד אתחבר בי מקדשא וגרמו חובין, ואתגלו ישראל מארעא, (ויקרא ע"ה ע"א) אסתלק קודשא בריך הוא לעילא לעילא, ולא אשגח על חרוב בי מקדשא, ועל עמיה דאתגלו, וכדין שכינתא אתגלייא עמהון.

פד נחת, אשגח על ביתיה דאתוקד, אסתכל על עמיה והא אתגלי. שאל על מטרוניתא ואתתרכת. פדין ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגר שק. והיא גם היא מה פתיב בה, (יואל א) אלי פבתולה חגרת שק על בעל נעוריה. כמא דאת אמר פי איננו, בגין דאסתלק מניה, ואשתפח פירודא.

דף רי ע"ב

ואפילו שמיא וארעא, פלהו אתאבלו, דכתיב, (ישעיה ט) אלביש שמים קדרות ושק אשים פסותם. מלאכי עלאי פלהו אתאבלו עליה, דכתיב, (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבפיון. שמשא וסיהרא אתאבלו וחשכו נהוריהון. דכתיב, (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו וגו', וכלא עלאי ותתאי, פכו עלה (דף רי ע"ב) ואתאבלו. מאי טעמא, בגין דשלטא עלה סטרא אחרא, דשלטא על ארעא קדישא.

פתח ואמר, (יחזקאל ז) ואתה בן אדם כה אמר ה' אלהים לאדמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע פנפות הארץ. האי קרא רזא עלאה איהו. לאדמת ישראל קץ, מאי איהו. וכי אדמת ישראל קץ היא. אלא הכי הוא ודאי

וְאֶתְמַר, קֹץ אִיהוּ לִימִינָא, קֹץ אִיהוּ לְשִׁמְאֵלָא. קֹץ לִימִינָא, דְּכִתִּיב, (דְּנִימָל יב) לְקֹץ הַיָּמִין. קֹץ לְשִׁמְאֵלָא, דְּכִתִּיב, (אִיּוֹב כח) קֹץ שָׁם לַחֲשָׁד וּלְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, וְדָא הוּא (בְּרֵאשִׁית ו) קֹץ כָּל בְּשָׂר, כְּמָה דְּאֶתְמַר. קֹץ דִּימִינָא, הֵיִינוּ דְּכִתִּיב לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֹץ. בָּא הַקֹּץ, דָּא קֹץ דְּשִׁמְאֵלָא. קֹץ דִּימִינָא, דָּא קֹץ דִּינֶצֶר הַטּוֹב. קֹץ דְּשִׁמְאֵלָא, דָּא קֹץ דִּינֶצֶר הָרַע, וְדָא אִיהוּ דְּכַד חוּבִין גְּרָמוּ וְאֶתְגַּבְּרוּ, אֶתְגַּזֵּר וְאֶתִּיְהִיב שְׁלִטְנָא לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה לְשִׁלְטָאָה, וּלְחַרְבָּא בֵּיתִיָּה וּמְקַדְּשִׁיָּה. וְדָא הוּא דְּכִתִּיב, (יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַר רָעָה הִנֵּה בָּאָה, וְכֹלָא חַד.

וּבְגִין כְּדֵי, אֶתְאַבְּלוּ עֲלָיִי וְתִתְּאִי עַל דְּאֶתִּיְהִיב שְׁלִטְנִי לְהֵאִי קֹץ דְּשִׁמְאֵלָא. וּבְגִין כְּדֵי, כִּינּוּן דְּמַלְכוּת קִדְּשָׁא, מַלְכוּת שְׁמַיִם אֶתְכַּפְּיָא, וּמַלְכוּת חַיִּיבָא (אַחֲרָא) אֶתְגַּבְּרוּ. (כְּדִין) אֵית לִיָּה לְכָל בַּר נֶשׁ, לְאֶתְאַבְּלָא עִמָּה, וּלְאֶתְכַּפְּיָא עִמָּה. וּבְגִין דְּכַד אִיהִי יִזְדַּקְפָּא, וְעֲלֵמָא יִתְחַדִּי, יִתְחַדִּי אִיהוּ בְּהַדְּהָ. דְּכִתִּיב, (ישעיה סו) שִׁישׁוּ אֶתְהָ מִשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלַיָּה.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב בְּהוּ בְּמִצְרַיִם, (יִרְמִיָּה מו) עֲגָלָה יְפִיפִיָּה מִצְרַיִם. וְרָזָא דְּעֲגָלָה דָּא, הוּוּ יִשְׂרָאֵל תַּחֲוֹת שְׁלִטְנִיָּה כְּמָה זְמַנִּין וְכְמָה שְׁנִין. וּבְגִין דְּזַמִּינִין יִשְׂרָאֵל לְשִׁלְטָאָה לְבַתֵּר עָלָה, אֶתְרַמִּיז לֹון הַשְּׁתָא עֲגֻלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, רָמְזוּ רָמְזוּ לִיָּה יוֹסֵף לְיַעֲקֹב עַל עֲגָלָה עֲרוּפָה. דְּהָא בְּהָהוּא פְּרָקָא אֶתְפָּרַשׁ מִנִּיָּה. וְאוּקְמוּהָ, עֲגָלָה עֲרוּפָה, דְּאִיהִי אֶתְנָא עַל דְּאֶשְׁתַּכַּח קְטוּלָא, וְלֹא אֶתְיִידַע מֵאֵן קְטִיל לִיָּה. וּבְגִין דְּלֹא יִשְׁלִטוּן עַל אַרְעָא רוּחִין בִּישׁוּן דְּלֹא אֶצְטְרִיכוּ, יְהַבִּין הֵאִי עֲגָלָה לְתַקּוּנָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּמוּדְעוּן לְגַבִּיָּה, וְלֹא יִשְׁלִטוּ עֲלֵיהוּ. (לְעִיל קִיד ע"א)

תָּא חֲזִי, כָּל בְּנֵי נֶשֶׁא כְּלָהוּ עֲבָרִין עַל יְדֵי דְּמַלְאָךְ הַמּוֹת, בַּר מֵהֵאִי דְּאֶקְדִּימוּ לִיָּה בְּנֵי נֶשֶׁא, עַד לֹא יִמְטִי זְמַנָּא לְשִׁלְטָאָה בֵּיהּ וְלִיטוּל רְשׁוּ. דְּהָא לֹא שְׁלִיט בְּבַר נֶשׁ, עַד דְּנִטִּיל רְשׁוּ.

וּבְגִין כְּדֵי, אֵית לִיָּה דִּינָא לְשִׁלְטָאָה עַל הַהוּא אֶתֵּר. כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר, (דְּבָרִים כא) לֹא נֹודַע מִי הַכְּהוּ. הַכִּי נָמִי אֵית לִיָּה דִּינָא דְּלֹא אֶתְיִידַע, בְּגִין לְקַטְרָגָא עַל הַהוּא אֶתֵּר. וְעַל דָּא, (דְּבָרִים כא) וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֲגֻלַת בָּקָר וְגוֹי. בְּגִין לְאַעֲבָרָא דִּינִיָּה דְּהַהוּא אֶתֵּר, וּלְאֶתְתַּקְנָא דְּלֹא יִשְׁלוּט בֵּיהּ מְקַטְרָגָא, וּלְאֶשְׁתַּזְבָּא מִנִּיָּה.

תָּא חֲזִי, יוֹסֵף כְּדֵי אֶתְפָּרַשׁ מֵאַבּוּי, בְּלֹא לוּיָה, וּבְלֹא אֶכִּילָה אֶשְׁתַּדֵּר, וְהָוָה מֵה דְּהָוָה. וְכַד אָמַר יַעֲקֹב, (בְּרֵאשִׁית לז) טָרוֹף טוֹרֵף יוֹסֵף, אָמַר, כִּי אֲרַד אֶל בְּנֵי אֲבֵל שְׂאוּלָה, דְּאֶנָּא גְּרִימָנָא לִיָּה. וְתוּ, דְּהוּינָא יָדַע דְּאַחוּי סַנְיִין לִיָּה, וְשִׁדְרָנָא לִיָּה. וְרָמְזוּ קָא רָמִיז לִיָּה.

אָמַר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, אֵינּוּן עֲגֻלוֹת עַל פִּי פְּרַעָה שְׂדֵר לֹון, דְּכִתִּיב וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגֻלוֹת עַל פִּי פְּרַעָה. אָמַר לִיָּה, דִּיּוּקָא דְּמַלְהָ, דְּכִתִּיב וְאַתָּה צְוִיתָהּ זֹאת עֲשׂוּ. וְאַתָּה צְוִיתָהּ דִּיּוּקָא, וּבְגִין כְּדֵי כְּתִיב בְּה"א, מִשְׁמַע דִּיּוֹסֵף תִּבְעַע

לון, ובגין כִּד וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף עֲגָלוֹת עַל פִּי פְרָעָה. וַיַּעֲקֹב לֹא אֶתְקַיֵּים בְּמַלְאָה,
עַד דְּחָמָא לֹון. דְּכִתִּיב, וַיֵּרָא אֶת הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אוֹתוֹ וַתַּחֲי
רוּחַ יַעֲקֹב

דף ריא ע"א

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּקִדְמִיתָא וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב, וּלְבַתֵּר וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד
יוֹסֵף בְּנֵי חַי. אֲלָא, בְּקִדְמִיתָא קָרִי לִיה אֹרִייתָא יַעֲקֹב, בְּגִין שׁוֹתֵפוּתָא,
דְּאִשְׁתַּתְּפוּ שְׂכִינְתָא בְּהוּא חָרָם, כִּד אֲזַדְבֵּן יוֹסֵף. וְהִשְׁתָּא דְשְׂכִינְתָא
סְלִקָא, כְּדִין אִיהוּ, וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אַבְיָהֶם, וְדָא הוּא רְזָא דְשְׂכִינְתָא. וּבַתֵּר
דְּאִיהִי קַיִמָא בְּקַיִמָא, (בגין) כְּדִין דְּרָגָא דְלַעֲיָלָא, אֲתַעְבֵּר לְגַבְהָ, דְרָגָא
דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל. (נ"א כדן דרגא דלעילא, אתער לגבה, ואיהו דרגא דישראל) מְכָאן, דְּדַרְגָא
דְּלַעֲיָלָא לֹא אֲתַעֵר לַעֲיָלָא, עַד דְּאֲתַעֵר בְּקִדְמִיתָא לְתַתָּא, דְּהָא הָכָא וַתַּחֲי
רוּחַ (דף ריא ע"א) יַעֲקֹב בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה, בְּמִרְאֵת כְּתִיב. תָּא חֲזִי, וַיִּזְבַּח
זְבָחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו יַצְחָק, בְּקִדְמִיתָא. בְּגִין לְאֲתַעֵרָא שְׁמַאלָא בְּרְזָא
דְּרַחֲמִימוּ. וְכִדִּין וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלַּיְלָה, בְּהָאֵי דְרָגָא
דְּקִאָמְרוּ דְּאִיהִי מִרְאֵת הַלַּיְלָה.

וַיֹּאמֶר אֲנָכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ, מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּסִטְרָא דְקְדוּשָׁה דְלַעֲיָלָא,
הָכִי הוּא. דְּהָא סִטְרָא דְמִסְאָבָא, לֹא אֲדַכֵּר שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְכָל
סִטְרָא דְקְדוּשָׁה אֲדַכֵּר בְּשָׁמַיָה. אֲנָכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָה וְגו', מְכָאן,
דְּשְׂכִינְתָא נְחַתַּת עִמִּיהָ בְּגִלוּתָא, וּבְכָל אַתֵּר דְּיִשְׂרָאֵל אֲתַגְלוּ, שְׂכִינְתָא
אֲתַגְלֵיא עִמְהוֹן, וְהָא אוּקְמוּהָ.

תָּא חֲזִי, כְּמָה עֲגָלוֹת הוּו. שִׁית. כְּמָה דְאֵתָא אָמַר, (במדבר ו) שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב.
דְּבַר אַחַר, שִׁיתִּין הוּו, וְכִלָּא רְזָא חֲדָא. בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח
יוֹסֵף, וּלְבַסוּף אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרָעָה. אֲלָא, כְּלָהוּ דְשִׁדְר יוֹסֵף, הוּו בְּחוּשְׁבָנָא
כְּדָקָא חֲזִי. וְאִינוּן דְשִׁדְר פְּרָעָה יִתִּיר מִנֵּיהוּ, לֹא הוּו בְּרְזָא דָא, וְלֹא הוּו
בְּחוּשְׁבָנָא.

וְאֵלִין וְאֵלִין קִאָתוּ. בְּגִין כִּד, אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרָעָה. וְכִד יִפְקוּן
יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא מַה כְּתִיב, (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחֲיֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם
מִנְחָה לְה' וְגו':

וַיֹּאסֹר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ, רַבִּי יַצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) וּדְמוֹת עַל רֵאשֵׁי
הַחִיָּה רְקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רֵאשֵׁיהֶם מְלַמְעָלָה, הָאֵי קִרָא
אוּקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזִי, אִית חִיָּה לַעֲיָל לְמִן חִיָּה, וְאִית חִיָּה קְדִישָׁא דְקַיִמָא
עַל רֵישׁ חִיּוּתָא.

וְאִית חִיָּה עֲלָאָה, לְעִילָא עַל כָּל שְׁאָר חֵינְתָא, וְהָאִי (נ״א וְאִית) חִיָּה שְׁלֵטָא עַל כְּלָהוּ. בְּגִין דְּכַד הָאִי חֵינְתָא יְהָבָא וְנִהָרָא לְכְּלָהוּ, כְּדִין כְּלָהוּ נְטָלִין לְמַטְלָנוּי, וְיַהֲיִבַת דָּא לְדָא, וְשְׁלֵטָא דָּא עַל דָּא.

וְאִית חֵינְתָא לְעִילָא עַל תַּתְּאִי, עַל שְׁאָר חֵינְתָא לְתַתָּא, וְכְּלָהוּ אֲתַזְנוּ מִינָהּ, וְד' סְטָרִי דְעֲלָמָא רְשִׁימִין בָּהּ. אֲנַפִּין נְהִירִין יְדִיעֵן (דִּינִין) לְכָל סְטָר, וְאִיָּהִי שְׁלֵטָא עַל ד' סְטָרִי. וְהָא אֻקְמוּיָהּ, דְּאִינוּן ג' לְסְטָר דָּא, וְג' לְסְטָר דָּא, וְכֵן לְד' סְטָרִין דְעֲלָמָא. (שְׁמוֹת רִיב ע״א) וְאִית רְקִיעַ לְעִיל מִן רְקִיעַ, וְהָאִי רְקִיעַ דְשְׁלֵטָא עַלֵּיהוּ, כְּלָהוּ מְסַתְּפָלָן לְגַבִּיָּהּ. מַה כְּתִיב, (יִחְזַקְאֵל א) וְתַחַת הָרְקִיעַ כְּנַפְיָהֶם יִשְׁרוּת אִשָּׁה אֶל אַחוֹתֶיהָ וְגו'. בְּגִין דְּכְּלָהוּ שְׁלֵטִין עַל מַה דְּאֲתַפְקְדוּ, וְשְׁלִיחוּ דְקוּסְטָא דְקוּפְטָרָא בָּהּ.

וְאִינוּן לְכָל סְטָר תַּשְׁעָה, (ט״) לְד' סְטָרִין דְעֲלָמָא, וְאִינוּן ל״ו בְּחוּשְׁבָּנָא. וְכַד מִתַּחַבְּרוּ כְּלָהוּ, אֲתַעְבְּדוּ רְשִׁימָא חֲדָא בְּרִזָּא דְשְׁמָא חֲדָא, בְּיַחְוּדָא שְׁלִים כְּדַקְחָזִי.

וְכַד מִתַּתְּקִי לְגַבִּי כְּרִסְיָא, מַה כְּתִיב. וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמִרְאָה אֲבֹן סַפִּיר דְּמוֹת כְּסָא וְעַל דְּמוֹת הַכְּסָא דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עַלְיוֹ מְלֻמַּעְלָה, וְהָא אֻקְיָמָנָא (נ״א דִּיּוּקְנָא) דְּהָאִי אֲבֹן טַבָּא בְּכְרִסְיָא דְקִיּוּמָא עַל ד' קִיּוּמִין, וְעַל הַהוּא כְּרִסְיָא דִּיּוּקְנָא דְאָדָם, לְאֲתַחַבְּרָא בֵּיהּ כְּחֲדָא, וְלְאֲתַבְּרָא כְּדָקָא יָאוּת.

וְכַד אִיָּהִי מִתַּתְּקִנָּא לְגַבִּיָּהּ דְאָדָם, לְמַהוּי כְּלָא רְתִיכָא (נ״א קְדִישָׁא, וְכַחן כְּלָא רְתִיכָא) חֲדָא, לְהָאִי אָדָם. כְּדִין כְּתִיב, וַיֵּאסֹר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ דָּא צְדִיק. וְעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אֲבִיו גִּשְׁנָה. לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל, דָּא רִזָּא דְאָדָם. גִּשְׁנָה, תְּקַרְוִיבְתָא חֲדָא, לְאֲתַקְרָבָא כְּחֲדָא, בְּקִרְבָּנָא חֲדָא וְיַחְוּדָא חֲדָא.

וַיִּרָא אֱלֹהִי, דְּכַד אֲתַחַזִּי שְׁמֵשָׁא בְּסִיְהָרָא, כְּדִין נְהִיר סִיְהָרָא וְאֲנְהִיר לְכְּלָהוּ דְלַתְתָּא. וְכֵן כְּגוּוֹנָא דָּא, כָּל זְמָנָא דְקְדוּשָׁה דְלְעִילָא שְׁרָא עַל מְקַדְשָׁא דְלַתְתָּא, אֲתַנְהִיר בֵּי מְקַדְשָׁא וְקִיּוּמָא בְּשְׁלִימוּתֶיהָ. וְכַד אֲסַתְּלַק מְנִיָּה וְאֲתַחַרִּיב בֵּי מְקַדְשָׁא, כְּדִין, וַיִּבֶדַע עַל צְוֹאָרָיו עוֹד. דְּבָכוּן כְּלָא עַל מְקַדְשָׁא דְאֲתַחַרִּיב. עוֹד, מַאי עוֹד. דָּא גְלוּתָא בְּתַרְאָה.

כְּדִין כְּיִן דְחֻמָּא יַעֲקֹב וְאֲסַתְּכַל דְּהָא תְּקוּנָא דְלַתְתָּא אֲשַׁתְּכַלל כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, כְּדִין אֲמַר אֲמוּתָהּ הַפְּעַם וְגו'. כִּי עוֹדָךְ חִי, דְּאֲתַקְיִימַת בְּרִזָּא דְבְּרִית קְדִישָׁא, (דָּף רִיא ע״ב) דְּאֲקָרִי חִי הָעוֹלָמִים, וּבְגִין כָּךְ כִּי עוֹדָךְ חִי. וְעַל דָּא בְּקַדְמִיתָא אֲמַר, רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חִי, דְּאֲצִטְרִיךְ לְמִיקָם בְּרִזָּא דְחִי, וְהָא אֲתַמַּר.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּבְרָךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרַעֲהָ, אֲמַר רַבִּי יוֹסֵי, פְּרַעֲהָ אֶף עַל גַּב דְּאֻקְמוּיָהּ בְּרִזָּא אוֹחְרָא, סְמָךְ דְּקָא סְמִכְיָן בְּעֲלָמָא.

אָבֵל תָּא חֲזִי, (שיר השירים א) לְסוּסְתֵי בְּרַכְבֵי פְרָעָה דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, תָּא חֲזִי,
אֵית רְתִיכִין לְשִׁמְאָלָא בְּרָזָא דְּסִטְרָא אַחְרָא, וְאֵית רְתִיכִין לִימִינָא בְּרָזָא
דְּלַעֲיָלָא דְּקְדוּשָׁה, וְאֵלִין לְקַבְּל אֵלִין. אֵלִין דְּרַחֲמֵי וְאֵלִין דְּדִינָא.

וְכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד דִּינָא בְּמַצְרָאִי, כֹּל דִּינָא דְּעֵבִיד, כִּהְהוּא גְּוֹנָא
דְּאִינוּן רְתִיכִין מִמֶּשׁ, וְכַגְּוֹנָא דִּילִיָּה דְּהוּא סִטְרָא מִמֶּשׁ. מַה הוּא סִטְרָא
(ממש) קָטִיל וְאַפִּיק נְשִׁמְתִין, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד בְּהוּא גְּוֹנָא
מִמֶּשׁ. דְּכִתִּיב, (שמות יג) וַיִּהְרַג ה' כָּל בְּכוֹר, וְכֹן כֹּלָא בְּמַצְרָיִם, בְּהוּא גְּוֹנָא
מִמֶּשׁ. וּבְגִין כֶּךָ דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, כַּגְּוֹנָא דִּילָּה מִמֶּשׁ לְקַטְלָא. דְּכִתִּיב, כִּי אָנִי
ה' אָנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְלִזְמָנָא דְּאַתִּי מַה כְּתִיב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם
חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גּוֹשׁן וַיֵּאֲחֲזוּ בָּהּ וַיִּפְּרוּ
וַיִּרְבּוּ מְאֹד. וַיֵּאֲחֲזוּ בָּהּ, אַחְסָנֵת עֲלֵמִין. וַיֵּאֲחֲזוּ בָּהּ, דְּהָא לְהוֹן אֲתַחֲזִי,
כְּמַה דְּאוּקְמוּהָ. (ד"א ל"ג אמר רבי יוסי) וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד, וְדָאִי, דְּהָא צַעֲרָא לָא
שְׂרָאת בָּהּ, וְקִיָּמִי בְּתַפְנוּקֵי עֲלֵמָא, וּבְגִין כֶּךָ וַיִּפְּרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד. בְּרוּךְ יְיָ
לְעוֹלָם אָמֵן

פרשת ויחי

(אמרו המגיהים מתוך הלשון ניכר שאינו מספר הזוהר (עד ויחי יעקב. רבי חייא פתח וכו' בדף רט"ו
ע"א) (והאור ניכר מתוך החושך). ולדיתינו כי הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקודש היה. והמתחכמים
להתהלל שנו שפת אמת והפסידו כונת והבנת המאמר כי לא ידעו ולא הבינו לעשות הלשון על
מתכונתו והנה יהיה בעיני כל מעיין כדברי הספר החתום וכבר היינו משמיטין אותו כי בהעתקה
שבא מצפת תוב"ב לא מצאנו אותו. אלא מפני הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה
הדפסנו אותו כאשר הוא ואין כח בידינו לתקן את אשר עותו)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לְבָא חֲמָא
בְּנְבוּאָה, בְּמַצְרַיִם, דִּיהוֹן בְּנוּהִי בְּכַמָּה גְּלוּוֹן, עַד הָכָא וְעַד עֲדָנָא דְּקַץ
מְשִׁיחָא. וְלֹא מְטָא לְנְבוּאָה דְּוִיחִי אֶלָּא בְּמַצְרַיִם. וְהִיא מְעַלְיָתָא, נְבוּאָתָא
מְדַאֲתַנְבִּיאֻ (ד"א לא אתנביאו) אֲתַנְבִּיאֻ דְּכְנוּתָהּ, וְלֹא מְטָא לְהוּ שׁוּם אִינִישׁ
מִן בְּנֵי נְבִיאָה, אֶלָּא הוּא וּמִשָּׁה. בְּמִשָּׁה כְּתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יֵרָאֵנִי הָאָדָם
וְחִי. בְּיַעֲקֹב כְּתִיב, וַיְחִי יַעֲקֹב. וַיְחִי, נְבוּאָתָהּ דְּנַחְתָּא מְאַסְפִּיק לְרִיאָה
(מאירתא) דְּנִהָרָא.

בְּעֵי לְמִימַר (חפץ ההוא הוה בעינוהי) נְבוּאָן דְּגְלוּתָא דְּעֲרַעֲוֹן לְבְנוּהִי בְּאֶרֶעָא דְּכְנַעַן
וּבְכָל אֶרֶעָא דְּאֲתוּתָב בָּהּ. מְאַרְעָא דְּמַצְרַיִם הָוָה תְּבִיר לְבִיָּה. דְּכִתִּיב,
(בראשית מב) כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמַצְרַיִם.

דף ריב ע"א

ועל דא מטא, ויחי יעקב במצרים, ולא הוה חדי. (סי א') כי בארעא (דף ריב ע"א) ההיא ספיקון דעמין, ספרין דכורסי יקרא. ולא מטא להון שום איניש, לא מן עלאה ולא מן תתאה, אלא ח"י. ורזא דא, כי לא יראני האדם וחי. כמה הוא רזא עלאה בדא קרא, ואנו חברייה תמיהין עליהו, על ויחי דדכיר עמיה יעקב. הוה ליה למימר קמי ישראל. ישראל מנין, דכתוב, (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית וגו'. (שמות ד) בני בכורי ישראל. רבי אלעזר בריה דרבי שמעון אמר, וכי לא אמר קרא, (בראשית כה) וימכר את בכורתו ליעקב.

אמר רבי שמעון אבוה, בעידנא דהווי ישראל קשיטין וזכאין ועבדין זכו, ולא הווי רתיתין ישראל, אלא יעקב לחודיה. בדין טבאן דעבדין, הוה למעבד להו טבאן סגיאין דא בדא.

מדחבו, ואתגליאו על חוביהון, ועל עובדיהון בישין, לא הווי סבלין יתיה, דלא יהוין לעלמא, בקושטא על חוביהון. ועל דא אתי מכילתא דרחמי ודינא לחוד, ישראל, ויהבית (וישראל יחבית) יתהון בארעא גלוייהון. יאות בעי ברי, אבל איניש מסתפל וינדע יתיה, יעקב דמתלף עם ויחי, קדש. ועל דנא רזא אמרין, יעקב בחר יתיה ספירא בכורסי יקרא.

רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים. לב נדכאים, דא יעקב. כמא דאת אמר, תחות מן דרגא נחיתת עלוהי נביאין ברקאן במצרים. תנא אמר רבי אבא, לבא חמא, דייעקב דהוה במצרים לית נבואתיה מעליותא. (ס"א דארעא סניאה) ארעא סגיאה.

תא חזי, לא זכי לברך לחד מבנוהי, ולא הוה בידיה רוחא לברך אלא במצרים, כד בריך יתהון כל חד וחד ברזא. ורזא (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו. תא חזי, דלא איתייהיבת נבואתא, אלא לתבירי לבא. כמא דאת אמר, (בראשית מב) רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות.

אמר רבי יוסי, תחות פרסי יקרא קדישא, יעקב ספיר, דאיהי מכילתא דדינא לסטריה, אתא אמר, (בראשית לב) לא יעקב יאמר עוד שמוך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל. את משכח דייעקב חזא לסטריה מכילתא דדינא, ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל וגו', ורזא דמלה (ירמיה ו) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב.

רבי שמעון אמר, כד אתגליאו מן ירושלים, ואעדיאו תדירא, וסאיב מסנאה ית היכלא. בעדנא ההיא לא סובלת מלכותא לישראל על חוביהון, אלא ישראל. בגין דהיא מתרי גיסא, רחמי ודינא.

ומלה דלא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כד אתפריש בסביריה. ישראל יעקב עלאה דא מן דא, ובגינהון הנה חוטרא דמשה גליפא מתרין סטרוי משמיה קדישא, חד רחמי בדינא, וחד דינא בדינא.

ורזא (במדבר כג) לא הביט און בייעקב ולא ראה עמל בישראל, מדאנן בגלותא, דחיקון בין שנאי, ואסתליקת מטרוניתא מן מלכא, ואתרחיקת מניה, הוא שרי שכינתא בינא ויפרקינא. ורזא (ישעיה מה) כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות. ויחי חי, (ישעיה סו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי.

בנין עלאה, שת"י רגלי חי, ליי רבתא, יי לחי זעירתא, חי לתיו, ויי לוי, וי לד', הדא הוא דנפיק מעלאה. תחות פרסיה יקרא, מאבן טבא בארץ מצרים. היינו דכתיב, (ישעיה יט) ונגף ה' את מצרים וגוי, ייב פרישא. (ישעיה כו) כי טל אורות טלך א' בגין פרישא.

ובגין דא מתחלף כחדא, ב' פרישא גלותא, א' פרישא קדמייתא. תא חזי, מאי דכתיב, (ישעיה ב) בית יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלותא, אתון דאתגזר עליהון, על חוביהון, בקושטא בדינא הון, באורייתא תקנתא, ותפקון מן חמרא טינא, דהיא גלותא, ותהכו לנהרא דינ.

דף ריב ע"ב

א' רצונו לומר בארץ, אתצפי אתא בתיגנא דסיפרא דאורייתא. ואנא אתפליג בארץ, בארץ את משכח בתיגנא דספרא דאורייתא, ר"ץ מתלפין כחדא גלותא. מאי גלותא דמצראי. ארבע (דף ריב ע"ב) מאה שנין הנה אמר לאברהם, דיהא גלותא לבנוהי במצראי, וכי הוית מנייתא יתהון, מאתן ותשעין שנין הון.

תא חזי, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה ו) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל, עדוי ולידה, דאתמלי לגלויאן ועקתן סגיאיין ועידן בישין. ואף על גב דיהו באלין, מטרוניתא אדדעזעת ואתרחקת מן בעלה, תהא עמנא בגלותא, בן מאה ועשר הנה גלופא דאתוסף, יתריעי למימר והנה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין, ומאתן ותשעין, הוי ארבע מאה שנין, ולא אתמני גלותא דייעקב, אלא מדמית יוסף, (והיינו דא על גבי דא דאמר ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם וגוי).

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה, הכא רזא בגלותא במניינא, תקונתא יהון בנייא דאתגליין במכילתא דדינא תלתא גלון. קדמאה דמצראי, דאתמתל בשבע שנין. רבי חייא פתח ואמר, (שיר השירים ב) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות וגוי.

רבי שמעון אמר מהכא, (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך וגו'. הכא רזא בגלותא תקנתא יהון בנוהי דישראל. משתרי גלייא ויתרעי למימר, יהון בננא קדישא דאתגלוון על חוביהון בדינא, שנין סגיאין יהא. (ויקרא כו) שבע כחטאתיכם, (בראשית ד) כי שבעתים יוקם קיו, בגלותא קדמאה דמצראי, דהיא זעירא.

תננינא, גלותא דשופטים, דאתמתל לארבעים שנין, בשבע דאינהו סגיאין מניה. תליתאי, גלותא דאנן ביה אריכא, דאתמתל למאה שנין, לארבעין והיינו דא על גבי עלאה דאמר (דניאל יב) ומעת הוסר התמיד ולתת שקוצ שומם וגו' :

ויקרבו ימי ישראל למוות. רבי חזקיה אמר, חמא דא עקתא דגלותא דהנה ערען לבנוהי, קריבא אנפשיה ודחיקת לממת, לא אשתאר חי, כד הנה נחית מדרגין, בדיל חוביהון דישראל, לא נחית עמהון בגלותא, זפאה חולקהון, דאי לא נחית עמהון בגלותא, אשתארן ביני עממא, ואת אמרת (ישעיה ט) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה. ואין עונה, דא ישראל, באתי ואין איש, דא שכינה. הקצור קצרה ידי מפדות ואם אין בי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר. קודשא בריך הוא יהב חולקא לישראל דלא ישלוט רברבנא אחרא בהון. נחתו לגלותא, שכינתא עמהון והוא רחיק ממטרוניתא :

ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך, חקר ית בנוהי כלהון, ואמר להון, עקתו סגיאין, בישין רברבין, חמית למיעל לבריכון אשפחו רחמי עלאי.

ואי אתון בעאן למיפק מכל עקתא, קיימו לי, והבו ביננא רבון עלמא ותעבדון קשוט ודינא, ותהוי פאבהתכון, ופקידי בכל דר ודר דיייתי בתריכון, ואי אתון בעאן למעבד הכי, תפקון מכל עקתא דיייתי עליכון.

רבי שמעון אמר, (עמוס ה) והציגו בשער משפט אולי יחנן ה' אלהי צבאות שארית יוסף. (דאתקריאו בנוהי ישראל כלהון יוסף) ואי תעבדון הכי, לא תקברון חד מן ברי, אלא אתי תתובון לארעכון בשלמא.

הדא הוא דכתיב, (בראשית כד) שים נא ידך תחת ירכי, מהו ידך. פתח ואמר, (תהלים מה) חגור חרבך על גרך גבור הודך והדרך, סייפא דקאי בה חסד ואמת, תרין ספירן ספירן, ולא שבקין דא לדא. ועל דא אמר, (תהלים פט) חסד ואמת יקדמו פניך, (איכה ד) פני ה' חלקם. ואי הוו טבאן בנוהי, ועבידו מה דקיימו, לא מית חד מבגנייהו במצראי, דכל טב וטב דגזיר שמא דאלהא על אינשא, לא הוי אלא על דיהון טבין. ואי לא, לא. כמה דאמר דוד, (מלכים א ב) למען יקים ה' את דברו אשר דבר עלי לאמר אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני באמת. ואי לא, לא (מייתי ברכאן דאמר עליהון).

דף ריג ע"א

תא חזי, כמה הוא עדיף רוחא דאבא מרוחא דברא. דרוחא דאבא הוא רוחא דברא, רוחא מרוחא סלקא. ואי סייעת אוירא אחרא ברוחא, לא נפיק שלים. (דף ריג ע"א) דהא חסיר הוא בהאי אוירא. והיינו (ירמיה ב) פרה למד מדבר באות נפשה שאפה רוח.

תנא, (ויקרא ע"ה ע"ב, ע"ש כי שם בא כל הענין בשלמותו) רב המנונא סבא אזל לקפוטקניא, עאל לקמייהו רב ייסא סבא. אמר ליה, במאי עסקיתו. ווי ליה, ווי לנפשיה. אי אשתלף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה. והאי איהו דקודשא בריה הוא לית ליה חולקא. שביק ליה חולקא שביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי. אמר ליה, מנא לך הא. אמר ליה, הכא אוליפנא, דהאי ירותא בישתא, אחסנין (אחרי מות עו ע"א) כלהו בנוי אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה. ואנא הכי אוליפנא, דהא אסוותא דא יתבו לי זמנא חדא, דהוינא רשים באנפי, ויומא חד הוינא אזיל בארחא וערענא בחד זפאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר ליה מה שמך, אמר ליה אלעזר, וקרינא ליה אלעזר אחרא, אמר ליה בריה רחמנא דחמינא לך, זפאה חולקא בעלמא דין, ובעלמא דאתי:

ויאמר השבעה לי וגו'. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה סב) נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, קיים קודשא בריה הוא דיפוק לישראל מן גלותא דלהון, ודא קיים להון, קיים, דלא ישבוק לון בארע שניאיהון. (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. מאן ברכתני. יתב לון גלותא, וקיים לון דיפקון מניה.

תנא, זמין קודשא בריה הוא לבריהון דישראל, דיהון כל חד וחד תחות פריסיה, ויהון מעליין מכל עלאי, בגין דא תשפח וא"ו אריכא. קיים קודשא בריה הוא לשלמותא דוי דר"א ובגין שתא וישתחו ישראל על ראש המטה. סגיד ישראל דליתי משיחא בסוף מניינא דא, ותשרי שכינתא עמהון. ויהי אחר הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וגו': מתניתין, אמר רבי חזקיה, לא אתא קרא לאשמועינן דעבד, אלא אתא קרא לאתניא מה דיהוי בסוף גלותא, כל אליון לסוף מניינא דאתמני. צבי למימר דייתי משיחא, ויימא ליה אבון דבשמניא בהיל לסבר אפך, ספין לקצא דמשיחא. יהא רענא מן אלהא דשמנא, דיסב בריה דאסגיאו בגלותא, ומדאתנשיאו בהו, דנשי יתהון קודשא בריה הוא בחוביהון בקושטא.

כד אתא רבי אבא אמר, לאו לדרשא קא אתינא, חשוב רזא דמלתא (בראשית ל) יוסף ה' לי בן אחר, כדפרישנא לעיל, האי שמיא קדישא ביוסף, יהיו יאמר, הא אבון מארי עלמא, דאתי למעבד טבא לבריה, דיפקון מן גלותא דלהון. ואי את לא רעי בקושטא, רבועא ידו"ד אחד יעבד יתך, וידעי דתיתוב מטרוניתא לאתרא.

דַּאָבְהֶתְנָא אֵינוֹן רְתִיכִין דְלַעֲלֵא, (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אָבְהוֹן שׁוֹקֵי עֲלָמָא, (מיכה ז) תַּתְּנוּ אֶמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, תִּנָּא דִּיִּיתִי מִשִּׁיחָא.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (זכריה ד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדַע לְה' לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה לַעֲת עָרַב יְהִיָּה אֹר. רוֹצָה לְמִימַר, תַּרְיִן מְעַרְעֵין בִּישׁוּן דְאֶתְּוֹן לְבִנוּהֵי לְמַהוּי בְּגִלוּתָא בְּאַרְע שְׁנַאִיהוֹן, וְלֹא יִסְתְּכִי בְּהוֹן, כְּמָה שְׁנִין סְגִיָּאִין, עַל חוּבִיָּהוֹן בְּקוּשְׁטָא, הֵכִי יִזְנַח יִתְהוֹן בְּאַרְע שְׁנַאִיהוֹן. וַיִּסַּב בְּנִיָּיהוּ דְאַרְע לְהוֹן בִּישׁוּן אֱלִין, וַיִּדְבֵּר לְהוֹן לְאַרְע טַב כְּפִירוּשָׁא דְקָרָא.

וְהוּא תַרִּי רַבְרָבֹן סְגִיָּאִין מַעֲלִיָּאִין הוּא מְטַרְקֹן תַּחוּת כְּרִסֵּי יְקָרָא, דְאַפְטְרוּפָא דִישְׂרָאֵל מְכִילְתָּא חֲמִישְׁאָה, בְּדִיל דִּיהוֹן בְּגִלוּתָא כָּל עֲדָנָא הַדִּין, וְאַרְע דְנָשִׂי יִתְהוֹן בְּאַרְע שְׁנַאִיהוֹן.

וְהוּא תַרִּין מְכִילְתָּו, בְּתַרְיִן סְפִין, נֶפֶק חֲדָא וּמְלִיל לְקַבֵּל רַבּוֹן עֲלָמָא, וְיַהֲיִב לִיה רְשׁוֹ דִימְלַל כָּל מָאן דְבַעֲי, וְחֲזִי בִישְׂרָאֵל מִן גִּיסָא חֲדָא לְמַגְזֵר בְּהוֹן בִּישְׂרָאֵל, דִּיפְקוֹן מִן גְּלוּתָא, בְּדִין אַבְהֶתְהוֹן. וּמִן גִּיסָא אַחְרִיָּנָא, רַעָא לְמַגְזֵר עֲלִיהוֹן, בְּדִיל חוּבִיָּהוֹן, דְאָמְרוּ עֲלִיָּהוּ בִישָׁא סְגִיָּאָה. הָא ד' מְכִילְתָּו, וְלֹא הוּא בְּהוֹן מְכִילְתָּא חֲמִישְׁאָה אַפְטְרוּפָא דִישְׂרָאֵל, וּמְלִילוּ כָּל דְרַעוּ.

דף ריג ע"ב

(דף ריג ע"ב) עַד דְמָטָא לְוֹתְהוֹן מְכִילְתָּא חֲמִישְׁאָה, וְהוּא בְּכַרְסֵי יְקָרָא מִן שְׂמָא קְדִישָׁא, וְאָמַר עַל בְּנוּהֵי דִישְׂרָאֵל טַב, וְלֹא הוּוּ רְתִיָּין תַּרְיִן מְכִילְתָּו קְמִיָּיתָא לְמַלְלָא קַמִּיה, בְּדִין מְכִילְתָּא חֲמִישְׁאָה דְאֶתְמַתַּל לְלִילָא, וְנֶפֶק לְנַהוּרָא דְלַהוֹן. וְעַל דָּא פִתַּח, וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדַע לְה' לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה וְהָיָה לַעֲת עָרַב יְהִיָּה אֹר.

תַּנִּינָא (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֲשָׁךְ קָרָא לַיְלָה, וְהִתְסֵ אָמַר וְחֲשָׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, וְקִשְׁיָא דִידִיה אַדִּידִיה. אֶתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, וְאָמַר לִיה אַבָּא מְאָרִי, מָאִי דָּא. אָמַר לִיה, מִבְּרַאשִׁית עַד ו' דּוֹרוֹת בְּרָא יְדוּ"ד אֶחָד, צְבִי לְמִימַר, ו' דְשְׁמִיה, יַהֲב בֵּיה רִיחַ חֲכָמָה, עַד הֵכָא לֹא הוּא מְנַדַּע מַהוּ חֲשָׁךְ. קַם רַבִּי אֶלְעָזָר וְנָשַׁק יְדוּי דְאַבּוּי.

קַם רַבִּי אַבָּא וְשָׂאֵל, מָאִי חֲשָׁךְ. אֶסְתַּתְרוּ חַבְרִיָּא וְלֹא מָטוּ מָאִי דְשָׂאֵלוּ, עֲבָדוּ עוּבְדָא, וּמָטָא קָלָא מִן קַדָּם רַבּוֹן עֲלָמָא, בְּהָאִי קָרָא, (איוב י) אַרְצָא עֵיפְתָהּ וְגו' צְלָמוֹת וְלֹא סְדָרִים, וְתוֹפַע כְּמוֹ אוּפֵל, גִּיהֲנָם מְקַמֵּי דְאֶתְבְּרִי עֲלָמָא, הוּא גְנִיז לְרִשְׁיַעֲיָא, וְוִי לְהוֹן לְחִיבִיָּא, דִּיהוֹן כַּד יַעֲבִיד אֶלְהָא יַת אֱלִין, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה חֲשָׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ וְעֶרְפֵּל לְאוּפִים וְעֲלִיָּד יִזְרַח יְיָ וְכַבֹּדוֹ עֲלִיָּד יִרְאָה. זַכָּאָה חוּלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְקוּדְשָׁא בְרִיָּד הוּא לֹא בְרָא לְהוֹן דָּא, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לֹא אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁיִי אֶלְהִיו :

וַיִּגַד לַיַּעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאֲכָא הוּא, דְּהוּהוּ עֲתִיד לְמִימַר טַב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כַּד יִתְיַבּוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל עֲקֻתְהוֹן, כַּד יִיְתִי קֶצֶא דְמִשְׁיַחָא, בְּכָל עֲקֻתָא דְתִיתִי עֲלֵיהוֹן, יִימְרוּן לְמַכְלֵתָא בְּרִיךְ אֲתִי לְוַתְךָ, וַיִּתְפָּרְקוּן טְבָאֵי. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקִרְיָאוּ בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן כְּמִלְּאֲכֵיָא, (אִיּוֹב לח) וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הוּיִיָּה מְאִי.

תַּא חֲזִי, מַנִּין שְׁקֵרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַיַּעֲקֹב אִיִּל, אֶתְּ בַּעֲלָאָה, וְאַנָּא אֱהָא בְּתַתְּאָה, (נִיָּא אֶת תְּהָא בְּתַתְּאָה, וְאַנָּא אֱהָא אֱלֹהָא בַּעֲלָאָה), מְאִי קָא מִיִּרִי. (בְּרַאשִׁית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אֶבְרָהָן אִינּוּן רְתִיכָאן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תַּנָּא, (מִיכָה ז) תַּתְּן אֶמֶת לַיַּעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, הָא תַּרְיֹן סְפִירָן, בְּתַרְיֹן רְתִיכֹן, רַבְרָבֹן עֲלָאִין.

תְּלִיתָאָה יַצְחָק, מְאִי (בְּרַאשִׁית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק. וּבְגִין פַּחַד יַצְחָק דְּהוּהוּ סְפִירָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּהוּא כְּרִסִּי יְקָרָא רְתִיכָא עֲלָאָה, וְסְפִירָה דְּיַצְחָק הִיא מֵעֲלָאָה, מְפָרְשָׁא יַתִּיר מְכַל סְפִירָן דְּאַבְרָהָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק.

רַבִּי אַבְרָם פְּתַח וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית לא) אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּן אֱלֹהֵי אָבִינָם, וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יַצְחָק, מֵהָאֵי קָרָא אֶתְּ יָכִיל לְמַנְדַּע דָּא.

וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב עַל הַמָּטָה, וְרָזָא דְקָרָא, (דְּנִיָּאל יב) בַּעַת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הָעוֹמֵד עַל בְּנֵי עַמּוּד וְהִיָּתָה עַת צָרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, דָּא גְבוּרַת יְדָא דְּמִיכָאֵל רַבְרָבָא. וַיִּשָּׁב עַל הַמָּטָה, כְּמָה לִיָּה הוּהוּ מְקַדְּמַת דְּנָא סְגִיד. לְמָאן הוּהוּ סְגִיד, סְגִיד לְעַרְסָא, הוּהוּ עַרְסָא פְּתִיחָא מִנִּיהוּ. לְמַהוּלְתָא הוּהוּ סְגִיד, דְּהָא הוּת חַבִּיבָא מִינִיהוּ. (מְלָאכִי ב) כִּי חָלַל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהַב וּבַעַל בַּת אֵל נָכָר, כַּד אֶסְתַּלַּק זִיוִיָּה מִנִּיהוּ עַל חוּבִיָּהוֹן, לָא הוּהוּ לִיָּה לְמִיָּקָם קַמִּיָּה, וְאַתְרַכַּת מְטְרוֹנִיתָא מִן מְלָכָא, בְּדִיל דְּלָא יִכְלָא לְשַׁבְּקָא לָהּ לְבַרְהָא בִּין עַמִּין לְמַקְטִלְהוֹן, וְהוּהוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא הוּא, בְּהָא דִּיהוֹן עַמִּין נוֹכְרָאִין מִן עַמִּיָּה. צְבִי לְמִימַר, עָאֵל שְׁכִינְתָא בֵּינִיהוֹן בְּגֻלוּתָא, וְעַדְנָא דְּלָא הוּהוּ בְּאַרְעָא, וְהִיא בְּאַרְעָא עַמְמִין, בְּזִיוָא דְּיִשְׂרָאֵל, אֶסְתַּמְרוּ עַמְמִיָּא דִּי בְּסַחְרָנִיָּהוֹן.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, תַּרְיֹן רַבְרָבִין הוּוּ תַּחֲוֹת כְּרִסִּי יְקָרָא קְדִישָׁא, וְהָא בְּשַׁמִּיָּה חַד מְאִנִּי בְּעַרְסָא, דְּהוּהוּ שְׁדִי אַגְוִיָּה דְּהִיכְלָא. וְהָא אֲנִן בְּגֻלוּתָא, לָא אֶשְׁתַּאֲרַר בֵּינָנָא אֶלָּא דָּא דְּבִינִי דְּזִינִיָּה, וְהוּא חֲתוּךְ מִן שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שמותכג) הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ וְגו', לֹא לְמַלְאָה הָכִי, אֶלְא בְעֵלְמָא דְאַתִּי, כַּד פְּרִישְׁנָא בְּסִטְרִין וְהוּא צוּרִין בְּאַרְחָא, אֲנָא שְׂרִינָא שְׂכִינְתָא בִּינִיכּוֹן לְמֵאֲרִיהוֹן בְּגִלוּתָא וְהִיא נְטֹרֶת יִתְכוּן, עַד (נדף ריד ע"א) דְתִיתִי יִתְכוּן לְאַרְעִכוֹן, כְּמָה דְהוּא יִתְכוּן מִקְדָּמַת דְנָא. אֲשֶׁר הִכְיֹנֹתִי, מוֹתְבוֹן מִקְדָּמַת דְנָא.

דָּא שְׂכִינְתָא מִן מִטְטְרוֹיִן. וְאַתְרַכְתּוּ מִטְרוֹנִיתָא מִן מִלְכָּא, עַד דְתִיתּוּב לְאַתְרָהּ, וְרָזָא (דברים ג) כִּי רַק עוֹג מִלֶּךְ הִבְשָׁן נִשְׁאַר מִיֵּתֵר הִרְפָּאִים הִנֵּה עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרֹזֶל הֲלֹא הוּא בְּרַבְתּוֹ בְּנֵי עֲמוֹן, כַּד פְּרִישְׁנָא בְּאַתְרֵיהּ. וְאַרְחָא, דְאַתְמַתֵּל לְגִלוּתָא, נְטֹר יִתְהוֹן בְּגִלוּתָא, עַל עֲקָתָא דְתִיתִי עֲלִיכּוֹן, עַד דְיִיתִי וַיִּיעוֹל יִתְכוּן לְאַרְעָא, דְקִיִּים לְאַבְהֵתְכוֹן דְאַתְנִטְרֶת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר (רות ג) לִינִי הִלְיָלָה וְהִיא בְּבִקְרָא אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶץ כִּי טוֹב, טוֹב וְאֹרֶץ שְׁוִין, דְהוּא מְבוּעוּי דְנַחְלִין, דְנַפְק מִנְהוֹן יִמָּא וְנַחְלָא דְבְעֵלְמָא.

תָּנָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְמַנָּא חָדָא סְלִיקְנָא וְנַחֲתִנָּא לְאַנְהָרָא בְּמַבוּעֵי דְנַחְלִין, וְסְלִיק בְּתַרְאֵי רַבִּי אַבָּא. אָמַר לִי, בְּמַאי עֲסַקִיתוּ. אָמַרְתִּי לֵיהּ, בְּהַאי קָרָא (קהלת א) דְכָל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מֵלֵא. מְזִיּוּיָה אֲתַבְרִיאוּ כָל רַבְרַבִּיָּא דְמִן עֲלְמָא, וּמִן זִיּוּיָה אֲתַנְבִיעוּ כָּל נַחְלֵיָא, נַחְלֵיָא הוּוּ אֵינְוֹן לְהַאי קָרָא, דְמַאיִכִּי בְּהַאי גִלוּתָא, דְהַאי חֲשׂוּכָא כְּמוּפְלָא, חֲבֵתָא דְאַמָּא עֲבִיד לְהוּ, וְאִי לָאו, נַחְלָא עֲבִיד בְּרִתֵיהּ. רַבְרַבָּא תְּנִינְתָא הוּא, הוּא תַּחוּת קַדִּישָׁא, דְגַנִּי אֲגַנִּים דְהִיכְלָא. דְהַאי רַבְרַבָּא דִּישְׂרָאֵל דְאַתְמַנִּי עֲלִיהוֹן, בְּכָל עֵידוֹן דְהוּת מִטְרוֹנִיתָא עִם מִלְכָּא, הוּוּ נְפִיק וְעָל קַדְמֵיהוֹן מִטְטְרוֹיִן. וְהוּא קָבִיל פּוֹלְחֵנְהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּנוּרָא. כַּד אֲתַבְטִיל נוּרָא וְאַתְגְּלִיאוּ, אֲסַתְלַק זִיּוּה, וְאַסְתְּלַקָּא מִטְרוֹנִיתָא מִן מִלְכָּא. הָא לֹא הוּוּ שְׁלִים עַד דְיִיתִי גִיסָא אַחְרָא, דְלֹא הוּוּ בְּגִלוּתָא מְנִיתָא.

וּשְׁמָהוֹן דְאַתְקִרִיאת זַד, הִיא מְבוּעָא לְכָלָא, וְתַשְׁכַּח זַד הוּוִי"ה, (ישעיה נט) הוּוּ לֹא קַצְרֶת זַד הוּוִי"ה, דְלֹא אַדְכֶּר יְדָא אֶלְא בְּשִׁמָּא דְחַד.

אַתָּא רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשָׂאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, וּבְכַה וְאָמַר לֵיהּ, גְּלִי לִי הִיא רָזָא אַבָּא מְאֲרִי. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי קָרָא אֲתַגְּלִי לְךָ, (שמות יז) כִּי זַד עַל כֶּסֶף יָהּ מִלְחָמָה לִי, כֶּסֶף בְּגִין הוּוִי"ה, שְׁלִיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. צְבִי לְמִימֵר, יְהִי רַעוּא דִּיהָ לְעֵלְמָא בְּאַתְרֵי גְבוּרֶת, זַד יִי רַבְתָּא קָרְבָּא דְהוּת בְּמַצְרִים, וְאִי לָאו הוּוּ בְּדִינִי.

וַיִּיתִי מְשִׁיחָא, יִיתִי בְּחַדְתּוֹ בִּידָא רַבְתָּא, וַיִּגַּח קָרְבָּא בְּעַמְלֵק. (שמות יג) בְּחוּזְקָא זַד הוּצִיאָךְ הִי מִמַּצְרַיִם, וְכַד יִיתִי שְׁמָא דְזַד בְּתוּקְפָא יְדָא לְחוּדֵיהּ, הוּא בְּעֵידָנָא, דְיִגִּיחַ קָרְבָּא בְּעַמְלֵק, לִיתִי מְשִׁיחָא. רַבִּי אֶלְעָזָר מְסִייע, (זכריה יד) וַיִּצָּא יִי וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הַלְחָמוֹ בְּיוֹם קָרְב. כִּיִּס בְּגִין יְדוּ"ד.

תא חזי, כּמה היא ידא רבּתא דלא מָטא להאי ידא עלאָה, לאַבְהוּ רבּרבא לא אַגנּים. ובדא ידא נפּקוּ ממצרִים, בגין דמְשׁוּיָין שׁוין, מני ד' לד', שׁוין דא דרע, שְמא דידא רבּתא, דיפּוק מוּ אינון שׁוין באַתּוּתהוּן דמנּיניהוּן כּמנּיניהוּן, דקבּלא תּרין יד, תּרין.

כּיצד לא אַתּמנּעוּ דא מוּ דא, וּלא שׁוין. אַתּפּרשׁ תּרין אלּין ברִיד: הוא דבאַתּוּתהוּן סייעאן יד בעלּה ה', תּרין לאַב מנּיניהוּן מתּפּרשׁ. מאַלּין אַתּבריאּו שְמא ואַרעא ודעמיה. ואינון ספּירא קדמאָה, דהיא כּתרא עלאָה. תנּינא, (משלי טו) כּל מְקוּם עיני ה' צופוּת רעים וטוֹבִים. תּליתאָה, הם מסייעתוּן לשְמא חד ו' דעבד כּמה אַתּוּן באַרעא דמצרִים.

דף ריד ע"ב

(דף ריד ע"ב) ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוי בארץ כנען. רבי אבא אמר, לוי דא ירושלם עלאָה, דאשראָה שכינתא בינהא. אמר יעקב עלאָה לתתא, הב לי ברכתא דהוא בעי, לאנפיש יתכוון אנא, ולמיתן ית ארעא לבניכוּן. לוי זו ירושלם עלאָה, קודשא ברִיד הוא, הב רבּרבא דהוּוּן ברכה דא על ידיה, באַרעא רבּינא, אַבל ברא, לאַרעא אַחרא, לא יֵהא ברכתא.

רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי כז) מברך רעהו בקול גדול בפקר השפם קללה תחשב לו, קודשא ברִיד הוא קרא לישראל אחים ורעים. מאי ברכתא יֵהב לון, דיהוּוּן האי עמא דכּינא תחות ידיה, ולמְהוּי עליהוּן נטיר.

זכאָה חולקהוּן דהאי עמא דכּינא, דהוא עליהוּן, דאקרי בניס חביבים יתיר מעלּאָה, כּתיב, (דברים ד) בניס אַתּם לה', כּלא בדיל דא. מאי הוא, בדיל דאשְתּלים שְמא בחותמא דלהוּן, דאינון גזירין.

תא חזי, באַנפוי דאינשא שְמא דקודשא ברִיד הוא, וחסרא יו"ד מניה, וּלא אשְתּלים. אַתּא אבּרהם וחבב לקודשא ברִיד הוא, ואמר ליה בּד אשְתּלים שְמא, ואַתּגזר, ואשְתּלים שְמא ביו"ד דמילה. באַנפוי דאינשא שיי"ן דשד"י, וד', חסר יו"ד, אשְתּלים ביו"ד דמילה, וכדין אקרוּן בניס לה', בגין קדישין.

וכד מסאבין ליה להאי אַתּ קיימא קדישא, ועאיל ליה לרשו אַחרא, סליק מניה האי קדושא דחותמא, והוא כּמה דחריב עלמא, וסאיב חותמא, דאשְתּלים ביה שְמא דקודשא ברִיד הוא, והא הוא חריב עלמא.

רבי אבא הוּוּ אַזיל מקפוטקיא, והוּוּ עמיה רבי יוסי. עד דהוּוּ אַזלי, חמוּוּ חד בר נש דהוּוּ אַתי, ורשימא חד באַנפוי, אַבל ווי לון לחייבא, דימותוּן בלא תשובה, דלא יעדי מניה רשימא, לא בעלמא דין, וּלא בעלמא דאַתי:

וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּנִי מִפְּרֶדֶךָ וְהִרְבִּיתִיךָ. רַבִּי אַבְיָא פָּתַח וְאָמַר, הַאי קָרָא (ישעיה כט) לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ. וְכִי אֵינִישׁ דְּאָמַר טַב לְבַר נֶשׁ פְּנוּתִיהָ. אִי לֹא יִשְׁלִים מַה דְּאָמַר, אַפּוּהִי מִתְבַּיִישׁוֹן, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה מִן עֲלָאֵי לְבַר נֶשׁ, דְּאִי לֹא מֵיִיתִי כָּל טַב דְּאָמַר עַל בְּנוּהִי, אַנְפּוּהִי מִתְבַּיִישׁוֹן.

אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיה, אָנָּא יִשְׂרָאֵל עֲלָאָה, דְּאָנָּא מִפְּשִׁינְךָ וְאַסְגִּינְךָ. הַאי בְּרַכְתָּא דִּזְהִיב לִי, וְאַתָּן יַת אַרְעָא הִדָּא לְבְּרִיכוּן, לֹא הָוָה בְּאַרְעָא, לֹא הָוָה עִמָּהוּן. כַּד יֵיתִי קִיצָא דְּמִשְׁיחָא וְיִשְׁתַּלִּים, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב, כַּעַן (לא) אַנְפּוּי דִּיעֲקֹב דִּלְעִילָא, לֹא מִתְבַּיִישׁוֹן מִדְּאָמַר לְהוֹן אַתָּן, אָרִי עַד כַּעַן לֹא הָוּוּ בִּידֵיהָ, וְהָוּוּ אַנְפּוּהִי מִתְבַּיִישׁוֹן, כַּעַן דִּילֵיהָ מִסְתַּיִיעַ מִן קָדָם מְאָרִי שְׂמַיָּא וְאַרְעָא.

כַּמָּה דְּאָמְרִינָן, אַגְחָנָא דְּעַמְלַק, כַּד יִשְׁתַּלִּים קִיצָא, לֹא יְהֵא אֱלָא בְּתַקוּף יְדָא, כַּמָּה דְּהוּיַת בְּיוֹם קָרְבַּ, וְיִצָּא ה' וְנִלְחַם בְּגוֹיִם הָהֵם, דִּידֵיהָ וְלֹא אַחְרָא:

וְעֲתָה שְׁנֵי בְּנֵיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, דְּאֲתַרִּיהוּן בְּגִלוּתָא, בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֲתַיִלִידוּ בִּינֵי עַמְמַיָּא. תִּנָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִשְׂרָאֵל כַּד יְהוֹן בְּאַרְעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, דֶּר בְּאַרְעָא, כַּד יֵיתִי מִשְׁיחָא, יְהוֹן עִם אַחוּהוֹן דִּילוּן בְּתַרִּיהוּן. דְּלֹא אֲתַקְרִי גְלוּת, אֱלָא לְמַאן דְּאִיהוּ דֶּר בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאָה, אֵינּוּן אֲתַקְרִינָן גְּלִינָן. (ויקרא כו)

וְזַכְרֵתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְאִיּוֹ יִתִּירָה, תִּיתִי וְאִיּוֹ דְּאֲסַתְלַקְתָּ כַּד אֲתַחְרִיב בֵּיתָא, וְתֵהָא סִינְעָא לְיַעֲקֹב, כַּד יְהֵא דָּא, וְיְהֵא לְבָרָא קְדִישָׁא אַרְעָא אַחְסִינַת עַלְס, וְיְהוֹן בְּנוּהִי בְּאַרְעָהוּן, דְּדָארוּ מִקְדָּמַת דְּנָא בְּאַרְעָהוּן, וְזַכָּאָה חוּלְקָהוּן.

דף רטו ע"א

כַּעַן בְּרִיא, דְּהָוָה עֲרַעוּן לְהוֹן, תְּהוֹן אֶזְלוּן רַבְרַבִּין דְּאֲתַגְלִיאוּ מִן לְבַר לְאַרְעָא וְאֲתַנְשִׂאוּ, וְאַנְפִּישׁוּ. וְיֵימָא יַעֲקֹב עֲלָאָה לְתַתָּא, בְּרִי דִילְךָ דְּאֵינּוּן לְבַר לְאַרְעָא דְּאֲתַיִלִידוּ בְּגִלוּתָא, בְּכָל אַרְעָא וְאַרְעָא, עַד דְּאָנָּא אֵיעוּל לְמַצְרָאֵי, וְאַעֲבִיד לְהוֹן דִּינָא (דף רטו ע"א) עַל חוּבִיָּהוּן, לָאוּ אָנָּא מִסְקִית בְּרִיךְ, דְּאֲתַבְּרִיאוּ בְּגִלוּתָא, לְבַר לְאַרְעָא בְּאַרְעָא רְחִיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאֵינּוּן סְגִיאִין, וְאֲתַנְשִׂאוּ, דִּילִי אֵינּוּן. כַּד חֲזִיתִי דָּא גְלוּתָא דְּלְהוֹן, וְאַסִּיתִי לְכִיבִיָּהוּן, וְשְׂמַעִית קְלִיָּהוּן. רְאוּבֵן, (בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת עַנְיִי. שְׂמַעוֹן, כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנוּאָה אָנְכִי, וְחָשִׁיב בְּלִבְךָ, כְּאִילוּ יְהוּיִין קְדָמִי אֵינּוּן, וּמְדַנְתוּב מִמַּצְרָאֵי, מִלְּמַעְבַּד דִּינָא, נְסִיק יִתְהוֹן מְאַרְע גְלוּתָא.

רַבִּי אַבְיָא אָמַר, מְהֵכָא (ישעיה ס) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אַחִיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לְה'. צְבִי לְמִימַר, כַּד יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא בְּמַצְרָאֵי, בְּעַדְנָא הֵהִיא

ייתנו כָּל עַמְמֵי מִנְחָה, כִּד שְׁמָעוּ שְׁמוּעָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הֵינּוּ (ישעיה
ג) וְנָהְרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

תָּנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֲתִיד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֵיעֵבֵד לְכָל זָכָא וְזָכָא, חוּפָּה בִירוּשָׁלַם, (ירמיה טז) קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׁמָחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כְּלָה, כִּד תִּיתּוּב מְטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, וְעֵבִיד לָהּ אַרוּסִין, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ג) צְאִינָה וִרְאִינָה וְגוֹ' בְיוֹם חֲתוּנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמִיחַת לְבוֹ. בְיוֹם חֲתוּנָתוֹ זֶה מִתָּן תּוֹרָה, וּבְיוֹם שְׂמִיחַת לְבוֹ זֶה בְּנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיַבְנָה בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ:

וּמוֹלְדֵתָּךְ אֲשֶׁר הוֹלְדֵת אַחֲרֵיהֶם לָךְ יְהִיו, דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאַבְהוֹן דְּאִינוּן רְתִיכִין, תְּהֵא שְׂמַהֲתַהוּן בְּרָזָא דְאַתִּיילִידוֹ לְבַתֵּר דְנָן, עַל שְׂמָא דְאַחִיהוּן יְהוּן מְקַרְיָבִין בְּאַחְסָנָא דְלַהוּן.

תָּנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּמוֹלְדֵתָּךְ, דָּא יְרוּשָׁלַם דְלְתַתָּא, (ויקרא יח) מוֹלְדֵת בֵּית בְּפָרְשַׁת עֲרִיּוֹת, יְרוּשָׁלַם לְתַתָּא, גּוֹבְרִין דְאַתִּיילִידוֹ דָּא יְרוּשָׁלַם, בְּתֵר דְנָא, דִּיתוּבוּן עַלְמָא לְמֵאֲרִי שְׂמֵיָא בִירוּשָׁלַם, כִּד גִּיּוּרִין לָא אֲתַקְרוּן אֶלָּא עַל שְׂמָהוֹן, דְּהוּא בֵּר יִשְׂרָאֵל, וְלָא יִתְקָרוּן כִּד אֲבַהֲתַהוּן, גִּיּוּרָא מְקַפּוּטְקִיָּא, אֶלָּא בְּהָא יִשְׂרָאֵל. לָךְ יְהִיו, צְבִי לְמֵימַר, עַל שְׂמִיחַתוֹ דְיִשְׂרָאֵל יִתְקָרוּן, עַל שְׂמֵי אַחִיהוּן יִקְרָאוּ בְּנַחְלָתָם, וְכִד תְּבוּ לָא יִתְחַסְנוּן אֵלָיו עִם יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא, וְיִסַּב כָּל שְׁבֻטָא וְשְׁבֻטָא, דִּידִיָּה וְגוֹבְרִין מְנַהוּן, כָּל חֲדָא לְפּוּם מְנַיִינִיָּה. וְאַנִּי בְבֵאֵי מִפְּדוֹן מִתָּה עָלֵי רַחֵל בְּדֶרֶךְ וְגוֹ', רַבִּי אַבְא פְּתַח, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נְשָׁמַע וְגוֹ', מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, כֹּה אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעוּלְתֵּךְ וְגוֹ' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם, לָא אָמַר וְיָשׁוּבוּ, אֶלָּא וְשָׁבוּ, כְּבָר שָׁבוּ.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעֲתָא דִּיהָא דִּינָא עַל טוֹרָא, תַּתְעַטֵּר מְטְרוֹנִיתָא עַל טוֹרָא, וְהִיא סְבַרַת דְּבִנְיָהוּן אֲבָדִין בְּדִינָא, וְרָזָא (ישעיה נד) רְנִי עֲקָרָה לָא יִלְדָה פְּצָחִי רָנָה וְצִהְלִי וְגוֹ'. תָּנָא, סְגִיִין יְהוּן בְּנֵי בְּרַסְיָא מִן דִּידָה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, כִּי רַבִּים בְּנֵי שׁוּמְמָה מְבַנִּי בְּעוֹלָה, תִּיתּוּב מְטְרוֹנִיתָא לְבַעֲלָהּ, (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.

מִן קְדַמַת דְנָא, תִּימָא מְטְרוֹנִיתָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּנִיָּא דִילִי אָן. יִימָא לָהּ, בְּדִינָא. הִיא תִסְבֵּר דְאַבְדִין בְּדִינָא, וּבְכָה עַל דִּינָא לְבִנְיָא דִידָה, כִּי אָרִי סְגִי אִית לָךְ לְמִיִסַב מְנִי בְּדִלְהוּן, דְּהוֹת עֲמַהוּן, וְהָא תְבוּ מֵאַרְעָא דְשַׁנְאָה.

וְכִי לָא הָוָה יָדַע יוֹסֵף דִּמְתָה אֲמִיָּה, תִּמְן הָוָה עָמָה כִּד מִתָּה. אֶלָּא יֵאמַר יִשְׂרָאֵל עֲלָאָה, כִּד נִיתִי מִפְּרַקְנִיָּהוּן דְיִשְׂרָאֵל, תַּתְעַר מְטְרוֹנִיתָא, וְתַתְעַר כְּנִסַת יִשְׂרָאֵל, וְתַגַּח קְרָבָא עִם עַמְמִין, וְיִמּוּתוּן מְנַהוּן, וְיִתְקָרְבוּן בְּזַעִיר לְמִיתִי אַרְעָא. יִימַר לָהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כִּד הִיא בְּכָה. לָא תִדְחִלִי, אֲגָרָא לְהוּן בְּנִיָּא דְמִיתָן עַל שְׂמִי, אַחֲרָנִין הָא תְבוּ, אִינוּן יְתוּבוּן לְחַיִּי מִיִּתִיָּא.

מִתָּה עָלֵי רַחֵל, מִתָּה עַל יִיחוד שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אֲתָמֵר
בְּעוּד כְּבֵרַת אֲרָץ לְבָא, דְּמִיתוּ עַל יִיחוד שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָר
לְאַרְעָא, בְּאַרְעָא דָּא, לֹא יָמוּת חַד מִנְהוֹן.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאַגְחָא קֶרְבָּא בְּאַרְחָא דְאַפְרַת,
וַיִּמּוּתוּן עִמָּא סְגִיָּא מִנְהוֹן, וּבִתְרַן כֹּן לְחַיֵּי מִיִּתְיָא יְקוּמוּן. וַיִּתִּיר שְׁלֹטְנָא
יְהֵא לְכוּן דְּמִיתִין בְּאַרְחָא הַדִּין, מִכָּל דִּיהָא קְדָמִיהוֹן בִּירוּשָׁלַם.

דף רטו ע"ב

וְלָמָּה אֲתִקְרִי שְׁמָא דְאַתְרָא קְדִישָׁא, (דף רטו ע"ב) דְאַתְרָא הַדִּין לְחָס. בְּדִיל
דְּהוּא מִן שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיהַ, דִּימוּתוֹן תַּפְּוֹן עַל שְׁמִיהַ, י"ד,
דִּימוּתוֹן תַּפְּוֹן עַל שְׁמִיהַ י"ה, לְחָס בְּגִלוּתָא, בְּדִיל דְּהוּא מִן שְׁמִיהַ דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא :

וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֶף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּהָ. רַבִּי אַבָּא פְּתַח, (ישעיה מט) וְאַמְרַת
בְּלִבְבֶּךָ מִי יֵלֵד לִי אֶת אֵלֶּהָ, מֵאִי קָא מֵיִרִי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, חֲזִי דִּיִּיתוֹן
בְּנוֹהֵי דִּישְׂרָאֵל קְדָמִיהַ, כַּד יִיתוֹן (ישעיה יא) מֵעִילָם וּמִשְׁנַעַר וּמִחֻמַּת וּמֵאֵי
הַיָּם וְאַכְנָשׁוּ כְּלָהוּ וַיְהוֹן סְגִיָּאִין. תִּימָא שְׁכִינְתָּא מֵאֵן אֵינוֹן כְּלָהוֹן, וְלֹא
בְּהוֹן פְּסוּל מִבְּנֵי נוֹכְרָאָה. יִימְרוּן לִיהַ, אֲנַחְנָא כְּלָנָא מִבְּרַךְ, וְלִית בְּנָא
נוֹכְרָאָה בְּהַדָּן, דִּיִּתְפָּרְשׁוּן דָּא מִן דָּא וְכֵרַת לְהוֹן כְּחַדָּא, וַיִּתְגַּיְרוּן, יְתוּבוּן
גִּיּוּרִין עִם יִשְׂרָאֵל, וַיְהוֹן כְּחַדָּא.

תְּנָא, קְשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּעוֹר הַחִי, לְאַרְעָהוֹן. כְּתִיב (ישעיה יא) כִּי
יִרְחַם ה' אֶת יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלַם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית
יַעֲקֹב, כַּד יְתוּבוּן לְאַרְעָהוֹן בְּרִיא, וַיְהוּיִין רַחִימוּ בְּהוֹן, (זכריה יד) יִהְיֶה ה'
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, יְתַלְוּוּן גִּיּוּרִין עִם יִשְׂרָאֵל וַיְהוּיִין לְהוֹן כְּעוּמְקָא
בְּבִשְׂרֵיהוֹן.

וְכָל כַּד לָמָּה. תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל תַּחֲוּמִין דְאַרְעָא, דְכָל חַד יְהֵא
רַעְוָא לְמִידַר בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, וְתַסְתַּעַר דִּיּוּרִין. כְּתִיב, (ישעיה נד) וַיִּתְדוּתִינָךְ
חֲזָקִי, צְבִי לְמִימַר, סִיכָא דְהוּיִין עִמָּךְ מַעֲקָרָא, אֲתִקְיִן יְתַהוֹן, וְסִייע
יְתַהוֹן יְתִיר מִשְׁאַר עִמָּמִין. כְּבִיכּוֹל דְאַתְ סְכִי לְאַתְתַּקְפָּא יְתַהוֹן בְּכָל
עִמָּמִיא אַחְרָא, וַיְהוֹן סְגִיָּאִין :

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן תְּאֵנִי
מִהֲכָא, (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יֹאמֶר
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כַּד יִשְׂרָאֵל עֲלִיהוֹן לְעִילָא, בְּנֵי אֵינוֹן, דְּיַהֲב לִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אוֹרִייתָא, כְּפִה יְתַהוֹן וְנִימוּסֵיהוֹן קְשִׁיטִין, בְּנִימוּסֵי אוֹרִייתָא
(דאֲתִיבֵיבַת לְהוֹן. תָּא חֲזִי, כַּד יְהוֹן יִשְׂרָאֵל תַּחוּת גַּדְפֵי שְׁכִינְתָּא, אוֹרִייתָא) דְלְהוֹן אֲתִקְרִיאַת
זָה, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שמות טו) זֶה אֵלֵי וְאַנְוָהוּ, וּבְכָל עֵדוֹן דְלֹא הָוָה דְּוֹד

ממלל תחות גדפי שכינתא דא מלתא, אלא אתנבי מה דליהוי, אתקרינא זאת.

רב נחמן אמר מהכא, (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגוי בזאת אני בוטח, זאת דא אורייתא תהא לייתי משיחא, ובגין דא, (שיר השירים ב) וקול התור נשמע בארצנו. על מה אתמתלת אורייתא, לגוזלא. מה גוזלא קליה ערב, אף פתגמי אורייתא קליה ערב, ודא קלא יהא לייתי משיחא, ליומא דדינא.

תנא, הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. הנצנים, דא אבהתן דמרפבה, דמן עלמא יקומו ויתחזו. עת הזמיר הגיע, תושבחתא דישבחון ליואי, כד יתובון לפולחניהון כדבקדמיתא. וקול התור, אשר נתן לי אלהים בזה, פתגמי דאורייתא, דאינון ערבין כקלא דתורא, דא ז"ה זא"ת תור שוין.

מאי קא מייירי. ורזא דמלתא, בעדנא דלא תהוין תחות גדפי שכינתא, אי דלזאת נחית, והוא מתחות לכלא, וסליקת ה', דזה אלי ואנוהו, מדחרב ביתא, דה"א, לא יכלא לדור ולמהוי בין עממין עובדי כוכבים ומזלות, דה"א קדישא חתוכא מן שמא. ה"א אלף, ה"א עדיפת בקדושה, אי עדיפת לאתוון. כד יתובון ישראל לארעהון, ה"א קדישא דהוא חתוכא מן שמא דקודשא בריך הוא, תיתוב בזה ויפיק (מיומא דדינא, והא תקבל) מנינא.

דף רטז ע"א

רבי אבא פתח ואמר, (ישעיה מ) מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכון, זה תור, שוין כבכול, זי לרי, רי לת', וי לה', זרתא דקודשא בריך הוא, בשית מאה ושבעין שנין, מהכא מן שמיא, ועד ארעא, כיצד (ז"ה) תו"ר, זרת ו"ה ה"ו תר"ז, אתקדמת ה' לו'. ואתקדמת וי לת', תי לרי, רי לז', (שמות כח) רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו כפול. ויאמר קחם נא אלי ואברכם, יאמר מדתו בפתגמי אורייתא מתעסקין, (והוה) והוא דא מכילתא בין חכימיהו, אברכיננו, ורזא (בראשית לב) ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב. ויאמר (דף רטז ע"א) למה זה תשאל לשמי, ויאמר יעקב, מנינא דא, למנינא קדמיתא דקמיה, כדפרישנא באתריה.

ורזא אחרא, וישאל יעקב וגוי ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אותו שם, הא לא עתיד, אלא בזכותא דזה, לברכהון. ורזא סגיאה תנינא, באתרה דהאי קרא, אבל לא אתינא לקמן דלא לאשמועין האי קרא דאמרנא, מקמיה דאמינא לך דאתקריאת אורייתא זה. כתיב, (שופטים ה) זה סיני מפני ה' אלהי ישראל, כד אתייהיבת אורייתא על ידא דמשה, (שמות לב) כי זה משה האיש (שמות טו) זה אלי ואנוהו, אורייתא הוה נחתת מן קמי אלהא דישראל. ועיני ישראל כבדו מזקן וגוי, ובגין דא, לא את

משפח דכוותיה, וכד יהון בגלותא כל זמנא חרובא הדין, סיבו. לא יכלין למחזי אפי שכינתא, עד דתיתי רוחא אחרא בהון.

מקדמת דנא אסתאיבו בארע עממיא, ולא הוו בנימוסי אורייתא. כמה דיהון כהיל למיהד, ותבו עדנא סגי ביני נכראין, דרא בטר דרא, ואוליפו מן ארחיהון, כד יתובון אפי שכינתא לארעהון, בקדמיתא לא יכלין למחמי אפי שכינתא, עד דיהיב קודשא בריהו הוא רוחא דיליה להון.

רבי חייא פתח, (יחזקאל לו) ואת רוחי אתן בקרבכם, לבתר ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם, מן בטר דיהיב רוחין בכון וקדושה, בנימוסי תהכון ותתהכון.

לא יוכל לראות, רבי אבא פתח ואמר, (משלי טו) באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש, כד יסברון אפי שכינתא דקודשא בריהו הוא, ויתעסקון באינון רתיכין דמנהון חינון דעלמא.

תא חזי, לא תשפח בהני קראי כלהון לישנא, אלא לאיניש, (תהלים עא) גם לשוני כל היום תהגה צדקתך. ולא את משפח בהני קראי בקודשא בריהו הוא, ובגין כד יתובון לארעהון, ויהיב קודשא בריהו הוא רוח חכמתא בהון, לישנא דלהון תהוין תדיר בקודשא בריהו הוא. (עד כאן אינו מן הזהר):

ויחי יעקב וגו', רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו', זכאין אינון ישראל, נתיר מכל עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, דקודשא בריהו הוא קרא לון צדיקים. לאחסין לון ירותת עלמין בעלמא דאתי, לאתענגא בההוא עלמא, כמה דכתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על ה'. מאי טעמא. בגין דמתדבקין בגופא דמלכא, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

רבי יצחק פתח ואמר, ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, האי קרא רזא עלאה איהו בין מחצדי חקלא, דהא ברזא דאגדתא תני רבי שמעון. דאחסנת ירותא עלאה דההיא ארץ, לית מאן דירית לה, בר ההוא דאקרי צדיק. (ס"א דהאי ארץ, ולית מאן דירית לה, בר ההוא דאקרי צדיק, דהא צדיק ירית למטרוניתא ודאי) דהא מטרוניתא ביה אתדבקת לאתבסמא, וצדיק ירית למטרוניתא ודאי.

אוף הקא, בחביביתא דקודשא בריהו הוא לישראל, אמר, ועמד כלם צדיקים, ובגין כד לעולם יירשו ארץ, אתחזון לירית למטרוניתא. מאי טעמא אקרון צדיקים, ומאי טעמא ירתין למטרוניתא. בגין דאתגזרו. כמה דתנינו, כל מאן דאתגזר, ועייל בהאי (ס"א ברית קדישא ועייל בהאי) אחסנא, ונטיר להאי ברית, עאל ואתדבק בגופא דמלכא, ועאל בהאי צדיק. ובגין כד אקרון צדיקים, ועל דא לעולם יירשו ארץ. מאי ארץ, דא ארץ החיים.

אָהדר וְאָמַר, נֶצֶר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְפָּאֵר. נֶצֶר מִטְעֵי, עֲנָפָא מְאִינוּן
עֲנָפִין, דְּנִטְע קוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא כַּד בְּרָא עֲלֵמָא. דְּכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּטַּע ה'
אֱלֹהִים גֹּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם, וְהָאִי אַרְצָּה חַד מִנִּיּוּהוּ. בְּגִינֵי כֶּד, נֶצֶר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה
יָדַי לְהַתְפָּאֵר.

דף רטז ע"ב

דְּבַר אַחַר, וְעַמְדָּה כְּלָם צְדִיקִים, דָּא יַעֲקֹב וּבְנוֹי דְּנַחְתוּ לְמַצְרַיִם בֵּין עַם קִשִׁי
קָדְל, וְאַשְׁתַּכְּחוּ כְּלָהוּ זְכָאִין. וּבְגִין כֶּד כְּתִיב, לְעוֹלָם (דף רטז ע"ב) יִירָשׁוּ אַרְצָּה
דְּמַתְמָן סְלִיקוּ לִירִית אַרְעָא קִדִּישָׁא.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲמַאי פְּרָשְׁתָּא דָּא סְתִימָא. רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר,
בְּשַׁעֲתָא דְּמִית יַעֲקֹב, אֲסִתִּימוּ עֵינֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּכִדִּין
נַחְתוּ לְגִלוּתָא, וְאַשְׁתַּעְבִּידוּ בְּהוֹן.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַה כְּתִיב לְעִילָא, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן
וַיֵּאֲחֻזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד. וְכְתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב, דְּלָא אֲתַחְזִי לְאַפְרָשָׁא בֵּין
דָּא לְדָא. מַה אֵינוֹן קִיּוּמֵי בְּתַפְנוּקִין דְּמַלְכִין, וְקַבִּילוּ עֲנוּגָא וְכִסּוּפִין
לְגַרְמִיּוּהוּ. אוּף יַעֲקֹב נְמִי, קִיּוּם בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִין, בְּעֲנוּגָא וְכִסּוּפָא לְגַרְמִיּוּהוּ,
לָא אֲתַפְרֵשׁ דָּא מִן דָּא.

וְהָכָא אַקְרִי וַיְחִי. דְּהָא כָּל יוֹמוֹי לָא אַקְרִי וַיְחִי, בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי בְּצַעֲרָא
הוּו, בְּצַעֲרָא אֲשַׁתְּכַחוּ, עֲלִיָּה כְּתִיב, (איוב ג) לֹא שְׁלוֹתַי וְלֹא שְׁקֻטַּי וְלֹא נַחְתִּי
וַיְבֹא רְגֹז. בְּתַר דְּנַחְת לְמַצְרַיִם, אַקְרִי וַיְחִי. חֲמָא לְבְרִיָּה מַלְכָּא, חֲמָא לְכָל
בְּנוֹי זְכָאִין צְדִיקִין, וְכָלְהוּ בְּתַעֲנוּגֵי וְתַפְנוּקֵי עֲלֵמָא, וְהוּא יְתִיב בִּינֵיהוֹן
כְּחַמַר טַב דְּיְתִיב עַל דוֹרְדֵייהָ, כְּדִין אַקְרִי וַיְחִי יַעֲקֹב. וְלָא פְּרִישׁ בֵּין וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבוּ מְאֹד לְוַיְחִי יַעֲקֹב, וְהָכִי אֲתַחְזִי.

שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, מַאי טַעֲמָא שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. אֶלָּא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל
יוֹמוֹי דְּיַעֲקֹב בְּצַעֲרָא הוּו, בְּצַעֲרָא אַעֲבַר לוֹן בְּקִדְמִיתָא, בֵּינוֹן דְּחֲמָא לְיוֹסֵף,
וְהוּו קָאִים קַמִּיָּה, כַּד יַעֲקֹב מְסַתְּפַל בְּיוֹסֵף, הָוָה אֲשַׁתְּלִים בְּנַפְשֵׁיהָ, כְּאִילוּ
חֲמָא לְאַמִּיָּה דְּיוֹסֵף. דְּשַׁפִּירוּ דְּיוֹסֵף דְּמִי לְשַׁפִּירוּ דְּרַחֵל. וְהוּו דְּמִי בְּגַרְמִיָּה
כְּמָה דְּלָא אַעֲבַר עֲלִיָּה צַעֲרָא בְּיוֹמוֹי.

וְכַד יוֹסֵף אֲתַפְרֵשׁ מִנִּיָּה, כְּדִין אֲתַקְנִים, לֹא שְׁלוֹתַי וְלֹא שְׁקֻטַּי וְלֹא נַחְתִּי
וַיְבֹא רְגֹז. דְּדָא קִשִׁיא לִיָּה לְיַעֲקֹב מִכָּל מַה דְּעֲבַר, וּבְזִמְנָא דְּאֲתַפְרֵשׁ יוֹסֵף
מִנִּיָּה, מַה כְּתִיב, (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רוּעָה וְגוֹי. וְכָל
יוֹמִין דְּיַעֲקֹב, לָא הָוָה לִיָּה צַעֲרָא כְּהָאִי, וְהוּו בְּכִי כָּל יוֹמָא לְאִינוּן שְׁבַע
עֶשְׂרֵה שָׁנָה דְּיוֹסֵף.

מַאי קְאָתִיבוּ לִיָּה, (בראשית מו) וַיּוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיִדָּהּ, הָא לָּהּ שְׁבַע עֶשְׂרֵה
שָׁנָה אַחֲרֵינוּן, בְּעֲנוּגִין וְתַפְנוּקִין וְהִנְאוֹת וְכִסּוּפִין. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיְחִי

יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו'. תנא, כל אינון שנין, שכינתא יקרא דקודשא בריך הוא, עמיה אשתכחא, ובגין כך חיים אקרון.

תא חזי, כתיב ותחי רוח יעקב אביהם, אתחזי דהא בקדמיתא מית הנה ההוא רוחא דיליה, ולא הנה מתכונן לקבלא רוחא אחרא. דהא רוחא דלעילא, לא שריא בריקניא. אמר רבי יוסי, שכינתא לא שריא, אלא באתר שלים, ולא באתר חסר, ולא באתר פגים, ולא באתר עצוב, אלא באתר דאתכוון, באתר חדו. ובגין כך, כל אינון שנין דיוסף אתפרש מאבוי, ויעקב הנה עצוב, לא שריא ביה שכינתא.

תנא, אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא, כתיב, (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. לאפקא, דלית פולחנא דקודשא בריך הוא, אלא מגו חדוה. דאמר רבי אלעזר, לית שכינתא שריא מגו עצבות, דכתיב (מלכים ב 5) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן. מנגן מנגן תלת זימני אמאי. בגין לאתערא רוחא משלימותא דכלא, דהוא רוח שלימא.

אמר רבי אבא, תמן תנינן, מארבע סטרין כלא אשתכח, וכל שרשין דעלאין ותתאין בהו אחידן. ותנא דא עייל ודא נפיק דא סתים ודא פריש, אתאחד חד בחברתה, ואינון אבהו דכלא.

רבי שמעון אמר, (דברים 10) רק באבותיך חשק ה', כתיב באבותיך, ממש תלתא, ומשמע דכתיב רק, רק ממש, ומאלין מתפרשו ומתאחדו כל שאר אחרנין, וסלקין שמה לאתעטרא.

דף ריז ע"א

תנא, אמר רבי יוסי, מן יומא דאסתליק רבי שמעון מן מערתא, מלין (אלין) לא אתכסין מן חבריא, ורזין עלאין הוו מסתכלן ואתגליון מבינייהו, כאלו אתייהבו ההיא שעתא בטורא דסיני. בתר דשכיב כתיב, (בראשית ח) ויסכרו מעיינות (דף ריז ע"א) תהום וארובות השמים, והוו חבריא מרחשו מלי, ולא מתקיימי בהו.

דיומא חד הנה יתיב רבי יהודה, אפתחא דטבריה, וחמא תרי גמלי, דסלקי קטפירא מעלוי דכתפין, נפל מטולא דקטפירא, ואתו צפרי. ועד לא מטו עליהו, אתבקעו.

לבתר אתו כמה צפרין, והוו אזלי עליהו, ושרו (נ"א ושדיאו) לון בטרטישא, ולא מתבקעו. והוו צווחין לון, ולא הוו מתפרשו. שמעו חד קלא, עטרא דעטרין בקדרין שריא, ומריה לבר.

עד דהנה יתיב, עבר חד גברא, אשגח בהו. אמר, לא קיים דא, הא דכתיב, (בראשית טו) וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם. אמר רבי יהודה, והא

עבידנא ולא אתפרשן. אהדר רישיה ההוא גברא ואמר, עד לא מריט דא רישיה דמריה, ועד לא גליש למטרוניתא. רהט אבתריה תלת מליון, ולא אמר ליה. חלש דעתיה דרבי יהודה.

יומא חד, אדמוד תחות אילנא, וחמא בחלמיה, ד' גדפין מתתקנו, וסליק רבי שמעון עליהו, וספר תורה עמיה. ולא שביק כל ספרי רזין עלאין ואגדתא, דלא סליק לון בהדיה. וסליק להון (סייא וסליקו ליה) לרקיעא, וחמא דמתכסיא מעינא, ולא אתגליא.

פד אתער, אמר, ודאי מדשכיב רבי שמעון, חכמתא אסתלקת מארעא. ווי לדרא דהאי אבנא טבא, דהו מתחזן (סייא דמתאחדו) מניה, וסמכין עליה עלאין ותתאין, אתאביד מניהו.

אתא לגביה דרבי אבא, סח ליה. סליק רבי אבא ידוי על רישיה, ובכה ואמר, רבי שמעון ריחייא דטחניו מניה מנא טבא כל יומא, ולקטין ליה. כמה דכתיב, (במדבר יא) הממעית אסף עשרה חמרים, והשתא ריחייא ומנא אסתלקו ולא אשתאר בעלמא מיניה, בר כמה דכתיב, (שמות טו) קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני ה' למשמרת. ואלו באתגלייא לא כתיב, אלא למשמרת, לאצנעותא. השתא מאן יכיל לגלאה רזין, ומאן ינדע לון.

לחיש ליה לרבי יהודה בלחישו, (אמר ליה רבי אבא) ודאי ההוא גברא דחמית, אליהו הנה. ולא בעא לגלאה רזין, בגין דתנדע שבחא דרבי שמעון, דהנה ביומוי, ויבכון דרא עלוי. אמר ליה, די למבכי בכיה עליה.

רבי יהודה הנה בכי כל יומא עלוי, דהא אערא עמיה באדרא קדישא דרבי שמעון, ושאר חברייה. אמר ליה, ווי דלא אסתלקנא ההוא יומא עם אינון תלתא דאסתלקו, ולא לחמי דרא דא, דהא אתהפד.

אמר ליה, רבי אימא לי, כתיב, (שמות כט) והם יקחו את הזֶהָב ואת התבֵּכֶת ואת הארְגָּמָן ואת תולעת השֵׁנִי ואת השֵׁשׁ, ואילו כסף לא כתיב. והא כתיב זָהָב וְכֶסֶף. אמר ליה והא נמי נחשת, דכסף ונחשת בחשבנא הו, והכא לא. אלא, אי לא דגלי בוצינא קדישא באתריה, לא אצטריכנא לגלאה.

פתח ואמר, (חגי ב) לי הכסף ולי הזֶהָב נאם ה', היינו דכתיב, (תהלים קטו) השמים שמים לה'. בכמה אתר אסתפלנא באלין מאני דקודשא, דכתיב, (ויקרא טו) בגדי קדש הם, וכתיב, (שמות כח) ועשו בגדי קדש. מאי קדושה חכא. אלא חכי תנינו, קדושה אינון בכל אתר. וכתיב בגדי קדש הם. ועשית בגדי קדש, פגוונא דלעילא.

דתנא פהו גדול לעילא, פהו גדול לתתא, לבושין דיקר לעילא, לבושין דיקר לתתא. ומה דלא אמר כסף ונחשת, לאתר אחרא אסתליקו. דכתיב

(שמות כז) כָּל עֲמוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב מִחוּשְׁקִים כֶּסֶף וְגוֹ', וּכְתִיב וְאֲדַנִּיהֶם נְחֹשֶׁת. דְּאִינוּן מְאִנֵּי שְׁמוּשָׂא, לְאֲשֶׁת־מִשָּׂא מִשְׁכָּנָא בְּהוּ.

אָבֵל הֶכָּא בְּאֵלִין לְבוּשִׁין דִּיקָר, לֹא בְּעֵי לְאֲשֶׁת־מִשָּׂא בְּהוּ בְּר נֶשׂ אַחְרָא, בְּר מִכְּהֵנָּא רַבָּא, דְּרַבּוּ מִשַׁח קוּדְשָׁא עַל רִישִׁיהָ. דְּכְתִיב (שמות כח) וְעָשִׂיתְּ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיד לְכָבוֹד וּלְתַפְאָרֶת. דְּבְּאִינוּן לְבוּשִׁין דְּמִי לְגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא.

השלמה מההשמטות (סימן נ"ב)
לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. מְאִי לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, מְשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה לְמִלְךָ שְׁהִינּוּ לּוֹ שְׁתֵּי אוֹצְרוֹת, אַחַת שֶׁל כֶּסֶף וְאַחַת שֶׁל זָהָב. שֶׁם שֶׁל כֶּסֶף בִּימִינוֹ וְשֶׁל זָהָב בְּשְׂמָאלוֹ אָמַר זֶה יְהִיָּה מְזוּמָן וְקַל לְהוֹצֵאָה וְעוֹשֶׂה דְבָרָיו בְּנַחַת וְהוּא יְהִיָּה דְבַק עִם הָעֲנִיִּים וּמְנַהִיגֵם בְּנַחַת. כִּהְיָא דְאַמְרִינָן, (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יִי נְאֻדְרִי בְּכַח.

וְאִם שְׂמִיחַ אָדָם בְּחֻלְקוֹ טוֹב, וְאִם לָאוּ, (שמות ט"ו) יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב. מְאִי יְמִינְךָ יִי תִרְעַץ אוֹיֵב, אָמַר לוֹ, זֶה הַזָּהָב דְּכְתִיב לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. לְמָה נִקְרָא שְׂמוֹ זָהָב שְׁבוּ כְּלוּלוֹת שְׁלֹשׁ מִדּוֹת. הַז', ז' מִדּוֹת. הַה', ה' אַחַדוֹת אַחֲרוֹנוֹת (ס"א אַחֲרוֹנָה) הַב' חֲכֵמִיָּה וּבִינְיָה וְנִקְרָאת נְשָׂמָה זוֹ עַל שֵׁם אֲצִילוֹת ה' סְפִירוֹת אַחֲרוֹנוֹת וְה' שְׁמוֹת לְנִשְׂמָה (ס"א נר"ן ח"י סִימְנָא נִפְשׁ רוּחַ נִשְׁמָה חִיָּה יְחִידָה). רוּחַ, חַיָּה, יְחִידָה, נְשָׂמָה, נִפְשׁ.

מְאִי עֲבִידְתִּיהָ כֶּסֶא הִיא ה' לז'. דְּכְתִיב כִּי גְבוּהָ מֵעַל גְבוּהָ שׁוֹמֵר וּגְבוּהֵים עֲלֵיהֶם וּב' הִיא קִיוּמָם כְּמָה דְאַתְּ אָמַר בְּבִרְאשִׁית. וּמְאִי עֲבִידְתִּיהָ הֶכָּא, מְשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה לְאַחַד שְׁהִיָּה לוֹ בֵּת טוֹבָה וּנְעִימָה וּשְׁלֵמָה וְנֶאֱחָה וְהַשִּׂיָּאָה לְבָן מְלֻךְ וְהַלְבִּישָׁה וְעֵיטְרָה וְקִישָׁטָה וּנְתָנָה לוֹ עִם מְמוֹן רַב. אָמַר אֲפֹשֶׁר לְמִלְךָ זֶה לְשִׁבְתָּ חוּץ מִבֵּיתוֹ, אֲמַרְתָּ לֹא. אֲפֹשֶׁר לוֹ לְשִׁבְתָּ כָּל הַיּוֹם תְּמִיד עִמָּה, אֲמַרְתָּ לֹא. הָא כִּי צָד שֶׁם חֲלוֹן בֵּינוֹ לְבֵינָה וְכָל שְׁעָה שְׁצָרִיכָה הֵבֵת לְאַבְיָה אוֹ הָאָב לְבֵיתוֹ מִתְחַבְּרִין יַחַד בְּחֲלוֹן. הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (תהלים מ"ה) כָּל כְּבוֹדָה בֵּית מְלֻךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה ע"כ. (וכתיב) וּוְיָהִם כֶּסֶף (שמות כ"ז) וְאֲדַנִּיהֶם נְחֹשֶׁת דְּאִינוּן מְאִנֵּי שְׁמוּשָׂא לְאֲשֶׁת־מִשָּׂא מִשְׁכָּנָא בְּהוּ.

אָבֵל הֶכָּא בְּאֵלִין לְבוּשִׁין דִּיקָר לֹא בְּעֵי לְאֲשֶׁת־מִשָּׂא בְּהוּ בְּר נֶשׂ אַחְרָא בְּר כִּהֵנָּא (נ"א מִכְּהֵנָּא) רַבָּא, דְּרַבּוּ מִשַׁח קוּדְשָׁא עַל רִישָׁא. דְּכְתִיב (שמות כ"ח) וְעָשִׂיתְּ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיד לְכָבוֹד וּלְתַפְאָרֶת, דְּבְּאִינוּן לְבוּשִׁין דְּמִי לְגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא: (עד) כאן מההשמטות

דף ריז ע"ב

תִּנְיָא. וְיִקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וּוִי לְעֵלְמָא, דְּהָא בְּנֵי נְשָׂא לֹא חֲמָאוּ וְלֹא שְׁמַעוּ, וְלֹא (דף ריז ע"ב) יְדַעִין דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קָלָא דְכְרוּזָא אֲשֶׁת־מַע, בְּמֵאתָן וְחֲמִשִּׁין עֲלָמִין.

תָּנָא עֲלָמָא חָדָא, אֲשֶׁתְּמוּדַע לְעִילָא. וְכַד כְּרוּזָא נְפִיק, הֵהוּא עֲלָמָא
מְזַדְעָזְעָא וּמִתְחַלְחָלָא. נְפִיקי (קסב ע"ב) תְּרִין צְפָרִין, דְּאִסְתַּלְקוּ מִהֵהוּא
עֲלָמָא, דְּמְדוּרִיהוֹן תַּחוּת אֵילָנָא דְחִיזוּ דְחִי וּמוֹתָא בֵּיהּ.

נְפִיקָא חַד צְפוּרָא לְסִטְרָא דְרוּמָא וְחַד צְפוּרָא לְסִטְרָא צְפוּנָא, וְחַד צְפוּרָא כַּד
נְהִיר יִמְמָא, וְחַד כַּד אֲתַחְשַׁד יִמְמָא. כָּל חַד וְחַד קָרִי וּמְכַרְזָא, מַה דְּשָׁמְעִין
מִהֵהוּא כְּרוּזָא.

לְבַתֵּר בְּעוּ לְאִסְתַּלְקָא לְאַתְרֵיהוּ, וּמִשְׁתַּמְטִי רְגְלֵיהוּ בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא
רְבָא, וּמִתְלַכְדוּ בְּגוּיָה, עַד דְּאֲתַפְלִיג לִילָא. כַּד אֲתַפְלִיג לִילָא, כְּרוּזָא קָרִי,
(קהלת ט) וְכַצְפָּרִים הָאֲחִזוּת בְּפִח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעֲתָא דְּמִתְלַכְדוּ רְגְלוֹי דְּבָנֵי נְשָׂא, וְיוֹמוֹי אֲתַקְרִיבוּ,
הֵהוּא יוֹמָא, אֲתַקְרִי יוֹם ה', לְאַתְבָּא רוּחִיהָ לִיהָ. תָּנָא בְּהֵיא שַׁעֲתָא,
פְּקֻדָא הֵהוּא כְּתָרָא קְדִישָׁא, עַל רוּחִיהָ. וּמֵאן אִיהוּ, דְּכַתִּיב, (תהלים ז) יְמֵי
שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה. וְהִיא כְּתָרָא שְׁבִיעָא דְּכָלָא.

וְאִם מְסִטְרָא דְּגִבּוּרָה קָאֲתִי, כְּתִיב, וְאִם בְּגִבּוּרוֹת שְׁמַנִּים שָׁנָה דְּכַתְרָא
דְּגִבּוּרָה תְּמִינָא הוּי, מְכָאן וּלְהֵלָאָה, לִית אֲתֵר לְאַתְמַשְׁד, כְּמָה דְּאֵת
אָמַר, וְרַהֲבִס עָמַל וְאָוֹן. בְּאֲתֵר דְּלָא הוּי יְסוּדָא, בְּנִינָא לָא אֲתַקִּיִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זְכָאִין אֵינּוֹן צְדִיקָא, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא בְּעָא לְאַתְבָּא
רוּחִיהָ לִיהָ, וּלְשַׁבָּא הֵהוּא רוּחָא בְּגוּיָה. דְּתַנָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא
הוּא בְּעָא לְאַתְבָּא רוּחִיהָ לִיהָ, אִי זְכָאָה הוּא הֵהוּא רוּחָא, מַה כְּתִיב, (קהלת
יב) וְהַרוּחַ תִּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

וְאִי לָא אֲשַׁתְּכַח זְכָאָה, וְוִי לְהֵהוּא רוּחָא, דְּבַעֵי לְאִסְתַּחֲוָה בְּנוּרָא דְּדָלִיק,
וּלְאַתְתַּקְנָא בְּגִין לְאַשְׁתַּבָּא בְּגוּפָא דְּמִלְכָא וְאִי לָא אֲתַתְּקִנְתָּ, וְוִי לְהֵהוּא
רוּחָא, דְּמִתְגַּלְגַּלָּא כְּאַבְנָא בְּקוּסְפִיתָא, דְּכַתִּיב, (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אֲבִיךָ
יְקַלְעֵנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלֶע. תַּנָּא, אִי הֵהוּא רוּחָא זְכִי, כְּמָה טְבִין גְּנִיזִין לִיהָ
בְּהֵהוּא עֲלָמָא. דְּכַתִּיב, (ישעיה סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָד יַעֲשֶׂה
לְמַחֲכָה לוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּד הֵהוּא בְּרַשׁ אֲתַקְרִיבוּ יוֹמוֹי, תְּלַתִּין יוֹמִין מְכַרְיָזִי עֲלוֹי
בְּעֲלָמָא וְאַפִּילוּ צְפָרִי שְׁמִיָּא מְכַרְיָזִין עֲלוֹי. וְאִי זְכָאָה הוּא, תְּלַתִּין יוֹמִין
מְכַרְיָזִין עֲלוֹי בֵּין צְדִיקָא, בְּגִינְתָא דְּעַדוּן.

תָּנָא, כָּל אֵינּוֹן תְּלַתִּין יוֹמִין, נִשְׁמַתִּיה נְפִיקָת מַנְיָה בְּכָל לִילָא, וְסִלְקַת
וְחִמַּאת דְּיוֹכְתָה בְּהֵהוּא עֲלָמָא, וְהֵהוּא בְּרַשׁ לָא יָדַע, וְלָא אֲשַׁגַּח, וְלָא
שְׁלִיט בְּנִשְׁמַתִּיה, כָּל אֵינּוֹן תְּלַתִּין יוֹמִין כְּמָה דְּהוּה בְּקֻדְמִיתָא. דְּכַתִּיב,
(קהלת ח) אֵין אָדָם שְׁלִיט בְּרוּחַ לְכָלָא אֶת הַרוּחַ וְגוֹי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מְכַד
שָׂרָאן אֵינּוֹן תְּלַתִּין יוֹמִין, צְלָמָא דְּבֵר נִשׁ אֲתַחְשַׁד, וְדִיוֹקָנָא דְּאַתְחִזִּי
בְּאַרְעָא אֲתַמְנַעַת.

רבי יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דרבי יהודה, והוה עציב. נפיק רבי יהודה, אשכחיה לתרעיה, דהוה יתיב ועציב. אמר ליה (צ"ל מה) מאן יומא דין משאר יומין.

אמר ליה, אתינא לגבך, למבעי מינך תלת מלין, חד, דכד תימא מלי דאורייתא, ותדפר מאינון מלין דאנא אמינא, דתימא לון משמי, בגין לאדכרא שמי. וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא. וחד, דתיזיל לקברי כל ז' יומין, ותבעי בעותיד עלי.

אמר ליה מנין לך. אמר ליה, הא נשמתא אסתלקת מיני בכל ליליא, ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוה בקדמיתא. ועוד דכד אנא מצלינא ומטינא לשומע תפלה, אשגחנא בצולמי דילי בכותלא, ולא חמינא ליה. ואמינא דהואיל וצלמא אתעבר ולא אתחזי, דהא פרוזא נפיק וקריו. דכתיב, (תהלים לט) אף בצלם יתהלך איש, כל זמנא דצולמא דבר נש לא יתעבר מניה, יתהלך איש, ורוחיה אתקיימא בגויה. אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי, אתעבר מהאי עלמא.

דף ריח ע"א

אמר ליה, ומתקא, דכתיב, (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר ליה, כל אליו מלין דאת בעי עבידנא. אבל בעינא מינך (דף ריח ע"א) דבההוא עלמא, תבריר דוכתאי גבך, כמה דהוינא בהאי עלמא. בכה רבי יצחק ואמר, במטו מינך, דלא תתפרש מנאי כל אליו יומין.

אזלו לגביה דרבי שמעון, אשכחוהו דהוה לעי באורייתא, זקיף עינוי רבי שמעון, וחמא לרבי יצחק, וחמא למלאך המות דרהיט קמיה, ורקיד קמיה. קם רבי שמעון, אחיד בידיה דרבי יצחק. אמר, גוזרנא, מאן דרגיל למיעל, יעול. ומאן דלא רגיל למיעאל, לא ייעול. עאלו רבי יצחק ורבי יהודה, קטיר מלאך המות לבר.

אשגח רבי שמעון, וחמא דעד כען לא מטא עדנא, דהא עד תמניא שעתי דיומא הוה זמנא. אותביה קמי רבי שמעון, והוה לעי ליה באורייתא. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, תיב אפתחא ומה (צ"ל ומאן) דתחמי, לא תשתעי בהדיה. ואי יבעי למיעאל הכא, אומי אומאה דלא ליעול.

אמר רבי שמעון לרבי יצחק, חמית דיוקנא דאבוך יומא דא, או לא. דהא תנינן, בשעתא דבר נש אסתלק מעלמא, אבוי וקריבוי משתכחין תמן עמיה, וחמא לון ואשתמודע לון, וכל אינון דהוה מדוריה גבייהו בההוא עלמא בדרגא חד, כלהו מתפנשי ומשתכחי עמיה, ואזלין עם נשמתיה, עד אתר דתשרי באתריה. אמר, עד כען לא חמינא.

אדְהֵכִי קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מָאֲרִי דְעֵלְמָא, אֲשֶׁתְּמוֹדַע רַבִּי יֶצְחָק לְגַבְוָה, וּמֵאֲנוּן שְׁבַעָה עֵינָיו דְהֵכָא הוּא. הָא אַחִידָנָא בֵּיהּ, וְהָב לִי. נִפְקָא קָלָא וְאָמַר, כּוֹרְסִינָא (ס"א טסיסה) דְמֵאֲרִיָּה קְרִיבָא בְּגַדְפוּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא דִידָךְ הוּא, וְעַמְדָךְ תִּיִיתִיהּ בְּזִימְנָא דְתִיעוּל לְמִשְׁרֵי בְּכוֹרְסִיךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדֵאִי.

אדְהֵכִי, חָמָא רַבִּי אֶלְעָזָר דְהוּוּ אֲסִתְלִיק מִלְאָךְ הַמְּוֹת. וְאָמַר, לִית קוּפְטָרָא דְטִיפְסָא, בְּאַתְרֵי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחָאי שְׂכִיחַ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ, עוּל הֵכָא, וְאַחִיד בֵּיהּ בְּרַבִּי יֶצְחָק, דְהָא חָמִינָא בֵּיהּ דְמִסְתַּפֵּי. עָאֵל רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאַחִיד בֵּיהּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֶהְדֵּר אֲנִפִּיהּ וְלַעֲי בְּאוּרִייתָא.

נַיִים רַבִּי יֶצְחָק, וְחָמָא לְאַבּוּי. אָמַר לִיהּ, בְּרִי, זַכָּאָה חוּלְקָךְ בְּעֵלְמָא דִין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. דְהָא בֵּין טְרַפֵּי אֵילָנָא דְחַיֵּי דְגִנְתָּא דְעָדוֹן, אֲתִיִּיהִב (את יתיב) אֵילָנָא רַבָּא וְתַקִּיף בְּתַרְוֵי עֵלְמִין, רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹחָאי הוּא. דְהָא הוּא אַחִיד לָךְ בְּעַנְפוּי, זַכָּאָה חוּלְקָךְ בְּרִי.

אָמַר לִיהּ אַבָּא, וּמָה אָנָּא הָתֵם. אָמַר לִיהּ, תְּלַת יוֹמִין הוּוּ דְחִפּוּ אֲדָרָא דְמִשְׁכַּבְךְ. וְתַקִּינוּ לָךְ פִּינוּן פְּתִיחוּ, לְאַנְהָרָא לָךְ מֵאַרְבַּע סְטָרִין דְעֵלְמָא. וְאַנָּא חָמִינָא דּוּכְתִיף וְחִדִּינָא, דְאַמִּינָא זַכָּאָה חוּלְקָךְ בְּרִי. בַּר דְעַד כְּעוֹן, בְּרַךְ לָא זָכִי בְּאוּרִייתָא.

וְהָא הַשְׁתָּא הוּי זְמִינִין לְמִיתֵי גַבְדָּךְ, תְּרִיסַר צְדִיקָא דְחַבְרַיָּא, וְעַד דְהוּינָא נִפְקִי, אֲתַעַר קָלָא בְּכִלְהוּ עֵלְמִין, מֵאַן חַבְרִין (ס"א שבילין) דְקִיִּימִין הֵכָא, אֲתַעַטְרוּ, בְּגִינְיָה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן. שְׁאַלְתָּא שְׂאִיל, וְאַתִּיִּיהִב לִיהּ.

וְלָא דָא בְּלַחֲדוּי, דְהָא שְׁבַעִין דּוּכְתִי מִתְעַטְרֵן הֵכָא דִילִיהּ. וְכָל דּוּכְתָא וְדּוּכְתָא, פְּתִיחוּ פְּתִיחוּ לְשְׁבַעִין עֵלְמִין. וְכָל עֵלְמָא וְעֵלְמָא אֲתַפְתַּח לְעִי רְהִיטִין. וְכָל רְהִיטָא וְרְהִיטָא, אֲתַפְתַּח לְשְׁבַעִין פְּתִיחוּ עֵלְמִין. וּמִתַּמָּן אֲתַפְתַּחוּ אַרְחִין לְעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְכֵלָא, לְמַחְמִי בְּהַהוּא נְעִימוּתָא עֵלְמָא דְנַהָרָא, וּמְהַנְיָא לְכֵלָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים כו) לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. מַהוּ וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. הֵינֵנו דְכַתִּיב, (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא.

אָמַר לִיהּ, אַבָּא, כְּמָה זְמָנָא יְהִיבוּ לִי בְּהַאי עֵלְמָא, אָמַר לִיהּ, לִית לִי רְשׁוּתָא וְלָא מוֹדְעִי לִיהּ לְבַר נֶשׁ. אַבְּל בְּהַלּוּלָא רַבָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, תְּהָא מְתַקֵּן פְּתוּרִיָּה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֹמֹה בְּעַטְרָה שְׁעַטְרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׁמֻחַת לְבוֹ.

אדְהֵכִי אֲתַעַר רַבִּי יֶצְחָק, וְהוּוּ חַיִּיף, וְאַנְפוּי נְהִירִין. חָמָא רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַסְתַּכַּל בְּאַנְפוּי. אָמַר לִיהּ, מְלָה חֲדַתָּא שְׁמַעְתָּא. אָמַר לִיהּ, וְדֵאִי. סַח לִיהּ, אֲשַׁתַּטַּח קַמִּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן.

דף ריח ע"ב

תֵּאנָא, מִהֵוּא יוֹמָא, הָוָה (דף ריח ע"ב) רַבִּי יִצְחָק אֶחִיד לְבָרִיָּה בִּידִיָּה, וְלַעֲי לִיָּה בְּאוֹרֵיָּתָא, וְלֹא הָוָה שְׁבָקִיָּה. כַּד הָוָה עָאֵל קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתְבִיָּה לְבָרִיָּה לְבָר, וְיִתִּיב קַמִּיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָוָה קָרִי קַמִּיָּה (ישעיה לח) ה' עֲשָׂקָה לִי עַרְבָנִי.

תֵּנָא, בְּהֵוּא יוֹמָא תְּקִיפָא וּדְחִילוּ דְבַר נֶשׁ, כַּד מְטִי זְמַנִּיָּה לְאַסְתְּלָקָא מְעַלְמָא, אַרְבַּע סְטָרִין דְעַלְמָא קִיְיִמִּין בְּדִינָא תְּקִיפָא, וּמְתַעֲרִין דִּינִין מְאַרְבַּע סְטָרִי עַלְמָא. וְאַרְבַּע קְשׁוּרִין נְצָאן, וְקִטְטוּתָא אֲשֶׁתְּכַח בִּינִיָּהוּ, וּבְעִיָּין לְאַתְפְּרָשָׁא כָּל חַד לְסְטָרוּי.

כְּרוּזָא נְפִיק וּמְכָרוּזָא בְּהֵוּא עַלְמָא, וְאַשְׁתַּמַּע בְּמַאתָן וְשְׁבַעִין עַלְמִין. אִי זְכָאָה הוּא, כְּלָהוּ עַלְמִין חֲדָאן לְקַדְמוּתִיָּה. וְאִי לָאוּ, וּוִי לְהֵוּא בַר נֶשׁ וּלְחוּלְקִיָּה.

תֵּנָא, בְּהֵוּא זְמַנָּא דְכְּרוּזָא כְּרִיז, כְּדִין נְפַק חַד שְׁלֵהוּבָא מְסָטֵר צְפוֹן, וְאַזְלָא וְאַתּוּקֵד בְּנַהֵר דִּינּוֹר, וּמְתַפְרָשָׁא לְאַרְבַּע סְטָרִי עַלְמָא, וְאוּקִיד נְשִׁמְתַּהוֹן דְחִיבִיָּא. וְנְפַק הֵוּא שְׁלֵהוּבָא, וְסַלְקָא וְנַחְתָּא בְּעַלְמָא. וְהֵוּא שְׁלֵהוּבָא מְטָא בְּגַדְפוּי דְתַרְנַגּוּלָא אוּכְמָא, וּבְטַשׁ בְּגַדְפוּי, וְקָרִי בְּפַתְחָא בִּין תַּרְעִי.

זְמַנָּא קַדְמָאָה קָרִי וְאַמֵּר, (מלאכי ג) הִנֵּה יוֹם ה' בָּא בּוֹעֵר כְּתַנּוֹר וְגוֹי. זְמַנָּא תַנְיִנָּא קָרִי וְאַמֵּר, (עמוס ד) כִּי הִנֵּה יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרָא רוּחַ וּמַגִּיד לְאַדָּם מַה שָׁחוּ. וְהֵיָּא שְׁעַתָּא, יְתִיב בַר נֶשׁ בְּעוּבְדוּי, דְסַהֲדִין קַמִּיָּה, וְהוּא אוּדִי עַלְיָהוּ. זְמַנָּא תְּלִיתָאָה, כַּד בְּעִיָּין לְאַפְקָא נְשִׁמְתִּיָּה מְנִיָּה, קָרִי תַרְנַגּוּלָא וְאַמֵּר, (ירמיה י) מִי לֹא יִירָאֵךְ מִלְּךָ הַגּוֹיִם כִּי לָךְ יֵאָתֶה וְגוֹי.

אַמֵּר רַבִּי יוֹסִי, תַרְנַגּוּלָא אוּכְמָא לְמַאי נְפַקָּא. אַמֵּר לִיָּה רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה דְעַבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, כְּלָהוּ רְמִיזוּ בְּחַכְמָה, בַּר דְּבַנִּי נֶשׂא לָא יְדַעֵי. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) מַה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָךְ ה' כָּלֵם בְּחַכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיִנִּיךָ, וּמִשׁוּם דְאַתְעַבִּידוּ בְּחַכְמָה, כְּלָהוּ רְמִיזוּן בְּחַכְמָה.

וְתַרְנַגּוּלָא אוּכְמָא, תַנְיִנָּן, לִית דִּינָא שְׁרָנָא אֶלָּא בְּאַתֵּר דְהוּא זִינִיָּה. וְאוּכְמָא מְסָטֵרָא דְדִינָא קְאָתִי. וּבְגִין כָּךְ, בְּפַלְגוּת לִילְיָא מְמֹשׁ, כַּד רוּחָא דְסְטָרָא דְצְפוֹן אַתְעַר, חַד שְׁלֵהוּבָא נְפִיק, וּבְטַשׁ תַּחְוֹת גְּדַפוּי דְתַרְנַגּוּלָא, וְקָרִי. וְכָל שְׁכָן בְּתַרְנַגּוּלָא אוּכְמָא, דְאַתְכַּוּוֹן יְתִיר מְאַחְרָא.

אוּף הַכָּא, בְּשַׁעַתָּא דְדִינָא דְבַר נֶשׁ יְתַעַר, שְׁאַרִי וְקָרִי לִיָּה, וְלִית דְיַדַּע לִיָּה, בַּר הֵוּא בַר נֶשׁ דְשָׁכִיב. דְתַנְיִנָּן, בְּשַׁעַתָּא דְבַר נֶשׁ שְׁכִיב, וְדִינָא שְׁרָנָא עַלְיָה לְנַפְקָא מִהַאי עַלְמָא, אַתּוּסָף רוּחָא עַלְמָה בִּיָּה, מַה דְלָא הָוָה בְּיוֹמוּי. וְכִינּוֹן דְשְׁרָנָא עַלּוּי וְאַתְדַּבֵּק בִּיָּה, חֲמִי מַה דְלָא זְכָה בְּיוֹמוּי, מִשׁוּם דְאַתּוּסָף בִּיָּה הֵוּא רוּחָא. וְכַד אַתּוּסָף בִּיָּה וְחָמָא, כְּדִין נְפִיק מִהַאי עַלְמָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) תוֹסֵף רוּחַם יִגְוַעוּן וְאֵל עַפְרָם יִשׁוּבוּן. כְּדִין כְּתִיב, (שמות ג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחִיָּהוֹן לָא זְכָאן, בְּמִיתַתְהוֹן זְכָאן.

תָּאנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ מִית, אֲתִיְהִיב לִיה רְשׁוּתָא לְמַחְמִי, וְחַמִּי גְבִיָּה קָרִיבּוּי וְחִבְרוּי מֵהָהוּא עֲלָמָא, וְאַשְׁתַּמּוּדַע לְהוּ. וְכִלְהוּ גְלִיפִין בְּדִיּוּקְנִיהוּן כְּמָה דְּהוּוּ בְּהָאֵי עֲלָמָא. אֵי זַכָּאָה הָהוּא בְּר נֶשׁ, כְּלָהוּ חֲדָאן קַמִּיהָ, וּמְקַדְמִי לִיה שְׁלָם.

וְאֵי זַכָּאָה לָא הוּי, לָא אֲשַׁתְּמוּדְעוּן גְּבִיָּה, בְּר מְאִינוּן חֲיִיבִיא, דְּטְרַדִין לֹון בְּכָל יוֹמָא בְּגִיָּהנָם. וְכִלְהוּ עֲצִיבִין, וּפְתַחִין בְּווי וּמְסִימִין בְּווי. וְסָלִיק עֵינּוּי, וְחֲמָא לֹון כְּטִיסָא דְּמִסְתַּלְקָא מִן נוּרָא, אוּף הָכִי, הוּא פְתַח, וּוי.

תָּנָא, בְּשַׁעְתָּא דְּנֶפֶק נֶשְׁמַתִּיהָ דְּבַר נֶשׁ, אֲזִלִין כְּלָהוּ קָרִיבּוּי וְחִבְרוּי דְּהָהוּא עֲלָמָא עִם נֶשְׁמַתִּיהָ, וּמְחֻזְיִין לִיה אֲתָרָא דְּעֵדוּנָא, וְאַתָּרָא דְּעוֹנָשָׁא. אֵי זַכָּאָה הוּי, חֲמִי דּוּכְתִיָּה, וְסָלִיק וְיָתִיב, וְאַתְעֵדן בְּעֵדוּנָא עֲלָאָה דְּהָהוּא עֲלָמָא. וְאֵי לָא הוּי זַכָּאָה, אֲשַׁתְּאָרַת הָהִיא נֶשְׁמַתָּא בְּהָאֵי עֲלָמָא, עַד דְּאֲטָמִיר גּוּפָא בְּאַרְעָא. כִּינּוּן דְּאֲטָמִיר, כְּמָה גְרַדִּינִין דְּנִמוּסִין אַחְדָן בֵּיהָ, עַד דְּמָטָא לְדוּמִיָּה, וְעָאֲלִין לִיה בְּמַדּוּרוּי דְּגִיָּהנָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל זֵי יוֹמִין, נֶשְׁמַתָּא אֲזִלָּא מִבֵּיתִיהָ לְקַבְרִיהָ, וּמְקַבְרִיהָ לְבֵיתִיהָ, וְאַתְאָבְלַת עֲלוּי (דף ריט ע"א) דְּגוּפָא. דְּכַתִּיב, (איוב יד) אֲדָּ בִּשְׂרוּ עֲלוּי יְכָאָב וְנִפְשׁוּ עֲלוּי תְּאָבֵל. אֲזִלָּא וְיָתִיבָא בְּבֵיתִיהָ, חֲמִי לְכִלְהוּ עֲצִיבִין וּמְתַאָבְלָא.

תָּנָא, בְּתַר זֵי יוֹמִין, גּוּפָא הוּי כְּמָה דְּהוּוּ, וְנֶשְׁמַתִּיהָ עָאֲלַת לְדוּכְתָּא, עָאֲלַת לְמַעְרַתָּא דְּכַפְלָתָּא, חֲמַאֲת מַה דְּחֲמַאֲת, וְעָאֲלַת לְאַתָּר דְּעָאֲלַת, עַד דְּמַטַּת לְגוּן עֵדוּן, וְעָרְעַת לְכְרוּבִים, וְשָׁנָן דְּחַרְבָּא דֵי בְּגוּן עֵדוּן דְּלַתְתָּא. אֵי זַכָּאָה הוּא דְּתִיעוּל, עָאֲלַת.

תָּאנָא, אַרְבַּע סְמִכִין זְמִינִין, וְחַד דִּיּוּקְנָא דְּגוּפָא בִּידִיָּהוּ, (שמות ר"י ע"א) מְתַלְבָּשָׁא בֵּיה בְּחֻדְוּוּתָא וְיָתִיבַת בְּהָהוּא מְדוּרָא דְּגוּן עֵדוּן דְּלַתְתָּא, עַד זְמַנָּא דְּאַתְגָּזַר עָלָה. לְבַתַּר כְּרוּזָא קָרִי.

וְעַמּוּדָא דְּתַלַּת גְּוּוּנֵי אֲזִדְמִין, וְהָהוּא עַמּוּדָא אֲתַקְרִי, מְכוּן הַר צִיּוֹן דְּכַתִּיב, (ישעיה ד) וּבָרָא ה' עַל מְכוּן הַר צִיּוֹן וְעַל מְקַרְאִיהָ עֵנָן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְגו'. סָלְקָא בְּהָהוּא עַמּוּדָא לְפַתְחָא דְּצִדְקָא, דְּצִיּוֹן וִירוּשָׁלַם בֵּיהָ.

אֵי זְכִי לְסָלְקָא יְתִיר, טַב חוּלְקִיָּה וְעֵדְבִיָּה, לְאַתְדַּבְּקָא בְּגוּ גּוּפָא דְּמַלְכָּא. וְאֵי לָא זְכִי לְסָלְקָא יְתִיר, כְּתִיב, (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. וְאֵי זְכִי לְסָלְקָא יְתִיר, זַכָּאָה הוּא. דְּזְכִי לִיקְרָא דְּמַלְכָּא, וְלֹאֲתַעֲדָנָא בְּעֵדוּנָא עֲלָאָה, דְּלַעֲלֵלָא מֵאַתָּר דְּאַקְרִי שְׁמִים. דְּכַתִּיב, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה', עַל ה' דִּיּוּקָא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה דְּמֵאן דְּזְכִי לְחַסְדָּ דָּא, דְּכַתִּיב, (תהלים קח) כִּי גָדוֹל מַעַל שְׁמִים חֲסִדָּךְ.

וְכִי עַל הַשְּׁמִים הוּא, וְהָא כְּתִיב, (תהלים נז) כִּי גָדוֹל עַד שְׁמִים חֲסִדָּךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵית חֲסִד, וְאֵית חֲסִד. חֲסִד עֲלָאָה, וְחֲסִד תַּתְּאָה. חֲסִד עֲלָאָה

מעל שמים הוא. חסד תתא, הוא דכתיב, (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, ובהני כתיב עד שמים.

תניא, אמר רבי יצחק, כתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה, אמא ידיעא, הבנים מאן אינון. אמר רבי שמעון, הא תנינו, תרין בניו אית לקודשא בריהו, חד דכר וחד נוקבא. דכר, יהביה ליעקב, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל, וכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. בת, יהבה לאברהם, דכתיב, (בראשית כד) וה' ברך את אברהם בכל, בת היתה לו לאברהם, ובכל שמה.

ואמא רביעא עליהו, דינקא להו, ועל האי כתיב, (דברים קד) לא תקח האם על הבנים. ותנינו, לא יסגי בר נש חובוי לתתא, בגין דיסתלק אמא מעל בניו. וכתיב, (ויקרא יח) אמה היא לא תגלה ערותה, ווי למאן דגלי עריותא.

וכד תייבין בני עלמא, ואסגין בזכותא קמי קודשא בריהו, ואמא תבת וכסא על בניו, כדון אתקרי תשובה. מאי תשובה. דא תשובה דאמא, דתבת בקיומהא, וכדון (שמות פ"ג ע"א) כתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה, אם הבנים ודאי. ועל דא, לא לפטר איניש מפריה ורביה, עד דאוליד בן ובת.

תניא אמר רבי יצחק, כתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, תיאובתא דצדיקא למחמי דא, (ז"ח ל"ג נעם ה') ואת אמרת על ה'. אמר רבי שמעון, כלא חד. משמע דכתיב נעם ה', דאתא מעתיקא קדישא להאי שמים. ותיאובתא דצדיקא כד הוא ודאי, ועל השמים כתיב, אז תתענג על ה'. זכאה חולקיה מאן דזכי. ודאי זעירין אינון.

תנינו, אמר רבי שמעון, כתיב, (שיר השירים א) בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים, בני אמי, כמה דכתיב, (איכה ב) השליך משמים ארץ, דכד בעא קודשא בריהו הוא למחרבא ביתיה דלתתא, ולאגלאה ישראל ביני עממא. אעבר קודשא בריהו הוא מקמיה להאי ארץ, ואתרחקא מניה. כדכתיב, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק. וכד האי ארץ אתרחקא משמים דלעילא, האי ארץ דלתתא אתחרבא, וישראל אתפזרו ביני עממא, אמרה כנסת ישראל, מאן גרים לי האי ומאן עביד לי האי, בני אמי דנחרו בי, ואתרחקו מני, בני אמי ודאי.

דף ריט ע"ב

רבי יוסי הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי חניא בר רב. עד דהוה אזלי, אמר רבי יוסי לרבי חניא, חמיתא מה דאנא חמית. אמר ליה, חמינא גברא חד בנהרא, וצפרא חד על (דף ריט ע"ב) רישיה, ועלעא בפומיה דצפורא, ואכלא ורפסא ברגלוי, וההוא גבר רמי קליו וצוות, ולא ידענא מאי קאמר.

אמר, נקרב גביה ונשמע. אמר, מסתפינא למקרב. אמר ליה, וכי בר נש הוא באתר דא, אלא רמיזא דחכמתא דרמיז לן קודשא בריהו דא. קריבו גביה, שמעו דהנה אמר, עוטר א עוטר, תרין בנין שריין לבר, (ס"א שריאו לברא) לא נח ולא נייחא, עד דצפרא בקיסרא רמיו.

בכה רבי יוסי ואמר, היינו דתנינו, בני אמי נחרו בי וגוי, מאי טעמא. בגין דכרמי שלי לא נטרתי. אמר, ודאי גלותא אתמשד, ועל דא (ס"א די) צפרי שמיא לא אעדיו, עד די שלטנותא דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות אעדיו מן עלמא. ואימתי, עד דימטי יומא דקודשא בריהו דא. ודינאי בעלמא. דכתיב, (זכריה יד) והנה יום אחד הוא יודע לה' לא יום ולא לילה.

עד דהו אזלין, שמעו חד קלא דהנה אמר, אוקידא דקופטירא מטא בדינוי, נפק חד שלהובא, ואוקיד לההוא צפרא. אמר, ודאי, כמה דכתיב, (דניאל ז) ויהיבת ליקדת אשא.

אמר רבי יוסי, לא אגלי קודשא בריהו דא לישראל, אלא בזמנא דלא אשתפח מהימנותא בינייהו. כד אתמנע מהימנותא בינייהו, כביכול, הכי אשתפח בכלא. דכתיב, (ישעיה כח) וכפר בריתכם את מות.

אמר רבי חייא, מאי דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח. אמר ליה, כד יתער קודשא בריהו דא דיליה, אתמנע מותא מן עלמא. ולא יתער האי ימינא, אלא כד יתערו ישראל בימינא דקודשא בריהו דא, ומאי ניהו תורה, דכתיב בה, (דברים לג) מימינו אש דת למו. בההוא זמנא, (תהלים קיח) ימין ה' עושה חיל וגוי, לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יח.

ת נא, ההוא זפאה דקודשא בריהו דא אתרעי ביה, וכרוזא קרי עליה, לי יומין, ביני צדיקניא בגנתא דעדן. פלהו צדיקניא חדאן, פלהו צדיקניא אתין, ומעטרן דוכתיה דההוא צדיקא, עד דייתי למידר דיוריה בינייהו. ואי חייבא הוא, פרוזא קרי עליה בגיהנם תלתין יומין (עליה), וכלהו חייבא, פלהו עציבין.

פלהו פתחין ווי, דהא דינא חדתא אתער השתא, בגיניה דפלגיא. כמה גרדינן דנמוסין מזדמנין לקבליה, ולאקדמא ליה ווי. אוי לרשע אוי לשכנו. וכלהו פתחין ואמרין, (ישעיה ג) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. מאי (טעמא) גמול ידיו. אמר רבי יצחק. לאכללא (לאפקא) מאן דזני בידוי, לאפקא ולחבלא זרעיה בריקניא (ס"ט ע"א).

דהא תנינו, כל מאן דאפיק זרעיה בריקניא, אקרי רע, ולא חמי אפי שכינתא. דכתיב, (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורף רע. וכתיב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע. אוף הקא, אוי לרשע רע. ווי לההוא חייבא דאיהו רע, דעבד גרמיה רע. כי גמול ידיו יעשה לו, לאכללא מאן

דְּזַנִּי בִידוּי, לְאַפְקָא וּלְחַבְלָא זְרַעִיה בְּרִיקְנָנָא, וְלֵהֲאִי טְרַדִּין בְּהֵהוּא עֲלֵמָא
יַתִּיר מִפְלָא.

תָּא חֲזִי, דְּהָא פְתִיב אוּי לְרִשָּׁע (רע), פִּינּוּ דְכְתִיב אוּי לְרִשָּׁע, אֲמַאי רַע. אֵלָא
כְּמָה דְאַמִּינָא, דְעֵבֵד גְרַמִּיה רַע. וּכְתִיב לֹא יִגוּרְךָ רַע. וְכִלְהוּ סְלָקִין, וְהֵאִי
לֹא סְלִיק.

וְאִי תִימָא, שְׁאָר חֲזִיבִין דְקִטְלוּ בְנֵי נְשָׂא. תָּא חֲזִי, כִּלְהוּ סְלָקִין וְהוּא לֹא
סְלִיק. מַאי טַעמָא, אִינּוּן קִטְלוּ בְנֵי נְשָׂא אַחֲרָא, וְהֵאִי קִטִּיל בְּנוֹי מִמֶּשׁ,
אוּשִׁיד דְמִין סְגִיָּאִין.

תָּא חֲזִי, בְּשָׂאָר חֲזִיבֵי עֲלֵמָא, לֹא פְתִיב וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה', וְכֹאן פְתִיב, וַיִּרַע
בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה. מַאי טַעמָא, מְשׁוּם דְכְתִיב וְשַׁחַת אֶרְצָה.

תְּנּוּ, אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֵית לָךְ חוּבָא בְּעֲלֵמָא דְלֹא אִית לֵיה תְּשׁוּבָה, בְּר
מֵהֲאִי. וְלֵית לָךְ חֲזִיבָא דְלֹא חֲמָאן אֲפִי שְׂכִינְתָּא, בְּר מֵהֲאִי. דְכְתִיב לֹא
יִגוּרְךָ רַע, כִּלְל. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, זְכָאִין אִינּוּן צְדִיקָאִי, בְּעֲלֵמָא דִּין וּבְעֲלֵמָא
דְאַתִּי. עֲלִייהוּ פְתִיב, (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ. מַאי
לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ, אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דְכְתִיב, (תהלים קטו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי
ה' בְּאֶרְצוֹת הַחַיִּים:

דף רכ ע"א

וַיְחִי יַעֲקֹב (שייך ויקרא ק"ד ע"ב) בְּגִנְיֵיהוּ. (בד"ק נמצא בח"ג בדף נ' עמוד קצ"ט) עַל דָּא
לְבַעֲי לֵיה לְבַר נֶשׁ דְלֹא לְאַתְעֲרַבָּא צוּלְמָא דִּילֵיה (דף רכ ע"א) בְּצוּלְמָא דְעוּבָד
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּגִין דְהֵאִי קְדִישָׁא וְהֵאִי מְסַאָבָּא.

תָּא חֲזִי, מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּין עוּבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. דִּישְׂרָאֵל כַּד
אֲשֶׁתַּפַּח בְּר נֶשׁ מִית הוּא מְסַאָב לְכָל גּוֹפָא, וּבִיתָא מְסַאָבָּא. וְגוֹפָא דְעוּבָד
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לֹא מְסַאָב לְאַחֲרָא, וְגוֹפִיה (נ"א וביתא) לֹא מְסַאָבָּא כַּד אִיהוּ
מִית. מַאי טַעמָא.

יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ מִית כָּל קְדוּשֵׁי דְמַאֲרִיה מִתְעַבְרָן מִנִּיה, אֲתַעְבֵּר
מִנִּיה הֵאִי צוּלְמָא קְדִישָׁא, וְאֲתַעְבֵּר מִנִּיה הֵאִי רוּחַ קוּדְשָׁא, אֲשֶׁתַּאֲר גּוֹפָא
מְסַאָבָּא.

אֲבַל עוּבָד כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת עוּבָד עֲבוּדָה זָרָה, לֵית הָכִי. דְבְחֵי מְסַאָב בְּכָל
סְטֵרִין, צוּלְמָא דִּילֵיה מְסַאָבָּא, וְרוּחָא דִּילֵיה מְסַאָבָּא. וּבְגִין דִּסּוּאָבוּתֵי
אֵלִין שְׂרִיין בְּגוּיָה, אֲסִיר לְמִקְרַב לְגַבִּיה. פִּינּוּ דְמִית, נְפָקִי כָּל אֵלִין
מְסַאָבוּתָא וְאֲשֶׁתַּאֲר גּוֹפָא בְּלֹא מְסַאָבוּתָא לְסוּאָבָּא.

וְאִם עַל גַּב דְּגוּפָא דְלַהוֹן מְסָאב, בֵּין בְּחַיִּיהוֹן וּבֵין בְּמִיתָתְהוֹן. אֲבָל בְּחַיִּיהוֹן דְּכָל אֵינּוֹן מְסָאבִין אֲשֶׁתְּפַחֵי לְגַבְיֵיהוֹן, אֵית לוֹן חֵילָא לְסוּאָבָא לְאַחְרֵינִי, בְּמִיתָתְהוֹן דְּנַפְקֵי כָּל אֵינּוֹן מְסָאבִין מְנִיֵּיהוֹן, לֹא יִכְלִין לְסָאָבָא. וְדִישְׂרָאֵל, יִכִּיל לְסָאָבָא לְאַחְרֵינִי. בְּגִין דְּכָל קְדִישֵׁין נִפְקִין מְנִיָּה וְשָׂרָא עֲלֵיהּ סְטָרָא אַחְרָא.

תָּא חֲזִי, הָאֵי צָלָם קְדִישָׁא, כַּד אֲזִיל בְּרֵשׁ וְאַתְרֵבִי, וְאַתְעֵבִיד מֵהָאֵי פְּרָצוּפָא דִּיוֹקְנָא דִּילֵיהּ. אֲתַעֲבִיד צוּלְמָא אַחְרָא, וּמִתְחַבְּרֵן כְּחֻדָּא. וְדָא נְטִיל לְדָא, בְּשַׁעֲתָא דְאֲשֶׁתְּפַחוּ תְּרִין צוּלְמִין, נְטִיר הוּא בְּרֵשׁ, וְגוּפָא דִּילֵיהּ בְּקִיּוּמָא, וְרוּחִיהּ שְׂרָא בְּגוּיָהּ. בְּשַׁעֲתָא דְקָרִיבוּ יוּמוֹי, מִתְעַבְּרֵן מְנִיָּה, וְדָא סְלִיק לְדָא, וְאַשְׁתָּאֵר בְּרֵשׁ בְּלֹא נְטִירוֹ. כְּדִין, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) עַד שְׁיַפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים, תְּרִי.

תָּא חֲזִי, כַּד אֲתַעֲרֵר דִּינָא בְּעֵלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתִּיב עַל כְּרִסֵי דְדִינָא לְמִידָן עֵלְמָא, בְּעֵי בְּרֵשׁ לְאַתְעָרָא (בְּדִינָא) תְּשׁוּבָה, דְיִיתוּב מַחִיּוּבָא (נִיָּא מַחִיּוּבִי). דְּהָא הָהוּא יוּמָא, פְּתַקִּין כְּתִיבוּ, וּמִשְׁתַּפְּחֵי כְּלָהוּ בְּאַחְמַתָּא הָא כְּתִיבִין. אֵי זְכִי בְּרֵשׁ דְיִיתוּב קַמִּי מְאָרִיָּה, קָרְעִין פְּתַקִּין דְעֲלֵיהּ.

לְבַתֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין קַמִּיָּה דְבַר נֶשׁ, יוּמָא דְכַפּוּרֵי יוּמָא דְתְּשׁוּבָה. אֵי תָב מַחְטָאוֹי טַב. וְאֵי לֹא, פְּקִיד מְלָכָא לְמַחְתָּם פְּתַקִּין. וּוֵי, דְּהָא תְּשׁוּבָה בְּעֵיָא לְאַסְתַּלְקָא מְנִיָּה.

אֵי זְכִי בְּתְּשׁוּבָה, וְלֹא שְׁלִימַתָּא כְּדָקָא יֵאוּת, תְּלַגִּין לֵיהּ עַד הָהוּא יוּמָא בְּתַרְאָה דְעַצְרָת, דְּהוּא תְּמִינָאָה לְחַג. וְאֵי עֵבֵד תְּשׁוּבָה שְׁלִימַתָּא לְקַמִּי מְאָרִיָּה, אֲתַקְרְעוּ. וְאֵי לֹא זְכִי, אֵינּוֹן פְּתַקִּין נִפְקִין מִבֵּי מְלָכָא, וְאַתְמַסְרֵן בִּידוֹי דְסַנְטִירָא, וְדִינָא מִתְעַבִּיד, וּפְתַקִּין לֹא מְהַדְרֵן תּוֹ לְבֵי מְלָכָא.

כְּדִין צוּלְמִין אֲתַעֲבְרוּ מְנִיָּה, וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִין עִמֵּיהּ. כִּיּוֹן דְּמִתְעַבְּרֵן מְנִיָּה, הָא וְדָאֵי טוּפְסָקָא דְמְלָכָא יַעֲבֵר עֲלֵיהּ, וְיִטְעוּם פְּסָא דְמוֹתָא. וּבְהָהוּא לִילְיָא דְחַגָּא בְּתַרְאָה, סַנְטִירֵין זְמִינִין, וּפְתַקִּין נְטִלִין, בְּתַר דְנְטִלֵי לוֹן, צוּלְמִין מִתְעַבְּרֵן, וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִין (נִיָּא וְאֵי מִשְׁתַּכְּחִין גְּרִיעִין יַעֲבֵר עֲלוֹי מַרְעִין וְכוּ') בְּהוּ יָדִי. וְאֵי מִשְׁתַּפְּחִין בְּהוּ יָדִי (וְעַד), דִּינָא גְרִיעָא, אוּ יַעֲבֵר עֲלוֹי דִּינָא מַרְעִין בִּישֵׁין, בְּגְרִיעוּתָא דְלַהוֹן, וְהָא אוֹקִימָנָא לְהָא.

וּבְסַפְרֵי קְדָמָאֵי אֲמָרֵי יִתִּיר, כַּד רִישָׁא אֲגָרַע, וְיִשְׁתַּפַּח גּוּפָא. בְּרִיָּה, אוּ אֲנַתְתִּיָּה יִשְׁתַּפַּחוּ וְהוּא יִסְתַּלַּק. וְהֵנִי מִיָּלִי, כַּד לֹא אֲהַדְרֵן כָּל הָהוּא זְמָנָא בְּתִיּוּבָתָא. אֲבָל אֵי אֲהַדְרֵן, טַעְמָא דְמוֹתָא יִטְעַם, וְיִתְּסִי.

וְאֵי גּוּפָא לֹא אֲתַחֲזִי, וְיִשְׁתַּפַּח רִישָׁא. אֵינּוֹן סְלַקִּין, וְהוּא אֲתַקִּיִּים. וְהֵנִי מִיָּלִי, כַּד בְּרִיָּה זְעִירָא בְּרִשׁוּתִיָּה. וְאֵי יָדוֹי פְּגִימוּ, עֵבִידְתָּא דִּידוֹי פְּגִימוּן. רְגְלוֹי, מַרְעִין רְדָפִין עֲלֵיהּ. עֶרְק צוּלְמָא וְאַהֲדַר, עֶרְק וְאַהֲדַר. עֲלֵיהּ כְּתִיב, (דְּבָרִים כח) בְּבַקֵּר תֵּאמַר מִי יִתֵּן עָרֵב, וְהָאֵי כַּד נְהָרָא סִיְהָרָא, וְלִילְיָא אֲתַתְּקוֹן בְּנְהוּרָא.

אָבֵל זָכָאֵי חֲסִידֵי, בְּכֹל יוֹמָא וְיוֹמָא מְסַתְפְּלֵי בְּלַבְיֵיהוּ, כְּאֵלּוּ הֵהוּא יוֹמָא
מְסַתְפְּלֵי מֵעֲלָמָא, וְעַבְדֵי תְּיֻבְתָּא שְׁלִימְתָא קָמֵי מְאָרִיהוֹן, וְלֹא יִצְטָרְכוּ
לְמַלְכָּה אַחְרָא. זָכָאֵה חוּלְקֵהוֹן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתֵּי.

דף רכ ע"ב

תָּא חֲזִי, (ישעיה מג) כֹּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמַי, כְּמָה עֲלָאִין עוֹבְדֵי מְלָכָא קְדִישָׁא, דְּהָא
בְּאִינוּן עוֹבְדֵי (נ"א ברין) דְּאִיהוּ עֲבִיד לְתַתָּא קְטִיר לֹון בְּמַלְיִן עֲלָאִין דְּלַעֲיִלָּא,
וְכַד נְטִלִין לֹון לְתַתָּא וְעַבְדֵי בְּהוּ עוֹבְדָא, אַתְעַר הֵהוּא עוֹבְדָא דְּלַעֲיִלָּא
דְּקְטִיר בָּהּ. כְּגוֹן אַזּוּבָא, עַץ אֶרְז, וְהָא אוֹקִימְנָא (דף רכ ע"ב) מְלִי.

וְאִית מְנִיֵּיהוּ דְּאַחִידִין בְּשָׁמָא קְדִישָׁא, כְּגוֹן (ויקרא כד ע"א) לוֹלֵב, וְאַתְרוֹג,
הַדָּס, וְעֶרְבָה, דְּכֻלְהוּ אַחִידִין בְּשָׁמָא קְדִישָׁא לַעֲיִלָּא. וְעַל דָּא תְּנִינִין, לְאַחְדָּא
לֹון, וְלִמְעַבְד בְּהוּ עוֹבְדָא, בְּגִין לְאַתְעַרָּא חֲדוּהָ הֵהוּא דְּאַחִיד בֵּיהּ. וְעַל דָּא
תְּנִינִין, בְּמַלְיִן וְעוֹבְדָא בְּעִינִין לְאַחְזָאָה מְלָה, בְּגִין לְאַתְעַרָּא מְלָה אַחְרָא.

הָדָא הוּא דְּכְתִיב, כֹּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמַי וְלִכְבוֹדֵי (בראיתו), לְאַתְעַרָּא יְקָרִי.
בְּרֵאתִיו, לִיִּחְדָּא לִי. יִצְרָתִיו, לְמַעַבְד בֵּיהּ עוֹבְדָא (נ"א חילא). אַף עֲשִׂיתִיו,
לְאַתְעַרָּא בֵּיהּ חִילָא דְּלַעֲיִלָּא.

דְּבַר אַחַר, כֹּל הַנְּקָרָא בְּשָׁמַי, הֵיִינוּ דְּכְתִיב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הַדֵּר. וְלִכְבוֹדֵי
בְּרֵאתִיו, הֵיִינוּ כְּפוֹת תְּמָרִים. יִצְרָתִיו, הֵיִינוּ וְעַנֵּף עֵץ עֲבוֹת. אַף עֲשִׂיתִיו,
הֵיִינוּ וְעֶרְבֵי נַחַל.

וְתִקוּנָא דְּהָאֵי דְּאָמַר קָרָא, (ויקרא כג) וְלִקְחֹתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דְּיִיקָא.
דְּהוּא חֲמִישָׁאָה עַל עֶשׂוֹר. אָבֵל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, הֵהוּא יוֹם רִאשׁוֹן מֵאֵן הוּא.
אֶלָּא יוֹם דְּנִפִיק רִאשׁוֹן, לְנִטְלָא (ד"א לְכֻלָּא) בְּמַבּוּעוֹי דְּמִיִין נְבִיעִין, וְאַנֵּן בְּעִינִין
לְאַמְשָׁכָא לִיָּה לְעֲלָמָא.

מִתַּל לְמַלְכָּא דְּקִטְר בְּנִי נִשָּׂא בְּקִטְרוֹי, אֲמִיָּה מְטְרוֹנִיתָא אַתָּת, וְאַפִּיקַת לֹון
לְחִירוֹת, וּמְלָכָא אֲשַׁגַּח לִיקָרָא דִּילָהּ, וְיָהֵב לֹון בִּידְהָא. אֲשַׁכַּחַת לֹון כְּיִיפִין
וְצַחִין, אֲמַרְתָּ, הָא אֲפִיקַת לֹון לְחִירוֹ, אֲיִיתִי לֹון מִיכְלָא וּמִשְׁתַּיָּא.

כְּדָּ, הָא יוֹם הַכְּפוּרִים אֲפִיק לְכֻלָּא לְחִירוֹ, וְאַנֵּן כְּפִנֵי מְזוּנָא קְאִימְנָא,
וְצַחִינֵן לְמִשְׁתַּיָּא, הִיא אֲעֵטְרַת לְמַלְכָּא בְּעֵטְרוֹי. בְּהָאֵי יוֹמָא יְדַעְנָא, דְּהָא
מִיִין נְבִיעִין עֲמָה שְׁרִיָּין, שְׁאִילָנָא לְמִשְׁתַּיָּא, לְמֵאֵן דְּאַפִּיק לֹון לְחִירוֹ. וְעַל
דָּא קְרִינֵן לִיָּה יוֹם רִאשׁוֹן.

דָּא בְּסַפְרָא דְּאַגְדָּתָא וְשִׁפּוּר הוּא. אָבֵל בְּהָאֵי יוֹמָא, לְאַבְרָהָם שִׁירוֹתָא
דְּכֻלָּא, אֵי בְּעַנְנֵי יְקָר הוּא שִׁירוֹתָא, אֵי בְּמִנָּא הוּא שִׁירוֹתָא. דְּאַבְרָהָם שְׁאָרֵי
לְמַחְפְּרֵי בִּירֵי דְּמִיָּא.

פְּרִי עֵץ הַדֶּר, דָּא בִּירָא דִּיצְחָק, דִּיצְחָק אֶהְדֵּר לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרָא לִיה עֵץ הַדֶּר. פְּרִי דְהַאי עֵץ הַדֶּר יְדִיעָא. כַּפּוֹת תְּמָרִים, דְּכַתִּיב, (תהלים צב) צָדִיק כַּתְּמָר יִפְרָח, וְלֹא אֲשַׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ פִּירוּדָא. וְעַל דָּא לֹא כַּתִּיב וְכַפּוֹת, אֶלָּא כַּפּוֹת. בְּגִין דְּלֹא סָלִיק דָּא בְּלֹא דָא, וּבְהַאי אֲתַמְלִיָּא הַאי בְּאֵר, מְבַאֵר מִסַּעְלָאין נְבִיעִין, הַהוּא אֲתַמְלִי בְּקַדְמִיתָא, וּמִנִּיהּ אֲתַמְלִיָּא בִּירָא, עַד דְּאִיהוּ נְבִיעוּ לְכֻלָּא.

וְעַנְף עֵץ עֲבוֹת, דָּא עֲנַפָּא דְּאִילָנָא רַבְרָבָא, דְּאֲתַקִּיף וְאֲשַׁתְּרֶשָׁא בְּשֶׁרְשׁוּי, אֲתַעֲבִיד אִילָנָא עֲלָאָה עַל כֻּלָּא, דְּאֲחִיד בְּכַל סִטְרִיהּ, עַנְף דְּאִיהוּ עֵץ עֲבוֹת, עֵץ דְּאֲחִיד לְעֲבוֹת, דְּהַא מְהַאי נְטֵל יְסוּדָא דְּעֲלָמָא, וְאֲתַמְלִיָּא לְאַרְקָא בְּבִירָא, הַאי הוּא עֲלָמָא אַרְקָא דְּשִׁקְיוֹתָא.

וְעַרְבֵי נַחַל, תְּרֵי אֵינוֹן, תְּרִין נַחֲלִין דְּמֵיָּא אֲתַפְּנִישׁ בְּהוּ, לְאַרְקָא לְצָדִיק. דְּבַר אַחַר, וְעַרְבֵי נַחַל, אֵלִין אֵינוֹן גְּבוּרִין, דְּאֲחִידוּן בֵּיהּ בִּיצְחָק, דְּאֲתִיִּין מְסֻטְרָא דְּהַהוּא נַחַל עֲלָאָה, וְלֹא מְסֻטְרָא דְּאַבָּא. בְּגִין כֵּן, כֻּלָּא יָאִי, וְלֹא בְּסִימָא לְפִירִין, וְלֹא עֲבִיד פִּירִין. וְעַרְבֵי נַחַל, תְּרִין קִיָּמִין, דְּגוּפָא קִיָּמָא עֲלֵיהוּ, אֲבָל וְעַרְבֵי נַחַל וְדָאִי, כְּמַה דְּאֲתַמָּר, וְאֵלִין אֵינוֹן כְּלָהוּ לְאַרְקָא מֵיָּא לְבִירָא.

השלמה מההשמטות (סימן ג'י)
מֵאִי פְּרִי עֵץ הַדֶּר אִילָנָא דְּאֲתַרוּגָּא וּמֵאִי הַדֶּר הֵיִינוּ הַדֶּר עַל הַכֹּל וְהֵיִינוּ הַדֶּר דְּשִׁיר הַשִּׁירִים דְּכַתִּיב בֵּיהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') מִי זֹאת הַנֶּשֶׁקֶפָה כְּמוֹ שָׁחַר. וְהֵיִינוּ עַל שֵׁם נִקְבָּה וְעַל שְׁמָה נִלְקַחְתָּה נִקְבָּה מְאָדָּם שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְהַתְקַיֵּים עוֹלָם הַתַּחֲתוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמֵאִי טַעְמָא אֶקְרִי נִקְבָּה עַל שֵׁם שְׁנִקְבִּיהָ רַחֲבִים וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים יִתְרִים עַל הָאִישׁ. וּמֵאִי נִינְהוּ נִקְבִים שְׂדִים וְרַחֲסֵי וּבֵית קִיבוּל הַוּלָד.

וּמֵאִי נִיהוּ שְׂאֶמְרוּ שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא הַדֶּר לְכָל סַפְרֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל הַסַּפְרִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים, וּמֵאִי נִיהוּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים. אֶלָּא קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקֹדְשִׁים. וּמֵאִי הֵם קֹדְשִׁים אֵלוּ שְׂכַנְגָד שֵׁשׁ קְצוֹת שֶׁבְּאֶדָּם וְקֹדֶשׁ הוּא לְהוּ קֹדֶשׁ לְכֻלָּהוּ.

וּמֵאִי נִיהוּ קֹדֶשׁ זֶה, אֲתַרוּגָּא שֶׁהוּא הַדֶּר הַכֹּל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הַדֶּר אֵל תַּקְרִי הַדֶּר אֶלָּא הִ' דֶּר זֶה אֲתַרוּגָּא שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֲגַד הַלּוּלָב וְאֵין מְצוּת לּוּלָב קִיָּמַת אֶלָּא בּוֹ, וְהוּא גַם כֵּן אֲגוּד עִם הַכֹּל. שְׁעַם כָּל אֶחָד הוּא וְעַם כּוּלָן יַחַד הוּא.

וּמֵאִי לּוּלָב כְּנֶגֶד חוּט הַשְּׂדֵרָה. וְעַנְף עֵץ עֲבוֹת שְׂעַנְפֵינוּ חוּפִין אֶת רוּבּוֹ וְאִם אֵין עֲנַפֵינוּ חוּפִין אֶת רוּבּוֹ אֵינוֹ כְּלוּם. מִפְּנֵי מָה, מְשַׁל לְאֶדָּם שְׂבִזְרוּעוֹתָיו יָגוּ עַל רֵאשׁוֹ הַרִי זְרוּעוֹתָיו שְׁנַיִם וְרֵאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה וְהֵיִינוּ עַנְף לְשִׁמְאֵל עֲבוֹת לְיָמִין וְנִמְצָא עֵץ בְּאֲמִצֵּעַ. וְלָמָּה נֶאֱמַר בּוֹ עֵץ שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הָאֵילָן.

וּמֵאִי עַרְבֵי נַחַל שׁוֹקֵי הָאֶדָּם שְׁתֵּים. וּמֵאִי נִינְהוּ לִישָׁנָא דְּעַרְבֵי נַחַל, מְשׁוּם דְּגָדוּל שְׂבָהֵם הוּא לְמַעַרְב וּמְשָׁם יוֹנֵק כַּחוֹ. וְשֶׁל צְפוֹן הוּא קָטוֹן מִמֶּנּוּ

מִהֲלֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהוּא בְרוּחַ צְפוֹנִית מְעַרְבִית וּבו פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל שְׁמוֹ וְהֵם שְׁנֵיהֶם עֲצִים. דָּבָר אַחֵר עַרְבֵי שְׁפָעִמִים מְעַרְבִין פְּעוּלָתוֹן זֶה עִם זֶה מְאִי עַרְבֵי נַחַל, נַחַל הוּי עַל שֵׁם הַמְּקוֹם שֶׁהֵם קְבוּעִים בּוֹ שְׁשֵׁמוֹ נַחַל בְּדַכְתִּיב (קהלת א') כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

מְאִי נִיהוּ יָם, הוּי אֹמֵר זֶה אֶתְרוּג. וּמִנָּא לֶן דְּכָל מְדָה וּמְדָה מֵאֵלוֹ הַשְּׁבַעָה אִיקְרִי נַחַל שְׁנַאָמֵר (במדבר כ"א) וּמִמְתְּנָה נְחֻלְיָאֵל אֶל תַּקְרִי נְחֻלְיָאֵל אֶלָּא נַחֲלֵי אֵל. וְעוֹד שָׁם, מָה לֵב, הַדָּר פְּרִי הַגּוֹף, אִף יִשְׂרָאֵל פְּרִי עֵץ הַדָּר. מָה אֵילֶן תְּמָר, עֲנַפְיוֹ סְבִיבּוֹ וְלוֹלְבוֹ בְּאֲמָצֵעַ, אִף יִשְׂרָאֵל נְטֻלוֹ גּוֹף הָאֵילֶן הַזֶּה שֶׁהוּא לְבוֹ וּכְנֻגְדַּת הַגּוֹף חוּט הַשְּׂדֵרָה בְּאֲדָם שֶׁהוּא עֵיקַר הַגּוֹף. וּמָה לוֹלֵב זֶה בְּתִיב לוֹ לֵב אִף לֵב מְסוּר לוֹ. וּמָה לֵב זֶה שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֲכָמָה בּוֹ, אִף בְּכָל נְתִיב מִהוֹן צוּרָה שׁוּמְרַת שְׁנַאָמֵר (בראשית ג') לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָדָּךְ עֵץ הַחַיִּים : (עד כאן מההשמטות)

דָּבָר אַחֵר, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדָּר, דָּא אַבְרָהָם. כַּפֶּת תְּמָרִים, דָּא יִצְחָק. וְעַנְף עֵץ עֲבוֹת, דָּא יַעֲקֹב. וְעַרְבֵי נַחַל, אֵלֶין אֵינוֹן תְּרִין דְּרָגִין דְּאֶמְרוּ.

וּמֵאֵן דְּמִתְּנִי הָאִי, בְּגִין דְּעֵץ עֲבוֹת דָּא יַעֲקֹב, דְּאֶחִיד לְכֻלְהוֹ חֵלְקִין, וְדָאִי דָּא יַעֲקֹב. אֲבָל הָאִי אֹקִימְנָא, פְּרִי עֵץ הַדָּר דָּא בִּירָא דִּיצְחָק, דָּא גְבוּרָה תַתְּאָה. כַּפֶּת תְּמָרִים. כַּפֶּת חֲסֵר, קְשׁוּרָא דְאֶתְקִשֵׁר בְּבִירָא, כְּמָא דְאֶתְ אֶמֶר, (דניאל ג) כְּפִיתוּ בְּסַרְבְּלִיהוֹן, בְּגִין דְּאֵלֶין לֹא סִלְקִין דָּא בְּלֹא דָּא. וְעַנְף עֵץ עֲבוֹת, עֲנַפָּא הוּא עֲלָאָה, דְּאֶתְעֵבִיד עֵץ עֲבוֹת, וְאֶחִיד לְכָל סְטְרָא, כְּמָה דְאֶתְמָר. עַרְבֵי נַחַל דָּא יִצְחָק, בְּכָל סְטְרִי, דְּאֶחִידוֹן בְּסְטְרָא דְנַחֲלָא, וְלֹא בְּסְטְרָא דְאֶבָּא. דְּתַנִּינֶן, אִף עַל גַּב דְּבִהָאִי נַחַל דִּינָא לֹא אֶשְׁתַּפַּח בֵּיהּ, דִּינִין מִתְּעֲרִין מִנִּיהּ.

וְרַב הַמְּנוּנָא סְבָא פְּרִישׁ, וְעַרְבֵי נַחַל, אֵינוֹן תְּרִין קִיִּימִין דְּקֶאֱמְרוּ, דְּמִיָּא נְפָקִי מִנֵּיהּ, וְשִׁפִּיר. אֲבָל תָּא חֲזִי, הָא חֲזִינוּ דְתַרְוִין דְּרָגִין אֵלֶין דְּקִיִּימִי עַל דְּרָגָא דְצַדִּיק, אֵיבָא וּכְנִישׁוּ רַבְרָבָא (ס"א דברכאן) נְפָקִי מִנֵּיהּ, וְעַרְבֵי נַחַל לֹא נְפָקִי מִנֵּיהּ, אֵיבָא, וְלֹא טַעְמָא, וְלֹא רִיחָא. וְהָא אֹקִימְנָא וְכֻלָּא שִׁפִּיר.

דף רכא ע"א

וְעַל דָּא אֶתְרוּג (דף רכא ע"א) בְּשִׁמְאֵלָא, לְקַבִּיל לְבָא. לוֹלֵב בֵּימִינָא, כַּפֶּת בְּכֻלָּא, וְקִטִּיר בְּכֻלָּא. דְּהָא צַדִּיק כַּפּוֹת הוּא בְּכָל סְטְרִין, וְקִטִּיר בְּכֻלָּא, וְדָא הוּא קְשׁוּרָא דְמִהִמְנוּתָא.

וּבְסְפָרָא דְאֶגְדַּתָּא שִׁפִּיר קֶאֱמֵר, דְּכָל אֵלֶין אֵינוֹן אוֹשְׁפִיזִין, דְּזַמִּינִין עֲמָא קְדִישָׁא בְּהָאִי יוֹמָא, דְּבַעֲיִין לְאֶשְׁכַּחָא לְהוּ, כִּינּוּ דְזַמִּין לוֹן. וּבַהוּ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַלְכָא בְּעוֹתִיָּה. זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל דִּיזְדַּעִין אֶרְחוּי דְמַלְכָא קְדִישָׁא,

וַיִּדְעִין אַרְחוּי דְאֹרִייתָא, לְמַהֲדָּ בְּאוּרַח קְשׁוּט, לְמַזְכֵּי בְּהוּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי.

בְּיוֹמָא דָּא נִפְקֵי יִשְׂרָאֵל, בְּסִימְנִין רְשִׁימִין מְגוּ מְלָכָא, בְּגִין דְּאִינוּן נְצַחִין דִּינָא. וּמֵאִי סִימְנִין אִינוּן, סִימְנִי מְהִימְנוּתָא, חוּתְמָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה. לְתַרֵּי בְּנֵי נְשָׂא, דְּעָלוּ קְדָם מְלָכָא לְדִינָא, וְלֹא יָדְעִי עֲלְמָא מֵאֵן מְנִייהוּ נְצַח. נִפְק חַד לְגִיוֹן מִבֵּי מְלָכָא, שְׁאִילוּ לוּ. אָמַר לוּן, מֵאֵן דִּיפּוּק וּבִידוּי סִימְנִין דְּמִלְכָּא, הוּא נְצַח.

כְּדָּ, פּוּלִי עֲלְמָא עָאֲלִין לְדִינָא, קְדָם מְלָכָא עֲלָאָה, וְדָאִין לוּן מִיוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה וַיּוֹם הַכְּפוּרִים, עַד חֲמֵשׁ סָרִי יוֹמִין לִירְחָא. וּבִין כְּדָּ אֲשֶׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין כְּלָהוּ בְּתִיבְתָּא. טְרַחִין בְּסַפְּהָ וְלוּלָב וְאֶתְרוּג, וְלֹא יָדְעִי מֵאֵן נְצַח דִּינָא. מְלָאכֵי עֲלָאִי שְׁאֵלוּ מֵאֵן נְצַח דִּינָא. קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא אָמַר לְהוּ, אִינוּן דְּמִפְקֵי בִּידִייהוּ סִימְנִין דִּילִי, אִינוּן נְצַחִין דִּינָא.

בְּהֵאִי יוֹמָא, נִפְקֵי יִשְׂרָאֵל בְּרְשִׁימוּ דְּמִלְכָּא, בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּהִלְיָא. עָאֲלִין בְּסַפְּהָ, אֶתְרוּג בְּשִׁמְאָלָא, לוּלָב בִּימִינָא. חֲמָאן כְּלָהוּ, דִּישְׂרָאֵל רְשִׁימִין בְּרְשִׁימוּ דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא. פְּתַחִי וְאָמְרִי, (תְּהִלִּים קמ"ד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָּה לוּ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁהִי אֱלֹהִיו.

עַד כָּאֵן חֲדוּתָא דְּכֵלָּא, חֲדוּתָא דְּאוּשְׁפִיזִין, וְאֶפִּילוּ אוּמוֹת הָעוֹלָם חֲדָאן בְּחֲדוּתָא, וּמִתְבָּרְכִין מִנָּה. וְעַל דָּא (מְקַרִּיבִין) קְרַבְנִין בְּכָל יוֹמָא עֲלִייהוּ, לְאֶטְלָא עֲלִייהוּ שְׁלָם, וְיִתְבָּרְכוּן מִיָּן. מִכָּאֵן וְלְהֵלָּאָה, יוֹמָא חַד, דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, דְּחֲדִי בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב, (בְּמִדְבָּר כ"ט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לְכֶם. דְּהֵא יוֹמָא דָּא מֵן מְלָכָא בְּלַחוּדוּי, חֲדוּתָא דִּילִיָּה בִּישְׂרָאֵל. לְמִלְכָּא דְּזַמִּין אוּשְׁפִיזִין וְכוּ'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) אֲנִי חֲבַצְלַת הַשְּׁרוֹן שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים, כְּמָה חֲבִיבָה כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל קִמִּי קוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת לִיהָ תְּדִיר, וְכִמְהָ מְשַׁבַּחִין וּמְזַמְרִין אֲזַמִּינַת לִיהָ תְּדִיר לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא. זַכָּאָה חוּלְקָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֲחִידוּן בִּיהָ בְּעַדְבָּא דְּחוּלְקָא קְדִישָׁא. כְּמָה דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ וְגוּ'. אֲנִי חֲבַצְלַת הַשְּׁרוֹן, דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל, דְּקִימָא בְּשִׁפִּירוּ דְּנוּי בְּגִנְתָּא דְּעֵדוּן. הַשְּׁרוֹן, דְּהִיא שָׂרָה וּמְשַׁבַּחַת לְמִלְכָּא עֲלָאָה.

דְּבַר אַחַר אֲנִי חֲבַצְלַת הַשְּׁרוֹן, דְּבַעֲיָא לְאֲשַׁקָּאָה מְשַׁקִּיּוּ דְּנַחְלָא עֵמִיקָא, מִבוּעָא דְּנַחְלִין. כְּמָא דְּאֵתְּ אָמַר, (ישעיה ל"ה) וְהָיָה הַשָּׂרֵב לְאֵגֶם. (נִיִּיא ישעיה לג) וְהִיא הַשְּׁרוֹן כְּעַרְבָּה) שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים, דְּקִימָא בְּעֵמִיקָתָא דְּכֵלָּא. מֵאֵן אִינוּן עֵמֶקִים. כְּמָא דְּאֵתְּ אָמַר, (תְּהִלִּים קל) מִמְּעַמְקִים קְרֵאתִידָּ ה'. חֲבַצְלַת הַשְּׁרוֹן. חֲבַצְלַת, מֵהֵהוּא אֶתְּר, דְּשַׁקִּיּוּ דְּנַחְלִין נִפְקִין וְלֹא פְּסִקִין לְעֵלְמִין. שׁוֹשְׁנַת הָעֵמֶקִים, שׁוֹשְׁנָה מֵהֵהוּא אֶתְּר דְּאֶקְרִי עֵמִיקָא דְּכֵלָּא, סְתִיִּים מְכָל סְטָרִין.

תָּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא יְרוּקָא כְּחֻבְצָלָת, דְּטֵרְפִין דִּילָהּ יְרוּקִין. לְבַתֵּר שׁוֹשְׁנָת,
סוּמְקָא בְּגוּוּנִין חוּוְרִין. שְׁשָׁנָה בְּשִׁית טֵרְפִין, שְׁשֻׁנָת, דְּאִשְׁתַּנִּיאַת מְגוּוּנָא
לְגוּוּנָא, וְשִׁנִּיאַת

דף רכא ע"ב

שְׁשֻׁנָת, בְּקִדְמִיתָא חֻבְצָלָת, בְּעֵדָנָא דְּבַעֲיָא לְאִזְדוּוּגָא בֵּיהּ בְּמִלְכָא, אֶקְרִי
חֻבְצָלָת. בְּתֵר דְּאִתְדַבְּקַת בֵּיהּ בְּמִלְכָא בְּאִינוּן נְשִׁיקִין, אֶקְרִי שְׁשֻׁנָת. בְּגִין
דְּכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) שְׁפִתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים. שְׁשֻׁנָת הָעֵמְקִים דְּהִיא מְשֻׁנֵּיא
גְּוּוּנָהּ, זְמַנִּין לְטַב, וְזְמַנִּין לְבִישׁ, זְמַנִּין לְרַחֲמֵי, זְמַנָּא לְדִינָא. (בראשית ג)
וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תִאָּוֶה הוּא לְעֵינַיִם. תָּא חֲזִי, דְּהָא
בְּנֵי נֶשָׂא לֹא מִסְתַּכְּלִין, וְלֹא יִדְעִין, וְלֹא מְשַׁגְּיחִין. בְּשַׁעֲתָא דְּבִרָא קוּדְשָׁא
בְּרִידָא הוּא לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהּ בִּיקִירוּ עֲלָאָה, בְּעָא מְנִיָּה לְאִתְדַבְּקָא בֵּיהּ
בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח יְחִידָאֵי, וּבְלָבָא יְחִידָאֵי, וּבְאַתֵּר דְּדַבְּקוּתָא יְחִידָאֵי, דְּלֹא (דף
רכא ע"ב) אִשְׁתַּנִּי, וְלֹא מִתְהַפֵּד לְעֵלְמִין. בְּהַהוּא קְשׁוּרָא יְחִידָא, דְּכֻלָּא בֵּיהּ
אִתְקַשֵּׁר. הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹדָא הֶגְוִן.

לְבַתֵּר סְטוּ מְאַרְחָא דְּמַהִימְנוּתָא, וְשִׁבְקוּ אֵילָנָא יְחִידָאֵי, עֲלָאָה מְכָל
אֵילָנִין. וְאֵתוּ לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתֵּר דְּמִשְׁתַּנִּי, וּמִתְהַפֵּד מְגוּוּנָא לְגוּוּנָא וּמְטַב
לְבִישׁ וּמְבִישׁ לְטַב. וְנַחְתֵּי מְעִילָא לְתַתָּא, וְאִתְדַבְּקוּ לְתַתָּא בְּשִׁנִּינִין סְגִיאִין.
וְשִׁבְקוּ אֵילָנָא יְחִידָאָה, עֲלָאָה מְכָל אֵילָנִין. הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (קהלת ז) אֲשֶׁר
עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְגוֹי.

וְדָאֵי כְּדִין אִתְהַפֵּד לְבִיָּהּ, בְּהַהוּא סְטֵרָא מְמֵשׁ, זְמַנִּין לְטַב, זְמַנִּין לְבִישׁ,
זְמַנִּין לְרַחֲמֵי, זְמַנִּין לְדִינָא. בְּהַאי מְלָה דְּאִתְדַבְּקוּ בֵּיהּ וְדָאֵי, (קהלת ז) בְּקִשׁוּ
חֲשָׁבוֹנוֹת רַבִּים, וְאִתְדַבְּקוּ בֵּהוּ.

אֲמַר לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, אָדָם, שְׁבִקְתָּ חֲיִי וְאִתְדַבְּקְתָּ בְּמוּתָא. חֲיִי,
דְּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹדָא הֶגְוִן, דְּאֶקְרִי חֲיִים. דְּמֵאן דְּאִחִיד בֵּיהּ, לֹא טְעִים
מוּתָא לְעֵלְמִין. אִתְדַבְּקְתָּ בְּאֵילָנָא אַחְרָא, הָא וְדָאֵי מוּתָא הוּא לְקַבְּלָדָא.
הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּכְתִיב, (קהלת ז) וּמוֹצָא אֲנִי
מִרַם מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה. וְדָאֵי בְּאַתֵּר דְּמוּתָא אִתְדַבְּק, וְשִׁבְק אֶתֵּר דְּחֲיִי. בְּגִין
כְּדָא אִתְגְּזֵר עֲלֵיהּ וְעַל כָּל עֲלָמָא מוּתָא.

אֵי הוּא חֲטָא, כָּל עֲלָמָא מַה חֲטוּ. אֵי תִימָא, דְּכָל עֲלָמָא אֶכְלִי מְאֵילָנָא דָא,
וְאִתְרַמִּי לְכֻלָּא. לָאוּ הָכִי. אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּאָדָם קָאִים עַל רַגְלוּי, חֲמִי לִיהּ
בְּרִינִין כְּלָהוּ, וּדְחִילוּ מִקְּמִיָּה, וְהוּוּ נְטֻלִין אֲבַתְרִיָּה, כְּעַבְדִּין בְּתֵר מִלְכָא.
וְהוּא אֲמַר לוֹן, אֲנָא וְאִתּוֹן, (תהלים צה) בָּאוּ נְשִׁתְחוּה וְנִכְרַעַה וְגוֹי. וְאִזְלוּ
כְּלָהוּ אֲבַתְרִיָּה. כִּיּוֹן דְּחִזּוּ דְּאָדָם סְגִיד לְהַאי אֶתֵּר, וְאִתְדַבְּק בֵּיהּ, כְּלָהוּ
אִתְמַשְׁכוּ אֲבַתְרִיָּה וְגָרִים מוּתָא לְכָל עֲלָמָא.

וְכַדִּין אֲשֶׁתַּי אָדָם לְכַמָּה גְּוֹוֹנִין, זְמַנִּין דִּינָא, זְמַנִּין רַחֲמֵי זְמַנִּין מוֹתָא,
זְמַנִּין חַיִּי. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמָא תְּדִיר בְּחַד מְנִיִּיהוּ, בְּגִין דְּהָהוּא אֲתֵר גְּרִים
לִיה. וְעַל דָּא אַקְרִי, חֲרַב הַמְתַּהֲפֶכֶת, הַמְתַּהֲפֶכֶת מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא,
מִטָּב לְבִישׁ, מִרַחֲמֵי לְדִינָא, מִשְׁלָם לְקַרְבָּא, מִתְהַפֶּכֶת הִיא בְּכֻלָּא. טַב וְרַע
דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַיַּעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע.

וּמְלָכָא עֲלָא, לְרַחֲמָא עַל עוֹבְדוֹי, אוֹכַח לִיה, וְאָמַר לִיה, וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב
וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹ', וְהוּא לָא קָבִיל מְנִיָּה, וְאֲתַמְשֵׁךְ בְּתֵר אֲתַתִּיה,
וְאֲתַתְרֵךְ לְעֵלְמִין. דְּהָא אֲתַתָּא לְאֲתַרָּא (ס"א לאתר דא) סְלָקָא וְלֹא יַתִּיר,
וְאֲתַתָּא גְרִים מוֹתָא לְכֻלָּא.

תָּא חַזִּי, לְעֵלְמָא דְּאֲתֵי כְּתִיב, (ישעיה סה) כִּי כִימֵי הָעֶץ יָמֵי עֲמִי, כִּימֵי הָעֶץ,
הֵהוּא דְּאֲשֶׁתְּמוֹדְעָא, בִּיה זְמַנָּא, כְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמְּוֹת לְנֶצַח וּמָחָה הִ'
אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים וְחֲרַפְתָּ עִמּוֹ יָסִיר מַעַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ' (עד כאן נדפס
בויקרא):

וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. תְּאָנָּא, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאָרֶץ
מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, הֵתֵם בְּקִיּוּמִיהָ יַעֲקֹב, וְהָכָא בְּמִיתַתִּיהָ יִשְׂרָאֵל.
דְּכַתִּיב, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָכִי הוּא וְדָאִי, דְּהָא לֹא
כְּתִיב וַיִּקְרַב יוֹם יִשְׂרָאֵל לְמוֹת, אֲלָא יָמֵי, וְכִי בְּכַמָּה יוֹמֵי מִית בְּרַ נֶשׁ, וְהָא
בְּשַׁעְתָּא חֲדָא, בְּרַגְעָא חֲדָא, מִית וְנִפְיָק מַעֲלָמָא.

אֲלָא הָכִי תְּאָנָּא, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לְאֲתַבָּא רוּחִיהָ לִיה, כָּל אֵינוֹן
יוֹמִין דְּקָאִים בְּרַ נֶשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא, אֲתַפְקֵדוֹן קַמִּיהָ, וְעַאֲלִין בְּחוּשְׁבָּנָא. וְכַד
אֲתַקְרִיבוּ קַמִּיהָ לְמִיעַל בְּחוּשְׁבָּנָא, מִית בְּרַ נֶשׁ. וְאֲתִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
רוּחִיהָ לִיה, הֵהוּא הֶבֶל דְּאֲפִיק וְנִפְחָ בִּיה, אוֹתְבִיָּה לְגַבִּיהָ.

זַכָּאָה חוֹלְקִיהָ דְּהָהוּא בְּרַ נֶשׁ, דִּיּוֹמוֹי אֲתַקְרִיבוּ גַבִּי מְלָכָא בְּלָא כְּסוּפָּא,
וְלֹא דְּחֵי יוֹמָא מְנִיִּיהוּ לְבַר, דְּיִשְׁפַּח בְּהָהוּא יוֹמָא, דְּאֲתַעֲבִיד בִּיה חוּבָּא.
בְּגִין כֵּן, כְּתִיב בְּצִדִיקָא, קְרִיבָה. (והיך יקרבוו) מְשׁוּם דְּקְרִיבוּ יוֹמוֹי קַמִּי
מְלָכָא, בְּלָא כְּסוּפָּא.

דף רכב ע"א

ווי לְרַשִּׁיעֵיָא, דְּלָא כְּתִיב בְּהוּ קְרִיבָה, וְהִיךְ יִקְרְבוּן יוֹמֵי קַמִּי מְלָכָא, דְּהָא
כָּל יוֹמוֹי בְּחוּבֵי עֲלָמָא אֲשֶׁתְּפַחוּ. וּבְגִינֵי כֵּן לָא יִקְרְבוּן קַמִּי מְלָכָא, וְלֹא
יִתְמַנּוּן קַמִּיהָ, וְלֹא יִדְכְּרוּ לְעֵילָא, אֲלָא אֵינוֹן שְׂצִיָּאן מְגוּוֹיִיהוּ. עֲלִיִּיהוּ
כְּתִיב, (משלי ד) דִּרְדֵךְ רְשָׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמָה יִכְשָׁלוּ. (דף רכב ע"א)

וְהָכָא וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל וְדָאִי, בְּלָא כְּסוּפָּא, בְּשִׁלְיִמוֹתָא, בְּחַדְוֹתָא שְׁלִים.
וּבְגִינֵי כֵּן, יָמֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהָהוּא שְׁלִים יַתִּיר יִשְׂרָאֵל מִיַּעֲקֹב. וְאִי תִימָא, וְהָא

כְּתִיב, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, שְׁלִים. שְׁלִים הָוה, וְלֹא שְׁלִים בְּדַרְגָּא
עֲלָאָה כְּיִשְׂרָאֵל.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעֲתָא דְיוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ אֲתַפְקִידָן קַמִּי מִלְכָּא, אֵית
זַכָּאָה דְּאֲתַפְקִידָן יוֹמוֹי וּרְחִיקִין מִקַּמִּי מִלְכָּא. וְאֵית זַכָּאָה, דְּכַד מִתַּפְקִידָן
יוֹמוֹי, קָרִיבִין וְסַמִּיכִין לְמִלְכָּא, וְלֹא מִתְרַחֲקִין. בְּלֹא כְּסוּפָא עֲאֲלִין,
וְקָרִיבִין לְמִלְכָּא. זַכָּאָה חוּלְקֵהוּן. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל
לְמוֹת.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, וְכִי שָׁאַר שְׁבָטִין לָאוּ בְּנוֹי אֵינוּן. אֶלָּא
אָמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹסֵף בְּנוֹ הָוה יִתִּיר מִכְּלָהוּ. דְּתַנְיָנוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאֲנִתְתִּיה
דְּפוֹטִיפֶר דְּחֻקְתָּ לִּיהּ לְיוֹסֵף, מַה כְּתִיב, (בראשית לט) וַיְבֹא הַבִּיטָה לַעֲשׂוֹת
מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. הָאִי קָרָא הָכִי מְבַעֵי לִיהּ, וְאִין אִישׁ
בְּבַיִת. מַהוּ מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת. אֶלָּא לְאַכְלָלָא דְּיוֹקְנָא דְּיַעֲקֹב, דְּהָוה תַּמּוֹן
וְאֲשַׁתְּפַח תַּמּוֹן. וּבְגִינֵי כֶּד מֵאֲנָשֵׁי הַבַּיִת, אָבֵל אִישׁ אַחְרָא הָוה תַּמּוֹן. כִּיּוֹן
דְּסָלִיק יוֹסֵף עֵינוֹי, וְחֻמָּא דְּיוֹקְנָא דְּאָבוֹי, יִתִּיב בְּקִיּוּמִיהּ, וְתַב לְאַחוּרָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית לט) וַיִּמָּאן וַיֵּאמֶר אֵל אֲשֶׁת אֲדָנָיו. אָמַר לִיהּ
קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא, אֵת אֲמַרְתָּ וַיִּמָּאן, וַיֵּאמֶר. חֲזִידָה, וַיִּמָּאן וַיֵּאמֶר אַחְרָא,
יִיתֵי לְבָרְכָא לְבָנָךְ, וַיִּתְבָּרְכוּן בֵּיהּ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּמָּאן אָבוֹי וַיֵּאמֶר
יְדַעְתִּי בְּנֵי יְדַעְתִּי.

כִּיּוֹן דְּאָמַר יְדַעְתִּי בְּנֵי, אֲמַאי אָמַר, יְדַעְתִּי אַחְרָא. אֶלָּא אָמַר, יְדַעְתִּי בְּנֵי,
בְּזַמְנָא דְּקִיּוּמֵת בְּגוּפָךְ דְּאֵת בְּרִי, כַּד חֲמִית דְּיוֹקְנָא דִּילִי, וְתַבַּת בְּקִיּוּמָךְ.
וּבְגִינֵי כֶּד כְּתִיב, יְדַעְתִּי בְּנֵי, יְדַעְתִּי. עַל מַה דְּאֲמַרְתָּ דְּדָא הוּא בּוּכְרָא, גַּם
הוּא יְהִיָּה לְעַם וְגַם הוּא יִגְדַּל, וְהָכָא בְּגִין כֶּד כְּתִיב, וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף,
לְבָנוּ לְיוֹסֵף מִמֶּשׁ.

דְּבַר אַחַר, וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, דְּבַדְּיוֹקְנָא חַד הוּוּ מִתְחַזְּיָן. דְּכָל מַאן דְּחֲמִי
לְיוֹסֵף, הָוה אֲסֵהִיד דְּבְרִיהּ דְּיַעֲקֹב הָוה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּלָא הָכִי הוּא. וְעוּד
דְּיוֹסֵף זֶן לִיהּ וְלְבָנוֹי בְּסִבּוּתִיהּ, וּבְגִינֵי כֶּד בְּנוֹ מִמֶּשׁ, יִתִּיר מִכְּלָהוּ. וַיִּקְרָא
לְבָנוּ לְיוֹסֵף, אֲמַאי לְיוֹסֵף וְלֹא לְאַחְרָא. מִשּׁוּם דְּרְשׁוּתָא הָוה בִּידִיהּ
לְסַלְקִיהּ מִתַּמּוֹן.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כִּיּוֹן דְּיַעֲקֹב הָוה יָדַע דְּבָנוֹי יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּגִלּוּתָא תַּמּוֹן
בְּמִצְרַיִם, אֲמַאי לֹא אֲתַקְבֵּר תַּמּוֹן בְּגִין דְּיִגְיִן זְכוּתִיהּ עַל בְּנוֹי. אֲמַאי בְּעָא
לְאַסְתִּלְקָא מִתַּמּוֹן. וְהָא כְּתִיב, (תהלים קג) כָּרַחַם אָב עַל בָּנָיִם, אֵן הוּא
רַחֲמָנוּתָא.

אֶלָּא הָכִי תַּנְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְּהָוה נְחִית יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, הָוה דְּחִיל. הָוה אָמַר,
דִּילְמָא חַס וְשְׁלוֹם יִשְׁתַּצוּן בְּנֵי בִּינֵי עֲמֻמְיָא, וְדִילְמָא קוּדְשָׁא בְּרִידָה הוּא
יִסְלַק שְׁכִינְתִּיהּ מִינֵי כְּקִדְמִיתָא. מַה כְּתִיב, (בראשית לה) וַיִּרָא אֱלֹהִים אֵל
יַעֲקֹב וְגו'. (בראשית מו) (ויאמר אלהים לישראל) אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי לְגוֹי

גדול אַשְׁמֵךְ שָׁם. וּמָה דְאִמְרַת דִּילְמָא אַסְלַק שְׂכִינְתִּי מִבִּינְךָ, אַנְכִי אֵרֵד עִמָּךְ מִצְרִימָה.

אָמַר עוֹד, דְּחִילְנָא דִּילְמָא אֲתַקְבֵּר תַּפְּוֹן, וְלֹא אֶזְכֶּה עִם אֲבָהֵתִי. אָמַר לִיה וְאַנְכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עֲלֶה. אֶעֱלֶךְ, מִמְצָרִים. גַּם עֲלֶה, לְאֲתַקְבְּרָא בְּקַבְרָא דְאֲבָהֵתֶךָ.

בְּגִינֵי כָּךְ, בְּעָא לְסַלְקָא גְרַמְיָה מִמְצָרִים. חַד, דְּלֹא יַעֲבֹדוֹן מְנִיָּה דְחִלָּא, דְּהָא חֲמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְמִין לְאֲתַפְרָעָא מִדְּחִלְיָהוֹן. וְחַד, דְּחֲמָא דְשְׂכִינְתָא יִשְׁוֵי מְדוּרְיָה בֵּין בְּנוֹי בְּגִלוּתָא. וְחַד, בְּגִין דִּיהָא גּוֹפִיָּה דְיִיר בֵּין גּוֹפִיָּהוּ דְאֲבָהֵתוֹי לְאֲתַכְלָלָא בִּינְיָהוּ, וְלֹא יִתְמַנֵּי עִם חֵיבָא דְמִצְרָאֵי.

וְתַנְיִן, גּוֹפָא דְיַעֲקֹב, אֲתַמְשִׁיךְ מְשׁוּפְרוֹי דְאָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְהוּהוּ דִּיוֹקְנִיה דְיַעֲקֹב, דִּיוֹקְנָא עֲלָאָה קַדִּישָׁא. דִּיוֹקְנָא דְכוּרְסִיא קַדִּישָׁא, וְלֹא בְּעָא לְאֲתַקְבְּרָא בִּינֵי חֵיבָא. וְרָזָא דְמַלְחָה, דְּבִאֲבָהוֹן לִית פִּירוּדָא כָּלִל. וְעַל דָּא כְּתִיב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי.

דף רכב ע"ב

וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ, בְּחַד דִּיוֹקְנָא דְאַנְפִּין, בְּגִין דְּבְרַעוּתָא דְרוּחָא וְלִבָּא, אוֹלִיד לִיה יִתִּיר מִכְּלָהוּ. תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב, (בראשית ל) הַמְעַט קָחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, דְּכָל רְעוּתָא דְיַעֲקֹב בְּרַחֲלֵ הָהוּא, וּבְגִין כָּךְ (דף רכב ע"ב) וַיִּקְרָא לְבָנוֹ לְיוֹסֵף.

תָּאנָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (דברים כט) הַנְּסַתְרוּת לֵהי אֱלֹקֵינוּ וְגוֹי. הַנְּסַתְרוּת לֵהי אֱלֹקֵינוּ, תָּא חֲזִי, כַּמָּה אֵית לִיה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא מִחוּבּוֹי, וְלֹא סַתְפֵּלָא דְלֹא יַעֲבֵר עַל רְעוּתִיהָ דְמֵאֲרִיָּה. דְּתַנְיִן, כָּל מָה דְּבַר נָשׁ עֲבִיד בְּהָאֵי עֲלָמָא, בְּסַפְרָא כְּתִיבּוֹ אֵינּוֹן עוּבְדִין, וְעֵאלִין בְּחוּשְׁבָנָא קַמִּי מְלַכָּא קַדִּישָׁא, וְכֹלָא אֲתַגְלִיָּא קַמִּיהָ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה' אִי הַכִּי, אִיךְ לֹא יִסְתַּמֵּר בַּר נָשׁ מִלְּמִיתָב קַמִּיהָ דְמֵאֲרִיָּה. וְתַנְיִן, אֶפִּילוֹ הָהוּא (מאן) מָה דְחָשִׁיב בַּר נָשׁ וְאִסְתַּלַּק בְּרַעוּתִיהָ, כֹּלָא אֲשַׁתְּפַח קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא אֲתַאֲבִיד מְנִיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּהָהוּא לִילְיָא דְעֵאלַת לָאָה לְגַבִּיָּה דְיַעֲקֹב, וַיַּהֲבַת לִיה אֵינּוֹן סִימְנִין דְּיַהֲב יַעֲקֹב לְרַחֲלֵ, סְלִיק בְּרַעוּתִיהָ דְאֵיָּהֵי רַחֲלֵ, וְשַׁמֵּשׁ שְׁמוּשָׁא בָּהּ. וְהָיָא טַפְּהָ קַדְמִיתָא דְיַעֲקֹב הָוֹת. דְּכְּתִיב, (בראשית מט) כַּחֲסִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי, וְסִבֵּר דְאֵיָּהֵי רַחֲלֵ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֵיָּהוּ גְלִי עֲמִיקְתָּא וּמְסַתְרָתָא, וַיִּדַע מָה בְּחִשׁוּכָא, סְלִיק הָהוּא רְעוּתָא לְאֲתַרְיָה, וּבְכִירוּתָא דְרֵאוּבֵן אֲסַתְלַק לְיוֹסֵף. מָאִי טַעְמָא, מְשׁוּם דְּהָא דְרַחֲלֵ הָוֹת, הָיָא טַפְּהָ קַדְמִיתָא דְנִפְקַת מִיַּעֲקֹב. וּבְגִין דְּהָוֹת דִּילָּהּ, הָהוּא בְּכִירוּתָא מִמֵּשׁ דְרֵאוּבֵן, יִרִית יוֹסֵף. וְרַחֲלֵ יִרְתָּהּ לְהָהוּא דִּילָּהּ.

ובגין כך, רזא דמלה, לא אסתלק ראובן בשמא כשאר שבטין. אלא ראובן. פלומר חמו בר, ראו בן סתם. והאי בן לא אתידע שמיה, ועל דא לא קריא לאה בני בהאי שמא, ולא אקרי ראו בני, דהא לאה ידעת עובדא.

ותנינן, גלי קמי קודשא בריה הוא, דייעקב לאו רעותיה למיחב קמיה בהאי, ולא אסתכל ברעותא באנתא אחרא בההיא שעתא, כשאר חייבי עלמא. ועל כך כתיב, (בראשית לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר. דהא בנייהו דשאר חייבי עלמא דעבדין ההוא עובדא, בשמא אחרא אקרו. והא ידיעא מלה דא לגבי חבריא, ובגיני כך ויקרא לבנו ליוסף, בנו ממש, משירותא וסיומא (ד"א ל"ג בריה) בנו הוה.

תאנא, אמר רבי יוסי, במה אומי ליה יעקב ליוסף, דכתיב שים נא ידך תחת ירכי. אלא בההוא את קיימא, דהוה רשים בבשריה, דדא חשיבותא דאבהו תיר מפלא. והאי ברית, רזא דיוסף איהו.

אמר רבי שמעון, באברהם וביעקב כתיב, שים נא ידך תחת ירכי, תחות ירכי, פלומר, בההוא אתר דרמיזא בשמא קדישא, ואפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא. ביצחק לא כתיב, בגין דנפיק מניה עשו.

תו, מאי טעמא הקא, שים נא ידך תחת ירכי אל נא תקברני במצרים. אלא אמר ליה יעקב ליוסף, בהאי רשימא קדישא אומי לי, דאפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא, ואתנטיר, ולא אסתאב לעלמין. דלא יתקבר בין אינון מסאבין, דלא נטרו ליה לעלמין. דכתיב בהו, (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

ואי תימא, הא יוסף דנטיר ליה על פלא, אמאי אתקבר בנייהו. אלא תנינן, כתיב, (יחזקאל א) הלה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר, והא תנינן, דשכינתא לא שריא אלא בארעא דישראל. אמאי הקא שכינתא. אלא על נהר כבר כתיב, וכתיב ותהי עליו שם יד ה'. אוף הקא, יוסף במיא אתרמי ארונא דיליה. אמר קודשא בריה הוא, אי יוסף אסתלק מהקא, גלותא לא אתקיים. אלא תהא קבורתיה באתר דלא יסתאב, ויסבלון בני ישראל גלותא.

תאנא, אמר רבי יוסי, חמא יעקב דהא בכלא אתתקן לכרסיא קדישא באבהו (כאבהו). אמר, אי הכי יתקבר, היך גופא דא אחידא באבהתא, ואפילו מערתא דאתקבר תמן אקרי כפילתא. בגין דכל מלה דכפילתא הוא תרין וחד, אוף מערתא תרין וחד.

דף רכג ע"א

ותא חזי, אבהתא זכו לאתקברא תמן, אינון וזווגייהו. יעקב (דף רכג ע"א) הוא ולאה, מאי טעמא רחל לא, והא כתיב, (בראשית כט) ורחל עקרה, דאיהי

עקרא דביתא. אלא, לאה זכתה ביה, לאפקא שית שבטין מגזעא קדישא בעלמא יתיר. ובגיני כד, אתייהבת עמיה לזווגא במערתא.

אמר רבי יהודה לאה כל יומהא, הות בפרשת אורחין קיימא, ובכת בגיניה דינעקב, כד שמעת דאיהו צדיקא. וצלותא אקדמת ליה. והיינו דכתיב, (בראשית כט) ועיני לאה רכות, כמה דאוקימנא, דמקדמת ויתבת בפרשת אורחין למשאל.

רחל לא נפקת לאורחין לעלמא. בגיני כד זכתה לאה לאתקברא עמיה. ורחל קיימת קבורתה בפרשת אורחין ואתקברת תמן. הדא הוא דכתיב, ואני בבאי מפדן עלי רחל. מהו עלי. עלי ודאי, כלומר בגיני. בארץ כנען בדרד, בגיני מיתת בדרד, דלא נפקת בגיני לעלמין כאחתה.

בגין כד, לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דינעקב, זכתה לאתקברא עמיה. רחל דלא בעאת למיפק ולמשאל בהדיה, בגין כד קבורתה בפרשת אורחין. ורזא דמלה, הא אוקימנא ואתמר, דא באתגליא, ודא באתכסיא.

ותא חזי, דתנאי, דמעין סגיאין שדיאת ההיא צדקת לאה, בגין למהוי חולקיה דינעקב, ולא בההוא רשע דעשו. והיינו דתנינן, כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקודשא בריד הוא, אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרע, ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה. מנלו, מלאה, דהא לאה אתגזר למהוי חולקא דעשו, והיא בבעותא אקדימת ליה ליעקב, ולא אתייהבת ליה לעשו.

אמר רבי חייא, ושכבתי עם אבותי וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שייעמל תחת השמש. בכמה אתר אתמר דאסתכלנא במלוי דשלמה ואתחזי מלוי סתימין, אבל כלהו מלי דשלמה, כלהו אקרון בחכמתא.

דתנאי כתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, ביומוי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלמותא. והיינו דכתיב, ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם. תמן תנינן, מאן אינון בני קדם, הא אוקמוה. אבל חכמת בני קדם, היא חכמתא דירתו מאברהם.

דתנאי כתיב, (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. מאי את כל אשר לו. דא חכמתא עלאה דהנה ידע בשמא קדישא דקודשא בריד הוא, ומשמע את כל אשר לו, דהנה דיליה. כדתנינן בההיא בת דהות ליה לאברהם, ובכל שמה.

ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וגו'. דיהב להו מילין ידיעאן, בכתרין תתאין, ובאן אתר אשרי לון, אל ארץ קדם. ומתמן יריתו בני קדם חכמתא, והיינו דכתיב מחכמת כל בני קדם.

תֵּאנָא, יוֹמָא חַד הָוָה אֶתִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן מִקְפוּטְקִיָּא לְלוּד, וְהָוָה עִמִּיהָ רַבִּי אָבָא וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אָבָא הָוָה לָאִי, וְהָוָה רְהִיט אֲבַתְרִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּהָוָה רְכִיב. אָמַר רַבִּי אָבָא, וְדַאי (הוֹשַׁע יֵא) אַחֲרֵי הִי יִלְכוּ כְּאַרְיָה יִשְׁאַג.

נַחַת רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיה, וְדַאי כְּתִיב, (דְּבָרִים ט) וְאַשְׁבֵּב בְּהָר אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, וְדַאי חֲכָמְתָּא לָא מְתִישְׁבָּא, אֶלָּא כַּד בַּר נֶשׁ יְתִיב וְלֹא אֲזִיל, אֶלָּא קָאִים בְּקִיּוּמִיהָ. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי עַל מַה כְּתִיב וְאַשְׁבֵּב. הִשְׁתָּא בְּנִיחָא תִּלְיָא מִלְתָּא. יְתָבו.

אָמַר רַבִּי אָבָא, כְּתִיב וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם וּמְכַל חֲכָמַת מְצָרִים. מַאי הִיא חֲכָמַת שְׁלֹמֹה וּמַאי הִיא חֲכָמַת מְצָרִים וּמַאי הִיא חֲכָמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אָמַר לִיה, תָּא חֲזִי, בְּכַמָּה אֶתֶר אוֹקִמוּהָ בְּהָוָה שְׁמָא, דְּסִיְהָרָא כַּד אֶתְבְּרָכָא מְכַלָּא, כְּתִיב וַתִּרְבַּח. בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלֹמֹה, דְּאֶתְרַבִּיאת וְאֶתְבְּרַכַת וְקִימָא בְּאֶשְׁלָמוּתָא.

דף רכג ע"ב

וְתַנְיֵנוּ, אֶלְף טוֹרִין מִתְרַבְּרִין קָמָה, וְכִלְהוּ נְשִׁיבָא חַד הָוּוּ לְקָמָה. אֶלְף נְהָרִין סְגִיָּאִין לָהּ, וּבְגַמְיַעָּא חֲדָא גְּמַעָּא לוֹן. טוֹפְרָהָא מֵאֲחַדָּא לְאֶלְף וְשִׁבְעִין עֵיבֵר. (דף רכג ע"ב) יְדָהָא אֲחִידָן לְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין (וּחֲמֵשׁ) אֶלְף עֵיבֵר, לִית דְּנַפִּיק מְנָה לְסִטֵּר הָאִי, וְלִית דְּנַפִּיק מְנָה לְסִטֵּר אַחְרָא. כְּמָה וְכָמָה אֶלְף תְּרִיסִין, מִתְאַחֲדִין בְּשַׁעְרָהָא.

חַד עוֹלִימָא, דְּאוֹרְכִיָּה מְרִישָׁא דְּעֵלְמָא לְסִיפֵי דְּעֵלְמָא, נְפִיק בֵּין רְגֵלְהָא. בְּשִׁתִּין פּוֹלְסִי דְּנוֹרָא מִתְלַבֵּשׁ, בְּגוּוֹנֵי דָּא אֶתְמַנָּא עַל תְּתַאֲי (מִתְחוּת) מְאַרְבַּע סְטֵרְהָא. דָּא אִיְהוּ נַעַר, דְּאֲחִיד שִׁית מְאָה וְתִלְת עֶשֶׂר מִפְתָּחוֹן עֵלְאִין מִסְטֵרָא דְּאָמָא. וְכִלְהוּ מִפְתָּחוֹן עֵלְאִין, בְּשִׁנְנָא דְּחַרְבָּא דְּחָגִיר בְּחַרְצִיָּה תִּלְיִין.

הָהוּא נַעַר, קָרוּן לִיה חֲנוּךְ בּוֹן יָרֵד, בְּאִינוּן בְּרִייתֵי, דְּכְתִיב, (מִשְׁלֵי כב) חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דְּרַכּוֹ. וְאִי תִימָא מִתְנִיתִין הִיא, וְלֹא בְּרִייתָא. בְּמִתְנִיתָא דִּילָן אוֹקִימָנָא מִיָּלִי, וְהָא אֶתְמָר, וְכִלְא מְלִתָּא חֲדָא אֶסְתְּכָלוּ (נִיָּא אֶשְׁתְּכָלוּ). תְּחוּתִיָּה תְּטַלַּל חִיּוֹת בְּרָא. דְּתַנְיָא (נִיָּא דְּתָא חֲזִי), כְּמָה דִּישְׂרָאֵל קִדִּישָׁא עֵלְאָה, אֶקְרִי בּוֹן לְאִמִּיָּה, דְּכְתִיב, (מִשְׁלֵי ד) כִּי בּוֹן הִייתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לְפָנַי אֲמִי, וְכְתִיב, (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, הָכִי נָמִי לְתַתָּא, דָּא אֶקְרִי נַעַר לְאִמִּיָּה. דְּכְתִיב, (הוֹשַׁע יֵא) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וְאוֹהֲבָהּ, וּבְכַמָּה גּוֹוִינִין אֶקְרִי בּוֹן יָרֵד, וְהָא אוֹקִימָנָא.

אָבֵל תָּא חֲזִי, בּוֹן יָרֵד מִפְּשֵׁ. דְּתַנְיֵנוּ, עֶשֶׂר יְרִידוֹת יָרֵדָה שְׁכִינָה לְאַרְעָא, וְכִלְהוּ אוֹקִמוּהָ חֲבַרְיָא וְאֶתְמָר. וְתְחוּת הָאִי, כְּמָה חִיּוֹתָא קִימִין, דְּאֶקְרוּן חִיּוֹת בְּרָא מִפְּשֵׁ.

תַּחֲתַי אֵינֹן חַיִּוֹתָא, מִתְאַחֲדֵן שְׁעָרָהּ דְּסִיְהָרָא, דְּאֶקְרוּן כְּכַבְיָא
דְּשֶׁרְבִיטָא, דְּשֶׁרְבִיט מִמֶּשׁ, מְאָרִי דְּמְאָרִין, מְאָרִי דְּמִתְקָלָא, מְאָרִי דְּקִשְׁיֹו,
מְאָרִי דְּחוּצָפָא. וְכִלְהוּ אֶקְרוּן מְאָרִי (נִיֵּיא שְׁעָרִי) דְּאֶרְגֹּוֹנָא, יְדָהּ וְרִגְלָהּ
אַחֲדֵן בְּהַאי, כְּאַרְיָה (קַדִּישָׁא) תְּקִיפָא דְּאַחֲדֵן עַל טְרַפְיָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (מִיכָה
ה) וְטָרַף וְאִין מְצִיל.

טוּפְרָהּ, כֹּל אֵינֹן דְּאֶדְכְּרִין חוּבֵי בְּנֵי נֶשָׂא, וְכִתְבִין וְרִשְׁמִין חוּבֵייהוּ
בְּתִקְיֹו דְּדִינָא קִשְׁיָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יִרְמִיָה יז) חֲטָאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בְּעֵט
בְּרָזַל בְּצַפּוֹרֵן שְׁמִיר. מַהוּ שְׁמִיר. הַהוּא דְּרִשְׁיִים וְנִקְיִב אַבְנָא, וּפְסִיק לָהּ לְכֹל
סְטָרָא. זִוְהֶמָא דְּטוּפְרָהּ, כֹּל אֵינֹן דְּלֵא מִתְדַבְּקִין בְּגוּפָא דְּמִלְכָּא, וְיִנְקִין
מִסְטָרָא דְּמִסְאַבוּתָא, כִּד שְׁאָרִי סִיְהָרָא בְּפִגְיֹו.

וּבְגִין דְּשְׁלֵמָה מִלְכָּא יִרְתָּא לְסִיְהָרָא בְּשְׁלִימוּתָא, בְּעֵי לִיְרְתָא לָהּ
בְּפִגְיֹו, וְעַל דָּא אֲשֶׁתִּדְלַל לְמִידַע, בְּדַעְתָּא (בְּרַעוּתָא) דְּרוּחִין וְשִׁדִּין, לְמִירַת
סִיְהָרָא בְּכֹל סְטָרָא.

וּבִיּוֹמוֹי דְּשְׁלֵמָה מִלְכָּא, בְּכֹלֵא אֶתְנַהֲרִי סִיְהָרָא. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב, (מַלְכִים א
ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה, וַתִּרְבַּח דִּיִּיקָא. מִחֲכָמַת כֹּל בְּנֵי קָדְם, רָזָא עֲלָאָה הוּא,
כְּמָה דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית לו) וְאַלְהָה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מְלָכוּ בְּאַרְצָא אֲדוּם וְגוֹי. וְאַלִּין
אֶקְרוּן בְּנֵי קָדְם, דְּכִלְהוּ לָא אֶתְקִיִּימוּ, בְּרַ מַהֲאִי דְּכִלְיָא דְּכָר וְנוֹקְבָא
דְּאֶקְרִי הֵדֵר. דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית לו) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֵדֵר וְגוֹי.

וְתֵאנָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאֶתְקִיִּימַת (נִיֵּיא דַּאֲתַנְהִירַת סִיְהָרָא), לָא אֶתְנַהֲרִירַת
בְּאֲשְׁלֵמוּתָא. עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה, דְּאַתְנַחְזִי לְקַבְּלָהּ, כְּמָה דְּאֶוֹקִימְנָא. דְּבְגִין
כִּד אַמְיָה בֵּת שְׁבַע הוּת.

וּמְכַל חֲכָמַת מְצָרִים, דָּא חֲכָמָה תַּתְּאָה, דְּאֶקְרִי שְׁפָחָה דְּבַתֵּר רִיחְיָא, וְכֹלֵא
אֶתְכִלְיַת הַאי חֲכָמָה דְּשְׁלֵמָה, חֲכָמַת בְּנֵי קָדְם, וְחֲכָמַת מְצָרִים. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, בְּרִיד רַחֲמֵנָא, דְּשְׁאִילְנָא קַמְּךָ מַלְּהָ דָּא, דְּהָא בְּכֹל הַיְי מִילִי (מַלְּהָ דָּא)
זְכִינָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מְלִין אֶלִּין, הָא אֶוֹקִימְנָא לֹון, וְהָא אֶתְמַרוּ.

תֵּאנָא, (קַהֲלַת א) מַה יִּתְרוֹן לְאַדְם בְּכֹל עַמְלוֹ, יְכוּל אַף עַמְלָה דְּאוּרִיִּיתָא,
תְּלַמוּד לֹוֹמַר שְׁיַעֲמוּל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ (כְּתִיב). שְׁאֲנִי עַמְלָה דְּאוּרִיִּיתָא, דְּלַעֲיָלָא
מִן שְׁמֵשָׁא הוּא. רַבִּי חֲיִיא אָמַר, אַף עַמְלָה דְּאוּרִיִּיתָא, דְּאִיהוּ עַמְלָה בְּגִינְיָהוּן
דְּבְנֵי נֶשָׂא, אוּ בְּגִין יְקָרָא דִּילִיָּהּ. הַאי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּתִיב. דְּהָא לָא סְלִיק
לַעֲיָלָא. תֵּנִיָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶפִּילוּ אִי בְּרַ נֶשׁ קִיִּים אֶלְף שְׁנִין, הַהוּא
יּוֹמָא דְּאַסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא, דִּמְיָ לִיָּה כְּאִילוּ לָא אֶתְקִיִּים בְּרַ יּוֹמָא חַד :

וְשְׁכַבְתִּי עִם אַבוּתִי, זְכָאָה חוּלְקָהוּן דְּאַבְהָתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא עֶבֶיד
לֹון רְתִיכָא קַדִּישָׁא לַעֲיָלָא, וְאַתְרַעֲי בְּהוּ, לְאַתְעֶטְרָא עֲמַהוּן. הֵדָּא הוּא
דְּכְתִיב, (דְּבָרִים י) רַק בְּאַבוּתִיךָ חֲשַׁק הִי וְגוֹי. אָמַר רַבִּי (דָּף רַכַּד עִיֵּיא) אֶלְעָזָר,
יַעֲקֹב הוּא יָדַע, דְּהָא עֶטְוִרָא דִּילִיָּהּ בְּאַבְהָתִיָּהּ הוּא, דְּהָא עֶטְוִרָא דְּאַבְהָתֵן
עֲמִיָּה הוּא, וְהוּא עֲמַהוּן. וְעַל דָּא בְּאַתְוֹן גְּלִיפִין תְּנִינֹן, שׁ תִּלַּת קִשְׁרִין, תְּרִין

קשריו, חד מהאי סטרא, וחד מהאי סטרא, וחד דכליל לון. ודא הוא דתנינן, (שמות כו) והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, והוא קשרא דבאמצעיתא, אחיד להאי סטרא, ולהאי סטרא. ועל האי פתיב, ושכבתי עם אבותי ודאי.

ושכבתי עם אבותי וגוי. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו, אליו בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא, ולא פקחין אודנייהו, למשמע לפקודי דמאריהון. והעורים, דלא מסתכלין למנדע על מה אינון קיימין. דהא בכל יומא ויומא פרוזא נפיק וקרי, ולית מאן דישגח.

דתנינא, אינון יומין דבר נש פד אתברי, בההוא יומא דנפק לעלמא, בלהו קיימין בקיימיהו. ואזלן וטאסין בעלמא, נחתין ואזהרן לבר נש, כל יומא ויומא בלחודוי. וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה, ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה. ההוא יומא סליק בכסופא, ואסהיד סהדותא, וקאים בלחודוי לבר.

ותאנא, בתר דקאים בלחודוי, יתיב, עד דבר נש עביד מניה תשובה. זכה, תב ההוא יומא לאתריה. לא זכה, ההוא יומא נחית, ואשתתף בההוא רוחא דלבר, ותב לביתה. ואתתקן בדיוקניה דההוא בר נש ממש, בגין לאבאשא ליה, ודייר עמיה בביתה. ואית דדיורא לטב אי הוא זכי. ואי לאו, דיוריה עמיה לביש.

בין כד ובין כד, אתפקדן אינון יומין וחסרים, ולא עאלין במנינא דאינון דאשתארו. ווי לההוא בר נש, דגרע יומוי קמי מלכא קדישא, ולא שביק לעילא יומין, לאתעטרך בהו בההוא עלמא, ולא תקרבא בהדיהו קמי מלכא קדישא.

תא חזי, פד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא. אי הוא זכאה, האי בר נש דנפיק מעלמא, סליק ועאל באינון יומין. ואינון לבושי יקר, דמתלבשא ביה נשמתייה. ואינון יומין הו, דזכה בהו, ולא חב בהו.

ווי לההוא דגרע יומוי לעילא. דכד בעאן לאלבשא ליה ביומוי, אינון יומין דפגים איהו בחובוי, חסרין מההוא לבושא, ואתלבש במנא חסרא. כל שכן אי סגיאין אינון, ולא להוי ליה לבר נש במה דאתלבש בההוא עלמא. כדיון ווי ליה, ווי לנפשיה, דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין. יומין על יומין, יומין על חד תרין. דכד נפיק מהאי עלמא, לא אשכח יומין דאתלבש בהו, ולא הוי ליה לבושא במה דאתכסי. זכאין אינון צדיקיא, דיומיהון פלהון טמירין אינון לגביה דמלכא קדישא, ואתעביד מנייהו לבושי יקר, לאתלבשא בהו בעלמא דאתי.

תנינן ברזא דמתניתין, מאי דכתיב, (בראשית א) וידעו כי ערומים הם, ידיעה ידעי ממש. דההוא לבושא דיקר, דאתעביד מאינון יומין, גרע מנייהו, ולא

אֲשֶׁתָּאָר יוֹמָא מְאִינוּן יוֹמִין לְאֲתִלְבָּשָׂא בֵּיהּ. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיָךְ וְעַל סַפְרָךְ כָּלָם יִכְתְּבוּ. יָמִים יוֹצְרוּ. יָמִים יוֹצְרוּ וְדָאִי, וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דְּהָא לֹא אֲשֶׁתָּאָר חַד מְנַיְהוּ לְאֲתִלְבָּשָׂא בָּהּ. עַד דְּאֲשֶׁתִּדְל אָדָם, וְעַבְד תְּשׁוּבָה, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָבִיל לֵיהּ, וְעַבִּיד לֵיהּ מְאֵנָא (מאנא) לְבוּשָׂא אַחֲרָנִין, וְלֹא מִן יוֹמוֹי. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (בראשית א) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאֲשֶׁתוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיִּלְבְּשֵׂם.

תָּא חֲזִי, בְּאַבְרָהָם דְּזָכָה, מַה כְּתִיב, (בראשית כד) בָּא בַּיָּמִים, מְשׁוּם דְּזָכָה. כִּד אֲסִתְלַק מֵהָאִי עֲלָמָא, בְּאִינוּן יוֹמִין מִמֶּשׁ דִּילֵיהּ, עָאֵל וְאֲתִלְבָּשׁ בָּהּ, וְלֹא גָרַע מֵהָהוּא לְבוּשׁ יְקָר כְּלוּם, דְּכָתִיב בָּא בַּיָּמִים. בְּאִיּוֹב מַה כְּתִיב, (איוב א) וַיֹּאמֶר עָרוֹם יֵצְאֵתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. דְּהָא לֹא אֲשֶׁתָּאָר לְבוּשָׂא לְאֲתִלְבָּשָׂא בֵּיהּ.

דף רכז ע"ב

תָּנָא, זָכָאִין אִינוּן צְדִיקָא, דִּיּוֹמִיהוּן זָכָאִין, וְאֲשֶׁתָּאָרוּ לְעֲלָמָא דְּאֲתִי (זכאין), וְכִד נְפָקִין, מִתְחַבְּרָן כְּלָהוּ, וְאֲתִעְבִּידוּ (דף רכז ע"ב) לְבוּשֵׁי יְקָר, לְאֲתִלְבָּשָׂא בֵּיהּ. וּבְהָהוּא לְבוּשָׂא, זָכָאִין לְאֲתִעְנָגָא מְעוּנָגָא דְּעֲלָמָא דְּאֲתִי, וּבְהָהוּא לְבוּשָׂא, זְמִינִין לְאַחֲרֵיָא וְלִמְיָקָם. וְכָל אִינוּן דְּאִית לְהוּ לְבוּשָׂא יְקוּמוּן, הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב לח) וַיִּתְנַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ. וְוִי לְאִינוּן חֲיִיבֵי עֲלָמָא, דִּיּוֹמִיהוּן בְּחוּבֵיהוּן (עלמין) חֲסָרִין, וְלֹא אֲשֶׁתָּאָר מְנַיְהוּ, בְּמַה דְּאֲתִכְסִיין, כִּד יְפָקוּן מְעֲלָמָא.

תָּאנָא, כָּל אִינוּן זָכָאִין, דְּזָכוּ לְאֲתִלְבָּשָׂא בְּלְבוּשׁ יְקָר בִּיּוֹמִיהוּן, מִתְעַטְרָן בְּהָהוּא עֲלָמָא (ס"א גולמא), מְעַטְרֵי דְּמִתְעַטְרֵי בְּהוּ אַבְהָן, מֵהָהוּא נַחַל דְּנָגִיד וְנָפִיק לְגִנְתָּא דְּעֵדָן. הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה מח) וְנִחַף ה' תִּמִּיד וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצַחוֹת נִפְשָׁךְ וְגו'. וְאִינוּן חֲיִיבֵי עֲלָמָא, דְּלֹא זָכוּ לְאֲתִלְבָּשָׂא בְּלְבוּשָׂא דִּיּוֹמִיהוּן, עֲלִייהוּ כְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעָרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יבֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זָכָאִי חוּלְקִיָּה דִּינְעֻקָב, דְּרַחֲצָנוּ יְתִיר הָהוּא לֵיהּ, דְּכָתִיב וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי. דְּאִזְכִּי בְּהוּ וְלֹא בְּאַחֲרָא. דְּאִזְכִּי בְּהוּ, לְאֲתִלְבָּשָׂא בִּיּוֹמִין דִּילֵיהּ, וּבִיּוֹמִין דְּלָהוּן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּתִיב, (בראשית כז) וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ. בְּגָדָיו. בְּגָדֵי עֵשׂוּ מִבְּעֵי לֵיהּ. דְּהָא לֹא דִיּוֹדִיָּה הוּוּ, אֶלָּא דְּעֵשׂוּ הוּוּ הִנְהוּ בְּגָדִים. דְּכָתִיב, (בראשית כז) וַתִּקַּח רַבֵּקָה אֶת בְּגָדֵי עֵשׂוּ בְּנֵהּ הַגָּדוֹל הַחֲמוּדוֹת, בְּגָדֵי עֵשׂוּ כְּתִיב (הכא), וְהָא רִיחַ בְּגָדָיו, דִּינְעֻקָב מִשְׁמַע.

אֶלָּא, הָכִי אֲוִקִימָנָא, וַיִּרַח, כְּלוּמַר, אֲסִתְפַּל לְהִלָּאָה, וְאַרְח רִיחָא דְּלְבוּשׁוֹי דְּהָהוּא עֲלָמָא, כִּדִּין בְּרַכִּיָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, רָאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה, דָּא הוּא חֶקֶל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין. אָמַר, הוּאִיל וְזָכִית בְּאִינוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, וַיִּתְּנוּ

לְדָהּ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מֵאֵי מִשְׁמַע, בְּגִין דְּבַהֲהוּא חֲקַל דְּתַפּוּחִין
קְדִישִׁין, נְטִיל (ס"א נטיף) טָלָא כָּל יוֹמָא, מֵהֵוּא אֲתֵר דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, דְּכַתִּיב
מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכֹלָא בְּרַכְיָה, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ. מֵאֵי טַעְמָא,
בְּגִין דְּוַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו. בְּגָדָיו מִמָּשׁ, כְּמָה דְּאֶוֹקִימְנָא. תְּנָא, אָלֶף וַחֲמִשׁ
מָאָה רִיחִין, סְלָקִין בְּכָל יוֹמָא מִגֵּן יַעֲדוּן, דְּמִתְבַּסְמִי בְּהוּ אֵינוֹן לְבוּשִׁין דִּיקָר
דְּהֵוּא עֲלָמָא, דְּמִתְעַטְרֵן מִן יוֹמוֹי דְּבַר נֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה לְבוּשִׁין אֵינוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, טוּרִי (ויקרא ע"א ע"ב)
דְּעֲלָמָא, עַל דָּא פְּלִיגוּ. אָבַל תְּלַתָּא אֵינוֹן. חַד דְּמִתְלַבְּשֵׁי בְּהֵוּא לְבוּשָׁא,
רוּחָא דְּבִגְנָתָא דְּעָדוּן דְּאַרְעָא. וְחַד יֶקְרָא מְכֹלָא, דְּמִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ נִשְׁמַתָּא
בְּגוּ צְרוּרָא דְּחַיִּי, בֵּין פּוּרְפִירָא דְּמִלְכָּא. וְחַד לְבוּשָׁא דְּלִבְרָ, דְּקָאִים וְלָא
קָאִים, אֲתַחְזִי וְלָא אֲתַחְזִי. בְּהֵאִי מִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ נִפְשָׁא, וְאַזְלָא וְשִׁטָּא
בְּעֲלָמָא.

וּבְכָל רִישׁ יַרְחֵי (שְׁתָּא) וְשִׁבְתָּא, אֲזַלְתָּ וְאַתְקַשְׁרַת בְּרוּחָא דְּבִגְנָתָא דְּעָדוּן
דְּאַרְעָא, דְּקִימָא בֵּין פְּרָגוּדָא יֶקְרָא, וּמִנִּיהּ אוֹלִיף וְיַדַּע מַה דְּיַדַּע, וְשִׁטָּא
וְאוֹדַע לֵיהּ בְּעֲלָמָא.

תְּנָא, בְּתַרִּין קְשׁוּרִין אֲתַקְשֵׁר נִפְשָׁא, בְּכָל רִישׁ יַרְחָא וְשִׁבְתָּא, בְּקִשׁוּרָא
דְּרוּחָא, דִּי בֵּין רִיחֵי בּוּסְמִין דְּבִגְנָתָא דְּעָדוּן דְּאַרְעָא, וּמִתְמָן אֲזִיל וְשִׁטָּא,
וְאַתְקַשֵׁר עִם רוּחָא בְּנִשְׁמַתָּא דְּצִרִירָא בְּצְרוּרָא דְּחַיִּי, וּמִתְרוּיָא וּמִתְזַנַּת
מֵאֵינוֹן זִיוִין יֶקְרִין, דְּהֵאִי סְטָרָא, וְדְהֵאִי סְטָרָא. הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב, וְנִחַד
ה' תְּמִיד, תְּמִיד דְּיִיקָא.

וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁד. מֵהוּ בְּצַחְצָחוֹת. אֶלָּא צַחוּתָא חַד, כִּד אֲתַקְשֵׁר
בְּרוּחָא דְּבִגְנָתָא דְּלִתְתָּא, צַחוּתָא דְּלָגוּ מִן צַחוּתָא, כִּד מִתְקַשְׁרֵן בְּנִשְׁמַתָּא
דְּלַעִילָא, בְּצְרוּרָא דְּחַיִּי, וְהֵינּוּ בְּצַח חַד, צַחוּת תְּרִין, דְּאֵינוֹן לַעִילָא לַעִילָא,
בְּיֶקִירוֹ דְּנִשְׁמַתָּא וְדָאִי, כְּלוּמַר צַחְצָחוֹת, מֵאֵן יָרִית דָּא, נִפְשָׁד. נִפְשָׁד מִמָּשׁ.
זָכָא חוּלְקָהוֹן דְּצַדִּיקָיָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּד אָנָּא בֵּין אֵינוֹן חֲבֵרִיָּא דְּבָבֵל, מִתְכַּנְּשֵׁי גְבָאִי, וְאוֹלְפֵי
מִלֵּי בְּאַתְגְּלִיָּא, וְאֵינוֹן עֵינִילֵי לֹון בְּגוּשְׁפִּנְקָא דְּפְרָזְלָא תְּקִיפָא, סְתִימָא מְכָל
סְטָרִין. כְּמָה זְמַנִּין אוֹלִיפְנָא לֹון אֲרַחוּי דְּגִנְתָּא דְּמִלְכָּא, אוֹרְחוּי דְּמִלְכָּא.
(נ"א כמה זמנין אמינא לון ארחוי דאורייתא דמלכא קדישא ואורחין עלאין).

דף רכה ע"א

כְּמָה זְמַנִּין אוֹלִיפְנָא לֹון כָּל אֵנוֹן דְּרָגִין דְּצַדִּיקָא דְּבַהֲהוּא עֲלָמָא, וְכִלְהוּ
מִסְתַּפֵּי לְמִימַר (דף רכה ע"א) מְלִין אֶלִין, אֶלָּא לַעֲאֹן (מעלעליון) בְּגִמְגוּמָא. בְּגִינֵי
כִּד פְּסִילוּסִין אֶקְרוּן, כְּהֵוּא פְּסִילוּתָא דְּמִגְמָגִם בְּפוּמִיָּה.

אָבֵל לְזִכּוּתָא דְאִינְנָא לְהוּ, הוּאִיל וּמְסַתְפִי. דְּהָא אֲוִירָא קְדִישָׁא וְרוּחָא קְדִישָׁא אֲתַעְדִי מְנִייהוּ, וְיִנְקִי מְאֲוִירָא וְרוּחָא דְרְשׁוּתָא אַחְרָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְקִשְׁת אֲתַחְזִי עֲלֵיהוּ, וְלֹא אִינוּן כְּדָאי לְמַחְמֵי סֶבֶר אֲנָפוּי (ס"א דאליהו), כֹּל שְׁכֹן סֶבֶר אֲנָפוּי אַחְרָנִין.

אָבֵל דָּא מְהִנְיָא לְהוּ, דְּאָנָא שְׂכִיח בְּעֵלְמָא וְאָנָא סִימָנָא (נ"א סמכא) בְּעֵלְמָא, דְּהָא בְּחִי לֹא יִתִּיב עֵלְמָא בְּצַעְרָא, וְלֹא אֲתַדֵּן בְּדִינָא דְלַעִילָא, בְּתַרְאי לֹא יָקוּם דְרָא כְּדָרָא דָּא. וְזַמִּין עֵלְמָא דְלֹא יִשְׁתַּכַּח מֵאֵן דִּיגִין עֲלֵיהוּ, וְכֹל אֲנָפוּי חֲצִיפִין יִשְׁתַּכַּחוּן בֵּין לַעִילָא בֵּין לְתַתָּא. לַעִילָא, בְּחוּבֵיהוּ דְלַתַּתָּא, וְחֲצִיפוּתָא דְלַהוּן.

וְזַמִּינִין בְּנֵי עֵלְמָא דְצוּוּחִין, וְלִית מֵאֵן דִּישְׁגַּח עֲלֵיהוּ. יְהֻדְרוּן רִישָׁא לְכֹל סֻטְרֵי עֵלְמָא, וְלֹא יִתּוּבוּן בְּאַסְוּוּתָא. אָבֵל חַד אֲסוּתָא אֲשַׁכְּחָנָא לְהוּ בְּעֵלְמָא וְלֹא יִתִּיר, בְּהֵוֹא אֲתַר דִּישְׁתַּכַּחוּן אִינוּן דְלַעֲאֵן בְּאוּרֵייתָא, וְאֲשַׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ (ויקרא ע"א ע"א) סֶפֶר תּוֹרָה דְלֹא מְשַׁתַּקֵּר בֵּיהּ. כֹּד מְפָקִי הָאִי, בְּגִינֵיהּ מִתַּעְרֵי עֲלָאי וְתַתָּאי. וְכֹל שְׁכֹן אִי אֲכַתִּיב בֵּיהּ שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדַקָּא חֲזִי, וְהָא אוֹלִיפְנָא מְלַח.

וְוִי לְדָרָא דְאֲתַגְלִיָּא בִּינֵיהוּ סֶפֶר תּוֹרָה, וְלֹא מִתַּעְרֵי עֲלֵיהּ לַעִילָא וְתַתָּא. מֵאֵן אֲתַעֵר עֲלֵיהּ בְּשַׁעֲתָא דְעֵלְמָא בְּצַעְרָא טְפִי, וְאֲצַטְרִיךְ עֵלְמָא לְמֻטְרָא, וְאֲצַטְרִיךְ לְאֲגֻלָּא סֶפֶר תּוֹרָה יִתִּיר בְּדוּחְקָא דְעֵלְמָא.

דְּכֵד עֵלְמָא בְּצַעְרָא, וּבַעֲאֵן בְּנֵי נְשָׂא רַחֲמִין עֲלֵי קַבְרֵי, כְּלַהוּ מִתִּין מִתַּעְרִין עֲלֵיהּ, דְּהָא נְפֻשָׁא אֲקַדִּימַת וּמוֹדַעָא לְרוּחָא, דְּהָא סֶפֶר תּוֹרָה אֲשַׁתַּכַּח בְּגִלוּתָא, דְּאִיגִילֵי בְּדוּחְקָא דְעֵלְמָא, וְחִיָּיא אֲתַאֵן וּבַעֲאֵן רַחֲמֵי.

כְּדִין רוּחָא מוֹדַעָא לְנִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעֵר, וְחָס עַל עֵלְמָא, וְדָא עַל גְּלוּתָא דְסֶפֶר תּוֹרָה מֵאֲתַרִּיהּ, וְחִיָּיא אֲתִין לְמַבְעֵי רַחֲמֵי עַל קַבְרֵי מִתְנִי. וְוִי לְדָרָא אִי אֲצַטְרִיךְ סֶפֶר תּוֹרָה לְאֲגֻלָּא לִיהּ מֵאֲתַר לְאֲתַר, אֲפִילוּ מְבִי כְּנִישְׁתָּא לְבִי כְּנִישְׁתָּא, דְּהָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ עַל מַה יִּשְׁגַּחוּן עֲלֵיהוּ.

וְדָא לֹא יִדְעִין כְּלַהוּ בְּנֵי נְשָׂא, דְּהָא שְׂכִינְתָּא כְּדֵי אֲתַגְלִיָּא גְלוּתָא בְּתַרְאָה. עַד לֹא תִסְתַּלַּק לַעִילָא, מַה כְּתִיב, (ירמיה ט) מִי יִתְנַנֵּי בְּמִדְבָר מְלוֹן אוֹרְחִים. לְבַתַּר בְּזַמְנָא דְדַחְקָא אֲשַׁתַּכַּח טְפִי בְּעֵלְמָא, תַּמָּן אֲשַׁתַּכַּחַת, וּבְגִלוּתָא דְסֶפֶר תּוֹרָה, תַּמָּן הִיא, וְכֹלָא מִתַּעְרִין עֲלֵיהּ, עֲלָאי וְתַתָּאי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי הֵנִי בְּבִלְאֵי טְפֻשָׁאי, יִנְדַּעוּן מַלְיָן דְרַזִּי דְחַכְמַתָּא, עַל מַה קָאִים עֵלְמָא, וְסַמְכוּי עַל מַה קָא מִתְרַגְּשׁוּן. כְּדֵי יִשְׁתַּכַּח בְּדוּחְקָא, יִנְדַּעוּן שְׁבַחָא דְרַב (המנונא) יִיבָא סָבָא. כְּדֵי אֲשַׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ, וְלֹא הוּוּ יִדְעֵי שְׁבַחִיהּ. וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא מְלוּי מִתְקַשְׁרֵן בְּמְלוּי דְשְׁלֵמָה מְלָפָא, בְּרַזָּא עֵלְמָא דְחַכְמַתָּא, וְאִינוּן לֹא הוּוּ יִדְעֵי שְׁבַחִיהּ.

והשתא אזלין בתר מלי דחכמתא, ולית מאן דקאים עלה, ולית מאן דקרי. ועם כל דא, אית בינייהו פקחין בעבורא דשתא ובקביעותא דירחי, אף על גב דלא אתייהיב להו, ולא אתמסר בידייהו.

תנינן, תריסר ירחי, האי נפש איהי מתקשרא בגופא בקברא, ואתדנו בדינא כחדא, בר ההיא נפש דצדיקיא, כמה דאוקמוה, וזמינא בקברא, וידע בצערא דיליה, ובצערא דחיי ידע (ס"א לא ידע), ולא אשתדלת עלייהו.

ולבתר תריסר ירחי, אתלבש בלבושא חד, ואזיל ושט בעלמא, וידע מן רוחא מה דידע, ואשתדל צערא לעלמא, ולמבעי רחמי. ולמנדע (להו) צערא דחיי.

ומאן אתער לכל האי, בזמנא דאית זכאה, דאודע להו פדקא יאות, וההוא זכאה אשתמודע בינייהו. דתנינא, זכאה כד אשתאר בעלמא, בין חייא, ובין מיתיא אשתמודע, דהא כל יומא מכרזי עליה בינייהו, וכד צערא טפי בעלמא, והוא לא יכיל לאגנא על דרא, הוא אודע להו צערא דעלמא.

דף רכה ע"ב

וכד לא אשתפח זכאה (דף רכה ע"ב) דמכרזי עליה בינייהו, ולא אשתפח (ד"א ל"ג בינייהו) מאן דאתער להו בצערא דעלמא, אלא ספר תורה. כדן עלאי ותתאי מתערין עליה, וצריכין כלא דישתפחון בההיא זמנא בתשובה. ואי לא משתפחי, הא מארי דדינא אתערוו עלייהו, ואפילו ריח דגנתא דעדן, מתערין עלייהו, בגיניה דספר תורה, כדאתמר.

תאנא, ושכבתי עם אבותי, בגופא, בנפשא, ברוחא, בנשמתא, ברותיכא חדא, בדרגא עלאה. אמר רבי יהודה, כמה אטימין מפלא בני עלמא, דלא ידעי, ולא משגיחי, ולא שמעי, ולא מסתכלי במלי דעלמא. והיך קודשא בריך הוא משתפח עלייהו ברחמין, בכל זמן ועידן, ולית מאן דישיגח.

תלת זמנין ביומא, עאל רוחא חדא במערתא דכפלתא, ונשיב בקברי אבהתא, ואתסין כל גרמין, וקיימי בקיומא, וההוא רוחא נגיד טלא מלעילא, מרישא דמלפא, אתר דמשתפחי אבהו עלאי. וכד מטי (ס"א מתער) ההוא טלא מנייהו, מתערין אבהו דלתתא.

ותאנא, נחית ההוא טלא בדרגין ידיעו, דרגא בתר דרגא, ומטי לגן עדן דלתתא. וימההוא טלא, אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן. ואתער רוחא חדא, דכליל בתרין אחרנין וסליק ושט ביני בוסמין, ועייל בפתחא דמערתא, כדן מתערין אבהו, אינון וזיווגו, ובעאו רחמי על בנוי.

וכד אשתפח עלמא בצערא, בגין דאינון דמיכין על חובי עלמא, וההוא טלא לא אתנגיד ולא אשתפח, עד דאתער ספר תורה, כדקא חזי בעלמא.

וּנְפֹשׁ אֹדְעָא לְרוּחָא, וְרוּחָא לְנִשְׁמָתָא, וְנִשְׁמָתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדִין יְתִיב מַלְכָּא בְּכַרְסֵינָא דְרַחֲמֵי, וְנִגִּיד מַעֲתִיקָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, נִגִּידוּ דְטֵלָא דְבְדוּלְחָא. וּמְטִי לְרִישָׁא דְמַלְכָּא, וּמִתְבְּרַכִּין אַבְהֹן. וְנִגִּיד הֵהוּא טֵלָא, לְאִינוּן דְמִיכִין, וּכְדִין מִתְחַבְּרֹן (נ"א מִתְבְּרַכֹּן) כְּלָהוּ, וְחֵיס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲלָמָא.

וְתֵאנָא, לֹא חֵיס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲלָמָא, עַד דְאֹדְעַ לְאַבְהֹן וּבְגִינֵיהוּ עֲלָמָא אֲתְבְּרַכָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי הָכִי הוּא, וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא מְלִי בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מַלְכָּא, הֵהוּא עֲלָאָה, דְקָרָא לֵיהּ עֵיטָא דְחַכְמָתָא דְכָלָא.

וְרַב הַמְנוּנָא, הָכִי גַלִּי וְאָמַר, דְהָא אַחֲזִיו לֵיהּ, דִּיִּתִיר עֲבַדְת רַחֵל, דְקִיִּמָּא בְּפִרְשֵׁת אֹרְחִין, בְּכָל זְמַנָּא דְאַצְטְרִיךְ עֲלָמָא, מְכַלְהוּ. וְרָזָא דְמַלְכָּה, אָרוּן וּכְפֹרֶת וּכְרוּבִים בְּחוּלְקָא דְבְנִימֹן, דְאֲתִילִיד בְּאֹרְחָא, וּשְׁכִינְתָּא עַל כָּלָא:

וַיִּשְׁתַּחֲוֵי יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, מֵאֵן רֹאשׁ הַמָּטָה. דָּא שְׁכִינְתָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֶסֶד וְשְׁלוֹם. אֶלָּא לְדִידִיהָ פֶּרַע וְסָגִיד. (אלא) תָּא חֲזִי, מָטָה, דָּא שְׁכִינְתָּא. דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) הִנֵּה מִסְתּוֹ שְׁלֹשׁ־לְמָה. רֹאשׁ הַמָּטָה מֵאֵן הוּא. דָּא יִסּוּדָא דְעֲלָמָא, דְהוּא רִישָׁא דְעֶרְסָא קְדִישָׁא. עַל רֹאשׁ, דָּא יִשְׂרָאֵל, דְקָאִים עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. בְּגִינֵי כֶּךָ, יִשְׂרָאֵל לְדִידִיהָ קָא סָגִיד.

וְאִי תִימָא, הָא בְּהֵוּא זְמַנָּא לָא הָוָה מְרַע, דְהָא לְבַתֵּר כְּתִיב, וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֵה. וּבְשַׁעֲתָא דְסָגִיד, לֹא הָוָה חוֹלֵה, וְעַל דִּידְעָ דְהָא בְּהֵוּא זְמַנָּא, סָלִיק בְּדַרְגָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא בְּרַסְיָא שְׁלִימָתָא, בְּגִינֵי כֶּךָ סָגִיד לְהֵוּא רְתִיכָא, בְּרַסְיָא עֲלָאָה, שְׁלִימוּ דְאִילָנָא רַבְרָבָא וְתִקִּיף, דְאֶקְרִי עַל שְׁמִיָּהּ. וְעַל דָּא, וַיִּשְׁתַּחֲוֵי יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, עַל רֹאשׁ הַמָּטָה וְדַאי, דְהָא אֲסַתְּלַק לְאַתְרִיהָ וְאַתְעֵטֵר בְּעֵטְרוֹי דְמַלְכָּא קְדִישָׁא:

וַיֹּאמֶר הַשְּׁבַעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֵי יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, רַבִּי חֵיָא פְּתַח וְאָמַר, (קַהֲלַת ז) כָּל זֶה נִסִּיתִי בְּחַכְמָה אֲמַרְתִּי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמּוֹנֵי. הָא תְּנִינֹן, שְׁלֵמָה מַלְכָּא, יְרִית סִיְהָרָא מְכַל סְטְרוֹי, וּבִיּוֹמוֹי קִיִּמָּא בְּשְׁלֵמוּתָא, הֵהוּא סִיְהָרָא דְאֲתְבְּרַכָּא מַלְכָּא, וְכַד בְּעָא לְמִיקָם עַל נִימוּסֵי אֹרִייתָא. אָמַר, אֲמַרְתִּי אַחְכְּמָה וְגוֹי.

דף רכו ע"א

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר, וְשַׁכְּבֹתִי עִם אֲבוֹתַי וּנְשֹׂאתֵי מִמְצָרִים וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם, תַּמּוֹן תְּנִינֹן, מֵאֵן דְנִפְק נִשְׁמָתִיהָ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, (ודף רכו ע"א) וְגוֹפָא דִּלְיָה אֲתַקְבֵּר בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, עֲלִיָּה כְּתִיב, (ירמיה ב) וַתָּבֹאוּ וַתִּטְמְאוּ אֶת אַרְצֵי וְנִחַלְתִּי שְׁמַתָּם לְתוֹעֵבָה, וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם, וּנְשֹׂאתִיהָ נִפְקָא בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא.

אמר רבי יהודה, שאני יעקב, דשכינתא הות אחידת ביה, ואתדבקות ביה. הך דא הוא דכתיב, (בראשית מו) אנכי ארד עמך מצרימה, לדיירא עמך בגלותא. ואנכי אעלך גם עלה, לאזדווגא בי נשמתך, ולא תקברא גופך בקברי אבהתך. מאי קא מייירי, (אף על גב דקא) (נייא דהא לא) נפקת נשמתיה ברשותא אחרא. (נייא ועל דא ואנכי אעלך גם עלה כתיב).

ויוסף ישית ידו על עיניו, יוסף ודאי, דהא הוא בוכרא דהרהורא דלבא, בוכרא דטפה קדמאה הות, כדאתמר. ובגין דינדע קודשא פריך הוא טמירא דא, אתבשר ליה ביוסף, דהא כל רחימותא ביה תליא.

ישית ידו על עיניו. מאי קא מייירי. אמר רבי ייסא, בגין יקרא דייעקב, ולא תבשרא דהא יוסף קיים, וישתפח עליה במיתתיה. רבי חזקיה אמר, מלה אוליפנא, ודחילנא לגלאה, ובעובדי עלמא חכמתא אשתפח. אתא רבי אבא, (דייא לייג ונשקיה) בטש ביה. אמר, אימא מילך, וזיין זייןך. ביומוי דרבי שמעון מלין אתגליין.

אמר, אוליפנא מפרקין דרב ייסא סבא, בנמוסי עלמא. בר נש דזכי לבר בהאי עלמא, ליבעי ליה לנגדא עפרא על עינוי כד אתקבר, ודא הוא יקרא דיליה, לאחזאה דעלמא אסתים מניה, והוא ירית ליה לעלמא תחותוי.

בגין דעינוי דבר נש, חיזו דעלמא ביה אתחזי, וכל גוונין הכי אינון דאסחרו. חנורא דביה, הוא ימא רבא אוקינוס, דאסחר כל עלמא בכל סטרי. גוונא אחרא הוא נפשתא (דאקיפ), דאפיקו מיא, ויבשתא קאים בין מיא, הכי הוא גוונא בין מיא.

גוונא אחרא תליתאה, היא במציעותא דביה, דא ירושל ס, דהיא אמצעותא דעלמא. גוונא רביעאה, היא חיזו דכל עינא, ואקרי בת עין, דבההוא בת עין, אתחזי פרצופא. וחיזו יקרא מפלא, דא ציון, דאיהי נקודה אמצעותא מפלא, דחיזו דכל עלמא תמן אתחזי. ותמן שריא שכינתא, דהיא שפירו דכלא, וחיזו דכלא, ועינא דא הוא ירותת עלמא. ובגיני כך, האי שביק ליה, והאי נטיל ליה, וירית ליה.

אמר ליה, שפיר קאמרת, אבל מלה סתימא איהו יתיר, ובני עלמא לא ידעין, ולא מסתכלן, דהא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא. נפשא דיליה טמירא עמיה, ועד לא נפקת, עינוי דבר נש חמו מה דחמו, כמה דאוקימנא דכתיב, (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. בחייהון לא חמאן, אבל במיתתהון חמאן.

ועינוי פקיהן מההוא חיזו דחמא, ואינון דקיימין עליה, בעא לשואה ידא על עינוי, ולאסתמא עינוי, בגין ההוא דאוליפנא ברזא דנמוסי עלמא. דבשעתא דאשתארו עינוי פקיהן, מההוא חיזו יקירא דחמא. אי זכי לבר, ברא קדים לשואה ידיה על עינוי ולאסתמא לון, כמה דכתיב ויוסף ישית

ידו על עיניו. בגין דהא חיזו אחרא דלא קדישא אדמנת לקבליה, ועינא דחמא השתא חיזו קדישא עלאה, לא יסתפל בחיזו אחרא.

ועוד, דההוא נפש סמיכת לקבליה בביתה, ואי אשתאר עינא פקיחא, וההוא חיזו אחרא ישרי על עינו, בכל מה דאסתפל אתלטין, ולא יקרא דעינא הוא, וכל שכן מקריבוי, וכל שכן מן מיתה, דלאו יקרא דיליה לאסתפל במה דלא אצטריך, ולאשריא על עינו מלה אחרא. לבתר אתכסיא בעפרא, והא אתערו חבריא על דינא דקברא מהו. ויקרא הוא, דיסתים עינא מן פלא, על ידא דבריה דשבק בעלמא.

תא חזי, כל שבעה יומין, נפשא אזלא מביתה לקברא, ומקברא לביתה, ואתאבלת עליה, ותלת זמנין ביומא, אתדנו כחדא נפשא וגופא, ולית מאן דידע בעלמא, וישגח לאתערא לבא.

דף רכו ע"ב

לבתר, גופא אתטריד, ונפשא אזלא ואסתחיא (דף רכו ע"ב) בגיהנם, ונפקא ושטא בעלמא, ומבקר לקבריה, עד דמתלבשא במה דאתלבשא.

לבתר תריסר ירחי, נייחין פלא. גופא שביק (שכיד) בעפרא. נפשא אתצריך ואתנהיר ברוחא, במאנא דאתלבש. רוחא אתענג בגנתא דעדן. נשמתא סלקא לצרוך דענוגא דכל ענוגין. וכלא אתקשר דא בדא לזמנין ידיען.

תא חזי, ווי לון לבני נשא, דלא מסתכלין ולא ידעין ולא אשתמודען, על מה קיימי, ויתנשי מנייהו למעבד פקודי אורייתא. דאית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר לעילא. ואית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר לתתא. ואית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר להאי עלמא. וכלא אצטריכון ליה לבר נש, ומן יומי ממש, בלהו מתתקנו, כמה דאוקימנא.

רבי יהודה סבא, אתרגיש בדעתיה יומא חד, ואחזו ליה בחלמיה, חד דיוקנא מנהורא דיליה, תקיף, דאזדהר לארבע סטרין, אמר ליה, מאי האי. אמר ליה, לבושא דילך הוא, לדיורא דהכא, ומתהו יומא הוה חדי.

אמר רבי יהודה, כל יומא ויומא, רוחין דצדיקיא יתבין בלבוישיהון, שורין שורין בגנתא דעדן, ומשבחן לקודשא בריך הוא, ביקרא עלאה. הדא הוא דכתיב, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישראל את פניך. אמר רבי אבא, בקדמיתא מה כתיב וישתחו ישראל וגו', כמה דאוקימנא, מאן מטה, דא כנסת ישראל. ראש המטה, דא צדיק. על ראש המטה, דא מלכא קדישא, דשלמא כלה דיליה, כמה דכתיב (שיר השירים ג) הנה מטתו שלשלמה. דיעקב לדידיה קא סגיד, לההוא דקאים על ראש המטה, ישראל שמייה, בגיני כד, וישתחו ישראל על ראש המטה.

לְבַתֵּר, כִּיּוֹן דִּידַע יַעֲקֹב, דְּהָא בְּדַרְגָּא עֲלָאָה אֲשֶׁתְּלִים, וְדַרְגָּא דִּילִיָּה הוּא לְעִילָא עִם אֲבָהֵתָא, וְהוּא בְּלַחֲדוּי תַקוּנָא שְׁלִימָתָא, אַחְסִין לְבִיָּה, וְחָדִי וְאֲתַתְקַף בְּרַעוּתָא עֲלָאָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָה הוּא בִיָּה. מַה כְּתִיב בִּיָּה, וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמְּטָה, עַל הַמְּטָה מִמֶּשׁ, דְּהָא בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר אֲשֶׁתְּלִים, זְכָאָה חוּלְקִיָּה.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמַתְנִיתָא דִּילָן אוּקִימָנָא, הָא דְתַנִּינָן בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים בְּשִׁנְהָה עוֹלָם נְדוּן, בְּפִסְחָא עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרָתָא עַל פִּירוּתָא הָאִילָן, בְּרֵאשִׁי הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן, וּבְחַג נְדוּנָיו עַל הַמִּים, הָא אוּקִימָנָא מִלֵּי. וְרָזָא דְמַתְנִיתָא אוּקִימָנָא, בְּפִסְחָא עַל הַתְּבוּאָה וְכוּ', לְקַבֵּיל רְתִיכָא עֲלָאָה, רָזָא דְאַבְהוֹן, וְדוּד מְלָכָא.

בְּפִסְחָא עַל הַתְּבוּאָה, דְּהִכִּי הוּא מִמֶּשׁ, וְהָא אוּקִימָנָא מְלָה דָּא, עַל מַה אֲתִיָּא מְצָה בְּפִסְחָא, וְהָא דִּינָא הוּא, דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא, וְדָא שִׁירוּתָא דְשָׂרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיעַל בְּחוּלְקָא קְדִישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָה הוּא, וּלְבַעֲרָא מְנִיָּהוּ חִמְצָא, דְּאִיהוּ טַעֲנוּן אַחֲרָנִיו דִּי מִמֶּנּוּ עַל עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת דְאַקְרוּן אֱלֹהִים אַחֲרִים, אֱלֹהֵי נֶכֶר. וְאַקְרוּן חִמְצָא, יֶצֶר הָרַע, וּלְמִיעַל בְּמַצָּה, חוּלְקָא קְדִישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָה הוּא אֲמַאי תְּבוּאָה. (סִיָּא לִיג כַּמָּה דַּאֲתָא אִמֶּר, (יִרְמִיָּה ב) תְּבוּאֲתָה בְּהִיא, רַמְיָז לְהִיא קְדַמָּה דְשַׁמָּה קְדִישָׁא) בְּגִין כֶּדָּ, בְּפִסְחָא נְדוּנָיו עַל הַתְּבוּאָה, וְאוּקִימָנָא דְעֲלָמָא אֲתַדְּוֹן עַל דִּינָא דְהִיא.

בְּעֶצְרָתָא עַל פִּירוּתָא הָאִילָן. פִּירוּתָא הָאִילָן, פִּירוּתָא הָאִילָנוֹת מְבַעֲרֵי לִיָּה, מֵאֵן פִּירוּתָא הָאִילָן. אֲלָא, דָּא הוּא אִילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף לְעִילָא. פִּירוּתָא הָאִילָן, כְּמָה דְכְּתִיב, (הוֹשֵׁעַ יד) אֲנִי כְּבָרוּשׁ רַעֲנוֹן מִמֶּנִּי פְּרִיָּדָה נִמְצָא.

בְּרֵאשִׁי הַשָּׁנָה עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן. תַּנָּא רֵאשִׁי הַשָּׁנָה, דָּא הוּא רִישָׁא דְשִׁתָּא דְמַלְכָּא, וּמֵאֵן הוּא רֵאשִׁי הַשָּׁנָה, דָּא יֶצֶק, דְאַקְרִי רֵאשִׁי, דְּאִיהוּ חַד רִישָׁא דְמַלְכָּא (נִיָּא לְעִילָא), אֲתַר דְאַקְרִי שָׁנָה. בְּגִינֵי כֶּדָּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן. וְעַל דָּא תַנִּינָן, בְּרֵאשִׁי הַשָּׁנָה, דְּהָא בְּרִישָׁא דְשִׁתָּא שְׂאֲרֵי יֶצֶק.

דף רכז ע"א

וּבְחַג נְדוּנָיו עַל הַמִּים, דָּא הוּא שִׁירוּתָא (דְרִישָׁא) דִּימִינָא דְמַלְכָּא, וְעַל דָּא חֲדוּתָא דְמִיָּא אֲשֶׁתְּפַח בְּכִלָּא, בְּשַׁעֲתָא דְנֶסְכֵי מִיָּא, וְשְׂאֲבֵי לוֹן, בְּגִין דְמִים דָּא יִדְעָא. וְעַל דָּא בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים אֵלִין, כִּלָּא מְשַׁתְּפַחִין. (דף רכז ע"א)

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כִּד יִסְתְּפַלּוּן מִלֵּי, כִּלָּא אֲשֶׁתְּפַח בְּהִנֵּי פְּרָקִין, אַבְרָהָם יֶצֶק וַיַּעֲקֹב, דְּוּד מַלְכָּא. וּבְהִנֵּי עֲלָמָא אֲתַדְּוֹן, וּבְאַרְבַּע פְּרָקִין בְּנֵי נְשָׂא אֲתַדְּוֹן, בְּיוֹמִין דְאַשְׁתְּפַחוּ בְּעֲלָמָא. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, סַפְרִין פְּתִיחוּ וְעוֹבְדִין כְּתִיבִין, וְלִית מֵאֵן דִּישְׁגַח, וְלִית מֵאֵן דִּירְכִין אוּדְנִיָּה, וְאוּרִיָּתָא אֲסַהֲיַדַּת

בִּיהַּ בְּכֹל יוֹמָא, וְקָלָא קָרִי בְּחִילָא, (משלי ט) מִי פְתִי יְסוּר הִנֵּה חֶסֶר לֵב אִמְרָה לוֹ, וְלִית מֵאן דִּיצִית לְקָלִיהּ.

תַּאנָּא בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ קָאִים בְּצַפְרָא, סְהַדִּין קִיִּימִין לְקַבְּלִיהּ, וְסְהַדִּין בִּיהּ, וְהוּא לֹא אֲשַׁנַּח. נִשְׁמַתָּא אֶסְהִידַת עֲלֵיהּ, בְּכֹל עֵדוֹן וּבְכֹל שַׁעְתָּא, אִי אִצִּית יָאוּת. וְאִי לָאוּ, הָא סְפָרִין פְּתִיחוֹן וְעוֹבְדִין כְּתִיבִין. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, זְכָאִין אִינוּן צְדִיקָיָא, דְּלֹא מְסַתְּפוּ מִן דִּינָא, לֹא בְּעֵלְמָא דִּין, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטָח. וְכְּתִיב, (תהלים לו) צְדִיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פִּתַּח וְאָמַר, (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם וְגו', הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אָבֵל דָּא יוֹמָא דְּדִינָא קִשְׂיָא, דְּאַפְקִי לִיהּ לְבַר נֶשׁ מְהֵאִי עֲלֵמָא. דְּתַנְיָא, (ההוא יומא) זְמַנָּא דְּמָטָא דְּבַר נֶשׁ נְפִיק מְהֵאִי עֲלֵמָא, הַהוּא (יומא) זְמַנָּא יוֹמָא דְּדִינָא רַבָּא, דְּאַתְחַשְׁדֻּ שְׁמֵשׁא מִן סִיְהָרָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשֹׁד הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאַתְמַנְעַת מִבַּר נֶשׁ, תְּלַתִּין יוֹמִין, עַד לֹא יִפִּיק מֵעֲלֵמָא (והא חזי), וְחָמָא דְּצוּלְמָא דְּאַתְמַנְעַת מִנִּיהּ וְלֹא אֶתְחַזִּי.

מֵאִי טַעְמָא אֶתְמַנְעַת מִנִּיהּ. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא סְלִקַת, וְאַתְעֵבְרַת מִנִּיהּ, וְלֹא אֶתְחַזִּי. דְּלֹא תִימָא, דְּכַד מִית בַּר נֶשׁ וְאַתְחַלֵּשׁ, הָאִי נִשְׁמַתָּא אֶתְעֵבְרַת מִנִּיהּ, אָלָא כַּד אִיהוּ בְּחַיִּין, בְּתוֹקְפִיהּ, אֶתְעֵבְרַת מִנִּיהּ (ואתחלש) הָאִי נִשְׁמַתָּא, וְלֹא נְהָרָא לְרוּחָא, וְרוּחָא לֹא נְהִיר לְנַפְשָׁא, כְּדִין צוּלְמָא אֶתְעֵבְרַת מִנִּיהּ, וְלֹא נְהִיר לִיהּ. (אלא) מְהֵהוּא יוֹמָא, כְּלָא מְכַרְזִי עֲלֵיהּ, וְאַפִּילוּ צְפָרִי שְׁמִיָּא. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא הָא סְלִקָא מִנִּיהּ, וְרוּחָא לֹא נְהִיר לְנַפְשָׁא, כְּדִין נַפְשָׁא אֶתְחַלֵּשׁ, וּמִיכְלָא וְכָל תִּיּאוּבְתָא דְּגוּפָא, סְלִקָא מִנִּיהּ וְאַתְעֵבַר.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְאַפִּילוּ כָּל זְמַנָּא דְּנַפִּיל אִינִישׁ בְּבִי מְרַעִיָּה, וְלֹא זְכִיל לְצַלְאָה, נִשְׁמַתָּא אֶתְעֵבְרַת וְסְלִקָא מִנִּיהּ, וְכַדִּין לֹא נְהִיר רוּחָא לְנַפְשָׁא, עַד דְּדִינִין דִּינִיָּה דְּבַר נֶשׁ. וְאִי דִינִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְטַב, כְּדִין נִשְׁמַתָּא אֶתְהַדְרַת לְאַתְרָה, וְנְהִירָא לְכֻלָּא. הָא בְּזַמְנָא דְּקִיִּימָא מְלָה בְּדִינָא. וּבְזַמְנָא דְּלֹא קִיִּימָא מְלָה בְּדִינָא, תְּלַתִּין יוֹמִין אֶקְדִּימַת נִשְׁמַתָּא לְכֻלָּא, וְצוּלְמָא אֶתְעֵבַר מִנִּיהּ.

תַּאנָּא, בְּזַמְנָא דְּדִינִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְעִילָא, סְלִקִין לְנִשְׁמַתִּיָּה לְבִי דִינָא, וְדִינִין עַל מִימְרָהָא, וְהִיא אֶסְהִידַת בְּכֻלָּא, וְאַסְהִידַת בְּכֹל רַעִיוֹנֵי דְּבַר נֶשׁ, וּבְעוֹבְדִין לֹא אֶסְהִידַת, דְּהָא פְּלָהוּ בְּסַפְרָא כְּתִיבִין. וְכֻלְהוּ דִּינִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ, בְּהֵיא שַׁעְתָּא דְּדִינִין לִיהּ לְבַר נֶשׁ לְעִילָא, כְּדִין דְּחָקָא דְּגוּפָא אֶשְׁתַּכַּח, יִתִּיר מִשְׁאָר זְמַנִּיָּא.

אִי דִינִין לִיהּ לְטַב, כְּדִין אַרְפִּין מִנִּיהּ. וְזִיעָא אֶתְבַּקַּע עַל גּוּפָא, וְנִשְׁמַתָּא אֶתְהַדְרַת לְבֵתֵר, וְנְהִירָא לְכֻלָּא. וְלֹא סְלִיק בַּר נֶשׁ מִבִּי מְרַעִיָּה לְעֵלְמִין, עַד דְּדִינִין דִּינִיָּה לְעִילָא. וְאִי תִימָא, הָא כְּמָה חֵיִיבִי עֲלֵמָא, כְּמָה רִשְׁיַעִי

עלמא, קיימין בקיומיהו. אלא, קודשא בריך הוא אשגח בדיניה דבר נש, אף על גב דהשתא לא זכי, והוא חמי דהא לבתר זכי, דאין ליה לטב. או לזמנין דאוליד בר, דיהוי זכאה בעלמא, ועל דא קודשא בריך הוא דאין ליה לטב.

וכל עובדוי ודינוי דקודשא בריך הוא לטב, ובכלא אשגח. כמה דכתיב, (יחזקאל לג) חי אני נאם ה' וגו' אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו. ובגין דא, כל אינון חייבי עלמא, דקיימין בקיומיהו, קודשא בריך הוא דאין לון לטב.

ולזמנין, דאינון מרעין אשתלימו זמנייהו, מלמשרי תמן. כמה דאת אמר, (דברים כח) וחקלאים רעים ונאמנים, דעבדו מהימנותא. דכד שריאן עליה דבר (דף רכז ע"ב) נש, מסתלקי מניה לבתר דאשתלימו זמנייהו, בין לצדיקיא, בין לחייביא, וכלא אתעבד בדינא בדיקאמרו:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, אמר רבי יצחק, האי קרא קשיא, דכתיב וירא ישראל, וכתיב ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות, אי לא יוכל לראות, מהו וירא ישראל. אלא דחמא ברוח קודשא, אינון בני יוסף, דאינון גרבעס וחביריו. דגרבעס עבד תרין עגלי זהב, ואמר (מלכים א יב) אלה אלהיך ישראל. ובגין כך, מי אלה, מאן הוא דזמין למימר אלה אלהיך לטעוון אחרו, ובגין כך וירא ישראל את בני יוסף.

מכאן, דצדיקיא חמאן עובדא למרחוק, וקודשא בריך הוא מעטר לון בעטרא דיליה, מה קודשא בריך הוא חמי למרחוק, כמה דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, דקודשא בריך הוא חמא כל עובדין, עד לא יעבד לון, וכלהו אעברו קמיה.

בגוונא דא, כל דרין דעלמא, מסייפי עלמא, עד סייפי עלמא, בלהו אתעדתו וקיימו קמיה עד לא ייתון לעלמא. הדיא הוא דכתיב, (ישעיה מא) קורא הדורות מראש, עד לא אתברי עלמא. בגין דכל נשמתין דנחתין לעלמא, עד לא ייחתון, בלהו קיימי קמיה דקודשא בריך הוא, בדיוקנא דקיימי בהאי עלמא, ואקרון בשמהו, דכתיב, (ישעיה מ) לכלם בשם יקרא.

אוף הכי צדיקיא, קודשא בריך הוא אחמי לון כל דרין דעלמא, עד לא ייתון וישתכחון בעלמא. מנא לן מאדם (דא אדם) דהנה קדמא. דקודשא בריך הוא אחמי ליה כל אינון דרין עד לא ייתון, כדכתיב, (בראשית ה) זה ספר תולדות (אדם). דתנינן, אחמי ליה, כל אינון דרין דזמנין למיתי לעלמא. וכן למשה, דכתיב, (דברים לה) ויראהו ה' את כל הארץ, דקודשא בריך הוא אחמי ליה כל דרין דעלמא, וכל אינון מנהיגי עלמא, וכל שאר נביאי, עד לא ייתון לעלמא.

אוף הכא, וירא ישראל את בני יוסף, חמא למרחוק, ואזדעזע, ואמר מי אלה. והאי קרא אשלים לתרין סטרין, להאי סטרא, ולהאי סטרא. ועל

דא אָתײב יוֹסֵף וְאָמַר, בְּנֵי הַסְּאָר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזָה. וּמָנָא לֹן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמִי לִיה בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא. דְּכַתִּיב וְהִנֵּה הִרְאָה אֶתִּי אֱלֹהִים גַּם אֶת זֶרְעֵךְ. גַּם, לְאַסְגָּאָה אֵינּוּן דְּנַפְקִין מִגִּיָּה כְּדִקְאָמְרוּ:

וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וְגוֹ', בְּהַאי קָרָא אֵית לְאַסְתְּפֻלָּא בֵּיה, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דְּלֹא אֲשַׁכְּחוּן הֵכָא בְּרַכָּה דְּבְרִיךְ לִיה לְיוֹסֵף אֲלֵא לְבִנוֹ. אִי לְבִנוֹ, וַיְבָרַכְס מִבְּעֵי לִיה, מַהוּ וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא אֲשַׁכְּחוּן הֵכָא דְּאַתְּבְּרִיךְ יוֹסֵף.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֶת דְּיִיקָא, כְּתִיב אֶת יוֹסֵף, בְּרַכְתָּא דְּבִנוֹ הָוָה, וְכַד אֲתַבְּרָכָאן בְּנוֹי, אִיהוּ מִתְּבָרֶךְ. דְּבְרַכְתָּא דְּבִנוֹ דְּבֵר נֶשׁ בְּרַכְתִּיהָ אִיהִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, אֶת דְּיִיקָא, דְּבְרִיךְ לְאַת קַיִמָּא, רָזָא (נ"א דְּבֵרִית בְּגִין דְּכִיּוֹן דְּאִמַר בְּנֵי הַסְּאָר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזָה, כְּדִין בְּרִיךְ לְהוּוּא אַתְר רִזָּא) דְּבְרִית דְּנִטְר יוֹסֵף, וּבְגִין כְּדִן אֶקְרִי צְדִיק, אֶת דְּיוֹסֵף, רָזָא דְּבְרִית דְּקַיִמָּא בְּהַדִּיהָ דְּיוֹסֵף: הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכוּ אֲבוֹתַי לְפָנָיו. הָאֱלֹהִים, דָּא רָזָא דְּבְרִית קְדִישָׁא, קַיִמָּא קְדִישָׁא. אֲבוֹתַי לְפָנָיו, דְּיִיקָא לְפָנָיו, דְּאִינוּן קְדִמָּי עֲלָאי, מִקְמֵי רָזָא דְּנָא, אֲבָרְהָם וַיְצַחֵק, דְּהָא מִנְהוּן אֲתַזְוּ וַיִּנְקָא הוּוּא (נ"א מִהוּוּא) אַתְר.

הָאֱלֹהִים הָרוּעָה אוֹתִי, מֵאִי טַעֲמָא זְמָנָא אַחְרָא הָאֱלֹהִים. אֲלֵא רָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְהֵכָא בְּרִיךְ לְהוּוּא אַתְר, בְּרָזָא דְּאֱלֹהִים חַיִּים, מְקוֹרָא דְּחַיִּי, דְּמִנְיָה נְפֻקִין בְּרַכָּאן. וּבְגִין דָּא אֲדַכְּר גְּרַמִּיה בְּהַאי אַתְר, וְאָמַר, הָאֱלֹהִים הָרוּעָה אוֹתִי, בְּגִין דְּכָל בְּרַכָּאן דְּנִגְדִי מִמְקוֹרָא דְּחַיִּי, יַעֲקֹב נָטִיל לוֹן. וְכִיּוֹן דְּנָטִיל לוֹן אִיהוּ, הָאִי אַתְר נָטִיל בְּרַכָּאן, וְכָלָא אִיהוּ תַלְיָא (נ"א בְּדְבוּרָא) בְּדְבוּרָא. וְעַל דָּא וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כְּתִיב.

דף רכח ע"א

בְּגִין כְּדִן, בְּכָל אַתְר דְּבְרַכָּאן אֲצִטְרִיכוּ לְבְּרַכָּא, בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְּבְּרָכָא בְּקְדַמִּיתָא, וּלְבַתֵּר אֲתַבְּרָכוּ אַחְרָנִין, וְאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אֲתַבְּרִיךְ בְּקְדַמִּיתָא, אֵינּוּן בְּרַכָּאן לָא (דף רכח ע"א) מִתְקַיִמִין.

וְאִי תִימָא, הָא יַעֲקֹב דְּבְרַכְיָה אָבוּהָ, וְלֹא בְּרַכְיָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקְדַמִּיתָא. תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא דְּבְרִיךְ יַצְחָק לְיַעֲקֹב, לָא בְּרַכְיָה, עַד דְּבְרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקְדַמִּיתָא. כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקְדַמִּיתָא, בְּרַכְיָה לְיַעֲקֹב. מָנָא לֹן, דְּכַתִּיב (בְּרַאשִׁית כו) וַיֹּאמֶר רָאָה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ הִי. הֵכָא קַיִים בְּרַכָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב, אֲשֶׁר בְּרַכּוּ הִי, אֲתַבְּרִיךְ בְּקִיּוּמָא דְּבְרַכָּאן, וּלְבַתֵּר כְּתִיב בְּתַרִּיהָ, וַיִּתֵּן לָךְ וְגוֹ'. כִּיּוֹן דְּהוּוּא שְׂדֵה אֲתַקְיָים בְּקַיִמָּא דְּבְרַכָּאן, (ס"א בְּבִרְכוּי, מִיד בְּרַכְיָה, וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים, דְּהוּוּא שְׂדֵה רִזָּא) דְּנַפְקִי מִינְיָה בְּרַכָּאן, לְבַתֵּר דְּאִיהוּ אֲתַקְיָים בְּבְרַכּוּי.

פְּגוּוֹנָא דָא בְּרִידָא יַעֲקֹב בְּקֻדְמִיתָא לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וּלְבַתֵּר בְּרִידָא לְבָנוּי.
תָּא חֲזִי, בְּצַפְרָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֶקְדָּמָא בְּרַכָּאן לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וּלְבַתֵּר
לְשָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, וְהָא אֹקִימָנָא דְכְּתִיב בְּבִקְר יֹאכֹל עַד וְגו'.

וְתָא חֲזִי, כַּד בָּעָא יַעֲקֹב לְבְרָכָא לְאִינוּן בְּנֵי יוֹסֵף, חָמָא בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְזַמִּין
לְנִפְקָא מֵאֲפָרִים יִרְבְּעִים בְּוֹ נְבֹט. פְּתַח וְאָמַר, מִי אֱלֹהֵי. מְשֻׁמַּע (ס"א מאי שנא)
דְּאָמַר בְּעִבּוּדָה דָּא דְּסִטְרָא דְּעִבּוּדָה זָרָה (שְׁמוֹת ל"ב) אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. אֱלֹהֵי
רְזָא אִיהוּ, כָּל אִינוּן סִטְרִין דְּהֵהוּא חוּיָא בִּישָׂא, וּמִסְטְרָא דְּהֵהוּא רוּחַ
מְסַאָבָא הֵהוּא חוּיָא. (שְׁמוֹת רַל"ו ע"ב) וְאִית מָאן דְּרַכִּיב עֲלֵיהּ, וְכַד מְזַדְּוּוּגוּן,
אֶקְרוּן אֱלֹהֵי. וְאִינוּן מְזַדְּמָנִין בְּעֲלָמָא, בְּכָל אִינוּן סִטְרִין דְּלֵהוּן.

רוּחַ דְּקוּדְשָׁא אֶקְרִי זֹאת, דְּאִיהוּ רְזָא דְּבְרִית, רְשִׁימָא קְדִישָׁא דְּאִשְׁתַּכַּח
תְּדִיר בְּבַר נֶשׁ, וְכֹן (שְׁמוֹת טו) זֶה אֱלֹהֵי וְאִנְוְהוּ, (ישעיה כה) זֶה ה' (ס"א הוא יי) אֲבָל
אֱלֹהֵי, אֶקְרוּן אֱלֹהֵי, וְעַל דָּא כְּתִיב, אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין כְּךָ כְּתִיב, (ישעיה מט) גַּם אֱלֹהֵי תִשְׁכַּחְנָה, וְאִנְכִי רְזָא דְּזֹאת, לֹא אִשְׁכַּחְךָ.
וְכְּתִיב, (איכה א) עַל אֱלֹהֵי אֲנִי בּוֹכִיָה, דְּהֵהוּא חּוּבָא גְרַמָּא לֹון לְמַבְכֵי פְּמָה
בְּכִיָּין. דְּבַר אַחַר עַל אֱלֹהֵי אֲנִי, מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִתִּייהִיב רְשׁוֹ לְאַתֵּר דָּא
לְשִׁלְטָאָה עַל יִשְׂרָאֵל, וּלְחַרְבָּא בֵּי מְקַדְשָׁא, וּבְגִין דְּאִתִּייהִיב לֹון רְשׁוֹ
לְשִׁלְטָאָה, (ס"א כתיב, איכה א) עַל אֱלֹהֵי אֲנִי בּוֹכִיָה, רְזָא דְּמַלְחָה דָּא סִטְרָא דְּמִסַּבָּא דְּאִתִּייהִיב
לֹון רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה) אֲנִי בּוֹכִיָה, דָּא רוּחַ קוּדְשָׁא דְּאֶקְרִי אֲנִי.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (דברים כח) אֱלֹהֵי דְּבְרֵי הַבְּרִית. הֲכִי הוּא וְדָאִי, דְּכָל
אֱלֹהֵי לֹא מִתְקִימִי, אֱלֹא מְגוּ אֱלֹהֵי, דְּתַמְּוּן כָּל לְוֹטִין שְׂרַיָּין, כְּמָה
דְּאֹקִימָנָא דְּאִיהוּ אַרוּר. וּבְגִין דָּא אֶקְדִּים וְאָמַר אֱלֹהֵי, דְּקִימָא לְמָאן
דְּעֵבַר דְּבְרֵי הַבְּרִית. (ויקרא כז) אֱלֹהֵי הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה', בְּגִין דְּכָל פְּקוּדָא
דְּאֹרִייתָא לְאַתְדַּכָּאָה בַר נֶשׁ, וְלֹא יִסְטִי מְאֹרְחָא דָּא, וְיִסְתַּמַּר מִתַּמְּוּן,
וְיִתְפָּרֵשׁ מִנִּיָּהוּ. וְאִי תִימָא (בראשית ו) אֱלֹהֵי תּוֹלְדוֹת נַח. הֲכִי הוּא וְדָאִי, דְּהָא
נֶפֶק חֶסֶד, דְּאִיהוּ אֲבִי כְנַעַן, וְכְּתִיב, (בראשית מט) אַרוּר כְּנַעַן וְאִיהוּ רְזָא דָּא
דְּאֱלֹהֵי.

וְעַל דָּא (ס"א כל הני התוכא סוספיתא דדהבא, ועל דא כתיב מי אלה, ישראל כד עבדון עגלא)
כְּתִיב וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַנִּי הַתּוֹכָא סוֹסְפִיתָא דְּדִהְבָּא.
אַהֲרוֹן קָרִיב דְּהֵבָא, דְּאִיהוּ סִטְרָא דִּילֵיהּ, דְּכָלִּיל אִיהוּ בְּתוֹקְפָא דְּאִשָּׂא,
וְכָלָא חַד, וְסִטְרָא דָּא דְּהֵבָא וְאִשָּׂא. (ד"א ל"ג לאתתקפא) רוּחַ מְסַאָבָא,
דְּאִשְׁתַּכַּח תְּדִיר בְּמִדְבָּרָא, אִשְׁכַּח אַתֵּר בְּהֵהוּא זְמָנָא, לְאַתְקַפָּא בֵּיהּ.

וּמָה דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל דְּכִיָּין מֵהֵהוּא זֹוְהֵמָא קְדָמָאָה דְּאִטִּיל בְּעֲלָמָא, דְּגָרִים
מוֹתָא לְעֲלָמָא, כַּד קָמוּ עַל טוּרָא דְּסִינֵי, לְבַתֵּר אֶהְדְּרוּ, וְגָרִים לֹו
כְּמַלְקְדָּמִין, לְסַאָבָא לֹון, וּלְאַתְתַּקְפָּא עֲלֵיהּ. וְגָרִים לֹון מוֹתָא, וְלָכֵל
עֲלָמָא, לְדַרְיָהוּן בְּתַרְיָהוּ. הָדָא הוּא דְּכְּתִיב, (תהלים פב) אֲנִי אֶמְרִיתִי אֱלֹהִים
אֶתֶם וְגו' אֲכֹן כְּפֹאֲדָם וְגו'.

ועל דא פד חמא יעקב לירבעם בן נבט דעבד כוכבים ומזלות, ואמר אלה אלהיך, אידעזע, ואמר מי אלה. פד בעא לבתר לברכא לון, בריך ליה (סי"א לשכינתא בקדמיתא, ולבתר) בריך (לון) לבנוי. פיון דבריך לקודשא בריך הוא בקדמיתא, לבתר מההוא אתר דבריך בקדמיתא, בריך לון. הדא הוא דכתיב המלאך הגואל אותי מכל רע וגוי.

דף רכח ע"ב

רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. הא אוקמוה, דלא לצלי בר נש אלא סמוך לכותלא, ולא יהא מלה חציץ ביניה לבין כותלא. דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. מאי שנא בכלהו דצלי צלותא, דלא כתיב בהו ויסב פניו אל הקיר, דהא די ליה דיימא ויתפלל אל ה', דהא מאן דמצלי צלותא, איהו כיון דעתיא פדקא יאות, דהא כתיב במשה, (במדבר יא) ויתפלל משה אל ה'. (שמות יא) ויצעק משה אל ה' ולא כתיב (דף רכח ע"ב) ויסב פניו. הכא בחזקיהו, מאי טעמא ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ולבתר ויתפלל.

אלא רזא דמלה איהו, דתנינן, חזקיה ביהוה זמנא לא הוה נסיב, ולא הוה ליה אנתו, ולא אוליד בניו, מה כתיב, (ישעיה לח) ויבא אליו וגוי כי מת אתה ולא תחיה, ותנינן כי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה בעולם הבא. מאי טעמא, בגין דלא אוליד בניו.

דכל מאן דלא אשתדל לאולדא בניו בהאי עלמא, לא מתקיים בעלמא דאתי, ולא יהא ליה חולקא בההוא עלמא. ואתתרכת נשמתיה בעלמא (דאתי), ולא אשפחת נייחא באתר דעלמא. ודא הוא עונשא דכתיב באורייתא, (ויקרא כ) ערירים ימותו, ומתרגמינן בלא ולד. בגין דמאן דאיהו בלא ולד, פד אזיל בההוא עלמא, מית הוא תמן. מית בעלמא דין, ובעלמא דאתי. ועל דא כתיב כי מת אתה ולא תחיה.

ולא עוד, אלא דשכינתא לא שריא עלוי כלל, פדין כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. אוליפנא דשוי רעיונוי, וכיון אנפוהי למיסב אתתא, בגין דתשרי עלוי שכינתא, רזא דקיר.

ובגין כך כתיב לבתר, ויתפלל אל ה', מכאן אוליפנא, דמאן דאית ביה חובא, ובעי למבעי רחמי עלוי, יכוין אנפוי ורעיונוי, לאתקנא גרמיה מההוא חובא, ולבתר יבעי צלותא. כמא דאת אמר, (איכה ג) נחפשה דרכינו ונחקורה בקדמיתא, ולבתר ונשובה. אוף הכא, פיון דידע חזקיהו חוביה, מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, שוי אנפוי לאתקנא לגבי שכינתא, דהא לגבי אתר דא חב.

בגין דשכינתא כל נוקבי דעלמא קיימין בסתרהא. מאן דאית ליה נוקבא, שריא איהי לגביה, ומאן דלית ליה, לא שריא לגביה. ועל דא אתקין גרמיה לגבה לאתקנא, ושוי עליה לאתנסבא, ולבתר ויתפלל אל יי.

קיר, דא הוא אדון כל הארץ, ודא שכינתא, כמא דאת אמר, (יהושע ג) הנה ארון הברית אדון כל הארץ. קיר, כמא דאת אמר, (ישעיה כב) מקרקר קיר ושוע. קרקורא ונהימא דקיר, דאיהו אדון, כד אתחריב בי מקדשא, כמא דאת אמר, (ירמיה לא) רחל מבכה על בניה, והא אוקימנא. ובגין כך ויסב חזקיהו פניו אל הקיר.

תא חזי, בצלותא מה כתיב, (ישעיה לח) אנא יי זכר נא את אשר התהלכתי לפניך, רמז הכא, דנטר ברית קדישא, ולא סאיב ליה, ונטר ליה כדקא יאות. כתיב הכא התהלכתי לפניך, וכתיב התם (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני וביניך, דנטר ברית קדישא כדקא יאות. באמת ובלב שלם, דאתפיון בכל אינון רזי מהימנותא דכלילן באמת.

והטוב בעיניך עשיתי, דסמך גאולה לתפלה, והא אוקימנא. והא אוקמוה חבריאי, דאתפיון ליחדא יחודא כדקא יאות. ובגין כך, ויבך חזקיהו בכי גדול, דלית תרעא דקיימא קמי דמעין. גאולה, דא הוא מלאך הגואל, דדא איהו דאשתכח בכל פרוקא דעלמא, והא אוקימנא.

המלאך הגואל אותי מכל רע. רבי אלעזר אמר, כיון דברוך יעקב ואתפיון מתתא לעילא, כדיון אמשיך מעילא לתתא, דכתיב האלהים הרועה אותי, כיון דאיהו נטיל, יהיב ברכאן להאי אתר, כיון דאמטי ברכאן להאי אתר, כדיון פתח ואמר המלאך הגואל וגו'.

פתח ואמר, (מלכים א ח) כי הכרובים פורשי כנפים אל מקום הארון וגו'. תא חזי, כרובים באת ובניסא הוו קיימי, תלת זמנין ביומא הוו פרשי גדפיהון, וסככי על ארונא לתתא, דכתיב פורשי כנפים, פרושי לא כתיב, אלא פורשי.

ותא חזי, קודשא בריך הוא עביד לתתא כגוונא דלעילא, כרובים, דיוקנא דלהון כחיו רבין, וקיימין תחות האי אתר, מימינא ומשמאלא, ואלין אתברכו בקדמיתא מהנהו ברכאן דנגדו מעילא, ומהכא נגדי ברכאן לתתא.

ועל דא כתיב, המלאך הגואל אותי מכל רע. אותי, דנטיל ברכאן מגונון דלעילא, וכיון דאיהו נטיל, יברך את הנערים, דא רזא דכרובים, דמנייהו נגדי (דף רכט ע"א) ברכאן מעילאי לתתאי (ותתאי):

המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (משלי יט) בית והון נחלת אבות, וכי נחלת אבות אינהו, והא קודשא בריך הוא יהיב כלא לבר נש. אלא, דכיון דאחסין ביתא לבר נש וממונא, לזמנין דיחסין כלא לבריה, ויהא אחסנא דאבות. אבל ומיי אשה משפלת, בגין

דַּאֲתַתָּא, כַּד אַחְסִין לָהּ בַּר נֶשׁ, מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְסִין לָהּ, דְּהָא
לֹא יַחְסִין לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ, אֶלְא כַּד מַכְרִיזִין עָלֶיהָ בְּרַקִּיעָא.

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוּוּג זְוּוּגִין, עַד לֹא יִיתוּן לְעֵלְמָא. וְכַד זְכוּ בְּנֵי נֶשׁ
לְפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן, הֲכִי יַהֲבִי לוֹן אֲתַתָּא, וְכֹלְא אֲתַגְלִינִין קַמִּיהָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, וְלְפּוּם עוֹבְדִין דְּזַכָּאִין, הֲכִי מְזוּוּג זְוּוּגִין.

וְלְזַמְנִין דְּקָא סְלִיקוּ בְּקִלְיִטִין, וְאַסְטִי הוּא בַּר נֶשׁ אֲרַחֲיָה, סְלִיק זְוּוּגִיָּה
לְאַחְרָא, עַד דְּיִכְשֵׁר עוֹבְדוּי, וְכַד יִכְשֵׁר עוֹבְדוּי, אוּ דְמַטִּי זְמַנִּיָּה, אֲתַדְחִי גְבַר
מִקַּמִּי גְבַר, וְאַתִּי הָאִי וְנִטִּיל דִּילִיָּה. וְדָא קִשִּׁי קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכְּלָא
לְדַחֲיָא בַּר נֶשׁ מִקַּמִּי גְבַר אַחְרָא, וּבְגִין כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ יַהֲב
אֲתַתָּא לְבַר נֶשׁ, וּמַנִּיָּה אֲתִינִין זְוּוּגִין. וְעַל דָּא וּמַנִּיָּ אִשָּׁה מְשַׁכְּלַת.

בְּגִין כַּד, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהֲב כְּלָא לְבַר נֶשׁ. וְאִי תִימָא אִשָּׁה מְשַׁכְּלַת
וְלֹא אַחְרָא. תָּא חֲזִי, אִף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַמִּין טַבְּאֵן לְבַר נֶשׁ
לְמִיָּהב לִיָּה, וְהוּא אַסְטִי אֲרַחוּי מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבִּי סְטָרָא
אַחְרָא, מִהוּוּא סְטָרָא אַחְרָא דְּאֲתַדְבַּק בִּיָּה, יִיתִי לִיָּה מֵאֵן דְּיִיתִי, בְּכָל (ס"א)
כַּל קְטְרוּגִין, וְכָל בִּישׁוּן, וְלֹא אֲתִינִין לִיָּה מַעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלְא
מִהוּוּא סְטָרָא בִּישָׁא דְּאֲתַדְבַּק בִּיָּה, בְּאִינוּן עוֹבְדִין דְּעֵבַד.

וְעַל דָּא, אֲתַתָּא דְּלָאוּ אִיָּהִי מְשַׁכְּלַת, קָרָא עַל דָּא שְׁלֵמָה, (קהלת ז') וּמוֹצָא
אַנִּי מֵר מִמְּוֹת אֵת הָאִשָּׁה. בְּגִין דְּחֻבּוּבֵי דְּבַר נֶשׁ, הוּא מְשִׁיךְ עָלֶיהָ, בְּאִינוּן
עוֹבְדִין דְּעֵבַד. וְעַל דָּא כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בִּיָּה בְּבַר נֶשׁ, בְּגִין
עוֹבְדוּי דְּכִשְׁרוֹן, אִיָּהוּ אֲזַמִּין לִיָּה אֲנַתּוּ דְּאִיָּהִי מְשַׁכְּלַת, וּפְרִיק לִיָּה בְּפוּרְקוֹן,
מְגוּ סְטָרָא אַחְרָא.

וְעַל דָּא אֲמַר יַעֲקֹב, הַמְּלֶאֶךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. מֵאִי מִכָּל רָע, דְּלֹא
אֲזַדְמַנַּת לִי אֲתַתָּא, דְּאִיָּהִי מְגוּ סְטָרָא אַחְרָא, וְלֹא אַעֲרַע פְּסוּל בְּזַרְעֵי (ס"א)
בְּעַרְסִי, דְּכִלְהוּ צְדִיקֵי וְשְׁלִימֵי בְּשְׁלִימוֹ, בְּגִין דְּאֲתַפְּרַק מִכָּל רָע, וְיַעֲקֹב לֹא
אֲתַדְבַּק בְּהוּוּא סְטָרָא אַחְרָא כְּלָל.

וְעַל דָּא, הַמְּלֶאֶךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים. מֵאִי טַעֲמָא
אֲתַחֲזוּ לְאַתְבְּרָכָא, בְּגִין דְּנִטִיר יוֹסֵף אֶת קַיִמָא קְדִישָׁא, וְעַל דָּא אֲמַר יוֹסֵף
בְּנֵי הִם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזָה, אַחֲמִי לִיָּה רְזָא דְּבְרִית דְּנִטִיר לִיָּה. וּבְגִין
דְּנִטִיר לִיָּה, אֲתַחֲזוּ לְאַתְבְּרָכָא וְאַתְחֲזִי אִיָּהוּ לְבְּרַכָּאֵן סְגִיָּאִין. בְּגִין דָּא
לְכִלְהוּ יַהֲב בְּרַכָּא חַד, וְלִיוֹסֵף בְּרַכָּאֵן סְגִיָּאִין, מְשַׁמַּע דְּכַתִּיב בְּרַכּוֹת אַבְיָד
גְּבַרוּ עַל בְּרַכּוֹת הוֹרֵי וְגוֹ', בְּרַכּוֹת שְׂדִים וְרַחֵם תַּהֲיִין לְרֵאשׁ יוֹסֵף.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (ר"ח ע"ב) (תהלים קכ"ג) אֶלֶיךָ נִשְׁאַתִּי אֶת עֵינֵי הַיּוֹשֵׁבִי
בְּשָׂמִים, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבַל תָּא חֲזִי, צְלוּתָא דְּבַר נֶשׁ דְּאֲתַפְּוּוֹן בִּיָּה,
אִיָּהוּ לְעִילָא לְעוּמְקָא עֲלָאָה, דְּמַתְּמוֹן נְגִדֵי כָּל בְּרַכָּאֵן וְכָל חִירוֹ, וּמַתְּמוֹן
נְפִיקֵי לְקַיִמָא כְּלָא.

ועל דא יתיר יו"ד, בגין דלא פסיק יו"ד, מאתר דא לעלמין. ובגין דא
פתיב, היושבי בשמים, אחיד לעילא, ברזא דחכמתא עלאה, ואחיד
לתתא, דיתבי על פרסיא דאבהו, יתיב על פרסיא דאקרי שמים, ובגין כד
היושבי בשמים פתיב.

ומהכא, כד ברקאן נגדי מעילא מעומקא דא, פלהו נטיל לון האי אתר
דאקרי שמים, ומהאי נגדי לתתא, עד דמטו לצדיקייא קיימא דעלמא,
ומהכא מתברכין כל אינון חילין, וכל אינון משרין לזנייהו, והא
אוקמוה.

דף רכט ע"ב

תא חזי, בשבעין ותריין נהורין, אסתלק עטרא דכל משרין, עגולא
דעלמא, בשבעין דוכתי, חד עגולא לכלהו (לעיל ניג ע"ב) בגו ההוא עגולא
נקודה חדא דקיימא באמצעיתא, מהאי נקודה, אתזנת כל ההוא עגולא,
בית קדש הקדשים, איהו אתר (דף רכט ע"ב) לההוא רוחא דכל רוחין (ס"א
הכא רזא דכל רזין) אתטמר בגויה. האי טמירו איהו בגו חילקה, טמירא איהו
בגו לגו, כד סלקא דא, כלא סלקין אבתרה. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים
א) משכני אחריך נרוצה.

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי, כל
חד וחד מינון לימא מלי דאורייתא. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט) אל
תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו וגו'. תא חזי, קודשא בריך הוא,
ברחימותא דישראל, רחים לון, דאינון עדביה ואחסנתייה, לא מסתכל
אחרא בדינייהו, בר איהו בלחודיה.

וכיון דאיהו מסתכל בדינייהו, אתמלי עלייהו רחמין, בגין דאיהו כאב
דרחים על בנים, כמא דאת אמר, (תהלים קג) כרחם אב על בנים רחם ה'
וגו'. וכיון דאשתפח לון חובין, מעבר לון ראשון ראשון, עד דאעבר לון
לכלהו מקמיה. וכיון דאעבר לון מקמיה, לא אשתאר עלייהו חובין
למיהב שלטנו לסטרא אחרא דדינא עלייהו.

אתי למיחב קמיה כדבקדמיתא, אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה
חשיב עלייהו, ועל דא פתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו
רחמיך וגו'. דאי רחמיך לא יקדימו עלייהו דישראל, לא יכלין לקיימא
בעלמא. בגין דכמה אינון מארי דדינא קשיא, מארי תריסין, וכמה
דלטורין דקיימי עלייהו דישראל לעילא, ואלמלא דאקדים קודשא בריך
הוא רחמים עלייהו דישראל, עד לא ישגח בדיניהון, לא יכלין לקיימא
בעלמא. ועל דא, מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד. דלותא דעובדין
טבין, דלותא דעובדין דכשרן. (קמי קודשא בריך הוא).

תָּא חֲזִי, אֲלֵמְלִי יִסְגְּלוּן יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין דְּכֶשְׁרוֹן קִמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא הוּוּ קְאִימוּ עֲלֵיהּ עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּעֵלְמָא, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינּוּן גְּרַמִין לְשָׂאָר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת לְזִקְפָא רִישֵׁיהוּ בְּעֵלְמָא. דְּאֲלֵמְלִי יִשְׂרָאֵל לֹא יְהוֹן חֲטָאן קִמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאָר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת אֲתַפְּקִין קִמֵייהוּ.

וְתָא חֲזִי, אֲלֵמְלֵא דְאֲמַשִּׁיכוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבְדִין בִּישִׁין לְסִטְרָא אַחְרָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, הָא אֲתַמְר, דְּלֹא שְׁלִטוּ שְׂאָר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַגְּלוּ מַעַל אַרְעָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד. דְּלִית לֹן עוֹבְדִין דְּכֶשְׁרוֹן כְּדָקָא חֲזִי. וּבְגִין כֹּד כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד מֵהָר יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמִיד.

רַבִּי יוֹסִי פִתַח וְאָמַר, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת ה' בִּירְאָה וְגִילוּ בְּרַעְדָה, וּכְתִיב, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה. תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאֲתִי לְמַפְלַח לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּצַפְרָא וּבְפִנְיָא בְּעֵי לְמַפְלַח לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּצַפְרָא כַּד סָלִיק נְהוֹרָא, וְאֲתַעְרוּתָא דְסִטְרָא יִמִּינָא אֲתַעַר בְּעֵלְמָא, כְּדִין בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֲתַקְשָׁרָא בִּימִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְמַפְלַח קִמֵי בְּפוּלְחָנָא דְצֻלוֹתָא. בְּגִין דְצֻלוֹתָא אַחְסִין תּוֹקְפָא לְעֵילָא, וְאֲמַשִּׁיךְ בְּרַכָּאן מְעוּמְקָא עֲלָאָה לְכַלְהוֹן עֲלִמִין, וּמִתַּמָּן אֲמַשִּׁיךְ בְּרַכָּאן לְתַתָּאי. וְאֲשַׁתְּכַחוּ עֲלֵאִין וְתַתָּאִין מִתְּבַרְכָּאן, בְּהֵהוּא פּוּלְחָנָא דְצֻלוֹתָא.

פּוּלְחָנָא דְצֻלוֹתָא, דְקָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח קִמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (שמות כ"ט ע"א) בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה לְאֲכַלְלָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בִּינֵייהוּ, וּלְבַתֵּר לִיְיָחֻדָּא יְחוּדָא כְּדָקָא חֲזִי. דְכְּתִיב, (תהלים ק) דַּעֲנוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים, דָּא רָזָא דְיְחוּדָא בְּרָזָא דְפוּלְחָנָא.

וְעַם כָּל דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח קִמֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֻדָּה, וְלֹא חֲזָאָה חֻדָּה בְּפוּלְחָנִיהּ, וְאֵלִין תְּרִין שְׂמַחָה וּרְנָנָה, לְקַבֵּל תְּרִין אֵלִין, תְּרִין צֻלוֹתִין, תְּרִין קוּרְבָּנִין לְיוֹמָא לְקַבֵּל תְּרִין אֵלִין, דְאֵינּוּן שְׂמַחָה וּרְנָנָה. שְׂמַחָה בְּצַפְרָא, וּרְנָנָה בְּרַמְשָׁא. וְעַל דָּא, (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים.

וְעַל דָּא, צֻלוֹתָא דְעַרְבִית רְשׁוּת אִיהִי, בְּגִין דְהֵיא שְׁעָתָא מְחַלְקָ טְרַפָּא לְכָל חֵילָהָא, וְ לֹא שְׁעָתָא לְאֲדַפְרָא (נ"א לאתברכא) אֶלָּא לְמִיָּהָב מְזוּנָא. בִּימְמָא הִיא מִתְּבַרְכַת מִתְּרִין סְטְרִין אֵלִין, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא מְגוֹ שְׂמַחָה וּרְנָנָה, וּבְלִילֵיא פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכַלָּא כְּדָקָא חֲזִי, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד לִילָה וְתַתֵּן טְרַף לְבֵיתָהּ וְגו'.

פִּתַח רַבִּי חִזְקִיָּה וְאָמַר, (תהלים קמא) תִּכְפוֹן תִּפְלְתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׂאת כְּפִי מִנְחַת עָרֶב. אֲמַאי מִנְחַת עָרֶב וְלֹא צְלוֹתָא (דף רל ע"א) דְּצַפְרָא, דְּלֹא כְּתִיב תִּכְפוֹן תִּפְלְתִי בְּבִקְרָא. אֲלֵא הֲכִי אֲתַמָּר, תִּכְפוֹן תִּפְלְתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ, קְטָרֶת לֹא אֲתִיָּא אֲלֵא עַל חֲדוּהָ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כז) שָׁמֹן וְקְטָרֶת יִשְׁמַח לֵב. וְעַל דָּא כְּהֵנָּא כַּד אֲדְלִיק בּוֹצִינִין, הִנּוּהּ מִקְרִיב קְטָרֶת, כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שמות ט) בְּהִטִּיבוּ אֶת הַנְּרוֹת יִקְטִירְנָה וּבְהִעֲלוֹת אֶהְרֹן אֶת הַנְּרוֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירְנָה. בְּצַפְרָא, עַל חֲדוּהָ, דְשַׁעְתָּא גְרִים. בְּרַמְשָׂא, לְמַחְדֵי סִטְר שְׂמֵאלָא, וְהֲכִי אֲתַחְזִי. וְלַעֲלֵם לֹא אֲתִי אֲלֵא עַל חֲדוּהָ.

וְתָא חֲזִי קְטָרֶת מְקֻשֶׁר קְשָׁרִין, וְאַחִיד לְעִילָא וְתַתָּא, וְדָא אֲעֵבֵר מוֹתָא וְקְטָרוּגָא וְרוּגְזָא, דְּלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּעַלְמָא. כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטָרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה וְגו'. לְבַתֵּר דָּא כְּתִיב, וַיִּרְץ (אהרן) וְגו', וַיִּכְפֹּר עַל הָעַם, וַיִּכְתֹּב, וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה. בְּגִין דְּלֹא יָכֻלִין כָּל סִטְרִין בִּישִׁין וְכָל מְקָטְרָגִין לְמִיקָם קָמִי קְטָרֶת. וְעַל דָּא אִיהוּ רְזָא (ס"א חדוה) דְּכֻלָּא וְקְשׁוּרָא דְכֻלָּא.

וּבְשַׁעְתָּא דְּמִנְחָה, דְּדִינָא שְׁרִיָּא בְּעַלְמָא, אֲתַכְּפוֹן דְּוֹד בְּהֵוָה צְלוֹתָא. דְּכְּתִיב, תִּכְפוֹן תִּפְלְתִי קְטָרֶת לְפָנֶיךָ וְגו'. וְהֵאִי צְלוֹתָא דְּסָלִיק, יַעֲבֵר רוּגְזָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא, דְּשִׁלִּיט הַשְּׂתָא בְּהֵאִי זְמָנָא, בְּהֵוָה קְטָרֶת. דְּדַחִי וְאַעֲבֵר קָמִיָּה כָּל רוּגְזָא, (דסליק השתא בהאי שעתא בההוא קטרת דאעדי כל רוגזא) וְכָל קְטָרוּגָא דְּעַלְמָא, (ס"א ל"ג היינו דכתיב) (ס"א מאי טעמא בגין דאיהו) מִנְחַת עָרֶב, דְּדִינָא תִּלְגָּא בְּעַלְמָא.

תָּא חֲזִי, כַּד אֲתַתְּרַב בֵּי מְקַדְשָׁא, בְּשַׁעְתָּא דְּאֲתוּקַד, זְמַן מִנְחָה הִנּוּהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה ו) אֹזִי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יָנֻטוּ צְלָלֵי עָרֶב. מֵאֵן צְלָלֵי עָרֶב. אִינוּן מְקָטְרָגִין דְּעַלְמָא, וְרוּגְזֵי דְּדִינִין, דְּזַמִּינִין בְּהֵאִי שַׁעְתָּא. וְעַל דָּא תְּנִינִין, דְּבַעֲי (שמות ל"ו ע"ב) בַּר נֶשׁ לְכוּנָא דְּעֵתִיָּה, בְּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה. בְּכֻלְהוּ צְלוֹתָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְכוּנָא דְּעֵתִיָּה, וּבְהֵאִי צְלוֹתָא יִתִּיר מְכֻלְהוּ, בְּגִין דְּדִינָא שְׁרִיָּא בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא זְמַן צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, יִצְחָק תִּקְוִין לִיָּה, וְהֵאִי אֲוִקְמוּהָ.

עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, אֲעֵלוּ בְּחַד טוּרָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵאִי טוּרָא דְּחֻלָּא, נְהִדָּ וְלֹא נִתְעַכֵּב הָכָא, בְּגִין דְּטוּרָא דְּחֻלָּא הוּא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הִנּוּהּ חַד, הִנּוּהּ אֲמִינָא הֲכִי. דְּהֵאִי תְּנִינִין, דְּמֵאֵן דְּאֲזִיל יַחֲדָאִי בְּאוּרְחָא, אֲתַחְזִיב בְּנַפְשִׁיָּה. אֲבָל תִּלְתָּא לָא. וְכָל חַד וְחַד מִינֵן, אֲתַחְזִי דְּלֹא תַעֲדִי מִינֵן שְׂכִינְתָּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא תְּנִינִין דְּלֹא יִסְמוּדָּ בַר נֶשׁ עַל נָסָא. מְנַלָּן, מִשְׁמוּאֵל. דְּכְּתִיב, (שמואל א טז) אִידָּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שָׂאוּל וְהִרְגִנִי, וְהֵאִי אֲתַחְזִי שְׁמוּאֵל יִתִּיר מִינֵן. אָמַר לִיָּה, אֲפִילוּ הֲכִי, אִיהוּ הִנּוּהּ חַד, וְהֵזִיקָא אֲשַׁתְּפַח לְעִינָא. אֲבָל אֲנִין תִּלְתָּא, וְהֵזִיקָא לָא אֲשַׁתְּפַח לְעִינָא. דְּאִי מְשׁוּם מְזִיקוּן. הָא תְּנִינִין, דְּלִתְלַתָּא לָא מִתַּחְזִי וְלֹא מְזִקִי. וְאִי מְשׁוּם לְסָטִים, לָא מְשַׁתְּפַחִי הָכָא,

דְּהָא רְחִיק מִיִּשׁוּבָא הָאֵי טוֹרָא, וּבְנֵי נָשָׂא לָא מְשַׁתְּכְּחֵי הָכָא. בְּרַם דְּחִילוֹ הוּא, דְּחִיּוּן בְּרָא דְּמְשַׁתְּכִין הָכָא.

פְּתַח וְאָמַר. הַמְּלֵאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רַע, הָאֵי קָרָא אֵית לְאִסְתְּכְּלָא בֵּיה, (ס"א ל"ג דהא כתיב) הַגּוֹאֵל, אֲשֶׁר גָּאֵל מִבְּעֵי לֵיה, מֵאֵי הַגּוֹאֵל. בְּגִין דְּהוּא מְשַׁתְּכַח תְּדִיר לְגַבֵּי בְנֵי נָשָׂא, וְלָא אַעֲדֵי מִבְּר נֶשׁ זַכָּאָה לְעֵלְמִין.

תָּא חֲזִי, הַמְּלֵאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי דָּא שְׂכִינְתָּא, דְּאֲזִיל עִמִּיה דְּבַר נֶשׁ תְּדִיר, וְלָא אַעֲדֵי מִנִּיה, כַּד בְּר נֶשׁ נָטִיר פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא. וְעַל דָּא יִזְדַּהֵר בְּר נֶשׁ, דְּלָא יִפּוּק יַחֲדָאֵי בְּאוֹרְחָא. מֵאֵי יַחֲדָאֵי, דְּיִזְדַּהֵר בְּר נֶשׁ לְמִטְר פְּקוּדֵי דְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּלָא תַעֲדֵי מִנִּיה שְׂכִינְתָּא, וְיִצְטָרֵךְ לְמִיזַל יַחֲדָאֵי, בְּלָא זְווגָא דְּשְׂכִינְתָּא.

תָּא חֲזִי, כַּד נָפִיק בְּר נֶשׁ לְאוֹרְחָא, יִסְדַּר צְלוֹתָא קָמֵי מְאָרִיה, בְּגִין לְאִמְשָׁכָא עֲלֵיה שְׂכִינְתָּא, וּלְבַתַּר יִפּוּק לְאוֹרְחָא, וְיִשְׁכַּח זְווגָא דְּשְׂכִינְתָּא, לְמִפְרָק לֵיה בְּאוֹרְחָא, וְלִשְׁזַבָּא לֵיה בְּכָל מַה דְּאִצְטָרִיךְ.

דף רל ע"ב

מַה כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית כח) אִם יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי, דָּא זְווגָא דְּשְׂכִינְתָּא. וְשִׁמְרֵנִי בְּדַרְךְ הַזֶּה, לְמִפְרָק לִי מִכָּל, וְיַעֲקֹב יַחֲדָאֵי הָהּ (דף רל ע"ב) בְּהַהוּא זְמַנָּא, וְשְׂכִינְתָּא אֲזַלַת קָמִיה. כָּל שְׁכֹן חֲבָרִיָּא דָּאֵית בִּינֵיהוּ מְלִין דְּאוֹרֵייתָא, עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה. (אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא, אדהכי מאידך שמשא לערבא.)

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאֵי נַעֲבִיד, אֵי נִתְעַכֵּב הָכָא, הָא יוֹמָא מְאִיךְ לְמִיעַל. אֵי נְהִי לְעֵילָא, טוֹרָא רַב אִיהוּ, וְדְחִילוֹ דְּחִיּוּן חִקְלָא דְּחִילָנָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּנוּהֵנָא עֲלֵךְ רַבִּי יוֹסִי. אָמַר לֵיה הָא תְּנִינָן דְּלָא יִסְמוּךְ בְּר נֶשׁ עַל נִיסָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יִרְחִישׁ נִיסָא בְּכָל שַׁעֲתָא. אָמַר לֵיה, הֲנִי מִילֵי יַחֲדָאֵי, אָבַל אֲנַחְנָא תְּלַתָּא, וּמְלֵי אוֹרֵייתָא בִּינָנָא, וְשְׂכִינְתָּא עִמָּנָא, לָא דְּחִילָנָא.

עַד דְּהוּוּ אֲזִילֵי, חֲמוּ לְעֵילָא בְּטוֹרָא, טַנְרָא חַד, וְחַד מְעַרְתָּא בְּגִנוּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִיהִי וְנִיִּסְק לְהַהוּא טַיְנָרָא, דְּאָנָא חָמֵי חַדָּא מְעַרְתָּא תַמְנָן. סְלִיקוּ לְתַמְנָן, וְחֲמוּ הַהִיא מְעַרְתָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּחִילָנָא, דִּילְמָא הַהִיא מְעַרְתָּא אַתְר דְּלְחִיּוּן אִיהוּ, וְלָא יִפְגְּעוּ לוֹן הָכָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חִזְקִיָּה, הָא חָמִינָא דְּרַבִּי יוֹסִי דְּחִיל אִיהוּ, אֵי תִימָא בְּגִין דְּאִיהוּ חֲטָאָה. דְּכָל מָאן דְּדְחִיל, חֲטָאָה אִיהוּ. דְּכְתִיב, (ישעיה לג) פְּחָדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים, הָא לָאו אִיהוּ חֲטָאָה, (והא) וְכְתִיב, (משלי כח) וְצַדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דְּנִזְקָא שְׂכִיחַ.

אמר ליה, אי נזקא שכחת, הכי הוא. אבל הכא לא אשתכח נזקא. ולבתר דאנו ניעול למערותא, לא ליעול נזקא לצערא לן. עאלו למערותא, אמר רבי יהודה, נפלוג ליליא לתלת משמרות דהוי ליליא, כל חד וחד מנו, ליקום על קיומיה, בהני תלת סטרי ליליא ולא נדמו.

פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים פט) משכיל לאיתן האזרחי, האי תושבחתא, אברהם אבינו אמרה, בשעתא דאשתדל בפולחנא דקודשא בריה הוא, ועביד חסד עם בני עלמא, דישתמודעון כלא לקודשא בריה הוא, דקודשא בריה הוא שליט על ארעא ואקרי איתן. בגין דאתקין בתקיפו ביה בקודשא בריה הוא.

חסדי הי עולם אשירה, וכי מסטרא דחסידים אתין לזמרא, אלא הכא אתכליל סטרא דשמאלא בימינא, ועל דא קודשא בריה הוא נסי לאברהם, ובחין ליה. והא אתמר דיצחק בר תלתין ושבע שנין הוה בההוא זמנא. מאי נסה את אברהם, נסה את יצחק מפעי ליה. אלא נסה את אברהם, דישתכח בדינא, ולאשתכללא בדינא, דישתכח שלים כדקא יאות. ועל דא חסדי הי עולם אשירה.

דבר אחר חסדי הי עולם אשירה, אינון חסדים דקודשא בריה הוא עביד עם עלמא. (תהלים פט) לדור ודור אודיע אמונתך בפי, טיבו וקשוט דעביד עם כלא. לדור ודור אודיע אמונתך, דא מהימנותא דקודשא בריה הוא דאודיע אברהם בעלמא, ואדכר ליה בפומא דכל ברין. ועל דא אודיע אמונתך בפי.

וקודשא בריה הוא אודיע ליה לאברהם רזא דמהימנותא, וכד ידע רזא דמהימנותא, ידע דאיהו עיקרא וקיומא דעלמא, דבגיניה אתברי עלמא, ואתקיים. הך הוא דכתיב, (תהלים פט) פי אמרתי עולם חסד יבנה וגו'. כד ברא קודשא בריה הוא עלמא, חמא דלא יכיל למיקם, עד דאושטי ימינא עליה ואתקיים. ואי לאו דאושטי ימינא עליה, לא אתקיים. בגין דעלמא דא בדינא אתברי, והא אוקימנא.

ואתמר בראשית, ורזא כלא חדא, תרין גוונין הכא, בראשית, אף על גב דאמרן שירותא מתתא לעילא, ראשית הכי נמי מעילא לתתא, וקאמרין ב' ראשית, כדקאמרין בית קדש הקדשים, דהאי אתייהיבת לההוא ראשית, ומלה כלילא איהי כחדא.

ובהאי בי"ת אתברי עלמא דא, ולא אתקיים אלא בימינא. והא אוקמוה. בהבראם, באברהם פתיב. ובגין כד, אמרתי עולם חסד יבנה. ובנינא קדמאה דעלמא (ההוא עולם), ההוא נהורא דיומא קדמאה, הוה ביה לקיימא. ולבתר ביומא תננינא, בשמאלא. ובהנהו אתקין שמים. וכתיב, שמים תכין אמונתך בהם.

דְּבַר אַחַר, שְׁמַיִם תִּכְוֶן אֲמוּנָתְךָ בָּהֶם, שְׁמַיִם בְּאִינוֹן חֲסָדִים אֲתַקְנוּ, וְרָזָא
דְּאֲמוּנָה אֲתַקְנַת בְּהוּ, דְּלִית תִּקְוִנְהָא אֶלְא מְגוּ שְׁמַיִם. (תהלים פט) כְּרַתִּי
בְּרִית לְבַחֲרִי, דָּא הוּא רָזָא דְמַהֲיֻמְנוּתָא.

דף רלא ע"א

דְּבַר אַחַר, דָּא אִיהוּ (דף רלא ע"א) צְדִיק דְּמִינִיה נִפְקִין בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ תַתְּאִי,
וְכַל (אינון) חִינוּן קַדִּישׁוֹ, כְּלָהוּ אֲתַבְּרָכָאן, מִן הָהוּא נִגִּידוּ דְנִגִּיד לְתַתְּאִי,
וּבְגִין כְּדָ כְּתִיב, כְּרַתִּי בְּרִית לְבַחֲרִי. (תהלים פט) נִשְׁפַּעְתִּי לְדוּד עֲבָדִי, דָּא רָזָא
דְּמַהֲיֻמְנוּתָא, דָּאִיהוּ קַיִימָא תְּדִיר בְּצְדִיק דָּא. קַיִימָא דְעֻלְמָא, דְּלָא
יִתְבַּדְרוּן לְעֻלְמוֹן, בְּרַ בְּזֻמְנָא דְגְלוּתָא, דְנִגִּידוּ דְבְּרַכָּאן אֲתַמְנְעוּ. וְרָזָא
דְּמַהֲיֻמְנוּתָא לָא אֲשַׁתְּלִים, וְכַל חֲדוּן אֲתַמְנְעוּ. וְכַד עָיִל לִילְיָא, מִהָהוּא
זְמַנָּא, חֲדוּן לָא עָאֵלוּ קַמִּי מְלָכָא.

וְאָף עַל גַּב דְּחֲדוּן לָא אֲתַעְרוּ, אֲבַל לְבַר קַיִימִי וּמְזַמְרִי שִׁירְתָּא. וְכַד
אֲתַפְּלִיג לִילְיָא, וְאֲתַעְרוּתָא סְלֻקָּא מִתַּתָּא לְעִילָא, כְּדִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתַעַר כֹּל חִילֵי שְׁמַיָּא לְבַכְיָה, וּבַעַט בְּרַקִּיעָא, וְאִזְדַּעְזְעוּן עֲלָיִי וְתַתְּאִי.

וְלִית נִיחָא קַמִּיהָ, בְּרַ בְּזֻמְנָא דְּמַתְּעָרִי לְתַתָּא בְּאוּרִייתָא. כְּדִין, קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא וְכַל אִינוֹן נִשְׁמַתִּין דְּצְדִיקָא (דַּעמִיָּה), כְּלָהוּ צִיִּיתִין וְחֲדִינִין לְהָהוּא
קָלָא וְכְדִין נִיחָא. (ס"א קמיה ואתי נייחא לכלהו נשמתינ דצדיקיא עמיה) (קמיה אשתכח).
בְּגִין דְּמִיּוּמָא דְּאֲתַחְרִיב מְקוּדְשָׁא לְתַתָּא, אוּמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא
יִיעוּל בְּגוּ יְרוּשָׁלַם דְּלַעֲיֻלָּא, עַד דְּיַעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לִירוּשָׁלַם דְּלַתְּתָא. דְּכְתִיב,
(הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קְדוּשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר, וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא.

וְכַל אִינוֹן מְזַמְרִי, קַיִימִי לְבַר, וְאֲמַרִי שִׁירְתָּא, בְּתַלַּת פְּלָגֵי לִילְיָא וְכַלְהוּ
מְשַׁבְּחָן בְּתוּשְׁבַּחְתוֹן יְדִיעָאן, וְכַלְהוּ חִילֵי שְׁמַיָּא, כְּלָהוּ מַתְּעָרִי בְּלִילְיָא,
וְיִשְׂרָאֵל בְּיֻמְמָא. וְקְדוּשָׁה לָא מְקַדְּשֵׁי לְעִילָא, עַד דְּמְקַדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא,
וְכַדִּין כֹּל חִילֵי שְׁמַיָּא מְקַדְּשֵׁי שְׁמַא קַדִּישָׁא כְּחֻדָּא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין,
מַתְּקַדְּשִׁין מַעֲלָאִי וְתַתְּאִי (ס"א בגין דקדושא דשמא דקודשא בריך הוא לא סליק אלא
מעילא ומתתא) כְּחֻדָּא. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (ויקרא יט) קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוּשׁ אֲנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (איוב לח) עַל מָה אֲדַנִּיָּה הִטְבַּעוּ, הָאִי קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אָמַר לִיָּה, בְּגִין דְּכַד בְּרָא עֻלְמָא, לָא בְּרָא לִיָּה אֶלְא עַל סְמֻכִין, דְּאִינוֹן
ז' סְמֻכִין דְּעֻלְמָא. כְּמָא דָּאֲתָּ אָמַר, (משלי ט) חֲצַבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבַעָה, וְאִינוֹן
סְמֻכִין לָא אֲתִיִּידַע עַל מָה קַיִימִין.

בְּגִין דָּאִיהוּ רָזָא עֲמִיקָא סְתִימָא דְּכַל סְתִימָן. וְעֻלְמָא לָא אֲתַבְּרִי, עַד דְּנֻטַל
אֲבָנָא חֻדָּא, וְאִיהוּ אֲבָנָא דְּאֲתַקְרִי אֲבָן שְׁתִּיָּה, וְנֻטַל לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְזָרַק לָהּ לְגוּ תְּהוּמָא, וְאֲתַנְעִיץ מַעֲיֻלָּא לְתַתָּא, וּמְנִיָּה אֲשַׁתִּיל עֻלְמָא. וְאִיהוּ
נְקוּדָה אֲמַצְעִיתָא דְּעֻלְמָא, וּבַהָאִי נְקוּדָה קַיִימָא קַדְּשׁ הַקְּדָשִׁים. הֲדָא הוּא

דְּכַתִּיב, (איוב לח) אוּ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנְתָּהּ. כִּמְאֵ דְאֵת אֲמַר, (ישעיה כח) אֶבֶן בַּחֹן פִּנְתַּי יִקְרָת. וְכַתִּיב, (תהלים קיח) אֶבֶן מֵאֲסוּי הַבּוֹנִים הִיִּתָּה לְרֹאשׁ פְּנֵה.

תָּא חֲזִי, הַאי אֶבֶן אֲתִּכְרִי מֵאֲשָׂא וּמְרוּחָא וּמִמְיָא, וְאֲתִּגְלִיד מִכְּלָהוּ, וְאֲתִּעְבִּיד אֲבָנָא חֲדָא, וְקִיִּמָּא עַל תְּהוּמֵי, וּלְזִמְנִין נְבַעִין מְנִיָּה מְיָא, וְאֲתִּמְלִיין תְּהוּמֵי. וְהַאי אֲבָנָא קִיִּמָּא לְאֵת בְּאֲמִצְעִיתָא דְעֵלְמָא, וְהַאי אִיהוּ אֶבֶן דְּקִיִּים וְאֲשִׁתִּיל יַעֲקֹב, שְׁתִּילוּ וְקִיִּמָּא דְעֵלְמָא. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית לא) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימֶהָ מִצֶּבֶה.

וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמְתִי מִצֶּבֶה וְגו', (בראשית כח כב) וְכִי הַאי אֶבֶן שְׁוֵי לִיה יַעֲקֹב. וְהָא הַאי אֶבֶן אֲתִּכְרִי בְּקֻדְמִיתָא, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא עֵלְמָא. אֲלָא דְשְׁוֵי לָהּ (נ"א וכי השתא שוי ליה יעקב. והא עד לא אתברי עלמא הוות, אלא דיעקב שוי לה) קִיִּמָּא דְלַעִילָא וְתִתָּא, וְעַל דָּא אֲשֶׁר שָׁמְתִי מִצֶּבֶה כְּתִיב. מֵאִי אֲשֶׁר שָׁמְתִי, דְכַתִּיב, יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים, דְשְׁוֵי מְדוּרָא דְלַעִילָא הֲכָא.

תָּא חֲזִי, הַאי אֶבֶן אִית עֵלָה שְׁבַעָה עֵינִים. כִּמְאֵ דְאֵת אֲמַר, (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שְׁבַעָה עֵינִים, עַל מָה אֲתִּקְרִיאַת שְׁתִּיָּה. חַד דְּמְנָה אֲשִׁתִּיל עֵלְמָא. וְחַד, שְׁתִּיָּה. שְׁתִּיָּה, דְשְׁוֵי קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא לָהּ, לְאֲתִּבְרָכָא מְנָה עֵלְמָא, בְּגִין דְעֵלְמָא מְנָה מִתְבְּרָכָא.

וְתָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְעָאל שְׁמֵשָׁא, הֲנִי כְּרוּבִים דְּקִיִּימִין בְּהַאי דוּכְתָא, וְהוּוּ יְתִבִי בְּאֵת, הוּוּ אֲקִשׁוּן גְּדַפְיָהוּ לְעִיל, וּפְרָשִׁי לוֹן, וְאֲשִׁתְּמַע קוּל נְגוּנָא דְגְּדַפְיָהוּ לְעִילָא, וְכִדִּין שְׁרָאוֹן לְנְגִנָּא אֵינּוֹן מְלֶאכִין, דְּאֲמַרִי שִׁירְתָּא בְּשִׁירוּתָא דְלִילָא, בְּגִין דִּיסְלַק יְקָרִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, מִתְתָּא לְעִילָא. וּמֵאִי שִׁירְתָּא הוּוּ אֲמָרוּ, הַהוּא נְגוּנָא דְגְּדַפְיָהוּ דְכְּרוּבִים, (תהלים קלד) הִנֵּה בְּרָכוּ אֵת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו', שְׁאוּ יְדִיכֶם קֹדֶשׁ וְגו', וְכִדִּין (אינון) אִיהוּ שִׁירְתָּא לְאֵינּוֹן מְלֶאכִי עֲלָאִי לְזִמְרָא.

דף רלא ע"ב

בְּמִשְׁמֶרְתָּא תְּנַיִנָּא, הֲנִי כְּרוּבִים (דף רלא ע"ב) אֲקִשִׁי גְּדַפְיָהוּ לְעִילָא, וְאֲשִׁתְּמַע קוּל נְגוּנָא דְלַהוֹן, וְכִדִּין שְׁרָאוֹן לְנְגִנָּא אֵינּוֹן מְלֶאכִין דְּקִיִּימִין בְּמִשְׁמֶרְתָּא תְּנַיִנָּא. וּמֵאִי שִׁירְתָּא הוּוּ אֲמַרִי בְּהַאי שַׁעְתָּא, נְגוּנָא דְגְּדַפְיָהוּ דְכְּרוּבִים, (תהלים קכה) הַבּוֹטְחִים בְּה' כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמוּט וְגו'. וְכִדִּין (ההווא) אִיהוּ (שירתא) שִׁירוּתָא לְאֵינּוֹן דְּקִיִּימֵי בְּהַאי מִשְׁמֶרְתָּא תְּנַיִנָּא לְנְגִנָּא.

בְּמִשְׁמֶרְתָּא תְּלִיתָאָה, הֲנִי כְּרוּבִים אֲקִשׁוּ גְּדַפְיָהוּ וְאֲמַרִי שִׁירְתָּא, וּמֵאִי הִיא. (תהלים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' וְגו', יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ וְגו', מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ וְגו'. כִּדִּין אֵינּוֹן מְלֶאכִין דְּקִיִּימֵי בְּמִשְׁמֶרְתָּא תְּלִיתָאָה, כְּלָהוּ אֲמַרִי שִׁירְתָּא.

וְכִלְהוּ פּוֹכְבֵי וּמְזֵלֵי דְבַרְקִיעָא פְתַחֵי שִׁירְתָא. כְּמָה דְכְתִיב, (איוב לח) בְּרֶן יַחַד פּוֹכְבֵי בְקָר וְיָרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְכְתִיב, (תהלים קמח) הִלְלוּהוּ כָּל פּוֹכְבֵי אֹר, דְּהָא אֵינוֹן כְּכֵי דְנְהוֹרָא, מְנַגְנֵן עַל נְהוֹרָא. (ס"א דממנן על שירתא).

פַּד אַתִּי צַפְרָא, וְכַדִּין נְטִילֵי שִׁירְתָא אַבְתְּרִייהוּ דִּישְׂרָאֵל (ס"א ישראל) לְתַתָּא, וְסַלְקָא יְקָרִיהָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מִתַּתָּא וּמִלְעִילָא. יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בִּימָמָא, וּמִלְאַכֵי עֲלָאֵי לְעִילָא בְּלִילָא, וְכַדִּין אֲשַׁתְּלִים שְׂמָא קְדִישָׁא בְּכָל סְטָרִין.

וְהָאֵי אָבוֹן דְקָאֲמַר, כְּלָהוּ מִלְאַכֵי עֲלָאֵי, וְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כְּלָהוּ אֲתַקְפוּ בְּהָאֵי אָבוֹן, וְאִיהִי סַלְקָא לְעִילָא, לְאַתְעֵטְרָא גּוֹ אָבְהוֹן בִּימָמָא. וּבְלִילָא, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתִּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא בְּגַנְתָּא דְעָדוֹן.

זְכָאִין אֵינוֹן כָּל דְקִיָּמִי בְקִיּוּמֵיהוּ, וּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוּרִייתָא בְּלִילָא. בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכָל אֵינוֹן צְדִיקָא דְבְּגַנְתָּא דְעָדוֹן, שְׁמַעוּ קְלִייהוּ דְבְּנֵי נְשָׂא, אֵינוֹן דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא. כְּמָה דְכְתִיב, (שיר השירים ח) הִיוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים וְגו'.

תָּא חֲזִי, הָאֵי אָבוֹן, אִיהוּ אָבוֹן טַבָּא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְתִיב, (שמות כח) וּמִלְאֲתָ בּוֹ מְלוּאֲתַת אָבוֹן אֲרַבְעָה טוּרֵי אָבוֹן. וְאֵלִין אֵינוֹן סְדָרִין (דאשלמותא) דְאָבוֹן טַבָּא, אֲשַׁלְמוּתָא דְאָבוֹן יְקָרָה. בְּגִין דְאִית (אשלמותא) אָבוֹן אַחְרָא. דְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְהִסִּירוּתִי אֶת לֵב הָאָבוֹן וְגו'. וְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם. וְהָאֵי אִיהוּ (ישעיה כח) אָבוֹן בְּחוֹן פְּנֵת יְקָרַת וְאוּקְמוּהָ.

וְעַל רְזָא דְאֵת כְּתִיב, (שמות לא) לוחות האבן, דְאֵינוֹן לוחות אֲתַגְזְרוּ מִהַכָּא, וְעַל דָּא אֲקָרוּן עַל שְׁמִיהָ דְהָאֵי אָבוֹן. וְהָאֵי הוּא רְזָא דְכְתִיב, (בראשית מט) מִשֶׁם רוּעָה אָבוֹן יִשְׂרָאֵל (ס"א הא ודאי אבן ישראל אקה) כְּמָה דְאֲתַמַּר.

פְּתַח רַבִּי חֲזַקִּיָּה וְאָמַר, (שמות כח) וְהָאֲבָנִים תַּהֲיִין עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה, אֵלִין אֲבָנֵי יְקָרִין עֲלָאִין, דְאֲתַקְרוּן אֲבָנֵי הַמְּקוֹם, כְּמָא דְאֲתַמַּר, (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמְּקוֹם. וְהָאֵי אוּקְמוּהָ. (שמות לט ועי"ש) וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאִית (י"ב אבנים) י"ב שְׁבָטִים לְתַתָּא, הָכֵי נְמִי לְעִילָא תְרִיסָר שְׁבָטִין, וְאֵינוֹן תְרִיסָר אֲבָנִין יְקָרִין, וְכְתִיב, (תהלים קכב) שֶׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה (דא רזא) עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דָּא יִשְׂרָאֵל, רְזָא דְלְעִילָא. וְכִלְהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל דָּא וְהָאֲבָנִים תַּהֲיִין עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכְמָה דְאִית י"ב שְׁעֵי בִימָמָא, הָכֵי אִית י"ב שְׁעֵי בְּלִילָא, בְּיוֹמָא לְעִילָא, בְּלִילָא לְתַתָּא, כְּלָא דָּא לְקַבֵּל דָּא, הֵינִי י"ב שְׁעֵי דְבְּלִילָא מִתְפַּלְגִי לְתַלַּת פְּלָגָן, וְכְמָה מִמְנֵי תְרִיסִין קִיָּמִי תַּחֲוֹתֵיהוּ, דְרַגְוִין עַל דְרַגְוִין, כְּלָהוּ מִמְּנוּ בְּלִילָא, וְנְטִילֵי טְרַפָּא בְּקַדְמִיתָא.

וְכַדִּין פַּד אֲתַפְּלִיג לִילָא, קִיָּמִין תְּרִין (סתרון) סְדָרִין מְסֻטְרָא דָּא, וְתְרִין סְדָרִין מְסֻטְרָא אַחְרָא, (ס"א ודא) וְרוּחָא עֲלָאָה נְפַק (ס"א נשיב) בִּינֵיהוּ, וְכַדִּין

כָּל אֵינּוֹן אֶלְנִין דְּבַגְנָתָא דְעֵדוֹן, כְּלָהוּ פְתַחֵי שִׁירְתָּא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עָאל
בַּגְנָתָא דְעֵדוֹן. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דְּבַרֵי הַיָּמִים א יז) אֲזִי יִרְנְנוּ עַצִּי הַיַּעַר מִלְּפָנַי יְיָ,
כִּי בָא לְשָׁפוֹט אֶת הָאָרֶץ. כֶּמֶה דְכְתִיב, (ישעיה נא) וְשֹׁפֵט בְּצַדֵּק דְלִים. בְּגִין
דְּמִשְׁפֵּט עָאל בִּינְיָהוּ וְאַתְּמַלְיָא מְנַה (ס״א מניח) גֹּן עֵדוֹן.

וְרוּחָא דְצַפּוֹן אֲתַעֵר בְּעֵלְמָא, וְחֻדְנָה אֲשַׁתְּכַח וְנָשִׁיב הַהוּא רוּחָא בְּאֵינּוֹן
בוֹסְמִין, וְסֻלְקִין רִיחִין לְעֵילָא, וּמִתְעַטְרִין (ס״א ומתערין) צְדִיקָא בְּעַטְרִיָּהוּ,
וּמִתְהַנְּן מְגוֹ זֵינָא דְאַסְפֵּק לְרִיָּאָה דְנְהָרָא.

דף רלב ע״א

זָכְאִין אֵינּוֹן צְדִיקָא, דְזָכְאֵן לְהַהוּא נְהוּרָא עֲלָאָה, וְהַהוּא נְהוּרָא
דְאַסְפֵּק לְרִיָּאָה דְנְהָרָא, נְהִיר לְכָל סְטְרִין, וְכָל חַד וְחַד מְאֵלִין צְדִיקָא,
נְטִיל לְחוּלְקִיָּה בְּדָקָא חֲזִי לִיה, וְהוּהוּ נְטִיל (ס״א והכי נהיר) כָּל חַד וְחַד כְּפּוּס
עוּבְדוּי דְעֵבֵד בְּהַאי עֵלְמָא, (מאֵינוֹן) אֵית מְנַהוֹן דְּמִתְכְּסִפִּי, מִהַהוּא נְהִירו
דְנְטִיל חֲבַרְיָה (דף רלב ע״א) יְתִיר וְנְהִיר, וְהָא אוּקְמוּהָ.

חוּלְקִיָּה דְלִילָא, מְכַד שְׁאֲרֵי לִילָא לְמִיעַל. כֶּמֶה גְרַדִּינִי נְמוּסִין מִתְעַרִין,
וְשֻׁטָּאן בְּעֵלְמָא, וּפְתַחִין (קע״ב ע״ב) סְתִימִין, וּלְבַתֵּר כֶּמֶה זֵינִין לְזַנְיָהוּ, כֶּמֶה
דְאוּקִימְנָא. וּכְדִין כַּד אֲתַפְּלִיג לִילָא, סְטְרָא דְצַפּוֹן נְחִית (נהיר נהירו) מְעֵילָא
לְתַתָּא, וְאַחִיד בֵּיה בְּלִילָא, עַד תֵּרִין חוּלְקִין דְלִילָא.

וּלְבַתֵּר סְטְרָא דְדְרוּם אֲתַעֵר, עַד דְאַתֵּי צַפְרָא. וְכַד אֲתִי צַפְרָא, כְּדִין דְרוּם
וְצַפּוֹן אֲחִידוּ בֵּיה, וּכְדִין אֲתֵאֵן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, סְלֻקִין לָהּ בְּצִלוֹתְהוֹן
וּבְעוֹתְהוֹן לְעֵילָא, עַד דְסֻלְקָא וְאַתְּגַנִּיזַת בִּינְיָהוּ. וְנְטִילָא בְּרַכָּאן מְרִישָׁא
(דמלכא) דְכָל רִישִׁין.

וְאַתְּבְּרָכָא מִהַהוּא טְלָא דְאַתְּמִשְׁכָּא מְלַעֲיָלָא. וּמִהַהוּא טְלָא פְרִיש לְכֶמֶה
סְטְרִין, וְכֶמֶה רְבוּון אֲתַזְנוּ מְנִיָּה מִהַהוּא טְלָא, וּמְנִיָּה עֲתִידִין לְאַחֲיָא
מִיתֵיָּא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כו) הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֵפֶר כִּי טַל אֹרוֹת
טֻלַף. טְלָא מְאֵינוֹן נְהוּרִין עֲלֵאִין דְנְהָרִין לְעֵילָא.

עַד דְהוּוּ יְתַבֵּי אֲתַפְּלִיג לִילָא, אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, הַשְׁתָּא
רוּחָא דְצַפּוֹן אֲתַעֵר, וְלִילָא אֲתַפְּלִג, וְהַשְׁתָּא עֲדָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
תְּאִיב לְקֻלְהוֹן דְצְדִיקָא בְּהַאי עֵלְמָא, אֵינּוֹן דְמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִיָּתָא. הַשְׁתָּא
קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא צִיִּית (לקול מלייהו) לָן בְּהַאי אֲתֵר, לָא נְפִסוּק מְלִי
דְאוּרִיָּתָא.

פְתַח וְאָמַר, הַמְּלֵאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רַע, הָא אֲתַמֵּר וְאוּקְמוּהָ. אָבַל תָּא
חֲזִי, כְּתִיב, (שמות כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שׁוֹלַח מְלֵאךְ וְגוֹי, דָּא הוּא מְלֵאךְ דְאִיהוּ
פְרוּקָא דְעֵלְמָא, נְטִירוּ דְבְּנֵי נְשָׂא, וְהַאי אִיהוּ דְאַזְמִין בְּרַכָּאן לְכָל עֵלְמָא,

בגין דאיהו נטיל לון בקדמיתא, ולבתר איהו אזמין לון בעלמא. ובגין דא
כתיב, הנה אנכי שולח מלאך לפניך. (שמות לג) ושלחתי לפניך מלאך.

והאי איהו מלאך דלזמנין דכר ולזמנין נוקבא, והכי איהו. דבזמנא דאיהו
אזמין ברקאן לעלמא (לעילא), כדין איהו דכר, ואקרי דכר. כדכורא דאזמין
ברקאן (לתתא) לנוקבא, הכי איהו אזמין ברקאן לעלמא. ובזמנא דקיימא
בדינא על עלמא, כדין אקרי נוקבא. כנוקבא דאיהו עוברא, הכי איהו
אתמלי מן דינא, וכדין אקרי נוקבא. ועל דא לזמנין אקרי דכורא, ולזמנין
אקרי נוקבא, וכלא רזא חדא.

כגוונא דא כתיב, (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת, מלאכין אית
שלוחן בעלמא, דמתהפכין לכמה גוונין, לזמנין נוקבי, לזמנין דכורי,
לזמנין דינא, לזמנין רחמי, וכלא בחד גוונא. כגוונא דא האי מלאך,
כגוונין סגיאין איהו, וכל גוונין דעלמא, כלהו איתנהו בהאי אתר. ורזא
דא, (יחזקאל א) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה
סביב הוא מראה דמות כבוד ה'. וכמה דאית ביה כל אינון גוונין, הכי נמי
אנהיג לכל עלמא:

דף רלב ע"ב

תוספתא רחימי עלאי, מארי דסכלתנו אסתכלו, הורמני ידיען בקולפי דסיכתא,
קריבו למנדע, מאן מנכוון מארי דעינין בסכלתנו, וידע בשעתא דסליק ברעותא דרזא
דרזין, לאפקא תלת גוונין כחדא כלין, ואינון, חנור וסומק וירוק, תלת גוונין כחדא
אשתליבאן דא עם דא, מזדווגן (ס"א מזדלגן) דא עם דא, מגרופיא תתאה אצטבע, ונפקא
מגו גוונין אליו. וכל גוונין אליו, אתחזון בהאי. חיזו איהו לאסתכלא, כעינא דבדולחא
אתחזי בשעתא. כגוונא דבטש בגויה, הכי אתחזי לבר. אליו תלת גוונין סחרן להאי, וגוונא
אזלא סלקא ונחתא קסטורין דקטרא קביעי בגוון (ס"א בגויה). גוונין סחרין (ס"א גוויין) כלין
כחדא, סלקין לה לעילא ביממא, ונחתא בלילא. שרגא דדליק אתחזי בלילא, ביממא
אסתתרת נהורא, טמירא במאתו וארבעין ותמנא עלמין, כלהו אליו לגויה (ס"א בגינה)
מלעילא לתתא, גו תלת מאה ושתין וחמש שייפין גניזא ואתכסיא לתתא. מאן דמפשפש
לאשכחא לה, יתבר גדפין קליפין טמירין, ויפתח תרעין. מאן דזכי למיחמי, יחמי גו ידיעה
וסכלתנו, כמאן דחמי בתר כותלא. בר מן משה נביאה מהימנא עלאה, דהוה חמי ליה
עינא בעינא, לעילא באתר דלא אתיידע. מאן דלא זכי, דחו ליה לבר, כמה חבילי טהירין
אזדמנו לגביה, אזדמנו נפקי עליה, ואפיקו ליה דלא יסתכל בענוגא דמלכא. ווי לון לאינון
חייבין דעלמא, דלא זכאן לאסתכלא, כמא דאת אמר, (במדבר ד) ולא זבאו לראות כבלע את
הקדש וגו'. אמר רבי יהודה, מסתכל הוינא, והא מגו זהירין אליו, מסתכלן נשמתהון
דצדיקא, כד אתדבקו בהאי אתר, מגו זהירין אליו מסתכלין נשמתהון דצדיקא. אינון
גוונין, סלקין ואתכלילן כחדא. זכאה איהו מאן דידע לאכללא וליחדא כלהו כחדא,
לאתקנא כלא באתר דאצטריד לעילא לעילא, וכדין אתנטיר בר נש בהאי עלמא, ובגלמא
דאתי. (ע"כ תוספתא):

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים ט) ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישורים
וגו'. ועז מלך משפט אהב, דא קודשא בריך הוא. ועז מלך, תוקפא

דַּאֲתַקִּיף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאוּ אִיהוּ אֱלָא בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא בְּמִשְׁפָּט
אֲתַקִּימֵי אַרְעָא. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (משלי כט) מְלִיךָ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אַרְצָא.

וּבְגִין כֹּד, וְעַז מְלִיךָ מִשְׁפָּט אֲהַב, וְלֹא (אתקף) אֲתַתְּקִנַּת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אֱלָא
בְּמִשְׁפָּט, בְּגִין דְּמִתְמָן אֲתַזְנַת, וְכָל בְּרַכְּאָן דְּנִטְלָא, מִתְמָן נְטִלָא. וּבְגִין כֹּד
וְעַז מְלִיךָ מִשְׁפָּט אֲהַב, כָּל תְּאִיבוּ, וְכָל רְחִימוּ דִּילָהּ לְקַבִּיל מִשְׁפָּט. אֲתַה
כּוֹנְנַת מִשְׁרִים, רְזָא (קצ"ב ע"א בסתרי תורה) דְּתַרְוּן כְּרוּבִים לְתַתָּא, דְּאִינוּן
תַּקּוּנָא וַיִּשׁוּבָא דְעֲלֵמָא, וְהָא אֲתַמַּר.

רַבִּי (יצחק) חֲזַקִּיָּה פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קלה) הֲלֵלוּ יְהוָה הֲלֵלוּ עַבְדֵי ה' הֲלֵלוּ אֶת
שֵׁם ה', הָאֵי קִרָּא אִית לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כִּיּוֹן דְּאָמַר הֲלֵלוּיָהּ, אֲמַאי הֲלֵלוּ
עַבְדֵי ה', וּלְבַתֵּר הֲלֵלוּ אֶת שֵׁם ה'. אֱלָא הֲכִי תַנְיִנּוּ, מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח (לחדא)
לְאַחְרָא, אֲצַטְרִיךְ לְשַׁבְּחָא לִיהּ כְּפּוּם יְקַרְיָה, וּכְפּוּם יְקַרְיָה הֲכִי אֲצַטְרִיךְ
שְׁבַחִיָּה, וְתַנְיִנּוּ מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח לְאַחְרָא, בְּשַׁבְּחָא דְלִית בֵּיהּ, הוּא גְלִי (גלותא)
וּסְבַב גְּנוּתִיָּה, וְצַבִּי לְגַלְעָה לִיהּ. וְעַל דָּא, מֵאֵן דְּעַבִּיד הִסְפֵּדָא עַל בַּר נֶשׁ,
אֲצַטְרִיךְ כְּפּוּם יְקַרְיָה, וְלֹא יַתִּיר. דְּמַגּוּ שְׁבַחִיָּה אֲתִי לְגְנוּתִיָּה, וּבְכֻלָּא
שְׁבַחִיָּה אֲצַטְרִיךְ כְּפּוּם יְקַרְיָה.

תַּא חֲזִי, הֲלֵלוּיָהּ, הֲכָא אִית שְׁבַחִיָּה עֲלָהּ דְּמַאֲרֵי דְכֻלָּא. אֲתַר דְּלֹא שְׁלֵטָא
בֵּיהּ יַעֲנָא לְמַנְדַּע וְלְאַסְתַּכְּלָא (ס"א אתר), דְּאִיהוּ טְמִירָא דְכָל טְמִירִין. וּמֵאֵן
אִיהוּ, י"ה. שְׁמָא עֲלָהּ עַל כֻּלָּא.

וּבְגִין כֹּד הֲלֵלוּיָהּ, שְׁבַחִיָּה וּשְׁמָא כְּחַדָּא, כְּלִילֹן כְּחַדָּא. וְהֲכָא סְתִים מְלָה
דְּאָמַר הֲלֵלוּיָהּ, וְלֹא אָמַר מֵאֵן הֲלֵלוּיָהּ, לְמֵאֵן אָמְרוּ הֲלֵלוּ, אֱלָא כְּמָה דִּי"ה
סְתִים, הֲכִי שְׁבַחִיָּה דְשַׁבְּחֵי סְתִים אִינוּן, דְּמִשְׁבַּחִי לֹא יַדְעֵנָא מֵאֵן אִינוּן,
וְהֲכִי אֲצַטְרִיךְ לְמַהוּי כֻּלָּא סְתִים, בְּרְזָא עֲלָהּ. וּלְבַתֵּר דְּסְתִים בְּרְזָא
עֲלָהּ, גְלִי וְאָמַר, הֲלֵלוּ עַבְדֵי ה' הֲלֵלוּ אֶת שֵׁם ה'. בְּגִין דְּדָא אִיהוּ אֲתַר
דְּלֹא סְתִים כְּהוּא עֲלָהּ טְמִירָא דְכָל טְמִירִין. דָּא הוּא אֲתַר דְּאֲקַרִי שֵׁם,
כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שמואל ב ו) אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם ה'.

קְדַמָּה סְתִים דְּלֹא (ס"א דא) גְלִיָּא, (תניינא) סְתִים וְגְלִיָּא, וּבְגִין דְּקִימָא
בְּאֲתַגְלִיָּא, אָמַר אִינוּן דְּקָא מִשְׁבַּחִי לְהוּא אֲתַר, מֵאֵן אִינוּן. וְקָאמַר
דְּאִינוּן עַבְדֵי ה', דְּאֲתַחֲזוּן לְשַׁבְּחָא לְאַתְר דָּא.

יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ, מֵאֵי שְׁנָא דְקָאמַר יְהִי. אֱלָא יְהִי, רְזָא דְאֲמִשְׁכוּתָא
מִהוּא אֲתַר עֲלָהּ, דְּאִיהוּ סְתִים דְּקָאמְרוּ, דְּאִיהוּ י"ה, עַד רְזָא דְבְרִית,
דְּאִיהוּ יו"ד תַּתָּא, כְּגוֹנָא דִּיּו"ד עֲלָהּ, שִׁירוּתָא כְּסוּפָא.

וּבְגִין כֹּד יְהִי, רְזָא דְאֲמִשְׁכוּתָא מִטְמִירָא דְכָל טְמִירִין, עַד דְּרָגָא תַּתָּא.
וּבְמִלָּה דָּא אֲתַקִּימֵי כָּל עוּבְדָּא דְבְרָאשִׁית. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (י"ו ע"ב) יְהִי
רְקִיעַ, יְהִי מְאוּרוֹת, יְהִי אֹר. בְּכָל אִינוּן עוּבְדִין דְּלְעִילָא כְּתִיב יְהִי.

דף רלג ע"א

בְּכֹל אֵינּוֹן עוֹבְדִין דְּלִתְתָּא, לָא כְּתִיב יְהוִי. בְּגִין דְּרָזָא דָּא דָּאִיהוּ (ס"א אמשכותא) מְרָזָא עֲלָאָה, סְתִימִין דְּכָל סְתִימִין, לָא אֲתַקְיִים אֶלָּא בְּמִלִּין עֲלֵאֵי דְלַעֲלֵא, וְלָא אֲתַמְר בְּאֵינּוֹן (דף רלג ע"א) מְלִין תַּתְּאִין דְּלִתְתָּא.

וּבְדָא מִתְבְּרַךְ שְׁמָא קִדְיִשָּׁא בְּכֹלָא, וְעַל דָּא כְּתִיב יְהִי שֵׁם יי מְבוֹרָךְ וְגוֹ, מִמְזַרְח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ, דָּא אֲתַר עֲלָאָה, דְּקָא נְהִיר מְנִיָּה שְׁמֵשׁא, וְנְהִיר לְכֹלָא. וְדָא הוּא אֲתַר דְּרִישָּׁא עֲלָאָה סְתִימָאָה.

וְעַד מְבוֹאוֹ, דָּא הוּא אֲתַר קִשְׂרָא, דְּאֲתַקְשֵׁר בֵּיהּ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא חֲזִי, וּמִתְמֹן נְפָקוֹן בְּרַכָּאן לְכֹלָא, וְעֲלֵמָא מְהִכָּא אֲתַזֵּן, כְּמָה דְּאֲתַמְר. וּבְגִין כְּדָ קִיִּמָּא הָאֵי אֲתַר לְאֲתַזָּנָא מְעִילָא, וְלֹאֲתַבְרַכָּא מִתְמֹן. וְכֹלָא קִיִּמָּא בְּאֲתַעְרוּתָא דְּלִתְתָּא, דְּמִתְעַרֵי אֵינּוֹן עֲבָדֵי יי, כְּדָ מְבַרְכֵי שְׁמָא קִדְיִשָּׁא, כְּדָקְאֲמְרוּ. וּבְגִין כְּדָ דָּאִיהוּ בְּאֲתַגְלִיָּא, כְּתִיב הִלְלוּ עֲבָדֵי יי הִלְלוּ אֶת שֵׁם יי.

אֲדַהֲכֵי הָוָה נְהִיר צְפָרָא, נְפָקוֹ מִן מְעַרְתָּא, וּבְהָהוּא לִילְיָא לָא דְּמִיכּוּ. אֲזֵלוּ בְּאַרְחָא, כְּדָ נְפָקוֹ מֵאֵינּוֹן טוֹרִין, יְתָבוּ וְצִלוּ צְלוּתָא. מָטוּ לְחַד כְּפַר, וְיִתְבוּ תְמֹן כָּל הָהוּא יוֹמָא, בְּהָהוּא לִילְיָא נְמוּ, עַד דְּהָוָה פְּלֹגוּת לִילְיָא, קָמוּ לְאֲתַעְסָקָא בְּאוֹרֵייתָא.

פְּתַח רַבֵּי יְהוּדָה וְאָמַר וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר בְּדָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹ, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא, מֵאֵי בַּיּוֹם הַהוּא, דְּהָא סְגִי דְּקֹאֲמַר וַיְבָרְכֶם. וְתוּ, כָּל לְאִמּוֹר כְּתִיב חֶסֶד, וְהִכָּא לְאִמּוֹר בּוֹיִיו כְּתִיב, (כִּלְלָא כְּתִיב לְאִמּוֹר, אֲלָא בּוֹיִיו לְאִמּוֹר כְּתִיב הַכָּא) מֵאֵי שְׁנָא.

אֶלָּא רָזָא אִיהוּ, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא, מֵאֵי בַּיּוֹם הַהוּא, רָזָא דְּדַרְגָּא דְּאֲתַמְנָא עַל בְּרַכָּאן לְעִילָא. יוֹם הַהוּא, יוֹם מְהִהוּא אֲתַר עֲלָאָה, דְּאֲקָרֵי הוּא. וְהָאֵי יוֹם הַהוּא, דְּלִית פִּירוּדָא בֵּין יוֹם וּבֵין הוּא, וּבְכָל אֲתַר הַיּוֹם הַהוּא, דָּא (הוּא) תַּרְוִין דְּרַגִּין (עֲלֵאִיו), דְּרַגָּא עֲלָאָה וְתַתְּאָה דְּאֵינּוֹן כְּחֻדָּא.

וּבְגִין כְּדָ, כְּדָ בְּעָא יַעֲקֹב לְבָרְכָא לְבְנוֵי דְּיוֹסֵף, בְּרִידָ לֹון בְּיַחְוּדָא דְּלַעֲלֵא וְתַתְּא כְּלָהוּ כְּחֻדָּא, (ס"א לְאִמּוֹר בּוֹאִיו דְּאֲתַכְלִיל וְאִיוּ בִּינִיָּהוּ, עַל דָּא יִיחַד לֹון בִּיחְוּדָא דְּלַעֲלֵא כִּלְחוּ כְּחֻדָּא) בְּגִין דְּיִתְקַיִים בְּרַכְתְּהוֹן, וְלִבְתַּר כְּלִיל כְּלָא כְּחֻדָּא. וְאָמַר, בְּדָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל (לְאִמּוֹר). מֵאֵי בְּדָ. וְדָאֵי דָּא רָזָא דְּיַחְוּדָא, בְּקִדְמִיתָא מִתְתָּא לְעִילָא (ס"א יוֹם הַהוּא מִתְתָּא לְעִילָא), וְלִבְתַּר נְחִית לְאֲמַצְעִיתָא וְלִתְתָּא. לְאִמּוֹר בּוֹאִיו הָא אֲמַצְעִיתָא. וְלִבְתַּר נְחִית לְתַתְּא בְּדָ. וְהִכָּי הוּא יָאוּת כְּדָקָא חֲזִי, מִתְתָּא לְעִילָא וּמְעִילָא לְתַתְּא.

בְּדָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל, מֵאֵי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבָא. יְבוֹרַךְ יִשְׂרָאֵל לָא כְּתִיב, אֶלָּא יְבוֹרַךְ, דְּהָא יִשְׂרָאֵל נְטִיל בְּרַכָּאן מְלַעֲלֵא, וְלִבְתַּר אִיהוּ מְבָרַךְ לְכֹלָא, בְּהָאֵי דְּרַגָּא תַּתְּאָה דְּיִיקָא, דְּקֹאֲמַר בְּדָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר.

יְשִׁימָךְ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה, אֶקְדִּים לִיָּה לְאֶפְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאֶפְרַיִם עַל שְׁמָא (דְיוֹסֶף) דִּישְׂרָאֵל אֶקְרִי. מִנָּא לֹן. מִהָא, דְּכַד שְׁבִטָא דְּאֶפְרַיִם נָפַק, עַד לֹא אֲשַׁתְּלִים זְמַנָּא דְּשַׁעְבוּדָא דְּמִצְרַיִם, דְּחָקוּ שְׁעֵתָא וְנָפְקוּ מִן גְּלוּתָא, קָמוּ עֲלֵיהוֹן שְׁנַאִיהוֹן וּקְטָלוּ לֹן. וּכְתִיב, (יחזקאל לו) בֶּן אָדָם הֶעֱצַמֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה. מִשְׁמַע דְּכְתִיב, (יחזקאל לו) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְעַל דָּא אֶקְדִּים לְאֶפְרַיִם קֳדָם מְנַשֶּׁה. בְּגִין כְּדָּ אֶפְרַיִם מְטוּלִיה לְסִטְר מְעָרְב, וּמְטָלְנוּי הָוָה.

תָּא חֲזִי, בְּרַכְתָּא דְּבְרִיךְ לְבַנְי יוֹסֶף, אֲמַאי אֶקְדִּים לֹן בְּרַכָּאן, עַד לֹא יְבָרַךְ לְבַנְי. אֲלֵא מְכָאן, דְּחַבִּיבוּתָא דְּבַנְי בְּנוּי, חַבִּיב עֲלֵיה דְּבַר נֶשׁ יִתִּיר מְבַנְי. וּבְגִין כְּדָּ, אֶקְדִּים חַבִּיבוּתָא דְּבַנְי בְּנוּי קוּדְם לְבַנְי, לְבְרַכָּא לֹן בְּקַדְמִיתָא.

וּיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (תהלים קטו) יִי זְכָרְנוּ יְבָרַךְ יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוֹי. יִי זְכָרְנוּ יְבָרַךְ, אֲלֵינוּ גּוֹבְרִין. יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֲלֵינוּ נִשְׁיָן. בְּגִין דְּדְכוּרִין בְּעֵינֵין לְאֶתְבְּרָכָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר נִשְׁיָן, וְנִשְׁיָן לֹא מִתְבְּרָכֵן אֲלֵא מִבְּרַכְתָּהוֹן דְּדְכוּרִין, דְּכַד דְּכוּרִין מִתְבְּרָכֵן כְּדִין נִשְׁיָן מִתְבְּרָכֵן. וְאִי תִימָא מִהָא, דְּכְתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ, דְּבַעֲי לְכַפְּרָא עֲלֵיה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עַל בֵּיתֵיה, בְּגִין דְּמִתְבְּרָכָא מִנִּיה.

דף רלג ע"ב

תָּא חֲזִי, דְּנִשְׁיָן לֹא מִתְבְּרָכֵן אֲלֵא מְגוּבְרִין, כְּדֵ אֶתְבְּרָכֵן אֵינוּן בְּקַדְמִיתָא, וּמִהָאֵי בְּרַכְתָּא מִתְבְּרָכֵן. אֲלֵא בְּמַאי אֲוִקִימָנָא יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. אֲלֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב תּוֹסַפַּת בְּרַכָּאן לְדְכוּרָא דְּנִסִּיב, בְּגִין דְּמִתְבְּרָכָא מִינֵיה אֶתְתָּא. וְכֵן בְּכָל אֶתֶר (דף רלג ע"ב) יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹסַפַּת בְּרַכָּאן לְדְכוּרָא דְּנִסִּיב, בְּגִין דְּמִתְבְּרָכָא (מִנִּיה אֶתְתָּא וְכֵן בְּכָל אֶתֶר יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹסַפַּת בְּרַכָּאן לְדְכוּרָא דְּנִסִּיב, בְּגִין דְּתַתְּבַרְךְ מִנִּיה נִוִּקְבָא) מִהָהוּא תּוֹסַפַּת דְּבְרַכָּאן. כְּיִוֹן דְּאֶנְסִיב בַּר נֶשׁ יְהִיב לִיה תְּרִין חוּלְקִין, חַד לִיה וְחַד לְנוֹקְבֵיה, וְאִיהוּ נְטִיל כְּלָא, חוּלְקִיה וְחוּלְקֵי נִוִּקְבֵיה.

תָּא חֲזִי, וּיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא, (ס"א לאמור בריד ברכאן לון ולכל דיפקון מנייהו) לְבַתֵּר לְאֵמֹר בּוֹאִיו, הִכָּא אֶתְרַמִּיזָא בְּרָא בּוֹכְרָא, (שמות ד) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וּכְתִיב, (ירמיה לא) וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרֵי הוּא, וְעַל דָּא תּוֹסַפַּת וַאֲיוֹ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח, (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיךָ וְעַל סַפְרָךְ כָּלָם יִכְתְּבוּ וְגוֹי, הַאי קָרָא אוֹקְמוּהָ בְּכַמָּה אֶתֶר. אֲבָל תָּא חֲזִי, כָּל אֵינוּן נִשְׁמַתִּין דְּהוּוּ מִיוֹמָא דְּאֶתְבְּרִי עֲלֵמָא, כְּלָהוּ קִיָּמִי קִיָּמִי קִיָּמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד לֹא נְחַתוּ לְעֲלֵמָא, בְּהָהוּא דְּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ דְּאֶתְחַזֵּן לְבַתֵּר בְּעֲלֵמָא. וְהָהוּא חִיזוּ דְּגוּפָא דְּבַר נֶשׁ דְּקִיָּמִים בְּהָאֵי עֲלֵמָא, הִכִּי קִיָּמִים לְעִילָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמַתָּא דָּא זְמִינָא לְאַחַתָּא בְּעֲלֵמָא, הַהִיא נִשְׁמַתָּא בְּהָהִיא דְּיוֹקְנָא מִמֶּשׁ דְּקִיָּמִים בְּהָאֵי עֲלֵמָא, הִכִּי קִיָּמִים (לעילא) קִיָּמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוא, ואומי לה קודשא בריהוּ הוא דיטור פקודי אורייתא, ולא יעבר על קיימין.

ומנא לן דקיימין קמיה, דכתוב, (מלכים א יז) חי יי אשר עמדתי לפניו. עמדתי ודאי, והא אוקמוה. ובגין כך גלמי ראו עיניך, עד לא יתחזי (צולמא) בעלמא. ועל ספרך כלם יכתבו, דהא כל נשמתין, בההוא דיוקנא דלהון, כלהו בספרא כתיבין. ימים יצרו, הא אוקמוה יצרו ודאי, ולא אחד בהם, בהאי עלמא למיקם בקיומא דמאריהון, כדקא חזי.

תא חזי, יומין דבר נש, כד זכי בהאי עלמא בעובדין טבאן, יומין דיליה איתברכאן לעילא, מההוא אתר דאיהו מדת יומוי. פתח ואמר, (תהלים לט) הודיעני יי קצי ומדת ימי מה היא וגוי, האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי, קצי, דא קץ הימין, דאיהו מתקשר ביה בְּדוּ ד. ומדת ימי מה היא, דא איהו דאתמני (נ"א דאית ממנא) ממש על יומוי.

אמר רבי יהודה, הא שמענא מרבי שמעון, דהאי קרא אתמר, על אינון יומין דאתגזרו עלוי מאדם קדמא, דאינון עי. דהא אתמר, דחייין כלל לא הוו ליה, אלא דיהיב ליה אדם מאינון יומין דיליה, שבועין שנין.

ורזא דא, וילון לא משמש כלום, וסיהרא לא נהרת מגרמה כלל, ושבעין שנין נהרין לה בכל סטרהא, ואינון חיי דוד סתם. ועל דא בעא דוד לקודשא בריהוּ הוא, למנדע רזא דא, על מה לית לה חייין לסיהרא מגרמה, ולמנדע עקרא דילה.

ומדת ימי מה היא, דא הוא דרגא (ס"א דעלמא) עלאה סתימא, דאיהו קיימא על כל אינון יומין, דאינון חייין דילה, אתר דנהיר לכלא. אדעה מה חדל אני. אמר דוד, אנדע על מה חדל אנא נהורא מגרמי, ואתמנע מני, כשאר כל אינון נהוראין עלאין דאית לון חייין לכלהו, ואנא על מה אנא חדל, ועל מה אתמנע מני. ודא הוא דבעא דוד למנדע, ולא אתייהיב ליה רשותא למנדע.

תוספתא

קל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא, רתיכהא טורקהא אזלין ומתגלגלי. קל נעימותא סלקא ונחתא, אזלא ושטיא בעלמא. קל שופרא נגיד בעומקי דדרגי אסחר דרגא (ס"א גלגלא) סחרנהא. יתבין תרין מגרופין, מימינא ומשמאלא, בתרין גוונין משתאבין דא בדא, דא חוור ודא סומק, ותרואיהו סחרין גלגלא לעילא, אסחר לימינא חוורא סלקא, ואסחר לשמאלא סומקא נחתא. וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיד.

תרין (קס"ב ע"ב) צפרין סלקין, דקא מצפצפון, חד לסטר דרום, וחד לסטר צפון. פרחין באורא צפצופא, וקל נעימו דגלגלא מתחברן כחדא, כדן (תהלים צ"ב) מזמור שיר ליום השבת. וכל ברכאן נגדין בלחישו בדא נעימו (מקול), מגו רחימו דקול שופרא. לקבלא אינון ברכאן, נחתין מלעילא לתתא, ואתגניזו כחדא בגו (שמות ס"ג ע"ב) עומקא דבירא, נביעו דבירא דלא פסקא בלחישו, עד דאתמלייא ההוא גלגלא סחרא.

אינון תרין מגרופין סחרו, חד דימינא, קרא בחיל ואמר, זהירו דזהרין דסלקא ונחתא, תרי אלפי עלמיין אנדירו. עלמא דאמצעייתא בגווייהו, אנדער בזוהרא דמארך. כל אינון

מארי דעיינין, אסתכלו ופקחו עיניכון, ותזכנו להאי נהירו, להאי עדונא, אליו אינון
ברכאו דנגדי מלעילא, מאן דזכי, גלגלא סלקא אסחר לימינא, ואנגיד ואמשיך לההוא
דזכי, ואתעדו מאליו ברכאו עלאיו דזחרו, זכאיו אינון דזכאו בהו.

וכד לא זכי, גלגלא אסחר, וההוא מגרופא דלסטר שמאלא, אסחר ונחת לתתא, ואמשיך
דינא על האי דלא זכי, וקלא נפקת, ווי לאינון חייבין דלא זכו. מההוא סטרא, נפיק אשא
דשלהובא דדליק, דשארי על רישיהון דחייבינא. זכאיו אינון, כל אינון דאזלו באורח קשוט
בהאי עלמא, למזכי לההוא נהורא עלאה, ברכאו דצחצחו, כמה דאת אמר, (ישעיה נח)
והשביע בצחצחות נפשך (עד כאן תוספתא):

תא חזי, כל ברכאו עלאיו, כלהו אתמסרו להאי דרגא, לברכא לכלא. ואף
על גב דלית לה נהורא מגרמה, כל ברכאו, וכל חידו, וכל טיבו, כלהו
קיימין בה, ומנה (קיימי) נפקי, ועל דא אתקריאת פוס של ברכא. ואקרי
ברכא מפוש, כמה דכתיב, (משלי י) ברפת ה' היא תעשיר, ועל דא כתיב,
(דברים לג) ומלא ברפת ה' ים ודרום ירשה.

דף רלד ע"א

ובגין כך אית לה בכלהו שיור, ומכלהו אתמלינא, ומכלהו אית בה,
ואתברכא מפל (דף רלד ע"א) אינון ברכאו עלאיו, ואתמסרו לה ברכאו
לברכא, מנלו. דאמר רבי יצחק, יעקב ברי דיוסף, מאתר דא דכל
ברכאו אתמסרו בידיה לברכא, כמה דאת אמר, (בראשית יב) והיה ברכא
מפאו ולהלאה ברכאו אתמסרו בידיך.

תא חזי, כגוונא דא אנו מברכו ומשבחין לשמא דא, ועל דא הלילא,
דאינון יומין דקאמרי הלילא. דאמר רבי חייא בהלילא צריכין ג' דרגין,
חסידים, צדיקים, וישראלים. (ס"א בגין דיסתלק יקרא דקודשא בריך הוא על כלא
באלין דרגין) חסידים, מסטרא דימינא, צדיקים מסטרא דשמאלא, וישראל
מפל אינון סטרין, בגין (דישרים) דישראל כלילן מפלהו, ועל דא אסתלק
תושבתתא דקודשא ברי דאתר דישראל משבחון ליה
לקודשא ברי דהוא מתתא, אסתלק יקריה בכלא:

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגו', רבי אבא פתח ואמר, (תהלים ק"ב)
פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. האי קרא אוקמוה, ואקשו
ביה חברי. (אלא תו אית ביה סטר קורדיטא) פנה, הקשיב מפעי ליה, או שמע,
מאי פנה.

אלא כל צלותין דעלמא צלותין. וצלותא דזחיד, לא עאל קמי מלכא
קדישא, אלא בחילא תקיפא. דעד לא עאלת ההיא צלותא לאתעטרא
בדוכתה, אשגח בה קודשא ברי דהוא, ואסתכי בה, ואסתכי בחובוי
ובזכותיה דההוא בר נש, מה דלא עביד פן בצלותא דסגיאין. דצלותא
דסגיאין כמה אינון צלותין דלא (מבני) מן זכאיו אינון, ועאליו כלהו קמי
קודשא ברי דהוא, ולא אשגח בחובביהו.

בגין כָּךְ, פָּנָה אֶל תַּפְּלַת הָעָרָעַר, מְהֵרָה (בזכותיה) וְאַסְתָּכִי בָּהּ, וְאַסְתָּכִי בָּהּ
בְּמָה רְעוּתָא אֲתַעְבִּיד, וּמֵאן הָהוּא בַּר נָשׁ דְּצַלִּי צְלוּתָא דָּא, וּמֵאן אֵינּוּן
עוּבְדוּי. בְּגִין כָּךְ, לִיבְעִי לִיהּ לְבַר נָשׁ, דְּלַצְלִי צְלוּתָא בְּצַבּוּרָא. מֵאִי טַעְמָא,
בְּגִין דְּלֹא בָּזָה אֶת תַּפְּלַתְסָא, אָף עַל גַּב דְּלֹא פְּלָהוּ בְּכוּוּנָה וְרְעוּתָא דְּלָבָא.

דְּבַר אַחַר פָּנָה אֶל תַּפְּלַת הָעָרָעַר, דָּא יַחֲדָאי דְּאֲתַכְּלִיל בְּסַגִּיאִין. וּמֵאן הוּא
יַחֲדָאי דְּאֲתַכְּלִיל בְּסַגִּיאִין, הוּי אֵימָא דָּא יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כְּלִיל בְּתַרִּין
סְטָרִין, וּקְרָא לְבָנוּי, וְצַלִּי צְלוּתִיהּ עֲלֵיהּ. מֵאן צְלוּתָא דְּיַתְקַבְּלוּן בְּשְׁלִימוּ
לְעִילָא, צְלוּתָא דְּלָא יִשְׁתַּצוּן בְּגָלוּתָא.

דף רלד ע"ב

בְּהַאי שְׁעָתָא דִּיעֲקֹב קָרָא לוֹן, אֲסַתְּלַק מֵנִיהּ שְׁכִינְתָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ. וְתָא
חֲזִי, בְּשְׁעָתָא דִּיעֲקֹב הָוָה קָאֲרִי לְבָנוּי, אֲזַדְּמֵנוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק תַּמָּן,
וְשְׁכִינְתָּא עַל גַּבֵּיהּ. וְשְׁכִינְתָּא הָוָה חֲדִי בֵּיהּ בִּיעֲקֹב, לְאֲתַחְבְּרָא בְּאַבְהֶן,
(דף רלד ע"ב) לְאֲתַקְשָׂרָא עִם נַפְשֵׁיהּ כְּחַד, לְמַהוּי רְתִיכָא.

בְּשְׁעָתָא דְּפָתַח יַעֲקֹב, וְאָמַר הָאֲסַפּוּ וְאֲגִידָה לְכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתֶכֶם
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. בְּאַחֲרִית, דָּא שְׁכִינְתָּא, כְּבִיכּוּל יַהֲב עֲצִיבוּ בֵּיהּ, וְאַסְתְּלַק.
וּלְבַתֵּר אֲהַדְּרוּ לָהּ בְּנוּי, בְּיַחְוָדֵי דְּמִלֵּייהּ, וּפְתַחוּ וְאָמְרוּ, (דברים ו) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּהַאי שְׁעָתָא קָאִים לָהּ יַעֲקֹב, וְאָמַר בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלַכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעַד, וְאֲתֵינִישְׁבַת שְׁכִינְתָּא בְּדוּכְתָּהּ. וְיִקְרָא יַעֲקֹב, מֵאִי קָרִיאָה הָכָא.
אַלָּא קָרִיאָה, לְקִימָא דוּכְתֵּיהּ, לְקִימָא לוֹן לְעִילָא וְתַתָּא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֲתַר קָרִיאָה בְּהַאי גּוּוּנָא, דְּכַתִּיב, (במדבר יג) וְיִקְרָא מִשָּׁה
לְהוֹשֶׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ, לְקִימָא דוּכְתֵּיהּ, בְּאַתֵּר דְּאַצְטְרִיךְ, וּלְקִשְׂרָא לִיהּ.
וְכֹן (בראשית כה) וְיִקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. וְכַתִּיב, (בראשית לג) וְיִקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִיִּים לִיהּ לְאַתֵּר דָּא בְּשִׁמָּא דָּא. קָרִיאָה
לְקִימָא קָא אֲתֵינָא.

אִי תִימָא (יונה א) וְיִקְרָאוּ אֶל אֱלֹהִים, (יונה ב) קָרִאתִי מִצָּרָה לִי אֵל ה', הַכִּי
הוּא וְדָאי, לְקִשְׂרָא וּלְקִימָא קִימָא לְעִילָא. וּמֵאן אִיהוּ, סְדוּרָא דְּשַׁבְּחָא
דְּמֵאֲרִיהּ. וְכָל אֵינּוּן מְלִין דְּבַעָאן קָמִי מֵאֲרִיהּ, קִימָא יְהִיב לִיהּ לְמֵאֲרִיהּ,
דְּאַחֲזִי דְּבִיהּ תַּלְיָא כְּלָא, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחֲרָא, הָא כְּלָא קִיִּים קִימָא. כְּהַאי
גּוּוּנָא וְיִקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו, קִיִּים לוֹן בְּקִימָא שְׁלִים. כְּגוּוּנָא דָּא וְיִקְרָא
אֶל מִשָּׁה, אֲתַקִּיִּים בְּקִימָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי דוּיִקְרָא, אֲמַאי הִיא זְעִירָא. אָמַר לִיהּ, אֲתַקִּיִּים מִשָּׁה
בְּשְׁלִימוּ, וְלֹא בְּכָלָא, דְּהָא אֲסַתְּלַק מֵאֲתַתִּיהּ. בְּסַפְרֵי קְדָמָי אָמְרִי
לְשַׁבְּחָא, וְאַנְוּ הַכִּי תַנִּינּוּ, מֵאִי דְּאֲסַתְּלַק לְעִילָא, יַתְקַשֵּׁר לְעִילָא וּלְתַתָּא,
וְכַדִּין, אִיהוּ שְׁלִים. תּוּ, אֲלִיף זְעִירָא מֵאַתֵּר זְעִירָא הָוָה, זְעִירָא דְּאִיהוּ רַב
בְּאַתַּחְבְּרוּתִיהּ לְעִילָא. (נ"א לעילא ונתתא וכדין שלים).

וַיֹּאמֶר, מַאי וַיֹּאמֶר. הָא אִוְקְמוּהָ, (כַּמָּא דַּאֲת אִמֶּר, וַיֹּאמֶר בַּלְבוּ) (יִשְׁעִיָּה מֵט) וַאֲמַרְתָּ בַּלְבָּבְךָ, אֲמִירָה בְּחֻשְׁאִי. הָאֲסָפּוּ, אֲסָפּוּ מִבְּעֵי לִיָּה, כְּמָא דַּאֲתָּ אֲמֶר, (תַּהֲלִים) אֲסָפּוּ לִי חֲסִידֵי. אֲלָא (סִיָּא קִיִּים לוֹן) קִים לֹן הָאֲסָפּוּ מֵאַתֶּר דְּלַעֲיִלָּא הוּא. הָאֲסָפּוּ בְּקִשׁוּרָא שְׁלִים בְּיַחּוּדָא חַד. וַאֲגִידָה לְכֶם, מַאי וַאֲגִידָה, רְזָא דְחֲכַמְתָּא אִיהוּ.

רַבִּי יוֹסִי שְׁאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲמַר לִיָּה, וַאֲגִידָה, אוּ וַיִּגֵּד, אוּ וַיִּגִּידוּ, וְכֹן כְּלָהוּ, דְּתַנִּינֵן דְּרְזָא דְחֲכַמְתָּא אִיהִי, אֲמַאי בְּמַלְּהָ דָּא (בַּכְּלָהוּ) אִיהוּ רְזָא דְחֲכַמְתָּא. אֲמַר לִיָּה, בְּגִין דְּאִיהוּ מַלְּהָ דַּאֲתִיָּא בְּגִימִ"ל דְּלִ"ת בְּלָא פִירוּדָּא, וְהִאי אִיהוּ רְזָא דְחֲכַמְתָּא. מַלְּהָ דַּאֲתִיָּא בְּשְׁלִימוּ בְּרְזָא דַּאֲתוּוֹן, הֲכִי הוּא, כַּד אִינוּן בְּחֲכַמְתָּא. אֲבָל דְּלִ"ת בְּלָא גִימִ"ל, לָאוּ הוּא שְׁלִימוּ, וְכֹן גִימִ"ל בְּלָא דְלִ"ת. דְּהָא דָּא בְּדָא אֲתַקְשְׁרוּ בְּלָא פִירוּדָּא, וּמֵאן דַּאֲפִרִישׁ לוֹן, גְּרִים לְגַרְמִיָּה מוּתָּא, וְרְזָא דָּא חוּבָּא דַּאֲדָם.

בְּגִין כְּדָּ, הוּא מַלְּהָ דְרְזָא דְחֲכַמְתָּא, וְאַף עַל גַּב דַּאֲיִת יוּ"ד לְזַמְנִין בִּין גִימִ"ל לְדְלִ"ת, לָאוּ הוּי פִירוּדָּא, וְכֹלָא קִשׁוּרָא חַדָּא, וְעַל דָּא מַלְּהָ דָּא, הֲכִי הוּא וְדָאִי. וַאֲגִידָה לְכֶם, רְזָא דְחֲכַמְתָּא, בְּעָא לְגַלְעָה סוּפָא דְכָל עוּבְדִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל.

וְאִי תִימָא, דְּלָא גְלִי מַאי דְבְעָא לְגַלְעָה, אִי הֲכִי, אֲמַאי כְּתִיב בְּאוּרִיָּתָא מַלְּהָ דִיעֶקֶב שְׁלִימָא, וְאַתְפְּגִים לְבַתֶּר, וְלָא אֲשַׁתְּלִים מַלְּהָ. אֲלָא וְדָאִי אֲשַׁתְּלִים, כָּל מַה דַּאֲצְטְרִיךְ לְגַלְעָה גְלִי וְסַתִּים, אֲמַר מַלְּהָ וְגִלִי לְבַר וְסַתִּים לְגוּ. וּמַלְּהָ דַּאוּרִיָּתָא לָא אֲתַפְּגִים לְעַלְמִין.

וְכֹלָא הוּא סַתִּים בִּיָּה בְּאוּרִיָּתָא, בְּגִין דַּאוּרִיָּתָא הוּא שְׁלִימוּ דְכֹלָא, שְׁלִימוּ דְלַעֲיִלָּא וְתַתָּא, וְלָא אִית מַלְּהָ אוּ אֵת בְּאוּרִיָּתָא פְּגִימוּ. וְיַעֲקֹב כָּל מַה דַּאֲצְטְרִיךְ לִיָּה לְמִימֶר אֲמַר, אֲבָל גְלִי וְסַתִּים, וְלָא פְּגִים מִכָּל מַה דְבְעָא אֲפִילוּ אוּת אַחַת.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ יַתְבִּי יוּמָא חַד אֲפַתְחָא דְלוּד. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, הָא דְחַמִּינֵן דִיעֶקֶב בְּרִיךְ לְבַנּוּי, חַמִּינֵן מִמַּה דְכְתִיב, וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, אֲבָל אֵן בְּרַכְתָּא דְלָהוּן. אֲמַר לִיָּה, כְּלָא בְּרַכָּאן אִינוּן דְבְרִיךְ לָהוּ. כְּגוּן, יְהוּדָה אַתָּה יוּדוּף אַחִיךָ. דֵּן יְדִין עֲמוּ. מֵאֲשֶׁר שְׁמַנָּה לְחֵמוּ. וְכֹן כְּלָהוּ.

דף רלה ע"א

אֲבָל מַה דְבְעֵי לְגִלִי לוֹן לָא גְלִי, דְבְעָא לְגַלְעָה לָהוּ אֵת הַקָּץ. וְהָא אִוְקְמוּהָ, דַּאֲיִת קָץ לִימִינָא, וְאִית קָץ לְשְׁמַאֲלָא, וּבְעָא לְגַלְעָה לוֹן אֵת הַקָּץ, בְּגִין לְאַסְתַּמְרָא (דף רלה ע"א) וּלְאַתְדַּכְּאָה מַעֲרָלָה. וּמֵאן דְגִלִי לוֹן אֲתִידַע וְאַתְגְּלִי, עַד דְעֵאלוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא. אֲבָל מַלִּין אַחֲרֵינוּן לָאוּ אִינוּן בְּאַתְגְּלִיָּא, וְסַתִּימִין אִינוּן בְּאוּרִיָּתָא, בְּהִאי פְּרֻשְׁתָּא דִיעֶקֶב, וּבְאִינוּן בְּרַכָּאן.

פֶּתַח וְאָמַר. רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה כָּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי. מֵאֵי קָא חֲמָא יַעֲקֹב לְמִפְתַּח בְּרֵאשִׁיב, לִיפְתַּח בִּיהוּדָה, דְּאִיהוּ קַדְמָאָה לְכָל מְשֻׁרְיָן, וְאִיהוּ מְלָפָא, וְחֲמִינָן דְּלֹא בְּרַכִּיָּה וְסָלִיק בְּרַכָּאן מִנִּיָּה, עַד דְּאֶתָּא מִשָּׁה וְצָלִי צְלוֹתָא עֲלֵיהּ. כְּמָה דְּאֶתָּא אָמַר, (דְּבָרִים ל"ג) יַחֲי רְאוּבֵן וְאֵל יָמוֹת.

אָבֵל וְדָאֵי בְּרַכִּיָּה, וְסָלְקָא הֵהוּא בְּרַכְתָּא לְאֶתְרֵיהּ. לְבַר נֶשׁ דְּהוּהָ לִיָּה בַר, כְּדִ מְטָא זְמַנִּיָּה לְאֶסְתִּלְקָא מֵעֲלָמָא, אֶתָּא מְלָפָא עֲלֵיהּ, אָמַר, הָא כָּל מְמוּנָא דִּילִי, לִיָּהוּי בִּידָא דְּמְלָפָא נְטִיר לְבָרָאֵי. כְּדִ חֲמִי מְלָפָא דְּבָרֵי אֶתְחַזִּי, יְהִיב לִיָּה. כְּדִ יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתָּה, רְחִימָא דְּמַעֲיֵי אֲנִתָּ, אָבֵל בְּרַכָּאן דִּילָךְ יִסְתַּלְקוּן בִּידָא דְּמְלָפָא קְדִישָׁא, עַד דְּיַחֲמִי בְּךָ, בְּגִין דְּאֶזְלֶת לְקַבֵּל אֶפְדָּ וְגוֹ, כְּתַרְגוּמוֹ: רְאוּבֵן בְּכֹרִי אֶתָּה וְגוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (יְחִזְקֵאל ל"ז) וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנְּבִיא אֶל הַרוּחַ וְגוֹ. כְּמָה אֶטִּימִין אֵינּוּן בְּנֵי נֶשָׁא, דְּלֹא יַדְעִין וְלֹא מְשַׁגְּיַחִין בִּיקְרָא דְּמְלָפָא, דְּהָא אוֹרִייתָא אֶכְרִיז עֲלֵיהּוּ בְּכָל יוֹמָא, וְלִית מָאן דְּצִיית אוֹדְנִיָּה לְקַבְּלֵיהּ. הָאֵי קְרָא קְשָׁא, כִּינּוּן דְּכְתִיב הַנְּבִיא אֶל הַרוּחַ, אֲמַאי זְמַנָּא אַחְרָא הַנְּבִיא בְּן אָדָם וְאֶמְרַתְּ אֶל הַרוּחַ.

אֶלָּא מְכָאן אוֹלִיפְנָא רְזָא דְּחַכְמָתָא, תְּרִין קִימִין הֶכָּא, חַד לְאֶתְעָרָא מִתְתָּא לְעֵילָא. דְּאִי לֹא מִתְעָרִין לְתַתָּא, לֹא מִתְעָרִין לְעֵילָא, וּבְאֶתְעָרוּתָא דְּלַתְתָּא אֶתְעָר לְעֵילָא. הַנְּבִיא אֶל הַרוּחַ מִתְתָּא לְעֵילָא. הַנְּבִיא בְּן אָדָם וְאֶמְרַתְּ אֶל הַרוּחַ, מֵעֵילָא לְתַתָּא.

דְּהָא אֶפִּילוּ לְעֵילָא, בְּאֶתְעָרוּתָא דְּלַתְתָּא, נְקִיט הֵהוּא עֲלָאָה מֵעֲלָאָה מִנִּיָּה. כְּגוֹן הָאֵי קְרָא, (יְחִזְקֵאל ל"ז) כֹּה אָמַר ה' מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ, מְאַרְבַּע רוּחוֹת, דָּא דְרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ אֶתְנָא מִמַּעֲרָב, בְּאֶתְחַבְּרוּתָא דְּאֵלִין אַחְרָנִין. כְּמָה דְּאֶתָּא אָמַר, (בְּמִדְבָר כ"א) כְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם וְגוֹ.

וּמִהֶכָּא נְפַקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְבְנֵי עֲלָמָא לְאַצְטִיירָא בְּהוּ. וּפְחִי, כְּמָה דְּאֶתָּא אָמַר, (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשִׁמַת חַיִּים. תָּא חֲזִי, נְקִיט מִהָאֵי גִיסָא, וְיְהִיב בְּגִיסָא אַחְרָא, וְעַל דָּא (קַהֲלַת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינְנוּ מְלָא. אֲמַאי אֵינְנוּ מְלָא, בְּגִין דְּנְקִיט וְיְהִיב, אֶעִיל וְאַפִּיק.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל שְׂאֵלְתָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא גְלִי קַמִּיָּה דְּבְנֵי נֶשָׁא יְמוּתוֹן, אֲמַאי נְחִית נִשְׁמָתִין לְעֲלָמָא, וְאַמַּאי אֶצְטִירִידָא לִיָּה. אָמַר לִיָּה, שְׂאֵילְתָא דָּא קַמִּיָּהוּ דְּרַבְּנָן שְׂאִילוּ כְּמָה וְכְמָה, וְאוּקְמוּהָ. אָבֵל קוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יְהִיב נִשְׁמָתִין דְּנְחִתִין לְהָאֵי עֲלָמָא, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא יְקָרִיָּה, וְנְקִיט לוֹן לְבַתֵּר, אֵי הֶכִי אֲמַאי נְחִתוּ.

אֶלָּא, רְזָא דָּא, הֶכִי הוּא. פֶּתַח וְאָמַר, (מְשַׁלִּי ה) שְׁתַּה מִיָּם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֶרֶץ, הָא (סִי ע"א) אוּקְיָמְנָא. בּוֹר, אֶתֵּר דְּלֹא נְבִיעַ מְגַרְמִיָּה, וְאִימְתִי נְבִיעִין חֲנִי מִיָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּאַשְׁתְּלִים נִשְׁמָתָא בְּהָאֵי עֲלָמָא, כְּדִ סָלְקָא לְהֵהוּא

אתר דאתקשר ביה, כְּדִין הוּא שְׁלִים, מְכַל סְטְרִין מִתְתָּא וּמַעֲלָא. (ס"א ומכל סטריין).

וְכַד נִשְׁמַתָּא סְלָקָא, כְּדִין אֲתַעַר תִּיאֻבְתָּא דְנוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וְכְדִין נְבָעִין מִיָּא מִתְתָּא לְעִילָא. וְבוּר, אֲתַעְבִּיד בְּאֵר, מִיִּין נְבִיעָאן. וְכְדִין אֲתַחְבְּרוּתָא וְיַחוּדָא (נ"א ויסודא) וְתִיאֻבְתָּא וְרַעֲוָא אֲשַׁתְּכַח. (להא) דְהָא בְּנִשְׁמַתָּא דְצִדִיקָא אֲשַׁתְּלִים הֵהוּא אֲתַר, וְאֲתַעַר חֲבִיבוּתָא וְרַעֲוִיתָא לְעִילָא, וְאֲתַחְבֵּר כְּחַד.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֲתַה, הֵכִי הוּא וְדָאִי, טְפָה קְדַמָּא דִּיעֲקֵב הָוָה, וְרַעֲוִיתָהּ בְּאֲתַר אַחְרָא הָוָה כְּמָה דְאֲתַמָּר. תָּא חֲזִי, רְאוּבֵן וְכִלְהוּ שְׁבִטִין תְּרִיסָר, כְּלָהוּ אֲתַאֲחִדֵּן בְּשַׁכִּינְתָּא, וְכַד חֲמָא יַעֲקֹב לְשַׁכִּינְתָּא עַל גְּבִיָּה, קָרָא לְבָנוֹי תְּרִיסָר לְאֲתַחְבְּרָא בְּהָ.

דף רלה ע"ב

וְתָא חֲזִי, עֲרָסָא שְׁלִימָתָא לָא אֲשַׁתְּכַח מִן יוֹמָא דְאֲתַבְּרִי עַלְמָא, כְּהֵיא שְׁעִתָּא דְבָעָא (דף רלה ע"ב) יַעֲקֹב לְאֲסַתְּלָקָא מַעֲלָמָא, אֲבָרְהָם מִימִינִיה, יַצְחָק מִשְׁמָאֵלִיה, יַעֲקֹב הָוָה שְׁכִיב בִּינֵייהוּ, שְׁכִינְתָּא קַמִּיה. כִּיּוֹן דְחֲמָא יַעֲקֹב כְּדָ, קָרָא לְבָנוֹי, וְאַחִיד לֹוֹן סַחְרָנִיָּה דְשַׁכִּינְתָּא, וְסִדֵּר לֹוֹן בְּסִדְוֹרָא שְׁלִים.

מִנָּא לֹוֹן דְסִדֵּר לֹוֹן סַחְרָנִיָּה דְשַׁכִּינְתָּא, דְכַתִּיב הָאֲסֹפּוֹ, וְכְדִין אֲשַׁתְּכַח תַּמָּן שְׁלִימוֹ דְכִלְא, וְכְמָה רְתִיכִין עַלְאִין סַחְרָנִיָּהוּ. פְּתַחִי וְאֲמַרִי, (דברי הימים א כט) לָדָּהּ ה' הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹ', כְּדִין אֲתַכְנִישׁ שְׁמִשָּׁא לְגַבֵּיה דְסִיחָרָא, וְאֲתַקְרִיב מְזֻרַח בְּמַעְרַב. הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּאֲסֹף רִגְלָיו אֶל הַמַּטֶּה, וְאֲתַנְהִיר סִיחָרָא, וְאֲשַׁתְּכַח בְּשְׁלִימוֹ. וְכְדִין וְדָאִי תְנִינֵן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ לָא מִית. כִּיּוֹן דְחֲמָא יַעֲקֹב (ס"א סדורא) סְטְרָא שְׁלִים, מַה דְלָא אֲשַׁתְּכַח הֵכִי לְבָר נֶשׂ אַחְרָא, חֲדִי, וְשִׁבַח לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, וּפְתַח וּבְרִידָּהּ לְבָנוֹי, כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוֹת לִיה.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִיסָא הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא. אָמַר רַבִּי יִיסָא הָא וְדָאִי תְנִינֵן, כָּל בְּנוֹי דִּיעֲקֹב אֲתַקְנוּ בְּסִדְוֹרָא שְׁלִים, וְאֲתַבְּרְכוּ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא יָאוֹת לִיה, מַאי קָא נִימָא בְּהָאִי קָרָא, דְכַתִּיב, מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לְחֻמוֹ וְגוֹ'. אָמַר לִיה, לָא יַדְעָנָא, בְּגִין דְלָא שְׁמַעְנָא בִּיה מְבוּצִינָא קְדִישָׁא, אֶלְא אֲנִתָּ וְאֲנָא נִיזִיל לְגַבֵּי בּוּצִינָא קְדִישָׁא. אֲזִלִּי, כְּדָ מְטוֹ לְגַבֵּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמְרוּ מְלָה וְשִׁאִילוּ שְׁאִילְתָּא. אָמַר לֹוֹן, וְדָאִי רָזָא דְחַכְמָתָא הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) אֲשֶׁר יֵשֵׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּון, אֲמַאי יִתִּיב תַּמָּן. אֶלְא מַאן דִּיתִיב בְּשַׁפְתָּא דִּימָא, אֲשַׁתְּמֵשׁ בְּתַפְנוּקֵי עַלְמָא. (והכא אשר דא פתחא עלאה דצדיק (ס"א דצדק) כד אתברכא לארקא ברכאן בעלמא. ס"א והכא סמך להאי קרא, מאשר, שמנה לפתחא עלאה דמתמן אתרקו ברכאן לעלמא) וְהָאִי פְתַחָא אֲשַׁתְּמוּדְע

תְּדַיר בְּרָכָאן דְּעֵלְמָא וְאַקְרִי אֲשֶׁר, וְדָא הוּא עֲמוּדָא מְאִינוּן דְּקָאִים עֵלְמָא
עֲלִיָּהּ.

וְהוּא אֲתֵר דְּאַקְרִי לְחַם עוֹנִי, מִהוּא אֲתֵר אֲתֵקִין (ההוא). הֵדָא הוּא
דְּכְתִיב מְאֲשֶׁר שְׁמִנָה לְחֶמו, מִה דְּהוּה לְחֶמָא דְּמִסְפְּנָא, אֲתֵהֲדֵר לְחַם (עוֹנִי)
פְּנִג (שְׁמִנָה). בְּגִין דְּאַרִיק וְאַרְמִי בִּיה בְּרָכָאן וְתַפְנוּקִין, וְסוּפָא דְּקָרָא אוֹכַח,
וְהוּא יִתּוּ מְעַדְנֵי מְלָךְ. מֵאן מְלָךְ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּמִנָּה אֲתֵזֶן בְּתַפְנוּקִי
עֵלְמָא. וְדָא יְהִיב לְהֵאִי מְלָךְ כָּל בְּרָכָאן, כָּל חִידוֹ וְכָל טִיבו. הוּא יְהִיב וּמִנָּה
נְפִקִי. אֲמֵרו, אִי לָא אֲתֵינָא לְעֵלְמָא, אֶלָּא לְמַנְדַּע דָּא, טַב לָן.

רְאוּבֵן בּוּכְרָא דִּיעֵקֵב הוּה, אֲמַר רַבִּי חֵיָּא, לִיה הוּה אֲתַחְזִי כְּלָא, וְאֲתַעְבֵּר
מִינָּה כְּלָא, וְאֲתִיְהִיב מְלָכוּ לִיהוּדָה, בְּכִירוּתָא לְיוֹסֵף, כְּהוֹנְתָא לְלוֹי. הֵדָא
הוּא דְּכְתִיב, פְּחוּ כַּמִּים אֵל תּוֹתֵר, לָא תִשְׁתַּאֲר בְּהוּ. וּמִה דְּאֲמַר כְּחִי
וְרֵאשִׁית אוֹנִי, הֵכָא בְּרַכִּיה וּפְקִדִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לְרַחֲמֵימָא דְּמִלְכָּא, (דְּבַעַא מִן מִלְכָּא לְמַעַבְד בִּיה טִיבו) (נִיָּא דְּהוּה לִיה בְּרָא וְהוּה בְּעִי דְּמִלְכָּא
יַעֲבִיד לִיה טִיבו) יוֹמָא חַד אֲעֵבֵר בְּרִיה בְּשׁוּקָא, אֲמַר לְמִלְכָּא, דָּא הוּא בְּרִי,
וְדָאִי רַחֲמֵימָא דְּנַפְשָׁאִי. שְׁמַע מִלְכָּא, וְיַדַּע דְּהָא שְׁאִיל עַל בְּרִיה. כְּדָּ יַעֲקֹב
אֲמַר, רְאוּבֵן בְּכוּרִי אֲתֵה כְּחִי וְגוֹ, הֵכָא פְּקִדִיה לְמִלְכָּא.

פְּחוּ כַּמִּים אֵל תּוֹתֵר, הֵכָא אֲמַר מִה דְּאֲעֲרַע לִיה, דְּלָא אֲשַׁתַּאֲר (לִיה)
בְּאַרְעָא, וְשָׂדֵי לִיה לְבַר מְאַרְעָא. לְקַבֵּל דָּא, חַד מְמַנָּא (תַּחֲמוּמָא) מְסֻטְרָא
דְּמִשְׁכְּנָא לְעֵילָא, דִּי מְמַנָּא תַּחֲוֹת יְדָא דְּמִיכָאֵל, וְאֲמַרִי לָהּ תַּחֲוֹת יְדָא
דְּגַבְרִיָּאֵל. וּמִיכָאֵל הוּא רִישָׁא בְּכָל אֲתֵר מְסֻטְרָא דְּחֶסֶד, וְגַבְרִיָּאֵל
מְסֻטְרָא דְּשְׁמָאֵלָא דְּגַבְוֵרָה. (הוֹשַׁע יב) וְיַהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל, סֵטֵר גְּבוּרָה,
בִּי דִינָא אֲקִרִי, וְסַמִּיךְ לִיה רְאוּבֵן, אֶף עַל גַּב דְּמִלְכוּ הוּה דִּיהוּדָה, רְאוּבֵן
סַמִּיךְ לְקַבְלִיה הוּה.

אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זְמִינִין אִינוּן בְּנֵי רְאוּבֵן, לְאַגְחָא תְּרִין קְרָבִין בְּגוֹ אַרְעָא.
תָּא חֲזִי, כְּתִיב כְּחִי, בְּגִלוּתָא דְּמַצְרַיִם. וְרֵאשִׁית אוֹנִי, דְּאִינוּן הוּוּ קְדָמָאִין
לְגַבִּי אַחוּהוֹן לְקַרְבָּא. יְתֵר שְׂאֵת, לְגִלוּתָא דְּאֲשׁוּר, דְּמִתַּמָּן גְּלוּ בְּנֵי גֹד וּבְנֵי
רְאוּבֵן קְדָמָאִי מְכֻלְהוּ, וְסַבְלִי כְּמָה בִישׁוּן, וְכְמָה עֲנוּיִין סְבֻלוּ, וְלָא תְּבוּ עַד
כְּעוּ.

וְיֵתֵר עוֹ, לְזַמְנָא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא יְתַעַר בְּעֵלְמָא, אִינוּן יַפְקוּן וְיַגְחוּן קְרָבִין
בְּעֵלְמָא, וְיַנְצָחוּן, וְיַתְקַפוּן עַל עַמְמֵיָּא. וּבְנֵי עֵלְמָא יְדַחֲלוּן מִנִּיָּהוּ וְיַרְתַּתּוּן
קְמִיָּהוּ, (דְּרֵלו עִיָּא) וְיַחֲשִׁיבוּ לְאַתְגַּבְרָא בְּמִלְכוּתָא, וְלָא יִשְׁתַּאֲרוּן בִּיה. הֵדָא
הוּא דְּכְתִיב פְּחוּ כַּמִּים אֵל תּוֹתֵר, מֵאִי טַעֲמָא לָא יִשְׁתַּאֲרוּן בִּיה, וְאַפִּילוּ
בְּסֻטְרָא חַד דְּעֵלְמָא, בְּגִין כִּי עֲלִית מְשַׁכְּבֵי אֲבִיךָ. דְּזַמִּינִין לְאַעֲלָא וּלְאַגְחָא
קְרָבִין בְּגוֹ אַרְעָא קְדִישָׁא, מְשַׁכְּבֵי אֲבִיךָ דִּיִּיקָא, זוּ יְרוּשָׁלַם.

תָּא חֲזִי, בְּאַרְבַּע סֻטְרֵי עֵלְמָא, אֲתַבְּדֵרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בְּגִלוּתָא, לְקַבְלִיהוֹן דְּכָל
יִשְׂרָאֵל, דְּאֲתַגְלוּ בְּגִלוּתָא אַרְבַּע זְמַנִּין בְּאַרְבַּע סֻטְרֵי עֵלְמָא. הֵדָא הוּא

דְּכַתִּיב, כְּחֵי חַד, וְרֵאשִׁית אוֹנֵי תְּרֵי, יִתֵּר שְׁאֵת תְּלַת, וְיִתֵּר עֵז אֲרַבְעָה.
כְּגוֹוֹנָא דָּא זְמִינִין אֵינּוּן לְאַגְחָא קֶרְבָּא בְּאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלֵמָא, וְלִמְשָׁלֵט
בְּקֶרְבֵייהוּ עַל כֻּלָּא, וְיִנְצָחוּן עֲמִמִּין סְגִיאוֹן, וְיִשְׁלֹטוּן עֲלֵייהוּ :

פְּחוּז כְּמִים אֵל תּוֹתֵר כִּי עֲלִית מְשַׁכְּבֵי אָבִיד, הֵכָא אֲתֵרְמִיז עַל הֵרְהוּרָא
קִדְמָאָה דְּהוּה לִיה לִיעֶקֶב. בְּהֵאִי טָפָה קִדְמָאָה בְּרַחֵל, דְּאֵלְמָלָא הֵרְהוּרָא
דְּהֵהִיא טָפָה הוּה בְּאַתְרָה, אֲשֶׁתְּאַר רְאוּבוּן בְּכֻלָּא. אֲבָל פְּחוּז כְּמִים אֵל תּוֹתֵר
כִּי עֲלִית מְשַׁכְּבֵי אָבִיד, עֲלִית, בְּהֵרְהוּרָא אַחְרָא, אֵז חֲלַלְתָּ וְגוֹ'.

דְּבַר אַחַר, פְּחוּז כְּמִים אֵל תּוֹתֵר, דְּהָא כִּד יִגְחוּן קֶרְבָּא בְּנֵי רְאוּבוּן בְּעֲלֵמָא,
וְיִנְצָחוּן עֲמִמִּין סְגִיאוֹן, לָא יִשְׁתְּאַרוּן בְּמִלְכוּתָא, מֵאִי טַעְמָא, כִּי עֲלִית
מְשַׁכְּבֵי, דְּזְמִינִין לְאַגְחָא קֶרְבָּא בְּאַרְעָא קִדְשָׁא דִּיִּיקָא, דְּכַתִּיב כִּי עֲלִית
מְשַׁכְּבֵי אָבִיד (ס"א דא ירושלים. משכבו), מְשַׁכְּבֵי מִבְּעֵי לִיה. אֵלָא, אָבִיד דָּא
יִשְׂרָאֵל סָבָא, מְשַׁכְּבֵי אָבִיד וְלָא מְשַׁכְּבֵי, בְּגִין דְּהָא בְּתֵרֵי זְמִנֵי אֲתַבְּנֵי יְרוּשָׁלַם
ס, וְתִלְיָתָאָה לְזְמַנָּא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא. וְעַל דָּא מְשַׁכְּבֵי אָבִיד. וְהֵכָא
אֲתַגְלִיָּא בְּרַכָּה, וּמֵאִי דְּהוּה בְּהֵהוּא זְמַנָּא, וּמֵאִי דְּהוּה כִּד עָאלוּ יִשְׂרָאֵל
לְאַרְעָא, וּמָה דִּיהָא בְּזְמַנָּא דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא בְּעוֹבְדָא דְּרְאוּבוּן :

שְׁמַעוּן וְלוֹי אַחִים, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֵכָא אָחִיד לוֹן בְּסִטְרָא שְׁמָאֵלָא
דְּשְׁכִינְתָּא. דְּחֵמָא עוֹבְדִין דְּדִינָא קְשִׁיָּא, דְּלָא יְכִיל עֲלֵמָא לְמִסְבֵּל. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, בְּרַכְתָּא דְּלָהוֹן אֵן הִיא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַעוּן לָא אֲתַחֲזִי לְהֵאִי,
דְּחֵמָא לִיה כְּמָה עוֹבְדִין בִּישׁוּן. וְלוֹי דְּאֲתֵי מִסִּטְרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא, וּבְרַכְתָּא
לָא תִלְיָא בִּיה. וְאַפִּילוּ כִּד אֲתָא מִשָּׁה, לָא תִלִּי בְּרַכְתִּיהָ בִּיה. דְּכַתִּיב, (דברים
לג) בְּרַךְ ה' חִילוּ וּפּוֹעֵל יַדָּיו תִּרְצָה, בְּקוֹדֶשׁא בְּרִידָא הוּא תִלְיָא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (תהלים קד) זֶה הֵיִם גְּדוֹל וּרְחֵב יַדָּים שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר
חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. זֶה הֵיִם גְּדוֹל, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּקִיָּמָא עֲלִיהָ דִּיעֶקֶב
כִּד בְּעָא לְאַסְתִּלְקָא מֵעֲלֵמָא. וּרְחֵב יַדָּים, דְּהָא כָּל עֲלֵמָא אֲמִלִּי וְאַשְׁתִּלִּים
וְאַתְצַמְצָם תַּמָּן. שָׁם רָמַשׁ וְאִין מִסְפָּר, דְּכֻמָּה מִלְּאָכֵי עֲלָאֵי וְקִדְשֵׁיִאֵי
אֲשֶׁתְּכַחוּ תַמָּן. חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת, אֲלִין אֵינּוּן יִיב שְׁבֻטִין, בְּנוֹי
דִּיעֶקֶב, דְּאַשְׁתְּכַחוּ בְּהוֹן בְּשְׁלִימוֹ. חַד אֵילָה, וְחַד זָאב, וְחַד אָרִי, וְחַד טָלָה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָרִיָּה חַד, וְטָלָה חַד, חַד זָאב, וְחַד גְּדִי, וְכוּן כְּלָהוּ,
לְאַשְׁתְּכַחָא חִיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּלָהוּ שְׁפִיר. אֲבָל יְהוּדָה אָרִיָּה, שְׁמַעוּן שׁוֹר, וְהָא אוּקְמוּהָ
חֲבַרְיָא דְּהוּוּ מְשַׁגְּיַחִין דָּא לְקַבֵּל דָּא, דָּא מִימִינָא, וְדָא מִשְׁמָאֵלָא. לְתוֹרָא
דְּעוֹבְדוֹי בִּישׁוּן, אָמְרוּ נְצִייר אַקוּנִין דְּאַרִיָּה בְּקוּפְטִיָּה, וְיִסְתַּכַּל בְּדָא וְיִדְחַל
מִנִּיהָ, כִּד שְׁמַעוּן שׁוֹר, יְהוּדָה אָרִיָּה.

שְׁמַעוּן לָא זָכָה לְבִרְכָּאן, אֵלָא טַפַּל לִיה מִשָּׁה בִּיהוּדָה. כְּתִיב הֵכָא (דברים לג)
שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה, וּכְתִיב הֵתָם (בראשית כט) כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנוּאָה אֲנָכִי.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁמַעוּן וְלוֹי, אֲבוּהוֹן סְלִיק לוֹן לְמִשָּׁה. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי,

מאי טעמא אבוהון סליק לון למשה. אמר ליה, אף אנו נסליק ליה לבוצינא קדישא עלאה.

אתו שאלו ליה לרבי שמעון. אמר, כמה חביבין מלין. אטפח בידוי ובכה, אמר מאן יגלי לך מהימנא קדישא, אסתלקת בחייד על בני נשא, אסתלקת במותד, ואסתים דיוקנד. מפתחו דמארד אתמסרו בידד תדיר.

דף רלו ע"ב

תא חזי, יעקב הנה ליה ארבע נשין, ואוליד בנין מכלהו, (דף רלו ע"ב) ואסתליק (נייא ואשתלים) בנשוי. כד בעא יעקב לאסתלקא, שכינתא קיימי עלוי, בעא לברוכי לאלין, ולא יכיל, מקמי שכינתא דדחיל. אמר, היד אעביד, דהא תרווייהו מסטרא דדינא קשיא קא אתיין. אי אתקיף בשכינתא לא יכילנא, דהא ארבע נשין הוו לי, ואשתלימנא בהון. אלא אסלק לון למארי דביתא, דהא (ביה) ביתא ברעותיה קיימא, ומה דבעי יעביד.

כד יעקב אמר, חולקין דנשין ובנין הא נסבית בהאי עלמא, ואשתלמנא, היד אתקיף במטרוניתא נתיר, אלא אסלק מלין למארי מטרוניתא, והוא יעביד מה דבעי, ולא ידחל.

תא חזי, מה כתיב, (דברים לג) וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלהים, מאריה דביתא, מאריה דמטרוניתא. כמה דכתיב, (במדבר ט) אישה יקימנו ואישה יפרנו. דהא (במדבר ז) פלת משה כתיב. ועל דא, משה ברוך מאן דבעא ולא דחיל, כדאוקימנא. ובגין כד אמר יעקב, הא חמינן דבני אלין בסטרא דדינא קשיא, (ליתיה) ייתי מאריה דביתא ויברך לון.

משה ודאי איש האלהים היה, ורעותיה עביד בביתיה, כמא דאת אמר אישה יקימנו. הדא הוא דכתיב, (במדבר ט) ויאמר משה קומה ה'. ואישה יפרנו. הדא הוא דכתיב, (במדבר ט) ובנחה יאמר שובה ה'. ודאי רעותיה עבד מאריה דביתא ולית דימחי בידיה. כבר נש דגזר על אנתתיה, ועבדא רעותיה. ועל דא יעקב אף על גב דהוה אחיד באילנא דחיי, לא הוה מארי דביתא, אלא לתתא, משה הוא לעילא, בגין כד סליק לון למאריה דביתא:

בסודם אל תבא נפשי וגו', רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו וגו'. סוד יי ליראיו, רזא עלאה דאורייתא, לא יהיב קודשא ברוך הוא אלא לאיניו דחלי חטאה. ומאן דאינון דחלי חטאה, אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא. ומאן איהו רזא עלאה דאורייתא, הוי אימא דא את קיימא קדישא, דאקרי סוד יי ברית קדש.

שְׁמַעוֹן וְלוֹי, אֶטְרָחוּ גֵרְמִיּהוּ עַל הָאֵי סוּד, בְּאֲנָשֵׁי שְׁכָם, דִּיגְזָרוּן גֵרְמִיּהוּ וַיִּקְבְּלוּ עָלוֹן הָאֵי סוּד. וַיִּקְרָא אֶסְהִיד, בְּמִרְמָה. תוּ בְּעוֹבְדָא דְזִמְרִי בְּן סְלוּא, דְּפָסַל הָאֵי סוּד. וַיַּעֲקֹב אֶמֶר בְּסוּדָם אֶל תְּבֵא נַפְשִׁי. מֵאֵי נַפְשִׁי. דָּא נַפְשָׁא דְעֵאֲלַת וְאַתְאַחַדַת בְּבֵרִית עֵלְאָה לְעֵילָא, וְאַקְרִי נַפְשׁ צְרוּרָא דְחַיִּי.

בְּקֵהֶלֶם אֶל תַּחַד כְּבוֹדֵי. הָא אֹוקְמוּהָ, כְּמָא דָּאֲתָ אָמַר, (במדבר טו) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קֶרַח. אֶל תַּחַד כְּבוֹדֵי, דָּא כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל סִתְּם. וְעַל דָּא לֹא בְרִיךְ לֹון אַבוּהוֹן, בְּגִין דְּסָלִיק לֹון לְמִשָּׁה. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מְהֵנִי קְרָאִי (חסר) (ובגיני כד) (ס"א משמע) דְּלֹא אֲתַאֲחִיד דָּא בְּדָא, וְאַצְטְרִיךְ הָכִי. וְעַל דָּא אֵית בֵּיהַ כְּלָא, וְלִית לָךְ דְּרָא בְּעֵלְמָא, דְּלֹא נַחְתָּא דִּינָא דְלַהוֹן לְקִטְרָגָא בְּעֵלְמָא וְאַסְגִּיאוּ מְהֵדְרִי עַל פְּתַחֲיֵיהוּ דְבְּנֵי נַשָּׂא, הָא לָךְ כְּלָא. (ס"א הָא לִקְבַל הָא) :

יְהוּדָה אֲתָהּ יוֹדוּךָ אַחִיךָ יְדָךְ בְּעֶרְףְּ אוֹיְבֵיךָ וְגוֹי. רַבִּי יוֹסִי פְּתַח, (תהלים קד) עֲשֵׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים וְגוֹי. עֲשֵׂה יָרַח בְּגִין לְקִדְשָׁא בֵּיהַ רִישׁ יָרַחִין, וְרִישׁ שְׁתִּין. וְלַעֲלָמִין סִיְהָרָא לֹא נְהִיר אֶלָּא מְשֻׁמְשָׁא, וְכַד שְׁמֻשָּׁא שְׁלִיט, סִיְהָרָא לֹא שְׁלֻטָא. כַּד אֲתַכְנִישׁ שְׁמֻשָּׁא, כַּדִּין סִיְהָרָא שְׁלֻטָא, וְלִית חוּשְׁבֹן לְסִיְהָרָא אֶלָּא כַּד אֲתַכְנִישׁ שְׁמֻשָּׁא.

וְתַרְוּוּיֵיהוּ עֵבֶד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאֲרִיר עַל הָאָרֶץ וְגוֹי. וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, אֵלִין שְׁבַתוֹת, דְּכְתִיב, (שמות לא) כִּי אוֹת הִיא. וְלְמוֹעֲדִים, אֵינּוֹן יוֹמִין טְבִין. וְלַיָּמִים, אֵלִין רִישֵׁי יָרַחִין. וְלַשָּׁנִים, אֵלִין רִישֵׁי שָׁנִין. דְּלַהוֹן אוֹמוֹת הַעוֹלָם עֵבֶדִין חֲשְׁבֹן לְשְׁמֻשָּׁא, וְיִשְׂרָאֵל לְסִיְהָרָא.

דף רלו ע"א

וְאַזְלָא הָא, כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב, (ישעיה ט) הַרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הַגְּדֻלַּת הַשְּׁמִימָה. הַרְבִּיתָ הַגּוֹי, אֵלִין יִשְׂרָאֵל, דְּכְתִיב בְּהוּ (דברים ד) כִּי מִי גוֹי גָדוֹל. וְכְתִיב, (דברי הימים א יז) גוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. לוֹ, בְּגִינֵיהַ. הַגְּדֻלַּת הַשְּׁמִימָה (ממש), דָּא סִיְהָרָא, דְּאַתְרַבִּיאַת בְּנְהוּרָא בְּגִינֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל. אוֹמוֹת הַעוֹלָם לְשְׁמֻשָּׁא, וְיִשְׂרָאֵל לְסִיְהָרָא, הִי מְנַיֵהוּ עֲדִיף. וְדָאִי סִיְהָרָא (דף רלו ע"א) לְעֵילָא, וְשְׁמֻשָּׁא דְאוֹמוֹת הַעוֹלָם, תַּחְתּוֹת הָאֵי סִיְהָרָא הוּא, וְהָהוּא שְׁמֻשָּׁא מְהֵאִי (ס"א סטרא) סִיְהָרָא נְהִיר.

חַמִּי מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל, לְהוּ. יִשְׂרָאֵל אַחִידוּ בְּסִיְהָרָא, וְאַשְׁתַּלְשְׁלוּ בְּשְׁמֻשָּׁא עֵלְאָה, וְאַתְאַחַדוּ בְּאַתְרַ (ביה) (ס"א דנהיר לשמשא) דְּנְהִירָא מְשֻׁמְשָׁא עֵלְאָה, וּמִתְדַבְּקוֹן בֵּיהַ, דְּכְתִיב, (דברים ד) וְאַתְּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם.

יְהוּדָה אֲתָהּ וְגוֹי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מְלָכוּ לִיהוּדָה אֲתַקִּיִּים, וְהֵינְנוּ דְאִמְרִינּוּ, מֵאֵי דְכְּתִיב, (בראשית כט) הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה', בְּגִין דְּאִיהוּ רַבִּיעָא, אוֹדָה אֶת ה', בְּגִין דְּאִיהוּ רַגְלָא רַבִּיעָא לְכַרְסָא. יְהוּ, דָּא

רְשִׁימָא דְשָׁמְא עֲלָאָה, וּבְמָה אֲשַׁתְּלִים, בְּה"א (ס"א בדל"ת), וְהֵינּוּ ה"א
בְּתַרְאָה דְשָׁמְא קְדִישָׁא. שָׁמְא קְדִישָׁא שְׁלִים בְּאַתְנוּוֹי, וְקִשְׁר דְאַחִיד לִוּן, עַל
דָּא יוֹדוּד אַחִיד, דְּמִלְכוּ לָךְ אֲתַחְזִיא לְאַתְקִימָא וְדָאִי. (הושע יב) וְיַהוּדָה עַד
רַד עִם אֵל וְעִם קְדוּשִׁים נְאֻמָּן, מֵאֵן קְדוּשִׁים, אֲלִין קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִין, דְּכָלְהוּ
אוּדוּן לְגַבְיָה, וְשׁוּיָה נְאֻמָּן, בְּגִין כִּד הוּא קְדַמָּה בְּכוּלָּא, הוּא מְלָכָא עַל
כָּלָא.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מְלָךְ פְּנִימָה. כָּל כְּבוֹדָה,
דָּא כְּנֻסָת יִשְׂרָאֵל, כְּבוֹדָה, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּבוֹד, דָּא עַל דָּא, דָּא דְכָר, וְדָא
נוֹקְבָא (ס"א דא נוקבא), וְאַתְקִרִי כְּבוֹדָה. בֵּת מְלָךְ, הֵינּוּ בֵּת שְׁבַע, בֵּת קוֹל
דְּאִיהוּ קוֹל גְּדוֹל, וְהֵאִי מְלָךְ עֲלָאָה הוּא. פְּנִימָה, בְּגִין דְּאִית מְלָךְ דְּלָאוּ אִיהוּ
לְגוּ כְּוֹתִיָּה, וְהֵאִי כְּבוֹדָה בֵּת מְלָךְ.

מִמְשַׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה, בְּגִין דְּאַתְלַבְּשַׁת וְאַתְאַחַדַּת בְּגִבּוֹרְתָא עֲלָאָה,
וְהֵאִי, אוּף נְמִי מְלָךְ אַקְרִי, וּבְגִינָה קִימָא אַרְעָא. אִימְתִי, בְּשַׁעְתָּא
דְּאַתְאַחַדַּת בְּמִשְׁפָּט. כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (משלי כט) מְלָךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אַרְךָ.
וְדָא קְרִינְן מְלָכוּ דְשָׁמְא, וְיַהוּדָה אֲתַחֲחִיד בְּה, וְיִרִית מְלָכוּתָא דְבְּאַרְעָא.

רְבִי (אבא) יְהוּדָה וְרְבִי יַצְחָק הוּוּ קְאָזְלִי בְּאַרְחָא. אָמַר רְבִי יַצְחָק, נִפְתַּח
בְּמִלֵּי דְאוּרִייתָא וְנִיזִיל. פְּתַח רְבִי יַצְחָק וְאָמַר, (בראשית ג) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם
וַיִּשְׁכֶּן מִקְדָּם לְגֹן עֵדֶן וְגו'. הֵאִי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא. אָבֵל וַיִּגְרַשׁ, כְּפַר
נֶשׁ דְּגֵרִישׁ לְאַנְתְּתִיָּה, אֶת הָאָדָם דִּי יִקָּא.

תָּא חֲזִי, רְזָא דְמִלְהָ, אָדָם בְּמָה דְחֻטָּא אַתְפַּס, וְגָרִים מוֹתָא לִיה וּלְכָל
עֲלָמָא, וְגָרִים לְהַהוּא אִילָנָא דְחֻטָּא בִּיה תִּירוּכִין, לְאַתְרַכָּא בִּיה,
וּלְאַתְרַכָּא בְּבִנוּי לְעֵלְמִין. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, אֶת
דִּי יִקָּא, כְּמָה דְכְּתִיב, (ישעיה ז) וְאַרְאָה אֶת ה'. אוּף הֲכִי אֶת הָאָדָם.

וַיִּשְׁכֶּן מִקְדָּם לְגֹן עֵדֶן וְגו', הֵאִי לְתַתָּא. וּכְמָה דְכְּרוּבִים לְעִילָא, אִית
כְּרוּבִים לְתַתָּא, וְהֵאִי אִילָנָא אֲשַׁרִי עֲלִייהוּ. וְאֶת לְהַט הַחֲרֵב הַמְתַּהֲפֶכֶת,
אִינוּן טַפְסִי דְשִׁלְהוּבִי דְאַשָׁא, מֵהַהוּא חֲרַבָּא דְמִתְלַהֲטָא. הַמְתַּהֲפֶכֶת, דָּא
הֵאִי חֲרַבָּא, דִּינְקָא בְּתַרִין סְטֵרִין, וְאַתְהַפְּכָא מִסְטֵרָא דָּא לְסְטֵרָא אַחְרָא.

דְּבַר אַחַר הַמְתַּהֲפֶכֶת, דָּא לְהַט אִינוּן טַפְסִי דְשִׁלְהוּבָא (ס"א דמלכותא)
דְּקִאֲמָרוּ, דְּמִתְהַפְּכֵן לְזִמְנִין גּוּבְרִין וּלְזִמְנִין נְשִׁין, וּמִתְהַפְּכֵן מִדּוּכְתִּיָּהוּ
לְכָלָא. וְכָל דָּא, לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרָךְ עַץ הַחַיִּים. מֵאֵן דְּרָךְ, כְּמָא דְאַתְ אָמַר,
(ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָךְ.

אָמַר רְבִי יְהוּדָה שְׁפִיר, וְהֲכִי הוּא וְדָאִי, דְּגָרִים אָדָם לְהַהוּא אִילָנָא דְחֻטָּא
בִּיה לְאַתְרַכָּא, וְאַפִּילוּ שְׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא נְמִי, כְּמָא דְאַתְ אָמַר, (ישעיה ב)
וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם, אָבֵל שְׁפִיר קְאָמְרַת, דְּהָא מִדּוּכְתִּיָּה מְשַׁמַּע,
דְּכְתִיב וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, בְּגִין דְּדָא שְׁלִימוּ דְאָדָם הוּא.

וּמַהֲהוּא יוֹמָא אַתְּפָגִים סִיְהָרָא, עַד דְּאֶתָּא נַח וְעָאֵל בְּתִיבְתָא (נ"א בתיבותא).
אֶתּוּ חֲזִיבִיא וְאַתְּפָגִים. עַד דְּאֶתָּא אַבְרָהָם (וואתקיימו), וְקִימָא בְּשְׁלִימוּ
דְּעֵקֶב וּבְנוֹי. וְאֶתָּא יְהוּדָה וְאַחִיד בִּיה, וְאַתְקֹף בְּמַלְכוּתָא, וְאַחְסִין לִיה
אַחְסִנַּת עֲלָמִין, הוּא וְכָל בְּנוֹי בְּתֵרוֹי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ
אַחִיד. (ס"א בגין דדיליה מלכותא עליהו, כמא דאת אמר, (דברי הימים א ה) כי יהודה גבר
באחי, יודוך אחיד) וְדָאֵי בְּשַׁעְתָּא דְּקִימּוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דְּכֻלְהוּ אוֹדוּ לִיה,
וְנַחְתּוּ אַבְתְּרִיה בְּיַמָּא.

דף רלז ע"ב

יְדָךְ בְּעָרְךָ אוֹיְבִיד, כְּמָא דְּאֶתָּא אָמַר, (שופטים א) יְהוּדָה יַעֲלֶה (בתחילה). יִשְׁתַּחֲוּ
לְךָ בְּנֵי אַבִּיד, כְּלָלָא דְּכָל אֵינּוּן שְׁאָר שְׁבֻטִין, בְּגִין דָּא בְּנֵי אַבִּיד, וְלֹא בְּנֵי
אַמָּךְ. בְּנֵי אַבִּיד, הָא כְּלָהוּ שְׁאָר שְׁבֻטִין, דְּאָף עַל גַּב (בספרים ישנים דאינון
אתפליגו) דְּאֶתְפְּלִיג לְתֵרִין מְלַכְוּוֹן, כַּד הוּוּ סְלָקִין לִירוּשָׁלַם, הוּוּ סְגִידִין
וְכָרְעוּ לְמַלְכָּא דְּבִירוּשָׁלַם, בְּגִין דְּמַלְכוּתָא דִירוּשָׁלַם, (דף רלז ע"ב) מְמַלְכוּתָא
קְדִישָׁא (שלטא) מְנִיָּה הוּוּ.

יִשְׁתַּחֲוּ לְךָ, וְלֹא כְּתִיב וְיִשְׁתַּחֲוּ, דְּאֵי כְּתִיב וְיִשְׁתַּחֲוּ, לְאוֹסְפָא לְשְׁאָר עַמִּין.
וְיִשְׁתַּחֲוּ לֹא כְּתִיב, אֶלָּא בְּזִמְנָא דִּיִּתִי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּכְּתִיב, (ישעיה מט)
שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲוּ, הַשְׁתָּא דְּאָמַר יִשְׁתַּחֲוּ, לְאַחְזָאָה דִּישְׂרָאֵל כְּלָהוּ
בְּלַחוּדִיָּהוּ, כְּלָהוּ יַפְלַחוּן לְרִישָׁא דְּגוּלָּה, לְרֹאשׁ דְּבַבְל, וְלֹא שְׁאָר עַמִּין:

גוּר אַרְיָה יְהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא גוּר, וּלְבַתֵּר אַרְיָה, וְרָזָא דְּמַלְכָּה בְּקַדְמִיתָא
נְעַר, וּלְבַתֵּר אִישׁ, (שמות טו) יִי אִישׁ מְלַחְמָה. מְטָרְךָ בְּנֵי עֲלִית, מֵאֵי מְטָרְךָ.
לְאַכְלָלָא מְלֹאךְ הַמּוֹת, דְּאִיהוּ קִימָא עַל טָרְךָ, לְשִׁיצָאָה בְּנֵי עֲלָמָא, וְלֹא
מְשִׁיב. כְּמָא דְּאֶתָּא אָמַר, (מיכה ה) וְטָרְךָ וְאִין מְצִיל. (ומהו) וּמַהֲהוּא טָרְךָ
אַסְתַּלְקַת שְׁכִינְתָּא.

כְּרַע, בְּגִלּוּתָא דְּבַבְל. רַבְּצָ, בְּגִלּוּתָא דְּאָדוּם. כְּפָרְיָה, דְּאִיהוּ תְּקִיפָא.
וְכְּלָבִיא, דְּאִיהוּ תְּקִיפָא יְתִיר. כְּךָ יִשְׂרָאֵל תְּקִיפִין אֵינּוּן. דְּבַנֵּי עֲלָמָא עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת מַפְתִּין וְדַחְקִין לוֹן, וְאֵינּוּן קִימִי בְּדַתִּיהוֹן וּבְנִימוּסִיהוֹן
כְּפָרְיָה וְכְּלָבִיא. כְּךָ שְׁכִינְתָּא, דְּאָף עַל גַּב דְּכְּתִיב, (עמוס ה) נְפִלָּה לֹא תוֹסִיף
קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל, הִיא תְּקִיפָא כְּפָרְיָה וְכְּלָבִיא בְּהֵאֵי נְפִילָּה. מַה אַרְיָה
וְלָבִיא לֹא נְפִלִין, אֶלָּא בְּגִין לְמְטָרְךָ טָרְפָא וְלְשִׁלְטָאָה, דְּהָא מְרַחֵיק אַרְח
טָרְפִיה, וּמְשַׁעְתָּא דְּאַרְח נְפִל, וְלֹא קָם עַד דְּדִלִיג עַל טָרְפִיה וְאַכִּיל לָהּ. כְּךָ
שְׁכִינְתָּא לֹא נְפִלָּה אֶלָּא כְּפָרְיָה וְכְּלָבִיא, בְּגִין לְנִקְמָא מֵעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, וְלְדַלְגָּא עֲלִיָּהוּ. כְּמָא דְּאֶתָּא אָמַר, (ישעיה סג) צוּעָה בְּרוּב
כְּחוּ.

מִי יְקִימְנוּ, הוּא לֹא יְקוּם לְנִקְמָא מְנִיָּהוּ נוֹקְמָא זְעִירָא, אֶלָּא מִי יְקִימְנוּ.
מִי, כְּמָא דְּאֶתָּא אָמַר, (מיכה ב) מִי יִרְפָּא לְךָ, וְהוּא אִיהוּ עֲלָמָא עֲלָאָה, דְּבִיָּה
שְׁלֻטְנוּתָא לְאַתְקַפָּא לְכָלָא. וְכְּתִיב, (איוב לח) מִבְּטוֹן מִי יִצָּא הַקֶּרַח וְאוּקְמוּהָ:

לא יסור שבט מיהודה וגוי, אוקמוה חבריא, אבל עד כי יבא שיליה
בה"א, בגין דשאר בוי, לאחזאה הקא רזא (הכא) דשמא קדישא י"ה, באתר
אחרא שילו בלא ה', באתר אחרא שלה בלא י', והקא שיליה ביו"ד ה"א,
רזא דשמא קדישא עלאה, דשכינתא תקום בשמא (ס"א דא) ד"י"ה ואיהו
רזא ד"י (ס"א מ"י), כדקאמרין.

השלמה מההשמטות (סימן כא)
אוסרי לגפן עיר"ה ולשורק"ה בני אתונו פבס ביין לבושו ובדס ענבים
סותה. תמנא דרגין כלילן בהאי קרא. ארבע מנהון דמין אהדדי, תרין
מנהון דמין אהדדי, ותרין אחרנין דמין אהדדי. ארבע דמין אהדדי
אינון גפן שורקה, היינו גפן היינו שורקה דמנהון נפקין ענבים ומנהון
מתעביד חמרא דאיקרי יין וכלהו רזא חדא ומשרשא חד נפקין ונגדין.
ותרין דמין אהדדי עירה אתונו, היינו עירה היינו אתונו ורזא חדא
נינהו ובדרגא חדא כלילן ומרזא חדא נגדין.

לבוש"ו סות"ה היינו מלה חדא ורזא חדא (שמות כ"ג) כי היא פסותו לבדה
היא שמלתו לעורו. זמנא קרייה פסות וזמנא אחרא קרייה לבוש וזמנא
אחרא קרייה שמלה וכלהו משרשא חדא נגדין ומלה חדא עבדין וחלופא
דשמהו רזין עלאין כלילן בהו, ומאן דדייק טעים מידי. ומאן דלא דייק,
לא טעים ולא מידי. והני תמנא דרגין רזין עלאין רמיזין בהו, אבל קרא
בפשטיה קאי.

תא חזי, יעקב שלימא דאבהו הוה, כמא דאת אמר (בראשית כ"ה) ויעקב איש
תם וגוי מאי איש תם דאשתכלל מחכמתא דלעילא ומחכמתא דלתתא
והיינו דכתיב יושב אהלים, תרין אהלים נינהו. אהל דאיקרי לפנים מן
הפרגוד ואהל דאיקרי אחורי הפרגוד וכליל הוה מתרין סטרין, מבתי
גנאי ומבתי בראי ומאן אולף ליה ליעקב כולי האי.

תא חזי דהא אינון שני דהוה טמיר ונגיז בהדייהו דשם ועבר, שם אולף
ליה חכמתא עלאה דבתי גנאי. ועבר אולף ליה חרשתא (ס"א חכמתא)
תתאה וסימניד (יהושע כ"ד) בעבר הנחר ישבו אבותיכם מעולם. מאי בעבר
הנחר אלא רזא הוא דכל יומיהון דאינון קדמאי לא הוו אולפן אלא
חכמתא תתאה דאתייהא מבתי בראי דאיקרי אחורי הפרגוד ובאינון
דאחורי הפרגוד הוו מתדבקין והוו מודיעין לון מילין דעתידין למיתי
לעלמא ביש או טב וכדין הוו כל אינון דרין עד דאתא ההוא סטרא
דקדושא עלאה ואמשיד ליה לאברהם ואודע ליה מלין דשרשא
דאתמשכאן לעלמא דלהון (מנהון) מבתי גנאי ומתמן שאבין כל אינון
דאקרוין בתי בראי ומתמן מתהוון קצת מילין לא כלא, וסימניד מתמצית
גופה של ארץ ישראל העולם שותה.

ומהאי שעתא דקאים אברהם אבינו עליו השלום על ההוא סטרא קדישא
דמיניה כולא נפיק ונגיד וביה כלא תליין נפק ליה לשעתיה מהאי סטרא
דאינון בני עבר הנחר ואתא ליה לאשתעשעא בארעא קדישא. הדא הוא

דְּכַתִּיב, (יהושע כ"ד) וְאַקַח אֶת אַבְיָכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנֶּהָר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ
בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶרֶץ כְּנָעַן מִמֶּשׁ אֶרְעָא דְשָׂאֵר חֲיִילֵינוּ עֲלָאִין תְּבִירִין תְּחוּתָה
תַּמְן וְלִית לְהוּן קִיּוּמָא בְּהַדָּה : (עד כאן מההשמטות)

אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹו וְגוֹי. רַבִּי חֲיִיא פְּתַח, (תהלים קכא) ה'
יִשְׁמְרֵךְ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֵׁךְ, כִּיּוֹן דְּאָמַר ה' יִשְׁמְרֵךְ מִכָּל רָע, אֲמַאי
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֵׁךְ. אֶלָּא ה' יִשְׁמְרֵךְ מִכָּל רָע, בְּהַאי עֲלֵמָא. יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֵׁךְ
בְּהַהוּא עֲלֵמָא.

שְׁמִירָה דְּהַאי עֲלֵמָא הוּא, לְמַהוּי נְטִיר בַּר נֶשׁ מִכְּמָה זִינִין בִּישִׁין מְקַטְרָגִין,
דְּאִזְלִין לְקַטְרָגָא בְּנֵי נֶשׂא בְּעֲלֵמָא, וְלֵאֲתִדְבָקָא בְּהוּ. בְּהַהוּא עֲלֵמָא מַאי
הוּא, כְּמָה דְּאָמְרוּן. כִּד נְפִיק בַּר נֶשׁ מֵהַאי עֲלֵמָא, אִי אִיהוּ זְכִי, נִשְׁמַתָּא
דִּילִיָּה סְלֵקָא וְאֲתַעֲטֶרֶת בְּאֲתֵרִיָּה. וְאִי לָא, כְּמָה חֲבִילִין טְרִיקִין אִזְדַּמְּנוּ,
לְאִנְגָדָא לִיָּה לְגִיָּהֲנִם, וְלֵאֲמַסְרָא לִיָּה בִּידָא דְדוּמָה, דְּאֲתַמְסָרָא לְמַמְנָא עַל
גִּיָּהֲנִם, וְתִלְיִסֵר אֶלְף רַבּוּא מִמְּנוּ עֲמִיָּה, וְכִלְהוּ אִזְדַּמְּנוּ עַל נַפְשֵׁיָּהוּ
דְּחִיבֵיָּא.

תָּא חֲזִי, שְׁבַעָה מְדוּרִין אִית בֵּיה בְּגִיָּהֲנִם, וְשְׁבַעָה פְּתַחִין. וְנִשְׁמַתָּא
דְּחִיבֵיָּא עֲאֵלֶת, וְכְמָה טְרִיקִין, טְהִירִין, נְטוּרִי תַרְעִי, וְעֲלִיָּהוּ חַד מִמְּנָא
בְּכָל תַרְעָא וְתַרְעָא, וְנִשְׁמַתְהוּן דְּחִיבֵיָּא אֲתַמְסָרוּן לְאִינוּן מִמְּנוּ, עַל יְדָא
דְדוּמָה. כִּיּוֹן דְּאֲתַמְסָרוּן בִּידֵיָּהוּ, סַתְּמִין תַרְעִין דְּאֶשָּׂא דְמִלְּהֵטָא.

דְּהַא תַרְעִין בְּתַר תַרְעִין הוּו, תַרְעִין כְּלָהוּ פְּתִיחִין וְסַתְּימִין, אִינוּן דְּלָבַר
פְּתִיחִין, דְּלָגוּ סַתְּימִין. וּבְכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת כְּלָהוּ פְּתִיחִין, וְנִפְקִין חִיבֵיָּא עַד
אִינוּן פְּתַחִין דְּלָבַר, וּפְגַעִין נִשְׁמַתִּין אַחֲרָנִין, דְּמַתְּעַכְבִּין בְּפְתַחִין דְּלָבַר. כִּד
נִפְק שַׁבַּתָּא, כְּרוּזָא קָאִי בְּכָל פְּתַחָא וּפְתַחָא, וְאָמַר (תהלים ט) יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים
לְשֹׂאֵלָה וְגוֹי.

דף רלח ע"א

תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתִּין דְּצַדִּיקֵיָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נְטִיר לוּן, דְּלָא יִתְמַסְרוּן
בִּידָא דְדוּמָה, דְּהוּא מִמְּנָא, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, יִשְׁמֹר צִאֲתָךְ וּבֶאֱפֹךְ וְכַתִּיב
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֵׁךְ. (דף רלח ע"א)

אֶסְרִי לְגַפְּן עִירָה. מַאי גָּפֹן, דָּא כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְאֵתְ אָמַר, (תהלים פ) גָּפֹן
מִמְצָרִים תִּסְיַע. וְכַתִּיב, (תהלים קכ"ח) אֶשְׁתַּדְּ כְּגֹפֹן פּוֹרֵיָּה, אֶשְׁתַּדְּ, כְּהַאי גָּפֹן
קִדִּישָׁא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַאי גָּפֹן דְּמַבְרַכִּינוּ בֵּיה בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפֹן. בּוֹרָא,
הִינֵנוּ דְכַתִּיב, עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי. פְּרִי הַגָּפֹן, דָּא עֵץ פְּרִי. עוֹשֶׂה פְּרִי, דְּכַר, עֵץ פְּרִי
דָּא נוֹקְבָא. בְּגִינֵי כֵּד, בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפֹן דָּא דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחַדָּא. (ס"א נשמתיהוּן
דְּצַדִּיקֵיָּא אִינוּן פְּרִי הַגָּפֹן כְּדָמַר בּוֹרָא פְּרִי הַגָּפֹן).

אסרי לגפן עירה, דא מלכא משיחא, דזמין לשלטאה על כל חילי עממא, חילין די ממנן על עמין עובדי פוכבים ומזלות, ואינון תוקפא דלהון לאתתקפא, וזמין מלכא משיחא לאתגברא עלייהו.

בגין דהאי גפן, שליט על כל אלין כתרין תתאין, דשליטי בהו עממא עובדי עבודת פוכבים ומזלות, האי נצח לעילא. ישאל, דאינון שרקה, ישיצון וינצחון חילין אחרנין לתתא, ועל פלהו יתגבר מלכא משיחא. הדא הוא דכתיב, (זכריה ט) עני ורוכב על חמור ועל עיר. עיר וחמור תרין כתרין אינון, דשליטי בהו עממא עובדי עבודת פוכבים ומזלות, ואינון מסטר שמאלא סטרא דחול.

ומה דאמר עני, וכי מלכא משיחא עני אקרי. אלא הכי אמר רבי שמעון, בגין דלית ליה מדיליה וקרינן ליה מלך הפשיח. דא הוא סיהרא קדישא לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא.

מלכא משיחא דא, ישלוט בשלטניה, יתיחד בדוכתיה, וכדין (זכריה ט) הנה מלכך יבא לך, סתם. אי לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא. אי לעילא עני, אספקלריא דלא נהרא. לחס עני. ועם כל דא, רוכב על חמור ועל עיר, תוקפא דעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, לאפפייא תחותיה, ויתתקף קודשא בריך הוא בדוכתיה.

כבס ביין לבושו, כמא דאת אמר, (ישעיה סג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתוב פורה דרכתי לבדי וגוי. כבס ביין דא סטר גבורה, דינא קשיא, למהוי על עממא עובדי עבודת פוכבים ומזלות, ובדס ענבים סותה, דא אילנא לתתא, בי דינא דאקרי ענבים, ויינא אתמסר (ס"א אסתמר) בדס ענבים, בגין לאתלבשא בתרווייהו, לתברא תחותיה כל שאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות ומלכין דעלמא.

רבי יוסי פתח ואמר. אסרי לגפן עירה. וכתוב, (בראשית מ) ויבגפן שלשה שריגים והיא כפורחת עלתה נצה. תא חזי, כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, ולא מסתכלי במלי דאורייתא, ולא ידעי ארחייהו במה יתפסון. דכתיב, (משלי ד) דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו.

בזמנא קדמאה הות נבואה שריא עלייהו דבני נשא, והווי ידעין ומסתכלי למנדע ביקרא עלאה. כיון דפסקא נבואה מנייהו, הווי משתמשי בבת קול. השתא פסקא נבואה ופסקא בת קול, ולא משתמשי בני נשא אלא בחלמא.

וחלמא דרגא תתאה הוא לבר, דהא תנינן חלמא אחד מששים לנבואה. מאי טעמא, בגין דאתינא מדרגא שתיתאה לתתא, והא אתמר. תא חזי, חלמא לכלא אתחזי, בגין דחלמא מסטר שמאלא אתינא, ונחית בכמה

דַּרְגִּין, וְאַתְחֲזִי (קצ"ב ע"ב) חֲלָמָא, אֶפְּלוּ לְחַיִּיבָיָא. וְאַפְּלוּ לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים
וּמְזֻלוֹת.

בְּגִין דְּזַמְנִין נִקְטִין חֲלָמָא וְשִׁמְעִין הֵינִי זִינִי בִישׁוּן, וּמוֹדְעִין לְבְּנֵי נָשָׂא,
מְנַיִּיהוּ דְּחַיִּיכֶן (בהו) בְּבְּנֵי נָשָׂא, וּמוֹדְעִין לֹון מְלִין כְּדִיבִין. וּלְזַמְנִין מְלִין
דְּקִשׁוּט דְּשִׁמְעִין. וּלְזַמְנִין דְּאִינוּן שְׁלוּחִין לְחַיִּיבָיָא, וּמוֹדְעִין לֹון מְלִין עֲלָאִין.

הַאי רְשַׁע מְאִי כְּתִיב בֵּיהּ, חֲמָא חֲלָמָא דְּקִשׁוּט, דְּכְּתִיב וּבְגֶפֶן שְׁלֹשָׁה
שָׁרִיגִים. (קצ"ב ע"א) מְאִי גֶפֶן. דָּא כְּנֻסְתָּ יִשְׂרָאֵל, דְּכְּתִיב, (תהלים פ) הַבֵּט
מִשְׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקוּד גֶּפֶן זֹאת. מִשְׁמַיִם, דְּהָא מְאַתֵּר דָּא אֶתְרַמִּי, כְּמָא
דְּאַתְּ אָמַר, (איכה ב) הַשְׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ. וּפְקוּד גֶּפֶן זֹאת, גֶּפֶן דְּהִיא זֹאת,
וּדְאִי.

שְׁלֹשָׁה שָׁרִיגִים, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית כט) שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֶאֱן רוֹבְצִים
עָלֶיהָ. וְהִיא כְּפוֹרְחַת, דְּכְּתִיב, (מלכים א ה) וַתִּרְבַּח חֲכֻמַּת שְׁלֹמֹה, דְּאַתְּנְהִיר
סִיחָרָא. עֲלֵתָה נְצָה, דָּא יְרוּשָׁלַם דְּלֵתְתָא.

דף רלח ע"ב

דְּבַר אַחַר, עֲלֵתָה נְצָה, לְעֵילָא, הַהוּא דְּרָגָא דְּקִיּוּמָא עֲלָה וַיִּנִּיק לָהּ, כְּמָא
דְּאַתְּ אָמַר (דף רלח ע"ב) (בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאֶרֶץ. הַבְּשִׁילוּ אֶשְׁכְּלוֹתֶיהָ
עֲנָבִים, לְנִטְרָא בְּהוּ יִין דְּמִנְטְרָא.

חֲמִי כְּמָה חֲמָא הַהוּא רְשַׁע. מַה כְּתִיב, (בראשית מ) וְכֹוס פְּרָעָה בְּיַדִּי וְאַקַּח
אֶת הָעֲנָבִים וְאַשְׁחַט אוֹתָם. הֲכָא חֲמָא הַהוּא כּוֹס תִּרְעָלָה, וַיִּנִּיק דְּבִי
דִּינָא, דְּנִפִיק מְאִינוּן עֲנָבִים דְּאַתְיִיהִיב לְפְרָעָה וְשִׁתִּי לִיהּ, כְּמָה דְּהוּא
בְּגִינְיָהוּן דְּיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּשִׁמְעַ יוֹסֵף דָּא, חֲדִי, וַיִּדַע מִלָּה דְּקִשׁוּט בְּהִיא
חֲלָמָא. בְּגִינִי כֶּד פֶּשֶׁר לִיהּ חֲלָמָא לְטַב, עַל דְּבִשְׁר לְיוֹסֵף בְּהִיא.

תָּא חֲזִי, אֶסְרִי לְגֶפֶן עִירָה, דְּאַתְכְּפִיין תַּחּוֹת הַאי גֶפֶן כֹּל אִינוּן חִילִין
תַּקִּיפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּדְאַמְרוּ, בְּגִין הַאי גֶפֶן, אֶתְקַשְׁר
וְאַתְכְּפִיָא הַהוּא חִילָא דְּלַהוּן. וְאַתְמַר.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵית גֶּפֶן, וְאֵית גֶּפֶן. אֵית גֶּפֶן קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאֵית גֶּפֶן
דְּאַקְרִי, (דברים לט) גֶּפֶן סְדוּם, וְאֵית (ירמיה ב) גֶּפֶן נְכַרְיָה בֵּת אֵל נְכַר. בְּגִין כֶּד
כְּתִיב גֶּפֶן זֹאת, הִיא דְּאַקְרִי כֹּלָה זָרַע אֶמֶת. שׁוֹרֵק אֵלוּ יִשְׂרָאֵל, דְּנִפְקִי
מִהֵאִי גֶפֶן. כֶּד חֲבִו יִשְׂרָאֵל, וְשִׁבְקוּ לְהֵאִי גֶפֶן, מַה כְּתִיב, כִּי מִגֶּפֶן סְדוּם
גִּפְנִם וְגו'. וּבְגִין כֶּד אֵית גֶּפֶן וְאֵית גֶּפֶן.

רְבִי יְהוּדָה וְרְבִי יְצַחְק הֵווּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא. אָמַר רְבִי יְהוּדָה לְרְבִי יְצַחְק,
יִיזִיל בְּהֵאִי חֲקַל, דְּהוּא אֶרַח מִיִּשְׁרַל וְתִיר. אֲזִלוּ. עַד דְּהוּוּ אֲזִלִּי, אָמַר רְבִי
יְהוּדָה, כְּתִיב, (משלי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבוּשׁ שָׁנִים.

האי קרא, רבי חזקיה חבֵרָנָא אוקים ביה. דאָמַר, דינא דחייבי דגיהנם
תריסר ירחין, פלגא מנייהו בחמה ופלגא מנייהו בתלגא.

בשעתא דעאלין לנורא, אינון אמרי דא הוא ודאי גיהנם, עאלין לתלגא,
אמרי דא חריפא דסיטא (דסיטוא) דקודשא בריך הוא. שראן ואמרין וה,
ולבֵתֵר אמרין ווי. ודוד אמר (תהלים מ) ויעלני מבזר שאון מטיט הינון ויקם
וגוי. מאַתֵר (נ״ט ע״א) דאמרי וה, ולבֵתֵר ווי.

והיכן משתלמי נפשׂיהו, בשלג. כמא דאת אמר, (תהלים סח) בפרש שדי
מלכים בה תשלג בצלמון. יכול אף ישראל כן, תלמוד לומר לא תירא
לביתה משלג. מאי טעמא. בגין דכל ביתה לבוש שנים. אל תקרי שנים
אלא שנים. כגון מילה ופריעה, ציצית ותפילין, מזוזה ונר חנוכה כו'.

תא חזי, לא תירא לביתה משלג, דא כנסת ישראל, דאיהי כל ביתה לבוש
שנים, כמה דאמרן. דכתיב, חמוץ בגדים וגוי, לבושא דדינא קשיא,
לאַתֵפֵרעא מעמין עובדי עבודה זרה. וזמין קודשא בריך הוא למלבש
לבושא סומקא, וחרבא סומקא, ולאֵתֵפֵרעא מן סומקא. לבושא סומקא,
דכתיב, (ישעיה סג) חמוץ בגדים, וכתיב, (ישעיה סג) מדוע אדום ללבושך.
סייפא סומקא, דכתיב, (ישעיה לה) חרב לה' מלאה דם. ולאֵתֵפֵרעא מן
סומקא, דכתיב, (ישעיה לה) כי זבח לה' בבצרה וגוי. תו, כי כל ביתה לבוש
שנים דהא מסטרא דדינא קשיא קא אתיין.

אמר רבי יצחק, ודאי הכי הוא, אלא כל ביתה לבוש שנים, מאי שנים,
אלין שנים קדמוניות, בגין דאיהי אתפלילת מכלהו, וינקא מפל סטרין,
דכתיב, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים.

עד דהוו אזלי, פגעו ביה בההוא ינוקא, דהוה אזיל לקפוטקיא בקסטירא
דחמרא, וחד סבא רכיב. אמר ההוא סבא לההוא ינוקא, ברי, אימא לי
קראיך. אמר ליה, קראי לאו חד הוא, אלא חות לתתא, או ארפב לקמד
ואימא לך. אמר ליה, לא בעינא. אגא סבא ואנת רבנא, דאתקל גרמי
בהדך. אמר ליה, אי הכי אמאי שאלת קראי. אמר ליה, בגין דניזיל
באורחא. אמר, תיפח רוחיה דההוא סבא, דהוא רכיב ולא ידע מלה,
ואמר דלא יתקל בהדי. אתפרש מההוא סבא, ואזיל ליה באורחא.

דף רלט ע"א

כד מטו רבי יהודה ורבי יצחק, קריב לגבייהו. שאילו ליה, וסח לון עובדא,
אמר ליה רבי יהודה, שפיר קא עבדת. זיל בהדן, וניתיב הכא, ונשמע מלה
מפומך. אמר לון, לאי (ס"א רבא) אגא, דלא (דף רלט ע"א) אכילנא יומא דין.
אפיקו נהמא, ויהיבו ליה. אתרחיש לון ניסא, ואשפחו חד נביעא דמיא
דקיק תחות אילנא, שתי מנייהו, ואינון שתו ויתיבו.

פֶּתַח הַהוּא יִנּוּקָא וְאָמַר, (תהלים לו) לְדוֹד אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֵל תִּקְנָא
בְּעוֹשֵׂי עוֹלָה. לְדוֹד, אִי שִׁירְתָּא, לֹא קֶאֱמַר. אִי תִפְלָה, לֹא קֶאֱמַר. אֵלָּא בְּכָל
אֲתֵר לְדוֹד סִתְּם, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרוּ.

אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים. מֵאִי אֵל תִּתְחַר בְּמַרְעִים, אֵל תִּתְחַבֵּר מִבְּעֵי לִיָּה. אֵלָּא
אֵל תִּעֲבִיד תִּתְחַרוֹת בְּמַרְעִים, בְּגִין דְּלֹא יִדְעֵת יִסוּדָא דְגֵרְמָדָּ, וְלֹא תִיכּוּל
לִיָּה, דִּילְמָא אִיהוּ אֵילָנָא דְלֹא אֲתַעֲקֵר לְעֵלְמִין, וְתִדְחִי קַמִּיָּה.

וְאֵל תִּקְנָא בְּעוֹשֵׂי עוֹלָה, דְּלֹא תִשְׁגַּח בְּעוֹבְדֵיהוֹן, וְלֹא תִיתֵי לְקִנְיָה עֲלֵיָּהוּ,
דְּכָל מֵאֵן דְּחָמֵי עוֹבְדֵיהוֹן, וְלֹא קִנֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא, אֲעֵבֵר עַל תְּלַת
לְאוּוֹן. דְּכִתִּיב, (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אַחֲרָיִם עַל פָּנָי. לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ
פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָּהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל
קִנָּא.

בְּגִין כֶּדָּ, בְּעֵי לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאֲתַפְרָשָׁא מִנִּיָּהוּ, וְלִמְסֻטֵי אוֹרְחִיָּה מִנִּיָּהוּ, עַל
דָּא אֲתַפְרָשָׁנָא וְסֻטִינָא אַרְחָאִי. מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה דְאֲשַׁכְּחָנָא לְכוּ, אִימָא הַנִּי
קֶרְאִי קַמִּיכּוֹן.

פֶּתַח וְאָמַר, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, הֲכָא אֱלֹי'י זְעִירָא. אֲמַאי, בְּגִין דְּהֵאִי קֶרְיָאָה
לֹא הָוָה בְּשְׁלִימוֹ. מֵאִי טַעְמָא, דְּהֵא לֹא הָוָה אֵלָּא בְּמִשְׁכָּנָא, וּבְאַרְעָא
אַחֲרָא. בְּגִין דְּשְׁלִימוֹ לֹא אֲשַׁתְּכַח אֵלָּא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

תּוּ, הֲכָא שְׁכִינְתָּא, (ס"א ל"ג התם וגריס נוקבא) הַתֵּם שְׁלִימוֹ דְדִכְר וְנוֹקְבָא, (דברי
הימים א א) אָדָם שֵׁת אָנוּשׁ. אָדָם, שְׁלִימוֹ דְכֶר וְנוֹקְבָא, הֲכָא נּוֹקְבָא. תּוּ סִיפָא
דְקֶרָא, וַיִּדְבֵר ה' אֵלָיו מֵאֲהֵל מוֹעֵד יֹאמַר, בְּגִין כֶּדָּ אֱלֹי'י זְעִירָא.

תּוּ אֱלֹי'י זְעִירָא, מִתַּל לְמַלְכָּא, דְּהָוָה יְתִיב בְּכַרְסֵיָּה, וְכִתְרָא דְמַלְכוּתָא
עֲלֵיָּה, אֶקְרִי מְלָךְ עֲלָאָה. כֶּדָּ נְחִית וְאֶזֶל לְבִי עֲבָדִיָּה, מְלָךְ זּוּטָא אֶקְרִי. כֶּדָּ
קוּדְשָׁא בְּרִיָּדָּ הוּא, כָּל זְמַנָּא דְאִיהוּ לְעִילָא עַל כָּלָּא, מְלָךְ עֲלָאָה אֶקְרִי. כִּיּוֹן
דְנְחִית מְדוּרִיָּה לְתַתָּא, מְלָךְ אִיהוּ, אֲבָל לָאוּ עֲלָאָה כְּקִדְמִיתָא, בְּגִין כֶּדָּ
אֱלֹי'י זְעִירָא.

וַיִּקְרָא, הֲכִי תִנִּינּוּ, זְמִין לִיָּה לְהִיכְלִיָּה. מֵאֲהֵל מוֹעֵד. מֵאֵן אֲהֵל מוֹעֵד. אֲהֵל
דְבִיָּה תִלְיִין מוֹעֵד וְחִגָּא וְשִׁבְתָּא לְמַמְנֵי, כְּמָא דְאֲתָּ אָמַר, (בראשית א) וְהָיוּ
לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים, בֵּיָּה שְׁרִיָּא חוּשְׁבָּנָא לְמַמְנֵי. וּמֵאֵן אִיהוּ, סִיָּהֲרָא, כְּמָא
דְאֲתָּ אָמַר, (ישעיה לג) אֲהֵל בַּל יִצְעוּן בַּל יִסַּע וְתִדּוֹתָיו לִנְצַח.

יֹאמַר, מֵאִי יֹאמַר. בְּגִין לְגַלְלָאָה, (אבל כלא חד ושפיר הוא, בגין דשלימו ושפירו הוא אתר
לגלאה) מַה דְּהָוָה סִתִּים לְגוֹ. וּבְכָל אֲתֵר יֹאמַר, כְּמָא דְאֲתָּ אָמַר, וַיִּדְבֵר ה'
אֶל מֹשֶׁה יֹאמַר, דְאֲתִיָּהִיב רְשׁוֹ לְגַלְלָאָה. אֲבָל כָּלָּא חַד הוּא, וְשִׁפִּיר הוּא,
בְּגִין דְּהֵא אֲתַמְנֵי לְסִיָּהֲרָא הֵהִיא מְלָה, מֵאֲתֵר דְמִשָּׁה קִיָּמָא.

וַיִּדְבֵר, לְעִילָא. אֶל מֹשֶׁה, בְּאֲמַצְעֵיתָא. יֹאמַר, בְּתַרְיִיתָא. אֲתֵר, דְאִית רְשׁוֹ
לְגַלְלָאָה. תּוּ, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה מַה כְּתִיב לְעִילָא, (שמות לט) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן

אֶל מֹשֶׁה וְגו'. אֲמַאי אֶל מֹשֶׁה. הֲכִי אָמְרוּ, בְּגִין דְּמֹשֶׁה חָמָא לִיה בְּטוֹרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אַחְמִי לִיה בְּחִיזוּ דְעֵינָא, כְּמָא דְאֵת אָמַר, (שְׁמוֹת כו) כְּאֲשֶׁר הִרְאָה אוֹתָךְ בְּהַר, וּכְתִיב, (בְּמִדְבָר ח) כְּמִרְאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה וְגו'. וּכְתִיב (שְׁמוֹת כח) וּרְאָה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אֵתָה מִרְאָה בְּהַר, הַשְּׁתָא אֵייתִיאוּ לִיה, בְּגִין דִּיחֲמִי, אִי אִיהוּ כְּהֵהוּא מִשְׁכָּנָא דְחָמָא.

אָבַל אֲמַאי וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה. אֶלָּא, לְמַלְכָּא דְבַעַא לְמַבְנֵי פְּלִטְרִין לְמִטְרוֹנִיתָא, פְּקִיד לְאוּמְנִין הֵיכְלָא דָּא בְּדוּדָא פְּלוֹן, וְהֵיכְלָא דָּא בְּדוּדָא פְּלוֹן, הֲכָא אֵתֵר לְעַרְסָא, וְהֲכָא אֵתֵר לְנִיחָא. כִּיּוֹן דְעַבִּידוּ לוֹן אוּמְנִין, אַחְמִיו לְמַלְכָּא. כִּדּוּ וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, מְאִרֵי דְבֵיתָא, אִישׁ הֵאֱלֵהִים, כִּיּוֹן דְאֲשֶׁתְּכֻלָּל הֵיכְלָא, מִטְרוֹנִיתָא זְמִינַת לְמַלְכָּא לְהֵיכְלָא, זְמִינַת לְבַעֲלָה עֵמָה, בְּגִין כִּדּוּ וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה.

דף רלט ע"ב

וּבְגִין דְּמֹשֶׁה מְאִרֵי דְבֵיתָא אִיהוּ, מַה כְּתִיב, (שְׁמוֹת לג) וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וּנְטָה לוֹ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, מֹשֶׁה דְאִיהוּ מְאִרֵי דְבֵיתָא, (דף רלט ע"ב) עֲבִיד הֲכִי, מַה דְלִית רְשׁוּ לְבַר נֶשׁ אַחְרָא לְמַעְבַּד הֲכִי.

וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו, דְרַגְא אַחְרָא עֲלָהּ, וּכְדִין בְּשַׁעֲתָא דְאֲזַדְמֹן מֹשֶׁה לְמִיעֵל, כְּדִין פְּתַח וְאָמַר, (וַיִּקְרָא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מְאִי אָדָם הֲכָא. אֶלָּא כִּדּוּ אֲתַחֲבְרוּ שְׁמִשָּׂא וְסִיחָרָא כְּחֻדָּא, פְּתַח וְאָמַר אָדָם. כְּדַכְתִּיב, (חֲבִקוּק ג) שְׁמִשׁ יָרַח עֲמַד זְבוּלָה, עֲמַד, וְלֹא עֲמַדוּ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם, הֲכָא אֲתַרְמִיזוּ, מֵאֵן דִּינְעֲבִיד פּוּלְחָנָא דְקַרְבָּנָא שְׁלִים, דִּישְׁתַּפַּח דְכַר וְנוֹקְבָא. מִשְׁמַע דְכְּתִיב מִכֶּם, דִּישְׁתַּפַּח בְּחִיזוּ דְלָכוּן. קַרְבֹּן לַה' דְאִקְרִיב כְּלָא, לְאֲתַחֲדָא כְּחֻדָּא, לְעִילָא וְתַתָּא.

מִן הַבְּהֵמָה, לְאֲחֻזָּה אָדָם וּבְהֵמָה, כְּלָא כְּחֻדָּא. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, אֵלָיו רְתִיכִין, דְאֵינֹן דְכִיּוֹן. דְכִיּוֹן דְאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יְכוּל מְכָלָא, בִּין דְכִיּוֹן בִּין מְסַאָבֹן. הִדְר וְאָמַר, מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן.

תִּקְרִיבוּ אֶת קַרְבְּנֵיכֶם. קַרְבְּנֵי מִבְּעֵי לִיה, מְאִי קַרְבְּנֵיכֶם. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא קַרְבֹּן לַה', וְהַשְּׁתָא קַרְבְּנֵיכֶם. קַרְבֹּן לַה' אָדָם. קַרְבְּנֵיכֶם מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְאֲחֻזָּה יְחֻדָּא מִתַּתָּא לְעִילָא, וּמִעִילָא לְתַתָּא. מִתַּתָּא לְעִילָא, הֵינֵנו קַרְבֹּן לַה'. מִעִילָא לְתַתָּא, הֵינֵנו קַרְבְּנֵיכֶם.

לְמַלְכָּא, דְאִיהוּ יְתִיב בְּטוֹרְסָקָא עֲלָהּ, לְעִילָא לְעִילָא, וְכַרְסִיָּא אֲתַתְּקוֹן עַל הַהוּא טוֹרְסָקָא, וּמַלְכָּא עֲלָהּ עַל כְּלָא. בַּר נֶשׁ דְקַרִיב דוֹרוּנָא לְמַלְכָּא, בַּעַא לְסִלְקָא מִדְרָגָא לְדְרָגָא, עַד דְסִלִּיק מִתַּתָּא לְעִילָא לְאֵתֵר דְמַלְכָּא יְתִיב, עֲלָהּ עַל כְּלָא. וּכְדִין יְדַעִין דְהָא סִלְקִין דוֹרוּנָא לְמַלְכָּא, וְהַהוּא דוֹרוּנָא

דְּמַלְכָּא אִיהוּ. נְחִית דּוּרוּנָא מְעִילָא לְתַתָּא, הָא יַדְעִין דְּהֵהוּא דּוּרוּנָא
דְּמַלְכָּא נְחִית מְעִילָא, לְרַחֲמֵימָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ לְתַתָּא.

כְּדָּ בְּקַדְמִיתָא, אָדָם סָלִיק בְּדַרְגוּי מַתְתָּא לְעִילָא, וּכְדִין קָרְבֹן לֵה'. מִן
הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר, נְחִית בְּדַרְגוּי מְעִילָא לְתַתָּא, וּכְדִין קָרְבַּנְכֶם. בְּגִינֵי כְּדָ
כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֶכְלֹתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבִי. הֵיִינוּ אָדָם
וְקָרְבֹן לֵה'. אֶכְלוּ רְעִים, הֵיִינוּ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, וּכְדִין
תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם.

אֲתוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה וּנְשָׁקוּהוּ עַל רִישָׁיה. אָמְרוּ, בְּרִיךְ רַחֲמֵנָא
דְּזַפִּינָא לְמִשְׁמַע דָּא, וּבְרִיךְ רַחֲמֵנָא, דְּלֹא אֲתַאבִּידוּ מַלְיָן אֱלִין בְּהֵהוּא
סָבָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. עַד דְּהוּוּ אָזְלִי, חָמוּ חַד גֶּפֶן נָטִיעַ בְּחַג גֶּנָא.

פְּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר, אֶסְרִי לְגֶפֶן עִירָה וְלִשְׁרָקָה בְּנֵי אֲתוּנוּ הָאֵי קָרָא
רְזָא עֲלָאָה הוּא. אֶסְרִי, אֶסְרִי מִבְּעֵי לִיה. עִירָה, עִיר מִבְּעֵי לִיה. אֶלָּא רְזָא
הוּא, לְדַרְדְּקֵי דְּאִינוּן בְּבִי רַב, לְאֶסְתַּמְרָא מֵהֵהוּא גִירָא דְּעִיר, וְשָׁמָא
קְדִישָׁא אֲתַכְּלִיל תַּמָּן יִיָּה.

וּכְמָה דְּהָכָא אֲתַרְמִיז שְׁמָא קְדִישָׁא, הָכִי נָמִי וְלִשְׁרָקָה, שׁוֹרֵק מִבְּעֵי לִיה.
אֲתַכְּלִיל תַּמָּן וִיָּה. בְּנֵי בֶן מִבְּעֵי לִיה. שׁוֹרֵק, כְּדַכְּתִיב, (וִירְמִיָּה ב) וְאֲנֹכִי
נְטַעְתִּידָּ שׁוֹרֵק. בֹּן, כְּמָא דְּאֵתָּ אָמַר, (זְכַרְיָה ט) בֶן אֲתוּנוֹת. אֲמַאי שׁוֹרֵקָה,
וְאֲמַאי בְּנִי.

אֶלָּא, כְּמָה דְּאֵית שְׁמָא קְדִישָׁא לְאֶכְפִּיא לְעִיר, הָכִי נָמִי, אֵית שְׁמָא קְדִישָׁא,
לְאֶכְפִּיא חִילָא אַחְרָא, דְּאִיהִי חֲמָרָא, דְּאֶלְמָלָא דְּשְׁמָא קְדִישָׁא אֲתַרְמִיז
הָכָא, הוּוּ מְטַרְטָשִׁי עֲלֵמָא, יִיָּה בְּחִילָא דָּא, (סִיָּא וִיָּה) וִיָּה בְּחִילָא דָּא,
לְאֶסְתַּמְרָא עֲלֵמָא מְנִיָּהוּ, וְלְאֶסְתַּמְרָא בְּרִנְשׁ, דְּלֹא יִשְׁלֹטוּן בֵּיה בְּעֲלֵמָא.

אֶסְרִי לְגֶפֶן, מַאי גֶפֶן. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲמַאי אֲתַקְרִיאַת גֶּפֶן. אֶלָּא מַה
גֶּפֶן, לֹא מְקַבְּלָא עֲלָה נְטִיעָא אַחְרָא, הָכִי נָמִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לֹא מְקַבְּלָא
עֲלָה אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֲתַכְּפִינָן קָמָה כָּל חִילִין
אַחְרֵינוּ, וְלֹא יְכַלִּין לְאֶבְאָשָׁא וְלִשְׁלֹטָאָה בְּעֲלֵמָא. וְעַל דָּא אֲטִיל קָרָא שְׁמָא
קְדִישָׁא בִּינֵיָּהוּ, בְּהֵאִי גִיָּסָא וּבְהֵאִי גִיָּסָא. בְּנֵי אֲתוּנוּ, דְּאֲתַעְקַר בְּגִין הֵהוּא
שׁוֹרֵק, כְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר, וְאֲנֹכִי נְטַעְתִּידָּ שׁוֹרֵק וְגוֹ.

דף רמ ע"א

כְּבִס בִּינָן לְבוּשׁוֹ וְגוֹ, כְּבִס, כּוּבִס מִבְּעֵי לִיה. אֶלָּא כְּבִס, מִיּוֹמָא דְּאֲתַבְרִי
עֲלֵמָא, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא. בִּינָן סֵטֶר שְׁמָאֵלָא. וּבְדָם עֲנָבִים
סֵטֶר שְׁמָאֵלָא. לְתַתָּא. וְזַמִּין מַלְכָּא מְשִׁיחָא (דף רמ ע"א) לְשִׁלְטָאָה לְעִילָא עַל
כָּל חִילִין אַחְרֵינוּ דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוּכָבִים וּמַזְלוֹת, וְלְתַבְרָא תּוֹקֶפִיהוּן
מְעִילָא וּמַתְתָּא.

דְּבַר אַחַר, כְּבִיס בֵּינָן לְבוּשׁוֹ, כְּגוֹנוֹנָא דְהַאי חֲמָרָא, אַחְזִי חִידוֹ, וְכוּלִיָּה דִינָא.
(לעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות). הָכִי נְמִי מְלַכָּא מְשִׁיחָא, יַחְזִי חִדּוֹ לְיִשְׂרָאֵל,
וְכוּלִיָּה דִינָא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. כְּתִיב, (בראשית א) וְרוּחַ
אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, דָּא רוּחָא דְמְלַכָּא מְשִׁיחָא, וּמִן יוֹמָא
דְּאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, אֶסְחִי לְבוּשִׁיהָ בְּחֲמָרָא עֲלָאָה.

חָמִי מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, חֲכָלִילֵי עֵינִים מֵיָן וּלְבָן שְׁנִים מַחְלָב, דָּא חֲמָרָא
עֲלָאָה, (ס"א דמרוי דאורייתא) דְּאוּרִייתָא דְּמַרְוִי, מְנִיָּה שְׁתִּי. וּלְבָן שְׁנִים מַחְלָב,
דְּהָא אוּרִייתָא יָן וְחָלָב, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, וְתוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה.

כְּתִיב, (תהלים קד) וַיֵּין יִשְׂמַח לִבֵּב אָנוּשׁ (ס"א אמאי, בגין דמאתר דחדוה קאתי, ומאן
הוא סופיה דקרא) לְהַצְהִיל פְּנִים מְשָׁמֹן, וְדָאִי מְאַתֵּר דְּאַתְקָרִי שְׁמֹן. תָּא חֲזִי,
שִׁירְתָּא דְּחֲמָרָא חֲדוּהָ, הוּא אֶתֵּר דְּכָל חִידוֹ מְנִיָּה נְפָקָא. וְסוּפִיָּה דִינָא. מָאִי
טַעְמָא, בְּגִין דְּסוּפָא דִילִיָּה, אֶתֵּר כְּנִישׁוֹ דְּכָלָא, דִינָא הוּא, וּבִיָּה אֶתְדָן
עֲלֵמָא. וְעַל דָּא שִׁירוּתָא חֲדוּהָ, וְסוּפָא דִינָא. בְּגִינֵי כָּד, לְהַצְהִיל פְּנִים מְשָׁמֹן.
מְאַתֵּר דְּכָל חֲדוּהָ מְנִיָּה נְפָקָא.

וְלַחֵם לִבֵּב אָנוּשׁ יִסְעָד, מָאן לַחֵם. אֶלָּא לַחֵם עֲלֵמָא סְעִיד (סמ"ד), וְאִי תִימָא,
דְּבִיָּה תִלְיָא סְעִידוֹ דְּעֲלֵמָא בְּלַחֲדוּדִי, לָאוּ הָכִי, דְּהָא לִילְיָא בְּלָא יוֹמָא, לָא
אַשְׁתַּכַּח, וְלָא בְּעִי לְאַפְרָשָׁא לֹון. וּמָאן דְּאַפְרִישׁ לֹון, יִתְפָּרֵשׁ מְחִינִין, וְהִינֵנוּ
דְּכְתִיב, (דברים ח) לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם. בְּגִין דְּלָא
בְּעִי לְאַתְפָּרֵשָׁא.

וְאִי תִימָא, דְּוֹד הַיָּד קֶאֱמַר וְלַחֵם לִבֵּב אָנוּשׁ יִסְעָד, הוּאִיל וְלָא תִלְיָא בִיָּה
בְּלַחֲדוּדִי סְעִידוֹ דְּעֲלֵמָא. אֶלָּא דְּיִיקָא דְּמַלְהָ, וְלַחֵם, וְאִיו אִיתוּסוֹף, כְּמוֹ וַיֵּי,
וְעַל דָּא, כָּלָא אֶשְׁתַּכַּח כְּחָדָא.

תָּא חֲזִי, מָאן דְּמַבְרַךְ עַל מְזוֹנָא, לָא יִבְרַךְ עַל פְּתוּרָא רִיקְנָא, וּבְעִי נְהֵמָא
לְאַשְׁתַּכַּח עַל פְּתוּרָא, וְכֶסֶף דְּחֲמָרָא בִימִינָא. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין לְקַשְׂרָא
שְׁמָלָא בִימִינָא, וְנְהֵמָא דִּיתְבָּרַךְ מְנִיָּיהוּ, וְלֵאֲתַקְשְׂרָא בְּהוּ, וּלְמַהוּי כָּלָא
חֵד קְשׁוּרָא, לְבָרְכָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יָאוּת. דְּהָא לַחֵם אֶתְקַשְׂרֵן בֵּינָן,
וַיֵּין בִימִינָא, וּכְדִין בְּרַכָּאן שְׁרִיין בְּעֲלֵמָא, וּפְתוּרָא אֶשְׁתַּלִּים כְּדָקָא יָאוּת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶלְמָלָא לָא אֶזְדַּמֵּן לֹון אוּרְחָא דָּא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מַלְיָן אֶלְיָן,
דִּי לֹון. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָאוּת הוּא לְהַאי יְנוּקָא דְּלָא יְנַדַּע כָּל הַאי, וְאַנָּא
מְסַתְּפִינָא עֲלֵיהָ. אִי יִתְקַיֵּים בְּעֲלֵמָא בְּגִין הַאי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְלָמָּה. אָמַר
לֵיהָ, בְּגִין דְּהַאי רַבִּינָא יְכִיל לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַתְרָא דְּלִית רְשׁוֹ לְבַר נֶשׁ
לְאַסְתַּכְּלָא בִיָּה. וּמְסַתְּפִינָא עֲלוּי, דְּעַד לָא יִמְטִי לְפָרְקוּי, יִשְׁגַּח וְיִסְתַּכַּל
וְיַעֲנִשׁוֹן לֵיהָ.

שְׁמַע הַהוּא יְנוּקָא. אָמַר, לָא מְסַתְּפִינָא מְעוֹנֵשָׁא לְעַלְמִין, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא
דְּאַסְתַּלִּיק אַבָּא מְעֲלָמָא, בְּרִידָ לִי וְצִלִּי עָלִי. וַיִּדְעָנָא דְּזִכּוּתָא דְּאַבָּא יְגִין

עלי. אמרו ליה, ומאן הוא אבון. אמר, (נ"א ליתא רב יהודה) בריה דרב המנונא סבא, נטלו ליה, וארכבוה על פתפיהו תלת מילין.

קרו עליה, (שופטים יד) מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק וגו'. אמר לון ההוא ינוקא, מלה אתא לידייכו, פרישו לה. אמרו ליה, קודשא בריך הוא זמין לו ארחא דחיי, אימא אנת.

פתח ואמר, מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק. האי קרא, אסמכתא אית לן ביה, מהאוכל, דא צדיק, דכתוב, (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו. צדיק אוכל ודאי, ונטיל כלא, אמאי, לשובע נפשו. למיהב שבועא, לההוא אתר דאקרי נפשו דוד. יצא מאכל, דאלמלא ההוא צדיק, לא יפוק מזונא לעלמין, ולא זכיל עלמא לקיימא (ביה). ומעז יצא מתוק, דא יצחק, דבריך לייעקב בטל השמים ומשמני הארץ.

דף רמ ע"ב

תו, אף על גב דכלא חד, אלמלא תוקפא דדינא קשיא, לא נפקא דבש. מאן דבש. דא תורה שבעל פה, דכתוב, (תהלים יט) ומתוקים מדבש ונפת צופים. מעז, דא תורה שבכתב, דכתוב, (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. יצא מתוק, דא תורה שבעל פה. (דף רמ ע"ב)

אזלו פחדא תלת יומין, עד דמטו לטורסא דקירא דאמיה. פיון דחמאת לון אתקנית ביתא, ויתבו תמן תלת יומין אחרנין. ברכוהו, ואזלו, וסדרו מלין קמיה דרבי שמעון. אמר, ודאי ירותת אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבהו יתענש מלעילא, אבל קודשא בריך הוא לאינון דאזלין בתר אורייתא, אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין. הדא הוא דכתוב, (ישעיה נט) ואני זאת ברייתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך וגו'.

זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אגניות וירכתו וגו'. רבי אבא פתח, (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכי דא הוד והדר, למיזון זיינא, ולאזדרזא בהאי. מאן דאשתדל באורייתא, ואגח קרבא באורייתא, וזריז גרמיה בה, דא הוא שבחא (דמאריה), דא הוא הוד והדר, ואת אמרת חגור חרבך.

אלא, ודאי עקרא דמלה, את קיימא קדישא. יהב קודשא בריך הוא, ורשים ליה בבני נשא, בגין דינטרון ליה, ולא יפגמו ליה בפגימו להאי רשימא דמלכא. ומאן דפגים ליה, הא קאים לקבליה (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית, לנקמא נוקמא דברית קדישא, דאתרשים ביה, והוא פגים ליה.

ומאן דבעי לנטרא האי אתר, יזדרזו ויתקון גרמיה, וישגי לקבליה, בשעתא דיצרא בישא יתקוף עלוי, להאי חרב דקיימא על ירך, לאתפרעא ממאן

דְּפָגִים הָאֵי אֶתְר. וְכִדְיִן, חֲגוּר חֲרָבָה עַל יַרְדָּ גִבּוֹר, גִּבּוֹר אִיהוּ, גִּבּוֹר אֶתְקָרִי.
וְעַל דָּא הוּדְדָה וְהִדְרָה.

דְּבַר אַחַר, חֲגוּר חֲרָבָה עַל יַרְדָּ גִבּוֹר. מֵאֵן דְּנִפִיק בְּאַרְחָא, יִתְקֹן גְּרַמְיָה
בְּצִלוֹתָא דְמֵאֲרִיָּה, וְיִזְדְּרוּ בְּהָאֵי (מ״ט ע״ב) צְדָקָה, חֲרָב עֲלָאָה, בְּצִלוֹתָא
וּבְעוֹתֵינָן עַד לָא יִפּוּק לְאַרְחָא. כְּדִכְתִּיב, (תהלים פה) צְדָקָה לְפָנָיו יִהְיֶה וְיִשָּׁם
לְדָרְדָר פְּעָמָיו. תָּא חֲזִי, זְבוּלוֹן נִפִיק תְּדִירָא לְשִׁבְלִין וְאַרְחִין, וְאַגַּח קָרְבִין,
וְאַזְדְּרוּ בְּהָאֵי חֲרָב עֲלָאָה, בְּצִלוֹתָא וּבְעוֹתֵינָן, עַד לָא נִפִיק בְּאַרְחָא, וְכִדְיִן
נֶצַח עֲמִין, וְאַתְתְּקֹף עֲלֵייהוּ. וְאֵי תִימָא יְהוּדָה, הָא אֶתְתְּקֹן בְּהָאֵי, לְאַגְחָא
קָרְבִין, וְתִקּוּנִין, בְּהָאֵי חֲרָב, אִמְאֵי זְבוּלוֹן. אֵלָא.

תָּא חֲזִי, הִנֵּי תְרִיסַר שְׁבֻטִין, כְּלָהוּ תִקּוּנָא דְמִטְרוּנִיתָא הוּוּ. תְרִין תִקּוּנִין
דְנוֹקְבֵי אָמַר שְׁלֵמָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, חַד לְרַעְיָא עֲלָאָה יוֹבְלָא, וְחַד לְכֵלָה,
שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. חַד תִקּוּנָא לְעִילָא, וְחַד תִקּוּנָא לְתַתָּא. עוֹבְדָא דְבְרָא שְׁוִית,
הַכִּי הוּא נְמִי, בְּהִנֵּי תְרֵי אֲתֵרִי, חַד עוֹבְדָא לְעִילָא, וְחַד עוֹבְדָא לְתַתָּא, וְעַל
דָּא פְתִיחָא דְאֲוֵרִיָּתָא בְּבִי. עוֹבְדָא דְלְתַתָּא, כְּגוּוּנָא דְלְעִילָא, דָּא עֲבַד עֲלֵמָא
עֲלָאָה, וְדָא עֲבַד עֲלֵמָא תַתָּאָה. כְּגוּוּנָא דָּא.

תְרִין תִקּוּנִין דְנוֹקְבֵי קְאָמַר שְׁלֵמָה, חַד לְעִילָא, וְחַד לְתַתָּא. חַד לְעִילָא,
בְּתִקּוּנָא עֲלָאָה דְשְׁמָא קְדִישָׁא. חַד לְתַתָּא, בְּתִקּוּנָא תַתָּאָה כְּגוּוּנָא
דְלְעִילָא.

תָּא חֲזִי, זַפְאָה חוּלְקִיָּה דְיַעֲקֹב קְדִישָׁא, דְזָכָה לְהָאֵי. וְהָא אֶתְמַר, מִיּוֹמָא
דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, לָא אֲשַׁתְּפַח עַרְסָא שְׁלִימָתָא כְּעַרְסִיָּה דְיַעֲקֹב. וּבְשַׁעֲתָא
דְבַעָא לְאַסְתִּלְקָא מְעֵלְמָא, כְּדִין הָוָה שְׁלִים, בְּכָל (רל״א ע״ב) סְטְרוּי. אֲבִרְהָם
מִימִינִיָּה, יֶצְחָק מִשְׁמַאלִיָּה, הוּא בְּאַמְצָעִיתָא, שְׁכִינְתָא קְמִיָּה. כִּיּוֹן דְחִמָּא
יַעֲקֹב הָאֵי, קָרָא לְבְנוּי, וְאַמַר לוֹן הָאֲסָפוּ, בְּגִין דְיִשְׁתַּפַּח תִקּוּנָא דְלְעִילָא
וְתַתָּא.

תָּא חֲזִי, רְזָא דְמִלְּהָ, תְרִין תִקּוּנִין אֲשַׁתְּפַחוּ תַמּוֹן, חַד עֲלָאָה, וְחַד תַתָּאָה,
לְמַהּוּי כְּלָא שְׁלִים כְּדִקָּא יְאוּת. תִקּוּנָא עֲלָאָה, תִקּוּנָא סְתִים וְגִלְיָא, דְהָא
תִקּוּנָא דְיוֹבְלָא אִיהוּ, הַהוּא דְאָמַר שְׁלֵמָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים כְּדִקָּא מְרֹן, רִישָׁא
סְתִים הָוָה דְלָא אֲתַגְלִיָּא הַכָּא, וְלָא יְאוּת לְאַתְגְלִיָּא. דְרוּעִין וְגוּפָא
אַתְגְלִיָּין, וְהָא יְדִיעִין. שׁוֹקִין סְתִימוּ וְלָא אֲתַגְלִיָּין. מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין
דְנְבוּאָה לָא שְׁרִיָּא אֵלָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. וְתִקּוּנָא דָּא סְתִים וְגִלְיָא.

דף רמא ע״א

תִקּוּנָא אַחְרָא תַתָּאָה, תִקּוּנָא דְכֵלָה דְקְאָמַר שְׁלֵמָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, הָאֵי
תִקּוּנָא דְאַתְגְלִיָּא יְתִיר, וְתִקּוּנָא דָּא בְּתִרִיסַר שְׁבֻטִין (דף רמא ע״א) דְאִינוּן
תַחוּתָהּ, וְתִקּוּנָא דְגוּפָא דִילָהּ.

פֶּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (מלכים א ז) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצֵק וְגוֹי. וְכָתִיב עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וְגוֹי' (רמ"ו ע"א) וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה וְגוֹי. וְכָתִיב וְאֶת הַבְּקָר שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחַת הַיָּם (וגו'). עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר, הֵכִי הוּא וְדָאִי, דְּדָא יָם מִתְקַנָּא בְּיַיב בְּתַרְיִן עֲלָמִין, בְּתַרְיִסָּר לְעֵילָא רְתִיכִין מִמֶּנּוּ. לְעֵילָא בְּתַרְיִסָּר, לְתַתָּא תַרְיִסָּר שְׁבָטִין. כִּיּוֹן דְּחֻמָּא יַעֲקֹב תְּקוּנָא עֲלָא, וְחֻמָּא שְׁכִינְתָּא קָאִים לְקַבְּלֵיהּ, בְּעָא לְאֲשַׁלְמָא תְּקוּנָהָא, קָרָא לְבִנוּהֵי תַרְיִסָּר, וְאָמַר לֹון הָאֲסָפוּ. אֲתַקִּינוּ גְרַמֵּיכֹו לְאֲשַׁלְמָא מֵהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזִי, תַרְיִסָּר שְׁבָטִין, בְּד' דְּגָלִין, בְּד' סְטָרִין, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים מְזֻרְחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם. וְהֵכִי הוּא וְדָאִי, תַּלְתַּת שְׁבָטִין לְכָל סְטָר לְד' רוּחֵי עֲלָמָא, וְתַלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא דִּימִינָא, וְתַלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא דְשְׂמָאלָא, וְתַלְתַּת שְׁבָטִין, לְיָרְכָא יְמִינָא, וְתַלְתַּת שְׁבָטִין לְיָרְכָא שְׂמָאלָא, וְגוּפָא דְשְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ. הֵדָּא הוּא דְכָתִיב, וְהַיָּם עֲלֵיהֶם.

מֵאִי טַעְמָא תַּלְתַּת שְׁבָטִין לְדְרוּעָא, וְתַלְתַּת שְׁבָטִין לְיָרְכָא, וְכֹן לְכָלָא. אֶלָּא רָזָא דְמַלְאָה, תַּלְתַּת קְשָׁרִין אֵינּוּן בְּדְרוּעָא יְמִינָא, וְתַלְתַּת בְּשְׂמָאלָא, וְתַלְתַּת בְּיָרְכָא יְמִינָא, וְתַלְתַּת קְשָׁרִין בְּיָרְכָא שְׂמָאלָא, אֲשֶׁתַּכְחוּ תַרְיִסָּר קְשָׁרִין לְאַרְבַּע סְטָרִין, וְגוּפָא עֲלֵיהּ. אֲשֶׁתַּכְחוּ תַרְיִסָּר עִם גּוּפָא כְּגוּוּנָא דְלְעֵילָא. מִנָּא לֹון, דְכָתִיב, כָּל אֱלֹהֵי שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשֶׂר. וְזֹאת, בְּגִין דְּבָהּ אֲשֶׁתַּלִּים חוּשְׁבָנָא, כְּמָה דְאֲתַמָּר וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מְלַמְעֵלָה. (זכריה ד) שְׁבַעַה עֵינֵי ה', אֵינּוּן שְׁבַעַה עֵינֵי הָעֵדָה. שְׁבַעִין סְנֵהֲדָרִין. שְׁעָרָהָא, כְּמָה דְכָתִיב, (במדבר כ) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלְף וְגוֹי. כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבוּ, וְכֹן לְכָלָהּ.

וְאִי תִימָא, בְּמִצְרַיִם בְּסֻלִיקוֹ דִּיעֲקֹב מֵעֲלָמָא, דְאֲשֶׁתַּכַּח שְׁלִימוֹ בְּהֵיא שְׁעָתָא, כּוּלֵי הָאֵי אָן הוּא. וְדָאִי שְׁבַעִין נְפֻשֵׁין הוּוּ, וְכָל אֵינּוּן דְאֹלִידוֹ בְּשַׁבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנִין, דְלִית לֹון חוּשְׁבָנָא. כְּמָה דְכָתִיב (שמות א) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאד מְאֹד. וְכָתִיב, (תהלים מ) עֲצְמוּ מִשְׁעָרוֹת רֵאשֵׁי. זְכָאָה חוּלְקִיָּה דִיעֲקֹב שְׁלִימָא, דְהוּא אֲשֶׁתַּלִּים לְעֵילָא וְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאִי הֵכִי הוּא, אֲבַל בְּתַקוּנָא עֲלָא דִיּוּבְלָא, הֵיךְ אֲשֶׁתַּכַּח כּוּלֵי הָאֵי. אָמַר לִיה, אַרְיָא, כִּיּוֹן דְּסִדָּר רְגִלוֹי לְמֵיעָא לְבְּכָרְמָא, מֵאן אֵיהוּ דְעֵייל בְּהֵדִיה.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (איוב כג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יִשְׁיבְנוּ וּנְפֹשׁוּ אֹתָהּ וַיַּעַשׂ. הָאֵי תְּקוּנָא עֲלָא, הוּא כְּלָא חַד, לָא הוּי בֵיה פִּירוּדָא כְּהָאֵי תַתָּאָה, דְּהָא כְּתִיב, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים. וְאַף עַל גַּב דְּאִית בֵּיה פִּירוּדָא, כִּד יִסְתַּכְּלוֹן מְלִי, כְּלָא סְלִקָא לְחַד.

אֲבַל הָאֵי תְּקוּנָא עֲלָא דִיּוּבְלָא, קִימָא עַל תַרְיִסָּר, כְּהָאֵי תַתָּאָה. וְאַף עַל גַּב דְּאֵיהוּ חַד, הָאֵי חַד אֲשֶׁלִּים לְכָל סְטָר, בְּהָאֵי סְטָר, וּבְהָאֵי סְטָר. אֵינּוּן

שית סטרין עלאין תריסר הוו. דכל חד אוזיף לחבריה, (קני"ח ע"א) ואתכליל מניה, ואשתפחו תריסר, וגופא, וכלא קיימא על תריסר. מאן גופא, דא יעקב, והא אתמר, אלא רישא וגופא בחד קיימי.

תו תריסר, תלת קשרין דדרועא ימינא חס"ד חסדים. תלת קשרין דדרועא שמאלא גבור"ה גבורות. תלת קשרין בירכא ימינא, נצ"ח נצחים. תלת קשרין בירכא שמאלא, הו"ד והודות. הא תריסר. וגופא קיימא עליהו הא תליסר. תו, בתליסר מכילן אורייתא אתפרש, וכלא חד, מעילא לתתא ביחודא, עד ההוא אתר דקיימא על פירודא.

דף רמא ע"ב

שבעה עינין עלאין, אליו דכתיב, (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים דכורין, דהא אתר דדכורא איהו. הקא (דברי הימים ב טז) עיני ה' משוטטות, בתקוניי שכינתא לתתא, אתר דנוקבא (זהר חדש ל"ג קיימא). שבעה עינין עלאין, לקביל הא דכתיב, (דברי הימים א כט) לך ה' (דף רמא ע"ב) הגדולה והגבורה וגו'. האי אתר, אשלים לכל סטר.

תו שערא, כמה דכתיב, (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה'. הדא הוא דכתיב, (תהלים מ) עצמו משערות ראשי. וכתיב, (איכה ג) חסדי ה' כי לא תמנו וגו'. ותקונין אליו אסתלקו (מאתר) לאתר אחרא. ואף על גב דהכא אתמר טפי, ואסתליק במתקלא עלאה ותתאה, ושלמה מלכא אמרו, ואצטריכנא לפרשא לון. זכאה חולקהון דצדיקנא יתיר, דידעין ארחא דקודשא בריה הוא, והכא כלא אתגלייא לידעי מדין.

אמר רבי יהודה, זבולן ויששכר תנאי עבדו, חד יתיב ולעי באורייתא, וחד נפיק ועבד פרקמטיא, ותמיד ליששכר, דכתיב, (משלי ג) ותומכיה מאושר. והוה פריש בימי למעבד פרקמטיא, וחולקיה הכי הוה, דהא ימא הוה אחסנתיה. ובגיני כך קרי ליה גרף. דרפיה דגרף לנפקא ולמייעל, הדא הוא דכתיב, (דברים לג) שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך. לחוף ימים ישכון, באינון פרישי ימים, למעבד פרקמטיא. לחוף ימים, אף על גב דחד ימא הוה ליה באחסנתיה, בתרין ימין שרייא.

רבי יוסי אמר, כל שאר ימין הוו מהדרן קרפולין בימא דיליה. והוא לחוף אניות, אתר דכל ארבין משתפחין למעבד סחורתא. וירכתו, אמר רבי חזקיה ירכתיה דיליה מטי על ספר צידון, ותחומא פריש לההוא אתר, ופרקמטיא דכל מארי סחורתא, סחרין ותייבין בסחורתיהו לההוא אתר.

רבי אחא אמר, כתיב, (ויקרא ב) ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח, וכי אמאי מלח. אלא בגין דאיהו ממרק ומבשם מרירא לאטעמא, ואי לאו הוי (בגיו) מלחא, לא יכיל עלמא למסבל

מְרִירָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה כו) כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאַרְץ צְדָק לְמַדּוֹ
וְיֹשְׁבֵי תִבְל. וְכְתִיב, (תהלים פט) צְדָק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כְּסֵאֲךָ.

וּמְלַח אִיהוּ בְרִית דְּעֵלְמָא קַיִימָא בֵּיה. דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם
וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאַרְץ לֹא שָׁמַתִּי. בְּגִין כֵּן, אֶקְרִי בְרִית אֱלֹהֶיךָ, וְאֶקְרִי
יָם הַמְּלַח, וַיִּמָּא אֶקְרִי עַל שְׁמִיה.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּתִיב, (תהלים יא) כִּי צְדִיק ה' צְדָקוֹת אֱהָב, דָּא מְלַחָא בִּימָא
(במייא). וַיִּמָּא דְפָרִישׁ לוֹן, גְּרִים לְגַרְמִיָּה מִיְתָה. בְּגִין כֵּן כְּתִיב, לֹא תִשְׁבִּית
מְלַח, דְּהָא דָּא בְּלֹא דָּא לֹא אֲזֵלָא.

אָמַר רַבִּי אַחָא, יָם חַד הוּא, וְאֶקְרִי (שמות מח) יָמִים. אֲלָא אַתְר אִית בִּימָא
דְּאִיהוּ מִיין צְלִילָן, וְאַתְר דְּאִית בֵּיה מִיין מְתִיקוֹן, וְאַתְר דְּאִית בֵּיה מִיין
מְרִירוֹן, בְּגִין כֵּן יָמִים קָרִינוֹן, וְעַל דָּא לְחוּף יָמִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל שְׁבִטָא
וְשְׁבִטָא, וְכָל חַד וְחַד קִשְׂרָא חַד, מְאִינוֹן קִשְׂרִין דְּמִתְחַבְּרוֹן בְּגוּפָא.

רַבִּי אַבָּא הָוָה יְתִיב לִילְיָא חַד וְקָם לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא. עַד דְּהָוָה יְתִיב, אַתָּא
רַבִּי יוֹסִי, וּבִטְשׁ אֶפְתָּחָא. אָמַר, סִיפְטָא בְּטוּפְסָרָא קִפְטָלָי שְׁכִיחִי.

יְתִבוּ וְלַעוּ בְּאוּרִייתָא. אַדְהֵכִי קָם בְּרִיָּה דְּאוּשְׁפִיזָא וַיְתִיב קַמִּיָּהוּ, אָמַר
לוֹן מְאִי דְכְתִיב, (יהושע ב) וְהִחִייתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי וְגוֹ'. וְכְתִיב וּנְתַתֶּם
לִי אוֹת אֲמַת. מְאִי קָא בְּעֵאֵת מְנִיָּהוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא יְאוֹת שְׁאַלְתָּ, אֲבַל אִי
שְׁמַעְתָּ מִיַּדִּי אִימָא בְּרִי. אָמַר, תּוֹ שְׁאַלְתָּא, דְּהָא אִינוֹן יְהָבוּ לָהּ מַה דְּלָא
בְּעֵאֵת מְנִיָּהוּ, דְּכְתִיב, אֶת תַּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׂרִי בְּחֻלּוֹן וְגוֹ'.

אֲלָא הָכִי אוֹלִיפְנָא, הִיא בְּעֵאֵת סִימְנָא דְחִיָּי, דְּכְתִיב וְהִחִייתֶם אֶת אָבִי
וְגוֹ', וְאַמְרָה, סִימְנָא דְחִיָּי לֹא שְׁרִיָּיא, אֲלָא בְּאוֹת אֲמַת, וּמְאִי אִיהוּ (ויקרא
ב ע"א) אוֹת אֲמַת, דָּא אֶת ו', בְּגִין דְּבִיָּה שְׁרִיָּין חִיין. הָכִי אוֹלִיפְנָא, סִימְנָא
דְּמִשָּׁה קָא בְּעֵאֵת, וְאִינוֹן אֲמַי יְהָבוּ לָהּ תַּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי.

אֲלָא אִינוֹן אֲמָרִי, מִשָּׁה הָא אֶסְתַּלַּק מֵעֵלְמָא, דְּהָא אֶתְכַנְיֵשׁ שְׁמִשָּׁא, וְהָא
מְטָא זְמָנָא דְּסִיְהָרָא לְמִשְׁלֵט, סִימְנָא דְּסִיְהָרָא אִית לָן לְמִיָּהב לָךְ, וּמְאִי
אִיהוּ, תַּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה. כְּמָא דְּאַתְרָא אָמַר, (שיר השירים ד) כְּחוּט הַשָּׁנִי
שְׁפִתוֹתֶיךָ. סִימְנָא דִּיהוֹשֻׁעַ יְהָא גְבָדָךְ, בְּגִין דְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּסִיְהָרָא הִשְׁתָּא.
קָמוּ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי (דף רמב ע"א) וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ, וַדַּאי זְמִין אֲנָתְ לְמַהוּי
רִישׁ מְתִיבְתָא, אוּ גְבָרָא רַבָּא בִּישְׂרָאֵל, וּמְנוּ. רַבִּי בּוֹן.

תּוֹ שְׁאִיל וְאָמַר, בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב כְּלָהוּ תְרִיסָר שְׁבִטִין, אֶתְסַדְּרוּ לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא
דְּלַעֲיָלָא, אֲמַאי אֶקְדִּים בְּבִרְכָאן זְבוּלוֹן לִישְׁשֹׁכָר תְּדִיר, וְהָא יִשְׁשֹׁכָר
אֶשְׁתַּדְּלוּתִיָּה בְּאוּרִייתָא, וְאוּרִייתָא אֶקְדִּים בְּכָל אַתְר, אֲמַאי אֶקְדִּים לִיָּה
זְבוּלוֹן בְּבִרְכָאן. אָבוּי אֶקְדִּים לִיָּה, מִשָּׁה אֶקְדִּים לִיָּה.

אֲלָא זְבוּלוֹן זָכָה עַל דְּאַפִּיק פְּתָא מְפוּמִיָּה, וַיְהָב לְפוּמִיָּה דִּישְׁשֹׁכָר, בְּגִינִי
כֵּן אֶקְדִּים לִיָּה בְּבִרְכָאן. מִהָכָא אוֹלִיפְנָא, מֵאֵן דְּסַעֲיד לְמַרְיָה דְּאוּרִייתָא,

נטיל ברכאן מעילא ותתא. ולא עוד אלא דזכי לתרי פתורי, מה דלא זכי בר נש אחרא. זכי לעותרא דיתברך בהאי עלמא, וזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי. הָדא הוא דכתיב, זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אַנְיּוֹת. פִּינּוֹן דכתיב לחוף ימים, אַמַּאי והוא לחוף אַנְיּוֹת. אֶלָּא, לחוף ימים, בעלמא דין. לחוף אַנְיּוֹת, בעלמא דאתי, כְּמָא דַּאֲתָּ אָמַר, (תהלים קד) שֶׁם אַנְיּוֹת יִהְלְכוּן וְגו', דַּתְּמֹן הוּא נְגִידוּ דְעַלְמָא דַּאֲתִי.

פתח ואמר, (שיר השירים ג) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי. וְכִי מֵאן קָרִיב לְמַלְכָּא כְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, דַּאֲיְהִי אֲמַרְתָּ אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוֹדֵי מַה תִּגִּידוּ לוֹ. אֶלָּא בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אֵלִין אִינּוּן נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקֵי אֲדַאינּוּן קָרִיבִין לְמַלְכָּא תְּדִיר, וּמוֹדְעִין לְמַלְכָּא בְּכָל יוֹמָא עֶסְקוּי דְּמִטְרוֹנִיתָא.

דְּהָכִי אֹלִיפְנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּנִשְׁמַתָּא נְחַתַּת לְעַלְמָא, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עֲאֻלַּת עֵלְהָ בְּקִיּוּמָא דְּאוּמָאָה, דִּיחֻוּי לְמַלְכָּא, וְיֹודַע לִיהָ רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבִּיָּה, בְּגִין לְאַתְפִּיִסָּא בְּהַדִּיָּה.

ובמה, בגין דחיובא על בר נש ליחדא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּפוּמָא, בְּלַבָּא בְּנִפְשָׁא, וְלֹאֲקִשְׂרָא כְּלָא, כְּשִׁלְהוּבָא דַּאֲתִקְשְׂרָא בְּטִיפְסָא, וּבַהֲהוּא יְחוּדָא דְּעֵבִיד, גְּרִים לְאַתְפִּיִסָּא מְלָכָא בְּמִטְרוֹנִיתָא, וְאוּדַע לִיהָ לְמַלְכָּא רְחִימוּתָא דִּילָהּ לְגַבִּיָּה.

דְּבַר אַחַר, בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, אֵלִין תְּרִיסַר שְׁבֻטִין. דַּתְּנִינּוּ, יְרוּשָׁלַם עַל תְּרִיסַר טוּרִין קְיִימָא. וּמֵאן דַּאֲמַר עַל שְׁבַעָה, לֹא קֶאֱמַר לְאַשְׁלֵמָא שְׁלִימוּ, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלָּא חַד, דַּאֲיִת שְׁבַעָה, וְאִית ד', וְאִית תְּרִיסַר, וְכֻלָּא חַד.

וְדַאי עַל תְּרִיסַר טוּרִין קְיִימָא, תְּלַת טוּרִין לְסִטְרָא דָּא, וּתְלַת טוּרִין לְסִטְרָא דָּא, וְכֹן לְאַרְבַּע זְוּוּיִין, וְכַדִּין אֲתִקְרִי חִיָּה. כְּמָא דַּאֲתָּ אָמַר, (יחזקאל ט) הִיא חִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֵלִין אֲקָרוּן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, בְּגִין דְּקִיִּמָּא עֲלִיָּהּ. וְאִינּוּן סְהַדֵּי סְהַדוּתָא לְמַלְכָּא עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דְּכִתְיִב, (תהלים קכ"ב) שְׁבֻטֵי יְהוָה יַעֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלְקֵהוּן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּינְדַעֵי אוּרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלִיָּהּ כְּתִיב, (דברים יד) כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵינִי אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר יְיָ וְגו':

יששכר חמור גְּרַם רוּבֵץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי יִשְׁשַׁכֵּר חֲמוֹר אֲקָרִי. אִי בְּגִין דַּאֲשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא, נְקַרִיבָה לִיהָ סוּס אוּ אַרְיָה, אוּ נִמְר, אַמַּאי חֲמוֹר. אֶלָּא אָמְרוּ, בְּגִין דְּחֲמוֹר נְטִיל מְטוּלָא, וְלֹא בְּעִיט בְּמֵאֲרִיָּה כְּשָׂאָר בְּעִירֵי, וְלֹא אִית בֵּיהָ גְּסוּת הָרוּחַ, וְלֹא חִישׁ לְמִשְׁכַּב בְּאַתְרַּ מְתַתְּקוּן. אוּף הָכִי יִשְׁשַׁכֵּר, דַּאֲשְׁתַּדְלוּתִיהָ בְּאוּרִייתָא, נְטִיל מְטוּלָא דְּאוּרִייתָא, וְלֹא בְּעִיט בֵּיהָ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא אִית בֵּיהָ גְּסוּת הָרוּחַ, כְּחֲמוֹר דְּלֹא חִישׁ לִיקְרָא דִּילִיהָ, אֶלָּא לִיקְרָא דְּמֵרִיָּה (ס"א דרביה). רוּבֵץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים, כְּדַאֲמַרִּינּוּ וְעַל הָאֲרָץ תִּישּׁוּן, וְחִישׁ צַעַר תַּחֲיָה, וּבַתּוֹרָה אֲתָה

דף רמב ע"ב

דבר אחר יששכר חמור גרם רובץ וגו'. פתח ואמר, (תהלים כז) לְדוֹד ה' אֹרֵי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא יי מעוז חיי ממי אפחד, כמה חביבין אינון מלין דאורייתא, כמה חביבין אינון דמשפתדלי באורייתא, קמי קודשא בריך הוא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, לא דחיל מפגעי עלמא, נטיר הוא לעילא, נטיר הוא לתתא. ולא עוד, אלא (דף רמב ע"ב) דכפית לכל פגיעי דעלמא, ואחית לון לעומקי דתהומא רבא.

תא חזי, בשעתא דעאל ליליא, (לעיל קע"ב ע"א) פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שריין ושטאן בעלמא, ואתייהבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא ניימי בערסייהו, ונשמתהון דצדיקיא סלקין לאתענגא לעילא. כד אתער רוח צפון, ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא, ואתמר בכמה דוכתי.

זכאה חולקיה דההוא בר נש, דאיהו קאים בההיא שעתא, ואשתדל באורייתא. כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זיניו בישין, אעיל לון בנוקבי דתהומא רבה, וכפית ליה לחמור, ונחית ליה בטפסרי דתחות עפרא, דזוהמי קסרא.

בגיני כד, יששכר, דאשתדלותיה באורייתא, כפית ליה לחמור, ונחית ליה. מההוא גרם המעלות, דאיהו סליק לנזקא עלמא, ושוי מדוריה בין המשפתים, בין זוהמי דטפסרי דעפרא.

תא חזי, מה כתיב. וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד. וירא מנוחה כי טוב, דא תורה שבכתב. ואת הארץ כי נעמה, דא תורה שבעל פה. ויט שכמו לסבול, למסבל עולא דאורייתא, ולדבקא בה יומי ולילי. ויהי למס עובד, למהוי פלח לקודשא בריך הוא, ולא תדבקא ביה, ולא תשא גרמיה בה.

רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא הוו קא אזלי מגלילא עלאה לטבריה, אמר רבי שמעון, ניהד ונשתדל באורייתא, דכל מאן דידע לאשתדלא באורייתא, ולא אשתדל, אתחייב בנפשיה. ולא עוד אלא דיהבין ליה עולא דארעא, ושעבודא בישא, דכתיב ביששכר, ויט שכמו לסבול, מהו ויט, סטא. כמא דאת אמר, (שמואל א ח) ויטו אחרי הבצע. מאן דסטא ארחיה וגרמיה, דלא למסבל עולא דאורייתא, מיז ויהי למס עובד.

פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. זכאין אינון בני עלמא, אינון דמשפתדלי באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, אתרחים לעילא, ואתרחים לתתא, ואחסין בכל יומא, ירותא

דוֹדֵי צְפֻנְתֵי לְךָ. ויִמָּהֵיָא שְׁעֵתָא, מְלוּי כְּתִיבִין בְּסִפְרָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
(מלאכי ג) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכָרֹן לְפָנָיו.

זְכָאָה חוּלְקִיָּה, מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא כְּדָקָא יְאוּת, זְכָאָה הוּא בְּהַאי
עֲלָמָא, וְזְכָאָה הוּא בְּעֲלָמָא דְאַתֵּי. עַד הֵכָא שׁוּלְטְנוּתָא דִּיהוּדָה, דְּרוּעָא
דְּאַתְּכְּלִיל בְּכֻלָּא, בְּחִילָא דְכָל סְטָרִין, תַּלְת קְשָׁרִין דְּדְרוּעָא, לְאַתְּגַבְרָא עַל
כְּלָא:

דְּן יְדִין עֲמוֹ כְּאַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי חֲיִיא אָמַר, הַאי קָרָא הֵכִי אֵית לִיה
לְמִימַר, דְּן יְדִין לְשְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל, אוּ דְן יְדִין לְשְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, מַהוּ דְּן
יְדִין עֲמוֹ, וּלְבַתֵּר כְּאַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא דְן, הוּא דְכְּתִיב בִּיה, (במדבר י)
מֵאַסָּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת, דִּהוּא יִרְכָּא שְׁמַאלָא, וְאַזִּיל לְבַתְרִייתָא.

תָּא חֲזִי, כִּיִּן דִּיהוּדָה וִרְאוּבֵן נְטִלִין, לִיּוֹאֵי וְאַרוּנָא פְּרָשִׁין דְּגִלִין, וְנְטִיל
דְּגִלָּא דְאַפְרִים דְּאִיהוּ לְמַעַרְב, יִרְכָּא יְמִינָא נְטִיל, בְּקַפְסִירֵי קְסָטָא. וְאִי
תִּימָא זְבוּלֹן דְּאִיהוּ עָאֵל, וְנַפְיָק, דְכְּתִיב בִּיה, (דברים לג) שְׁמַח זְבוּלֹן בְּצִאתָךְ,
וְכִתִּיב וַיִּרְכָּתוּ וְגוֹי. אֶלָּא וְדֵאֵי, יְהוּדָה אֶתְכְּלִיל מְכֻלָּא.

תָּא חֲזִי, מְלָכוּ דְלַעֲיָלָא אֶתְכְּלִיל מְכֻלָּא, וִיהוּדָה אִיהוּ מְלָכוּ תַתְּאָה. כְּמָה
דְּמְלָכוּ עֲלָאָה אֶתְכְּלִיל מְכֻלָּא, הֵכִי נְמִי מְלָכוּ תַתְּאָה, אֶתְכְּלִיל מְכֻלָּא מְגוּפָא
מִיִּרְכָּא, בְּגִין לְאַתְּגַבְרָא בְּתוּקָפִיָּה.

כְּתִיב, (דברים לג) מִימִינִיִּי אִישׁ דִּיִּת לְמוֹ, (ע״ד ע״א) אוּרִייתָא מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה
אַתְיִיחִיב (אתִּיחִיב), וְגְבוּרָה אֶתְכְּלִיל בִּימִינָא, וּבְגוּפָא, וַיִּרְכָּא, וּבְכֻלָּא. הֵכִי
נְמִי סְדָרָא קְדָמָאָה, יְהוּדָה אִיהוּ, מְלָכוּ דְאַתֵּי מְסֻטְרָא גְבוּרָה, וְאַתְכְּלִיל
בִּימִינָא בְּגוּפָא וּבִיִּרְכָּא, בְּכֻלָּא אֶתְכְּלִיל. כְּמָה דְמְלָכוּ דְלַעֲיָלָא, אֶתְכְּלִיל
מְכֻלָּא.

סְדָרָא תַנְיִינָא רְאוּבֵן, דְּאִיהוּ לְסֻטְרָא דְרוּם, וְדְרוּם אִיהוּ יְמִינָא, וְכָל חִילָא
דִּימִינָא, יְהוּדָה נְטִיל לִיה, בְּגִין דְּרְאוּבֵן (ס״א אתעבִיד) אֶתְעַבִּיר מְנִיָּה מְלָכוּ,
כְּמָא דְאַתְּ אָמַר פְּחוּז כְּפִיִּם אֵל תּוֹתֵר, וְנְטִיל לִיה יְהוּדָה, וְאַתְּגַבְרָא בְּתוּקָפָא
דִּימִינָא, דְּהוּהוּ מְרְאוּבֵן, וְכֵן כְּתִיב בְּדוֹד, (תהלים קי) נָאִם יִי לְאַדְנִי שֵׁב לִימִינִי.
בְּגִין דְּשְׁמַאלָא אֶתְכְּלִיל בִּימִינָא, וְאַתְתַּקֵּף בְּחִילִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב,
(תהלים קיח) יָמִין יִי עוֹשֶׂה חֵיל וְגוֹי. יְהוּדָה וִרְאוּבֵן תַּרְיִן דְּרוּעִין הוּוּ.

סְדָרָא תַלִּיתָאָה, אֶפְרַיִם, דְּאִיהוּ יִרְכָּא יְמִינָא, וְנְטִילָא קְמִי שְׁמַאלָא תַדִּיר,
וְדָן (דא) דְּאִיהוּ יִרְכָּא שְׁמַאלָא, נְטִיל לְבַתְרִייתָא, וְעַל דָּא הוּא הַמְּאַסָּף לְכָל
הַמַּחֲנוֹת לְצַבָּאוֹתָם, וְאַזִּיל לְבַתְרִייתָא.

יְהוּדָה נְטִיל חִילָא בְּתַרְיִן דְּרוּעִין, בְּגִין דְּרְאוּבֵן דְּאִיהוּ יְמִינָא, (ס״א אתעבִיר)
אַתְאַבִּיד מְנִיָּה בְּכִירוּתָא כְּהוֹנְתָא וּמְלָכוּתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב בִּיהוּדָה, (דברים
ג) יָדִיו רַב לוֹ וְעֶזְר מִצָּרָיו תַּהֲיָה.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (מלכים א י) וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כֶּסֶף שֶׁן גָּדוֹל. כְּרִסְיָא דְשְׁלֹמֹה, עֶבֶד לִיהַּ כְּגוֹוֹנָא דְלַעֲיָלָא, וְכָל דִּיּוֹקְנִין (דהכא) דְלַעֲיָלָא עֶבֶד הָכָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברי הימים א כט) וַיָּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶף ה' לְמַלְכֻךְ, מְלֻךְ מְלָחָה סְתִימָא הוּא. וְכֵן (מלכים א ב) וַשְׁלֹמֹה יָשֶׁב עַל כֶּסֶף דְּדוֹד אָבִיו וַתִּכּוֹן מְלַכּוּתוֹ מְאֹד, דְּקִימָא סִיחָרָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא.

דף רמג ע"ב

דָּן יָדִין עֵמוּ בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל כְּאַחַד, כְּיַחֲדוּ שֶׁל עוֹלָם (דף רמג ע"ב) כְּמָה דְהוּהָ בְּשִׁמְשׁוֹן, דְּאִיהוּ יַחֲדָאֵי עֶבֶיד דִּינָא בְּעֻלְמָא, וְדָאִין וְקִטִּיל כְּחֻדָּא, וְלָא אֶצְטְרִיךְ סָמֵךְ. דָּן יָדִין עֵמוּ. רַבִּי יֶצְחָק אָמַר, דָּן, הֵינְנוּ חוּנָא, כְּמִין עַל אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. וְאִי תִימָא דְעַל שְׁמִשׁוֹן בְּלַחֲדוּי הוּא. אוּף הָכִי נְמִי לַעֲיָלָא, דָּא הוּא נֶפֶשׁ אַחְרָא (ס"א נחש זוטא) מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְכְמִין לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין. לְבַתֵּר, חִילִין וּמִשְׁיָרִין מִהֶכָּא נֶפְקִי, אֵינּוּן דְּכֻמָּאן לְבָנֵי נֶשֶׂא, עַל חוּבִין, דְּרָאמִין לְהוּ לְאַחוּרָא בְּתֵר כְּתַפְיָהוּ. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, נְחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי לַעֲיָלָא, עַד דְּלָא יִתְבַּסֵּם בְּחַמְרָא דְחִידוּ.

נְחֹשׁ עָלֵי דְרָךְ. תָּא חֲזִי, כְּמָה דְאִית דְרָךְ לַעֲיָלָא, הָכִי נְמִי אִית דְרָךְ לְתַתָּא, וּמִתְפָּרְשָׂא יָמָא, לְכַמָּה אוֹרְחִין בְּכָל סֵטֵר. וְאִית אוֹרְחָא חַד, דְּאִתִּי וְאַסְגִּי יָמָא, וְרַבִּי נוּגִין בִּישִׁין לְזַנְיָהוּ, כְּמָה דְאַפִּיקוּ מִיַּין לְתַתָּא נוּגִין טָבִין, (שמות ט) נוּגִין בִּישִׁין, נוּגִי עוֹרְדְעֵנָא, כְּגוֹוֹנָא דָּא, נוּגִין בִּישִׁין לְזַנְיָהוּ.

וְכַד מְשַׁתְּמָשִׁי מְאַרְחָא דִּימָא, אֶתְחַזוּן רַכְבִּין עַל סוּסֵייהוּ. וְאַלְמָלָא דְהָאֵי חוּנָא, דְּאִיהוּ כְּנִישׁ לְכָל מִשְׁיָרִין, כְּמִין לְסוּף אֶרְחִין, וּבִדְר לֹון לְאַחוּרָא, הוּוּ מְטַשְׁטְשֵׁי עֻלְמָא. מְסַטְרָא דְהֵי נֶפְקִין חֲרָשִׁין לַעֲלָמָא. תָּא חֲזִי, בְּבַלְעָם כְּתִיב, (במדבר כד) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נְחֹשִׁים, בְּגִין דְּאֵינּוּן קִימִין לְלַחֲשָׂא בְּחֲרָשֵׁי עֻלְמָא.

חֲמִי מַה כְּתִיב, יְהִי דָן נְחֹשׁ עָלֵי דְרָךְ. מְאִי עָלֵי דְרָךְ. אֶלָּא נְחֹשׁ, מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרִיהַּ, אֶפְחִישׁ פְּמִלָּא דְלַעֲיָלָא, וּמְאִי אִיהוּ, הַהוּא דְרָךְ עֻלְמָא דְנֶפֶק מְלַעֲיָלָא. כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בְּיָם דְרָךְ וְגוֹי. נְחֹשׁ, מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרִיהַּ, כְּאִילוּ אֲזִיל עַל הַהוּא דְרָךְ עֻלְמָא לְאַכְפָּשָׂא לִיהַּ, בְּגִין דְּמַהֲהוּא דְרָךְ, אֶתְזַנּוּ עֻלְמִין עֻלְמִי.

וְאִי תִימָא, דָּן, אֶמְאִי אִיהוּ בְּדִרְגָּא דָּא, אֶלָּא כְּדְכְתִיב, (בראשית ג) וְאֵת לְהַטְּ הַחֲרָב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשִׁמּוֹר אֶת דְרָךְ עַץ הַחַיִּים. הָכִי נְמִי הַנּוֹשֵׁף עֻקְבֵי סוּס וְגוֹי, בְּגִין לְנִטְרָא לִיהַּ לְכָל מִשְׁיָרִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּקּוּנָא דְכוּרְסִיָּא אִיהוּ. תָּא חֲזִי, כְּרִסְיָא דְשְׁלֹמֹה מְלָכָא, חַד חוּנָא מְרַפְרַף בְּקִטּוּרֵי שְׂרָבִיטָא לַעֲיָלָא מְאַרְיָוּתָא.

כְּתִיב, (שופטים יג) וַתִּחַל רוּחַ ה' לְפַעֲמוֹ בְּמַחְנֵה דָן וְגוֹי. תָּא חֲזִי, שְׁמִשׁוֹן נְזִיר עוֹלָם הוּהוּ, וּפְרִישׁ עֻלְמָא אִיהוּ, וְאַתְגַּבֵּר בֵּיהַּ חִילָא תִּקְיָפָא, וְהוּא הוּהוּ חוּנָא

בְּהַאי עֲלָמָא, לְקַבֵּל עִמּוּן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, דְּהָא אַחְסִינַת חוֹלְקָא דְּבִרְכָתָא דְּדוֹן אַבּוּהֵי יְרִית, דְּכְתִיב, יְהִי דוֹן נְחֹשׁ עָלַי דְּרַךְ וְגוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, נְחֹשׁ יְדִיעָא, שְׁפִיפּוֹן מַאי נִיהוּ. אָמַר לִיה, רְזָא דְתַקּוּנָא דְחֲרָשִׁין, דְנְחֹשׁ אִיהוּ שְׁפִיפּוֹן, הֲכִי נְמִי הֵהוּא רְשַׁע דְּבַלְעָם, בְּכֹלָא הָוָה יָדַע. תָּא חֲזִי כְּתִיב, (במדבר כג) וַיִּלְךְ שָׁפִי, לְזַמְּנִין בְּהַאי, וּלְזַמְּנִין בְּהַאי.

וְאִי תִימָא דוֹן, לָאוּ דְרַגְיָה בְּהַאי. הֲכִי הוּא וְדַאי. אֶלָּא אֲתַמְנָא עַל דְּרַגְא דָּא (לחחוא), לְמַהּוּי סְטָרָא בְּתַרִּיתָא, וְשִׁבְחָא אִיהוּ דִּילִיה, מִמֶּנּוּ דְּמַלְכָּא בְּהַאי, וּמִמְנָא עַל הַאי, וַיִּקְרָא אִיהוּ לְכָל אֵינוֹן מִמֶּנּוּ. וּכְרִסְיָא דְּמַלְכָּא, בְּכָל אֵינוֹן מִמֶּנּוּ אֲתַתְּקוֹן, בְּכָל הַנִּי מִמֶּנּוּ תַחֲוֹתִייהוּ מִתְּפָרְשׁוֹן אֹרְחִין וְדַרְגִין, הוּן לְטַב, הוּן לְבִישׁ, וְכִלְהוּ אֲתַתְּחַדּוֹן בְּהַנִּי תַקּוּנֵי דְּכְרִסְיָא. וּבְגִינֵי כֶּד דוֹן לְסְטָר צָפוֹן, בְּנוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא. דְּסְטָר צָפוֹן כְּמָה חֲבִילֵי טְרִיקוֹן אֲזִדְמֶנּוּ תַמּוֹן, וְכִלְהוּ טַפְסִירָא דְקִסְטָרָא לְאַבְאָשָׁא עֲלָמָא.

בְּגִינֵי כֶּד צָלִי יַעֲקֹב וְאָמַר, לִישׁוּעָתָךְ קוּיִתִּי הִי. בְּכָל שְׁבָטִים לָא קֶאֱמַר לִישׁוּעָתָךְ אֶלָּא בְּהַאי. בְּגִין דְּחָמָא לִיה תּוֹקְפָא תַקִּיפָא דְחוּיָא, מְרַחֲשָׁא דִינָא לְאַתְגַּבְרָא.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה הוּוּ אֲזִלִּי לְמַחְמֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּקַפּוּטְקִיא, אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הַאי דְאַמְרִינֵן לְעוֹלָם יְסֻדֵּר בְּרַ נֶשׁ שְׁבַחָא דְמַרְיָה, וּלְבַתֵּר יְצַלִּי צְלוֹתִיה, הַאי מֵאֵן דְּלַבִּיָּה טְרִיד, וּבַעֲי לְצִלְאָה צְלוֹתִיה, וְאִיהוּ בַּעֲקוֹ, וְלָא יְכִיל לְסַדְרָא שְׁבַחָא דְמַרְיָה כְּדָקָא יְאוּת, מַאי הוּא.

דף רמד ע"א

אָמַר לִיה, אָף עַל גַּב דְּלָא יְכִיל לְכוּוֹנָא לְבָא וְרַעוּתָא, סְדוּרָא וְשִׁבְחָא דְמַרְיָה אֲמַאי גְרַע, אֶלָּא יְסֻדֵּר שְׁבַחִיה דְמַרְיָה, אָף עַל גַּב (דף רמד ע"א) דְּלָא יְכִיל לְכוּוֹנָא, וַיְצַלִּי צְלוֹתִיה. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים יז) תִּפְלָה לְדוֹד שְׁמַעָה הִי צָדֵק הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי, שְׁמַעָה הִי צָדֵק בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְדוּרָא דְשִׁבְחָא דְמַרְיָה. וּלְבַתֵּר הַקְּשִׁיבָה רְנָתִי הַאֲזִינָה תִּפְלָתִי. מֵאֵן דְּיְכִיל לְסַדְרָא שְׁבַחָא דְמַרְיָה, וְלָא עֲבִיד, עָלִיה כְּתִיב, (ישעיה ס) גַּם כִּי תִרְבוּ תִּפְלָה אֵינְנִי שׁוֹמֵעַ יְדִיכֶם וְגוּי.

כְּתִיב, (שמות כט) אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים. תִּפְלוֹת כְּנָגֵד תִּמְיָדִין תִּקְנוֹס. תָּא חֲזִי, בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָא, אֲתַעַר הֲכִי נְמִי לְעִילָא. וּבְאַתְעָרוּתָא דְלְעִילָא, הֲכִי נְמִי לְעִילָא מְנִיה, עַד דְּמִטִּי אֲתַעָרוּתָא לְאַתֵּר דְּבַעֲיָא בּוֹצִינָא לְאַדְלִיקָא וְאַדְלִיק. וּבְאַתְעָרוּתָא דְתַנְנָא דְלִתְתָא, אֲדִלִיק בּוֹצִינָא לְעִילָא, וְכֹד הַאי אֲדִלִיק (בוצינין), כְּלָהוּ בּוֹצִינִין אַחֲרֵינוּן דְלִקוֹן, וּמִתְבָּרְכָאן מְנִיה כְּלָהוּ עֲלֵמִין. אֲשִׁתְּכַח, דְאַתְעָרוּתָא דְקַרְבְּנָא תַקּוּנָא דְעֲלָמָא, וּבִרְכָאן דְעֲלֵמִין כְּלָהוּ.

הא כיצד, שארי תננא לסלקא, אינון דיוקנין קדישין דממנון על עלמא אתהנון (ס"א אתתקנו) לאתעררא, ומתערין לדרגין בכסופא דלעילא, כמא דאת אמר, (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף וגו'. אלן אתערין לדרגין עלאין דעלייהו, עד דמטי אתערותא, עד דבעי מלכא לאתחברא במטרוניתא.

ובכסופא דלתתא, נבעין מיין תתאין, לקבלא מיין עלאין, דהא לא נבעין מיין עלאין, אלא באתערותא דכסופא דלתתא, וכדין תיאובתא אתדבק, ונבעין מיין תתאין לקבל מיין עלאין, ועלמין מתברכאן, ובוצינין כלהו דליקו, ועלאין ותתאין משתכחי בברכאן.

תא חזי, כהני ולינאי. מתערי לאתחברא שמאלא בימינא. אמר רבי חזקיה, כלא הכי הוא ודאי, אבל הכי שמענא, כהני ולינאי, דא אתער שמאלא, ודא אתער ימינא, בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא, לאו איהו אלא בשמאלא וימינא. כמא דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. וכדין אתחבר דכר בנוקבא, ותיאובתא אשתכח, ועלמין מתברכין, ועלאי ותתאי בחידו.

ועל דא, כהני ולינאי, מתערי מלה לתתא, לאתערא פסופא וחביבותא לעילא, דכלא תליא בימינא ושמאלא. אשתכח דקרפנא יסודא דעלמא, תקונא דעלמא, חידו דעלאין ותתאין. אמר רבי יוסי ודאי שפיר קא אמרת, והכי הוא, והכי שמענא מלה, ואנשינא לה, ואנא שמענא הא, וכלא בחד סלקא.

השתא צלותא באתר דקרפנא, ובעי בר נש לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות, ואי לא יסדר, לאו צלותיה צלותא. תא חזי, סדורא שלים דשבחא דקודשא בריה הוא, מאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, דבהאי מתערין עלאין ותתאין, ונגדי ברכאן לכלהו עלמין.

אמר רבי חזקיה, לא אשרי קודשא בריה הוא לישראל בגלותא ביני עממא, אלא בגין דיתברכון שאר עמין בגיניהון, דהא אינון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל יומא.

אזלו, עד דהוו אזלי, חמו חד חוּיא דהנה קמסחר (ואסטר) בארחה. סטו מארחה. אתא בר נש אחרא לגבייהו, קטיל ליה חוּיא. אהדרו רישיהו, וחמו ליה, לההוא בר נש דמית. אמרו, ודאי ההוא נחש, שליחותא דמריה קא עביד. בריה רחמנא דשזביננא.

דף רמד ע"ב

פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש עלי דרף. אימתי הוה דן נחש, ביומוי דירבעם, דכתוב, (מלכים א יב) ואת האחד נתן בידו אמאי אתייהיב תמן עלי

דָּרָךְ. עַל הַהוּא אֲרַח, דִּיתְמַנֵּע (ההוא דרד דסלקין) דָּלָא יִסְלָקוּן לִירוּשָׁלַם (ולא יסלקון תמו). וְדָא דִּן, הָוָה לֹוּן נַחֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל עַלֵי דָּרָךְ, עַלֵי דָּרָךְ וְדָאֵי, כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (מלכים א יב) וַיִּנְעֹץ הַמֶּלֶךְ וְגוֹי. שְׁפִיפֹון עַלֵי אֲרַח. דְּעַקִּיץ לֹוּן לְיִשְׂרָאֵל. וְכֹלָא לָא הָוָה אֶלָּא עַלֵי דָּרָךְ, וְעַלֵי אֲוֶרְחָא, לְאַתְמַנְעָא מִיִּשְׂרָאֵל דָּלָא יִסְלָקוּן לִירוּשָׁלַם, לְמִיחַג חַגְיָהוּ, וְלִקְרָבָא קְרָבָנִין וְעֶלְוֹן, לְמַפְלַח תַּמָּן. (דף רמד ע"ב)

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּמָטוּ בְּרַכָּאן לִיְדָא דְּמִשָּׁה, לְבִרְכָא לְכֹלְהוּ שְׁבָטִים, חָמָא לְדִן דְּהוּהוּ קָטִיר בְּחוּיָא, אֶהְדֵּר קָטִיר לִיָּה בְּאַרְיָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (דברים ג) וּלְדָן אָמַר דִּן גּוֹר אַרְיָה יִזְנַק מִן הַבָּשָׂן. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין (דאיהו) דִּיָּהָא שִׁירוּתָא וְסוּפָא דְּדִי דְּגִלִין קָטִיר בִּיהוּדָה דְּאִיהוּ מְלָכָא, כְּמָא דָּאֵת אָמַר, גּוֹר אַרְיָה יְהוּדָה, וְהוּא שִׁירוּתָא דְּדִגְלִין. וְסוּפָא דְּדִגְלִין דִּן, דְּכְתִיב דִּן גּוֹר אַרְיָה וְגוֹי, לְמַהוּי שִׁירוּתָא וְסוּפָא קָטִיר בְּחַד אֶתְר:

לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי ה', רַבִּי חֲיָיָא אָמַר, (כדכתיב) כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (שופטים יג) וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. אָמַר (ס"א רבי אחא), וְכִי אָמַי קוּיָתִי וְהָא סָלִיק הָוָה יַעֲקֹב מֵעֶלְמָא בְּהוּדָה זְמַנָּא מְכַמָּה שְׁנִין. אָמַי אָמַר דְּאִיהוּ מְחַכָּה לְהוּא יְשׁוּעָה. (ס"א אלא ודאי) אָמַר לִיָּה וְדָאֵי רָזָא דְּמִלָּה, כְּדְכְתִיב, (שמות יז) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבְרֵי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָתָם. אוּף הָכָא וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָתָם. בְּגִינֵי כֵּךְ אָמַר, לִישׁוּעָתָךְ קוּיָתִי ה'.

אָמַר רַבִּי חֲיָיָא. וְדָאֵי הָכִי הוּא, וְשְׁפִיר. זַכָּאָה חוּלְקָהוֹן דְּצַדִּיקָיָא, דִּיְדַעֵי לְאַשְׁתַּדְּלָא בְּאוּרִייתָא, לְמַזְכֵּי בְּהָ לַחֲיִין דְּלַעִילָא. כְּמָא דָּאֵת אָמַר, (דברים ט) כִּי הוּא חֲיִיךְ וְאַרְךְךָ יָמֶיךָ לְשִׁבְתְּ עַל הָאָדָמָה וְגוֹי.

גַּד גְּדוּד יְגוּדְנֹו וְהוּא יְגוּד עֵקֵב. רַבִּי יִיסָא אָמַר, מְגַד אֲשַׁתְּמַע, דְּהָא חִילִין יִפְקוּן לְאַגְחָא קְרָבָא, מִשְׁמַע דְּכְתִיב גַּד, בְּכֹל אֶתְר גִּימ"ל (רל"ד ע"ב) דְּלִיָּת, חִילִין וּמִשְׁרִיָּין נְפָקִי מִנִּיָּהוּ. דְּהָא גִימ"ל יְהִיב, וְדְלִיָּת לְקִיט. וּמַהְכָּא (נ"א משכא) כְּמָה חִילִין וְכְמָה מִשְׁרִיָּין תַּלְיִין בְּהוּ.

תָּא חֲזִי, הַהוּא נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפִּיק מַעְדָן, לָא פְּסָקִין מִימּוּי לְעֶלְמִין, וְהוּא אֲשַׁלִּים לְמַסְכְּנֵי, וְעַל דָּא קִימִי כְּמָה חִילִין וְכְמָה מִשְׁרִיָּין, וְאַתְזָנוּ מְהָכָא. וְעַל דָּא גַּד, דָּא אֲפִיק וְיְהִיב, וְדָא לְקִיט וְנַקִּיט, וְאַתְזָנוּ בֵּיתָא וְכֹל אַנְשֵׁי בֵּיתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶלְמָלָא דְּהוּי גַּד מְבַנֵּי שְׁפָחוֹת, שַׁעְתָּא קִימָא לִיָּה לְאַשְׁלָמָא יְתִיר מְכָלָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ט) בָּא גַד קָרִי, וְכְתִיב בְּגַד חֶסֶר אֶלְיָו, דְּהָא שַׁעְתָּא קִימָא בְּשְׁלִימוֹ, וְאַסְתַּלַּק מִנִּיהָ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (איוב ו) אַחֲרֵי בְּגָדוֹ כְּמוֹ נְחָל, בְּגִין דְּהַהוּא נְהַר דְּנַגִּיד, אֲסַתַּלַּק בְּהַיָּא שַׁעְתָּא, וְכְתִיב בְּגַד חֶסֶר אֶלְיָו, וְעַל דָּא, לָא זָכָה בְּאַרְעָא קְדִישָׁא וְאַסְתַּלַּק מִנֶּה.

רבי יהודה אמר, מנין לראובן דהוה כהאי גוונא, כדכתוב, פחו פמיס אל תותר דאסתלקו מיין ולא נגידו, והא אתמר במה אפגים. ותרווייהו לא זכו בארעא קדישא, וחילין ומשירין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא. תא חזי, מה דאתפגים בגד, אשתלים באשר, הדא הוא דכתוב, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. השתא אשלים גימ"ל לדל"ת.

רבי אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד, דעאלו קמי תוקפא דשמשא, דהו אולי בארעא. אמר רבי אבא נסחר האי מערתא במלי דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (שמות קי"ד ע"א) (שיר השירים ח) שימני פחותם על לבך פחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת יה, האי קרא אתערנא ביה. אבל ליליא חד הוה כד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מניה מלך, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקודשא בריך הוא, אלא (ס"ח ע"ב) בנשמטהון דצדיקיא. דאינון מתערי נביעו דמנא תתאי, לקבלי עלאי. ובההיא שעתא שלימו דרעותא וכסופא בדביקו חדא למעבד פירין.

דף רמה ע"א

תא חזי, בתר דאתדבקו דא בדא, והיא קבילת רעותא, היא אמרת שימני כחותם על לבך, אמאי כחותם. אלא ארחיה דחותם, פיון דאתדבק באתר חד, אף על גב דאתעדי מיניה, הא אשתאר רשימו בההוא אתר, ולא אעדי מיניה. דכל רשימו, וכל דיוקנא דיליה, ביה אשתאר. כך אמרה כנסת ישראל, הא אתדבקנא בך, אף על גב דאתעדי מינך ואזיל (דף רמה ע"א) בגלותא. שימני כחותם על לבך, בגין דישתאר כל דיוקני בך, כהאי חותם דישתאר כל דיוקניה, בההוא אתר דאתדבק ביה.

כי עזה כמות אהבה, תקיפא היא, כפרישו דרוחא מן גופא. דתנינו, בשעתא דבר נש מטי לאסתלקא מן עלמא וחמי מה דחמי, רוחא אזלא בכל (ויקרא קכ"ו ע"ב) שייפי דגופא וסליק גלגלוי, כמאן דאזיל בימא בלא שייטין, סליק ונחית ולא מהנניא ליה, אתא ואישתאיל מכל שייפי גופא, ולית (לון) תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא. כך תקיפו דרשימו דכנסת ישראל לגבי קודשא בריך הוא, כתקיפו דמותא, בשעתא דבעי רוחא לאתפרשא מן גופא.

קשה כשאול קנאה, כל מאן דרחים, ולא קשיר עמיה קנאה, לאו רחימותיה רחימותא. פיון דקני, הא רחימותא אשתלים. מכאן אוליפנא דבעי בר נש לקנאה לאנתתיה, בגין דיתקשר עמה רחימותא שלים, דהא מגו כך לא יהיב עינוי באינתו אחרא. מהו קשה כשאול. אלא, מה שאול קשנא בעינייהו דחייבין למיחת ביה, כך קנאה קשנא בעינייהו דמאן דרחים וקני, לאתפרשא מרחימותא.

דָּבַר אַחַר, קָשָׁה כְּשֶׁאוֹל קִנְיָהּ, מֵה שְׂאוֹל, בְּשַׁעֲתָא דְנַחְתִּין לִוּן לְחִיבֵינָא בֵּיהּ, מוֹדִיעִין לִוּן חוֹבֵייהוּ עַל מָה נַחְתִּין לֵיהּ, וְקִשְׂיָא לְהוּ. כְּדָ, מֵאן דְקָנִי, הוּא תָּבַע עַל חוֹבֵיהּ, וְחָשִׁיב (נ"א וחשיב) כְּמָה עוֹבְדִין, וְכִדִּין קְשׁוּרָא דְרַחֲמוּתָא אֶתְקַשֵּׁר בֵּיהּ.

רְשָׁפִיָּה רְשָׁפִי אֵשׁ שְׁלֵהֶבֶת יָהּ. מֵאן שְׁלֵהֶבֶת יָהּ, דָּא שְׁלֵהוּבָא דְאִתּוּקְדָא וְנַפְקָא מִגּוֹ שׁוּפֵר, דְּאִיהוּ אֶתְעַר וְאוּקִיד, וּמֵאן אִיהוּ, שְׂמַלְא. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמַלּוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. דָּא אוּקִיד שְׁלֵהוּבָא דְרַחֲמוּ דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִינֵי כְּדָ, (שיר השירים ח) מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֵהָבָה. דְּהָא כְּדָ אֶתִּי יְמִינָא דְּאִיהוּ מִיָּם, אוּסִיף יְקִידוּ דְרַחֲמוּתָא, וְלֹא כְּבִי שְׁלֵהוּבָא דְשְׂמַלְא, כְּמָה דְּאֶתְ אֶמֶר וְיִמִּינוּ תַחְבָּקְנִי, הָאִי אִיהוּ מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֵהָבָה, וְכֵן כְּלָא כְּהָאִי גּוֹנָא.

עַד דְּהוּוּ יִתְבִּי, שְׂמַעוּ קְלִיָּה דְרַבִּי שְׂמַעוּן, דְּהוּוּ אֶתִּי בְּאוּרְחָא, הוּא וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק. קָרִיב לְמַעְרַתָּא, נִפְקוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. אֶמֶר רַבִּי שְׂמַעוּן, מְכוֹתְלֵי דְמַעְרַתָּא חֲמִינָא דְשְׂכִינְתָּא הָכָא. יִתְבוּ. אֶמֶר רַבִּי שְׂמַעוּן בְּמֵאֵי עֶסְקִיתוּ. אֶמֶר רַבִּי אַבָּא, בְּרַחֲמוּתָא דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר פָּרִישׁ הָאִי קָרָא בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂיִמְנֵי כַחוּתֶם עַל לְבַדְּ וְגוֹ. אֶמֶר לֵיהּ, אֶלְעָזָר בְּרַחֲמוּ עֲלָהּ וְקִשְׁירוּ דְחַבִּיבוּתָא אֶסְתַּפְּלֵת.

אֶשְׁתִּיק רַבִּי שְׂמַעוּן שְׁעִתָּא. אֶמֶר, בְּכָל אֶתֶר בְּעֵינָא שְׁתִּיקוּ, בַּר שְׁתִּיקוּ דְאוּרִייתָא. גִּינְזָא חֲדָא אִית לִי גִנְזָא, וְלֹא בְּעֵינָא דִּיתְאַבִּיד מְנִיכּוּ, וְהִיא מְלָה עֲלָהּ, וְאֶשְׁכַּחנָא לָהּ בְּסַפְרָא דְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֶתֶר דְּכוּרָא רְדִיף בְּתֵר נּוּקְבָא, וְאֶתְעַר לְגַבֵּה רַחֲמוּתָא, וְהָכָא אֶשְׁכַּחנָא, דְּהִיא אֶתְעַרַת רַחֲמוּתָא וְרַדְפָּה אֶבְתְּרִיהּ, וְאוּרְחִיהּ דְּעֲלָמָא, דְּלִית שְׁבָחָא דְנוּקְבָא, לְמַרְדֵּף בְּתֵרִיהּ דְּכוּרָא. אֶלָּא, מְלָה סְתִימָא הִיא, וּמְלָה עֲלָהּ דְּבִי גִנְזִיָּא דְמִלְכָא.

תָּא חֲזִי, תְּלַת נְשָׁמְתִין אִינוּן, וְאִינוּן סְלָקִין בְּדַרְגִין עֲלָאִין יְדִיעוּן, וְעַל דְּאִינוּן תְּלַתָּא אַרְבַּע אִינוּן. חַד נְשָׁמְתָא עֲלָהּ דְלֹא אֶתְפַּס, וְלֹא אֶתְעַר בֵּיהּ גִּזְבָּרָא (ס"א גזעא) דְּקִרְטִיטָא עֲלָהּ, כָּל שְׂכָן תַּתְּאָה. וְהִיא נְשָׁמְתָא לְכָל נְשָׁמְתִין. וְהוּא סְתִים, וְלֹא אֶתְגַּלְיָא לְעֲלָמִין, וְלֹא אֶתְיַדַּע, וְכִלְהוּ בֵּיהּ תְּלִין.

וְהִיא אֶתְעַטֵּף בְּעֲטוּפָא דְזֵהָרָא דְכְּרַמְלָא, (נ"א דבדולחא) בְּגוֹ זֵהִירוּתָא וְנָטִיף טַפִּין טַפִּין מְרַגְלָאן וְאֶתְקַשְׁרוּ כְּלֵהוּ כְּחַד, כְּקִשְׁרִין דְשִׁיפֵי דְגוּפָא חַד. וְהוּא אֶעִיל בְּגוּוֹיִיהוּ, וְאֶחְזִי בְּהוּ עֲבִידְתִּיהּ. הוּא וְאִינוּן חַד הוּא, וְלִית בְּהוּ פְּרִישׁוּ. הָאִי נְשָׁמְתָא עֲלָהּ טַמִּירוּ דְכְּלָא.

דף רמה ע"ב

נשמתא אחרא, נוקבא דמטמרא בגו חילהא, והיא נשמתא להו, ומנייהו
אחידא (דף רמה ע"ב) גופא, לאחזאה בהו עבידתא לכל עלמא. כגופא דאיהו
מאנא לנשמתא, למעבד ביה עבידתא. ואלין כגוונא דאינון קשירין
טמירין דלעילא.

נשמתא אחרא, היא נשמתהון דצדיקיא לתתא. נשמתהון דצדיקיא
אתין מאינון נשמתין עלאין, מנשמתא דנוקבא, ומנשמתא דדכורא.
ובגין כד, נשמתין דצדיקיא עלאין, על כל אינון חילין ומשרין דלעילא.

ואי תימא, הא עלאין אינון מתרין סטרין, אמאי נחתין להאי עלמא,
ואמאי אסתלקו מניה. למלכא דאתייליד ליה בר, שדר ליה לחד כפר,
למרבה ליה ולגדלא ליה עד דיתרבי (ליה), ויולפון ליה ארחי דהיכלא
דמלכא. שמע מלכא דהא בריה רב ואתרבי. מה עבד ברחימו דבריה,
משדר לה למטרוניתא אמיה בגיניה, ואעיל להיכליה, וחדי עמיה כל
יומא.

כד קודשא בריך הוא, אוליד בר במטרוניתא, ומאי איהו, נשמתא עלאה
קדישא, שדר ליה לכפר, להאי עלמא, דיתרבי ביה, ויולפון ליה ארחי
דהיכלא דמלכא. כיון דנדע מלכא דהא בריה אתרבי בהאי כפר, ועידון
הוא למייתי ליה להיכליה. מה עבד ברחימו דבריה, משדר למטרוניתא
בגיניה ואעיל ליה להיכליה. נשמתא לא סלקא מהאי עלמא, עד דאתת
מטרוניתא בגיניה, ואעילת לה בהיכלא דמלכא, ויתיבת תמן לעלמין.

ועם כל דא, אורחא דעלמא, דאינון בני כפר בכאן על פרישו דבריה
דמלכא מנייהו. חד פקח הוה תמן, אמר לון, על מה אתון בכאן, וכי לאו
בריה דמלכא איהו, ולא אתחזי למידר יתיר ביניכו, אלא בהיכלא דאבוי.
כד משה, דהוה פקח, חמא בני כפר דהוה בכאן. על דא אמר, (דברים יד)
בנים אתם לני אלהיכם לא תתגודדו.

תא חזי, אילו הוה ידעין כלהו צדיקיא האי, הוה חדאן ההוא יומא דמטי
לון לאסתלקא מהאי עלמא. וכי לאו יקרא עלאה הוא, דמטרוניתא אתת
בגיניהו, ולאובלא לון להיכלא למלכא, למחדי בהו מלכא כל יומא, דהא
קודשא בריך הוא לא אשתעשע אלא בנשמתהון דצדיקיא.

תא חזי, אתערותא דרחימו דכנסת ישראל, לגבי קודשא בריך הוא,
נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה. בגין דאינון אתין מסטרא
דמלכא, מסטרא דדכורא, ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא,
ואתער רחימותא. אשתפח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא,
וכדן נוקבא אתקשרת ברחימותא, לגבי דכורא.

כהאי גוונא, תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין, לאו
איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא. זכאין אינון צדיקיא בהאי עלמא,

וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי, דְעֵלְיָהּ קַיִימִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְעַל דָּא (מְשַׁלִּי י) וְצַדִּיק יְסוּד
עוֹלָם כְּתִיב, סָתָם.

וְרָזָא דְכֻלָּא, צַדִּיק, אִיהוּ יְסוּדָא דְלַעִילָא, וְאִיהוּ יְסוּדָא לְתַתָּא, וּכְנֻסָת
יִשְׂרָאֵל אֶתְכַלִּילַת מְצַדִּיק, מְלַעִילָא וּמַתָּתָא. (קְנִי' ע"ב) צַדִּיק מֵהַאי סְטָרָא,
וְצַדִּיק מֵהַאי סְטָרָא, גְרַתִּין לָהּ. הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (תְּהִלִּים לז) צַדִּיקִים יִרְשׁוּ
אָרֶץ. יִרְשׁוּ אָרֶץ וּדְאִי.

תָּא חֲזִי, צַדִּיק אַחְסִין לָהּ לְהַאי אָרֶץ, וְאָרִיק עֲלָהּ בְּרַכָּאן בְּכָל יוֹמָא, וְיַהִיב
לָהּ תַפְנוּקִין וְעֵדוּנִין, בְּגִידוֹ עֲלָהּ דְנָגִיד עֲלָהּ, וְהָא (רַל"ה ע"ב) אוֹקִימָנָא
מְלָה.

דף רמו ע"א

וְרָזָא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית ט) מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ. וְעַם כָּל
דָּא, מְלָה אַחְרָא, כְּמָה דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) רְאוּהָ בְנוֹת וַיִּאֲשְׁרוּהָ, וְעַל דָּא
אַמְרָה לָאָה, (בְּרַאשִׁית ט) בְּאֲשֶׁרֵי כִי אֲשֶׁרוּנִי בְנוֹת וְכֻלָּא שְׁפִיר. וְתָא חֲזִי
מְעֵלְמָא דְאֵתִי, אֶתְמַשִּׁיף וְנָגִיד לְהַאי צַדִּיק, לְמִיָּהב תַפְנוּקִין וְעֵדוּנִין לְהַאי
אָרֶץ, דְאִיהוּ לְחָם עוֹנִי, וְאֶתְעֵבִיד לְחָם פִּנְג, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה
לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ וּדְאִי, וְהָא (ע"ז ע"ב) אוֹקִימָנָא. (דף רמו ע"א)

תָּא חֲזִי, מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה לְחֶמוֹ. דָּא הוּא אֶתְר דְכֻלָּא מֵאֲשֶׁרִין לִיה. וּמֵאִי
אִיהוּ, עֲלְמָא דְאֵתִי. דְעֵלְאִי וְתַתָּאִי מֵאֲשֶׁרִין לִיה, וּמְכַסְפִין לִיה. שְׂמָנָה
לְחֶמוֹ, מֵאֵן, עַד כָּאֵן לָא פְרִישׁ מֵאֵן הוּא אֶתְר. אֶלָּא, אִית לְחָם, וְאִית לְחָם,
כְּמָה דְאִית אֵילְנָא, וְאִית אֵילְנָא. אִית אֵילְנָא דְחִינִי, וְאִית אֵילְנָא דְתַלְיָא
בֵּיה מוֹתָא. אִית לְחָם דְאֶקְרִי לְחָם עוֹנִי, וְאִית לְחָם דְאֶקְרִי לְחָם פִּנְג. וּמֵאֵן
אִיהוּ (לְחָם). דָּא ו', וְדָא הוּא לְחֶמֶי'וֹ, לְחֶי'ם ו'. וְעַל דָּא כְתִיב, (שְׁמוֹת טז) הִנְנִי
מִמְטִיר לְכֶם לְחָם מִן הַשָּׁמַיִם, מִן הַשָּׁמַיִם וּדְאִי.

וְעַל דָּא, מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה לְחֶמוֹ, לְחָם ו', דְהָא מִיָּנִיה אֶתְנֹן הַאי אֵילְנָא, וְהוּא
מְעַטְרָא לִיה, כְּדְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוֹ. וְכַד אִיהוּ
נְקִיט, וּדְאִי הוּא יִתֵּן מְעַדְנֵי מְלֶךְ. וּמֵאֵן מְלֶךְ. דָּא כְנֻסָת יִשְׂרָאֵל, דְהָא מְנִיָּה
אֶתְנֹנַת, וְהוּא יַהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיק, דְרָגָא קְדִישָׁא אֶת קַיִימָא. וּמֵהַכָּא
לְשָׂאָר דְרָגִין דְלְתַתָּא, וְכֻלָּהּ כְּגוֹוֹנָא דְלַעִילָא.

בְּסַפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אָמַר הָכִי, מֵאֲשֶׁר שְׂמָנָה לְחֶמוֹ, (לַעִיל מֵז ע"ב) דָּא
לְחָם שְׁבֵת, דְאִיהוּ פִּנְג, עַל חַד תַרְוִין. כְּדְכְתִיב, (שְׁמוֹת טז) לְקִטּוֹ לְחָם מְשֻׁנָּה.
מֵאִי לְחָם מְשֻׁנָּה. אֶלָּא, תַרִי לְחָם, לְחָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְלְחָם מִן הָאָרֶץ. דָּא
הוּא לְחָם פִּנְג, וְדָא הוּא לְחָם דְמִסְכְּנָא, וּבְשֵׁבֶת אֶתְכַלִּיל לְחָם תַתָּאָה בְלְחָם
עֲלָהּ, וְאֶתְבְּרַף הַאי בְּגִינֵי הַאי, וְאִיהוּ לְחָם מְשֻׁנָּה.

וְתוֹ הָיָה אָמַר, לֶחֶם מִשְׁנֵה דְשֶׁבֶת, נְקִיט מִשְׁבֶּת עֲלָא, דְּאִיהוּ נְגִיד וְאִנְהִיר לְכֹלָא, וְאִתְחַבֵּר לֶחֶם בְּלֶחֶם, וְאִיהוּ מִשְׁנֵה. וּבְכָל אֶתֶר, רְזָא דְלֶחֶם, נוֹקְבָא הִיא. בְּגִין כְּדָ שְׁמִנָה כְּתִיב וְלֹא שָׁמֹן. וּכְתִיב, (בראשית מט) כִּי אִם הִלָּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל, דָּא אֲנִתְתִּיה.

וְאִי תִימָא (שמואל א ט) וְהִלָּחֵם אֲזַל מִפְּלִינוּ, וְלֹא כְּתִיב אֲזַלֶּת. שְׁאָר מְזוֹנָא לֶחֶם קָרִינָן לִיה, וְאִשְׁתְּמוּדְעוּן מִלִּין, מֵאֵן הוּא שְׁאָר מְזוֹנָא, וּמֵאֵן הוּא לֶחֶם מִמֶּשׁ. לֶחֶם דְּלַעֲיָלָא, בְּכָל אֶתֶר דְּכֹר, לֶחֶם תִּתְּאָה, בְּכָל אֶתֶר נוֹקְבָא וְאַנְן אֲשַׁפְּחִינָא דְּזַמְנִין כְּתִיב דְּכֹר, וְלִזְמַנִּין נוֹקְבָא, וְכֹלָא חַד מְלָה, הִיא כְּהִיא, וְשִׁפִּיר כֹּלָא.

תָּא חֲזִי, אֲשֶׁר, רְשִׁים לַעֲיָלָא וְרְשִׁים לְתַתָּא, בְּתַקוּנֵי כֹּלָה. וְכֹלְהוּ תְּרִיסַר שְׁבֻטִין נִמְא קָאִים עֲלֵיהוּ, וְאִתְתַּקְּוּ בְּהוּ. הִדָּא הוּא דְּכְתִיב, (מלכים א יז) וְהִים עֲלֵיהֶם מִלְּמַעְלָה. וְרְזָא דְּמְלָה, אִתְתַּקְּוּ לַעֲיָלָא וְאִתְתַּקְּוּ לְתַתָּא בְּאַרְעָא. אִתְתַּקְּוּ לַעֲיָלָא בְּתַקוּנֵין יְדִיעוּן, כְּגוּוֹנָא דְּעֲלָמָא עֲלָא. וְאִתְתַּקְּוּ לְתַתָּא בְּהִנֵּי תְּרִיסַר שְׁבֻטִין כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיָלָא. וְעַל דָּא שְׁכִינְתָּא לַעֲיָלָא וְשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא בְּגִינֵיהוּ (בגווייהו) דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְתְּרִיסַר שְׁבֻטִין (נ"א ובתרין שבטין) (נ"א ובתרין סטרין) אִתְתַּקְּוּ וְאִתְתַּקְּוּ. אֲשֶׁר בְּתַקוּנָהא קִימָא, כְּשְׁאָר שְׁבֻטִין.

וְאִי לָאוּ דְּגָלֵי מִשָּׁה, לָא אִתְיִידַע. דְּכְתִיב, (דברים לג) וְטוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רַגְלוֹ. לְאַחֲזָאָה אֵן הוּא קְשָׁרָא דִּילִיָּה בְּאַתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ נְגִיד הֵהוּא מִשָּׁח רְבוּת מְלַעֲיָלָא. בְּגִינֵי כְּדָ כְּתִיב, בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר וְגו'.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר נִפְתְּלֵי אֲיָלָה שְׁלוּחָה הַנּוֹתֵן אִמְרֵי שְׁפָר. הָא אִתְמַר, דְּעֲלָמָא עֲלָא עֲלָמָא דְּדְּכּוֹרָא אִיהוּ, כִּיּוֹן דְּסִלְקָא מְלָה מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְלַעֲיָלָא, כֹּלָא הוּא דְּכֹר. מְנַלָּן, מַעוּלָה, אִמְאֵי אִתְקַרֵּי עוּלָה, בְּגִין דְּסִלְקָא לַעֲיָלָא מִן נוֹקְבָא. וּבְגִינֵי כְּדָ, (ויקרא א) עוּלָה זָכַר תַּמִּים יִקְרִיבֻנוּ וְגו'.

אִמְאֵי תַמִּים, וְכִי פִיִּסְקֵי פִיִּסְקֵי בְּעִינָן לִיה, דְּאָמַר תַּמִּים, מַהוּ תַמִּים. אֲלָא, כְּדְּכְתִיב, (בראשית יז) הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תַמִּים. אִימְתֵי תַמִּים, בְּשַׁעֲתָא (ס"א באתר) דְּאִתְגַּזֵּר, דְּהָא דְּכּוֹרָא לָא הוּי, וְלָא אִשְׁתְּמוּדַע, אֲלָא בְּהוּא אֶתֶר דְּאִקְרִי תַמִּים. וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא אֶת קִימָא, דְּבִיָּה אִשְׁתְּמוּדַע דְּכּוֹרָא מִן נוֹקְבָא. כְּדְּכְתִיב, (בראשית ו) אִישׁ צָדִיק תַּמִּים הָיָה. בְּגִינֵי כְּדָ זָכַר תַּמִּים, דְּאִשְׁתְּמוּדַע בֵּיה הִיא שְׁיִיפָא, וְלָא יִסְרְסוּן לִיה.

דף רמו ע"ב

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (ויקרא ד) נִקְבָּה תְּמִימָה. הִכִּי הוּא וְדָאֵי, כְּמָה דְּאִקְרִי צָדִיק תַּמִּים, כְּדָ אִקְרִי צָדִיק תְּמִימָה. בְּגִין דְּכֹלָא, נְטִלָא מִנִּיהּ, בְּגִינֵי כְּדָ, עוּלָה דְּסִלְקָא מִן נוֹקְבָא לְדְּכּוֹרָא, וּמַהִיא אֶתֶר וְלַעֲיָלָא, כֹּלָא הוּא דְּכּוֹרָא. וּמִן נוֹקְבָא (דף רמו ע"ב) וְלְתַתָּא, כֹּלָא הוּא נוֹקְבָא, וְהָא אוֹקִימָנָא.

וְאִי תִימָא, הָכִי נָמִי נִוּקְבָא דְלַעֲלֵלָא. אֲלָא, סִיּוּמָא דְגוּפָא אַחֲזִי עַל כָּל גּוּפָא
דְּאִיּהוּ דְכָר, רִישָׁא דְגוּפָא נִוּקְבָא, עַד דְנַחֲתִית לְסִיּוּמָא, וְכַד סִיּוּמָא אֶתְחַזִּי,
הָא עֲבִיד כְּלָא דְכָר. אֲבָל הָכָא, רִישָׁא וְסוּפָא נִוּקְבָא, דְהָא כָּל תַּקּוּן גּוּפָא
נִוּקְבָא.

תָּא חֲזִי, חַד רָזָא עֲלָאָה אִית בְּמַלְחָה דָּא, דְהָא חֲמִינָן דִּיעֲקֹב בְּרִיד לְיוֹסֵף בְּגוּ
אַחוּהִי, כִּינּוּ דְמִנֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא אַרְבַּע דְגָלִים בְּשְׂכִינְתָּא, בְּתַרִּיסָר
שְׁבֻטִין לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּ, גֵּרַע מְנִיּהוּ לְיוֹסֵף, וְשׁוּי לְאַפְרִים בְּאַתְרֵיהּ. מֵאִי
טַעמָא אֶסְתַּלַּק יוֹסֵף מְנִיּהוּ. אִי תִימָא בְּגִין חוּבוּי, לָאוּ הָכִי, דְהָא זַכָּאָה
אִיּהוּ.

אֲלָא, רָזָא דְמַלְחָה, יוֹסֵף רְשִׁימָא דְדַכּוּרָא הָוָה, דְכְּתִיב בְּן פּוּרְתֵי יוֹסֵף בְּן
פוּרְתֵי עֲלֵי עֵינָן. וְכְּתִיב מִשָּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, מִתַּמָּן אֶתְנָן הָאִי אֲבָן
יִשְׂרָאֵל. אֲבָן, דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, וְעֵלָה אֲמַר דָּוִד (תְּהִלִּים קִיח) אֲבָן מֵאֲסוּ
הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשִׁי פְּנֵה. וּבְגִין דִּיוֹסֵף אִיּהוּ רְשִׁימוּ דְדַכּוּרָא, אֲקַרִי יוֹסֵף
הַצַּדִּיק, דְהָא אִיּהוּ צַדִּיק וְדָאִי, מִשָּׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין דְכָל תַּקּוּנֵי שְׂכִינְתָּא אֵינּוּן נִוּקְבָן, אֶסְתַּלַּק יוֹסֵף מִתַּמָּן, וְאַתְמַנִּי
תַּחוּתֵיהּ אֲפְרִים, וְאִיּהוּ נִוּקְבָא לְתַקּוּנָהּ. וּבְגִין דְאִיּהוּ הָכִי, אֶתְמַנִּי לְסִטְרָא
מַעְרָב, אֶתְרֵי דְנוּקְבָא שְׂרָיָא, וְהָהוּא רְשִׁימוּ דְאִיּהוּ דַכּוּרָא, אֶסְתַּלַּק
מִתַּקּוּנָהּ, בְּגִין דְאִיּהוּ עֲלָמָא דְנוּקְבָא, וְלָא עֲלָמָא דְדַכּוּרָא, וְכָל תַּקּוּנָהּ
בְּעֵינֵי נִוּקְבֵי.

וּבְגִין כֶּד, יוֹסֵף דְאִיּהוּ צַדִּיק, אֶסְתַּלַּק מִתַּקּוּנָהּ, וְאַתְמַנִּי אֲפְרִים תַּחוּתֵיהּ.
וְעַל דָּא, כְּלָהוּ תַרִּיסָר שְׁבֻטִין, תַּקּוּנֵי שְׂכִינְתָּא אֵינּוּן, וְכִלְהוּ בְּעֵינֵי כְּנֻסָא
דְלַעֲלֵלָא, בַּר דַּרְגָּא דְצַדִּיק, דְאִיּהוּ עֲבִיד כָּל שְׁיִיפִין דְכָר, וְלָא בְּעֵי לְאַכְחָשָׁא
(נִיֵּא לִיה).

נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלוּחָה הַנוֹתֵן אֲמַרִי שְׁפָר, הֵינּוּ דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) וּמִדְבַּרְךָ
נֵאֻוָה, בְּגִין דְקוּל מִדְבַּר לִיה לְדַבּוּר, וְלִית קוּל בְּלָא דַבּוּר. וְהָהוּא קוּל
אֶשְׁתַּלַּח מֵאַתְרֵי עַמִּיקָא דְלַעֲלֵלָא, וְשְׁלִיחַ מְקַמִּיהּ, לְאַנְהָגָא לְדַבּוּר, דְהָא לִית
קוּל בְּלָא דַבּוּר, וְלָא דַבּוּר בְּלָא קוּל. וְדָא כָּל דְצַרִּיד לְפִרְט, וּפִרְט דְצַרִּיד
לְכָלִל. וְדָא קוּל נְפַקָא מְדָרוּם, וּמִדְבַּר לְמַעְרָב, יָרִית לְתַרִּין סְטֵרִין. וְדָא הוּא
דְכְּתִיב, (דְּבָרִים ג) וּלְנִפְתְּלֵי אֲמַר וְגו', יָם וְדָרוּם יָרְשָׁה, לַעֲלֵלָא דְכָר, לְתַתָּא
נִוּקְבָא, בְּגִין כֶּד נִפְתְּלֵי אֵילָה שְׁלוּחָה נִוּקְבָא לְתַתָּא. כְּנֻסָא דָּא דְכָר לַעֲלֵלָא,
דְכְּתִיב הַנוֹתֵן אֲמַרִי שְׁפָר, הַנוֹתֵן כְּתִיב, וְלָא הַנוֹתֵנָת.

תָּא חֲזִי, מַחְשְׁבָה רֵאשִׁיתָא דְכָלָא, וּבְגִין דְאִיּהּ מַחְשְׁבָה, אִיּהּ לְגוּ סְתִימָא
וְלָא אֶתִּיּוּדָע. כֶּד אֶתִּפְשֵׁט הָאִי מַחְשְׁבָה יַתִּיר, אֶתִּיּוּדָע לְאַתְרֵי דְרוּחָא שְׂרָיָא,
וְכַד מְטִי לְהָהוּא אֶתְרֵי אֲקַרִי בִינִיָּה, וְהָא לָאוּ סְתִים כְּדַקְדַּמִּיתָא, וְאַף עַל
גַּב דְאִיּהוּ סְתִים, הָאִי רוּחָא אֶתִּפְשֵׁט, וְאַפִּיק קָלָא, כְּלִיל מֵאֲשָׁא וּמִיָּא
וְרוּחָא, דְאֵינּוּן צְפוֹן וְדָרוּם וּמִזְרָח. וְהָאִי קָלָא, כְּלָלָא דְכָל שְׁאָר חִילִין,

וְקָלָא דָא מְדַבֵּר לְדַבּוּר, וְדָא יְהִיב מְלָה בְתַקוּנָא, בְּגִין דְּקוּל אֲשֵׁתִּלַּח מֵאַתֵּר דְּרוּחָא, וְאַתֵּי לְדַבְרָא מְלָה, לְאַפְקָא מְלִין תְּרִיצִין.

וְכַד תִּסְתַּכַּל בְּדַרְגִין, הוּא מַחְשְׁבָה, הוּא בִינָה, הוּא קוּל, הוּא דְבוּר, וְכָלָא חַד, וְהִיא הִיא מַחְשְׁבָה, רֵאשִׁיתָא דְכָלָא, וְלֹא הוּי פְרוּד, אֶלָּא כָלָא חַד, וְקִשּׁוּרָא חַד, דְּאִיהוּ מַחְשְׁבָה מִמֶּשׁ אֲתַקְשֵׁר בְּאִין, וְלֹא אֲתַפְרֵשׁ לְעֵלְמִין, וְדָא הוּא (זכריה יד) ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. וְעַל דָּא, הַנּוֹתָן אֲמַרִי שְׁפָר כְּתִיב, דָּא גּוּפָא.

סִיּוּמָא דְגּוּפָא דָּא, דְּכְתִיב בְּן פּוֹרְתָא יוֹסֵף בְּן פּוֹרְתָא עָלֵי עֵין, אֲמַאי תְּרִי זְמַנִּי. אֶלָּא בְּן פּוֹרְתָא לְעֵילָא. בְּן פּוֹרְתָא לְתַתָּא. וְאַמַּאי לָאו אִיהוּ בְּן פּוֹרְתָא לְתַתָּא, בְּתַקוּנֵי מְטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּבָנוֹת צַעֲדָה, לְמַהוּי עָלֵי שׁוּר, דְּבַעֲיִין בְּנוֹת לְתַקוּנָהָא וְלֹא בְנִים. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל וְגוּי. רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל, אֶלִין תְּרִיסַר שְׁבַטִין.

דף רמז ע"א

תָּא חֲזִי, מְלָכוּתָא קְדִישָׁא, לָא קַבִּיל מְלָכוּתָא קְדִישָׁא שְׁלִימָתָא, עַד דְּאַתְחַבֵּר בְּאַבְהוֹן, וְכַד אֲתַחַבֵּר בְּאַבְהוֹן, אֲתַבְּנִי בְּנִינָא שְׁלִימָא (בבבנינא שלימא) מְעֵלְמָא (דף רמז ע"א) עֲלָאָה, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְדַכּוּרָא, וְעֲלָמָא עֲלָאָה אֶקְרִי ז' שְׁנִין, בְּגִין דְּכֻלְהוּ ז' שְׁנִין בִּיה.

וְסִימְנִיךָ (מלכים א ו) וַיִּבְנֶהוּ שֶׁבַע שָׁנִים, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה, וְלֹא כְּתִיב בְּשֶׁבַע שָׁנִים, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתִיב בְּשֵׁשֶׁת וּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה, בְּאַבְרָהָם. וְאַבְרָהָם, ז' יָמִים אֶקְרִי, וּבִיה אֲתַבְּנִי עֲלָמָא עֲלָאָה, (ס"א כגוונא דא ויבנהו שבע שנים) וְאַלִין אֶקְרוּן עֲלָמָא דְדַכּוּרָא (ס"א וביה אתבני עלמא לתתא).

כְּגוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא אִית שְׁנִין, רְזָא דְעֲלָמָא תַתָּאָה, וְרְזָא דָּא, דְּכְתִיב, (מלכים א ה) ז' יָמִים וְז' יָמִים י"ד יוֹם. דְּכִיּוֹן דְּאַמַר שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים, לָא יִדְעָנָא דְאַרְבִּיסַר אִינוּן. אֶלָּא, לְאַחַזְאָה עֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא תַתָּאָה. וְאַיְנוּן שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים. אֶלִין דְכּוּרִין, וְאַלִין נּוֹקְבִין. אֶלִין נּוֹקְבִין הָאִי עֲלָמָא עֲלִיָּהוּ. דְּכְתִיב, (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עֲשׂוּ חֵיל, אֶלִין תְּרִיסַר שְׁבַטִין, דְּאַיְנוּן עֲשׂוּ חֵיל. כְּדְכְתִיב, (במדבר ב) כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֶה יְהוּדָה וְגוּי, וְכֵן כְּלָהוּ.

וְאִי תִימָא רַבּוֹת, וְהָא תְּרִיסַר אִינוּן, וְלֹא יַתִּיר, בַּר הַהוּא חֵיל דְעַבְדוּ, מַאי רַבּוֹת. אֶלָּא כְּמָה דְכְתִיב, (בראשית יח) וַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוֹרָה כִּי רַבָּה, כְּמוֹ גְדֻלָּה. וְכֵן רַבּוֹת גְּדוּלוֹת, עֲלָאִין, וְרַבְרַבִּין עַל כָּלָא. וְאַלִין אֶקְרוּן חִיּוֹת גְּדוּלוֹת. עֲשׂוּ חֵיל, הַהוּא חֵיל דְעַבְדוּ דְסְמִיכִין עֲלִיָּהוּ, אֶקְרוּן חִיּוֹת קְטַנּוֹת עַם גְּדוּלוֹת, לְאַתְחַבְרָא כְּחַדָּא, לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּ מְטְרוֹנִיתָא, לְמַחְדִּי בְּהוּ

עלאין ותתאין. כמא דאת אמר, (תהלים קד) לוינתן זה יצרת לשחק בו, בגיני כד רבות בנות עשו חיל. (ס"א ואת עלית על כלנה כמא דאת אמר, (מלכים א ז) עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה וגוי וכתוב והים עליהם מלמעלה היינו ואת עלית על כלנה).

ועל דא בנות צעדה עלי שור. בנות צעדה, צעדות מפעי ליה, אלא ההוא עין דכתוב לעילא, ומאן איהו, עין משפט, ואיהו קאים עלי עין, ואיהו עין, צעדה, ופסעת למיטל בנות לתקונה, והיינו בנות צעדה, ולא בניס, בנות צעדה, אסתכלת לתקונה, ולא בניס. וימררוהו ורבו, באסתכלותא דרחימו לגביה. כדכתוב, (שיר השירים ו) הספי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני. ועל דא וישטמוהו בעלי חצים.

ותשב באיתן קשתו דא קשת. מה קשת דא בת זוגו. באיתן, תוקפא אלפישת עלוי, דלא אחלשת חילא, דהא ידעת דיוסף לא יסטי בההוא דרגא, דאת קיימא דיליה, לימינא ולשמאלא.

ויפזו, מאי ויפזו. אלא כדכתוב, (תהלים יט) הנחמדים מזנה ומפז רב. וכתיב, (איוב כח) ותמונתה כלי פז. אתייקרו דרועוי במרגליתא עלאה. מידי אביר יעקב, מאינון תרין סטרין, דאתקיף בהו יעקב. משם רועה אבן ישראל, מתמן אתון ההוא אבן יקרא, כדקאמרו. תו, מאינון תריסר סטרין, אתון ההוא אבן יקרא, דאינון צפון ודרום, והיא אתייהבת בינייהו, ואתברכא מנייהו, ואתזנא מנהון על (דרגא) דא דצדיק.

תא חזי, ליוסף אתוסף ליה ברכה אחרא, כמא דאת אמר, מאל אביך ויעזרך וגוי. האי קרא קשא. מאל אביך, אל אביך יעזרך מפעי ליה. מאי מאל אביך ולבתר יעזרך. ואת שדי, ואל שדי מפעי ליה, כמה דכתוב, (בראשית מג) ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש. ויברכך, ויברכך מפעי ליה.

אלא אחסין ליה לעילא ותתא. אחסין ליה לעילא, מאל אביך, דאיהו אחסנא עלאה, אתר דאקרי שמים. ויעזרך, בגין דלא יחליף האי אתר לאתר אחרא, וסיועא דיליה ליהוי מאתר דא, ולא מאחרא.

ואת שדי, מהו ואת שדי, אלא, איהו דרגא אחרא תתאה, דהא תנינו, בכל אתר את ה', דא שכונתא, כמו (ישעיה ו) וארא את ה', את לרבות. ואת לאכללא יום בלילה, ולילה ביום, כדכתוב ואת שדי, דהא מתמן נפקין ברקאן
ברקאן
לברקא

דף רמז ע"ב

תו, אמאי לא קאמר ואל שדי, דהא הכא נמי משמע כדקאמרינו. דכתוב, ואל שדי יתן לכם רחמים, פלא אתר חד הוא, אמאי שבק לי וכתב תי. אלא רזא איהו, דכד אינון שבילין נפקין מעילא, (דף רמז ע"ב) פללא

דאורייתא, אחסין שמים. כמא דאת אמר את השמים, כללא דכ"ב אתון. ומהכא נפקי לתורה שבעל פה דאקרי ארץ, פדקאמרין ואת הארץ, כללא דכ"ב אתון. ושמים כליל כללא פחדא, וכדין מתעטרא סיחרא בכלא, ויתבא באשלותא, וברכאן נגדין פדין מתמן, ועל דא ואת שדי.

ויברכד, בגין דיהא ליה קיום תדיר ויתיר, דהא בכל אתר דאית ביה וא"ו, תוספת אית ליה, וקיומא. עד כאן כלל, ולבתר עביד פרט, דכתוב ברכות שמים וגו' :

ברכות אביד גברו על ברכות הורי. ברכות אביד גברו ודאי, דהא יעקב אחסין שבחא דכלא, ויתיר מאבקהו, דהא הוא שלים הוה בכלא. וכלא יהב ליה ליוסף, מאי טעמא. בגין דהכי אתחזי, דהא צדיק כללא נטיל, ואחסין כללא פחדא, וכל ברכאן ביה שרין. הוא אריק ברכאן מרישא לעילא, וכל שייפי גופא פלהו אתתקנו, לארקא ביה ברכאן, וכדין אתעביד נהר דנפיק מעדן.

מאי מעדן, אלא, בכל שעתא דכל שייפין יתבין בקשורא חדא, ואינון בעדוונא דתיאובתא מרישא לעילא ולתתא, וכלהו מעדוונא ותיאובתא דלהו, מריקין ביה, ואתעביד נהר דנגיד ונפיק מעדן ודאי. תו מעדן מחכמה עלאה, נגיד כללא לאתמשכא, ועביד נהרא, ואתמשכא עד דמטי להאי דרגא, וכדין כללא בברכאן, וכללא חד.

עד תאות גבעות עולם, (ס"א האי עד) תיאובתא דאינון גבעות עולם. ומאי נינהו, תרי נוקבי. חד לעילא, וחד לתתא, דכל חד אקרי עולם. ותיאובתא דכל שייפי גופא, באינון תרין אמקו. תיאובתא לינקא מאמא עלאה. תיאובתא לאתקשרא באמא תתאה. ותיאובתא דכללא חד, בגין כד פלהו, (כדקא חזי). תהינה לראש יוסף וגו', לאתברכא ההוא דרגא דצדיק, ולנטלא כללא. פדקא חזי.

זכאין אינון דאקרו צדיקים, דהא צדיק לא אקרי, אלא מאן דנטיר האי דרגא, האי את קיימא קדישא. זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. נפקו מן מערתא, אמר רבי שמעון, כל חד וחד לימא מלה, וניהד בארחא.

דף רמח ע"א

פתח רבי אלעזר קרא אבתריה, בנימין זאב יטרף וגו'. בנימין זאב יטרף, זאב אמאי. אלא בגין דהכי אתרשים בפרסייא, דהא כל חינון רברבין זעירין רשימין תמן. כמה דכתוב, (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות. ופרסייא דעבד שלמה, הכי אתרשים, פגוונא דלעילא.

תו זאב יטרף, דהא מזבח בחולקיה הנה. ומזבח איהו זאב. דאי תימא
בנימין איהו זאב, לאו הכי. אלא מזבח דהנה בחולקיה, הוא זאב, דהנה
אכיל בשרא כל יומא ובנימין הנה זון ליה, בגין דהא בחולקיה הנה, כבכול
איהו מפרנס זון להאי זאב. תו זאב יטרף, זאב זון. ומאן איהו, אילין
מארי דבבו, דאינון קיימי לעילא לקטרגא, וכלהו אתהנו ואתתקנו
מקרבנא, ומתערי אתערוותא לעילא.

בבקר יאכל עד ולערב יחלק שׁלל. מאי בבקר יאכל עד. אלא בצפרא,
דאברהם אתער בעלמא, ושעתא דרענא אשתפח, קרבנא עביד אתערוותא
ונייחא וסלקא עד ע״ד. ההוא אתר, דכתיב, (דברים ל) ושבת עד ה' אלהיך.

תו בבקר, מאי בבקר, דא אברהם כדקאמרן, דכתיב, (בראשית כב) וישׁשכם
אברהם בבקר, בזמנא דרענא אשתפח, בההיא שעתא לא הנה אכיל
קרבנא אחרא, ומאן הנה אכיל, ההוא אתר דאקרי ע״ד, ואיהו פרסיא
עלאה, דאיהו עדי עד, כדכתיב עדי עד וגו'. וזמן אכילה, בצפרא דע״ד
הוא, והאי עד, (הכי נמי) לעילא (הכי אתקרי), דכתיב, (ישעיה כו) בטחו ביי עדי
עד. ובבקר, היינו קרבן לה, ודאי. יאכל עד, ולא אחרא.

תננא סליק, ואתערוותא דרחימו קשיר, ואתער לעילא וקיימא דא לקבל
דא, (דף רמח ע״א) ונורא (נ״א ושרגא) דליק, ואנהיר בהאי אתערוותא דלתתא.
וכהנא אתער, ולינאי משבחון, ואחזין חידו, וכדין חמרא אתנסד,
לאתקשרא במיא, וחמרא נהיר ואחזי חידו, בגיני כד, חמרא טב לתתא,
לאחזאה חידו, לחמרא אחרא דלעילא, וכלא אתער, לאתקשרא שמאלא
בימינא.

ולחם דאיהו (ויקרא רמ״ז ע״א) סלת, מלכותא דאתער אתערוותא, נקטין לה
שמאלא בימינא, ומקשרי לה בגופא, וכדין נגיד משחא עלאה, ולקטא ליה
על ידא דצדייק. ועל דא בעי למעבד אתערוותא דסלת במשחא, ואתקשר
כלא כחדא, וכדין עדונא ונניחין דיחודא חד, ולקטין עדונא ונניחא
דיחודא, כל אינון כתרין, ואתקשר דא בדא, ואתנהיר סיהרא, ואתקשרא
בשמשא, ויתב כלא בעדונא.

וכדין קרבן ליי, ולא לאחרא. ועל דא, בבקר יאכל עד, ולא לאחרא (עד),
יאכל עד, ויתעדן ויתקשר בקשוריה בקדמיתא. אימתי, בבקר. דבעי
לאתברכא שמא קדישא בקדמיתא, ולבתר יתברכון אחרנין.

ועל דא, אסיר ליה לבר נש לברכא לחבריה בצפרא, עד דיברד לקודשא
בריד הוא, דאיהו בעי לאתברכא ברישא, והיינו בבקר יאכל עד. ולבתר
יתברכון אחרנין, ולערב יחלק שׁלל. דהא קרבנות דהנה ברישא, כלא
אתקרב לקודשא בריד הוא, ואתערוותא סלקא תמן. ובגין דהא הוא
אתברד, הנה מקשר קשרין לכל שאר חילין עלאין, ומפליג לון ברכאן,
לכל חד וחד כדקא חזי ונאות ליה, ומתבסמן עלמין, ואתברכאן עלאין
ותתאין.

וְהִינּוּ רִזָּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי וְגוֹ', בְּקִדְמִיתָא, לְבַתֵּר פְּלִיג לְכַלְהוּ, וְאָמַר, אֲכָלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים. אַרְיִק בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ, וּמְפֻלִיג לֹון, לְכָל חַד וְחַד פְּדָקָא חֲזִי לִיה, וְעַל דָּא וְלַעֲרַב יַחְלַק שְׁלַל. דְּהָא שְׂמָא קִדְיִשָּׂא יִתְבְּרַךְ בְּקִדְמִיתָא, וְהִשְׁתָּא פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ עַלְמִין. דְּלָא תִימָא דְקִרְבָּנָא מִתְקַרֵּב לֹון, וְלָא לְשׁוּם חִילָא אַחְרָא, אֱלָא פְּלָא מִתְקַרֵּב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּא אַרְיִק בְּרַכָּאן, וּמְפֻלִיג בְּרַכָּאן לְכַלְהוּ עַלְמִין, וּבְגִין קֶדְ קִרְבּוֹ לִי, וְלָא לְאַחְרָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִי, שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ. תּוּ אֲתַעְרוּתָא אַחְרָא דְקִרְבָּנָא, כְּלָא בְּגִין לְאַמְשָׁכָא בְּרַכָּאן, וְלְאַתְעָרָא בְּרַכָּאן, דִּיתְבְּרָכוּן פְּלַהוּ עַלְמִין. בְּקִדְמִיתָא קִרְבּוֹ לִי, וְלָא לְאַחְרָא, הִשְׁתָּא תַּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנְכֶם, דִּיתְקַשְׁרוּן פְּלַהוּ עַלְמִין כְּחֻדָּא, וְיִתְחַבְּרוּ וְיִתְבְּרָכוּן עַלְאִי וְתַתְאִי.

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר קָרָא אֲבַתְרִיה, כָּל אֱלֹה שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל שְׁנִים עָשָׂר וְגוֹ', כָּל אֱלֹה שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל, אֱלֹה שְׁבִטִי יִשְׂרָאֵל מְבַעֵי לִיה, מֵאִי כָּל אֱלֹה. אֱלָא, לְאַחְבָּרָא (ס"א למחנתם) לֹון, בְּאַתֵּר דְּכָל בְּרַכָּאן מְרִיקִין תַּמָּן. שְׁנִים עָשָׂר. שְׁנִים עָשָׂר וְדָאִי, קִשְׁרִין דִּתְקוּנֵי מְטְרוֹנִיתָא, וְאִיהִי אֲתַחְבַּרְתָּ בְּהַדְיָהוּ, הֵדָּא הוּא דְכְתִיב שְׁנִים עָשָׂר. וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם, דְּהָא בְּאַתֵּר דָּא, דְּבּוֹר שְׂרִיא.

אֲשֶׁר דָּבַר, הֵכָּא קִשְׁרָא חַד, לְאַתְחַבְּרָא מִתְתָּא לְעִילָא, וּמַעֲיִלָא לְתַתָּא. מִתְתָּא, בְּאַלִּין תְּרִיסַר שְׁבִטִין, וְזֹאת, אֲתַחְבְּרָא בְּהַדְיָהוּ. אֲשֶׁר דָּבַר, הָא חַבּוּרָא דְכָר וְנוֹקְבָא, קִשּׁוּרָא לְתַרִּין סְטִרִין, מִתְתָּא וּמַעֲיִלָא, לְסוּף קִשְׁר לֹון בְּאַתֵּר דְּלְעִילָא, דְּכָר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא. הֵדָּא הוּא דְכְתִיב אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוּ וְגוֹ'. מֵאִי כְּבָרְכָתוּ. אֱלָא כְּבָרְכָתוּ בֵּת זִוּגוֹ. אִישׁ אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוּ תְרוּוּיָהוּ

דף רמח ע"ב

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לה) יְבָרְכֶךָ יְיָ מְצִיּוֹן וּרְאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם וְגוֹ', יְבָרְכֶךָ יְיָ מְצִיּוֹן, דְּמַנִּיָּה נְפָקִין בְּרַכָּאן, לְאַשְׁקָאָה לְגִינְתָּא. וְהוּא פְּלִיל כָּל בְּרַכָּאן, וְיַהֲיִב לָהּ, וּלְבַתֵּר וּרְאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם. לְאַחְזָאָה דְּכָל בְּרַכָּאן אֲתִיָּין מִדְּכָר וְנוֹקְבָא. כְּגוֹוְנָא דָּא (במדבר ז) יְבָרְכֶךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ. יְבָרְכֶךָ יְיָ מִדְּכּוּרָא. וְיִשְׁמְרֶךָ מִנוֹקְבָא. יְבָרְכֶךָ יְיָ מְזָכוֹר. וְיִשְׁמְרֶךָ מְשֻׁמּוֹר. וְכָלֵא חַד מְלָה, בְּגִין דְּמִתְרוּוּיָהוּ נְפָקִין בְּרַכָּאן לְעַלְמִין. וְעַל דָּא, אִישׁ (דף רמח ע"ב) אֲשֶׁר כְּבָרְכָתוּ בְּרַךְ אוֹתָם.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח קָרָא וְאָמַר, וַיְכַל יַעֲקֹב לְצוּת אֶת בְּנָיו וְגוֹ'. וַיְכַל יַעֲקֹב לְצוּת אֶת בְּנָיו, לְצוּת, לְבָרֶךְ מְבַעֵי לִיה. אֱלָא דְפָקִיד לֹון לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, לְאַתְקַשְׁרָא בְּהַדָּה. תּוּ, דְפָקִיד לֹון עַל עֶסְקִי מְעַרְתָּא, דְּהִיא קָרִיבָא לְגוֹ עֵדוֹן, דְּתַמָּן הוּא אָדָם הָרָאשׁוֹן קְבוּר.

תָּא חֲזִי, הָהוּא אֶתְר אַקְרִי קַרְיַת אַרְבַּע. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּתַמְּן אֶתְקַבְּרוּ אַרְבַּע זִוְגוֹת, אָדָם וְחִוָּה. אַבְרָהָם וְשָׂרָה. יִצְחָק וּרְבֵקָה. יַעֲקֹב וְלֵאָה. הָא קוּשְׂיָא הָכָא, דְּתַנְיָן, אַבְהֵן אֵינוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא, וְרְתִיכָא לָאו פְּחוֹת מְאַרְבַּע, וְתַנְיָן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַחְפֵּר לְמַלְכָּא דְּוֹד בְּהַדְיָהוּ, וְאַתְעֵבִידוּ רְתִיכָא שְׁלִימְתָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קיח) אָבֹן מְאַסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ'. דְּוֹד מְלָכָא אֶתְחַפֵּר לְמַהוּי רְתִיכָא שְׁלִימְתָא בְּהַדְיָהוּ. אִי הָכִי דְּוֹד בְּעִיָּא (נ"א לאתקשרא) לְאַתְקַבְּרָא בְּגוֹ אַבְהֵן, וְיַהוּי קַרְיַת אַרְבַּע בְּהַדְיָה, מַאי טַעְמָא לֹא אֶתְקַבֵּר בְּהַדְיָהוּ.

אַלָּא, דְּוֹד מְלָכָא אֶתְר מִתְתַּקֵּן הָוָה לִיה פְּדָקָא יָאוֹת, וּמֵאֵן הוּא צִיּוֹן, לְאַתְחַבְּרָא לִיה כְּחַדָּא. וְאָדָם דְּאַתְקַבֵּר בְּגוֹ אַבְהֵן, הָא אֵינוּן אֶתְקַבְּרוּ בְּהַדְיָה, בְּגִין דְּאִיהוּ מְלִךְ קַדְמָאָה הָוָה, וְאַתְעֵבֵר מִנִּיה מְלָכוּ, וְאַתְיָהֵב לְדְּוֹד מְלָכָא. וּמִיּוֹמוֹי דְּאָדָם, אֶתְקִיִּים דְּוֹד מְלָכָא. דְּאָדָם אָלֶף שְׁנִין אֶתְגַּזֵּר עָלוּי, וְאַתְעֵבֵרוּ מִנִּיה שְׁבַעִין שְׁנִין, יוֹמוֹי דְּדְּוֹד מְלָכָא, וְהוּא יָהִיב לוֹן. וְאַבְהֵן הִיךְ יִקּוּמוּן עַד דְּיִיִתִי דְּוֹד מְלָכָא, אַלָּא זָכָה לְאַתְרִיהּ, פְּדָקָא חֲזִי לִיה, בְּגִינֵי כֹּד לֹא אֶתְקַבֵּר לְגַבֵּי אַבְהֵן.

תוּ, אַבְהֵן בְּאַתְר דְּדַכּוּרָא שְׁרִיין, וְדְּוֹד בְּאַתְר דְּנוֹקְבָא, וְאַבְהֵן נוֹקְבֵן אֶתְקַבְּרוּ בְּהַדְיָהוּ. וְדְּוֹד אֶתְקַבֵּר וְאַתְחַפֵּר בְּאַתְר דְּדַכּוּרָא, מְלָה פְּדָקָא חֲזִי לִיה. וַיֵּאָסוּף רְגְלֵיו אֶל הַמָּטָה, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ בְּאַתְר דְּחִיין יְתִיב. כַּד בְּעָא לְאַסְתִּלְקָא מֵעֲלָמָא, נַחִית רְגְלוֹי לְגַבֵּי מָטָה, וְאַתְפְּנִישׁ וְאַסְתִּלְק מֵעֲלָמָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, וַיִּגּוּעַ וַיֵּאָסֹף אֶל עַמּוּיוֹ. פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כְּלָתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', מְלָה דָּא הָא אוֹקְמוּהָ חַבְרִיָּא. אַבְל

תָּא חֲזִי, אִית מְדוּרִין תַּתְּאִין, וְאִית מְדוּרִין עֲלָאִין. בְּעֲלָאִין לָאו (מְדוּרִין) שְׁרִיין תַּמּוֹן, וּמֵאֵן אֵינוּן, אֵינוּן בְּתֵי גְוָאִי, וּבְתֵי בְּרָאִי. אֵינוּן אַקְרוּן חַצְרוֹת ה', בְּגִין דְּאֵינוּן קִיִּימִי בְּרַחֲמֵי וְתִיאוּבְתָא לְגַבֵּי נוֹקְבָא. תָּא חֲזִי, כַּד נִשְׁמַתָּא סְלִקָא אֶתְעַר כְּלָא לְגַבֵּי נוֹקְבָא, דְּהָא אִיהִי אֶתְאַחַדַּת בְּתִיאוּבְתָא שְׁלִימְתָא וְאַתְקַשְׁרַת בֵּיה.

יַעֲקֹב לָא מִית, בְּגִין כֹּד לֹא אֶתְמַר בֵּיה מוֹתָא, אַלָּא וַיִּגּוּעַ וַיֵּאָסֹף אֶל עַמּוּיוֹ. חֲמִי מַה כְּתִיב, וַיֵּאָסֹף רְגְלֵיו אֶל הַמָּטָה, דְּאַתְפְּנִישׁ שְׁמִשָּׂא לְגַבֵּי סִיְהָרָא, שְׁמִשָּׂא לָא מִית, אַלָּא אֶתְפְּנִישׁ מֵעֲלָמָא, וְאַזִּיל לְגַבֵּי סִיְהָרָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְפְּנִישׁ יַעֲקֹב, אֶתְנַהֵר סִיְהָרָא, וְתִיאוּבְתָא דְּשְׁמִשָּׂא עֲלָאָה אֶתְעַר לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּשְׁמִשָּׂא כַּד סְלִיק, אֶתְעַר שְׁמִשָּׂא אַחְרָא, וְאַתְדַּבֵּק דָּא בְּדָא, וְאַתְנַהֵר סִיְהָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁפִיר קָא אַמְרַת, אַבְל הָא אֶתְמַר, דְּעֲלָאָה עֲלָמָא דְּדַכּוּרָא, אֶתְקַשֵּׁר בְּתַתְּאָה דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּנוֹקְבָא, וְתַתְּאָה אֶתְקַשֵּׁר בְּעֲלָאָה, וְכִלָּא דָּא כְּגוּוֹנָא דָּא.

וְהָא אֶתְמַר תְּרִין עֲלָמִין נִינְהוּ, כְּדְכְתִיב, (דברי הימים א טז) מִן הָעוֹלָם (קניג ע"ב) וְעַד הָעוֹלָם. וְאַף עַל גַּב דְּתְרִין נוֹקְבֵי נִינְהוּ, חַד מִתְתַּקֵּן בְּדַכּוּרָא, וְחַד בְּנוֹקְבָא. דָּא שְׁבַע (שבת), וְדָא בַת שְׁבַע. דָּא אַם, וְדָא אַם, דָּא אַקְרִי אַם

הַבְּנִים, וְדָא אַקְרִי אִם שְׁלֵמָה. כְּדַכְתִּיב, (שיר השירים ג) צֶאֱנָה וּרְאֵנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֵמָה וְגוֹי. בְּמִלְךְ שְׁלֵמָה, בְּמִלְךְ דְּכָל שְׁלֵמָא דִּילֵיהּ. דָּא אִם שְׁלֵמָה. כְּדַכְתִּיב, (מלכים א א א) בַּת שֶׁבַע אִם שְׁלֵמָה.

דף רמט ע"א

וּכְתִיב, (מלכים א ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה. חֲכָמַת שְׁלֵמָה, דָּא אִם שְׁלֵמָה. דְּכַתִּיב, (משלי לא) דְּבָרֵי לְמוּאֵל מְלֶכְךָ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אָמוֹ. דְּבָרֵי לְמוּאֵל מְלֶכְךָ, הָאִי קָרָא לָאו אֲתִיידע מְהוּ סְתִימָא דִּילֵיהּ. אֶלָּא, דְּבָרֵי לְמוּאֵל מְלֶכְךָ, דְּבָרִים דְּאֲתַמַּר בְּגִין אֵל (דף רמט ע"א) דְּאִיהוּ מְלֶכְךָ, וּמֵאן אִיהוּ. דָּא (תהלים ז) אֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם. וְאֵל שְׂדֵי. כְּמָה דְּאֲתַמַּר. לְמוּאֵל כְּמָה דְּאֲתַמַּר, (איוב מ) לָמוּ פִי. לְמוּאֵל מְלֶכְךָ, דְּאִיהוּ בַת שֶׁבַע. מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אָמוֹ, כִּד אֲתַגְלִי עֲלוֹי בְּגַבְעוֹן, בְּחֻלְמָא דִּילֵיהּ.

תָּא חֲזוּי, יַעֲקֹב אֲתַכְנִישׁ לְגַבֵּי סִיְהָרָא, וְעֵבִיד בְּהַ פִּירִין לְעֵלְמָא. וְלִית לָךְ דְּרָא בְּעֵלְמָא, דְּלָא אִית בֵּיה אִיבָא דִּיעֲקֹב, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ אֲתַעַר אֲתַעֲרוּתָא לְעִילָא, בְּגִין דְּכַתִּיב, וַיֵּאסֹף רִגְלָיו אֶל הַמָּטָה, דְּאִיהוּ מְטַתִּיה דִּיעֲקֹב וְדָאִי. זְכָאָה חוּלְקִיָּה דִּיעֲקֹב, דְּהָא אֲשַׁתְּלִים לְעִילָא וְתַתָּא, דְּכַתִּיב, (ירמיה ל) וְאֲתַתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב נְאֻם ה' וְגוֹי כִּי אֲתַתָּה אָנִי. כִּי אֲתִי אֲתַתָּה לָא אֲתַמַּר, אֶלָּא כִּי אֲתַתָּה אָנִי, וְהָא אֲתַמַּר.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח וְאָמַר, וַיִּבְאוּ עַד גֶּרֶן הָאֶטֶד וְגוֹי, וּכְתִיב, וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֶבֶל בְּגֶרֶן הָאֶטֶד וְגוֹי. הֲנִי קָרָאִי אִית לְאֶסְתִּכְלָא בְּהוּ, מֵאִי אִיכְפַת לֶן דְּאִינוּן אֲתוּ עַד גֶּרֶן הָאֶטֶד. וּמֵאִי טַעְמָא אֲתַכְנַת אַבְלוּתָא דָּא לְמַצְרַיִם, דְּהָא אִבְל יִשְׂרָאֵל מְבַעֵי לֵיה, מֵאִי טַעְמָא לְמַצְרַיִם.

אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, כֹּל הַהוּא זְמַנָּא דְּהוּה יַעֲקֹב בְּמַצְרַיִם, אֲתַבְרַךְ אֲרַעָא בְּגִינֵיהּ, וְנִילוּס הוּה נְפִיק וְאֲשַׁקִּי אֲרַעָא, וְעוּד דְּפִסַּק כְּפִנָּא בְּגִינֵיהּ דִּיעֲקֹב. וְעַל דָּא, מַצְרָאִי עֲבָדוּ אַבְלוּתָא, וְאֲתַכְנַי עֲלֵיהּ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלְתּוֹ, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. אֶבֶל מְהוּ יִמְלֹל, יַדְבֵּר מְבַעֵי לֵיה. וְאִי תִימָא דְּאֲרַחֲיָה דְּקָרָא הָכִי הוּא, דְּהָא קָרָאִי אִינוּן הָכִי. לָא. דְּכַלְהוּ לְאֲחֻזָּאָה מְלָה קָא אֲתִיָּין. אוּף הָכָא, לְאֲחֻזָּאָה מְלָה קָא אֲתִיָּא, מִי יִמְלֹל (גבורות י'), כְּדַכְתִּיב, (דברים כג) וְקִטְפַת מְלִילוֹת. גְּבוּרוֹת ה', בְּגִין דְּסִגִּיאִין אִינוּן, דְּהָא כָּל גְּזָרָא דְּדִינָא, מִתְּמָן קָא אֲתִיָּא, וְעַל דָּא, מֵאן אִיהוּ דִּיסְלַק וַיַּעֲבֵר גְּזָרָה חֲדָא, מֵאִינוּן גְּבוּרָאן דְּעֵבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תוּ, מִי יִמְלֹל, וַיַּדְבֵּר, כְּלָא חַד. יַדְבֵּר, דְּהָא כְּמָה וְכְמָה גְּבוּרָאן אִינוּן, דְּלִית לֶן חוּשְׁבָּנָא, כְּמָה מֵאֲרִי דְּדִינִין, כְּמָה מֵאֲרִי תְרִיסִין, כְּמָה גְרִדִינִי נְמוּסִין, וּמְלוּלָא לָא יְכִיל לְמַלְלָא לֶן.

וּבְמָה יִדְעוּ, כִּלְהוּ בְהַגְדָה, דְּאֵית בֵּיה רְזָא דְחֻכְמָתָא, דְּהָא בְּמַלּוּלָא
וּבְאַמִּירָה לָא יִכִּיל לְמַלְלָא לֹון. לְמַנְדַע לֹון, אֲבַל בְּהַגְדָה יִדְעוּ, כְּמָה דְכְתִיב,
(תהלים קמה) דֹור לְדֹור יִשְׁבַח מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ יַגִּידוּ, בְּרְזָא דָא יִדְעוּ, אֲבַל
גְבוּרַתְךָ דְּהִיא גְבוּרָה תַתְּאָה, יִדְבְּרוּ, דְכְתִיב וּגְבוּרַתְךָ יִדְבְּרוּ.

יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהֵלְתוֹ, דְּסַגִּיאִין אֵינוּן (נ"א דרגין) דֵינִין, דְּאִשְׁתְּמוּדְעוּן וּמִתְחַבְּרוּן
בְּתַהֲלָה, וְכֻמָּה חִילִין, וְכֻמָּה מְשִׁירִין דְּמִתְחַבְּרוּן בֵּיה, כְּדְכְתִיב, (אויב כה) הֵישׁ
מִסְפָּר לְגִדּוּדֵיו, וְעַל דָּא, מֵאן יִכִּיל לְאַשְׁתַּמַע כָּל תְּהֵלְתוֹ.

תָּא חֲזִי, מְצָרָאֵי כִלְהוּ חִפְיָמִין הוּוּ, וּמִסְטָרָא דְּגְבוּרָה קָא נְפָקִי, כְּמָה חִילִין
וְכֻמָּה מְשִׁירִין, וְכֻמָּה דְּרַגִין עַל דְּרַגִין, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי דְּרַגִין תַתְּאִין,
וּמְצָרָאֵי הוּוּ חֲרָשִׁין וְחִפְיָמִין בֵּהוּ, וְיִדְעוּן סְתִימִין דְּעֵלְמָא, וְאַסְתַּכְּלוּ הָא,
דְּבִזְמָנָא דְּיַעֲקֹב קָיִים בְּעֵלְמָא, לָא אֵית עֲמָא דְּשִׁלְטָא עַל בְּנוֹי, וְיִדְעוּ דְּהָא
יִשְׁתַּעֲבָדוּ בֵּהוּ בִּישְׂרָאֵל זְמָנִין סַגִּיאִין.

כִּיּוֹן דְּמִית יַעֲקֹב חָדוּ, אֲסַתְּכֹלוּ מַה יְהָא בְּסוּפָא, עַד דְּמָטוּ לְגוּרֵן הָאָטָד,
דְּאִיהוּ גְזָרָא דְּדִינָא שְׁלִיטָא, אָט"ד בְּגִימְטָרִיא יִד, כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (שמות
יז) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגו', כִּיּוֹן דְּמָטוּ לְאַתְר דָּא, חָמוּ גְבוּרָאן
דְּנַפְקִי מֵהָאֵי אָטָד. אֲמַאי אֲקָרִי אָטָד. אֵלָא, מַה אָטָד נְפָקִי כּוּבִין לְהָאֵי
סְטָרָא וְלְהָאֵי סְטָרָא, הֲכִי נְמִי י"ד, נְפָקִי מִינָה אֲצַבְעָאן, לְהָאֵי סְטָרָא
וְלְהָאֵי סְטָרָא, וְכָל אֲצַבְעָא וְאַצְבָּעָא סְלִיק בְּכֻמָּה גְבוּרָאן, בְּכֻמָּה דֵינִין,
וּבְכֻמָּה נְמוּסִין, כְּדִין וְיִסְפְּדוּ שָׁם מִסְפָּד גְדוֹל וְכַבֵּד מְאֹד עַל כֵּן קָרָא שְׁמָה
אֲבַל מְצָרִים, וְדָאֵי אֲבַל כְּבֵד זֶה לְמְצָרִים, וְלָא לְאַחֲרָא.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּרִישׁ פְּרָשְׁתָא. נְפָקִי יִתְבוּ לְגוּ מְעַרְתָּא. אָמַר חֲמִינָא דִּיּוּמָא דִּין
יִנְפוֹל בֵּיתָא בְּמִתָּא, וְיַעֲדְרוּן תְּרִי רֹמָאֵי מְקַטְרָגִין. אֵי אָנָא בְּמִתָּא לָא יִנְפוֹל
בֵּיתָא. אַחֲדְרוּ לְגוּ מְעַרְתָּא יִתְבוּ.

דף רמט ע"ב

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (ישעיה י) צְהַלִי קוֹלְךָ בֵּת גְּלִים וְגו'. (דף רמט ע"ב) צְהַלִי
קוֹלְךָ, הָאֵי קָרָא לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֲתַמָּר, בְּגִין דְּאִיהִי מְשַׁבַּחַת לִיה לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, בְּקָלָא מְשַׁבַּחָא, וְעַל דָּא צְהַלִי קוֹלְךָ. מַהֲכָא אֹלִיפְנָא, כָּל מֵאן
דְּבָעֵי לְשַׁבַּחַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקָלָא, בְּעֵינָא לִיה קָלָא נְעִימוּתָא, דְּיַעֲרַב
לְאַחֲרָנִין דְּשְׁמַעִין לִיה, וְאֵי לָאו, לָא יְקוּם לְאַרְמָא קָלָא.

תָּא חֲזִי, לִיּוּאֵי דְּאֲתִיִין מִסְטָרָא דָּא, דְּכְתִיב, (במדבר ח) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
יָשׁוּב מְצַבָּא הָעֲבוּדָה וְגו'. מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּקָלִיָּה (דרגיה, ואי) נְמִידָ, וְלָא
יַעֲרַב לְאוּדְנִין, כְּשֶׁאֲר חֲבָרוּי, כְּדִין מְעַבְּרִין לִיה מֵהָאֵי צְבָא הָעֲבוּדָה (מחילין)
דְּלַעֲלָא, דְּקִימִין לְנַגְנָא לְגַבֵּי הָאֵי עֲבוּדָה, וְלִיְקָרָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא
חֲזִי.

חילין לעילא, חילין ומשריין לגבי תתאי, לשבחה שמא קדישא, ולומר לון. ובגני כד ישוב מצבא העבודה. ובגין דכנסת ישראל קא משבחה ליה לקודשא בריה הוא, אמר קרא, צהלי קולך בת גלים, בת אבהן.

תו, בת גלים, עלמא דאתי אקרי גלים, בגין דכלא קיימא ביה, ואתכליל ביה תלי תלים, ונפקא מניה לכלא. תו בת גלים, כדכתיב, (שיר השירים ד) גל נעול, וכל אינון גלים ומבועין, בלהו נפקי מעלמא דאתי, וכנסת ישראל איהי בת גלים.

תא חזי, האי קרא קשיא, בקדמיתא כתיב צהלי קולך, דהוא בגין לומר ולארמא קלא, ולבתר כתיב הקשיבי. אי הכי אמאי צהלי קולך, כיון דכתיב הקשיבי. אלא, צהלי, בגין לשבחה ולומר. תא חזי, אי ישראל שראו לשבחה ולומר לקודשא בריה הוא, כדן כתיב הקשיבי, מאי טעמא, בגין דישאל אינון משבחון ומזמרון בגינה לקודשא בריה הוא, ועל דא כתיב צהלי קולך, וכתיב הקשיבי.

לישה, בגין דאתיא מסטרא דגבורה, כמא דאת אמר, (משלי ט) ליש גבור בבהמה. והאי לישה, גבורה, לתברא חילין ותוקפין. עניה ענתות, בגין דאיהי אספקלריא דלא נהרא (עלה), עניה ודאי, לית לה נהורא לסיחרא מגרמה, אלא מה דיהיב לה שמשא.

ענתות איהו חקל, כפר חד, ושריין ביה כהני מסכני דאהדרן על פתחין (דלואי), ולית מאן דישיגח בהו, בגין דכל אינון בני ההוא כפרא (סייא קלישין), קליסין הוו בעיניהו דעמא, וביתיהו ריקנין ותיר מכל עמא, בר מה דיהבין לון, כמסכני (סייא קלישין) קליסין דעמא. בגין כד, סיחרא לית לה נהורא מגרמה, אלא בשעתא דאתחבר עמה שמשא אתנהיר.

תא חזי, דכתיב, (מלכים א ב) ולאביתר הכהן אמר המלך ענתות לך על שדך כי איש מות אפה. וכי על דזמין ליה אדוניהו, איש מות אקרי. אלא, בגין דהוה מאתר מסכנא, דאידבק ביה סיחרא, דאיהי עניה ענתות.

ואי תימא, (מלכים א ב) וכי התענית בכל אשר התענה אבי, בגיני כד זכאה דלא קטיל ליה. אלא אביתר, בגין דהוה מאתר מסכנא, זכה ביה דוד, עד לא סליק למלכו, כד הוה מכמאן ליה שאול, והוי ארחוי כמסכנא, (לבתר) אביתר כגוונא דא, ולזמנא דשלט שלמה, סיחרא קיימא באשלמותא, והוה בחדוותא דעתירו, דכלא הוה ליה, לא זכה ביה אביתר.

ודאי שדה ענתות, רזא דמלה הוה, וירמיה דקני ליה, כלא הוה, בגין לאחסנא רזא עלאה. תא חזי, כד שלטא סיחרא, שדה תפוחים אקרי, כד איהו במסכנו, שדה ענתות. בגיני כד, תושבחתא דלתתא, עביד ליה עתירו, ושלימותא.

כמה דוד, כל יומי אשתדל למעבד שלימו לה, ולנגנא זמרי, לומר ולשבחה לתתא. וכד דוד אסתליק מעלמא, שביק לה בשלימו, ושלמה

נטל לה בעותתרא, בשלימותא, דהא סיהרא נפקא ממספנו, ועאלת לעותתרא, דבהד עותתרא, שלט על כל מלכי ארעא.

ועל דא (מלכים א ו) אין כסף נחשב בימי שלמה. אלא כלא דהב, דאתרבי דהב, ובההוא זמנא כתיב, (איוב כח) ועפרות זהב לו, דהא עפר דלעילא, הנה מסתכל ביה שמשא, ובאסתכלותא דשמשא ותוקפיה, עפרא עביד ואסגי דהב.

דף רנ ע"א

תא חזי, מטורי דנהירו, דתוקפא דשמשא תמן, עפרא (דף רנ ע"א) דארעא ביני טורי, כלהו עבדי דהב, ואלמלא חיוון בישין דרביאו תמן, בני נשא לא הוו מספני, בגין דתוקפא דשמשא אסגי דהב.

בגין כד, ביומוי דשלמה, אין כסף נחשב למאומה, דהא תקיפא דשמשא אסתכל בעפרא, ואסגי ליה דהב. ועוד דההוא עפרא, סטרא דדינא איהו. כד אסתכל ביה שמשא, נטל תוקפא ואתרבי דהבא. כיון דאסתכל שלמה בה, שבח ואכריז ואמר, (קהלת ג) הכל היה מן העפר וגו'.

ועל דא שלמה לא אצטריך לנגנא כדוד, אלא שירתא דאיהו רחימי דעותרא, דהוא נהירו ורחימו דכל תושבחו דעלמא ביה הו, תושבחתא דמטרוניתא כד יתבא בפרסיא לקבליה דמלכא קאמר.

כתיב, (מלכים א ו) ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים, בגין דכלא הנה דהב, ועפרא אתקשר בשמאלא, בסטרא דרחימו. כמא דאת אמר, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי, ושמשא אתדבק בהדה, ולא אתעדי מינה.

שלמה טעה בהאי, דהא חמא דאתקריב סיהרא בשמשא, וימינא מחבקה, ושמאלא תחות רישא, כיון דאתקריבו דא בדא, אמר, הא אתקריבו כחדא, ימינא מה הכא. דהא ימינא לאו איהו אלא בגין לקרבא, כיון דאתקריבו דא בדא למאי אצטריך, מיד אין כסף נחשב בימי שלמה.

אמר ליה קודשא בריך הוא, אנת דחית ימינא, חזיך, אנת תצטרך לחסד בני נשא, ולא תשפח. מיד סטא שמשא מלקבל סיהרא, וסיהרא שריא לאתחשכא, והנה שלמה מהדר על פתחין, ואמר, (קהלת א) אני קהלת, ולא הנה מאן דיעביד עמיה חסד, מאי טעמא, בגין דדחה ימינא, ולא חשיב ליה. הדא הוא דכתיב, (מלכים א ו) אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה.

ועל דא, כל דאסגי תושבחו לגבי קודשא בריך הוא, אסגי שלמא לעילא, בגיני כד הקשיבי לישא. כתיב, (איוב ו) ליש אובד מבלי טרף וגו', ליש היינו לישא, כדכתיב, חק חקה. אובד, כדכתיב, (ישעיה כז) ובאו האובדים. מבלי

טָרַף, בָּגִין, דְּאִיהִי תִבְעָה (ס"א עילה) עֲלֶיהָ לְמִיּהָב, כְּדֹכְתִיב, (משלי לא) וְתִקָּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ.

וּבְנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ. בָּגִין דְּכֻלְהוּ חֲזִילִין, כִּד אִיהִי יְהִיבַת לְהוֹן טָרַף, כְּלָהוּ מִתְחַבְּרוּ כְּחֵד, וַיִּנְקִין כְּחֵד. וְכִד אִיהִי יִתְבָּא מִבְּלֵי טָרַף, דְּגָרַם גְּלוּתָא, וְדֵאִי בְּנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, מִתְפָּרְשׁוֹן כְּלָהוּ לְכַמָּה סְטָרִין וְאַרְחִיו, בָּגִין לְאַשְׁכַּחַא לְמַעַבְד דִּינָא. וְעַל דָּא, בְּזִמְנָא דְקָרְבָּנָא אֲתַעְבִּיד, כְּלָא מִתְתַקְּנוֹ, וּמִתְקָרְבִין כְּחֵדָא כְּדִקְאֲמָרוּ. הַשְׁתָּא דְקָרְבָּנָא לֹא אֲתַעְבִּיד, וְדֵאִי בְּנֵי לְבִיא יִתְפָּרְדוּ, וּבְגִינֵי כְּדָא, לִית לֹן יוֹם דְלֹא אֲשַׁתְּפַח בֵּיה דִּינָא, דְהָא לֹא מִתְעָרִין עֲלֵאִין וְתִתְאִין בְּשְׁלִימוֹ עֲלָאָה כְּדִקְאֲמָרוּ.

תָּא חֲזִי, הַשְׁתָּא צְלוּתָא דְבֵר נֶשׁ, אֲתַעַר שְׁלִימוֹ לְעִילָא וְתִתְאָ, וּבְבִרְכָתָא דְבְרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מִתְבָּרְכִין עֲלֵאִין וְתִתְאִין. וְעַל דָּא בְּצְלוּתָא דִּישְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן עֲלֵמִין. מֵאן דְּמְבָרַךְ לִיה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, יִתְבָּרַךְ. מֵאן דְּלֹא בְרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לֹא יִתְבָּרַךְ. הֵדָּא הוּא דְכֹתִיב, (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדִי אֲכַבֵּד וּבּוֹזִי יִקְלוּ.

רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, כְּסָא דְבִרְכָתָא לֹא יְהִיב לִיה לְבֵר נֶשׁ אַחֲרָא לְבִרְכָא, (דבעי לאתנטלא) אֲלֵא אִיהוּ אֲקָדִים וְנָטִיל לִיה (בימינא ובשמאלא) בְּתֵרֵי יְדוּי וּמְבָרַךְ. וְהָא אֲמָרוּ, דְבַעֲי לְנָטִילָא לִיה בִּימִינָא (ס"א ולא בשמאלא) וּבְשִׁמְאֵלָא, וְאַף עַל גַּב דְּכֻלָּא אֲתַעָרוּ בֵּיה, שְׁפִיר הוּא.

אַבְל כְּסָא דְבִרְכָה הֵכִי אֲצִטְרִיךְ כּוֹס, דְכֹתִיב, (תהלים קטז) כּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא, דְהָא בְּהַאי כּוֹס, אֲתַנְגִּידוּ בְּרַכָּאן מֵאִינוֹן יִשׁוּעוֹת דְלְעִילָא, וְהוּא נָטִיל לֹן, וְכַנִּישׁ לֹן לְגַבִּיהָ, וְתַמֵּן אֲתַנְטִיר (לון) חֲמָרָא עֲלָאָה וְאַתְכַּנִּישׁ בְּהַהוּא כּוֹס. וּבַעֲיָנָן לְבִרְכָא לִיה בִּימִינָא, (ס"א ובשמאלא) וְלֹא בְּשִׁמְאֵלָא, וְחֲמָרָא דְאִיהוּ בְּהַאי כּוֹס כְּנִישׁ, דִּיתְבָּרְכוּן כְּחֵדָא, וּבַעֲיָנָן לְבִרְכָא פְתוּרָא, דְלֹא תִהֵא רִיקְנִיָא מְנַחֵמָא וְחֲמָרָא, כְּלָא (דח) כְּחֵדָא.

דף רנ ע"ב

תָּא חֲזִי, כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל, כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה אֲקָרִי, וְכִינוֹן דְאִיהוּ כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה, בְּעִינָן יְמִינָא וּשְׁמָאֵלָא (ובעי) לְנָטִילָא לִיה, וְהַהוּא כּוֹס אֲתִיְהִיב בֵּין יְמִינָא (דף רנ ע"ב) וּשְׁמָאֵלָא, וּבַעֲיָ דְאֲתַמְלִיָּא חֲמָרָא, בָּגִין חֲמָרָא דְאוּרִיָּתָא, דְאִיהוּ נְפִיק מֵעֲלָמָא דְאִתִּי.

וְתָא חֲזִי, כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה, (הכא) בְּהַאי אֲתַגְלִיין מְלִין עֲלֵאִין, הֵכָא דְאֲנָן בְּמַעֲרַתָא, אִימָא הֵכָא אֲתַגְלִיָּא רְזָא דְרִתִּיכָא קְדִישָׁא. כּוֹס שֶׁל בְּרַכָּה בְּעִי לְקַבְּלָא לִיה בִּימִינָא וּשְׁמָאֵלָא, דָּא צְפוֹן וְדָרוֹם, וְכוֹס שֶׁל בְּרַכָּה דִּיהֵא נָטִיל בְּרַכָּה מְנִיְהוּ.

מאן פוס של ברכה, דא מטתו של שלמה, דבעינן דאתייהיב בין צפון לדרום, ובעי לאנחא לה בימינא, וגופא דיתתקן בהדייהו, וישגח ביה בההוא פוס, לברכא ליה בארבע ברכאן, בגין דכתיב, (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וגו'. אשתפח בכוס של ברכה, רזא דמהימנותא, צפון ודרום ומזרח ומערב, הא רתיכא קדישא כדקא חזי ליה.

ופתורא בנהמא, בגין דיתברכא ההוא לחם דלתתא, ויתברך לחם עוני, ויהא לחם פנג, והא אוקימנא. וישתפח דכנסת ישראל מתברכא בד' סטרי עלמא, לעילא ותתא לעילא (בההוא נהמא של ברכה). וכוס של ברכה, לאתחברא דוד מלכא באבהו, ויתברך דוד מלכא ברזא דכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא באבהו ויתברך לתתא דיתברך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקמוה ויתברך) פתורא דבר נש, לאשתפחא ביה מזונא תדיר.

קמו בלהו ונשקו ידוי, אמרו בריך רחמנא דאעילנא הכא, ושמענא מלין אלין. נפקו מן מערתא ואזלו, כד עאלו במתא, חמו עיטרא דבני נשא דמיתו, דנפל ביתא עליהו, יתבו וחמו דקא ספדי לאינון דמיתו, עם אינון רומאי.

פתח רבי שמעון ואמר ויבאו עד גרן האטד, מאן גרן האטד. אלא, הכא אתרמיז שולטנותא דמצראי דאתעדי. גרן האטד, דא ממנא שולטנא דמצראי, דאתעדי מקמי שולטנותא דישראל, דהא חמו (גורן). כמא דאת אמר, (מלכים א כב) מלובשים בגדים בגרן. ועל דא ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד וגו'. על כן קרא שמה אבל מצרים עד היום הזה, דודאי ממצרים הוה, אוף הכא לאו דיודאי נינהו אלין בכיין, אף על גב דמיתו ביה יודאי, ואלין יודאי, אלמלא הוו יודאי, לא מיתו, וכיין דמיתו, קודשא בריך הוא מכפר חובביהו.

אמר רבי שמעון תא חזי, דיעקב אף על גב דנפקת נשמתיה במצרים, לאו ברשותא אחרא נפקת. מאי טעמא, כמה דאתמר, דלא הוה מיומא דאתברי עלמא ערסא שלימתא כההוא ערסא דיעקב. בשעתא דהוה סליק מעלמא נשמתיה, מיך אתקשר באתריה, והא אוקימנא.

תא חזי, כד הוה עאל יעקב במערתא, כל ריחין דגנתא דעדן אשתפח במערתא, ומערתא סלקא נהורא, ושרגא חד דליק. וכד עאלו אבהו לגבי דיעקב למצרים, לאשתפחא עמיה, אסתלק נהורא דשרגא. פיון דעאל יעקב במערתא, הדרא שרגא לאתריה, כדיון אשתלים מערתא מכל מה דאצטריך.

ועד יומי עלמא, לא קבילת מערתא בר נש אחרא, ולא תקבל. ונשמתין דזכאן אעברן מקמייהו בבי מערתא, בגין דיתעריו, וחמין זרעא דשבקו בעלמא, ויחדו קמי קודשא בריך הוא. אמר רבי אבא, חניטא דיעקב מאי איהו, אמר ליה, זיל שאיל לאסיא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וַיֵּצֵא יוֹסֵף אֶת עֶבְדָּיו אֶת הַרוֹפְאִים לְחַנוּט אֶת אָבִיו וַיַּחְנְטוּ הַרוֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, סִלְקָא דְעֵתָא כְּשָׂאָר בְּנֵי נֶשֶׂא הָוָה חֲנִיטָא דָּא. אִי תִימָא בְּגִין אוֹרְחָא הוּא דְעֵבְדוּ, הָא כְּתִיב וַיִּמָּת יוֹסֵף בֶּן וְגו' וַיִּישָׁם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם, הָא לָא אָזְלוּ עִמִּיהָ בְּאֲרְחָא, דְּהָא תַּמָּן אֶתְקַבֵּר, וְכְתִיב וַיַּחְנְטוּ אוֹתוֹ.

אֵלָא, אֲרַחָא דְמַלְכִין אִינוּן, בְּגִין לְקִיּוּמָא גּוֹפִיָּיהוּ, חֲנִטִי לֹון בְּמִשַׁח רְבוּת, עֲלָאָה עַל כָּל מִשְׁחִין, מְעוֹרָב בְּבוֹסְמִין, וְשָׂאִיב לִיהָ בְּגוֹפָא יוֹמָא בְּתַר יוֹמָא בְּהוּא מִשְׁחָא טְבָא, אֲרַבְעִין יוֹמִין. דְּכְתִיב, וַיִּמְלְאוּ לוֹ אֲרַבְעִים יוֹם כִּי כֹן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנוּטִים. בְּתַר דְּאִשְׁתַּלִּים דָּא, קִיּוּמָא גּוֹפָא שְׁלִים זְמַנִּין סְגִיָּאִין.

דף רנא ע"א

בְּגִין דְּכָל הוּא אֲרַעָא דְכַנְעוֹן, וְאֲרַעָא דְמִצְרַיִם, מְכַלָּה גּוֹפָא וּמְרַקֵּב לִיהָ (דף רנא ע"א) לְזַמֵּן זְעִיר מְכָל שְׂאָר אֲרַעָא, וּבְגִין לְקִיּוּמָא גּוֹפָא עֶבְדֵי דָּא, וְעֶבְדֵי חֲנִיטָא דָּא מְגוֹ וּמְבָרָא. מְגוֹ דְשׁוֹנֵן הוּא מִשְׁחָא עַל טְבוּרָא, וְהוּא עָאֵל בְּטְבוּרָא לְגוֹ וְאִשְׁתַּאִיב בְּמַעוּי, וְקָאִים לִיהָ לְגוֹפָא מְגוֹ וּמְבָרָא לְזַמַּנִּין סְגִיָּאִין.

וַיַּעֲקֹב הָכִי הָוָה בְּקִיּוּמָא דְגּוֹפָא, וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ. דְּגּוֹפָא דְאֶבְהוֹן אִיהוּ, וְהָוָה בְּקִיּוּמָא בְּגּוֹפָא וְנִפְשָׁא. כְּגוֹוֹנָא דָּא לְיוֹסֵף, דְּאִיהוּ דּוּגְמָא דְגּוֹפָא, וּבְקִיּוּמָא דְגּוֹפָא וְנִפְשָׁא הוּא. בְּקִיּוּמָא דְגּוֹפָא, דְּכְתִיב וַיַּחְנְטוּ אוֹתוֹ, בְּקִיּוּמָא דְנִפְשָׁא, דְּכְתִיב וַיִּישָׁם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם.

וַתִּנְיֵן תְּרֵי יוֹדִיין אֲמַאי. אֵלָא, יוֹסֵף נָטַר לִיהָ בְּרִית לְתַתָּא, וְנָטִיר לִיהָ בְּרִית דְּלַעֲיָלָא, אֶסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא, אֶתְשׁוּי בְּתַרִי אֲרוּנִי, (אתר) בְּאֲרוֹן לְתַתָּא וּבְאֲרוֹן לְעֵילָא. אֲרוֹן דְּלַעֲיָלָא מֵאֵן אִיהוּ. אֵלָא, כְּמָא דְאֶתְ אֲמַר, (ויהושע ו) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ, דְּאֲרוֹן דְּלַעֲיָלָא אֲרוֹן הַבְּרִית אֲקָרִי, דְּהָא לָא יָרִית לִיהָ אֵלָא מֵאֵן דְּנָטַר בְּרִית, וּבְגִין דְּיוֹסֵף נָטַר לִיהָ לְבְרִית, אֶתְשׁוּי בְּתַרִי אֲרוּנִי.

וַיִּישָׁם בְּאֲרוֹן בְּמִצְרַיִם, הָכִי הוּא וְדָאִי. וְקָרָא אוֹכַח רְזָא אֲחַרָא, דְּדָאָף עַל גִּב דְּנִפְקַת נְשִׁמְתִּיהָ בְּרִשׁוֹ אֲחַרָא, אֶתְקַשֵּׁר בְּשִׁכְיַנְתָּא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, וַיִּישָׁם בְּאֲרוֹן, לְעֵילָא וּלְתַתָּא, בְּגִין דְּהָוָה צְדִיק. דְּכָל צְדִיק יָרִית אֲרַעָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, כְּמָא דְאֶתְ אֲמַר, (ישעיה ס) וְעַמּוּד כָּלִם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֲרָץ נָצַר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפָאָר. בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: